رشاد

نثر
٤٤٩

شهنشاه معارفپرور و شهریار معالیگستر

شوکتلو سلطان محمد رشاد خان حضرتلرینک

عتبهٔ سنیهٔ جناب ملوکانه‌لرینه مرفوعدر ٢١ ربیع الاول ١٣٢٩

پادشاه حضرت شهریاریلرینک

موسیقی همایونه و خدمهٔ خاصهٔ همایونه قومانداني

قائممقام

قوللری

عثمان ذکی

طرف اشرف خلافتپناهیدن احسان اولنمشدر

عبد الحمید بن عبد العزیز خان

آلمانجه‌دن ترکجه‌یه لغات کتابی

DEUTSCH-TÜRKISCHES

WÖRTERBUCH

مقدّمه

جلوس میامن مقرون حضرت ولی النعمت اعظمیدن بودقیقه‌یه دکین هر یرده و هر شیده کوریلان ترقی و تعالینك تعداد و بیاننك غیر قابل ایدوکی وارستهٔ قید و اشارتدر . محضا بو فکر صائبك اثر جلیلی اوله‌رق طرف اشرف حضرت خلافتپناهیدن کافهٔ امور و علی الخصوص بالجمله ترقی و تکمله اساس محض اولان امر تحصیل و معارفك نشر و تعمیمی لطفاً نظر مطالعه‌یه آلنه‌رق ممالك محروسهٔ شاهانه‌نك همان هر بر کوشه‌سنده مکاتب متعدده و مکمله تأسیس و کشاد بیورلمش و بونلرك زمانله متناسب اصلاح و تکثیری دخی نظر شهریاریلرندن دور طوتلمامشدر.

بو میانده اردوی همایونلرینك دخی یکیدن تنسیق و تعلیمی آرزو و مطلوب شاهانه‌لرندن اولمغله بالجمله علوم و فنون و صنایعده و خصوصیله عسکرلك مسلك جلیلنده پك زیاده ترقی ایتمش اولان آلمانیادن بوندن اون بش سنه مقدم صنوف مختلفهٔ عسکریه‌دن متعدد معلملر جلب و بونکله‌ده اکتفا بیورلمیه‌رق شمدی‌یه دکین اللی قدر ضابطان شاهانه‌لری توسیع معلومات عسکریه ایتلك اوزره پروسیا اردوسنده استخدام قلنمق ایچون آلمانیایه ارسال بیورلمشلردر . عاجزلری ده (۱۳۰۳) سنه‌سنده آلمانیایه اعزام بیورلمغله مباهی ایکنجی پوسته ضابطاندن اولوب عودتمزه یقین محضا آلمانجه‌یی دها اساسلیجه تحصیل و تتبع ایتلك فکریله الیوم بولسانده موجود لغات کتابلرینك اك مکمللرندن برینی قارشدیرمغه و کتاب مزبورك صورت ترتیب و تألیفیله محتویاتنه عقلم ایردکجه برازده ترجمه‌یه باشلادم . فکر و نیت عاجزانهم بر وجه معروض اوکرنمك ، استفاده ایتمك اولوب آلمانجه ترکجه براثر میدانه چیقارمق جهتنه معطوف دکل ایکن کتاب مزبورك اساسنك متانت و مکملیتی ایشه دوامی ایجاب ایتدیره‌رك نهایت بعونه تعالی سایهٔ توفیقاتوایهٔ حضرت خلافتپناهیده سکز سنه صکره اشبو اثر ناچیزانه‌یی میدانه کتیرمکه موفق اولدم .

من غیر حدٍ بویله براثر ترتیب و تألیف ایلدیکم عتبهٔ فلکمرتبهٔ جناب ملوکانه‌یه عرض و بیان قلندقده طرف اشرف شاهانه‌لرندن اثر مزبورك درحال مطبعهٔ عثمانیه‌ده طبع و تمثیلی امر و فرمان بیوریله‌رق لطفاً همیشه‌رایکان بیوریلان اثر شفقت و عنایت جناب جهانداریلری بو صورتله دخی حق چاکرانه‌مده یکیدن لمعه‌پاش اولمشدر .

اليوم آلمان لسانننك هر يرده وعلى الخصوص ممالك محروسهٔ شاهانه‌ده كورديكي رغبت پك زياده‌در . سببي ايسه لسان مذكورك براز كوچ اولمسنه مقابل مضبوط وغايت زنكين وهمده اصول املا وقرائتجه السنهٔ اجنبيهٔ حاضره‌نك همان كافه‌سندن اسهل واسلم اوليشي ونهايت اليوم اكثر احوالده آلمان لسان ومعارفنه مراجعتدن وارسته قالنه‌مامسيدر .

بناءً عليه اميد ايدرمكه ترتيب كردهٔ عاجزي اولان بو لغات كتابي لسان مزبوري تحصيل ايتمك آرزوسنده اولان ذوات كرامه برچوق نقصانيله برابر اصول وقواعدي حقنده شمديلك معلومات لازمه وكافيه اعطا ايده‌بيله‌جكدر . چونكه لسان مذكورك اقسام مهمه‌سندن بري صورت تلفظي اولديغندن اول امرده بركلمه‌نك على العموم وبعده معانئ مختلفه‌سنه كوره صورت تلفظي (اشارات) ؛ وافعالنك تصريفلريله كلمات سائره‌سنك صورت تحول ومطابقتلري دخي يانلرينه قونيلان ودائره ايچروسنده بولنان نومرولرك دلالت ايتديكي (جدول عمومي) ايله تعيين وتفسير قلنمشدركه بونلر الده اولدقچه بركلمه‌يي ياكلش تلفظ ويا تصريف واستعمال ايتمكلكك اوكي آلنمش وبوصورتله دقت ايدن ايچون آز زمانده بيوك برترقي تأمين ايدلمش اوليور . بوندن بشقه اكثري كلماتك هانكي لساندن استعاره وقبول ايدلدكلري وصورت اشتقاقلري ايله جمعلري اولميان ونادراً استعمال اولنان ويا هيچ دكشميان كلمات حقنده دخي ايضاحات ويرلمشدر .

واقعا بو كتاب شمديلك وهله مستقبلاً هر بر احتياجه كافي دكلدر . فقط سايهٔ ترقيوايهٔ حضرت حكمدار اعظمي‌ده بركون اولوركه يا بو اثر توسيع واكمال ايديلور وياخود ارباب وقوف طرفندن دها مكملي ميدانه قونيلور هرحالده وقوعه كلان خطيئاتك دامن عفو ايله سترينی تمني ايدرم ومن الله التوفيق .

في ١١ حزيران سنه ١٣١٤

ياور حضرت شهرياري وعموم
پياده معلمي معاوني قائممقام
عمر فائق

Die Bitte des Herrn Verfassers, meines langjährigen Adjutanten, das Werk desselben mit einigen Worten zu begleiten, betrachte ich als die Erfüllung einer angenehmen Pflicht.

Oberstlieutenant Omer Faïk Bey hat, als er vom Jahre 1887—1890 im Regiment Fürst Karl Anton von Hohenzollern (Hohenzollernsches) № 40 in Cöln behufs seiner militärischen Ausbildung Dienste that, sich die Deutsche Sprache so zu eigen gemacht, daß er den Muth in sich fühlte, ein solches umfangreiches, unermüdliche Arbeitskraft forderndes Werk zu beginnen. Dem Muthe hat der zur Durchführung und endlichen Vollendung nöthige eiserne Fleiß und eine Ausdauer während 8 Jahren zur Seite gestanden, welche alle Schwierigkeiten überwunden haben.

Es ist zu hoffen, daß der Wunsch des Verfassers, seinem Vaterlande einen Dienst zu leisten und die vielfachen Beziehungen zwischen den beiden befreundeten Völkern im Gedankenaustausch und in der Praxis des Lebens zu erleichtern und zu fördern, in Erfüllung gehen möge.

Konstantinopel, 31. August 1898.

Kamphövener,

Kaiserlich Ottomanischer Marschall,

General-Adjutant Seiner Majestät des Sultans,

Kgl. Preuß. Generalmajor z. D.

مطبعهٔ عثمانیه

— اشارات —

، مترادف ويا يكديكرينى مؤكد ومفسر كلمات وتعبيرات آره‌سنه وضع اولنور .
: مثلا كلمه‌سى مقامنه قائم اولور ؛ وكذا بركلمه‌نك اوكنده ويا آرقه‌سنده بولنمغله جهت قرائتى اشعار ايدر .
؛ بربرندن براز فرقلى معنالر آره‌سنه قونيلور .
—— فقره‌نك باشنده اولان كلمه‌يه دلالت ايدر .
( ) ايكى وجهله تحرير اولنه‌بيلان بركلمه‌نك تركى جائز اولان صورتنى ويا الفاظ وجمل متممه ومفسره‌يى حاويدر .
‖ كلماتك معانئ مختلفه‌سى ميانه قونيلور .
= مساواتى كوستر .
[ ] حاوى اولديغى كلمه‌نك محل اشتقاقى (علم‌الاشتقاق) بيلديرر .
+ يارديجى فعللرندن haben ايله تصريف اولنه‌جق افعالك يانى باشنه قونيلورلر .
— « « sein « « « « «
بركلمه‌نك اتصالنده هيچ‌بر اشارتك بولنمامسى كندوسنك على‌العموم استعمال اولنه بيلديكنه دلالت ايدر .

صورت تصريف، تلفظ وقرائتى مشعر اشارات

(43) '.a (21) كبى نومرولر يا بركلمه‌نك تحولات وتبدلاتنى ويا برفعلك صورت تصريفنى كوستر جدول نومرولرينه دلالت ايدر .
(ˇ) قيصه برهيجا ؛ (ˇ) قيصه وقوتلى ؛ (ˇ) قيصه ودها قوتلى (بوراده قوت Accent ديمك اوله‌جق) .
(-) مد اولنه‌جق هيجا ؛ (-) اوزون وقوتلى ؛ (=) اوزون ودها قوتلى .
(-) اشارت ربطيه‌سى بلا انقطاع تلفظ ويا قرائت اولنمسى لازمكلان ايكى هيجا آره‌سنه وضع اولنور .
(,') ويركول اشارتلرندن صوكره كلمه‌لر ويركوللرك تركجه واجنبى صورتيله يازيليشنه كوره صوله ويا صاغه طوغرى تعاقب ايدر.

مقطعات :

(ا)	اسم .
(اخا)	اسم خاص .
(ام)	اسم مذكر .
(امؤ)	اسم مؤنث .
(الا)	اسم لازم .
(اساطير)	اساطير .
(استحكا)	استحكام .
(اجزا)	اجزاجيلق .
(اسپانيولجه)	اسپانيولجه .
(اسلاوجه)	اسلاوجه .
(ايتاليانجه)	ايتاليانجه .
(انكليزجه)	انكليزجه .
(اورمان)	اورمان اصطلاحاتى .
(بحر)	بحريه .
(بيطر)	بيطريه .
(باغچو)	باغچوانلق .
(تا طبيعه)	تاريخ طبيعى .
(تشر)	تشريح .
(تياترو)	تياترو .
(جرا)	جراحلق .
(جمع)	جمع .
(جغر)	جغرافيا .
(حكم)	حكمت .
(حا)	حال .
(حرند)	حرف ندا .
(حر جر)	حرف جر .
(حرعا)	حرف عاطف .
(حر تعر)	حرف تعريف .
(روم)	رومجه .
(ريا)	رياضيه .
(زرا)	زراعت .
(شعر)	شعر .
(ع)	عسكرى .
(عد)	عدليه .
(عر)	عربجه .
(عمو)	بلا تكلف قوللانيلان الفاظ ويا تعبيرات .
(عو)	عوام ناسك لسانى .
(فر)	فرانسزجه .
(فارس)	فارسى .
(فع)	فعل .
(فع متع)	فعل متعدى .
(فع لا)	فعل لازم .
(فع مطا)	فعل مطاوعت .
(فع مجهو)	فعل مجهول .
(فع يكشخ)	فعل يكشخصى .
(فلسفه)	فلسفه .
(قبا تعبير)	قبا تعبير .
(قوزمو)	قوزموغرافيا .
(كيم)	كيميا .
(لا)	لازم .

(لاتينجه) لاتينجه .
(م) مذكر .
(مؤ) مؤنث .
(مجا) مجازى .
(معما) معمارى .
(معد) معادن .
(ماكينه) ماكينه .
(مفر) مفرد .
(موسيق) موسيق .
(نبا) نباتات .
(صـ) صفت .
(صنع) صنعت .
(ضرمثل) ضرب مثل .
(ضمير) ضمير .
(طب) طبابت .
(مطبعه) مطبعه‌جيلق .
(صـ اعد اصليه) صفت اعدادية اصليه .
(صـ اعد رتبه) صفت اعدادية رتبيه .
Jemand = J.
Jemandem = J — m.
Jemands = J — s.
etwas = et.

(آيريلور = *sép.*)
(آيرلماز = *insép.*)
(جمعسز = *sans pl.*)

(*sép.*) افعال مركبه‌نك ابتدالرنده بولنان اداتك اثناى تصريفده فعلدن آيرلديغنى كوستررمثلا [**Ab-marschi(e)ren** (آيريلور) (ع)] حركت ايتمك؛ يوريشه باشلامق! **marschi(e)ren Sie ab!** يوريكز ! ، حركت ايديكز ! كبى .

(*insép.*) افعال مركبهٔ مذكوره‌نك اثناى تصريفنده اداتنك آيرلمديغنى كوستررمثلا [Be-jahen (ســـ فعـ متعـ) a. ㉑ (آيرلماز)] اوت ديمك، يكى ديمك ؛ تصديق ايتمك (be-jahen Sie Das ?) بوكا اوت ديورميسكز ، پك ايومى ديديكز ؛ تصديق ايدرميسكز ? كبى .

كذلك افعال مركبه دن بعضيلرينك اداتلرى فعلك كوستردیكى معنايه كوره بعضا (آيريلور) وبعضا (آيرلماز) كه مصدرينك صورت تلفظيده بوكا كوره تبدل وتحول ايدرمثلا Über-setzen (ســـ z ســـ فعلا—) (آيريلور) برشى اوزرندن آشمق، كچمك ، آتلامق؛ اوته‌يه كچمك ؛ كذا (فعـ متعـ) ‖ Über-setzen (ســـ z ســـ فعـ متعـ) (آيرلماز) ترجمه ايتمك كبى .

(تنبيه) صورت تلفظ وقرائتى كوسترن اشارات كذلك كلماتك صورت تحريرى وجهله صولدن صاغه مطالعه اولنمليدرلر .

، مترادف ویا یكدیكرینی مؤكد ومفسر كلمات وتعبیرات آره‌سنه وضع اولنور .
: مثلا كلمه‌سی مقامنه قائم اولور ؛ وكذا بركلمه‌نك اوكنده ویا آرقه‌سنده بولنمقله جهت قرائتی اشعار ایدر .
؛ بربرندن براز فرقلی معنالر آره‌سنه قونیلور .
—— فقره‌نك باشنده اولان كلمه‌یه دلالت ایدر .
( ) ایكی وجهله تحریر اولنه‌بیلان بركلمه‌نك تركی جائز اولان صورتنی ویا الفاظ وجمل متممه ومفسره‌یی حاویدر .
‖ كلماتك معانئ مختلفه‌سی میانه‌نه قونیلور .
= مساواتی كوستر .
[ ] حاوی اولدیغی كلمه‌نك محل اشتقاقی (علم‌الاشتقاق) بیلدیرر .
+ یاردمجی فعللرندن haben ایله تصریف اولنه‌جق افعالك یانی باشنه قونیلورلر .
— « « sein « « « « « .
بركلمه‌نك اتصالنده هیچ‌بر اشارتك بولنمامسی كندوسنك علی‌العموم استعمال اولنه بیلدیكنه دلالت ایدر .

صورت تصریف، تلفظ وقرائتی مشعر اشارات

(43)، a. (21) كبی نومرولر یا بركلمه‌نك تحولات وتبدلاتنی ویا برفعلك صورت تصریفنی كوستر جدول نومرولرینه دلالت ایدر .
(ˇ) قیصه برهجا ؛ (ˇ́) قیصه وقوتلی ؛ (ˇ̋) قیصه ودها قوتلی (بوراده قوت Accent دیمك اوله‌جق) .
(-) مد اولنه‌جق هجا ؛ (-́) اوزون وقوتلی ؛ (-̋) اوزون ودها قوتلی .
(-) اشارت ربطیه‌سی بلا انقطاع تلفظ ویا قرائت اولنمسی لازمكلان ایكی هجا آره‌سنه وضع اولنور .
(،) ویركول اشارتلرندن صوكره كلمه‌لر ویركوللرك تركجه واجنبی صورتیله یازیلیشنه كوره صوله ویا صاغه طوغری تعاقب ایدر .

مقطعات :

(ا) اسم .
(اخا) اسم خاص .
(ام) اسم مذكر .
(امؤ) اسم مؤنث .
(الا) اسم لازم .
(اساطیر) اساطیر .
(استحكا) استحكام .
(اجزا) اجزاجیلق .
(اسپانیولجه) اسپانیولجه .
(اسلاوجه) اسلاوجه .
(ایتالیانجه) ایتالیانجه .
(انكلیزجه) انكلیزجه .
(اورمان) اورمان اصطلاحاتی .
(بحر) بحریه .
(بیطر) بیطریه .
(باغچو) باغچوانلق .
(تا طبیه) تاریخ طبیعی .
(تشر) تشریح .
(تیاترو) تیاترو .
(جرا) جراحلق .
(جمه) جمع .
(جغر) جغرافیا .
(حكم) حكمت .
(حا) حال .
(حرند) حرف ندا .
(حرجر) حرف جر .
(حرعا) حرف عاطف .
(حرتعر) حرف تعریف .
(روم) رومجه .
(ریا) ریاضیه .
(زرا) زراعت .
(شعر) شعر .
(ع) عسكری .
(عد) عدلیه .
(عر) عربجه .
(عمو) بلا تكلف قوللانیلان الفاظ ویا تعبیرات .
(عو) عوام ناسك لسانی .
(فر) فرانسزجه .
(فارس) فارسی .
(فع) فعل .
(فع متع) فعل متعدی .
(فع لا) فعل لازم .
(فع مطا) فعل مطاوعت .
(فع مجهو) فعل مجهول .
(فع یكشخ) فعل یكشخصی .
(فلسفه) فلسفه .
(قبا تعبیر) قبا تعبیر .
(قوزمو) قوزموغرافیا .
(كیم) كیمیا .
(لا) لازم .

(لاتينجه) لاتينجه .
(م) مذكر .
(مؤ) مؤنث .
(مجا) مجازى .
(معما) معمارى .
(معد) معادن .
(ماكينه) ماكينه .
(مفر) مفرد .
(موسيق) موسيق .
(نبا) نباتات .
(صـ) صفت .
(صنع) صنعت .
(ضرمثل) ضرب مثل .
(ضمير) ضمير .
(طب) طبابت .
(مطبعه) مطبعه‌جيلق .
(صـ اعداصلية) صفت اعدادية اصليه .
(صـ اعد رتبـ) صفت اعدادية رتبيه .

Jemand = J.
Jemandem = J— m.
Jemands = J— s.
etwas = et.

(آيريلور = *sêp.*)
(آيرلماز = *insép.*)
(جمعسز = *sans pl.*)

(*sêp.*) افعال مركبه‌نك ابتدالرنده بولنان اداتك اثناى تصريفده فعلدن آيرلديغنى كوستررمثلا [**Ab-marschi(e)ren** (آيريلور) (ع)] حركت ايتمك؛ يوريشه باشلامق!**marschi(e)ren Sie ab** يوريكز ! ، حركت ايديكز ! كبى .

(*insép.*) افعال مركبهٔ مذكوره‌نك اثناى تصريفنده اداتنك آيرلمديغنى كوستررمثلا [Be-jahen (ـَـُـ فعـ متعـ) a. (21) (آيرلماز)] اوت ديمك، يكى ديمك ؛ تصديق ايتمك (be-jahen Sie Das ?) بوكا اوت دييورميسكز ، يك ايومى ديديكز ؛ تصديق ايدرميسكز ؟ كبى .

كذلك افعال مركبه دن بعضيلرينك اداتلرى فعلك كوستردیكى معنايه كوره بعضا (آيريلور) وبعضا (آيرلماز) كه مصدرينك صورت تلفظيده بوكا كوره تبدل وتحول ايدرمثلا Über-setzen (ـَـُـ ü ـَـُـ فعلا—) (آيريلور) برشى اوزرندن آشمق، يچمك ، آتلامق ؛ اوته‌يه يچمك ؛ كذا (فعـ متعـ) ‖ Über-setzen (ـَـُـ ü ـَـُـ فعـ متعـ) (آيرلماز) ترجمه ايتمك كبى .

(تنبيه) صورت تلفظ وقرائتى كوسترن اشارات كذلك كلماتك صورت تحريرى وجهله صولدن صاغه مطالعه اولنمليدرلر .

آلمانجه‌دن تركجه
لغات كتابى

DEUTSCH-TÜRKISCHES
WÖRTERBUCH

اثر
باوران حضرت شهرياريدن
قائممقام
عمر فائق

VON
Omer Faik
Oberstlieutenant
Flügel-Adjutant S. K. M. des Sultans,
Dienstthuender Adjutant S. E. Marschall Kamphövener Pascha

بااراده سنيه درسعادتده مطبعهٔ عثمانيه‌ده طبع اولنمشدر

معارف عموميه نظارت جليله‌سنك ١٨ مايس سنه ١٣١٤ تاريخلو (٢٢٤)
نومرولى رخصتنامه‌سنى حائزدر

هر حقوقى مؤلفنه عائددر

Alle Rechte vorbehalten.

درسعادت

١٣١٤

KONSTANTINOPEL
Druckerei: Ossmanieh
N° 9. Tschenberli-Tasch N° 9.

A.

A (الا) (55) آلمانجه الفبانك برنجى حرف وهجاسى ‖ (مجا) بدايت ، ابتدا : (Von A bis Z) بدايتندن ، نهايتنه ولندن آخرينه دكين ، باشدن آشاغى‌يه ، من‌الباب الى‌المحراب .

Aachen (اخا. لا) b. (40) آلمانجه (آخن) تسميه اولنوب مقدما (شارلمانك) اقامتيله واليوم مدفنى اولمغله شهرتشعار Aix-la-Chapelle شهرى .

Aal (ام) (30) يلان بالغى ، suppe— (امؤ) يلان بالغى چورباسى .

Aar (ام) (38) [Geschöpf] (شعر) قرتال قوشى ، — weizen (ام) (نبا) عادى بغداى ، حنطه

Aas (الا) (26) [essen] حيوان لاشه‌سى ، جيفه ، قوقمش ات ‖ (عو) انسان ايچون شتم مقامنده استعمال اولنور ‖ (ضرمث) Wo ein—ist, da sammeln sich die Raben لاشه‌نك اولديغى يره قارغه‌لر اوشر .

Asen=Aasen (فعلا +) c. (21) اوتلامق ، اوتلاتمق ، اسراف ايتمك ‖ (صنع) دباغخانه‌لقده درينك اتنى صيروب تميزلمك ‖ (فعمتع) (اوجيلقده) يملمك ، جلب ايتمك (=ätzen äsen) .

Ab (حا) سقوط ، اخراج ، طرح وتنزيل ‖ —Hut شبقه‌يى چيقارمه ‖ (ع) !—Gewehr راحت طور ! (قوماندا سى) ‖ دن ، اعتباراً :—Von heute بوكوندن اعتباراً بوندنبويله ، فيما بعد ‖ فعل ايله برلشدكده دائما (sép) .

Abakus (ام) (56) [لاتينجه] (معما) ديرك باشلغى ، طبله‌سى ‖ قيچ تحته‌سى .

Ab-änderlich (ص) b c (21) متحول ، متبدل تغير ايدجى ، دكيشان ؛ قابل تغيير .

Ab-änderlichkeit (امؤ) (49) متحولك ، تبدل وتغير ايدجيلك ، دكيششى .

Ab-ändern (فعمتع) a. (21) (sép.) تحويل ، تبديل ايتمك ، دكشدرمك . ‖ اصلاح وتصحيح ايتمك .

Ab-änderung (امؤ) (49) تبدل ، تحول ‖ اصلاح وتعديل ‖ (غرا) كلمه‌نك تصريفات مختلفه‌لرنده نهايتلرينك دوچار اولدقلرى تبدلات وتحولات ، اعراب

Ab-ängst(ig)en (فعمتع) a.b. (21) (sép.) مراق واندیشه‌یی ، راحتسزلغی موجب اولمق . ‖ —sich (فعمطا) راحتسز ، اندیشه‌لی اولمق ‖ **Ab-ängstigung** (امؤ) (49) خوف ، اك شدتلى درجه‌ده : دهشت .

Ab-arbeiten (فعمتع) a. (21) (sép.) حذف وتخفيف ايتمك ؛ قباسنى كيدرمك ‖ چالیشه چالیشه اتمام ايتمك . ‖ (باركيرحقنده) چالشمقله يورمق ، اتعاب ايتمك ؛ پك يورمق ‖ —sich (فعمطا) چاليشه چاليشه كندى قوتنى محو وافنا ايتمك ، توكتمك

Ab-art (امؤ) (49) دكيشمه ، تحول ‖ جنس ‖ آزمه ، تنوع ؛ درلو درلو اولش ‖ چشيد .

Ab-arten (فعلا-) b. (21) (sép.) نسل ، وجنس اصلى بوزمق ، تغيير ايتمك . (=Aus-arten) .

Abassidisch (ص) b. c. (24) عباسى .

Ab-ästen (فعمتع) b. (21) (sép.) (باغجو) بودامق ، داللرينى كسمك .

Ab-barbieren (فعمتع) a. (21) (sép.) صقالنى تراش ايتمك ؛ تراش ايدرك قيلنى كيدرمك .

Ab-bau (ام) (28) in—bringen (زرا) اكوب بيچمامك ، بر اراضى‌يى اعمار وتربيه ايتمامك ‖ (معد) برمعدنك حفرى وايشلدلسى .

Ab-bauen (فعمتع) a. (21) (sép.) برمعدنى حفر ايتمك ، آچمق ‖ (فعلا +) —sich يرلشمك ، كندى مجاورينك اوزاغنده بر يره يرلشمك ، قورلمق . ‖ (ع) چكلمك ، رجعت ايتمك ، ترك ايتمك (استحكا) قورلمش بركوپرى‌يى بوزمق .

Ab-beeren (فعمتع) a. (21) (sép.) حبوباتى باشاغندن ويا اوزومى صالقمندن يولمق ، قوپارمق ، آيرمق ، دانه‌لمك ، طوپلامق .

Ab-beißen (فعمتع) u. (20) (sép.) ايصيروب قوپارمق ‖ —sich einen Zahn ايصرر ايكن برديشى قيرمق .

Ab-berufen (فعمتع) q. (20) (sép.) انفصال ايتديرمك ، كيرو چاغرمق ، ‖ عزل ايتمك ‖ فسخ ولغو ايتمك .

Ab-bestellen (فعمتع) a. (21) (sép.) اولجه ايديلان بر امر وسپارشى كيرو آلمق ، اشبو امر وسپارشى ابطال ايده‌جك ديكر بر امر ويرمك .

Ab-betteln (فعمتع) a. (21) (sép.) تصدق ايدرك برشى طوبليه بيلمك ، يالواره يالواره برفكر ويامقصده موفق اوله بيلمك ، ويا الده ايده بيلمك .

Ab-betten (فعمتع) b. (21) (sép.) (نهرحقنده) —einen Fluß برنهرك يتاغنى ، مجراسنى تبديل وتغيير ايتمك ، دكشديرمك

Ab-beugen (فعمتعد) a. (21) (sép.) = Ab biegen بوكمك ، اكمك ‖ انحراف ايتديرمك ‖ (غرا) تصريف واعراب ايتمك .

Ab-(be)zahlen (فعمتعد) a. (21) (sép.) بالتقسيط ويا كاملاً تأديه ايتمك ‖ Ab-(be)zahlung (امؤ) (49) پارچه پارچه ، وياتقسيطله تأديه وتضمين ايديش ‖ بردينك رأس‌المالى ويريش .

Ab-bilden (فعمتع) b. (21) (sép.) تصوير وتشكيل ايتمك ، رسمنى آلمق ؛ صورتنى چيقارمق ، استنساخ

اتمك ‖ — sich تصور وتخیل اتمك ‖ كندوینی ترسیم وتصویر اتمك .

Ab-bimsen (ـ ـ فعل متعد) c. (21) (*sép.*) سونكر طاشیله سیله‌رك تسویه اتمك ‖ كمور طوزی كیسه‌سیله دلیكلی كاغد اوزرینه اوره‌رق برسم ویا شكلی آلتنده بولنان آخر كاغد ویاطاش اوزرینه چیقارمق ‖ استنساخ اتمك .

Ab-binden (ـ ـ فعل متعد) (20) (*sép.*) چوزمك آییرمق، قویو ویرمك ‖ افراز اتمك . افراغ اتمك .

Ab-bitten (ـ ـ فعل متعد) i. (20) (*sép.*) استرحام اتمك، عفو طلب اتمك ‖ رجا ونیاز ایله برشیئه موفق اوله‌بیلمك .

Ab-blatten (ـ ـ فعل متعد) b. (21) (*sép.*) اكین ویا آغاجلرك یاپراقلرینی دوكمك ویاكسوب بیچمك .

Ab-bleichen (ـ ـ فعل متعد) a. (21) (*sép.*) آغارتمق، یاصلاتمق، صولوقلغنی كیدره‌رك آغرتمق . (فعل لا) صولمق .

Ab-blühen (ـ ـ فعل لا ±) a. (21) (*sép.*) (باغچو) چیچكك دوشمسی، كچمسی ‖ (مجا) شوكت وسطوتك زواله ایرمسی .

Ab-borgen (ـ ـ فعل متعد) a. (21) (*sép.*) اودونج آلمق استعاره اتمك .

Ab-brechen (ـ ـ فعل متعد) b. (20) (*sép.*) قیرمق، قوپارمق ‖ آییرمق، افراز اتمك، قطع اتمك ‖ (احوال خصوصیه‌ده) (باغچو) چیچك ومیوه قوپارمق وطوپلامق ‖ (ع) قالدیرمق، اردوكاهی بوزمق، ‖ برمانغه ویاطاقم .. الخ نك یكدیكری كیروسنه كیره‌رك قول نظامنه كچمسی . قیرلمسی ‖ (تجا) فیئاتی تنقیص اتمك ‖ قطع علاقه ومناسبت اتمك .

Ab-brennen (ـ ـ فعل متعد) a. (22) (*sép.*) كاملاً احراق اتمك، احراقله محو وافنا اتمك ‖ پشونجیه دكین ویاخود قزل درجهٔ حرارته كلنجیه دكین یاقمق .

Ab-bringen (ـ ـ فعل متعد) a. (22) (*sép.*) كیدرمك ‖ (بركیسه‌یی فكرونیتندن) چویرمك، عادتندن واز كچورمك .

Ab-bruch (ـ ـ ام) (31) قیرلمه، انهدام، ییقلمه، انكسار وانقطاع ‖ (مجا) ضرر وزیان . ‖ (ع) قالقمه، حركت

Ab-bürsten (ـ ـ فعل متعد) b. (21) (*sép.*) سوپورمك، فورچه‌لمق، سوپوره‌رك برلكه ویاچاموری چیقارمق وكیدرمك .

Ab-büßen (ـ ـ فعل متعد) c. (21) (*sép.*) توبه وكفارت اتمك، استغفار اتمك، بوصورتله طلب ونیاز عفو اتمك ‖ بر اذا وجفا ویاخود مجازاتی چكمك، قاتلانمق ‖ دیت ویرمك .

Abc (ـ ـ ـ الا) (55) الفبا ‖ (مجا) علوم وفنونك اصول ومبادیسی؛ قواعد ابتدائیه .

Ab-dachung (ـ ـ امؤ) (49) میل، سطح مائل یوقوش، بایر ‖ (ع) (استحكا) شیو . ‖ (جغر) ورسان .

Ab-dämmung (ـ ـ امؤ) (49) صوویاكوشك طوپراغی طوتمق اوزره انشا اولنان قازیق ویا طوپراق سد ‖ كذلك شمندوفرك املا قسملرنده یالكز طوپراقدن انشا اولنان اقسامه دخی اطلاق اولنور .

Ab-dampfen (ـ ـ فعل لا ±) a. (21) (*sép.*) دومانلانمق توتمك، — lassen قوقدیرمق، دومانلانمق، ‖ واپور ویا شمندوفر قطاری حقنده استعمال اولندقده) قالقمق، حركت اتمك ‖ (فعل متعد) (طوزلمه حقنده) تبخیر اتمك، قورومق .

Ab-dämpfen (ـ ـ فعل متعد) a. (21) (*sép.*) (مایعاتدن بحث اولندقده) تبخیر اتمك ‖ (میوه حقنده) قیناتمق .

Ab-danken (ـ ـ فعل متعد) a. (21) (*sép.*) رد اتمك، عدم قبول ‖ (ع) اذن، رخصت ویرمك، عزل اتمك، چیقارمق ‖ استبدال اتمك، تقاعد اتمك ‖ (مجا) ترك اتمك، استعمال ویا استخدامدن كیرو قومق ‖ (فعل لا +) استعفا اتمك، تقاعد اولمق .

Ab-decken (ـ ـ فعل متعد) a. (21) (*sép.*) آچمق بر شیئك اورتوسنی آلمق، (سفره‌ویا ماصه حقنده) سفره مالزمه‌سنی آلمق، سفره‌یی قالدیرمق .

Ab-dicken (ـ ـ فعل متعد) a. (21) (*sép.*) قویولتمق، تكثیف اتمك .

Ab-dienen (ـ ـ فعل متعد) a. (21) (*sép.*) (وظیفه وخدمت مكافه‌سی) ایفا اتمك ‖ (ع) كوكللو اوله‌رق موظف اولدیغی خدمت وقتنی سلاح آلتنده كچوره‌رك اكمال اتمك .

Ab-dörren (ـ ـ فعل متعد) a. (21) (*sép.*) قوروتمق، تجفیف اتمك .

Ab-drehen (ـ ـ فعل متعد) a. (21) (*sép.*) بوكوب قوپارمق، بوكه‌رك سوكمك ‖ (ماكینه) چویرمك، دوندرمك .

Ab-drucken (ـ ـ فعل متعد) a. (21) (*sép.*) طبع اتمك، باصمق ‖ (رسم حقنده) برشكل ویا رسمی ایكنجیلیه‌رك عینی عیننه چیقارمق .

Ab-drücken (ـ ـ فعل متعد) a. (21) (*sép.*) باصه‌رق قالبنی چیقارمق ‖ دوزلتمك ‖ بر (ایشك مشكلاتنی) برطرف اتمك ‖ (برتفنكی) آتمق، بوشالتمق، تتكی چكمك .

Abend (ـ ام) a. (38) [قدیم آلمانجه aben مصدرینك اسم فاعلی = abnehmen] اقشام، مساء، — guten اقشام شریفلر خیر اولسون . ‖ (مجا) اختیارلق، شیخوخت ‖ land — مغرب، غرب طرفی ‖ länder — غربی، اوروپالی، ممالك غربیه‌دن اولان كیمسه .

Abends (ـ حا) اقشاملین، اقشام اوزری .

Abenteuer (ـ ـ ـ الا) a. (40) [فر = Aventure] وقعه، حادثه، ماجرا؛ سركذشت؛ قضا؛ تصادف .

Aber (ـ حرعا) فقط، لكن، اما ‖ (ام) تعلل (s) mal — (حا) بتكرار، ینه، یكیدن .

Ab-erkennen (ـ ـ فعل متعد) a. (22) (*sép.*) تصدیق وقبول اتمامك، امتناع اتمك، طانیمامق .

Ab-essen (ـ ـ فعل متعد) b. (20) (*sép.*) اكل اتمك؛ ییوب بیتورمك بركیمسه‌نك شرفنه ضیافت ویره‌رك وداع یمكی یمك .

Abessinien (ـ ـ ـ خالا) b. (40) (جغر) حبشستان = Habesch .

Ab-fahren (ـ ـ فعل لا -) r. (20) (*sép.*) عربه ویاخود واپور ایله حركت اتمك (بحر) قالقمق، یلكنلنمك ‖ آقینتی اشاغی اتمك .

Ab-fahrt (ـ ام) (49) حركت، قالقمه .

Ab-fall (ـ ام) (31) دوشمه، سقوط، دوشش ‖ (مجا) مباینت ‖ Ab-fälle (جمع) قرینتی، كسنتی، آرتق ‖ مولوز سوپرینتی .

Ab-fallen (ـ ـ فعل لا -) a. (21) (*sép.*) دوشمك، دوكولمك، اتمك ‖ طوتمامق، اویمامق، فرق اتمك، مباین

اولمق ‖ ترك ایتمك ، آیرلمق، براقمق ‖ (مجا) es fällt etwas für Dich ab سنه سكا پای چیقدی ، چیقه‌جق .

Ab-fangen (ـٔـٔـٔ فعـ متعـ) p. (20) (sép.) قبض ایتمك ، قاپمق ، یقالمق، طوتمق، دردست ایلمك . (معنا ومعد) دستك وطیاق اورمق .

Ab-fassen (ـٔـٔـٔ فعـ متعـ) c. (21) (sép.) قلمه آلمق ، تحریر ایتمك ‖ جمع وترتیب ایتمك .

Ab-federn (ـٔـٔـٔ فعـ متعـ) a. (21) (sép.) یولمق توكی قوپارمق ‖ (فعـ لا +) توكی دوكمك .

Ab-fertigen (ـٔـٔـٔ فعـ متعـ) a. (21) (sép.) سوق واعزام ایتمك ، سرو ٔ كوندرمك ‖ بیجرمك ، یاپوب بتورمك ‖ (اقلام ودوائرجه) براوراقك صورتنی چیقاروب تصدیق ایتدیرمك . ‖ صرف واستهلاك ایتمك ‖ آخرته كوندرمك .

Ab-feuern (ـٔـٔـٔ فعـ متعـ) a. (21) (sép.) آتشلمك ، ویرمك ‖ آتش (ع) (اسلحهٔ ناریه‌یی) آتش ایتمك ، آتش ایدرك بوشالتمق ‖ آتشی كسمك ، آتشه ختام ویرمك ، آتشی سوندیرمك ‖ آتش ایدرك صرف ایتمك .

Ab-finden (ـٔـٔـٔ فعـ متعـ) a. (20) (sép.) راضی ایتمك ، كوكلنی یاپمق ‖ sich— آلشمق ، انسیت ایتمك ‖ اویوشمق ، اوزلاشمق ‖ تخصیصات كوسترمك

Ab-fließen (ـٔـٔـٔ فعـ لا ـ) e. (20) (sép.) آقمق ، جریان ایتمك ، دوكلمك ‖ (زمان حقنده) مرور ایتمك ، كچمك ‖ رواج بولمق ، تداول ایتمك ، سورومی اولمق .

Ab-fordern (ـٔـٔـٔ فعـ متعـ) a. (21) (sép.) طلب واستدعا ایتمك ، استمك ، برندن برشی طلب ایتمك . ‖ (ع) پاروله‌یی صورمق ، آلمق ‖ Gott hat ihn abgefordet. جناب حق انك روحنی قبض ایتدی ، اووفات ایتدی .

Ab-formen (ـٔـٔـٔ فعـ متعـ) a. (21) (sép.) بر شیئك هیئت وشكلنی دكشدرمك، تحویل ایتمك ‖ قالبه چكمك ؛ قالبنی آلمق .

Ab-fragen (ـٔـٔـٔ فعـ متعـ) a. (21) (sép.) صورمق سؤال ایتمك ، استجواب ایلمك ‖ تقریر ، نقل وحكایه ایتدیرمك .

Ab-fahr (ـٔـٔ ام) (49) ارابه ویا كمی ایله حركت ، قالقش .

Ab-führen (ـٔـٔـٔ فعـ متعـ) a. (21) (sép.) ایصال ایتمك ، نقل ایتمك ‖ J. in das Gefängniß- = برنكنده كوتورمك ، برینی محبسه كوتورمك ‖ یولدن ، چویرمك ، باشدن چیقارمق ، قاچیرمق ‖ انحراف ایتدیرمك ‖ (طب) تصفیه وتطهیر ایتمك ، اسهال ، عمل ویردرمك ‖ خالص وصافی قیلمق ‖ تبریه ایتمك .

Ab-führend (ـٔـٔـٔ صـ) (21) (طب) عمل ویرن، اسهالی موجب اولان « مسهل » .

Ab-gabe (ـٔـٔـٔ امؤ) (53) تسلیم ، واعاده ، ترك ‖ ویركو ، ورغ ، رسم ، نظام ‖ حواله ، سپارش ، پولیچه .

Ab-gang (ـٔـٔ ام) (51) كیدیش، عزیمت، حركت، خروج ‖ (مجا) بر سفینه ویاخود دونمانك حركت ایتمك اوزره قره ایله قطع مناسبه ایتمسی ‖ محل ومأموریتندن انفكاك ‖ متروكیت ، بطالق ‖ آزالمه اكسیلمه ، صرف وخرج ، سوروم

Ab-gängig (ـٔـٔـٔ صـ) (21) سورومل رواجلی، مقبول ‖ نادر ‖ اسكی ، موده‌سی كچمش

Ab-geben (ـٔـٔـٔ فعـ متعـ) l. (21) (sép.) ویرمك ، ترك وتسلیم ایتمك ‖ Gepäck— واپور ویا شمندوفرلره یوك واشیا تسلیم ایتمك ‖ ایدیله تسلیم ایتمك ‖ seine Meinung über et. (بر شیئه دائر) فكر ویرمك ؛ سویلمك ، بیان رأی ایتمك ‖ حواله ایتمك ، ترك ایتمك — sich اوغراشمق، قاریشمق، مشغول اولمق .

Ab-gefeimt (ـٔـٔـٔ صـ) (21) حیله ، خدعه ودسیسه‌لو .

Ab-gehen (ـٔـٔـٔ فعـ لا ـ) s (20) (sép.) كیتمك ‖ (واپور حقنده) حركت ایتمك ، قالقمق ‖ وفات ایتمك ‖ Auf-und ab-gehen ‖ كیدوب كلمك ab-und zu-gehen آشاغی یوقاری كزمك ‖ مفارقت ایتمك ، آیرلمق ، استعفاسی آلمق ، برمأموریتدن ویاخود عسكرلكدن چیقمق ‖ (طریق حقنده) آیرلمق، صاپمق ‖ (مسافه حقنده) اولچمك .

Ab-gelebt (ـٔـٔـٔ صـ) (21) اختیارلمش ، قوجه‌مش ، هرم .

Ab-gelegen (ـٔـٔـٔـٔ صـ) (21) اوزاق ، بعید ، ‖ مطلق ، مجرد ، یالكز ، منزوی .

Ab-gelegenheit (ـٔـٔـٔـٔ امؤ) (49) (sans pl.) تجرد، اوزاقلق ، مباعدت ‖ یالكزلق ، انزوا .

Ab-gemessenheit (ـٔـٔـٔـٔ امؤ) (49) (sans pl.) (انسانیتدن بحث اولندقده) احتراز ، احتیاط، تیقظ ‖ (اشیادن بحث اولندقده) صحت تامه ، دقت ، تمیز ، اختصار ، ایجاز .

Ab-geneigt-heit (ـٔـٔـٔـٔ امؤ) (49) (sans pl.) نفرت ، استكراه ‖ مباعدت ، عدم میل .

Ab-geordnete(r) (ـٔـٔـٔـٔ ام) (52) ویاخود Ab-geordnete (امؤ) b. (21) مرسول، منتخب ‖ مبعوث، مرخص . ‖ —nhaus مجلس مبعوثان ، پارلمنتو .

Ab-gesandte(r) (ـٔـٔـٔ ام) (52) ، Ab-gesandte (امؤ) b. (21) بر فكر ومقصد خصوصیه‌یه كوندریلان كیمسه ‖ مبعوث ، مرخص ‖ (بعضا) سفیر .

Ab-geschieden (ـٔـٔـٔ صـ) (21) منزوی ، یالكز ، مجرد ، تك وتنها ‖ آیرلمش ‖ (ع) متقاعد .

Ab-geschliffen (ـٔـٔـٔ صـ) b., c. (21) مراAb-schleifen.

Ab-geschmackt (ـٔـٔ صـ) b., c. (21) طاتسز ، لذتسز ، ‖ ظرافتسز ، لطافتسز ‖ طادی قاچمش ، طادسز طوزسز .

Ab-gestanden (ـٔـٔـٔ صـ) b., c. (21) قوجه‌مش اختیارلمش ‖ چوق طورمش ، یاتمش ، بیات .

Ab-gespannt (ـٔـٔ صـ) (21) زیاده یورلمش ، كوچ وقوتدن دوشمش ‖ ضعیف .

Ab-gestorben (ـٔـٔـٔ صـ) v. (21) مراجعت : Ab-sterben

Ab-gewöhnen (ـٔـٔـٔ فعـ متعـ) a. (21) (sép.) آیریلور برخوی ویا عادتدن كچورمك ، تبدیل طبیعت ایتدیرمك ‖ (فعـ مطا) sich— برعادت ویا طبیعتدن واز كچمك .

Ab-gießen (ـٔـٔ فعـ متعـ) e. (20) (sép.) فضله‌سنی دوكمك ، جریان ایتدیرمك ‖ (سبزه‌وآتك دروننده خاشلاندیغی صویی) دوكمك ‖ (صنع) قالبه دوكمك .

Ab-gleichen (ـٔـٔ فعـ متعـ) n. (20) (sép.) مساوی قیلمق ، دوزلتمك ‖ مقایسه وموازنه ایتمك ، قارشولشدیرمق .

Ab-gleiten (ـٔـٔ فعـ لا ـ) n. (20) وبعضا b. (21) (sép.) قایمق

Ab-gott (ــ ام) (25) صنم ، بت ، اله ، معبود اتخاذ اولنان رسم ويا هيكل .

Ab-götterei (ــ امؤ) (49) بت پرستلك، عبادت اصنام.

Ab-graben (ــ فعمتع) r. (20) (sép.) قازه‌رق تسويه وتنزيل ايتمك ‖ اوفق خندقلر حفريله ترلالرك حدودينى كوسترمك وتحديد ايتمك .

Ab-grämen (ــ فعمصا) a. (21) (sép.) sich — كدر وتأسف وكندويى خراب وپريشان ، هلاك ايتمك، بوصورتله هلاك اولمق .

Ab-grenzen (ــ فعمتع) c. (21) (sép.) تحديد ايتمك ، آيرمق تفريق ايتمك ‖ حدود چكمك .

Ab-grund (ــ ام) (31) ورطه ، فلاكت ‖ حفره ، كرداب اوچوروم ‖ پك زياده مصرفلو ، باتاق ‖ مخاطره ، خرابيت ‖ نكبت .

Ab-gürten (ــ فعمتع) b. (21) (sép.) (قليج قايشى) چوزمك ، (قليجى) چيقارمق ، ein Pferd — (باركيرك قولانى) چوزمك وياكوشتمك .

Ab-guß (ــ ام) (2) دوكمه . قالبه دوكوم .

Ab-hacken (ــ فعمتع) a. (21) (sép.) قييق، كسمك طوغرامق ، آيرمق، پارچه پارچه كسمك .

Ab-haken (ــ فعمتع) a. (21) (sép.) برشيئك قوپچه ، طوقه وياخود چنكالنى چوزمك وياچيقارمق .

Ab-halten (ــ فعمتع) p. (20) (sép.) برينى برشيدن اوزاق طوتمق ، كيروطوتمق ‖ تعويق وتأخير ايتمك ، منع ويساغ ايتمك (ايش حقنده) آلى قومق ‖ تعجيز ايتمك ‖ eine Rede— بر نطق ايراد ايتمك ، eine Parade— بر رسم كچيدى قبول ايتمك ، آلمق ‖ (بحـ) vom Lande— آچيقده تيمور آتمق .

Ab-handeln (ــ فعمتع) a. (21) (sép.) مباحثه، مذاكره ايتمك . برشيئه دائر قونوشمق ‖ كرك شفاها وكرك قلماً برشيله مخابره ومقاوله ايتمك ‖ معاهده ايتمك ‖ پازارلق ايتمك .

Ab-handen (ــ حا وصـ) b. (24) kommen — غائب وضايع اولمق ‖ محو وزائل اولمق .

Ab-hang (ــ ام) (31) صرت ، يماچ (معما) سقف ‖ (جغ) ورسان ‖ (شمندوفر حقنده) رامپه ‖ (ع) استحكامده شيو .

Ab-hängen (ــ فعمتع) a. (21) (sép.) آصيلدن ايندير مك ‖ چيقارمق ‖ (ع) (عسكر حقنده) چانطه وقشلقلرينى چيقارمق .

Ab-hängig (ــ صد) b. c. (24) (اراضى حقنده) ميللو، يقوشلى ‖ machen — سطح مائل اوله‌رق بنا انشا ايتمك ‖ (مجا) تابع ، منوط ، متوقف ، باغلى ‖ (غرام) مضاف ، مفعول ، (جمله حقنده) متبوع ، جمله جمل ، اضافيه .

Ab-hängigkeit (ــ امؤ) (49) مائللك ، يوقوشلق ‖ مربوطيت ، متبوعيت ، باغلولق ، وابسته‌لك .

Ab-härten (ــ فعمتع) b. c. (21) (sép.) سرتلشدرمك ، قاتيلشديرمق .

Ab-hauen (ــ فعمتع) g. (20) كسوب وياقيروب دوشورمك ، قطع ايتمك ‖ (باغجو) برآغاجك دالنى ، كوده‌سنه يقين كسمك ، بودامق

Ab-heben (ــ فعمتع) h. (20) (sép.) قالدرمق، لغو وفسخ ايتمك ‖ (سفره حقنده) يمك طاقملرينى وسفره متعلقاتنى قالديرمق، ‖ (اسقامبيل اويوننده) قوز ايله ديكرينك بركاغدينى آلمق ‖ اويون كاغدلرينى كسمك ، ايكيه آيرمق .

Ab-helfen (ــ فعمتع) d. (20) (sép.) ياردم واعانه ايتمك ‖ (فعلا +) J-m von et. — برينى برشيدن قورتارمق، خلاص ايتمك ‖ برشى احيا ايتمك، تصحيح وتنظيم ايتمك.

Ab-hetzen (ــ فعمتع) c. (21) (آو حقنده) صيقشدرمق ، قوغاليه‌رق صيقشدرمق ‖ (مجا) قوشديره قوشديره يورمق .

Ab-hilfe (ــ امؤ) (52) = Ab-hülfe .

Ab-hobeln (ــ فعمتع) رنده‌لمك ، رنده‌دن كچورمك (مجا) برينى اصلاح وتربيه ايتمك ‖ (فعمطا) sich— يونتولمق ‖ (مجا) تمدن ايتمك ، مدنيته كيرمك .

Ab-holen (ــ فعمتع) a. (21) (sép.) برشيئى كيدوب بريردن آلمق، اخذ ايتمك lassen — صاتون النان برشيئى وياخود على العموم برنسنه‌يى بريسى واسطه‌سيله كتورتمك ، آلديرمق

Ab-hören (ــ فعمتع) a. (21) (sép.) برينك سوزندن برشئ آلمق، اوكرنمك ، بومقصدله برينك لقرديسنه دقت ايتمك ‖ (محكمه‌جه) شاهدلره ايراد سؤال ايله آنلرى سويلتمك، استنطاق ايتمك ‖ مكتبده برشاكرده ازبرلديكى شيئى اوقودوب ديكلمك.

Ab-hülfe (ــ امؤ) (52) واسطه، چاره ‖ دوا، علاج ‖ امداد .

Ab-irren (ــ فعلا ـ) a. (21) (sép.) يولنى غائب ايتمك ، غائب اولمق .

Abiturient (ــ ام) (51) [لاتينجه] مكتب اعداديك تكميل صنفلرنده بالتحصيل مدت تحصيليه‌سنى اكمال ايدن . Abiturienten... (ــ ...) examen — مكاتب متوسطه‌ده اجرا قلنان خروج امتحانى ، بيوك امتحان .

Ab-jagen (ــ فعمتع) a. (21) (sép.) مثلا (باركير حقنده استعمال اولندقده) باركيرى قوشديره قوشديره يورمق، كوبكلتمك ‖ (فعلا +) آوه خاتام ويرمك ‖ sich— (فعمط) آوده درمانسز قالق ، كندويى پك زياده يورمق .

Ab-kanzeln (ــ فعمتع) a. (21) (sép.) واعظ وديپلوماتلره مخصوص منبر ، كرسى وياصدردن برشى نشر واعلان ياخود تكدير ، تقبيح ومناقشه ايتمك ‖ (مجا) باش آغريتمق ، جان صيقمق ، ديكلتمك .

Ab-karten (ــ فعمتع) b. (21) (sép.) برپلان قورمق، حيله ودسيسه ترتيب ايتمك ‖ Ab-gekarteter Handel = كيزلو ترتيب ، پلان .

Ab-kaufen (ــ فعمتع) a. (21) (sép.) برندن برشى صاتون آلمق ‖ sich von einer Strafe— (فعمطا) پاره‌يى ويروب برمجازاتدن قورتلمق ، جزاى نقدى ويرمك .

Ab-kehren (ــ فعمتع) a. (21) (sép.) سيلك سوپورمك ‖ تميزلمك ‖ دوندرمك، يوزچويرتمك ‖ (مجا) وازكچيرمك، آليقومق.

Ab-klatschen (ــ فعمتع) a. (21) (sép.) (مطبعه) (مرتب حقنده) برصحيفه‌نك قالبنى آلمق، باصمق، قليشه آلمق ‖ (فعلا —) كورولتى پاتردى وشماته ايله آلت ايتمك، مات ايتمك ‖ شاقلاتمق ‖ sich — (فعمطا) كوه‌زه‌لك ايتمك ، يوره‌كنى بوشالتمق ‖ چوق سويلمك ، چكه چالمق ‖ صونجله اكلامق .

Ab-kleiden (سـَـُت فعـ متعـ) b. (21) (*sép.*) ستر ایتمك ، (معما) اوفق ویا خفیف بر دیوار ایله برمحلی قپاتمق ، اخفا ایتمك ، بر اوطه ویا ابنیه داخلنده بر یری بولمك ، آیرمق .

Ab-knallen (سـَـُت فعـ لا —) a. (21) (*sép.*) چاتلامق ، پاطلامق ، شاقلتمق ‖ (فعـ متعـ) (تفنك حقنده) بر تفنگی پاطلاتمق ، بوشالتمق ، آتشلمك .

Ab-kochen (سـَـُت فعـ متعـ) a. (21) (*sép.*) طبخ ایتمك ، ‖ (ع) ویا مانوره محاربه اثناسنده یمك پشورمك .

Ab-kommandi(e)ren (سـَـُـَت فعـ متعـ) (*sép.*) (21) a. عزل ایتمك ، عزل وجلب ایتمك ‖ (ع) افراز ایتمك ، مأموراً آخر برمحله (کرك موقتاً ویا دائمی) کوندرمك ، **Ab-kommandirt** (اسم مفعول وصفت) (24) (ع) معزول ‖ بالمأموریه برمحله تعیین ، اعزام ، افراز اولنمش ، نصب اولنمش .

Ab-kommen (سـَـُت فعـ لا ـ) c. (20) (*sép.*) اوزاقلاشمق ، مباعدت ایتمك ‖ انفصال ایتمك ، آیرلمق ‖ (یول حقنده) vom Wege— یولی غائب ایتمك ، شاشیرمق ‖ (نطق ایرادی اثناسنده) بشقه شیدن بحث ایتمك ، صددك خارجنه چیقمق ‖ برشیدن اوجوز قورتیله بیلمك ‖ قاچمق ، یقایی قورتارمق ‖ (ع) (انداخت اثناسنده) آتش ایتدکده نشان خطنك هدف اوزرنده (هرقنغی) برنقطه یه تصادف ایتمسی ‖ (Gut —) تکی چکویده آتش ایدلدکدنصکره خط نشانی یته (مسافات مختلفه یه کوره) اولجه توجیه اولنان نقطهٔ نشان اوزرنده بولندیره بیلمك ، (عکس تقدیرده) — rechts ویاخود — links یعنی خط نشانك آتش ایدلدکدنصکره اولجه اوزرینه نشان آلنان نقطه اوزرنده بولنمیوبده صاغنده ویا صولنده بولنمسی ، (انحراف) .

Ab-kommenschaft (سـَـُت امؤ) (49) (*sans pl.*) نسل ، ذریت ‖ اخفاد .

Ab-köpfen (سـَـُت فعـ متعـ) a. (21) (*sép.*) باشنی کسمك ، ‖ (باغچو) آغاج ، فدان ویا سائره نك باشلرینی ، اوجلرینی کسمك ویا قیرمق ، قوپارمق .

Ab-koppeln (سـَـُت فعل متعـ) a. (21) (*sép.*) (اوجیلقده) آوکوپکلرینك طاسمه لرینی چوزوب صالیویرمك .

Ab-kratzen (سـَـُت فعـ متعـ) c. (21) قازییه رق چیقارمق ، قازیمق ، طیرمالامق .

Ab-kühlen (سـَـُت فعـ متعـ) a. (21) (*sép.*) صوغوتمق ، سرینلتمك ‖ ترینی قوروتمق ‖ — sich (فعـ مطا) کندوسی سیلك ، قورولتمق ، سرینلمك ، سیلنمك ، ترینی قوروتمق .

Ab-kürzen (سـَـُت فعـ متعـ) c. (21) (*sép.*) اختصار ایتمك ، قیصالتمق ‖ (حسابده) برعددی اختصار ایتمك ، آزالتمق ، تقلیل وتنزیل ایتمك .

Ab-laden (سـَـُت فعـ متعـ وفعـ لا +) r. (20) (*sép.*) بوشالتمق ، تخلیه ایتمك ، چیقارمق ، اخراج ایتمك ‖ یولده ایندیرمك .

Ab-lader (سـَـُت ا م) a. (40) یوك چیقاران ، ایندیرن .

Ab-laß (سـَت ا م) (31) (مایعات حقنده) آقیتمق ، صالیویرمك ، سزدرمق ‖ (قتولك مذهبجه) قصور وکناهلرك عفو ومسامحه سی ‖ کرك پاپا ویا وکالةً دیکر پاپاسلرك ویردکاری عفوذنوب .

Ab-lassen (سـَـُت فعـ متعـ) p. (20) (*sép.*) ترك واعاده ایتمك ، بردها تصاحب ایتمامك ‖ برشیدن ال چکمك ، صالیویرمك ، قویوویرمك ‖ Jemandem Blut— قان آلمق ‖ (مکتوب حقنده) ارسال واسرا ایتمك ، تودیع ایتمك ‖ یوله چیقارمق ‖ (کمی حقنده) برکمی یی قیزاقدن صویه ایندیرمك ‖ (مایعات حقنده) فوچی وسائره دن آقتمق ، بوشالتمق ‖ (آلیش ویریشده) بیع ایتمك ‖ فیئاتدن براز تنزیل ایتمك ، اوجوزیته ویرمك ‖ ترك وحواله ایتمك ، براقمق ‖ (فعـ لا +) کسلمك ، بتمك ‖ تسلیم ، تابع ، راضی اولمق ‖ برشیدن قطع علاقه ، فراغت ایتمك .

Ab-lauern (سـَـُت فعـ متعـ) a. (21) (*sép.*) کوزلمك ، بکلمك ، انتظار ایتمك ‖ جاسوسلق ایتمك .

Ab-laufen (سـَـُت فعلا -) c. (20) (*sép.*) (قوشه رق) اشاغی ایتمك ‖ (die Treppen) auf und ablaufen اینوب چیقمق ، ab-und zu-laufen کیدوب کلمك ‖ (مجا) صاومق ، —lassen بالتقریب باشدن صاومق ، دفع ایتمك ، نزاکتله قوومق ‖ (مایعات حقنده) آقوب توکنمك ، جریان ایتمك ، سیلان ایتمك ‖ (وقت حقنده) مرور ایتمك ، منقضی اولمق ، کچمك ‖ نهایته واصل اولمق seine Uhr ist abgelaufen ساعتنك حرکت رقاصه سی ختام بولدی ، ساعتی ایشلیوب حرکتر قاصیه یی اتمام ایتدی . (مج) نفسی توکندی ‖ (یول حقنده) آیرلمق . hier läuft ein Weg von der Chaussee ab بوراده شوسه دن بر یول آیریلور . ‖ (فعـ متعـ) برمسافه یی نهایتنه دکین قوشمق ویاخود بارکیرله نهایتنه دکین قطع ایتمك ‖ چکنیه چکنیه آشندیرمق ، اسکیتمك ‖ (فعـ مطا) — sich قوشه قوشه یورلمق ، بتمك . ‖ — die Läden تکمیل دکان ومغازه لری طولاشمق ، اراشدیرمق .

Ab-lauten (سـَـُت فعـ متعـ) b. (21) (*sép.*) برصوت ویا حرکه نك صداسی تبدیل وتحویل ، تعدیل ایتمك .

Ab-läuten (سـَـُت فعـ متعـ) b. (21) (*sép.*) کلیسالرده کرك برینك وفاتنی وکرکسه یومی اوقات معینهٔ سائره یی اعلان ایتمك اوزره چاك چالمق .

Ab-leben (سـَـُت) a. (21) (*sép.*) (sich) (فعـ مطا) (وقتدن بحث اولندقده) بتمك ، توکنمك ، ختام ونهایت بولمق (اشخاص حقنده) دوشمك ، خرابه یوزطوتمق ، خراب وهلاك اولمق ، تلف اولمق ‖ صولمق ، بوزلمق ، فنا لشمق ‖ (فعـ لا —) اولمك ، وفات ایتمك .

Ab-lecken (سـَـُت فعـ متعـ) a. (21) (*sép.*) یلامق ‖ (فعلا -) آقمق .

Ab-legen (سـَـُت فعـ متعـ) (البسه حقنده) a. (21) (*sép.*) چیقارمق ، (سلاحی) بریره قویمق ، چیقارمق ‖ (مجا) die Kinderschuhe— چوجقلقدن چیقمق ، صباوتدن شبابته داخل اولمق ‖ ترك ایتمك ، براقمق . einen Eid— یمین ایتمك ‖ حساب ویرمك ‖ (فعـ لا +) طوغورمق ، وضع حمل ایتمك ، یاورولمق ، یومورطلمق .

Ab-leger (سـَـُت ام) a. (40) (باغچو) کوکندن کسلمکسزین یره طالدیروب یووجهله اوره دیلان دال ، طالدیرمه ‖ آنا قوغاننده آیریلان ودیکر قوغانده یرلشان آری سوریسی .

Ab-lehnen (سـَـُت فعـ متعـ) a. (21) (*sép.*) برشیی دوندرمك ، چویرمك ‖ (مجا) رد ایتمك ، قبول ایتمامك ، کیرو کوندرمك ‖ برمحکمه نك برحاکم ویا شاهدی قبول ایتمامك .

Ab-leiten (سـَـُت فعـ متعـ) b. (21) (*sép.*) صاپدیرمق ، چویرمك ، دوندرمك ، بشقه طرفه توجیه ایتمك ، (نهر حقنده) برنهرك صوینی آخر برمحله ویا قناله چویرمك ، آقتمق ، بوشالتمق ‖ اصلنه ارجاع ایتمك ‖ (غرا) برکلمه دن آخر برکلمه اشتقاق ایتدیرمك

Ab-leiter (سـَـُت ام) a. (40) (حکمـ) der Elektrizität— ناقل ، ‖ (طب) بدنك برمحلنده اولان التهابی دفع ایدر مصرف

Ableitungs"... (سـَـُت ...) [**Ableiten**] tabelle — (ا مؤ) (غرا) اشتقاق جدولی ‖ (احوال خصوصیه ده) (ع) angriff — (ا م) دشمنك نظردقتی آخر برمحله جلب ایتمك ، وهجوم حقیقنك اجراسی متصور نقطه یی کندوسنه بیلدیرمامك

اوزره موضعنك هرقنغى بر نقطه سنه قصداً وعمداً اجرا قلنان هجوم صنعى، هجوم غيرحقيق، stange — (ا مؤ) پراطوتر صيريغى .

Ab-lenkbar (ـــ ص) b. ㉑ تبديل وتعديل اولنه‌بيلور ‖ چوريلور ، دونديريلوب ، صاپديريله بيلور ، قانديريله‌بيلور ‖ صورت وقالب آخره قوتيله بيلور .

Ab-lenken (ـــ فع متع) a ㉑ (*sép.*) چورمك ، صاپدرمق ، چويره‌بيلك ، آييره بيلك .

Ab-lernen (ـــ فع متع) a. ㉑ (*sép.*) ايشيده‌رك ، باقه‌رق ويا كوره‌رك برشيئى اوكرنمك .

Ab-lesen (ـــ فع متع) l. ⑳ (*sép.*) يازلمش بر صحيفه ، برشيئى ، شعر وسائره‌يى اوقومق ‖ جهراً اوقومق .

Ab-leugnen (ـــ فع متع) a. ㉑ (*sép.*) انكار ايتمك .

Ab-liefern (ـــ فع متع) a. ㉑ (*sép.*) تسليم ايتمك ، ويرمك ‖ ترك ايتمك ، براقمق ‖ تدارك ايتمك .

Ab-liften (ـــ فع متع) b. ㉑ (*sép.*) حيله وقورنازلقله برندن برشى آلمق ، قوپارمق .

Ab-locken (ـــ فع متع) a. ㉑ (*sép.*) دسيسه وخدعه ايله برندن برشى آشرمق ، مداهنه ايله ايدنمك ، طولاندرمق ، چكمك .

Ab-lohnen (ـــ فع متع) a. ㉑ (*sép.*) برينك مطلوباتنى ، آيلق ، كونده‌لك ويا هفته‌لغنى ويرمك .

Ab-lösen (ـــ فع متع) c. ㉑ (*sép.*) آييرمق ، قوپارمق، چيقارمق ‖ (جرا) براعضايى كسمك ‖ قورتارمق ، بر تعهـدن تخليص ايتمك ‖ قالدرمق ، رفع ايتمك ‖ (ع) قره‌غول ، نوبتجى‌يى دكشدرمك .

Ab-lösung (ـــ امؤ) ㊾ (حقوق) ديت ، جزاى نقدى ‖ (ع) اسكى پوسته ، قره‌غول ويا نوبتجى‌يى دكشديريجى اولان پوسته ، قره‌غول ، ويا نوبتجى .

Ab-machen (ـــ فع متع) a. ㉑ (*sép.*) چيقارمق، آلمق ‖ ياپمق ، تمام قيلمق ، رسيده‌ٔ ختام ايتمك ‖ يولنه‌قومق ‖ مختلف فيه اولان برحسابى تسويه ايتمك ‖ das ist abgemacht بو (ايش)... اولوب بتدى ‖ اويوشدرمق .

Ab-magern (ـــ فع لا) a. ㉑ (*sép.*) صعيفلمق ، قوتدن دوشمك ‖ (فع متع) ضعيفلتمك ، قوتدن دوشورمك .

Ab-malen (ـــ فع متع) a. ㉑ (*sép.*) ترسيم ايتمك، بركسه‌نك رسمنى ياپمق ‖ قوپيه ايتمك ، بروسمك عينى آلمق ‖ (مجا) تصوير وتعريف ايتمك .

Ab-marsch (ـــ ام) ㉑ حركت ، يوله چيقمق ‖ (ع) برمحلدن حركت ايديش، يوله چيقش ‖ عزيمت ‖ چكيليش .

Ab-marschi(e)ren (ـــ فع لا) a ㉑ (*sép.*) (ع) حركت ايتمك ، يوله چيقمق ‖ عزيمت ايتمك ‖ چكلمك .

Ab-matten (ـــ فع متع وفع مطا) b. ㉑ (*sép.*) يورمق (يورلق) ‖ (معد) (آلتونجيلقده) جلاسز ، صولوق وطونوق ايتمك .

Ab-melden (ـــ فع متع) b. ㉑ (*sép.*) اولجه ويريلان امرى وايديلان سپارشى فسخ و ابطال ايتمك ‖ (ع) برمحل ويا مأموريت آخره تعيين اولنان كسـه طرفندن مرجعنه اورادن مفارقت ومعاونت ايده‌جكنه دائر كرك تحريراً وكرك شفاهاً وفقط رسماً بيلديرمك ، عرض ايتمك .

Ab-messen (ـــ فع متع) m. ⑳ (*sép.*) اولچك ايله حبوبات ومشروبات ومأكولاتى اولچمك وياخود مقياسله طول ويا ابعاد سائره‌يى مساحه ايتمك ‖ حركت ايتمكده اولان برجسمك سرعت ووزننى اولچمك ، بولمق ‖ برينك كلامنى اولچمك يعنى تقدير ايتمك ، يوقلمق ، وزن ايتمك ‖ (بر فكر حقنده) حكم وقرار ويرمك ‖ روحلى درجه ايله تسويه ايتمك .

Ab-miethen (ـــ فع متع) b. ㉑ (*sép.*) كرايه ويرمك، ايجار ايتمك ‖ كرا ايله طوتمق، استئجار ايتمك، كرالمق

Ab-miether (ـــ ام) a. ㊵ كراجى ‖ مستأجر .

Ab-modeln (ـــ فع متع) a. ㉑ (*sép.*) مودلنى آلمق، شكلنى چيقارمق ، قالبنى چيقارمق ، قالبه دوكمك .

Ab-mucken (ـــ فع متع) a. ㉑ (*sép.*) كيزلوجه اولدرمك، قتل وتلف ايتمك ‖ (مجا) برشيئى برينه اوطورتمق، قويمق .

Ab-müden (ـــ فع متع ، فع مطا) b. ㉑ (*sép.*) يورمق ، يورلمق ، حالدن دوشورمك ، حالدن دوشمك .

Ab-nahme (ـــ امؤ) (51) آشاغى آلمه ، تنزيل ايتمه، ايندريمه ‖ چيقارمه ‖ (جرا) كسمه ، قطع ايتمه ، آلمه ‖ آزالمه ، خفيفلمه ‖ رسوم ، ويركو ‖ (صو حقنـده) ايتمه ، آزالمه ، چكلمه ، تناقص ‖ زوال، انحطاط ‖ (قوزمو) آيك بدر حالندن هلال حالنه كچمسى ‖ خط استواى سماوى‌يه اولان ميلك ازالمسى .

Ab-nehmen (ـــ فع متع) b. ⑳ (*sép.*) آلمق ، ضبط ايتمك، چيقارمق ‖ طرح وتنزيل ايتمك ، آزالتمق ‖ (سـفره وسائره حقنده) قالدرمق ‖ (جرا) بر اعضايى قطع ايتمك ، آلمق ، چيقارمق ‖ (فع لا +) آزالمق ، اكسلمك ‖ ضعيفلمك ‖ زواله يوز طوتمق .

Ab-neigung (ـــ امؤ) ㊾ اوزاقلشمه ، انحراف ‖ اكراه ونفرت ‖ واز كچمه .

Ab-nöthigen (ـــ فع متع) a. ㉑ (*sép.*) جبراً آلمق ، تركه مجبور ايتمك .

Ab-nutzen (ـــ فع متع) c. ㉑ (*sép.*) صرف واستهلاك ايتمك ، خراب ايتمك ، اسكيتمك .

Abonni(e)ren (ـــ فع لا +) (— sich فع مطا) a. ㉑ آبونه اولمق، آبونه لنمق.

Ab-ordnen (ـــ فع متع) a. ㉑ (*sép*) مبعوث مرخص تعيين وارسال ايتمك ‖ توكيل ايتمك، مرخص ومأمور تعيين ايتمك ‖ حواله ايتمك ‖ قرار وترتيب وتنظيمات اوليه‌يى فسخ ايتمك .

Ab-ort (ـــ ام) ㊳ خلا ، آياق يولى ، ابدستخانه .

Ab-packen (ـــ فع متع) a. ㉑ (*sép*) (برعربه ويايوك باركيرينك يوكنى) ايندرمك ، يوكى بوشالتمق ، حموله‌يى آلمق ، چيقارمق .

Ab-passen (ـــ فع متع) c. ㉑ (*sép.*) (البسه حقنده) وجوده كوره اويديرمق : abgepaßtes Kleid وجوده كوره ياپيلان، اولان البسه ‖ (مجا) كوزتمك، بكلمك، فرصت بكلمك .

Ab-patrouilli(e)ren (ـــ فع متع) برموقعـده طولاشمق وتحرى ، تجسس ايتمك ‖ (ع) بر محـل ، موضعى كشف ايتمك ، تحرى وتجسس ايتمك ، كشافلق خدمتنى ايفا ايتمك .

Ab-pflücken (ـــ فع متع) a. ㉑ (*sép.*) ميوه وچيچك وسائره قوپارمق وطوپلامق .

Ab-plagen (ـــ فع متع) a. ㉑ (*sép.*) معذب ايتمك اذيت ويرمك ‖ راحتسز ايتمك ، تعجيز ايتمك ‖ sich — (فع مطا) يورلمق ، معذب وراحتسز اولمق .

Ab-platten (ـَـَـَ فعمتع) b. (21) (sép.) ياصيلاتمق، يام ياصى ايتمك ‖ (تا طبيـ) (حيوانات حقنده) آلچق، باصيق، بودور ‖ (طب) سرعت طبيعيه‌سندن اشاغى اوران نبض، نبض هابط .

Ab-prallen (ـَـَـَ فعلا —) a. (21) (sép.) فيرلامق، صچرامق، فيشقرمق، فوران وانفجار ايتمك .

Ab-protzen (ـَـَـَ فعمتع) (ع) c. (21) (sép.) طوپچينك طوپ ايندیرمسى، طوپى قباقلودن آيرمق .

Ab-putzen (ـَـَـَ) c. (21) (sép.) سيلك، سوپورمك، توز وچامورنى كيدرمك ‖ تميزلمك، يقامق ‖ (ابنيه حقنده) بويامق وصيوامغله نظيف برحاله كتورمك ‖ (عمو) بريشه چيقشمق توبيخ ايتمك، آزارلمق .

Ab-quetschen (ـَـَـَ فعمتع) a. c. (21) (sép.) ازه‌رك قوپارمق .

Abraham (ـَـُ اخام) (56) ابراهيم (عليه‌السلام) ‖ (ع) Schoß —s اثناى حربده مهم وامين حاكم ونظارتلى نقطه، تپه، موقع .

Ab-rathen (ـَـَـَ فعمتع) p. (20) (sép.) برشيئى ياپمامق اوزره نصيحت ويرمك، واز كچيرمك ‖ ممانعت ايتمك ‖ اكلامق، كشف واستخراج ايتمك .

Ab-raum (ـَـَ ام) (31) (معما) (جمعسز) يقينتى، يقينتى طوپراق مولوز وسائره، انقاض .

Ab-räumen (ـَـَـَ) a. (21) (sép.) تخليه ايتمك ‖ (معما) مولوز يقينتى وانقاضى قالديرمق نقل ايتمك ‖ بوش بر ير وجوده كتوره بيلك اوزره تخليه ايتمك، اشيا وسائره‌يى آخر برمحله نقل ايتمك .

Ab-rechnen (ـَـَـَ فعمتع) a. (21) (sép.) حسابه داخل ايتمامك، برابر صايمامق، طرح وتنزيل ايتمك، برمبلغ ويا حسابدن برمقدارينى چيقارمق ‖ (تجا) Tara— (اشيا ومواد تجاريه‌نك ثقلت وجنس ونوع والحاصل مقدارنجه نقصان ويا فضله‌سنى حساب ايتمك) طره‌سنى آلمق ‖ محسوب ايتمك ‖ ايديلان بر حسابى بتورمك ‖ (فعلا +) تأديهٔ ديون ايتمك .

Ab-rede (ـَـَـَ امؤ) (65) سوزلشمه، موافقت، اويوشمه ‖ اختلاف ومنازعه ‖ انكار ورد ايتمه .

Ab-reiben (ـَـَـَ فعمتع) o. (20) (sép.) سورته‌رك برشيئى كيدرمك، چيقارمق ويا اسكيتمك ‖ سيلك، جلالمق، تميزلمك .

Ab-reisen (ـَـَـَ فعلا —) a. (21) (sép.) يوله، سياحته چيقمق، حركت ايتمك .

Ab-reißen (ـَـَـَ فعمتع) n. (20) (sép.) ييرتمق، قوپارمق، چكوب چيقارمق ‖ قيرمق ‖ sich — (فعمطا) آيرلمق، مفارقت ايتمك ‖ (فعلا —) قيريلمق ‖ بوزشمق، قطع علاقه ايتمك .

Ab-richten (ـَـَـَ فعمتع) b. (21) (sép) (حيوانات حقنده) تربيه ايتمك ‖ (اشيا حقنده) يوله كتيرمك، قيلق وقيافت ويرمك .

Ab-riß (ـَـَ ام) (33) پلان، رسم ‖ مسوده اوله‌رق يابلمسى متصور اولان بر شيئك صورتى، مسوده ‖ (بر اثردن بحث اولندقده) زبده، مجمل، خلاصه، تلخيص .

Ab-rücken (ـَـَـَ فعمتع) a. (21) (sép.) تبعيد ايتمك، اوزاقلشدرمق، چكمك، ايته‌لمك ‖ (فعلا —) حركت ايتمك، كيتمك ‖ (ع) تعليم، مانوره ويا محاربه‌نك ختامندنصكره قشله، قوناق ويا قرارگاهه كيتمك، عودت ايتمك ‖ چكلمك، كذلك بالعكس تعليم ويا سائر حركات عسكريه اجراسيچون قشله ويا قوناقدن حركت ايتمك .

Ab-rufen (ـَـَـَ فعمتع) q. (20) (sép.) چاغرمق، جلب ايتمك، كيرو آلمق ‖ يوكسك صدا ايله باغروب چاغيره‌رق اعلان ايتمك ‖ sich — (فعمطا) باغيره‌رق، حايقيره‌رق كندوبى يورمق .

Ab-runden (ـَـَـَ فعمتع) b. (21) (sép.) مدورقيلمق، يوارلاق ياپمق ‖ (برعباره‌يى) تزيين وتوسيع ايتمك ‖ (موسيق) آهنكى دوزه‌نه قومق .

Ab-rüsten (ـَـَـَ فعمتع) b. (21) (sép) (معما) قله‌ويا كمى انشاسى ايچون بوشلقده اولان قالبلرى وياخود نقاشلرك قوردوقلرى اسكله‌يى سوكمك، بوزمق ‖ (بحر) كمينك آرمه وتجهيزات سائره‌سى، مالزمهٔ مختلفه‌سنى آلمق ‖ سفر برحالنده وضع اولنان براردويى بتكرار حال حضرى‌يه وضع ايتمك .

Ab-rutschen (ـَـَـَ فعلا —) a. (21) (sép.) قايمق ‖ (عمو) صاوشمق، باصمق .

Ab-sagen (ـَـَـَ فعمتع) a. (21) (sép.) بركسه‌يه برشيئك فيمابعد وقوعبولميه‌جغنى سويلك ‖ منع ايتمك ‖ برسوزى، صپارشى كيرو آلمق ‖ (فعلا +) واز كچمك، صرف نظر ايتمك .

Ab-satteln (ـَـَـَ فعمتع) a. (21) (sép) باركير ويا ديكر بريوك حيوانتك اكر ويا سمرينى آلمق .

Ab-satz (ـَـَ ام) (31) براقمه، قومه ‖ كسمه، آره‌لق، فاصله، تعطيل ‖ قوندره‌اوكچه‌سى ‖ (موسيق) اثناى تغنيده ايديلان وقف ‖ (ع) (استحكا) قفا سطحى (شعر) دردنجى ويا آلتنجى هجادن صكره‌كى وقف، سجع .

Ab-schaben (ـَـَـَ فعمتع) a. (21) (sép.) قاشيمق، يولمق، بوزمك، قازيمق ‖ اكمكك اوست قبوغنى قازيمق، آلمق ‖ sich — (فعمطا) قازيه قازيه سورته سورته كندو توينى كيدرمك ويا دريسى صويمق .

Ab-schaffen (ـَـَـَ فعمتع) a. (21) (sép.) قالدرمق، فسخ ولغو ايتمك، ابطال ايتمك ‖ حذف ايتمك ‖ (اصول وقوانين حقنده) فسخ ولغو ايتمك، قالديرمق ‖ تنزيل وتقليل وتنقيح ايتمك ‖ خدمتجى‌يه اذن ويرمك، صاليورمك ‖ (ع) (قطعاتدن بحث اولندقده) عسكره اذن ويرمكلك .

Ab-schälen (ـَـَـَ فعمتع) a. (21) (sép.) برشيئك قبوق ويادريسى صويمق، يوزمك، اقشار ايتمك .

Ab-schärfen (ـَـَـَ فعمتع) a. (21) (sép.) سيورلتمك كسكينلتمك ‖ اويون كاغدلرينى قاريشديروركن حيله ايتمك .

Ab-schatten (ـَـَـَ فعمتعد) a. (21) (sép.) كولكه‌دن رسم چيقارمق ‖ رسمه كولكه ويرمك .

Ab-schätzen (ـَـَـَ فعمتع) c. (21) (sép.) تخمين وتقدير ايتمك، دكرينى بولمق، فيأت قويمق .

Ab-schaum (ـَـَ ام) (31) (sans pl.) كوپوك ‖ معدن بوق، معدن جروف .

Ab-scheu (ـَـَ ام) (38) (sans pl.) نفرت، استكراه، دهشت .

Ab-scheulich (ـَـَـَ صد) (21) مكروه، منفور ‖ دهشتلو

Ab-schicken (ـَـَـَ فعمتع) a. (21) (sép.) يوللامق،

اعزام و ارسال ایتمك ، كوندرمك ، سوق ایتمك ‖ (ع) auf Kommando— یره مأمور وتعیین ایتمك ، مأموراً ایصال ایتمك .

Ab-schied (ام) (26) وداع ‖ آیرلمه ‖ اولوم ، وفات ، ارتحال ‖ seinen—nehmen استعفا ایتمك (ع) خدمتدن ، عسكرلكدن چیقمق .

Ab-schießen (فع متع) e. (20) (sép.) (تفنكی) آتوب بوشالتمق ، آتش ایتمك ‖ آتشله برینك براعضاسی قوپاروب آتمق ‖ برینی ویا برشیئی آتشله اوروب دویرمك ، ییقمق ‖ (ع) انداخت تعلیمنده مقش فشنك ویادانه‌یی آتوب بتورمك .

Ab-schiffen (فع متع) a. (21) (sép.) كمی ایله نقل ایتمك ‖ (فع لا ـ) بحراً حركت ایتمك ، قالقمق .

Ab-schlag (ام) (31) بودامه ‖ تقلیل ، آزالتمه ، طرح وتنزیل ‖ آشاغیلاتمه ، ایندیرمه ، اهونلتمه فیئاتی اوجوزلتدرمه ‖ رد ایتمه ، عدم قبول ، ممانعت .

Ab-schlagen (فع متع) r. (21) (sép) بودامق ‖ آشاغی‌یه آلمق ‖ تخریب ایتمك ، ییقمق ‖ اعضانك برقسمی كسمك ‖ قیرمق ، ایندیرمك ، تنزیل ایتمك ‖ رد ایتمك ، ممانعت ایتمك ‖ (ع) — einen Sturm دشمنك برهجوم وتعرضنی دفع ایتمك ‖ (فع لا ـ) دوشمك ‖ فنالشمق ، بوزلمق .

Ab-schließen (فع متع) n. (20) (sép.) كلیدلمك ‖ قپامق ‖ بر اوطه‌یی ویاقپالو برمحلی پرده ، تحته حواله ، خفیف بردیوار ایله بولوب ، بوصورتله كیروده بولنان برمحلی ستر ایتمك ‖ ختام ویرمك ‖ مقاوله ، معاهده عقد ایتمك ، قونترات ایتمك ‖ sich— (فع مطا) قپامق ، تهاده اولمق ، انزوایه چكلمك ‖ ختام بولمق ، بتمك .

Ab-schluß (ام) (32) عقد ، قرار ‖ نتیجه ، ختام ، صوك ، نهایت ‖ بعد المذاكره قرارگیر اولان حكم ورأی ‖ برمحلی ستر واحاطه‌یه مخصوص دیوار ، چیت ، حواله ویاتحته پرده ‖ تسویهٔ حساب ، قطع محاسبه .

Ab-schneiden (فع متع) n. (20) (sép.) كاملاً كسوب چیقارمق ، كسوب آییرمق ‖ بیچمك ‖ (حیواناتحقنده) كسمك ، بوغازلمق ‖ (مجا) قطع ایتمك ، كسمك ، نهایت ویرمك .

Ab-schnitt (ام) (38) كسیلان ، قوپاریلان پارچه ، قوپون ‖ (كتاب حقنده) فصل ، (حقوق كتابلرنده) بند ، ماده ، (تاریخ حقنده) دور ، قرن ‖ (ع) منطقه .

Ab-schrecken (فع متع) a. (21) (sép.) قورقوتمق ، جسارتنی كسر ایتمك ، تخویف ایتمك ، اوركوتمك ‖ (معد) چلیك وخام تیموره صو ویرمك .

Ab-schreiben (فع متع) v. (20) (sép.) قوپیه ایتمك ، عینی یازمق ‖ تبییض ایتمك

Ab-schrift (امؤ) (49) قوپیه ، عین ، صورت ، نسخهٔ ثانیه .

Ab-schütteln (فع متع) a. (21) (sép.) صارصمق ، صاللامق ، سیلكمك ، صارصوب ، سیلكوب دوكمك ، دوشرمك .

Ab-schwächen (فع متع وفع مطا) a. (21) (sép.) قوتدن دوشمك ‖ قوتدن دوشورمك ‖ sich— ein Ausdruck— برتعبیری تخفیف وتعدیل ایتمك ، ملایملشدرمك .

Ab-schweifen (فع متع) a. (21) (sép.) صویه قومق ، ایصلاتمق ، ییقامق ، صودن كچورمك ، چالقامق ‖ (حیوانات ونباتات حقنده) صویه باصمق ، ییقامق ‖ (فعلا-) اصل واساسندن مباعدت .

Ab-schweifend (ص) (24) صدددن خارجه چیقان ، استطراد ایدیجی اولان .

Ab-schwindeln (فع متع) a. (21) (sép) حیله وخدعه ایله برندن برشی چكمك ، آشرمق ، قوپارمق ، طولاندیرمق ، بوغمق .

Ab-segeln (فع لا -) a. (21) (sép) (بحر) یلكنی آچوب قالقمق ‖ حركت ایتمك ‖ (مجا) (عو) اولمك ، وفات ایتمك ، طوپی آتمق .

Ab-sehen (فع متع -) I. (20) (sép) انتظار ایتمك كوزلمك ، بكلمك ‖ (فع لا +) برشیدن صرف نظر ایتمك ‖ (مجا) نظر اعتباره آلمامق ، اهمیت ویرمامك .

Ab-sein (فع لا) a. (19) (sép.) آیری اولمق ، برشیدن اوزاق اولمق ‖ عدم مقارنت .

Ab-seits (حا) برطرفه ، برطرفده ، تنهاده ‖ مضاف الیه آلور (حرجر) یاننده ، قرینده ، اوته‌سنده .

Ab-senden (فع متع) a. (22) (sép.) كوندرمك ایصال ایتمك ، یوللامك ‖ سوق واعزام ایتمك ‖ einen Kurier— سریعاً ارسال ایتمك

Ab-senker (ام) a. (40) (زرا) طالدرمه ، طالدرمه‌نك ویردیكی فلیز .

Ab-setzen (فع متع) c. (21) (sép.) برشیئك یرینی تبدیل ایتمك ، یردن قالدیروب دیكر برمحله قومق ‖ آتدن آرابه‌دن ایندرمك یره صاپمق ‖ (ع) setzt ab! انداخت اثناسنده : كیرو آل ! قومانداسی ‖ عزل ایتمك ‖ ایندرمك .

Ab-sicht (امؤ) (49) فكرونیت ، مرام ، مقصد ، مطلوب ‖ قصد ، مراد .

Ab-sichtlich (ص) (21) قصدی بیلرك یاپیلان ‖ (حا) بیله بیله ، عنادینه ، قصداً عمداً .

Ab-sitzen (فعلا -) i. (20) (sép.) باركیردن اینمك ، یره اینمك ‖ (فع متع) اوطوره اوطوره برشیئی اسكیتمك ویا آشندرمق ‖ (محبسده) وقت معینی قدر قالوب مدت محبوسیتنی بتیرمك ‖ برشیئك نهایتنه ، صوكنه دكین اوطورمق .

Ab-solut (ص) (24) (relativ)ك مقابلی [لاتینجه] مطلق ، قطعی ‖ (حا) مطلقا ، قطعیاً ، بهمه حال ، البته

Ab-solvi(e)ren (فع متع) [لاتینجه] a. (21) تبریه ایتدرمك ، عفو ایتمك ‖ كلیساده قتولیك آیینجه كناه عفو ایتمك ‖ ختام ویرمك ، اتمام ایتمك ، بتورمك seine Studien— اتمام تحصیل ایتمك

Ab-sonderlichkeit (امؤ) (49) غرائب ، تخلق ، بام بشقه حال وطور .

Ab-sondern (فع متع) a. (21) (sép.) آییرمق ‖ اوزاقلشدرمق ‖ یالكز براقمق ‖ (ع) Abgesonderter Truppentheil قطعهٔ مفرزه ‖ sich— (فع مطا) آیرلمق ، انزوایه چكلمك ، تفرد ایتمك

Ab-spannen (فع متع) a. (21) (sép.) (حیواناتی) قوشومدن چیقارمق ، قوشومنی آلمق ‖ (كرلمش برشیئی) كوشتمك ‖ (ط) Abspannendes Mittel طمار ویا سائره‌یی كوشدیجی

واسطه ، مرخى ‖ Ab-gespannt (ص) (24) يورغون .

Ab-spenstig (ىنت ص) (24) قانديريلان ، جايديريلان ، آيارتيلان ‖ دونمش، دونمه .

Ab-speisen (ىنت فع متع) (21) c. (*sép.*) طعام ويا يم ويرمك ‖ (مجا) لاقرله يملك ، لافه بوغمق . لقرديه بوغه‌رق ايش بتورمك . سوزله قانديرق ، چكه دوكمك .

Ab-sperren (ىنت فع متع) (21) a. (*sép.*) (يول حقنده) قپامق، سد وبند ايتمك ، باغلمق، يول كسمك مواصله‌يى تعطيل وتأخير ايتمك ‖ (بخار حقنده) كسمك . — sich (فع مطا) انزوايه چكلمك . قپانمق .

Ab-spiegeln (ىنت فع متع وفع مطا) (21) a. (*sép.*) عكس ايتديرمك ، ضياسنى، عكسنى بريره دوشورمك ‖ (مجا) عكس ايتمك ، تبادر ايتمك .

Ab-spielen (ىنت فع متع وفع مطا) (21) a. (*sép.*) — sich وقوعبولمق ، اولمق .

Ab-splittern (ىنت فع متع) (21) a. (*sép.*) كوروليق وياتبردى ايله چاتلاتمق، قوپارمق، پارچه‌لمق، فرلاتمق ‖ (فع لا —) چاتلامق ، پارچه پارچه اولمق، قوپمق، فرلامق، آيرلمق، طارمه طاغين اولمق .

Ab-sprechen (ىنت فع متع) (20) b. قبول ايتمامك ، ممانعت ايتمك ، رد ايتمك ‖ سوزينى كيرو آلمق ‖ برينى حق وصلاحيتدن محروم ايتمك ، متصرف اولديغى مال وملكى الندن آلمق ‖ (فع لا +) برشيئه دائر بيان رأى وفكر ايتمك ‖ سويليوب بتورمك .

Ab-sprengen (ىنت فع متع) (21) a. (*sép.*) پاطلاتمق، آتمق، طاغتمق، پارچه‌لمق ‖ (ع) طاغتمق، پريشان وتارومار ايتمك ‖ (چيچك وسائره حقنده) صوله‌يه‌رق ويا صودوكه‌رك تميزلمك ، توز وطوپراغنى كيدرمك ، صوله‌يه‌رق تطهير ايتمك .

Ab-springen (ىنت فع لا —) (20) a. (*sép.*) آتلامق، صيچرامق ‖ صيچرايه‌رق قيرلمق ويا پارچه‌لمق ، قيريلوب دوكولمك ‖ (مجا) (برآيونه‌يى) براقمق .

Ab-sprung (ىت ا م) (31) صيچرامه ، خوپلامه ‖ فرق ومباينت .

Ab-spülen (ىنت فع متع) (21) a. (*sép.*) يقامق، چالقامق، تميزصودن كچيرمك ، غسل ايتمك ‖ سيلمك ، صو ايله تطهير ايتمك ، يقايه‌رق كير ، چامور ، لكه و.. الخ كيدرمك .

Ab-stammen (ىنت فع لا —) (21) a. (*sép*) تنسل ايتمك، تسلسلدن ايتمك ، صويندن كلمك ‖ ...Abstammend aus... دن كلمه ، ايتمه ، بولنمه ، مخترع ، چيقمه ‖ مشتق اولمه .

Ab-stand (ىت ا م) (31) آره‌لق ، فاصله ، مسافه ‖ (مجا) اوزاقلاشمه ، تباعد ‖ فرق ومباينت ‖ واز كچمه ، فراغت وقطع علاقه ، صرفنظر .

Ab-statten (ىنت فع متع) (21) b. (*sép.*) قيلمق ، ايتمك — Jemandem seinen Glückwunsch برينى تبريك ايتمك ، تسعيد ايتمك، مبارك اولسون (مباركى) ديمك .

Ab-stäuben (ىنت فع متع) (21) a. (*sép.*) توزينى سيلمك ، توزينى آلمق ويا سيلكمك ، سوپورمك .

Ab-stechen (ىنت فع متع) (21) a. (*sép.*) دورتوب اولديرمك ، دورتمك ، صاپلامق، دورتوب آتدن آلمق، ايندريرمك ‖ (قنال حقنده) آچمق ‖ حيواناتى كسمك يرينه شيشله دورتوب اولديرمك ‖ (مجا) غلبه ايتمك ‖ (فع لا +) برشيئله تضادده بولنمق، اختلاف ايتمك ، اويوشمامق، مغاير اولمق ‖ (رسم) (الوان حقنده) يكديكرينى طوتمامق ، اويمامق ‖ (بحر) — sich vom Lande قره دن اوزاقلاشمق، ليمان ويا ساحلدن آچيلمق .

Ab-stecher (ىنت ا م) (40) a. سير وتماشا ايچون طولاشمه، اوفق كزينتى، تفرج ، دور ‖ هجوم ، آقين .

Ab-stecken (ىنت فع متع) (21) a. (*sép*) چكمك ، چيقارمق ‖ يول اولچمك ، مساحه ايتمك ‖ يول آچمق اوزره قازيقله خط چكمك ‖ (ع) ميدان حرب اوزرنده بيلنمسى لازمكلان مسافاتى مساحه ايلدكدنصكره تفراتك كوره بيله‌جكى وجهله ، دال، اغاج ويا قازيق كبى شيلرله تثبيت واشارت ايتمك .

Ab-stehen (ىنت فع لا —) (20) t. (*sép.*) آچيق طورمق، بركيسه‌دن ويابرنسنه‌دن اوزاق طورمق، ياننه صوقولمامق ‖ واز كچمك ، فراغت ايتمك ‖ طوره طوره اسكيمك ، قوجه‌مق ، بياتلامق ‖ (فع متع) ديكلمك ، آياقده طورمق ‖ (فع مطا) — sich die Beine ديكيله ديكيله يورلمق ، باجاقلرى قوپمق ، آياقلرينه قره صو ايتمك .

Ab-steigen (ىنت فع لا —) (20) o. (*sép.*) واپور ويا آرابه‌دن اينمك ، چيقمق ‖ سقوط ايتمك ‖ برسياحتدنصكره برينك اوينه ، ياننه اينمك ، نازل اولمق، اوراده اقامت ايتمك .

Ab-sterben (ىنت فع لا —) (20) b. (*sép.*) اولوب محو اولمق ، كوكى كسلمك . نسلى غائب اولمق ،منقرض اولمق ‖ (بر اعضانك حسندن بحث اولنده) اولمك ، صاغر اولمق، حسنى غائب ايتمك ‖ قوتدن دوشمك ‖ (مجا) محو وزائل اولمق، فنا بولمق، باقى اولمامق .

Ab-steu-ern (ىنت فع متع) (21) a. (*sép.*) (بحر) (ساحلدن) آچيلمق ‖ (فع لا +) برشيدن آچيلمق، آرابه‌سى چكمك .

Ab-stielen (ىنت فع متع) (21) a. (*sép.*) (زرا) (آغاج ويا اكينك) تپه‌سنى كسمك ، بودامق، اوجنى آلمق

Ab-stimmen (ىنت فع متع) (21) a. (*sép.*) آرايه مراجعتله تصديق ايتمك ، قرارلشديرمق ، رأى طوپلامق ‖ (فع لا +) انتخاب ايچون رأى ويرمك ‖ Ab-stimmung (امؤ) (49) (امؤ) رأى وقرار ‖ حكم وانتخاب .

Ab-stoßen (ىنت فع متع) (20) p. (*sép.*) ايته‌رك وياقاقه‌رق قيرمق، قوپارمق، دوشورمك ‖ ايتمك ‖ يره چارپمق ‖ (مجا) دفع وطرد ايتمك ، قوغمق .

Ab-strakt (ىت ص) (24) [لاتينجه] معنوى؛ وهم وخيال ‖ مغلق ‖ طالغين ‖ مجرد .

Ab-strahi(e)ren (ىنت فع متع) (21) a. [لاتينجه] تمييز وتفريق ايتمك ‖ تجريد ايتمك .

Ab-streichen (ىنت فع متع) (20) n. (*sép.*) صيغايه‌رق قالديرمق ، بوزمق ، قازيمق ‖ قازيغله تميزليوب دوزلتمك ‖ سيلمك .

Ab-streifen (ىنت فع متعد) (21) a. (*sép.*) دريسنى صويمق، يوزمك ، صييرمق ‖ اقشار ايتمك ‖ چيقارمق .

Ab-streiten (ىنت فع متع) (20) n. (*sép.*) زورله آلمق ، قبض ايتمك ، ضبط ايتمك ‖ رد ايتمك ، قبول ايتمامك ، انكار ايتمك

Ab-stufung (ىنت ا مؤ) (49) تدريجى اولمه، تغيير تدريجى ، درجه ‖ الوانك درجات مختلفه سندن بهرى ، فرق لون ‖ فرق

Ab-stumpfen (ـَـَـَ فع متع) a. ㉑ (sép.) كورلتمك، كسكينلكنى كيدرمك ‖ قيصالتمق، كوتلتمك ‖ (مجا) كسل بوقتور ويرمك .

Ab-stürzen (ـَـَـَ فع متع) c. ㉑ (sép.) آتلمق ‖ هجوم ايتمك ‖ (فع لا —) يوقاريدن آشاغى يه آتلامق ، باير ويا اوچورومدن آشاغى دوشمك ، اوچمق .

Ab-stutzen (ـَـَـَ فع متع) c. ㉑ (sép.) بربارچه‌سنى قيرپمق ويا كسمك ‖ تحريف ايتمك .

Ab-suchen (ـَـَـَ فع متع) a. ㉑ (sép.) آرامق ، آراشديرمق ، هرطرفى آرامق

Ab-sud (ـَـ ا م) ㊳ [لاتينجه] (اجزا) طبخ ، قاينامه ، غليان .

Abt (ـَ ا م) ㉛ باش راهب ، عائدات ورؤس صاحبى اولان ‖ مناستر رئيسى .

Ab-takeln (ـَـَـَ فع متع) a. ㉑ (sép.) (بحر) كمينك آرمه‌سيله تجهيزات سائره‌سنى آلمق ، ‖ (مجا) (عمو) Abgetakeltes Frauenzimmer ضعيف ، نحيف ، قورو ، چركين ، ايچمسزقارى ، مزار قاچغينى .

Ab-tei (ـَـ ا مؤ) ㊾ راهب ، ويا مناستر رئيسى طرفندن اداره اولنان مناستر ‖ مناستر واردات وملحقاتى .

Ab-theilen (ـَـَـَ فع متع) a. ㉑ (sép.) توزيع وتقسيم ايتمك ، بولمك ، آييرمق ‖ جنس جنس آييرمق ، انواع ودرجاته افراغ ايتمك .

Ab-theilung (ـَـَـَ ا مؤ) ㊾ توزيع ، وتقسيم ، افراغ ، بولمه ، آييريش ‖ فرقه ، قسم ، جنس ‖ كومه ‖ دائره ‖ (ع) قطعه (مفرزه) .

Ab-tödten (ـَـَـَ فع متع) b. ㉑ (sép.) اولديرمك ، تلف وهلاك ايتمك ‖ افنا ايتمك ‖ (مجا) قيرمق ، اويوشديرمق .

Ab-trag (ـَـَ ا م) ㉛ برمحلك تسويه‌سى ايچون قالديريلان طوپراق ‖ بومقوله طوپراغك قالديرلمسى ‖ تأديه ، ادا ، تسويه ‖ تزكيه ، تصفيه ‖ اسكيتمه .

Ab-tragen (ـَـَـَ فع متع) r. ⑳ (sép.) آلوب كوتورمك ، قالديرمق ، طاشيمق ‖ تأديه ايتمك ، (اودهمك) ‖ كييوب اسكيتمك ‖ (مجا) تخفيف ، تسكين ايتمك ‖ بورجنك رأس المالنى ويرمك ، اودهمك .

Ab-treiben (ـَـَـَ فع متع) o. ⑳ (sép.) قوولمق ، تعقيب ايتمك ‖ آولامق ‖ آوك پشنه دوشه‌رك سورمك ‖ طرد ايتمك ، سوروب چيقارمق ‖ (اراضى وتارلا حقنده) آچمق ، ايشلتمك ‖ (فع لا —) (بحر) (كمى حقنده) يولندن صاپمق ‖ (ط) سوكدرمك .

Ab-trennen (ـَـَـَ فع متع) a. ㉑ (sép.) آييرمق ‖ سوكمك .

Ab-treten (ـَـَـَ فع متع) l. ⑳ (sép.) باصمق ، چكنه‌مك ‖ اوزرنده يوريه يوريه بريولى ويا على العموم بر اراضى‌يى دوزلتمك ‖ ترك ، وتسليم ايتمك ، حواله قيلمق ‖ (فع لا -) كيتمك ، چكلمك ‖ (ع) تقاعد اولمق ، استعفا ويرمك .

Ab-treter (ـَـَـَ ام) a. ㊵ فارغ ، حقندن واز كچن ، براقان .

Ab-triefen (ـَـَـَ فع لا -) e. ⑳ (sép.) طاديى قاچيرمق ‖ اشتهايى كيدرمك ‖ تنفر ايتمك ‖ ايكرنديرمك .

Ab-trinken (ـَـَـَ فع متع) a. ⑳ (sép.) آغزينه دكين طولو برقابك اوزرندن طاشميه‌جق برحاله كلنجيه دكين ايچمك

Ab-tritt (ـَـَ ام) ㊳ چكلمه ، رجعت ‖ ترك ، وتسليم ، وحواله ، فراغت ‖ آبدستخانه .

Ab-trocknen (ـَـَـَ فع متع) b. ㉑ (sép.) قوروتمق ‖ (فع لا -) قورومق ‖ قورويوب دوشمك .

Ab-tropfen (ـَـَـَ فع لا -) a. ㉑ (sép.) طاملامق ، طاملا طاملا دوشمك ويا آقمق .

Ab-trotzen (ـَـَـَ فع متع) c. ㉑ (sép.) جبراً آلمق ‖ برشيئه اجبار ايتمك

Ab-trumpfen (ـَـَـَ فع متع) a. ㉑ (sép.) (كاغد اويوننده) قارشوسنده‌كنك كاغدندن دها بر بيوكنى آتمق .

Ab-trünnig (ـَـَـَ ص) ㉔ غير صادق ‖ دونمه ‖ بر پولتيقه طرفداراننك مخالف طرفدارلغى .

Ab-tuschen (ـَـَـَ فع متع) a. ㉑ (sép.) چينى مركبى ايله ترسيم ايتمك وياخود قوپيه‌سنى آلمق .

Ab-ur-theilbar (ـَـَـَـَ ص) ㉔ حكم اولنه‌بيلور ، قرار ويريله‌بيلور .

Ab-ur-theilen (ـَـَـَـَ فع متع) a. ㉑ (sép.) طوغريدن طوغرى‌يه حكم وقرار ويرمك ‖ برينى دعواسندن ويا تصرفاتندن محروم ايتمك ‖ بلا محاكمه رأى وقرار ويرمك ‖ (فع لا +) (مجا) جرأتله حكم ايتمك ‖ عقلى كسمك ، عقل ايرديرمك .

Ab-verdienen (ـَـَـَـَ فع متع) a. ㉑ (sép.) برينه هرقنغى برصورتله خدمت ايدرك آلدن پاره قزانمق .

Ab-vieren (ـَـَـَ فع متع) a. ㉑ (sép.) تربيع ايتمك ‖ زاويۀ قائمه اوزره (كونيه‌سنده) كسمك .

Ab-wägen (ـَـَـَ فع متع) g. ⑳ (sép.) وزن ايتمك ، طارتمق ، ال ايله طارتمق ‖ (مجا) تقدير وتخمين ايتمك .

Ab-walzen (ـَـَـَ فع متع) c. ㉑ (sép.) دميرسيلنديرى ، يوارلاق ايله تسويه ايتمك ، دوزلتمك ‖ (فع لا -) يوارلانه‌رق اوزاقلشمق ، يوارلانه يوارلانه ، دونه دونه ايتمك .

Ab-wälzen (ـَـَـَ فع متع) c. ㉑ (sép.) يوارلامق آشاغى‌يه طوغرى يوارلايوب ، چويروب صاليويرمك ‖ (مجا) etwas von sich— برشيدن كندويى قورتارمق ، كندندن دفع ايتمك ، باشندن صاومق .

Ab-wamsen (ـَـَـَ فع متع) c. ㉑ (sép.) (عمو) كوتك ، طياق آتمق .

Ab-wandeln (ـَـَـَ فع متع) a. ㉑ (sép.) (غرا) تصريف واعراب ايتمك ‖ (فع لا -) (شعر) Auf und—: اكينه بوينه كزينمك .

Ab-wärmen (ـَـَـَ فع متع) a. ㉑ (sép.) بالتدريج ايصيتمق .

Ab-warten (ـَـَـَ فع متع) b. ㉑ (sép.) برشيئك نهايتنى صوكنى بكلمك ‖ مفصل برمحله تعيين اولنه‌بيلك اوزره وقت معينه دكين بكلمك ‖ بكيملك ، كوزجيلك ايتمك .

Ab-wärts (ـَـَ حا) آشاغى ، آشاغى‌يه طوغرى ، اشاغيسنده .

Ab-wartung (ـَـَـَ ا مؤ) ㊾ دقت ، تيقظ .

Ab-waschen ([illegible] فع متع) r. (20) (sép.) يقامق ، يوصورتله تطهير وتنظيف ايتمك .

Ab-wechseln ([illegible] فع متع) a. (sép) (21) دکشدير-
مك ، تحويل وتبديل ايتمك ، نوبت نوبت ايتمك ، بر قرارده براقمامق ‖ abwechselnd (صـ) (21) مناوبةً اولان ، نوبت نوبت ، آره صره ‖ برقرارده اولميان ، دکيشان .

Ab-wechselung ([illegible] امؤ) (49) دکيشمه ، تحول وتبدل ‖ تداول وتناوب ‖ قرارسزلق .

Ab-weg ([illegible] ام) (38) طولاشمه ، طولاشيق ، اوزون يول ‖ (مجا) طريق نامستقيم .

Ab-wehen ([illegible] فع متع) a. (21) (sép.) (روزکار حقنده) اسمکله برشيئی قيروب قوپارمق ، شکست ايدوب يره چالمق ‖ (فع لا+) هبوب ايدوب بتمك ، کسلمك .

Ab-wehr ([illegible] امؤ) (49) مقابله ، قارشو قويمه ‖ (استحکا) مدافعه ‖ حمايه ، اعانه ‖ جواب ‖ دشمنی کيرويه آتمه ، پوسکورتمه .

Ab-weichen ([illegible] فع متع) a. (21) (sép.) يوشاتەرق ملايملشديرەرك برشيئك اجزاسنی کندوسندن آيرمق ‖ (مجا) يوز چويرمك ، واز کچورمك ، کيرو چويرمك ‖ (فع لا -) (غرا) قاعدەيه مخالف اولمق ، غيرمطرد ، شاذ وغيرقياس بولنمق ، اختلاف ايتمك ‖ .b— (اسم فاعل وصفت) (21) اوزاقلشان ‖ مختلف ، متبدل ‖ (غرا) شاذ ، غيرقياس ، غيرمطرد .

Ab-weichung ([illegible] امؤ) (49) اوزاقلشمه ‖ يولی غائب ايتمه ، اختلاف ‖ (غرا) غيرقياسيلك ‖ (قوزمو) اجرام سماويەنك حرکت صوريەسی .

Ab-weiden ([illegible] فع متع) b. (21) (sép.) (حيوان حقنده) اوتلامق ، (چوبان حقنده) —eine Wiese برچايری اوتلادوب بتورمك .

Ab-weisen ([illegible] فع متع) o. (20) (sép.) کيروکوندرمك ‖ عنف وشدتله رد ايتمك ‖ (عد) بردعوايی قرار محکمه ايله رد وابطال ايتمك ‖ ممانعت ايتمك ، قبول ايتمامك (دها شدتلی اولەرق) پروتستو ايتمك .

Ab-weisung ([illegible] امؤ) (49) (مرا) Ak-weisen .

Ab-wenden ([illegible] فع متع) a. (22) (sép.) دوندرمك ، کيرو چويرمك ‖ (مجا) آليقومق ، تأخير وتعويق ايتمك ، صاپدرمق ‖ — sich (فع معطا) ال چکمك ، قطع علاقه ايتمك .

Ab-wendig ([illegible] صـ) (21) (مجا) قاچيق ، دلی ، چيلغين ، صاپتمش .

Ab-wendung ([illegible] امؤ) (49) (مع وقلج تعليمنده) سپر ‖ بيع وفراغ ‖ (مجا) جنت .

Ab-werfen ([illegible] فع متع) d. (20) (sép.) دوشيرمك ، اشاغی‌يه آتمق ، آتمق ‖ چيقارمق ‖ den Reiter— آتلويی يره چالمق ، آتدن اشاغی آتمق

Ab-wesend ([illegible] صـ) ناموجود .

Ab-wesenheit ([illegible] امؤ) (49) ناموجوديت ، غائبلك ، يوقلق ، غيبوبت ‖ (عد) محکمه حضورنده اثبات وجود ايتمايش .

Ab-wichsen ([illegible] فع متع) c. (21) (sép.) سيلمك ‖ موملامق ، جلالمق ، لوصترهلمق ‖ (مجا) (عمو) تيمار ايتمك ، قشاغيلامق .

Ab-wickeln ([illegible] فع متع) a. (21) (sép.) باغنی ، صارغيسنی چوزمك ‖ انکشاف ايتمك ، طوغريلتمق ، آچمق .

Ab-winden ([illegible] فع متع) a. (20) (sép.) چيله ، طوره ، يومانی صاغمق ، چوزمك ‖ برمقره واسطەسيله آشاغی‌يه ايندرمك .

Ab-winken ([illegible] فع متع) a. (21) (sép.) ال ويا کوزله اشارت رد ويرمك .

Ab-wischen ([illegible] فع متع) c. (21) (sép.) سيلمك ، تطهير ايتمك ‖ سيلەرك توز ، طوپراق ، کير ويا چامورنی کيدرمك .

Ab-wisch-lappen ([illegible] ام) b. (40) صحن ، طباق ، تپسی ، جام وساڑه سيلکه مخصوص بز پاچاوره ، توزبزی

Ab-würgen ([illegible] فع متع) a. (21) (sép.) بوغمق ، بوغازنی صيقوب اولديرمك ، اخناق ايتمك .

Abyssinien ([illegible] اخالا) b. (40) (جغر) حبشستان ، ديار حبش .

Ab-zahlen ([illegible] فع متع) a. (21) (sép.) پارەسنی ويرمك ، تأديه ايتمك ، بورجنی اودەمك .

Ab-zählen ([illegible] فع متع) a. (21) (sép.) صايمق ، تعداد ايتمك ‖ (حسابده) چيقارمق ، تنزيل وطرح ايتمك ، دوشمك ‖ (ع) ! abzählen صاغدن - صای! (قوماندەسی) .

Ab-zahnen ([illegible] فع متع) a. (21) (sép.) طاش يونتمق ، ديشلی چکيچ واسطەسيله طاشی تسويه ايتمك ‖ ساعت ويا آخر برماکينەده چرخه ديش آچمق .

Ab-zapfen ([illegible] فع متع) a. (21) (sép.) فوچيدن شراب ، بيرا ويا ساڑه چکمك ، چيقارمق ‖ (عو) — Jemandem Geld— برينك پارەسنی چکمك ، برندن پاره قوپارمق .

Ab-zäumen ([illegible] فع متع) a. (21) (sép.) حيوانك کم طاقمنی آلمق ، چيقارمق .

Ab-zäunen ([illegible] فع متع) a. (21) (sép.) چيت چکمك ؛ چيتله آييرمق ، بولمك .

Ab-zehren ([illegible] فع متع) a. (21) (sép.) اسراف واضاعه ايتمك ‖ ضعيفلتمك ، زياده يورمق ، قوتنی کسمك ، تلف ايتمك .

Ab-zeichen ([illegible] الا) b. (40) علامت فارقه ، اشارت مخصوصه ‖ علامت ويا اشارت مقامنه قائم اولان وحيوان اوزرنده موجود اولان لکه ، آلاجه .

Ab-zeichnen ([illegible] فع متع) b. (21) على الاکثر قورشون قلمله رسم ايتمك ، رسمك عينی چيقارمق ‖ نشان قويمق ‖ ايکنه‌ليەرك بررسم ويا شکلك عينی آلتنه چيقارمق ، استنساخ ايتمك — sich کندو رسمنی چيقارمق ‖ (مجا) — sich gegen etwas برشيئه قارشو اختلافده بولنمق ، برشيدن ناخشنود اولمق .

Ab-ziehen ([illegible] فع متع) f. (20) (sép.) آشاغی‌يه چکمك ، چکمك ‖ چکوب چيقارمق ، چکوب قوپارمق ‖ (عمو) البسەيی چيقارمق ، صويمق ‖ (حيوانات حقنده) دريسنی صويمق ، دکيشدرمك ‖ (تجار) — die Nässe قوروتمق ‖ (مجا) —die Hand von Jemandem برکيمسەيی ترك ايتمك ، آنکله قطع الفت ومناسبت ايتمك ، آندن الی چکمك ‖ (حسابده)

طرح وتنزيل ايتمك ، دوشمك ، چيقارمق ‖ (دباغخانه‌لقده) درينك اتی صييرمق ‖(مطبعه) طبع ايتمك ، باصمق ، محكوك قالبه چكمك ‖ انبيقدن چكمك ، تقطير ايتمك ‖ (فع لا -) چكلمك ‖ (ع) رجعت ايتمك ، چكلمك ، ترك ايتمك ، — von der Wache قره غول نوبتندن چيقارمق ‖ (عمو) — mit langer Nase كال محجوبيتله چكيلوب كيتمك .

Ab-zieher (ـــ ا م) .a (40) (تشر) مربوط بولنديغی عضوی خارجاً تحريك ايدن عضله ، مبعد .

Ab-zielen (ـــ فع متع وفع لا +) .a (21) (sép.) — auf etwas برشيئه كوز ديكمك ، مقصود ايدنمك ‖ برشيئه نشان آلمق

Ab-zirkeln (ـــ فع متع) .a (21) (sép.) پركار ايله اولچمك ‖(مجا) يولنه قومق ، تنظيم ايتمك ، ايدی يولنه ، طيقرينه قويمق .

Ab-zug (ـــ وياخود ـــ ا م) (31) (اشخاصدن بحث اولندقده) چيقمه ، كيتمه ، طاشيمه ، چكلمه ‖ (ع) رجعت ايتمك ويا قالقمق ، حركت ايتمك ‖ (دكز ويا نهر حقنده) ايجه آزالمه ، جزر ‖ (آلتدن بحث اولندقده) پاكت ويا سائره‌نك طاره‌سی ‖ طبع ، باصمه ‖ تفنكك تتكی .

Ab-zugs-graben (ـــ ا م) (ع) (استحكا) كوچك صو خندكی ، كونت .

Ab-zwacken (ـــ فع متع) .a (21) (sép.) صيقه‌رق ويا قصقاجليه‌رق كسمك ، قوپارمق ‖(مجا)(عمو) =Jemandem — Geld برندن پاره قوپارمق ، صيزيرمق .

Ab-zweigen (ـــ فع متع) .a (21) (sép.) آغاجك داللرينی كسمك ‖ آييرمق ، تشعب ايتديرمك ، قوللره آييرمق ‖ (فع لا +) تشعب ايتمك ، (شمندوفر حقنده) خطوط مختلفه‌يه آييرلمق .

Ab-zwingen (ـــ فع متع) .a (20) (sép.) جبر ايدرك زورلايه‌رق مجبور قيله‌رق برشيئی آلمق .

Accept (ـــ ا لا) (38) [لاتينجه] قبول ، اجابت ، رضا .

Accidenz (ـــ ا لا) (49) [لاتينجه] كذلك ien — (جمع) طالع ، بخت ‖ قضا ، تصادف ‖ تهلكه ، مخاطره ‖ (اكثريا جمع اوله‌رق) عارضات ، تصادفات ، غير مقنن ، ناكهظهور .

Ach (ـــ حر ند) آه ! ، (تعجب مقامنده) آ ! (كدر وآجيی ارائه ايتمك اوزره) آی ، ايواه ‖ so — ها ، شويله ، يا ، عجائب ، باقيندی بوكره ، تحف شیء ، بكی ... الخ .

Achat (ـــ ا م) (38) [روم] عقيق طاشی ‖ قيومجی آلتی .

Achel (ـــ ا مؤ) (51) باشاغك توكی ، صقالی ‖ قبوغی آييقلانمش كنويز ، كنويز ايلكی .

Acheron (ـــ ا م) (56) (sans pl.) (اساطير) جهنمك برنهری ‖ جهنم .

Achill (ـــ ا خا لا) (38) (نبا) بيك ييراق .

Achromatisi(e)rung (ـــ ا مؤ) (حكم) (49) رنكی قاچيرمق ، كيدرمك ، خالص رنكه قويمق .

Achse (ـــ ا مؤ) (51) تكرلك اوقی ‖ محور .

Achsel (ـــ ا مؤ) (51) اوموز ، كتف Stück — اوزرنده آلای لواوالخ نومروسيله رتب مختلفهٔ عسكريه‌يی كوسترر (وغير رسمی زمانلرده طاشينور) اوموزلق .

Achseln (ـــ فع متع) .a (21) اوموزينه آلمق ، اوموزلمق ، اوموزينه ، صرتنه اورمق .

Acht (ـــ ا مؤ) (49) اعلان ، برخبرك نشر وتعميمی ‖ (sans pl.) دقت ، تيقظ — sich in — nehmen صاقنمق .

Acht (ـــ صف اعد اصل) سكز . — je سكزر سكزر .

Achte (ـــ ص اعد رتبيه) (21) سكزنجی .

Achtel (ـــ الا) .a (40) سكزده بری .

Achten (ـــ فع متع) .b (21) حرمت ورعايت ، اعتبار ايتمك ‖ (فع لا) دقت ايتمك ، تيقظ اوزره بولنمق ، ديكلمك .

Achtens (ـــ حا) سكزنجی اوله‌رق ، ثامناً .

Achtenswerth (ـــ صف) (21) شايان اعتبار ، شايان حرمت ورعايت ، شايان دقت .

Achtlos (ـــ ص) (21) دقتسز ، اهمال ايله ‖ (حا) بلاتيقظ ، اهمال ومسامحه ايله ، كايشی كوزل .

Achtung (ـــ ا مؤ) (49) (sans pl.) دقت ، تيقظ ، انتباه ‖ حرمت ورعايت ، اعتبار ‖ (ع) ! achtung مافوقك قشله قغوشلرندن برنه كيرديكی وياخود نفرات عسكريه‌نك ضابطانه قشله ، ديوانخانه ويا سائر محال مستوره‌سنده تصادف ايتدكاری اثناده ديكر نفراتی ايفای رسم تعظيم وسلام ايتمك اوزره ايقاظه مخصوص اخبار قومانداسيدر .

Achtungsvoll (ـــ ص) (21) اديب ، رعايتكار ‖ حرمت ورعايت وتربيه‌يه موافق ‖ (حا) كمال حرمت ورعايتله ، تعظيمكارانه .

Achtzig (ـــ صف اع اصل) سكسان .

Achtziger (ـــ ا م) .a (40) سكسانلك ‖ (جمع) سكسان ياشنده .

Achtzigste (ـــ ص اعد مرتبه) (21) سكسانجی .

Achtzigstel (ـــ الا) .a (40) سكسانده بری ، سكسانده بر .

Achtzigstens (ـــ حا) سكسانجی اوله‌رق ، سكسانجی ماده .

Acid (ـــ ا لا) (38) **Acidium** (ـــ ا لا) (44) [لاتينجه] (كيم) آسيد ، حامض ‖ اكشی .

Acidität (ـــ ا مؤ) (49) (sans pl.) [لاتينجه] اكشيلك ‖ (كيم) حامضيت .

Acker (ـــ ا م) .a (29) ترلا ‖ بريچق دوكملك اراضی اولچيسی .

Acker-... (ـــ ...) bau — (ا م) زراعت ، فلاحت ، حراثت ، چفتجيلك ‖ bau geräth — (ا لا) ادوات ولوازمهٔ زرعيه ‖ mann — (ا م) چفتجی ، فلاح ‖ pflug — (ا م) صبان .

Ackern (ـــ فع متع وفع لا +) .a (21) اكوب بيچمك ، زرع ايتمك ، چفت سورمك ‖ (مجا) كمال زحمتله چالشمق ويا يازمق .

Acquit (ـــ الا) (38) [فر] (فرانسزجه تلفظ اولنور) (تجا) — per قبض اولنديغی مبين ، اخذ وقبض اولنمشدر ! مقامنده (پاره‌نك النديغی مشعر)

Adagio (ـــ حا) (a-dâ'-djô تلفظ اولنور) [ايتا] (مؤ) يواش يواش ، آهسته آهسته (شرقی سويلمك وياچالغی چالمق) .

Adam (ـــ ا خا م) (56) حضرت آدم عليه السلام .

Addi(e)ren (ـــ فع متع) .a (21) [لاتينجه] (ريا) جمع ايتمك طوپلامق .

Abe (ـَ‌ـ حر ند) آديو ' اللهه اصمارلدق .

Adel (ـُـ ا م) .a ㊵ (*sans pl.*) اصالت ' نجابت ' زادكانلق ‖ **Adelstand** اصيلك ' كشيزادهلك ' اصيلزادهلك ‖ زادكان صنفى ‖ شواليهلك .

Ad(e)lig (ـ(ـ) ـَ ص) ㉑ اصيل ' نجيب ' زادكاندن اولان .

Adeln (ـَ فع متع) .a ㉑ زادكان صنفنه داخل ايتمك ' بوصنفه مخصوص عنوانى ويرمك .

Adept (ـَ ا م) (51) [لاتينجه] شيخ طريق ' استادفن ‖ كاذب كيمياكر .

Ader (ـَ امؤ) (55) طمار ' نبض، عرق ' وريد ' كذا آغاج ' طاش ' معدن طمارى ‖ —(Schlag) (نشر) قانى بدنك هر طرفنه نشر ايدن شاه طمار ' شريان .

Ader=... (...ـَ) — laß (ا م ا لا) (جرا) قان آلمه ' فصد : Becken — laß (ا لا) (جرا) قان آلمغه مخصوص حجامت فنجانى : presse— (ا مؤ) (جرا) بعض عمليات جراحيه ده طمارلرى تضييقه مخصوص آلت، مضغط شرايين .

Ad-hä-sion (ـَـ ا مؤ) ㊾ [لاتينجه] تلاصق ' ياپشمه ‖ موافقت ' رضا .

Adjutant (ـَـ ام) (51) [لاتينجه] معاون ' ياور (حرب) ‖ امر چاوشى .

Adjunkt (ـَـ ا م) (51) معاون، رفيق ' معيت مأمورى.

Adler (ـَ ا م) .a ㊵ قارتال قوشى .

Adler=... (...ـَ) orden— (ا م) قارتال قوشى نشانى. rother — orden (ا م) قرمزى قارتال قوشى نشانى ‖ (ع) - träger (ا م) سنجاقدار ' علمدار ' بيراقدار .

Admiral (ـَـ ا م) ㊳ [عر] آميرال، بحريه مشيرى.

Admiralität (ـَـ ـ ا مؤ) ㊾ [عر] ترسانه ، بحريه نظارتى ، قپودان پاشا دائرهسى

Adonis (ـَـ ا خام) (دكشماز) (ا سا) عشق الههسى، زهرهنك علاقهليسى اولان دليقانلى ‖ (ا م) حسن وآن صاحبى اولان دليقانلى . (ا لا) Röschen — آوجى اوتى چيچكى ، دم زهره .

Adoptiv (ـَـ ص) ㉑ [لاتينجه] آخرتلك tochter — آخرت اولادلغنه قبول اولنان قز ، كريمه ، آخرت قزى .

Adresse (ـَـ ا مؤ) (53) [فر] مكتوب اوزرى، آدرس ‖ per— ... نك نزدنده، ... واسطهسيله ... آندن فلانه .

Adri-anopel (ـَـ ـ ا خالا) (56) ادرنه شهرى .

Advent (ـَـ ا م) ㊳ [لاتينجه] ميلاد عيسى عليه السلامدن درت اولكى پازاركونى ‖ ايام مذكوره دعالريله بونلرى محتوى كتاب .

Advokat (ـَـ ا م) (51) [لاتينجه] دعوى وكيلى، آووقات .

Advozi(e)ren (ـَـ فع لا-) .a ㉑ (*sép.*) [لاتينجه] آووقاتلق ايتمك .

Affe (ـَ ا م) (52) (تا طبيعه) ميمون ‖ (ع) عوام ناسك كسميهلرى وجهله عسكرك چانطهسى و ياخود طوبرهسى .

Affekti(e)ren (ـَـ فع متع) .a ㉑ [فر] يالاندن محبت كوسترمك ، سومك ، مرائيلك ايتمك ‖ تقليد ايتمك ، جعلى برصورتده ياپمق ‖ برشيئى ايش ايدنمك ‖ تعيين وتخصيص ايتمك ‖ تأثير ايتمك ‖ (طب) علتـه دوچار ايتمك ، طوقنمق ‖ (حكمى) برجسمك تبلرى اثناسنده برشكل مخصوص آلمق ‖ (ريا) برعددك اوزرينه ويانته اشارت وضعيله كميتى تبديل ايتمك .

Affektlos (ـَـ ص) ㉔ طاتسز ، صغوق ، جاذبهسز .

Affen (ـَ فع متع) .a ㉑ ميمون كبى هرشيئى تقليد ايتمك ‖ آلاى ايتمك ، استهزا ايتمك ، اكلنمك ، ماهتاب ايتمك .

Afrika (ـَـ ا خا لا) (56) (جغر) آفريقا قطعهسى .

Afrikaner (ـَـ ـ ام) .a ㊵ آفريقالى ، آفريقا اهاليسندن اولان .

After (ـَ ا م) .a ㊵ (تشر) كيرو ، قيچ ، مقعد ، دبر ‖ آرى ييسلكى .

After... (..ـَ) .. dichter— (ام) عجمى ومهارتسز شاعر : Regel— (ا م) (ريا) شبه مخروط : Kind— (ا م) پدرينك وفاتندنصكره طوغان چوجق ‖ welt— (ا مؤ) فاحشه كروهى .

Agende (ـَـ امؤ) (53) [لاتينجه] آيين كتابى ، (پروتستانلر حقنده) ليتوريا ‖ جيب دفترى، جزودان ‖ (تجا) عقد دفترى .

Agent (ـَ ا م) (51) فاعل، واسطه ‖ مأمور ، وكيل ‖ (تجا) تجاروكيلى ‖ اشياى تجاريه وپوسته مكتوبلرينك موزعى .

Aggregi(e)ren (ـَـ فع متع) .a ㉑ [لاتينجه] بر شركت وياهيئته قبول ايتمك ‖ (ع) برضابطى برقطعهٔ عسكريهيه مسافرة ويرمك .

Agi(e)ren (ـَـ فع لا +) .a ㉑ [لاتينجه] ايشلمك، عمل وحركت ايتمك ، معامله ايتمك ، تأثير ايتمك ، ايجابى وجهله ايفا ايتمك ‖ بر ايشده حائز اهميت اولمق .

Agio (ـَـ ا لا) (56) ('ā-jī-ō اوقونور) [ايتا] (تجا) آقچه فرق ، باشى ‖ صرافيه ‖ اسقونطو .

Agnatisch (ـَـ ص) ㉔ [لاتينجه] پدردن، اركك طرفندن اقربالغه مخصوص ومتعلق .

Agnes (ـَ امؤ) ㊽ باكر ومعصومه قز ‖ ساده دل .

Ägypten (ـَ ا خا لا) .b (جغر) مصر .

Ah (ـَ حرند) آه ، ايواه ، واى ‖ was— آدم سنده ، اما يا پدك ها ، عجائب .

Ahl (ـَ ا م) ㊳ ودها زياده مستعمل .

Ahle (ـ ا مؤ) (55) بيز ' دينلان قوندرهجى آلتى ‖ حكاك قلمى .

Ahn (ـَ ا م) .a ㊷ ايكنجى درجهده اولان بيوك پدر، پدرك پدرى ‖ آباء واجداد .

Ahnden (ـ فع متع) .b ㉑ ذم وتقبيح ايتمك ‖ تأديب ، مجازات ايتمك ، اصلاح وتربيه ايتمك ‖ تحت انتقامه آلمق .

Ahnen (ـَ فع متع وفع لا +) .a ㉑ حكم ايتمك، حس ايتمك ‖ شبهه ايتمك ‖ قلبنه طوغمق .

Ähnlich (ـ ص) ㉔ مشابه ، بكزر ‖ مطابق .

Ähnlichkeit (ـَـ ا مؤ) ㊾ مشابهت ، بكزهييش ‖ مطابقت ، عين شكل وصورتده بولنيش .

Ahnung (ـَ امؤ) ㊾ اولجه حس ايديش ، اولجه بيليش ‖ ظن ، شبهه ‖ خبر ‖ فكر .

Ahnungs-voll (ـَـ ص) (اشيادن بحث اولندقده) غريب ، اسرار خفيهنى حاوى .

Ahnungslos (ـُـ ـ ص) (21) بلاحس وتفرس؛ بلاشبهه ‖ (حا) شك وشبههسزجه

A-horn (ـُـ ـ ام) (38) (نبا) اسفندان آغاجی .

Ähre (ـ ـُ امؤ) (53) (نبا) باشاق ، سنبله ‖ (مجا) قوجه قز .

Ai (ـُ حرند) (آجی مقامنده) وای ، واه ، آی ، اوف ؛ (سوینچ مقامنده) اوه ، آی .

Aichen (ـ ـُ فعمتع) .a (21) حجمنی اولچمك ‖ اوزان و اکیالی نمونهسنه تطبیقاً معاینه وتدقیق ایتمك ؛ اوزان واولچیلری عیار ایدوب تمغالمق .

Akademie (ـ ـ ـُ ـ ـ امؤ) (53) [روم] دار الفنون ، انجمن دانش ، آقادهمی .

Akademiker (ـ ـ ـُ ـ ـ ام) .a (40) آقادهمی‌یه انجمن دانشه منسوب ومتعلق .

Akazi-e (ـ ـُ ـ امؤ) (53) [روم] (نبا) صالقم آغاجی (قرمزی) ‖ —unechte یباض یبانیصالقم .

Akajou (ـُ ـ ـ ام) (56) [فر] (نبا) ماهون، مائون آغاجی.

Akrobat (ـ ـ ـُ ام) (51) [روم] یر وایپ جانبازی .

Akt (ـُ ام) (38) [لاتینجه] ایش ، کار ، فعل ، حرکت ، عمل ‖ علامت ، اثر ‖ مضبطه ، تذکره ، اعلام ، حجت ، سند ، سجل ‖ (تیاترودهـ) اویناتیلان اویونك هربرفصل ، پردهسی .

Akti-e (ـ ـُ ـ امؤ) (53) (a'-kssi-e تلفظ اولنور) (تجا) حصه ، سهم .

Aktiv (ـ ـُ ص) (21) [لاتینجه] (ع) موظف، سلاح آلتنده بولنان عسکر ‖ (غرا) متعدی ، معلوم .

Akustik (ـ ـُ ـ امؤ) (49) [روم] قوهٔ سامعه‌دن بحث ایدن علم ، حکمت طبیعیه‌نك صدایه متعلق بحثی ، مبحث صدا .

Akut (ـ ـُ ص) (21) [لاتینجه] (علم امراض) حاد، خسته‌لغك شدتلی دوری .

Alabaster (ـ ـ ـُ ـ ام) .a (40) [روم] بیاض مرمر ، قایماق طاشی .

Alarm (ـ ـُ ام) (38) [فر] قورقو، دهشت، ، کورلتی، تلاش ‖ (ع) سلاح باشنه (قوماندا اشارتی) .

Alaun (ـ ـُ ام) (38) [لاتینجه] (کیم) شاب .

Albani-en (ـ ـ ـُ ـ الا) .b (40) (جغر) آرناءودلق .

Albern (ـُ ـ ص) (21) احمق ، بون، بدلا ، ابله ، سرسم ، دها قوتلی اولهرق حیوان ‖ (عمو) شقه‌جی ، لطیفه‌جی ‖ (فعلا+) .a (21) بدلالق ، دلیلك ایتمك ، صاچمه‌لمق .

Albin (ـ ـُ ام) (38) بلین .

Album (ـُ ـ الا) (56) جمعی کذا (.inv) آلبوم، مشهودات ووقایع خصوصیه قیدینه مخصوص جزؤدان ، رسم جزؤدانی ، اشعار ویا نوطه مجموعه‌سی .

Alchimie (ـ ـ ـُ امؤ) (53) [عر] کیمیای باطل ، بالجمله اشیایی آلتونه تحویل ایده‌بیلمك اقتدارینی حائز اولدیغی زعم اولنان علم کاذب .

Ale (ـُ صورت تلفظی : ele امؤ) (56) انکلیز بیراسی .

Aleppo (ـ ـُ ـ اخالا) (56) [جغر] حلب شهری .

Alexandri-en (ـ ـ ـُ ـ ـ اخالا) .b (40) (جغر) اسکندریه شهری .

Alfanzerei (ـ ـ ـُ ـ امؤ) (49) (عمو) حقه بازلق ، مزورلك ، شیطانلق ‖ آحمقلق ‖ (عو) حیوانلق .

Algebra (ـ ـ ـُ امؤ) (51) [عر] الجبر ، علم جبر ؛ علم الجبر والمقابله .

Algeri-en (ـ ـ ـُ ـ اخالا) .b (40) (جغر) جزایرملکتی .

Algier (ـُ ـ اخالا) .a (40) (جغر) جزایر شهری .

Al-hambra (ـ ـُ ـ اخالا) (51) (جغر) [عر] الحمیرا .

Alibi (ـ ـُ ـ الا) (56) [لاتینجه] (عد) محاکمه‌یه کیرن طرفدن برینك کندیسنه اسناد قباحت اولندیغی اثناده بشقه یرده بولنمسی ، غیبت حالی .

Alkali (ـ ـ ـُ الا) (56) [عر] (کیم) نباتات کوکندن چیقاریلان ومائی رنکی یشیله قلب وتحویل ایدن طوز، قلوی .

Alkohol (ـ ـ ـُ ام) (56) [عر] (کیم) آلقول ، اسپرتو ، (الکحل) ، کحل .

Alkoran (ـ ـ ـُ ام) (38) [عر] القرآن ، قرآن عظیم الشان.

Alkov (ـ ـُ ام) (38) ویاخود **Alkove** (ـ ـ ـُ ام) (52) ویا (امؤ) (53) [عر] القبه ، اوزری قبه اولوب یتاق اوطه‌سی مقامنده مستعمل محل

All (ـُ ص) (21) بتون ، هپ ، جمیع ، هر ، کافه ‖ (حا) بتون ، بسبتون ، کاملاً ، کافةً ‖ (ام) مجموع ، کل ، جمله ‖ هپ ، هرشی .

All-.. (...ـُ) (حا) bekannt— (ص) مشهور ، ومسلم ، معلوم انام ‖ barmherzig— (ص) رحمن ، رحیم ، غفور ، غفار ، کریم ‖ gemein— (ص) عمومی ، عموم شمولی اولان ؛ sehend— (ص) بصیر ؛ wissend— (ص) علیم

Allee (ـ ـُ امؤ) (49) [فر] (اوفق مسافه‌ده) هرایکی طرفی آغاجله مرکوز واکثریا کولکه‌لی اوفق پیاسه یولی ، اورمان ایچروسندن یکین اوزونجه یول .

Allegorie (ـ ـ ـ ـُ ـ امؤ) (49) [روم] رمز وکنایه ‖ تصوف .

Allein (ـ ـُ ص) (21) یالکز ، مجرد ‖ (حا) آنجق ، یالکزجه ، باشلو باشنه .

Allein-... (...ـُ ـ) händler— (ام) برانحصارك صاحب امتیازی اولان ذات ؛ herrscher— (ام) حکمدار مستقل ، حاکم مطلق .

Allenfalls (ـُ ـ ـ حا) هرحالده ، ‖ لزومی تقدیرنده ، اك صوك درجه‌ده ، صوکنده ‖ اولسه اولسه .

Allent-halben (ـ ـ ـُ ـ حا) هر یرده ، هرحالده ، بالجمله خصوصاتده .

Aller-... (...ـُ ـ) صفت ، حال واسمله برلکده استعمال اولنوب بونلردن ایکی اولکیلریله برلکده کلدکده برشیئك غایه‌سنی ایما ایدر : angenehmste Spaziergang— پیاسه‌نك ، کزمنك اك اعلاسی، اك ایوکزمه ، das—schönste اك کوزلی ، erst— (ص) اك اول ، اول امرده ، هرشیدن اول ، gnädigst— — (ص) ارحم الراحمین ، اك کریم ، اك شفیق اوله‌رق ؛ لطفاً وعنایةً ؛ höchst— (ص) اك عالی ، بالاتر ، شاهانه ، تاجدارانه ، liebst— (ص) اك سوکیلی ، پك زیاده سوکیلی ، نهایت درجه سوکلی ، پك لطیف ؛ seits— (حا) هرطرفدن ، هرجهتجه ‖ اسمله برلکده ، هرکسله ، هرکس طرفندن، بتون دنیانك کبی معنالری اشعار ایدر مثلا welts-Freund— (ام) هرکسله دوست ، هرکسك ، عالمك دوستی کبی اولان .

Allerdings (˘ ˘ حا) البته ، مطلقا ، هر حالده ، بلاشبهه ، حقیقةً ، بهمه حال ، واقعا ، دیه‌جك یوق .

Allerlei (˘ ˘ صـ) درلو بدرلو ، هر بردرلو ، هربرجنس ونوعدن .

Alle-wege (˘ ˘ ˘ حا) هرحال وزمانده ، دائما ، هروقت‖ —aller=wegen هر یرده .

Alligi(e)ren (˘ ˘ ˘ فعـ متعـ) a. ㉑ [لاتینجه] (صنعـ) برلشمك ، اویمق ، طوتمق .

Alli-irte(r) (˘ ˘ ˘ ام) (52) [فر] متفق ، متحد .

Alliteration (˘ ˘ ˘ ˘ امؤ) ㊾ [لاتینجه] سجع، قافیه.

Almose (˘ ˘ امؤ) (53) [روم] صدقه .

Alphabet (˘ ˘ الا) ㊳ [روم] الفبا .

Als (˘ حرعا) [also=] اوله‌رق ، کبی ، جه‌سنه ، کبیجه‌سنه ، ‖ وقتاکه ، چونکه ؛ ایکن ، ob — صانکه ، کویا ، wenn— کویا ؛ اکر ‖ (برمقداردن بحث اولندقده) نسبةً ، mehr—zwanzig Jahre یکرمی سنه‌دن دها زیاده؛ vier arbeiten mehr—zwei درت کشی ایکی کشیدن دها زیاده (چوق) چالیشر ، درت کشینك کوردیکی ایشی ایکی کشی کوره‌مز .

Alsbald (˘ ˘ حا) درعقب، درحال ، همان ، فی‌الحال ، اوساعت .

Alsdann (˘ ˘ حا) وقتاکه ، اولوقت ‖ بعده ، صکره ، آندنصکره ، متعاقباً .

Alse (˘ ˘ امؤ) (53) (تاطبیعـ) قره‌کوز بالغی .

Also (˘ ˘ حا) کذلك ، بوکبی ، بویله ، اکا ، شوکا ، بوکا مشابه ‖ (حرعا) ایمدی ، بوحالده ‖ (جمل استفهامیه‌ده) ای شمدی ؟ ، کوردکمی ؟ ، ای ؟

Alt (˘ صـ) ㉑ älter (صیغهٔ تفضیله‌سی : دها اسکی ، دها قدملی ، دها یاشلی ، ältest صیغهٔ مبالغه ، : اك اسکی، اك قدملی ، اك یاشلی) ، قدیم ، یاشلی ، قدملی ، اسکی ‖ قوللانلمش ، خراب ، پژمرده ‖ das alte Testament توراة شریف .

Altan (˘ ˘ ویاخود ˘ ˘ ام) ㉘ [لاتینجه‌دن مأخوذ ایتالیانجه] (معما) بالقون ، پنجره اوکنده آچیق ، پارمقلقلی شاهنشین (تیا) صحنه اوزرنده اولان لوجه‌لر ‖ اوزون وطار دیوانخانه ، دهلیز غالری ‖ دوز چاتی ، تراسه ‖ (ع) طوپ طابیه‌سی .

Altar (˘ ˘ کذلك ˘ ˘ ام) ㉘ und (31) [لاتینجه] محراب .

Alte (˘ ˘ امؤ) b. ㉑ اختیاره ، اختیار ، مسنه‌قادین .

Alter (˘ ˘ الا) a. ㊵ سن ، یاش ‖ قدم .

Altern (˘ ˘ قولا ±) a. ㉑ اختیارلمق ، یاشلنمق ، مسن اولمق ‖ قدم پیدا ایتمك .

Alterthum (˘ ˘ ˘ الا) ㉕ اسکیلك ، قدیمیت ‖ قدم ‖ اسکی زمان ‖ آثار عتیقه .

Alterthümlich (˘ ˘ ˘ صـ) ㉑ اسکی ، قدیم زمانه مخصوص ، عتیق ، کهنه ، موده‌سی کچمش .

Altist (˘ ˘ ام) (51) (موسیقی) اك یوکسك پرده تحتنده بولنان پرده ، بو پرده‌یی تغنی ایده‌بیلان کیمسه .

Alumini-um (˘ ˘ ˘ ˘ الا) sans pl. (56) [لاتینجه] (کیم) بیاض وپارلاق برمعدن وعنصر بسیط . (اساس شابك مرکباتندن بری) آومینیوم .

Alumnus (˘ ˘ ام) (57) und ㊺ [لاتینجه] برمکتبك لیلی شاکردی .

Am (˘ حرجر) an dem اجزالرندن مرکبدرکه : هه ، ده ‖ یقیننده ، جوارنده ، اوزرنده معنالرینی بیان ایدر dritten August — اغستوس آینك اوچنده Cöln a Rh (Rhein) نهری ساحلنده ویا اوزرنده مبنی کولن (قولونیا) شهری کبی .

Amarelle (˘ ˘ ˘ امؤ) (53) [ایتا] (نبا) قیصه‌صاپلی ایری سیاه کرآز .

Amber (˘ ˘ ام) a. ㊵ [عر] عنبر .

Amboß (˘ ˘ ام) (53) (صنعـ) اورس .

Ambrosia (˘ ˘ ˘ امؤ) [روم] اساطیر یونانیه‌ده الهلر طعامی ‖ یایلا چیچکی ، عنبریه .

Ambulanz (˘ ˘ ˘ امو) ㊾ [لاتینجه] (ع) سیار خسته‌خانه .

Ameise (˘ ˘ امؤ) ㊾ (تاطبیعـ) قارینجه ؛ Ameisen=Löwe (ام) آتلو قارینجه .

Amelmehl (˘ ˘ الا) نشاسته .

Amen (˘ ˘ حا) [عبرانیجه‌دن مأخوذ] آمین ، zu Allem—sagen هرشیئه موافقت ، هرتکلیفی قبول ایتمك ، هرشیئه ایواه دیمك

Amerikaner (˘ ˘ ˘ ˘ ام) a. ㊵ آمریقالی .

Amethyst (˘ ˘ ˘ ام) ㊷ und ㊳ [روم] (معد) منکشه رنکنده اولان جیلقوم ، قیمتدار طاش .

Amianth (˘ ˘ ˘ ام) ㊳ [روم] (معد) پاموق طاشی ، حجرفتیله .

Amme (˘ ˘ امو) (53) سود آنا ، مرضعه .

Ammer (˘ ˘ امؤ) (53) (تاطبیعـ) صو قوشی ‖ (ام) صاری آصمه قوشی .

Amnestie (˘ ˘ ˘ امؤ) (53) [روم] برحکمدارك محکومین وعصاته اعطا ایلدیکی عفو عمومی .

Ampfer (˘ ˘ ام) a. ㊵ (نبا) قوزوقولاغی، حماض.

Amputi(e)ren (˘ ˘ ˘ ˘ فعـ متعـ) a. ㉑ [لاتینجه] (جرا) هرقنغی برعضوی کسمك ، بترعملیاتی اجرا ایتمك .

Amsel (˘ ˘ امؤ) (53) (تاطبیعـ) قره طاوق .

Amt (˘ الا) ㉕ [کات لساننده ambaktus] وظیفه ، مأموریت ، ایش ‖ دائره ، قلم ، قپو .

Amtlich (˘ ˘ صـ) ㉑ رسماً ، رسمی ، صورت رسمیه‌ده

Amts... (...˘) —blatt (الا) جریدهٔ رسمیه —tag (ام) مجلسك ، هیئتك انعقادی کونی ؛ ایش کونی . —schreiber (ام) اوراق‌مدیری ‖ ضبط کاتبی ‖ —vogt (ام) باش‌مأمور .

Amulet(t) (˘ ˘ الا) ㊳ [لاتینجه] حمایل، نسخه .

An (˘ حرجر) (مفعول‌الیه ومفعول به ایله ترکب ایدر) اکثریاده ، هه معنالرینه کاور : der Thüre— قپوده ؛ am (an dem) Fenster پنجره‌ده ، sich —die Wand lehnen دیواره طیانمق ، دیواره یاصلانمق ‖ کذلك جه معناسنده دخی استعمال اولنور: es fehlt ihm —Geld پاره‌جه صیقنتیسی وارکبی ‖ (ع) نشان تعلیمنده، انداخت اثناسنده ویاخودیناشیق

صره ایله ایدیلان تعلیلره) - legt نشـان- (آل) . معناسنی متضمندر ‖ —von jetzt بوندنبویله بوآندن اعتباراً ، فیما بعد. ‖ فعل ایله برلشدکده دائما (sép.).

Analogisch (ـَـَـَـ صـ) (24) [روم] قیاسی، تناسبی، تطبیق.

Analyse (ـَـَـَـ ا مؤ) (52) [روم] حل، فصل، شرح ‖ مآل، مفهوم، خلاصهٔ مفاد ‖ کلامك اقسام اصلیه‌سنه تقسیمی، اعراب ‖ (ریا) مسائل حسابیه‌نك قواعد جبریه واسطه سیله حلی ‖ (کیم) تحلیل ، اجسامك کندوینی ترکیب ایدن عناصره حل وتفریق .

Ananas (ـَـَـ ا مؤ) (inv.) (نبا) [امریقانك] آناناس میوه‌سی ویا آغاجی .

Anatomie (ـَـَـ ا مؤ) (29) [روم] تشریح، اجسام انسانیه ویا حیوانیه‌نك کسیله‌رك ، آچیله‌رق تدقیق ومعاینه اولنمسی ‖ علم تشریح ‖ برجسمك تشریحنی کوسترر رسم ‖ (مجا) بر(عباره‌نك) شرحی .

An-bahnen (ـَـَـ فع متع) a. (21) (sép.) یول آچمق ‖ (مجا) احضار وتهیه ایتمك ‖ ارائهٔ طریق ایتمك ‖ اتخاذ تدابیر ایتمك .

An-bau (ـَ ا م) (38) (زرا) زرع ، اکمه ، فلاحت ، حراثت ‖ ینشدرمه ‖ (مجا) نشر معارف ، ترقی ‖ (معما) بنا ، وانشا .

An-bauen (ـَـَ فع متع) a. (21) (sép.) ینشدرمك ‖ نشر ایتمك ‖ تربیه ایتمك ‖ زرع واعمار ایتمك ‖ (معما) بنا وانشا ایتمك .

An-bei (ـَـَ حا) (تجا) برلکده ، برلکنده ، مربوطاً ، ملفوفاً ، مظروفاً .

An-beißen (ـَـَ فع متع) n. (20) (sép.) برشیئی دیشیله ایصیروب کسمك ، ایصیرمق ‖ (فع لا +) بالقلیغی تعبیرنجه اولطه‌یی ایصیرمق ، باش اورمق ‖ (الا Anbeißen) b. (40) (sans pl.) ایصیرمه . zum— schön همان ایصیریله‌جق قدر کوزل ، اوقدر کوزل که انسان همان ایصیره‌جغی یه‌جکی کلییور (اکثریا نسا حقنده مستعملدر) .

An-belangen (ـَـَـَ فع متع یکشخ) a. (21) (insép.) عائد، راجع ، متعلق اولمق، تعلق ایتمك ؛ was mich anbelangt بکا قالنجه ، بن ایسه ، بکا کانجه .

An-bellen (ـَـَ فع لا +) a. (21) (sép.) حاولامق ، حاولامغه باشلامق ‖ (مجا) بری حقنده کوتوسوزسویلمك ، باغرمق، چاغرمق .

An-beraumen (ـَـَـَ فع متع) a. (21) (sép.) ثابت وبرقرار ایتمك ، برلشدیرمك ‖ تعیین، تحدید ایتمك ‖ (عد) تعیین مدت ومهلت ایتمك ، وعده کسمك .

An-beten (ـَـَ فع متع وفع لا +) b. (21) (sép.) برینه یالوارمق، برینك اوکنده یالوارمق ‖ تمنی، رجا ، تضرع، نیاز ایتمك ،

An-betreffen (ـَـَـَ فع متع یکشخص) b. (20) (insép.) An-belangen (مراجعت اولنه) :

An-bieten (ـَـَ فع لا +) f. (20) زمان حالی b. (21) (sép.) آلیش ویریشده الك اول برفیئات وقیمت ویرمك ، تکلیف ایتمك ‖ ویرمك ، تقدیم ایتمك .

An-binden (ـَـَ فع متع) a. (20) (sép.) باغلامق، ربط ایتمك ‖ صارمق ‖ کمی‌یی ساحله باغلامق ‖ (فع لا +) بریله ربط مناسبت ایتمك ‖ (بعضاً) برینه چاتمق استمك ، چاتمق ایچون بهانه آرامق .

An-biß (ـَ ا م) (33) ایصیرمق، ایصیریلان یر ‖ لقمه.

An-blecken (ـَـَ فع متع) a. (21) (sép.) (عمو) دیش غیجیردانه‌رق برینه باقمق، بووجهله برینی کوزدن کچیرمك .

An-blick (ـَ ا م) (38) باقیش، نظر، عطف نظر ‖ منظره .

An-blicken (ـَـَ فع متع) a. (21) (sép.) باقمق ، نظر ایتمك ، عطف نظر ایتمك .

An-blitzen (ـَـَ فع متع) c. (21) (sép.) غضبله عطف نظر ایتمك ، خشم وغضبله باقمق ،

An-blöken (ـَـَ فع متع) a. (21) (sép.) برینك آرقه‌سندن ایکلمك ، باغرمق، بوکورمك ، ویاملمك .

An-bohren (ـَـَ فع متع) a. (21) (sép.) بورغو ایله دلکه، قازمغه باشلامق، دلمك، دلیك آچمق ‖ (بحر) —ein Schiff کمی‌یه طوپ مازغالی، لومبارقپاغی آچمق ‖ صوندا صوقمق .

An-bolzen (ـَـَ فع متع) c. (21) (sép.) جیواطه‌ لق، چیویلمك .

An-brechen (ـَـَ فع متع) b. (20) (sép.) ایلك پارچه‌یی کسمك ، قوپارمق ‖ (فع لا—) باشلامق بدأ ومباشرت ایتمك ، طلوع وتبادر ایتمك .

An-brennen (ـَـَ فع لا—) a. (22) (sép.) یاقمق ، طوتشمق ، یانمغه باشلامق ‖ (فع متع) یاقمق ، طوتشدیرمق ، ایقاد ایتمك .

An-bringen (ـَـَ فع متع) a. (22) (sép.) کتورمك ، چالیشه‌رق اله کتورمك ‖ یرلشدیرمك ‖ تشکیل وتأسیس ایتمك، قورمق ‖ برشیئه دیکر برشی ضم وعلاوه ایتمك ‖ (محکمه) اعلام ایتمك ‖ اقامهٔ دعوی ایتمك ‖ بر (قزی) تزویج ایتمك (ایده بیلمك) ‖(برمالی) صاته بیلمك .

An-bruch (ـَ ا م) (21) وصول ، ظهور ، تبادر ، ایلك کورنمه ‖ طلوع ،

An-brühen (ـَـَ فع متع) a. (21) (sép.) برشیئی صیجاق صویه صوقمق، بوصورتله برشیئك خلاصه‌سنی چیقارمق، صویه صالمق، نقع ایتمك .

An-brummen (ـَـَ فع متع) a. (21) (sép.) برینه سویلنمك ، مرلدانمق؛ چقیشمق، آتوب طوتمق .

An-brüten (ـَـَ فع متع) b. (21) (sép.) یمورطه‌یه اوتورمق ، باصمق، قلوچقه قومق .

An-dacht (ـَ ا مؤ) (49) جمعیت خاطر، تأمل، ملاحظه ، مطالعه ، تفکر ‖ مراقبه ، دعا .

Andalusi-en (ـَـَـَـ ا خا لا) (56) (جغر) اندلس.

An-denken (ـَـَ فع لا +) a. (22) دوشونمك ، تفکر وتخطر ایتمك، تصور وتخیل ایتمك ‖ ...zum Andenken an (فلانه) یادکار اولمق اوزره .

Ander (ـَ صـ) (24) بشقه ، دیکر ، سائر ، آخر ‖ am—n Tage ایرتسی کون . ، بشقه برکون

Ändern (ـَ فع متع) a. (21) دکیشدیرمك ، تبدیل وتحویل ایتمك ، تعدیل ، تغییر ایتمك ‖ (تصحیح وتوسیع ایتمك اوزره) تبدیل ایتمك ‖ بوزمق، آخر برشکله قومق ‖ (فع متع) بوزلمق، تبدل وتغیر ایتمك ، دکشمك .

Anders (ـَ حا) بشقه‌جه ، دیکر کونا ، آخر صورتده ، دیکر وجه اوزره ‖ —wo بشقه بریرده ، —wie صورت آخرله ، دیکرکونا ، بشقه بردرلو .

Andert-halb (ـُـَـ صـ) (*inv.*) بريجق .

Änderung (ـُـَـ امؤ) ㊾ تبدل وتحول، تغير، دكشمه‖ بوزلمه .

An-deuten (ـُـَـ فعـ متعـ) b. ㉑ (*sép.*) ايما وارائه ايتمك ، اشارت ايتمك ‖ اخبار واشعار ايتمك ، اولجه بيلديرمك ‖ كوسترمك .

An-deutung (ـُـَـ امؤ) ㊾ اشارت كوسترش، ايما واشارت ، ارائه ايديش .

An-dichten (ـُـَـ فعـ متعـ) b. ㉑ (*sép.*) اسناد واتهام ايتمك ؛ يالان سويلك ‖ محسوب ايتمك .

An-drang (ـُـَـ ام) ㉛ (طب) قان بريكمسى ، تهاجم ، تراكم دم ، احتقان ‖ طولمه ، بريكمه ، ييغلمه .

An-drängen (ـُـَـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) طيامق ، صيقشديرمق ، ايتهلمك ، بربرى اوزرينه ييقمق ، قاقشدرمق ، ‖ sich— (فعـ مطا) صوقولمق ، اوستنه طوغرى ياصلانمق .

An-dringen (ـُـَـ فعـ لا ـ) a. ⑳ (*sép.*) —auf Jemand برينه يناشمق ، صوقولمق ‖ (قان حقنـده) das Blut dringt gegen den Kopf an قان باشه چيقار ، صيچرار .

An-drohen (ـُـَـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) تهديد ايتمك ، تخويف ايتمك ، قورقوتمق .

An-drucken (ـُـَـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) طبع ايدرك ضم وعلاوه ايتمك .

An-drücken (ـُـَـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) برشيئك اوزرينه تضييق ايتمك ، باصمق ، صيقشدرمق .

An-eig (e) nen (ـ (ـ) ـُـَـ فعـ متعـ) b. ㉑ (*sép.*) كندوسنك قيلمق ، ايديتمك ، قبوللنمك .

An-ein-ander (ـُـَـ وياخود ـُـَـ وياخود متفرق) اولهرق : an einander (حا) برلكده ، بربرله ، بربرينـه قارشو ، —fügung (امؤ) بربرينه قاوشديرمه ، برلشديرمه ، الصاق ، قاينانمه ، بتيشديرمه .

Anekdote (ـُـَـ امؤ) (53) [روم] وقعهٔ تاريخيه ، حكايه ، نادره ، غريبه ، عجيبه .

An-ekeln (ـُـَـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) برينى ازعاج ، جان صيقمق ، طات قاچيرمق ، بيقديرمق ، اوصانديرمق ‖ تنفير ايتمك ‖ (عمو) كوكل ، يورك بولانديرمق ، اكرنديرمك ،

Anemone (ـُـَـ امؤ) (53) [روم] (نبا) كانجك ، نعمان چيچكى .

An-empfehlen (ـُـَـ فعـ متعـ) b. ㉚ (*sép.*) تنبيه واخطار ايتمك ‖ امانت وحواله ايتمك ‖ التماس وتوصيه ايتمك ،

An-erben (ـُـَـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) (برخستهلق وياعذرى برندن قاپمق) آلمق ‖ برينك وارثى اولمق ، ميراثى يمك .

An-erbieten (ـُـَـ الا) b. ㊵ (*sans pl.*) و **An-erbietung** (امؤ) ㊾ عرض وتقديم ، تكليف ، ويرمه ‖ كوندرمه .

An-erkennen (ـُـَـ فعـ متعـ) a. ㉒ (*sép.*) مقبول كورمك ، طانيمق ، قبول وتنسيب ، تقدير ايتمك ‖ nicht— طانيمامق ، رد ايتمك ‖ انكار ايتمك ، اعتراض ايتمك .

An-erkennung (ـُـَـ امؤ) ㊾ قبول ، وتصديق ايتمه ‖ شكران نعمت ، اظهار تشكر ‖ صح ، ويزه ، تصديق رسمى ‖ تصويب ، تصديق ، تحسين تقدير ، حسن شهادت .

—swürdig شايان تقدير وتحسين، شايان تصويب وتصديق ،

An-fahren (ـُـَـ فعـ متعـ) r. ⑳ (*sép.*) (آرابه، واپور ، قايق وسائره ايله) كوتورمك وايصال ايتمك ، كوتورمك ‖ (مجا) (برينه) شدتله چيقشمق ويا باغرمق ‖ (فعـ لا ـ) واپور وآرابه وامثاليله كلك ، واصل اولمق ‖ (بحر) يناشمق ، چارپمق ، اوزرينه دوشمك ، يوكلنمك ، بنمك .

An-fahrt (ـُـَـ امؤ) ㊾ يناشمه ، مواصلت ‖ (واپور ويا آرابه اسكلهلرنده) يناشيلهجق محل ، موقف .

An-fall (ـُـَـ ام) ㉛ دوشمه ، سقوط ‖ (ع) هجوم ، باصقين ‖ چارپشمه .

An-fallen (ـُـَـ فعـ لا ـ) p. ⑳ (*sép.*) دوشـهرك ييغلمق ، طوپلانمق ‖ اصابت ايتمك ، پاى چيقمق ، قالمق ‖ (فعـ متعـ) هجوم ايتمك ، باصمق ، اوزرينه يوكلنمك ، چوللانمق ‖ (خستهلق حقنده) يقالمق .

An-fang (ـُـَـ ام) ㉛ بدايت ، ابتدا ، باشلانغج .

An-fangen (ـُـَـ فعـ متعـ) زمان حالى p. ⑳ (*sép.*) : باشلامق ، بدأ ايتمك ، ابتدار ومباشرت ايتمك ، تشبث ايتمك ‖ ياپمق : ich weiß nicht, was ich —soll نه ياپهجغمى بيليورم ، نه ياپهجغمى شاشردم ، نه ياپهيم بيلم ‖ كذلك (فعـ لا +) (فعـ مطا) و (فعـ يكشخ) در .

An-fänger (ـُـَـ ام) a. ㊵ برشيئه يكى باشلايان ‖ (مجا) عجمى مبتدى .

An-fangs (ـُـَـ حا) بدايتده ، ابتدا ، ايلك دفعه ‖ اك اول ، اولا ، اوللرى .

An-fassen (ـُـَـ فعـ متعـ) c. ㉑ (*sép.*) طوتمق ، يقالامق ‖ اله آلمق ، ال ايله طوقونمق ‖ faßt das Gewehr an! (سلاح اوموزه وضعيتندن) حاضر — طور ! قوماندا سيكه ١٨٨٩ سنهٔ ميلاديهسـنده اسلحه تعليمى تسهيل ايتمك اوزره پروسياده بوقوماندا وياخود اسلحه تعليمنك بونظامى لغواولندى .

An-faulen (ـُـَـ فعـ لا ـ) a. ㉑ (*sép.*) چورومكه يوز طوتمق .

An-fechten (ـُـَـ فعـ متعـ) e. ⑳ (*sép.*) رد وجرح ايتمك ‖ اورشمق ، چارپشمق (مجا) تصديع ايتمك ، تعجيز ايتمك ‖ was ficht ihn an? نهسى وار ؟

An-feinden (ـُـَـ فعـ متعـ) b. ㉑ (*sép.*) برينك ضرر وزياننى كوتولكنى ، استمك ‖ دشمنلك ايتمك ، ايراث خسار ومضرت ايتمك .

An-fertigen (ـُـَـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) برشى ياپمق ، فابريقه ويا بردستكاهده ايشليوب ميدانه كتورمك ، اعمال ايتمك .

An-fesseln (ـُـَـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) باغلامق ، ربط وتثبيت ايتمك ‖ بند ايتمك

An-fetten (ـُـَـ فعـ متعـ) b. ㉑ (*sép.*) ياغلامق ؛ سميزلتمك .

An-feuchten (ـُـَـ فعـ متعـ) b. ㉑ (*sép.*) رطوبتلنديرمك ، صرينلتمك ‖ ايصلاتمق ‖ (كيرج ، چامور خرج حقنده) ازمك ، قازمق ، آليشديرمق .

An-feu-ern (ـُـَـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) ياقمق ، طوتشـدرمق ؛ اوزرينه آتش ايتمك ‖ (مجا) جانلانديرمق جسارت ويرمك ، قزديرمق .

An-flehen (ـُـَـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) يالوارمق ، نياز وتضرع واسترحام ايتمك .

An-fletschen (ستت فعه متعه) c. ㉑ (*sép.*) استهزا ايله كولمك ، بيق آلتندن كولمك .

An-forderung (ستت امؤ) ㊾ مطلوب ، طلب واستدعا ‖ احتياج ، ضرورت ، ايجاب ، لزوم .

An-fragen (ستت فعه متعه) a. ㉑ (*sép.*) (برشيحقنده) سؤال ايتمك ، صورمق ، خبر المق اوزره مراجعت ايتمك ‖ (فعه لا +) استخبار ايتمك ، برشيئه دائر معلومات آلمق .

An-fressen (ستت فعه متعه) m. ⑳ (*sép.*) كميرمك ، كوملك ‖ يمك ، آشيندرمق .

An-frischen (ستت فعه متعه) a. und. c. ㉑ (*sép.*) تازهلك ‖ جانلاندرمق .

An-fügen (ستت فعه متعه) a. ㉑ ضم وعلاوه ايتمك ‖ تطبيق ايتمك ، اويدرمق .

An-fühlen (ستت فعه متعه) a. ㉑ (*sép.*) ال ايلهيوقلامق ، لمس ايتمك .

An-führen (ستت فعه متعه) a. ㉑ (*sép.*) قوماندا واداره ايتمك برشيئك باشنده ، رياستنده بولنمق ‖ ايراد وتوجيه ايتمك ‖ Gründe— سبب وعلت كوسترمك ، عذردرميان ايتمك .

An-füllen (ستت فعه متعه) a. ㉑ (*sép.*) طولديرمق ‖ (مجا) ايفا ايتمك .

An-gabe (ستت امؤ) ㊿ اعلام واخبار ، افاده ، بيان معلومات وخبر ويرمه ، بيلديرمه ‖ nach seiner— آنكدييشنه ، سوزينه كوره ، آنك سوزينه باتيلورسه .

An-gaffen (ستت فعه متعه) a. ㉑ (*sép.*) (عمو) آليق آليق ، آغزى آچيق باقمق .

An-geben (ستت فعه متعه) l. ⑳ (*sép.*) اعلام واخبار ايتمك ، بيلديرمك ‖ كوسترمك ، ويرمك ‖ تقرير ايتمك ‖ (موسيق) سس وصدا ويرمك ويا چيقارمق

An-geber (ستت ام) a ㊵ موجد ، ناقل ، محرر ، مؤلف ، مصنف ، مقرر ، محكى .

An-gebinde (ستت الا) a. ㊵ هديه ، بخشش ، پيشكش (برينه چالمق ، يناشمق ايچون) .

An-geb-lich (ستت صه) ㉑ ادعا وفرض اولنان ‖ نشانلو ‖ كويا ، صانكه ، سوزده ‖ ساخته ، كاذب .

An-geboren (ستت صه) ㉑ طبيعى ، ذاتى ، جبلى ، فطرى .

An-gebot (ستت امؤ) ㉘ عرض وتقديم هديه ‖ تكايف ‖ وعد ‖ (آليش ويرشده) ايلك بها ، ايلك قيمت ، ايلك قيئات .

An-gedeihen (ستت فعه لا) a. ㉑ (*sép.*) (همان انجق مصدر اولهرق lassen فعليله تصريف اولنور) Jmandem etwas —lassen برشيك برفكر آرزوسنه موافقت ، مساعده ايتمك ، رخصت ويرمك ، اعطا واحسان ايتمك ،

An-gehen (ستت فعه لا ـ) s. ⑳ (*sép.*) و(فعه متعه)بدأ ايتمك ، باشلامق ‖ عائد وراجع اولمق ، طوقونمق ، اهميتى اولمق مثلا : was geht Das Sie an? بونك سزجه نه اهميتى وار بوسزك نككزه كرك ، بوكا سز نه قارشه بيلورسكز ؟ ‖ was mich angeht بكا كلنجه ، بن ايسه .

An-gehören (ستت فعه لا +) a. ㉑ (*sép.*) عائد ، متعلق ومنسوب اولمق ‖ راجع اولمق .

An-gehörig (ستت صه) ㉑ منسوب ، متعلق ، راجع ، عائد .

Angel (ستت امؤ) c ㊷ قپو رزهسى ‖ اولطهايكنهسى .

Angeld (ستت الا) ⑳ (*sans pl.*) پى ، رهن ، تأمينات .

An-gelegen (ستت صه) ㉑ يقيننه موضوع ‖ كائن ‖ اهميتلى اولان ‖ كوكلك آرزو ايتديكى ، خواهشلى ، مهم .

An-gelgenheit (ستت امؤ) ㊾ ايش ، وظيفه ‖ امور ، خصوص ، مصلحت ، ماده ، وقعه ‖ احوال ‖ فائده ، منافع .

An-gelegentlich (ستت صه) ㉑ آنى ، برلحظهلق ‖ (حا) درحال ، برلحظهلق اولهرق ، همان ‖ پكلازم ، پكمهم ، مطلقا (مطلوب وارزو ايديلان) .

Angeln (ستت فعه متعه) ㉑ بالق ايكنهسيله بالق طوتمق (مجا) برنى (اوكسهلك) يقالمق ، اكسهلك ‖ (فعه لا +) برشيئه صواشمق ، آرزو ايتمك ، اوغراشمق .

An-geloben (ستت فعه متعه) a. ㉑ (*sép.*) مراسم وادعيهٔ دينيه ايله وعد وتعهد ايتمك ، آداق آدامق ، نذر ايتمك .

Angelpunkt (ستت ام) ㊱ محور ‖ قازيق ‖ (قوزمو) قطب ؛ كذا (مجا) .

An-gemessen (ستت صه) ㉑ مناسب ، مطابق ‖ (حا) ايجابنجه ، صورت مطلوبهده .

An-genehm (ستت صه) خوش ، لطيف ، مقبول ، لذيذ ، بكنيلهجك صورتده .

Anger (ستت ام) a. ㊵ اوتلاق ، مرعى ‖ يم ، اوت ‖ اوتلاقيه ‖ چمنلك ، چاير .

An-geregt-heit (ستت امؤ) ㊾ (*sans. pl.*) تلاشه ‖ حدت ‖ هيجان .

An-gerissen (ستت صه واسم مفعول) ㉑ (عمو) نيم مست ، كيف حالنده اولمق ، سرخوش ، چاقير كيف .

An-gesehen (ستت صه) ㉑ مقبول ، اعتبارلو ، اهميتلى ، خاطرى صايلور .

An-gesessen (ستت صه واسم مفعول) ㉑ ساكن ، مقيم .

An-gesicht (ستت الا) ㊳ كورونيش ، منظره ؛ مواجهه ، مقابله ‖ نظر ‖ قارشو قارشويه بولنيش .

An-getrunken (ستت اسم مفعول وصفت) ㉑ براز سرخوشلق ، چاقير كيف .

An-gewöhnen (ستت فعه متعه) a. ㉑ آلشديرمق ‖ عادت ايدنديرمك ‖ (فعه مطا) آلشمق ‖ عادت ايدنمك .

An-glotzen (ستت فعه متعه) a. ㉑ (*sép.*) (عمو) ايرى ، آچيق كوزله برشيئه باقمق ، كوزنى ديكمك .

An-greifen (ستت فعه متعه) n. ㉑ هجوم وتعرض وتسلط ايتمك ، آتلمق ، دشمنى باصمق ‖ قاپمق ، يقالمق ‖ طوتمق يورمق ، حالدن دوشورمك ، كسر قوت ايتمك ‖ اله آلمق ، باشلامق .

An-greifer (ستت ام) a. ㊵ تعرض ايدن ، تجاوزى حركتده بولنان ، ايلك اوران

An-grenzen (ستّ فعلا +) a. (21) همحدود اولمق || جوار بولنمق .

An-griff (ستّ ام) (38) هجوم وتعرض ، آتلمه‌تعرض || —Krieg (ع) حرب تعرضی ، تجاوزی

An-grinsen (ستّ فعمتع) c. (21) (sép.) صیریتمق ، صیریته‌رق باقمق .

Angst (ستّ امؤ) (49) قورقو ، دهشت ، اورکه ، هیجان ، اضطراب ، خوف واندیشه .

Ängstigen (ستّ فعمتع) a. (21) قورقوتمق خوف ودهشت ویرمك || sich— قورقمق ، دهشته دوشمك .

Ängstlich (ستّ ص) (24) قورقاق ، اورکك || مخوف ، دهشتلو ، قورقونج .

An-gucken (ستّ فعمتع) a. (21) (sép.) (عمو) باقمق ، نظر ایتمك ، (کیزلوجه اوله‌رق) کوز اوجیله‌باقمق .

An-haben (فعمتع) b. (19) (sép.) (البسه‌وتزیینات ویاتجهیزات بدنیه‌دن بحث اولندقده) اوزرنده بولندیرمق ، کیمش ، طاقمش اولمق وطاشیمق ، صرتنده بولندیرمق .

An-hacken (ستّ فعلا +) a. (21) (sép.) (عمو) برینه طاقلمق ، ایاقداش اولمق || انکل اولمق ، چاتمق || (فعمتع) (قوشلر حقنده) (میوه‌یی) غاغه‌لمق

An-haken (ستّ فعمتع) a. (21) ایلیکلمك ، حلقه‌لمق ، چنکلی ، قانجه‌یی طاقمق || (کمی حقنده) تیمور آتمق .

An-halt (ستّ ام) (38) طیاق ، دستك ، متکا ؛ تمل ، اساس || استنادکاه || آرقه ، معاونت ، مظاهرت || طوریله‌جق یر .

An-halten (ستّ فعمتع) p. (21) (sép.) امتداد ایتدیرمك ، دوامده طوتمق || طوتمق ، توقیف ایتمك || آره ویرمك || (فعلا +) طورمق ، طیانمق ، دوام ایتمك ، اوزامق ممتد اولمق ، آردی آره‌سی کسلمامك . || (فعمطا) sich an einer Sache— برشیئله اوغراشمق ، برشیئه دوام ایتمك

An-hang (ستّ ام) (51) علاوه ، ذیل ، لاحقه ، تتمه || طرفدار ، علاقه‌دار اولان طرف ویافرقه .

An-hängen (فعمتع) p. (21) آصمق ، تعلیق ایتمك || چنکله ویا برمحله برشی طاقمق ، آصمق || (ع) (فعمطا) برقطعهٔ عسکریه‌نك آرقه‌سنه طاقلمق ، آنی تعقیب ایتمك پشی صره کیتمك .

An-hänger (ستّ ام) a. (40) طرفدار ، علاقه‌دار .

An-hauchen (ستّ فعمتع) a. (21) (sép) اوفلمك ، خوخلامق ، نفخ ایتمك || (مجا) القا وتلقین ایتمك ، الهام ایتمك || اخطار ایتمك

An-hau-en (ستّ فعمتع) q. (20) کسمکه ، ییقمغه ، دویرمکه باشلامق .

An-haufen (ستّ فعمتع) a. (21) (sép.) جمع وتکثیر ایتمك || ییغمق ، طوپلامق || تزیید وتوفیر ایتمك

An-heben (ستّ فعمتع) h. (20) (sép.) (فعلا +) یوکسلتمك ، قالدیرمق ، اعلا ایتمك || قالقمق ، یوکسلمك

An-heften (ستّ فعمتع) b. (21) (sép.) باغلامق ، ربط ایتمك || (کتاب حقنده) جلدلمك ، اجزایی بربرینه دیکمك

An-heim (ستّ حا) بالکز بروجه‌آتی ترکیباتده استعمال اولنور . —fallen تصادف ایتمك ، راست کلمك || حلول ایتمك . منقضی اولمق || —geben ویاخود —stellen برکیمسه‌یی برشیئك انتخاب وقبولنده سربست براقمق ، کندوسنه حواله ایتمك || موافقت ایتمك

An-heischig (ستّ ص) (24) sich— machen درعهده والتزام ایتمك ، اوزرینه آلمق ، یاپارم دیمك .

An-heitern (ستّ فعمتع) c. (21) قیزیشدیرمق ، جانلاندیرمق ، شنلندیرمك ، کیف ، نشئه ویرمك .

An-heizen (ستّ فعمتع) c. (21) (sép.) تسخین ایتمك ، ایصتمغه باشلامق || یاقمق .

An-hetzen (ستّ فعمتع) c. (21) (sép) (آوجی تعبیری اوله‌رق) برآوی قوغالمق ، سورمك || (مجا) (برینی دیکر برکیمسه علیهنه) قیزشدرمق ، تحریك وتحریض ایتمك .

An-höhe (ستّ امؤ) (52) یوکسکلك ، تپه || ارتفاعلی محل .

An-hören (ستّ فعمتع) a. (21) (sép.) دیکلمك قولاق ویرمك ، سویلنیلان برشیئه دقت ایتمك ، قبول ایتمك || (فعمطا) dieses Stück hört sich gut an. چالینان ویاترنم اولنان اشبو قطعه سمعه لطافت ویریور ، استماع اولنه‌بیلور .

An-jochen (فعمتع) a. (21) (sép.) بیوندوریق اورمق .

An-kauf (ستّ ام) (21) صاتون آلمه ، اشترا || آلنان شی .

An-kaufen (ستّ فعمتع) a. (21) (sép) صاتون آلمق اشترا ایتمك || واردات کتیرر املاك واراضی صاتون آلمق || قزانمق || sich— (فعمطا) برچفتلك ویاآخر محل اشترا ایدرك اورایه یرلشمك .

Anke (ستّ امؤ) (52) (صنع) (آلتونجیلقده) قابلامه یاپمغه مخصوص یوکسوك ، زار .

Anker (ستّ امؤ) a. (40) کمی‌دمیری ، چاپه ؛ —grund (ام) (بحر) کمیلرك تیمور آتمه‌لرینه مخصوص ومناسب اولان محل .

Ankern (ستّ فعلا +) a. (21) (sép.) تیمور آتمق || (مجا) —auf etwas برشیئه ثاثلیت ومالکیته امید وار اولمق || (فعمتع) برسفینه‌یی ربط ایتمك . خلاط ویالامارله باغلامق .

An-ketteln (ستّ فعمتع) a. (21) (sép) (عمو) زنجیرله باغلامق ، زنجیر بند ایتمك .

An-ketten (ستّ فعمتع) c. (21) (sép.) اسیرومفتون ایتمك ، جلب ، جذب وربط ایتمك || دیزمك .

An-klagen (ستّ فعلا) a. (21) (sép.) اتهام ایتمك ؛ بری علیهنه اقامهٔ دعوی ایتمك || sich— شکایت وتشکی ایتمك .

An-kläger (ستّ ام) a. (40) اتهام وشکایت ودعوی ایدن .

An-klammern (ستّ فعمتع) a. (21) (sép.) و —sich an etwas (فعمطا) قانجه طاقمق ، طوتمق || صارلمق طوتمق ، یاپشمق ، آیرلمامق آرقه‌سنی براقمامق .

An-klang (ستّ ام) (51) برصدانك باشلانغیجی || (موسیق) (چالغی ویاترنمده) دوزن ، آهنك || (مجا) عکس صدا ، همفکر اولیش ، موافقت

An-kleben (ستّ فعمتع) a. (21) (sép.) یاپشدرمق || (فعلا +) یاپشوب قالمق ، یاپشمق

An-lauf (ـنث ام) (31) قوشمه ، صچرامه ‖ حمله ، صولت ‖ میل ، مائللك ، شیو ‖ (معمار) برستونك كودهسیله آیاغی آرهسنده اولان یوكه قسمی ، كلیدلهسی ‖ صچرامق ویاخود آخر برشی یاپمق اوزره اولجه آلنان مسافه(صچرامه یاپی ویاخود : كربله) خیز .

An-laufen (ـنث فعلا ـ) p. (21) قوشمغه باشلامق ، قوشهرق كلك ، باركیری lassen— آلهبیلدیكنه صالیویرمك ، قاپوب قویوویرمك ‖ (بحر) (كمی حقنده) واصل اولمق ، لیمانه كیرمك ، داخل اولمق ، یناشمق ‖ (فعمتع) آتلمق ، هجوم وتعرض وحمله ایتمك ‖ اوصاندرمق ، تصدیع وتعجیز ایتمك ‖ كذلك (فعلا) اولهرق (تیمورجیلك صنعتنده) (برشیئه طوتمق ، چلیك والخ) رنكی ویرمك .

An-laut (ـنث ام) (38) بركلمه ویاهجانك صدای ابتدائیسی ، ایلك صداسی .

An-legen (ـنث فعمتع) a. (21) (sép) قومق ، برشیئه طیامق ، برشی یانته ، جوارینه وضع ایتمك ‖ (البسه ونشان حقنده) كیمك ، طاقمق ، آصمق ، تعلیق ایتمك ‖ بنا وتأسیس وانشا ایتمك ‖ (پاره حقنده) یاتیرمق ، قومق ‖ (ع) legt-an ! = نشان — آل !

An-leh(e)n ((ـ)ـنث الا) b. (40) = **An-leihe**

An-lehren (فعمتع) a. (21) (sép.) تعلیم وتدریس ایتمك ، كوسترمك ، اوكرتمك

An-leihe (ـنث امؤ) (51) استقراض ؛ بورج ، اودونج آلمه .

An-leimen (ـنث فعمتع) a. (21) (sép.) طوتقال وسائره ایله یاپشدرمق .

An-leiten (ـنث فعمتع) b. (21) (sép.) اداره ایتمك سوق وتوجیه ایتمك .

An-lernen (ـنث فعمتع) a. (21) (sép.) اوكرتمك ، تعلیم وتدریس ایتمك ، كوسترمك ؛ اوكرنمك .

An-liegen (ـنث فعلا +) f. (20) (sép.) یقینده ، جوارنده بولنمق ، جوارنده كائن ومبنی اولمق ‖ (البسه وچماشور حقنده) قولهلایوب ویاخود اوتولیوب یاتیرمق ، بوروشیغی كیدرمك ‖ (الا) b. (40) آرزو ، مطلوب ، مقصود .

An-locken (ـنث فعمتع) a. (21) (sép.) قاندیرمق ، قاندیرهرق جلب وجذب ایتمك ‖ چكمك ، مفتون ایتمك ‖ یملك .

An-löthen (ـنث فعمتع) b. (21) (sep.) لحیملك ، لحیمله یاپشدرمق .

An-machen (ـنث فعمتع) a. (21) (sép.) طاقمق ، یكورمك ، ربط ایتمك ‖ (آتش وسائره حقنده) یاقمق ‖ (خرج وسائره حقنده) قارمق ، قاریشدیرمق ، قاتمق ، آلیشدیرمق .

An-marsch (ـنث ام) (31) (ع) دشمن ، قوناق ویاسائرهیه طوغری یورویش ، ایلرولیش ، تقرب .

An-maßen (ـنث فعمطا) c. (21) (sép.) sich einer Sache— بغیر استحقاق كندوسیچون دعوی وادعا ایتمك ، سوسی ویرمك ‖ جبراً وفضولاً ضبط وغصب ایتمك ‖ اوغراشمق .

An-kleiden (ـنث فعمتع) b. (21) (sép.) كیدیرمك ، تلبیس ایتمك ‖ sich— كیتمك ، البسه كیمك ، تلبس ایتمك .

An-kleistern (ـنث فعمتع) a. (21) (sép.) (قوله ویادقیقدن یاپیلان) مایعی سورمك .

An-klettern a. (21) ویاخود ‖ **An-klimmen** (ـنث فعمتع) a. (20) بریره (آغاج دیوار الخ) طرمانوب چیقمق .

An-klingen (ـنث فعلا +) a. (20) (sép.) شیشه ، بارداق ، قدح وامثالی شیلره اورهرق چیكلاتمق ، صدا چیقارمق ‖ قدحله توقا ایتمك ، قدح طوقوشدیرمق ‖ (فعلا ±) عینی سس چیقارمق ، صدایی ویرمك ‖ diese Melodie klingt an die Wacht am Rhein an بومقام (آهنك ، صدا) واخت ام راین مقامنه بكزیور .

An-klopfen (ـنث فعلا +) a. und c. (21) (sép.) (قپو ، پنجره ویاآخر برمحله) اورمق ، طیقرداتمق ، چالمق .

An-klopf=Ring (ـنث ام) (28) قپو حلقه ویاطوقماغی .

An-knüpfen (ـنث فعمتع) a. und c. (21) (sép.) باغلامق ، ربط ایتمك ‖ (فعلا +) ارتباط ومناسبتی اولمق .

An-ködern (ـنث فعمتع) a. (21) (sép.) (نادراً مستعمل) طاتلی برشیئله جذب ایتمك ، داداندیرمق ، یملك ، جلب ایتمك .

An-kommen (ـنث فعلا ـ) c. (20) (sép.) واصل اولمق ، كلك ‖ (مجا) اهمیتی اولمق es kommt gar nicht darauf an آنك هیچ ضرری (اهمیتی ، دخلی) یوقدر ، ایش آنده دكلدر ، ایش آكا باقمز .

An-kömmling (ـنث ام) (38) یكی كلش اولان ، یكی وصول بولان ‖ یابانجی ، عجمی .

An-künd(ig)en (ـ(ـ)ـنث فعمتع) a. (21) (sép.) اولجه بیلدیرمك ، اولجه معلومات ویرمك ، خبر ویرمك ‖ رسماً اعلان ، بیان ، اخبار وتبلیغ ایتمك .

An-kunft (امؤ) (39) (sans pl.) وصول ، كلمه .

An-lächeln (فعمتع) a. (21) (sép.) (برینه) تبسم ایتمك .

An-lachen (ـنث فعمتع) a. (21) (sép.) كولهرك باقمق ، باقوب كولمك .

An-lage (ـنث امؤ) (59) قویمه ، وضع ایتمه ‖ (پاره) قونلمش ویایاتیرلمش اولان پاره ، سرمایه ‖ یر ، اراضی ، محل ، موقع ‖ برشیئه قابلیت ، استعداد ‖ اساس وتمل ‖ بنا ، انشا ، یاپمه .

An-landen (ـنث فعلا ـ) (53) قرهیه چیقمق ، یناشمق ‖ (مجا) یناشمق ، یاقلاشمق ، واصل اولمق ، تقرب ایتمك .

An-langen (ـنث فعلا ـ) a. (21) (sép.) وصول بولمق ، (كمال زحمتله) واصل اولمق ، یتشمك ؛ نائل وموفق اولهبیلمك ‖ فعمتع) تعلق ایتمك ، متعلق اولمق .

An-laß (ـنث ام) (38) سبب ، فرصت ، موجب ، علت ‖ geben— سبب ، فرصت اولمق ، ویرمك ؛ nehmen— فرصت اتخاذ ایتمك .

An-lassen (ـنث فعمتع) p. (20) (sép.) اوزرنده ، اوستنده براقمق ، چیقارمامق ‖ (اوده) كوپكلری قویوویرمك ، صالیویرمك ‖ sich— (فعمطا) كوروتمك ، كوزكمك ، محتمل وملحوظ اولمق .

An-melden (ـّـّ فعل متعدی) b. (21) (*sép.*) بیلدیرمك ، اعلام واخبار ایتمك ، رسماً خبر ویرمك || (فعل مطاوع) sich — كندوینی بیلدیرمك ، رسماً خبر ویرمك .

An-merken (ـّـّ فعل متعدی) a. (21) (*sép.*) اشارت ایتمك ، نشان قومق || دقت ایدوب كورمك ، فرق وتمییز ایتمك ؛ اوكرنمك ، برشیئك فرقنه وارمق .

An-merkung (ـّـّ اسم مؤنث) (49) ملاحظه ، دقت ، مطالعه || نوطه ، علامت ، اشارت .

An-messen (ـّـّ فعل متعدی) m. (20) (*sép.*) اولچمك ، اولچیسی آلمق .

An-muth (ـّ اسم مؤنث) (49) (*sans pl.*) مادةً وجسماً لطافت ، حلاوت ، ظرافت || (معناً) طاتلیلق ، شیرینلك || (اشیادن بحث اولندقده) لطافت ، سلاست .

An-muthen (ـّـّ فعل متعدی) b. (21) (*sép*) اسناد ، حكم ایتمك ؛ برشیئك صحتنی ادعا ایتمك ؛ ظن ایتمك .

An-nageln (ـّـّ فعل متعدی) a. (21) (*sép*) چیویلمك ، چیوی چاقمق ویا قاقمق ، چیوی ایله ربط وتثبیت ایتمك .

An-nähen (ـّـّ فعل متعدی) a. (21) (*sép.*) برشیئی آخرینه دیكمك ، دیكمك

An-nähern (ـّـّ فعل متعدی وفعل مطاوع) a. (21) (*sép.*) یاقلاشدیرمق ، — sich یاقلاشمق ، یناشمق ، ایلرولمك || annähernd (صفت) (24) تقریبی ، تخمینی || (حال) تقریباً تخمیناً ، علی التقریب ، همان .

An-näherung (ـّـّ اسم مؤنث) (49) یاقلاشمه ، تقرب .

An-nehmen (ـّـّ فعل متعدی) b. (20) (*sép.*) آلمق ، قبول ایتمك ، موافقت ایتمك || فرض وقبول ایتمك .

An-nehmlichkeit (ـّـّـّ اسم مؤنث) (49) (*sans pl.*) قرین قبول وتسلیم اولمقلق || لذت ، حظ || ایولك ، كوزللك ، لطافت ، خوشلق || رضا .

Annekti(e)ren (ـّـّـّ فعل متعدی) a. (21) (*insep.*) [لاتینجه] علاوه والحاق ایتمك ، ربط ایتمك .

An-ordnen (ـّـّ فعل متعدی) b. (21) (*sép.*) ترتیب وتنظیم ایتمك ، یولینه قومق || امر واراده ایتمك ، بیورمق .

An-packen (ـّـّ فعل متعدی) a. (21) (*sép.*) طوتمق ، یقالمق ، قاپوب قوجاقلامق .

An-passen (ـّـّ فعل متعدی) c. (21) (*sép.*) اویدیرمق ، اولدیرمق ، یاقشدیرمق ، تطبیق ایتمك || (فعل لازم +) اویمق ، یاقشمق ، مطابقت ایتمك || مناسبت آلمق .

An-pflanzung (ـّـّ اسم مؤنث) (49) آغاج وسائره دیكمه ، غرس || فدان وسائره دیكلمش یر ، معمور ، مزروع محل || چفتلك || (علی الخصوص ارزوایله هجرت ایدن اهالینك هیئت مجموعه‌سی) قولونی .

An-pflöcken (ـّـّ فعل متعدی) a. (21) (*sép.*) چیویلمك ، میللمك ، اوفاق شیشلرله ایلشدیرمك .

An-pichen (ـّـّ فعل متعدی) a. (21) (*sép.*) زیفتلمك ، زیفت سورمك .

An-picken (ـّـّ فعل متعدی) a. (21) (*sép.*) غاغالمق .

An-pochen (ـّـّ فعل لازم +) a. (21) (*sép.*) اورمق ، قاقمق .

An-prallen (ـّـّ فعل لازم -) a. (21) (*sép.*) صچرامق ، چارپمق ، برشی اوزرینه هجوم ایتمك ، آتلمق || اورمق ، یاپشدیرمق .

An-preisen (ـّـّ فعل متعدی) o. (21) (*sép.*) (زیاده) ثنا ، مدح ایتمك || عیوقه چیقارمق .

An-probi(e)ren (ـّـّ فعل متعدی) a. (21) (*sép.*) تجربه ایتمك ، پرووا ایتمك .

An-pumpen (ـّـّ فعل متعدی) a. (21) (*sép.*) طولومبه‌یی چكمكه باشلامق || (مجا) (عمو) || Jemand — برندن اودنج آلمق .

An-rathen (ـّـّ فعل متعدی) p. (20) بریسنه نصیحت ویرمك || توجه ایتمك .

An-räuchern (ـّـّ فعل متعدی) a. (21) (*sép.*) قوقوتمق || توتسیلمك ، دومانلاتمق

An-rechnen (ـّـّ فعل متعدی) b. (21) (*sép.*) حسابنه قومق ، داخل حساب ایتمك ، حساب ایتمك ، صایمق || عد وفرض ایتمك .

An-rede (ـّـّ اسم مؤنث) (55) برجماعت ویاخود برذات حضورنده ایراد اولنان نطق || توجیه كلام ، خطاب .

An-reden (ـّـّ فعل متعدی) b. (21) (*sép.*) ایرادنطق وكلام ایتمك ، برینه توجیه خطاب ایتمك ، سویلمك .

An-regen (ـّـّ فعل متعدی) a. (21) (*sép.*) تحریك ، تشویق ایتمك ، تحریض ایتمك || خرصلاندیرمق ، حدتلندیرمك || برحسی اویاندیرمق || ظهوره وجوده كتیرمك ، باعث اولمق || جانلاندیرمق || غلیانه كتورمك .

An-regung (ـّـّ اسم مؤنث) (49) (مرا) An-regen .

An-reiben (ـّـّ فعل متعدی) o. (20) (*sép.*) سورتمك ، ازمك .

An-reihen (ـّـّ فعل متعدی) a. (21) (*sép.*) دیزمك ، ایپ ویا ایپلكه كچورمك || صره‌سنه قومق .

An-reißen (ـّـّ فعل متعدی) n. (20) (*sép.*) ایلك پارچه‌یی قوپارمق ، صرف وخرجه باشلامق .

An-reizen (ـّـّ فعل متعدی) c. (21) تحریك ایتمك ، جانلاندیرمق || (مجا) اویاندیرمق ، باعث اولمق ، جلب وتحریك ایتمك .

An-rennen (ـّـّ فعل لازم —) a. (21) قوشه‌رق كلمك ، (برشیئك ویابرینك اوزرینه) قوشمق ، (قوشه‌رق كندوینی) بریره چارپمق ، اورمق .

An-richten (ـّـّ فعل متعدی) b. (21) (*sép.*) (طعام حقنده) طولاشدیرمق ، قورمق ، حاضرلمق || سبب اولمق ، باعث اولمق .

An-riechen (ـّـّ فعل متعدی) c. (21) (*sép.*) قوقلامق ، قوقوسندن آكلامق || (مجا) حس ایتمك .

An-ritt (ـّ اسم م) (38) بارگیرله یاقلاشمه ، تقرب || (ع) سواری هجومی || فن فروسیت اوكرنمك اوزره ایلك دفعه آته بنیش .

An-rollen (ـّـّ فعل متعدی) a. (21) (*sép.*) برشیئی آخری اوزرینه یوارلامق ، یوارلیوب آتمق || (فعل لازم —) یوارلانوب كلمك ، یوارلانمق .

An-rüch(t)ig (ـّـّ صفت) (24) (نادرا استعمال اولنور) بدنام ، شهرتسز .

An-rücken (ـّـّ فعل متعدی) a. (21) (*sép.*) یناشدیرمق ، ایلرولتمك || (فعل لازم —) تقرب ایتمك ، یاقلاشمق ، یناشمق ، ایلرولمك .

An-rufen (ستـ فعـ متعـ) q. ⑳ (*sép.*) سسلنمك ، چاغیرمق ‖ جمع وجلب ایتمك ، چاغیروب طوپلامق .

An-rühmen (ستـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) زیاده مدح وثنا ایتمك .

An-rühren (ستـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) طوقونمق ، قیلداتمق ‖ اللمك ، ال ایله طوقونمق ‖ قاریشدیرمق ، حل ایتمك ، ازمك .

An-s (ـَ) = an das .

An-sä-en (ستـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) اکمك ‖ (برترلایی) زرع ایتمك .

An-sagen (ستـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) اولجه سویلمك ، خبر ویرمك ، بیلدیرمك ، معلومات ویرمك ‖ بردعوته اجابت خبری ویرمك ، یکی دیمك ‖ sage an ! سویله !

An-sässig (ستـ صـ) ㉔ ساکن ، مقیم ‖ یرلشمش .

An-satz (تـ ا م) ㉛ (برشئیه علاوه قلنان) پارچه ، علاوه ‖ (موسیقی) چالغی آغزلغی .

An-schaffen (ستـ فعـ متعـ) r. ⑳ (*sép*) وجوده ، میدانه کتورمك ‖ استحصال ایتمك ‖ (فعـ مطا) sich Möbel— کندوسی ایچون اواشیاسی صاتون آلمق (ایدنمك) .

An-schäften (ستـ فعـ متعـ) b. ㉑ (*sép.*) صاپ طاقمق ، قونداق یکیرمك ‖ (برچزمه یی) قونچلامق ، قونچ یکیرمك .

An-schau-en (ستـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) برشیئه نظر ایتمك ، تعبرله ویا برحکم وقرار ویرمك ، اتخاذ ایتمك اوزره باقمق ‖ **An-schau-ung** (ا مؤ) ㊾ فکر ، مطالعه .

An-schaulich (ستـ صـ) ㉑ عیان وآشکار ، واضح ، آچیق ؛ کورونه بیلور .

An-schein (تـ ا م) ㊳ (*sans pl.*) کورنیش ، ظاهر کورونیشه نظراً ظاهرینه باقیلورسه ، کورونیشه کوره dem—e nach .

An-scheinen (ستـ فعـ متعـ) e. ⑳ (*sép.*) اظهار وایضاح ایتمك ‖ (فعـ لا +) ظاهر اولمق ، کوروتمك .

An-schicken (ستـ فعـ مطا) a. ㉑ (*sép.*) sich— حاضرلنمق ، موافقت ایتمك ‖ (فعـ متعـ) = an-ordnen .

An-schieben (ستـ فعـ متعـ) f. ⑳ (*sép.*) (برشیئی) ایتمك ، صورمك .

An-schielen (ستـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) شاشیلامق ، برینه ویا برشیئه شاشی باقمق ‖ (مجا) کیزلوجه ، کوز اوجیله باقمق .

An-schießen (ستـ فعـ متعـ) e. ⑳ (*sép.*) برآلت ناریه ایله (برای تجربه) انداخت ایتمك ‖ بربیرام ویا اوقات سائرهٔ رسمیه یی اعلان ایتمك اوزره طوپ ویاتفنك آتمق ، شنلك آتشی ایتمك ‖ آو اوزرینه آتش ایدوب اولدیرمیه جك وجهله اورمق ‖ (عمو) (مجا) ange schossen sein اورلمق ، مفتون اولمق ‖ (فعـ لا ـ) —zu Kristallen ویاخود in قریستاللنمك ‖ کمال شدتله قوشمق ، پارچه لنورجه سنه قوشوب کلمك ، آتیلق .

An-schiffen (ستـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) کمی ایله نقل ایتمك ‖ برشیئك ویابرینك اوستنه ایشه مك ‖ (فعـ لا ـ) کمی ایله واصل اولمق ، کلمك .

An-schirren (ستـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) (برباركیره) طاقم قوشمق ؛ اکر اورمق .

An-schlag (تـ ویاخوم تـ ام) ㉑ ضربه ، چارپمه ، اورمه ‖ (ع) نشان آلمه ‖ تفنکی قونداقلامه ‖ اعلان کاغدی ‖ پلان ، رسم ‖ (معما) انشاآت مصرفی دفتری ، کشف دفتری .

An-schlagen (ستـ فعـ متعـ) r. ⑳ (*sép.*) اوره رق ، چاقه رق ربط وتثبیت ایتمك ‖ (اعلان کاغدلری) یاپشدیرمق ‖ اورمق ، چارپمق ‖ چالمق ، اهتزاز ایتدیرمك ، طینغیرداتمق ، تفنکله نشان آلمق ‖ قورمق ، بنا ایتمك ‖ فیئات مختلفه مقدارینی تعیین ایتمك فیئات قومق ، نرخ قویمق ‖ (کوپك حقنده) حاولامق .

An-schleichen (ستـ فعـ لا ـ) n. ⑳ (*sép.*) سورتونه رك ، سورونه رك ، یواش یواش صوقولوب کلمك .

An-schließen (ستـ فعـ متعـ) a. ⑳ (*sép.*) ربط ، توصیل ایتمك ، یناشدیرمق ‖ آصمه کایدله باغلامق ‖ (فعـ مطا) (sich) برینه یناشمق ، برلکده کیتمك ، مرافقت ایتمك ‖ (فعـ لا +) یناشمق ، تقرب ایتمك ، برلشمك .

An-schluß (تـ ام) (52) بیتیشمه ، برلشمه ، التصاق ، التحاق ‖ مواصله ، مراسله ‖ علاوه .

An-schmeicheln (ستـ فعـ متعـ) برینه قورنازلق ومداهنه ایله برشی قبول ایتدیرمك ، بوغمق ‖ (فعـ مطا) —sich Jemandem برینه اصولله ، بالتقریب صوقولمق ، یناشمق ، چاتمق .

An-schmieden (ستـ فعـ متعـ) b. ㉑ (*sép.*) (تیمور حقنده) دوکه رك قایناتمق ، ربط ایتمك ‖ (برینه) تیمور اورمق .

An-schmieren (ستـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) سورمك ، صیغامق ‖ بولاشدیرمق ، تلویث ایتمك ‖ (مجا) برینی آلداتمق ، بوغمق ، اغفال ایتمك .

An-schnallen (ستـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) توقه لمق ، باغلامق .

An-schnauben (ستـ فعـ متعـ) (مرا) b. ⑳ (*sép.*) (مرا . Schnauben) .

An-schnauzen (ستـ فعـ متعـ) c. ㉑ (*sép.*) (عمو) برینه چیقشمق ، سرتجه خطاب ایتمك ؛ خیرپالمق . تکدیر ایتمك

An-schnüren (ستـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) غیطان ویاشریتله باغلامق .

An-schrauben (ستـ فعـ متعـ) ⑳ g. und ㉑ a. (*sep.*) ویده لمق . ویده ایله ربط ایتمك .

An-schreiben (ستـ فعـ متعـ) o. ⑳ (*sép.*) یازمق ، یازوب اشارت ایتمك ‖ حسابه قومق . gut angeschrieben sein ‖ برینك عندنده حرمتلو اولمق ویاخود برینك حسن نظرینی قزانمش بولنمق ، توجهنه مظهر اولمق .

An-schrei-en (ستـ فعـ متعـ) o. ⑳ (*sép.*) برینه باغیرمق ‖ یوکسك سسله اعلان ایتمك .

An-schrot (تـ امؤ) ㊳ (صنع) چوقه کناری .

An-schuhen (ستـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) (vorschuhen) (برچیزمه یی) تعمیر ایتمك ، قوندره نك یوزینی دکشدیرمك .

An-schuldigen (ستـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) برینه اسناد قباحت ایتمك ‖ (عد) اتهام ایتمك ، بری علیهنه اقامهٔ دعوی ایتمك برندن شکایت ، شکوا ایتمك .

An-schüren (ستـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) یاری یانمش اودونلری طوتشدیرمق ‖ ایقاد ایتمك (مجا) تشویق ، تحریك ایتمك ، طوتشدیرمق ، علولندیرمك .

An-sprechen (فعـ متعـ) d. ⑳ (*sép.*) برینه توجیه کلام ایتمك ، برینه لقردی سویلمك .

An-springen (فعـ متعـ) a. ⑳ (*sép.*) اوستنه آتلمق ، صیچرامق ‖ (فعـ لا ــ) صیچرامق ، آتلامق .

An-spritzen (فعـ متعـ) c. ㉑ (*sép*) سرپمك ، پوسکورمك ، خفیفجه صولامق ‖ چامور صیچراتمق ، زیفوس آتمق ‖ (فعـ لا ــ) فیرلامق ، صیچرامق ، فیشقیرمق .

An-spruch (ام) ㉛ ادعا ، مدعا ، دعوای استحقاق ویا اهلیت ؛ مطلوب ایتمه ، استمه ؛ مراجعت in—nehmen طلب ایتمك ، مشغول ، مطلوب ایتمك ، استمك (ضبط ایتمك) ‖ حق وصلاحیت .

An-spruchlos (صـ) ㉔ حق واستحقاق دعواسنده بولنمیان ، ادبلی ، حدینی بیلور ‖ یالکز (البسه حقنده) ساده ، بابایانی ، کبار .

An-sprung (ام) ㉛ = anspringen (مرا) (An-lauf

An-stalt (امؤ) ㊾ حاضرلق ، تهیه ، تدارك ‖ علوم وفنون وصنایعله افکار سائرهٔ خصوصیه‌یه مبنی انشا اولنان مکتب ، مدرسه ، خانه ، دار وسائره : Militär= Turnanstalt عسکری جیناستیق مکتبی ؛ Irren— (امؤ) دار الشفا ، تیمارخانه .

An-stand (ام) ㊳ اکثریا (*sans pl.*) موافقت حال ‖ ادب وتربیه ، ارکان ‖ مناسبت ، توافق ، یاقیشیق آلمه ‖ طوریش ، طور واندام ‖ —nehmen قرار ویره‌مامك ، تردد ایتمك ، جسارت آلمامق ، تحاشی ایتمك ‖ مشکلات .

An-ständig (صـ) ㉔ موافق حال وشان ‖ ادبلو ، تربیه‌لو ، ناموسلی ، حیثیتنی‌بیلور ‖ مناسب ، لایق ، یاقیشیر ، جسبان ‖ آدم عقللو ‖ anstands=widrig (صـ) ادبسزجه‌سنه ، نالایق ، مناسبتسز ، یاقشمز ، غیرموافق حال وشان ، جسبان اولمیان .

An-starren (فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) کوزینی دیکه‌رك باقمق .

An-statt (حرجر) (اکثریا مضاف‌الیه آلور) یرینه ، بدل ‖ کذلك an meiner Statt بنم یرمده . . . (یشقه‌سی اولسه ایدی) کبی .

An-staunen (فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) تعجبله ، تحیرله باقمق ، شاشمق .

An-staunens=werth (ـ) ㉔ ویاخود =würdig (صـ) ㉔ شایان تعجب ، شایان حیرت .

An-stecken (فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) ایکنه وسائره طاقمق ، ایلیشدیرمك ، طوتدیرمق ‖ (کبابی) شیشه طاقمق ، شیشه کچیرمك ‖ (سیغاره وسائره حقنده) یاقمق ‖ (بر یوزیکی) طاقمق ‖ (خسته‌لق حقنده) تماس ویا اختلاطله کچمك ، ساری اولمق ، سرایت ایتمك ؛ ansteckende Krankheit علت ساریه .

An-stehen (فعـ لا ±) t. ⑳ (*sép.*) برشیئه تماس ایتمك ، برشیئك اتصال وقربنده بولنمق ‖ (البسه حقنده) یاقشمق ، وجوده کوره اولمق ‖ مناسب وموافق اولمق ‖ تخلف وتردد ایتمك ، قرار ویره‌مامك ، تأخر ایتمك .

An-stellen (فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) (برینی

An-schwärmen (فعـ لا +) a. ㉑ (*sép.*) (آری حقنده) قوغاندن چیقمق ، اوچمق ‖ طاغیلمق ، یایلمق .

An-schwärzen (فعـ متعـ) c. ㉑ (*sép.*) قاره‌لمق ، سیاهلاتمق ، تسوید ایتمك ‖ (مجا) فصل وذم ایتمك ، لکه‌لمك .

An-schwellen (فعـ لا ــ) e. ⑳ (*sép.*) شیشمك ، قبارمق ‖ قینامق .

An-schwemmung (امؤ) ㊾ صولرك چکلمسیله حاصل اولان اراضی .

An-segeln (فعـ لا ــ) a. ㉑ (*sép.*) (بحر) طولو یلکن ایله کلمك ‖ (مجا) (عمو) gegen etwas— برشیئه چارپمق ، اورمق .

An-sehen (فعـ متعـ) l. ⑳ باقمق ، نظر ایتمك ‖ کوزدن کچورمك ‖ (مجا) (عمو) sauer— اکشی صورتله باقمق als etwas— ‖ برینه بکزتمك für einen anderen— عد واعتبار ایتمك ‖ (فعـ لا +) (عمو) sieh'mal an! باق بردفعه ! ، هله باق ! ، باقندی برکره ! ‖ angesehen (صـ) ㉔ مقبول ، محترم ، اعتبارلو .

An-sehen (الا) b. ㊵ (*sans pl.*) باقمه ، نظر ‖ کورونیش ، سیما ، چهره ‖ حرمت ، رعایت ، اعتبار ‖ قدر ، قیمت .

An-sehnlich (صـ) ㉔ قیمتلی ، اعتبارلو .

An-setzen (فعـ متعـ) c. ㉑ (*sép.*) اوطورتمق ، قومق ، قوندرمق ‖ قورمق ‖ ربط وعلاوه ایتمك ، ضم ایتمك ، (زمان حقنده) تعیین وتثبیت ایتمك ‖ (نظام وقانون حقنده) وضع ایتمك ‖ تطبیق ایتمك .

An-sicht (امؤ) ㊾ کورینیش ‖ کورمه ، نظر ‖ منظره ، نظارت ‖ فکر ، ظن ، رأی ‖ نیت .

An-siedeln (فعـ مطا) a. ㉑ (*sép.*) sich— هجرتله یرلشمك .

An-spannen (فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) قورمق ، کرمك ‖ (بارکیری آرابه‌یه) قوشمق ‖ (مجا) alle seine Kräfte— بتون (کندی) قوتنی صرف ایتمك ، استعمال ایتمك .

An-spannung (امؤ) ㊾ (آرابه‌یه بارکیری) قوشمه ‖ عمد ، قصد ، غیرت ، جهد —der geistigen Kräfte قوای ذهنیه‌نك صرفی .

An-speien (فعـ متعـ) برشی اوستنه توکورمك ‖ (مجا) علناً تحقیر ایتمك ویوزینه توکورمك .

An-spielen (فعـ لا +) a. ㉑ (*sép.*) (فعـ متعـ) برشیئی اوینامغه (چالغی ایله چالمغه) باشلامق ، چالمق ‖ (مجا) auf etwas— ایما ایتمك ، کنایه ایله کوسترمك .

An-spielung (امؤ) ㊾ کنایه ، ایما ، رمز .

An-spießen (فعـ متعـ) c. ㉑ (*sép.*) شیشلمك ، شیشه کچورمك ‖ قلنج ویامزراقله دورتمك .

An-spinnen (فعـ متعـ) b. ⑳ (*sép*) اکرمکه ، ایپلك یاپمغه باشلامق ‖ طوقومق ، نسج ایتمك ‖ کیزلیجه حیله ترتیب ایتمك .

An-spitzen (فعـ متعـ) c. ㉑ (*sép*) سیوریلتمك .

An-spornen (فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép*) دورتمك ، مهمیزلمق ‖ (مجا) دورتمك ، تشویق وتحریك ایتمك ، غیرت ویرمك ، شوقلندیرمك .

برايشه تعيين ايتمك ، نصب ومأمور ايتمك ، برمحل ومأموريته برلشديرمك ‖ وضع وتأسيس ايتمك ، ترتيب وتنظيم ايتمك ‖ خدمته آلمق ‖ — sich (فعمطا) برلشمك ‖ طاورانمق ، ايتمك ، ياپمق .

An-stellig (ـَـَـَ ص) ㉑ لايق ‖ ماهر ، هنرلى ، ذكى ‖ چويك .

An-stellung (ـَـَـَ امؤ) ㊾ برلشمه ، نصب وتعيين ، برلشديرمه ، خدمته قبول ‖ خدمت ، رتبه .

An-stieren (ـَـَـَ فعمتع) a. ㉑ (sép.) (عو) آليق آليق ، شاشقين شاشقين باقمق .

An-stiften (ـَـَـَ فعمتع) b. ㉑ (sép.) سبب وباعث اولمق ، موجب اولمق ؛ تحريك ودعوت ايتمك ، سببيت ويرمك ؛ ياپمق ، ايتمك ، ايشلمك ، وجوده كتورمك ‖ اوك آياق اواق ‖ اوفاق چيوى ايله چيويلهمك .

An-stifter (ـَـَـَ ام) a. ㊵ برايشك مرتب ومسببى ، فاعل اصليسى اولان ، مشوق ، محرك ؛ اوك آياق .

An-stimmen (ـَـَـَ فعمتع) a. ㉑ (sép.) چالغى ويا ترنمه باشلامق ‖ بسته ياپمق .

An-stoß (ـَـَ ام) ㉛ دوركمه ؛ تحريك وتشويق ايتمه ‖ ohne — بلا مانع ، بلا حائل ‖ (ع) چارپشمه ، مضاربه .

An-stoßen (ـَـَـَ فعمتع) p. ⑳ دوركمك ، ايتمك ، چارپمق ، اورمق ، (قدح ايله) طوقه ايتمك ، (بريشك صحتنه ايچمك) ‖ (فعلا+) (باركيرى) مهموزلمق — mit der Zunge پلتك سويلك ‖ (فعلا —) (ميوه حقنده) خفيفجه قوقمق وچوريمك .

An-stößig (ـَـَـَ ص) ㉑ (سس وصدا حقنده) بد صدا ، قولاغه ناخوش كلان ‖ (عمو) (هرقنغى برتشبث حقنده) تهلكهلو ، مخاطرهلى ، صوكى فنا ‖ مخالف حال وشان وتربيه .

An-streben (ـَـَـَ فعلا+) a. ㉑ (sép.) اوغراشمق ، صواشمق ، چبالمق جهد وغيرت ايتمك ، سعى ايتمك .

An-streichen (ـَـَـَ فعمتع) n. ⑳ (sép.) بويا سورمك ، بويامق — mit Firniß ياغلى بويا وساڭرهيى جلالنديرمق اوزره لاق سورمك ويا رچنهلمك ‖ (ال ايله) صيغامق ، اوغمق ، خفيفجه طوقنمق ‖ (فعمطا) — sich (كدى حقنده) سوروكمك ، سورتوكمك ‖ (عمو) دوزكون سورمك ؛ كندويه چكى دوزن ويرمك .

An-streifen (ـَـَـَ فعلا+) a. ㉑ (sép.) برشيئك يانندن سياوب كچمك ، صييروب كچمك ، خفيفجه طوقونمق .

An-strengen (ـَـَـَ فعمطا) a. ㉑ (sép.) (sich) چالشمق ، اوغراشمق ، سعى وغيرت ايتمك ، جبالامق ، جهد ايتمك ، الندن كلديكى قدر ياپمغه صواشمق ، كندويى زورلامق ، تضييق ايتمك ، يورمق ‖ (برتلى) كرمك .

An-strengung (ـَـَـَ امؤ) ㊾ چالشمه ، صواشمه ، غيرت ‖ يورغونلق ، يورلمه ، تعب .

An-stricken (ـَـَـَ فعمتع) a. ㉑ (sép.) اورهرك علاوه ايتمك ‖ (چورابى) آشلامق .

An-stürmen (ـَـَـَ فعلا -) a. ㉑ (sép.) آتلمق ، هجوم ايتمك ‖ (فعمتع) برى اوزرينه هجوم ايتمك ، برمحلى باصمق .

An-stürzen (ـَـَـَ فعلا -) c. ㉑ (sép.) اوزرينه آتلمق ، كال شدتله وارمق ‖ (فعمتع) (ع) (دشمنى) اوروب بربرى اوزرينه ييقمق ‖ يره چالمق .

An-suchen (ـَـَ فعلا+) a. ㉑ (sép.) طلب واستدعا ايتمك ، بريندن برشى رجا ايتمك ، ايستمك ؛ برشى ايچون مراجعت ايتمك .

An-takeln (ـَـَ فعمتع) a. ㉑ (sép.) (بحر) (سفينهيى) تجهيز ايتمك . (مرا . Auf-takeln).

An-tasten (ـَـَـَ فعمتع) b. ㉑ (sép.) ال ويا پارمق ايله اورمق ، يوقلامق ويا طوقونمق ، لمس ايتمك ، الملك .

An-theil (ـَـَ ام) ㊳ پاى ، حصه ، پارچه ‖ —sħaber (تجا) اورتاق .

Anthologie (ـَـَـَـَ امؤ) ㊾ [روم] مبحث ازهار ‖ شرق مجموعهسى ، كلدستهٔ شعرا .

An-thun (ـَـَ فعمتع) b. ㉒ (sép.) (البسه حقنده) اكسا ايتمك ‖ ياپمق ‖ سبب اولمق ، ايجاب ايتديرمك .

Anti-christ (ـَـَـَ ام) (51) خرستيانلغك عليهنده بولنان .

An-ticken (ـَـَـَ فعمتع) a. ㉑ (sép.) خفيفجه طوقونمق ، طيق طيق ايدهجك وجهله اورمق .

Antik (ـَـَ ص) ㉑ [لاتينجه] آنتيقه ؛ پك اسكى ، قديم ، عتيق ‖ (امؤ) آثار عتيقه ، آنتيقه .

Antiquar (ـَـَـَ ام) ㊳ [لاتينجه] آنتيقهجى ‖ اوقونمش وياخود الدن اوجوزجه صاتيله بيلان كتابلرى صاتان كتابجى .

Antiqui(e)ren (ـَـَـَ فعلا —) a. ㉑ [لاتينجه] اسكيمك ، مودهدن چيقمق ، قديملشمك ‖ (فعمتع) آنتيقه واسكى صرهسنه كچورمك .

Antlitz (ـَ الا) ㊳ يوز ، وجه ، روى ‖ چهره ، سيما .

An-trag (ـَ كذلك ـَـَ ام) ㉛ تكليف ، درميان ‖ عرض ، تبليغ .

An-tragen (ـَـَـَ فعمتع) r. ⑳ (sép.) تكليف ودرميان ايتمك ‖ عرض وتبليغ ايتمك .

An-trau-en (ـَـَـَ فعمتع) a. ㉑ اولنديرمك ، تزويج ايتمك ‖ =an-ver-trau-en .

An-treffen (ـَـَـَ فعمتع) d. ⑳ (sép.) تصادف ايتديرمك ، بولمق ، كشف ايتمك ، تصادف ايتمك ، راست كتيرمك ، بولمق .

An-treiben (ـَـَـَ فعمتعد) o. ⑳ (sép.) سورمك ، ايتمك ‖ (چيوى وساڭرهيى) چاقمق ‖ دوركمك ‖ دفع وطرد ايتمك .

An-treten (ـَـَـَ فعلا -) d. ⑳ صرهسنه كچمك ‖ (ع) صرهلنمق ، ديزى وصره تشكيل ايتمك ‖ (صول آياقله) يوريمكه باشلامق ‖ (فعمتع) برشه يناشمق ؛ باصمق ، چيكنمك ‖ باشلامق ، بدأ ايتمك .

An-trieb (ـَـَ ام) ㊳ سوق ، تحريك وتشويق (مجا) اغوا .

An-tritt (ـَـَ ام) ㊳ ديزلمه ، صرهلنمه ؛ (وقت وزمان حقنده) حلول ، دخول ؛ (مأموريت حقنده) باشلامه ، بدايت ‖ نردبانك برنجى وعلى الاكثر ككيش باصهماغى .

Antwort (ـَـَ امؤ) ㊾ جواب — keine — ist auch eine هيچ برجواب (ويرمامك) ينه برجوابدر (سكوت اقرارى ايما ايدر) ‖ جوابه جواب ‖ (عد) مدافعه .

Antworten (ـُـ فع لا +) b. (21) جواب ويرمك ‖ (مجا) مدافعه ايتمك ؛ قارشولق ويرمك .

An-versuchen (ـُـُـ فع متع) a. (21) (sép.) (عمو) (نادراً مستعملدر) يوقلمق ، تجربه ايتمك ‖ (البسه‌يى) پرووا ايتمك .

An-vertrau-en (ـُـُـ فع متع) a. (21) (sép.) برينه اينانمق، امنيت ايتمك ‖ (فع مطا) sich Jemandem— كندوينى برينك الينه براقمق، كندوينى برينه تسليم ايتمك ، امنيت واعتماد ايتمك ‖ برينه درد واسرارينى آچمق، افشا ايتمك .

An-wachsen (ـُـ لا —) r. (20) بيومك ، اورەمك ، تورەمك ‖ (نباتات حقنده) سورمك ، كوكلنمك ‖ زيادەلشمك .

An-walt (ـُـ ا م) (31) oder (38) دعوى وكيلى، آووقات ‖ وكيل ، مرخص .

An-wandeln (ـُـ فع لا —) a. (21) (sép.) (يايا) كلمك ، ياقلاشمق ‖ (فع يكشخص) طوتلمق، كرفتار اولمق، اوغرامق، يقالانمق .

An-wartschaft (ـُـ ا مؤ) (49) (sans pl.) مأمول، اميد ، انتظار .

An-weichen (ـُـ فع متع) a. (21) (sép.) يموشاتمق ، براز ايصلاتمق .

An-weisen (ـُـ فع متع) o. (20) (sép.) ارائه واشعار ايتمك ، كوسترمك ، تعليمات ويرمك، سوق وتوجه ايتمك ‖ angewiesen sein برشيئه محتاج اولمق، برشيئه توجيه وحواله قلنمش بولنمق ؛ معطوف اولمق .

An-weisung (ـُـ ا مؤ) (49) قاعده ونظام ‖ حكم وامر ، دستور ، تعليمات ‖ پوسته ايله كونديريلان اقچه وسائره ايله برلكده ويريلان ومذكور اقچه نك قيمت وتاريخ ارساليله مرسل ومرسل اليهك نام وشهرتنى والحاصل دها سائر قيودات لازمه‌يى حاوى بولنان : (حواله نامه —Post) سپارش كاغدى ؛ بونو ؛ تحويل، چك .

An-wendbar (ـُـ ص) (21) استعمال اولنه بيلو، تطبيق، استعمالى جائز ؛ قابل اجرا ، قابل تطبيق ، مرعى الاجرا اوله‌بيلور ‖ قوللانيلشلى .

An-wenden (ـُـ فع متع) a. (22) استعمال ، استخدام ايتمك ‖ اجرا وتطبيق ايتمك .

An-wendung (ـُـ ا مؤ) (49) اجرا وتطبيق ‖ استخدام واستعمال ، قوللانمه .

An-werben (ـُـ فع لا +) b. (20) (sép) چاليشوب اله كچورمك ‖ طالب اولمق ‖ (ع) عسكره آلمق، عسكره يازمق.

An-wesend (ـُـ ص) (21) حاضر، موجود .

An-wesenheit (ـُـُـ ا مؤ) (49) (sans pl.) موجوديت، وجود ، حضور ‖ مقابله ، مواجهه .

An-widern (ـُـ فع متع) a. (21) (sép.) اوصانديرمق، بيقديرمق، تيكسينديرمك ، طات ولذتى قاچيرمق، اكراه ايتمك.

An-wohnen (ـُـ فع لا +) a. (21) (sép.) جوار يقينده اوطورمق، اسكان ايتمك ‖ حاضر وموجود بولنمق .

An-wünschen (ـُـ فع متع) a. und c. (21) (sép) آرزو وتمنى ايتمك ، دعاجيسى اولمق ‖ تبريك ايتمك .

An-wurf (ـُـ ا م) (31) ايلك آتيش، آتمغه باشلايش ‖ (معم) صيوا ، باداله ، سريمه .

An-zahl (ـُـ ا مؤ) (49) (sans pl.) عدد ، مقدار.

An-zapfen (ـُـ فع متع) a. und c. (21) (sép.) (فوچى حقنده) (شراب ، بيره ، سركه وسائره‌يى) بوشالتمغه بدأ ايتمك ، بوشالتمق ‖ (مجا) (عمو) پاره قوپارمق، چكمك ، صيزديرمق .

An-zeichen (ـُـ ا لا) b. (40) علامت، اشارت، اماره ‖ ايما .

An-zeichnen (ـُـ فع متع) b. (21) (sép.) (بربرندن فرق وتمييز اولنه بيله‌جك وجهله) اشارت قومق .

An-zeige (ـُـ امؤ) (53) كوسترمه ؛ ارائه واخبار، اعلان ‖ دلالت ، اشارت ‖ (عد) حكم اعلامك مباشر معرفتيله مرجعنه تبليغى ‖ اخبارنامه .

An-zeigen (ـُـ فع متع) a. (21) (sép.) كوسترمك ، ارائه ايتمك ، اشارت ايتمك ‖ اشارت قومق ‖ اعلان واعلام ايتمك ، بيلديرمك ، خبر ويرمك .

An-zeiger (ـُـ ا م) a. (40) معلن ، مشعر ، اشارت واعلان ايدن ‖ جريده نامى اولەرق دخى استعمال اولنور : Stadt— هر قنغى بر شهرده بالجمله اعلاناتى حاوى اولەرق چيقاريلان (اعلان) غزته سى .

An-zetteln (ـُـ فع متع) a. (21) (sép.) طوقونه‌جق ايكلرى دستكاهه قومق ‖ قورمق، ترتيب ايتمك ‖ خفياً ترتيب ايتمك .

An-ziehen (ـُـ فع متع) f. (20) (sép.) چكمك ، جذب وجلب ايتمك ‖ (فع مطا) —sich كيمك ، البسه‌يى كيمك.

An-zieher (ـُـ ا م) a. (40) (قوندره وترلك كيكده ايكن قوللانيلان) چكيجك .

An-zug (ـ ويا خود ـُـ ا م) (31) البسه ، ملبوسات سائره ‖ (اويونده) ايلك طاشى چكمه ، سورمه .

An-züglich (ـُـ ص) (21) آجى، سرت، مؤثر ، كسكين ‖ نكته ، طوقوناقلى

An-zünden (ـُـ فع متع) b. (21) (sép.) ياقمق ، طوتشديرمق .

Apfel (ـُـ ا م) a. (39) الما ‖ es könnte kein— zur Erde fallen ايكنه آتسه‌ك يره دوشمز (ايدى) .

Apfel... (ـُـ...) —mus (ا لا) الما ازمه‌سى .

—säure (ا مؤ) (كيم) حامض تفاح .

Apfelsine (ـُـُـ ا مؤ) (53) (نبا) پورتقال .

Apostel (ـُـُـ ا م) a. (40) [روم] حضرت عيسا شاكردى، حواريوندن برى ‖ —pferd (ا لا) auf dem—pferde reiten طبان تپمك ، يايا كيتمك .

Apotheke (ـُـُـ ا مؤ) (53) [روم] اجزاخانه .

Apo-theker (ـُـُـ ا م) a. (40) اجزاجى، اجزاخانه‌سى

Appell (ـُـ ا م) (38) [فر] دعوت ، چاغيرمه ‖ (ع) يوقلمه ‖ نوبت ‖ (عد) استيناف .

Appetit (ـُـُـ ا م) (38) [لاتينجه] اشتها (يمكه استك)

Appetitlich (ـُـُـ ص) (21) [لاتينجه] اشتها ويرن ويا كتورن ؛ نفيس ، تميز .

Appetitlosigkeit (ـُـُـُـ ا مؤ) (49) (sans pl.) [لاتينجه] اشتهاسزلق .

Aprikose (ـُـُـ ا مؤ) (53) [لاتينجه] قايصى، زردالى ‖ قايصى ويا زردالى آغاجى .

April (⏑́⏑ ا م) .a ㊵ [لاتينجه] نيسان آيى .
Apti(e)ren (⏑–́⏑ فعـ متعـ) .a ㉑ [لاتينجه] اويديرمق ، اولديرمق ‖ تعديل ايتمك ، تصحيح ايتمك .
Aqua-marin (–́⏑⏑⏑ - ا م) ㊳ (معد) يشيل برقيمتلى طاش .
Aqua-tinta (⏑⏑́⏑ - ا مؤ) ㊾ جمعى : s—» (ايتا) باقر اوزرينه ايديلان حك .
Äquator (⏑–́ - ا م) ㊺ [لاتينجه] (قوزمو جغر) خط استوا .
Aquavit (–́⏑ - ا م) ㊳ [لاتينجه] رثافيه تعبير اولنان ايچكى .
Araber (⏑⏑–́ ا م) .a ㊵ عرب، نسل عربه منسوب اولان.
Arabi-en (⏑⏑–́ - اخالا) .b ㊵ (جغر) ديار عرب .
Arabisch (⏑–́ - ص) ㉔ عربه منسوب اولان ‖ (الا) (تصريف اولنماز) لسان عربى ، عربيه .
Arak (⏑́ ام) (56) [عر] عرق ، راقى .
Arbeit (–́ امؤ) ㊾ ايش ، عمل ‖ اشتغال ‖ خدمت ، وظيفه ‖ ال ايشى ‖ عمله ايشى .
Arbeiten (⏑–́ فعلا ±) .b ㉑ چالشمق ، ايشلمك ‖ مشغول اولمق ‖ (فعـ متعـ) (صنع) ايشلمك ، ايشليه‌رك ياپمق .
Arbeiter (⏑–́ ام) .a ㊵ چاليشان ، ايشليان ‖ عمله ، ايشجى .
Arg (́ ص) ㉑ فنا ، كوتو ‖ كوچ ‖ das ist denn doch gar zu— فقط بوده حدينى كچدى ها ! ، پك زياده ! ، اى اما آرتق !
Ärger (⏑́ ام) .a ㊵ (sans pl.) [arg] حدت ، غضب ‖ —aus عناديته ، قيزغينلغندن ‖ seinen —an Jemandem auslassen (حدت) حرصى ، اوفكه‌سنى برندن آلمق .
Ärgerlich (⏑⏑́ ص) ㉔ حدت آميز ؛ جان صيقان ، قيزديران ، كناهه صوقان .
Ärgern (⏑́ فعـ متعـ وفعـ مطا) .a ㉑ قيزديرمق ، حدتلنديرمك ، پرغضب ايتمك ، جان صيقمق .
Ärgerniß (⏑⏑́ الا) (51) كورلتى ، شماطه ‖ رذالت ‖ .Ärger=
Argwohn (–́ ام) ㊳ (sans pl.) [arg Wahn] شبهه ، عدم اعتماد ، وسوسه
Arglos (–́ ص) صافدلانه ، معصومانه ، ساده‌دلانه ، كوتولكدن برى وعارى .
Ari-e (⏑⏑–́ امؤ) (51) [ايتا] (موسيقى) قبا وطرب انكيز برهوا ‖ هوا ، مقام ، پرده.
Aristokratie (–́⏑⏑⏑⏑ امؤ) [روم] اصيللر ادارەسنده بولنان حكومت ‖ اصيللر ، زادكان صنفى ، اشراف ومعتبران.
Arm (́ ام) ㊳ قول، قوجاق ‖ نهر قولى ‖ —band (الا) بيلزيك ‖ —brust (امؤ) قذاف ، تاتار اوق .
Arm (́ ص) ㉑ فقير ‖ بيچاره ‖ زوكورت .
Armandill (⏑⏑́⏑ ام) ㊳ [اسپا] (تاطبيع) ثديهٔ عديمة الاسنان حيواناتدن طاطو ، آرمانديل .
Armatur (–́⏑⏑ ا مؤ) ㊾ [لاتينجه] (ع) (بحر) برعسكرك ، دونتمانك تجهيزاتى، دونتما .

Armee (–́⏑ امؤ) ㊾ [فر] (ع) اردو ‖ عسكر .
Ärmel (⏑́ ام) .a ㊵ البسه‌نك قولى ؛ los— (ص) قولسز (البسه) .
Armi(e)rung (⏑–́⏑ امؤ) ㊾ [فر] (ع) اسلحه وتجهيزات . (بحر) سفينه آرمه‌سى .
Armuth (–́ امؤ) ㊾ (sans pl.) ضرورت؛ فقيرلك يوقسوللق ، پاره‌سزلق ‖ بيچاره‌لك .
Arnaute (⏑–́⏑ ام) (52) آرنبود ، آرناوود .
Arrest (⏑́⏑ ام) ㊳ حبس (اشيادن بحث اولندقده) توقيف ، طوتمه ‖ محبس ، حبسخانه، زندان .
Arrestant (⏑⏑́⏑ ام) (51) محبوس ‖ (عد) توقيف اولنان ، محكوم ، موقوف .
Arreti(e)ren (⏑–́⏑⏑ فعـ متعـ) .a ㉑ [فر] حبس وتوقيف ايتمك ‖ طوتمق .
Arsch (–́ ام) ㉛ قيچ، كرى ‖ (معما) برستونك آياغى ، تملى .
Art (–́ امؤ) ㊾ صورت ، طرز ، سياق ‖ نوع ‖ auf diese—und Weise بوطرز وسياق اوزره ، بومنوال اوزره ، بووجهله ، بوصورتله ‖ جنس ونوع .
Artesisch (⏑–́⏑ ص) ㉔ آرتوازلى، آرتوازمملكتنه‌منسوب —er Brunnen بئر صنعى (بورغو ايله انشا اولنان صنعى قويو) .
Artig (⏑–́ ص) ㉔ [art] كبى ، مشابه ، مماثل ، طرز وشكلنده ، نوع وجنسندن —Silber كموش كبى ، كموشه مماثل ‖ اوصلو ، اديب ، تربيه‌لو ، سوكلو ‖ ايو ، خوش ، كوزل ‖ مناسب ‖ نازلو .
Artigkeit (–⏑–́ امؤ) ㊾ سوكيلولك ، (چوجقلر حقنده) اوصلولق ، اديلك ، تربيه‌ليلك ‖ ظرافت ، كوزللك، نزاكت ‖ ناز .
Artikel (⏑–́⏑ ام) .a ㊵ [لاتينجه] (غرا) حرف تعريف ‖ ماده ، بند ، بحث ، فقره ، مقاله ‖ اشيا ‖ (تشر) مفصل .
Artillerie (–⏑⏑́ وياخود –́⏑⏑⏑ امؤ) (53) [فر] (ع) طوپجى صنفى؛ —Reitende سوارى طوپجيسى ‖ —Werkstätte (امؤ) طوپخانه (اعمالاتخانه‌سى) .
Artillerist (⏑⏑⏑́ وياخود –́⏑⏑⏑ ام) (51) [فر] (ع) طوپجى (نفرى ، عسكرى) .
Artischocke (–́⏑⏑⏑ امؤ) (55) [عر ، ايتا] (نبا) انكينار ‖ —nkäfe انكينارك ديى ، يموشاق محلى .
Arz(e)nei (–́(⏑)⏑ وياخود –́(⏑) - امؤ) ㊾ [Arzt] علاج ،دوا : —kunst (امؤ) ، —kunde (امؤ) .—lehre (امؤ) علم طبك علاج ترتيب وتحليلنه دائر بحث ايدن قسمى، صيدله .
Arzt (́ وياخود –́ ام) ㉛ [روم ، لاتينجه] طبيب ، حكيم ، دوقتور ‖ —Zahn ديش طبيبى ، ديش حكيمى .
Ärztlich (⏑́ وياخود ⏑–́ ص) ㉔ طباً ؛ طبى .
Asch (́ ام) ㉛ (چيچك دكمكه مخصوص) ساقسى ؛ چوملك ‖ (نبا) = Esche .
Asche (⏑́ امؤ) (53) كول ، رماد ‖ —nbecher (ام) توتون ، سيغاره طابله‌سى ‖ —nfarbig (ص) كول رنكى،كول

رنكنده ، بوز ‖ —nlauge (امؤ) كوللی چاشور صوبی ‖ —nfalz (الا) (كيم) پوتاس .

Asi-en (ـــ اخالا) b. ㊵ (جغر) آسيا قطعه‌سی ، آسيا .

Aß (ـ الا) = **As** (ـ الا) (53) جمعی كذلك (inv.) [لاتينجه] اسقامبيل كاغدينك برليسی .

Assessor (ـــ ام) ㊺ [لاتينجه] حاكم معاونی ، ملازمی ، محكمه اعضاسی .

Assistenz-Arzt (ـــ ام) (51) (ع) ملازم ثانی وملازم اول رتبه‌سنده عسكری حكيملری ، دوقتور معاونی ،

Ast (ـ ام) (51) دال ‖ قول ، شعبه ، دال بوداق ، فرع ‖ —loch (الا) بوداق دليكی .

Aster (ـ امؤ) (55) (نبا) [روم] يات ديشلان نبات .

Astig (ـ ص) ㉑ (نبا) داللی ‖ بوداقلی .

Athem (ـ ام) .a ㊵ (sans pl.) نفس ، صولوق ‖ —noth (امؤ) طيقانيقلق ‖ —holen صولوق آلمق : تنفس ايتمك ‖ letzter Athemzug (ام) صوك نفس .

Äther (ـ ام) .a ㊵ [روم] (شعر) جوهوا ‖ (حكمه كيم) اثر ، روح ، اثير : —wage (امؤ) (حكمه) ميزان الاثير .

Athmen (ـ فعلا +) .b ㉑ نفس آلمق ، صولومق ، صولوق آلمق ‖ تنفس ايتمك ‖ (چيچك حقنده) بخار ويا قوقو نشر ايتمك .

Atlant (ـ ام) (51) [روم] = Atlas ‖ (معما) ديرك وياطياق ، هيكل ‖ (تاطبيعه) بحر آتلانتيقك صدفی .

Atlas (ـ ـ) (53) جغرافيا خريطه‌لری مجموعه‌سی ‖ (طب) فقرهٔ عنقيهٔ اولی ، ييون كميكلرينك برنجيسی اولان وحلقه شكلنده بولنان كميك ‖ اطلس تعبير اولنان ايپك قماشی .

Atmosphäre (ـــ امؤ) (53) [روم] (فن) هوای نسيمی ، جوهوا ‖ (جر اثقالده) درجهٔ بخار .

Atom (ـ الا) (51) [روم] (فن) جزؤ لايتجزا ، ذره ، هبا ، جزء فرد ‖ (كيم) وزن .

Atomist (ـــ ام) (51) [روم] (فن) كائناتك ذراتدن مركب اولديغنه ذاهب اولنلر ، جزؤ فرديون .

Attentäter (ـــ ام) .a ㊵ (عمو)[لاتينجه] جانی ، سؤ قصد ايدن

Attest وياخود **Attestat** (ـ ، ـــ الا) ㉘ [لاتينجه] شهادتنامه ، تصديقنامه .

Attich (ـ ام) ㉘ (نبا) يابانی مورومر آغاجی .

Attisch (ـ ص) ㉑ قديم آتنه‌لولره منسوب ، آتيق اصولی .

Atzen (ـ فعلا +) .c ㉑ يملك ، اوتلامق ‖ (فعمتع) يديرمك ، اوتلاتمق .

Ätzen (ـ فعمتع) .c ㉑ كميرمك ‖ آشنديرمق ، يديرمك ‖ (جرا) ياقی آچمق ، طاغلامق .

Ätzmittel (ـــ الا) (جرا) كاوی : محرق ، آشنديريجی ، ياقيجی ماده ‖ (حكمه) مركز اشعهٔ منعكسه .

Au (ـ حرند) آی .

Auch (ـ حرعا) كذا ، اويله‌جه ، دخی : es kann Ihnen— so gehen بو سزه دخی واقع اوله بيلور ، سزكده باشكه‌زدن كچر ، بلكه سزه دخی عين حال واقع اولور ‖ هرنقدر .

Audi-enz (ـــ امؤ) ㊾ [لاتينجه] بر حكمدار ويابربيوك ذاتك ديكرينی حضورينه قبول ايتمسی ، مثول ، ملاقات .

Auditeur (ـــ ام) ㊺ [لاتينجه] سامع ، ملازم ، اعضا ‖ (ع) محاكم مفتشی ‖ عسكری حاكمی .

Au-e (ـ امؤ) يشيللك ، چاير وچمنلك ‖ (مجا) سمت لطيف .

Au-er (ـ ام) .a ㊵ (تاطبيعه) آلمانيانك پولونيا قطعه‌سيله روسيه‌ده بولنان يابانی بوغا ، ثورجيلی ‖ —hahn (ـــ ام) چالی خروسی ، بدنوس .

Auf (ـ حرجر) اوزرينه ، اوزرنده ، اوستنده ‖ (ظرفيت معناسنه اولەرق) ده ، هه ، ايچنده ، درونده معنالرينه كلور ، — dem Tische ماصه ، سفره — der Reise سياحتده ، اوزرنده ، ماصه‌ده ، سفره‌ده ‖ (يمين مقامنده) — Ehre ناموسمه قسم ايدرمكه ، حقيقةً ‖ (ع) —der Stelle getreten! — يرنده صاى ! ‖ (اثناسنده) مثلا — dem Rückzuge رجعت اثناسنده ‖ (قدر) — sein Vermögen wird 20,000 Mark geschätzt آنك ثروتی يكرمی بيك مارق قدر تخمين اولنمقده‌در ‖ (اولەرق) — seine Kosten مصرفی كنديسنه عائد اولمق اوزره : ضرری كندوسنه عائد اولمق اوزره ‖ —und ab آشاغی يوقاری ‖ (ع) ! —Gewehr حاضرطورا ! —daß (حرعا) شونك ايچونكه ‖ فعل ايله برلكده دائما (sép.)

Auf-athmen (ـ ـ فعلا +) .b ㉑ (sép.) تنفس ايتمك ، نفس آلمق ، صولوق آلمق : كذلك (مجا) .

Auf-bäumen (ـــ فعمتع وفعمطا) .a ㉑ (sép.) (باركير حقنده) — sich شاخه قالقمق .

Auf-bewahren (ـ ـ ـ فعمتع) .a ㉑ (sép.) (قالديروب) صاقلامق . محافظه ايتمك .

Auf-bieten (ـــ فعمتع) .f ㉑ نشر واعلان ايتمك ‖ برشيئی رسماً تعميم واعلان ايتمك ‖ جلب ودعوت ايتمك ‖ (ع) (عسكری) سلاح باشنه چاغيرمق ، سلاح آلتنه طوپلامق ، جمع وتحشيد ايتمك ‖ (مجا) alle seine Kräfte — الندن كلانی يابمق ، بتون قوتنی صرف ايتمك .

Auf-binden (ـــ فعمتع) .a ㉑ (sép.) چوزمك .

Auf-blähen (ـــ فعمتع) .a ㉑ (sép.) شيشيرمك ، قبارتمق ‖ (فعمطا) — sich (مجا) تكبر ايتمك ، قبارمق ، بوبورلنمك ، قوروم طاسلامق .

Auf-blasen (ـــ فعمتع) .p ⑳ اوفوروب شيشيرمك ‖ هوا ايله طولديرمق ‖ (فعمطا) (مجا) — sich تكبر وتعظم ايتمك .

Auf-bleiben (ـــ فعلا —) .o ⑳ آچيق قالمق ‖ يتاغه كيتمامك ، اويومامق .

Auf-blicken (ـــ فعلا +) .a ㉑ (sép.) كوزينی ، باشنی يوقاری‌يه ديكوب باقمق ، يوقاری‌يه نظر ايتمك .

Auf-blühen (ـــ فعلا —) .o ㉑ (sép.) (چيچك حقنده) آچيلق ‖ (مجا) de Schönheit — آرتمقده ، آچيلمقده ، نشو ونما بولمقده اولان كوزللك .

Auf-borgen (ـــ فعمتع) .a ㉑ (sép.) اودونج آلمق ، استعاره ايتمك .

Auf-braten (ـــ فعمتع) .p ⑳ (sép.) تازه‌لمك اوزره يكيدن قيزارتمق .

Auf-brauchen (ـ ـ ـ فعمتع) .a ㉑ (sép.) قوللانوب بتورمك ، صرف وخرج ايتمك .

Auf-brausen (فعلا ±) c. ㉑ (*sép.*) غلیانه باشلامق ، کلك قاینامق ‖ (مجا) جوش خروشه کلك ‖ (بحر) (حموله حقنده) برطرفه تراکم ایتمك ‖ (مجا) فنا حالده حدتلنمك ، کوپورمك

Auf-brechen (فعمتعد) b. ⑳ (*sép.*) قیرمق ، قوپارمق ‖ آچمق ، (قپو وسائره حقنده) اوروب چوکرتمك ‖ (فعلا —) آچلمق ، چاتلامق ‖ (ع) برقوناق ویا موضعدن حرکته حاضرلنمق وحرکت ایتمك .

Auf-brennen (فعمتعد) a. ㉒ (*sép.*) کاملاً یاقمق ‖ (فعلا —) طوتشمق ، آتش آلمق ‖ غضب ایتمك ، حدتلنمك .

Auf-bringen (فعمتعد) a. ㉒ (*sép.*) زورله آچه بیلمك ‖ قالدیرمق ‖ اعلا ایتمك ‖ (چوجق وحیواناتی) بیوتمك ، یتشدیرمك ‖ (مجا) قیزدیرمق ، حدتلندیرمك ‖ آیاقلندیرمق .

Auf-bringer (ام) ㊵ a. (بحر) ضبط وغصب وغنیمت (پریز) ایدن کمی ، سفینه

Auf-bügeln (فعمتعد) a. ㉑ (*sép.*) اوتولمك ، اوتودن کچیرمك ، اوتو ایله آچمق .

Auf-bürden (فعمتعد) b. ㉑ (*sép.*) یوکلتمك ‖ (مجا) یوکلتمك ، اسناد ایتمك .

Auf-bürsten (فعمتعد) b. ㉑ (*sép.*) فورچه یله‌سوپورمك ‖ صاچی فورجه‌لمق .

Auf-damen (فعمتعد) a. ㉑ (*sép.*) (دامه اویوننده) دامه (طاش) چیقمق .

Auf-dammen (فعمتعد) a. ㉑ (*sép.*) (برنهری) سدلمك ، سد چکه‌رك قپامق .

Auf-decken (فعمتعد) a. ㉑ (*sép.*) سرمك ، یایمق ، اورتمك ‖ آچمق ، اورتوسی آلمق .

Auf-drängen (فعمتعد) a. ㉑ (*sép.*) باصوب ، زورلایوب آچمق ، (برقپویی) اوروب ، چوکرتوب آچمق ‖ (فعمطا) — sich Jemandem برینه صوقولمق ، (کندی وجودیله) برینی ازعاج وتصدیع ایتمك

Auf-drehen (فعمتعد) a. ㉑ (*sép.*) بروید‌ه‌یی آچه‌جق چیقاره‌جق وجهله چویرمك ‖ براپی چوزمك ، آچمق ، بوکولمش برشیئی ترسنه چویروب حال اصلیسنه ارجاع ایتمك .

Auf-dringen (فعمتعد) a. ⑳ (*sép.*) (برینه برشیئی آلمغه) جبر ایتمك ، زورلامق ‖ (فعمطا) = **auf-drängen**.

Auf-drücken (فعمتعد) a. ㉑ (*sép.*) برشیئك اوزرینه باصمق ، تضییق ایتمك ‖ طبع ایتمك ‖ (برچبانی) آچمق ومحتویاتی چیقارمق اوزره صیقمق .

Auf-dunsten (فعلا —) b. ㉑ (*sép.*) تبخر ایتمك ، اوچمق .

Auf-ein-ander (حا) بربری اوزرینه ، یکدیکرینی متعاقب .

Auf-ent-halt (ام) ㊳ توقف ، اکلمه ‖ اقامت ، امرار وقت ایتمه

Auf-erlegen (فعمتعد) a. ㉑ (*sép.*) Jemandem — etwas برینی برشیئه باغلامق ، بوینه طاقمق ، اجبار ایتمك ‖ ویرکویه باغلامق ، جزیه آلتنه قومق ‖ تعیین جزا ایتمك .

Auf-erstehen (فعلا —) t. ⑳ (*sép.*) اولدکدنصکره یکیدن دیرلمك ، قالقمق ، بعث ‖ (مجا) یکیدن میدانه ، موقع تداول واعتباره چیقمق

Auf-erziehen (فعمتعد) f. ⑳ (*sép.*) تربیه ایتمك ، تعلیم ایتمك ‖ بسلمك ، یتشدیرمك .

Auf-essen (فعمتعد) m. ⑳ (*sép.*) کاملاً یمك ، ییوب بتورمك .

Auf-fahren (فعلا —) r. ⑳ (*sép.*) بردنبره آچیلمق ‖ (مجا) حدتلنمك ، آتش آلمق ، فتیل آلمق ‖ واپور ویا آرابه ایله یوقاری‌یه طوغری چیقمق . (آرابه ایله طاغك تپه‌سنه ، واپور ایله برنهرك مجراسنه طوغری کیتمك کبی) ‖ (فعمتعد) (طوپچیلق) (بطریه حقنده) خط آچمق ، صف حرب نظامنه کیرمك

Auf-fahrt (امؤ) ㊾ صعود ، عروج ‖ رامپه ‖ وصول ودخول رسمی .

Auf-fallen (فعلا —) p. ⑳ (*sép.*) برشیئك اوزرینه دوشمك ‖ دوشوب آچلمق ‖ (مجا) کوزه چارپمق ، بللی اولمق ‖ حیرت وتعجبی موجب اولمق .

Auf-fällig (ص) ㉔ = Auf-fallend دقت وتعجبی موجب اولان ، کوزه چارپان .

Auf-fangen (فعمتعد) p. ⑳ (*sép.*) طوتمق ، یقالامق ‖ اله کچورمك ‖ برشیئی یره دوشمدن طوتمق ، یقالامق ‖ طوپلامق ‖ سپر آلمق .

Auf-fassen (فعمتعد) c. ㉑ (*sép.*) ال ایله طوتمق ‖ طوپلامق ‖ آکلامق ، فکراً قبول ایتمك ، فهم وادراك ایتمك ؛ ... وجهله ، صورتنده تلقی ایتمك .

Auf-fassung (امؤ) ㊾ فهم وادراك ؛ عقل ‖ مآل ومفهوم .

Auf-finden (فعمتعد) a. ⑳ (*sép.*) آرایوب بولمق ‖ کشف ایتمك .

Auf-fliegen (فعلا —) f. ⑳ (*sép.*) اوچمق ، هوایه اوچمق ، چیقمق ‖ هوایه صیچرامق ، قالقمق .

Auf-fordern (فعمتعد) a. ㉑ (*sép.*) (برینی برشیئه) تکلیف ایتمك ، دعوت ایتمك ‖ امر ومطلوب ایتمك ‖ میدان اوقومق ‖ (ع) (ترك سلاح وتسلیمه) دعوت ایتمك ، (بوخصوصی) تکلیف ایتمك .

Auf-fressen (فعمتعد) m. ⑳ (*sép.*) (حیوانات حقنده‌مستعملدر) کاملاً یمك ، ییوب بتیرمك ‖ (مجا) طیقمق ، یوتمق .

Auf-frischen (فعمتعد) a. und c. ㉑ (*sép.*) تازه‌لندیرمك ، سرینلندیرمك ‖ (مجا) یکیدن میدانه کتورمك ، تازه‌لمك .

Auf-führen (فعمتعد) a. ㉑ (*sep.*) بنا وتأسیس ایتمك ‖ (ع) — die Wache نوبته کیره‌جك قره‌غولی محلنه ایصال ایتمك ‖ (تیا) (براوپرا ویاسائر اویونی) اوینامق .

Auf-führung (امؤ) ㉑ a. (*sép.*) (تیا) اوینامه ، ویرمه ، اجرا ؛ طور وحرکت .

Auf-füllen (فعمتعد) a. ⑳ (*sép.*) ایفا واجرا ایتمك .

Auf-furchen (فعـ متعـ) a. (21) (*sép.*) چیزمك ، یارمق ؛ جدول وخندق آچمق ‖ ایز واثر براقمق ‖ اولك آچمق .

Auf-gabe (ا مؤ) (55) ویرمه ، اعاده ، ترك وتسلیم ‖ ایش، وظیفه ، درس، وجیبهٔ ذمت ‖ سعی وجهد ‖ امر.

Auf-gang (ا م) (31) صعود ؛ یوقاریلمه ، یوكسلمه ‖ (مجا) بویومه ‖ طلوع ‖ آچلمه .

Auf-geben (فعـ متعـ) l. (20) (*sép.*) ویرمك ، ترك وتسلیم ایتمك ، براقمق، وازگچمك ، قطع ایتمك ، نهایت ویرمك، ال چكمك ، (برخدمتی) ترك ایتمك .

Auf-geblasenheit (ا مؤ) (49) (*sans pl.*) شیشمه ، قبارمه ‖ (مجا) قوروم (صاغمه) قوریلیش ، چالم صاتیش .

Auf-gebot (ا لا) (38) اعلان وخبر؛ بیاننامه ‖ (ع) طوپلامه ، قالدیرمه ، قرعه‌كشیده‌سی ، جلب وجمع .

Auf-gebracht (صـ واسم مفعـول) (21) (مرا. Auf-bringen).

Auf-gehen (فعـ لا —) s. (20) (*sép.*) یوقاری چیقمق ؛ یوكسلمك ، صعود ایتمك ‖ قبارمق ، شیشمك ‖ (قار وبوز حقنده) اریمك ، قالقمق ‖ آچیلمق ‖ (ریا) 2 in 6 geht auf آلتی ایكی ایله تماماً قابل تقسیمدر ‖ رجوع ایتمك، منقلب اولمق ‖ (كونش وآی حقنده) طلوع ایتمك ‖ تمك ، توكنمك .

Auf-geklärt (صـ) (21) (مجا) موضح ، آچیق ‖ (تاریخ جدیدجه) سربستیت ‖ عقللی، معلوماتلی،كوزی آچیق‖ آچیق .

Auf-geld (ا لا) (27) اقچه فرق، صرافیه ‖ اسقونطو ‖ پی ، رهن .

Auf-gelegt (صـ) (24) zu etwas — sein برشیئه حاضر ومهیا بولنمق، جانته منت بیلك ؛ كیفلو .

Auf-geregt (صـ) (21) تحریك اولنمش، دیره‌لنمش ‖ مضطرب ، راحتسز ‖ حدتلی ‖ حرصلی ، جانلانمش ؛ اویناق .

Auf-geschaut (حرتد) دقت ایت ،كوزینی آچ !.

Auf-gießen (فعـ متعـ) c. (20) (*sép.*) مایعاتی برشی اوزرینه دوكمك .

Auf-graben (فعـ متعـ) r. (20) (*sép.*) قازمه ایله قازمق، چقور، خندق آچمق .

Auf-guß (ا م) (31) اوزرینه صو سرپمه، صودوكمه‖ قائمه ‖ نقع ؛ مطبوخ .

Auf-haben (فعـ متعـ) b. (19) (*sép.*) كیمش اولمق، (فس ویا شاپقه حقنده) باشنه كیمش ویا اوطورتمش بولنمق‖ den Mund — آغزینی آچمق (آغزی آچیق بولنمق).

Auf-halten (فعـ متعـ) p. (20) (*sép.*) آچیق طوتمق ویا براقمق ‖ تأخیر وتعویق ایتمك ، آلیقومق، توقیف ایتمك ‖ (فعـ مطا) sich — بر یرده قالمق ، كچیكمك ، وقت كچورمك ، امرار ایام ایتمك ‖ sich über Jemand — بریله آلای ایتمك، برینی چكیشدیرمك .

Auf-hängen (فعـ متعـ) p. (20) آصمق ؛ تعلیق ایتمك ‖ طاقمق .

Auf-hau-en (فعـ متعـ) q. (20) اوروب آچمق ، یارمق، (یوزی) دلك ‖ اوزرینه اورمق .

Auf-häufen (فعـ متعـ) a. (21) (*sép.*) ییغمق ، بریكدیرمك ، طوپلامق .

Auf-heben (فعـ متعـ) h. (20) (*sép.*) یوقاری قالدیرمق ‖ قالدیرمق ، فسخ ولغو ایتمك ‖ یوكسلتمك ‖ (مجا) hier ist man gut aufgehoben بوراده ایو بشانیلور، رعایت واعتبارده طوتیلینور ‖ (ع) ضبط ایتمك ‖ — die Tafel سفره‌دن قالقمق ‖ قالدیروب صاقلامق .

Auf-hebung (ا مؤ) (49) قالدیرمه ، حفظ، صاقلامه الخ .

Auf-heitern (فعـ متعـ) a. (21) (*sép.*) نشئه‌لندیرمك، جانلاندیرمق ، شنلندیرمك ، فراحلندیرمق .

Auf-helfen (فعـ متعـ) b. (20) (*sép.*) برینه قالقمقده معاونت ایتمك ‖ (مجا) اعمار واعانه ، احیا ایتمك .

Auf-hellen (فعـ متعـ) a. (21) (*sép.*) آچیق، آشكار وموضح ومضیٔ قیلمق ‖ براقلندیرمق .

Auf-hetzen (فعـ متعـ) c. (21) (*sép.*) (آوجیلقده) آوی یرندن یووه‌سندن سورمك ، چیقارمق ‖ تحریك وتشویق ایتمك ، قیزشدیرمق ، فیت ویرمك .

Auf-hissen (فعـ متعـ) c. (21) (*sép.*) (بحر) (یلكن) آچمق، (بایراق) چكمك ؛ بوجورداق ایله قالدیرمق .

Auf-hocken (فعـ متعـ) a. (21) (*sép.*) (برشیئی) صرتنه آلمق ویا اورمق .

Auf-hock-Spiel (الا) (38) بردر بر ، اوزون اشك اویونی .

Auf-horchen (فعـ لا+) a. (21) (*sép.*) دیكلمك ، قولاق ویرمك .

Auf-hören (فعـ لا+) a. (21) (*sép.*) =دیكلمك، قولاق ویرمك ‖ كسمك ، بیتورمك ، نهایت ویرمك ‖ (مجا) (عمو) (تعبیراتیده) اكثریا حدت ویا حیرتی بیان ایدرك تقریبا : (بوده حدینی كچدی ها ، آرتق بوكا دیه‌جك قالدی! شاشیله‌جق شی! كبی مستعملدر (na)da hört Alles auf! كبی .

Auf-hülfe (ا مؤ) (55) (*sans pl.*) یاردم ، معاونت ، امداد .

Auf-hüpfen (فعـ لا—) a. und c. (21) (*sép.*) صیچرامق ، خوپلامق .

Auf-husten (فعـ لا+) b. (20) (*sép.*) شدتله ، زورله اوكسورمك (باشلامق) ‖ (فعـ متعـ) (قان ویا بالغام) توكورمك ؛ (سوكدرمك) اوزره اوكسورمك (قان ویا بالغام) توكورمك .

Auf-kaufen (فعـ متعـ) a. (21) (*sép.*) طوپدن صاتون آلمق ؛ قالدیرمق .

Auf-keimen (فعـ لا —) a. (21) (*sép.*) سورمك، چیلشمك ، ایتمك ، فلیز سورمك .

Auf-klappen (فعـ متعـ) a. (21) (*sép.*) صیغامق، ایچی طیشنه چیقارمق، ترسی یوزینه چویرمك (چاتی حقنده) آچمق ، برشیئك قپاق ، قول ، قنادینی آچمق ، قالدیرمق .

Auf-klären (فعـ متعـ) a. (21) (*sép.*) آچمق ، آشكار قیلمق ، (مایعاتی) تصفیه ایتمك ، براقلاندیرمق ‖ ایضاح ایتمك ، عیان قیلمق ، شبهه‌دن قورتارمق ‖ (ع) كشف ایتمك ، تحری وتجسس ایتمك .

Auf-laufen (⏑⏑= فعلا —) p. (20) (*sép.*) یوقاری قوشمق ، قوشار آدیمله چیقمق ‖ قبارمق ‖ (کمی حقنده) قره‌یه اوتورمق .

Auf-leben (⏑⏑= فعلا —) a. (21) (*sép.*) دیرلمك ، یکیدن جانلانمق ، تازه حیات بولمق .

Auf-lecken (⏑⏑= فعمتعد) a. (21) (*sép.*) یلامق ‖ (کوپك وکدی حقنده) دیلیله ایچمك .

Auf-legen (⏑⏑= فعمتعد) a. (21) (*sép.*) اوزرینه قومق ، اوستنه طیامق ، وضع ایتمك ‖ (مجا) یوکلتمك ، تحمیل ایتمك ‖ (کتاب حقنده) نشر ، طبع وتمثیل ایتمك ، چیقارمق ‖ (فروسیت) (فعمطا) das Pferd legt sich auf بو بارکیرك باشی سرت ، بارکیرسرت باشلیدر ، گمه طیانیر .

Auf-lehnen (⏑⏑= فعمتعد) a. (21) (*sép.*) طیامق ، استناد ایتدیرمك ‖ (فعمطا) sich — طیانمق ‖ (مجا) قارشو قویمق ، عصیان ایتمك ؛ قارشولق ویرمك .

Auf-lesen (⏑⏑= فعمتعد) l. (20) (*sép.*) طوپلامق ، جمع ایتمك ، دوشیرمك ، یردن قالدیرمق .

Auf-liegen (⏑⏑= فعلا —) f. (20) (*sép.*) یاتمق ، اوزرنده بولنمق ‖ (آچیق) یاتمق ‖ (مجا) ثقلت ویرمك ، جان صیقمق .

Auf-lockern (⏑⏑= فعمتعد) a. (21) (*sép.*) یموشاتمق ، کوشتمك ‖ (فعمطا) sich — یموشامق ، کوشمك .

Auf-lodern (⏑⏑= فعلا —) a. (21) (*sép.*) بردنبره پارلامق وطوتشمق ، احتراق ایتمك ‖ (مجا) قیزمق ، آتش آلمق .

Auf-lösen (⏑⏑= فعمتعد) c. (21) (*sép.*) چوزمك ، دوکومنی آچمق ، کوشتمك ‖ (برمجلس ویا هیئتی) طاغتمق ، لغو ایتمك ‖ (برمسئله ویا معمایی) حل ایتمك ‖ اوفاقلامق ؛ اریتمك ‖ (کیم) برجسمی آنالیز ایتمك ‖ طاغتمق ‖ (فعمطا) sich — چوزلمك ، طاغلمق ، حل اولمق واریمك ، مذاب اولمق .

Auf-lösung (⏑⏑= امؤ) (49) (کیم) اریمه ویا اریتمه ، اذابه ، انحلال ‖ (مجا) حل وفصل ‖ طاغتمه ، لغو .

Auf-machen (⏑⏑= فعمتعد) a. (21) (*sép.*) آچمق ، کشاد ایتمك ، (شیشه وسائره‌نك طیقاجنی ، طباسنی) چیقارمق ‖ (برشیئك باغنی ، دوکومنی) چوزمك ‖ (فعمطا) sich — (قالقمق) یوله کیرمك ، یوله چیقمق .

Auf-marsch (⏑= ام) (31) (ع) قول نظامندن صف حرب نظامنه کیرمك ، خط آچمق ‖ حرکت .

Auf-marschi(e)ren (⏑⏑⏑= فعلا —) a. (21) (*sép.*) (ع) یایلق ، خط آچمق ، صوله ویاصاغه (مانعه طاقم الخ..یه) حذایه یوریمك .

Auf-merken (⏑⏑= فعمتعد) a. (21) (*sép.*) نشان قومق ، نشانلامق ‖ (فعلا +) دقت ایتمك .

Auf-merksam (–⏑= ص) (24) دقتلی ‖ auf etwas — machen برینك برشیئه دقتنی جلب ایتمك ، اخطار وایما ایتمك ‖ دقتلو ، رعایت ایدر ؛ er Mann — دقتلو ، خاطرشناس آدم .

Auf-merksamkeit (––⏑= امؤ) (49) (*sans pl.*) — (*et avec pl.*) رعایت واعتبار ، خاطرشناسلق .

Auf-muntern (⏑⏑= فعمتعد) a. (21) (*sép.*) جانلاندیرمق ‖ (مجا) نشئه‌لندیرمك .

Auf-munterung (⏑⏑⏑= امؤ) (49) جانلاندیرمه ؛ جسارتلندیرمه ، غیرت ویرمه .

Auf-klärungs-dienst (–⏑= ام) (38) (ع) کشف وتجسس خدمتی .

Auf-kleben (⏑⏑= فعمتعد) a. (21) (*sép.*) اوزرینه یاپشدیرمق .

Auf-klettern (⏑⏑= فعلا —) a. (21) (*sép.*) طیرمانمق ، چیقمق .

Auf-knacken (⏑⏑= فعمتعد) a. (21) (*sép.*) دیشله قیرمق .

Auf-knebeln (⏑⏑= فعمتعد) a. (21) (*sép.*) صیق صیق‌یه باغلامق ، بوقاغی‌یه اورمق ‖ باغنی چوزمك .

Auf-knöpfen (⏑⏑= فعمتعد) a. und c. (21) (*sép.*) برشیئك دوکمه‌سنی چوزمك ، آچمق ‖ (فعمطا) sich — برینه آچیلق ، کشف اسرار وخفایا ایتمك .

Auf-knüpfen (⏑⏑= فعمتعد) a. und c. (21) (*sép.*) چوزمك ، باغنی ، دوکومنی آچمق .

Auf-kochen (⏑⏑= فعمتعد) a. (21) (*sép.*) پشورمك ، ایصتمق ، قایناتمق .

Auf-kommen (⏑⏑= فعلا —) c. (20) (*sép.*) بیومك ، یوکسلمك ، ترفع ایتمك ‖ (مجا) یکیدن (مثلا خسته‌لقدن) قالقمق ‖ تدریجا عز ورفعته مالك اولمق ، بیومك ، ایلرولمك .

Auf-koppeln (⏑⏑= فعمتعد) a. (21) (*sép.*) توقه‌سنی آچمق ، چوزمك ، چیقارمق .

Auf-krämpen (⏑⏑= فعمتعد) a. (21) (*sép.*) صیغامق ، بوکمك ، چویرمك .

Auf-kreischen (⏑⏑= فعلا +) a. und c. (21) (*sép.*) باغیروب چاغیرمق ، هایقیرمق ‖ شماته ایتمك .

Auf-kriechen (⏑⏑= فعمتعد) c. (21) (*sép.*) سورونه‌رك چیقمق .

Auf-kriegen (⏑⏑= فعمتعد) a. (21) (*sép.*) (عمو) آچه بیلمك ‖ یوقاری آله بیلمك ، چکه بیلمك .

Auf-kündigen (⏑⏑⏑= فعمتعد) a. (21) (*sép.*) (بر خدمتجی ویا ایشجی‌یه) رخصت ویرمك ، صالیویرمك ‖ (بر اوك صاحبنه اودن چیقیله‌جغنه ویاخود هرقنغی برمال صاحبنه کندوسیله قطع مناسبه ایدیله‌جکنه دائر) خبر ویرمك ‖ (ع) den Waffenstillstand — متارکه‌نك ختامنی منقضی اولدیغنی اعلان ، اخطار ایتمك .

Auf-lachen (⏑⏑= فعلا +) a. (21) (*sép.*) قهقهه ایله کولمك ، قهقهه صالیویرمك .

Auf-laden (⏑⏑= فعمتعد) r. (20) یوکلمك ‖ یوکلتمك .

Auf-lage (⏑⏑= امؤ) (55) یوك ، بار ، حموله ‖ وظیفه ‖ ویرکی ومکافات سائره ‖ (مطبعه) طبع ، باصمه zweite — طبع ثانی .

Auf-lassen (⏑⏑= فعمتعد) p. (20) (*sép.*) اویقویه صالیویرمامك ، اویوتمامق ‖ (شابقه ، فس ، کلاهی باشندن) چیقارمامق ‖ (قپو وسائره‌یی) آچیق براقمق ‖ (برمحل ومأموریتی) منحل ، آچیق براقمق .

Auf-lau-ern (⏑⏑= فعمتعد) a. (21) (*sép.*) کوزلمك ‖ فرصت بکلمك ‖ جاسوسلق ایتمك ‖ پوصوده بکلمك .

Auf-lauf (⏑= ام) (31) غلبه‌لق ، ییغله ، طوپلانمه ، تجمع ‖ قیام

Auf-reizen (ـُـَـ فعـ متعـ) c. ㉑ (*sép.*) تحريك ، تخريص ، ترغيب وتشويق ايتمك ، قزيشديرمق ‖ باعث وسبب اولمق ، ايجاب ايتديرمك

Auf-rennen (ـُـَـ فعـ لا—) a. ㉒ (*sép.*) اوزرينه اوغرامق، (كمىحقنده) قرەيه اوطورمق، اوغرامق ‖ (فعـ متعـ) (برشئ اوزرينه قوشەرق وچارپەرق) قيرمق ، چوكرتمك ، پارچەلمق .

Auf-richten (ـُـَـ فعـ متعـ) b. ㉑ (*sép.*) تأسيس وتشكيل ايتمك ، ركز ونصب ايتمك ‖ طوغريلتمق ، دوزلتمك ، قالديرمق .

Auf-richtig (ـُـَـ صـ) ㉑ صحيح وصميمى ؛ مستقيم ، طوغرى ، ايچى نصلسه طيشيده اويله .

Auf-riegeln (ـُـَـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) قپونك سورمەسنى آچمق .

Auf-riß (ـُـَـ ا م) ㉛ پلان رسم ، بر ابنيەنك جبهه رسمى ، (فاساد) .

Auf-rollen (ـُـَـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) صارمق ، طولاشديرمق ‖ آچوب ياپمق ؛ طومارى آچمق ، صارلمش شيئى چوزمك .

Auf-rücken (ـُـَـ فعـ لا—) a. ㉑ (*sép.*) يناشمق ‖ ترفع ايتمك ‖ (فعمتعـ) يناشديرمق، يوقارىچيقارمق ‖ ايلرولتمك ، ترفيع ايتمك .

Auf-ruf (ـُـَـ ا م) ㊳ باغيرمه چاغيرمه ، حايقيرمه ؛ دعوت ‖ اعلان ؛ اعلاننامه ، بياننامه .

Auf-rufen (ـُـَـ فعـ متعـ) q. ⑳ (*sép.*) چاغيرمق، دعوت ايتمك ‖ (عد) كيرو آلمق، فسخ ولغو ايتمك ‖ اعلان ايتمك .

Auf-ruhr (ـُـَـ ا م) ㊳ (*sans pl.*) عدم انتظام ، قاريشقلق ‖ فساد ، فتنه ، اغتشاش .

Auf-rühren (ـُـَـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) (مجا) آياقلانديرمق ، فساد وفتنەيه باعث اولمق ‖ قاريشديرمق.

Auf-rührer (ـُـَـ ا م) a. ㊵ عاصى ، سركش ، فسادجى .

Auf-rütteln (ـُـَـ فعمتعـ) a. ㉑ (*sép.*) صارصاليوب آچمق ويا قالديرمق ‖ صارصالمق ،

Auf-sagen (ـُـَـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) سويليوب بتورمك ؛ قطع مناسبت ايتمك ‖ فسخ وابطال ايتمك .

Auf-satz (ـُـَـ ا م) ㉛ (معما) باشلق، صچاق ‖ علاوه ، ضميمه ‖ مسوده .

Auf-saugen (ـُـَـ فعـ متعـ) g. ⑳ (*sép.*) اموب ، ايچوب بتورمك ، امك .

Auf-schau-en (ـُـَـ فعـ لا+) a. ㉑ (*sép.*) كوزنى يوقارى ديكمك وبوصورتله نظر ايتمك .

Auf-scheuchen (ـُـَـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép*) قورقوتمق، اوركوتمك ، توحيش ايتمك .

Auf-schichten (ـُـَـ فعـ متعـ) b. ㉑ (*sép.*) قات قات قويمق، ييغمق ‖ (فعـ مطا) — sich ييغلمق، قاتقات ديزلمك .

Auf-schieben (ـُـَـ فعـ متعـ) f. ⑳ (*sép.*) سوروب آچمق ‖ وقت آخره تعليق ايتمك ، تعويق وتأخير ايتمك ‖ يوقارى سورمك ويا قالديرمق

Auf-müssen (ـُـَـ فعـ لا+) c. ㉒ (= auf stehen müssen) آياغه قالقمغه مجبور اولمق ؛ قالقمق مجبوريتنده بولنمق .

Auf-mutzen (ـُـَـ فعـ متعـ) c. ㉑ (*sép.*) (عمو) برينك خطاسنى ميدانه چيقارمق ، عيبنى ميدانه قومق .

Auf-nähen (ـُـَـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) اوزرينه ، اوستنه ديكمك ‖ (فعـ مطا) — sich سوكولمك .

Auf-nahme (ـُـَـ ا مؤ) (51) آلمه ، اخذ ايتمه ‖ قبول ‖ (فطو) — Moment فطوغراف آلتنك آچيلوب قپانمسيله (آن واحدده) آلنان ، چيقاريلان رسم ‖ خريطه آلمه .

Auf-nehmen (ـُـَـ فعـ متعـ) d. ⑳ (*sép.*) يردن قالديرمق ويا آلمق ‖ باشلامق ‖ قبول ايتمك ، اخذ ايتمك (اوطه وسائره حقنده) احاطه واستيعاب ايتمك ‖ حاوى ، جامع اولمق .

Auf-packen (ـُـَـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) يوكلمك ، تحميل ايتمك .

Auf-passen (ـُـَـ فعـ لا +) c. ㉑ (*sép.*) دقت ايتمك ‖ دقتله ديكلمك ! Sie da ! aufgepaßt ! هى بورايه باق ! كوزنى آچ ! دقت ايت ! واردا ! ‖ كوزلمك .

Auf-pflanzen (ـُـَـ فعـ متعـ) c. ㉑ (*sép.*) ديكمك ، ركز ايتمك ! Seitengewehr pflanzt auf! سونكو—طاق!.

Auf-pochen (ـُـَـ فعـ لا+) a. ㉑ (*sép.*) (يورك حقنده) اوينامق، اورمق، چارپمق، حوپ ديمك (مجا) برينه قارشو قومق ، مخالفت ايتمك .

Auf-probi(e)ren (ـُـَـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) فس، كلاه ، شابقه‌يى باشه كيوب تجربه ايتمك .

Auf-protzen (ـُـَـ فعـ متعـ) c. ㉑ (*sép.*) ‖ (ع) طوپ بنديرمك .

Auf-putz (ـُـَـ ا م) ㊳ سوس، زينت ، چكى دوزن ‖ تعمير ، سيلوب سوپورمه .

Auf-quellen (ـُـَـ فعـ لا—) e. ⑳ (*sép.*) فوران ايتمك ، صيچرامق ، تنبع ايتمك ‖ شيشمك ، قبارمق .

Auf-raffen (ـُـَـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) وهلةً هپسنى آلمق، طوپلامق، سيلوب سوپورمك .

Auf-räumen (ـُـَـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) ترتيب وتنظيم ايتمك ، يولنه قومق ، تميزلمك ‖ (مجا) يغمالمق ، نهب وغارت ايتمك ، چالمق ‖ بوشالتمق ، تخليه ايتمك ، چيقارمق .

Auf-recht (ـُـَـ صـ) ㉑ طوغرى، مستقيم ، دوز ‖ (حا) مستقيمانه ، طوغريلقله ‖ صداقت وحقانيتله . die Ehre seines Standes—halten مقام ومسلكنك قدر وحيثيتنى محافظه ايتمك ، بوكا غيرت ايتمك .

Auf-regen (ـُـَـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) تحريك ايتمك ‖ حدت وتلاشه دوشورمك ‖ تحريك وتشويق ايتمك ‖ حرصلانديرمق ‖ قزديرمق .

Auf-reiben (ـُـَـ فعـ متعـ) o. ⑳ (*sép.*) سورمك، سورتمك ، اوغەلمق ‖ سيلمك ‖ سورته سورته ياره ايتمك ‖ اوفاقلامق

Auf-reißen (ـُـَـ فعـ متعـ) n. ⑳ (*sép.*) چكوب ، ايتوب آچمق ‖ آچمق ‖ ييرتمق ، قوپارمق ‖ (معما) شكل ورسمنى ياپمق .

Auf-schwingen (ـَـَـ فعل متعد) a. (20) (sép.) اورمق اوزره قالديرمق ‖ (ـَـَـ فعل مطا) —sich كذلك (فعل لا-) يوقارى قالقمق، هوالنمق ‖ (يالكز مجا) چيقمق، اوچمق، يوكسلمك .

Auf-schwung (ـَـ اموٌ) (31) صيچرامه، آتلمه، يوكسلمه چيقمه ‖ خيز ‖ (مجا) ترفع، تعالى .

Auf-segeln (ـَـَـ فعل لا ±) a. (21) (sép.) بر نهرك مجراسنه طوغرى كمى ايله چيقمق ‖ قره‌يه اوتورمق .

Auf-sehen (ـَـَـ فعل لا +) I. (20) (sép.) يوقارى نظر ايتمك، يوقارى باقمق ‖ برشيئه نظارت ايتمك، كوز التنده بولنديرمق، مبصرلق ايتمك ‖ (ا لا) b. (40) معتاد اولميان برشيدن متحصل دقت، تعجب؛ قيل وقال .

Auf-seher (ـَـَـ ا م) (50) ناظر ‖ بكجى ‖ مربى، مبصر

Auf-setzen (ـَـَـ فعل متعد) c. (21) (sép.) اوزرينه اوتورتمق، قويمق ويا يراشديرمك . (فس وشاپقه‌يى) كيمك ‖ تسويد ايتمك، قلمه آلمق ‖ (مجا) طاقمق ‖ (فعل مطا) —sich اوطورمق، بنمك .

Auf-seufzen (ـَـَـ فعل لا +) c. (21) (sép.) ايچ چكمك . كوكس كچيرمك .

Auf-sicht (ـَـ امؤ) (49) (sans pl.) اداره ونظارت

Auf-sieden (ـَـَـ فعل متعد) e. (20) تكرار قايناتمق

Auf-sitz (ـَـ ا م) (38) (sans pl) (ع) (باركيره) بينمه

Auf-sitzen (فعل لا ±) i. (20) (sép.) باركيره بنمك (ع) ! — وياخود aufgesessen! آته — بين ! ‖ (بحر) قره‌يه، قومه اوتورمق .

Auf-spalten (ـَـَـ فعل متعد) b. (21) (sép.) يارمق، شق ايتمك ‖ (فعل لا—) يارلمق، چاتلامق .

Auf-spannen (ـَـَـ فعل متعد) a. (21) (sép.) كرمك، (شمسيه‌يى) آچمق .

Auf-sparen (ـَـَـ فعل متعد) a. (21) (sép.) اداره ايتمك، احتياطه براقمق؛ بريكديرمك، طوپلامق

Auf-speichern (ـَـَـ فعل متعد) a. (21) (sép.) مغازه، كيلاره قالديرمق، قومق

Auf-sperren (ـَـَـ فعل متعد) a. (21) (sép.) آچمق، ايوجه آييرمق (عمو) —Augen كوزينى آچمق و(دقت، حيرتله باقمق).

Auf-spielen (ـَـَـ فعل متعد فعل لا +) a. (21) (sép.) اوينامق، اويناتوب بتورمك، چالغى چالمق ‖ نادرا (فعل مطا) (عمو) كنديسنه اهميت ويرمك .

Auf-spießen (ـَـَـ فعل متعد) c. (21) (sép.) (شيشه) صاپلامق، كچيرمك ‖ قازيقلامق .

Auf-sprengen (ـَـَـ فعل متعد) a. (21) (sép.) پاتلاتمق؛ هوايه صيچراتمق، قرلاتمق، ويا آچمق .

Auf-springen (ـَـَـ فعل لا—) a. (21) (sép.) شدتله قالقمق، يرندن صيچرامق، حوپلامق ‖ (صغوق ويا صيجاغك تأثيريله) چاتلامق .

Auf-sprossen (ـَـَـ فعل لا—) c. (21) سورمك (تخم وغنچه حقنده) پاتلامق .

Auf-sprung (ـَـ ا م) (31) صيچرامه، حوپلامه، آتلمه .

Auf-spüren (ـَـَـ فعل متعد) a. (21) (sép.) ايزينى بولمق، كشف اثر ايتمك، اراشديرمق، جست وجو ايتمك ‖ يوقلامق.

Auf-stampfen (ـَـَـ فعل متعد) c. (21) (sép.) آياقله اوره‌رق تپه‌رك وياخود چيكنيه‌رك تثبيت ايتمك ‖ (فعل لا +) آياقله اورمق، تپمك ،

Auf-schießen (ـَـَـ فعل متعد) e. (20) (sép.) (طوپ آتشيله) آچمق ‖ (فعل لا—) يوقارى فيرلامق، هوايه صيچرامق ‖ كمال سرعتله بيومك ‖ (مجا) lang aufgeschossener Mensch فصوليه صيريغى كبى اينجه اوزون آدم ‖ سروى بويلى

Auf-schlag (ـَـ وـُـ ا م) (31) اوروه، صدمه، چارپمه ‖ (ع) (مرمى حقنده) صيچرامه، ريقوشت ‖ قرلامه ‖ قوروه، بنا ‖ (آليش ويرشده) ضم فيئات، بهالنمه ‖ (البسه‌نك يقا وقوانده اولان) دويرمه ويا قپاتمه

Auf-schlagen (ـَـَـ فعل متعد) r. (20) (sép.) اوروب آچمق، آچمق ‖ (فيئاتى) يوكسلتمك، اوزرينه قومق ‖ بنا ايتمك (فعل لا —) صيچرامق، فيرلامق .

Auf-schließen (ـَـَـ فعل متعد) e. (20) (sép.) كليدينى آچمق، آچمق ‖ (ع) (قولده) يناشمق ‖ —sich (فعل مطا) آچلمق .

Auf-schlitzen (ـَـَـ فعل متعد) c. (21) (sép.) يارمق، آچمق، آييرمق .

Auf-schluß (ـَـ ا م) (12) ايضاح وتفسير ‖ معلومات .

Auf-schnallen (ـَـَـ فعل متعد) a. (21) (sép.) طوقه‌لمق، طوقه ايله باغلامق ‖ طوقه‌سنى آچمق ويا چوزمك .

Auf-schnappen (ـَـَـ فعل متعد) a. (21) (sép.) يتيشوب طوتمق، يقالمق، چارپمق؛ (برشيئى يره دوشر ايكن) طوتمق، قاپمق. ‖ هوا آلمق = auf-athmen ‖ (مجا) اولمك، نفسى توكنمك .

Auf-schneiden (ـَـَـ فعل متعد) n. (20) كسوب آچمق . يارمق، شق ايتمك ‖ كسمك، بيچمك ‖ (مجا) آتوب طوتمق، ديكلنمك، آتمق، اوكوتمك

Auf-schnellen (ـَـَـ فعل متعد) a. (21) (sép.) فيرلاتمق، يوقارى صيچراتمق ‖ (فعل لا —) فيرلامق، صيچرامق

Auf-schößling (ـَـَـ ا م) (38) (نبا) فدان، فليز، سورمه، پاتلاق ‖ (مجا) اوزون، فدان بويلى، انداملى (دليقانلو ويا قيز) .

Auf-schrei (ـَـ ا م) (38) كسكين، قيصه حايقريش ويا باغيريش، (هاى دى يه).

Auf-schreiben (ـَـَـ فعل متعد) o. (20) (sép.) يازمق، قيد وضبط ايتمك ‖ تحرير وتسطير ايتمك . —sich etwas برشيدن نصيحت ودرس آلمق، بلله‌مك، قولاغنه كوپه ايتمك .

Auf-schrei-en (ـَـَـ فعل لا +) o. (20) (sép.) حايقرمق، باغرمق، نعره آتمق ‖ (مجا) ناله وفغان ايتمك .

Auf-schrift (ـَـ امؤ) (49) آدرس (مكتوب وياسائره اوزرينه يازيلان ومرسل اليهك اسم شهرتنى ومحل اقامت ويا مأموريتنى بيان ايدن عباره) ‖ يافته ‖ سرلوحه، بالايه يازيلان عباره ‖ عنوان .

Auf-schub (ـَـ ا م) (31) (sans pl.) مهلت، وعده ‖ تأخير وتعليق .

Auf-schütteln (ـَـَـ فعل متعد) a. (21) (sép.) صارصمق، سيلكمك، صاللامق.

Auf-schütten (ـَـَـ فعل متعد) b. (21) (sép.) (حبوباتى) چاغداغه دوكمك ‖ اوزرينه دوكمك ‖ دوكمك، سيلكمك .

Auf-schwatzen (ـَـَـ فعل متعد) c. (21) (sép.) (عمو) كوه‌زه‌لك، بوش بوغازلق ايتمك .

Auf-schweben (ـَـَـ فعل لا -) a. (21) (sép.) هوايه قالقمق، هوالنمق .

Auf-schwellen (ـَـَـ فعل لا-) e. (20) (sép.) شيشمك، قبارمق .

Auf-stand (ـَـَـ ام) ㉛ آياقلانمه ، عصيان .

Auf-stapeln (ـَـَـ فع متع) a. ㉑ (sép.) ييغمق ، استيف ايتمك .

Auf-stechen (ـَـَـ فع متع) d. ⑳ (sép.) پچاق وساڻره ايله دورته‌رك آچمق ويا يارمق، دلمك .

Auf-stehen (ـَـَـ فع لا +) t. ⑳ (sép.) قالقمق ، اياغه قالقمق ، قيام ايتمك ‖ (كونش وساڻره حقنده) (مجا) طلوع ايتمك ‖ (اويقودن) قالقمق .

Auf-steigen (ـَـَـ فع لا —) a. ㉑ (sép.) بنمك ، صعود ايتمك ، بريره چيقمق .

Auf-stellen (ـَـَـ فع متع) a. ㉑ (sép.) ديكمك ، قورمق، اوتورتمق ‖ برشيئى آخر برشيئ اوزرينه قومق ‖ (ع) وضع ايتمك ، برلشديرمك ، ديزمك ، عسكرى(هرقنغى برنظامده) ديزمك ، ترتيب ايتمك .

Auf-stemmen (ـَـَـ فع متع وفع مطا) a. ㉑ (sép.) صيقيجه طيامق، استناد ايتديرمك ‖ sich— ديره لمك، كريلوب صقيجه طورمق ، قالقمق .

Auf-stempeln (ـَـَـ فع متع) a. ⑳ (sép.) اوزرينه تمغا اورمق .

Auf-stieben (ـَـَـ فع لا —) f. ⑳ (sép.) (آوجيلقده) آوك بردن بره قالقوب قاچمسى‖ قالقمق، چيقمق، يوكسلمك .

Auf-stöhnen (ـَـَـ فع لا —) a. ㉑ (sép.) يوكسك صدا ايله ايكلمك ‖ آه وانين، فغان ايتمك .

Auf-stören (ـَـَـ فع متع) a. ㉑ (sép.) (فرون آتشنى كوسكو ايله) قاريشديرمق ‖ آلت اوست ايتمك ‖ (برينى) راحتسز ايتمك .

Auf-stoßen (ـَـَـ فع متع) p. ⑳ (sép.) (ايتمكله، قاقمغله) آچمق، پاتلاتمق ‖ قالديرمق‖ (فع لا ±) اختمار ايتمك، اكشيمك ، (بيرا حقنده) كوپورمك ‖ كوكل بولانوب يديكى يوقارى كلمك ، ككرمك .

Auf-stößig (ـَـَـ صـ) ㉑ بولانيق، بوزلمش‖ (چوجق حقنده) كيفسز ، اشتهاسز .

Auf-streben (ـَـَـ فع لا +) a. ㉑ (sép.) يوقارى چيقه بيلكه ، يوكسلكه جهد وغيرت ايتمك، قالقمق استمك .

Auf-stülpen (ـَـَـ فع متع) a. ㉑ (sép.) (شابقه‌يى) تعمير ايتمك ‖ صيغامق، قيويرمق .

Auf-stutzen (ـَـَـ فع لا +) c. ㉑ (sép.) حيرت وتعجبله كوزلرنى يوقارى قالديرمق‖ قيويرمق ‖ تعمير ايتمك، تزيين وتجهيز ايتمك .

Auf-stützen (ـَـَـ فع متع) c. ㉑ (sép.) اوزرينه طيامق ‖ (فع مطا) —sich طيانمق .

Auf-suchen (ـَـَـ فع متع.) c ㉑ (sép.) آرامق ، آراشديرمق ؛ غائب اولان برشيئى آرامق .

Auf-sucher (ـَـَـ ام) a. ㊵ آرايجى ‖ مدقق .

Auf-takeln (ـَـَـ فع متع) a. ㉑ (sép.) (بحر) بر كمى يى تجهيز ايتمك ، ديرك ، يلكن وساڻره‌سنى طاقمق ‖ —sich (عمو) مسخره كبى ، على العجائب كيتمك .

Auf-tauchen (ـَـَـ فع لا-) a. ㉑ (sép.) (صويك) يوزينه ، اوستنه چيقمق ، يوزنده صادر اولمق ، (مجا) ظهور ايتمك ، پيدا اولمق ، ميدانه چيقمق .

Auf-thau-en (ـَـَـ فع لا-) a. ㉑ (sép.) (بوزوقار حقنده) اريمك ، چوزلمك .

Auf-thun (ـَـ فع متع) b. ㉒ (sép.) آچمق ‖ (فع مطا) —sich آچيلمق .

Auf-türmen (ـَـَـ فع مطا) a. ㉑ (sép.) —sich ييغلمق ‖ يوكسلمك .

Auf-tischen (ـَـَـ فع متع) c. ㉑ (sép.) (يمك ويا ايچلمك اوزره) سفره، ماصه اوزرينه قومق ، حاضرلمق ،اوكنه قومق .

Auf-trag (ـَـَـ ام) ㉛ (تجا) حواله، سپارش ، قوميسيون ‖ امر .

Auf-tragen (ـَـَـ فع متع) r. ⑳ (sép.) اوزرينه قويمق ‖ بريره نقل ايتمك ‖ حواله وسپارش ايتمك ، اصمارلمق‖ توظيف ايتمك ، امر ايتمك ‖ (رنكدن بحث اولندقده) اويديرمق، ياتيرمق ، طوتديرمق .

Auf-trampeln (ـَـَـ فع لا ـ) a. ㉑ (sép.) (عمو) اوزرنده تپمك .

Auf-treiben (ـَـَـ فع متع) o. ⑳ (sép.) سورمك ، قوغمق ، سوروب چيقارمق ‖ (پاره حقنده) آرامق ، بولمق ، طوپلامق .

Auf-trennen (ـَـَـ فع متع) a. ㉑ (sép.) سوكمك ، آييرمق‖ (فع مطا) —sich (ديكلمش برشى حقنده) سوكولمك، (طوقونمش برشى حقنده) آتمق .

Auf-treten (ـَـَـ فع لا ±) l. ⑳ (sép.) باصمق ، آياغنى يره قومق ‖ كورنمك ، ساحهٔ تماشايه چيقمق ‖ حركت ايتمك ‖ — (الا) b. ㊵ حال وشان ، طور وحركت ‖ (فع متع) چيكنه‌مك آياق آلتنه آلمق .

Auf-tritt (ـَـ ام) ㊳ يوريمه ، باصمه ، آديم آتيش‖ (تيا) چيقمه ، كورنمه ‖ بصاماق .

Auf-wachen (ـَـَـ فع لا ـ) a. ㉑ (sép.) اويانمق ‖ (مجا) حال يقظه‌يه ، عقلى باشنه كلمك .

Auf-wachsen (ـَـَـ فع لا ـ) r. ⑳ (sép.) بيومك‖ (مجا) تراكم ، وتزايد ايتمك ، چوغالمق .

Auf-wallen (فع لا ـ ونادرا +) a. ㉑ (sép.) قاينامق ‖ طالغه‌لنمق ‖ (كيم) غليان ايتمك .

Auf-wällen (ـَـَـ فع متع) a. ㉑ (sép.) قايناتمق ، غليان ايتديرمك .

Auf-wand (ـَـ ام) ㉛ خرج وصرف ، مصرف ‖ اسراف .

Auf-warten (ـَـَـ فع متع) b. ㉑ (sép.) زيارت ايتمك ، بوصورتله عرض خلوص وعبوديت ايتمك ، خدمت ايتمك: Womit kann ich Ihnen — ? نه ايله سزه خدمت ايده‌بيلورم ؟ (مطلوبكز نه‌در ؟.) (نه آرزو بيوريورسكز ؟ نه امر ايدرسكز ؟) ‖ تقديم ايتمك .

Auf-wartung (ـَـَـ امؤ) ㊾ خلوص وعبوديت ‖ (ويزيته) زيارت .

Auf-wärts (ـَـ حا) يوقارى‌يه طوغرى .

Auf-waschen (ـَـَـ فع متع) c. ⑳ (sép.) ييقامق، تميزلمك .

Auf-wecken (ـَـَـ فع متع) a. ㉑ (sép.) اوياندير مق‖

(مجا) ايقاظ ايتمك ‖ جانلاندیرمق ، عقلنی باشنه كتیرمك .

Auf-weichen (˘˘– فعمتع) a. ㉑ (sép.) يموشاتمق ، چوزمك ‖ (فعلا ـ) يموشامق ، چوزلمك .

Auf-weisen (˘˘– فعمتع) d. ⑳ (sép.) ارائه وايما ايتمك ، كوسترمك ‖ عرض وابراز واظهار ايتمك .

Auf-wenden (˘˘– فعمتع) a. ㉒ (sép.) يوقاری دوندیرمك ، يوقاری طوغری چویرمك ‖ (مجا) صرف واستعمال ايتمك .

Auf-werfen (˘˘– فعمتع) b. ⑳ (sép.) شدتله آچمق ‖ اوزرینه آتمق ‖ (مجا) sich eine Frage— كندی كندینه صورمق .

Auf-wickeln (˘˘– فعمتع وفعمطا) a. ㉑ (sép.) صاراش برشیئك صارغیسنی ، باغنی آچمق ، چوزمك ‖ ياییق ، طاغیتمق ‖ صارمق ، باغلامق . ‖ آچیلمق ، چوزلمك .

Auf-wiegeln (˘˘– فعمتع) a. ㉑ (sép.) قارشی قومق ، عصیان ايتمك ، فساد چیقارمق .

Auf-winden (˘˘– فعمتع) a. ⑳ (sép.) (مقره وياماكينه ايله) چكمك ، قالدیرمق ، چیقارمق .

Auf-wirbeln (˘˘– فعلا-) a. ㉑ (sép.) قصیرغه كبی دوندیره‌رك قالدیرمق ، قوپارمق ، سوكمك .

Auf-wischen (˘˘– فعمتع) a. und c. ㉑ (sép.) (عمو) سیلمك ، تمیزلمك .

Auf-wühlen (˘˘– فعمتع) a. ㉑ (sép.) (حیوانات حقنده) قازمق ؛ قاریشدیرمق ‖ آلت اوست ايتمك ، آرامق .

Auf-wurf (˘– ام) ㉛ يوقاری آتیلان شی ‖ قازیلوب برطرفه آتیلان ويا يیغیلان طوپراق ، يیغینی .

Auf-zählen (˘˘– فعمتع) a. ㉑ (sép.) صايمق ، تعداد ايتمك ‖ حساب ايتمك .

Auf-zäumen (˘˘– فعمتع) a. ㉑ (sép.) (باركیره) كم ، يولار طاقمق .

Auf-zehren (˘˘– فعمتع) a. ㉑ (sép.) صرف واستهلاك ايتمك ؛ جذب وبلع ايتمك ‖ (مجا) يیوب بتورمك ، آلتندن كیروب اوستندن چیقمق .

Auf-zeichnen (˘˘– فعلا) b. ㉑ (sép.) اوزرینه ترسیم ايتمك ‖ قید واشارت ايتمك ، اشارت قومق .

Auf-ziehen (˘˘– فعمتع) f. ⑳ (sép.) چكوب آچمق ، (بایراق حقنده) چكمك ‖ (خریطه‌یی) بزه چكمك ويا یاپیشدیرمق ‖ يوقاری چكمك ‖ (مجا) تعليم وتربيه ايتمك ، بیوتمك ، يتشدیرمك ‖ (فعلا ـ) سوروایله چكمك وياچكلمك ‖ (ع) (قره‌غول) نوبته كیرمك .

Auf-zug (˘– ام) ㉛ چكمه ‖ آقینله چكمه ، رسم كچید ايتمه ‖ (ع) نوبته كیرمه ‖ (قطعات عسكریه حقنده) يورومه ، چكمه ‖ (صنع) دستكاه طراغی .

Auf-zwingen (˘˘– فعمتع) a. ⑳ (sép.) زورلامق ، اجبار ايتمك ‖ زورلیه‌رق اوزرینه طاقه‌بیلمك ‖ زورله آچمق .

Aug-apfel (˘˘– ام) a. ㊴ كوزك بیكی ، حدقه ‖ (مجا) كوز بیكی ، سوكیلو .

Auge (˘– الا) b. ㊷ كوز ، چشم ، عین ، دیده ‖ (مجا) نظر ، باقیش ‖ علامت ، حس وخصلت (ع) —n rechts ! صاغه ـ باق ! .

Augen... (... ˘–) —arzt (ام) كوز حكیمی ؛ —blick (ام) كوز قرپمی ‖ آن‌واحد ، لحظه ، يك لحظه ؛ —nblicklich (ص ، حا) الحالة هذه ، شمدیلك ؛ —brau-e (امؤ) (غلط اوله‌رق) —braune (امؤ) قاش ، ابرو ، حاجب ؛ —glas (الا) كوزلك ‖ دوربین ؛ —höle (امؤ) (تشر) كوزچقوری ، مدارالعین ، حجاج ‖ —li(e)d (الا) ㉗ كوز قپاغی ، جفن ؛ —maß (الا) كوز ايله ايديلان تخمین ، كوز كسیمی ؛ —merk (الا) دقت ، كوزله ايديلان دقت واشارت ؛ —schein منظره ، صورت ، كورونیش ؛ —scheinlich (حا) كورینیشنه نظراً ، صورتا ؛ بداهة ، آشكاره ‖ (ص) كوریله‌بیلان ‖ —weh (الا) كوز آغریسی ؛ —wimper (امؤ) كرپیك ، مژكان ، هدب ؛ —zahn (ام) آزو دیشلریله اوك دیشلری اره‌سنده‌كی سیوری دیش ، سن كلبی .

August (˘ - ام) ㊱ [لاتینجه] آغستوس آیی .

Auktion (˘- امؤ) ㊾ (aou-kssiô'ne تلفظ اولنور) [لاتینجه] مزايده ايله صاتیش ، مزاد .

Aurikel (˘˘- امؤ) ㊾ [لاتینجه] (نبا) آیی‌قولاغی .

Auripigment (˘˘-- الا) ㊳ [لاتینجه] صاری زرنیخ .

Aus (˘ حرجر ، مفعول اليه ايله مستعملدر) خروج وتولد ، نشأت ، صدور والخ معنالرینی كوسترر —der Stadt شهردن ‖ —Holz اودون ، تخته‌دن ‖ كذا برشیئك ختام وصوكنی كوسترر : —der Mode sein موده‌سی چكمش اولمق ‖ فعل ايله برلشدكده دائما (sép.) .

Aus-arbeiten (˘˘˘– فعلا +) b. ㉑ (sép.) چالشمغه نهایت ويرمك ‖ (فعمتع) چالیشوب برشی وجوده كتورمك (صنایعده) یاپمق ، ايشلیوب میدانه كتورمك ‖ شكل وقیافت ويرمك ‖ (وجود حقنده) تعليم ايتمك .

Aus-arten (˘˘– فعلا ـ) b. ㉑ (sép.) جنس واصلنی بوزمق ، تغیر ايتمك ، دكشمك .

Aus-athmen (˘˘– فعلا +) b. ㉑ (sép.) تنفس ايتمك (يعنی ايچری آلنان هوایی ينه طیشاری صالیویرمك) ‖ (مجا) وفات ايتمك .

Aus-baden (˘˘– فعلا +) b. ㉑ (sép.) يیقامغی بتورمك ‖ (فعمتع) يیقامق ، چالقامق ‖ (مجا) —müssen ايستدیكنی بولمق ، آجیسنی ، مجازاتنی كورمك ، چكمك .

Aus-baggern (˘˘– فعمتع) a. ㉑ (sép.) كیرینی ، چامورینی تمیزلمك وياخود بالیق وسائره‌نك ايچنی چیقارمق وتمیزلمك ، آییقلامق .

Aus-bau-en (˘˘– فعمتع) a. ㉑ (sép.) بنا ايدوب بتورمك ، كذا (مجا) ‖ بنا ايتمك .

Aus-bedingen (˘˘˘– فعمتع) a. ⑳ (sép.) وضع شرائط ايتمك ، شرط قوشمق .

Aus-beißen (˘˘– فعمتع) u. ⑳ (sép.) دیشله ايصیروب قوپارمق ؛ ايصیروب قیرمق ‖ (مجا) (برورقیبی) سورمك ، دفع وطرد ايتمك .

Aus-bessern (˘˘– فعمتع) a. ㉑ (sép.) (خطا ونقصاننی تصحیح واكمال ايله) تعمیر واصلاح ايتمك .

Aus-beute (˘˘– امؤ) (53) قزانج ، كار ، فائده ، حاصلات ‖ (تجار) تمتع حصه‌سی ، حصه بدلی .

Aus-beuteln (ـــ فعل متعد) a. ㉑ (sép.) (عمو) پاره صرف وخرج ايتمك ‖ Jemand— برينك كيسه‌سنى بوشالتمق ، پاره‌دن چيقارمق .

Aus-beuten (ـــ فعل متعد) b. ㉑ (sép.) استفاده وانتفاع ايتمك ، كار چيقارمق : ايشلتمك .

Aus-bezahlen (ـــ فعل متعد) a. ㉑ (sép.) پاره‌سنى صايمق ، ويرمك ، اوده‌مك .

Aus-biegen (ـــ فعل متعد) f. ⑳ (sép.) خارجه طوغرى اكمك ، بوكمك ‖ (فعل لا-) نكول ايتمك ‖ آخر بر يوله صاپمق ، برينه يكيمك اوزره يول ويره‌جك وجهله صاغه ويا صوله طوغرى كيتمك .

Aus-bieten (ـــ فعل متعد) f. ⑳ (sép.) صاتمق اوزره سركى‌يه قومق — amtlich رسماً صاتمق اوزره اعلان ايتمك ‖ (مجا) (عمو) هركسك اوكنه قومق ، پشكش چكمك .

Aus-bilden (ـــ فعل متعد) b. ㉑ (sép.) تعليم وتربيه ايتمك : تشكيل وتنظيم ايتمك ‖ تأسيس ايتمك ‖ تعليم وتدريس ايتمك ، اوقوتمق ، اوكرتمك ‖(ع) ausgebildete Mannschaf= ten معلم نفرات Ausbildung (امؤ) ㊾ تعليم وتربيه ‖ تأسيس ، تشكيل ‖ توسيع ‖ اصلاح .

Aus-bitten (ـــ فعل متعد) i. ⑳ (sép.) (امر ايدرك) مطلوب ايتمك ‖ آرزو ايتمك ، استمك .

Aus-blasen (ـــ فعل متعد) p. ⑳ (sép.) اوفلمك ، اوفليوب سونديرمك .

Aus-bleiben (ـــ فعل لا-) o. ㊿ (sép.) طيشاريده قالمق ‖ كجيكمك ‖ كلامك ‖ (ع) غير موجود اولمق ، اثبات وجود ايتامك . اولمامق ، وقوعبولمامق ، قالمق .

Aus-blühen (ـــ فعل لا-) a. ㉑ (sép.) چچك آچمقدن وياخود (مجا) ترقى ورواجدن كيرو قالمق ، كسلمك .

Aus-bluten (ـــ فعل لا+) b. ㉑ (sép.) قانامسى كسلمك ‖ lassen — قانى آقيتمق ‖ (فعل متعد) sein Leben— كندى قانيله حياتنى غائب ايتمك ، فداى جان ايتمك .

Aus-bohren (ـــ فعل متعد) a. ㉑ (sép.) اويمق ، ايچنى بوشالتمق ، اويوب چيقارمق ‖ قازمق ، اويوق آچمق ‖ آلات ناريه‌يه چاپ آچمق وتسويه ايتمك .

Aus-braten (ـــ فعل متعد) p. ⑳ ايوجه ولزومى قدر قيزارتمق .

Aus-brechen (ـــ فعل متعد) d. ⑳ (sép.) قيرمق ، قوپارمق ، چكوب چيقارمق ‖ (فعل لا-) حبس ويا محاصره اولنمش برمحلدن قاچمغه ويا خروج ايتمكه زورلامق وچالشمق ‖ (مجا) سرنما اولمق ، بردنبره وجوده كلمك ، ميدانه‌چيقمق .

Aus-breiten (ـــ فعل متعد) b. ㉑ (sép.) توسيع ايتمك ، يايمق ، كنكشلتمك ‖ (فعل مطا) sich— تعميم ايتمك ، طاغلمق ، يايلمق : توسع وتكثر ايتمك .

Aus-brennen (ـــ فعل متعد) a. ㉒ (sép.) ياقمق ، ياقه‌رق محو وتلف ايتمك ، ياقوب كول ايتمك ‖ ياقه‌رق تسويه وتعمير ايتمك ودوزلتمك .

Aus-bruch (ـــ ام) ㉛ قيرلمه ، قوپمه ‖ (مجا) حدوث ، ظهور : حدتلنمه ، باتلامه .

Aus-brüten (ـــ فعل متعد) b. ㉑ (sép.) قولوجقه‌يه اوتورمق ‖ (فعل لا-) قولوجقه چيقارمق ، قولوجقه‌دن قالقمق ‖ (مجا) يومورطلمق ، برشى يولوب سويلمك ، چيقارمق .

Aus-bügeln (ـــ فعل متعد) a. ㉑ (sép.) اوتوليه‌رك بوت وقيوبرلغى كيدرمك ، اوتولمك ‖ (فعل لا+) اوتولمكه نهايت ويرمك .

Aus-bund (ـــ ام) ㉘ (مجا) (وعلى الاكثر عمو) مودل ، اورنك ، مثق ‖ نفيس .

Aus-bürsten (ـــ فعل متعد) b. ㉑ (sép.) سوپورمك ، فورچه‌لمق ‖ فورچه ايله (توز وچامورى) چيقارمق .

Aus-dampfen (ـــ فعل لا +) a. und c. ㉑ (sép.) (بخار) چيقمق ، تبخر ايتمك ‖ چيقوب ، تبخر ايدوب بتمك .

Aus-dauer (ـــ امؤ) ㊾ (sans pl.) صوكنه ، نهايتنه دكين دوام ، طيانمه استمرار : صبر وتحمل .

Aus-dau-ern (ـــ فعل لا+) a. ㉑ (sép.) صوكنه قدر طيانمق وتحمل ايتمك ‖ (فعل متعد) غايه‌سنه دكين وارديرمق واوزاتمق ، امتداد ايتديرمك .

Aus-dehnen (ـــ فعل متعد) a. ㉑ (sép.) يايمق ، نشر ايتمك ، آچمق : توسيع ايتمك ‖ كذا (مجا) تحديد ايتمك (حكم) انبساط ايتديرمك ‖ Ausdehnung (امؤ) ㊾ (sans pl.) وسعت وامتداد ، دوام ‖ (حكم) انبساط . ‖ (av. pl.) اك ، بوى ، وسعت .

Aus-denken (ـــ فعل متعد) a. ㉒ (sép.) بولمق چيقارمق ‖ اشكبه‌دن آتمق ، اويديرمق ، ايجاد ايتمك .

Aus-deuten (ـــ فعل متعد) b. ㉑ (sép.) افاده واشعار ايتمك ‖ اظهار وايضاح ايتمك ، تفسير ايتمك .

Aus-dielen (ـــ فعل متعد) a. ㉑ (sép.) تخته ايله دوشه‌مك ، قاپلامق .

Aus-dienen (ـــ فعل لا +) a. ㉑ (sép.) — (seine Zeit) خدمت موظفه‌سنى ايفا ايتمك ‖(مجا) (البسه واشيا حقنده) (عمو) خدمتنى ايتمك .

Aus-dorren (ـــ فعل لا-) a. ㉑ (sép.) قورومق .

Aus-dörren (ـــ فعل متعد) a. ㉑ (sép.) قوروتمق قاوورمق .

Aus-dreschen (ـــ فعل متعد) e. ⑳ (sép.) (اكينى) قاريشديرمق (انباره) بوشالتمق ، اكينى بشاغندن آييرمق ، خرمن دوكمك ‖ Jemand— (مجا) (عمو) برينى باصديرمه‌سنى چيقارنجه‌يه دكين كوتككامك ، ايصلاتمق .

Aus-druck (ـــ ام) ㉛ تعبير و افاده ‖ (كلمه) اصطلاح ‖ (معنوى اوله‌رق) صورت ، شكل : معنى ‖ —geben افاده واشعار ايتمك ‖ ايما واظهار ايتمك .

Aus-drücken (ـــ فعل متعد) a. ㉑ (sép.) ايز ، اثر براقمق ، (ايوجه) صيقمق ‖ (مجا) (فعل مطا) sich— افاده ايتمك ، بيان ايتمك ، افادهٔ مرام ايتمك : sich unklar— (عمو) (فرانسزجه لساننده مستعمل اولديغى وجهله) (روجه سويلمك) يعنى سويلديكندن برشى آكلاشيله‌مامق .

Aus-drücklich (ـــ صـ) ㉔ قطعى : صريح ، حقيق ، محقق ، كرچك ‖ (حا) بداهةً ، صراحةً . كرچكدن : قطعياً .

Aus-duften (ـــ فعل متعد) b. ㉑ (sép.) قوقو ويا بخار نشر ايتمك ‖ (فعل لا +) قوقمق ، تبخر ايتمك .

Aus-dünsten = **Aus-dunsten** (ـــ فعل لا +) b. ㉑ (sép.) تبخر ايتمك ، بوغويه ، بخاره منقلب اولمق ، هوايه قاريشمق ، اوچمق .

Aus-flucht (⏑– امؤ) ㉟ قاچچق اوزره چیقه‌بیله‌جك دلیك ، اویوق، آچیق یر ‖ چیقمه ، قاچمه ‖ (مجا) صاپه یول ‖ لیت ولعل ، عذر واهی ، بهانه .

Aus-flug (⏑– ام) ㉛ آری ، قوش وسائره‌نك یووه‌دن چیقمه‌سی ویااوچمه‌سی ‖ سیره ، کزمکه چیقمه ، تفرج ‖ مخرج .

Aus-fluß (⏑– ام) ㉜ (صو) آقمه ، جریان ‖ (برچبان وسائره حقنده) ایشله ‖ (نهر حقنده) (منصبك عکسی) مخرج ، باشی .

Aus-fördern (⏑⏑– فعه متعه) a. ㉑ (sép.) دوئللویه دعوت ایتمك ، میدان اوقومق .

Aus-forschen (⏑⏑– فعه متعه) c. ㉑ (sép.) کشف ایتمك اوزره آرامق تحری وتجسس ایتمك ، آراشدیرمق ، کیزلی برشیئی ، برسری بولمغه ، کشفه چالشمق ؛ یوقلمق ، تفتیش ایتمك .

Aus-fragen (⏑⏑– فعه متعه) a. ㉑ (sép.) سؤال ایتمك ، استجواب ایتمك ، جواب طلب ایتمك ‖ صوره صوره ایشـك کنهنه واقف اولمق ، جواب آلمق ‖ (فعه لا +) صوروب بیتورمك ، صورمغه نهایت ویرمك .

Aus-fressen (⏑⏑– فعه متعه) m. ⑳ (sép.) (حیوانات حقنده) یمك ، ییوب بتورمك ‖ (قبا تعبیر) یمك ، سیلوب سوپورمك ، طیقنمق ، زیقتلنمك .

Aus-frieren (⏑⏑– فعه لا –) f. ⑳ (sép.) صوغوقدن طوکمق .

Aus-fuhr (⏑– امؤ) ㊾ خارجه کمی وسائره ایله چیقمه ‖ نقل واخراج ‖ اخراجات .

Aus-führen (⏑⏑– فعه متعه) a. ㉑ (sép.) خارجه چیقارمق ویانقل ایتمك (خارجه یوللامق) ‖ اجرا وایفا ایتمك ، اتمام ایتمك ‖ Ausführung (امؤ) ایفا واجرا ‖ اتمام ‖ —skommando (ع) تعلیمده (اجرا) قوماندامسی .

Aus-füllen (⏑⏑– فعه متعه) a. ㉑ (sép.) طولدیرمق ‖ ایفا واجرا ایتمك .

Aus-futtern — **Aus-füttern** (⏑⏑– فعه متعه) a. ㉑ (sép.) ایوجـه یملك ، اوتلاتمق ، یدیرمك ‖ سمیزلتمك ‖ آستارلمق ‖ تجهیز ایتمك .

Aus-gabe (⏑⏑– امؤ) ㊿ صرف وخرج ایتمه ‖ مصرف (پوسته وسائره‌ده) توزیع ‖ (مطبعه) اخراج ، نشر .

Aus-gang (⏑– ام) ㉛ (او ، دکان والخ محالده) چیقیلـه‌جق (مخرج) ‖ خروج ، چیقمه ‖ قپو ‖ نتیجه ، نهایت ، عاقبت ، صوك .

Aus-geben (⏑⏑– فعه متعه) l. ⑳ (sép.) خرج وصرف ایتمك ‖ بتورمك ‖ نشر ایتمك ‖ توزیع ایتمك ‖ اخراج واصدار ایتمك ‖ ویرمك .

Aus-geber (⏑⏑– ام) a. ㊵ صرف وخرج ایدن ‖ طبع ونشر ایدن .

Aus-gehen (⏑⏑– فعه لا –) s. ⑳ (sép.) طیشاری‌یه چیقمق ویا کیتمك ‖ (آتش ، ضیا ورنك حقنده) سونمك ، اوچمق ، زائل اولمق ‖ (صاچ حقنده) دوکولمك ‖ der Athem geht mir aus نفسم توکنیور ، طوتیلیور ، صولوق آله‌میورم ‖ (لکه حقنده) چیقمق .

Aus-ein-ander (⏑⏑–– حا) بربرندن ‖ —setzen آییرد ایتمك ؛ ایضاح وتفسیر ایتمك .

Aus-erkoren (⏑⏑⏑– ص) ㉑ منتخب ‖ مقبول .

Aus-erlesen (⏑⏑⏑– ص) l. ⑳ (sép.) منتخب ، سچمه ‖ مقبول .

Aus-ersehen = **Aus-erlesen** (⏑–⏑– فعه متعه) l. ⑳ (sép.) انتخاب ایتمك ، آییرمق ، سچمك ‖ تعیین ، تخصیص ایتمك .

Aus-erwählen (⏑–⏑– فعه متعه) a. ㉑ (sép.) انتخاب ایتمك .

Aus-erzählen (⏑⏑⏑– فعه متعه) a. ㉑ (sép.) صوکنه دکین نقل وحکایه ایتمك ، حکایه‌یی آکلاتمق .

Aus-essen (⏑⏑– فعه متعه) m. ⑳ (sép.) هپسنی یمك ، طباغی سیلوب سوپورمك .

Aus-fahren (⏑⏑– فعه لا –) r. ⑳ (sép.) آرابه ، واپور وقیزاق ... الخ ایله کزمکه چیقمق .

Aus-fahrt (–– امؤ) ㊾ آرابه وسائره ایله کزمکه ، طیشاری چیقمه ؛ تنزه .

Aus-fall (⏑– ام) ㉛ حذف ‖ فسخ ولغو ‖ نقصان ، آچیق ، فرق ‖ خروج وهجوم ‖ آرد قپو ‖ günstiger — موفقیت .

Aus-fallen (⏑⏑– فعه لا —) p. ⑳ (sép.) طیشاری دوشمك ‖ نقصان اولمق ‖ (ع) (دشمن اوزرینه) خروج وهجوم ایتمك ‖ (مجا) — gut ایو چیقمق ، نتیجهٔ حسنه‌یه اقتران ایتمك ‖ die Schule fällt heute aus بو کون مکتب یوق .

Aus-fase(r)n (⏑⏑– فعه متعه) a. ㉑ (sép.) تیفتیکلمك ، برقماشك ایپلکنی چیقارمق ‖ (فعه لا — وفعه مطا) —sich تیفتیکلنمك .

Aus-fechten (⏑⏑– فعه متعه) c. ⑳ (sep.) (هرقنغی برماده‌یی فصل وحل ایتمك اوزره) سلاح ایله اوروشمق .

Aus-fegen (⏑⏑– فعه متعه) a. ㉑ (sép.) سوپرونتی‌یی سوپوروب چیقارمق ‖ (براوطه و سائره‌یی) سوپورمك ، سوپوروب تمیزلمك .

Aus-feilen (⏑⏑– فعه متعه) a. ㉑ (sép.) اکه ایله دلمك ، اکه‌لمك (بردستره‌یه) دیش آچمق ‖ اکه‌لیوب چیقارمق .

Aus-fertigen (⏑⏑⏑– فعه متعه) a. ㉑ (sép.) سوق وارسال ایتمك ، نشروتعمیم ایتمك ‖ بتیرمك ‖ یاپمق .

Aus-feu-ern (⏑⏑– فعه لا +) a. ㉑ (sép.) (بارکیر حقنده) شدتلی قیج ، چفته آتمق .

Aus-finden (⏑⏑– فعه متعه) دها زیاده مستعمل (ص **Aus-findig machen**) a. ⑳ (sép.) آرایوب بولمق ، بولوب چیقارمق ، کشف ایتمك ‖ ایجاد ایتمك .

Aus-fischen (⏑⏑– فعه متعه) c. ㉑ (sép.) (برکولك) آولیه ، آولیه بالغی توکتمك ‖ اولیوب طوتمق وچیقارمق .

Aus-fliegen (⏑⏑– فعه لا –) f. ⑳ (sép.) اوچوب قاچمق ، یووه‌دن اوچمق ، کذلك (مجا) (عمو) نقل مکان ایتمك ، کوچمك ، قاچمق .

Aus-fließen (⏑⏑– فعه لا –) e. ⑳ (sép.) (مایعات حقنده) آقمق ؛ آقه آقه بتمك .

Aus-helfen (◡◡= فعمتع) d. ⑳ (*sép.*) اعانه ایتمك برینك ایشنه یرامق ، معاونتده بولنمق .

Aus-hellen (◡◡= فعمطا) a. ㉑ (*sép.*) sich— آچلمق ، براق وشفاف اولمق ، آچیق وموضح اولمق ، آشكار اولمق ، میدانه چیقمق .

Aus-höhlen (◡◡= فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) چقورلتمق ، دلیك آچمق ، اویمق .

Aus-höhnen (◡◡= فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) بریله آلای واستهزا ایتمك .

Aus-holen (◡◡= فعلا +) a. ㉑ (*sép.*) اورمق ویابرشی آتمق اوزره الی قالدیرمق ‖ صیچرامق اوزره خیز آلمق ، خیزلانمق ‖ (فعمتع) كشف ایتمك ، ظهوری ملحوظ اولان برشیئی حس ایتمك .

Aus-hülfe (◡◡= امؤ) ㊼ یاردم ، اعانه ، معاونت ‖ یدك (اشیا) .

Aus-hungern (◡◡= فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) آچلقدن اولدیرمك آچلقله تلف ایتمك ‖ (ع) دشمنی (خارجدن استعانه ایده‌بیله‌جكی یوللری كسه‌رك) آچلغه ویو صورتله تسلیمه اجبار ایتمك .

Aus-jagen (◡◡= فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) den ganzen Wald— اورمانك بر اوجندن دیكر اوجنه دكین آولامق ‖ Jemandem den Angstschweiß— برینی قان‌تره باتیرمق .

Aus-kämmen (◡◡= فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) طرامق .

Aus-kaufen (◡◡= فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) جمله‌سنی صاتون آلمق .

Aus-kehren (◡◡= فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) (سوپروتنتی‌یی) سوپوروب چیقارمق .

Aus-keltern (◡◡= فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) صوینی ویا یاغنی چیقارمق اوزره تضییق ایتمك ، تعصیر ایتمك .

Aus-kerben (◡◡= فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) دیش آچمق .

Aus-kernen (◡◡= فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) (حبوبات ومیوه حقنده) صویمق ، قبوغنی چیقارمق .

Aus-kitten (◡◡= فعمتع) b. ㉑ (*sép.*) جامجی معجونیله ، (لكوتله) طولدیرمق ویا طیقامق .

Aus-klagen (◡◡= فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) (حقوق) Jemand— بری علیهنه اقامهٔ دعوی ایتمك ، برینی شكایت ایتمك .

Aus-klatschen (◡◡= فعمتع) c. ㉑ (*sép.*) كوه‌زه‌لك ایتمك ، بوش بوغازلقله برشیئی افشا ایتمك .

Aus-kleiden (◡◡= فعمتع) b. ㉑ (*sép.*) صویمق ، البسه‌سنی چیقارمق .

Aus-klingeln (◡◡= فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) چینغراقله برشی اعلان واشاعه ایتمك ، اشارت ویرمك .

Aus-klopfen (◡◡= فعمتع) a. und c. ㉑ (*sép.*) اوره‌راق چیقارمق ‖ یكه ، كابم ، البسه وسائره‌نك توزینی دكنكله اوروب سیلكمك ‖ (مجا) (عمو) برینی كوتكلمك .

Aus-klügeln (◡◡= فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) قوهٔ ذكا ایله برشی بولمق ، كشف واختراع ایتمك كذا (مجا) یمورطلق .

Aus-kochen (◡◡= فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) برشیئی

Aus-gelassenheit (-◡◡◡= امؤ) ㊾ سركشلك ، دیزكینسزلك ‖ فوق‌العاده كیفلیلك ، شطارت فوق‌العاده ‖ كورلتی ، شماته ‖ باشی‌بوشلق ، زیاده سربستلك ، عارسزلق .

Aus-gemacht (◡◡= ص) ㉔ اولوب بتمش ، یاپلمش ، قراری ویرلمش ، قبول اولنمش .

Aus-genommen (◡◡◡= ص) مستثنا .

Aus-gewanderte (◡◡◡◡= ام) b. ㉔ مهاجر ، هجرت ایتمش اولان .

Aus-gezeichnet (◡◡◡= ص) ㉔ اعلا ، ممتاز ، پك‌ایو ، مكمل ، قیاق .

Aus-gießen (◡◡= فعمتع) c. ⑳ (*sép.*) دوكمك ‖ sein Herz— یوركنی بوشالتمق ، دردینی آكلاتمق .

Aus-gleichen (◡◡= فعمتع) n. ⑳ مساوی قیلمق ‖ توحید ایتمك ‖ دوزلتمك ، تسویه ایتمك ، حل وفصل ایتمك .

Aus-gleiten (◡◡= فعلا –) n. ⑳ (آیاغی) قایمق ، سورچمك .

Aus-graben (◡◡= فعمتع) r. ⑳ (*sép.*) حفر ایتمك ، قازمق؛ قازوب چیقارمق .

Aus-grübeln (◡◡= فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) اینجه‌دن اینجه‌یه دوشونوب بولمق ، بولمغه چالشمق ، آراشدیرمق .

Aus-guß (◡= ام) ㉜ دوكمه ، دوكله ، آقمه ، سفك ، سیلان ‖ تكنه ‖ برقابك محتویاتی قولایجه دوكمه‌یه مخصوص اولان بوكوك محلی ، امزیك .

Aus-hacken (◡◡= فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) بالطه ایله اوروب قیرمق ، كسمك ویاقوپارمق ، چیقارمق .

Aus-haken (◡◡= فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) طوقه ویاقوپچه‌سنی چوزمق ویاآچمق ، چنكالی چیقارمق .

Aus-halten (◡◡= فعمتع) p. ⑳ (*sép.*) چكمك ، طیانمق ، تحمل ایتمك ، صبر ایتمك ‖ (فعلا +) طیانمق ، ثبات ، اقدام ایتمك ‖ دوام ایتمك .

Aus-händigen (◡◡◡= فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) (برینه برشی) ویرمك ، تسلیم ایتمك ‖ ترك ایتمك ، براقمق .

Aus-hang (◡= ام) ㉛ (صاتیله‌جق اشیا حقنده) (یایمه ، سرمه) آصمه ‖ سركی ویادكانك اوك طرفی .

Aus-hängen (◡◡= فعمتع) a. ㉑ (سركیده صاتیله‌جق اشیانی) آصمق ، سرمك ‖ طیشاری آصمق ‖ آصلمش برشیئی چیقارمق ‖ (فعلا +) آصیلمق .

Aus-harren (◡◡= فعلا +) a. ㉑ (*sép.*) صوكنه دكین بكلمك ، انتظار ایتمك .

Aus-hauchen (◡◡= فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) صولوق آلمق ، تنفس ایتمك ، خوخلامق .

Aus-heben (◡◡= فعمتع) h. ⑳ (*sép.*) یردن چكوب چیقارمق ‖ (اشخاصدن بحثله) (عمو) das ganze Nest ist ausgehoben هپسیده اله كچدی ، هپسیده یقالاندی ‖ (ع) (استحكا) Schützengräben— آوجی خندقلری قازمق ‖ عسكر طوپلامق ‖ **Aushebung** (امؤ) ㊾ (ع) قید عسكر ، عسكر طوپلامه‌سی ‖ —skommission (امؤ) قرعه قومیسیونی ، قید عسكر هیئتی .

Aus-hecken (◡◡= فعلا +) a. ㉑ (*sép.*) قولوچقه‌دن ، یاورولقدن قالقمق ‖ (فعمتع) یاورولمق ‖ (مجا) بولوب چیقارمق ، یمورطلق .

قیناده‌رق خلاصه‌سی چیقارمق ‖ ایوجه قیناتمق ، ایوجه پشورمك .

Aus-kommen (ـَـَـ فعلا +) c. (20) (*sép.*) طیشاری چیقمق ، كلمك ‖ (یمورطه‌دن) جیوجی چیقمق ‖ ظاهر اولمق ‖ (یانغین وسائره حقنده) چیقمق ‖ (پاره حقنده) اداره اوله بیلمك ، یكینه بیلمك ‖ (بریله) اویوشمق ‖ (الا) (*sans pl.*) (40) b. كلور ، پاره ، مدار تعیش ، یكینه‌جك .

Aus-körnen (ـَـَـ فعه متعه) a. (21) (*sép.*) دانه‌یی باشاغندن چیقارمق .

Aus-kosten (ـَـَـ فعه متعه) b. (21) (*sép.*) برشیئی طاده‌رق ییوب (ایچوب) بتورمك .

Aus-kramen (ـَـَـ فعه متعه) a. (21) (*sép.*) مالنی متاعنی سرمك ودكانك یوز طرفنه یرلشدیرمك .

Aus-kratzen (ـَـَـ فعه متعه) c. (21) (*sép.*) قاشیوب ، قازیوب ، طرمالایوب چیقارمق .

Aus-kriechen (ـَـَـ فعلا —) c. (20) (*sép.*) (یمورطه‌دن) (صیریلوب) چیقمق ‖ چیقمق .

Aus-kriegen (ـَـَـ فعه متعه) a. (21) (*sép.*) (عمو) چیقاره بیلمك ‖ بوشالده بیلمك .

Aus-kundschaften (ـَـَـ فعه متعه) b. (21) (*sép.*) تحری وتجسس ایتمك ، كشف ومعاینه ایتمك ، كوزتمك ‖ (ع) لاجل الاستكشاف سیروسیاحت ایتمك ‖ صوروب سؤال ایتمك .

Aus-kunft (ـَـَ امؤ) (55) معلومات ، خبر .

Aus-kuri(e)ren (ـَـَ ـ فعه متعه) a. (21) (*sép.*) كاملاً اعادهٔ صحت وعافیت ایتدیرمك ، شفایاب ایتمك .

Aus-lachen (ـَـَـ فعه متعه) a. (21) (*sép.*) برینه كولمك ، بریله كولمرك استهزا ایتمك ، اكلنمك .

Aus-laden (ـَـَـ فعه متعه) r. (20) طولدیرلمش ویا یوكلو اولان (آرابه وسائره‌یی) بوشالتمق وتخلیه ایتمك .

Aus-lage (ـَـَ امؤ) (53) تسلیمات ، تأدیات ‖ پشین پاره ، پشین ویریلان اقچه ‖ مصرف .

Aus-land (ـَـ الا) (25) اجنبی مملكتی .

Aus-länder (ـَـَ ام) a. (40) دیكر ممالك اهالیسندن ومتعلق اولان ، اجنبی .

Aus-ländisch (ـَـَ ص) (24) ممالك اجنبیه‌یه دائر اولان .

Aus-langen (ـَـَ فعلا +) a. (21) (*sép.*) (عمو) یتشمك ، كفایت ایتمك ، الویرمك .

Aus-lassen (ـَـَـ فعه متعه) p. (20) (*sép.*) ترك ایتمك ، صرف نظر ایتمك ، حذف ایتمك ‖ صالیویرمك ‖ seine Grausamkeit an Jemandem — برینه اجرای ظلم وتعدی ایتمك .

Aus-laufen (ـَـَ فعلا +) p. (20) (*sép.*) قوشمق ویا آقمغه ختام ویرمك ‖ (فعلا —) قوشوب چیقمق ‖ (بحر) برلیمان ویا كورفزدن چیقمق ‖ (مایعات حقنده) آقمق ، طاشمق ، دوكولمك ‖ (چیچك ونباتات حقنده) آچلمق ، پاطلامق .

Aus-läufer (ـَـَ ام) a. (40) (تجا) دكانلرده‌كی (صاتون آلنان اشیانك صاحبلرینه نقل و ایصالی مقصدیله استخدام اولنان) چوجق ‖ كلفان بكی .

Aus-laut (ـَـ ام) (38) هجا ویا صدای اخیر .

Aus-läuten (ـَـَ فعه متعه) b. (21) (*sép.*) چاك ایله برینك وفاتنی ویا برشیئك ختامنی اعلان ایتمك .

Aus-leeren (ـَـَـ فعه متعه) a. (21) (*sép.*) كاملاً بوشالتمق ، تخلیه ایتمك .

Aus-legen (ـَـَـ فعه متعه) a. (21) (*sép.*) خارجه قویمق ، یایمق ، سرمك ‖ پاره خرج وصرف ایتمك ‖ تأدیه وتسلیم ایتمك ، پشین پاره ویرمك ‖ تفسیر وشرح وتحشیه ایتمك ‖ (ع) —Soldaten عسكری برقوناقدن دیكر برقوناغه یرلشدیرمك .

Aus-leihen (ـَـَـ فعه متعه) o. (20) (*sép.*) اودونج ویرمك ، اقراض ایتمك .

Aus-lenken (ـَـَ فعه متعه) a. (21) (*sép.*) یر ویرمك ، یولدن ، استقامتدن چیقارمق ، آچمق .

Aus-lernen (ـَـَ فعه متعه وفعلا +) a. (21) (*sép.*) اوكره‌نوب بتورمك ، كاملاً اوكرنمك ‖ (فعه متعه) اوكره‌نوب بتورمك ، تمامیله ، هپسنی اوكرنمك .

Aus-lese (ـَـَ امؤ) (53) اعلا ، مشهور ، منتخب ، مجمه (شی) .

Aus-lesen (ـَـَ فعه متعه) f. (20) (*sép.*) انتخاب ایتمك ، سچمك ‖ اوقویوب بتورمك .

Aus-liefern (ـَـَ فعه متعه) a. (21) (*sép.*) كوندرمك ، تسلیم ایتمك ، ویرمك ‖ ترك ایتمك .

Aus-losen (ـَـَ فعه متعه) c. (21) (*sép.*) پیانقو چكمك ‖ (ع) قرعه چكمك ‖ **Auslosung** (امؤ) (49) قرعه .

Aus-lösen (ـَـَ فعه متعه) c. (21) (*sép.*) چوزمك ، قورتارمق ‖ خلاص ایتمك ‖ (تشر) چیقارمق ، آییرمق .

Aus-lüften (ـَـَ فعه متعه) b. (21) (*sép.*) هوالندیرمق ، هواسنی دكشدیرمك .

Aus-machen (ـَـَ فعه متعه) a. (21) (*sép.*) چیقارمق ‖ (آتشی) سوندورمك ‖ صویمق ‖ بر ایشی یولنه قومق ، اولوب بتورمك ، باشه چیقمق ‖ ایتمك ، یولمق ، وارمق ، بالغ اولمق ‖ فرق ایتمك .

Aus-marsch (ـَـ ام) (31) (ع) یوله چیقمه ، حركت .

Aus-marschi(e)ren (ـَـَ فعلا —) a. (21) (*sép.*) (ع) برشهردن ویا آخر بر موضع عسكریدن یوله چیقمق ، حركت وعزیمت ایتمك ‖ (فعلا +) بر یولی ویا مسافه‌یی یورویوب بتورمك ، قطع ایتمك .

Aus-melken (ـَـَ فعه متعه) a. (21) صاغمق ، احلاب ایتمك .

Aus-merzen (ـَـَ فعه متعه) c. (21) (*sép.*) رد ایتمك ، قبول ایتمامك ‖ ترسلمك ‖ حذف ایتمك .

Aus-messen (ـَـَ فعه متعه) m. (20) (*sép.*) اولچمك ‖ مساحه ایتمك ‖ عیاره اورمق .

Aus-miethen (ـَـَ فعه متعه) b. (21) (*sép.*) برخانه ویا دكانی كرایه ویرمك ‖ زیاده كرا تكلیفیله برینی چیقارمق .

Aus-möbli(e)ren (ـَـَ فعه متعه) a. (21) (*sép.*) [فر] دوشه‌مك .

Aus-münden (ـَـَ فعلا —) b. (21) (*sép.*) تلاق ایتمك ، یرلشمك ، (نهر) منصب اولمق .

Aus-müssen (ـَـَ فعلا +) c. (22) (*sép.*) طیشاری كیتمكه (چیقمغه) مجبور اولمق .

Aus-mustern (◡◡– فعل متع) a. ㉑ (*sép.*) يوقلمه ايتمك ، آيرو آيروب كوتوسى چيقارمق ‖ (ع) تشكيل وتنسيق ايتمك .

Aus-nahme (◡◡– اموٴ) (53) استثناء ‖ قاعده‌دن خارج اولان ‖ مستثنا .

Aus-nehmen (◡◡– فع متع) b. ⑳ (*sép.*) برشيدن آلق ، چيقارمق ‖ استثنا ايتمك .

Aus-packen (◡◡– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) اشيايى چوزمك ، صنديقدن چيقارمق ‖ چيقارمق .

Aus-pari(e)ren (◡◡◡– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) برطرف ايتمك ، دفع ايتمك .

Aus-pfeifen (◡◡– فع متع) n. ⑳ (*sép.*) ايصليق ودودوك چالمق ، برشرقى‌يى چالوب بتورمك ‖ يوها چاغيرمق ، ايصليق چالمق .

Aus-pichen (◡◡– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) زيفتلمك ، زيفت‌سورمك ‖ (بحر) قطراللامق ‖ (عمو) er hat einen ausgepichten Magen آنك معده‌سى طاشى (تيمورى) ييله اريدر .

Aus-plaudern (◡◡– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) نقل وحكايه ايتمك ‖ بوش بوغازلق ، كوه‌زه‌لك ايتمك ‖ ايوجه قونوشمق ‖ تواتر ايتمك .

Aus-plündern (◡◡– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) غصب وغارت ويغما ايتمك ، صويمق .

Aus-pochen (◡◡– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) (آوده) يره اوروب وياتپينوب آوى اوركوتمك وبوصورتله يووه‌سندن سوروب چيقارمق ‖ الچارپه‌رق وتپينه‌رك برينه‌يوها چاغيرمق .

Aus-geprägt (◡◡– ص) ㉑ عيان ، ظاهر ، وآشكار كوزه چارپار صورتده اولمق ‖ (پاره حقنده) ضرب اولنمش (سكه) .

Aus-pressen (◡◡– فع متع) c. ㉑ (*sép.*) ازوب ، صيقوب ياغنى ، صوينى چيقارمق .

Aus-prügeln (◡◡– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) ايوجه طياق آتمق ، ايصلاتمق ، پوستكسى چيقارمق .

Aus-pumpen (◡◡– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) طلومبه ايله چكمك ، بوشاتمق ‖ اودونج آلمق .

Aus-putzen (◡◡– فع متع) c. ㉑ (*sép.*) (موم ، لامبه امثالى) فتيلى كسه‌رك سونديرمك ‖ تعمير واصلاح ايتمك ‖ سيلوب سوپورمك ، تميزلمك .

Aus-quarti(e)ren (◡◡◡– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) برقوناقدن چيقارمق ‖ (ع) قوناق محلى دكشديرمك .

Aus-radi(e)ren (◡◡◡– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) قازيمق ، حك ايتمك ، قازيوب چيقارمق .

Aus-rangi(e)ren (◡◡◡– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) [فر] (g فرانسزجه j كبى اوقونور) يوقلايوب ايشه يرامياتى ، كوتوسنى چيقارمق ‖ يكيدن ترتيب وتشكيل ايتمك .

Aus-räuchern (◡◡– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) توتسيلمك ، دومانلامق ، دومانده قوروتمق ‖ برمحلى تعطير ايتمك .

Aus-räumen (◡◡– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) برشيئى ويابرمحلى بوشالتمق ، تخليه ايتمك ‖ (ع) برموضعى ترك وتخليه ايتمك .

Aus-rechnen (◡◡– فع متع) b. ㉑ (*sép.*) حساب ايتمك ، حساب ايدوب نتيجه‌سنى بولمق .

Aus-rede (◡◡– اموٴ) (52) لاف ، بهانه .

Aus-reden (◡◡– فع لا+) b. ㉑ (*sép.*) سويليوب بتورمك ، سويليه‌جكنى سويليه‌بيلمك ، لقردیسى يارم قالمامق ‖ lassen Sie mich سوزيمى كسميكز ! ، طوريكز بتوره‌يم ‖ Jemandem ‖ (فع متع) سويلمك ، تكلم ايتمك ‖ بيان ايتمك etwas برينك (سوزله) فكرينى چلمك ، فكريندن وازكچيرمك ، جايديرمق .

Aus-reichen (◡◡– فع لا+) a. ㉑ (*sép.*) يتيشمك ، كفايت ايتمك .

Aus-reißen (◡◡– فع متع وفع لا—) c. ㉑ (*sép.*) چكوب چيقارمق ، سوكمك ، قوپارمق ، ييرتمق و ياقيرمق ‖ قيرلمق ، ييرتلمق ، سوكلمك ، چاتلامق ‖ (ع) فرار ايتمك ‖ آله بيلديكنه كيتمك .

Aus-reiten (◡◡– فع لا—) n. ⑳ (زمان حالك ماضى صورتيله صيغه امريه‌سى) b. ㉑ (*sép.*) باركيرايله طيشارى، كزمكه كيتمك ، باركيرايله برمحلدن آخر برموقعه كيتمك ‖ (فع متع) بر باركيرى (بنوب) كزديرمك ‖ بنوب ايوجه تربيه ايتمك ‖ برمسافه‌يى آت اوزرنده اوله‌رق باركير خطوه‌سيله ؛ اولچمك .

Aus-reuten (◡◡– فع متع) b. ㉑ (*sép.*) برمحله ترلا آچمق ، چاپه اورمق .

Aus-richten (◡◡– فع متع) b. ㉑ (*sép.*) (ع) (صره‌لرى) حذا وبرابرلكه آلمق ‖ اجرا ايتمك ، ميدانه كتورمك ‖ حواله وسپارش ايتمك .

Aus-ritt (◡– ام) ㊳ باركيرله كزمكه چيقش .

Aus-rollen (◡◡– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) (آچيلوب) صاريلمش برشيئى آچمق ، ياتمق ، آچمق .

Aus-rotten (◡◡– فع متع) b. ㉑ (*sép.*) (يبانى اوتى) آييقلمق ، كوكندن چيقارمق ‖ (انسان حقنده) دفع وطرد ايتمك ، صره‌دن ، ديزيدن تبعيد ايتمك ؛ تميزلمك ، آييقلامق .

Aus-rücken (◡◡– فع لا—) a. ㉑ (*sép.*) (ع) بر (موقعدن) يوله چيقمق ، حركت ايتمك .

Aus-ruf (◡– ام) ㊳ نادراً جمعى ㉛ ندا ‖ فرياد وفغان ، ولوله ‖ استغراب .

Aus-rufen (◡◡– فع لا +) q. ⑳ (*sép.*) ندا ايتمك ، استغراب ايتمك ‖ (فع متع) باغيرمق ، اشيانك جنس ونوع وفيئاتنى چاغيرمق ‖ جهراً اعلان ايتمك ‖ **Aus-ruf=(ung)szeichen** (◡– (◡) ◡– الا) (غرا) (!) استغراب علامتى .

Aus-ruhen (◡◡– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) استراحت ايتديرمك ، راحتلنديرمق ، دينلنديرمك ‖ (فع لا+) استراحت ايتمك ، دينلنمك .

Aus-rupfen (◡◡– فع متع) a. und c. ㉑ (*sép.*) يولمق ، قوپارمق .

Aus-rüsten (◡◡– فع متع) b. ㉑ (*sép.*) تجهيز ايتمك ، قوشاتمق ، طوناتمق ‖ (ع) و (بحر) تسليح وتجهيز ايتمك ، كمينك آرمه‌سنى وآلات وادوات حربيهٔ سائره‌سنى طاقمق .

Aus-rüstung (◡◡– اموٴ) (ع) ㊾ تجهيز وتسليح ايتمه ‖ (ع) اسلحه وتجهيزات حربيهٔ عسكريه .

Aus-rutschen (◡◡– فع لا—) c. ㉑ (*sép.*) (عمو) قايمق ، سورچمك .

Aus-schluß (⏑⏑– ام) ㉖ (*sans pl.*) استثنا ، داخل حساب ايتمامه ، خارج براقمه ‖ رد ، عدم قبول وادخال .
Aus-schmücken (⏑⏑– فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) طوناتمق ، تزيين وتنظيم ايتمك ، سوسلمك .
Aus-schnappen (⏑⏑– فعلا +) a. ㉑ (*sép.*) طاغلمق ، كوشهمك ؛ (اوقحقنده) يايدن چيقمق .
Aus-schnauben (⏑⏑– فع +) a. ㉑ تنفس ايتمك ، نفس آلمق ‖ (فعمتع ، فعمطا) sich die Nase — شدتله بورنى سيلك وياسومكورمك .
Aus-schneiden (⏑⏑– فعمتع) n. ⑳ برپارچه كسوب چيقارمق ، كسمك ، اويمق .
Aus-schnitzen (⏑⏑– فعمتع) c. ㉑ كسمك ، اويمهجيلق ايتمك .
Aus-schöpfen (⏑⏑– فعمتع) a. und c. ㉑ (*sép.*) صو چكمك ، چكوب بوشالتمق ، صوينى قوروتمق .
Aus-schreiben (⏑⏑– فعمتع) o. ⑳ (*sép.*) يازوب بتورمك ، بلا نقصان ، كاملاً يازمق ‖ قوپيه ايتمك ، بريردن آلوب يازمق ‖ تعميماً يازمق ‖ كوسترمك ، بيلديرمك ، بللى ايتمك ايچون اوزرينه يازمق .
Aus-schrei-en (⏑⏑– فعمتع) o. ⑳ (*sép.*) حايقيرمق ، باغيرمق .
Aus-schuß (⏑– ام) ㉜ (تجا) آتيلهجق اولان وايشه يراميان اشيا ، دوكونتى ‖ سچمه ، منتخب ، باشدن باش ‖ (اشخاصدن بحث اولندقده) انجمن ، قوميسيون ، مجلس .
Aus-schütteln (⏑⏑– فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) سيلكمك ، صارصمق ، سيلكوب دوشورمك وياچيقارمق ؛ (سوپروتى كوفهسنى) دوكمك .
Aus-schütten (⏑⏑– فعمتع) b. ㉑ (*sép.*) دوكمك ، بوشالتمق ‖ (مجا) sein Herz — (يوركنى) دردينى آچمق ، دردينى آكلاتمق ‖ (فعمطا) (مجا) sich vor Lachen — (عمو) كولمهدن بايلمق ، كوله كوله قاتلمق .
Aus-schwärmen (⏑⏑– فعلا –) a. ㉑ (*sep.*) طاغلمق ، يايلمق ، چيقمق ‖ (ع) يناشيق نظامدن آوجيلق (طاغنيق) نظامه كچمك ، آوه چيقمق .
Aus-schweifen (⏑⏑– فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) هلال شكلنده كسمك ، اويمق ، تقويس ايتمك ‖ (صنع) (طوغرامهجيلقده) اويمق ‖ (فعلا ±) اوتهده برده طولاشمق ‖ صددك خارجنه چيقمق .
Aus-schwenken (⏑⏑– فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) يقامق ، چالقامق ، صودن يكورمك .
Aus-schwitzen (⏑⏑– فعمتع) c. ㉑ (*sép.*) ترلمك ، (ايچديكنى) ترليوب چيقارمق ‖ (مجا) (عمو) اونوتمق ‖ (فعلا –) انتتاخ وترشح ايتمك .
Aus-sehen (⏑⏑– فعمتع) l. ⑳ (*sép.*) ختامنه دكين نظر ايتمك ، باقمق ‖ انتخاب ايتمك ‖ (فعلا +) كورونمك ، بكزهمك ‖ (الا) b. ㊵ (*sans pl.*) كورينش ، ظاهر شكل وصورت ، هيئت وسيما .
Aus-sein (⏑– فعلا –) a. ⑲ (*sép.*) بتمش اولمق ، توكنمك ‖ طيشارى چيقمق وياكيتمش اولمق ، اوده ، ايچروده اولمامق .
Außen (⏑– حا) خارجاً طيشارى ، طيشاريده

Aus-rütteln (⏑⏑– فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) صارصوب ، سيلكوب ، صاللايوب چيقارمق .
Aus-sä-en (⏑⏑– فعمتع) b. ㉑ (*sép.*) اكمك ، كذا (مجا) .
Aus-sage (⏑⏑– امؤ) (53) ديلهيش ، سويلهيش ‖ تقرير ، افاده ‖ سوز (غرا) عرض ، مسند .
Aus-sagen (⏑⏑– فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) سويليوب ، بتورمك ‖ (عد) اقرار ايتمك ‖ افاده وبيان ايتمك .
Aus-satz (⏑– ام) ㉛ يبلاردو اويوتنده كيك باشلايهجغى كسديرمك اوزره چكيلان قوليو ‖ مسكين علتى ، جذام ، برص .
Aus-saugen (⏑⏑– فعمتع) g. ⑳ (*sép.*) اممك ، امهرك چيقارمق ‖ اموب بتورمك .
Aus-schank (⏑– ام) ㉛ (مشروباتى) آزار آزار صاتمه ، پراكنده صاتيش .
Aus-schau-en (⏑⏑– فعلا +) a. ㉑ (*sép.*) پنجره ويا آخر برمحلدن طيشارى باقمق ، نظر ايتمك ‖ traurig — حزن آميز ، مأيوس ومكدر كورنمك ‖ wie schaut es aus? كيفكز نصلدر ، نه خبر ؟ ‖ كورنمك ، بكزهمك .
Aus-scheiden (⏑⏑– فعمتع) o. ⑳ آييرمق ، چيقارمق ‖ (فعلا —) آيرلمق ، چيقمق ، برمحل ويا مأموريتندن چيقمق ، انفصال ايتمك .
Aus-schelten (⏑⏑– فعل متع) b. ⑳ (*sép.*) بريشه سويلمك ، آزارلمق .
Aus-schicken (⏑⏑– فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) برينى طيشارى كوندرمك .
Aus-schießen (⏑⏑– فعمتع) c. ⑳ (*sép.*) (مثلا بركوزى تفنك وامثالى شيله) اوروب چيقارمق ، برشيئى كيمك آلهجغى ميدانه چيقارمق اوزره ادعا ايله انداخت ايتمك ‖ (بغچو) (چيچك وآغاج والخ حقنده) سورمك ، چيقمق ، برتفنكى آتشله تجربه وقبول ايتمك ‖ sich — جبخانهيى توكتمك ‖ (فعلا –) چيقمق ، سورمك ، فيشقرمق .
Aus-schiffen (⏑⏑– فعلا —) a. ㉑ (*sép.*) (بحر) (كمى حقنده) قالقمق ، حركت ايتمك ‖ (فعلا +) (قبا تعبير) آبدست بوزمق ، ايشهمك ، صودوكمك ‖ (فعمتع) كميدن بوشالتمق ، چيقارمق .
Aus-schlachten (⏑⏑– فعمتع) b. ㉑ (*sép.*) قوش ، باليق ، صيغير وسائرهيى صويمق ، يوزمك وتميزلمك .
Aus-schlafen (⏑⏑– فعلا +) p. ⑳ ايوجه اويومق ، يورغونلغى آلنجهيه دكين اويومق .
Aus-schlag (⏑– ام) ㉛ (مرا. Aus-schlagen) .
Aus-schlagen (⏑⏑– فعمتع) r. ⑳ (*sép.*) اوروب چيقارمق ‖ دفع وطرد ايتمك ‖ (اوروب) قيرمق ، كسمك ، ويارمق ‖ (چماشورى) صيقمق ، صوينى صيقمق ، (يمورطهيى) قيروب آقيتمق ‖ رد ايتمك ‖ (نبا) سورمك ، چيقمق ، پاطلامق .
Aus-schließen (⏑⏑– فعمتع) e. ⑳ (*sép.*) قپامق ، سد ايتمك ‖ ich schließe Niemand davon aus هيچ بركيمسهيى آندن مستثنا طوتمام ‖ خارج براقمق ، داخل حساب ايتمامك .
Aus-schließlich (⏑⏑– صوحا) ㉔ مستثنا اولهرق ، داخل حساب ايدلديكى حالده ‖ قطعياً ؛ كاملاً ، تماميله ‖ خصوصى .

Aus-ſprache (ــَـ امؤ) ㊿ تلفظ ، تكلم ‖ die— برکلمه‌نك eines Wortes صورت تلفظی ‖ —bezeichnung (امؤ) اشارت تلفظیه .

Aus-ſprechen (ــَـ فعمتع) ⑳ d. (sép.) تلفظ ایتمك ، تکلم ایتمك ‖ سویلمك laſſen Sie mich— سوزیمی کسمیکز ، براقیکزده لقردیمی بتوره‌یم ‖ بیان فکر ایتمك ‖ (فعمطا) sich für Jemand— برینك لهنده سوزسویلمك ، لهنده ادارهٔ کلام ایتمك .

Aus-ſprengen (ــَـ فعمتع) ㉑ a. (sép.) قیروب آتمق ویا صیچراتمق ‖ (صویی) سرپمك ، پوسکورمك ، صیچراتمق ‖ (مجا) یایمق ، نشر ایتمك ، بوش بوغازلقله عالمه دستان ایتمك .

Aus-ſpringen (ــَـ فعلا +) ⑳ a. (sép.) طیشاری صیچرامق ، قاچمق ؛ (محبوسین حقنده) فرار ایتمك ؛ (اشیا حقنده) چاتلامق ، قیرلمق ، بوصورتله برشیئك بر پارچه‌سی دوشمك ‖ (اعضای وجود حقنده) چیقمق .

Aus-ſpritzen (ــَـ فعمتع) ㉑ c. (sép.) فیشقیرتمق ، صیچراتمق .

Aus-ſpucken (ــَـ فعمتع) ㉑ a. (sép.) توکوروب چیقارمق ، طیشاری توکورمك .

Aus-ſpulen (ــَـ فعمتع) ㉑ a. (sép.) چالقامق (برقابی) ییقامق ، صودن کچیرمك .

Aus-ſpüren (ــَـ فعمتع) ㉑ a. (sép.) بولوب چیقارمق ، ایزینی بولمق ، کشف ایتمك .

Aus-ſtaffi(e)ren (ــَـ فعمتع) ㉑ a. (sép.) تجهیز وتزیین ایتمك ، دوناتمق .

Aus-ſtand (ــَـ ام) ㉛ آله‌جق ، مطلوب ‖ وعده ، مهلت .

Aus-ſtatten (ــَـ فعمتع) ㉑ b. (sép.) طوناتمق ، بزه‌مك ، تجهیز وتزیین ایتمك ، سوسلمك ‖ چهاز ویرمك .

Aus-ſtechen (ــَـ فعمتع) ⑳ d. (sép.) برشیئله دورتوب چیقارمق ‖ ein Glas Waſſer— (عمو) برقدح صویی یووارلامق .

Aus-ſtecken (ــَـ فعمتع) ㉑ a. (sép.) طیشاری چیقارتمق ویا اوزاتمق .

Aus-ſtehen (ــَـ فعلا ±) ⑳ t. (sép.) چکمك ، تحمل ایتمك ، طیانمق ‖ haben— آله‌جقلو اولمق ، آله‌جغی اولمق .

Aus-ſteigen (ــَـ فعلا —) ⑳ o. (sép.) (آرابه ، واپور وامثالی شیدن) اینمك ویا چیقمق .

Aus-ſtellen (ــَـ فعمتع) ㉑ a. (sép.) (اشیا وسائره حقنده) اشترایه چیقارمق ، سرکی‌یه قومق ‖ (پیانقو وامثالی) میدانه چیقارمق ، ایادئ تداوله ویرمك ‖ (ذم وتقبیح ویا اعتراض ایتمك اوزره) درمیان ایتمك ‖ (ع) (قره‌غولی) دیکمك .

Aus-ſtellung (ــَـ امؤ) ㊾ سرکی ، معرض die Welt— (دنیا سرکیسی ، جهان معرضی) کرهٔ ارضك برنقطهٔ متمدنه‌سنده کشاد اولنان بر سرکی‌یه ممالك متمدنهٔ سائره‌نك دخی متفقاً دخالت واشتراکلریله حصوله کلان (سرکئ عمومی) (۱۹۰۰ سنهٔ افرنجیه‌سنده (پارس) شهرنده آچیله‌جق سرکئ عمومی مثللو .)

(ع) böſchung— (امؤ) (استحکا) اسنادمقابلی ، (ع) werk— (الا) (استحکا) استحکامات منفردهٔ خارجه ، مفرزطابیه .

Aus-ſenden (ــَـ فعمتع) ㉒ a. خارجه یوللامق ، سوق ایتمك ، طیشاری کوندرمك .

Außer (ــَـ حرجر) (مفعول الیه‌آلور) خارج Dienſt ſein— خدمتدن ، نوبتدن چیقمش اولمق ؛ تقاعد ایدلمش بولنمق ‖ Acht laſſen— نظراعتباره آلمامق ، اهمیت ویرمامك ‖ ich habe ihm— keinen Freund بنم آندن بشقه دوستم یوقدر ‖ halb— (ص) خارج ، خارجده ‖ ordentlich— gewöhnlich— فوق‌العاده ، خارق‌العاده ‖ ſich ſein— کندوینی غائب ایتمش بولنمق ، فنا حالده حدتلنمك .

Aeußere (ــَـ ص والا) ㊾ خارجی ، طیشاریسی ، طیشاریدن کورینشی ، حال وهیئت ظاهری ‖ قیلیق ، قیافت .

Außer-dem (ــَـ حا) بوندنبشقه ، بوندن فضله ؛ بوندن صرف نظر .

Äußerlich (ــَـ ص) ㉔ خارجاً ، کورینشده .

Äußern (ــَـ فعمتع) کوسترمك ، اظهار ایتمك ‖ بیان وافاده ایتمك ‖ برشیئه دائر بیان (ایو ، کوتو) رأی وافکار ایتمك .

Aus-ſetzen (ــَـ فعمتع) ㉑ c. (sép.) (ع) eine Wache— برقره‌غول (نوبتچی) دیکمك ‖ سرکی‌یه قومق ، تماشایه وضع ایتمك ‖ (اعتراض یوللی) اخطار ودرمیان ایتمك ‖ قطع ایتمك ، تعطیل ایتمك .

Aus-ſicht (ــَـ امؤ) ㊾ منظره ، کورینیش ‖ فکر ، نیت ‖ نقطهٔ نظر ‖ امیدوانتظار .

Aus-ſingen (ــَـ فعمتع) ⑳ a. (sép.) برالحانی ، ترکی‌یی سویلیوب بتورمك ؛ نهایتنه دکین چاغیرمق .

Aus-ſinnen (ــَـ فعمتع) ⑳ b. (sép.) دوشونوب بولمق ، اختراع ایتمك ؛ تعقل ایتمك .

Aus-ſöhnen (ــَـ فعمتع) ㉑ a. (sép.) اوزلاشدیرمق ، باریشدیرمق .

Aus-ſöhnung (ــَـ امؤ) ㊾ باریشمه .

Aus-ſondern (ــَـ فعمتع) ㉑ a. (sép.) سچوب آییرمق ، آییرمق .

Aus-ſpähen (ــَـ فعمتع) ㉑ a. (sép.) جاسوسلق ایتمك ، تجسس ایتمك ، کوزتلمك ، جاسوسلقله آخره معلومات ویرمك .

Aus-ſpannen (ــَـ فعمتع) ㉑ a. (sép.) کرمك ؛ اوزاتمق ‖ (بارکیری) آرابه‌دن چیقارمق .

Aus-ſpei-en (ــَـ فعمتع) ⑳ o. (sép.) کذلك (فعلا +) اکثریا توکورمك ؛ پوسکورمك ، چیقارمق .

Aus-ſpielen (ــَـ فعمتع) ㉑ a. (برپارتی‌یی) اوینایوب بتورمك ‖ مثلا : die Uhr— بر ساعتی قزانمق ایچون ادعاسنه اویون اوینامق .

Aus-ſpioni(e)ren (ــَـ فعمتع) ㉑ a. (sép.) (عمو) جاسوسلق ایتمك .

Aus-ſpötteln (ــَـ فعمتع) ㉑ a. (sép.) اینجه‌دن اینجه‌یه استهزا ایتمك ، اوفاقدن آلای ایتمك .

Aus-ſpotten (ــَـ فعمتع) ㉑ b. (sép.) بریله آلای ایتمك ، استهزا ایتمك ، اکلنمك .

طيشارى چيقمق ‖ طوغرى يولدن صاپمق ‖ بر خدمت ويا مأموريتدن چيقمق ‖ آبدست بوزمق .

Aus-trinken (فعمتع) a. ⑳ (*sép.*) بر بارداق ويا قدحى بوشالدنجيه دكين ايچمك ‖ ايچوب بتورمك .

Aus-tritt (ام) ㊳ چيقمه ، طيشارى چيقمه ‖ ترك منصب ومأموريت ‖ بالقون ‖ فرار ‖ آبدستخانه .

Aus-trocknen (فعمتع) b. ㉑ (*sép.*) قورودمق ، قورولامق ‖ (فعلا —) قورومق .

Aus-tröpfeln (فعلا —) a. ㉑ (*sép.*) طامله طامله آقمق ‖ (فعلا +) (عمو) es hat ausgetröpfelt يغمور كسلدى .

Aus-tropfen (فعلا —) a. und c. ㉑ (*sép.*) طاملامق .

Aus-üben (فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) اجرا ايتمك ‖ تعليم ايتمك .

Aus-verkauf (ام) ㉛ طوپدن صاتمه ‖ تصفيه ، بردكانك مالنى اوجوز وفيئات عاديسندن دون بر فيئاتله كاملاً صاتمه .

Aus-wachsen (فعلا —) r. ⑳ (*sép.*) بيومك ‖ حد غايه‌سنه دكين بيومك ، وارمق .

Aus-wahl (امؤ) ㊾ سچمه ، انتخاب ، آييرمه .

Aus-wählen (فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) آييرمق ، سچمك ، انتخاب ايتمك .

Aus-wand(e)rer (ام) a. ㊵ مهاجر .

Aus-wandern (فعلا —) a. ㉑ (*sép.*) هجرت ايتمك ، برمحلدن آخر برمحله نقل مكان ومسكن ايتمك .

Aus-wärtig (ص) ㉑ خارج ، خارجى ‖ اجنبى .

Aus-wärts (حا) خارجاً ، خارجه طوغرى ، طيش طرف ، طيش طرفه .

Aus-waschen (فعمتع) r. ⑳ (*sép.*) (برلكه‌يى) يقايوب چيقارمق ‖ يقامق ، يقايوب بتورمك .

Aus-wechseln (فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) برشيئى آخر برشيئله دكشديرمك ، تراميا ايتمك ‖ (پاره‌يى) بوزمق .

Aus-weg (ام) ㊳ مخرج ، منفذ ، ممر ‖ صوك ، عاقبت ، انجام ‖ چاره ، واسطه ، يول ، طريق ، اصول ، امكان .

Aus-weichen (فعلا —) n. ⑳ (*sép.*) برينه يول ويرمك ؛ (موسيق) برصدادن ويا مقامدن آخرينه كچمك ‖ فرق ايتمك ، اختلاف ايتمك ‖ اجتناب ايتمك ، برشيدن (قورنازلقله) ، بالتقريب چكلمك وايشك ايچندن چيقمق .

Aus-weiden (فعمتع) b. ㉑ (*sép.*) (برآوك) اشكنبه‌سنى ، قارننك ايچنى چيقارمق .

Aus-weis (ام) ㊳ جمعى ㊱ اثبات ‖ دليل ، برهان ‖ رسماً وقانوناً طانيمه ، تصديق .

Aus-weisen (فعمتع) o. ⑳ اثبات وتصديق ، طانيمق ‖ برمحلده اسكان وآرامى منع ايتمك ؛ دفع وطرد ايتمك .

Aus-weiten (فعمتع) b. ㉑ (*sép.*) بوللاشديرمق ، كنكشلتمك .

Aus-wendig (ص وحا) ㉔ خارجى ، خارجاً ، طيشاريدن ‖ (مجا) —lernen ازبره اوكرنمك ؛ —lesen ازبردن اوقومق .

Aus-sterben (فعلا —) b. ⑳ (*sép.*) die Familie (N.) ist ausgestorben قامليا‌سى (N.) كاملاً وفات ايدوب نسل ونامى نابديد اولمشدر ‖ „ausgestor-bene Straße سكنه‌سى وفات ايتمش سوقاق .

Aus-steu-er (امؤ) (55) كوچك اشيا ‖ جهاز ‖ (تشر) چزمهٔ اليانى .

Aus-steu-ern (فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) تجهيز ايتمك ‖ جهاز ويرمك ‖ ايراد وسرمايه تخصيص ايتمك .

Aus-stochern (فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) sich— die Zähne— ديشلرينى ديش هلاليله تميزلمك .

Aus-stopfen (فعمتع) a. und c. ㉑ (*sép.*) املا ايتمك ، بر شيئك درونتى قيتيق وسائره ايله طولديرمق وطيقامق ‖ (حيوانك توكنى) يولمق .

Aus-stoßen (فعمتع) p. ⑳ (*sép.*) ايتوب ، دورتوب ، سوروب ، تپوب طيشارى چيقارمق ويا آتمق ‖ دفع وطرد ايتمك .

Aus-strecken (فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) (وفعمطا) يايلمق ، توسع وامتداد ايتمك ‖ كرمك ‖ sich— den Arm— قولنى اوزاتمق .

Aus-streichen (فعمتع) n. ⑳ (*sép.*) چيزمك ، (اسمى) بوزمق ‖ سيلمك ، اوزرينه چيزكى چكمك ، چيزوب بطال ايتمك ، اوزرينه بطال چكمك .

Aus-strömen (فعلا —) a. ㉑ (*sép.*) سل كبي آقمق ، جريان ايتمك ‖ انتشار ايتمك ‖ آقين آقين (بريردن) چيقمق ‖ (نهر حقنده) دكزه منصب اولمق ‖ (ضيا وحرارت حقنده) انتشار ايتمك .

Aus-studi(e)ren (فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) برشيئى ايوجه وصوكنه دكين اوكرنمك ، تحصيل ايتمك ‖ برشى حقنده تدقيقاتده بولنمق .

Aus-stürmen (فعلا —) a. ㉑ (*sép.*) طيشارى آتلمق ، صبرسزلقله طيشارى فيرلامق .

Aus-suchen (فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) آرامق ، سچمك ، انتخاب ايتمك .

Aus-tausch (ام) ㊳ دكشمه ، مبادله ‖ دكشديرمه ‖ برشيئك مقابلنده ديكر برشى ويرمه ، آلمه .

Aus-tauschen (فعمتع) a. und c. ㉑ (*sép.*) دكشديرمك ‖ مبادله ايتمك ‖ بر شيئك قارشولغنى ويرمك ‖ Grüße— بر برينه سلام ويرمك ، سلاملاشمق .

Auster (امؤ) (53) [روم] (تا طبيعه) استريديه .

Aus-thun (فعمتع) b. ㉒ چيقارمق ، اخراج ايتمك ‖ (آتش حقنده) سونديرمك .

Aus-tilgen (فعمتع) a. ㉑ (*sép.*) (ماليه‌جه) تصفيه ايتمك ، امحا ، افنا ايتمك ‖ بتورمك ، صوكنه ايرديرمك ‖ لغو ايتمك .

Aus-tragen (فعمتع) r. ⑳ (*sép.*) طيشارى كوتورمك ، نقل ايتمك ‖ (فعلا +) بالغ اولمق .

Aus-treiben (فعمتع) o. ⑳ (*sép.*) بر يردن سوروب ، (قوغوب) چيقارمق ‖ (حيوانات حقنده) (اوتلغه) چيقارمق ‖ (فعلا —) سورمك ، چيقمق .

Aus-treten (فعلا —) l. ⑳ طيشارى كيتمك ،

Aus-werfen (ـَـَ فع متع) a. (20) (*sép.*) طیشاری آتمق ، خارجه آتمق ، فیرلایوب چیقارمق ، فیشقیرتمق ‖ چقارمق ، آتمق ، استفراغ ایتمك .

Aus-wetzen (ـَـَ فع متع) c. (21) (*sép.*) سیوریلتمك ، کسکینلتمك ‖ انتقام آلمق ، اخذثار ایتمك ‖ مقابلهٔ بالمثل ایتمك .

Aus-wickeln (ـَـَ فع متع) a. (21) (*sép.*) صارلمش بر پاکت ویا سائره‌یی آچمق ، صارغیدن چیقارمق ‖ آچمق ، حل ایتمك .

Aus-wischen (ـَـَ فع متع) a. (21) (*sép.*) سیلوب چیقارمق ‖ (مجا) (عمو) Jemandem die Augen— برینك کوزینی بویامق ، الداتمق ، بوغمق .

Aus-wuchs (ـَـَ امْ) (31) بیومه ، چوغالمه ، تکثر وتوسع .

Aus-wurf (ـَـَ ام) (31) طیشاری آتمه ، چیقارمه ‖ (بالغم) توکورمه .

Aus-zahlen (ـَـَ فع متع) a. (21) (*sép.*) تأدیه ایتمك ، پاره‌سنی ویرمك .

Aus-zapfen (ـَـَ فع متع) c. *und.* a. (21) (*sép.*) شراب (وسائره‌یی) فوچیدن چیقارمق ، فوچی‌یی بوشالتمق .

Aus-zehren (ـَـَ فع متع) a. (21) (*sép.*) ییوب ایچوب بتورمك .

Aus-zeichnen (ـَـَ فع متع) b. (21) (*sép.*) تمییز وتفریق ایتمك ؛ اوزرینه علامت واشارت قومق ‖ برینی نشان ویا سائره ایله تلطیف ایتمك .

Aus-zeichnung (ـَـَ امؤ) (49) علامت ، اشارت ، مارقه ‖ تلطیف ومکافات اوزره ویریلان نشان وسائره ‖ امتیاز .

Aus-ziehen (ـَـَ فع متع) f. (20) (*sép.*) چکوب چیقارمق ، طیشاری چکمك ، چکمك ‖ (براودن) چیقمق .

Aus-zieren (ـَـَ فع متع) a. (21) (*sép.*) سوسلمك ، تزیین ایتمك .

Aus-zug (ـَـَ ام) (31) چیقمه ، خروج ‖ (اودن) طاشینمه ‖ هجرت ‖ خلاصه .

Automat (ـَـَ ام) (51) [روم] آلات محرکه‌سی کندی داخلنده بولنان ماکینه ، قورمله ایله حرکت ایدن ماکینه ، متحرك بالذات ماکینه ‖ آحمق آدم .

Axt (ـَ امؤ) (35) بالطه ، ساطر .

Azur (ـَـ الا) a. (42) [فارسی] آچیق مائی ، کوك رنکی .

Azur(e)n (ـ) ـَـ صـ) (24) [فارسی] کوك رنکی ، کوك رنکنده اولان .

B.

B (ـَ الا) (55) آلمانجه الفبانك ایکنجی حرفی وحروف غیرصدائیه‌نك برنجیسی .

Ba (ـَ حرتد) آ! ، عجایب ! (تقبیح مقامنده دخی مستعملدر) .

Ba(a)r (ـَ صـ وحا) (24) (پاره حقنده) نقد اقچه ، نقداً .

Baba (ـَـَ امؤ) (56) (چوجق لساننده) یتاق ‖ — machen اویومق ، نی نی یاپمق ‖ [اسلاوجه] (54) بیوك والده ، قوجه‌قاری ‖ (56) بابا دنیلان چورك ، طاتلی .

Babel (ـَـ اخالا) (56) (جغر) « بابل » شهر مشهوری ‖ das neue— « پارس » شهر مشهوری ، « یکی بابل » .

Babylon (ـَـَ اخالا) (56) (جغر) =Babel .

Bach (ـَ ام) [Becken : ویاخود backen] (31) دره .

Bache (ـَـَ امؤ) (53) یبانی خنزیرك دیشیسی .

Bachstelze (ـَـَ امؤ) (53) (تاطبیم) قویروق صاللایان قوشی .

Back (ـَ حا) (بحر) کیرو ، آرقه ، آرقه‌دن ، آرقه‌یه ، کیرودن کیرویه ‖ (امؤ) (49) (بحر) بحریه افرادینك یمك قاراوانه‌سی .

Backbord (ـَـَ الا) (بحر) کمینك صول یانی ، سنجاق ، کمینك سنجاق طرفی .

Backe (ـَـ امؤ) (53) =Backen .b (40) (امؤ) یناق ، رخ .

Backen (ـَـ فع متع) a. (21) قیزارتمق ‖ (فعلا ±) یاپشمق ، طونوب قاتیلاشمق ، بربرینه قاینامق .

Bäcker (ـَـ ام) a.(40) اکمکجی .

Bad (ـَ ویاخود ـَ) (25) حمام .

Baden (ـَـ فع متع) b. (40) حمامده ییقانمق ‖ (فع لا +) ییقانمق .

Bagage (ـَـَـ امؤ) (53) [فر] اشیا (ع) آغرلق ، قافله .

Bagatelle (ـَـَـَـ امؤ) (53) [فر] هیچ اولان ، اوفاق تفك ‖ Das ist keine— بوچوجق ایشی دکل ، آزیرشی دکل .

Bahn (ـَ امؤ) (49) یول ، طریق ؛ Eisen— تیمور یولی ، شمندوفر ‖ Eis— آیاقلره طاقیلان اوفاق تیمور قیزاقلر واسطه‌سیله قیزاق قایلمجق اولان وعلی الاکثر اوفاق کولجك وبیوك حوض کبی محللرده صویك طوڭمسیله حاصل اولان محل ‖ (ع) Geschoß— محرك مرمی .

Bahnhof (ـَـَ ام) (31) شمندوفر موقفی ، استاسیون .

Bahnen (ـَـ فع متع) a. (21) einen Weg— بریول آچمق ‖ (مجا) Jemandem den Weg— برینه ارائهٔ طریق ایتمك ، یول آچمق .

Bahre (ـَـ امؤ) (53) حمال صیریغی ‖ اشیا و یاخسته ویا سائره نقلنه مخصوص ال (دستکیره) تسکره‌سی .

Bake (ـَـ امؤ) (53) (ع) شاخص ، مسافه تخمین ومساحه‌سنه مخصوص اولان قازیق ‖ (بحر) نشان طاشی ‖ شماندیره .

Bald (˘ حا) آزوقتـده ، درعقب ، همان ، يقيناً ‖ thunlichst— (حا) سرعت ممكنه ايله (ياپيله‌جق صورتده) ، فى‌الحال .

Baldig (˘˘ صـ) (24) سريع ‖ يقين ‖ (حا) عن قريب ، يقيناً .

Baldri-an (¯˘¯ ام) (38) [لاتينيجه] (نبا) كدى اوتى ، حشيشة الهره .

Balg (˘ ام) (31) قابوق، قوان ، قوز ، قشر ، (حيوانات حقنده) درى ، كورك .

Balgen (˘˘ فعـ متعـ وفعـ مطا) .a (21) توى دكيشديرمك ‖ صويمق ، صويلق ‖ بوغاز بوغازه كلك ، دوكشمك .

Balken (˘¯ ام) .b (40) ديرك ، كيريش ‖ آره‌نك اورته شريدى .

Ball (˘ ام) (31) يوارلاق ، طوپارلاق ، بيلاردو بالى ‖ فرانسزجه‌دن مأخوذ اوله‌رق (بالو) دانس شنلكى .

Ballast (˘˘ ام) (38) (بحر) صفرا ، صابورا .

Ballen (˘˘ ام) .b (40) ال وآياق باش پرمقلرينك تحتنده بولنان قبا اتلى محل (حيوانات حقنده) طبان ‖ اوكچه ‖ تجارتده قماش ويا كاغدكبى شيلرك بر مقدار ويا برمقياس معينده اوله‌رق برآره‌يه كتوريلان طوپى (باليه) .

Bal(l)iste (˘˘˘ امؤ) (53) (ع) [روم] زمان‌قديمده مستعمل آلات حربيه‌دن منجنيق .

Bal(l)istik (˘˘˘ امؤ) (49) (ع) [روم] فن رمى ، فن انداخت ، باليستيق .

Balsam (¯˘ ام) (38) [عر] بلسم ، پلسنك .

Bambus (˘˘ ام) (36) هند قامشى ، هزارن .

Band (˘ ام) (31) [binden] جمعى (Bände) جلد (كتاب) ‖ (الا) جمعى (Bänder) باغ ، عنان ‖ ايپ شريد ‖ قپو وسائره رزه ومنتشه‌سى ‖ دمت .

Bandage (˘˘˘ امؤ] (53) [فر] (g=فرانسزجه j)(جرا) باغ ، صارغى .

Bande (˘˘ امؤ) (53) [فر] كنار ، چارچوه ‖ طوپ، سورى ‖ von Räubern— خرسز سوريسى .

Bändiger (˘˘˘ ام) .a (40) ضبط ايدن، تحت اطاعته آلان، حيوان وحشيه‌يى رام ايدن كيمسه .

Bandit (¯˘ ام) (51) [ايتا] حيدود ، قطاع طريق ، يول كسيجى .

Bang(e) (˘˘ صـ) (24) [enge] قورقونج ، مدهش ، مخوف (قبا تعبير) !machen gilt nicht — قورقوتمق پاره ايتمز ! ‖ قورقمش ، قورقاق اوركك .

Bange (˘˘ امؤ) (53) (sans pl.) (عمو) قورقو، خوف، دهشت ، اوركه .

Bank (˘ امؤ) (29) جمعى (Bänke) صره ، رحله ، بغچه وسائر محالده اوتورمغه مخصوص وعلى الاكثر كيروسيله يان‌طرفلرينه طيانيلور صره ‖ (مجا) Auf die lange—schieben صاوصالمق ، اوزاتمق ‖ (ع) طوپ بار بته‌سى ‖ بانقه ، حكومت ويا شركت بانقه‌سى .

Bank(e)rotti(e)ren (˘˘˘(˘)(˘)فعلا +) .a (21) [ايتا] اعلان افلاس ايتمك ، باتمق ، طوپ آتمق .

Bankier (فرانسزجه‌ده اولديغى‌كبى تلفظ اولنور ام) (56) [فر] بانكر، بانقه صاحبى اولان ‖ پك زنكين اولان كيمسه .

Banko (¯˘ الا) (56) (sans pl.) [ايتا] (تجا) پاره .

Bann (˘ ام) (43) اوغرامه ، اصابت ، دوچار ‖ جاذبه ، افسون ، سحر .

Banse (˘˘ امؤ كذا ام) (53) (زرا) (آلمانياى شمالى تعبيرى اوله‌رق) ارزاق انبارى ، صمانلق .

Bar (¯ صـ) (24) چيپلاق ، عريان mit—em Haupte آچيق باش اوله‌رق ‖ (عمو) und bloß— چيرچيپلاق ، ديم‌ديوزلاق ، عريان ‖ آچيق، آشكار .

Bär (¯ ام) (51) ، .a (42) (تا طبيعه) آيو ، Bärin (امؤ) (50) ‖ (قوزمو) der kleine— دب اصغر ، der große— دب اكبر .

Baracke (˘˘˘ امؤ) (53) [فر] باراقه .

Baranke (˘˘˘ امؤ) (53) [اسلاو] آستراقان قوزيسى .

Barbarisch (˘˘˘ صـ) (24) بار بارجه‌سنه .

Barbe (˘˘ ام) (52) بربرستان باركيرى ‖ (امؤ) كذا (53) (تا طبيعه) سازان باليغى ‖ باربونيا .

Barbier (¯˘ ام) (43) [فر] بربر، پروكار .

Barchent (˘˘ ام) (38) (تجا) ديمى ، وديمى بزى .

Baret(t) (˘˘ الا) (38) [فر] تاكيه ، على الاكثر قردينالرك كيدكارى قرمزى تاكيه .

Barke (˘˘ امؤ) (56) (بحر) صندال؛ الق‌دوزنهركميسى، بونوعدن اولان معونه .

Bärme (˘˘ امؤ) (53) (sans pl.) مايه ، خميره ‖ بيرا كوپوكى .

Barmherzig (˘˘˘ صـ) (24) مرحمتلو ، شفقتلو ، رحيم ! ! seid—mit mir بكا عنايت ايديكز ، لطف ايديكز ، مرحمت ايديكز ، آجييكز .

Barock (˘˘ صـ) (24) [پورتكيز] عجيب غريب ، تحف، بيچمسز ، غيرمنتظم .

Baronisi(e)ren (˘˘˘˘ فعـ متعـ) .a (21) بارون‌عنوانى ويرمك ‖ (فعـ لا +) بارونلاشمق ، بارون عنوانى طاقمق ، بورتبه‌يه ، اصيللر صنفنه كيرمك .

Barri-ere (امؤ) (53) [فر] (نهايتكى هجه تلفظ اولنور) پارمقلق ، سده ، پارمق‌قپو .

Barrikade (˘˘˘˘ امؤ) (53) [فر] باريقاد ، يول وسائره‌يى كسمك اوزره طاش طوپراق آغاج وامثالى اشيادن متشكل‌سده ، متريس .

Barrikadi(e)ren (˘˘˘˘ فعـ متعـ) .a (21) [فر] باريقادلق .

Barsch (¯ ام) (38) [لاتينيجه] (تا طبيعه) طاتلى صو حانيه بالغى .

Barsch (˘ صـ) (21) (لذتجه) سرت ، ككرك ، يورق ‖ (مجا) سرت ، قبا ، نزاكتسز .

Bart (¯ ام) (31) صقال ‖ (مجا) Jemandem einen—machen برينى بوغمق ، آلداتمق ، دوه ياپمق .

Basalt (˘˘ ام) (38) [لاتينيجه واصلاً قديم مصر] (معد) اراضئ بركانيه‌ده بولنان بازالت‌طاشى، سياه مرمر، محك‌طاشى.

Baschlik (˘˘ ويا ˘˘ ام) (56) [تركجه] باشلق، برنوع قادين تاكيه ويا حوتوزى .

Base (˘ـ ا مؤ) (51) [آلمانجه] (نسادن اولان خصم واقربا) خاله، تیزه، وبونلرك قیزچوجقلری.

Basis (˘ـ ا مؤ) [روم] (معما، کیمیا، ریا) تمل، اساس، اصل.

Baß (ـ ا م) [ایتا] (مو) موسیقیده قبا ودرین صدا، باسو ‖ چالغیده بوصدایی چالان ویاچاغیران کیمسه؛ (38) و (31) — geige (ا مؤ) باسو کمانی.

Bast (ـ ا م) (ا لا) (38) و (31) (نبا) آغاج ویا نباتات کتابیه‌سی؛ اوست قابوغی ویادریسی ‖ (آوجیلقده) کیك وسائره‌نك یکی چیقان بوینوزلری اوزرنده بولنان دری.

Bastard (˘ـ ا م) (38) [فر bâtard] پیچ، ولد نامشروع ‖ (حیوانات ونباتات حقنده) آزمه.

Bastei (ـ˘ ا مؤ) (49) [ایتا] (ع) باستیون.

Bataillon (ـ˘˘ الا) (38) [فر] (باتالیون اوقونور) طابور.

Batist (ـ- ا م) باتیسقه.

Bau (ـ ا م) جمعی (کذلك Bauten) بنا، انشا، تأسیس ‖ ابنیه ‖ فلاحت، حراثت ‖ لاجل التذکار یاپیلان ابنیه ویا هیکل وسائره ‖ meister — (ا م) معمار باشی، قالفه؛ stelle— ابنیه انشاسنه مخصوص یر، عرصه.

Bauch (ـ ا م) (31) قارین، بطن ‖ schmerz— (ا م) قارین آغریسی.

Bau-en (˘ـ فعـ متعـ) (21) a. بنا وتأسیس قیلمق، انشا ایتمك ‖ زرع وحرث ایتمك ‖ sein Nest — کندیسنه یر یورد حاصل ایتمك، یاپمق ‖ (فعـ لا +) بنا ایتمك، قورمق ‖ auf mein gutes Recht—d کندی حق وصلاحیتمه کوکنه‌رك.

Bau-er (˘ـ ا م) (40) a. کویلی، Bäuerin کویلی قاریسی ‖ Was versteht der — vom Gurkensalat اشك خوشابدن نه آکلار.

Bau-er (˘ـ ا م) (40) a. بنا ایدن معمار ‖ بانی ‖ اکوب بیچان ‖ (41) (ا م) Bäu-erin (امؤ) علی العموم کویلی (ارکك، قادین).

Baum (ـ ا م) (31) آغاج، شجر — hoch (ص) آغاج کبی، یوکسك، طاغ کبی، دیو کبی؛ kuchen — (ا م) مخروطی الشکل یوکسك واورته‌سی بوش طاتلی پاسته؛ schröter — (ا م) (تا طبیعه) اوصورغان بوجکی؛ Wolle — اوچورتمه؛ (امؤ) پاموق.

Bausch (ـ ا م) (31) Bausche (55) (ا مؤ) صمید واری قبارتمه یاصدق؛ البسه‌ده یاقه ویا دیرسك قسمنده یاپیلان قبارتمه.

Bause (˘ـ ا مؤ) (55) (رسامقلده) صمان کاغدینك اطرافی ایکنه‌لنه‌رك نقل اولنان رسم؛ دلیکلی مودل.

Bazar (ـ- ا م) (38) بازار، چارشو.

be (ادات ابتدا) [bei] دن مختصر اولوب افعال لازمه‌یی متعدی قیلار بناءً علیه مفعول به آلور ودائما (insép.). مثلا auf etwas achten برشیئه دقت ایتمك، حرمت ورعایت ایتمك. دیمك ایکن اشبو be اداتی مصدر مذکورك ابتداسنه کلنجه اشبو مصدرك معناسی دکشدیره‌رك ومفعول به آله‌رق etwas – be-achten برشیئی کوزدن کچورمك مطالعه ایتمك کبی معنالره کلور.

Be-absichtigen (˘˘ـ˘ فعـ متعـ) (21) b. (insép.) برشیئی یاپمق ایتمك نیت وفکرنده بولنمق، تاصارلامق.

Be-achtens-werth (ـ˘ـ˘ صـ) (24) شایان دقت، شایان مطالعه.

Be-amte(r) (˘ـ˘ ام) (12) حکومت مأموری ‖ مصلحتکذار.

Be-anspruchen (˘ـ˘˘ فعـ متعـ) (21) a. (insép.) طلب ایتمك، ادعا ایتمك، الاستمك ‖ استرداد دعواسی ایتمك.

Be-antworten (˘ـ˘˘ فعـ متعـ) (21) b. (insép.) برسؤاله ویاآخر برشیئه جواب ویرمك، (برمکتوبه) قارشولق یازمق.

Be-arbeiten (˘-˘˘ فعـ متعـ) (21) b. (insép.) چالشمق، برشیئله اوغراشمق، برشیئی برشکل وهیئت مخصوصه ومطلوبه‌یه قویمق ‖ (زرا) اعمار ایتمك.

Be-aufsichtigen (˘˘ـ˘˘ فعـ متعـ) (21) a. (insép.) نظارت ایتمك. کوز آلتنده بولندیرمق.

Be-aufsichtiger (˘˘ـ˘˘ ام) (40) a. ناظر، مفتش، بکجی، قولجی، قوریجی.

Be-bau-en (˘ـ˘ فعـ متعـ) (21) a. (insép.) (یرلری ویااراضی‌یی) زرع وحرث ایتمك ‖ ایشلتمك.

Beben (˘ـ فعـ لا +) (21) a. (حدتندن) تیتره‌مك، تزلزل ایتمك ‖ (احوال خصوصیه‌ده) چارپمق، اورمق معناسنه دخی کلور das Herz bebt mir یورکم چارپیور، حوپ حوپ ایدییور.

Be-brüten (˘ـ˘ فعـ متعـ) (21) b. (insép.) قولوچقه یاتیرمق، یاتمق.

Becher (˘ـ ام) (40) a. [لاتینجه] بارداق، صو وسائره طاسی ‖ زار آتمق اوزره مشیندن معمول وبارداق شکلنده‌کی قاب ‖ Aschen— توتون طبله‌سی.

Becken (˘ـ الا) (40) b. مدور ودوز طاس. قاب، لکن، لنکر ‖ حوض، قورنه ‖ (موسیقی) زیل ‖ höle— (امؤ) (تشر) بطن اسفل چناغی، حوصله.

Be-dacht (ـ˘ ام) (31) تفکر، مطالعه، دوشونوب طاشنمه؛ تیقظ، انتباه، بصیرت.

Be-dächtig (ـ˘˘ صـ) (24) تفکر ایدرك، تیقظلی، احتیاط وبصیرتلی.

Be-danken (˘ـ˘ فعـ متعـ) (21) a. (insép.) برشی مقابلنده تشکر ایتمك، تشکرله مقابله ایتمك.

Be-darf (ـ˘ ام) (38) (insép.) لزوم، احتیاج؛ nach— لزومی حالنده، لزومنه کوره، لزومی قدر.

Be-dau-ern (˘ـ˘ فعـ متعـ) (21) a. (insép.) آجیمق، تأسف ایتمك.

Be-dau-erns-werth (ـ˘ـ˘ صـ) (24) شایان تأسف.

Be-decken (˘ـ˘ فعـ متعـ) (21) a. (insép.) اورتمك، ستر ایتمك ‖ کتم واخفا ایتمك، صاقلامق ‖ صارمق ‖ (ع) ستر، وقایه ایتمك، محافظه ایتمك.

Be-denken (˘ـ˘ فعـ متعـ) (21) a. (insép.) ملاحظه وتفکر ایتمك، مطالعه ایتمك، نظر اعتباره آلمق ‖ تدقیق وتفتیش ایتمك die Folgen — صوکنی دوشونمك ‖ (الا) (40) b. (sans pl.) شبهه، تردد، اجتناب، چکنمه، احتراز.

Be-denklich (˘ـ˘ صـ) (24) شایان تأمل وتفکر ‖ مشکل، وخیم، صوکی بوزوق، قورقونج.

Be-deuten (˘ـ˘ فعـ متعـ) (21) b. (insép.) افاده واشعار ایتمك، بیان ایتمك، کوسترمك؛ Was bedeutet das? بونه

Be-erben (⏑–⏑ فعمتع) a.㉑ (*insép.*) برینك میراثنی یمك ، میراثه قونمق .

Be-erdigen (⏑⏑–⏑ فعمتع) a.㉑ (*insép.*) كومك ، دفن ایتمك .

Be-erdigung (⏑⏑–⏑ امؤ) ㊾ جنازه رسم وآلایی ‖ دفن ‖ —sanzeige (امؤ) برینك وفاتنی اعلان ایتمك اوزره وفات ایدن كیمسه‌نك عائله‌سی طرفندن غزته‌یه باصدیریلان ویاخود اقربا واحباسنه كوندریلان اخبارنامه .

Beere (⏑– امؤ) ㊸ (نبا) ثمار عنبی ، یعنی اوزوم دانه‌سی كبی اولان برچوق میوه‌لره اطلاق اولنور ؛ دانه .

Beet (– الا) ㊳ [Bett=] (زراعتده وبغچوانلقده) سبزه وباچیچك دیكمك اوزره ترتیب اولنان وتحته تسمیه قلنان اراضی پارچه‌سی ، ترلا .

Beete (⏑– امؤ) ㊸ (نبا) صلقیه ، پازی .

Be-fähigen (⏑⏑–⏑ فعمتع) a.㉑ (*insép.*) برشیئه قابلیت واستعداد كسب ایتدیرمك ، قابل ومستعد ، مقتدر قیلمق .

Be-fahren (⏑–⏑ فعمتع) ⑳ آرابه ، كمی وامثالی شیلرله برمحلدن كچمك ، اوزرنده كزمك ‖ بوكبی شیلرله كرك قره‌ده وكرك دكز .. الخ محللرده كیدوب كلك ، ایشلك .

Be-fallen (⏑–⏑ فعمتع) p. ⑳ (*insép.*) باصمق ، آكسزین هجوم وتعرض ایتمك .

Be-fangenheit (–⏑–⏑ امؤ) ㊾ طوتوقلق ، عقل پریشانیق ، شاشقینلق ‖ حجاب ، صیقیلغانلق .

Be-fassen (⏑–⏑ فعمتع) c. ㉑ (*insép.*) طوتمق ، یقالمق ‖(فعمطا) — sich mit etwas برشیئله مشغول اولمق .

Be-fehl (⏑– ام) ㊳ امر ‖ سپارش (ع) ! —zu پكی افندم ! ، اوت افندم ! .

Be-fehlen (⏑–⏑ فعمتع) b. ⑳ (*insép*) امرایتمك ، بیورمق ‖ سپارش ویرمك ‖ هرقنغی برمأموریته تعیین‌ایتمك ‖ —wenn Sie اكر امر ایدرسه‌كز ، اكر امر بیوررسه‌كز ؛ ? was befehlen Sie نه امربیوررسكز؟ ، نه امرایدییورسكز؟ befehlen Sie noch Suppe? دها چوربا امر ایدرمیسكز افندم ؟ (چوربا ایسترمیسكز)

Be-fehlerisch (⏑⏑–⏑ ص) ㉔ امر ایدرجه‌سنه ‖ آمر طرزیله ، آمر قلیقلی ، آمرانه .

Be-fehligen (⏑⏑–⏑ فعمتع) a. ㉑ (*insép.*) امر وقوماندا ایتمك .

Be-fehlshaber (⏑⏑–⏑ ام) آمر ، قوماندان .

Be-festigen (⏑⏑–⏑ فعمتع) a. ㉑ (*insép.*) تحكیم وتقویه ایتمك ‖ ربط وتثبیت ایتمك ؛ صیقیلاشدرمق ‖ (ع) استحكام وسائره واسطه‌سیله مستحكم قیلمق ‖ **Be-festigung** (امؤ) ㊾ تحكیم وتثبیت ، تقویه ‖ (ع) استحكام .

Be-feuchten (⏑–⏑ فعمتع) b. ㉑ (*insép.*) رطوبتلندیرمك ‖ ئملندیرمك ، ایصلاتمق .

Be-finden (⏑–⏑ فعمتع) a. ⑳ (*insép.*) بولمق ؛ —für gut ایو بولمق ‖ (فعمطا) —sich بولنمق؛ wie — Sie sich ? نه حالده‌سكز ، كیفكز نصلدر ، نه حالده بولنیورسكز؟ ‖ (الا) b. ㊵ (*sans pl.*) حال ، مزاج ، كیف .

Be-findlich (⏑–⏑ ص) ㉔ بولنان ، موجود اولان ، الده اولان ، بولنان .

دیمك اولمجق ؟ بو نه‌یی افاده ایدر ؟ : Das bedeutet Das hat (عمو) nichts Gutes بوایو برشیئه علامت دكل ، —was zu بونده بر ایش وار ، بو ایش بوش دكل ‖ —gewinnen كسب اهمیت ایتمك .

Be-deutung (امؤ) ㊾ افاده ، معنی مآل ‖

Be-dienen (⏑–⏑ فعمتع) a.㉑ (*insép.*) برینه‌خدمت ایتمك ، برینك ایشنی كورمك — die Tafel سفره‌یی‌حاضرلمق واوراده خدمت ایتمك ‖ (طب) برخسته‌یه باقمق ‖ Bitte bedienen Sie sich رجا ایدرم بیوریكز ، بیورك افندم ‖ (كاغد اویونده) عین رنكدن كاغد آتمق ، اوینامق ‖

Be-dienung (امؤ) ㊾ خدمت؛ in diesem Wirthshause ist die—schlecht بولوقانطه..ده ایو خدمت ایتمزلر .

Be-diente(r) (⏑–⏑ ام) ㊿ خدمتجی ، اوشاق ‖ بیوك او وقوناقلرده ابریقدار ، قهوه‌جی فلان كبی اولان اوشاقلر .

Be-dienungsmannschaft (امؤ) مثلا (eines Geschützes) برطوپك نومرو نفراتی .

Be-dingen (⏑–⏑ فعمتع وفعمطا) a.⑳ موافق‌اولمق —etwas توافق ایتمك ‖ وضع شرائط ایتمك ، شرط قوشمق‖ لزوم ووجوب‌كوسترمك‖ **Be-dingung** (امؤ) ㊾ شرط ، (ع)خصوصیله (انداختده) وظیفه .

Be-drängen (⏑–⏑ فعمتع) a. ㉑ (*insép.*) صیقیشدیرمق ، تضییق ایتمك ، قاقیشدیرمق ‖ جبر وتضییق ایتمك ‖ ظلم وغدر ایتمك ، ازمك تعجیل ایتمك .

Be-drohen (⏑–⏑ فعمتع) a.㉑ (*insép.*) تهدید وتخویف ایتمك ، كوزنی قورقوتمق .

Be-drücken (⏑–⏑ فعمتع) a. ㉑ (*insép.*) ازمك ، اوزرینه باصمق .

Be-du=ine (⏑–⏑ ام) ㊿ [عر] بدوی .

Be-dürfen (⏑–⏑ فعمتع ، فعلا + وفع یكشخص) ich bedarf etwas (oder) einer Sache بكا برشی لازم (ویاخود) بكا برشیئك لزومی وار ‖ ایجاب ایتمك .

Be-dürfniß (⏑–⏑ الا) ㉝ لزوم واحتیاج ‖ ضرورت .

Be-dürftig (⏑–⏑ ص) ㉔ فقیر ، ضرورتده بولنان ، محتاج ، فقرا .

Beefsteak (– – *bi-f-stèk* الا) ㊻ [انكلیز] بیفتك ، طانه (طاوه) كولباصدیسی .

Be-ehren (⏑–⏑ فعمتع) a.㉑ (*insép.*) تشریف ایتمك ، مشرف قیلمق ‖ حرمت ورعایت ایتمك .

Be-eifern (⏑–⏑ فعمتع وفعمطا) a.㉑ (*insép.*) تشویق ، تحریض ایتمك ، تحریك وترغیب ایتمك .

Be-eilen (⏑–⏑ فعمتع).a.㉑ (*insép.*) چابوقلاشدیرمق ، تعجیل ایتمك ‖ (فعمطا) —sich عجله ایتمك .

Be-einflussen (⏑–⏑ فعمتع) c. ㉑ (*insép.*) تأثیر وسرایت ایتمك ، كچمك ‖ نافذ اولمق .

Be-einträchtigen (⏑⏑–⏑ فعمتع) a.㉑ (*insép.*) سوء تأثیری اولمق ، ضرر ایراث ایتمك ، ضرری طوقونمق .

Be-enden (⏑–⏑ فعمتع) b. ㉑ بتورمك ، صوكنه ایردیرمك ، ختام بولدیرمق .

Be-engen (⏑–⏑ فعمتع) a. ㉑ (*insép.*) صیقمق ، صیقوب‌طارالتمق ‖ بوغمق ‖ (مجا) دارلاشدیرمق ، حصروتحدید ایتمك ، آزالتمق .

Be-flecken (⏑–⏑ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) لكه‌لك || بيسلتمك || (مجا) (برينك نام وشهرتى) لكه‌دار ايتمك .

Be-fleiß(ig)en (⏑⏑–⏑ فعـ مطا) a. ㉑ (*insép.*) sich einer Sache— برشيئه چالشمق، جهد وغيرت ايتمك .

Be-flissen (⏑–⏑ صفت اسم مفعول) = be-fleißen .

Be-flissenheit (⏑–⏑– امؤ) ㊾ چالشقانلق ، غيرت ، اقدام .

Be-flügeln (⏑–⏑ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) قناد || (يلكن وسائره) ايله تجهيز ايتمك || (مجا) تسريع وتعجيل ايتمك .

Be-folgen (⏑–⏑ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) توافق ، ومتابعت ايتمك || ايجابنجه حركت ايتمك ؛ einen Befehl— بر امرى اجرا وايفا ايتمك .

Be-fördern (⏑–⏑ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) يوللامق، سوق و اسرا ايتمك ، كوندرمك ، اعزام ايتمك || يايوب يتيريورمك || تسريع وتعجيل ايتمك || حمايه ايتمك || dieser Zug befördert keine Güter بو قطار اشيا نقل ايتمز ، اشيا نقلنه مخصوص دكلدر ، بوقطارله اشيا نقل اولماز || ترفيع رتبه ايتديرمك || **Be-förderung** (امؤ) ㊾ ترفيع ، ايلرولتمه || نقل —skosten (جمع) مصارف نقليه .

Be-frachten (⏑–⏑ فعـ متعـ) b. ㉑ (*insép.*) يوكلك، تحميل ايتمك || حواله وسپارش ايتمك || ويركو ضم ايتمك || (بركمىيى) استيجار (تحميل) ايتمك .

Be-fragen (⏑–⏑ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) برينه برشى صورمق || معلومات طلب ايتمك || استجواب ايتمك ، صورمق || sich um etwas— برشيئه دائر كسب معلومات ايتمك اوزره صوريشديرمق ، معلومات آلمق ، خبردار اولمق .

Be-freien (⏑–⏑ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) قورتارمق ، خلاص ايتمك || (فعـ مطا) قورتلمق ، خلاص اولمق || قاچمق .

Be-freunden (⏑–⏑ فعـ متعـ) b. ㉑ (*insép.*) دوستلق پيدا ايتديرمك || sich mit einem Gedanken— (فعـ مطا) آلشمق ، كسب انسيت ايتمك .

Be-friedigen (⏑⏑–⏑ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) راضى وخشنود قيلمق ؛ كوكلنى ياپمق ؛ كفايت ايتمك، كافى اولمق .

Be-fruchten (⏑–⏑ فعـ متعـ) b. ㉑ (*insép.*) منبت ومحصولدار قيلمق ؛ ثمره‌دار ايتمك || تكثير وتزييد ايتمك .

Be-fugen (⏑–⏑ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) حكم ونفوذ ، مأذونيت ورخصت ويرمك .

Be-fugniß (⏑–⏑ امؤ) ㉞ حكم ونفوذ ؛ مأذونيت ، اقتدار ، صلاحيت .

Be-fühlen (⏑–⏑ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) اللمك ، يوقلمق ، طوقونمق .

Be-fürchten (⏑–⏑ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) قورقمق ، خوف ايتمك ، برشيدن شبهه‌لنمك، قورقو اوزره بولنمق .

Be-fürworten (⏑–⏑⏑ فعـ متعـ) b. ㉑ (*insép.*) برشيئك لهنده بولنمق ، سويلك ، برشيئى اتخاذ وترويج ايتمك ، توصيه ايتمك ، قاپوسنى ياپمق، برشيئى بسلمك .

Be-gaffen (⏑–⏑ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) = an-gaffen .

Be-gatten (⏑–⏑ فعـ مشاركت) — sich چفتلشمك ، برلشمك || (انساندن بحث اولندقده) جماع ايتمك .

Be-geben (⏑–⏑ فعـ مطا) l. ⑳ (*insép.*) (sich—) (بريره ، برجهته) كيتمك || sich an die Arbeit— ايشه ايشه باشلامق، كيتمك ، sich in den Ehestand— اولنمك ، تأهل ايتمك || واقع اولمق ، حدوث ايتمك .

Be-gebenheit (–⏑–⏑ امؤ) ㊾ وقعه ، حادثه ، ظهورات ، وقوع حال .

Be-gegnen (⏑–⏑ فعـ لا—) b. ㉑ (*insép.*) تصادف ايتمك ، قارشو كلمك ، راست كلمك || اوغرامق || **Be-gegnung** (امؤ) ㊾ (ع) (دشمن ايله آنسزين قارشـو قارشويه) تصادف ايتمه ، چاتمه .

Be-gehen (⏑–⏑ فعـ متعـ) f. ⑳ (*insép.*) (بر يولى طوتوب) كيتمك ، يكمك || (شنلك ، بيرام) ياپمق || (خطا وقصور) ايتمك ، سهو ايتمك .

Be-gehr (⏑– ام) (الا) ㊳ ايستك ، آرزو، مطلوب، خواهش ، هوس .

Be-gehren (⏑–⏑ فعـ متعـ وفعـ لا+) a. ㉑ (*insép.*) مطلوب ايتمك ، ايستمك || آرزو وخواهش ايتمك ، ديلمك ، طلب ايتمك ، اوزلمك ؛ هوسلنمك ، اوزنمك .

Be-gehrens-werth (⏑–⏑⏑ صـ) ㉔ آرزويه شايان .

Be-geistern (⏑–⏑ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) جوشديرمق، تحريك ايتمك ، جانلانديرمق ، جوش وخروشه كتورمك || مفتون ايتمك .

Be-geisterung (⏑⏑–⏑ امؤ) ㊾ جوش وخروش || مفتون ايتمه .

Be-gier (⏑– امؤ) ㊾ (*sans pl.*) آرزو ، اشتها ، ايستك || مراق .

Be-gierde (⏑–⏑ امؤ) ㊸ شدت آرزو ، ايستك ، ديلك || حرص .

Be-gierig (⏑–⏑ صـ) ㉔ آرزولى ، آرزومند ؛ حريص || پك زياده آرزو اولنور — ich bin zu erfahren ، (فلان شيئى) بيلمسى پك زياده آرزو ايدرم ، پك زياده مراق ايديورم .

Be-gießen (⏑–⏑ فعـ متعـ) e. ⑳ (*insép.*) صولامق، صو دوكوب ايصلاتمق ، اوزرينه صو دوكمك .

Be-ginn (⏑– ام) ㊳ (*sans pl.*) بدايت ، باشلانغج ؛ باشلامه ، ابتدا .

Be-ginnen (⏑–⏑ فعـ متعـ) b. ⑳ (*insép.*) باشلامق، ابتدا ومباشرت ايتمك ، تشبث ايتمك || (فعـ لا+) باشلامق .

Be-glaubigen (⏑⏑–⏑ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) ايناندريمق ، تأمين ايتمك ، (امضا ويا سائره ايله) شهادت وتصديق ايتمك .

Be-gleiten (⏑–⏑ فعـ متعـ) b. ㉑ (*insép.*) رفاقت ايتمك ، برلكده كيتمك || (ع) محافظ ويا قلاغوزلق صفتيله برلكده كيتمك ، رفاقت ايتمك .

Be-gleiter (⏑–⏑ ام) a. ㊵ رفيق ، آرقداش ، يولداش || (موسيق وسائره‌ده) اش .

Be-glücken (⏑–⏑ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) مسعود وبختيار قيلمق .

Be-gnadigen (⏑⏑–⏑ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) عفو وعنايت ايتمك .

Be-gnügen (⏑–⏑ فعمطا) a. ㉑ (insép.) sich— اكتفا ايتمك ، راضى اولمق .

Be-graben (⏑–⏑ فعمتع) r. ⑳ (insép.) كومك ‖ دفن ايتمك .

Be-gräbniß (⏑–⏑ ، ⏑⏑⏑ الا) ㉟ كومه ؛ دفن وتكفين ‖ جنازه آلايى ‖ مزار .

Be-gränzen (⏑⏑⏑ فعمتع) c. ㉑ (insép.) =Be-grenzen حد وحدودينى تعيين واشارت ايتمك .

Be-greifen (⏑–⏑ فعمتع) n. ⑳ (insép.) اكلامق ، فهم وادراك ايتمك ‖ احاطه ايتمك ، محتوى اولمق ‖ طوتمق ، صارمق ‖ auf dem Marsche begriffen sein يوله چيقمق اوزره اولمق ، ويا همان چيقمش بولنمق .

Be-greiflich (⏑–⏑ ص) ㉑ اكلاشيلور ، اكلاشيله‌جق صورتده .

Be-griff (⏑⏑ ام) ㊳ فكر ، تصور ‖ اكلايش ، فهم ؛ nach unseren—en بزجه ، بزم فكريمزه ، اكلايشمزه كوره .

Be-gründen (⏑⏑⏑ فعمتع) b. ㉑ (insép.) تأسيس وبنا ايتمك ، تشكيل ايتمك ، قورمق ، انشا ايتمك ‖ استناد ايتديرمك ، ابتنا ايتمك .

Be-grüßen (⏑–⏑ فعمتع) c. ㉑ (insép.) سلاملامق ، سلاملامق اوزره قارشو چيقمق .

Be-gucken (⏑⏑⏑ فعمتع) a. ㉑ (insép.) (عمو) باقمق ، كوزدن كچيرمك .

Be-günstigen (⏑⏑⏑⏑ فعمتع) a. ㉑ (insép.) لهنده اولمق ، حمايه ايتمك ‖ ايولشديرمك ، تسهيل ايتمك ‖ ترجيح ايتمك .

Be-gut-achten (⏑⏑–⏑ فعمتع) b. ㉑ (insép.) برشى حقنده ، برشيئه دائر فكرورأينى بيان ايتمك ‖ ترويج ايتمك .

Be-gütern (⏑–⏑ فعمتع) a. ㉑ (insép.) مال واملاك صاحبى قيلمق ‖ انعام واحسان ايتمك .

Be-gütigen (⏑⏑–⏑ فعمتع) a. ㉑ (insép.) ملايم قيلمق ، طاتليلاشديرمق ‖ =be-sänftigen

Be-haart (⏑⏑ ص) ㉔ قيللى ، توكلى ، صاچلى .

Be-häbig (⏑–⏑ ص) ㉔ (اشيا حقنده) قوللانيشلى ، مناسب ، سهولتلى ‖ (انسان حقنده) كندى كيف وراحتنده ، سربست .

Be-hacken (⏑⏑⏑ فعمتع) a. ㉑ (insép.) بالطه‌ليه‌رق آغاج واودون كبى اشيانك قبا وفضله‌سى كيدرمك ‖ (زرا) قازمق ، چاپه‌لمق ، چاپه ايله تيمار ايتمك .

Be-hagen (⏑–⏑ فعلا +) a. ㉑ (inép.) خوشه وكيفه كيتمك ، بكنلمك ، مقبول اولمق .

Be-haglich (⏑–⏑ ص) ㉔ راحت ‖ لطيف ، خوش .

Be-halten (⏑⏑⏑ فعمتع) p. ⑳ (insép.) آليقومق ؛ صاقلامق ، محافظه ايتمك ، صاليويرمامك ، ترك ايتمامك ‖ im Andenken— خاطردن دور ايتمامك ، اونوتمامق ‖ غائب وضايع ايتمامك ‖ das behält immer seinen Werth بونك قيمتى هيچ بروقت ضايع وزائل اولمز ، اعتبارينه خلل كلمز .

Be-hälter (⏑⏑⏑ ام) نادراً (الا) a. ㊵ محفظه ‖ دپو ‖ يتاق .

Be-handeln (⏑⏑⏑ فعمتع) a. (insép.) معامله ايتمك ‖ als Freund— دوست يرينه قومق ، دوستانه معامله ايتمك ‖ (خسته حقنده) باقمق ، تداوى ايتمك .

Be-handlung (⏑⏑⏑ امؤ) ㊾ معامله ‖ (خسته‌نك) تداويسى .

Be-händigen (⏑⏑⏑⏑ فعمتع) a. ㉑ (insép.) برشيئى برينك يدينه تسليم ايتمك ، ويرمك .

Be-hängen (⏑⏑⏑ فعمتع) a. ㉑ (insép.) برشيئله آصه‌رق اورتمك ، آصمق .

Be-harren (⏑⏑⏑ فعلا ±) a. ㉑ (insép.) صاقلامق ، محافظه ايتمك ، ابقا ايتمك ‖ اصرار ايتمك ، ثبات ايتمك ، طيانمق ، بكلمك .

Be-hauchen (⏑–⏑ فعمتع) a. ㉑ (insép.) برشى اوزرينه خوخلامق .

Be-hauen (⏑–⏑ فعمتع) a. ㉑ (insép.) اورمق ، كسمك ، يودامق ، بو صورتله بيچمنه صوقمق ، يونتمق ؛ (طاشجيلقده) اويمق .

Be-haupten (⏑–⏑ فعمتع) b. ㉑ (insép.) الدن كيدرمامك ‖ اثبات وادعا ايتمك ‖ (ع) das Feld— ميدان محاربه‌نك صاحب وحاكمى اولمق .

Be-hausen (⏑–⏑ فعمتع) c. ㉑ (insép.) بركيسه‌يى كندى نزدنده اسكان ايتمك ، اوينه آلمق .

Be-helf (⏑⏑ ام) ㊳ ياردم ، اعانه ‖ چاره ، واسطه ‖ عذر ، بهانه .

Be-helfen (⏑⏑⏑ فعمطا) b. ⑳ (insép.) كندويه ياردم ايتمك — sie müssen sich باشيككزك چاره‌سنه باقمليسكز ، ايشكزى اويديرمغه باقك .

Be-helligen (⏑⏑⏑⏑ فعمتع) a. ㉑ (insép.) تصديع وازعاج ايتمك ، ثقلت ويرمك ، جان صيقمق .

Be-hend(e) ((⏑)⏑⏑ ص) ㉔ [Hand] سريع ، چابوق ، چويك ، الى تيز .

Be-herbergen (⏑⏑⏑⏑ فعمتع) a. ㉑ (insép.) اسكان ايتديرمك ، مسكن ومنزل كوسترمك ، اقامت ايتديرمك .

Be-her(r)schen (⏑⏑⏑ فعمتع) c. ㉑ (insép.) حكم سورمك ‖ يد ضبط واقتدارنده بولنديرمق ‖ von seinen Leidenschaften be-herscht werden هوا وهوسنه تابع اولمق ‖ (برموقع حقنده) حاكم اولمق .

Be-her(r)scher (⏑⏑⏑ ام) a. ㊵ حاكم ، حكم سوريجى اولان ، سلطنت وحكومت ايدن ‖ سلطان ، پادشاه ، حكمدار .

Be-herzigen (⏑⏑⏑⏑ فعمتع) a. ㉑ (insép.) بلله‌مك ، فكر وخيالنه آلمق ‖ قولاغنه كويه ايتمك ‖ نظر اعتباره آلمق .

Be-herzt (⏑⏑ ص) ㉔ جسور ، شجيع ، جرأتلى ، يوركلى .

Be-hexen (⏑⏑⏑ فعمتع) c. ㉑ (insép.) سحر وبوكو ايتمك ‖ بردرد وعلاقه‌يه مبتلا ايتمك ‖ كوز باغلامق ‖ عقلنى قاپمق .

Be-hindern (⏑–⏑ فعمتع) a. ㉑ (insép.) مانع وحائل اولمق .

Be-hohnlächeln (فعـ متعـ) a. (21) (*insép.*) (بريله) استهزا ، آلای ایتمك ، اكلنمك .

Be-hörde (امؤ) (53) حكومت .

Be-huf (ام) (38) صورت استعمال ، قوللانيش ‖ فائده ‖ لزوم ‖ —zum مقصديله ؛ (حرف جرمقامنده اولەرق) s ... — كائيه ، ... ايچون .

Be-hülflich (صـ) (21) — sein ياردم واعانه ، امداد ايتمك ‖ قاييرمق .

Be-hüten (فعـ متعـ) b. (21) (*insép.*) حفظ ، وقايه ايتمك ، صاقلامق ، صيانت ، حمايه ايتمك ‖ Gott behüte! الله اسيركسون ، صاقلاسون .

Be-hutsam (صـ) (21) متيقظانه ، عاقلانه ، بصيرتله ‖ احترازله ، چكينەرك ، كمال انتباه ايله .

Bei (حرجر) (تركجه) ده ، جوار ‖ فعل ايله برلشدكده (*sép.*) هه ، يقينده ، يانده والخ معنالرينه كلور .

Bei-behalten (فعـ متعـ) p. (20) (*sép.*) آليقومق ، محافظه ايتمك ، براقمامق .

Bei-blatt (الا) (25) (غزته وسائرەده علاوة بولنان كاغد ويا ياپراق) علاوه .

Bei-bringen (فعـ متعـ) a. (22) (*sép.*) Jemandem etwas— برينه برشيئی اوكرتمك ، مشق وتعليم ايتمك ‖ ذكر ودرميان ايتمك ‖ ايراث ايتمك .

Beichte (امؤ) (53) قتوليكلرك كليساده ايتدكلری اعتراف قصور ، توبه .

Beichten (فعـ متعـ) b. (21) توبه ايتمك ، اعتراف قصور ايتمك .

Beid (صـ اعد) (24) و **Beide** (اسم) (53) هر ايكيسنده ، هر ايكيسی ، —wir ايكيمزده .

Beiderlei (صـ) (*inv.*) هر ايكی وجهله ، ايكی صورتلی ، ايكی نوع .

Beiderseits ، **Beiderseitig** (صـ ، حا) ايكی طرفلی ، هرايكی طرفدن ، طرفيندن .

Bei-ein-ander (حا) بربريله ، بربری يانده اولەرق ، برلكده .

Bei-essen (الا) b. (40) ات ايله ميوه آرەسنده ويريلان بعض اطعمه ‖ اكثريا كوكچ ايله ويريلان اطعمهٔ ملحقه ؛ چرز .

Bei-fall (ام) (*sans pl.*) (38) طرف طوتمه ، طرفدار اولمه ‖ قبول وتصديق ‖ (انتخاباتله احوال سائرەده) ال چرپمه ؛ تقدير .

Bei-fallen (فعلا —) p. (20) (*sép.*) خاطره توارد ايتمك ، كلمك ‖ (برينك فكرينی) تصديق ايتمك ‖ بريارکی‌يه داخل اولمق .

Bei-fügen (فعـ متعـ) a. (20) (*sép.*) ضم وعلاوه ايتمك .

Bei-fuß (ام) (31) (*sans pl.*) (نبا) مسك اوتی ، يبانی قرانفيل .

Bei-geschmack (ام) (25) (*sans pl.*) لذت طبيعيه‌سنك غيری اولان برلذت ، لذت خصوصيه (كذلك مجازی اولەرق) .

Bei-hülfe (امؤ) (53) اعانەيه محتاج اولانك برينه ايديلان اعانه ؛ ياردم ، معاونت .

Bei-kommen (فعلا —) c. (20) (*sép.*) يتشمك ، يناشمق ، تقرب ايتمك ‖ seinem Schaden— ضررينی دوزلتمك ، قپاتمق ، تسويه وتضمين .

Beil (الا) (38) بالطه .

Bei-lag (امؤ) (53) ضم وعلاوه قلنان پارچه ‖ ضميمه ، علاوه ‖ eines Briefes — ملفوف ، مظروف .

Bei-läufig (صـ) (24) لاحق ‖ (حا) تقريباً .

Bei-legen (فعـ متعـ) a. (21) (*sép.*) يانينه قومق ، ضم وعلاوه ايتمك ‖ برطرف ايتمك ، اويوشديرمق ، ياتيشديرمق .

Bei-leid (الا) (38) (*sans pl.*) تعزيه Jemandem sein—bezeigen تعزيه ايتمك .

Bei-liegen (فعلا +) f. (20) (*sép.*) جوارنده ، يانی باشنده ياتمق ، بولنمق وكائن اولمق .

Bei-liegend (صـ) مظروف ، ملفوف .

Beim = bei dem (-) برلكنده ، اتصالنده .

Bei-messen (فعـ متعـ) m. (20) (*sép.*) = bei legen ‖ einer Sache Glauben— برشيئه اينانمق .

Bei-mischen (فعـ متعـ) c. (21) (*sép.*) (ايله ويا ايچنه) قارشديرمق ، تخليط ايتمك .

Bein (الا) (38) كميك ‖ بجاق ‖ آياق ‖ Das hat—e lange بوشی يقينده اولەجغه (بيتەجكه) بكزەميور ، اولەجق بيتەجك شی دكل .

Bei-nah (... وياخود ...) e— (...) (حا) درعقب ، همان ‖ آزقالديكه ‖ ich wäre—gefallen آزقالدی دوشيوردم ، آز قالديكه دوشه يازدم .

Bei-name (ام) (52) لقب .

Beinig (صـ) (24) كميكلی ‖ بجاقلی ، آياقلی .

Beinkleid(er) (جمع) مفردی (الا) (27) پانطولون ، ديزلك ، شالوار .

Bei-ordnen (فعـ متعـ) a. (21) (*sép.*) ترفيق ايتمك ‖ عين صرەيه ترتيب وادخال ايتمك .

Bei-packen (فعـ متعـ) a. (21) (*sép.*) برلكده اولەرق (دنك ، يوك ، اشيا ايله) باغلامق .

Beiram (الا ، ام) (56) [تركجه] بيرام .

Bei-sammen (حا) برلكده اولەرق ‖ متفقاً ، مجتمعاً .

Bei-satz (ام) (31) ضم وعلاوه ‖ mit dem—e ضميمةً ، علاوةً اكا ضميمه اولەرق .

Bei-schlaf (ام) (38) (*sans pl.*) بريله برلكده ياتمه ‖ فعل ازدواج ؛ جماع ‖ اوطەلق ايله يشامه .

Bei-schließen (فعـ متعـ) e. (20) (*sép.*) برلكده اولەرق قپامق ‖ علاوةً ربط ايتمك ‖ لف ايتمك ، درج ايتمك .

Bei-sein (الا) b. (40) (*sans pl.*) حاضر وموجود اولمه ‖ حضور .

Bei-seit(e) ( ) (حا) Scherz— شقه برطرف ، شقەدن صرف نظر .

Bei-setzen (فعـ متعـ) c. (21) (*sép.*) يانينه قومق ‖ (مطبخ اصطلاحی اولەرق) (آتشه) اوتورتمق ‖ (بحر) die Segel — يلكن آچمق ‖ دفن ايتمك ، كومك .

Bei-sitzen (فعلا +) i. (20) (*sép.*) einem = Prozesse — بردعوانك حل وفصلنده موجود بولنمق .

Bei-spiel (ـُـ ا لا) (38) على الاكثر : مثال — Zum — weise مثلا — مثلا ، مثال اوله‌رق .

Beißen (ـُـ فعـ متعـ) n. (20) (فعـ لا + و فعـ مطا) ایصیرمق ، دیشلمك (كذا مجا) ‖ (عمو) in's Gras — اولمك ، وفات ایتمك ‖ (مجا) es ist im Hause Nichts zu — noch zu brechen اوده آغزه قونه‌جق برشی یوق .

Bei-stand (ـُـ ا م) (31) (sans pl.) یاردم ، اعانه ، امداد ، معاونت .

Bei-stehen (ـُـُـ فعـ لا +) d. (20) (sép.) یاردم ومعاونت ایتمك ‖ طرفداری اولمق Gott stehe mir bei! بكا اه یاردم ایتسون ، ایدر .

Bei-steu-er (ـُـُـ ا لا) (51) اعانهٔ نقدیه : معاونت ‖ عارفانه ‖ تخصیص حصه ‖ ویركو ، رسم .

Bei-stimmen (ـُـُـ فعـ لا +) a. (21) (sép.) راضی اولمق ، موافقت ایتمك ‖ قبول وتصدیق ایتمك .

Bei-trag (ـُـ و ـُـ ام) (31) حصهٔ معینه ، ویركو ، رسم ، تكلیف ‖ عارفانه ‖ سیغورطه اجرتی ‖ اكرامیه ‖ باش، تمتع ‖ اعانه .

Bei-tragen (ـُـُـ فعـ متعـ) r. (20) (sép.) یاردم واعانه ایتمك ‖ مدخلی اولمق ‖ ویركو ویرمك .

Bei-treiben (ـُـُـ فعـ متعـ) o. (20) (sép.) (اقچه) استرداد ایتمك ، قورتارمق ‖ ایجاب واقتضا ایتدیرمك .

Bei-treten (ـُـُـ فعـ لا -) l. (20) (sép.) كیرمك ، (برجمعیت ویا طرفه) داخل اولمق ، (بیان فكر ایدرك برجمعیت) طرفداری اولمق ، موافقت ایتمك .

Bei-tritt (ـُـ ام) (28) دخالت ‖ رضا ، موافقت .

Bei-wohnen (ـُـُـ فعـ لا +) a. (21) (sép.) حاضر وموجود بولنمق ، یاننده اولمق ‖ einem Weibe — برقاریله جماع ایتمك .

Bei-wort (ـُـ ا لا) (25) (غرا) صفت ، وصف ‖ لقب .

Bei-zählen (ـُـُـ فعـ متعـ) برلكده صایلمق ، حساب ایتمك ، .... صره‌سنده صایلمق ؛ داخل اولمق .

Beize (ـُـ امؤ) (53) آشنه ، بیغه ‖ (اجزا) ایصلاتمه ، تعطین ایتمه ‖ (آشجیلقده) طوزلامه ، مارینیانه تربیه‌سی ، مارینیانه تربیه‌سیله یاپیلان طعام ، صالاموره .

Bei-zeit(en) (ـ) (ـُـ حا) وقت مناسبنده ، صره‌سنده .

Beizen (ـُـ فعـ متعـ) c. (21) [beißen=] كاوی ، محرق ، یاقیجی ‖ اكال ، آشندیریجی .

Be-jagen (ـُـُـ فعـ متعـ) a. (21) (insép.) ein Rewier — برآو دائره‌سی داخلنده آولامق ، آولاتمق ‖ (بحر) بركمی‌یی قوغالامق ، پشنه دوشمك .

Be-jahen (ـُـُـ معـ متعـ) a. (21) (insép.) برشیئه حسن رضا كوسترمك ، اوت دیمك ، قبول وتصدیق ایتمك .

Be-jammern (ـُـُـ فعـ متعـ) a (21) (insép.) آغلامق ، یاس طوتمق ‖ تأسف ایتمك .

Be-jauchzen (ـُـُـ فعـ متعـ) c. (21) (insép.) كوله‌رك وچاغیروب باغیره‌رق ابراز ممنونیت وبشاشت ایتمك .

Be-kalken (ـُـُـ فعـ متعـ) a. (21) (insép.) كیرج ایله صیوامق ، بادانه ایتمك .

Be-kämpfen (ـُـُـ فعـ متعـ) a. und c. (21) (insép.) برینه (محاربه ومضاربه ایتمكله) غلبه ایتمك ‖ اوغراشمق ، چالشمق ، چبالمق ‖ جهد ایدوب قزانمق وغلبه چالمق .

Be-kannt (ـُـ صـ) (befennen فعلنك اسم مفعولی) (24) بن بوآدمی (حریق) بیلوردم ، dieser Mensch ist mir — طانیرم ، بوشخص بنجه معلومدر ‖ معلوم ، مشهور ، نامدار ، آدی چیقمش ‖ — machen اعلام ، نشر واعلان ایتمك ‖ غیر معلوم برشخصی (پره زانته) ایتمك ‖ میدانه چیقارمق ، بیلدیرمك ، خبر ویرمك ‖ in einem Orte — sein برموقعی طانیمق ‖ Bekannte (ام ، امؤ) (52) b. (24) بیلدك ‖ احباب ، دوست ، آرقداش .

Be-kannter-maßen (ـُـُـُـ حا) معلوم اولدیغی وجهه اوزره ، هروقتكی كبی .

Be-kanntlich (ـُـُـ حا) — ist er schon todt معلوم اولدیغی اوزره او چوقدن وفات ایتدی .

Be-kanntschaft (ـُـُـ امؤ) (49) طانیش ، بیلیش ، اوكره‌نیش ‖ احبابلق ، بیلدك اولیش .

Be-kehren (ـُـُـ فعـ متعـ) a. (21) (insép.) دوندیرمك ، برینك فكرونیتی ظن وذهابنی دكشدیرمك ، تحویل وتبدیل ایتمك ، ایمانه كتیرمك .

Be-kennen (ـُـُـ فعـ متعـ) a. (22) (insép.) ایمان وتصدیق ایتمك ‖ قبول ، اقرار واعتراف ایتمك .

Be-kenner (ـُـُـ ام) a. (40) برشیئده ماهر واستاد اولان ، ایو بیلان ‖ برشیئه ایمان ایدن ، اینانان .

Be-kenntniß (ـُـُـ الا) (33) ایمان ‖ قبول ، تصدیق ، اعتراف ، اقرار .

Be-klagen (ـُـُـ فعـ متعـ) a. (21) (insép.) تشكی ایتمك ‖ آغلامق ‖ sich — (فعـ مطا) sich über Jemand — برندن شكایت ایتمك ، برنی آخر بركیمسه‌یه شكایت ایتمك ‖ Beklagte(r) (ا م) (52) متشكی ، متهم ، علیهنده اقامهٔ دعوی اولنان شخص .

Be-klagens-werth (ـُـُـُـ صـ) (24) شایان شكایت ‖ آجینه‌جق ، آغلنه‌جق برصورتده .

Be-klatschen (ـُـُـ فعـ متعـ) c. (21) (insép.) (تیاترو وسائره‌ده) ال چرپمق وتحسین ایتمك ، آلقشلامق .

Be-kleben (ـُـُـ فعـ متعـ) a. (21) (insép.) یاپشدیرمق ، یاپشدیره‌رق اورتمك .

Be-kleiden (ـُـُـ فعـ متعـ) b. (21) (insép.) كیدیرمك ، تلبیس ایتمك ‖ ein Amt — برصفت ، مأموریتی حائز اولمق .

Be-klemmen (ـُـُـ فعـ متعـ) a. (21) (insép.) صیقمق ، تضییق ایتمك ، قیصمق ، كوچلك ویرمك . mir ist beklommen. یوركم طارالیور ، نفسم طوتیلیور .

Be-kneipen (ـُـُـ فعـ متعـ) a. (21) (insép.) زیارت ایتمك ‖ sich — ایچمك ، سرخوش اولمق .

Be-kommen (ـُـُـ فعـ متعـ) c. (20) (insép.) مالك وصاحب اولمق ، آلمق ، استحصال ایتمك ، ایدنمك ‖ Durst — صوصامق ، صو ایچه‌جكی كلمك ‖ Reue — پشیمان ونادم اولمق ‖ (فعـ لا -) wie ist ihm die Arznei —? علاج اكا نصل

sie haben sich endlich— (فعمشارکت) || کلدی، برادیمی؟ الك نهایت بربرله اولندیلر، قاووشدیلر .

Be-köstigen (ـــَـ فعمتعد وفعمطا) a. ⑳ (insép.) بسلمك، یدیرمك، طویورمق، اتفاق ایتمك .

Be-kräftigen (ـــَـ فعمتعد) a. ㉑ (insép.) تقویه ایتمك، قوت ویرمك || تصدیق وتأمین ایتمك .

Be-kränzen (ـــَـ فعمتعد) c. ㉑ (insép.) (چیچکدن معمول دائره شکلنده دمت ایله) تتویج ایتمك .

Be-kreuzen (ـــَـ فعمتعد) c. ㉑ (insép.) اوزرینه صلیب شکلی یاپمق || برشیئك اوزرینه یکدیگرینی قاطع ایکی چیزکی چکمك .

Be-kriegen (ـــَـ فعمتعد) a. ㉑ (insép.) بریله حرب وجدال ایتمك .

Be-fritteln (ـــَـ فعمتعد) a. ㉑ (insép.) قنا برصورتده مناقشه (قریتیك) ایتمك، توبیخ ومؤاخذه ایتمك، قصور بولمق .

Be-fritzeln (ـــَـ فعمتعد) a. ㉑ (insép.) (برشیئك اوزرینی) چیزمك، قازیمق .

Be-kümmern (ـــَـ فعمتعد) a. ㉑ (insép.) برینی مأیوس ومکدر ایتمك || das bekümmert mich nicht بن بوکا قولاق آصمام، اهمیت ویرمام || sich— (فعمطا) sich um etwas— برشی ایچون دقت واعتنا ایتمك، جبالامق، جهد ایتمك، اوغراشمق، امور ایتمك .

Be-lächeln (ـــَـ فعمتعد) a. ㉑ (insép.) (مستهزیانه) کولمك، صیریتمق .

Be-lagern (ـــَـ فعمتعد) a. ㉑ (insép.) (ع) محاصره ایتمك || (مجا) Jemand mit etwas— برینه برشیئله مسلط اولمق، تعجیز ایتمك || Belagerung (امؤ) ㊾ (ع) محاصره || —sartillerie (اءمؤ) محاصره طوپچیسی —szustand (ام) ادارهٔ عرفیه .

Be-lang (ـــَـ ام) ㉛ اهمیت؛ مهم شی .

Be-langen (ـــَـ فعمتعد) (محکمه) Jemand gerichtlich— برینی قانوناً جلب واحضار ایتمك .

Be-lasten (ـــَـ فعمتعد) b. ㉑ (insép.) تثقیل، تحمیل ایتمك، یوکلتمك || (بانقه) حواله ایتمك .

Be-lästigen (ـــَـ فعمتعد) a. ㉑ (insép.) تعجیز وتصدیع ایتمك، صیقندی ویرمك .

Be-laubt (ـــَـ صفت واسم مفعول) ㉔ (صیق) یاپراقلی؛ یاپراقله مجهز .

Be-lauf (ـــَـ ام) ㉛ (sanspl.) برحسابك بالغ اولدیغی مقدار، یکون .

Be-laufen (ـــَـ فعمطا) p. ⑳ (insép.) sich— بالغ اولمق، چیقمق .

Be-lauschen (ـــَـ فعمتعد) c. ㉑ (insép.) دیکلمك، قولاق ویرمك، قپو آره‌لغی وسائره‌دن قولاق ویروب دیکلمك .

Be-leben (ـــَـ فعمتعد) a. ㉑ (insép.) احیا ایتمك، جانلاندیرمق || diese Straße ist sehr belebt بو سوقاق پك غلبه‌لقدر، ایشلکدر .

Be-leg (ـــَـ ام) مثبت ومصدق اولان شی، تجربه‌ذمته یارار اولان اشیا، اوراق مثبته، حجت || مثال، صورت || سند .

Be-legen (ـــَـ فعمتعد) a. ㉑ (insép.) برشیئك اوزرینه آخر برشی قومق ویااورتمك، قومق || ein Butterbrot mit Käse— یاغلی اککك اوزرینه پینر قومق || قاپلامق || آشمق .

Be-lehren (ـــَـ فعمتعد) a. ㉑ (insép.) اوکرتمك || معلومات ویرمك، طانیتمق، کوسترمك || Belehrung (امؤ) ㊾ اوکرتمه || درس وتعلیم، تحصیل || تعلیمات .

Be-leibt (ـــَـ صفت واسم مفعول) ㉑ وجودلی، شیشمان، سمیز .

Be-leidigen (ـــَـ فعمتعد) a. ㉑ (insép.) شتم وتحقیر ایتمك، جرح ایتمك، ناموسنه طوقنمق .

Be-lesen (ـــَـ فعمتعد) l. ⑳ (insép.) (باصمه‌جیلرده) بزلری آیقلامق، قیللرینی توکلرینی تمیزلمك || (ص) عالم، چوق اوقومش اولان .

Be-leuchten (ـــَـ فعمتعد) b. ㉑ (insép.) اضائه وتنویر ایتمك || (مجا) تفصیل وایضاح ایتمك || (näher)— یقیندن تجسس وامتحان ایتمك || Be-leuchtung (اءمؤ) ㊾ ضیا، نور، آیدینلق .

Belfern (ـــَـ فعلا +) a. ㉑ حاولامق || اکثریا (انساندن بحث اولندقده) خیرلامق || هرکسله بلاسبب غوغا، نزاع، خیرکور ایتمك .

Be-lieben (ـــَـ فعمتعد وفعلا +) a. ㉑ (insép.) بکنمك، خوشه کیتمك || بکنمك، ایو، خوش بولمق || (فعیکشخ) es beliebte ihr (mir) nicht, zu antworten جواب ویرمك استمیور، جوابه تنزل بیورمیورلردی || beliebt (اسم مفعول وصفت) ㉑ سوکیلو، سوکلی || نادر، مقبول، آرزو وخواهش اولنور، خوش، محترم، مرغوب .

Be-liebig (ـــَـ ص) ㉑ آرزو اولندیغی کبی، جان استدیکی کبی، هرقنغی بر، استدیکی وجهله .

Bellen (ـــَـ فعلا +) a. ㉑ حاولامق || (کوپك یاوریسی، تلکی وسائره حقنده) انجه سسله حاولامق، باغیرمق .

Be-loben (ـــَـ فعمتعد) a. ㉑ (insép.) مدح وثنا ایتمك .

Be-lohnen (ـــَـ فعمتعد) a. ㉑ (insép.) مکافات ایتمك، برینك مستحق اولدیغی حق ویا استحقاقنی ویرمك || Be-lohnung (اءمؤ) ㊾ مکافات || ویریلان حق، استحقاق .

Be-lügen (ـــَـ فعمتعد) f. ⑳ (insép.) یلان سویلمك، یلانله آلداتمق .

Be-lustigen (ـــَـ فعمتعد) a. ㉑ (insép.) اکلندیرمك، جنبش ایتدیرمك، فراحلندیرمق || (فعمطا) sich— اکلنمك || sich— (=sich lustig machen) über... اکلنمك، استهزا ایتمك || Be-lustigung (اءمؤ) ㊾ اکلنجه؛ اکلنه .

Be-mächtigen (ـــَـ فعمطا) a. ㉑ (insép.) کندوینی طوتمه‌بیلمك، کندوینی ضبط ایتمك .

Be-malen (ـــَـ فعمتعد) a. ㉑ (insép.) بویامق، نقش وترسیم ایتمك .

Be-mannen (ـــَـ فعمتعد) a. ㉑ (insép.) (بحر) برسفینه‌یی لازمکلان طائفه‌سیله تجهیز واشغال ایتمك .

Be-meistern (⏑–⏑ فع متع) a. ㉑ (insép.) (وفع
مطا) حكم ايتمك ، صاحب اولمق ‖ er kann sich nicht —
اوكنديني ضبط ايده من .

Be-merken (⏑–⏑ فع متع) a. ㉑ (insép.) فرقنه
وارمق : كورمك : اكلامق ‖ فرق اولنه‌جق وجهله اشارت
قومق ‖ دركنار ايتمك ‖ Bemerkung (امؤ) ㊾ اشارت ،
علامت ‖ تنبيه ، ملاحظه ، خاطره .

Be-merkens-werth (⏑–⏑ صـ) ㉔ شايان ذكر ، شايان
اخطار .

Be-messen (⏑–⏑ فع متع) m. (insép.) اولچمك ،
تخمين ومساحه ايتمك .

Be-mitleiden (⏑–⏑–⏑ فع متع) b. ㉑ (insép) يورنه
آجيمق ، رحم وشفقت ايتمك .

Be-mittelt (⏑–⏑ صـ) ㉔ زنكين ، مالدار ‖ ذوق
وصفاسنده ، راحتنده اولان ‖ دنيا اورنده اولميان .

Be-mo(o)sen (⏑–⏑ فع متع) c. ㉑ (insép.) يوصونلق ،
يوصونله اورتمك ، تجهيز ايتمك .

Be-mühen (⏑–⏑ فع متع) a ㉑ (insép.) يورمق ،
زحمت ومشقت ويرمك ‖ — sich (فع مطا) اوغراشمق ،
چبالامق ، جهد وغيرت ايتمك ‖ مشغول اولمق ، استحصال
ايده‌بيلمك اوزره چالشمق ، زحمت چكمك ‖ wenn Sie sich
gefälligst zu mir — wollen اكر لطفاً بنده‌كزه كله‌جك
اولورسه‌كز ‖ Be-mühung (امؤ) ㊾ غيرت : زحمت .

Be-müßigen (⏑⏑–⏑ فع متع) a. ㉑ (insép.)
مجبور ايتمك ، زورلامق .

Be-nachbart (⏑–⏑ صفت واسم مفعول) ㉔ قومشو ‖
همجوار ، همحدود .

Be-nachrichtigen (⏑⏑–⏑⏑ فع متع) a. ㉑ (insép.)
خبر ويرمك ، بيلديرمك ‖ Be-nachrichrigung (امؤ) ㊾
خبر ، معلومات ويرمه .

Be-nachtheiligen (⏑⏑–⏑–⏑ فع متع) a. ㉑ (insép.)
مضرت ويرمك ، ايراث خسار ايتمك .

Be-nageln (⏑–⏑ فع متع) a. ㉑ (insép.) چيويلمك ،
چيويله تجهيز ايتمك .

Be-nagen (⏑–⏑ فع متع) a. ㉑ (insep) كميرمك ،
كوملك ‖ اينجه دال تپه‌لريني قيرمق .

Be-nannt (⏑– اسم مفعول وصفت) ㉔ مذكور (الاسم)
تسميه اولنمش ، اسم قونلمش .

Be-nebeln (⏑–⏑ فع متع) a. ㉑ (insép.) سيس
و (دومانله) اورتمك ، قاپلامق ‖ (فع مطا) (عمو) — sich
قفاسي دومانلامق .

Be-nehmen (⏑–⏑ فع متع) b. ㉑ (insép.) النْدن
آلمق ، ضبط ايتمك ، برشيدن محروم ايتمك ‖ (فع مطا) — sich
معامله ايتمك ... طور وحركتده بولنمق ، طوراتمق ‖ (الا)
b. ㊵ (sans pl.) طور وحركت : طورانيش ، كيديش ،
طوتم ، حال .

Be-neiden (⏑–⏑ فع متع) b. ㉑ (insép.) غبطه
ايتمك ‖ حسد ايتمك ، چكه‌مامك .

Be-neidens-werth (⏑–⏑– صـ) ㉔ شايان غبطه ،
آرزو اولنور .

Be-nennen (⏑–⏑ فع متع) a. ㉒ (insép.) ذكر
وتوصيم ايتمك ‖ نام وشهرت ويرمك .

Be-netzen (⏑–⏑ فع متع) c. ㉑ (insép.) رطوبتلنديرمك ،
كملنديرمك ‖ اصلاتمق ، صولامق .

Bengel (⏑– ام) a. ㊵ (عمو) [اسكيدن bangen
schlagen = كله‌لردن مأخوذدر] دكنك ، باستون ‖ (مجا)
قبا وظرافتسز كنج چوجق ، چاپقين ‖ großer — قوجه
حريف (دليقانلو) .

Be-nöthigen (⏑⏑–⏑ فع متع) a. ㉑ (insép.) لازم
وواجب قيلمق ، احتياج كوسترمك ، حاجت قيلمق .

Be-nutzen, **benützen** هرايكيسيده (⏑–⏑ فع متع) c. ㉑
(insép.) استفاده ايتمك . استحصال فائده ايتمك ‖ استعمال
واستخدام ايتمك ‖ قوللانمق ‖ Benutzung (امؤ) ㊾ استعمال ،
استخدام ، قوللانمه ‖ استفاده .

Be-ob-achten (⏑⏑–⏑ فع متع) b. ㉑ (insép.)
دقت ايتمك : كوزدن كچيرمك ‖ تحقيق وتفتيش ايتمك ، آرا-
شديرمق ، امتحان ايدرك باقمق ‖ باقمق ، سوزمك ، مطالعه
ايتمك ‖ نظر دقته آلمق ، دقت ورعايت ايتمك .

Be-ordern (⏑–⏑ فع متع) a. ㉑ (insép.) امروتعيين
ايتمك ، مأموراً كوندرمك .

Be-panzern (⏑–⏑ فع متع) a. ㉑ (insép.) زرهلمق ،
زرهله تجهيز ايتمك .

Be-pflanzen (⏑–⏑ فع متع) c. ㉑ (insép.) (بغچو)
ديكمك ‖ ركز ايتمك ، ديكمك .

Be-quem (⏑– صـ) ㉔ [bekommen] راحت ، مستريح ‖
قوللانيلشلي ، سهولتلي .

Be-quemlichkeit (⏑–⏑– امؤ) ㊾ راحتلق ‖ سهولت ،
قوللانيلشليلق ‖ تنبللك .

Be-rappen (⏑–⏑ فع متع) a. ㉑ (insép.) (معما)
(برديوارى) صيوامق ‖ (صنع) (سختيانى) جلالمق ‖ يونتمق ،
دوزلمك پاره ايله تجهيز ايتمك ‖ پاره ويرمك .

Be-rathen (⏑–⏑ فع متع وفع لا +) p. ⑳ (insép.)
نصيحت ايتمك ، اخطار ايتمك ‖ (فع مطا) مشاوره ومذاكره
ايتمك ‖ (فع لا) تفكر ايتمك ‖ تصحيح ايتمك .

Be-rauben (⏑–⏑ فع متع) a. ㉑ (insép.) چالمق ،
آشيرمق ، صويمق ‖ الندن آلمق ‖ (فع مطا) sich einer
Sache — محروم اولمق ‖ الدن قاچيرمق .

Be-rauschen (⏑–⏑ فع متع) a. ㉑ (insép.) سرخوش
ايتمك ، كيف ايتمك ‖ (فع مطا) — sich قفاسي توتسولمك ،
كيف اولمق .

Be-rechnen (⏑–⏑ فع متع) b. ㉑ (insép.) حساب
ايتمك : دوشونوب طاشينمق ‖ (فع مطا) sich mit Jemand —
بريله حسابلاشمق .

Be-rechtigen (⏑⏑–⏑ فع متع) a. ㉑ (insép.) حق
وصلاحيت ويرمك ‖ مستحق قيلمق ‖ Be-rechtigung (امؤ)
㊾ حق وصلاحيت ‖ استحقاق .

Be-reden (⏑–⏑ فع متع) b. ㉑ (insép.) برشيدن

بحث ایتمك ‖ تحت مذاكره‌یه آلمق ‖ (فع مطا) sich mit Jemandem— بریله مذاكره ، مشاوره ، مباحثه ایتمك ‖ قونوشمق ، كورشمك .

Be-redsamkeit (⏑–⏑⏑ امؤ) ㊾ فصاحت ، بلاغت ؛ طلاقت لسان ؛ سلاست كلام .

Be-redt (⏑– ص) ㉔ فصیح ، بلیغ ، سلیس ‖ sich—ausdrücken فصاحت وبلاغتله بیان افكار وادارهٔ كلام ایتمك .

Be-regt (⏑– ص) ㉔ (لسان پولیتیقیده) (mehr)—e Gegenstand مبحوث عنه ، موضوع بحث اولان ماده .

Be-reich (⏑– ام والا) ㊳ عالم ‖ درجه ، مرتبه (فنون وصنایعده) برعلم وفنك (صنعتك) دائرهٔ شمولی داخلنده بولنان مواد ومعلومات ‖ (عد) دائرهٔ صلاحیت ‖ (وظیفه) مأذونیت نظامیه درجه‌سی ، دائرهٔ اقتدار ، وسعت اقتدار ‖ (هرقنغی برصورتله) یتیشیله‌بیلان محل ونقطه .

Be-reichern (⏑–⏑ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) زنكین ، وغنی قیلمق .

Be-reisen (⏑–⏑ فع متع) a. ㉑ (*inésp.*) ein Land— برمملكتی كزمك ، دروننده سیاحت ایتمك ‖ دور وتفتیش ایتمك .

Be-reit (⏑– ص) ㉔ حاضروآماده ، مهیا ‖ sich—halten حاضر وآماده اولمق ، حاضر طورمق .

Be-reiten (⏑–⏑ فع متع وفع مطا) b. ㉑ (*insép.*) حاضرلمق ، آماده قیلمق ‖ یاپمق ‖ (reiten فعلندن اوله‌رق) (فع متع) n. ㉒ (*insép.*) eine Gegend— برجواری باركیرله كزمك ‖ (فروسیتده) ein Pferd— برباركیری تربیه ایتمك .

Be-reiter (⏑–⏑ ام) a. ㊵ حاضر ومهیا قیلان ، یاپان ‖ باركیر تربیه‌جیسی .

Be-reits (⏑– حا) همان ، شمدی ، هنوز براز اولیسی .

Be-reitschaft (⏑–⏑ امؤ) ㊾ (*sans pl.*) حاضرلق .

Be-reit-willig (⏑–⏑⏑ ص) ㉔ حاضر ، كندو استك وآرزوسیله ، برشی یاپمغه كندودن حاضر اولمه .

Be-rennen (⏑–⏑ فعمتع) a. ㉒ (*insép.*) (ع) قوشاتمق ، هجوم ایتمك .

Be-reu-en (⏑–⏑ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) پشیمان ونادم اولمق .

Berg (– امؤ) ㊳ [قدیم آلمانجه bairgan=schützen] طاغ ، جبل ، تپه ‖ ستره ‖ (عمو) da steht der Ochs am—e هایدی باقه‌لم حدك وارسه بونك ایلروسنه كیت ، (شونی یاپ) ‖ Ihr seid noch nicht über den— سز دها ایشك اصل چتاللی (كوچ) یرینه كلدیكز ، دها بونكله هپسی اولدی بتدی ظن ایتمیكز ‖ ab— (–⏑ حا) ، unter— (–⏑ حا) بایر ، یوقوش ، دیك اشاغی (باش اشاغی) ‖ an— (–⏑ حا) ، auf— (–⏑ حا) یوقوش ، یوقوش یوقاری ، دیكنه ، (باش یوقاری) ‖ —bau (ام) معدن ایشلتمسی ‖ —bewohner (ام) طاغ سكنه‌سی اولان (اهالی) —leute (جمع) معدنجیلر ، معدن عمله‌لری ‖ —fahrt (امؤ) طاغلرده كزمه ، طولاشمه ؛ طاغه چیقمه ‖ —huhn (الا) قزل ككلیك ‖ —Kette (امؤ) سلسلهٔ جبال ‖ —mann (ام) معدنجی ، معدنده چالیشان عمله ؛ طاغی ، جبلی ‖ —meister (ام) معدن دیركتور ویا ناظری ‖ —rücken (ام) طاغ صرتی ‖ —werk (الا) معدن ‖ —wesen معدنجیلكه دائر مواد ومعلومات ‖ معدنجیلك .

Bergen (⏑– فعمتع ومعمطا) b. ⑳ ستر ، وقایه ایتمك ، محافظه ایتمك ، صاقلامق .

Berger (⏑– ام) a. ㊵ (بحر) جان قورتاران ‖ مخلص ، منجی .

Bergig (⏑– ص) ㉔ طاغلق ، تپه‌لك ‖ مانعه‌لو ، صرپ .

Be-richt (⏑– ام) ㊳ راپورط ، لایحه ، مضبطه ، مذكره ‖ ژورنال ‖ (پولتیقه غزته‌لرنده) Tages— اجمال (احوال ، وقوعات) یومیه ‖ —erstatter (ام) (برغزته ویا مقامك) مخبری .

Be-richten (⏑–⏑ فع متع) b. ㉑ (*insép.*) راپورط ، لایحه ، مضبطه . . الخ یازمق ، اخبار ایتمك ‖ اعلان ایتمك .

Be-richtigen (⏑–⏑⏑ فع متعدی) a. ㉑ (*insép.*) طوغرولتمق ، طوغری یاپمق ، دوزلتمك ، تسویه ، ترتیب وتنظیم ایتمك ، یولنه قومق ‖ (مطبعه) یاكلش ، ترسینه قونمش برحرفی قالدیروب یرینه طوغریسنی وضع ایتمك ، تصحیح ایتمك .

Be-riechen (⏑–⏑ فع متع) e. ⑳ (*insép.*) قوقلامق ، استشمام ایتمك ، بروننه كوتورمك ‖ قوقوایله آلمق ‖ سزمك ، حس ایتمك .

Be-ritt (⏑– ام) ㉘ (ع) سواریده اونباشی (كوچك ضابط) طاقمی ، (مانغه) برسواری مفرزه‌سی طرفندن داخلنده كزینه‌جك ، دور اولنه‌جق منطقه .

Be-ritten (⏑–⏑ امفعول وصفت) ㉔ (باركیر حقنده) تربیه اولنمش ، بینلمش ‖ آتلو ، باركیراوزرنده اولمق ‖ sein— (ع) آتلو اولان (ضابطان ومأمورین عسكریه) ‖ آتلو اولمق .

Berken (⏑– ام) (56) (تجا) دوه تویندن معمول قماش .

Berline (⏑–⏑ امؤ) (53) [Berlin] برلینده ایجاد اولنمش ارقه‌سی آچیلور قپانور درت كشیلك آرابه ، برلینه .

Berliner (⏑–⏑ ام) [Berlin] برلینلو —blau (الا) (كیم) پروسیا مائیسی .

Berme (⏑– امؤ) (53) [فر] (استحكا) دیوار دیبیله خندق آره‌سنده‌كی دار یول ، (سپر كیروسنده) راه مستور ‖ قفا سطحی ‖ = Bärme .

Bernstein (–⏑ ام) ㊳ (*sans pl.*) [brennen, Stein] (معد) كهربا (طاشی) .

Berserker-Wuth (⏑–⏑⏑ امؤ) ㊾ (*sans pl.*) حدت وشدت (غضب) حربیه ‖ تهور عظیم ‖ هجوم وصولت شدیده .

Bersten (⏑– فع لا —) b. ⑳ چاتلامق ، یارلمق ، ییریلمق ‖ (مجا) vor Ärger— حدت ، حرص وغضبندن چاتلامق .

Bert(h)e (⏑– امؤ) (53) [فر] (قادینلرك البسه‌سنده) دویرمه یقا .

Bertram (⏑– اخام) (56) [قدیم آلمانجه اولوب glänzender Rabe= یارلاق قارغه] معناسنده‌در برتران ، برترام ‖ [لاتینجه pyrĕthrum] (نبا) نزله اوتی ، عاقرقرحا .

Be-rüchtigen (⏑⏑⏑– فع متع) ㉑ a. (*insép.*) بد نام ایتمك ، اسمنی كوتویه چیقارمق

Be-rücken (⏑– فع متع) ㉑ a. (*insép.*) هجوم ایتمك ، تعرض ایتمك ، اوزرینه وارمق ‖ طوتمق ، یقاشمق ‖ آنسزین اوزرینه دوشوب ضبط ایتمك ‖ آولامق sie hat sein Herz brückt او آنی اسیر زلفی ایتدی ، آنك كوكلنی قاپدی ، آنی كندویه مفتون ایتدی .

Be-rücksichtigen (⏑⏑⏑– فع متع) ㉑ a. (*insép.*) نظر دقت واعتبار ومطالعه‌یه آلمق ‖ رعایت ایتمك .

Be-ruf (–⏑ ام) ㊳ (جمعی نادر) میل ، هوس ؛ استعداد ‖ هدایت ، الهام ‖ حال ، وظیفه ، مأموریت ، كار ، صنعت ، ایش ومشغولیت ، صفت .

Be-rufen (⏑– فع متع) ⑳ q. (*inspé.*) چاغیرمق ، جلب ودعوت ایتمك ، طوپلامق ، جمع وجلب ایتمك ، كتورتمك ‖ یاد ایتمك ، درخاطر ایتمك .

Be-ruhen (⏑– فع لا +) ㉑ a. (*insép.*) اوزرنده بولنمق ، اوزرینه مبنی اولمق ‖ عائد ومتعلق اولمق ، ابتنا ایتمك ، مبتنی اولمق .

Be-ruhigen (⏑⏑– فع متع) ㉑ a. (*insép.*) تسكین ایتمك (فع مطا) sich— ساكنلمك ، كسب سكونت ایتمك ، یاتشمق ‖ Beruhigung (امؤ) ㊾ سكونت قلب ، امنیت ‖ تسلی ‖ —des Gewissens (یوركك ، قلبك) وجدانك راحتی ، سكوتی .

Be-rühmt (–⏑ ص) ㉔ مشهور ، نامدار ، شهرتشعار ، آكلش .

Be-rühren (⏑– فع متع) ㉑ a. (*insép.*) طوقونمق ، یرندن اویناتمق ، اللهمك ‖ (واپور شمندوفر الخ حقنده) اوغرامق ویكمك ‖ تماس ایتمك ‖ Be-rührung (امؤ) ㊾ تماس ‖ مناسبت .

Be-sä-en (⏑– فع متع) ㉑ b. (*insép.*) (بوتولایه برشی) اكمك ‖ (مجا) اكمك ، تخم آتمق .

Be-sagter-maßen (⏑–⏑– حا) بروجه بالا ، آنف الذكر ، آنف البیان ، دیكمز ، عرض اولندیغی وجهله .

Be-sagt (–⏑ ص) ㉔ مذكور ، مرقوم ، بیان اولنمش اولان ، مومی الیه .

Be-saiten (⏑– فع متع) ㉑ b. (*insép.*) (موسیقیده) برآلته كیریش طاقمق ‖ قورمق ،

Be-samen (⏑– فع متع) ㉑ a. (*insép.*) تخم آتمق ، اكمك ، زرع ایتمك ‖ (فع مطا) sich— تخملنمق ، تخمدن آزمق ، اوره‌مك ‖ چوغالمق ، توره‌مك .

Be-sänftigen (⏑⏑– فع متع) ㉑ a. (*insép.*) ملایم وحلیم قیلمق ‖ طاتلیلشدیرمق . تسكین ایتمك ، یاتیشدیرمق .

Be-satz (–⏑ ام) ㉛ البسه ویاسائره‌نك تجهیزینه یارایان اشیا ، مواد ، خرج ‖ جهاز ، طاقم ‖ (قوردله ، شرید وسائره واسطه‌سیله وجوده كتوریلان تزیینات) سوس .

Be-satzung (⏑⏑– امؤ) ㊾ (ع) برموقعده اقامت ایدن عسكر ، برموقعك محافظه‌سنه مأمور بولنان قطعات ، عساكر موقعیه ، فرقهٔ مستحفظه .

Be-schädigen (⏑⏑– فع متع) ㉑ a. (*insép.*) ضرر وزیانه اوغراتمق ، ایراث خسار ایتمك . (ع) هدم وتخریب ایتمك ‖ برباد ایتمك ‖ Be-schädigung ضرر وزیان ‖ هدم وتخریب ‖ برباد ایتمه .

Be-schaffen (⏑– فع متع) ㉑ a. (*insép.*) یاراتمق ، وجوده كتورمك ‖ استحصال ایتمك ‖ تحصیل وتدارك ایتمك ، بولمق .

Be-schaffenheit (–⏑⏑ امؤ) ㊾ حال ، شكل ، هیئت ، طرز ، صورت ، كیفیت ، ترتیب .

Be-schäftigen (⏑⏑– فع متع) ㉑ a. (*insép.*) اشغال ایتمك ، مشغول قیلمق ‖ (فع مطا) sich— مشغول اولمق ، اشتغال ایتمك ، برشیئله اوغراشمق ، برشیئه حصر وقت ایتمك ، برشیئله وقت كچیرمك ‖ Be-schäftigung (امؤ) ㊾ اشتغال ‖ ایش ، كوج ‖ (ع) —szettel (ام) خدمات (یومیه) جدولی .

Be-schäler (⏑– ام) ㊵ a. قبوغنی صویان ، چیقاران ‖ (بارگیر وامثالی حقنده) آیغیر ، دامیزلق .

Be-schämen (⏑– فع متع) ㉑ a. (*insép.*) اوتاندیرمق ، محجوب ایتمك ، قزارتمق .

Be-schatten (⏑– فع متع) ㉑ b. (*insép.*) كولكه‌لمك ، كولكه ویرمك ، سایه آتمق ‖ (مجا) ستر ومحافظه ایتمك ، سایه‌سی آلتنه آلمق .

Be-schau-en (⏑– فع متع) ㉑ a. (*insép.*) دقتله باقمق ، كوزدن كچیرمك ‖ معاینه وتدقیق ایتمك اوزره باقمق ‖ نظر امعاندن كچیرمك .

Be-scheid (–⏑ ام) ㊳ قرار ، تصمیم ، جزم ، حكم ، عزم ‖ امر ‖ خبر ، معلومات ؛ جواب .

Be-scheiden (⏑– فع متع) ㉑ b. (*insép.*) تعیین وتخصیص ایتمك ‖ قرار ویرمك . حكم ایتمك (محكمه) تعیین جزا ایتمك ‖ (فع مطا) sich— اعتداله باشلامق ، آزله اكتفا ایتمك ، راضی اولمق ‖ توكل ایتمك ‖ (ص) ㉔ عاقل ، ادیب ، تربیه‌لو ‖ عاقبت اندیش ، صاحب بصیرت ‖ احتیاطلو ، حدینی بیلور .

Be-scheinigen (⏑⏑– فع متع) ㉑ a. (*insép.*) سند ، تذكره وامثالو اوراق وسائره‌یی تصدیق ایتمك ‖ قبول ایتمك ‖ اثبات وشهادت ایتمك .

Be-scheinigung (⏑⏑– امؤ) ㊾ شهادت وتصدیقنامه ‖ مقبوض سندی .

Be-schenken (⏑– فع متع) ㉑ a. (*insép.*) هدیه ویرمك ، عطیه واحسانله تسریر ایتمك ؛ انعام واحسانه غرق ایتمك .

Be-scheren (⏑– فع متع) ⑳ h. (*insép.*) (انسان حقنده) تراش ایتمك ‖ (حیوان حقنده) یولمق ‖ ویرمك ، بخش ایتمك ، هدیه ، عطیه ، ویرمك .

Be-schicken (⏑– فع متع) ㉑ a. (*insép*) كوندرمك ، بعث ایتمك ‖ ترتیب وتنظیم ایتمك .

تحديد (*insép.*) (21) a. (ـــ فعمتعـ) **Be-schränken**
sich— (فعمطا) آزالتمق ‖ وتعديل ايتمك ، حصر ايتمك
اكتفا ايتمك ، ... ايله قالمق .
Be-schränkt-heit (ـــ امؤ) (40) آزلق ، يوقسوللق،
طارلق ، فقدان ، ندرت ، محدوديت ‖ فقيرلك ‖ غباوة .
وصف، (*insép.*) (20) d. (ـــ فعمتعـ) **Be-schreiben**
Be-schreibung ‖ (هندسه) چيزمك ‖ تصوير ، تعريف ايتمك
(امؤ) (49) وصف وتعريف ، نقل .
Be-schreiten (ـــ فعمتعـ) زمان اخباريه ماضيسيله
صورت امريهسى b. (21) (*insép.*) اوزرينه وضع قدم ايتمك ،
باصمق ، (برمحلك داخلنه) كيرمك .
(*insép.*) (21) a. (ـــ فعمتعـ ، فعمطا) **Be-schuhen**
آياق قابى ، قوندره كيدرمك ‖ قوندره ياپمق ‖ چاهورلق طاقمق ،
اتهام (*insép.*) (21) a. (ـــ فعمتعـ) **Be-schuldigen**
Beschuldigung ‖ اتمك ‖ عزو ، اسناد ايتمك ‖ بورجه دوشورمك
(امؤ) (49) اتهام ، اسناد .
(*insép.*) (21) a. (ـــ فعمتعـ) **Be-schummeln**
(عمو) بوتمق ، آلداتمق .
حفظ (*insép.*) (21) c. (ـــ فعمتعـ) **Be-schützen**
وحمايه ، ستر ، وقايه ايتمك .
(*insép.*) (21) a. (ـــ فعمتعـ) **Be-schwatzen**
(عمو) سوزله آلداتمق ‖ لافه بوتمق .
Be-schwerde (ـــ امؤ) (53) يوك ‖ زحمت ،
مشقت ، ثقلت ، اذيت ‖ راحتسزلق ، درد ‖ سقالت ، عذاب ‖
شكوى ، شكايت ، دعوى .
(*insép.*) (21) a. (ـــ فعمتعـ) **Be-schweren**
sich— (فعمطا) ‖ آغرلشديرمق ، زحمت ومشقت ويرمك
شكايت (ودعوى) ايتمك .
اوراق Brief— (40) a. (ـــ ام) **Be-schwerer**
ومكاتيبك (ماصه اوزرندن) دوشوب ويا اوچوب غائب
اولملرينى منع ايتمك اوزره اوزرلرينه وضع اولنان واكثرى
كثيف هيكل ، آنتيقه ويا سائرهدن عبارت اولان باصقى .
(*insép.*) (21) a. (ـــ فعمتعـ) **Be-schwichtigen**
تعديل وتسكين ايتمك ، ضعيفلشديرمق ‖ آزالتمق .
طولانديرمق ، (21) a. (ـــ فعمتعـ) **Be-schwindeln**
قورنازلق ايتمك ، بوتمق .
يمينله (*insép.*) (20) g. (ـــ فعمتعـ) **Be-schwören**
تصديق وتأمين ايتمك ‖ استعاذه (دعاسى) اوقومق ‖
آند ويرمك ، اه عشقنه ديمك .
جان (*insép.*) (21) a. (ـــ فعمتعـ) **Be-seelen**
ويرمك ، ديرلتمك ‖ جانلانديرمق .
باقمق، (دقتله) (*insép.*) l. (ـــ فعمتعـ) **Be-sehen**
كوزدن كچورمك ، نظر ايتمك .
دفع (*insép.*) (21) a. (ـــ فعمتعـ) **Be-seitigen**
وبرطرف ايتمك .
زياده (*insép.*) (21) a. (ـــ فعمتعـ) **Be-seligen**
مسعود وبختيار قيلمق ‖ (ارواح اموانى) تقديس ايتمك .
—heide ‖ بيوك سوپوركه (40) b. (ـــ ام) **Besen**
(امؤ) سوپوركهلك ، چالى سوپوركهسنك بيوديكى قير ، فوندهلق .
Be-sessen (ـــ اسم مفعول وصفت) (ارواح غير طيبه

تكرلكه (*insép.*) (21) a. (ـــ فعمتعـ) **Be-schienen**
چنبر كچيرمك ‖ برتيمور يولنك رايلرينى قومق .
(ع) ‖ (*insép.*) (20) a. (ـــ فعمتعـ) **Be-schießen**
آتشه (طوپه) طوتمق ، اوزرينه آتش ايتمك ، آتش آلتنه
آلمق .
Be-schiffbar (ـــ صـ) (24) (بحر) سير سفائنه
مساعد .
(بحر) (*insép.*) (21) a. (ـــ فعمتعـ) **Be-schiffen**
كمى ايله كزمك ، سياحت ايتمك ، كمى ايله مرور ايتمك ،
كچمك .
كوفلى ، (*insép.*) (21) a. (ـــ صـ) **Be-schimmelt**
كوفلنمش ‖ مملو ، مرطوب .
(*insép.*) (21) a. und c. (ـــ فعمتعـ) **Be-schimpfen**
سوكمك ، شتم ، كفر ايتمك ‖ رسواى ، بدنام ايتمك ‖ سوكوب
صايمق ، تحقير ايتمك ؛ آزارلمق ، تعذير ، تكدير ايتمك .
حفظ ، وقايه (*insép.*) (21) a. (ـــ فعمتعـ) **Be-schirmen**
ايتمك ، عرض ملجأ ايتمك ، صيره آلمق ، مدافعه ايتمك .
Be-schissen (ـــ اسم مفعول وصفت) (24) اوزرينه
پيسلنمش ، نجاستلنمش (مجا) پيس ، مردار ، جنابت .
(برقاريى) (*insép.*) (20) p. (ـــ فعمتعـ) **Be-schlafen**
جماع ايتمك ‖ (عمو) (مجا) برشيئى ايرتسى كونه دكين
دوشونمك ، اوزون اوزادىيه ، پك چوق ولزومسز دوشونمك .
—eines Pferdes (31) (ـــ نادراً ـــ ام) **Be-schlag**
(تيمور) برتفنكك —einer Flinte ‖ نعلنمسى ‖ باركيرك نعلى
in—nehmen ‖ تجهيزاتى طوتمق ، ضبط ، توقيف ايتمك ؛
(امؤ) —nahme ‖ حبس ايتمك ‖ برشيئه ال قومق ، آلمق
ضبط وتوقيف .
برشيئى (*insép.*) (20) r. (ـــ فعمتعـ) **Be-schlagen**
(تيمور) ايله تجهيز ايتمك ، (ميخلامق) ‖ تيمور طاقمق ،
(شيشه sich— (فعمطا) ‖ نعللهمق (باركيرى) كچيرمك
بارداق وسائره حقنده) بوغولاتمق ‖ رطوبت ونم قپاراق
كوفلنمك ‖ (اوت وسائره) چيكلنمك ، شبنم ايله اورتلمك .
(*insép.*) (21) c. (ـــ فعمتعـ) **Be-schleunigen**
تسريع وتعجيل ايتمك .
قرار (*insép.*) (20) a. (ـــ فعمتعـ) **Be-schließen**
das Gebirge bschließt den ‖ ويرمك ، عزم ونيت ايتمك
، برلشور ، Horizont طاغ (طاغلق) افق ايله تقاطع ايدر
قباييور ، برلشيور .
Be-schluß (ـــ ام) (52) قرار ‖ نتيجه ، صوك ، نهايت ،
عاقبت .
ياغلامق ، (*insép.*) (21) a. (ـــ فعمتعـ) **Be-schmieren**
mit Theer— ‖ اوزرينه ياغ سورمك ‖ پيسلتمك ، كيرلتمك
قاطرانلامق ، قاطران سورمك .
كيرلتمك ، (*insép.*) (21) c. (ـــ فعمتعـ) **Be-schmutzen**
پيسلتمك .
‖ كسمك (*insép.*) (20) n. (ـــ فعمتعـ) **Be-schneiden**
كسمه ، (49) (امؤ) Be-schneidung ‖ سنت ايتمك ‖ بيچمك
بيچمه ‖ سنت ‖ beschnitten (صـ) (24) سنتلو .
(برالبسهيى) (*insép*) (21) a. (ـــ فعمتعـ) **Be-schnüren**
شريد ايله تجهيز ايتمك ‖ قوردلا ، شريد ، ايپ وسيجمله صارمق ،
باغلامق ، صيقمق .

طرفندن) ضبط اولنمش، جن چارپمش ؛ قاریشیق —vom Teufel
شیطان ضبط ایتمش .

Be-setzen (ـــ فعـ متعـ) c. (insép.) برشیئی
برشیئك اوستنه قومق ، اوتورتمق ‖ (البسه حقنده) تجهیز،
تعمیر ایتمك ‖ (برمملکتی‌اهالی‌ایله) اسکان ایتمك ، اشغال ایتمك ؛
ضبط ایتمك ، تملك ایتمك ‖ (ع) eine Anhöhe— برتپه‌یی
(مرتق) طوتمق ، اشغال ایتمك .

Be-sichtigen (ـــ فعـ متعـ) a. (insép.)
تفتیش ایتمك ، گوزدن گچورمك ، امتحان ایتمك ‖ (ع) عسکری
ادوار مناسبه‌ده تفتیش وامتحان ایتمك ‖ Be-sichtigung
(امؤ) تفتیش ویوقلمه ، معاینه ، امتحان .

Be-siegeln (ـــ فعـ متعـ) a. (insép.) مهرلمك.
ممالق ‖ تصدیق ایتمك اوزره مهرینی باصمق .

Be-siegen (ـــ فعـ متعـ ، فعـ مطا) a. (insép.)
دشمنه غلبه چالمق ، مغلوب ایتمك ‖ (اویونده) den Feind—
آلت ایتمك ، یکمك .

Be-sieger (ـــ ام) a. غالب ، مظفر ‖ یننان،
آلت ایدن ‖ قزانان .

Be-sinnen (ـــ فعـ مطا) b. (insép.) —sich
دوشنمك ، تفکر ایدوب بولمق ، خاطره کتوره بیلمك ،
خاطرینه کلیور . دوشونوب بولەمیورم ich besinne mich nicht
‖ **Be-sinnung** (امؤ) عقل ، فکر ‖ دوشونمه ،
تخطر die—verlieren عقلی غائب ایتمك ، کندوینی غائب
ایتمك ، wieder zur—kommen تکرار عقلی باشنه کلمك ،
کندویه کلمك ‖ besonnen (ا مفعول وصفت) .

Be-sitz (ـــ ام) تملك ، تصرف ‖ —nahme (امؤ)
اله آلمق ، ضبط وتصرف ایتمك .

Be-sitzen (ـــ فعـ متعـ) i. (insép.) صاحب
ومالك اولمق ، ید تملك وتصرفنده بولندیرمق ‖ اشغال ایتمك ‖
Be-sitzer (ام) a. صاحب ، مالك اولان (مال . .
الخ) صاحبی اولان شخص ، متصرف .

Be-sohlen (ـــ فعـ متعـ) a. (insép.) طبان
کچیرمك ، پنچه اورمق .

Be-solden (ـــ فعـ متعـ) b. (insép.) (آیلق ،
کوندەلك ، هفته‌لق) معاش ویرمك طاقتق .

Be-sonder (ـــ صـ) b. b. خصوصی ، آیروجه
اولان ، مخصوص .

Be-sonders (ـــ حا) خاصةً ، خصوصیله ،
علی الخصوص ‖ bist du zufrieden ? ممنونمیسك ؟
!—nicht آه پك آز !

Be-sonnen (ـــ صـ) و Besinnen) فعلك
اسم مفعولی) عاقل ، مدبر ، تمکینلی .

Be-sorgen (ـــ فعـ متعـ) a. (insép.) قورقمق،
خوفده بولنمق ، قایغی ایتمك ، تاصه‌لنمق ، اضطرابده اولمق ‖
باقمق ، گورمك ؛ برشیئك وقوعیچون قید ودقت ، غیرت
ایتمك ‖ ich werde Ihnen Das— اونی بن سزه ، شونی
سزه بن‌بابارم، یاپیویریرم، er kann diese Arbeit allein—
او بوایشی‌یالکز یاپه‌بیلور ، او بوایشك حقندن یالکز گلور ‖
(اسم مفعول وصفت) besorgt قایغولی ، تاصه‌لی ،
مضطرب ، قورقان ‖ دقتلو .

Be-sorgniß (ـــ امؤ) اضطراب ، وخوف ،
قایغی ؛ تاصه ‖ قید واحتیاط ، دقت .

Be-spannen (ـــ فعـ متعـ) a. (insép.)
(برآرابه‌یی) قوشمق ، (برتفنکی) قورمق ‖ قورمق ،
کرمك .

Be-spei-en (ـــ فعـ متعـ) a. (insép.) (برشیئك
اوزرینه) توکورمك ؛ استفراغ ایتمك ‖ بیسلمك .

Be-spiegeln (ـــ فعـ مطا) a. (insép.) —sich
آیینه‌لنمك ، پارلامق ، عکس ایتمك .

Be-sprechen (ـــ فعـ متعـ) b. (insép.) قونوشمق،
سوزلشمك ، برشیئه دائر قونوشمق ، شفاهاً مناقشه ایتمك .

Be-sprengen (ـــ فعـ متعـ) a. (insép.) صو
سرپمك ، صولامق ، اوزرینه صو فیشقردالەرق ، ایصلاتمق .

Be-springen (ـــ فعـ متعـ) a. (insép.)
قرلاتمق ، فیشقرتمق ، صچراتمق ‖ (ارکك دیشی‌یه) آشمق ،
چفتلمك .

Be-spritzen (ـــ فعـ متعـ) c. (insép.) (برشی
اوزرینه) صو سرپمك ، صو فیشقرتمق .

Be-spucken (ـــ فعـ متعـ) a. (insép.) (عمو)
(اوزرینه) توکورمك .

Be-spülen (ـــ فعـ متعـ) a. (insép.) (برقاب
ویا ساحلی) صوایله چالقامق ، یقامق .

Besser (ـــ صـ وحا) [ایو gut] دها ایو (اعلا)؛
es geht دها ایو ، اعلادر ، es ist—zu schweigen سکوت دها ایو
Je eher desto— ‖ کیتدکجه ایولشیور immer— نقدر
ایرکن اولورسه اولقدر ایو اولور .

Bessern (ـــ فعـ متعـ) a. ایو واعلا قیلمق ،
ایولشدیرمك ‖ دوزلتمك ، تنظیم وتصحیح قیلمق ‖ —sich
(فعـ مطا) (اشخاصدن بحث اولندقده) تهذیب اخلاق ایتمك ؛
(خسته حقنده) اعادهٔ صحت ایتمك ، ایولشمك ‖ (هوا حقنده)
آچیلمق ، ایولشمك .

Besserung (ـــ امؤ) ایولشمه ‖ —gute
اه (خیرلو) شفا (لر) ویرسون .

Beste (ـــ صـ واسم) الك ایو ، الك اعلا ‖ الك ایوسی،
الك اعلاسی ‖ am—n الك ایوسی ، دها ایوسی .

Be-stallen (ـــ فعـ متعـ) a. (insép.) رسماً
برمأموریت ، برمحله یرلشدیرمك ، نصب وتعیین ایتمك .

Be-stand (ـــ ام) موجودیت ‖ ثبات ، دوام ‖
امتداد ، سورمه .

Be-ständig (ـــ صـ) دائما ‖ ثابت ، دائمی ،
باقی .

Be-stärken (ـــ فعـ متعـ) ä. (insép.) تصدیق
ایتمك ؛ قوت ویرمك .

Be-stätigen (ـــ فعـ متعـ) a. (insép.) اثبات
ایتمك ، میدانه چیقارمق ‖ تحقیق وتصدیق ایتمك ‖ تقویه
وتحکیم ، تأکید ایتمك .

Be-stätigungsurkunde (ـــ امؤ) دلیل،
برهان ، حجت ، اثباته یارار شی .

Be-statten (ـــ فعـ متعـ) b. (insép.) (یره)
کومك .

Be-stauben (ـَـَـ فعلا -) a. (21) (*insép.*) توزلنمق، توز اولمق.

Be-stäuben (ـَـَـ فعمتعه) a. (21) (*insép.*) توزلمق، توز ایتمك.

Be-stechen (ـَـَـ فعمتعه) a. (21) (*insép.*) یارمق، دلیك آچمق؛ (تزیلکده) (دوکه ایلیکاریبی ایپك ویاایپلکله) ایشلمك || زعبه‌لمق || دوروتوب، صوقمق، دلمك || (مجا) رشوتله قاندیرمق، باشدن چیقارمق، طمارینه کیرمك، پاره یدیرمك.

Be-steck (ـَـ الا) (38) قاب، ظرف || طاقم || (کلفان بکارنجه برای استعفاف) حریف || (قبا تعبیر) ذکر.

Be-stecken (ـَـَـ فعمتعه) b. (20) (*insép.*) صوقمق، طاقمق، برشیئی بوصورتله سوسلمك وتجهیز ایتمك.

Be-stehen (ـَـَـ فعمتعه) t. (20) (*insép.*) باتمق، باشدن کچیرمك، برایشك حقندن کله‌بیلمك || (امتحانی)ویرمك؛ چکمك || (فعلا ±) —bleiben (مایعات حقنده) طوتمق، بمقتیلاتمق، قایلاشمق || (مجا) یشایه‌بیلمك، دائم اولمق || er kann nicht bei seinem Einkommen— بوایراد ایله او اداره اولنمز، پاره‌سی اکا کفایت ایتمز || wer kann vor Dir— سکا قارشو کیم طوره‌بیلور (سکا کیم قارشو قویه‌بیلور).

Be-stehlen (ـَـَـ فعمتعه) b. (20) (*insép.*) چالمق، سرقت ایتمك.

Be-steigen (ـَـَـ فعمتعه) o. (20) (*insép.*) بریره، برشیئك اوزرینه چیقمق || (جماع) آشمق || جلوس ایتمك || (بارکیره) بینمك وسوار اولمق || یوقاری چیقارمق، ترفیع ایتدیرمك || (ع) (طوپی قونداغنه) بندیرمك.

Be-stellen (ـَـَـ فعمتعه) a. (21) (*insép.*) den Tisch mit Speisen— (سفره‌یی یمکله) دوناتمق، تجهیز ایتمك || ein Feld— برتارلایی زرع ایتمك || سپارش ایتمك، اسمارلمق؛ امر ایتمك، حواله ایتمك || توظیف قیلمق || (بریره) چاغیرمق، بریره کلسنی (امر) آرزو ایتمك || einen Auftrag— برامر ویا سپارش، تبلیغ ایتمك.

Be-steu-ern (ـَـَـ فعمتعه) a. (21) (*insép.*) ویرکویه ربط ایتمك، ویرکو ورسم آلمق || (کمی) دومنی‌قوللانمق.

Be-stimmen (ـَـَـ فعمتعه) a. (21) (*insép.*) تعیین، تخصیص ایتمك || تقدیر ایتمك، مقدر قیلمق || قطعیلشدیرمك، قرار ویرمك || امر ونصب ایتمك || bestimmt (صفت واسم مفعول) (24) صحیح، محقق || معین || Be-stimmung (امؤ) (49) نظام، اصول وقاعده، قرار، امر || قدر، قسمت || یقین.

Best-möglich(st) (ـَـ ص) (24) خارق‌العاده، اك اعلا، ممکن اولدیغی قدر ایو، (الدن کلان).

Be-strafen (ـَـَـ فعمتعه) a. (21) (*insép.*) مجازات، تأدیب ایتمك.

Be-strahlen (ـَـَـ فعمتعه) a. (21) (*insép.*) نشر، ضیا (شعاع) ایتمك || پارلامق، لمعان ایتمك.

Be-streben (ـَـَـ فعمطا) a. (21) (*insép.*) sich— کال درجه سعی وغیرت ایتمك، چالیشوب چبالامق.

Be-streichen (ـَـَـ فعمتعه) n. (20) (*insép.*) سیلمك، صیغامق || صیوامق، بویامق || (ع) (آتش حقنده) یالامق، سیلوب سوپورمك (فن اسلحه) bestrichener Raum منطقهٔ مهلکه.

Be-streiten (ـَـَـ فعمتعه) n. (20) معارضه ایتمك، نزاع ایتمك، آتشمق || برشیئك اولمامسنی ارزو وادعا ایتمك || اختلاف ایتمك؛ راضی اولمامق || لازم اولان پاره‌یی قزانمق، طوپلامق، ایدمك.

Be-streu-en (ـَـَـ فعمتعه) a. (21) (*insép.*) سرپمك، (قوم وسائره) دوکمك، صاچمق.

Be-stricken (ـَـَـ فعمتعه) a. (21) (*insép.*) شرید، قوردله ایله طوناتمق، تجهیز ایتمك || (مجا) صارمق، باغلامق، کوستکلمك || ضبط ایتمك، اسیر ایتمك.

Be-stürmen (ـَـَـ فعمتعه) a. (21) (*insép.*) (اوزرینه) هجوم وصولت ایتمك، آتلمق || (مجا) (برینك اوزرینه) اوشوشمك، تعجیز وتصدیع ایتمك، اوزرینه، (باشنه) یغلمق.

Be-stürzen (ـَـَـ فعمتعه) c. (21) (*insép.*) [Stürze=] [Deckel برقابی آغزینه قپاغی قویه‌رق قپامق، اورتمك || دهشت وحیرت ویرمك || ضجرت وفتوره دوچار ایتمك || آهنکی بوزمق، تشویش ایتمك، شاشیرتمق، عقلنی باشندن کیدرمك، نه‌یاپه‌جغنی بیلمیه‌جك درجه‌یه کتورمك || هجوم ایتمك.

Be-such (ـَـ ام) (38) زیارت، ویزیته || er hat— مسافری وار، زیارتجیسی وار.

Be-suchen (ـَـَـ فعمتعه) a. (21) (*insép.*) کورمکه، زیارته، مسافرلکه کیتمك، ویزیته‌ایتمك، ویرمك die Schule— مکتبه دوام ایتمك.

Be-sudeln (ـَـَـ فعمتعه) a. (21) (*insép.*) پیسلتمك، مردارلمق || لکه‌دار ایتمك.

Bettag (ـَـ ام) (21) یوم‌دعا Buß und— عبادت واوروج (پرهیز) کونی || Bethaus (الا) کوچك معبد، مسجد.

Be-tagt (ـَـ ص) (24) کون کورمش، کورمش کچیرمش، اختیار، مسن.

Be-tasten (ـَـَـ فعمتعه) b (21) (*insép.*) اللمك، لمس ایتمك || قوللاتمق || ال ایله ازمك.

Be-täuben (ـَـَـ فعمتعه) a. (21) (*insép.*) صاغر، لشدیرمق؛ اویوشدیرمق، حسنی کیدرمك. (جرا) استنشاق اتر ایتمك || سکرلری اولدیرمك.

Be-täubt-heit (ـَـَـ امؤ) (49) (*sans pl.*) صاغرلق، اویوشقلق.

Bete (ـَـ امؤ) (بنا) (53) Beete=.

Bēte (ـَـ امؤ) (49) (جمی —ـه) ویا (الا) (46) بت، موش دینیلان خصوصی برکاغد اویونی.

Beten (ـَـ فعلا +) b. (21) (*insép.*) [قدیم آلمانجه Bitte, peta] دعا ایتمك؛ تضرع ونیاز ایتمك، یالوارمق، استرحام ایتمك، استغفار ایتمك || نماز قیلمق.

Be-the(e)ren (ـَـَـ فعمتعه) a. (21) (*insép.*) قطرانلمق، زیفلتمك.

Be-theiligen (ـَـَـ فعمتعه) a. (21) (*insép.*) اشتراك ایتدیرمك، مشترك قیلمق (تجا) مشترك‌المنفعه قیلمق || sich— (فعمطا) اشتراك ایتمك، قاریشمق || مشترك‌المنفعه اولمق.

Be-theu-ern (ـَـَـ فعمتعه) a. (21) (*insép.*) قویاً وعد وتعهد ایتمك.

Be-thören (˘–˘ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) اغفال واغوا ايتمك ، آيارتمق ، يولدن صاپديرمق ‖ شاشيرتمق ، حيرتده براقمق ‖ كوزنى بويامق ، بوتمق .

Be-titeln (˘–˘ فعـ متعـ وفعـ مطا) a. ㉑ (*insép.*) عنوان (لقب ، نام) ويرمك ، آد طاقمق ‖ القاب ، سرلوحه يازمق .

Be-tonen (˘–˘ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) برهيجا اوزرينه قوت قومق ، قوتله ، سسلى ، صدالى اوقومق ويا تلفظ ايتمك تلفظ ايتمك ‖ (موسيقيده) آلتنى (نظر دقتى جلب ايتمك ويا يوكسك صدا ايله چالينه جغنى ايما ايتمك اوزره) چيزمك .

Be-trachten (˘–˘ فعـ متعـ) b. ㉑ (*insép.*) نظر اعتباره آلمق ؛ نظر ايتمك ، ملاحظه وتأمل ايتمك ‖ سير وتماشا ايتمك ،

Be-trachtens-werth (˘–˘ صـ) ㉔ شايان سير وتماشا ‖ شايان دقت ومطالعه .

Be-trächtlich (˘–˘ صـ) ㉔ مهم معتنا ‖ كثير ‖ عظيم ، جسيم ، بيوك .

Be-trag (˘– ا م) ㉛ مقدار ، مبلغ ، يكون ‖ (تجا) قيمت ، بها ، دكر .

Be-tragen (˘–˘ فعـ لا +) r. ⑳ (*insép.*) بالغ اولمق ، چيقمق ‖ دكرى اولمق ‖ sich— طور وحركتده بولنمق ، طورانمق ، معامله ايتمك .

Be-trau-en (˘–˘ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) برينه ايناتمق ، برشيدن طولايى اعتماد ايتمك ، اصمارلامق ‖ (تجا) برينه بر ايش حواله وسپارش ايتمك .

Be-trau-ern (˘–˘ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) برى ايچون ياس ، ماتم ايتمك ، آجيمق وآغلامق .

Be-treff (˘– ا م) ㊳ يالكز (حال وحرف جر مقامنده مستعملدر) حالده ، كافه .

Be-treffen (˘–˘ فعـ متعـ) d. ⑳ (*insép.*) راست كتيروب يقالامق ، اوزرينه آتيلوب طوتمق ‖ عائد وراجع اولمق ، طوقنمق ، تعلق ايتمك ‖ Das —de Wort اوكله ، مبحوث عنه اولان كله .

Be-treiben (˘–˘ فعـ متعـ) o. ⑳ (*insép.*) آرقه سنه دوشمك ، تعقيب ايتمك ‖ سعى واقدام ايتمك ‖ تسريع وتعجيل ايتمك ‖ ياپمق ، ايشلتمك .

Be-treten (˘–˘ فعـ متعـ) b. ⑳ (برشى اوزرينه) آياقله باصمق ، كزمك وچيكنه مك ‖ er wird meine Schwelle nicht wieder— او بنم اويمك (قپومك) اشيكنه بردها آياغنى باصميه جق ، باصمز ‖ —er Weg (ا م) ايشلك يول .

Be-trieb (˘– ا م) ㊳ (*sans pl.*) ايشلتمه ‖ سعى و اقدام ‖ سوق و اداره ، بر ايشى ويا بر دكانى ايشلتمه ، چويرمه ‖ (تراموای ، شمندوفر وسائره حقنده) ايشلتمه .

Be-triebsam (˘–˘ صـ) ㉔ ايشلديلكده اولان ؛ ايشلك ؛ ايشلديله بيلور .

Be-trinken (˘–˘ فعـ مطا) a. ⑳ (*insép.*) sich— سرخوش اولمق ‖ betrunken (صفت و ا مفعول) ㉔ سرخوش ، مست ؛ Knüppeldick— كوتوك كبى سرخوش ، مست لايعقل .

Be-trüben (˘–˘ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) محزون ومكدر ايتمك ؛ يأس واله دوشورمك .

Be-trug (˘– و ˘– ا م) ㉛ (*sans pl.*) آلداتمه ‖ حيله وخدعه ، آل ، دوباره ، اويون ايتمه ، دسيسه .

Be-trügen (˘–˘ فعـ متعـ وفعـ مط) f. ⑳ (*insép.*) آلداتمق ، حيله وخدعه ايتمك ، اويون ايتمك .

Be-trügerisch (˘–˘ صـ) ㉔ دسيسه كارانه .

Be-trunkenheit (–˘–˘ امؤ) ㊾ سرخوشلق .

Bett (˘ الا) a. ㊷ يتاق ، دوشك ، فراش ، قاريوله ‖ (نهرحقنده) مجرى ، يتاق ‖ —gehen zu, (in's) يتاغه ياتمق ، اويقويه ، ياتمغه كيتمك ، das — hüten ياتمق ، خسته اولمق ‖ (چوجق لساننده) (مرا .Baba) ‖ (مجا) ازدواج ، تأهل ، زفاف ‖ —decke (امؤ) يورغان .

Bettel (˘– ا م) a. (*sans pl.*) = Bettelei (عمو) حيلازلق ، ديلنجيلك ‖ اسكى پوسكو شى ، سوقاغه آتيلسه كيمسه نك آلميه جغى نسنه .

Betteln (˘– فعـ لا + وفعـ متعـ) a. ㉑ ديلنمك ، ديلنجيلك ايتمك (كذا مجا) .

Betten (˘– فعـ لا +) b. ㉑ يتاق ياپمق ‖ (فعـ متعـ) برينى يتاغه ياتيرمق ، (فعـ مطا) —sich ياتمق .

Betze (˘– امؤ) ㊸ ديشى كوپك ‖ ديشى قورد ‖ (مجا) (قبا تعبير) ناموسسز ، فاحشه قارى ، روسپى .

Beuge (˘– ا م) ㊸ بوكوله ، بوكمه ، اكيله ، اكمه ‖ بوكوك وديرسكلى اولان ير ‖ اكرى كريش .

Beu-gen (˘– فعـ متعـ) a. ㉑ اكمك ، بوكمك ‖ den Nacken— بويون بوكمك ‖ Beugung (امؤ) ㊾ اكمه ، بوكمه ؛ اكمه ، بوكمه ‖ (غرا) تصريف و اعراب واعلال ‖ (سلام) ايلرويه طوغرى اكله ، باش كسمه برای تعظيم .

Beule (˘– ا م) ㊸ حدبه ، قانبور ، اوركوج ، چيقيندى ‖ (طب) شيش ، ورم ‖ (صنعـ) اويمه . قبارتمه ممه باشى .

Be-unruhigen (˘˘–˘ فعـ متعـ و فعـ مطا) a. ㉑ (*insép.*) مضطرب ، راحتسز ايتمك ، تعجيزقيلق ‖ (ع) راحت ويرمامك ، مساط اولمق ‖ sich über etwas ويا خود wegen Jemands— برشيدن طولايى ، برى ايچون مضطرب وراحتسز اولمق ‖ Be-unruhigung (امؤ) ㊾ اضطراب ، راحتسزلق ؛ تعجيز تصديع ‖ (ع) مساط اولمه ، بر ايچون صارقينتيلق ايتمه .

Be-urkunden (˘˘–˘ فعـ متعـ) b. (*insép.*) بالحجة اثبات ايتمك ‖ برهان ودليل كوسترمك ، اثبات ايتمك .

Be-urlauben (˘–˘ فعـ متعـ) a. (*insép.*) (ع) اذن ورخصت ويرمك ، صلهيه كوندرمك ‖ خدمتدن چيقارمق ‖ sich— (فعـ مطا) استعفا ويروب خدمتدن چيقمق .

Be-urlaubtenstand (˘˘–˘ ا م) ㊳ (*sans pl.*) (ع) اذن ايله صاليويرلمش اولان نفرات عسكريه ، احتياط .

Be-urtheilen (˘–˘ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) حكم ايتمك ، حكم ويرمك ‖ مؤاخذه ومناقشه ايتمك ‖ معاينه ايتمك ‖ تحليل ، تدقيق ايتمك .

Be-urtheilungskraft ويا خود **Be-urtheilungsvermögen** (امؤ ˘˘–˘) (الا ˘˘–˘˘˘) قوۀ محاكمه ‖ ادراك ، فراست ‖ عقل سليم .

Beute (˘– امؤ) ㊸ يغما ، غارت ، پلاچقه ‖ غنيمت ‖

Be-walden (⏑⏑ فعمتع) (21) b. (*insép.*) اورمان یتشدیرمك ، اورمان حالنه قومق ؛ اورمانه دوندیرمك .

Be-wältigen (⏑⏑⏑ فعمتع) (21) a. (*insép.*) برشیئله باشه چیقمق ، یڭمك ، یتورمك ، تغلب ایتمك .

Be-wandert (⏑⏑ صفت و ا مفعول) (24) ماهر ، الندن کلور ، بیلکلی ، تعلیلی ‖ کورمش کچیرمش ، تجربه‌دیده ، کار آزموده ، آکاه ، ارباب وقوفدن ، اهل خبره‌دن اولان .

Be-wandt (⏑⏑ ص) (24) bei so—en Umständen بوکبی احوالده .

Be-wandniß (⏑⏑ امؤ) (24) حال die Sache hat ihre (ganz) andere— ایش اویله کوردیکی کبی دکل ، بو ایش بام باشقه ، مستثنا برشی .

Be-wässern (⏑⏑ فعمتع) (21) a. (*insép.*) صولامق ، اسقا ایتمك ، صو ویرمك .

Be-wegen (⏑⏑ فعمتع) (21) a. (*insép.*) تحریك ایتمك ، یرندن اویناتمق ، حرکت ایتدیرمك ‖ sich— (فعمطا) حرکت ایتمك ، یوریمك ، کیتمك ‖ صاللانمق ، یرندن اوینامق ‖ sich um die Axe— محوری اطرافنده حرکت ایتمك (دونمك) ‖ تحریك وتشویق ایتمك Das hat mich dazu bewogen, es zu glauben بوشی آنی بکا ایناندیردی ، بو آکا ایناتمامی موجب اولدی .

Be-weglich (⏑⏑ ص) (21) یرندن اویناديله بیلور ، تحریك اولنه بیلور ؛ متحرك ، اویناق .

Be-weglichkeit (⏑⏑⏑ امؤ) (49) (*sans pl.*) اویناقلق ، متحرکلك .

Be-wegt-heit (⏑⏑ امؤ) (49) (*sans pl.*) هیجان ، اضطراب .

Be-wegung (⏑⏑ امؤ) (49) حرکت ، سیر ‖ (فروسیتده) —en des Pferdes یارکیرك (افعال) حرکاتی ‖ اضطراب ، تلاش ، هیجان .

Be-wehren (⏑⏑ فعمتع) (21) a. (*insép.*) تسلیح وتجهیز ایتمك .

Be-weinen (⏑⏑ فعمتع) (21) a. (*insép.*) برشی ایچون ، (اوزرینه) آغلامق ‖ آجیمق ، تأسف ایتمك .

Be-weis (⏑⏑ ام) (38) دلیل ، برهان ، اثبات ‖ نشانه ، دلیل ، علامت ، سند ، حجت .

Be-weisen (⏑⏑ فعمتع) (20) b. (*insép.*) اثبات ایتمك ، میدانه چیقارمق ‖ کوسترمك ، دلالت ایتمك ‖ ابراز واظهار ایتمك ‖ بیدریغ ایتمك .

Be-wenden (⏑⏑ فعلا -) (21) b. (*insép.*) برشیده طورمق ، قرار قیلمق ؛ اکتفا ایتمك ، برشیله قناعت ایتمك ، راضی اولمق .

Be-werben (⏑⏑ فعمطا) b. (*insép.*) sich um etwas— برشیئی ایدنمکه چالشمق واوغراشمق ، آرامق ‖ sich um ein Mädchen— برقزی آلمغه ، اولنمکه اوغراشمق وغیرت ایتمك ‖ شدتله آرزو ایتمك ، الده ایتمك اوزره برشیئك پشنی قووالمق .

Be-werfen (⏑⏑ فعمتع) (20) b. (*insép.*) Jemand mit Steinen— برینك اوزرینه‌طاش آتمق ، برینی طاشلامق ‖ (زرا) طوپراقله اورتمك ، طوپراق آتمق .

آریلرك طوپلادقلری مادهٔ عسلیه ‖ کله‌بیر ‖ قچاقچیلردن مصادره اولنان شی .

Beutel (⏑⏑ ام) a. (40) کیسه ، پاره طوبره‌سی ‖ (ممالك عثمانیه‌ده) بشیوزغروش قیمتنده اولان کیسه ‖ طوبره .

Beuteln (⏑⏑ فعمطا) a. (21) (sich) استارطوپلانیور ، بوطلاشیور ‖ (فعمتع) (دکرمنجیلکده) das Futter beutelt الکله‌مك ، الکدن کچیرمك .

Beuten (⏑⏑ فعمتع) b. (21) برآری‌قووانی بیان آریسیله طولدیرمق ، بیان آریسیله اسکان ایتمك .

Be-völkern (⏑⏑ فعمتع) a. (21) (*insép.*) اهالی ایله اسکان ایتمك ، برمحلك اهالیسی توفیر وتکثیر ایتمك ‖ غلبه‌لقلاشدیرمق ‖ **Be-völkerung** (ام) (49) برمحلك سکنه واهالیسی .

Be-vollmächtigen (⏑⏑⏑ فعمتع) (21) a. (*insép.*) حکم ونفوذه مالك ایتمك ، مأذونیت ویرمك ‖ مأمور ومرخص تعیین ایتمك .

Be-vollmächtigte(r) (⏑⏑⏑ ام) (21) مرخص ، مأمور ؛ (علی‌الاکثر وکیل اوله‌رق بردولت طرفندن کوندریلان ، بولندیریلان) سفیر .

Be-vor (⏑⏑ حرعا) مقدم ، اول .

Be-vormunden (⏑⏑⏑ فعمتع) (21) b. (*insép.*) ولیلك ، وصیلك ایتمك .

Be-vorrechten (⏑⏑⏑ فعمتع) (21) b. (*insép.*) موافقت ایتمك ‖ امتیاز ویرمك .

Bevor-stehen (⏑⏑⏑ فعلا +) (21) i. (*sép.*) یقیناً (مستقبلده) ظهور ووجود بوله‌جق ویا یاپیله‌جق اولمق ‖ ظاهر وشبهه‌سز اولمق ‖ وخامتلی اولمق .

Be-vortheilen (⏑⏑⏑ فعمتع) (21) a. (*insép.*) برینی حقندن محروم ایدرك دیکرینی آکا تقدیم ایتمك ؛ اضرار ، غدر ایتمك .

Be-vorworten (⏑⏑⏑ فعمتع) (21) b. (*insép.*) (برکتابه) مقدمه ، مدخل یازمق ‖ اولجه ذکرواخطار ایتمك .

Be-vorzugen (⏑⏑⏑ فعمتع) (21) a. (*insép.*) تقدم ایتدیرمك ، ترجیح ایتمك ‖ فائده‌لندیرمك ‖ حمایه والتماس ایتمك ، ترفیع ایتدیرمك .

Be-wachen (⏑⏑ فعمتع) (21) a. (*insép.*) (برخزینه ، براو ویاساره‌یی) محافظه ایتمك ، بکلمك ، نظارت ایتمك ، کوزتمك .

Be-wachsen (⏑⏑ فعمتع) (20) r. (*insép.*) das Moos bewächst das Dach یوصون بیویه‌رك طامی ستر ایدییور ، طامی یوصون قاپلایور ‖ (فعلا -) mit Moos be„ wachsen یوصونله اورتلمك .

Be-waffnen (⏑⏑ فعمتع) (20) f. (*insép.*) تسلیح ایتمك ‖ تجهیز ایتمك ‖ sich— کندوینی سلاحله تجهیز ایتمك ، سلاح طاقنمق ، قوشانمق .

Be-wahren (⏑⏑ فعمتع) (21) a. (*insép.*) صاقلامق ، حفظ ووقایه ایتمك ‖ sich vor etwas— صاقینمق ‖ Gott soll mich— اه صاقلسون ، اه اسرکه‌یه .

Be-währen (⏑⏑ فعمتع) (21) a. (*insép.*) اثبات ایتمك ، تحقق ایتدیرمك ‖ مجرب قیلمق ‖ sich— (فعمطا) صحیح چیقمق .

Be-zeichnen (ـُـ فع متع) b. ㉑ (*insép*) كوسترمك، اشارت ايتمك ؛ علامت ، اشارت قومق ‖ ارائه ايتمك ، افاده ايتمك ‖ قيد ايتمك ‖ (فع مطا) sich— كورنمك ، كلمك .

Be-zeigen (ـُـ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) بالفعل كوسترمك ، اشارتله كوسترمك .

Be-zetteln (ـُـ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) (صنديق ، شيشه وسائره داخلنده بولنان شيئك جنس ويا مقدارينى كوسترمك اوزره) يافته‌لمق .

Be-zeugen (ـُـ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) تصديق ايتمك ، شهادت ايتمك .

Be-ziehen (ـُـ فع متع) f. ⑳ (*insép.*) ein Haus— بر اوه طاشينمق ، طاشينمق ، يرلشمك ‖ (تجا) Waaren von Paris— پاريسدن مال كتورتمك ، (مالى پاريسدن كتورتمك) ، آلمق ‖ (فع مطا) sich— متعلق ، معطوف بولنمق ، عائد ، راجع اولمق ‖ Be-ziehung (امؤ) ㊾ مناسبت in—stehen مناسبتى اولمق .

Be-ziffern (ـُـ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) نومرولمق ‖ ترقيم ايتمك ‖ (فع مطا) sich— بالغ اولمق ، مقدارنده بولنمق .

Be-zirk (ـُـ ام) ㊳ دائره Das liegt außer seinem— بو آنك دائرهٔ اقتدارى داخلنده دكلدر . ‖ (ولايت ، ايالت ، سنجاق داخلنده) قضا ، ناحيه ‖ منطقه .

Be-zirken (ـُـ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) تعيين وتحديد ايتمك ؛ حصر ايتمك .

Be-zug (ـُـ وياخود ـُـ ام) ㊳ برشيئك اورتو ، صركيسى ‖ auf etwas—nehmen بر شيئه عائد وراجع اولمق ، مناسبتده بولنمق .

Be-züglich (ـُـ ص) ⑳ متناسب ، معطوف ، متعلق ، راجع ، عائد ، دائر .

Be-zwecken (ـُـ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) مرام ، مقصود ايتمك ، ديلمك ؛ فكرنده بولنمق ‖ مراد ايتمك ، استمك .

Be-zweifeln (ـُـ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) شبهه‌لنمك ، شبهه ، تردد ايتمك .

Be-zwingen (ـُـ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) [zwingen] تيمور چنبر ، چامورلق وامثالى شى يخيرمك ‖ غلبه ايتمك ، يڭمك ، ظفرياب اولمق ‖ مجبور ايتمك ؛ زورلامق ‖ رام ايتمك ، ضبط وتسخير ايتمك .

Be-zwungen (ـُـ صفت واسم مفعول) (bezwingen فعلندن) .

Bibel (ـُـ امؤ) ㊸ [روميجه ، كتاب] كتاب مقدس ، تورات وانجيل شريف .

Biber (ـُـ ام) a. ㊵ (تا طبيعه) (قاستور) قوندوز ‖ —fell (الا) قوندوز دريسى ‖ —hut (الا) قوندوزدن ياپيلان شابقه ‖ —geil (ام) قوندوز خايه‌سى .

Bibi (ـُـ ام) ㊻ (عو) شابقه ، سرپوش ، (عمو) (قاستور) قوندوزدن ياپيلان شابقه .

Biblio-graphie (ـُـ ام) ㊾ [روم] (كتب حقنده) معلومات ، علم احوال الكتب ؛ اسامئ كتب .

Biblio-thek (ـُـ امؤ) [روم] كتبخانه .

Bieder (ـُـ ص) ㉑ شجيع ، جسور ، يكيت ‖ ناموسلى ، فضيلتلى ، مستقيم ، عفيف .

Be-werkstelligen (ـُـ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) ايشلمك ، وجوده ، ميدانه كتورمك ، قوه‌دن فعله چيقارمق ، ياپمق .

Be-wickeln (ـُـ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) طولامق ، برشيئله صارمق ، بورمك .

Be-willigen (ـُـ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) رخصت ، مساعده ويرمك ؛ قبول ايتمك ، موافقت كوسترمك ‖ بخشمك ‖ حق ويرمك .

Bewillkommen (ـُـ فع متع) b. ㉑ (*insép.*) سلاملامق ، بركلانى سلاملامق ، قارشولمق ، (خوش كلدك) ديمك .

Be-wimpeln (ـُـ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) (بحر) بر كمى‌يى سنجاق (بيراق) ايله دوناتمق .

Be-wirken (ـُـ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) سبب اولمق ، ياپديرمغه سببيت ويرمك ، موجب اولمق ، حصوله كتورمك ، بادى اولمق ‖ تأثير واجراى نفوذ ايتمك .

Be-wirthen (ـُـ فع متع) b. ㉑ (*insép.*) برينه (برمسافره) اوصاحبلك ايتمك ، قبول ايتمك ، مسافر (مشترى) آلمق ، آغيرلمق .

Be-wirthschaften (ـُـ فع متع) b. ㉑ (*insép.*) (زرا) براراضى‌يى استحصال ثمره اولنور برحاله قومق ويا كتورمك ، يتشديرمك ‖ اداره ايتمك ، چويرمك ، قوللانمق .

Be-wohnbar (ـُـ ص) ⑳ اوتورمغه ، اسكانه قابليتلى اولان .

Be-wohnen (ـُـ فع متع) a. ㉑ (*ininv.*) براراضى (خانه)ده اوتورمق ، ساكن اولمق . ein ganzes Haus— تكميل اوى اسكان ايتمك ، كاملاً اشغال ايتمك .

Be-wohner (ـُـ ام) a. ㊵ برمحلده ساكن اولان ، اقامت ايدن ، ساكن مقيم ، اولان شخص ‖ (جمع اوله‌رق) اهالى ، سكنه .

Be-wölken (ـُـ فع مطا) a. ㉑ (*insép.*) sich— (هوا حقنده) بلوط ايله اورتلمك ، بلوطلانمق ‖ قرارمق ‖ (مجا) (برشى حقنده) چتاللاشمق ، قراكالقلاشمق ، كسب وخامت ايتمك ، زورلاشمق .

Be-wundern (ـُـ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) حيرتده ، تعجبده براقمق ، شاشيرتمق ، استغرابده براقمق ‖ Be-wunderung (امؤ) ㊾ حيرت ، تعجب ، استغراب ، شاشمه .

Be-wurzeln (ـُـ فع مطا) a. ㉑ (*insép.*) sich— كوكلشمك ، كوك صالمق ‖ (مجا) يرلشمك .

Be-wußt (ـُـ ص) ⑳ —sein بيلمك ، حس ايتمك ، (طويمق) ‖ —los (ص) كنديني شاشيرمش (غائب ايتمش) اولمق ، سويلديكنى بيلمامك ، آغزندن چيقانى ايشتمامك ؛ بايغين .

Be-zahlen (ـُـ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) پاره‌سنى ويرمك ، تأديه ايتمك ‖ bezahlt (صفت واسم مفعول) تأديه اولنمش ، پاره‌سى ويرلمش .

Be-zähmen (ـُـ فع متع) a. ㉑ (*insép*) يوشاتمق ، آلشديرمق ‖ تحت اطاعته آلمق ، رام ايتمك ، عنانى اله آلمق ‖ يوله كتورمك .

Be-zaubern (ـُـ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) سحر ايتمك ‖ (مجا) مفتون ايتمك ، بند ايتمك .

Biegen (ـُ فعـ لا ـ) .f (20) بوكمك ، اكمك ‖ um die Ecke— كوشه‌یه صاپمق ‖ sich— بوكمك ، اكمك ؛ میل ایتمك ‖ (فعـ متعـ) اكمك ، بوكمك .

Biene (ـُ امؤ) (53) (تا طبیعه) آری ‖ (مجا) (عمو) der Bienenmuß خواه ناخواه یاپملی ‖ —nhaube (امؤ) آری صوقمسی منع ایچون یوزه كچیریلان ستره ، ماسكه ‖ —nhaus (الا) آری قوواغی .

Bienenhaft (ـُـ صـ) (24) آری مثللو ، آری كبیه‌سنه .

Bier (ـُ الا) (38) [لاتینجه bibĕre] بیرا ، آرپه‌صویی ‖ —brauerei (امؤ) بیراخانه ، بیرا فابریقه‌سی ‖ —haus (الا) بیراخانه .

Biest (ـُ الا) (27) (عو) حیوان ‖ آحمق ، اوكوز .

Bieten (ـُ فعـ متعـ) .f (21) عرض وتقدیم ایتمك ، ویرمك ‖ احضار ایتمك ‖ Das bietet Schwierigkeiten بو (شی ، ماده) موجب صعوبتدر ، بونده كوچلك واردر .

Bietz(e) (ـُ ام) (38) [اسلاو] (عو) ممه ، ثدی ‖ اینك ممه‌سی .

Bigott (ـُ صـ) (21) [فر] زاهد باطل ، متعصب .

Bilanz (ـُ ام) (49) [فر] (تجا) موازنهٔ حساب؛ موازنه دفتری ، بیلانچو .

Bild (ـُ الا) (37) رسم ، صورت ، تصویر ‖ (مجا) ein— von einem Mädchen فوق الحد كوزل (تصویر كبی) برقیز ‖ منظره ‖ شكل ، خیال ‖ —hauer (ام) باقیر ، طاش وسائره‌دن رسم (هیكل) اویان رسام .

Bilden (ـُ فعـ متعـ) .b (21) تشكیل وترتیب ، تنظیم ایتمك ‖ تعلیم وتربیه ایتمك ‖ (فعـ مطا) sich— اوكرنمك ، تحصیل ایتمك ‖ gebildet (صفت و اسم مفعول) (24) مرتب ، متشكل ‖ تعلیم وتربیه وتحصیل كورمش —er Mensch تربیه‌لو، معلوماتلی ذات ‖ مدنی .

Bildniß (ـُ الا) (33) رسم ، صورت ، شكل ‖ هیئت ‖ انسان چهره‌سنك رسمی ، تصویر .

Bildung (ـُ امؤ) (49) تعلیم وتربیه ؛ تحصیل ‖ ترتیب وتشكیل ‖ نظام .

Bill (ـُ امؤ) (49) [انكلیز] قانون لایحه‌سی .

Billard (ـُ الا) (56) [فر] (بیلیارداوقونور) بیلاردو .

Bille(t)t (ـُ الا) (56) [فر] (بیلیه‌ت اوقونور) بیلت .

Billig (ـُ صـ) (24) اوجوز ، اهون ، معتدل ‖ حق وانصافه ، عدل وحقانیته مطابق ‖ مشروع ‖ طوغری .

Billigen (ـُ فعـ متعـ) .a (21) (حق ویرمك) راضی اولمق ، حسن قبول ایتمك ؛ اسعاف ایتمك ‖ Billigung (امؤ) (49) تصویب وتصدیق ، تنسیب ؛ اسعاف .

Bimmeln (ـُ فعـ لا +) .a (21) (عمو) چینلامق ‖ چاك چالمق .

Bimsstein (ـُ ام) (28) (معد) سونكر طاشی .

Binde (ـُ امؤ) (53) باغ ، صارغی ‖ بند ، عقد ‖ —wort (الا) (غرا) حرف عاطف ، حرف ربط .

Binden (ـُ فعـ متعـ) .a (20) صارمق ، باغلامق ‖ بند وربط ایتمك ‖ (مجا) الی آیاغنی باغلامق (منع ایتمك) ‖ جلدلمك ‖ (فعـ مطا) (مطبع اصطلاحی) sich— قوپولشمق .

Binnen (ـُ حرجر) اثناسنده ، ظرفنده —eines Monats بر ماه ظرفنده ، —Kurzem آز بر زمانده ، یقین وقتده ‖ (حا) داخلی ، ایچرویه منسوب ‖ —zoll (ام) ایچری كومركی ، رسومات داخلیه ‖ —länder (ام) (بحر) ایچ دكزلرده وعلى الخصوص فلمنكده اشیا نقلنه مخصوص ایكی دیركلی بیوك معونه .

Binse (ـُ امؤ) (53) (نبا) اسل ، خیزران ، ساز ، حصیر اوتی .

Bio-graphie (ـُـُ امؤ) (53) oder (49) [روم] ترجمهٔ حال ، وصف احوال .

Bio-logie (ـُـُ امؤ) (53) oder (49) مبحث الحیات .

Birke (ـُ امؤ) (53) (نبا) قاین آغاجی .

Birma (ـُ اخالا) (56) (جغر) برمانیا .

Birmane (ـُـُ ام) (52) برمانیالو .

Birne (ـُ امؤ) (53) (نبا) آرمود .

Birnmost (ـُ ام) آرمود شرابی (شیره‌سی) ؛ آرمود ازمه‌سی .

Birsch (ـُ امؤ) (49) (آوجیلقده) آومحلی ‖ آو ، صید ، شكار .

Bis (ـُ حرجر) قدر ، دكین ، وارنجه ، الى —hierher بورایه دكین ، بورایه وارنجیه دكین ‖ —wann ? نوقته دكین ? ‖ (حرعا) —daß اوقدركه ، اولدرجه‌كه ، دكین ، تا كه .

Bisam (ـُ ام) (38) [عبرانیجه bésem رایحهٔ طیبه] مسك ، مسك غزالی ‖ —Katze (امؤ) مسك كدیسی .

Bisch (ـُ حرند) (عمو) صوصدیرمق ، سس كسدیرمك اوزره اولنان ندا (پست ، صوص مقامنده) .

Bischen (ـُ صـ و حا) (.inv) [Bissen اسمنك صورت تصغیریه‌سی اولان : Bißchen] ein (ganz (عمو) klein — براز ، بر پارچه ، آزاجق ein— Brot آغزه قونیله‌جق برلقمه اكمك یوق ، ein — viel براز زیاده‌جه (حدندن زیاده) .

Bischof (ـُ و ـُ ام) (31) [روم] پسقپوس ، مترەپولید ‖ قرمزی شرابله شكردن معمول بونامده بر ایچكی .

Bise (ـُ امؤ) (53) [فر] شمال روزكاری ، یلدیز پوبراز ‖ قیش .

Bisher (ـُ حا) شمدی‌یه دكین ، بو آنه قدر ، بورایه قدر .

Bisherig (ـُـُ صـ) (24) شمدی‌یه دكین اولان ، بورایه قدر اولان .

Biscuit (ـُ ام) (56) oder (38) [فر] پكسمات ، كورك ، بیسكوی ‖ صودە ارییش كیرچ ‖ چینیی، چوملكجی خمیری .

Bislang (ـُ حا) = bisher .

Biß (ـُ ام) (33) ایصرمه ، دیشلمه ، (یلان حقنده) صوقمه ‖ ایصیریق .

Bißchen (ـُ الا) .b (40) Bissen كلمه‌سنك صورت تصغیریه‌سی ‖ = bischen .

Bissel (ـُ) (bischen كلمه‌سنك آخر بر ایالتده تكلم اولنان برصورتی) .

Bissen (ـُ ام) .b (40) لقمه = (عو Happen)

لقمه . ich habe heute noch keinen—gegessen بوكون دها آغزيمه برلقمه قويمدم .

Bissig (ـَ ـ) (21) ايصيريجى ‖ خيرچين ، تيتيز ، ناوغاجى ، خويسز ‖ schreiben— آجى وسرت يازمق .

Bittgesuch (ـَـَ الا) تضرعنامه، نيازنامه ، استرحام‌نامه ؛ استدعا .

Bittschrift (ـَـَ امؤ) استدعا ، نيازنامه ؛ عرضحال .

Bitte (ـَـَ امؤ) (51) رجا ، نياز ‖ تضرع ، استرحام ‖ دعوت .

Bitten (ـَـَ فعـ متعـ) .i (20) رجا ونياز ايتمك ‖ طلب واسترحام ايتمك ، ايستمك ‖ ich bitte Sie darum سزه (. .) دنطولايى رجا ايدرم ‖ دعوت ايتمك ، تكليف ايتمك ‖ bitte,bitte افندم لطفاً بيوريكز ، رجا ايدرم آليكز ، ويريكز ؛ قوزوم الخ ‖ ! ich bitte Sie (تعجب و حيرتى ويا برحس آخرى بيان ايتمك اوزره) امان افندم ! ‖ wenn ich—darf رجا ايدرم ، لطف ايديكز ، عنايت بيوريكز ، كرم ايديكز ‖ اكر مساعده ايدرسه‌كز .

Bitter (ـَـَ ـ) (21) آجى ، مر ، تلخ (مجا) آجى، سرت، طوقوناقلى ‖ زور ، كوج ‖ (الا) .a (40) (sans pl.) آجيلق ، آجى مايه ‖ (ام) (52) بيتر (ايچكى) .

Bitterlich (ـَـَـَ ـ) (21) آجيلقله، آجى آجى ؛ آجيمسى ، ككرمسى .

Biwak (ـَـَ الا) (56) [فر] (ع) آچيق قوناق ‖ آچيقده قونمه ، كيجه‌له .

Biwaki(e)ren (ـَـَـَ فعـ لا +) .a (21) (ع) آچيقده قونمق ، آچيقده كيجه‌لمك .

Blach-feld (ـَـَ الا) .a (27) (آچيق ، دوز وچيلاق) اووه .

Black (ـَ الا) (38) (sans pl.) (قبا آلمانجه) =Tinte .

Blähen (ـَ ـ فعـ متعـ) .a (21) شيشرمك ، روزكار (هوا) طولديرمق .

Bläh-sucht (ـَـَ امؤ) (49) (sans pl.) (طب) غاز بريكمسيله قارنده حصوله كلان شيشكينلك ، انتفاخ بطن ، تجمع ريح .

Blak (ـَ ام) (38) (sans pl.) برلامبه‌دن چيقان دومان .

Blaken (ـَ ـ فعـ لا +) .a (21) لامبه‌دن دومان چيقمق ، توتمك ، ايس چيقمق .

Blami(e)ren (ـَـَ ـ فعـ متعـ) .a (21) [فر] (عمو) مسخره ، رذيل ورسواى ، كيازه ايتمك ‖ بوزمق ، اعتباردن دوشورمك ‖ (فعـ مطا) —sich مسئوليت آلتنه كيرمك ، لكه‌دار اولمق ، بولاشمق ‖ بوزلمق ‖ كندو كندوينى اعتباردن دوشورمك ، كندى اعتبارينى كندى قاچيرمق ، كنديسنى مسخره، كيازه ايتمك .

Blank (ـَ ـ) (21) [blinken] پارلايان ، لمعه فشان ، پارلاق ، مضى ، رونقدار ، منور ‖ —e Waffen اسلحهٔ جارحه ‖ (حيوانات حقنده) اعلا ، سميز ، ايو بسلى ‖ چيلاق ، عريان ‖ ziehen— سل سيف ايتمك ‖ تميز ، قصورسز، صاف ، پاك ، طاهر .

Blase (ـَ ـ امؤ) (53) هوا قبارجغى ، قبارجق ، كوپوك قبارجغى ؛ يانيق واسطه‌سيله الده وسائره‌ده حصوله كلان قبارجق ‖ انفيه ، توتون كيسه‌سى ، كاغددن شكر قهوه .. الخ وضعنه مخصوص اوله‌رق ياپيلان كلاه ‖ die ganze— بوقارين آغريسـنك هپسى ، تكميل زيرلق ‖ بوتكميل جمعيت ‖ instrument— (الا) (موسيق) هوا (نفس) ايله چاليتان آلات موسيقيه ‖ balg— (ام) كوروك .

Blasen (ـَ ـ فعـ لا + وفعـ متعـ) .p (20) اوفلمك ، اوفورمك ‖ اسمك ، هبوب ايتمك ‖ فسلدامق ‖ چالغى (بورى) چالمق ‖ —es läßt sich nicht gleich ها دينجه اولماز يا ‖ —ich will ihm 'was ايشى بوقسه بكاسون .

Blason(n)i(e)ren (ـَـَـَ فعـ متعـ) .a (21) [فر] علامت خاندانيه‌يى تعريف وتصوير ايتمك ‖ تعريض ومؤاخذه ايتمك .

Blaß (ـَ ـ) (21) صولوق ، رنكى (بتى بكزى) قاچمش ‖ ضعيف ، بتى بكزى آتيق ، صارارمش ، صولمش .

Blatt (ـَ الا) (25) ياپراق، ورق ‖ غزته، ورقهٔ حوادث ‖ كاغد طبقه‌سى ، كتاب دفتر و سائره ياپراغى ‖ طبقه ‖ معدن صفحه‌سى ، لوحه ، تخته ‖ gold— (الا) آلتون ورق .

Blatten (ـَ ـ فعـ متعـ) .b (21) (زرا) (مرا) ab-blatten

Blätterkuchen (ـَـَـَ ام) بوغاچه ، بورك .

Blatt(e)rig (ـَ (ـ) ـَ ـ) (21) قبارجقلى وصيولجه‌لى .

Blättern (ـَـَ فعـ لا+) .a (21) (بركتابك) ياپراقلرينى آچوب قپامق ‖ (فعـ متعـ و فعـ مطا) طبقه طبقه ايتمك ، طبقه‌يه آييرمق ، قات قات ايتمك، يوفقه آچمق ؛ —sich قات قات اولمق ، طبقه‌لنمق .

Blau (ـَ ـ) (21) مائى ، كوك ‖ ازرق ، لاجورد ، موس مور ‖ —es wird mir grün und كوزم قرارييور ، باشم دونيور ‖ das—e Blut (آلمانيا) زادكانلغى ، اصالتى ، اصالت ‖ صاچمه (عوام‌تعبيرى‌اوله‌رق) ! —so بوصاچمه‌يه كيم اينانير يه ! ، اويله قوفق‌كه ! ‖ (الا) (38) كذا (inv.) مائى رنك ، Berlinerblau (الا) پروسيا مائيسى ‖ —in's Blaue hin-ein هوايه ، بوشنه ، بيهوده ، (آلاى كچمك) ‖ frähe — ' rache — (امؤ) (تاطبيعه) (عادى قارغه‌دن كوچك مائى برقوش) آلاجه‌قارغه ‖ —fuß (ام) طوغان قوشى ‖ holz— (ام) بقام آغاجى ، بره‌زيليا آغاجى .

Bläu-e (ـَـَ امؤ) (49) (sans pl.) چماشيرده مستعمل مائى (قوله) چيويد ‖ مائى بويا ، رنك .

Bläu-eln (ـَـَ فعـ متعـ) .a (21) چماشيرى چيويدلمك ، مائى‌يه بويامق ، مائيلشديرمك ‖ چماشيرى طوقماقلامق .

Bläuen (ـَ ـ فعـ لا +) .a (21) (فعـ مطا) —sich مائيلشمك ، ماس مائى اولمق ، مورارمق ‖ (فعـ متعـ) (مجا) —Jemandem den Rücken برينى ايوجه پاتاقلامق ، كوتكلمك (كوتكله صرتنى چوروتمك) .

Bläulich (ـَ ـ ـ) (21) مائيمسى ، ماوىعطراق .

Blech (ـَ الا) (38) تيمور تخته‌سى ؛ تنكه ، ساج ‖ تيمور پلاتينه ‖ (عمو) مانغير ، مانكيز ‖ (مجا) صاچمه ، مناسبتسز ، عبث ، —Das ist reines پك صاچمه ، پك مناسبتسز ‖ geschirr— (الا) تنكه‌دن معمول چناق چوملك (.. الخ) ‖ kuchen— (ام) تيمور طابله (صاج) اوزرنده طبخ اولنان بورك ، كوزله .

Blechen (ـَـ فعـ متعـ وفعـ لا +) a. ㉑ (عمو) پاره ویرمك ، تأدیه ایتمك ، پاره بایلمق .

Bleche(r)n (ـَـ صـ) ⑳ تنكه‌دن ، صاچدن معمول .

Blei (ـَـ ا لا) قورشون ، رصاص ‖ قورشون وچینقودن معمول ادوات ‖ —stift (ا م) قورشون قلمی ، —im Munde haben آغیر سویلمك (آغیر دیللی اولمق) ‖ —arbeiter قورشونجی ، قورشون معدننده چالیشان عمله ‖ —erz (ا لا) قورشون (معدن) كولچه‌سی ، فلز (قورشون) معدن ‖ —farbig (صـ) قورشون رنكنده ‖ —feder قورشون قلمی ‖ —glätte (امؤ) مرده‌سنك ، مرتك (حمض اول رصاص) ‖ —loth (ا لا) قورشونلی دیوارجی ایپی ، شاقول ‖ —schwer (صـ) قورشون كبی آغیر ‖ —stift-Zeichnung (امؤ) قورشون قلمی رسم ‖ —weiß (ا لا) (تحتانی كمیت رصاصك بین العوام مستعمل اولان اسمی) استوبچ .

Bleiben (ـَـ فعـ لا —) o. ⑳ [Leib] قالمق ، er ist ein halbes فضله وكیرو قالمق übrig, zurück— Jahr in B. geblieben او آلتی آی (یاریم سنه) .B ده قالدی ، اقامت ایتدی ، امرار وقت ایتدی ... الخ ‖ ثابت اولمق ، دوام ایتمك ‖ (حسابده) vier von sieben—drei bleiben یدیدن درت چیقدی اوچ قالدی (كسورقالمق) ‖ Sie mir vom Leibe! بكا یاقلاشمیكز، بندن اوزاق اولیكز، یانمه صوقولمه ‖ Nichts bleibt ewig دنیاده هرشی فانیدر (هیچ برشی باقی دكلدر) ‖ —laßt das براقیكز شونی ، یاپمیكز ، ایتمیكز !

Bleich (ـَـ صـ) ⑳ صولوق ، صارارمش ‖ —sucht (امؤ) (طب) ذقرالدم ، قلاروز .

Bleichen (ـَـ ـَـ فعـ لا ±) a ㉑ oder n. ⑳ آغارمق ، رنكی اوچمق ، صارارمق ، آق یاق اولمق ‖ (مجا) ، (شعر) اختیارلمق ، یكمك ‖ صولمق ‖ (فعـ متعـ) آغارتمق ، بیاضلاتمق ، یقامق .

Blei-ern (ـَـ ـَـ صـ) ⑳ آلات و ادوات رصاصیه ، قورشوندن معمول .

Blende (ـَـ ا مؤ) ⑤ كوز قماشمه‌سی ، كوزی آلمه ؛ حیران ایتمه ‖ كوز قرارمسی ‖ (استحكا) محافظه (نظردن ستری ‖ (معما) كور پنجره ، حجره ‖ (ع) (اثنای انداختده) استقامت مطلوبه‌دن (قضاءً) نكول ایدن مرمی‌یی طوتمق اوزره علی‌الاكثر چلیكدن اعمال قلنان لوحه .

Blenden (ـَـ فعـ متعـ) b. ㉑ [blind] كورلتمك (مجا) كورلتمك ‖ كوزلری یاقه‌رق ویا دورته‌رك كور ایتمك ‖ كوز قماشدیرمق ‖ كوز قرارتمق ، افسون ایتمك ‖ كوزدن ستر واخفا ایتمك .

Blendling (ـَـ ا م) ㊳ ولدزنا ، پیچ ‖ صویسز ، آزمه ، ملز .

Blick (ـَـ ا م) ㊳ [قدیم آلمانجه glänzen plichan] نظر ، عطف نكاه ، باقیه ‖ —böser (كوتو) اوغورسز كوز ، (نظركدیران) كوز ‖ —Auf dem ersten (یكنظرده) ایلك نظرده ، باقار باقمز ، كورر كورمز ، بر باقیشده .

Blicken (ـَـ فعـ لا +) a. und. b. ㉑ نظر ایتمك ، نكاه انداز اولمق ‖ باقمق ، كوز كوره بیلدیكنه باقمق ‖ —scharf كسكین باقمق ‖ كورمك .

Blind (ـَـ صـ) ㉑ كور ، اعمی —geboren (صـ) آنادن طوغمه كور ، — für seine Fehler sein كندی قصور وقباحتنی كورمامك ‖ —auf einem Auge تك كوز ، یك چشم ‖ —e Gräben (ع) نظردن مستور خندق ، كورخندق ‖ —laden قوری صیق ، (قورشونسز) (آتش ایتمك) طولدیرمق ‖ —e Rotte (ع) كور دیزی .

Blinde-kuh (ـَـ ـَـ امؤ) (sans pl.) (inv.) كور اینك (كور ابه) اویونی .

Blinken (ـَـ فعـ لا +) a. ㉑ پارلامق ، ایشلدامق ، شمشك كبی پارلامق ، پیرل پیرل پیرلدامق .

Blinzeln (ـَـ فعـ لا +) a. ㉑ كوز قرپمق ، غمزه آتمق ، كوزله اشارت ایتمك ‖ بلا اختیار كوز قرپمق .

Blitz (ـَـ ا م) [Blick] یلدیرم ، صاعقه ، شمشك ، وكذا رعد ، كوك كورلمسی ‖ !der—schlage drein های اللهك خشمنه اوغراسون ، ها الله مستحقنی ، جزاسنی ویرسون ‖ —ableiter (ام) پراطونر .

Blitzen (ـَـ فعـ لا + وفعـ یكشخ) c. ㉑ شمشك چاقمق ‖ شمشك كبی پارلامق ‖ كوك كورلمك ‖ پارلامق ، لمعه فشان اولمق .

Block (ـَـ ا م) ㉑ ایری وبیچیمسز برجسم ‖ كوتوك ، مرتك ، برمحبوسك آیاقلرینی صوقوب كیدلكه مخصوص آغاج ‖ بلوق ، كولچه ‖ —haus (ا لا) (ع) (استحكا) قالین آغاجلردن معمول كوچك استحكامچق ، بلوقهاوس ‖ —schrift (ا مؤ) مصر خطی ، مصر یازیسی .

Blo(c)kade (ـَـ ـَـ امؤ) ⑤ [فر] (ع) محاصره ، آبلوقه .

Blo(c)ki(e)ren (ـَـ ـَـ فعـ متعـ) a. ㉑ [فر] (ع) برشهری قپامق ، محاصره ، آبلوقه ایتمك .

Blöd(e) (ـَـ) (ـَـ صـ) ⑳ ضعیف ، نارین ، فی زماننا همان آنجق كوزه دلالت ایدوب : ein—s Auge haben ایو كورمامك ، كوزی ضعیف اولمق ‖ قورقاق ، اوركك ، محجوب ، چكینكن .

Blödsinn (ـَـ ـَـ ام) ㊳ بدلا ‖ آحمقلق ، عقلسزلق ‖ صاچمه .

Blöken (ـَـ فعـ لا +) a. ㉑ (صیغیرحقنده) باغرمق ، بوكورمك (قویون حقنده) ملمك ‖ (كذلك انسان حقنده) (مجا) (عمو) اوكوز كبی باغیرمق .

Blond (ـَـ صـ) ⑳ قومرال ‖ (صاچ وصقال حقنده) صاری ، آچیق قومرال ، لپسقه .

Blonde (ـَـ ا مؤ) (53) ایكدن دانتله ‖ قومرال رنكلی (صاچلی) قیز ‖ (برلین لسانجه) (عمو) —kühle (Stange Weißbier) بیوك برقدح بیاض بیرا .

Blondine (ـَـ ـَـ ا مؤ) (53) [فر] =blonde ‖ (بغچو) شقتالینك برنوعی .

Bloß (ـَـ صـ وحا) ㉑ عریان ، چپلاق ‖ مجرد ، یالكز ‖ عادی بسیط ‖ آنجق ، یالكز ‖ صویلمش ، آچیلمش ‖ auf —em Pferd reiten اكرسز بارگیره ، چپلاق بارگیره بنمك .

Blöße (ـَـ ا مؤ) ⑤ چپلاقلق ‖ یوقلق ‖ (مجا) ضعیف طرف .

Blubbern (ـَـ فعـ لا +) a. ㉑ (عمو) چابوق سویلمك ، وكه‌لمك ، آغزنده لقردی یی كوه لمك .

Blühen (ـ فع لا +) a. (21) چیچك آچمق، ویرمك ، چیچكلنمك ‖ شهرت بولمق ، ترقی ایتمك ، نفوذلو ومعتبر اولمق، رواجلنمق ‖ (مجا) یتشمك ، بیومك ‖ (مجا) پارلامق، موفقیت ومسعودیتده اولمق .

Blume (ـ ا مؤ) (53) چیچك ، زهر، شكوفه ‖ كوپوكك پارلاغی، ‖ ایو شرابك رایحه‌سی ‖ لطافت ، برشیئك اك پارلاق، لطیف ، رونقدار ، تازه زمانی ‖ جناس ، كنایه ، رمز ‖ —ntopf (ا م) صاقسی ‖ —nausstellung (ا مؤ) چیچك سرگیسی ‖ —nbeet (ا لا) چیچك ترلاسی ، (تختەسی) —ngarten (ا م) چیچك بغچه‌سی ‖ —ngöttin (ا مؤ) فلورا ‖ —nkohl (ا م) قرنبهار ‖ —nlese (ا مؤ) چیچك طوپلمه ، قوپارمه ، دوشیرمه ، وقت اقتطاف (حصاد زهریه) ‖ —nstrauss (ا م) چیچك دمتی ‖ —nvase (ا مؤ) چیچك وضعنه مخصوص قاب ، چیچكلك .

Blümerant (ـ ـ ص) (21) [فر] mir wird es ganz— كوزلرم قراریيور .

Bluse (ـ ا مؤ) (53) [فر] ایش كوملكی ‖ كذا غوجوق، قاپوط .

Blüse (ـ ا مؤ) (53) [شمالی آلمانیه] (بحر) فنار، فانوس.

Blut (ـ ا لا) (38) (sans pl.) [blühen] قان ، دم ، خون ‖ جان ، حیات ‖ Gut und— auf-opfern مالنی جاننی ویرمك ، فدا ایتمك ‖ Fleisch und — انسان (كندویه نسبتله) جان جكر، اولاد ‖ ! immer ruhig — حدت و تلاش ایتمه ! ‖ sie ist noch ein junges — او (قیز، خاتون) دها چوجقدر ، دها پك كنجدر ‖ arm — (ص) پك فقیر ‖ —andrang (ا م) تراكم دم، احتقان ‖ —armuth (امؤ) فقر الدم ‖ —dürstig— غدار، قانه صوصامش ، خونریز ‖ —egel (ام) سلوك، علق ‖ —fink — (ام) (تا طبیع) یكی دنیا، شقراق قوشی ‖ —fluss (ام) سیلان دم ، نزف ‖ —geschwür (الا) قان چبانی ‖ —gierig (ص) غدار، خونریز ‖ —rache (ا مؤ) قان انتقامی ‖ —reinigend (ص) قانی تصفیه ایدیجی ، قان تمیزلیجی اولان ‖ —roth (ص) قان كبی قرمزی ‖ —schande (ا مؤ) زناء اقربا ، قزیلباشلق ‖ —sfreund (ام) خصم واقربا .

Bluten (ـ فع لا +) b. (21) قنامق ‖ (فع متع) قناتمق ، قان آقیتمق .

Blutung (ـ ا مؤ) (49) قنامه ، جریان دم .

Blüt(h)e (ـ ا مؤ) (53) اشتهار ، ترقی ، پارلاقلق ‖ آچیلقده ، بیومكده ، یتشمكده اولیش ‖ سعادت وبختیارلقده بولنیش ‖ هرشیئك اك ایو وقتی .

Blühte-zeit (ـ ا مؤ) (49) وقت تزهر ، چیچك آچمه زمانی ‖ —des Lebens (مجا) عنفوان شباب ، ایام شبابت،

Blutig (ـ ص) (21) قانلی ‖ Jemand—schlagen برینی (آغزندن بورنندن ویا سائر بر محلندن) قان كلنجه یه‌دكین دوكمك ‖ keinen —en (rothen) Heller haben (عمو) فلور احمره مالك اولمامق ، بش پاره‌سی بیله بولنمامق .

Bö (ـ ا مؤ) (49) [آلمانیای شمالی] آز برزمان امتداد ایدن سرت وشدید روزكار .

Boa (ـ ا مؤ) (49) [برازیلیاجه دن محرف لاتینجه] (جمعی s —) بوآ یلانی .

Ba-abab (ـ ا م) (56) (نبا) = میمون اكمك آغاجی.

Bock (ـ ا م) (31) بوینوزلی حیواناتك اركگی؛ اركج كچی ‖ (مجا) (ضرب مثل) den — zum Gärtner setzen قوردی چوبان یاپمق ، كدی یه جكر ایصمارلامق ‖ („ Bier) — (ا لا) (قوتلی) سیاه بیرا ‖ einen — schiessen طاقلاق قیلمق ، پرنده آتمق ، یوارلامق ‖ (مجا) پوط قیرمق ؛ مناسبتسز برشی یاپمق ، بالطه‌یی طاشه اورمق ‖ —springen اشك اوستنده زیبری اوینامق ‖ (جیمناستیقده) تخته پاركیر ‖ كره وت ‖ ماكنه طوقماغی ‖ آرابه‌جینك اوطوره‌جغی اوطوراق ‖ تخته‌دن معمول اسكمله ‖ ماچونه ، بوجورغاد ، وینچ ‖ (آوجیلقده) قوش آغی ، طوزاق ‖ —beinig (ص) اركك كچی (تكه) كبی غایت عنادجی وسرت اولان ‖ —brücke (ا مؤ) سهپا ، كان كوپری ‖ —leiter (ا مؤ) اوج ویادرت ایاقلی چفته نردبان .

Bocken = böcken (ـ فع لا +) a. (20) (قوچ وتكه حقنده) قیزمق ، بوینوزیله اوروشمق ، اورمق ‖ كچی كبی صیچرامق ‖ (مجا) (انسان حقنده) عنادجیلق ایتمك ، دیك باش اولمق .

Bockig (ـ ص) (21) كچی كبی (قوقمق) ‖ قزغین ، حرصلی، شهوتلی ، قیزمش .

Bocksbart (ـ ا م) (31) (نبا) كچی صقالی، اشقورچینا ، قعبول .

Bockskraut (ـ ا لا) (25) (نبا) كچی صدفی .

Boden (ـ ا م) b. (39) طبان ، یر ، دیب ؛ طوپراق ، زمین؛ —(„Erd) auf Gottes دنیاده ، یریوزنده ، كره ارض اوزرنده ‖ (مجا) der—brennt ihm unter den Füssen طوروب دیكلنه‌میور ‖ اساس، عمل ‖ —Fuss (ا م) دوشمه ، طبان ‖ —kammer (ا مؤ) چاتی ، طوان آره‌سی ‖ —los (ص) التی آچیق ، دیبسز ، طبانسز (مجا) بی نهایه‌ده ، (عمو) —lose Gemeinheit درجهٔ نهایه‌ده ، حددن آشیری كپازه‌لك، ادبسزلك ‖ —satz (ا م) طورتی ، رسوب .

Boden-see (ـ ـ ا خا م) a. (40) (sans pl.) قونستانس كولی.

Bog (ـ) (biegen فعلنك صورت اخباریه ماضیسی) .

Bogen (ـ ا م) a. (39) [biegen] (جمعی اكثریا ثابت) طاق ، كمر ‖ یای ، كمان ، قوس ‖ —förmig (ص) مقوس ، پایواری ‖ —gang (ا م) كمر ، كمرلی یول ‖ —gewölbe (ا لا) قوسلی قبه ‖ —pfeiler (ا م) كمرلی دیوار ، قبه آیاغی ، دیركی ‖ —schütz(e) (ا م) تیرانداز ، كمانكش .

Bogig (ـ ص) (21) = bogenförmig .

Bohemi-en (ـ ـ ا خا لا) (56) (جغر) بوهمیا .

Bohle (ـ ا مؤ) (53) قالین تخته ‖ قالین میشه تخته‌سی .

Böhme (ـ ا م) (53) بوهمیالی .

Bohne (ـ ا مؤ) (53) (نبا) فصولیه ؛ باقله ‖ حبه ، دانه ‖ —(ویاخود : türkische) gewöhnliche عادی فصولیه ‖ grosse (dicke) —n كذلك ‖ trockene weisse— بیاض قوری فصولیه ‖ (Sau-bohnen) بقله ‖ Das ist keine—werth بو (برصمان چوپی) بش پاره ایتمز ؛ بونك هیسی بر اینجیر چكردكنی طولدیرماز .

Bohnen (ـ فع متع) a. (21) [Bühne روم] (دوشمه‌یی) لوستره‌لمق ، بالموملامق ‖ —kap(p)er (ا مؤ) (نبا) كبره آغاجی ، كمیون بری .

Bö(h)n-hase (ام) (52) اسکیجی ‖ قواف ، خفاف ‖ عجمی ایشجی ‖ دلال ، سمسار ، میانجی ، قلاغوز .

Bohren (فعمتع) .a (21) بورغی ایله دلیك آچمق ، بورغولمق ‖ بورارق صوقمق ‖ اویمق ‖ چاپ آچمق .

Bojar (ام) (38) [اسلاو] بك ، بویار ، (اولاحده) بکلك .

Boye ' Boje (امؤ) (53) (بحر) نشان طاشی (نشان) شماندیره‌سی ‖ (تچور) شماندیره .

Bollengewächs (الا) مفردی (26) جمعی (26) بصل نباتات ، بصل .

Böller (ام) .a (40) (ع) اوفاق هوان (طوپی) ‖ Jemand mit—n (ویاخود : mit—n Schüssen) empfangen برینی طوپ وتفنکله قارشولمق .

Bologna (اخالا) (56) (جغر) (فرانسزجه تلفظ اولنور) بولونیا .

Boll-werk (الا) (38) [Bohle ویاخود Böller] (ع) (استحکا) باستیون ؛ سپر ، استحکام ، قلعه بدنی .

Bolzen (ام) .b (40) اوق ، تیر ، سهم ‖ حربه ، مزراق ‖ محور ‖ قامه ، چیوی ‖ عمودی کیریش ‖ (ع) Schlag— (ام) (فن اسلحه) ایکنه‌لی تفنکلرك (ایکنه‌سیله قپاق قسمی داخلنده بولنان اوزون وچیوی کبی اسطوانه‌وی و ایکنه‌یه مربوط اولان تچور پارچه ‖ یوارلاق اوزون تچور (آلات وادواتده) .

Bombardi(e)ren (فعمتع) .a (21) [فر] (ع) بومباردمانه (طوپه) طوتمق .

Bombe (امؤ) (53) [لاتینجه] (ع) خمبره ، کله ‖ (شتم مقامنده) Potz —n und Granaten! (تقریباً) های الله (باشنه) طاش یاغدیرسون !

Boot (الا) (31) (بحر) کمی ، سفینه ‖ صندال ، بارقا ، فلیقه ‖ —smann (ام) صندالجی ، قایقجی ‖ برکمی نفراتنی سوق واداره ایدن مأمور ویا ضابط .

Bor (الا) (56) (sans pl.) [لاتینجه] (کیم) عناصر بسیطه‌دن بور ، تشکار .

Bord (ام (الا)) (38) [Brett=] (بحر) کمی ‖ کمی کناری ، بورداسی ، آلابانده ‖ کنار ، پروازه ، شریت ، اتك ، اوج ‖ قییی ، ساحل .

Bordell (الا) (38) کارخانه ، فحشخانه .

Bordi(e)ren (فعمتع) .a (21) کمینك قابورغه‌لرینه تخته قاپلامق ؛ قییی کیتمك ‖ کنار ، کتابه چیزمك (چکمك) ‖ اطرافنی چویرمك .

Bording (ام) (38) (بحر) آقطارمه معونه‌سی ، نقلیه کمیسی ‖ ایغریب آغی .

Borgen (فعمتع) .a (21) اودونج آلمق ، استعاره ایتمك ، استقراض ایتمك .

Borgweise (حا) قرضاً ، اودونج آله‌رق .

Borke (امؤ) (53) قبوق ، قشر .

Born (ام) (38) [Brunnen=] قیو ، بئر ' چاه ؛ چشمه ‖ منبع ، کذا (مجا) .

Borni(e)rt (صـ) (24) [فر] آحمق ، جاهل ، طاش‌قفالی .

Borrago (ام) (56) [لاتینجه] و Borre(t)sch (ام) (28) ایکیسیده (نبا) خودان ، صلاطه‌لق ، (لذتی خیار کبی اولوب یاپراقلی واصلی اناطولیده اولان صلاطه) .

Borsdorfer (ام) .a (40) (Apfel)— آلمانیانك (بورسدورفده یتیشان) فرنك الماسی ، ره‌نت .

Börse (امؤ) (53) بورسه ‖ —nblatt (الا) بورسه غزته‌سی ‖ —ntag (ام) بورسه ، پیاسه کونی ‖ —nwucher (ام) بورسه معامله‌سی ، آلاویره ' احتکار ، (اقچه فرقندن ایدیلان کار ، مرابحه) .

Borst (ام) (38) [bersten] چاتلاق ، یاریق ، ییرتیق ' ییرتیق .

Borste (امؤ) (53) دیك طوران توی ' قیل ، خصوصیله طموز قیلی (کذلك نبا) خاو ، توی .

Borsten (فعلا +) (فعمطا) .b (21) (حیوانات حقنده) توی ودیکنی دیکمك ' دیك طوتمق ‖ اورپرمك ' دیرلمك وآیاغه قالقمق .

Borstig (صـ) (24) دیك توی (حیوان توکی کبی قالقیق واورپریك) ‖ (عمو) (مجا) قزغین ‖ (کتابتده) کوج وثقیل (عباره) .

Borte (امؤ) (53) کنار ، شرید ، زه الخ (مرا . Bord) .

Bös (ـَ) (مرا . böse) .

Bösartig (صـ) (24) (انسان وحیوان حقنده) کوتو وچیرکین طبیعتلی ، خائن ‖ فاسد ‖ یرامز ‖ خبیث ، شرت (اشیا حقنده) مشئوم ، منحوس ‖ مضر ، تهلکه‌لو ' قورقولو .

Böschen (فعمتع) شیولندیرمك ، شیولی اوله‌رق بنا وتسویه ایتمك .

Böse (صـ) (24) [قدیم آلمانجه pôsi] کوتو ، فنا ، چیرکین ، ناخوش ‖ شریر ' فاسد ، خبیث ‖ der —Feind ویاخود (Geist) ابلیس ، ارواح خبیثه‌دن شیطان لعین ‖ (مصال واساطیرده) —r Geist جن ، پری ‖ مشئوم ، منحوس ‖ ضررلی ، قورقولی ‖ —werden طارلمق ' کوجنمك ، قیزمق ، حدت وغضب ایتمك .

Böse-wicht (ام) (38) چاپقین ' تربیه‌سز ‖ خبیث ، جانی ، شریر ، فاسد .

Boshaft (صـ) (24) (مرا . bösartig) ‖ sehr— (عمو) پك قیزغین ، پك اوفکه‌لی ' اوکنه‌ کلانی ایصیرر آرقه‌سنه کلانی تپارجه‌سنه ، بروندن دوشن بش پارچه اولورجه‌سنه .

Bosheit (امؤ) (49) کوتولك ، شرت ‖ خبائت ‖ حدت وغضب ‖ تهلکه ' ضرر .

Bosniak (ام) (51) و **Bosnier** (ام) .a (40) بوشناق ، بوسنه‌لی .

Bosporus (اخام) (inv.) (جغر) [روم] قره‌دکزایله مرمره دکزی آره‌سنده بولنان بوغاز (بوغاز ایچی) .

Boßhammer (ام) .a (40) کولونك .

Bossi(e)ren (فعمتع) .a (21) [فر] قبارتمه نقش یاپمق ، قبارتمه ایشلمك .

Botanik (امؤ) (49) [روم] علم نباتات .

Botanisi(e)ren (فعلا +) .a (21) اوت (نباتات) طوپلامق (تدقیق وتتبع مقصدیله) .

Bote (ـُـ ام) (52) [bieten] خبر كتورن ، خبرجى ، مخبر ، ساعى ، تاتار ، قاصد ‖ zwölf — n (Apostel) حواريون .

Botmäßigkeit (ـُـ ا مؤ) (49) (*sans pl.*) حكومت ، سلطنت ، تصرف ايتمه ؛ دولت ، نفوذ ، ‖ unter seine — bringen تحت حكومت وسلطنته آلمق ، نفوذ واداره آلتنه ادخال ايتمك .

Botschaft (ـُـ امؤ) (49) سپارش ' پيام ، خبر ‖ حكومت طرفندن مبعوثانه كوندريلان امر ‖ حوادث ‖ سفارت ‖ die kaiserlich Türkische— (دولت‌عليه) سفارت سنيه‌سى .

Botschafter (ـُـ ام) a. (40) (برنجى درجه مبعوثى) ايلچى ، سفير ‖ مرسول .

Böttcher (ـُـ ام) a. (40) [Bottich] فوچيجى ‖ (بحر) ترسانه‌ده واريل ايشچيسى .

Bottich (ـُـ ام) (56) فوچى ، واريل .

Bouillon (ـُـ امؤ) (49) [فر] (بوليون اوقونور) ات صويى ، قوتلى ات صويى ‖ حباب ، صو قبارجغى ‖ —mit Ei يمورطه ايله قاريشيق ات صويى .

Bouquet(t) (ـُـ الا) (38) [فر] (بوكت اوقونور) چيچك دمتى ، دسته‌سى ويا باغى ‖ رايحه .

Bowle (ـُـ امؤ) (53) [انكليز] (صورت تلفظى : Bole) كاسه ، چناق ، (وداخلنده بولنان مواد) ‖ على‌الاكثر شراب شكر ايله (چيلك ، شفتالى) وامثالى شيلردن مخلوطا ياپيلان ايچكى ، بوله .

Boxen (ـُـ فعلا +) c. (21) [انكليز] يومروق ايله اوروشمق ، يومروق دوكوشى ايتمك .

Brach (ـُـ صـ) (24) بوش و خاليلك حالنده بولنان ويكانمك اوزره موقتاً زرع اولنميان (اراضى) ‖ (مجا) (انسان و اشيا حقنده) تعطيلده بولنان ، ايشسز قالان ، بوش ‖ —amsel (امؤ) (تاطبيع) يغمور قوشى ‖ —monat (ام) حزيران آيى .

Brache (ـُـ امؤ) (53) (زرا) تعطيلده بولنان آراضى ، ترلا .

Brachmane (ـُـ ام) (52) برهمن .

Bracke (ـُـ ام) (52) ، (امؤ) (53) (آوجيلقده) براق ، زاغار ‖ سرسم طاووق ، شاشقين .

Bracken (ـُـ) a. (21) كذلك brafen (ـُـ) (فعمته) a. (21) (زرا) سحق ايتمك ، ازمك ، دوومك .

Bramarbasi(e)ren (ـُـ فعلا +) a. (21) شجاعت ادعاسنده بولنمق ‖ فارفاره ايتمك .

Bramsegel (ـُـ الا) بابا فينقو يلكنى .

Bramling (ـُـ الا) (38) (تاطبيع) كوچك طاغ اسپنوزى .

Brand (ـُـ ام) (31) بيوك يانغين ‖ (مجا) بر مملكتده وقوعبولان قاريشقلق ، فتنه ‖ يانمه ، احتراق ‖ يانوب محو اولمق ‖ يانغين ، حريق ‖ in—gerathen آتشه طوتولمق ، دوچار اولمق ، آتش آلمق ‖ in—stecken آتش ويرمك ، آتشه صالمق ‖ حرارت ، صيجاق ‖ (مجا) آتش‌عشق ، عشق ‖ آجى بر شيدن حصوله كلان يانمه ‖ اكين خسته‌لغى (يانمه‌سى) برقان ‖ —fackel (امؤ) مشعله ‖ —fuchs (ام) آل ، قوله طونلى باركير ، كستانه طوريسى ‖ —geschwür (الا) قرغين (الا) غنغرن چيبانى ‖ —mal يمورله ياپيلان تمغا ‖ (مجا) شين ، ناموس لكه‌سى ‖ —mauer (امؤ) سنور ، حدود يانغين ديوارى (كيميا) غيرقابل‌احتراق جدار ‖ —meister (ام)طلومبه‌جى (يانغين) رئيسى ‖ —roth (صـ) قزل درجه حرارتده اولان ‖ —sohle (امؤ) ايكنجى كوسله،طبان ‖ —wunde (امؤ) يانيق،يانمقله‌حصوله‌كلان‌ياره .

Branden (ـُـ فعلا +) b. (21) (بحر) قيا وسائره‌يه چارپوب سقطلنمق ؛ (مجا) حدتلنمك ، دارلمق ‖ Brandung (امؤ) (49) قيى وساحلده بولنان ضرب قيالق .

Brandenburg (ـُـ اخالا) (56) (جغر) (برلين) جوارنده (براندنبورغ) شهرى .

Brandicht ‘ **brandig** (ـُـ صـ) (24) يانيق يانيق قوقان ، قيزارق قوقان .

Brand-schatzen (ـُـ فعمته) c. (21) ويركو ورسم باغلامق ، خراجه كسمك ، باغلامق ‖ Brand-schatzung (امؤ) (49) تكاليف حربيه .

Brandung (ـُـ امؤ) (49) (بحر) طالغه‌نك قيالره چارپه‌رق چاتلايوب طاغلمسى .

Brannt(e)wein (ـُـ ام) (38) راقى ، قونياق ، روم وامثالى مسكرات .

Brasili(an)er (ـُـ ، ـُـ ام) a. (40) بره‌زيليالى .

Brassen (ـُـ فعمته) b. (40) (بحر) سرنلرى يلكنلرك استقامتنه طوغريلتمق، براصيه ايتمك ‖ (ام) b. (40) (تاطبيع) يايين بالغى .

Braten (ـُـ فعمته) b. (40) قيزارتمق ، اسقاره‌ده پشورمك ‖ (فعلا +) قيزارمق ، اسقاره‌ده پشمك ‖ (ام) b. (40) قيزارتمه ، كباب .

Bratkartoffel (ـُـ امؤ) (53) قيزارتلمش پاتاتس (پاتاتس قيزارتمه‌سى) .

Bratpfanne (ـُـ امؤ) (53) طاوه .

Brau (ـُـ ام) (38) بردفعه‌لق اعمال اولنان بيرا مقدارى .

Brauchbar (ـُـ صـ) (24) قابل استعمال و استخدام ، قوللانلمغه الويريشلى ‖ قابل استفاده .

Brauchbarkeit (ـُـ امؤ) (49) (*sans pl.*) قابليت ، استعداد ‖ نفع ، فائده .

Brauchen (ـُـ فعمته) a. (21) قوللانمق ، استعمال ايتمك ‖ استفاده ، انتفاع ايتمك ‖ Sie —nicht hinzugehen سزك اورايه كيتمكزه حاجت ولزوم يوق (يوقدر) ‖ (فعلا يكشخ) was braucht es so viel Umstände? بو قدر تكليفاته نه حاجت وار ، بوقدر اذيت نه اوله‌جق ؟

Brau-en (ـُـ فعمته) a. (21) بيرا ، سيركه ، پونچ وسائره اعمال واحضار ايتمك ‖ كيزليجه ترتيب وتشكيل ايتمك ، ياپوب ياقشديرمق ؛ ياپمق ، وجوده كتورمك .

Brau-erei (ـُـ امؤ) (49) بيرا وسائره اعمالى صنعتى ‖ بيرا فابريقه‌سى ، بيرا ياپيلان محل .

Braun (ـُـ صـ) (24) اسمر، اسمراللون —von der Sonne werden كونشده يانمق ، اسمرلشمك ‖ (باركير حقنده) طورى ‖ —gelb (صـ) قويو صارى ، ياپراق صاريسى ‖ —kohl (ام) (نبا) قزل‌لخنه ‖ —kopf (ام) (تاطبيع) مارطى‌يه مشابه دكز قوشى ، مرزوم بحرى .

Bräune (ـَـ امؤ) (53) (طب) خناق ، (بیطر) خناق ثور .

Bräunen (ـَـ فعلا +) .a (21) اسمرلشمك ‖ (فعمتع) اسمرلتمك ، (قوبو) اسمر رنكنه قومق .

Bräunlich (ـَـ ص) (24) اسمرمسی ، اسمر .

Brausen (ـَـ فعلا ±) .c (21) شارلدامق ، چاغلدامق ، خیشلدامق ، اوغولدامق ، غورولدامق ، ویزلدامق ، دوامل دوامل اولەرق آغیردن كوروولدەمك ‖ (فعیكشخ) es braust قولاقلرم اوغولدایور mir in den Ohren ‖ جوش وخروش ایتمك ‖ (كیم) غلیان ایتمك ، قاینامق ، كوپورمك .

Braut (ـُ امؤ) (35) نشانلی ، نامزد (دوكون كوننده) كلین ‖ —anzug (ام) كلین (دوكون) البسەسی ‖ —bett (الا) كلین یتاغی ‖ —gabe (امؤ) كوكنكك كلینه ویردیكی نشان هدیەسی (یوز كوروملكی) .

Bräutigam (ـَـ ام) (56) und (38) [Braut وغوتجه Mann=guma] نشانلی (دوكون كوننده) كوكی .

Brav (ـُ ص) (24) [ایتا] شجیع ، جسور ، یكیت ‖ ادیب ، ناموسلی ، تربیەلی ، اوصلو ‖ مرد ، سخی ، كرمكار ‖ das ist—von ihm افرین بكندم اونی (پك كوزل یاپمش ، ایتمش ، ایشلمش) .

Bravo (ـَـ الا و ام) (56) آفرین وتحسین ، تقدیر .

Bravo! (ـَـ حرند) [ایتا] براوو ، آفرین ، عشق اولسون !

Brechbohnen (ـَـ جعمؤ) .b (40) تازه ، یشیل فصولیه (نك اورتەسندن قیرلمشی) .

Brechmittel (ـَـ الا) (40) (طب) مقی ، قی ایتدیران علاج .

Brechnuß (ـَـ امؤ) مفردی (.inv) جمعی (32) (اجزا) جوزمقي .

Brechwurzel (ـَـ امؤ) (35) (طب) (نبا) مقي چوبله ، خربق ، آلتون كوكی ، عرق ذهب .

Brechbar (ـَـ ص) (21) قابل انكسار .

Brechen (ـَـ فعمتع وفعلا —) .b (20) (فعمطا) كسر ایتمك ، قیرمق ‖ قوپارمق ‖ قطع وتعطیل ایتمك ‖ sein Arm ist gebrochen آنك قولی قیرلدی ‖ پارچەلمق ، پارچه ایتمك ‖ Das bricht ihm den Hals (بو ایش ... آنك بوینی قیرار) باشنه برمصیبت كتورەجك ، دوچار فلاكت ایدر ‖ منكسر اولمق ‖ gebrochenes Deutsch فنا آلمانجه ؛ er spricht gebrochen Deutsch اوبراز ، فنا آلمانجه سویلر (تكلم ایدیور) آلمانجەسی ایو دكلدر ‖ بوزمق ‖ der Faden der Geduld bricht mir صبرم توكنیور ، صبرم توكندی ‖ die Kälte hat sich gebrochen برودت كسبخفت ایلدی ‖ die Stimme bricht (sich) beim Mannbarwerden (بلوغەایرنلرك) سسی قالینلاشور ، چتاللاشور ‖ سوكمك ، چیقارمق ؛ سورمك ، یارمق ، یكمك ، كیرمك ، چیقمق ، اوغرامق ‖ استفراغ ایتمك دها زیاده مستعملی er- brechen .

Brecherei (ـَـ امؤ) (49) (عمو) استفراغ ، قی ، قوصمه .

Bredulje (ـَـ امؤ) (53) [فر] طاوله اویوننده مارس ‖ (مجا) صیقندی ، مشكلاتده ، صقینديده اولمق in der—sein .

Brei (ـُ ام) (38) (چوجقلر ایچون یموشاق یمك) لاپه ، بولاماج ، ترید ‖ ازمه ، رچل ، مربا ‖ اوز ‖ (مجا) (عمو) Kerl wie— قوق لاپەجی ، لاپەكبی (قوتسز) حریف Jemandem den—um's Maul schmieren برینك آغزینه بر پارماق بولاماج سوره رك یوتمق وبرشیدن محروم ایتمك ‖ —maul (ام) (عمو) چابوق سویلیوب لقردیسی آكلاشلیان ، لقردی یی كوه لین ، ثغثاغ .

Breit (ـُ ص) (24) اكلی ، كنیش ، آچیق —drücken باصوب یاصیلتمق ، كنیشلتمك ‖ weit und— اكنه بوینه ‖ واسع ، بول . —basig (ص) اساسی ، تملی ، طبانی ، آیاغی كنیش وواسع اولان —fisch (ام) پلاموط بالغی ‖ —schulterig (ص) كنیش اوموزلی ‖ —spurig (ص) كنیش (تكرلك) ایزلی ‖ كنیش تراموای وشمندوفر خطی ‖ (مجا) قوروملی ، غرورلی ، بورنی بیوك ، اطرافنه خروسانان .

Breite (ـَـ امؤ) (53) كنیشلك ، الك ؛ بوللق ‖ فاصله ‖ عرض ، (مجا) وسعت ، بوللق .

Bremse (ـَـ امؤ) (53) بیكر ، صیغیرسینكی (فن فروسیت) باركیرك بورننه طاقیلان یواشه ‖ (ماكینه) بر آلت ویا چرخی طوردیرمق اوزره استعمال اولنان باصق . كم .

Bremsen (ـَـ فعمتع) .c (21) بر باركیره یواشه طاقمق ، آرابه تراموای وشمندوفر تكرلكارنی صیقشدیرمق ، باصقیلق .

Bremser (ـَـ ام) .a (40) شمندوفرده ماكینه یی (باصق ، فرت) صیقشدیران مأموری .

Brenn=... (ـَـ...) [brennen] —docht (ام) (برلامبەنك) فتیلی ‖ —eisen (الا) (قزغین) تمغا تیموری ‖ —holz (الا) یاقیله جق اودون ‖ —material (الا) محروقات ‖ —nessel (امؤ) (نبا) ایصیرغان ، قراص ‖ —punkt (ام) (حكم) نقطهٔ احتراق ، محراق ‖ —weite (حكم) مسافهٔ احتراق .

Brennbar (ـَـ ص) (24) قابل احتراق واشتعال .

Brennen (ـَـ فعلا + ، فعمتع وفعمطا) .a (22) یاقمق ‖ یانمق ، مشتعل ومحترق اولمق (فعیكشخص) es brennt یانغین وار ‖ (مجا) der Kopf brennt mir باشم چاتلایور (یانیور) ، آغریور ‖ ایچی یانمق ، طوتوشمق ، سودایه دوشمك ‖ شیادار ، لمعەپاش اولمق ‖ Jemandem Eins auf den Pelz— بری اوزرینه آتش ایتمك ‖ انبیقدن چكمك ‖ (فعمطا) sich— بیوك بر خطایه اوغرامق ، da brennst Du dich (عمو) یاكلیورسك ها ، خطا ایدیورسك ‖ sich weiß , rein— صوجسز ، قباحتسز كورنمك ، قباحتی اوزرندن آتمق .

Brennerei (ـَـ امؤ) (49) كیرچ اوجاغی ‖ مسكرات فابریقەسی ‖ تقطیرخانه ‖ كره مید خانه .

Brenzeln (ـَـ فع +) .a (21) ایس ویانیق قوقمق .

Bresche (ـَـ امؤ) (53) [فر] اویوق ، كدیك ، دیوار یكیدی ‖ (ع) كدیك ، رخنه .

Bret(t) (ـُ الا) (27) [Bord=] تخته ، پداوره ، لوح ‖ auf dem schwarzen—e stehen برینه بورجلو اولمق ، بریرده بورجلو اولمق ‖ (بیان تعجب واستغراب ایتمك اوزره) !schwere— های آناسنی ، های اه جزاسنی ویرسون ‖ —decke (امؤ) تخته طوان ‖ —spiel (الا) دامه ویا طاولا اویونی .

Brettchen (ـَـ الا) .b (40) بلانچته ‖ اینجه تخته .

Brettergerüst (ـَـ الا) (38) تختەدن معمول اسكله ، یودورو امثالی شیلر .

Brettern (ـَـ ص) (24) تخته‌دن معمول، تخته ‖ (مجا) (عمو) سطحی .

Brevier (ـَـ ا لا) (38) [لاتینجه] دعا کتابی ‖ هرکون اوقونان دعا .

Brezel (ـَـ ا مؤ) (53) [ایتالیانجه] کورك ، یاغلی چورك

Bricke (ـَـ ا مؤ) (53) (تا طبیعه) یوقا بالیغی .

Brief (ـَـ ا م) (38) مکتوب، نامه ، تذکره ، تحریرات ‖ mit Jemandem— wechseln بریله مخابره ایتمك، مخابره‌ده بولنمق، مکتوبلاشمق ‖ رساله ‖ اوراق ، کاغد (اوراق، تحریرات) دسته‌سی ‖ —bogen (ام) (درت صحیفه‌لی) مکتوب کاغدی ‖ —ausgabe (ا مؤ) مکتوب توزیعی ‖ مکتوب توزیع اولنان محل ‖ —beschwerer (ا م) اوراق اوزرینه وضع اولنان باصقی ‖ —kasten (ا م) مکتوب قوطوسی ‖ —mappe (ا مؤ) مکتوب (اوراق) جزودانی ‖ —marke (ا مؤ) مکتوب پولی ‖ —taube (ا مؤ) مخابره کوکرجینی ‖ —träger (ا م) مکتوب موزعی ، پوسته‌جی ‖ —wechsel (ا م) مخابره ، مکتوبلاشمه .

Brieflich (ـَـ ص) (21) (وحا) تحریراً ، باتذکره ، باتحریرات، مکتوب واسطه‌سیله .

Briegade (ـَـ ا مؤ) (53) [فر] ایکی آلایك اجتماعندن حصوله کلان قطعهٔ عسکریه ، لوا ‖ —artillerie (ا مؤ) لوا طوپچیسی ، لوایه ملحق طوپچی قطعه‌سی ‖ —adjutant (ا م) لوا یاوری .

Brigadier (ـَـ ا م) (56) [فر] (فرانسزجه اوقونور) لوا قوماندانی، میرلوا ‖ یالکز فرانسه‌ده سواری کوچك ضابطی .

Brille (ـَـ ا مؤ) (53) [روم] کوزلك ‖ دوربین ‖ (ع) (استعکا) آی طایه ‖ Jemandem eine—aufsetzen برینی بوغمق ، آلداتمق ‖ —nmacher (ام) کوزلکجی .

Bringen (ـَـ فعه متعه) a. (22) کتورمك ، کوتورمك ‖ Glück— سعادت ، بختیارلق کتیرمك ‖ ایراث ، ایصال وایراد ایتمك ‖ اولاشدیرمق ‖ auf— آچمق ، کشاد ایتمك ‖ fertig— یاپه‌بیلك ، الدن کتورمك ، موفق اولمق ‖ heim— اوه کتورمك ‖ hinaus— طیشاری کوتورمك ، طیشاری چیقارمق ‖ vorwärts— ایلرولتمك ، ترق ایتدیرمك ‖ zusammen— طوپلامق ، جمع وتوحید ایتمك ، بریکدیرمك ‖ Jemand auf den rechten Weg— برینی طریق مستقیمه ادخال وایصال ایتمك ‖ er hat es bis zum Major gebracht بیکباشیلغه دکین چیقه بیلدی ‖ etwas auf 's Höchste— برشیئی نقطهٔ منتهاسنه دکین ایریشدیرمك ، ایصال ایتمك ‖ etwas mit sich— مربوط ومبتنی اولمق ، مناسبق اولمق ‖ zum Gehorsam bringen تحت تابعیته آلمق، دائرهٔ اطاعته ادخال ایتمك ‖ zum Opfer— فدا ایتمك ‖ es zu Nichts— برشی یجره‌مامك ، هیچ برشیئه موفق اوله‌مامق .

Bringer (ـَـ ا م) a. (40) ایصال ایدن، کتوران، کتیران ‖ der Zubringer (فن اسلحه) آلمانیانك (۸۸) (مودلی) تفنکده وصندق داخلنده فشنکاری متوالیاً یوقاری طوغری سوق ایدن یایلی قول ، موصل .

Brise (ـَـ ا مؤ) (53) [فر] (بحر) خفیف ، سرین روزکار .

Bröckchen (ـَـ ا لا) b. (40) پارچه‌جق ، (اکمك) قرندیسی .

Bröckeln (ـَـ فعه متعه) a. (21) پارچه‌لمق ، قیریقلمق ، اوفاقلامق .

Brocken (ـَـ ا م) a. (40) [brechen] پارچه، قسم، قیریق ‖ (یمك حقنده) قیرینتی ، آرتق .

Brocken (ـَـ فعه متعه) a. (21) قیرمق ، پارچه‌لمق ، اوفالامق .

Brod (ـَـ) (مرا. Brot) .

Brodeln (ـَـ فعه لا +) a. (21) غلیانده ، تبخرده اولمق ، اوچمق ‖ قاینامق .

Broden ' Brodem (ـَـ ا م) b. (40) صیجاق بخار، دومان ، بوغ ، بر جسمدن تبخر وطیران ایله اوچان ذرات، سطوع .

Brombeere (ـَـ ا مؤ) (53) بوکورتلن ، علیق .

Bromür (ـَـ ا لا) (38) (کیم) برومك برجسم بسیط ایله احتیاطندن حاصل اولان مرکبات مستثنائیهٔ بروم .

Bronchitis (ـَـ ا مؤ) (inv.) [روم] (طب) التهاب قصبات ، ذات الرئه .

Bronze (ـَـ ا مؤ) (53) [فر] تونج .

Bronzi(e)ren (ـَـ فعه متعه) a. (21) تونج رنکی ویرمك ، تونجلامق .

Broschüre (ـَـ ا مؤ) (53) [فر] کتاب اجزاسنی طوپلایوب دیکمك ‖ جلدسز کتاب ، رساله .

Brot (ـَـ ا لا) (38) اکمك، نان عزیز ‖ —baum (ام) (نبا) اکمك آغاجی ‖ —beutel (ام) اکمك طوبره‌سی ‖ —korb (ام) اکمك سپتی ‖ —los (ص) اکمکسز ، بوش ، بیهوده ، دیسز ‖ —wurzel (امؤ) (نبا) مانیوق .

Bruch (ـَـ ا م) (31) قیریق ‖ (مجا) قطع الفت ، طارغینلق ‖ انفصال ‖ قیریله ، بوکوك ‖ پارچه ، قسم ‖ بلوك ، فرقه ‖ (ویا) کسر ‖ کوچه ، چوکه ، یاره ‖ (وجودده) فتق ، قاصیق یاریغی ‖ زوال ‖ زوال —band (الا) (جرا) قاصیق باغی ، لفافهٔ فتق ‖ —frei (ص) بلا کسر ‖ —gold یردن خالص معدن حالنده اولهرق چیقان آلتون ‖ —kraut (الا) (نبا) قاصیق اوتی، حشیشة المفتوق ‖ —theil (ام) پارچه، کسر ‖ قطعه ‖ قیرینتی ‖ (ـَـ ام) (31)، (الا) (25) [brechen] بطاقلق؛ بطاقلقله مستور بیوك اراضی .

Bruchig (ـَـ ص) (21) [Bruch] باتاقلقلو .

Brüchig (ـَـ ص) (24) قولایجه کسری قابل اولان ، [brechen] بطاقلق ؛ بطاقلقله مستور بیوك اراضی ، چابوق قیریلور ، کورك ، هشی ‖ قیریق ‖ قاصیق سقطلغی اولان .

Bruch-stein (ـَـ ام) (38) دیوار انشاسنه مخصوص عادی طاش .

Brücke (ـَـ ا مؤ) (53) کوپری ، جسر ، قنطره ‖ stehende— یرلی، ثابت کوپری ‖ hängende— آصمه کوپری ‖ —ngeld (الا) کوپری پاره‌سی ‖ —nkopf (ام) (ع) (استحکا) کوپری باشی .

Brudel (ـَـ ام) a. (40) (آوجیلقده) خنزیر وسائره‌نك کیردیکی بطاقلق .

Brudeln (ـَـ فعه لا +) a. (21) (مرا. Brodeln) .

Bruder (ـَـ ام) (25) قرنداش ، برادر ، اخ ‖ مسلك، طریقت یولداشی ‖ راهب ‖ ارقداش ، یولداش .

Brut (ـَ امؤ) ㊾ قولوچقه (اولمه) ‖ (كذا بالجمله يمورطه‌دن چيقان حيوانات حقنده) يمورطه‌يه اوطورمه ‖ —knospe (امؤ) (نبا) چيچك صوغانى بيجى، بصيله ‖ —zeit (امؤ) قولوچقه‌يه ياتمه وقتى .

Brüten (ـَ فعلا ±) .f ㉑ قولوچقه‌يه ياتمق ‖ (مجا) —auf Rache انتقام آلمق نيتنده بولنمق ‖ (مستثنا اوله‌رق) —über sein Geschick كندى بخت وطالع و (قسمتنه) دائر مطالعه ايتمك، تفكر وملاحظه‌ده بولنمق، دوشونمك .

Brutto (ـَ حا) [لاتينجه] داره‌سى ايچنده، قابيله چواليله برلكده .

Bube (ـَ ام) (52) كنج چوجق، اوغلان؛ دليقانلى ‖ (كاغد اويوننده) باجاق ‖ كلغانى، كلغان بكى، چاپقين ‖ —nmäßig (ص) چاپقينجه‌سنه، كلغان بكيجه‌سنه .

Bubo (ـَ ام) (56) [لاتينجه] (علم امراض) خيارجق، خيار جل .

Bucentaur (ـَ ام) (51) (اساطير) [روم] و (بحر)،
Bucentoro (ـَ ام) (56) [ايتاليانجه] (اساطيرده) يارى انسان يارى بوغا شكلنده بر خيال موهوم ‖ وندیك آلاى صندالى .

Buch (ـَ الا) ㉕ كتاب، رساله ‖ (دوائر وتجارتده) دفتر ‖ يكرمى طبقه‌لق كاغد دسته‌سى ‖ —führen قيد ايتمك، دفتر طوتمق ‖ —führer (ام) دوائرده وعلى الخصوص تجارتده دفتر طوتان شخص، مقيد، يازيجى ‖ —binder (ام) مجلد ‖ —druck (ام) رسالهٔ مطبوعه ‖ —druckerei (امؤ) مطبعه ‖ —handlung (امؤ) كتابجى دكانى ‖ —stabe (امؤ) حرف ‖ —fink (ام) (تاطبيعه) اسپنوز قوشى ‖ —winde (امؤ) (نبا) يبانى قهقهه، عليق .

Buche (ـَ امؤ) (53) (نبا) قاين آغاجى، آق كولكن .

Buchen (ـَ فعمتع) .a ㉑ قيد وضبط ايتمك، دفتره كچيرمك .

Bücher ﺀ ... (...ـَ) (جمع) —niederlage [Buch] (امؤ) كتب ديپوى (كتبخانه) ‖ —schrank (ام) كتاب وضعنه مخصوص جامكان = كتبخانه ‖ —sprache (اصول) كتابت وادبيات، اوقومش ديلى .

Buchs (ـَ ام) مفردى ㉖، جمعى ㊱ [روم]،
—baum (ـَ ام) ㉛ (نبا) شمشير، شمشير آغاجى .

Büchse (ـَ امؤ) (53) [روم] عن اصل هرقنغى برشى وضعنه مخصوص اوله‌رق اسطوانه شكلنده اعمال اولنان قاب ‖ قوطى، اوفاق چكمجه، پاره خبره‌سى ‖ in die —blasen müssen جزاى نقديه ويرمك ‖ كذلك عن اصل (هربر اسلحهٔ ناريه) وبعده (قابل نقل تفنك) وفى زماننا (خفيف ويولى) تفنك، قره‌بينه ‖ (آلمانياى شماليده عوام لساننده) شالوار، پانطالون مثللو بچاغه اكتسا اولنان البسه (شالوار، طون، پانطالون) .

Büchsen ﺀ... (...ـَ) .b ㊵ [Büchse] —lauf (ام) تفنك نامليسى ‖ —frucht (ام) (نبا) ثمرهٔ صون ‖ —macher (ام) تفنك ياپان تفنكجى؛ (ع) (طابورلرده) تفنكجى (اوسته‌سى) ‖ —schaft (ام) تفنكك آغاج قسمى .

Brüderlich (ـَ ص) ㉑ قرنداشجه‌سنه ‖ ارقداشجه‌سنه، رفيقانه .

Bruderschaft (ـَ امؤ) ㊾ قرنداشلق ‖ ارقداشلق، يولداشلق، رفيقلق .

Brudersfrau (ـَ امؤ) ㊾ قرنداش حرمى، ينكه .

Brühe (ـَ امؤ) (53) هرقنغى بر ماده‌يى حاوى بولنان مايع ‖ ات صويى ‖ (مجا) (عو) —rothe (امؤ) قان .

Brühen (ـَ فعمتع) .a ㉑ (طاووق وسائره‌يى) قاينار صوده خاشليوب تويلى يولمق ‖ (برشيئى پيشورمزدن اول) صوده ييقامق .

Brühl (ـَ ام) ㊳ فوندالق، چاليلق .

Brüllen (ـَ فعلا +) .a ㉑ (صيغير حقنده) باغيرمق، بوكورمك (انسان وعلى الاكثر فورطنه حقنده) باغيروب چاغيرمق؛ كورلتى ايتمك، ايكلمك، اوغولدامق .

Brumm (ـَ حرند) طان طان، زونق زونق، طازطاز .

Brummeisen (ـَ الا) .b ㊵ آغز طنبوره‌سى .

Brummen (ـَ فعلا + و فعمتع) .a ㉑ ديرلامق، حومورداتمق، مرلدامق، سويلنمك ‖ كورلده‌مك، اوتمك ‖ اهتزاز ايتمك، طازلمق، mir brummt der Kopf davon قفامده اوتيور ‖ (عمو) حبسده اوطورمق .

Brunft (ـَ امؤ) ㉟ (آوجيلقده) حيواناتك قيزديغى موسم، قيزغينلق وقتى .

Brunnen (ـَ ام) .b ㊵ چشمه، قيو ‖ (تحت الارض جارى اولان) منبع، پيكار ‖ —ader (امؤ) صو طمارى ‖ —becken (الا) صو تكنه‌سى، صو يلاغى ‖ —haspel (ام) قيو چيقريغى ‖ —ort (ام) قاپليجه، مياه حارهٔ طبيعيه بولنان محل ‖ —kresse (امؤ) (نبا) تره .

Brunst (ـَ امؤ) ㉟ ياتمه، احتراق، آرزو، محبت، سودا، سوكى ‖ (حيوانات حقنده) قيزمه، آزمه .

Brünstig (ـَ ص) ㉑ brünstiglich = (حا) يانارجه‌سنه ‖ قيزغين، سوزان، (انسان وحيوان حقنده) قيزغين، آزغين .

Brussa (ـَ اخالا) (56) (sans pl.) (جغر) بروسه شهرى .

Brüssel (ـَ اخالا) (56) (sans pl.) (جغر) بلچيقانك پايتختى (بروكسل) شهرى .

Brust (ـَ امؤ) ㉟ كوكس، صدر، سينه ‖ آق جكر، يورك، معده ‖ قوجاق ‖ قادينلرك ممه‌سى ‖ (مجا) قلب، يورك، وجدان، فؤاد، درون، شفقت ‖ (von der —) entwöhnen ممه‌دن كسمك ‖ —beklemmung (امؤ) كوكس طيقنمه‌سى، طوتوقلغى، طيق نفس ‖ —bild (الا) كوكس فطوغرافى، كوكسه قدر چيقاريلان رسم ‖ —entzündung (امؤ) (ط) كوكس التهابى ‖ —harnisch (ام) (ع) زرهدن كوكسلك، صدريه ‖ —krankheit (امؤ) (طب) كوكس خسته‌لغى ‖ —schild (ام) و (الا) كوكس سپرى، اكثريا مأمورين عسكريه‌نك اثناى خدمتده كوكسلرينه طاقدقلرى فراجى ‖ —wehr (امؤ) (ع) استحكام سپرى .

Brüsten (ـَ فعمطا) .b ㉑ sich — قورولمق، قبارمق، عظمت ايتمك، خروسلانمق، چالم صاتمق .

Buchstab(e) (ـ) ـَـ ام) (52) حرف ، كلمه‌يى تشكيل ايدن حروفاتك بهرى .
Buchstabi(e)ren (ـَـ فعمتع) a. (21) هجالمك .
Buchstäblich (ـَـ صـ) (24) حرفياً ، حرف بحرف ، كاملاً ، عيناً .
Bucht (ـُ امؤ) (49) [biegen] قوى، كورفز ، ليمان || كوشه || تخته پرده ، صوندرمه .
Buchten (ـُ فعمتع) b. (21) ايچنى چقور ، مقوس اوله‌رق اويمق وكسمك || sich— (فعمطا) غايت اوفاق كورفز حالنه كيرمك ، تشكل ايتمك .
Buchweizen (ـُـ ام) b. (40) قره بغداى .
Buckel (ـُ ام) a. (40) [biegen] قنبور، هوركوج || (معما) چيقمه ، قبارتمه ، بوكوتى || (مجا) — sich den — voll lachen , sich einen — lachen كوله كوله قاتلمق ، (كولمه‌دن قنبور اولمق) || (عمو) انسان وحيوانك صرتى ، آرقه‌سى .
Buck(e)lig (ـ(ـ)ـُ صـ) (24) قنبور ، هوركوجلى .
Bücken (ـُ فعمتع) a. (21) [biegen] (باشى اوكنه طوغرى) اكمك ، بوكمك || sich— ايلرويه ، اوكنه طوغرى اكلمك ، كندوبى ايلرو بوكمك .
Bückling (ـُ ام) (38) حرمت ، احترام ، تعظيم (ير ايله برابر كمنا) || (زرا) = Senk=rebe || كذا Bücking دومان (توتونده) قوريدلمش رينغا بالغى .
Buckskin (ـُ ام) (56) [انكليز] غايت صاغلام انكليز چوقه‌سى .
Buda=P'est(h) (ـُـ اخالا) (56) (جغر) مجارستانك (پشته) پاى تختى (=Pest=Ofen) .
Buddeln (ـُ فعلا+) a. (21) (عو) كومك ، قازمق ، كوملك ، حفر ايتمك || (فعمتع) (زرا) چاپه‌لامق، چاپه اورمق .
Bude (ـُـ امؤ) (53) اوفاق (بازارجى) دكانى || مغازه، دكان || باراقه || (مجا) (عمو) اوطه .
Budget (ـُ الا) (56) فرانسزجه ويا böbjet° اوقونور [انكليز] موازنهٔ ماليه دفترى ، بودجه .
Budike (ـُـ امؤ) (53) (عمو) [روجه Apotheke دن مخفف] اوفاق (كوتو) دكان ، مغازه .
Büffel (ـُ ام) a. (40) (تاطبيع) جاموس ، مانده || —antilope (ام) آفريقا اوكوزى .
Büffeln (ـُ فعلا+) a. (21) (عمو) پك چوق چالشمق، ازبرجيلك ايتمك .
Büffet (ـُ الا) (56) [فر] اوستى آچيق وهردرلو اطعمه ايله مزين سفره ، يولجى (على الاكثر شمندوفر موقفلرنده) لوقانطه‌سى ، واپور قهوه اوجاغى ، بوفه .
Büffler (ـُ ام) a. (40) (عمو) پك چوق چاليشان، ازبرجيلك ايدن .
Bug (ـُ ام) (31) [biegen] بوكوتى (بجاغك) اك يرى ، مفصل (بعض حيواناتك) اوموزلرى || حيواناتك آرد آياغنك بوكوكى ، يومروسى .
Bügel (ـُ ام) a. (40) [biegen] قوس شكلنده (كرك آغاجدن وكرك تيموردن) بوكولمش شى || (فروسيتده) اوزنكى ، ركاب || قولب ، صاب ، حلقه || —fest اكره باغلانمش وياه‌يغلانمشجه‌سنه‌صيق وصاغلام (اوتورمق) || —los اوزنكيسز ، بلاركاب || —eisen (الا) اوتو || —riemen (ام) اوزنكى قايشى .
Bügeln (ـُ فعمتع) a. (21) اوتولمك || (عمو) صوسز اوله‌رق چوق ايچمك .
Bügler (ـُ ام) a. (40)، —in (امؤ) (50) اوتوجى، اوتوجى قارى .
Bugsi(e)ren (ـُـ فعمتع) a. (21) [فلمنكجه] (بحر) بركمى‌يى يدكده چكمك ، يدك چكمك ، يدمك .
Bugsi(e)rer (ـُـ ام) a. (40) (بحر) رەموركور واپورلرنده اولان كميجى ، طائفه || رەموركور واپورى ، يدك چكن واپور .
Bug=spriet (ـَـ ام) (38) (بحر) [فلمنكجه] جواديره || —stange (امؤ) جواديره باستونى .
Bugt (ـُ وـُ امؤ) (49) (مرا. Bucht) .
Buhle (ـُـ ام) (52) [Bube] عاشق ، سودالى، بلالى .
Buhlen (ـُـ فعلا+) a. (21) سويشمك ، معاشقه ايتمك || (دها قوتلى اوله‌رق) غيرمشروع صورتده كوروشمك اجراى منهيات ايتمك || رقابت ايتمك .
Buhler (ـُـ ام) a. (40)، —in (50) (امؤ) (53) برقادينك نائل توجهى اولان ، عاشق ، سوكيلو || آشفته (قارى) .
Buhne (ـُـ امؤ) (53) [Boden] قنال ، جدول .. الخ انشاسى اثناسنده ساحلك محافظه‌سى امرنده انشا اولنان سد || (معما) رنختيم || (بالقجيلقده) يرلى باليق ليوارى ، بالق حوضى ، كول آغزلرينه ياپيلان بالق قارميغى .
Bühne (ـُـ امؤ) (53) [Boden] (تياترو) صحنه || كره‌وتمسى يوكسك محل || كرسىٔ خطابت ، منبر .
Bühnenkünstler (ـُـُـ ام) a. (40)، —in (ـُـُـ امؤ) (50) (تياترو) مشهوراويونجى ، اويونجى‌قارى ، مشهورآقتور، اقتريس وياخود قوميدياجى .
Bühre (ـُـ امؤ) (53) [آلمانياى شمالى] („Bett überzug) يتاق اورتوسى يتاق چارشافى (فرانسه‌ده يوز ياصديغى قليفى) .
Bukarest [ـُـ وياخود ـُـ اخالا) (56) (جغر) رومانيانك پايتختى اولان (بكرش) شهرى .
Bulle (ـُ ام) (52) بوغا ، ثور .
Bullenbeißer (ـُـُـ ام) a. (40) (تاطبيع) صامسون كوپكى ، بولدوق ، باشى ايرى وبصى برونلى كوپك .
Bummeln (ـُ فعلا+) a. (21) بوشنه ، سرسرى كزمك ، ايشسز كوجسز طولاشمق ، هيچ برشى ياپمامق ، آلاى ايكمك ، بيقيدانه (تنبل) وقت كچيرمك ؛ سفيه وسفيل يشامق || Bummler (ام) a. (40) سفيه ، سرسرى ؛ ايش كوج كورميان ، بوش كزه‌نك بوش قالفه‌سى .
Bummelzug (ـُـ ام) (31) (شمندوفرك) آغر حركت ايدن وچوق محله اوغرايان (اومنيبوس) قطارى .
Bund (ـُ الا) (38) باغ ، دمت ، دسته || (ام) (21) اتفاق ، ارتباط ، ال برلكى || —der Drei اتفاق مثلث || باغ ، صارغى ، صاريق || قوشاق .

Bündel (ـ ا لا) a. (40) [Bund ك اسم تصغيرى] دمت ، پاكت، دسته ‖ باغ ‖ چنبر .

Bundes=... (... ـ) [Bund] —genosse (ا م) متفق ‖ —staat (ا م) حكومت متفقه .

Bündig (ـ ص) (24) مرعى الحكم ، معمول به ، نظاماً مقبول ومعتبر ‖ مقنع ، مثبت ؛ مختصر ، اجمال صورتيله ‖ (معما) بربرينه ملاصق ايكى جسمك سطحلرينى (—machen) تسويه ايتمك ، اويديرمق .

Bündler (ـ ام) a. (40) (خفى) قوميته افرادندن برى .

Bündniß (ـ ا لا) (33) اتفاق واتحاد .

Bunt (ـ ص) (24) مختلف اللون ، رنكا رنك ، آلاجه ، الوان مختلفهٔ غريبه‌دن مركب ‖ —aal (ا م) (تا طبيعه) بنكلى ييلان ‖ —scheckig (ص) آلاجه بولاجه .

Bunze (ـ امؤ) (53) [ايتاليانجه] —l (امؤ) (53) —n (ا م) b. (40) چليك قلم ، حكاك قلمى ‖ بيز ‖ (عو) رحم يولى .

Bürde (ـ امؤ) (56) يوك ، بار ثقيل ، حموله ‖ دمت ، دسته .

Büreau (ـ ا لا) (56) [فر] قلم اوطه‌سى، قلم، يازيخانه، قيد اوطه‌سى ، ادارهٔ امور اوطه‌سى ، بورو .

Burg (ـ امؤ) (49) [bergen] قلعه، حصار، برج ‖ (مجا) ملجأ ، مأوى ‖ —frau (امؤ) بر حصار وسراى صاحبه‌سى اولوب جوار نواحى يه حكم ايدن قادين ‖ —graf، —gräfin (ام امؤ) قرون وسطاده آلمانياده بر (قلعه، حصار) شهر حكمدارى عنوانى .

Bürge (ـ ام) (52) كفالت ‖ كفيل ، ضامن ‖ (كذلك نقداً ايديلان ، ويريلان كفالت) كفالت اقچه‌سى ، كفالت نقديه ‖ كفالت ، ضامن اوليش ، تأمينات .

Bürgen (ـ فعلا+) a. (21) كفالت ايتمك ، ضامن اولمق ، تأمين ايتمك .

Bürger (ـ ام) a. (40) بر حصار (شهر مستحكم) سكنه‌سندن اولان شخص، اهل بلده ، شهرلى ‖ اصناف (عوام) ‖ —krieg (ا م) محاربهٔ داخليه ‖ —meister (ا م) بلديه رئيسى ، ناحيه مديرى meister=Amt — (ا لا) بلديه دائره‌سى ‖ —schule (امؤ) شهر ويا ملكيه مكتبى ‖ —stand (ام) سكنه‌نك اورته حالليسى ويا عوام صنفى .

Bürgerlich (ـ ص) (24) عوام واصنافجه‌سنه ، باشى بوزوقجه‌سنه ، ملكى .

Bürgschaft (ـ امؤ) (49) كفالت ، تأمينات .

Burgunder (ـ ام) a. (40) بورغوندالى ‖ بورغوندا شرابى .

Burgvogt (ـ ام) (31) حصار بكى ، دره بكى ‖ حصار بكجيسى .

Bursch (ـ ام) (51) فقط جمعى كذلك (38) و **Bursche** (ـ ام) (52) كنج آدم دليقانلو ، اوغلان ‖ آرقداش ‖ شاكرد ‖ ضابط خدمتجيسى ‖ (عمو) كلفان بكى .

Burschikos (ـ ص) (24) طلبه ومكتبلى كارى ‖ (مجا) كلفان بكى كارى .

Bürste (ـ ام) (53) فورچه .

Bürsten (ـ فعلا متع) b. (21) فورچه‌لمق، البسه‌يى سوپورمك ‖ (مجا) (عمو) ايچمك (فعلا—) er bürstet gut او طاوشان كبى چابوق قوشار (قوشيور) .

Burzeln (ـ فعلا—) a. (21) طاقلاق قيلق ‖ تكرلنوب دوشمك .

Busch (ـ ام) (31) اورمان ، اورمانجق ، قورى ‖ طوغ ‖ —affe (ا م) اورانغو تانغ مايمونى ‖ —heide (امؤ) چاليلق ، فونده‌لق ، كيك اوتلاغى ‖ —klepper (ا م) حيدود ، شقى ، قطاع طريق ‖ —wald (ا م) نوبتله كسيلان اورمان .

Büschel (ـ ام و ا لا) a. (40) اورمانجق ‖ صيق قورولق ‖ پاكت ، دمت ، دسته ‖ طوغ ‖ (ع) هلم اوزرنده بولنان آت قيلى ‖ پوسكل ، پرچم ‖ —artig (ص) قورو ، اورمان ، طوغ كبى ، بوكا مشابه صورتده ‖ —tragend (ص) (نبا) حزميه .

Buschig ، buschicht ، buschhaft (ـ ص) (هر اوچيده) (24) اورمان كبى پك صيق (پك صيق اورمان) ‖ قورولق .

Busen (ـ ام) b. (40) [biegen] كوكس ، سينه ، على الخصوص قادينلرك ممه‌سى ‖ (مجا) يورك ، قلب ، وجدان ، جان ‖ قوجاق ‖ —freund (ا م) عزيز احباب، جاندن احباب ، ارقداش .

Buß (ـ ام) (38) ، صورت تصغيريه‌سى Büsse(r)l (ـ) (ـ ا لا) a. (40) بوسه ، بوسه‌جك .

Buß... (... ـ) [Buße] كلمه‌سنه معادل معناده مثلا . —tag (ا م) پرهيز ، توبه واستغفار كونى ‖ —hemd (ا لا) تعذيب نفس ايچون كييلان قيل كوملك .

Buße (ـ امؤ) (53) توبه واستغفار ‖ ندامت ‖ جزاى نقدى ‖ پرهيز ، رياضت ، كفارت ‖ چله .

Büßen (ـ فعلا متع ولا+) c. (21) ديت ويرمك ؛ جزاى نقدى ويرمك ‖ جزاى سزاسى بولمق ، چكمك ‖ پرهيز ايتمك، توبه واستغفار ايتمك ‖ چكمك ‖ يالكز (فعلا متع) اوله‌رق نفسى طويورمق ، اشتها وحرصى تسكين ايتمك .

Bussard، **Bußhard** (ـ) (ا م) (38) بوتلردن برنجيسى [فر] (تا طبيعه) دكز قارتالى .

Büste (ـ امؤ) (53) [فر] طونج ويا طاشدن معمول (انسان) هيكلى ‖ انسانك بلدن يوقارى اولان قسمى .

Butte (ـ امؤ) (53) يان اوزرى يوزن باليق خصوصيله ديل باليغى ، قالقان بالغى ‖ (نبا) طومورجق .

Bütte (ـ امؤ) (53) فوچى، كوچك كردل ‖ حمال كوفه‌سى .

Büttel (ـ ا م) a. (40) [bieten] قپوجى ، پرده دار ، حاجب ، امرچاوشى ‖ محضر ، قواص ‖ جلاد يماغى .

Butter (ـ امؤ) (49) ايو ياغ ، تره ياغى ‖ —ähnlich (ص) ياغ كبى ‖ —brot (ا لا) اوزرينه ياغ سورلمش اتمك دلمى ‖ —blume (امؤ) (نبا) هندباى برى ‖ —büchse (امؤ) ياغ قابى ، ياغ قوطوسى ‖ —rahm (ا م) قايمق .

Buttern (ـ فعلا متع) a. (21) سودى دوكوب تره ياغى ياپمق ‖ (مجا) (عمو) Das will nicht — بو ايشه ويريلان امكه يازيق ، بو ايشدن خير يوق .

Butzig (ـ ص) (24) على العجائب، غريب ، تحف ‖ قيصه بودور ، قالين .

Byzanz (ـ ا خا لا) (*inv.*) استانبولك قديم اسمى .

C.

ایله بدأ ایدوب **Cu.., Cr.., Co.., Cl.., Ch..., Ca...** بو بابده موجود بولنان کلمات **K** حرفنده و **Ch..** ایله بدأ ایدنلر **Sch..** حرفنده **Ce.., Ci..** ویاخود **Cy..** ایله باشلیانلر دخی **Z** حرفنده آراشدیرلملیدرلر . کرك شکلا وکرکسه معناً آلمان لساننده دخی استعمال اولندیغی شکل ومعنایه بتمامها مطابقت ایدن کلمات بورایه درج وادخال اولنمامشلردر .

C (ـُ ١ لا) ⑮ صورت تلفظی : «تسه» مثللو در (آلمان الفباسنك اوچنجی حرفی وحروفات غیر صدائیه‌سنك ایکنجیسی) ‖ —vogel (١ م) (تاطبیعه) کلبك .

Ca. تخمیناً معناسنه اولوب (circa) کلمه‌سندن مخففدر .

Cälibat (ـُـ ts ١ م) ㊳ [لاتینجه] بکارلق ، عزوبت ، عزبه .

Cantal-Käse (ـُـ ـُـ k ١ م) .a ㊵ قانتال ، (قانتال پینری) .

Caprice (ـُـ امؤ) ㊼ (kă-pri'-ssĕ اوقونور) [فر] کیف ، هوس ، ارادهٔ کیفیه ‖ نوهوسلك ، هرجائیلك ، میمون اشتهالیلق ‖ تحفلق ‖ مراق ‖ عدم ثبات ، عدم انتظام ‖ خویسزلق ، یارامازلق .

Cäsar (ـُ ts ١ خا لا) ㊱ سزار .

Cäsur (ـُ ts ١ مؤ) ㊾ [لاتینجه] سجع ، وزن ‖ پارچه ، کسمه ‖ مقطع .

Cedent (ـُ ts ١ م) ㊶ [لاتینجه] (تجا) کندی حقنی (آله جغنی) ترك ایدن ، واز کچن ، فارغ .

Cedi(e)ren (ـُـ ts فعـ متعـ) .a ㉑ [لاتینجه] (عد) حقوق ذاتیه‌دن واز کچمك ، فارغ اولمق .

Celebri(e)ren (ـُـ ts فعـ متعـ) .a ㉑ تعظیم وتمجید ایتمك ، رسم وآیینی اجرا ایتمك ‖ اعلان ایتمك ‖ عیوقه چیقارمق ، مدح وثنا ایتمك ‖ خطبه اوقومق .

Celelaten (ـُـ جمع مذ) (inv) ایتالیانك لیغوریا متوطنلری ، لیغوریاده مسکون اهالی .

Cellular-Pathologie (ـُـ ـُـ امؤ) ㊼ [لاتینجه ورومی] (تشر ، طب) علم امراض حجرویه .

Celte (ـُ ts) ㊷ مقدما فرانسه اهالیٔ قدیمه‌سندن معدود بولنمش اولان (کلت) کلتلر .

Cement (ـُ ts ١ م (١ لا) ㊳ [لاتینجه] چنطو ‖ خراسان .

Cementi(e)ren (ـُـ ts فعـ متعـ) .a ㉑ [لاتینجه] خراسان وچنطو ایله خرجلامق ، صیوامق ‖ (معدنجیلکده) تیمور وسائره یه صو ویرمك چویکلشدیرمك ، طاولامق ، تیموری چلیکه تحویل ایتمك .

Cent (ـُ ts ١ م) ㊱ فلمنك پاره‌سی ؛ امریقا پاره‌سی ، آمریقا (سانتیم) ی .

Centaur (ـُ ١ م) ㊶ (اساطیر وقوزمو) انسان باشلی وحیوان وجودلی برخیال ‖ شمال جهتنده قنطورس تسمیه اولنان جملهٔ کوکبیه .

Centime (ـُ ١ م) ㊱ [فر] سانتیم .

Cento (ـُ ١ م) ㊱ [لاتینجه] وکذلك جمع اولهرق —nen— منتخبات شعریه ، اشعار منتخبه مجموعه‌سی ‖ اوته‌دن برودن طوپلنان اشعار .

Cerebral-... (ـُـ... ts ـه) بینه ، دماغه منسوب ومتعلق ‖ —fieber (١ لا) بین حماسی .

Ceremonie (ـُـ ts ١ مؤ) ㊼ [لاتینجه] آیین ، رسم ، تشریفات ‖ تکلیفات ، رسم ، عادات .

Ceres (ـُ ts ١ خا مؤ) (.inv) (اساطیر) (اکین) زراعت الهه‌سی ‖ (شعرده) وقت زرع ، اکین ، اکمك .

Cerni(e)ren (ـُـ ts فعـ متعـ) .a ㉑ [لاتینجه] (ع) چویرمك ، قپامق ، محاصره ایتمك ، اطرافنی آلمق .

Certi(e)ren (ـُـ ts فعـ لا +) .a ㉑ [لاتینجه] مسابقه ایتمك .

Certifici(e)ren (ـُـ ts فعـ متعـ) .a ㉑ [لاتینجه] تصدیق وشهادت ایتمك ‖ برای تصدیق امضالمق .

Cessionär (ـُ ts ١ م) ㊳ [لاتینجه] فراغنی قبول ایدن ، مفروغ الیه ‖ بر ایش (ویا دعوایی) اوزرینه آلان وتعهد ایدن کیمسه .

Cetace-e (ـُـ ts ١ لا) ㊶ [لاتینجه] فصیلهٔ قیطیسیه ، بالق جنسندن ممه‌لی حیوانات صنفی .

Ceterach (ـُـ ١ م) ㊳ [لاتینجه] (نبا) فصیلهٔ سرخسیه‌دن طلاق اوتی ، خشیشة الذهب .

Chagrin فرانسزجه تلفظ اولنوب ١ م) ㊱ [فر] (تجا وصنـ) اشك واستر دریسندن معمول سختیان صاغری ، شاغرن .

Chaise (ـُ ١ مؤ) ㊼ (chĕ'-zĕ اوقونور) [فر] (پوسته) آرابه‌سی .

Chalcedon (ـُـ ١ م) ㊳ یاخود ㊱ (تلفظی ts ...k) [روم] (معد) مائی ویا صاری عقیق ، آلاجه عقیق .

Chalkograph (ـُـ ch ١ م) ㊶ [روم] معادن اوزرینه حك ایدن حکاك .

Chamäle-on (ـُـ k ١ م ویاخود الا) ㊱ [روم] بوقلمون دینیلان حیوان ‖ کذلك (مجا) وقت وحاله کوره تبدل فکر ایدن آدم ، متلون الافکار کیمسه .

Chamotte (فرانسزجه تلفظ اولنوب ١ م) ㊼ [فر] (صنع) طین متعاصی ، اریمز بالچیق ، طوپراق .

Champagner (ـُـ ام) (شامپانیه‌ر اوقونور) .a ㊵ [فر] شامپانیا .

Changi(e)ren (chăn-ji-rĕn اوقونور) [فر] (فعـ لا +) .a ㉑ (فروسیتده) حیوانی ویا الی دکشدیرمك ، مانژك قطری اوزرنده حرکت ایتمك ویا صاغه درت نعلدن صوله درت نعله (ویا بالعکس) کچمك .

Cha-os (ـُـ k ویاخود ch ـُـ الا) (36) [روم] هیولا، خلقت عالمدن اولکی بوشلق، خلا ‖ (مجا) هرج ومرج، آنا بابا کونی.

Char... (... k ـه) [اسکی آلمانجه chara = یاس وماتم] —freitag (ام) خرستیانلرك قولنجه حضرت عیسانك چارمیخه کریلدیکی جمعه کونی.

Charakter (k ام) a. (40) [روم] طبیعت، اخلاق، خوی، خصلت ‖ طبیعت، خاصه ‖ صفت، صورت ‖ ثبات، متانت ‖ مسلك ‖ یازی، خط، حرف.

Charakterisi(e)ren (k فعمتع) a. (21) [روم] تعریف وتوصیف ایتمك، (اوصاف وعلامت مخصوصه ایله) تفریق وتمییز ایتمك، بر شیئك شکلنی، صورتنی کوسترمك، بیلدیرمك.

Charakteristiker (k ام) a. (40) [روم] اوصاف واخلاقه دائر برشی قلمه آلمغله مشغول اولان ‖ (تیا) البسه وماسکه، اطوار وحرکات مخصوصه واسطه‌سیله برینك کرك شکلاً وکرك طوراً تقلیدینی یپان، ایدن اویونجی.

Charge (امؤ chär'-jĕ اوقونور) (53) [فر] بار، یوك ‖ رتبه، منصب؛ مأموریت.

Chargi(e)ren (chär-ji'-rĕn فعمتع) a. (21) [فر] طولدیرمق، تحمیل ایتمك، یوکلتمك ‖ توظیف ایتمك ‖ (ع) سلاحی طولدیرمق ‖ **Chargi(e)rung** (امؤ) (49) سلاح طولدیریش (نظامی).

Charmi(e)ren (ch فعلا +) a. (21) [فر] —mit Jemandem برینه طاتلی طاتلی باقمق، محظوظ ومفتون اوله‌رق نکاه انداز اولمق.

Charpie (فرانسزجه تلفظ) (امؤ) (49) [فر] یاره‌یه قویمق اوزره یاپیلان تفتیك، یاره تفتیکی، نساله.

Chaussi(e)ren (ch فعمتع) a. (21) [فر] منتظم یول، شوسه حالنه قومق، ماقادام اصولی کوچك طاشلی (قیرمه طاش دوکه‌رك) یول یاپمق.

Check (ام tchek اوقونور) (56) [انکلیز] چك، حواله.

Chef (ام) [فر] (56) (chef. فرانسزجه اوقونور) رئیس، باش، مدیر، ناظر ‖ —ingenieur (ام) باش مهندس، مهندس باشی.

Cheiloplastik (ch امؤ) (49) [روم] تصنیع شفه.

Chemie (ch امؤ) (49) [عر وروم] فن کیمیا.

Chemiker (ch ام) a. (40) کیمیاکر.

Chemisett (ch الا) (38) [فر] (فرانسزجه اوقونور) یقالق وکوکسلکدن عبارت یارم کوملك ‖ یاقه‌سی آچیق قادین کوملکی.

Cherub (k ام) (56) [عبر] کروبیون صنفندن ‖ قنادلی چوجق شکلنده ملك تصویری ‖ غایت کوزل چوجق.

Chester=Käse (t:h ام) a. (40) [انکلیز] چستر شهرندن چیقان پینر، چستر (پینری).

Chiffre، کذلك **Chiffer** (امؤ) (53) [فر] رقم، مبلغ، مقدار ‖ جفره (شفره) ‖ (بر اسمه اشارت اولمق اوزره یازیلان بر ویا ایکی حرف) مارقه ‖ —schrift (امؤ) شفره یازیسی ‖ —telegramm (الا) شفره‌لو تلغرام.

Chimära (ch اخامؤ) (53) [روم] غول یبانی ‖ خیال باطل، وهم، خیالات، قوروتی.

China (ch اخالا) (56) چین ممالکی، چین حکومتی ‖ (امؤ) (54)، کذا (الا) (56) —ه (جمع) قینه‌قینه‌قابوغی.

Chinchilla=Pelz (tch ام) (38) [اسپا] چینچیلا پوستی، کورکی.

Chinese (ch ام) (52) چینلی.

Chiromantie (ch امؤ) (49) [روم] علم کف، آوجه باقه‌رق تفأل، فالجیلق.

Chirurg (ch کذا ـ ام) (51) [روم] جراح، فصاد.

Chlamys (ch امؤ) (inv.) [روم] قدیم یونانلی وروماليلرك برنوع قاپوتی.

Chlor (k الا) (56) (*sans pl.*) [روم] (کیم) اجسام بسیطه‌دن مخنق بر غاز، قلور ‖ —säure (امؤ) حامض قلور.

Chloroform (k الا) (38) [لاتینجه] (کیم) (عملیات اجراسیچون خسته‌کانه قوقلادیلان روح) قلوروفورم، قلور کحل.

Chloroformi(e)ren (k فعمتع) a. (21) [روم، لاتینجه] قلوروفورم قوقلاتمق.

Chlorophyll (k الا) (*sans pl.*) (38) (کیم) یاپراقلرده‌کی یشیل ماده، خضریت اوراق، قلوروپیل.

Chlorür (k الا) (38) (کیم) قلورك مولدالحموضه ومولد الماءدن غیری برجسمله امتزاجندن حاصل اولان ترکیبی، مرکبات مثنائیهٔ قلور.

Chokolade (ch امؤ) (53) [مکسیقاجه] شوقولاته ‖ —eis (الا) شوقولاته دوندیرمه‌سی.

Cholera (k امؤ) (49) (*sans pl.*) [روم] (طب) قولرا، وبا، هیضه.

Chor (ام k و الا) (31) [روم] خوانده طاقمی، بونلرك کلیساده اوتوردقلری یر ‖ (عمو) —der Rache شیطانله آنك چولوق چوجغی ‖ کرسی خطابت، منبر ‖ —hemd (الا) پاپاس کوملکی.

Chorist (k ام) (51) کلیسا خوانده‌سی ‖ (تیاترو) قوریست.

Chorographie (k امؤ) (49) برمملکتك وصف احوال مفصله‌سی.

Christ (k اخالا) (38) (*sans pl.*) [روم] حضرت عیسی، مسیح ‖ (ام و امؤ) (51)، (50) عیسوی، خرستیان ‖ der heilige— (ام) ولادت عیسی (علیه السلام) ‖ —baum (ام) ولادت عیسی کیجه‌سی خرستیانلرنده اوزری یمش اویونجاق وسائر هدیه وموملرله تزیین اولنه‌رق بعده اوزرنده بولنان اشیاسی تقسیم وتوزیع قلنان چام اغاجی ‖ —kind (الا) بروجه بالا ییل باشی هدیه‌سی کتوردیکی فرض اولنان (بالخصوص چوجقلر آره‌سنده) چوجق (حضرت عیسی) ‖ —wurz (امؤ) (نبا) صاری چوبله، صاری حربق.

Christenheit (k امؤ) (49) (*sans pl.*) اقوام وممالك عیسویه؛ خرستیانلق عالمی.

Christenthum (‿‿– k ا لا) (25) (*sans pl.*) دين عيسوى ، نصرانيت ، خرستيانلق .
Christus (‿‿ k ا خا ام) (59) (مرا . **Christ**) .
Chrom (– k ا لا) (38) (*sans pl.*) [روم] (معد) قروم .
Chromatik (‿–– k ا مؤ) (49) [روم] (حكمه) الوان مختلفه‌يه متعلق .
Chromolithographie (–‿‿–‿– k ا مؤ) (49) الوان طاش باصمه .
Chronik (‿– k ا مؤ) (49) [روم] تاريخ ‖ شئونات حوادث يوميه .
Chronogramm (‿‿‿ k ا لا) (38) [روم] ابجدحسابيله بروقعه‌نك تاريخنى كوسترن مصرع ، عباره .
Chronolog (–‿‿ k ا م) (51) [روم] علم‌تاريخ زمانه آشنا اولان كيمسه ، اهل تاريخ ، وقعه نويس .
Chronometer (‿–‿‿ k ا م) a. (40) [روم] (حكمه وقوزمو) قرونومترو آلتى ‖ موقت ، وقتى تعيينه مخصوص آلت ويا مقياس .
Cicerone (‿–‿– ام) (52) [ايتا] (چيچه رونه) اجنبى قلاغوزى (ترجمانى) .
Cichori-e (‿–‿‿ امؤ) (53) [لاتينجه] (نبا) هندبا ، آجى مارول (تسيخورى‌يه اوقونور) .
Cider (‿– ts ا م) a. (40) [فر] آرمود (الما) شرابى .
Cigarre (‿–‿ ts ا مؤ) (53) [اسپا] (ياپراق) صيغاره ‖ —nſpitze (امؤ) آغزلق ، سيغاره آغزلغى .
Ciga(r)rette (–‿‿– ts ا مؤ) (53) [اسپا] كاغد سيغاره .
Cimolit (–‿– ts ا م) (38) [لاتينجه] (معد) لكه كيلى .
Cingalese (‿–‿‿ ts ا م) (52) سيلان اطه‌لى .
Circa (‿‿ حا) [لاتينجه] تقريباً ، تخميناً (مختصرى : **Ca**) .
Cirkassi-en (‿‿‿‿ ts ا خا لا) (56) (جغر) چركزستان .
Cirkassi-er (‿‿‿‿ ts ا م) a. (40) چركس ، چركزستانلى (آدم) .
Clichi(e)ren (‿– k ا لا) a. (21) (مطبعه) ديزلمش برصحيفه‌نك قالبنى چيقارمق ، قليشه‌يه آلمق .
Cöln (56) (ا خا لا) = Köln (جغر) راين (رن) نهرى ساحلنده كائن (قولونيا) شهرى .
Couleur (‿– k ا مؤ) (49) [فر] جمعيت ، فرقه ، طاقم (معنالرينه كله‌رك طلبه‌لر آره‌سنده مستعملدر) .

Coupi(e)ren ((–‿– k فعمتمه وفعلا +)) a. (21) [فر] على‌الخصوص (كاغد اويونده) كسمك ، آييرمق ، (شمندوفرده) بيلتلرى (كسمك) يوقلامق .
Cour (– k ا مؤ) (49) [فر] ايچرو ، سراى ، مابين .
Courtine (‿–‿ k ا مؤ) (53) [فر] (ع ، استحكا) (طابيه وارى استحكامك) پرده خطى .
Couwert (‿– k ا لا) (38) [فر] مكتوب ظرف ‖ سفره‌يه برى ايچون قونيلان حاولى وچتال قاشيق والخ نك هيئت مجموعه‌سى .
Cyan (‿– ts ا لا) (*sans pl.*) (38) [روم] (كيم) كيانوس ، پروسيا مائيسنك تركيبات ماده‌سنده موجود بر نوع غاز .
Cyklon (‿– ts ا م) (56) و (38) [روم] خرطوم ، قاصيرغه .
Cyklop (‿– ts ام) (51) [روم] (اسا) يونانليلرك يكچشم اوله‌رق تصور ايتدكارى ديو ، جن .
Cylinder (–‿‿ ts ا م) a. (40) [روم] هندسه وماكينه) اسطوانه ‖ (كيم) جامدن معمول اوزون تجربه دكنكى ‖ لامبه شيشه‌سى .
Cylindriſch (–‿‿ ts ص) (21) [روم] اسطوانه‌وى ‖ —=koniſch مخروط اسطوانه‌وى شكلنده اولان .
Cyniker (‿‿– ts ا م) a. (40) [روم] (فلسفه) حكماى قديمه‌نك نعم دنيويه‌يى تحقير ايدن صنفى ، كلبى ، كلبيون ‖ كذا (مجا) اوتانمز ، عارسز ، حياسز آدم .
Cypern (‿– ts ا لا) (56) (جغر) قبريس اطه‌سى .
Cypresse (–‿‿ ts ا مؤ) (56) [روم] (نبا) سروى آغاجى ، سروى .
Cypria (–‿‿ ts ا خا مؤ) (54) [روم] حسن الهه‌سى اولان ونوسك لقبى ، مخلصى .
Cypris (‿– ts ا مؤ) (*inv.*) قبريسيه = Cypria .
Cythere (–‿– ts ا خا مؤ) (56) (اساطير) حسن الهه‌سى ونوسك ديكر بر اسمى .
Czar (– ts ا م) (51) [روس] روسيه ايمپراطورى (قيصر) ، چار ، —in (امؤ) (50) روسيه ايمپراطوريچه‌سى .
Czarewitſch (–‿– ts ا م) (38) [روس] روسيه ولى عهدى .
Czeche (‿‿ ts ا م) (52) [اسلاو] بوهميالو ، چه‌ه ، Czechin (50) بوهميالو قارى ، چه قاريسى .
Czechiſch (‿‿ ts ص) (21) [اسلاو] —e Sprache (امؤ) چه لسانى .
Czecho-ſlawiſch (‿‿–‿ ts ص) (21) چه واسلاوجه ‖ چه واسلاوه متعلق ومنسوب .

D.

D (– ا لا) (55) آلمانجه الفبانك دردنجى حرفى وحروف غيرصدائيه‌نك اوچنجيسى اولوب (ده) مثللو تلفظ اولنور .
Da (– حا) برموقعى كوستردكده على الاكثر اوراده ، اورايه ، اورا ، شورا والخ معناسنه كلور : ? —wer geht اوراده كيدن كيدر ، اوراده كيم كيديور ؟ اورادن كچن كيدر ، كيم كچيور اورادن ، اوراده كيم كزنيور ؟ . . . والخ كبى ‖ —hier und سيرك ، شوراده بوراده ، بوراده واوراده ، تك توك ، بعض بعضى ‖ (ع) ? —wer كيدر

او? ‖ ?—wer ist کیم او? ‖ !haſt Du es— اشته‌یورك
باقه‌لم ، هایدی باقه‌لم (نه یاپه‌جقسك مقامنده) ، اشته کوردکمی
شمدی ! ‖ !—ſiehe (ندا مقامنده) باق باق ‖ Das iſt nie
‖ !geweſen— دها بوشمدی‌یه دکین هیچ وقوعه کلمامش
(وجود بولمامش) کیمسه کورمامش ، بویله بر شی دها
شمدی‌یه دکین هیچ برکیمسه کورمدی ، بویله‌سیده باشمه
کلمشیدی ، بن بویله بر شی کورمامشیدم ‖ (Das iſt)
Alles ſchon — geweſen بونی بیلمدك کیم وار ، آیول بو
هرکسه معلوم برشی ، بو وقوعبولمش برشیدر ، بونی هرکس
طانور ، هرکس بیلور ‖ von—ab بو آندنبری ، اولوقتدن
اعتباراً ‖ اورادن اعتباراً ، شورادن بدأ ایله ، lief Alles fort—
اشته اوراده (اولوقت) هرکس قاچیشمغه (طاغلمغه) باشلادی ‖
—irren Sie ſich عفو ایدرسکز ، پاردون (بوخصوصده
خطا ایدیورسکز) ، یاکلشکز وار ‖ (von ' ran ' bei)
حرف جرلریله برلکده آنده ، اوراده ، آکا ، اورایه ، آنده ،
آندن ، اورادن معنالرینه کلور ‖ (ادات ابتدا) فعل‌لازم‌ایله
برلشدکده دائما (*sép.*) .

Da-bei (ـ َ - حا) wir ſind ganz nahe— بز اورایه
(آکا) پك یقینز ، تام (اوجوارده) اوراده‌یز ، همان
اوراده‌یز کبی ؛ برشی قالمدی ‖ ? wollen Sie —ſein سزده
اوراده اولمق (برلکده بولنمق) استرمیسکز ? ‖ da müßte
ich auch—ſein کاشکه بنده برلکده اولسه ایدم ، کاشکه
بنده کورسه ایدم ‖ ... das gute — iſt (بوراده) اصل
ایشك ایوسی ... ‖ ?—was iſt denn (آیول) بونده
(قورقیله‌جق ، احتراز اولنه‌جق ، چکینیله‌جك ، بکلنلمیه‌جك)
نه وار ، بونك نه (قصوری) سی وار? ‖ بوده کوج برایشمی?
‖ kommt Nichts heraus— بوایشدن خیر یوق ، بوایشك
دیبی چیقماز ‖ کذلك آندنبشقه ، بونکله برابر کبی دها
برطاقم معنالرده مستعملدر .

Dach (َ ا لا) (25) [decken] طام ، سچاق ، چاتی ، سقف ،
اورتو ‖ (ضرمثل) ein Sperling in der Hand iſt beſſer
als eine Taube auf dem—e الده‌کی سرچه طامده‌کی
کوکرجیندن ایودر ‖ und Fach— ملجأ ومأوی ‖ (مجا)
(عمو) (انسانك باشی) bei ihm iſt gleich Feuer im
Dache او پك چابوق قیزار ، قفاسی پك چابوق قیزار ،
اوصوروغی جیغلیدر ‖ förmig— (ص) طام ، چاتی شکلنده
—decker (ام) طامی ، چاتی‌یی اورتن ، اقطاران دولکر ، چاتیجی ‖
—fenſter (الا) طوان آره‌سی پنجره‌سی ؛ باجه دلیکی ‖
—geſchoß (الا) طوان آره‌سی قاتی —reiter (ام)
(معما) طام اوزرینه مبنی جهانما ویا کوچك قله‌جك ‖
—ziegel (ام) کره‌مید .

Dachs (kss َ ام) مفردی (26) جمعی (36) (تاطیمه)
یره کومیلان پورسوق ‖ (عمو) — er ſchläft wie ein او
پورسوق کبی اویور (اولو کبی یاتار) ‖ (ع) پروسیانك آوجی
ونشانجی نفراتنك چانطه‌لری ‖ hund— (ام) زاغار .

Dachtel (ـ َ امؤ) (53) (عو) توقات ، سله ، شمار .

Dädal (َ - الا) (38) (مجا) قاریشیقلق ، مغالطه ،
دغدغه ، تشویش .

Da-durch (َ و َ - حا) (آیری آیری کلمه اوله‌رق
یازلمق اولادر) اورادن (کچه‌رك) mußt Du gehen—
اورادن کچه‌رك کیتملیسك ، اورادن کچملیسك ‖ آنك واسطه‌
سیله ، آنك معاونتیله ‖ .. مکله ، .. دنطولایی .

Da-für (ـ َ - واکر دقت بوکله اوزرینه جلب اولنمق
لازمکلورسه ـ َ حا) آنك ایچون ، آندنطولایی ‖ =bekom—
men Sie es nicht سز آنی بو پاره ایله آله‌مزسکز ‖ آکا ،
بوکا بدل ، آکا مقابل ‖ ? —ſind Sie سز بومادده‌یی (بونی)
قبول ایدرمیسکز ، بوکا موافقت ایدرمیسکز ، بوکا رضاکز
وارمی ? ‖ —ich kann nichts بن نه یاپه‌یم ، قباحت بنده
دکل ‖ ? —wer kann بوکا کیم نه یاپه‌بیلور ? قباحت هیچ
کیمسه‌ده دکل ، هیچ برکیمسه‌نك بونده قباحتی یوق .

Da-gegen (ـ َ - - اهمیت بوکله اوزرینه ویریله‌جك
اولورسه ـ َ - حا) آکا ، بوکا مقابل ، بوکا قارشو ، قارشولق
اوله‌رق ، مقابلةً ‖ مخالفةً ، ضد اوله‌رق ‖ —ich habe nichts
بنم بوکا بر دیه‌جکم یوق ، بنجه بر ‖ wenn Sie nichts
—haben اکر مساعده ایدرسه‌کز ! اکر رضاکز وارسه ‖
برشیئك اوزرینه طوغری ‖ —hilft nichts بوکا چاره یوقدر ؛
بوکا هیچ برشی پاره ایتمز ، بوکا علاج یوقدر .

Da-heim (ـ َ - حا) اوده ، مملکتده ، وطنده ‖
—er iſt überall بیلدیکی طانیدیغی یر یوقدر ‖ (الا)
b. (40) (*sans pl.*) او ، مملکت ، وطن ، یر یورد ، (فامليا) .
او خلق عالمی .

Da-her (ـ َ - وایشه‌اهمیت ویرمك لازمکلدکده - ـ َ حا)
اورادن ، آندن ‖ اولطرفدن ، اوجانب وجواردن ‖ (- ـ َ)
—kann er nicht kommen اورادن کلسی قابل دکلدر ،
او اوطرفدن کله‌مز ‖ (حرعا) (ـ َ -) بناءً علیه ، بوسببله ،
آندنطولایی .

Da-hin (َ - دقتی بوکله اوزرینه چکمك لازمکلدکده
ـ َ حا) اورایه ، اولطرفه ، اوجانبه ، اوسمته طوغری ،
er iſt geſtern — gefahren او دون اورایه کیتدی ‖
—ſtürmen (اورایه) قوشوشمق ، هجوم ایتمك ‖
—ſtreben ' —wirken برشیئه ، برشی ایچون غیرت ،
سعی ایتمك ، بذل مقدرت ایتمك ، چبالامق .

Da-hinaus (ـ ـ َ و ـ ـ َ حا) اورادن طیشاری‌یه ،
اورادن ‖ (مجا) ?—will er شونیمی ، بونیمی ، اویله‌می
دیمك استیور .

Da-hinein (ـ ـ َ و ـ ـ َ حا) اورایه ، ایچرویه .

Da-hinter (ـ ـ َ ، ـ ـ َ حا) آنك ، شونك کیروسنده ،
آرقه‌سنده ‖ (مجا) ich weiß was—iſt بونك صوکنی بن
بیلیورم ، بن بونك نه‌یه منجر اوله‌جغنی ، بونده نه اولدیغنی
بیلیورم ‖ —viel Worte und wenig بوسوزلرك هپسی
بر انجیر چکردکنی طولدیرمز ، قباکورلتی ، آتوب طوتمه ،
مالایعنی ‖ kommen— (فعه متع) کشف ایتمك ، خبر آلمق ،
برسری بولوب چیقارمق .

Dahlen (ـ َ فعه لا +) .a (21) (عو) زوزکالمك ، لطیفه‌ایتمك .

Da-malig (ـ - ـ َ ص) (24) اولوقتکی ، سابق ، اسبق .

Da-mals (- ـ َ حا) اولوقت ، اولزمانده ، اولعصرده ‖
—ſchon تا اولوقت ‖ همان اولوقت ‖ اولوقت بیله .

Damaſt (ـ َ ام) (38) [Damaskus دمشق ، شام]
داماسقو بزی (ایپکلی) شام قماشی ، استوفه ‖ شام
طبان قلیچی .

Damaszi(e)ren (ـٮـٮ فعمتع) a. (21) (معدن ايشجيلكنده) تپوره آلتون، كومش قاقمق ‖ (شام) داماسقو قماشى اعمال ايتمك = Damaſſi(e)ren .

Dame (ـٮ امؤ) (53) [فر] (صورت تصغيريه‌سى) Dämlein و Dämchen (الا) b. (40) خاتون ، خانم ، قادين ‖ (شمندوفر وواپورلرده) وبالخصوص (استاسيونلرده) (Für—n) قادينلره مخصوص (قدمخانه) ‖ (دامه اويوننده) طاش ‖ (كاغد اويوننده) قز ، (سطرانجده) فرز ‖ ال طوقماغى .

Dämel (ـٮ ام) a. (40) (عمو) ، **Dämeler** (ـٮٮ ام) a. (40) (عمو) ، **Dämel(ſ)ack** (ـٮٮ ام) (31) وياخود (عو) (56) آليق ، آحمق ، بدلا ، سرسم اوكوز ، ابله ، مانقفا .

Dämelei (ـٮـ امؤ) (49) (عمو) حماقت ، بدلالق ، سرسملك .

Damen=... (ـٮ...) [Dame] —ſchneider (ام) قادين البسه‌سى ياپان ترزى ‖ —ſpiel (ام) دامه اويونى ‖ —brett (الا) دامه تختسى ‖ —ſtein (ام) دامه طاشى.

Dämiſch (ٮـ ص) (24) باشى دونمش ، عقلى غائب ايتمش ‖ آليق ، سرسم .

Da-mit (ٮـ و ـٮ حا) آنكله ، بونكله ، شونكله، او آنكله نه ياپيور؟ was macht er —? آنكله نه ياپه‌جق؟ ‖ ich bin — einverſtanden بن آكا موافقت ايدرم ، بن آكا راضى‌يم ، قبول ايدرم ‖ — iſt es aus (ٮـ) آنك ايشى بتدى ، آرتق آندن بحث ايتمه ! —heraus اى هايدى، چابوق اول ! (آنى سويله وياخود وير !) نه سويليه‌جك ايسه‌ك سويله ! نه ويره‌جك ايسه‌ك وير ! ‖ (حرعا) شونك ايچونكه ، شوسببه مبنيكه ، ايچون .

Dämlich (ٮـ ص) (24) (عمو) = dämiſch .

Dämlichkeit (ـٮـ امؤ) (49) (عمو) حماقت (جهالت)، يلمميش ؛ قوچه قفاليلق .

Damm (ـ ام) (31) صو سدى ، ديك ‖ (مجا) مانع ‖ سپر ، سد ‖ ريختيم ، على‌الخصوص شمندوفرك املا قسمى ‖ Jemand auf den — bringen (عمو) ‖ طوله ، يېغينق ، برينى آدم ايتمك ، يوله كتورمك ، جانلانديرمق ، عقلى باشنه كتورمك ‖ wieder auf den — kommen يكيدن شفاياب اولمق ، صحت بولمق ، ايولشمك ‖ —ſchlag=Ader (امؤ) (تشر) كيرو ايله آلت تناسليه آره‌سنده اولان بيوك طمار ‖ —ſtraße (امؤ) (املاايله حصوله كلان) بيوك جاده، يول .

Dammar(a) (ٮ) (ٮٮ الا) (56) (sans pl.) [ملايجه] دمارا ، رچينه ، دامارا چام صاقزى .

Dämmen (ٮٮ فعمتع) a. (21) سد وكيد انشا ايتمك ‖ (مجا) مانع اولمق ، سد چكمك ؛ تعويق وتأخير ايتمك .

Dämmern (ٮٮ فعلا+) a. (21) شفق آتمق ، اقشام اوزرى شفق وصباحلين فجر اولمق ‖ خفيف ضيا نشر ايتمك .

Dämmerung (ٮٮٮ امؤ) (49) شفق ، فجر ، آلاجه قراكلق .

Dämm(e)rig (ٮٮ ص) v. (24) (مجا) خيال ميال ، مبهم ‖ فجر وشفقه منسوب ومتعلق ، شفق كيبي‌سنه .

Dampf (ـ ام) (31) بخار ، بوغو ‖ دومان ، توتون ‖ (مجا) بوش ، بيهوده ، فانى ‖ —heizung (امؤ) بخار ايله ايصتمه ‖ —maſchiene (امؤ) بخار ماكنه‌سى ‖ —ſchiff-fahrt (امؤ) كمى ، واپور ايله سير وحركت ‖ —keſſel (ام) بخار قزغانى ‖ —klappe (امؤ) (ماكينه) پروانه ، فرفور ؛ سوپاپ ‖ —ſchiff (الا) واپور .

Dampfen (ٮٮ فعلا ـ) a. und c. (21) (بخارى يوكسلمك) تبخر ايتمك ، بخارى ، دومانى ، بوغوسى چيقمق ‖ (واپور ، شمندوفر حقنده) حركت ايتمك .

Dämpfen (ٮٮ فعمتع) a. und c. (21) تسكين وتخفيف ايتمك ‖ كورەلتمك ، صاغرلشديرمق ، ضعيف قيلمق ‖ mit gedämpfter Stimme قيصيق، بوغوق صدا ايله ‖ قيصمق ، طوتمق ‖ (يمك حقنده) بوغلامق ، بوغولايه‌رق پشورمك قاوورمق ‖ باصديرمق .

Dampfer (ٮٮ ام) a. (40) واپور .

Dämpfer (ٮٮ ام) a. (40) تخفيف وتسكين ايدن ‖ (موسيق) آغر ، باصيق سس چيقارتديرمق اوزره آلتده بولنان كوپريجكار ‖ آتش سونديرمكه مخصوص آلت ، موم مقاصى .

Dampfig (ٮٮ ص) (24) بخار و دومانله مملو ، بخارلى ، دومانلى .

Dämpfig (ٮٮ ص) (24) ضيق نفس، ميهور ، (على‌الخصوص باركير حقنده) آيقيلير باركير .

Da-nach (ـٮ و ٮـ حا) آندنصكره ، بعده ‖ آنك ايچون ‖ آكا كوره ‖ ich habe ihn—gefragt بن آنى آكا سؤال ايتدم ، بن آندن آنى صوردم .

Dandy (ٮٮ ام) (56) [انكليز] شيق .

Däne (ٮـ ام) (52) دانيمارقه‌لى .

Da-neben (ٮـٮ حا) (آنك) يانى باشنده ، ياننده ، اتصالنده ، بتيشيكنده ‖ بوندن بشقه .

Dänemarck (ٮٮٮ اخالا) b. (40) (sans pl.) (جغر) دانيمارقه .

Da-nieder (ٮـٮ حا) اشاغى‌يه ، يره ‖ —drücken بالتضييق تلف ايتمك ‖ جبر وتضييق ايتمك ‖ —kämpfen مغلوب ايتمك .

Dank (ـ ام) (38) (sans pl.) حمد وثنا ، شكر ؛ تشكر ‖ Jemandem—zollen برينه تشكره بورجلو اولمق ‖ Gott ſei— اللهه شكر ، جناب حقه چوق شكرلر اولسون ، جناب حقه حمد وثنا اولسون ، الحمد لله .

Dankbar (ـٮ ص) (24) حمد وثنا وشكر ايدن ، شاكر نعمت ، متشكر .

Dankbarkeit (ـٮـ امؤ) (49) (sans pl.) شكران نعمت ، محمدت .

Danken (ٮٮ فعلا+) a. (21) شكر ايتمك ، حمد وثنا ايتمك ، تشكر ايتمك ، متشكر اولمق .

Dankenswerth (ـٮٮ ص) (24) شايان تشكر .

Dankſagen (ـٮٮ فعمتع) a. (21) بيان تشكر ايتمك ، تشكر ايتمك ‖ (فعلا+) شكران نعمتده بولنمق ، حمد وثنا ايتمك .

Dar-ein (ـُـ ولزومنده ـَـ حا) مختصراً **(˝drein)**
ایچروسنه ، ایچرویه ، ایچنه ، داخلنه ، آره‌سنه ، میانته والخ‖
sich—(er) geben, finden, fügen, schicken تسلیم وراضی
اولمق، آلشمق، اویوشمق ‖ reden— لقردی‌یه قاریشمق ،
برینك لقردیسی کسمك، برینی سویلرکن آنك سوزینه قاریشمق.

Dar-in (ـُـ وـُـ حا) مختصراً **(˘drin)** ایچنده؛ داخلنده
درونده، es ist Das und Das—enthalten آنك داخلنده
شو وشومذکور ومسطوردر، (موجوددر)‖ irren Sie sich—
سز بونده خطا ایدییورسکز، بونده یاكلشکزوار‖ = der Unter
schied besteht—daß.. فرق شودرکه ... ، فرق شوندن
عبارتدرکه ...

Dar-legen (ـُـُـ فعـ متعـ) a. (21) (*sép.*) اشعار ،
تعریف وافاده ایتمك ، بیان واظهار واثبات ایتمك ، کوسترمك ‖
umständlich— تفصیل وایضاح ایتمك ، تفصیلاته‌کیریشمك .

Darleh(e)n (ـُـُـ ا لا) قرض، ادانه ، بورج ، اودونج
اقچه ، Jemandem ein—geben برینه اودونج ویرمك، پاره
اقراض ایتمك .

Dar-leihen (ـُـُـ فعـ متعـ) o. (20) (*sép.*) اودونج‌ویرمك .

Darm (ـَـ ا م) (31) بغرصاق، امعا ‖ صوجوق دریسی‖
gicht— (ا مؤ) وياخود grimmen— (ا لا) (تشر)
باغرصاق‌صانجیسی (بوروتیسی) ‖ saite— (ا مؤ)کیریش .

Dar-nach (ـُـُـ وـُـ حا) = da-nach .

Darre (ـَـ ا مؤ) (53) فرون ، اوجاق ، تنور .

Dar-reichen (ـُـُـ فعـ متعـ) a. (21) (*sép.*) عرض
وتقدیم ایتمك ، ویرمك ؛ ویرمك اوزره اوزاتمق ، صونمق .

Darren (ـَـ فعـ متعـ) a. (21) فرونده قوروتمق، قاوورمق،
فرونده قیزارتمق، قوروتمق .

Dar-stellen (ـُـُـ فعـ متعـ) a. (21) (*sép.*) میدانه
قومق، وجوده کتورمك ‖ عرض ایتمك ، اظهار ایتمك ، میدانه
چیقارمق ، کوسترمك ؛ ابراز ایتمك ‖ de Geometrie—
هندسهٔ رسمیه ‖ تعریف وتوصیف ایتمك .

Dar-steller (ـُـُـ ا م) a. (40) واصف‖(اویون وسائره‌ده)
اویونجی ، آقتور .

Dar-stellung (ـُـُـ ا مؤ) (49) وصف وتعریف ‖ میدانه
قومه ، ابراز واظهار ایتمه ‖ وجود وحصوله کتورمه ‖ خاطره .

Dar-thun (ـُـ فعـ متعـ) b. (22) (*sép.*) اثبات ایتمك ،
کوسترمك ؛ آشکار قیلمق، اظهار ایتمك .

Dar-über (ـُـُـ وـُـُـ حا) مختصراً (**drüber**) بونك
اوزرینه ، بونك اوستنه ، اوستنه ‖ فوقنه ‖ بوکا دائر ، آندن
باحث‖ اوزرندن، اوستندن — er machte sich eiligst همان
(علی العجله) اوزرینه آتلادی صیچرادی ، اوستنه چیقدی ‖
ich bin (über das Feld) —gegangen بن (تارلانك)
اوزرندن‌کچدم‖ er beklagt sich— او آندن‌شکایت ایدییور ‖
ein Viriel— (..ی) چاریك کچیور، کچه رك ‖ بربعی‌فضله .

Dar-um (ـُـُـ وـُـ حا) مختصراً (عمو) **drum** (ـَـ)
دائراً مادار ‖ binden— صارمق ‖ (مجا) es hängt viel
drum und dran (بونك) اوته بروسی(تفرعاتی) چوقدر ‖
(آنك ایچون) ich bitte Dich— سكا آنك ایچون، آندنطولایی
رجا ایدرم‖ اشته بونك‌ایچون ، بوسببدنطولایی، بوکابناءً الخ.

Dann (ـَـ حا) صکره ، بعده بونی متعاقب ‖ ?— ای
صکره ؟ ‖ selbst— حتی ، بیله ‖ ماعدا ، آندنبشقه
(Sie werden ein Heidengeld bezahlen) und—werden
Sie noch betrogen سز بر چوق پاره ویرد‌کدنماعدا همده
آلدانه‌جقسکز .

Dannen (ـَـ ـَـ حا) von— اورادن ‖ gehen—
اورادن کیتمك ، چکلمك .

Dar (ـَـ حا) وجودی ایما ایدر ‖ (ادات‌ابتدا) فعل متعدی
ایله برلشدکده دائما (*sép.*) .

Dar-an (ـُـ حا) مختصری **dran** = da-bei ‖ آندن
‖ یقین ‖ اوراده ، ده ‖ erkenne ich ihn— بن آنی آندن
طانیرم ، بیلورم ، فرق ایدرم ‖ ich habe nicht—gedacht
بن بونی دوشونه‌مدم ، خاطریمه کلدی ‖ neben— یانی باشنده‖
ich bin— بن آنی یاپمق اوزره‌یم ، همان آنکله مشغول
اوله‌جغم ‖ صره بنده ، صره بکا کلدی ‖ er war nahe
zu sterben— او آز قالدی اوله‌یازدی ‖ es war drauf
und dran› daß er abgereist wäre آز قالدی اوحرکت ،
عزیمت ایده‌جکدی ، آز قالدی کیدییوردی ، همان همان حرکت
ایتدی ایدی ‖ er hat—glauben müssen او آکا ایناغمغه
مجبور اولدی، آنی تصدیقه مجبور اولدی‖ es liegt mir(viel)—
آنك بنجه پك بیوك اهمیتی وار، بنجه مهمدر ‖ ?—wer ist
صره ، نوبت کیمده ؟

Dar-angabe (ـُـُـُـ ا مؤ) (53) (*sans pl.*)
فدا ایدیش، اوغورنده صرف ایتمه .

Dar-auf (ـُـ و ـُـ حا) مختصر اوله‌رق : **(˝drauf)**
اوستنده، اوزرنده،ده‖ rechnen— آکا کوکنمك‖ stolz sein—
آندنطولایی قولتقلری قبارمق ، برشیئه مغرور اولمق ‘ برشیئله
افتخار ایتمك ‖ soll es nicht ankommen— ایش اورایه
وارمامیلی ‖ ich lasse mich nicht—ein بن آکا قائمام ، بن
اکا موافقت ایتمم ، راضی اولمام ‖ ich wette— بن بونی ادعا
ایدرم ، بن بونك ایچون بحث ایدرم ‖ کذلك بونی متعاقب ،
آندنصکره ، بعده معنالرینه کلورمثلا wollte ich hinaus—
آندنصکره ، بونك‌اوزرینه ، آنی متعاقب طیشاری چیقمق ویا
کیتمك استیور ایدم ، چیقه‌جقدم‖ es geht viel Zeit— بوکا
پك چوق وقت لازم، بونك ایچون پك چوق وقت‌ضایع وغائب
اولور ، بو پك چوق وقته محتاج .

Dar-aus (ـُـ و ـُـ حا) مختصری**(˝draus)** بورادن،
شومحلدن ،بوندن ، شوندن مثلا es wird nichts— بوندن خیر
یوق، بوندن‌برشی(نتیجه)چیقه‌جق‌دکل، ich mache mir nichts—
بونك بنجه اهمیتی یوق ؛ بن آندن پك خوشلانمام ، پك ارزو
ایتمم ، ایسته‌مم .

Darben (ـَـ فعـ لا +) a. (21) ضرورت واحتیاجده
بولنمق ‖ آجلقدن اولمك ‖ بالاختیار آزله اکتفا ایتمك ؛ چکمك .

Dar-bieten (ـُـُـ فعـ متعـ) و(sich— فعـ مطا) f. (20)
(*sép.*) ویرمك ، اظهار وابراز ایتمك ، عرض وتقدیم ایتمك .

Dar-bringen (ـُـُـ فعـ متعـ) (*sép.*) a. (21) عرض
وتقدیم ایتمك ، صونمق ‖ ویرمك ، هدیه ایتمك ، هبه ایتمك ‖
کوسترمك .

Dar-unter (ـُـ و ـُـ حا) مختصراً (عمو) (drunter) آلتنه ، تحته ، اشاغیسنه ، اشاغیسنده ، تحتنده ‖ میاننده ، مابیننده ، آره‌سنده . es sind einige— آره‌لرنده (ایچلرنده) بعضیلری وار (که) ‖ (مجا) —steckt etwas بونده برشی وار .

Das (ـُ حرتعر) مذکر ومؤنثك غیری اولان لازمی‌کوسترر مثلا —Buch کتاب‌کبی ‖ (ضمیر اشا) —sage ich nicht بن آکی سویلمم ‖ —ist es اشته‌بو ، اشته (او) بودر ‖ —heißt یعنی ‖ (ضمیر نسبیه) das Haus,—ihm gehört.... آکا عائد اولان او... ، کندوسنك اولان خانه ...

Da-sein (ـُـ فعلا) a. (19) (*sép.*) موجود وحاضر اولمق ، بولنمق ‖ (ا لا) وارلق موجودیت ، هستی ‖ حیات ، عمر ؛ یاشامه ، حال .

Das-jenige (ـُـ ضمیر) (لا) اولیر ، شولیر .

Daß (ـُ حرعا) که ich glaube, —er fort ist ظن ایدرسه‌م ، ایدرمکه اوکیتمشدر ‖ کاشکه ، صانکه .. الخ .

Das-selbe (ـُـ ضمیر) عینی اولان ‖ (اسم‌کبی) عین‌شی .

Da-stehen (ـُـ فعلا +) t. (20) (*sép.*) اوراده طورمق ، اوراده دیکلمك ‖ (مجا) er steht rein da آنك آلی آچیق یوزی پاك .

Dati(e)ren (ـُـ فعمتع) a. (21) [لاتینجه] برشیئی تاریخلملك ، تاریخ قومق ‖ (فعمطا وفعلا +) (تاریخی) فلان وقت وزماندن بدأ ایتمك .

Dativ (ـُـ ا م) (38) [لاتینجه] (غرا) مفعول الیه ، مفعول غیرصریح .

Dattel (ـُـ ا مؤ) (53) (نبا) خرما ‖ —baum (ا م) خرما آغاجی .

Datum (ـُـ ا لا) (59) oder (41) [لاتینجه] تاریخ .

Daube (ـُـ ا مؤ) (53) فوچی یان تخته‌سی ‖ خندق ، برحوضك ایچ دیواری .

Däuchten (ـُـ فعلا +) b. (21) اویله‌کلمك ، اویله‌یه بکزمك .

Dauer (ـُـ ا مؤ) (49) (*sans pl.*) دوام ، امتداد مدت ، das ist auf die—nicht zu ertragen بوعلی‌الدوام چکیلور (تحمل اولنور) شی دکل ، شیئه بکزه‌میور ‖ دوام ، امتداد ‖ —obst (ا لا) قیش میوه‌سی .

Dauerhaft (ـُـ ص) (24) صاغلام ، طیانقلی ‖ ممتد اولان ، دائم وثابت بولنان .

Dauern (ـُـ فعلا +) a. (21) امتداد ایتمك ، اوزامق ، سورمك ‖ طیانمق ‖ باقی اولمق ‖ Nichts dauert ewig کل شیء فانی ‖ وقت کچمك es wird lange—,ehe diese Arbeit vollendet wird بو ایش بتجیه‌یه دکین پك چوق وقت کچه‌جك ، بوایش چوق امتداد ایده‌جك ، چوق اوزایه‌جق ، چوق سورر ، نادراً (فعمتع) تحمل ایتمك ، چکه بیلمك ‖ (فعمتع ویکشخص) [theuer] آجیمق ، باقمق اهمیت ویرمك ، mich dauert mein Geld nicht بن پاره‌مه آجیمام ‖ تأسف ایتمك .

Daumen (ـُـ ا م) b. (40) باش پارمق ‖ (اولچوده) پارمق .

Däumling (ـُـ ا م) (38) (**Daumen**) کله‌سنك صورت تصغیریه‌سی کوچك باش پارمقجق ‖ یاره لی پارمغه طاقیلان لدیوانك باش پارمغی ‖ قیصه‌بویلی آدم ، بوجور ، بودور ‖ (ماکینه) برچرخك حرکتی ماکینه‌نك آلات سائره‌سنه نقله مخصوص دیش ویاقول .

Daune (ـُـ ا مؤ) (53) [Düne] قوش وقاز توپی ‖ خاو ، اولکر .

Daus (ـُ ا لا) (26) [روجه dyas] (زاروکاغد اویوننده) ایکیلی (زار) دو (بارا) ‖ بیان تعجب اوزره ! ei der— آی اناسی ، وای ‖ das ist ein Junge wie ein— بواوغلان ، دلیقانلی چوجق شیطانه بکزه‌یور ، شیطان کبی .

Da-von (ـُـ و ـُـ حا) آندن اوشیدن ‖ —ist nicht die Rede آندن ، اوشیدن بحث اولنمیور ، ایش آنده دکل ، —nichts mehr ویاخود ! —still آرتق آندن بحث ایتمیه‌لم ! ، آندن بحثی کس ! ، بردها ایشتمیه‌یم !

Da-vor (ـُـ و ـُـ حا) (آنك) اوکنده ، ایلروسنده ‖ آندن —behüt' uns Gott آندن بزی اه صاقلاسون ، محافظه ایتسون .

Dazu (ـُـ و ـُـ حا) آکا ، بوکا ، شوکا ، آنك ایچون ‖ —gehört Zeit بوکا ، بونك ایچون وقت لازم ، بووقته محتاج ‖ ich kann nicht—kommen بنم آکا وقتم یوق ‖ علاوةً —kommt,daß.. بوکا علاوةً ....

Da-zumal (ـُـ حا) =damals .

Da-zwischen (ـُـ حا) بونلر ، آنلر آره‌سنده ، بیننده ، میانه‌سنده ، آره‌لغنده ‖ آره‌لغنه ، مابیننه .

Debatti(e)ren (ـُـ فعمتع) a. (21) [فر] مباحثه ایتمك ‖ مزایده‌یه چیقارمق ‖ منازعه ومعارضه ایتمك .

Debit (ـُـ ا م) (56) [فر] رواج ، سوروم ، صرفیات ، آلیش ویریش .

Deblo(c)ki(e)ren (ـُـ فعمتع) [فر] (ع) آبلوقه‌یی قالدیرمق ، رفع محاصره ایتمك .

Dechant (ـُ ch - ا م) a. (42) [لاتینجه] اسکی ، برصنف وهیئتده الك قدملی اولان ، باش .

Dechent 'Dechend (ـُ ا لا) (38) [لاتینجه] و **Decher** (ـُ ا م) و(الا) a. (40) [لاتینجه] اون پارچه‌دن عبارت اولان هرقنغی برشی (دیزه‌ن) .

Deck (ـُ ا لا) (38) (بحر) کوکرته ‖ اومینبوس ویاخود پوسته آرابه‌سنك اوزری ‖ —rasen (ا م) کرك بغچه‌لرده وعلی‌الخصوص استحکاماتده تازه طوپراغی قابلامغه مخصوص چمن ، چیم ‖ —offizier (ا م) (بحر) برحرب سفینه‌سنك ملازم ثالث رتبه‌سنده بولنان ضابطی ‖ —stein (ا م) (معما) قپاق ودوشمه طاشی .

Decke (ـُ ا مؤ) (53) اورتو ‖ ستره ، سپر ‖ اورتو ، یورغان ‖ چاتی ‖ (بارکیرك) چول ، حاشه‌سی ‖ (مجا) sich nach der—strecken یورغانته کوره آیاغنی ؛ بچاغنی اوزاتمق ‖ کولکه‌لك تنته ‖ طوان ؛ قبه .

Deckel (ـُ ا م) a. (40) قپاق .

Decken (ـُ فعمتع) a. (21) اورتمك ، ستر ایتمك ‖ (هند) تطابق ایتمك ‖ (ع) ستر ایتمك ، سپر آلمق ‖ قپامق ، قپاغنی قپامق ‖ بردینی تأدیه ایتمك ، اورتمك ، قپامق ‖ (بیطر) آشمق ‖ sich— (فعمطا) کندوینی ستر ایتمك واورتمك ، قپامق ‖

Deckung (ـُ ا مؤ) (49) سپر ، ستره ، اورتو ‖ اورتمه ، قپامه ، وقایه ‖ (ع) محافظ .

Dedizi(e)ren (ـَــ ـــ فع متع) a. (21) [لاتينجه] اهدا ايتمك ، وقف ايتمك ، تبركاً ويرمك .

Deduzi(e)ren (ـَــ ـــ فع متع) a. (21) طرح وتنزيل ايتمك || (عد ، فلسفه) تعداد وتفصيل ايتمك || استنتاج ايتمك .

Defektur (ـَـ ا م) (49) [لاتينجه] دار الاستحضار ، معمل ، لابوراتوار .

Defensiv (ـَـ ص) (24) [لاتينجه] مدافعه‌يه مخصوص ومنسوب ، تدافعى .

Defensive (ـَـَـ ا مؤ) (53) [فر] (ع) مدافعه .

Defini(e)ren (ـَــ ـــ ص) a. (21) [لاتينجه] تعريف وتعيين ايتمك || قرار ويرمك || بترمك .

Definitiv (ـَــ ـــ ص) (24) [لاتينجه] آشكار ، محقق || مطلق ، حقيقى ، قطعى || قاطع ، صوك حكم وقرار .

Defraudi(e)ren (ـَــ ـــ فع متع وفع لا +) a. (21) [لاتينجه] (حيله وخدعه ايله) كمركدن مال قاچيرمق ، قاچاقچيلق ايتمك .

Degen (ـَـ ا م) b. (40) دوز قلنج ، مچ || (عمو) alter— اسكى محارب كيمسه || (تا طبيه) —fisch (=knopf) قلنج بالغى || —quaste (ا مؤ) (ع) قلنج پوسكولى .

Dehnen (ـَـ فع متع) a. (21) و —sich (فع مطا) اوزاتمق، توسيع وتمديد ايتمك ، ياپمق || اوزامق ، كسب توسع ايتمك ، طولاً اوزونلاشمق || gedehnte Sylbe (ا مؤ) اوزون، چكيلور هجا .

Deich (ـَ ا م) (38) صو بندى ، سد .

Deichsel (ـَـ ا م) (53) آرابه اوقى ، دومن (صاپى) || ادارهٔ امور || —pferd (ا لا) (ع) ديب باركيرى .

Dein (ـَ du نك مضاف اليهى) سنك || سنى ، سندن ، sie gedenken— انلر سنى خاطرليورلر ، خاطرلرلر ، سنى دوشينيورلر || (ضميرملك) (ا م dein) (امؤ deine) و (الا dein) سنك .

Deinet-halben (ـَـَـَ) و **deinet-wegen** (ـَـَـَ) (حا) سنك ايچون ، سنك سببكه ، سندنطولايى .

Deinige (ـَـَـ اسم مقامنده) (der, die, das)— سنككى، دائماء الى الابد سنك اولان .

Deining (ـَـ ا مؤ) (49) (بحر) صالينتى ، طالغه .

Dei(n)sen (ـَـ فع لا +) c. (21) (بحر) صيا ايتمك ، كيرويه يلكن چويرمك .

Deixel (ـَـ ا م) c. (42) (sans pl.) (عمو) [شيطان كلمه‌سندن بوزمه براسم] zum— جهنمه ، دفع اول اورادن، هاى اه بلاسى ويرسون !

Dekade (ـَــ ا مؤ) (53) [روم] عشره، اونلق، اون پارچه || عسكره هر اون كونده برويريلان آقچه .

Dekan (ـــ ا م) (38) [لاتينجه] برصنف وهيئتك باشى، اك قدمليسى .

Dekati(e)ren (ـَـَـ فع متع) a. (21) [فر] برقماشك قوله وجلاسى كيدرمك ، طوتوقلاشديرمق .

Deklami(e)ren (ـَـ ـــ فع متع وفع لا +) a. (21) ايراد نطق ايتمك ، تقرير وبيان ايتمك ، خطابت ايتمك || (مكتبلرده) ازبرلنان برشيئى فصيح وبليغ صورتده اوقومق .

Deklaration (ـَ(ـ)ـــ ا مؤ) (49) [لاتينجه] بيان واعلان ايتمك || خبر ويرمك || رسماً اعلان ايتمك || بيلديرمك.

Dekret (ـــ ا لا) (38) [لاتينجه] امر رسمى ، فرمان ، حكم واراده ، بيورلدى .

Delegi(e)ren (ـَــ ـــ فع متع) a. (21) مبعوث ومرخص كوندرمك || وكيل مأمور ايتمك || حواله ايتمك، قارشولق كوسترمك .

Delikat (ـــ ـــ ص) (24) [لاتينجه] دقيق، رقيق، اينجه || لذيذ ، نفيس || نازلى ، نارين، نازك || ظريف || مهم ، مشكل ، مخاطره‌لى .

Delikatesse (ـَـــ ا مؤ) (53) [فر] ظرافت ، نزاكت || لذت || —n (جمع اولەرق) طاتلى اطعمه ؛ ميوه وسائره‌نك اعلاسى، غايت نفيس بقاليه .

Delikatessen-handlung (ـَـَـــ ا مؤ) (49) غايت نفيس بقاليه ، مناو دكانى ، مغازه‌سى .

Delikt (ـَـ ا لا) (38) [لاتينجه] (عد) جنحه ، جرم ؛ تهمت ، خلاف نظام حركت .

Delphin (ـَـ ا م) (38) [روم] (تا طبيع) يونس بالغى، دلفين || دكز خنزيرى .

Delta (ـَـ ا الا) (55) [روم] نهرمنبعلرنده مثلث الشكل ديل ، دلتا ، قره چتال || رومجه‌نك بوشكلده‌كى دردنجى حرفى .

Dem (ـ حر تعر) der, das حرف تعريفلرينك مفعول اليه صورتى ، —Buche كتابه || (ضميراشا) ich traue—, was Du sagst سنك سوزينه ايناتيرم ، سنك سويلديكنه امنيت (اطمئنان) تامه‌م واردر ، سنك ديديكنه بن ايناتيرم .

Dem-nach (ـَ و ـَـ حا) آكا كوره ، بونك ايجابنجه ، بومثللو || بناءً عليه ، مع‌ذلك ، ايمدى اويله ايسه ، بوحالده .

Dem-nächst (ـَ وياخود ـَـ حا) همان ، درعقب ، بوندنصكره || آنك اوزرينه ، بونك اوستنه .

Demokrat (ـَـ ا م) (51) [روم] حكومت عوام طرفدارى .

Demoli(e)ren (ـَــ ـــ فع متع) a. (21) هدم وتخريب ايتمك .

Demonti(e)ren (ـَـَـ فع متع) a. (21) آشاغى يه ايندرمك ، باركيردن قاپوب ايندرمك ، حيوانى الندن آلمق ، آل اشاغى ايتمك || طوپى طوپارلاغندن ايندرمك || طاغتمق، شاشيرتمق || سوكمك .

De-mut(h) (ـَ ا مؤ) (49) (sans pl.) تواضع ، خضوع ، كوكل آلچاقلغى || اطاعت، سرفرو ، انقياد ، تبعيت ، تسليم || حقارت، مذلت .

Dem-ungeachtet (ـَـَـَـ حا) بالعكس ، (آكا) قولاق آصميه‌رق ، بلا فتور .

De-müt(h)ig (ـَـَـ ص) (24) متواضع، كوكلى آلچاق || مطيع ، تابع || حقير ، ذليل .

De-müt(h)igen (ـَـَـ فع متع) a. (21) متواضع قيلمق || تحقير وتذليل ايتمك || —sich (فع مطا) تواضع ايتمك؛ تذلل ايتمك || (فع متع) خاطر قيرمق ، كوكل ييقمق || بورنى قيرمق .

Dem-zufolge (ـَـَـ حا) = Dem-nach

Den (ـَ حر تعر) der حرف تعریفنك مفعول بهی آتی ‖ der , die, das حرف تعریفلرینك جمعلرینك مضاف الیهی in—Wäldern اورمانلرده .

Denk-... (ـُ...) [denken] —mal (الا) برشخص ویا هرقنغی بروقعه‌یی تخطر ایتدیرمك اوزره رکز اولنان هیکل ویاستون ‖ —münze (امؤ) هرقنغی بر وقعه‌یه دلالت ایدن پاره ویامدالیه ‖ —schrift (امؤ) بیاننامه ، مخطره ، لایحه ، تقریر ‖ —würdig (ص) شایان تذکار .

Denkbar (ـُ ـ ص) (21) قابل تصور : متحمل .

Denken (ـُ فعمتعوفعلا +) a. (22) صورت اخباریه ماضیسی (ich dachte) واسم‌مفعولی (gedacht) دوشونمك، تفکر وتصور ایتمك ، تخیل ومطالعه ایتمك ‖ دوشونوب طاشنمق ‖ ظن ایتمك .

Denn (ـُ حرعا) زیرا ، چونکه ‖— wo ist er ای نره‌ده او ، هانیا؟ ‖ اویله ایسه (عو) nicht — (na) یکی اویله ایسه سنك دیدیکك اولسون ! ، اویله ایسه دکل ! ‖ auf—! هایدی قالق به ! هایدی قالق جانم ! اویله ایسه قالق باقه‌لم ! .

Dennoch (ـُـُ حرعا) مع هذا ، مع مافیه ‖ از جمله ، اندنبشقه ، برده ‖ حق ، بیله : همده .

Dennunzi(e)ren (ـُـُـ فعمتع) a. (21) [لاتینجه] (عد) رسماً خبر ویرمك ، بیلدیرمك ، اعلام ایتمك .

Depeschi(e)ren (ـُـُـ فعمتع) a. (21) و(فعلا +) سریعاً ارسال وانبا ایتمك ‖ تبلیغ ایتمك ، اولشدیرمق ‖ تعجیل ایتمك .

Deponi(e)ren (ـُـُـ فعمتع) a. (21) [لاتینجه] تقریر وافاده ایتمك ، ادای‌شهادت ایتمك ‖ امانةً ویرمك ، دپوزیتو ایتمك .

Deputat (ـُـ الا) (38) [لاتینجه] تعیین ، استحقاق .

Deputi(e)rte(r) (ـُـُـ ام) (32) [لاتینجه] مبعوث .

Der (حر تعر معین م) a. (24) —Baum (ام) آغاج ‖ (ضمیر اشا) بو ، اول ، der Mann hier بو آدم ‖ (ضمیر نسبی) die Dame, von der ich spreche کندوسندن بحث ایتدیکم قادین ، خانم .

Der-art (ـُ حا) اوصورتده ، شوحالده ، شویله‌که ‖ اولقدر .

Der-artig (ـُـُ ص) (21) اویله ، شویله ، شولوجهله ، اولوجهله .

Derb (ـُ ص) (24) صیق ، قاتی ، سرت ‖ شدید ، یمان ‖ (بعضا) شن وشطارتلو شخص ‖ قبا .

Der-einst (ـُ حا) (مستقبل ایچون) کونك برنده ، برکون ، بروقت ‖ (ماضی حقنده) برکون ، وقتیله .

Deren (ـُ ضمیر) آنلرك .

Derent-halben (ـُـُـ حا) آنلرك سببیله ، آنلر ایچون ، آنلردن طولایی .

Der-gleichen (ـُـُ ص) (inv.) بوکبی ، بومثللو ، بوکا مماثل .

Der-jenige (ـُـُ ضمیر اشا م) —ist glücklich, welcher... اولان مسعود وبختیاردر ... .

Der-malen (ـُـُ حا) شمدی ، شمدیلك ، شمدیکی حالده ، الحالة هذه .

Der-malig (ـُـُ ص) (24) شمدیکی ، حاضر .

Der-maßen (ـُـُ حا) اولقدر ، اویله ، اوصورتده ، اویله‌که ، اولصورت وشکلده ، اولطرزده .

Dero (ـُ ضمیر) (der دن منقلب) (مؤ وجمع) سزك ، آنلرك ‖ سزه ، آنلره .

Der-selbe (ـُـُ ضمیراشا) عین کیمسه ، عین شی ، او .

Der-zeit (ـُ حا) (24) ، —ig (ـُـُ ص) (24) = dermalig و dermal .

Des-falls (ـُ حا) بوحالده ، بوصورتده : بونقطهٔ نظردن .

Desinfizi(e)ren (ـُـُـ فعمتع) a. (21) [لاتینجه] تعفنی کیدرمك : توتسی‌یه طوتمق ، تبخیر ایتمك .

Dessen, Deß (ـُ)(ـُ) (der) ك مفرد مضاف الیه صورتی ، آنك ، آندن مثلا ضمیر (اشا) ich habe— genug بنده آندن چوق وار . بن اکا طویدم : مرسی ‖ (ضمیر نسبیه) مثلا der Mann), — Haus ich kaufe) اوینی صاتون آلدیغم آدم ، کمسه .

Deß-gleichen (ـُـُ ص) (inv.) بویله ، بوکبی ، بومثللو .

Deß-halb (ـُـُ حا) بوسببله ، آندنطولایی ، آنك ایچون ، بوسببدن .

Deß-wegen (ـُـُ حا) = Deßhalb .

Destilli(e)ren (ـُـُـ فعمتع) a. (21) [لاتینجه] تقطیر ایتمك ، انبیقدن چکمك .

Desto (ـُ حا) اولقدر ، اول نسبتده ، دها ‖ —nichts weniger بالعکس ‖ حال بویله ایکن : ولکن .

Deuten (ـُ فعلا +) اشعار وافاده ایتمك ، ایما واراءه ایتمك ، اشراب ایتمك ‖ کوسترمك .

Deutlich (ـُ ص) (21) عیان بیان ، آشکار ‖ براق ، آچیق ، صافی ‖ ایوجه ‖ (یازی حقنده) آچیق ، اوقوناقلی .

Deut-oxyd (ـُـ الا) (38) [روم] (کیمیا) برجسمك ایکنجی تحمیضی ، تحمیض ثانی .

Deutsch (ـُ ص) (21) آلمان ، آلمانجه ، آلمانیالی ‖ —reden آلمانجه سویلمك ، (قونشمق ، کوروشمك) ‖ —katholisch (ص) قتولکلکه افکارجدیده مزج وتألیف فکرومذهبنده‌بولنه .

Deutung (ـُ امؤ) (49) شرح وتفسیر ، معنی : معنی‌ویرمه .

Dey (ـُ ام) (56) [عر] ترکجه بك ‖ تونس ، طرابلس وجزایر حاکملری عنوانی .

Dezember (ـُـُ ام) a. (30) [لاتینجه] کانون‌اول آیی .

Dgl. مختصر [dergleichen]

D.h. مختصر [das heißt] یعنی .

Dialekt (ـُـُ ام) (38) [روم] برلسانك برمملکتده‌کی صورت تلفظی ، لغه ، شعبهٔ لسان : ... دیلی ، آغزی .

Diakonus (ـُـُـ ام) [روم] دیاقوس ، شماس (یالکز تپه‌سی تراش ایدن نصاری پاپاسی) .

Diamant (ـُـُ ام) (51) یاخود (38) [روم] ‖ (معد) الماس .

Diarrhöe (ـُـُ امؤ) (53) [روم] (علم امراض) اسهال : عمل ، لینت .

Diät (ـُ امؤ) (49) [روم] پرهیز ، حمیه : (یبوب ایچمك وسائره‌ده) حفظ صحته توفیق حرکت .

Dich (ـُ ضمیر شخص) سنی — ich sehe— بن سنی کوریورم ، کوریوم ‖ —freue سوین .

Dicht (ـُ ص) (24) صیق ، صیق ، پك بتیشیك ‖ (حکمه)

Dies (ـَ ضمير اشا) [dieses] بو .

Diese (ـَـَ ضمير اشا) (مفرد مؤنث وهر اوچ جنسك جمعی) بو ‖ بونلر ‖ (امؤ) (53) = Düse .

Dieser (ـَـَ ضمير اشا) .a (24) (مذكر) بو ‖ den dritten dieses (مضاف اليه) بو آيك اوچی (اوچنده) .

Die(se)s (ـَـَ ضمير اشا) (لازم) بو .

Die-selbe (ـَـَـَ ضمير) (مؤ) عينی كيمسه ، ويا شی (der-selbe نك مؤنثی) .

Dieser-seits (ـَـَـَ حا) بوطرفدن ، بوجهتدن .

Dies-mal (ـَ ـَ حا) بودفعه ، بوكره .

Diet(e)richen (ـَـَ(ـَ) ـَ فعمتع ، فعلا +) .a (21) ميمونجق ايله (قپو) كايد آچمق .

Differenz (ـَـَـَ امؤ) (49) [لاتينجه] فرق ؛ اختلاف، مباينت .

Differenzii(e)ren (ـَـَ(ـَ) ـَـَـَ فعمتع) .a (21) [لاتينجه] (ريا) تفاضلی بولمق .

Differi(e)ren (ـَـَـَ فعلا +) .a (21) فرق ايتمك ، اويغامق ؛ اختلاف ايتمك ، مباين اولمق .

Diesteln (ـَـَ) (مرا . düsteln) .

Dikti(e)ren (ـَـَـَ فعمتع) .a (21) [لاتينجه] تقرير ايدوب يازديرمق ‖ تلقين ايتمك .

Diktion (ـَـَـَ امؤ) (49) [لاتينجه] نطق ، تلفظ ، سوز ‖ تقرير ‖ علم بلاغت .

Dille (ـَـَ امؤ) (53) (نبا) = Dill (ـَ ام) رازيانه ، رزنه ‖ قيصه قوغان وبورو ، شمعدانك موم يووه‌سی .

Diner (ـَ- الا) (56) (فرانسزجه اوقونور) [فر] اقشام طعامی (همان بتون آلمانياده اويله‌دن براز صكره ويا اويله وقتی يئيلان طعام) .

Ding (ـَ الا) (38) كذا (عموجمع اوله‌رق) —er شی ، اشيا ، ماده ‖ (ضرمثل) gut—will Weile haben ايوشی كيچ اولور ، ايو ايش آلتی آيده اولور ‖ Herr—s da شی (فلان) افندی (برينك اسمی خاطرلنه‌مديكی وقت) .

Dingen (ـَـَ فعمتع) .a (20) طورديرمق ، طوتمق ، آليقومق ، توقيف ايتمك ‖ كرالمق ، طوتمق .

Dinger (ـَـَ ام) .a (40) متعهد ، ملتزم ؛ ايش باشی، كهيا .

Dini(e)ren (ـَـَ - فعلا +) .a (31) [فر] (اويله) اقشام يمكی يمك .

Dinkel (ـَـَ ام) .a (40) (نبا) قزلجه بغدای .

Dinte (ـَـَ امؤ) (53) = Tinte مركب .

Diorama (ـَـَـَ- الا) (44) [روم] كيروسی متحرك ومتلون ضيالی جامدن سير اولنان رسملر .

Dir (ـَ ضمير شخص) سكا .

Direktor (ـَـَ- ام) (45) [لاتينجه] ناظر ، مدير ، ديركتور .

Dirigi(e)ren (ـَـَـَ- فعمتع) .a (21) [لاتينجه] سوق واداره ايتمك ‖ قلاغوزلق ايتمك، يول كوسترمك ، قوللانمق .

صلب ‖ —eisen (الا) قلفاتجی تچوری ‖ —kunst (امؤ) اصول وصنعت شعريه .

Dichten (ـَـَ فعمتع) .b (21) صيقلاشديرمق ‖(ديوارجيلقده) die Fugen— يارقلری خرجله طولديرمق ، درز ايتمك ‖ (بحر) قلفاتلامق ‖ شعر تنظيم ايتمك ‖ [لاتينجه dicta're] (فعمتع وفعلا +) قورمق، تصميم ايتمك، تخيل ايتمك، تصارلامق، عقلنی ، فكرينی . . . هه ويرمك .

Dichtung (ـَـَ امؤ) (49) شعر ، نظم .

Dichter (ـَـَ ام) .a (40) شاعر ، ناظم .

Dick (ـَ ص) (24) قالين ‖ سميز ، شيشمان ‖ شيش ، ايری ، قوجه‌مان ‖ قارنی شيش ، ايوجه طوغمش ، طوق (كذا مجا) ‖ كبه ، طولی ‖ (قماش حقنده) طوق ‖ —backig (ص) قوجه‌يناقلی ، شيش صورتلی ، ايری يوزلی ‖ —fellig (ص) دريسی قالين ‖ حسسز ، معدوم الحس ، (مجا) غير متأثر ، يوركی پك ‖ —kopf (ام) قوجه قفالی ، آحمق ‖ ديك باشلی ، عنادجی .

Dicke (ـَـَ امؤ) (53) قالينلق، ثخن ‖ شيشمانلق ‖ قويولق .

Die (ـَ حرتعر و ضمير) (مؤ ، جمع) او ، آنلر .

Dieb (ـَ ام) (38) سارق ، خرسز ، يان كسيجی ‖ (ضرمثل) die Gelegenheit macht— فرصت خرسزلغی توليد ايدر ‖ يانان فتيلك اوجی .

Diebisch (ـَـَ ص) (24) خرسزلغه ميال؛ خرسزجه‌سنه ‖ (مجا) خفياً ، كيزلوجه ، ال آلتندن ، صمان آلتندن صو يورودەرك .

Dieb-stahl (- ـَ ام) (31) [Dieb, stehlen] سرقت‖ كذا سرقت اولنان شی ‖ literа'rischer— بشقه بر اثردن چاله‌رق قيد ونشر ايتمه ، انتحال .

Diele (ـَـَ امؤ) (53) تخته لوحه‌سی ، بيچمه ، قپاق تخته‌سی ، طبان تخته‌سی .

Dielen (ـَـَ فعمتع) .a (21) تخته قاپلامق، تخته دوشه‌مك .

Dienen ((ـَـَ فعلا +) .a (21) عبدلك ، قوللق ايتمك‖ خدمت ايتمك ‖ عسكرده خدمت ايتمك ‖ يارامق .

Diener (ـَـَ ام) .a (40) خدمتجی ، —in (امؤ) (50) خدمتجی قيزی ويا قاريسی ‖ قول ‖ اوشاق ، قپوجی ‖ —! مقام تعظيمده ايله‌رك (قولكز ديمك) تمنا ايتمك .

Dienlich (ـَـَ ص) (24) مفيد ‖ مناسب ‖ باعث فلاح وسلامت .

Dienst (ـَ ام) (38) خدمت ، وظيفه ‖ (ع) خدمت عسكريه ‖ مأموريت ، ير ‖ —beflissen (ص) غيور ، وظيفه شناس ‖ برخدمت ودوستلق اولمق اوزره ايش كورن ، كورمك استيان ‖ —buch (الا) (ع) خدمات يوميه دفتری ‖ —eifer (ام) برای خدمت كوستريلان غيرت ، اقدام ‖ —leistung (امؤ) خدمت (كورمه) ‖ —mädchen (الا) خدمتجی قيزی ‖ —widrig (ص) انظامه مخالف ، خدمت قوانينه موافق اوليان .

Di(e)nstag (ـَـَ وياخود ـَ ـَ ام) (38) صالی كونی (dienst„tag) .

Dienstbar (- ـَ ص) (24) خدمته مجبور اولان‖ آنغاريه‌جی.

Dienstlich (ـَـَ ص) (24) خدمتـه عائد وراجع اولان ، خدمته متعلق اوله‌رق ‖ (ع) رسماً .

Dirne (ـُـ امؤ) (53) (تازه ، دینج ، پاك) قیز || (بالعكس) قحبه ، قالتاق ، شیلق .

Diskant (ـُـ ام) (38) [ایتا] (موسیقی) یوكسك ، اوست پرده || یوكسك پرده‌دن تغنم ایدن خوانده ، شخص .

Diskonti(e)ren (ـُـ فعمتع) .a (21) [ایتا] اسقونطو ، تنزیل ایتمك ؛ قیروب تأدیه ایتمك ، پاره قیرمق || مقدما تأدیه ایتمك .

Diskonto (ـُـ ام (الا) (56) [ایتا] اسقونطو ؛ پاره قیرمه .

Diskret (ـُـ ص) (24) [لاتینجه] محترز ، احتیاطلی || سر صاقلایان ، محرم ؛ كتوم .

Diskus (ـُـ ام) [لاتینجه] قرص || یوشكلده اولان اشیا .

Dispens (ـُـ ام) (26) [لاتینجه] Dispensation

Dispensation (ـُـ امؤ) (49) [لاتینجه] معافیت ، استثنا || رخصت ، مساعده ، اذن || تقسیم وتوزیع || (اجزا) ادویه‌نك صورت تهیه‌سی .

Disponibel (ـُـ ص) (24) [فر] لزومنده قوللانلمق اوزره موقتاً برطرفه قونیلان ، یدك ، آچیقدن اولان ، الده بولنان ، بوشده .

Disponi(e)ren (ـُـ فعمتع) .a (21) [لاتینجه] صره‌لمق ، یولنه ، نظامنه قومق || تخصیص ایتمك ، برای استخدام برینك تحت اراده‌سنه ویرمك || (فعلا +) über etwas— برشیئی تحت اراده‌ده بولندیرمق ، تصرف ایتمك ، النده ، یدنده بولندیرمق ، قوللانه‌بیلور استخدام ایدر اولمق .

Disposition (ـُـ امؤ) (49) [لاتینجه] تنظیم وترتیب || تقسیم وتوزیع || كیف ، مزاج || مقصد ، مطلوب ، آرزو ؛ امر و اراده ؛ نیت وفكر || حاضرلق ، تدارکات || zur—stehen برینك امر و اراده وترتیباتنه حاضر اولمق ، حاضر طورمق وبولنمق || (ع) .D .Z (Offizier) آچیغه چیقارلمش (ضابط) || Urlauber-s— (ام) نظامیه‌ده خدمت عسکریه اوچ سنه اولدیغنه نظراًیالكز (ایکی) سنه خدمت ایدرك حسن حال ، خدمت ولیاقتنه مبنی مقتضای حالده ینه آلتمق اوزره مأذوناً صالیویریلان عسكر ، عساكر مأذونه‌دن اولان .

Distel (ـُـ ، عمو ـُـ امؤ) (53) (نبا) دوه دیكنی ، شوكه || fink— (ام) (تاطبیع) سقا قوشی .

Distilli(e)ren (ـُـ) (مرا . destilli(e)ren) .

Disziplin (ـُـ امؤ) (49) [لاتینجه] (خواجكانك) تعلیمات وتدریساتنك بهری || تعلیم وتحصیل || تربیه ، اركان ، آداب || (دیندن بحث اولندقده) آداب واركان دینیه || (ع) نظام ، تعلیم ، تربیهٔ عسكریه ؛ انضباط ، ضبط وربط ، نظام وانتظام || (تكدیر وتوبیخ وامثالی كبی خفیف مجازاتلرله ایدیلان جزا) مجازات تأدیبیه ویا تكدیریه .

Dito (ـُـ حا) [ایتا] كذا ، دفعه ، بعینه .

Dividend (ـُـ ام) (51) [لاتینجه] (ریا) مقسوم || تمتع ، حصه بدلی ؛ تمتع حصه‌سی .

Division (ـُـ امؤ) (49) (ریا) تقسیم || توزیع ، بولمه || تفرقه ، بوزشمه || قطعه ، جزؤ ، فرع || (ع) فرقه .

Divisor (ـُـ ام) (43) [لاتینجه] (ریا) مقسوم علیه .

Döbel (ـُـ ام) .a (40) (نبا) (بغدای آره‌سنده بیتان مضر اوت) قره‌مون || (تاطبیع) قیا بالغی || جیواطه .

Doblon (ـُـ ام) (38) [اسپا] اسپانیول لیراسی .

Doch (ـُـ حرعا) ینه ، هرنقدر ، فقط , ich bat ihn — er wollte nicht هرنقدر آكا رجا ایتدیمسه ده ینه استمیوردی ، استمدی || (برای تصدیق اوت البته مقامنده) مثلا (Sie kommen nicht?)—ich komme اوت ، البته ، های‌های بن كلورم ، كله‌جكم || !—nicht یوق ، یاپمه ، ایتمه جانم ، ایتمه یندی ، براق جانم ! || بالعكس ، فقط ینه ، آرتق || !Das ist — (gar) zu arg فقط بوده پك زیاده ، آرتق بوده حدینی كچدی (كچیور) ها .

Docht (ـُـ ام) (38) موم ولامبه فتیلی || (مجا) (عمو) er hat keinen—in seiner Lampe بیتسز ، عقل و ادراكسز .

Dock (ـُـ الا (ام) (38) und (56) (بحر) [انكلیز] تجارت حوضی ، لیمان || ترسانه حوضی .

Docke (ـُـ امؤ) (53) شاهمردان ، قلاغوز دیركی || طیاق || بر پارمقلغك بهر دیركی || چرخ ، چیقریق چاپرازلری || طوره ، چله || اویونجاق ، یاپمه بیك .

Dodeka-eder (ـُـ الا ، ام) .a (41) [روم] اون ایكی وجهلی (شكل) جسم منتظم ، ذواثنا عشرةالوجوه .

Dogge (ـُـ امؤ) (53) [انكلیز] (تاطبیع) یاصی و ایری باشلی كوپك ، بولدوق ، ایری صامسون .

Dogma (ـُـ الا) (56) [روم] عقیده ، حكم || احكام وعقائد دینیه وفلسفیه .

Dohle (ـُـ امؤ) (52) (تاطبیع) آلا قارغه .

Dohne (ـُـ امؤ) (53) طوشان طوزاغی .

Doktor (ـُـ ام) (43) هرفنغی برعلم وفنك مأذونی ، مدرس ، مثلا || حكیم ، دوقتور ، طبیب ، نطبس || فقه وحقوق مأذونی .

Dokument (ـُـ الا) (38) [لاتینجه] حجت ، برات ؛ سند ، اثبات ، دلیل ، اوراق مثبته .

Dolch (ـُـ ام) (38) [اسلاو] خنجر ، قما || كذا (مجازی) .

Dolde (ـُـ امؤ) (53) (نبا) صیوان .

Dollar (ـُـ ام) [انكلیز] (56) (آمریقانك تقریباً بش چاریك مقدارنده اولان سكه‌سی) دولار .

Dolman (ـُـ ام) (55) [تركجه طولامه] اسكی سواری البسه‌سی || هوسار چاكتی .

Dolmetscher (ـُـ ام) .a (40) [اسلاو] ترجمان ، قلاغوز ، رهبر .

Dolus (ـُـ ام) (57) [لاتینجه] (عد) خدعه ، حیله ، طولاندیرمه .

Dom (ـُـ ام) (38) [لاتینجه] (بیوك) كلیسا || (معما) بیوك قبه ، كنبد .

Domäne (ـُـ امؤ) (53) [فر] ملك ، اموال ، عقار || املاك میریه || املاك همایون .

Domini(e)ren (ـُـ فعلا +) و (فعمتع) .a (21)

حاکم وغالب اولمق ، حکم ایتمك ‖ غلبه چالمق ، ضبط ایتمك ، ید اقتدارینه آلمق .

Dominikaner (ــ ــ ام) a. (40) [لاتینجه] قتولیکلرك بوطریقده اولان برصنفی .

Donau (ــ اخا مؤ) (49) (*sans pl.*) (جغر) طونه نهری .

Donner (ام) a. (40) کوك کورلسی ، رعد ‖ (مجا) —Wetter! های الله بلاسنی ویرسون ! (های الله چارپسون) ! ‖ ییلدیرم ‖ (طوپ حقنده) طوپ پاطلامه‌سی ، طوپك کورلسی .

Donnern (فعلا +) a. (21) کورلمك ‖ (دکز حقنده) کورلده‌مك ، ایکلمك ، اورمق ، چارپمق ‖ (فعمتع) mit Kanonen donnert er die Antwort او طوپ ایله جواب ویریور ، اوزرینه طوپلی باص ایدییور .

Donnerstag (یاخود ام) (38) پنجشنبه (کونی) .

Doppel... (...) = (**doppelt**) ‖ —adler (ام) چفته قرتال ‖ —deutig (ص) ایکی معنالی ‖ جناسلی ‖ —flinte (امؤ) چفته (تفنك) ‖ —krone (امؤ) آلمانیانك یکرمی مارقلق آلتونی ، آلمان لیراسی ‖ —schritt (ام) (ع) علی الاکثر مسافه مساحه‌سنده یاپیلان ویر صاییلان ایکی آدیم مثلا — 150 = 300 خطوه ‖ —waise (امؤ) هم آناسندن وهمده باباسندن محروم اوکسز .

Dopp(e)ler (ام) اویونده حیله ایدن .

Doppeln (فعمتع) a. (40) چفت ایتمك ، تضعیف ایتمك ‖ (فعلا +) اویونده قورنازلق ایتمك .

Doppelt (ص) (24) ضعف ، ایکی قاتلی ‖ (مجا) مشکوك ، ایکی معنالی ‖ er ist— so alt als ich او بنم ایکی مثلم یاشده‌در ‖ —gefiedert (ص) (نبا) ریشیٔ مضاعف ‖ —konver (ص) هرایکی طرفنده محدب اولان .

Doppelt-sehen (الا) b. (80) اشیایی چفت کورمك خسته‌لغی ، بصر مضاعف .

Dorf (الا) (25) [لاتینجه turba] کوی ، قریه ‖ (مجا) Das sind ihm böhmische Dörfer (بونلر آکا بوهمیا کویلی کبی کاور) او بوندن نه اکلار ، نه دیکار ، بونلر آکا پك کوجدر ، کوره الواندن بحث ایتمکه بکزر ‖ —barbier (ام) کوی بربری ، (کویك بربری) ‖ (تیاترو) اکثری قومدیا اوله‌رق اویناییلان کوی بربری نام قومدیا .

Dorn (ام) (25) oder a. (42) (نبا) دیکن ، شوك ‖ —enkrone دیکندن تاج .

Dornicht و **Dornig** (ص) (24) دیکنلی .

Dorren (فعلا +) a. (21) قورومق ‖ قوروتمق ‖ صولمق ، قورومق .

Dörren (فعمتع) a. (21) آتشده ویا فرونده قوروتمق ، قاوورمق ‖ قیزارتمق .

Dort (حال) [اورا] ، اوراده ‖ اورادن ‖ (مجا) او بر دنیاده (اوته‌ده) .

Dort-her (حا) — (von) اورادن ، اوطوراردن ، او برطرفدن .

Dort-hin (حا) اوطرفه ، اورایه ، اوته‌یه طوغری .

Dortig (ص) (24) اورالی ، اوجوارلی ، اوجواردن اولان ، اوراتك ، اوراده‌کی .

Dose (امؤ) (53) [روم] قوطی ، چکمجه ، طبقه .

Dosis (امؤ) (49) [روم] (اجزا) و (مجا) بردوایی ترکیب ایدن اجزادن بهرینك مقدار معینی ‖ بردن آلنان علاج (ترتیب) ‖ (مجا) برمقدار ، خیلی برمقدار .

Dost (ام) (38) (نبا) زرنکوش ، زعتره ، فاره قولاغی .

Dotter (ام) a. (40) یمورطه صاریسی ‖ اریك رجلی نوعی .

Double (الا) (56) [فر] (بیلاردو اویوننده) یووارلاغك اولا کناره اوردقدنصکره دیکر یووارلاغه تصادف ایتمسی ‖ (معدنجیلکده) قابلامه .

Douche (امؤ) (53) (نهایتکی هیچ اوقونور) یوقاریدن آقارصو آلتنده استحمام ایدیش ، تشلشل ، بومقصدله احضار ایدیلان دوش .

Dozent (ام) (51) [لاتینجه] خواجه ، واعظ ، خطیب .

Dozi(e)ren (فعمتع وفعلا +) a. (21) [لاتینجه] خواجه‌لق ایتمك ‖ وعظ وخطابت ایتمك .

Doktor = Dr

Drache (ام) (52) [روم] (تاطبیعه) اژدر ، دراغون ، هند کرتنکله‌سی ‖ —papierner اوچورتمه .

Drachme (امؤ) (53) قدیم یونانلیلرجه (3, 65 غراملق) درهم وکذا یمش ایکی صانتیم قیمتنده اولان سکه‌لری ‖ بوکونکی کونده یونانستانك برفرانق قیمتنده اولان پاره‌سی .

Dragoman (ام) (38) und (56) [عر] ترجمان .

Dragoner (ام) a. (40) [فر] دراغون سواریسی .

Draht (ام) (31) [drehen] تل ‖ خلاط ، زیفتلو ایپ وایپلك ‖ —antwort (امؤ) باتلغراف ویریلان جواب ‖ —bericht (ام) تلغرام ‖ —gitter (الا) تلدن معمول پارمقلق ، چیت ، قفس ‖ —saite (امؤ) تل کیریش ‖ —sieb (الا) تل الك ، قالبور ، سوزکچ ‖ —zange (امؤ) تل کسر کرپدن ‖ —zieher (ام) تل یاپان ایشچی ، تلجی .

Draini(e)ren (فعمتع) a. (21) (drenieren اوقونور) [انکلیز] (زرا) تحت الارض چقور ، لغم آچمق ؛ بطاقلق آراضی‌یی لغم آچه‌رق قوروتمق .

Drall (ص) (24) [drillen] بورمه ‖ قاس قاتی ، قازیق کبی ‖ (مجا) صیق ، صاغلام ، دینچ ، کوچلو قوتلو ‖ Dralle (امؤ) (53) (فن اسلحه) (یوك بوکولمسی) حلزون ‖ Dralllänge (امؤ) خطوهٔ حلزون .

Drama (الا) (56) [روم] (تیا) فاجعه ، درام ، دهشتلی وقعه .

Drang (ام) (31) غلبه‌لق ، خیجه خیچ ‖ صیقنتی ، مضایقه ‖ صیقشمه ‖ الجاء واغراء ، تحریك وتشویق ‖ کمال خواهش ‖ (طب) ایچ اغریسی ، صانجیلی اسهال ، زحیر ‖ صیچرامه ، اوغرامه ، فرلامه ، هجوم .

Drängen (فعمتع) a. (21) [dringen] صیقمق ، تضییق ایتمك ، قاقیشدیرمق ، ایتمك ‖ (مجا) صیقشدیرمق ‖ (مجا) تضییق ایتمك .

Dreschen (ـَـُ فعـ متعـ وفعـ لا +) d. c. (20) كذا c. (21) دانه‌يى باشاغندن آيرمق ، خرمن دوكمك .

Dressi(e)ren (ـَـَـُ فعـ متعـ) a. (21) [فر] طوغريلتمق، ديكمك ‖ اوكرتمك ؛ (حيوانى) تربيه ايتمك .

Drift (ـُ ا مؤ) (47) (كذا ا لا) (38) [انكليز] چايلرك براقدقلرى طوپراق ‖ تشكيلات طوفانيه ‖ (بحر) دكز اوزرنده صاحبسز اوله‌رق يوزن اشيا .

Drill (ـُ ام) (38) (تجا) =Drell ‖ (تاطبيعه) =Mandrill.

Drill=... (ـُ...) [drillen] —platz (ا م) (ع) تعليمخانه ‖ —meister (ا م) (ع) معلم چاوش .

Drillen (ـَـُ فعـ متعـ) a. (21) [drehen] قرلداق كبى چويرمك ، سرعتله دور ايتديرمك ‖ (صنع) صارمق، طولامق، قيويرمق ‖ (ع) Rekruten— عجمى نفراتى تعليم وتربيه ايتمك (تعليده فيرل فيرل چويره‌رك تعليم ايتمك) ‖ تربيه ايتمك ، آليشديرمق ‖ اذيت ويرمك .

Drillich (ـَـُ ا م) (38) [drei] (تجا) =Drell .

Drilling (ـَـُ ا م) (38) [drei] اوچز (اوچى بردن طوغان چوجقلردن بهرى) ؛ اوچوزلى .

Dringen (ـَـُ فعـ لا —) a. (20) كچمك . دلوب اوته‌سنه كچمك ‖ نفوذ ودخول ايتمك، كيرمك ‖ يارەرق durch die Menge— غلبه‌لغى ياروب كچمك ‖ aus etwas— چيقمق . ياروب چيقمق ‖ فيشلامق ‖ چيقوب قاچمق ‖ der Schmerz dringt mir bis in den kleinen Finger آغريسى، آجيسى جكريمه چوكيور .

Drohen (ـَـُ فعـ لا +) a. (21) تهديد وتخويف ايتمك ، كوز داغى ويرمك .

Drohne (ـَـُ ا مؤ) (28) (تا طبيعه) يبانى آرى ‖ (مجا) (عمو) تنبل، آواره .

Dröhnen (ـَـُ فعـ لا +) a. (21) طنين انداز اولمق ، طينلامق. اهتزازلى اوتمك ‖ صارصلمق، اهتزاز ايتمك ‖ كوملك .

Drollig (ـَـُ صـ) (24) [drehen] يالكز (مجا) غريب ، تحف ، اكلنجه‌لى ، مضحك ؛ صويتاريجه ‖ (عمو) —er Kerl (ا م) صويتارى ، مسخره ، مقلد ، تحف ، غريب حريف .

Dromedar (ـَـَـُ ا م) (38) und (51) [روم] هجين دوه‌سى ‖ (مجا) سرسم ، آليق كيمسه .

Droschke (ـَـُ ا مؤ) (53) [روس] (سوقاق ، كرا) بينك آرابه‌سى .

Drossel (ـَـُ ا مؤ) (53) (تا طبيعه) آردج قوشى ‖ —ader (ا مؤ) (تشر) وداج ، شاه طمارى .

Drost (ـُ ا م) (51) und (38) نائب ‖ كذا متصرف، مدير .

Drüben (ـَـُ حا) (عمو) اوته‌ده ، اوبرطرفده ، شوراده .

Druck (ـُ ا م) (38) تضييق ، باصمه ‖ —der Hand (ا م) ال صيقمه ‖ جبر وتضييق ، صيقمه ، باصمه ‖ تأثير ‖ (مطبعه) باصمه ، طبع ايتمه ؛ طبع ونشر .

Drucken (ـَـُ فعـ متعـ) a. (21) طبع ايتمك ، باصمق .

Drücken (ـَـُ فعـ متعـ) a. (21) باصمق، صيقمق، تضييق ايتمك ‖ صيقشديرمق ‖ ازمك ، جور وجفا ايتمك ‖ (فعـ لا +) صيقمق، صيقندى ويرمك ‖ (مأكولات حقنده) معده‌يه اوتورمق ، معده‌يه آغرلق ويرمك ‖ sich— (فعـ مطا) اصولجه‌قاچمق، صيوشمق، صيقمق ‖ كيرو، ايلرو سورمك ‖ es drängt mich (فعـ يكشخصـ) (ايچندن كلك) پك آرزو ايديورم ! پك استيورم ‖ (فعـ لا +) auf etwas— اصرار ايتمك ، نوح ديوب پيغمبر ديمامك ‖ gedrängt (اسم مفعول وصفت) (24) پك غلبه‌لق، بربرى اوستنه خنيچه خنيچ ، پك صيقيشيق .

Drangsal (ـَـُ ا لا) (38) (ا مؤ) (47) محنت ومشقت ، عذاب ‖ صيقيندى ، مضايقه ‖ كدر، تجربت .

Drauf (ـُ حا) =dar-auf ‖ (عمو) اوستنه ، اوزرينه، اوزرينه طوغرى ‖ بونك ، آنك اوزرينه .

Drauf=gabe (ـَـَـُ ا مؤ) (53) ، —geld (ـَـُ ا لا) (27) پى ، رهن ‖ اوستنه ويريلان پاره .

Draußen (ـَـُ حا) طيشاروده ، (قپونك اوكنده) خارجده ‖ آچيقده ‖ ممالك ، محال، مواقع اجنبيه‌ده .

Drechsler (ـَـُ kss ا م) a. (40) چرخجى ، طورنه‌جى .

Dreck (ـُ ا م) (27) und (38) پيسلك ، مردارلق ، كير ؛ سوپروندى ‖ چامور ‖ پيسلك ، نجاست ؛ حيوان ترسى .

Dreckig (ـَـُ صـ) (24) (عمو) پيس، مردار ‖ بوقلو .

Dreg(g) (ـُ ا م) (38) (بحر) چنكالولنكر(چاپه) ، چنكاللو كمى دميرى .

Drehen (ـَـُ فعـ متعـ) (b.) a. (21) دوندرمك، چويرمك ‖ بوكمك ، بورمق ‖ (فعـ لا +) دونمك ، چويرلمك ، دور ايتمك .

Drehling (ـَـُ ا م) (38) (نبا) اذن ، آس (منطار) .

Drei (ـَ صـ ا عد) اوچ ‖ es ist halb— ساعت ايكى بچق ، Viertel auf zehn— اوته چاريك وار ، طقوزى قرق بش (اوچ چاريك) كچيور ‖ ehe man—zählen konnte (بر ايكى اوچ دينلنجيه قدر) ، كوزنى آچوب قپامه‌دن ‖ (مجا) nicht—zählen können هيچ برشيدن خبرى اولمامق، ايكى لقردى يى بر آره‌يه كتوروبده سويليه‌مامك ‖ —beinig (صـ) اوچ آياقلى ، سهبا مثلو ‖ —pfünder (ا م) (ع) اوچ فونده‌لق طوپ ‖ —prozentig (صـ) يوزده اوچ فائضلى ‖ —stöckig (صـ) اوچ قاتلى (ابنيه وامثالى حقنده) ‖ —eck (ا لا) (ريا) مثلث ‖ —fache(s) (ا لا) اوچ درلو، اوچ قات ، اوچ مثلى ‖ —fuß (ا م) صاچ آياق ‖ —härig (صـ) آنجق اوچ تويلى (صقال ، بيق ، صاچى) اولان ‖ (مجا) حيله‌باز ، كوسه ‖ —männig (صـ) (نبا) ثلاثى الذكور ‖ —seitig (صـ) اوچ طرفلى، اوچ وجهله ‖ —weibig (صـ) (نبا) اوچ عضو تأنيثى بولنان نبات .

Dreier (ـَـُ ا م) a. (40) (اوچ) برقسمى ‖ اوچوزلى اولان شى ؛ اوچلك .

Dreierlei (ـَـُـُ صـ) (*inv.*) اوچ درلو ، اوچ نوع، اوچ جنس، اوچ بوى .

Dreißig (ـَـُ صـ ا عد) اوتوز ‖ (ا مؤ) (47) اوتوز عددى ‖ —er (ا م) a. (40) اوتوزلق، اوتوز صولرنده اولان آدم (ويا اوتوزى كچمش اولوب اوتوزايله قرق آره‌سنده) ‖ اوتوزنجى (آلايدن عسكر) .

Dreist (ـَ صـ) (24) بلافتور، هيچ باقمه‌دن، قورقمقسزين ؛ دستورسز ، صاللاپات ، صيقلمقسزين .

Dreizehn (ـَـَ صـ ا عد) (*inv.*) اون اوچ .

Drell (ـُ ا م) (38) چوال بزى ، قبا كتان، كتان بزى .

Drempel (ـَـُ ا م) (38) آياق ، دستك .

Drucker (ـٌ ا م) .a ⓸⓪ طابع ‖ (صاحب‌و) ناشر .
Druckerei (ـٌ ا مؤ) ⓸⓽ مطبعه ؛ باصمه خانه ‖ اصول طبع ‖ (البسه) باصمه باصیلان یر .
Drucksen (ـٌ فع لا +) .c ⓶⓵ (عمو) مزمزلنمق، کوشك طاورانمق .
Druse (ـَ ا مؤ) ⓹⓷ غیرییه تعبیر اولنان نزلهٔ مستولیه ؛ (بارکیرخسته‌لغی) حیوانك بورننك آقمسی، صقاغی ‖ (اوزوم) جیره‌سی ‖ جبل لبنان سکنه‌سی، دورزی ‖ (قرستال) قبارجغی.
Drüse (ـَ ا مؤ) ⓹⓷ (تشر) بز، اور، غده ‖ kleine— غدهٔ صغیره ‖ an den—n leiden صراجه خسته لغنه مبتلا اولمق .
Druseln (ـٌ ویاخود ـَ فعلا +) .a ⓶⓵ (عمو) اویوقلامق.
Drüsig (ـَ ـه) ⓶⓵ بزلی، قبارجقلی ؛ صراجه‌لی، اورلی.
Drusisch (ـَ ـه) ⓶⓵ جبل لبنان سکنه‌سنه منسوب متعلق ‖ دورزیجه .
Dschungel (ـٌ الا) ⓹⓺ و (ا مؤ) ⓹⓷ [هند] هندستانده جسیم آغاجلی بیوك اورمان .
Dschunke (ـٌ ا مؤ) ⓹⓷ [چین] چینده مستعمل کمی .
du ' Du (ـَ ضمیرشخص) سن، تو ‖ mit Jemandem auf Du und Du stehen بربرینه سزبرینه سن دیمك ، سنلی بنلی کوروشمك ، غایت تکلیفسز اولمق .
Ducht (ـٌ ا مؤ) ⓸⓽ خلاط ، ایپ .
Ducken (ـٌ فع متع) .a ⓶⓵ [=tauchen] (عمو) (باشی) اکمك ‖ (مجا) Jemand— برینی یوله کتورمك ، بورنینی قیرمق، آلچاقلاتمق، بوزمق ‖ sich— (فع مطا) باشنی اکمك ، (کذا مجا) کیزلنمك ، باشنی یره صوقمق، صوقولمق، صاقلانمق.
Duck-mäuser (ـٌ ا م) .a ⓸⓪ (عمو) ، (in—ا مؤ) ⓹⓪ مداهن ، مرائی ، حیله کار ، قورنازتلکی ‖ متزاهد ، صمان آلتندن صو یوریدن .
Duck-taube (ـٌ ا مؤ) ⓹⓷ (تا طبیعه) غرونلاندکوکرجینی.
Dudelei (ـٌ ا مؤ) ⓸⓽ (عمو) (هوا ونفس ایله‌چالینان بالجمله) موزیقه‌نك کوتوسی .
Dudelsack (ـٌ ا م) ⓷⓵ (موسیق) طلوم، زورنا ، غایده .
Du-ell (ـٌ الا) ⓷⓼ [لاتینجه] دوئللو، حفظ ناموس وحیثیت املنده اوروشمه ، چارپشمه .
Du-elli(e)ren (ـٌ فع مطا) .a ⓶⓵ [لاتینجه] sich— دوئللو ایتمك ، اوروشمق .
Du-ett (ـٌ ا لا) ⓷⓼ [ایتالیانجه] (موسیق) ایکی کشی طرفندن سویلنیلان ویا چالنیلان شرق، بسته .
Düffel (ـٌ الا) ⓹⓺ [انکلیز] قیوبرجق‌چوقه ‖ چوقه‌نك خاوی .
Duft (ـٌ ا م) ⓷⓵ عطر ، قوقو، رایحه ‖ بخار .
Düfteln (ـٌ فع لا + وفع متع) .a ⓶⓵ تصفیه ایتمك ، تبخیر ایتمك ، هوالندیرمق .
düften , Duften (ـٌ فع لا —) b ⓶⓶ (بخار وقوقو حقنده) چیقمق، انتشار ایتمك ، یایلمق ‖ (فع لا +) قوقمق .
Duftig (ـٌ ـه) ⓶⓵ سیسلی ‖ ایوقوقولی، رایحهٔ طیبه‌لی، قوقولی .

Dukaten (ـَ ا م) .b ⓸⓪ [لاتینجه] مجار آلتونی ، قره میچ ، دوقاته ‖ آلتون (کموش) سکه .
Dulden (ـٌ فع متع وفع لا +) .b ⓶⓵ تحمل ایتمك ، صبر وتحمل ایتمك ؛ چکمك ‖ ایواه دیمك ، مساعده ، مسامحه ایتمك ‖ (اجرای مذهب وآیینده) سربست براقمق .
Dulle (ـٌ ا مؤ) ⓸⓽ (بحر) اسقارموز .
Dumm (ـٌ ـه) ⓶⓵ آحمق، ابله ، ابدال، سرسم، شاشقین، مانقفا، کش ‖ —er Mensch! مسکین حریف ! ‖ —es Zeug (عمو) صاچمه ، ظیروه ، مناسبتسز ، جان صیقیجی .
Dummheit (ـٌ ا مؤ) ⓸⓽ سرسملك ، آلیقلق ‖ حیوانلق، اوکوزلك ‖ (عمو) عدم دقتدنطولایی وقوعه‌کلان قصور، خطا .
Dumpeln (ـٌ فعلا +) .a ⓶⓵ (بحر) (کوچك‌کمی حقنده) یالپا اورمق .
Dumpf (ـٌ ـه) ⓶⓵ صاغر ‖ حسسز ، بعلی مشرب ، اویوشوق ‖ نفس طوتان ، صیقینتیلی ‖ مات ‖ کوف قوقان ‖ آغیر ، آجی .
Dumpfig (ـٌ ـه) ⓶⓵ نملو ، رطوبتلو ، کوفلو ؛ میا صمالی .
Düne (ـَ ا مؤ) ⓹⓷ یالی قوملغی ‖ (بحر) تلاطم امواج .
Dung (ـٌ ا م) (ونادراً ا مؤ) ⓷⓼ (sans pl.) حیوانلری سمیرتمك اوزره ویریلان شی ، مسمن ‖ کوبره .
Düngen (ـٌ فع متع) .a ⓶⓵ (زرا) آراضی‌یی کوبره‌لمك ، کوبره ایله تربیه ایتمك .
Dünger (ـٌ ا م) .a ⓸⓪ =Dung .
Dunkel (ـٌ ـه) ⓶⓵ قرانلق مظلم ، غیرمضی ، لوش ‖ مبهم ، مشکوك ، نامعلوم ‖ قویو رنکلی ، اسمر .
Dünkel (ـٌ ام) .a ⓸⓪ [dünken] (Be-scheidenheit کله‌سنك مقابلی) کبروغرور ، عظمت ، کندینی آدم ظن ایدیش وبکنیش ، قوروتی کچمه .
Dunkelheit (ـٌ ا مؤ) ⓸⓽ قرانلق ، ظلمت ‖ کذا (مجا) .
Dunkeln (ـٌ فع لا +) .a ⓶⓵ و sich— (فع مطا) قرارمق ، قرانلقلاشمق ، کسب ظلمت ایتمك ، ضیاسی غائب ایتمك ‖ اسمرلشمك ، صیاهلاشمق ‖ (فع متع) قویولتمق ، قرارتمق کذا (مجا) .
Dünken (ـٌ فع لا + وفع یکشخ) .a ⓶⓵ بکزه‌مك ، اویله کلمك ‖ sich— (فع مطا) ظن ایتمك ، فکرنده بولنمق .
Dünn (ـٌ ـه) ⓶⓵ اینجه ‖ ضعیف ، قورو ، نحیف ، قوتسز ‖ سیرك ، طاغنیق ‖ خفیف ‖ (مایعات حقنده) صولو، قویو اولمیان ‖ —es Blut (ا لا) صولوقان (قوامنده اولمیان) .
Dunst (ـٌ ا م) ⓷⓵ تبخر ایتمه ، انتشار ایتمه ، چیقمه ، یایلمه ، صعود ‖ (مجا) هوا ، بیهوده ، دومان .
Dunsten (ـٌ فع لا—) تبخر ایتمك ، اوچمق ‖ (فع لا +) بخاری چیقمق، بوغوسی چیقمق ‖ (انسان حقنده) ترلمك .
Dünsten (ـٌ فع لا ±) .b ⓶⓵ =dunsten ‖ (فع متع) (مطبخ اصطلاحی) قینامق ، بوغولمق .
Duodez (ـَ - - ا لا) ⓷⓼ [لاتینجه] (مطبعه) یکرمی

درت صحیفه‌لی جزؤ ، یکرمی درت صحیفه‌دن عبارت برکتاب ترتیبی ، یکرمی درت صحیفه‌لی فورمه .

Duplik (ـَ- امؤ) (49) [لاتینجه] اسکیدن (عد) جواب علی‌الجواب .

Duplikat (ـَ--- الا) (38) [لاتینجه] صورت ونسخهٔ ثانیه ‖ (عد) نسخهٔ ثانیه ‖ مکرر ، ایکی قاتلی ، قاتمر شی .

Dupliʒi(e)ren (ـُـَ-- فع متع) a. (21) [لاتینجه] جواب، قارشولق ویرمك ، ایدیلان مدافعه‌یه قارشو مدافعه ایتمك .

Durch (ـَ حرجر مفعول به آلور وحا) (فعل ایله برلشدکده ...ـَ وجهله صدا کندی اوزرنده اولورسه دائما (sép.) و a. (21) مودلنه کوره تصریف اولنور ‖ ...ـَ وجهله صدا اساس کلمه اوزرنده اولورسه (insép.) و b. (23) مودلنه کوره تصریف اولنور) واسطه‌سیله ، ایله ، معاونتیله ، آره‌سندن ، کچه‌رك ‖ مدتنجه، امتدادنجه ‖ einen Fluß schwimmen— یوزه‌رك برنهری کچمك ‖ (مجا) das geht mir—das Herz, Mark und Bein بوبنم جکرمه ایشلیور، اذالکیمه ، (کمیکمه) کچیور، ایشلیور ‖ die Schuhe sind— قوندره‌لر (آیاق قابلری) دلنمش، پاطلامش ‖ (مجا) Jemand — und — kennen برینی ایوجه، جکرینه وارنجه‌یه دکین طانیمق .

Durch-arbeiten (ـَـُـَ فع متع) a. (21) (sép.) ایوجه چالشمق ، تحصیل ایتمك : بلافاصله چالشمق ، چالیشوب تحصیل ایدوب بتورمك ‖ باشه چیقارمق ‖ sich— (فع مطا) چالیشه چالیشه اللرینی یاره ایتمك، آغرتمق ‖ sich die Hände— (فع مطا) چالیشه چالیشه تلف اولمق ، بتمك .

Durch-aus (ـَـَ حا) کاملاً ، قطعیاً ، بالکلیه ، مطلقا ، هرحالده ‖ بسبتون ، بتون ‖ nicht— اصلا ، هیچ بروقتده ، هیچ بر وجهله .

Durch-backen (ـَـُـَ فع متع) r. (20) و a. (21) ایوجه (اکثریا خمور ایشی حقنده) پشورمك ، ایچروسی چیك قالمیه‌جق وجهله قیزارتمق .

Durch-beißen (ـَـُـَ فع متع) u. (20) (sép.) دیشله ایصیره‌رق دلمك ، قوپارمق ، دیش کچیره‌رك ایصیرمق ‖ sich— (فع مطا) (مجا) سرتلکله ، چاچارونلقله ، حاضر جوابلقله ایشنی یوروتمك .

Durch-bekommen (ـَـُـَـَ فع متع) c. (20) (sép.) کچیره بیلمك ، صوقه‌بیلمك ، طاقه‌بیلمك .

Durch-betteln (ـَـُـَ فع متع) a. (21) (insép.) ein Land— برمملکتی دیلنه‌رك طولاشمق ‖ sich— (ـَـُـَ فعمطا) (sép.) دیلنه‌رك (یالواره‌رق) نفقه‌سنی قزانمق، استدیکنی آلمق .

Durch-blasen (ـَـُـَ فع متع) p. (20) (sép.) برشیئی اوفوره‌رك دلمك، یارمق ‖ اوفوروب ایچندن ، آره‌سندن کچیرمك ‖ (موسیق) ein Stück— برشرق ویا سائره‌یی چالوب بتورمك ‖ (ـَـُـَ) (insép.) اسه‌رك ، اوفوره‌رك تأثیر ونفوذ ایتمك، تحریك ایتمك .

Durch-blättern (ـَـُـَ ویاخود ـُـَـَ فع متع) a. (21) (ـَـُـَ) و (insép.) یاپراقلرینی آچمق ، قاریشدیرمق ، کوز کزدیرمك ‖ (ـُـَـَ) (insép.) یاپراقلره آییرمق .

Durch-blicken (ـَـُـَ فعلا +) a. (21) (sép.) آره‌سندن، آره‌لغندن باقمق ‖ آره‌سندن کورنمك ، آره‌لغندن عرض دیدار ایتمك ‖ (مجا) تظاهر ایتمك ‖ (ـُـَـَ) (insép.) (فعمتع) آره‌لغندن باقوب کورمك، آره‌لغنه باقمق وکوز کزدیرمك ، ایچنی کورمك .

Durch-bohren (ـَـُـَ فع متع ، فع لا +) و sich — (فع مطا) a. (21) (sép.) دلمك ، دلوب کچمك ، دلیك ، (ع) چاپ آچمق ‖ دلنمك .

Durch-braten (ـَـُـَ فع متع) p. (20) (sép.) ایوجه قیزارتمق ‖ (فع لا —) قیزارمق ، پشمك .

Durch-brechen (ـَـُـَ فع متع) b. (20) (sép.) برشیئی اورته‌سندن قیرمق ‖ زورله بر یول . دلیك ، کچید ... الخ آچمق ، یاروب کچمك ‖ sich— (فع مطا) یارلمق ‖ (برمحبوس حقنده) فرار ایتمك ‖ (فع لا +) قیرلمق ، یارلمق ، یاریلوب چیقمق ، قوپوب کلمك ، سوکمك .

Durch-brennen (ـَـُـَ فع متع) a. (22) (sép.) یاقوب دلمك ، یاقمق ، یاقوب کچمك ‖ (فع لا—) بردلیك آچیله‌جق وجهله یانمق ، ایچنه آتش کچه‌جك صورتده یانمق ‖ (مجا) (عمو) کیزلوجه فرار ایتمك ، صیویشمق ، قاچمق .

Durch-bringen (ـَـُـَ فع متع) a. (22) (sép.) بر یردن ، بر شیدن کچیروب کوتورمك ، ایصال ایتمك ‖ موفق ایتمك ‖ خلاص ایتمك ‖ کچیرمك ، انفاذ ایتمك ، احکامنجه اجرا ایتدیرمك ‖ ممکن قیلمق ‖ (برثروتك) آلتندن کیروب اوستندن چیقمق ، ارتمك ، بتیرمك ‖ sich— کچمك ، موفق اولمق ، قورتلمق ، خلاص اولمق ‖ sich kümmerlich— کمال مشقت ومحنت ایله یشامق وامرار اوقات ایتمك .

Durch-bruch (ـَـَ ام) (31) قیرلمه ، یارلمه ‖ بوزلمه ، زوال ، انهدام ‖ آچلمه ، دوکلمه ‖ des Blutes— (قان) بوشانمسی ، کلمسی ، اصطباب ‖ آچیق ، یاریق .

Durch-denken (ـَـُـَ و ـُـَـَ فع متع) a. (22) (sép.) و (insép.) ایوجه دوشونمك ، دوشونوب طاشنمق ‖ مطالعه وامتحان ایتمك .

Durch-dringen (ـَـُـَ فع لا-) a. (20) (sép.) یاروب، دلوب کچمك ، کچمك ، نفوذ ایتمك ، درونته داخل اولمق ، طالمق ‖ (فع متع) بر شیئی دیکر شیئه قاریشدیرمق ، اشباع ایتمك ‖ ارتشاح ایتمك ‖ (مجا) کنهنه واقف اولمق .

Durch-drücken (ـَـُـَ فع متع) a. (21) (sép.) باصوب کچیرمك، آره‌لغنه صوقمق، طالدیرمق، چوکرتمك، کوچرتمك ‖ sich— (فع مطا)(غلبه‌لغی) یاروب کچمك ‖ خلاص ، وموفق اولمق .

Durch-eilen (ـَـُـَ فع متع) a. (21) (insép.) (برمسافه‌یی کمال سرعتله قطع ایتمك ‖ (ـَـُـَ) (sép.) (فع لا +) (آره‌سندن، ایچندن ، اورطه‌سندن) سرعتله کچمك ، مرور ایتمك .

Durch-einander (ـَـُـَـَ حا) آلت اوست ، قارمه قاریشق ، قاریشیق، سچکمسزین، آییرمقسزین، نصل‌کلورسه .

Durch-fahren (ـَـُـَ فعلا-) r. (20) (sép.) برموقعدن آرابه، واپور وسائره ایله کچمك ‖ (فع متع) بر یول ویامسافه‌یی قطع ایتمك ‖ یول آچمق ‖ eine Nacht— کیجه‌یی (آرابه، واپور، شمندوفر والخ ده) کچیرمك ‖ (ـُـَـَ) (insép.) (فع متع) ein Schauder durchfuhr seine Glieder وجودندن (هر بر اعضاسندن) بردترمه کچدی، تکمیل وجودی رعشه‌ناك اولدی.

Durch-fall (ـَـَ ام) (31) برآره‌لقدن دوشمك ‖ (مجا) انهزام، مغلوبیت ، عدم موفقیت، غائب ایتمه ‖ (طب) اسهال.

Durch-hecheln (ـَـَـَ فعمتعـ) a. ㉑ (*sép.*) الكدن، طراقدن كچيرمك ‖ (مجا) شدتله مناقشه ايتمك، چكشديرمك، توبيخ ومؤاخذه ايتمك .

Durch-helfen (ـَـَـَ فعلا+) d. ⑳ (*sép.*) كچمكه، (قاچمغه) ياردم ايتمك .

Durch-kämmen (ـَـَـَ و ـَـَـَ فعمتعـ) a. ㉑ (*sép.*) (طراقله) آچمق ، طرامق .

Durch-kneten (ـَـَـَ و ـَـَـَ فعمتعـ) b. ㉑ (*sép.*) و (*insép.*) ايوجه يوغورمق . خمور ايتمك .

Durch-kochen (ـَـَـَ فعمتعـ) a. ㉑ (*sép.*) ايوجه پشورمك .

Durch-kommen (ـَـَـَ فعلا —) c. ⑳ (*sép.*) كچمك ، كچه‌بيلمك . كچمكه موفق اولمق ، آشمق ‖ قورتلمق ، خلاص اولمق ، ايشك ايچنـدن چيقمق ‖ (امتحان حقنده) . . . . . دن امتحان ويره‌بيلمك .

Durch-können (ـَـَـَ فعلا +) c. ㉒ كچه‌بيلمك ، كچه‌بيلمك، قابليق (مقتدر) اولمق .

Durch-kosten (ـَـَـَ فعمتعـ) b. ㉑ (*sép.*) برقاچ شيئك بريريني متعاقب طادينه باقمق، بريرندنصكره (برر برر) طاتمق ، چاشنيسنه باقمق .

Durch-kriechen (ـَـَـَ فعلا—) c. ⑳ (*sép.*) سوزيلوب، سوروتوب آره‌لغندن كچمك .

Durch-laß (ـَـَ ام) ㉜ كچيرمك، صاليورمه ‖ (واپور، شمندوفر موقفلريله كوپرى وسائره‌كبى محللرده) مروره مخصوص يابيلان‌ترتيبات (ماكينه وسائره) مدخل، مخرج ‖ دخول ونفوذ .

Durch-lassen (ـَـَـَ فعمتعـ) p. ⑳ (*sép.*) كچيرمك ، كچمكه مساعده ايتمك ، صاليورمك ‖ (امتعاندن) كچيرمك ‖ dieser Stoff läßt kein Wasser durch بوقماشـدن صو كچمز ‖ (حكم) ضيا وسائره‌نك مرور وانتشارينه مانع اولمامق ، يعنى شفاف ويا ناقل اولمق .

Durch-laucht (ـَـَ وياخود ـَـَ امؤ) ㊾ پرنس وپرنسـه معادل اشخاصه مخصوص عنواندر : فخامتلو ، ذات فخيمانه‌لرى ، جنابلرى ، حضرتلرى .

Durch-laufen (ـَـَـَ فعلا—) p. ⑳ (*sép.*) عجله ايله، قوشارق كچمك ‖ جريان ايتمك ‖ (فعمتعـ) قطع مسافه ايتمك .

Durch-leben (ـَـَـَ وـَـَـَ فعمتعـ) a. ㉑ (*sép.*) و (*insép.*) (بروقتى) كوروب كچورمك ‖ (هرقنغى بروقتده) بولنمق، يشامق.

Durch-lesen (ـَـَـَ وـَـَـَ فعمتعـ) l. ⑳ (*sép.*) و (*insép.*) كاملاً اوقومق ‖ بردفعه دها اوقومق ، كوز كزديرمك .

Durch-löchern (ـَـَـَ فعمتعـ) a. ㉑ (*insép.*) دليك آچمق ، دلك ؛ دليك دشيك ايتمك . قالبور كبى ايتمك .

Durch-machen (ـَـَـَ فعمتعـ) a. ㉑ (*sép.*) دلك ‖ alle Klassen— بتون صنفلرده بولنمق ، صنفلرك كافه‌سى (ترفيعاً) كچمك ‖ تجربه ايتمك ، كچيرمك ، ياپمق.

Durch-marschi(e)ren (ـَـَـَ فعلا —) a. ㉑ (*sép.*) (برموقعدن) يورمك ، كچمك .

Durch-messer (ـَـَـَ ام) a. ㊵ (ريا) قطر .

Durch-mischen (ـَـَـَ فعمتعـ) c. ㉑ (*sép.*) ايوجه قاريشديرمق ‖ (ـَـَـَ فعمتعـ) (*insép.*) (برشيئى آخر برشيئله) تخليط ايتمك .

Durch-fallen (ـَـَـَ فعلا +) p. ⑳ بر آره‌لقـدن ، دليكدن دوشمك ‖ (مجا) (امتحاندن) دوشمك ، (انتخابده) قبول اولنمامق ‖ غائب ايتمك ، بوزولمق .

Durch-feilen (ـَـَـَ فعمتعـ) a. ㉑ (*sép.*) تورپوليه‌رك دلك ، تورپو ، اكه ايله دليك ، ياريق آچمق .

Durch-feuern (ـَـَـَ فعمتعـ) a. ㉑ (*sép.*) ايوجه ايصيتمق، قيزديرمق ‖ (فعلا+) . . . . . . آره‌سندن، آره‌لغندن آتش ايتمك ‖ (ـَـَـَ فعمتعـ) (*insép.*) ايچروسنه آتش صالمق ، سرايت ايتديرمك، طوتشديرمق ، آلولنديرمك، ياقمق.

Durch-flechten (ـَـَـَ فعمتعـ) c. ⑳ (*sép.*) بر بريشه كچيرمك ويا صارمق، كرفت ايتمك ، اورمك ‖ (ـَـَـَ) (*insép.*) das Haar mit Blumen— صاچنك آره‌سنه چيچك اورمك، صوقمق .

Durch-fliegen (ـَـَـَ فعلا-) f. ⑳ (*sép.*) آره‌لغندن اوچمق ‖ (ـَـَـَ) (*insép.*) (فعمتعـ) (مجا) einen Brief— برمكتوبى سرعتله اوقومق ، چابوجاق كوزدن كچيرمك .

Durch-fließen (ـَـَـَ فعلا-) c. ⑳ (*sép.*) آره‌سندن آقمق، جريان ايتمك ‖ (ـَـَـَ فعمتعـ) (*insép.*) اروا واسقا ايدرك كچمك .

Durch-forschen (ـَـَـَ وـَـَـَ فعمتعـ) c. ㉑ (*sép.*) و (*insép.*) پك‌درين تدقيق وتحقيق ايتمك ، كمال‌دقتله آراشديرمق، صورشديرمق ‖ —sich (فعمطا) كندوينى دنه‌مك، تجربه ايتمك، يوقلمق.

Durch-führen (ـَـَـَ فعمتعـ) a. ㉑ (*sép.*) كچيرمك ، آره‌لغندن، آره‌سنه كچيرمك ‖ (مجا) اجرا ايتمك . رسيدهٔ حسن ختام ايتمك ‖ قبول ايتديروب اجرا ايتديرمك ؛ تعميم ايتمك .

Durch-gang (ـَـَ ام) ㉛ كچش ، آره‌لغندن كچمه ، مرور ‖ (بركچيدك) كچيد محلى ‖ مرور وعبور ‖ كچيله‌جك ير ، يول ، برمحلدن آخر برمحله كچيله‌جك قپـو ويا آره‌لق ‖ hier ist kein—! بورادن كچمك ممنوعدر ! ، بورادن مرور اولنماز ! ‖ (استحكا) پوترنه .

Durch-gängig (ـَـَـَ ـ) ㉑ على‌العموم ، عموماً ، كاملاً ‖ عمومى ، عام ‖ ايچندن . آره‌سندن اوته‌يه كچيلير .

Durch-gehen (ـَـَـَ فعلا—) S. ⑳ (*sép.*) كچمك ، برطرفنـدن كيروب او برطرفدن چيقمق، دلك . كچمك ‖ قبول وتصديق اولنمق ‖ (مجا) lassen— آلديرمامق ‖ (برشخص حقنده) فرارايتمك ، صيويشمق ؛ (باركير حقنده) باشى ضبط اولنمامق، قاچمق، سواريسنى آلوب كوتورمك ‖ (فعمتعـ) die Sohlen— قوندره‌نك پنچه‌لرينى اسكيتمك، دلمك ‖ (مجا) (اكثريا ـَـَـَ) تدقيق وتحقيق ايتمك ، صحتنه ، وقوفه چالشمق ، كوزدن كچيرمك .

Durch-gehends (ـَـَـَ حا) =durchgängig .

Durch-gießen (ـَـَـَ فعمتعـ) c. ⑳ (*sép.*) آره‌سندن دوكمك ، آره لغندن آقيتمق .

Durch-greifen (ـَـَـَ فعلا +) u. ⑳ (*sép.*) الى‌طاقمق ويا كچيرمك، آره‌سندن كچيروب طوتمق ‖ (مجا) يدضبط واقتـداره بولنديرمق ، يد استبداده آلمق ‖ تشبثات قطعيه وشديده‌ده بولنمق .

Durch-gucken (ـَـَـَ فعلا+) a. ㉑ (*sép.*) (عو) آره‌لغندن باقمق وكوزتلمك .

Durch-hauen (ـَـَـَ فعمتعـ) q. ⑳ (*sép.*) اوروب ايكى پارچه ايتمك ، ايكى يه بيچمك ‖ چوكرتمك ، آچمق، يارمق،دلمك ‖ ايوجه‌كوتـكلمك ، پاصديرمه‌سنى‌چيقارمق ايصلاتمق، پاطاقلامق.

Durch-sägen (ست و ست فعمتع) a. (21) (sép.) و (insép.) دستره ایله کسمك ، ایکی‌یه بیچمك .

Durch-scheuern (ست فعمتع) a. (21) (sép.) آشندیرمق ، دریسنی یوزمك ‖ (ست فعمتع) (insép.) ایوجه تمیزلمك ، اوغمق .

Durch-schieben (ست فعمتع) f. (20) (sép.) آره‌سنه سورمك .

Durch-schießen (ست فعلا +) c. (20) (sép.) آره‌لغندن آتش ایتمك ‖ (فعلا —) یلدیرم کبی بر سرعتله کچمك ، بر یره آتش کبی کیتمك ‖ (فعمتع ست) (insép.) اوق ایله (تفنك وامثالی) دلمك ‖ بشقه برشیئله دلمك ، صوقمق ‖ کتاب یاپراقلری آره‌سنه بیاض کاغد (یاپراق) یاپشدیرمق ، (قومق) ‖ (مطبعه) سطر آره‌سنی بوش براقمق (آنترلین قومق) .

Durch-schiffen (ست فعلا —) a. (21) (sép.) آره‌سندن کمی ایله کچمك ‖ (ست فعمتع) (insép.) (سفینه واشخاص حقنده) کچمك ؛ قطع ایتمك .

Durch-schimmern (ست فعلا +) a. (21) (sép.) آره‌لغندن، کیروسندن پارلایه‌رق کورنمك ، پارلدایه‌رق کورنمك‖ (ست فعمتعد) (insép.) آره‌سنی، ایچنی خفیف برضیا ایله اضائه ایتمك ، دروننه ضعیف برضیا دوشورمك .

Durch-schlagen (ست فعلا +) r. (20) (sép.) ایچنه ، آره‌سنه نفوذ ایتمك ، کچمك (کاغد حقنده مرکبی) ایچمك ، چکمك ‖ (مطبعه) فنا باصلمق ، بوزلمق ‖ sich— (فعمطا) کندویه یول آچمق ‖ کچینوب ، یاشایوب کیتمك ‖ (ست ونادراً ست فعمتع) (sép.) و (insép.) = durch= prügeln ‖ (فعمتع) اوروب آچمق ، یارمق ودلمك .

Durchschlags-Kraft (ست امؤ) (49) (sans pl.) —eines Geschosses (فن اسلحه) برمرمینك قوهٔ نفوذیه‌سی .

Durch-schleichen (ست فعمتع) u. (20) (sép.) sich— (فعمطا) سورونه‌رك ، سورتونه‌رك کچمك، کیرمك‖ صیویشمق ‖ (فعمتع ست) (insép.) کیزلوجه بریردن کچمك ، خفیاً برموقعدن صاوشمق .

Durch-schlitzen (ست و ست فعمتع) c. (21) (sép.) و (insép.) یارمق ، شق ایتمك، ییرمق .

Durch-schneiden (ست و ست فعمتع) u. (20) (sép.) و (insép.) اورته‌سندن کسمك یارمق، کسه‌رك ایکی‌یه بولمك ، ایکی‌یه بیچمك ‖ (ست فعمطا) sich— تقاطع ایتمك .

Durch-schnitt (ست ام) (38) یاریق ، ییریق ، کسیم ، کسیك ‖ حفر ‖ مقطع عمودی ‖ پروفیل ‖ برشیئك وسطیسی ؛ (تجا) حساب متوسط ‖ im— (حا) وسطی اوله‌رق .

Durch-schnittlich (ست ص) (21) وسطی ‖ (حا) = im Durch-schnitt وسطی اوله‌رق .

Durch-schwimmen (ست فعلا —) c. (20) (sép.) و (ست فعمتع) (insép.) یوزه‌رك ، سبح ایدرك کچمك‖ یوزه‌رك قطع ایتمك ، آشمق .

Durch-sehen (ست فعلا +) l. (20) (sép.) آره‌سندن باقمق ‖ آره‌لغندن کورمك ‖ (ست و ست فعمتع) (sép.) و (insép.) آره‌سنه ، آره‌لغنه باقمق ، وبرای تدقیق کوز کزدیرمك؛ وتفتیش ایتمك .

Durch-müssen (ست فعلا +) c. (22) بریردن (مروره) کچمکه مجبور اولمق .

Durch-mustern (ست و ست فعمتع) a. (21) (sép.) و (insép.) بربرینی متعاقب کوزدن کچیرمك ، معاینه وتفتیش ایتمك .

Durch-nagen (ست و ست فعمتع) a. (21) (sép.) و (insép.) اشه‌رك (طرمالیه‌رق) دلمك ، اشه‌رك دلیك ، کچید ، یول آچمق .

Durch-nässen (ست وست فعمتع) c. (21) (insép.) و (sép.) ایچنه صو کچیرمك ، ایصلاتمق ، صویه باصمق، ابلال ایتمك .

Durch-nehmen (ست فعمتع) d. (20) (sép.) برشیئله اشتغال ایتمك ‖ افاده وایضاح ایتمك ‖ تکرار ایتمك .

Durch-peitschen (ست فعمتع) c. (21) (sép.) قامچیلامق، قرباچلامق ‖ (عمو) (ست و ست) (sép.) و (insép.) کال سرعتله قطع مسافه ایتمك ‖ عجله ایله یاپمق کورمك ‖ (ست) (insép.) (روزکار حقنده) شدتله اسمك ، آلت اوست ایتمك ؛ اسرکن اوتمك .

Durch-prügeln (ست فعمتع) a. (21) (sép.) ایوجه کوتکلمك ، اشك صودن کانجه‌یه قدر طیاق آتمق .

Durch-rasen (ست فعلا +) c. (21) (sép.) کال سرعت وشدتله کچمك ‖ (ست و ست فعمتع) (insép.) و (sép.) چیلدیرمشجه‌سنه (کال شـدت ، حدت وغضبله) قوشوب کچمك ، کچمك ، آشمق ‖ سرعت فوق العاده ایله برشیئی اتمام ایتمك .

Durch-räuchern (ست فعمتع) a. (21) (sép.) ایوجه دومانی، بخارینی چیقارمق ‖ دومانده قوروتمق ‖ (ست) (insép.) توتسیلمك ، دومان ایچنده براقمق، دومانه بوغمق ، قوقوتمق .

Durch-regnen (ست فعیکشخص +) b. (21) (sép.) (یغمور) یاغوب کچمك ، نفوذ ایتمك ‖ دوامیلی اوله‌رق یاغمق مثلا es hat die ganze Nacht durchgeregnet بتون‌کیجه یغمور یاغدی (یعنی کیجه‌نك بتون امتدادنجه یغمورکسلمدی) ‖ (فعمتع) ایوجه یاغوب ایصلاتمق مثلا „ich bin ganz durch(ge) regnet یغمور کیکاریمه وارنجیه دکین کچدی ، ایوجه ایصلاندم ، یاغمور ایلیکیمه کچدی .

Durch-reisen (ست فعلا —) c. (21) (sép.) سیاحتده بریردن ، برموقعدن کچمك ‖ (فعمتع ست) (insép.) سیاحتله بریری کچمك ، سیاحت ایدرك برموقعی ، برجواری، برمملکتی طولاشمق ، کزمك .

Durch-reißen (ست و ست فعمتع) b. (20) (sép.) و (insép.) اورته‌سندن یرتمق، ییرتوب پارچه‌لمق، براوجندن او براوجنه دکین ییرتمق‖ (ست فعلا —) (sép.) ییرتلمق، ییرلمق ، قیرلمق .

Durch-reiten (ست فعلا—) u. (20) (sép.) صورت اخباریه ماشبسیله‌صورت امریه‌سی. (21) b. بارکیرله‌کچمك‖ ein Pferd— بارکیری (اکرله) اورمق ‖ seine Hose— پانطولونی (آته بینه بینه) آشندیرمق ‖ بر بارکیری (بینه بینه) تربیه ایتمك ‖ (ست فعمتع) (insép.) بارکیردن اورلمق‖ sich— (فعمطا) بارکیرله قطع ایتمك .

Durch-seihen (ستت فعلا —) a. ㉑ (sép.)
صیزمق ، سوزلمك ، ترشیح ایتمك ‖ (ستت و ستت فعمتع)
(sép.) و (insép.) سوزمك ، سوزکچدن کچیرمك ،
صیزیرمق ، تقطیر ایتمك .

Durch-setzen (ستت فعمتع) c. ㉑ (sép.) اجرا
ایتدیرمك ، تعمیم ایتمك ، قبول ایتدیرمك ، دیدیکنی یاپدیرمق ،
موفق اولمق ؛ بتورمك ‖ (ستت فعمتع) (insép.) آره‌سنه‌قومق ،
قوشمق .

Durch-sichtig (ستت ص) ㉑ شفاف (کذا مجا) ،
ایچنده ، کیروسنده اولانی کوستررر اولان ‖ آچیق ، براق .

Durch-sickern (ستت فعلا —) a. ㉑ (sép.)
(مرا . durch-seihen) .

Durch-sieben (ستت وستت فعمتع) a. ㉑ (sép.)
و(insép.) قالبورلمق ، الـمك ، تدقیق ایتمك .

Durch-spießen (ستت و ستت فعمتع) a. ㉑ (sép.)
و(insép.) دورتوب او برطرفندن چیقارمق ، شیشلمك .

Durch-sprengen (ستت فعلا —) a. ㉑ (sép.)
درت نعلله کچمك ‖ (ستت فعمتع) (insép.) (برمسافه‌یی)
درت نعلله قطع ایتمك .

Durch-springen (ستت فعلا —) a. ⑳ (sép.)
آره‌سندن ، آره‌لغندن ، آتلامق ، صیچرامق ، چیقمق ‖ بسبتون
ییرتلمق ، یارلمق ‖ (ستت فعمتع) (insép.) آتلایه‌رق
صیچرایه‌رق آره‌سندن کچمك ، قطع ایتمك .

Durch-stänkern (ستت و ستت فعمتع) a. ㉑ (sép.)
و (insép.) (عو) قوقوتمق ، تعفین ایتمك .

Durch-stechen (ستت فعمتع) b. ⑳ (insép.) بر
شیشله دلمك : صوقمق ، صاپلامق ‖ (مودل ایچون) ایکنه‌لمك ‖
(فعلا +) آره‌لغندن چیقمق ، ییرتوب ، دلوب چیقمق ‖
(ستت فعمتع) (sép.) ایکنه‌یی ، قلنجی برشیشه صاپلامق ،
صوقوب اوته‌سنه کچیرمك .

Durch-stecken (ستت فعمتع) a. ㉑ (sép.) صوقمق ،
صاپلامق .

Durch-stich (ستت ام) ㊳ =durch-stechen ‖ دلینان
یر ، محل ‖ (تحت‌الارض) تونل ‖ (شمندوفرده) حفر ، یارمه .

Durch-stöbern (ستت وستت فعمتع) a. ㉑ (sép.)
و (insép.) اجرای حفریات ایتمك ، آراشدیرمق .

Durch-stoßen (ستت فعمتع) p. ⑳ (sép.) ایتوب ،
قاقوب صوقمق ، قاقوب دلمك .

Durch-strahlen (ستت فعلا +) a. ㉑ (sép.)
ضیاسنی آره‌سنه کچیرمك ‖ (ستت فعمتع) (insép.) ضیاسیله
اضائه ایتمك .

Durch-streichen (ستت فعمتع) u. ⑳ (insép.)
= aus-streichen ‖ آره‌سندن کچمك ‖ چیزمك ، بوزمق ‖
قطع مسافه ایتدیرمك ‖ (روزکارحقنده) —(die Straße)
(صوقاغی) سیلوب صاووروب کچمك ، بر باشندن دیکر باشنه
دکین اسوب کیتمك .

Durch-streifen (ستت و ستت فعمتع) a. ㉑ (sép.)
و (insép.) = durch-streichen ‖ (باغ ، صارغی ، پرواز)
قوردله ایله تجهیز ایتمك .

Durch-studi(e)ren (ستستت فعمتع) a. ㉑ (sép.)
وبرشیئی غایه‌سنه وارنجیه دکین تحصیل وتعلیم ایتمك ‖ (die

—Nächte) (کیجه‌لری صباحلره وارنجیه دکین) چالشمق ،
تحصیل ایتمك ‖ تدقیق ایتمك .

Durch-suchen (ستت وستت فعمتع) a. ㉑ (sép.)
و(insép.) آراشدیرمق ، تجسس ایتمك ؛ برای زیارت (سیر
ایتمك اوزره) آرایوب بولمق ‖ (ع) تحری وتجسس ایتمك ،
کشف ایتمك ‖ —den Boden سوندملق .

Durch-trieben (ستت ص) ㉑ (sép.) بوزوق ،
اخلاقسز ، مسلکسز ‖ قورناز ، شیطان ، عقللی ، مدقق .

Durch-wachen (ستت دها فصیح اوله‌رق : ستت فعمتع)
a. ㉑ (sép.) و(insép.) —die Nacht صباحه دکین
اویومیه‌رق (کوزقرپمیه‌رق) نظارت ایتمك ، کوزلمك ، بکلمك .

Durch-wagen (ستت فعمطا) a. ㉑ (sép.) (—sich)
برشیدن ، بریردن ، برموقعدن کچمکه جسارت ایتمك .

Durch-wandeln (ستت فعلا —) a. ㉑ (sép.)
و(ستت فعمتع) (insép.) یایا اوله‌رق ، یورویه‌رك کچمك ،
قطع ایتمك ، کزمك ، طولاشمق .

Durch-wandern (ستت فعلا —) a. ㉑ (sép.)
و(ستت فعمتع) و (فعلا ±) (insép.) سیاحت ایدرك کچمك
،قطع ایتمك .

Durch-weg (ستت ام) ㊳ کچید ، ممر .

Durch-weg (ستت و ستت حا) دائما وهروقت ، هر یرده ؛
کاملاً ، بلا استثنا ، کافه‌سی ، هپسی .

Durch-weichen (ستت و ستت فعلا —) a. ㉑ (sép.)
و(insép.) یموشامق ‖ (فعمتع) یموشاتمق ؛ ایصلاتوب
یموشاتمق ، ایوجه ایصلاتمق .

Durch-wintern (ستت وستت فعمتع) a. ㉑ (sép.)
و(insép.) قیشین بسلمك ، قیشلاتمق ‖ اکثریا (ستت فعلا+)
قیشلامق ، قیشه طیانمق .

Durch-wollen (ستت فعلا +) a. ㉑ (sép.)
کچمك استمك .

Durch-zählen (ستت و ستت فعمتع) a. ㉑ (sép.)
و(insép.) باشدن آشاغی صایمق ، صایوب بترمك .

Durch-zeichnen (ستت فعمتع) c. ㉑ (sép.) صمان
کاغدی ایله قوپیه ایتمك ‖ قالب چیقارمق .

Durch-ziehen (ستت فعمتع) f. ⑳ (sép.) چکمك ،
برمحلدن کچیرمك ، کچیروب چکمك ‖ برخط چیزمك ویا چکمك ،
(بر خط ایله) آییرمق ، فصل ایتمك ‖ (فعلا —) durch
برمملکتدن کچمك ، مرور ایتمك ، برطرفندن ein Land—
کیروب اوبرطرفندن چیقمق ، براوجندن اوبراوجنه قدر کزمك ‖
(ستت فعمتع) (insép.) یایلمق ، انتشار ایتمك .

Durch-zoll (ستت ام) ㉛ مروریه کمرکی (رسمی) .

Durch-zucken (ستت فعمتع) a. ㉑ (insép.)
(یلدیرم کبی) کچمك ‖ (مجا) صارصمق ، تیترتمك ، اویناتمق .

Durch-zug (ستت ویاخود ستت ام) ㉛ چکمه ، کچیرمه ‖
کچمه ، مرور .

Dürfen (ستت فعلا +) c. ㉒ اجتسار ، جرأت ایتمك ‖
(اقتدار ، مساعده ومأذونیتی حائز بولنمق) hier darf nicht
geraucht werden بوراده توتون ایچمك ممنوعدر ‖ darf
ich bitten ? مساعده ایدرمیسکز ؟ ‖ لطفاً ، احسان ایدر-
میسکز ؟ آلیرمیسکز ؟ ویررمیسکز ؟ والخ ‖ ich darf nur
daran denken, so gerathe ich in Wuth آنی دوشونور
دوشونمز قیزمغه باشلایورم ، خاطریمه کلنجه جانم صیقیلیور .

Dürftig (⏑⏑ ص) (24) لزوملی ، احتیاجلی ‖ آز ، غیر کافی ‖ یوقسوللی ، فقیر ، بیچاره

Dürr (⏑ ص) (21) قورو (کذا مجا) ‖ قوراق ‖ قوپ قوری ، پك ضعیف .

Dürre (⏑⏑ امؤ) (53) (*sans pl.*) قوراقلق، صوسزلق (کذا مجا) ‖ ضعیفلك .

Dürrsucht (⏑⏑ امؤ) (49) (طب) قحول ، تهلکه .

Durst (⏑ ام) (38) (*sans pl.*) صوسزلق ، صوصامه. حرارت ‖ (مجا) آرزو ، صوصامه ‖ —löschend (ص) حرارت سوندیران .

Dursten, dürsten (⏑⏑ فعلا +) b. (21) صوصامق : آغزی قوریمق ، حرارت باصمق ‖ (مجا) صوصامق .

Durstig (⏑⏑ ص) (21) صوصامش اولان ، حرارتی اولان .

Dusel (⏑– ام) a. (40) (*sans pl.*) (عمو) باش دونمه‌سی، سرسملك : طالغینلق اویوشقلق ‖ خیال ‖ بخت وطالع.

Düster (⏑– ص) (21) قرانلق ، مظلم ‖ یوزی کولمز ، صورتسز .

Düte, Dute (⏑– امؤ) (53) کاغدکلاه ، دوات .

Dutzend (⏑⏑ الا) (38) [لاتینجه] دوزینه ، اون ایکی پارچه‌دن مرکب) دسته : طاقم .

Duzen (⏑– فعمتع) c. (21) و (—sich فعمطا) سن ایله قونوشمق ، سز یرینه سن دیمك ، تکلیفسز اولمق ، سنلی بنلی کوروشمك .

Dynamometer (⏑–⏑⏑⏑ ام) a. (40) [روم] (حکم) قوت اولچمکه مخصوص آلت، مقیاس القوه .

Dysenterie (–⏑⏑⏑ ام) (49) [روم] (طب) دوصانطریا ، عفونت امعا ، اسهال ، قانلی باصور .

E.

E (– الا) (55) آلمان الفباسنك بشنجی حرف وحروف صوتیه‌سنك ایکنجیسیدر ‖ (حرند) (آغلارکن) او ‖ (استکراه مقامنده) اوه ‖ (استغراب ایچون) آی .

Ebbe (⏑⏑ امؤ) (53) (بحر) جزر ‖ (مجا) چکامه ، بوشالمه es ist — in seinem Geldbeutel کیسه‌سی بوش ، پاره‌سی صوینی چکمش ، چکدی ‖ —und Fluth (بحر) مد وجزر .

Eben (⏑– ص) (24) دوز ، اینیشی یقوشی اولمیان ، مستوی : اووه ‖ (مجا) مناسب ، موافق ‖ —er Faden (ام) یوقاریدن آشاغی‌یه عین تخنده اولان وپروسز بولنان ، دوزکون ، یاغ کبی ‖ so— عین وجهله ، کبی ، اویله ، اولقدر so reich als edelmüthig— کبار اولدیغی کبی زنکینده ، هم زنکین هم نجیب ‖ —deswegen (حرعا) اشته اصل آنك ایچون ، آندنطولایی ‖ —bürtig (ص) (ولادت جهتندن) مساوی ، عین حق وصلاحیته مالك اولان ‖ —falls (حا) بووجهله ، اویلهجه، کذلك ‖ —holz (الا) آبانوز (آغاجی) —maß (الا) حسن اندام ، بویی بوسی کوزل اولمه ، سوکاون کبی .

Eben (⏑– الا) b. (40) [روم] نادراً مستعمل و (*sans pl.*) ابانوس ، سانسم .

Eb(e)ne (⏑(⏑)– امؤ) (53) دوزلك یر : اووه ‖ سطح مستوی ‖ schiefe— (امؤ) سطح مائل .

Eb(e)nen (⏑(⏑)– فعمتع) b. (21) و —sich (فعمطا) دوزلتمك ، تسویه ایتمك ‖ دوزلنمك ، مستوی اولمق .

Ebenheit (–⏑– امؤ) (49) مساویلك ‖ دوزلك ‖ پرداخلیلق .

Eber (⏑– ام) a. (40) یبان خنزیرینك (ارککی) ‖ عادی (ارکك) خنزیر ‖ —esche (امؤ) (نبا) (یبانی) اووز آغاجی ، شجر غبیرا .

Ebräer (⏑–) (مرا . Hebräer) .

Ebresche (⏑⏑– امؤ) (53) (نبا) Eber-esche= .

Echo (–– وعمو –⏑ اخامؤ) (*inv.*) (اساطیر) بونامده بر پری ‖ (الا) (56) صدای منعکسه، صدانك عکس ایتدیکی محل ‖ آغیز خفاقی .

Echt (⏑ ص) (21) خاص ، خالص ، صحیح : طوغری ، حقیق: نقصانسز، بلاقصور : ایو .

Eck (⏑ الا) (38) کوشه‌لی ، زاویه‌لی اولان شکل ‖ über — bringen دفع ایتمك، صاومق ، آتلامق، قالدیرمق ‖ —haus (الا) کوشه باشنده اولان او ‖ —fenster (الا) کوشه پنجره‌سی ‖ —stein (ام) کوشه طاشی .

Ecke (⏑⏑ امؤ) (53) کوشه ، کوشه باشی ‖ زاویه ‖ um die— bringen (اشیا حقنده) یوق ایتمك ، دفع ایتمك ‖ (اشخاص حقنده) آشیرمق ، نفی ایتمك ، یوق ایتمك ، اولدیرمك، تلف ایتمك ، محو ایتمك .

Ecker (⏑⏑ امؤ) (53) Eichel= .

Eckig (⏑⏑ ص) (21) کوشه‌لی ، زاویه‌لی، چیقینتیلی .

Ecuador (–-- اخالا) (56) خط استوا .

Edel (⏑– ص) (21) [Adel] کبار ، اصیل ، نجیب ، شریف ‖ ظریف ‖ آغیر ‖ (نباتات وسائره حقنده) یبانی اولمیان ‖ Edele(r) (ام) (24) اصیلزاده ‖ ادیب، اصیل کیمسه ‖ —bürtig (ص) اصیل ‖ —stein (ام) جوهر، مجوهر .

Eden (⏑– الا) (56) (*sans pl.*) [عبر] یریوزنده‌کی جنت، عدن ‖ (کذا مجا) ‖ —duft (ام) جنت قوقوسی .

Edi(e)ren (⏑–- فعمتع) a. (21) [لاتینجه] نشر واعلان ایتمك .

Edikt (⏑–ا لا) (38) ‖ نظام، ترتیب ‖ امر، اراده ، فرمان، بیورلدی .

Edle(r) (مرا . edel) .

Effekt (⏑⏑ ام) (38) [لاتینجه] تأثیر ، حکم ‖ اثر ‖ اجرا ‖ نتیجه ‖ اشیا ، البسه .

Effektiv (⏑⏑⏑ ص) (21) [لاتینجه] حقیق، بالفعل ‖ فاعل ‖ موجود ‖ —kraft موجود حقیق، مقدارحقیق، قوهٔ موجوده ،

Effet (فرانسزجه تلفظ ا لا) (56) [فر] —geben (بلاردو اویونده) تأثیرمعلومی ویره‌جك صورتده دورتمك .
Ege ‚ **egen** (مرا . Egge ‚ eggen) .
Egel (ـُـ ا م) a. (40) Blut-egel
Egge (ـُـ ا مؤ) (زرا) (53) ترلاطوپراغنی قاریشدیرن سورکی ‖ طرابزان ، پارمق قپو ‖ چوقه کناری ‖ صیغلق محل ، صیغ .
Eggen (ـُـ فع متع وفع لا +) a. (21) اکین سورکیسیله قاریشدیرمق اوزره چفت سورمك .
Ego-ismus (ـُـ ـ ا م) (45) [لاتینجه] منفعت پرستلك .
Eh (ـَ حرند) [فر] اه ، ای ، آی ‖ هی ، یاهو ، بکا باق .
Eh ‚ **ehe(r)** (ـَ ، ـُـ حا) اول ، اولجه ، مقدما ‖ je—er desto besser نقدر ایرکن (اول) اولورسه اولقدر ایودر ، نقدر چابوق بیترسه اونسبتده ایودر .
Ehe (ـُـ امؤ) (53) ازدواج ، تأهل ، اولنمه ‖ نکاح دوکون ، ولیمه ‖ —fähig (ص) بالغ ، بالغه ‖ —leute (جمع) قاری قوجه ‖ —paar (ا لا) کابین کوکی ‖ —stand (ا م) اولیلك (حالی) .
Ehe-dem (ـُـ حا) =ehemals .
Ehelich (ـُـ ص) (24) تأهل وازدواجه منسوب ، متعلق ‖ (علی الخصوص) زوجه منسوب اولان .
Eh(e)-mals (ـُـ حا) اسکیدن ، مقدما ، اولدن ، اولجه .
Ehern (ـُـ ص) (42) توتجدن ، توتجدن معمول ‖ (کذا مجا) .
Ehr... (...ـُـ) (ناموس ، حیثیت ، وقار اعتبار ، شان) —furcht (ا مؤ) کال درجه تعظیم واعتبار ، صایغی ‖ —geiz (ا م) طمع وحرص (شرف ، شان ، منصب ایچون) ‖ —liebe (ا مؤ) بغایت ناموسلیلق ، صفوت ، استقامت ، صداقت ‖ —los (ص) ناموسسز ، آلچق ‖ —verlust (ا م) حقوق مدنیه‌دن اسقاطله مجازات ، اسقاط مدنیت .
Ehrbar (ـُـ ص) (21) عفیف ؛ مستقیم ، صادق ؛ ناموس وحیثیتلی ‖ شایان احترام .
Ehre (ـُـ امؤ) (53) شان ، شرف وفضیلت ‖ سعادت ‖ auf—! ناموسمه قسم (ایدرمکه) ایدرم ! ‖ عرض ، ناموس ‖ عزت ، اعتبار ، احترام ، حرمت ورعایت .
Ehren (ـُـ فع متع) a. (21) تشریف وتفضیل ایتمك ‖ تعظیم واحترام ایتمك ، رعایتده بولنمق .
Ehren... (...ـُـ) —gericht (ا لا) قدر واعتبار وحیثیته دائر اولان محکمه ‖ —bezeigung (ا مؤ) ویاخود —bezeugung (ا مؤ) رسم تعظیم ، رسم سلام ، تمنا ‖ —reich (ص) شرف وفضیلتله مالامال ‖ —voll (ص) پك شرفلی ، پك بیوك ‖ —wort (ا لا) ناموسه ویریلان سوز .
Ehrlich (ـُـ ص) (24) ناموسلی ، حیثیتلی ؛ طوغری ، مستقیم ، عرضلی ، عفیف .
Ehrlichkeit (ـُـ ا مؤ) (49) (*sans pl.*) طوغریلق ، استقامت ؛ عفت .
Ei (ـَ حر ندا) (تعجب) آی ، وای ، های ، آه ، هله ، باق ... الخ .
Ei (ـَ الا) (27) [قدیم آلمانجه agi] یومورطه ، بیضه ‖ —dotter (ا م) (ا لا) یومورطه صاریسی ‖ —linie (ا مؤ) بیضی .
Eibe (ـُـ ا مؤ) (53) (نبا) پورصوق آغاجی ، شعبرقضم .
Eibisch (ـُـ ا م) (53) (نبا) ختمی ، کل خاتم .

Eich (ـَ ا مؤ) (49) عیار اولچکی .
Eiche (ـُـ) (53) (نبا) میشه ، میشه آغاجی .
Eichel (ـُـ امؤ) (53) [Eiche] میشه میوه‌سی ، قوزاغی ، پلاموط ‖ ذکر باشی .
Eichen (ـُـ ص) (24) میشه ، میشه‌دن معمول ومصنوع .
Eid (ـَ ا م) (38) یمین ، قسم ‖ —leistung (ا مؤ) یمینك ادا ورسم اجراسی ، یمین ایتمه .
Eidam (ـُـ ا م) (38) کوکی ، داماد ‖ قزینك پدری .
Eidechse (ـُـ امؤ) (53) (ناطبیعه) ضب ، کلر ، کرتنکله .
Eier... (...ـُـ) (یومورطه کلمه‌سنك جمعی) ‖ —markt (ا م) یومورطه بازاری ‖ —brot (ا لا) سودلی ویومورطه‌لی چورك ‖ —kuchen (ا م) چلبیر ، قیغانه ، اوملت ‖ —stock (ا م) (تشر) یومورطلیان حیواناتك یومورطه‌لرینك حاصل اولدیغی محل .
Eifer (ـُـ ا م) a. (40) (*sans pl.*) سعی وغیرت ، جهد ، صواشمه ، جبالامه ‖ تلاش ‖ blinder—schadet nur العجلة من الشیطان ‖ —sucht (ا مؤ) استرقاب ، حسد ؛ چکه‌مامه ، قیصقانمه ‖ غبطه ‖ حرص ، طمع ‖ —süchtig (ص) قصقانج ؛ حسود ‖ مشتاق ومترقب ‖ غبطه کش .
Eifern (ـُـ فع لا +) a. (21) حدت وغضب ایتمك ‖ بری علیهنه تحریك وتشویق ایتمك ‖ رقابت ایتمك ، برشیدلطولایی رقابتاً جهد ایتمك ‖ جهد وغیرت ایتمك ، بذل مقدرت ایتمك ، مساعیده بولنمق .
Eifrig = **eiferig** (ـُـ ، ـُـ ص) (24) غیرتلو ، ساعی ، چالشقان ‖ کمال آرزو وخواهشله ‖ غبطه کش اوله‌رق .
Eigen (ـُـ ص) (24) [قدیم آلمانجه eigan = مالك ومتصرف اولمق] کندی ، کندینك ، کندینه منسوب .. الخ ‖ —er Macht قوهٔ ذاتیه ‖ Das ist mein— بوبنم کندیمدر ، بو بنم مالمدر ، تصرف وتملکمده در ‖ (ضرمثل) ein—er Herd ist Goldes werth کشینك کندی کومسی کندینه التك کوشکندن یکدر ‖ خصوصی ، یبانجی ، تحف ‖ تحف طبیعتلی ، مراقلی ‖ توهوس .
Eigen.. (...ـُـ) [eigen] —artig (ص) صورت خصوصیه ده ، غریب ، تحف برطرزده ، بشقه برشکلده ‖ —händig (ص ، حا) بالذات ، کندی الیله ‖ —lob (ا لا) کندو کندوینی مدح ، شیطان کبی کندوینی بکنوب اومه ‖ —nutz (ا م) منفعت شخصیه ‖ منفعت پرستلك ‖ —sinn (ا م) مراقلی ، طبیعت خصوصیه ‖ دیك باشلیلق ، عنادجیلق .
Eigens (ـُـ حا) صورت مخصوصه‌ده ‖ قصداً ، مخصوص .
Eigenthum (ـُـ ا لا) (25) (*sans pl.*) مالکیت ، تملك ، تصرف ‖ مال ، ملك ‖ (نادراً) حق تصرف .
Eigenthümer (ـُـ ا م) a. (40) مال صاحبی .
Eigenthümlich (ـُـ ص) (24) خاص ، مخصوص ‖ ذاتی ، اوز ‖ غریب ، تحف ، عجیب .
Eigentlich (ـُـ ص ، حا) (24) حقیق ، اصلی ، عینیله ‖ حقیقةً ، اصلاً ، حقیقتده ، اصلنده .
Eignen (ـُـ فع متع) و sich— (فع مطا) b. (21) مناسب ، موافق وشایان اولمق ، یاراشیر ، جسبان اولمق ، اویمق ، یارامق ‖ geeignet (اسم مفعول وصفت) (24) مناسب ، موافق یارار ، ، اویار .

Ei-jawohl! (ـ ـ حرند) البته ، نه ظن ایتدك یا !

Eil... (...) = [Eile] gut — (الا) سرعت واپوری ... الخ ایله کوندریلان اشیای تجاریه ‖ bote — (ام) تاتار ‖ marsch — (ام) صیق یورویش، سیرسریع .

Ei-land (ـ الا) (25) اطه ‖ ابنیه اطه‌سی .

Eile (ـ امؤ) (53) (*sans pl.*) عجله ، تلاش ‖ آتیکلك ، چویکلك ، چابوقلق ، سرعت .

Eilen (ـ فع مطا وفع لا ±) a. (21) عجله وتلاش ایتمك ‖ عجله وتلاش و سرعت ایله کاوب کیتمك ، یاپمق ‖ Das eilt بو ایش چابوق یاپلیدر ، بونك پك لزومی وار ‖ Jemandem zu Hülfe— برینه یاردم واعانه‌یه قوشمق وشتاب ایتمك .

Eilends (ـ حا) علی العجله .

Eilig (ـ ص) (24) عجله و تلاشلی ‖ صیقشمش ، چابوق یاپلمسی لازمکلان ، لزوملی اولان ، چابوق .

Eimer (ـ ام) a. (40) قوغه ‖ غووه ، غواطه ‖ (مایعات اولچیسی) اولچك .

Ein (ـ ص اعد اصا) a. (24) ، ein (م) ، eine (مؤ) ، Eins (لا) a. (24) بر ، احد ، یك ‖ تك ، یکپاره ‖ ein (*inv.*) بر ؛ (امؤ) (49) (برعددینك صورت تلفظی) برعددی ‖ (حرتعر غیرمعین) solch ein Mann بویله برحریف ، بویله برآدم ‖ was für—Unglück! آمان نه ، نصل فلاکت بو ! آمان (یارب) نه بد بختلقدر بو ! ‖ (ضمیر غیرمعین) Einer von Euch ایکزدن بری ، بریسی .

Ein (ـ حا) ایچری ، آره‌سندن اورته‌سنه .

Ein„... (...) = [ein] bändig — (ص) یالکز برجلددن عبارت ‖ pfünder — (ام) (ع) برقوندلق طوپ ‖ spurig — (ص) تك یوللی ‖ fach — (ص) عادی ، بردرلو (کذا مجا) ‖ عادی ، بسیط ، قولای ، معتدل ، مغالطه‌سز ، ساده ‖ falt — (امؤ) ساده‌لك ‖ بونلك ، آحمقلق ، عقلسزلق ، شاشقینلق ‖ fältig — (ص) عادی ، بسیط ، ساده ‖ آحمق ، عقلسز ، بدلا ؛ چوجق کبی ‖ händig — (ص) چولاق ، تك قوللی ‖ تك ال ایله ‖ horn — (الا) (حیوان موهوم) کرکردان ، ضرتیت ‖ hellig — (ص) متفق علیه ، اتحاد آرا ایله مقرر ، متفق الآرا ‖ jährig=Freiwilliger — (ع) (ام) کوکللو اوله‌رق عسکرلکه کیروب مصارفی کندینه عائد اوله‌رق برسنه خدمت ایدن عسکر ، کوکللو ‖ mal eins — (ریا) (بردفعه بر ، برکره بر) کرات ‖ samig — (ص) (بنا) وحید البزر ‖ seitig — (ص) برطرفلی ، یالکز برطرفده اولان یالکز برطرفدن واقع اولان ، بر یوزلی ‖ سطحی ، اوستون کورو یالکز بردرلوشیئله مشغول اولان ‖ بردرلو ‖ siedler — (ام) اهل وحدت ، کوشه نشین ، منزوی ، کشیش ‖ spänner — (ام) تك بارکیرقوشولو عربه ‖ stimmig — (ص) یك صدا ، هب بر آغزدن ‖ stöckig — (ص) برقاتلی (خانه) ‖ tägig — (ص) برکونلك ، برکون مدتجه ‖ sylbig — (ص) برهجالی ‖ (مجا) آزسویلر ، سکوتی ‖ tönig — تك صدالی ‖ (مجا) ایصسز ، سس‌سز ، سکوتی ‖ هرکون ، هروقت عینی اولان ‖ (ادات) فعل ایله برلشدکده دائما (*sép.*) و a. (23) مودلنه کوره تصریف اولنور .

Ein-ander (ـ حا) بر برنی ، بربرینه ، بربرله ... الخ .

Ein-arbeiten (ـ فع متع) b. (21) (*sép.*) کذا sich— (فع مطا) ایوجه اوکرنمك ، کنهنه واقف اولمق ، آلشمق ، قوردی اولمق ‖ کیرمك ‖ صوقمق .

Ein-äschern (ـ فع متع) a. (21) (*sép.*) کوله منقلب قیلمق ‖ (کیمیا) ترمید ایتمك .

Ein-athmen (ـ فع متع) b. (21) (*sép.*) ایچنه چکمك ، تنفس ایتمك .

Ein-balsami(e)ren (ـ فع متع) a. (21) (*sép.*) تحنیط ایتمك ، مومیالمق ‖ تعطیر ایتمك .

Ein-bauen (ـ فع لا +) و sich— (فع مطا) a. (21) (*sép.*) (آری حقنده) برشیئك ایچروسنه یرلشمك ‖ (مجا) کیزلنمك ‖ (فع متع) ایچروسنه بنا ایتمك ، ایچروسنی یاپمق .

Ein-begreifen (ـ فعمتع) u. (20) (*sép.*) داخل حساب ایتمك ‖ ein-begriffen (اسم مفعول وصفت) (24) داخل حساب .

Ein-behalten (ـ فعمتع) p. (20) (*sép.*) (معاشدن) کسمك ، (معاشی) آلیقومق .

Ein-berufen (ـ فع متع) q. (20) (*sép.*) مقامنه دعوت ، جلب ایتمك ‖ (ع) جمع وجلب ایتمك ، طوپلامق .

Ein-biegen (ـ فع متع) —etwas sich (فع مطا) f. (20) (*sép.*) ایچری طوغری بوکمك ، اکمك ؛ ایچری بوکولمك ، اکلمك ‖ (فع لا —) بوکولمك ؛ کیرمك ، قیوریلمق .

Ein-bilden (ـ فع متع) b. (21) (*sép.*) sich— (فع مطا) قوروتی کچمك ، تخیل ایتمك ؛ ادعاسنده بولنمق ؛ هردرلو دوشنمك ؛ کندوبی آدم ظن ایتمك ، قوروتی کچمك ، کندوبی بکنمك ‖ ein—gebildet (ص) قوروتی ایدلمش ، اصلی اولمیان خیال ‖ خودبین ، کندینی بکنمش .

Ein-bildung (ـ امؤ) (49) وهم ، خیال ، قوروتی ‖ شیطان کبی کندوبی بکنمه .

Ein-binden (ـ فع متع) a. (20) (*sép.*) ظرفلمق ، قاپلامق وربط ایتمك ‖ (کتابی) جلدلمك .

Ein-blasen (ـ فع متع) p. (20) (*sép.*) ایچروسنه اوفلمك ‖ (مجا) القا وتلقین ایتمك ‖ اخطار واشراب ایتمك .

Ein-bläuen (ـ فع متع) a. (21) (*sép.*) زورله ، کوتکله اوکرتمك ، قفاسنه صوقمق .

Ein-blick (ـ ام) (38) (برشیئك ایچروسنه) عطف نظر ‖ افکار ومعلومات (مختصره) .

Ein-brechen (ـ فع متع) b. (20) (*sép.*) قیره‌رق دلمك ، ویا ایچروسنه کچیرمك ، صوقمق وچوکرتمك ‖ (فع لا —) قیریلوب چوکمك ‖ زورله کیرمکه چبالامق ، براوه (صویمق اوزره) کیرمك ‖ (ع) (بر مملکته) جبراً کیرمك داخل اولمق ‖ (کذا مجا) (خسته‌لق حقنده) داخل اولمق ، باصلمق ‖ bei—der Nacht کیجه اولمغه باشلادقده ، اقشام اوزری ، صولر قرارمغه باشلادیغی وقت .

Ein-brennen (ـ فع متع) a. (22) (*sép.*) برتمغا ویا علامتی برشیئه قیزغین تیمورله تمغالمق ، باصمق ‖ یاقمق ، ایوجه قاوورمق ، قاینامق ‖ (فع لا +) یانمق ‖ (فع لا -) یانه‌رق چوکمك .

Ein-bringen (ـ فع متع) a. (22) (*sép.*) ادخال ایتمك ، ادخاله موفق اوله بیلمك ، ایصال ایتمك ‖ (پاره ، اعتبار وسائره) کتورمك ، قزاندیرمق .

Ein-bucht (ـ امؤ) (49) بوکولمه ، انحنا ، اکلمه ، انعطاف ‖ (غرا) تصریف ، اعراب ‖ نغمه ‖ (حکم) انکسار

Ein-bürgern (⏑⏑– فع متع) a. ㉑ (sép.) شهر، تبعه واهالیلکنه قبول ایتمك ، شهرلیلك حق وصلاحیتی ویرمك ‖ (اجنبی کلمالی حقنده) کندی لسانته قبول ایتمك ، اولسان کلمالی اعدادیـنه ادخال ایتمك ‖ sich— (فع مطا) .. اعدادیـنه داخل اولمق ؛ آلشمق .

Ein-buße (⏑– امؤ) ㊿ ضرر وزیان ، خسار .

Ein-büßen (⏑– فع متع) c. ㉑ (sép.) غائب ایتمك ، اقاته ایتمك ، ضرر ایتمك ، . . . دن اولمق .

Ein-dämmen (⏑– فع متع) a. ㉑ (sép.) سدچکمك، سد ایچنه آلمق، دیك یاپمق .

Ein-decken (⏑– فع متع) (sép.) (معما) das Dach— جاتی یی طامله ایله ستر ایتمك ، دام آلتنه آلمق .

Ein-deichen (⏑–) a. ㉑ (sép.) = ein-dämmen.

Ein-dorren (⏑– فع لا—) a. ㉑ (sép.) قورومق.

Ein-drängen (⏑– فع متع) a. ㉑ (sép.) بالتضییق صوقمق، کچیرمك ‖ sich— ایته قاقه کیرمك داخل اولمق ، ثقلت ویره‌رك ، تعجیز ایدرك ، باش آغریته‌رق صوقولمق .

Ein-drehen (⏑– فع متع) a. ㉑ (sép.) چویره‌رك، دوندیره‌رك صوقمق .

Ein-drillen (⏑– فع متع) a. ㉑ (sép.) (عمو) (مجا) ایوجه قفاسنه صوقمق ، اوکرتمك ‖ die Rekruten— قرعه نفراتنی چویره چویره تعلیم ایتمك واوکرتمك .

Ein-dringen (⏑– فعلا—) a. ⑳ (sép.) نفوذ ایتمك ، کیرمك ، داخل اولمق، کچمك ، زورله داخل اولمق ‖ in den Geist einer Sprache— برلسانك روحنه ، غوامضنه ، اساسنه ، کنهنه واقف اولمق .

Ein-dringling (⏑– ا م) ㊳ حق وصلاحیتی اولمدیغی حالده ، صیقلمقسزین بر یره کیرن ، صوقولان ، صوقولغان ، دعوتسز مسافر .

Ein-druck (⏑– ا م) ㉛ باصق ، چوکرمه ‖ مارقه ، علامت، ایز ، یر ‖ (مجا) تأثیر معنوی ، حس، تأثیر .

Ein-drucken (⏑– فع متع) a. ㉑ (sép.) (برشی داخلنه) باصمق ، طبع ایتمك .

Ein-drücken (⏑– فع متع) a. ㉑ (sép.) باصوب ، تضییق ایدوب چوکرتمك ، ایچری طوغری باصدیرمق ، باصوب قیرمق ‖ باصوب یر ایتمك .

Ein-eggen (⏑⏑ فع متع) a. ㉑ (sép.) (زرا) (اکلش ترلانك تخمنی) قپاتمق ، اورتمك .

Einer (⏑– ا م) a. ㊵ (ریا) واحد ، واحدخانه‌سی .

Einerlei (–⏑– ص) b. ㊵ (inv.) برجنسدن ، برنوعدن، بردرلو ‖ مساوی، هپ بر ‖ es ist— هپ بر، ضرری یوق ‖ برشیئك بردوزی یه تکرری ، سیاق واحد اوزره ‖ (ا لا) immer das ewige— (sans pl.) ㊵ b. هرکون عینی وجان صیقیجی اولان شی ، حال ، بویله کچیریلان عمر .

Ein-ernten (⏑– فع متع) b. ㉑ (sép.) (زرا) اکین ، محصولی طوپلامق ، انباره وضع ایتمك ‖ (مجا) آلمق ، استحصال ایتمك ، قزانمق .

Einer-seits (–⏑– حا) برطرفدن، برجهتدن، برجهتدن (شویله) برجهتدن(بویله) .

Ein-exerzi(e)ren (⏑⏑⏑– فع متع) a. ㉑ (sép.) تعلیم ایتمك ، اوکرتمك .

Ein-fach (⏑– ص) عادی، بسیط ‖ قولای .

Ein-fahren (⏑– فعلا—) r. ⑳ (sép.) (کمی، واپور وامثالیله برمحله ، موقعه) داخل اولمق، کیرمك . ایتمك ‖ (فع متع) برشیئی برمحله عربه وسائره واسطه‌سیله ادخال وایصال ایتمك ‖ آرابه ویاکمی ایله بر یره چارپوب دلمك ، قیرمق ‖ (حیواناتی آرابه‌ده) تربیه ایتمك ، آرابه‌یه قوشمق .

Ein-fahrt (⏑– امؤ) ㊾ آرابه‌یه کیریله‌جك محل، آرابه قپوسی ‖ (آرابه، واپور، شمندوفر وامثالی شیلرله) برموقعه دخول .

Ein-fall (⏑– ا م) ㉛ ایچرو دوشمه ، چوکه ، کوچمه ‖ دخول، باصمه ، استیلا ‖ بردنبره وارد خاطر اولان فکر ‖ تهور .

Ein-fallen (⏑– فع لا—) p. ⑳ (sép.) بردلیکه دوشوب کیرمك ، ایچنه دوشمك ‖ باصمق ، استیلا ایتمك ‖ سوزه قاریشمق وآکلمق، لقردی یی کسمك ‖ وارد خاطر اولمق ‖ (عمو) fällt mir nicht (einmal) ein تاصه‌مدی، اومورمده بیله دکل، بشقه ایشم یوقده... یقمایوق ‖ کوچمك، چوکمك، باتمق.

Ein-falt (⏑– امؤ) ㊾ ساده وبسیطلك ، برقاتلیلق ‖ (مرا . ... „ ein) .

Ein-fältig (⏑– ص) ㉑ ساده ، بسیط ‖ احمق، بدلا ، ابله ، بون ، قاز .

Ein-fangen (⏑– فع متع) p. ⑳ (sép.) طوتوب ، یقالایوب طیقمق، طوزاغه دوشورمك .

Ein-farbig (⏑– ص) ㉑ دوز رنك ، یك رنك .

Ein-fassen (⏑⏑ فع متع) a. ㉑ (sép.) اطرافنی چویرمك، زه، شرید وکنارچکمك، چارچوه، قفس ایچنه آلمق .

Ein-feuchten (⏑– فع متع) b. ㉑ (sép.) ایصلاتمق.

Ein-feuern (⏑– فع لا +) a. ㉑ (sép.) ایوجه تسخین ایتمك (مجا) وکذا (فع متع) آتشلمك ، آتش ویرمك.

Ein-finden (⏑– فع مطا) a. ⑳ (sép.) sich— بولنمق، حاضر اولمق، دعوت اولنان برمحلده اثبات وجود ایتمك .

Ein-flechten (⏑– فع متع) c. ⑳ (sép.) اورمك .

Ein-fließen (⏑– فع لا—) c. ⑳ (sép.) آقوب قاریشمق، دروننه آقمق ، آقمق .

Ein-flößen (⏑– فع متع) a. ㉑ (sép.) آقیتمق ، اجرا ایتمك ‖ بالتقریب وحسن صورتله (یواشجه) انفاذ ایتمك ‖ اشراب ایتمك ، آکلاتمق ‖ القا ایتمك .

Ein-fluß (⏑– ا م) ㉜ انصباب ‖ منصب نهر ‖ (مجا) تأثیر ، نفوذ .

Ein-flüstern (⏑– فع متع) a. ㉑ (sép.) (قولاغه) فصیلدامق ‖ (مجا) عقلنه ، فکرینه صوقمق ‖ آکلاتمق .

Ein-fordern (⏑– فع متع) a. ㉑ (sép.) مطلوب ایتمك ، تحصیل اموال ایتمك .

Ein-förmig (⏑– ص) ㉑ یکصورت، شکل وطرز واحد اوزره .

Ein-fried(ig)en (⏑(⏑)– فع متع) b. ㉑ یاخود a. ㉑ (sép.) اطرافنی (چیت ایله) قپامق، سد ایتمك، دیوار چکمك.

Ein-frieren (⏑– فع لا -) f. ⑳ (sép.) (مخلوقات حقنده) طوکمق ‖ (اشیا حقنده) طوکمق .

Ein-fuchsen (⏑– فع متع) c. ㉑ (sép.) (عمو) (برشیئی آخره اوکرتمك) قفاسنه صوقمق .

Ein-geweide (⏑⏑⏑ ا لا) a. ㊵ (تشر) حشو، باغرصاق، امعاء ‖ (مجا) محل شفقت ومحبت اولان يرى. (درون)، باغر.

Ein-gewöhnen (⏑⏑⏑ فع متع) و —sich (فع مطا) a. ㉑ (sép.) آلشديرمق، كسب انسيت ايتديرمك ؛ آلشمق.

Ein-gezogenheit (–⏑⏑⏑ امؤ) ㊾ انزوا، منزوى حياتى.

Ein-gießen (⏑⏑ فع متع) c. ⑳ (sép.) درونه دوكمك ‖ (مجا) (عمو) آقيتمق ‖ القا ايتمك.

Ein-gliedern (⏑⏑ فع متع) a. ㉑ (sép.) درج وادخال ايتمك، اعضا واقسامى عداديته داخل ايتمك.

Ein-graben (⏑⏑ فع متع) r. ⑳ (sép.) كومك ‖ يره چاقمق ‖ قازمق، قازمق ‖ (مجا) —(in's Gedächtniß) ذهننه حك ايتمك ‖ —sich (فع مطا) كوملك ‖ (مجا) طالوب كيتمك ‖ (ع) كندوبى استحكامات واسطه‌سيله ستر ايتمك.

Ein-gravi(e)ren (⏑⏑⏑ فع متع) a. ㉑ ايچنه اويمق، حك ايتمك.

Ein-greifen (⏑⏑ فع لا +) n. ⑳ (sép.) برشيئه اللى، پنجه‌سنى طاقمق؛ دردست ايتمك ‖ طاقمق، كندلك، كچيرمك ‖ (مجا) طوتمق ‖ قاريشمق، مداخله ايتمك.

Ein-grenzen (⏑⏑ فع متع) c. ㉑ (sép.) اطرافنه حدود چكمك.

Ein-haken (⏑⏑ فع متع) و (فعلا — وفع مطا) a. ㉑ (sép.) قوپچه‌لمق، قانجه وچنكالى كچيرمك.

Ein-häkeln (⏑⏑ فع متع) a. ㉑ (sép.) طيغ (قوپچه ايله ايچروسنه طاقمق، اورمك.

Ein-halten (⏑⏑ فع متع) p. ⑳ (sép.) و —sich (فع مطا) —Jemand (برينى اوده) آليقومق ‖ —sich اوده قالمق ‖ (فع متع) آليقومق، عوق وتأخير ايتمك ؛ تعطيل ايتمك ‖ (برشيئى وقتى وقتنده) ايفا واجرا ايتمك، (سوزينى) طوتمق ‖ (فع لا +) يارى يولده براقمق، دوام ايتمامك، سرمك.

Ein-händigen (⏑⏑⏑ فع متع) a. ㉑ (sép.) يدينه تسليم ايتمك.

Ein-hängen (⏑⏑ فع متع) a. ㉑ (sép.) درونه آصمق، طاقمق، تعليق ايتمك.

Ein-hauen (⏑⏑ فع متع) g. ⑳ اوروب يارمق، چوكرتمك ويا دلمك ‖ حك ايتمك، اويمق ‖ (فعلا +) —wacker (ايوجه يمك) قاشيق چالمق.

Ein-heften (⏑⏑ فع متع) b. ㉑ (sép.) درونه ديكمك ‖ چاتمق، اكرتى ديكمك ‖ كتابك اجزاسنى ديكمك.

Ein-heimisch (⏑⏑ ص) ㉔ يرلى ‖ —machen اصول، عادت ايدنمك.

Ein-heit (–⏑ ا مؤ) ㊾ وحدانيت ‖ تكلك ‖ اتحاد واتفاق، برلك.

Ein-heizen (⏑⏑ فع لا +) c. ㉑ (sép.) اليصتمق، آتش قومق.

Ein-hellig (⏑⏑ ص) ㉔ متحد ومتفق الارا ‖ يكجهت.

Ein-hetzen (⏑⏑ فع متع) c. ㉑ (sép.) (آوجيلقده كوپكلرى) آوه آليشديرمق.

Ein-holen (⏑⏑ فع متع) a. ㉑ (sép.) يتشمك، اولاشمق ‖ استقبال ايتمك، قارشو كيتمك ‖ —das versäumte(wieder) تلافى مافات ايتمك ‖ —Nachricht خبر آلمق ؛ صورشديرمق ‖ —die Stimmen رأى طوپلامق.

Ein-fügen (⏑⏑ فع متع) a. ㉑ (sép.) ادخال وتثبيت ايتمك، صوقشديرمق، درج ايتمك ‖ (مجا) يايمق، نشر ايتمك، صوقمق.

Ein-fuhr (–⏑ ا مؤ) ㊾ (تجا) ادخالات.

Ein-führen (⏑⏑ فع متع) و a. ㉑ (sép) (—sich فع مطا) ادخال ايتمك، داخل اولمق، ايچرويه ايصال ايتمك، صوقمق ‖ —Jemand in eine Gesellschaft برينى برجمعيته كوتورمك ويلدك يايمق، كوروشديرمك ‖ جارى ومرعى قيلمق.

Ein-führung (⏑⏑ ا مؤ) ㊾ ادخال ‖ اصول وقاعده صره‌سنه قومه.

Ein-füllen (⏑⏑ فع متع) a. ㉑ (sép.) برشيئك درونه دوكمك وطولديرمق.

Ein-gabe (⏑⏑ ا مؤ) (55) (ايچرويه) عرض وتقديم ‖ عريضه، لايحه، مخطره، تقرير، راپورط.

Ein-gang (⏑ ا م) ㉛ كيريله‌جك يرى، مدخل ‖ كيرمه، دخول؛ وصول.

Ein-geben (⏑⏑ فع متع) l. ⑳ (sép.) —Jemandem Arznei— برينه علاج ويرمك (يديرمك، ايچيرمك) ‖ (مجا) اشراب ايتمك، افهام ايتمك.

Ein-gebildet (⏑⏑⏑ ص) ㉔ مغرور، متكبر، قوروتنيلى، جسه‌يان (مرا. ein-bilden).

Ein-geboren (⏑⏑⏑ ص) ㉔ طبيعى، خلقى، يرلى ‖ كذلك Ein-geborene(r) (ا م) ㉔ طوغمه، يرلى، برمحل ويامملكتدن اولان ‖ (مجا) طبيعى، خلقى.

Ein-gebrachte(s) (⏑⏑⏑ ا لا) ㉔ سرمايه حصه‌سى ‖ جهاز.

Ein-gedenk (⏑⏑ ص) ㉔ —einer Sache—bleiben برشيئى خاطرندن چيقارمامق، دائما خاطرلمق، اونوتمامق.

Ein-gehen (⏑⏑ فعلا —) s. ⑳ (sép.) قانع اولمق، قائمق ‖ —zum ewigen Leben ارتحال دار بقا ايتمك ‖ راضى اولمق ‖ (مجا) دقايقنه واقف اولمغه، تفصيلاتنى آكلامغه چالشمق ‖ (فدان وسائره حقنده) اولمك، تلف اولمق، چوريمك، قوريمق ‖ محو وتلف اولمق ‖ (اقچه حقنده) تأديه اولنمق ‖ (قماش حقنده) طوپلانمق، چكلمك، طارلاشمق ‖ كيرمك.

Ein-gemachte(s) (⏑⏑⏑ ا لا) ㉔ (sans pl.) رچل، مربا، شكرلمه.

Ein-genommen (⏑⏑⏑ ص) ㉔ آلنان، قبض اولنان ‖ مظنون ‖ لهنده اولمه ‖ —von sich بنم ديمك، يالكزكندينى بكنمك ‖ —der Kopf ist ihm قفاسى طولغوندر (مشغولدر).

Ein-geschlossenheit (–⏑⏑⏑ امؤ) ㊾ (sans pl.) (ع) محصوريت.

Ein-geschränktheit (–⏑⏑ ا مؤ) ㊾ (sans pl.) طارلق، صيقينتى كذا (مجا) عقلسزلق، عقل قيصه‌لغى ‖ (مجا) اداره.

Ein-geschrieben (⏑⏑⏑ ص) ㉔ (فى يومنا هذا پوسته‌خانه‌لرده) تعهدلى مكتوبه دلالت ايدوب قديم rekommandirt كلمه‌سنه بدلدر.

Ein-gestehen (⏑⏑⏑ فع متع) t. ⑳ (sép.) اقرار وتصديق ايتمك.

Ein-laden (⏑– فع متع) r. ⑳ (*sép.*) تحميل اتمك، دوونته يوكلتمك ‖ برفشنكى (تفنكه) طولديرمق ‖ دعوت اتمك ‖ Ein-ladung (امؤ) ㊾ دعوت، چاغيرمه .

Ein-lagern (⏑– فع متع) و —ſich (فع مطا) a. ⑳ (*sép.*) برشيئى بر يره، برمالى مغازه‌يه قومق ‖ (مال حقنده) مغازه‌ده ياتمق ‖ (ع) قونمق .

Ein-laß (⏑– ام) ㉜ قبول وادخال ‖ دخول ‖ ييولك قبولرك مدخلى، قناره‌دكى كوچك قپو ‖ —geld (الا) (دخوليه پاره‌سى) .

Ein-laſſen (⏑– فع متع) v. ⑳ (*sép.*) دخوله مساعده اتمك، ايچرو صاليويرمك ‖ دروننه كچيرمك وصالمق ‖ —ſich (فع مطا) ſich in ein Geſpräch mit Jmandem— ‖ بريله لقردى‌يه (مصاحبته) باشلامق، كيرشمك وقويولمق .

Ein-läſſig (⏑– ص) ㉑ مفصل؛ (حا) مفصلاً برتفصيل .

Ein-laufen (⏑– فع لا —) v. ⑳ (*sép.*) كيرمك، داخل اولمق، وارد اولمق es iſt eine Klage eingelaufen برشكايت كلدى، وارد اولدى ‖ (قماش حقنده) چكمك، طارلمق، طوپلانمق .

Ein-laugen (⏑– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) بوغاده‌يه قومق ويا باصمق، كوللى صوايله تطهير اتمك .

Ein-leben (⏑– فع مطا) a. ㉑ (*sép.*) ſich an einem Orte— برمحله، برموقعه آلشمق ‖ ſich in etwas— برشيئه كسب انسيت (ايله استحصال ملكه) اتمك .

Ein-legen (⏑– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) دروننه وضع اتمك، طاقمق، كچيرمك ‖ اسكان اتمك ‖ (بغچو) طالديرمق ‖ (صنع) اوطورتمق، قاقمق ‖ صوقمق، قاتمق، درج وداخل اتمك، وضع اتمك .

Ein-leiten (⏑– فع متع) b. ㉑ (*sép.*) ادخال اتمك ‖ سوق واداره اتمك ‖ ترتيب وتنظيم اتمك .

Ein-leitung (⏑– ا مؤ) ㊾ مدخل، مقدمهٔ كلام ‖ (عد) تحقيقات اوليه، بدأ محاكمه ‖ ابتدار .

Ein-leuchten (⏑– فع لا +) b. ㉑ (*sép.*) تظاهر اتمك، عيان وآشكار اولمق ‖ Das leuchtet ein بو بيللى برشئ، آپ آشكار ‖ —d (ص) آشكار، نمايان ‖ معقول .

Ein-liefern (⏑– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) تسليم اتمك ‖ Ein-lieferung (امؤ) ㊾ تسليم .

Ein-liegen (⏑– لا —) f. ⑳ (*sép.*) ملفوف ومظروف اولمق، دروننده بولنمق ‖ (اشخاص حقنده) دروننده ياتمق .

Ein-logi(e)ren (⏑⏑– فع متع) و —ſich (فع مطا) a. ㉑ (*sép.*) اقامت ايتديرمك، قوناق ويرمك ‖ يرلشمك؛ قونمق، اتمك .

Ein-löſen (⏑– فع متع) c. ㉑ (*sép.*) چوزمك، قورتارمق، تخليص اتمك ‖ تأديه وتسويه اتمك، اوده‌مك .

Ein-lullen (⏑– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) (كوزل تغنياتله) مست اتمك، اويوتمق .

Ein-machen (⏑– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) (صورت عموميه‌ده) دروننه وضع اتمك، قومق ‖ (آشجيلقده) ميوه ويا سائره‌يى بوزلمامق اوزره شكرلمك ‖ تخمير وتعبين اتمك .

Ein-horn (⏑– ا لا) ㉕ (تاطبيعه) كركردان، ضرتيت .

Ein-hüllen (⏑– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) و —ſich (فع مطا) اورتمك، يورمك، صارمق؛ اورتلمك، بورلمك ‖ (مجا) ستر واخفا اتمك، قپاتمق .

Einig (⏑– ص) ㉔ متحد، متفق، mit ſich ſelbſt nicht— ſein هيچ برشيئه قرار ويره‌مامك، متردد، قرارسز اولمق .

Ein(ig)en (⏑(⏑)– فع متع) a. ㉑ و —ſich (فع مطا) برلشديرمك ‖ توحيد وتوفيق اتمك ‖ تأليف واصلاح بين اتمك ‖ برلشمك ‖ اتحاد واتفاق اتمك، اويوشمق .

Ein-impfen (⏑– فع متع) a., c. ㉑ (*sép.*) (طب) تلقيح اتمك، آشيلامق؛ تلقيح جدرى اتمك .

Ein-jagen (⏑– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) كمال شدت وسرعتله بر يره برشى آتمق، ادخال اتمك، داخ اتمك... الخ ‖ (مجا) Jemandem Furcht— برينى خوف ودهشته براقمق، يوركنه قورقو صالمق، اخافه اتمك ‖ (فع لا —) بر يره كمال سرعت وشدتله كيرمك .

Ein-jährig (⏑– ص) ㉔ برييللق، برسنه‌لك ‖ برياشنده .

Ein-kaſſi(e)ren (⏑⏑– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) (تجا) اقچه درصندق اتمك ‖ تحصيل اتمك .

Ein-kaufen (⏑– فع متع، فع مطا) a. ㉑ (*sép.*) اوته برى صاتون آلمق ‖ آقچه ايله بالاشترا ايدنمك .

Ein-kehr (⏑– ا مؤ) ㊾ اوتل، خان، كروانسراى .

Ein-kehren (⏑– فع لا —) a. ㉑ (*sép.*) برينه ويا بريره اتمك، براى اسكان كيرمك .

Ein-keilen (⏑– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) چاقمق، قاقمق، ميخلامق، اورمق ‖ (معما) چيويلمك، قمالمق .

Ein-kellern (⏑– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) كيلاره قومق .

Ein-kerkern (⏑– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) حبس اتمك، كوركه قومق .

Ein-kitten (⏑– فع متع) b. ㉑ (*sép.*) معجونلامق، معجونله ياپشديرمق .

Ein-klammern (⏑– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) كنتلمك، پرچينلمك ‖ پرانتس ايچروسنه آلمق .

Ein-kleben (⏑– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) ايچروسنه ياپشديرمق .

Ein-klemmen (⏑– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) صيقمق، بوغوملو بوغمق .

Ein-knicken (⏑– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) بوكمك، بورمق، بوكوب، بورقوب قيرمق .

Ein-kochen (⏑– فع متع) a. ㉑ (*sép.*) قيناتمق، قيناتوب قويولتمق ‖ (فع لا —) قينامق .

Ein-kommen (⏑– فع لا —) c. ⑳ (*sép.*) استمك ‖ برشى ايچون كلمك، طلب اتمك ‖ ſchriftlich— استدعا اتمك .

Ein-kommen (⏑– ا لا) c. ⑳ (*sép.*) تحصيلات ‖ ايراد، كلير ‖ —ſteuer (امؤ) واردات، كلير، تمتع ويركوسى .

Ein-kratzen (⏑– فع متع) c. ㉑ (*sép.*) قازييوب، طرماليوب اويمق .

Ein-künfte (⏑– جمع مؤ) ㉛ واردات، كلير؛ عوائد ‖ تخصيصات ‖ اسهام .

Ein-pfropfen (فع متع) a. und c. (21) (*sép.*) تلقيح ايتمك ‖ (بغچو) آغاج وسائره آشيلامق .

Ein-pfünder (ام) a. (40) برفونده‌لق طوپ .

Ein-pichen (فع متع) a. (21) (*sép.*) زيفتلمك .

Ein-pinkeln (فع لا +) a. (21) (*sép.*) ياتاغنه ايشه‌مك .

Ein-pökeln (فع متع) a. (21) (*sép.*) صالامورەيه قومق ، طوزلامق .

Ein-prägen (فع متع) a. (21) (*sép.*) و — sich (فع مطا) ذهننه حك ايتمك ، يرلشديرمك ، خاطرده طوتمق .

Ein-pressen (فع متع) c. (21) (*sép.*) باصمق ، تضييق ايتمك ‖ بالتضييق يا‌پشديرمق ‖ بالتضييق دلمك .

Ein-quarti(e)ren (فع متع) a. (21) (*sép.*) عسكرى قوناغه يرلشديرمك ‖ **Ein-quartirung** (امؤ) (49) عسكرى قوناغه قوندرمه ‖ —szettel (ام) عسكرك قوناق يايلق .

Ein-quellen (فع متع) a. (21) (*sép.*) صويه باصمق ، ايصلاتمق .

Ein-rahmen (فع متع) a. (21) (*sép.*) چارچوه‌لمك .

Ein-rammeln (فع متع) a. (21) (*sép.*) ايته‌رك قارمه قارشيق ايتمك ، اوينامق ‖ =ein-rammen قاقمق ، اوره‌رق صوقمق ، اوطورتمق ، يرلشديرمك .

Ein-rangi(e)ren (فع متع) a. (21) (*sép.*) (ع) (عسكرى) تنظيم وتقسيم وترتيب ايتمك .

Ein-räuchern (فع متع) توتسيلمك ، دومانده قوروتمق .

Ein-räumen (فع متع) a. (21) (*sép.*) يرلشديرمك ، ترتيب ايتمك ‖ ترك ايتمك ‖ راضى اولمق ، موافقت ايتمك ، مناسب كورمك ، قبول ايتمك ؛ حق ويرمك .

Ein-reden (فع متع) a. (21) (*sép.*) Jemandem etwas— برينه سويلەيه سويلەيه برشيئى آكلاتمق ويا اوكرتمك ‖ ايناندىرمق ، — Das lasse ich mir nicht آرتق بن بوكا قانعم ، كلام ، ديكلمام ‖ (فع لا +) لقردىيه ، سوزه قاريشمق ، برينك لقرديسى كسمك .

Ein-reiben (فع متع) a. (21) (*sép.*) (برشى ايچنه) صوورتمك ، رنده‌لمك ‖ —sich (فع مطا) sich den Arm mit der Salbe— قولنه ملهم سورمك ، قولنى ملهم ايله اوغمق .

Ein-reichen (فع متع) a. (21) (*sép.*) عرض وتقديم ايتمك ، eine Klage bei Gericht— برشيدنطولايى محكمه‌يه شكايت ايتمك ، شكايتنامه تقديم ايتمك .

Ein-reißen (فع متع) n. (20) (*sép.*) ييرتمق ‖ هدم وتخريب ايتمك ، ييقمق كذا (مجا) ‖ (فع لا —) ييرتلمق ، ييرتيلمق ‖ (مجا) اورمه‌لك ، تورەمك ، يايلمق ، سرايت ايتمك ، ايلرولمك .

Ein-reiten (فع متع) n. (20) (*sép.*) ein Pferd— بر باركيرى تربيه ايتمك .

Ein-rennen (فع لا —) a. (22) (*sép.*) هجوم ايتمك ، آتلمق ‖ (فع متع) برشى اوزرينه قوشوب ييقمق ،

Ein-mal (ـَـ حا) بردفعه ، بركره ‖ —noch بردفعه دها ‖ (ضرب‌مثل) ist kein Mal — بردفعه دن نه اولور ‖ —auf بردن ، بردنبره ؛ آنسزين ‖ (ـَـ) وقتيله ، بروقت ، بردفعه ‖ —nicht بركره بيله اولسون ، بركره‌جك بيله ، بردفعه بيله .

Ein-marini(e)ren (فعمتع) a. (21) (*sép.*) صالامورەيه قومق .

Ein-marschi(e)ren (فع لا —) a. (21) (*sép.*) (ع) برموضعه داخل اولمق ، برموضعه كيرمك .

Ein-mauern (فع متع) a. (21) (*sép.*) اطرافنه ديوار چكمك ، كذا (مجا) ‖ (مجا) قپاتمق .

Ein-mengen (فع متع) و — sich (فع مطا) a. (21) (*sép.*) قارشديرمق ، مزج ايتمك ، قاتمق ؛ قارمق ‖ قاريشمق .

Ein-mischen (فع متع) a. und c. (21) (*sép.*) قاتمق ، قارشديرمق و =ein-mengen .

Ein-mummeln (عو) ein-mummen ايكيسيده (فع متع) a. (21) (*sép.*) قيليق وقيافتى مسخرەيه دوندرمك ، بيچمسز ، قليقسز حاله صوقمق ‖ قليقسز وقيافتسز اولمق .

Ein-münden (فع لا +) b. (21) (*sép.*) منصب اولمق .

Ein-müthig (ص) يكدل ، متفق ، متحد .

Ein-nahme (امؤ) (51) ضبط وتسخير ‖ (اقچه حقنده) قزانج ، حاصلات ‖ كاير .

Ein-nehmen (فع متع) b. (20) (*sép.*) دروننه آلمق ‖ استيعاب ايتمك ، قابلامق ‖ (ييه‌جك ومشروبات حقنده) اكل وشرب ايتمك ‖ (ع) بالقوه ضبط وتسخير ايتمك ، اشغال ايتمك ، طوتمق ،

Ein-nisten (فع مطا) b. (21) (*sép.*) —sich كيرمك ، صوقلمق ‖ (مجا) يرلشمك ، اوطورمق .

Ein-ölen (فع متع) a. (21) (*sép.*) ايچنى ياغلامق .

Ein-packen (فع متع) a. (21) (*sép.*) يوكنى ، بيلمى برقيى طوپلامق و (صنديغه) يرلشديرمك ، طوپلامق ، صارمق ‖ (فع لا +) براى سياحت طوپلانمق ‖ (مجا) (عو) دفع اولوب كيتمك ‖ (عو) (آخرته) كوچمه وقتى كلمش اولمق .

Ein-passen (فع لا +) c. (21) (*sép.*) اويمق ، اولمق ‖ (فع متع) دوزلتمك ، اويدرمق يكيرمك ، طاقمق .

Ein-passi(e)ren (فع لا —) a. (21) (*sép.*) كيرمك ، داخل اولمق ، يچمك .

Ein-pauken (فع متع) a. (21) (*sép.*) (عو) برينك ذهننه ، قفاسنه صوقمق ، قولاغنه قومق (ايچون طاوول چالمق) .

Ein-pfählen (فع متع) a. (21) (*sép.*) (ع) (استحكا) شراه‌يول قازيقلريله تحكيم ايتمك .

Ein-pferchen (فع متع) a. (21) (*sép.*) (زرا) ماندارايه قپامق ، آغيله صوقمق .

Ein-pflanzen (فع متع) c. (21) (*sép.*) (برآغاجى) ديكمك ‖ (مجا) Jemandem etwas— برشيئى برينك قفاسنه زور ايله صوقمق ، ذهننه القا ايتمك ، يرلشديرمك .

ایچنه کیرمك ، دلمك ، قیرمق ‖ sich den Schädel— (عمو)
قفاسی بریره چارپوب تلف اولمق .

Ein-richten (ـَـَ فعه متعه) b. (21) (sép.) فكر
ومقصده كوره ترتیب وتنظیم ایتمك ، یرلشدیرمك ، برشیئه
كوره حاضرلمق ، حاضرلق كورمك ‖ es so, —daß ... آنی
شویله یاپملیدركه . . . ‖ sein Haus— اوینی دوشه‌مك ،
یرلشدیرمك ‖ ترتیب وتشكیل ایتمك ‖ sich— (فعه مطا)
richten Sie sich so ein, daß ich Sie heute wieder treffe
سزی بوكون ینه ، تكرار ، بردفعه دها بوله‌بیلمكلكم ، كوره‌-
بیلمكلكم ایچون ایجابی وجهله طورالكز (حركت ایدیكز) ،
ایشكزی اكا كوره حساب ایدیكز ‖ Ein-richtung (امؤ)
(49) ترتیب ونظام .

Ein-riegeln (ـَـَ فعه متعه) a. (21) (sép.) سورکوسنی
طاقمق ، سورکولمك .

Ein-rosten (ـَـَ فعه لا—) b. (21) (sép.) (ایچی)
پاصلانمق كذا (مجا) .

Ein-rücken (ـَـَ فعه متعه) a. (21) (sép.) برشیئی
برشیئه ادخال ایتمك ، صوقمق ‖ (فعه لا —) (قطعات عسكریه
حقنده) برمحله داخل اولمق ، كیرمك ، یورمك .

Eins (امؤ) (مرا . ein) .

Ein-säen (ـَـَ فعه متعه) a. (21) (sép.) اكمك ‖
das Feld— تارلایی زرع ایتمك .

Ein-salben (ـَـَ فعه متعه) a. (21) (sép.) یاغ ،
مرهم سورمك ، تدهین ایتمك .

Ein-salzen (ـَـَ فعه متعه) c. (21) (sép.) طوزلامق ،
ایچنه طوز صالمق .

Ein-sam (ـَـَ صـ) (21) خالی ، بوش ‖ یالكز ، باشلی
باشنه ، یالكز باشنه .

Ein-sammeln (ـَـَ فعه متعه) a. (21) (sép.)
طوپلامق ، زور ایله (بریره) طوپلایه بیلمك .

Ein-satteln (ـَـَ فعه مطا) a. (21) (sép.) چوقور-
لشمق (پارکیر اكری كبی) .

Ein-satz (ـَـَ ام) (31) اویون ، پیانقو وامثالنه اشتراك
ایچون ویریلان اقچه .

Ein-säuern (ـَـَ فعه متعه) a. (21) (sép.) مایه قومق ؛
اكشیلتمك .

Ein-saugen (ـَـَ فعه متعه) g. (20) (sép.) امك ،
صورمق ، ایچنه چكمك .

Ein-schalten (ـَـَ فعه متعه) b. (21) (sép.) آره‌لقلی ،
فاصله‌لی یاپمق ‖ (مطبعه) متن كتابه آخر كلمات وعبارات صوقمق .

Ein-schärfen (ـَـَ فعه متعه) a. (21) (sép.) تأكیداً
امر وتنبیه ، اخطار وتوصیه ایتمك .

Ein-schenken (ـَـَ فعه متعه) a. (21) (sép.) (برقدح
درونه) دوكمك ، طولدرمق ‖ (مجا) Jemandem reinen
Wein— برینه برشیئك حقیقت تامه‌سنی سویلمك .

Ein-schicken (ـَـَ فعه متعه) a. (21) (sép.) كوندرمك ،
ایصال ایتمك .

Ein-schieben (ـَـَ فعه متعه) f. (20) (sép.) برشیئك
درونه قایدیرمق ، ایتمك ، سوره‌رك ادخال ایتمك ، صوقمق ،
سورمك .

Ein-schießen (ـَـَ فعه متعه) e. (20) (sép.) (طوپ ایله)
دلمك ، برش آچمق ‖ sich— (فعه مطا) نشان تعلیمی ایتمك ‖
ein Gewehr— (برای تجربه انداخت ایدرك برتفنكك مسافات
مختلفه‌سنی تعیین ایتمك) برتفنكی تجربه ایتمك ‖ سورمك ،
صوقشدیرمق .

Ein-schiffen (ـَـَ فعه متعه) a. (21) (sép.) (بحر)
كمی‌یه بندیرمك (یوكلتمك) ‖ sich— كمی‌یه راكب اولمق ،
بنمك .

Ein-schirren (ـَـَ فعه متعه) a. (21) (sép.) پارکیره
طاقم طاقمق ؛ قوشمق .

Ein-schlafen (ـَـَ فعه لا—) p. (20) (sép.) اویقویه
طالمق ، اویوقلامق ‖ اویوشمق ‖ (مجا) طاوصالمق ،
كوشلمك .

Ein-schläfrig (ـَـَ صـ) (21) مثلا es Bett— (الا)
بركشیلك (یتاق) قاریوله .

Ein-schlagen (ـَـَ فعه متعه) u. (20) (sép.) اوروب
یكیرمك ، میخلامق ، طالدیرمق ‖ اوروب چوكرتمك ‖ طالدیرمق ‖
دلمك ‖ (البسه حقنده) قیویرمق ، صیغامق ‖ صارمق ،
اورتمك ‖ einen Weg— بریولی طوتوب كیتمك ، طوتمق ‖
(فعلا +) der Blitz hat— و (فعه یكشخص) es hat— یلدیرم
دوشدی ‖ (فعه لا—) موفق اولمق ، راست كتیرمك .

Ein-schleichen (ـَـَ فعه مطا) u. (20) (sép.) sich—
صوقلمق .

Ein-schleppen (ـَـَ فعه متعه) a. (21) (sép.) سورو-
یوب ، سوروكلیوب بر یره كتیرمك ، صوقمق .

Ein-schließen (ـَـَ فعه متعه) r. (20) (sép.) و sich—
(فعه مطا) برای تحفظ قپامق ، كلیدلمك ‖ احاطه ایتمك ‖
(ع) (بر استحكامی) احاطه ایتمك ، محاصره ایتمك ، قوشاتمق ،
اطرافنی چویرمك ، صارمق ‖ قپاتمق ، اطرافی چوریلمك .

Ein-schließlich (ـَـَ صـ) (21) (اكثریا مضاف الیه
آلوب مقابلی (aus-schließlich) داخل اولدیغی حالده ، برابر ،
. . . ایله برلكده .

Ein-schlucken (ـَـَ فعه متعه) a. (21) (sép.) یوتمق ،
كذا (مجا) .

Ein-schlummern (ـَـَ فعه لا—) a. (21) (sép.)
اویوشمق ‖ (مشیل مشیل) ایدرك اویومق .

Ein-schlürfen (ـَـَ فعه متعه) a. (21) (sép.) ایچنه
چكوب یوتمق ، ایچمك .

Ein-schluß (ـَـَ ام) (32) برشیئك درونده قپالی بولنان
ماده ‖ قپامه .

Ein-schmeicheln (ـَـَ فعه متعه) a. (21) (sép.)
یالواره‌رق ، یوزینه كوله‌رك برینه برشیئی قبول (واجرا)
ایتدیرمك ‖ sich— (فعه مطا) صوقلمق ، توجه قزانمغه ،
كندوپی سودیرمكه چالشمق ، پولتیقه ایتمك .

Ein-schmeißen (ـَـَ فعه متعه) u. (20) (sép.) (عمو)
ein Fenster— بر پنجره‌یی طاش ایله قیرمق ، پنجره‌یه طاش
آتوب قیرمق .

Ein-schmelzen (ـَـَ فعه لا—) e. (20) (sép.) اریمك ‖
(فعه متعه) اریتمك ، اذابه ایتمك .

Ein-schmieren (ـَـَ فعه متعه) b. (20) (sép.) برشیئله

Ein-seifen (ـَـ فعه متعه) a. ㉑ (*sép.*) صابونلامق .

Ein-senden (ـَـ فعه متعه) a. ㉒ (*sép.*) كوندرمك ، ايصال ايتمك .

Ein-senken (ـَـ فعه متعه) a. ㉑ (*sép.*) و sich— (فعه مطا) ايندیرمك ، طالدیرمق ، باتیرمق ‖ آشاغی‌یه صاللامق .

Ein-setzen (ـَـ فعه متعه) c. ㉑ (*sép.*) ایچنه قومق ، یرلشدیرمك ، اوطورتمق ‖ Fische— (بر نهره ویا حوضه یتشدیرمك اوزره) بالیق آتمق ، صالمق ‖ (پیانقو حقنده) قومق ، آتمق ‖ (مجا) قویمق ، فدا ایتمك ‖ (صنعه) طاقمق ، یکیرمك ‖ (برموقع ومأموریته) نصب وتعیین ایتمك ‖ sich— (فعه مطا) ایچنه اوطورمق ، بینمك .

Ein-sicht (ـَـ امؤ) ㊾ (*sans pl.*) بصیرت ‖ فراست ‖ تدقیق وتفتیش ومعاینه ‖ کوزدن کچیرمه ‖ von etwas— nehmen برشیئه کسب اطلاع ایتمك ، وقوف حاصل ایتمك .

Ein-siedler (ـَـ ام) a. ㊵ درویش ، زاهد ، منزوی ؛ ابدال .

Ein-sinken (ـَـ فعلا—) a. ⑳ (*sép.*) (صویه ، چاموره) باتمق ‖ دیبنه طالمق ‖ چوکمك ، ییقلمق ، اوطورمق .

Ein-sitzen (ـَـ فعلا—) i. ⑳ (*sép.*) اوده اوطورمق ‖ (فعه متعه) برشیئك اوزرینه اوطوره‌رق ایچنه چوکرتمك .

Ein-spannen (ـَـ فعه متعه) a. ㉑ (*sép.*) اوستنه ویا دروننه قورمق ، کرمك ، (بارکیری آرابه‌یه) قوشمق .

Ein-spänner (ـَـ ام) a. ㊵ تك حیوان قوشیلور آرابه ویا صائره .

Ein-speichern (ـَـ فعه متعه) a. ㉑ (*sép.*) انباره قالدیرمق ، در انبار ایتمك .

Ein-sperren (ـَـ فعه متعه) a. ㉑ (*sép.*) و sich— (فعه مطا) قپامق ، (عمو) درت دیوار آره‌سنه صوقمق ، (حبسه) طیقمق ‖ (ع) حبس ایتمك .

Ein-sprechen (ـَـ فعه لا +) b. ⑳ (*sép.*) سوزه ، لافه قاریشمق ‖ (فعه متعه) Jemandem Muth— برینه جسارت ویرمك ، برکیمسه‌یی تشجیع ایتمك ‖ تسلی ایتمك .

Ein-sprengen (ـَـ فعه متعه) a. ㉑ (*sép.*) قیرمق ، پارچه‌لمق ، فرلاتوب قیرمق ‖ صو آتمق ، صوسرپمك ، صولامق ‖ (فعه لا—) auf den Feind— دشمن اوزرینه آتلمق ، صولت ایتمك ‖ پاطلاتمق .

Ein-springen (ـَـ فعه لا—) a. ⑳ (*sép.*) اوستنه ، ایچنه صیچرامق ‖ چاتلامق ، یارلمق .

Ein-spritzen (ـَـ فعه متعه) c. ㉑ (*sép.*) ایچنه صو فیشقرتمق ، صولامق ‖ صیچراتوب کیرلتمك .

Ein-spurig (ـَـ ص) ㉑ تك یوللی .

Einst (ـُ حا) وقتیله ، بر وقت ، کونلردن برکون ، بردفعه ، برکره ‖ (الا) (*inv.*) زمان ماضی ‖ وقت مستقبل .

Ein-stechen (ـَـ فعه متعه) b. ⑳ (*sép.*) صوقمق ، صاپلامق ، ایچنه دورتمك ، کچیرمك ‖ Löcher— دلیك آچمق ، دلمك .

Ein-stecken (ـَـ فعه متعه) a. ㉑ (*sép.*) صوقمق ، ایچنه قویمق ‖ Jemand— (عمو) برینی حبسه صوقمق ‖ eine Beleidigung ruhig— (برحقارته) برتحقیره قارشو کوشك طوراتمق ، هیچ آلدیرمامق ، امور یسله ایدمامك ، یوتمق .

صیوامق ‖ (یاغ ایله) یاغلامق ، طلا ایتمك ‖ (مرهمی) سورمك ‖ (مجا) (عمو) اوزون اوزادی‌یه آکلاتمق ‖ (عمو) برشی دروننه سموکلی بوجك کبی یازی یازمق .

Ein-schmuggeln (ـَـ فعه متعه) a. ㉑ (*sép.*) کمرکدن (ایچری) مال قاچیرمق .

Ein-schnallen (ـَـ فعه متعه) a. ㉑ (*sép.*) ایچنه طوقه‌لمق ، طوقه‌سنی طاقمق .

Ein-schneiden (ـَـ فعه متعه) u. ⑳ (*sép.*) کسمك ، یارمق ، شق ایتمك ؛ بیچمك ، بویله یارمق ‖ کسه‌رك ایچنه صوقمق ‖ برای اشارت کسمك ویا چیزمك ‖ کسمك ، دلمك ‖ (ع) (استحکا) یارمق ، آچمق ‖ (فعه لا +) (مجا) tief in's Herz— یورکنه دکین ایشلمك .

Ein-schnitt (ـَـ ام) ㊳ کسیك ، یاریق ، ییریق آچیلان یوه ‖ (شمندوفر) حفر ، یارمه ‖ کرتیك ، یتاق ‖ (استحکا) مازغال .

Ein-schnüren (ـَـ فعه متعه) a. ㉑ (*sép.*) و sich— (فعه مطا) غیطان ویا شریدله باغلامق ، باغلامق ‖ شریدینی قیصه‌رق صیقمق .

Ein-schöpfen (ـَـ فعه متعه) a., c. ㉑ (*sép.*) چکمك ودروننه دوکمك .

Ein-schränken (ـَـ فعه متعه) a. ㉑ (*sép.*) و sich— (فعه مطا) اکتفا ایتمك ‖ آز ایله اداره اولمق ‖ مصرفنی آزالتمق ، (تقلیل ایتمك) .

Ein-schrauben (ـَـ فعه متعه) a. ㉑, g. ⑳ (*sép.*) ویده‌لمق .

Ein-schreiben (ـَـ فعه متعه) o. ⑳ (*sép.*) تحریر وادخال ایتمك ، قید ایتمك ‖ (پوسته) تعهدلی کوندرمك ! eingeschrieben (مکتوب) تعهدلی ! ‖ (مجا) in das Gedächtniß— فکرینه ، خیالنه قید ایتمك ، حك ایتمك .

Ein-schreiten (ـَـ فعه لا—) u. ⑳ (*sép.*) (ایچرویه) وضع قدم ایتمك ‖ (مجا) بالفعل بر ایشه مداخله ایتمك .

Ein-schrumpfen و عوام لسانده **Ein-schrumpeln** (ـَـ فعه لا—) (*sép.*) بوروشمق ، بوزلمك .

Ein-schüchtern (ـَـ فعه متعه) a. ㉑ (*sép.*) قورقوتمق ، خوف ویرمك ؛ قورقاق یاپمق .

Ein-schulen (ـَـ فعه متعه) a. ㉑ (*sép.*) تعلیم وتربیه ایتمك ، درس کوسترمك ، اوکرتمك ‖ (حیوانی) تربیه ، (عسکری) تعلیم ایتمك ‖ مکتبه ویرمك .

Ein-schütten (ـَـ فعه متعه) b. ㉑ (*sép.*) ایچنه دوکمك ، سیلکمك ، (بوشالتمق) .

Ein-schwatzen (ـَـ فعه لا +) c. ㉑ (*sép.*) ein-schwätzen لقردی‌یه ، سوزه قارشمق ‖ (فعه متعه) برینه برشیئی یورطلق وایناندیرمق .

Ein-schwenken (ـَـ فعه لا—) a. ㉑ (*sép.*) تبدیل استقامتله برمحله (برنظامه) کیرمك .

Ein-segnen (ـَـ فعه متعه) b. ㉑ (*sép.*) تقدیس ایتمك ‖ مراتب رهبانیه‌یی توجیه ایتمك ، رهبان صره‌سنه قومق .

Ein-sehen (ـَـ فعه لا +) l. ⑳ (*sép.*) دروننه عطف نظر ایتمك ‖ (فعه متعه) آکلامق ، کورمك قبول (وانصاف) ایتمك ، حق ویرمك ، قانع اولمق .

Ein-stehen (ـُـَ = فعلا —) t. ⑳ (*sép.*) برینك یرینه قائم اولق ، ایشی درعهده ایتمك ‖ مسئولیتی اوزرینه آلمق .

Ein-steigen (ـُـَ = فعلا —) v. ㉛ (*sép.*) بریره چیقوب دخول ایتمك ‖ (عربه وسائره یه) بینمك ‖ ! — (آرابه وامثالنه بینلردن اول) هایدی بینکز افندم ! .

Ein-stellen (ـَـَ = فعمتعـ) a. ㉑ (*sép.*) درونه قویمق ، وضع ایتمك ؛ ادخال و الحاق ایتمك ‖ ایشه ، خدمته قویمق ‖ کسمك ، برآرەلق تعطیل ایتمك ، براقمق ‖ **Ein-stellung** (اموٌ) ㊾ وضع و ادخال ‖ فصل وتعطیل ‖ فسخ ولغو .

Ein-stimmen (ـَـَ = فعلا +) a. ㉑ (*sép.*) (موسیقی) آهنك قورمق ، سسی اویدرمق ‖ اویوشمق ، راضی اولمق ‖ (مجا) یکدل ویکصدا اولمق .

Ein-stimmig (ـَـَ = صـ) ㉑ بر آغز اوله ، برآغزدن اولەرق ، متحداً .

Ein-stopfen (ـَـَ = فعمتعـ) a. , c. ㉑ (*sép.*) ایچنه طیقمق ، صوقمق .

Ein-stoßen (ـُـَ = فعمتعـ) p. ⑳ (*sép.*) ایچنه طالدیرمق ، صوقمق ، ایچنه ایتمك ، سورمك ، دورتمك ‖ اوروب ، قاقوب ایچنه چوکرتمك ؛ قیرمق .

Ein-studi(e)ren (ـَـَـ = فعمتعـ) a. ㉑ (*sép.*) (چالشمق) تحصیل ایتمك .

Ein-stürmen (ـَـَ = فعلا ±) r. ㉑ (*sép.*) کمال سرعت وصبرسزلقله ایچرو کیرمك ‖ هجوم ایتمك .

Ein-stürzen (ـَـَ = فعلا —) c. ㉑ (*sép.*) خراب اولەرق ییقلق ، چوکمك ، کوچمك ‖ (فعمتعـ) هدم ایتمك ، چوکرتمك ، کوچورمك .

Ein-sudeln (ـَـَ = فعمتعـ) a. ㉑ (*sép.*) بیسلتمك ، مردارلمق .

Einst-weilen (ـُـَ وـَـَ حا) شمدیلك .

Ein-tauchen (ـَـَ = فعمتعـ) a. ㉑ (*sép.*) ایچنه طالدیرمق ، ایچنده ایصلاتمق ‖ die Feder — قلمی (حقهیه ، مرکبه) باطیرمق ‖ (فعلا —) طالمق ، باطمق .

Ein-tauschen (ـَـَ = فعمتعـ) a. , c. ㉑ (*sép.*) دکیشدیرمك ، ترامپه ایتمك .

Ein-theeren (ـَـَ = فعمتعـ) a. ㉑ (*sép.*) زفتلمك .

Ein-theilen (ـَـَ = فعمتعـ) a. ㉑ (*sép.*) تقسیم ایتمك ، بولمك ، آییرمق ‖ توزیع ایتمك ‖ (ع) ارکان واقسام نظامیەسنه آییرمق ‖ **Ein-theilung** (اموٌ) ㊾ تقسیم وتوزیع ‖ بوله ، آییرمه .

Ein-tragen (ـَـَ = فعمتعـ) r. ⑳ (*sép.*) ایچرویه ، یرینه کوتورمك ‖ قید ایتمك ، یکیرمك ، برمحلدن آخره نقل وقید ایتمك .

Ein-treffen (ـَـَ = فلا —) d. ⑳ (*sép.*) واصل اولمق ، وصول بولمق ، (وقت معیننه ویا محل مخصوصنه) ورود ایتمك ، یتیشمك ‖ واقع اولمق (کلمك) وجود بولمق .

Ein-treiben (ـَـَ = فعمتعـ) d. ⑳ (*sép.*) سورمك ، صوقمق ، ادخال ایتمك .

Ein-treten (ـُـَ = فعلا —) l. ⑳ (*sép.*) کیرمك ، بتکرار دخول ایتمك ‖ برمحله ، برموقعه کیرمك ، ومأموریته یرلشمك ‖ واقع اولمق ، ظهور ایتمك ‖ eingetretener Hindernisse halber , wegen موانع واقعەدن طولایی ، ظهور یافته اولان اویغونسزلقلردن طولایی ‖ den Falls — ظهوری حالنده ‖ (فعلا +) ایچنه کیرمك ، ایاغی (باصمق) ‖ (فعمتعـ) ایچنه باصمق ‖ بریره ، برموقعه کیرمك ‖ برتکمه اوروب ، باصوب چوکرتمك .

Ein-trichtern (ـَـَ = فعمتعـ) a. ㉑ (*sép.*) حونی ایله ایچنه دوکمك ، بوشالتمق ‖ (مجا) (برینه برشی) زور ایله اوکرتمك ‖ قولاغنه صوقمق ‖ القا ایتمك .

Ein-tritt (ـَـ = ام) ㊳ دخول ، کیرمه ‖ —karte (اموٌ) دخولیه بیلتی .

Ein-tröpfen = ein-tröpfeln (ـَـَ = فعلا —) a. , c. ㉑ (*sép.*) طامله طامله درونه طاملامق ‖ (فعمتعـ) طامله یطامله درونه طاملاتمق ، آقیتمق .

Ein-tunken (ـَـَ = فعمتعـ) a. ㉑ (*sép.*) ایصلاتمق .

Ein-üben (ـَـَ = فعمتعـ) و — sich (فعمطا) a. ㉑ (*sép.*) تعلیم ایتمك ، اوکرتمك ، مشق ایتمك ‖ اوکرتمك ، مشق ایتمك .

Ein-verleiben (ـَـَـَ = فعمتعـ) a. ㉑ (*sép.*) برلشدیرمك ، یکوجود ایتمك ؛ ضم والحاق ایتمك .

Ein-verstanden (ـَـَـَ = صـ) ㉑ قبول وتصدیق اولنمش ، رضا کوسترلمش ؛ موافقت ایتمش .

Ein-verständniß (ـَـَـَ = الا) ㉝ (*sans pl.*) موافقت ، رضا .

Ein-wachsen (ـَـَ = فعلا —) r. ⑳ (*sép.*) in etwas — بیویەرك برشیئه داخل اولمق ، ایچنه کیرمك .

Ein-wanderung (ـَـَـَ = اموٌ) b. ㊵ (*sans pl.*) بریره کوچه ، برموقعه هجرت .

Ein-wärts (ـَـ = حا) ایچرو ، ایچ طرفه طوغری ‖ داخلاً .

Ein-wässern (ـَـَ = فعمتعـ) a. ㉑ (*sép.*) صویه باصمق ، ایصلاتمق ، صوده یوشاتمق ، حل ایتمك .

Ein-weihen (ـَـَ = فعمتعـ) a. ㉑ (*sép.*) تقدیس ایتمك ؛ رسم کشادی آیینی اجرا ایتمك ؛ ایلك دفعه اولەرق استعماله باشلامق .

Ein-wenden (ـَـَ = فعمتعـ) a. ㉒ (*sép.*) مخالفت ایتمك ، اعتراض ایتمك ، بهانه کوسترمك ‖ **Ein-wendung** (اموٌ) ㊾ اعتراض .

Ein-werfen (ـَـَ = فعمتعـ) d. ⑳ (*sép.*) ایچنه ، درونه آتمق ‖ حبسه ، زندانه آتمق ‖ (طاش) آتوب قیرمق ، دلمك .

Ein-wickeln (ـَـَ = فعمتعـ) a. ㉑ (*sép.*) و — sich (فعمطا) صارمق ، صارلمق ، بوریمك ، بورلمك ‖ (چوجغی) قونداقلامق .

Ein-wiegen (ـَـَ = فعمتعـ) a. ㉑ (*sép.*) بشیکده صاللایەرق اویوتمق .

Ein-willigen (ـَـَـَ = فعمتعـ) a. ㉑ (*sép.*) حسن رضا کوسترمك ، موافقت وتصدیق ایتمك ؛ مساعده ایتمك .

man muß das — schmieden, so lange es warm ist تیمور قیزغین ایکن دوکیلور . آغاج یاش ایکن اکیلور || —bahn (امؤ) تیمور یولی || —bahn=Kursbuch — تیمور یولی (حرکت) تعرفه‌سی || —beschlag (ام) (صنع) تجهیزات حدیدیه || —blech (الا) ساج || —fresser (ام) (عمو) (مجا) قبا دایی || —guß (ام) (صنع) فونت || —kraut (الا) مینا چیچکی .

Eisern (ـ ص) (21) تیموردن || (مجا) تیمور کبی ، پولاده بکزر .

Eisig (ـ ص) (21) بوزلی ، بوزکبی .

Eitel (ـ ص) (21) مفتخر ؛ مغرور ، کبرلی ، auf etwas —sein برشیدن طولایی مغرور اولمق ، برشیئله تفخر ایتمك || بوش ، هوائی ، اهمیتسز ، بیهوده ، واهی ، باطل ، چعنا .

Eiter (ـ ام) a. (40) (*sans pl.*) ایرین ، جراحت .

Eitern (ـ فعلا +) a. (21) جراحت باغلامق ، ایرین طوپلانمق .

Ekel (ـ ام) a. (40) کوکل بولانتیسی || خوشلانمامه ، استکراه . تیکسینمه ؛ نفرت || فنالق ، es ist mir so — ایچم برتحف اولیور ، فنالشیور ، کوکلم بولانیور .

Ekelhaft (ـ ص) (21) کریه || یالکز (مجا) اوصاندیریجی ، بیقدیریجی ، بیقتلق ویریجی .

Ekeln (ـ فعلا +) a. (21) استکراه ایتمك ، نفرت ایتمك || خوشلانمامق || بیقمق ، اوصانمق || بولانمق .

Elastisch (ـ ص) (21) [روم] الستیق .

Elastizität (ـ امؤ) (49) (*sans pl.*) [روم] الستیقیت .

Elba (ـ اخامؤ) (56) (جغر) الب اطه‌سی .

Elbogen (ـ ام) b. (40) (مرا . Ellbogen) .

Elch (ـ ام) (38) (حیو) =Elen .

Elegant (ـ ص) (21) [فر] ظریف ، دلبر ؛ خوش ، لطیف ؛ نازك .

Elektrisch (ـ ص) (21) [روم] الیکتریق .

Elektrisi(e)ren (ـ فعمتع) a. (21) [روم] (حکم) الکتریقلمك کذا (مجا) .

Elektrizität (ـ امؤ) (49) [روم] (حکم) الکتریقیت ، سیالهٔ برقیه ، مادهٔ کهربائیه || —smesser (ام) مقیاس الکتریق .

Element (ـ الا) (38) [لاتینجه] عنصر ، جسم بسیط ، ماده ، جوهر || اصل ، اساس ، مادهٔ حیاتیه || مبادی .

Elementarisch (ـ ص) (21) [لاتینجه] ابتدائی || اساسی .

Elen (ـ الا ویاخود ام) b. (40) (تاطبیه) [اسلاو] ظب شمالی (کییك) .

Elend (ـ الا) (38) سفالت || سفاهت || فلاکت ، مصیبت ، آفت ، بد بختلق || (ص) مسکین ، آلچق || بیچاره ، فقیر .

Elephant (ـ ام) (51) [روم] (تاطبیه) فیل || —enlaus (امؤ) (نبا) بلادر ، قاقوله .

Ein-windeln (ـ فعمتع) a. (21) (*sép.*) قونداقلامق .

Ein-wirken (ـ فعلا +) a. (21) (*sép.*) تحریك ایتمك || تأثیر ایتمك .

Ein-wirkung (ـ امؤ) (49) تأثیر ، نفوذ .

Ein-wohnen (ـ فعلا +) a. (21) (*sép.*) ساکن اولمق . اقامت ایتمك || (فعمتع) اسکان اولنان برمحلی اوطوره اوطوره چوکرتمك ، خراب ایتمك .

Ein-wohner (ـ ام) a. (40) —in (امؤ) (50) ساکن ، ساکنه || برمملکت ویاشهر اهالیسی ، سکنه‌سی .

Ein-wohnerschaft (ـ امؤ) (49) اهالی ، سکنه .

Ein-wühlen (ـ فعمتع) a. (21) (*sép.*) دوروب بوکوب صوقمق || کومك .

Ein-wurf (ـ ام) (31) اعتراض || مکتوب قوطولرنده (وسائره‌ده) دروننه مکتوب (والخ) آتمغه مخصوص دلیك .

Ein-zahlen (ـ فعمتع) a. (21) (*sép.*) پاره‌یاتیرمق ، پاره تسلیم ایتمك || تأدیه ایتمك .

Ein-zapfen (ـ فعمتع) a.,c. (21) (*sép.*) Bier in —Flaschen بیرایی (شیشه‌لره) چکمك .

Ein-zäunen (ـ فعمتع) a. (21) (*sép.*) اطرافنی چیت ایله چویرمك .

Einzeln (ـ ص) (21) یالکز ، منفرد || (حا) خصوصی || آیرو ، تك تك ، تکر .

Ein-ziehen (ـ فعمتع) f. (31) (*sép.*) چکه‌رك بریره کتیرمك ، ایچری چکمك ، آلمق ، کیرو آلمق ، قپاتمق ، طوپلامق || (ع) Rekruten — قرعه نفری طوپلامق (عسکره آلمق) || جمع وجلب ایتمك || Nachrichten — استخبار ایتمك ، خبر آلمق || (فعلا —) کیرمك || برمسکنه طاشینمق .

Einzig (ـ ص) (21) امثالسز ؛ بردانه‌جك ، اولوب اوله‌جغی || یالکز || ein —es Mal یالکز ، آنجق بر دفعه ، بردفعه‌جق .

Ein-zug (ـ ویاخود ـ ام) (31) [einziehen] دخول ، کیرمه .

Ein-zwängen (ـ فعمتع) و— sich (فعمطا) a. (21) (*sép.*) صیقمق .

Eirund (ـ ص) (26) (*sans pl.*) بیضی .

Eis (ـ الا) بوز || طوندرمه || es hat—gefroren (طیشاریسی) بوزطوتدی ، طوکمش || (مجا) Jemand auf 's— führen برینی طوزاغه‌دوشرمکه چالیشمق ، اوکنه‌دوکمك ، یمدوکمك || —bär (ام) (تاطبیه) دکزآیوسی || —bahn (امؤ) اوزرنده تیمور پاپوچلر ایله قیزاق قاییلور بوز || —kalt (ص) بوزکبی صغوق || کذا (مجا) || —maschine (امؤ) بوز احضارینه مخصوص ماکنه ، بوز ماکنه‌سی || —meer (الا) بحر منجمد || —vogel (اع) (تاطبیه) یلقوان قوشی || —zapfen (ام) طاملرده اوزانان بوز .

Eisen (ـ فعمتع) a. (21) [Eis] طوندیرمق || (فعه یکشفه) es eist (هوا) طوڭیور || (فعلا —) بوز اولمق .

Eisen (ـ الا) b. (40) [غوتجه eisarn کلمه‌سیله‌مناسبتی وار] تیمور ، حدید || قوی ، صاغلام ، چلیك کبی || (ضرمثل)

Empfinden (⏑⏑ فعمتعه و فعلا +) .a (20) حس ايتمك ، طويمق ‖ etwas sehr übel— برشيدن فنا برصورتده متأثر اولمق ، زياده‌سيله قيريلمق ، پك فنا بولمق ، منفعل اولمق ، كوجنمك ، جانى صيقلمق ‖ Empfindung (امؤ) (49) تأثر ، حس ، طويغه ‖ انفعال ، كوجمه ، كوجنمه .

Empfindlich (⏑⏑ ص) (21) حس اولنور ، تأثيرى كوريلور ‖ متحسس ، متأثر ، حساس ‖ gegen die Kälte— sein كندويه صغوغك تأثيرى اولمق ، صغوقدن متأثر اوليجى اولمق ‖ نازك ، نارين (انجه) ‖ آجى ‖ پك جانى طاتلى ‖ چابوق كوجنير ، آلينغان .

Emphase (⏑⏑ امؤ) (53) [روم] طنطنهٔ الفاظ ، طمطراق كلام .

Empor (⏑ حا) يوقارى‌يه ، بالايه طوغرى مثلا ‎—blicken‘—sehen‎ (سمايه طوغرى) يوقارى عطف نظر ايتمك ، كوزلرينى يوقارى (سمايه) ديكمك ‖ —heben (فعمتع) ترفيع ايتمك ، يوقارى قالديرمق ، يوكسلتمك ، اعلا ايتمك ، بالايه چيقارمق ، ايلرولتمك ‖ —steigen (فعلا ـ) چيقمق ، تعالى ايتمك ‖ عروج ايتمك ‖ —kömmling (ام) صكره‌دن پارليان ، صكره‌دن كورن كسه ، صكره‌دن كورمه فرومايه .

Empören (⏑⏑ فعمتع) و —sich (فعمطا) .a (21) قالقمق ، قالديرمق ‖ آياقلانمق ، عصيان ايتمك ‖ Empörende(s) (الا) موجب شورش و فساد اولان شى ‖ فنا حالده جان صيقان ، موجب حدت وغضب اولان ماده .

Empörung (⏑⏑ امؤ) (49) عصيان ، آياقلانمه .

Emsig (⏑⏑ ص) (21) سريع الحركه ، چابوق ايش‌كورر ، غيور ، آتش كبى ، ماهر ‖ چالشقان ، اوصانمز بيقماز اولان ، فعال ، مداوم ، مقدم ‖ (حا) چابوچاق ، تيز الدن ، درعقب ، كمال سرعتله .

End... (⏑...) —los (ص) بينهايه ، بتوب توكنمز ، نامتناهى ، حد و پايانى اولميان ‖ —punkt (ام) اوج ، نقطهٔ منتها ‖ —zweck (ام) صوك ، مقصد اصلى ، مرام ، مطلوب .

Ende (⏑ الا) .b (42) صوك ، نهايت ‖ am —aller—n (عمو) عاقبت ، الك صوكنده ‖ zu—gehen نهايت بولمق ‖ (مجا) توكنمك ، فنا بولمق ‖ —gut, Alles gut (ضرمثل) صوكى ، عاقبتى ايو اولان ايش (شى) ايو اولور ، بر ايشك ، هرشيئك صوكنه باقملى ‖ نتيجه ‖ برشيئك اوجى ، نهايتى .

Enden (⏑⏑) .b (21) ، endigen (⏑⏑) ايكيسيده (فعمتع) .a (21) نهايت ويرمك ‖ (فعلا +) و —sich (فعمطا) نهايت بولمق ، صوكى كلمك ، ختامپذير اولمق ، صوكنه ايرمك .

Endivi-e (⏑⏑⏑ امؤ) (53) (نبا) مارول .

Endlich (⏑ ص ، حا) (21) نهايتده ، صوكنده ‖ فانى ، ختام بولور اولان ، بقاسى اولميان ، بيتر ‖ عاقبت ، هله ياربشكر !

Endung (⏑ امؤ) (49) نهايت (غرا) كلمه‌نك نهايتى ؛ ادات انتها .

Energisch (⏑⏑ ص) (21) [روم] قطعياً ، قوياً ، اكيداً ، شديداً ‖ زور وشدتله ، سرت .

Elf (⏑ ص اعد) (inv.) (فقط جمعى بعضاً elfe) اون بر ‖ (امؤ) (49) اون بر عددى .

Elfe (⏑ ام و امؤ) (42) و (53) (اسا) هواپريسى .

Elfenbein (⏑⏑ الا) (38) (sans pl.) فيل ديشى .

Elfte (⏑ ص) (21) اونبرنجى .

Elfte-halb (⏑⏑ و ⏑⏑ ص) (inv.) اون بچق .

Elftel (⏑ الا) .a (40) اونبرنجى قسم ، پاى ، اونبرده بر .

Elftens (⏑ حا) اونبرنجى درجه‌ده ، حادياً عشر .

Elimini(e)ren (⏑⏑---- فعمتع) .a (21) [لاتينجه] (ريا) افنا ايتمك ، كوتورمك .

Elk (⏑ ام) (38) (تاطبيع) = Elen .

Ell-bogen (⏑⏑ ام) .b (40) ديرسك .

Elle (⏑ امؤ) (53) (مقدما آلمانيانك تقريباً $\frac{٢}{٣}$ متره طولنده ابعاد اولچيسى) اندازه .

El(l)ritze (⏑⏑ امؤ) (53) (تاطبيع) دره قيا بالغى .

Else (⏑ امؤ) (53) = (نبا) Erle ‖ (تاطبيع) قره‌كوز بالغى ‖ (امؤ) وافتيز اسمى = Elise .

Elster (⏑ امؤ) (53) (تاطبيع) صقصغان .

Eltern (⏑ جمع) (inv.) ابوين .

Emailli(i)ren (⏑⏑-⏑- فعمتع) .a (21) [فر] مينه‌لمك ، مينه قومق .

Emanzipi(e)ren (⏑⏑-⏑- فعمتع) .a (21) [لاتينجه] وصايتدن قورتارمق ، سربست براقمق ، فاعل مختار قيلمق ‖ جرأت وجسارتلنديرمك ‖ آدم ايتمك .

Embargo (-⏑ ام (الا) (56) [اسپانيولجه] توقيف سفائن .

Emendi(e)ren (⏑⏑-⏑ فعمتع) .a (21) [لاتينجه] (شرح وتفسير ايله) تعديل واصلاح ايتمك .

Empfang (⏑ ام) (31) (sans pl.) قبول ، اخذ وقبض ‖ قارشولمه ، استقبال ‖ —sschein (ام) مقبوض سندى .

Empfangen (⏑⏑ فعمتع) .s (20) اخذ وقبول ايتمك ، قبض ايتمك ، تسليم آلمق ‖ Jemand gut— برينى كمال تعظيم ايله استقبال ايتمك ، ايو قارشولمق ‖ (فعلا +) آلمق ، كبه قالق ، احتبال ايتمك .

Empfänger (⏑⏑ ام) .a (40) آلان ، قابض ، آخذ ؛ تسليم آلان ، قبول ايدن .

Empfängniß (⏑⏑ امؤ) (34) ونادراً (33) حامله قاليش ، حامله‌لك ، كبه‌لك .

Empfehlen (⏑⏑ فعمتع) .b (20) و —sich (فعمطا) اصمارلامق ، كندوينى اصمارلمق ‖ توصيه ايتمك ، تنسيب ايتمك ‖ (ich) empfehle mich (Ihnen)! اللهه اصمارلدق افندم ! ‖ — Sie mich Ihrem Herrn Vater! پدريكز افندى‌يه عرض خلوص ، عبوديت ايدرم !

Empfehlung (⏑⏑ امؤ) (49) توصيه ‖ Jemandem seine— machen برينه عرض عبوديت ايتمك ، بيان مخالصتده بولنمق ؛ سلام كوندرمك .

Ent-fasern (ـُـ فعـ متعـ) a. (21) (insép.) تل تل ایتمك ، تیقتیکلمك .

Ent-fernen (ـُـ فعـ متعـ) a. (21) (insép.) تبعید ایتمك ‖ برطرف ایتمك ، دفع ایتمك ‖ sich — یوله چیقمق ‖

Ent-fernung (ـُـ ا مؤ) (49) بعدیت ، اوزاقلق ، مسافه ، مباعدت ‖ ناموجودیت .

Ent-fernt (ـُـ صـ) (21) اوزاق ، بعید .

Ent-fesseln (ـُـ فعـ متعـ) و — sich (فعـ مطا) a. (21) (insép.) زنجیر اسارتندن قورتلمق (قورتارمق) .

Ent-flammen (ـُـ فعـ متعـ) a. (21) (insép.) آتش ویرمك ، آتشه القا ایتمك ؛ یاقمق ، طوتشدیرمق ‖ کذا جملهسی (مجا) ‖ (فعـ لا —) و — sich (فعـ مطا) یانمق ، طوتشمق ، آتشه یانمق .

Ent-fliegen (ـُـ فعـ لا —) f. (20) (insép.) اوچوب قاچمق ، اوچمق .

Ent-fliehen (ـُـ فعـ لا —) f. (20) (insép.) قاچمق ‖ (وقت حققنده) کذران ایتمك ‖ قاچوب قورتلمق .

Ent-fließen (ـُـ فعـ لا —) e. (20) (insép.) آقمق ، جریان ایتمك ، آقیدوب کیتمك .

Ent-fremden (ـُـ فعـ متعـ) b. (21) (insép.) Jemandem etwas — برکیمسه یی برشیدن واز کچیرمك ، فارغ ایتمك ، صوغوتمق ‖ sich — (فعـ مطا) یابانجی اولمق .

Ent-führen (ـُـ فعـ متعـ) a. (21) (insép.) قاپمق ، جبراً آلمق ، قاچیرمق ‖ کوکل قاپمق ، جلب ایتمك ‖ **Ent-führung** (ا مؤ) (49) eines Weibes — برقاری یی قاچیرمق .

Ent-gegen (ـُـ حا) قارشو ، (برشیئه ویا آخره) طوغری ‖ — eilen قارشوقوشمق ، شتاب ایتمك ‖ — arbeiten (فعـ لا +) علیهنه ، خلافنه چالشمق ‖ — bringen (فعـ متعـ) قارشو ، علیهنه ، خلافنه کوتورمك ‖ عرض وتقدیم ایتمك ‖ — gehen (فعـ لا —) قارشو کیتمك — halten (فعـ متعـ) قارشوطوتمق ‖ قارشولشدیرمق ، مقایسه ایتمك ‖ — handeln (فعـ لا +) خلاف حرکتده بولنمق ‖ — jubeln (فعـ لا +) سرور وشادمانی ، شنلکله استقبال ایتمك ‖ — kommen (فعـ لا —) قارشوسنه طوغری کلمك ‖ Jemandem freundlich — kommen برینه لطفله معامله ایتمك ، التفات ایتمك ‖ — sehen (فعـ لا +) انتظار ایتمك ‖ — sein (فعـ لا) قارشو ، مخالف بولنمق ‖ — gesetzt (صـ) قارشو ، مخالف ‖ — stehen (فعـ لا —) قارشوسنده طورمق ‖ قارشو ، مخالف بولنمق ‖ — strecken (فعـ متعـ) برشیئه ویا برکیمسهیه طوغری اوزاتمق .

Ent-gegen=gesetzt (ـُـ ـُـ صـ) (21) قارشو ، مخالف ، ضد ؛ منافی ‖ قارشو قارشویه .

Ent-gegnen (ـُـ فعـ لا +) (insép.) b. (21) جواب ویرمك ‖ حاضر جوابلق ایتمك ‖ مدافعه ایتمك ، سوزینه سوز ویرمك ‖ قارشو قومق ، طورمق .

Ent-gehen (ـُـ فعـ لا —) s. (20) (insép.) er ist der Gefahr glücklich entgangen اوقضادن ایو قورتولدی ، اه صاقلادی ‖ der Fehler ist mir entgangen بن بوخطانك فرقنه وارمدم ، فرقنده اولمدم .

Ent-geld (ـُـ ا م (ا لا) (38) (sans pl.) ضرر وزیان بدلی ، تضمین ‖ فدیهٔ نجات ‖ مکافاة .

Eng (ـُ صـ) (21) = enge (ـُـ صـ) (21) طار ، تنك ؛ ضیق ؛ صیق ‖ die Bande der Freundschaft — er knüpfen تکلیفسزجه دوست اولمغه باشلامق ‖ حال ضرورت ، طارلق ‖

Enge (53) (ا مؤ) طارلق .

Engel (ـُـ ا م) a. (40) ملك ‖ — schön (صـ) ملك کبی کوزل ‖ — brot (ا لا) قدرت حلواسی .

Engern (ـُـ فعـ متعـ) a. (21) طارلاتمق .

Englisch (ـُـ صـ) (21) انکلیز کاری ، انکلترهدن ‖ (ا لا) (inv.) انکلیزجه ، انکلیز لسانی .

Enkel (ـُـ ا م) a. (40) ، — in (ا مؤ) (50) طورون ، اوغلنك ویا قزینك اوغلی ویا قیزی ‖ اولاد وحفید .

Enken (ـُـ فعـ متعـ) a. (21) [Enke] (بغچیو) آشیلامق .

Ent... (...ـُـ) کلمهنك اولنه وضع اولنوب بعدیت واسقاط وافنا والخ معنالرینی افهام ایدر وفعل ایله برلشدکده دائما (insép.).

Ent-behren (ـُـ فعـ متعـ) (insép.) a. (21) محروم اولمق ، یوقلغنی آرامامق ؛ ترك ایتمك ، فارغ اولمق ، برندن ، برشیدن واز کچه بیلمك .

Ent-behrlich (ـُـ صـ) (21) ترك اولنه بیلور ، وازکچیلور ، لزوم کورولمز ، فضله ، لزومسز .

Ent-binden (ـُـ فعـ متعـ) و — sich (فعـ مطا) a. (21) (insép.) قورتارمق . قورتلمق ‖ eine Frau — (برقادینی) طوغورتمق ‖ چوزمك ‖ بوزمق .

Ent-blöden (ـُـ فعـ متعـ) b. (21) (insép.) و — sich (فعـ مطا) آچمق ، قورقاقلغی کیدرمك ‖ آچیلمق ، قورقاقلغی کیتمك .

Ent-blößen (ـُـ فعـ متعـ) و — sich (فعـ مطا) c. (21) (insép.) آچلمق ، آچمق ، صویمق ، تجرید ایتمك ‖ den Degen — قلنج چکمك ، قلیجه طاورانمق ، سل سیف ایتمك ‖ (مجا) sich von etwas — الندن آلدیرمق ، قاپدیرمق ، قاچیرمق ، اوچورمق .

Ent-decken (ـُـ فعـ متعـ) و — sich (فعـ مطا) a. (21) (insép.) آچمق ، اورتیسی آلمق ؛ آچیلمق ‖ بولوب چیقارمق ، استخراج ایتمك ، برسره واقف اولمق ، کشف ایتمك .

Ente (ـُ ا مؤ) (53) اوردك ‖ (مجا) das ist eine falsche — یلان ، صاچمه ، آتمه سوز ، خبر .

Ent-ehren (ـُـ فعـ متعـ) و — sich (فعـ مطا) a. (21) (insép.) قدر وحیثیتی ، ناموسنی کیدرمك ، غائب ایتمك ‖ ناموسیلکهدار ایتمك ‖ (برقزك بکرینی) ازاله ایتمك .

Ent-erben (ـُـ فعـ متعـ) a. (21) (insép.) وراثتدن محروم ایتمك ‖ (عد) حق وصلاحیتدن محروم براقمق .

Ent(e)rich (ـُ (ـُ) ـُ ا م) (38) ارکك اوردك .

Ent-fallen (ـُـ فعـ لا —) p. (20) (insép.) sein Name entfällt mir اونك اسمی خاطرلیهمیورم ، اسمی خاطرمدن چیقیور ، خاطرمدن چیقار ، قاچار .

Ent-falten (ـُـ فعـ متعـ) و — sich (فعـ مطا) b. (21) (insép.) دورولی اولانشیئك دوروملی ، قاتنی آچمق ، صارلمش برشیئی چوزمك ، آچمق ‖ (die Rose) entfaltet sich (کول) آچیلیور ، دوروملدن چیقیور ‖ آچیلمق ، انکشاف ایتمك ‖ یایمق ‖ تشکل ایتمك .

Ent-färben (ـُـ فعـ متعـ) و — sich (فعـ مطا) a. (21) (insép.) رنکنی ، بویاسنی کیدرمك ‖ رنکی ، بویاسی قاچمق ، صولمق ، بتی بکزی اوچمق .

Ent-gelten (⏑–⏑ فعه متع) b. (20) (*insép.*) اوده‌مك ، ضررینی چكمك ‖ er soll es mir— او بكا پاره‌سنی ویرملی ، او بونك ضررینی چكملی ، اوده‌ملی .

Ent-gleisen (⏑–⏑ فعلا—) c. (21) (*insép.*) (ترامواى، شمندوفر وسائره حقنده) یولدن چیقمق .

Ent-halten (⏑–⏑ فعه متع) p. (20) (*insép.*) حاوی اولمق، محتوی بولنمق ‖ استیعاب ایتمك ، آلمق ‖ sich— (فعه مطا) كندوینی برشیدن كیرو آلمق ، كیرو طوتمق ، اجتناب ایتمك ، چكنمك ، احتراز ایتمك .

Ent-haltsam (–⏑⏑ ص) (21) صبرلی ‖ محترز ‖ لذائذ نفسانیه‌دن فارغ ، عفیف ‖ قناعتكار ، كوزی طوق .

Ent-haupten (⏑–⏑ فعه متع) a. (21) (*insép.*) باشنی كسمك ، قوپارمق ، بوینی اورمق .

Ent-häuten (⏑–⏑ فعه متع) b. (21) (دریسنی) صویمق (یوزمك) .

Ent-heben (⏑–⏑ فعه متع) h. (20) (*insép.*) رفع ایتمك ، قالدیرمق ‖ عزل ایتمك ، مأموریتندن ایندیرمك ‖ قورتارمق ، خلاص ایتمك .

Ent-hüllen (⏑–⏑ فعه متع) a. (21) (*insép.*) اورتوسنی آچمق ، نقابنی آلمق ‖ feierlich— رسماً كشاد ایتمك (رسم كشادینی اجرا ایتمك) .

Enthusiasmus (⏑⏑–⏑⏑ ام) (45) (*sans pl.*) [روم] میل ، فرط محبت ، مفتونیت ، تحسین ‖ هیجان ‖ وجد وحال ، الهام ‖ شادمانی .

Ent-jochen (⏑–⏑ فعه متع) a. (21) (*insép.*) بویوندوروقدن قورتارمق ، چیقارمق ، آلمق ‖ (مجا) تخلیص ایتمك .

Ent-jungfern (⏑–⏑ فعه متع) a. (21) (*insép.*) (عمو) ازالهٔ بكر ایتمك .

Ent-kleiden (⏑–⏑ فعه متع) b. (21) (*insép.*) البسه‌سنی چیقارمق ، صویمق ‖ (مجا) تجرید ایتمك .

Ent-kommen (⏑–⏑ فعلا —) c. (20) (*insép.*) فرار ایدرك خلاص بولمق ، برتهلكه‌دن قورتلمق ‖ قاچمق .

Ent-kräften (⏑–⏑ فعه متع) b. (21) (*insép.*) قوتدن دوشورمك ، تاب وتوانتی كیدرمك ، ضعفیت ویرمك ‖ حكمدن ساقط ایتمك ، فسخ وابطال ایتمك .

Ent-laden (⏑–⏑ فعه متع) b. (21) و r. (20) (*insép.*) (ع) سلاح بوشالتمق ، (مرمی‌یی سلاحدن آلمق) .

Ent-lade=Stock (⏑–⏑⏑ ام) (31) (ع) (تفنك) حربیسی .

Ent-lang (⏑– حا) [Ende-lang] بویتجه ، امتدادنده ‖ den Fluß— نهرك بویتجه .

Ent-lassen (⏑–⏑ فعه متع) p. (20) (*insép.*) صالیویرمك ، (خدمتدن) چیقارمق ، اخراج ایتمك ، یول ، اذن ویرمك ‖ (بر اسیری) آزاد ایتمك ‖ (برخسته ویا آخر سورتله ایشه یرامز عسكری) چوروكه چیقارمق ‖

Entlassung (امؤ) (47) اخراج ، اذن ویرمه ، صالیویرمه ، آزاد ‖ —sgesuch (الا) استعفانامه .

Ent-lasten (⏑–⏑ فعه متع) b. (21) (*insép.*) یوكنی ، آغرلغنی آلمق ‖ (پاره، صرفیات زحمتندن) قورتارمق (ویا آزالتمق) .

Ent-ledigen (⏑–⏑⏑ فعه متع) a. (21) (*insép.*)

— sich برشیدن خلاص ایتمك ، خلاص اولمق ، قورتلمق ‖ sich eines Auftrages— باشندن صاوه‌بیلمك ‖ یاپمق ، بیترمك ‖ بر ایشی یاپوب بتورمك ، بیتروب باشندن صاوه‌بیلمك .

Ent-leeren (⏑–⏑ فعه متع) و sich— (فعه مطا) a. (21) (*insép.*) بوشالتمق ‖ (داخلنده اولانی طیشاری) چیقارمق ‖ (بر بالونی) تخلیه ایتمك ‖ دفع حاجت ایتمك .

Ent-leiben (⏑–⏑ فعه متع) و sich— (فعه مطا) a. (21) (*insép.*) اولدیرمك ، اعدام ایتمك ، وجودینی قالدیرمق ‖ انتحار ایتمك ، كندویه سوء قصد ایتمك .

Ent-mannen (⏑–⏑ فعه متع) a. (21) (*insép.*) اخصا ایتمك ، خایه‌سنی چیقارمق ، (ایكدیش : خادم ایتمك) .

Ent-muthigen (⏑⏑–⏑ فعه متع) a. (21) (*insép.*) جسارتنی كیدرمك ، كوزینی قورقوتمق .

Ent-nehmen (⏑–⏑ فعه متع) d. (20) (*insép.*) Jemandem eine Last— برینی بر (یوكدن) زحمتدن قورتارمق ، ایشی تسهیل ایتمك ‖ النده‌ن آلمق ‖ اكلامق ، فهم وادراك ایتمك .

Entomologie (–⏑⏑⏑⏑ امؤ) (49) und (53) [روم] مبحث هوام وحشرات .

Ent-räthseln (⏑–⏑ فعه متع) a. (21) (*insép.*) (معمایی) حل ایتمك ‖ مشكلی آكلامق ، كشف ایتمك ، استخراج ایتمك .

Ent-reißen (⏑–⏑ فعه متع) u. (20) (*insép.*) چكوب آلمق ‖ الندن آلمق .

Ent-richten (⏑–⏑ فعه مطا) b. (21) (*insép.*) (اكچه) ویرمك ، تأدیه ایتمك ‖ ادا و ایفا ایتمك ‖ Jemandem seinen Dank— برینه بیان تشكر ایتمك .

Ent-rinnen (⏑–⏑ فعلا —) b. (20) (*insép.*) (صو حقنده) بر یردن آقوب كیتمك (یتمك) ‖ فرار ایتمك ، قاچمق ، صیویشمق .

Ent-rüsten (⏑–⏑ فعه متع) b. (21) (*insép.*) كوجندیرمك ، غضبلندیرمك .

Ent-sagen (⏑–⏑ فعه متع) a. (21) (*insép.*) واز كچمك ، فراغت ایتمك ، قطع علاقه ایتمك ‖ انكار ایتمك ، طانیمامق .

Ent-satz (⏑– ام) (38) (*sans pl.*) (ع) رفع محاصره ، آبلوقه‌یی قالدیرمق .

Ent-schädigen (⏑–⏑⏑ فعه متع) a. (21) (*insép.*) ضرر وزیانی تضمین ایتمك (چكمك) .

Ent-scheiden (⏑–⏑ فعه متع) b. (21) (*insép.*) حل وفصل ایتمك ، كسمك ، تعیین ماده ایتمك ، بتیرمك ، حكم وقرار ویرمك .

Ent-scheidung (⏑–⏑ امؤ) (47) حكم وقرار ، فتوا ، تعیین ماده ، كسوب آتمه .

Ent-schieden (⏑–⏑ ص) (21) مقرر ، معین ، قطعی ‖ (حا) قطعیاً ، مطلقا ، بلاشبهه .

Ent-schleiern (⏑–⏑ فعه متع) و sich— (فعه مطا) a. (21) (*insép.*) رفع نقاب ایتمك ، اورتوسنی آلمق ‖ آچمق ، كشف ایتمك ‖ انكشاف ایتمك ، آچلمق .

Ent-schließen (⏑–⏑ فع متع) و — sich (فع مطا) (21) c. (insép.) قرار ويرمك ، حكم ايتمك ‖ تعيين ايتمك ‖

Ent-schließung (امؤ) (41) = **Ent-schluß** .

Ent-schlossen (⏑–⏑ ص) (24) قرار كير ، حكم كيمش ، مقرر ، معين ‖ قطعى ، محقق ‖ عزم وجزم صاحبى .

Ent-schluß (⏑– ونادراً شعرده –⏑ ام) حكم ، قرار ، عزم ؛ كسوب آتمه .

Ent-schuldigen (⏑–⏑⏑ فعمتع) و — sich (فعمطا) (21) a. (insép.) معذور طوتمغى ، معذور كورمك ، طلب عفو ايتمك ‖ sich bei Jemandem — كندوسنك معذور طوتلمسى (قصورينك عفوينى) استرحام ايتمك ‖ sich mit etwas — برشيئله بيان معذرت ايتمك ، برشيئى عذر بيان ايدرك تبرئهٔ ذمته چالشمق ‖ Sie — عفو ايدرسكز (معذور طوتيكز) ، پاردون !

Ent-schuldigung (⏑–⏑⏑ امؤ) (41) بيان معذرت ‖ عذر ‖ um — bitten عفوينى ، معذورطوتلمسنى استرحام ايتمك ، استعفاى قصور ايتمك .

Ent-schwinden (⏑–⏑ فعلا —) (20) a. (insép.) غائب اولمق (خصوصيله صدا حقنده) يواش يواش ايشيدلمز برحاله كلمك .

Ent-seelen (⏑–⏑ فعمتع) (21) a. (insép.) جاننى چيقارمق ، حياتنى آلمق .

Ent-senden (⏑–⏑ فعمتع) (22) a. (insép.) كوندرمك ، اسرا و ارسال ايتمك .

Ent-setzen (⏑–⏑ فع متع) و — sich (فع مطا) (21) c. (insép.) النـدن آلمق ، غصب ايتمك ‖ مأموريت ويا پوستندن ايندرمك ‖ موقتاً عزل ايتمك ‖ (قورقودەرق) عقلنى چيقارمق ، پك زياده قورقمق ، اوركوتمك .

Ent-setzlich (⏑–⏑ ص) (24) قورقونج ، مخوف ، دهشت آميز ‖ وحشى ، منفور ، پك چركين وصورتسز ، پك فنا ‖ (عمو) پك زياده ، حددن افزون ، نهايت درجه‌ده ‖ —reich (ص) حدسز زنكين .

Ent-siegeln (⏑–⏑ فعمتع) (21) a. (insép) مهرينى آچمق .

Ent-sinnen (⏑–⏑ فعمطا) (20) b. (insép.) sich — تخطر ايتمك ‖ soviel ich mich entsinne اكر بنم تخطريمه باقيلورسه ، خاطرمده قالديغنه كوره ، واه خاطريمه شويله كلييوركه ، بنم خاطرمده قلان .

Ent-sprechen (⏑–⏑ فعلا +) (20) b. (insép.) توافق ، تطابق ايتمك ، تام مشابه اولمق ، موجبنجه اولمق ‖ اويمق ، مناسب اولمق ‖ —d (ص) مناسب ، اويغون ، موافق ، موجبنجه .

Ent-springen (⏑–⏑ فعلا —) (20) a. (insép.) قاچمق ، فرار ايتمك ‖ بردن چيقمق ، ظهور ايتمك ، صيچرامق ، فيشقرمق ، قينايوب چيقمق .

Ent-sprudeln (⏑–⏑ فعلا —) (21) a. (insép.) نبعان ايتمك ، قاينامق .

Ent-stehen (⏑–⏑ فعلا —) (20) t. (insép.) برشيدن ظهوروتولد ايتمك ، اساسى آلمق ‖ ابتدا ايتمك ، باشلامق (ظهور ايتمك ‖ (برشيئك نتيجه‌سى اولەرق) ميدانه كلمك ، چيقمق ظهور ايتمك ، حاصل اولمق .

Ent-stellen (⏑–⏑ فعمتع) (21) a. (insép.) دكيشديرمك ، بوزمق ، شكل وهيئتنى تحويل ايتمك ‖ قليغنى قيافتنى ، طبيعتنى بوزمق وتبديل ايتمك .

Ent-täuschen (⏑–⏑ فع متع) و — sich (فع مطا) (21) c. (insép.) سهو وخطادن قورتارمق ، فكرينى دوزلتمك ‖ ذاهب اولنان فكر باطلك خلافنه چيقمق .

Ent-völkern (⏑–⏑ فعمتع) (21) a. (insép.) اهاليسنى ، سكنه‌سنى طاغتمق ‖ ويران وخالى قيلمق .

Ent-waffnen (⏑–⏑ فع متع) (21) b. (insép.) ترك سلاح ايتديرمك ، سلاحنى الندن آلمق ‖ sich — (فع مطا) سلاحنى چيقارمق ؛ ترك سلاح ايتمك .

Ent-weder (⏑–⏑ حرعا) ich reise — heute oder morgen بن يا بوكون ويا يارين يوله چيقاورم ، حركت ايده‌جكم ‖ —, oder , مثلا ايكيسندن برى ، يا شويله (ياپ) يا بويله ، هايدى نصل اولەجق ايسه اولسون ، نه ديه‌جك ايسه‌ك دى . . والخ .

Ent-weichen (⏑–⏑ فع لا —) (20) u. (insép.) محو وغائب اولمق ، ناپديد اولمق ‖ (اشخاص حقنده) فرار ايتمك ، قاچمق ‖ (وقت حقنده) كچمك ، مرور وكذران ايتمك ‖ اوچمق .

Ent-weihen (⏑–⏑ فع متع) (21) a. (insép.) einen Priester — بر پاپاسك رتبه‌سنى آلمق وپاپازلقدن طرد واخراج ايتمك ‖ مواد مقدسه حقنده حرمتسزلكده بولنمق .

Ent-werfen (⏑–⏑ فع متع) (20) b. (insép.) (سرعتله) چيزمك ، ترسيم ايتمك ، پلان ، قروكيسنى ياپمق ، طاسلاغنى چيقارمق ‖ (برمحاربه پلاننى) تصوير وترتيب ايتمك .

Ent-werthen (⏑–⏑ فع متع) و — sich (فع مطا) (21) b. (insép.) قيمت واعتبارينى كيدرمك ، حيثيتنه خلل ويرمك ‖ قيمتنى ، اعتبارينى غائب ايتمك ‖ بطال ايتمك .

Ent-wickeln (⏑–⏑ فع لا) و — sich (فع مطا) (21) a. (insép.) ياپلمق ، انتشار ايتمك ، بيومك ، توسيع وتوسع ايتمك ‖ ياپمق ، آچمق ، بيوتمك ‖ يتشمك ، يتشديرمك ‖ (ع) ياپلمق ، (طاغنيق نظامه كچمك) .

Ent-wirren (⏑–⏑ فع متع) و — sich (فع مطا) (21) a. (insép.) يولنه قويمق ‖ كسب انتظام ايتمك ، يولنه كيرمك .

Ent-wischen (⏑–⏑ فع لا —) (21) a. , c. (insép.) (عمو) قاچمق ، صاووشمق ، (كيزليجه) صيويشمق ، غائب اولمق .

Ent-wöhnen (⏑–⏑ فع متع) (21) a. (insép.) ein Kind (von der Brust) — برچوجغى سوددن (ممه‌دن) كسمك ‖ (مجا) برشيدن ، آلشديغى عادتدن وازكچيرمك .

Ent-wurf (⏑– ام) (31) رسم پلانى ، قروكى ، طاسلاق ‖ (مسودده) ‖ نسخهٔ اصليه .

Ent-wurzeln (⏑–⏑ فع متع) كوكندن چيقارمق ‖ (مجا) كوكنى قوروتمق ، كوكنه كبريت صويى دوكمك ، امحا وافنا ايتمك .

Ent-ziehen (⏑–⏑ فع متع) (20) f. (insép.) آشيرمق ، الندن آلمق ، چالمق ، (الندن) چكوب آلمق ‖ (جرا) Jemandem Blut — برندن قان آلمق .

Ent-ziffern (⏑–⏑ فع متع) (21) a. (insép.) (تلغراف ، ويا اوراق مكتومه‌نك) شفره‌سنى بولمق ، اوقومق ‖ (مجا) برشيئه عقل ايرديرمك ، بولمق .

Ent-zücken (⏑⏑ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) مفتون ایتمك ، حیران براقمق ؛ مدهوش ومبهوت ایتمك ‖ مسرور ایتمك ، خشنود قیلمق .

Ent-zünden (⏑⏑ فع متع) و — sich (فع مطا) b. ㉑ (*insép.*) آتش ویرمك ‖ اشتعال ایتمك ، یاقمق ، پارلامق ، آتش آلمق ‖ یاقمق ، طوتشدیرمق ‖ پارلاتمق .

Ent-zündung (⏑⏑ امؤ) ㊾ = ent-zünden ‖ علی القول (علم الامراضده) التهاب ، عفونت .

Ent-zwei (⏑⏑ حا) [in-zwei] ایکی پارچه ، قریق ، پارچه پارچه ‖ (عمو) — er ist vor Freude سوینجندن اولییور ، سوینجندن دلی اوله‌جق .

Ent-zweien (⏑⏑ فع متع) و — sich (فع مطا) a., c. ㉑ (*insép.*) ایکی‌یه آییرمق ‖ آره‌لرینه تفرقه دوشورمك ‖ (اتحاد واتفاق ایده‌میوب) آیرلمق ، ایکی فرقه ، طرفه آیرلمق .

Enzian (ـ⏑⏑ ا م) ㊳ [لاتینجه] (نبا) جنطیان .

Epakte (⏑⏑ امؤ) (53) [روم] (فوزمو) خمسهٔ مسترقه ، سنهٔ قمریه ایله شمسیه‌یی تسویه وتعدیل ایدن ایام منضمه یعنی سنهٔ شمسیهٔ صحیحه ایله مساوی قیلمق ایچون سنهٔ قمریه‌یه علاوه قلنان عدد ایام ‖ سنهٔ شمسیه ابتداسنده قمرك قاچکونلك اولدیغنی کوسترر عدد .

Ephemer (isch) (⏑) ⏑ـ⏑ ص) ㉑ [روم] برکونلك ، موقت ، فانی برکونلك عمری اولان .

Epheu (ـ ا ـ ا م) (56) [قدیم آلمانجه‌ده ebah] (نبا) صارماشیق .

Ephor (ـ ا ⏑ ام) (51) ، ‎‏ـn — (⏑⏑ ا ـ ا م) (57) [روم] قدیمده مجلس والا اعضاسی ‖ متولی .

Ephra-im (⏑ـ ا ⏑ واکثریا عمو . . ⏑ـ ا ـ اخام) (56) افرایم .

Epidemie (ـ⏑⏑⏑ امؤ) (53) و ㊾ [روم] (طب) صالغین ، بولاشیق خسته‌لق ، علت ساریه ، امراض مستولیه‌دن اولان خسته‌لق .

Epigone (⏑ـ⏑⏑ ام) (52) [روم] اولاد وانسال ‖ (اساطیر) ایپغون ‖ مقلد .

Epigramm (⏑⏑⏑ الا) ㊳ [روم] هجویه ، طوقونافلی سوز ویا شعر .

Epigraph (ـ⏑⏑ الا) ㊳ [روم] کتابه ، سرلوحه ؛ ابنیه وسائره اوزری تاریخی .

Epik (⏑ـ امؤ) ㊾ (*sans pl.*) [روم] داستان .

Epilepsie (ـ⏑⏑⏑، عمو ـ⏑⏑⏑ امؤ) ㊾ و (53) [روم] (طب) صرعه ، طوتاریق .

Epilog (ـ⏑⏑ ا م) ㊳ و a. ㊷ [روم] خاتمه ، تتمه ‖ قصیده‌نك صوك بیتی ‖ نتیجهٔ کلام .

Epiphania (⏑ـ⏑⏑⏑ اخا مؤ) (54) [روم] خاچك صویه آتلدیغی کون ، عید تجلی . (Dreikönigsfest) .

Episode (⏑ـ⏑ امؤ) (53) [روم] حادثه ، فقره ، ماجرا ، سرکذشت .

Epistel (⏑⏑ امؤ) (53) [لاتینجه] دعا مقامنده اوقونان تورات سوره‌سی ‖ نامه ، رساله ‖ نامهٔ منظومه .

Epizootie (ـ⏑⏑⏑ امؤ) (53) و ㊾ مرض مستولیٔ حیوانات ، قرچین ، سؤاف .

Epoche (⏑⏑ امؤ) (53) [روم] تاریخ ، وقت ، دور ، زمان ، عصر .

Eppich (⏑⏑ ا م) ㊳ [لاتینجه] (نبا) صوکره ویزی .

Er (ـ ضمیر شخص) او ، اول ‖ (ام) (*inv.*) (حیواناتك ارککی) der Er und die Sie ارکك ودیشیسی .

Er-... (⏑ ...) [قدیم آلمانجه ur] ادات ابتدا اولوب فعل ایله برلشدکده دائما (*insép.*) .

Er-achten (⏑⏑ فع متع) (*insép.*) حکم وظن ایتمك ‖ für dienlich — نافع وفائده‌لی ظن ایتمك ، بولمق ، بوفکرده بولنمق .

Erbarmen (⏑⏑ فع مطا) آجیمق ، مرحمت ایتمك ‖ شفقت ایتمك .

Er-bärmlich (⏑⏑ ص) ㉑ آجینه‌جق ، آغلنه‌جق برحالده ، پك فنا ، پك کوتو برصورتده ‖ منفور ، مکروه ‖ بیچاره فقیر ، حقیر ، ذلیل .

Er-bauen (⏑ـ⏑ فع متع) (*insép.*) بنا وانشا ایتمك ، تأسیس قیلمق ‖ قورمق ‖ (ضرب مثل) Rom ist nicht in einem Tage erbaut روما (شهری) برکونده بنا اولنمدی .

Erbe (⏑⏑ ا م) (52) ، Erbin (ا مؤ) ㊿ وارث ، میراث ییبان ، میراثه قونان ‖ (ا لا) ارث ، میراث ، ترکه ‖ اولادیه ‖ ملك .

Er-beben (⏑ـ⏑ فعلا ±) b. ㉑ (*insép.*) زلزله اولمق ‖ بغایت شدتله صارصلمق ‖ (مجا) اورکوب دترمه‌مك ، جأسه کرفتار اولمق .

Erben (⏑⏑ فع متع) a. ㉑ وارث اولمق ، میراثنی یمك ، ارثاً ایدنمك ‖ — sich (فع مطا) ارثاً انتقال ایتمك ‖ کچمك ، قالمق .

Er-betteln (⏑⏑ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) دیلنمك ، دیلنه‌رك آلمق ویا ایدنمك .

Er-beuten (⏑ـ⏑ فع متع) b. ㉑ (*insép.*) (دشمندن) غارت ویغما ، مصادره ایتمك ، غنیمت آلمق .

Er-bitten (⏑⏑ فع متع) i. ⑳ (*insép.*) برشی رجا وتمنی ، التماس ایتمك ، طلب ونیاز ایتمك ، دیله‌مك ‖ رجا وتمنی ، نیاز ایله آلمق ، مالك اولمق ، ایدنمك .

Er-bittern (⏑⏑ فع متع) و — sich (فع مطا) o. ㉑ (*insép.*) قیزمق ، حدتلنمك ‖ اغضاب وتحریك ایتمك ، حدتی موجب اولمق .

Er-blassen (⏑⏑ فع لا —) c. ㉑ (*insép.*) صولمق ، صارارمق ‖ (مجا) صاراروب ، صولمق ، اولمك ، هلاك وتلف اولمق ‖ (حدت وغضبندن) آق پاق اولمق ، پرحدت اولمق ، پتی بکزی اوچمق .

Er-bleichen (⏑ـ⏑ فع لا—) c. ⑳ , a. ㉑ (*insép.*) (مرا . Er-blassen) .

Er-blich (⏑⏑ ص) ㉑ قابل وراثت ، میراث قالور ، ارثاً انتقال ایدر قالور ، کچر اولان .

Er-blicken (⏑⏑ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) مشاهده ایتمك ، کورمك ‖ کشف ایتمك ‖ das Licht der Welt — دنیایه کلمك ، دنیایه چیقمق ، طوغمق .

Er-blinden (⏑⏑ فعلا —) b. ㉑ (*insép.*) کور اولمق ، کورملك .

Er-blühen (⏑ـ⏑ فع لا —) a. ㉑ (*insép.*) = auf-blühen .

Er-borgen (ــ فعـ متعـ) ㉑ a. (*insép.*) استعاره ايتمك

Er-boßen (ــ فعـ متعـ) و — sich (فعـ مطا) ㉑ c. (*insép.*) طارلتمق، قيزديرمق، حدتلنديرمك || طارلمق، قيزمق.

Er-brechen (ــ فعـ متعـ) ⑳ b. (*insép.*) = auf-brechen || (فعـ متعـ) و — sich (فعـ مطا) غصيان ايتديرمك، قوصديرمق؛ صوكمك، سوكديرمك.

Erbschaft ــ ا مؤ) ㊾ وراثت.

Erbse (ــ ا مؤ) (51) (نبا) بزليه || durchgeschlagene —n بزليه ازمسى.

Erd = ... (ــ...) [Erde] —achse (ا مؤ) محور عالم || —bahn (ا مؤ) مدار، محرك ارض || —beben (ا لا) زلزله، حركت ارض || —durchmesser (ا لا) قطر ارض || —fläche (ا مؤ) سطح ارض || —wärts (حا) ارضه طوغرى، متوجه اولەرق || —apfel (ا م) (نبا) = Kartoffel || —ball (ا م) كرهٔ ارض || —balsam (ا م) نفت || —beere (ا مؤ) چيلك || —bohrer (ا م) (صنع) اسقانديل ويا صوندا بورغيسى || —boden (ا م) ارض، ير || —kugel (ا مؤ) كرهٔ ارض || —kunde علم الارض، جغرافيا || —pech (ا لا) (معد) زيفت، قره صاقز || —schnecke (ا مؤ) (تا طبيعـ) ساليانغوز || —spitze (ام) (جغر) برون || —strich (ام) منطقه.

Erde (ــ امؤ) (53) ارض، ير، قره || طوپراق، زمين، ير يوزى || دنيا || Jemand unter die — bringen برينى برك دينه صوقمق، اولومنه سبب اولمق، كدرله اولديرمك || —bewohner (ا م) كرهٔ ارضده ساكن اولان (انسان) || —n kind دنيا آدمى، فانى، انسان.

Er-denken (ــ فعـ متعـ) ㉒ a. (*insép.*) دوشونمك || اويدرمق، بولوب چيقارمق، برشيئى ميدانه آتمق، ايجاد ايتمك.

Er-denklich (ــ صـ) ㉔ قابل تصور || قابل الفهم والادراك.

Er-dichten (ــ فعـ متعـ) ㉑ b. (*insép.*) = er-denken || اويديرمق، آتمق، بولوب چيقارمق.

Er-drosseln (ــ فعـ متعـ) و — sich (فعـ مطا) ㉑ a. (*insép.*) بوغمق، تضييق ايتمك، بوغازينى صيقمق، اولديرمك || بوغلمق، نفسى طوتلمق.

Er-dulden (ــ فعـ متعـ) ㉑ b. (*insép.*) چكمك || (ا لا) ㊵ (*sans pl.*) || Er-duldung (ا مؤ) ㊾ = dulden.

Er-dursten (ــ فعلا —) ㉑ b. (*insép.*) صوسزلقدن اولمك.

Erebus (ــ اخالا) ㊱ [روم] (اساطير) جهنمك الك مظلم محلى، سعر || جهنم || (تاطبيعـ) كيجه كلبكى.

Er-eifern (ــ فعـ مطا) ㉑ a. (*insép.*) = eifern || آتش آلمق، قيزمق || sich für eine Kleinigkeit — (عمو) آز برشيدن طولايى قيزمق، فتيل آلمق، كوپه يمك، حرصلانمق.

Er-eignen (ــ فعـ مطا) ㉑ b. (*insép.*) وقوعبولمق، حدوث ايتمك || مصادف اولمق، كلمك.

Er-eigniß (ــ ا لا) (55) وقعه، حادثه، وقوعات، ظهورات.

Er-eilen (ــ فعـ متعـ) ㉑ a. (*insép.*) قوشوب يتشمك.

Eremit (ــ ام)، (51) —in (ا مؤ) (50) زاهد، زاهده، منزوى خلوتنشين.

Er-fahren (ــ فعـ متعـ) ⑳ r. (*insép.*) مطلع اولمق، آكلامق، كسب وقوف ايتمك || فرق واذعان ايتمك || بالتجربه بولمق وتثبيت ايتمك || طويمق، ايشتمك || دوچار اولمق، كرفتار اولمق، دوشمك، باشنه كلمك، باشندن كچمك || (صـ) ㉔ كورمش كچيرمش تجربه ديده، ارباب وقوفدن اولان؛ برشيئك، قوردى، برصنعتك اربابى، ارى، اوستادى || آكاه، واقف، آشنا.

Er-fahrung ــ امؤ) ㊾ تجربه، وقوف || (ضر مثل) die — ist die beste Lehrmeisterin كوركودن ايو قلاغوز اولمز || تعليم، عمليات، كوركى || —s = mäßig (صـ) بالتجربه، تجربه‌لو || (حا) تجربه دن آكلاشلديغنه كوره، تجربه نتيجه‌سى اولەرق.

Er-fassen (ــ فعـ متعـ) ㉑ c. (*insép.*) يقالمق، دردست ايتمك، طوتمق || آكلامق فهم و ادراك ايتمك.

Er-finden (ــ فعـ متعـ) ⑳ a. (*insép.*) ايجاد واختراع ايتمك؛ كشف ايتمك، ميدانه كتورمك (عقلندن) بولوب چيقارمق.

Er-finder (ــ ا م) ㊵ a. مخترع، موجد؛ كاشف.

Er-findung (ــ امؤ) ㊾ كشف واختراع، ايجاد || بولمه، چيقارمه.

Er-folg (ــ ا م) ㊳ نتيجه، عاقبت، صوك؛ ثمره.

Er-folgen (ــ فعلا —) ㉑ a. (*insép.*) منجر اولمق، was wird daraus —? بوندن نه چيقه‌جق؟ بونك عاقبتى نه اوله‌جق؟ بونيه منجر اوله‌جق؟ بونك صوكى نره‌يه واره‌جق؟ صكره بو نه اوله‌جق؟

Er-forderlich (ــ صـ) ㉔ لازم اولان، لزوم كورنلان، ايجاب ايدن.

Er-fordern (ــ فعـ متعـ) ㉑ a. (*insép.*) طلب ايتمك، استمك، استدعا ايتمك || ايجاب ايتديرمك، لزوم كوسترمك.

Er-forderung (امؤ) ㊾ ايجاب واقتضا || ايستمه، طلب.

Er-forderniß (ــ ا لا) ㉝ اقتضا، حاجت، لزوم || اقتضا ايدن شى.

er-forschen (ــ فعـ متعـ) ㉑ a., c. (*insép.*) = aus-forschen || كنهنه واقف اولمق اوزره اصلنى آراشديرمق، آرامق وتجسس ايتمك || eine Gegend — بر محل ويا موقعى طرق، جستجو ايتمك، آراشديرمق، كشف وتحرى ايتمك، اورايه دائر معلومات ويا فكر ايدنمك || Er-forschung (امؤ) ㊾ كشف تجسس وتحرى، آراشديرمه.

Er-fragen (ــ فعـ متعـ) ㉑ a. (*insép.*) (سؤال ايدرك) بولمق ويا اوكرنمك، خبر آلمق.

Er-freuen (ــ فعـ متعـ) ⑳ a. (*insép.*) مسرور وممنون ايتمك، سوينديرمك || ich bin darüber sehr erfreut بن بوكا پك ممنون اولدم، بوكا بن پك سوينديم، پك حظ ايتدم.

Er-freulich (ــ صـ) ㉔ ممنون و دلشاد قيلان، سوينديريجى، موجب مسروريت و محظوظيت.

Er-frieren (ــ فعـ لا —) ⑳ f. (*insép*) صغوقدن تلف وهلاك اولمق، طوكمق || پك زياده اوشومك.

Er-frischen (ــ فعـ متعـ) و — sich (فعـ مطا) تازه‌لنديرمك، صرينلتمك || جانلانديرمق، اويانديرمق || etwas Erfrischendes حيات بخشا اولان، تازه‌لنديرن، صرينلك ويرن برشى || (يوركه صو سرپان) شى.

Er-habenheit (ـ ـ ـ ا مؤ) (49) یوكسكلك || كذا (مجا) || علویت ، رفعت ، شان وشوكت || —en auf der Haut (طب) جلد اوزرنده اولان قبارجقلر، تزهرجلدی .

Er-halten (ـ ـ ـ فعمتع) و— sich (فعمطا) p. (20) (insép.) الده بولندیرمق ، محافظه ایتمك || طیاندیرمق ، طیانمق ، بسلمك (تقویه ایتمك) || بوزلمامق || etwas— برشیئله یشامق || آلمق ، اخذ ایتمك || er erhielt einen Säbel-hieb او برقلنچ (ضربه‌سی) یدی || استحصال ایتمك : مالك اولمق .

Er-halter (ـ ـ ام) a. (40) و —in (امؤ) (50) ابقا وحمایه ایدن (اركك ویا خاتون) || محافظ اولان ذات، ناظر ، برشیئك دوام وجریانی طرفداری .

Er-hängen (ـ ـ فعمتع) و— sich (فعمطا) a. (21) (insép.) آصمق ، صلباً اعدام ایتمك، آصلمق، كندوینی آصمق.

Er-haschen (ـ ـ فعمتع) a., c. (21) (insép.) یقالمق ، طوتمق ، اورمق .

Er-heben (ـ ـ فعمتع) h. (20) یوقاری قالدیرمق ، اعلا ایتمك || (مجا) die Stimme— سسنی یوكسلتمك ، چیقارتمق ، یكدن چیقمق || سوزه آغاز ایتمك || موقع ومنصب ویا رتبه‌سنی ترفیع ایتمك || ثنا ایتمك ، رفع بارگاه ایتمك || چیقمق ، كوروتمك ، كندوینی كوسترمك || ein Geschrei— باغیرمق، برچیغلق قوپارمق || eine Klage gegen Jemand— بری علیهنه اقامهٔ دعوی ایتمك || sich— (فعمطا) یوقاری یوكسلمك ، آشمق ، چیقمق || آیاقلانمق .

Er-heblich (ـ ـ ـ ص) (24) مهم ، چوق ، خیلی، بیوك ، برچوق .

Er-hebung (ـ ـ امؤ) (49) اعلا ، یوكسلتمه : برموقع ممتازه ، منصبه ترفیع ایتمك، چیقارمق|| ویركو ، رسم طوپلامه وقالدیرمه || طوپلامه دوشیرمه .

Er-heitern (ـ ـ فعمتع) و — sich (فعمطا) a. (21) (insép.) = aufheitern .

Er-hitzen (ـ ـ فعمتع) و— sich (فعمطا) c. (21) (insép.) قیزیشدیرمق ، قیزیشمق ، شوق كتورمك || قیزدیرمق || (زرا) die Erde zu sehr (durch Dung)— طوپراغی (بسی یعنی كوپره ایله) زیاده قیزدرمق و الصمق ویا یاقمق .

Er-höhen (ـ ـ فعمتع) و — sich (فعمطا) a., b. (21) (insép.) یوكسلتمك || (ضرمثل) wer sich selbst erhöhet, wird erniedriget werden تكبر ایده‌نك بورنی قیرارلر .

Er-holen (ـ ـ فعمطا) a. (21) (insép.) sich— (برخسته‌لقدن) شفایاب اولمق، قورتلمق، كندویه كلمك ، اعادهٔ صحت وعافیت ایتمك || قوت بولمق|| Er-holung (امؤ) (49) تصحیح مزاج ، یكیدن قوت بولمه (برخسته‌لقدن) رهایاب اولمق، شفا بولمه ،كندویه كلمه || قوت بولمه|| —Sreise (امؤ) برای تنزه وعافیت ایدیلان سیاحت ، تبدیل‌هوا .

Er-hören (ـ ـ فعمتع) a. (21) (insép.) دیكلمك (اجابت وموافقت ایتمك) .

Erika (ـ ـ امؤ) (54) فوندا ، سپورکه اوتی .

Er-füllen (ـ ـ فعمتع) — sich (فعمطا) a. (21) (insép.) طولدیرمق || ایفا واجرا ایتمك|| —sein Versprechen سوزینی طوتمق ، ایفای عهد وپیمان ایتمك ، وعدنده ، سوزنده ، طورمق .

Er-gänzen (ـ ـ فعمتع) c. (21) (insép.) اتمام واكمال ایتمك ، (ناتمام اولان قسمنی) تماملامق، تكمیلمك ، استكمال ایتمك : ابلاغ ایتمك ، طولدیرمق : (موجودینی) تزیید ایتمك ، موجود اصلیسنه، تامنه ابلاغ ایتمك .

Er-gänzungs... (ـ ـ ...) [ergänzen] „mann— schaft (امؤ) احتیاط (صنفی ، قطعاتی) .

Er-geben (ـ ـ فعمطا) l. (20) (insép.) sich— || دشمنه تسلیم اولمق sich dem Feinde— || sich auf Gnade und Ungnade— اختیاریله تسلیم اولمق (لطف وعنایت ویا جزایه راضی اولمق) || (مجا) حصر وجود ایتمك|| قوپولمق || وقوعیافته اولمق ، اولمق || (فعمتع) ویرمك ، حصوله كتورمك|| die Untersuchung hat seine Unschuld— ایدیلان تحقیقات وتدقیقات كندوسنك لاجرم اولدیغی میدانه قودی || (ص) ich verbleibe Ihr ergebenster (ganz —er) Diener (ویاخود) فیمابعد بندهٔ صداقتشانكز قالمقله افتخار ایدرم (بنده‌لككزله) .

Er-gebniß (ـ ـ الا) (35) سوك ، نتیجه ، عاقبت || ثمره || (ریا) (جمعده) یكون (طرحده) حاصل طرح ، (ضربده) حاصل ضرب || (تقسیمده) خارج قسمت || كسر ، باقی .

Er-gehen (ـ ـ فعمطا) s. (20) (insép.) || sich— امیدلره دوشمك وقوپولمق || sich in Hoffnungen— مثلا (فعلا—) || einen Befehl— lassen برامر اصدار ایتمك،چیقارتمق، یوللامق (نشر ایتمك) || واقع اولمق || es wird ihm übel— اوفلاكته دوچار اوله‌جق ، آنك باشنه بر مصیبت كله‌جك || wie wird es Dir—? سنك حالك نیه وارەجق ؟ سن نه اوله‌جقسك ؟

Er-giebig (ـ ـ ص) (24) [ergeben] منتج ، مثمر || زنكین ، كثرتلی .

Er-gießen (ـ ـ فعمطا) e. (20) (insép.) sich— دوكولمك ، منصب ، منجر اولمق || طاشمق ، دوكولمك .

Er-greifen (فعمتع) u. (20) (insép.) وكذا مضاف الیه آلەرق (فعلا) طوتمق ، یقالامق ، صالدیروب طوتمق .

Er-grimmen (ـ ـ فعلا —) a. (21) (insép.) حدت ایتمك ، قیزمق ، غضبلنمك .

Er-gründen (ـ ـ فعمتع) b. (21) (insép.) آرامق، آراشدیرمق : اساسنی تجسس ایتمك|| بولمق ، چیقارمق، كشف ایتمك : برشیئه ایتنا ایتدیرمك .

Er-haben (ـ ـ ص) (24) [er—heben] یوكسك ، عالی ، بالا : جلیل ، یوجه ، سامی || —e Arbeit قبارتمه ایش ، اویمه || halb—e Arbeit قبارتمه‌سی ادنی اولان (ایش) ، مسنم ادنی || معزز ، مكرم ، محترم ، مبارك || اصیل ، نجیب || خارق‌العاده ، عالی ، محتشم || فائق || شوكت وسطوت صاحبی || ich bin — über diese Beleidigung بوتحقیرینی لكه‌دارایده‌مز|| صاحب عزوشان، رفعتلو (رفیع) .

(an etwas)—(*insép.*) (21) a.(⏑⏑⏑ فعـ متعـ) **Er-innern**
خاطرلاتمق ، خاطره كتورمك ‖ —sich (فعـ مطا) تخطر اتمك ،
خاطرلامق ‖ wie Sie sich—werden هانى بيلورسكزيا ، تخطر
ايده جككز وجهله ، بلكه خاطريكزده در ، بلكه خاطريكزه كلور ‖
Erinnerung (ا مؤ) (49) خاطرلامه ، تخطر ‖ خاطركذار ،
يادكار ‖ اخطار واخبار ؛ ذكر .
قوغمق ، آولامق (*insép.*) (21) a. (⏑⏑⏑ فعـ متعـ) **Er-jagen**
(آوجيلق) ‖ يقالمق ؛ (مجا) يقالامق ، (سعى وفير ايله) اله
كچورمك .
(21) b. (فعـ مطا) sich— و (⏑⏑⏑ فعـ متعـ) **Er-kalten**
(*insép.*) صوغيتمق ‖ صوغوق آلمق .
دوكوشه‌رك ، (*insép.*) a. و c. (⏑⏑⏑ فعـ متعـ) **Er-kämpfen**
چكيشه‌رك ، حرباً آلمق ، ضبط اتمك ويا قزانمق .
(22) a. (فعـ مطا) sich— و (⏑⏑⏑ فعـ متعـ) **Er-kennen**
(*insép.*) طانيمق ، بيلمك ‖ sich zu—geben كندوينى طانيتمق ،
بيلديرمك ‖ den Freund erkennt man in der Noth انسان
(ايو) دوستنى باشى صيقلنجه اوكره‌نور ، دوست دوشنجه بللى
اولور .
(معما) شاهنشين ، (شاهنش) ؛ (40) a. (⏑⏑ ا م) **Erker**
تخته پوش .
(21) a. (فعـ مطا) sich— و (⏑⏑⏑ فعـ متعـ) **Er-klären**
(*insép.*) ايضاح وبيان اتمك ، آشكار وعيان قيلمق ، اشاعه
اتمك ؛ بيلديرمك ، افاده اتمك ؛ اعلان و اعلام اتمك ‖
etwas für null und nichtig— برشيئك پوش ، حكم
واهميتسز اولديغنى اعلان واعلام اتمك ، واهى وحكمسز
اولديغنى بيلديرمك وعلناً بيان اتمك ‖ تفسير اتمك .
افاده واشعار ، بيان واعلام ، (49) (⏑⏑⏑ ا مؤ) **Er-klärung**
ايضاح ؛ علناً اعلان ‖ ايضاحات ، تفصيلات ، صراحت ، تفسير .
Er-klärlich (⏑⏑⏑ صـ) (24) قابل تفسير ‖ بالسهوله
آكلاشيله بيلور .
Er-klecklich (⏑⏑⏑ صـ) (24) كافى ، وافى ؛ خيلى ، چوق .
خسته‌لنمق ، (*insép.*) (21) a. (⏑⏑⏑ فعلا—) **Er-kranken**
كيفى بوزلمق ‖ Er-krankung (امؤ) (49) خسته‌لنمه ؛ خسته‌لق .
sich— (*insép.*) (21) a. (⏑⏑⏑ فعـ مطا) **Er-kühnen**
جسارت آلمق ، جرأتلنمك ، كوزه آلمق .
،(sich—)(*insép.*) (21) a. (⏑⏑⏑⏑ فعـ مطا) **Er-kundigen**
sich nach etwas— برشيئه دائر اخذمعلومات اتمك ، صوروب
سؤال اتمك ؛ ايوجه آراشديرمق (صورمق) ‖ خبر آلمق
Er-kundigung (ا مؤ) (49) سؤال ، استفسار .
ايرديرمك (*insép.*) (21) a. (⏑⏑⏑ فعـ متعـ) **Er-langen**
(الى ويا قولى اوزاده‌رق) صونمق ، اوزاتمق ‖ ايرمك ، نائل
اولمق ، موفق اولمق ، قزانمق ، استحصال اتمك .
Er-lass (⏑⏑ ا م) (33) امر واراده ، يبورلدى ‖ معافيت ،
اعفا ؛ مساعده ، امتياز .
(امر واراده) (*insép.*) (20) p. (⏑⏑⏑ فعـ متعـ) **Er-lassen**
اصدار اتمك ‖ نشر اتمك ، چيقارمق ‖ آزاد اتمك ، ويرمك
(بورجنى) اودمك ؛ اعاده اتمك ‖ Erlassung (ا مؤ) (49)
ويرمه ‖ اعاده ‖ اعلان ، واصدار .

مساعده (*insép.*) (21) a. (⏑⏑⏑ فعـ متعـ) **Er-lauben**
اتمك ‖ Sie! — مساعده بيوررميسكز ! ، عفو ايدرسكز ! ‖
ich erlaube mir, Ihnen zu bemerken عفويكزه مغروراً
سزه افاده (واخبار) ايدرمكه .
Er-laubniss (⏑⏑⏑ ا مؤ) (34) مساعده ، رخصت .
مشهور ومعظم ، [er-leuchtet=] (24) (⏑⏑ صـ) **Er-laucht**
مظفر ، مفخم ؛ شوكتلو ، عظمتلو .
تفسير (*insép.*) (21) a. (⏑⏑⏑ فعـ متعـ) **Er-läutern**
وايضاح اتمك ؛ عيان وآشكار قيلمق ؛ آچمق .
Erle (⏑⏑ ا مؤ) (53) (نبا) آقچه آغاچ ، قزل اغاچ .
(برشيئى كورمك ، (*insép.*) (21) a. (⏑⏑⏑ فعـ متعـ) **Er-leben**
wir werden—dass... بيلك ايچون خيلى وقت) يشامق ، كورمك
بز اووقته يتيشه‌جكزكه ، كوره‌جكزكه ....
Er-lebniss (⏑⏑⏑ ا لا) (55) كوريلان ، كچيريلان وقعه ،
حياتنده كورلمش كچيرلمش اولان شى .
رسيدة (*insép.*) (21) a. (⏑⏑⏑⏑ فعـ متعـ) **Er-ledigen**
ختام اتمك ، بتورمك ‖ برطرف اتمك ، اصلاح اتمك ، بتورمك ،
ختام وفيصل ويرمك .
(پاره) (*insép.*) (21) a. (⏑⏑⏑ فعـ متعـ) **Er-legen**
اودەمك ‖ اولديرمك ، اولديروب يره سرمك .
تسهيل (*insép.*) (21) a. (⏑⏑⏑ فعـ متعـ) **Er-leichtern**
اتمك ، آسان قيلمق ، كوجنى كيدرمك ، قولايلاشديرمق ، تخفيف
اتمك ، خفيفلشديرمك ‖(عمو)— sich—seinen Bauch وياخود
طبشارى (آياق يولنه) چيقمق ، دفع حاجت اتمك .
صبر وتحمل (*insép.*) (20) n. (⏑⏑⏑ فعـ متعـ) **Er-leiden**
اتمك ، چكمك ‖ دوچار وكرفتار اولمق ، اوغرامق ، مبتلا اولمق .
اوكرنمك ، (*insép.*) (21) a. (⏑⏑⏑ فعـ متعـ) **Er-lernen**
تعلم اتمك ، كوسترمك ‖ اوكرتمك ، تحصيل اتمك .
. aus-lesen=(*sép.*) (20) b. (⏑⏑⏑ فعـ متعـ) **Er-lesen**
‖ (*insép.*) (21) b. (⏑⏑⏑ فعـ متعـ) **Er-leuchten**
(49) (امؤ) Er-leuchtung ‖ Erleuchten (40) b. (ا لا)
. be-leuchten=
(*insép.*) (20) h. (⏑⏑⏑ فعلا —) **Er-liegen**
unter der Last— يوكى ، بارى آلتنده قالمق ، (ازلمك) ،
اولمك ، خصوصيله (مجا) ، تلف اولمق .
(*insép.*) (21) c. (⏑⏑⏑ فعلا —) **Er-löschen**
سونمك ، منطفى اولمق ‖ (مجا) سونمك ، حكمى ، شانى ،
شهرتى واعتبارى قالمامق .
قورتارمق ، (*insép.*) (21) c. (⏑⏑⏑ فعـ متعـ) **Er-lösen**
خلاص اتمك ‖ آزاد اتمك .
Er-löser (⏑⏑⏑ ا م) a. (40) خلاص ايديجى ، قورتاريجى ،
ناجى ‖ آزاد ايدن .
(*insép.*) (21) a. (⏑⏑⏑⏑ فعـ متعـ) **Er-mächtigen**
. Jemand zu etwas be-vollmächtigen=
(*insép.*) (21) a. (⏑⏑⏑ فعـ متعـ) **Er-mahnen**
ايولكه ترغيب وتشويق اتمك ، اوكود ويرمك ، نصيحت
اتمك ‖ تكدير وتعذير اتمك ، تنبيه وتوبيخ اتمك ‖
Er-mahnung (⏑⏑⏑ امؤ) (49) ترغيب وتشويق ‖
تنبيه ، نصيحت .
(*insép.*) (21) a. (⏑⏑⏑ فعلا +) **Er-mangeln**

Ernst (ـُـ ام) ㊳ (*sans pl.*) جدیت وحقیقت، اهمیت، طوغریلق|| اوصلولق، آغرلق، کامللك|| (صـ) ㉑ تمکینلو، آغر، اوصلو، وقارلو، کامل|| صحیح، حقیق، کرچك، جدی|| قطعی.

Ernsthaft (ـُـ صـ) ㉑ اهم، والزم|| آغر|| صحیح، لطیفه‌سز، شقه‌سز، کرچك، جدی|| وقار وتمکینلو.

Ernstlich (ـُـ صـ) ㉑ =ernsthaft.

Ernte (ـُـ امؤ) (53) [قدیم آلمانجه arnôt] اکین، محصول، محصولات|| بیچم، حصاد، اوراق|| —zeit (امؤ) وقت حصاد.

Ernten (ـُـ فعـ متعـ) ㉑ b. [قدیم آلمانجه arnôn] اکینی بیچمك، اکین طوپلامق.

Er-nüchtern (ـُـُـ فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا) a. ㉑ (*insép.*) سرخوشلغی کیدرمك، آییلتمق.

Er-obern (ـُـُـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) فتح وضبط ایتمك، تسخیر ایتمك آلمق: استیلا ایتمك.

Er-oberer (ـُـُـُـ ام) a. ㊵ فاتح.

Er-öffnen (ـُـُـ فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا) b. ㉑ (*insép.*) آچمق، کشاد ایتمك|| آچیلق|| (آچمق) باشلامق|| علنی قیلمق، اعلان ایتمك، بیلدیرمك.

Er-örtern (ـُـُـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) مباحثه ومناظره ایتمك، بحث ایتمك، اورته‌یه قومق، ذکر ایتمك.

Erpel (ـُـ ام) a. ㊵ ارکك اوردك.

Er-picht (ـُـ صـ) ㉑ حریص، طمعکار.

Er-pressen (ـُـُـ فعـ متعـ) c. ㉑ (*insép.*) صقیشدیرمق|| زورایله، جبراً آلمق|| صوینی چیقارمق، صیغیرمق.

Er-proben (ـُـُـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) یوقلامق، تجربه ایتمك، دنه‌مك، پرووا ایتمك.

Er-quicken (ـُـُـ فعـ متعـ) و (فعـ مطا) a. ㉑ sich— (*insép.*) تازه‌لندیرمك، احیا ایتمك، قوتلندیرمك|| سرینلندیرمك، اطفای حرارت ایتمك|| تازه‌لنمك، قوت بولمق.

Er-rathen (ـُـُـ فعـ متعـ) p. ㉑ (*insép.*) بولمق، کشف واستخراج ایتمك، عقلندن بولمق|| غیبدن خبر ویرمك، بیلمك: کاهنلك ایتمك، (فال آچمق) بولمق.

Er-regen (ـُـُـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) تحریك ایتمك، اویناتمق|| den Appetit— اشتها (یی) کتورمك|| Bewunderung— حیرت بخش اولمق|| موجب اولمق.

Er-reichen (ـُـُـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) نائل اولمق، واصل اولمق، یتشمك، الده ایدنمك، موفق اولمق|| (مجا) یتشمك، برابر اولمق|| den höchsten Grad von etwas— برشیئك صوك درجه‌سنه نائل اولمق، یتشمك، وارمق.

Er-retten (ـُـُـ فعـ متعـ) b. ㉑ (*insép.*) خلاص ایتمك، قورتارمق.

Er-richten (ـُـُـ فعـ متعـ) b. ㉑ (*insép.*) علی الاکثر =auf-richten|| (ریا) (برعمود) چیقمق ویا ایتمك|| دیکمك.

Er-ringen (ـُـُـ فعـ متعـ) a. ⑳ (*insép.*) کوله‌شه‌رك، بوغوشه‌رق، اوغراشه‌رق آلمق ویا قزانمق.

Er-röthen (ـُـُـ فعـ لا—) b. ㉑ (*insép.*) قیزارمق، قیرمیزیلاشمق.

اکسیك ونقصان اولمق، مفقود اولمق|| کذا (فعـ یکشخصـ) es ermangelt mir an Geld پاره‌م یوق، پاره‌م مفقود.

Er-mannen (ـُـُـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) سعی وغیرته کتیرمك: sich— (فعـ مطا) وغیرته کلمك، جسارتلنمك.

Er-mäßigen (ـُـُـُـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) تنزیل وتخفیف ایتمك، تنقیص ایتمك، آشاغی اورمق|| اوجوزلتمق.

Er-matten (ـُـُـ فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا) b. ㉑ (*insép.*) (حرکات شدیده وکایه ایله) یورمق، کندوینی یورمق: تعب ومشقته دوشورمك: دوچار ضعف ایتمك|| (فعـ لا—) زیاده یورلمق، کوپکلنمك، کدیلمك.

Er-messen (ـُـُـ فعـ متعـ) m. ⑳ (*insép.*) (کافهٔ ابعادینی) مساحه ایتمك|| حکم و اعتبار ایتمك|| تدقیق و تفتیش ایتمك|| تقدیر وتخمین ایتمك|| آکلامق|| Das läßt sich leicht— بوقولای آکلاشیله بیلور، بونك آکلاشلسی، تقدیر وتخمینی قولایدر.

Er-mitteln (ـُـُـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) واسطه سیله بولمق، کشف ایتمك: استحصال ایتمك.

Er-möglichen (ـُـُـُـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) قابل وممکن قیلمق: تسهیل ایتمك.

Er-morden (ـُـُـ فعـ متعـ) b. ㉑ (*insép.*) قتل ایتمك، اولدیرمك.

Er-müden (ـُـُـ فعـ متعـ) b. ㉑ (*insép.*) یورمق|| تعجیز ایتمك، اوصاندیرمق، بیقدیرمق|| Er-müdung (امؤ) ㊾ یورغونلق.

Er-muntern (ـُـُـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) (اویقودن) ایقاظ ایتمك|| جانلاندیرمق، شنلندیرمك، نشئه ویرمك.

Er-muthigen (ـُـُـُـ فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا) a. ㉑ (*insép.*) جسارتلندیرمك، جسارتلنمك، اجتسار ایتمك: یورکلندیرمك|| غیرت ایتمك.

Er-nähren (ـُـُـ فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا) a. ㉑ (*insép.*) بسلمك|| بسلنمك، قارننی طویورمق، بوغازنی طویورمق|| کذا جمله‌سی (مجا)، کچندیرمك|| کچنمك، تعیش ایتمك|| (ضرمثل) Friede ernährt, Unfriede verzehrt صلح و آسایش سعادتی وعکسی ایسه فلاکتی متجدر.

Er-nennen (ـُـُـ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) توسیم وتسمیه ایتمك|| نصب وتعیین ایتمك.

Er-neue(r)n (ـُـُـ فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا) a. ㉑ (*insép.*) یکیلمك، تجدید ایتمك|| تجدید اولنمق، یکیلنمك|| Er-neuerung (امؤ) ㊾ یکیلمه، تجدید ایتمه|| دکشمه.

Er-niedrigen (ـُـُـُـ فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا) a. ㉑ (*insép.*) آلچالتمق، آشاغی دوشورمك، آشاغی ایندیرمك، اکمك|| Jemand in der Achtung Anderer— (برینك نظرندن دیکر برینی) دوشورمك|| (مجا) کوزدن دوشورمك، حسن توجهی کیدرمك|| (فیثاغی) تنزیل وتخفیف ایتمك، آشاغی اورمق.

Er-satz (ـَـ ام) (31) (جمعی نادردر) بدل ، صرف
وضایع ایدیلان برشیئك یرینه قونیلان ویا ویریلان شی ،
تضمینات ‖ reserve — (ع) (امؤ) آلمانیه‌ده قرعه
کشیده‌سی اثناسنده کرك ضعف بدنی وکرکسه معینسزلکی
ویاخود علی الاکثر مکاتب ابتدائیه‌ده خواجه‌لقلری . . . والخ
کبی اسبابدنطولایی مأذون بولنان ومدت معینه‌لری وجهله
بهرسنه (جمعاً تقریباً اون هفته) ٤—٦ هفته تعلیم کورمك
اوزره جمع وتعلیم ایدیلان و ایجابی حالنده اردونك قوهٔ
موجوده‌سنی اتمامه یارایان ایکنجی بر احتیاط عسکری‖
mannschaft— (ع) (امؤ) قرعه نفراتی .

Er-sausen (ـَـ فعلا —) e. (20) (insép) (عو)
بوغولمق .

Er-säusen (ـَـ فعمتع)) a. (21) (insép.) صوده
بوغمق ، صویه آتمق ‖ (فعمطا) صویه آتلمق ، صوده
بوغولمق .

Er-schaffen (ـَـ فعمتع) r. (20) (insép.) یاراتمق،
وجوده کتورمك ، خلق ایتمك ‖ Er-schaffung (امؤ) (49)
یارادیش، خلق ‖ یارادیلیش ، خلقت .

Er-schallen (ـَـ فعلا—) e. (20) و a. (21) (insép.)
صدا ویرمك ، اوتمك ‖ es erscholl ein Gelächter
برقهقهه‌در قوپدی .

Er-scheinen (ـَـ فعلا +) v. (20) (insép.)
ظهور ایتمك ، ظاهر ونمایان اولمق ، کورنمك ‖ zum ersten
Male in der Gesellschaft — ایلك دفعه اوله‌رق جمعیته
چیقمق، برجمعیتده اثبات وجود ایتمك ، کورونمك ویاخود اول
جمعیته چیقمق ‖ بکزه‌مك ، اویله کلمك .

Er-scheinung (ـَـ امؤ) (49) کورونمه ، ظهور‖خیال‖
بوی‌بوس، اندام، sie ist eine liebliche— آنك (مؤنث) بوی
بوسی پك کوزل وصویملیدر، پك‌لطیفدر، حسن‌اندامه‌مالکه‌در.

Er-schießen (ـَـ فعمتع) e. (20) (insép.) قورشونله
اولدرمك ، قورشونه دیزمك ‖ (مجا) (عمو) حیرت‌عظیمی‌مشعر
برتعبیردر مثلا: ich bin erschossen! ای ایشته آرتق بونه
دیه‌جکم قالمدی ! ، پك زیاده تعجب ایتدم ! ، حیرتدن طوندم
قالدم ! ، بیندن اوریلمشه دوندم ! کبی معنالری افاده ایدر .

Er-schlagen (ـَـ فعمتع) r. (20) (insép.) اوروب
قتل ایتمك (اولدیرمك) ‖ vom Blitze— ییلدیرمله اورولمق.

Er-schließen (ـَـ فعمتع) e. (20) (insép.) و— sich
(فعمطا) علی الخصوص (مجا) آچمق : آچیلمق ‖ (مرا .
auf-schließen) ‖ (مجا) استدلال واستنتاج ایتمك .

Er-schmeicheln (ـَـ فعمتع).a. (21) (insép.) یالتاقلنه‌رق
مداهنه ایله آلمق، ایدنمك .

Er-schnappen (ـَـ فعمتع) a. (21) (insép.)
.auf-schnappen

Er-schöpfen (ـَـ فعمتع) a. و e. (21) (insép.)
توکتمك ، بتیرمك ‖ حدندن زیاده یورمق ، طاقتسز براقمق ‖
Er-schöpfung (امؤ) (49) طاقتسزلك ، قوتسزلك ‖
توکنمه ، بتمه .

Er-schrecken (ـَـ فعمتع و فعلا —) ، (فعمطا)
b. (20) ونادراً a. (21) (insép.)— sich قورقوتمق ، اخافه
ایتمك ، اورکوتمك ‖ قورقمق، خوف ایتمك .

Er-schüttern (ـَـ فعمتع) a. (21) (insép.) صیلکمك،
صارصمق ، صاللامق ، ایراث تزلزل ایتمك ، دیرتمك ‖ (مجا)
صارصمق اورسه‌لمك .

Er-schweren (ـَـ فعمتع) a. (21) (insép.) تصعیب
ایتمك ، کوچلشدرمك ، مشکلات چیقارمق ، اشکال ایتمك :
دها آغر ، دها مشکل، دها بریاد ایتمك .

Er-schwingen (ـَـ فعمتع) a. (20) (insép.) اوچه‌رق
یتشمك ‖ (مجا) سعی واقدام فوق‌العاده ایله یتشمك ، ایرمك‖
مشقتله قزانمق ؛ باشه چیقمق .

Er-sehen (ـَـ فعمتع) l. (20) (insép.) کورمك ،
استخراج ایتمك، حکم ایتمك‖ soviel ich daraus—kann بنم
بوندن آکلایه بیلدیکمه نظراً ، استخراج ایده بیلدیکم قدر ‖
کوزلمك ، انتظار ایتمك ‖ (اولجه) تعیین وتخصیص ایتمك ،
بیلمك ‖ =aus-ersehen .

Er-setzen (ـَـ فعمتع) c. (21) (insép.) یرینه قومق ،
اوده‌مك ، یرینه بدل ویرمك ، تضمین ایتمك ‖ قصور ویا
نقصاننی اورتمك ، یرینی طوتمق ، یرینه قائم اولمق .

Er-sichtlich (ـَـ ص) (24) بللی ، کورونور ، آشکار ،
عیان ، کوز اوکنده ‖ daraus ist— بوندن مستبان اولیور .

Er-sinnen (ـَـ فعمتع) b. (20) (insép.)
.(aus-sinnen,aus-denken)=

Er-sitzen (ـَـ فعمتع) i. (20) (insép.) وقت ایله ،
مرور زمانله ، اوطوروب ، بکلیوب قزانمق ، نائل اولمق ، ایدنمك
واستعمال ایتمك .

Er-spähen (ـَـ فعمتع) a. (21) (insép.) انتظار ایتمك،
بکلمك ، مترقب اولمق‖ جاسوسلامق .

Er-sparen (ـَـ فعمتع) a. (21) (insép.) اداره
وتصرف ایتمك ‖ اسیرکمك ، کوزتمك .

Er-sparniß (ـَـ امؤ) (34) ، (الا) (33) اداره، تصرف‖
صاقنمه ، اسیرکه .

Er-sprießen (ـَـ فعلا —) e. (20) (insép.)=
auf-sprießen اوره‌مك، تورمك؛ چیقمق،طوغمق‖=Jeman
dem— یرینه فائده مند اولمق .

Er-sprießlich (ـَـ ص) (24) فائده مند ، محسناتلو ‖
باعث فلاح ونجات .

Erst (ـَـ ص) (24) [erste کلمه‌سنك صیغهٔ مبالغه‌سی] der, die, das—e
برنجی‖ اسم اوله‌رق: Erst برنجی، Selim der Erste (سلطان)
سلیم اول ‖ das—e was ihm einfiel آنك اك اول خاطرینه
کلان شی ‖ (حا) اولا ، اول امرده (ایلك بشین) ‖ (ضرمثل)
das Geschäft und dann das Vergnügen — اولا ایش
صکره اکلنش ، ایش هرشیئه تقدم ایدر ‖ دها ، انجق ‖
ich habe—drei Seiten gelesen دها بن اوچ صحیفه اوقودم،
آنجق اوچ صحیفه اوقویه‌بیلدم .

Er-starken (ـَـ فعمتع) a. (21) (insép.) قوت
ویرمك تقویه ایتمك .

Er-starren (ـَـ فعلا—) a. (21) (insép.) قاتیلاشمق،
طونوب قالمق، قازیق کبی اولمق‖ (اعضا حقنده) اویوشمق، حسی
غائب ایتمك ‖ (مایعات وسائره حقنده) قویولمق، قاتیلاشمق ،
طونمق، قازیق کبی اولمق .

Er-statten (ـَـ فعمتع) b. (21) (insép.) کری ویرمك،

Er-wägen (‿ـ‿ فعه متعه) g. ⑳ (*insép*) طارتمق ، دوشونوب طاشنمق . ملاحظه ومطالعه ايتمك ، ايوجه دوشونمك .

Er-wählen (‿ـ‿ فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) انتخاب ايتمك ، سچمك ‖ er ist zum Chef erwählt worden او رئيس انتخاب اولندی ، اونی رئيس انتخاب ايتديلر .

Er-wähnen (‿ـ‿ فعه متعه) a. ㉑ (*inésp.*) ذكر ايتمك ‖ ياد وتذكار ايتمك .

Er-wärmen (‿ـ‿ فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) ايصيتمق ، تسخين ايتمك .

Er-warten (‿ـ‿ فعه متعه) b. ㉑ (*insép.*) بكلمك ، انتظار ايتمك ‖ es war nicht zu— بو بكلنمزدی ، اميد اولنمزدی ‖ Erwartung (امؤ) ㊾ انتظار ، بكلمه ، اميد .

Er-wecken (‿ـ‿ فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) اويانديرمق ، ايقاظ ايتمك ‖ ترغيب وتشويق ايتمك ‖ موجب اولمق .

Er-weichen (‿ـ‿ فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) يوموشاتمق ‖ (مجا) يوموشاتمق ، طوقونمق ، تأثير ايتمك .

Er-weisen (‿ـ‿ فعه متعه) o. ⑳ (*insép.*) اثبات وتحقيق ايتمك ‖ عرض ايتمك ، ابراز واظهار ايتمك ‖ sich— (فعه مطا) كندوبی كوسترمك ، كورونمك ، ظاهر اولمق ، تبين ايتمك .

Er-weitern (‿ـ‿ فعه متعه) و sich— (فعه مطا) a. ㉑ (*insép.*) توسيع ايتمك . بوللاشديرمق ‖ توسع ايتمك ، بوللاشمق ‖ توفير وتكثير ايتمك .

Er-werben (‿ـ‿ فعه متعه) b. ⑳ (*insép.*) قزانمق ، استحصال ايتمك ، مظهر وموفق اولمق .

Er-wi(e)dern (‿ـ‿ فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) اعاده قيلمق ، قارشولق اولمرق يابمق ، تكرار ايتمك ، مقابلهٔ بالمثل ايتمك ‖ جواب ويرمك ، قارشوقومق ‖ Er-wi(e)derung (امؤ) ㊾ جواب قارشولق ، تقابل ‖ تكرار .

Er-wischen (‿ـ‿ فعه متعه) a. و c. ㉑ (*insép.*) طوتمق ، يقالامق ، دردست ايتمك .

Er-wuchern (‿ـ‿ فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) حيله وخيانت ايله قزانمق (ويا طوپلامق) ، صويمق .

Er-wünschen (‿ـ‿ فعه متعه) a. و c. ㉑ (*insép.*) آرزو ايتمك ، خواهشكر بولنمق ‖ آرزو وخواهش ايده ايده قزانمق ، مظهر اولمق .

Er-würgen (‿ـ‿ فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) بوغمق ، بوغازینی صيقوب اولديرمك ، بوغازلامق ، بوغازینی صيقمق (اولديرمك) اختناق ايتمك .

Erz (ـ وكذا ـ ا لا) ㉘ [Eisen] تيمور جنسندن اولان (معد) درونده بولنان كولچه ، فلز ، معدن ‖ معدن ؛ موادمعدنيه ‖ فلايك باقرايله اختلاطندن متحصل يابمه طونج ‖ هرايكی صورتی دخی كذا (مجا) ‖ —arbeit (امؤ) تونج ايشی ‖ —haltig (ص) (معد) درونده معدن بولنان ، معدنلی ‖ —herzog (ا م) باش دوقه ، آرشيدوق ‖ پك ، چوق ، قاملی ، قوجه والخ معنالرينی دخی كوسترر : —dieb (ا م) قوجه ، باش خرسز (يتاق) ‖ —faul (ص) پك زياده ، بينهايه تنبل ‖ —prahler (ا م) بيوك شارلاتان (چكه قوافی) .

Er-zählen (‿ـ‿ فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) نقل وحكايه ايتمك ‖ Sie können etwas davon — سز آندن بحث einen Bericht— اعاده ايتمك ؛ ويرمك ‖ مكافاتنی ، بدلنی ويرمك ‖ برلايحه ، راپور ، مضبطه ويا تقرير ويرمك ، تقديم ايتمك .

Er-staunen (‿ـ‿ فعلا —) a. ㉑ (*insép.*) تعجب ايتمك ، حيرتده قالمق ‖ (فعه متعه) حيرتده براقمق ، حيرتبخش اولمق .

Er-staunlich (‿ـ‿ ص) ㉔ حيرتفزا ، شايان تعجب واستغراب .

Er-stechen (‿ـ‿ فعه متعه) b. ⑳ (*insép.*) آلات جارحه‌دن بريله اوروب ، صوقوب ، دورتوب اولديرمك .

Er-stehen (‿ـ‿ فعه متعه) t. ⑳ (*insép.*) =aus-stehen ‖ بالمزايده اشترا ايتمك .

Er-steigen (‿ـ‿ فعه متعه) o. ⑳ (*insép.*) چيقمق ، اوزرينه چيقمق ‖ (بالهجوم) چيقمق .

Erstens (‿ـ حا) اولا ، برنجيسی ، اول امرده .

Er-sticken (‿ـ‿ فعه لا ±) a. ㉑ (*insép.*) (غاز ، هواسزلق والخ دنطولايی) بوغولمق ؛ تنفس ايده‌مامك ؛ هوا بوريلرينك صيقلمسيله بوغولمق ‖ vor Hitze — صيجاقدن بوغولمق ، نفسی طوتلمق .

Er-strecken (‿ـ‿ فعه مطا) a. ㉑ (*insép.*) sich— يايلمق ، توسع ايتمك ؛ اوزانمق ، اولاشمق ، وارمق ‖ مرعی ومعتبر اولمق ، حكمفرما اولمق .

Er-stürmen (‿ـ‿ فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) (ع) هجوم وصولت ايله آلمق ، ضبط ايتمك ‖ (مجا) (ايلك حمله‌ده ، دفعهٔ اوليده) آلمق ، ضبط ايتمك ، تسخير ايتمك .

Er-suchen (‿ـ‿ فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) =ansuchen مثلا — er hat mich darum بكا او آكا دائر طلب ورجاده بولندی ‖ (طلب ورجا ايتمك) .

Er-tappen (‿ـ‿ فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) يقالامق ، حال يقا ايتمك .

Er-theilen (‿ـ‿ فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) ويرمك ، اعطا ايتمك ؛ توجيه واحسان ايتمك .

Er-tödten (‿ـ‿ فعه متعه) b. ㉑ (*insép.*) اولديرمك .

Er-tönen (‿ـ‿ فعه لا —) a. ㉑ (*insép.*) اوتمك . صدا ويرمك =er-schallen .

Er-tragen (‿ـ‿ فعه متعه) r. ⑳ (*insép.*) چكه‌بيلمك ، تحمل ايتمك ، طيانمق .

Er-träglich (‿ـ‿ ص) ㉔ چكيلور ، اولدقجه ‖ تجويز وتحمل اولنه بيلور .

Er-tränken (‿ـ‿ فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) صوده بوغمق .

Er-trinken (‿ـ‿ فعلا —) a. ⑳ (*insép.*) صوده بوغلمق .

Er-trotzen (‿ـ‿ فعه متعه) c. ㉑ (*insép.*) von Jemandem etwas— برندن برشيئی عنادله ، زورله ، جبراً آلمق .

Er-übrigen (‿‿ـ‿ فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) آرتديرمق ، تدرف ايتمك ، اداره ايله بريكديرمك ‖ اسكيدن (فعلا +) قالمق .

Erve (ـ ا مؤ) ㊿ [لاتينيجه] (نبا) مرجمك (يبانی) ، آق بورجاق .

Er-wachen (‿ـ‿ فعه لا —) a. ㉑ (*insép.*) اويانمق كذا (مجا) .

Er-wachsen (‿ kss ‿ـ فعه لا —) (*insép.*) نباتات وانسان حقنده بيومك ، يتشمك ‖ es Mädchen — يتشمش ، كلينلك قيز ‖ منتج اولمق ، چيقمق .

Eß... (ـ٠٠) —stube [essen] (ا مؤ) يمك اوطه‌سى || —tisch (ا م) يمك ماصه‌سى، يمك تابله‌سى || —gabel (ا مؤ) يمك چتالى || —gier (ا مؤ) اوبورلق || —kober (عو) وياخود —korb (ا م) يمك سپتى || —lust (ا مؤ) (طعام) اشتها .

Eßbar (ـ ص) (24) قابل اكل، يئه بيلور || اكلى جائز.

Esse (ـ امؤ) (53) [قديم آلمانجه Asche afea] باجه || اوجاق || اوبوجاق || (عمو) in seinem —sein اونده، بوجاغنده اولمق .

Essen (ـ فعمتع) m. (30) يمك . اكل ايتمك ، طعام ايتمك || gut—und trinken ايو ييوب ايچمك || sich voll— قارنى شيشنجيه دكين يمك || er hat die Weisheit mit Löffeln gegessen (مقام استهزاده) اوعلوم وفنونى قاشيقله يمشدر ، يعنى عالم وفاضلدر ، بتون كتابلرى يوتمشدر ، علامهٔ جهاندر.

Essig (ـ ام) (38) سركه || (مجا) (عمو) das ist— وياخود: — damit ist es بوندن خير يوق || —gurke (امؤ) سركه‌ده قوورولمش خيار || —sauer (ص) سركه كبى اكشى || —und Öl-ständer قولب وآياقلى ياغ وسركه‌لك .

Estompi(e)ren (ـ فعمتع) a. (21) [فر] مشين ويا كاغد قلمى (استامپه ايله) ترسيم ايتمك، استامپه‌لمق .

Etap(p)e (ـ امؤ) (53) [فر] (ع) يول اوزرنده عسكرى ارزاق ، تعيينات ، مهمات والخ. انبارى || منزل ، يول قوناغى .

Etat (ـ ام) (56) [فر] (ماليه) بودجه .

Etatisi(e)ren (ـ فعمتع) a. (21) [Etat] بودجه‌يى قورمق ، بودجه‌يى ، ترتيب وتنظيم ، تشكيل وتأسيس ايتمك .

Ethik (ـ امؤ) (49) [روم] (فلسفه) علم اخلاق || آداب .

Ethnologie (ـ ام) (49), (53) [روم] تعريف طوائف بشر .

Etikette (ـ امؤ) (53) [فر] وكذا **Etikett** (ـ الا) (56) برشيئك درونده‌كى محتوياتى بيلديرر مارقه ، اشارت (اتيكت) .

Etlich (ـ ضمير) على الاكثر (جمع اوله‌رق) —e بعض ، برقاچ ، (بر) خيلى .

Etwa (ـ حا) تقريباً ، تخميناً ؛ احتمالكه ، بلكه || صانكه || صاقين .

Etwa-ig (ـ ص) (24) احتمالى ، محتمل الظهور ؛ عارضى .

Etwas (ـ ضمير) برشى —so بويله برشى ، بوكبى || (عمو) —so , nein آمان ! قابلى !، ممكنمى ! هيچ بويله برشيده باشمه كلمامشدى || (حا) بربارچه ، براز || (ا لا) (inv.) بيلمام نه ، شى .

Etymologie (ـ امؤ) (53) [روم] اشتقاق || علم اشتقاق .

Etzel (ـ اخام) (56) آتيللا .

Euch (ـ ضمير) سزلره ، سزلرى ، سزه ، سزى .

Euer (ـ ضميرشخص) سز ، حضرتكز ، سزك ، ذاتكزك || (ضمير تملكيه) سزك ، سزككى ، سزككى .

Eule (ـ ام) (53) بايقوش .

ايده بيلورسكز يعنى سز آنى كورديكز بيلورسكز || **Erzählung** (ا مؤ) (49) نقل وحكايه || حكايه ، تاريخ .

Er-zählens-werth (ـ ص) (24) شايان تصوير وحكايه || شايان تعريف وتوصيف .

Erzen (ـ وكذا ـ ص) (21) [Erz] = ehern .

Erzen (ـ فعمتع) c. (21) (عمو) Jemand —[er] برشه (تحقير مقامنده) اوچنجى شخص ايله خطاب ايتمك .

Er-zeugen (ـ فعمتع) و —sich (فعمطا) a. (21) (*insép.*) حصوله كتورمك ، ياپمق ، چيقارمق ، وجوده كتورمك || Kinder— چوجق طوغورمق ؛ ياپمق || توليد ايتمك ، باعث اولمق ، انتاج ايتمك كذا (مجا) || تشكيل ، (تشكل) ايتمك ؛ (وجوده كلمك) .

Er-zeugniß (ـ الا) (53) محصول ؛ حاصلات .

Er-ziehen (ـ فعمتع) f (20) (*insép.*) تربيه ايتمك، Das ist ein schlecht erzogener Mensch بوتربيه‌سز، كوتو تربيه كورمش بر آدمدر || Erziehung (ا مؤ) (49) تربيه .

Er-zieher (ـ ام) a. (40) ، —in (ا مؤ) (50) مربى، مربيه ؛ خواجه ؛ لالا .

Er-zielen (ـ فعمتع) a. (21) (*insép.*) كوزلمك ، نشانلامق، كذا (مجا) || واصل ونائل اولمق ، موفق اولمق ؛ استحصال ايتمك

Er-zittern (ـ فعلا—) a. (21) (*insép.*) تتره‌مك ، تتره‌مكه باشلامق .

Er-zürnen (ـ فعمتع) a. (21) (*insép.*) قيزديرمق، كوجنديرمك ، حدتلنديرمك ، طارلتمق، قيزيشديرمق || (فعلا—) و —sich (فعمطا) قيزمق، حدتلنمك ، فتيل آلمق، طارلمق .

Er-zwingen (ـ فعمتع) a. (21) (*insép.*) زورلامق، زورله آلمق وموفق اولمق .

Es (ـ و ـ ضميرشخص) (er ضميرينك لازم صورتى) او ، اول ، آنى || طوغريدن طوغرى يه ترجمه اولنه‌ميوب بونى ، بى والخ معنالرينه كلورمثلا ... ich halte es für unnötig بن بونى لزومسز كوريوروم، (بن... نى فضله بولورم) || (فع يكشخصى اوكنده فاعل اوله‌رق) es lebe die Treue! يشاسون صداقت!

Esche (ـ امؤ) (53) (نبا) ديش بوداق || —n-baum (ا م) ديش بوداق آغاجى .

Eschel (ـ ام) a. (40) (تجا) مائى مينه .

Esel (ـ ام) a. (40) اشك ، مركب، حمار || —in (امؤ) (50) ديشى مركب || (مجا) اشك، احمق، اوكوزقفالى، حيوان، alte—! قوجه اشك !، حيوان ! || (ضرمثل) vom Pferd auf den —kommen آتدن اينوب اشكه بينمك || —füllen (ا لا) صپا || —wicke (امؤ) (نبا) اوليا اوى دينيلان يونجه نوعى.

Esel-haft (ـ ص) (24) احمق ، عقلسز ، اشك كبى ؛ اشكجه‌سنه ؛ بدلا وسرسم كبى .

Eseln (ـ فعلا+) a. (21) (عمو) اشك كبى چالشمق || اشك كبى (خطالى وقصورلى) ياپمق .

Esoteriker (ـ ام) a. (40) [روم] محرم ، محرم اسرار || اهل وقوف .

Esparsette , **Esparcette** (ـ امؤ) (53) [فر] (نبا) اوليا اوى . **Espe** (ـ امؤ) (53) (نبا) آقچه قواق .

Eu-nuch (–⏑ ام) (51) حرم آغاسی ، خادم .

Eu-phorbi-e (⏑⏑– ⏑ – امؤ) (53) [روم] (نبا) فریون .

Eu-phrat (⏑–⏑ اخا م) (56) (جغر) فرات (نهری) .

Eure (⏑– ص) (24) وغلط فقط زیاده مستعمل اولەرق **eurer** (⏑– ص) (24) = (**euer**) .

Eu-rig (⏑– ضمیر تملکیه) سزك ، سزکی .

Eu-ropa (⏑–– اخا مؤ) (54) [روم] (اساطیر) اوروپا ‖ (جغر) (الا) (56) اوروپا (قطعەسی) .

Eu-ropä-er (⏑––– ام) .a (40) [روم] اوروپالی .

Euter (⏑– الا) .a (40) (صیغر قویون وساٸره حقنده) ممه ؛ (امزك) امجك .

Evangelium (⏑⏑–⏑– کذا (v) حرفی (f) کبی دخی تلفظ اولنور الا) (58) و (59) [روم] انجیل شریف .

Evchen (⏑– الا) .b (40) [**Eva** (حضرت) حوا] (اسم تصغیر اولەرق) سوکیلوجکم .

Evolution (–(⏑)–⏑– امؤ) (49) دور انکشاف ‖ انقلاب ‖ (ع) مانوره ، تبدیل نظام (حرکتی) .

Ew (**euer** کلمەسندن مخفف) .

Ewig (⏑– ص) (24) ابدی ، داٸمی ‖ نهایتسز ، لاینقطع بر دوزیە ‖ **Das ist—(sehr) schade** پك یازق .

Examen (⏑–⏑ الا) (56) [لاتینجه] (جمعی **Examina**) (⏑–⏑) امتحان ، (**schriftliches, mündliches**) شفاهی ، تحریری امتحان .

Exerzi(e)ren (⏑–⏑ فعمتم) [لاتینجه] .a (21) تعلیم ایتمك ، تعلیم ایتدیرمك .

Existenz (–⏑– امؤ) (49) [لاتینجه] یشامه ، کچنمه ‖ اسباب معیشت ، مال ‖ حیات .

Exkommunizi(e)ren (⏑–⏑⏑– فعمتم) .a (21) آفروزلمق ، لعنت ایتمك .

Expedi(e)ren (⏑–⏑– فعمتم) .a (21) [لاتینجه] کوندرمك ، ارسال وامرا ایتمك .

Expektori(e)ren (⏑–⏑–⏑ فعمتم) .a (21) [لاتینجه] بلغم توکورمك ‖ (مجا) — **sich** (فعمطا) بیان وافادهٔ افکار ایتمك ‖ آکلاشلمق ، ظاهر اولمق .

Experiment (–⏑–⏑ الا) (38) [لاتینجه] (حکم ، کیمیا) تجربه .

Explodi(e)ren (⏑–⏑– فعلا ±) .a (21) [لاتینجه] فوران ایتمك ، پاطلامق ، پاطلاق ویرمك ‖ ناکهان ظهور ایتمك .

Exponent (–⏑– ام) (51) [لاتینجه] (ریا) قوهٔ کمیت ، اس .

Exporti(e)ren (⏑–⏑–⏑ فعمتم) [لاتینجه] (تجا) مال چیقارمق ، خارجه اخراج ایتمك (وصاتمق) .

Export (–⏑ ام) (38) [لاتینجه] (تجا) مال اخراجی ، اخراج اموال .

Expreß (–⏑ ص) (24) وخصوصیله (حا) مخصوص ‖ مخصوصی ، قصداً .

Extra (⏑– حا) [لاتینجه] خصوصی (فوق العاده) آیروجه ، مخصوصی .

Extrakt (–⏑ ام) (38) [لاتینجه] خلاصه .

Extravagi(e)ren (⏑–⏑–⏑ فعلا +) [لاتینجه] مبالغه ایتمك .

Extrem (–⏑ ص) (24) [لاتینجه] غایه ، صوك درجه ‖ افراط ‖ (الا) (38) غایه ، صوك ، اوج .

Ex-zellenz (–⏑– امؤ) (49) [لاتینجه] جناب ، حضرت ؛ حضرتلری ، جنابلری .

Ex-zerpi(e)ren (⏑–⏑–⏑ فعمتم) .a (21) [لاتینجه] — (**ein Buch**) (برکتابی) خلاصه واجمال ایتمك .

Ex-zeß (–⏑ ام) (32) [لاتینجه] افراط ، حدینی تجاوز ایدن ، ‖ سوء حال ، یولسزلق ، فسق .

𝔉.

F (⏑ الا) (55) آلمان الفباسنك آلتنجی حرفی وحروف غیر صداٸیەنك دردنجیسی در .

Fabel (⏑– امؤ) (53) [لاتینجه] مصال .

Fabelhaft (⏑⏑– ص) (24) [**Fabel**] مصال نوعندن ‖ یالان کبی ، غریب ‖ فوق‌العاده ، خارق‌العاده ، فوق‌الحد .

Fabrizi(e)ren (⏑–⏑⏑ فعمتم) .a (21) [لاتینجه] (فابریقەده) انشا واعمال ایتمك ‖ یاپمق ، حصوله کتورمك .

Fach (⏑ الا) (25) بر ماصه ویا دولابك قاتی (کوزی) چکمەسی ، قات ؛ بولمه ؛ راف ‖ مسلك ، صنعت ‖ قسم ، صنف ، شعبه ‖ مثل ، دفعه ، قات ، **zehn—** اون قات .

Fächeln (⏑– فعمتم) .a (21) و — **sich** (فعمطا) یلپازەلمك ، روزکارلمق ‖ یلپازەلنمك .

Fächer (⏑– ا م) .a (40) یلپازه .

Fack (⏑ الا) (55) (بحر) و **Facke** (⏑– امؤ) (53) (بحر) (علی‌الاکثر جمع اولەرق) **—en** کمی‌قبورغه آرەلقلری .

Fackel (⏑– امؤ) (53) [لاتینجه] — (**Wachs=**) موم ، مشعله ‖ — (**Pech=**) قاطرانلی‌مشعله ‖ — (**Stroh=**) اورته مشعله .

Façonni(e)ren (⏑–⏑ ss ⏑ فعمتم) .a (21) [فر] ایشلمك ، یونتمق ‖ ترتیب وتشکیل ایتمك ، تزیین ایتمك ، جلا ویرمك ، نطس ایتمك ‖ قلیق وقیافت بیچم ویرمك .

Fade (⏑– ص) (24) [فر] طاتسز ، لذتسز ؛ طاتسزطوزسز .

Faden (⏑– ا م) .b (39) کذا .b (40) وکذا تصغیر صورتی اولەرق : **Fädchen** (⏑–) و **Fäd(e)lein** (–(⏑)–) هر ایکیسیدخی (الا) .b (40) ایپلك ، تیره ‖ اینجه ایپ ، سیجم ‖ اوزون کنوير تلی ‖ یوك ، صاچ ‖ قولاج ‖ **keinen trockenen—am Leibe haben** (عمو) وجودینك قوری برطرفی (قیلی) قالمیجیه دکین ایصلاتمق ، صیرصیقلام اولمق .

Faktion (ـ)(ـ)s-ts (ـ ا مؤ) (49) [لاتينجه] عمل، يابيش || نوبت.

Faktisch (ـ ص) (21) [لاتينجه] حقيق، جدى || (حا) حقيقةً، جداً.

Faktor (ـ ا م) (41) [لاتينجه] (علم حسابده) حاصل ضربى حصوله كتورن مضروبين || (مجا) برشيئك تشكيل وتركيبنه ياراياں موادك بهرى || على الاكثر (ـ) (38) اشياى تجاريه وپوسته موزعى || وكيل، مؤكل || فابريقه ايش باشى || (مطبعه‌ده) باش مرتب.

Faktum (ـ ا لا) (58) [لاتينجه] حقيقت، حقيقت حال؛ مادهٔ حقيقيه.

Faktur (ـ ا مؤ) (49) كذا .a — (ا مؤ) (51) [لاتينجه] (تجا) فاطوره.

Falb (ـ ص) (21) = fahl || آچيق، اوچوق، صولوق رنكلى || (بازكيرده) قوله رنكى، قوله طونى.

Falbel (ـ ا مؤ) (53) [فر] فالبالا، براى تزيينات قوللانيلان دانتله، توك و امثالى.

Falk (ـ ا م) (51) كذا e— (ا م) (52) [لاتينجه] اسم تصغيرى Fälklein (الا) .b (40) شاهين، طوغان || آكمجه مقدما (ع) بالبيز، چاقالوش طوغى || haube— (ا مؤ) (ع) قوبورلق قپاغى، فاليه اورتوسى || آكماجه باشلغى (طاقيه).

Falk(e)ner (ـ)(ـ)ـ ا م) .a (40) كذلك Falkeni(e)r (ـ ا م) (38) طوغانجى.

Fall (ـ ا م) (31) دوشمه، سقوط || زوال، نكبت وادبار || (مجا) knall und— درعقب، آردى آره‌سى صوغومه‌دن || سطح مائل، يقوش، ميل || (حال) مثلا: —auf alle Fälle, auf jeden هرحالده، مطلقا || schirm— (ا م) (بالونجيلقده) قضا وقوعنده بالون داخلنده بولنانلرك چادرشكلنده بولنوب دروننه طولان هوا واسطه‌سيله آهسته آهسته يره اينمكارى (سپرسقوط) || sucht— (ا مؤ) (علم امراض) صرعه علتى طوتارق || winkel— (ا م) زاويهٔ سقوط.

Falle (ـ ا مؤ) (53) قپان، دوزاق، دولاب دوزمه || Das ist vielleicht eine— بوبلكه بر دوزن، بر دولاب اولمليدر (چلينكيرلكده) متدال.

Fallen (ـ فع لا —) .p (20) دوشمك، سقوط ايتمك || ile دوشمك، اوغرامق || in Ohnmacht— بايلمق || vor Jemandem auf die Kniee— برينك اوكنده ديز اوستى دوشمك (برينك آياقلرينه قپانمق) || دوشمك، تصادف ايتمك || (مجا) von der Bank— نامشروع اولەرق تولد ايتمك، دنيايه كلمك || Jemandem in's Wort— برينك سوزينه قارشمق، كسمك || اولمك، وفات ايتمك er fiel als Held قهرمانجه‌سنه وفات ايلدى || دوشمك، آشاغيلامق، تنزل ايتمك، اعتباردن دوشمك || (پيانقوده) چيقمق، اصابت ايتمك || (حيوانات حقنده) طوغمق.

Fällen (ـ فع متع) .a (21) ييقمق، دويرمك، كسمك (آغاج واودون) || (ع) تفنك اكديرمك (صونكو طوراتمق) || (هند) (برعمود) تنزيل ايتمك، اينمك || ein Urtheil— برحكم ويرمك، كيديرمك.

Fällig (ـ ص) (21) (تجا) مدتى منقضى اولان || حلول ايدن || لازم الادا، اوده‌نه‌جك، تأديه‌سى مشروط، (معاش وامثالى حقنده) ايشلمش، متداخل.

Falls (ـ حرتا) [Fall] اكر، حالده.

Fäden (ـ ص) (21) ايپلكدن، تيره‌دن.

Fähig (ـ ص) (21) مقتدر، قابليتلى؛ اهليتلى، مستعد.

Fähigkeit (ـ ا مؤ) (41) قابليت، اهليت، استعداد، اقتدار.

Fahl (ـ ص) (21) صارارمش، [=falb] صولوق.

Fahne (ـ ا مؤ) (53) سنجاق، بايراق.

Fahnen... (ـ...) [Fahne] eid— (ا لا) حسن خدمت وصداقتى مؤكد (سنجاق آلتنده) ايديلان يمين || flüchtige(r)— (ا م) (ع) عسكر قاچاغى || junker— (ا م) (ع) (قديم) سنجاقدار، بايراقدار، علمدار= träger— (ام) (ع) سنجاقدار.

Fähnrich (ـ ا م) (38) (ع) [Fahne] = سنجاقدار= Fähndrich || ممالك اجنبيه‌ده وعلى الخصوص آلمانياده ضابط قلنجى طاشير ومكتبدن مخرج ضابط نامزدى.

Fahr... (ـ...) [fahren] bahn— (ا مؤ) شمندوفر (خطى) || geld— (ا لا) آرابه، ترامواى، شمندوفر والخ ايچون ويريلان) نقليه اجرتى || plan— (ا م) آرابه، واپور، شمندوفر وامثالى وسائط نقليه‌نك وقت وصورت حركتلرينى مبين جدول || schein— (ا م) (واپور، شمندوفر والخ) بيلتى || straße— (ا مؤ) آرابه وامثاليله مرور ايديلان طريق || zeit— (ا مؤ) وقت حركت || آرابه، واپور، شمندوفر وامثالنك برمسافه‌يى قطع ايچون صرف ايتديكى وقت.

Fahrbarkeit (ـ ا مؤ) (41) (يوللرك) آرابه وامثالى ايشلملسنه ونهرلرك واپور وامثالى سچنه اولان قابليتى.

Fähre (ـ ا مؤ) (53) (بحر) صال، باق (تكنه) || ماعونه، صندال || fliegende— (ا م) جسرطيار.

Fahren (ـ فع لا —) .r (20) بريردن آخر برمحله كيتمك، كذا (واپور، آرابه وامثاليله) || auf den Markt— بازاره كيتمك || durch die Stadt— آرابه وسائره ايله شهرك ايچندن كچمك، شهرى كزمك || (مجا) in's Grab— مزاره كيرمك || aus dem Bette— يتاقدن طيشارى فيرلامق، صيچرامق، آتلامق || Das ist ihm durch den Kopf gefahren بو آنك قفاسندن كچدى، اوردى، باشنه صيچاق صودوكولمشه دوندى || Jemandem in die Haare— برينى صاچندن يقالامق || Schlitten— (عو) خفيفجه يلاغمك || Einen—lassen قيزاق ايله كيتمك، قيزاغه بينمك || (مجا) gut mit etwas— برشيئله حسن حال وموقعده بولنمق، ايوكچنمك، ايوكيتمك، برشيدن خشنود اولمق || (فع متع) و (فع لا +) آرابه وامثاليله كتيرمك، نقل ايتمك || etwas entzwei— برشيئى آرابه، واپور وامثاليله چارپوب اوزرندن كچوب كسر ايتمك، ازمك، زده‌لمك || Jemand nach der Stadt— برينى شهره (آرابه والخ ايله) نقل ايتمك، كوتورمك || (فع مطا) sich gut—der Weg آرابه وامثاليله مرورى سهولتلى اولان يول، منتظم طريق || (ع) de Artillerie— صحرا طوپچيسى.

Fahrer (ـ ا م) .a (40) (ع) (طوپچيلقده) آرابه‌جى نفرى.

Fahrt (ـ ا مؤ) (49) واپور، آرابه وسائره ايله كيديش ويا سياحت ايديش وكزيش || (يولجيلق) سياحت.

Fährte (ـ ا مؤ) (53) ايز، يول || طريق.

Fakir (ـ ا م) (56) [عر] فقير، قلندر؛ هندلو درويش.

Falsch (ـ ص) ㉑ یاکاش ، خطالو ؛ غیر صحیح || صنعی، یاپمه، ساخته || (غرا) Das ist— بو بویله دیمز || (ام (الا) ㊳ (sans pl.) خطا ، قصور ، یاپمه ، دوزن || —münzer (ام) قالپزن ، قالپازان .

Fälscher (ـ ام) a. ㊵ ، —in (امؤ) ㊿ ساخته کار ، حیله کار ؛ دوزنباز .

Falte (ـ امؤ) ㊾ بوکوم ، بوروشیق ، قیرمه ، بوروم ؛ قات ، قیوریق .

Falten (ـ فعمتع) b. ㉑ قاتلامق ، قیرمق ، بوکمك ، بوروشدیرمق ، قیوریقلامق ، بورمك .

Falter (ـ ام) a. ㊵ [تاطیبه] خرشفی الجناح ، اوزری اینجه بر توزله قابلو کابك وساڑه نوعندن اولان بوجکار .

Faltig (ـ ص) ㉑ قیوریقلو ، بوروشیق ؛ قاتلو .

Falz (ـ ام) ㊳ (صنع) ، —e (امؤ) (معما) اویمه || یووه ، یتاق ، اویوق || (فوچیلقده) فوچی کرتیکی ، درزه‌سی || (مجلد اصطلاحی) کتاب آرقه‌لرینك سچیم ایله باغلنان چیقینديلی محلی || —bein (الا) کاغد قیویرمغه، کاغد کسمکه مخصوص کمیك پیچاق .

Falzen (ـ فعمتع) c. ㉑ = [falten] بوکمك ، قاتلامق || یووه ، اویوق ، یتاق ویا کرتیك آچمق .

Famili-e (ـ امؤ) ㊾ [لاتینجه] فاملیا ، عائله || کذا (تاطیبه) و (نبا) فاملیا وفصیله || —nglück (الا) سعادت بیتیه .

Famos ، **famös** هر ایکیسی دخی (عمو) (ـ ص) ㉑ [لاتینجه ، فر] اعلا ، مکمل ، غایت ایو ، یمان || عظیم ، نامدار ، مشهور || (عو) ظیرتابوز ، جرأتلی (آدم) || کوزل شی ، شیق .

Fanatiker (ـ ام) a. ㊵ [لاتینجه] متعصب ، قبا صوفی || آشیری مبتلا وهوسکار .

Fang (ـ ام) ㉛ (sans pl.) ضبط ، آلمه || یقالامه ، طوتمه || —zähne حیواناتك صیوری (کوپك) دیشلری .

Fangen (ـ فعمتع) p. ⑳ طوتمق ، یقالامق ، آولامق || آلمق ، ضبط ایتمك .

Fänger (ـ ام) a. ㊵ ضبط ایدن ، آلان ، یقالامق || (مجا) چشم جالب ، دیدهٔ عشوه باز .

Fant (ـ ام) ㊳ [ایتالیانجه] خوبه ، زوزك .

Fantasie (ـ امؤ) ㊾ [روم] وهم وخیال ، قوروتی || صایقلامه || (شعرده) ارتجال .

Fantast (ـ ام) ㊿ [روم] تیتیز || غریب ، عجائب ، مراقلی ، قوروتنیلی .

Farbe (ـ امؤ) ㊾ رنك ، لون ، بویا .

Färben (ـ فعمتع) a. ㉑ بویامق ، تلوین ایتمك ؛ بویایه باتیرمق || **Färbung** (امؤ) ㊾ رنك ، بویا || بویامه .

Farben . . . (ـ . . .) [Farb] —brett (الا) بویا تخته‌سی ، پالت || —büchse (امؤ) بویا چناغی (غوده) || —druck (ام) رنکلی ، بویالی باصمه || —stift (ام) بویالی (قورشون) قلم ، پاستل .

Färber (ـ ام) a. ㊵ بویاجی || نقاش || —baum (ام) (نبا) آغاجی صاری بویا چیقارر آغاج || قطونه ، قارمی یاریق .

Färberei (ـ امؤ) ㊾ بویاخانه ، بویا کارخانه‌سی ، دکانی .

Farbig (ـ ص) ㉑ بویالو ، ملون ؛ رنك آمیز ، رنکین .

Farn (ـ ام) ㊳ (نبا) سرخسیه ، اکرلتی اوتی .

Faro (ـ ام) ㊻ [ایتا] فنار ، فنار قوله‌سی || فرعون دنیلان قمار ، (هوا) اویونی || فارو نامنده بلچیقا بیراسی .

Farsch (ـ ام) ㊳ ، **Farse** (امؤ) ㊾ [فر] (آشجیلق اصطلاحی) (اسپناق ویاخود قوزوتولاغی قیمه‌سی) .

Färse (ـ امؤ) ㊾ دیشی طانه .

Fasan (ـ ام) ㊳ یاخود ㊿ سوکلون (قوشی) .

Faschine (ـ امؤ) ㊾ [فر] (ع) (استحکا) چالی دمتی .

Fasching (ـ ام) ㊳ [Fastnacht =] قارناوال .

Fase (ـ امؤ) ㊾ ایپلك ، ایپ ؛ لیف .

Fasel (ـ ام) ㊻ ، و (امؤ) ㊾ ایکیسیده (sans pl.) اورمه ، تورمه ، یتشمه || تکثر || —bock (ام) قوچ || —hans (الا) = Faseler (ـ ام) یولسز ، حدینی بیلمز ، غریب آدم ، صاچمه‌جی ، هرزه‌جی .

Faselei (ـ امؤ) ㊾ صاچمه سوز || یولسزلق ، ادبسزلك ، هرزه‌کولق .

Faseln (ـ فعمتع) و —sich (فعمطا) a. ㉑ = fasern (فعلا +) یاورولمق || نفعی ، فائده‌سی اولمق ، حاصلات ویرمك ، کثیرمك ، فیضلی ، برکتلی اولمق || هواسنه قوشمق (هوا وهوسه تابع اولمق) || (صتمه‌یه طوتلمش کبی) صاچمه‌لق || شقالشمق ، زوزکلنمك .

Faser (ـ امؤ) ㊾ = Fase || —n (ات ، تازه فصولیه وساڑه‌ده اولان) (ایپلك) سکر ، قیلچیق ؛ لیف .

Fas(er)ig (ـ(ـ)ـ ص) ㉑ (ایپلك کبی) سکرلی ، خیطی ، لیفی ، قیلچیقلی .

Fasern (فعمتع) و —sich (فعمطا) a. ㉑ تیفتیکلمك ، تل‌تل ایتمك || تیفتیکلنمك ، تل‌تل اولمق .

Faß (ـ الا) ㉖ اولچی اولەرق استعمالنده جمعی (inv.) فوچی ، واریل (باریل) ، فوچیجق || (مجا) فوچی کبی شیشمان (انسان) ، شیشقو || —binder (ام) فوچیجی || —boden فوچی دیبی .

Fassen (ـ فعمتع) c. ㉑ طوتمق ، (آلمق) ، یقالامق || —beim Kragen یقاسندن طوتمق ، یقالامق || —ich will ihn schon! طور بن آنی بریقالایم ! ، البته اوبنم الله یجر ! || اطرافنی چویرمك ، چارچوه کچیرمك ، —Edelstein جواهری قفسلمك ، قفس ، یووه ایچنه اوطورتمق = ein-fassen || آکلامق ، درك ایتمك || ترتیب وتألیف ایتمك (قلمه آلمق) (اصولنه توفیقاً) تنظیم ایتمك || bitte, — Sie sich kurz لطفاً ایشی قیصه کسیکز ، چابوق اولکز ، آزله افاده وادارهٔ کلام ایدیکز ، رجا ایدرم ایشی آز سوزله آکلادیکز || —sich (فعمطا) —sich mit Jemandem بریله قوجاق قوجاغه قاپشمق ، بوغوشمق ، غوغا ایتمك ، کورشمك || عقلی باشنه آلمق ، طوپلامق || (فعلا +) (دیشلی چرخ وکرطاشلری حقنده) طوتمق ، قاورامق ، کندلنمك ، یچمك .

Faßlich (ـٰـ ص) (21) قابل ادراك ، آكلاشيلور .

Fast (ـٰحا) [fest=] على الاكثر=bei-nahe ‖ nichts— همان هيچ برشى ، اصلا ، ابداً . . . ‖ nur— همان آنجق ، آنجق . . . .

Fast ... (ـٰ....) [fasten] tag—(ا م) (اتطعام اولنميه جق) صوم كونى ‖ nacht— (ا مؤ) قارناوالك صوك كونى .

Faste (ـٰ ا مؤ) (53) دها زياده مستعمل اوله رق n— (مفرد مؤنث) جمعى (inv.) (اوروج) پرهيز ‖ پاسقاليه دن اول (قرق پرهيز كونلرى) .

Fasten (ـٰ فعلا +) b. (21) اوروج طوتمق ، پرهيز ايتمك .

Fatal (ـٰـ ص) (21) (عمو) [لاتينجه] باعث يأس والم ، انديشه ناك ‖ ظلم وجفايى موجب اولان ، ظالم ‖ پك فنا ، مشئوم ، منحوس ، مصيبتلو ، قدمسز ، اوغورسز .

Fauchen (ـٰ فعلا +) a. (21) (حيوانات حقنده) (كدى كبى) باغيرمق .

Faul (ـٰ ص) (21) چورومش ، كچمش ، قوقمش ‖ چوروك ، بوزوق ، كوتو ، فنا ‖ تنبل ، مسكين ‖ die Sache ist—! ايش فنا ! ‖ (مجا) sich auf die—e Haut (oder Seite) legen (تبا) تنبلكه ، مسكينلكه مبتلا اولمق ‖ baum—(ا م) آق آغاج ، آقچه آغاج ‖ pelz— (عمو) (ا م) تنبل ، (عو) مسكين ‖ (حيوانات حقنده) بطى الحركه چارپا (حيوانات)

Faulen (ـٰ فعلا +) a. (21) چورومك ، قوقمق ، كچمك ، بوزولمق ‖ (علم امراض) (كميك حقنده) رم علتنه اوغرامق ترمم ايتمك .

Faulenzen (ـٰـٰ فعلا +) c. (21) بوش طورمق ، آواره گزمك ، تنبللك ايتمك ‖ (عو) حايلازلقله ياشامق .

Faulenzer (ـٰـٰ ا م) a. (40) تنبل ؛ حايلاز ، بوش گزه نك بوش قالفه سى .

Faulheit (ـٰ ا مؤ) (49) تنبللك ، مسكينلك ‖ حايلازلق .

Fäulniß (ـٰ ا مؤ) (34) چوروكلك ، طاغيله ، تفسخ ، تعفن ؛ بوزولمه ، چورومه .

Faun (ـٰ ا م) (51) و (38) [لاتينجه] (اساطير) قديم روماليلرك اورمان الهى .

Faust (ـٰ ا مؤ) (35) يومروق ‖ aus freier— مهارتله ، اولجه تعليم ايتمدن ‖ in die—(in's Fäustchen)lachen كيزلوجه كولمك ، كيزلوجه ، صاقليجه سويلنمك ‖ (ا خام) (56) ياخود (38) (شيطانله متفق اوله رق كشفيات سحريه سيله مشغول) مشهور آلمانيا سحربازى ‖ gros— (ص) يومروق كبى ، يومروق قدر (بيوك) ‖ dick— (ص) يومروق كبى ايرى ، يومروق ايريلكنده ‖ voll— (امؤ) آووج ، طولوسى بر آوج .

Faxe (ـٰ ا مؤ) (53) Facrerei (ـٰـٰ ا مؤ) (49) شقه . اكابعه لى مضحك تياترو اويونى ‖ تحفلق ، صوپتاريلق .

Fecht ... (ـٰ....) kunst— (امؤ) قلنج وصونكو تعليمى ، اسقريم ‖ schule— (ا مؤ) قلنج وصونكو تعليمى مكتبى ؛ اسقريم درسى ‖ bruder— (ام) ديلنجى ، سائل ‖ handschuhe— (جمع مذ) اسقريم الديوانى ‖ übung—(امؤ) اسلحه (مختلفه) تعليمى .

Fechten (ـٰ فعلا +) c. (20) محاربه ايتمك ، غوغا ومجادله ايتمك ‖ تيغ ، قلنج (اسقريم) تعليمى ايتمك ‖ اسلحهٔ مختلفه ايله اوروشمق ‖ حركات سريعه اجرا ايتمك ‖ تسأل ، تصدق ايتمك ‖ (فعمته) ein Gefecht— محاربه ايتمك ، جنك ايتمك .

Feder (ـٰ امؤ) (53) قوش توكى ‖ قلم ‖ تيمور ياى ‖ bett— (ا لا) قوش توبى يتاق ‖ volk— (عمو) (ا لا) ارباب قلم ‖ busch— (ا م) (قوشلرك باشنده) تپه ‖ طوغ ، صورغوچ ، (شابقه وسائر سرپوشلر اوزرنده) توك ، على الخصوص آلمانيا جنراللرى شاپقه لرى اوزرنده بولنان ورسمى وقتلرده طاقيلان توك ‖ halter— (ا م) قلم اوجنك طاقيله جغى صاپ ‖ haus— (ساعتجيلكده) يايك طولاشديغى اسطوانه ، زنبرك ‖ pose— (ا مؤ) (يازى ايچون) قازتوكى ‖ messer— (ا لا) چاقى ، قلمتراش .

Federn (ـٰ فعلا +) a. (21) توك دكيشديرمك (توى دوكمك) ‖ توكلنمك ‖ (فعلا) و sich— (فعمطا) يايلانمق .

Fee (ـٰ امؤ) (53) [فر] (اساطير) پرى ، حورى .

Feenhaft (ـٰ ص) (21) [Fee] پرى جه سنه ، پريلره مخصوص ‖ حيرت فزا ، خارق العاده (گوزل وخوش) ، غريب وعجيب .

Fege ... (ـٰ....) [fegen] feuer— (ا لا) (امورمذهبيه) اعراف ‖ mühle— (ا مؤ) (زرا) صاورمه دكرمنى .

Fegen (ـٰ فعمته) a. (21) (سپوركه ايله) سوپورمك ، كذا (مجا) ‖ (ضرمثل) Jeder fege vor seiner Thüre هركس كندى قپوسنك اوكنى تميزلميدر ، (هركس اولا كندى خطاسى تصحيح ايتمليدر) ، اوستنه الزم اولميان شيئه قارشماملى ‖ سپورمك ، تميزلمك ؛ سيلمك ، جلالمق ‖ (زرا) بودامق ، تميزلمك ، آيقلامق ‖ (مجا) سيلوب سپورمك ، بتيرمك ‖ (فعلا ±) روزكار كبى اوزرندن كچمك ‖ (روزكارحقنده) durch die Wüste— چول اوزرندن اسوب كچمك ، چولى سوپوروب كچمك .

Feger (ـٰ ا م) a. (40) Schornsteinfeger [fegen] (ا م) اوجاق سوپوريجى .

Feh (ـٰ ا مؤ) (49) (تجا) سنجاب ، سنجاب كوركى .

Fehde (ـٰ ا مؤ) (53) غوغا ، نزاع ، كورولتى ، معارضه .

Fehe (ـٰ ا مؤ) (53) =Feh .

Fehl (ـٰ ا م) (38) [fehlen] =Fehler بوش ، بيهوده ‖ ياكلش ‖ fahren— يولى غائب ايتمك ، يولى صاپتمق ، ياكلش كيتمك ‖ greifen— (موسيق) ياكلش طوتمق ، ياكلش پرمق اورمق ‖ stoßen— (فعلا +) (بيلاردو اويوننده) ياكلش دورتمك ‖ bitte— (امؤ) فائده سزرجا ‖ jahr— (ا لا) محصولسز سنه .

Fehlen (ـٰ فعمته) a. (21) den Ball— بيلاردوده يووارلغه اورهمامق ‖ den Weg— يولى غائب ايتمك ، صاپتمق ، ياكلش كيتمك ‖ (فعلا +) خطا ايتمك ، قصور ايتمك ، شاشيرمق ‖ Das fehlte(nur)noch! اشته برده بو اكسيك ايدى ! ‖ es fehlt uns an Geld پاره مز يوق ‖ was fehlt Ihnen ? وكذا wo fehlt es Ihnen ? (برخسته يه) نه كزوار ؟ نره كزدن راحتسزسكز ؟

Fehler (ـٰ ا م) a. (40) [fehlen] نقيصه ، خطا ، قصور ‖ نقصان ، ياكلش ‖ voll— (ص) پرقصور .

Fehlerhaft (ـٰـٰ ص) (24) ياكلشلى ، خطالى ‖ فنا ، قصورلى .

Fehme (ـٰ ا مؤ) (53) (قديم آلمانيانك وست فالن) ايالتنده خفى جنايت محكمه سى .

Fei (ـٰ امؤ) (49) =Fee .

Feier (ـُـ ا مؤ) ⑲ [لاتينجه fe'ria] (عادى ايش وقتنده ايديلان) استراحت ، تعطيل|| تنفس، پايدوس وقتى || بيرام، يورطى|| اجراى آيين|| —tag (ا م) تعطيل ، پايدوس كونى || بيرام ، يورطى ويا شنلك كونى .

Feierlich (ــُـ ـ) ㉑ دبدبه وآلاى ايله || احـترام وتعظيم ايله || وقور .

Feiern (ـُـ فع لا +) .a ㉑ [Feier] پايدوس ايتمك ، تعطيل ايتمك || بيرام ، يورطى ايتمك || برشى ايچون شـنلك ، آلاى اجرا ايتمك .

Feifel (ـُـ ا م) .a ㊵ ، (ا مؤ) ㊸ نكفهٔ فرس ، بيكرك بوغازنده‌كى بزلر ، (علم امراض) بو بزلرك شيشمسى .

Feig (ـُـ ـ) وكذا e— (ـُـ) ㉑ قورقاق ، يوركسز ، جسارتسز || —bohne (امؤ) (نبا) آجى باقلا، يهودى باقلاسى، ترمس .

Feige (ـُـ ا مؤ) ㊸ انجير .

Feil (ـُـ ـ) ㉑ صاتيلور، صاتيلق .

Feile (ـُـ ا مؤ) ㊸ اكه ، توريو .

Feilen (ـُـ فع متع) .a ㉑ اكه‌لمك ، توريولمك .

Feiler (ـُـ ا م) .a ㊵ اكه‌جى .

Feilicht (ـُـ ا لا) ㊳ [feilen] اكندى، اكندى‌تالاشى .

Fein (ـُـ ـ) ㉑ اينجه ، نارين ، نازك ؛ غايت اينجـه ، دقيق ، رقيق || اينجه ايش || ظريف ، لطيف ، شيرين، اعلا ، كوزل || خالص ، صاف || بيحملو ، نازك || كبـار ، معتبر || Das ist nicht— بو ايو دكل (عيبدر) .

Feind (ـُـ ا م) ㊳ ، in— (امؤ) ㊿ دشمن ، عدو ، خصم ؛ رقيب || مخالف ، ضد ، خلافكير .

Feindschaft (ـُـ امؤ) ⑲ خصومت، عداوت، دشمنلك .

Feinheit (ـُـ ا مؤ) ⑲ اينجه ، نارين وكبارلق .

Feist (ـُـ ـ) ㉑ ياغلى (حيوان حقنـده غير مستعمل اوله‌رق) سميز، سمين، شيشمان ، ملحم .

Feld (ـُـ الا) ㉗، نادراً ㊳ اووه، قير، صحرا ، تارلا|| (ع) سفر || سطرنج ، طاولا خانه‌سى || —artillerie (ا مؤ) (ع) صحرا طوپچيسى|| —truppen (جمع مؤ) (ع) سفربرقطعات || —dienst (ا م) (ع) خدمات سـفريه || —dienst-Übung (ا مؤ) خدمات سفريه تعليمى || —flasche (ا مؤ) (ع) مطره || —herr (ا م) باش قوماندان ، سردار اكرم || —huhn (ا لا) على الخصوص =Repp-huhn ككليك || —kohl (ا م) (نبا) يبانى لحنـه نوعندن سلجم ، قولزا || —lager (ا م) اردوكاه ، (كيجه‌لين آچيـق اردوكاه) || lazaret(h) (ا لا) سيارخسته‌خانه || —marschall (ا م) آلمانيانك (اثناى سفرده) بش اون قول اردوسـنه قوماندا ايدن باش قوماندانى ، فلد مارشـال || (marsch-) mäßig — (ـ) سـفر بر اوله‌رق ، سفر برحالنـده || —mohn (ا م) خشخاش برى ، كانجك چيچكى || —mütze (ا مؤ) اكثرى اجنبى اردولرنده وعلى‌الخصوص آلمانياده نفراتك اوفق‌خدماتده وضابطانك دخى مانوره اثناسـنده مذكور خدمات صغيره ده اكسا ايلدكلرى (قاتيسز چوقه) سرپوشلرى || —polizei (امؤ) صحرا (سـيار) ژاندارمه‌سى || —propst (ا م) عسكرمفتيسى (قاضيسى) || —schanze (امؤ) (استحكا) ردوت|| —schnecke (ا مؤ) قبوقسـز سوموكاو بوجكى || —stuhl (ا م) بوكمه صنداليه || —wache (امؤ) (سفرى) صحرا قره‌غولى || —webel (ا م) پياده باش چاوشى .

Felge (ـُـ ا مؤ) ㊸ عربه تكرلك قوسنك برپارچه‌سى.

Fell (ـُـ ا لا) ㊳ توكلو حيوان دريسى ، پوستى ، كذا (عو) انسـان دريسى || بعضاً « انسانى » كوسـترر مثلا ich armes—! بن بيچاره ! || —eisen (ا لا) خورج ، هكبه ، صحاره || پوسته چانطه‌سى .

Felp (ـُـ ام) ㊳ ، el— و er— هر ايكيسيده (ـُـ ام) .a ㊵ [ايتا] =Felbel چاقى طبانى دستكى .

Fels (ـُـ) ؛ Felsen (ـُـ) ⑰ هر ايكيسيده (ا م) . قيالق غايت صرب (چتين) طاشلق .

Felsicht ' felsig (ـُـ ـ) ㉑ قيالق || قيالق مثللو .

Felu(e)ke (ـُـ وياخود ـُـ ا مؤ) ㊸ [ايتا] اينجه اوزون كورك ويلكنلى صندال ، فلوكه .

Fenchel (ـُـ ا م) .a ㊵ [لاتينجه] (نبا) رازيانه ، رەزەنه .

Fenn (ـُـ ا م ا لا) ㊳ بطاقلق، چوراق .

Fennek (ـُـ ا م) ㊻ (تا طبيعه) مغالوت .

Fennich (ـُـ الا ا م) ㊳ (نبا) قره‌جه دارى .

Fenster (ـُـ ا لا) .a ㊵ پنجره = aus dem—hinaus sehen پنجره‌دن طيشـارى باقمق || —flügel (ا م) پنجره قنـادى || —gitter (ا لا) پنجره پارمقلغى ، (اسـلام خانه‌لرنده) پنجره قفـسى|| —kitt جامجى معجونى|| —nische (ا مؤ) (معما) پنجره دليكى، پنجره يرى؛ جنبه || —scheibe (ا مؤ) پنجره جامى .

Ferch (ـُـ ا م) ㊳ (لغمجيلقده) سملى غازات ، تنفسه غيرصالح زهرلى كوتو هوا .

Feri-en (ــُـ جمع) (inr.) [لاتينجه] تعطيل، اذن ، پايدوس .

Ferkel (ـُـ ا لا) .a ㊵ طموز ياوريسى ، چوريو .

Ferkelei (ــُـ ا مؤ) ⑲ پيسلك .

Ferman (ـُـ وعمو اكثريا ـُـ ام) ㊻ [تركجـه] فرمان همايون.

Fermate (ــُـ ا مؤ) ㊸ [لاتينجه] (موسيقى) نقطهٔ توقف ، فرماته .

Fern (ـُـ ـ) ㉑ و (حا) (nah كلمه‌سـنك مقابلى) اوزاق ، بعيد ، ايراق || hast Du recht in so— اوراسنده (بوخصوصده) حقليسك || (استفهام مقامنده) —in wie نصـل ، نقدر ، نه‌كبى || er— (ـ) ㉑ دها اوزاق ، دها بعيد || (حا) بعده ، بوندنصكره || —sicht (ا مؤ) منظره (مناظر) ، اوزاقدن كورينش || —glas (ا لا) دوربين || —rohr (ا لا) (رصد) رصـد دوربينى ، تلسقوب || —sprecher (ا م) تلفون .

Ferne (ـُـ ا مؤ) ㊳ اوزاقلق، بعديت|| aus der— اوزاقدن ، ايراقدن .

Ferner (ـُـ ا م) .a ㊵ [Firn] بوزلق، خصوصيله تيرولده (Gletscher) كلمه‌سى مقامنده مستعملدر .

Fettig (ـ‍ٔ ص) (21) یاغلی ‖ کیرلی ، یاغلی ‖ (یاغ) لکه‌لی .

Fetwa (ـ‍ٔ ا م) (56) [عر] فتوا .

Fetzen (ـ‍ٔ ا م) b. (40) پاچاوره ، بولاشیق بزی ، بز پارچه‌سی ‖ پلاس ‖ (تحقیر مقامنده) پاچاوره ، کیرلی بز پارچه‌سی .

Feucht (ـ‍ٔ ص) (21) نملو ، رطوبتلو ، (ایصلاق) ، یاش .

Feuchten (ـ‍ٔ فعـ متعـ) b. (21) ایصلاتمق ، نملندیرمك ، رطوبتلمك .

Feuchtigkeit (ـ‍ٔ امؤ) (49) رطوبت ‖ یاشلق ، نملولك ‖ نم ، ندی ، خفیف تر ‖ —smesser (ا م) مقیاس الرطوبه .

Feudal (ـ‍ٔ ص) (21) تیمار وسپاهیلکه عائد ومتعلق .

Feuer (ـ‍ٔ ا لا) a. (40) [قدیم آلمانجه fiur] آتش ، نار ‖ in—gerathen آتش آلمق ، آتشه دوشمك ، علوریز اشتعال اولمق ، طوتشمق وکذا (مجا) ‖ آتش ، یانغین ‖ —! (ع) آتش ! (قوماندامی) ‖ es ist —in diesem Hause ausgekommen بو اوده یانغین اولدی ‖ —anbeter (ام) آتش‌پرست ‖ —geschrei (امؤ) یانغین باغریشمه‌سی ‖ —(s)brunst (امؤ) یانغین ‖ —farbig آتش رنکلی ، آتشی (قرمزی) ‖ —fest (ص) آتش یکمز ، یانمز ‖ —geschwindigkeit (امؤ) سرعت انداخت یعنی ایدیلان آتشك چابوقلغی ‖ —gewehr (ا لا) آتشلی سلاح (علی‌الخصوص) تفنك ‖ —haken (ام) (اطفائیه‌نك) آتش قانجاسی ‖ —io! ' —jo! (حرندا) یانغین وار ! ‖ —lili-e (امؤ) (نبا) قزیل زنبق ، آتشی زنبق ‖ —mann (ام) اطفائیه نفری ؛ طلومبه‌جی ‖ —mauer (ام) یانغین دیواری ‖ —melde-stelle (امؤ) یانغین اخبار چنغیراغی محلی ‖ —roth (ص) (آتش کبی) قیپ قرمزی ، آتشی ‖ —schwamm (ام) قاو ‖ —stein (ام) چاقماق طاشی ‖ —thurm (ام) (بحر) فنار ‖ —wache (امؤ) اطفائیه نوبتجیسی ، یانغینی بکلر نوبتجی ‖ —wehr (امؤ) اطفائیه آلایی —wehrmann (ام) اطفائیه‌لی ، اطفائیه نفری ‖ —werker (ام) (ع) فشنکجی .

Feuern (ـ‍ٔ فعـ لا +) a. (21) آتش ویرمك ‖ (ع) آتش‌ایتمك ‖ آتشلمك ‖ (فعـ متعـ) آتش ویرمك ، آتشله یاقمق ‖ das Pferd feuerte hinten tüchtig aus بارکیر یمان چفته آتار (آتیور) ، چفته‌لیدر .

Feurig (ـ‍ٔ ص) (21) آتشلی ، علولی ، طوتشمش ‖ کسکین ، سرت ، کذا جله‌سیده (مجا) ‖ der Himmel ist ganz— هوا قپ قرمزی ، آتش کبی .

Fezzan (ـ‍ٔ ا خا لا) (56) (جغر) (طرابلس غرب ولایتنده) فیزان قطعه‌سی .

Fiaker (ـ‍ٔ ویاخود ـ‍ٔ ا م) [فر] کیرا آرابه‌سی ، سوقاق عربه‌سی .

Fibel (ـ‍ٔ امؤ) (53) الفبا جزؤی .

Fiber (ـ‍ٔ امؤ) (53) [لاتینجه] (تشر) و (نبا) لیف .

Fibrin (ـ‍ٔ ا لا) (38) [لاتینجه] (کیم) لیفین .

Ferse (ـ‍ٔ امؤ) (53) [= لاتینجه : perna] آیاق اوکچه‌سی ‖ وکذا قوندره‌نك اوکچه‌سی ‖ —nbein (ا لا) (تشر) اوکچه کمیکی ، عظم عقب ‖ —ngeld (عمو) (ا لا) ، —ngeld geben طبانی قالدیرمق ، قاچمق .

Fertig (ـ‍ٔ ص) (21) [Fahrt] علی‌الاکثر (عمو) آلاستنه حاضر ؛ حاضر ، آماده ، مهیا ‖ fix und— تکمیل ‖ (ع) —! (آتش ایچون) سلاح طوران ! (قوماندامی) ‖ (اشیا حقنده) بیتمش ، تمام ، تکمیل ، حاضر ‖ ich habe noch ganz Anderes — bekommen دها بن بوندن کوچنی یاپدم ‖ er ist — او مست اولدی ، یوکنی آلدی ، او اولدی ‖ آرتق او (محو اولدی) بتدی ‖ sehen Sie zu, wie Sie — werden اونك ایشی بتدی ‖ آرتق اشته باقکز بونی سزنصل یاپارسکز (بتوررسکز) ‖ —sprechen (برلسانی) سهولت ایله سویلمك ، ایو بیلمك .

Feß (ـ‍ٔ ام) (ا لا) (*inv.*) [ترکجه] فس = Fez .

Fessel (ـ‍ٔ امؤ) (53) ، نادراً (ام ، ا لا) c. (42) باغ ، بند ‖ زنجیر ، (کذا هر اوچیده مجا) ‖ کوستك ‖ (بارکیرك) بوقاغولغی ؛ مفصل .

Fesseln (ـ‍ٔ فعـ متعـ) a. (21) باغلامق ، ربط و بند ایتمك ، بوقاغولمق ‖ (مجا) (کندویه) بند ایتمك ، اسیر ایتمك .

Fest (ـ‍ٔ ص) (21) صیق ، صاغلام ، متین ، محکم ، قوی ، ثابت ‖ مقنی ‖ —es Land بر ، بر ، قره ‖ —er Körper صاغلام یاپیلی (صیق) وجود ‖ جسم صلب ‖ —er Schlaf درین اویقو : آغیر اویقو ‖ — binden (فعـ متعـ) صیق صیقیه باغلامق ‖ —kleben (فعـ لا +) برشیئه یاپیشیق اولمق ؛ (فعـ متعـ) ایوجه یاپشدیرمق ، یاپشدیروب تثبیت ایتمك ‖ —machen صیق وصاغلام یاپمق ؛ ربط ایتمك ‖ —nehmen (فعـ متعـ) ضبط ایتمك ، تحت توقیفه آلمق ‖ —stehen (فعـ لا +) (آیاقلری اوزرنده) صیق طورمق ‖ —treten (فعـ متعـ) چیکنیوب صیقشدیرمق .

Fest (ـ‍ٔ ا لا) (38) عید ، بیرام ، یورطو ، شنلك ‖ آیین ‖ —abend (ام) بر بیرامك عرفه کونی اقشامی ‖ —kleid (ا لا) بیرام البسه‌سی ‖ —zug (ام) = —aufzug آلای .

Festigkeit (ـ‍ٔ امؤ) (49) صاغلاملق ، متانت ، رصانت ‖ سرتلك ‖ ثبات .

Festlichkeit (ـ‍ٔ امؤ) (49) آلای وشنلكلك ‖ بیرام ، دوکون ، شنلك ، مراسم ، آلای .

Feston(n)i(e)ren (ـ‍ٔ فعـ متعـ) a. (21) [فر] صایوان ایله تزیین ایتمك ، تخل‌ایشلمك ؛ فستودیکمك .

Festung (ـ‍ٔ امؤ) (49) (ع) استحکام ، قلعه ‖ —sgürtel (ام) استحکام دوره‌سی ، محیط ویا سوری ‖ —sarrest (ام) قلعه بندلك ‖ —sartillerie (امؤ) (ع) قلعه طوپجیسی ‖ —skommandant (ام) (قلعه قوماندانی) مواقع مستحکمه قوماندانی ‖ —skrieg (ام) محاصره حربی .

Fett (ـ‍ٔ ص) (21) یاغلی ‖ شیشمان ، سمیز ‖ ایری ، قالین ‖ —auge (ا لا) یاغ کوزی ، یلدزی ‖ —sucht (امؤ) فرط سمن ‖ —zelle حجره شحمیه ‖ (ا لا) (38) یاغ ، ایچ یاغی .

Fichte (ـُ ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه fiuhta] (نبا)
چام آغاجی .

Ficke (ـُ ا مؤ) (53) (عو) (جنوبی آلمانياده) (البسه‌ده)
جب ‖ (مجا) Jemand in die — stecken können برینی
جبندن چیقاره بیلمك ، (برشیئی جبنه صوقه بیلمك) برینه
اوست اولمق، تفوق ایتمك ، یئمك .

Ficken (ـُ فعـ متعـ) a. (21) (قبا تعبير) جماع ایتمك .

Fickfack (ـُ ا م) (56) (sans pl.) قاچامق ‖ حیله، دسیسه .

Fidel (ـُ صـ) (21) [لاتينجه] شن، شاد، کیفلو ، فراحلو ،
مسرور ، مفرح ‖ — fein کیفلو اولمق، اکلنمك .

Fiduz (ـُ ا لا) (38) (sans pl.) [لاتينجه] اعتماد ،
امنیت ‖ وثوق .

Fieber (ـُ ا لا) a. (40) صتمه ، کذا (مجا) ‖ — frost
(ا م) صتمه دیترمه‌سی ، عروا .

Fieberhaft (ـُ صـ) (21) صتمه‌لو ، حموی ‖ صتمه
طوتارجه‌سنه .

Fiedel (ـُ ا مؤ) (53) (عمو) کوتوکان ؛ کوتو چالغی ‖
=Hure .

Fiedern (ـُ فعـ مطا) a. (21) — sich توکانمك .

Figi(e)ren (ـُ فعـ متعـ) a. (21) [لاتينجه] طوکدیرمق.

Figur (ـُ ا مؤ) (49) [لاتينجه] شکل، هیکل ، هیئت ،
قیافت ؛ بوی ، بوس ، اندام ‖ رسم ، شکل ‖ — enscheibe
اوزوی (عسکر) شکللی نشان تخته‌سی .

Filet (ـُ ا لا) (فرانسزجه اوقونور) (56) [فر]
(صیغیرك اوموز کمیکارندن چیقاریلان ات) فیلتو ‖ — braten
(ا م) فیلتو قیزارتمه‌سی .

Filial (ـُ ا لا) (38) e — (ـُ ا مؤ) (53) [لاتينجه]
شعبه .

Filigran (ـُ ا لا) (38) [ایتا] (صنع) قیومجی کاری
قفس ایش، تلکاری ‖ کاغده چیزلمش شکل .

Filter (ـُ ا م) a. (40) [فر] سوزگچ ، سوزکی .

Filtri(e)ren (ـُ فعـ متعـ) a. (21) [فر] سوزمك ،
سوزکچدن کچیرمك .

Filz (ـُ ا م) (38) کچه ، قتیق، عبا ، لبده ‖ جیمری ،
پیس ، پینتی ‖ تربیه‌سز ، قبا آدم ‖ — pantoffel (ا م)
کچه ترلیك ‖ — hut (ا م) کچه کلاه ، قاستور ‖ — laus
(ا مؤ) قاصیق بیتی .

Fimmel (ـُ ا م) a. (40) (قناب) کنویر ‖ (قباتعبير)
ذکر ‖ آزیق، عمر اوتی، شربتجی اوتی، خشیشة الدینار .

Fimmeln (ـُ فعـ متعـ) a. (21) (قبا تعبير) جماع ایتمك ،
آشمق، یاپمق .

Finanz (ـُ ا مؤ) (47) [فر] (على الاكثر — en (جمع
مالیه) ‖ — minister (ا م) مالیه ناظری ‖ — jahr (ا لا)
سنهٔ مالیه ‖ — wesen (ا لا) امورمالیه .

Finde ... (ـُ...) [finden] — geld (ا لا) و یاخود
— lohn (ا م) برشیئی بولانه ویریلان مکافاة، پاره، بولدی پاره‌سی.

Findel ... (ـُ...) [finden] — kind (ا لا) بوله‌چوجق.

Finden (ـُ فعـ متعـ) a. (21) بولمق ich finde es nicht
so kalt, als Sie sagen دیدیککزقدر صغوق یوق ، بن سزك
دیدیککز قدر صغوق حس ایتمیورم ، هوایی دیدیککزکبی صغوق
بولیورم ‖ — sich (فعـ مطا) بولنمق (فعـ یکشنه)
es — sich Menschen بعض آدملرواردرکه ‖ Das wird sich —
(بو) اولور بیتر ، دوزه‌لور، یولنه کیرر ‖ sich zurecht —
شاشیرمامق، عجمی، یابانجی اولمامق .

Finesse (ـُ ا مؤ) (53) [فر] = Feinheit .

Finger (ـُ ا م) a. (40) [fangen کلمه‌سنه عائد] پرمق ‖
der große — (ا م) اورته پارمق ‖ Zeige — (ا م) شهادت
پرمغی ‖ mit — n auf Jemand weisen برینی پرمغله
کوسترمك ‖ breit(s) — پرمق اکنده ‖ dick (s) — پرمق
قالینلغنده ‖ hut — (ا م) یوکسوك ‖ kraut — (ا م) (نبا)
بش پارمق اوتی ‖ lecken — (ا لا) Das ist nur zum —
lecken (عو) بو انسانك دیشنك قوغیغنی بیله‌طولدیرماز، آغزه
طات بوغازه فریاد ‖ sprache — (ا مؤ) اشارت ایله قونیشیلان
لسان، دیلسزلسانی، اویونی ‖ wurm — (ا م) (علم‌امراض)
طولامه ، ات یاران .

Fingerling (ـُ ا م) (38) الدیون پارمغی .

Fingern (ـُ فعـ لا + و فعـ متعـ) a. (21) پرمقلرینی
اوینامق ‖ پرمقله طوقونمق ، اللمك .

Fingi(e)ren (ـُ فعـ متعـ) a. (21) [لاتينجه] تصنع
ایتمك ، مواضعه ایتمك ، یلاندن یاپمق .

Fink (ـُ ا م) (51) e' — (ا م) (تاطيعه) اسپنوز ‖ (مجا)
(عمو) سفلی ، سفیه ، فاسق ؛ حایلاز .

Finken ... (ـُ...) [Fink] — bauer (ا م) (ا لا)
اسپنوز قفسی ‖ — schlag (ا م) اسپنوز اوتمه‌سی .

Finkler (ـُ ا م) a. (40) قوشباز .

Finne (ـُ ا مؤ) (53) بالق قنادی ‖ یوزده اوفاجق قبارجق ‖
(چکیمك) آغزی .

Finnisch (ـُ صـ) (21) فنلانده منسوب ‖ — e Sprache
(ا مؤ) فنلاند لسانی .

Finn-land (ـُ ا خا لا) (56) (جغر) فنلاند قطعه‌سی.

Finster (ـُ صـ) (21) قرانلق ، لوش ، کذا (مجا) پك
قرانلق، مظلم ‖ فاجع، مخوف، مدهش ‖ طورغون، مکدر ، حزین .

Finsterniß (ـُ ا مؤ) (34) قرانلق ، ظلمت ‖ حزن ،
کدر ‖ دهشت .

Finte (ـُ ا مؤ) (53) [ایتا] (مج قلنج وسونکو
تعلیملرنده) خصمك دقتنی آخر برمحله جلب ایچون ایدیلان
کوستریش ‖ حیله ، دوزمه ، خدعه ، شیطنت .

Fip(p)s (ـُ ا م) مفردی (26) جمعی (56) فسکه ‖ اینجه ،
ضعیف لیلك کبی کیمسه .

Firma (ـُ ا مؤ) (51) [لاتينجه] (تجا) شرکت
(عنوانی ، نامی) .

Firmen (ـُ فعـ متعـ) a. (21) [لاتينجه] تصدیق
وتأکید ایتمك .

Firn (ـُ ا م) (38) تپه‌سی‌دائما قار ایله مستورطاغ تپه‌سی .

Firn(e) (ـُ) (ـُ صـ) (21) (خصوصیله میوه وشراب حقنده)
یکن سنه‌نك یتیشمش ، اسکی .

Firniß (ـُ ا م) (33) روغن ، ورنی ، سر .

Firnissen (ـُ فعـ متعـ) c. (21) [Firniß] (صنع)
سر سورمك ، ورنیلك ، روغنلمك .

First (ـُ ا م) (38) (طاغ تپه‌سی) زروه ‖ (معما)
(ابنیه‌نك الك یوکسك قسمی) طام ، چاتی .

Fisch (ـّ ام) (38) بالیق ، سمك ، ماهی ‖ —markt
(ام) بالیق بازاری ‖ —angel (امؤ) بالیق (اولطه)
ایکنه‌سی ‖ —hamen (ام) بالیق کپچه‌سی ‖ —haus
(الا) لیوار ‖ —köder (ام) بالیق (اولطه) یمی ‖ —laich
(ام) سفاد سمك ‖ —möwe (امؤ) (تاطییه) مارتی‌قوشی ‖
—otter (امؤ) صو سموری ‖ —reuse (امؤ) بالیق
طوتمغه مخصوص سپت ‖ —rogen (ام) بالیق یومورطه‌سی
‖ —thran (ام) بالیق یاغی ‖ —zug بالیق آوی ‖ بالیق
سوریسی ‖ بالقجی سوریسی .
Fischen (ـّ فعمتم وفعلا +) .a. , .c (21) بالیق
آولامق ، بالیق طوتمق .
Fischer (ـّ ام) .a (40) و —in (امؤ) (50) بالیقجی ،
بالیقجی‌قزی ، بالیقجی قاری ‖ —boot (الا) بالیقجی‌قایغی .
Fischerei (ـّ امؤ) (49) بالیقجیلق ‖ بالیق آولامه ‖
بالیق آولنان ، طوتیلان یر .
Fisematenten (ـّ جمع مؤ) (.inv) (آلمانیای
شمالی تعبیری) قاچاماق یولی .
Fiskal (ـّ ام) (31) یاخود (38) [لاتینجه] خزینهٔ خاصه
ویا بیت‌المال آووقاتی : آووقات ، مدعیٔ عمومی .
Fiskus (ـّ ام) (.inv) (*sans pl.*) [لاتینجه]
میری ، بکلك ‖ بیت‌المال ، خزینه .
Fistel (ـّ امؤ) (53) [لاتینجه] (طب) فستولا .
Fittich ' Fittig (ـّ ام) (38) جناح ، قناد ، کذا
(مجا) ‖ —e (جمع) البسه اتکی ، قوشدوم .
Fitze (ـّ امؤ) (53) چله ، طوره .
Fix (ـّ ص) (24) چابوق ، آتیك ، چویك ، تیز ‖ حاضر ،
آماده ‖ ثابت ‖ ich bin— und fertig بن‌حاضرم (تکمیلم) .
Fixen (ـّ فعلا +) .c (21) [fix] و (فعمتم)
(بورسه اصطلاحی) فیئاتلندیرمك : ترق (فیئات) ایتمك ،
یوقاریلق .
Fixi(e)ren (ـّ فعمتم) [فر] و —sich (فعمطا)
.a (21) تثبیت ایتمك ‖ برقرار وبردوام قیلق ‖ متانت ویرمك .
Fjord (ـّ ام) (38) [اسقاندیناو] (آوروپانك شمالنده)
صرب وقیالق کوچك لیمان .
Flach (ـّ ص) (24) یاصی دوز ، مستوی sich —auf den
Boden legen یوزی یوتنه یره یاتمق ‖ (مجا) Das liegt
auf der (—en) Hand بو آپ آشکاردر ، آپ آشکار
برشی ‖ —e See (امؤ) (آیینه‌کبی) ساکن ، طالغه‌سزدکز
‖ —kopf (ام) آحمق ، سرسم ، بوش قفالی آدم .
Fläche (ـّ امؤ) (53) سطح ، برشیئك اوست یوزی ‖
مستوی ‖ دوزلك ، اووه ‖ in gleicher—mit dem Wasser
صو تسویه‌سنده ‖ —nmessung (امؤ) مساحهٔ مستویه .
Flachs (k ـّ ام) مفردی (26) جمعی (36) (نبا) کتن ‖
—spinnerei (امؤ) ایپلیکجیلك ‖ —acker (ام) (زرا)
کتن ترلاسی ‖ —seide (امؤ) (نبا) افتیمون ، جن صاچی .
Flackern (ـّ فعلا +) .a (21) (ضیاحقنده) پارلدامق :
تتره‌یه‌رك یانمق ‖ (آتش حقنده) علولنمك ، یانمق ، علوعلو
یانمق .
Fladen (ـّ ام) .b (40) قایماقلو چورك ‖ بورك ،
پوغاچه .

Flagge (ـّ امؤ) (53) [= انکلیز Flag] سنجاق ،
بایراق ، باندیره .
Flake (ـّ امؤ) (53) (صنع) (برنوع) بالیق آغی .
Flamänder (ـّ ام) .a (40) ، —in (امؤ) (50)
بلچیقانك فلاندر قطعه‌سندن اولان .
Flämisch (ـّ ص) (24) فلاماندجه ‖ (مجا) قبا ، قالین .
Flamme (ـّ امؤ) (53) آتش ، علو ، نار ‖ شعله ‖
bengalische— (بنغاله آتشی) مشعله ‖ (مجا) آتش‌عشق
‖ سوکیلو ، کوکللو ، محبوب .
Flammen (ـّ فعلا +) .a (21) علولنمك ، یانمق ،
اشتعال ایتمك ‖ یانمق ، طوتوشمق ‖ یاقمق ، اشعال ایتمك .
طوتیشدیرمق .
Flanell (ـّ ام) (38) [فر] (تجا) فانیله .
Flani(e)ren (ـّ فعمتم) .a (21) [فر] بوش وحایلاز
کزمك : بریاندن بریانه طولاشمق .
Flanke (ـّ امؤ) (53) یان ، جناح ، dem Feinde
in die — fallen دشمنك جناحنی اورمق ، یانته دوشمك .
Flanki(e)ren (ـّ فعمتم) .a (21) [فر] (ع)
(استحکا) بر استحکامك جناحلرینی استحکامات سائره ایله ستر
ومحافظه ایتمك ‖ (فعلا +) = flanieren آلارغه‌ده کزمك .
Flap(p)s (ـّ ام) مفردی (26) جمعی (36) (عمو) قبا ،
تربیه‌سز .
Flasche (ـّ امؤ) (53) [روم] شیشه ، Wein auf
—n ziehen شرابی شیشه‌لره چکمك .
Flaschen ... (...ـّ) [Flasche] شیشه بیراسی ‖
—korb (ام) شیشه‌لی حصر (حصرلی شیشه) —ständer
(ام) شیشه وضعنه مخصوص آیاق .
Flaschinett , Flaschenett (ـّ الا) (38) زورنا
= Flageolet .
Flatter ... (...ـّ) [flattern] —geist (ام)
ثباتسز انسان ، قرارسز عقل ، هرجائی ‖ —mine (ام)
(ع) لغم .
Flattern (ـّ فعلا ±) .a (21) اوچمق ، اوچشمق ‖
(مجا) ثباتسز ، قرارسز اولمق ، بردالده طورمامق .
Flau (ـّ ص) (24) ضعیف ، قوتسز : نحیف ‖ قورقاق ‖
کسیکلك ، درمانسزلق ، رخاوت وقیرغینلق حالی ‖ فنا ،
چوروك .
Flaum (ـّ ام) (38) یاخود .a (42) حاو ، اولکر ، اینجه ،
یومشاق توك .
Flause (ـّ امؤ) (53) (عمو) صاچمه صپان سوز ،
آتوب طوتمه : بهانه ، مناسبتسز اعتذار .
Fläz (ـّ ام) (38) (عو) = Fläß آحمق ، اودون کبی
(قبا) آدم .
Flechse (k ـّ امؤ) (53) (تشر) وتر ، سیکیر .
Flechte (ـّ امؤ) (53) اورمه ، اورکو : چیچه ‖
(علم امراض) مزمن دری خسته‌لغی : طوزلی بلغم .
Fleck (ـّ ام ، نادراً الا) (38) جمعی کذلك .a (42) یر ،
طوپراق ‖ نقطه ، محل ‖ لکه ، بنك ‖ vom —e kommen
ایلرولمك ‖ nicht vom —e gehen یرندن قمیلدامامق ‖ blauer—
چوروك ، بره ، چوروك (یری) ‖ —fieber (الا)
(ام)

(طب) حمای کمشیه || (مجا) er ist wie das — fieber او انسانه صاقیرغه‌کبی یاپشور، چوق صیرناشیقدر || —wasser (الا) لکه صویی ، لکه چیقارر صو .

Flecken (ـ فعمتع) a. (21) [Fleck] نقطه‌لمق ، بنکلمك || (فعلا +) کیرلنمك ، لکه‌لنمك .

Flecken (ـ ام) b. (40) = Fleck || (شهر ایله کوی آره‌سی اولان قصبه || die—en جمع اولەرق = Masern .

Fleckig (ـ ص) (24) نقطه‌لو ، بنکلو || لکه‌لو .

Fleder... (ـ...) —maus [flattern] (امؤ) (تاطبیه) کیجه قوشی، یره‌سه .

Fledern (ـ فعمتع) a. (21) توك سپورکه ایله سیلمك، تمیزلمك .

Flegel (ـ ام) a. (40) (زرا) دوکن || (مجا) قبا آدم .

Flehen (ـ فعلا +) a. (21) zu Gott— جناب حقدن تمنی ونیاز ایتمك ، تضرع ایتمك ، دیلمك .

Fleisch (ـ الا) (38) (*sans pl.*) ات ، لحم ، کوشت || میوه و سائره‌نك اتلو محلی || er ist mein — und Blut او بنم جانم و جکرمدر ، جکر پاره‌سی یاوروم ، چوجغم ، اولادمدر || —farbig (ص) ات ، تن رنکنده || — abfälle (جمع مذکر) ات قیرپینتیسی || —beil (ات) قصاب صاطری || — brühe (امؤ) ات صویی || —extrakt (الا) ات خلاصه‌سی || — Kloß || Fleischer = (ام) — hauer || (ام) ات طوقماغی || —lauch (ام) (نبا) پراصه || —suppe (امؤ) صیغیر الی صویندن (قویوجه) چوربا || —topf (ام) ات کوجی (تنجره‌سی) .

Fleischer (ـ ام) a. (40) قصاب .

Fleischig (ـ ص) (24) اتلی .

Fleischlich (ـ ص) (24) —er Umgang جماع .

Fleiß (ـ ام) (38) (*sans pl.*) سعی ، غیرت ، جهد ، مواظبه ، چالشمه || دقت || (ضرمثلا) —bricht Eis چالشانك الندن برشی قورتلمز || دوام .

Fleißig (ـ ص) (21) غیور ، چالشقان ، دقتلی، مداوم ، ساعی || — spazieren gehen دواملو ، صیقیه صیقیه کزمکه چیقمق ، پیاسه‌یه مداومت ایتمك .

Flennen (ـ فعلا +) a. (21) (عمو) یالاندن آغلامق .

Flensen (ـ فعمتع) c. (21) (بحر) پارەلمق، پارچه‌لمق ودیلم دیلم کسمك .

Fleth (ـ الا) (38) . —e— (امؤ) (53) جای ، دره || (خصوصیله هامبورغ شهرنده) سیر سفائنه مساعد قنال .

Fletschen (ـ فعمتع) a. , c. (21) die Zähne— دیشلرینی غیجیردامق || (صنع) اکنه آچق ویایمق .

Flick... (ـ...) [flicken] —schneider (ام) اسکی یایان ، یاماجی‌ترزی ، تعمیرجی || —werk (الا) یامه || مختلف پارچه‌لردن مرکب شی ؛ درمه چاتمه || آثار مختلفه‌دن مرکب (چالمه) مجموعه .

Flicken (ـ فعمتع) a. (21) یامه‌مق ، اکلمك ، پارچه قومق || (ام) b. (40) یامه ، پارچه .

Flieder (ـ ام) a. (21) (نبا) مرور (Holunder=) || لیلاق

Fliege (ـ امؤ) (53) [fliegen] سینك || (ضرمثلا) Zwei —n mit einer Klappe schlagen برطاشله ایکی قوش اورمق || (مجا) (عمو) شیلق کمسه .

Fliegen (ـ فعلا —) f. (20) اوچمق || (مجا) سقوط ایتمك ، دوشمك || (ع) die Fahnen — lassen بایراق سنجاق آچمق ؛ آصمق || auf die Bäume— آغاجلره قونمق || (اسم فاعل وصفت) (21) —d اوچیجی ، طیار || سیار ، —des Lazareth سیار خسته خانه .

Fliegen... (ـ...) —dreck [Fliege] (ام) سینك پسلکی || —Klatsche (امؤ) سینکلك || —schnäpfer (ام) (تاطبیه) سینکیین || —wedel (ام) سینکلك ، بارکیرك سینکنی قوغمغه مخصوص سینکلك .

Fliehen (ـ فعلا — وفعمتع) f. (20) قاچمق فرار ایتمك، صاووشمق || zu Jemandem— برینه التجا ایتمك .

Fliese (ـ امؤ) (53) یره ودیواره دوشه‌نور قاپلامه طاشی .

Fließ (ـ الا) (38) قویون‌یاپاغیسی || das goldene— (اسپانیاده) شوالیه رتبه‌سی ؛ (نشان) آلتون توازون .

Fließen (ـ فعلا ±) e. (20) آقمق ، جریان ایتمك || Das ist nicht aus seiner Feder geflossen بو آنك قلمندن چیقمه‌مشدر ؛ بو آنك خط دستی دکلدر || —d sprechen سهولت ایله ، مکمل تکلم ایتمك || —de Augen (جمع مذکر) چپیل کوز .

Flink (ـ ص) (24) چویك ، آتیك ؛ تیز ، سریع ، چابوق .

Flinte (ـ امؤ) (53) تفنك .

Flinten=... (ـ...) —Kolben (ام) تفنك دیبچکی || —schaft (ام) تفنکك قونداغی || —stein (ام) چاقماق طاشی .

Flirren (ـ فعلا +) a. (21) دیتره‌یەرك ، بالاهتزاز حرکت ایتمك .

Flitter (ـ ام) a. (40) آلتون ویا کموش ایشله پولی || ایشله ایچون صرمه ، کموش تل || (مجا) پارلاق شی ، جیجیلی بیجیلی (سوسه متعلق) شی || —schuh (ام) (صرمه‌لی ویا کموش) ایشله قوندره ، ترلك || —woche (امؤ) تأهلك ایلك آیی ، (تلذذ هفته‌سی) بال آیی .

Flittern (ـ فعلا +) a. (21) =flimmern ایشلدامق، پارلدامق ، پارلامق || تلله‌مك پوللامق، رونق کاذب ویرمك .

Flocke (ـ امؤ) (53) و Flöckchen (ـ الا) b. (40) (قار ، یوك ، ایپك وسائره یوارلاغی) یوماق ، قوزاق ، طوپ .

Floh (ـ ام) (38) [fliehen] پیره .

Flöhen (ـ فعمتع) و —sich (فعمطا) a. (21) پیره‌سنی آیقلامق ؛ پیره‌لنمك (aus=flöhen=) .

Flor (ـ ام) (38) بعضاً (31) [لاتینجه] وکذا بعضاً (امؤ) (49) طراوت، عنفوان || چیچك وقتی || الك کوزل ، الك پارلاق وقت || (تجارتده ایپك ایشی) قرپ .

Flora (ـ اخا مؤ) (54) و (49) (اساطیر) چیچکلر

١٧

وبغچەلر آلهەسى ‖ (ا مؤ) (برمحلده موجود ازهارواشجارك مجموعى) نباتات سركيسى ، بغچەسى .
Floret(t) (ـَـ الا) ㊳ [فر] (اسلحۀ جارحه دن) تغ .
Flori(e)ren (ـَـ فعلا +) .a ㉑ [لاتينجه] مسعود وبختيار اولمق ‖ ايشى راست كيتمك ، موفق اولمق ، پارلامق ‖ چيچكلنمك .
Floß (ـُ الا (ا م) ㉛ [fließen] صال ‖ (صنعـ) [Flosse] ‖ (معدنجيلكده) تيمورکولچەسى (اوجاقدن چيقمش) —feder (امؤ) حيواناتِ بحريەنك يوزمكه مخصوص (پيوجك) قنادى ، مسبح .
Flößen (ـُـ فعـ متعـ) .c ㉑ سبح ايتمك ؛ يوزديرمك .
Flossig (ـَـ صـ) ㉑ (تا طبيعه) مسبحلى حيوانات .
Flöte (ـَـ امؤ) ㊿ [فر] (موسيقى) فلاوطه ، جورا .
Flott (ـُـ صـ) ㉔ (كمى حقندە) —sein صوده يوزمك ، دكزده بولنمق ‖ —leben (مصارفات فوق العاده ايله) مسرفانه يشامق ‖ شن ، خوارده ، سربست .
Flotte (ـَـ امؤ) ㊿ [فر] (بحر) (سفائن حربيەنك هيئت مجموعەسى) فيلو ، دونغا ، (بحريه اردوسى) قوۀ بحريه .
Flottille (ـَـ امؤ) ㊿ (بحر) [فر] فرقۀ بحريه ، كوچك فيلو .
Flötz (ـُ) ، Flöz (ـُ) هر ايكيسيده (الا ام) ㊳ (طبقات الارض) طبقۀ افقيه ، افق (معدن) يتاغى .
Fluch (ـُ ا م) ㉛ مصيبت ، بلا ‖ لعنت ‖ كفر ، بددعا ‖ es ruht : liegt ein—auf diesem Hause وياخود بو اوه بر بددعا سينمش .
Fluchen (ـَـ فعلا +) .a ㉑ كفر ولعنت ايتمك ، بددعا اوقومق ‖ آفورورلمق .
Flucht (ـُ ا مؤ) ㊱ (جمى نادر) فرار ، قاچمه ‖ (ع) رجعت ، انهزام كامله ‖ صيويشمه ، فرار ، غائب اولمه ‖ (معما) sechs Fenster in einer— برخطده آلتى پنجره .
Flüchten (ـَـ فعلا —) و —sich (فعـ مطا) .b ㉑ قاچمق ، فرار ايتمك ، قاچوب قورتلمق .
Flüchtig (ـَـ صـ) ㉑ فرارى ، قاچان ‖ رجعت ايدن ‖ دوامسز ، غير ثابت ، سطحى ، كوز كچر اولان ‖ اوچيجى ، طيار ‖ er Blick— كوز آتمه ، قيصه برعطف نظر .
Flüchtling (ـَـ ا م) ㊳ فرارى ، قاچاق ‖ (ع) عسكر قچاغى ‖ قرارسز ، ثباتسز كيسه .
Flug (ـُ ا م) ㉛ [fliegen] اوچه ، im—erschießen اوچاركن اورمق ‖ —der Zeit وقتك سرعتله كذرانى ‖ —bahn (ع) محرك مرمى ‖ —feuer يانغيندن قوپوب اطرافه آتيلان ، صيچرايان ، آتش .
Flugbar (ـَـ صـ) ㉑ (آوجيلقده) (قازلر حقنده) اوچه بيلك .
Flügel (ـَـ ا م) .a ㊵ [Flug] قناد ، جناح ‖ Jemandem die—beschneiden بريسنك قوللرى قناديني قيرمق ‖ قوت ، اقتدار ، قول قناد ‖ sich die—verbrennen حشريلقدن زيان كورمك ‖ (قناد شكلنده) پيانو ‖ —adjutant (ا م) ياورحرب حضرت شهريارى ‖ —fenster (الا) قنادلى پنجره ‖ —horn (الا) آوجى بوريسى ‖ —mann (ا م) (ع)

صاغ (ويا صول) باش نفرى ‖ —schlag (ا م) قناد چارپمەسى .
Flügge (ـَـ صـ) ㉔ دها اوچمغه باشلامق اوزره اولان كنج قوش ياورىسى (حقنده) ياورى ، پالاز .
Flunder (ـَـ ا م) .a ㊵ [اسوج لسانجه] (تا طبيعه) قالقان بالغى .
Flunkern (ـَـ فعـ لا +) .a ㉑ ‖ flimmern= (عو) يالان سويلمك ، آتمق .
Flur (ـُ ا مؤ) ㊾ [قديم آلمانجه fluor] اووه ، صحرا مرعا ، ترلا ‖ (ا م) ㊳ ياخود ㉛ ، نادراً (امؤ) ㊾ آولى دوشمكه مخصوص مربع طاش ‖ دوشنمش آولى ، آولى ، ميدان ، قوريدور ، اوفق آرەلق ‖ —(Treppen=) نردبان صحنلغى ‖ —gränze (امؤ) ترلا حدودى ‖ —fenster (الا) آولى يە ناظر پنجره ‖ —schütz(e) (ا م) ترلا بكجيسى ، قوروجى ‖ —stein (ا م) سنور ، حدود علامتى (طاشى) .
Fluß (ـُ ا م) ㉜ [fließen] ايرماق ، (بيوك آقارصو) نهر ‖ آقمه ، نزول ‖ —Menstruatio'n=monatlicher(Blut=) دم حيض ، حيض ، عادت (شهريه) ‖ —übergang (ع) (ا م) نهر مرورى ‖ نهرك كچيد محلى ‖ —ab(wärts) (حا) آقندى بويغجه ، آقندى آشاغى ‖ —auf(wärts) (حا) متبعه طوغرى ، آقندى يوقارى . آقندى يه قارشو ‖ —barbe (امؤ) (تا طبيعه) كوچك سازان بالغى (باربونيا) ‖ —bett (الا) نهر يتاغى ‖ —pferd (الا) فرس الماء ، صو آيغرى ‖ —säure (امؤ) (كيميا) حامض فلوئورماء ‖ —schiff (الا) نهركيسى ، اشلب .
Flüssig (ـَـ صـ) ㉑ [Fluß] مايع ، طيار ، سائل ، صولو .
Flüssigkeit (ـَـ امؤ) ㊾ صولولق ، سيال اوليش ‖ مايع ، سيال .
Flüstern (ـَـ فعـ لا + وفعـ متعـ) .a ㉑ كيزليجه فيصلدامق ‖ آغزصدا ايله فيصيلدانەرق سويلمك .
Flut(h) (ـُ ا مؤ) ㊾ (جزرك عكسى) مد ‖ موج ، زورلى طالغه ، صو باصمەسى ، طغيان مياه ؛ طوفان ، سيل .
Fo (ـُ ا خا م) ㊿ چينده بوداك اسمى .
Fock (ـُ ا م) ㊳ (بحر) (Focke) (ـَـ امؤ) ㊿ مجانه ‖ (=Mast) — مجانه ديركى ، اوك ديرك .
Föderation (ـُ ـ ـ tss ـَ امؤ) ㊾ [لاتينجه] اتحاد ، اتفاق ، اجتماع .
Fohle (ـَـ امؤ) ㊿ اوچ ياشنى تجاوز ايتمامش قيصراق .
Föhn (ـُ ا م) ㊳ [لاتينجه] (اسويچره) زوال ، اويله روزكارى .
Föhre (ـَـ امؤ) ㊿ [قديم آلمانجه foraha] (نبا) عادى چام .
Folge (ـَـ امؤ) ㊿ [folgen] نتيجه ، صوك ، عاقبت .
Folgen (ـَـ فعلا ±) .a ㉑ تعقيب ايتمك ، آرقەسى صره كيتمك ‖ einem Rathe— برنصيحتى ديكلمك ، طوتمق ‖ er sprach wie folgt او بروجه آتى : سويلدى ، بروجه آتى : ادارۀ كلام ايتدى ، آشاغيده كلديكى وجهله : سويلدى ‖ (اسم مفعول وصفت) ㉑ das—de Buch بوندنصكره كى كتاب ، صكره دن كلەجك كتاب ‖ Folgende(r) (ا م) ㉑ صكره كى .
Folgender_maßen (ـَـ ـ ـ ـ حا) بروجه آتى ، آتيده ذكر وبيان ، ارائه اولنديغى وجهله .

Forsch (ـَ ص) (24) [فر force] (عو) قوى، قوتلى؛ شديد.

Forschen (ـَـَ فع لا+) a., e. (21) آراشديرمق، تحرى وتجسس ايتمك؛ صوروشديرمق.

Forst (ـَ ا م) (38) (31) و(ا مؤ) (49) اورمان‖ —aufseher (ا م) اورمان بكجيسى (قوريجى)‖ —schule (ا مؤ) اورمان مكتبى‖ —mann (ا م) اورمانجيلق حقنده مقتضى علوم وفنونه سالك كيمسه، بونلرى تحصيل ايتمكده بولنان آدم‖ —verwalter (ا م) اورمان مديرى‖ —wesen (ا لا) اورمانه دائر مواد وخصوصات (فنيه وسائره)‖ —wirt„ —schaft (ا مؤ) اورمان ادارەسى.

Förster (ـَـَ ا م) a. (40) [Forst] اورمان بكجيسى، قوريجيسى‖ —haus (ا لا) (اورمان داخلنده) قوريجى اوى، قلبەسى.

Fort (ـَ الا) (56) (فرانسزجەاوقونور) (ع) قلعه، طابيه.

Fort (ـَ حا) ايلرو، —es will mit der Sache nicht بو ايش ايلرولەميور، ايلروليەجك‖ —er schrieb ruhig! اولا ينقطع يازيوردى، يازدى! هيچ آكديرميور يازيوردى!‖ —in Einem بردوزى يه، ايكيده برده، لاينقطع، دائما‖ —und so وكذا وقس على هذه البواق‖ —mein Stock ist باستونم يوق، كيتدى، غائب اولدى‖ —! هايدى، يورو، دفع اول‖ —mit Dir! هايدى اورادن! چكل! دفع اول! يبقيل‖ —schreiten (فع لا—) ايلرولمك، ترقى ايتمك؛ تزايد ايتمك‖ —spielen (فع لا+) اويونه دوام ايتمك‖ —lassen (فع متع) صاليويرمك‖ حذف ايتمك‖ —bewegen (فع متع) و sich—bew. (فع مطا) (فع لا—) موجود بولنامق‖ —bleiben‖ —bleiben Sie ja nicht صاقين كلمازلك ايتميكزها‖ —bringen (فع متع) نقل ايتمك، يرينى دكشديرمك‖ آشيرمق‖ —dauern (فع لا+) دوام ايتمك‖ —dauernd (ص) پايدار، ثابت، دائم‖ —fahren (فع لا±) آرابەايله يوله دوام ايتمك‖ برشيئەدوام ايتمك، دوامده بولنمق‖ —fallen (فع لا—) مثلا der Schnee fällt immer noch— قار حالا ياغيور‖ واقع اولمامق، حذف اولنمق‖ —fliegen (فعلا—) اوچوب قاچمق‖ (فعلا+) اوچمغه دوام ايتمك‖ —fließen (فع لا—) آقوب كيتمك‖ (±) آقمغه دوام ايتمك، على الدوام جريان ايتمك‖ —führen (فع متع) آلوب كوتورمك، جبراً نقل ايتمك‖ —gehen (فع لا—) بريردن كيتمك‖ دفع اولمق‖ (فع يكشخ) es geht gleich— شمدى كيدەجكز، همان قالقەجغز‖ (فع متع) immer denselben Weg—gehen دائما بر يولى تعقيب ايتمك‖ —halten (فع متع) طوتمق‖ —helfen (فعلا—) كيتمسنه، قالقمسنه ياردم واعانه ايتمك‖ (فع متع) امداد ايتمك، مدد رس اولمق‖ —jagen (فع متع) قوومق، دفع ايتمك، طرد ايتمك‖ (فع لا+) سرعت فوق العاده ايله يلمك‖ —kommen (فع لا—) كيتمك‖ (اودن) چيقمق‖ —machen Sie, daß Sie! چابوق اول! هايدى هايدى!‖ دفع اول شورادن!‖ (كذا: هايدى قاچك شورادن! هايدى كيمسەيە كورنمەدن صاووشك شورادن!)‖ —laufen (فع لا—) قوشەرق تباعد ايتمك‖ قوشوب قاچمق، فرار ايتمك‖ قورتلمق‖ (فع متع) denselben Weg—laufen بر يولك بوينجه قوشمق، قوشەرق تعقيب ايتمك‖ —laufend (ص) على الدوام، لاينقطع‖ —laufende Nummern (جمع) صره نومروسى‖ —leben برحيات اولمق، يشامقده اولمق،

Folgern (ـَـَ فع متع) و sich— (فع مطا) a. (21) استنتاج ايتمك، استخراج ايتمك‖ منتج اولمق.

Folglich (ـَـَ حرعا)، وطشره لسانده (ص وحا) (24) بناءً عليه، طولايى، ايمدى.

Folgsam (ـَـَ ص) (24) مطيع، انقياد وامتثال ايديجى.

Folgsamkeit (ـَـَـَ ا مؤ) (49) اطاعت و انقياد، امتثال.

Foli-e (ـَـَـَ ا مؤ) (53) [لاتينجه] (تجا وصنع) معدن ياپراغى.

Folter (ـَـَ ا مؤ) (53) اشكنجه‖ اشكنجه آغاجى.

Fonds (مفردى fon وجمى fon ويا : fonsse اوقونور ا م) (مفرد وجمع) (inv.) [فر] عقار واملاك، اسهام‖ رأس المال‖ اساس، تمل.

Foppen (ـَـَ فع متع) a. (21) استهزا ايتمك، عبثى ايناندىرمق (ايله اكلنمك)‖ شقه ولطيفه ايتمك.

Fordern (ـَـَ فع متع) a. (21) استمك، طلب ايتمك، مطلوب قيلمق‖ لازم كورمك، لزوم كوسترمك، ich habe an ihn noch hundert Mark zu— دها بن آندن يوز مارق طلب ايدرم، آنده دها يوزمارقلق مطلوباتم وار‖ Jemand (zum Zweikampfe)— برينى دوئللويه دعوت ايتمك، برينه دوئللو تكليف ايتمك.

Fördern (ـَـَ فع متع) a. (21) ايلرولتمك، ايلروكوتورمك، تعجيل ايتمك‖ سوق و تحريك ايتمك، تشويق ايتمك‖ استفاده ويرمك‖ موفق ايتمك‖ (فع لا+) ايلرولمك.

Forderung (ـَـَـَ ا مؤ) (49) طلب واستدعا‖ مطلوب، آلەجق‖ (ع) دعوت، تكليف جابى.

Forelle (ـَـَ ا مؤ) (53) (تاطبيعه) آلا باليق.

Forke (ـَـَ ا مؤ) (53) [لاتينجه] (زرا) چتال، كوبره وقورى اوت چتالى؛ زيبقين.

Form (ـَ ا مؤ) (49) بيچم، شكل، قيافت، صورت، هيئت، قيلق‖ عادت، اصول، قاعده، وجه، طرز، اسلوب، منوال، يول‖ قالب، اورنك، مودل‖ كسيم، بيچم‖ —los (ص) بيچمسز، شكلسز‖ مغاير اصول وقاعده‖ قيافتسز، قيليقسز‖ —meister (ا م) قالبجى اوستەسى.

Formalien (ـَـَـَ جمع) (inv.) [لاتينجه] معاملات رسميه‖ معتاد، رسم.

Format (ـَـَ الا) (38) [لاتينجه] (مطبعه) كتاب (فورمه) قطعەسى.

Formel (ـَـَ ا مؤ) (53) [لاتينجه] رسم، اسلوب‖ تعبيرات معلومۀ رسميه‖ اورنك، مودل.

Formell (ـَـَ ص وحا) (24) قطعى، صريح‖ قطعياً، صراحةً.

Formen (ـَـَ فع متع) a. (21) تشكيل ايتمك، شكل وقيافت ويرمك؛ مودل ياپمق.

Formi(e)ren (ـَـَـَ فع متع) و sich— (فع مطا) a. (21) تشكيل ايتمك، ترتيب وتنظيم ايتمك، تركيب وتأسيس ايتمك‖ تعليم وتربيه ايتمك.

Förmlich (ـَـَ ص) (24) [Form] اصول وآدابى داخلنده اولەرق، رسمى؛ اصول واسلوب ايله، يوليله‖ عادتا، قطعى.

Formular (ـَـَـَ ا لا) (38) [لاتينجه] برمعاهده، نطق، ايش والخ نك (نظام وشرائطى داخلنده اولەرق، ايجابى وجهله اولان) نمونەسى؛ مودل.

[فر] (*sans pl.*) (53) (˘ j ˘– امؤ) **Four(r)age**
خصوصيله (ع) حيوان يمی .

Fracht (˘ امؤ) (49) (تجا و بحر) (اشيا) نقليه
پارەسی ، نول ‖ يوك ‖ —brief (ام) نقليه ، اشيا سندی،
قونشمنتو ‖ —buch (الا) حموله دفتری ‖ —fuhrwesen
(الا) نقل اشيا ‖ —geld (الا) نقليه اجرتی .

Frack (˘ ام) (56) ، (31) [فر] جمعيت (رسمی)
البسەسی (سياه ستره) .

Frage (˘– امؤ) (53) [قديم آلمانجەده fràga] صوريش،
سؤال ‖ —(eine: وياخود) die das ist noch ! دها بوحل
اولنەجق برمادەدر (جای سؤالدر) ‖ —steller(in) (ام
و امؤ) سؤال ايديجی اولان اركك ، قادين ‖ —weise (امؤ)
صورت امتحان ، سؤال (وجواب) اصولی ، طرزی ‖ (حا)
بالاستجواب، سؤال صورتيله ‖ —zeichen (الا) (غرا) سؤال
اشارتی .

Fragen (˘– فعمتعد وفعلا +) a. (21) سؤال ايتمك،
صورمق ، سؤال ايراد ايتمك، استجواب ايتمك ‖ um وياخود
über etwas— برشی حقنده سؤال ايتمك ، برشيئه دائر
صورمق ‖ —wegen einer Sache برشی حقنده سؤال ايتمك
(خبر آلمق) Jemand nach einer Sache— برينه برشيئه
دائر سؤال صورمق ‖ (ضرمثل) ein Narr fragt mehr,
als zehn Weise beantworten können بردلی اون عقللينك
جواب ويرەبيلەجكندن دها زياده صورار ، اون عقللی بردلی‌يه
جواب يتشديرەمز ‖ — sich (فعمطا) sich nach einem
Orte hin— صوره صوره يولی بولمق ‖ (فع يكشمز) es
fragt sich شبهەلی ، (حل اولنەجق مسئله) .

Fraglich (˘– ص) (21) سؤال اولنان ، حلی مطلوب
ايديلان ‖ شبهەلی ، موقت ، دها بللی اولميان ، مشكوك .

Fraktion (–)(˘) tss (˘ امؤ) (49) [لاتينجه] قسم، پارچه،
كسر ‖ فرقه ، طرفدار .

Frank (˘ ص) (21) سربست ‖ — ich sage es Ihnen
und frei بونی سزه آچيقدن (آپ آچيق ، دوبره دوبره)
سويليه بيليرم ، سويلرم ‖ (ام) (56) ياخود (54) فرانسەنك
(آلمانيا پارەسی ايله يكسان فنيكه مساوی) درت بچق غروش
قيمتلی پارەسی ، فرانق .

Franke (˘˘ ام) (52) فرنك ‖ (فرانسه ساكنلری)
فرانسز ‖ —nstück (الا) برفرانق .

Frankfurt (˘˘ اخالا) (56) [Furt der Franken]
(جغر) — am Main ماين (من) نهری اوزرنده
(— an der Oder اودر نهری اوزرنده) كائن فرانقفورت
شهر دلنشينی .

Franki(e)ren (˘–˘ فعمتعد) a.(21)—(واخ) einen Brief
بر مكتوبك پوسته اجرتی پشيناً ويروب سربست قيلمق .

Fränkisch (˘˘ ص) (21) —e Sprache (امؤ) فرانسز
لسانی .

Franko (˘ حا) [ايتا] سربست ، پوسته (نقليه)
اجرتی ويرلمش اولەرق ، مصرفی كوندرندن ، بلا اجرت نقليه .

Frank-reich (˘˘ اخالا) (56) فرانسه (حكومتی) .

يشايوب كيتمك ‖ —leben nach dem Tode ابقای نام
ايتمك ، اولدكدنصكره نامی قالمق ‖ —marschieren (فعلا —)
يوله چيقمق ، حركت ايتمك ‖ —müssen (فعلا +)
(اشخاص و اشيا حقنده) مباعدت ايتمك ، حركت ايتمك
مجبوريتده بولنمق ‖ —nehmen (فعمتعد) آلمق، قالديرمق ‖
چكوب آلمق ، (بريردن) چيقارمق ‖ —pflanzen (فعمتعد
وفعمطا) انتشار ايتديرمك ، ياپمق ‖ انتشار ايتمك ، ياپمق ‖
اوركمك ، اورەمك ‖ —reißen (فعمتعد) چكوب، قوپاروب،
يرتوب آلمق ‖ mit sich — reißen كندو ايله برابر آلوب
كوتورمك (كذا مجا) ‖ —reiten (فعلا —) (باركيرله)
يوله چيقمق ، كيتمك ‖ (باركير) يولنه دوام ايتمك ‖
—schaffen (فعمتعد) آخر برمحله قالديرمق ‖ (يوله ، اوكنه
طورالی) دفع وبرطرف ايتمك ‖ sich — scheren (فعمطا)
دفع اولمق (جهنم اولوب كيتمك) ‖ —schießen (فعمتعد)
(برقورشونی) آتمق ‖ (فعلا —) شدت (وحدت) ايله
كچمك ، كيتمك ‖ (فعلا +) آتشه دوام ايتمك ‖ —schlagen
(فعمتعد) اوروب دوشورمك ‖ دوەرك قوغمق ودفع ايتمك ‖
(فعلا +) اورمغه دوام ايتمك ‖ (بلبل حقنده) اوتمكه ،
شاقيمغه دوام ايتمك ‖ —schleifen (برپارچەيی) اكملك ،
تورپوليەرك كيدرمك ‖ —schleppen (فعمتعد) (برشی)
سوروكليەرك كوتورمك ‖ آلوب كيتمك ‖ —schreiten
(فعلا —) يوريمك ‖ (مجا) ايلرولمك ‖ —schritt (ام)
ايلرولمه ، ترق ‖ sich — sehnen (فعمطا) حركتی اوزلمك ‖
—sein (فعلا —) موجود اولمامق ، كيتمش بولنمق ‖
—senden (فعمتعد) ارسال و اسرا ايتمك ، كوندرمك
‖ —setzen (فعمتعد) دوام ايتمك ‖ Fortsetzung (امؤ)
(دوام) مابعد مثلا — folgt مابعدی وار ‖ —sollen
(فعلا +) كيتمكه مجبور اولمق ‖ —spedi(e)ren (فعمتعد)
سوق ايتمك ، يوللامق ‖ —stiefeln (عمو) (فعلا —)
باصمق ، صيويشمق ، طبانه قوت قاچمق ‖ —stoßen (فعمتعد)
قاقمق ، قاقوب دوشورمك ، قاقوب قيرمق ‖ —tragen
(فعمتعد) آخر برمحله كوتورمك (نقل ايتمك) ‖ —treiben
(فعمتعد) برشی ياپمغه دوام ايتمك ‖ سوروب چيقارمق ،
دفع ايتمك ‖ —währen (فعلا +) = —dauern ‖
—während (ص) لاينقطع ، بر دوزی‌يه ، ايكيسده برده
‖ —wandeln (فعلا —) يولنه دوام ايتمك ‖ (مجا)
—wandeln auf dem Wege der Tugend طريق عفت
و استقامتدن آيرلمامق ، طريق فضيلتده دائم اولمق ‖ —wandern
(فعلا —) (يايا اولەرق ، ماشيا) كيتمك ، يوله چيقمق ،
آخر برمحله كوچمك ‖ —wollen (فعلا +) كيتمك استمك ‖
—wünschen (فعمتعد) —ich wünsche ihn آنك كيتديكنی
آرزو ايدرم ، بركيتسه ‖ —ziehen (فعمتعد) چكمك ،
سوروكلمك .

Fortifikatorisch (˘˘––˘˘ ص) (21) [لاتينجه] (ع)
(فن) استحكامه عائد ومتعلق .

Fosch (˘ ص) (21) كيورك ، كيوشك .

Fossil (˘˘ الا) (38) طبقات ارضده طاش وياكيرچ ،
كمور شكلنده بولنان مواد حيوانيه ونباتيه ، مستحاثات ‖ (ص)
(21) مستحاث .

Franz (ـَ ام) ⑰ فرانسوا ‖ apfel — (ام)
(نبا) كيراز الماسی ‖ mann — (ام) (عمو) فرانسز
‖ band — (ام) مشين قابلوجلد .

Franze (ـَ امؤ) ㊿ صاچاق ، صيوان .

Franzen (ـَ فعمتع) .c ㉑ صاچاقله ، صايوانله
تجهيز ايتمك .

Franziskaner (ـَ ام) .a ㊵ [لاتينجه] (عقائد)
راهبلرك فرانتيسقانر طريقتنده اولانی .

Franzose (ـَ ام) ㊷ فرانسز ، — و Französin (امؤ)
㊿ فرانسز (قاری) ‖ (عو) .n — (جمع) فرنكی علتی .

Französisch (ـَ ص) ㉑ فرانسزجه ، فرانسز كاری
(الا) (تصريف اولنماز) كذا das — e ㉑ فرانسز لسانی .

Fräse (ـَ امؤ) ㊿ (صنع) [فر] چرخ اعمالنه
مخصوص مثقب ، يوارلاق اكه .

Fraß (ـَ ام) ㉛ [fressen] يم ، حيوان يه‌جكی
(برای تحقير انسان يه‌جكی حقنده دخی مستعملدر) .

Fraternisi(e)ren (ـَ فعلا +) .a ㉑ [فر]
اتفاق ايتمك ، قرداش كبی يشامق ، يكديكرينه قارشو ابراز مودت
واخوت ايتمك .

Fratz (ـَ ام) ㊿ غريب كولنج شكل ، زوزك ،
صويتاری ‖ (يراماز چوجقلر حقنده) يراماز ، تك طورماز ،
مسخره ، حشاری .

Fratze (ـَ امؤ) ㊿ [Fratz =] دليلك ، زوزكالك ،
مقلدلك ، صويتاريلق .

Frau (ـَ امؤ) ㊾ عيال ، قاری ‖ خانم ، قادين ،
خاتون ‖ eine—nehmen اولنمك ، تأهل ايتمك .

Frauen„... (ـَ...) anzug — (ام) زنه البسه‌سی ،
قادين توالتی ‖ gemach — (الا) قادينلر دائره‌سی ، حرم ‖
birke — (امؤ) (صارقيق داللی) قاين آغاجی ‖ sattel—
(ام) (قادينلرك ركوبنه مخصوص اكر) قادين اكری ‖
Zimmer — (ام) خانملر (اكثريا اعانه) جمعيتی ‖ verein
(الا) (برای تحقير) قاری .

Frauenhaft (ـَ ص) ㉑ قادينجه‌سنه ، قادين كبی .

Fräulein (ـَ الا) .b ㊵ جمعی كذا (s—) (Frau ك
صورت تصغيريه‌سی) خانم قيز ، ماده‌وازل ‖ Ihr—Tochter
كريمه‌كز خانم ‖ على العموم تأهل ايتمش خاتون (قادينجق) .

Frech (ـَ ص) ㉑ ادبسز ، چاچارون ، پك سربست ‖
تربيه‌سز ، اوتانمز ، حياسز ، عارسز ‖ حدينی تجاوز ايدن .

Frechheit (ـَ امؤ) ㊾ تربيه‌سزلك ، آشوری سربستلك ،
صيقلمامازلق ، عارسزلق .

Fregatte (ـَ امؤ) ㊿ [اشيا] (بحر) فرقتين
(حرب سفينه‌سی) ‖ (تاطبيعه) = Fregatten—vogel (ام)
سريع الطيران جسيم بر قوش .

Frei (ـَ ص) ㉑ سربست ، حر ‖ ,es steht Ihnen—
hinauszugehen استرسه‌كز طيشاری چيقه بيلورسكز ،
طيشاری چيقه بيلمك خصوصنده سربستسكز ، رأيكزه
محولدر ‖ ich war so — gestern Sie zu belästigen
دون سزی تعجيزه اجتسار ايتدم ‖ wir haben noch zwei

— Zimmer دها ايكی بوش اوطه‌مز وار ‖ بری ، عاری
‖ von Kummer — غمدن ، كدردن آزاده ، بی قيد ، غمسز ‖
vom Militärdienst — (ع) قرعه‌دن (خدمت عسكريه‌دن)
معاف ‖ die Straße—machen يولی آچمق ، سوقاغی غلبه‌لق ،
ازدحامدن بری ايتمك ‖ schwimmen— ايپسز يوزمك ‖
sein — آزاده اولمق ، اسارتده اولمامق ‖ sprechen —
gesprochener... — اذنامه ، رخصتنامه‌سی آلان ‖ تبرئة
زمت ايدن ‖ بوش مثلا den Freitag—haben جمعه كونی
ايشسز اولمق ، تعطيل ايتمك ‖ unter dem —en Himmel
آچيق يرده ، آچيقده ‖ beuter — (ام) قورصان ؛ سرسری ،
خانه‌بردوش ‖ billet — (الا) اكراميه بيلتی ‖ frau —
(امؤ) بارونيچه ‖ „ fräulein — (الا) بارونيچه خانم
قيز ‖ „ gebung — (امؤ) اعاده ، كيروويرمه ؛ صاليويرمه
‖ حال اصليسنه ارجاع ‖ gepäck — (الا) پاره‌سز نقل
اولنور اشيا) ، ال اشياسی ‖ hafen — (ام) (تجا وبحر)
سربست ليمان ‖ händig — (ص) (ع) استنادسز نشان
وضع‌يتی ‖ herr — (ام) بارون ‖ karte — (امؤ) اجرتسز
دخوليه قارتی (بيلتی) ‖ machen — (فعمتع) سربست قيلمق ،
آچمق ‖ marke — (امؤ) مكتوب (پوسته) پولی ‖ maurer—
(ام) فارماسون ‖ paß — (ام) پساپورط ‖ schüppe—
(ام) قرون وسطاده آلمانياده برجمعيت خفيه ‖ sinnig—
(ص) ليبرال فرقه‌سندن ‖ tag — (ام) (تعطيل كونی) ؛
هفته‌نك جمعه كونی ؛ willig — (ص) كوكللو اوله‌رق ،
حسن رضا ايله ، كندولكندن ‖ (ع) كوكللو اوله‌رق خدمت
ايدن) ‖ فدائی ‖ williger — (ام) كوكللو عسكری ، (ع)
(r) einjährig—willige برسنه‌لك كوكللو اوله‌رق خدمت
ايدن عسكر (بوكبيلرك مصارفی كندولرينه عائددر) .

Freien (ـَ فعلا +) .a ㉑ — um ein Mädchen
(برای تأهل) بر قيز آرشديرمق (كرك كندوسی وكرك
آخری ايچون) كوريجی جبقمق ‖ (فعفتع) = heirathen ‖
= be-freien .

Freiheit (ـَ امؤ) ㊾ [frei] سربسيت ، آزده‌لك
سزه ich nehme mir die — Sie darum zu bitten
شونی رجا ايتمكه جرأت ايدرم ، رجا ايتمك جسارتنده بولنيورم ،
من غير حد رجا ايديورم ‖ die Deutschen — skriege
آلمانلرك فرانسزلره قارشو 1813—15 سنه‌لرنده ايتدكلری
سربسيت محاربه‌لری .

Freilich (ـَ حا) [frei] اوت ، البته ، شبهه‌سز ، اويله‌يا
‖ (ابتداده) معلومدركه ، (انتهاده) معلومدر .

Fremd (ـَ ص) ㉑ ياباﻧﺠﻰ ، ال ، اجنبی ‖ sich —
stellen بيلمامكدن كلمك ، تجاهل ايتمك ‖ Das ist mir
ganz — بن بونی هيچ بيليورم . بنم بوندن هيچ خبرم يوق
‖ e Länder — (جمع) ممالك اجنبيه ‖ Fremde (r)
(ام) ㉑ و Fremde (امؤ) ㉑ ياباﻧﺠﻰ ، اجنبی ، ال .

Fremden„... (ـَ...) [fremd] blatt— (الا)
(اجنبی غزته‌سی) ، اجنبيدن باحث غزته ، فرمدنبلات ‖
bett — (ياباﻧﺠﻰ) مسافر يتاغی ‖ führer — (ام)
اجنبی قلاغوزی ، رهبر ، (ترجمان) ‖ stube — (امؤ)
مسافر اوطه‌سی (قبول اوطه‌سی) .

Fremdheit (- ⏑ ا مؤ) (49) (sans pl.) یانجیلق ‖ (av. pl.) تحفلق ، غرابت ، بام باشقه‌لق .

Fremdling (⏑ ا م) (38) [Fremd] یانجی .

Freske (⏑ ا مؤ) (53) و Fresko (⏑ - ا لا) (56) [ایتا] (جمعی) کذا Fresken صیوا اوزرنده نقش .

Freß ... (⏑...) [fressen] —beutel (ا م) (بارکیرلرك) یم طوربه‌سی ‖ —fieber (ا لا) جوع الکلاب ‖ —hals (عمو) پیس بوغاز ، آچ کوزلی ، اوبور ‖ —napf (ا م) (قوشلرك) یم چناغی ‖ —trog (ا م) یم تکنه‌سی، کردل، یملك ‖ —werkzeuge (جمع) (بوجکلرك) غدا خرطومی .

Fresse (⏑ ا مؤ) (53) [fressen] (عو) آغز .

Fressen (⏑ فعه متعه وفعه لا +) m. (20) قوردکبی یمك ، یوتمق، طیقمق، سیلوب سوپورمك ‖ (طب) um sich— (چیبان وسائره حقنده) یایلمق، دوکلمك ‖ (ماکنه‌جیلکده) (معدن قسملری حقنده) یمك ، آشینمق، یمك ، آشندیرمق ‖ (ا لا) (40) b. (sans pl.) یمه ؛ یئه‌جك ، dies Kind ist zum— انسانك بوچوجغی یه‌جکی کلیور (پك سوءیلی) .

Fresser (⏑ ا م) a. (40) طوبعاز، اوبور، آچ کوزلی .

Frett (⏑ ا لا) (38) [فر] Frett = Wiesel (⏑ ⏑ ا لا) a. (40) (تاطبیعه) طاغ کلنجکی ‖ (مجا) هرشیئه بورنی صوقان آدم .

Freude (⏑ - ا مؤ) (53) [Freuen] ممنونیت، مسروریت، سوینج ‖ ذوق ، انشراح قلب ‖ (ضرمثل) getheilte—ist doppelte— طرفینه شمولی اولان مسروریت ضعفدر ‖ سعادت ‖ —strahlend, —trunken غریق لجهٔ مسار اولمش ، وجهنده مسرت روکما اولان ‖ —voll (ص) شن ؛ فوق‌الحد مسرور ‖ ذوقلی ؛ خوشه کیدر .

Freuden ... (⏑...) [Freude] —becher (ا م) کاسهٔ صفا ‖ —feuer (ا لا) نار مسرت ‖ —schrei (ا م) سوینج باغیرمسی ‖ —thränen (جمع مؤ) ویاخود —zähren (جمع مؤ) اشك مسرت ‖ —los (ص) طاتسز، مسرتسز ‖ —mädchen (ا لا) فاحشه ، قحبه ‖ —mahl (ا لا) اعلان مسرت ضمننده چکیلان ضیافت ، ینیلان یمك ‖ —rausch (ا م) مسرت بایقینلیغی ، سوینجدن مست اولمه .

Freudig (⏑ - ص) (24) ممنون ، مسرور ‖ ممنونیت ومسروریت بخش .

Freuen [Froh] (⏑ - فعه متعه) a. (21) er-freuen (بوراده) es freut mich, daß Du da bist سنك اوراده اولدیغنه سوینیورم ، کلدیکنه ممنون اولدم ویاخود : es freut mich Dich hier zu sehen سنی بوراده کوردیکمه ممنون اولدم ‖ sich— (فعه مطا) سوینمك ، مسرور وممنون اولمق ‖ (ا لا) b. (40) (sans pl.) سوینمه ، سوینج .

Freund (- ا م) (38) —in (ا مؤ) (50) احباب ، دوست، آرقداش، محبه ‖ er ist ein—von mir اوبنم دوستمدر، احبامدن بریدر ‖ (ع) Wer da? کیمدر او ؟ gut—! یبانجی دکل (دوست) ‖ ich bin kein—von der Jagd بنم آوله باشم خوش دکلدر، آودن خوشلانمام ‖ —los (ص) دوستی اولمیان.

Freundlich (⏑ - ص) (24) [Freund] ملتفت ، دوستانه ‖ آرقداشجه‌سنه؛ عزت واکرامله، لطفکارانه ‖ das ist sehr—von Ihnen بوکا پك زیاده لطف ایتدیکز، بومحضا التفات واکرامکزدر، بولطفکزه تشکر ایدرم .

Freundschaft (⏑ - امؤ) (49) [freund] دوستلق، محبت دوستانه ‖ —ist das halbe Leben دوست انسانك حیاتنك نصفیدر ، دوستسز ، احبابمز یاشایان یارم یاشار .

Freundschaftlich (⏑⏑ - ص) (24) دوستانه، دوستجه‌سنه ، محبانه .

Freundschafts ... (⏑⏑...) —bande (جمع لا) رابطهٔ دوستانه ‖ —bund (ا م) اتفاق محبانه .

Frevelhaft (⏑⏑ - ص) (24) جانی، صاحب جنایت ؛ شریر ‖ دینسز ، ایمانسز ‖ کستاخ ، بی ادب ‖ کوتو .

Fried ... (⏑...) [Friede] —brüchig (ص) مصالحه ومسالمه‌یی بوزان ، مختل ایدن ‖ —fertig (ص) مسالمتکار ، ساکن ‖ —hof (ا م) قبرستان .

Friede (⏑ - ا م) (48) ، حرف تعریفله Frieden (sans pl.) صلح ، مسالمت ،آسایش،حضر ، رفاه ، راحت ، سکونت ‖ (عقائد دینیه‌ده) —zum ewigen eingehen دار بقایه رحلت ایتمك، سکون ابدی‌یه وارمق ‖ (ضرمثل) —ernährt, Unfriede verzehrt وآسایش سعادتی عکسی ایسه فلاکتی متجدر ‖ (av. pl.) مصالحه .

Frieden (⏑ - ا م) b. (40) (مرا . Friede) .

Friedens ... (⏑⏑...) —abschluß (ا م) عقد مصالحه ‖ —antrag (ا م) تکلیف مصالحه ‖ —bruch (ا م) نقض مصالحه (آسایش) ‖ —vertrag (ا م) مصالحه (معاهده) مقاوله نامه‌سی .

Friedlich (⏑ - ص) (24) [Friede] مسالمتکارانه ، صلحی ‖ اویغون ، اویصال ‖ (عمو) شن آدم ‖ اوصلو، ساکن، حلیم .

Friedrich (⏑ - ا خاص واقتیس اسمی) (56) [Fried=reich] فره‌دریق، فریدریخ ‖ —s=ehre (ا مؤ) (هیئت) فرس العظیم‌ده بر یلدز .

Friedsam (- - ص) (24) = friedlich .

Frieren (⏑ - فعه متعه ، فعه یکشخ) f. (21) [قدیم آلمانجه friosan] es friert mich اوشویورم ‖ es fror ihn an den Fingern اونك پرمقلری طوندی، اوشیوردی ‖ (فعه لا +) es friert mich = ich friere اوشویورم ‖ طوکمق .

Frikassee (- ⏑ - ا مؤ) (49) [فر] جمعی (—s) (آشجیلقده) قویو صالچه‌لی یمك .

Frisch (⏑ ص) (24) تازه ، کوربه ؛ تازه ، یکی ‖ سرین ‖ یوروللمامش، تعب ومشقت کورمامش وآنکله متأثر اوللمامش .

Frische (⏑ ا مؤ) (53) تازه‌لك، یکیلك ‖ سرینلك ‖ جیادت.

Frisi(e)ren (⏑ - - فعه متعه) و sich— (فعه مطا) a. (21) صاچنی طرامق ، قیویرمق ، صاچلری دوزلتمك ، توالت ایتمك .

Frist (⏑ امؤ) (49) وعده ، مدت ، مهلت ، وقت ، زمان ‖ (ضرمثل) —ist goldes werth وقت نقددر ‖ —gewährung (امؤ) وعده ، مهلت ویرمه ؛ تمدید مهلت ‖ —gesuch (ا لا) وعده استدعاسی، تمدید مهلت (رخصت) طلبی.

Fristen (⏑ فعه متعه) b. (21) وعده ، مدت ، مهلت ویرمك ‖ تأخیر ایتمك ، وقت آخره تعلیق ایتمك .

Frisur (- - امؤ) (49) [فر] صاچ‌لوله‌سی، بوکوکی،قیوریغی ‖ توالت ‖ (البسه‌نك) قیرمه تزییناتی .

Fritten (⏑ فعه متعه) b. (21) (صنعه) (زجاججیلقده) جامك مایه‌سی پیشورمك ، ارتمك ، قاینامق .

Frivol (ـَـ ـ ص) (21) [لاتينجه] بيهوده، اهميتسز، عبث .

Froh (ـَ ص) (21) مستريح البال ؛ (ممنون ، خشنود) ، مسعود ، ich bin —, daß ich nicht hingegangen bin اورايه كيتمديكمه سوينيورم ‖ gelaunt — (ص) كوكلى خوش ، كيفلو ، شن ، شاد .

Fröhlich (ـَ ـ ص) (21) [froh] (راحت) خشنود ، ممنون ؛ شاد ، كيفلو .

Froh-locken (ـَـَ و ـَـَ) a. (21) [سوينجندن صيچرامق ، خوبلامق] (فعلا +) كيفندن باغيرمق شاد وخندان اولمق ، ابراز شادمانى ايتمك ‖ frohlocket dem Herrn جناب حقه حمد وثنا ايديكز .

Frohn (ـَ ص) (21) مقدس ، مبارك ‖ برصاحب تيماره منسوب و متعلق ، ميرى ‖ (ام) (38) ، كذا Frohne (52) آغا ، خدمتچى ‖ (امؤ) (49) و (دها زياده مستعمل اولان) Frohne وكذا Frohnde هرايكيسيده (امؤ) (53) انغاريه ، انغاريه خدمتى .

Frohn-... (ـَ...) —frei (ص) آنغاريه‌دن معاف ، مستثنا ‖ —dienst (ام) آنغاريه ‖ —geld (الا) آنغاريه‌دن مستثنا طوتلمق اوزره ويريلان اقچه ‖ —vogt (ام) آنغاريه ناظرى .

Fröhner (ـَ ام) a. (40) ، —in (امؤ) (50) آنغاريه‌جى ، آنغاريه ايله چالشان (اركك ويا قادين) .

Fromm (ـَ ص) (21) صوفى ، ديندار ، عبادتكار ، متقى ، زاهد ‖ —er Wunsch هوس اولنوب فقط حصولى ايچون هيچ غيرت ودقت ايدلميان آرزو ‖ حليم ، طاتلى ، اوصلو .

Front (ـَ امؤ) (49) وبعضاً دخى e — (امؤ) (53) [لاتينجه ، ايتا] جبهه ، يوز ‖ (ع) — machen آلاى جبهه ايتمك ‖ in der — stehen (ع) داخل صف اولمق .

Frosch (ـَ ام) (31) (تاطبيعه) قورباغه (علم امراض) (ديل التنده چيقان) قورباغه‌جق ‖ —wurm (ام) (تاطبيعه) قورباغه ياوريسى ‖ (مجا) عجمى ؛ همچيك .

Frost (ـَ ام) (31) [frieren] طوك ‖ (حكمه) انجماد ‖ (مجا) قبش ‖ (شعرده) قيراغى ‖ —ballen (ام) وياخود —beule (امؤ) (علم امراض) نفخهٔ قريه (ال واياغك صغوقدن التهابى) ‖ —wetter (الا) طوك هوا .

Frösteln (ـَ فعمتع) a. (21) اوشومك (خفيفجه) (فعيكشخ) (es) mich fröstelt بنده برتترمه وار ، تتره‌يورم ، اوشويورم .

Frostig (ـَ ص) (21) صغوق ، طوك ، آياز ‖ منجمد ‖ (مجا) صغوق .

Frotti(e)ren (ـَـَ فعمتع) a. (21) [فر] صورتمك ، (فورچه‌لمق) ؛ اوغالامق ، دلك ايتمك .

Frotti(e)r... (ـَ...) —handschuh (ام) (حمام) كيسه‌سى .

Frotzeln (ـَ فعمتع) a. (21) (عمو) (وياته لسانيجه) Jemand— بريله آلاى ايتمك ، استهزا ايتمك .

Frucht (ـَ امؤ) (35) ميوه ، يمش ، ثمره ، محصول ‖ اكين ، محصول ، die—steht schön ايو يتشدى (يتشمشدر) ‖ —bonbons (جمع مذكر) يمش شكرى ‖ —essig (ام) ميوه سركه‌سى ‖ —essend (ص) ميوه اكل ايديجى ، آكل الثمر ‖ —fleisch (الا) ميوه ، محصول اتى ‖ —gehäuse (الا) غلاف ، محيط ثمر ‖ —keim (ام) جرثومه ، تخم اوزى ‖ (علم منافع الاعضا) رشيم ، جنين ‖ —stern (ام) ميوه چكردكى ؛ اوفاق يموشاق چكردك (المـا اوزومده اولديغى كبى) حفص ‖ —los (ص) ميوه‌سز ، غير محصولدار ‖ ثمره وفائده‌سز ، بيهوده ‖ —nießung (امؤ) تمتع ، انتفاع ؛ استنفاع ‖ —reich (ص) ميوه و محصولى بول ، چوق اولان ؛ محصولدار ‖ —stück (الا) (رساملقده) ميوه تابلوسى ‖ —wasser (الا) (علم منافع الاعضا) رهل ، صوك دنيلان سيلان .

Fruchtbar (ـَ ص) (21) ثمره‌سى اولان ، محصولدار ، منبت ، كذا (مجا) ‖ بركتلى .

Fruchten (ـَ فعلا +) b. (21) ميوه ويرمك ، ثمره‌سنى كوسترمك ‖ (مجا) فائده‌مند اولمق .

Früh (ـَ ص) (21) ايرى ، ايركن so — wie möglich ممكن اولديغى قدر اول ، ايركن ‖ على الخصوص (حا) ايركندن ، ايركن ، (چابوق ، چابوجاق) ‖ (صورت نسبيه) früher دها اول دها ايركن ، ايركنجه مثلا je — desto besser نقدر ايركن اولورسه اولقدر ايو ‖ مقدما ، اوللرى ‖ —schoppen (ام) قهوه التيدنصكره واوكله يمكندن اول ايچيلان بيرا وسائره ‖ —jahr (الا) ايلك بهار ‖ —reif (ص) —zeitig = (ص) وقتندن اول يتشمش ‖ ايركندن ، وقتيله ‖ —ständchen (الا) صباحلين برينك شرفنه اولەرق قپوسى اوكنده چالينلان موسيقه ‖ —stück (الا) قهوه آلتى ‖ —verklärt وياخود —vollendet (ص) وقتندن اول وفات ايدن ‖ —zeitig (ص) ايركنجه ، ايركندن وقتيله .

Frühe (ـَ امؤ) (53) (sans pl.) صباح ‖ وقت سحر ، شفق وقتى .

Frühling (ـَ ام) (38) [früh] ايلك بهار ‖ (كذا مجا) ‖ وقتندن اول طوغمش چوجق (ويا حيوان) ‖ „s- nachtgleiche (امؤ) (رصد) اعتدال ليل ونهار .

Frühstücken (ـَـَ فعلا + وفعمتع) a. (21) قهوه آلتى ، خفيف اوكله طعامى ايتمك ‖ (فعمتع) was haben Sie gefrühstückt? قهوه آلتيده نه يديكز ؟

Ft! (حرفند) (درعقب كوزدن غائب اولان) —weg, — war er! هايدى غائب اولدى كيتدى! كوزدن نهان اولدى!

Fuchs (ـَ ام) مفردى (36) جمعى (36) [fauchen] تلكى (تلكى دريسى) ‖ (مجا) —schlauer قورنازتلكى ‖ (عمو) (قرمزى صاچلى) قزل كمسه ؛ آل آت ، قزل طونلى بازكير) ‖ —falle (امؤ) تلكى طوزاغى ‖ —pelz (ام) تلكى دريسى (كوركى) ‖ (مجا) (عمو) den—pelz anziehen قورنازلغه ، حيله وخدعه‌يه باشلامق ، مادره بازلق ايتمك ‖ —schecke (ام) قيرى چوق و قولا طون ايله قاريشيق (قير) آت ‖ —schwanz (ام) تلكى قويروغى ‖ —(teufels) wild (عمو) چيوغين ، قيزغين ، چيلديره‌جق درجه‌ده حدتلى .

Fuchsen (ـَ kss فعمتع وفعلا +) c. (21) (مجا) (عمو) Jemand— آلاى ايتمك ، استهزا ايتمك ‖ (عمو) آلداتمق ، يوتمق ؛ (اويونده) يوتديرمق ‖ (بيلاردو اويونده) einen Ball— راست كله تصادف ايتديرمك .

Fuhr„… (…=) [Fuhre] —geld (الا) آرابه (نقليه) پاره‌سى ‖ —mann (ام) آرابه‌جى ‖ —park (ام) (ع) پارق ، آرابه قولى (قافله ، نقليه) ‖ —weg (ام) بيوك يول (آرابه يولى) ‖ —werk (ام) آرابه ، آرابه‌جى دكانى ، دستگاهى ‖ —wesen (الا) آرابه ايله نقل ايديش ، نقليه ، سوقيات .

Fuhre (ـُـ امؤ) (51) آرابه ايله كيديش ، آرابه ايله نقل ‖ (بردفعه‌ده آرابه ايله نقل اولنان اشيا) بر آرابه يوكى .

Führen (ـُـ فعمتع) a. (21) (بر استقامت معلومه‌ده كندوبى حركت ايتديرمك) سوق و ايصال ايتمك ، قلاغوزلق ايتمك ، توجيه ، سوق ، قوماندا واداره ايتمك ‖ Jemand irre— بركيسه‌يى يولندن شاشيرتمق ، طريق غيرمستقيمه صاپديرمق ‖ es würde mich zu weit—, wenn... اكر ... سه‌م صدددن خارجه چيقمش اولورم ‖ einen Titel— برعنوان طاشيمق ‖ (تجا) eine Waare— بر (نوع) مالى دكان ويا مغازه‌سنده بولنديرمق ، فروخت ايتمك مثلا diesen Artikel— wir nicht بز بو مالى صاتميز ، دكانمزده بولنديرميز ‖ نقل ايتمك ، اخراج ايتمك (خارجه صاتمق) ‖ er führt eine scharfe Feder (مجا) آنك قلمى سرتدر ، پك سرت يازار ‖ —weiter وياخود —fort (تا تمام برشيئه براى اتمام) دوام ايتمك ‖ die Aufsicht über etwas— برشيئه نظارت ايتمك ‖ (تجا) Buch— كتاب ، دفتر طوتمق ‖ eine glückliche Ehe— عائله ، فامليا‌سيله مسعود وبختيار ياشامق ، فاملياسى ، اركك طرفندن پك مسعود اولمق ‖ Krieg— حرب ايتمك ‖ das Regiment— (بر) آلايى اداره (قوماندا) ايتمك ‖ eine Untersuchung— (برشى حقنده) تحقيقات وتفتيشاته كيريشمك .

Führer (ـُـ ام) a. (40) قلاغوز ، رهبر ‖ ماكنه ، لوقوموتيف وساره قوندوكتورى ‖ مربى .

Fuhrmann (ـُـ ام) (25) جمعى : (Fuhrleute) آرابه‌جى ، اشيا آرابه‌جيلرى .

Führung (ـُـ امؤ) (49) سوق و اداره ، توجيه وتحريك ، قوللانمه ‖ طور وحركت ‖ zeugniß— وياخود : —sattest ، حسن الخلاق .

Füll„… (…ـ) [füllen] —apparat (ام) املا آلتى ‖ —ofen (ام) يوقاريسندن طولان وخيلى زمان يانان نواصول صوبه .

Fülle (ـُـ امؤ) (51) (جمعى نادر) كثرت ، وفرت ، برچوق ، بوللق ، طولو ‖ aus der—des Herzens sprechen جاندن ، يوركدن سويلمك .

Füllen (ـُـ الا) b. (40) طاى ، صبيا ‖ (فعلا +) a. (21) = fohlen .

Füllen (ـُـ فعمتع) و sich— (فعمطا) a. (21) طولديرمق ، املا ايتمك ‖ ايفا ايتمك .

Füllung (ـُـ امؤ) (49) املا ، طولديرمه ‖ ايفا ، اجرا .

Fund (ـُـ ام) (38) و (31) بولوش ، بولمه ؛ تصادف ‖ بولنيلان شى ‖ كشف اولنان شى .

Fundament (ـُـ الا) (38) [لاتينجه] (معما) تمل ‖ اصل ، اساس ‖ (مجا) etwas aus dem—e verstehen برشيئى اساسندن بيلمك ، كوكندن آكلامق ، كنهنه واقف اولمق .

Fuchsia (ـُـ kss ـُ امؤ) (51) (نبا) كوپه چيچكى .

Fuchsig (ـُـ kss ـُ ص) (21) تلكى كبى ‖ قزل ‖ (عمو) = fuchs (teufels) wild .

Fuchsin (ـُـ الا) (38) [Fuchsia] (sans pl.) (كيميـ) غاريبالدى بوياسى .

Fuchs-schwänze(l)n (ـُـ kss ـُ فعلا +) a. (21) (تلكى قويروغى كبى) ياليتاقلانمق ، آلچاقجه‌سنه مداهنه ايتمك ، قيچى اوپمك .

Fuchtel (ـُـ امؤ) (53) [fechten] (مجازات آلتى اولمق وياصيلامسنه اورولمق اوزره) كنيش وياصى تاملولى قليج ، (توبيه) صوپا ، دكنك ، قامچيسى ‖ (مجا) سرت وصيق نظام ‖ (عمو) سيف ، ميغ ‖ heraus mit der —! قليج چك ! هايدى قليج طاوران ، سل سيف ايت ! چك قليجكى !

Fuder (ـُـ الا) a. (40) آرابه يوكى ‖ (مايعات وعلى الخصوص شراب اولچكى) : فوچى .

Fug (ـُ ام) (31) موافقت ، اذن ، رخصت ، مساعده ‖ حق ، صلاحيت .

Fugato (ـُـ ـ الا) (56) [ايتا] (موسيقى) تقرات .

Fuge (ـُـ امؤ) (53) مفصل ، اك يرى ‖ كرتيك ، كسيك ، لامبا ، زيوانه يووه‌سى ‖ (مجا) aus den—n bringen يووه‌سندن ، يرندن ، چيغرندن چيقارمق ‖ —hobel (ام) (يوه آچمغه مخصوص) كوشتره (بيوك) رنده .

Fugen (ـُـ فعمتع) a. (21) (صنه) (تخته‌لرى) لامبه‌لمق ، جيواطه‌لمق ‖ (ديوارجيلقده) ياريقلرى صيوامق ، خرج ايله طولديرمق ، درج ايتمك .

Fügen (ـُـ فعمتع) a. (21) (بربرينه اويار پارچه‌لرى) ربط وتلصيق ايتمك ، كچيرمك ، طاقمق ‖ علاوه ايتمك ‖ (مناسب صورتده) ترتيب وتنظيم ايتمك ‖ wie Gott es fügt جناب حق نصل ياپارسه ‖ sich— (فعمطا) كندوبى برشيئه آلشديرمق ‖ اويمق ، راضى اولمق ، متابعت ايتمك ، قائل اولمق ‖ sich in die Launen Jemandes— بريتك مزاجنه كوره طاورانمق ، تابع اولمق .

Füglich (ـُـ ص) (21) على الاكثر (حا) مناسب ، موافق اوله‌رق ، وقت وحاله اويغون ، حقلى ، ياقيشيق آلور برصورتده .

Fügsam (ـُـ ص) (21) اويغون ، مناسب .

Fügung (ـُـ امؤ) (49) ربط والصاق ، درج والحاق ، طاقمه ، كچيرمه ‖ ارتباط ، تعاقب ‖ متابعت ، اويوشمه .

Fühl… (…=) [fühlen] —kraft (امؤ) قوهٔ حسيه ‖ —faden (ام) (تا طبيعـ) بعض حيواناتك آلت لامسه‌سى حكمنده بولنان لواحق لامسه‌لرى .

Fühlbar (ـُـ ص) (21) حس اولنور (معنا ومادةً) ‖ طوقونيله‌بيلور ، قابل تماس .

Fühlen (ـُـ فعمتع) a. (21) حس ايتمك ، طويمق ‖ (ال ايله) طوقونمق ، لمس ايتمك ‖ Jemandem den Puls— بريتك نبضنه باقمق ‖ sich— (فعمطا) sich behaglich— كندوبى راحت ، خشنود ، مسعود وبختيار بولمق ‖ (فعلا +) حس ايتمك ‖ (ضرمثل) wer nicht hören will, muß— سوز ديكله‌ميان (قولاغنه لاقيردى كيرميان) جزاسنى بولور ‖

Fühlung (امؤ) (49) تماس ، طوقونمه ، حس ‖ (ع) آره‌لق ، ديرسك يوقلمه ؛ دشمنله اولان ارتباط .

Fundi(e)ren (ـٓـ فع متع) a. (21) [لاتينجه] (ماليه) fundirte Schuld قارشولق تخصيصيله تأمين اولنمش دين .

Fünf (ـٓ ـ اعد اصل) واكثريا : fünfe (ـٓـ) بش || im Jahre— بشنجى سنه، بشنجى سنه‌ده || (ا مؤ) (49) بش عددى || —mal (حا) بش دفعه، بش كره || —saitig (ـ) (موسيقى) بش تللى، بش كيرشلى || —eck (ا لا) (هندسه) مخمس || —jährig (ـ) بش سنه‌لك، بشنده || —heilig (ـ) بش هجالى || —sylbig (ـ) بش حصه‌لى، بش پارچه‌لو .

Fünfer (ـٓ ا م) a. (40) بش رقمى || بشلك (بش سنه‌لك) ويا (بش كشيلك) .

Fünferlei (ـٓـ ـ) (21) (inv.) بش درلو، بش جنس، بش نوع .

Fünfte (ـٓ ـ اعد نسبيه) بشنجى || —s Kapitel (ا م) بشنجى فصل || Philipp der— بشنجى فيليپ .

Fünftel (ـٓ ا لا) a. (40) بشده برى || بشنجى پارچه .

Fünftens (ـٓ حا) خامساً .

Fünfzehn (ـٓ ـ اعد اصل) اونبش || —eck (ا لا) (هندسه) ذوخمس عشرة الاضلاع .

Fünfzehner (ـٓـ ا م) a. (40) اونبش قروشلق، اونبشلك || اونبشلردن || اون بشنجى آلايك نفرى، اون بشنجى آلايدن .

Fünfzehnte (ـٓـ ـ اعد نسبيه) اون بشنجى .

Fünfzehntel (ـٓـ ا لا) a. (40) اونبشده برى، اون بشنجى پارچه .

Fünfzig ' **fünfzig** (ـٓ ـ اعد) (49) اللى .

Fünfziger (ـٓـ ا م) a. (40) اللیلك، اللى ياشنده اولان || اللنجى آلايدن (اولان نفر) .

Fungi(e)ren (ـٓـ فع متع) a. (21) [لاتينجه] اشغال، ايفاى وظيفه ايتمك، مداومت ايتمك .

Funke (ـٓ ا م) (52) Funken (ـٓ ا م) b. (40) قيغلجم، شراره، كذا (مجا) || reiten, daß Kies und—n stieben توزى دومانه قاتارجه‌سنه آته بينمك، آتك نعلندن آتش (قغلجم) چيقارمق || es ist kein — Hoffnung mehr آرتق هيچ (ذره قدر بيله) اميد قالمدى، يوق .

Funkeln (ـٓ فع لا +) a. (21) [Funkel] قغلجم، شراره صاچمق || پارلامق، لمعه، شعله فشان اولمق || (كذا جلاءسى مجا) || (يلدزلر حقنده) پريلدامق .

Funkel(nagel)neu (ـ)(ـٓـ)(ـٓـ) (21) (عمو) يپ يكى (البسه حقنده) يكى مقاصدن چيقمش، مجدد، قول بحاق صوقولمامش .

Funktioni(e)ren (ـٓـ(ـ)ـٓ فع لا +) a. (21) اشلمك || ايفاى وظيفه ايتمك؛ خدمت كورمك، مداومت ايتمك، خدمتنه دوام ايتمك .

Funze (ـٓ ا مؤ) (53) كذلك Funzel (ـٓ ا مؤ) (53) كوتو لامبه ويا شمعدان (موم) || (مجا) اختيار چركين قارى، عجوزه، قودوبد || Fotze = (ا مؤ) قادينك عورت محلى .

Für (ـٓ حرجر) (مفعول به آلور) ايچون || —diesen Preis (اكثريا) بوفيئاتله || Alles Stück—Stück besehen كافه‌سنى بر بر كوزدن كچيرمك || ich halte ihn—einen Ehrenmann آنك تربيه‌لى بر آدم اولديغنه قانعم، آنى بر تربيه‌لى آدم ظن ايدرم، ظن ايدرسه‌م اوبر تربيه‌لى آدمدر، اوتربيه‌لى برذاتدر || an und — او آيروجه برماده‌در || Das ist eine Sache—sich an und für sich (betrachtend) ist die : بنفسه für sich Sache nicht tadelnswerth بوشى نفس الامرده ذم وتقبيح اولنه‌جق كبى دكلدر، بو ايش ذم وتقبيحه (بنفسه) لايق دكلدر || was für ein Mann das? بوكيمدر بو؟ بوكيم؟ بوآدم كيم؟ نه آدم؟ ! was ist das — ein Mann وعلى الاكثر بونصل كيسه؟ بوكيم؟ || was—ein Äpfel sind das? بونلر نصل المالر بويله؟ بونلر نه الماسى (بويله) || (ا لا) (inv) das Für und Wider له وعليه .

Für = ... (ـٓ...) —bitte (ا مؤ) شفقت، شفاعت طلبى، رجا || —erst (حا) اولا، اول امرده || —sorge (ا مؤ) دقت واهتمام || رقت، شفقت || —wort (ا لا) رجا، تمنى || (غرا) ضمير .

Furche (ـٓ ا مؤ) (53) اكثريا : اولك || (مجا) ايز، اثر || ديكيش ايكنه‌سنك ايكى طرفنده‌كى اويوقلر، قلنج وسائره ناملوسنده‌كى اولوق || (تشر) قلم، ميزاب .

Furcht (ـٓ ا مؤ) (49) (sans pl.) قورقو، خوف، هيجان، دهشت، اضطراب || —los (ـ) قورقوسز، بلا اضطراب؛ جسور، كوزى پك .

Furchtbar (ـٓ ـ) (21) قورقونج، مخوف، دهشت آميز، قورقولور، موجب خوف ودهشت اولور، خطرناك، تهلكه‌لو || حددن افزون، پك زياده .

Fürchten (ـٓ فع متع) b. (21) (فع لا +) و —sich (فع مطا) (برتهلكه‌دن) قورقمق، خوف وتلاش ايتمك، دهشت ايچنده بولنمق، اضطرابه اوغرامق، اوركمك .

Fürchterlich (ـٓـ ـ) (21) قورقونج، مخوف، دهشت ويريجى || پك چركين، مدهش، دهشتلو، مهيب، قودوبد؛ پك كوتو، پك فنا || پك زياده .

Furchtsam (ـٓ ـ) (21) قورقاق، يوركسز، طيانسز || جسارتسز، اوركك .

Furier (ـ ا م) (38) [فر] (ع) قوناقجى، عسكره قوناق ياپان ضابط وياكوچك ضابط .

Fürst (ـٓ ا م) (51) ' —in (ا مؤ) (50) پرنس، پرنسس || (حكمدار، سلطان) .

Fürstlich (ـٓـ) (21) پرنس، بكيه‌سنه، پرنسه مخصوص || —leben پرنس، بك كبى يشامق، شاهانه عمر كچيرمك .

Furt(h) (ـٓ ا مؤ) (49) نهرك كچيد ويرديكى ير، كچيد .

Furz (ـٓ ا م) (31) (پك قبا تعبير) (Pup=) يللنمه .

Fusel (ـٓـ ا م) a. (40) ياتيق قوقولى ياغ (شياطى ياغ) || شياطى راقى .

Füselier (ـٓـ ا م) (38) [فر] (ع) (آلمانياده) خفيف پياده عسكرى اولوب پلاصقه وچانطه قايشلرينك سياه وضابط قلنجلرينك اكريجه اولمسيله ديكرلرندن فرق اولنور .

füsili(e)ren ' **Füseli(e)ren** (ـٓـ فع متع) ايكيسيده a. (21) [فر] (ع) قورشونه ديزمك .

Fuselig (ـٓـ ـ) (21) راقيلو .

Fuselig (ـٓـ ـ) (21) (عمو) اوفق اوفق قيللرى، ايپلكلرى محتوى || (مجا) (برلينجه) das Maul — reden برنى چكه چالمرق ايناتديرمق، لافه بوغمق، قانديرمق (ايسته‌مك) .

Fuseln (ــَـ فعـ لا +) a. (21) راق ایچمك ‖ بربرشه قاریشدیرمق ، قارمه قاریشق وکوتو یاپمق .

Fuß (ـُـ ا م) (31) آیاق ، قدم ، پا ‖ اساس ، محل ‖ (اولچی مقامنده) قدم ‖ die Füße (مجا) پاپا ‖ zu — یایا ‖ طبانی‌قالدیرمق، پك چابوق وسرعتله in die Hand nehmen ‖ قوشمق mit dem linken —e zuerst aufgestanden ‖ صول‌طرفندن قالقمش‌اولمق auf einem großen —e ‖ sein leben (مجا) خوش ، ایو ، بول کیسه‌دن یشامق ، ایو عمر کچیرمك، کیف‌سورمك ‖ die Sache hat weder Hand noch — (بونك نه الی وارنه‌ده آیاغی) بوشیئك نه باشی وارنه قویروغی، بونك باشی نره‌ده قیچی (نهایتی) نره‌ده ، باشی قیچی بللی دکل ‖ sich auf die Füße machen یوله چیقمق ؛ صاووشمق ‖ —artillerie (امؤ) (ع) قلعه طوپچیسی ‖ —reise (امؤ) یایا یاپیلان سیاحت ‖ —anwunden (الا) (جمنا) آیاغك آغز ارتفاعنه دکین قالدیرلمسی ‖ —bad (الا) آیاق یقامسی ‖ —bank (امؤ) اوزرینه آیاق قومغه، طیامغه مخصوص اسکمله ‖ —becken آیاق یقامغه مخصوص‌قورنه ، لکن ، ویا چناق ‖ —bekleidung (امؤ) آیاق قابی ‖ آیاق اوتورسی ‖ کیجه، کلیم ‖ —boden (ام) طبان دوشمه‌سی ، طبان ‖ —falle (ام) سجده ؛ دیز چوکمك ‖ —fesseln (جمع مؤنث) (ام) (بارکیرحقنده) (آیاغه اوریلان) بوقاغی ‖ —lappen (ع) آلمانیاده عسکرك آیاغنه چوراب مقامنده صاردیغی فانیله (عمو) چوراب ‖ —matte (امؤ) آیاق (قوندره) سیلمکه مخصوص قپو اوکلرینه وضع اولنان قبا حصر، قبا کلیم ‖ —pfad (ام) یکی ، چوبان یولی ‛ دار یول ‖ —sohle (امؤ) (آیاغك آلتی) طبان ‖ —stapfe (امؤ) (غلط اوله‌رق —tapfe—قوللانیلور)=—spur (امؤ) آیاق ایزی ‖ —wanne (امؤ) آیاق یقامغه مخصوص‌تکنه ‖ —weg (ام) پیاده یولی.

Futsch (عمو) (ثحرند) هایدی (کیتدی، غائب‌اولدی)، یوق.

Futter (ــَـ الا) a. (40) حیوان یمی ، یم ‖ (عمو) (انسان حقنده) ییه‌جك ‖ (البسه‌نك) استاری .

Futteral (ــَـ الا) (38) قاب ، غلاف ، محفظه .

Füttern ، **Futtern** (ــَـ فعـ متعـ) a. (21) یملك ، یم ویرمك ، ییه‌جك ویرمك (فعـ لا +) یملمك ، یم چیك ‖ (یمك یمك) (فعـ متعـ) ‖ (البسه‌یه) استار کچیرمك ‖ — mit Pelz کورك قاپلامق .

Fütterung (ــَـ امؤ) (49) (مرا. Futtern) .

Futurum (ــَـ-الا) (58) [لاتینجه] (غرا) مستقبل ‖ —zweites ، —exactum ماضی مستقبل .

G.

G. (ـَـ الا) (55) یاخود (56) آلمان الفباسنك یدنجی حرف و یشنجی حرف غیر صدائیسی ‖ (تجا) مخفف اوله‌رق =Geld .

Gabe (ــَـ امؤ) (53) [geben] موهبه ، هدیه ، عطیه، احسان ‖ صدقه ، فدیه .

Gabel (ــَـ امؤ) (53) چتال ؛ یمك چتالی ‖ —drücker (ام) (دیکیش ماکنه‌سنده) چتال آیاق ، چتال باصق ‖ —artig (صـ) چتاللی ، چتال کبی ‖ (طوپچیلقده) —pferd (الا) دیب بارکیری .

Gabeln (ــَـ فعـ متعـ) a. (21) چتاللامق ‖ (فعـ لا +) (عمو) یمکه چتال آتمق ، یمك ‖ sich — (فعـ مطا) چتاللانمق ، آیرلق ‖ —Gabelung (امؤ) (49) چتال ، چتالنجه ، چتاللی محل .

Gaffel (ــَـ امؤ) (53) [=gabel] چتال، چتال آلت .

Gaffen (ــَـ فعـ لا +) a. (21) [شمالی آلمانیاجه =gaben آغزینی آچمق] آغزینی آچوب آلیق آلیق (برشیئه) باقمق ‖ برشیئه کال دقتله باقمق ، کوزینی دیکوب قالمق .

Gaffer (ــَـ ام) a. (40) (عمو) آلیق .

Gage (ــَـ امؤ) (غاژه اوقونور) (53) [فر] (آیلق) معاش.

Gähnen (ــَـ فعـ لا +) a. (21) اسنه‌مك .

Gähren (ــَـ فعـ لا +) a. (21) و g. (30) [gar] تخمر ایتمك، قینامق ‖ کذا (مجا) ‖ sich— (فعـ مطا وفعـ لا—) der Wein hat sich (ویاخود : ist) klar (ویاخود : zu Essig) gegohren شراب تخمر ایتدی، قینایوب سرکه‌یه تحول ایتدی .

Gährung (ــَـ امؤ) (49) قاینامه ، تخمر ‖ (مجا) قیارمه ، اوینامه، حرکت، جوش ایتمه ‖ —smittel (الا) خمیره ، مایه .

Gala (ــَـ امؤ) (49) [اسپانیولجه] آلای (البسه‌سی) ‖ اکثریا آلای البسه‌سیله کلمك in (großer) — erscheinen ‖ —anzug (ام) و —kleid (الا) = Gala .

Galant (ــَـ صـ) (24) [اسپا، فر] ظریف، نازك ‖ شیق .

Gale(e)re (ــَـ امؤ) (53) [فر] (بحر) قادیرغه (سفینه) ‖ کورك .

Galerie (ــَـ امؤ) (53) [فر] کچید ، دهلیز ‖ تیاترو (کیرو) بالقونی ‖ پرده آره‌سی سیرجیلرك کزینه‌بیله‌جکاری تنفس محلی (اوطه‌سی) ، اوستی ویا اوستیله یانلری قپالی یول ، قوریدور .

Galgant (ــَـ ام) (38) [روم] (نبا) خولیجان .

Galgen (ــَـ ام) b. (40) [آغاج] دار آغاجی ‖ —schelm و —schwengel (ام) ایپدن قازیقدن قورتیلمش، آسیله‌جق ‖ —strick (ام) دار آغاجی ایپی .

Gall... (ــَـ...) [Galle] —apfel (ام) ماظی ‖ —eiche (امؤ) پلاموط میشه‌سی نوعی ‖ —süchtig (صـ) (مجا) حدید المزاج .

Galle (ــَـ امؤ) (53) صفرا ، اود ‖ کذا (مجا) حدت .

Gallen (ــَـ فعـ متعـ) a. (21) (ایکی) ماظی صوینه باتیرمق .

Gallert (ــَـ ام) a. (21) و **Gallerte** (ــَـ امؤ) (38) [فر] هلام ، جلاتین ، پلته ، (آشجیلقده) طوکه ، طوکدیرمه ، لب .

Gallicht (ـُـّ صـ) ㉑ = gallig (ـّـّ صـ) صفره‌وی ،
صفره‌لی ‖ er Zustand— صفره‌لی اولیش ‖ (مجا) مأیوس .
Ga(l)liote (ـّـّـّ امؤ) ㊿ [فر] (بحر) چکدیرمه ،
نهر قایغی ، قالیته .
Galone (ـّـّ امؤ) ㊾ [فر] شرید ، قوردون ؛
خرج .
Galop(p) (ـّـّ ام) ㊳ [فر] درت نعل ، (فروسیت)
قیصه درت نعل ایله ‖ دانسك غالوب‌نوعی . im kurzen—
Galop(p)i(e)ren (ـّـّـّ فعلا +) a. ㉑ [فر]
(اکثریا فروسیت) درت نعل کیتمك .
Galosche (ـّـّ امؤ) ㊾ [فر] قالوش ، پوتین
اوزرینه کییلان قوندره .
Galvanisi(e)ren (ـّـّـ ـ ـ فعل متع) a. ㉑ [Galvani
ایتالیا حکمتشناسانندن اولوب ۱۷۹۸ ده وفات ایتمشدر]
غالوانیزمه ایتمك ‖ (تجا) قالایلامق ، سرسورمك .
Gamander (ـّـّ ام) a. ㊵ (نبا) یر پلاموطی .
Gamasche (ـّـّ امؤ) ㊾ [فر] توزلق ‖ (عمو)
ich hatte—n vor dem (General) (قورقو) بن (جنرالدن)
پك زیاده قورقار ایدم .
Ganasche (ـّـّ امؤ) ㊾ [فر] بیکرك آلت چکه‌سی .
Gang (ـُ ام) ㊶ [gehen] کیدیش ، حرکت ،
یورویش ؛ (مجا) کیدیش ، روش ، حرکت ‖ یول ، راه
er weiß alle Gänge und Schliche in diesem Hause ‖
او بو اوك هربر بوجاغنی (کوشه‌سنی) بیلیر ، هر یرینی ،
هر دلیکی بیلیر ‖ (ع) (استحکا) —bedeckter راه مستور
‖ کچید (قوریدور) ‖ (یمکده ، سفره‌ده) (تفرعاتیله)
هردفعه کتوریلان یمك ، قاب ‖ art— (امؤ) کیدیش ،
یورویش ، صورت حرکت .
Gangbar (ـُ صـ) ㉑ (اوزرنده) یورینه بیلور ،
کزیله (کچیله) بیلور ‖ er Weg— کچیله بیلور ، مرور وعبوره
صالح ، اوزرنده حرکته الویرشلی یول ‖ کچر ، (سوریلور)
‖ diese Münze ist nicht mehr— بو پاره (آرتق) کچمز ‖
(تجا) e Waare— صاتیلور ، الك چوق آلیش ویریشده
اولان ، سوریلان اشیا ، اشیای متداوله .
Gangbarkeit (ـ ـُ امؤ) ㊾ (sans pl.) بر یولك
کچیله بیلور ، بر اشیانك صاتیلور ، سوریلور ، بر اقچه‌نك
کچر اولمسی .
Gängel (ـُ ام) a. ㊵ بر بشیکك ، صالنجاغی ‖
وارده کله ‖ band— (الا) چوجقلره یورومه اوکرتمك
ایچون طوتیلان ویا کریلان ایپ ‖ (مجا) Jemand am—bande
führen برینه ارائهٔ طریق ایتمك ، کومك ‖ wagen—
(ام) چوجق آرابه‌سی .
Gängeln (ـُ فعلا —) a. ㉑ [Gängel] چوجق
کبی یوریتمك ‖ die Wiege— بشیکی صاللامق .
Gans (ـُ) ㉟ (جمعی Gänse) قاز ‖ (مجا) قاز
(آلیق ابدال) .
Gänse... (ـُـ...) fett— =schmalz— ‖ junge—
(ام) قاز چوبانی (چوجق) ‖ kiel — (ام) قاز توکی
(قلمی) ‖ schmalz— (الا) قاز یاغی ‖ brust— (امؤ)
(پاصدیرمه‌یه مشابه اوله‌رق دومانده قوریدلمش و صوجوق
کبی قاز دریسی دروننده محفوظ) قاز اتی ‖ fuß— (ام)
قاز آیاغی ‖ (نبا) قاز آیاغی ‖ haut— (امؤ) قاز دریسی
‖ (مجا) توکلرك اورپردیکی وقت وجود انسانینك (قاز
دریسی کبی) قبارمسی ‖ küchlein — (الا) ویاخود :
küken — (الا) قاز پلازی ‖ marsch — (ام) قاز
یوریشی ، قازکبی بر بری آردی صره قطار اولوب یوریمك ‖
pökelfleisch— (الا) طوزلی قاز اتی ‖ („sauer) weiß—
قاز پاچه‌سی ، طوندرمه‌سی .
Gänserich (ـّـّ ام) ㊳ ارکك قاز ، قازك ارککی .
Gant (ـُ امؤ) ㊾ (جنوبی آلمانیاجه) (تجا) مزاد ،
مزایده ایله صاتمق ‖ افلاس .
Ganz (ـُ صـ) ㉑ تکمیل ، تمام ، بتون ، کافه‌سی ‖
تمام ، پارچه‌لنمامش ، بولنمامش ‖ die —e Welt (هرکس
معناسنه اولمیان) بتون دنیا (دنیانك مجموعی) ‖ تام
ein—er Redner برناطقه‌پرداز ، خطیب‌تام ، کامل ‖ (حا) کاملاً ،
بسبتون Das ist etwas — Anderes بو بسبتون بشقه
برشیدر ‖ (تأکید مقامنده) gewiß— البته ، شبهه‌سز ‖
(الا) ein Ganzes , das Ganze ㉑ بر بتون ‖ مجموع ،
یکون .
Gänzlich (ـّـ صـ) ㉑ کاملاً ، بسبتون ، تماماً ، هپسی .
Gar (ـُ صـ) ㉑ حاضر ، مهیا ، آماده ‖ (یمك حقنده)
اولمش ، پیشمش ‖ اولغون ‖ (حا) (صفت و حال ایله
برلشه‌رك یوکسك بر درجه‌یی کوستررر) nicht— اصلا ‖
nun wollen— هیچ برشی ‖ (حتی ، بیله) مثلا —nichts
شمدی (بووقتده) die Kinder sich zu Richtern aufwerfen
چوجقلر بیله حاکملك طاصلایورلر ‖ warum nicht—? (برشیئك
کاملاً قطعیاً یاکاش اولدیغنی ارائه مقامنده) هانیا ؟ هایدی
بقالم ؟ ‖ Das ist —wohl möglich اوت بو پك اعلا
ممکندر ‖ ofen— (ام) (صنع) معدنجیلکده تصفیه اوجاغی .
Garbe (ـُ امؤ) ㊾ دمت ‖ (نبا) جوان پرچمی ،
دولکر اوتی ‖ حزمه .
Gardine (ـّـّ امؤ) ㊾ پنجره‌نك طرفیننه آصیلور
پرده ‖ nhalter— (ام) پرده قولپی ، طوپی ‖ npredigt—
(امؤ) تنبیه واخطار ، آزار ، تکدیر ‖ nstange— (امؤ)
پرده شیشی .
Gardist (ـّـ ام) ㊶ [فر garde] (ع) خاصه‌یه
منسوب عسکر ، نفر .
Gare (ـّـ امؤ) ㊾ (صنع) پیشمه ، پیشرمه ‖
(زرا) طوپراغك پیشکین اولمسی ‖ (دریجیلکده) دباغلامه .
Garn (ـُ الا) ㊳ ایپلك ، تیره ‖ ایپ ، سیجیم ‖
حیوانات مجتره‌نك ایکنجی معده‌سی (جریه) ‖ spule —
(امؤ) یوماق ، ایپلك مقره‌سی ، ماسوره .
Garne(e)le (ـّـّ امؤ) ㊾ (تاطبیع) تکه .
Garnison (ـّـ ـ امؤ) ㊾ [فر] (ع) موقع
عسکری ، غارنیزون ‖ dienst— (ام) غارنیزون (قره‌غول)
خدمتی ‖ verwaltung — (امؤ) موقع عسکری اداره‌سی ،
مرکز قوماندانلق وظیفه‌سی .
Garnitur (ـّـ ـ امؤ) ㊾ [فر] (اکثریا قادین

البسه‌سنده) دوزن ، زینت ، صیرمه تزییناتی ، ایشله ‖ (ع) البسه وتفرعاتی ‖ پارچه وتفرعات .

Gar(r)ro(t)te (ـٓـ امؤ) (51) [اسپانیولجه] بوقانی: بوکله آصلمه .

Garstig (ـٓـ صـ) (21) [مقدما Garst = قوقمش اتك قوقوسی] چركین ، قوقمش ‖ ... er ist so — daß اوقدر چركین (قودوبت) كه ... ‖ پیس ، مردار ‖ كوتو ، فنا ، (كوتو برشیئك یوكسك بردرجه‌سی ارائه ایدوب) پك برباد ، پك فنا .

Gärtchen (ـٓـ) ' Gärtlein (ـٓـ) (ایكیسیده ا لا) b. (40) [Garten بغچه‌نك صورت تصغیریه‌سی] بغچه‌جك .

Garten (ـٓـ ا م) b. (39) بغچه ، باغ ، حدیقه ؛ بوستان ، (كذا مجا) ‖ —bau (ا م) بغچوانلق ‖ —bau=Ausstellung (ا مؤ) بغچوانلق ، بغچه سرگیسی ‖ —knecht (ا م) بغچه‌ده ایشلدیلان یماق (بغچوان) ‖ —messer (ا لا) (صنع) باغجی (بغچوان) بیچاغی ‖ —schere (ا مؤ) بغچوان (چیم، طفلان) مقراصی ‖ —schule (امؤ) بغچه (اورمان) مكتبی ‖ —wirtschaft (امؤ) بغچوانلق، بغچه یتشدیرمه ‖ بغچه درونده عمومی لوقانطه .

Gärtner (ـٓـ ا م) a. (40) بغچوان، —sfrau (امؤ) بغچوان قاریسی .

Gas (ـٓـ ونادراً ـٓـ ا لا) (26) [فر] غاز: هوا ، هوای نسیمی ‖ غاز (یاقیله‌جق هرقنغی بر غاز) ‖ —anstalt (ا مؤ) غازخانه ، غاز فابریقه‌سی ‖ —messer (ا م) غازمقیاسی، غاز قونترول آلتی ، غازومتره ‖ —anzünder (ا م) غازلری وقت مخصوصنده یقان ایشجی ، غازجی ‖ —artig (صـ) غازمسی، غازه مشابه ‖ —erzeugend (صـ) (كیمیا) غاز حصوله كتورن ‖ —koke (ا م (ا مؤ) غاز استحصالی واسطه‌سیله حصوله كتوریلان قوق (كموری) .

Gäschen (ـٓـ فع لا +) a. (21) كوپورمك ، قاینامق ، فیقیردامق .

Gasel (ـٓـ ا لا) a. (42) [عر] = Ghasel غزل .

Gasnaviden (ـٓـ ـ v ـ جمع مذكر) (52) غزنه‌ویلر (آل غزنه‌وی) .

Gasse (ـٓـ امؤ) (52) [قدیم ساقسونیاجه gat دلیك] (شمالی آلمانیاده) اكثریا : طار یول؛ بعض ایالت لسانده سوقاق، یول (جاده) ‖ (مجا) er ist Hans in allen —n اوهر یرده كوریلور، هانكی طاشی قالدیرسه‌ك آلتندن چیقار ‖ كچید ، یول .

Gassen„... (ـٓـ...) [Gasse] —bube (ا مؤ) (ا م) سوقاقلرده سورتان چوجق ، كولخان بكی ‖ —witz (ا م) اشك شقه‌سی .

Gast (ـٓـ ا م) (31) مسافر(یابانجی) دعوتلی ، مسافر ‖ wollen Sie mein —sein ? بنم ایله طعام ایدرمیسكز (مسافرم اولورمیسكز)? ‖ Jemand zu—e bitten برینی یمكه دعوت ایتمك ‖ سیرجی ، مسافر ‖ (مجا) (عمو) كمسه یمان (قورقولور) حریف ‖ schlimmer— (صـ) —los مسافرسز ‖ —tafel (امؤ) یابانجی ، مسافر سفره‌سی ‖ —frei (صـ) مهماننواز ، مسافر پرور ‖ —freundschaft (امؤ) مهماننوازلق ، مسافر پرورلك ‖ —hof (ا م) مسافر خانه ، هوتل .

Gasti(e)ren (ـٓـ فع متع) a. (21) ضیافت ویرمك ، مسافر آغرلمق ‖ مسافر قبول ایتمك .

Gastrisch (ـٓـ صـ) (21) [روم] معده‌یه متعلق، معدوی .

Gastronom (ـٓـ ـ ا م) (51) [روم] یمك مراقلوسی ، شكمپرور .

Gat (ـٓـ ا لا) a. (42) (بحر) = Gatt .

Gäten (ـٓـ فع متعه وفع لا +) b. (21) (زرا) كوتو ومضر اوتلری آییقلامق ، چپالامق .

Gat(t) (ـٓـ ا لا) (42) (بحر) دلیك .

Gatte (ـٓـ ا م) (25) ' Gattin (امؤ) (50) زوج وزوجه ، افندی وخانم ‖ Ihre Gattin (اكثریا اسمیله) حرمكز خانم (افندی) .

Gatten (ـٓـ فعمتع) b. (21) اشلشدیرمك، قاریشدیرمق ‖ تزویج ایتمك؛ قاتمق ، چفتلشدیرمك ‖ sich— (فع مطا) چفتلشمك ، قارشمق ، قاتلمق ‖ اختلاط ایتمك .

Gatten„... (ـٓـ...) —glück (ا لا) سعادت زوجیه ، تزوجده بختیارلق .

Gatter (ـٓـ ا م) a. (40) پارماقلق ، اسقره .

Gattung (ـٓـ امؤ) (49) (یكدیكرینه مناسبتی اولان اشیا واجناسك هیئت مجموعه‌سی) جنس ، طوپ ، فامیلیا ، نوع ، صوی ، صنف .

Gau (ـٓـ ا م (ا لا) (38) یاخود (24) دائره ‖ سمت، جوار، كوشه ، بوجاق ‖ ایالت ، ولایت (سنجاق) .

Gauch (ـٓـ ا م) (38) (عمو) دیوث ، كرانه ‖ آحمق ، بدلا ‖ هنوزصقال بیتیقسز كنج ، امرد ‖ زوزك ، دلی، كندینی بكنمش ، ظیرزیپلداق .

Gaukeln (ـٓـ فع لا +) a. (21) اوچمق ، اوچشمق ‖ حقه‌بازلق ایتمك ، مسخره‌لق، مقلدلك ایتمك ‖ (فع متع) آلداتمق ‖ sich— چالقالوب طورمق، اوته‌یه برویه كیدوب كلمك ‖ ساخته‌كارلق ایتمك .

Gaukler (ـٓـ ا م) a. (40) ' —in (امؤ) (50) حقه‌باز ، مقلد ، صویتاری (اركك ، قاری) .

Gaul (ـٓـ ا م) (31) كذا (38) باركیر، حیوان ‖ (ضرمثل) einem geschenkten — sieht man nicht in 's Maul (هدیه اولنمش بر حیوانك آغزینه (یاشنه) باقلماز ، بخشیش آتك قصورینه باقلماز، اوزومی یه باغنی صورمه .

Gaumen (ـٓـ ا م) b. (40) دماغ ‖ —buchstabe ویا : —laut(er) (ا م) دماغدن چیقاریلان حرف و یاصدا .

Gauner (ـٓـ ا م) a. (40) ' —in (امؤ) (50) حیله‌كار، طولاندریجی ، طرار .

Gaunerei (ـٓـ ـ امؤ) (49) طولاندریجیلق، حیله‌كارلق .

Gaunern (ـٓـ فع لا+) a. (21) طولاندیرمق ، حیله كارلق ایتمك .

Gaze (ـٓـ امؤ) (gâ'-zĕ اوقونور) (53) [فر] غاز، تول .

Gazelle (ـٓـ امؤ) (55) [عر] (تاطبیع) غزال ، جیلان ، (جیران) .

Ge-ächze (ـٓـ ا لا) b. (40) (*sans pl.*) آه وانین، ایكلمه .

Ge-äse (ـٓـ ا لا) a. (40) و Ge=äß (ـٓـ ا لا) (38) اوت ، اوتلق ، مرعا ‖ بعض حیواناتك آغزی .

Ge-bein (ـٓـ ا لا) (38) برجسمك كمیكلرینك هیئت مجموعه‌سی، اسكلت .

Ge-bäck (ـٓـ ا لا) (38) (فرونده طبخ اولنان) مأكولات، پكسماد ، اكمك ، چورك و سائره كبی ‖ بر پیشیریملك فرون مأكولاتی ‖ (چوملكجیلكده) پیشمه ، پیشیرم ، بر پیشیریملك چامور والخ .

Ge-backene(s) (ـُـُـ ا لا) ㉑ = Ge-bäck فرونلانمش خمور ایشی .

Ge-baren (ـُـ فعلا+) a. ㉑ اشکال واطوارمختلفه‌ده کورنمك ‖ —sich (فع مطا) درلو درلوقیافته کیرمك ، بیك درلوصورته کیرمك ، طاورانمق ، حرکت واطوارده بولنمق .

G-bär-mutter (ـُـُـ ا مؤ) (مفردی inv. جمعی a. ㊴) (تشر) قالب ، دول یتاغی ، رحم مادر .

Ge-bären (ـُـ فعمتع) g. ⑳ دنیایه‌کتیرمك ، طوغورمق ‖ —vor der Zeit (وقتسزطوغورمق) وقتندن اول‌طوغورمق ‖ (مجا) ظهوره ، وقوعه‌کتورمك ، وجود بولدیرمق ‖ geborene (ص) مثلا Frau Müller,— Necker (موسیو) مولرك حرمی ونککه‌ر زاده (اولان خانم) .

Ge-bäude (ـُـ ا لا) a. ㊵ ابنیـه ‖ (هرنوع بنا) او ، خانه ، هوتل ، قشله ، خان والخ .

Ge-bell (ـُـ ا لا) ㊳ —e (ا لا) b. ㊵ ایکیسیده (sans pl.) اولومه ، حولامه .

Ge-ben (ـُـ فع متع) l. ⑳ ویرمك ، اعطا ایتمك ‖ ich werde mir die Ehre—Sie zu besuchen سزی زیارت (ایتمکله تشرف) ایده جکم ، سزی زیارت ایتمکله تشرف ایتمکه اجتسار ایتمك املنده‌یم (اجتسار ایده‌جکم) . . . الخ ‖ (ع) Feuergeben (ا لا) آتش ایتمه ، آتشلمه ‖ ویرمك ، انتاج ایتمك ‖ —die Sporen مهمیزلمق ‖ er hätte einen guten Solbaten gegeben اومکمل برعسکراولوردی ‖ Gott geb's! ان شا اه ! ‖ —wieder von sich اه ویره ، ویرسون ، (یعك حقنده) استفراغ ایتمك ، چیقارمق ‖ —sich تسلیم اولمق ‖ Das giebt sich (ergiebt sich) aus dem Zusammenhange بونك کلیشندن استنتاج اولنور ، بللی ‖ es giebt (فع یکشخ) واردر ، بولنور ‖ was giebt es Neues ? نه وار؟ نه خبر؟ یکی نه حوادث وار ؟ .

Ge-berde (ـُـ ا مؤ) (53) کورنمه ، کورینیش ، خارجی کورینیش ؛ قیلق ، قیافت ؛ یوز ، چهره ، صورت ، لقا ، سیما ‖ حال ، طور ‖ وجودك وعلی‌الخصوص الك حرکتی —n machen الی آیاغنی ، قاشنی کوزنی . . . والخ اوینانمق ‖ —nsprache (ا مؤ) ال ، قاش ، کوزله اشارت ؛ دلسز اویونی ، پاندومیما .

Ge-bet (ـُـ الا) ㊳ [beten] دعا نامه ‖ —buch (الا) دعا نامه ، دعا کتابی .

Ge-biet (ـُـ ا لا) ㊳ ارض ، طوپراق ، زمین ، (مجا) (شعر) زمین ‖ درجه ، دائره ، منطقه .

Ge-bieten (ـُـ فع متع وفع لا+) f. ⑳ امر وحکم ایتمك ، بیورمق ، امر قوماندا ایتمك ‖ طلب ایتمك ‖ حکمفرما اولمق ، حکمدارلق ایتمك .

Ge-bieter (ـُـ ا م) a. ㊵ ، —in (ا مؤ) ㊿ افندی ، قادین افندی ‖ حاکم ، حاکمه .

Ge-bieterisch (ـُـ ـ ص) ㉑ حاکمانه ‖ متجبرانه ، متحکمانه ؛ امر ایدرجه‌سنه .

Ge-bild(e) (ـ) ـُـ (الا) a. ㊵ ، ㊳ وجوده‌کتوریلان ، تشکیل ایدیلان شی ، حاصلات . تشکیلات محصول ‖ (رسم) شکل ، تصور .

Ge-bildete(r) (ـُـ ا م) ㉑ تربیه‌لی ‖ فضل وکمال صاحبی ‖ (ایو) تحصیل کورمش آدم .

Ge-bimmel (ـُـ ا لا) b. ㊵ (sans pl.) چاك چالنمه ، طاك طون ایتمه ، داوول کورولتیسی ، چالنمه .

Ge-binde (ـُـ ا لا) a. ㊵ برلکده اوله‌رق باغلنان شیلرك هیئت مجموعه‌سی (باغ ، دمت) ‖ (بحر) اوفق کراسته صالی .

Ge-birg(e) (ـ) ـُـ (ا لا) (a. ㊵) ㊳ سلسلهٔ جبال ، طاغلق ‖ طاغ .

Ge-birgig (ـُـ ص) ㉑ طاغلق (قیالق) ، طاغلی .

Ge-birgs . . . (ـُـ . . .) —artillerie (ا مؤ) طاغ ، جبل طوپچیسی ‖ —kette (ا مؤ) طاغ سلسله‌سی ‖ bewohner(in) (ا م وا مؤ) طاغلی ، طاغده ساکن ارکك ویا قادین ، جبـل اهالیسی ‖ —Kamm (ا م) جبل ذروه‌سی ‖ —land (ا لا) طاغلق مملکت ‖ —paß (ا م) درین طاغ کچیدی ‖ —rücken ذروه‌نك تشکیل ایتدیکی خط ، صرت ‖ —schlucht (ا مؤ) بوغاز ، کچید (طاغده) .

Ge-biß (ـُـ ا لا) ㉝ [beißen] چیکنمه جهازی ، صف اسنان ، دیشلرك هیئت مجموعه‌سی ، دیشلر ‖ کمك بارکیرك آغزنده اولان پارچه‌سی ‖ falsches— طاقمه دیش (طاقمی) .

Ge-blök(e) (ـ) ـُـ الا) (b. ㊵) ㊳ (sans pl.) ملمه ، اوکوز ، اینك وساڑه باغیرمه‌سی .

Ge-blümt (ـُـ ص) ㉑ چیچك شکلنده ، چیچك شکلنـه قونیلش ، چیچکلی .

Ge-blüt (ـُـ ا لا) ㊳ (sans pl.) ذیروح برجسمده اولان قان ‖ صوی ، جنس ، نسل .

Ge-boren (ـُـ ص) ㉑ طوغمش ، متولد ، (اسم مفعول) [Ge-bären] .

Ge-bogen (ـُـ ص) ㉑ بوکوك ، بوکولمش ، (biegen فعلنك اسم مفعولی) .

Ge-borgen (ـُـ ص) ㉑ مستور ، محفوظ ، تحت امنیتده ، (borgen فعلنك اسم مفعولی) .

Ge-bot (ـُـ الا) ㊳ [bieten] امر واراده ، تنبیـه واخطار ‖ (امور دینیه‌ده) اوامر (الهیه) ‖ Jemandem zu—e stehen برینك امرینه منتظر (حاضر ، مهیا) اولمق ‖ امرنامه ، اخطار نامه .

Ge-bratene(s) (ـُـُـ ا لا) ㉑ قیزارتمه ، قاوورمه ‖ (braten فعلنك اسم مفعولی) .

Ge-brauch (ـُـ ا م) ㉛ استعمال ، قوللانمه ‖ —von etwas machen برشیئی قوللانمق ، استعمال ایتمك ‖ عادت ، اصول ، قاعده ‖ قوللانیش ، استخدام .

Ge-brauchen (ـُـ فع متع) a. ㉑ استعمال ، استخدام ایتمك ، قوللانمق ، ایشنه قوللانمق ‖ Das ist zu nichts zu— بوهیچ برشیئه یارامز ‖ gebrauchtes Buch قوللانلمش ، استعمال اولنمش ، اسکی کتاب .

Ge-bräuchlich (ـُـ ص) ㉑ قابل استخدام واستعمال ‖ مستعمل ، قوللانیلـور ، اصول وعادت وقاعده صره‌سنه کچمش اولان ‖ قوللانیلشلی .

Ge-braus (ـُـ ا لا) ㉖ ، (sans pl.) Ge-brause (ـُـ ا لا) (sans pl.) =brausen .

Ge-brochen (ـ ـ ص) (21) قیریق ، قوپوق ؛ کوتو ‖ (brechen فعلنك اسم مفعولی) .

Ge-brüder (ـ ـ جمع مذکر) .a (40) قرنداشلر ، Grimm— غریم برادرلر .

Ge-brüll (ـ ا لا) (38) (sans pl.) = brüllen .

Ge-brumm(e) (ـ) ـ الا) (38) ' (b. (40)) (sans pl.) = brummen .

Ge-bühr (ـ امؤ) (49) وظیفه ، مجبوریت ‖ über alle— افراط ایله ، حدندن زیاده ‖ —nach لصل مناسب ایسه ‖ —Das ist wider alle بوشی هیچ یاقشماز ‖ اجرت ، (معاش) ‖ رسم ، ویرکو ‖ فخری اجرت ، آیاق تری ‖ نرخ ، خرج ، مصارف ، پولیچه بدلی .

Ge-bühren (ـ فعلا +) . و —sich (فعـ مطا) .a (21) —Jemandem برینه عائد، راجع ، منسوب اولمق، کندوسنك (حق) اولمق ‖ لایق اولمق ، یراشمق ، مناسبت آلمق ، اویمق ، مناسب اولمق، سزا واحرا اولمق‖ (فعـ یکشمز) ... es gebührt sich , daß سزا ولایقدرکه ... ‖ d— (اسم مفعول و ص) (21) مناسب ، لایق ، سزا ‖ ادبلی وناموسلی ‖ (حا) صورت حسنه‌ده ، حسن صورتله ، موافق ومناسب برصورتله .

Ge-bunden (ـ اسم مفعول وص) (21) [binden] .

Ge-bundenheit (ـ امؤ) (49) (sans pl.) اتباع ، انقیاد ، اطاعت ؛ محکومیت ، اسارت، باغلی اولمه .

Ge-burt (ـ امؤ) (49) [Ge=bären] طوغمه ، تولد ‖ طوغورمه ، تولید .

Ge-bürtig (ـ ص) (21) aus Brussa— بروسه‌ده متولد .

Ge-burts . . . (ـ ...) —anzeige (امؤ) (بلدیه) دائرهٔ مخصوصه‌یه تولد خبری (ویرمك) ، جریده‌یه تولد اعلاننامه‌سی (ویرمك) ‖ fehler — (ام) اثنای تولدده موجود اولان سقطلق ‖ land — (الا) محل ولادت ، طوغیلان مملکت ‖ ort— = ‖ tag— (ام) یوم ولادت ‖ tags=Kind— یوم ولادتی شنلکی اجرا ایدیلان کمسه ‖ zange— (امؤ) پك صعوبتله وضع حمل ایدنلرده استعمال اولنان منکنه، ملقط جنین‖ zeit— (امؤ) وضع حمل وقتی .

Geck (ـ ام) (51) دلی ، بدلا ، آحمق ، آبدال ، زیرزوب ‖ —eiteler (ام) کندینی بکنمش (بدلا) .

Ge-dächtniß (ـ الا) (33) خاطر ، ذهن Jemandem etwas in's— zurückrufen برینه برشی تخطر ایتدیرمك ، برشیئی برینك خاطرینه کتیرمك ‖ wenn mein—mich nicht trügt اکر یاکلیورسه‌م ، اکر ظنمده خطا ایتمز ایسه‌م ‖ —feier (ام) قوهٔ حافظه‌سی ایو اولمامق ‖ fehler— (امؤ) ویاخود : fest— برشیئك تخطری ضمننده یاپیلان شنلك ، بیرام ، آیین ‖ Zettel— (ام) (برشیئك حالی بیان ایدر مجمل دیپلومات ورقه‌سی) بیاننامه ، مموراندوم .

Ge-danke (ـ ام) (52) [denken] تخطر، یاد ‖ تصور دوشونمه ؛ مطالعه ، ملاحظه ؛ سانحه ‖ فکر ، عقل ‖ ظن وخیال، وهم ‖ (ضرمثل) n sind zollfrei— هرکس فکرنده ، ظن وتصورنده سربست ، مختاردر ‖ Das hat mich auf den—n gebracht بو بکا تخطر ایتدردی که ، شوشی بکا فکری ویردی‖ !—kein آندن هیچ براثر بیله ! اصلا! ممکنمی، قابلی! بعضاً (عمو) قورو تی ! هیچ ! ، لاشی‖ wo waren Sie mit Ihren —n عقلکز نره‌ده ایدی ؟ عقلکز نره‌لرده ؟ ‖ sie kommt mir nicht aus den—n او (شخص مؤنث) بنم خاطر وخیالمدن چیقمیور .

Ge-danken „ . . . (ـ ...) [Ge=danke] los— (ص) بایغین ، بیهوش ، وبیخبر ؛ طالغین ‖ späne— (جمع مذکر) خاطره ، سنوحات ؛ ضرب مثل، کلام موجز ‖ strich— (ام) نکته ، نکته‌لو سوز .

Ge-därm (ـ الا) (38) امعا ، باغیرساق ؛ کیریش‖ اشکنبه .

Ge-deck (ـ الا) (38) ستره یرایان بالجمله اشیا ‖ اکر اورتوسی ، بارکیر اورتوسی ، غاشیه ، چول ‖ ماقات ، اورتو ؛ ماصه وساثره اورتوسی ‖ سفره‌ده (برکشیلك) چتال قاشق حاولی وتفرعاتی طاقمی .

Ge-deihen (ـ فعـ لا—) .v (20) و .a (21) (insép.) ایشی موافق ، راست کیتمك ، اوماق‖ مسعود وبختیار اولمق ‖ بیومك، انتفاع ایتمك ، فائده‌مند اولمق‖ نشو ونما بولمق، اولمق‖ (ضرمثل) unrecht Gut gedeiht nicht هایدن کلان هویه کیدر‖ ایو اولمق، ثمره‌سی، حسن نتیجه‌سی کورونمك، اولمق‖ بول وبرکتلی اولمق ‖ (الا) Gott gebe sein Gedeihen dazu جناب حق موفق بالخیر ایلیه ! نصیب ومیسر ایلیه ! اه راست کتیره ! برکت ویره !

Ge-denken (ـ فعـ متعـ ، فعـ لا+) .a (22) (insép.) (مضاف الیه) —einer Sache برشیئی اونوتمامق، تخطر ایتمك ، دوشونمك ، خاطرندن چیقارمامق .

Ge-dicht (ـ الا) (38) شعر ، بیت ، قطعه ، قصیده ، منظومه ، مصراع .

Ge-diegen (ـ ص) (21) متین ، محکم ، رصین ‖ سرت، صاغلام ، مکرلی، طیانقلی‖ (معدنجیلکده) es Eisen— دها ایشلدیلمامش تیمور (معدنی) ‖ aus—em Golde خالص ، صاف آلتوندن ، قورکبی آلتوندن ‖ (مجا) متین، عریض وعمیق مزیت وقدر وقیمتی چوق اولان ‖ آغر، کبار .

Ge-dinge (ـ الا) .b (40) (sans pl.) پازارلق ، پاره‌جه اویوشمه، کوتوری پازاری‖ بروقت معینده اجرا اولنمق اوزره اولان بر ایش .

Ge-dränge (ـ الا) .b (40) (sans pl.)=Drang‖ (مجا) صیقینتی ، مضایقه in's—kommen زیاده صیقلمق ، دوچار مضایقه اولمق .

Ge-druckte(s) (ـ الا) (21) مطبوع نسخه .

Ge-drungen (ـ اسم مفعول bringen) و (ص) (21) (کوپك و بارکیر حقنده) قیصه ، باصیق ، بودور مثلا gebaut — بودور (کوپك ، بارکیر) .

Ge-duld (ـ امؤ) (49) (sans pl.) صبر endlich die—verlieren نهایت صبرم توکندی ‖ reißt mir die— صبری قالمامق، توکنمك ‖ (ضرمثل) mit—und Zeit kommt man weit الصبر مفتاح الفرج، صبرك صوکی سلامتدر‖ تحمل، مساعده ، مسامحه ‖ los— (ص) صبرسز .

Ge-dulden (⏑⏑ فعـطا) b. (21) sich — صبر ایتمك، تحمل ایتمك ‖ بكلمك .

Ge-duldig (⏑⏑ صـ) (24) صبور، صبرلی ‖ sehr — مسامحه‌لی، مسامحه‌جی، پك صبور، (عمو) لزومندن زیاده حلیم وكوشك اولان .

Ge-dunsen (⏑⏑ صـ) (21) شیش، قبارق، قبارجقلی ‖ (طب) متنفخ .

Ge-ehrte(s) (⏑⏑ الا) (24) Ihr — vom 15. März اون‌بش مارت تاریخلی (تجارت) مكتوبكز .

Ge-eignet (⏑⏑ صـ) (21) (برشیئه) الویرر، یرار؛ الویرشلی، لایق، مناسب ‖ قابلیتلی .

Ge-fahr (⏑ امؤ) (47) تهلكه، مخاطره، وخامت .

Ge-fährde (⏑⏑ امؤ) (51) = Ge-fahr ‖ دوباره، خدعه .

Ge-fährden (⏑⏑ فعـمتع) b. (21) تهلكه ومخاطره‌یه القا ایتمك؛ اضرار ایتمك، لكه‌دار ایتمك؛ ایشی فنایه صاردیرمق .

Ge-fahre (⏑⏑ الا) b. (40) (sans pl.) آرابه‌لرك دائمی صورتده كیدوب كلملری .

Ge-fährlich (⏑⏑ صـ) (21) تهلكه‌لو، مخاطره‌لی، فنا، قورقولی، وخیم ‖ thun Sie doch nicht so —! آرتق سزده اوقدر (قورقه‌جق) نه وار! سزده ایشه اما اهمیت ویریورسكزها (حذر ایدیورسكز) اوقدرده بیولتمه .

Ge-fährte (⏑⏑ ام) (52)، — in (امؤ) (50) آرقداش، رفیق، رفیقه؛ دوست، یولداش .

Ge-fäll (⏑ الا) (38)، — e بر یولك، برنهرك میلی ‖ یوقوش، میل ‖ ویركی، رسم ‖ — des Daches طامك آقیندی بوریسی، آقیندی خزینه‌سی ‖ (عو) ein gutes — haben قیربه‌كبی ایچمك ‖ چاغلیان ‖ — einnehmer (ام) صو خزینه‌سی، صهرنج .

Ge-falle (⏑⏑ ام) (52) الحالة هذه اكثریا: — n (ام) b. (40) حظ وخشنودیتی موجب لطف، كرم، خاطر شناسلق ‖ برینك حظنی موجب اولان شی ‖ es geschieht mir ein — n damit بونكله بكا بر لطف ایدلمش اولور ‖ Jemandem etwas zu — n thun برینك خوشنه كیده‌جك برشی (حظ ایده‌جكی) برشی یاپمق، برینك خاطریچون برشیئی یاپمق .

Ge-fallen (⏑⏑ فعـلا +) p. (20) بكنمك، خوشه كیتمك ‖ dieser Mensch gefällt mir sehr .... بو آدم بنم پك خوشمه كیدییور، بوآدمی بن پك بكنورم، سورم ‖ (فعـیكشنز) es gefällt mir خوشلانیورم، خوشمه كیدییور، سوییورم، بكنیورم ‖ sich etwas — lassen خوشنود وراضی ایتمك ‖ قبول ایتمك، سسنی چیقارمامق ‖ Das lasse ich mir —! آه بوكا دیه‌جكم یوق، اوخ، ایی!، نه كوزل، كوردكمی بركره!، اه ویرسون! (پك كوزل) ‖ sich nicht — lassen راضی اولمامق، رد وجرح ایتمك، قبول ایتمامك ‖ (الا) b. (40) (sans pl.) خوشلانمه، حظ ‖ خاطر Ihnen zu — خاطریكز ایچون، (محضا) سزی سودیكمدن ‖ آرزو، استك ‖ thun Sie mir den —! لطفا! لطف ایدیكز! رجا ایدرم! (دیدیكمی، آرزومی یاپیكز، ایفا ایدیكز) .

Ge-fallene(r) (ام) (21)، Ge-fallene (امؤ) (21) هر ایكیسیده (⏑⏑⏑) (مجا) دوشكون ‖ (ع) die — n محاربه‌ده (شهید) اولانلر، وفات ایدنلر .

Ge-fällig (⏑⏑ صـ) (24) خاطرشناس، نازك، خوشنود ایتمكه چالیشور، خدمته حاضر ‖ um Ihnen — zu sein خاطریكز ایچون ‖ Sie waren so —, mir mitzutheilen سز لطفا بكا خبر ویردیكز، ویردی ایدیكز ‖ was ist Ihnen —! نه امر ایدییورسكز؟، نه آرزو بیوریورسكز؟ ‖ افندم؟ بیور؟ ‖ (حا) nehmen Sie — ge-fälligst Platz! لطفا اوطوریكز! افندم بیورك اوطورك! افندم، رجا ایدرم اوطوریكز .

Ge-fall-sucht (⏑⏑ امؤ) (41) (sans pl.) كندینی بكندیرمكه چالشمه؛ جلوه، عشوه؛ یالتاقلانمه، سیرناشمه .

Ge-fangen (⏑⏑ صـ) (21) توقیف ایدیلان، حبس اولان ‖ (ع) اسیر ‖ sich — geben تسلیم اولمق، ترك سلاح ایتمك ‖ متبوع، محكوم، اسیر .

Ge-fangenschaft (⏑⏑ امؤ) (41) اسارت ‖ محكومیت، محبوسیت، اسارت .

Ge-fängniß (⏑⏑ الا) (55) حبسخانه، محبس ‖ حبس جزاسی .

Ge-fäß (⏑ الا) (38) [fassen] قاب (مواد مایعه وضع اولنه‌جق) ‖ قلبك سیری، طامی .

Ge-fecht (⏑ الا) (38) (ع) محاربه، غوغا، مقاتله، بالفعل اوروشمه .

Ge-fecht(s) ... (⏑...) (ع) — ordnung (امؤ) نظام حرب ‖ (ترتیبات حربیه) ‖ — übung (امؤ) اوفق محاربه، تطبیقات حربیه تعلیمی .

Ge-fiedel (⏑⏑ الا) b. (40) (عمو) كوتو كمان ظیرلتیسی، طینغیردیسی .

Ge-fieder (⏑⏑ الا) a. (40) قوشك توكی ‖ (برآلتك) یایی ‖ (توكلی حیوان، قوش) .

Ge-fild (⏑ الا) (38)، — e (⏑⏑ الا) a. (40) صحرا، صحرالق .

Ge-flecht (⏑ الا) (38) بربرینه صارلمه، بربرینه اورلمه، طولاشمه ‖ (تشر) طمر ویا اعصابك بربرلیه اورلمش كبی اولمسی، ضفیره .

Ge-fleckt (⏑ صـ) (21) لكه‌لی، لكه‌لنمش، بنكلی، آلاجه ‖ (الا) بنك، لكه .

Ge-flissentlich (⏑⏑ صـ) (21) = ab-sichtlich .

Ge-flügel (⏑⏑ الا) b. (40) (sans pl.) قاز، طاووق، قوش وسائره كبی توكلی حیوان، دجاج، قنادلی حیوانلر ‖ — markt (ام) (قوش) طاووق پازاری .

Ge-flüster (⏑⏑ الا) b. (40) (sans pl.) = flüstern .

Ge-folge (⏑⏑ الا) b. (40) (sans pl.) معیت ‖ معیت، محافظ ‖ (مجا) etwas im — haben برشیئی داعی اولمق، عاقبتنده منتج اولمق .

Ge-freite(r) (⏑⏑ ام) (24) (ع) برنجی صنف نفراتی، اونباشی (آلمانیاده بونلر یقه‌لرنده قارتاللی اولمق و چاوش باشچاوش یقه دوكمه‌لرندن اوفاجقه بولنمق اوزره بر دوكمه طاشیرلر) .

Ge-frieren (⏑–⏑ فعلا—) f. (20) (insép.) طوکمق، انجماد ایتمك .

Ge-füge (⏑–⏑ الا) b. (40) (sans pl.) درج وعلاوه ایتمه ‖ یکدیکرینه اویار پارچه‌لری بربرینه کچیرمه ، طاقمه .

Ge-fügig (⏑–⏑ ص) (21) اویار ، طاقیلور ، کچیریلور‖ اویغون .

Ge-fühl (–⏑ الا) (38) حس، طویغو‖ des—s beraubt (جسماً) حسدن محروم ‖ mit — singen جوش وخروشه کله‌رك ، جان ویوركدن ، دروندن، ایچی (حسیاتی) اویانه‌رق ، تغنی ایتمك ‖ —los (ص) طویغاز ، حسسز ، مرحمتسز ‖ بیهوش ، بایغین‖ —voll (ص ، حا) جان وکوکلدن ، جاندن، کمال حس ایله ، رقت وشفقتله ، فرط محبت ، کمال میل ایله ، پك زیاده خشنودیت و محظوظیتله ‖ پك طوقونافلی ‖ پك خوش ‖ پك طویغولو ، رقیق ، زیاده حساس .

Gegen (⏑– حرجر) (غیر معین وقت ایچون) 11 Uhr — ساعت اونبره طوغری ‖ قارشو ‖ علیهنه ، خلافنه ، ضدینه ‖ —gift (الا) پازهر ‖ —liebe (الا) قارشولقلی محبت هر ایکی باشدن ، هر ایکی طرفدن اولان سویشمه ‖ —angriff (⏑⏑– ام) (ع) مقابل هجوم .

Gegen-befehl (–⏑⏑– ام) (38) (ع) برنجی امری فسخ ایدن ایکنجی بر امر ، بر امره قارشو ویریلان امر .

Gegen-besuch (–⏑⏑– ام) (38) اولجه ایدیلان برزیارته قارشو (ایفاسی لازمه‌دن اولان) زیارت‖ Jemandem einen —machen بریشه اعادهٔ زیارت ایتمك .

Gegen-bild (⏑⏑– الا) (20) نظیره ، شبیه ، اش ، امثال ‖ اورنك ، مودل ‖ صورت ، نسخهٔ ثانیه .

Gegen-böschung (⏑⏑⏑– امؤ) (49) (ع) (استحکا) آستار مقابلی .

Gegend (⏑– امؤ) (49) سمت ، جوار ، حوالی ، طرف ‖ in unserer— بزم جوارده ، بزم طرفلرده ؛ بزم مملکتده .

Gegen-ein-ander (⏑⏑⏑– حا) قارشو بقارشو ‖ بربرینه نظراً ، بربرینه نسبتاً ‖ مقابلةً ، بربرینه قارشو ، بالمقابله ‖ —halten (الا) ، —stellung (امؤ) یکدیکرینه نسبت ، مقایسه .

Gegen-geschenk (⏑⏑– الا) (38) مقابلةً ویریلان هدیه ؛ بالمقابله ویریلان شی .

Gegen-gewicht (⏑⏑– الا) (38) دنك ، برسنك .

Gegen-halten (⏑⏑– فعمتع) (20) نسبت ومقایسه ایتمك ، قارشولشدیرمق ‖ (فعلا +) مدافعه ومقابله ایتمك ، قارشو طورمق ، مخالفت ایتمك ‖ کفایت ایتمك ، یتشمك ‖ کیروسندن طیانمق .

Gegen-mittel (⏑⏑– الا) a. (40) چاره ، دوا وعلاج .

Gegen-partei (–⏑⏑ امؤ) (49) قسم مخالف ، مخالف طرفدارلر ، برفرقه‌یه مخالف اولان فرقه ، خلافکیران‖ خصم ، دشمن .

Gegen-rede (⏑–⏑ امؤ) (53) رد جواب ؛ مدافعه علی‌المدافعه ؛ اعتراض ؛ قارشولق .

Gegen-satz (⏑⏑– ام) (31) ضدیت ، مخالفت ، مباینت ‖ نسبت ‖مقابل اولان شی .

Gegen-schein (–⏑– ام) (38) عکس ‖ معاینه ، قونترول بیلق ، سندی .

Gegen-schlag (ت : ویاخود –⏑– ام) (31) بداهةً وسرت جواب ویرمك ، بر تحقیر ویا سوء معامله‌یه مقابله ایتمك ، پاپشدیرمق .

Gegen-schreiber (⏑⏑– ام) a. (40) (تجا) قونترولجی ، یوقلمه‌جی .

Gegen-seite (⏑⏑– امؤ) (53) عکسی ، مقابل طرف، آرقه‌سی ، ظهری .

Gegen-seitig (⏑⏑– ص) (21) قارشولقلی ، بالمقابله ، هر ایکی باشدن ، طرفدن ‖ مخالف ، مقابل طرفدن اولان .

Gegen-seitigkeit (–⏑⏑⏑ امؤ) (49) (sans pl.) مشارکت‖ مقابلهٔ بالمثل .

Gegen-stand (⏑⏑– ام) (31) شی ، نسنه ، ماده ‖ Das ist kein— بوهیچ برشی دکل (چوق دکل ، اهمیتسز) ‖ —s=satz (ام) (غرا ، منطق) جملهٔ متممه ، (جملهٔ موضعه) .

Gegen-stoß (–⏑– ام) (31) مقابل ضربه ، دورتیش ‖ چاریمه .

Gegen-theil (–⏑– الا) (38) ضد ، عکسی ، مخالف، مقابل اولان ‖ im — بالعکس ‖ ich wette das — بن بونك عکسی ادعا ایدرم ‖ نادراً (ام) = Gegner .

Gegen-über (⏑⏑– حا و حرجر) قارشو قارشویه ، قارشوسنده ؛ یوز یوزه ، جبهه جبهه‌یه ، بربرینه ناظر .

Gegen-über-stellung (⏑⏑⏑⏑– امؤ) (49) قارشولشدیرمه ، مقابله ، مقایسه ‖ یوزلشدیرمه ، مواجهه .

Gegen-wall (⏑⏑– ام) (31) (ع) (استحکا) استار مقابلی .

Gegen-wart (–⏑– امؤ) (49) (sans pl.) حضور ‖ in meiner— بن حاضر اولدیغم حالده ، بنم یانمده ‖ حال ، حاضر ، (کذا غرا) .

Gegen-wärtig (⏑⏑– ص) (21) حاضر ، موجود ‖ die—en Preise (تجا) قیمت حاضره ‖ (غرا) —e Zeit وقت وحال حاضر ، زمان حال ، صورت اخباریه ‖ (حا) شمدی ، الحالة هذه .

Gegen-wehr (–⏑– امؤ) (49) (sans pl.) مدافعه ؛ مخالفت ، مقابله ، قارشو طورمه .

Gegen-winkel (⏑⏑– ام) a. (40) (هند) زاویهٔ متقابله ‖ innere und äußere— زوایای متناظره .

Gegen-wirken (⏑⏑– فعلا +) a. (21) (sép.) ضدینه ، خلافنه حرکت ایتمك ‖ Gegen-wirkung (امؤ) (49) عکس عمل ، عکس تأثیر .

Gegen-zeichnen (⏑–⏑– فعلا +) b. (40) (sép.) صح چکمك ، (اصلنه مطابقدر ، کورلمشدر) دیمك .

Gegner (⏑– ام) a. (40) (دشمن ، خصم ، مخالف ، رقیب ، معارض ، خلافکیر .

Ge-grinse (⏑⏑ الا) b. (40) = grinsen .

Geh„ . . . (ت . . .) [gehen] —korb (ام) چوجقلرك دروننده یورمك اوکرندکاری سپتدن معمول آرابه ‖ —rock (ام) ستره .

Ge-haben (⏑–⏑) a. (21) sich — (فعمطا)

Gehab' Dich wohl بولنمق ، يشامق || be-nehmen =
اه عافيت ويرسون ! ، عافيتده دائم اول !

Ge-hader (ـــ ١ لا) ⓸⓪ b. (*sans pl.*) مباحثه ،
منازعه ، مجادله ، خيرکور ، چکشمه .

Ge-halt (ـــ ١ م) ⓷⓼ عنصر ، ماده ، جوهر ، مايه ||
محتويات ، مضمون ، مآل || دکر ، قيمت ، مزيت || (١ لا)
معاش ، علوفه .

Ge-halt„... (ـــ...) [Ge=halt] abzug (ß) —
(١ م) تنزيل معاش || ماه بماه معاشك بر مقدارينك کسلسی
وآخر برمحله ياتيرلسی || erhöhung (ß) — (١ مؤ) ترفيع ويا
تزييد معاش || los (ß) — قدرسز ، قيمتسز ، دکرسز ||
بوش || zulage (ß) — (١ مؤ) ضم معاش .

Gehänge (ـــ ١ لا) ⓸⓪ a. (*sans pl.*) آصمه ، طاقمه
(طاغتك) يماج ، يقوش ، صرتی || اوزوم ، چيچك وسائره
آصغيسی || (آو اصطلاحنده) : des Hundes — کوپکك
قولاقلری || آصقی ، آويزه وامثالی کوپه‌لری ، صالقملری .

Ge-hässig (ـــ ص) ⓶⓵ کينلو ، بغيض ، خصم ، عدو ؛
خصيانه ؛ کين بغض عداوت ويريجی .

Ge-hau (ـــ ١ لا) ⓷⓼ اورمه ، ضربه ، پاتاق || اودوناق
اورمان (کسيله‌جك ويا کسلمكده) .

Ge-häuse (ـــ ١ لا) ⓸⓪ a. خمبره ، کوز ، قاپسول ،
محفظه ؛ قابوق ، بر شيئك اوی يوه‌سی .

Ge-hege (ـــ ١ لا) ⓸⓪ a. اطرافی چوريلش محل ||
چيت .

Ge-heim (ـــ ص) ⓶⓵ کيزلو ، صاقلو ، خفی ، محرم ؛
نامعلوم ، مستور || Polizei — (١ مؤ) (خفيه) پوليس
خفيه‌سی || halten — کتم ايتمك ، کيزلمك صاقلامق خفی
طوتمق || ein—er Rath ، er Rath — مشاورخاص (آلمانياده
ملکيه رتبه و عنوانی) || bund — (١ م) اتفاق خفی ||
lehre — (١ مؤ) فلسفهٔ باطنيه || schreiber — (١ م) سرکاتبی .

Ge-heimniß (ـــ ١ لا) ⓶⓷ سر ، خفی ، کيزلو ،
صاقلو برشی || Jemand in das —einweihen برينی برسره
واقف ايتمك || ? also da steckt das — اصل ايش اوراده
اويله‌می ؟ || voll — (ص) فوق العاده خفی ، سرلی ؛ پك غريب ||
(بالکز اشخاص حقنده) (پك) کتوم ، امين .

Gehen (ـــ فعلا —) ⓶⓪ کيتمك || hinaus— طيشاری
کيتمك ، چيقمق || يورمك || (اولمق) کيتمك || laßt uns
fort) —! هايدی کيده‌لم ! || (پوسته ، شمندوفر وامثالی کبی
شيلر حقنده) قالقمق ، حرکت ايتمك || Das wird gehen
وکذا es geht بو اولور بو ، اوله‌جق ، بو اولور ، اوليور ،
اشته اوليور ، اشته اولدی . فنا دکل ، اولدقچه ، ايچه ،
ضررسز || lassen — صالی ويرمك ، قويو ويرمك ، براقمق ||
sich — lassen کندوبی صاليويرمك ، نفسه ، سوق طبيعيه
تابع اولمق ؛ کسب رخاوت وتکاسل ايتمك ، کوشمك || — weit
چوق اولمق ، ايلرو کيتمك ، ايلرو وارمق || — fehl ياکاش
اولمق . اولمامق ؛ ياکلق || wie geht es mit Ihrer
Gesundheit ? نصل ايوميسکز ؟ نصلسکز ؟ || — es mag
wie es will هرچه باد آباد || geh' Deiner Wege هايدی
يولنه ! ، هايدی ايشنه ! ، هايدی هايدی ، سن ايشنه باق ،
بشقه شی سنك نکه لازم ! || (فعمتع) die Absätze
— unter den Stiefeln schief قوندره‌نك اوکچه‌لرينی
(يوريه يوريه) چارپلتمق || ! Sie mir aus den Augen —
کوزيمه کورنميك ! ، چکل کوزيمك اوکندن ! || (مجا)
Das geht mir durch das Herz بو بنم يورکمه ايشلدی ،
يورکمی دلدی ، جکريمی پارچه‌ليور ، جکريمی سزلتييور ||
es gehen hundert Personen in diesen Saal بو صالونه
يوز کيشی کيرر ، صيغار ، بو صالون يوز کشی استيعاب ايدر ||
? wie oft geht drei in zwölf اون ايکيده قاچ (کره) اوچ
وار ؟ || Das geht über meine Kräfte بوکا بنم قدرتم
يتشمز ، بو بنم اقتدارمك خارجنده‌در || (ضرمثل) „ Zufrie
denheit geht über Reichthum خشنوديت (کوکل خوشلغی)
ثروته تقدم ايدر ، اصل ثروت قناعتدر || Das geht ihm
über Alles او بونی هرشيئه ترجيح ايدر ، اونك بوندن زياده
سوديکی خوشلانديغی يوقدر ، او بونك يولنه هرشيئی فدا
ايدر || ! geh' zum Teufel هايدی جهنم اول ! دفع اول ||
(١ لا) ⓸⓪ b. (*sans pl.*) کيتمه ، يوريمه ، کيديش ، رفتار .

Ge-henkelt (ـــ ص) ⓶⓵ قولپلی .

Ge-heuer (ـــ ص) ⓶⓵ (منفی صورتنده) die Gegend
ist nicht recht — بوراسی پك تکين (تهی) دکل ، امين
دکل ، اجنبی وار || راحت ، حضور .

Ge-hilfe (ـــ) (مرا . Ge-hülfe) .

Ge-hirn (ـــ ١ لا) ⓷⓼ [Hirn] (تشر) بين ، دماغ ||
(مجا) er hat kein — im Kopfe بينسز ، اونك عقلی
يوقدر || — das kleine دماغچه .

Ge-heul(e) (ـ) (ـــ ١ لا) ⓷⓼ (⓸⓪ b.) (*sans pl.*)
(کوپك ، قوردك) اولومسی ؛ (انسانك) آغلامسی ؛
(روزکارك) ايکلديسی ، اوغولتيسی .

Ge-höhne (ـــ ١ لا) ⓸⓪ b. (*sans pl.*) (دائمی)
لطيفه ، شقه || بردوزی‌يه استهزا ، ذوقلنمه .

Ge-hölz (ـــ ١ لا) ⓷⓼ اودونلق ؛ (دها بيوجك)
اورمان ، تنزه اورمان ويا قوريسی || طوغرامه ايشی .

Ge-hör (ـــ ١ لا) ⓷⓼ سمع ، ايشتمه || قوهٔ سامعه ||
قولاق ، کوش || Jemandem zu —reden برينه ايشتديره‌جك
وجهله سويلمك || schenken : وياخود Jemandem —geben
برينه قولاق آصمق ، ديکلمك ، برينك سوزينه قولاق ويرمك ||
fehler — (١ م) (قوهٔ سامعه خطاسی) ايو ويا هيچ
ايشيده‌مامك || schnecke — (١ مؤ) (تشر) قولاغك
سموکلی بوجك شکلنده اولان قسمی ، حلزون الاذن .

Ge-horchen (ـــ فعلا +) a. ⓶⓵ اطاعت وانقياد
ايتمك ، اتباع ايتمك .

Ge-hören (ـــ فعلا +) a. ⓶⓵ منسوب ومتعلق
اولمق || مناسبت آلمق ، ياقشمق || dieser Schuh gehört auf
den linken Fuß بو قوندره (آياق قابی) صول آياغکدر ،
صول آياغکيدر || Das gehört nicht zur Sache بو شی
بو ماده‌يه ، بو ايشه عائد دکلدر ، آنك بو ايشه تعلق يوقدر ||
(فعمطا ، وفعيکشخ) es gehört sich so بو بويله‌در ،
بويله مناسبت آلور ، بويله لازم ، اصولی ، ياقيشغی بويله‌در ،

Geißel (ـُ ام) c. (42)، (53) (امؤ) [قديم آلمانجه Gisal] رهن ، فديه ‖ (تربيه ايچون) قامچى ، قرباج ‖ درد ، بلا ، مصيبت .

Geist (ـُ ام) (27) عقـل ، فكر ‖ فهم ، ادراك ‖ den — aufgeben تسليم روح ايتمك ، وفات ايتمك ‖ جان ، روح ‖ روح ، خيال ، جن ، قره قونجولوز ‖ —reich (ص) پك فطين ، ذكى ، عاقل ‖ عاقلانه ‖ عالى .

Geister „ . . . (ـُ ـ . . .) [Geist] — ähnlich (ص) جنه ، خياله بكزر ‖ — beschwörer ، — banner سحرباز ، جنجى ، بوكوجى ‖ جنلرى دعا ، سحرله دفع ايديجى ‖ —erscheinung (امؤ) (49) جن وخيال كورونمسى .

Geistes „ . . . (ـُ ـ . . .) [Geist] — gegenwart (امؤ) حضور عقل ، عقل باشده اوليش ‖ — abwesend (ص) فكرى طاغنيق ، عقلى باشنده اولميان ، ذهنى پريشان ‖ —kraft (امؤ) قوهٔ عاقليه ‖ —schwach (ص) عقلسز ، قاچيق ، دلى ؛ مبرسم .

Geistig (ـُ ص) (21) [Geist] عقـلى ، فكرى ، عقل وذهن ايله يابيلان ‖ —e Liebe (امؤ) محبت غير شهوانيه ‖ (اسپرتولى) مثلا : —e Getränke (جمع مؤ) (اسپرتولى ، سكر ويرن مشروبات) مسكرات .

Geistlich (ـُ ص) (21) [Geist] اخروى ، عبادت وذكراه ايله مشغول ‖ پاپاس ، راهب صنفنه منسوب اولان ‖ die — en Orden طريقات رهبانيه ‖ كروه مشايخ وعلمانك منسوب اولدقلرى طريقتلر .

Geistliche(r) (ـُ ام) (21) راهب ، پاپاس : علوم دينيه ايله مشغول ومتوغل اولان ، خواجه . علمادن اولان .

Geistlichkeit (ـُ امؤ) (49) (sans pl.) هيئت روحانيه . رهبان كروهى ، كليسايه منسوب اولنلر ‖ علما .

Gei-tau (ـُ الا) (38) [geien] (بحر) استنغه ايپى .

Geiz (ـُ ام) (38) حست ‖ شدتلى آرزو ‖ (زرا) قدانك تازه فليزلرى ، نهال ‖ — hals (ام) ، (عمو) — hammel (ام) آچ كوزلى ، خسيس ، نكس ، پينتى ، كبريتچى .

Geizen (ـُ فعلا +) c. (21) خست ، كبريتچيلك ايتمك .

Geizig (ـُ ص) (21) [Geiz] خسيس ، ناكس ، كبريتچى .

Ge-j(a)uchze (ـُ ـ) **Ge-jubel** (ـُ ـ) (sans pl.) هر ايكيسيده (الا) b. (40) سونج باغرشمه‌سى ، چيغلغى ، صداى شادمانى ، سونجدن باغرشمه ، چيغرشمه .

Ge-keife (ـُ الا) b. (40) (sans pl.) حمورداتمه ، مرلدانمه ‖ خرلدامه .

Ge-klapper (ـُ الا) b. (40) (sans pl.) شماته ، ولوله ، كورلتى ، پاتردى ‖ لكلكك لقلق ايتمسى ‖ ديشلرك بربرينه اورمسى .

Ge-klatsch(e) (ـ)ـُ الا) b. (40)، (38) (sans pl.) ال چارپمه‌سندن حاصل اولان شماته ‖ چكه چالمه .

Ge-klinge (ـُ الا) b. (40) (sans pl.) صدا ، برچاكك اوتمسى ‖ — in den Ohren قولاقلرك چيكلمسى .

Ge-klingel (ـُ الا) b. (40) (sans pl.) چينغرداق صداسى ‖ (مجا) شينغردامه .

Ge-klirr(e) (ـ)ـُ الا) ((40) b.) (38) (sans pl.) — der Waffen سلاح شاقرديسى .

بويله ايجاب ايدر ‖ wie es sich gehört ايجابى وجهله ، اصولى نه ايسه اويله ، عادتى وجهله ، لايق اولديغى اوزره .

Ge-hörig (ـُ ص) (21) منسوب ومتعلق ، عائد ‖ اويان ، مربوط اولان (رابطه‌سى اولان) ‖ ايجاب ايدن ، لازمكلان ‖ ايوجه ، برتميز ، صيقيجه ‖ —er Hieb صيق برتوقات ، شمار ، سله ، ضربه ‖ قيياق ، يامان .

Ge-hörn (ـُ الا) (38) بوينوز .

Ge-horsam (ـُ ص) (21) [hören] مطيع ، انقياد ايديجى .

Gehre (ـُ امؤ) (53) (اكرى ونهايتنده طوغرى صيووريلان شى) (زرا) اوجنه طوغرى صيووريلان ترلا ‖ (معما) قما ‖ كوشه باشى ‖ قات ، البسه قيرمه‌سى ‖ ديلم ‖ دكرمى .

Ge-hülfe (ـُ ام) (52) [helfen] معاون ، يماق ، اوشاق ، چراق ؛ (خواجه ، مدرس معاونى) چومز .

Geier (ـُ ام) a. (40) [Gier] (تاطبيع) آق بابا ‖ شيطان ، ابليس .

Geifer (ـُ ام) a. (40) (sans pl.) (چوجق ، مسن وخسته كمسه‌لرده) صاليا ، كوپوك ، لعاب ، روال ‖ قودوز كوپك آغزندن آقان صاليا .

Geiferer (ـُ ام) a. (40) صاليالى ‖ زهرناك كمسه ، غضوب وآجى سوزلى آدم ، حدتندن كوپوران .

Geige (ـُ امؤ) (53) كمان .

Geigen (ـُ فعلا + ، فعمتعد) a. (21) و — sich (فعمطا) كمان چالمق ‖ (مجا) ich werde Dir etwas— يغما يوق ، قيارسك (بن بوكى يابمام) .

Geigen „ . . . (ـُ ـ . . .) [Geige] — harz (الا) كمان رچينه‌سى ، قالوفان .

Geiger (ـُ ام) a. (40) كمانجى .

Geil (ـُ ص) (21) قوتلى ، صاغلام ‖ (ات و امثالى حقنده پك ياغلى اولوب بناءً عليه كوتو ، آغير ، طاتلى اولمق) آغر ‖ شطارتلى ، اويناق ، حرصلى ، شهوتلى ، فاحش ، قزغين .

Geile (ـُ امؤ) (53) [Geil] خصيه ، طاشاق .

Geilen (ـُ فعلا +) a. (21) حويلامق ، صيچرامق ، اويناشمق ‖ تسكين شهوت ايتمك ‖ — sich (فعمطا) تمنيه ايتمك ، شدتلى آتمق ، فيشقرمق .

Geilheit (ـُ امؤ) (49) شهوتليلك ، كيك و سائره كبى حيواناتك قزغينلقلرى .

Geis (ـُ امؤ) (49) (جمعى Geisen) و دها چوق مستعمل اولمرق **Geiß** (ـُ امؤ) (49) (جمعى كذا Geiße) كچى = Ziege .

Geiser (ـُ ام) a. (40) [اسقانديناوجه] (ايزلاندا صو قايشارجه‌سى) غايزر .

Geiß „ . . . (ـ . . .) (مرا) [Geis] — fell (الا) كچى پوستى ‖ — ledern (ص) كچى درسندن ، كچى دريسى (ايله) ‖ — auge (الا) (نبا) كچى كوزى ، عين معز ‖ — blatt (الا) (نبا) خانم الى ‖ — bock (ام) اركك (بوينوزلى) كچى ‖ — klee (ام) كچى يونجه‌سى ، قطيس .

Ge-knatter (ـُـ ا لا) b. (40) (*sans pl.*) چاتیردامه ، پاطلامه .

Ge-knirsch(e) (ـ)ـُـ الا) ((40) b.) (50) (*sans pl*) غیجردامه ، غاجیردامه .

Ge-knister (ـُـ ا لا) b. (40) (*sans pl.*) آتش چیتلامه، چیتردامه‌سی ‖ البسه خیشیلتیسی ، خیشیردامه‌سی .

Ge-kose (ـُـ ا لا) b. (40) (*sans pl.*) اوقشامه ، نوازش ‖ طاتلی قونوشمه ، محبت .

Ge-krach (ـُ ا لا) b. (40) (*sans pl*) غاجیردی ؛ گورلتی، پاتردی ، شماته ، گورله .

Ge-kräusel (ـُـ ا لا) b. (40) (*sans pl.*) صاچی قیوریجق ، قیویرقیویر یاپمق ‖ der Wellen — طالغه‌نك قبارمه‌سی، طالغه‌نك قیویر قیویر اولمسی .

Ge-kreisch(e) (ـ)ـُ ا لا) ((40) b.) (38) (*sans pl*) تیز (کسکین) باغیرمه ، هایقرمه .

Ge-kritzel (ـُـ ا لا) b. (40) (*sans pl.*) قارغه‌جق، بورغاجق (سموکلی بوجك کبی) یازی .

Ge-krös (ـُ ا لا) (38) Ge-kröse (ـُـ ا لا) a. (40) [kraus] قیرمه ، قیرمه‌لو کوملك کوکسی ‖ (تشر) ماساریقه (باغرصاقلری یرلی یرنده طوتمغه مخصوص قارنك ایچ زاری) قوزو ، طانه کبی حیواناتك باغرصاقلری .

Ge-lächter (ـُـ ا لا) a. (40) [lachen] کولمه ؛ قهقهه ‖ (اکلنجه) کولنج .

Ge-lähmt-sein (ـُـ ا لا) b. (40) (*sans pl.*) ایغه‌لی، کوتورم ، منزول اولمق .

Ge-lände (ـُـ ا لا) a. (40) [Land] اراضی ‖ مملکت، دیار ، حوالی .

Ge-länder (ـُـ ا لا) a. (40) [Latte] طربزان ، قورقولق ، پارمقلق .

Ge-langen (ـُـ فعـ لا—) a. (21) موفق اولمق ، هیچ یوقدن نائل اولمق ؛ دسترس اولمق ‖ یتشمك .

Ge-laß (ـُ ا لا (ام) (38) [lassen] (او اقسامی حقنده) بولمه ، دائره ، اوطه .

Ge-lassen (ـُـ) (lassen) فعلنك اسم مفعولی، (ص) (21) معتدل ، انصافلی ، متأنی ، یواش ‖ (حا) حدینی تجاوز ایتمیه‌رك ؛ تأنی ایله .

Ge-latine (ـُـ ـ j مؤ) (53) (*sans pl.*) [فر] یلنه ، هلمه ، ژلاتین .

Ge-läufig (ـُـ ص) (21) er spricht—französisch اوپك سلیس، سربست فرانسزجه بیلیر، قونوشور، تکلم ایدر .

Ge-launt (ـُ ص) (21) gut—sein شن وشطارتلی، نشئه‌لی اولمق اوزرنده ایولکی اولمق، ایولکی طوتمق .

Ge-läut(e) (ـ)ـُ ا لا) ((40) b.) (38) چاك چالنمسی .

Gelb (ـُ ص) (21) صاری ‖ (مجا) es wird mir grün und—vor den Augen کوزلرم قراریور (باشم دونیور) ‖ —äugig (ص) صاری کوزلی ‖ —veigelein (ا لا) (نبا) صاری شبوی ‖ —schecke (ا م) صاری آلاجه‌سی بیاض بارگیر ‖ —schnabel (ا م) یاوری قوش ؛ (مجا) (عمو) تجربه‌سز (کنج) ادم ‖ —sucht (ا م) (طب) صاریلق خسته‌لغی، یرقان .

Gelbe (ـُ ا مؤ) (53) (*sans pl.*) صاری رنك ، صاری.

Gelblich (ـُ ص) (21) صاریمطراق ، صاریجه (صاریشین).

Geld (ـُ ا لا) (27) [gelten] پاره ، اقچه ‖ ثروت، کاور، واریت ‖ baares— پشین پاره ‖ kleines— اوفقلق، بوزوق پاره ‖ —sack (ام) پاره کیسه‌سی ‖ —ausgabe (ا مؤ) پاره صرفی، خرجی ‖ —bedarf نقده ، پاره‌یه احتیاج ‖ —beutel (ا م) پاره کیسه‌سی ‖ —händler (ا م) (تجا) صراف ‖ —katze (ا مؤ) پاره کمری ‖ —makler (ا م) پاره سمساری ‖ —markt (ا م) بورصه ‖ —preis پیاسه (پاره فیئاتی) ‖ —schrank (ا م) قاصه ‖ —schneider (ا م) طولاندیریجی ‖ —sendung (ا مؤ) پاره ارسالی ‖ —sorte (ا مؤ) پاره جنسی، اقچه نوعی ‖ —tasche (ا مؤ) پانطالونده پاره جیبی ‖ آصمه پاره کیسه‌سی ‖ —wechsel (ا م) (تجا) پاره بوزمه‌سی ‖ —wechsler (ا م) صراف ‖ —wucher (ا م) پاره طولاندیریجیسی، آلا ویره‌جی، محتکر .

Ge-lege (ـُـ ا لا) a. (40) (*sans pl.*) یمورطه قومه، یمورطه‌یه اوطورتمه وقونیلان یمورطه .

Ge-legen (ـُـ ص) (21) کائن ، مبنی ‖ مناسب Das kommt ihm recht— بو آکا پك مناسب، اونك تام استدیکی، آنك ایچون پك ایو ‖ es ist mir Nichts daran— او بنجه مساوی ، بنم اول شیئله آلوب ویره‌جکم یوق، آنکله برایشم یوق، بنم آندن براستفاده‌م یوق .

Ge-legenheit (ـُـ ا مؤ) (49) فرصت ؛ وسیله ‖ alle—en eines Hauses wissen براوك هرحالنی، هربوجاغنی، هرکوشه‌سنی طانیمق ‖ (آیاقیولنك کبارجه تعبیری) قدمخانه .

Ge-legenheits... (ـُـ...) —kauf (ام) راست کله فرصتنی بوله‌رق ایدیلان اشترا ، دوشورمه .

Ge-legentlich (ـُـ ص) (21) بالمناسبه ، فرصت دوشنجه، مناسبت آلدیره‌رق، مناسبت آله‌رق، مناسب بر وقتده .

Ge-lehrig (ـُـ ص) (21) [lehren] عقللی ؛ اوصلو ، مطیع ‖ قابل تعلم .

Ge-lehrte(r) (ـُـ ام) (21) Ge-lehrte (ا مؤ) (21) عالم، فاضل، اصحاب فن وکبار محرریندن ‖ (ضرمثل) es ist noch kein—vom Himmel gefallen عالمر کوکدن دوشمزیا، هرکس عالم اوله‌رق آناسندن طوغمزیا، هرکس آناسنك قرننده اوکرنمامش.

Ge-leis (ـُ ا لا) (38) و (26) (جمع) Ge-leise (ـُـ ا لا) a. (40) تکرلك یولی ، ایزی ‖ (شمندوفر) یولی .

Ge-leit (ـُ ا لا) (38) [leiten] مرافقت ، یولداشلق ‖ تشییع ‖ (عمو) nehmen Sie das—mit سزی تشییع ایده مزسه‌م عفو ایدیکز ، تشییع ایده مدیکمدن طولایی (رفاقت ایده‌مدیکمدن) معذور طوتیکز ‖ (ع) رفاقت ، معیت .

Ge-leiten (ـُـ فعـ متعـ) b. (21) رفاقت ایتمك، یولداشلق ایتمك ‖ تشییع ایتمك ‖ (ع) معیت ورفاقتنه ویرمك ، عسکر ترفیق ایتمك .

Ge-leiter (ـُـ ا م) a. (40) قلاغوز ، رهبر ‖ رفیق ، یولداش .

Ge-lenk (ـُ ا لا) (38) [lenken] (طب ، جرا) کذا (نبا) اویناق، الك یری ، مفصل ‖ (مجا) kein—e haben اودون کبی ، اکلمز ، قبا ، سومسوك اولمق ‖ —bein (الا) اویناق یرده اولان کمیك ، مفصل کمیکی ‖ —entzündung

(21) b. (ـ⏑⏑ فع يكشنغ وفعلا + ونادراً فع متع) **Ge-lüsten**
زياده es gelüstet mich (mir) etwas [Lust] (*insép.*)
آرزو ايديورم ، (شوكا . . . شيئه) پك آرزوم وار ، پك
استيورم ، اوزنييورم || كوزديكمك ، برشيئه ايچى دوره مك .
|| حزين ، بواش ، طاتلى ، ساكن (21) (ـ⏑ ص) **Ge-mach**
(حا) سكونتايله || !—(nur) صاقين عجله ايتمه ! حدتلنمه !
يواش ! آمان كنديكى طوت ! || (ا لا) (25) اوطه ، دائره ||
— heimliches = قدمخانه ، آياق يولى .
Ge-mächlich (ـ⏑⏑ ص) (21) راحت ، آرام وسكونتلى .
Ge-mahl (ـ⏑ ا م) (38) ، —in (ا مؤ) (50) زوج ،
زوجه ، افندى ، خانم .
Ge-mahlen (⏑ـ⏑) (فعلنك mahlen اسم مفعولى) .
Ge-mälde (⏑ـ⏑ ا لا) (40) a. [malen] تابلو ، (صورت
عموميه‌ده) رسم || —„ Ol (ا لا) ياغلى بويا رسم .
Ge-mäß (ـ⏑ ص) (21) [Maß] اكثريا (حا وياخود حرجر)
وجهله ، ايجابنجه ، كوره ، توفيقاً ، (امتثالاً) .
Ge-mäßheit (ـ⏑ـ امؤ) (49) (*sans pl.*) in—Ihrer
Befehle اوامركزموجبنجه ، مقتضاى اوامر (دولتلرى ، عليه‌لرى
وسائره) اوزره ، ايجابنجه ، اوامركزه توفيقاً .
Ge-mein (ـ⏑ ص) (21) عمومى ، عمومه عائد اولان ، برلكده ||
منافع عموميه‌يى für das —Beste : وياخود Wohl sorgen
استحصاله چالشمق ، منافع عموميه امرنده اوغراشمق || عادى ، عمومى ،
هروقتكى ، بياغى ، er Tag— عادى (بيرام ويا جمعه وپازاركبى
كونلرك غيرى اولان كون) ايش كونى || Gemeiner, —er Soldat
نفر (رتبه‌سز عسكر) || آلچق ، بياغى ، ادبسز كسه ، آياق طاقمندن
اولان || —recht (ا لا) حق عمومى ، هركسك مالك اولديغى
حق وصلاحيت .
Ge-mein(d)e (⏑ـ⏑ ا مؤ) (55) جمعيت ، كروه ، جماعت ،
طائفه ، قوم || (اموردينيه‌جه) جمعيت ، قوم ، امت || (شهر
وبلديه تعبيرنده) بلدى ، ناحيه‌لره عائد || —bezirk (ا م) دائرهٔ
بلديه (داخلى) || —vertreter (ا م) بلديه مأمورى ، وكيلى
برجمعيت بلديه (كروه وسائره) طرفندن انتخاب اولنان مبعوث
ويا مرخص || (اموردينيه‌ده) روحانى مأمور || —haus (ا لا) شهر
امانتى ، دائرهٔ بلديه ، ناحيه مديرلكى (مقام ، بونلرك اقامتكاهى
اولان دائره) || —rath (ا م) بلديه مفتشى ، وناظرى ، رئيسى ||
—vorsteher (ام) برجمعيتك ايلروكاورى ، اوباشى ، كوى مختارى ،
ناحيه مديرى || كتخدا ، مختار .
Ge-meinheit (⏑ـ⏑ امؤ) (49) آلچقلق ، ادبسزلك ،
بياغيلق ، تربيه وناموسسزلق ، رذالت ، رسوايى ، مخل عرض
وناموس شى .
Ge-meinsam (ـ⏑ـ ص) (21) =Ge-meinschaftlich.
Ge-meinschaft (⏑ـ⏑ ا مؤ) (49) جمعيت ، برلك ؛
مشاركت ، اشتراك .
Ge-meinschaftlich (⏑⏑ـ⏑ ص) (21) مجتمع || (حا)
متفقاً ، متحداً ، مشتركاً ، برلكده ، برابر || auf—e Kosten
عارفانه ايله || (ريا) —er Nenner قاسم مشترك .
Ge-menge (⏑⏑ـ ا لا) b. (40) (*sans pl.*) [mengen]
قاتمه ، قارمه ، قاريشديرمه ؛ خلط ، تخليط وتركيب || (تجا)
(معدنجيلكده) (يكديكرينه قاتيلان معدن) خليطه .

(ا مؤ) مفصل التهابى || —reumatismus (ا م) مفصل
يلى ، اويناق يرده حاصل اولان روماتيزمه || اويناق يره طوپلنان
لزوجتلى مايع ، زلال ، مفصله طوپلنان صو .
Ge-lenkig (⏑⏑ـ ص) (21) متحرك ، مفصللى اولان ، اويناق ||
اكيلور ، بوكيلور .
Ge-liebte(r) (⏑ـ⏑ ا م) ، Ge-liebte (ا مؤ)
هر ايكيسيده (⏑ـ⏑) (21) [lieben] سوكيلو ، كوكلى ، سويلان ،
معشوق ، معشوقه || نشانلى (اركك ، قيز) .
Ge-liehen (⏑ـ⏑ اسم مفعول) [leihen] .
Ge-lind(e) (⏑) (ـ⏑ ص) (21) [lind] خفيف ، طاتلى
—e Kälte || خفيف ، حارسز آتشده bei—em Feuer
خفيف ، قيريق ، يابس ، معتدل صغوق .
Ge-lingen (⏑⏑ـ فع لا —) a. (20) ميسر ، موفق اولمق ،
نصيب اولمق || (فع يكشنغ) . . . es ist mir gelungen
بكا نصيب اولدى ، موفق اولدم || ge-lungen (ص) (21) يمان ،
فيياق ، كوزل ، چوق ايو .
Ge-lispel (⏑⏑ـ ا لا) b. (40) اوفق كورلتى ، فشيلدى ؛
فيصلتى .
Ge-litten (⏑⏑ـ) (فعلنك leiden اسم مفعولى) .
Gellen (ـ⏑ فع لا +) [gällen =] a. (21) طنين انداز
اولمق ، طين طين اوتمك .
Ge-loben (⏑ـ⏑ فع متع) a. (21) [loben] (*insép.*) عهد
وعد ايتمك ، چان ايتمك || —sich نذر ايتمك ، آدامق || das gelobte
Land (ا لا) ارض موعود (ارض كنعان) .
Ge-lock (⏑ـ ا لا) (38) [locken] لوله صاچ || (قيويرجيق) .
Gelt (ـ حرند) [gelten] (اولجه سؤال ايدلدكدنصكره)
دكلى ؟ باق ؟ كوردكمى ؟ (جمله ابتداسنده تأكيد ايچون)
يسبللى ، غالبا || (ص) (21) (زرا) (وسائره) قيصير ، محصولسز .
Gelten (ـ⏑ فع لا +) b. (30) [غوت لسانده gildan]
machen || نه اولورسه اولسون es gelte was es wolle
Sie Ihre Rechte—d حقكزى طلب ايدك ، حقكزى ، نفوذيكزى
diese Münze gilt bei جارى قيلك || كچمك ، دكرى اولمق
uns nicht بو پاره بزده (بزم طرف ، مملكت) كچمز ||
سنك Dein Freund soll—, das ist ein Ehrenmann
آرقداشك يشاسون او بر اصيل ، تربيه‌لى آدمدر || (اويونده)
Das gilt nicht (اويونده) بو اولمز ، صايلماز || وياخود :
— für, (als) etwas برشى يرينه قائم اولمق ، برشى حكمنى
آلمق mir gilt Ehre mehr als das Leben بنم عندمده
ناموس وحيثيتك حياتدن زياده قدر واهميتى واردر || hier
gilt's die Ehre بوايشده ، بوراده ناموسك دخلى وار ، بوراده
ناموسى قورتارملى || gilt's mir ? بكامى بو ؟ بو بنم ايچونمى
سويلنيور ؟ بكامى ديبورسكز ؟
Geltung (ـ⏑ امؤ) (49) [gelten] (دكر ، سوروم ، دها
كچر اولمه (غرا) بركلمه‌نك معناى حقيقيسى) قيمت ، قدر ، دكر ||
etwas in—bringen برشيئى قدر واعتبارلنديرمق ، اهميت
آلديرمق ، ميدانه چيقارمق ، اولديرمق ، اوزرينه دقت جلب
ودعوت ايتمك || dem Gesetze — verschaffen نظام وقانونك
حكمى جارى ومرعى قيلمق ، اجرا ايتمك || außer — sein قدر
واعتبارى ، دكرى ، اهميتى اولمامق ، كچر اولمامق .
Ge-lübde (⏑ـ⏑ ا لا) a. (40) [ge-loben]= نذر ، آداق .

Ge-mengsel (⏑–⏑ ا لا) a. ㊵ خليطه ‖ ملغمه .

Ge-merk (⏑– ا لا) ㊳ اشارت ، علامت ، اماره ، قرينه ‖ (اوروملش برحيوانك ايز يايان قالى) قان طامله‌سى .

Ge-messen (⏑–⏑ اسم مفعول وصـ) ㉑ [messen] (ايوجه اولچلمش بيچلمش ، عريض و عميق دوشونلمش) er Befehl — امرقطعى ‖ مناسب ، موافق ‖ قاطع ، واقى ‖ رسمى ، آغر .

Ge-messenheit (–⏑–⏑ امؤ) ㊾ (*sans pl.*) عزم وقطعيلك ‖ تربيه وآدابك مقتضاسى ، آغير ، يولنده اوليش .

Ge-metzel (⏑–⏑ ا لا) a. ㊵ (ظلم و تعدى ايله) كسوب بيچمه ، قصاب كبى طوغرامه ، قتل ‖ مقاتلهٔ عظيمه ، ملحمه ، قيرغين .

Ge-misch (⏑– ا لا) ㊳ قاتغى ، خليطه .

Gems (– امؤ) ㊾ (جمع —en) [اسكى آلمانجه Gemse = Gamz ‖ —leder (الا) (طاغ كچيسى دريسى) كودره ‖ —bock (ام) طاغ كچيسى اركَكى ‖ —ziege (امؤ) ديشى يبانى كچيسى .

Gemse (–⏑ امؤ) (51) (تا طبيعه) يبان كچيسى ‖ —nsteiger (ام) طاغ كچيسى آوجيسى ‖ —ballen (امؤ) عندالمتقدمين پازهر نظريله باقيلان (ام) ، —fugel وكويش كتيرن حيواناتك باغرصاقلرنده حاصل اولان طاشجقلر ، كويش كتيرن (كچى) حيوان معده‌سنده نبات قيرينتيلريله ذرات كلسيه وقيللردن مركب ومتشكل اولان طوپ ، كرهٔ عهن .

Ge-murmel (⏑–⏑ ا لا) b. ㊵ (*sans pl.*) = Murmeln .

Ge-müs (⏑– ا لا) مفردى ㉖ جمعى ㊱ ، Ge-müse (⏑–⏑ ا لا) a. ㊵ [Mus] سبزه ‖ —erstes (ا لا) طورفانده سبزه .

Ge-müse… (⏑–⏑ . . .) —beet (الا) سبزه ترلاسى ، تختەسى ‖ —markt (ام) سبزه بازارى ‖ —garten (ام) سبزه بغچه‌سى ‖ —suppe (امؤ) تازه سبزه ايله احضار اولنان چوربا .

Ge-müth (⏑– ا لا) ㉕ [Muth] حس داخلى ، معنًا حاصل اولان حس ‖ يورك ، جان ، حس ‖ edles— قلب پاك ، تميز ونجيب يورك ‖ die Gemüther (انسانلر ، امزجه) مزاج ، اخلاق ، طبيعت ، كيف ‖ Jemandem etwas zu —e führen بر شيئى برينك ذهننه صوقمق ، يوركنه بر ايتديرمك ‖ حس ايتديرمك .

Ge-müthlich (⏑–⏑ صـ) ㉑ طاتلى طاتلى ، خوش ، راحت ، كيفلو ‖ (برمحل حقنده) خوش ، طاتلى ، ايو ، پك كوزل ، راحت ‖ سويملى ، لطيف ، خوش ‖ er ist ein — er Kerl او چوق ايى (طاتلى) خوش برآدمدر .

Ge-müths… (⏑–⏑ . . .) [Ge-müth] —krank (صـ) ذهن خسته‌لغى ، جنت ‖ —krankheit (امؤ) جنت ، عقل بوزوقلغى .

Gen (– حرجر) [gegen] دن محرف —Himmel سمايه طوغرى .

Ge-nau (⏑– صـ) ㉑ [nahe] (اجزاسنه وارنجه‌يه دكين عينى) عينى ، طبق ؛ تام ‖ وقتى وقتنه —um vier Uhr تام (ساعت) درتده ‖ طبق طبقنه ، daffelbe — تام او ، طبق اونك كبى ، تام اشى ، طبق عينى ‖ so viel — تام اوقدر ‖ ich kenne diesen Menschen— بن بو آدمى ايوجه طانيرم ‖ كمال دقت ايله .

Ge-nau-igkeit (–⏑–⏑ امؤ) ㊾ (*sans. pl.*) قطعيت ، تماميت ، مشابهت كامله .

Ge-nealogie (–⏑⏑⏑ gh امؤ) (55) [روم] نسب ، سلسله نامه ، شجره .

Ge-necke (⏑–⏑ ا لا) b. ㊵ (*sans pl.*) [necken] طاتلمه ، ذوقلنمه ، اكلنمه ‖ دعوت ، تحريك ، قيشقيرتمه ‖ ناز ، جلوه ، ادا .

Ge-nehm (⏑– صـ) ㉑ [nehmen] خوش ، مقبول ، مناسب ‖ خوش كله — ihm ist Alles اوكا هرشى خوش كلور ، او هرشيئه ايواه دير ، هرشيئى خوش كورر .

Ge-nehmigen (⏑–⏑⏑ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) خوش بولمق ، حسن قبول ايتمك ، خوش كورمك ، تجويز ايتمك ، مناسب بولمق ، ترويج ايتمك ، مساعده ايتمك .

Ge-neigt (⏑– صـ) ㉑ و (اسم مفعول) [neigen] اكلمش ، مائل ، ميال ، ميللى (يوقوش) Jemandem —es Gehör schenken برينى ديكلمكه حاضر وآماده اولمق ، ديكلمك .

General (–⏑⏑ gh ام) ㉛ ياخود ㊳ [لاتينجه] —in (امؤ) ㊿ پاشا ، پاشا حرمى ‖ — der Infanterie ، — der Kavallerie ، — der Artillerie (ع) پياده سوارى ويا طوپچى صنفلرندن (فريقدن بيوك بر رتبه‌ده) قول اردو قوماندانى پاشا ‖ —arzt (ام) سرطبيب پاشا ‖ —feld-marschall (ام) آلمانياده الك بيوك رتبهٔ عسكريه‌يى حائز اولان ودولت عليه ده سردار وسرعسكره معادل بولنان (واليوم پك محدود برمقدارده بولنان) فلد مارشال پاشا ‖ —lieutenant (ام) فريق پاشا ‖ —major (ام) (لوا قوماندانى) لوا پاشا ‖ —stab (ام) (ع) اركان حرب ‖ —stäbler (ام) = —stabs-Offizier اركان حرب ضابطى ‖ —stabs-Chef (ام) اركان حربيه ناظرى .

Generalissimus (⏑⏑⏑–⏑⏑ gh ام) (57) (ع) [لاتينجه] سردار اكرم ؛ باش قوماندان .

Generalität (–⏑⏑–⏑ امؤ) ㊾ [لاتينجه] عموميت ، اكثريت ‖ (ع) پاشالر هيئتى .

Generation (–(⏑)–⏑⏑ gh امؤ) ㊾ [لاتينجه] تناسل ، ذريت ، ابناى زمان ، معاصرين ، كوبك ، قرن .

Generell (⏑⏑– gh صـ) ㉑ [لاتينجه] عمومى ، كلى ‖ (بلا استثنا) جمله‌يه مخصوص ، عمومى .

Ge-nesen (⏑–⏑ فع لا —) ㉚ شفاياب اولمق ، خسته لقدن رهاياب اولمق ، قورتلمق ، اعادهٔ صحت و عافيت ايتمك ، افاقت بولمق ‖ eines Kindes— (چوجق) طوغيرمق ، وضع حمل ايتمك ‖ Genesende(r) (ام) و Genesende (امؤ) هنوز اعادهٔ صحت ايدن اركك ويا قادين ، ناقه .

Genesis (⏑⏑– gh امؤ) [روم] (مفردى *inv.* جمعى …ses) تكوين مخلوقات ، خلقت عالم ؛ تاريخ خلقت عالم ‖ (كتاب موسى ع . م .) .

Ge-nesung (⏑–⏑ امؤ) ㊾ شفاياب اولمه ، افاقت بولمه ، خسته‌لقدن قورتلمه ، اعادهٔ صحت وعافيت ايتمه .

Genetiv (–⏑– gh ام) ㊳ [لاتينجه] = Genitiv .

Genette (⏑⏑– j) ، Genett-katze (⏑⏑– j) (امؤ) (55) [فر] (تا طبيعه) مسك كديسى .

Genser (ـٛ ا م) a. (40) —in (ا مؤ) (50) جنوره‌لی ارکك ویا قادین ‖ (ص) (21) جنوره‌یه منسوب ومتعلق ، جنوره‌ده اولان .

Genial (ـٛـ ـ gh ا ص) (21) [لاتینجه] ذکا و فراست صاحبی اولان ‖ مصنع ، هنرلو .

Ge-nick (ـٛ ا لا) (38) [nicken] اکسه : بویون ‖ اکسه‌نك چوقور محلی ، نقرهٔ قفا ‖ کذا —e (ا لا) b. (40) (sans pl.) مکرر باش صاللامسی ، بویون یوکمسی .

Ge-ni(e)ren (ـٛـ j فعـ متعـ) a. (21) [فر] و —sich (فعـ مطا) محجوب ایتمك ، صیقمق ‖ صیقلمق ، محجوب اولمق .

Ge-nießbar (ـٛـ ص) (21) کندوسندن تلذذ ایدیله‌بیلور ، خوشلانیلور ‖ انتفاع واستفاده ایدیلور ‖ چکیلور ، ینیر یودیلور ‖ (عمو) er ist heute gar nicht— او بوکون هیچ چکیلور کبی دکل ‖ (قابل اکل) ینور ، اکل اولنه‌بیلور ؛ (قابل شرب) ایچیلور .

Ge-nießen (ـٛـ فعـ متعـ) e. (21) کندوسندن تلذذ ایتمك ‖ انتفاع و استفاده ایتمك ‖ ییوب ، ایچمك ‖ eine gute Erziehung genossen haben کوزل برتربیه کورمش اولمق .

Geniste (ـٛـ gh ا مؤ) (53) [لاتینجه] (نبا) رتم ، قاطر طرناغی .

Genitiv (ـٛـ gh ا م) (38) [لاتینجه] (غرا) مضاف الیه .

Genius (ـٛـ gh ا م) (45) [لاتینجه] (اساطیر) هرکسك حیات وطالعنه مؤکل ملك .

Ge-noß (ـٛ ا م) (53) [برابر حصه یاب اولان] **Ge-nosse** (ـٛـ ا م) (52) ، Ge-nossin (ا مؤ) (50) آرقداش ، رفیق ، رفیقه ‖ قاپو یولداشی ، قلم ، دائره آرقداشی ‖ — („ Tisch) سفره‌ده برابر یمك ییان ، سفره آرقداشی ، سفره قومشوسی .

Gentiane (ـٛ(ـ)ـ tss ـ gh ا مؤ) (53) [لاتینجه] (نبا) = Enzian .

Genua (ـٛـ gh ا خا لا) (56) (جغر) جنوه .

Genu-eser (ـٛـ gh ا م) a. (40) جنوه‌لی .

Ge-nug (ـٛ وکذا ـٛ حا) کافی ، وافی ، یتشور ‖ es ist — für mich da اوراده بکا کفایت ایده‌جك قدر بولنور ، بکا کفایت ایده‌جك قدر وار ، اوراده‌کی بکا یتر ‖ man kann es nicht oft —sagen نقدرسویلنسه ینه آزدر ‖ (حرندا مقامنده) ! — یتر ! آرتق‌کس ‖ ! mein Kind,— یتر یاورروم !

Ge-nüge (ـٛـ ا مؤ) (53) کفایت ، یتمه ، الویرمه ‖ zur— کفایت ایده‌جك وجهله ، کافی درجه‌ده ‖ Jemandem — thun اقناع وخوشنود ایتمك ، راضی ایتمك .

Ge-nügen (ـٛـ فعـ لا +) a. (21) کفایت ایتمك ، یتشمك ، الویرمك ‖ Das genügt بوکفایت ایدر ، یتشور ، بو الویرر ‖ (ضر مثل) wer sich — läßt, ist reich قناعت ایدن زنکیندر ، قناعت ثروت دیمکدر ، کوکل خوشلغی ثروته معادلدر ، قناعت کبی ثروت اولماز ، القناعة کنز لایفنی .

Ge-nügsam (ـٛـ ص) (21) ارباب قناعتدن ، قناعتکار ‖ (ییوب ایچه‌جك خصوصنده) بوغازسز ‖ قناعتکار ، (عادی وآز یمکلرله کفایت ایدن) اهل قناعت .

Genug-thu-ung (ـٛـ ا مؤ) (49) ارضا ایتمه ؛ ترضیه (ویرمه) .

Ge-nuß (ـٛ ا م) (52) [ge-nießen] تلذذ ؛ لذت ، صفا ، ذوق ‖ (طعام حقنده) اکل وتناول ‖ —mensch (ا م) ذوق و صفاسی ، راحتی سور آدم ‖ —mittel (ا لا) ییه‌جك ایچه‌جك ‖ —reich (ص) غایت لذیذ ولطیف ، پك اکنجه‌لی .

Geo-graphie (ـٛـ gh ا مؤ) (53) [روم] = Erd-beschreibung) علم الارض ، جغرافیا .

Geo-logie (ـٛـ gh ا مؤ) (53) [روم] علم طبقات الارض .

Geo-meterie (ـٛـ gh ا مؤ) (53) [روم] هندسه .

Ge-päck (ـٛ ا لا) (38) (آغر) یوك ، اشیا ، (حموله) (کذا بهرنفرك اشیاسی) ‖ man hat dreißig Kilo—frei (واپور شمندوفر و امثالی محللرده) اوتوز کیلولق اشیا بلا اجرت نقل اولنور ‖ —= Hand (ا لا) ال اشیاسی ‖ —ausgabe (امؤ) شمندوفروسائر محللرده اشیا ویریلان محل ‖ —aufnahme، —annahme (ا مؤ) اشیا آلنان ، قبول اولنان محل ‖ —droschke (ا مؤ) (اوزری اشیا وضعنه الویریشلی) نقلیه آرابه‌سی ، ایکنجی صنف آرابه ‖ —träger (ا م) (ال اشیاسی ودها ییوجك اشیا نقل ایدن) حمال .

Gepauk(e) ((ـ)ـٛ ا لا) (38) ، ((40) b.) (sans pl.) دومبلك چالنمه‌سی .

Ge-pfeif(e) ((ـ)ـٛ ا لا) (38) ، ((40) b.) (sans pl.) ایصلق چالمه ، ایصلق .

Ge-piep(e) ((ـ)ـٛ ا لا) (38) ، ((40) b.) (sans pl.) جویلدامه .

Ge-plauder ((ـ)ـٛ ا لا) b. (40) (sans pl.) چکه چالمه ، قونوشمه ؛ کوه زه‌لك ایتمه .

Ge-polter (ـٛـ ا لا) b. (40) (sans pl.) کورلدی ، شماته ‖ اوماجیلرك (کیچه‌لین) ایتدکاری کورلتی .

Ge-präg(e) ((ـ)ـٛ ا لا) (38) ، ((40) b.) (sans pl.) Prägung = ‖ (باصمه) رسم ‖ آقچه اوزرنده تمغا ‖ چهره ، سیما .

Ge-präng(e) ((ـ)ـٛ ا لا) (38) ((40) b.) (sans pl.) سلطنت ، دبدبه ، شعشعه ، آلای ، احتشام ، سوس .

Ge-prassel (ـٛـ ا لا) b. (40) (sans pl.) چتیردامه ‖ (کذا تفنك آتشی وعلی الخصوص علو حقنده) چاتیردامه .

Ger (ـٛ ا م) (38) غارغی .

G(e)rad „ ... ((ـ)ـٛـ) [g(e)rade] —zahlig (ص) چفت عددلی ، عددی چفت اولان ‖ —(e)aus (حا) طوغری ، ایلرو (ع) ایلری (آرش) ! ‖ —lienig (ص) خطوط مستقیم اولان ‖ —winkelig (ص) زاویهٔ قائمه‌لی ‖ —(e)zu (حا) طوسطوغری (مجا) طوغریجه سنه ، بلا تکلیف ‖ (عمو) آچیقدن آچیغه .

G(e)rade ((ـ)ـٛ ص و ا مؤ) (21) ، (53) [قدیم آلمانجه gerad واسوچجه rad = Lienie] (krumm کلمه‌سنك مقابلی) دوز ، طوغری ، مستقیم ‖ (ع) die Schultern

Ge-recht (ـَ ـُـ ص) ㉑ [recht] محق ، عادل، منصف || مشروع ، حق اوزره اولان || die—e Strafe جزای سزا ||

Gerechte(r) (ا م) و —e— (ا مؤ) ㉑ عادل ، محق ، منصف (اركك ويا قادين) .

Ge-rechtigkeit (ـَ ـُـ ا مؤ) ㊾ طوغريلق، حقانيت، عدل، عدالت، انصاف || حق، صلاحيت || Druck— طبع حق وامتيازى .

Ge-rede (ـَ ـُـ الا) ㊵ b. (sans pl.) لقردى || لقلق، كوزه‌لك || es geht das—, daß . . . سويلنوركه ، نقل اولنيوركه ، ديلنيوركه ، بر . . . . لقرديسى اورته‌لقده دور ايديوركه . . .

Ge-reichen (ـَ ـُـ فعلا +) ㉑ a. (insép.) [reichen] Das gereichte ihm zum || برشيئه سبب اولمق || zu etwas— Verderben بو آنك محوينه سبب اولدى .

Ge-reuen (ـَ ـُـ فعل يكشق) ㉑ a. (insép.) es gereut آكى ديديكمه ، بونى سويلديكمه mich, daß ich es gesagt habe پشيمان اوليورم || نادم اولمق .

Gergeln (ـَ فعل متعه) ㉑ a (صنع) (فوچى آلت اوست) تخته‌لرى طوتمق اوزره كرتيك ، لامبه ، يووه آچمق .

Ge-richt (ـَ ـُـ ا لا) ㊳ يمك ؛ هردفعه قونيلان يمك || —erster Instanz || محكمه [Recht sprechen=richten] بدايت محكمه‌سى Jemand vor—fordern, laden || برنى (حضور) محكمه‌يه دعوت ايتمك ' جلب ايتمك || vom —e losgesprochen (verurtheilt) werden برمحكمه حضورنده تبرئهٔ ذمت ايتمك ، محكمه‌دن صاليويرلمك ؛ محكمه‌ده حكم كيمك ، محكوم ايدلمك || محكمه ، عدليه دائره‌سى .

Ge-richtlich (ـَ ـُـ ص) ㉑ محكمه‌جه ، احكام عدليه‌يه توفيقاً، محكمه‌حكم وقرارلريله || قانوناً، نظاماً ؛ شرعاً || مشروع.

Ge-richts „ . . . (ـَ . . .) [Ge-richt] —gebühren (جمع مؤ) مصارف محاكمه || —akten (جمع) اوراق محاكمه || —beamte(r) (ا م) عدليه مأمورى || عدليه اعضاسى ، ويا (رئيسى) || —bote (ام) محضر، مباشر، محكمه خدمه‌سى|| —halter (ا م) حاكم ، عدليه رئيسى || —kanzlei (امؤ) محكمه قلمى || —schreiber (ا م) محكمه (ضبط) كاتبى || —vollzieher (ا م) || —verfahrung (امؤ) اصول محاكمه || محضر || اجرا مأمورى || —wesen (ا لا) (جلاد) || اموروموادعدليه || —zeitung (ا مؤ) عدليه ، محكمه غزته‌سى .

Ge-rieben (ـَ ـُـ اسم مفعول) [reiben] || (ص) ㉑ = durch-trieben .

Ge-ring (ـَ ـُـ ص) ㉑ آز، اهميتسز، قليل، جزئى، دكرسز، قيمتسز || غير كافى ، آز برشى || wir kamen in nicht—e آزمى شاشيردق ، قورقدق || der Schaden Verlegenheit ضرر بنم ظن ايتديكمدن دها آز ، ist—er, als ich dachte ضرر ظنم قدر چيقمدى || دون ، دها آشاغى || —er werden آزالمق ، اكسيلمك || ادنا ، آشاغى، كوتو، (ا لا) —es Gold آشاغى آلتون || Mensch von—er Herkunft اصيل ونجيب اولميان كمسه، بياغى آدم || ضعيف، كوچك، اوفق || —scheinend (ص) آز، اوفق، ضعيف، كورنان، ناچيز || —fügig (ص) تأثيرسز، آزتأثيرلى اولان ، اهميتسز ، اقتدارسز ، قدرتسز .

— halten اوموزلرينى طوغرى طوتمق || (مجا) طوغرى ، مستقيم ، حيله‌سز || —oder ungrade (spielen) چفت تكمى چفتمى (اوينامق) || (حا) تام ، تامده ، تمام اوقويه طالمش ايدى || er war — eingeschlafen اوتامده اويومشدى ، هنوز —darum, weil . . . || اشته بالذات آنك ايچون || nun sollst Du es—nicht haben (weil du es durchaus haben willst) اشته (آكى مطلقا استديكك ايچون) آكا موفق اولميه‌جقسك، مالك اولميه‌جقسك، اشته تامده اونى استديكك ايچون ويرميه‌جكم .

G(e)radheit (ـَ (ـِ) ا مؤ) ㊾ (sans pl.) برخطك مستقيم اولمسى || برعددك چفت اولمسى || (مجا) قلبك ، يوركك ، طوغريلغى، استقامتى .

Geraniace-en (ـَ ـُـ ـَ ـُـ جمع مؤ) ㊵ [لاتينجه] (نبا) ابرة الراعى ، ابريه فصيله‌سى .

Geranium (ـَ ـُـ الا) ㊶ (عو (ام) [لاتينجه] (نبا) عطر ، انف الكراك .

Ge-räth (ـَ ا لا) ㊳ [Rath] مطبخ طاقمى || او، اوطه دوشمه‌سى ، اشيا (صنع) آوادان ، آلات وادوات || ملازمه ، (هردولو) تجهيزات || (سفره) يمك طاقمى || —kammer (ا م) ادوات ، اشيا ، ملازمه انبارى اوطه‌سى || —kasten (ا م) آلات ادوات قوطوسى ، چكمجه‌سى .

Ge-rathen (ـَ ـُـ فعلا—) ㉚ p. [ge-rade(ام)rathen] اوغرامق، راست كلك ، دوچار اولمق، كرفتار اولمق، طوتلمق ، دوشمك || تصادف ايتمك ، راست كلك ، اوزرينه اوغرامق || . . . فكرينه دوشدى ، . . . er gerieth auf den Gedanken فكره صاپدى || —in Brand آتشه دوشمك ، آتشه طوتشمق، آتشه يانمق || in Verlegenheit— ترمه باتمق in Schweiß— || شاشيرمق ، نه يايه‌جغنى بيلمامك (شاشقينلغه اوغرامق) || die wohl—e Kinder || كوزل تربيه كورمش چوجقلر Arbeit ist ihm gut— ايش آكا ايوكلدى ، يرادى ، او بو ايشده حسن نتيجه‌يه موفق اولدى .

Ge-raum (ـَ ـُـ ص) ㉑ [Raum] —eZeit برچوق ، خيلى وقت (اثناسنده ، ظرفنده) .

Ge-räumig (ـَ ـُـ ص) ㉑ (لزومندن زياده) واسع ، (ممتد) كنيش ، بول .

Ge-räusch (ـَ ا لا) ㊳ [rauschen] كورلتى، شماته ، كورله || —los (ص) سسز، ساكن .

Gerb(e) „ . . . (ـَ (ـِ) . . .) [gerben] —haus (ا لا) دباغخانه || —stahl (ا م) دوكه چليك .

Gerben (ـَ فعل متعه) ㉑ a. [be-reiten ; gar] درى‌يى مشينه احضار ايتمك || —sämisch دباغلمق || كودرى يامق || —weiß ياش‌درى يامق || —Stahl چليك دوككك، تصفيه ايتمك ، خالص‌چليك يامق || —Spelt (دكرمنجيلك) قزل بغداى قبوغنى چيقارمق .

Gerber (ـَ ا م) ㊵ a. (تجا) دباغ || —gesell (e) (ا م) دباغ اوشاغى ، دباغ || —lohe (امؤ) دباغت ايچون مستعمل كستانه وميشه قبوغى توزى .

Gerberei (ـَ ـُـ ا مؤ) ㊶ (تجا) دباغخانه || كودره ، درى فابريقه‌سى .

Ge-salbte(r) (ـَـَـ ا م) (21) تمییز واصطفا ایدلمش کمسه (حکمداران وروحانیلر کبی) .

Ge-sammt (ـَـَ صـ) (21) ganz = بتون || der—e Adel اصالت، اصیلزاده‌لرك کافه‌سی || Gesammte(s) (ا لا) کافه ، جمله ، یکون || —ausgabe (ا مؤ) بر اثرك تمام اوله‌رق ، بیتمش اولدیغی حالده نشری || —betrag (ا م) مبلغ عمومی ، کافهٔ یکون || —Zahl (ا مؤ) مقدار مجموع .

Ge-sandte(r) (ـَـَـ ا م) (21) مبعوث || مرخص ، وکیل ، ایلچی ، ایکنجی درجه سفیر (مرا . Botschafter) .

Ge-sandtschaft (ـَـَـ ا مؤ) (49) سفارت || سفارتخانه || هیئت سفارت .

Ge-sang (ـَـ ا م) (31) [singen] تغنی ، هرنوع ترکی ، شرقی || الهی ، مناجات || —lehre (ا مؤ) موسیقی درسی؛ اصول تغنینك نظریاتی || —stunde (ا مؤ) موسیقی درسی || —buch (ا لا) موسیقی کتابی ، ترکی ، شرقی دفتری || —schule (ا مؤ) موسیقه مکتبی || موسیقه نوطه‌سی || —verein (ا م) جمعیت موسیقیه || —weise (ا مؤ) هوا ، مقام ؛ (حا) صورت تغنی .

Ge-säß (ـَـ ا لا) (38) [sitzen] قیچ ، آرقه ؛ مقعد ؛ قایناق || (صندالیه‌نك) اوطوره‌جق یری .

Ge-sauf(e) (ـَـَـ ا لا) b. (40) و (38) (sans pl.) صو شراب ویا بیره‌یی) حیوانکبی پك چوق ایچمك ، شراب وبیره ایله سرخوشلق ایتمك .

Ge-schäft (ـَـ ا لا) (38) [schaffen] ایش ، وظیفه ، مصلحت || von—en reden ایشدن قونوشمق || تجارت ، آلیش ویریش || welches—betreiben Sie ? نه ایش طوتارسکز ، نه ایله مشغولسکز ؟ ، صنعتکز ندر ؟ || (صنعت) دکان ، تجارتخانه ، مغازه .

Ge-schäftig (ـَـَـ صـ) (24) مشغول || چالشقان ، مقدم ، غیرتلی .

Ge-schäftlich (ـَـَـ صـ) (27) (ایشه) آلیش ، ویریشه ، تجارته دائر || دکانه مغازه‌یه عائد .

Ge-schäfts ... (ـَـ ...) —aufgabe (ا مؤ) ایشدن ، تجارتدن ، صنعتدن ، ال چکمك || —kenntniß (ا مؤ) ایشدن ، تجارتدن آکلامه ، معلومات ووقوف تجاریه || —buch (ا لا) مغازه‌لرده طوتیلان حساب دفتری ، (آلیش ویریش دفتری) || —haus (ا لا) مغازه || —los (صـ) ایشسز کوچسز || —personal (ا لا) تجارتخانه ، مغازه دروننده بولنان صاتیجی و سائره || —stunden (جمع مؤ) (دوائرله ، تجارتخانه ، قلم اوطه‌لری و امثالنك) مشغولیت ، ایش وقتلری || —träger (ا م) (ایکنجی درجه بردولتك آخر برمحلده ویا هرقنغی بردولتك ایکنجی درجه بردولت ویا مأموریتده بولندردیغی) مصلحتکذاری || برتجارت قومپانیه‌سنك ایش آدمی ، آجنته‌سی .

Ge-schehen (ـُـَـ فعـ لا —) l. (20) (insép.) واقع اولمق ، اولمق ، so etwas geschieht nicht alle Tage بویله شی هرکون ، هروقت اولمز ، وقوعه کلز || es ist so gut als— اولمش کبی . es geschieht Dir ganz recht یاپلش منزلسنده || لایقی بولدك ، اوخ پك ایو ، اوخ اولسون !

Ge-rinne (ـَـَـ ا لا) a. (40) (sans pl.) (دائمی صورتده) آقمه ، جریان ، مد || ماء جاری || (صنع) (صو اجراسنه مخصوص محل) قنال ، مجرای صنعی ، اوصق آچیق صو یولی ، اولوق ؛ سوقاقلرك اولوقلی ، دلیکلی طاشی .

Ge-rinnen (ـَـَـ فعـ لا —) b. (20) (insép.) [rinnen] (مایعات حقنده) سوزلمك ، طورلمق (سود ، وبعض دفعه قان حقنده) قویولاشمق ، یوغورتلاشمق ، پختیلاشمق .

Ge-rippe (ـَـَـ ا لا) a. (40) (حیوان وجودینك اسکلتی) کمیك چاتیسی ، اسکلت ؛ برکمینك قابورغه‌سی .

Germane (ـَـَـ ا م) (52) ، Germanin (ا مؤ) (50) جرمانیالو (ارکك ویا قادین) ، آلمان .

Gern(e) (ـُ) (ـَ حا) [ge(h)ren] (اکثریا : lieber هه معادل) مع الممنونیه ، حسن اراده ایله ، آرزو وخواهش ایله ، استك ایدرك || herzlich— جان ویورکدن ، عن صمیم القلب ، استیه استیه ، سوه سوه || —oder ungern استر استمز ، طوعاً وکرهاً || etwas—thun برشیئی سوه‌رك یاپمق || Jemand—haben برینی سومك ، برندن خوشلانمق || ich möchte—wissen, ob ... پك زیاده بیلمك استیورم عجبا . . . ، عجبا . . . (شویله‌می بویله‌می) بیلمسی پك آرزو ایدرم || Das glaube ich— شبهه‌می وار ، بن بوکا پك اعلا ایناتیرم ، بوکا بن ایناتمام دیمام || —recht ! باش اوستنه ، بکی افندم ! مع الممنونیه !

Ge-röchel (ـَـَـ ا لا) b. (40) (sans pl.) خرلدامه ، خرلامه .

Gerste (ـَـ ا مؤ) (53) (زرا) آرپه .

Gersten ... (ـَـ ...) [Gerste] —brot (ا لا) آرپه اکمکی || —mehl (ا لا) آرپه اونی || —malz (ا لا) بیرا اعماله مخصوص شعیر مخمر ، بونك پوصه‌سی || —trank (ا م) بیرا ، آرپه صویی ؛ = Bier .

Gerte (ـَـ ا مؤ) (53) چبوق ، (وکذا مسافه اولچیسی) || دکنك ؛ صیریق .

Ge-ruch (ـَـ ا م) (31) [riechen] قوقو ، رایحه || قوقان شی || (مجا) (نام ، شهرت) in gutem—e stehen ایو نام قزانمش اولمق ، شهرتلی بولنمق .

Ge-rücht (ـَـ ا لا) (38) [Ruf] کورلتی ، لقردی ، das—ist im Laufe ویاخود : es geht (läuft) das— (daß ... لقردیسی وارکه ... نقل اولنیورکه ... اورتده بریده دینیورکه ... || —(s)-weise (حا) نقلاً ، روایتاً || ich habe—(s)weise erfahren ایشیدلدیکنه کوره ایشتدمکه علی طریق الروایه خبر آلدمکه ، ایشتدمکه .

Ge-rumpel ، **Ge-rümpel** هر ایکیسیده (ـَـَـ ا لا) b. (40) (sans pl.) کورلتی || eines Wagens بر آرابه‌نك کورولتیسی ، طانغیردیسی || (اشیادن بحث اولندقده) بوکورلتی ، قوری غلبه‌لق اشیا ، کهنه شیلر .

Ge-rüst (ـَـ ا لا) (38) (انشاآت وسائره‌ده مستعمل) اسکله ، کره‌وت || (صابع اوله‌رق) صال || (برینی آصمق ایچون) دار آغاجی .

Ge-rüttel (ـَـَـ ا لا) b. (40) (sans pl.) صارصله ، صاللامه ، سیلکیله .

Ge-schei(d)t (ــ ص) ㉑ [scheiden ؛ مرا. bescheiden] عاقل ، مدبر ، عاقبت اندیش ، دور اندیش ، مدرك ، درایتلو ، فراستلو || —er Kopf (ام) عقللی قفا ، درایتلو ذکی آدم || —er ist nicht recht— آنك عقلی باشنده دکل ، برازسرسم .

Ge-schenk (ـ ال) ㊳ هدیه ؛ عطیه ، احسان .

Ge-schichte (ـ امؤ) ㊾ [Ge-schehen] تاریخ ، وقعه || (جناس مقامنده) Das ist eine schöne—! ایشته بوچوق ایو ! باق برکره ! || die ganze — بونك کافه‌سی ، بو ایشك ، بوشیئك جمله‌سی || Das ist eine verfluchte— (بو) نه جنابت شی ، نه عکسی ایش ، بوچوق مردار ، برباد شی ، اما بتاق شی (ها) ، اشته بوقنا .

Ge-schichtlich (ـ ص) ㉑ تاریخه منسوب ومستند ، تاریخه دائر || تاریخ واسطه‌سیله .

Ge-schichts „ . . . (ـ . . .) [Ge-schichte] —kundig (ص) تاریخه آشنا ، تاریخشناس || —maler (ام) وقایع تاریخیه ترسیم ایدر رسام || —stunde (امؤ) تاریخ درسی || —schreiber (ام) تاریخ جمع وتألیف ایدن ذات ، مورخ ، وقعه نویس .

Ge-schick (ـ ال) ㊳ (sans pl.) =[schicken] Ge-schicke شکل ، صورت ، طرز ، بیچم || dieser Rock بوسترینك هیچ بیچمی یوق || hat kein— مهارت ، ممارسه || بخت وطالع ، قسمت ، قدر .

Ge-schicke (ـ ال) ㊵ b. (sans pl.) مراسلهٔ (دائمه) (schicken =) .

Ge-schickt (ـ اسم مفعول و ص) ㉑ [schicken] ماهر ، اهل هنر ، حاذق ، درایتلو ، مستعد ، ایش بیلور ، اوسته || چویك ، چابوق .

Ge-schirr (ـ ال) ㊳ [schirren] = Ge-räth || قاپ|| irdenes— (طوپراق) چناق|| آرابه (مشین ومعدندن معمول) طاقمی ، قوشوم || —meister (ام) (اکرطاقمی) قوشوم یبان اوسته ، سراج باشی .

Ge-schlamp(e) (ـ) (ـ ال) ㊳ (㊵ b.) (sans pl.) (عمو) طاتسز ، صولی ، بولاشیق صوی کبی چوربا || (آوجی تعبیرنجه) کوپکلره ویریلان چوربا .

Ge-schlecht (ـ ال) ㉟ [schlagen] جنس ونوع ، صوی || das männliche (das weibliche) — ارکك ویا قادین جنسی ، نوعی || das männliche, weibliche, (غرا) مذکر ، مؤنث ولازم جنسیتلری || sächliche— (صنه نسبتله) das gegenwärtige — شمدیکی انسانلر ، بوزمانك ، بوقرنك آدملری ، معاصرین .

Ge-schlechtlich (ـ ص) ㉑ مذکر ومؤنثلکه عائد ، جنسیته تابع ، نوعاً || (برجنسه ، نوعه کوره) جنسی .

Ge-schlechts „ . . . (ـ . . .) [Ge-schlecht] —adel (ام) اصالت جنسیه || —trieb (ام) سوق الطبیعهٔ نوعیه || —wappen (الا) فامليا آرمه‌سی || —baum (ام) برسلسله‌نك (علی الاکثر اشکال) واسامیسی مشعر (آغاج شکلنده) سلسله نامه‌سی || —liebe (امؤ) محبت مادیه || —name (ام) فامليا اسمی || —reife (امؤ) بلوغ ، سن رشد || —wort (الا) (غرا) حرف تعریف .

Ge-schluchz(e) (ـ) (ـ ال) ㊳ (㊵ b.) (sans pl.) خیچقریق ، خیچقیرمه .

Ge-schmack (ـ ام) ㉛ (جمی عموکذلك ㉕) [schmecken] طات ، لذت || تلذذ ، خوشلانمه —an etwas finden برشیئك لذتی بولمق ، برشیدن تلذذ ایتمك ، خوشلانمق || —los (ص) طاتسز ، لذتسز ؛ (مجا) ناخوش (چرکین) ؛ طاتسز طوزسز || —voll (ص) پك کوزل ، پك لطیف .

Ge-schmacks „ . . . (ـ . . .) —organ (الا) طات ، لذت و ذوق ، خوشنودیتی آلان و حس ایدن عضو .

Ge-schmatz(e) (ـ) (ـ ال) ㊳ (㊵ b.) (sans pl.) اکل ایدر و یا اوپر ایکن یاپیلان شاپردی .

Ge-schmause (ـ ـ ال) ㊵ b. (sans pl.) ضیافت ، شنلك || (قبا تعبیر) ایچکی عالمی ، عیاشلق .

Ge-schmeide (ـ ـ ال) ㊵ a. [schmieden] جواهر ؛ تزیینات || —handel (ام) (تجا) الماسجیلق ، جواهرجیلك || —kästchen (الا) مجوهرات قوطوسی ؛ علی الخصوص یوزك محفظه‌سی ، قوطوسی .

Ge-schmeidig (ـ ـ ص) ㉑ [schmieden] یومشاق ، چابوق اکیلوب بوکیلان (معدن حقنده) یموشاق ، لین ، چکیجله دوکیله بیلور || (مجا) یموشاق باشلی ، مطیع ، قابل سوق واداره ، حلیم || باموق کبی (یموشاق) .

Ge-schmeiß (ـ ال) ㊳ [schmeißen] انسانك کندوسندن دفع ایلدیکی نجاست ؛ (حیوان) حشرات ترمی || (مجا) اسافل طاقمی ، خذله مقوله‌سی ، آلچاق ؛ تربیه‌سز چوجق ، یومورجاق .

Ge-schmiede (ـ ـ ال) ㊵ b. (sans pl.) معدنی اوجاقده ، آتشده دوومه .

Ge-schmier(e) (ـ) (ـ ـ ال) ㊳ ، ㊵ b. (sans pl.) یاغلمه || بیسله || چارپوق ماربوق ، سموکلی کبی یازی || (شراب حقنده) حیله‌لی ، قانقیلی شراب .

Ge-schminke (ـ ال) ㊳ ، (㊵ b.) (sans pl.) یوزنی دوزکونلمه ، دوزکونله بادانه اچمه .

Ge-schmoll(e) (ـ) (ـ ال) ㊳ ، ㊵ b. (sans pl.) (بردوزیه) صورت آصمه ، صورت اچمه ، صومورتمه .

Ge-schmolzen (ـ اسم مفعول) [schmelzen] .

Ge-schmorte(s) (ـ ـ ال) ㉑ (آشجیلقده) بوغوده پیشرمه .

Ge-schnäbel (ـ ال) ㊵ b. (sans pl.) غاغالمه || (عمو) Ge-küsse= اوپمه ، اوپوشمه .

Ge-schöpf (ـ ال) ㊳ [schaffen] مخلوق || (کذا مجا) || armes—! یاوریجق ! واه بیچاره ! زواللی !

Ge-schoß (ـ ال) ㊼ [schießen] مرمی ، دانه ، فشنك || (تبا) فلیز || (براینیه‌نك) قاتی || —geschwindigkeit (امؤ) ㊾ (ع) سرعت مرمی .

Ge-schrei (ـ ال) ㊳ باغیرمه ، چاغیرمه ، حایقرمه ، باغرشمه ، حایقرشمه ، چیغلق || حیواناتدن (مرکبك) آغرمسی (خروسك) اوتمسی والخ || کورلتی ، قوری کورلتی ، شماته || viel —um Nichts بوشنه ایدیلان قوری کورلتی .

Ge-schütz (ـ ال) ㊳ (ع) و (بحر) [schießen]

طوپ ‖ —kugel (امؤ) دانه ‖ —pforte (امؤ) لومبار،
لومبار قپاغی ‖ —pulver (الا) طوپ باروتی ‖ —rohr
(الا) (طوپ) نامولسی .

Ge-schwader (ـَـَ الا) a. ㊵ (بحر) فیلو ، (عین
قوماندان اداره‌سنده) دونما ، فرقهٔ بحریه ‖ —befehlshaber
(ام) فرقهٔ بحریه ، فیلو قوماندانی .

Ge-schwätz (ـَ الا) ㊳ (مناسبتسز وجان صقیجی
لقردی) کوه زه‌لك ؛ چکه چاله ‖ (ضررسز لقردی) محبت
یکمه ، لاف آتمه ؛ اوزون اوزادی یه لقردی .

Ge-schwätzig (ـَـَ ص) ㉑ کوه‌زه ، چوق سویلنان ؛
لافزان ؛ دیر دیر اوتان .

Ge-schweige (ـَـَ حر عا) نره‌ده قالدیکه ؛ دنبشقه ،
. . . صرف نظر .

Ge-schwind (ـَ ص) ㉑ سریع ، تیز ، چابوق ،
عتیك ، چویك ؛ شدت وسرعتلی ‖ عجله ایله ، چابوجاق ‖
—schritt (ام) (ع) سرعتلی خطوه‌سی؛ سیرسریع‖ —marsch
(ام) (ع) سیر سریع، صیق یورویش‖ —schreiber (ام)
تیزنویس ، استنوغراف .

Ge-schwindigkeit (ـَـَ امؤ) ㊾ سرعت، چابوقلق
تیزلك‖ (ضرمثل) ist keine Hexerei — نه سحردر نه‌کرامت
ال چابوقلغی معرفت .

Ge-schwister (ـَـَ الا) a. ㊵ [Schwester] ارکك
وقیزقرنداش‖ alle meine— بالجمله (ارکك وقیز) قرنداشلرم،
قرنداشلرمك‌هپسی‖ wir sind—kinder بزقرنداش‌چوجقلریز.

Ge-schwollen (ـَـَ اسم مفعول) [schwellen] .

Ge-schwulst (ـَ امؤ) ㉟ (کذلك ㉛) شیش، قبارجق‖
عفونتلی شیش .

Ge-schwür (ـَ الا) ㊳ (علم الامراض) چبان ‖
(ایو اولمیان یاره) قرحه ‖ کذا (مجا) التیامپذیر اولمز
درد ، یاره .

Ge-sell(e) (ـ)ـَ ام) (51) ، (52) رفیق ، آرقداش ،
(اوسته ایله چراق آره‌سنده الشجی) قالفه، عمله‖ —Maurer
دیوارجی اصناقی، عمله‌سی ‖ —fauler مسکین آدم ، مسکین
حریف .

Ge-sellen (ـَـَ فعمتم) و —sich (فعمطا) a. ㉑
(insép.) [Ge-sell] عقد اتفاق ایتمك ، برلشمك ، اشتراك
ایتمك ‖ برلشدیرمك ، تشکیل ایتمك ‖ محبت ، سوکی وازدواج
ایله برلشمك ویا برلشدیرمك .

Ge-sellig (ـَـَ ص) ㉑ [Gesell] قابل الفت وانسیت
‖ —es Leben جمعیت ایله اولان یشایش ، جمعیتله یشامق
استعدادی ، قابلیت حضریت ‖ —e Tugenden (جمعیت
بشریه‌یه ، شرکته یراشیر اولان) فضائل جمعیت بشریه ،
جمعیته لایق ویراشیر اولان خصائل جمیله .

Ge-sellschaft (ـَـَ امؤ) ㊾ جمعیت ‖ شرکت ‖
man findet jeden Abend — bei ihm آنك خانه‌سنده
هر آقشام طوپلانیلور ، جمعیت واردر ، هر آقشام آنك اوی
بوش دکلدر ‖ Jemandem — leisten برینی آغیرلمق ؛ برینه
رفاقت ایتمك ، یانده بولنمق‖ mit Jemandem in—treten
اشتراك ایتمك ، بریله عقد شرکت ایتمك ‖ — (Abend)
آقشام دعوتی ، سواره ‖ —geschlossene یالکز بر جمعیت
اعضاسی طرفندن (و بعضاً انلرك برلکنده بعض کسانك
اشتراکیله) متشکل مجلس؛ جمعیت، قلوب (اکلنتی طوپلانمه‌سی)
‖ —en geben ضیافتلر ویرمك ، اقشام دعوتلری ایتمك ‖
—von Kunst-reitern آت جانبازلری جمعیتی .

Ge-sellschafts„ . . . (ـَـَ . . .) [Gesellschaft] ‖
—wagen (ام) بر شرکت طرفندن ایشلدیلان آرابه ،
اومنیبوس ‖ —anzug (ام) رسمی البسه ‖ —glied
(ام) شریك ، اعضادن بری ‖ —zimmer (الا) قبول
صالونی .

Ge-senge (ـَـَ الا) (sans pl.) b. ㊵ آتشك
ایراث ایلدیکی خسار ، تخریبات ، یانغین .

Ge-senk (ـَ الا) ㊳ میل ، یوقوش ‖ چقورلق ،
کوجوك محل ؛ اراضی چوقورلغی ‖ بالق آغلرینی طالدیرمغه
مخصوص آغرلق ، صفره .

Ge-setz (ـَ الا) ㊳ [setzen] دستور ، قانون، نظام،
شرع ‖ —artikel (ام) قانون ماده‌سی ‖ احکام قانونیه ‖
(Napoleon's) —buch (ناپولیونك) نظامنامه‌سی، ناپولئون
قانوننامه‌سی ‖ —gebend (ص) قانونی ، قانون ونظام
قویان ‖ —gebung (امؤ) وضع قانون ‖ —los (ص)
هیچ برقانون ونظامه مربوط ومستند اولمیان ، قانونسز ‖
—mäßig (ص) قانونه توفیقاً ، احکام قانونیه ایجابنجه ‖
—widrig (ص) خلاف قانون ونظام اولان .

Ge-setzes„ . . . (ـَـَ . . .) [Ge-setz] —kenntniß
(امؤ) قانونه وقوف ، معلومات قانونیه ‖ —kraft (امؤ)
قوهٔ قانونیه .

Ge-setzlich (ـَـَ ص) ㉑ =gesetz-mäßig‖ —e Dauer
قانوناً تعیین وتحدید اولنان مدت، مدت نظامیه .

Ge-setzt (ـَ اسم مفعول) و (ص) ㉑ [setzen] ساکن،
آغیر، عقللو اوصلو، کامل، تمکینلو، وقارلو، مناسب‖ —er Fall
فرضیات، —en Falles فرض ایدەلکه . . . ، وقوعی، قبولی
حالنده‖(حرف عاطف اولەرق) . . . daß es so wäre ,— فرض
ایده‌لکه شویله . . . بویله اولسون ، اولسه ایدی .

Ge-sicht (ـَ الا) ㉗ بعضاً ㊳ [sehen] کوریش، نظر،
بصر ‖ (کوره بیلك خاصه‌سی حائز وجامع اولان اعضا)
کوزلر ‖ aus dem—e verlieren کوزدن غائب ایتمك ‖
ich werde es ihm in's—sagen بن اونی آنك یوزینه
(قارشو) سویلیه‌جکم، سویلرم‖ etwas zu—e bekommen
برشیئی کورمك، کوره بیلك‖ یوز، وجه، سیما ، صفت، لهجه،
چهره، ناصیه‖ sich das—waschen (کندی) یوزینی یقامق‖
das—verändern صورتنی دکشدیرمك‖ er macht ein langes
— صومورتیور ، صورت ایدیسور ، صورتنی آصیور ‖
er ist seinem Vater aus dem—e geschnitten
اوصانکه پدرینك یورتندن دوشمش کبی (پدرینه) بکزه‌یور،
بر الماك یاریسی او یاریسی پدری ‖ —ziehen یوزینی
بوروشدیرمق ، صورتنی اکشیلتمك .

Ge-sichtchen (ـَـَ الا) b. ㊵ [Gesicht ك اسم
تصغیری] یوزجك‖ —hübsches (میتی‌میتی) سوگلی چهره،
(میتی میتی) پك کوزل یوزجکز، شیرین یوز .

Ge-sichter ... (⏑⏑⏑...) —schneiden (ا لا) یوز کوز
اکشیده‌رك صویتاریلق ایتمه، یوصورتله جلوه ایتمه، قیرله؛
یوزی کوزی ایله ذوقلنمه ‖ —schneider (in) (ا م)
و (ا مؤ) یوزنی کوزنی اکمرك صویتاریلق ایدن، قیریلان،
زوزکالك ایدن، ذوقلنان ارکك ویا قادین .

Ge-sichts ... (⏑...) [Ge-sicht] —ausdruck
(ا م) سیما، چهره‌نك ایما واشراب ایلدیکی حال ‖ —form
(ا مؤ) یوزك بیچمی، چهره‌نك کسیمی ‖ —weite (ا مؤ)
کوزکوره بیلدیکنه، کوز آله بیلدیکنه اولان منزل، منزل
رؤیت، دائرهٔ بصر ‖ —zug (ا م) سیما ‖ —bildung
(امؤ) چهره، یوز بیچمی، کسیمی، تشکل سیما ‖ —feld (الا)
کوزله کوریلان محل، دائره ‖ —kreis (ا م) دائرهٔ رؤیت؛
(کذا مجا) ‖ —länge (ا مؤ) طول چهره، یوزك
اوزونلغی ‖ —punkt (ا م) نقطهٔ نظر، (کذا مجا) مبحث
البصر ‖ —schwäche (ا مؤ) (علم الامراض) ضعف بصر ‖
—winkel (ا م) زاویهٔ وجهیه ‖ زاویهٔ مرئیه .

Ge-sims (⏑ ا لا) مفردی ㉖، جمعی ㊱ (معما)
صچاق، زه، قابارغه، پرواز، قورنیش ‖ چرچوه، کتابه .

Ge-sinde (⏑⏑ ا لا) a. ㊵ خدمتکاران ‖ —amt
(ا لا) خدمتکاران اداره‌سی، دائرهٔ خدمتکاران .

• **Ge-sindel** (⏑⏑ ا لا) b. ㊵ (*sans pl.*) آلچاق،
رذلا کروهی .

Ge-sinnt (⏑ ص) ㉔ [Sinn] gut— ایو فکرده
اولمق، (برشی حقنده) فکری ایو اولمق ‖ wie ist er gesinnt?
فکری نه صولرده؟ آنك فکری نصل؟ ‖ نه فکرده؟ قنغی
قسمه طرفدار؟ قنغی طرفدن .

Ge-sinnung (⏑⏑ ا مؤ) ㊾ دوشونجه، تفکر؛
ظن وفکرده اولیش، مسلك ‖ خوی، مشرب ‖ نیت،
مرام .

Ge-sinnungs ... (⏑...) [Ge-sinnung] —los
(ص) مسلکسز ‖ —genosse (ا م) هم‌افکار، هم‌مسلك،
طرفدار ‖ —treu (ص) داخل دائرهٔ قانون ونظام حرکت
ایدن، مستقیم، ناموسلی، صادق .

Ge-sittet (⏑⏑ ص) ㉔ [Sitte] fein—er Mensch
اخلاق حسنه صاحبی، طور وحرکت ممدوحه وممتازه‌سی
اولان، ناموسلی، تربیه‌لی، نازك کمسه ‖ مونس .

Ge-sitz(e) (⏑) (⏑ الا) ㊳ (㊵ b.) (*sans pl.*)
بردوزی‌یه اوتورمه das ewige—bekommt mir nicht بکا
یرامیور، ایو کلمیور .

Ge-söff (⏑ ا لا) ㊳ (عو) ایچکی، مشروبات ‖ مسکرات.

Ge-sotten (⏑⏑ ص) ㉔ خاشلانمش، قاینانمش ‖
(sieden فعلنك اسم مفعولی) .

Ge-span (⏑ ا م) ㊳ و (51) رفیق، اش، دوست
[اسلاوجه ban افندی] (مجارستانده) سنجاق رئیسی،
متصرف .

Ge-spann (⏑ ا م) ㊳ [spannen] = Gespan
‖ (ا لا) برلکده قوشیلان چفت بارکیر، قوشی بارکیری .

Ge-spannt (⏑ ص) ㉔ (واسم مفعول) [spannen]
کرکین، کریلی ‖ (مجا) hoch—e Erwartung درت کوزله
بکلیش، انتظار ‖ ich bin sehr auf den Ausgang— نتیجه‌سنه
چار چشمله انتظار ایتمکده‌یم، نتیجه‌سنه پك مراق ایتمکده‌یم .

Ge-sparr، **Ge-spärr** (⏑ ا لا) ㊳ (صنع)
(دولکرلکده) e— (⏑⏑ ا لا) a. ㊵ چاتینك طرفینی
قبورغه‌لرینی تشکیل ایدن مرتکلر، کیریش .

Ge-spenst (⏑ ا لا) ㉗ خیال، جن، اوماجی، او بر
دنیادن کلمه ‖ (تاطبیعه) زهرلی ایکنه‌لی ودرت قنادلی سینك .

Ge-sperr(e) (⏑) (⏑ ا لا) ㊳ (㊵ b.) (*sans pl.*)
قپاق، قپامه ‖ کلید، طوقه ‖ (برچرخك یالکز برطرفه
دونمسی ممکن قلان) مندال .

Ge-spiele (⏑⏑ ا لا) ㊳ (*sans pl.*) [spielen]
بردوزی‌یه اولان اوینامه، اوینایش ‖ — (ا م) ㊷، Ge-spielin
(ا مؤ) ㊿ اویون آرقداشی، چوجقلقده‌کی آرقداش، رفیق،
رفیقه .

Ge-spin(n)st (⏑ ا لا) ㊳ [spinnen] ایپلك، ایکه
صاریلان ایپلك ‖ تل، طوقومه ده آریش دینیلان طولانی
ایپلکاردن بکن ایپلك، ارغاچ، پود ‖ —pflanzen (جمع مؤ)
(نبا) نباتات لیفیه .

Ge-spött(e) (⏑) (⏑ ا لا) ㊳ (㊵ b.) (*sanspl.*)
[spotten] = Spott ‖ —mit Jemandem treiben sein
بریله آلای ایتمك، استهزا ایتمك ‖ واسطهٔ استهزا اولان، استهزایه
سبب اولان ماده، شی .

Ge-spott(e) (⏑) (⏑ ا لا) ㊳ (㊵ b.) (*sanspl.*)

Ge-spöttel, (⏑⏑ ا لا) b. ㊵ (*sans pl.*) بردوزی‌یه
اولان آلای، استهزا ‖ لطیفه .

Ge-spräch (⏑ ا لا) ㊳ [sprechen] لقردی، مصاحبت،
قونوشمه، سوز، مکالمه؛ مباحثه ‖ das—auf etwas bringen
لقردی‌یی برشی اوزرینه کتورمك ‖ er ist das—der ganzen
Stadt شهرك هرطرفنده بوسوز دوران ایدییور، هرکسك
آغزنده چالقانیور .

Ge-sprächig (⏑⏑ ص) ㉔ لقردیجی، قونوشمه‌جی،
مصاحبتی سون ‖ der Wein machte ihn— شراب آنی
دیللندیردی .

Ge-sprächlich (⏑⏑ ص) ㉔ مکالمه صورتیله، لقردی
طرزنده .

Ge-sprächs ... (⏑...) —buch (ا لا) مکالمه کتابی ‖
—ton (ا م) صدا وصورت تلفظ وتکلم، طرز خطاب ‖ —form
(امؤ) اصول وطرز مکالمه ‖ —weise (حا) مکالمه طریقیله .

Ge-spränge (⏑⏑ ا لا) a. ㊵ (صو ایله صولامه)
صق، صو سرپمه .

Ge-spritz(e) (⏑) (⏑ ا لا) ㊳ (㊵ b.) (*sanspl.*)
صو فیشقیردمه، فیشقیرمه‌سی .

Ge-sprossen (⏑⏑ اسم مفعول) [sprießen] .

Ge-sprudel (⏑⏑ ا لا) a. ㊵ صوفیقردمه‌سی، صو
قاینامه‌سی ‖ شیریل شیریل آقمه .

Ge-spuk(e) (⏑) (⏑ ا لا) ㊳ (㊵ b.) (*sanspl.*)
خیال کورونمسی، خیال چیقمسی .

Ge-stade (⏑⏑ ا لا) a. ㊵ [stehen] (علی العموم)
کنار، قیی، (دکزك) ساحلی.

Ge-stalt (ـَـ ا مؤ) ㊾ [Stelle] (صورت بنا وتشكلنه كوره) شكل، قيافت، هيئت، بيچم ‖ صورت، طرز، حال ‖ nach— ‖ Arznei in—von Pulver توز حالنده علاج ‖ der Sachen شيلرك بولندقلری مركزه، حاله نظراً ‖ folgender— طرز آتی اوزره، صورت آتیه ده .

Ge-stalten (ـَـ فع متع) ㉑ b. [Ge-stalt] تشكيل ايتمك، شكل وهيئتنه قومق، طرزنده ياپمق ‖ —sich (فع مطا) تشكل ايتمك، شكل وهيئتی آلمق، قيلق وقيافت، طرزينه كيرمك ‖ ge-staltet (اسم مفعول وص) ㉑ wohl= Ge-staltung ‖ متناسب الاعضا انسان gestalteter Mensch (ا مؤ) ㊾ شكل وقيافت، طرزوهيئت، حال، قالب، صورت .

Ge-stammel (ـَـ ا لا) ㊵ b. (sans pl.) پلتكلك .

Ge-standen (ـَـ اسم مفعول) [Ge-stehen و stehen] .

Ge-ständig (ـَـ ص) ㉑ [Ge-stehen] اعتراف ايدن : قبول وتصديق ايدن ‖ er ist es— او آنی اعتراف ايدر . ايديور .

Ge-ständniß (ـَـ ا لا) ㉝ [ge-stehen] اعتراف واقرارقصور ‖ رضا .

Ge-stänge (ـَـ ا لا) ㊵ a. [Stange] (اورمانجيلقده) آغاجلر وصيريقلر بولنان محل ‖ (زرا) صيريق وآغاجدن چيت ‖ ساق ‖ (ماكنه‌نك) واره كله‌سی .

Ge-stank (ـَـ ا م) ㉛ (جمعی نادردر) كوتو قوقو، رائحهٔ كريهه، (عمو) پيس وآغير قوقو .

Ge-statten (ـَـ فع متع) ㉑ b. (insép.) [Statt] اسعاف ومساعده ايتمك، جائز كورمك .

Geste (ـَـ ا مؤ) (53) [لاتيفجه] (ال آياق آغز ويوزله ياپيلان) حركات، اشارت، غمزه .

Ge-stehen (ـَـ فع متع) ⑳ [stehen] (insép.) اعتراف قصور ايتمك، اعتراف وتصديق ايتمك، انكار ايتمامك ‖ die Wahrheit— ايشك طوغريسنی سويلمك واعتراف ايتمك ‖ Das muß ich—! (عمو) (وله وحيرتی وتعجبی ايما ايدر) آمان افندم؟ نه كوزل! آمان يارب قابلی != (نقدر كوزل، نه‌يمان) .

Ge-stein (ـَـ ا لا) ㊳ [Stein] طاش يغيني، قيالق ‖ (معدنجيلكده) طاش (معدنی) ‖ —art (ا مؤ) نوع حجر ‖ —kunde (ا مؤ) مبحث المعدن، علم المعادن .

Ge-stell (ـَـ ا لا) ㊳ [stellen] كره‌وت، اسكله، اوزرنده برشی ايشلنمكه مخصوص طباق، دستگاه ‖ (برهيكل) آياغی، قاعده‌سی ‖ (كتبخانه وسائره) رافی ‖ چرچوه، طباق، آتلق، دستك ‖ —säge (ا مؤ) چارچوه‌لی وكركی كيريشلی دستره .

Ge-stellung (ـَـ ا مؤ) ㊾ (ع) —zum Militärdienste خدمت عسكريه‌يه قيد وادخال ايتمه .

Gestern (ـَـ حا) دون، —morgen دون صباح ‖ (الا) (inv.) ماضی ‖ دون .

Ge-stiegen (ـَـ اسم مفعول) [steigen] .

Ge-stielt (ـَـ ص) ㉑ [Stiel] (بچاق) صاپلی ‖ (نبا) ذو الذنب ‖ (تا طبيعه) ذو ذنب .

Gestikuli(e)ren (ـَـ فع لا +) ㉑ a. سويلركن ال، آغز والخ ايله بر طاقم حركاتده واشاراتده بولنمق وسوزه ياردم ايتمك، آغزنی بورنتی اويناتمق، كوزنی قيپيردامق .

Ge-stirn (ـَـ ا لا) ㊳ [Stern] اجرام سماويه ‖ نجم كبير ‖ برج، جملهٔ كوكبيه ‖ —anbeter (ا م) نجوم پرست .

Ge-stochen (ـَـ اسم مفعول) [stechen] .

Ge-stohlen (ـَـ اسم مفعول) [stehlen] .

Ge-stolper (ـَـ ا لا) ㊵ b. (sans pl.) آياغی طاقلمق وسندلمك ‖ (خصوصيله بازكير حقنده) قپانمه .

Ge-storben (ـَـ اسم مفعول) [sterben] .

Ge-stotter (ـَـ ا لا) ㊵ b. (sans pl.)ككه‌لك، پپه‌له .

Ge-strampel (ـَـ ا لا) ㊵ b. (sans pl.) تپمه .

Ge-streift (ـَـ ص) ㉑ (واسم مفعول) [streifen] چيزكلی، يوللی، چبوقلی، يوللی .

Ge-strichen (ـَـ اسم مفعول) [streichen] .

Gestrig (ـَـ ص) ㉑ [gestern] دونكی، am—en Tage دونكی كون، دونكی كونده .

Ge-stritten (ـَـ اسم مفعول) [streiten] .

Ge-stüt (ـَـ ا لا) ㊳ [Stute] حارا، طاولا ‖ —hengst (ا م) آيغير .

Ge-such (ـَـ ا لا) ㊳ [suchen] (آغزدن بر شی رجا وطلب) ‖ استدعا ‖ dringendes— طلبی، استدعاسی ندر؟ ‖ was ist sein—? ‖ schriftliches— تحريری استدعا، (عرضحال) .

Ge-sucht (ـَـ اسم مفعول) و (ص) ㉑ [suchen] آرانلمش ‖ نادر، معتبر، مرغوب .

Ge-summe (ـَـ ا لا) ㊵ b. (sans pl.) ويزلدامه، يواشدن كورلدامه .

Ge-sund (ـَـ ص) ㉑ صاغ، صاغلام، سالم ‖ يرار اولان، صاغلاملغی موجب اولان، شفا ويرن ‖ wieder — werden اعادهٔ عافيت وصحت ايتمك، شفاياب اولمق، ايو اولمق، خسته‌لقدن قالقمق .

Ge-sundheit (ـَـ ا مؤ) ㊾ صاغلاملق، صحت، عافيت ‖ der Ansicht — فكرك صوابيق، طوغريلغی ‖ eines Klima's — بر اقليمك صاغلاملغی (هواسنك صويننك طوپراغنك) صاغلام، انسانه يارار اولمسی ‖ —sfordon (ا م) قرانتنه خطی ‖ —spolizei (ا مؤ) قرانتنه‌جی ‖ —slehre (ا مؤ) علم حفظ الصحه ‖ aus—s'rück=sichten صحت نقطهٔ نظرندن، صحتك كوزه‌دلسی ايچون ‖ —sschädlich (ص) صحته مضر ‖ —swidrig (ص) صحته طوقونور، پيس .

Ge-sungen (ـَـ اسم مفعول) [singen] .

Ge-sunken (ـَـ اسم مفعول) [sinken] .

Ge-tändel (ـَـ ا لا) ㊵ b. (sans pl.) شقه، زوزكلك، شقه‌لاشمه، اويناشمه .

Ge-taumel (ـَـ ا لا) ㊵ b. (sans pl.) تردد صاللانمه .

Ge-than (ـَـ اسم مفعول) [thun] .

Ge-thu-e (ـَـ ا لا) ㊵ b. (sans pl.) (عمو) [thun] ياپمه، ياپش، حركت ! was für nutzloses— بوته صاچمه‌ايش؛ كوستريش، ساخته طور، جعليلك، ياپمه حال، نمايش، ايشكذارلق .

Ge-tobe (ـــَـــ ١لا) b. ⑩ (*sans pl.*) صاچمه
يولسز تهور ، بوشنه قيزمه ‖ (دكزك) قيزمه‌سى ، قباروب
آزيجسى .

Ge-tön(e) (ـــَـــ)ـــَـــ ١لا) ㊳ (b. ⑩) (*sans pl.*)
سس (معتادى) صدا ، كورلتى .

Ge-tös (ـــَـــ ١لا) ㉖ ، Ge-tofe وياخود Ge-töse
هر ايكيسيده (ـــَـــ ١لا) b. ⑩ (*sans pl.*) [tofen]
ايكلدى ، كورلدمه ، كورلتى ‖ des Meeres — دكزك
كورلده‌مسى ، ايكلمسى ، ايكلديسى .

Ge-tränk (ـــَـ ١لا) ㊳ [trinken] مشروبات ،
ايچكى ‖ e — geiftige مسكرات .

Ge-trauen (ـــَـــ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) و—sich
(فعـ مطا) [trauen] ich getraue mich Deffen, ich
بن بوندن طولايى كنديمه كوكنه بيلورم ، getraue es mir
اجتسار ايده‌بيلورم ، اطمئنان قلبم وار .

Ge-treibe (ـــَـــ ١لا) b. ⑩ (*sans pl.*) =Treiben
(١لا) ‖ تحريك وتشويق ‖ حركت ‖ (آشاغى يوقارى حركت
ايدن ، كيدوب كلان غلبه‌لق) غلبه‌لق ، ازدحام .

Ge-treide (ـــَـــ ١لا) a. ⑩ ذخيره ، بغداى ،
حبوبات ‖ ausfuhr — (امؤ) (تجا) اخراج ذخائر ‖
bau— (ام) زراعت وحراثت (ذخائر) ‖ halle— (امؤ)
حبوبات چارشوسى ، قپانى ، ديوسى ‖ handel — (ام)
(تجا) ذخيره تجارتى ‖ markt — (ام) حبوبات بازارى ،
چارشوسى ‖ maß — (١لا) حبوبات اولچكى (كيله) ‖
mühle— (امؤ) ذخيره دكرمانى ‖ sack— (ام) ذخيره چوالى ‖
boden — (ام) ذخيره يتشديرمكه اليوريشلى طوپراق ‖
brand — (ام) اكين‌خسته‌لغى (باشاغك ايچنده دانه‌لرك
چوريوب توزحالنه كلمسى) ‖ barre — (امؤ) حبوبات
قوروتمسنه مخصوص فرون ، اوجاق ‖ keller— (ام) ذخيره
انبارى ، كيلارى ‖ korn — (١لا) حبوبات دانه‌سى ‖
Mäh(e)=Mafchine— (امؤ) حبوبات بيچكى ماكنه‌سى ‖
schwinge— (امؤ) ذخيره صاورمغه مخصوص قالبور ‖ speicher—
(ام) ذخيره انبارى (آربه‌لق ، صمانلق) .

Ge-trennt, ... (ـــَـ... اسم مفعول) [trennen]
geschlechtig — (صـ) (نبا) اعضاى تناسليه‌لرى آيرى
آيرى چيچكلرده بولنان نباتات ذوالسريرين .

Ge-treu (ـــَـ صـ) ㉑ =treu مثلا —er Diener
صادق خدمتچى ، اوشاق ‖ مستقيم ، معتمد .

Ge-triebe (ـــَـــ ١لا) a. ⑩ (*sanspl*) =ge-treibe ‖
(*av. pl.*) (ماكنه) (كندى ديشلى چرخلرى واسطه‌سيله ديكر
بر چرخى تحريك ايدن چرخ) محرك چرخ ‖ ايكى بيوك چرخ
آره‌سنده‌كى كوچك چرخ ‖ فنار چرخى ‖ (مجا) ماكنه ،
دولاب ، وسائط واسباب تحريكيه .

Ge-trieben (ـــَـــ اسم مفعول) [treiben] .

Ge-trippel (ـــَـــ ١لا) b. ⑩ (*sans pl.*) اوفق
اوفق خطوه ايله قوشوش .

Ge-trödel (ـــَـــ ١لا) b. ⑩ (*sans pl.*) (عمو)
بوش‌شيلر ، هرزه ، ترهات ‖ تردد ‖ تأخير ، يورمه ، اضاعهٔ وقت ،
صالالمه ، بركوندن بركونه آتمه .

Ge-troffen (ـــَـــ اسم مفعول) [treffen] .

Ge-trommel (ـــَـــ ١لا) b. ⑩ (*sans pl.*) داوول
دومبلك كورلتيسى .

Ge-trost (ـــَـ صـ) ㉑ [Troft] اعتماد و اطمئنان
قلبيه‌سى اولان ؛ جسور ، جرأتلى ‖ er ist nicht recht
(bei Trofte) — آنك عقلى باشنده دكل .

Ge-trösten (ـــَـــ فعـ مطا) b. ㉑ (*insép.*) sich
— einer Sache بر شيئى (ايوجه اعتماد قلب ايله) اميد
ايتمك .

Ge-trunken (ـــَـــ اسم مفعول) [trinken] .

Ge-tümmel (ـــَـــ ١لا) b. ⑩ (*sans pl.*) غلبه‌لق ،
ازدحام ، قارغاشه‌لق ‖ دغدغه ، قاريشقلق ‖ كورلتى ،
پاتردى ، شماته ، ولوله .

Ge-tut(e) (ـــَـ)ـــَـــ ١لا) ㊳ (b. ⑩) (*sans pl.*)
was ist das für ein— ? [tuten] بو بورو سسى نه ?

Ge-übt-heit (ـــَـــ امؤ) ㊾ (*sans pl.*) ملكه
ومهارت ، اوسته‌لق .

Ge-vatter (ـــَـــ ام) c. ㊷ [Vater] صاغدج ،
بابالق ، واقتيز باباسى ، in — (امؤ) ㊿ صاغدج قادين
واقتيز آناسى ؛ ايو احباب ، دوست قادين .

Ge-vatterschaft (ـــَـــ امؤ) ㊾ صاغدجلق .

Ge-viert (ـــَـ ١لا) ㊳ [vier] ‖ e—(ـــَـــ ١لا)
a. ⑩ مربع ‖ (هيئت) ايكى يلديزك يكديكرينه محيط دائرهٔ
سمانك ربعى برمسافه‌ده بولنمسى ‖ (مطبعه) ايكى حرف قالينلغنده
كور حرف ‖ in — bringen (بوسطع و الخ) تربيع ايتمك ‖
برطاشى زاويهٔ قائمه تشكيل ايده‌جك وجهله كسمك ، يونتق ‖
(١لا) ㉑ درت كوشه‌لى ، مربع ‖ درت قسمه منقسم اولان
شى ، رباعى ‖ (ريا) (كنديسيله ضرب اولنان عدد .. الخ)
مربع ‖ (هيئت) تربيع .

Ge-wächs (ـــَـ kss ١لا) مفردى ㉖ وجمى ㊱
[wachsen] نبات ‖ (مجا) نسل ، سلاله ‖ يويان ، نشوونما بولان ،
يتيشان شى ‖ kundige(r) — (ام) نباتيوندن اولان كمسه .

Ge-wackel (ـــَـــ ١لا) b. ⑩ (*sans pl.*) اوته‌يه
بريه صالالمه ، چالقامه .

Ge-wählte(r) (ـــَـــ ام) ㉑ منتخب ، انتخاب اولنان
كمسه .

Ge-wahr (ـــَـ صـ) [wahren] etwas, einer Sache
werden — آكاه اولمق ، كسب وقوف ايتمك ، دويمق ، ايشتمك ،
مشاهده ايتمك ، كورمك ، فرقنه وارمق .

Ge-währ (ـــَـ امؤ) ㊾ [wahren] كفالت ، تأمينات ،
تعهد ، شهادت ‖ امنيت ‖ für Jemand — leisten برينه
كفالت ايتمك ، شاهد اولمق ‖ für etwas — leisten برشيئى
تعهد ايدمك ؛ وقايه ايتمك .

Ge-wahren (ـــَـــ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) [wahren]
etwas (وكذلك مضاف اليه : einer Sache) —
(برشيئه حصر) (فعـ مطا) sich— ‖ ge-wahr werden =
دقت ايله آكاكوره طورامق) دقت ايتمك ، كوزنى آچمق .

Ge-währen (ـــَـــ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) [währen]
Jemandem etwas (eine Bitte , Frist) — و الخ
برينك (بر رجا ، طلب مهلت والخ سنى) اسعاف ايتمك ،
موافقت ايتمك ‖ ويرمك ، ايدنديرمك ، تقديم ايتمك ، سبب

(سلاح باشنه) اوكنه سلاح چاتيسى der Posten vor'm —e
—auf!) اسكيدن || سلاح باشنه an die—e! || ديكيلان نوبتجى
سلام präsentirt das—! || !راحت طور —ab!|| (!حاضرطور
طور! || !in Ruh'— (آتش كسوب) نشانكاهى ياتيرمق وامنيت
سلاح das—über! || !قولنى چويرمك ايچون ويريلان قوماندا
|| !سونكو طاق Seiten—pflanzt auf! || !اوموزه
setzt die—e || !سونكو يرينه Seiten—an Ort!
||سلاح آل— in die Hand! || !سلاح ـ چات zusammen!
—hahn || (ا مؤ) سلاح فابريقه‌سى، تفنكخانه —fabrik
(ا م) تفنك خروسى|| —kugel (ا مؤ) (تفنك) قورشونى||
(سلاحى اوموزده طاشيغه مخصوص) (ا م) —riemen
تفنك قايشى || —schmied (ا م) تفنكجى ، شيشخانه‌جى .

Ge-weich (ـَـ ا لا) (38) [=Gewicht وياخود wachsen]
(آوجيلقده) كييك بوينوزى .

Ge-wend(e) (ب) ـُـ ا لا) (38) (a. (40)) (*sans pl.*)
دونمه ، دونيش؛ دونديرمه ، دونديريش|| (زرا) چويرلمكسزين
بردفعه‌ده سوريله بيلان محل || (زمان ومحله كوره متحول ترلا
اوليچيسى) دونم .

Ge-werb=... (ـَـ...) [Ge-werbe] —los (ص)
(بوش كزه‌نك بوش قالفه‌سى) || صنعتسز || —fleiß (ا م)
صنعت ، ايش طوتمه ، صنعته چالشمه || —fleißig (ص)
صنعتيله مشهور ومعتبر ، صنعتكار || —reich (ص) صنايع
كثيره‌سى اولان || —schein (ا م) (تجا) (برصنعت ايچون
ويريلان) رخصتنامه ، اصناف تذكره‌سى|| (امتياز فرمانى) .

Ge-werbe (ـَـ ا لا) a. (40) [werben] صنعت :
تجارت ، امتعه اخذ واعطاسى؛ ايش ، مشغوليت ||
(صنع) شارنل ، منتشه || ausstellung — (ا مؤ)
محصولات صناعيه سركيسى || —bank (ا مؤ) تجارت
بانقه‌سى || —freiheit (امؤ) سربستئ تجارت (محصولات
صناعيه اعمال واخراج وبيع واشتراسى والخ كبى خصوصاتده
اولان سربستى) || —muse-um (ا لا) صنايع (مختلفه)
موزه خانه‌سى || —schule (ا مؤ) مكتب صنايع || —steuer
صنايع ويركوسى ، پاتنته ويركوسى .

Ge-werbs ... (ـَـ...) [Ge-werbe] —betrieb
(ا م) بر ايشك ، صنعتك ، ايشلدلمسى، تعليمى || —anstal
(ا مؤ) فابريقه ، كارخانه .

Ge-werk (ـَـ ا لا) (38) ماكنه || ماكنه چرخلرينك
هيئت مجموعه‌سى|| صنعتكاران ، اصناف كروهى، اصناف هيئتى .

Ge-wesen (ـَـ اسم مفعول) [sein] .

Ge-wichen (ـَـ اسم مفعول) [weichen] .

Ge-wicht (ـَـ ا لا) (38) [wiegen] ثقلت ، آغيرلق||
(كيلو ، اوقه ، قنطار والخ) ايله nach dem—verkaufen
صاتمق || —auf etwas legen برشيئه اهميت ويرمك ||
die Kiste hat zwei Kilogramm an— چكمجه ، قوطونك
diese Schachtel fällt schwer || ايكى كيلو غرام ثقلتى وار
—'s in بو(مقوا ويا تخته ويا تخته ياپراغندن) قوطوجوق
آغر، پك آغر || —abnahme (ا مؤ) ثقلتدن غائب اولمه ،
غائب ايتمه || —stein (ا م) طارطى طاشى ، داره طاشى ||
—uhr (ا مؤ) دروننده آصيلى ثقلتى اولان(طونج، قورشون)
اسكى ديوار ساعتى .

اولمق || توجيه ايتمك || (فعـ لا+) etwas (fort)—lassen
بر شيئى حالنده ترك ايتمك ، دوام ايتديرمك || پك زياده
مستعمل اولمه‌رق) : Jemand—lassen برينه آرزوسنه كوره
حركته مساعده ايتمك ، ايشنه مداخله ايتمامك || —für etwas
برشى ايچون كفالتده بولنمق ، برشيئى تأمين ايتمك || (ا لا)

Ge-währung (امؤ) (49) اسعاف ، (*sans pl.*) (40) b.
er hat die Gewährung seiner Bitte erlangt :مساعده
نك رجاسى اسعاف اولندى ، استدعاسى قبوله قرين
اولدى .

Ge-wahrsam (ـَـ ا م) (38) ، (ا مؤ) (49) دقت ،
تيقظ ، تقيد etwas in seinen —nehmen برشيئى نظر
دقت وتقيديته آلمق || (محبوسين حقنده) تحت توقيفده اوليش||
in engeren—bringen ، محبس (آنلرك بولندقلرى محل)
پك صيق كوز آلتنده بولنديرمق ، كوز حبسنه قومق .

Ge-walt (ـَـ امؤ) (49) [walten] قوت ، قدرت ؛
Das steht nicht in meiner— || حكم وسطوت ، اقتدار
بو بنم اقتدارم داخلنده دكل ، بوكا بنم كوجم ، قوتم يتمز ||
höchst— قوۀ مطلقه ، حكمدارلق || قوۀ جبريه ، زور ،
anwenden — جبر ايتمك ، زورلامق ، قوۀ جبريه قوللانمق
halb mit—, halb willig يارى استر يارى استماز || (حا)
aus aller—schreien اولانجه قوتيله باغيرمق ، حايقرمق ،
es regnet mit aller— || وار قوتى پازويه ويروب حايقرمق
(يغمو) آله يلديكنه ياغيور || —maßregeln (جمـ مؤ)
وسائط جبريه || —thäter (ا م) زور ايدن ، جبار .

Ge-waltig (ـَـ ص) (24) قوى ، ذى قوت ، شوكت
وسطوت، بيوك اولان || پك بيوك ، قوجه‌مان || (كنايه)
بيوك ، عظمتلى ، مغرور .

Ge-wältigen (ـَـ فعـ متعـ) a. (21) (*insép.*)
eine Zeche wieder— متروك برمعدنى تكرار ايشلتمك، بوكا
موفق اولمق .

Ge-waltsam (ـَـ ص) (24) قوتلى ، قوى ، شديد
eines— en Todes sterben (حا) || زورلو ، صيق
(فنا حالده) اولمك ؛ فجيع صورتده تلف اولمق .

Ge-wand (ـَـ ا لا) (25) و (38) [winden] روبه ،
لباس ، اثواب|| —händler (ا م) البسه‌جى ؛ ترزى .

Ge-wände (ـَـ ا لا) a. (40) (صنع) (معما)
(برقپونك پنجره‌سنك) يان ديركارى .

Ge-wandt (ـَـ اسم مفعول) [wenden] || (ص) (24)
عتيك، چويك|| ماهر، هنرلى ، اوسته .

Ge-wand-heit (ـَـ ا مؤ) (49) مهارت ، هنرليلك ،
اوسته‌لق || عتيكـ وچويكلك .

Ge-wässer (ـَـ ا لا) a. (40) [Wasser] ابحار، صولر
(نهرلر دكزلر) .

Ge-webe (ـَـ ا لا) a. (40) [weben] اوركو، طوقومه||
اورمه || قماش .

Ge-weckt (ـَـ اسم مفعول) [wecken] || (ص) (24)
كوزى آچيق ، قورناز|| شن ، اوياق .

Ge-wehr (ـَـ لا) (38) [wehren] سلاح|| (ع) (اسلحۀ
ناريه) تفنك || —(Seiten=) (ا لا) قصاطوره ، قلنج ||

(ایو بر) ein gutes — ist ein sanftes Ruhekissen وجدان یموشاق بر باش یاصدیغیدر) وجدانی پاك اولانك یورکی راحت اولور ‖ los — (ص) انصافسز، وجدانسز .

Ge-wissenhaft (⏑⏑–⏑ ص) ㉑ وجدان صاحبی، منصف ‖ ایشنه پك دقتلی ‖ (حا) منصفانه، صادقانه ‖ دیانتکارانه .

Ge-wissens ... (⏑⏑⏑...) —biß (ام) وجدان راحتسزلکی، عذاب درونی ‖ —sache (امؤ) خصوصات وجدانیه، مواد وجدانیه و اعتقادیه ‖ دین، مذهب ‖ —zwang (ام) تعصب، عدم مساعده، عدم مسامحه ‖ صیقندی، عذاب وجدان ‖ —zweifel (ام) وجدانك تابحل اولەرق عجبا دیمسی، وسوسه، قوروتی .

Ge-wisser-maßen (⏑–⏑⏑⏑ حا) بر وجهله که کویا ‖ بر درجەیه قدر .

Ge-wißheit (–⏑⏑ امؤ) ㊾ (sans pl.) حقیقت، کرچکلك، صحت، موثوقیت ‖ augenscheinliche— (امؤ) آشکارلق ‖ ich werde mir — darüber verschaffen بن بو ایشك کنهنه، اصلنه واقف اولەجغم، أیوجه آکلایەجغم .

Ge-witter (⏑⏑ الا) ㊵ a. فورطنه ‖ (کذا ئا) es ist ein — im Anzuge برفورطنه (کورلتی) قوپەجق ‖ das — hat eingeschlagen یلدیرم ایندی ‖ —e-wölk (الا) فورطنه بلوطلری ‖ —regen (ام) —schauer = (ام) فورطنه یغموری ‖ —luft (امؤ) فورطنه روزکاری، هواسی ‖ —nacht (امؤ) فورطنەلی کیجه، بورالی کیجه ‖ schwül— ویاخود schwer— (ص) (هوا بقنده) آغیر، صیقینتیلی ‖ —schwüle (امؤ) صیقینتیلی هوا .

Ge-woben (⏑–⏑ اسم مفعول) [weben] .

Ge-woge (⏑–⏑ الا) ㊵ b. (sans pl.) طلغالانمه، تموج ‖ (مجا) چالقانمه، صاللاندی ‖ طالغه .

Ge-wogen (⏑–⏑ اسم مفعول) [wägen و wiegen] ‖ (ص) مخلص، میال ‖ التفاتلی، نوازشلی، لطف ومرحمتلی، تنزل ایدن، خیرخواه، منعم ‖ bleiben Sie mir ferner—! وحسن توجهاتکزك بقاسنی تمنی ایدرم! ‖ اثنای وداعده (کنایه مقامنده) bleib mir —! هایدی! باس! بزیده دعادن اونوتمه!

Ge-wogenheit (–⏑–⏑ امؤ) ㊾ توجه، التفات، نوازش، لطف، مرحمت، خیرخواهلق، مخلصك، میالك ‖ haben Sie die — mir zu folgen لطفاً بنده‌کزی تعقیب بیوریکز، تنزلاً برابر (آرقەمدن) کلیکز .

Ge-wöhnen (⏑–⏑) [wohnen] (فعه متعه) ㉑ a. (insép.) و ‖ sich— (فعه مطا) Jemand an etwas— برینی برشیئه آلیشدیرمق، عادت ایدندیرمك، الفت و انسیت وامتزاج ایتدیرمك ‖ sich an etwas— (کندوینی برشیئه آلیشدیرمق) اوکرنمك، آلشمق، یاتمق، تعلیم ایتمك ‖ عادت ایدنمه .

Ge-wöhnung (امؤ) ㊾ آلیشمه، عادت ایدنمه .

Ge-wohnheit (–⏑–⏑ امؤ) ㊾ عادت، اعتیاد ‖ آلشمه، معتاد، الفت، انسیت ‖ طبیعت Das ist längst aus der —gekommen بوچوقدن استعمالدن ساقط اولمشدر، موده‌سی کچدی، بو عادتدن چوقدن وازکچلدی ‖ (ضرمثل) —wird zur zweiten Natur عادت طبیعت ثانیه حکمنه کچر ‖ ممارسه .

Ge-wiegt (–⏑ اسم مفعول) [wiegen صاللانمق] ‖ (ص) ㉑ پك شیطان، پك قورناز؛ کار آزموده؛ فلکك چنبرندن کچمش .

Ge-wieher (⏑–⏑ الا) ㊵ b. (sans pl.) کیشنمه .

Ge-wiesen (⏑–⏑ اسم مفعول) [weisen] .

Ge-willt (⏑⏑ ص) ㉑ [Wille] —sein, etwas zu thun برشیئی یاپمغه حاضر اولمق، استمك ایتمك .

Ge-wimmel (⏑⏑ الا) ㊵ b. (sans pl.) قارنجه کبی کیدوب کلان غلبه‌لق .

Ge-winde (⏑⏑ الا) ㊵ a. (sans pl.) بورمه ‖ (بر یولك) دونمسی، بوکولمسی ‖ (بردفعه‌لق صاریله بیلان یوماق) ایپلك یوماغی ‖ قولاغك حلزون شکلنده اولان قسمی، حلزون الاذن ‖ بورغی .

Ge-winn (⏑⏑ ام) ㊳ [قدیم آلمانجه winnan = arbeiten] قزانج، تمتع، استفاده، فائده، قزانمه، کار ‖ auf gemeinschaftlichen — oder Verlust فائده وضرری طرفینه، اشتراك ایدنلره عائد وراجع اولمق اوزره ‖ —los (ص) فائده‌سز، کارسز، بلا تمتع، قزانجسز ‖ —antheil (ام) قزانمه‌ده اولان حصه ‖ —liste (امؤ) (پیانقوده) قزانان نومرولر لیسته‌سی، جدولی ‖ —nummer (امؤ) قزانان (پیانقو) نومروسی ‖ —reich (ص) کارلی، فائده‌لی، قزانجلی .

Ge-winnbar (–⏑⏑ ص) ㉑ قزانیله بیلان، کارلی ‖ ایدینیله بیلان .

Ge-winnen (⏑⏑ فعه متعه) ⑳ b. [Ge-winn] قزانمق، کسب ایتمك، ایدنمك ‖ ضبط ایتمك، آلمق ‖ wie gewonnen, so zerronnen کلدیکی کبی آقدی، اریدی کیتدی، (کیدر، کیتمك)، هایدن کلان هویه کیدر ‖ eine Ansicht, Überzeugung — برفکر ایدنمك، تجربه ایتمك، قناعت حاصل ایتمك ‖ Geschmack, Lust, Neigung zu etwas — برشیدن تلذذ ایتمك، برشیئه اوزنمك، ومیل وتوجه ایتمك ‖ die Sache gewinnt an Klarheit ایش میدانه چیقمغه باشلیور، آشکار اولیور، کیتدکجه آکلاشیلیور، واضح اولییور .

Ge-winst (⏑⏑ ام (الا)) ㊳ [Ge-winn] (دها آز مستعمل اولوب) Gewinn معناسنه‌در .

Gewirbel (⏑⏑ الا) ㊵ b. (sans pl.) طولاشمه، دور ‖ ترامپته سسی، اوتمه‌سی .

Gewirr(e) ((⏑)⏑⏑ الا) ㊳ (㊵ a.) (sans pl.) قیوریله ‖ (مجا) قاریشقلق .

Gewiß (⏑⏑ ص) ㉑ [wissen] حقیق، صحیح ‖ (حا) البته اویله یا، حقیقةً، شبهه یوق ‖ Sie wollten uns — überraschen ها سز بزی آنسزین باصمق استیوردیکز (استدیکز) دکلی، شبهه‌سز بزی آلداتمق، شاشیرتمق استدیکز، آنسزین کوسترەجکدیکز، الخ ‖ Gewisse(r) (م) ㉔، Gewisse(s) (لا) ㉔، Gewisse (مؤ) ㉔، ein Gewisser آدمك بری، برکمسه، بریسی ‖ etwas Gewisses (feste Einkünfte) haben ثابت برکلیری اولمق .

Ge-wissen (⏑⏑ الا) ㊵ b. [wissen] وجدان؛ انصاف ‖ حس درونی، اعتقاد، عقیده ‖ ضمیر، قلب ‖ (ضرمثل) mit gutem— اعتماد قلب ایله؛ حسن نیت ایله ‖

Ge-wöhnlich (ــــ ص) (21) على العاده ، هر وقتكى ، بروجه معتاد ، هركونكى ، عمومى ‖ (حا) عموماً ، عادتاً ‖ آشاغى ، عادى ، بياغى ‖ —er Wein عادى شراب (داخل مملكتده قباجه ياپيلان) ‖ كوتو ، قبا ‖ — so geschieht es على الاكثر ، دائما (بويله‌جه) واقع اولور ، هروقت بويله‌در ‖ Gewöhnliche(s) (ا لا) (21) هروقتكى ، هركونكى شى ‖ عادى ، بياغى شى ، آشاغى ، قبا شى ‖ Das ist das Ge-wöhnlichste هروقت ، هريرده كوريشان ، اولان شى عادى ‖ پك آشاغى ، بياغى (اولان شى) ، مبتذل .

Ge-wöhnlichkeit (ــــ ا مؤ) (49) اعتياد ايديش ، آليشمه ‖ دائمى ياپيلان ، قوللانيلان شى ‖ پك چوق واقع اولان شى ‖ عاديلك ، بياغيلق ، آشاغيلق ، قبالق ؛ مبتذللك .

Ge-wohnt (ــ ص) (21) [ge-wohnen] einer Sache —sein (مضاف اليه) وياخود (وكذا : an etwas) etwas برشيئه آليشقين ، آليشق ، آليشمش اولمق .

Ge-wölbe (ــ ا لا) a. (40) [wölben] قبه ، كمر ‖ (كذا مجا) ‖ (تحت الزمين) مخزن ، سوترن ‖ — (Grab=) لحد ، دفن امواته مخصوص مقبره ‖ مغازه ، دكان ‖ —bau (ا م) قبه‌لى ، كمرلى بنا ‖ كمر ، قبه انشاسى ‖ —schluß-stein (ا م) كمرك اناختارطاشى ‖ —zins (ا م) (مجا) دكان ، مغازه كيراسى ‖ —bock (ا م) كمر ، قبه قالبى ‖ كمر ، بشيك قبه ‖ —kappe (ا مؤ) قبه تپه‌سى ‖ —pfeiler (ا م) قبه ، كمر آياغى ‖ —stein (ا م) كمرطاشى ‖ —stütze (ا مؤ) كمر پاينده‌سى .

Ge-wölk (ــ ا لا) (38) بلوط ‖ (كذا مجا) .

Ge-wölle (ــ ا لا) a. (40) يوك ، بياغى ‖ تفنك ، طبانجه صيقيسى .

Ge-wonnen (ــ اسم مفعول) [ge-winnen] .

Ge-worben (ــ اسم مفعول) [werben] .

Ge-worden (ــ اسم مفعول) [werden] .

Ge-worfen (ــ اسم مفعول) [werfen] .

Ge-wühl (ــ ا لا) (38) (*sans pl.*) آراشديرمه ، قارشديرمه ، بوريشه قالمه ‖ خينجه خينج غلبه‌لق .

Ge-würfelt (ــ ص) (21) خانه‌لى .

Ge-würm (ــ ا لا) (38) [Wurm] (هرنوع) بوجك ‖ (سوروپنه‌رك يوريسان حيوانات) حيوانات زاحقه ‖ (مجا) (انسان حقنده) حشرات (مقوله‌سى) .

Ge-würz (ــ ا لا) (38) [Wurz] بهارات ‖ عطريات ‖ —an die Speisen thun يمكه بهار قومق ‖ —büchse (ا مؤ) بهار قوطوسى ‖ —artig (ص) بهارمسى ، بهار قوقولى ‖ —brühe (ا مؤ) بهارلى صالچه ‖ —handel (ا م) (تجا) بهارجيلق ، عطارلق ‖ —nägelein (ا لا) وياخود —nelken (جمع مؤ) قورو قرانفيل ، قرانفيل تخمى .

Ge-würzhaft (ــ ص) (21) بهارلى ، قوقولى ، عطرلى .

Ge-wußt (ــ اسم مفعول) [wissen] .

Geyser (ــ ا م) a. (40) Geiser= .

Ge-zänk (ــ ا لا) (38) **Ge-zanke** (ــ ا لا) b. (40) (*sans pl.*) (بردوزى يه اولان) غوغا ، كورلق ، چكشمه ‖ (عو) تكدير ، مؤاخذه ، تعذير .

Ge-zappel (ــ ا لا) b. (40) (*sans pl.*) چبالامه ، چيرپنمه ‖ بوشنه چالشمه وچبالامه .

Ge-zech(e) (ــ) (ــ ا لا) (38) (b. (40)) (*sans pl.*) چوق ايچمه ، عياشلق ايچمه .

Ge-zehnt (ــ ص) (24) [zehn] اعشارى .

Ge-zeit (ــ ا مؤ) (49) Zeit= (بحر) مد وجذر .

Ge-ziehen (ــ اسم مفعول) [zeihen] اتهام ، عطف واسناد اولنمش .

Ge-ziemen (ــ فع لا +) و (فع يكشخ) sich— (فع مطا) a. (21) (*insép.*) ياقشمق ، اويمق ، مناسب اولمق ، ياراشمق ‖ wie es sich geziemt اويديغى ، مناسبت آلديغى وجهله ، نصل مناسب ايسه اويله ، لايق اولديغى ، ياقشديغى كبى ‖ —d (اسم فاعل وص) (21) لايق ، جائز ، مناسب ، ياراشور ‖ موافق ، (حا) موافق ومناسب صورتله ، صورت حسنه‌ده ، بروجه مطلوب .

Ge-ziere (ــ ا لا) b. (40) (*sans pl.*) ياپمه ، كوستريش ، ساخته طور وحركت ‖ (برقاريشك) ناز وادا وجلوه‌سى ، ازيلوب بوزلمه .

Ge-ziert (ــ اسم مفعول) [zieren] ‖ (ص) (21) سوسلى ، كوزل ، مزين ، نادر ، معتبر ، مقبول ‖ چكى دوزلى ، ساخته طورلى ، ياپمه ‖ (حا) ياپمه برطور ايله .

Ge-zisch(e) (ــ) (ــ ا لا) (b. (40)) (38) (*sans pl.*) ايصليق چالمه ، (استهزا ايچون) يوها چاغيرمه .

Ge-zischel (ــ ا لا) b. (40) (*sans pl*) فصيلدى ، فيصيلدامه .

Ge-zitter (ــ ا لا) b. (40) (*sans pl.*) تيترمه .

Ge-zogen (ــ اسم مفعول) [ziehen] .

Ge-zücht (ــ ا لا) (38) [Zucht] حيوان جنسى .

Ge-zweig (ــ ا لا) (38) آغاج داللرى (هيئت مجموعه‌سى) ‖ شهر ، چاى قولى .

Ge-zweit (ــ ص) (21) ايكى شيدن ، ايكى عنصردن مركب مثنائى .

Ge-zwitscher (ــ ا لا) b. (40) (*sans pl.*) قوش جيولديسى ، اوتوشمه‌سى .

Ge-zwungen (ــ اسم مفعول) [zwingen] ‖ (ص) (21) زور كورمش ، زورلانمش ، مجبور ايدلمش ، ابرام اولنمش ‖ —er Weise بالمجبوريه ، زورله ، ياپمه ، ضرورى ، صيقيله‌رق .

Gicht (ــ ا مؤ) (49) [gehen] (ط) يل ، نقريس ‖ داملـه ، التهاب مفاصل ، gegen—wirkend (طب) مضاد نقريس ‖ —anfall (ا م) نقريس نوبتى ؛ داملـه ايچمه ‖ (صنع) (معد) اوجاق كوپريسى ‖ —beule (ا مؤ) نقريسدن حاصل شيش (ورم) ‖ —brüchig (ص) نقريسلى ‖ —körner (ا م) (نبا) شقايق تخمى .

Gick-gack (ــ ا م) (56) (عو) قاز باغيرمه‌سى ‖ قاز (غاق غاق) (كذا مجازى : قاز آدم) .

Gieb (ــ امر حاضر) [geben] .

Giebel (ــ ا م) a. (40) [قديم آلمانجه gebal ‖ (مرا.) gipfel وفرانسزجه : gable] برشيئك تپه‌سى ، الك يوكسك

نقطه‌سی ، ذروه ، تپه ‖ چاتی اوجی ‖ بنا ' دیوار ویا قپو ،
پنجره وامثالی اوزرنده ایکی سطحلی چاتی ایله بوكا مماثل تزیینات ‖
bach — (ا لا) مثلث چاتی ‖ bogen — (ا م) سیوری
تپه‌لی اولان کمر ، سیوری کمر ‖ ſtube — (ا مؤ) طوان آره‌سی
(اوطه‌سی) ماتزار .

Gien (ـ ا مؤ) (49) (بحر) پلانغه ، (جر اثقال آلتی) .

Gier (ـ ا مؤ) (49) (sans pl.) [begehren ‖ مرا : Geier :] ‖ (اسکی صورتی اوله‌رق : Gierde) برشیئه اولان
آرزو ، هوس ، شدت اشتیاق ومراق ، حرص وطمع ؛ تشنه‌لك .

Gieren (ـ فعلا +) a. (21) [Gier] nach etwas —
برشیئی شدتله آرزو ایتمك ، استمك ، هوس ایتمك ، اوزمك ، زیاده
آرزو وطمع ایتمك ، غبطه وامل ایتمك ، کوز دیکمك ، تشنه
اولمق ‖ (بحر) (صاغنه صولنه صالنه‌رق کزه‌رك ، چالقه‌نه‌رق)
زیقزاق کیتمك .

Gierig (ـ ص) (21) مراقلو ، طمع ایدن ، غبطه وامل
ایدن ، تشنه ‖ auf Geld — پاره‌یه حریص .

Gieß,,... (ـ...) bad — (ا لا) دوکمه (تیمور)
دوشی ‖ becken — (ا لا) ابریق ‖ bogen — (ا م) (صنع)
(سکه) مسبکه ، قالب ‖ haus — (ا لا) فونت ، دوکم خانه
‖ kanne — (ا مؤ) ابریق ، بغچه وسائره‌یی صولامغه مخصوص
صوتکه ویاقوواسی ؛ kannen = Auffatz — (ا م) صوتکه‌سی
سوزکچی ‖ kelle — (ا مؤ) کبچه ‖ mutter — (ا مؤ)
(دروتنه اریدلش معدن اصاغه قلنه‌رق استنیلان شکلی ویرمکه
مخصوص) قالب ‖ ofen — (ا م) اصاغه اوجاغی ‖ pfanne —
(ا مؤ) اصاغه قزانی ‖ rinne — (ا مؤ) مطبخ و سائره‌ده
بولاشیق والخ صویی دوکیلان دلیکلی طاش ، صو یولی ‖
ſand — (ا م) ایغچه قوم ‖ ſchaufel — (ا مؤ) چامچاق ،
قواطه ‖ tafel — (ا مؤ) (آیینه‌جیلقده) دوکم لوحه‌سی .

Gießen (ـ فعمته و فعلا +) e. (21) دوکمك ‖
Öl auf die Lampe — لامبه‌یه غاز (یاغ) قویمق ‖ (مجا)
Öl in's Feuer — آتشه کورکله وارمق ‖ ایچنه دوکمك ،
قومق ، قاتمق ‖ (چیچکاری) صولامق ‖ voll — (آغزینه قدر)
طولدیرمق ‖ دوکمك ‖ آقیتمق ‖ اصاغه ایتمك ، دوکمك ‖ (البسه
حقنده) wie gegoſſen ſitzen وجوده قالب کبی اوطورمق ‖
der Himmel gießt ویاخود دها زیاده مستعمل اوله‌رق :
es gießt (فع یکشخ) یغمور (شدتلی) یاغیور ‖ ſich —
(فع مطا) es gießt ſich ſchlecht aus einem Topfe
ohne Tolle امزیکسز بر (چوملك قوانوز ، طوپراق شیشه)
دن (برمایع) کوچلکله آقار .

Gießerei (ـ ـ ا مؤ) (49) (صنع) دوکمخانه ‖ دوکم
اصولی ، صورت اصاغه .

Gift (ـ ا لا) (38) [geben] زهر ، سم ‖ darauf
— nehmen kannſt Du اکر صحیح دکلسه الملی کسه‌رم ‖
حدت وغضب ‖ کین وغرض ‖ — und Galle, — und Geifer
— ſpeien کوپورمك ، آتش پوسکورمك ‖ geſchwollen —
(ص) زهردن شیشمش ‖ haltig — (ص) زهرناك ، زهرلی ،
سمی ‖ zahn — (ا م) (تاطبیعه) اسنان سمیه (سی اولان
حیوان) ‖ baum — (ا م) = ſumach — ‖ beere —
(ا مؤ) (نبا) نبات وثمرهٔ سمیه ‖ ſumach — (ا م) (نبا)
زهرلی سماق آغاجی ‖ barſch — (تاطبیعه) (ماهی) زهرلی
طاتلی صو خانیه‌سی ‖ ſchlange — (ا مؤ) زهرلی یلان ‖
abtreibend — (طب) (اجزاجیلقده) پانزهر ‖ eſſig —
(ا م) پانزهر سرکه‌سی ‖ mehl — (ا لا) (صنع) (معدنجیلکده)
زرنیخ ابیض ، بیاض آرصنیق ‖ miſcher ' miſcherin —
(ا م ، ا مؤ) برینی زهرلیان ارکك ویا قادین ؛ زهرله سوء
قصد ایدن ارکك ، قادین ‖ mord — (ا م) تسمیم اوله‌رق
وقوعه کلان اولوم ، زهرلنوب اولمه ‖ ſchein — (ا م)
(اجزاخانه‌لرده) مواد سمیه بیعنه مساعده ایدلدیکنی مشعر
اذن تذکره‌سی ، رخصتنامه‌سی ‖ ſpinne — (ا مؤ) (تاطبیعه)
زهرلی اوروجك ‖ (مجا) (عمو) تیتیز ارکك ویا قادین ‖
ſtein — (ا م) حمض توتیای ارصنیق ‖ ſtoff — (ا م)
مادهٔ سمیه .

Giftig (ـ ص) (21) زهرلی ، سمی ، زهرناك ‖ مواد
ساریه‌لی ، میاسمالی ‖ (مجا) زهرناك ، آجی ‖ غضوب ، قزغین ،
قودورمش ، کوپورمش ، اوکنه کلانی ایصیرر آرقه‌سنه کلانی
تپر اولان ‖ auf Jemand — ſein برینه پك زیاده قیزمش
اولمق ، برینه پك زیاده حدت وغضب ایتمك ‖ Jemand — machen
برینی پك زیاده قیزدیرمق ، قودورتمق ، پرحدت ایتمك .

Gilb,,... (ـ...) = Gelb ... ‖ blume — (ا مؤ)
(نبا) بویاجی صاریسی .

Gilbe (ـ ا مؤ) (53) (sans pl.) صاری رنك ‖
(صاری) آشی بویا .

Gilde (ـ امؤ) (53) [Geld کلمه‌سنه متعلق] (پاره ایله
ایدیلان) اشتراك ، اورتاقلق ‖ اورتاق ، شریك ‖ کروه ،
طاقم (قوندره‌جی . . . کروهی ، اصناف) .

Gimpe (ـ امؤ) (53) (تجا) خرج ، غیطان .

Gimpel (ـ ام) a. (40) (تاطبیعه) یکی دنیا ، چالیق ،
شتراق قوشی ‖ (مجا) (قولای آلداتیلور ، بوغیلور آدم)
هبنقه ، آحمق ، بون .

Gin (ـ ا م djĭne) (56) [انکلیز] آردج راقیسی ،
جین .

Gingang ، **Gingham** (تجا) هرایکیسیده (ـ ا م)
(56) کذا (38) [هندجه‌دن مستعار انکلیزجه] هندستانك
(غنغامپ) شهرنده اعمال اولنان پاموقدن وپارلاق قماش .

Ginſt (ـ ا م) (38) دها زیاده مستعمل : Ginſter
(ـ ا م) a. (40) [لاتینجه] (نبا) رتم ، قاطر طرناغی .

Gipfel (ـ ا م) a. (40) (شکلنه باقلمقسزین برشیئك
اك یوکسك نقطه‌سی) تپه ، ذروه ، یوقاری اوجی ، رأس ،
شاهقه ‖ (بر اوك) چاتیسی ‖ (بوطاغك) صرتی ‖ auge —
(ا لا) (بغچو) einem Zweige das — auge nehmen بردالك
تپه‌لرینی ، طمورجقلرینی قیرپمق ‖ blütig — (نبا) (ص)
mit blüthigen Blumen — تپه‌سنده طمورجقلری ، چیچکاری
اولدیغی حالده ‖ punkt — (ا م) تپه ، رأس نقطه‌سی ،
منتها ‖ (مجا) غایه (نقطه‌سی) ‖ ſtändig — (ص) (نبا)
تپه‌ده ، یوقاری اوجنده ، نهایتنده اولان .

Gipfelig (ـ ص) (21) drei — رؤس ثلاثه صاحبی ،
اوچ تپه‌لی ، اوچ باشلی .

Gips (ـ ا م) مفردی (26) جمعی (36) [روجه] آلچی ،
جبس ‖ bewurf — (ا م) (صنع) آلچی صیوا ، آلچی بادانه ‖

Glanz (ـّ ام) ㊳ و ㉛ (جمعی نادر) پارلدی، شعشعه، لمعه، ضیا، نور، جلوه‌سی (كذا مجا) ‖ لطافت، تازه‌لك، شبابت، اك كوزل، اك پارلاق وقتی (كنجلك، لطافت، كوزللك، معصومیت والخ حقنده) ‖ دبدبه، سلطنت ‖ دوزلك، پارلاقلق، پرداخت ‖ —farbig (صـ) پارلاق (بویا) رنكلی ‖ —firnis (ا م) ورنی ‖ —periode (ا مؤ) دور سلطنت، دبدبه واحتشام، لطافت وقتی ‖ —Gold (ا لا) يلانجی آلتون، يالديز ورق، شماته كاغدی ‖ —kattun (ا م) (تجا) (مقدما هندستانده اعمال اولنمش اولان پارلاق چوقلی) باصمه ‖ —los (صـ) پرداختسز، پارلاق اولمیان، طونوق، (كذا مجا) لطافتسز ‖ —presse (ا مؤ) (صنع) (بز فابريقه سنده بصمه‌يه جلاويرمك ايچون مستعمل منكنه ‖ —seide (ا مؤ) (تجا) پرداخلی ايپك قماش، ديميت ‖ —taffet (ا م) (تجا) پارلاق جانفس ‖ —voll (صـ) پك شعشعه‌لی، دبدبه واحتشاملی، زياده پارلاق ‖ —stahl (ا م) جلا ويرمكه مخصوص آلت، صيقل .

Glänzen (ـّـ فعـ لا +) c. ㉑ پارلامق، ضيادار اولمق، لمعه نثار اولمق، ضيا پاش، شعله فشان اولمق ‖ (ضرمثل) es ist nicht Alles Gold, was glänzt هر پارلايان آلتون دكلدر ‖ (كذا مجا) ‖ (فعـ متعـ) (دوزلته‌رك) پارلاتمق، لوستره‌لمق، لاق، ورنی سورمك ‖ (ا لا) b. ㊵ (*sans pl.*) پارلامه، پارلدی، ضيا، پارلاقلق، شعشعه .

Glänzend (ـّـ اسم مفعول وصـ) ㉑ [glänzen] پارلاق، شعشعه‌لی ‖ (مجا) شانلی، شهرتلی، پك معتبر ‖ (حا) پك مشهور، عيان .

Glas (ـَ ويا ـّ ا لا) ㉖ شيشه، زجاج، جام ‖ بارداق، قدح ‖ —bedachung (ا مؤ) جام، جاملی طوان ‖ —gemälde (ا لا) جام اوزرينه ياپيلان رسم : اوزری جاملی رسم ‖ —geschirr (ا لا) جام قاب، شيشه‌دن معمول قاب ‖ —rahmen (ا م) (رسم، آيينه وسائره اطرافنده) جام چرچيوه ‖ —spinner (ا م) (صنع) جامی اريته‌رك ايپلك كبی حاله قويان وبوندن انواع چيچك وتزيينات سائره ياپان آدم ‖ —arbeit (ا م) جام ايشی، جامجيلق ‖ معمولات زجاجيه ‖ —auge (ا لا) طاقمه (جام) كوز ‖ —brocken (جمع مذكر) (صنع) (جام فابريقه جيلغنده) جام پارچه‌لری، قريشتيلری ‖ —elektrisch (صـ) (حكمـ) الكتريق مثبته منسوب ومتعلق ‖ —fenster (ا لا) جاملی پنجره ‖ —handel (ا م) جام تجارتی، ادوات، معمولات زجاجيه بيع واشتراسی ‖ —haus (ا لا) جام، بللورخانه ‖ (بغچو) ليمونلق ‖ —hell (صـ) آيينه كبی پارلاق؛ شفاف ‖ —kitt (ا م) جامجی معجونی ‖ —kraut (ا لا) (نبا) چوكن اوتی ‖ —laden (ا م) (تجا) (الا) زجاجيه مغازه‌سی، دكانی ‖ —macher (ا م) (صنع) جامجی، معمولات زجاجيه ياپان ‖ —maler (ا م) ادوات زجاجيه اوزرينه رسم ياپان اوسته، رسام ‖ —palast (ا م) قرستال سرايی، جاملی كوشك ‖ —scheibe (ا مؤ) جام (لوحه‌سی) ‖ —schleifer (ا م) (صنع) جام كسن؛ جام جلاله‌يان، عمله، سيليجی ‖ —schrank (ا م) (جاملی قپوسی اولان) جاملی دولاب، جامكان ‖ —thür(e) (ا مؤ) جاملی قپو ‖ —waaren (جمع مؤنث) (تجا) اشيا ومعمولات زجاجيه .

—stein (ا م) آلچی طاشی ‖ —arbeit (ا م) آلچی ايشی، آلچيدن معمول ‖ —bild (ا لا) آلچيدن دوكمه هيكل، شكل ‖ —boden (ام) آلچيلی طوپراق ‖ —brei (ام) قارلمش، ازلمش آلچی ‖ —figur (امؤ) آلچی هيكل، —Macher= (ا م)، =Mann (ام)، =Händler (ام) (عمو) (جمله‌سی) آلچی رسم ياپان وصاتان ‖ —haltig (صـ) آلچيلو، دروننده آلچی قاريشيق معدن ‖ —kalk (ام) ياقلمش آلچی ‖ —müller (ام) آلچيجی .

Gipsen (ـّـ فعـ متعـ) c. ㉑ [Gips] آلچيلامق ‖ (ا لا) b. ㊵ (*sans pl.*) آلچی ايشی، آلچيدن .

Giraffe (ـّـ ا مؤ) (53) [عر] (تاطبيعه) زرافه .

Girande (ـّـ j)، Girandole (ـّـ j) هرايكيسيده: (ا مؤ) (53) [لاتينجه] شادروان، چرخ فلك فشنكی ‖ قوللو شمعدان ‖ الماس كوپه .

Girant (ـّ j ا م) (51) [ايتاليانجه] جرانته، صاحب حواله (برسند وياپوليچه ظهرينه يازان ويا امضا قويان آدم) .

Giri(e)ren (ـّـ j فعـ متعـ) a. ㉑ (تجا) [ايتاليانجه] einen Wechsel— برسنده جيرو چكمك؛ برسند ظهرينه يازمق، ويا امضالمق .

Giro (ـَ j ا م (ا لا) (56) [ايتاليانجه] (تجا) جيرو، حواله (اتمه) (جمعی كذا: Giri) .

Girren (ـّـ فعـ لا +) a. ㉑ (خصوصيله كوكرجين حقنده) دم چكمك، اوتمك .

Gischen (ـّـ فعـ لا +) a, c. ㉑ =Gäschen .

Gischt (ـّ ا م) ㊳ [=gäscht] (قايشار) كوپوك .

Gissen (ـّـ فعـ متعـ) c. ㉑ =[انكليزجه guess] اكثريا (بحر) تعظيم واحترام .

Gitter (ـّ ا لا) a. ㊵ [Gatter] قفس ‖ (تيمور والخ) پارمقلق ‖ Umrisse durch das—nachzeichnen پركار ميونی واسطه‌سيله برشكلك طاسلاغی خطوط خارجيه‌سی آخر برمحله نقل ايتمك ‖ durch das—verkleinern پركار ميونی واسطه‌سيله (برشكل، خريطه وسائره‌يی) كوچولتمك ‖ —brücke (ا مؤ) كمللری تيمور چبوقلرله اولان وياخود طرفنيله اوستی مذكور چبوقلرله ستر ايديلان كوپری ‖ —draht (ا م) قفس وسائره اعمالنه مخصوص تل ‖ —schrank (ا م) تل دولاب ‖ —laden (ام) پنجره قفسی، ژالوزی ‖ —loge (ا مؤ) (تياترووده) قفسلی لوجه ‖ —leinwand (ا مؤ) (تجا) قنوا، قنويچه (بزی) ‖ —thor (ا لا)، —thüre (ا مؤ) پارمقلقلی، قفسلی بيوك وكوچك قپو ‖ —verschlag (ام) كونشی ستره مخصوص پرده، قفس ‖ —werk (ا لا) قفس، ويا پارمقلقلی (شی، محل)، قفس وپارمقلقدن معمول .

Gittern (ـّـ فعـ متعـ) a. ㉑ پارمقلق چكمك، قفس ايله ستر ايتمك، تل قفس اورمك (= چكمك) .

Glace=... (ـ z) [فر] [Glace] —hand=schuhe (جمع مذ) اوزری پارلاق (تربيه‌لی) الديون، غلاصه .

Glacis (ـَ ss ـ الا) (*inv.*) (ع) (استحكا) شيو صحرا .

Gladiator (ـّـ(ـ)ـ ا م) ㊸ [لاتينجه] كورشجی، پهلوان .

Glaser (ـ ام) a. (40) ، —in (امؤ) (50) جامجی، جامجی قاریسی .

Glasern (ـ فعلا +) a. (21) جامجیلق ، زجاججیلق ایجاك || (ص) = gläsern

Gläsern (ـ ص) (24) جام ، زجاجدن اولان ، جامدن معمول || (کوز ، نظر حقنده) سونوك ، اولو ، مات ، فرسز کوز .

Glasicht (ـ ص) (24) جامه بکزر ، جام کبی .

Glasur (ـ امؤ) (49) [فر] (صنع) ورنی ، صیر ، جلا ، پرداخت ، مینه .

Glatt (ـ ص) (24) دوز ، پرداختلی ، مجلا || دوز (مستوی) ، عارضه‌سز || (اوززندن قولایلقله قایلور) قایار || es ist sehr — auf der Straße صوقاق پك قایور || sehr —e Haut haben پك دوز وعوشاق دریلی اولمق || توکسز || (حیوان حقنده) سمیز || تازه ، کوزل || کرکین || (عمو) (حا) (تأکید مقامنده) بتون ، تام ، کاملاً || بهمه حال || —feile (امؤ) (صنع) انجه توریی .

Glätt„ . . . (ـ) [glätten] —maschine (امؤ) پرداخت ، جلا ماکنه‌سی ، تسویه ماکنه‌سی، اوتو || —bein (الا) مصقله، مصقل || —klinge (امؤ) ایکی (کندندن) صاپلی قوچیجی کوشتره‌سی || —stahl (ام) مصقل .

Glätte (ـ امؤ) (51) پرداخ ، جلا ؛ دوزلك، دوزکوتلك || —e auf den Straßen صوقاقلرك قایارلغی .

Glätten (ـ فعمته) b. (21) [glatt] و —sich (فعمطا) دوزلمك ، دوزلتمك ، تسویه ایجاك || کوشترملك ، جلا ویرمك ، پرداخلمق ، مصقل ایله جلالمق ، مهرملك .

Glatze (ـ امؤ) (51) [glatt] صاچ بیتیان ، توك چیقمیان یر ، صاچی دوکولمش ، طاس‌قفا || راهبلرك باشلرنك تراشلی یری || —er bekommt eine تپه‌سی آچیلیور (تپه‌سنك صاچی دوکیلیور) .

Glau وبعضاً : Glauch هرایکیسیده (ـ ص) (24) (هوا حقنده) آچیق ، براق || (خصوصاً کوز حقنده) کسکین || —e Auge کسکین کوز .

Glaube (ـ ام) (40) ، Glauben (ام) b. (40) [glauben] اینانمه ، ظن ایجه || دین ، ایمان ، اعتقاد || —einer Sache beimessen (ویاخود schenken) برشیئه اینانمق ، اعتقاد ، ایمان ، امنیت ایجاك || Das findet bei —Niemandem بوکا کمسه اینانمز ، اعتقاد وامنیت ایجز .

Glauben (ـ فعمته) a. (21) [gelauben : قدیمده loben = lauben] Jemand etwas اینانمق ، اعتقاد ایجاك || —machen برینه برشیئی اینادیرمق ، اعتقاد ایتدیرمك ، ich glaube es Ihnen سزك دیدیکزه اینانیرم ، (سزه اولان امنیت و اعتمادمدن طولایی) سویلدیکزه اینانیرم || ich glaube, daß ich Recht habe ظن ایدرسه‌م بن‌حقلی‌یم ، حقم وار ، ظنمجه بنم دیدیکم طوغریدر || Das glaube ich gern اوت بنم بوکا برشی دیدیکم یوق ، بونی بنده‌کزده تصدیق ایدرم || Das soll Einer glauben ! کلده بوکا ایمان ! || glauben Sie mir ! بوکا کیم اینانیر ! || سزی تأمین ایدرم (بکا اینانکز) ! || ظن ایجاك || ایمان و اعتقاد ایجاك .

Glaubens„ . . . (ـ) —werth (ص) شایان اعتقاد واعتماد ، اینانیلور .

Gläubig (ـ ص) (24) (خصوصات دینیه‌ده) مؤمن ، اهل ایمان معتقد ، دیندار || Gläubige(r) (ام) (24) مؤمن کمسه .

Gläubiger (ـ ام) a. (40) ، —in (امؤ) (50) (تجا) داین ، مقرض .

Glaublich (ـ ص) (24) اعتقاد اولنور ، کرچك ، اینانیله بیلور ، محتمل .

Gleich (ـ ص وحا) (24) مساوی، مشابه|| دوز، مستوی|| auf—e Art, in —em Grade عین‌صورتله، عین وجهله ، مشابه طرز واصولده || —e Weise عین وجهله || es ist mir —laufen انجه‌مساوی، بکا کوره‌هوانخوش، هپ‌بر || ganz— موازی اولمق || die Erde — machen ارضی تسویه ایجاك ، طوپراغی دوزلتمك || Das sieht ihm nicht — بو آکا بکزه‌میور ، بو آنك کبی دکل || —denkend (ص) عین‌ماده‌یی دوشونان : عین فکرده بولنان || —schwer (ص) عین ثقلده || —bedeutend (ص) هم‌معنا ، متحدالمآل؛ هممعیار || —falls (ص) عین‌حق‌وصلاحیته مالك اولان|| —berechtigt (حا) کذلك || —förmig (ص) عین شکل و صورتده || gewicht (ص) هم افکار || —gesinnt (حا) عیناً || —gültig (ص) موازنت ، (کذا مجا) || (ص) فرقسز : (حا) بلا فرق ، هپ‌بر ، بلا استثنا ؛ (انسانلر حقنده) (برشی ایچون) مسامحه ایله طوراتان ، اهمیت ویرمیان : قیدسز ، تنبل ، بی‌حس ، بطی مشرب || —laufend (ص) (ص) موازی || —lautend (ص) توافق ایدن (سس) ؛ (غرا) املالری آیری اولوبده عین صورتله تلفظ اولنان ویاخود عین املاده بولنوب آیرو آیرومعنالره دلالت ایدن کلمات|| —mäßig (ص) عین‌مقیاسده ، مساواتاً ، متناسب، متوازن || —nahmig (ص) همنام ، آداش || —schenk(e) lich (ص) (هند) متساوی الساقین || —schritt (ام) (ع) رسم کچید یوریشی اولمقسزین یاپیلان ، آتیلان خطوه ، اویغون آیاق || —viel (حا) اولقدرعین ، مقدارده || —zeitig (ص) عین زمانده (واقع اولان) ، عین زمانده‌کی ، همعصر .

Gleichen (ـ فعمته) و —sich (فعمطا) a. (21) وغلط اولەرق n. (21) دوزلتمك ، تسویه ایجاك || مساوی‌قیلق، بکزه‌مك ، بکزتمك || (فعلا +) بکزه‌مك ، مشابه اولمق || (الا) b. (40) (sans pl.) بکزتمه ، مساوی قیله ، نمونه‌یه تطبیق ایجه ، عیارله || بکزه‌یش ، مشابهت .

Gleicher (ـ ام) a. (40) = Äquator

Gleichheit (ـ امؤ) (49) (sans pl.) مشابهت ، مساوات ، مطابقت ، عین طرز وسیاقده اولیش || عین حق وامتیازه مالك اولیش .

Gleichniß (ـ الا) (51) (برشیئه بکزتمك اوزره یاپیلان رسم) شکل ، صورت ، (معماکبی) برشیئه دلالت ایجك اوزره احضار اولنان هیکل ویا رسم || مجاز

Gleiße (ـ امؤ) (51) (نبا) یابانی‌معدەنوازی، کوچك‌بالدیران.

Gleißen (ـ فعلا +) c. (21) ، n (20) [glänzen =] پارلامق، لمعه‌نثار اولمق|| یالیکه طورله کورنمك، مرائیلك ایجاك، ایکی یوزلیلك ایجاك .

[glitschen=] (20) n. و (21) b. (ـ‐ فه لا —) **Gleiten**
(قراق قايمق معناسنده اولدقده فه لا +) قايمق ، قايديرمق
(كذا صنعه) .

. Ferner= (40) a. (‐ ا م) **Gletscher**

عضو‖ [ge-lid حركت ايده بيلان] (27) (‐ ا لا) **Glied**
er kann kein—rühren اوئك هيچ بر اعضاسى اويناماز ،
männliches— ‖(اوكوتورمدر) ، برطرفى قملدانه‌مز ، اويناميور
اركككك آلت تناسلى ، ذكر ‖ (ع) صره .

Glieder ‑ ... (‐‐ ···) [Glied] —abstand (ع)
صره‌لر آره‌سنده اولان مسافه ‖ —puppe (ا مؤ) =
(—mann) الى آياغى اويناز چوجق بيكى ‖ —weise (ع)
(ص وحا) صره بصره ، صره‌لر ايله ‖ —zucken (ا لا)
(علم امراض) اعضانك غير اختيارى اوله‌رق حركتى ، اسپازموز .

Gliedern (‐ فه متع) a. (21) صره‌لره تقسيم ايتمك ،
صره بصره ديزمك ‖ پارچه‌لره آيرمق ، تقسيم ايتمك ‖ ترتيب
وتنظيم ايتمك ‖ **Gliederung** (امؤ) (49) ترتيب وتنظيم ‖ تقسيم .

Glimmen (‐ فه لا +) a. (21) و e (20) علوسز يانمق ‖
das Feuer glimmt unter خفيف بر ضيا نشر ايتمك
der Asche آتش كولك آلتنده ايشلدايور .

Glimmer (‐ ا م) a. (40) خفيف ضيا ‖ (معد)
(كدى كموش ويا آلتونى) مسيقا .

Glimmern (‐ فه لا +) a. (21) خفيف برضيا نشر
ايتمك ‖ قغلجم صاچمق ‖ (الا) پارلمه ، پارلدى .

Glimpf (‐ ا م) (38) انصاف ‖ اعتدال ، طاتليق ،
خاطر صايمه ، مسامحه .

Glitschen (‐ فه لا ±) a , c. (21) قايمق (سرعتله) .

Glocke (‐ ا مؤ) (51) چاك ‖ (مخليه الهوا) فانوس ،
مأخذ ‖ بيوك چاك ‖ (چيچكرده) چاك شكلنده اولان ، جرسى
الشكل ‖ ساعت چاكى ‖ فانوس ، قارپوز .

Glocken ‑ ... (···‐) [Glocke] —apfel (ا م)
قرمزى قريق الماسى ‖ —förmig (ص) چاك ، فانوس شكلنده ‖
—ring (ا م) چاك طوقماغى حلقه‌سى ‖ —schlag (ام) چاك
ضربه‌سى ‖ —spiel (ا لا) چاك ايله ايديلان آهنك ‖
Alles mit —stunde machen هر ايشى (ساعت كبى)
وقتيله ياپمق ‖ —thurm (ا م) چاك قله‌سى ‖ —ton
(ا م) چاك صداسى ‖ —träger (ا م) (ع) موسيقه‌ده
فلكى طاشيان عسكر .

Glorifizi(e)ren (‐‐‐ فه متع) a. (21) تمجيد ،
تبجيل ايتمك ، تعظيم ايتمك ؛ مدح وثنا ايتمك .

Glor ‑ **reich** (‐‐ ص) (24) شانلو ، شهرتلى ، نامدار ،
جليل الشان ، حشمتلو .

Glossi(e)ren (‐‐ فه متع) a. (21) شرح وتفسير ايتمك ‖
مؤاخذه ايتمك ‖ سوء معنى ويرمك .

Glotzen (‐ فه لا +) c. (21) [اسوچ لساننده glutta
نظر دقتدن بكيرمك] (متعجبانه) كوزلرينى آچمق ، قوجا كوز
باقمق ‖ auf etwas— برشيئه نظر تعجبله باقمق ، برشيئه شاشقين
شاشقين ، آليق آليق باقمق ، آغزينى آچمق .

Glück (‐ ا لا) (38) (جمعى نادر) [ge-lingen] سعادت ،
بختيارلق ، بخت ، دولت اقبال ، اوغور ، نكبت ‖ zum (größten)
—e war Niemand im Hause بركت ويرسونكه اوده
كمسه يوق ايدى ، اللهدن اوله‌جق اوده كمسه يوقدى ، ايوكه
اوده كمسه بولنمدى ‖ فيض ، رفعت ‖ —auf den Weg !
اوغورلر اولسون ! اه (ايشكى) راست كتورسون ! ‖
—selig (ص) غريق فخر ومسار ، بختيار ، سعادتلى ، مودتلو ‖
—wunsch (ا م) تبريك وتسعيد ‖ —wunsch‑Schreiben
(ا لا) تبريكنامه .

Glucken (‐ فه لا +) a. (21) (قلوچقه طاووق حقنده)
باغيرمق ، غود غودلمق .

Glücken (‐ فه متع وفه بكشخ ±) a. (21) ‖ ge-lingen=
Alles ist ihm geglückt اوهيسنه موفق اولدى ، هيسنده
بختى وارمش .

Gluck-henne (‐‐ ا مؤ) (?) قولوچقه (طاووق) .

Glücklich (‐‐ ص) (24) مسعود ، بختيار ، سعادت واقبال
صاحبى ‖ —er Weise ايوكه ، بركت ويرسونكه ، اللهدن
(اوله‌جق) كه ‖ Glückliche(r) (ا م) (21) Sie Glücklicher !
هى كيدى بختيار آدم ! هى كيدى بختى ياور آدم !

Glücklicher-weise (‐‐‐‐ كذا ‐‐‐‐ حا) لله الحمد ،
بركت ويرسون ، اللهدن اوله‌جق (بيان خشنوديت) .

Glücks„ . . . (···‐) —tag (ا م) يوم سعادت ،
بختيارلق ، اقبال كونى ‖ —bote (ا م) (سعادت مژده جيسى)
مژده‌جى ‖ —fall (ا م) اقبال وسعادتك توجهى ‖ —find
(ا لا) ، (عمو) —pilz (ا م) (مكره‌دن) اقبال وسعادته
ايرن : مكره‌دن كورمه ‖ —stern (ا م) نجم سعادت ‖
—ritter (ا م) دربدر ، سرسرى ، طولاندريجى ‖ —stunde
(امؤ) اوغورلى ، قدملى ، اشرف ساعت ‖ —topf
(ا م) دروننده پيانقو پيلتلرينى محتوى قاب .

Glüh„ . . . (‐···) [glühen] —farbe (امؤ) آتشى
رنك ‖ —feuer (الا) قور ، قور آتشى ‖ —wein (ام)
قرمزى شرابك شكر ودارچين ايله قايناديلمسندن حاصل اولان
(صيجاق) ايچكى ‖ —wurm (ا م) آتش بوجكى .

Glühe (‐ امؤ) (51) احتراق ، يانغه ، حمو ، معدن
قزغنلغى .

Glühen (‐ فه لا+) a. (21) [glimmen=] احتراق
ايتمك ، يانمق ، يانه‌رق قزل درجهٔ حرارته كلمك ، نار ابيض ،
حمو ابيض حالنه كيرمك ‖ (مجا) يانوب طوتوشمق ‖ پارلايه‌رق
يانمق ‖ (فه متع) قيزديرمق ، قرمزى درجهٔ حرارته قدر
تسخين ايتمك ‖ (مجا) كمال شدت ، حسرت ، اشتياق ، اظهار
وابراز ايتمك ‖ —d (ص) (24) يانار ، پك آتشلى ، سوزناك ‖
قاينار ‖ قزل درجهٔ حرارته كلمش .

Glupen (‐ فه لا +) a. (21) (عو) قورنازجه‌سنه
باقمق .

Glup(i)sch (‐(‐) ص) (24) (عو) قورناز ، قورنازجه ،
صمان آلتندن صو يوروردجه‌سنه .

Glut(h) (‐ امؤ) (49) [glühen] شدت حرارت ‖
(مجا) عشق ، سوزش ، آتش in—gerathen آتش آلمق ،
فتيلى آلمق ؛ برحدت كسلمك ‖ —deckel (ام) منقال ،
آتش قپاغى ‖ —messer (ام) (حكم) درجهٔ حرارت
اولچمكه مخصوص آلت ، مقياس النار .

Gnade (ـَـ امؤ) (53) لطف وعنايت ، كرم واحسان
ومرحمت ، عاطفت، شفقت ‖ عفو وعنايت ، مغفرت ‖ aus—
لطفاً ومرحمةً ‖ halten Sie's zu—n! قولكزى معذور
طوتيكز! ‖ Ew—! (قديمده بعض اصيلزادكان وپسقپوسلرك
عنوانى) افندى ! افندمز ! حضرتلرى ، ذات والالرى ‖
wie befinden Sie sich Ew—? (آوستريادہ بيوجك كمسلره)
افندمزك مزاج دولتلرى نصلدر ؟ كذا : خانم افندى ايودرلر
انشا اه ؟

Gnaden (ـَـ فعلا +) b. (21) لطف وعاطفتده بولنمق ‖
عفو ايتمك ، مرحمت ايتمك ‖ gnade uns Gott! جناب حق
بزه عنايت بيورسون !

Gnaden„... (ـَـ...) [gnaden] —monat
(ام) رحمت آيى ، شهرمغفرت ‖ —brief (ام) برات ،
رؤس ‖ —geld : ويا gehalt (الا) تقاعد معاشى ‖ —gesuch
(الا) عفونامه ، عفو اولنمق اوزره تقديم اولنان استدعا ،
استرحامنامه .

Gnädig (ـَـ صـ) (21) [Gnade] مغفرتبخش ‖ مرحمتلى،
شفقتلى ، كريم ، رحيم ، سوكيلو ، نازك ، ملتفت ، منعم .

Gneiß ‘ Gneis (ـَـ ام) (38) ويا مفردى (26) جمعى (36)
(معد) سوماكى مرمر .

Gnom (ـَـ ام) (51) [روم] عبرانى سحارلرينك دفينه
حفظنه مأمورفرض وتصور ايتدكارى اجنى (غايت قيصه بويلى
اوزون صقاللى) .

Gnose (ـَـ امؤ) (53) ، Gnosis (ـَـ امؤ) (49) [روم]
علم حال ، علم عقايد .

Gold (ـَـ الا) (38) (جمعى نادر) آلتون، ذهب، زر ‖ Das
ist nicht mit—zu bezahlen بوكا ذكر اولمز، بوكا بها يتشمز ‖
—borde ويا خود —borte (امؤ) آلتون شريد ، صرمه
غيطان ‖ —fönig (ام) خالص آلتون ‖ —stück (الا)
آلتون پارچه‌سى ؛ (سكه) ليرا ‖ —ammer (ام) (تاطبيعه)
صارى آصمه قوشى ‖ —amsel (امؤ) (تاطبيعه) فلوريا
قوشى ‖ —apfel (ام) (نبا) طوماتس ‖ —blätchen
(الا) آلتون ورق ؛ آلتون پول ‖ —blume (امؤ) آلتون
چيچك ؛ (نبا) دوكن چيچكى ، شقيق ، خاصكى كوپسى ‖
—bronze (امؤ) يالديزلى طونج ‖ —druck (ام) يالديز
آلتون يازى (باصمه) ‖ —erz (الا) آلتون معدنى ‖
—fasan (ام) (تاطبيعه) آلتون سوكلون ‖ —finger
(ام) يوزوك ، حلقه پارمغى، آدسز پارمق ‖ طوكزلان بوجكى،
مايس بوجكى ؛ (هوام) ستوان ‖ —land (الا) آلتون
معدنى حاوى اراضى ‖ —markt (ام) بورسه ‖ —stickerei
(امؤ) صرمه ايشلمه‌سى ‖ —waare (امؤ) (صنع) معمولات
ذهبيه ، آلتون اشيا ‖ —wage (امؤ) قويومجى ترازوسى
‖ —wasser (الا) آلتون صويى ‖ —wolf (ام) (تاطبيعه)
چقال ‖ wurz(el) (امؤ) (نبا) باصور اوتى .

Golden (ـَـ صـ) (21) آلتون ، آلتوندن ‖ آلتون كبى،
اعلا، محتشم ‖ —e Hochzeit (امؤ) تأهلك اللنجى سنهٔ دوريه‌سى.

Goletta (ـَـ اخالا) (56) تونس جوارنده مستحكم
ليمان وبواسمده قنال .

Golf (ـَـ ام) [ايتا] (ام) كورفز ، ليمان ، خليج .

Golm (ـَـ ام) (38) [اسلاوجه] تپه ، تل .

Gondel (ـَـ امؤ) (53) [ايتاليانجه] ونديك صندالى ،
پراق ‖ بالون صندالى .

Gönnen (ـَـ فعمتع) a. (21) قيصقانمامق، جاندن راضى
اولمق ، برينك برشيئه نائل، مالك اولمسى چكه‌مامزلك ايتمامك ؛
مساعده وموافقت ايتمك ، آرزو ايتمك .

Gönner (ـَـ ام) a. (40) ، —in (امؤ) (50) حامى،
حاميه ، بركى ، برشيئى طوتار كمسه ‖ افندى ، آغا ، اوسته .

Göpel (ـَـ ام) a. (40) (صنع) بوجورغاد ؛ ايرغاد .

Gösch (ـَـ ام) (38) (بحر) جيوادره بايراغى .

Gose (ـَـ امؤ) (53) [Gose] نهرنده كائن غوصلاردن
چيقان بياض غوصلار بيراسى .

Gosse (ـَـ امؤ) (53) [gießen] ‖ مطبخده بولاشيق
صويى دوكمكه مخصوص دليك ، بولاشيق چوقورى ؛ سوقاق ،
قالديرم (سل ، يغمور ، صو) دليكى .

Göthe (ـَـ اخام) (56) آلمانيانك اك مشهور شاعرى
كوته .

Gott (ـَـ ام) (25) اه ، رب ، خدا ، جناب حق ‖
Ach—! آمان ياربى ! wie schön! نه كوزل، تقدرلطيف ‖
—sei Dank! ياربى شكر ! حمد اولسون ! الحمد لله ! ‖
—helf! اه ياردم ايتسون ! اه امداد ايلسون ! جناب حق
قولايلق ويرسون ! ‖ —lob! حمد وثنا اولسون ! اللهه
شكر ‖ —wollte es! ، —gebe es! انشاء اه ‖ um—es
Willen! رضاءً لله ، اللهى سورسه‌ك ، اه عشقنه ! ‖ bei—
leider —es مع التأسف (اوت) ! مع التأسف (اوت) ! ‖ واه
‖ —ergebenheit (امؤ) امر وارادهٔ الهيه‌يه تسليميت
وانقياد ‖ —lose(r) (ام) دينسز كمسه ، كافر ‖ —selig
(صـ) صالح ، متقى ‖ —seligkeit (امؤ) ديندارلق، اتقا ،
صلاح ‖ —voll (صـ) پك سوكيلى ، قيمت ، بها يتشمز ‖
im Namen—es! بسم اه !

Götter=... (ـَـ...) [Gott] —bild (الا) پت ،
صنم ‖ —kunde ويا : —lehre (امؤ) اساطير قديمه‌دن
اديان اوليه ايله آلهه‌لر وقهرمانلردن بحث ايدن علم ، اساطير
اوليه ‖ —speise (امؤ) (نبا) پايلا چيچكى ‖ —trank
(ام) كوثر .

Gottes=... (ـَـ...) —dienst (ام) آيين الهى ،
عبادت اه ‖ —furcht (امؤ) خوف الهى ‖ —gabe
(امؤ) اه ويركيسى، داد حق ‖ —gericht (الا) حضور
الهى ، ديوان حق ‖ —haus! (الا) بيت اه .

Göttlich (ـَـ صـ) (24) ربانى، رحمانى، الهى ‖ جنت آسا ،
غايت كوزل .

Götze (ـَـ ام) (52) صنم ، پت ‖ آليق ، آغزى آچيق،
سرسم كمسه .

Götzen=... (ـَـ...) —anbeter (ام) پت پرست ‖
—bild (الا) صنم، پت ‖ —diener(in) (ام) (امؤ)
پت پرست اركك ويا قادين .

Gouache (فرانسزجه كبى تلفظ اولنوب امؤ) (53) [فر]
صمغلى صو ايله ازيلان بويا واسطه‌سيله ياپيلان رسم .

Gouvernante (ـَـ امؤ) (53) [فر] (غووه‌رنانته
اوقونور) چوجق مربيه‌سى ، قادين خواجه .

Gouverneur (ـُـ ـ ام) (36)، كذا (38) [فر] والى، (متصرف).

Grab (ـ ويا ـ الا) (25) [graben] مزار، قبر، مدفن ‖ mit einem Fuße schon im—e stehen بر آياغى چقورده اولمق ‖ —einfassung (امؤ) مزار، قبرديوارى، پارمقلغى ‖ —mal ويا: —monument (الا) تربه، مدفن ‖ مقبره‌يه ديكيلان طاش ‖ —schrift (امؤ) مزار طاشنه يازيلان يازى ‖ —stätte (امؤ) قبرستان، مزارستان ‖ —stein (ام) مزارطاشى ‖ —scheit (الا) (صنع) بغچوان بلى؛ درت كوشه كورك ‖ —pflug (ام) (صنع وزرا) خندق واولك آچان صبان، چاپه صبانى.

Grabbeln (ـ فعلا +) a. (21) (عمو) [greifen] اليله، پرمقلريله آراشديرمق، قاريشديرمق، يوقلامق، قورجالمق، غيدقلامق.

Graben (ـ ام) b. (39) [قديم آلمانجه grabo] خندق، چقور ‖ صو آقمغه مخصوص يول ‖ (مجا) (عمو) er ist noch nicht über den— اوده‌ها تهلكه‌يى آتلاتمدى.

Graben (ـ فعلا +) r. (20) قازمق، حفر ايتمك ‖ (صنع) حك ايتمك، اويمق ‖ den Dolch in's Herz— خنجرى يوركنه طالديرمق، صاپلامق ‖ حفر ايله چيقارمق ‖ sich in die Erde— يره كومبلك، (فعمطا) sich— كندوينى يره كومك، يرك ايچنه صوقلق ‖ (مجا) حك اولنمق، يرلشمك، بر ايتمك.

Graben=... (ـ...) —sohle (امؤ) (ع) (اصحكا) خندق طبانى ‖ —kasten (ام) (اصحكا) قاپونير.

Gräber (ـ ام) a. (40) مزارجى ‖ طپراق قازان عمله.

Gracht (ـ امؤ) (49) [فلمنكجه] (صوقاقلرده بولنان) قانال.

Grad (ـ ام) (38) (مقياس اولورق جمعى .inv) درجه ‖ پايه، مرتبه، رتبه ‖ hoher— درجهٔ بالا ‖ —bogen (ام) منقله ‖ —messer (الا) وياخود: —leiter (ام) درجه‌لى مقياس.

Gradi(e)ren (ـ فعمته) a. (21) (صنع) درجاته تقسيم ايتمك ‖ درجه‌سنه چيقارمق.

Graf (ـ ام) (51)، **Gräfin** (امؤ) (50) قونت، قونتس.

Grafen=... (ـ...) —titel (ام) قونتلق عنوانى ‖ —stand (ام) قونتلق پايه‌سى، قونتلق مرتبه‌سى، درجه‌سى.

Grafenthum (ـ الا) (25) قونتلق، قونت الكاسى.

Gräflich (ـ ص) (24) قونت، قونتسه مخصوص، منسوب.

Grafschaft (ـ امؤ) (49) قونتلق ‖ قونت حكومتى، الكاسى.

Gram (ـ ام) (38) (*sans pl.*) [grimmen] يأس، كدر، حزن، الم، ماتم، درد، قسوت، تاسه، غم، غصه، قايغى ‖ كين وغرض ‖ استكراه.

Grämeln (ـ فعلا +) a. (21) غملى، قسوتلى اولمق، غصه‌لى كورونمك، قساوت چكمك.

Grämen (ـ فعمته) و sich— (فعمطا) a. (21) [Gram] غم، غصه چكديرمك ‖ غم يمك، قساوت چكمك، غصه‌لنمق ‖ Das soll mich wenig— اوده تاصه‌مى، او برشى دكل، اومورمده ايدى.

Grämlich (ـ ص) (24) كدرلى، غملى، غصه، قسوت ويرن؛ حزين، اسفناك، مكدر، دردلى، محزون، متأسف.

Gramm (ـ الا) (56) (برعدددنصكره برثقلتك تعييننده جمعى .*inv*) [روم] غرام، درهم اعشارى ‖ (درهم).

Grammatiker (ـ ام) a. (40) [روم] صرفيوندن اولان، علم صرف ايله اشتغال ايدن كمسه.

Gran (ـ ام) (38) (جمعى مقياس اولورق .*inv*) (كوچك ثقلت وزننه مخصوص) = ٦ سانتيغراملق ثقلت، درهم (چكردك، دنك، بغداى).

Grän (ـ الا (ام)) (38) (آلتون وكموش وزننده = ١/٣ Gran ثقلتنده) درهم.

Granat (ـ ام) (38) [لاتينجه] نار دانه‌سى شكلنده ذى‌قيمت سيلان طاشى، شبچراغ ‖ —blüthe (امؤ) (نبا) نار چيچكى ‖ —feuer (الا) (ع) (طوپجيلقده) دانه انداخق، آتشى ‖ —apfel (ام) (نبا) نار ‖ (apfel)— baum (ام) (نبا) نار آغاجى ‖ —vogel (ام) (تاطبيع) نار بلبلى.

Granit (ـ ام) (38) [لاتينجه] (معد) غرانيت طاشى، (تشكلات ارضيه‌نك اك اسكيسى عد اولنان غايت سرت‌طاش) پلاندېز طاشى ‖ —felsen (ام) غرانيت قياسى ‖ —haltig (ص) تركيباتنده غرانيت بولنان.

Granne (ـ امؤ) (53) [قديم آلمانجه grana] (نبا) بشاق قيلچغى ‖ اوجى سيورى شى ‖ طوموز قيلى.

Granuli(e)ren (ـ فعمته) a. (21) [لاتينجه] (معدنى) اوفاقلامق، حشر ايتمك ‖ (برپاره اوزرى) جيبان ايله اورتلمك.

Grapen (ـ ام) b. (40) تنجره، چوملك.

Grapp (ـ) (مرا. Krapp).

Grapsen (ـ فعمته و فعلا +) c. (21) (عمو) حرص وطمعله يقالامق، صارلمق؛ يغما ايتمك، سلوب‌سوپورمك، اخذ وغصب ايتمك، چالمق، چيرپمق.

Gras (ـ ونادراً ـ الا) (26) اوت، چمن، يشيللك ‖ (مجا) (عمو): in's — beißen اولمك، طوپى آتمق ‖ wo er hinschlägt, da wächst kein— آتك باصديغى يرده اوت بيتمز ‖ (mehr) wir wollen —darüber wachsen lassen آرتق آكى اونودهلم، او ماده‌يى قپادهلم ‖ —halm (ام) اوت صاپى ‖ —affe (ام) (كنج كمسه‌لرى تقبيح مقامنده) ميمون ‖ —ährchen (الا) (نبا) سنبله، بيوك بر باشاغى تركيب ايدن باشاقلرك بهرى ‖ —fressend (ص) اوت ايله تغذى ايدن حيوانات، حيوانات سائمه ‖ —mücke (امؤ) (تاطبيع) قلطبان، اوتلكن قوشى.

Grasen (ـ فعلا +) c. (21) اوتلمق ‖ اوراق بيچمك.

Graser ، ويا **Gräser** هر ايكيسيده (ـ ام) a. (40) —in (امؤ) (50) اوراقجى، اوراقجى قارى.

Grasig (ـ ص) (24) اوتلى، يشيللك، چمن وچايرلغى اولان ‖ اوته، چايره بكزر.

Graß (ـ ص) (24) مخوف، مدهش، منفور، قورقونج، دهشت انكيز.

Grassi(e)ren (ـ فعلا +) a. (21) (خسته‌لقلر

حقنده) حکمفرما اولمق ، استیلا ایتمك ، اطراف قاپلامق ، مستولی اولمق ، قیرمق .

Gräßlich (ٮ‌ٮ‌َ ص) ㉔ مدهش ، مخوف ، قورقونج ، مهیب ، دهشتبخشا ‖ پك چركین ، قودوبد ، صورتسز ‖ ظالم ، غدار ‖ غایت فنا .

Grat (َ ام) ㊳ یاخود ㉛ کوشه ، کنار ، سیوری اوج ‖ زبوانه ‖ صرت ، صاغری ‖ (تشر) خارماهی ، بالق قیلچیغی ‖ höhe — (امؤ) صرت (اوج) یوکسکلکی ‖ hobel — (ام) (طوغرامه‌جیلق وسیلیجیلك) اركك پرواز آوادانلغی .

Gräte (ٮ‌َ امؤ) ㊸ [Grat] صرت ، صاغری ‖ کوشه ‖ بالیق قیلچیلغی ‖ (مجا) er hat eine — darin او (آنده ، او ایشده) مانعه ، آنکله تصادف gefunden ایتدی ، ایش چتاللاشدی .

Gratial (َ(ٮ)َ iss ‑ الا) ㊳ [لاتینجه] مکافاة: بخشیش .

Gratis (ٮ‌َ حا) [لاتینجه] باد هوا ، جابا ، مجاناً .

Grätschen (ٮ َ ‑ فع لا +) a, c. ㉑ [Grätsche] باجاقلرینی آییرمق ‖ آییش آییش یورومك .

Gratuli(e)ren (ٮ‌ٮ‌ٮ‌َ ‑ فع لا +) a. ㉑ تبریك ، تسعید ، ایتمك .

Grau (َ ص) ㉔ بوز ، قیر ، آلاجه ، سنجابی ، کول رنکی ‖ — e Haare bekommen صاچی آغیرمق ، صاچنه قیر دوشمك ‖ (مجا) sich über (um) etwas — e : ویاخود Haare wachsen lassen برشی ایچون زیاده دوشونمك ، برشیدنطولایی اضطرابده بولنمق ، برشی ایچون صاچنی صقالنی آغرتمق (دوشونجه ایله) ‖ رنکسز ‖ مغموم ، مکدر ، صیقینتلی ، جان صیقیجی ‖ مبهم ‖ (شعر) قرانته ، مسن ، یاشلی ‖ نورسزپیرسزرنکلی ‖ Graue(r) (ام) ، Graue (امؤ) قرانته ‖ das Grauchen (الا) b. ㊵ اشك ، مرکب .

Grau„ . . . (‑ ‑ ‑) [Grau] äugig — (ص) آلاجه کوزلی ‖ bärtig — (ص) قیرصقاللی ‖ lachs — (ام) (تا طبیعه) مرسین بالغی ‖ schimmel — (ام) آلاجه قیر ‖ thier — (ام) مرکب ، اشك .

Gräu-el (ٮ‌َ ام (الا) a. ㊵ [grauen] خوف ودهشت ، قورقو ، وحشت ، اورکه ، دترمه ‖ نفرت ، تنفر .

Grau-en (ٮ‌َ فعلا +) a. ㉑ آغیرمق (باخصوص صاچ حقنده) قیردوشمك آغارمق؛ (شفق آتمق ، طاك یری آغیرمق der Tag (ویاخود : Morgen, Himmel, کذا فع یکشنز : es) graut صباح اولییور ، کون طوغیور ، شفق آتییور ، (فع لا +) و — sich (فع معطا) ، (فع یکشنز) قورقمق ، اورکمك ، آق پاك اولمق ‖ (الا) b. ㊵ (sans pl.) (طلوع شمسله برابر) beim grauen des Tages ، شفق آثار ایکن ‖ نفرت ‖ قورقو ، دهشت ‖ es wandelte ihn Grauen an آنك اودی قوپدی ، قورقدی ، دهشت ایچنده قالدی ، یورکی آغزینه کلدی ، موسمور کسلدی .

Grauen-haft (ٮ‌ٮ‌َ ص) ㉔ قورقونج ، دهشت آمیز ، مخوف ، قورقیلور ، امنیتسز ؛ مشئوم ، اوغورسز .

Graulich (ٮ‌َ ص) ㉔ بوزجه ، قیرجه ، آلاجه ، قیره چالار .

Gräulich (ٮ‌َ ص) ㉔ = graulich ‖ چركین ، قودوبد ؛ قورقونج ، مدهش ‖ (عمو) حددن زیاده ، پك چوق .

Graupe (ٮ‌َ امؤ) ㊸ بولغور (دوکولمش ، قبوغی صویلمش آرپه ، بغدای) ‖ (عمو) n — (Schnee) (طولو) = Graupeln .

Gräupeln, Graupeln (ٮ‌َ جمع مؤ) (inv.) کوچك طولو دانه‌سی .

Graupeln (ٮ‌َ فع لا + فع یکشنز) a. ㉑ es graupelt طولو یاغییور ، طولو سرپه‌لیور .

Graus (َ ام) ㉖ (sans pl.) قورقو ، دهشت ، هول ، خوف ‖ (ص) ㉔ مخوف ‖ (ام) ㉖ (s. pl.) توز ، قیریق .

Grausam (‑ َ ص) ㉔ ظالم ، مرحمتسز ، غدار ، انسانیجه‌سنه اولمیان ، باربار ، وحشی ؛ بلامرحمت ‖ فوق‌الحد ، پك زیاده .

Grausamkeit (‑ ‑ َ امؤ) ㊾ ظالملك ، غدارلق ، مرحمتسزلك ، ظلم ، غدر .

Grausen (ٮ‌َ فع لا + ، فع یکشنز) c. ㉑ mir graust بکا دهشت کلیور ، اورکیورم .

Gravi(e)ren (ٮ‌َ ‑ فع متع) a. ㉑ (صنع) حك ایتمك ، قازمق ، غراوه ایتمك ‖ (عد) اتهام ایتمك ، برشك علیهنه اولان اتهامی تصدیق ایتمك .

Grawität (َ ٮ ‑ امؤ) ㊾ (sans pl.) [لاتینجه] آغیر باصمه ، اهمیت ‖ موازنت .

Graziös (َ ٮ iss ‑ ص) ㉔ [لاتینجه] لطیف ، نازك ، یوصمه ، ادالو ، نازلو ، دلبر ‖ مرحمتپناه .

Grec-kante (ٮ‌ٮ‌َ امؤ) ㊸ [فر . آلمانجه] برخطك دائما زاویهٔ قائمه تشکیل ایده‌جك وجهله دورندن حاصل اولان روم تزییناتی .

Grege (ٮ‌َ فرانسزجه تلفظ اولنه) ㊸ [فر] خام ایپك .

Greif (َ ام) ㊳ یاخود ㉛ [روم] بوینی تویسز قره قوش ، عقاب ‖ یاری قرتال یاری ارسلان (اساطیرحیوانی) .

Greifen (ٮ‌َ فع متع) n. ㉚ یقالمق ، طوتمق ‖ (فع لا) falsch — یاکلش باشلمق ، برایشی یاکلش طوتمق ‖ (مجا) die Zahl ist zu hoch gegriffen (بو) مقداریك یوکسك تقدیر اولنمش ، پك یوکسکدن اوچولمش ‖ Das greift an den Beutel بونك اوجی کیسه‌یه طوقنور ، طوقنیور ‖ (مجا) nach etwas — برشیئی یقالمق ، برشیئه ال آتمق ، برشیئه ال اوزاتمق ‖ um sich — اطرافنه سرایت ایتمك ، انتشار ایتمك ‖ (die Sege) greift gut دستره ایوکسیور .

Greinen (ٮ‌َ فع لا +) a. ㉑ یلاندن آغلامق ، آغلارکبی یاپمق ‖ (شمالی آلمانیا لساننده) (عمو) یوزینی کوزینی اکشیده‌رك ، بوروشدیره‌رق کولمك .

Greis (َ ص) ㉔ [قدیم آلمانجه : grau=gris] قیر ، بوز (آغارمش ، قیردوشمش صاچ حقنده) آق پاك ‖ (مجا) (مسن) greises Alter سن شیخوخت ‖ (ام) ㊳ اختیار ، اختیارکمسه ، غایت مسن آدم ‖ قوجه‌مش ، قوجه‌مان ، پیر ، شیخ .

Grell (َ ص) ㉔ (مس ، صداحقنده) اینجه‌و نافذ ، کسکین ‖ شن شطارتلی ، پارلاق ، اویناق ‖ gegen etwas abstechen — برشیئله مغایرتده بولنمق ، (علی‌الخصوص الوان حقنده) اویمامق ، یاقشمامق .

Grenz „ ... (ـــٌ...) [Grenze] —bahnhof (ا م)
حدود شمندوفر موقفی استاسیونی ‖ —befestigung (ا مؤ)
حدود استحکاماتی ‖ —posten (ا م) (ع) حدود قره غول
نوبتجیسی ، حدود قره غولی ‖ —land (ا لا) حدودده
بولنان اراضی ‖ —jäger (ا م) (حدود) قوجیسی ‖
—kette (ا مؤ) ، —kordon (ا م) (حدود)
قولجی خطی ‖ (ع) سرحد ، حدود قره غول خطی ‖ —pfahl
(ا م) حدودی مشعر قازیق ، حدود قازیغی ‖ —scheidung
(ا مؤ) تحدید حدود ‖ —vertrag (ا م) تحدید حدود
مقاوله نامه‌سی ، تعیین حدود معاهده نامه‌سی ‖ —zoll (ا م)
(حدودده ویریلان) ویرکو ، رسم .

Grenze (ـــٌ ا مؤ) (51) [اسلاوجه] حد ، حدود ‖
سنور ، حدود ، سرحد ‖ برشیئك نهایت کنارلری ، حدودی .

Grenzen (ـــٌ فع لا +) .c (21) نهایت ویرمك ، تحدید
ایتمك ‖ (اراضی حقنده) محاط اولمق ، محدود بولنمق ‖ (مجا)
Das grenzt an Narrheit (ا مؤ) بونك اوته‌سی ، صوکی
دلیلکدر ‖ (فع متع) تحدید ایتمك ، حدود چکمك ، حدودینی ،
سنورینی بللی ایتمك .

Grenzen-los (ـُـــٌ ص) (21) نامحدود ، حد وپایانی اولمیان ،
حددن افزون ‖ حدینی حدودینی کچمش .

Grenzer (ـــٌ ا م) .a (40) ، —in (امؤ) (50) حدود
سکنه‌سندن اولان آدم ویاقادین ‖ (آوستریانك قدیم حدود عسکری) .

Grete (ـــَ امؤ) (48) (وافتیز اسمی) مارغریت
[Margarethe دن مختصر] .

Greu-el (ـــَ) (م ا . Gräuel) .

Griebe (ـــَ امؤ) (53) ایچ یاغی طورتیسی ، ققیرداق ‖
(یوزده وعلی الخصوص آلت دوداقده حاصل اولان) قبارجق ،
سیوجه .

Griebs (ـَ ا م) مفردی (26) ، جمعی (36) الما ، آرموت
و امثالنك چکردکنك محفوظ بولندیغی حجره ، یوه ‖ برمیوه‌نك
اورته‌سی .

Grieche (ـــَ ا م) (52) ، Griechin (امؤ) (50) روم ،
روم ملتندن اولان ارکك ، قادین ، یونانلی .

Griechen-land (ـُـــَ ا خا لا) (56) (جغر) یونانستان .

Griechisch (ـــَ ص) (21) رومجه ، یونان لسانی ‖ es Feuer—
(ا لا) یونانلیلرك ایجاد کرده‌سی اولوب صوده یانار آتش ،
آتش رومی .

Gries (ـَ ا م) (26) (sans pl) ییوجك دانه‌لی قوم ‖
اوفق معدن کموری پارچه‌سی ، قیرنتیسی ‖ مثانه ویا بوبرکده
حاصل اولان طاش ، حصات ، رمل ‖ بونلرك حصوله کتوردیکی ،
طاش علتی ‖ —sieb (ا لا) (صنع) بولاف ، بولغور الکی ،
قالبوری ‖ grämig — (ص) قره سودالی ؛ مراق کتیرمش
آدم ‖ (عمو) دائما (سوکوب صایه‌رق) مرلدانان وخویسزلق
ایدن کمسه .

Grieseln (ـَ فع لا +) .a (21) اوفقلنمق ، اوفاق اوفاق
پارچه‌لنمق .

Griff (ـَ ا م) (38) [greifen] طوتمه ، یقالمه ، دردست
ایتمه ، (الده ایتمه) ‖ einen falschen—thun (اکثریا مجازی)
آلدانمق ‖ e— (جمع مذکر) (ع) اسلحه استعمالی ‖ e—
(جمع) (مجا) اینتریقه ، دولاب ، دوزاق ، قورنازلق ‖ (اسلحه
وسائره‌نك) صاپی ، قبضه‌سی ‖ (مقیاس مقامنده) برطوتم ، برآوچ
طولیسی . برآوچ ، برقیصم ‖ (بیرتیجی قوشلرك) پنچه‌سی ‖
—wechsel (ا م) (ع) و (جناستیق) ال دکشدیرمه .

Griffel (ـــٌ ا م) .a (40) قلم ‖ (شمدیکی وقتده اکثریا
طاش قلم ‖ (الفبا قرائتی اثناسنده چوجقلرك قوللاندقلری)
هلال ‖ حکاك قلمی ، منقاشی ‖ (نبا) عضو تأنیثك استغمات
ایله مبیض آره‌سنده‌کی (ابره) تسمیه اولنور قسمی .

Grille (ـــٌ امؤ) (53) (تا طبیعه) چکرکه ‖ جیرتلاق ،
اغستوس بوجکی ‖ (مجا) چابوق کلوب کچن فکر وآرزو ، هرجائیلك ،
میمون اشتهامی ، چوجق آرزوسی ، نوهوسلك ‖ اوهام ، خیال .

Grillen „ ... (ـــٌ...) [Grille] —gezirp(e) (ا لا)
جیرتلاق ویا اغستوس بوجکی اوتیشی ، سسی ‖ —krank (ص)
مراقلو ، قره سودالو .

Grimm (ـٌ ام) (38) (جمعی نادر) [قدیم آلمانجه grimmi]
حدت ، فرط غضب ، تهور ، شدت ، سرتلك ‖ —darm (ام)
(تشر) کودن باغرساغی ، قولون .

Grimmen (ـــٌ فع متع) .a (21) زیاده ایجرلتمك ، حدت
وغضبی موجب اولمق ، طوقونمق ‖ (فع یکشخ) es grimmt
mich (ویاخود : mir) im Bauche قارنمده قنا حالده
صانجی ، بوروتی وار ‖ Das grimmt mich بو ، بوشی
جانمی صیقیور ، بنی راحتسز ایدییور .

Grimmig (ـــٌ ص) (21) غضبلی ، حدت وتهورلی ، قزغین ،
قودورمش ، غضبناك ، حدتندن کوپورن ‖ es Thier—
(ا لا) قیزمش ، کوپورمش ، وحشی ، ییرتیجی حیوان ‖
(بردرجهٔ فوق العاده‌یی کوستردکده) پك فنا ، قنا حالده ،
حدسز es ist—kalt قنا حالده صغوق وار .

Grind (ـٌ ا م) (38) [قدیم آلمانجه grint] علی الخصوص
باشده حاصل اولان چبان ، کاللك ، کل ، سعفه ‖ مریض چوجقلرك
آغزلرنده حاصل اولان یافته ‖ (نبا) آغاج اویوزی ‖ salbe—
(ا مؤ) (اجزا) کل مرهمی ‖ kopf— (ا م) کل قفا .

Grinsen (ـــٌ فع لا +) .c (21) [greinen=] صیریتمق ،
(استهزا ایله) کولمك .

Grippe (ـــٌ ا مؤ) (53) [فر] غریبه نزلهٔ مستولیه‌سی ،
ـته ونزله‌سی غایت شدتلی اولان اینفلوئنسه خسته‌لغی .

Grips (ـٌ ا م) (26) (sans pl) (عمو) [greifen]
بین ، عقل : haben— عقل واذعانی اولمق ‖ Griebs= .

Gripsen (ـــٌ فع لا +) .c (21) (عو) چالمق ، چیرپمق ،
آشیرمق ، طوقه‌لمق .

Grisett (ـَ- ا م (ا لا) (56) (تیا) zeug— (ا لا) (38)
(کول رنکلی) دکرسز البسه .

Grob (ـُکذا ـ ص) (21) قبا ، سرت ؛ نزاکتسز ،
تربیه‌سز ، یونتولمامش ، هودوك ، ادبسز ‖ (ضرمث) auf einen
groben Klotz gehört ein grober Keil دینسزك حقندن
ایمانسز کلور ‖ (سس حقنده) قبا ، قالین ‖ طوق ، قالین ‖
er Fehler— بیوك قصور (بیوك قباحت) ‖ feile— (ا مؤ)
ایری اکه ، قبا توربو ‖ hecheln— (ا لا) (صنع) (قبا)
طاسلاق ‖ farbe— (ا مؤ) (صنع) قبا طراق ، قالین طراق ‖
schmied— (ا م) ‖ Grobian= (عو) (ا م) sack— (ا م)
(صنع) مرانغوز ، قوچیی وامثالنك آلات حدیدیه‌سی اعمال
ایدن تیمورجی .

Grobheit (-ـُ ا مؤ) ⑲ قبالق ؛ قالینلق ‖ قبالق،
سرتلك ، تربیه‌سزلك ، ادبسزلك ، عدم نزاکت .
Grobian (-ـُـ ا م) ㊳ [grob] قبا ، تربیه‌سز ،
مناسبتسز ، خوبرات ، قبا ، اودون کبی کمسه .
Grog (ـُ ا م) ㊸ [انکلیز] پونچ .
Grö(h)len (ـُ فع لا + وفع مـَع) a. ㉑ (عو)
[grell] چرکین‌چرکین باغیرمق، یایغاره‌ایتمك، چیغلیق باصمق .
Groll (ـُ ام) ㊳ [grell] بغض وعداوت، کوکنمش
کین وغرض .
Gros (ـُ ا م) (فرانسزجه اوقونور) (*inv.*) (صیق
طوقولی وجانفس کبی قماش) غرو، غرون ‖ (ا لا) (*inv.*) (ع)
قسم کلی .
Groß (ـُ الا) ㊳ (*sans pl.*) [groß] (تجا) اون‌ایکی
دسته‌لك ، اون ایکی دوزینه‌لك .
Groß (ـُ ص) ㉑ بیوك ، جسیم، عظیم،کبیر ، قوجه‌مان‖
—e Zehe آیاغك باش پارمغی‖ بیوك، عظمتلی، اولو‖—werden
بیومك، سنی تزاید ایتمك، سن‌شیخوخته وارمق‖Karl der—e
بیوك قارل ، شارلمان ‖ wie — ist dieser Baum ?
بو آغاجك بویی، بوکسکلکی نقدر؟ ‖ ich bin um einen Kopf
größer wie Du ! بن‌سندن برباش‌قدردها (بویلی) اوزونم‖ (حا)
Jemand — anblicken برینه کوزلرینی آچوب باقمق ‖
—beerig (ص) (نبا) ایری دانه‌لی ‖ die — mächte (جم)
دول‌معظمه ‖ —stadt (امؤ) بیوك شهر‖ —vezier (ام)
صدر اعظم ‖ —ältern (جم) =—eltern ‖ —artig
(ص) عالی، معظم ، پك بیوك ‖ مکمل ، محتشم ، پك منتظم ‖
(کنایه) Das ist—artig ! ماشا اه ! ای ، بوکا شاشدم
طوغریسی ! ‖ —eltern (جم) اجداد ‖ آنا بابا ، قادین‌ننه ،
بیوك پدر وبیوك والده ‖ —fürst (ام) بیوك دوقه ‖
—herr (ام) خنکار ، پادشاه ، شهنشاه ‖ —herzog
(ام) بیوك دوقه ‖ (تاطبیه) بایقوش ‖ —herzogthum
(الا) بیوك دوقه‌لق ‖ —mama (امؤ) بیوك والده ،
خانم ننه ‖ —müthig (ص) سخی ، جومرد ، عالی جناب ،
کرمکار ‖ —spurig (ص) بیوك یوللی ‖ —thuer(in) (ام
وامؤ) مغرور ، اوکونان ارکك ویا قادین ، فارفاره .
Groß-Britanni-en (ــُــ ا الا) b. ㊵ (جغر)
بیوك بریتانیا ، انکلتره .
Größe (ـُـ امؤ) ㊿ [groß] بیوکلك ، عظمت ،
جسامت ، وسعت‖ بوی ، یوکسکلك ‖ قوت، قدرت، شوکت ،
عظمت ، اولولق .
Grossi(e)rer (ــُــ ام) a. ㊵ [فر] (تجا) طوپدن
مال آلان صاتان .
Größten-theils (-ـُـ و ـُـ حا) علی‌الاکثر، اکثریا ‖
قسم اعظمی ، برچوق قسمی .
Grot (ـُ ام) ㊳ (مرا . Groot) .
Grotte (ـُ امؤ) ㊿ [ایتا] مغاره ، غار ، این .
Grube (ـُ امؤ) ㊿ [graben] خندق ، چقور
(معد) اوجاق ، لغم ‖ چقورلق، اویوقلق ‖ (مجا) Jemand
in die — bringen برینی اولدیرمك ‖ Jemandem eine
— graben برینه دوزاق قورمق ‖ (ضرمثل) wer Andern
eine — gräbt, fällt selbst hinein قازمه قویوبی کندك
دوشرسك ، ایچه بولورسك .

Grübeln (ـُ فع لا +) a. ㉑ اینجه آرامق ، قیلی قرق
یارمق ، غایت درین تدقیق ایتمك ، غیدیلامق ؛ (بوش یره
فائده‌سز شیلری) تدقیق ایله اوغراشمق ‖ قارشدیرمق .
Gruben,... (ـُ ...) —arbeiter (ام) معدن
عمله‌سی ‖ —steiger (ام) ایش باشی ‖ —wasser (الا)
معدن اوجاقلرنده صیزه‌رق بریکوب چیقان صو .
Gruft (ـُ امؤ) ㉟ [graben] دفن‌امواته مخصوص
لحد ، مخزن ؛ حفیره .
Grummet (ـُ الا (ام) ㊺ (*sans pl.*)
[Grün-Mahd دن مخفف] (زرا) چایرك ایکنجی محصولی،
چایرك ایکنجی بیچمی .
Grün (ـُ ص) ㉑ [قدیم آلمانجه wachsen gruojan]
یشیل ‖ تازه ، اوزلی ‖ wieder — werden یکیدن یشیللنمك ،
تازه‌لنمك ، سورمك ، نشو ونما بولمق ‖ —e Saat یشیل
(تازه) اکین ‖ —er Junge جاهل دلیقانلی ‖ کلغانبکی ‖
sich — und gelb ärgern فنا حالده قیزمق ، حدتدن
موسمور، آق پاق کسلمك ‖ (الا) (*inv.*) (عو) bei Mutter
Grün schlafen آچیقده، قیرده یاتمق،کیجه‌لمك ‖ —bewachsen
اوزری یشیلك ایله اورتولمش ، اوزرنده یشیلك بوپومش ‖
—kohl (ام) (نبا) یشیل لحنه ‖ —kram (الا)
(نبا) =—kraut (ام) یشیلك ، یشیل سبزه‌وات ‖
—schnabel وکذا —schnäbler (ام) (تاطبیه) یغمور
قوشی ، الی اعلا ساحل قوشی ‖ —span (ام) (کیمیا)
باقیرده حاصل اولان یشیل پاس ، ژنکار، خلیت نحاس ‖
—specht (ام) (تاطبیه) یشیل آغاج قاقان، ورق قوشی ؛
(مجا) جاهل کنج ، دلیقانلی .
Grund (ـُ ام) ㉛ تمل ، اساس ، آیاق ‖ دیب ‖
einer Sache auf den — gehen برشیئك کنهنه ، اساسنه
واقف اولمق ، وقوفه چالشمق ، برشیئه درین کیتمك ‖ aus
dem —e سببندن ، طولایی ، بناءً ‖ zu —e gehen
بیتمك ، خراب اولمق ، باتمق ، (عمو) ایچنه اویشامق ‖ اصل،
اساس ، سبب ، بهانه ‖ aus welchem —e ? سبب ؟
نیچون او ؟ ندن ؟ نه سببله ؟ ندنطولایی ؟ ‖ —welle
(امؤ) صویك دیبندن قاینایوب چیقان طالغه ‖ —sylbe
(امؤ) هجای اصلی ‖ —buch (الا) املاك دفتری ،
(تحریر اراضی) تحریر املاك دفتری ‖ —falsch (ص) کاملاً
یاکلش ، اساساً یاکلش ‖ —fläche (امؤ) سطح داخلی ‖
—gesetz (الا) قانون اساسی ‖ —graben (ام) (صنع)
تمل خندقی ‖ —herr (ام) برملکك صاحبی ، برطوپراغك
متصرفی ‖ —kapital (الا) (تجا) سرمایه ‖ —lage
(امؤ) اساس ، تمل ، جوهر ، اصل ، آیاق ، اساس ماده ،
برشیئك اصلی ‖ مبادی ‖ —linie (امؤ) خط اصلی ،
خط اساسی ‖ —los (ص) دیبسز ، اساسسز ، تملسز ؛
بوش ‖ —loser Weg تملسز (کوتو) قالدیرم ‖ (مجا) اصلی
اساسی اولمیان ، بوش دیبسز ، دیبی چیقماز ‖ —mauer
(ام) تمل‌دیواری ‖ —pfeiler (ام) تمل دیرکی ؛ رکن‌اصلی
‖ —riß (ام) (معما) (بر ابنیه‌نك) پلانی ، رسم
مسطحی‖ (مجا) (برشیئك باشلوجه شیلرینی بیلدیرر) خلاصه،
زبده ‖ —satz (ام) مادهٔ حقیقیه ؛ قاعدهٔ اساسیه ‖

قاعده ، دستور، قاعدهٔ كليه، دستورالعمل || بداهت ، حقيقت ||
(امورمذهبيه وفلسفه‌ده) عقائد || —ſätzlich قاعدهٔ كليه‌جه،
قاعده‌يه‌توفيقاً || (حا) اساساً ، قاعدةً ؛ (طوتيلان) دستورالعمله
توفيقاً || —ſchlecht (ص) پك فنا ، (عمو) منفور ، پك
كوتو || —ſchreiber (ا م) املاك كاتبى ، املاك محررى ،
مقيدى || —ſchwelle (ا مؤ) (معما) طبان || —ſtein
(ا م)تمل‌طاشى || —ſtellung (امؤ) (ع) (جمناستيق تعليمنده)
نفرك اوكچه‌لرى بتيشيك والرى آشاغى‌صاليويرلمش اولديغى‌حالده
وضعيت‌منتظمهٔ‌عسكريه ايله طوريشى|| —ſteuer (ام) املاك
ويركوسى|| —ſtoff (ا م) (كيميا) و (حكمه) جسم بسيط ،
عنصر|| —ſtück (ملك) اراضى|| —ſuppe (ا مؤ) (بحر)
كمينك رسوب ، طورطو ، پيسلك طوپلانان الك آلچق جهق ||
—wort (غرا) (ا لا) كلهٔ اصليه || —zehent املاك
عشرى ، اعشار ويركوسى || —zins (ا م) ايراد ، عقار
فائضى (سنوى) || (تجا) تجارك سنوى ويركوسى .

Grundel (ـ ا م) a. (40) [Grund] (تا طبيعه)
=Gründling .

Gründen (ـ فع متع) b. (21) [Grund] بنا وتأسيس
ايتمك ، قورمق ، انشا ايتمك ؛ وضع وتأسيس ايتمك ؛ وجوده
كتورمك|| ſich— (فع مطا) تأسس ايتمك ، مبتنى اولمق .

Gründer (ـ ا م) a. (40) و in— (ا مؤ) (50) بانى
ومؤسس .

Gründlich (ـ ص) (21) [Grund] قوى ، محكم ،
صاغلام ، اساسلى || اساسى، اصلى|| (حا) ايوجه .

Gründling (ـ ا م) (38) (تا طبيعه) قيا بالغى||(عمو)
زمين قاتنده اوتوران كمسه‌لر ، فقير .

Grüne (ـ ا مؤ) (53) (*sans pl.*) يشيلك (چمنلك) ||
يشيل ، يشيل رنك .

Grünen (ـ فع لا +) a. (21) يشيل رنكلى اولمق ،
يشيل‌اولمق|| (فع مطا) يشيللنمك ، نشو ونماده بولنمق|| (مجا)
يتشمك ، نشو ونماده اولمق ، بيومك .

Grünlich (ـ ص) (21) يشيله مائل ، يشيلطراق ،
يشيلجه .

Gruppe (ـ ا مؤ) (53) [فر] جمعيت ، يغين|| (ع)
(آوجيلقده) مانغه .

Gruppi(e)ren (ـ فع متع وفعلا +)، ſich— (فع مطا)
a. (21) طوپلامق || يغلمق ، طوپلانمق .

Grus (ـ ا م) مفردى (26) ، جمعى (26) = Graus ||
(Kohle=)— (امؤ) اوفق، اير يق، توز كور .

Grusel (ـ ام) a. (40) (عمو) دترمه، قورقمه ، عرواء
(مرا. Graus) .

Gruß (ـ ا م) (31) [قديم آلمانجه fruoz] سلام ، كنديدن
بيوكه احترام ، تعظيم ، اكيلرك ايديلان رسم سلام .

Grüßen (ـ فع متع) c. (21) [Gruß] سلام ويرمك ،
رسم تعظيم ايفا ايتمك .

Grütze (ـ ا مؤ) (53) (*sans pl.*) بولغور || (مجا)
(عمو) Grips .

Guajak (ـ ا م) (غوآياق اوقونور) (56) [لاتينجه]
(نبا) خشب الانبيا ، پيغمبر آغاجى .

Guano (غوآ-نو وياخود غو-آ-نو اوقونور ا م) (56)
(*sans pl.*) بحرمحيط جنوبيده بولنان ذورجل‌الكفى قوشلرك
فيشقيلرندن حاصل اولان كوبره .

Gubel (ـ ا م) a. (40) صالصالى، چامورلى طوپراق .

Guck (ـ ام) (38) =Blick || —äug(e)lein وياخود
—äugelchen (ا لا) كوچك ، اوفق كوز || —fenſter
(ا لا) كيزلى پنجره ؛ قپو ويا آخر برمحلده ياپيلان كوچك
پنجره ، بيلت صاتيلور محل (پنجره‌سى) || —glas (ا لا)
كوزلك ؛ تك كوزلك|| دوربين|| —in-die-Welt (ا م) ا لا)
عجمى، مبتدى، جاهل‌دليقانلو|| —kaſten (ا م) ايچى رسملى
سير صنديقلرى || —loch (الا) ، —fenſter (الا) قپوده
سورمه قپاقلى دليك ، (آلت قاته ناظر) دوشمه دليكى .

Gucken (ـ فعلا +) a. (21) [=جنوبى‌ساقسونياجه kiken]
باقمق، نظر ايتمك كوز اوجيله باقمق، كوز ديكمك .

Guepard (ا م) (كه پارد اوقونور) (38) [فر]
پابان هند كديسى ، چته .

Guerilla (امؤ) (56) (ghé-ri'le-ya تلفظ اولنور)
[اسپانيولجه] باشى بوزوق، عساكرمعاونه فرقه‌سى .

Gu(h)r (ـ ا مؤ) (49) [gähren] (معد) طاشلردن
چيقان رطوبت .

Guilloch(i(e)ren (فرانسزجه تلفظ اولنه فع متع) a. (21)
[فر] (صنع) منويش ايله تزيين ايتمك ، منويشلمك .

Guinee (تلفظى : ghi'-ni ا مؤ) (56) (انكليزك قديم
ليراسى اولوب بوكون آرتق ضرب اولنمامقده در) ٢١ مارق ،
٢٣ فرانق ويوز يكرمى آلتى غروش قيمتنده انكليز ليراسى .

Guingan (غينغانغ اوقونور ام) (56) [فر]=Gingang.

Guitarre (ـ ghi ا مؤ) (53) [روم] (موسيقه)
كتياره ، تار ، ستار ، طنبوره .

Gulden (ـ ا م) b. (40) [Gold] فلورين .

Gülte (ـ امؤ) (53) [gelten] .

Gültig (ـ ص) (21) [gelten] دكر ، كچر ، دكرى ،
قيمتى اولان ، مرعى الحكم ، قانوناً مقبول ومعتبر، شايان قبول،
مرعى ، جارى || (für) —erklären قبول وتصديق ايتمك ||
—e Münze كچر آقچه .

Gummi (ـ ا لا (ا م) (56) [لاتينجه] ضمق ||
—arabicum , —arabiſches ضمق عربى || —elaſticum
(غوم الاستيق،شمدى دها زياده‌مستعمل)قاوچوق||—waaren
(جمع مؤ) (تجا) لاستيق اشيا || —ball (ا م) لاستيك
طوپ || —band (ا م) لاستيك باغ || —ſchuh (ا م)
لاستيك (آياق قابى) || —zug (ا م) لاستيك (پانطالون ،
آدق ، پوتين والخ كبى محللرده) .

Gundel ... „ (نبا) (ـ....) —kraut (ا لا) يبانى
ككيك (ليمون قوقوسنه چالار) || —rebe (ا مؤ) ير
صارماشيغى .

Gundermann (ـ ا م) (38) = Gundel-rebe .

Günſel (ـ ام) a. (40) (نبا) فصيلهٔ شفويه‌دن برنبات .

Gunſt (ـ امؤ) (35) [gönnen] لطف ، كرم، عنايت ؛
توجه ، حسن نظر ، التفات || bei Jemandem in—e ſtehen

برینك كوزنده اولمق ، حسن توجهنی قزانمش بولنمق ‖ zu
en Jemandes — برینك خاطری ایچون ، یوزی صویی
حرمتنه ‖ برینك آرزو وطلبنه موافق صورتده .

Günstig (ـ ـ ص) ㉑ مساعد ، موافق ، مناسب ، وقت
وحاله اویغون ‖ فائده ومحسناتلی ، اوغورلی ، خیرلی .

Gur (ـ امؤ) = Ghur .

Gurgel (ـ امؤ) ㊿ بوغاز ، عنق ‖ (مجا) sein
Vermögen durch die — jagen ثروتك آلتندن كیروب
اوستندن چیقمق ، یوب ایچوب بتورمك ‖ wasser— (الا)
غارغاره صویی .

Gurgeln (ـ فع لا + وفع متع) و — sich (فعمطا)
a. ㉑ غارغاره ایتمك ‖ (بوغازندن درین سس چیقارمق ،
(حیوانلر علی الخصوص قوشلر حقنده) غورلدیلی سس
چیقارمق .

Gurke (ـ امؤ) ㊿ [روم] (نبا) خیار ‖ (مجا)
ein Gesicht machen wie saure—n ‖ خیار شكلنده برون
صورتی (خیارطورشوسی كبی) اكشیتمك .

Gurre (ـ امؤ) ㊿ (باركیرحقنده) وعاق ؛ نفسی .
(آیاقلری) طوتیلور حیوان ‖ كوتو باركیر ، باخصوص
قیصراق حقنده .

Gurren (ـ فع لا +) .a ㉑ (كوكرجین سسی حقنده)
دم چكمك ‖ غورولدامق ، صیغهٔ یكشخصیه ایله : es gurrt
ihm im Bauche آنك قارنی كورلدیور .

Gurt (ـ ام) ㊳ ، e— (امؤ) ㊿ (اكر) قولانی ‖
(بل) كمری ، بل قوشاغی ‖ etwas an einem über die
Schulter geschlagenen —e tragen چاپراز ویاطوغریجه
اوموزه آصیلان ایپ ، حمائل‌قایش اوزرنده (برشیئی‌كوتورمك)
‖ اوفق اشیا ، ال اشیاسی طاشیمغه مخصوص قایش ‖ (معما)
دیرك قوشاغی .

Gürtel (ـ ام) .a ㊵ [Gurt] قوشاق (قلنچ ،
پلاصقه قایشی) ‖ سلاحلق ‖ كمر ‖ (ع) (استحكامات حقنده)
قوشاق ، دوره ، محیط ، سور ‖ (قزلق ، بكارت قوشاغی)
den — lösen قوشاغی ، اوچقوری چوزمك ، بكارت چیچكنی
قوپارمق ‖ (جغر ، ریا ، هیئت) منطقه ‖ bahn— (امؤ)
بر شهر ویا موقعك اطرافنی طولاشمق اوزره انشا اولنان
شمندوفر خطی ، چوره (شمندوفر) خطی ‖ schnalle —
(امؤ) كمر طوقه‌سی ‖ spange — (امؤ) كمر چنكالی .

Gurten (ـ فع متع) .b ㉑ باغلامق ، كندلك ، ربط
ایتمك ، كریشله باغلامق .

Gürten (ـ فع متع) و — sich (فعمطا) .b ㉑
[Gurt] احاطه ایتمك ، قوشاتمق ‖ (بر باركیری) قولانلامق ،
قولانی طوقه‌لمق ‖ sich— كندویه قوشاق باغلامق ، كمرطاقمق ‖
سلاحلغنی قوشانمق ، محاربه‌یه حاضرلنمق ‖ (مجا) یوله حاضرلنمق .

Guß (ـ ام) ㉜ [gießen] (بر مایعی) دوكمه ،
آقیتمه ، اجرا ‖ (بردوكوملك) دوكم ‖ (شدتله یاغان یغمور)
صاغاناق ‖ یمورطه آقیله شكردوكمه‌سی ، آقیتمه‌سی ‖ (تیمورجیلك)
دوكمه ، فونت ‖ eisen— (الا) فونت ، دوكمه ‖ =eisen—
Waaren (جمعمؤ) دوكمه تیموردن معمول اشیا وادوات ‖
gerinne— (الا) دوكم اولوغی ، آرق ، مجراسی ‖ mauerwerk—

(الا) طوكدرمه خرج ایله یاپیلان دیوار ‖ mörtel — (ام)
طوكدرمه خرج ‖ صو چمنتوسی .

Gut (ـ ص) ㉑ ایو ، كوزل ‖ فائده‌لی ، نافع ،
محسناتلی ‖ sich — halten ایو طیانمق ، بوزلمامق ‖ (سلام)
—en Tag! ‖ !en Morgen— صباح شریفلر خیر اولسون! ‖
وقتلر خیر اولسون افندم ! ‖ !en Abend— آقشام شریفلر
خیر اولسون ! ‖ !e Nacht— كیجه‌لریكز خیرلر اولسون !
، (استهزا مقامنده) هایدی ایشنه ! ‖ كذا (استهزا مقامنده)
da sind wir — dran ! او اشته بوینمان ! اشته پرنجك
طاشی آیقله بقالم ! ‖ — seien Sie so رجا ایدرم ، لطف
ایدیكز ‖ ist —, aber besser ist besser — ایو ایودر ،
فقط دها ایو البته آندن ایودر ‖ lassen wir Das — sein
آنی براقه‌لم ، آرتق او بحثی قپادملم ‖ (ع) ? wer da
كیمدر او ؟ : ! er Freund— یابانجی دكل ! ‖ —er Freund! ‖
(كنایه مقامنده) دوستم ! اوغلم ! یاورم ! قوزم ! ‖
Gute(s) (الا) ㉔ (كنایه اولەرق) Sie haben da etwas
Gutes angerichtet ایو یاپدیكز ، پك كوزل یاپدیكز آفرین
سزه ! ‖ (الا) Hab und Gut verlieren وارینی یوغنی
غائب ایتمك .

Gut,,... (ـ...) gelaunt (ص) ایو ساعتده ،
كولر یوزلی ، ایولكی اوستنده ‖ gesinnt — (ص) فكر
مستقیم ، فكرجمیل ایله موصوف ‖ (برشیئه) طرفدار ‖ achten—
(الا) رأی ، فكر ، ظن ، (استخراج) ‖ edel — (ام)
(نبا) چاوش اوزومی ‖ machen — (الا) تعمیر ‖
müthig — (ص) مرحمتلی ، ملایم ، حلیم ، لطف وعنایتلی ،
كرمكار ؛ یموشاق ‖ sagung — (امؤ) ویا : sagen — (امؤ)
(تجا) مخیر ویرمك ، مخیرقیلق ‖ willig — (ص) طوعا ،
استیه‌رك ، كندی اراده وآرزوسیله ‖ مروتاً ، لطفاً .

Güte (ـ امؤ) ㊿ ایولك ‖ لطف ، احسان ‖
haben Sie die — es mir zu sagen لطفاً (آنی ، شونی ،
بونی) بكا سویلرمیسكز ‖ فضل ، ایولك ، اخلاق حمیده ،
اوصاف جمیله .

Güter,,... (ـ...) [Gut مال] abtretung—
(امؤ) ترك املاك ‖ bahnhof — (ام) اشیا قطارلرینك
ایشلدكاری استاسیون ، موقف ‖ halle — (امؤ) امتعه ،
اشیا انباری ، دیپو ، قپانی ‖ schuppen — ویاخود :
speicher — (ام) امتعه وضع واملاسنه مخصوص صوندرمه ،
چارداق ، باراقه ‖ zug — (ام) امتعه قطاری ، اشیا ترەنی .

Gut-heil! (ـ ـ حرند) سلام! مع السلامة! (جمناستیقجیلرك
سلامی) .

Gütig (ـ ـ ص) ㉑ مرحمتلی ، لطفكار ، شفقتلی ، مروتلی ،
شفیق ، منعم ، ملتفت ، مكرم ‖ (حا) لطفاً ، مروتاً ، مرحمتاً ‖
Seien Sie so — und geben es ihm لطفاً (شونی ، انی) آكا
ویریكز ‖ — Sie sind sehr لطفكزه تشكر ایدرم ‖
erlauben Sie —st لطف ایدیكز ، لطفاً مساعده بیوریكز ،
مساعده بیوریكز .

Guts,,... (ـ...) [Gut ملك] besitzer (in)—
(ام امؤ) چفتلك صاحب ویا صاحبه‌سی ‖ verwalter, —
vorsteher — (ام) املاك ، چفتلك اداره مأموری ،
كتخداسی ، (كهیاسی) .

Gutsche (ـٓـ ا مؤ) (55) مراتغوز ، طاشجی والخ قمی ، میلی .

Guttapercha (ـ tch ـٓـ ا مؤ) (49) (sans pl.) [مالای لسانجه] جزایر بحر محیطدن چیقان آغاج لاستیق (قائوچوقه پك زیاده مشابهتی واردر) .

Gymnasial,,... (ـ ـ ـ ـ)-(ـ)-ـ [Gymnasium] lehrer— (ا م) ایکنجی درجه درسلر تحصیلنه مخصوص (داخلی) مکتب اعدادی خواجه‌سی || schüler— (ا م) مکتب اعدادی طلبه‌سی .

Gymnasiast (ـ(ـ)ـ-ـ ا م) (51) [روم] مکتب اعدادی طلبه‌سی || طلبه .

Gymnasium (ـٓـ gh ا لا) (41) [روم] مکتب ، مدرسه || Kaiserliches— مکتب سلطانی || (بودرجه‌ده مکتب) مکتب اعدادی .

Gymnastik (ـٓـ gh ا مؤ) (49) [روم] ژیمناستیق .

Gymnastisch (ـٓـ gh ص) (21) ژیمناستیقه دائر ، ژیمناستیقیه .

Gynäce-um (ـٓـ tss -- gh ا لا) (41) [روم] (قدیم یونانیلرك) حرم دائره‌سی .

Gynandrisch (ـٓـ gh ص) (26) [روم] (نبا) ملاصق اعضاء التناسلی .

Gyps (ـٓ) (مرا . Gips) .

H.

(بوحرف آلمانجه لساننده برهجانك ابتداسنده دائما تلفظ اولنوب هجای مذکورك اورته ویا صوکنده بولندیغی تقدیرده دخی انجق آنك چکلمسنه خدمت ایدر)

H (ـٓ ا لا) (55) (آلمانجه الفبانك سکزنجی حرفی وآلتنجی صداسز حرفیدر) صورت تلفظی (حا) کبیدر .

Ha (ـٓ حر ندا) کولمه وسونجلی تعجبی کوسترر ، درین برحسی ایما ایچون : آه ! || (آرابه وامثالی چکان حیوانات حقنده) (= صوله . hott کلمه‌سنك عکسی) (صوله ! hia !) .

Haag (ـٓ ا خا م) [hegen] (جغر) der— (لاهای شهری) لاهی .

Haar (ـٓ ا لا) (28) [قدیم آلمانجه hâr] صاچ ، قیل ، توك || (مجا) e klauben— لپسقه صاچ || blonde—e ویاخود mit Haut und—(en) || قیلی قرق یارمق spalten یسبتون ، کاملاً || (ab) schneiden— (ا لا) صاچ کسمه || bürste— (ا م) بلسنکله قاریشیق صاچ مرهمی || balsam— (ا مؤ) صاچ قورچه‌سی || locke— (ا مؤ) زلف ، صاچ لوله‌سی || matratze— (امؤ) آت قیلی شلته ، مندر ، یتاق || ball— (ا م) (کویش کتورن حیواناتك معده‌سنده) کرهٔ عهن (که مواد کاسیه وقیللردن ترکب ایدرلر) || busch— (ا م) آت قیلندن (پروسیا وساٸره اردولرنده مربوشلره طاقیلان) سرغوج || fein— قیل کبی ، قیل کبی اینجه || flechte— (ا مؤ) صاچ اورکوسی || los— (ص) طاسلاق ، توکسز || nadel— (امؤ) صاچ فورکته‌سی ، صاچ ایکنه‌سی || netz— (ا لا) صاچی طوپلوطوتمغه مخصوص فیله || pommade— (ا مؤ) صاچ پوماده‌سی || scharf— (ص) (بیچاق وساٸره حقنده) قیل کبی کسکین ؛ (مجا) غایت قطعی وصحیح || schmuck— (ا م) صاچه طاقیلان (مجوهر) تزیینات || sträubend— (ص) صاچ اورپردر اولان ، پك کوتو || wuchs— (ا م) صاچ ، توك ، قیل بیومه‌سی .

Haaren (ـٓـ فع لا +) و —sich (فع مطا) .a (21) (حیوانات حقنده) توکی دوکمك ، دکشدیرمك || (فع متع) صاچنی ، توکنی ، قیلنی یولمق ، کسمك ، قوپارمق .

Haarig (ـٓـ ص) (21) haaricht = صاچلی ، قیللی ، توکلی || (بکارلساننده) پك چوق ، زیاده viel Geld haben— پك چوق پاره‌سی اولمق ، جبی طولو اولمق ، پك چوق پاره طوتمق .

Hab (ـٓ ا لا) (مرا . Habe) .

Hab,,... (ـ ـ ـ ـ) [haben] gierig— (ص) طمع ایدن ، ثروت وسامانه حرصلی اولان || sucht— (ا مؤ) ثروت وسامانه اولان حرص ؛ طمع ، آچ کوزلولك .

Habe (ـٓـ ا مؤ) (53) (sans pl.) [haben] مال ، ملك ، وار(یت) || (عد) unbewegliche— اموال غیرمنقوله‌دن اولان خانه ، ملك ، چفتلك وامثالی || dank— (عمو) تشکر || nichts— (ا م) هیچ برشیئه مالك اولمیان کمسه ، چول طوتمز || recht— (ا م) هپ کندی دیدیکی طوغری ومحق اولدیغنی ادعا ایدن .

Haben (ـٓـ فع متع) .h (19) مالك اولمق ، متصرف بولنمق ، صاحب اولمق || im Auge— نظر دقتده ، کوزده طوتمق ، کوزلمك ، کوزتمك ، منتظر اولمق || was hast Du ? نه‌يك ، نه‌ك وار ؟ || da hast Du's قیشده‌یز wir —Winter || تا ایشته ، آل سکا || (ضر مثل) ein Hab-ich ist besser als ein (ویاخود : zehn) Hätt-ich بکا بروار اون اولیدی دن ایودر ، بوکونکی طاوق یارینکی قازدن ایودر || das ist gar nicht mehr zu— آرتق اونی ایدنمك ممکن دکل ؛ آندن آرتق هیچ قالمدی ، یوق ، آندن بولنمز آرتق || was hat Das zu bedeuten ? بونه دیمك ؟ نه دیمك اوله‌جق بو ؟ بونیه ایو ؟ بوندن نه آکلاملی ؟ بونك معناسی ، مدلولی نه دیمك اولسه کرك ؟ عجبا بونه‌که ؟ || was haben Sie hier mitzureden ? سزك لقردی‌یه قارشمغه نه حقکزوار ؟ نه حقله سز بوراده لقردی‌یه قاریشیورسکز ؟ || Das hat Nichts zu sagen ? باس یوق ، اهمیتی ، (ضرری) یوق || ihm habe ich zu verdanken بوندنطولایی آکا تشکره

مجبورم ، بوكا آنك سايه‌سنده موفق اولدم ، بركت ويرسون آ كا (كه بن . . .) ‖ gern— (برنجى ، برشيئى) سومك ، خوشلانمق ‖ lieb— سومك ، محبق اولمق ‖ (فعـ يكشخـ) es hat Eile عجله‌سى وار .

Haber (ـ ام) a. (40) = Hafer .

Habicht (ـ ام) (38) (تاطبيعـ) آتمجه ، چاقير قوشى ‖ —kraut (الا) (نبا) كنكر اوتى ‖ —nase (امؤ) قارتال غاغاسنه مشابه برون ، قارتال برون ، غاغا برون .

Habiliti(e)ren (ـ فعـ متعـ) a. (21) [لاتينجه] (عد) = be-fähigen ‖ sich — برشركت ويا برمحله كندوينى قيد وقبول ، داخل ايتديرمك .

Haché (ـ ch ~ الا) (56) [فر] (مطبخ اصطلاحى) = Hack-fleisch قيمه ، قييلمش ات .

Hächse (~ kss ـ امؤ) (53) = Häckse .

Hack (ـ الا) (38) (عمو) — und Mack ، — Mack دوكونتى ، قريتى ، سوپريتى ‖ اسافل ناس ، لايفلحون ‖ —bank (امؤ) ات قريلغه وقيلمسنه مخصوص دستكاه ، قيمه تختـه‌سى ‖ —beil (الا) ات بالطه‌سى ، ساطور ‖ —brett (الا) = —bank ‖ —fleisch (الا) قيمه ات ‖ —maschine (امؤ) يارمه ، قيمه ، كسمه ماكنه‌سى .

Hacke (ـ امؤ) (53) [hacken] قازمه ؛ كولونك ‖ چاپه .

Hacken (ـ ام) b. (40) [Hacken] اوكچه ، طوپوق ، كعب ، عقب ‖ (مجا) sich auf die — machen كيتمك .

Hacken (ـ فعـ متعـ وفعـ لا +) a. (21) [hauen] (يرتيجى قوشلر حقنده) غاغالمق ، غاغا اوره‌رق پارچه‌لمق ‖ كسمك ، قيمق ‖ بالطه ايله كسمك ‖ (زرا) قازمق ، چاپه‌لمق .

Häckse (ـ امؤ) (53) [Hacken] (خصوصيله حيوان حقنده) حيوانك آرد آياغنك بوكلديكى محل .

Häcksel (ـ ام (الا)) a. (40) [hacken] كسلمش دوكولمش اوت ، صمان .

Hader (ـ ام) b. (42) بز قرپنتيسى ؛ پاچاوره ‖ (مجا) چاپقين ، رذيل ، پيس مردار ‖ نزاع ، كوروولدى ، منازعه ، چكشمه ‖ —mann (ام) پاچاوره‌جى ، اسكيجى ‖ —sucht (امؤ) غوغا ، منازعه سومه ، غوغاجيلق ، آتاق طبيعتايلك .

Hadern (ـ فعـ لا +) a. (21) غوغا ومنازعه ايتمك ، چكشمك ‖ قيزمق .

Hafen (ـ ام) b. (39) [haben] طوپراق قاب ‖ (بحر) ليمان ، كورفز (كذا (مجا) امنيت وسكونت محلى) ‖ in den Hafen einlaufen ليمانه كيرمك ‖ —satz (ام) چوملكك دبينه طوپلنان طورطو ، رسوب ، ديب ‖ —stadt (امؤ) ليمانده مبنى شهر ، بيوك ليمانى بولنان وبناءً عليه بيوك تجارتگاه اولان بلده ‖ —anker (ام) ساحل ويا ريختيمده كميلرى ربط ايتمكه مخصوص قازيق .

Hafer (ـ ام) a. (40) (زرا) يولاف [مرا : Haber] ‖ —ernte (امؤ) يولاف محصولى ‖ —schleim (ام) —sehm, يولاف خلاصه‌سى قيناغى (كذا خسته‌لر ايچون) ‖ —seim (ام) = —schleim ‖ —arten (جمع مؤ) (نبا) يولافه مشابه حبوبات انواعى ، فصيله‌سى ، فصيلهٔ علفيه ‖ —wurz(el) (امؤ) كوكى ينيرقعبول ، قعبارون ، اشقورچينا .

Haferei (ـ امؤ) (49) (بحر) خسارات بحريه ‖ ليمان ويركوسى ‖ ليمانده تجور آتمق حقى .

Haft (ـ ام (الا)) (38) [haben] طوتامق ، قلب ، قبضه ‖ قانجه ، چنكل ‖ كند ، باغ ‖ (كيـ) التصاق ، ياپشمه ، ياپيشقانلق ، سرتلك ، كوچ آيريلور ، قيريلور اولمقلق ‖ توقيف ، حبس ‖ (جزاى نقدى) ، تأمينات اقچه‌سى ‖ —befehl (ام) توقيف امرى ‖ —geld (الا) = Hand-geld ‖ —gut (الا) (عد) حجز ‖ —krebse (نبا) ديكر بر حيوان اوزرنده بولنان وياشايان حيوان ‖ —nahme (امؤ) توقيف .

Hag (ـ ام (الا)) a. (42) وياخود (38) چيت ‖ (اطرافى چيت ويا سائره ايله مستور محل) آولى ‖ اوتلاق ‖ چاليلق ، اورمانجق ، آغاجلق ‖ اوت وچيچكلر بتمش محل ؛ چمنلك .

Hagar (ـ اخامؤ) (46) حضرت اسماعيلك والده‌سى حجر خاتون .

Hage... (ـ . . .) —buche (امؤ) (نبا) قاين ، كوركن آغاجى ؛ (مجا) (عو) (كذا —büchen) = hahn(e)buchen ‖ —butte (امؤ) (نبا) صارى يبانى كل ميوه‌سى ، چيچكى ‖ —butten-Rose (ام) (نبا) = —Rose ‖ —dorn (امؤ) يبانى صارى كل ‖ —dorn (الا) (نبا) آق ديكن ‖ —stolz (ام وصـ) اركن ، بكار ‖ بكارلق عالمى ، عزوبت .

Hagel (ـ ام) a. (40) طولو ؛ دانه‌سى غايت اوفق سرت طولو ‖ (ياناركن قار حالنه كچن يغمور) صولو قار ‖ (Geschwulst) — (كوز قپاغنده چيقان) آرپه‌جق ‖ (شتم مقامنده يلديرم) Donner und —! هاى . . . ! ‖ (طوپه‌يلق) هوانك آتيلان تجورقيرينتيلرى ‖ —schauer (ام) صاغاناق يغمور ‖ —dicht (صـ) پك صيق ، سرت؛ پك صيق ‖ —korn (الا) ايرى طولو دانه‌سى ‖ —voll (عمو) (صـ) زيل زورنا (سرخوش) .

Hageln (ـ فعـ لا +) (اكثريا فعـ يكشخـ) es hagelt طولو ياغيور .

Hägen (ـ فعـ متعـ) a. (21) = hegen .

Hager (ـ صـ) (24) ضعيف ، لاغر ، اتسز ؛ نارين ، چليمسز .

Haha (ـ) (حرند) ! — ها ها !

Häher (ـ ام) a. (40) [قديم آلمانجه hehara] (تاطبيعـ) باقر قارغه ، آلا قارغه .

Hahn (ـ ام) (31) خروس ‖ (اوترقوشلرك اركلكى) ‖ (زرا ونبا) اركك ديشى كتان : — und Henne ‖ كورادى ، پاتردى‌چيقاران كيسه ‖ (بعضاً بالعكس) ملايم ، سسز آدم ‖ (تاطبيعـ) قيرلانغيج بالغى ‖ تفنكك خروسى den — spannen تفنكى قورمق ، خروسى قالديرمق ‖ —geviere (الا) تفنكك خروسى اوزرنده اولان ترفيللى يرى ‖ موصلوق ‖ —macher (ام) (صنعـ) موصلقجى .

Hahn(e)-buchen ويا —büchen (ـ (ـ) ـ صـ) (24) (عو) ميشه اودونى (كبى قبا ، اكيلوب ، بوكولمز) .

Hanemann (ـ اخام) (56) [تداوىٔ بالمثل قاعده‌سنك موجدى اولوب ١٨٤٣ ده وفات ايتمشدر] ‖ (كذا اكثريا دانيارقه‌ليلر طرفندن مستعمل) ساخته جسور ، قبا طلق .

گرتكلی قامه چیویسی (قپو وسائره ستروتثبیتنه مخصوص) ‖
—nagel ‖ (ا م) (تا طبیعه) اركك مرصین بالغی —lachs
(ا م) قانجه باش چیوی ‖ —spies (ا م) (بحر) زیقین‖
—schütz(e) (ع) قدیم ششخانه‌جی عسكری .

Häkler (ٮ‍ ـ ا م) a. (40) تنتنه ، قاصناق اورن‌ایشجی.

Halb (ٮ ص) (21) یارم ، نصف ، بچق ‖ um den—en
Preis نصف فیئاتله ‖ um zehn (und) ein—Uhr ساعت
اون بچقده ‖ es ist grade— (ساعت) تام بچق، تام یارم‖
—gar,—gekocht یاری چیك یاری پیشمش ، یاری پیشمش
یاری پیشمامش ‖ nicht—so viel یاریسی قدر بیله دكل ،
یاریسندن دها آز ‖ ein—es Jahr آلتی آی، (یارم سنه) ‖
—und— اولدقجه، ایكیسی آره‌سی‖ich bin—und—fertig
بن همان (الشیمی) بتیریورم ، همان‌حاضرم ‖ (اسم) (*inv.*)
یارم ، نصف، بچق eine Halbe (Flasche) یارم (شیشه) یارم
(برشیشه) ‖ — و اكثریا : ... halben, ... halber
سببنه، ایچون، سببیله، خاطری، آرزوسی‌ایچون‌مثلا er hat es
meinet„ —en gethan او آنی بنم ایچون یاپدی ، بنم سببیه
ایشلدی‖ meinet„ —en kannst Du es machen, (thun)
آنی یاپه بیلیرسك (اوشیئی ، ایشی) یاپ ؛ پك اعلا ؛ بن
برشی دیمام ؛ بكا نه .

Halb„ ... (ٮ...) —blut (ا لا) یا اناسی ویا باباسی
ایو جنس حیوان ، ایو جنس برحیوانك عادی جنسدن بر
حیوانه آشمسندن ، چكمسندن وجوده گلان باركیر ‖
—seide ‖ یارم قبارمه‌ (رسم اویمیلغنده) (ص) —erhaben
(امؤ) یارم ایپك (قماش) ‖ —welt (امؤ) كوتوقاریلر ،
فاحشه گروهی‖ —breit (ص) ایوجه اولمامش (كذا مجا) ‖
—voll (ص) یاریسنه‌قدرطولو‖ —stündig (ص) یارم‌ساعتلك
‖ —affe (ام) آسیا وآفریقاده اولوب میمونه غایت مشابه
بولنان حیوان ‖ —atlas (ام) (تبا) اینجه ستن ‖
—dunkel (ص) لوش ‖ —esel (ام) (تاطبیعه) وحشی
مركب جنسی ، جیكتای ‖ —franzband (ام) اوجلریله
آلتی مشین واوزری بزدن كتاب جلدی ‖ —gar (ص) یاری
جیك (پیشمامش) ‖ —gold (ا لا) فرنك آلتونی ‖
—gut (ا لا) (تبا) (یاری قورشون یاری چینقو ،
توتیادن مركب) معدن ‖ —bibel (امؤ) قطعه‌سی كوچك
و الده طاشینور انجیل كتابی ‖ —brief (ا م) برحكمدار
ویا مؤلفك خط دستی : نامهٔ همایون ‖ —buch (ا لا)
مجموعه ، رساله ‖ —insel (امؤ) شبه جزیره ‖ —kreis
(ا م) نصف دائره ‖ —kugel (ا مؤ) (هیئت ، حكم)
نصف كره ‖ —laut (ص) خفیف (پك یوكسك اولمیان)
صدا ایله ، یواشدن ‖ (ع) —links (حا) صوله اكری‖
—messer (ا م) = —durchmesser (ا م) نصف قطر‖
—mond (ا م) هلال ، هلال حالنده اولان آی شكلی ‖
(ع) (استحكا) نصف دائره شكلنده استحكام، طابیه‖ —rechts
(ع) (حا) صاغه اكری ‖ —silber (ا لا) = Platin ‖
—wegs (حا) یولك یاریسنده ، یاری یولده ‖ (عمو)
بردرجه‌یه قدر ‖ —zug (ا م) (ع) یارم طاقم .

Halbi(e)rbar (ـ ـ ٮ ص) (21) ایكی ایله قابل تقسیم ،
تنصیق ممكن ، ایكی‌یه آیریلور .

Hahnen„ ... (ٮ...) —feder (امؤ) خروس توكی‖
—ei (ا لا) كوچك یموطه ؛ (عو) طاثوق ترمی ‖—fuß
(ا م) خروس آیاغی‖ —gefecht (الا) = —kampf (ام)
خروس دوكوشمسی‖ —kamm (ا م) خروس ایبیكی‖ (كذا
اركككارك آنلری اوزرنده خروس ایبیكی كبی دیك طوران‌صاچی
(قیصه پرچم كبی) ‖ (نبا) خروس ایبیكی ‖—kopf (ا م) ،
كذا —kopf = Klee (امؤ) اولیا اوتی‖ —sporn (ام) خروس
مهموزی ‖ (نبا) خروس‌مهموزی‖ —tritt (ا م) یموطه
صاریسیله آقیی ربط ایدن پرده ، سرهٔ باطنه .

Hahnrei (ـ ـ ام) (38) یاخود (51) (عمو) (قاریسی
طرفندن آلدادیلان اركك) دیوث ، كراته ، قلتبان .

Haho (ـ ـ حرند) (آوجیلق) طوت ! .

Hai (ـ ام) (38) یاخود (51) وكذا —fisch (ٮ‍ ـ ام) (38)
(تاطبیعه) كوپك بالغی ، كاب بحری (دریسی غایت سرت
اولوب تخته جلاسنده مستعملدر) .

Haid(e) (ٮ‍ ـ مرا :) Heid(e)) .

Haidu(c)k (ٮ‍ ـ : ویاخود ٮ‍ ـ ا م) (51) و (56) [مجا]
= Heiduck .

Hain (ـ ا م) (28) [Hag=] اورمانجق ، قوری ‖
Hein= ‖ —anemone (ا مؤ) (نبا) اورمان شقایق .

Häkchen (ٮ‍ ـ ا لا) b. (40) حلقه‌جق ، اوفق چنكل ،
قوپچه‌جق‖ (جرا) یاریلان اتلری طوتمغه مخصوص چنكاله بكزر
مشبك ، كلیبه ‖ (غرا) برحرفك صاغی یوقاریسنه وضع
اولنان(اپوستروف) اشارتی‖ (٢) حرفنك تحتنده (٢) صدیل
اشارتی‖ (مطبعه) طرناق(») اشارتی‖ كتاب ، جزدان طوقه‌سی،
دوكمه‌سی ‖ (مجا) ein—auf Jemand haben برینی‌ چلمش
اولمق ، برینك اسمی اوزرینه مم قویمق .

Hak-eisen (ٮ‍ ـ ـ ا لا) b. (40) چنكل، كلاب ، قانجه .

Häkel„ ... (ٮ...) —haken (ام) ویاخود —nadel
(امؤ) طیغ ، تنتنه ایكنه‌سی .

Häkelei (ـ ٮ ـ ا مؤ) (41) (مجا) اصلسز یره ایدیلان
معارضه .

Häkeln (ٮ‍ ـ فع متع ، فع لا +) و —sich (فع مطا) a. (21)
طیغ ایله اورمك ، طیغ ایشی ایشلمك ، تنتنه یاپمق ، تنتنه
اورمك ‖ كركفده نقش ایشلمك ، قصناق اورمك ‖ چنكالمك ‖
(مجا) طاقلمق ، انكل اولمق، یاپشمق ‖ (مجا) an etwas —
برشیئه پارمغی‌طاقمق، اوفاقدن اعتراض‌ایتمك، ذم ایتمك،برشیده
مناقشه ومؤاخذه ایده‌جك برنقطه بولمق .

Haken (ٮ‍ ـ ا م) b. (40) [قدیم آلمانجه :hägen hahan]
چنكل، قانجه ، اركك قوپچه ‖ —und Ösen اركك ودیشی
قوپچه ‖ كند ، برچین چیویسی ‖ حلقه ‖ (مجا) die Sache
hat einen (ویاخود : ihren) — بو ایشده برایلیشكلك ،
برقاریشقلق وار ، بو ایشده برعكسیلك ، برجنابتلك وار ‖
(زرا) تكرلكسز برنوع چاپه سبانی .

Haken (ٮ‍ ـ فع متع ، فع لا +) و —sich (فع مطا)
b (40) قانجه‌لمق. چنكل‌طاقمق ؛ قوپچه‌لمق. قوپچه‌یی ایلكلمك‖
مجا) طاقیلوب قالمق .

Haken„ ... (ٮ...) —block (ا م) چنكالی مقره ‖
—förmig (ص) قانجه كبی ، چنكله مشابه ‖ —keil (ا م)

Halbi(e)ren (ـــ فعمتع) و — sich (فعمطا) ،
(فعیکشته) a. ㉑ تنصیف ایتمك ، ایکی‌یه بولمك ، ایکی
مساوی قسمه آییرمق ‖ ایکی‌یه منقسم اولمق ، قابل تنصیف
اولمق ‖ Halbi(e)rung (امؤ) ㊾ تنصیف ، ایکی‌یه تقسیم ،
ایکی مساوی قسمه آییرمه .

Halbi(e)rungs„... (…) (هند) تنصیف ‖
—punkt (ام) نقطهٔ منتصفه ‖ —ebene (امؤ) ،
—fläche (امؤ) (سطح) مستوی منصف ‖ —linie
(امؤ) خط منصف .

Halkyonisch (ـــ ss ـ ص) ㉔ die —en Tage
قیشدن یدی کون اول وآخر اولان کونلر .

Halde (ــ امؤ) ㊾ بایر ‖ تپه‌جك .

Hälfte (ــ امؤ) ㊾ [halb] um die — mehr
یاریسی قدر زیاده .

Halfter (ــ ام) a. ㊵ یولار ، (کمسز) باشلق ‖
اکرده طبانجه‌لقلر ‖ قوشوم طاقمنك حیوانك بویندن یکوب
کوکسنه طیانان سمیدی ‖ —geld (الا) بخشیش ، قهوه
پاره‌سی ‖ —riemen, —strick, —zügel جمله‌سی (ام)
یولار ایپی ، باشلق قایشی .

Hall (ـ ام) ㊳ [hallen] (یواش یواش ترفع
وبعده بالتدریج غائب اولان) صدا ؛ عکس صدا .

Halle (ــ امؤ) ㊾ اوستی قپالی محل ‖ (اوستی
قپالی یول ، کزینتی) غالری ‖ — (Kirchen=) کلیسا (معبد)
اوکنده‌کی حیات ‖ (بیوك و اطرافی قپالی) بیوك حولی ،
دیوانخانه ، صالون ‖ بازار یری ، چارشو ؛ مغازه .

Hallen (ــ فعلا) a. ㉑ (صدا حقنده) اوکمك ؛
عکس ایتمك .

Halli (ـ حرند) hallo(h) .

Halloh(h) (ــ حرند) (الا (نادراً ام) ㊻ [قدیم
آلمانجه : halôn باغیرمق ، چاغیرمق] هایدی ! ‖ ! — halli
هی ! هی ! ‖ کورلتی پاتردی ، شماته ، ولوله .

Hallor (ــ ام) ㊶ طوزجی ، طوز یاپان .

Ha(l)lunke (ــ ام) a. ㉒ [بوهمیا holomek
چبلاق دیلنجی] چاپقین ، آلچاق ؛ رذیل ، مسخره ؛ پیس
مردار .

Halm (ـ ام) ㊳ اکین ، نباتات صاپی ، قصبه ،
باشاق صاپی ‖ فدان بدنی ، اینجه صاپ .

Halo-id (ــ الا) ㊳ [روم] (کیم) شبه املاح .

Hals (ـ ام) مفردی ㉖ جمعی ㊱ بویون ، einen
langen — machen بوینی اوزاتمق ‖ کردان ‖ den —
abschneiden بوینی اورمق ، (باشنی کسمك) ‖ bis an den — in
Schulden stecken بوغازینه قدر بورج ایچنده اولمق ،
بوغازینه قدر بورجه کیرمك ‖ über — und Kopf ویاخود :
über —, über Kopf باش آشاغی باش یوقاری ، پك زیاده
عجله ایله ‖ es ist ihm in den unrechten — gekommen
ککزیشه قاچدی ‖ —länge (امؤ) بویون اوزونلغی ‖
—band (الا) بویون باغی (تزیینات) ‖ تاصمه ‖ —binde
(امؤ) (عسکری) بویون باغی ، قراوات ‖ —eisen (الا) تیمور
(بویون) حلقه‌سی ، لاله ‖ —geschwulst (امؤ) بویون
شیشکینلکی ، بویون (شیشی) ورمی ‖ —geschwür (الا)
بویونده چیقان چیبان ‖ —kette (امؤ) (آلتون)
بویونلق ، کردانلق ‖ —krause (امؤ) قادین یقالغی ،
اینجه تولبندن چوجق یقه‌لغی ‖ —schild (ام (الا) (ع)
قراحی ‖ (بوجکلرك) کوکسی ‖ —schleife (امؤ) بیون باغی ،
قادینلرك اوفق بیون باغی (پاپیقلری قوردله) ‖ —schmuck (ام)
بیونه کردانه طاقیلان تزیینات ‖ —stimme (امؤ) (موسیق)
بوغازدن چیقان صدا ‖ —tuch (الا) (ارککرده) بیون
باغی ، بیون آتقیسی ، (قادینلرده) بویونه صاریلان مندیل ‖
—weh (الا) بوغاز آغریسی ‖ —weite (امؤ) (بویون)
یقه‌ککیشلکی ‖ —zäpflein (الا) (تشر) لهات ، کوچك
دیل .

Halse (ــ امؤ) ㊾ (آوجیلق) تاصمه ‖ (بحر)
بر یلکنك آشاغی اوچلرینی آچمغه مخصوص ایپ .

Halsen (ــ فعمتع) c. ㉑ (umhalsen) Jemand—
برینی قوجاقلامق ، بوینینه صارلمق ‖ (بحر) آلا بانده ایتمك .

Halt (ـ ام) ㊳ طورمه ، طوریش ، توقف ‖ استناد ،
مسند ، طوتدیرمه ‖ نقطهٔ استناد ، (کذا مجا) ‖ (معما)
طیاق ‖ متانت ، قرار ، ثبات ‖ — (حرند) طور ! ! (ع)
— ! طور ! (قوماندا‌سی) ؛ ! — طور اوراده ! ‖ (doch)—
طور آجانم ! طوربه ! طورکدی ؛ ! — (طور) قملدامه ! ؛
wer da ? ,— طور ، کیمدر او ؟ ‖ —los (ص) ثباتسز ، دوامسز ،
قرارسز ‖ کوشك ، چوروك ‖ —machen (الا) طورمق ،
توقف ایتمك ‖ —stätte ویاخود : —statt ایکیسیده (امؤ)
محل توقف ، استاسیون ؛ (آوجیلق) موله یری ؛ طوپلانمه
یری ، محل اجتماع .

Haltbar (ــ ص) ㉑ [halten] ثباتلی ، قرارلی ،
دواملی (کذا مجا) ‖ die Festung ist nicht— استحکام (قلعه)
قابل مدافعه دکلدر ‖ طیانقلی ، صاغلام ، قوی ، محکم ‖
(بویا ، رنك حقنده) خاص ، صولمز ، اوچمز ، آقماز ، چیقماز .

Haltbarkeit (ـــ امؤ) ㊾ (*sans pl*) —einer
Festung بر استحکامك قوهٔ تدافعیه‌سی ، قابلیت تدافعیه‌سی ‖
طیانمه ، محکمیت ‖ دوام ، ثبات .

Halte„... (…) —mutter (امؤ) سودنیه ‖
—platz (ام) استاسیون ، محل توقف ؛ کیرا آرابه‌جیلرك
طوردقلری محل ‖ —punkt (ام) طیاق ، استنادنقطه‌سی ، (ع)
(انداخت) نقطهٔ نشان ‖ —stelle (امؤ) = —platz, —punkt .

Halten (ــ فعمتع) p. ㉛ و — sich (فعمطا)
طوتمق ‖ den Zügel kurz— دیزکینی قیصه طوتمق (کذا
مجا) ‖ تأخیر وتعویق ایتمك ، آلیقویمق ‖ طیانمق ‖ — sich etwas
ظن ایتمك ، بکزتمك ؛ تلقی ایتمك ، ich halte ihn für einen
ehrlichen Mann بن آنی برناموسلی آدمدر دیرم ، آنك ناموسلی
اولدیغنه شبهه‌م یوقدر ‖ was er hält, hält er fest
اوطوتدیغنی صیق طوتار ، عزمنده ثبات ایدر ‖ halt den Dieb!
شو خرسزی طوتك ! طوتك ، طوت طوت ! (خرسزی) ‖ Stand —
طیانمق ‖ مدافعه ایتمك ، (دشمنی) کمال متانتله بکلمك ‖ Gottes
Gebote— اوامر الهیه‌یه امتثال ایتمك ‖ Tritt — خطوهٔ موزونه
ومتساویه ایله یورومك ‖ sein Wort— سوزنده طورمق ، عهدینی
طوتمق ‖ den Mund— چکه‌سنی ، آغزینی طوتمق ، صوصمق ‖
was —Sie von ihm ? آنك حقنده نه فکرده بولنیورسکز ،

آنی نه ظن ایدرسکز؟ ‖ —Sie es damit wie Sie wollen ! استدیککز کبی یاپیکز! استدیککز کبی قوللانیکز ! جانکز نصل استر ایسه اویله، بیلدیککزکبی یاپك ! ‖ Tinte und Papier muß man sich selbst — مرکب وکاغدی کندیسندن اولەجق، کندی آلملی ‖ wir—auch eine türkische Zeitung بزده (او ، دکان، خانه ، قرائتخانه والخ) برده ترکجه غزته وار ، بولندیریرز ، آبونەلیز ‖ (تجا) wir halten diese Waare nicht بزده بومال بولنمز ، بز بومالدن ، اشیادن صاتمەیز ‖ eine Rede— خطابت ایتمك ، برنطق سویلمك ، ایراد ایتمك ‖ lieb— خوش طوتمق، سومك ؛ احترام ایتمك ‖ mehr auf sich als auf Andere— آخردن زیادە کندویه اعتماد ایتمك ، کوکنمك ‖ (فعلا +) طیانمق ، صاغلام اولمق ‖ auf etwas los— برشیئك اوزرینه طوغری طوتمق ، اوزرینه سوق وتوجیه ایتمك ، اوزرینه صالیویرمك .

Halter (ـ ام) .a ⓸⓪ [halten] برشیئی طوتان ، برشیئه نظارت ایدن شخص ‖ (برشیئی ثابت طوتمغه مخصوص آلت) Feder— قلم اوجی طوتمغه مخصوص صاپ ‖ طیاق، دستك ، مسند .

Haltung (ـ امؤ) ⓸⓽ =[halten] وضع وطوریش، طور ، حال ، قیافت ، شان ؛ کیدیش ؛ طورانیش ‖ (ع) وضع وطوریش ‖ طوتم ، طوتیش .

Halunke (مرا : Hallunke) .

Ham (ـ ا خا م) ⓹⓺ (حضرت آدمك اوغلی) حام .

Hamadryade (ـ امؤ) ⓹⓵ [روم] (اساطیر) آغاج پریسی .

Hamak (ـ ام) ⓹⓺ [فر] آصمه یتاق ، برانده .

Haman (ـ ا خا م) ⓹⓺ عجم شاهلرندن آسوئروس نام حکمدارك وزیر وندیمی .

Hambuche (ـ امؤ) ⓹⓷ = Hage-buche .

Hamburg (ـ ا خا لا) ⓹⓺ آلمانیانك شمالنده جسیم وایور شرکتلری ودکز تجارتیله مشهور مستقل هامبورغ شهر دلتشیلی .

Hamen (ـ ام) .b ⓸⓪ بالیق ایکنەسی ، زوقه ‖ اکثریا برصیریغه مربوط طوربه شکلنده آغ ؛ قوش و یبانی اوردك آویته مخصوص آغ ، آغیل ‖ قیله .

Hamit (ـ ام) ⓹⓵ [Ham] —in (امؤ) ⓹⓪ سلالهٔ حامدن اولان (ارکك ، قادین) .

Hammel (ـ ام) .a ⓸⓪ ویاخود .a ⓷⓽ قویون ، غنم (کذا ثابت صبور اولان کمسه) ‖ —braten (ام) قویون کبابی ، قیزارتمەسی ‖ —fleisch (الا) قویون اتی .

Hammeln (ـ فعمتع) .a ⓶⓵ اخصا ایتمك، خایەسنی چیقارمق ، بورمق .

Hammer (ـ ام) .a ⓸⓪ چکیج ، ال چکیجی ، طوقمق ‖ Glocke und— چاك و(ایجندەکی) چکیجی ‖ (مجا) Karl der— (جسورانه اوران ، اوریشان ، تیمور بیلك) (قارل) شارل مارتل (چکیج) ‖ —art (امؤ) چکیجلی بالطه ‖ —führend (ص) اوزرنده چکیج مارقەسی اولان، چکیج اشارتلی ‖ —herr (ام) (معدن) اوجاغی صاحبی ‖ —muskel (ام) (تشر) عضلهٔ سمی مطرق ‖ —schlacke (امؤ)

= —schlag (ام) چکیج ضربەسی ‖ (معد) چکیجله دوکیلان معدنلردن صیچرایان معدن بوق ‖ —werk (الا) دروتنده صو ویا بخار ایله ایشلدیلان بیوك چکیج، طوقماق ماکنەلرینی حاوی فابریقه ویا آخر کارخانه، معدن اوجاغی .

Hämmerbar (ـ ص) ⓶⓵ (صنع ، حکمه) چکیجله دوکیله بیلان ، دوکولمکله ، آچیلوب یوفقه حالنه کیرمك خاصەسنه مالك اولان ، قابل الطراق .

Hämmerchen (ـ الا) .b ⓸⓪ (صنع) (چکیج کله-سنك سورت تصغیریەسی) (چکیجك) طوقماجق ‖ (کریشله چالنان چالغیلرده) متحرك وکوچك تخته لوحه ، طوقمق .

Hämmerlein (ـ الا) .b ⓸⓪ (صنع) (کذا چکیج کله‌سنك صورت تصغیریەسی) = Hämmerchen ‖ پك یرامز ، آفاجان چوجق ‖ ابلیس ، خبیث .

Hämmern (ـ فعمتع) .a ⓶⓵ چکیجلمك ، تیمور طوقمقله اورمق ، چکیجله دوومك .

Hämmling (ـ ام) ⓷⓼ [Hammel] طواشی ، خصی ، ایکدیش ‖ حرم آغاسی .

Hämorrho-idal (ـ ص) ⓶⓸ [روم] باصوری، باصوره متعلق .

Hämorho-iden (ـ جع مؤ) ⓹⓷ [روم] باصور (خستەلغی) .

Hampel-mann (ـ ام) ⓶⓹ قرەکوز (خیال) رسمی ؛ قوقله (کذا مجا) ؛ حاجی یاتمز ؛ بەبەروحی ‖ آحمق، بدلا ، عقلینه کلانی یاپان .

Hampeln (ـ فعلا+) .a ⓶⓵ آلیق آلیق، آپول آپول کزمك ، آبدال آبدال صاللانوب کزمك .

Hamster (ـ ام) .a ⓸⓪ [اسلاو] (تا طبیع) طاغ ژارەسی ‖ یونك کورکالك دریسی ‖ (مجا) طمعکار کمسه ، حریص آدم ؛ پاره ، مال بریکدیرن ، پارەیی کوپه باصان آدم ‖ منزوی .

Hamstern (ـ فعلا+) .a ⓶⓵ ذخیره ادخار ایتمك ‖ (ایش حقنده) = büffeln .

Han (ـ الا) ⓹⓺ [عر ، ترکجه] خان ، مسافرخانه ، کاربانسرای .

Hand (ـ امؤ) ⓷⓹ ال ، دست ، ید ‖ —hohle الك ایجندەکی بوشلغی، آووج ، (آیەنك تشکیل ایتدیکی چقورلق) ‖ eine — breit höher بر ال کنیشلکی قدر دها یوکسك ‖ die— bei etwas im Spiele haben برایشده الی ، مدخلی اولمق ‖ die — auf's Herz legen الی کوکسی اوزرینه قویمق (یمین ایتمك) ‖ wie man eine—umdreht آن واحدده ‖ aus der — fressen (حیوانات حقنده) غایت حلیم ، اوصلو اولمق ، قوزی کبی اولمق ‖ mit der—gemacht ال ایشی ، ال یاپمەسی ‖ die—bieten بر آوج طولوسی ‖ eine—voll الی اوزاتمق، عرض ایتمك، ویرمك ‖ alle Hände voll zu thun haben ایشی باشندن آشمش اولمق ، النده پك چوق ایش اولمق ‖ er macht hohle Hände بر بخشیش استیور ‖ —in—mit Jemandem gehen بریله ال اله ویرەرك ، قول قوله کیرەرك کیتمك ‖ das liegt in meiner — بو بنم المدەدر، ید اقتدارمدەدر ‖ vor der— شمدیلك ‖ —fläche (امؤ)

Hände „ . . . (...ـت) [Hand] —ringend (ص)
ال اوغوشدیران ‖ —klatschen (ا لا) ال چیرپمه .

Handel (ـت ا م) a. (39) ایش ‖ دعوی ‖ تجارت ،
آلیش ویریش ، آلم صاتم ‖ Händel (جمع) (معارضه) ماراشه
‖ sie bekamen Händel im Spiele اویناركن غوغاچیقاردیلر ‖
—treibend (ص) تاجر ، تجارتی اولان ، تجارت ایله مشغول
اولان ، اولیجی .

Handeln (ـت فع لا +) a. (21) حرکت ایتمك ، معامله ده
بولنمق er hat als Bruder an mir gehandelt او بكا
قرنداش معامله‌سی ایتدی ‖ ich werde gegen ihn so—, wie
er gegen mich handelt اوبكا نصل معامله ایدرسه ، ایدییورسه
بنده آكا اویله معامله ایده‌جکم ‖ طورالمق ‖ مذاکره ایتمك ‖
er läßt sich nicht— او پرلقردی سویلر ؛ دیدیكی دیر ‖
پازارلق ایتمك ‖ —nach Indi-en هندستان ایله معامله ،
ایش كورمك ، یاپمق ، آلیش ، ویریشده اولمق ‖ sich— (فع مطا)
و (فع یكشنز) es handelt sich um etwas ایش (. . .)
نك ایچوندر ، ایش ، ماده آنك اوزرینه در ، آكا دائردر .

Handels „ . . . (...ـت) —akademie (ا مؤ)
تجارت دارالفنونی ‖ —buch (ا لا) تجارت كتابی ‖ —kammer
(ا مؤ) ویاخود : —kollegium (ا لا) تجارت قلمی ، تجارت
اوطه‌سی ‖ —beziehungen (جمع مؤ) مناسبات تجاریه ؛
خصوصات تجاریه ، امور تجاریه ‖ —flotte (ا مؤ) (بحر)
قوهٔ بحریهٔ تجاریه ‖ —firma (ا مؤ) تجارتخانه عنوانی ،
شركت نامی ‖ —geist (ام) تجارت فكری ‖ —genoß (ام)
(تجارتده) اورتاق ‖ —geschäft (ا لا) امور تجاریه ‖
—haus= (الا) (مغازه) ‖ تشبثات تجاریه ‖ —gesetz (الا)
تجارت قانونی ‖ —hafen (ا م) (بحر) تجارتگاه لیمان ،
شهر ‖ —haus (ا لا) مغازه ، بیوك دكان ، تجارتخانه ‖
—herr (ام) بیوك تجار ، مال ، دكان صاحبی ؛ بر تجارت شركتنك
رئیسی ، مدیری ‖ —kompagnie (ا مؤ) تجارت شركتی ،
قومپانیه‌سی ‖ —leute (جمع) تجاران (مفردی : —mann
تجار) ارباب تجارت ‖ —reise (امؤ) برای تجارت ایدیلان
سیاحت ‖ —schiff (ا م) تجار كمیسی ‖ —staat (ا م)
تجارت عظیمه‌سی اولان مملكت ‖ —stadt (امؤ) تجارتگاه شهر ‖
—stand (ام) صفت تجاریه ، تجارلق ‖ —unternehmung
(امؤ) تشبثات تجاریه ‖ —verkehr (ام) == —bezieh=
ungen ‖ یكدیگریله اولان آلیش ویریش ‖ —vertrag
(ا م) معاهدهٔ تجاریه ، تجارت معاهده ، مقاوله‌سی ، (مقاوله
نامه‌سی) ‖ —volk (ا لا) تجارت ایله مشغول اهالی ‖
—zweig (ا م) شعبات تجارت .

Hand-haben (ـتـت فع متع) a. (21) (*insép.*) قوللانمق ،
استعمال ایتمك ، برشیئك صورت استعمالنی بیلمك ‖ (برشیئی موقع
اجرایه قومق) وضع ایتمك ، اجرا ایتمك ‖ استحصال ایتمك .

Händlein (ـت ا لا) b. (40) = Händchen .

Händler (ـت ا م) a. (40) [handeln] (تجا) تجار ،
صاتیجی ‖ —mit alten Kleidern (ا م) بات پازارجی ،
اسكیجی ، قولتوقجی .

Handlich (ـت ص) (21) الده قولایلقله قوللانیلور ، ال
كاور ‖ (مجا) اوصلو ، سوز ، دیكلر ، لقردیدن آكلار ‖ اوللدقجه .

آوچ ، ال آیاسی ‖ —hülfe (امؤ) (فروسیت) باركیرك
سوق و اداره‌سی بابنده سواریسی طرفندن ال ایله ایدیلان
(دز كینلر واسطه‌سیله) اعانه ‖ —sieb (امؤ) ال قالبوری ،
ال سوزگجی ‖ —laterne (امؤ) ال فناری ‖ —amboß
(ام) (صنع) ال اورسی ‖ —arbeit (امؤ) ال ایشی
‖ —beil (الا) (صنع) ال بالطه‌سی ، نجاق ‖ —besen
(ا م) اوفق اورتالق سپورگه‌سی ‖ —bewegung (امؤ) ال
حركتی ‖ —buch (الا) مجموعه ، الدفتری ‖ —dienst (ا م)
آنغاریه ‖ —eisen (الا) = —fessel (امؤ) كلبچه ،
الكپچه ‖ —fest (ص) یومروغی صیق اولان ‖ پك قوی ‖
—feuer-waffe (امؤ) (ع) الده طاشینور آلات ناریه ‖
—förmig (ص) ال شكلنده ‖ —geld (الا) ایلك آلیش
ویریش ، سفته ‖ پی ، رهن ‖ —gemein (ص) بوغاز ، بوغازه ‖
—gemenge (الا) بوغاز بوغازه ، آلت آلته ، اوست اوسته
ایدیلان مضاربه (اكثریا محاربه‌ده) ‖ —gepäck (الا)
ال اشیاسی ‖ —greiflich (ص) ال ایله طوقانیلور ، لمس
اولنه‌بیلور ‖ عیان بیان ، آپ آشكار ‖ —griff (ام)
قولب ، صاپ ، قبضه ‖ —habung (امؤ) صورت اداره ،
قوللانیش ‖ —karre (امؤ) ال آرابه‌سی ‖ —koffer
ال چانطه‌سی ‖ —korb (ام) سبت ‖ —kübel (ام
و الا) ال كردلی ، كوچك كردل ، ماشله ‖ —leiter (ام)
قلاغوز ‖ ال نردبانی ‖ —leuchter (ام) ال شمعدانی ‖ —mühle
(امؤ) ال دكرمانی ‖ —münze (امؤ) اوفقلق ، اوفق
اقچه ‖ —näh=Maschine (امؤ) ال دیكیش ماكنه‌سی ‖
—pauke (امؤ) دومبلك ، طاس ‖ —pferd (الا)
طوپچی بطریه‌سی وساڑه‌ده بنك باركیرینك صاغنده اولوب
یدیلان باركیر ‖ برلكده ویا كریدن كوتوریلان یدك باركیری
‖ —ramme (امؤ) ال طوقماغی ‖ —reichung (امؤ)
بولنمه ، یاردم ، اعانه ‖ —schelle (امؤ) == fessel ‖ —schlag
(ام) ال چارپمه‌سی : ال ایله چارپشمه ‖ وعد ایتمك ، بسا
ایتمك ، سوز ویرمه ‖ —schraube (امؤ) اللری صیقیشدیرمغه
مخصوص ویده ‖ —schrift (امؤ) ال یازیسی ‖ (تحریری) حجت ،
سند ؛ علی الخصوص دیون سندی ‖ —schriften=Kunde (امؤ)
اصول تحریر ، خط ‖ علم كهنخوانی ، اسكی زمان یازولرینی اوقویوب
حل ایتمك علمی ‖ —schuh (ا م) الدیون ‖ —eiserner
(ا م) تجور الدیون ، بهله ‖ —schuh=Ausweiter (ا م)
الدیون كنكیشلتان ، آچان آلت ‖ —spritze (امؤ) ال
طلومبه‌سی ‖ —tuch (ا لا) ال سیلكه مخصوص حولی ‖
—voll (ص) بر آوج ، ال طولیسی ‖ —werk (ص)
صنعت ‖ —werker (ا م) ایشجی ، اصناف ، ارباب صنایعدن ،
اهل صنعت ‖ —werker=Verein (الا) اصناف جمعیتی ، اصناف
شركتی ‖ —werks=Stätte (ع) (امؤ) دستگاه ، ایش
محلی ‖ —werks=Zeug (ا لا) (صنع) ایشجی آلاتی ،
آوادانلق ، دوزن ، طاقم ‖ —winde (امؤ) (آغیر اشیا
قالدیرمغه مخصوص ال ماكنه‌سی ‖ —wörterbuch (ا لا)
اوفق ، ال لغات كتابی ‖ —zuber : ویا —zober (ا م)
ال كردل ‖ —zug (ا م) قلمله چیزیلان خط ، چزگی .

Händchen (ـت ا لا) b. (40) (ال كلمه‌سنك صورت
تصغیریه‌سی) الجك ، اوفاجق ال ‖ (چوجق لسانده) الجك ،
مینی مینی ال .

Handlung (ـــٓ ا مؤ) (49) ایش، معامله ، فعل، اجرا ، حرکت ‖ (تجا) تجارت، اخذ واعطا ‖ دکان، مغازه‖ بردکان، مغازه صاحبی ، تجار .

. . . „ **Handlungs** (ـــٓ...) —weise (ا مؤ) صورت اجرا وحرکت ، طرز معامله .

Handschar (ـــٓ ا م) (55) [عر] خنجر .

Hanf (ـٓ ا م) (38) (نبا ، تجا) کتن ، کنویر ‖—garn (ا لا) کنویر ایپی ، قنپاب ‖ —darre (ا مؤ) (زرا) کنویر قورودهجق محل ‖ —öl (ا لا) کتان یاغی ‖ —werg (ا لا) اوستوپو ، کتن قتیغی .

Hänfling (ـــٓ ا م) (38) (تا طبیعه) کتان قوشی .

Hang (ـٓ ا م) (31) صرت ، یماج ، یقوش ، سطح مائل‖ (مجا) میل، تمایل ، انهماك ، نیت ، مراد ، (برشیئه اولان) میل ، محبت .

. . . „ **Hänge** (ـــٓ...) (جمع مذکر) —ärmel صاللامه قول، بنیش قولی‖ —brücke (ا مؤ) آصمه کوپری‖ —gurt (ا م) بارکیر ‖ آصمه لامبه (ا مؤ) — lampe وامثالی کمی‌یه بیندیرمکه ویا کمیدن ایندیرمکه مخصوص بل آشغیسی ، قایشی ‖ —leuchter (ا م) آویزه شمعدان ‖ —matte (ا مؤ) آصمه یتاق ، صالنجاق ‖ —reck (ا لا) تراپز (جمناستیق) ‖ —schloß (ا لا) آصمه کلید ‖ —weide (ا مؤ) صالقم سکود .

Hangen : وکذا اکثری **Hängen** هرایکیسیده (ـــٓ فعلا +) s. (20) آصلمق، صاللانمق، صارقمق ‖ یکدیکرینه مربوط اولمق، ‖ was drum und dran hängt بالجمله تفرعاتیله برابر ‖ —bleiben آصیلوب ، صاللانوب ، صارقوب قالمق ‖ (عمو) طاقیلوب قالمق، ایلرولمامك ‖ sie hängt sehr an ihm آنك آکا پك زیاده میل ومحبتی، علاقه‌سی ، رابطه‌سی وار ‖ (مجا) —an etwas برشیئه مربوط اولمق، تابع بولنمق‖(برسطح حقنده) اکلك ، میل اتمك ‖ (فعه متـ) و —sich (فعه مطا) آصمق ، آصلمق .

Hängen (ـــٓ فعه متـ و —sich فعه مطا) a. (21) و s. (20) آصمق، تعلیق اتمك ، طاقمق ، صاللاندرمق ‖ ich lasse mich . . . ,wenn — اکر . . . سه بن کندیمی آصارم (آصدیریرم)‖ —etwas an den Nagel, in den Schornstein برشیدن واز کچمك ، صرف نظر اتمك ، فارغ اولمق ، چنکله آصمق ‖ —den Mantel nach dem Winde وقت وحاله اویمق ‖ —etwas an einem Gegenstand ربط اتمك، علاوه اتمك، طاقمق، تعلیق اتمك ‖ —sein Herz an etwas برشیئه میل ومحبت اتمك ، برشیئه هوس وآرزو اتمك .

Hängens-werth (ـــٓ ص) (21) آصلمغه شایان .

Hängsel (ـٓ ا لا) a. (40) برشیئی آصمغه ویا طاقمغه مخصوص شی ؛ البسه‌نك اوموز باشلری ایچنده ویا اکسه‌سی خلنده آصمغه مخصوص ایلیك .

Hanke (ـٓ ا مؤ) (53) =Schenkel, Hüfte وعلى الخصوص (بارکیر حقنده) صاغری .

Hanna (ـٓ ا خا مؤ) (46)،(54) (=Johanna) Jeanne.

Hannchen (ـٓ ا خا لا) b. (40) Johanna) نك ...رت تصغیریه‌سی) ژانت .

Hann(e)s (ـ) (ـٓ ا خا م) (inv.) =Hans .

Hannibal (ـــٓ ا خا م) (56) آنیبال .

Hanno (ـٓ ا خا م) (56) میلاد عیسادن اول اوچنجی عصرده قارتاژلیلرك مشهور جنرالی .

Hannover (ـ ٢ ـٓ ا خا لا) (56) هانوره مملکتی ‖ هانوره شهر دلنشینی .

Hans (ـٓ وافتیزاسمی) (47) [Johannes] هانس (ژان) ‖ اکثریا برای تحقیر وتقبیح مستعملدر) die Sache ist so wie ich es gesagt habe, oder ich will—heißen اکر ایش دیدیکم کبی دکلسه بن آبدالم ، بکا آحمق دیك ، بکا عقلسز دیسونلر، اویله دکلسه اشته بن برشی بیلیورم‖—(dummer) مرسم ، آلیق رازیه ‖ —ein großer قوجه برطفره فروش ‖ Ohnesorg— غمسز، قساوتسز، پاص طوتماز آدم .

Hänseln (ـٓ فعه متع) a. (21) —Jemand برینی آلایله قبول واستقبال اتمك ؛ آلای واستهزا اتمك ، بریله اکلنمك ، طاقلمق ، ذوقلنمك ؛ اوزمك ‖ (بحر) (خط استوایی برنجی دفعه مرور ایدنلره) وافتیز رسمی اجرا اتمك .

Hantel (ـٓ ا م) a. (40) (شمدی بعضاً : امؤ) (53) [Hand] (جمناستیق) یکدیکرینه تیمور ویا تخته برچبوقله مربوط ایکی کله‌نك تشکیل ایلدیکی جمناستیق آلتی، ال کولله‌سی .

Hanteln (ـٓ فعه لا +) a. (21) [Hantel] (جمناستیق) تیمور کولله‌لر ایله جمناستیق تعلیمی یاپمق .

Hanti(e)ren (ـــٓ فعه لا +) a. (21) [فر hanter] (ال ایله) چالشمق‖ چالشمق، مشغول اولمق، برایشه مداومت اتمك ؛ کندی ایشنه ، صنعتنه چالشمق ‖ کورلتی اتمك ‖ (فعه متع) (ال ایله) قوللانمق .

Hapern (ـٓ فعه یکشخ +) a. (21) طاقیلوب قالمق ، ایلرولیه مامك ‖ woran hapert es ? بونك کوچلکی عجبا نره‌سنده‌که ؟ .

Häppchen (ـٓ ا لا) b. (40) Happen] نك صورت تصغیریه‌سی] ‖ اوفق لقمه ‖ (مجا) —nicht ein اوفاجق برشی ، برپارچه بیله ، زرنیق دخی (یوق) ‖ =Beere .

Happen (ـٓ فعه لا +) a. (21) آغزله حاپ دیه قاپمق ، طوتمق .

Happen (ـٓ ا م) b. (40) (عمو) [قاپمنك لسانده hap لقمه] آغزله قاپمه ، آتسزین قاورامه .

Happig (ـٓ ص) (ص) (21) (عمو) [Happen] حریص‖ اوبور ، آچ کوزلی .

Haps (ـٓ ام) (sans pl.) (inv.) [Happen] (عمو) (verschlingen) — mit بر یودمده یوتمق ، برلقمه ایله یوارلامق ‖ haps ! برضربه‌ده ، چابوجق .

Häpsi ! (ـٓ حرند) (آقصریق) هپشو ! .

Har (ـ حرند) [her=] صوله ! ‖ der Eine will hott, der Andere— بری صاغه چکر بری صوله .

Härchen (ـٓ ا لا) b. (40) Haar] کلمه‌سنك صورت تصغیریه‌سی] قیلجق ، اوفق صاچ .

Hardes-vogt (ـــٓ ا م) (31) (مقدما برحکمدار ویا امیرنامنه محاکمه رؤیت ایدن ضابط) (آلمانیا واسویچره ده) والی ، حاکم .

Harnisch (ـ ام) (28) [قر] (بالجمله معدن سپر آلاتی) سلاح مدافعه ‖ (مجا) Jemand in — jagen برینی حدتلندیرمك ‖ in — gerathen پرغضب اولمق ، حدتندن قیپ قیرمزی کسلمك .

Harpeggi(e)ren (ـ dj ـ فعلا + وفعمتعد) a. (21) [ایتالیانجه] (موسیق) برتله بربری آرقه‌سی صره وسرعتله برقاچ دفعه اورمغله چالینان پرده‌یی یاپمق ، چالمق ، بتون صدالری (بردن اوله‌رق) یکدیکرینی متعاقب چیقارتمغله یاپیلان پرده‌یی ، آهنکی چالمق .

Harpune (ـ امؤ) (53) زیپقین ، قماق ‖ مرانغوز میونجغی .

Harpunier (ـ ام) (38) زیپقینجی ، بالقلره زیپقین آتان .

Harbüse (ـ امؤ) (53) [فلمنکجه] (بحر) کمی‌زیفق ‖ رجینه .

Harpy(i)e (ـ و یاخود : ـ امؤ) [روم] (اخامؤ) (53) (اساطیر) قاری یوزلی وقوش وجودلی پری ‖ (مجا) ناکس وچرکین طبیعتلو شخص ؛ خرچین قاری .

Harren (فعلا +) a. (21) انتظار ایتمك ، بکلمك ؛ ثبات ایتمك (ثباتله) بکلمك auf Gott — جناب حقدن امیدینی کسمامك ‖ (ضرمثل) Hoffen und Harren macht امید ایله انتظار بعضیلرینی Manche(n) zu(m) Narren چیلدیردر .

Harsch (ـ ص) (21) قاتی وسرت (کذا مجا) ، بوروشیق ، سرت ، خشین ؛ صهل الکسر ‖ (مجا) e Luft — سرت روزکار (هوا) .

Harst (ـ ام و امؤ) (38) ، (49) (قدیماً) قطعهٔ عسکریه ‖ اردو .

Hart (ـ ص) (21) قاتی ، سرت (یموشاقك عکسی) Eier (gesottene — : ویاخود) e — قاتی پیشمش ، حاضرلوب یمورطه ‖ en Leib haben — انقباض ، پکلك اولمق ‖ en Kopf haben — طاش قفالی اولمق ‖ e Haut — (الده وآیاقده) اوفق ناصور ‖ werden — قابلاشمق (کذا مجا) آغر ، زور ، کوچ ، سرت ، فنا ، صیق ، آجی ‖ einen — en Stand haben غایت کوچ ، صیقینتلی برحالده ، برموقعده بولنمق ‖ gestraft werden — شدید مجازات کورمك ‖ eine — e Stirn haben صورتی صاغلام اولمق (صیقلمامق ، آز اوتانمق) ‖ (صدا حقنده) قبا ، دیك ‖ (یالکز حا) (بلا فاصله ، همان یانی باشنده) (کذا زمان حقنده) an der Kirche — تام کلیسانك یانی باشنده (کائن) ، an — etwas vorbei - streifen برشیئك یانندن سیاوب کچمك ‖ guß — (ام) (صنع) سرت دوکوم (عملیاتی) ‖ (دوکیلان شی) سرت دوکم ‖ herzig — (ص) مرحمتسز ، شفقتسز ، طاش قاتی یورکلی ‖ heu — (الا) (نبا) قیون قیران ، قلیج اوتی ‖ mäulig — (ص) (فروسیت) آغزی سرت (اولان حیوان) ‖ näckig — (ص) عنود ، عنادجی ، باشنك طوغریسنه کیدن ، کندی بیلدیکنی یاپان ‖ riegel — (ام) (نبا) قزلجق آغاجی ‖ قینا آغاجی ‖ rindig — (ص) سرت قبوقلی ‖ (نبا) ثمار مقشره .

Hären (ـ ص) (21) [Haar] قیل ، قیلدن ‖ es — Hemd (Büßer =) (امور مذهبیه) خرستیان راهبلرینك کیدکلری قیل کوملك ‖ (فعلا +) و — sich (فعمطا) = haaren .

Häretiker (ـ ام) a. (40) ، in — (امؤ) (50) häretisch (ص) (21) رافضی ، اهل بدعت ؛ رافضیلره مخصوص ومتعلق .

Harfe (ـ امؤ) (21) (موسیق آلتی) جنك ، سانطور ، هارفه .

Häring (ـ) (مرا : Hering) .

Harke (ـ امؤ) (53) بغچوان طراغی ؛ تخته دیشلی اوت طراغی ‖ (مجا) (عمو) ich werde ihm zeigen was eine — ist طورهله بن اونك کوزینی ایوجه آچارم ، آنك عقلنی باشنه کتوره‌جکم .

Harlekin (فرانسزجه تلفظ اولنور ـ ام) (38) ، (56) صویتاری ، مقلد ، پاسقال ‖ آلاجه‌لی انکلیز چوقه‌سی .

Harm (ـ ام) (38) (sans pl.) کدر والم ، غم ، (عظیم) ، درد ‖ تحقیر ، شتم ، اخلال ناموس ‖ غدر ، خسار ‖ los — (ص) الم وکدردن بری ، غمسز ، غائله‌سز ‖ ضررسز ، زیانسز ‖ خلوص قلبی اولان ، صفوت درونه مالك اولان ، بیکناه ‖ ساده‌دل ، معصوم ، پاك ، پاك دامن ، عفیف .

Harmel - raute : ویاخود „raude (ـ امؤ) (53) (لاتینجه) (نبا) حرمل ، اوزرلك اوتی دینیلان قوقولی نبات .

Härmen (ـ) a. (21) [Harm] — sich (فعمطا) کدرلنمك ، متأسف اولمق ، قساوت چکمك ، غم یمك ، غصه‌لنمك ‖ (فعمتعد) دردلندیرمك ، غصه‌لندیرمك ، موجب الم ودرد اولمق .

Harmoni(e)ren (ـ فعلا +) a. (21) (موسیق ومجا) اویمق ، توافق ایتمك ، اویوشمق ، هم آهنك اولمق .

Harmonika (ـ امؤ) (49) [روم] پرمقله چالینان کوروکلی چالغی ، آرمونیقا ، آرمونیق .

Harn (ـ ام) (38) (sans pl.) ادرار ، بول ، سیدیك ‖ abgang — (ام) افراغ بول ‖ hälter — (ام) مبول ، قاروره ‖ beschwerden — (جمع مؤ) (علم امراض) عسرت بول ، سیدیك زوری ‖ blase — (امؤ) سیدیك قاووغی ، مثانه ‖ gang — (ام) مجرای بول ‖ leiter — (ام) (تشر) = gang — ‖ ruhr — (امؤ) (علم امراض) ادرارك صیق وکثرتله طاتلی برمایه‌یی حاوی اوله‌رق کلمسی موجب اولان خسته‌لق ، دیابیطس ، شکر علتی ‖ säure — (امؤ) حامض بول ‖ sonde — (امؤ) (جرا) = Katheter ‖ stein — (ام) (علم امراض) مثانه‌ده حاصل اولان طاش ، حصاة ‖ strang — (ام) (تشر) حبل مثانه ‖ treibend — (ص) (علاج) تبولی تسهیل ایدن علاج ‖ weg — (ام) = gang — ‖ werkzeuge — (جمع لا) (تشر) اعضای بولیه ‖ zapfer — (ام) (جرا) = Katheter .

Harnen (ـ فعلا +) a. (21) [Harn] تبول ایتمك ، ایشه‌مك ‖ (فعمتعد) Blut — قان ایشه‌مك .

Härte (ـّـ امؤ) (53) [Hart] سرتلك ، خشونت ، بكلك ، صلابت ‖ —skala (امؤ) مقياس صلابت .

Hartebeest (ـّـ ام) (38) [قلمنكيه] (تا طبيعه) مانده ، جاموس .

Härten (ـّـ فعمتعه) b. (21) [hart] سرتلشديرمك ، بكلشديرمك ‖ den Stahl — چليكى صولامق ، چليكه صو ويرمك (سرتلشديرمك) ‖ — sich (فعمطا) سرتلشمك ، قاتيلاشمق .

Härtling (ـّـ ام) (38) (نبا) هيبو قزى ‖ (نبا) اولمامش (يشيل) اوزوم ‖ معدن جروقى ، معدن كوپوكى .

Haruspex (ـّـ ام) مفردى (*inv.*) جمعى (*...spices*) [لاتينجه] (تاريخ قديمده) روماليلرده مقتوللرك باغرصاقلريله تفأل ايدن راهب .

Harz (ـّـ الا) (38) [قديم آلمانجه harz(a)] چام ساقزى ، رچينه ، رچينه‌يى حاوى اوز ‖ flüssiges — تره منتين ‖ —cement (ام) (الا) رچينه‌لى چنطو ‖ —elektrizität (امؤ) (حكمه) رچينه‌دن حاصل اولان الكتريق ‖ —salbe (امؤ) رچنه ، چام ساقزى مرهمى ‖ —reise (امؤ) آلمانياده جارى (وه‌زه‌ر) نهرى صاغ ساحلنجه ساقسونيا ، هانوره وبراوونشوايغ قطعه‌لرينى مرور ايدن هارتس سلسلهٔ جبالنه ايديلان برسياحت ‖ —kohle (امؤ) قارتعبير اولنان قطران معدننى حاوى اولان كمور .

Hasch (ـّـ حرند) طوت طوت ! چابوق !

Haschen (ـّـ فعمتعه) c. و a. (21) طوتمق ، يقالمق ، قاپمق ‖ nach etwas — برشيئه آتلمق .

Häschen (ـّـ الا) b. (40) [Hase كلمه‌سنك صورت تصغيريه‌سى] طاوشان ياوروسى ‖ طاوشانجق .

Haschisch (ـّـ ام) (*inv*) (*sans pl.*) [ع] خشخاش .

Hase (ـّـ ام) (32) [قديم آلمانجه haso] طاوشان ‖ da liegt der — im Pfeffer اشته ايشك چتاللى يرى بوراسى ‖ (مجا) (اشخاص حقنده) قورقاق ، آلچاق .

Hasel (ـّـ امؤ) (53) فندق آغاجى ‖ —gerte (امؤ) وياخود : —ruthe (امؤ) فنديق دكنكى ‖ —gebüsch (الا) (نبا) فندقلق ‖ —huhn (الا) (تا طبيعه) چيل ‖ —nuß (ام) (نبا) فنديق ‖ —nuß-baum (ام) فنديق آغاجى ‖ —wurz (امؤ) (نبا) چوبان دودوكى دنيلان نبات .

Haseli(e)ren (ـّـ فع لا +) a. (21) صيچرامق ، اوينامق ، خويلامق ، شقالاشمق ‖ شماته ايتمك ، كورلتى ايتمك .

Hasen-... (ـّـ) —balg (ام) طوشان دريسى ‖ —braten (ام) طوشان الى كبابى ‖ —brot (الا) پك خاص ، بياض اكمك ‖ —fuß (ام) طوشان آياغى ، كذا (نبا) ‖ (مجا) (عمو) قورقاق ، جبين ؛ آلچاق ‖ —herz (الا) طاوشان يوركى ‖ (مجا) قورقاق ‖ —hund (ام) تازى (كوپك) ‖ —jagd (امؤ) طاوشان آوى ‖ —kaninchen (الا) نورمانديا آطه طاوشانى ‖ —klein (الا) طاوشان يخنيسى ‖ —kopf (ام) طاوشان باشى ، (كذا بوشكلده باشى اولان بارگير) طاوشان باشلى ‖ طاوشان باشنه بكزر المه ويا آرمود ‖ —örchen وياخود —ohr (الا) طاوشان قولاغى ‖ (نبا) طوشان قولاغى ‖ —pfeffer (ام) = —klein ‖ —scharte (امؤ)

—schrot ‖ (نبا) اسفنديليون ؛ طاوشان دوداق ، شقهٔ أرنب ‖ (مجا) (عمو) mit—schrot beschossen اينجه آوصاچمه‌سى ‖ sein بردنبره صيچرامق .

Häsin (ـّـ امؤ) (50) طاوشان ديشيسى .

Häslein (ـّـ الا) b. (40) [Hase نك صورت تصغيريه‌سى] = Häschen .

Haspe , Häspe (ـّـ امؤ) (53) هر ايكيسيده رزه ، ديشى رزه ، منتشه ؛ كنيت .

Haspel (ـّـ ام) a. (40) ، (امؤ) (53) المكه ، چيقريق دولابى ، چيقريق ‖ تورنيكه ‖ ماتيوه له ‖ —arm (ام) چيقريق قولى ‖ —pumpe (امؤ) دولابلى طلومبه ‖ —rad (الا) دكرمن چرخى ‖ چرخلى دولاب ‖ —welle (امؤ) (بحر) اشيا قالديرمغه مخصوص ماچونه ‖ —baum= .

Haspeln (ـّـ فعمتعه وفعلا +) a. (21) چيقريق ، دولاب چويرمك ‖ چيله ، طوره ياپمق ‖ دوكمه چرخ ايله يوقارى قالديرمق ‖ (عمو) sie haspelten auseinander عجله ايله بربرندن آيرلديلر ، چيل ياوريسى كبى طاغلديلر .

Haß (ـّـ ام) (33) (*sans pl.*) كين ، بغض ، عداوت ، غرض .

Hassen (ـّـ فعمتعه) c. (21) نفرت ايتمك ، بغض ايتمك ، عداوتده بولنمق .

Hassens-werth (ـّـ) ، -würdig (ـّـ ص) (28) شايان نفرت ؛ منفور ، مكروه ، بغض وعداوته لايق .

Häßlich (ـّـ ص) (21) [Haß] چركين ، كريه المنظر ‖ gegen Jemand—sein برشيئه بغض ايتمش اولمق ، برندن نفرت ايتمك .

Häßlichkeit (ـّـ امؤ) (49) چركينلك ، كراهت .

Hast (ـّـ امؤ) (49) (*sans pl.*) عجله ، بيوك تلاش .

Hastig (ـّـ ص) (21) [Hast] بيوك تلاشلى ، عجول ‖ على العجله ، غايت بيوك تلاشله ‖ sie fiel ihm—in die Rede سرت برصورتده او (مؤنث) آنك سوزينى كسدى ‖ حدت وغضبله ، كمال شدتله .

Hätschelei (ـّـ امؤ) (49) اوخشامه ، تلطيف ، نوازش .

Hätscheln (ـّـ فعمتعه) a. (21) اوقشامق ، اوقشايه‌رق سومك ‖ پك نازلى آليشديرمق ، پك نازلى قوللانمق وطوتمق ، يوز ويرمك .

Hatschier (ـّـ ام) (38) وياخود (56) [فر archer] (قديمده) كمانكش ، تير انداز (ع) على الخصوص آوستريانك آتلى خاصه عسكرى .

Hatze , Hatz (ـّـ امؤ) (ـّـ امؤ) (49) (53) = Hetze .

Hau (ـّـ ام) (38) [hauen] (عمو) —e bekommen بردانه (توقاد ، ضربه) يمك ‖ (اورمان اصطلاحى) كسم ، ايندرمه ‖ اودونى كسيلان ، ايندريلان محل ‖ (ع) —bajonnett (الا) قساطوره ‖ —degen (ام) (اسقريم) (اورمغه ، ضربه مخصوص) قلنج ؛ (مجا) اسكى ، اختيار فقط سرت ضابط ، عسكر ‖ —hechel (امؤ) (نبا) قايش قران ‖ —holz (الا) كسيله‌جك آغاچ ‖ —klotz (ام) طوقماق ، طوقماق آلتنده بولنان كوتوك ؛ اوزرنده محكوملرك باشلرينى كسدكلرى كوتوك ‖ —land (الا) يكى آچيلمش تارلا .

Häubchen (ـّـ الا) b. (40) [Haube كلمه‌سنك صورت تصغيريه‌سى] باش باغجغى ، خوتوزجق .

Haupt (ـ الا) (25) [قديم‌ساقسونياجه hōbid = لاتينجه caput] باش، رأس، سر، كله، قفا ‖ (مجا) رئيس، باش، سر، مقتدا ‖ —absicht (امؤ) ملاحظهٔ اصليه، فكرونيت اساسى، مقصد اصلى ‖ —armee (امؤ) اصل بيوك اردو ‖ —betrag (ام) جمعاً يكون، يكون اصلى، عمومى ‖ —ende (الا) يشاغك باش طرفى، باش‌اوجى ‖ —erbe (ام) برميراثك باشلوجه قسمنى بيان كمسه؛ وارث اصلى ‖ —farbe (امؤ) باشلوجه رنك؛ لون اصلى ‖ —fest (الا) بيوك بيرام، بيوك شنلك، بيوك يورطو ‖ —hahn (الا) آنا موصلوق، بيوك موصلوق ‖ —inhalt (ام) مادهٔ داخليه ‖ برشيئك درونده بولنان شيئك باشلوجه‌سى ‖ —kirche (امؤ) باش كليسا، دوم ‖ —kerl (ام) (عمو) قوجه‌حريف، بابا آدم ‖ —leute (جم) (مرا: —mann) ‖ —los (ص) باشسز ‖ —macht (امؤ) قدرت اصليه؛ (ع) اردوى اصلى؛ قسم كلى ‖ —mahlzeit (امؤ) كونده ايديلان طعاملرك الك بيوكى ‖ —mann (ام) (جمى: —leute) سركرده، رئيس، باش؛ (ع) يوز باشى ‖ —mann=schaft (ـــ امؤ) يوز باشيلق رتبه‌سى، يوز باشيلق؛ برطابورك بتون يوزباشيلرى؛ (ـــ) برقطعه‌نك باشلوجه نفراتى، قسم اعظمى ‖ —merkmal (الا) علامت فارقه ‖ —musterung (امؤ) تفتيش عمومى، بيوك يوقلمه ‖ —pfeiler (ام) (معما) آنا ديرك، بيوك آياق ‖ —post (امؤ) پوستهٔ عمومى، مركز پوسته‌سى ‖ —post-amt (الا) پوسته خانهٔ عمومى، مركز پوسته‌خانه‌سى ‖ —preis (ام) بيوك اكراميه، برپيانقو ويا امثالى شيلرده قزانيله‌جق مقاديرك الك يوكسكى (پاره) ‖ الك بيوك آقچه، فيشات ‖ —quartier (الا) (ع) اردوكاه، قراركاه عمومى ‖ —redacteur (ام) باش‌محرر ‖ —regel (امؤ) قاعدهٔ عموميه ‖ —ronde (امؤ) (ع) بيوك دوريه (خدمتى) ‖ —sache (امؤ) بيوك ايش؛ ايشك الك مهم قسمى، الك مهم شى، اصل ايش ‖ —sächlich (ص) عمومى؛ (حا) باشلوجه ‖ —schiff (الا) آميرال كميسى ‖ كليسا (وامثالى ابنيه‌ده) اورته قبه‌سى ‖ —schlag-ader (امؤ) (تشر) شريان ابهر، بيوك قان طمرى ‖ —stadt (امؤ) پاى تخت، هرقنغى برحكومتك مركز اداره‌سى، مقرسلطنت ‖ —stamm (ام) (نبا) (بيوك كوك، آغاجك كوده‌سى ‖ (برقومك) قسم اصليسى، نسل اوليسى؛ برفاميليانك الك بيوك شعبه‌سى ‖ —stärke (امؤ) قوهٔ اصليه، قوهٔ عموميه ‖ —stock (ام) (تجا) سرمايه ‖ (برسلسلهٔ جبالك) قسم مركزيسى، قسم اصليسى ‖ —straße (امؤ) طريق عمومى، بيوك جاده ‖ (بركوچك شهرك) بيوك يولى، عمومى جاده‌سى ‖ —stück (الا) قسم اكبر، قسم اصلى؛ (امور مذهبيه) die —stücke des Glaubens ايمانك، بردينك اركان وشروط اصليه واساسيه‌سى ‖ —theil (ام) قسم مهم، قسم اساسى ‖ —wache (برشهر ...الخ) بيوك قره غولى ‖ —wall (ام) (ع) (استحكا) آنا، بيوك‌صپر ‖ —wort (الا) كلمهٔ اصليه؛ الك مهم كلمه؛ (غرا) اقسام كلمه‌دن اسم.

Häuptling (ــ ام) (38) برقبيله‌نك، برقومك، برجمعيتك رئيسى، اولوسى؛ امير، حاكم.

Haus (ـ الا) (26) [قديم آلمانجه hūs] او، خانه، مسكن، اقامتكاه ‖ zu —e sein اوده اولمق ‖ تياترو، اوتل ‖ das väterliche — خانهٔ پدر، انسانك كندى (عائله‌سى) اوى، بابا بوجاغى ‖ (مجا) Sie sind oft mit Ihren Gedanken

Haube (ــ امؤ) (53) [قديم آلمانجه huba] باش باغى، (قادين چوجق شاپقه‌سى) حوتوز؛ تاقيه ‖ (مجا) ein Mädchen unter die —bringen برقزى تزوج ايتمك؛ قوشلرك تپه‌سى (تپه صاچى) ‖ بعض شيلرك تپه‌سى باشلغى؛ تپه‌لك.

Hauben (ــ فعه متعد) a. (21) [Haube] تپه‌لك كچيرمك.

Hauben=... (ـــ...) [Haube] —fleck (ام) شاپقه، تاقيه تولى، دانتله‌سى ‖ —ente (امؤ) تپه‌لى اوردك ‖ —lerche (امؤ) (تاطبيه) تپه‌لى تويغار، تپه‌لى چايرقوشى ‖ —schleife (امؤ) شريد، فرنك باغى ‖ —stock (ام) قوقله.

Haubitze (ــ امؤ) (53) [بوهمياجه haufnice Steinschleuder] (طوپجيلقده) اوبوس طوپى.

Hauch (ـ ام) (38) نفحه، خوخلامه، (كذا روزكار حقنده) وزان؛ اوفله، نفس، صولوق ‖ —laut(er) (ام) بوغازدن چيقان صدا.

Hauchen (ــ فعه لا +) a. (21) [Hauch] تنفس ايتمك، صولوق آلمق ‖ خوخلامق ‖ (چيچك حقنده) نشر رايحه ايتمك.

Haudern (ــ فعه لا +) a. (21) (ولايت لساننده) كيرا آرابه‌سى طوتمق، بويله آرابه‌لرى بولنمق.

Haue (ــ امؤ) (53) چاپه، قازمه، چتال.

Hauen (ــ فعه لا +) q. (20) اورمق، ضرب ايتمك ‖ um sich — (قلنج ايله) صاغنه صولنه اورمق ‖ (فعه متعد) Jemand — برينى دوكمك ‖ haut ihn! آل‌اشاغى! اورك! ‖ in Stücke — پارچه‌لمق ‖ glatt — ياصيلاتمق، اوروب ياصيلاشديرمق، دوزلتمك؛ يام ياصى ايتمك ‖ Jemandem ein Loch in Kopf — برينك قفاسنى يارمق ‖ (الا) بيچيم، دوكمه، كسمه، ضرب ايتمه ‖ (des Getreides) — اكينك بيچلمسى.

Häuer (ــ ام) a. (40) (معدنجيلكده) معدنجى، معدن چيقارتان.

Hauerei (ــ امؤ) (49) (عمو) = Prügelei.

Haufe (ــ ام) (48) [قديم آلمانجه hoso]، —en (ام) b. (40) ييغين، كومه، طوپ، ييغينتى؛ استيف؛ طوپلانتى، غلبه‌لق؛ (زرا) محصولات ييغينى. Jemand über den —n schießen برينى يره چارپمق، يره سرمك ‖ auf einen —n (حال مقامنده) بربرى اوستنه، اوست اوسته.

Häufen (ــ فعه متعد) [Haufe] و sich — (فعه مطا) a. (21) طوپلامق، ييغلمق ‖ تجمع ايتمك، تكثر وتعدد ايتمك ‖ ييغمق، طوپلامق، جمع ايتمك.

Haufen=... (ـــ...) —weise (حا) ييغين ايله، طوپ طوپ، كومه كومه؛ غلبه‌لقله، غلبه‌لق اوله‌رق ‖ —wolke (امؤ) (حكمه) اوفق وطوپ طوپ شكلده وكوزل هوالرده كورينان بياض كومولوس بلوطى.

Häufeln (ــ فعه متعد وفعه لا +) a. (21) ييغمق، ييغلمق.

Häufig (ــ ص) (21) [Haufe] اكثر، چوق متعدد، مكرر (حا) على الاكثر، متعدداً، اكثريا، چوق دفعه، پك چوق كره.

damit ‖ سزك اكثريا عقلكز باشكزده دكل nicht zu—e
thun Sie. ‖ ! اونی كنديكه صاقله bleib' mir zu—e!
als wenn Sie zu — e wären (وجا ايدرم) اويكزده
an einem Orte zu — e sein ‖ بولنور كبی طاورانكز
بريردن ، برمحلدن ، برجواردن اولمق ‖ برمحلی برجواری ايوجه
wo sind Sie طانيق ‖ مملكت ، وطن ، مأوی ، مسكن اصلی
? zu — e نه طرفليسكز ؟ مملكتكز نره سيدر ؟ قنغی
er ist vom—e aus reich ‖ ? مملكتدنسك او اوتهدنبرو
(فامليانی طرفندن) ثروته مالكدر ، ذاتاً زنكيندر ‖
altes—, (دليقانلولر آغزنده) ‖ اساساً ، اصلاً ، تا بدايتدن
fideles—‖? was machst Du ? قوجه حريف نه ياپدك بقالم
شن ، شطارتلو ، نشئه‌لو كيسه ‖ بعض حيواناتك قبوغی
‖ اين ، يوه ‖ يتاق ، محفظه ‖ genossenschaft— (امؤ)
—gesessen ‖ براوك (سكنه‌سنك) هيئت مجموعه‌سی ، اوده‌كيلر
(ص) بر او صاحبی ، اوی اولان كيسه ‖ hälter— : وياخود
—halter (ام) برخانه‌نك اموردا خليه (وخارجيه)سنه نظارت
—schlüssel ‖ ايدن كيسه ، امور بيتيه ناظری ؛ كتخدا ، كهيا
(ام) اوآنختاری ‖ ente— (امؤ) (تا طبيعه) اواوردكی ،
اولرده بسلنان اوردك ‖ leinwand— (امؤ) عادی بز ‖
—thier (الا) حيواناتاهليه (دن اولان) ‖ wiesel— (الا)
(تا طبيعه) او كلنجكی ‖ apotheke— (امؤ) اجزا خانهٔ
خصوصی ، برخانه‌نك معالجاتی دائمی صورتده احضار وتدارك
ايدن اجزا خانه ‖ قابل نقل اواجزا طاقمی ‖ arbeit— (امؤ)
او ايشی ‖ arme(r)— (ام) هريرده فقر وضرورتی افشا
ايده‌ميان ناموسلی فقرا ، فقرای صابريندن اولان ‖ arzt—
(ام) (دائمی صورتده) برخانه اعضاسنی تداوی ايدن طبيب ،
طبيب خصوصی ، او حكيمی ‖ bedarf— (ام) حوائج بيتيه ،
حوائج ضروريه ‖ besitzer (in) - (ام ، امؤ) برخانه
صاحبی اركك ويا قادين ‖ diele— (امؤ) = flur— ‖
—drache (امؤ) (عمو) برخانه‌ده بولنان عجوزه ، اختيار
قادين ؛ جادالوز ‖ flur — (ام) آولی ‖ frau— (امؤ)
اوك خانمی ، برخانه صاحبنك حرمی ‖ اوقادينی ‖ اوتل ، لوقانطه
وامثالی محللرك مديری ، ناظری قادين ‖ freund — (ام)
برخانه‌ده غايت تكليفسز كوريشان اركك ‖ اولی برقادينك
تكليفسز دوستی اولان اركك ‖ genoß — (ام) او ارقداشی
‖ عين خانه‌ده (بالاستيجار) اقامت ايدن آدم ‖ —geräth
(الا) = rath— (ام (الا) مالزمهٔ بيتيه ، او اشياسی ‖
—gesinde (الا) خدمتكاران ، اوشاق طاقمی ‖ halt— (ام)
ادارهٔ بيتيه ‖ haltung— (امؤ) ادارهٔ بيتيه ‖ hoch— (ص)
او يوكسكلكنده ، قوجامان ، اوكبی ‖ laub— (الا) (نبا)
و lauf — (ام) (نبا) وlauch— (ام) (نبا) طام قوروغی ،
قيا قوروغی ، قولاق اوتی ‖ lehrer— (ام) برخانه‌يه درسه دوام
ايدن خواجه ؛ اولرده درس اوقودان خواجه ‖ los — (ص)
(سموكيلر حقنده) قبوقسز ‖ mann— (ام) (جمع
: leute —) = genoß— ‖ كراجی ، مستأجرينه اجرتله او
ويرن آدم ‖ leute— (جمع) = gesinde— ‖ miethe — (امؤ)
اوكراسی ‖ mittel— (الا) اوعلاجی ، قوجه قاری علاجی ‖
mutter — (امؤ) برفامليا والده‌سی ‖ nummer— (امؤ)
خانه نومروسی ‖ orden— (ام) ، Ritter der Königlichen—

—schneider ‖ orden خاندان قرالی نشانی شواليه‌سی ، صاحبی
(ام) خصوصی اولرده ايش ياپان ترزی ؛ براوك ترزيسی ‖ schuhe—
(جمع مذكر) ترلك ، شيبديق ‖ thor— (الا) اوك آرابه قپوسی ‖
(امؤ) trauer— ‖ قپوسی ، خانه ، او (امؤ) thür(e)—
فامليا ماتمی ، فامليا اعضاسندن برينك وفاتيله ايديلان يأس ‖
—vogt ‖ كهيا ، كتخدا ؛ خانه مديری (ام) verwalter—
(ام) = verwalter— (ام) ‖ حبسخانه ناظری ، مديری ‖
—wirth (ام) = herr— (ام) اوك افنديسی ‖ خانه صاحبی .

Häuschen (ـ ـ الا) b. ⑩ خانه‌جك ، كوچك او ‖ قوليه
‖ (مجا) (عمو) Jemand aus dem—(außer sich)bringen
er ist leicht ‖ برينی كنديسی غائب ايده‌جك قدر قيزديرمق
aus dem—zu bringen اونی قيزديرمق هيچ بر شی دكل ،
آنی قيزديرمق ايشدن بيله دكل .

Hausen (ـ ـ فعلا +) c. ㉑ بر يرده ساكن اولمق ،
اقامت ايتمك ‖ ادارهٔ بيتيه‌سی اولمق ‖ (اداره ايله) يشامق ،
اداره ايتمك .

Hausen (ـ ـ ام) b. ⑩ [قديم آلمانجه hûso] (تاطبيعه)
بيوك مرسين بالغی ‖ rogen— (ام) مرسين يومورطه‌سی
(مرا : Kaviar) ‖ blase — (امؤ) (تجا) بالق طوتقالی ،
غراء اسماك .

Haus-halten (ـ ـ ـ فعلا +) p. ⑳ (sép) ادارهٔ
امور بيتيه ايتمك ، او اداره ايتمك ‖ (او ، دكان) طوتمق ‖
(الا) = Haus-haltung .

Hausi(e)r „ ... (ـ ـ ـ ـ) (تجا) (gewerbe)-paß —
(ام) ، schein— (ام) خرده فروشلق ، آياق بازركانلغی
رخصتنامه‌سی ، كزديريجی تذكره‌سی .

Hausi(e)ren (ـ ـ ـ فعلا +) a. ㉑ [Haus] mit
(gehen) —etwas خرده فروشلق ايتمك ، آياق بازركانلغی
ياپمق ، اسكيجيلك ايتمك .

Hausi(e)rer (ـ ـ ـ ام) a. ⑩ تجار ، بازركان ، آياق
صاتيجيسی ، كزيجی ، صاتيجی .

Häusler (ام) a. ⑩ [Haus] in— (امؤ) ㊿
املاك واراضيسی اولميان كويلی (اركك ويا قادين) ‖ اوطورديغی
خانه‌يی كرا ايله طوتان كويلی .

Häuslich (ـ ـ ص) ㉔ [Haus] بيتی ، اوه عائله‌يه عائد
ومنسوب ‖ die—en Arbeiten (der Schüler) مكتب
شاكردانك اوده تحرير واحضار ايده‌جكلری وظيفه‌لری ‖
اوی ، عائله‌سنی سون ، اوينك كرك نظافت وطهارتنه
وكرك امور اداره وانتظامنه دقتله مألوف اولان ، اوينی ،
عائله‌سنی سون اركك ، قادين ؛ اوده اوطورمغی سون .

Häuslichkeit (ـ ـ ـ امؤ) ㊾ اوليلك ، اوجيلك ؛
عائله ايله كچيريلان عمر ‖ اوليلكه ، اوجيلكه ميل ومحبت
اولمقلق .

Hausse (ـ ـ امؤ) ㊸ (فرانسزجه تلفظ اولنه) [فر]
(تجا) ترقی فيئات .

Haut (ـ امؤ) [قديم ساقسونجه hûd = cutis]
دری ، جلد : neue—bekommen دری دكشديرمك ‖ (مجا)
(عمو) er ist nichts als—und Knochen اوبردری بركميكدر ‖
ich möchte nicht in seiner—stecken بن آنك يرنده اولمق
(آنك كنديسی اولمغی) آرزو ايتمام ‖ einer Frucht—

(برمیوه‌نك) قبوغی ، زاری ، قشری ‖ (تشر) ایچ دری ‖ (شخص ، کمسه) — er ist eine alte, gute, treue او پك یمان برآدمدر (پك قییاق برحریفدر، پك ایو برکیسه‌در ‖ —entzündung (امؤ) (طب) التهاب جلد ‖ —farbe (امؤ) تن رنکی، جلدك رنکی ‖ —krankheit (امؤ) دری خسته‌لغی ‖ —wurm (ام) دود یمانی .

Haut-relief (فرانسزجه تلفظ اولنوب h حرفی اوقنور ا لا) (56) [فر] قبارتمسی یوکسك اولان شکل ویا رسم ، مسنم اعلا .

Havan(n)a (ـ ـ ـ v ـ ا خا مؤ) (inv.) (جغر) اوته‌دنبرو یاپراق صیغاره‌سیله و الیوم اسپانیا آمریقا محاربه‌سنك قوبا وقوعاتیله مشهورهاوانا شهری .

Hazard (ـ ـ) (مرا : Hasard) .

He! (ـ حرندا) هی ! (هی) بکا باق ! ‖ (سؤال اثناسنده) نه‌دیرسك ؟ ‖ هایدی !

Heb „ ... (ـ ....) Hebe „ ... —amme (امؤ) ابه ، قابله ‖ —ammen = Lehr-anstalt (امؤ) اصول وضع حمل تدریسنه مخصوص مدرسه ، ابه مکتبی، دارالولادة .

Hebe (ـ ـ ا خا مؤ) (53) جمعی کذا (56) [اساطیر] ژوپیتر وژونونك قزی وحسن وجمال آلهه‌سی .

Hebe „ ... (ـ ـ ....) [heben] —griff (ام) (برشیئی قالدیرمغه مخصوص) قولب ، صاپ ‖ —baum (ام) مانیوه‌له ‖ —bock (ام) (صنع) ماچونه ، وینچ ‖ —eisen (٦ لا) (جرا) مرفع ؛ (صنع) (تیمور) مانیوه‌له ‖ —maschiene (امؤ) (صنع) اشیا نقلنه، قالدیرلسنه مخصوص آلت، ماکنه ‖ —stelle (امؤ) رسومات اداره‌سی، تحصیل اداره‌سی؛ طوپراق باصدی اوطه‌سی، موقعی(طوپراق باصدی رسمی تحصیله مخصوص قلم اوطه‌سی ویا دیکر محل) .

Hebel (ـ ـ ا م) a. (40) [heben] (ماکنه) مانیوه‌له ‖ (مجا) قوهٔ محرکه ؛ قوت ، تأثیر .

Heben (ـ ـ فعمتعد) و —sich (فعمطا) h. (20) قالدیرمق ، یوکسلتمك، یوقاری قالدیرمق ‖ قبارمق ، قالقمق ، یوکسلمك، ترفع ایتمك ‖ آیاقلاتمق ‖ قالدیرمق، رفع ایتمك ، فسخ ولغو ایتمك — Jemand aus dem Sattel برینی اکرندن آلمق، ذدا (مجا) ‖ Dies hebt sich (gegen das Andere) بو آنه تقابل ایدر ، بو آنکله توازن ایدر، ایدیبور ‖ (فعیکشعد) es hebt sich mir Alles کوکلم بولانییور ، یوره‌کم قباریبور، الت اوست اولیور .

Heber (ـ ـ ا م) a. (40) [heben] قالدیران ، یوکسلدن ارکاك ، —in (امؤ) (21) قالدیران، ترفیع ایدن قادین ‖ (حکمه) gekrümmter— برقابدن دیکر قابه مایعات بوشالتمغه یارار آلت ، سیفون .

Hebräer (ـ ـ ـ ا م) a. (40) عبرانی، موسوی، یهودی .

Hebräisch (ـ ـ ـ ص) (21) [لاتینجه | عبرانی ‖ یهودیه ، عبرانیه ، عبرانی لسانی .

Hebra-ismus (ـ ـ ـ ـ ا م) (46) [لاتینجه] لسان عبرانی شیوه‌سی .

Hebron (ـ ـ ا خا لا) (56) [جغر] (ارض فلسطینده) الخلیل ، هبرون نام محل .

Hecheln (ـ ـ فعمتعد) a. (21) [Hechel] (زرا) آیقلمق، تمیزلمك ، طرامق ، قازیمق ، طراقدن کچیرمك .

Hecht (ـ ا م) (28) (تاطبیعه) طورنه بالیغی ‖ (مجا) (عمو) = Kerl مثلا : — Das ist ein feiner بوحریف یمان، کبار ، شیق آدم .

Heck (ـ ا لا) (28) [Hag] پرمقلق ، چیت ‖ (بحر) کمینك خارجی قیچ طرفی، پوپه ‖ —flagge (امؤ) (بحر) پوپه ، قیچ بایراغی ‖ —zeit (امؤ) یمورطله وقتی ‖ —bauer (الا) و (ام) قناریه قوشلریچون : صالمه ، قفس ‖ —groschen (ام) ، —geld (الا) برکت پاره‌سی = —pfennig .

Hecke (ـ ـ امؤ) (53) چیت ، چیت دیوار ‖ = Heck ‖ (چالی چرپی آغاچلغی) ‖ یمورطه وقتی ‖ صالمه قفس، ویامحلی ‖ بردفعه‌لق چیقاریلان قوش .

Hecken (ـ ـ فعمتعد و فعلا +) a. (21) چفتلشمك ‖ یاوریلامق، قولوچقه‌یه یاتمق وچیقارمق ‖ Junge— (حیوانات ثدیه وچوق چوجق طوغیران قادینلر حقنده) یاوریلامق ، یمورطلمق، طوغورمق .

Hecken „ ... (ـ ـ ....) [Hecke] —zucht (امؤ) قوش تربیه‌سی، یتشدیرمسی ‖ —hopfen (ام) (نبا) یبانی عمر اوتی ، شربتچی اوتی ‖ —rose (امؤ) (نبا) یبانی کل = Hage-rose .

Heda (ـ ـ حرند) = he ‖ —oben! هی کیم وار اوراده یوقاریده ! هی بکا باق ! یاهو ! — هی کیمسه یوقمی اوراده ؟

Hede (ـ ـ امؤ) (53) استوپو ؛ کتن وکنویرقیرپنتیسی .

Hederich (ـ ـ ـ ام) (28) (نبا) چالغیچی اوتی ‖ بر صارماشغی .

Hedschar (ـ امؤ) (inv.) [عر] هجرة نبوی .

Heer (ـ الا) (38) [قدیم آلمانجه heri] (ع) اردو ‖ سورو ، غلبه‌لق ، جمعیت .

Heer „ ... (ـ ....) [Heer] —führer (ام) (ع) اردو، عسکر قوماندانی (جنرال پاشا ، قوماندان) ‖ —lager (ام) اردوکاه ، براردونك قوندیغی محل ، مشتا ‖ —schau (امؤ) (ع) یوقلمه ، معاینه ، تفتیش ‖ —straße (امؤ) (ع) قطعات جسیمهٔ عسکریه حرکاتنه مساعد بیوك یوللر ، طرق عسکریه ‖ —wesen (الا) (ع) اردویه متعلق بالجمله موادی جامع ومشتمل اولان ، اردو ‖ —zug (ام) (ع) = Feldzug ‖ حرکت اوزره بولنان اردو .

Heerd ، **Heerde** (ـ)(ـ) (مرا . Herd) .

Heeres „ ... (ـ ـ ....) اکثریا (ع) —einrichtung (امؤ) ترتیبات وتنظیمات عسکریه، اردوتشکیلات وتنسیقاتی ‖ —abtheilung (امؤ) اردو مفرزه‌سی ، قطعهٔ عسکریه ‖ —ergänzung (امؤ) قرعه جلب وجمع .

Hefe (ـ ـ امؤ) (53) خمیر ، مایه، بیرا مایه‌سی ‖ برمایعك طورطوسی ، رسوب ، (کیم) طورطو .

Hefig (ـ ـ ص) (24) [Hefe] مایه‌مسی ، مایه‌لو ‖ طورتولی ، رسوباتلی .

Heft (ـ الا (ام)) (38) صاپ ، طوته‌ماق، قولپ، طوتیلەجق یر ، قبضه ‖ das— der Regierung ergreifen عنان سلطنتی

اله آلمق || باغ باغلامق ، ربط ایتمك ایچون اولان شی ؛ برقاچ طبقه‌نك بربره دیكلمسندن حاصل اولان دفتر || رساله ، مجموعه || اون‌طبقه‌لق كاغد ، جزؤ ، دفتر || ―zwirn (ا م) باغ ایپی || مجلد ایپلكی || ―ausgabe (ا مؤ) جزؤ جزؤ ایدیلان نشر || ―faden (صنه) (ا م) (ترزی ایشنده) چاتقی ایپلكی || ―los (ص) صاپسز ، قولپسز || ―nadel (ا مؤ) كتابجی ، مجلد ایكنه‌سی ، بیزی || ―naht (ا مؤ) چاتقی دیكیشی || ―pflaster (ا لا) (اجزا) یاپشدیریجی یاقی ، یاره‌یی قپادان یاقی ، انكلیز یاقیسی .

Heftel (ـ ا م (ا لا) .a ⑩ دیشی وارگاك قوپچه || معترضه ([ ]) اشارتی || طوپلو ایكنه .

Heften (ـ فعـ متعـ) .b ㉑ [قدیم آلمانجه heftan] ربط ایتمك ، باغلامق ، تثبیت ایتمك || قوپچه‌لمق || یاپشدیرمق || چاتمق ، دیكمك || die Augen auf Jemand― كوزلرینی بری اوزرینه دیكمك ، برینه كال دقتله باقمق || sich― (فعـ مطا) یاپشمق ، برشیئی طوتمق ، باغلانمق ، آیرلمامق ، كسب ارتباط ایتمك ، پشی براقمامق .

Hefter (ـ ا م) .a ⑩ [heften] دیكیش دیكان ، چاتان || جزؤ باغلایان || ―in (ا مؤ) ㊿ دیكشجی؛ جزؤ باغلایان ، دیكان قادین .

Heftig (ـ ص) ㉑ [Haft] شدید ، زورلی ، كسكین ، قوتلی || (حا) شدید وزورلی اولرق ، شدتلی || سرت ، كسكین ، قزغین‌طبیعتلی ، آتش ، حدتلو || lachen― قهقهه ایله كولمك ، خنچقره‌رق آغلامق || حدید مزاج ، چابوق قیزان ؛ weinen― خوپرات ، نزاكتسز || reden― حدتله سویلك ، قزغین قزغین قونشمق .

Heftigkeit (ـ ا مؤ) ㊾ حدت ، شدت ، كسكینلك ، آتش ، حدید مزاجلیلق || خوپراتلق ، نزاكتسزلك .

Hege (ـ ا مؤ) ⑤ (sans pl.) وقایه ، صیانت ، طوتمه ، حمایه || ―und Pflege برشیئه ایدیلان دقت واعتنا || خدمت وتربیه || ―meister (ا م) ، ―bereiter (ا م) و ―reiter (ا م) (اورمان خدمتنده) قوروجی || ―zeit (ا مؤ) كییك وحیوانات صائره‌نك چفتلشمه ، قیزغینلق وقتی .

Hegemonie (ـ ا مؤ) ⑤ [روم] (اسكی یونان حكومات متفقه‌سنده) ریاست صفتی حائز شهر .

Hegen (ـ فعـ متعـ) .a ㉑ چیت ایله ستر ومحافظه ایتمك ، اطرافنی چیت چویرمك || منع ویساغ ایتمك || (كذا فعـ مطا) ―Jemand برینه حصر دقت واعتنا ایتمك ، برینه (فوق‌العاده) توجه كوسترمك ، میل ایتمك ، برینه حصروجود ایتمك || ―Hoffnung امید ایتمك || ―Zweifel شبهه ایتمك .

Hehl (ـ ا لا (ا م) ㊿ (sans pl.) كیزله ، صاقلامه ، كتم ایتمه ؛ مرائیلك ، ریا ، مواضعه .

Hehlen (ـ فعـ متعـ) .a ㉑ كیزلمك ، صاقلامق ، كتم ایتمك ، اخفا ایتمك ، بشقه برصورتده كوسترمك || (عد) (چالنان شیلره) یتاقلق ایتمك ، صاقلامق .

Hehlerei (ـ ا مؤ) ㊾ [Hehl] خرسز یتاقلغی ایتمك || كیزله .

Hehr (ـ ص) ㉑ عظمتلی ، عالی ، جلیل الشان ، عزیز ، مقدس .

Hei! (ـ) كذا : heisa ویاخود heißa! هر ایكیسیده (ـ حر ند) (سوینج ایچون) هایدی ! اوخ !

Heida! (ـ حرند) هایدا ! = hei ! || (مرا) . (heidi .

Heide (ـ ا مؤ) ㊿ اكثریا : (Haide) چالیلق ، فونده‌لق محل ، قیر ، اوفق مرعی || غیر مزروع چایرلق ، قیر || ایشلنمامش وخالی قیر || هیچ بردین ایله متدین اولمیان كیمسه ، مشرك || ―besen (ا م) چالی‌سپورگه‌سی || ―korn (ا لا) (نبا) قره بغدای || ―kraut (ا لا) (نبا) چالی ، فونده ، سپورگه اوتی || ―rose (ا مؤ) یاپانیه چیچكی || چرخ الشمس .

Heidelbeere (ـ ا مؤ) ㊿ (نبا) یبان مرسینی ، (وبونك میوه‌سی) .

Heidelberg (ـ ا خا لا) ㊿ آلمانیانك هایدلبرغ شهر شهیری .

Heidelberger (ـ ا م) .a ⑩ هایدلبرغ شهری سكنه‌سندن اولان || هایدلبرغ دار الفنونی طلبه‌سی .

Heiden,... (ـ..) [Heide] glaube― (ا مؤ) دینسزلك ، مشركلرك اعتقادواعتقادلری || درجه‌سزوفوق‌العاده‌لك angst― (ا م) فوق‌العاده قورقو ، خوف ودهشت عظیمه || artig― (ص) (نبا) = heide-kraut-artig خلنجیه فصیله‌سندن اولان نبات جنسندن || bekehrer― (ا م) دینسزلری هرقنغی بردینه دوندیرن وارباب كتابدن اولان كیمسه || bild― (ا لا) پت ، صنم || christ― (ا م) پت‌پرستلكدن خرستیانلغه دونان كیمسه || geld― (ا لا) جز توكنمز پاره ، ثروت مالانهایه || lärm― (ا م) (عمو) چوق كورلتی ، بعید شماته وپایغاره || welt― (ا مؤ) پت پرستلك ، دینسزلك عالمی ، مشركلك .

Heidenschaft (ـ ا مؤ) ㊾ (sans pl.) ،

Heidenthum (ـ ا لا) ㊳ (sans pl.) [Heide] پت پرستلك اعتقادی ، دینسزلك || دینسز وپت پرستلرك كافه‌سی ، اصحاب كتاب اولمیانلر ، مشركین .

Heidi! (ـ ویاخود ـ حرند) (سوینج علامتی‌اوله‌رق) هایدی ! یشا ! || (تركی تقرالی اوله‌رق) هایدی هایدا ! || (غیبوبت وضیاع) ―Alles ist اشته هپسی بتدی كیتدی ! هایدی هپسی محو وغائب اولدی !

Heidnisch (ـ ص) ㉑ [Heide] دینسزلره متعلق ، دینسزجه .

Heidu(c)k (ـ ا م) ㉛ ، Heiducke (ـ ام) ㉜ [مجار] مجار پیاده نفری || مقدما فرانسه‌ده مجار قیافتلی اوشاق || (هودوك كلمه‌سنك بوندن تحریف اولدیغی ظن اولنور) .

Heikel(ig) (ـ(ـ) ص) ㉑ = häkelig || ―e An- gelegenheit مشكل ایش || كوچ ، صعب حلی كوچ اولان ، چتین ، عكسی .

Heil (ـ ص) ㉑ [غوت لسانده hails : روم kalo's=] تام ، بتون سالم ، طوقانلمامش ، حال مكملیتده ، ضرردیده اولمامش ، صاغلام || مادی ومعنوی برضرر وخساره‌دنكره بتكرار حال مكملیته رجوع ایدن ، شفا بولان || ―werden (یاره حقنده) بتكرار ایواولمق ، قپانمق || mit―er Haut davon kommen برضرر وزیانه اوغرامقسزین (سقطلنمقسزین) خلاص اولمق ، قورتلمق .

Heil (ـ ١ لا) ㊳ (*sans pl.*) خلاص ، سلامت ، فلاح ، نجات ‖ Glück = مثلا : Gott hat ihm — beſchert جناب حق آنی سعادته مستغرق قیلدی ، فلاح وسعادت ویردی ‖ (فلاح ونجات وتمنی ضمننده) ! Dir — اه سنی محافظه بیورسون ! سنی جناب حق وقایه بیورسون ! ‖ —ruf (ام) تمنی نجات وفلاح ، (سعادت) ‖ —pflanze (١ مؤ) نبات طبی ‖ —pflaſter (الا) شفا یاقیسی ‖ —anſtalt (امؤ) خسته خانه ، دارالشفا ‖ —art (امؤ) اصول وصورت تداوی ‖ —bringend (ص) صحتبخش ‖ —brunnen (ام) برای تداوی زیارت اولنان قاینارجه ‖ —froh (ص) پك مسرور ‖ —kraut (الا) (نبا) خصوصات طبیه‌ده مستعمل اوت ‖ —kunde (امؤ) ، طب ، طبابت ‖ —kundige(r) (ام) هکیم ، طبیب ، طبیب حاذق ‖ —los (ص) دوا قبول ایتمز ؛ بیچاره ، آجینه‌جق بر صورتده اولان : منحوس ، مشئوم ، مصیبتلو ، امیدسز : دینسز ، ایمانسز ، کافر ، انصافسز ‖ —mittel (الا) معالجه ، علاج ، دوا ‖ —quelle (امؤ) امراضه قارشو قوللانیلان منابع معدنیه ، قاینارجه ‖ —voll (ص) سالم ، فلاح ونجاتبخش ، سعادتبخش ‖ —wiſſen„ ſchaft (امؤ) فن طب .

Heiland (ـ ام) ㊳ [heilen فعلنك قدیم اسم فاعل صورتی] قورتاریجی ، خلاص ایدیجی ‖ (علی الخصوص خرستیانلرجه) حضرت مسیح علیه السلام .

Heilbar (ـ ص) ㉔ دواسی قابل ، چاره‌سی بولنور ‖ (طب) ممکن الشفا ، قابل برؤ وعافیت .

Heilen (ـ فعلا ±) a. ㉑ شفا بولمق ، شفایاب اولمق ، برخسته‌لقدن قورتلمق ‖ (یاره حقنده) قپانمق ، ایو اولمق ، التیامپذیر اولمق ‖ (فعمتع) و — ſich (فعمطا) Jemand (ſich) von etwas — برینی برشیدن خلاص ایتمك ، کندی شفاسنه سبب اولمق ‖ کندوسنی شفایاب ایتمك ، خلاص بولمق ، ایولشمك ، کذا (مجا) ‖ (مجا) — (einen Fehler) دوزلتمك ، تصحیح ایتمك ، دفع ایتمك ، چاره بولمق .

Heilig (ـ ص) ㉑ [Heil] اکثریا : عزیز ، مقدس ، مبارك ، محترم ، معزز ‖ تعرضدن مصون ‖ „es Kreuz— (donner=wetter)! تقریبا های اه جزاسنی ویرسون ! های خشم اینسون ! یلدیرم چارپسون ! ‖ etwas — halten برشیئی تقدیس ایتمك ، عزیز مبارك طوتمق ، مقدس صایمق ‖ (und theuer) verſichern — عهد ویمین ایله تأمین ایتمك ‖ —er (Vor=) Abend eines Feſtes بربیرام ، بریوم مبارکك براولکی اقشامیسی ، عرفه کونی اقشامیسی .

Heiligen (ـ فعمتع) a. ㉑ تقدیس ایتمك ، قدسیت ویرمك واسناد ایتمك ، مبارك قیلمق : رسم آیین ودعاسنی اجرا ایتمك : عزیزلر صره‌سنه کچیرمك ، ارواح و اموالی تقدیس ایتمك ‖ نائل سعادت ایتمك ‖ تخصیص ووقف ایتمك .

Heiligen „... (ـ...) (ولیلر ، عزیزلردن) (اولیانك ، اولیایه) ‖ —legende (١ مؤ) = —ſage ‖ —niſche (١ مؤ) برعزیز ، برولینك حجره‌سی ‖ —ſage (امؤ) کلام اولیا ‖ تراجم احوال اولیا مجموعه‌سی .

Heiligkeit (ـ امؤ) ㊾ قدسیت ، شریفلك ، اولیالق ، عزیزلك ، مبارکلك ، مکرملك ‖ ſeine— پاپانك عنوانی .

Heiligthum (ـ الا) ㉕ مقام مقدس ، بیت مبارك ‖ اشیای مبارکه .

Heils„ ... (ـ...) —mittel (١ لا) واسطهٔ نجات .

Heilſam (ـ ص) ㉑ عقل ووجوده نافع ، شفابخش ویرار اولان ، نافع ، شافی ، فائده‌لو ، صحت وعافیتی تأمین ایدن ، صحته نافع اولان .

Heilſamkeit (ـ امؤ) ㊾ (*sans pl.*) برشیئك صفت وصورت نافعه‌سی : نفع ، فائده ، یرایش (هوا واطعمه‌نك) صحتبخشالغی ، فائده‌سی ، وجوده یرایشی .

Heilung (ـ امؤ) ㊾ اعادهٔ عافیت ، شفایاب اولمه ؛ عافیت ، شفا ‖ ایولشدیرمه ، برخسته‌یی بالتداوی ایو ایتمه .

Heim (ـ ١ لا) ㊳ مسکن ، مأوی ، اقامتکاه ، اسکان اولنان خانه‌نك بولندیغی موقع ، محل ، مملکت ‖ او ‖ (حا) اوینه ، مملکتنه ‖ — begleiten (فعمتع) و Jemand — bringen برینه رفاقت ایتمك ، اوینه (قدر) برابر کیتمك ، کوتورمك ‖ — wallen (فعلا +) (اوینه ، مملکتنه) عودت ایتمك ، کیرو دونمك ‖ ſich — begeben (فعمتع) اوه کیتمك ؛ مملکتنه کیتمك ‖ — bezahlen (فعمتع) اعاده وتأدیه ایتمك ، رد ایتمك ‖ (مجا) عینیله مقابله ایتمك ، مقابلهٔ بالمثل ایتمك ‖ — fallen (فعلا —) (عد) (صاحبنك وفاتیله صاحب اصلیسنه) انتقال ایتمك ، محلوله کیتمك ‖ — fällig (ص) (عد) محلول ، محلوله قلان ‖ — finden (فعلا ±) اوینه کیتمك اوزره یولنی بوله بیلمك ، ſich — finden یولنی بوله بیلمك ‖ — führen (فعمتع) تشییع ایتمك ، برینه کوتورمك ، چویرمك ، اعاده ایتمك ، کیرو چویرمك ‖ (مجا) die Braut — führen کنج برقزی ، نشانلیسنی آلمق ، تزوج ایتمك ‖ — gehen (فعلا —) اوینه کیتمك ، مملکتنه کیتمك ؛ (مجا) وفات ایتمك ‖ — holen (فعمتع) برینی کیدوب آرامق و اوینه کتیرمك ‖ — kehren (فعلا —) = — gehen ‖ — kommen (فعلا —) اوینه ، مملکتنه عودت ایتمك ، کلمك ‖ (مجا) Das wird Dir — kommen بو سکا آغر اوطوره‌جق ‖ — leuchten (فعلا —) مثلا Jemandem — leuchten برینه اوینه دکین ایشیق کوسترمك ؛ علی الخصوص (مجا) (عمو) برینی (صوپا ایله) کوندرمك ، قوغمق ، (مجا) (عمو) صاومق ‖ — los (ص) مسکن ومأواسز ، یری یوردی اولمیان ، خانه بردوش ‖ ſich — ſehnen مملکتنه ، اوینه حسرتکش اولان ، اوزلیان ، آرایان ‖ — ſuchen (فعمتع) مثلا einen Ort — ſuchen بر یره کیتمك ، بر یرله مناسبتده اولمق ، کلمك ، برمحله کیدوب کلمك ‖ ایراث خسار ایتمك ؛ تلویث ایتمك ‖ die Trübſale, mit denen uns Gott heimſucht جناب حقك بزه ویردیکی (مسلط ایتدیکی) آلام و اکدار وغصه‌لر ‖ واصل اولمق ، کلمك ، اوزرینه مسلط اولمق ‖ — bürge (ام) (محکمه) محضر ، مباشر ، محکمه خدمه‌سی ‖ — tücke (امؤ) حیله ، دسیسه ، کملك ، کوتیلك ، شر ، فتنه ، فساد ‖ خیانت ، خباثت ‖ یلانجیلق ‖ — wärts (امؤ) (حا) مملکته ، اوه طوغری ‖ — weg (ام) اوه ، مملکته کیدن یول ‖ عودت ، اوه دونیش ‖ ſich auf den — weg machen اوه کیتمك اوزره یوله چیقمق .

اوك . يولنه دوزلمك ‖ weh— (الا) برغريب الديارك ويا
هرقنغى بركيسه‌نك مملكت ويا خانه‌سنى كورمك اوزره اولان
شدت آرزوسنك تأثيريله حاصل اولان آتش افتراق ، مملكت
ويا خانه‌سنى كوره‌سى ، كوره‌جكى ويا اوزلمه‌سى ، خانه ويا
مملكتندن آيرلمغله حاصل اولان تأثر وحسرت مملكت ، (علم
امراض) سوداى مملكت، داء الصله ‖ فعل ايله برلكده (*sép.*) .

Heimat(h) (-⏑- امؤ) (49) [قديم آلمانجه heimôti]
مملكت (ويا موقع ومحل ولادت) : خانهٔ پدر ‖ اقامت ايدلمكده
اولان موقع ‖ كذا اكثريا (ع) مملكت وعلى الخصوص (عد)
محل اقامت ‖ fern — (ص) مملكتندن دور وجدا اولان ،
مملكتى خارجنده بولنان ‖ gesetzgebung— (امؤ) يرليلر حقنده
ياپيلان اصلاحات وقوانين مملكت ‖ مملكت داخلنده يرليلر
حقنده وضع قوانين ونظامات اجه ‖ land (s) — محل
ولادت ، مسقط رأس ‖ los— (ص) ملجأ ومأواسز ‖ كلغان
بكى ، سرسرى ، كوچوب طوران ‖ recht— (الا) قانون
تبعيت ‖ داخل دائرهٔ تبعيته قيد وقبول حق ‖ staat —
(ام) حكومت محليه ‖ verhältniß— (الا) اصول وادارهٔ
محليه ، نظامات وقوانين مملكت .

Heimat(h)lich (⏑-⏑ ص) (24) مملكت ومحل ولادته
منسوب ومتعلق اولان ‖ meine — en Berge مملكتمك
طاغلرى ، مملكتمده بولنان جبال .

Heimat(h)lichkeit (⏑-⏑- امؤ) (49) (*sans pl.*)
محل ولادته اولان ارتباط معنويه .

Heimchen (⏑- الا) b. (40) [Heim] (تا طبيعه)
جيرتلاق ‖ (مجا) — er ist ein rechtes او اوقاجق بر
حريفدر ، برميق ميق آدمدر .

Heimisch (⏑- ص) (24) [Heim] (fremd كلمه‌سنك
مقابلى) مملكتدن ، اهالئ محليه‌دن اولان ، يرلى ‖ محل
ولادتلى ، وطنداش اولان ‖ اهلى ، بيتى ‖ تكليفسز ‖
محل ولادتى آكديرر — hier fühle ich mich بوراده بن
كنديمى اومده ، مملكتمده كبى حس ايديورم ، بوراسى بكا
اوم ، مملكتم كبى كابيور ‖ machen — آلشديرمق (مملكتى
اوى كبى) كسب الفت و انسيت ايتديرمك ‖ برمحلده توطن
و اسكان اتمك ‖ (برقدان ويا نبات حقنده) يربرده بيوتمك ،
يتشديرمك ‖ يتشمك ، بيومك ‖ (برعلمده) يد طولاسى
اولمق ، وقوف ومهارتى اولمق ‖ (anheimelnd) —hier ist es
بوراسى خوشدر ، بوراسى انسانك اوى مملكتى كبيدر ،
بوراسى انسانك مملكتنى آكديرر (مرا . heimlich) .

Heimlich (⏑- ص) (24) [Heim] كيزلى ، صاقلى ،
سر ‖ (حا) كيزليجه ، صاقليجه ، ال آلتندن ، خفياً ‖
كوزدن نهان ‖ (حا) كوزدن نهان اولەرق ‖ مسروقاً ‖
es Gemach — كيزلى دائره ‖ آياق يولى = Abtritt ‖
lachen — كيزليجه ، خفياً ، بييق آلتندن كولمك ‖ —sich
aus dem Staube machen (قورقوسندن) خفياً صيويشمق ‖
(اشخاص حقنده) er Mensch — سكوتى كمسنه : سينسى
آدم ‖ thun— ايشه برخفيلك ويرمك، سرحكمنه صوقمق :
كيزليجه اجرا ايتمك ، خفياً ياپمق ‖ صاقليه‌جق وسر طوتليه‌جق
شيلره بويله برسوس ويرمك ‖ تكليفسز ، لاابالى : خوش
راحت ، اونده اولورجه‌سنه : حضور كامل .

Heinrich (⏑- اخام) (38) [قديم آلمانجه heim :
پاشا ، اوك اك بيوكى] هانرى .

Heinz (- ام) (38) ، (51) [Heinrich] (عمو)
(هانرى‌نك مختصرى) هانرى ، (عمو) هانريوت ، (ضرمثل)
Kunz will — nicht , so muß اكر يوى (.. ايشى)
زيد ياپمق استه‌مز ايسه اوحالده عمرو ياپمغه مجبوردر .

Heirat(h) (-⏑- امؤ) (49) [قديم آلمانجه hirat
غوتجه heio يعنى Familie , rât] اولنمه ، تزوج ‖
eine — schließen عقد ازدواج ايتمك : اولنمك .

Heirat(h)en (⏑-⏑ فعه متعه) و — sich (فعه مطا)
b. (21) برينى آلوب اولنمك ، ازدواج : اولنمك ، تزوج
ايتمك ‖ — Jemand (قاديلر حقنده) برينه وارمق ‖
(فعه لا +) اولنمك ، كذا (اركك حقنده) برقادينى آلمق .

Heirat(h)s,, ... (⏑⏑⏑ - =) [Heirat(h)] مثلا :
antrag— (ام) تكليف ازدواج ‖ gesuch— (الا) استدعاى
ازدواج ‖ anzeige— (امؤ) عقد ازدواجى مبين اطرافه
كوندريلان اعلان قارى ‖ fähig — (ص) يتشمش ، بالغ ،
بالغه ، قوجه‌لق ، ازدواج وتزوجه صالح ‖ gut— (الا)
جهاز ‖ kandidat— (ام) طالب (عمو) اولنه‌جك اولان ‖
lustig— (ص) اولنمك استيان ، تزوج فكرنده بولنان، اولنمكه
جان آتان ‖ vermittler (in)— و stifter(in) — (ام
(امؤ) طرفينك ازدواجنده قلاغوزلق ايدن اركك ويا قادين .

Heisa! (-⏑ حرند) (مرا · hei) .

Heischen (⏑- فعه متعه) a. , c. (21) [قديم آلمانجه
eiscôn] طلب ومطلوب ايتمك ، (نتيجه‌سى مطلق مطلوب
ايدرك) استمك ، آرزو ايتمك .

Heische-Satz (⏑- ام) (31) (فلسفه ، ريا) اثبات
مدعايه يارايان قضيه ‖ (غرا) جملهٔ طلبيه .

Heiser (⏑- ص) (24) [قديم آلمانجه heis] سسى
قيصيق ‖ sich—reden سويله يه سويله يه سسى قيصلمق ‖
sich—schreien باغرمدن سسى قيصلمق .

Heiß (- ص) (24) (پك) صيجاق، كذا يقاردرجه‌سنه چيقان ،
قاينار ، es Wasser— قاينار ، صيجاق صو ‖ e Thränen—
vergießen كمال تأثرله آغلامق ‖ , es ist—es Wetter
es ist sehr— هوا پك صيجاق، فنا حالده ، پك زياده صيجاق
وار ‖ (مجا) es Blut haben— صيجاق قانلى اولمق، حديد
المزاج اولمق ، (قانى صيجاق اولمق) ‖ Da geht es—her
ايش فنا ، ايش قيزشدى ‖ (ينارقاينار، پيشرفيقيردار اولمق)
الصيقمق ‖ (جغرا) zone— منطقهٔ حاره ‖ machen—
(طبيعت وآرزو حقنده) شديد ‖ سوزناك ، آتشلى ، محرق ‖
(حا) شدتله ، كمال اشتياق وآرزو ايله ‖ Jemandem den
Kopf—machen برينك قفاسى قيزديرمق ‖ es ist hier ein
es Pflaster— بو (شهر) ده هرشى پك بهالى ، بوراسى پك
بهالى ‖ geliebt— (ص) جان ودلدن سوكيلى ‖ blütig—
(ص) صيجاق قانلى اولان كيمسه ، كذا (مجا) ‖ (تا طبيعه)
صيجاق قانلى حيوانات ‖ erfleht— (ص) كمال شدتله آرزو
اولنان ‖ sporn— (ام) دليقانلى ، حديد المزاج كيمسه ،
تيتيز آدم ، باروت كبى كيمسه .

Heißa! (-⏑ حرند) (مرا . hei) .

Heiterkeit (ـ ـ امؤ) (49) شنلك ، شطارت، فرحلیلق || آچیقلق ، صفوت ، براقلق : سونج حاللیلك .

Heiz „ ... (ـ ـ ـ) [heizen] —röhre (امؤ) (صنعه) حرارت نقلنه مخصوص بوریلر ، صیجاق هوا بوریلری ؛ بخار ایستیم نقلنه یرار بوریلر || —apparat (ام) آلات وادوات تسخینیه || —kraft (امؤ) قوهٔ تسخینیه || —material (الا) مالزمهٔ تسخینیه .

Heizbar (ـ ـ ص) (21) قابل تسخین || —es Zimmer اکثریا (دروننده آتش یاقیله بیلور) اوطه .

Heizen (ـ ـ فعه متعه و فعه لا +) c. (21) [Heiß] ایصیتمق ، تسخین ایتمك || آتش یاقمق (ایصیتمق ایچون) || (فعه مطا) dieses Zimmer heizt sich gut بو اوطه ایو ایصینور ، مضبوطدر || (الا) b. (40) (sans pl.) ایصتمه ، تسخین || Heizung (امؤ) (49) کذا تسخین .

Heizer (ـ ـ ام) a. (40) آتشجی || تسخین ایدن ، ایصیتان ، مسخن .

Hekla (ـ ـ اخام) (56) (جغر) der— (ایزلاندا وولقانی) هقلا یانار طاغی .

Hektar (ـ ـ الا) (38) [روم] عرض وطولی یوزر مترهلك اراضی مقداری ، یکی دونم .

Hekto„ ... (ـ ـ ـ ـ) [روم] (یوز . . .) .

Hektogramm (ـ ـ ـ الا) (38) [روم] یوز غرام (عمو) (مختصراً : hekto هکتو) .

Hektor (ـ ـ اخام) (56) (اساطیر) (پریام) ك اوغلی و (تروا) لیلرك اك شجیع رئیسلرندن اولوب (آندروماق) ی تزوج ایتمش و (پاتروقل) ك قاتلی اولوب کندوسی دخی (آشیل) طرفندن تلف واعدام اولنمشدر .

Hel (ـ اخامؤ) (*inv.*) (اساطیر) (اولوم الههسی) هلا .

Held (ـ ام) (51) قهرمان ، یکیت ، مبارز ، جنکاور ، —in (امؤ) قهرمان قز ، قاری || (برشی ایچون ، اوغراشان ، غوغا ایدن ، اوریشان) مدافع ، حامی || (قرون وسطی جسورشوالیهسی) || im Saufen ist er ein— ایچکیده اوکا چیقهجق یوقدر .

Helden„ ... (ـ ـ ـ ـ) —buch (الا) بیوك قهرمان وجنکاورلرك کتابی، آنلردن باحث تاریخ || —gestalt قهرمان، لوند کبی اندامی اولان ، طاغ کبی قد وقامتــه مالك اولان || —alter (الا) قهرمان وبیوك جنکاورلرك زمانی ، عصری || —kühn (ص) آرسلان کبی ، قهرمان کبی جسور || —lied (الا) قهرمان دستانی || —muth (ام) قهرمانلق، شجاعت || —that (امؤ) افعال قهرمانیه || —weib (امؤ) قهرمان، یکیت قادین .

Helena (ـ ـ اخامؤ) (46) و (54) یونان پرنسسلرندن اولوب کوزللکی ایله مشهور اولان (النا) || (الا) (جغر) — (= Sankt) سنت هلن .

Helene (ـ ـ امؤ) (48) =Helena .

Helfen (ـ ـ فعه لا +) b. (20) یاردم واعانه ایتمك —Jemandem برینــه معاونت ومظاهرت ایتمك ، امداد ایتمك || (ضرمثل) hilf Dir selbst, so wird Dir Gott— کندینه یاردم ایتکه جناب حقده سکا اعانه ایتسون) چالشکه

Heißen (ـ ـ فعه متعه) o. (20) [غوتجه heitan] (اسم مفعولی geheißen) (یاپیلهجغی سویلك) Jemand etwas thun— دیمك (امر ایتمك ، برشی یاپمق اوزره برینه تبلیغ ایتمك) || er hat ihn schweigen— اوآکا صوصمغی تکلیف ایتدی ، صوص دیدی || wer hat Ihnen das geheißen بونی سزه کیم سویلدی ؟ امر ایتدی || wer has Sie denn rauchen— ? (الخ) سنك توتون ایچمك نکه لازم ؟ سکا توتون ایچ دیه کیم سویلدی!؟ || توسیم، تسمیه ایتمك ، برعنوان ویرمك || Jemand (du) — بریله " سن „ دیه قونوشمق ، دائما سن دیه خطاب ایتمك || etwas gut— برشیئی تقدیر وتحسین ایتمك ، قبول وتصدیق ایتمك || Jemand will= kommen— برینه رسم خوش آمدی یی ایفا ایتمك ، (حسن) استقبال ایتمك || das heiße ich einen Ehrenmann اشته ناموسلی دیه بن بوآدمه دیرم || (فعه لا +) (بر اسمی برنامی طاشیمق ، بر اسم ایله مسمی اولمق) ich will nicht so und so—, wenn ... اکر . . . دکلسه بنده آدم فلان اولمسون ، بکا . . . دیمسونلر || بیان واشعار ایتمك ، افاده ایتمك || wie heißt das auf Französisch ? بوکا فرانسزجه نه دیرلر، نصل دینور ؛ بوفرانسزجه نه دیمکدر؟ || („ d. h. " اکثریا) das heißt یعنی || (عین قیمت واهمیتی ارائه ایتدکده) Arbeit heißt Reichtum ایش (چالشمه) ثروت دیمکدر، زنکینلك دیمك چالشمق دیمکدر || das will etwas— بونك اهمیت فوق العادهسی واردر || das will Nichts— بونك هیچ اهمیتی یوقدر، بو برشی دکل || das will wenig— بونك اهمیتی آزدر ، بونك اوقدر اهمیتی یوقدر || das heißt mir was heißt tausend بوبنجه مساویدر || gleich viel Schritte ? یــك خطوه نه ایدر ؟ || was soll das— ? بونه دیمك ؟ بونه دیمك اولهجق ؟ بونه اولهجق صانکه ؟ || das heißt also . . . یعنی . . . || (فعه یکشخه) es heißt دینلکده ، سویلنمکده وروایت اولنمقده , er wird kommen اوکلهجکمش، آنك کلهجکی روایت اولنمقده ؛ اوکلهجکمش اویله سویلنیور، یعنی اویله دینیلیور || damit es nicht heiße صکره . . . دینمسون ایچون || hier heißt es : Aufgepaßt ! بوراده دقت ایتملی ! اشته بورایه دقت لازم ! کوزنی آچ ! بوراده دقت لازم! || (ضرمثل) hier heißt es „ entweder — oder " بوراده یاشو یا بو دیملی (ایکیسی آرهسی یوقدر) بونده شو بو اولمز ، بو ایش تردد کوتورمز || (فعه متعه) = (بحر) hissen .

... **heit** (ـ ـ ـ ـ) اسم وصفت کبی کلمالك نهایتنه علاوه اولنه رق کلمات مذکوره یی مفرد مؤنث یاپان وعلی الاکثر (وارلق ، اولمقلق) کوستریر هجادر (ضعیف معناسنه اولان schwach کلهسندن) Schwachheit (امؤ) ضعیفلك ، ضعفیت ، قوتسزلك اسمی تشکیل ایدر || کذلك اسماء جامعه تشکیلنه دخی خدمت ایدرمثلا: Christ (ام) Christenheit (امؤ) خرستیانلق (عالمی) کبی .

Heiter (ـ ـ ص) (21) شن ، شاد ، بختیار ، مسعود ، شطارتلی، کولر یوزلی || آچیق، صاف ، براق || (جناس مقامنده) das wird— بو ایو برشی اولهجق (بونك صوکی بوزوق چیقهجق) .

جناب حق سكا معين اوله ‖ Jemandem auf ein Wort—
برينك بركلمه يى بوله بيلمسى (تخطرى) ايچون ياردم ايتمك ‖
برينى برمضايقه ، Jemandem aus der Verlegenheit—
برصيقينتيدن خلاص ايتمك‖ Jemandem herauf—, hinauf—
برينه (متكلمك يوقاريده ، آشاغيده اولديغنه كوره) يوقارى
چيقمق اوزره معاونت ايتمك ‖ , —Jemandem hinab
ويا خود : heraus— , hinein ويا خود : hinaus—
برينه ايتمك ، چيقمق ، كيرمك ، herein— , hinüber—
يكمك و (آره سندن) مرور ايتمك والخ اوزره ياردم ايتمك ‖
اكثريا : برينى براز دورتوشلمك Jemandem ein wenig—
(ياردم ايتمك) ‖ er hat sich dabei—lassen او (ايشنده)
كندوسنه براز ياردم ايتديردى ‖ Gott helfe mir! جناب
حق بكا ياردم ، امداد ايتسون، اه ياردمجم اولسون! ‖ (توبيخ
وتهديد ايچون) (عو) wart' Schlingel, ich werde Dir—!
طور يرامز ، چاپقين ، كلفاتى ، مسكين بن سكا (ياردم ، ايدهيم ،
ايدرم) كوستريرم ! ‖ er hat sehr dazu geholfen بونك آكا
(بو ايشه فلان شيئه) چوق ياردمى ، فائدهسى اولدى‖ sich—
(فع مطا) قولاينى، چارهسنى بولمق، كندوكندويه معين اولمق
مثلا sich vorwärts— كندو سعييله كسب ترق ايتمك ‖
man ‖ او (كندى) ايشنى بيلور er weiß sich zu—
انسان ايشنى بيلملى، انسان كيمسى muß sich nur zu—wissen
قوللانه بيلملى ‖ ich kann mir nicht— بم المدن بشقه برشى
كلمز ، بن (بوكا قارشو) برشى ياپامام ، بن بونى تبديل وتأخير
ايدهمام ... ich kann mir nicht— (Sie haben Unrecht)
نهياپهيم (سزك حقسزاولديغكزى) سويلمكه مجبورم، حقسزسكز
ich konnte mir nicht,—ich mußte hinein ‖ نه ياپهيم
ايچرو كيرمكه مجبور اولدم ، ايچروكيرمكدن بشقه المدن برشى
كلمزدى ‖ ? wozu kann das — بونيه يرار ؟ بونك نه
محسناتى وار ؟ ‖ (جناس مقامنده) das wird ihm auch
(عمو) بوده اوكا يرايهجق ها ، بونكده recht was—
(.. شيئه) فائدهسى اولهجق مى صانكه ! .

Helfer (ـٔـ ا م) .a (30) . —in (ا مؤ) (50) ياردم
ومعاونت ايدن اركك ويا قادين، معاون، معاق ‖ خلاص ايدن،
قورتاران ‖ (كوتو برشيده) همپا ، رفيق، شريك خباثت
وجنايت ، مفسدت رفيق .

Heliographie (ـُ ـٔـٔـٔ ـ ا مؤ) (55) [روم] شعاعات
شمسيه اعانهسيله حك ايتمك ، حك شمسى .

Helioskop (ـُـٔـٔ ـ ا لا) (38) [روم] (هيئت وحكمه)
شمسه نظر ايچون (رنكلى) دوربين .

Heliotrop (ـُـٔـٔ ـ ا لا ا م) (38) [روم] (نبا ومعد)
چچكلرى شمسه توجه ايدن نباتات ‖ (نبا) آى چچكى .

Hell (ـٔ ص) (21) [قديم آلمانجه gahelli] آيدينلق ،
ضيادار ، آچيق ‖ آچيق رنكلى ‖ (صداحقنده) آچيق، كسكين ‖
قهقهه ‖ پارلاق، شعله پاش ‖ (هواحقنده) es Gelächter—
آچيق، براق، صاف ‖ — (صاچحقنده) آچيق رنكلى، ابسقه
‖ بوشعلهنك رنكى طونوق dieses Licht brennt nicht—
am—en Tage ‖ آچيق هوا ، كوزل بركون ein—er Tag
كوپهكوندز، آپ آشكار ‖ (بعضاً) شفاف ‖ die—en Thrä =
nen stehen ihm im Auge سرشك چشمانى (كوزلرنده)
پارليو ، پارلاق كوز ياشلرى چشمانندن آقمق اوزرهدر ‖ آشكار،
بديهى .

Hell (ـٔ ا لا) (38) (بحر) [Hölle] خلاط و ايپ كبى
كمى مالزمهسنك محفوظ اولديغى محل .

Hell ... „ (ـٔـٔـٔـٔ) —blau (ص) آچيق ماوى ‖ —fuchs
(ا م) قوله (طونلى پاركير) ‖ —äugig, —blickend (ص)
كوزلرى كسكين وپارلاق اولان ، كسكين باقان ‖ —braun
آچيق قومرال ‖ آچيق طورى (حيوان) ‖ —färbig (ص)
آچيق رنكلى، آچيق رنك ‖ —glänzend (ص) زياده (آچيق)
پارلاق ‖ —grau (ص) آچيق بوز، اينجى بوزى ‖ —klingen
(الا) طنانيت ‖ آچيق (كومراه ، پروزسر) قوى صدا .

Helle (ـٔـٔ ا مؤ) (53) (sans pl.) [hell] آچيقلق ،
پارلاقلق ، براقلق ، صفوت ‖ شفافلق ‖ جلا ، پرداخ .

Hellebarde ودها طوغرى اولهرق : **Hellebarte** هر
ايكيسيده (ـٔـٔـٔ ا مؤ) (53) [فى الاصل Barte و Helm
كلمهلرندن] آوجى حربهسى ، برطرفى يارم آى شكلنده تيورلى
آلت جارحه ، تبر .

Hellen (ـٔـٔ فع متع) و sich— (فع مطا) .a (21)
آيدينلاندرمق، ضيادار ايتمك، رنكنى آچمق ‖ آچلمق، پارلاقلاشمق،
رنكى آچلمق ، رنكنى آچمق .

Hellene (ـٔـٔ ا م) (52) [روم] روم ، يونانلو .

Hellenist (ـٔـٔ ا م) (51) [روم] علوم ولسان يونانيه
ايله مشغول ومتوغل عالم .

Heller (ـٔ ام) .a (40) [فى الاصل Haller يعنى Hall
شهرنده ضرب اولنمش آقچه] آقچه ، پاره ، منغر ، پول، دينار ‖
(هيچ بر پارهسى اولمامق) keinen (rothen) —haben
ich habe noch ‖ قلور احره محتاج اولمق، هيچ منغر طوكمامق
بن اوندن دها keinen rothen—von ihm bekommen
بر پاره بيله آلمدم ‖ das ist keinen—werth بو بش پاره
بيله ايتمز ، بونك بر پاره بيله دكرى يوقدر .

Helling (ـٔ ا مؤ) (38) (بحر) اوزرنده كمى انشا قلنان
جاتغى .

Helm (ـٔ ا م) (38) (ع) اكثريا : (عسكرى) سرپوش،
هلم ‖ كذا (نبا) قبه وارى اولان تپهلك ‖ قلهلرك مدور چادر
وارى طاملرى ، قبه ‖ (كيم) انبيق تپهسى، تاجى ‖ (بحر)
دومنك باشلغى ‖ بالطه ، چكيج وامثالنك صاپى ‖ —adler
(ا م) (ع) هلم اوزرندهكى معدن قارتال قوشى ‖ —busch
(ع) سرپوش اوزرينه صورت رسميهده طاقيلان توك (آت
قيلى) ‖ —feder (ا مؤ) (ع) سرپوش اوزرينه طاقيلان
وياشالره مخصوص قوش توكى ‖ —förmig (ص) هلم ،
قامكت شكلنده ‖ —schmied (ا م) هلم ياپان ، سيورى
باشلق اعمال ايدن ‖ —sturz (ا م) (ع) سرپوش تپهلكى.

Hemd (ـٔ ا لا) .a (42) قميص، كوملك ، —e (ـٔ ا لا)
b. (42) كوملك Jemand bis auf's — ausziehen برينى
كوملكنه وارنجه دكين ، آنادن طوغمه ، چيرچبلاق صويمق ‖
(مجا) كاملاً صويمق ، صويوب صوغانه دونديرمك ، كوملكنه
وارنجهيه دكين آلمق ‖ (تجا) اشياى تحافيه صارغيسى، كتندن
غلاف ‖ —einsatz (ا م) كوملكك اوكندهكى قات ‖ —krause
(ا مؤ) كوملكده پايلان بوزمه توتيل ، قيرمه .

Her (ـ وبعض بروجه آتى ذكر اولنه‌جق حال ويا حرف
جرلر ايله ـ حا) [قديم آلمانجه‌نك hera كلمه‌سندن مستعار
اولوب بوده بو معناسنه اولان hi كلمه‌سندن محرفدر] . متكلمك
بولنديغى نقطه‌يه طوغرى اولان حركت (hin اورايه كلمه‌سنك
مقابلى) بورايه —kommet بورايه كليكز ، ياقلاشكز ||
—immer ! دائما بورايه ويريكز ! دائما بورايه كليكز !
بورايه بورايه ! || —damit ! وير آنى بورايه ! آنى بورايه
وير ! براق شونى ! وير اونى بكا ! || —von oben(unten)
يوقاريدن (آشاغيدن) (بورايه) طوغرى || an (neben: وياخود)
—etwas بر شيئك يانى صره ، برلكنده اوله‌رق ||
—an der Küste fahren ساحل بوينجه (آرابه ، كمى وامثالى
شيلرله) كيتمك || —um mich اطرافمده ، اطرافم صره ||
—hin und اوته‌يه برويه ، بر طرفدن برطرفه || hin und
—gehen كيدوب كلمك || —von Alters اوته‌دنبرو ،
اسكيدن ، قديمدنبرو .

Her„ ... (ـ ...) فعل ايله برلشدكده دائما (*sép.*) :
—sich bemühen (فعـ مطا) كلمك زحمتنى اختيار ايتمك ||
—blicken (فعـ متعـ) بوطرفه باقمق || —rühren (فعـ لا +)
حاصل اولمق ، نشأت ايتمك || —beordern (فعـ متعـ) برينه
بورايه كلمك اوزره امر ايتمك ، برينى امر ويره‌رك بورايه
كتيرمك || —winken (فعـ متعـ) كل اشارتى ويرمك ، كلمسى
ايچون اشارت ايتمك || —richten (فعـ متعـ) ترتيب وتنظيم
ايتمك ، دوزلتمك || wo soll ich es denn —bekommen
بن بونى نره‌دن بوله‌يم ، نره‌دن استحصال ايده‌يم ? || sich
—fragen (فعـ مطا) صورارق بر يولى بولمق || —geben
(فعـ متعـ) ويرمك ، تسليم ايتمك || einen Vorwand—geben
برعذر ، معذرت ، سبب بيان ايتمك || —gehen (فعـ يكشخ)
اولمق ، كذران ايتمك : so geht es in der Welt—
(اى ، اشته) دنيانك ايشى بويله‌در ، دنيا بويله‌در ||
—bei ihm geht es knapp اداره‌لى يشامغه مجبوردر ،
آنك مضايقه‌سى واردر || —gerathen (فعـ لا —) اوغرامق ،
دوچار و كرفتار اولمق || —jagen (فعـ متعـ) بوطرفه
طوغرى سورمك ، قوغالامق || (ع) den Feind vor sich
—jagen دشمنى اوكنه قاتوب تعقيب ايتمك || —kommen
(فعـ لا —) (بورايه) كلمك ، يناشمق || vom Essen
—kommen يمكدن كلمك || نشأت وصدور ايتمك ، حاصل اولمق
|| Herkunft (امؤ) ⑲ اسكيدن قالمه عادت ، اصول ||
كليش ، وصول || اصل ونسل ، صوى ، نسب ، فامليا ||
—langen (فعـ متعـ) اوزاتمق ، يتشديرمك ، ويرمك ||
(فعـ لا +) بورايه قدر واصل اولمق ، يتشمك ، انتشار
ايتمك || —melden (فعـ متعـ) ديديرتمك || —müssen
(فعـ لا +) كلمكه مجبور اولمق || —nehmen (فعـ متعـ)
wo —nehmen und nicht stehlen? (بو پاره‌يى ويا
... يى) چالمدن نره‌دن بولدى؟ هم چالمه هم بو پاره‌يى بول !
بونك يرادلسى قابل دكل آ !؟ بونى بن نره‌دن بوله‌يم ؟ ||
—reichen (فعـ متعـ وفعـ لا +) —langen = || —reiten
(فعـ لا —) باركيرله بوطرفه كلمك || —schaffen (فعـ متعـ)
—Jemand schaffen : برينى بورايه كتورمك وياكتورتمك ||
—stammen (فعـ لا +) : aus einem Geschlechte

Hemden „ ... (ـ ...) —händler(in) (ا م ، امؤ)
(تجا) كوملك صاتان (اركك ويا قادين) كوملكجى ، كوملك
تجارى || —maß (ا م) (عمو) اوزرنده يالكز كوملك
بولنان چوجق .

Hemisphäre (ـ ا مؤ) ㊿ [روم] نصف كره .

Hemm „ ... (ـ ...) [Hemmen] —feder (امؤ)
(ساعتجيلكده) توقيف يايى || —kette (ا مؤ) تثبيت زنجيرى ||
—kraft (امؤ) قوهٔ تثبيت وتأخيريه || —schraube (امؤ)
توقيف ، وتثبيت ويده‌سى .

Hemmen (ـ فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا) a. ㉑
طوتمق || عوق وتأخير ايتمك (وعين زمانده طوتمق) ، آليقومق ،
مانع اولمق ، كيجيكديرمك ؛ تعطيل ايتمك ؛ حركتنى آغيرلشديرمق ||

Hemmung (ـ امؤ) ⑲ عوق وتأخير ، طوتمه ، طاقله ،
طوتقلق .

Hemmniß (ـ ا لا) ㉞ حائل ، مانع ، انكل .

Hengst (ـ ا م) ㊳ آت ، آيغير .

Henkel (ـ ا م) a. ㊵ [henken] قولپ ، صاپ ؛
كذا برشيئك قولاق شكلنده اولان محلى و آچيله‌جق ويا
طاقيله‌جق يرى .

Henkeln (ـ فعـ متعـ) a. ㉑ برشيئه قولپ وصاپ
طاقمق ، طاقيله‌جق برشيله تجهيز ايتمك .

Henken (ـ فعـ متعـ) a. ㉑ آصمق ، صلب ايتمك .

Henker (ـ ام) a. ㊵ [henken] ㊿ جلاد ، آدم
آصان || (تعجب ايله سب اثناسنده) شيطان ، عفريت ، جهنم ||
—hol' Dich der ! هاى سنى شيطان چارپسون ! : 'scher
—Dich zum ! دفع اول هايدى ! جهنم اول شورادن ||
—hol's der !, —zum تقريبا : هاى اه جزاسى ، مستحقى
ويرسون ! هاى جانئه ! || —nun hat's der ! ايش فنايه
صاردى ! شمدى ايش فنا !

Henna (ـ ا م) ㊻ (نبا) قينا آغاجى .

Hennchen (ـ ا لا) b. ㊵ [Henne اسمنك صورت
تصغيريه‌سى] طاوقجق (بليچ) || (عمو) (مجا) بليچ (بليچ
كبى كنج ، تازه ونازين اولان) .

Henne (ـ ا مؤ) ㊿ طاوق (Huhn =) || —junge
بليچ || (مجا) (عمو) mein Hennchen! بليچم ! بليچجكم !
ياورم ! || بعض قوشلرك ديشيلرى || —kalekutische هند
طاوغى ، ديشى هندى || (نبا) (عمو) —fette (قالين
ياپراقلى نباتات) وعلى الخصوص يبانى سميز اوتى .

Henri-quatre (فرانسزجه تلفظ اولنور ا م) ㊻
[فر] آلت دوداق آلتنده صاليويريلان صقال (روايال وياخود
امپريال) آلمانلرك Zwickel-bart ديدكلرى) .

Hep (ـ حرند) آرابه وامثالنه قوشيلان حيواناته سسلنيلور ||
كيجيلرى چاغرمق ايچون قوللانيلور || (يهوديلره استخفاف
مقامنده) هايدى ! هى !

Heptachord (ـ h ـ ام (الا) ㊳ [روم] (موسيق)
يدى تللى قديم كمانجه .

Heptagon (ـ ا لا) ㊳ [روم] (ريا) يدى ضلع
وزاويه‌لى شكل ، ذوسبعة الاضلاع وياسباعى الاضلاع .

—stammen (فعلا+) برنسلدن تولد وظهور ایتمش اولمق، بر
صویه منسوب ومتعلق بولنمق ‖ (غرا) (کلمات حقنده) مشتق
اولمق ‖ —stellen (فعمتع) قویمق ‖ (wieder) —stellen
(فعمتع) اسکی حالنه قویمق، تصحیح واصلاح ایتمك، تعمیر وترمیم
ایتمك ، اوکارمق ، یکیدن انشا ایتمك ‖ Herstellung
(امؤ) (۶) تعمیر و اصلاح ، اوکارمه ، یکیدن انشا :
—s=kosten (فعمتع) مصارف انشائیه وتعمیریه .

Her-ab (ظ حا) آشاغی ، آشاغی‌یه (متکلمك
بولندیغی استقامتده) ‖ von oben— یوقاریدن آشاغی‌یه
(علی‌الخصوص مجا) ‖ —den Strom نهرك آقندیسی
بویجه .

Herab„ ... (ـــ ب) فعل ایله برلشدکده دائما (sép.)
یوقاریدن آشاغی‌یه متکلمك بولندیغی محله اولان استقامتده ‖
sich— bemühen (فعمطا) یوقاریدن آشاغی‌یه اینمك کلفتی
اختیار ایتمك ‖ —blicken (فعلا+) آشاغی‌یه عطف نظر
ایتمك ، آشاغی باقمق ‖ mitleidig auf Jemand — blicken
نظر شفقت ومرحمتله برینه باقمق ‖ —drücken (فعمتع)
آشاغی‌یه باصدیرمق (مجا) —drücken die Preise تنزیل
فیئات ایتمك ‖ —eilen (فعلا—) آشاغی‌یه شتاب ایتمك ،
آشاغی‌یه قوشمق ‖ —fallen (فعلا—) یره دوشمك ‖
—hangen, —hängen (فعلا+) آصلمق، صارقمق، اوزرینه
دوشمك ‖ (صارقمق) —hängen آشاغی‌یه آصمق، صارقتمق ‖
(فعلا+) = —hangen ‖ —kommen (فعلا—) آشاغی‌یه
کلمك (ایتمك) ‖ (مجا) آشاغیلمق، دوشمك (ثروت ویا اعتبارینی
غائب ایتمك) ‖ —langen (فعمتع) آشاغی اوزاتمق ،
ایندیرمك، آشاغی صاللامق ‖ (فعلا+) آشاغی‌یه دکین یتشمك ‖
—reißen (فعمتع) چکوب ایندیرمك ‖ —rufen (فعمتع)
(برینی آشاغی کلك اوزره) چاغیرمق ، آشاغی چاغیرمق ،
مسلوب آشاغی ایندیرمك ‖ —sehen (فعلا+) auf
etwas — sehen برشیئه یوقاریدن باقمق : von diesem
Berge sieht man auf ein anmuthiges Thal —
بوطاغدن (شو آشاغیده‌کی) برفرحفزا وادی کوریشور ‖
(ع) (استعا) auf etwas — sehen حاکم وحوالیسی
اولمق ‖ (تحقیر آمیز) auf Jemand — sehen برینه
(تحقیرآمیز) یوقاریدن آشاغی باقمق ، باشدن آشاغی سوزمك
‖ —setzen (فعمتع) آشاغی قومق ، ایندیرمك ‖ (مجا)
(فیئاتی) ایندیرمك ‖ اعتبار وحیثیتدن دوشورمك ‖ اهمیت
ویرمامك ، اعتبار ایتمامك ، التفات کوسترمامك ‖ قدر
وقیمتنه خلل کتیرمك ‖ —sinken (فعلا—) اینمك ویا
سقوط ایتمك (هوا ویا برمایع ایچنده) ‖ im Preise—sinken
فیئاتدن دوشمك ‖ —stürzen (فعمتع) و sich—stürzen
(فعمطا) آشاغی‌یه آتلمق ، هجوم ایتمك .

Heraldik (ظ امؤ) (۶) [یکی لاتینجه] خاندان
علامات مخصوصه‌لری ، آرمه‌لری ‖ بونلرحقنده‌کی معلومات .

Her-an (ظ حا) بورایه ، بوطرفه ، immer —!
(اکثریا مختصراً immer'ran !) دائما یناشملی ! دائما
یناشملیسکز ! یناش یناش .

Heran„ ... (ـــ ب) فعل ایله برلشدکده دائما (sép.)
کندوسنه یناشمق ، مواصلت ایتمك قابل اولان برشی

ویا محله طوغری اولان حرکتی کوستروب فعل متعدیلر ایله
یناشدیرمق ، تقرب ایتدیرمك وفعل لازملر ایله برابر دخی
یناشمق، تقرب ایتمك معنالرینی ویرور ‖ —bilden (فعمتع)
و : sich —bilden یتشدیرمك ، تعلیم وتربیه ایتمك ‖
یتشمك ، (برفکر مخصوصه بناءً) تعلیم وتربیه کورمك ‖
—dampfen (فعلا—) مثلا das Schiff, die Lokomotive
—dampft کمی ویا لوقوموتیف (بخارینی چیقاره‌رق)
کلیور ، یناشیور ، تقرب ایدیور ‖ —eilen (فعلا—)
علی‌العجله قوشمق، واصل اولمق ، کلمك ‖ —gehen (فعلا—)
یناشمق ‖ —kommen (فعلا—) کلمك ، یناشمق ‖
—nahen (فعلا—) یاقلاشمق ، تقرب ایتمك ، یقیناً حلول
ایتمك ، ظهوری تقرب ایتمك ‖ —rücken (فعمتع)
یناشدیرمق، یتیشدیرمك ‖ —schreiten (فعلا—) یوریه‌رك
یناشمق وتقرب ایتمك ‖ —treten (فعل لا—) یاقلاشمق ،
یناشمق ، یانته کلك ‖ —wachsen بیومك ، یتشمك ‖
—ziehen (فعمتع) کندویه‌طوغری چکمك ، جلب وجذب
ایتمك .

Her-auf (ظ حا) یوقاری‌یه طوغری وخروج معنالرینی
اشعار ایدر ‖ —von unten آشاغیدن یوقاری‌یه طوغری ‖
(جبل محذوفه‌ده) ! — یوقاری ! (یوقاری چیق ! یوقاری
کل !) ‖ hinab : ویاخود —und herab, آشاغی یوقاری ،
بریوقاری بر آشاغی ‖ !—nur دائما یوقاری .

He-rauf„ ... (ـــ ب) فعل ایله برلشدکده دائما (sép.)
آشاغیدن یوقاری‌یه ومتکلمك بولندیغی محله طوغری اولان
استقامتی ویروب یوقاری وچیقمق کلمه‌لریله ترجمه اولنور ‖
—bitten (فعمتع) یوقاری چیقمغی رجا ایتمك، یوقاری چاغیرمق ‖
—helfen (فعلا—) : Jemandem—helfen برینه یوقاری
چیقمق اوزره معاونت ایتمك ‖ sich—begeben (فعمطا)
یوقاری چیقمق ، یوقاری کیتمك ‖ —bringen (فعمتع)
یوقاری چیقارمق ، یوقاری ایصال ایتمك ، یوقاری چیقمق
اوزره دلالت ایتمك ‖ —klettern, —klimmen (فعلا—)
یوقاری‌طیرمانمق، یوقاری (طوتونه‌رق، طیرمانه‌رق) چیقمق.

Her-aus (ظ حا) طیشاری ، طیشاری‌یه ، خارجه ،
(برمحلدن چیقمق) — er ist noch nicht zur Stadt اودها
شهردن (خارجه) چیقمدی ‖ —von innen ایچریدن
(طیشاری‌یه) ‖ (طب) eine Krankheit von innen—heilen
برخسته‌لغی ایچرودن تیمار ایله ایو ایتمك ‖ aus dem Haus,
zum Fenster—sehen اودن ، پنجره‌دن طیشاری باقمق ‖
nach vorn—wohnen برخانه‌نك (وامثالنك) سوقاق طرفنده ،
یوز طرفنده ، سوقاغه ناظر اولان طرفنده اقامت ایتمك ‖ !—
طیشاری ! چیق طیشاری ! طیشاری چیقیکز ! : (عمو) کذا
مختصراً : 'raus ! کذا چیق ! طیشاری ! ‖ (کل !) کلیکز !
طیشاری چیقیکز ! ‖ (ع) (قره غول ، قطعهٔ منتظره‌لرده)
سلاح باشنه ! ‖ —mit dem Briefe ! (ویر) بقالم شومکتوبی ! ‖
—mit der Sprache! —damit! — mit der Sache!
هایدی (چابوق اول) سویله ! آکلات ! صیقیله ! سیراست !

He-raus„ ... (ـــ ب) فعل ایله برلشدکده دائما (sép.)
برمحلدن متکلمه طوغری اولنان حرکت (خروج) ی ارائه
ایدوب چیقمق فعلیله ترجمه اولنور ‖ —arbeiten (فعمتع)

چاليشه چاليشه چيقارمق || ميدانه چيقارمق، ظاهروعيان قيلمق ||
(مجا) sich—arbeiten (فعه مطا) چاليشه چاليشه چيقمق ||
(موفق اولمق) ايشدن چكيله بيلمك، ايشى يقادن آته بيلمك ||
einen Nagel—bekommen (فعه متعه) —bekommen
sein Kapital (تجا) || چيقاره بيلمك ، برچيويى چيقارمق
wieder—bekommen سرمايه‌سنى بتكرار چيقارمق || كشف
واستخراج ايتمك || (برمسئله‌يى) حل ايتمك، (برمعمايى) حل واستخراج
ايتمك ، چوزمك ، بولمق || (حساب) : وياخود) was
welches Facit) hast du—bekommen مسئله‌نك مساويسى
نه چيقدى ؟ مسئله‌يى نصل حل ايتدك ؟ || —brausen
(فعه لا—) (كمال شدت وحدتله ، اشخاص حقنده) طيشارى
فيرلامق || —bringen (فعه متعه) طيشارى چيقارمق ،
كتيرمك (طيشارى) كتيرمك ، چيقارمق || einen Fleck
es läßt sich Nichts (مجا) || برلكه‌يى چيقارمق —bringen
aus ihm—bringen اونك آغزندن بركلمه‌يله چيقارمق قابل
دكل || kein Wort—bringen (können) حرف واحد سويله‌مامك
(سويليه‌مامك) || seine Kosten—bringen مصرفنى چيقارمق،
مصرفنى قورومق || —drücken (فعه متعه) صيقوب ، باصوب
طيشارى چيقارمق || سويلمك ، افاده وبيان ، اظهار ايتمك ،
تلفظ ايتمك ؛ توصيف وتصريح ايتمك || —fallen (فعه لا—)
طيشارى دوشمك || —finden (فعه متعه) برچوق شيلرك
آره‌سندن بولوب چيقارمق || كشف واستخراج ايتمك ||
sich—finden (فعه مطا) چيقيله‌جق يرى بوله بيلمك ، چيقمق
اوزره يولنى بوله بيلمك || (مجا) نره‌ده ونه حالده بولنديغنى
آكلامق || يولنى غائب ايتدكدن صكره بتكرار بوله بيلمك ||
—fordern (فعه متعه) برشيئك ويرلمسنى طلب ايتمك ، اعاده‌سنى
استمك || دعوت ايتمك ، ميدان اوقومق || تحريك وتشويق
ايتمك ، قيشقيرتمق || —geben (فعه متعه) طاغتمق ، انتشار
ايتديرمك || نشر ايتمك، ميدان تداوله چيقارتمق || اعاده ايتمك ،
كيرو ويرمك ، (اقچه‌نك اوستنى ، فرقنى) اعاده ايتمك ||
Herausgeber (ام) (بركتابك) صاحب وناشرى، (برغزته‌نك)
صاحب و محررى || —gießen (فعه متعه) (طيشارى)
دوكمك || —gucken (عو) (فعه متعه) = —sehen || —haben
(مجا) || چيقارتمق (—bekommen . مرا) (فعه متعه)
كشف ايتمك || !—ich hab's (اكثريا) بولدم! || —etwas
haben برشيئك اساسنه ، كنهنه واقف اولمق || —jagen
aus (فعه لا—) || (فعه متعه) طيشارى قوغمق ، دفع ايتمك
der Stadt—jagen كمال سرعت ايله (شهردن) طيشارى
اوغرامق || —kommen (فعه لا—) طيشارى چيقمق ،
چيقمق ، خروج ايتمك || (كتب وامثالى حقنده) چيقمق ،
انتشار ايتمك ، ميدان تداوله چيقمق || كورونمك ، كنديني اويله
كوسترمك || —die Rechnung kommt حساب طوغريدر
(طوغرى چيقيور) || —nehmen (فعه متعه) طيشارى آلمق،
چيقارمق die Brust—nehmen كوكسنى طيشارى چيقارمق،
كوكسنى ايلرى آلمق، ويرمك || —pressen (فعه متعه) = —drücken
|| —reißen (فعه متعه) چكوب طيشارى چيقارمق ،
كوكندن سوكمك ، قلع ايتمك || —rücken (فعه متعه) . . .
طيشارى چيقارمق || aus der Reihe—rücken صره‌دن
طيشارى چيقمق || دركنار ايتمك (كنارينه يازوب اشارت ايتمك) ||

(عمو) Geld—rücken پاره ويرمك ، پاره چيقمق || (فعه لا—)
(ع) طيشارى چيقمق (برمحلدن، برقوناقدن) طيشارى چيقمق ||
mit etwas—rücken برشيئى ميدانه چيقارمق ، كوسترمك ||
(die Wache) (ع) || طيشارى چاغيرمق (فعه متعه) —rufen
—rufen قره‌غولى (قطعهٔ منتظره‌يى) (طيشارى) سلاح باشنه
چاغيرمق ، سلاح باشنه باغيرمق || —schießen (فعه متعه)
die Ladung eines Gewehrs—schießen برطولى تفنكى
بوشالتمق، آتمق || (فعه لا—) برشيئك طيشاروسنه ، خارجنه
آتلمق ، فيرلامق ، صيچرامق || (فعه لا+) zum Fenster
—schießen پنجره‌دن طيشارى آتمق، طيشارى بوشالتمق ||
—schinden (عو) (كلغان بكى تعبيرنجه) (فعه متعه) =
den Feind (ع) (فعه متعه) —schlagen || —schlagen
aus den Außenwerken—schlagen دشمنى مفرزطابيه‌لردن
طيشارى طرد ايتمك || seine Kosten—schlagen مصرفنى
چيقارمق || etwas mühsam—schlagen برشيئى زورله ،
بيك درلو مزاحمله استحصال ايتمك ، طاشدن چيقارمق ||
—schleppen (فعه متعه) طيشارى سوروكلمك || —schmeißen
(فعه متعه) (عمو) = —werfen || —schneiden (فعه متعه)
كسمك ، كسوب چيقارمق || (جرا) قلع ايتمك || —schütteln
(فعه متعه) سيلكوب چيقارمق || —sehen (فعه لا+)
zum Fenster—sehen پنجره‌دن طيشارى باقمق ، پنجره‌دن
باقمق || برمحلدن كورونمك || —sprechen (فعه متعه وفعه لا+)
mit Jemandem frei—sprechen بريله سربستجه قونوشمق،
برشى صاقلامقسزين كوروشمك || —stehen (فعه لا+)
چيقمش اولمق، طيشاروده طورمق ، ايلرو فيرلامش اولمق ||
—stellen (فعه متعه) طيشارى قومق، خارجه وضع ايتمك،
چيقارمق || (مجا) اظهار ايتمك ، ميدانه قومق || (فعه مطا)
die Sache stellte sich (ganz) anders— ايش ظن اولنديغى كبى
چيقمدى ، ايش ظن ايدلديكنك (بسبتون) غيرى ايمش ،
ظن اولنديغنه (هيچ) بكزه‌ميوردى || —stürzen (فعه متعه)
و sich—stürzen (فعه مطا) طيشارى فيرلامق ، طيشارى
اوغرامق ، كمال شدت وعجله ايله طيشارى چيقمق ، طيشارى
قوشمق || طيشارى فيرلاتمق ، آتمق || (فعه لا—) طيشارى
اوغرامق ، آتلمق ، دوشمك || —suchen (فعه متعه) آرامق ،
جنس جنس ترتيب ايتمك ؛ سچمك || —treten (فعه لا—)
(اكثريا) = —tröpfeln , || —stehen : aus-treten
—tropfen (فعلا-) طيشارى طاملامق، صيزمق || —wachsen
(فعلا-) (فدان وامثالى حقنده) aus der Erde—wachsen يردن
چيقمق ، بتمك || انتشار ايتمك ، چيقمق || (مجا) (عمو)
das wächst mir zum Halse— بونهايت بكا جان صقنديسى
ويره‌جك، نهايت جانمى صيقه‌جق، نهايت بيقه‌جغم || —waschen
(فعه متعه) ييقايه‌رق چيقارمق || —wischen (فعه متعه) سيلك،
چيقارمق، غائب ايتمك || —zahlen (فعه متعه) پاره‌نك كيريسنى ،
اوزرينى ويرمك || —ziehen (فعه متعه) = auszziehen .

Herb (ـ) و —e (ـ ـ ـ) (21) آجى ، طاقى آجى‌يه چالار ،
ككرمسى ، اكشى، ترش ، بوروق .

Herbarium (ـ ـ ـ الا) (41) [لاتينجه] مجموعهٔ حشايش،
نباتات قوروسى، كاغدلر آره‌سنده حفظ اولنان قورى نباتات .

Herbe (ـ ـ امؤ) (51) (*sans pl.*) آجيلق، بوروقلق،
ككرمسيلك .

Her-bei (ـّـ حا) بورادن ، بورادن يكسه‌رك ، بوطرف (دن) ‖ ! — يناش ، بورايه كل !

Herbei „ ... (ـّـ ....) متكلمه طوغرى وآنك يقيننه اولان حركتى كوستروب : " heran „ مثللو ترجمه اولنور وفعل ايله برلشدكده دائما (*sép.*) ‖ —eilen (فع لا—) كال عجله ايله قوشوب كلك ‖ —führen (فع متع) كتورمك ، جلب اجتك ‖ انتاج اجتك ، موجب اولمق ‖ جلب ودعوت اجتك ، سبب اولمق ‖ —holen (فع متع) كيدوب آرامق ‖ —lassen (فع متع) يناشديرمق ، ياقلاشمسنه مساعده اجتك ‖ —rufen (فع متع) چاغيرمق ‖ —winken (فع متع) كل اشارتى ويرمك ‖ —ziehen (فع متع) كندويه چكمك ، جلب اجتك ، جذب اجتك ‖ (فعلا—) يناشمق ، واصل اولمق .

Herberge (ـّـ امؤ) (51) [قديم آلمانجه : Heriberga ‘ Heerlager] قوناق ، اوتل ، مسافرخانه ، خان ‖ لوقانطه .

Herblich (ـّـ ص) (21) براز آجى (شراب حقنده) اكشيمه .

Herbst (ـّ ا م) (38) صوك بهار ، كوز ‖ باغ بوزومى ‖ حصاد ، بچيم ، كسيم ‖ —zeichen (ا لا جع) (هيئت) منطقة بروجك اوزرنده صوك بهار موسمنه تصادف ايدن اشارات حيوانيه ‖ —monat (ا م) صوك بهار آيى : ايلول آيى ‖ —reife (امؤ) صوك بهار سياحتى ‖ —wetter (ا لا) صوك بهار موسمى ، كوز هواسى ، فصل خريف زمانى ‖ —rose (ا مؤ) (نبا) كل خطمى ، كل خاتم ‖ Baum-rose = —zeit-lose (ا مؤ) (نبا) لحلاح ، آجى چيكدم ، حانق كاب .

Herbsten (ـّـ فع يكشنز) (21)a. so oft es herbstet صوك بهاركلدكجه ‖ (فع متع) و (فع لا+) (ميوه ومحصول طوپلامق) حصاد اجتك ، بيچمك ‖ اوزوم ، باغ بوزمق .

Herbstling (ـّـ ا م) (38) [Herbst] صوك بهار ، كوز ميوه‌سى ، صوك ترفنده ‖ وقتندن صكره طوغان ‖ (بعضاً) صوك بهارده طوغان انسان (ويا حيوان) .

Herd (ـّ ا م) (38) اوجاق ‖ او ، مسكن ، بوجاق ‖ مسكن ومأواسى اولميان weder Haus noch—haben ‖ چيقيرتغان قوشلى واطرافى دوزاق ايلرله مجهز قوش طوتيله‌جق محل ‖ معدن يقامغه مخصوص طاوا .

Herd „ ... (ـّـ ....) —asche (امؤ) اوجاق كولى .

Herde (ـّـ ا مؤ) (53) سورو (كذا جا) .

Herein (ـّـ حا) ايچرى ، بورايه ، ايچرى يه طوغرى ‖ ! — (قپو اورلدقده) كيريكز ، بيوريكز ! ‖ فعل ايله برلشدكده دائما (*sép.*) .

Herein „ ... (ـّـ ....) —bekommen (فع متع) كيرديرمك ، صوقمغه موفق اولمق ‖ —bitten (فع متع) ايچرو كيرمسنى رجا اجتك ‖ —sollen (فع لا+) ايچرو كيرمكه مجبور اولمق ‖ —sich—flüchten (فع مطا) بريره قاچوق ، التجا اجتك (مثال : استحكامه) ‖ —legen (فعمتع) ايچنه ، ايچرويه قومق ‖ —sehen (فعلا+) ايچرو باقمق ‖ Hereinfall (ا م) (عمو ' Reinfall) آلدانمه ، بوغيله ‖ —fallen (فع لا—) ايچرى دوشمك ‖ (مبحث ضيا) ضيانك ايچرو دوشمسى ‖ —kommen ‖ Jemand 'rein fallen lassen برينى آلداتمق ‖ —leuchten (فع لا—) (ايچرو) كيرمك ، ايچرو كلمك ‖ (فع لا+) ايچرويه ضيا دوشمك ، (شعاعات حقنده) نفوذ اجتك ‖ —locken (فع متع) ايچرويه چكمك ، جلب وجذب اجتك ‖ —rücken (فع متع وفع لا—) = „ ein rücken ‖ —rufen (فع متع) بركيمسه‌يى (ايچرو) چاغيرمق ‖ —scheinen (فع لا+) (ضيا حقنده) (ايچرو) نفوذ اجتك ، كيرمك ‖ —stürzen (فع لا—) ايچرى دوشمك ، پالدير كولدور ايچرى يوارلانمق ‖ كال شدتله ايچرو كيرمك ، ايچرو آتلمق ‖ آتيلمق ، بكلنمكسزين ايچرو كيرمك ‖ (فع متع) ايچرو هجوم اجتك ‖ —tragen (فع متع) ايچرو كتيرمك ‖ —treten (فعلا—) (ايچرو) كيرمك ‖ —wünschen (فع لا+) كيرمسنى ، ايچرو كلسنى آرزو اجتك ‖ —ziehen (فع متع) ايچرو چكمك ، ايچرو سوروكلمك ‖ (فع لا—) sich— (فع مطا) شهره كيرمك ‖ vom Lande—ziehen كيرمك ، نفوذ اجتك ، ايشلمك ziehen .

Hering (ـّـ ام) (38) [قديم آلمانجه haring ‘ herinc] (تا طبيعه) رينغا بالغى ‖ —geräucherter (ا م) توتونده قوريدلمش رينغا بالغى ‖ —gesalzener طوزلى رينغا (صلاموره) .

Herings „ ... (ـّـ ....) —milch (ا مؤ) رينغا « خصى » سى (بالقلرك منى مقامنده اولان بياض مايعى) ‖ —zeit (ا مؤ) رينغا بالغى (آوى) موسمى .

Herkules (ـّـ ا خا م) (36) ويا (*inv.*) (اسا) هركول .

Herme (ـّـ ا مؤ) (53) [روم] (معما) اساطير يونانيه‌نك " هرمس „ نامنده‌كى الهلرينك شكليله مجهزستون ‖ (عمو) " مركور „ ك هيكلى .

Hermelin (ـّـ ا لا ا م) (38) قاقم دنيلان حيوانك غايت قيمتدار كوركى ‖ حيوانك كنديسى قاقم ، آس .

Hermeneutik (ـّـ ا مؤ) (49) [روم] كتب مقدسه‌نك تفسير وافهامى (صنعتى) .

Her-nach (ـّ حا) صكره ، بعده ، بالآخره ، مقدمده‌كن برماده‌نك همان عقبنده ، بعده ، مؤخراً ، متعاقباً .

Her-nieder (ـّـ حا) her-unter دن دها كبار .

Herodot (ـّـ ا خا م) (56) [روم] · Herodotus (ـّـ اخام) (36) مشاهير يونانيه‌دن تاريخشناس هرودوت .

Hero-en-haft (ـّـ ص) (21) [روم] و hero-isch دليرانه ، قهرمانجه‌سنه .

Hero-ismus (ـّـ ا م) (45) (*sans pl.*) [روم] دليرانه ، جسارت وشجاعت ، يكيتلك .

Herold (ـّـ وبعضاً شعرده ـّ ا م) (38) [فرا (héra(u)t] ازمنهٔ قديمه‌ده كرك اعلان حربى ويا سائر مهمه‌لرى اعلان واشاعه ايدن مأمور ، دلال ، منادى .

Herr (ـّ ا م) مفردى (52) ' جمى (51) [يوجه ، يوكسك معناسنه اولان hêr دن hêrero] افندى ، سيد ‖ صاحب ‖ wir konnten des Feuers nicht—werden آتش ايله باشه چيقه مدق ، آتشى بردرلو باصديره مدق ‖ (ضر مثل) wie der—, so der Knecht آتاسنه باق قزنى آل كنارينه باق بزنى آل ، افنديسى نصل ايسه اوشاغيده اويله ‖ den—n spielen افندى كبى طورانمق ، افنديلك صفتنه ، صورتنه كيرمك ،

Herrschen (ـَّ فعـ لا +) a. ، c. ㉑ [قديم آلمانجه hērisōn اولوب hehr معناسنه اولان hēr دن مأخوذدر] اجرای حکومت ایتمك ، مقام سلطنتده اولمق، سلطنت سورمك ‖ حکمفرما اولمق ، حکمنی اجرا ایتمك ‖ (برموقع حقنده) حاکم وحواله‌لی اولمق .

Herrscher (ـَّ ا م) a. ㊵ [herrschen] حاکم ، حکمدار ، پادشاه ، سلطان ‖ بك ، افندی .

Herrscher „ ... (ـَّ....) —familie (ا مؤ) خاندان حکمداری ، عائلهٔ شهریاری ‖ —sitz (ام) پای تخت ، مقر حکومت ؛ رأس اداره ‖ —stab (ا م) عصاء سلطنت .

Her-über (ـَّـَ حا) بوطرفدن، شورادن، بورادن ! —بوطرفدن کچیکز ! .

Herüber„... (....ـَّـَ) فعل ایله برلشدکده دائما (*sép.*) برشیدن ، برمحلدن کچه‌رك متکلمه طوغری اولان تقربی ارائه ودائما بروجه بالا بورادن ، بوطرفدن بورایه طوغری ایله ترجمه اولنور ‖ sich—bemühen (فعـ مطا) لطفاً بوطرفه کلك ، کچمك ، بوطرفه کلك ویا کچمك زحمتی ، کلفتی اختیار ایتمك ‖ —geben (فعـ متعـ) کچیرمك ، بوطرفه ویرمك ‖ —reichen (فعـ متعـ) بوطرفه اوزاتمق، ویرمك =—geben .

Heruler (ـَّـَ ا م) a. ㊵ (تاریخ قدیمده) جرمانیا قومندن „ هرولر “ دن اولان ارکك .

Her-um (ـَّ حا) —um etwas برشیئك اطرافی طولاشه‌رق، چپه چوره ، درت براطراف ‖ —um den Tisch sitzen سفره‌نك اطرافنه ، چپه چوره اوتورمق ‖ er wohnt um die Ecke— اونك اوی ، اقامتکاهی کوشه یی طولاشنجه اوراده‌در، اوکوشه‌نك اوته‌سنده اوطوریور ‖ فعل ایله برلشدکده دائما (*sép.*) .

Herum „ ... (....ـَّ) —reißen (فعـ متعـ) sein Pferd—reißen ویاخود : —werfen بارکیری شدتله (صاغه ویاصوله) چویرمك ، دوندرمك، قیویرمق ‖ —bemühen (فعـ متعـ) مثلا Jemand—bemühen برینی طولاشوب کلك کلفتنه صوقمق ‖ —flattern (فعلا—) اوته‌یه برویه اوچشمق ، قوشمق ‖ —biegen (فعـ متعـ) دوندیرمك ، قیوبرمق ، بوکمك ‖ (فعلا—) دونمك، قیوریلمق، اطرافندن طولاشمق، صاپمق ‖ —blicken (فعـ لا +) اطرافنه باقمق ، درت طرفنه کوز کزدیرمك ، نگاه انداز اولمق ‖ —drehen (فعـ متعـ) و sich—drehen (فعـ مطا) دوندیرمك ، دونمك ‖ —fahren (فعـ لا—) مثلا um die Stadt—fahren شهرك اطرافی آرابه ، شمندوفر وامثالی ایله کزمك ، طولاشمق ‖ um ein Kap—fahren کمی ، واپور وامثالی ایله بر بورنی طولاشمق ‖ um die Straßenecke—fahren سوقاق باشلرینی، کوشه‌لرینی بر آشاغی بش یوقاری طولاشمق ، براورایه (برشورایه) بر بورایه قوشمق ‖ —fechten (فعـ لا +) mit den Händen—fechten ال ایله آشاغی یوقاری اشارت ایتمك ‖ = —betteln قپودن قپویه کزوب دیلنمك ؛ (عو) کیزلوجه دیلنمك ، خلق تعجیز ایتمك ‖ —fragen (فعـ لا—) هرطرفه ، هرکسه ، اوکنه کلانه صورمق ‖ —führen (فعـ متعـ) اطرافی کوسترمك ‖ einen Graben um den Garten—führen باغچه‌نك اطرافنه خندق چکمك ، چویرمك ‖ Jemand in der Stadt—führen برینی شهر ایچروسنده کزدیرمك (شایان تماشا محل واشیایی

افندیلك طاقمق، امر ایتمك ، افندیلك طاسلامق ‖ der—und die Frau افندی ایله خانم ‖ رئیس ، اوسته ‖ جناب حق ، حاکم مطلق ، رب ‖ gnädigster—und König ! شوکتلو ، قدرتلو، مرحمتلو حکمدارذیشانم ! ‖ ! —mein افندم ! افندی ! ‖ Ihr—Vater پدریکز افندی (حضرتلری) —Hauptmann! (کرك خطاب وکرك جواب صورتیله افندم ! مقامنده) یوز باشی افندی! (افندم !) ‖ (رقصده) Jeder—mit seiner Dame هرچفت (برافندی ، برخانم) .

Herren „ .... (....ـَّ) —bad (ا لا) ارککار حمامی ‖ —gesellschaft (امؤ) (ارککار) افندیلر جمعیتی ‖ —apfel (ام) غایت کوچك کیراز الماسی ‖ —arbeit (امؤ) ارککار ایچون تخصیص اولنان ایش مثلا dieser Schneider macht nur—arbeit بوترزی یالکز ارکك البسه‌سی (ایشی) یاپار ‖ —haus (ا لا) (پروسیاده برنجی قماره) رؤسا مجلسی ‖ —los (صـ) صاحب ، (صاحبه) سز ، متروك .

Herr-gott (ـَّ ا م) ㉕ (*sans pl.*) جناب خالق ، صاحب وحاکم مطلق ، حضرت اله مثلا —der liebe جناب ارحم الراحمین .

... herrig (ـَّ.... صـ) ㉑ فلان وفلان قدر صاحبی اولان مثلا —drei اوچ کشینك اولان ، اوچ حصه .

Herrisch (ـَّ صـ) ㉑ [Herr] افندینك ، افندیلك ‖ (حا) افندیجه‌سنه ، حاکمانه ‖ متکبر ، متعظم ، قوروملی ؛ قبا ونزاکتسز .

Herrlich (ـَّ صـ) ㉑ محتشم، طنطنه‌لی، شانلی، مکمل، اعلا ، سلطنتلو ، دبدبه‌لی ، پارلاق ، علی الاعلا ، پك کوزل ، انفس ؛ پك زیاده قیمتلی، کزیده ‖ احسن ، لطیف .

Herrlichkeit (ـَّ ا مؤ) ㊾ احتشام، طنطنه ، دبدبه ‖ شان وشرف ، سلطنت ، شوکت ‖ سعادت ، بیوکلك ‖ لطافت، کزیده‌لك ‖ پارلاقلق ‖ لذت ، صفا ، ذوق ‖ (عمو) ! das ist die ganze— اشته هپسی بو ! ‖ (بیوك سونج ، مسروریت) die—wird nicht lange dauern بو سونج ، مسروریتك صوکی کلیه‌جکدر ، صوکی چوق سورمز ‖ (عنوان، القاب اولەرق) — (Eure) . Ew افندم ، افندی ، افندمز حضرتلری .

Herrsch „ ... (....ـَّ) [herrschen] —geist (ا م) فکر تحکم ، حکومت وسلطنت (سورمك) فکری ‖ —sucht (امؤ) حکومت وسلطنت(سورمك) امرنده شدتلی آرزو .

Herrschaft (ـَّ ا مؤ) ㊾ حکومت ، سلطنت ، مدت حکومت (قانوناً وکذا معناً) حکومت ‖ (قوهٔ فعلیه) قدرت، اداره ، نفوذ ‖ پادشاهلق ، حکمدارلق ‖ افندیلك ، آمرلك ‖ افندیلر (افندی وخانم) ‖ er hat eine gute— او ایو برقپوده در ، آنك افندیلری چوق ایودر ‖ (بر ذات تحت اداره‌سنده بولنان محل ، اراضی) بکلك ، دوقه‌لق، قراللق .

Herrschaftlich (ـَّـ صـ) ㉑ صاحب ، افندی، حاکم، پرنس وحکمدارلره منسوب وعائد ‖ افندی ، پرنس وحکمدارجه‌سنه .

Herrschafts „ ... (....ـَّ) [Herrschaft] —recht (ا لا) حق سلطنت ، حق حکومت ، حکمدارلق، افندیلك حق،

كوسترمك) ‖ (فعلا +) (يول حقنده) طولاشارق بريره
كوتورمك ، بريره چيقمق ؛ إصايمق ‖ —geben (فعمتع)
طولاشديروب ويرمك ، طولاشديرمق Karten—geben كاغد
طاغتمق ‖ —gehen (فعلا —) طولاشمق ‖ (مجا)
شهرك اطرافنه eine hohe Mauer geht um die Stadt—
يوكسك برديوار چوريلشدر ، شهرك اطرافى بريوكسك ديوارله
محاطدر ‖ طولانمق ، صارلمق ، طولاشمق ، دور ايتمك ‖ (مجا)
عقلمدن tausend Gedanken gehen mir im Kopfe—
بيك درلوشى كچيور ، عقلمه درلو درلو شيلر كليور ، خاطرمه
بيك درلو شى كليور ‖ —irren (فعلا —) اطرافنده غائب
اولمق وطولاشمق ؛ غائب اولوب شوراده بوراده كزمك ‖
er ist weit—gekommen مثلا (فعلا —) —kommen
او پك چوق كزمش ، طولاشمش ، اونك كزمديكى بريوق
(چوق سياحت ايتمش) در ‖ —lagern (فعلا +) اطرافنه
um etwas—laufen (فعلا —) —laufen ‖ قونمق
برشيئك اطرافنده قوشمق ‖ das Rad läuft— تكرلك
دونيور ، دونر ‖ —legen (فعمتع) شورايه بورايه قومق ‖
عسكرى die Truppen in die Dörfer—legen (ع)
(قطعات عسكريه‌يى) كويلره قونديرمق ‖ —liegen (فعلا +)
مثلا um etwas—liegen برشيئك اطرافنده ياتمق ، سريلك ،
يغيلوب طورمق ؛ محيط اولمق ‖ —reichen (فعمتع وفعلا +)
=—langen (فعلا + و فعمتع) الدن اله اوزاتمق ،
طولاشديرمق ، ويرمك ‖ برشيئك برشيئه صارلمسنده وياداورنده
كفايت ايتمك ، يتشمك ‖ —reiten (فعلا —) باركير ايله
طولاشمق ، اطرافنده طولاشمق ‖ باركير ايله كزمك in einem
Walde—reiten براورمانك ايچنده (باركير ايله) طولاشمق ،
كزمك ‖ (مجا) (عمو) auf etwas—reiten (دائما آغزنده
كزديرمك) مثلا er reitet immer auf den Mißbräuchen—
اونك آغزندن دائما . . . ايشيديلور ، آغزينه ورد ايتمش ‖
—schlagen (فعمتع) صارمق ، طولامق ، اطرافنه آتمق ،
sich mit Jemandem (فعمشترك) sich —schlagen
—schlagen —بريله چارپشمق ، اوروشمق ؛ دوكوشمك ‖ —schlendern
(فعلا —) بوش ، سرسرى كزمك ، هايلازلق ايتمك ‖
zweimal—schließen (فعمتع وفعلا +) —schließen
ايكى دفعه قيامق (كليدى ايكى دفعه چويرمك ، كليدلك) ‖
um den Stock (آريلر حقنده) (فعلا —) —schwärmen
—schwärmen قوواتك اطرافنده اوچشمق ‖ (مجا) هرطرفه
قوشمق ، قوششمق (اوچشمق) ‖ —stehen (فعلا +)
اطرافنه قونلمش ، ديزلمش اولمق ، اطرافنده طورمق ‖ —tanzen
(فعلا +) مثلا um das Feuer—tanzen آتشك اطرافنده
رقص ايتمك ‖ —wühlen (فعلا +) مثلا in etwas—
wühlen برشيئك ايچروسنده‌كى شيلرى آلت اوست ايتمك ،
هر برينى برطرفه آتمق ، قارمه قاريشيق ايتمك ‖ —ziehen
(فعمتع) برشيئك اطرافنه (. . .) چكمك ، einen Graben
um ein Feld—ziehen برترلانك اطرافنه خندق چكمك .

Her-unter (ـــ حا) اكثريا = her-ab ‖ da—
شورادن آشاغى ، شورادن ‖ gerade— (عموداً) يوقاريدن
آشاغى يه ‖ اكثريا مختصراً (عمو) 'runter ‖ —mit ihm
براق آشاغى شونى ! چيقار اونى ! ‖ فعل ايله برلشدكده دائما
(*sép.*) .

Herunter„... (ـــ.....) —burzeln (فعلا —)
مثلا die Treppe—burzeln (عو) نردبانى (سرعتله)
تكرمكر آشاغى ايتمك ‖ —gießen (فعمتع) (يوقاريدن
آشاغى) دوكمك ‖ —handeln (فعمتع) مثلا etwas vom
Preise—handeln بازارلقله (برشيئك) فياتنى برمقدار
آشاغى ايندرمك ‖ —hauen (فعمتع) مثلا Jemandem
Eins—hauen برينه (يوقاريدن آشاغى) برتوقات ، سله ،
قرباج عشق ايتمك ، اورمق ‖ —klappen (فعمتع) seinen
Rock-kragen—klappen البسه‌سنك يقاسنى آشاغى ايندرمك ،
دويرمك ، ياتيرمق ‖ —kommen (فعلا —) = herabkommen
—gekommen sein (اكثريا) پاره وثروتنى غائب ايتمك ،
دوشمك ‖ —nehmen (فعمتع) آشاغى آلمق (ايندرمك)
‖ —reißen (فعمتع) چكوب ايندرمك ، ييرتمق ، قوپارمق ؛
ييقمق ، تخريب ايتمك ، هدم ايتمك ‖ —schlagen (فعمتع)
Äpfel, den Kopf —schlagen الما دوشورمك ، طاشلامق ،
اوروب دوشورمك ؛ باشنى كسمك ، كله‌سنى اوچورمق ‖
die Klappe des Wagens —schlagen آرابه‌نك كوروكنى
(قپاغنى) آشاغى ايندرمك ‖ —schlucken (فعمتع) (آشاغى)
يوتمق ‖ —schrauben (فعمتع) die Lampe —schrauben
(لامبه‌نك ويده‌سنى آشاغى طوغرى چويرمك) لامبه‌يى قيصمق ‖
—setzen (فعمتع) (اكثريا) = herabsetzen ‖ —zieh:n
(فعمتع) (اكثريا) = herab-ziehen .

Her-vor (ـــ حا) ايلرو ، طيشارى ، خارجه
! mit Euch — بورايه ، ايلرى كليكز ! طيشارى چيقيكز !
ايلرو كليك ، چيقك بقالم ! (فعل ايله برلشدكده دائما (*sép.*) .

Hervor„... (ـــ.....) ايچريدن طيشارى‌يه اولان
حركتى وبرشيئك ظهور ووقوعنى ارائه ايدوب اكثريا طيشارى ،
ايلرى (حا) ايله ترجمه اولنور ‖ —führen (فعمتع)
طيشارى چيقارمق ، طيشارى ايصال ايتمك ، طيشارى كتيرمك ‖
—blicken (فعلا +) (والخ) hinter einem Baume
—blicken — بر آغاجك آرقه‌سندن باقمق ؛ كورنمك ، ظاهر
ونمايان اولمق ، تبادر ايتمك ‖ —brechen (فعلا —) بردنبره
چيقمق ، اوغرامق (طيشارى) ؛ (مجا) ظهوره كلمك ،
واقع اولمق ‖ die Sonne bricht aus dem Gewölke—
كونش بلوطلرك آره‌سندن كورنمكه باشلايور ، وجه منيرينى
كوسترييور ، بلوطلرك آره‌سندن چيقمغه باشلادى ‖ (علم
امراض) (ايرين ، قان و امثالى شيلر حقنده) سوكمك ،
فيشقيرمق ، چيقمق ، آقمق ، بوشالمق ، اوغرامق ، كلمك ‖
—bringen (فعمتع) كيزلى برمحلدن چيقارتمق ‖ كوسترمك ،
ابراز ايتمك ، وجوده كتيرمك ، حاصل ايتمك ، حصوله كتيرمك ،
ميدانه چيقارمق ohne ein Wort —zubringen برلاف بيله
سويلمكسزين ، آغزينى بيله آچمقسزين ‖ —gehen (فعلا —)
ظهور ايتمك ، ميدانه چيقمق ، ظاهر اولمق ، بليرمك ؛
فتح اولمق ، حاصل اولمق ؛ آكلاشلمق ‖ —heben (فعمتع)
چيقارتمق ؛ كوسترمك ؛ (خصوصيله كوزه چارپمق ، نظر
دقتى اوزرينه جلب ايتديرمك) die Fehler in einem
Werke — heben بر اثرده اولان خطالرى ذكر وازاله ايتمك ،
بيلديرمك ein Wort unterstreichen, um es —zuheben
بركله اوزرينه نظردقتى جلب ايتمك ، اهميتك آكا ويرلديكنى
كوسترمك ايچون آلتنه برچيزكى چكمك ‖ (معما و حكا)

قبارتمه‌لرینی کوسترمك || ragen — (فعلا +) ایلرو
چیقمق ، ایلرولمك ، ایلرویه طوغری چیقنتی پیدا ایتمك ،
مثلا—er ragte um einen ganzen Kopf über Alle(n)
او بر باش (یوکسکلکی) قدرجمله‌نك اوزرندن باقیور ایدی ،
هپسنك تپه‌سندن باقیوردی || (مجا) (اشخاص حقنده)
تفرد ایتمك ، کندوسنی کوسترمك ، صاحب شان وشهرت
اولمق || ragend — (ا٠فعه و ص) ایلرو چیقینتلی ، ایلرو
طوغری چیقان ، (کذا مجا) || عالی ، شانلی ، شرف وشهرتلی
مشهور ، معتبر ، نادر || rufen — (فعه متع) (مجا)
طوغدیرمق ، تبادر ایتدیرمك ، خاطره کتیرمك ، تخطر
ایتدیرمك Bewunderung — rufen باعث حیرت اولمق ،
تعجبه دوشورمك ، شاشیرتمق || treten — (فعه لا —)
ایلرولمك || ظاهره ، میدانه چیقمق ، قبارمق ، کورنمك .

Her-wärts (ـَـّ حا) بوطرفه طوغری .

Herz (ـَ الا) ⑰ یورك ، قلب ، فؤاد ؛ سینه ||
ihm ist das || پاك وتمیز یورکلی اولمق || ein gutes—haben
nach —ns- || آنك یورکی طولیدر ، دردی واردر —schwer
Luft جانی ایستدیکی کبی ، عقلنه کلدیکی کبی ، جانی نصل ایسترسه
اویله || sein — ausschütten ایچنی بوشالتمق ، یورکنده
نه وارسه سویلمك || der Kummer frißt an seinem—en
آنك یورکندن قان کیدیور ، غم ، غصه یورکنی اریدیور ،
ایچنی ییور || Jemandem etwas an's — legen برینك
برشیئی ذهننه قومق ، عقلنده طوتمق اوزره اخبار وتوصیه
ایتمك || sie ist ihm an's — gewachsen او آنی جان
وکوکلدن سور || mit — und Mund versprechen قلبا
ولسانا وعد وعهد ایتمك || sprechen wie ('s) Einem
um's — ist (برشیئی قلبنده ، یورکنده اولدیغی کبی)
هیچ برشیئی کتم ایتمکسزین آچیق وآشکار سویلمك ||
er hat das — auf dem rechten Flecke او صاغلام
یورکلیدر ، قلبی تمیزدر || so lange mir das — im
Leibe schlägt جانم تنده ایکن ، وجودم صاغ اولدقچه ||
sie || حامله اولمق ein Kind unter dem — en tragen
sind ein— und eine Seele ویاخود : (zwei — en und
ein Schlag) آنلرجان جکرکیدرلر || machen Sie mir
das—nicht noch schwerer! قوزوم ، رجا ایدرم یورکمی
بوسبتون قالدیرمیکز! || Hand auf's— (الیکی قلبنك اوزرینه
قوی !) وجدان وناموسنه یمین ایت ! واه دی ! || wie ist
Dir um's—? (کندیکی نصل حس ایدییورسك ، نه
حالده‌سك) نصلسك ؟ یورکك نصل ؟

Herz„ ... (ـَ...) — beben (الا) (علم امراض)
یورك تتره‌مه‌سی || — dame (امؤ) (کاغد اویونده) قوپه
قزی || — erquickend (ص) یورك سرینلدیجی || فرحفزا ||
— kammer (امؤ) (تشر) کوچك جوف ، بطین || بعض
حیواناتك معده‌سی || — klappe (امؤ) (تشر) سوپاپ
طبیعی ، دسامه || — vergrößerung (امؤ) (طب) قلبك
حدندن زیاده بیومسی ، ضخامه ، فرط نمو || — allerliebst
(عمو) (ص) پك زیاده سوگلی ، جان جکر || — beutel
(ام) (تشر) قلبی احاطه ایدن زار ، شغاف || — blatt
(الا) (نبا) مرکزی کوچك یاپراق || (عمو) (مجا) (جان

وکوکلدن سویلان شخص) یاورو ، جکر ، جان ، الماس ||
— brechend (ص) یورك اوزن ، مؤلم ، مؤثر ، دلخراش ، سوزناك ،
یورك پارچلیان || — erfreulich : ویاخود — erfreuend
(ص) انسانك ایچنی آچان ، فرحلندیریلان ، سویندیرن ،
فرحفزا ، دلکشا || — ergreifend (ص) = — brechend
|| — förmig (ص) یورك شکلنده || — geliebte(r) (ام)
و — geliebte (امؤ) جاندن سویلان ، جان ، جکر (کیمسه)
|| — gespiel (امؤ) سوکیلی (قادین) ، کوکلی ، مترهس || — innig
(ص) درون دلدن ؛ درون دلدن سویلان || — kränkend (ص)
المناك ، انجیدیجی ؛ نفسه کوج کلان ، باعث تأسف اولان
|| — lieb (ص) پك سوکیلی || شیرین ، نازلو ، سوگلی || — los
(ص) حس ومرحمتدن عاری || یورکسز ، قورقاق ، جبین ،
طبانسز ، (عمو) آلچاق || — schlag (ام) یورکك چارپمسی ،
قلبك اورمسی bis zu meinem letzten — schlag حیاتمك صوکنه
دکین ، صوك نفسمه دکین || (علم امراض) سکتهٔ قلب ، یورکه ایتمك
|| — spann (الا) (علم امراض) الم معده || — weh (الا)
قلب نواحیسنده اولان آغری ، صانجی || یولاتی || قورد کبی
برانسانك ایچینك یمسی ، وجدان راحتسزلغی || — zerreißend
(ص) یورك پارچلیان .

Herzchen (ـَ الا) ⑯ b. [Herz کله‌سنك صورت
تصغیریه‌سی] یورکجك ، قلیجك || علی الخصوص سووب اوقشار
ایکن ! — mein الماسم ، جانم ، جکرم !

Herzegowina (ـَـ ـَـ ویاخود اکثریا : ـَـَـ ـَ اخامؤ)
(inv.) [Herzog] هرسك قطعه‌سی .

Herzegowina-er (ـَـ ـَـ ـَـ ـَ ام) ⑯ a. ، — in
(امؤ) ⑳ هرسکلی (ارکك ویا قادین) .

Herzen (ـَـّ فعه متع) ㉑ c. — Jemand برینی بغرینه
باصمق || باغرینه باصوب سومك || (فعه مشترك) sie herzten
und küßten sich یکدیکریله صاریلوب ، بربرینی بغرلرینه
باصه‌رق کمال شفقت ومحبتله اوپوشدیلر ، اوپوشیورلردی .

Herzens„ ... (ـَـّ ...) — kundiger (ام) واقف
اسرار قلوب عام اولان جناب خالق حضرتلری || — sprache
(امؤ) لسان حال ، لسان قلب || لسان عشق ومحبت ||
— freude (امؤ) بیوك برسونج ، شادمانی || — kummer
(ام) الم واضطراب روحانی ، کیزلو کوکل غصه‌سی || — lust
(امؤ) ممنونیت ومسروریت فوق العاده || — lust — nach کیفی
استدیکی کبی || — männchen (الا) ویاخود — mann
(ام) (قادینك زوجنه خطاباً) افندیجکم ! بکم ! قوجه‌جغم !
|| — qual (امؤ) الم ، اضطراب شدید (قلبده ، یورکده)
|| — wunsch (ام) آرزوی شدید .

Herzhaft (ـَـّ ص) ㉑ (feige و zaghaft نك مقابلی)
یورکلی جسور ، ارکك ، پرواسز ، عزم قطعی صاحبی ، مقتدر ،
قوتلی ، تام آدم (استنلدیکی کبی ، ایجابی وجهله طوراتان) .

Herzig (ـَـّ ص) ㉑ = herzlich || جالب شفقت ومحبت
اولان || از دل وجان سویلان ، دلربا ، سوگلی ، لطیف ||
(آغاجك) اوزی .

Herzlich (ـَـّ ص) ㉑ صمیمی ، جاندن ، یورکدن ،
صحیح ، طوغری || (حا) عن صمیم ich lachte — darüber
آکا بن پك (جاندن ، چوق) کولدم || صادق ، محبتلی ||

اكثريا برشيئك نهايت درجه‌سی كوستره‌رك و (حال) اوله‌رق مستعملدر : Das ist mir—leid بوكا پك زياده تأسف ايتدم ، بوندن فوق الحد محزون ومكدر اولدم ، فوق الغايه آجيدم ، پك جانم صيقلدی ‖ sie ist—häßlich او (مؤنث) نهايت درجه‌ده چركيندر ، پك قودوبت ‖ Das ist — schlecht بونهايت درجه‌ده كوتودر ، تعريف اولنمز درجه فنادر .

Herzog (ـَـَ : واكثريا ـَ ام) ㉛ و ㊳ [قديم آلمانجه herizogo Heerführer] دوقه ، —in (امؤ) ㊿ دوشس ‖ (برنوع استراحت يتاغی) دوشس ، قناپه يتاق .

Herzoglich (ـَـَ : وياخود ـَـَ صـ) ㉔ دوقه‌يه ، دوقه‌لغه منسوب ومخصوص اولان .

Herzogthum (ـَـَ : وـَـَ الا) ㉕ دوقه‌لق ، دوقه حكومتی .

Her-zu (ـَـَ حا) = her-an, her-bei .

Hesse (ـَـَ ام) (52) ، Hessin (امؤ) ㊿ (هس بيوك دوقه‌لقدن اولان اركك ويا قادين) هسلی .

Hessisch (ـَـَ صـ) ㉔ هس بيوك دوقه‌لغنه عائد ومنسوب .

Hetman (ـَـَ ام) (56) [روس] هتمان ، قزاق رئيسی .

Hetz! (ـَ حرند) (كوپكلری قيشقيرتمق ايچون) طوت ! (طوت !) .

Hetz„... (ـَ ...) —garten (ام) قوشو ميدانی ‖ —hund (ام) قوشو كوپكی ، تازی ، زاغار ‖ —jagd (امؤ) = Hetze ‖ —peitsche (امؤ) سائس قامجيسی ، آوقامجيسی ‖ —zeit (امؤ) قوشو ايله اجرا اولنان آوموسمی ، قوغمه آو وقتی .

Hetze (ـَـَ امؤ) (53) قوشو ، قوغمه آوی ‖ (مجا) تعقيب شديد ، قانلی ، تهلكه‌لی قوغمه ‖ كمال شدت ايله قوشمه ، عجله ايله (آرقه‌سندن) آتلمه ‖ قوشو آوينك وياكوپك قوشوسنك تماشا ايدلمسيچون احضار ايديلان محل ‖ قوشو كوپكلرينك ربطنه مخصوص قايش ‖ (مجا) (غلبه‌لق) سوری .

Hetzen (ـَـَ فعـ متعـ) ㉑ c. die Hunde auf einen Ochsen— كوپكلری براوكوز اوزرينه صالديرمق ، قيشقيرتمق ، قيصقيصلامق ‖ تحريك وتشويق ايتمك ، قيزيشديرمق ‖ er hetzt seine Diener halb todt او اوشاقلرينی پك زياده يورار ، اوشاقلرينی براورايه صالديرر برشورايه ، اواوشاقلرينك قوشديره قوشديره جانلرينی چيقاردر ‖ (مجا) كمال شدتله تعقيب ايتمك .

Hetzer (ـَـَ ام) .a ㊵ [Hetze] آوك آرقه‌سندن كوپكلرله تعقيب ايدن واشبو كوپكلری ايجابی وجه ايله سوق ايدن آوجی يماغی (آوجی) ‖ (مجا) آره‌ده فتنه وفساد چيقارمغه صواشان كيمسه ، منافق ‖ (تاطبيعـ) اركك سازان بالغی .

Hetzerei (ـَـَ امؤ) ㊾ [Hetze] قيشقيرتمه ، آزديرمه ، تحريك وتشويق ‖ قيزديرمه ، كوپكلری (آوه وسائره‌يه) قيصقصلامه ، صالديرمه ‖ فتنه وفسادلق ايتمه ، مشكلات چيقارمه ، مزورلك ، منافقلق .

Heu (ـَ الا) ㊳ (*sans pl.*) اوت ، قورو اوت .

Heu„... (ـَ...) —bündel (الا) وياخود —bund (ام) قوری اوت باغی ، اوت دمتی ‖ —markt (ام) (قوری) اوت بازاری ‖ —wagen (ام) قوری اوت يوكلی آرابه ‖ —gabel (امؤ) چفتجيلرك اوت دمتنی قالديرمغه و يا اوت دمتلرنی آرابه‌دن آلمغه مخصوص چتالی ‖ يابه ‖ (عمو) —hopfer ، —hüpfer (ام) (تاطبيعـ) =—schrecke ‖ —mahd (امؤ) وكذا : —mähen (الا) اوراق موسمی ، موسم حصاد ‖ —monat (ام) تموز آيی ‖ —scheune (امؤ) وكذا —scheuer (امؤ) اوتلق ، صمانلق ‖ —schober (ام) =—miete (امؤ) ترلالرده مخروطی الشكل يغيلان اوت ويا اكين يغنی ‖ —schrecke (امؤ) [Heu و schricken صيچرامق] چكركه ‖ —schuppen (امؤ) =—scheuer ‖ —springer (ام) = —schrecke ‖ —vogel (ام) (تاطبيعـ) آری قوشی .

Heuchelei (ـَـَ امؤ) ㊾ [heucheln] اكثريا : مرائيلك ، رياكارلق ‖ منافقلق ‖ دوزمه ، يلان ، ساخته ؛ صاقلامه ، تزوير ، حيله ، كذب ‖ ساخته‌كارلق ، يلانجيلق ؛ يابمه اطوار .

Heucheln (فعـ لا +) .a ㉑ صاقلامه ‖ مرائيلك ايتمك ، كندوينی ابو ووقور وجدی كوسترمك ؛ زهد ، وتقوی صاحبی كبی كورنمك استمك ‖ (فعـ متعـ) = er-heucheln .

Heuchler (ـَـَ ام) .a ㊵ ، —in (امؤ) ㊿ مرائی ، فاسد ، رياكار ، يابمه طورلی اركك ويا قادين ، صورت حقدن كورنمك استيان ، ايچندن پازارلقلی .

Heuen (ـَـَ فعـ لا +) .a ㊾ بيچلمش چاير اوتنی (چوره‌رك) قوروتمق .

Heuer (ـَـَ ام) .a ㊵ (زرا) اوتجی ، اوت قورودان ‖ (حا) [قديم آلمانجه بوسنه مقامنده اولان : hiu jâro دن مركب] بوسنه ، بوسنه‌لك ، بوسنه‌نك اولان ؛ اليوم ، شمدی .

Heuern (ـَـَ فعـ متعـ) .a ㉑ [= انكليزجه hire] كيرالمق ، كيرايه ويرمك ؛ ايجار ايتمك واستيجار ايتمك ؛ الزام والتزام ايتمك ؛ طوتمق .

Heul„... (ـَ...) —bruder (ام) يلاندن آغلايان وكذا —michel (ام) ‖ —kreisel (ام) دونركن اوترطوپاچ .

Heulen (ـَـَ فعـ لا +) .a ㉑ [قديم آلمانجه hiwilôn شنلك ، شماته ، اعلان مسروريت ايتمك] اولومق ، حايقرمق ، حاولامق ، باغرمق ‖ بايقوش كبی حايقيرمق ، درين درين كورلمك ، كورلده‌مك ‖ (روزكار حقنده) اوتمك ، ويزلدامق ‖ يوكسك سسله آغلامق ، اولومق ، يلاندن آغلامق ‖ (چوجقلر حقنده) آغلامق ، ويزلامق .

Heulerei (ـَـَ امؤ) ㊾ اولومه ، باغرمه ‖ آغلامه ، ويزلدانمه .

Heurig (ـَـَ صـ) ㉔ [Heuer] بوسنه‌نك ، بوسنه‌يه مخصوص .

Heut(e) (ـَ) (ـَ حا) [قديم آلمانجه hiûto (hiu tago) بوكونده ، بوكونكی كونده ، بوكون] بوكون ‖ —über بوكون برهفته صكره (سكزكون صكره) ‖ acht Tage بوكوندن برهفته صكره (سكزكون صكره) ‖ —noch دهابوكون ، دهابوكون ظرفنده ، بوكون بيله ‖ bis— بوكونه دكين ، بوكونه قدر ‖ —zu Tage بوكونكی كونده ، بوزمانده ، شووقتده ‖ —morgen بو(كون) صباحلين ، بوصباح ‖ —nachmittag بوكون اويله‌دنصكره ‖ —den ganzen Tag بوكون اقشامه دكين ، بتون كون ‖ —vor acht Tagen برهفته اول (سكزكون مقدم) ‖ (ضرمثـ)

(interj.) (الا) —mir, morgen dir بوكون بكا يارين سكا || وقت حاضر ، حال حاضر .

Heutig (ـّ ص) ㉑ بوكونكى ، بوكونه عائد ومتعلق || die—e Zeitung بوكونكى غزته ، بوكونك جريده‌سى || بوكونكى ، بوزمانك ، شووقتك .

Hexa-eder (ـّـّ ا لا) a. ㊵ [روم] (هندسه) كرك برمكعبك وعموميتله هر آلتى وجهلى اجسامك اسمى ، ذو ستة الوجوه .

Hexe (ـّ ا مؤ) ㊿ بوكوجى، سحرباز || جادى، اوماجى (براى سب) —alte جادى ، قودورمش ، بدخوى قارى || (لطيفه اولەرق) (عمو) ! —du kleine سنى پرامز ! سنى چاپقين ! سنى كيدى جادالوز || (براى تعجب) واى كوز باغيجى واى ! (براى مرحمت) واه زواللى ! واى بيچاره !

Hexen (ـّ فع لا +) c. ㉑ بوكوجيلك ، سحر بازلق ، آفسونجيلق ايتمك ؛ سحرباز ، بوكوجى اولمق || سحر ، بوكو ايله برشيئى برينه ويرمك ، ايصال ايتمك || —berg (ا م) (آلمانياى شماليده (هارتس) دەكى بلوقس برغ) جادى ، سحاره‌طاغى || —brand (ا م) سحربازك آتش ايله‌ياپديغى‌سحر ؛ سحر باز اويونى || —glaube (ا مؤ) سحر بازلره ايناتمق || —schuß (ا م) (علم امراض) بطن اسفلك يانلرنده (نواحئ قطنيه ده) بردنبره ظهوره كلان صانجى ، آغرى ، وجع قطنى || —stich (ا م) (ديكيشجيلكده) زيقزاق ديكيش || —werk (ا لا) = Hexerei .

Hexerei (ـّـّ ا مؤ) ㊾ سحر بازلق ، كوز باغجيلق ، بوكوجيلك ، بوكو ، ارواح خبيثه‌نك جعيله ياپيلان سحر || (ضر مثل) — das ist keine (حقه بازلرك ورد زبانى) (بو) نه سحردر نه كرامت ال چابوقلغى معرفت .

Hf. [Halb=franzband تركيبنك مختصرى] اوزرى بز اوجلريله آلتى مشين ايله اولان جلد .

Hg. (كيميا) (جيوه) " Hydrargyrium „ مختصرى .

Hi (ـ حرند) ! — ! — هى ! هى !

Hiäne (ـّـ) (مرا .) (Hyäne) .

Hidalgo (ـّ ا م) ㊻ [اسپا] (خالص) اسپانيا اصيلزاده‌سى .

Hie (ـ حا) = hir .

Hieb (ـ ا م) ㊳ [hauben] ضربه ، der—sitzt ضربه اوتوردى (استيلان محله تصادف ايتدى) || پاره ، ياره يرى || (عو) einen—nehmen بر يودوم ، بردامله ، براچيم ايچمك || —waffe (ا مؤ) كسر يوزى اولان‌سلاح || —wunde (ا مؤ) قلنچ وامثالى ياره‌سى .

Hieber (ـّـ ا م) a. ㊵ = Hieb-waffe وعلى‌الخصوص = Haudegen || اوزون واكسز قليچ .

Hief (ـ ا م) ㊳ (آوجيلق) آو بوريسنك صداسى .

Hiel (ـ ا م) ㊳ [= انكليزجه hed] طبان ، آياق مثلا (كمر ديركنك) (ظاهرى) الك آشاغى قسمى ، (اوتورغه ديركنك) اوجى .

Hier (ـ حا) [روجه hêr] (اوراده، شوراده معناسنه اولان da ' dort كله‌لرينك ضدى) von—an بورادن بدأ ايله ، بورادن اعتباراً || ich bin— اشته بوراده طوريورم، اشته بن بوراده‌يم، اشته بن، اشته‌كلدم؛ افندم|| —zu Lande بوراده ، بوممكلتده ؛ بزم مملكتزده || مكتوب اوزرنده آدرسدنصكره — بوراده (مقيم) و (يامقيمه) بوشهرده || ich bin nicht von— بن بورادن ، بوجواردن ، بوممكلتدن دكلم ، بورالى دكلم || (ع) برشيك اسمى اوقوندقده ويا سؤال اولندقده ! — افندم! بوراده ! موجود! || بوراده ، بوحالده، بوصورتده .

Hiran (ـّ ودها ايوسى ـّ حا) بورايه ، بورايه طوغرى || بوشيئه ، بوكا ، بومادەيه .

Hi-erarchie (ـ ch ـّـ ا مؤ) ㊿ [روم] مراتب (روحانيه‌نك) سلسله‌سى .

Hier-auf (ـّ ودها ايوسى ـّ حا) = darauf .

Hier-aus (ـّ ودها ايوسى ـّ حا) = daraus .

Hie(r)-bei (ـّ ودها ايوسى ـّ حا) = dabei || ملفوفاً ، مظروفاً || برلكده اولەرق ، ملحق، مربوط اولەرق، ذيلاً .

Hier-druch (ـّ ودها ايوسى ـّ حا) بورادن، شورادن|| بو واسطه ايله .

Hier-ein (ـّ ودها ايوسى ـّ حا) = dar-ein .

Hier-für (ـّ ودها ايوسى ـّ حا) = da-für .

Hier-gegen (ـّـّ ودها ايوسى ـّ حا) = da-gegen .

Hie(r)-her (ـّ ودها ايوسى ـّ حا) (برمحلى كوستەرك) بورايه ، شورايه || (وقت ارائه ايدرك) —bis بوزمانه‌دكين، بووقته قدر .

Hier-herum (ـّـّ ودها ايوسى ـّـّ حا) (دونەرك) شورادن ، بورادن طولاشەرق .

Hier-her (ـّ ودها ايوسى ـّ حا) بورايه طوغرى ، بورايه || —und dorthin بورايه واورايه (شورايه) .

Hier-in (ـّ ودها ايوسى ـّ حا) (مرا) dar-in .

Hier-mit (ـّ ودها ايوسى ـّ حا) بونكله برلكده|| بونكله برابر ، مع مافيه (مرا . da-mit) .

Hir(r)-nach (ـّ ودها ايوسى ـّ حا) (مرا. da-nach) .

Hier-nächst (ـّ ودها ايوسى ـّ حا) شوراده ، بوراجقده ، همان شوراده || بوندنصكره ، بونى متعاقب ؛ بوندنبشقه ، بوندنصكره .

Hier-neben (ـّ ـ حا) بوندنبشقه ، مع مافيه || (مرا . da-neben) .

Hi-eroglyphe (ـ ʃ ـّـّ ا مؤ) ㊿ [روم] قديم مصرليلرك (روماليلره مخصوص) رسم ايله اشكالدن عبارت يازيسى ، هيروغليف (خطى) .

Hi-erokles (ـّـّ ـ اخام) ㊱ هيه روقليس ، هيروقليسى .

Hier-über (ـّـّ ودها ايوسى ـّـّ حا) (مرا. dar-über) .

Hier-um (ـّ ودها ايوسى ـّ حا) (مرا. da-rum) .

Hier-unten (ـّ ودها ايوسى ـّ حا) آشاغيده ، شوراده (آشاغيده) (مرا. drunten) .

Hier-unter (ـّ ودها آيوسى ـّ حا) آشاغى‌يه ، شورايه (آشاغى‌يه) .

يوقارى يه طوغرى ‖ —weit اوزاغـه —fern— ‖

هر يره ؛ هر يره ، هرطرفه طوغرى ، هرجهتجه ‖ —überall

دها اورايه قدر چوق وقت وار، اوكا es ist noch lange—

دها چوق وار ، چوق وقت اسـتر ‖ die Sache dehnt

(بو) ايش اوزاندقجه اوزانييور ‖ (وياخود : schleppt) sich—

كوچلكله طيانه بيلمك ، اولميه جك sich nur so—behelfen

قدر مقتدر اوله بيلمك ويا يشامق ‖ غائب وضايع ، محو اولمش

اولمق (وقت حقنده كچمك) —meine Ruhe ist آرتق

اسـتراحتم قالمدى ، منسلب اولدى، راحتم قاچدى ‖ (ضرمثلا)

—ist— كيدن كيتدى ، كيدن بردها كلز ، كچمشه ماضى ديرلر ‖

sie ist ganz - vor Mattigkeit ضعفيتـدن ، قوتسزلكدن

آرتق آنك ايشى بتمش ‖ —und her براورايه بر بورايه ،

شورايه بورايه ‖ und wieder - شوراده بوراده، برطرفدن

ديكر طرفه ‖ (وقت حقنـده) بعض بعض ، آره صره ‖

—und zurück كيدوب كله ، عودت (بورادن اورايه واورادن

بورايه دكين) ‖ Billet—und zurück كيدوب كله ، عودت

بيلتى .

Hin „ ... (···ـّ) فعل ايله برلشدكده دائما (*sép.*)

sich—begeben (فه مطا) (اورايه) برمحـله كيتمك ‖

—reiten (فه لا —) بارگيرله بر يره (اورايه) كيتمك ‖

—müssen (فه لا +) برمحله كيتمكه مجبور اولمق ‖ —tragen

(فه متع) بر يره (اورايه) كوتورمك ‖ —fallen (فه لا —)

يره دوشمـك ‖ —sagen (فه متع) برشـيئى بلا تفكر

سويليويرمك ‖ —doktern (فه متع) (عمو) برينى اولديرمك

(چوق علاج ويره رك) ‖ —arbeiten (فه لا +) مثلا

auf etwas —arbeiten (فه لا +) برشيئى هدف اتخاذ ايله

اكا وصول ايچون چالشمق ‖ —begleiten (فه متع) برينه

(برشيئه) برمحله دكين رفاقت ايتمك ‖ Jemand—bestellen

zu Jenem, nach einem Orte—bestellen (فه متع) مثلا

برينـك برمحله ، براوه برموقعه كيتمسنى امر وتكليف ايتمك ،

بر يرده بولنمسنى اخطار ايتمك ‖ —bringen (فه متع) برمحله

كوتورمك ‖ (زمان حقنده) كچيرمك ‖ sein Leben kümmerlich

—bringen حياتنى آلام واكدار وغصه ايله كچيرمك ، مزاحم

ومشكلات ايچنده يوارلانوب كيتمك ‖ (ثروتنى) محووضايع واتلاف

ايتمك ‖ (بلا مقصد) صرف واتلاف ، اسراف ايتمك ، آلتندن

كيروب اوستندن چيقمق ‖ —deuten (فه لا +) مثـلا

auf etwas—deuten برشى اوزرينـه طوغرى جلب دقت

ايتمك ، اشارت ايتمك ، برشيئى الى وياخود سوزى واشارتى ايله

كوسترمك ‖ —fahren (فه لا —) برمحله آرابه ، شمندوفر،

واپور وامثاليله كيتمك ‖ über etwas—fahren اوزرندن

كچمك ‖ (مجا) كيتمك ‖ (آرابه سـنى چكوب كيتمك) اولمك ‖

(فه متع) mein Kutscher wird Sie—fahren آرابه جم

سزى (آرابه ايله) اورايه كوتوره جك ‖ —fahrt (ا مؤ)

(بر يره ايديلان) سياحت ، حركت ، كيدش (آرابه وامثاليله) ‖

—fallen (فه لا —) يره دوشمك ‖ der ganzen Länge

nach—fallen بويلى بويـنه يره دوشمك ، يره سرلمك ‖

—fällig (ص) قولايجه دوشه بيلان ، ييقلمغه صالح اولان ؛

امين اولميان ، غيرسالم ؛ قورادە ، ويران، خراب ‖ پك اختيار،

هرم ، فانى ‖ تارين ، ضعيف ‖ بقاسز ودوامسز ‖ (ط)

Hie(r)-von (ـّـ حا) (مرا. da-von) ‖ —genug

آرتق يتيشور (بوندن بحث ايتمه‌لم آرتق) .

Hie(r)-wider (ــّـ و دها ايوسى ــّـ حا)

(مرا . da-gegen) .

Hie(r)-zu (ـّـ ودها ايوسى ـّـ حا) بوكا ، آكا ،

بوشيئه ، دها بونك يانه (= da-zu) .

Hiesig (ــّـ ص) ⑳ [hie] بورادن ، بورالى ،

بورانك ، يرلى ، بوراده يتشمه .

Hihi (ــ حرندا) (كوليشى تقليد) هى هى .

Hilf (ـّ) [helfen مصدرينك ماضى صورتى] .

Hilfe (ــّ) [helfen] (مرا . Hülfe) .

Himbeer „ ... (···ـّـّ) —essenz (ا مؤ) آهوطوطو،

آغاج چيلكى خلاصه‌سى ‖ —essig (ا م) آهوطوطو، آغاج

چيلكى سركه‌سى ‖ —wein (ا م) آغاج چيلكى شرابى .

Himbeere (ــّـ ا مؤ) ⑮ (نبا) آغاج چيلكى ، آهو

طوطو ؛ آغاج چيلكى آغاجى .

Himmel (ــّ ا م) .a ⑳ [غوتيجه himins اولوب

بوده decken معناسنه اولان ham دن مأخوذ] كوك ، سما ،

(قبهٔ سما) آسمان ، فلك ‖ dem —sei dank! جناب حقه

چوق شكرلر اولسون! چوق شكر! شكرلر اولسون! الحمد لله ‖

um's—'s willen, thun Sie das nicht اه عشقنه بونى

ياپميكز ‖ —unter freiem آچيقده ، اوزرى اورتولى اولميان

يرده ‖ — يتاق (قاريوله) اوزرى، آرابه اوستى .

Himmel „ ... (···ـّ) —farbe (ا مؤ) كوك رنكى ‖

—wärts (حا) سمايه ، آسمانه طوغرى ‖ großes—bett

اوزرى اورتيلى واطراف قپالى بيوك قاريوله ‖ mit Vorhängen

—blau (ص) و (ا لا) كوك مائى ‖ كوك مائيسى ‖ —decke

(ا مؤ) قاريوله (جيبنلك) چارداغى ‖ —donnerwetter!

(حرندا) هاى يـلديرم چارپسون ! حشيه كله‌سى ! ‖

—fahrt (ا م) معراج عيسى (ع م) ‖ —hoch (ص)

كوكاره وارر ، آسمانه سرچكمش ، پك يوكسك ‖ عالى، يوجه ‖

—schreiend (ص) (رنك حقنده) پك زياده پارلاق ، پك آچيق ‖

پك زياده كوزه چارپان ‖ جان صيقان ، فنا حالده اولان ‖

—weit (ص) يردن كوك قدر اوزاق das ist ein—weiter

Unterschied بونك ايله آنك آره‌سنده طاغ قدر فرق وار

(يردن كوكه دكين فرق وار) .

Himmels „ ... (···ـّ) —achse (ا مؤ) (هيئت)

محور عالم ‖ —gabe (ا مؤ) عطيهٔ الهيه ، احسان الهى ‖

—gegend (ا مؤ) die vier—gegenden (جمع مؤ) جهات

اربعهٔ اصليه ‖ —gewölbe (ا مؤ) قبهٔ سما ‖ —karte

(ا مؤ) (هيئت) خريطهٔ سماويه ‖ —kunde (ا مؤ)

(هيئت) علم نجـوم ‖ —raum (ا م) جوهوا ، خلا ‖

—richtung (ا مؤ)= —gegend ‖ —zeichen (ا لا) (هيئت)

—zeichen des Thierkreises منطقهٔ بروج .

Himmlisch (ــّ ص) ⑳ سماوى، كوكه منسوب ‖ عالى،

روحانى ‖ (جغر) das—e Reich چين حكومتى .

Hin (ـّ حا) [قديم آلمانجه hina] (برمحل حقنـده)

(متكلمدن بر يره برهدفه طوغرى حركتى كوسترر، her كلمه‌سنك

ضدى) اورايه ، شورايه طوغرى ‖ nach oben hin يوقارى يه،

درمانسز ‖ پك ويران ، همان ييقلق اوزره اولان ‖ (مجا)
دوامسز، كچيجى، بوش؛ قرين قبول اوليه‌جق اولان‖ — sich
finden (فعـ مطا) (بريره كيتمك ايچون) يولنى بوله بيلمك ،
(غائب اولمدن) اورايه كيتمك‖ sich—flapfen (عو) ، —sich
flätzen (عو) ، sich—flegeln (عمو) (فعـ مطا) طانه كبى
اوزانمق ، طانه كبى اوزانوب ياتمق ‖ —fliehen (فعـ لا—)
(بر يره طوغرى) فرار ايتمك ، (برمحله) قاچمق، التجا ايتمك ‖
—führen (فعـ متعـ وفعـ لا+) برمحله كوتورمك ، (يول حقنده)
. . يره چيقمق ‖ —geben (فعـ متعـ) (اوزاتمق) برشيئى
برينه ويرمك ‖ ترك وتسليم ايتمك ، صاليويرمك ، ايلى براقمق،
فدا ايتمك ‖ sich—geben (فعـ مطا) تسليم اولمق، رام اولمق،
كندوينى (برينه) حصر وتسليم ايتمك ؛ (برقادين حقنده)
تسليم اولمق‖ sich einer Sache—geben برشيئه مبتلا اولمق،
برشيئله مشغول اولمق، مداوم بولنمق‖ كندوينى حصر وتخصيص،
وقف ايتمك ‖ —gehen (فعـ لا—) بر يره (اورايه) كيتمك‖
an etwas—gehen برشيئه يناشمق، بوينجه كيتمك ‖ (مجا)
leicht über etwas—gehen برشيدن برنبذه‌جك بحث ايتمك،
برشيئى اوقفدن چيتلاتمق ‖ wo geht dieser Weg hin ?
بو يول نره‌يه كيدر ؟ نره‌يه چيقار بو يول ؟ ‖ (مجا)
auf etwas—gehen برشيئى هدف اتخاذ ايله آكا كوره حركت
ايتمك ‖ (وقت حقنده) كچمك ؛ (مجا) محو وغائب اولمق ،
تلف اولمق ‖—es geht so پك (آتيله‌جق قدر) فنا دكل ‖
das soll dir nicht ungestraft—gehen بن بونى سنك
يانكه قومام ، آجيسنى چيقاريرم ‖ —gehören (فعـ لا+)
بر يره عائد وراجع اولمق ، منسوب ومتعلق بولنمق مثلا
wo gehört das—? بونك يرى نره‌سى؟ نره‌يه منسوب
وعائددر؟ بونى نره‌يه قوملى؟ بونره‌يه قونه‌جق؟ ‖
—gerathen (فعـ لا—) دوچار اولمق ، دوشمك ، كرفتار
اولمق، اوغرامق مثلا ? wo bin ich—gerathen آمان . . .
بن نره‌ده‌يم ؟ بكا نه اولدى ؟ نره‌ده قالدم ؟ نره‌يه دوشدم ؟
نه‌يه اوغرادم؟‖ —halten (فعـ متعـ) عرض ايتمك ، كوسترمك ،
ارائه واظهار ايتمك ‖ etwas, Jemand—halten برشيئى
آليقومق، برينى تأخير ايتمك ، برشيئى اوزاتمق ‖ Jemand
mit Bezahlung— برينك پاره‌سنى تأديه‌ده وقت كچيرمك ،
بكلتمك ، پاره‌سنى كيج ويرمك ‖ Jemand mit Hoffnungen
—halten برينه برطاقم اميدلر ويره‌رك آووتمق ، اويالامق ‖
—und her (تثنـ) —und her bewegen (فعـ متعـ)
براورايه بر بورايه تحريك ايتمك ، صاللامق ، چالقامق ‖
sich—und her bewegen (فعـ مطا) براورايه بر بورايه كيتمك،
كلمك ، براورايه برشورايه قوشمق، صاللانمق، چالقانمق، چالقالمق‖
—kommen (فعـ لا—) برمحله كيتمك ، اورايه كلمك ‖ (خبرى
اولمقسزين بريره غائب اولمق) wo ist meine Uhr—gekommen
بنم ساعتم نره‌يه كيتدى ؟ ساعتم نره‌ده ؟ ساعتمه نه اولدى ؟ ‖
—langen (فعـ متعـ) اوزاتمق ، اولانديرمق ‖ (فعـ لا+)
—langen nach etwas قولنى، الى برشيئه طوغرى اوزاتمق‖
يتشمك ، اوزاتمق ‖ —länglich (صـ) كافى ، (حا) درجهٔ
كفايه‌ده ، اولدقجه ‖ —lenken ‘—leiten (فعـ متعـ) بريره،
بر . . . يه طوغرى سوق وايصال واداره ايتمك ‖ sich
—lümmeln (فعـ مطا) (عمو) = sich—flegeln ‖ —sich

machen (فعـ مطا) كذا يالكز(عمو) : —machen (فعـ لا+)
بر يره كيتمك‖ —marsch (ا م) (بر يره ، برنقطه‌يه طوغرى
اجرا ايديلان) يورويش‖ auf dem—marsche يولده (اورايه
كيدركن) ‖ —marschi(e)ren (فعـ لا—) بريره كيتمك ،
يوريمك، حركت ايتمك‖ —opferung, —opfern (فعـ متعـ)
و (ا مؤ) قربان وفدا ايتمك ؛ قربان وفدا (ايديش) ‖
—reden (فعـ متعـ) مثلا etwas nur so—reden يالكز
اويله برلاف سويلمك ، (بلا تأمل، لقردى اولسون ديه) اورته‌يه
آتمق‖ —reichen (فعـ متعـ وفعـ لا+)= —langen‖ —richten
(فعـ متعـ) مثلا auf etwas — richten اوزرينه
طوغرى دوزلتمك ، توجيه ايتمك ، برشيئك اوستنه
طوغرى طوغريلتمق، استقامت ويرمك ‖ خراب ايتمك ‖ (قرار
محكمهٔ جزا اوزرينه) اعدام واتلاف ايتمك ‖ —scheiden
(فعـ لا—) اجل موعوديله اولمك ، وفات ايتمك ‖ —schießen
(فعـ متعـ ولا+) برشى، برمحل اوزرينه آتش ايتمك ‖ اوزرينه ،
. . . عليه آتلمق‖ —schlagen (فعـ لا+) اوزرينه اورمق‖
(عمو) (فعـ لا—) شدتله (يره) دوشمك ، سريلمك der
Länge nach—schlagen بويلى بوينه يره ياتمق ، دوشمك ،
اوزانمق‖ (فعـ متعـ) Jemandem den Ball—schlagen
برينه طوپى(كيرو) چلمك ‖ —schlüpfen (فعـ لا—) مثلا
über etwas—schlüpfen برشيئك اوزرندن خفيفجه كچمك‖
—sehen (فعـ لا+) . . . طوغرى باقمق مثلا sehen Sie—
اورايه باقيكز ، اورايه باق ‖ ohne—zu sehen (اورايه)
باقمدن؛ (كوزلرى قپالى اولديغى حالده) ‖ sich—sehnen
(فعـ مطا) مثلا sich nach der Heimath—sehnen مملكتنى
اوزلمك ، كوره‌جكى كلمك‖ —setzen (فعـ متعـ) و sich—setzen
(فعـ مطا) برشيئى اوطورتمق ، بر يره قويمق ‖ اوتورمق ‖
—sicht (ا مؤ) نظر اعتبار، ملاحظه ، مطالعه ‖ مناسبت‖
سبب‖ —in dieser بوحالده ، بومناسبتله ، بونقطهٔ نظردن،
بوسببله ، بوصورتده ، بوكا نظراً ‖ —sinken (فعـ لا—)
دوشمك ، دوشيويرمك ، ييغيلمق ‖ چوكمك ‖ todt—sinken
اولوب ييقيليويرمك ، همان (اورايه) ييغيلوب اوليويرمك ؛
قيويرلمق؛ (قيويرانوب) دوشيويرمك‖ بايلمق‖ —stellen (فعـ متعـ)
و sich—stellen (فعـ مطا) قومق، وضع ايتمك ‖ اوطورمق‖
(مجا) (بلا اثبات، برهان ودليلى ذكر ايتمكسزين) (برادعايى)
ايلرو سورمك ، درميان ايتمك ، اورته‌يه قومق ‖ Jemand
als Muster—stellen برينى موده‌ل، اورنك ، حسن مثال
اوله‌رق ميدانه قومق ، ارائه ايتمك ‖ . . . كبى كورنمك ،
اولميان برشيئى تقليد ايتمك ، كندوينى بكزتمك‖ —weg (تثنـ ام)
مثلا auf dem—wege يولده ، كيدر ايكن ‖ —weisen
(فعـ متعـ) مثلا Jemand auf den rechten Weg—weisen
برينى طريق مستقيمه سوق ايتمك ، طوغرى يى كوسترمك‖ (فعـ لا+)
auf etwas—weisen برشى اوزرينه نظر دقتى جلب ايتمك،
كوسترمك ، اخطار واخبار ايتمك، اشارت ايتمك ‖ —werfen
(فعـ متعـ) بر يره ، برشيئه طوغرى آتمق ، دويرمك ‖ (مجا)
auf das Papier—werfen كاغده يازمق ، ترسيم ايتمك ‖
سرعتله قروكيسنى چيقارمق ، مسوده‌سنى ياپمق‖ sich—werfen
(فعـ مطا) كندوينى يره آتمق‖ (... اوكنده) يره ، سجده‌يه ياتمق‖
—wollen (فعـ لا+) بر يره كيتمك استمك ‖ (مجا) ich
weiß wo Sie—wollen (بن سزك نه ياپمق استديكزى)

نره يه كيتمك استديكزى بياورم، بيليورم ‖ —zeigen (فع متع)
كوسترمك ؛ —weiſen= : (فع لا +) مثلا wo zeigt die
Wetterfahne—? مشعرالهوا نه‌يى، قنغى هوايى كوستريور؟
نه طرفه دونمش ؟ (قنغى روزكار اسيور ؟) ‖ —ziehen
(فع متع) .. طوغرى چكمك، جلب ايتمك : eine Sache
—ziehen برشيئى اوزاتمق، سوروكلك و ſich—ziehen
(فع مطا) اوزامق، سوروكلنمك، چوق سورمك : (مجا)
(auf ſich ziehen) (كندو اوزرينه) جاب وجذب ايتمك :
(فع لا —) nach etwas—ziehen نقل ايتمك، برشيئه
طوغرى، يوريمك ‖ längs (وياخود : an) etwas—ziehen
بوينجه ممتد اولمق، بوينجه كيتمك ‖ (بر يره كيتمك، يرلشمك،
طاشنمق) مثلا nach Berlin—ziehen برلينه كيتمك، برلينده
اقامت ايتمك، برلينه يرلشمك، برلينه طاشنمق ‖ —zielen
(فع لا +) auf etwas—zielen برشيئى هدف اتخاذ ايدوب
آنك ايچون، آكا وصول ايچون چالشمق .

Hin-ab (تنـ حا) (يوقاريدن) آشاغى يه، كذا اينه‌رك ‖
!— آشاغى يه ! (اين!) : den Fluß— آقيندى آشاغى يه ‖
Hinauf und— چيقه‌رق واينه‌رك، چيقوب اينمك (شرطيله)
اوزره ‖ فعل ايله برلشدكده دائما (sép.) .

Hinab „ ... (... تنـ) يوقاريدن آشاغى يه متكلمدن
اوزاقلاشمق اوزره براستقامتى ارائه ايدر ‖ —gehen (فعلا—)
آشاغى يه اينمك، (دوشمك) ‖ —ſteigen (فع لا —) den
Berg—ſteigen طاغدن آشاغى اينمك، بايرآشاغى اينمك .

Hin-an (تنـ حا) برشيئه طوغرى، استقامتنده،
اوزرينه ‖ !—friſch هايدى! قالق! ‖ " her-an „ كلمه‌سنه
نظراً دها آز مستعمل اولوب متكلمدن برشيئه طوغرى اولان
حركتى ايما ايدر ‖ —gehen (فعلا—) يناشمق، تقرب ايتمك،
ياقلاشمق ‖ den Berg—ſteigen طاغه (طرملنوب) چيقمق ‖
فعل ايله برلشدكده دائما (sép.) .

Hin-auf (تنـ حا) (heranf كلمه‌سنك مقابلى) يوقارى يه
طوغرى، يوقارى مثلا von unten— آشاغيدن يوقارى يه ‖
den Fluß— آقيندى يوقارى ‖ فعل ايله برلشدكده دائما (sép.).

Hinauf „ ... (... تنـ) برمتكلمدن اعتباراً يوقارى
طوغرى اولان براستقامتى ارائه ايدوب يوقارى، يوقارى يه
طوغرى كبى ترجمه اولنور ‖ —begleiten (فع متع) مثلا
Jemand—begleiten برينه يوقارى يه چيقاركن رفاقت ايتمك،
برابرنده چيقمق، يوقارى چيقارمق ‖ ſich—arbeiten (فع مطا)
مثلا ſich den Berg—arbeiten اوغراشه اوغراشه طاغك
اوزرينه، يوقاريسنه چيقمق ‖ (مجا) چاليشه‌رق تعالى ايتمك ‖
ſich—begeben (فع مطا) يوقارى چيقمق (اوطه‌سنه كيتمك) ‖
—fahren (فع لا —) (آرابه، كمى وامثاليله) يوقارى چيقمق
مثلا den Fluß—fahren نهرى آقينتى يوقارى چيقمق ‖
—gehen (فع متع) يوقارى چيقارمق، نقل ايتمك، طاشيمق ‖
—kämmen (فع لا —) يوقارى كيتمك، چيقمق ‖ (فع مطا)
مثلا ſeine Haare—kämmen صاچلرينى يوقارى (كيرويه)
طرامق ‖ —laufen (فع لا —) يوقارى قوشمق (قوشه‌رق)
يوقارى چيقمق ‖ —leuchten (فع لا +) ضياسنى يوقارى
آتمق، عكس ايتديرمك ‖ —reichen (فع لا +) مثلا
—reichen (zu dieſer Höhe وياخود : ſo hoch) شو
يوكسكلكه يتشمك، بويى شوقدر (... يوكسكلكنده) اولمق ‖

—ſteigen (فع لا —) چيقمق، يوكسلمك ‖ (كذا هرايكيسيده
مجا) ‖ —treiben (فع متع) يوقارى سورمك، چيقارتمق
(تجا) den Preis—treiben فيئاتى يوكسلتمك .

Hin-aus (تنـ حا) (hinein كلمه‌سنك مقابلى) طيشارى يه،
خارجه (طوغرى) ‖ (كذا چيقه‌رق وچيقوب) —oben
يوقاريدن چيقش، چيقه‌رق ‖ nach vorn—wohnen اوك
(سوقاق طرفنده) طرفده اوتورمق، اقامت ايتمك ‖ —mit
Euch! طيشارى چيقيكز! دفع اول (اوليكز) طيشارى! ‖
?—wo ſoll das بونيه واره‌جق؟ بونك صوكى نه اوله‌جق ؟
بونيه وارير بوبله ؟ ‖ فعل ايله برلشدكده دائما (sép.) .

Hinaus „ ... (... تنـ) برموقعدن خروجى ومتكلمدن
تباعدى بيان ايدوب چيقمق، چيقارمق ويا طيشارى كلمه‌لريله
ترجمه اولنور ‖ ſein Haus um zwei Fuß weiter—bauen
اونى استقامت عموميه‌دن، خط اساسدن ايكى قدم ايلرى بنا
ايتمك ‖ —denken (فع لا +) مثلا in die Zukunft—denken
مستقبلى خاطرلمق، مستقبلى دوشونمك، ايلروسى دوشونمك ‖
—gehen (فعلا—) = heraus gehen ‖ das Zimmer
اوطه حولى يه چيقار، اوطه‌نك حولى يه geht auf den Hof—
آچيلور قپوسى واردر ‖ auf etwas—gehen (شويله وبويله)
نتيجه‌لنمك (... وجهله) نهايت بولمق، منتج اولمق ‖ —rücken
(فع متع وفع لا —) =heraus rücken= ‖ aufſchieben= ‖
—ſchießen (فعلا +) مثلا über etwas—ſchießen برشيئك
اوزرندن كچمك، آشمق ‖ —werfen (فع متع) (طيشارى) آتمق؛
قوغمق wenn man ihn vorn—wirft kommt er hinten
wieder herein آكى طامدن قوغسه‌ك (ينه) باجادن (ايچرى)
كيرر ‖ er wirft ſein Geld zum Fenſter— او پاره‌سى
پنجره‌دن طيشارى آتار، اوپاره‌سى سوقاغه آتار (كبى صرف ايدر)
‖ —wollen (فع لا +) (طيشارى) چيقمق استمك ‖
(مجا) ... مقصده مبنى اولمق مثلا ? —wo will Das
بونك صوكى نه‌يه واره‌جق ؟ بوندن مقصد نه (اوله‌جق) ؟ ‖
über ſeinen Stand—wollen وياخود : zu hoch
كوزينى يك يوقارى يه ديكمك .

Hind (تـ الا) ⑶⑻ = Hindin .

Hinde (تـ امؤ) ⑸⑶ = Hindin .

Hinderlich (صـ) ⑵⑴ [hindern] مانع، حائل ‖ مغاير،
ضد، عكس ‖ ازعاج ايدن .

Hindern (تـ فع متع) a. ⑵⑴ [hinter] مانع اولمق،
ميدان ويرمامك، آليقومق، عوق وتأخير ايتمك، اوكنى
آلمق، قارشو طورمق ‖ ازعاج ايتمك ؛ مشكلاته دوشورمك .

Hinderniß (تـ الا) ⑶⑻ مانع، حائل، مشكلات ‖
عوق وتأخير ايتمه ‖ ضديت، تناقض، مباينت ‖ انكل،
غائله ‖ مانع، تراورسى .

Hindrniß „ ... (... تـ) —rennen (الا) مانعلى
قوشو (اوكنه كلان خندق، چيت، اوفق ديوار وموانع ارضيهٔ
سائره‌يى آتلايوب كچه‌رك ياپيلان قوشو) .

Hindin (تـ امؤ) ⑸⑹ (آوجى اصطلاحى) ديشى كييك .

Hindoſtan (تـ الا) ⑸⑹ (جغرا) هندستان .

Hindu (تـ ام) ⑸⑹ هندى، هندلى ‖ —frau (امؤ)
هندلى قادين .

Hin-durch (ت‌ب حا) (برشیئك) آره‌سندن كچه‌رك :
اورته‌سندن (بالمرور) die Stadt— شهری بالمرور ،
شهردن كچه‌رك ، شهرك اورته‌سندن ‖ (وقت‌حقنده) اثناسنده
مثلا die ganze Nacht— بتون كیجه ، صباحه دكین .

Hindustan (ب‌ب‌ب) =Hindostan .

Hin-ein (ت‌ت حا) hinaus كله‌سنك مقابلی)
ایچری ، ایچنه ، داخلنه ، دروننه كیره‌رك ‖ bis tief in die
Erde— تا درون ارضه دكین ‖ —mitten تا اورته‌سنه
(كیره‌رك) تام اورته‌سندن ایچرو ‖ ?oder hinaus—
ایچریمی یوقسه‌طیشاریمی ? ‖ —in den Tag(مرا. Tag) :
كذا (مرا. Blau) ‖ فعل ایله برلشدكده دائما (*sép.*) .

Hin-ein,,... (ت‌ت...) متكلمدن اوزاقلشه‌رق برمحلك
دروننه برشیئك ایچنه طوغری اولان حركت واستقامتی ارائه
ایدر ‖ —fließen دروننه آقمق ‖ —arbeiten (فع متع)
اكثریا : = einarbeiten ‖ eine Öffnung—arbeiten
بردلیك‌آچمق ، دلیكی آچمغه ،دلمكه چالشمق ‖ sich — arbeiten
(فع مطا) (زحمتله) بر یره كیرمكه اوغراشمق ، چبالامق ،
كیره بیلمك ‖ —bauen (فع متع) (معما) دروننه انشا
ایتمك ‖ —bringen ایچری كوتورمك :— =hereinbringen
و einbringen ‖ sich —denken (فع مطا) مثلا sich in
etwas—denken برشیئی تخطر ایتمك ، اولمش ویا اوله‌جق
برشیئی تفكره‌باشلامق، یادایتمك، خاطره ، كتورمك، دوشونمك ‖
فرض ایتمك ‖ برشیئی دوشونه‌رك كشف ایتمك ، واقف اولمق ؛
برای استخراج مطالعه ایتمك ‖ sich in Jenes Lage—denken
كندوبی برینك یرنده فرض وتصور ایتمك —drücken بالتضییق
صوقمق ، دالدیرمق ‖ sich—finden (فع مطا) برحاله برموقعه
آلشمق ، كسب انسیت والفت ایتمك ؛ عجمیلك چكمامك ‖
—gehen (فع لا ـ) داخل اولمق ، ایچنه كیرمك ، نفوذ
ایتمك ‖ —gerathen (فع لا ـ) —gerathen in etwas
برشیئه دوشمك ، اوغرامق ، دوچار اولمق ‖ ایچنه دوشمك
‖ —leben (فعلا +) مثلا in den Tag —leben مستقبلی
دوشونمیه‌رك حال حاضره تبعیتله یشایوب كیتمك ، ایلروسنی
خاطرینه بیله كتورمامك ‖ sich—leben (فع مطا) مثلا
برشیئه آلیشمق، كسب الفت وانسیت ایتمك ‖ —mischen (فع متع)
و sich —mischen (فع مطا) =einmengen ‖ —ragen
(فعلا +)مثلا— dieses Haus ragt zu weit in die Straße
بو او ، خانه سوقاغه طوغری پك چوق ایلرولمشدر ، چیقمشدر ‖
—reden (فع لا +) مثلا in Jemand—reden برینه وعظ
ونصیحت ایتمك ، ایقاظ ایتمك ، عقل اوكرتمك ‖ in's Blaue
‖ —reden صاچمه (دن بشقه برشی سویلمامك) سویلمك
ایتمك ، —schieben (فع متع) ایچنه ، داخلنه سورمك ، ایتمك ،
ادخال ایتمك ‖ —schlafen (فع لا +) مثلا bis in den
hellen Tag—schlafen كوندوزلره، اویله‌لره قدر اویومق ‖
—schütten (فعمتع) ایچنه دوكمك ‖ er trinkt den Wein
nicht, er schüttet ihn nur— اوشرابی ایچمز ،(همان)قارننه
دوكر (پك زیاده ایچر) ‖ —thun (فع متع) ایچنه ، دروننه
قومق، ادخال ایتمك ‖ einen Blick—thun دروننه (اوزرینه)
برعطف‌نظر ایتمك، بركوز كزدیرمك ‖ —ziehen (فعمتع وفع لا ـ)
ایچری صوقمق ، چكه‌رك ادخال ایتمك ، ایچنه چكمك ‖ (مجا)
das Dorf mit in die Stadt—ziehen كویی دخی شهره
ادخال ایتمك (كندی‌سوری ایچنه‌آلمق) : Jemand in etwas
—ziehen برینی برشیئه تشریك ایتمك ، داخل ایتمك ‖
(فع لا ـ) = einziehen ‖ —zwängen (فعمتع) (زورله)
ایچری صوقمق .

Hin-ein-wärts (ت‌ت‌ب حا) ایچری، ایچری‌یه طوغری .

Hinfort (ت‌ب)وكذا: hin-für(o) (-)ت‌ت) هرایكیسیده
(حا) فیما بعد ، بوندن بویله ، كله‌جك دفعه .

Hing (ت) [صورت ماضیه hangen و hängen] .

Hin-gegen (ب‌ت‌ب حا) بالعكس ‖ (تضمین مقامنده)
بوكا قارشولق ، بوكا مقابل .

Hink,,... (... ت) (اكثریا چناسیقده مستعملدر) .
مثلا : —stand (ام) برآیاق اوزرنده موازنت .

Hinke,,... (... ب‌ت) —bein (الا) (عو) و —poot
(ام) (عو) طوپال ، طوپالم سكر ‖ —spiel (ام) یرده
چیزیلی چیزكیلر ایچنده قایدیراق اویونی ، طوقورجن اویونی
(=Paradies,, spiel) .

Hinken (ب‌ت فعلا + وبرموقع‌تبدلی كورلدیكی حالده فع لا ـ)
a. ㉑ طوپاللامق ، (كذا مجا) ‖ یالكز (مجا) آقسامق ‖
auf einem Fuße— برآیاق اوزرنده سكمك ، طوپاللامق ،
برآیاغی طوپال اولمق ‖ —ein wenig براز طوپاللامق ،
آقسامق ‖(مجا) die Sache hinkt, es hinkt damit بوایش
اوله‌جق كبی كورنمیور (آقسایور) ‖ (مجا) es hinkt mit
ihm اونك ایشلری قناكیدییور ‖(مجا) یواشجه حركت ایتمك ،
سوروكمك ‖ (برآیاق اوزرنده) سكمك ‖ (صنع) (برماكنه
حقنده) منتظم حركت ایتمامك ، طاقلمق ، طوتوق اولمق ‖
—d (اسم فاعل وصـ) ㉑ طوپال ، آقساق ، لنك ، آغرج
‖ —de(r) (ام) ㉑ ، —de (امؤ) ㉑ طوپال ، آقساق .

Hinker(in) (اسكی لغت) (ب) ب‌ت ام و امؤ)
a. ㊵’㊿ = Hinkende(r) (مرا. hinken) .

Hinnen (ب ت حا) — (von) بورادن ‖ (مجا)
von—scheiden = sterben .

Hin-sichtlich (ب‌ب‌ت) ، hinsichts (ب‌ت) (حر جر)
نظراً ، (باقیلورسه) .

Hint-an (ت ت حا) [hint(en)an كله‌سندن محرف :
hin dann] برطرفه ، برطرف ، كیرو (بشقه‌لرندنصكره
اولان) ‖ فعل ایله برلشدكده دائما (*sép.*) .

Hintan,,... (... ت‌ت) برطرفلق : مسامحه ‖ تقبیح
وتحقیر،عدم‌اعتبار ‖ —legen (فع متع) برطرفه‌قومق، برطرفه
آتمق ، حصیر آلتی ایتمك ‖ —setzen (فعل متع) بریانه قومق ،
اهمال ایتمك ‖ —stehen (فع لا +) اهمال وتسامح ایدلمش
اولمق ، ویا اونودلمق ‖ —stellen (فع متع) اهمیت‌ویرمامك،
تحقیر ایتمك .

Hinten (ب‌ت حا) (vorn كله‌سنك مقابلی) كیرو ‖
—nach كیرویه ‖ —von كیرودن؛ كیروده ، تا ایچ طرفده؛
تانهایتده ‖ —anfügen نهایتنه علاوه ایتمك ، ربط
والحاق ایتمك ، ذیل ایتمك ‖ —ausschlagen (الا)(كیرودن)
دپمك ، چفته آتمق ، (كیرودن) فیرلاتمق ، (كذا مجا) ‖

Hinten,.... (ـٛـ...) —an (حا) كيروده ، كيروسنده ، آرقه طرفنده ‖ —hin ‖ —nach = —drein ‖ آرقه‌سنه ، آرقه‌سندن ، كيرودن ‖ —an=—nach (وقت حقنده) صكره‌دن ‖ —über صرتى اوزرينه ، آرقه‌سى اوستى .

Hinten-an-stellung (ـٛـٛـٛـٛ امؤ) (41) (برشيئك) كيرويه وضعى ، كيرويه ترتيبى ‖ (فن بلاغت) بر كلمه ويا جمله‌نك (قاعدهٔ نحويه‌يه مخالف اوله‌رق) كيرويه وضعى .

Hinter (ـٛـ حر جر) [غوتجه hindar] آرقه ، آرقه طرفده wo? سؤالنه قارشو مفعول اليه و wohin? سؤالنه قارشو مفعول به آلور ‖ آرقه‌ده ، آرقه طرفده ، كيروده : كيرويه ، كيرو طرفه ‖ —einander gehen بربرى آرقه‌سى صره يورمك ‖ drei Wochen—einander اوچ هفته برى برى آرقه‌سنه (بلا فاصله) ‖ er kann weder vor noch — sich—der Arbeit her ‖ اونه ايلرى نه‌ده كيرو كيده بيلور ‖ machen ايشه قويولمق ، باشلامق ، پشنده اولمق ‖ Jemandem—die Ohren schlagen برينه توقات‌عشق ايتمك ‖ (مجا) die ich werde es mir— (قولاق توزينه‌اورمق) ‖ Ohren schreiben بونى بن قولاغمه كوپه يا‌په‌جغم (قولاغمك آرقه‌سنه يازه‌جغم) ‖ Jemand—s Licht führen برينى يوتمق ، آلداتمق ‖ —die Sache,—Jenes Schliche er steckt—der Sache ‖ برشيئى بولمق ، كشف ايتمك ‖ kommen ايشه باشلوجه سبب اولان اودر ‖ —die Schule gehen مكتبدن قاچمق ‖ فعل ايله برلشدكده دائما (sép.) و a. (23) مودلنه كوره تصريف اولنور .

Hinter-achse (ـ kss ـٛـٛـٛ امؤ) (51) (صنع) آرقه دينكيلى ، كيرو طرف تكرلك اوقى .

Hinter-ansicht (ـٛـٛـٛ امؤ) (49) (معما) (بربنا ويا امثالنك) كيرودن كورنيشى .

Hinter-backe (ـٛـٛـٛ امؤ) (51) قيچك قاپناغى .

Hinter-bein (ـٛـٛ الا) (38) آرقه (آياق) ويا بجاق ‖ sich auf die—e setzen وياخود stellen (حيوان حقنده) آرقه (آياق) بجاقلرى اوزرينه طورمق ، ديكلمك ، (باركير حقنده) شاخه قالقمق ‖ (مجا) ديرنمك ، قارشو قومق ، عناد ايتمك .

Hinter-blatt (ـٛـٛ الا) (25) (قوندره‌جيلقده) قوندره‌نك آرقه طرفى ، اوكچه‌سنى احاطه ايدن كوسله پارچاسى .

Hinter-bringen (ـٛـٛـٛ فع متع) a. (22) (sép.) ايچ طرفه ، كيرويه ، آرقه‌يه كوتورمك ‖ (يوب آشاغى ايندرمك) يوتمق ، سيلوب سوپورمك ‖ (ـٛـٛـٛ فع متع) بو حالده اشبو hinter حرف جرى (insép.) (كيزليجه برخبر ويرمك) — Jemandem etwas برينه كيزليجه بر شى خبر ويرمك ، بيلديرمك ، غمازلق ايتمك ، يتيشديرمك .

Hinter-bug (ـٛـٛ ام) (31) (تاطبيعه) حيوانك آرقه آياغنك بوكنديسى ، بوكندى محلى ، مأبض .

Hinter-deck (ـٛـٛ الا) (38) قيچ كوكرته .

Hinter-drein (ـٛـٛ ؛ وياخود ـٛـٛ حا) = hinten-nach .

Hinter-ebbe ـٛـٛـٛ امؤ) (51) (بحر) (دكزده واقع اولان) جزرك صوكى .

Hinter-einander (ـٛـٛـٛ و ـٛـٛـٛ حرجر) بربرى آردى صره ، بلا فاصله .

Hinter-flagge (ـٛـٛـٛ امؤ) (51) (بحر) قيچ بايراغى .

Hinter-gangen (ـٛـٛـٛ اسم مفعول) [hinter-gehen] .

Hinter-gedanke (ـٛـٛـٛ ام) (52) فكر ومقصد خفى ، افكار لدنيات ، مرام خفى ، فكر خصوصى .

Hinter-gehen (ـٛـٛـٛ فع لا —) s. (20) (sép.) كيرو كيتمك ‖ (ـٛـٛـٛ فع متع) (insép.) Jemand— (برينك امنيتى سوء استعمال ايله) آلداتمق ، ياكلتمق ، برينك اميدينى بوشه چيقارمق ، آلداتمق ، ايناندیرمق ‖ beim Spiele— اويونده قورنازلق ايتمك ، آلداتمق ، حيله ايتمك ‖ Hintergangene(r) (ام) (24) ، Hintergangene (امؤ) (21) آلداديلان ، بوغيلان كيسه ؛ هبنقه ، احمق .

Hinter-glied (ـٛـٛ الا) (27) (آرد اعضا) قيچ ‖ (ريا) برنسبتك قسم ثانى ، قسم تالى ، قسم مؤخرى ‖ (ع) ايكنجى صره .

Hinter-grund (ـٛـٛ ام) (31) —eines Gemäldes, Raumes بر رسم ويا بر محلك كيرو طرفى ، آرقه‌سى ، زمينى ‖ in den— treten كيرو چكلمك ، چكلمك ، اوزاقلاشمق ‖ (مجا) im—e stehen درجهٔ ثانيه‌ده اولمق ؛ صولده صفر .

Hinter-halt (ـٛـٛ ام) (38) (ع) پوصو (كذا پوصوده بولنان عسكر) ‖ einen—legen پوصو ترتيب ايتمك ‖ (صورت عموميه‌ده) دوزاق ، حيله ، دسيسه ‖ (مجا) = Hintergedanke ‖ (ع) احتياط (عسكرى) ؛ احتياط ، استناد .

Hinter-hand (ـٛـٛـٛ امؤ) (35) —fuß=—des Affen ‖ (فن فروسيت) باركيرك نصف مؤخرى ‖ (اويونده) (اويونه باشلايانلدن صكره اوطورمق ، برنجيدن صكره ايكنجى اوله‌رق اوينامق ‖ in der—sitzen ‖ die—haben اويونده صوك الى چويرمك .

Hinter-haupt (ـٛـٛ الا) (25) (sans pl.) (تشر) باشك آرقه‌سى ، قفا .

Hinter-her (ـٛـٛ حا) ديكرلرندن ، بشقه‌لرندن صكره ؛ نهايتده ‖ —laufen آرقه‌سى صره قوشمق ‖ (تام وقتده) آرقه‌سى صره .

Hinter-hof (ـٛـٛ ام) (31) (آرقه) آولى ‖ طائوق وسائره بولنان (كيروده) آولى .

Hinter-Indien (ـٛـٛـٛ اخالا) (56) (جغر) غانژ نهرينك يوقاريسنده بولنان هندستان ممالكى ؛ شمديلرده : هند وچين ، هندستان چينى .

Hinter-keule (ـٛـٛـٛ امؤ) (51) حيواناتك (آرد) بودى .

Hinter-klaue (ـٛـٛـٛ امؤ) (53) آرد پنجه ‖ (يرتيجى قوشلرك) پنجه‌سى (طرناغى) .

Hinter-kopf (ـٛـٛ ام) (31) = Hinterhaupt .

Hinter-laden (ـٛـٛـٛ ام) b. (40) آرقه مغازه ، دكان ‖ hinterer Fensterladen (ايكى قپاقلى پنجره‌لرده) آرقه پنجره قپادى .

Hinter-laden (ـٛـٛـٛ فع متع) r. (21) (sép.) (ع) قيچدن طولديرمق .

Hinter-lader (ـتـت ا م) a. (40) (ع) قیچدن طولمه (سلاح).

Hinter-land (ـت ا لا) (25) (بر نقطه‌یه نظراً) كیروده واقع طرفده بولنان مملكت ‖ برخانه وامثالی آرقه‌سنده بولنان اراضی، عرصه.

Hinter-lassen (ـتـت فع متع) p. (21) (*sép.*) برینی آرقه‌یه كچیرمك، براقمق ‖ Jemand— (ـتـت فع متع) (*insép.*) Jemandem ein Andenken— برینه بر یادكار (كیرو) براقمق ‖ وفات ایدوب كیرو براقمق ‖ Jemandem etwas— (با وصیتنامه) برینه باوصیتنامه برشی كیرو براقمق، اولدكدنصكره برینك برشیئه تصاحبنی (با وصیتنامه) وصیت ایتمك ‖ —e Werke مؤلفك وفاتندن صكره میدان انتشاره وضع اولنان آثار ‖ —en (جمع) كیرو قالانلر (یتیملر).

Hinter-legen (ـتـت فع متع) a. (21) (*insép.*) وضع ایتمك، دیپوزیتو ایتمك، امانةً بر یره قومق ‖ (شمدی پوسته‌لرده دها زیاده) deponieren كلمه‌سی مستعملدر.

Hinter-leib (ـت ا م) (27) وجودك قسم مؤخری، كیرو قسمی.

Hinter-list (ـت ا مؤ) (49) (*sans pl.*) حیله، خدعه، دسیسه، فند (فن).

Hinter'm (ـت) Hinter dem.

Hinter-mann (ـت ا م) (25) (دیكرینك) كیروسنده، صره‌جه آرقه‌سنده بولنان، قدمسز ‖ (ع) بردیزینك ایكنجی صره نفری، یانیله یوریان برصره‌نك نهایت نفری (كذا مجا) اویونده ‖ wer ist mein—? بندنصكره كیم اوینایه‌جق؟ بندنصكره كیم كلیور؟

Hinter'n (ـت) = Hinter den.

Hinter-naht (ـت ا مؤ) (35) آرقه دیكیشی.

Hinter-pferd (ـت ا لا) (38) دیب باركیری.

Hinter-pfote (ـتـت ا مؤ) (53) آرقه آیاق، آرد پنجاق ‖ (عو) = sich auf die—n stellen (مرا) (sich auf die—beine stellen).

Hinter-rad (ـت ا لا) (25) آرقه تكرلكی.

Hinter-reihe (ـتـت ا مؤ) (53) (ع) ایكنجی، كیروده‌كی صره.

Hinter's (ـت) = hinter das.

Hinter-schanze (ـتـت امؤ) (53) (بحر) كمینك آرقه‌سی، نهایتنده‌كی یوكسك محلی.

Hinter-schütten (ـتـت فع متع) b. (21) (*sép.*) (عمو) = hintertrinken.

Hinter-sitz (ـت ا م) (38) آرقه اوطوراق، آرابه‌نك آرابه‌جیدن طرفده‌كی اوطوریله‌جق یری.

Hinter-theil (ـت ا م ا لا) (38) قسم مؤخر، آرقه، آرقه طرف.

Hinter-thür(e) (ـ)(ـتـت ا مؤ) (53) آرد قپو ‖ (ع) استحكامك خندغه چیقار كیزلی قپوسی، پوترنه.

Hinter-treffen (ـتـت ا لا) b. (40) (ع) دمدار خدمتی كورن قسم عسكری ‖ ایكنجی خط.

Hinter-treiben (ـتـت فع متع) o. (30) (*sép.*) آرقه‌یه، كیرویه سورمك، پوسكورتمك ‖ etwas— برشیئك حصولنه، وجود بولمسنه مانع اولمق ‖ قورنازلغه قارشو قورنازلق یاپمق ‖ بر ایشی بوزمق.

Hinter-treppe (ـتـت ا مؤ) (53) كیزلی نردبان.

Hinter-wärts (ـتـت حا) كیرویه، آرقه طرفه طوغری.

Hinter-zehe (ـتـت ا مؤ) (53) (تا طبیعه) قوشلرك آرد (باش) پارمغی.

Hin-über (ـتـت حا) اوته، اوته‌یه، او برطرفه، كذا (مرور ایتمه) ‖ (مجا) er ist— او وفات ایتدی، او اوبر طرفه كیتدی، كوچدی ‖ فعل ایله برلشدكده دائما (*sép.*).

Hinüber „... (ـتـت...) (متكلمدن تباعدله برشی اوزرندن او برطرفه، اوته‌یه طوغری ‖ —schauen (فعلا +) مثلا über den Fluß—schauen نهرك (اوزرندن) اوته یقاسنه باقمق ‖ —eilen (فع لا—) اوته‌یه شتاب ایتمك، اوبرطرفه قوشمق ‖ —fahren (فع لا +) (قایق، واپور وامثالیله نهرك) اوته یقاسنه كچمك ‖ —gehen (فع متع) über die Alpen—gehen آلپ طاغنك او برطرفنه كچمك ‖ —schwimmen (فع لا—) مثلا den Rhein—schwimmen رن نهرینی اوته طرفنه یوزوب كچمك، یوزه‌رك كچمك ‖ —setzen (فع متع) اوته طرفه كچیرمك ‖ (فع لا—) اوته یقه‌یه، طرفه كچمك.

Hin-unter (ـتـت حا) (hinauf كلمه‌سنك مقابلی) آشاغی، آشاغی یه، آشاغی‌یه طوغری ‖ —mit ihm! آشاغی (آت، دوشور)! ‖ —da! چارب یره شونی! ‖ این اورادن (اینیكز)! ‖ فعل ایله برلشدكده دائما (*sép.*).

Hin-unter „... (ـتـت...) = hinab ‖ —essen (فع متع) یوتمق (یه‌رك) ‖ —trinken (فع متع) یوتمق (ایچمك) ‖ —werfen (فع متع) آشاغی، آشاغی‌یه آتمق.

Hin-weg (ـتـت حا) اوزاغه، اوته‌یه ‖ ich will— بن كیده‌جكم ‖ —! چكل شورادن! ‖ فعل ایله برلشدكده دائما (*sép.*).

Hinweg „... (ـتـت...) —stürzen (فع لا—) آتیلوب، صیچرایوب كیتمك، قاچمق ‖ über etwas—springen برشیئك اوزرندن صیچرامق، آتلامق ‖ sich—heben (فع مطا) چكلمك، یقیلوب كیتمك ‖ hebe dich—von mir! دفع اول كوزم كورمسون (سنی)! ‖ —nehmen (فعمتع) آلمق، قالدیرمق؛ چارپمق، آشیرمق ‖ —sehen (فع لا +) برشیئك اوزرندن باقمق ‖ (مجا) über etwas—sehen (برشیئه باقوب طوردكن) دیكرینی كورمامك ایچون كوزینی قپامق ویا باشنی چویرمك، كچمك.

Hin-wi(e)der(um) (ـ)(ـتـت حا) (برشیئه) مقابلةً، بالمقابله ‖ (وقت حقنده) بتكرار، یكیدن.

Hinz (ـت) (38)، Hinze (ـت وافتیز اسمی) (ا م) b. (42) (هر ایكیسنك مضاف الیهی: —ens) ‖ تقریباً: Hanriot (مرا: Heinz) ‖ —und Kunz (شو، بو) زید وعمرو.

Hin-zu (ـتـت حا) طوغری، یقیننه ‖ (یوقاریدنكیلر برشیئه عطف ایله) اوكا، اورایه ‖ (برشیئك تزییدی ایچون) علاوةً ضمیمةً، بوندنبشقه ‖ فعل ایله برلشدكده دائما (*sép.*).

Hinzu„... (ـتـت...) ‖ —können (فعلا +) برشیئه، برمحله

طوغری تقربه مقتدر اولمق ‖ —fügen (فعه متعه) مثلا
برشیئه برشیئی علاوه ایتمك ؛ etwas zu etwas—fügen
علاوةً درمیان ایتمك ‖ —gehören (فعه لا +) برشیئه عائد،
متعلق وراجع اولمق ‖ —kommen (فعه لا —) == herbei
kommen ‖ noch—kommen علاوه اولنمق؛ (خبراولمقسزین)
اوست اوستـه کلمك ، نا کهان ظهور ایتمك ‖ —rechnen
(فعه متعه) داخل(حساب) ایتمك ، علاوه ایتمك ‖ —schreiben
(فعه متعه) (یازه‌رق) علاوه ایتمك ‖ —thun (فعه متعه)
—fügen ‖ —treten (فعه لا —) == heran treten
؛ (دیکرلریله) —treten دیکرلریله برلشمك ، دیکرینه علاوه
اولنمق .

Hip (ـ حر ند) ==hep .

Hippe (ـ ا مؤ) (53) آغاج ، فدان وسائره قطعنه
مخصوص اکری بغچوان مقراصی ، بچاغی ‖ (زرا) طربان ،
بیچق ؛ اوراق ‖ کاغد حلواسی .

Hippo „ ... (ـ...ـ) [روم] (Pferd ==) .

Hippodrom (ـ‿‿ ا م) (38) [روم] آت (وآرابه)
یاریشنه مخصوص میدان ، آت میدانی .

Hippokras (ـ‿‿ ا م) (26) کذا (*inv.*) [رومجه‌دن آلنوب
آلمانجه لشمش] تارچینلی صیجاق شراب .

Hippokrene (ـ‿‿ ا مؤ) (*sanspl.*) (53) [روم] اساطیرعلوم
وفنون الهه‌لری اولان(موزه) لرك صو ایجدکاری منبع، چشمه .

Hippolog(e) (‿) (ـ‿‿ ا م) (51) (52) [روم] خیلوق .

Hippolyt (ـ‿‿) (55) و —us (ـ‿‿‿) (56) (ا خا
م و واقتیز اسمی کذا : ا م) هیپولیت .

Hirn (ـ ا لا) (38) (جمعی نادردر) (تشریح ، ومجازی)
== Gehirn ‖ آغاجك سکر والیافنه عموداً اولان مقطعی سطحی .

Hirn „ ... (ـ...) —blatt (ا لا) ، —blättchen
(ا لا) (تشر) باشك تپه‌سنده قفا کمیکلرینك برلشدکاری محل،
بین قپاغی ، یافوح ‖ —bruch (ا م) (علم امراض) فتق
دماغ ‖ —schale (ا مؤ) (تشر) قفا طاسی ، قحف ‖
—schlag (ا م) سکتهٔ دماغ نزول ، طامله ‖ —verrückt
(ص) زیر دلی .

Hirsch (ـ ا م) (38) [قدیم آلمانجه hiruz اولوب رومجه
keras) بوینوز) ایله مناسبتی واردر] کییك ‖ kanadischer—
قنادا ، آمریقا کییکی ، شمال صیغینی ، مکن ‖ fliegender—
== Käfer — .

Hirsch „ ... (ـ...) —garten (ا م) کییك پارقی ‖
—jagd (ا مؤ) کییك آوی ‖ —leder (ا لا) کییك
دریسی ‖ —ziemer (ا م) کییکك هورکوجی ‖ —bock
(ا م) ارکك کییك ‖ —fänger (ا م) آو بیچاغی ‖ —feist(e)
(ا مؤ) (آوجیلقده) کییکلرك سمیز وآوه مناسب اولدقلری
وقت ویا موسم ‖ —käfer (ا م) (تا طبیعه) اوصورغان
بوجکی ‖ —kalb (ا لا) کنج کییك ‖ —kuh (ا مؤ)
دیشی کییك ‖ —ochs (ا م) آفریقا صیغینی ‖ —ruf
(ا م) (آوجیلقده) کییکك سسنی تقلید وبناءً علیه کییکلری
جلب ایچون استعمال اولنان آلت ، بورو ‖ —schweiß
(ا م) (آوجیلقده) کییکك قانی ‖ (اولنان کییك قانیله اکمکدن
یاپیلان وآو کوپکلرینه ویریلان لاپه) ‖ —schröter (ا م)==

—käfer ‖ —ziege (ا مؤ) دیشی یبانی قویونی ‖ —zunge
(ا مؤ) کییك دیلی ‖ (نبا) قاز آیاغی ، کییك ، غزل دیلی .

Hirsch-ling (ـ ا م) (38) (نبا) برچوق منطارلرك
اسمی .

Hirse (ـ ا مؤ) (53) (*sanspl.*) (نبا) [قدیم آلمانجه
hirsi] داری ، جاورس .

Hirt (ـ ا م) (51) چوبان ، in (ا مؤ) (50) چوبان
قاریسی؛ قاری، قیز چوبان ‖ (مجا) راهب پاپاس.

Hirten „ ... (ـ...ـ) —kaste (ا مؤ) طائفه، کروه
رهبان ‖ چوبان کروهی ‖ —flöte (ا مؤ) (موسیق)
قوال، چوبان دودوکی ‖ —knabe (ا م) ، —junge (ا م)
چوبان چوجوغی، اوغلانی، کنج چوبان ‖ —mädchen (ا لا)
چوبان قیزی ‖ —pfeife (ا مؤ) (موسیق) == —flöte ‖
—schauspiel (ا لا) چوبان اویونی ‖ —tasche (ا مؤ)
چوبان طغارجغی ، طغارجق .

His (ـ ا لا) (*inv.*) (موسیق) سی دییه‌س .

Hisse (ـ ا مؤ) (53) (بحر) پلانغه ، بوجورغاد .

Hissen (ـ فعه متعه) .c (21) (بحر) == auf-hissen
ایسا ایتمك ، یلکن وبایراق چکمك .

Histologisch (‿ gh ـ‿‿ ص) (24) [روم] مبحث الانسجه‌یه
عائد ومتعلق .

Histori-e (‿ـ‿ ا مؤ) (53) [لاتینجه] بعضاً Historia
تاریخ .

Historiker (ـ‿ـ‿ ا م) .a (40) تاریخ‌شناس، وقعه‌نویس،
تاریخ جمع وتألیف ایدن ذات ، مورخ .

Hitz „ ... (ـ...) —grad (ا م) (علم امراض) درجهٔ
حرارت ، ستمه آتشی درجه‌سی ‖ —köpfig (ص) مثلا
—köpfig sein قزغین اولمق ‖ —pickel (جمع مذ) ،
—pocken (جمع مؤ) (طب) تزهرجلدی، بدنده حاصل اولان
قرمزی قبارجقلر ‖ —schlag (ا م) (علی الخصوص یورویشلرده)
کونشك چارپمه‌سندن حاصل اولان خسته‌لق ، ویا تلف اولمه .

Hitze (ـ ا مؤ) (53) [heiß کلمه‌سیله مترادف] (اکثریا :
قزغین) صیجاق ‖ (مجا) —in der ersten (شدت آرزو ،
اشتها وهوسك باشلادیغی زمانده) ‖ —in der trinken ترلی
ایکن صو وامثالی ایچمك ، ترلی ترلی (برشی) ایچمك ‖
—dieser Wein, dieses Gewürz hat zu viel بوشراب
ویا بو بهار چوق حرارتلی مرت (قانی تحریك وتخریش ایدییور
ویا ایدر) ‖ (ضرب‌مثل) die erste—erkaltet تأهلك ایلك
کونلرینك حرارتی کیتدکجه طاوصامیه باشلار ‖ (مجا) شدت ،
عنف ، غضب ، تهور ‖ in—gerathen قیزمق ، غضب
وتهور ایتمك ‖ (مجا) شهوت، قیزغینلق، حرص .

Hitze „ ... (ـ...ـ) == „Hitz ...“ ‖ —grad (ا م)
درجهٔ حرارت (کیم) آتشك درجهٔ حرارتی ‖ —(grad) messer
(ا م) (حکم) حرارتك زیاده یوکسك درجه‌لرینی اولچان آلت ،
مقیاس النار ، مقیاس الحراره .

Hitzen (ـ فعه متعه) .c (21) ایصتمق، قیزدیرمق (مرا .
heizen ، erhitzen) (دباغجیلق) آلازلامق ، اوتولمك .

Hitzig (ـ ص) (24) [Hitze] صیجاق ، حرارتلی ‖ (طب)
—e Krankheiten (جمع مؤ) التهابی خسته‌لقلر ‖ (مجا)

شدت آرزو واشتهاسی اولان ‖ ! —(nur) nicht so يواش !
شدت وتلاش ايتمز ! ‖ چابوق‌قيزان ، آتش‌مشرب ‖ سرت،
قبا ، نزاكتسزكمسه ‖ —er ist sehr پك قيزغيندر، اونك
قيزغينلغى وار ، قيزغينلغى اوزرنده در .

Hm (ـَ حرند) يا ، اويله‌مى ‖ اى ، ها .

Hobel (ـَـ ا م) a. ⓐ [heben] رنده ‖ قوچيى
سرى ، بالطه‌سى ‖ —bank (ا مؤ) طوغرامه‌جى دستكاهى .

Hobeln (ـَـ فعمتع) a. ㉑ [Hobel] —aus dem Groben
قبا شيئى رنده لمك ، يونتمق ‖ (مجا) دوزلتمك ‖ توريولمك ‖
(عمو) er ist noch nicht recht gehobelt او دها ايوجه
يونتولمامشدر ، دها ايوجه دوزلدلمامشدر .

Hobler (ـَـ ا م) a. ⓐ رنده‌جى .

Hobo-e (ـَـ امؤ) 53 [فر] (موسيق) سـله
چالينيور موسيقه آلتى ، زورنا ؛ نای ، قلارنت نوعندن
چالغى آلتى .

Hobo-ist (ـَ -- ا م) 51 [فر] (موسيق) زورنا
وامثالى آلت ايله چالغى چالان ‖ (ع) —en عسكرى موسيقه
باندوسى .

Hoch (ـَ ص) ㉑ يوكسك ، يوجه ، مرتفع، عالى ‖ hoher
Berg (ا م) يوكسك طاغ ‖ —(وياخود: geht) der Rhein ist
رن نهرى طغيان ايده‌جك ، رن نهرى يوكسلمكده صو
تسويه‌سى يوكسلمشدر ، صولر چوقدر ‖ die hohe Fluth
صولرك جوشغونلغى ، مد كبير ‖ (مجا) (حد طبيعيسنك
فوقنده اولمق) in hohem Ansehen stehen
بيوك بر اعتبارده اولمق ‖ höhere Mathematik رياضيۀ
عاليه ‖ hohe Schule (فن فروسيت) بيوك بينيجيلك مكتبى،
(ودرسى) ‖ das hohe Alterthum پك اسكى زمان ‖
(فيئات حقنده) ich finde den Preis zu— بن بو فيئاتى
پك چوق بوليورم . بو فيئات بكا پك چوق كوريليور ‖
(تجا) der höchste Preis الك بيوك اكراميه ‖
die höheren ‖ آقچه ، پاره‌فيئاتى يوكسكدر der Kurs ist—
hoher Ton ‖ كروه اغنيا ، كبار طاقمى Stände وياخود: Kreise
(موسيق) يوكسك ، تيز صدا ‖ (صورت نسبيه) höher دها
يوكسك ، نسبتاً دها مرتفع، عالى ‖ (صورت مبالغه) höchst الك عالى،
الك يوكسك ‖ höher als . . . نسبةً . . . دها يوكسك ،
دها يوجه ، دها بالا ، بالاتر ‖ hohes Alter سن شيخوخت ‖
auf (aller)höchsten Befehl امر عالى مقتضاى جليلى وجهله،
امر وفرمان شاهانه اوزرينه ‖ hohe Blüthe دولت، سعادت ،
اقبال، فيض، كمال وامثالنك الك يوكسك وپارلاق، عالى نقطه‌سى ‖
mit Erlaubniß der hohen Obrigkeit, mit hoher
obrigkeitlicher Erlaubniß مقامات عاليه‌نك رخصتيله ‖
hohe Person ‖ امرادن اولان، بيوك ضابط höherer Offizier
بيوك ذات ، شخص عاليقدر ‖ (مرا . Pforte) ‖ —zu
Roß باركير اوزرنده ، باركيره بنمش (قورولمش) اوله‌رق
‖ hohe Schule = مكاتب عاليه‌دن اولان مكتب ‖ كذا
Hochschule= مثلا (مجا) er hat die hohe Schule
durchgemacht آنك آكا دائر چوق معلوماتى واردر ، او آندن
چوق آكلايير ‖ hohe See (بحر) اتكين ، آچيق دكز ‖
er trug hohen Sinn او پك وجدانلى ايدى ؛ فكرى

عالى ايدى ‖ in höherem Sinne (دها) بيوك مقياسده، دها
بيوك درجه‌ده ‖ der hohe Sommer يازك قوتلى زمانى ،
صيجاغك جيوجيولى وقتى ‖ es ist hoher Tag كوپه‌كوندز ‖
dies Kleid hat eine hohe Taille بو البسه‌نك بلى اوزون ،
يوكسك ، يوقاريده ‖ höhere Töchterschule مكاتب عاليه‌دن
اولان اناث مكتبى ‖ hohes Wasser يوكسك ، جوشغون
صو ‖ es ist hohe (وياخود : höchste) Zeit تام وقت ،
غائب ايديله‌جك بر دقيقه‌يله يوق ، چابوق ‖ hohe Zinsen
يوكسك فائض ‖ —achten تعظيم ، حرمت ورعايت ايتمك ،
اعتبار ايتمك ‖ bei Jemandem—angeschrieben sein
بريسنك حسن توجه واعتبارنده بولنمق ، حرمت ورعايتنه مظهر
اولمش اولمق ‖ —erfreut sein فوق الحد سوينمك ، ممنون
اولمق ، زياده فراحلانمق ‖ das Wort —führen يوكسك
پرده‌دن (قورولـه‌رق ، عظمتله) سويلمك ؛ بيوك شيلردن دم
اورمق ‖ da geht es—her اوراده (بوراده) پك شن ، كوزل ،
كبار يشانيليور ، اكلنيليور، اوراسى چوق كوزل ، عيان
اكلنجه‌لى وشنلكليدر ‖ er lebe—! يشاسون ! يشا ! ‖
Das wird ihm—(وياخود : theuer) zu stehen kommen
بو آكا آغير ، بهالى اوتوره‌جق ‖ die Trauben hingen
dem Fuchse zu— تلكى اوزومه يتيشه‌مدى، (كدى يتيشه‌مديكى
جكره پيس ديرمش) ‖ wie— rechnen Sie den Dukaten
بر طوقادقاچ غروشدر؟ طوقادى قاچدن حساب ايدرسكز؟ دوقادك
پياسه‌سى نصل؟ ‖ wenn man's—rechnet اولسه اولسه ،
الك زياده ‖ —streben (بر بيوك شيئى امل اتخاذ ايله آكا
موفقيت ايچون) سعى وجهد ايتمك ، كوزنى بيوك شيئه‌ديكمك
‖ den Kopf, die Nase—tragen كبرلى اولمق ، طفره
فروشلق ايتمك ؛ قوروم صاتمق ‖ eine Treppe— برنجى
قاتده ‖ (الا) 56 ياخود (.inv) —ein بريشا ويا بر: يشاسون.

Hoch.... (ـَ . . .) —gestirnt (ص) آلتى يوكسك وآچيق
اولان ، يوكسك آلنلى ‖ —randig (ص) يوكسك كنارلى
‖ —beglückend (ص) انسانه بيوك شرف وسعادت ويرن ‖
—gelehrt (ص) بيوك عالم ، دهرى ‖ —ragend (ص) غايت
يوكسك ‖ —schätzbar (ص) پك سوكلى، معتبر ‖ —achtung
(امؤ) كمال تعظيم واعتبار، زياده حرمت ورعايت ‖ الفاظ نزاكتدن
اوله‌رق : mit der größten (وياخود : mit vorzuglicher)
—achtung verbleibe ich Ihr... كمال تعظيمات وتكريمات
ايله ختم كلام ايدر وبقاى توجهات داوريلرينى تمنى ايلرم
(كمال توقيرات ايله (اسم) . . . كز قالورم) ‖ —begabt
(ص) اوصاف واخلاق واقتدار جميله وفوق العاده ايله متصف
اولان ، نادره ‖ —beinig (ص) ايرى بجاق ‖ —deutsch
(ص) (آلمانياى شماليدن وعلى الخصوص شمدى لسان حقنده
قبا آلمانجه‌نك عكسى) كبار ، فصيح ، طوغرى آلمانجه ‖
—fein (ص) پك نفيس، فوق الحد ايو ، پك اينجه ‖ —geboren
(ص) عنوان، القاب اوله‌رق: Hochgeborener Herr Graf!
قونت حضرتلرى ! ‖ —genuß (ا م) ذوق، شوق وسرور ،
صفا ‖ wahrer—genuß ذوق ولذت؛ شهوت ‖ —geschossen
(ص) يوكسك ، ايرى يوى ، اوزون ‖ —gewachsen (ص)
اوزون بويلى ، يوكسك ، بيوك ، ايرى ‖ —land (الا)
طاغلق اراضى ‖ —muth (ا م) غرور ، كبر ، عظمت ‖

Höckericht, höckerig (ـــ ص) (21) هرایکیسیده = höcker-artig قنبور ، هورکوجلی ‖ (دوز اولمیان اینیشلی یوقوشلی) (یول حقنده) قالدیرمك برطرفی طوغری برطرفی چقورلی، بوزوق ، اینشلی‌تومسكلی یول ‖ قبارجقلی ‖ غیر مستوی .

Hode (ـ امؤ) (53) [قدیم آلمانجه hodo](ام)—n (ام) b. (40) (تشر) خصیه .

Hoden... (... ـ) —geschwulst (امؤ) (تشر) خصیه‌لرك شیشمه‌سی ‖ —bruch (ام) (تشر)=—sack-bruch (ام) (جرا) فتق خسته‌لغی ، قاسیق یاریغی .

Hodig (ـ ص) (21) خصیه‌لری بولنان .

Hodometer (ـــ ام ، (الا) a. (40) [روم] آرابه‌لرك قطع ایتدكاری مسافه‌یی اولچر آلت : پدومتره .

Hof (ـ : ویا ـ ام) (31) حكمدار سرایی ، دائره‌سی ‖ سرای خلق ‖ آولی ، قپالی واوزرنده اوت بتمش ویا بیوتلمش محل ‖ (كیزلیه‌رك) آیاق یولنده اولمق ‖ auf dem—e sein (آیاق یولنه) طیشاری چیقمق ‖ auf den—gehen Jemandem eifrig den—machen برینه قارشـو نازكانه طاورانمق : (قادینلره) عشقبازلق ایتمك وظرافتله معامله ایتمك : طالقاووقلق ایتمك ‖ كونش وآی اطرافنده كوریلان دائرهٔ مضیئه ، هاله ‖ كبار ومعتبر خانه ، كذا هوتل ، مسافر خانه مثلا der Baierische— باویرا هوتلی، مسافرخانه‌سی ‖ چفتلك .

Hof... (... ـ : ویاخود ـ) —keller-meister (ام) كیلارجیٔ همایون ، سرای كیلارجیسی ، كیلارجی باشی ‖ —lieferant (ام) (تجا) سرایلره اشیا ویرن بیوك تجار : —marschall سرای‌كتابجیسی، قوندره ویا البسه‌جی باشی كبی ‖ (ام) مابین مشیری ، سرای ناظری .

Hoffa(h)rt (ـ امؤ) (49) (sans pl.) كبر وعظمت ، غرور .

Hoffen (ـ فعمتع وفعلا +) a. (21) امید ومأمول ایتمك : آرزو ایتمك ، اومق ، استمك ‖ auf Gott— اللهدن امید ایتمك ‖ بكلمك ، انتظار ایتمك ، امیدنده بولنمق : ظن ایتمك (ضر مثل) —und Harren macht Manchen zum Narren امید وانتظار بعضاً انسانی چیلدیرتیر ، الانتظار اشد من النار .

Hoffentlich (ـــ حا) [hoffen] ان شاء الله ، (امید اولنورکه) er ist—gesund او ان شاء الله ایودر ، او صحتده‌در امید ایدرم .

Hoffmanns-Tropfen (ـــ جمع مذكر) b. (40) [۱۷٤۲ سنهٔ افرنجیه سنده وفات ایدن دوقتور Fr. Hoffmann نك] (اجزا) اتر سولفریك آلقولیزه‌سی .

Hoffnung (ـ امؤ) (49) [hoffen] (صورت دائمه‌ده حس اولنان آرزو) امید Jemandem—auf etwas machen برینه برشیدن طولایی امید ویرمك : قاندیرمق ‖ sich mit eitelen—en tragen واهی افكار طاشیمق ، بوش امیدلرده بولنمق ‖ (اخلا) (جغر) Vorgebirge der guten— افریقاده امید برونی ‖ انتظار ‖ ...wir leben der—daß امید ایدیورزكه . . . ، بز امیدنده‌بولنورز ، مأمول‌ایدرزكه ، ... ‖ er macht sich—, daß man seine Bitte bewilligen werde رجا واستدعاسنك قبول اولنه‌جغی امیدنده

—ofen (ام) (صنه) معدنجیلكده یوكسك بردرجهٔ حرارتله معدن اریدیلان محل ، دوكمخانه ‖ —rund (ص) محدب ‖ —sommer ‖ فاكولته ، آقاده‌می ، دارالفنون (امؤ)— —schule (ص) —stämmig ‖ یازك قوتلی وصیجاق وقتی (ام) (آغاجلر حقنده) یوكسك گوده‌لی ‖ —straße (امؤ) شوسه ‖ —traber (ام) طیریسی سرت وكسكین اولان حیوان ‖ —wasser (الا) طاشقین ، جوشغون صو ‖ (مدك اك یوكسك اولدیغی وقت) ‖ —wohl-geboren (ص) عنوان اوله‌رق اصیلزاده اولنارله اهالینك ایلروكلنلری واصحاب حیثیق حقنده مستعملدر مثلا Sr. Hochwohlgeboren Herrn ...Baron وسیوبارون (؟) ‖ —würden اصحاب رتبهٔ عالیه اولان رهبانلرك عنوانی ، خطابده : موسنیور ، رتبتلو .

Hoch-preisen (ـــ فعمتع) v. (20) (sép.) تعظیم ایتمك ، رسم وآیینی اجرا ایتمك ، مدح وثنا ایتمك ‖ زیاده اوكمك ، عیوقه چیقارمق .

Höchst (ـ) hoch كلمه‌سنك صورت تفضیلیه‌سی .

Höchst... (... ـ) —möglich (ص) اغلب احتمالی اولان ‖ —dero Sohn مخدومكز ، مخدوم عالیلری ، مخدوم دولتلری .

Höchstens (ـ حا) [hoch] اك زیاده ، اك چوق ، اك نهایت ، بلكه ، اولسه اولسه : اك یوكسك ، اك مرتفع : اك بالا .

Hochzeit (ـ امؤ) (49) [hohe festliche Zeit] دوكون، یوم تزوج ‖ اولنمه، تأهل ‖ —halten, —machen دوكون یاپمق ‖ ?—wann machen Sie نوقت دوكون یاپه‌جقسكز ؟ دوكونكز نوقت اوله‌جق ؟ نوقت اولنه‌جكسكز ؟ ‖ (فن طباعتده) بركلمه ویا عباره‌نك سهواً ایكی دفعه دیزلمسی .

Hochzeit(s)... (... ـ) —bitter (ام) دوكونه دعوت ایدن ، دعوتجی ‖ —geschenk (الا) دوكون هدیه‌سی ‖ یوز كورومك ، ال اوپمه‌لك ‖ —woche (امؤ) تأهلك برنجی هفته‌سی .

Hock (ـ الا) (38) (بحر) كمیده جانلی حیواناتك بولندیغی محل ‖ zu Masten— ساحلده دیركارله اطراق چورلمش محل .

Hocke (ـ امؤ) (53) (زرا) تارلاده قوریمق ایچون ییغیلان ، دمت كومه‌سی ‖ چومه‌له ، چومه‌له وضعیتی .

Hocken (ـ فعلا +) a. (21) چومه‌لمك ‖ (عمو) بریرده اوطوروب قالمق واورادن آیرلمامق ‖ immer zu Hause— اودن (طیشاری) چیقمامق ، منغال دیبندن آیرلمامق .

Hocker (ـ ام) a. (40) ، —in (امؤ) اودن چیقمیان ، اوده وقت كچیران اركك ویا قادین .

Höcker (ـ ام) a. (40) [قدیم آلمانجه hofar] تپه‌سی تومسك ، قبارتی ، شاهقه ، قبارجق ‖ (تشر) حدبه ، قنبور ‖ —des Kameels, eines Buckligen دوه ویاامثالنك هوركوجی ‖ (تشر) بعض كمیكارده كی یومرو ، دوكوم ، حدبه ‖ كذا (علم امراض) —kleine متورملرك آق جكرنده حاصل اولان قبارجق ، درن .

Höcker... (... ـ) —artig (ص) هوركوجسی ، قنبورمسی ‖ —thier (الا) هوركوجلی حیوان ، بوصنفدن اولان حیوانلر ‖ —ochs (ام) بیزون .

guter—sein || (صورت نازكانه‌ده) بولنيور ، ظن ايديور
كبه ، حامله اولمق .

Hoffnungs„... (... ـ ـ) —reich (ص) برچوق
اميد واملى شامل || —los (ص) اميدسز || —voll (ص)
بربيوك اميد ويرن ، برچوق اميدلره دوشوران .

Hofieren (ـ ـ ـ فعلا +) a. (21) [Hof] مكمل ، اعلا
يشامق ، ايو يبوب ايچمك || موسيقه چالمق || Jemandem—
برينه يالتاقلانمق || دفع حاجت ايتمك .

Höflich (ـ ـ ص) (21) [Hof] (قبا ، نزاكتسز ، نادان
كله‌لرينك ضدى) كبار ، بابايانى ، نازك ، ظريف ،
تربيه‌لى ؛ خاطرنواز ، خوش || er hat mich auf das
Höflichste empfangen اونى كمال رعايت ونزاكتله قبول
ايتدى ، حسن قبول ايتدى ، پك زياده رعايت ايتدى ،
قارشولدى ، او بكا پك نازكانه معامله ايتدى .

Höflichkeit (ـ ـ ـ امؤ) (41) نزاكت ، ظرافت ،
كبارلق ، تربيه‌ليلك ؛ خاطر نوازلق || Jemandem
—en erweisen برينه نزاكت وظرافتله معامله ايتمك .

Höflich-sein (ـ ـ ـ ا لا) b. (40) (*sans pl.*)
= Höflichkeit .

Höfling (ـ ـ ام) (38) سراى مأمورلرندن اولان ،
نديم .

Höhe (ـ ـ امؤ) (53) [قديم آلمانجه : höhi]
(h— اسكى صورتى) ارتفاع || تپه ، يوكسك محل ||
die—dieses Berges beträgt 2000 Meter بو طاغك
ارتفاعى ، يوكسكلكى ايكى بيك متره‌در || (تبا) die
Preise können sich unmöglich auf dieser—behaupten
پياسه‌نك بو يوكسكلكده قالمسى قابل دكلدر || in die—sehen
يوقارى ، هوايه طوغرى باقمق || in die—schwingen يوقارى
فيرلامق || in die—gewachsen (بر آغاج حقنده) يوكسلدى ،
(انسان حقنده) بيودى ، بويلاندى || in die—werfen
هوايه ، يوقارى آتمق .

Hoheit (ـ ـ امؤ) (41) [فى الاصل Hoch-heit]
عاليلك ، علويت ، رفعت || (پرنسلره) حضرت ! —seine دولتلو
فخامتلو . . . حضرتلرى .

Höhen„... (...ـ ـ) —klima (ا لا) مرتفع اقليم ||
—profil (ا لا) (طبو) تپه وامثالى پروفيلى || —instrument
(ا لا) = —messer (ا لا) ارتفاعلرى اولچر آلت ، مقياس
الارتفاع ، كذا زوايانك افقه تحويلى اولچر آلت ، تئودوليت ||
—kreise (جمع مؤ) (هيئت) ارتفاع دوائرى || (جغر) دوائر
عروض || —zug (ا م) سلسلهٔ جبال .

Hohen-stausen (ـ ـ ـ ا خا م) (56) Friedrich I.
von— هوهن‌شتاوفن قامليا‌سندن اولان برنجى فره‌دريق .

Hohen-zollern (ـ ـ ـ ا خا لا) (56) سراى || قديم
آلمان پرنسلكى ، الحالة هذه پروسيا حكومتى دائره‌سى || die—
آلمان ايمپراطورلغى وپروسيا قراللغى خانداتى .

Höher (ـ ـ) (hoch كله‌سنك صورت نسبيه‌سى) دها
يوكسك .

Hohl (ـ ص) (21) بوش ، اويوق ، قوووقلى || مقعر ، درين ،
چقور || er ist ein—er Kopf او بينسزك بريدر || die See
—geht دكزده صالينتى وار || (ا لا) (38) چقور محل || (بحر)
كمينك درينلكى ، درين محلى .

Hohl„... (...ـ) —äugig (ص) چقور كوزلى ||
—bäckig (ص) چقور يناقلى ، آووردى آووردينه كچمش ||
—geschoß (ا لا) (ع) مجوف مرمى || —glas (ا لا)
مقعر جام || —wangig (ص) = —bäckig || —bohrer
(ا م) اولوقلى بورغو || —docht (ا م) تكرلك فيتيل ||
—fläche (ا مؤ) مقعر محل || —gehen (بحر) صالينتى ،
طالغالانمه || —gerinne (ا لا) آغاج كوتوكندن يابيله اولوق ||
—hobel (ا م) سيله ، اويعه رنده‌سى || —kreisel (ا م)
(اوغولدى ، ويزاديلى) طوپاج || —weg (ا م) طبان تسويه‌سنك
آلتنده اولان يول ، حفر يولى || —ziegel (ا م) درونى
بوش ، دليكلى طوغله || —zirkel (ا م) پركاركروى .

Höhle (ـ ـ امؤ) (53) [hohl] چقورلق ، مقعر محل ،
مغاره ، اين || (تشر) غار ، جيب .

Höhlen (ـ ـ فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا) a. (21)
قازمق ، چقورلاتمق || قازوب ايچنه كيرمك چقوره صوقولمق .

Höhlen„... (...ـ ـ) —fund (ام) مغاره‌ده بولنيلان
اشيا || —mensch (ا م) مغاره‌لرده يشايان انسان .

Höhler (ـ ـ ا م) a. (40) قازان ، چقور يابان .

Höhlung (ـ ـ امؤ) (49) ياريق ، چقورلق || (تشر)
كوز خانه‌سى .

Hohn (ـ ا م) (38) (*sans pl*) تحقير آميز طور ، استخفاف ،
عدم تنزل ، تكبر ، اكلنجه || Jemandem zum—e برينه عناد ||
—lachen استهزا ايتمك ، براى تحقير واستخفاف كولمك || einer
Sache—sprechen برشيئله آلاى ايتمك ، استهزا ايتمك ، اكلنمك .

Hohn„... (...ـ) —necken [غالبا دها طوغريسى :
—ecken] (فعـ متعـ) ذوقلنمك ، ماهتابه آلمق ، اكلنمك .

Höhnen (ـ ـ فعـ متعـ و فعـ لا +) a. (21) Jemand —
برينى آلايه آلمق ، بريله اكلنمك || برينى صايمامق ، تحقير ايتمك ||
بريله عناد ايتمك ، ضد كيتمك ، طمارينه باصمق .

Höhnisch (ـ ـ ص) (25) [Hohn] اكلنجه ، ذوقلنمه ايله ،
آلاى ايدرك ، مستهزيانه .

Hoho! (ـ ـ حرتد) هو هو ! اوف اوف !

Hojah(n)en (ـ ـ ـ فعـ لا +) a. (21) (مركب حقنده)
آكيرمق || (عو) باغيره‌رق اسنه‌مك .

Höke (ـ ـ ا م) (52) ، Hökin (ا مؤ) (50) Höker
(ـ ـ ا م) a. (40) Hokerin (ا مؤ) (50) اوته برى صاتون
آلوب برقاچ پاره كاريله صاتان (اركك ويا قادين) ، پراكنده
صاتيجى ، خرده‌جى .

Höke(r)n (ـ ـ فعـ لا +) a. (21) اوفق تفك صاتمق ،
خرده‌جيلق ايتمك ، يمش صاتمق ، آياق مناوللغى ، سبزه واتجيلغى
ايتمك .

Hokko (ـ ـ ا م) (56) (تا طبيعـ) هند خروسى ، اركك ،
باباج هندى .

Hokus-pokus (ـ ـ ـ ـ ا م (ا لا) (*inv.*) اوقويوب
اوفله || پوف پوف ، اوفوروك ، آفتوس پيوس || حقه‌بازلق ||
(مجا) ياپمه ، ازيلوب ، پوزيله ، ناز ، جلوه ، ادا .

Hola! (ـ ـ حرتد = holla!) .

Hold (ـ٘ ص) ㉑ [فى الاصل آشاغى يه طوغرى مائل] لطيف، منعم، محسن، كريم، ايولك ايتمك استر، مرحمتلو، شفقتلو — das Glück ist ihm اونك طالعى ياوردر || سوكيلو، خوش، محبتلو، ادالو، يوصمه، ظريف، دلبر.

Holen (ـ٘ ـه متعه) a. ㉑ [قديم آلمانجه halôn] آرامغه كيتمك، آلمغه كيتمك، (كلمك) آلمغه كلمك، آرامغه كلمك || —lassen آرامغه كوندرمك؛ كتيرمكه يوللامق || die Braut heim— كلينى اوينه كتيرمك || صاتون آلمق مثلا wo - Sie Ihr Brot? اكمككزى نره‌دن صاتون آليورسكز؟ || Athem— نفس آلمق || hol'ihn der Teufel! هاى يره باتسون! || — sich bei Jemandem Rath(s) (Trost) برندن عقل اوكرنمك، طانشمق، استشاره ايتمك؛ بريله براى تسلى كوروشمك، مشاوره ايتمك || er hat sich einen Schnupfen geholt اونزله اولدى، نزله‌يه طوتولدى.

Holer (ـ٘ ا م) a. ㊵ برشى آرامغه، بولوب كتيرمكه كيدن || (باليقجيلقده) ايكنه.

Holfter (ـ٘ ا مؤ) ㊾ = Halfter اكرده طبانجه‌لق.

Holk (ـ٘ ا م) a. ㊷ (بحر) ديبى دوز ماعونه.

Holla! (ـ٘ـ٘ : وياخود ـ٘ ـ حرند) [فر] (طورديرمق ويا دقت كندى اوزرينه جلب ايتمك ايچون) هاى، اى || هى بكا باق.

Holland (ـ٘ـ٘ ا خا لا) ㊼ [Hohlland] (جغر) هوللاندا، فلمنك || (ضرمثل) nun ist—in Noth! اى اركك احتياج وار، غيرت دايى يه دوشدى!

Holländer (ـ٘ـ٘ـ٘ ا م) a. ㊵، —in (ا مؤ) ㊿ هوللاندالى، فلمنكلى (اركك ويا قادين) || تپه‌سى متحرك هوا، يل دكرمانى || (ص) holländer Käse = فلمنك، هوللاندا پينيرى.

Holländerei (ـ٘ـ٘ـ٘ ا مؤ) ㊾ برصيغير كيراجيسنك ياغ وپينر ياپمه‌سيچون اولان ترتيبى || حيوان بسلمكه وچاير يتيشديرمكه مخصوص مالكانه.

Holländern (ـ٘ـ٘ـ٘ فع لا +) a. ㉑ (آياقله قيزاق قايار ايكن) فلمنك اصولى قيزاق قايمق.

Holländisch (ـ٘ـ٘ـ٘ ص) ㉔ فلمنكه منسوب ومتعلق || das Holländische (اولا برشيده هوللاندەجه، فلمنكجه اولان (عادت، طبيعت) das Holländische (an etwas) || (ثانيا) كذا: Holländisch (ا لا) (inv.) (لسان) فلمنك لسانى، فلمنكجه.

Hölle (ـ٘ ا مؤ) ㊾ جهنم || zur—fahren جهنمه كيتمك || in die—kommen براى مجازات جهنمه كيرمك || (عمو) ترزيلرك ايكى ماسه‌سنده كيرو قالان پارچه‌لر ايچون اولان دليك || (مجا) Jemandem die - heiß machen برينه بيوك اذيت واضطراب ويرمك، القاى دهشت ايتمك || (مجا) غايت صيجاق اولان وصيجاغنه تحمل اولنميان محل || صوبا ايله ديوار آره‌سنده اولان محل || (بحر) = Hell || (صنع) = Schmiede.

Höllen ... (ـ٘ـ٘...) —pfuhl (ا م) جهنمك ديبى، قايا قيوسى || —angst (امؤ) پك زياده انديشه، هول، دهشت، شيطان كبى قورقه || —bang(e) (ص) مثلا mir ist—bange فنا حالده قورقيورم، بنى بيوك بردهشت استيلا ايتدى || —heiß (ص) جهنم كبى صيجاق || —lärm (ا م) بيوك شماته، كورولتى، يايغره || —pein (ا مؤ) جهنم اذيتى، عقوبتى، عذابى || —qual (ا مؤ) = —pein || —rachen (ا م) (شعرده) جهنمك آغزى || بيوك آتش‌قورى || منقل || (عمو) بيوك آغز || —schmerz (ا م) فنا حالده آغرى وصانجى || —stein (ا م) جهنم طاشى (كيم) نيترات دارژان || —strafen (جمع مؤ) مجازات دائمى، عذاب ابدى، جهنم عذابى.

Höllisch (ـ٘ ص) ㉔ [Hölle] جهنمه منسوب، جهنمدن، جهنملك كذا (مجا) || شيطانى || (عمو) نهايت درجه، پك زياده || —fluchen قورقونمق اوزره شتم، سب ايتمك.

Hollunder (ـ٘ـ٘ـ٘) = Holunder.

Holm (ـ٘ ا م) ㊳ تپه، يوكسك ير || كوچك ويوكسك اطه || ايكى‌قازيق اوزرينه يانلامه‌سنه قونيلان آغاج، تراورس || (بحر) (كمى انشا قلنان محل) دستكاه.

Holper (ـ٘ ا م) a. ㊵ يرك، طوپراغك غير مساوى انيشلى، يوقوشلى، چقورلى محلنك حالى، غير منتظم اولمسى || اشبو محللرده حاصل اولان صارصينتى (آرابه وامثالنده).

Holpericht ، holp(e)rig هر ايكيسيده: (ـ٘)(ـ)(ـ) ص) ㉑ انيشلى يوقوشلى، چقورلى، قنبورلى اولان، غيرمستوى، اكرى بوكرى || —lesen قورقاراق، طوتوق اوقومق.

Holpern (ـ٘ فع لا +) a. ㉑ der Weg holpert يول غير منتظم || غير منتظم ايلرولمك، بچمسز يوريمك، سنده‌ليه‌رك يوريمك || (آرابه حقنده) صارصلمق، صاللانمق || die Sache holpert بو ايش آقصيغه باشلادى.

Holste (ـ٘ ا م) ㊿، Holstin (ـ٘ ا مؤ) ㊿ = Holsteiner(in).

Holstein (ـ٘ ا خا لا) ㊼ (جغر) هولشتاين (مرا. Schleswig).

Holsteiner (ـ٘ـ٘ ا م) a. ㊵، —in (ا مؤ) ㊿ هولشتاين ولايتندن اولان (اركك ويا قادين)، هولشتاينلى.

Holunder (ـ٘ـ٘ـ٘ ا م) a. ㊵ [قديم آلمانجه Holantar] = (Flieder) || spanische— عجم ليلاغى، زنبق.

Holz (ـ٘ ا لا) ㉕ اودون، آغاج || تخته || (مجا) (وجود وبيچيمه) بشقه ياپيده Männer von anderem—e انسانلر، آدملر || (عمو) Das ist viel — بوچوق بهالى، چوق پاره || wo—gehauen wird, fallen Späne اودونك كسلديكى يرده البته چالى‌چرپيده بولنور || (عو) —e besehen طياق يمك || (بحر) ايكى پارچه‌نك قوتلشديرلمسى ايچون قوللانيلان بسى آغاجى.

Holz ... (ـ٘...) - arbeiten (جمع مؤ) (تجا) = —waaren || —händler (ا م) اودون تجارى || —markt (ا م) اودون پازارى || —säge (ا مؤ) اودون كسمكه مخصوص ايرى‌دستره || —waaren (جمع مؤ) (تجا) ادوات خشبيه || —arm (ص) اودونسز || —artig (ص) اودون كبى، اودونه بكزر || —art (ا مؤ) اودون پالطه‌سى || —birne (ا مؤ) (نبا) يبانى آرمودى، اخلاط؛ يبانى آرمود آغاجى || —bohrer (ا م) آغاج بورغوسى || —bohrwurm (ا م)

(تا طبیعه) آغاج قوردی ‖ —druck (ا م) (صنعه) (مطبعه)
آغاج اوزرینه باصمه؛ شمشیر باصمه ‖ —essig (ا م) (کیم)
آغاج، اودون سرکه‌سی ‖ —fackel (ا مؤ) چام مشعله‌سی ‖
—faser (ا مؤ) طولانی (آغاج) لیفی، الیاف شجر ‖ —floß
(ا لا)، —flöße (ا مؤ) آغاج صال ‖ —hacker (ا م)
(اودونجی) اودون یاران ‖ —häher (ا م) (تا طبیعه) باقیر
قارغه ‖ —huhn (ا لا) (تا طبیعه) طاغ طاووغی ‖ —kirsche
(ا مؤ) یابانی کیراز ‖ —kloß (ا م) کوتوك ‖ —kohlen =
Meiler اودون کموری یغینی (مخروطی الشکل) ‖ —meise
(ا مؤ) (تا طبیعه) باشدن قره (قوش) ‖ —mist (ا م)
آغاج کوبره‌سی ‖ —puppe (ا مؤ) آغاج بیك، قوقله ‖
—schnepfe (ا مؤ) (تا طبیعه) چوللق، پاپاس طاووغی،
بقاسه ‖ —schnitt (ا م) آغاجه اویمه ویا باصمه ایله یاپیلان
رسم ‖ —schuh (ا م) (کاملاً آغاج) تخته قوندوره ‖
—splitter (ا م) آغاج پارچه‌سی، اودون کسیلورکن دوشن
ویا صیچرایان پارچه‌سی؛ قیمیق ‖ —stoß (ا م) آغاج یغینی،
اودون کومه‌سی، استیف ‖ —taube (ا مؤ) یابانی کوکرجین،
تخته‌لو کوکرجین ‖ —thee (ا م) = —trank (ا م) خشب معرق
مطبوخی ‖ —theer (ا م) (صنعه) نباتات قطرانی ‖ —trage (ا مؤ)
حمال صیریغی ‖ —trift (ا مؤ) اوتلاقیه، مرعی (اورمان)
حق ‖ —verschlag (ا م) پوشیده‌کی تخته ایش ‖ تخته بوله ‖
—weg (ا م) اورمانده کسلمش آغاجلرك اولدیغی محله سوق
ایدن یول ‖ (عمو) auf dem—wege sein یاکلش یولده
بولنمق ‖ —werk (ا لا) مثلا —werk eines Gebäudes
بر ابنیه‌نك کراسته‌سی؛ اخشاب قسمی ‖ —wurm (ا م)
آغاج قوردو ‖ —zeit (ا مؤ) آغاج کسیله‌جك، اودون
ایشدیریله‌جك وقت ‖ —zucht (ا مؤ) اورمان یتشدیرمه.

Holzen (ــ فعه لا +) (21) c. [Holz] اورماندن آغاج
کسمك ‖ آغاج طوپلامق، اورمانه کیتمك ‖ چالی دمتی باغلامق ‖
(فعه متع) آغاج ایله ایشلمك، تزیین وتجهیز ایتمك ‖ (فرونجیلقده)
فرونه اودون آتمق ‖ (عمو) اودون آتمق، طیاق آتمق، کوتکلمك ‖
—sich (فعه مطا) کوتو اسقریم تعلیمی ایتمك.

Holzicht ، **holzig** (تبا) هر ایکیسیده: (ــ صـ) (24)
[Holz] آغاجلی، خشبی.

l'Hombre (فرانسزجه تلفظ اولنور) (ا لا) (*inv.*)
[پورتکیزجه‌دن: der Mann] کاغد اویونی نوعی.

Homer (ــ ا خا م) (56) (یونان شاعر مشهوری) هومر.

Homogen (ـ gn ــ صـ) (24) [روم] همجنس، متجانس.

Homolog (ــــ صـ) (24) [روم] متشابه، متجانس.

Homonym (ــــ صـ) (24) [روم] همنام، آداش.

Homöopathie (ــــــ ا مؤ) (53) [روم] تداوی
بالمثل.

Honicht (ــ صـ) (24) بال کبی طاتلی.

Honig (ــ ا م) (38) (*sans pl.*) [قدیم آلمانجه
honag] بال، عسل ‖ (کذا مجا) —im Munde, Galle
im Herzen (ضرب مثل) آغزی طاتلی ایچی زهرلی. ایچندن
پازارلقلی ‖ Jemandem—um's Maul schmieren بریسنك
آغزینه برپارمق بال سوره‌رك آلداتمق.

Honig„... (...ــ) —blase (امؤ) (آریلرك وجودنده)

بال قورصاغی ‖ —monat (ا م)، —mond (ا م)
(Flitterwochen) بال آیی، تأهلك ایلك آیی ‖ —scheibe
(امؤ) = —wabe (امؤ) بال پتکی ‖ —apfel (ا م)
طوماتس ‖ —artig (صـ) بال نوعندن، بال کبی ‖ —biene
(امؤ) (تا طبیعه) بال آریسی ‖ —fressend (صـ) (تا طبیعه)
بال ایله بسلنان حیوانات ‖ —gelb (صـ) بال صاریسی ‖
—geschmack (ا م) بال طادی ‖ —kuchen (ا م) چاودار
اونی، بال وبهارله یاپیلان پاسته ‖ —mund (ا م) (مجا)
سوگلی، طاتلی، جاذبه‌لی سویلیان آغز ‖ —seim (ا م) خام
بال، صیزیرلمامش بال ‖ —thau (ا م) قدرت حلواسی.

Honneur (ــ فرانسزجه تلفظ اولنوب یالکز h نك
صداسی چیقاردیلور) (ا م) (56) [فر] = Ehre ‖ (ع)
رسم تعظیم، تمنا ‖ تعظیم واحترام، رعایت.

Honorar (ــــ ا لا) (38) . Honorarium
(ـــــ ا لا) (41) [لاتینجه] (صورت عمومیه‌ده) حق ایدیلان
مکافاة ‖ eines Arztes— برحکیمك آیاق تری، ویزیته پاره‌سی،
اجرتی.

Hop! (ــ حرند) = hopp.

Hopfen (ــ ا م) (40) b. [قدیم آلمانجه hopfo] (تبا)
خشیشة الدینار، آزیغ، مایه اوتی، شربتجی اوتی (بیره
اعمالنده استعمال اولنور) عمر اوتی.

Hopfen„... (...ــ) —bitter (ا لا) (کیم)
لوپلین.

Hopp! (ــ حرند) (هوپلامغه، صیچرامه‌یه تشویق ایچون)
هوپ!

Hoppeln (ــ فعه لا +) (21) a. (عمر) = hopsen.

Hoppel-poppel (ــــ ا لا) (40) a. شکر، روم
ویموورطه صاریسنك قاریشدیریلوب چالقانمه‌سندن حاصل اولان
مایع.

Hops (ــ ا م) مفردی (26) وجمعی (56) صیچرامه ‖
— ! (حرند) هوپ! هوپلا! ‖ هوپله، صیچرا.

Hopsen (ــ فعلا +) (21) c. (عمو) (هوپلامق، صیچرامق.

Hopser (ــ ا م) (40) a. (عمو) هوپلایان، صیچرایان ‖
($\frac{2}{4}$ وزننده والس) سوتوز، هوپزر.

Hör„... (... ــ) [hören] —fähigkeit (ا مؤ)
قوه سمعیه ‖ —rohr (ا لا) دیکلمکه مخصوص بوری
= —trichter (ا م).

Hora (ــ امؤ) (49) [روم ولاتینجه] (جمعی Horen)
ساعت، برزمان، وقت ‖ (امور مذهبیه) die —s singen
(Stundengebet in Klöstern) (معبدلرده ساعت باشی
دعالرینی) اوقومق، هورا اوقومق.

Hörbar (ــ صـ) (24) [hören] ایشیدیلور،
ایشیدیله‌بیلور، قابل سمع ‖ دیکلنه‌بیلور، چکیلور.

Horch„... (... ــ) دیکلمه ‖ —rohr (ا لا) (حکمه)
دیکلمه بوریسی، صدایی عکس ایتدیرن، وسماعه کتیرن بوری؛
(طب) خسته‌لرك وجودینی دیکلمکه مخصوص معاینه بوریسی.

Horche (ــ امؤ) (53) دیکلمه، قولاق ویرمه.

Horchen (ــ فعلا +) (21) a. [قدیم آلمانجه hôrjan دن
مأخوذ] (کیزلیجه) دیکلمك، قولاق ویرمك.

Horcher (ـٓـ ام) a. (40) ، —in (امؤ) (50) دیكلیان ، قولاق ویرن ‖ قپو، دیوارآرقه‌سندن كیزلیجه دیكلیان؛ جاسوس ‖ der—an der Wand hört seine eigene Schand (ضرمثل) قولاغنی دیواره ویروب دیكلیان كندی عیبنی ایشیدر .

Horde (ـٓـ ا مؤ) (53) [روسجه orda : Hürde=] عشیرت، سورو ، اردو ‖ غیر منتظم چته ‖ یوروك سوروسی .

Hören (ـٓـ فعـ متع وفعـ لا +) a. (21) [قدیم آلمانجه hōran] ایشتمك ، دیكلمك مثلا wenn man ihn hört آنك سویلدیكی دیكلنه‌جك اولورسه ؛ آنك سویلدیكی ایشیدیله‌جك اولسه ‖ ich habe gehört ویاخود كذلك : (ich habe sagen hören) , daß er krank ist ویاخود : er sei krank آنك خسته اولدیغنی ایشتدم ، آنك ایچون خسته‌در دینیلور ‖ gut, scharf, fein— ایو، كسكین ، قوتلی ایشتمك ‖ ich höre ja schöne Sachen ‖ ایشتیلكه‌كلك nicht—wollen ‖ von Ihnen او سزك حقكزده كوزل شیلر ایشیدیورم ‖ Sie ‖ ... دكه ، ... بكا باقكز so—Sie denn, es ist ... sollen schon von mir— (تهدید) بن سكا آكلاتیرم ، بن سزه سویلرم ‖ همان (حرـ ند) اوله‌رق —Sie (ein)'mal ! بكا باق ! بورایه باقكز ! ‖ sich— (فعمطا) er hört sich gern اوسویلسنی چوق سور ، چوق سویلتور ‖ Das hört sich gut بو پك كوزل برشی (قولاغه خوش كلیور) ‖ sich—lassen (برصنعتكار حقنده) (نطق سویلك ، شرق اوقومق) دیكلتمك ؛ ‖ Das läßt sich — او، بودیكلنیور برشی ، بوكوزل دیكلنور، قولاغه خوش كلور برشی؛ (برشیئك حقلی ، منصفانه ، طوغری اولدیغنی كوسترمك ایچون) پك اعلا، باق بوكادیه‌جك یوق، پك كوزل، پكی، اوكا دیه‌جكم یوق ‖ (الا) b. (40) (*sans pl.*) ایشتمه، دیكلمه .

Hörer (ـٓـ ا م) a. (40) [hören] —in' (امؤ) (50) دیكلیان (اركك ویاقادین) سامعین ‖ (خطاب اوله‌رق)—verehrte افندیلر ! ‖ درس دعوی دیكلیان .

Horizont (ـٓـ ام) (38) [روم] =Gesichts=kreis افق ، دائرهٔ مرئیه ‖ (مجا) —das geht über meinen بو بنم طاقت واقتدارمك فوقنده در .

Horn (ـٓ الا) (25) بوینوز ، قرن، بوینوز ماده‌سندن اولان اجسام حیوانیه ، حیوان ، بارمق طرناغی ‖ (موسیق) سله چالینان بورو ‖ auf dem—e blasen, ins—stoßen بورو چالمق ، بورو اوتدیرمك .

Horn„... (ـٓ...) —arbeit (امؤ) بوینوزدن یاپیلان ادوات ، بوینوز معمولاتی ، بوینوز ایشی ‖ —drechsler ویاخود : —dreher (ام) چرخله بوینوز ایشی یاپان مرانغوز ‖ —werk (الا) بالجمله بوینوز وامثالی ایش ‖ (ع) (استحکا) بوینوز شكلنده انشا قلنان قسم استحكام ‖ —eule (امؤ) (تاطبیعه) بوینوزلی بایقوش ، پوهوقوشی ‖ —förmig (صـ) بوینوز شكلنده اولان ‖ —füßig (صـ) (تاطبیعه) آیاقلری صیغیر ، بارمق طرناغی كبی طرناقله مجهز اولان (حیوانات) ‖ —haut (الا) (امؤ) الده ، آیاقده حاصل اولان ناصور، طاووق كوتی ‖ —haut des Auges كوزك خارجی طبقه‌سی، قرنیه، قرنیهٔ لامعه ‖ —kluft (امؤ) (بارمق طرناغنده) طرناق چاتلاغی ‖ —kümmel (ام) (نبا) هزران چیچكی ‖

—ochse (ام) اوكوز ‖ (مجا) اوكوز، اوكوز قفالی (انسان) ‖ —signal (الا) (موسیق) بورو اشارتی ‖ —vieh (الا) بوینوزلی حیوان ‖ (مجا) آحمق ، حیوان ، اوكوز .

Hörnchen (ـٓـ) Hörnlein (ـٓـ) هرایكیسیده : (الا) b. (40) (Horn كلمه‌سنك صورت تصغیریه‌سی) بوینوزجق ‖ (موسیق) بوروجق ‖ آی چوركی ، آی شكلنده سمید .

Hornen ، hörnen هرایكیسیده : (ـٓـ فعـ متع) a. (21) Jemand— (مثلا برای مجازات) برشه بوینوز طاقمق ‖ (فعـ لا +) بوینوزله اورمق ، بوینوزله چارپمق .

Horniß (ـٓـ امؤ) (21) [قدیم آلمانجه hornuz] ، Hornisse (ـٓـ امؤ) (53) (تاطبیعه) اشك آریسی .

Hornist (ـٓـ ام) (51) [Horn] (موسیق) بوری چالان : (ع) بوریزن .

Hornung (ـٓـ ام) (49) شباط (آی) .

Horoskop (ـٓـ الا) (38) [روم] یكی طوغمش برچوجغك طالع مستقبلنی كویا یلدیزلردن استخراج ایتمه ؛ وقایع مستقبله‌یی بیلمه .

Horror (ـٓـ ام) (56) [لاتینجه] اوركمه ‖ نفرت ، استكراه .

Horst (ـٓ ام) (38) ، (امؤ) (49) چالیلق، اوفق قورو اورمان ‖ قدانلرك پك زیاده یكدیكرینه یقین اوله‌رق یبودكاری محل ‖ (ام) بیوك وعلی‌الخصوص یرتیجی قوشلرك یوكسك یووه‌لری .

Horsten (ـٓـ فعـ لا +) b. (21) [Horst] (بیوك ویرتیجی قوشلر حقنده) یوه یاپمق ، یووه‌لمق ، یووه‌سنی یاپمق ‖ تونه‌مك .

Hort (ـٓ ام) (38) خزینه ، برشی صاقلانیلان ویامحافظه اولنان محل ‖ ملجأ ، مأوی ‖ قالقان .

Hortikultur (ـٓـ امؤ) (49) [لاتینجه] باغچوانلق .

Höschen (ـٓـ الا) b. (40) [Hose كلمه‌سنك صورت تصغیریه‌سی] طونجق ، كوچك طون .

Hose (ـٓـ امؤ) (53) —(kurze)، اكثریا (جمع) n— ویاخود : ein Paar—n (دیزلره قدر اولان قیصه طون) شالوار ، پانتالون ، دیزلك ، چزمه پانتالونی ‖ n—(lange) (آیاقلره دكین اینان) اوزون پانتالون : كذا پوطور ‖ (حیوانات حقنده) اویلق ‖ قوشلرك اویلقلرنی‌اورتن توك ‖ بعض اوتلرك اوتدن قلیفی ‖ قاصیرغه ، طلومبه ‖ بورو خزینه‌سی .

Hosen (ـٓـ فعـ متع) c. (21) طون، پانتالون ، پوطور ، چاقشیر كیدیرمك .

Hosen„... (ـٓ...) —band (الا) طون ، پانتالون ، شالوارباغی، قوشاغی؛ طون، شالوارك دیزباغی ‖ —band=Orden (ام) انكلتره‌نك دیزباغی نشانی ‖ —knöpfer (ام) كوچك چوجق ‖ —männchen (عمو) (الا) ، —matz (عمو) (ام) برنجی دفعه پانتالون كیان چوجوق ‖ —tasche (امؤ) پانتالون جیبی ‖ —träger (ام) پانتالون آصقیسی .

Hospit (ـٓـ ام) (51) [لاتینجه] لیلی شاكرد .

Hospital (ـٓـ الا) (25) [لاتینجه] خسته خانه ‖ (اختیارلرله چوجقلره وشفالری غیرقابل اولنلره مخصوص خانه) عمارت ، تابخانه .

Hospiz (ـَـ الا) (38) [لاتینجه] (اختیار ، چوجق
وشفایاب اولمیان خسته‌لره مخصوص محل) بیمار خانه ، عمارت .

Hospodar (ـَـ ام) (38) یاخود (51) [اسلاو] وویوده ،
بك .

Hosti-e (ـَـ امؤ) (53) [لاتینجه] (امورمذهبیه‌دن)
die geweihte— اسرائیلیلرجه : قربان ، خمورسز .

Hotel (ـَ الا) (56) [فر] هوتل ، مسافر خانه :
خان ، کروانسرای .

Hott (ـَ حرند) آرابه‌جیلرك حیوانلری صوله یوروتمك
ایچون چیقاردقلری صدا (hist'ha کله‌لرینك عکسی) ||
(علی‌العموم حیواناتی یوروتمك ایچون ندا) ده .

Hotte (ـَ امؤ) (53) کوفه ، آرقه سبتی || اوجاق
پرده‌سی .

Hotten (ـَ فعلا +) .b (21) (عمو) برآرابه‌یی یوروتمك
|| —vorbei (آرابه ایله) کچمك .

Hottentotte (ـَـ ام) (52) .Hottentottin (امؤ)
(50) آفریقای جنوبیده کائن هوتنتوت مملکتندن واورا
اهالیسندن اولان ارکك ویا قادین ، هوتنتوتلی .

Hotto (ـَ الا) (56) کذا —gaul (ام) ، —pferd
(الا) بارکیر (چوجقلسانده) داح داح .

Houri (ـَ امؤ) (56) =Huri .

Hr! (ـَ حرند) =hurr .

Hu! (ـَ حرند) هوه ! (قورقو ، دهشت ایچون) .

Hü! (ـَ حرند) =hott || !— !— خنجقره‌درق
هی ! هی !

Hub (ـَ ام) (31) [heben] قالدیرمه حرکتی ، قالقمه ||
قالدیریلان ویا قالدیریله‌جق ارتفاع || بردفعه‌لق آشاغی ویوقاری
حرکت (پیستون وامثالی حقنده) || بوصورتله قالدیریلان
چیقاریلان مقدار .

Hübsch (ـَ صـ) (21) [Hof] کوزل ، شیرین || فقط
مقام استهزاده (کنایه اوله‌رق) Das wird eine—e
Geschichte werden! بوکوزل برنتیجه ویره‌جك ، بوآنتیقه
برشی اوله‌جق ! || سوعلی ، کبار ، اوصلی || es ist—von
Ihnen, daß Sie mich besuchen بنی زیارت ایتدیککزه
پك کوزل ایتدیکز ، بنی زیارت ایدیشکزه پك چوق تشکرلر اولنور ||
Das ist—von Dir, mich so lange warten zu (کنایه)
lassen چوق کوزل ، بنی بوقدر بکلتدك ، طوغریسی بنی
بوقدر بکلتدیکنه دیه‌جك یوق || (لازم ومناسب اولدیغی وجهله)
آدم عقللی Gelegenheit —e کوزل تصادف (فرصت) ||
sei —artig! هایدی کوره‌یم سنی ! عقللی اوصلو اول !
اوصلو طور !

Huch (ـَ ام) (38) (تاطبیع) (کذا : e— (ـَـ امؤ)
(53) en— (ـَـ ام) .b (40) طونه‌ده چیقاراوزون‌صوم بالغی ||
(حرند) (سوینچ ایله ایدیلان ندا) هایدی ، هورا .

Hucke (ـَ امؤ) (53) اوت یغینی || آرقه کوفه‌سی || (عمو)
صرت .

Hucken (ـَ فعلا +) .a (21) =hocken || (فعمتع)
صرتنه آلمق .

Hucke-pack(e) (ـَ ـَـ امؤ) (53) و(حا) —Jemand
tragen برینی صرتنه اوروب کوتورمك ، طاشیمق : قارغه
طاولوبه ایتمك .

Hudeln (ـَـ فعلا +) .a (21) (تنبل ، مسکین مردار
اولمق) آواره اولمق || چوق عجله چالشمق ، ایولکنه کوتولکنه
باقمقسزین چالشمق ، بتوروب الدن چیقارمق || (فعمتع)
—etwas برشیئی اوستون کوری ، سطحی اهمیتسز یاپمق ||
—Jemand برینه‌فنا ، پك اهمیتسزجه سنه معامله ایتمك ،
انسان برینه قوغامق .

Huf (ـَ ام) (38) ونادراً (31) [قدیم آلمانجه huof]
بارکیر وامثالی طیرناغی ، آیاق .

Huf... (ـَ...) breite— (امؤ) (آیاق) طیرناق
کنیشلکی || eisen— (الا) حیوان نعلی || (پوتین ، چزمه‌ده)
نعلچه || (ع) استحکامات خارجه‌نك نعل شکلنده اولانی ||
eisen-Bogen— (ام) (معما) بارکیر نعلی شکلنده اولان کمر ||
nagel— (ام) نعل چیوی || schmied— (ام) نعلبند ||
schmiede— (امؤ) نعلبندلك || thiere — (جمع لا) (تاطبیع)
طیرناقلی (بنك حیواناتی وصیغیر کبی) حیوانات .

Hufe (ـَـ امؤ) (53) [قدیم آلمانجه : huoba اولوب
"haben" کله‌سیله مناسبتی واردر] (زرا) معین وفقط جسامتی
زمان وجنسنه کوره متحول برقسم ترلا که اکثریا ٧٦٥,٩٧ یکی
اولك (براولك = یوزمتره مربعی) .

Hüft... (ـَ...) [Hüfte] verrenkung— (امؤ)
(جرا) قالچه چیقمسی || bein— (الا) قالچه کمیکی ||
gelenk— (الا) قالچه مفصلی ، اویناق یری || ,lahm—
اکثریا : hüften-lahm (صـ) (انسان وبارکیر حقنده) قالچه ،
قایناق کمیکی قیریق اولان ؛ بلی قیریق || stütz— (ام)
(جناستیقده) اللر قالچه‌ده اولان وضعیت .

Hüfte (ـَ ـَ امؤ) (53) قالچه || بعضا : "Lende"
کله‌سی مقامنه استعمال اولنور .

Hügel (ـَـ ام) .a (40) [اساساً جنوبی آلمانیا لسانده
Hübel] تپه ، یوکسك محل || صغری || (یووارلاق ویالکز) تپه ،
کومبت || طوبراق یغینی || (تشرـ) قنبور ، یومرو .

Hügel... (ـَـ...) artig— (صـ) تپه‌مسی ، کومبتواری ،
یووارلاق || stadt— (امؤ) تپه‌لر اوزرینه مبنی شهر ||
land— (الا) طاغلق تپه‌لك اراضی .

Hügelicht ' **hüg(e)lig** هرایکیسیده : (ـَ)(ـَ)ـَ صـ) (24)
[Hügel] تپه‌لی ، تپه‌یه بکزه‌یان ، یووارلاق || طاغلق ، تپه‌لك .

Hügeln (ـَـ فعمتع) .a (21) [Hügel] یغمق ، تپه‌له
یغمق || تپه‌لر ایله تفریق ایتمك .

Hügenott (ـَـ ـَ ام) (51) قالوین پروتستانی (ارکك) .

Huh! ' **hüh!** (ـَ حرند) = !hu ! hü .

Huhn (ـَ الا) (25) [قدیم آلمانجه hôn ؛ مراجعت :
Hahn] طاوق ؛ پلیج || (جنسیتی نظر اعتباره آلنمقسزین)
اهلی خروس ویا طاوق || (تاطبیع) خروس طاوق جنسندن
اولان بالجمله حیوانات || —türkisches, kalkutisches هندی ||
(مطبخ اصطلاحی) —junges پلیج .

Hühnchen (ـَـ الا) .b (40) (Huhn کله‌سنك صورت
تصغیریه‌سی) پلیج ، کنج خروس ، طاوق || (عبا) (عمو)

ich habe (مجا) ‖ بليجم ، ياوروم mein—! صويشوركن
noch ein—mit Ihnen zu pflücken ويا خود : zu rupfen
دها بنم سزكله قونوشه‌جق (دها سزه صوراجق) شيلرم وار،
سزكله پايلاشه‌جق قوزوم وار .

Hühner „ ... (‾ ˘ · · ·) —art (ا مؤ) دجاجه صنفلرى،
طاوٌق ، خروس جنسى ‖ —brühe (ا مؤ) (آشجيلقده)
طاوٌق ، بليج وامثالى پارچه‌لريله پاپيلان چوربه ، طاوٌق
چورباسى ‖ —frau (ا مؤ) طاوٌق، خروس وامثالى صاتان،
بسليان قادين‖—milch (ا مؤ) صيجاق‌صوده شكر ايله يموٌرطه
صاريسنك چالقانمسندن حاصل اولان ماده ، شكرلى‌سوروتقه ‖
—suppe (ا مؤ) = —brühe ‖ —auge (ا لا) ناصور‖
—augen=Pflaster (الا) ويا خود : —augen Pfläſterchen
(ا لا) ناصور ياقيسى، ناصورعلاجى ‖ —biß (ا م) (نبا)
فاره قولاغى ، آنا غاليس عشبى ‖ —braten (ا م) طاوٌق
قيزارتمه‌سى‖ —bruſt (ا مؤ) (آشجيلقده) طاوٌق‌كوكسى‖
—darm (ا م) طاوٌق باغرصاغى ‖ (نبا) فاره قولاغى ‖
—habicht (ا م) (تا طبيعه) سفر ، چاقر ، قرتال قوشى ‖
—hund (ا م) (تا طبيعه) (آوكوبكى) زاغر ‖ —markt
(ا م) طاوٌق پازارى‖ —ſchrot (ا لا) كَكليك صاچمه‌سى‖
—ſtall (ا م) طاوٌق كومسى‖ —ſtange (ا مؤ) تونك‖
—vogt (ا م) كومسى .

Hühnlein (‾ ˘ ا لا) b. (40) Huhn كله‌سنك صورت
تصغيريه‌سى = Hühnchen) .

Hui . (حر ند houi تلفظ اولنور) (يل كبى سرعتلى)
مقامنده مثلا ! und—war er fort! بردنبره كوزدن نهان اولدى!
يل كبى كيتدى ! اوچدى ! هايدى ! ‖ (صونكى كوستره‌رك)
Das ſchmeckt ,— آى ، واى ، اوخ ، آمان نه طاتلى! ‖
(براى تحقير، استكراهى بيان ايدرك) تو ! هاى اه جزاسى
ويرسون ! هايدى ! عيب دكلى ! ?

hujus (˘ y ‾ ضمير اشا) [لاتينجه = dieſes] بو آيك
اكثريا : بو آيك بشى ، بو آيك بشنده . den fünften—

Huka (˘ ‾ ا مؤ (ا لا) (56) [هندجه] هوقه ، ناركيله .

Huld (‾ ا مؤ) (49) [قديم آلمانجه huldi] (بيوكلرك
كوچكلره قارشو اولان افكار خيرخواهانه‌لرى) لطف ، كرم،
عاطفت ‖ (بيوك كوچك طرفندن طانيلمسى ، توجه واعتماد
كورمسى .

Huld „ ... (‾ · · ·) —geſtalt (ا مؤ) كوزل ، سويملى
كمسه ‖ —reich ، —voll (ص) حرمت وتعظيمله ،كمال رعايت
وتكريمله .

Huldigen (˘ ˘ ‾ فعلا +) a. (21) [Huld] dem Fürſten—
(اميره صداقتله خدمت وتبعيت ايدليه‌جكنه دائر) يمين ايتمك ،
بيعت ايتمك ‖ (مجا) —Jemandem تبعيت ايتمك ، بريشه
تعظيم واحترام ايتمك ، عرض‌حرمت ايتمك‖ —einer Anſicht
برفكرى تقدير ايتمك ، برفكرده بولنمق ‖ Huldigung (امؤ)
(49) يمين ايتمه ، عهد ايتمه : بيعت ، تبعيت ‖ حرمت .

Hülf „ ... (‾ · · ·) [Hülfe] (s)leiſtung— (امؤ)
ياردم واعانه ‖ —los (ص) بيچاره ‖ متروك ، آلدادلش ‖
كمال ضرورتده اولان .

Hülfe (‾ ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه hilfa helfen]
ياردم، اعانه، معاونت ، مظاهرت ‖ بولنمه —Jemand um
bei Jemandem— : وكذا bitten, Jemand zu—rufen
ſuchen برندن ياردم طلب ايتمك، استدعاى معاونت ومظاهرتده
بولنمق ‖ —(um) —rufen (جان قورتاران يوقمى ديه)
باغرمق ، ياردم استمك ‖ Jemandem zu — kommen
بريشه ياردم ، معاونته كلمك ، امدادينه قوشمق‖ !—zu جان
قورتاران يوقمى! يتيشون! ‖ علاج، چاره‖mit—der Nacht
(بركت ويرسون) كيجه سايه‌سنده ‖ (فن فروسيت)
(ال وپالدير وامثاليله حيوانى‌سوق واداره خصوصنده ايديلان)
ياردم .

Hülfe„... (‾ ˘ · · ·) —flehend ، —bittend (ص) ياردم
ومعاونت طلب ايديجى ، استيه‌رك ‖ —ruf (ا م) امداد
چاغيرمه ، يتيشون! جان قورتاران يوقمى ديه باغرمه .

Hülfs „ ... (‾ ˘ · · ·) —kaſſenweſen (الا) اعانه ،
تسهيلات صندقلرى ‖ —arbeiter (ا م) ملازم ، برمحله ،
برمأموريته ملازمةً دوام ايدن ‖ (r)—bedürftige (ا م)
و —bedürftig (ص) —bedürftige (ا مؤ) اعانه‌يه ،
ياردمه ، امداده محتاج اولان : بيچاره ‖ —lehrer (ا م)
خواجه معاونى، بردرس خواجه‌سنه معاونلك ايدن ويا اومقامى
معاونة اداره ايدن ‖ —linie (ا مؤ) خـط موهوم ‖
—mittel (ا لا) واسطه؛ چاره‖ —quelle (ا مؤ) واسطه،
چاره ، درمان ، منابع متوسطه ‖ —verb (ا لا) ياردمجى
فعلى‖ —verein (ا م) اعانه جمعيتى ‖ —vertrag (ا م)
اتفاق معاهده‌سى ‖ بر دولت متفقه‌يه نقداً اعانه مقاوله‌سى ‖
—zeitwort (ا لا) (غرا) = —verb

Hülle (‾ ا مؤ) (53) [hüllen] ظرف، محفظه ، اورتو
(كذا تشريح ، نباتات‌حقنده ، ومجازى اوله‌رق) (نبا) لفافه
يعنى چيچكك اطرافنده ظرف كبى تشكل ايدن ياپراقلر ‖ (تشر)
اقسام داخليه‌دن بريشك اوزرنده اولان توربه‌كبى قليفى ‖ جيب،
طوربه ‖ ((تا طبيعه) بريلانك دريسى ‖ انسانك وجودى ،
جسم (فانى) ‖ اورتو ، ستره ، ماسكه ‖ —und Fülle
چوق ، بول بول .

Hüllen (‾ فعـ مـتعـ) و —ſich (فعـ مطا) a. (21)
صارمق ، برماتويه ويا امثالنـه صارمق ، اوزرينى اورتمك ،
ستر ايتمك ‖ صارلمق ، كنـدى اوزرينى اورتمك ‖ (مجا)
aus ‖ سكوت ايتمك ſich (wieder) in Schweigen—
—etwas اورتولى، قپالى برشيئى آچمق، اورتوسنى اوزرندن آلمق.

Hülschen (‾ ا لا) b. (40) [Hülſe كله‌سنك صورت
تصغيريه‌سى] كوچك درى ، قاب ، ميوه وسائره قبوغى .

Hülſe (‾ ا مؤ) (51) [قديم آلمانجه hulsa] بعض
ميوه وسبزواتك درى مثللو اولان قبوغى (فصوليه ، بزليه
وامثالنده اولديغى كبى) ، بزليه ، نخودك پيشمز ايكن‌صويولوب
چيقان قبوغى؛ قوغان ‖ فشنكارك قاپسول اجزاسى قونيله‌جق
اوفق باقر قوغانى ‖ تفنكك فشنك قوغانى .

Hülſig (‾ ص) (21) قشرى ، قبوغى اولان ، قشرلى،
قبوقلى .

Human (‾ ص) (21) [لاتينجه] انسانجه، انسانيه‌سنه ‖
مروتلى ، انسانيتلى ، منصف ‖ طاتلى .

Humanismus (‾ ‾ ا م) (45) [لاتينجه] تربيۀ مكمله ،
انسانيت .

Humanität (ـُـــ ١ مؤ) (40) (sans pl.) [لاتينجه]
انسانيت || مروت .

Humbug (ـُـ ١ م صورت تلفظی : hœu'me-boughe
(56) [انكليزجه] (عمو) يالان ، ساچمه ، لطيفه || اوفق
توتون كيسه‌سی .

Hummel (ـُـ ١ مؤ) (53) [hummen] (تا طبيعه)
اوچاركن طاظيردايان بيان آريسی || بيوك چاك || (مجا) پك
خوپيا : زياده صاوروق كمسه .

Hummeln (ـُـ فع لا+) a. (21) طاظيردامق : اوته‌يه
برويه قوشمق .

Hummen (ـُـ فع لا+) a. (21) (عمو) هم هوم‌دیمك ||
خفيف اوكسورمك ، طيقصيرمق .

Hummer (ـُـ ١ م) a. (40) (تا طبيعه) استاقوز .

Humor (ـُـ ١ م) (56) [لاتينجه] وجود انسانك
اصلاقلغی ، رطوبتی || (ـُـ ١ م) (38) (هر آنده دكيشه بيلان
حال) guter (schlechtr) — كيفلو ، خوش (كيفسز ،
عكسيلكی ، ترشلكی اوستنده) || لطيفه ، شقه .

Humoreske (ـُـــ ١ مؤ) (53) تحف حكايه ، لطيفه ،
قومديا ، مضحك ، نكره‌لو بر (تياترو وامثالی) پارچه‌سی .

Humorist (ـُـــ ١ م) (51) تحف ، مضحك‌كمسه ، نكره‌كو ||
مضحك شيلر يازان محرر .

Humoristisch (ـُـــ ص) (24) تحف ، كولنجلو ، اكلنجه‌لی .

Humpeln (ـُـ فع لا+) a. (21) طوپاللامق ، آقسامق .

Humpen (ـُـ ١ م) b. (40) (اسكی) بيوك قدح ، بيوك
طاس (برشی ايچمك ايچون) : بيوك كاسه ، بوقال .

Humus (ـُـ ١ م) (irr.) [لاتينجه] (زرا) محصولدار
طوپراق .

Hund (ـُـ ١ م) (38) كلب ، كوپك (صنعت : كذا طاغ
عملياتنده) نقليه آرابه‌سی || (ضرمثل) nicht jeder—, welcher
bellt, beißt هرحاولايان كوپك ايصيرمز || ein todter—
beißt nicht mehr اولوكوپك (آرتق) ايصيره‌مز ، اولوكوپكدن
قورقولمز || (مجا) er ist bekannt wie ein bunter— آنی
هركس طانور ، اوتمغالی اشك كيبدر ، er geht vor die—e
او برباد اوله‌جق ، محو اوله‌جق ، اونك آرتق ايشی بته‌جك ||
den Letzten beißen die—e سورودن آيريلانی قورد قاپار
(صوكه قالانی كوپكلر ايصيرر) || آرابه‌نك تضييق آلتی ، چتال .

Hunde ... (ـُـ...) —fell (١ لا) كوپك دريسی ||
—zecke (١ مؤ) (تا طبيعه) كنه ، صقيرغه || —art (١ مؤ)
(عمو) كوپك جنسی نوعی || كوپكجه‌سنه || كلبی || —blaff
(١ م) كوپك حاولامسی || —geld (١ لا) فنا ، آز ، كوتو
اقچه || —hütte (١ مؤ) كوپك يووه‌سی || —kälte (١ مؤ)
فنا حالده صغوق ، زياده ، كسكين صغوق || —kerl (١ م) (عمو)
اسافل طاقمندن ، آلچاق ، ديوس || —kohl (١ م) (نبا) كوپك
قاچيران || —scheu (ص) كوپكدن قورقان ، كوپكدن خوشلانميان ،
كوپكی سوميان || —stall (١ م) كوپكلرك اقامه‌سنه مخصوص
يـر || —steuer (١ مؤ) كوپكلرك صاحبلرندن آلنان ويركو ،
(كوپك بسلكه مساعده ايچون آلنان) كوپك ويركوسی ||
—wagen (١ م) كوپكلره چكيلان اوفق آرابه || (درونده
كوپك نقل اولنان آرابه) كوپك آرابه‌سی || —töle (١ مؤ)
(عو) كوتو كوپك || —wetter (١ لا) پك كوتو هوا .

Hundert (ـُـ ص اعدا) [قديم آلمانجه hund] يوز ||
Jahre alt — يوز سنه‌لك ، يوز ياشنده || (١ لا) (38) يوز
(عددی ، نومروسی) .

Hundert ... (ـُـ...) —armig (ص) يوزقوللی ||
—mal (حا) يوز دفعه || —pfünder (١ م) (ع) يوز
فونتلق || —pfündig (ص) يوز فونتلق (اللی كيلولق) ||
—fach وكذا : das Hundertfache einer Zahl برعددك
يوز مثلی || —gradig (ص) (حكم) سانتيغراد || —jährig
(ص) يوزسنه‌لك || der—jährige Geburtstag يوزنجی
سنه يوم ولادتی || —weise (حا) يوزدرلو .

Hunderter (ـُـ ١ م) a. (40) (رياضيه) يوزلر
(خانه‌سی) || يوز رقمی .

Hundertst (ـُـ ص اعدا) (24) يوزنجی .

Hundertstel (ـُـ ١ لا) a. (40) يوزنجی پارچه || يوزده
كسر .

Hundertstens (ـُـ حا) يوزنجی اوله‌رق .

Hündin (ـُـ ١ مؤ) (50) [Hund] ديشی كوپك ،
قانجيق .

Hündisch (ـُـ ص) (24) كوپك كبی ، كوپكجه‌سنه || پيس
مردار || اوتانمز ، عارسز ، حياسز || كابيون ، كلبی .

Hunds ... (ـُـ...) —dreck (١ م) كوپك ترسی ||
—ledern (ص) كوپك دريسندن ، كوپك دريسی || —dille
(١ مؤ) (نبا) كوتو قوقولی پاپاتيه || —fott (١ م) پك
زياده (عمو) (25) پك آلچاق ، رذيل ، پك ناموسسز || —gemein
(ص) پك آلچاق ، پك عادی ، پك فنا || —hai (١ م) (تا طبيعه)
دكز كوپكی || —kohl (١ م) (نبا) قاهر ، سحوم ، قودوز
اوتی || —köpfig (ص) كوپك قفالی ، باشی كوپكه بكزر ||
—loden (جمع مؤ) (اوزون) كوپك قيلی || —mäßig
(ص) كوپك كبی || —maul (١ لا) كوپكك آغزی || (تا طبيعه)
آمريقای جنوبيسنده موجود يراسه || —müde (عمو) (ص)
فنا حالده يورغون || —petersilie (١ مؤ) (نبا) يبانی
مايدنوز || —raute (١ مؤ) (نبا) يبانی روقه (اكينلر
ايچنده بيتر اوت) || —ruthe (١ مؤ) كوپك سيكی ||
—schlecht (ص) پك برباد || —tage (جمع مذكر) ايام باخور ||
—stern (١ م) (هيئت) شعرای يمانی (يلدزی) ||
—tag=Ferien (جمع) ايام باخورده ايديلان (مكتب وامثالنده)
پايدوس ، تعطيل || —veilchen (١ لا) (نبا) و —viole
(١ مؤ) (نبا) قوقوسزمنكشه || —würger (١ م) (نبا)
كوپك بوغان || —wuth (١ مؤ) قودورمه ، قودوزعلتی ،
داء الكلب ، خوف من الماء || —zahn (١ م) كوپك ديشی ||
انسانك سيوری ديشی (كوپك ديشی) .

Hundsrück (ـُـ ١ خا م) (56) (جغر) der— (اسوچره‌ده)
هوند سروك .

Hüne (ـُـ ١ م) (52) [قديم آلمانجه Hûn = Hunne]
و Hünin (ـُـ ١ مؤ) (50) (اسكی وقتلرك) ديولری ،
ديو قاريلری .

Hünen ... (ـُـ...) —grab (١ لا) ديو ياتاغی ||
—stark (ص) ديو كبی قوتلی || —gestalt (١ مؤ) ديوكبی
ايری بويلی ، غايت ايری بوی || —weib (١ لا) ديو قاريسی .

Hürde (‿‿ امؤ) (53) [Horde] چيت ||
(ايكيميلكده) || سبق ، پنير سوزكجى (Käse„Schaf„) —
für die Seidenwürmer — قوزه تابلهسى ، تختهسى ،
دستكاهى || قيون آغيلى ماندره .
Hürden (‿‿ فعمتم) b. (21) [Hürde] (زرا) آغيله ،
ماندره‌يه قيامق || مرعايه چيقارمق .
Hürden„ ... (‿‿ ···) —rennen (١لا) مانعلى
قوشو .
Hure (‿‿ امؤ) (53) فاحشه ، روسپى .
Hurer (‿‿ ١م) a. (40) سفيه ، فاسد ، فسق وفجور
صاحبى ، زانى .
Hurerei (‿‿- امؤ) (49) فحش .
Huron (‿‿ اخام) (56) (‿‿ صورت تلفظى: yōū-rēne)
[جغر] آمريقاى شماليسنك برقونتلغى وبو اسمده نهرى .
Hurr! (‿ حرند) (چابوق حركت ايدن برشيئك سسنى
تقليداً) هورر !
Hurrah (‿‿ : وياخود ‿ حرندا وا لا) (*inv.*) هوررا !
يشا ! هورا .
Hurrahen (‿‿ فعلا+) a. (21) هورا باغيرمق !
يشا چاغيرمق .
Hurtig (‿‿ ص) (21) چابوق ، سريع ، چويك (ايشنده
چابوق ودقتلى) || خفيف ، آتيك ، آچيق كوز || (حا) چابوق ،
على العجله ، سرعتلى .
Husar (‿‿ ١م) (51) [مجارجه بهر يكرمى خانه‌دن برسوارى
نفرى] هوسار .
Husaren„ ... (‿‿···) —anzug (١م) هوسار
البسه‌سى || —pelzmütze (١م) هوسار سواريلرينك كيديكى
اوزون تويلى درى شابقه ، قالپاق || —säbel (١م) اكرى هوسار
قلنجى || —tasche (١مؤ) هوسار سواريلرينك يان طرفلرينه
آصدقلرى چانطه .
Husch (‿ حرند) [قديم آلمانجه hurscan عجله ايتمك]
ويز ! هوش ! (كبى فوق العاده سرعتى كوسترر) || (سكونت
استحصالى ايچون) شوت ! صوص ! || (صغوق اولديغى ايما
ايچون) اوف ! واى ! آمان نه صغوق ! || (١م) (38) بردنبره
وبكلنمز ايكن وقوعه كلان حركت auf den—, unter'm—
سرعتله ، بلا توقف ، بلا آرام ، درحال || بردنبره كلوب
بردنبره غائب اولان يغمور || توقات ، شمار .
Husche (‿‿ ١مؤ) (49) husch= .
Huscheln (‿‿ فعلا+) a. (21) خفيف بركورولتى ايله
حركت ايتمك .
Huschen (‿‿ فعمتم) a., c. (21) [husch] (عمو)
Jemand— برينى توقاتلمق ، برينه شمار اورمق || (فعمشاركت)
sich mit Jemandem herum— بريله دوكوشمك || كمال
سرعتله (برشيئى) آلمق ، قاپمق || (فعلا-) سرعتله
(über etwas) برشى اوزرندن كچمك || (مجا)
—(fort:وياخود) über etwas hin برشى اوزرندن خفيفجه كچمك .
Husch-kopf (‿‿ ١م) (31) (عمو) طراقلانمش باش .
Hüsteln (‿‿ فعلا+) a. (21) خفيفجه اوكسورمك .
Husten (‿‿ فعلا+) b. (21) [قديم آلمانجه huostôn]
اوكسورمك || (مجا) —auf (وياخود : in) etwas برشى

Hünenhaft (‿‿‿ ص) (21) ديوكبى ، ديوجه‌سنه .
Hunger (‿‿ ١م) a. (40) آچلق || (ضربمثل) —ist der
beste Koch آچلق انسانه هرشيئى يديرر (بكنديرر) ||
—(Hungersnoth) قحط || (طب) غايت صيق پرهيز
(Hungerskur =) .
Hungers„... (‿‿···) —bach (١م) صويى دائمى صورتده
آقميان (آره صره قوروييان) دره || —blume (امؤ) (نبا) آلتون
چيچكى (باباتيه جنسندن) زهر الصباغ || —gestalt (امؤ) آچلقدن
ضعيفلنمش كيسه‌نك قيافتى ، اسكات || —jahr (الا) (زرا)
قحطلق سنه‌سى || —kur (امؤ) (طب) صيق پرهيز ايله تداوى ||
—leider (ام) آچلق چكن ، قحطلقه اوغرايان || —thurm
(١م) برينك آچلقدن اولديرلمك اوزره حبس اولنديغى زندان ||
—tod (ام) آچلقدن حاصل اولان اولوم || —tuch (١لا)
[اساساً پرهيز زماننده كليساده آلتاره آصيلان بز(اورتو)] آنجق(مجا)
am —tuche nagen آز ، كوتو يمك || آچلقدن اولمك ||
—typhus (ام) (علم امراض) آچلق سببيله وقوعه كلان
حماء تيفوئيدى .
Hung(e)rig (‿(‿)‿ ص) (21) [Hunger] قارنى آچ ،
آچقمش اولان ich bin— قارنم آچ ، بن آچم || هيچ طويماز ||
einem —en Magen ist schlecht predigen آچه مرام
آكلادلمز || (غداسى آز) بيچاره ، فقرا .
Hungern (‿‿ فعيكشخ) a. (21) es hungert mich,
mich hungert قارنم آچ || (فعلا+) —wie ein Wolf
قورد كبى آچقمق || قحطلقه اوغرامق || پرهيز ايتمك ، اوروج
طوتمق || (صحت نقطهٔ نظرندن) پرهيز ايتمك ، آچ طورمق ||
auf etwas— برشيئه حريص اولمق ، كوزديكمك ، آش ايرمك
|| sich— (فعمطا) —(zu Tode : وياخود) sich todt
كندوينى آچلقدن اولديرمك ، كندوسنه آچلق ايله قييق .
Hungers-noth (‿‿‿ امؤ) (35) (مواد غدائيه‌نك
جمله‌سندن محروميت) قحط وغلا ، قحطلق || مواد غدائيه‌نك
پك نادر وپهالى اولمسى .
Hungrig (‿‿ ص) (21) hungerig= .
Hüningen (‿‿‿ اخالا) (56) (جغر) (الساس ولايتنده)
هونينغ (هونينغن) شهرى .
Hunzen (‿‿ فعمتم) c. (21) [Hund] سوكمك ، سويلنمك ،
تحقير ايتمك .
Hupf (‿ ١م) (38) حوپلامه ، صيچرامه ، هوپ .
Hüpf„ ... (‿···) —lustig (ص) هوپلامه ، صيچرامه‌يى
سون ، آرزو ايدن || —schritt (ام) (رقص) هوپلامه ، صيچرامه
آديمى || —spiel (١لا) سكمه اويونى .
Hüpfen (‿‿ فعلا+) وبرموقعدن ديكر موقعه حركتى
كوسترمك ايچون فعلا—) a., c. (21) [hopp] صيچرامق ،
سكمك ، هوپلامق ، (راحتسز اولەرق) اوته‌يه برويه صيچرامق ،
آتلمق ، خويسزلانمق || (١لا) b. (40) (*sans pl.*) صيچرامه ،
سكمه ، آتلمه .
Hüpfer (‿‿ ١م) a. (40) —in (١مؤ) (50) آتلايان ،
صيچرايان اركك وقادين || (يالكز مذكر اولەرق) (تاطبيعه) چكركه ||
اوفق حوپلامه ، صيچرامه .
Hup(p)! ، hups! هرايكيسيده (‿ حرند) =hopp .

تحقیر ایتمك ‖ (فع متع) = aushusten ‖ (نتیجه‌یی ارائه
ایدرك) Jemandem die Ohren voll— اوكسوره اوكسوره
برینك جانی صیقمق ، قفاسی پاطلاتمق ‖ (عو) ich werde
(برینك آرزوسنی اجرا ایتمیه‌رك) ایشك Dir (et) was —!
یوقسه بكله ‖ (فع مطا) sich halbtodt— شیمان اوله‌جق قدر
اوكسورمك ، اوكسوره طیقسیره یاری اولوم حالنه كلمك .

Husten (ـ ا م) b. (40) [قدیم آلمانجه huosto]
(علم امراض) اوكسوروك ؛ نزله (صدریه) .

Husten„... (ـ ...) —krampf (ام) بوغمجه اوكسوروكی .

Hut (ـ ا م) (31) [قدیم آلمانجه huot] شابقه ، كلاه ‖
—ab! باشی آچ! ‖ den—auf haben شابقه باشنده اولمق ‖
den—auf's Ohr setzen شابقه‌یی برطرفه ییقمق؛ كذا (مجا)
تهدید آمیز صورتله سویلمكه باشلامق، دیرتمك ‖ موسیو، قاواليه ‖
(نبا) der—der Pilze ماتارك تپه‌سی، شابقه‌سی ‖ (مجا)
viele Köpfe unter einen — bringen wollen برچوق
كمسه‌لری هم افكار ایتمك استمك ، جمله‌نك موافقتنی استحصاله
اوغراشمق ‖ die Frau hat den— قادین اداره ایدییور ،
اداره (امر) قادینك ‖ (ضرمثل) mit dem—e in der Hand
kommt man durch das ganze Land طاتلیلقله ییلان
دلیكندن چیقاریلور ‖ [قدیم آلمانجه huota] (ا مؤ) (49) سپر،
حمایه مثلا in Gottes—e جناب حقك محافظه‌سنده ‖ (برینی
ویا برشیئی محافظه وحمایه ایدن ، تحت حمایه‌سنه آلان) حامی ،
محافظ ‖ (محفوظ برمحل) ملجأ ، مأوی ، (صغینه‌جق) امین
برمحل ‖ der—sein (ویاخود : auf seiner) كوزنی آچمق،
دقت اوزره بولنمق ‖ پوسته ، نوبتجی ‖ حیواناتی آخر برمحلده
رعیه اولان حق، صلاحیت ؛ (بویله برمحل) مرعی .

Hut„... (ـ ...) —besatz (ا م) شابقه ، كلاه تزییناتی ،
مالزمه‌سی ‖ —bürste (ا مؤ) شابقه فورچه‌سی ‖ —futter
(ا لا) شابقه آستاری ‖ —futteral (ا لا) شابقه محفظه‌سی،
غلافی ‖ —schachtel (ا مؤ) شابقه قوطوسی ‖ —tresse
(ا مؤ) شابقه شریدی ‖ —zucker (ا م) كله‌شكری ‖ —geld
(ا لا) محافظلره ویریلان معاش ‖ —abnehmen, —abziehen
(ا لا) شابقه ایله سلام ‖ —filz (ا م) شابقه یاپمغه مخصوص
قاستور ، كیچه ‖ —geschäft (ا لا) شابقه ، كلاه
فابریقه‌سی ، دكانی ، مغازه‌سی ‖ —los (صـ) شابقه‌سز ‖
محافظه‌سز ، غیر محفوظ ‖ —macher (ا م) شابقه یاپان
شابقه‌جی ‖ —quaste (ا مؤ) (بوكولمامش ایپك
كبی شیلردن معمول) شابقه پوسكولی ، طوپی ‖ —schleife
(ا مؤ) شابقه‌نك قوقارده‌سی، مأموریت علامتی، فرنك باغی ‖
—troddel (ا مؤ) شابقه ، كلاه پوسكولی .

Hüten (ـ فع متع) b. (21) [Hut] محافظه ایتمك ‖
حفظ ، وقایه ایتمك ، حمایه ایتمك ‖ (عمو) Gott soll—!
اه صاقلاسون! ‖ sich— (فع مطا) مثلا sich vor etwas—
برشیدن صاقنمق، اجتناب واحتراز ایتمك ‖ hüten Sie sich vor
ihm! اوندن كندیكزی صاقینیكز! ‖ ich werde mich—
Das zu thun دلیم بن آنی یاپه‌یم ، اه اسیركه‌سون بن اویله
شی یاپمام .

Hüter (ـ ا م) a. (40) [hüten] ‘—in (ا مؤ) (50)
محافظ ، محافظه ووقایه ، حمایه، صیانت ایدن (اركك ویاقادین) ‖
—(Vieh ـ) (ا م) حیوان محافظی، چوبان .

Hütsche‘Hutsche هرایكیسیده (ـ ا مؤ) [illegible] آیاق قویمغه
مخصوص اسكمله ، بصامق ‖ صالنجاق = Schaukel .

Hütt (ـ حرند) صوله !

Hütte (ـ ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجه hutta] (اوفق
فقیرانه اوجكز) قولبه ، براقه ، اوزری اوتله اورتولی اوجك ‖
(یالكز یغمور وروزكاردن محافظه اولنمق اوزره صحراده یاپیلان)
طام ، صوندرمه ‖ كمور وامثالی معادن اوجاقلرنده آغاجدن قاپلمه
ودستك وامثالی ایش ‖ دوكمخانه وامثالی .

Hütten„... (ـ ...) —amt (ا لا) معدن قویولری
نظارتی ‖ —bau (ا م) براقه انشاسی ‖ معدن قویوسی ،
اوجاغی ، دوكومخانه‌سی انشاسی ‖ —junge (ا م) كولخان
بكی ‖ —männisch (صـ) معدنجیلكه مناسبتی، عائدیتی اولان
كیسه .

Hutung (ـ ا مؤ) (49) مرعی ، اوتلاق .

Hyäne (ـ ا مؤ) (53) (تا طبیع) صرتلان ، ضبع ،
عیلان ‖ كذا (مجا) .

Hyazinth (ـ ا خا م) (56) [روم] على الخصوص
اساطیرده هیاتسینت ‖ (معدن) كوك یاقوت طاشی .

Hyazinthe (ـ ا مؤ) (53) [روم] (نبا) سنبل .

Hyder (ـ ا مؤ) (53) (تا طبیع) [روم] = Hydra .

Hydra (ـ ا مؤ) (49) [روم] (تا طبیع) صو یلانی ‖
(ا خا لا) (56) (جغر) جزائر یونانیه‌دن اولوب آرغولیه
شبه جزیره‌سی قارشوسنده در .

Hydrat (ـ ا لا) (38) [روم] (كیم) مائیت .

Hydraulik (ـ ا مؤ) (49) [روم] مبحث حركت میاه ؛
صولرك صورت ترفیع وسوقندن بحث ایدن علم .

Hydrodynamik (ـ ا مؤ) (49) [روم] (حكم)
حكمت طبیعیه‌ده مایعاتك حركت ، ثقلت وموازنه سندن
بحث ، قسم ، مبحث قواه المیاه .

Hydrographie (ـ ا مؤ) (53) و (49) [روم] دكز،
سواحل وجزایرك مواقعنی تعیین وتحدید ایدن علم .

Hydropathie (ـ ا مؤ) (49) ویاخود (53) [روم]
(ط) تداوی بالماء .

Hydrostatik (ـ ا مؤ) (49) [روم] جر میاه ،
موازنت میاه .

Hygroskop (ـ ا لا) (38) [روم] (حكم) مقیاس
رطوبت .

Hymen (ـ ا خا م) (56) (اسا) ازدواج پریسی ‖
(تشر) غشاء بكارت .

Hymne (ـ ا مؤ) (53) [روم] (تاریخجه) مدحیه ،
قصیده ؛ الهی، كلیسالرده آوازله اوقونان دعا .

Hyper„... (ـ ... : ویاخود اكثریا ...ـ) [روم]
(= „... über) مبالغه ایله ، مبالغه‌لی.

Hyperbel (ـ ا مؤ) (53) [روم] (بیان اصطلاحی)
استعاره ، مبالغه ‖ (هندسه) قطع زائد ‖ (بیان) طمطراق
كلام ، طنطنهٔ الفاظ ‖ تطنیب ‖ سوز ابه‌لكی .

Hyperkritiker (ـ ا م) a. (40) صیق مؤاخذه ایدن،
هرشیئه معترض اولان .

Hypochondrie (ـ ch ـ ا مؤ) (49) ویاخود (53)
[روم] (علم امراض) مراق كتیرمه ، داء مراق، قره‌سودا .

Hypotenuse (⏑⏑⏑– ا مؤ) (53) [روم] (هندسه) مثلث قائم الزاویه‌نك زاویهٔ قائمه‌سی قارشوسنده‌کی (ضلع) وتر.

Hypothek (–⏑– ا مؤ) (49) [روم] (عدلیه) رهن ، استغلال ، وفا ، فراغ بالوفا .

Hypothese (⏑⏑⏑– ا مؤ) (53) [روم] قیاس ، فرض || تقدیر وتخمین ، ظن || قضیهٔ ظنیه .

Hypsometrie (–⏑⏑⏑ ا مؤ) (49) ویاخود (53) [روم] (حکم) ارتفاعارك اولچلمسی اصولی ، فنی ، فن‌مساحهٔ ارتفاع .

Hyrkanien (⏑⏑–⏑ ا خا لا) (56) (جغر) اسکی اسمی (هیرقانیا) اولان طبرستان مملکتی ، طبرستان .

Hysterie (–⏑⏑ ا مؤ) (49) ویاخود (53) [روم] قادینلره عارض اولان سکر خسته‌لغی ، رحم خسته‌لغی ، اختناق رحم ، مراقیای رحم .

Hysteron„Proteron (⏑⏑⏑⏑⏑⏑ ا لا) (*inv.*) [روم] (علم بیان) منطق خلافنه اوله‌رق برکلمه ویا جمله‌نك کیرویه ، نهایته وضعی .

I.

I. (– الا) (55) آلمان الفباسنك طقوزنجی حرفی واوچنجی صدالی حرف || !—(حرند) (عمو)!ei=i || i freilich! آی البته! نه ظن ایتدکیا ! اویله‌یا! شبهه‌سز! ||(عو)!i wo یوق‌جانم!آمان‌دیه یاهو! اما یاپدکیه! || Ihre Königlche Hoheit=J. K. H.

I-a! (–– حرند) (مرکبك آغیرمسی تقلیداً) ای عا !

I-ah(n)en (⏑–– فعلا +) .a (21) مرکب کبی آغیرمق.

Jambe (⏑⏑ ام) (52) ، **Jambus** (⏑⏑ ام) (45) (اکثریا غلط اوله‌رق yâme تلفظ اولنور) [روم] وتد ، یونان وقدیم لاتین لسانلری اشعارنده برخفیف وبرثقیل هجادن مرکب مصرع پارچه‌سی ؛ شعر وزنی .

Iberien (⏑⏑–⏑ اخالا) (56) (جغر وکذا شعر) ایبریا یعنی اسکی اسپانیا .

Ibis (⏑– ام) (53) [مصرجه] مصرك نیل کنارنده برطاقم حشرات مضره‌یی یمك مناسبتیله اسکیدن معبودلری صره‌سنه کچمش اولان برنوع لیلك ، بجع .

Ibiza (⏑χ–v– اخالا) (56) [اسپانیولجه] (جغر) ایویزا .

Ich (⏑ ضمیر شخص) [قدیم آلمانجه ih = لاتینجه ego] بن || مضاف الیهی: (mein(er || مفعول الیهی: mir || مفعول بهی: mich || جمعنده مجردی : wir || مضاف الیهی : unser || مفعول الیه وبهی : uns || ich bin's بنم (او) ، او بنم || ich und Einfluß! (اعتبار بنم ، اعتبار، نفوذ دیمك بن دیمك || ich Elender! (آه) بن بیچاره ! || (الا) (*inv.*) یاخود (56) mein ganzes Ich تکمیل وجودم ، بن || er liebte sein Ich sehr نفسی پك سور ایدی || mein anderes (ویاخود zweites) Ich دیکر بر ایکنجی بن .

Ichneumon (⏑– ch ⏑ ا ام (الا) (56) [روم] (تاطبیم) مصر صیچانی ، فرعون فاره‌سی ، نمس .

Ichthyosaur (⏑⏑– ch ⏑ ا م) (51) قبل الطوفان یاشایوب مستحاثه‌سی دنی بولنمش اولان یاری بالیق یاری تمساح حیوان ؛ سمك ضبی .

Ida (⏑– ا خا لا) (*inv.*) (جغر) کرید اطه‌سنده (پسیلوریتیس) ایدا طاغی .

Ideal (––– ص) (24) [Idee] خیالی ، موهوم || فکرك تصور ایده‌بیلدیکی کمال تامی جامع اولان ، موجود شیلرك دها کوزل واکملی || (الا) (24) (das Ideale (an etwas برشیئك اك کوزل، اك اکمل، اك مقبول اولان یری، پارچه‌سی، محلی || (الا) (38) فضائل وکمالات متصوره، نهایت درجه کمال || مودل || —von Schönheit نهایت درجه (کوزلری قماشدیرر درجه‌ده) کوزلك .

Idealismus (⏑–––– ام) (45) [Ideal] فکر وتصوره چوق اهمیت ویرن برطریق فلسفه ، مذهب خیالیون ، فلسفهٔ فکریه .

Idee (–– ا مؤ) (49),(53) [روم] فکر ، معنی || خیال ، تصور || فهم ، ادراك ، عقل || ظن وقیاس || دوشونجه ، نیت ، ملاحظه . مطالعه || یاد ، خاطره || آزاجق .

Ide-ell (––– ص) (24) [Idee] = ideal .

Iden (⏑– جمع مؤ) (53) [لاتینجه] (قدیم روما قتولیك تقویمی) علی‌الخصوص die—des März مارتك اون‌بشنجی کونلری .

Identifizi(e)ren (⏑–⏑⏑– فعل متعد)[لاتینجه] و—sich (فعل لازم) .a (21) —(sich) mit etwas برشیئله تطبیق وتوحید ایتمك ، یکسان قیلمق || تطابق ایتمك ، برلشمك ، یکسان اولمق .

Identität (–⏑– ا مؤ) (49) [لاتینجه] برلك ، مشابهت ، مطابقت ، عینیت || توقیف اولنان آدمك آرانیلان ذات اولدیغنك تبین وتعینی ، اثبات ذات وهویت .

Ideo „... (⏑⏑⏑– روم„لاتینجه) (...„eigen=) مثلا : **Ideolog** (ام) فکر وتصورك سورت حصول وتکونندن بحث ایدن مبحث الفکر علمنك عالمی || حسیون || خیالی ، اجراسی غیرممکن افکار وخیالاتله اوغراشان کیمسه || **Idiosynkrasie** (ا مؤ) (طب) برشیئه زیاده میل ویا آندن استکراه ایدیش، بویله طبع ومزاج || استعداد شخصی ، تأثیر ذاتی .

Idiom (–⏑– الا) (38) [روم] برقوم وامتك کندوسنه مخصوص لسانی، لغت ، اصطلاح، لهجه || شیوهٔ لسان، لسانك قبیله‌یه ویا ایالته مخصوص فرعی .

Idyll (⏑– الا) (38) [روم] (جمعی کذلك —ien)، e— (⏑– امؤ) (53) چوبانلغه وکویلیلکه مخصوص منظومه ، بونلرك احوالنی تصور ایدر منثور تیاترو کتابی ویا رسمی || بهاریه .

Igel (⏑– ام) .a (40) کرپی || (مجا) تیتیز وخویسز آدم || (صنع) دیشلی ، طراقلی ، اسطوانه‌لی چرخ .

Igel,... (‒⏑...) —stacheln (جمع مذ) كرپی دیكنی ‖ —aloe (امؤ) (نبا) دیكنلی صاری صبر .

Igname (‒⏑ ny ⏑ امؤ) (51) [هندغربیجه] هندیرالماسی، ایغنام = Yams-wurzel .

Ignori(e)ren (‒⏑‒ gh ⏑ فعمته) (21) a. [لاتینجه] بیلمامك ، برشیئك جاهلی اولمق ‖ تجاهل ایتمك ، (قصداً) بیلمزكبی طورانمق ، بیلمزلكه كلمك .

Ih! (‒ حرند) = i .

Ihm (‒ ضمیر شخصی مفعول الیه) [قدیم آلمانیجه imu] آكا مثلا ich habe es ihm versprochen بن آنی آكا وعد ایتدم ، بن اوكا آكا دائر سوز ویردم ‖ —ich glaube بن آكا اینانیرم ‖ er wirft sich ihm in die Arme او آنك آغوشنه آتیلور .

Ihn (‒ er ضمیر شخصیسنك مفعول به صورتی) [قدیم آلمانیجه in (an)] آنی ، اونی ich sehe ihn بن آنی كوریورم (آنی كوریرم) ‖ كورهجكم ‖ (برای تحقیر) ich werde Ihn fortschicken طوربن سنی كیرو كوندرهجكم، اعادهایدهجكم .

Ihnen (‒⏑ ضمیر شخصی اوچنجی شخصك جمعی) آنلره، اونلره مثلا ich habe es ihnen gegeben بن آنی اونلره ویردم ‖ ich war bei ihnen بن آنلرك یاننده ایدم ‖ Sie) Ihnen) ضمیرینك جمعی = (Euch) ترّاكتله ایدیلان تكلمده سزه ، سزلره ich verdanke Ihnen mein Glück بن سعادتمی سز بادی ، سبب اولدیكز ، باعث سعادتم سزسكز .

Ihr (‒ ضمیر شخصی مؤنث ، sie ضمیرینك مفعول الیهی [قدیم آلمانیجه iru]) ich verspreche es ihr بن آنی آكا (مؤنثه) وعد ایدرم ihr habe ich geschrieben ‖ بن آكا یازدم ‖ [قدیم آلمانیجه ir] du ضمیرینك جمعی was wollt ihr? نه استرسكز؟ نه استیورسكز كذا: was wollt Ihr? ‖ [قدیم آلمانیجه irô](م ولا كذا مؤ) (21) (ضمیرملكی) ihr gröstes Vergnügen آنك اك زیاده سودیكی ، آرزوسی ، خوشنه كیدن شی ‖ diese Gegend gefällt mir, ihr Boden ist fruchtbar بوطرق (اراضی) ، بوری پك بكندم طوپراغی پك صاغلام ومحصولدار ‖ haben Sie Ihr برای ترّاكتسنكمقامنده سزك Geld erhalten? پاره‌كزی آلدیكزمی؟ ‖ Thun Sie das ‖ Ihrige الكزدن كلانی یاپمغه غیرت ایدیكز، وظیفه‌كزی، سزه دوشه‌نی یاپیكز ‖ ich bin ganz der Ihrige بن سزكم، قولك قربانكم ، بنده‌كز، عبدكزم .

Ihrer-seits (‒⏑‒ حا) اونك (سزك) طرفندن ، اودنی (سزدنی) ، آكا (سزه) كلنجه (قالنجه) .

Ihret-halben (‒⏑⏑‒...) ، (‒⏑‒⏑) (um)-wegen (حال)-willen ویاخود (كلمه‌سنه مشابه) ihr آنك (مؤنث) سببنه آنك ایچون، آنلر ایچون .

Ihrzen (‒ فعمته) (21) c. [ihr] (بربرلرله قونوشوركن "Ihr" كلمه‌سی قوللانمق "Ihr" كلمه‌سیله كوروشمك) سن یرینه سزله كوروشمك .

Iktus (‒ ام) (36) [لاتینجه] صدا ، شیوهٔ شعر .

Illegal (‒⏑‒ ص) (21) [لاتینجه] مغایر نظام ، خلاف قانون ‖ نامشروع .

Illegitim (‒⏑⏑‒ ص) (21) [لاتینجه] غیر مشروع ، حرام ، محرم .

Illimitirt (‒⏑⏑‒ ص) (21) [لاتینجه] نا محدود ، تحدید وتعیین ایدلمامش ‖ بی نهایه .

Illing (‒ ام) (38) (عمو) ایكیز ویا اوچیز اولیوب یالكز تولد ایدن چوجق .

Illuminat (‒⏑⏑‒ ام) (51) [لاتینجه] ایدال خدا ‖ خرستیانلقده برمذهب .

Illumini(e)ren (‒⏑⏑⏑‒ فعمته) (21) a. [لاتینجه] تنویر ایتمك ، ضیالندیرمق : قندیل ایله طونامق ‖ عقل وذهنه رونق وكشایش ویرمك .

Illusion (‒(‒)‒ امؤ) (49) [لاتینجه] قوروتی، خیال، فكر باطل ‖ عقل ، ذهن ، فكر قاریشقلق ‖ امل باطل ، بوش، واهی افكار ‖ اعتقاد باطل ‖ (طب) غلط حس ‖ توهم ، صایقلامه ، رؤیا .

Illusorisch (‒⏑⏑‒ ص) (21) بوش ، واهی، خیال، اصل واساسی اولمیان ، بیهوده امیده دوشورن .

Illustrator (‒⏑⏑‒ ام) (3) [لاتینجه] تشهیر ایدن ‖ معروف ونامدارقیلان، تصویر ایدن ، رسام .

Ilse (‒ امؤ) (5) (تاطبیه) Alse= قره‌كوز بالغی ‖ وافتیز اسمی الیزابت ‖ (تاطبیه) حلزون ، صدف نوعی .

Iltiß، **Iltis** (‒ ام) (33) (تاطبیه) [قدیم آلمانیجه illitiso] قوقارجه، آمریقانك ذوات الثدیه‌دن بدنی سرت پوللرله مستور برحیوانی .

Im (‒) (in حرف جریله dem حرف تعریفندن مركب) ‖ —Augenblick آن واحدده ، آز بروقتده ، چارچابوق .

Imaginär (‒⏑ gh ‒ وكذا فرانسزجه اولدرق ‒ j ‒ ص) (21) [لاتینجه، فرانسزجه] خیالی ، وهمی ‖ (ریا) موهوم ، متصور .

Imbiß (‒ ام) [قدیم آلمانیجه im-bizan] einbeißen (33) توجیه ‖ اصلی ایله تطبیق ، مقابله ، قارشولشدیرمه ‖ ایكندی ایله اویله آره‌سنده یئیلان یمك ‖ خفیف یمك ‖ einen kleinen —nehmen اوفق قهوه آلتی ایتمك ، اوفق بریمك یمك .

Immanuel (‒⏑‒ اخام) (56) [عبرانیجه] اماتوئل .

Immatrikuli(e)ren (‒⏑⏑⏑‒ فعمته) (21) a. [لاتینجه] داخل دفتر ایتمك ، كوتوكه قید ایتمك ، ثبت سجل ایتمك .

Imme (‒ امؤ) (5) [قدیم آلمانیجه impi] = Biene .

Immediat,... (‒⏑⏑...) [لاتینجه] unmittelbar (امؤ) —vorstellung ، (امؤ) —eingabe طوغریدن طوغری‌یه حكمدارلره تقدیم قلنان استدعا ، عرضحال، نیازنامه .

Immer (‒ حا) [قدیم آلمانیجه iomer] je mehr= دائما ، دائمی صورتده ، علی الدوام، هروقت، بردوزی‌یه ‖ —für : ویاخود (auf) هروقت ، دائما ، دائمی، الی الابد ‖ —noch دها حالا، الآن ‖ —mehr كیتدكجه زیاده ‖ دها، دائما ، توقت اولسه ‖ —wie هروقتكی كبی ‖ —wer auch كیم اولورسه‌اولسون ‖ was er auch—für Gründe haben mag هرنه دیرسه دیسون، هرنه‌سبب كوسترسه كوسترسون ‖ wo er doch—bleiben mag? خوف وتعجبی اراثه ایله: عجبا بوبله نره‌ده قالدیكه ، قالوركه ؟ !

Im-stiche-lassen (ـُـُـُـُ ١ لا) b. (48) *(sans pl.)* ترك ، براقمه ، فراغت : آچيقده براقمه ، اويون ايتمه .

In (ـُ حرجر) (برشيئك اورته‌سى ، ايچى‌معناسى‌شامل اولوب مفعول اليه ايله ؟ wo نره‌ده سؤالنه جواب ويرر ‖ كذا وقت‌حقنده ؟ wann نوقت سؤالنه ومفعول به ايله دخى ؟ wohin نره‌يه سؤالنه جواب ويرر) ‖ er ist in dem (im) Gefängnisse اوحبسده‌در ، اومحبوسدر ‖ im Garten بغچه‌ده ‖ in der Fremde يابانده ، اجنبى ايچنده ، طانيمديغى بيلمديكى محلده ‖ im ersten Stocke برنجى قاتده ‖ in Paris پارسده ‖ er ist in der Stadt اوشهرده‌در ، شهره كيتدى ، شهرده اوطورير ، طيشارى‌چيقدى ، اوده يوق ‖ (وقت حقنده ظرفنده ، داخلنده (binnen = مثلا : eine Arbeit in drei Tagen vollenden برايشى اوچ كونده بتورمك ‖ wir reisen in acht Tagen ab برسكزكونه قدر ، سكزكون صكره يوله چيقه‌جغز ، كيده‌جكز ‖ يوزدن زياده اولان سنه تاريخى اوكنه وضع‌اولنورمثلا im Jahre 1876 بيك سكز يوز يتمش التى سنهٔ (ميلاديه‌سى) سنده ‖ يوزسنه‌دن آشاغى اولمرق im Jahre 3 اوچنجى سنه‌سى ، اوچنجى سنه‌سنده ‖ im Frühling ايلك بهارده ، ايلك بهار وقتى ‖ in großer Eile كمال‌تلاش‌ايله ، پك زياده سرعتلى ، پك چابوق ، على‌العجله ، چارچابوق ‖ in ein Thier verwandeln برحيوانه تحويل ايتمك ‖ in unsern Tagen بزم زمانمزده ، بزم وقتمزده ‖ ... Sie sprechen in einem Tone, der mich überrascht سز اويله برسس ، برطور ايله سويليورسكزكه بنى عادتا حيرتده براقيورسكز ‖ sich in Wein betrinken شرابله سرخوش اولمق .

In-adäquat (ـُـُـــ ص) (21) [لاتينجه] نا تمام .

In-akkurat (ـُـُـــ ص) (21) [لاتينجه] ياكاش ، غير صحيح ‖ غافل ، دقتسز .

In-aktiv (ـُـُـ ص) (21) [لاتينجه] ايشسز ‖ تنبل ، بطئ الحركه .

In-auguri(e)ren (ـُـُــ ـ فعمتع) a. (21) [لاتينجه] رسم كشاد يابمق ، آچمق : بدأ ايتمك .

In-aussicht-stellung (ـُـُـُـُ ١ مؤ) (49) اولدن كوسترمه ، حس ايتديرمه ‖ وعد ايتمه ، اميد ويرمه .

In-begriff (ـُـُ ١ م) (38) mit—aller Einzelheiten بالجمله مفرداتى داخل اولديغى حالده ، ... نظر اعتباره آلنديغى حالده ، جزئياته وارنجيه دكين ‖ جمله ، يكون ، عموم ‖ ماده ، مآل ، خلاصه ‖ —aller Künste und Wissenschaften قاموس العلوم ، محيط المعارف ، مجموعهٔ علوم وفنون ، آنسيقلوپدى .

In-betrieb-setzung (ـُـُـُـُ ١ مؤ) (49) ايشلتمكه باشلامه : كشاد .

In-brunst (ـُـُ ١ مؤ) (49) *(sans pl.)* [Brunst] قيزغينلق ، حدت آتش ، صيجاقلق ، سوزان ، شوق ، اشتياق ‖ كرمئ بال ، غيرت .

In-cidenz (ـُـُ iss ـ ١ مؤ) (49) [لاتينجه] (حكم) برخط شعاعك بروجه اوزرينه دوشمسى ‖ وقعه ، ماجرا ، حادثه ، وقوعات .

In-cidenz„... (ـُـُ iss ـ) [لاتينجه] —loth (الا) (ريا) سطح وارد ‖ —fall (ام) ، —frage (امؤ)

Immer„... (ـُـُ ...) —dar (حا) ، دائمى ، ابدى ‖ —grün (الا) (نبا) جزاير منكشه‌سى ‖ —zu (حا)—fort= على الدوام ، لا ينقطع ‖ fahre nur—zu! طورمه يورو ! طورمه سور !

Immobiliar„... (...ـ (ـ) ـــ) —exekution (امؤ) حجز اموال غيرمنقوله ‖ —vermögen (الا) اموال غيرمنقوله .

Immortelle (ـُـُـُ امؤ) (51) [فر] (نبا) هردم‌تازه .

Immunität (ـُـُـُ امؤ) (49) [لاتينجه] معافيت ، مسالمت : امتياز ، مساعدهٔ مخصوصه .

Imperator (ـُـُـُ ام) (41) [لاتينجه] (عسكرى‌سردارى ، قوماندانى) سردار اكرم ، باش قوماندان ‖ ايمپراطور ، حكمدار (شهنشاه) .

Imperfekt (ـُـُ ص) (21) [لاتينجه] نا تمام ، ناقص ‖ (الا) (غرا) حكاية الحال فى الماضى كذا : —um (ـُـُـُ واكثريا : ـُـُـُ الا) (58) .

Imperial (ـُ (ـ) ـ ١ م) a. (42) [لاتينجه] آلتون آقچه ، باخصوص روسيه‌نك اوتوز ايكى مارق آلمان پاره‌سى قيمتنده اولان حكومت اقچه‌سى ‖ —(Schrift) (امؤ) (مطبعه) ايرى يازى ، قانون ‖ (الا) (38) ٩٠/٦٢ سانتيمترو قطعه‌سنده كاغد .

Impertinenz (ـُـُـُ امؤ) (49) [لاتينجه] مناسبتسزلك ، كوستاخلق ، عارسزلك ، ادبسزلك .

Impf„... (ـُ ...) —anstalt (امؤ) آشيخانه ، آشى عملياتنه مخصوص محل ‖ —reis (الا) (بغچو) آشى فداى ، آشى قلمى ‖ آغاج آشيلامه .

Impfen (ـُـُ فعمتع) a. c. (21) [قديم آلمانجه imphôn كلمه‌سندن مأخوذدر ، اولوب روميجه emphyteu'ein] آشيلامق ، آشى اورمق ، تلقيح ايتمك .

Impfling (ـُـُ ام) (38) [impfen] يكى آشيلانمش چوجق .

Impi-etät (ـُـُـُ امؤ) (49) [لاتينجه] كفر ، الحاد .

Implici(e)ren (ـُـُ iss ـُـُ فعمتع) a. (21) قاريشديرمق ، ادخال ايتمك ‖ بولاشديرمق ‖ شامل ومتضمن اولمق .

Imponi(e)ren (ـُـُــ فعمتع) a. (21) [لاتينجه] —Jemandem برى اوزرينه زياده‌سيله اجراى تأثير ايتمك .

Import (ـُـُ ام) (38) [يكى لاتينجه] (تجا) (جمعى —en) ادخالات .

Importi(e)ren (ـُـُـُ فعمتع) a. (21) [لاتينجه] = einführen .

Impost (ـُـُ ام) (38) [لاتينجه] ويركو ، رسم ‖ (معما) كمر آياغى ‖ قبو وپنجره قنادينك غيرمتحرك قسمى .

Impotent (ـُـُـ : وياخود ـُـُ ص) (21) [لاتينجه] (فسيولوجى ، وعلم امراض) سقط وكوتوروم .

Impotenz (ـُـُـ : وياخود ـُـُ امؤ) (49) [لاتينجه] سقطلق ، كوتوروملك .

Imprägni(e)ren (ـُـُــ فعمتع) a. (21) [لاتينجه] برجسمك ذراتنى ديكر برجسمه قاريشديرمق ، اشباع ايتمك .

Impuls (ـُـُ ام) مفردى (26) ، جمعى (36) [لاتينجه] ايتمه ، دفع ‖ تشويق وتحريك .

—punkt (ا م) ، —fache (ا مؤ) على الخصوص (عد) مسئلهٔ حادثه ، برايشك رؤيت واجراسی صره‌سنده ظهور ايدن وقوعات .

Indelt (⏑– ا م)(ا لا) ㊳ يوز ياصديغی قليق(=Inlett).

In-dem (–⏑ حا) بوحالده ، بوصورتده (حر عاطف) اثناسنده ، عين زمانده ‖ (صيغهٔ ربطيه اوله‌رق) er besiegte sie,—er Zwietracht unter ihnen ausstreute آره‌لرينه نفاق دوشوره‌رك او آنلره غلبه چالدی .

In-demnität (–⏑⏑– ا مؤ) ㊾ [يكی لاتينجه] تضمين زيان ، تضمينات .

Inder (⏑– ا م) .a ㊵ 'in— (ا مؤ) ㊿ =Indier .

In-deß (–⏑ حا) (in des مقامنده يازيلور) ، in-dessen (⏑–⏑) بو اثناده ، اوزمانده ، بو آرالق ، بوڭك اوزرينه ‖ (حرف عاطف) (فعل ايله برابر جمله‌نك نهايتنده اوله‌رق) =indem ‖ (فعل‌ايله برابرفاعلدن اول) مع مافيه ، بوڭكله برابر ‖ بالعكس ‖ دائما .

Index (–⏑ ا م) (.inv) [لاتينجه] (جمعی : Indices) اشارت‖ مشعر‖ شهادت پرمغی‖ (امورمذهبيه‌ده : اوقونمسنه مساعده اولنميان كتابلرك فهرستی) .

Indianer (⏑–⏑⏑ ا م) .a ㊵ [India] 'in— (ا مؤ) ㊿ آمريقانك اسكی يرليلری (اركك ويا قادين) .

Indien (⏑⏑– ا خا لا) .b㊵ (جغر) هند ، هندستان .

In-dienst-stellung (⏑–⏑–⏑ ا مؤ) ㊾ (ع) خدمت عسكريه‌يه آليش‖ (بحر) eines Schiffes— بر گمينك تجهيزی .

Indier (⏑⏑– ا م) .a ㊵' in— (ا مؤ) ㊿ هندو (اركك ، قادين) .

Indigo (–⏑– ا م) (56) [لاتينجه indicum دن‌مأخوذ اسپانيولجه] (نبا) چويد ، نيل‖ چويد اوتی .

Indika (⏑⏑– جمع لا) (.inv) [روم] آريان طرفندن بيوك علكساندرك هندستان اوزرينه اولان سفرينی مصور اثر .

Indirekt (–⏑– ص) ㉑ [لاتينجه] غير صريح ‖ er Schuß— هدف‌غيرمرئی اوزرينه ايديلان انديرك آتشی .

Individualisi(e)ren (⏑–⏑⏑– ٧ –⏑ فع متع) .a㉑ [يكی‌لاتينجه] و—sich (فع مطا) تفرد ايتديرمك‖ تفرد ايتمك .

Individuum (⏑⏑– ٧ –⏑ ا لا) ㊶ [لاتينجه] فرد ، شخص ، كيمسه ، كشی .

Indizi-en (⏑–⏑⏑ جمع لا) (.inv) على‌الخصوص (عد) علامت ، اماره ، قرينه ، كشف واستخراجه يرايه‌جق اشارت .

Indossament (–⏑–⏑⏑ ا لا) ㊳ [ايتا] (تجا) ظهريه ، حواله ، جيرو .

Indossant ' **Indossent** هر ايكيسيده (–⏑–⏑ ا م) (51) [ايتا] (تجا) جرانته ، صاحب حواله .

Induktion (–(⏑)– tss ⏑⏑ ا مؤ) ㊾ [لاتينجه] (فلسفه ، عد) قياس ، استدلال ، استقراء ‖ (حكمه) جريان بالتأثير ، ضيانك تأثير الكتريقيسی ، حقيقتی مجهول برعكس تأثير ايله سيالات برقيه‌نك تحريك ايدلمسی ، الكتريق بالتأثير‖ استنتاج بالتعليل .

Industrie (–⏑⏑ ا مؤ) ㊾ ياخود (53) [لاتينجه] هنر ، معلومات ‖ صنعت ، حرف وصنايع .

Industrie „ ... (–⏑⏑ ... ⏑⏑) —erzeugniß (ا لا) حاصلات صناعيه ‖ —zweig (ا م) شعبات صناعيه .

Induzi(e)ren (⏑–⏑⏑ فع متع) .a ㉑ [لاتينجه] (تشريح‌حكمه) تحريك وتشويق ، افساد ايتمك‖=Induktion .

In-ein-ander (⏑–⏑– حا) بربری ايچنده ، برطاقملری ديكرلری داخلنده .

In-ein-ander „ ... (...⏑–⏑–) —bringen (فع متع) بربری ايچنه قومق‖ —flechten (فع متع) اورمك ، بربرينه صارمق ، يكديكرينه ايلكامك‖ —fließen (فع لا—) بربری ايچنه آقمق ، قاريشمق ‖ —fügen (فع متع) يكديكرينه قاريشديرمق ، قلب ايتمك ، خلط ايتمك ، برينی ديكری ايچنه قومق ، صوقمق ، چاتمق ، اكلك ‖ —greifen (فع لا+) ايچرودن يكديكرينه كيمك ، ايچ ايچه يكديكرينی طوتمق وطاقلمق .

In-empfang-nahme (⏑–⏑⏑⏑ ا مؤ) (53) آلمه ، اخذ ايتمه .

Inexpressibel (⏑–⏑⏑⏑ ا لا) (56) [لاتينجه] (اكثريا جمعی مستعمل اولوب) لطيفه مقامنده = Beinkleider پانتالون ، طون .

Infallibilität (–⏑–––⏑ ا مؤ) ㊾ [يكی لاتينجه] لايخطيلك .

Infam (–⏑ ص) ㉑ [لاتينجه] بد نام ، آلچاق ، رذيل ، رسوای ، ناموسسز ، قره يوزلی ، ملعون ، جنابت ‖ (برشيئك صوك درجه‌سنی كوسترر) das ärgert mich— بو بنی فنا حالده حدتلنديريور ، چوق جانمی صيقيور .

Infant (–⏑ ا م) (51) [لاتينجه infans دن مأخوذ اسپانيولجه] (اسپانيا) پرنسی ، in— ㊿ (اسپانيا) پرنسسی .

Infanterie (–⏑⏑ ياخود –⏑⏑⏑ ا مؤ) ㊾ ياخود (53) [لاتينجه infans دن‌مأخوذ فرانسزجه] (ع) پياده عسكری ، صنفی .

Infanterist (–⏑⏑⏑ : وياخود ⏑⏑⏑– م) (51) (ع) پياده عسكری نفری ، پياده صنفندن اولان .

Infel وياخودكذلك Inful هر ايكيسيده (⏑– امؤ) (53) [لاتينجه] پسقپوس تاجی .

Infinitesimal „ ... (... –⏑–––⏑) [لاتينجه] —quantität (ا مؤ) تقسيمی غيرممكن‌مقدار ، جزؤ لايتجزا .

Infinitiv (–––⏑ وكذا –––⏑ ا م) ㊳ [لاتينجه] (غرا) مصدر ، صورت مصدريه .

Infizi(e)ren (⏑–⏑⏑ فع متع) .a ㉑ [لاتينجه] بوزمق ، افساد ايتمك ، باشدن چيقارمق ، آزديرمق .

Inflammabili-en (⏑⏑–⏑⏑ جمع لازم) (.inv) [لاتينجه] قابل اشتعال واحتراق معادن .

Infolio (–⏑⏑ ا لا) (56) [لاتينجه] درت صحيفه‌دن مركب كتاب ترتيبی ، جزؤی .

Informi(e)ren (⏑⏑–⏑ فع متع) .a ㉑ [لاتينجه] و —sich (فع مطا) خبردار قيلمق ، خبردار اولمق ، معلومات ويرمك ، معلومات آلمق .

Inful (⏑– ا مؤ) (53) (مرا . Infel) .

Infusion (–(⏑)– ⏑ ا مؤ) ㊾ [لاتينجه] Aufguß .

Injektion (= (ᵕ) tss ᵕ y ᵕ ١مؤ) ㊾ [لاتينجه] شيرينغه ايتمك ، احتقان .
Injektions„… (… = (ᵕ) tss ᵕ y ᵕ) —ſpritze (امؤ) شيرينغه (آلتى) ، احتقان آلتى .
Injurialiter (ᵕᵕ-ᵕ-ᵕ y ᵕ حا) [لاتينجه] Jemand— belangen برينى تحقير وشتمدن طولايى شكايت ايتمك ، ذم وتحقيردن طولايى برى عليهنه اقامهٔ دعوى ايتمك .
Inka (ᵕᵕ ام) ㊿ [پرو لسانجه] (آمريقاى جنوبيده كائن پرو حكومتنك اسكى حكمدارلرى عنوانى) اينقا .
Inkarnat (ᵕᵕ-ᵕ ص) ㉑ و (الا) ㊳ [لاتينجه] آچيق كوكز ‖ آچيق كوكز رنك ، تن رنكى .
Inkarzeri(e)ren (ᵕᵕᵕᵕ-ᵕ فعمتع) ㉑ a. [لاتينجه] حبس ايتمك .
Inklusiv(e) (ſ -ᵕ ، ᵕ v ᵕ-ᵕ حا) [لاتينجه] …داخل اولديغى حالده ، اونكله برابر .
Inkommodi(e)ren (ᵕ-ᵕ-ᵕ فعمتع) ㉑ a. راحتسز ايتمك ، صيقمق ، صيقيلق ، ثقلت ويرمك ‖ —ſich (فعمطا) صيقلق ، راحتسز اولمق .
Inkonſequenz (ᵕᵕᵕᵕ امؤ) ㊾ [لاتينجه] نتيجه‌سزلك ‖ رابطه‌سزلق ، ملاحظه‌سزلق ، يولسزلق .
In-kraft-treten (ᵕᵕᵕᵕ الا) ㊵ b. (ſans pl.) باشلامق ، اجرا اولنغه بدأ ايدلك .
Inkrimini(e)ren (ᵕ-ᵕᵕ فعمتع) ㉑ a. [يكى لاتينجه] (عد) جنايتله اتهام ايتمك .
Inkruſti(e)ren (ᵕ-ᵕᵕ فعمتع) و —ſich (فعمطا) ㉑ a. قاپلامق ، قاتمق ‖ صيوامق؛ قاپلاتمق ، قاتلق ‖ قبوق باغلامق ، تحجر ايتمك .
Inkubus (ᵕᵕᵕ ام) ㊶ [لاتينجه] Alp= كابوس .
Inkulpat (ᵕᵕ-ᵕ ام) ㊶ [لاتينجه] (عد) مظنون ، متهم .
Inkunabel (ᵕ-ᵕ-ᵕ امؤ) ㊸ [لاتينجه] طباعتك يكى ايجاد اولنديغى وقتلرده طبع اولنان كتابلره اطلاق اولنور .
Inland (ᵕᵕ الا) ㉕ (Ausland كلمه‌سنك مقابلى) داخل مملكت .
In-lautend (ᵕᵕᵕ ص) ㉑ وسطى؛ اورته‌ده ، ايچنده بولنان ، اولان .
In-mitten (ᵕᵕᵕ حرجرمضاف اليه ايله) اورته‌سنده ، اورته‌سندن .
Inne (ᵕᵕ حا) [قديم آلمانجه in n] دروننده ، ايچنده ، داخلنده مثلا (im Hauſe) اوك ايچنده ، خانه دروننده ‖ die Zunge der Wage ſteht— ترازونك ديلى تام اورته‌ده بولنيور ، ترازه موازنه‌ده ‖ —wohnen (فعلا +)=einwohnen ‖ داخل تصرفنده اولمق ، دروننده ، ايچنده بولنمق ‖ —behalten (فعمتع) صاقلامق ، محافظه ايتمك ، غائب وضايع ايتمامك ، طوتمق ‖ (عد) موقوف طوتمق ، تحت توقيفده بولنديرمق ‖ —haben (فعمتع) مالك اولمق ، حاوى اولمق ، محتوى بولنمق ، تصرف ايتمك ، اشغال ايتمك ، طوتمق ‖ eine Sprache ganz— haben برلسانه تماميله واقف اولمق ‖ —halten (فعمتع) مثلا die richtige Entfernung—halten تام مسافه‌يى محافظه ايتمك ، آره‌لغه دقت ايتمك ، مسافه‌سى غائب ايتمامك ‖ (فعلا +) برموله ويرمك ، براز پايدوس ايتمك ، طورمق

Infuſions„… (…=(ᵕ)-(ᵕ)) —topf (ام) اصاغه چوملكى ‖ —thierchen (جمع لازم) (تاطبيع) حيوانات نقيعيه ، مايعاتده يشايان وآنجق خرده بين واسطه‌سيله كوريله بيلان حيوانات .
In-gang-ſetzung (ᵕᵕᵕ امؤ) ㊼ ايشلتمه ، يوروتمه ، تحريك ايتمه .
Ingenieur (صورت تلفظى Ïn-j-é-nieu're وياخود نادراً فرانسزجه) (ام) ㊳ [فر] (كذا جمع اوله رق —s) مهندس ‖ (ع) مهندس ، استحكام (ضابطى) .
In-grim (ᵕᵕ ١ .) ㊳ (ſans pl.) كين ، غرض؛ قوروق آجيسى ‖ حدت ، تهور .
Ingroſſi(e)ren (ᵕᵕᵕ فعمتع) ㉑ a. [يكى لاتينجه] صورت مصدقه چيقارمق ، حكم ، قرار وياسند وامثالى كبى شيلرك برصورتنى چيقارمق .
Ingwer (ᵕᵕ ام) ㊵ a. [لاتينجه] (نبا) زنجبيل ، زنجفيل .
Ingwer„… (…ᵕᵕ) —pulwer (الا) زنجفيل (چكلمش) ‖ —ſäure (امؤ) (كيم) حامض زنجبيل ‖ —wurzel (امؤ) زنجفيل (كوك) .
In-haber (ᵕᵕ ١ م) ㊵ a. [in-haben] برشيئك صاحبى ، مالكى eines Amtes— برمأموريتك صاحبى ، مأموريت مذكوره عهده‌سنده اولان ذات ‖ (ع) eines Regiments— برآلايك فخرى قومانداني ، رئيسى .
Inhaber-Papier (ᵕᵕᵕᵕ الا) ㊳ (تجا) آچيق بونو .
In-hafti(e)ren (ᵕ-ᵕᵕ فعمتع) ㉑ a. [Haft] =verhaften .
Inhali(e)ren (ᵕ-ᵕᵕ فعمتع) ㉑ a. [لاتينجه] (ط) انشاق ايتمك ، نفس ايله چكوب يوتمق .
In-halt (ᵕᵕ ١ م) ㊳ (ſans pl.) برشيئك داخلنده اولان شى ‖ حجم ‖ برلقردينك اساس ماده‌سى ، عبارت اوله‌جغى شى ‖ — (kurz gefaßter) خلاصه .
Inhalt„… (…ᵕᵕ) —leer وياخود —los (ص) بوش ، خفيف ، خالى ، قوف ‖ —reich (ام) طولو ، آغير ‖ (مجا) آغير ‖ مهم ‖ معنالى .
In-halts„… (…ᵕᵕ) —werth (ام) برشيئك ايچنك قيمتى ‖ —angabe (امؤ) خلاصه ‖ فهرست ‖ —anzeige (امؤ) =—verzeichniß ‖ —beſtimmung (امؤ) (ريا) حجم تعيينى ‖ —verzeichniß (الا) فهرست ‖ —zeichen (الا) وياخود : —zettel (ام) آليكت ، ياقته .
In-hibi(e)ren (ᵕ-ᵕᵕ فعمتع) ㉑ a. [لاتينجه] يساق ايتمك ، منع ونهى ايتمك؛ اوكنى آلمق .
In-holz (ᵕᵕ الا) ㉕ (بحر) بركمينك قبورغه‌سى .
Initial„… (…=(ᵕ) tss -ᵕ) —buchſtabe (ام) ايلك حرف ، بركلمه‌نك برنجى حرف .
Initiale (ᵕ-(ᵕ) tss -ᵕ) ㊸ (امؤ) [لاتينجه] =Initial„ buchſtabe „Anfangs .
Initiative (ᵕ v -ᵕ (ᵕ) tss -ᵕ امؤ) ㊸ die— ergreifen مسابقت ايتمك ، اوك آياق اولمق ، سوق طبيعى‌يه تابع اوله‌رق (اك اول) تشبث ايتمك .

Ins„... (ـ ـ ـ) (اصل قوت متعاقباً کلان کلمه اوزرنده بولنور) **—besondere** —be-sonder= **—gemein** || على العاده، عموميتله || **—geheim** كيزليجه، خفيا || **—gesammt** طوپليجه، جمعاً || **—künftige** فيما بعد، بوندنبويله .

In-saß (ـ ـ ام) ㉛ [sitzen] ، (Insassin امؤ) ساكن ، ساكنه || مظروف ، ملفوف .

Insceni(e)ren (ـ ـ ـ قعمتع) a. ㉑ [لاتينجه]. (تياترو) وضع صحنهٔ تماشا ايتمك ، (تياترووده) (برشيئى) اويناتمق .

Inschrift (ـ ـ امؤ) ㊾ هيكل ، ابنيه وامثالى اوزرنده بولنان يازو ، مزار طاشى اوزرنده بولنان يازى وتاريخ .

Insekt (ـ ـ الا) a. ㊷ بوجك ، هامه ، حشرات .

Insekten„... (ـ ـ ـ ـ) —brut (امؤ) (تاطبيعه) حشرات ، حشرات يمورطه‌سى (يغيبى) || —fressend (ص) و —fresser (ام) (تاطبيعه) بوجك ايله تعيش ايدن حيوانات ، آكل الحشرات ، آكل الهوام || —pulver (الا) پيره ، تختهٔ قوروسى وامثالى حشراتى اتلاف ايچون قاريوله وامثالنده قوللانيلان توز .

Insel (ـ ـ امؤ) ㊸ [لاتينجه] آطه ، (كذا مجا) die —Malta مالطه آطه‌سى ، جزيره‌سى || —staat (ام) جزيره‌ده بولنان حكومت (ژاپون وانكليزلركبى) || —meer (الا) آطه‌لر دكزى ، آرشيپل .

Inserat (ـ ـ الا) ㊳ [لاتينجه] نشرواعلان ؛ درج اولنه‌جق ماده ، بند || اعلان .

In-sich„... ، In-sich-gehen (الا) اصلنه قلب اولمق ، رجوع ايتمك .

Insinni(e)ren (ـ ـ ـ ـ قعمتع) a. ㉑ [ايكى لاتينجه] Jemandem etwas— حسن صورتله ، اصوليله اشراب واخطار ايتمك ، اوكرتمك ، القا وايما ايتمك .

In-sofern (ـ ـ حا) ، in-solange (ـ ـ ـ حا) شوقدركه ، شول درجه‌يه قدركه ، يالكز (مرا. fern) .

Insolvent (ـ ـ ـ ص) ㉔ [لاتينجه] (تجا) (عد) ايفاى ديندن عاجز ، بورجنى ويرمكه غيرمقتدر .

In-soweit (ـ ـ حا) insofern .

Inspektion (ـ (ـ) iss ـ ـ امؤ) ㊾ [لاتينجه] Inspizi(e)ren= .

Inspektions„... (ـ ـ ـ (ـ) iss ـ ـ امؤ) [لاتينجه] —offizier (ام) كرك برقطعهٔ مقنهٔ عسكريه‌يه (بلوكده معلم نفراتله عجمى وبرسنه‌لك نفراتك تشكيل ايلديكى قطعات وامثالى كبى) وياخود آخر برشيئه نظارت ايدن ضابط || —reise (امؤ) تفتيش وتدقيق ، امتحان خصوصلرنده ياپيلان دور ، سياحت .

Inspektor (ـ ـ ـ ام) ㊺ [لاتينجه] ناظر ، مفتش .

Inspizi(e)ren (ـ ـ ـ قعمتع) a. ㉑ تفتيش وامتحان ايتمك ، معاينه ايتمك .

In-stand-haltung (ـ ـ ـ ـ امؤ) ㊾ برشيئك بوزولوب خراب اولمامسنه دقت وبونك ايچون لازم كلان وسائطه مراجعت ايتمه .

In-ständig (ـ ـ ـ) ㉑ [stehen stantan قديم آلمانجه] ثابت ، بردوام ، برقرار ، دائم ، قائم || —e Bitten رجاى مبرم .

(موسيق) برمدت توقف ايتمك || mit Schlagen —halten اورمقدن فراغت ايتمك ، نهايت ويرمك ، براقمق || —werden (فعلا —) مثلا etwas —werden : وياخود Sache (مضاف اليهله) einer برشيئى كورمك ، برشيئه واقف اولمق ، آكاه اولمق ، آكلامق ، اوكرنمك .

Innen (ـ ـ حا) [قديم آلمانجه innana] دروننده ، ايچنده ، داخلنده || nach— ايچرويه ، zu —nach ايچرويه طوغرى || von —(heraus) ايچرودن طيشارى‌يه .

Innen„... (ـ ـ ـ ـ) —fläche (امؤ) سطح داخلى || —böschung (امؤ) (معما) ايچ ، استار ديوارى || —winkel (ام) (ريا) زاويهٔ داخليه .

Inner (ـ ـ ص) ㉔ [قديم آلمانجه innaro] (äußer كلمه‌سنك مقابلى) داخلى || ذاتى ، خصوصى ، درونى || بيتى || ايچرولى ، ايچ طرفدن اولان || innerst (صيغهٔ مبالغه) قلبى ، صميمى ، درونى ، جاندن || اك زياده ايچرودن || Innere(s) (الا) ㉑ ايچ طرف ، درون || اطراف چورلمش محل || اورته ، قوجاق || (صيغهٔ مبالغه‌سيله) das Innerste اك درونى ، اك ايچروده اولان پارچه‌سى ، تام اورته‌سى ، مركزى ، ايچ طرفى || sein Innerstes (بعض دفعه) كوكلنك اك كيزلى اسرارى ، افكار ونياتى ، منوىٔ ضميرى .

Inner-halb (ـ ـ حا) داخلى ، داخلاً ، داخلنده ، ظرفنده .

Innerlich (ـ ـ ـ ص) ㉑ inner= داخلاً || درونى ، جاندن ، صميمى || (اجزا) —anzuwenden ايچرودن قوللانيله‌جقدر ، ايچيله‌جكدر .

Innig (ـ ـ ص) ㉔ درونى ، صميمى ، جاندن ، جان وكوكلدن ، يوركدن ؛ شفقتله .

Innocentius (ـ ـ iss ـ iss ـ ـ) ، Innocenz (ـ ـ iss ـ اخام) ㊳ [لاتينجه] هرايكيسيده : Innocent= .

Innung (ـ ـ امؤ) ㊾ [قديم آلمانجه innôn] اصناف جمعيتى ، جماعت || اصناف كتخدالغى .

Inokuli(e)ren (ـ ـ ـ ـ قعمتع) a. ㉑ [لاتينجه] einimpfen= .

Inplano (ـ ـ الا) (inv.) [لاتينجه] ياپراق اوله‌رق ، طبقه اوله‌رق ، صفحه حالنده || هر فورمه‌سى بر كاغدلق ايكى صحيفه‌لك كتاب .

Inquirent (ـ ـ ام) ㉛ [لاتينجه] (عد) بردعوايى بدايةً كورن حاكم .

Inquisition (ـ (ـ) iss ـ ـ ـ امؤ) ㊾ [لاتينجه] (عد) استنطاق || كويا عقيده‌لرى بوزوق اولانلرى بولوب چيقارتان وبالآخره بونلرى على الاكثر آتش جزاسيله مجازات ايدن معلوم قديم انكيزيسيون (محكمهٔ روحانيه‌سى) .

In-ruhe-setzen (ـ ـ ـ ـ الا) b. ㊶ (sans pl.) استراحته قومق ، راحت حالنده ترك ايتمك || اسلحهٔ ناريه‌يى كندى كندندن آليه‌جق برحاله كتيرمك ، امنيت تفنكى چويرمك ، تفنكك خروسى ايندیرمك .

Ins وياخود : in's (ـ) in das كلمه‌لردن مركب || (اخلاق) (inv.) (جغرا) اسوچره‌ده برمحل (نوشبورغ) آتت .

Ins„... ، Insleben-treten وجود كلمك ، ظهور ايتمك ، طوغمق .

Intendantur (⏑⏑⏑)، Intendanz (⏑⏑⏑) هرایکیسیده : (امؤ) (49) [یکی‌لاتینجه] اداره، اداره هیئتی ؛ لوازم دائره‌سی (عسکریه‌ده) .

Intensität (⏑⏑⏑ امؤ) (49) [لاتینجه] (حکمه وغرا) قوت ، شدت .

Interdikt (⏑⏑⏑ الا) (38) [لاتینجه] Verbot= ‖ آفوروس ‖ حرام .

Interesse (⏑⏑⏑ الا) (53) [لاتینجه] فائده ، انتفاع ، منفعت ، چیقار ‖ هوس ، استك ، آرزو ، مراق .

Interessent (⏑⏑⏑ ام) (51) ، —in (امؤ) (50) [لاتینجه] صاحب ، صاحبهٔ حصه ، حصه‌دار ، علاقه‌دار .

Interessi(e)ren (⏑⏑⏑ فعمتع) a. (21) [لاتینجه] Jemand für (وياخود : bei) etwas— برینی برشیئه حصه‌دار ، علاقه دار ایتمك ، تشریك ایتمك ‖ فائده امیدیله، عرض منفعتله جلب ایتمك ، مراق ویرمك ، جلب ایتمك ، هوسلندیرمك ‖ رقت موجب اولمق ‖ نظر دقت وامیدینی جلب ایتمك ‖ sich— (فعمطا) sich für Jemand, etwas— برینی نظر اهمیت ودقته آلمق، برشیدن طولایی برینه ویا برشیئه اهمیت ویرمك ، علاقه‌دار اولمق ، برشیئه مراق ایتمك .

Interim (⏑⏑ الا) (56) [لاتینجه] وکالت، قائممقاملق (برمدت معینه ظرفنده برمحلی، برمأموریتی اشغال) ‖ (کذا بر مدت معلومی ومحدودی کوسترر) .

Interimistikum (⏑⏑⏑ الا) (58) [لاتینجه] ترتیبات موقته .

Interims„ . . . (⏑⏑⏑ . . .) —bescheid (ام) (عد) حکم موقت ‖ —uniform (امؤ) (ع) عادی وقتلرده کییله‌ بیلور البسه ، یومیه‌لك .

Interlinea (⏑⏑⏑ الا) (56) [لاتینجه] ایکی سطر آره‌سی ‖ ایکی‌سطر آره‌سنه قونیلان خط فاصل، یازیلان یازی .

Intermezzo (- dz ⏑⏑⏑ الا) (56) [ایتا] (جمع اوله‌رق کذلك ezzi ...) (تیاترو) ایکی پرده آره‌سنده اوفق بر پرده اویون وامثالی .

Internat (⏑⏑ الا) (38) [لاتینجه] لیلی مکتب ‖ لیلی مکتبلیلر ‖ مکتب طبیه شاکردانڭ خسته خانه‌لرده ایفا ایتدکلری وظیفه ، بونڭ مدتی .

International (- (⏑) tss ⏑⏑ -) (21) [لاتینجه] بین‌الملل جاری ومرعی اولان ، عمومی ‖ die—e (امؤ) عمومی شی .

Interni(e)ren (⏑⏑⏑ فعمتع) a. (21) [لاتینجه] ادخال ایتمك .

Internuntius (⏑(⏑) tss ⏑⏑⏑ ام) (46) [لاتینجه] پاپا سفیری وکیلی ‖ مقدما آوستریانڭ درسعادت سفیری .

Interpelli(e)ren (⏑⏑⏑ فعمتع) a. (21) [لاتینجه] Jemand— سؤال ایتمك ، سؤال واستجواب ایتمك .

Interpoli(e)ren (⏑⏑⏑ فعمتع) a. (21) [لاتینجه] برکتابه مؤخراً بعض شیلر درج وعلاوه ایتمك .

Interpret (⏑⏑ ام) (51) [لاتینجه] ترجمان ‖ مفسر، شارح .

In-stand-setzung (⏑⏑⏑ امؤ) (49) وجوده کتورمك ‖ تعمیر واصلاح ایتمك .

Instanz (⏑⏑ امؤ) (49) [لاتینجه] (عد) محاکمه ؛ دعوی ‖ in letzter—sprechen (Urtheil in letzter—) محکمهٔ تمیزده فصل دعوی ایتمك ‖ von der—entbinden تبرئهٔ ذمتدن طولایی صالیویرمك ، اثبات مدعی ایدیله‌مامکله قوییویرملك ‖ —enweg (ام) (ملکیه وعسکریه) سلسلهٔ مراتب (الیوم Dienstweg دها زیاده استعمال اولنمقه باشلامشدر) .

Inster (⏑⏑ الا) a. (40) باغرصاق ، معاء .

Instinkt (⏑⏑ ام) (38) [لاتینجه] حیوانلرده بولنان حس وارادات ، سوق طبیعی ‖ ملاحظه وتفکرله حاصل اولان حس ‖ —aus سوق طبیعیله .

Institut (⏑- ⏑ الا) (38) [لاتینجه] اثر ، بنا ، مکتب ، مدرسه تعلیم وتربیه وامثالی خصوصات ایچون یاپیلان بنا ، آقاده‌می ، مؤسسه .

Instrui(e)ren (⏑⏑⏑ فعمتع) a. (21) [لاتینجه] sich— (فعمطا) اوکرتمك ، تعلیم وتدریس ایتمك ، اوکرتمك ‖ خبردار ، آکاه ایتمك ، خبر ویرمك ‖ تعلیمات ویرمك .

Instruktor (⏑⏑⏑ ام) (43) [لاتینجه] معلم ، مدرس ؛ مربی .

Instrument (⏑- ⏑ الا) (38) [لاتینجه] آلت ‖ (صنع) physikalisches— آلت حکمیه .

Instrumenti(e)ren (⏑⏑- ⏑ فعمتع) a. (21) [لاتینجه] (موسیقی) بر بسته‌یی چالمق ایچون ایجاب ایدن چالغیلرك هپری ایچون آیری آیری نوطه یاپمق .

Insubrer (⏑⏑⏑ جمع مذ) a. (40) مقدما ایتالیانڭ شمالنده (میلانو) ایالتنده ساکن غوللیلر .

Insulaner (⏑⏑⏑ ام) a. (40) [لاتینجه] ، —in (امؤ) (50) برآطه‌ده ساکن اولان ارکك ، قادین ، آطه‌لی .

Insulti(e)ren (⏑⏑⏑ فعمتع) a. (21) [لاتینجه] تحقیر ایتمك .

Insurgent (⏑⏑⏑ ام) (51) [لاتینجه] عاصی کلان ، کورلتی چیقارتان حریف .

Insurgi(e)ren (⏑⏑⏑ فعلا+) a. (21) [لاتینجه] کورلتی چیقارمق .

Insurektion (- (⏑) tss ⏑⏑⏑ امؤ) (49) [لاتینجه] فساد ، شورش .

Integri(e)ren (⏑⏑⏑ فعمتع) a. (21) [لاتینجه] (ریا) معلوم اولان برجزؤ واسطه‌سیله مجهول اولان برمقدار وکمیتی چیقارمق ، بولمق .

Integrität (⏑- ⏑ امؤ) (49) (*sans pl.*) [لاتینجه] بتونلك، تمامیت ، مکملیت ‖ (مجا) عفت ، عصمت ، استقامت .

Intelligenz (⏑⏑⏑ امؤ) (49) [لاتینجه] ذکاوت، فطانت، درایت ، مهارت ‖ وقوف ، رؤیت ‖ اتحاد ، مخابرهٔ خفیه .

Intelligenz„ . . . (⏑⏑⏑ . . .) (برشیئك عمومه اخباری ایچون) —blatt (الا) اعلان کاغدی، اعلان ، اعلاننامه ‖ —kompto(i)r (الا) اعلانلرك نشر اولندیغی اداره خانه .

Intendant (⏑⏑⏑ ام) (51) [یکی‌لاتینجه]، —in (امؤ) (50) اداره ، لوازم‌مأموری ؛ مدیر ، کهیا .

In-wiefern (⏑–⏑ حرعا) (مرا : fern) .

In-wieweit (⏑–⏑ حرعا) نقدر ، (نه‌کبی) ‖ نه‌درجه .

In-zicht (⏑⏑ ا مؤ) ㊾ [قديم آلمانجه (in) zicht = Zeichen] علامت ، اماره ، اشارت ، قرينه (برجنايت حقنده) ‖ اتهام .

Inzwischen (⏑⏑⏑ حا) اواثناده ، بوآرالق .

Ioni-er (⏑⏑–⏑ ا م) ㊵ a. —in' (ا مؤ) ㊿ قديمده ايونيا دنيلان ازمير وچشمه سواحلی‌اطه‌لر اهالئ قديمه‌سندن اولان (اركك قادين) .

Iota (⏑–⏑ ا لا) (56) يوتا ، الفبای يونانينك طقوزنجی حرف ‖ (مجا) (gar nichts) —es fehlt nicht ein هيچ برنقصانی يوق، برنقطه‌سی بيله اكسيك دكل .

Ipekakuanha (⏑ y ⏑–⏑–⏑– ا مؤ) (51) (*sans pl.*) [پورتكيز] (نبا واجزا) آمريقانك معتبر بر آغاجی اولوب طبده استعمال اولنور ، مذكور آغاجك قبوق وكوكی ، آلتون آغاجی .

Irade (–⏑– ا لا) (56) [عر ، تركجه] ارادهٔ سنيه .

Iran(i)er (⏑(⏑)–– ا م) ㊵ a. [Iran] —in (ا مؤ) ㊿ ايرانلی (اركك ويا قادين) ايرانی .

Irden (⏑⏑ ص) ㉑ [قديم آلمانجه irdin, aus der Erde] ارضدن، طوپراقدن .

Irdisch (⏑⏑ ص) ㉔ [Erde] (himmlisch كلمه‌سنك مقابلی) ارضه، يره منسوب ومتعلق die—en Dinge ارضده موجود، يره مخصوص‌شيلر ‖ دنيوی، فانی ‖ انسانی .

Ire (⏑– ا م) ㊷ ' (Irin ا مؤ) ㊿ ايرلانده‌لی (اركك ويا قادين) .

Irene (⏑–⏑ ا خا مؤ) ㊽ [روم] كذا (اسا وهيئت) بيزانس ايمپراطوريچه‌سی ‖ ايره نه .

Irgend (⏑⏑ حا) [قديم آلمانجه iewergen يعنی an einem unbestimmten Orte] ‖ —ein هرقنغی بر ‖ —welche (جمع)هرقنغی ‖ —ein Anderer (ام)هرقنغی‌بردیكری ‖ —ein Buch هرقنغی بركتاب ‖ ohne—welche Kosten بلامصرف ، هيچ برشی صرف اولنقسزين، هيچ برشی ويرمدن، ويرميه‌رك ‖ —Jemand' —Einer' —wer برليسی، بری، بركمسه ‖ —etwas (هرقنغی) برشی ‖ —wie برصورتله ‖ —wo هرقنغی برمحلده ، محله، هرقنغی بريره ‖ نره‌ده اولورسه اولسون ‖ wann man—kommen kann نوقت كلينورسه كلينسون ‖ was man—finden kann نه بولنورسه بولنسون، هرنه بولنورسه ‖ wer (nur)—anständig ist تربيه‌لی ، ناموسلی، حيثيتی طانير اولسونده كيم اولورسه اولسون .

Iri(di)si(e)ren (⏑–(⏑)–– فع لا +) a. ㉑ قوس قزحك ضياسنی عكس ايتديرمك .

Iridium (⏑⏑–⏑ ا لا) ㊶ (*sans pl.*) [روم] (كيميا ، معد) ايريديوم .

Iris (⏑– ا خا مؤ) (*inv.*) (اسا ، كذلك هيئت) ايريس .

Iris „ ... (⏑⏑...) —bogen (ا م) قوس قزح ، علائم سما ‖ —druck (ا م) (صنع) علائم سما رنكلی‌طبع، باصمه ‖ —farbe (ا مؤ) قوس قزح رنكی .

Irisi(e)ren (⏑–⏑– فع متع) a. ㉑ (صنع) [Iris] قوس قزح رنكی ويرمك ‖ (قماشجيلقده) علائم سما رنكلی

Interpreti(e)ren (⏑⏑–⏑⏑ فع متع) a. ㉑ [لاتينجه] ترجمه ايتمك ‖ بيان ، شرح ، ايضاح ، تفسير ، تعبيرايتمك ، معنی ويرمك ، تأويل ايتمك .

Interpungi(e)ren (⏑⏑⏑⏑–⏑ فع متع) a. ㉑ (غرا) جمله وكلاملری آييران اشارات مخصوصه‌يی يرلرينه قويه‌رق يازمق ، تنقيط ايتمك .

Interregnum (⏑⏑⏑⏑ ا لا) (58) [لاتينجه] فاصلهٔ حكومت .

Interrogativ „ ... (⏑⏑––⏑...) استفهامی ، —partikel (ا مؤ) ادات استفهام ‖ —pronomen (ا لا) ضمير استفهام .

Interrogativum (⏑ y –⏑–– ⏑⏑ ا لا) (58) [لاتينجه] = Interrogativ=pronomen .

Interveni(e)ren (⏑–⏑ y ⏑⏑ فعلا +) a. ㉑ [لاتينجه] (عد) توسط ايتمك ، آرايه كيرمك .

Intestat=Erbe (⏑⏑–⏑⏑ ا م) ㊷ [لاتين آلمانجه] (عد) وصيتسز اولمش بركمسه‌نك وارثی .

Intim (⏑⏑ ص) ㉑ [لاتينجه] (—er Freund) عزيز احباب ، دوست ، آرقداش (مرا . innig) .

Intoleranz (⏑⏑–⏑ ا مؤ) ㊼ [لاتينجه] امورديينيه‌ده عدم مساعده ، تعصب ، عدم‌جواز ‖ عدم‌قبول، عدم‌تحمل .

Intoni(e)ren (⏑⏑–⏑ فع متع) a. ㉑ (موسيقی) [يكی لاتينجه] نغمه ياپمق ، ترنمه باشلامق .

Intrade (⏑–⏑ ا مؤ) ㊸ [ايتا] (موسيقی) (موسيقه‌يه باشلامه) تقسيم ‖ (ترمپته) صاچمه‌سی .

Intransigent (⏑⏑⏑⏑ ص) ㉑ [لاتينجه] ائتلاف قبول ايتمز .

Intransitiv „... (⏑⏑⏑⏑ ص) ㉑ (غرا) لازم، مفعول صريح آلميان افعال ‖ (حا) بيطرفانه ‖ —es Verbum وكذا : —um (⏑ y ⏑⏑⏑⏑ ا لا) (58) فعل لازم .

Intrig(u)i(e)ren (⏑–⏑– فع متع وفع لا +) a. ㉑ [فر] حيل ودسائس ياپمق ، طولاب چويرمك ، فتنه چيقارمق، انتريقه ايتمك .

Introduzi(e)ren (⏑⏑–⏑⏑ فع متع) a. ㉑ ادخال ايتمك ، ايچری صوقمق، برشيئی برشهره ، برمملكته ادخال‌ايتمك ، عادت ايتمك ، احداث ايتمك .

Inventar (⏑⏑ y ⏑ ا لا) ㊳ —ium (⏑⏑⏑ y ⏑ ا لا) ㊶ [لاتينجه] (عد) قسام‌دفتری ‖ اشيا ، مفردات دفتری .

Inventur (⏑⏑ ⏑ ا مؤ) ㊼ (تجا) (die)—aufnehmen اشيا واموال دفتری ترتيب ايتمك .

Inverti(e)ren (⏑⏑⏑ y ⏑ فع متع) a. ㉑ [لاتينجه] قاعده وموازنه ايله ترسنه چويرمك .

Investi(e)ren (⏑⏑⏑ y ⏑ فع متع) a. ㉑ [لاتينجه] توجيه ونصب ، تأيين ايتمك ‖ جالس ، اقعاد ايتمك ‖ قوشاتمق، محاصره ايتمك ، اطرافنی آلمق ، صارمق .

Investitur (⏑⏑ y ⏑ ا مؤ) ㊼ [لاتينجه] برنيمار ويارتبهٔ روحانيه‌نك توجيهی، تمليك .

Inwendig (⏑⏑⏑ ص) ㉔ (auswendig كلمه‌سنك مقابلی) داخلی ‖ (خا) داخلاً ، ايچرودن ، ايچ طرفدن .

طوقومق، يشار دونر رنكلى قماش طوقومق ‖ (فع لا +) يشار دونر رنكه كيرمك ، پارلامق، شعشعه‌لنمق، طمطراقلانمق .

Irisch (ــــ ص) ㉑ ايرلانده‌يه منسوب ومتعلق، ايرلانده‌نك، ايرلانده‌لى .

Irland (ــ ا خا لا) ㉕ (*sans pl.*) ايرلانده اطه‌سى.

Irokese (ــــــ ا م) ㊾، Irokesin (ا مؤ) ㊿ آمريقاده (اريه) و (اونتاريو) كوللرى جنوب شرقيسنده ساكن قزل دريلى يرلى (اركك ويا قادين) .

Ironie (ـــ ا مؤ) ㊿ [روم] كنايه ‖ استهزا ، آلاى ، ذوقلتيه .

Irr (ـ ص) ㉑ = irre .

Irr„... (ـ...) —rede (امؤ) مجنونلقرديسى، دلى سوزى، —gebüsch (ا م)—garten (الا)—gebäude‖ دلى صاچه‌سى (الا) قديمده انشا اولنوب ايچروسندن چيقمق كوچ اولان طولاشيق يوللى خانه ، بغيه ، وقورولق ‖ —glaube (ا م) خطالى ، سهولى برفكر ‖ ضلالت، رفضيلك ، رفضى ، الحاد ، بدعت ‖ —licht (الا) بعض بطاقلقلردن قالقان علولى بخار ‖ —sinn (ا م) عقل بوزوقلغى ، قاچيقلق ، شعوره خلل كلمه ‖ —sinnig (ص) دلى ، قاچيق ، عقلى بوزمش، مجنون ، ديوانه ‖ —stern (ا م) (هيئت) سياره (Fix-stern كواكب ثابته‌دن اولانك عكسى) ‖ —wahn (ا م) بيوك خطا : فكر باطل، خرافات : اعتقاد باطل؛ هذيان، اوهام وخيالات ، مالخوليا ‖ —weg (ا م) ياكلش يول ؛ (مجا) طريق نامستقيم ‖ —wisch (ا م) = —licht : جادى، جن ، پرى ‖ نابكار آدم .

Irrational (ـ (ـ) ـ tss ـ ص) ㉑ [لاتينجه] (ريا) واحد قياسى ايله نسبت مشتركى اولميان مقدار وياعدد ، اصم .

Irre (ـ ص ، حا) ㉑ [قديم آلمانجه irri] ياكلش ، طوغريدن غيرى، ناصواب، اويغونسز ‖ —gehen، —reiten، —fahren (فع لا—) طوغرى يولدن چيقمق، ضلالته صاپمق، غائب اولمق ، يولى غائب ايتمك ، قضايه اوغرامق ‖ —führen، —leiten (فع متع) آلداتمق، اغوا واضلال ايتمك، يولدن، باشدن چيقارمق ‖ sich durch etwas —führen lassen برشيئه قاپلمق ، آلدانمق ‖ (ياكلش) da sind Sie sehr— اوسز پك آلدانيورسكز ، فكركز چوق ياكلش ، خير بويوبله دكل . اوله‌مز ‖ —machen ، وياخود —leiten (فع متع) برينى شاشيرتمق ، تشويش ايتمك ‖ —werden (فع لا —) شاشيرمق ، ich werde ganz— بن بسبتون شاشيردم . عقلى غائب ايتدم ؛ آرتق آكلايه‌مم ، عقام شيشيدى .

Irrelevant (ـ ـ ـ ص) ㉑ [لاتينجه] اهميتسز ، هيچ بر ، نصل اولورسه اولسون .

Irreligiosität (ـ ـ ـ (ـ) ـ ـ ـ ا مؤ) ㊾ [لاتينجه] دينسزلك ، الحاد .

Irren (ـ فع لا + برمحل تبديلى كوستردكده : فعلا—) a. ㉑ ياكلمق ، يولى غائب ايتمك ، شورايه بورايه كيتمك ‖ آلداتمق ناصواب ايش كورمك ، خطا ايتمك ، شاشيرمق ‖ laßt Euch nicht—des Pöbels Geschrei (شاعر مشهور شيللرك) اسافل ناسك شماته‌سنه ، كورولتيسنه ، باغيروب چاغرمسنه ، اهميت ويرميكز ، بوسزى شاشيرتماسون ‖ sich— شاشيرمق ، ياكلمق ؛ sich im Datum— تاريخى اونوتمق ، شاشيرمق، ياكلش تاريخ قومق، تاريخنده ياكلق .

Irren„... (ـ....) —wächter (ا م) دلى باشى ‖ —anstalt (امؤ) = —heil„Anstalt ‖ —haus (الا) تيمارخانه ، شفاخانه ‖ —heil-Anstalt (امؤ) شفاخانه ‖ —heil-Kunde (امؤ) مجنونلرك صورت تداويسنى كوستر علم طب ، دليلرك صورت تداويسى .

Irrig (ـ ص) ㉑ [irren] خطا ، ياكلش ‖ شاشقين ‖ —er Weise سهواً ‖ ganz—sein زياده ياكلش اولمق .

Irrsal (ـ ا م) ㊳ [irre] خطا ، ياكله .

Irrthum (ـ ـ ا م) ㉕ [irre] خطا ، ياكلشلق ، ايو آكلاشيلامه ، سهو ‖ da sind Sie im—e بونده ياكليورسكز ، بونده ياكلشكز وار .

Irrthümlich (ـ ـ ص) ㉑ سهواً ، ياكلشلقلى اولان ‖ —er Weise (حا) سهواً ، ياكلشلقله .

Isaak (ـ ـ ا خا م) ㊱ اسحق (ع.م) .

Isabell (ـ ـ ص) ㉑ [Isabelle] (رنك) قوله‌رنكى، آچيق صارى .

Isabelle (ـ ـ ـ امؤ) ㊽ وياخود : Isabella ㊱ (وافتيز اسمى) ايزايل ‖ (ام) ㊾ ، (امؤ) ㊿ ايزابل باركير .

Isard (فرانسزجه تلفظ اولنور ا م) ㊱ (تاطبيعه) يبان كچيسى .

Isegrimm (ـ ـ ام) ㊳ [قديم آلمانجه Isangrim چورمغفر، سربوش] (حيوانات مصاللرنده قورد اسمى) ‖ (مجا) تكدير ومؤاخذه ايدن ، خوموردانان . Eisen-helm

Islam (ـ ا م) ㊱ (*sans pl.*) [عر] مسلمان ، اسلام ، دين مبين محمدى‌يه تابع قوم واهالى ، Islamismus (ـ ـ ـ ا م) (*inv.*) اسلاملق، مسلمانلق ‖ ممالك اسلاميه .

Islamit (ـ ـ ا م) ㊶ [عر] ، —in (ا مؤ) ㊿ مسلمان اركك وياقادين .

Island (ـ ا خا لا) ㊱ [Eisland] (جغرا) ايزلاندا (اطه‌سى) .

Iso„... (ـ....) [روم] (= gleich„...) .

Isochron(isch) (ـ (ـ) k ـ ـ ص) ㉑ [روم] متساوية الزمان .

Isolator (ـ ـ ـ ا م) ㊸ [ايتا] (حكمه) مجرد ، الكتريق اوته‌يه كچيرميان، غير ناقل جسمدن يابلمه آلت .

Isoli(e)r„... (ـ ـ ـ ...) —schicht (امؤ) الكتريق غير ناقل طبقه، طبقهٔ مجرده ‖ —haft (امؤ) حبس منفرد، يالكز اوله‌رق دليكه (حبسه) طيقمه ‖ —stuhl (ا م) ، —schemel (ا م) (حكمه) = Isolator ‖ —zelle (امؤ) خلوتخانه ‖ تك كيسه‌يه مخصوص حبس اوطه‌سى ، پوليس ، قودس .

Isoli(e)ren (ـ ـ ـ فع متع) a. ㉑ [فر] (حكمه) تجريد ايتمك ‖ غير ناقل قيلق ، (فع مطا) تجرد ايتمك .

Isop (ـ ا م) ㊳ [عبر] (نبا) ذوفا ، چوردوك اوتى .

Isra-el (ـ ـ : وياخود ـ ـ اخا م) ㊱ (عبرانيجه جناب حقه عصيان ايدن معناسنه) اسرائيل .

Ist (ـ sein فعلنك صيغهٔ اخباريه‌سنك اوچنجى شخصى „ در „ معناسنه) .

Ist„... (ـ...) (soll„... كلمه‌سنك مقابلى) اكثريا تجارتده : موجود ، الده ، دكانده، مغازه‌ده موجود اولان(...)

مثلا: —einahmen (جمعمؤ) واردات حقیقیه. (تجارتده قزانیلان)
موجود آقچه || —bestand (ام)، —stärke (امؤ) قوۀ
موجوده، مقدار موجود، بالذات حاضر اولان .

Istäwonen (ـ‿ـ‿ جمع مذکر) (52) (آلمان اهالیٔ
قدیمه‌سندن) اشته وونلر .

Isthmus (ـ‿ ا م) (45) [روم] برشبه جزیره‌یی قره‌یه
ربط ایدن بوغاز .

Istri-en (ـ‿‿ اخالا) (56) [لاتینجه] (جغر) آوستریانك
ادریاتیق دکزی ساحلنده ۲۹۹،۹۰۰ نفوسلی برقطعه اراضیسی .

Itala (ـ‿ـ امؤ) (inv.) ایتالیانجه اسکی انجیل ترجمه‌سی .

Itali-en (ـ‿ـ‿ ا خا لا) (56) ایتالیا .

Itali-ener (ـ‿ـ‿‿ ام) a. (40)، —in (امؤ) (50)
ایتالیالی (ارکك ویا قادین) .

Itali-enisch (ـ‿ـ‿‿ ص) (21) ایتالیایه منسوب
ومتعلق || ایتالیانجه (لسانی) .

Italisch (ـ‿ـ ص) (21) اکری یازی .

Item (ـ‿ حا) و(ا لا) [لاتینجه] بعده، بوندنصکره ||
بوندنماعدا، بوندن فضله || فضله .

Ithaka (ـ‿ـ ا خا لا) (56) یونانستانك غربنده وکفالونیا
اطه‌سنك شرقنده الیوم (تیاق) تسمیه اولنان اطه وموقعی .

Ithakesi-er (ـ‿ـ‿‿ ام) a. (40)، —in (ا مؤ) (50)
اشبو اطه ویا موقعدن اولان ارکك ویا قادین .

Ithome (ـ‿ـ‿ اخالا) (56) یونانستانك مسه‌نیا
قطعه‌سنده تپه .

Iva (‿ ـ‿ امؤ) (51) (نبا) [رومانیاجه] بریلاموطی،
میشه‌جك .

Iwan (ـ‿ اخام) (56) یوان .

J. (Jot)

J. (yôt : ـ الا) (56) آلمانجه الفبانك اونبجی حرف ویدنجی حرف غیر صدائیسی || .J مختصراً سنه معناسنه
اولان Jahr کلمه‌سنه دلالت ایدر .

Ja (ـ وبعضا ـ حا) [قدیم آلمانجه já] (nein کلمه‌سنك
مقابلی) اوت، نعم، اویله مثلا ich glaube ja (اوت) ظن
ایدرم، اویله اوللی || ja doch! البته! شبهه‌سز! || ja wohl!
اوت افندم! اویله‌در! || یاغمه یوق! قپارده قاچارمیسك! ||
zu allem ja sagen هرشیئه اوت دیمك، هرشیئه موافقت
ایتمك، راضی اولمق || (اشته کوردکمی معناسنه اولەرق) یا ||
ja, du lieber Gott! یا نه استرسك! ندرصانکه! || ja, wissen
Sie... یا ...، بیلورمیسکز ...، اویله اما ... || Das ist
ja nicht schwer یا بوکوچ برشی دکلکه، کوچ برشی دکلیا ||
da sind Sie ja! ها اشته کلدیکز! || (ا لا) (56) ویاخود
(inv.) اوت، das Ja اوت(لفظی) || mit einem lauten Ja
برموافقت قطعیه ایله، یوکسك سسله اوت دیه‌رك، تصدیق
ایدرك .

Ja „ ... (ـ...) —bruder (ا م)، —herr (ا م)،
—mensch (ا م)، —sager (ا م) هرشیئه اوت دیان
کیمسه || —wort (ا لا) اوت، موافقت .

Jabiru (ـ‿ـ‿ y ا م) (56) [برازیلیاجه] (تا طبیع) لیلك
جنسندن برقوش، یابیرو .

Jach (ـ ص) (21) =jäh .

Jache(r)n (ـ‿ فعلا +) a. (21) (عو) قوشه‌رق اکلمك .

Jacht (ـ y ا مؤ) (49) [jagen کلمه‌سنه منسوب
اوله‌رق هوللانداجه] (بحر) تفرج، سلطنت کمیسی، یاخت، قوتره.

Jacke (ـ‿ ا مؤ) (53) [فر] یلك، نیمتن (منتان)، قیصه
ستری، چاکت، چوجق البسه‌سی || (مجا) (عو) Jemandem
die—voll hauen برینی ایو‌یه دوکمك، ایصلاتمق || Das ist
eine alte— بو اسکی، کهنه بر ایش، لقردی، سوز، ماده،
(جانم اونی هرکس بیلور) بونی هرکس بیلور، بونی بیلمدك
کیم وار، بونی بیلمیه‌جك نه وار .

Jackeln (عمو)، کذلك jäckeln (عمو) هر ایکیسیده :
(ـ‿ فع لا ±) a. (21) [jagen] بارکیرله اوته‌یه برویه قوشمق ||
—herum هرطرفه قوشوشمق .

Jackett (ـ، jă-ke'te تلفظ اولنور ا لا) (56) [فر]
چاکت، قیصه ستره .

Jagd (ـ ا مؤ) (49) آو، صید، شکار || die—kommt
zurück (آوه کیدن بالجمله انسان، بارکیر، کوپك وسائره) آو
کیرو دونیور، آو کیری کلیور .

Jagd „ ... (ـ...) —anzug (ا م) آو البسه‌سی ||
—joppe (ا مؤ) آو چاکتی || —polizei-Gesetz (ا لا)
آو نظامنامه‌سی || —schein (ا م) آو تذکره‌سی، رخصتنامه‌سی ||
—bezirk (ا م) آو دائره‌سی (درونده آولامغه مساعده اولان
دائره) || —falke (ا م) (تا طبیع) آوجی شاهینی || —gebiet
(ا لا) =—bezirk || —gehege (ا لا) خصوصی آوه
مخصوص پارق || —geschichte (ا لا) آو حکایه‌سی ||
—geschichten (جمع) آوجی حکایه‌سی (آتوب طوتمه، کندیمی اوکمه)
|| —hund (ا م) آو کوپکی || —lust (ا مؤ) آوه اولان
مراق، آوجیلق مراقی || —reiter (ا م) آو کوپکلرینی سوق
واداره ایدن آتلی اوشاق || —spieß (ا م) حربه، کوسکو ||
—tasche (امؤ) آو، آوجی چانطه‌سی || —wesen (ا لا) آوجیلق
ویوکا متعلق بالجمله مواد وخصوصات || —zeit (ا مؤ) آو
موسمی || —zug (ا م) آو ایچون احضار ایدیلان قطار،
آوجی قطاری، ترنی || آوه کیدن انسان وسائره‌نك کافه‌سی، آو
قافله‌سی، جمعیتی || آو آرابه‌سی اوکنده بولنان قوشوحیواناتی ||
سرعت قطاری (شمندوفرلرده) .

Jagellonen (ـ‿ـ‿ y-gh ا خا جمع مذکر) (52) پولونیا
خاندان حکمدارلیسی .

عصر (يوزسنه‌لك بردور) ‖ markt — (ا م) پنایر ، ییل
بازاری ‖ ring — (ا م) (نبا) بر آغاجك اليافنـه عمود
سطعنده كوريلان سنه حلقه‌سی ‖ tausend — (ا لا) بيك
سنه‌لك برزمان ‖ zeh(e)nt — (ا لا) اون‌سنه‌دن‌عبارت زمان.
Jahre-lang (ـ‿ـ ـ) ㉑ بتون سنه‌لرسورن ‖ (حا)
سنه‌لرجه .
Jähren (‿ـ) sich — (فعه مطا) a. ㉑ es jährt
sich heute, daß ... بوسنه اويله برسنه واركه . . .
Jahres„... (ـ···) anfang — (ام)سنه ابتداسی، بدایتی‖
einkommen — (ا لا) برسنه‌ده حصوله كلان واردات ،
برسنه‌لك‌حاصلات ‖ abschluß - (ام)سنه نهایتی ‖ سنه حساباتی
دور وتسويه ايتمك ، برسنه‌لك حسابی قپامق ‖ bericht —
(ام)ويريلان برسنه‌لك‌حساب ‖ wissenschaftlicher—bericht
برسنه‌لك فنی رساله ، لایحه ‖ frist — (ا مؤ) برسنه‌لك
مدت ‖ kontingent — (ا لا) (ع) (قرعه) برسنه‌نك
عسكره آلنان موجودی ، مقداری ‖ قرعه كشيده‌سی ‖
schluß — (ا م) سنه‌نك نهایت كونی ‖ zahl — (ا مؤ)
سنه‌عددی ‖ تاریخ: سكه اوزرنده تاریخه دلالت‌ایدن رقم، تاریخ ‖
zeit — (ا مؤ) موسم .
Jährig (···ـ) (‿ـ···ـ) ㉑ سنه‌لك ‖ — zwölf„
اون ایكی سنه‌لك .
Jährlich (‿ـ ـ) ㉑ [Jahr] سنوی .
Jährling (‿ـ ا م) ㊳ [Jahr] برسنه‌لك اهلی‌حیوان ،
برياشنده یاوری ‖ (علی‌الخصوص آوجیلقده) برسنه‌لك كیيك
یاوروسی .
Jako(n)net (ò'(ᵉ) ···‿‿ - j ا م) ㊻ (تجا) ایتالیاده
یاپیلان پاموقدن معمول قماش ، ژاقوناس .
Jakute (‿ـ ا م) ㊿، Jakutin (ا مؤ) ㊿ سبريانك
شرق شمالی اهالیسی .
Jalap(p)e (‿‿ - y ا مؤ) ㊾ (نبا) چالاپه ، — falsche
كيعه صفا .
Jal(o)usie (فرانسزجه تلفظ اولنور ا مؤ) ㊾ یاخود
㊾ پانچور .
Jamaika (‿‿ـ y ا خا لا) ㊻ (جغرا) آنتیل‌دكزنده
انكلتره‌نك ژامایق اسمنده بشيوزسكسان بيك نفوسلی آطه‌سی.
Jamaika „ ... (···‿‿ـ y) pfeffer — (ا م) (نبا)
قاقوله ‖ rosen-holz — (ا لا) (تجا) (نبا) بلعمه آغاجی.
Jammer (‿ ا م) n. ㊵ [قديم آلمانجه jâmar اذا
وجفا ويرن آغری حسی] عذاب ، محنت، صیقیندی، فلاكت،
آجی، بد بختلق، آفت ، كدر ، الم ، اضطراب قلب ، جفا ‖
اميدسزلك ‖ ترحم ، آجيمه ‖ (برشيئی غائب ايتديكندن طولایی
زياده‌سيله ايديلان) تأسف، كدر، حيقلنمه ‖ (تأسفی موجب اولان
برشی حقنده) — und Schade ist's ویاخود : — und
Schade یازیق، پك یازیق اولدی، واه واه ‖ اضطراب، آجی ‖
اضطرابدن حاصل اولان ایكلی، باغرمه وحايقرمه ، ناله، وفغان ‖
= Katzen-jammer .
Jammer„ ... (···‿) belastet — (ص) فلاكتزده ‖
geschrei — (ا لا) آه وانين ‖ anblick — (ا م) آجينه‌جق،
آغلانه‌جق برحال ‖ erregend — (ص) آجينه‌جق، موجب ترحم
اوله‌جق‌صورتده ‖ gestalt — (ا مؤ) سفيل، ادنا آدم ‖ فقير ،

Jagen (‿ـ فعه متعه) a. ㉑ [قديم آلمانجه : jagôn
چابوق ايلری حركت ايتمك] آولامق، صيد ايتمك ‖ Jemand
an die Arbeit — برینی جبر ايله ايشه سورمك ‖ (مجا)
durch die Gurgel (یاخود : Vermögen) sein Gut
— (یاخود : Kehle) اولانجه واريتنك آلتندن كيروب اوستندن
چیقمق ، يیوب بتورمك ‖ Jemandem den Degen durch
den Leib — قلنجی برینك قارننه صوقمق، قلنجی برينه داخ
ايتمك ، وير ايتمك ‖ Jemandem eine Kugel durch den
Kopf — برينك بينته برقورشـون صيقمق ‖ die Kinder
von der Straße (in die Stube) — چوجقلری‌سوقاقدن
اوه، اوطه‌يه سورمك ، كتيرمك، قوغمق، قوغالامق ‖ Jemand
— (Kuckuk : وياخود Henker) zum Teufel برینی دفع
ايتمك ، قوغمق ‖ ein Witz jagte den andern شـقه‌نك ،
لطيفه‌نك برى ديكرینی ولی ايديـوردی، بربرینی‌متعاقب تحفلقلر
یاپلدی ‖ (فعه لا + ، تبديل موقعی كوسترمك مراد ايدلدكده
فعه لا —) قوشمق، كمال سرعتله كيتمك ، آله يلديكنه سورمك ‖
عجله ايتمك ‖ آوه كيتمك ، آولامق ‖ — sich (فعه مطا) مثلا
— sich mit Andern (herum) بربرینی قوغالامق .
Jäger (‿ـ ا م) a. ㊵ [jagen] — in' (ا مؤ) ㊿
آوجی (اركك ويا قادين) .
Jäger „ ... (···‿) bataillon — (ا لا) (ع)
آوجی طابوری ، (نشانجی) .
Jaguar (‿‿ـ y ا م) ㊳ [برازيلياجه] (تا طبيعه)
آمریقا پلنكی ، كوچك پارس ، یوز .
Jäh(e) (‿) ـ ـ) ㉑ [قديم آلمانجه : kahi] چابوق ،
تيز، عتيك ، چابوق وبردنبره اولان ‖ (حا) درحال، درعقب،
بردنبره، كوز آچوب قپاینجه‌یه قدر، كسكين ‖ بلا تأمل .
Jähe (‿ـ ا مؤ) ㊾ (sanspl.) [jäh] چابوقلق،صبرسزلق ‖
آیا كسنزلق، سرعت ‖ خويرادلق، تزاكتسزلك ‖ سرت؛ صرپ .
Jahr (ـ ا لا) ㊳ [قديم آلمانجه : jâr] سنه ، ييل ،
سال ‖ vor einen—e (vor'm—e) (heute) بوندن
(heute)über's— ‖ (بوكوندن اعتباراً) برسنه اول، مقدم
برسنه صكره ‖ ein—wie das andere هرسنه (ديكری كبی
اولمرق) وياخود : — wie alle كذا ‖ ein—um's andere
im Jahre 1876 ‖ هر ايكی سنه دخی ، هر ايكی سنه‌ده دخی
١٨٧٦ سنه‌سی ، بيك سكز يوز يتمش آلتی سنه‌سنده ‖
über—und Tag ييلر كونلر كچه‌رك ‖ seit—und Tag
چوق‌زماندنبری ‖ er ist zwölf—(e)alt او اون ایكی یاشنده‌در :
er zählt zwölf—e ‖ er geht اون ایكی‌سنه‌لكدر، وكذلك :
in sein neuntes— او طقوزینه (طقوز ياشنه) باصیور،
كيريبور ‖ er ist in den dreißiger—en او اوتوزنی كچكيندر
er ist noch in den besten—en ‖ (اوتوزيله قرق آره‌سنده‌در)
ein viertel— ‖ اونك دها تام دنجلك زمانیدر؛ تام ايووقتيدر
اوچ آی ‖ anderthalb — بربچق سنه .
Jahr „ ... (···‿) lohn — (ا م) سنه‌لك ، ييللق
معاش ‖ buch — زمان اعتباريله دور ، عصر ، ييللق وقایعی
یازار كتاب ، رساله : سنه‌لك ، هرسنه‌ده بردفعه چيقان كتاب ،
رساله ‖ fünf(t) — (ا لا) بش‌سنه‌لك بروقت ‖ gang — (ا م)
سنه، برسنه‌مدتی ‖ برسنه‌نك مجموعه‌سی، برسنه‌لك مجموعه ‖ سنه‌لك ‖
صنف؛ عين‌سنه‌دن، صنفدن، بوسنه‌دن‌اولان ‖ hundert — (ا لا)

ضعيف ، بيچاره كيمسه || voll— (صـ) پك زياده آجينه‌جق حالده ، يورك پارچليه‌جق وجهله ، يوركلر آجيسى || موجب مرحمت .

Jämmerlich (ــــ صـ) ㉑ مرحمته ، آجيغه شايان || فنا برحالده ، صورتده اولان ، شايان تأسف ، موجب كدر ومأيوسيت اولان || es ist—zu sehen آجينه‌جق برحالده ، كذا كنايه اوله‌رق تأسف اولنه‌جق برصورتده اولان ، كورنميه‌جك برحالده بولنان || پك فقير || كوتو ، مردار ، صفيل ، فنا .

Jammern (ـــ فعـ لا +) a. ㉑ آغلامق ، آه وانين ايتمك || (برشيئك آجيسندن ، اضطرابندن ، الم وكدرندن طولايى) فرياد وفغان ايتمك ، آه ايتمك || تأسف ايتمك ، كدرلنمك ، حيفلنمق ، آجيمق || (فعـ متعـ) (كذا فعـ يكشخـ) Jemand— برينك مرحمتى جلب ايتمك || der Mensch jammert mich شو ... آدمك حالنه آجيورم .

Jan (ــ y ا م) ㊳ طاوله‌نك ايكى ياشندن بهرى ، طاوله‌نك قنادلرندن بهرى || (ا م) واقتيز اسمى ㊻ =Johann .

Jan-hagel (ـــ y ا م) ㊻ (sans pl.) عادى ، قبا ، غليظ كيمسه || عوام ناس .

Janitschar (ــــ y ا م) ㊶ [تركجه : يكى عسكر] (ع) يكى چرى (عسكرى) .

Jänner (ـــ ا م) a. ㊵ (قديم ، شعرده مستعمل ، وير ايالته مخصوص اصطلاح) =Januar .

Januar (ـــ y : ياخود ـــ y ا م) ㊳ كانون ثانى ، كانون ثانى آيى .

Japan (ــ ja : كذلك ــ y ا خا لا) ㊻ [چينجه : كونشك اصلى] ژاپونيا حكومتى || ژاپونيا .

Japaner (ـــ y ا م) a. ㊵ - in (ا مؤ) ㊿ دها زياده مستعمل اوله‌رق : Japanese (ــــ y ا م) ㊾ Japanesin (ا مؤ) ㊿ ژاپونيالى (اركك ، قادين) .

Japanesisch (ــــ y صـ) ㉑ = japanisch .

Japani(e)ren (ــــ y فعـ متعـ) a. ㉑ [Japan] (صنعـ) پورسلانى بردفعه دها ياقه‌رق فغفورى حالنه قويمق .

Japanisch (ــــ y صـ) ㉑ ژاپونياجه ، ژاپونيانك ؛ ژاپونيايه مخصوص ومتعلق || das—e Japanisch (ا لا) ㉑ ژاپونياجه ، ژاپونيا لسانى .

Japhet (ــ f ـ y ا خا م) ㊻ يافث .

Japhetisch (ـــ f-y صـ) ㉑ يافث نسلندن اولانلر .

Jappen a. ㉑ كذا japsen هر ايكيسيده : (ـــ فعلا +) c. ㉑ صيق صيق نفس آلمق .

Jargon (فرانسزجه تلفظ اولنور ا م) ㊻ [فر] قبا ، آكلاشلمز لسان ؛ آياق طاقمنك كندولرينه مخصوص شيوه وصورت ايله تلفظ ايتدكلرى لسان || (معد) تسيرغون دخى ديتيلان صارى الماس .

Jasmin (ــ j : اكثريا ـــ y ا م) ㊳ [فارسيجه jasemin : كوزل ، خوش ، لطيف قوقو] (نبا) ياسمين ، ياسمين چيچكى || wilder— يبانى ياسمين .

Jaspachat (ـــــ y ا م) (مرا . Jaspis-achat) .

Jaspi(e)ren (ــــ y فعـ متعـ) a. ㉑ [Jaspis] يشم لى رنكا رنك ايتمك ، يشملمك .

Jaspis (ــ y ا م) (inv.) وياخود ㉝ [عبرا ، روم] (معد) يشم ، يشب .

Jaspis... (ــــ y) —farbe (ا مؤ) يشم رنكى || —achat (كذلك : Jaspachat ، ـــ y) (ا م) يشملى عقيق طاش || —marmor (ا م) يشملى مرمر || —opal (كذا Jaspopal ، ـــ y) (ا م) يشم رنكلى وصودكبى بياض قيمتدار برطاش .

Jatropha (ــ f ـ y ا مؤ) ㊻ [روم] (نبا) كورقاس اوتى .

J(a)uchart (ـــ ا م) ㊳ جمعى كذلك (inv.) محل وزمانه كوره تحول ايدر ۲۵,۵۳—۳٤ دونملك اراضى اولچيسى .

Jauche (ـــ ا مؤ) ㊺ بوزوق وكوتو قوقولى صو ، على الخصوص — Mist „) كوبره صويى ، شربتى || (مجا) فنا بيرا || (عو) اينك ترسى || (علم امراض) ياره‌لردن چيقان صارى ايرين .

Jauchzen (ـــ فعـ لا +) b. , c. ㉑ [قديم آلمانجه : jûwezen شنلك ايتمك ، سونمك] سوينج ايله باغيرمق ، (فعـ متعـ) آلقشلامق ، تحسين ايتمك .

Jauchzer (ـــ ا م) a. ㊵ سوينج حايقيرمسى .

Jaun (ـ ا خا لا) ㊻ (جغرا) (اسويچره ده بونامده كوى وكوشك) بلغارد .

Java (ـ v ـ y ا خا لا) ㊻ (جغرا) ژاوا آطه‌سى .

Java... (ــــ v ـ y) —rinde (ا مؤ) (تجا) ژاوه دارچينى || —kaffe (ا م) (تجا) ژاوه قهوه‌سى ، ژاوه .

Javenese (ــــ v-y ا م) ㊾ Javanesin (ا مؤ) ㊿ ژاوه‌لى (اركك ويا قادين) .

Je (ـ حرفـ) Je [„Jesus" دن محرف] Herr Je ! آمانك ! || (عو) اوف ! || ja = يا ، فقط ، اما ! || (حا) von je her اوته‌دنبرو ، دائما || je und je هر زمان || بعض دفعه || je zwei und zwei ايكيشر ايكيشر || er gab den acht Knaben je zwei Groschen اوسكز چوجغك بهرينه ايكيشر " غروشن " ويردى (برغروشن يكرمى پاره قدر آلمان پاره‌سى) || für je zehn Wörter بهر اون كلمه ايچون || je nach seinem Fleiße verdient er acht bis zehn Franken (او) چاليشمه‌سنه كوره سكز ، اون فرانق قزانور || je nach dem die Umstände es erfordern ايجاب احواله كوره || je bescheidener Du sein wirst, desto zufriedener werde ich sein سن نقدر عقللى ، اوصلو ، كامل اولورسه‌ك بنده (سندن) اوقدر ممنون ، راضى اولورم (اوله‌جغم) || je eher, je lieber نقدر ايركن اولورسه اوقدر ايو اولور (ايودر) || je mehr und mehr كيت كيده ، كيتدكجه .

Jebus (ـــ y ا خا لا) (inv.) (جغر) اسكيدن قدس شريفك يرنده بولنان شهر .

Jed... (ـ ضمير) كذا —er (م) ، —e (مؤ) ، —es (لا) ㉑ (حرف تعريفسز) a. ㉑ (مرا . ein) : حرف تعريفله b. ㉑ جمعى نادرا c. ㉑) كافه‌سى ، هركيمسه ، هركس || —er Soldat muß tapfer sein هرعسكر جسور وشجيع اولمليدر || —e leiseste Berührung هر اوتوزنجى —er Dreißigste || بر پاره‌يه اك خفيف صورتده بيله einer wunden Stelle ايديلان تماس ، اك خفيف طوقونمه بيله || ohne—en Zweifel بلاشك ولاشبهه || (ein)Jeder (ا م) ، eine Jede (ا مؤ)

Jerusalem (ـُـ ـ ا خا لا) ⑮ (جغر) قدس شريف .
Jerusalems „ ... (ـُــُـ y ...) —blume (امؤ)
(نبا) آتش قرانفيلى ‖ —gerste (امؤ) (نبا) = Davids-korn
ماويعطراق عادى آرپه .
Jes (ـُ حرند) (مرا . je) .
Jesuit (ـُـ ـ ا م) ㉛ [Jesus] ژه زويت .
Jesu-Papier (ـُـ ـ y ا لا) ㊳ (تبا) (٧٣ / ٥٥ .
سانتيترهلك) كاغد .
Jesu (ـُـ y ا خا م) (مضاف اليه ومفعول اليهى 'Jesu
مفعول بهى Jesum) عيسى (ع . م) (Christus—) .
Jet (ـُ djète تلفظ اولنور ا لا) ㊿ [انكليز] (معد)
سياه كهربا ‖ imitirtes — = Gaga't(h) صنعى كهربا .
Jethro (ـُـ y ا خا م) ㊿ موسى (ع . م) ك قاينى .
Jettchen (ـُ ا خا مؤ) b. ㊵ (عمو) ، Jette
(ا خا مؤ) ㊳ (عمو) هانرييت .
Jetzig (ـُ ص) ㉑ شمديكى ، شمديلك ، حاضردهكى بوكونكى .
Jetzt (ـُحا) شمدى ، بو آنده ‖ بوزمانده ، شو وقتده ‖
(كچمش برشيئك شدت وسرعتله نقلى اثناسنده) بو اثناده ،
برده ‖ بوكونكى كونده مثلا wie die Sachen—stehen ايشلك
حال حاضرى اوزره .
Jo! (ـُ حرند) (يوكسك سسله سسلنمه ، چاغيرمه)
هى ! ياهو ! ‖ بعضاً الحاق اولنهرق : Feuerjo! يانغين
وار ! ‖ (آرابهجى سسلنمهسى) ده ! (مرا . hott) .
Jobber (ـُ ام) a. ㊵ [انكليز] (تجا) آقچه فرق
تجارتى ايدن ، صرافلق ايدن ، مرابحهجيلق يابان .
Jobel (ـُـ ام) a. ㊵ [عبر] كذا : —horn (ـُـ الا)
㉟ شنلك بوروسى .
Joch (ـُ الا) ㊳ بيوندوروق ‖ (برچفت برابر قوشولور
جر حيوانى) zwei—Ochsen ايكى (چفت) اوكوز ‖ (اراضى
اولچيسى) = J(a)uchart ‖ الده ويا اوموزده چفته قوغه
وامثالى طاشيق ايچون صيريق ‖ ايكى وادى آرهسنده اوزانان
طاغ صرتى ‖ (معما) افقى باصغى كيريشى ‖ (بحر) قلفات ايچون
دستك ، چاپراز آغاج .
Joch „ ... (...) —höhe (امؤ) بيون (بيوندوروق)
يوكسكلكى ‖ —weite (امؤ) (كوپرى انشاسنده) آياقدن (آغاج)
آياغه اولان مسافه ‖ —bein (الا) (تشر) الماجق كميكى ،
عظم وجنى ‖ —brücke (امؤ) قازيق كوپرى ‖ —holz
(الا) ديرك تابلهسى ‖ —muskel (ام) (تشر) عضلهٔ عذارى .
Jochen (ـُ فعمتع) a. ㉑ [Joch] = an-jochen .
Jockey (djo-ké ـُـ ام) ⑮ [قبطى لساننده قامچى ،
قيرباج معناسنه اولان tschukni كلمهسندن مأخوذ انكليزجه]
ژوكى (حيوان ياريشلرنده قوشويه چيقان) بينيجى ، فارس .
Jod (ـُ الا) ⑮ (sans pl.) [روم] (كيميا) ايود ،
ايودين .
Jod „ ... (...) —stick-stoff (ام) آزوتور ديود ‖
—äther (ام) آتر ايوده ‖ —eisen (الا) ايودور دوفر ‖
—krankheit (امؤ) (علم امراض) داء ايود ، تسمم ايودى ‖
—stick-stoff (ام) ايودور دازوت ، آزوتورديوت .
Jod(e)ler (ـُ(ـ)ـ ام) a. ㊵ = jodeln ‖ —in
(امؤ) ㊿ تيرول مقاميله شرق سويليان اركك وياقادين .

ein **Jedes** (الا) كافهسى ㉔ هر برمذكر ، مؤنث ولازم اولان
شخص ، كيمسه ، هركس ‖ (ضرمثل) Jeder für sich und
Gott für uns Alle هركس كندى ايچون جناب حقده
جملهمز ايچون (هركس كندى چاليشمليكه جناب حقده عمومزه
ياردم ايتسون) (ضرمثل) ‖ Jeder hat seine Fehler
هركوزلك برقصورى اولور .
Jeddo (ـُ ا خا لا) ⑮ (جغر) (ژاپونيانك پاى تختى
يدو شهرى .
Jeden „ ... (...ـُ : و ...) —falls (حا)
هرحالده ، مطلقا ، هرنه اولورسه اولسون ، البته ‖ —orts
(حا) هريرده ، هرنرهده اولورسه اولسون .
Jeder (ـُ) (مرا . jed...) .
Jeder „ ... (...) —lei (حا) هردرلو ، هرنوع
= allerlei ‖ —mann (ضمير) هركس ، جمله عالم ‖ —zeit
(حا) هروقت ، هرساعت ، هرنه وقتده اولورسه اولسون .
Jedesmal (ـُـ حا) هردفعه ، هروقت .
Jedoch (ـُـحا) بناءً عليه ، معمافيه ‖ (مرا . dennoch) .
Jeglich (ـُ ضميرغيرمعين) = jeder (مرا . jed...) .
Je-her (ـُ : و ـُ حا) : von— ‖ (مرا . je) .
Je-länger-je-lieber (ـُـُـ ا لا) a. ㊵ (نبا)
خانم الى (چيچك) .
Jemals (ـُ حا) اصلا ، هيچ ، هيچ بروقت ، بركره بيله ‖
(=je) haben Sie ihn—gesehen! سز اونى هيچ كورديكزمى ؟
بركرهجك بيله اولسون كورديكزمى ؟
Jemand (ـُ ضمير غيرمعين) a. ㉑ بركيمسه ، برى ،
بريسى و (معناى نفيده) هيچ بركيمسه ، هيچ برى ‖ es kommt—
برى كليور ‖ es ist—bei ihm ياننده بريسى وار ‖ (محقق
بيلينوبده يالكز اسمى ذكر اولنمق استنلميان شخص ، كيمسه حقنده)
ich kenne einen (gewissen)—, der... بن برينى طانيرمكه ،
او ... ‖ dieser— بو آدم ، بو انسان ، بوشخص .
Jemen (ـُ ا خا لا) ⑭ (جغر) يمن ولايتى .
Jen ... (ـُ ضمير اشارتيه) ، كذا —er (م) ، —e
(مؤ) ، —es (لا) كافهسى a. ㉔ (dieser كلمهسنك
مقابلى) او ، شو ، بريكى ، اوتهكى ‖ an—em Tage اوكونده ‖
von Diesem und J—em sprechen ‖ شوبو Dies und J—es
شوندن بوندن قونوشمق ، سويلمك ، بحث ايتمك .
Jenny (ـُ j ا خا مؤ) ⑮ (وافتيز اسمى) ژانت ، ژانى .
Jenseit (ـُ) (مرا . jen-seits) .
Jen-seitig (ـُـ ص) ㉑ اوتهده ، اوبرطرفده اولان ‖
قارشو يقهدهكى ‖ das—e Ufer قارشو يقه ، او برطرفدهكى
ساحل ، قارشو قيى .
Jen-seits (ـُ مضاف اليه آلور حرجر) اوته طرف ،
قارشو ، او برطرفده ‖ Länder—des Rheines „رن“
نهرينك قارشو يقهسندهكى مملكتلر ، حكومتلر .
Jerboa (ـُـ y ا م) ⑮ [روس] (تا طبيعه) ممهلى
اولوب فاره جنسندن حيوان .
Jeremiade (ـُـ y ا مؤ) ㊳ [فر] فرياد وفغان .
Jeres (ـُ ch ا خا لا) (inv.) (جغر) اسپانياده برشهر ؛
—wein (ا م) بورادا چيقان مشهور شراب .
Jerum (ـُ حرند) (عمو) اى بيچاره ! اى مسكين !

Jodeln (⏑́ فعلا + وفعمتعه) a. (21) [jo ایله تغنی ایتمك ، باغیرمق] تیرولیلر کبی شرق اوقومق ، تغنی ایتمك .

Jodid (⏑́ - الا) (38) [Jod] (کیمیا) ایبودید .

Johann (⏑́ - ام) (56) [عبر] (وافتیز اسمی) یوحان ، ژان ، یوان ‖ von Österreich— یوان ، دون ژوان دوتریش .

Johanna (⏑ ⏑́ اموْ) (56).(54) (وافتیز اسمی) ژان .

Johannis (⏑ ⏑́ - اموْ) (*inv.*) [Johannes کلمه‌سنك مضاف الیهی] حزیرانك یکرمی دردنجی کوننه مصادف سن ژان کونی .

Johannis... (-⏑ ⏑́ ...) —beer=Saft (ام) فرنك اوزومی شروبی ، صوبی ‖ —beere (اموْ) (نبا) فرنك اوزومی ‖ schwarze—beere (اموْ) فرنك اوزومی ‖ rothe—beere (اموْ) سیاه فرنك اوزومی ‖ —berger (ام) (تجا) (رن شرابی) یوهانیسبرغ (شرابی) ‖ —blume (اموْ) (نبا) کچی بوینوزی ، خروب ‖ Maß=lieb— (نبا) (الا) —brot ‖ —käfer (ام) =—würmchen (الا) طوکزلان بوجکی ، مایس (حزیران) بوجکی ‖ —kraut (الا) (نبا) یلان یصدیغی نوعندن بر نبات ‖ سودی قویولاشدیران اوت ، یوغورد اوتی ، قویه ‖ قویون قیران ، قلیچ اوتی ، هیریقون ‖ —tag (ام) —würmchen ‖ Johannis (الا) آتش بوجکی .

Johanniter (⏑ ⏑́ ⏑ - ام) a. (40) یوهانیت ، سن ژان طریقتك رئیسی .

Jo(h)len (⏑́ فع لا +) a. (21) [jo باغیرمق] باغیرمق ، نعره آتمق ؛ چاغرمق .

Jokus (-́ - ام) (*inv.*) (*sans pl.*) [لاتینجه] آلای ، اینجه ، اکلنجه ؛ اکلنجه ؛ شقه ، لطیفه .

Jolen (⏑ ⏑́ فعلا +) a. (21) =johlen .

Jölle, **Jolle** هرایکیسیده : (⏑ ⏑́ اموْ) (53) (بحر) صندال ، فلیقه .

Jonquille (فرانسزجه تلفظ اولنور اموْ) (53) [فر] (نبا) قولیا ، زرق ‖ (ص) قویو صاری .

Joppe (⏑ ⏑́ اموْ) (53) [فرانسزجه jupe اولوب عربیدن مأخوذدر] قادین فستانك بلدن آشاغی قسمی ‖ [عبرانیجه Japho دن مأخوذ روجه ، عربجه Jafa] (اخالا) (56) (مفعول الیه ومفعول بهی کذلك : —n) (جغر) Joppe ، یافه .

Jordan (⏑ ⏑́ y اخام) (56) [عبرانیجه آشاغی آقان ، دوکیلان] ارض فلسطینده نهر (بحر لوطه آقار) .

Jörg (⏑́ اخام) (56) (Georg اسمنك صورت تصغیریه‌سی) .

Joseph (f ⏑ ⏑́ y اخام ووافتیز اسمی) (56) [عبرانیجه : اه زیاده قیلسون] ژوزف ، یوسف ‖ (کذا مجازی = عفیف ، ناموسلی ، اهل عرض دلیقانلی) .

Joseph... (...f ⏑ ⏑́ y) —papier (الا) (تجا) توکروك کاغدی .

Jot(t) (⏑́ الا) (56) [io'ta روجه] (J) حرفنك اسمی ‖ (مجا) (کذا : Jottlein) مثلا —da fehlt kein نقطه‌سی بیله اکسیك دکلدر .

Jötum (-́ - ام) (38) [اسقاندیناوجه] (شمال اساطیری) دیو .

Joujou (فرانسزجه تلفظ اولنور ام (الا)) (56) [فر] (بر ایپ اوزرنده آشاغی یوقاری حرکت ایدر لوحه) چوجق اویونجاغی .

Journalist (⏑ ⏑́ - ام) (فرانسزجه اوقونور) (54) [فر] غزته‌جی ، ژورنالجی .

Jubart (⏑ ⏑́ y ام) (56) ، —e (⏑ ⏑́ - y اموْ) (53) (تا طبیعه) دیشسز قادرغه بالغی نوعی .

Jubel (⏑́ ام) a. (40) سوینچ ، مسروریت ، شادمانی باغیرمه‌سی ، حایقرمه‌سی ‖ سوینچ علامتی .

Jubel... (... ⏑́ -) —geschrei (الا) سوینچ حایقرمه‌سی ‖ —trunken (ص) سوینجدن مست ‖ —braut (اموْ) و : —bräutigam (ام) اللنجی سنهٔ ازدواجلری ایچون شنلك یاپان (قادین وارکك) ‖ —fest (الا) ، —feier (اموْ) شنلك ، اللنجی سنه‌لك ازدواج ویا مأموریتی معلن شنلك (کذا یوز سنه‌لك) .

Jubeln (⏑́ فعلا + ومتعه) a. (21) سوینجندن حایقرمق ، شنلك ایتمك ‖ عالم شادمانیده یشامق ، کیف سورمك .

Jubilä-um (⏑ ⏑́ ⏑ - y الا) (56) یکرمی بش ، اللی ویا یوز سنه‌لك ازدواج ، مأموریت ، عمر ویا مدت تشکل وتأسسی معلن شنلك .

Jubilo (⏑ ⏑́ - ام) (56) [لاتینجه] لاتینجه : —in dulci مسروریت فوق العادده ، فوق العاده شنلك ایله .

Jucca (⏑ ⏑́ اموْ) (نبا) (54) =Brot=wurzel آمریقانك صیجاق طرفلرنده چیقوب طبده قوللانیلور نبات ، مانیوقه .

Juch! (⏑́ ویاخود ⏑́) !he— !hei— هر ایکیسیده : (⏑́ ⏑) ، heidibel dum— (⏑ ⏑́ - ⏑ ⏑) وکذا : heisa— (⏑ ⏑́ ⏑) (حرند) هوررا ! یشا ! هایدی هایدی !

Juchert, **Juchart** هرایکیسیده : (⏑́ - ام) (38) ، a. (42) =Jauchart .

Juchen (⏑́ فع لا +) a. (21) (عمو) [juch] کورلتیلی برسوینچ ، برشادمانی اظهار ایتمك ، سوینجندن ، سرورندن کورلتی ، شماته ایتمك ، حایقرمق .

Jucht (⏑́ ام) a. (42) [روسجه juft دن مأخوذ فلمنکجه] (تجا) سختیان ، دها زیاده en— مستعملدر ‖ Leder— (الا) سختیان .

Juchten (⏑ ⏑ ...) —band (ام) (کتابده) سختیان قاب ، جلد .

Juchzen (⏑́ فعلا +) a. (21) =juchen ، jauchzen .

Jucken (⏑ ⏑́ فع لا + وفع متع) a. (21) قاشینمق ، کیدیشمك : قاشیق ‖ (علم امراض) d— (ص) کیدیشدیریجی ، قاشیندیریجی ‖ sich— (فع مطا) قاشینمق ، سیقتیمك ، قاشیق .

Juchs (عو) (اکثریا : Jux) هرایکیسیده : (⏑́ ام (الا) (38) [لاتینجه jo'cus] آلای ، استهزا ، ماهتاب ، اکلنجه ‖ عبث ایله اشتغال ‖ مغایر ادب سوز .

Juda (⏑́ - y) (اخام) (56) [عبر] حضرت یعقوبك دردنجی اوغلی یودا .

Juda-isi(e)ren (⏑ ⏑́ ⏑ - - y فعلا +) a. (21) تهودایتمك ، یهودی اولمق ، یهودیلشمك .

Jude (⏑́ - ام) (52) ، Jüdin (اموْ) (50) یهودی (ارکك ویا قادین) ‖ der ewige— دائما کزر (سرسری)

Julius (‿‿– y ام) (16) (واقتيز اسمى) ژول .
Jun (junior كله سنك صورت مختصره سى اولوب senior ك مقابلى) .
Jung (‿ ص) (71) [قديم آلمانجه junc] كنج ، تازه ، جوان (alt كله سنك مقابلى) ‖ die—en Leute كنج آدملر ، كيسه لر ، دليقانلولر ‖ sich—ankleiden كنجلره مخصوص برصورتده كيمك ‖ —es Gemüse تازه ، طورفانده سبزه ‖ —es Bier تازه بيرا ‖ (بالتدريج پيوپان) der—e Tag (الا) يكى ، تازه بيرا ‖ طوغان كون ‖ —e Frau (امؤ) يكى كلين ‖ كنج ، قدمسز ‖ in der jüngsten Zeit بو يقينلرده ، بو كونلرده ، بر قاچ كون اول ، پك يقينده .
Jung„... (‿...) —czeche (ا م) يكى ، كنج چكلر (فرقه سى) ‖ —Frankreich (ا لا) يكى فرانسه ، يكيدن تشكل ايدن فرانسه حكومتى ‖ —wein (ا م) يكى ، تازه ياپلمش شراب ‖ —frau (امؤ) (هنوز اولنمامش كنج قادين) قيز ، باكره ، قيز اوغلان قيز ‖ (مجا) بوزولمامش ، كيمسه يه تسليم اولمامش ، كيمسه نك يد ضبط وتغلبنه كچمامش (شخص ، استحكام وامثالى حقنده مستعملدر) ‖ die heilige—frau (امؤ) (حضرت) مريم ‖ اسوچره ده طاغ اسمى (يونغ فراو) ‖ (تا طبيعه) numi'dische—frau (قوش) حسن يوسف نوعى ‖ —geselle (ام) بكار (دليقانلى) ‖ —greis (ام) وقتندن اول قوجه مش اركك ‖ —thier (الا) (آوجيلق) ديشى كييك وقره جه ياوروسى ‖ —vieh (الا) طانه ، طوسون .
Junge (‿ صفت اسميه) (21) die —en und Alten كنجلر واختيارلر ‖ (ا م) (عمو) (52) (جمعى كذا —ns) اركك چوجق ، دليقانلى ‖ (اون ايكى ياشنه دكين اركك چوجق) چوجق ‖ (دها ييوجك اولەرق) وقت شبابتده بولنان چوجق ‖ (دها ياشلى اولەرق) دليقانلى ‖ kleiner— بعضاً : (عمو) كوچك (چوجق) طفل ، نوزاد ، معصوم (عو) اوفق چوجق ‖ ungezogener— چاپقين ‖ (يتيشمشلر حقنده) — alter (كنايه اولەرق) بيك ، داندينى ‖ grüner— توكسز چوجق ‖ عجمى ، تجربه سز ، آغزى سود قوقار جاهل دليقانلى ‖ —(Lehr) چيراق ‖ (بحر) كميلرده ديركاره چيقمق كبى ايشلرده مستخدم چوجق ، موچو ‖ (s)— (ا لا) (21) (das—'ein—s) (حيوانات حقنده) طوغمش ياورى ‖ —werfen و ياخود jungen=setzen .
Jungen (‿ فعلا +) a. (21) اكثريا (آنجق حيوانات اهليه حقنده) ياورولامق ، ياورو چيقارمق .
Jünger (‿ ام) a. (30) [jung] اكثريا : شاكرد ، چراق : مريد ، تلميذ ، برفيلسوف ويا رئيس مذهبك فكرينه تابع كيمسه .
Jungfer (‿ امؤ) (53) (عمو) = Jung-frau ‖ (مع ماقيه آشاغى طاقمك قيزلرينه اطلاق اولنور) مثلا : —Karoli'ne مادموازل (ماضل) قارولين ‖ —alte اولنمامش قيز ، اختياره قيز ‖ (برينك عصمت وصفوتنى ارائه ايچون) sie (er) ist noch— اونك دها يوزى كوزى آچيلمامشدر ‖ (قادين كبى بر اركك حقنده براى استهزا) خانم آبله ‖ يتاق وامثالى دروننى الصيقغه مخصوص شيشه ‖ مقدما اعدامله محكوملرك باشلرينى كسدكارى كوتوك ‖ قالديرم طوقماغى ، قازيقلرى قاقماغه مخصوص طوقماق .

كيمسه ‖ (مجا) مرابحه جى ، ناكس ‖ (عو) haust Du meinen—n, hau' ich Deinen—n! سن بكا نه ايدرسه ك بنده سكا آنى ياپارم ! ايده جكنى بولورسك !
Juden„... (‿...) —bekehrung (ا مؤ) اهتداء يهود ‖ —apfel (ام) (حضرت) آدم الماسى ‖ —bart (ام) يهودى صقالى ‖ (نبا) بشاق ، قيلجق ‖ —frau (امؤ) يهودى قاريسى ‖ —kirsche (امؤ) (نبا) =Bellado'nna كوزل عورت اوتى ، لفاح ، حسن المرئه ‖ كوككى قنارى ، كاكنج ‖ —leim (ام) (معد) اسفالت ، بيتوم ‖ —pech= (الا) (معد) —mädchen (ا لا) يهودى قزى ‖ —schule (ا مؤ) يهودى مكتبى ‖ يهودى خاوراسى (كليسا) : Das ist ein Lärm wie in der—schule بوراسى (يهودى خاوراسنه) قاريلر حمامنه بكزه يور ‖ —stadt (ا مؤ) يهودى محله سى ‖ —viertel (ا لا) = —stadt .
Judenschaft (‿‿– امؤ) (49) (برموقعك تكميل يهوديلرى) يهودى هيئتى ‖ يهوديلك ، يهوديلك عالمى .
Judenthum (–‿– الا) (25) (sans pl.) يهوديلك ، دين يهود .
Judex (‿– y ام) (38) [لاتينجه] (عو) حاكم ، قاضى ، محكمه رئيسى .
Jüdin (‿– امؤ) (50) (مراد. Jude) .
Jüdisch (‿– ص) (21) [Jude] يهوديجه ، يهودى اصول ، عادتنجه ‖ das—e (ا لا) (24) يهوديجه (يهودى لسانى) .
Judizi(e)ren (‿‿–‿ y فعه متعه) a. (21) [لاتينجه] حكم ايتمك ، حاكملك ، قاضيلق ايتمك .
Juften (‿ ام) b. (40) (صنه وتجا) = Jucht .
Jug (–) ، jüge همان غير مستعمل اولەرق jagen فعلنك ماضى صورتى ‖ كذا حال وصورت شرطيه سى .
Jugend (‿ – امؤ) (49) (sans pl.) [قديم آلمانجه jugunt : jung كله سندن] كنجلك ، صباوت ، شبابت ، كنجلك عالمى ‖ (كنجلر حقنده اسم جمع اولەرق مستعمل اولوب) كنجلر ، كنج كيسه لر ‖ die studirende— تحصيلده بولنان كنجلر .
Jugend„... (‿...) —erinnerung (ا مؤ) كنجلك خاطره سى ‖ —freund (ا م) كنجلك ، چوجقلق ارقداشى ‖ —schriften (جمع مؤ) كنجلره مخصوص يازلمش كتابلر ‖ —blüthe كنجلك زماننده اولان كوزللك ، كنجلكده اولان طراوت ، لطافت زمانى ‖ —brunnen (ام) آب حيات چشمه سى ، اساطيرك بر چشمه سيكه كويا صويله يقانانلر شبابت سرمديه يه نائل اولورلر ايدى ‖ —liebe (امؤ) برنجى سوكى ، تعشق ، كنجلكده اوغرانيلان حال ‖ —wehr (ا مؤ) (ع) قادەت ، كنج عسكرى مكتبليلر ‖ —zeit (امؤ) كنجلك زمانى ، شبابت .
Jugendlich (‿‿– ص) (21) كنج ، كنج حاللى ، كنج قيافتلى .
Julep(p) (‿– y ام) (38) [فر] (اجزا) كلاب ، جلاب .
Juli (‿– y ا م) (66) (كذلك .inv) [لاتينجه] تموز ، تموز آيى .
Jülich (‿– y) (الالا) (56) (جغر) ژوليه (يوليخ) .
Julisch (‿– y ص) (21) (تاريخ قديمده) —es Haus (الا) ژول سزار خاندانى ، سلاله سى ‖ (جغر) —e Alpen ژوليه ن آلپ سلسله سى .

Jungferlich، jungfer(n)haft هر ايكيسنده (ــــ) (ص) (21) باكره جه‌سنه، معصومانه|| آغير، چكينكن، معصوم.

Jungferlichkeit (ــــ ا مؤ) (49) پك زياده آغيرلق، معصوم ومحترزلك || (عمو) قيريلوب دوكولمك ، ناز وادا ، جلوه .

Jungfer(n)„... (ــــ) —wachs (ا لا) خام بالمومى|| —glas (الا) (معد) ميقا ، بياض بازلاق يوفقه‌لى طاش || —haut (امؤ)، —häutchen هرايكيسيده : (تشر) (ا لا) غشاء بكارت||—honig (ام) پتك بالى||—kind (الا) اولنمامش برشخصك چوجغى || —knecht (ام) كندوينى كوزل كوستروب قاريلره بكنديرمك فكرنده بولنان دليقانلى || —kranz (ام) تاج بكارت : قز اوغلان قيزلق || —milch (امؤ) باكره‌نك ممه‌سنده حاصل اولان سود || صولى عسلبند جاوى (دروئنه صو قاتلمش) || —pergame'nt (ا لا) (تجا) يازى يازمق ايچون دباغلانه‌رق احضار ايديلان درى ، كودرى ، ترشه .

Jüngling (ــ ام) (38) [jung] كنج آدم ، دليقانلى ، اوغلان ، نورسيده .

Juni (ــ y ام) (56) (ياخود .inv) [لاتينجه] تموز (آيى) .

Junke (ــ dj امؤ) [چين] (بحر) هند وچين كميسى .

Junker (ــ ام) (40) a. [=Jungherr] كنج اصيلزاده ، كبار دليقانلى || كويلى اصيل ، بك || —fisch (ام) (تاطبيعه) لورك (بالغى) .

Junta (ــ ch امؤ) (51) (جمى كذا ة—) اسپانيا وپورتكيزده مجلس شورا .

Jupe (ــ y امؤ) (53) =Jacke ، Joppe .

Jupiter (ــــ y اخام) (40) a. [لاتينجه] (مضاف اليهى كذا : Jovis) (اسا) ژوپيتر .

Jura (ــ اخام) (56) (جغر) طاغ – der ژورا طاغى (فرانسه ايله اسويچره آره‌سنده اولوب التى يوز اللى كيلومتره امتدادنده‌در) || [لاتينجه jus كلمه‌سنك جمعى] (جمع لا) —studieren حقوق تحصيل ايتمك .

Jurat (ــ y ام) (51) [لاتينجه] يمينلو ، محلف حاكم وياهيئت عدليه‌دن برى ، ژورى حاكمى .

Jürge (ــ اخام) (48) ژورژ .

Jurist (ــ y ام) (51) [لاتينجه] عدليه مأمورى، حقوق تحصيل ايتمش (ويا ايتمكده) بولنان كيمسه، اهل علم شريعت وحقوق.

Juristerei (ــــ y امؤ) (49) [لاتينجه] (عمو) علم فقه، علم شرع وحقوق .

Jurte (ــ امؤ) (53) [روس] طوپراق خانه .

Jury (ــ dj : وياخود انكليزجه ــ y امؤ) (49) [انكليز] (جمعى ة—) هيئت عدول، منتخب يمينلو حاكم، ژورى .

Jus (ــ y ا لا) (مفرد .inv ، جمعى Jura) بوكا مراجعت اولنه .

Just (ــ y حا) (عمو) [لاتينجه] تام، تماماً، تمام مطلوب وجهله.

Justifizi(e)ren (ــــ y فعمه) a. (21) [لاتينجه] حق ويرمك ، حقلى چيقارمق؛ احقاق حق ايتمك، حق، عدالتى يرينه كتيرمك؛ اثبات ايتمك، تبريه ايتمك (=recht-fertigen)|| (تجا) حسابى تميزلمك ، قطع حساب ايتمك .

Justinian (ــــ y اخام) (56) [لاتينجه] ژوستينين .

Justiz (ــ y امؤ) (49) (sans pl.) [لاتينجه] عدالت ، عدل وحقانيت || محاكم عدليه وشرعيه || قانون عرف || ادارۀ امور عدليه .

Justiz„... (ــــ y) —beamte(r) (ام) عدليه مأمورى || حاكم|| —minister (ام) عدليه ناظرى|| —ministerium (الا) عدليه نظارتى || —mord (الا) حكم قانون ايله ايديلان اعدام||—rath (ام) عدليه اعضاسى||عدليه مستشارى||—wesen (ا لا) خصوصات عدليه|| جهت عدليه .

Jute (djou'-tĕ : ياخود ــ y امؤ) (53) (صنع) كذا —hanf (ــ „— ام) (38) چين كنويرى ايپليكى .

Jüten (ــ y جمع مذكر) (32) يوتلاند اهاليسى، سكنه‌سى .

Jütisch (ــ y ص) (21) =jütländisch .

Jütland (ــ y اخام) (56) (جغر) ژوتلاند .

Jütländer (ــ y ام) a. (40) يوتلانده‌لى (اركك) .

Jütländisch (ــ ص) (21) يوتلانديه مخصوص ومتعلق .

Juwel (ــ ام (الا) (38) [فر] ، Juwele (ــ امؤ) (53) قادين زينتنه مخصوص مجوهرات || هر (ايكيسيده كذا مجا) || —en (جمع) مجوهرات .

Juwelier (ــ ام) (38) (صنع) [Juwel] قيومجى ، مجوهرجى ، الماسجى .

Juwelier„... (ــــ) —geschäft (الا) الماسجى دكانى، قيومجى مغازه‌سى =laden— (ام) || —waaren (جمع مؤنث) (تجا) قيومجى ، مجوهرجى ايشى .

Jux (ــ ام) =Jucks

K.

K. (ــ ا لا) (55) و (56) (آلمانجه الفبانك اونبرنجى حرف وسكزنجى حرف غيرصدائيسى) .K وياخود .k =kaiserlich وياخود königlich || .K. K = kaiserlich königlich .

Ka(a)ba (ــ امؤ) (49) (sans pl.) [ع] كعبۀ مكرمه .

Kab (الا keb) (56) [انكليزجه : Kabriolet كلمه‌سنك صورت مختصره‌سى] ايكى تكرلكلى خفيف آرابه .

Kabache (ــ ch ــ) Kabacke (ــــ) [روس] هر ايكيسيده : (امؤ) (53) ميكده ، قولتوق ||كوتو قماره || (او حقنده براى تحقير) قوليه ، كوتو، فنا خانه ، كومس .

Kabale (ــــ ا مؤ) (53) [فر] اينتريقه : نيت خفى .

Kabarett (ــ الا) (38) [فر] قهوه طبله‌سى ، تبسيسى .

Kabala(h) (ــ امؤ) (49) (sans pl.) [عبر] حيله ، دسيسه ، فساد .

Ka(b)balist (ــ ام) (51) [عبر] تورات مفسرى || سحرباز .

Kabbelei (ــ امؤ) (49) (عمو) غاوغا ، منازعه ، مجادله ، معارضه .

Kabbeln (ــ فعلا+) a. (21) زار آتارايكن برقاچ اويونجى عينى عدد ويانومرويى آتحق اولورلرسه يكيدن بزار (عددى)

انقلاب ایتمك و آتمق ‖ (بحر) (پردنبره دوتن روزکارده طالغه‌لرك یکدیکرینه چارپمسی) ‖ (عمو) — sich (قه ‌مشا) غوغا ومنازعه ایتمك ، دوکشمك .

Kabbel-see (⏑⏑ امؤ) (53) (*sans pl.*) (بحر) دکزك طالغه‌لی، چالقانتیلی حالی .

Kabel (⏑– الا) a. (40) [یکی لاتینجه ca'pulum] (بحر وتلغراف) قابلو (علی الخصوص = Ankertau)، خلاط ، پلامار، رسن، دکز تلی ‖ (شمال لسانده)(امؤ) (53) ونادراً (ام) c. (42) حصه ، پای .

Kabel„... (⏑... ⏑–) اکثریا (بحر) —gat(t) (الا) قومانیا آنباری ‖ —bericht (ام) دکز آلتی قابلو وسیله ویریلان تلغراف (تلغرام ، دپش) ‖ —seil (الا) قابلو تلی ‖ —tau (الا) قابلو ‖ —weise (حا) پیانقو ایله ‖ حصه ایله .

Kabeljau (–⏑– ام) (56) [فلمنك] (تاطبیع) (تازه) موریته بالغی .

Kabeln (⏑– فعلا+) a. (21) (شمالی آلمانیاده) پیانقو چکمك ‖ پای ایتمك ، تقسیم ایتمك ‖ قابلو ایله تلغراف چکمك ‖

Kabelung (امؤ) (49) پیانقو ایله تقسیم ‖ پیانقو ایله صاتمه .

Kabinett (⏑⏑ الا) (38) کذلك (27) [فر] قابینه، خصوصی اوطه ، خلوت اوطه‌سی ‖ مهمه اوطه‌سی ‖ مجلس خاص ‖ حکمدار معیتنده‌کی دیوان (عسکری ، ملکی) ‖ قماره .

Kabinett„... (⏑... ⏑⏑) —photographie (امؤ) قابینه فطوغراف (تقریباً اون سانتیمتره عرضنده واون بش طولنده فطوغراف) ‖ —stück (الا) قابینه فطوغرافی .

Kabinetts„... (⏑⏑⏑) —kuri'er (ام) قابینه پوسته‌جیسی ‖ —auslese (امؤ) خصوصی شراب ‖ —befehl (ام) قابینه (دیوان عسکری ویا ملکی) امری .

Kabriolett (⏑⏑⏑ الا) (38) [فر] بر قوشوملی وایکی تکرلکلی آرابه ‖ عادی ویا پوسته آرابه‌سنك اوك طرف قسمی ، اوك بولمه‌سی .

Kabul (⏑– اخالا) (56) (جغر) افغانستانك آلتمش بیك نفوسلی کابل شهری .

Kabüse ‘ **Kabuse** هر ایکیسیده : (⏑–– امؤ) (53) =Kabache ‖ (بحر) Kajü't(t)e ‖ (نبا) میوه‌نك چکردك یووه‌سی .

Kabyle (⏑–– ام) [عر] (52) قبائل عربانن اولان کیمسه ‖ جزائرك قبیله قطعه‌سندن اولان .

Kabyli-en (⏑⏑– اخالا) (56) (جغر) جزایرك قابیلی قطعه‌سی .

Kachektiker (⏑⏑ ch ⏑ ام) a. (40) [روم] سوء قنیه تعبیر اولنان خسته‌لق ، قان و اخلاط فسادی ، قاشکسیا

Kachel (⏑⏑ امؤ) (53) (صنع) (درت کوشه‌لی) مجلا طوغله، چینی .

Kachelot (kä-chĕ-lŏ' ام) (56) (تاطبیع) عنبر بالغی .

Kacheti-en (⏑⏑ t-s – ch ⏑ اخالا) b. (40) (جغر) بحر خزرده قاکه‌تی اراضیسی .

Kack (⏑ام) (38) ، **Kacke** (⏑⏑ امؤ) (53) ایکیسیده (عو) پیسلك ، نجاست ، بوق .

Kacken (⏑⏑ فعلا+) a. (21) (عو) بیوك دفع حاجت ایتمك ، بیوکنی یجرمك ، یستهلك .

Kadaver (⏑ v –⏑ ام) a. (40) [لاتینجه] قاداوره ، نعش ، اولوجسدی .

Kadenz (⏑⏑ امؤ) (41) [لاتینجه] (موسیقی) وزن، اصول .

Kadett (⏑⏑ ام) (51) ونادراً (38) [فر] (زادکاندن بریسنك اك کنج چوجغی) (فرانسه ایمپراطورلغی اثناسنده فرانسزلرده وشمدی آلمانیاده تعلیمات وتدریسات حربیه کورن دلیقانلی) عسکر مکتبلیسی .

Kadetten„... (⏑... ⏑⏑)(ع) —korps (الا) (مکتب حربیه یه مخرج) قادت مکتبی ‖ (الا) —haus (امؤ) —anstalt (امؤ) قادت مکتبی ، عسکری اعدادیه‌سی ‖ —schiff (الا) (بحر) بحریه‌نك کنج ضابطانیله مکتبلیلرینك عملیات کوردکاری سفینه ، مکتب کمیسی ‖ —schule (امؤ) =anstalt— .

Kadi (–⏑ ام) (56) [عر، ترکجه] قاضی ، حاکم .

Kadix (⏑– اخالا) (جغر) اسپانیانك غرب جنوبیسنده کائن قادیقس شهری ولیمانی .

Kadmium (⏑⏑⏑ الا) (44) (*sans pl.*) [روم](معد) اجسام بسیطه‌دن بیاض قادمیوم معدنی .

Kadre (فرانسزجه تلفظ اولنور ام) (56) [فر] جام، لوحه ورسم وامثالی چارچوه‌سی ‖ (معما) طاش وصیوه‌دن اویمه‌لی پرواز ‖ (ع) اردو تشکیلاتنجه برآلای ، طابور وامثالنك هیئت (مقننهٔ) امرا وضابطانی .

Käfer (⏑– ام) a. (40) حمام بوجکی وامثالی کبی سرت قنادلی بوجك ‖ (عو) اوصورغان بوجکی ‖ (تاریخ طبیعی اصطلاحی) اوستنده‌کیلری سرت اولمق اوزره درت قنادلی بوجك ‖ (مجا) (عمو) einen — haben برخوشلغی اولمق (قیزغینلغی ، عکسیلکی اوزرنده اولمق) .

Kaff (⏑ الا) (38) (*sans pl.*) [انکلیزجه= chaff] (زرا) صاپلی وصمانلی صاورلمامش بغدای ، طناز ‖ (مجا) قیمتسز ، دکرسز شی ، عبث ، صاچمه .

Kaffe(e) (–⏑ ویاخود فرانسزجه اوقونور ام) (56) قهوه (مشروباتدن) ‖ —mit Milch سودلی قهوه ‖ schwarzer— صوایله پیشیرلمش عادی قهوه (همان هروقت شکرلی) ‖ (الا) (وهمان هر وقت Café یازیلوب) Kaffe(e)„haus= (قهوه‌یه دعوتلی جمعیت مسافران)— einen geben قهوه‌یه دعوت ایتمك ‖ (نبا) (pflanze)— قهوه (نباتی) .

Kaffe (e)„... (⏑... ⏑– نادراً ...⏑⏑) —bau (ام) قهوه یتشدیرلمسی ، زراعتی ‖ —beutel (ام) قهوه طوربه‌سی ‖ —braun (ص) قهوه کبی قومرال رنکده ، قهوه رنکلی ‖ —bruder (ام) قهوه‌یی چوق سون کیمسه ، قهوه تریاکیسی ‖ —mühle (امؤ) قهوه دکرمنی ‖ —löffel (ام) قهوه قاشیغی ‖ —tasse (امؤ) قهوه طاسی ، فنجانی ‖ —ballen (ام) (تجا) بوبایی پارلاتمق ایچون یاپیلان ترکیب ‖ —bitter (الا) = Kaffe-in ‖ —bohne (امؤ) قهوه دانه‌سی ، چکردکی ‖ —brenner (ام) قهوه طاواسی ، (صنع) قهوه قاورمغه مخصوص دونر صاج دولاب ‖ —brett (الا) قهوه تپسیسی ‖ —gebäck (الا) قهوه ایچرکن یئیلان طاتلی چورك ‖ —geschirr (الا) (قهوه سرویسی) قهوه طاقمی ؛ فنجان تپسیسی ‖ —haus (الا) قهوه خانه ، قهوه ‖ —kanne (امؤ) قهوه جزوه‌سی ‖ —klappe (امؤ) (عو) عوام تاسك اوطوردیغی قهوه خانه ، محله قهوه‌سی ‖ —klatsch (ام) (عمو) فصل ، چکشدیرمه ، دیدی قودی ‖ —maschine (امؤ) (اکثریتله اسپرطو ایله) قهوه پشیرمکه مخصوص

Kai (ˉ‿ا تلفظ اولنور ام) ⑱ ویاخود ⑯ [کینه‌جه] رختیم .

Ka-if(e) (ˇ) ‿ˉ ام (الا) ⑯ و ⑫ (بحر) قایق .

Kaimakam (‿ˉ‿ام) ⑯ [ترکجه] قائممقام (اکثریتله ملکیه).

Kaiman (‿ˉ ام) ⑯ [سیاهیلر لسانندن] (تاطبیعه) آمریقانك تمساح بالغی .

Ka-in (‿ˉ شعرده کذا : Kāinə اخام) ⑯ [عبرانیجه وقوعه ، حدوثه ، کتوریجی] حضرت آدمك اوغلی قابل .

Kains,, ... (‿ˉ‿ ...) (الا) mal— (الا) zeichen— و (ا م) stempel— (ام) وقتیله مجرمینه قیزدیرلمش دمیر ایله اوریلان تمغا .

Kairener (‿ˉ‿ ام) a. ⑩ ، in— (امؤ) ⑩ قاهره‌لی (ارکك ویا قادین) .

Kairo (‿ˉ الخالا) ⑯ (جغر) قاهره شهری .

Kaiser (‿ˉ ا م) a. ⑩ [لاتینجه Cæ'sar قدیم آلمانجه cheisar] ، in— (ا مؤ) ⑩ ایمپراطور، قیصر ؛ ایمپراطوریجه ، der deutsche— آلمانیا ایمپراطوری ‖ die in mutter— ایمپراطورك والده‌سی ایمپراطوریجه .

Kaiser,, ... (‿ˉ‿ ...) glocke— (امؤ) قولونیا (کولن) شهرنده کائن ویالکز ایام خصوصیه‌ده چالینور غایت جسیم ایمپراطور چاکی ‖ gruft— (ا مؤ) ایمپراطورلر مقبری ‖ adler— (ا م) (تاطبیعه) ایمپراطورقرتالی ‖ krone— (امؤ) تاج قیصر ، ایمپراطور تاجی ‖ mantel— (ام) قولسزقاپوت، پله‌رین ‖ (تاطبیعه) (کلبك) ایمپراطور ‖ schlange— (امؤ) (صاردیغی حیوانی صیقوب اولدیرن یلان) بوآ ‖ schnitt— (ام) (جرا) قادینك قارننی یاروب چوجغی چیقارمه (عملیاتی). عملیهٔ قیصریه ‖ schrift— (ا مؤ) بیوك (رومن) یازی .

Kaiserlich (‿ˉ‿ ص) ㉑ (صورت تصغیریه‌سی .f) شاهانه ، ایمپراطوره مخصوص ومتعلق ‖ der—e Hof سرای شاهانه ، سرای ایمپراطوری ‖ e und königliche Hoheit— (صورت تصغیریه‌سی .K. K) دولتلو نجابتلو ، فخامتلو دولتلو (آلتس امپریال وروویال) حضرتلری ‖ (حا) مخشماً، شاهانه .

Kaiserreich (‿ˉ‿ الا) ⑱ [Kaiser] ایمپراطورلق ، حکومت ایمپراطوریه .

Kaiserthum (‿ˉ‿ الا) ㉕ حکومت‌وادارهٔ ایمپراطوریه، ایمپراطورلق .

Kajeput ، **Kajaput** (نبا) هرایکیسیده : (‿ˉ u — ام) ⑱ یاخود ⑯ [مالایجه] یاغی نباتاتی یوجکلردن محافظه ایدن قیاپوت نباتی ‖ (کذا بونك یاغی) زیت قیاپوت .

Kajoli(e)ren (‿ˉ‿ j - فعل متعدی وفعل لازم +) (عمو) a. ㉑ اوخشایه‌رق آلداتمق؛ استفاده مقصدیله برینه مداهنه ایتمك .

Kajüt(t)e (‿ˉ‿ ا مؤ) ㉝ [فلمنکجه : مرا . Koje] کمینك آرقه قسمنده اوطه، قابینه ، قاپوته ، یولجی کمیلرنده صالون.

Kakadu (‿ˉ‿ ا م) ⑯ (کذلك .inv) [مالای لسانجه] (تا طبیعه) پاپاغان نوعی .

Kakao (‿ˉ‿ ا م) ⑯ [مکسیقاجه] قاقائو، (چوقولاته اعمالنه مخصوص بادم) لوزهندی .

Kakao,, ... (‿ˉ‿ ...) hülse— (ا مؤ) schote=— ‖ pflanme— (ا مؤ) (نبا) اقاقیه ‖ schote— (ا مؤ) قاقائو قبوغی ‖ thee— (ا م) قاقائو قبوغنـك قاینادلمسیله حاصل اولان مایع ، قاقائو چایی .

سوزکیلی طاقم ‖ schwester— (ا مؤ) قهوه‌یه زیاده‌سیله مبتلا قادین : لافزن، کوه‌زه قادین ‖ topf— (ا م) قهوه جزیه‌سی ‖ trommel— (ا مؤ) قهوه چوملکی ‖ قهوه طاوه‌سی ‖ wirtschaft— (ا مؤ) قهوه ، قهوه خانه ‖ شربتجی ، لیموناته‌جی، چایجی دکانی .

Kaffe-in (‿ˉ‿ الا) ⑱ (.sans pl) [Kaffe] (کیمیا) قهوه‌ئین .

Kaffer (‿ˉ ا م) .c ⑫ [عربیجه کافر ، ایمانسز] کافر ‖ [عبرانیجه kophar کوپلی] (شتم کلمه‌سی اوله‌رق زیاده قبا ونزاکتسز) اودون کوتوك ، آبی . میشـه اودونی ؛ (آلیق ، سرسم) اوکوز قفالی ، قافر .

Kaffer(n),, ... (‿ˉ‿ ...) büffel— (ام) کافرستان اوکوزی، آفریقا اوکوزی ‖ hirse— (امؤ) (نبا) جاورس ، زوره ، هند داریسی، قره‌جه‌داری؛ سوپورکه‌اوتی ‖ land— (الا) کافرستان ‖ ochs— (ام) büffel=— .

Kaffraria (‿ˉ‿ الا) ⑯ Kaffer(n)land= .

Käficht دها زیاده مستعمل اوله‌رق : Käfig هرایکیسیده: (‿ˉ ام) ⑱ [لاتینجه ca'va] قفس (کذا مجا) .

Kaftan (‿ وشعرده ‿ˉ ام) ⑱ یاخود ⑯ [عر] قافتان ، خفتان .

Kag (ˉ الا) ⑱ (بحر) [فلمنك] فلمنکیلرك قناللره مخصوص آلتی دوز قایغی .

Kahira (‿ˉ‿ الخالا) ⑯ [عر] قاهره شهری=Kairo .

Kahl (ˉ ص) ㉑ [قدیم آلمانجه chalo] چیبلاق ، اوزری چیبلاق‌وآچیق اولان ‖ (انسانلرحقنده) باشنده صاچی سیرك اولان ، آچیق باش ‖ (فن اصطلاح) تویسز (نباتات حقنده) جرداء ‖ (آغاج حقنده) چیبلاق، چیچکی، یپراقلری دوکلش ‖ (قماش حقنده) حاوی آز ‖ (عمومیتله برچیبلاقلق، فقیرلك فکری ویرن حال ومنظره) بوش ، خالی ، چیبلاق ، فقیر ‖ بوش، بیهوده ، عبث ‖ bauch— (ا م) (تا طبیعه) قارنی‌دوز (قنادسز) طاش‌بالغی ‖ füßig— (ص) (تاطبیعه) آیاقلری توکدن عاری (حیوانات) ‖ kopf— (ا م) باشـنده صاچی آز ویاهیچ قالمیان آدم ، آچیق باش .

Kahm ، **Kahn** هرایکیسیده : (ˉ ام) ⑱ [قدیم آلمانجه Kân ، Kâm] بیرا ، شراب کوپوکی .

Kamen (‿ˉ فعلا ±) .a ㉑ (بیرا وشراب حقنده) اوزری کوپوکلنمك .

Kahn (ˉ ام) ㉛ (قدیعده الا) (بحر) صندال ، قایق ‖ (کذا بیوجك نهر قایغی و(ع) طومباز) ‖ Kahm= .

Kahn,, ... (‿ˉ ...) brücke— (امؤ) طومبازکوپری ‖ partie— (امؤ) و fahrt— (امؤ) قایق، صندال ایله پاپیلان گزینتی ، صندال عالمی ‖ auslader— (ا م) کمیدن اشـیا چیقارتان آدم ، حمال ‖ fahrer— (ام) صندال وقایق چکن ، قایقجی ‖ کیف ایجون قایقله دولاشان ، قایق چکن کیمسه ‖ geld— (الا) کوپری پاره‌سی .

Kahnen (‿ˉ فعلا ±) .a ㉑ (بحر) کمی ایله گزمك ، قایقله گیتمك .

Kahn-fahren (‿ˉ‿ فعلا—) .r ⑳ (.sép) (بحر) Kahnen= .

Kakeln (ᵕ́ـ قه لا +) .a ㉑ (عمو) = gackeln ||
(كذا مجا) .

Kaken (ᵕ́ـ قه متع) .a ㉑ [فلمنكيجه] —Heringe
(رينغه بالغی) طوزلامق، صلاموره یاپمق || (الا) . b ㊵ (sans pl.)
صلاموره رينغه طوزلمه‌سی .

Kakerlak (ᵕᵕ́ـ ا م) (56) یاخود (51) [فلمنك = هندشرق]
(تا طبیعه) كوكه، قره بوجك : حمام بوجكی

Kako... (ᵕᵕ́ ....) [روم] ... caco (= schlecht) .

Kakophonie (ـ́ـ | ᵕᵕ ا مؤ) ㊾ یاخود (53) [روم]
تنافر حروف، تنافر اصوات، ثقلت لسان؛ (موسیقی) غلغل .

Kakte-en (ᵕᵕ́ᵕ جمع مؤنث) ㊾ یاخود (53) [Kaktus]
فصيلهٔ صباريه‌دن فرنك انجيرينه مشابه نباتات انواعی .

Kaktus (ᵕ́ᵕ ا م) (inv.) یاخود (53) [روم] فرنك
انجیری آغاجی .

Kalabreser (ᵕᵕᵕ́ᵕ ا م) .a ㊶ ايتاليانك جنوبنده كائن
قلابريايه منسوب اركك، in— (ا مؤ) ㊿ قلابريالی قادين .

Kalamität (ᵕᵕ́ᵕ ا مؤ) ㊾ [لاتينجه] مصيبت، آفت،
فلاكت عموميه .

Kalander (ᵕ́ـ ا م) .a ㊵ (صنع) اوقلاغی؛
مختلف ايشلرده قوللانيلور اسطوانه، (مطبعه‌جيلقده) مردانه،
بازيلرك اوزرينه مركب سورمكه مخصوص طوتغال اسطوانه،
مركب سيلنديروسی؛ جلا منكنه‌سی

Kalandern (ᵕ́ـ فه متع) .a ㉑ [فر] (صنع) قماشی
سيلندير آره‌سندن كچيرمك، پرداختلمق .

Kalau (ـ́ـ ا خا لا) (56) (جغر) (پروسيا شهرلرندن)
قالاو .

Kalauern (ᵕـ́ـ فعلا +) .a ㉑ جناس سويلمك [Kalauer] .

Kalb (ᵕ́ ا لا) ㉕ [قديم آلمانجه chalp] طانه ||
mit fremdem—e pflügen ديكريسنك اوكوزيله ايش كورمك،
الك كيسه‌سندن جومردلك ايتمك || غايت سربست دليقانلی،
خوپپا، صاوروق || (سوكمك اوزره) —großes (ا لا) قوجه
اوكوز، حيوان || (بعض حيواناتك ياوروسی) كيك، قره‌جه،
آهو ياوروسی .

Kalb... (ᵕ́....) —fell (ا لا) طانه پوستی، طانه دريسی؛
(ع) طاوول، ترمپته || —fleisch (ا لا) طانه اتی ||
—leder (ا لا) طانه دريسی .

Kalbe (ᵕ́ᵕ ا مؤ) (53) ديشی طانه || (بحر) كمينك قبورغه
آغاجلرينی اتمامه مخصوص اوفق آغاج پارچه‌لری .

Kalben (ᵕ́ᵕ قه لا +) .a ㉑ (اينك حقنده)
طوغورمق، ياورلمق .

Kälber (ᵕ́ᵕ....) —gekröse (ا لا) طانه باغيرصاغی ||
—zahn (ا م) (معما) طانه ديشی (تزيينات معماريه) .

Kalberei (ᵕᵕ́ ا مؤ) ㊾ (عمو) خوپپالق، طانه كبی
اوينامه، شقه‌لشمه، چوجقلق .

Kalbern، Kälbern هر ايكيسنده : (ᵕ́ᵕ قه لا +) .a ㉑
= Kalben ||(عمو) استفراغ، قی ايتمك، قوصمق || پك سربست
طاورانمق، چوجقلق ايتمك .

Kalbs... (ᵕ́....) —brägen (ا م) طانه بينی ||
—drüse (ا مؤ) صقاق، طانه‌نك صغير اوزداكی || —gekröse (ا لا)
وياخود : —geschlinge (ا لا) = Kälber-gekröse || —keule

(ا مؤ) طانه اوبلغی || بورادن ياپيلان ات يمكی || —milch (ا مؤ)
= —drüse؛ (قصابلقده) اوزدان ديتيلان بز، اور || —wurst
(ا مؤ) طانه صوجوغی || —auge (ا لا) طانه كوزی، پاتلاق كوز ||
—braten (ا م) طانه قيزارتمه‌سی || —fuß (ا م) دانه آياغی
(آشجيلقده) —füße gebackene ايتاليان اصولی طانه آياق
قيزارتمه‌سی || —kopf (ا م) دانه قفاسی؛ (مجا) (عمو) اوكوز
قفالی || —nieren-braten (ا م) صيغيرك بل، بوكور
قيزارتمه‌سی .

Kaldaune (ᵕ́ᵕ ا مؤ) (53) اكثريا جمع : n— معده‌نك
آلتنده‌كی باغرصاق، امعاء ازرق؛ (يمك اولەرق) اشكنبه .

Kaledoni-en (ᵕᵕ́ᵕـ ا خا لا) (56) (جغر) (قديم
اسم اولوب شعرده دخی مستعملدر =Schotte) اسقوچيانك
اسكی اسمی .

Kal(e)fut (ـ́ (ᵕ) – ا م) ㉘ ياخود (51) ، Kal(e)kuter
(ᵕ́ـ (ᵕ) – ا م) .a ㊵ بابا هندی .

Kalendarium (ᵕᵕ́ᵕـ ا لا) ㊶ [لاتينجه] تقويم سال،
تقويم، روز نامچه .

Kalender (ᵕ́ـ ا م) .a ㊵ [لاتينجه] سنه‌نك وآيلرك
رسماً قبول اولنان تقسيم زمانيسی || سنه‌نك اشبو تقسيماته نظراً
آی وكونلرينی كوستر تقويم || [فارسی] قلندر، درويش .

Kalender... (ᵕ́ـ....) —zeichen (جمع لا)
تقويملرده قوللانيلان اشارات || —berechner (ا م) منجم ||
—mo'nat (ا م) قوزموغرافيونك قبولنه كوره اولان سنه‌نك
اون ايكی يه تقسيمندن برقسمی .

Kalesche (ᵕ́ᵕ ا مؤ) (53) [اسلاو] قالش دينيلان واوكی
اكثريتله آچيق اولان آرابه، قالسقا .

Kalfakter (ᵕ́ᵕ ا م) .a ㊵ [لاتينجه]، in— (ا مؤ)
㊿ آتشجی (اركك، قادين)، اوشاق، خدمتجی، (=Aufwärter).

Kalfatern (ᵕ́ᵕ فه متع) .a ㉑ [عر] (بحر)
قلفات ايتمك .

Kali (ـ́ ا لا) (56) (sans pl.) [عر] (كيميا)
پوتاس، حامض پوتاسيك || —saures wein (stein)-saures
ثانی تارترات دوپوتاس .

Kali... (ـ́....) —seife (ا مؤ) اساس پوتاسی حاوی
صابون || —glimmer (ا م) ميقا || —metall
(ا لا) = Ka'lium || —pflanzen (جمع مؤ) (نبا)
(Kiesel-pflanzen „Kalk نك مقابلی) اسپرتولی نباتات،
شبه قلوی.

Kaliber (ᵕᵕ́ᵕ ا م (ا لا)) .a ㊵ [عر، فر] بر اسطوانه‌نك
وعلی الخصوص اسلحهٔ ناريه‌نك چاپی .

Kaliber... (ᵕᵕ́ᵕ....) —bohrer (ا م) (صنع)
چاپ، مجف آچار بورغو ماكنه‌سی .

Kalif (ـ́ ا م) (51) [عر] خليفهٔ مسلمين .

Kalifat (ᵕᵕ́ـ ا لا) ㉘ [عر] خلافت اسلاميه ||
خليفه حكم واداره‌سنده بولنان حكومت اسلاميه .

Kaliforni-en (ᵕᵕ́ᵕـ ا خا لا) (56) (جغر) قاليفورنيا .

Kaliko (ᵕ́ᵕᵕ ا م) ، (58) [انكليز] (تجا) پاموق بز .

Kalium (ᵕ́ᵕᵕ ا لا) (56) (sans pl.) [عر] پوتاسيوم،
قاليوم .

Kalk (ـ ا م) ㊳ [لاتينجه calx ، قديم آلمانجه chalc (h)] (بياض طاشلرله مرمر وتباشيرى تشكيل ايدن ماده) كيرج ، جص ، جيره كلس ‖ (معمارى وانشاآتده) — gelöschter (ungelöschter) سونمش ، (سونمامش) كيرج ‖ (معما) آهك .

Kalk „ ... (ـ....) — äscher (ا م) (دباغلقده) كيرج قويوسى ‖ —hütte (ا م) — ofen = —kasten ‖ (ا م) كيرج تكنه‌سى ‖ —pflanzen (جمع مؤ) (نبا) (Kali „ Kiesel „ pflanzen نك مقابلى) محصولات كلسيه ‖ —anstrich (ا م) كيرج بادانا ‖ —anwurf (ا م) كيرج صيوا ‖ —artig (ص) (معد) كلسى ‖ —bewurf (ا م) صيوا ‖ —brenner (ا م) كرجى ، كيرج ياقان ، كيرج اوجاغجيسى ‖ —brennerei (ا مؤ) كيرجخانه ، كيرج اوجاغى ‖ —brüche (ا مؤ) كلسى طاش اوجاغى ، كيرج طاش اوجاغى ‖ —haltig (ص) كيرجلى ، درونده كلس بولنان ‖ —felle (ا مؤ) ماله ‖ —krücke (ا مؤ) (صنع) كيرج قاريشديرمغه مخصوص صاپلى (كلبرى) كورك ‖ —leiste (ا مؤ) (صنع) (معما) كيرج تكنه‌سى ، كردلى ‖ —mehl (ا لا) (صنع) (ديوارجيلقده) اون حالنه قونلمش توز كيرج ‖ —milch (ا مؤ) (صنع) صولووقارلش (حاضر) كيرج ‖ —putz (ا م) (صنع) (ديوارجيلقده) دوز كيرج صيوا ، بادانه ‖ —rührer (ا م) كيرج قاران عمله ، كيرججى ‖ —sand (ا م) قوملى (دروننه قوم قارشديرلش) كيرج ، قوملى كيرج قارمه‌سى ‖ —sinter (ا م) (معد) بر آلتنده كيرج صولرينك طاملامسيله تشكل ايدن وبوز آقيتيسنه بكزه‌يان طاش ، استالاقيت ‖ —spath (ا م) (معد) فعميته تحول ايله فريستاللنه‌رك تشكل ايدن كلس ‖ —stein (ا م) كيرج طاشى ‖ —tuff (ا م) (معد) اياق طاشى ، زراعته الويريشلى طوپراق آلتنده بولنان بياض طوپراق طبقه‌سى ‖ —tünsche (ا مؤ) (صنع) = —milch ‖ —wurf (ا م) (صنع) = —bewurf .

Kalkant (ـ ـ ا م) ㊶ [لاتينجه] آرغنون چالان ‖ (تيا) = Orche'ster=diener .

Kalken (ـ فه متع) ㉑ a. (صنع) [kalk] كيرجى احضار ايتمك ، قارمق ‖ كيرجه باتيرمق .

kalkig ، Kalkicht (ـص) ㉑ [Kalk] كلسى ، كيرجلى ‖ يالكز : kalkig كيرجله لكه‌لنمش ، كيرلنمش .

Kalki(e)ren (ـ ـ فه متع) ㉑ a. [فر] بوروسى استنساخ ايتمك ، قوپيه‌سنى آلمق .

Kalkulator (ـ ـ ا م) ㊶ [لاتينجه] محاسب .

Kalkulatur (ـ ـ ا مؤ) ㊾ محاسبه قلمى .

Kalkut (ا م ،) Kalekut .

Kalkutta (ـ ـ ا خا لا) ㊻ (جغر) قالكوتا شهرى .

Ka(l)liatur=Holz (ـ ـ ـ ا لا) ㉕ (تيجا) = Sandel=holz .

Kalmar (ـ ا خا لا) ㊻ (جغر) (اسوج شهرلرندن) قالمار ‖ (تا طبيعه) مركب بالغى ، سوپيه .

Kalmäuser (ـ ـ ا م) ㊵ a. (عمو) خيالات واوهام ايله اوغراشان ، قاريشق رؤيالر كورن ‖ آدمجيل ، انسانلردن جميتلردن قاچوب منزوى يشايان آدم ، مردم كريز ‖ خسيس ، جمرى ، پينتى ، (عو) مخ صيغيدى .

Kalmen (ـ فه لا +) a. ㉑ [فر] (روزكار ودكزحقنده) ياتيشمق ، كسب سكونت ايتمك .

Kalmi(e)ren (ـ ـ فه متع) a. ㉑ [فر] تسكين ايتمك ، ياتيشديرمق .

Kalmuck (ـ ا م) ㊻ (تجا) (اوزون تويلى قماش) قالموق = Kalmücke .

Kalmücke (ـ ـ ا م) ㊿ [تاتارجه Khalimik غير صادق ، عاصى ، مرتد] قالموق .

Kalmuck=Rock (ـ ـ ا م) ㊶ (تجا) (اوزون تويلى ستره) قالموق ستره .

Kalmus (ـ ا م) ㊱ [لاتينجه] (نبا) قصب الزريره ، صو زنباغى ، ازاق اكيرى .

Kalomel (ـ ـ ا لا) ㊻ (sans pl.) [روم] (معد) زيبق حلو ، طاتلى سولومن ، قالومل .

Kalorie (ـ ـ ـ ا مؤ) ㊾ ياخود ㊺ [لاتينجه] (حكمه) واحد قياسىٔ نارى .

Kalotte (ـ ـ ا مؤ) ㊺ [فر] (ريا) قطعهٔ (كره) ‖ (معما) قبه تپه‌سى .

Kalt (ـ ص) ㉑ صغوق ، برد (صورت تسبيه‌سى: kälter مبالغه صورتى : kältest دها (زياده) صغوق ، الك صغوق ، الك زياده صغوق (اولان) ‖ (es Wetter) — es ist هوا صغوق ، صغوق وار ‖ — mir wird اوشويورم ‖ — mir ist اوشومكه باشلادم ‖ — Das läßt ihn (عمو) بونك آكا تأثيرى اولماز ‖ — (eis=) بوز كبى (صغوق) ‖ Jemand —machen برينى اولديرمك .

Kalt „ ... (ـ....) — bad (ا لا) = —wasserbad ‖ —baden (ا لا) صغوق صو ايله استحمام ‖ —blütig (ص) (تا طبيه) صغوق قانلى (قانلرينك درجهٔ حرارتى طبيعهٔ آز اولان) حيوان ، (مجا) (صغوق قانلى) كوزى يلماز اولان ‖ صغوق ، بارد كسه ‖ حسسز ، طويغوسز ‖ —wasser=Kur (ا مؤ) صغوق صو ايله تداوى .

Kälte (ـ ا مؤ) ㊺ صغوق ، برودت (كذا مجا) (طبيعت حقنده) .

Kälten (ـ فه متع) ㉑ b. صغوتمق ، تبريد ايتمك .

Kältlich (ـ ص) ㉔ برازصغوق ، صغوقجه .

Kalvari-eu (ـ ـ ....) [لاتينجه] —berg (ا م) اوزرنده حضرت عيسانك صلبى مراد اولنان وقدس شريفده بولنان تپه (Go'lgatha =) .

Kalydon (ـ ـ ا خا لا) ㊻ [روم] (جغر) اسكى يونان شهرلرندن) آتولى .

Kalypso (ـ ـ ا خا مؤ) ㊻ [روم] (يونان آلهه ، پريلرندن) قاليپسو .

Kalzeolari-e (ـ ـ ـ ss ا مؤ) ㊾ ياخود ㊺ [لاتينجه] (نبا) (تولك) چانطه چيچكى .

Kalzini(e)ren (ـ ـ ss فه متع) ㉑ a. [لاتينجه] (كيم ، صنعتك معدنجيلك قسمنده) تكليس ايتمك ، فعميت كلسى آتش واسطه‌سيله كيرجه تحويل ايتمك ‖ قيزديرمق .

Kalzium (ﮯ ﮯ ts ﮯ ١ لا) (41) (sans pl.) [لاتينجه] (كيميا) كيرجی توليد ايدن قالسيوم (اجسام بسيطه‌دن صاری‌يه مائل بياض برمعدن).

Kam (ﮯ) (kommen فعلنك حال فی الماضی صورتنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری).

Kamarilla (ﮯﮯﮯy ﮯ، عمو اكثريا: —ri' le-lii امؤ) (49) [اسپا] (جمعی s—) قاماريللا.

Kamasche (مرا. Gamasche).

Kamayeu (فرانسزجه تلفظ اولنور ١ م) (56) [فر] ايكی رنكلی عقيق، قامايو، آيری آيری رنكلی ايكی اينجه طبقه‌دن عبارت اولوب اوستنده‌كينك حكيله آلتنده‌كی طبقه‌سی كورينن آلاجه عقيق طاشی.

Kambio (ﮯﮯ ١ م) (56) [ايتا] تعاطی: مبادله، ترامپه ‖ پوليچه.

Kambodscha (ﮯﮯ ١ خا لا) (56) (مملكت) فرانسه‌نك حمايه‌سنده اولوب تقريباً برمليون آلتی‌يوزبيك نفوسلی قامبودجه، هند وچين حكومتی ‖ (١ خا م) قامبودجه نهری.

Kambrik (ﮯﮯ ١ م) (56) (تجا) قامبريق پاتيسقه‌سی.

Kambüse (ﮯﮯ ١ مؤ) (53) (بحر) [فلمنك] قومانيه آنباری.

Kambyses (ﮯﮯ ١ خا م) (36) [فارسی] بيوك سرخسك پدری قامبيس.

Käme (ﮯﮯ) (kommen فعلنك صورت شرطيه ماضيه‌سنك برنجی واوچنجی شخصلری).

Kamee (ﮯ ١ م) (52) و (١ مؤ) (53) [ايتا] كسمه قيمتدار برطاش (مجوهراتدن)، قامه ‖ مسنّم ايشلی عقيق، قامايو.

Kame(e)l (ﮯﮯ ١ لا) (38) [لاتينجه] اركك دوه، جمل (نادراً) —in (١ مؤ) (50) ديشی دوه، ناقه ‖ (بحر) كميلری قالديرمغه مخصوص ماكنه ‖ (كلام شتم) قوجه اوكوز، حيوان ‖ —führer (١ م) —treiber= ‖ —füllen (١ لا) دوه ياوروسی، بودوق، كوشك، طورووق، چال يلك، طايلاق ‖ —garn (١ لا) (تجا) آنقره كچيسی ياغيسی ‖ —haar (١ لا) (تجا) دوه توكی: —garn= ‖ —hängst (١ م) اركك دوه، بخور ‖ —heu (١ لا) (تبا) فورجه اعمالنه يرارقاليناوت ‖ —kuh (١ مؤ) Kame(e)lin= ‖ —parder (١ م) Gira'ffe= ‖ (مرا. Kame(e)l) —stute (١ مؤ) Kame(e)lin= ‖ —treiber (١ م) دوه‌جی، دوه چوبانی ‖ —ziege (١ مؤ) آنقره كچيسی؛ Lama= : آمريقای جنوبينك كوپش كتيرن ولاما جنسندن اولان حيوانی، آلپاقا، پاقو.

Kame(l)li-e (ﮯ(ﮯ)ﮯ ويا خود: (ﮯ(ﮯ)ﮯﮯ ١ مؤ) (49) يا خود (53) قامليا (چيچكی)، چين كلی.

Kame(l)li-en „ ... (ﮯ...(ﮯ)ﮯ) —dame (١ مؤ) علكساندر دومازاده‌نك لادام اوقامليا نام درامی (تياترو).

Kameloparb (ﮯﮯ ١ م) (31) [روم] (تا طبيعه) Gira'ffe=.

Kam(e)lot(t) (ﮯ(ﮯ)ﮯ ١ م) (38) ويا خود (56) (تجا) صوف، شالی.

Kamerad (ﮯﮯ ١ م) (61) [فر] (مضاف اليهی كذلك —s)، —in (١ مؤ) (50) آرقداش، رفيق، يولداش، رفيقه.

Kameradschaft (ﮯﮯﮯ ١ مؤ) (49) آرقداشلق، دوستلق ‖ آرقداشلق ايدنلرك هيئت مجموعه‌سی.

Kameradschaftlich (ﮯﮯﮯ ص) (21) آرقداشجه‌سنه، دوستانه = Kameradlich.

Kameralist (ﮯﮯ ١ م) (51) ماليه مأموری، امور ماليه ايله اشتغال ايدن.

Kamille (ﮯﮯ ١ مؤ) (53) [روم] (نبا) پاپاتيه (چيچكی) ‖ persische— نزله اوتی، عاقرقرحا.

Kamin (ﮯ ١ م (١ لا) (38) [روم] (اوطه‌ده) اوجاق ‖ اكثريا (١ لا) آلپ طاغنده بربوغازك آغزی، كچيدی.

Kamin „ ... (ﮯ...) —feger (١ م) اوجاق سوپورنجی ‖ —schirm (١ م) اوجاق (صوبا) اوكنه آتشك صيجاغنك چوق تأثير ايتمامسيچون قوللانيلان (تيمور) پرده، پاراوانه.

Kamisarde (ﮯﮯ ١ م) (52) [فر] (تاريخ قديم) شبخون، كيجه هجومی، باصقينی.

Kamisol (ﮯﮯ ١ لا) (38) [فر] منتان (نيتق)، قميص جبر، خسته ويادليلره كيديريلان كوملك، دلی كوملكی.

Kamlott (ﮯ١ م) (38) يا خود (56) (مرا. Kam(e)lot(t)).

Kamm (ﮯ ١ م) (31) [قديم آلمانجه champ(o)] طراق ‖ —schieben كه‌غل (دامه‌طاشی كبی ديكيلان آغاجلر اوزرنه يوارلنان يوارلاقلرله يكرمی متره‌قدرطولنده‌دوزبرمحلده‌اوينانيلان اويون) اويونـده دورلميان كه‌غللری دوشورمكه چاليشمق ‖ برطاغك اوزانوب‌كيدن صرتی، تپه‌سی ‖ ايبيك، تپه: (تشر) بوكا بكزرقسم اعضا ‖ (مجا) —der schwillt (وياخود: wächst) ihm صورتی آصمغه (قيزمغه) باشلايور ‖ (باركيرك بوينك يله‌سيله اورتولی قسمی) يله ‖ تفنك خروسنك طوتيله‌جق يری ‖ (بالقجيلقده) ايغريب آغی ‖ (كمان) كوپريسی ‖ طوقومه دستكاهنك طراغی.

Kamm „ ... (ﮯ...) —blume (١ مؤ) Kami'lle= ‖ —bohrer (١ م) (صنع) اوزون بورغو ‖ —eisen (١ لا) (صنع) (طاشجيلقده) طاش يونتمغه مخصوص ديشلی تيمور قلم ‖ —förmig (ص) طراق شكلنده، ديشلی ‖ —garn (١ لا) (تجا) يوك ايبلكی ‖ —haar (١ لا) باركيرك يله‌سی ‖ —muschel (اكثريا —muschel) (قيل) طرانوركن دوكيلان صاچ ‖ Kammmuschel يازيلور) (امؤ) (تا طبيعه) دكزطراغی ‖ —rad (١ لا) (صنع) ديشلی چرخ ‖ —schraube (١ مؤ) (صنع) يپاق، كتن طراق، چوقه طرامغه مخصوص ماكنه ‖ —stück (١ لا) (قصابلقده) اوكوزك بوينون طراقی ‖ —walze (١ مؤ) (صنع) طراق اسطوانه ‖ —wolle (١ مؤ) (صنع) بز، چوقه فابريقه‌سنده) اوزون يپاغی ‖ يقامق وطوقومق ايچون حاضرلنمش يوك ‖ —zwecke (١ مؤ) ايری باشلی كوچك چيوی، لوپچه چيويسی ‖ —zwinge (١ مؤ) يرلی (ثابت) طراق.

Kämmeln (ﮯﮯ فعـ متـ) a. (21) (صنع) —Wolle (يپاغی، كتن وامثالی) طرامق.

Kämmen (ﮯﮯ فعـ متـ وفعـ لا +) a. (21) طرامق ‖ (فعـ مطا) —sich كندی صاچی طرامق ‖ (مجا) (عمو) —Jemand gehörig برنی ايوجه طوناتمق، آغزينك طادينی ويرمك: (ع) =bestreichen ‖ (طالغه) يوكسلوب طاغيله‌رق بتكرار دوشمك ‖ (كه‌غل اويوننده) =Kamm.

Kampaner (ـ ـ ا م) a. (40) [لاتينجه]. —in (ا مؤ) (50) = Kampani-er || على الخصوص روماليلر. —blut (ا لا) شرابى ، قامپانى شرابى .

Kampani-er (ـ ـ ـ ا م) a. (40) [لاتينجه]. —in (ا مؤ) (50) ايتاليانك جنوبى اهاليسندن اولان، قامپانيالى .

Kampanje (ـ ـ ا مؤ) (53) (بحر) گيمى اوستى قصره‌سى: برنجى قماره .

Kämpe (ـ ا م) (52) [قبا آلمانجه: مرا . Kamp] (حقوق انسانيه‌يى مدافعه ايدن) دلاور || مزراقلى مبارز .

Kampeche (ـ tch ـ ا خا لا) (56) (sans pl.) (جغر) مكسيقا شهرلرندن برى، عين اسمده اولان حكومتك مقر اداره‌سى .

Kampf (ـ ا م) (31) [لاتينجه campus: مرا . Kämpe] محاربه، دشمنله چارپشمه || (مجا) —um's Dasein غائلهٔ دنيويه، دنيا ايچون اوغراشمه ، چاليشوب چباله ، هاى هوى .

Kampf„ ... (ـ...) —begierig (ص) غوغا ، منازعه آرزو ايدن ، آرايان || —fähig (ص) حرب وضربه صالح || —gefilde (ا لا) ميدان مبارزه || —gerüstet (ص) محاربه‌يه، جنكه حاضرلنمش || —begier(de) (ا مؤ) آرزوى حرب، آرزوى جنكاورانه || —bereitschaft (ا مؤ) سفر برحاله وضع ايتمه || حربه حاضرلق (بحر) حرب ايچون تجهيز ايتمك، آرمه طاقمق || —gefährte (ا م) سلاح (محاربه) آرقداشى || —gefeit (ص) يارەلنماز ، ممتنع الجرح || —hahn (ا م) دوكوشمكه آلشديرلمش خروس؛ (مجا) اوكنه كلانله غوغا ايدن، آتيشان آدم || (تا طبيعه) دكز طاوسى || —lustig (ص) وياخود: —muthig (ص) حربى آرايان، غوغا استيان؛ جسور، بهادر، جنكاور || —spiel (ا لا) حرب اويونى ، مبارزه .

Kämpfen (ـ ـ فعلا +) a, e. (21) غوغا ايتمك، دوكوشمك، اوغراشمق || (فعه متعه) محاربه ايتمك || Jemand zu Boden (—nieder =) (وياخود) برينى يره چارپمق، سرمك || (فعه طا) —sich müde حرب ايده ايده ، دوكوشه دوكوشه ، اوغراشه اوغراشه يورلمق .

Kampfer (ـ ا م) a. (40) (مرا . Kampher) .

Kämpfer (ـ ا م) a. (40) محارب، مبارز : غوغا ايدن || مزراق ايله اوينايان || (معما) قبو، پنجره وامثالنك غيرمتحرك قسمى || كمر اياغى .

Kamphen (ـ ـ ا لا) (56) (sans pl.) [Kampher] (كيم) قامپه‌ن ، ساخته كافور .

Kampher (ـ ـ ا م) a. (40) [عر Kamfour] كافور، كافورى .

Kampi(e)ren (ـ ـ ـ فعلا +) a. (21) قونمق، على الخصوص (ع) اردوكاه قورمق، قونمق .

Kamrad (ـ ـ ا م) (51) = Kamerad .

Kamtschadale (ـ ـ ـ ـ ا م) (52) ، Kamtschadalin (ا مؤ) (50) قامچاتقا اهاليسندن اولان (اركك ، قادين) .

Kamtschatka (ـ ـ ـ ا خا لا) (56) (جغر) قامچاتقا .

Kanaan (ـ ـ ـ ا خا لا) (56) (جغر) ارض كنعان .

Kanaille (ـ ـ ـ ا مؤ) (53) (عمو) (kă-nă'lĭ-yĕ) تلفظ اولنور) اسافل، اراذل طاقمندن، آلچاق، دنى، كلفان بكى، چاپقين .

Kammer (ـ ـ ا مؤ) (53) [لاتينجه camera] اوطه ، قماره || (آوجيلق) پورصوق وامثالى كبى حيواناتك يره اويدقلرى يووه || (تبا) كوز ، حجره || قابينه، مجلس، قماره .

Kämmer (ـ ـ ا م) a. (40) —in (ا مؤ) (50) طرايان (اركك وقادين) || طراقچى .

Kammer„ (ـ ـ...) —auflösung (ا مؤ) (مجلس) قماره‌نك طاغلمسى، تعطيل اولنمسى || —diener (ا م) قماره ، مجلس خدمتجيسى، اوطه‌جى || —junker (ا م) قماره‌يه منسوب اصيلزاده || —lakai' (ا م) آغا ، چوقه‌دار || —präside'nt (ام) قماره، مجلس، دارشورا رئيسى || —band (الا)(ع)(طوپك) نازخلقه‌سى || —dame (ا مؤ) =—fräulein || —degen (ا م) قيصه قلينج (مج) || —dienerschaft (ا مؤ) برپرنسك آغالرى || —frau (ا مؤ) (حكمداران سرايلرده) قراليچه‌لر معيتنده ، رفاقتنده بولنان كبار قادين؛ خزينه‌دار قادين || —fräulein (ا لا) (ع) —gewehr (ا لا) دام دونور || (سلاح) قوروقدن طوله‌تقنك || —herr (ا م) قرنادن اولان، مابينجى || —jungfer (ا مؤ) (تيا) خدمتجى، جاريه ، اسلمه (لكه چيقان قادين) || —lehen (ا لا) زعامت ميريه ، تيمار || —magd (ا مؤ) اوطه ، يوقارى خدمتجيسى || —rath (ا م) ماليه قماره‌سى اعضاسندن اولان || —tuch (ا لا) تقليد داتله ، قاميره بزى || —wesen (جمع مؤ) امور ماليه || —zofe (ا مؤ) =—kätzchen (ا لا) اسلمه ، جاريه .

Kämmerchen (ـ ـ ـ) ، Kämmerlein (ـ ـ ـ) (ا لا) b. (40) اوطه‌جق (Kammer كلمه‌سنك هر ايكيسيده : صورت تصغيريه‌سى) || (چوجق اويونده) —vermiethen كوشه قاپماجه اوينامق .

Kammerei (ـ ـ ـ ا مؤ) (49) برناحيه‌نك برقاچ كويك وارداتى || اشبو وارداتك حفظ اولنديغى محل || (هيئت اداره‌يى تشكيل ايدن اشخاص) بوكبى محل وارداتى ، امور ماليه‌سى اداره ايدن ماليه مأمورينى || مجلس اداره : امور ماليه قلمى || —(Woll) يوك طرانان محل .

Kämmerei„ ... (ـ ـ...) —kasse (ا مؤ) (بلديه) عوام قاصه‌سى، صنديغى .

Kämmerer (ـ ـ ا م) a. (40) برموزه‌خانه‌دير كتورى ، ناظرى ، محافظى || (سرايلرده) خزينه دار || (برشهرك) واردات ناظرى || (اسكيدن وطشره‌ده) محكمه رئيسى .

Kammerich (ـ ـ ا خا لا) (56) (جغر) (فرانسه‌ده برشهر) قامبره .

Kammerig (ـ ـ ص) (24) اوطه‌لرى وياخود (تبا) حجره‌لرى، كوزلرى اولان || —zwei (ص) ايكى كوزلى، حجره‌لى، اوطه‌لى ، قماره‌لى .

Kämmerling (ـ ـ ا م) (38) = Kämmerer وكذا Kammer-herr .

Kämm-Maschine (ـ ـ ـ ا مؤ) (53) (يوك طرامغه مخصوص ماكينه‌لى طراق .

Kamp (ـ ا م) (21) [لاتينجه] آلمانياى شماليده اطراق قپالى تارلا .

Kampagne (ـ ـ nĕ-yĕ ا مؤ) (53) [فر] (ع) محاربه، سفر || (بحر) = Kampanja .

Kanal (⏑– ا م) (31) [لاتینجه] قنال ، جدول ‖ تحت الارض لغم .

Kanalisi(e)ren (⏑–⏑⏑⏑ فع متع) a. (21) [Kanal] قنال ، جدول ، لغم آچمق .

Kananiter (⏑–⏑– ا م) a. (40) ، —in (ا مؤ) (50) ارض کنعاندن اولان (ارکك ، قادین) .

Kanape(e) (–⏑⏑ ا لا (ا م) (56) قناپه (مرا . Sofa) .

Kanari-er (⏑⏑–⏑ ا م) a. (40) ، —in (ا مؤ) (50) قناریه آطه‌لرندن اولان (ارکك ، قادین) .

Kanaster (⏑⏑– ا م) a. (40) = Knaster .

Kandare (⏑–⏑ ا مؤ) (53) [مجار] (قانتارمه معناسنه اولان Trense کلمه‌سنك مقابلی) کم .

Kandaren„ ... (⏑–⏑) —zügel (ا م) کم دیزکینی ‖ —reiter (ا م) دیزکینه‌آصیلوب‌کیدن (حیوانه بینمسنی بیلمیان) سواری .

Kandelaber (⏑⏑–⏑ ا م) a. (40) [لاتینجه] قوللوشمعدان .

Kandia (⏑⏑– ا خا لا) (56) [جغر] قندیه (کرید) آطه‌سی .

Kandidat (–⏑⏑ ا م) (51) [لاتینجه] برخدمته ملازمة دوام ایدن ؛ منصبه مأموریته نامزد کیمسه ‖ پروتستانلرده عقائد تحصیل ایله برموقعه نامزد اولان .

Kandidi(e)ren (⏑–⏑⏑ فع لا +) a. (21) [لاتینجه] برمأموریتی کال آرزو ایله استمك وبریولی بولوب اله کچورمك .

Kandi(e)ren (⏑–⏑ فع متع وفع مطا) a. (21) [عر] شکری اریدوب بللور حالنه قومق ، قندلاشدیرمق ‖ میوه‌لری شکرلمك ‖ (شکرحقنده) بللورلنمق ، (میوه حقنده) شکرلنمك .

Kandiot (–⏑⏑ ا م) (51) [Kandia] ، —in (ا مؤ) (50) قندیه (کرید) لی (ارکك ، قادین) .

Kandis (–⏑ ا م) (inv.) یاخود (38) (مضاف الیهی —es) (تجا) خام شکر ، نباتات شکری = Kandis - Zucker .

Kane(e)l (–⏑ ا م) (38) [فر] (تجا) دارچین .

Kanephore (⏑–⏑ -- ا مؤ) (53) [روم] (تاریخ قدیم ومعما) اسکی یونان آیینلرنده برسپتله معبده هدیه‌لر کوتورن قیز ‖ باشنده چیچك سپتی بولنان قیزهیکلی .

Kaninchen (⏑–⏑ ا لا) b. (40) [لاتینجه caniculus] (تا طبیع) آطه طاوشانی .

Kankan (⏑⏑ ا م ویاخود فرانسزجه تلفظ اولنور) (56) جان جان ، چکه‌چالمه ؛ دیدی قودی ‖ فحشیانه ، مناسبتسز دانس .

Kanker (⏑⏑ ا م) a. (40) [لاتینجه] (تا طبیع) (بغچوانلق) چیچکاره عارض اولان بیچی برخسته‌لق ‖ Weberknecht = .

Kännchen (⏑⏑ ا لا) b. (40) (Kanne کلمه‌سنك صورت تصغیریه‌سی) اوفق قاب (جزوه ، ابریق وامثالی کبی اسطوانه‌وی ویاخود قارنلی) قاپچق ؛ مشربه .

Kanne (⏑⏑ ا مؤ) (53) [لاتینجه canna] قاب (جزوه ، ابریق وامثالی کبی) ، es gießt wie mit—n بارداقدن بوشانیرجه‌سنه (یغمور) یاغیور ‖ (معدنجیلك) کورك بوروسی .

Kanne-gießer (⏑–⏑⏑ ام) a. (40) = Kannen-gießer ‖ (مجا) — (عمو) (politischer) قهوه اوجاغنده سیاسیاتدن بحث ایدن .

Kanneli(e)ren (⏑⏑–⏑ فع متع) a. (21) [فر] اییجی اویمق ، اولوق یاپمق .

Kannen„ ... (⏑⏑⏑...) —blume (امؤ) صو پریسی چیچکی ‖ —gießer (ا م) قلای ابریك ، جزوه وامثالی قاب دوکن ‖ (مجا) (مرا . Kanne-gießer) ‖ —kraut (ا لا) آغاج ، معدن جلالمغه یرایان برنوع ترلا اوتی ، حشیشة الطوغ .

Kannibale (⏑⏑–⏑ ا م) (52) [اسپا] قرائیب آطه‌لرینك ساکنلرندن اولان ‖ انسان اتی ییان وحشی ، یام یام .

Kannst (⏑) (können فعلنك صورت حالیه‌سنك ایکنجی شخصی) .

Kannte(st) (⏑⏑) (kennen فعلنك صورت ماضیه‌سی) .

Kanoe (kä'-nou' ا لا (ا م) (56) [انکلیز] = Kanot .

Kanon (⏑– ا م) (56) (جمعی کذلك Kano'nes) [روم] مسکرات اولچکی ‖ قانون ، فتوا ، احکام شرعیه ، قوانین مذهبیه ، شریعت ‖ (موسیق) دوام ایدن تقرات ، قانون ‖ (عد) برملکك علی الدوام ایجار والتزامی قانونی .

Kanonade (⏑–⏑⏑ ا مؤ) (53) [فر] (ع) دواملی طوپه طوتمه ‖ طوپ آتمه .

Kanone (⏑–⏑ ا مؤ) (53) [لاتینجه canna بوری کلمه‌سندن] (ع) طوپ .

Kanonen„ ... (⏑⏑–⏑...) —futter (الا) (مجا . عسکر مقامنده) طوپ حق ، عسکر ‖ —schußweite (ا مؤ) طوپ منزلی ‖ —boot (ا لا) (بحر) اوزرنده طوپی بولنان شالوپه ، واپور ، طوپ چکر ‖ —donner (ام) طوپ آتشنك کورولتیسی ‖ —lauf (ا م) طوپ نامولوسی ‖ —ofen (ا م) فونتدن یاپیله اسطوانه صوبا ‖ —rohr (ا لا) طوپ نامولوسی ‖ —salve (ا مؤ) طوپیله ایدیلان یایلم آتش ‖ —voll (صـ) (عمو) (دلیقانلولر لسانجه) پك زیاده سرخوش ، تورشی ، کوفه‌لك ‖ —wischer (ا م) طوپ طوماری ، طوپ سیلکیسی .

Kanonier (–⏑⏑ ا م) (38) [فر] (ع) طوپچی عسکری طوپچی نفری ، (طوپی قوللانان آتان نفر) ، نومرو نفری .

Kanoni(e)ren (⏑⏑–⏑ فع متع وفع لا +) a. (21) طوپ آتمق ، طوپیله آتش ایتمك ، طوپه طوتمق .

Kanonikat (–⏑–⏑ ا لا) (38) [لاتینجه] بر پسقپوسك هیئت مشاوره‌سنه داخل راهب عائدانی .

Kanonisi(e)ren (⏑–⏑⏑⏑ فع متع) a. (21) [لاتینجه] برینی عزیزلر سره‌سنه ، دفترینه کچیرمك .

Kanot (–⏑ فرانسزجه تلفظ اولنور الا) (ا م) (56) [اسپا] (وحشیلرك) قایغی .

Kant (ام) (38) = Kante ‖ (الا) (38) = Kantel ‖ (انام) (56) —Immanuel امانوئل قانت (آلمان فیلسوفی) .

Kant„ ... (⏑...) —apfel (ا م) فریق الماسی ‖ —holz (ا لا) کوشه تخته‌سی ‖ = Kantel .

Kantabile (–⏑⏑– الا) (56) [ایتا] قولای وخوش آهنك .

Kantakuzenos (⏑⏑–⏑– انام) (inv.) (روم پرنسی خاندانی) قانتاقوتسه‌نوسی .

Kantate (⏑–⏑ امؤ) (53) [ایتا] (موسیق) (قانتات) بسته‌لنه‌جك نظم ‖ (الا) (56) خصوصیله یوکله ایله باشلایان ۹۸ مزامیری ‖ بیوك پاسقالیه‌دن صکره دردنجی بازار .

Kante (⏑⏑ امؤ) (53) [کات لسانجه] (ایکی سطحك فصل مشترك خطی) کنار ، کوشه ‖ برشیئك ایلرو فرلامش اولان اوجی ، کناری ‖ اودونك یانی ، یوزی ‖ (مجا) (عمو) Geld auf

Kanzlei (ـ امؤ) (49) مهردار ویا قنچلاریا قلمی ، اداره‌سی ‖ محکمه قلمی ‖ اداره .
Kanzlei,,... (ـ) —diener، —bote (ام) قنچلاریا مباشری ، محضری ، خدمه‌سی ‖ —rath (ام) قلم مدیری ‖ —herrschaft (امؤ) مأمورین اقلامك غلبهٔ نفوذی ، افراط نفوذ مأمورین .
Kanzler (ـ ام) a. (40) حکمدار وکیلی ، باش وکیل ، صدر اعظم ‖ مهردار ، دیوان افندیسی ‖ قنچلار ، قونسلوس کاتبی .
Kanzone (ـ امؤ) (53) [ایتا] اوفق مصراعلره آیرلمش ایتالیان بیتی .
Kaolin (ـ الا (ام) (38) [چین] (معد) چینی طوپراغی .
Kaoutchouk (ـ Kau'tschuk کبی تلفظ اولنور الا (ام) (38) Kau'tschu(c)k= .
Kap (ـ الا) (56) [لاتینجه caput دن مأخوذ] برون ‖ —der guten Hoffnung امید برونی ‖ Kap-koloni'e= .
Kap,,... (ـ) —stadt (امؤ) آفریقای جنوبیده قاپ شهری ‖ —wein (ام) (تجا) قاپدن کلان شراب ‖ —koloni'e (امؤ) قاپه مهاجرت ایدن (اوروپالی) مهاجرلر و بونلرك تشکیل ایتدیکی حکومت —land= (الا) قاپ حکومتی ، قطعه‌سی .
Kapaun (ـ ام) a. (42) [روم] (بسیلی) پلیچ ، ابلیق (مجا) (عمو) = Kastr'at .
Kapazität (ـ امؤ) (49) [لاتینجه] قابلیت، استعداد ‖ ذکا .
Kapell,,... (ـ) (موسیق) Kapellen= ‖ —meister (ام) (موسیق) شف دورکستر ، برموسیقه هیئتنك مایستراسی ، مدیری ، موزیقه‌جی باشی .
Kapelle (ـ امؤ) (53) [kappe] کوچك ، کلیسا ، مسجد ، حکمدار سرایشده اولان اوفق کلیسا ‖ موسیقه باندوسی ‖ (کیم) قال پوته‌سی (معدن ارتمکه ودیکرلرندن آیرمغه مخصوص قاب) .
Kapellen,,... (ـ) —ofen (ام) (صنع) قال فرونی .
Kaper (ـ ام) a. (40) [فر] (بحر) دکز قورصانی ‖ شقلج . Kapper= (امؤ) [روم] (نبا) ‖ Kaper-schiff= کبره دینیلان آغاجك اولمامش میوه‌سندن یاپیلان تورشو ، قباره .
Kaper,,... (ـ) (بحر) —gasten (جمع مذکر) قورصان کمیسنك مالزمه‌سی ‖ —schiff (الا) قورصان ، دکز حیدودی کمیسی .
Kapern (ـ فع لا +) a. (21) قورصانلغه چیقمق ، دکزده چاپولجیلق ایتمك ‖ (فع متع) —ein Schiff برکمی‌یی غصب وضبط ایتمك ، قاپمق (قورصانجیلقله) ‖ (مجا) Jemand, —etwas برشیئه ال آتمق (وتحت حاکمیتنده بولندیرمق) ، قاپاروز ایتمك .
Kapetinger (ـ ام) a. (40) فرانسه قراللرینك «هوغ قاپت» ایله بدأ ایدن اوچنجی سلاله‌سی .
Kapi(e)ren (ـ فع متع) a. (21) [لاتینجه] (عمو) آکلامق ، فهم ایتمك ، چاقمق .
Kapillarität (ـ امؤ) (49) (*sans pl.*) [لاتینجه] (حکم) مایعاتك قیل وصاچ شکلنده اوله‌رق بوریلره نفوذی علامات مخصوصه‌سی ، شعریت .

die Hohe—legen پاره‌یی برای تصرف ، بریکدیرمك اوزره قالدیرمق ، برطرفه قومق ‖ (ع) —der Brustwehr innere (کوکس) سپرینك ایچ طرفی ، یوزی کناری ‖ (مجا) (عمو) Enden ویاخود an allen Ecken und Kanten هر بر طرفده ؛ ایکنه‌دلیکنه وارنجه‌یه‌دکین ‖ (اقسام سائره‌سندن ایوجه آیریلان ، تفرد ایدن کنار) بر البسه‌نك کناری ، برودوری ، فیردوله‌سی ‖ چوقه‌نك کناری ‖ gekloppelte—n (جمع) (ایکه یاپلمش) دانتله .
Kantel (ـ الا (ام) a. (40) درت کوشه‌لی جدول تخته‌سی .
Kanteln (ـ فع متع) a. (21) کاغدی جدول تخته‌سیله دوزلتمك .
Kanten (ـ فع متع) b. (21) [Kante] کوشه‌لی یاپمق ، کوشه‌لندیرمك ، کنارچیقاره‌جق وجهله یونتمق ، سیوریلتمك ‖ اطرافنه کنارچکمك ‖ کوشه‌لی برشیئی برکوشه‌یه یرلشدیرمك ، قومق .
Kanten (ـ ام) b. (40) اکمك کناری .
Kantharide (ـ امؤ) (53) (تاطبیه) قودوز بوجکی ، ذروع .
Kantig (ـ ص) (21) [Kante] کنارلی ، کوشه‌لی .
Kantilene (ـ امؤ) (53) [لاتینجه] آغیر وخوش موسیق هواسی .
Kantille (kăne-ti'le-yĕ امؤ) (53) [ایتا] (صنع) صیرمه طیرطیل .
Kantine (ـ امؤ) (53) [فر] ایچکی شیشه‌لرینه مخصوص قوطو ، صندیق ‖ (ع) (قشله‌درونده) عسکره مخصوص بقال دکانی .
Kantisch (ـ ص) (21) [Kant] (فلسفه) فلسوف قانت مسلکنجه ، قانت اصولنده .
Kanton (ـ ویاخود فرانسزجه تلفظ اولنور ام) (56) کذا (ـ) (38) ناحیه ‖ اسویچره ایالاتك بهری ‖ (ـ : ka'ne-tŏn) (اخالا) (56) (جغر) (چینده برشهر) قانتون .
Kantonnement (فرانسزجه تلفظ اولنور الا) (56) [فر] (ع) قوناقلره یرلشمه ‖ قوناق یری .
Kanton(n)i(e)ren (ـ فع متع) a. (21) [فر] (ع) قوناقده قونمق ، یرلشمك .
Kanto(n)nist (ـ ام) (51) [فر] (ع) قوناقده نوبتجی اولان کیمسه .
Kantor (ـ ام) (43) کلیسا خواننده‌سی .
Kantschu(h) (ـ ام) (38) [ترکجه kamtschi دن مأخوذ پولونیاجه] قامچی ، (قرباج) .
Kanzel (ـ امؤ) (53) [لاتینجه cance'llus امؤ] کرسی ، مقام خطابت ، منبر ‖ die—besteigen کرسی‌یه ، منبره چیقمق .
Kanzel,,... (ـ) —pult (الا) کرسی ، رحله ، پیش تخته ‖ —beredsamkeit (امؤ) خطابتده اولان فصاحت ، بلاغت خطابت ‖ —dach (الا) ، —deckel (ام) صدایی آشاغی واطرافه عکس ایتدیرمك اوزره کرسی اوزرینه یاپیلان قبه‌مسی اورتو ‖ —rede (امؤ) کرسی وعظی ، خطبه .
Kanzeln (ـ فع لا + وفع متع) a. (21) [لاتینجه] کرسیده خطابت (وعظ) ایدرکبی سویلمك ‖ —Jemand abkanzeln= (مجا) اوزون اوزادی‌یه سویلنوب اوصانج ویرمك .

Kapital (ـ⏑⏑ الا) (38) [لاتینجه] (تجا) (اکثریا
جمعی Kapita'li-en) سرمایه ، آنا پاره ‖ کتاب صیرتی
کنارلرنده اولان اورکو ، کتاب شیرازه‌سی ‖ — (صـ) باشلی
باشنه اولان ، مهم ، بیوك ‖ (عمو) هم جنسی ، هم نوعی
آره‌سنده ممتاز ، فوق العاده ، بالاتر .
Kapital„... (ـ⏑⏑ الا) [لاتینجه] —anlage (امؤ)
سرمایه ، آنا پاره یاتیرمق ‖ —steuer (امؤ) سرمایه ، ایراد
ویرکوسی ‖ —junge (ا م)(مجا) ایری ، صاغلام ، کوربوز
چوجق ‖ —buchstabe (ا م) بیوك ، ایری ، قالین حرف ،
ماژوسکول .
Kapitäl (ـ⏑⏑ الا) (38) (جمعی کذلك er —)[ایتالیانجه
capitello] ایجیق قباغی ‖ دیرك باشلغی ، چاتمه تپه‌لك .
Kapitalisi(e)ren (⏑ـ⏑ـ⏑⏑ فع متع) .a (21) سرمایه‌یه ،
رأس الماله ضم ایتمك .
Kapitän (ـ⏑⏑ ا م)(38)[لاتینجه]قپودان ، گمی سواریسی ‖
یوزباشی ‖ سرکرده .
Kapitel (⏑ـ⏑ الا) .a (40) [لاتینجه] فصل ، باب ، بحث ‖
(مجا) —lesen (das : ویاخود) Jemandem ein (برینه
برشی اثبات ایدوب) یوزینه چارپمق ، اورمق ، تعذیر وتکدیر
ایتمك .
Kapitel„... (⏑ـ⏑...) —eintheilung (امؤ) فصل
فصل آیرمق ‖ —fest (صـ) فن انشا ایله اوغراشان ‖ کتب
مقدسه ایله اشتغال ایدن .
Kapiteln (⏑ـ⏑ فع متع) .a (21) فصللره آییرمق ‖
(مجا) —Jemandem das Kapitel lesen =Jemand .
Kapitol (ـ⏑⏑ الا)(38) ، Kapitolium (⏑⏑ـ⏑⏑ الا)(44)
[لاتینجه] اسکی روما شهرنده ژوپیترك معبدینی حاوی بولنمش
اولان قلعه ‖ بعض شهرلرك بلدیه‌دائره‌سی ‖ (شعرده) روما ،
رومالیلرك قوت ومکنتی ‖ فن انشاده مسابقه‌یی قزانانلره تاج
کیدیریلان محل .
Kapitulant (⏑⏑⏑ـ⏑ ام) (51) [لاتینجه] (ع) تسلیم اولان ،
ترك سلاح ایدن ‖ تذکره ترك ایدن عسکر .
Kapitular (ـ⏑⏑⏑⏑ ام) (38) یاخود (51) [لاتینجه]
برفصلك ماده‌سی ، بندی .
Kapituli(e)ren (⏑⏑ـ⏑⏑⏑ فعلا+) .a (21) (ع) (محاصره
اولنمشلر حقنده) تسلیم اولمق ، ترك سلاح ایتمك ‖ ترك تذکره
ایتمك ‖ —auf ein Jahr برسنه ایچون تذکره ترك ایتمك :
Kaplan (ـ⏑ ام) (31) [Kappe] کلیسا قیومی ‖ پاپاس
معاونی .
Kapp„... (...⏑ـ) —rock (ام) قوقوله‌لی چوجق
البیسه‌سی ‖ —fenster (الا) (معما) باجه دلیکی ‖ —hahn
(ام) =Kapau'n ‖ —zaum (ام)(فروسیت) بارکیرلری ضبط
ایچون بورونلرینه طاقیلان نصف دائره‌وی حلقه ، یواشه .
Kappadozi-en (⏑⏑ـ⏑⏑ اخالا) (56) (جغر) قدیمده
آسیای صغرانك « قبادوسی » نامنده مملکتی .
Käppchen (⏑ـ الا) .b (40) [Kappe کلمه‌سنك صورت
تصغیریه‌سی] اوفق باشلق ؛ تکیه‌جك ، تکیه .
Kappe (⏑ـ امؤ) (53) [لاتینجه ca'ppa] سرپوش ،
باشلق ، کلاه ، قاسکت ؛ تاکیه کبی یالکز تپه‌یی اورتن
سرپوش (کذا پاپاسلرك تاکیه‌سی) ‖ (البسه‌نك ، پالتونك
باشی اورتن قسمی) قوقوله ‖ (مجا) Jemandem eine
etwas auf die : ویاخود) —geben) برینه برتوقات اورمق ،
قفاسنه بریومروق ایندیرمك ‖ etwas auf seine
—nehmen برشیئك مسئولیتنی اوزرینه آلمق ‖ (معما) دیوار
صچاغی ‖ (چورابك) طوپوغی .
Kappen (⏑ـ فع متع) .a (21) [Kappe mit einer)
‖ Kappe versehen) Strümpfe— چورابه طوپوق کچیرمك
(مجا)—Jemand= Jemandem etwas auf die Kappe
geben ‖ (خروس حقنده : die Henne— طاوغه بینمك ،
آشمق ‖ برشیئك اك یوکسك اوجنی ، قسمنی ، تپه‌سنی کسمك ‖
—einen Baum برآغاجك تپه‌سنی بودامق .
Kappen„... (⏑ـ...) —stock (ام) شکر قامشی ‖
—fahrt (امؤ) (قارناوال زماننده) قارناوال پیاسه‌سی ‖
—rauch (ام) (نبا) شاهتراج ، شاهتره اوتی ‖ —robbe
(امؤ) (تاطبیعه) تپه‌لی آیو بالغی .
Kapper (⏑ـ امؤ) .a (40) [روم](نبا)شفلح ویاخود کبره
آغاجنك هنوز آچیلمامش یشیل ونخود کبی چیچك ، میوه‌سی ؛
قاپاره تورشیسی .
Käppi (ـ⏑ الا) (56) (ع) عسکره مخصوص شابقه ،
که‌پی .
Kappig (⏑ـ صـ) (21) تپه‌لی ، شابقه‌لی ‖ —roth
(صـ) قرمزی تپه‌لی ، باشلی ‖ قرمزی شابقه‌لی ، تاکیه‌لی ،
کلاهلی .
Kapreä (ـ⏑⏑ اخالا) (56) (قاپری آطه‌سنك اسکی اسمی)
(جغر) قاپره .
Kapri (ـ⏑ اخالا) (56) (جغر) ناپولی لیماننده «قاپری»
آطه‌سی .
Kaprice (⏑ـ⏑ امؤ) (53) [فر] کیف ، هوس ، هرجائیلك ،
لیبون اشتهالولق ، خویسزلق ، تیتیزلك ‖(عمو)(صـ)=eigen sinnig.
Kapriole (⏑⏑ـ⏑ امؤ) (53) [لاتینجه ca'pra کچی]
(دانس وفروسیت فنلرنده) زیاده سرعت وخفیفلکله صچرایش ‖
(مجا) = Grimasse صورتنی اکشیدوب ، ازوب بوزوب
برشیلر یاپمق ، ذوقلنمك .
Kapriot (ـ⏑ـ ام) (51) —in' (امؤ) (50) قاپری آطه‌سی
سکنه‌سندن ، قاپریوت .
Kapsel (⏑ـ امؤ) (53) [لاتینجه] قاپوت ، حبوبات وسائره
احاطه ایدن محافظه ، علبه ، قبوق ‖ پورسلان ادوات واشیای
صناعیه‌سنك پیشورلمسی اثناسنده درونته وضع اولنان قاب .
Kapsel„... (⏑ـ...) —appara't (ا م) (حکم)
قاپسوللی وولتا آلتی .
Kaptivi(e)ren (⏑ـ v ـ⏑ فع متع) .a (21) [لاتینجه]
اسیر ایتمك ، تحت محکمه آلمق .
Kaptschak (⏑ـ اخالا) (56) (جغر) (مونغولستان)
قاپچاق .
Kapudan-Pascha (⏑ـ⏑ـ ام) (56) [ترکجه] قپودان
پاشا ، بحریه ناظری .
Kaput(t) (⏑ـ ام) (56) [فر] کذا —rock (⏑ـ⏑ ام)
(31) قاپوت ، یغمورلق ‖ (صـ) (21) (عمو) (قیرلمش ، بوزولمش ،
خراب اولمش) قیریق ، بوزوق ، خراب ‖ —gehen بوزولمق ،
قیرلمق ، ایشی بیتمك ‖ —machen خراب ایتمك ، بوزمق ،
قیرمق ، ایشی بتورمك .

Kapuze' Kapuhe هر ايكيسيده : (˘¯˘ ا مؤ) (53) [Kappe] قوقولته ، باشلق ؛ كذا (نبا) (نباتات باشلغى) مغفرى ؛ قادينلرك قيشين باشلرينه اورتدكارى يوك باشلق .

Kapuziner (˘¯˘˘ ا م).a (40)[Kapu'ze].in— (امؤ) (50) سنت فرانسوا طريقلرينك برينه منسوب راهب ، راهبه ‖ (تاطبيه) قارغا نوعى .

Kapuziner,,... (...˘¯˘˘) kutte— (امؤ) پاپاس خيرقه‌سى ‖ kresse— (امؤ) (نبا) هند تره اوتى .

Karabiner (˘¯˘˘ ام) .a (40) [فر] (ع) (قيصه اسلحهٔ ناريه باخصوص آلمانيا سواريسنك) قارابينه .

Karabiner,,... (...˘¯˘˘) haken— (ا م) (ع وساعتجيلك) يايلى قرابينه خلقه‌سى ، چنكلى .

Karaffe (˘¯˘ امؤ) (53) [ايتا] صراحى شيشه .

Karaffine (˘¯˘˘ ا مؤ) (53) [Karaffe] كوچك صراحى ، شيشه .

Kar(a-)ibe (˘¯(˘) ˘ ام) (52)، Kar(a-)ibin (امؤ) (50) «آنتيل» آطه‌لرينك وحشى اهاليسى ‖ آنتيل آطه‌لرى .

Karakal (˘˘¯ ام) (56) [تركجه] (تاطبيه) كدى جنسندن بيرتيجى حيوان ، عناق ، قره‌قولاق .

Karakalla (˘˘¯˘ اخام) (56) (روما ايمپراطورلرندن) قاراقاللا .

Karamani-en (˘˘¯˘- اخالا) (56) (جغر) (آسياى صغراده قطعهٔ اراضى) قرمان (ايلى) .

Karambolage (˘j¯˘˘˘ ا مؤ) (53) [فر] (بيلاردو اويوننده) قرامبوله (كندى يوارلاغى ايله ديكر ايكيسى اورمق) .

Karambole (˘¯˘˘ ا مؤ) (53) [فر] (بيلاردو) قيرمزى يوارلاق ‖ قرامبوله اويونى .

Karamboli(e)ren (˘¯˘˘˘˘ فع لا +) .a (21) بيلاردوده كندى بيلاصيله ديكر يوارلاقلرى اورمق ‖ (مجا) (عمو) mit Jemandem— بريسيله چارپشمق .

Karamel (˘˘¯ ام) (56) [فر] ،le— (˘˘¯˘ امؤ) (53) ايكى قاوورولمش عقيده شكرى .

Karat (¯- الا) (38) [عربجه قيراط ؛ رومجه ke'ration] قيراط ؛ عيار .

Karat,,... (...¯-) gewicht— (الا) (تبا) قيراط ثقلى (برقيراط درت دنك) .

Karati(e)ren (˘¯-- فع متع) .a (21) [Kara't] das Gold— آلتونى ديكر برمعدنله قاريشديرمق .

Karätig ... (˘¯-... ص) (24) قيراطلق (es Gold)— مثلا (es Gold) achtzehn— اون سكز عيارلق آلتون ‖ vier und-zwanzig,, —es Gold خالص ، خاص آلتون .

Karavelle (˘˘˘˘ ا مؤ) (53) [اسپا] (بحر) كوچك پورتيكز كميسى ، قراوه‌له .

Karawane (˘¯˘˘ امؤ)(53) [فارسيجه‌دن مأخوذ ايتاليانجه] كاروان ‖ (بحر) شركت فيلوسى .

Karawanen,,... (...˘¯˘˘) führer— (ام) كاروان قلاغوزى ، قوماندانى ‖ herberge— =Karawansera'i ‖ straße—(امؤ) كاروان يولى ، طريق عام ، طريق كبير .

Karawansera-i (˘¯˘˘˘˘ الا) (56) كاروانسراى ، مسافرخانه ، خان .

Karbatsche (˘¯˘ كذلك ˘˘ امؤ) (53) [فارسى—تركجه] قيرباچ ، قامچى .

Karbe (˘¯ ا مؤ) (53) [لاتينجه ca'rvi] [نبا] قره‌مان كميونى ، كميون برى .

Karben-Distel (˘¯˘ ا مؤ) (53) (نبا) دوه‌ديكنى ، كنكر اوتى ، شوكة =Bernhardiner-kraut .

Karbol (¯˘ الا) (56) [لاتينجه] (كيميا) فنول ، (معدن كومريله قطران ياغندن چيقاريلور) قاربول .

Karbol,,... (...¯˘) säure— (امؤ) حامض فنول .

Karbonade (˘¯-˘ امؤ)(53)[فر] (آشجيلقده : اسقره‌ده بيشمش قوتلت) كولباصدى .

Karbonat (¯-˘ الا) (38) [لاتينجه] (كيميا) حامض فحمك براساسله تركبندن حاصل اولان ملح ، فحميت ، قاربونات .

Karbunkel (˘¯˘ ام) .a (40) [لاتينجه] (علم امراض) سياه جبان چيقاران برالتهاب ‖ =Karfu'nkel .

Kardamom (¯˘˘ الا (ام) (38) ،e— (˘¯˘˘ ا مؤ) (53) [روم] فصيلهٔ جهانيه‌دن قاقوله دنيلان آغاجله آنك ميوه‌سى ، قاقوله .

Kardanisch (˘¯˘ ص) (21) (ريا) e Formel— رياضيون ايتاليالى «قاردان» دستورى .

Kardätsche (˘¯˘ ا مؤ) (53) [ايتا] (صنع) يپاغى وكتن طراغى ؛ چوقه طرامغه مخصوص ماكينه ‖ حيوان ، باركير فورچه‌سى ‖ (ع) (طرز قديم اولوب) =Kartä'tsche .

Karde (˘¯ ا مؤ) (53) [لاتينجه cardus] (نبا) فورچه اوتى .

Kardinal (¯˘˘ ام) (31) [لاتينجه] (پاپادن صكره الڭ بيوك رتبهٔ روحانيه‌يى حائز اولان پاپاس)قارديتال ‖ (قوش) هندسقاسى ، قارديتال ‖ (بوتامده ايچكى) قارديتال .

Kardinal,,... (...¯˘˘) punkte— (جمع مذكر) (جغر) نقاط اصليه .

Kardinals,,... (...¯˘˘) blume— (امؤ) (نبا) فرنكى اوتى ، لوبليا .

Kardus,,... (...˘¯) اكثريا (بحروطوپچى)garn—(الا) (خارتوج ،فشنك ايچى) ‖ büchse — (ا مؤ) ، koker— (ا م) ، kober— (ا م) خرطوج قوطوسى ، صنديغى ويا هكبه‌سى .

Karduse (˘¯˘ امؤ) (53) خرطوج .

Karenz-Jahr (¯˘˘ الا) [لاتينجه آلمانجه](38) عائدانلى رؤسى اولان برينك ويا برمأمورك آقچه ، معاش آلمديغى سنه .

Karette (˘¯˘ امؤ) (53) [فر] ، Karett-Schild-kröte (˘¯˘˘˘ امؤ) (53) (تاطبيه) هند قاپلوبغه‌سى .

Karfunkel (˘¯˘ ام) .a (40) (معد) شبچراغ ‖ (علم امراض) =Karbu'nkel .

Karfunkeln (˘¯˘ فع لا +) .a (21) شبچراغ كبى پارلدامق ‖ =funkeln .

Karg (¯ ص) (21) [قديم آلمانجه karge chare] (freigebig كـ مقابلى) پك زياده اداره‌لو ، ممسك ‖ بخيل ، خسيس ، جمرى ، الى صيق .

Kargadeur (deu'r˘ ˘˘ ام) (56)، Kargador (¯˘˘ ام) (56) (جمعى es—) [فر، اسپا] كمى حموله‌سى قوميسيونرى .

Kargheit (¯˘ امؤ) (49) خست ، جمريلك ، بخيللك .

Kargo (-ـٓ ا م) (56) [اسپا] (بحر) کمی حمولەسی ‖ Kargadeur= .

Karière (Kā-rie'-rĕ تلفظ اولنور ا مؤ) (53) [فر] مستقبل (مسلك ، صورت معيشت ، طور و حركت) eine (gute) — machen مستقبلی تأمين ايتمك ، ايشی يولنه قومق ، مسلكنده ترقی ايتمك ‖ (فروسيت) (in)—reiten باركيرله طولو دزكين هجوم كيتمك ، آتی آله ييلديكنه قوشديرمق .

Kari (e) ren (ـُـُ فعلا +) a. (21) [لاتينجه] لازم اولاندن محروم اولمق (اوروج طوتمق ، على الخصوص مكتب چوجقلرينه مجازات اولمق اوزره) آج طورمق ‖ [فر] Kari (e) rt (صنع) (اسم مفعول وصفت) (21) مربعاته ، درت كوشەلی اشكاله تقسيم اولنمش ، خانەلی .

Karikatur (ـُـُـُ ا مؤ) (49) [ايتا] بركسەنك وياخود هرقنغی وقعەنك (مستهزيانه ، مزاحانه) تصويری ، ويا بونی يايان آدم .

Karifi (e) ren (ـُـُـُ فعـ متعـ) a. (21) , etwas — برشيئك تحف ، مضحك ، مزاحانه تصويرنی ، karifi'rt zeichnen تقليدنی ياپمق .

Kariolen (ـُـُـُ فعلا +) a. (21) (عمو) [فر] ايكی تكرلكلی آرابه ايله كيتمك ، ايكی تكرلكلی آرابەيه بينمك .

Karl (ـُ واقتيزاسمی ام) (56) (شارل) قارل ‖ der Große— (بيوك قارل) شارلمان .

Karlchen (ـُ اخالا) b. (40) Karl كلمەسنك صورت تصغيريەسی) شارلجق ، شارلو .

Karlin (ـُ ا مؤ) (56) وياخود (38) [ايتا] ايتاليانك آقچەسی ، قارلين .

Karlmann (ـُ اخام) (56) قارلمان .

Karmel (ـُ اخام) (56) (جغر) — Berg (ارض فلسطينده) قارمل تپەسی .

Karmesin (ـُـُ ـ) (21) ، (الا) (38) [Kermes دن مأخوذ فرانسزجه] قيرمزی ، قباقيرمزی ، كوكزی رنك ، قيرمز .

Karmesin„ ... (... ـُـُ) —zeug (الا) (تجا) قيرمزی بز ، بصمه ‖ — beere (ا مؤ) (تجا) قيرمز ‖ —schild-laus (ا مؤ) (تاطبيعه) قرمز بوجكی ‖ —vergnügt (ـ) (عمو) پك شن ، پك كيفلی .

Karmin (ـُ ا م) (38) [ايتا] (das—roth) قرمزی ، لعل رنك ‖ (كيميـ) قرمزی لعل بويا (مادەسی) .

Karmoisin (ـُـُ . ä ŏ ... تلفظ اولنور ـ) (21) [فر] = karmesi'n .

Karneol (ـُـُ ا م) (38) [ايتا] (معد) عقيق .

Karneval (ـ v ـُ ا م) (الا) (56) [ايتا] قارناوال .

Karnevals„ ... (... ـ v ـُ) = Faschings„ ... و : Fast-nachts ... .

Karnickel (ـُـُ ا لا) a. (40) (عمو) = Kaninchen .

Karnieß Karnies (صنع) هرايكيسده : (ـُ ا م الا) (38) [فر] (معما) قورنيش .

Karniol (ـُـُ ا م) (38) [ايتا] (معد) = Karneo'l .

Kärnt(h)en (ـُ اخالا) (56) (جغر) (آوستريا ولايتلرندن) قارينتی .

Karnuten (ـُـُ جمع مذكر) (52) (غال اقوامندن) قارنوت (لر) .

Karo (-ـُ ا لا) (56) [فر] درت كوشه ، مربع (برشی اوزرنده موستره اولەرق) درت كوشه موستره ‖ (كاغد اويوننده) اوريا كاغدی ، لوقوم .

Karo„ ... (... -ـُ) — könig (ا م) اوريا بكی ، لوقومك بكی .

Karolin (ـُـُ ا م) (56) وياخود (38) (تجا) = Karlin .

Karolina (ـُـُـُ ا مؤ) (49) شارلكن قانونی ‖ (جغر) (آمريقای شماليده) قارولينا قطعەسی ‖ (بيلاردو) بيلاردو يوارلاغی .

Karolinger (ـُـُـُ ا م) a. (40) قارلو ونژين ، سلالەسی (اسمی شارلماندن آلەرق (٧٥٢ ـ ٩٨٧) دكين حكومت سورمشدر) .

Karosse (ـُـُ ا مؤ) (53) [فر] قاروشه ، آرابه ، فايطون .

Karotte (ـُـُ امؤ) (53) [فر] (نبا) هاوج ، هاوج كوكی ‖ (توتون دورومی) ياپراق صيغاره .

Kar(o)ussell' Kar(o)ussell (ـُـُـُ الا) (38) وياخود (56) [فر] قوشو اويونی ، جنديلك ‖ كذا يوزوك اويونی .

Karpathen (ـُـُ اخا جمع مؤنث) (inv.) كذا : das K—gebirge (ـُـُـُـُ ا لا) (جغر) قاربات طاغلری .

Karpfen (ـُ ا م) b. (40) [لاتينجه ca'rpio] (تاطبيعه) سازان بالغی .

Karpfen„ ... (... ـُ) —sprung (ا مؤ) (جناستيق) يرده دوم دوز ياتار ايكن (سازان بالغی كبی) افقی اولەرق يوقاری صيچرامق .

Karrara (ـُـُ اخالا) (56) (جغر) (ايتاليا شهرلرندن) قاررار .

Karre (ـُ ا مؤ) (53) [كات لساندن مأخوذ ايتاليانجه carrus اولەرق] (Hand)— ال آرابەسی .

Karree ، Karre هرايكيسده : (ـُ ا لا) (56) [فر] مربع ، درت كوشەلی (كذا دانس ايله كه غلی اويوننده مستعملدر) .

Karre„ ... (... ـُ) —formi (e) rung (ع) (ا مؤ) قلعه نظامی تشكيل ايتمك .

Karreau (-ـُ ا لا) (56) (kā' - rō تلفظ اولنور) = Karo .

Karren (ـُ ا م) b. (40) [مرا . Karre] (بر تكرلكلی وبركشی طرفندن ايتەرك سوق اولنان آرابه) ال آرابەسی ‖ (مجا) den— in den Koth schieben ايشی برباد وملوث ايتمك ‖ كوتو بينك آرابەسی .

Karrete (ـُـُ ا مؤ) (53) [ايتا] = Karren كوتو بينك آرابەسی .

Karri(e)rt Karrière (مرا.) Kari(e)ren„ Karière .

Kärner (ـُ ا م) a. (40) يوك آرابەجيسی .

Karroben (ـُـُ جمع مؤنث) (53) (نبا) خروب ، كچی بوينوزی .

Karst (ـُ ا م) (38) وياخود (31) [kehren] چاپه ، بل ‖ آلپ طاغلرنده طاغلق ومحصولسز اراضی ‖ آوستريا قطعاتندن اولەرق قارشت جهتی .

Karsten (ـُ فعمتعـ) Ⓢ b. چاپه‌لمق ، بللـه‌مك .
Kartätsch,... (٠٠٠ ـُـُ) (ع) —rate'te (١ مؤ)
يشرولو راكت .
Kartätsche (ـُـُ ١ مؤ)Ⓢ[ايتا](ع) —mit Kartu'sche
قورشونلی خرطوج(مملو)‖ mit—n schießen پشرو آتشی اجمك .
Kartaune (ـُـُ ١ مؤ) Ⓢ (قديم طوپچيلقده ثقيل ،
بيوك طوپ) بيوك چاپلی طوپ .
Kartause (ـُـُ ١ مؤ) Ⓢ (م.ا.) Karthause .
Karte (ـُ ١ مؤ) Ⓢ [لاتينجه charta] اويون كاغدی
كاغدی قارپشديرمق ‖ خريطه ‖ شهادتنامه ‖ die—n mischen
يمك ليسته‌سی ‖ دانس پروغرامی .
Kartel (ـُ ١م) (الا) Ⓢ وياخود Ⓢ [فر] دوئللويه
دعوت تذكره‌سی ‖ مبادله اسرا مقاوله نامه‌سی .
Karten,... (٠٠٠ ـُ) —kunststück (١ لا) كاغدله‌يا پيلان
معرفت ، حقه‌بازلق ‖ (in)schläger—(ام ، ١ مؤ) كاغدله‌فاله
بقـان (اركك قادين) فالجی ‖ —bild (١ لا) اويون كاغدی
اوزرنده بولنان رسم ‖ (مجا) كوتو رسم ، فنا فوطوغراف ‖
—werk (الا) آطلاس ‖ zeichner— (١ م) خريطه ياپان ،
خريطه ياپمسی بيلان كيسه .
Karthagena (ـُ dh ـُ الا) Ⓢ (جغر) اسپانياده
« قارتاژه‌نه » شهری .
Karthaune (ـُـُ ١ مؤ) Ⓢ (ع) = Kartau'ne .
Kart(h)ause (ـُـُ ١ مؤ) Ⓢ [لاتينجه carta'sia]
مناستر .
Kart(h)äuser (ـُـُ ١م) Ⓢ a. ، in— (١ مؤ)
Ⓢ «سن برونو» طريقتك راهب ، راهبه‌سی؛ بوطريقه منسوب
اولان اركك ، قادين ‖ شارتروز شرابی .
Kart(h)äuser,... (٠٠٠ ـُـُ) —blume (١ مؤ) (نبا)
قيرمزی چوكن‖ —katze (١ مؤ) (تاطبيعه) قويو تكيركدی‖
liquen'r—(ام)(فرانسزجه تلفظ اولنور)ايزو ولاينده شارتروز
مناسترنده اعمال اولنور شارتروز ايچكيسی ‖ nelke— (١ مؤ)
(نبا) [مشهور آلمان نباتات كاشفی قارتهويزرك اسمنه نسبتله
تسميه قلنان] قرانفيل ‖ pulver— (١ لا) (معد) قيرمزمعدنی ،
توزی .
Kartieren (ـُـُ فعمتعـ) Ⓢ a. [Karte] برشيئك
طاسلاغنی ، قروكيسنی آلمق ، چيزمك ‖ قيد اجمك .
Kartoffel (ـُـُ ١ مؤ) Ⓢ ونادراً (ام) .c Ⓢ (نبا)
پاتاتس ، يرالماسی ‖ (مجا) (عمو) بوارلاق قبا ساعت .
Kartoffel,... (٠٠٠ ـُـُ) —branntwein (١ م)
پاتاتس راقيسی ‖ mus—(الا), brei—(ام) پاتاتس ازمه‌سی
Quetsch = Kartoffeln ‖ kuchen—(ام)پاتاتس اوندن =
(ازمسندن) ياپيلان بورك ، چورك ، كوزله ‖ mehl—
(١ لا) پاتاتس اونی ‖ puffer— (١ م) = kuchen— ‖
sago— (١ م) نشاسته .
Kartonni(e)ren (ـُـُـُ فعمتعـ) Ⓢ a. [فر]
(مجلدلكده) مقوالمق ، مقوا ايله جلدلمك .
Kartusch,... (٠٠٠ ـُ) (ع) papi'er— (١ لا) فشنك ،
خرتوج كاغدی ‖ nadel— (امؤ) خرتوج ايكنه‌سی (خرتوج
قونيه‌نك آتشی تأثير ايتديرمك ايچون خرتوجه دليك آچمغه
مخصوص ايكنه) .

Kartusche (ـُـُ ١ مؤ) Ⓢ [فر] خرتوج ‖ (معما
ورسم) برآرمه‌نك اطرافنه ياپيلان چيچك ويا هلزونی الشكل
قيرمه‌لی تزيينات .
Karub (ـُ ١م) Ⓢ a. [عر] ، Karube (ـُـُ ١ مؤ)
Ⓢ (نبا) =Johannis-brot .
Karussell, Karusell (ـُـُـُ ١ لا) Ⓢ وياخود Ⓢ
[فر] =Karousel .
Karyatide (ـُـُـُ ١ مؤ) Ⓢ [روم] (معما) بنانك
كوشك وصچاقی آلتنده دیرك يرينه قونيلان قادين ويا اركك هيكلی .
Karzer (ـُ ١م) Ⓢ a. [لاتينجه] (مكتب مجازاتی)
حبسخانه ، قودس ، مجازات اوطه‌سی .
Käs 'Kas (ـُ ١ م) مفردی Ⓢ جمع Ⓢ كاغدجی
چارچوه‌سی ‖ (عو) =Käse .
Kasan (ـُ الا) Ⓢ [جغر] قزان جهتی (روسيه‌ده) .
Kaschau (ـُ الا) Ⓢ (جغر) (مجارستانده) قاشاو ،
(كذا قاسووی) شهری .
Kaschelott (ـُـُ ١م) Ⓢ ، te— (ـُـُـُ ١ مؤ) Ⓢ
(تا طبيعه) عنبر بالغی .
Käscher (ـُ ١م) Ⓢ a. كبك ويا باليق طوتمغه مخصوص
كيسه شكلنده آغ ؛ (باليق آغی) ، كذا بوجك واوفق باليق
طوتمغه مخصوص آغ .
Kaschgar (ـُ الا) Ⓢ شهر اوله‌رق (١ لا) «كاشغر»
شهری ‖ نهر اوله‌رق (١ م) «كاشغر» نهری .
Kaschmir (ـُ الا) Ⓢ —das Land كشمير (قاشمير)
مملكتی ‖ (١ م) قاشمير (قماش) .
Kaschmir,... (٠٠٠ ـُ)—wolle(١ مؤ) كشمير ياغيسی‖
—atlas (ام) قاشمير ساتن ‖ Mussel'n (الا) دولبند ‖
—shawl (châle تلفظ اولنور) (١ م) قاشمير شالی ‖
—ziege (١ مؤ) (تاطبيعه) تبت كچيسی .
Käse (ـُ ١م) Ⓢ a. [لاتينجه ca'seus] پينر ‖
(مجا) (قيصه بويلولر حقنده) (عمو) drei—hoch sein
برقاريش بوی اولمق ‖ بوزولوب قويولاشمش سود ‖ (انكنارك
يشان ديپ پارچه‌سی) انكنار ديبی .
Käse,... (٠٠٠ ـُ) —baum (نبا) پينر آغاجی ‖
—blatt (الا) كنايه‌اوله‌رق (اوفق غزته) كوتو وغايت اوفق
غزته ، لخنه پاراغی ‖ frau—(امؤ) (مجا) —händlerin= ‖
—milbe (امؤ)(تاطبيعه) پينر وساره‌ده حاصل اولان كوچك
وسكز آياقلی قورد ، بقله قوردی ‖ papi'er— (الا) (عمو)
پينر صارمقدن بشقه برايشه‌يارامازكاغد‖ säure— (١ مؤ)
(كيميا) حامض جبن ، آسيدقاسه‌ئيك ‖ stoff— (١ م) (كيميا)
جبن ، پينر .
Käse-in (ـُ - ١ لا) Ⓢ (sans pl.) [لاتينجه]
=Käsestoff .
Kasel (ـُ ١ مؤ) Ⓢ [لاتينجه] پاپاسلرك استاوروزلی
آيين اوكلكی .
Kasematte (ـُـُـُ ١ مؤ) Ⓢ [ايتا] (استحكا)
استحكامات جسيمه‌ده محفوظ بر آلتی آتشله‌سی ، قازه‌مات .
Käsen (ـُ فعلا ±) Ⓢ c. قويولاشوب ، اكشيوب
بوزولمق ‖ پيختيلاشمق ، متخثر اولمق ‖ (فعمتعـ) قويولاشديرمق ،
قويولتمق ‖ پينير ياپمق .

Kaserne (⏑⏑– ا مؤ) (53) (ع) [فر] قشله ، عسکر قوناغی ، ابنیهٔ عسکریه .

Kasernen„... (⏑⏑–...) —dienst (ام) قشله‌خدماتی ؛ قشله نوبتچیلکی ‖ —arre'st (ا م) قشله بندلك ‖ قشله حبسخانه‌سی ‖ —arresta'nt (ا م) اذنسز ، قشله بند ‖ —inspe'ktor (ا م) قشله‌لرك امور انشائیه‌سیله انتظامنه نظارت ایدر (واکثری چاوش وباش چاوش متقاعدی) مدیر .

Käsicht 'käsig (⏑– ص) (24) پینرلی ، پینیرمسی ‖ (عمو) (صاری یوزلی) بکزسز .

Kasimir (–⏑– اخا م) (56) ویاخود (38) [روس] بش « پولونیا » حکمدارلری ‖ (تبا) [Kaschmir] (یوك قماش) قازمیر .

Kasino (⏑–⏑ ا لا) (56) [ایتا] (جمعیت خصوصیه‌یه مخصوص تجمعگاه) غازینو ، قلوب ، ضابطان ، مأمورین ملکیه غازینوسی .

Kaskade (⏑–⏑ امؤ) (53) [فر] چاغلیان .

Kaskarill (⏑–⏑ ام) (38) [اسپانیاجه casca'ra آغاج قبوغی] (اجز) عنبر قبوغی .

Kaskett (⏑⏑ ام (الا)) (56) [فر] قاسکت (اوزری معدنلی سرپوش) مغفر ؛ (چوقه‌دن) سرپوش .

Kasperle (⏑⏑⏑ ا م) (56) قوقله اویونی پاسقالی .

Kasperliade (⏑⏑⏑⏑ امؤ) (53) مسخره‌لق ، صوبتاریلق ، پاسقاللق .

Kaspi-er (⏑⏑⏑ ام) a. (40) [لاتینجه] ، in— (امؤ) (50) بحر خزر جوارندن اولان (ارکك ، قادین) .

Kassa (⏑⏑ امؤ) (54) [ایتا] =Kasse .

Kassander (⏑⏑⏑ اخام) (56) [روم] « آنتیپاتر » ك اوغلی وماکدونیا قرالی قاساندر .

Kassation (–(⏑) iss –⏑ امؤ) (47) [لاتینجه] (عد) اولجه‌ویریلان حکمك بر دیکر محکمه‌دن ابطال ونقضی ، تمییز ‖ برمأمورك (خدمتدن) طرد واخراجی ‖ —shof (ام) محکمهٔ تمییز .

Kassava (⏑ ٧ ⏑⏑ امؤ) (54) ، Kassave (⏑ ٧ ⏑⏑ امؤ) (53) [برازیلیاجه] (تبا) مانیوق آغاجی ‖ (اجز) اجزاجیلقده مستعمل آمریقانك مانیوقه اونی واکمکی ، خبز مانیوقه .

Kasse (⏑⏑ امؤ) (53) [ایتا] قاصه ، صندیق ‖ (شمندوفر وتیاتروده) بیلت صاتیلان محل ، قاصه .

Kassen„... (⏑⏑...) —abschluß (ام) قاصه دورحسابی ؛ قیاپه‌مه‌سی ‖ —bestand (ام) قاصه موجودی ‖ —buch (الا) قاصه ، صندیق دفتری ‖ —anweisung (امؤ) برقاصه‌نك بونوسی ‖ بانقه قائمه‌سی ‖ —bille't (ا لا) =—anweisung ‖ —führer(in) (ا م ومؤ) صندیق امینی ارکك ویا قادین ، وزنه‌دار ‖ —stück (ا لا) (تیا) چوق مشتری جلب ایدن اویون .

Kass(e)rolle (⏑⏑(⏑) ⏑ ام) (53) ، نادراً Kasseroll (⏑⏑⏑ الا) a. (42) [فر] (صایلی) تنجره .

Kassia (⏑⏑⏑ امؤ) (49) [روم] (جمعی —s) ، Kassi-e (⏑⏑⏑ امؤ) (53) (تبا) قثاء هندی ‖ بونك قبوغی .

Kasside(h) (–⏑⏑ امؤ) (53) [فارس] (اوزونجه شعر ، مدحیه علی الخصوص سفر حقنده) قصیده .

Kassi-en„... (⏑⏑⏑...) —rohr (ا لا) (تبا) قثاء هندی قامشی ‖ —zimmet (ام) (تجا) =Kanee'l-rinde دارچین قبوغی .

Kassi(e)ren (⏑⏑⏑ فعـ متعـ) a. (21) [Kasse] (عد) ein Urtheil, Testame'nt— برحکم ویا وصیتنامه‌یی بطال ایتمك ، نقض ایتمك ‖ فسخ ولغو ایتمك ، قالدیرمق ‖ تنزیل رتبه ویا طرد ایتمك .

Kassi(e)rer (⏑⏑⏑ ام) a. (40) [فر] صندوق امینی ، وزنه دار ، صندیقکار ، قبضمال .

Kassikan (⏑⏑⏑ ا م) (38) [فر] (تا طبیعه) (قوش) قاسیقان .

Kassiopeja (⏑⏑⏑⏑⏑ اخامؤ) (46) و(54) [روم] (اساوهیهٔ) آفریقانك قدیمده یوقاری نیل طرفلرنده‌کی اراضیده حاکمه‌لك ایدن « قاسیوپه » نام حکمدار ، تنیوپی حاکمه‌سی ‖ قطب شمالی (سمانك) جهتنده « ذات الکرسی » جملهٔ کوکبیه‌سی .

Kastagnette (⏑⏑⏑⏑ ا مؤ) (53) [اسپا] تخته ویا فیل دیشندن یاپیلوب ورمغه طاقیله‌رق یکدیکرینه اوریلغله صدا چیقاریلان) زیل ، کوچك زیلی .

Kastalia (⏑⏑⏑⏑ اخامؤ) (46) و (54) (اساطیر) قاستا پارناس طاغی اتکنده « قاستالی » چشمه‌سی .

Kastani-e (⏑(⏑)⏑⏑ ویاخود: ⏑(⏑)⏑⏑ امؤ) (53) [ایرانیجه‌دن روم] کستانه ‖ — (wilde : یاخود) unechte (هند ، یابانی کستانه‌سی) آت کستانه‌سی ‖ =Kasta'ni-en-baum ‖ (بیطریه) (بارکیرك بیاغنده بوینوزواری بیوبان) کستانه .

Kastani-en„... (⏑⏑(⏑)⏑... و: ⏑⏑(⏑)⏑...) —mehl (الا) کستانه اونی ‖ —alle'e (امؤ) طرفینی کستانه آغاجلی یول ، کستانه آلئی ‖ —baum (ام) (تبا) کستانه آغاجی ‖ =—wilder baum (ام) آت کستانه‌سی (آغاجی) ‖ —braun (الا و صـ) کستانه صاریسی ، کستانه‌رنکنده ‖ —pflanzung (امؤ) = —wäldchen (الا) ، —wald (ام) کستانه‌لك ، کستانه اورمانی .

Kästchen (⏑⏑ ا لا) b. (40) (Kasten کلمه‌سنك صورت تصغیریه‌سی) اوفق صندوقجق ، چکمجه ‖ (Arbeits—) اوفق چکمجه ؛ قوطو ؛ (کاغدو امثالی محافظه‌سنه مخصوص) چکمجه .

Kaste (⏑⏑ امؤ) (53) [اسپا] طائفه ، صنف ، قبیله .

Kastei-en (⏑⏑⏑ فعـ متعـ) , sich— (فعـ مطا) a. (21) [لاتینجه castiga're] ریاضت بدنیه ایله تعذیب نفس ایتمك ، (کناهنك عفو اولنمسی مقصدیله) ریاضت ایتمك ، اماتهٔ نفس ایتمك .

Kastell (⏑⏑ الا) (38) [لاتینجه] (مستحکم) کوشك ، قله ، قلعه ‖ (بحر) (بیوك کمیلرك اوزرلرنده یاپیلان یوکسك قات) vor— اوك قاستل ‖ Achter— آرقه قاستل .

Kastellan (⏑⏑⏑ ام) (38) [Kastell] ، in— (امؤ) (50) قلعه محافظی کوشك ، سرای بکجیسی ‖ قلعه بکی ، دره بکی .

Kasten (⏑⏑ ام) b. (40) ویاخود b. (39) صندیق ، چکمجه ، قوطو ‖ (مجا) er hat Kisten,—und Keller ; kleiner— voll آنك هرشیئی چوق ، بولدر ، صندیق طولوسنه مالکدر ، آنك صندقلری ... ایله باصه باصه طولودر ‖ (برای تزییف) قلبه ‖ (=خانه Haus) ‖ = Klavi'er, Kutsche, Schiff ‖ der—(Arche) Noah's حضرت نوحك تکنه‌سی (کمیسی) ‖ عمومی قاصه ، اداره صندیقی ‖ (موسیق) تللی آلات موسیقیه‌نك

صدایی عکس ایتدیرن ایچی بوش قوطوسی ، صندیغی ‖ یوزوك طاشنك قفسی، یووه‌سی ‖ (ع) =حبسخانه ، محبس ‖ (بحر) مقره تخته‌سی .

Kaſtilianer (ـــ ام) a. ㊵ ، —in (امؤ) ㊿ اسپانیانك قاستیل مملكتندن اولان (اركك ، قادین) .

Kaſtili-en (ـــ اخالا) (56) (جغر) قاستیل مملكتی .

Kaſtor (ـ اخام) (56) —und Po'llux (اسا) «ژوپیتر» الٰهه «لدا» نك اوغلی و «پوللوقس»ك برادری ‖ (بحر ، حكم) =Elmsfeuer كیجه‌لین وباخصوص فورطنه‌دن اول كمی دیركاری اوچلرنده كوریلن آتش، نورالدقل ‖ (هیئت) جوزا (ایكیز قرداشلر) بورجی ‖ (ام) هزد، قضاعه، قوندوز ، چاروت، قاستور دنیلان حیوان ودریسی (=Bieber-fell, Bieberhut).

Kaſtor„... (ـ...) —hut (ام) قاستور دریسندن شاپقه ، قاستور ‖ öl— (الا) هند یاغی .

Kaſtorin (ـــ الا) ㊳ [Ka'ſtor] (كیم وتجا) خفیف یوك قماش ، قاستورین .

Kaſtrat (ـ ام) (51) [لاتینجه]= Hämmling وكذا Eunu'ch .

Kaſtri(e)ren (ـــ فعمتم) a. ㉑ [لاتینجه] خایه‌لرینی چیقارمق ، خادم ایتمك .

Kaſuali-en (ـــــ جمع) (inv.) [لاتینجه] مأموریت عارضه ، موقته .

Kaſuar (ـــ ام) ㊳ ویاخود (51) [مالایجه] (تا طبیعه) تپه‌لی دوه قوشی .

Kaſus (ـ ام) (inv.) [لاتینجه] =(Fall) .

Kata„... (ـ...) [روم] (=hinab...) .

Katafalk (ـــ ام) ㊳ یاخود (51) [ایتا] تابوت اوزرنده‌كی ماتملی تزیینات ، آصق .

Katakomben (ـــ جمع مؤنث) (53) [ایتا] یرآلتی مزارلری .

Katalaniſch (ـــ ص) ㉑ =Katalo'niſch .

Katalog (ـــ ام) ㊳ [روم] كتاب وساره فهرستی ، جدولی، ادوات دفتری .

Kataloni-en (ـــ اخالا) b. ㊵ (جغر) اسپانیانك «قاتالونیا» ولایتی .

Kataloniſch (ـــ ص) ㉑ اسپانیانك قاتالونیا ولایتنه منسوب وعائد .

Katapult (ـــ ام) ㊳ [روم]، e— (ـــ امؤ) (53) (ع) تاتار صبانی ، قتاپولت .

Katarakt (ـــ ام) ㊳، e— (ـــ امؤ) (53) [روم] جندل ، شلال (نهرك اوچورومارده یاپدقلری كورلتی ودوشمه) ‖ (طب) كوز پرده‌سی ، آق (صو) .

Katarrh (ـ ام) ㊳ [روم] (علم امراض) نزله ، زكام ، التهاب .

Kataſter (ـــ الا (ام)) a. ㊵ [ایتا] املاك ، تحریر اراضی دفتری ؛ ویركو ، رسم ونرخ دفتری .

Katecheſe (ـ ch ـ امؤ) (56) [روم] سؤال وجوابله تعلیم ‖ علی الخصوص (امور مذهبیه‌ده) اصول تعلیم عقائد مذهبیه ، اسئلهٔ عقائد .

Katechet (ـ ch ـ ام) (51) [روم] اصول عقائد معلمی .

Katechu (ـ ch ـ الا) (56) [بنغالجه : cate= aka'zie] [Saft chu (sans pl.) (اجز) كاد هندی، ژاپون طوپراغی .

Katechu„... (...ـ ch ـ) —tinktu'r (امؤ) (اجز) كاد هندی بویاسی .

Katechumen (ـ ch ـ ام) (51) [روم] اصول عقائد طلبه‌سی .

Kategorie (ـــ امؤ) ㊾ یاخود (53) (روم) درجه، صنف ، مرتبه ، طبقه ‖ جنس ، مقوله .

Kater (ـ ام) a. ㊵ (لاتینجه catus) اركك كدی ‖ (مجا) خویسز وطبیعتسز آدم ‖ (جناس اوله‌رق) =Kata'rrh ‖ =Katzen-jammer .

Katerochen (ـ ch ـــ حال اوله‌رق) فوق العاده اوله‌رق، درجهٔ اولاده ، الك زیاده ، باشلیجه .

Kät(h)chen (ـ اخالا) b. ㊵ (Kathari'ne كله‌سنك صورت تصغیریه‌سی) قاتین .

Kat(h)e (ـ امؤ) (53) اوفق او .

Katheder (ـــ ام (الا)) a. ㊵ منبر ، كرسی، مقام تدریس ‖ (تخته باشی) ، كرسی اوكی .

Kathedrale (ـــ امؤ) (53) (لاتینجه) باش كلیسا، دوم.

Kathete (ـــ امؤ) (53) (روم) (هند) (بر مثلث قائم الزاویه‌نك) زاویهٔ قائمه‌سی یاننده بولنان ضلعی .

Katheter (ـــ ام) a. ㊵ (روم) (جر) سونده ، میل ، مسبار .

Katholik (ـــ ام) (51) ، —in (امؤ) ㊿ قاتولیك مذهبنده اولان خرستیان .

Katinka (ـــ امؤ) (54) واقتیز اسمی (پولونیاجه) قاتینقا .

Katoptrik (ـــ امؤ) ㊾ [روم] (حكم) مبحث انعكاس ضیا .

Katt (ام) ㊳ [قبا آلمانجه =Katze] (تجا) باصمه ‖ (بحر) (امؤ) =Bei-anker ‖ Katt-ſchiff .

Katt„... (ـ...) —ſchiff (الا) نوروچیانك آلتی دوز قیچ طرفی مدور واوچ طرفی سیوری بركیسی .

Kattaro (ـ اخالا) (56) (جغر) دالماچیاده «قاتارو» شهری .

Katten (ـ جمع مذكر) (52) (بوكونكی هسلیلرك اسكان ایتدكاری محلده اقامت ایدن قدیم جرمان اهالیسی) قاتلر .

Kattun (ـ ام) ㊳ [عربیجه Caton ، انكلیزجه cotton] (تجا) پموقلی قماش ، باصمه ، قاتون .

Katz-balgen (ـــ) ſich— (فعمطا) (عمو) a. ㉑ كندی صاچلرینی یقالامق، یولمق .

Kätzchen (ـ الا) b. ㊵ [Katze كله‌سنك صورت تصغیریه‌سی] كوچك كدی ‖ (یالتاقلانوركن، سوركن) !—mein قوزوم ! یاوروم! الماسم ! بنم خوش خوشم ‖ مختلف الاجناس نباتاتك برصورت نشو ونماسی .

Kätzchen„... (ـ...) (نبا) —blüthe (امؤ) فصیلهٔ لوزیه ، بادمیه فصیله‌سندن اولان چیچك .

Katze (ـ امؤ) (53) [لاتینجه catta] كدی ‖ es war keine—da اوراده فاره‌لر جیرید اوینایوردی (كیمسه یوقدی) ‖ wenn die—nicht zu Hauſe iſt, tanzen die Mäuſe auf

Tisch' und Bänken کدینك بولنمدیغی اوده (پرده) صیچانلر باش قالدیرر ‖ (عمو) ! das ist für die— (آرتق) بوندن خیر یوق ، بوندن برشی بکلمامیلی ‖ naß wie eine— صیچان کبی صیر صیقلام اولمق ‖ یالتاقلانور وبوصورتله کندوسنی سودیرمکه چالیشورکیمسه ، ساختەکار ‖ (حیوان حقنده) پك ضعیف ، کدی کبی اولان بارکیر ‖ غایت چرکین وصورتسز آدم ‖ چلمه طوپ اویونی ‖ (بحر) کمی طائفه‌لرینی دوکمك ایچون اوستوریه .

Katzen,, ... (···ـ) —äugig (ص) کدی کوزلی ‖ —art (ا مؤ) (کدی تکیری) تکیر ‖ —grau (ص) (تا طبیع) کدی جنسندن اولان ‖ کدی جنسنك انواعی ‖ (حا) کدی طبیعتلی ، کدی کبی ‖ —auge (ا لا) (نبا) کدی کوزی ‖ —freundlichkeit (ا مؤ) (عمو) متبصبصلق ، تیلکیلك ‖ —gold (ا لا) (معد) آلتون تقلیدی (یلانجی آلتون) ‖ —jammer (ا م) (عمو) زیاده شراب (وامثالی) ایچلدکدنصکره (ایرتسی کونی) حاصل اولان باش آغریسی ، راحتسزلق ‖ 'mora —jammer (ا م) فکر ، وجدان راحتسزلغی ‖ lischer —kopf (ا م) کدی قفاسی (کذا الما ویاتانس اسمی) ‖ آرمود نوعی ‖ (قوهٔ ادراکیه‌سی آز اولان انسان) احمق ، سرسم ، قاز قفالی ، حیوان ‖ —leben (ا لا) (کدی کبی طقوز جانلی) صاغلام جان ‖ ein—leben haben صیقینتیلی برحیات کچیرمك ، آجی عمر سورمك ‖ —liebe (ا مؤ) (مجا) وفاسز محبت ‖ —musi'k (ا مؤ) کدی میاولمه‌سی ‖ کوتوموسیقه ‖ —pfötchen (ا لا) کدی پنچه‌سی ‖ (نبا) کدی آیه‌سی ‖ —schwanz (ا م) کدی قویروغی ‖ (نبا) کدی قویروغی ‖ —silber (ا لا) (معد) میقا آرژانتین ‖ پرنج معدنی پارلاتمغه مخصوص توز ‖ —sprung (ا م) کدی صیچرامه‌سی (جناستیق) ‖ (مجا) (عمو) (قیصه مسافه) مثلا es ist nur ein—sprung بر آدیملق یر ‖ —tiger (ا م) (تا طبیع) بنکلو تکیر کدی ‖ —wäsche (ا مؤ) (عمو) مثلا —wäsche machen ایصلاق بر یمك حاولوسیله یوزنی سیلمك .

Kau,, ... (···ـ) „Kauen" —tabak (ا م) اکثریا عمله کروهنك (حرارتی تسکین ایتمك اوزره) چیکنددکلری سیاه ودورملی یاپراق توتون ‖ —mittel (ا لا) توکروك حصولیچون چیکنه‌نیلان علاج ، عالك ، مهیج اللعاب ‖ —werkzeuge (جمع لا) (تشر) چیکنمکه مخصوص اعضا .

Kauder (ـَـ ا م) ㊻ (sans pl.) استوپو (Hede=) .

Kaudern (ـَـ فعلا +) a. ㉑ ارکك هندی کبی باغیرمق ، غلو غلو ایتمك .

Kauder=wälschen ویاخود „welschen (ـَـ ـَـ فع لا + وفع متع) a.,c. ㉑ [Kauder=wälsch کوزه‌لك صاچمه صپان لقردی] قباوغلط تلفظ ایتمك ، برلسانی یاکلش سویلمك ، قفاسی کوزنی یارمق .

Kaue (ـَـ ا مؤ) ㊼ [لاتینجه ca'vea] چیت ، تخته پرده ، صوندرمه ‖ (زرا) Hühnerleiter طاوق کومسی نردبانی .

Käuen ' **Kauen** هر ایکیسیده : (ـَـ فع متع وفع لا +) a., b. ㉑ چیکنه مك ‖ طرناقلرینی ، پارمقلرینی ایصیرمق ، کمیرمك ‖ (مجا) —etwas (auf : ویاخود an) برشیئك اوزرینه دوشمك ، دائما برشیئله مشغول اولمق ‖ die Worte ' —Silben (کلمه‌ی هجالری) لقردیلری چیکنیه‌رك سویلمك ، اوزاتمق .

Kauern (ـَـ فع لا —) و —sich (فع مطا) a. ㉑ بر یره بوزولمك ، کیزلنمك ، صوقولمق .

Kauf (ـَ ا م) ㉑ [اسکی آلمانجه chouf ؛ فی الاصل : Tausch مبادله] صاتون آلمه ، اشترا ؛ کذا صاتون آلمق ‖ (مجا) ‖ مبایعه اولنان اشیا : (leichten) ich bin noch billigen —s davon gekommen بن اوجوز قورتولدم .

Kauf,, ... (···ـ) —begierig (ص) صاتون آلمغه تشنه ‖ —fahrtei (ا مؤ) (بحر) تجارت بحریه ‖ —geld (ا لا) بیع ویا اشترا پاره‌سی ‖ —karten (جمع مؤ) (اویونده) فضله چکلمش کاغدلر ‖ اویونجیلره تقسیم اولندقدنصکره قالان کاغدلر ‖ —leute (جمع م) —mann کلمه‌سنك جمع صورتی ‖ —lust (ا مؤ) صاتون آلمه ، (صامحه) هوسی ، آرزوسی ‖ —mann (ا م) تجار ، اصناف ‖ —manns=Stand (ام) تجارلق ، اصنافلق حالی ، صفتی ‖ —mannschaft (ا مؤ) تجار و اصناف هیئتی ‖ تجارت ، اصنافلق .

Kaufen (ـَـ فع متع وفع لا +) و —sich (فع مطا) a. ㉑ (زمان حالنك اوچنجی شخصی کذلك : Käuft) صاتون آلمق ‖ —sich (in) ein Amt برخدمت مأموریت ایدنمك ‖ bei wem — Sie gewöhnlich ! هر وقت نره دن آلیش ویریش ایدییورسکز ، ایدرسکز ‖ = er-kaufen ‖ (کاغد اویونده) یره‌کی کاغدلردن چکمك ‖ (دومینو اویونده) اویناینله‌جق مناسب طاش الده بولنمدیغی صورتده یردن (یغجه دن) طاش چکمك .

Käufer (ـَـ ا م) a. ㊵ [kaufen] ، —in (ا مؤ) ㊿ صاتون آلان (ارکك ، قادین) مشتری .

Kauk-asi-en (ـَـ ـَـ ا خا لا) b. ㊵ (جغر) قافقاسیا ایالتی .

Kauk-asi-er (ـَـ ـَـ ا م) a. ㊵ ، —in (ا مؤ) ㊿ قافقاسیالی .

Kauk-asus (ـَـ ـَـ ا خا م) (inv.) (جغر) —der قافقاسیا .

Kaul (···ـ) [=Kugel ‖ =Kolben] ، —bars (ا م) —börs ، (ا م) —barsch (ا م) (تا طبیع) قیابالغی ؛ = —kopf ‖ —frosch (ا م) (تا طبیع) = —kopf ‖ —kopf (ا م) (تا طبیع) قوربغه یاوروسی ؛ (بالق) دره قیاسی ‖ —padde (عو مقامنده —frosch) = —kopf ‖ —quaöe ویاخود : —quappe (ا مؤ) (تا طبیع) قوربغه یاوروسی ‖ = —bars .

Kaum (ـَ حا) [و سطی آلمانجه ده kûn ضعیف ، قوتسز] همان ، آنجق Das ist — zu begreifen بونی آکلامق پك کوجدر (بونی آکلامق همان غیر قابلدر ، بو آکلاشیله‌جق بردرجه‌در) ‖ — ich glaube es بن بوکا پك ایناندمام ، ظن ایتمام ، ممکن دکل .

Kauri (ـَـ ا م) ㊻ (تا طبیع) و (تجا) هندستان وسنغالده آقچه مقامنده مستعمل اوفق (سموکلی یوجك ویو قاملیادن اولان حیوان قبوغی) صدف ، قوقع .

Kausal (ـَـ ص) ㉔ [لاتینجه] سببه دائر ، ومتعلق .

Kaustisch (ـَـ ص) ㉑ [روم] = ätzend (مرا) . (ätzen ‖ (مجا) Spott —er مؤثر استهزا .

Kautel (ـَـ ا مؤ) ㊾ [لاتینجه] (عد) تدبیر ، احتیاط

Kauterisi(e)ren (˘˘–˘-- فعه متعد) a. (21) [روم]
(جر) ياق آچمق، ياقمق، داغلامق، كى ايتمك .
Kaution (–(˘)ss- امؤ) (49) [لاتينجه] =Bürgschaft.
Kautschu(e)k (˘– ا لا(ا م) (38) [جنوبى آمريقاجه]
قاوچوق، لاستيك (غوم الاستيق) .
Kautschu(e)k„ ... (···˘–) —paragraph (ا م)
لاستيكلى ، قابل تغير، صاغلام اولميان فقره ، ماده ، بند .
Kauz (– ا م) (31) [فرانسزجه chouette] (تاطبيعه)
Käuze (جمع) (دوز قفالى، قولاقسز) قولاقسز بايقوش ‖ =
بايقوش ‖ (مجا) (عمو) تحف آدم ، عجائب كيسه ‖ =Kerl .
Kavalier (˘˘– ام) (38) (kă-vă-li'rᵉ) تلفظ اولنور)
[فر] (برقاديه، خانمه مقابل اوله‌رق) افندى، اركك‖ (شطرنج
اويوننده) قاواليه (صچرايان طاشلردن برى) ‖ (ع) (استحكام)
طوپ وضعنه مخصوص يوكسك محل ، قاواليز (قاواليـه) ‖
اصيلزاده ، ژنتيلن ؛ تربيه‌لى اركك‖ شواليه .
Kavalkade (˘˘– v ˘ ا مؤ) (53) [فر] سوارى رسم
كچيدى ، حيوانله ايديلان تفرج ‖ آتلى جمعيت .
Kavallerie (-(˘)˘ v ˘ وياخود –(˘) ˘ v ˘ ا مؤ)
(49) ياخود (53) [فر] (ع) سوارى (صنف) .
Kavallerist (˘(˘)˘ v ˘ وياخود ˘(˘)˘،˘ ام) (51)
[فر] (ع) سوارى ، آتلو، فارس، بنيجى .
Kavent (˘ v - ا م) (51) [لاتينجه] =Bürge .
Kaviar (˘- v – ا م) (56) ياخود (38) [تاتارجه]
(طوزلنمش بالق يمورطه‌سى) خاويار ، اوغلدروق، مورسـه ،
مرسين يمورطه‌سى .
Kavi(e)ren (˘–˘ فعلا+) a. (21) [لاتينجه]=bürgen.
Kawaß (˘˘ ا م) (53) ياخود (51) [تركجـه] وياخود
Kawasse (˘˘˘ ا م) قواص .
Kawi-Sprache (˘–˘ ا مؤ) (53) (ژاوه ده لسان
مقدس) قاوى لسانى .
Kazike (˘–- ا م) (53) [قارائيبى جه] آمريقا اهالئ
قديمه‌سنك مكسيقا ودها سائر طرفلرده حكمدارلره ويردكارى
عنوان .
Kb. = Kubik (كلمه‌سندن مخفف) .
Kebs„ ... (···–) —ehe (ا مؤ) اوطه‌لق ايله يشامه ‖
—frau (ا مؤ) =—weib ‖—kind (الا) اوطه‌لقدن اولمه
چوجق ‖ —weib (الا) اوطه‌لق ‖ —mann (ام) نكاحسز
قادين طوتان اركك .
Keck (˘ ص) (21) جسور ، شجيع ‖ (حددن زياده) كوزى
قيزمش ‖ اوتانماز،صيقلمز، يوزسز ، تربيه‌سز ، ادبسز .
Kegel (˘– ا م) a. (40) [اسكى آلمانجه chegli اوفق
قازيق] (اويون ايچون) (دامه طاشى شكلنده بيوجك آغاجلردن
عبارت اولوب مخصوص ياپيلان يول اوزرنده يوارلاق آيله‌رق
دوريلان اويون طاشلرى) كيل ‖ (قيصه، كوچك كيسه، بودور)‖
قبا ونزاكتسز آدم (اودون كبى) ‖ (جغر) مخروطى الشكل
طاغ ، تپه ‖ (تاطبيعه) (سيورى شكلده سموكلى بوجك نوعى)
شيطان مناره‌سى‖ (هند) مخروط ، —abgestumpfter مخروط
ناقص .
Kegel„ ... (···˘–) —achse (ا مؤ) مخروطك محورى‖
—aufsetzer (ا م) كه‌غل اويوننده بونلرى ديكن چوجق ‖
—bahn (امؤ) كه‌غل يولى(اويناممغه مخصوص محل) ‖ —kugel
(ا مؤ) كه‌غل يوارلاقلرى‖ —mantel (ا م) مخروط سطح
خارجيسى‖ —schieben (ا لا) (وسطى آلمانجه‌ده) كه‌غل اويونى
اويناممق (يوارلاقلرى يوارلامق) ‖ —schieber (ا م) =
—spieler (ا م) كه‌غل اوينايان‖ —artig (ص) مخروطى‖
—fläche (ا مؤ) سطح مخروط ‖ —förmig (ص) مخروط
شكلنده ،مخروطى الشكل‖ —quadrille (ا مؤ) (قادريل تلفظ
اولنور) درت جفتك تك برقاواليه اطرافنده اوينادقلرى قادريل
(دانس) ‖ —schnittli'ni-e (ا مؤ) (هند) خط ناقص ،
قطع زائد ، قطع مكافى .
Keg(e)ler (˘(˘)– ا م) a. (40) =Kegel-schieber .
Keg(e)lich ' keg(e)licht (˘(˘)– ص) (24) مخروطى ،
مخروطى الشكل ، مخروطه بكزر .
Kegeln (˘– فعه لا+ ، فعه متعد) و – sich (فعه مطا)
a. (21) كه‌غل اويناممق ‖ (كه‌غل اويوننده يوارلاقلرى يوارلركبى
آتمق)‖ —eine Flasche zum Fenster hinaus (برشيشه‌يى
پنجره‌دن طيشارى آتمق، يوارلامق، فيرلاتمق‖ (عمو) sich im
Grase herum — اوتك ، چمنك اوزرنده يوارلانمق .
Kehl (···–) „Kehle" —schnalle (ا مؤ) (صنع)
(اكرجيلكده) بوغازطوقه‌سى‖ —stimme (ا مؤ) بوغازدن
چيقاريلان صدا ،صوت حلق‖ —buchstabe (ا م) صداسى
بوغازدن چيقان حرف‖ —ader (امؤ) (تشر) شاه طمارى.وداج‖
—balken (ا م) (دولكرلكده) چاتى ماهيه‌سنك (مركز)
بابا كيريشـى ‖ —deckel (ا م) (تشر) كوچك ديل ‖
—drüse (امؤ) غيرتلاق، خنجره‌ده حاصل اولان بز ، كوچك ديل
بزى‖ —hobel (ا م) (صنع) زه رنده‌سى‖ —kopf (ا م)
غيرتلاقده حاصل اولان بزخسته‌لغى، غيرتلاق ورمى‖ —li'ni-e (امؤ)
(ع)(استحكا) بوغازخطى‖ —riemen (ا م) (فروسيت)بوغاز
آلتى قايشى ‖ —rinne (ا مؤ) (معما) =—(ge)rinne
(ا مؤ (ا لا) چاتيلرك كوشه‌لرنده بولنان اولوق خزينه‌سى .
Kehle (˘– ا مؤ) (53) بوغاز، غيرتلاق ، خنجره ،حلقوم‖
—aus voller آوازى يتديكى قدر .
Kehlen (˘– فعه متعد) a. (21) = aus-kehlen ‖
(بالقجيلقده) —Heringe (بوغازلرينى، غيرتلاقلرينى كسمك ،
آيقلامق) رينغه بالغنك ايچنى تميزلمك .
Kehr„... (···–) (kehren و Kehre) —maschiene
(ا مؤ) سوقاق بغچه وسائره سوپورمكه مخصوص ماكنـه ‖
—besen (ا م) =Besen ‖ حلقه شكلنده دانس وبونك
موسيقه‌سى،حورا ‖(مجا) صوك، نهايت،قپانيش‖ —reim (ام)
نقرات ‖ —seite (ا مؤ) ترس طرفى، آرقه طرفى‖ ايچ يوزى‖
(مجا) مداليه‌نك ترس طرفى‖ —um (ا لا) چيقماز سوقاق‖
نقرات ‖ —um („Hand) im كوزينى آچوب قپاينجيه دكين،
آن واحدده ‖ توزطوپلامغه مخصوص توك ويا چالى سوپوركه ‖
—zehnt (ام) اصحاب تيمارك اراضيدن آلدقلرى(ويركى)عشر .
Kehre (˘– ا مؤ) (53) [kehren] دونمـه ، چوريله ؛
كيرو دونمه ‖ صره ، نوبت مثـلا —er hatte die نوبت ،
صره اونك ايدى ، اونده ايدى‖ استقامت ، يول .
Kehren (˘– فعه متعد ، فعه لا —) a. (21) سـوپورمك
(fegen=) (مجا) Jeder kehr' vor seiner Thür هركس
كندى ايشنى بيلى (اوته‌كينك بريكينك ايشنه قاريشماملى) ‖

—(sich) بشـقه طرفه دونمك ‖ ينه نقطهٔ حركته عودت ،
مواصلت ايتمك (heim„,wieder„ ,zurück„) اوه دونمك ،
كيتمك، عودت ايتمك، (ينه) كيرو دونمك ‖ das Oberste zu
Unterst— آلتنى اوستنه چويرمك (اوستنى آلتنه كتيرمك) .

Kehricht (ـ ـَ الا) (38) (سوپريلوب طوپلنان سوپروتى.

Kehrt (ـَ الا) (*inv.*) يالكز بروجه آتى مستعملدر :
(ع) machen— (صاغدن ويا صولدن كرى ايتمك) دونمك .

Keichen (ـ ـَ فع لا +) .a (21) [=keuchen] صولومق،
كوچلكله تنفس ايتمك ، خورولدايه‌رق نفس آلمق ‖ (بيطر)
(طاركوكسلى اولمق) صولوغان، طيق‌نفس اولمق .

Keich-husten (ـ ـَ ـ ام) .b (40) (علم‌امراض) بوغماجه
اوكسوروكى ؛ برونشيد اسپازموديك .

Keifen (ـ ـَ فع لا +) .a (21) وكذا .n (31) [عادى
آلمانجه] مرلدامق ، سويلنمك ، حايقيرمق، شماته ايتمك .

Keif-wort (ـَ ـ ا لا) (38) مرلدامه ، سويلنمه .

Keil (ـَ ام) (38) كوشه‖اودون‌وياچيورقامه(چيويسى)‖(مجا)
auf einen harten Ast (وياخود: auf einen groben Klotz)
gehört ein harter (grober)— دينسزك حقندن ايمانسز
كاور‖ Brot— اكمك پارچه‌سى، ديلمى‖ (معما)(صنع) برقبه‌نك
آناختارطاشى ‖ آره‌يه صوقيلان پارچه ‖ (بحر) پونتوتنته‌سى‖
(عمو) (كلفان بكنجه) e— (جمع) طياق ، ماريز =Prügel .

Keil„... (ـَ...) haue— (امؤ) بل، چاپه ‖ ärmel—
(ام) غايت كنيش‌قول ‖ bein— (الا) (تشر) (آياق‌والده)
سيورى وكوشه‌لى ، مخروطى الشكل كميك ‖ eisen— (ا لا)
(صنع) طوغرامه‌جى بيچاغى ‖ kissen— (ا لا) اوزون باش
يصديغى .

Keiler (ـ ـَ ام) .a (40) [keilen] (چاقمق ، قاقمق ،
ميخلامق ، اورمق ، يارمق) كبى شيلرى ياپان ‖ (آوجيلقده)
اركك يبانى طموزى (=Keuler) .

Keilerei (ـ ـَ - ا مؤ) (49) (عمو) =Prügelei .

Keim (ـَ ا م) (38) تخم ، تخمك‌مادهٔ اصليه‌سى، جرثومه،
فليز‖ تخم ، يمورطه‖ befruchteter—in der Gebärmutter
رحم مادرده القاح اولنمش ، طوغمش وهنوز تشكل ايتمكه
باشلامش اولان جنين (چوجق ويا حيوان) ‖ (مجا)
den—einer Krankheit in sich tragen برخسته‌لغه مستعد
اولمق ، اوخسته‌لغه مستعد اولمق (تخمنى طاشيمق) .

Keim„... (ـَ ...) bläschen— (ا لا) (فليز ، تخم
سورديرمكه مستعد اوفق كيسه شكلنده قبارجق) حويصل ‖
monat— (ا م) فرانسه‌نك١٧٩٣ تاريخلى تقويمنجه مارتك
يكرمى برندن نيسانك اون طقوزينه دكين دوام ايدن يدنجى
آى ‖ stoff— (ا م) جرثومه ، قابل تعضو ماده ‖ zelle—
(ا مؤ) ذات الالقاح دنيلان نباتاتك آلت تناسلى، اسپور .

Keimen (ـ ـَ فع لا +) .a (21) [Keim] (حال ويا
موقعك تبدلى نظر مطالعه‌يه آلندقده) (فع لا —) فليز
سورمك ، بيتمك ، چيلشمك (كذا مجا) ‖ وقوعه كلمك ،
چيقمق ، حدوث ايتمك (صقال حقنده) چيقمق ، كلمك ‖
حصوليولمق، وجوده كلمك‖ انتشار ايتمك ‖ (بيراجيلق‌صنعتنده)
die Gerste wird gekeimt آرپه‌ايصلاديله‌جق،صويه‌باصيله‌جق،
طاولانديريلور .

Kein (ـَ ضمير) (م) kein ، (مؤ) keine ، (لا) kein
.a(21)‖ keiner ، keine ، kein(e)s ، (كذا اسم‌اوله‌رق) .c(24)
يوق ، دكل ، هيچ مثلا mehr— آرتق يوق ، آرتق هيچ ‖
ich habe —Geld پارەم (هيچ) يوق، بش پارەم يوق ، هيچ
برپارەم يوق ‖ es sind—e vier Wochen her يوندن همان
درت هفته اول، يوندن آنجق درت هفته اول ، درت هفته
يوق بيله ... ‖ (durch-aus : و ياخو) er hat gar
nicht ein = — ‖ آنك‌ذره قدر اعتقادى‌يوق — Vertrauen
—Mensch ist ohne : هيچ برى هيچ بركسه مثلا einziger
Fehler دنياده‌خطاسز كمسه يوقدر،هركسك برقصورى واردر‖
Keiner von Beiden ايكيسندن‌هيچ برى، نه او نه او (برى).

Keinen-falls Keines-falls هرايكيسنده : (ـ ـَ حا)
هيچ بروقتده ، هيچ برصورتله ، (عمو) اصلا .

Keinerlei (ـ ـَ ـ) (*inv.*) هيچ بردرلو .

Keiner-seits (ـ ـَ حا) هيچ برطرفدن ، هيچ بريردن ،
هيچ بركسه‌دن .

Keines-wegs (ـ ـَ حا) هيچ برصورتله ، هيچ‌بروجهله ،
اصلا .

Kein-mal (ـَ حا) هيچ بردفعه ، هيچ بروقت .

Kelch (ـَ ا م) (38) [لاتينجه ca'lix] اكثريا : قوپه ،
قدح ، كأس ، بارداق ‖ (هيئت) الكأس الباطيه ‖ (نبا)
كأس ، نباتاتك خارجى قبوغى .

Kelch„... (ـَ ...) blatt— (الا) (نبا) وريق ،
كوچك ياپراق ‖ blume— (ا مؤ) (نبا) ياپراقسزچيچك .

Kelle (ـ ـَ ا مؤ) (53) [اسكى آلمانجه chella] قاشيق ،
كفچه .

Keller (ـ ـَ ا م) .a (40) [لاتينجه cella'rium] كيلار،
مخزن ‖ برآلتى لوقنطه‌سى ، برآلتى دكانى ‖ سرداب .

Keller„... (... ـ ـَ) aufzug— (ا م) كيلارلره
اينوب چيقمق ايچون موضوع آسانسور ‖ assel— (ا مؤ)
(تاطبيعه) قنفسه ، تسبيح بوجكى ‖ loch— (ا لا) هوا
دليكى ، باجاسى ‖ luke— (ا مؤ) =loch ‖ meister—
(ا م) كيلارجى ، سفراجى باشى .

Kellerei (ـ ـَ ـ ا مؤ) (49) (بريرنسك) كيلارى .

Kellner (ـ ـَ ا م) .a (40) ، in— (ا مؤ) (50) قهوه ،
لوقانطه ، هوتل ، بيره خانه وامثالنده خدمت ايدن اركك
ويا قادين خدمتجى ، غارسون ‖ كيلارجى (اركك ، قادين) .

Kelt (ـ ـَ ام) (56) (تجا) اسقوجيا كتن‌قماشى(چوقه‌سى)
(ازمنهٔ قديمه ، دورحجرده) برداخلى مزراق ، غارغى ، بالطه.

Kelte (ـ ـَ ام) (52) ، Keltin (امؤ) (50) كلت‌قومندن
اولان .

Kelter (ـ ـَ امؤ، ام) (53)و .a (40) [لاتينجه calcatu'ra]
منكنه (اوزوم، زيتين وسائره ازمكه مخصوص ماكينه) .

Kelter„... (... ـ ـَ) baum— (ا م) اوزوم وسائره
ازمكه مخصوص آغاج ‖ haus— (الا) اوزوم وسائره ازيلان
محل‖ knecht— (ام) اوزوم‌وامثالى ازن ايشجى ‖ treter—
(ا م) =knecht ‖ wein— (ا م) اوزوم جيبره‌سنك
تعصيرندن چيقاريلان شراب .

Kelterer (ـ ـ ـَ ام) .a (40) [Kelter] اوزوم وسائره
ازمكه مخصوص ماكينه‌نك ماكينه‌جيسى .

(فصيلهٔ صيوانيه‌دن) (نبا) ㊶ a. (سَ ام) **Kerbel**
فرنك مايدانوزى ، كزبرة الخضرا .
[carve انكليزجه =] ㉑ a. (سَ فع متع) **Kerben**
كرتيك وياريق ياپمق ‖ برشيئك اطرافنى ديشلى ياپمق .
حبسخانه‌لر [carcer لاتينجه] ㊵ a. (سَ ا م) **Kerker**
درونده بولنان درين وقرانلق زندان ، كورك .
‖(امؤ) كورك مجازاتى — strafe (سَ...) **Kerker„...**
— fieber (الا) (علم امراض) چوروك شيلرك تعفنتدن
حاصل اولان سيتمه ، حماى عفنى ‖ — haft (امؤ) كورك
جزاسى ‖ — meister (in) (ام) (امؤ) حبسخانه بكجيسى ،
غارديان ، زندانجى .
[Mann charal قديم آلمانجه] ㊳ (سَ ام) **Kerl**
(جمعى e —، (عو) كذا : s —) صورت عموميه‌ده آدم ، كمسه ،
شخص ‖ حريف ، كراته ‖ اودون كبى آدم ‖ armer— بيچاره
آدم ، حريفجكز‖ braver— ايو آدم ، چوق ايو حريف ‖
lustiger— قورنازتلكى ، حيله‌كار ، دساس‖ geriebener—
شن آدم .
كلمه‌سنك صورت Kerl] ㊵ b. (سَ الا) **Kerlchen**
تصغيريه‌سى] حريفجكز ، آدمجكز ‖ (مدح وستايش وتعبيرايچون)
! Das ist ein tapferes— (اما) يمان حريف !
[ع] (*sans pl.*) (*inv.*) (سَ ام الا) **Kermes**
قيرمزى بويا برشه‌قوللانيلور طرطيل ، قيرمز حيوانى ‖ قيرمز
دانه‌سى .
— eiche = (نبا) (ام) — baum ‖ (سَ...) **Kermes„...**
امؤ) (نبا) قيرمز ميشه‌سى ‖ — körner (جمع لازم) (تجا)
= Kermes ‖ roth — (صه والا) قيرمز رنكنده ‖ قيرمز بوجكى ،
بوبوجكدن چيقاريلان بويا ‖ schildlaus — (امؤ) (تاطبيعه)
قيرمز بوجكى .
لاتينجه = cherno [اسكى آلمانجه] ㊳ (سَ ام) **Kern**
‖ granum] چكردك ، بركرازك چكردكى — einer Kirsche
(مجا) برشيئك اك ايوسى ، اصلى ، اوزى ‖ زبده ، خلاصه ‖
ايليك ، ايچ ‖ (مجا) (عمو) : — des Pudels تخميناً :
خلاصهٔ كلام ، ايشك نتيجه‌سى ، سنك آكلايه‌جقك‖ (سبزه‌واتك)
ايچى ، كوبكى ‖ برآغاجك اوزى ‖ حيوان طيرناغنك مايه‌سى ‖
غايت اينجه اون‖ (قصابلقده) صيق ات ، على الخصوص صيغرك
كوكسى .
چكردكدن ياپمه (ام) — branntwein (سَ...) **Kern„...**
ايچكى ‖ brav — (صه) نهايت درجه ناموسلى ، اوصلو ‖
— frau (امؤ) ، mädel — (عمو) (الا) قادينلرك (قيزلرك)
سلطانى ، اك ممتازى ، كزيده‌سى ، اك كوزلى ‖ apfel — (ام)
= Klapper-apfel ‖ deutsch — (صه) حقيقةً ، تام آلمان
(آلمانجه) ، (قاريشمامش) ‖ fest — (صه) طاش كبى صيق ‖
پك صاغلام ، ايرى بنالى‖ frucht — (امؤ) الما ، آرمود كبى
درونده چكردكى اولان ميوه ‖ — gehäuse einer Frucht
(برميوه‌نك) چكردك يتاغى ‖ gesund — (صه) پك صاغلام ،
تيمور كبى ، كمال درجه صحتده اولان ؛ چوروكى بولنميان (آغاج
وامثالى حقنده) ‖ guß — (ام) (صنع) اوزرى يوارلاق
ودوكمه شكلنده تيمور دوكمه ادوات ‖ punkt — (ام) اساس
وجان آلەجق نقطه ‖ roth — (الا) (تجا) آمريقاده بربويا
آغاجندن طوپلانان دانه‌دن متحصل بويا ‖ schuß — (ام) (ع)
خط نشانك محرك مرمى‌يه موازى اولمسى ومرمينك هدفه اصابت ايتمەدن

die Trauben — [Kelter] ㉑ a. (سَ فع متع) **Keltern**
اوزومى ازمك ، شراب چيقارمق .
(تاريخ قديم) (56) (سَسَسَ اخالا) **Kelt-iberi-en**
(جغر) (آسياى قديمده) سلت وايبر قومنك مسكون اولديغى قطعه .
‖ ادات (غرا) (ام) — buchstabe (سَ...) **Kenn„...**
— zeichnen ‖ علامت واشارت فارقه (الا) — zeichen
(فع متع) و — sich (فع مطا) تفريق وتمييز ايتمك ، معروف قيلمق ؛
بللى ايتمك ، اشارت مخصوصه قومق ؛ بللى اولمق ، كنديسنى
كوسترمك ، سچلمك‖ ziffer — (امؤ) برلغارتمه‌يى كوستررعدد ،
لغارتمه مشعرى .
طانيلور ، فرق اولنه‌بيلور . ㉑ (سَ صه) **Kennbar**
ايله مناسبتى اولوب فى الاصل بيلمه können سَ] **Kennen**
بيلمك معناسنده‌در] (فع متع) و — sich (فع مطا) ㉒ a.
(صورت شرطيه ماضيسى te (e) kenn طانيمق ، بيلمك ،
— Jemand dem Namen nach برينى اسميله (شخصنى
بيليه‌رك) طانيمق ‖ ! Das — wir (اوت) معلوم!‖ — wir
einander vom Theater بز بربريمزى تياترودە اوكرندك ،
er kennt sich vor Hochmuth ‖ اورادە طانيشدق ، كوروشدك
nicht mehr (كبر وغرورى ايله كندوسنك كيم (نه) اولديغنى
ich habe ihn als reichen ‖ اونوتمش) ، بورنى قاف طاغنده
Mann gekannt بن آنى زنكين اوله‌رق طانيدم ، بن آنى طانيديغم
وقت زنكين ايدى ‖ lernen — اوكرنمك ، طانيمق ‖
eine Kunst gründlich— برصنعتى (معرفتى ، هنرى) حقيله
er ist gar nicht wieder zu — ‖ بيلمك ، كنهنه واقف اولمق
اوطانيليه‌جق برحاله كلمش ، طانيلماز برحالده‌در .
طانيلمغه ، اوكرنمكه ㉑ (سَسَ صه) **Kennens-werth**
شايان ؛ شايان وقوف .
طانيان ، ارباب وقوفدن اولان . ㊵ a. (سَ ام) **Kenner**
طانيمه ، بيلمه ، [kennen] ㉞ (سَ امؤ) **Kenntniß**
واقف وآكاه اولمه ‖ Jemand von etwas in — setzen ويا خود
etwas zu Jemandes — bringen برينى برشيدن آكاه
ايتمك ، برشيئه واقف قيلمق .
‖ Kenn-zeichen — اكثريا ㊾ (سَ امؤ) **Kennung**
(آوجيلقده) طانيمه ، طويغو ، حس ‖ (باركيرده) اشارت .
[روم] جنازه‌سى ㊹ (سَ f سَسَ الا) **Kenotaphium**
بولنميان بركمسه‌نك نامنه ياپيلان مزار .
انكليز ممالكندن كنت . (56) (سَ اخالا) **Kent**
‖ kanten = [Kante] ㉑ a. (سَ فع متع) **Kentern**
(بحر) — einen Kahn برقايغى (قيالى برمحله) قاپلقفانه‌يه ،
كناره چكمك‖ (بحر) (فع لاـ) (كمى حقنده) دوريلمك ، باتمق .
(جغر) [روم] (تاريخ قديم) (*inv.*) (سَ اخالا) **Keos**
يونانستانده « سه‌ئوس » آطه‌سى .
. Köper = (تجا) [فلمنكجه] ㊵ a. (سَ ام) **Keper**
(آلمان هيئت شناسانندن ㊵ a. (سَ اخام) **Kep(p)ler**
كپلر .
(اكمكجيلكده) (الا) — holz (سَ...) **Kerb„...**
اكمك چتله‌سى ‖ Kerben auf's — holz schneiden چتله
اوزرينه كسيك (چتله يارىغى) ياپمق ، كرتمك ‖ messer — (الا)
(صنع) قوجيجى بالطه‌سى ‖ stock — (ام) = holz — ‖ thier —
(الا) (تاطبيعه) حشرات ، هوام ، بوجك .
ياريق ، كرتيك ، يونتوق محل . (53) (سَ امؤ) **Kerbe**

وصولی تصور اولنان هربرانداخت || stahl— (ام) (صنع)
ایکی مارقه‌لی (خالص) چلیك || truppen— (جمع مؤ)
(ع) معیت ، خاصه عسکری || wolle— (امؤ) تیفتیك ||
wort— (الا) کبار کلام ، روحلی ، جانلی سوز || اساس
ونتیجه‌یی تشکیل ایدن کلمه ، سوز .

Kernen (سٌ فعمتع) a. (21) =auskernen || نادراً
=körnen .

Kernicht (سٌ ص) (24) [Kern] چکردکه بکزیان ||
چکردکی حاوی اولان .

Kernig (سٌ ص) (24) [Kern] سکیرلی ، صاغلام ، محکم ،
قوی ، متین ، قوتلی ، رصین || مؤثر || (نبا) چکردك طولو .

Kersey (-ٌ صورت تلفظی : kère-seé (ام الا)
[انکلیزجه] کوچك قیزیل اریك || قوری کیراز .

Kerze (سٌ امؤ) (53) [اسکی آلمانجه cherza لاتینجه
cera دن مأخوذدر] موم (شمعه) .

Kerzen,,... (سٌ...) hell(er Saal) — (ص) موم ایله
تنویر ایدلمش (صالون) || schein— (ام) شمعدان ضیاسی
|| docht— (ام) موم فیتیلی || leuchter— (ام) شمعدان
wollkraut— (الا) (نباتطی) صیغیر قویروغی .

Kessel (سٌ ام) a. (40) [لاتینجه cat'inus] قزغان ،
بیوك تنجره || —(Thee) (چای پشورمکه مخصوص بیوك جزوه)
چایدان || قزغان وتنجره‌یه بکزیان اشیا || (بحر) غایت اوفق
کورفز .

Kessel,,... (سٌ...) bekleidung— (امؤ) (بخار
ماکنه‌لری قزغانلری حقنده) قازغان اورتوسی ، محفظه‌سی ||
feuerung— (امؤ) قازغانك آتشنك یاندیغی محل || probe—
(امؤ) قازغان تجربه‌سی (تحمل درجه‌سی) || ruß— (ام)
قازغان قرومی || blau— (الا) مائی طوپراق || brunnen—
(ام) چقور برمحلدن چیقان صو || förmig— (ص) قازغان
شکلنده || pauke— (امؤ) (موسیقی) دومبلك ، باقردن
تامبوره || schmied— (ام) قزغانجی || schmiede— (امؤ)
(صنع) قزغانجیلق || treiben— (الا) =jagd— (امؤ)
کیتدکجه کوچلدیلان بردائره دروننده آوی صیقشدیره‌رق آولامق ،
سورك آوی .

Kesseln (سٌ) ، sich— (فعمطا) a. (21) der Boden
kesselt sich برچوکییور ، اوطوریور ، قزغان کبی بر (اورته‌سندن)
چقورلشیور || (فعلا +) بر بر اویوب کندویه یووه بر یاپمق
(آوحقنده) .

Kessler (سٌ ام) a. (40) (صنع) قزغانجی ؛ قزغان
تعمیرجیسی .

Kettchen (سٌ الا) b. (40) (Kette کلمه‌سنك صورت
تصغیریه‌سی) اوفق زنجیر .

Kette (سٌ امؤ) (53) [لاتینجه cate'na] زنجیر ،
زنجیره باغلامق ، زنجیر بند ایتمك || an die—legen
(ساعتجیلکده) ساعت (زنجیری) کوستکی || (حکم) galva,,
nische— (امؤ) غالوانیزمه آلتی ، پیلی || قوردون || سلسله ||
(اون متره طولنده) اوزونلق اولچمکه مخصوص مقیاس .

Kettel (سٌ ام امؤ) a. (40) و (53) [Kette کلمه‌سنك
صورت تصغیریه‌سی) زنجیرجك ، کوستکجك ، قوردونجق .

Ketteln (سٌ فعمتع) a. (21) زنجیر ایله باغلامق ||
پرالغه اورمق || طیغ ایله ایشلمك (زنجیر یاپمق) .

Ketten (سٌ فعمتع) , —sich (فعمطا) b. (21) زنجیرله
باغلامق ، (باغلانمق) || باغلانمق ، مربوط اولمق (کذا مجا) .

Ketten,,... (سٌ...) egge— (امؤ) (زرا) طوپراغه
کلان طرق تیمور ویا آغاج چیوپلی ترلا سورمکه مخصوص آلت
|| stich— (ام) زنجیر دیکیشی || (بحر) زنجیر کوزی ،
دوکومی || band-wurm— (ام) دود وحید (قارنده حاصل
اولان اوزون ومنفرد صولیجان || bruch— (ام) (ریا)
توالی ایدن کسر || brücke— (امؤ) آصمه کوپری ||
dampf-schiff-fahrt— (امؤ) (بحر) =schlepp—
schiff-fahrt- || gebirge— (الا) تسلسل ایدوب کیدن
طاغ ؛ سلسلهٔ جبال || scheeren— (الا) (صنع) طوقونه‌جق
ایپلیکاری دستکاهه‌قومه || schlepp-schiff-fahrt — (امؤ)
(بحر) برساحلدن دیکر ساحله زنجیر واسطه‌سیله واره‌که
اوله‌رق کیدن واپور ، کمی حرکتی || schluß— (ام) (منطق)
قیاس متسلسلی (بربرینك دلیل ویا نتیجه‌سی اولمق اوزره
یکدیکرینی تعاقب ایدن قضیه‌لر مجموعی) || spul-maschine—
(امؤ) مقره‌یه ایپلك صاران ویاطوره یاپان ماکنه || strafe—
(امؤ) پرالغه بندلك جزاسی .

Ketzer (سٌ ام) a. (40) [روجه katharo's] رافضی
|| (کذا مجا) قبول وتصدیق اولنان بر شیدن نکول ایدن
کیمسه || (صنع) (یالکز ام) برماقره اوزرنده صاریلی اولان
ایپلك یوماق ، مقره (ایپلك) .

Keule (سٌ امؤ) (53) طوپوز ، غوتا صوپاسی ، کورز ||
هوان الی || اویلق ؛ کسلمش قویون بجاغی ، بود ، صغیر بجاغی
|| (آوجیلق) کسیلان حیوانك قویروق آلتندن یوپرك محلنه‌قدر
اولان قسمی .

Keulen,,... (سٌ...) || schlag— (ام) طوپوز ، کورز
ضربه‌سی || schwinger— (ام) طوپوز ، کورز ایله اوران
اویناپان ، صاللایان ، صاوورتان || förmig— (ص) (نبا)
(تاطبیعه) چوماق شکلنده اولان نبات ویاحیوان || palme—
(امؤ) (نبا) ماتم آغاجی ، زامبا .

Keuler (سٌ ام) a. (40) یبانی ارکك طوموز .

Keuper (سٌ ام) a. (40) (طبقات ارض) طبقات ارضیه‌دن
طبقات ثالثه .

Keusch (سٌ ص) (24) عفیف ، ناموسلی ، عصمتلو ، پاکدامن
|| صاف ، پاك ، معصوم || پرهیزکار .

Keusch,,... (سٌ...) (نبا) kraut— (نبا) (الا)
فصیلهٔ بقلیه‌دن کوسکون اوتی ، نبات حسی .

Keuschheit (سٌ امؤ) (49) (sans pl.) عفت ، عصمت ،
پاکدامنلك || صافلق ، معصومیت .

Khan (سٌ ام) (38) (56) [ترکجه] خان ، شاه || (مسافر
خانه) خان .

Khanat (سٌ الا) (38) خانلق ، شاهلق .

Kharesmi-en (سٌ - الا) b. (40) خوارزمیلرك
اوتوردقلری قطعهٔ آراضی .

Khartum (سٌ الا) (56) (جغر) سودان شرقینك
پای تختی ، خرطوم .

Khedive (سٌ ام) (56) خدیو (مصر والیسی) .

Khiwa (سٌ الا) (56) (جغر) خیوه خانلغی || مذکور
خانلغك پای تختی .

Khorasan (ـُـ - الالا) (56) (جغر) خراسان قطعه‌سی .

Kibitke (ـُـ - امؤ) (53) [روسجه] آرابه نوعی .

Kibitz (ـُـ ام) (38) (تا طبیعه) =Kiebitz .

Kicher (ـُـ ا مؤ) (53) (نبا) [لاتینجه ci'cer] —Erbse (ا مؤ) (53) نخود ‖ بورجاق .

Kichern (ـُـ فعلا +) a. (21) قیقرده‌یرق کولمك ‖ تیصیرده‌مق .

Kicks (ـُ ا م) مفردی (26) ، جمعی (36) [انكلیزجه kich دورتمك ، اورمق] (بیلاردوده) یاكاش دورتمك ، اورمق ‖ einen— machen یاكاش اورمق =kicksen .

Kicksen (ـُـ فعلا +) c. (21) (بیلاردو) یوارلاغه ایو اوره‌مامق .

Kiebitz (ـُـ ا م) (38) (تا طبیعه) یشیل آتاج قاقان ، قیزقوشی، یابان طاوسی .

Kiefer (ـُـ ا م) a. (40) [قدیم آلمانجه chiwan چیكنمك] (تشر) چكه ، فك ‖ (بوجكلر حقنده) فكچه ‖ (نبا) چام آغاجی .

Kiefer„ ... (ـُـ...) —bänder (تشر) (جمع لازم) چكه كمیكلرنی یكدیكرینه ربط ایدن سكیر، رباط ‖ —taster (ا م) حیواناتك (بوجك جنسندن) آغزلرنده اولان جهاز لامسه‌لری ‖ —schnabel (ا م) (تا طبیعه) چتال منقار (قوش حقنده) ‖ —los (صـ) (تا طبیعه) چكه‌سز، معدوم الفك ‖ —(n)schwärmer (ا م) (تا طبیعه) یابانی چام كابكی .

Kieferig (ـُـ صـ) (24) چكه‌لری اولان حیوانات ‖ (برصورت مخصوصه‌ده تشكل ایتمش چكه حقنده) شویله ویا بویله چكه‌لی .

Kiefern (ـُـ صـ) (24) چامدن ، چامدن معمول .

Kieke (ـُـ ا مؤ) (53) [عادی آلمانجه kike] آیاق ایصتمغه مخصوص تاندیر، قوطی .

Kieken (ـُـ فعلا +) a. (21) (عمو) =gucken .

Kieker (ـُـ ا م) a. (40) (عمو) دوربین ‖ etwas auf dem— haben برشیئی آرزو ایتمك ، ایدمك استمك ، كوزنی اوزرینه دیكمك (استمك) .

Kiek-in-die-Welt (ـُـ ا م) (عمو) (inv.) تجربه‌سز، جاهل، طوی، كنج .

Kiel (ـُ ا م) (38) [آشاغی آلمانجه chiel] توك بوریسی ‖ (بتون توك، بعضاً یازی یازمغه مخصوص توك قلم) قلم ‖ طار بورو ‖ مزراغك صاپی ، قونداغی، آغاجی ‖ چیچك صوغانی ‖ (نبا) یاپراغك اوست ویا آلتنده طولانی طمار، زورق ‖ كمینك بر اوجندن دیكرینه دكین ممتد اولان اوكورغه آغاجی ؛ كمینك تكنه‌سی ‖ (شعر) =Schiff (جغر) شلزویق هولشتاین آیالتنك مقر اداره‌سی .

Kiel„ ... (ـُ...) —feder (ا مؤ) (اوزری توكلی) توك قلم ‖ —platz (ا م) (بحر) قلفات یری ‖ —recht (ا لا) (بحر) تجور پاره‌سی ، شماندیره حق ‖ —wasser (بحر) (ا لا) كمینك یوروركن صوده براقدیغی ایز ‖ —schwein (ا لا) (بحر) كمی‌سنته‌سنك اك بیوك طبانی، ایچ اوكورغه‌سی .

Kielen (ـُـ فعلا —) a. (21) [Kiel] (توك حقنده) سورمك مثلا die Federn sind dem Vogel gekielt قوشك تویلری چیقمغه باشلدی ، سوردی ‖ (فعلا +) توكلمك ‖ (بحر) (فعلا ±) (كمی حقنده) (den Kiel fortbewegen) یوریمك ، حركت ایتمك ‖ (فعه متعه) —ein Klavier پیانو طوقماقلرنی تجه‌لمك ‖ (بحر) (یكی بر اوكورغه ایله تجهیز ایتمك) —ein Schiff كمی‌یه یكی اوكورغه قومق ‖ =kiel-holen .

Kieler (ـُـ ا م) a. (40)، —in (ا مؤ) (90) كیل شهری سكنه‌سندن اولان (اركك ، قادین) ‖ (صـ) (inv.) —Bucht كیل لیمانی ، قویی .

Kiel-holen (ـُـ فعه متعه) a. (21) (بحر) —ein Schiff بركمینك یان ویا آلتنی تعمیر ، قلفات ایتمك .

Kieme (ـُـ ا مؤ) (53) (تا طبیعه)، —n (جمع) بالق وامثالی حیواناتك اعضای تنفسیه‌لری) غلصمه ، بالقلرك صوی جكرلرینه آلوب صالیویرملرینه مخصوص باشلرینه یقین اولان یاریقلری .

Kiemen„ ... (ـُـ...) —deckel (ا م) (تاریخ طبیعیه علم نباتاتده قپاق یرنی طوتان اعضایه اطلاق اولنور) صدید ‖ —füß(l)er (جمع مذكر) (تا طبیعه) غلصمه‌لری آیاق طرفده بولنان دكز حیوانی .

Kien (ـُ ا م) (38) جمعی نادر [اسكی آلمانجه‌ده chien رچینه‌لی (چام) آغاجی، رچینه‌لی آغاج .

Kien„ ... (ـُ...) —bohrer (ا م) (قنادلی بوجك) چام دلن ، یقان ‖ بغدای بیق ‖ —öl (ا لا) چام ویاقطران یاغی ‖ —ruß (ا م) قوروم ایس، (gebrannter)—ruß تكلیس ایدلمش قوروم ‖ —span (ا م) (تنویر ایچون) رچینه‌لی آغاج مشعله‌سی .

Kiener (ـُـ ا م) a. (40) (قالین ویاغلی آغاج تدارك ایدن) آغاج متعهدی .

Kienig (ـُـ صـ) (24) رچینه‌لی .

Kiepe (ـُـ ا مؤ) (53) [=نوروچیالساننده kipa سپت] درت كوشه‌لی وقپاقلی سپت (=Kober) ‖ آرقه كوفه‌سی ‖ حصر ویا یوكدن بیوك شاپقه .

Kieper (ـُـ ا م) a. (40) (تجا) =Köper ‖ (صنع) =Küfer .

Kies (ـُ ا م) (ا لا) مفردی (26) ، جمعی (36) (sand)— ایری قوم ‖ grober— (ا مؤ) چاقل طاشیله قاریشیق قوم ‖ چاقل طاشی ‖ دكزده قوم ییغینی، قومسال ‖ (معدنلرده) پیریت تعبیر اولنان وكبریت ایله دیكر برمعدندن مركب اولان ماده .

Kies„ ... (ـُ...) —boden (ا م) طوپراغی چاقل وقوم قاریشق اولان آراضی، محل ‖ —erde (ا مؤ) قوم دانه‌سندن متشكل طاش، اون طاشی ، عزه ‖ —lager (ا م) ایكی یول آره‌سنده اولان مسافه ‖ —sand (ا م) =Kies ‖ —schicht (صنع) (معما) قوم كیرج (طوپراق) طبقه‌سی ‖ —straße (ا مؤ) اوفاق طاش ، چاقل دوكولمش یول .

Kiesel (ـُـ ا م) a. (40) [Kies] (سرت) چاقل طاشی ‖ (معد) چاقمق طاشی .

Kiesel„ ... (ـُـ...) —pflaster (ا لا) چاقل طاشندن معمول قالدیرم ‖ —erde (ا مؤ) (كیم) صواق، حمض سیلیوم ، چاقمق طاشی ‖ —hart (صـ) چاقل طاشی كبی سرت ‖ —herz (ا لا) مثلا ein—herz haben طاش یوركلی اولمق ‖ —mehl (ا لا) سحق ایدلمش چاقل طاشی ‖ —salz (ا لا) (كیم) مائیت فلعور ‖ —säure (ا مؤ) (كیم) حامض سیلیسیوم ‖

—stein (ا م) چاقل (طاشی) || —stoff (ا م) (کیمـ) مولدالحموضه ایله ترکب ایدرك چاقمق طاشی تشکیل ایدن سیلیسیوم جسم بسیطی || —verbindung (ا مؤ) (کیمـ) چاقمق طاشنك بشقه معدنلرله ترکبندن حاصل اولان اجسام، مرکبات مثناثیهٔ سیلیسیوم .

Kiesen (ـَ فعـ متعـ) c. ㉑ (کذا ماضیسی kor واسم مفعولی gekoren) =aus-erkiesen (مرا. küren) || [Kies] اوفق چاقل قاریشق قومله اورتمك ، چاقللی قوم دوشه‌مك .

Kiesig ' kiesicht (ـَ صـ) ㉔ چاقمق طاشنه مشابه .

Ki-ew (ـَ اخالا) (56) (جغر) (روسیه شهر وولایتی) کیف .

Kiezen (ـَ فعـ لا+) c. ㉑ (کدی حقنده) یاورولمق .

Kiff (ـَ) (keifen فعلنك ماضئ اخباریه‌سنك برنجی واوچنجی شخصلری) .

Kikel-kakel (ـَـَـ الا وا م) a. ㊵ کوه‌زه‌لك (ایمه)، لقایات .

Kikeriki (ـُـَـَـ حرند والا) (56) (خروسك قوقوری قوسنه تقلیداً) قیقیری ق ! || (ا م) (56) چوجق لساننده =Hahn .

Kiliki-en (ـَـَـَ اخالا) (56) (تاریخ قدیم) (جغر) آسیای صغراده طوروس طاغلری جوارنده قدیم سیلیسی مملکتی .

Kill (ـَ ا مؤ) ㊾ (بحر)، Kille ا مؤ) (51) آرق ، کوچك قنال ، آنا فور ، کجید .

Killen (ـَ فعـ لا +) a. ㉑ =flattern .

Kilo (ـَـ ا لا) [روم] (56) =Kilogramm .

Kilogramm (صورت مختصره‌سی kg) (ـَـَ ا لا) ㊳ آغرلق، وزنه مخصوص (٣١٢) درهم عتیق ثقلتنده (مقیاس)، کیلوغرام (بیك درهم اعشاری) اکثریا : مختصراً کیلو استعمال اولنور .

Kilometer (صورت مختصره‌سی km) (ـَـَـَ ا م) (الا) a. ㊵ [روم] (بیك متره‌دن عبارت مقیاس) کیلومتره .

Kimbern (ـَ جمع مذکر) (*inv.*) جرمانلرك میلاددن ایکی عصر قدر اوللرنده موجود برنسلی ، سیمبرلر .

Kimm,... (... ـَ) —eisen (ا لا) فوچیجی بالطه‌سی.

Kimme (ـَ امؤ) (51) [عادی آلمانجه kimm] کسکین چقورلق ، کسکین یاریق : ایلرو چیقمش سیوری محل || (کنار خارجی) بورده || (علی الخصوص فوچیجیلقده) فوچی یان تخته‌لرینه دیبینی طوتمق اوزره آچیلان کرتك ، یوه || (ع) (تفنگك نشانگاهنده) گز .

Kimmen (ـَ فعـ متعـ) a. ㉑ die Fässer— فوچیلره کرتك ، یوه آچمق || (فعـ لا) (عو) محرف اوله‌رق =kommen.

Kina (ـُـ) =China .

Kind (ـَ ا لا) ㉗ بعضاً ㊳ [اسکی آلمانجه chind اولاد، ذریت] اولاد ، اوغل، قیز || چوجق، بەبە || (قارنده حیات کوسترن) جنین، دول || er (sie) ist ein— des Todes اوآرتق بیتدی، غائب اولدی، (اولدی دیمکدر) || kleines— بیك || vom— auf چوجقلقدنبرو || er ist schon zum—e geworden اوآرتق چوجقلاشدی ، چوجق کبی اولدی ، چوجغه دوندی.

Kind,... (... ـَ) —bett (ا لا) لحوسه یتاغی || —betterin (ا مؤ) لحوسه || —bett=Fieber (ا لا) (علم امراض) لحوسه‌لره کلان صیتمه ، حمای نفاسی || —taufe (ا مؤ) خرستیانلرك واقتیز آیینی (قتولکلرده باشلرینه صو دوکمك واورتودوقسلرده صویه کیرمکدن عبارت اولوب سنت مقامنده اجرا اولنور) چوجقلرك تعمیدی .

Kindchen (ـَ ا لا) b. ㊵ [Kind کلمه‌سنك صورت تصغیریه‌سی] کوچك چوجق ، بیك [مرا. Kindlein] .

Kindel,... (... ـَ) —mutter (ا لا) Heb=amme.

Kinder,... (... ـَ) —erziehung (ا مؤ) چوجق تربیه‌سی ، تربیهٔ اطفال || —mädchen (الا)، —magd (ا مؤ) چوجقلره باقان خدمتجی قیزی ، طایه ، دادی || —stuhl (ا م) چوجق صندالیه‌سی || —wärterin (ا مؤ) دایه ، دادی ، بسلمه || —bräune (ا مؤ) (علم امراض) چوجقلرك اوغرادقلری بوغاز التهابی ، ذبحه ، خناق || —brei (ام) لاپه ، بولاماج || —buch (الا) چوجقلر (ویاصباوت) ایچون یازلمش کتاب || —frau (ا مؤ) =—wärterin || =Heb=amme || —freund (ام) چوجقلری سون، چوجق مراقلیسی || (کتاب اسمی) چوجقلره آرقداش || —klapper (ام) قیل دیشندن چوجق اویونجاغی، طولغوردق || —krankheiten (جمع مؤنث) چوجق خسته‌لغی، چوجقلرك دوچار اولدقلری امراض || —lehre (ا مؤ) عقائد دینیه کتابی ، علم حال || چوجقلره مخصوص علوم وفنونك صورت تحصیل وتدریسی || —leicht (صـ) صوك درجه‌ده قولای Das ist —leicht بونی برچوجق بیله یاپار اوقدر قولای، چوجق اویونجاغی کبی || —liebe (ا مؤ) چوجقلرك ابوینه قارشو اولان محبتی || ابوینك چوجقلرینه اولان محبت وشفقتلری || —mä(h)rchen (جمع لا) چوجق مصالی || —schule (ا مؤ) چوجق مکتبی، مکتب ابتدائیه || —schürze (ا مؤ) چوجق کوکسلکی || —streich (ام) چوجق غوغاسی || —welt (امؤ) چوجقلق عالمی || —zeit (ا مؤ) چوجقلق وقتی ، وقت صباوت || —zucht (ا مؤ) چوجق تربیه‌سی ، تربیهٔ اطفال .

Kinderei (ـَـَ امؤ) ㊾ [Kind] چوجقلق .

Kindes,... (... ـَ) —kind (الا) کوچك اوغل ، کوچك قیز (طورون) || —kinder (جمع) اولادك اولادلری، احفاد .

Kindhaft (ـَ صـ) ㉔ چوجق کبی ، چوجقجه‌سنه .

Kindheit (ـَ امؤ) ㊾ (*sans pl.*) چوجقلق ، کوچك یاشلیلق || von—an چوجقلقدنبرو .

Kindisch (ـَ صـ) ㉔ چوجق کبی ، چوجقجه‌سنه (بدلاجه‌سنه) .

Kindlein (ـَ ا لا) b. ㊵ [Kind کلمه‌سنك صورت تصغیریه‌سی].

Kindlich (ـَ صـ) ㉔ [Kind] برچوجق عادت طور وطبیعتنجه ، چوجق کبی ، چوجقجه‌سنه || فرزندانه ، ولدی، اولادی || صافدل ، معصوم ، معصومانه .

Kindschaft (ـَ امؤ) ㊾ (*sans pl.*) (چوجغك پدر و والده‌یه منسوبیت وعائدیتی وبوندن متحصل حقوق ، علی الخصوص میراث حقنده) اولادیت .

Kiptschak (ـّ اخالا) (56) (تاريخ قديمده آسيا حكومانتدن) قاپچاق .

Kiptschake (ـّـّ ام) (52)، Kiptschakin (امؤ) (50) دشت قاپچاق اهاليسندن .

Kirch„... (...ّ) —weg (ام) كليسا يولى || —dorf (الا) كليساسى اولان كوى : بر پسقپوس، برمأمور روحانى ادارەسندە بولنان كوى ، دائره || —gang (ام) كليسايه كيديش || (كلينك جمعيتله ، آلايله) كليسايه كيديشى || (لحوسەلقدن قالقان برقادينك) ايلك دفعه كليسايه كيتمسى (erster—gang) || —hof (ام) مزارلق ؛ بركليسانك اطرافنده بولنان ديوارله مستور محل ، آولى || —spiel (ام) —gemeinde= (امؤ) بركليسا ويا مأمور روحانى ادارەسندە بولنان دائره ، ويا بونك دروننده بولنان اهالى || —thurm (ام) كليسا چاك قولەسى || —weihe (امؤ) كليسانك تقديس ، رسم كشادى آيينى || كليسانك سنەدە بر اجرا ايتديكى آيين روحانيسى .

Kirche (ـّ امؤ) (53) كليسا || (بركليسادە اجرا ايديلان) آيين روحانى ، عبادت .

Kirchen„... (...ـّـّ) —heilige(r) (ام) بركليسانك پيرى || —lehre (امؤ) بردين ويا مذهبك اساسى مقامندە اولان احكام وعقائدى || —diener (ام) كليسا خدمتچيسى ، زانغوج || —kasse (امؤ) كليسا قاصەسى ، صندوغى ، كليسا وارداتى || —kasten (ام) (معما) كليسالردە امور وخصوصات مختلفەدە قوللانلق اوزره انشا ايديلان چكمجه ، صنديق || —licht (الا) كليسا مومى || —parade (امؤ) (ع) آيين روحانيدن صكره اجرا اولنان رسم (تكيد) || —fänger (ام) كليسادە يوكسك صدا ايله اوقويان خوانندە .

Kirchenthum (-ـّـّ الا) (25) كليسايه تعلق اولان بالجمله خصوصات || بالذات كليسانك كندوسى || طريق روحانى .

Kirchlein (-ـّ الا) b. (40) [Kirche كلمەسنك صورت تصغيريەسى] كليساجك ، اوفق كليسا ، قاپللا .

Kirchlich (ـّ ص) (24) [Kirche] كليسايه تعلق اولەرق ، كليساجه || روحانى || هيئت روحانيەجه || قوانين روحانيەيه توفيقاً || جهت روحانيەيه عائد .

Kirchner (ـّ ام) a. (40) [Kirche] كليسانك تزييناتيله اشياى روحانيەنك حفظ اولنان محلنه غاردياتلق ايدن مأمور ، زانغوج .

Kirg(h)isen (ـّـّـ) وياخود Kirgis„ Kaisaken (ـّـّـ) (52) هرايكيسيدە (جمع مذكر) آسيانك قيرغيز اهاليسى .

Kirmes (ـّ امؤ) (49) [Kirch-messe] =Kirch-weihe || پازار، پناير .

Kirren (ـّ فعمتع) a. (21) طاتلى برشيله جلب وجذب ايتمك ، داداندىرمق ، يلملك ، آليشديرمق || (فعلا+) =girren .

Kirsch (ـّ ام) (38) =Kirsch„brantwein و Kirsch„wasser : —

Kirsch„... (...ّ) —eis (الا) كراز ، ويشنه طوندرمەسى || —baum (ام) كراز آغاجى || —brantwein (ام) كراز راقيسى || —geist (ام) =—wasser || —kuchen

Kinkaju (-ـّ ام) (56) [آمريقاجه] (تاطبيعه) پوتوس .

Kinkerlitz (ـّـّ ام) (38) [انكليزجه = kicking روجه وياخود فرانسزجه quincailleries] سوس ايچون سفره، ماصەاوزرينه قونيلان اشيا || جيجيلى بيجيلى شى .

Kink-horn (ـّ الا) (26) (موسيقى) بوينوز بورى (كچى بوينوزندن) || (تاطبيعه) بورى شكلنده صدف (حلزونى الشكل) .

Kinn (ـّ الا) (38) چكه ، آغزك آلت طرفى ، ذقن ، زنخدان || (حيواناتك) فك اسفلى || (معما) برقورنيشدە قبارتمه اولوق .

Kinn„... (...ّ) —band (الا) چكه باغى || —bart (ام) چكه صقالى ، امپريال || —kette (امؤ) (فروسيت) صولوق زنجيرى || —ketten=Haken (ام) صولوق زنجيرى چنكلى || —backen=Drüse (امؤ) ، —backen=Knochen (الا) (تشر) چكه كميكى || —lade (امؤ) (تشر) =backen— و Kiefer || —riem (ام) باشه كيلان قاسكتك قوشاركن دوشمامسى ايچون بوغاز آلتنه (چكەيه) طاقيلان قايشى .

Kino (-ـّ الا) (56) (آمريقادە يتيشان كينو آغاجنك قورودلش اوزى ، صاقزى) كينو .

Kino„... (...ـّ) —gummi (الا و ام) (اجزا) ضمغ كينو .

Kiosk (ـّ ام) (38) كذا بعضاً (51) [تركجه] كوشك .

Kipp„... (...ّ) —eisen (صنع) غايت اينجه تختە كسمكه مخصوص پچاق || —karren (ام) سوپرنتى ، قوم وسائره نقلنه مخصوص صندق شكلنده (واكثريا ايكى تكرلكلى آرقەسنه دوريلور) آرابه || —regel (امؤ) (ع) دوربينلى غرافومترە .

Kippe (ـّ امؤ) (53) [Kippen] بر شيئك موازنتى غائب ايدوب دوشمك اوزره اولان حالى ، دورلمكه يقين زمانى || auf der — stehen يقلمسنه ، دورلمسنه آز قالمش اولق ، بوحالدە بولنمق || (مجا) خرابيته، انهدامه يوز طوتمش، اولمق || Kipperei = —undWippe || تختروالى آغاجى || (آلتون ايچون چابوق) ترازى .

Kipp(e)lig (ـ(ـ)ـّ ص) (24) (عو) —wack(e)lig .

Kippeln (ـّ فعلا ±) a. (21) (عو) تختروالى اويشامق ، صاللانور صنداليەدە صاللانمق .

Kippen (ـّ فعلا +) a. (21) (فعلا +) موازنتى غائب ايتمك ، صاللانمق ؛ تختروالى ويا صاللانتيلى صنداليەدە صاللانمق || (فعلا —) حقيقةً دوشمك || (ترازو حقنده) برطرفى آغيرگلوب اوبرطرفه ياتمق، دورلمك || mit dem Stuhle— صنداليەدە صاللانمق || (فعمتع) (برآرابەيى) دويرمك || (برطاشى) قالديرمق ، دويرمك || (مجا) einen Krug— بربيرا (طوپراق) قدحى بوشالتمق ، ايچمك ، يوارلامق || —und wippen قالپ پاره سورمك ، قلپزنلك ايتمك || انتخاب ايتمك ، طوپلامق ، سچمك .

Kipper=Geld (ـّـّ الا) (27) قلپ ويانقصان پاره .

Kippern (ـّ فعلا+) a. (21) قلپ آقچه ايله عالمى اغفال ايتمك ، كم عيار آقچه سورمك || غايت فاحش فيئاتله صاتمق .

Kipplig (ـّ ص) (24) (عو) =wack(e)lig .

(ام) کرازلی طاتلی حمور ایشی || (عمو) **ja—kuchen !** = **ja Kuchen** (مرا. ja) || **—pflaume** (امؤ) (نبا) کراز اریکی || **—roth** (صـ) کراز کبی قرمزی || **—wasser** (الا) کراز صویی .

Kirsche (ـٌ امؤ) (53) (میوه اولەرق) کراز || (نبا) کراز آغاجی .

Kirschen (ـٌ صـ) (24) کراز (آغاجندن) .

Kißchen (ـٌ الا) b. (40) [Kissen کلمەسنك صورت تصغیریەسی) اوفق یاصدق ، یاصدقجق .

Kissen (ـٌ الا) b. (40) یاصدق || — (Fuß„) یره دوشنکه مخصوص طوغله || آیاق آلتنه وضع اولنان قوطو ، یاصدق || —(Kopf„) باش یاصدیغی || (موسیق) (کمان وامثالنده تللرك طیانمسنه مخصوص) کوپری .

Kissen„... (ـٌ...ـٌ) **—überzug** (ام) یاصدق اورتوسی (یوزی) .

Kistchen (ـٌ ا لا) b. (40) (Kiste کلمەسنك صورت تصغیریەسی) اوفق صندق ، چکمجه ، قوطوجق .

Kiste (ـٌ امؤ) (53) قوطو ، چکمجه ، اوفق صندیق .

Kit-fuchs (foukss* „ ـٌ ا م) مفردی (26) جمعی (36) [انکلیزی„ آلمانجه] (u حرفنك ü یه تلبیله) (تاطبیعه) آق تلکی .

Kitharöde (ـٌـٌـ ا م) (52) [روم] (موسیق) کیتاره چالان خوانده .

Kithäron (ـٌـٌ اخام) (56) [روم] (جغر) یونانستان قدیمك بئوتی حدودنده وبلوپونس شمالندەکی اورمانلی طاغ .

Kitt (ـٌ ا م) (38) [اسکی آلمانجەده cuti ؛ مرا. Koth] تباشیر ایله کتن یاغندن مرکب جامجی معجونی || عملیات کمیویه ایچون آتشه قونیلان قابلری معجونلامغه مخصوص بالچیق ، طین حکمت || طوغرامەجی معجونیله دستره طلاشندن مخلوط معجون || (بحر) صدف کیرجیله یاغ وقاطراندن مرکب معجون خلیطەسی || خرسزلرجه (الا) او ، خانه .

Kittel (ـٌ ا م) a. (40) [Kutte کلمەسیله مناسبتی واردر] عمله گیتنی، چاکتی ، کویلی پالتوسی || (چوجق) چاکتی .

Kittel„... (ـٌ ... ـٌ) **—gurt** (ا م) پالتو ، جاکت قوشاغی .

Kitten (ـٌ فعمتعه) b. (21) [Kitt] معجونلامق ، معجونله یاپشدیرمق ؛ چیتوایله یاپیشدیرمق || (مجا) تقویه وتأیید ایتمك .

Kitz! (ـٌ حرند) (کدی یه خطاباً) هایدی ! کل !

Kitze (ـٌ امؤ) (53) دیشی کدی || اوغلاق ؛ قوزو ؛ کییك ، قرەجه ، آهو یاوروسی .

Kitzel (ـٌ ا م) a. (40) غیدیقلانمه ، غیدیقلامه || خفیف قاشینمه ، کیدیشمه || کذا (مجا) غیجیقلامه ، تحریك ایتمه || ایچی غیجیقلانمه ، لذت طویمه ، شهوت || کیزلی مسروریت ، خوشلانمه || آرزو ، هوس || کیدشمه ، راحت طوره‌مامه ، خویلانمه .

Kitz(e)lig (ـ)(ـ)ـٌ صـ) (24) غیجیقلانیجی || غیجیقلانمه طبیعی اولان || خویلاندیریجی، تحریك ایدن .

Kitzeln (ـٌ فعمتعه وفعیکشخ) a. (21) غیدیقلامق || es kitzelt mich (مجا) خویلانیورم : سویشیورم ، ایچمه برسوئح کلییور || (فعمطا) sich—um zu lachen کولمك ایچون کندینی غیدیقلامق ، زوروله کولمك || کیزلوجه سوینمك || خوشلانمق .

Kitzler (ـٌ ام) a. (40) غیدیقلایان (ارکك) || (تشر) فرجك دیلی ، بظر .

Kiwa (ـٌـ) ، Kiwaner ، Kiwese ایکیسیده (ـٌـٌ) = Khiwa .

Kix (ـٌ ا م) (38) ، Kixen (فعلا +) c. (21) = Kicks ' kicksen .

Kl. (klein کلمەسنك صورت مختصرەسی) .

Klack (ـٌ حرند) (کذا —s) اشته (یره دوشدی) ! تا ایشته (یرده یاتیور) ! پات ! چات ! هایدی !

Kladde (ـٌ امؤ) (53) (آشاغی آلمانجه) مسوده کاغدی ؛ مسوده || (تجا) (n Buch)— برقونطوراتونك ایلك مسودەسی ، نسخهٔ اصلیەسی .

Kladderadatsch (ـٌـٌـٌ) (عمو) (حرند) !— پات کوت ! چات پات ! کوم ! || (ام) (38) مفردی کذلك (.inv) کوروللی || هفته‌لق مضحك غزته .

Klaff (ـٌ ام) (38) آچیق ، یاریق .

Klaffen (ـٌ فعلا ±) a. (21) آچیق طورمق ، یاری آچیق اولمق ، آیوجه قپانمامق ، برازآرالق اولمق .

Kläffen (فعلا +) a. (21) [klaffen=] (کوپك یاوروسی حقنده) حاولامق || (اوکوپکی حقنده) وقتسز حاولامق || (مجا) (اشخاص حقنده) بلاسبب بردوزی یه باغیرمق ، (کوپك کبی) حایقیروب طورمق .

Klafter (ـٌ ام) a. (40) قولاچ || (اسکی اودون اولچکی) ۳٫۳۳۹ متره مکعبی مقدار .

Klaftern (ـٌ فعمتعه وفعلا +) a. (21) قولاچلامق || اودون اولچمك .

Klage (ـٌ امؤ) (53) [اسکی آلمانجه chlage باغیرمه] شکایت ، فریاد ، تشکی || ایچی چکمه و آغلامه || laute—n باغیرمق ، باغیره‌رق شکایت ایتمك || (عد) eine— erheben gegen Jemand erheben بری علیهنده اقامهٔ دعوی ایتمك .

Klage„... (ـٌ ... ـٌ) **—grund** (ا م) سبب اشتکا ، موجب شکایت اولان ماده || **—ruf** (ا م) صدای اشتکا || **—lied** (الا) فریاد وفغانی محتوی شرق || **—schrift** (امؤ) شکایتنامه ، فریادنامه ، عرضحال .

Klagen (ـٌ فعلا +) a. (21) تشکی ایتمك ، شکایت ایتمك || فریاد وفغان ایتمك ، آغلایوب صیزلامق || امیدسز قالمق || Jemand—(beklagen) برندن شکایت ایتمك || (فعمطا) sich heiser— (صورت تأثیرینی کوسترمك اوزره) فریاد وفغانله سسی قیصیلق .

Klagens-werth (ـٌـٌ صـ) (24) شایان اشتکا || آجینیله‌جق صورتده ، شایان مرحمت .

Kläger (ـٌ ام) a. (40) —in (امؤ) (50) شکایتچی ، مشتکی ، مشتکیه ، مدعی ، دعواجی .

Klägerisch (ـٌـٌ صـ) (24) (عد) مدعی یه متعلق .

Kläglich (ـٌ صـ) (24) [Klage] شکایت وفریادلی برحالده ؛ (اشیا حقنده) شایان مرحمت ، آغلانیله‌جق صورتده، حزین ، فجیع ، فنا برحالده ، سوزناك || آغلانه‌جق آجینه‌جق قدرفنا .

Klamm (ـٓ ص) (24) طار، قپالی || اویوشوق (صغوقدن) || پك آز، نادر .

Klamme (ـٓـٓ امؤ) (53) طار بوغاز، ایرماق مجراسی، سیلك آجدیغی یاریق .

Klammer (ـٓ ـٓ امؤ) a. (40) چنكل || كینت، پرچین جیویسی || كلید كوپریسی || (مطبعه‌جیلقده) (مدور، كوشه‌لی كوبكلی) معترضه چیزكیسی || (چماشورلرك دوشمامسیچون قوللانیلان تخته) قیصقاج .

Klammern (ـٓ ـٓ فع متع) ،— fich (فع مطا) a. (21) كینتلمك، پرچینلمك || كینتلنمك، پرچینلنمك، یاپیشمق، آیرلمامق .

Klamotten (ـٓ ـٓ جمع مؤ) (53) (صنع) (دوكومخانه قالبلرینك اطرافنده‌كی) طوغله پارچه‌لری .

Klampe (ـٓ امؤ) (53) [قباآلمانجه] = Krampe'Klammer

Klang (ـٓ) (klingen مصدرینك صورت اخباریه ماضیسنك برنجی واوچنجی شخصلری) .

Klang (ـٓ ا م) (31) [klingen] سس، صدا || mit Sang und— (اكثریا) طاوول زورنا ایله، چالغی اوكده اولەرق || (مجا) (شهرت) sein Name hat guten— آنك اسمی، نامی بیوكدر، شهرتی واردر || Das giebt keinen guten— بو (ایش، شی) ایوعكس ایتمز || آنكله اویغز || !— (حرند) مثلا !— ، kling ترام، ترام! طین، طین!

Klang,... (ـٓ...) —holz (ا لا) (صنع) (موسیقی) سـلی تخته || —wirkung (امؤ) تأثیر صدا || —lehre (امؤ) مبحث صدا || —messer (الا) مقیاس صدا || —reich (ص) سس ویرن، صدا چیقارتان، سسی عكس ایتدیرن، رنان، طنان || —voll (ص) =—reich || welle (امؤ) اهتزاز، تموج صدا .

Klänge (ـٓ) (klingen فعلنك صورت انشائیه ماضیسی برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Klapp (ـٓ ام) (38) =Klap(p)s || (طوقومه‌جیلقده) (قرق درت تل باغی) ماق .

Klapp,... (ـٓ...) —brücke (امؤ) ایجابنده بوكیلوب قالدیریله‌بیلور كوپری || —bettstelle (امؤ) دوریلوب طوپلانان قاریوله، یتاق || —chaise (امؤ) آچیلوب قپانور آرابه، قالش || —hut (ام) باصیلوب یلپازه كبی اولان سلندیرشاپقه || —sessel (ام) =—stuhl || —sitz (ام) اكثریا تیاترو لوجه‌لری كیروسنده توم‌رولی واوطوریله‌جغی وقت آچیلور آیاقسز صندالیه || —stuhl (ام) آچیلور قپانور صندالیه || —tisch (ام) آچیلور قپانور ماصه || —verdeck (الا) (برآرابه‌نك) كوروكی || —visi(e)r (الا) كوچك، یتار قالقار نشانكاه .

Kläpchen (ـٓ الا) b. (40) (Klappe كلمه‌سنك صورت تصغیریه‌سی) اوفق قپاق || (البسه‌ده) دویرمه (قپاق) پارچه || (تشر) (نبا) مایعاتك كیرو دونمسنه مانع اولان طبیعی صوپاب، قپاق، دسامه .

Klappe (ـٓ امؤ) (53) [عادی آلمانجه] —(Fliegen) سینكلك || (مجا) zwei Fliegen mit einer—schlagen برطاشده (طاشله) ایكی قوش اورمق || (علی العموم برطرفی ثابت دیكر طرفی آشاغی یوقاری ویاخود صاغه صوله اویتار

قسم) قپاق، صوپاپ || دورم، قپاق || رسم، آینه‌اورتوسی || (اوطه صو باسی) قپاغی، آناختاری || (آلات موسیقیه‌ده) سس چیقان دلیكلرك قپاغی || (تشر، نبا، تا طبیعه) مایعاتك كیرو دونمسنه مانع طبیعی قپاق، دسامه || كذا حیوانات ناعمه قبوغی، مصراع || شاپقه‌نك كناری || (البسه‌ده) جب قپاغی .

Klappen (ـٓ فعلا +) a. (21) [عادی آلمانجه = klaffen] چاتلامق، چاتیردامق || اویمق، یاقیشمق (ایجاب وجهله) اولمق || (فع متع) و— fich (فع مطا)، (فع لا —) قناد، قپاق كبی حركت ایتمك، ایتدیرمك || aus einander— آچیلمق .

Klappen,... (ـٓـٓ...) —trompe'te (امؤ) (موسیقی) پرده‌لی بورو .

Klapper (ـٓ ـٓ ا م) a. (40) بغچه‌لرده قوشلر ایچون قورقولق، اوده آوی قیشقیرتمق وآدملری طوپلامق ایچون (جیر جیر) (قاین آناظیرلتیسی) نه مشابه تخته آلت || (چوجق اویونجاغی) قائن آناظیرلتیسی || (دیشلری صورن چوجقلره ویریلان فیل‌دیشی طیشقیرداقلی اویونجاق) طونغورداق || (تا طبیعه) der Schlange— یلانلرك چینغیرداغی || (مرمریلرجه) (كذا الا) =Mühle .

Klapper,... (ـٓـٓ...) —apfel (ا م) چینغرداقلی الما || —bein (الا) اسكلت كبی ضعیف آدم || —dürr (ص) اسكلت كبی ضعیف، چیروز كبی قورو (ضعیف) || —holz (الا) یوارلاق وایری اودون كوتوكی || قالین صوپا || —jagd (الا) قوبوی، سورك آوی || —kasten (ام) (موسیقی) كوتوپیانو || —maul (الا) كوەزه، چال چكه || —mühle (امؤ) چاقلداقلی دكرمن || —rose (امؤ) (نبا) كانبك چیچكی، خشخاش بری || —schlange (امؤ) (تا طبیعه) چینغراقلی یلان، افعی مجلجل || —storch (ا م) لیلك || —topf (ام) (نبا) خروس ایبیكی .

Klapperei (ـٓـٓـٓ امؤ) (49) =Geklapper || عبث، بوش شی، صاچمه صپان سوز، كوەزه‌لك .

Klappern (ـٓ فعلا +) a. (21) [Klappen] طاقیردامق، چاقلداق كبی سس چیقارمق || (لیلك حقنده) لقلق ایتمك (اوتمك) || دیشلرینی بربرینه اوره‌رق چاتیرداتمق، صغوقدن دیشلری زینغیر زینغیر ایتمك || (كوشه‌مش برنعل حقنده) طاق طاق ایتمك || (قلنج حقنده) طاش قالدیرم‌اوزرنده شیقیرشیقیر، شاق شاق ایتمك || كوەزه‌لك ایتمك، چكه چالمق || (فع متع) و— fich (فع مطا) مثلا — Jemand aus dem Schlafe برینی كورولتی ایله اویقودن اویاندیرمق .

Klap(p)s (ـٓ ا م) مفردی (36) وجمعی (26) [Klapp] یومروق، طوقات، سله، شامار || (حرند) چات، كوت، شراق!

Klap(p)sen (ـٓ فعلا +) c. (21) مقدما —klappen || (فع متع) شامار اورمق، طوقاتلامق || ال چیرپمق .

Klaque (ـٓ klā-kö تلفظ اولنور ا م) (56) [فر] تولتوق آلتنه آلنور وآچیلوب قپانیر شاپقه || (نبا) اجرتلی ال چربیجی .

Klar (ـٓ ص) (21) [لاتینجه cla'rus] آشكار || آچیق، مضی، شفاف، صاف، ناصع، براق، پاك || مسعود، شاد ||

—rer Wein صاف ، براق شراب ‖ آچيق ، قولای آكلاشيلور،
قطعی المفاد، عيان، آشكار ‖ bald wird es Ihnen— شمدی
آكلارسكز ‖ etwas—machen برشی آكلاتمق ، ايضاح
ايتمك ‖ über etwas—werden برشيئك اساسنی آكلامق ،
آكلامغه باشلامق ‖ (بللورجيلقده) — Spiegel-gläser
schleifen آيينه‌لری سيلك ، جلالمق ، پرداخ چكمك ‖ (بحر)
آچيق ، سربست .

Klär,... (... ⏑) —gefäß (١ لا) تصفيه قابی ،
بيوك سوزگچ ‖ —kessel (١ م) — pfanne (١ مؤ)
(شكرجيلكده) تقطيرله تصفيه ايتمكه مخصوص قزغان .

Klara (⏑– انا مؤ) (46) (واقتيز اسمی) قلارا ، قله‌ر.

Kläre (⏑– ا مؤ) (53) صافيت، براقلق، آچيقلق ، شفافيت‖
پارله ‖ (انا مؤ) =Klara .

Klären (⏑– فعمتع) و—sich (فعمطا) a. (21) تصفيه
ايتمك ، آچمق ، دورولتمق ‖ آچيلق ، براقلاشمق ‖ كوزی ،
عقلی خطادن، شبهه‌دن قورتارمق .

Klaret (⏑– لا) (56) [فر] —Bleichart (طاتليلاشديرلمش
قوقولی شراب) .

Klaret-Traube (⏑⏑– ا مؤ) (53) ياپراغی حاولی اوزوم .

Klarheit (–⏑ ا مؤ) (49) [klar] صافيت ، براقلق ،
شفافلق ، آچيقلق ، پارلاقلق ؛ تميزلك ، پاكلك (فكر وذهن
حقنده) آچيقلق ‖ فوق العاده دوزگونلك ، پروسزلك (مثلا
ايپلك ، تل كبی) .

Klari(e)ren (⏑⏑– فعمتع) a. (21) (بحر) [klären]
ein Schiff— بركمی‌يی گمرکدن قورتارمق .

Klarinette (⏑⏑⏑– ا مؤ) (53) [فر] (موسيق) آلات
موسيقيه‌دن قلاريته .

Klärsel (⏑ ا لا) a. (40) [klar] (صنع) (شكرجيلكده)
سوزديرمه .

Klas (– انام) (*inv.*) (واقتيز اسمی) (عو) =Klaus .

Klasse (⏑ ا مؤ) (53) [لاتينجه] صنف ، درجه ‖ صنف،
قلاس، درسخانه .

Klassen,... (... ⏑) —ältester (١ م) صنفك الك
قدملیسی، برنجيسی اولان شاگرد ‖ —herrschaft und
„unterdrückung (امؤ) بعض صنفلرك ديكرلرينه اولان تفوق
وحاكميتيله تقابل وتضادی ‖ —eintheilung (امؤ) صنفلره
ترتيب وتقسيم ‖ —lotterie (امؤ) برچوق دفعه‌لر چكيلن
پيانقو ‖ —steuer (١ مؤ) (Staats-steuer ك مقابلی)
اوفق وارداتدن آلنان ويركو ‖ —zimmer (١ لا) مكتبده صنف
اوطه‌سی، قلاس ، درسخانه .

Klassifizi(e)ren (⏑⏑⏑– فعمتع) a. (21) [يكی لاتينجه]
صنفلره تقسيم وافراغ ايتمك .

Klassiker (⏑⏑ ا م) a. (40) [لاتينجه] مؤلف معتبر ،
نمونه اتخاذ اولنه‌بيله‌جك آثار تأليف ايدن مؤلف .

Klassisch (⏑ ص) (24) [لاتينجه] نمونه اتخاذينه شايان
اولان و (roma'ntisch كلمه‌سنك مقابلی) قلاسيق ، ادبی .

Klassizität (–⏑⏑ ا مؤ) (49) [لاتينجه] نمونه اتخاذينه
شايان طبيعت ، صفت ؛ فوق العاده‌لك ، مكمليت .

Klatsch (⏑ حرند) چات ! شاق ! ‖ —klitsch شراق
شراق ! چات چات ! ‖ قامچی شاقيرديسی ‖ ديدی قودی ،
كوزه‌لك .

Klatsch,... (... ⏑) —nest (١ لا) چوق كوزه‌لك،
ديدی قودی اولان محل ‖ —base (١ مؤ) (عمو) لاقرن، چالچكه،
كوزه قادين ‖ —maul (١ لا) (عمو) =—base ‖ —maß—
(ص) ايليكلرينه قدر ايصلانمش ‖ —weib (١ لا) =—base .

Klatsche (⏑ امؤ) (53) =Klappe ‖ (كاغددن چوجق
اويونجاغی) شاقيرداق كاغدی ‖ =Klatsch-base ‖ (اركك
حقنده) (عمو) كفت كوبی سون ، كوزه ، بوش بوغاز آدم ‖
(مكتبليلر اصطلاحنجه) اولان وقوعاتی خبرويرن ، فتنه‌لك ايدن
طلبه ، منافق .

Klatschen (⏑ فع لا +) a, c. (21) [klatsch] شاقيرداتمق،
شاقلاتمق ‖ zu —Boden وياخود: der Regen klatscht herab
و (فع يكشخ) es klatscht (es regnet, daß) يغمور شاقير
شاقير ياغيور ، پارداقدن بوشانيور ‖ اللری اوره‌رق
شاقيرداتمق ‖ (نمونه اوله‌رق كوسترمك اوزره تحسين ايدرك)
ال چيرپمق ‖ (فع متع) — Jemandem Beifall برينه
(برای قبول و يا برای تحسين) ال چيرپمق ‖ (مجا)
كوزه‌لك ايتمك ‖ (فع متع) (شاقيرداته‌رق اورمق) ال چيرپمق،
شاقيرداتمق ‖ eine Fliege todt— بر سينكی ال ايله (ويا
سينكلكله) اوره‌رق اولديرمك .

Klatscher (⏑ ا م) a (40)، —in (١ مؤ) (50) برای
تحسين ال چيرپان ‖ (تيا) —(gedungener) (تياتروده) اجرتلی
ال چيرپيجی .

Klätscher (⏑ ١ .) a. (40)، —in (١ مؤ) (50) كوزه،
بوش بوغاز؛ قرق انبار ‖ منافق ، ديدی قوديجی .

Klatscherei ، **Klätscherei** هرايكيسيده (–⏑ ا مؤ)
(49) =klatschen ‖ —en machen كوزه‌لك ايتمك ‖ (منافقلق،
فتنه كارلق سوزلری) ديدی قودی ، چكيشديرمه، عليهنده
سويله ، افترا.

Klatte (⏑ ا مؤ) (53) صاچ طوپی ‖ —n (تجا) (جمع)
يوكك قويون ترسلی اولان اوجلری ، كيرلی پاپاغی .

Klauben (⏑– فع متع وفع لا +) a. (21) [قديم آلمانجه
klubôn] pflücken آييرد ايتمك ، تميزلك ، آييقلامق ‖
(عموميتله) برشی ياپمق ايچون پك زياده صرف دقت ايتمك ‖
(١ لا) b. (40) (*sans pl.*) تميزلكه، آييقلامغه زياده صرف
دقت ايتمه .

Klauberei (–⏑– ا مؤ) (49) =klauben ‖ (مجا) (عمو)
—en (جمع) اوفق تفك شی بولمق ، مفردات امور .

Klaue (⏑– ا مؤ) (53) (برتيجی حيوانات حقنده) پنچه ‖
(برتيجی اولميان حيوانات حقنده) آياق ‖ (مجا) (عمو)
Jemand in seine —n bekommen برينی اله كچيرمك ،
اله آلمق ‖ eine schlechte— (اليازيسی) haben پك كوتو
يازی يازمق ‖ (ضرمثل) an den—n erkennt man den Löwen
آرصلانی پنچه‌سندن طانورلر ‖ صيغير آياغی كبی ييرتيق طيرناق ‖
(اساطيرده) اورمان آلهه‌لرينك وشيطانك آياقلری .

Klauen (⏑– فع متع) a. (21) پنچه‌لمك ، پنچه ايله
طيرمالمق .

Klaus (– ا نا م) (*inv.*) (واقتيز اسمی) [Ni'kolaus
دن مخفف] قلاوس ‖ (١ م) هر ايشتديكنه اينانور
آحمق آدم .

Klause (ـُ ا مؤ) (53) [لاتينجه] طاش، قيا چاتلاغى، يارىغى || كچيد || (اطرافى ديوارلە محاط قپالوخانە، مدرسە اوطەسى) حجرە، اوطەجق، زاويە، كشيش مسكنى، خلوتخانە || (مجا) er kommt nie aus seiner— او اودن هيچ چيقماز .

Klausel (ـُ ا مؤ) (53) [لاتينجه] (عد) (مقاولە، معاهدە نامە ويا سند كبى شيلردە) اساس، شرط مخصوص .

Klausen „ ... (ـُـ...) —bewohner (ا م) = Klausner || —see (ا م) آلپ طاغلرينك ياريقلرندن برندە بولنان كول .

Klausenburg (ـُ ا خا لا) (56) (جغر) (ترانسلوانيادە شهر) قلاوزنبورغ .

Klausner (ـُ ام) .a (40) [Klause] —in، (امؤ) (50) كشيش، زاهد، زاهدە، منزوى .

Klausur (ـُ ا مؤ) (49) [لاتينجه] (مجلدلكدە) كتاب، جزودان وامثالنك قپامغە مخصوص طوقەسى .

Klaviatur (ـُ ـ v - ا مؤ) (49) [لاتينجه] (موسيق) (پيانو وامثالندە) پرمق وضع وضربنە مخصوص كميكارى .

Klavier (ـُ v ـ ا لا) (38) [يكى لاتينجه] (موسيق) (شمدى همان يالكز) پيانو؛ (نادراً) پيانوفورت، فورت پيانو.

Klavier „ ... (ـُ...v ـ) —begleitung (ا مؤ) پيانويە شرق ويا ديكر برچالغى ايلە مرافقت ايتمە || —lehrer (ا م) پيانو خواجەسى || —schule (ا مؤ) پيانو اوكرتمكە مخصوص مكتب || پيانوچالمق اصولى متودى، درسى || —schlüssel (ا م) پيانو آناختارى || (نوطەدە) آناختار (اشارت) || —virtuo'se (ا م) مشهور، ماهر پيانو چالان كيمسە .

Klavis (ـ v ـ ا مؤ) (inv.) [لاتينجه] (جمعى: Klaves) (موسيق) آناختار || پيانو ديشى .

Klazomenae (ـُـ ا خا لا) (56) (جغر) (آسياى صغرادە ليديا قطعەسندە شهر) قلازومن .

Klbldrb. (Kalb=leber=band كلمەسنك صورت مختصرەسى).

Klebe „ ... (ـُـ...) —pflaster (ا لا) (اجزا) ياقى || —stoff (ا م) ياپيشيجى مواد || —kraut (ا لا) (نبا) طول عورت اوتى، آراقيطون || —nelke (امؤ) (نبا) سينك قونديغندە قپانان چيچك، سينك قاپان || —ta'fet (ام) انكليز جانفسى .

Kleben (ـُـ فعلا +) .a (21) ياپشمق || Das klebt wie Pech بو (زفت) چام ساقزى كبى ياپيشور || (ضرمثلا) es bleibt immer etwas an den Fingern— بال طوتان النى يالار، الى بولاشديرمدن ياغلە اويناتمز || (مجا) برشيدن آيرلمامق، چام ساقزى كبى ياپيشمق، پشنى براقمامق || (فع متع) ياپيشديرمق || (ط) آيرلمش، يرتلمش اللرى وجلدلرى ياپيشديرمق، ربط ايتمك .

Kleber (ـُ ا م) .a (40) [kleben] —in (امؤ) (50) ياپيشديريجى (اركك، قادين) || نباتى قولە، غلتن (بغداى وسائرەنك نشاستەسى آلندقدنصكرە قالان مادە) چيريش || (تا طبيع وديوارجيلق) Kleiber .

Kleb(e)richt ' Kleb(e)rig هر ايكيسيدە: (ـ(ـ) ـُ ـ) (24) ياپيشقان، ياپيشيجى، غلوتنلى، اوكسەلى، لزوجتلى || (طبيعت حقندە) صيرناشيق، ياپيشقان .

Klecken (ـُ فع متع وفعلا +) .a (21) لكەلمك، پيسلمك || die Feder kleckt قلم مركبى صيچراتيور، (قلم جيزيرداپور) ||

(كوتو يازمق، سموكاى بوجك كبى يازمق) جيزيقديرمق || (فع لا +) ايلرولمك، كسب سرعت ايتمك || كفايت ايتمك، يتيشمك .

Klecker (ـُ ا م) .a (40) كوتو يازى يازان وياخود فنا رسم ياپان .

Kleckern (ـُ فع لا +) .a (21) [klecken] اوستنە باشنە دوكەرك يمك || كذا (فع مطا) —sich voll دقتسز ييوب اوستنى باشنى لكە ايچندە براقمق .

Klecks (ـُ ام) مفردى (26) وجمعى (36) مركب ويابويالكەسى.

Klecksen (ـُ فع متع وفع لا +) .c (21) = klecken .

Kleckserei (ـُـ ا مؤ) (49) كوتو يازى ويا رسم || چيزيقديرمە، بويامە .

Klee (ـُ ا م) (38) [قديم آلمانجه chlêo انكليزجه clover ە نظر اولنە] يونجە، ترفيل || (نبا) (چيچكى بوكا بكزەيان نباتات) قبا يونجە || (كاغد اويوننده) اسپاتى .

Klee „ ... (ـُ...) —blatt (ا لا) يونجە ياپراغى || (مجا) (اوچلك صورت مجموعەسى) اوچ شخص ويا شيئك اتحادى || —säure (امؤ) (كيمي) حامض حماض || —teufel (ا م) (نبا) داللى سپورکه اوتى .

Klei (ـُ ا م) (38) بعضاً —e (ـُ ا مؤ) (53) [عادى آلمانجه = انكليزجه clay] كيل، ياغلى طوپراق .

Kleiben (ـُ فع متع) .a (21) [قديم آلمانجه kliban [kleben] (ديوارجيلقدە) طوپراق وصمانلە مخلوط خرجلە صيوامق، درز ايتمك .

Kleiber (ـُ ا م) .a (40) چامور وصمانلە مخلوط خرج ايلە صيوايان صيواجى || كوتوديوارجى || (تا طبيع) مائى آغاجقاقان.

Kleid (ـُ ا لا) (27) البسە، روبە، لباس، جامە || —er (جمع) (شكل وجنسنە باقلميەرق) البسە || (بحر) (يلكن) ياپراغى .

Kleiden (ـُ فع متع) و —sich (فع مطا) .b (21) كيديرمك، تلبيس ايتمك؛ كيمك || — sich gut (schlecht) (البسە حقندە) وجودە ايواوتورمق، ياراشمق، ياقيشمق، اوطورمامق، ياقشمامق .

Kleider „ ... (ـُ...) —aufwand (ا م) توالت ايچون ياپيلان طنطنە || —barchent (ا م) (تجا) آستارلق دوز دمى بزى || —bürste (ا مؤ) البسە فورچەسى || —geschäft (ا لا) (تجا) = —handel || —haken (ا م) البسە آصمغە مخصوص (صارى) قانجەلى چيوى || —handel (ا م) (تجا) البسە تجارتى || حاضر البسە مغازەسى || —händler (ا م) حاضر البسەجى، البسەجى، قوللانلمش البسە آلور صاتار كيمسە، اسكيجى، بات بازار صاتيجيسى || —kammer (ا مؤ) غاردروب، البسەلرك وضعنە مخصوص اوطە ويا مخصوص محل || —koffer (ا م)، —kasten (ا م) البسە صنديغى، قونسولى، غاردروب || —macher (ا م) ترزى || —markt (ا م) بات بازارى || —motte (ا مؤ) (تاطبيع) البسەلرە كيرن كووە || —narr (ام)، —närrin (ا مؤ) البسەيە، توالتە زيادە دوشكون (اركك ويا قادين) || —rechen (ا م) و —riegel (ا م) ديواردە البسە آصمغە مخصوص آصقى || —schnitt (ا م) البسە نمونەسى، قالبى || —spind (ا لا)، —schrank (ا م) البسە دولابى || —ständer (ا م)

البسه آصمفه مخصوص متعدد ومختلف قوللی سهپا ‖ tracht—
(١ مؤ) صورت تلبس ، موده ، قوستوم ‖ trödler(in)—
(١ م و امؤ) بات پازاری البسه‌جیسی .

Kleidsam (ـ‐ ص) ㉔ وجوده‌کوزل‌اوطوران، یاقیشان،
بچیملی، کوزل یاپلمش البسه .

Kleidung (ـ‐ ١ مؤ) ㊾ [kleiden] کییمه، تلبس ‖
(کییمکه، کیکه‌مخصوص، پرایان‌شی) البسه، روبه، قوستوم ‖
(ع) تجهیزات (عسکریه) .

Kleie (ـ‐ ١ مؤ) (53) [قدیم آلمانجه chlia مرا.
durchge„ (ذکرمنجیلکده) کپك ‖ (بویاجیلقده) [klieben
gohrene— ایوجه تخمیر ایدلمش‌حامضلی (بویاجی) صویی ‖
(علم‌امراض) کپك شکلنده اولوب پول پول آیریلوب دوشن
ماده ‖ بعضا =Klei .

Kleien (ـ‐ ص) ㉔ [Kleie] کپکدن ‖ (فع متع) .a㉑
einen Graben—[Klei] (برخندقك) چامورینی آییقلامق،
تمیزلمك ‖ (زرا) —einen Acker برترلاده طوپراغك کیللی ،
اوزلی اولان قسمنی اوزرینه کتورمك .

Kleien„... (ـ‐...) —bier (الا) (کپکدن معمول)
ضعیف آرپه صویی ‖ —bad (الا) (بویاجیلقده) ازلمش بویا
‖ —brot (الا) قبا اوندن معمول اکمك ‖ —mehl (الا)
قبا اون ‖ —wasser (الا) ، —trank (ام) کپك صویی .

Klei-icht ، klei-ig هرایکیسیده : (ـ‐ ص) ㉔ [Klei]
کیللو ‖ [Kleie]= kleienartig کپکمسی ، کپك کبی ؛
کپکلو .

Klein (ـ‐ ص) ㉔ [قدیم آلمانجه chleini [(groß
کلمه‌سنك‌مقابلی) کوچك ‖ (صورت‌نسبیه)kleiner دها کوچك،
دها اوفق ، کوچورك ، اوفاراق ‖ (مبالغه‌صورتی) der kleinste
اك اوفاغی ، اك کوچوکی (اك آزی) ‖ !Du—er Schelm
سن کیدی کلغانی ! سن کیدی یرامز سن ! ‖ gewachsen—
بوجور بویلی ، قیصه ‖ sich—machen کندینی کوچولتمك ‖
(مجا) کندوینی کوچوك طوتمق ‖ schneiden,hacken—
قیرمق ، طوغرامق (اوفق اوفق کسه‌رك ویاقییه‌رق‌اوفاقلامق) ‖
اوفق ، خرده ‖ اوفق تفك ، اهمیتسز ‖ (مقدارجه آز) آز،
جزئی ‖ —das Wasser wird wieder صولر ینه ، اینکه
آزالغه ، چکلمکه باشلادی ‖ etwas—achten برشیئه اهمیت
ویرمامك، اهمیتسزشیلردن، جزئیاتدن‌عد ایتمك، حورکورمك ‖
(مجا) (عمو) ich kann es nicht—kriegen بن بونی
آکلایه‌میورم ، بن‌بوکا بردرلو عقل ایردیره‌میورم ، آکلایه‌مدم
کیتدی ‖ hauen : ویاخود Holz—hacken اودون یارمق
ویا کسمك ‖ kurz und—schlagen پارچه پارچه ایتمك ‖
Kleine(r) (م) ، kleiene (مؤ) ، kleines) (لا) ㉔ ‖ der
Kleine کوچك چوجق (ارکك) ‖ wer das Kleine nicht
ehrt, ist des Großen nicht werth آزه قانع اولمیان
چوغیده بولمماز ‖ (اسم اولهرق) (inv.) von K— ab
(auf : ویاخود an) کوچکلکدنبری ‖ Groß und K— بیوك
کوچك ‖ etwas kleines اوفق ، (آز) برشی ‖ (ضر مثلا)
auch das kleinste kann schaden بعضاً اك اوفق اك اهمیتسز
برشی بیله بیوك برفنالغی موجب اولور (سینك کوچکدر اما
مکوکل بولاندیرر) ‖ eine Sache bis in's kleinste

unterfuchen ویاخود : berathen,vortragen برشی حقنده
عریض وعمیق مطالعه وتدقیقاتده بولنمق ‖ um ein kleines
dicker برازدها قالنجه ، آز برشی دها شیشمانجه ‖ —das K
(56) (معدنجیلکده) قیرینتی ، توز ، اوفاق .

Klein„... (ـ...) —beerig (ص) (نبا) دانه‌سی ،
حبه‌سی ، تخمی کوچك اولان ، اوفاق دانه‌لی ‖ flosser—
(ام) (تاطبیعه) بالق وامثالی حیواناتك‌صغیرالجناح‌تعبیراولناتلری
‖ füßig— (ص) کوچك،اوفاق‌آیاقلی ‖ geistig—(ص) عقلی
چوق شیئه ایرمیان، فکری‌محدود ‖ gewehr— (الا)(ع)
اوفق اسلحهٔ‌ناریه، تفنك ‖ gläubig— (ص) دیناً ضعیف‌اولان ،
اعتقادی‌بوزوق، عقیده‌سز ‖ herzig— (ص) (großherzig
عالیجناب ، شجیع کلمه‌سنك ضدی) ناکس =müthig— ‖
hirn— (الا) (تشر) دماغچه ‖ hundert— (الا) یوز قدر،
یوزلك (برشی) ‖ kram— (ام) (تجا) اوفق تجارت (طوپدن
آلوب صاتمیوب اوفق تجارت یاپمه) خرده‌جیلك ؛ خرده ‖
laut— (ص) (نادراً) سسز ، (مجا) شاشیرمش ؛ مأیوس ،
قوهٔ قلبیه‌سی ، برشیئه اولان امنیت واطمئنانی غائب اولمش ،
جسارتی قیرلمش ‖ leben— (الا) اداره‌لی یشامه، بویله‌وقت
کچورمه ‖ maler— (ام) اینیه نقاشی،اوفق واینجه رسملرایله
اوغراشان رسام ‖ müthig— (ص) جسارتی کسر اولنمش ،
یوركسز ‖ schmied— (ام) (صنع) مرانغوز ، چلنگجی
وامثالی کیبلره لازم اولان تیموردواتی یاپان تیمورجی ‖ —
staaten (جمع مذکر) حکومات صغیره ‖ städtisch— (ص)
کوچك شهره عائد منسوب ، قصبه‌لی ‖ verkäufer— (ام)
(تجا) =händler— ‖ Asien— (الا) آسیای‌صغرا ،
ممالك محروسهٔ شاهانه‌دن آناطولی .

Kleinern (ـ‐ فع متع) .a ㉑ [klein] (ریا) برنسبت
ویا عمل حسابینك اوکا معادل دها کوچکنه قلبی ، اختصار .

Kleinheit (ـ‐ ١ مؤ) ㊾ [klein] اکثریا : کوچکلك ‖
(کذا مجا) اهمیتسز ، اوفق برشی .

Kleinigkeit (ـ‐ ١ مؤ) ㊾ [klein] اوفق تفك ،
کوچوك ، دکرسز واهمیتسز شی ‖ عبث وصاچمه ‖ en—
(جمع) اوفق تفك مفردات ، تفصیلات ، تفرعات .

Kleinlich (ـ‐ ص) ㉔ [klein] اینجه‌دن اینجه‌یه . مدققانه
‖ تربیه‌سی نقصان ، ایو یتشدیرلمامش ‖ (کذا اشیا حقنده)
=arm-selig ‖ حقیر ، مسکین ‖ بیچاره ، زواللی ‖ عقلی
هرشیئه ایرمیان ، فکری محدود ، محصور اولان ‖ بیاغی ،
عادی ، کوچك .

Kleinod (ـ‐ الا) ㊳ (جمعی اکثریا : Kleino'di-en)
مجوهراته دائر شی ، مجوهرات کذا (مجا) .

Kleister (ـ‐ ١ م) .a ㊵ [قدیم آلمانجه klister
یاپشدیرمغه مخصوص] اون ویانشاسته‌دن یاپیلان قوله ؛
چیریش .

Kleistern (ـ‐ فع متع) .a ㉑ یاپیشدیرمق ‖ sich—
lassen یاپیشمق ، قوله طوتمق .

Klelia (ـ‐ اخامؤ) (54) (رومالیلرك قادین‌اسمی) قله‌لییا .

Klemm„... (ـ...) —schraube (امؤ) تضییق ویده‌سی
‖ block— (ام) ال منکنه‌سی ، کریتی ‖ fall— (ام)
مشکل حال ‖ peter— (ام) (عسکر وبحریه‌لیلرك اوشادیغی
برنوع کاغد اویونی) دروغ اویونی .

Klick (ـُ حرند) ! — طراق .

Klicke (ـَ ا مؤ) (51) [فر] (عمو) طولاندیریجی جمعیق ‖ جمعیت فساديه .

Klicker (ـَ امؤ) .a (40) چوجقلرك طاشدن اوفق اویون طوپی .

Klickern (ـَ فعلا +) .a (21) (عمو) =kleckern .

Klieben (ـَ فعمتع) .a (21) و .f (20) (ایالت لسانی) یارمق ‖ (فعلا -) و —sich (فعمطا) یارلمق ، آیرلمق ، چاتلامق .

Kli-ent (ـَ ا م) (51) [لاتینجه] (عد) (محکمه‌ده دعوی وکیلی طرفندن کندوسنه وکالت ایدیلان کمسه ، ایشنی دعوی وکیلنه حواله ایتمش آدم) مؤكل ‖ مشتری .

Klientel (ـَـــ ا مؤ) (49) برنوتر ، دعوی وکیلی ویاطبیبك مشتریلرینك هیئت مجموعه‌سی .

Klima (ـَ ا لا) (56) [روم] (جغر وحکم) اقلیم ‖ مملکت ، بلده ، دیار .

Klimatologie (ـَـــــ ا مؤ) (49) و (51) [روم] اقلیملرك احوالندن بحث ایدن علم ، مبحث الاقالیم .

Klimmen (ـَ فعلا ±) .e (20) و .a (21) طیرماشمق ، طیرمانمق ، یوقاری چیقمق ، طوتنه‌رق ، آصیله‌رق یوقاری چیقمق .

Klimper,... (ـَ ...) kasten — (ام) =Klapper,, kasten ‖ lied — (ا لا) کورولتولی (فقط معناسز) نقرات .

Klimpern (ـَ فعلا + وفعمتع) .a (21) [=klempern] طینغیرداتمق ، چینلاتمق ، اوتمك مثلا : — mit dem Gelde (in der Tasche) جبنده‌پاره‌یی شاقیرداتمق ‖ (موسیقی) برچالغی‌یی طینغیرداتمق‌مثلا — auf dem Klavi'ere پیانوده‌برقاچ آهنك یاپمق ، چالمق ، طینغیرداتمق ‖ (عمو) کوتو پیانو چالمق .

Klimse (ـَ امؤ) (53) (اسوچره‌لسانده) =Riß .

Kling! (ـُ حرند) ! — قلینغ ! طیرینق ! ‖ ! —klang طرینغ طیرانغ ! (ا م) mit Kling und klang بیوك علامت مسروریت ایله ‖ آیاق طاقمیجه (ا لا) (38) موسیقی آلتی .

Kling,... (ـُ...) beutel — (ا م) اعانه طورباسی ، کیسه‌سی ‖ beutel-Träger — (ا م) کلیساقیوسی ، وافه ‖ fähigkeit — (ا مؤ) (برموسیقی پارچه‌سنك ویا بیتك صدای اصلی‌یه نظراً اولان حال وقوتی) پرده ، مقام ‖ klang (ا م) (.inv) اصوات‌مکرره‌مثلا klank der Gläser — باارداق ، قدحلرك یکدیکرینه چارپمالرندن حاصل اولان صدا ‖ خوش ، لطیف صدالی جمله‌لر ، ایو تأثیر حاصل ایدن الفاظ ‖ stein — (ا م) اورلدیغی وقتده انعکاس صدایی موجب برکان طاشی .

Klinge (ـُ ا مؤ) (53) [klingen] آلات جارحه‌نك نامطوسی ، تیموری ‖ — قلنج ، مچ ، بیچاق وامثالنك نامطوسی ‖ Hiebe mit flacher— قلنج وامثالنك ترسی ویایانیله اولان ضربه ‖ er schlägt eine gute— (قلنج تعلیمنده) ایو قلنج صاللار ، قوللانور ، اوکوزل اسقریم یاپار ‖ (مجا) (یمکده) یمکه اوایو چتال آتار ، صاللار ، اویمکده ایو صلاح قوللانور ‖ Jemand vor die —fordern بریتی دوئلویه دعوت ایتمك ‖ (ع) man ließ die Garniso'n über die—springen تکمیل غارنیزون (برشهرده

Klemme (ـَ ا مؤ) (53) [klemmen] صیقشدیرمغه ، منکنه‌لمکه ویا تضییق ایتمکه مخصوص آلت ، باخصوص (صنایعده) کرپتی ، چمیز ‖ بارکیرلرك بورننه کچیریلان یواشه ‖ in der—sein (صیقینتیده بولنیلان حال وموقع) صیقینتی ، بیوك طارلقده ، صیقینتیده اولمق ‖ پاره‌جه مضایقه‌ده بولنمق .

Klemmen (ـَ فعمتع) و —sich (فعمطا) .a (21) صیقمق ، صیقیشدیرمق ، تضییق ایتمك ‖ صیقیلمق ، صیقیشمق ، طوتیلمق ‖ باصدیرمق ، ازمك ‖ کرپتنله ، چمیزله طوتمق ‖ طاقیلمق ‖ (عمو) —etwas برشیئی آشیرمق ، اچ ایتمك ، چیرپمق .

Klempner (ـَ ا م) .a (40) (صنع) تنکه‌جی ، صاچ ، چینقو وامثالی معمولات بیع واشترا ایدن : صوباجی .

Klempnern (ـَ فعلا +) .a (21) تنکه ، چینقو وامثالیله ایش کورمك ، یاپمق ، تنکه‌جیلك ، صوباجیلق ایتمك .

Kleopatra (ـَـــ اخالا) (54) [روم] قله‌ئوپاترا .

Klepper (ـَ ا م) .a (40) [فی الاصل Lauf-pferd] چویك ، چابوق بارکیر ‖ بینك بارکیری ‖ کوچوك بویلی بارکیر ، مدللی ‖ برای تحقیر (حیوان حقنده) تازی .

Klepsydra (ـَـــ ا مؤ) (51) [روم] (برنوع صو ویا بحریه‌ده قوم ساعتی) صوساعتی .

Klerikalismus (ـَـــ ام) (45) [لاتینجه] طریقت رهبانیه‌نك دیکرلرینی کلیسا حکمی آلتنه آلمق فکروتصوری .

Klerus (ـَ ا م) (57) (sans pl.) [لاتینجه] هیئت روحانیه (Gemeine کلمه‌سنك مقابلی) .

Klette (ـَ امؤ) (53) البسه وسائره‌یه قولایلقله یاپیشان عورت اوتی ، آراقیطون اوتنك چیچکی ‖ (نبا) عورت اوتی ‖ (عمو) er ist (wie) eine— اوانسانه کنه ، صقیرغه کبی یاپیشور ، اوپك صیرتا شیقدر .

Kletten (ـَ فعمتع) .b (21) [Klette] (صنع) —die Wolle یوکی اوزرینه یاپیشان و (چوبان سوزکی) تسمیه اولنان اوتلردن تمیزلمك .

Kletten,... (ـَ ...) wurzel-Öl — (ا لا) عورت اوتی یاغی ‖ walze — (ا م) (صنع) چوقه ، ایپلك وامثالی فابریقه‌لرنده یوك وسائره‌نك دیكن واوتی آییقلار ماکنه .

Kletter,... (ـَ ...) ، rose — (ا مؤ) (نبا) صارماشیق کبی صاریلوب چیقان کل (آغاجی) ‖ tau — (ا لا) (جمناستیقده) (بیوك آغاجده) صاریله‌رق چیقمق ایچون آصیلی خلاط ‖ eisen — (ا لا) چنکالی چوق کمی دمیری ، چنکللی قانجه ‖ füßig — (ص) (تاطبیع) آیاقلری طیرملنوب چیقمغه مستعد اولان حیوانات ‖ mast — (ا م) (کمیده چیقه‌بیلنلر ایچون مکافات ویریلان) مکافاة دیرکی ‖ partie — (ا مؤ) طیرمانوب ، صاریلوب چیقمقدن عبارت اولان ادعا ، بحث ، (یارتی) ، اویون ‖ pflanze — (ا مؤ) (نبا) صارماشیق کبی صاریلوب چیقان ویا یره اوزانوب کیدن نبات ‖ specht — (ا م) (تاطبیع) دیوار ، آغاچ قفانی ‖ stange — (ا مؤ) جمناستیق میدانلرنده صاریله‌رق چیقمق ایچون معمول دیرك .

Klettern (ـَ فعلا ±) .a (21) [Klette] طیرملنوب ، صاریلوب چیقمق ‖ —auf einen Baum برآغاجه چیقمق .

Kleve (ـَ ~ اخالا) (56) (شهر ومملکت) پروسیانك قدیم بردوقه‌لغی .

بولنان عسکر) قلنچدن کچیرلدی ‖ (مجا) bei der - bleiben
فکرندن دونمامك ، ایشندن وازکچمامك ‖ تل وصیرمه دوککه
مخصوص آلت ؛ حاده دستکاهی ‖ موسیقی آلتی .
Klingel (ـٮ امؤ) (53) [Klingeln] اوفق چینغراق، ذیل.
Klingeln (ـٮ فعلا +) a. (21) ذیل ، چینغراق چالمق ‖
(فع یکشخ) es klingelt چینغراق چالینیور ‖ (فع متع)
— Jemand aus dem Schlafe چینغراغی چالەرق برینی
اویقودن اویاندیرمق ‖ — sich (فع مطا) ‖ (ا لا) (sans pl.)
(ذیل ، چینغراق حقنده) اوتمك ، چالینمق ، چینغیردامه .
Klingen (ـٮ فعلا +) a. (30) ونادراً a. (21) سس
ویرمك، صدا چیقارمق، اوتمك، طنین انداز اولمق ‖ (موسیقی)
(سس صدا وامثالی حقنده) gut (schlecht) zusammen—
اویمق، خوشه کیتمك، اویمامق، خوشه کیتمامك ؛ هم آهنك اولمق ‖
(ع) mit—dem Spiel موسیقه اوکده اولدیغی حالده ‖
der Name klingt gut بو بر ایو اسم ، بو اسم قولاغه
خوش کلیور ‖ Das klingt wie ein Märchen بو (بر)
مصاله بکزه یور، حقیقته بکزه میور ‖ Das klingt sonderbar
انسانك بوکا ایناتمیه جغی کلیور ، بوافسانه برتحف کلیور ‖
die Ohren klingen ihm آنك قولاقلری چیکلایور ‖ (فعلا-)
sein Ruf (اهتزازات صدائیه کبی اطرافه انتشار ایتمك)
ist bis in ferne Länder geklungen آنك شهرتی، (نامی)
اوزاق یرلرده دکین یایلمشدر، یایلدی ‖ mit den Gläsern—
قدحلری شاقیرداتمق، بربرینه اورمق ‖ —auf Jemandes Wohl
برینك صحتنه قدحی اورمق ، ادارهٔ اقداح ایتمك .
Klingen,,... (ـٮ ...) [Klinge] —schmied (ا م)
(صنع) قلنچ ناملوسی یاپان تیمورجی ، قلنجی .
Klinik (ـٮ امؤ) (49) [روم] (طب) (خسته خانەده
وخستەلرك یتاغی باشنده جریان ایدن خصوصات ، خستەخانەده
تعلیم اولنان عملیات طبیه) سریریات .
Kliniker (ـٮ ام) a. (40) [روم] (طب) خسته خانەده
خسته یتاقلرنده عملیات اوکرەنان، سریریات درسی کورن طبیب.
Klinikum (ـٮ الا) (38) [روم] = Klinik .
Klinke (ـٮ امؤ) (53) [فی الاصل Riegel] (چیلنکیرلکده)
قیوماندالی ‖ سورمه .
Klinken (ـٮ فعلا + و فع متع) a. (21) am Schlosse,
an der Thüre, am Drücker — قپویه، قپونك مندالینه
باصەرق ویا اورەرق آچمق .
Klinker (ـٮ ام) a. (40) [klingen] اك ایوجنسندن،
غایت کوزل پیشورلمش (قلنك) طوغلەسی .
Klinse (ـٮ امؤ) (53) = Ritze' Spalt .
Klipp (ـٮ حرند) klapp! — چات پات ! ‖ (دکرمانده)
تیق تاق ! ‖ (ص) (24) یالکز : und klar — آچیق وبراق ،صاف
وممیز صورتده مستعملدر .
Klipp,,... (ـٮ ...) sich — (ا م) (تاطبیه) غایت
ایجه وچوق دیشلی صاراغوس بالیغی ‖ klapp— (ا لا)
دکرمانك تیق تاق ایتمسی ‖ maus — (امؤ) (تاطبیه) صخروی
(قیا اوستنده، ایچنده یشایان حیوانلره منسوب) فاره ‖ schenke—
(ا مؤ) اوفق ، قرانلق قولتوق (میخانه) ، کور قولتوق ‖
schliefer— (ا م) (تاطبیه) : Klap'scher—schliefer
کرکدانه بکزر یسانی (آفریقا) فارەسی ، زبابه ‖ schule—

(ا مؤ) محله مکتبی ‖ schüler— (ا م) الفبا اوقویان ، دها
هنوز مکتب ابتدائیەیه دوام ایدن طلبه ‖ zeug— (ا لا)
چوجق اویونجاقلرینك بالجمله نوعی .
Klippe (ـٮ امؤ) (53) (بحر) قیا ، شاپ یر ، تهلکەلو
محل کذا (مجا) ‖ — (verborgene : یاخود) blinde
دکز طالغەلرینك چارپدقلری کیزلی قیا ‖ Reihe niedriger—n
دکز ایچنده وصو حذاسنده بولنان قیالر سلسلەسی ‖ مقاصله
کسلمش کوشەلی ویالکز ممغەلنمش اچقه .
Klippen,,... (ـٮ ...) küste— (ا مؤ) قیالقلی ،
مخاطرەلو ساحل ‖ voll—، reich— هرایکیسیده (ص) چوق
قیالیقی ، شاپلقی بولنان ‖ dachs— (ا م) (تاطبیه) =
Klipp-schliefer .
Klipper (ـٮ ام) a. (40) (بحر) [قلمنکیجه klip کسمك ؛
مرا : Kutter] (چوق یوك آلور وسریع الحرکه یلکنلی کمی)
قوطره .
Klippe(r)n (ـٮ فعلا +) a (21) [klipp] دکرمن
چاغلداغی کبی برسس چیقارمق .
Klippig (ـٮ ص) (24) قیا وشاپله طولو ‖ مخاطرەلو .
Klirr! (ـٮ حرند) تقریباً : تیرینغ !
Klirren (ـٮ فعلا + ، حرکت، تبدیل موقع حالنده
فعلا -) a. (21) ارتجاج ایتمك ، شماته ، کورولتی یاپمق ،
طیرو طیرو .... ایتمك ‖ (علی الخصوص اسلحه، مهموز وپنجره
حقنده) شاقیردامق طینغردامق ‖ کورلتی ایله برشیئه اورمق ‖
mit den Gläsern— بارداقلری طینغیرداتمق، شاقیرداتمق .
Klistier (ـٮ : kli-sstī'r [ا لا) (38) = Klystier .
Klitschig (ـٮ و : ـٮ ص) (24) es Brot — خمور کبی
چامورلی اکمك .
Kloak (ـٮ ام (الا) (38) [لاتینجه] دها زیاده مستعمل:
Kloake (ـٮ امؤ) (53) کیریز ، بولاشیق لغمی ؛ لغم .
Klöbchen (ـٮ الا) b. (40) (kloben کلەسنك صورت
تصغیریەسی) اوفق وکسلمش آغاج ‖ (صنع) (چیلنکیرلکده)
کلید سورمەسی کوپریجیکی .
Kloben (ـٮ ام) b. (40) [klieben] کسلمش ، یارلمش
اودون ‖ (زرا) کتن دمتی ‖ (بال قوغانلرنده) آری بکنك
قیادلدیغی یر ‖ (مجا) = Klotz ‖ (صنع) ترازەقولی ‖ (اوزرنده
برجسم متحرك اولەبیلەجك صورتده بولنان جسم) قازیق ،
محورقازیغی ‖ (ماکنه) مقره تکرلکی، مقره ‖ —feststehender
ثابت مقره .
Klobig (ـٮ ص) (24) قالین ، قبا ، یونلمامش ؛ آغیر ‖
(مجا) قبا ، نزاکتسز، تربیەسز ، اودون کبی .
Klomm (ـٮ)، klömme (ـٮ)، (klimmen فعلنك
اندیقاتیف وسوبژونتیف امپارفەبرنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .
Klonisch (ـٮ ص) (24) [روم] (علم امراض) er Krampf—
(وقتی بلیرسز وغیراختیاری سیکیر اویناقلغی) تشنج ارتجاجی،
اسپازموز .
Klopf,,... (ـٮ ...) brett— (ا لا) (شاهینجیلکده)
بوشنه ، سرپست اوچوب طورمقده اولان شاهینی کیرو
چویرمك ایچون اوزرینه اوریلان تخته ‖ fechten— قلنج ایله
اوروشەرق تعلیم ایتمك ‖ مطراق اوینامق ، تیغزنلك ایتمك ‖
قبادایلق ایتمك ‖ hammer— (ا م) (قپوده) قپوطوقماغی ‖

کولونك ، بیوك وآغیر تیمورجی چکیجی ‖ —hengst (ا م) بورلمش حیوان ، ایکدیش ‖ —holz (ا لا) (صنع) تخته طوقماق ، (مطبعه) صحیفه‌لرك مرتب حرفلرینی‌دوکوب دوزلتمکه مخصوص‌غایت دوزتخته ‖ —jagen (ا لا) ، —jagd (ا مؤ) = Klapper„ jagd .

Klopfe (ـ ا مؤ) (53) [klopfen] طیاق، کوتك ‖ تسویه تخته‌سی .

Klöpfel (ـ ا م) ㊵ a. [klopfen] = Klöppel .

Klöpfeln (ـ فعلا + وفعه متعه) ㉑ a. [klopfen] خفیفجه اورمق .

Klopfen (ـ فعلا +) ㉑ a. [قدیم آلمانجه clophôn] اورمق ‖ (فعه یکشنه) es klopft قپوچالینیور، قپوبی اوریورلر ‖ das Herz klopft mir (کذا فعه یکشنه): es klopft mir im Busen یورکم (قلبم) چارپیور ‖ Jemandem auf die Finger — (مرا : Finger) ‖ (فعه متعه) اورمق،ضرب اتمك مثلا den Staub aus den Kleidern— (مرا : aus-klopfen) ‖ einen Nagel in die Wand— دیواره برچیوی‌میخلامق ، (اورمق) چاقمق .

Klöppel (ـ ا م) ㊵ a. [عادی آلمانجه] (صنع) = Klopf-holz ‖ یارلمامش اودون ، صوپا ‖ دانتله یاپمغه مخصوص‌آغاج ایکنه، طیغ . —einer Glocke برچاکك‌طوقماغی ‖ یارلمامش

Klöppel„... (... ـ) —dicke (ا مؤ) چاك طوقماغنك قالینلغی ‖ اوزرینه یاپیشدیرلمش دانتله مودلی (حاوی کاغد) ‖ —kissen (ا لا) (صنع) دانتله‌لی (اوفق ، قولتوق) یاصدیق ‖ —muster (ا لا) دانتله مودلی ‖ —nadel (ا مؤ) دانتله ایکنه‌سی ‖ —spitzen-Arbeiterin (ا مؤ) اینجه دانتله‌یاپان قادین ‖ —zwirn (ا م) (تجا) = —garn (ا لا) (تجا) دانتله تیره‌سی .

Klöppeln (ـ فعه متعه) ㉑ a. [Klöppel]—Spitzen دانتله یاپمق ، اورمك .

Klöpplerin (ـ ا مؤ) ㊿ (صنع) = Klöppel-arbeiterin .

Klop(p)s (ـ ا م) مفردی ㉖ وجمعی (36) [klopfen] (آشجیلقده) قییلمش ات واون ویا پاتاتس ازمه‌سیله یاپیلان ایری ویووارلاق کوفته ، غاسقالوپ .

Klosett (ـ ا لا) ㊳ ویاخود (56) [انکلیز] قدمخانه ، آیاق یولی ، آبدستخانه .

Kloß (ـ ام) ㉛ ، جمعی بعضا (Klöße) طوپ وکثیف برجسم،(یوشاق ویووارلاق) طوپ ، یووارلاق ‖ طوپراق یغنی. (آشجیلقده) (ات، خمور) یووارلاغی، کوفته ، پاتاتس ، اکمك، یمورطه واون خلیطه‌سندن مرکب یووارلاق .

Kloster (ـ ا لا) ㊴ a. [لاتینجه claustrum] مناستر، تکیه ، زاویه .

Kloster„... (... ـ) —gut (ا لا) مناستر، تکیه‌یه عائداموال، وقف ‖ —zwinger (ا م) چله‌خانه ‖ —bruder (ا م) برطریقته‌داخل‌اولان درویش ‖ —frau (امؤ) مناستره کیرمش قادین ، (تکیه‌نشین) ‖ —gelübde (جمع لازم) مناستره‌کیرر ایکن یاپیلان نذر ، آداق ‖ —gesellschaft (ا مؤ) برطریقه مخصوص راهب ویا راهبه‌لرك حاللری ، یشایشلری ‖ بونلرك هیئت مجموعه‌سی ‖ —schrift (ا مؤ) (مطبعه) تقریبا : غوتیك یازیسی حروفاتی ‖ —schule (امؤ) مناستر مکتبی ‖ مناستره تابع مکتب ‖ —schwester (ا مؤ) راهبه ‖ —zelle (ا مؤ) مناستر اوطه‌سی ، حجره ، چله خانه ‖ —zucht (امؤ) کلیسا نظامی، آداب وارکانی، تربیه‌سی،ضبط وربطی .

Klösterlich (ـ ص) ㉑ کلیسایه عائد ، مناستره مخصوص ومتعلق، کلیساجه .

Klotz (ـ ا م) ㉛ اودون کوتوکی ‖ آغاج کوکی ، کوده قسمی ‖ کیمه ، یارمه اودون ‖ بوداقلی (یاقمغه مخصوص) آغاج ‖ auf einen groben—gehört ein grober Keil (ضرمثل) دینسزك حقندن ایمانسز کلور ‖ (مجا) (حس وفکردن ظرافت ونزاکتدن بری اولان‌کیمسه ، طویغوسز آدم، اودون‌کبی قبا ، خوبراد ، یونتولمامش کیمسه) اودون‌کبی آدم ‖ (ع) (هوان طوپلرینك یتاقلق آغاج ترتیباتی) قونداق .

Klotz„... (... ـ) —presse (ا مؤ) (صنع) (مجلدلکده) آغاج منکنه ، تضییق ماکنه‌سی ‖ —beute (ا مؤ) (آری تربیه‌سی وبال یتشدیرلمسی‌ایچون) آغاج آری‌قوانی ‖ —schuh (ا م) ایری اوکچه‌لی تخته قوندوره .

Klotzen (ـ فعلا +) ㉑ c. = glotzen ‖ قبا ، نزاکتسز ، تربیه‌سز خوبراد طورانمق ‖ (فعه متعه) (عمو) کلیتلی پاره ویرمك‌مجبوریتنده بولنمق، پاره بایلمق ‖ er hat viel—müssen (tüchtig : ویاخود) او برچوق‌پاره ویرمکه مجبور اولدی، برچوق پاره بایلدی، ایچه برپاره‌دن چیقدی .

Klotzig (ـ ص) ㉑ (عمو) [Klotz] قبا ، اودون‌کبی .

Klown (ا م klăou'nₑ) (56) [انکلیز] (تیاترو وامثالی اویونلرده تحقلق ایدن) پاسقال .

Klub(b) (ـ ا م) (56) ونادراً ㊷ a. [انکلیز] (خصوصیله امورسیاسیه‌یه‌دائرمذاکرات ومباحثاتده‌بولنان شرکت‌وجمعیت) قلوب؛ لونجه (یالکز اعضالرینك دخولنه‌مساعده اولنان‌جمعیت) قپالی جمعیت بونلرك دائره‌سی، قلوب .

Klub„... (... ـ) —hütte (ا مؤ) اسویچره ده پیستر اعمالنه مخصوص‌قلبه، فابریقه‌لردن آلپ‌قلوبنك‌واردانه‌تخصیص اولنمشی ‖ —lokal (ا لا) قلوب (دائره‌سی) .

Klubbist (ـ ا م) (51) [Klub] قلوب اعضاسندن اولان ، قلوبه دوام ایدن .

Kluft (ـ ا مؤ) ㉟ [klieben] یاریق، آره‌لق، آچیق ‖ (علی‌الخصوص برطاغ ویاقیاده) یاریق، غارمسی‌دلیك ‖ (درین وکنیش) — چقور ، اوچوروم ، دیبسز،اوجی بوجاغی یوق چقور،اوچوروم ، کذا (مجا) ورطه ، تهلکهٔ عظیم ‖ یاریق، فرجه ‖ (صنع) کریتق .

Klüften (ـ فعه متعه) ㉑ b. [Kluft] یارمق، چاتلاتمق.

Klüft-holz (ـ ا لا) ㉕ یارمه اودون .

Klüftig (ـ ص) ㉑ یاریقلی، چاتلاقلی، یاریقله طولو .

Klug (ـ ص) ㉔ [وسط آلمانجه kluoke نازك ، اینجه، کبار، ظریف] عاقل، ذکی، درایتلو، فطین ‖ (صورت‌نسبیه‌سی: klüger دها زیاده عقللی) ‖ (مبالغه صورتی : klügst اك عقللی) ‖ دور اندیش ؛ کوزی آچیق، شیطان، قورناز، حین اوغلو حین ؛ (اوکرتمدیکی برشیئی بیلان) ‖ (ضرمثل) durch Schaden wird man— ضرر انسانه عقل اوکردر ‖ ich kann nicht daraus — werden بن بوندن برشی (آکلایه‌میورم، آکلایه‌مدم ‖ —reden (ویاخود :— schwatzen, —sprechen, (عمو): —schnacken) عقلالق اتمك ‖ Sie reden—sehr عقلنك ایردیکی ، کندی بیلدیکی کبی سویلنوب

طوريورسك ‖ —er ist nicht recht اونه ديديكى (كنـدى
سويلديكى) بيلر ، بيليور .
Klug,... (ـ...) —schwätzer (ا م) عقلادومبلكى،
(عمو) ‖ —schmacker (ا م)، —sprecher (ا م) هرشيئه
بهانه بولان ، معترض ، عقلا دومبلكى حريف .
Klügelei (ـ ـ ا مؤ) (49) تخمينا : عقلالق .
Klugheit (ـ ـ ا مؤ) (49) عقلليلق ، ذكاوت،فطانت ‖
قورنازلق ، اينجه دوشونمه ؛ تدبيرليلك .
Klumpen (ـ ـ ا م) b. (40) (شكلسز، بيچمسز وياخود
يوارلاق) جسم كثيف ، طوپ ، يوارلاق، يوماق ‖ (مايعات
درونـده) كثيف ، قويو ، پيخى ‖ —butter (ا مؤ)
طورتولى ياغ ‖ —gegossener (آلتون وامثالى) كليچه‌سى ‖
(بربرى اوزرينه ييغلمش انسان ويا اشيا ييغنى) برآلاى انسان،
اشيا ، برييغين ، برچوق اشيا ‖ Alles auf einen—werfen
هپسى ، جمله‌سى بر يره ييغمق .
Klümpern (ـ ـ فع لا +) و—sich (فع مطا) a. (21)
طوپلانمق، بيختيلنمق ‖ بر يره جمع ايتمك، خلط ايتمك .
Klunker (ـ ـ ا مؤ) a. (40) (عموميتله)آصيلان،صاللانان
اشيا ؛ پوسكول ؛ آويزه‌ده صارقان بللور پارچه‌لرى ‖ (البسه‌ده)
صارقان ييرتيق پارچه‌لر ‖ (بالجمله قيمتسز واكثريا تقليـد)
تزيينات ‖ بالتوده ؛ قيونلرك توكلرنده وصغيرلرك قويروقلرنده
بولنان ، صارقاق چامور وحيوان ترسى .
Kluppe (ـ ـ ا مؤ) (53) (صنع) [klieben | كرپتن ،
ال منكنه‌سى .
Kluppen (ـ ـ فع متع) a. (21) صيقمق، صيق باغلامق ،
چكمك ، باصديرمق، صيقيجه قوجاقلامق .
Klus (ـ ا مؤ) (49) [لاتينجـه] (جمعى : —en)
=Klaus .
Klüse (ـ ـ ا مؤ) (53) (بحر) غومنـه دليكى ، مازغالى
(كمينك اوكنده وهر ايكى طرفنـده خلاط ويا زنجير يچمسنه
مخصوص دليكلر) .
Klüver (ـ ٧ ـ ا م) a. (40) (بحر) فلوق، استراليـه
يلكنى (كمينك اوك طرفنده آچيلور) .
Klysopompe (ـ ـ ـ ا مؤ) (53) [فر] = Klystier-pumpe .
Klystier (ـ ـ ا لا) (38) [روم] ييقامه ، احتقـان ،
حقنه ‖ setzen : وياخود Klysti(e)ren=ein—geben .
Klystier,... (ـ ...ـ) —blase (ا مؤ) لاستيك احتقان
طوپى ‖ —spritze (ا مؤ) احتقان شيرينغه‌سى .
Klysti(e)ren (ـ ـ ـ فع متع) a. (21) [Klystier]—
Jemand برينه اجرا اولنان شيرينغه‌يه نظارت ايتمك ‖ برينى
شيرينغه ايتمك .
Km. (Kilome'ter كلمه‌سنك صورت مختصره‌سى) .
Knabbern (ـ ـ فع لا + فع متع) a. (21) كميرمك ،
دفعاتله وآز ايصيرمق ‖ an etwas— برشيئى كميرمك .
Knäbchen (ـ ـ ا لا) b. (40) [Knabe كلمه‌سنك صورت
تصغيريه‌سى] كوچوك (اركك) چوجقجغز .
Knabe (ـ ـ ا م) (52) (اركك) چوجق ‖ (اون اوچ
ياشندن يوقارى) —تقريبا : كنج ، دليقانلى چوجق ‖ (استهزا
ويا تزييف مقامنده) — Sie sind ein unverschämter
مناسبتسزسكز ، كستاخلق ايديورسك ! اما صيقلمازسك ها !
آز دكلسك ، عانسك !
Knaben,... (ـ...ـ) —schule (ا مؤ) كنج (اركك)
چوجقلره مخصوص مكتب ‖ —alter (ا لا) صباوت ؛ وقت
شبابت ‖ —kraut (ا لا) (نبا) سحلب ‖ —mäßig (ص)
=knabenhaft ‖ —schänder (ا م) غلامپاره ‖ —streich
(ا م) كلفان بكلكى،اوته‌ده بروده سورتمه؛ چوجق غوغاسى ‖
—wurz (ا م)(نبا) —kraut‖—zeit (ا مؤ) چوجقلق ،
صباوت .
Knabenhaft (ـ ـ ص) (24) چوجقجه‌سنه،چوجق كبى؛
صباوتكارانه .
Knäblein (ـ ـ ا لا) b. (40) =Knäbchen .
Knack وكذا s— (ـ حرند) !— طيراق ! تاق ! چات !
‖ s— (ا م) مفردى (26) وجمعى (36) چاتردامه ، چاتلامه ،
طيراق ايتمه (ويوكورولتى ايله وقوعه كلان شى) ‖ das Glas
hat einen—bekommen قدح (شاقديه) چاتلادى(قيريلدى) .
Knack,... (ـ...) —beere (ا مؤ)(نبا) بەدەرى ‖ =Wald-
erdbeere ‖ —mandel (ا مؤ) قورو (كورك قبوقلى)
بادم ‖ —stiefel (ام) (عمو) مثلا —stiefel alter—=Knaster-
bart ‖ —werk (الا) طاشدن معمول و اوزرى چكيجله ايشلنلمش
ديوار ‖ —wurst (سرت واينجه) دومانلادلمش خنزير
صوچوغى .
Knacken (ـ ـ فع لا +) a. (21) [knack] چاتلامق ، چات
ايتمك ، چاتيردامق ‖ (فع متع) قيرمق ، قوپارمق ‖ (مجا)
Jemandem eine harte Nuß zu--geben برينك آغرينه
تيور لبلبى ويرمك (سرت جويز طيامق) ، باشنه پوسكوللى بلا
مسلط ايتمك .
Knack-Ente (ـ ـ ا مؤ) (53) (تاطبيعه) بلديرجين اوردكى ،
باغيرتلاق .
Knagge (ـ ـ امؤ) (53) [عادى آلمانجه] (آغاجده،تخته‌ده
بولنان) بوداق ‖ (دولكرلكده) پاينده .
Knall (ـ ا م) (38) ونادراً (31) (بردنبره وشدتلى اولان
كورولتى)پاتلامه ، چاتلامه ، چاتيردى ‖ (طوپ وتفنكك)
پاتلامسى (قيرباجك) شاقلامسى ‖ (مجا) بردنبره ، درعقب ،
همان ، بلا فاصله ، همان آرقه‌سندن ، حيق ميق ديككه‌قالمدى ‖
(حرند) !— پات ، كوت ، كوم (اسلحه‌سى تقليداً) .
Knall,... (ـ...) —bonbon (ام) (يره اورنجه چاتلايان)
پاتلانغيچ ، شاقلاق طاشى ، بونبونى ‖ —blei (كيم) نيترات
دوپلومب ‖ —effe'kt (ام) بعضاً : كورولتى پاتيردى ، شماته؛
(تياترولرده) بعض شيلر ، معرفت كوسترمكه مخصوص ماكنه ‖
—roth (ص) غايت قرمزى ، آتشى قرمزى ‖ —schote
(كيم) (ا لا) —silber ‖ Ohr-feige= (عو) (ا مؤ)
آمونييور دارژان (نشـادر ايله كوموشك احتراقندن حاصل
اولان مادۀ كيمويه .
Knalle (ـ ـ امؤ) (53) چوجقلرك كاغددن معمول
اويونجاغى، شاقلانغيچ ، پاتلانغيچ ‖ آرابه قامچيسنك شاقلامسى .
Knallen (ـ ـ فع لا +) a. (21) [Knalle] شاقلامق ،
چاتلامق ‖ (اسلحۀ ناريه حقنده) پاطلامق ، (كوملك)‖ (فع يكشخ
es knallte zweimal ايكى دفعه پاطلادى، ايكى ال بوشالدلدى،
ايكى دفعه آتلدى ‖ (اشخاص حقنده) —(mit den Gewehr)

|| تفنك پاطلاتمق || —mit der Peitsche قامچی شاتلاتمق ||
|| طاپه‌یی پاتلاتمق ، شیشه‌یی آچمق den Pfropfen—lassen
der Pulverthurm (فع لا ـ) (پاتلامق ، هوایه اوچمق)
|| knallte in die Luft باروت قله‌سی هوایه اوچدی
(فع متع) —etwas in die Luft برشیئی هوایه فیرلاتمق ،
هوایه آتمق ، برهوا ایتمك || Jemandem die Peitsche um
die Ohren— برینك صورتنه برقامچی یرلشدیرمك ، اورمق ،
قامچی‌یی صورتنده چاتلاتمق .

Knäller (ــ ـ) ، (عو) Knaller=Baller (ــ ـ ــ)
هرایكیسیده : (ا م) a. ㊵ = Kneller .

Knapp (ـ ـ) ㉔ [kneipen ، طار] اكثریا :
(البسه حقنده : وجوده صیق وكوزل ، تام اوتورمق)
er war so nett und—angezogen اونه كوزل كیمش ،
البسه وجودینه نه كوزل اوتورمش ایدی || پك طار ، صیق
|| (همان آنجق كفایت ایده‌جك) آز ، پك جزئی || آشاغی ،
فقیرانه || فیئاتی دون || seine Leut sehr—halten معیتنه
(اوشاقلرینه) پك آز پاره ویرمك || ein—es Auskommen
(پك) جزئی بركلیری اولمق، همان احتیاجات ضروریه‌سنی haben
تسویه ایده‌جك قدر كلیری اولمق .

Knapp,,... (ـ ...) —haus (ا م) (عو) (قشله
وحبسخانه‌لرده) بقال || —sack (ام) هكبه || دیلنجی طوربه‌سی .

Knappe (ــ ا م) ㊾ [Knabe=] اسكیدن
(برشوالیه‌نك اصیل اولان خدمتكاری) شوالیه آغاسی ،
خدمتجیسی || (اسكی) امیرآخور ، سلاحشور || (شوالیه‌لرك
مستملكاتنده اصول اداره واحوال سائره‌سندن خبردار اولمق
اوزره چالشمقده بولنان كیمسه) || (صنع) چراق، یماق ||
باخصوص دكرمنجی ، چوقه‌جی وطوقومه‌جیلر یانلرنده بولنانلر
|| (معدنجیلكده) ایكنجی معدنجی ، معدنجی یماغی .

Knappen (ــ فع لا+ قه متع) a. ㉑ چاتلامق ،
شاقلامق ||=ab-zwacken || جیریلك ، پینتیلك ایتمك .

Knappheit (ـ امؤ) ㊾ [knapp] طارلق ،صیقیلق ||
ضرورت || ضعیفلك || خست ، كیرلی‌چیقنلق || پاره‌سزلق .

Knappschaft (ــ امؤ) ㊾ برشوالیه یاننده بولنان
آغا ، خدمتجی ؛ سلاحشوران || چراق ، یماق جمعیتی ،
اصناف كروهی .

Knaps! (ـ حرند) =knack .

Knapsen (فع لا+) c. ㉑ (ایالت لسانی) طارلاتمق ؛
صیقمق || (مرا. ab-zwacken) .

Knarr! (ـ حرند) غاجور غیجر ! جاتیر چاتیر !

Knarre (ــ امؤ) ㊸ [knarren] (خرستیانلرك
قولنجه حضرت عیسانك دیریلوب سمایه عروج ایتدیكی كونده
یاپیلان بیوك پاسقالیه‌هفته‌سنده) كلیساده چاك یرینه چالنیلان
تخته آلت (=Klapper) .

Knarren (ــ فع لا +) ونادراً (فع متع) a. ㉑
[مرا. knurren ، knirren] سیوری كسكین برسس چیقارمق،
غاجیردامق ، غاجیر غاجیر اوتمك ، جایر جایر (سس ویرمك)
اوتمك، غیجردامق (قپو وامثالیله آغر یوكلی آرابه كبی) || mit
—etwas برشیئی غیجرداتمق || —mit der Knarre: یاخود،
(بیوك پاسقالیه‌ده) چاك یرینه تخته چالمق || (ماكنه حقنده)

طاقیرداتمق ، كورلتی ایتمك ، اوتمك ، غاجیردامق .

Knarrig (ــ ـ ص) ㉔ دائما غاجیر غوجور ایدن ،
غیجردایان .

Knast (ـ ا م) ㊳ [عادی آلمانجه] آغاجده بوداق ||
(صنع) صاغلام میشه كوتوكی || (مجا) (عمو) (اشخاص حقنده)
(دیرك كبی اولان كیمسه) غایت دینج وصاغلام آدم .

Knaster (ـ ام) a.㊵ [اسپانیولجه: قامش سپت] (برنوع
اینجیله‌جك توتون) قاناستر ؛ توتون || =Knast (مجا) .

Knaster-bart (ـ ـ ا م) ㉛ (عمو) عسكرلكده
اختیارلمش نفر ، (ضابط) ، اسكی یالا .

Knastern (ــ فع لا+) a. ㉑ غاجردامق، غیجردامق||
(عمو) یللنمك|| چیتردامق، چیترچیتر ایتمك|| (مرا. Knistern)||
[Knaster] (توتون حقنده) قوقوسنه باقمق،تجربه ایتمك||(ا لا)
b. ㊵ (sans pl.) چیتردامه، غیجردامه، غاجیرغاجیر ایتمه .

Knattern (ــ فع لا+) a. ㉑ [صدایی تقلیداً مرا .
Knitrern] قورو ومكرر صدا ایله عكس انداز اولمق، بویله
برصدا ویرمك || (آتش حقنده) چاتیردامق ، چیتردامق ،
چیتلامق || (ا لا) b. ㊵ (sanspl.) —der Gewehre
تفنكلرك پاطیردیسی ، چاتیردیسی (پاطلامسی) .

Knäu(e)l , Knau(e)l هرایكیسیده: (ـ)ـ ام (الا).a㊵
[قدیم آلمانجه chleiva= لاتینجه globus: Kugel] یوماق،
طوپاق || طوپ ، (ع) ال خمیره‌سی || (كذا مجا غایت كثیف
انسان حیوان غلبه‌لغی) || (مجا) یكدیكرینه كچمش ، طولاشمش،
طوپلانمش،صارلمش اولان بیغین ، طوپ ، یوارلاق ،كومه ||
(نبا) چیچك طوپی بیغنی .

Knäu(e)l... (ـ(ـ)ـ) Korb— (ا لا) یوماق سبتی ||
binse— (ا مؤ) (نبا) حصر اوتی ؛ حیزران ||=wickel—
Maschine (ا مؤ) یوماق صارمغه مخصوص ماكنه .

Knauf (ـ ا م) ㉛ [=Knopf] دوكمه (شكلنده اولان
هر برشی) || (معما) einer Säule— بردیركك (باشی)
باشلغی (=Kapitä'l) .

Knaupeln (ــ فع لا+ وفع متع) a ㉑ (ایالت لسانی)
=Knabbern || (ا لا) (كورك شیلر حقنده) قیتیرقیتیر
ایتمك .

Knauser (ــ ا م) a. ㊵ خسیس،طمعكار،بخیل كمسه،
كیرلی جیق .

Knautschen (ــ فع متع) a.,c. ㉑ (عمو) بوروشدیرمق،
ازوب بوزمك ، صیقمق، اوغوشدیرمق، صیقشدیرمق.

Knebel (ــ ا م) a. ㊵ قیصه قالین دكنك ، صوپا ||
اشیا دنكلرینك باغلانمسی ایچون قوللانیلان آغاج پارچه‌سی ||
كوپكلرك بوینه باغلانان چوماق|| —an einem Trensen-
Gebisse قنطارمه‌نك قوللری || ال قپانوبده یومروق تشكل
ایتدكده اورته پارمغك كوكنك میدانه چیقان كمیكی .

Knebeln (ــ فع متع) a.㉑ [Knebel] برباغ چوماغیله
ایوجه باغلایوب كرمك || (بحر) ایپلری یلكنلره باغلامق .

Knecht (ـ ا م) ㊳ (Herr كلمه‌سنك مقابلی) اوشاق،
خدمتجی، خدمتكار|| اسیر|| (مجا) (اشیا حقنده) —fauler
ودها طوغری اوله‌رق: der Faulen— (مرا . faul) .

Kne(e)s (ـَ ا م) مفردی (36)، جمعی (36) [اسلاو]
روسیه‌ده ارثاً برعنوان ومأموریتی حائز کمسنه ، قنه‌ز، قنیاز،
پرنس (رتب مختلفه‌سی واردر) .

Kneif (ـَ ا م) (38) [عادی آلمانجه . مرا . canif]
بیچاق ‖ (بغچوانلقده) اکری بیچاق ، طریان .

Kneif„ ... (ـَ...) —kuß (ا م) Jemandem
einen—kuß geben برینك برطرفندن چیمدیکلیه‌رك اوپمك ‖
—mal (ا لا) چمدیکك براقدیغی چوروك ‖ —zange (ا مؤ)
قیصقاج .

Kneifen (ـَـُ فع متع) .n (20) یاخود .a (21) چمدیکلمك .

Kneifer (ـَـُ ا م) .a (40) چیمدیکلیان ‖ برونه یای
واسطه‌سیله تثبیت ایتدیریلان کوزلك (Klemmer=) .

Kneip„ ... (ـَ...) —abend (ا م) مکاتب عالیه
طلبه‌لرینك مصاحبه‌یه حصر ایتدکاری اقشام ‖ (عمو) ، (عو)
دوکون ، قینه‌کیجه‌سی ‖ —bruder (ا م) عیش وذوق سون
کیمسه ‖ —zange (ا مؤ) کریبتی (صنع) ال منکنه‌سی ،
قیصقاج .

Kneipe (ـَـُ ا مؤ) (53) [kneipen] (آشاغی طاقمنه
مخصوص مسافرخانه) میخانه ، بو جنسدن قهوه ، قولتوق
(میخانه) ‖ توتون ایچیلان محللر (قهوه خانه) ، قهوه ،
بیرا خانه ، لوقانطه ‖ (کلغان بکی لسانده) طلبه اوطه‌سی .

Kneipen (ـَـُ فع متع) .a (21) بعضاً دخی .n (20)
[عادی آلمانجه=kneifen‖ die Schuhe—mich قوندره‌لرم
آیاغمی صیقییور، اوریور ‖ es kneipt mich im Bauche قارنمده
بر بوروتی (صانجی) وار ‖ (فع لا +) (دلیقانلیلر بیننده)
(—in einer Kneipe) (برمیخانه‌ده، بربیرا خانه‌ده) ایچمك .

Kneller (ـَـُ ا م) .a (40) کوتو (ایچمکه مخصوص)
توتون .

Knellern (ـَـُ فع لا+) .a (21) (توتون حقنده) کوتو
قوقمق ‖ تعفن ایتمك .

Kneph (f ـَ ا خا لا) (56) (اسا) مصر الهه‌لرندن قنف .

Knes (ـَ) =Knees .

Kneten (ـَـُ فع متع) .b (21) [قدیم آلمانجه chnetan]
یوغورمق ، تخمیر وتعجین ایتمك ‖ (طبده) den Körper—
وجودی اوغوشدیرمق، صیقیجه اوغمق، دلك ایتمك، ماساژ یاپمق ‖
علی‌الخصوص (اجزاجیلقده) (یوغوره‌رق عوشاتمق) یوغورمق ،
تعجین ایتمك . قارمق ‖ (صنع) قارمق .

Knick کذا s— (ـَ حرند) (صدایی تقلیداً) طیریق !
(مرا . knack) ‖ (ا م) (38) (قدحده) صیچرامش، قوپمش ،
قیریلمش ، چاتلامش محل) قیریق ‖ (برشیئك براز اکلسیله
خط مستقیم اوزره بولنمیوب منکسر حاله کیرمسنه سبب اولان)
قیریقلق، کوشه، دیرسك یاپان یر ‖ (دالاری یکدیکرینه کچیرلمش،
اورلمش اولان) چیت ‖ (آغاجلری قیصه طوتلمش اولان)
قورو ، چالیلق .

Knick„ ... (ـَ...) —(e)bein (ا لا) (ا م) یوروکن
بیچاقلری اکیلان ، بوکیلان ‖ قدم دروننده یورطه صاریسیله
دیکر برلیکوردن مرکب ایچکی ‖ —füß (جمناستیق) (پارالل)
ده دیرسکلر بوکولمش اوله‌رق آصلمه حرکتی .

Knicken (ـَـُ فع لا ±) .a (21) [Knick] طیریق صداسی
ویرمك ، چیت دیمك، بوصدا ایله قیرلمق، چاتلامق ‖ er knickt
beim Gehen اوکیدرکن بیچاغی (بیچاقلری) بوکیلور؛ صاللانور،

طوتماز ‖ (فع متع) (مجا) kein Gräschen— کیسه‌یی
اینجیتماز اولمق .

Knicker (ـَـُ ا م) .a (40) =Knauser ‖ مارکیزدنیلان
کوچك شمسیه .

Knickern (ـَـُ فع لا+) .a (21) چاتیردامق، غیجیردامق،
چتیردامق ‖ =knausern .

Knicks (ـَ حرند) =knick‖ (ا م) (38) =Knick ‖
(دیزلرینی بوکه‌رك وحیوانك اوك) بیچاقلرینی قیره‌رق یاپیلان
رسم تعظیم ، اکیله ‖ رکوع .

Knicksen (ـَـُ فع متع) .c (21) =knicken ‖ (فع لا+)
اکیله‌رك تعظیم ایتمك ‖ (فع لا—) اکیله‌رك، دیز چوکرکبی
یاپه‌رق حرکت ایتمك ‖ sie—von dannen اکیله‌رك (احترام
ایدرك برصاغنه برصولنه سلام ویره‌رك) اورادن چیقدیلر ،
کیتدیلر ، صاووشدیلر، چکیلدیلر، بویونلرینی قیردیلر .

Knie (ـَ ا لا) (38) [غوتجه kniu=لاتینجه ge'nu] دیز ‖
دیزلری اوزرینه دوشمك ، دیزچوکمك auf die—e fallen ‖
(مجا) etwas über's—brechen (برشیدن خلاص اولمق
بتورمك، آرقه‌سنی آلمق اوزره) بتورمك، بر ایشی بتوریویرمك،
باشدن صاومه یاپمق ‖ دیزکبی بوکولمش اولان برشی (نبا)
دوکوم ، بوداق (بری) ‖ (بر یول، آغاج ویا نهرك دیرسك
یاپدیغی،قیورلدیغی محل) دیرسك ،کوشه .

Knie„ .... (ـَ...) —beuge (ا مؤ) (ع) (جمناستیقده
آیاغك طبوقلری متصلاً قالقمق وبرونلری یرده قالمق شرطیله
اللر یانده ویاقالچه اوزرنده ویایوقاریده بولنمق اوزره) دیزلری
طوغری بوکمه ‖ —gelenk (الا) دیزك اوینافیری ‖ —hoch (ص)
دیز یوکسکلکی ، بو یوکسکلکده ‖ —strumpf (ا م) دیز
چورابی ‖ —band (ا لا) دیز باغی ‖ —gelenk=Band— (ا لا)
اویلوقله بالدیرك برلشدیکی محلده بونلری ربط ایدن دیز قپاغی
جوارنده بولنان رباط ، سیکیرلر ‖ —hosen (جمعمؤ) دیزلك ،
پوطور؛ (قیصه چیزمه پانطالونی، کولوت) ‖ —kissen— (ا لا)
کلیسالرده دعا ایدنلره (دیزچوکدکده) طیانمق ایچون یاصدق ‖
—leder (ا لا) برسوارینك ، طاشجیلق ویا معادنده ایشلیان
عمله‌لرك دیزلرنده‌کی مشینی؛ (ع) برترمپته‌جی، داوولجینك دیزلك
مشینی ، دریسی ‖ —polster (ا لا) =kissen—‖ rohr—
(ا لا) بر بورونك دیرسکی، دیرسکلی بورو ‖ scheibe— (ا مؤ)
(تشر) دیز قپاغی ‖ —stück (ا لا) دیزه قدر چیقاریلان
فطوغراف ، رسم ‖ بر بورونك دیرسك پارچه‌سی .

Kni-en (فعلا+) .a (21) دیز اوزرنده اوتورمق، بولنمق ‖
(فع لا—) دیز چوکمك ‖ sich— (فع مطا) دیز چوکمك ،
sich wund— دیز چوکه‌چوکه دیزلری چورومك ‖ (الا) .b (40)
(sans pl.) دیزچوکه‌رك حاصل اولان وضعیت، دیزچوکمه، چومله.

Kniff (ـَ) (kneifen فعلنك صورت ماضیه‌سنك برنجی
واوچنجی شخصلری).

Kniff (ـَ ا م) (38) [kneifen] چمدیکلمك ‖ چمدیك ‖
چمدیکدن (وجودده حاصل اولان) لکه ، بره چوروك ‖
(کاغد وچاشورده حاصل اولان) قات، بوروشقلق ‖(مجا)(عمو)
دسیسه ، خدعه ، حیله ، الچاپوقلغی ، مهارت،فند، معرفت ‖
برمقصده وصول ایچون قوللانیلان حیل،دسائس خفیه؛ انتیریقه .

Kniffe (ـَـُ) (kneifen فعلنك سویژوبتیف امپارقه
برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Kniffeln (ـَـ فع لا +) a. ㉑ [Kniff] (عمو) بیاغیجه‌سنه حیله، خدعه ایتمك.

Kniffen (ـَـ فع متع) a. ㉑ [Kniff] قات ،بوروشوق قیوریق یاپمق

Kniffig (ـَـ ص)(㉑)(عمو) کال‌حیل‌ودسائس ایله(مملو).

Knifflich (ـَـ ص) (عمو) ㉑ [Kniff] =kniffig ‖ دیکنلی ‖ مشکل ، صعوبتلی .

Knigge (ـَـ ۱ خام) ㊻ (mit ‑s Umgang er hat — اوانسانلر یشامسی اوکرنمامش ، Menschen) nicht studirt بحلز ، او شنلك کورمامش .

Knipp (ـَـ) kneipen فعلنك اندیقاتیف امپارفه‌سنك برنجی‌واوچنجی‌مفردشخصلری) ‖ !—(جرند) تقریباً : طیریق ‖ (ام) ㊳ (صورت تصغیریه‌سی ‑chen (الا) ㊵b. پارمقلرك چاتیردامسی، چیتلامه‌سی ‖ اورته پارمقله اوریلان فیسکه .

Knipsen (ـَـ فع لا +) c. ㉑ خفیفجه چیتلامق ، چاتلامق ‖ — mit den Fingern پارمقلرنی چیتلاتمق ‖ فیسکه‌لمك .

Knirps (ـَـ ۱ م) مفردی ㉖ ،جمی ㊻(عمو) اوفق، بجاقسز (انسان)، چوق کوچك ، بودور .

Knirren (ـَـ فع لا +) a. ㉑ (مرا.) knirschen ، (knarren .

Knirschen (ـَـ فع لا +) a., c. ㉑ [knirren] چاتیردامق ، غیجیردامق، بومثللو صس چیقارمق mit den Zähnen— دیشلرنی غیجیردامق،دیشلریله‌غاجیرغاجیراتمك‖ vor Wuth— حدت وغضبدن کوپورمك‖ (فع متع) ازمك، خرد وخاش ایتمك ‖ محو وخراب ایتمك .

Knister,... (ـَـ ...) —röcheln (۱ لا) (ط) شدتلی (فنا صورتده) خیرلتی .

Knistern (ـَـ فع لا +) a. ㉑ چیتیردامق ‖ (آتش حقنده) چاتیردامق ؛ چیتیردامق ، چیتلامق ؛ غایت خفیف شاقیردامق ، شینغلدامق .

Knittel (ـَـ) = Knüttel .

Knitter (ـَـ ۱ م) a. ㊸ بوروشقلق ، قیرمه .

Knitter-gold (ـَـ ـَـ ۱ لا)㊳(sans pl.)=Rauschgold.

Knittern (ـَـ فع لا+) a. ㉑ =knistern ‖ (فع متع) بوروشدیرمق ، ازمك ، بوزمك ‖ — sich (فع مطا) قیزمق. حدت ایتمك .

Knix (مرا.) knixen knicks .

Knoblauch (ـَـ ۱ م) ㊳ (نبا) صارمصاق .

Knoblauch(s),... (ـَـ ‑ ...) —wurst (۱ مؤ) صارمصاقلی صوجوق ‖ —brühe (۱ مؤ) صارمصاقلی‌صالچه.

Knöchel (ـَـ ۱ م) a. ㊵ [Knochen کلمه‌سنك صورت تصغیریه‌سی] (تشر) الده وپارمق مفصللرنده کمیك چیقینتلری‖ (آیاقده) کعب، طوپوق کمیکی ‖ (بیلکده) عظم زند، بیلك کمیکی ‖ کمیك زار .

Knöcheln (ـَـ فع لا +) a. ㉑ fip(p)sen‖(کمیك‌زار ایله اوینامق) زار آتمق .

Knochen (ـَـ ام) b. ㊵ [Knoten ، Knopf کلمه‌لرینه منسوب] کمیك، عظم zu—werden کمیکلشمك ، کمیکه تحول ایتمك .

Knochen,... (ـَـ ...) —mark (۱ لا) کمیکلرده‌اولان ایلیك ‖ —ansatz (ام) (تشر) نتؤ کاذب ، نتؤ ثانی، نتؤ ضامن‖ —artig (ص) کمیك‌کبی، کمیکه مشابه؛ کمیك‌جنسندن‖ —einrichter (ص) بردری برکمیك، قوبقورو ‖ —dürr (ام) قیریقجی ، جیقیقجی ‖ —fäule (۱ مؤ) (علم‌امراض) کمیك چوروومسی ، رم ‖ —fraß (ام) کمیك چوروومسی ‖ —fuge ، —fügung (۱مؤ) —(۱مؤ) کمیکلرك‌مفصلی، مفصل یری ‖ —hauer (ام) قصاب ‖ —haut (۱ مؤ) (تشر) قشرعظم ، سمحاق ‖ —mann (ام) اسکلت ‖ (عمو) اولوم ‖ —mehl (۱ لا) کمیك توزی ‖ —mühle (۱ مؤ) (صنع) کمیك دکرمنی ‖ —naht (۱مؤ) (تشر) قفا کمیکلرینك محل التصاقی ، درز ، خیاطه ‖ —säure (۱ مؤ) (کیمیا) حامض فوسفور ‖ —splitter (ام) کمیکك چاتلامسی ؛ (جراحلقده) قیرلمش کمیکدن چیقان انجه پارچه ، شظیه .

Knöcherich (ـَـ ـَـ ص) ㉑ انسز .

Knöchern (ـَـ ص) ㉑ کمیکدن .

Knöchicht (ـَـ ص) ㉑ knochig .

Knochig (ـَـ ص) ㉑ [Knochen] کمیکلی ، انسز ، قورو ، سرت ‖ —fein انجه، ضعیف ، نارین ، کمیکلی .

Knödel (ـَـ ۱ م الا) a.㊵ [Knoten کلمه‌سنك‌صورت تصغیریه‌سی] (آشچیلقده) =Kloß ‖ (قیزاردلمش یسانی آرمودی) قورو آرمود .

Knolle (ـَـ ۱مؤ) ⓢ =knollen .

Knollen (ـَـ ۱ م) b. ㊵ صورت تصغیریه سی: Knöllchen (ـَـ ۱ لا) a. ㊸ (عمومیتله یوارلاق شکلده اولان) طوپ ، طوپلانمش شی ‖ (حیوانی ونباتی اعضالرده یوارلاق اولرق حاصل اولان شیشکینلك ویا قبارتی) دوکه ، طومورجق، یومرو ، حدبه .

Knollig (ـَـ ص) ㉑ یومروویا قبارجقلی، حدبه‌لی ، درتی ‖ (صوغان بیچمنده اولان) ،کوکنده بصله‌سی بولنان (نبات‌حقنده) ‖ (مجا) (عمو) یالکز klotzig=knollig .

Knopf (ـَـ ۱ م)㉑[قدیم‌آلمانجه chnoph =Knauf] دوکمه‖ sich etwas an den Knöpfen abzählen دوکمه‌لرنی صایه‌رق اوله‌جقمی‌اولمیه‌جقمی دیه نیت طوتمق ‖ (برباستونده) دکنکك باشی ‖ (قاریوله‌نك) طوپلری ‖ (طوپلی ایکنه‌نك) باشی ‖ (اسقریم) مچك اوجنده‌کی طوپی ، دوکمه‌سی ‖ (بحر) کمینك قطع ایتدیکی مسافه‌یی اولچمکه مخصوص ایپك هراللی متره‌ده‌کی دوکومی وبو دوکوملر آره‌سنده‌کی اولچی .

Knopf,... (ـَـ ...) —blume (۱مؤ) (نبا) اوبوز اوتی دینیلان کوزل چیچك ‖ —draht الجرب ، خشیشة الجرب ‖ —eisen (ام) (صنع) طوپلی‌ایکنه باشی یاپغه مخصوص‌تل ‖ —haken (۱ لا) (ع) ‖—gabel= (ام) تیربوشون ‖ —gabel (۱مؤ) (ع) دوکمه سیلکه مخصوص اورته‌سی طولانی دلیك مستطیل الشکل تنکه ویا تخته‌دن معمول لوحه ‖ —nadel (۱مؤ) طوپلی ایکنه .

Knöpfchen (ـَـ ۱ الا) b. ㊵ [Knopf کلمه‌سنك صورت تصغیریه‌سی] اوفق‌دوکمه، دوکمه‌جك‖ دولاب ، چکمه دوکمه‌سی‖ (تشر) کمیکلرك مفصللرده‌کی دوکوم وقبارجقلری ، لقمه ‖ (نبا) باش، دوکمه شکلنده اولان نبات ‖ (معما) فصل‌مشترك، تقاطع نقطه‌سی .

Knubben (ᵕ ا م) (40) b. [Knopf كلمه‌سنه منسوب] دوكوم ، طمورجق ، بوداق ، بوغماق ..

Knuff (ᵕ ا م) (31) (عمو) يومروق (ضربه‌سى)، موشته.

Knüll (ᵕ ص) (24) (عمو) [knollig] سرخوش، سكران، مست ، طولغون .

Knüllen (ᵕ فعه متعه) a. (21) بوروشديرمق ، ازمك .

Knüpfen (ᵕ فعه متعه) و — sich (فعه مطا) a., c. (21) [Knopf] دوكوملك ، باغلامق ، ربط ايتمك ‖ einen — (ein Bündniß) مجازى Knoten بردوكوم (برمناسبت، رابطه) باغلامق ، پيدا ايتمك ، (عقد اتفاق ايتمك) ‖ مربوط ومعطوف اولمق ، عائد بولنمق .

Knüppel (ᵕ ا م) a. (40) [اساساً klopfen دن مأخوذ klüppel] يووارلاق ، ايرى اودون ؛ ايرى ، قالين صوپه ‖ (يونتولمامش آدم) ميشه اودونى ، صوپا كبى حريف .

Knüppel„... (... ᵕ) — dick (ص) صوپا قالينلغنده ، صوپا ، اودون كبى قالين ‖ — verse (جمع مذكر) = Knüttel-verse .

Knüppelhaft . **knüppelicht** . هر ايكيسيده : (ᵕᵕ ص) (24) صوپا ، اودون كبى ، اودونجه‌سنه ‖ (مجا) اودون كبى ، يونتولمامش .

Knurps (ᵕ ا م) مفردى (26) وجمعى (عمو) (36) = Knirps .

Knurpsen (ᵕ فعه لا +) c. (21) (عمو) = knabbern .

Knurr! (ᵕ حرتد) كديتك مرلدامه‌سى .

Knurr„... (... ᵕ) — kater (ا م) ميرميرايدن كدى ‖ (مجا) Brumm-bär = ‖ — hahn (ا م) = Birck-hahn ‖ (تا طبيعه) قرلانغيچ بالغى .

Knurren (ᵕ فعه لا +) a.! (21) [مرا . knirren ، knarren] (على الخصوص كوپك، آيو وخويسز آدم حقنده) مرلدامق ، خوردامق ، سويلنمك ‖ (كدى حقنده) مير مير ايتمك ‖ (بوش باغرصاق حقنده) غورولدامق .

Knurrig . **knurrisch** ايكيسيده : (ᵕ ص) (24) خيرلدايان ، مرلدايان ، خوردايان، ميرميرايدن .

Knusp(e)rig (ᵕ) (ᵕ) ᵕ ص) (24) قيتير قيتيرايدن ، چاتردايان .

Knuspern (ᵕ فعه لا +) و (فعه متعه) a. (21) = knabbern .

Knust (ـ ا م) (38) اكمك كنارى ، قبوغى .

Knute (ᵕ ـ ا مؤ) (55) [روس] قرباچ ، قامچى .

Knutschen (ᵕ ـ فعمتعه) a., c. (21) (عمو) = knautschen ‖ اوخشامق ، تلطيف ايتمك ؛ مداهنه ايتمك .

Knüttel (ᵕ ا م) a. (40) [Knote] Knüppel = ‖ (بحر) ايپ اوركوسى .

Knüttel„... (... ᵕ) — verse (جمع مذكر) غيرمرتب ومنتظم سويلنيلان بيت ، صاللاياتدن سويلنيلان غيرصحيح نظم .

Knütten (ᵕ فعه متعه) a. (21) (عمو) (ايالت لسانى) اورمك .

Koadjutor (ᵕ ـ y ᵕ ـ ا م) (43) [لاتينجه] پسقپوس ملازمى ، وكيلى .

Koaks (ـ ام „koks تلفظ اولنور (inv.) [انكليز] = koke .

Koalisi(e)ren (ᵕ ـ ᵕ ـ) a. (21) [لاتينجه] — sich (فعه مطا) اتحاد واتفاق ايتمك ؛ برجمعيت تشكيل ايتمك .

Knopper (ᵕ ا مؤ) (53) [Knopf] (تبا وتبا) = Gall-apfel .

Knorpel (ᵕ ا م) a. (40) (تشر) غضروف ، قيقيرداق .

Knorren (ᵕ ا م) b. (40) [knirren ، knarren كلمه‌لرينه منسوب] سرت وچزيكلى قبارق ‖ آغاجده طمورجق ، دوكه كبى قبارتى (Knast =) ‖ آغاج اورى ‖ ورم عظم .

Knorr-hahn (ᵕ ا م) (31) (تا طبيعه) آفريقا طوى قوشى .

Knorricht . **knorrig** (ᵕ ص) (24) [knorren] دوكه‌لى ، قبارجقلى ، دردلى ، اورلى ؛ بوداقلى، بوغوملى .

Knospe (ᵕ ا مؤ) (53) [Knubbe] اكثريا : — (Blüthen„) طمورجق ؛ كوز ‖ (تبا) (چيچكلرده) غنچه ‖ دها هنوز نشوونما بولمقده اولان وجود .

Knospen (ᵕ فعلا +) b. (21) [Knospe] طمورجقلانمق ، طمورجق سورمك ؛ غنچه‌لنمق ، غنچه ويرمك ‖ غنچه كبى آچيلمق (كذا مجا) ‖ (ا لا) b. (40) (sans pl.) و Knospung (ا مؤ) (49) غنچه‌لنمه ، طمورجقلانمه .

Knötchen (ᵕ ـ ا لا) b. (40) Knoten) كلمه‌سنك صورت تصغيريه‌سى) اوفق بوداقجق، آغاجلرده اولان اوفق دوكومجك .

Knote (ᵕ ـ ام) (52) = Knoten ‖ (كلغان بكار نجه) اصناف چراغى ، اصنافدن اولان كمسه ‖ قبا ، خويراد ، تربيه‌سز آدم .

Knoteln . **knöteln** ايكيسيده : (ᵕ ـ فعه لا + وفعه متعه) c. (21) دوكوملمك ، قبارجق ياپمق (كذا قادينلرك ال ايشى) .

Knoten (ᵕ ـ ا م) b. (40) [قديم آلمانجه clunodo ؛ Knopf ، Knochen كلمه‌لريله اساساً مناسبتى بولنور] دوكوم ‖ (مجا) صعوبت ‖ (علم امراض) (قبارجق، شيشكينلك) يومرو، حدبه ‖ — in der Lunge (بعضاً) آق جكرده حاصل اولان قبارجق (ورم) .

Knoten (ᵕ ـ فعه متعه و فعه لا +) b. (21) دوكوملمك ، دوكوم ياپمق .

Knoten„... (... ᵕ ـ) — holz (ا لا) بوداقلى آغاج ‖ — förmig (ص) دوكوم ، بوداق شكلنده ‖ — punkt (ا م) عقده (دوكوم) نقطه‌سى (كذا شمندوفر حقنده) التصاق ، مركز نقطه‌سى ‖ — schnur (ا مؤ) دوكوملى ايپ ؛ زنار ‖ (جمع اوله‌رق) — schnüre قديم چينليلرايله پروآنلرك مخابره ايپلرى ‖ — schrift ايله ياپيلان مخابره ، (يازى) = — schnur ‖ — schürzung (ا مؤ) (تبا) قبالى وحيله‌لى اويون ‖ — stock (ا م) بوغماقلى ، بوداقلى باستون ، صوپا ‖ — strick (ا م) (خرستيانلرك فرانسيسقان دينيلان طريقنده بولنان راهبلرك بللرينه باغلادقلرى) دوكوملى قوشاق ‖ — tau (ا لا) (جنا) (اوزرينه صاريله‌رق چيقيلان) دوكوملى ايپ ، خلاط .

Knotenhaft (ᵕᵕ ـ ص) (24) = knotig .

Knöterich (ᵕᵕ ـ ا م) (38) (تبا) [Knoten] بوغماقلى ، دوكوملى داللرى اولان ذواتيه ، راونديه قبيله‌سندن آراقيطون نوعى ، بيره اوتى ، قره باشاق .

Knötig (ᵕ ـ ص) (24) [Knoten] = knorrig ‖ دوكوم ، بوداق ، بوداقله مجهز ‖ [Knote] قبا ، تربيه‌سز ، نزاكتسز كمسه .

Knubbe (ᵕ ا م) (52) . **Knubbel** (ᵕ ا م) c. (42)

Koaxen (⏑ ⏑́ ⏑ فع لا +) c. ㉑ (قوربغه کبی)
واق واق ایتمك .
Kobäa (⏑ ⏑́ – ١ مؤ) (53) [لاتینجه] (نبـا) آمریقادن
کتورلمش قویه چچکی .
Kobalt (⏑ ⏑́ ١ م ، ١ لا) ㊳ [لاتینجه] (کیمیا ، معد)
قوبالت ، زرنیق طاشی .
Kobalt„... (… ⏑ ⏑́) —glas (١ لا) حمض قوبالت
قاریشیق یشیل جام .
Koben (⏑ ⏑́ ١ م) b. ㊵ (شمال ایالتلرنده مستعمل)
[یعنی Hütte : مرا . Kaba·che] آلتنده حیوانلرك بارنمسنه
مخصوص صوندرمه ، خنزیر طامی ؛ اطرافی آچیق آخور ‖
(انسانلر ایچون طار وکوتو مسکن) باراقه ، کومس .
Kober (⏑ ⏑́ ١ م) a. ㊵ (شمال ایالتلرنده مستعمل)
[Koben کلمه‌سنه منسوب] =Kiepe ‖ (باصیق وایکی قولپلی
صمان صاپندن معمول) ال سپتی ‖ (بالقجیلقده) نهرك دیبنه
ایکی قازیق چاقه‌رق آغله تزیین اولنان بالیق دوزاغی .
Koblenz (⏑́ ⏑́ ١ خالا) (inv.) (جغر) (رن نهری اوزرنده)
پروسیانك مستحکم قوبلنتس شهری .
Kobold ' بعضاً **Kobolt** (⏑́ ⏑́ کذا ⏑́ – ، اکثریا : ⏑́ ⏑́ ام)
㊳ جن ، پری ؛ غول یبانی ‖ یارامز ، پك اویانق ، شیطان
چوجق ‖ (⏑́ ⏑ ١ م) (56) طاقلاق (قیله) .
Kobold„... (…⏑́ ⏑́ ، …⏑́ ⏑́ ، …⏑ ⏑́) —schießer
(١ م) طاقلاق قیلان .
Kobolzen (⏑ ⏑́ – فعلا+) c. ㉑ =Kobold=schießen .
Kobolz (⏑́ –) (inv.) (عمو) یالکز : —schießen
= Kobold = schießen .
Koburg (⏑́ ⏑́ ١ خا لا) (56) (جغر) قوبورغ (دوقه‌لغی) .
Koch (⏑́ ١ م) ㉛ [لاتینجه coquus] . Köchin (⏑ ⏑́
١ مؤ) ㊿ آشجی ، آشجی قادین ‖ (مجا) (ضر مثلا) man
weiß nicht, wer— oder Kellner ist بوراده نه افندی
بللی نه اوشاق ، هرقفادن برصس چیقیور .
Koch„... (…⏑́) —birne (١ مؤ) پیشمکه کاور آرمود ‖
—buch (١ لا) یمك کتابی ‖ —herd (١ م) آشجی اوجاغی ‖
—junge (ام) آشجی یماغی ، مارمیتون ‖ —kelle (امؤ) یمك
کپچه‌سی ‖ —kessel (١ م) یمك تنجره‌سی (قزغانی) ‖
—köchin (١ مؤ) بعضاً : (عمو) ماهر آشجی قادین ‖ —kunst
(امؤ) یمك پیشورمك صنعتی ، آشجیلق فنی ، اصولی ‖ —löffel
(١ م) =—kelle ‖ —pfanne (١ مؤ) طاوه ، قولپلی تنجره ‖
—topf (١ م) تنجره ، چوملك .
Kochen (⏑́ فع لا +) a. ㉑ (یمك حقنده) پیشمك ‖
(صو ، سود وامثالی حقنده) قایناامق ‖ das Blut kocht ihm
in den Adern قان آنك طمارلرنده قایناییور ، شدتله جولان
ایدییور ‖ er kocht vor Wuth حدتندن کوپورییور ‖ (فع متع)
پیشورمك ، قایناتمق ، طبخ ایتمك ‖ آشجیلق ایتمك ‖ (ضر مثلا)
es wird überall mit Wasser gekocht (هر یرده (…
صو ایله پیشوریلور) دنیانك هرطرفی بردر ‖ —sich (فع مطا)
مثلا —sich mürbe یومشامق ، ازلمك ، هلمه‌لنمك .
Kochenille (⏑ ⏑́ ⏑ ⏑́ ، صورت تلفظی: kŏ-chĕnĭ'le-yĕ
١ مؤ) (53) [اسپا] (تجا) و (صنع) بویاجیلقده :) قرمز ،
قرمز بوجکی ، (هوام القرمز) .

Kocher (⏑́ ١ م) a. ㊵ [kochen] پیشوران ، طبخ
ایدن ‖ علی الخصوص Kaffee„— (١ م) قهوه پیشوران ‖
(قهوه پیشورمکه مخصوص قاپ) جزیه ، کذا = = Kaffee
maschiene .
Köcher (⏑́ ١ م) a. ㊵ [قدیم آلمانجه chochar]
اوق قوبوری ‖ (اسکیدن) اوسطونج طاقمی .
Köchin (⏑́ ١ مؤ) ㊿ (مرا . Koch) .
Kochin-china (⏑ ⏑́ ch ⏑ ch ⏑́ ١ خا لا) (56) (جغر)
قوشنشین .
Koda (⏑ ⏑́ ١ مؤ) ㊾ [ایتا] (موسیقی) برآهنکك
صوك فصلی .
Köder (⏑ ⏑́ ١ م) a. ㊵ (بالقجیلق وآوجیلقده)
(دوزاغه قونیلان) یم (کذا مجا) .
Ködern (⏑ ⏑́ فع متع) a. ㉑ [Köder] (براولطه‌یه)
یم طاقمق ‖ یملمك ، یم ایله جلب ایتمك (کذا مجا) .
Kodex (⏑́ ⏑́ ام) ㊳ [لاتینجه] (اکثریا لاتینجه تصریفاتیله
مستعملدر ، مضاف الیهی : Ko'dices وجمعی : Ko'di'cis)
(اسکی) الیازیسی ‖ قانوننامه ، نظامنامه ، دستور .
Kodifizi(e)ren (⏑ ⏑́ – ⏑ – فع متع) a. ㉑ [لاتینجه]
قوانین جمع وتنظیم ایتمك .
Kodille (⏑ ⏑́ – امؤ kŏ-di'le-yĕ) (53) (اسپانیادن آلنمه
برنوع کاغد اویونی) قودیل اویونی .
Kodizill (⏑́ ⏑ – (١ لا) ㊳ [لاتینجه] (عد) ضمیمهٔ
وصیتنامه ‖ برمعاهده ویامقاوله‌یه یاپیلان ذیل .
Kodomanus (⏑ ⏑́ ⏑ – ١ خا م) (36) (تاریخ قدیم) عجم
شاهی دارای ثالثك لقبی .
Ko-effizient (⏑́(⏑)–⏑́ – ١ م) (51) [لاتینجه] (ریا) برعدد
مفروضی کوسترن حرف اوزرنده بولنوب اشبو عدد مفروضك
اونکله ضرب اولنمسنه دلالت ایدن رقم ، امثال .
Kofent (⏑́ – ١ لا) ㊳ (Klosterbier) ضعیف ، خفیف
آرپه صویی ، بیرا .
Koffer (⏑́ ١ م) ㊵ ، نادراً (56) صندیق ‖ بیوجك
چانطه .
Koffi-eh (–(⏑)⏑́ ١ مؤ) (inv.) [عر] (باشه اورتیلان
ویا صاریلان) کفیه .
Kognak (⏑́ ١ م صورت تلفظی: kŏ'ne-yăke) (56) [فر]
قونیاق .
Ko-gnat (⏑́ ⏑ ١ م) (51) [لاتینجه] آناطرفندن خصم اولان .
Kohäri(e)ren (⏑ ⏑́ – – فع لا +) a. ㉑ [لاتینجه]
(حکم) اتحاد ، التصاق وارتباط ایتمك ، اجزای فردی بر برینی
طوتمق ، تماسك ایتمك .
Kohl (⏑́ ١ م) ㊳ (نبا) اکثریا : لحنه ‖ (مجا)
—Das ist aufgewärmter بو هرکسك بیلدیکی شی ،
(ایصیدیلوب ایصیدیلوب ینه قونیلان) ‖ صاچه‌سوز (جان
صیقان ، اصل واساسی اولمیان لاف) کوه‌زه‌لك ‖ [عر]
(sans pl.) = Kohol .
Kohl„... (…⏑́) —blatt (١ لا) لحنه یاپراغی ‖
—kopf (ام) لحنه ، کلم باشی ‖ کذا (مجازی اولەرق مرسم برآدم
حقنده) لحنه قفالی ‖ —weißling (١ م) (تا طبیعه) بیاض
وقنادلرینك اوجلری سیاهلی کلەبك ‖ —amsel (١ مؤ)

(تا طبيعه) قره طاثوق ‖ markt— (ا م) (تجا) سبزه‌وات بازاری ‖ pechschwarz — (ص) (عمو) = schwarz— ‖ rabe— (ا م) (تا طبيعه) قره قارغه ‖ rübe— (ا مؤ) (زرا) شلغم، شلجم ‖ schwarz— (ص) كموركبی قره، قپ‌قره .

Kohle (ـ ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجه cholo یعنی verbrannt] كمور ‖ (مجا) auf (glühenden) —n sitzen آتش (دیكن) اوستنده اوطورمق، طورمق ‖ (Stein-)— طاش كموری، معدن كموری .

Kohlen (ـ فه مته وفه لا +) .a (21) برفتیل‌حقنده : (یاتوبده كمور حالنه كچمك) كمور اولمق، كمور حالنه كچمك ‖ (zu Kohle machen) —Holz آغاجی، اودونی یاقوب كمور یاپمق، كمورحالنه قومق ‖ كمور ایله‌رسم‌یاپمق، چیزمك .

Kohlen,,... (ـ...) feuerung— (ا مؤ) معدن كموریله تسخین ایتمه ‖ آتش، معدن كمورینك احتراق،یانمه‌سی ‖ arbeiter— (ا م) كورمعدنلرنده‌چالیشان‌عمله ‖ brenner— (صنع) كورجی، كمور یاپان ‖ oxyd— (ا لا) (كیمیا) حمض قاربون ‖ säure— (ا مؤ) (كیمیا) حامض قاربون ‖ staub— (ا م) كمورتوزی ‖ (صنع) (باروتخانه‌ده) دوكولمش، سحق اولنمش كمور ‖ stoff— (ا م) (كیمیا) قاربون ‖ wasserstoff— (ا م) (كیمیا) ایدروژه‌ن قاربوره ‖ zeche— (ا مؤ) (صنع) كمورمعدنی (كمورمعدننك اولدیغی محل) .

Köhler (ـ ا م) .a (40) [Kohle] كمورجی .

Kohobi(e)ren (ـ فه مته) .a (21) [عر] (كیمیا) برمایعی برقاچ دفعه انبیقدن چكمك، مكرراً تقطیر ایتمك .

Kohol (ـ ام) (56) [عر] (بویا نوعی) قوهول .

Kohorte (ـ امؤ) (53) [لاتینجه] (ع) (تاریخ قدیمده) اسكی‌رومالیلرك پیاده‌عسكرندن برطابور ‖ (كذا مجازی اوله‌رق اهالی غلبه‌لغی، خلق جمعیتی) .

Koje (ـ امؤ) (53) [عادی آلمانجه ویاخود لاتینجه ca'vea] (بحر) حرب كمیلرنده‌كوچك ضابطه ویولجی، تجارت كمیلرنده مشتریلره مخصوص (اوطه‌جق) قماره، قابینه .

Koka (ـ امؤ) مفردی (.inv) وجمعی(s—) [برەزیلیا لسانجه Khoka =Pflanze] (نبا) پرونك‌میوه‌سی‌توتون وقهوه یرینه مستعمل بركوچك آغاجی‌اولوب‌یاپراقلرینك‌صوییده اولدیجه مغذیدر .

Kokarde (ـ امؤ) (53) [فر] شاپقه اوزرنده مأموریت علامتی (رسمی مأمورین شاپقه‌لرینك اوك طرفنده معدن ویا مشیندن یاپیله اشارتكه تبعیته كوره رنكی تحول‌ایدر) ‖ كذا(ع) نفراتك جوقه سرپوشلرینك اوكنده ورسمی قاسكه‌لرینك یاننده بولنان قوقارده دوكمه‌سی .

Koke (ـ ام امؤ köke تلفظ اولنور) (53) (اكثریا جمعی koke(e)s مستعمل اولوب köksse تلفظ اولنور) قوق دنیلان معدن كمورینك قطرانی آلنمشی .

Köker (ـ ام) .a (40) [Köcher] (صنع) (پورسلان وچوملكجیلكده) طوپراغی یاقمغه مخصوص محفظه ‖ (بحر) آغاج بورو، اولوق ‖ برطلومبه‌نك صندیغی .

Koketti(e)ren (ـ فعلا +) .a (21) [فر] ناز، ادا، جلوه، عشوه یازلق، شوخلق ایتمك، كندینی بكندیرمكه، صاتمغه چالشمق ‖ (قادین حقنده) كوز قیرپمق ویا دیكر درلو (چهره ایله) اشارت ایتمك ‖ اوینانق اولمق .

Kokon (ا م (الا) فرانسزجه تلفظ اولنور) (56) قوزاق، ایپك قوزه‌سی .

Kokos (ـ امؤ) (.inv) [روم] =baum— .

Kokos,,... (ـ...) Öl (nuß)— (الا) هندستان جویزی یاغی ‖ baum— (ام) فصیله نخلیه‌ن هندستان‌جویزی‌آغاجی .

Kokotte (ـ امؤ) (53) (عمو) [فر] طاثوق ‖ كوزده چیقان آرپه‌جق ‖ (اوج) آیاقلی وقولپلی تجره ‖ شیللق، اوینانق قاری، آشفته .

Kolbe (ـ امؤ) (53) Kolben .

Kolben (ـ ام) .b (40) [قدیم آلمانجه cholbo كلمه‌سنه منسوب وعائد Keule] اسطوانه‌وی برجسمك نهایتی، اوجی ‖ (اوجیله برابر تكمیل جسم) اورمغه مخصوص طوپوز، كورز ‖ eines Gewehres— برتفنكك دیپچیكی ‖ بیوك شیشه ‖ (دها یموشاق) كیبك بوینوزی ‖ (تنكه‌جیلكده) پیستون ‖ (ع) (طوپچیلق) طومارك باشی ‖ Löth-kolben=

Kolben,,... (ـ...) stange— (امؤ) برپیستونك صاپی ‖ fliege— (امؤ) (تاطبیعه) اشك آریسی (=Hornisse) ‖ blech— (الا) دیبك قپاغی، طباقی (تجوری) ‖ förmig— (ص) طوپوز شكلنده ‖ (نبا) چوماق شكلنده اولان ‖ hirsch— (ا م) (آوجیلق) كنج كیبك ‖ rohr— (ا لا) (نبا) بطاقلق قامشی ‖ weizen— (ام) (نبا) قیش بغدایی .

Kolibri (ـ ام) (56) كذا (.inv) [آمریقا لسانجه] (تا طبیعه) قولیبری (سینك قوشی انواعندن) .

Kolik اكثریا : ـ ـ ، نادراً وفقط دها طوغری اوله‌رق : ـ ـ امؤ) (49) [روم] (علم امراض) قارن آغریسی، صانجی، وجع بطن .

Kolik-um (ـ الا) (44) رومانك اسكی برتیاتروسی .

Kolk (ـ ام) (38) و (31) [عادی آلمانجه] صوایله طولو برچقور ‖ (wirbel) in einem Fluße— (نهرده) (صویك آقینتیلی اوله‌رق دوندیكی یر) كرداب، شیطان آقندیسی .

Kolkothar (ـ الا (ام) (56) (sans pl.) غالبا [عر] كبریتیت حدیدك آتشده قیزدیرلمسندن حاصل اولان قرمزی برحمض حدید، قلقطار .

Kolleg (ـ الا) (56) [لاتینجه] (جمعی : —ia ,—i-en) (صورت تلفظی ...gh...) =Kolle'gium ‖ —in's gehen درسه كیتمك ‖ ein—(über Lo'gik) halten منطق اوزرینه بردرس ویرمك .

Kollege (ـ ام) (52) [لاتینجه] همصنف، مأموریت آرقداشی، مسلكداش؛ برداثره‌ده بولنان، داثره (قپو یولداشی) آرقداشی ‖ رفیق ‖ شریك، اورتاق ‖ قلفه .

Kollegium (ـ الا) (59) یاخود (44) [لاتینجه] (برچوق اشخاصدن متشكل) هیئت، مجلس، انجمن .

Kollekti(e)ren (ـ فه متم وفه لا +) .a (21) اعانه جمعی ‖ پارسه طوپلامق .

Kollektiv (ـ ص) (24) [لاتینجه] جامع، مجموع؛ مشترك ‖ (الا) (56) جمعی (Kollektiva)، كذا : Kollektivum (ـ v ـ الا) (58) (غرا) اسم جامع .

Kollektor (ـ ام) (43) [لاتینجه] (حكمه) الكتریق جامعی .

Koller (ـَ الا (ام) ⓐ a. [فرانسزجه collier] كذا ⓑ a. مانده بونی ‖ يلك، تيچق [روم: مرا. Cho'lera] (ام) (يبطر) حيوانلرك بين خسته‌لغی ‖ (اشخاص حقنده) (مجا) (عمو) تخيل، اوهام، مالخوليا .

Kolleret (ـَ الا) ⓢ ، c — (ـَـَـ ا مؤ) ⓢ [فر] قادين ياقه‌لغی، (انجه تولبندن) چوجق ياقه‌لغی .

Kollern (ـَ فعـ لا +) ⓐ a. كذا kullern | عادی آلمانجـه] (اركك هندی سـسی حقنده) غلو غلو ايتمك ؛ (كوكرجين حقنده) غورولدامق ‖ (باغرصاق حقنده) غور غور ايتمك ، غورولدامق = knurren ‖ كذا (فعـ متعـ) einen Stein vom Berge herab — برطاشی طاغدن آشاغی يوارلامق ‖ [Koller] بين خسته‌لغنه دوشمش اولمق ‖ (انسان حقنده) مراق كتورمك ‖ پرحدت اولمق .

Kollett (ـَ الا) ⓢ و ⓢ [فر] = Koller ‖ (ضرمثا) (عمو) Jemand — ويا خود : Kolle' schleppen برينی يقه‌سندن يقه‌ليوب، طوتوب توقيف ايتمك .

Kolli (ـَ) (تجا) (مرا. Kollo) .

Kollidi(e)ren (ـَ ـ ـ فعـ لا +) ⓐ a. [لاتينجه] مصادمه‌ده بولنمق ، اوروشمق ‖ (ا لا) (ايكی ضد طرفك) مخالفت ومجادله‌سی .

Kolli(e)ren (ـَـَ فعـ متعـ) ⓐ a. [فر] (بيلاردو) بيلالری يكديكرينه ويا بيلاردو كنارينه، اسپونته‌يا يپشديرمق .

Kollo (ـ ـَ ام (الا) ⓢ [ايتا] (تجا) (جمی Kolli) اولوب اكثريا غلط اوله‌رق مفرد مقامنده مستعملدر) اشيای تجاريه صنديغی، دنكی، باليه‌سی .

Kollodium (ـَـ ـ الا) ⓢ (sans pl.) [روم] (جراحلق ، كيميا ، فطوغراف) ياموق باروتنك بر اثيرله حل اولنمسندن حاصل اولان اجزا ، قوللوديون .

Kolloquium (ـَـَ الا) ⓢ ياخود ⓢ [لاتينجه] ايكی ويا دها زياده آدم بيننده وقوعبولان مكالمه ، مذاكره ‖ بوصورتله واقع اولان امتحان .

Köln (ـَ الخالا) ⓢ [لاتينجه Colo'nia] (جغر) پروسيا شهرلرندن رەن نهری اوزرنده كائن قولونيا شهر جسيمكه بيوك دوم (كليساسی) ومشهور عالم قولونيا صويله معروفدر ‖ برلينك اسكی قسمی .

Kolon (ـَ ـ الا) ⓢ [روم] (غرا) ايكی نقطه (:) ‖ (تشر) = Grimm=darm .

Kolonial (ـَـ(ـَ)ـ...) — ins'te'm (الا) مستعمرات حقنده موضوع اصول ، سيستم، نظام ‖ geschäft — (الا) بقاليه تجارتی ‖ waaren=Händler — (ام) بقال ، بقاليه تجاری .

Kolonie (ـَـَ امؤ) ⓢ وياخود ⓢ [لاتينجه] مستملكاته ويا آخر برمحله هجرت ايدن مهاجرين ؛ مستعمرات خلق ‖ ملل تبعهٔ اجنبيه .

Kolonisieren (ـَـَـ ـ فعـ متعـ) ⓐ a. [Kolonie] مستعمرات تأسيس وتشكيل ايتمك ‖ هجرت ايدنلری آخر برمحله اسكان ايتمك .

Kolonist (ـَـَ ا م) ⓢ [Koloni'e] مهاجرتله اسكان اولنمشلردن، مستعمرات اهاليسندن بری ‖ براراضی‌يی كندی حسابنه ايشلتان آدم ‖ آغاج ، فدان ديكوب يتيشديرن ، غارس ‖ (آمريقاده ويا سائر محللرده) اراضی آچوب ايشلتان .

Kolonnade (ـَـَـ ا مؤ) ⓢ [فر] زينت مقامنده انشا اولنمش ديركلر آره‌سی ، ستونلر (صره‌سی ، صفی) .

Kolonne (ـَـ ا مؤ) ⓢ [فر] (ع) قول ؛ (عسكر) ‖ (مطبعه) بعضاً : Rubri'k'Spalte = Kolumne .

Kolonnen,... (ـَـ...) (ع) —angriff (ا م) قول ايله اولنان هجوم ‖ —marsch (ا م) قول ايله اجرا اولنان يورويش ‖ —weise (حا) قول قول .

Kolophonium (ـَـ ـَ ا لا) ⓢ (sans pl.) [روم] كمان تللرينه سوريلان رچينه، شماق = Geigen=harz .

Koloquint(h)e (ـَـَـ ا مؤ) ⓢ [روم] (نبا) ابوجهل قارپوزی، حنظل .

Kolorado (ـَـَ ا خالا) ⓢ (جغر) (آمريقاده حكومت) قولورادو حكومتی .

Kolorado=Käfer (ـَـَـ ـ ا م) ⓐ a. (تاطبيعه) برالماسی تارلالرينه چوق خسار ويرن وآمريقادن توره‌يان قولورادو بوجكی .

Koloration (ـ (ـ) tss ـ ـ ا مؤ) ⓢ [لاتينجه] رسامله‌نك هرشيئه ياقيشان رنكی ويرمكدن عبارت قسمی ‖ رسم وناتاتك رنكی ‖ (مجا) عباره زينتی .

Koloratur (ـَـ ـ ا مؤ) ⓢ [لاتينجه] = Farben gebung ‖ (موسيقی) اثنای تغنيده سسه (چكه‌رك ، تتره‌ده‌رك ودها سائر صورتله) دوزن ويرمك .

Kolori(e)ren (ـَـَ فعـ متعـ) ⓐ a. [لاتينجه] رنك ويرمك، بويامق، تلوين ايتمك .

Kolorit (ـَـ ا لا) ⓢ [لاتينجه] رسمده هرشيئه ياقيشان رنكی ويرمكه مخصوص قسم ترسيم ، بوصنعت ‖ عباره زينتی .

Koloß (ـَ ا م) ⓢ و ⓢ [روم] هيكل جسيم ‖ پك ايری آدم ، ويا حيوان ‖ قوت ونفوذی بيوك دولت .

Kolossal (ـَـَ صـ) ⓢ عظيم ، پك بيوك ، جسيم ، پك ايری ‖ واسع .

Kolportage (ـ j ـَ ا مؤ) ⓢ [فر] سوقاقلرده اوته بری صاتيجيلغی ايتمه ، آياق قوافلغی .

Kol-schwein ، (ـَ) **Kol-schwinn** ، (ـَ) **Kolsem** (ـَ) هر اوچيده (ا لا) ⓢ = Kiel=schwein .

Kolumbia (ـَـَـ) ، كذا : Kolumbi-en (جغر) (ا لا) ⓢ قولومبيا مملكتی ‖ der—(=Fluß) قولومبيانهری .

Kolumbus (ـَـ ا خام) ⓢ قولومب .

Kolumne (ـَـ ا مؤ) ⓢ [لاتينجه] (مطبعه) صحيفه ، نادراً قولون .

Kolur (ـَ ا م) ⓢ [روم] (هيئت ، جغر) خط استوايه عموداً واقع اولوب برى اعتدالين وديكرى دخی استقرارين نقطه‌لرندن مرور ايدن ايكی بيوك دائرهٔ مفروضه .

Kombini(e)ren (ـَـَ فعـ متعـ) ⓐ a. [لاتينجه] برلشديرمك ، قاريشديرمق، جمع وتركيب ايتمك ‖ (كيميا) تركيب ايتمك ، امتزاج ايتديرمك ‖ اتخاذ تدبير ايتمك .

Kombüse (ـَـ ا مؤ) ⓢ (بحر) [فلنك] مطبخ = Kambü'se .

Komfort (ـَـَ ا م بعضا فرانسزجه تلفظ اولنور) (56)
[انکلیز] تقویه ‖ حضور ، استراحت ‖ معیشت ورفاه
وراحته متعلق هرنوع نعمت وتسهیلات .
Komiker (ـُـــ ا م) .a (40) [روم] (تیا) (مسخره‌لق
ایدن) پاسقال ؛ (تیاترولرده) مضحك برشخصی تصویر ،
تقلید ایدن اویونجی‖ مضحکه یازان محرر ، قومیك .
Komisch (ـُـ ص) (21) [روم] تحف،مضحك ، اکلنجه‌لی،
کولنج ؛ عجائب ، غریب .
Komite (ـُـــ الا(ا م) (56) [فر] بعضا : **Kommitte**
(ـَـَـ ا مؤ) (55) ویاخود [انکلیز] **Kommittee** ('ــــi)
(49) (جمی s—) جمعیت مخصوصه ، مجلس شعبه‌سی، انجمن .
Komma (ـَـ الا) (56) [روم] (جمع کذا (Kommata
ـَـَـ) (غرا ، مطبعه) ویرکول ‖ (غرا) جمله‌نك بیتدیکی یر ‖
(موسیق) پك قیصه برفاصله ‖ (تاطبیه) (کابك) قوما .
Kommandant (ـَـَـ ا م) (51) [فر ، لاتینجه] (ع)
(قلعه ویا مرکز ، موقع) قوماندانی ، قوماندان .
Kommandantur (ـَـَـَـ ا مؤ) (49) [لاتینجه] (ع)
(مرکز ویا موقع) قوماندانك اوطوردیغی محل رسمیسی .
Kommandeur (deu"r ـَـ ا م) (38) ویاخود (56)
[فر] (ع) برقطعهٔ عسکریه قوماندانی، (فخری‌قوماندانی) ‖
(پیوکجه‌بر نشانك صاحبی) قوماندان .
Kommandi(e)ren (ـَـَـَـ فع متعـ وفع لا +) .a (21)
[فر ، لاتینجه] (ع) قوماندا ایتمك ؛ سوق واداره ایتمك .
Kommandite (ـَـَـَـ ا مؤ) (55) [فر] برتجارشرکتی،
قومپانیاسی طرفندن آخر برمحلده آچیلان بیوك مغازه ، دپو .
Kommando (ـَـَ ا لا) (56) [لاتینجه] (ع) قوماندا،
امر ؛ حق امر ‖ beim Manö'ver führen— مانوره‌ده
قوماندا ایتمك ، مانوره‌یی سوق واداره ایتمك ‖ بریره تعیین
اولنمش قطعهٔ عسکریه ، مفرزه .
Kommando „ ... (ـَـَ—...) (ع) stab— (ا م)
قومانده عصاسی‖ brücke— (ا مؤ) (بحر) قپودانك قوماندا
اسکله‌سی‖ wort— (ا لا) کلمهٔ امر ، قوماندا ‖ zulage—
(ا مؤ) برمأموریتده آلنان ضم معاش .
Kommen (ـَـ فعلا—) .c (20) کلمك ، wieder— تکرار
کلمك‖ da kommt er! اشته کلیور ! ‖ Sie—wie gerufen
چاغیرمش، بیلش کبی کلدك، ایوکه کلدك ، اللهدن اوله‌جق حضر
کبی یتیشدك،کلدیکنه ایو ایتدك‖(فعلیکشنغ)es—viele Leute her
بورایه چوق آدملرکلیور، کلیر، بورایه کلان کیدن اکسیك اولماز‖
er kam ‖ خاطریمه کلدی es kam mir in den Sinn
(قورقوته‌رق)‖ کتیرمك— lassen‖ قوشه‌رق کلدی angelaufen
(وقوعه ‖ ! براق کلسون ! هله کلسون laßihn nur—!
کلمك ، حدوث ایتمك ، اولمق) woher (ویاخود : wie) kommt
نصل اولیورکه ‖ (واصل اولمق) wie komme es daß...
فره دریق (رجا ایدرم) ich nach der Friedrichs-straße
جاده‌سنه نره‌دن کیتملیم (نره‌دن کیدیلور) ? ‖ das kam ihm
اوبونی امید ایتمزدی ، بکلمزدی ، اوبونك بویله unerwartet
اوله‌جغنی بیلمزدی‖ so mußt Du mir nicht— بن بویله شی
استمام ، بن بویله شیلردن (معامله ، طوردن) خوشلانمام ! ‖

سن بکا kommst Du mir so, komm'ich Dir so (ضرمثل)
نصل بنده سکا اویله ‖ (حال ایله برلشه‌رك) es wird ganz
ایلرولمك ؛ weiter— ‖ ایش بسبتون بشقه اوله‌جق anders—
ترقی ایتمك ‖ vorwärts— ایلرولمك ، ایلرودن یرقزانمق ‖
Das ist an den‖ باشه چیقارمق ، موفق اولمق zurecht—
آدمنه (شی ، ایش) بو rechten Mann gekommen
صره die Reihe kommt an mich ‖ دوشدی ، اربابنی بولدی
Jemandes Stelle — ‖ بنده (اوله‌جق) ، صره بکا کلیور
wie sind Sie ‖ (برینك) برینه کلمك ، برینه قائم اولمق
بوفکر سزه نصل ، نره‌دن کلدی ، darauf gekommen
ich kann nicht wieder auf ‖ بونی نره‌دن (بولدك) چیقاردك
اسمی بوله‌مدم ، ینه (آنك) اسمنی اونوتدم ، den Namen—
اسمی خاطریمه کلیور ‖ ich kam auf die Schule مکتبه کیردم،
einer Sache auf die Spur— ‖ دخول ایتدم، مکتبه باشلادم
aus der Mode—‖ صاقلی، کیزلی برشیئی کشف ایتمك، ایزینی بولمق
aus dem Takte— ‖ موده‌سی کچمك ، موده‌لقدن دوشمك
القردیسی in's Gerede— ‖ (موسیق)وزنی بوزمق، غائب ایتمك
immer mit den alten ‖ کچمك؛ لسانه دوشمك، آغزه یایلمق
Geschichten— بر دوزی‌یه عینی شیلری حکایه ایتمك، استمك ،
(سالماً— Sie gut nach Hause! ‖ بردوزی‌یه آندن بحث ایتمك
اوه واصل اولیکز) اه سلامت ویرسون ! اوغورلر اولسون ،
keine Klage kommt über seine Lippen ‖ دولتله، سعادتله
von der (ع) ‖ او اوف بیله دیمز ، آغزندن برشکایت چیقماز
Wache— قره غولدن (قره غول خدمتندن) چیقمق ‖
zur Besinnung— عقلی باشنه کلمك ، کندینی طوپلامق ‖
wie komme ich zu der Ehre ? بولطفه ، شرفه نه‌دن نائل
اولیورمکه عجبا ? ‖ zum Ziele — هدفه واصل اولمق ‖
zu Nichts— بوشه چیقمق، هیچ برشیئه موفق اوله‌مامق ‖
Das ist mir zu Ohren gekommen بوبنم قولاغمه چالیندی،
(بن بونی طویدم ، خبر آلدم) ، بوبنم قولاغمه کیتدی ‖
es kam zu Schlägen اوروشمغه ، دوکوشمکه باشلادیلر ،
seine Unschuld ist zu ‖ باشلاندی ، ایش غوغایه واردی
Tage gekommen آنك قباحتسزلکی میدانه چیقدی ، ثابت
Jemand zu Worte—lassen ‖ اولدی برینه سوزسویلمکه
وقت براقمق ، سویلتمك .
Kommende (ـَـَـ امؤ) (55) [لاتینجه] بر روحانی‌یه
عائد تخصیصات ، رؤس ؛ کلور ، عائدات .
Kommensurabel (ـَـَـَـ ص) (24) [لاتینجه] (ریا)
وزن ومقیاس مساواتی .
Komment (ا م فرانسزجه تلفظ) (56) [فر] (کلمغان
بکارنجه) طلبه‌لرك عادتلری ، صورت تعیشلری .
Kommentar (ـَـَـ ا م) (38) [لاتینجه] شرح وتفسیر،
معنا؛ (کذا جمع اوله‌رق: ta'ri-en ...) برآدمك سرکذشتی ،
احوال تاریخیه‌سی .
Kommers (ـَـ ا م) [لاتینجه] (مکتبلیلر، طلبه‌لرلسانده)
(رسمی) طلبه سفره‌سی .
Kommers-Buch (ـَـَـ ا لا) (25) طلبه‌لرك شرق
مجموعه‌سی .

Kommerſ(ch)i(e)ren (ـــ فع لا +) a. (21) [Komme'rs] (طلبه لسانده) ایو یوب ایچمك ؛ ضیافت ویرمك .

Kommerz (ـــ الا (ام) (38) [لاتینجه] تجارت، بازرگانلق، آلیش ویرش ، دادوستاد .

Kommerzi-ell (ـ ـ ـ ص) (21) [لاتینجه] تجارته منسوب، تجاری.

Kommerzi-en=Rath (ـ ـ ـ ـ ام) (31) تجارت اوطه‌سی اعضاسی ‖ (عنوان اوله‌رق) تجارت مشاوری .

Kommilitone (ـــ ام) (52) [لاتینجه] درس آرقداشی ، مکتب رفیق .

Kommis (ـ ام فرانسزجه تلفظ اولنور) (inv.) [فر] (تجا) برتجارتخانه‌نك (سیار) مأموری، قومیسیونجیسی .

Kommiß (ـ ام (الا) (38) [لاتینجه] =—anzug .

Kommiß,,... (... ـ) عسکری، اونیفورمه (دن ، نك) یوکا متعلق ‖ —hemd (الا) عسکر کوملکی، بکلك کوملك‖ —anzug (ام) کوچك اونیفورمه‖ —bäcker (ام) عسکر، بکلك فرونجیسی، تعیین اکمکجیسی ‖ —brot (الا) تعیین (عسکر) اکمکی .

Kommiſſar ، **Kommiſſär** هرایکیسیده : (ـــ ام) (38) ویاخود (56) ویاخود: Kommiſſarius (ـــ ام) (36) (جمعی a'ri-en...) [لاتینجه] قومیسر ‖ کذا (ع) (لوازمات عسکریه اداره‌سندن اولان ضابط ، مأمور) اداره ضابطی، مأموری .

Kommiſſion (ـ (ـ) ـ امؤ) (49) [لاتینجه] وظیفهٔ مأمورین ، قومیسیون ‖ قومیسیون ، قومیته مجلس(هیئتی) .

Kommiſſorium (ـــ الا) (58) [لاتینجه] مأموریت، وظیفه ، خدمت (توظیف اولینیلان ایش) .

Kommittent (ـــ ام) (51) [لاتینجه] سپارشکار ، مؤکل، وظائف مأموره‌سنی ، ویا امور ذاتیه‌سنی برینه حواله ایدن ، سپارش ویرن .

Kommitti(e)ren (ـــ فع متع) a. (21) Jemand zu —etwas برینی برشیئه توکیل ایتمك ، برینه برشی حواله ایتمك ، برینی برشیله توظیف ایتمك‖ برینه برایش سپارش ایتمك.

Kommode (ـــ ص) (21) سهولتلی، قولایلقلی، مناسب، مساعد ‖ چاشیر والبسه دولابی ، قونسول .

Kommodor(e) (ـ) ـــ ام) (56) و (52) (بحر) [انکلیز] اوچ انبارلی کمی سوارپسی ‖ (بحریه‌ده) اکثریا میرآلای رتبه‌سنده اولان اوفق قوماندان ، قومودور .

Kommſt (ـ kommen فعلنك انديقاتيف پره‌زان ایکنجی مفرد شخصی) .

Kommt (ـ kommen فعلنك زمان حال اوچنجی مفرد شخصی) .

Kommun (ـــ ص) (21) =gemein .

Kommunal (ـــ ص) (21) [لاتینجه] عمومی : اهل قرایه ، بلدیه خلقنه مخصوص ، عائد ، راجع .

Kommune (ـــ امؤ) (53) [فر] دائرهٔ بلدیه ‖ برقریه ومحله هیئتی ؛ اختیار مجلسی ‖ نادراً =Kommüne .

Kommunikant (ـــ ام) [لاتینجه] خرستیان آیینجه قربان تناول ایدن ویا تناول ایتمك اوزره معبده کیدن .

Kommunikation (ـ (ـ) ـ tss ـــ امؤ) (49) ارتباط ، اختلاط ‖ مخابره، مناسبت ‖ خبر ، معلومات ‖ مواصلات .

Kommunismus (ـــ ام) inv. [لاتینجه] اشتراك اموال فکر ومذهبی .

Kommunizi(e)ren (ـــ فع متع) a. (21) [لاتینجه] اخبار ایتمك ، معلومات ویرمك ، خبردار ایتمك ، آکاه قیلمق ، تبلیغ وایصال ایتمك .

Komnenos (ـــ اخام) (inv.) (یاخود جمع اوله‌رق Komne=nen) (تاریخ قدیم) قسطنطنیه‌ده ١٠٥٧ سنهٔ میلادیه‌سندن ١١٨٥ سنه‌سنه دکین حکومت ایدن ایساق ، برنجی آلکسی ، ژان ، مانوئل ، ایکنجی آلکسی ، اندرونیك نامیله آلتی امپراطورلر .

Komödiant (ـ (ـ) - - ام) (51) [ایتالیانجه شکلنده روجه] ، —in (امؤ) (50) تیاترو اویونجیسی ‖ مضحك تیاترو پارچه‌لرنده (قومدیا) اوینایان اویونجی ‖ مقلد، ریاکار .

Komödi-e (ـــ امؤ) (53) [روم] قومدیا ‖ اسکیدن =Schau=ſpiel .

Komoren (ـــ اخالا جمع) inv. (جغر) آفریقا ساحلنده قومور آطه‌لری .

Komorin (ـــ اخالا) (56) (جغر) هند جنوبیده قومورین بروفی .

Komorn (ـ اخالا) (56) (جغر) مجارشهرلرندن قومورن شهری .

Kompagnie (ـــ امؤ cŏm-pă-nĭ) (49) یاخود (51) (فر) شرکت ، قومپانیه ، —.u .S das Haus س . (تجارتخانه‌سی) وقومپانیاسی ، شرکاسی ‖ صورت مختصره‌سی : (Cie.) ‖ (ع) طابوراقسامندن پیاده بلوکی .

Kompagnie,,... (...ـــ) —chef (ام) (فرانسزجه تلفظ اولنور) (ع) بلوك قوماندانی (یوزباشی) ‖ —front (امؤ) (ع) بلوك جبهه‌سی (صف حرب نظامنده) = in— fronten vorbei-marſchi'ren بلوك جبهه‌سیله (بلوکار صف حرب نظامنده اوله‌رق) رسم کچید کچمك ‖ —geſchäft (الا) (تجا) تجارت شرکتی‖ —weiſe (حا) بلوك بلوك ، بلوکارله .

Kompagnon (ام فرانسزجه تلفظ اولنور) [فر] (تجا) شریك ، اورتاق .

Kompakt (ـ ص) (21) (لاتینجه) صیق ، طوق ، کثیف ؛ غلیظ ‖ (مجا) کثرتلی، غلبه‌لقلی ‖ (حکم) سرت ، کثیف ، صلب .

Kompaktat (ـــ الا) (38) یاخود a. (42) [لاتینجه] =Ver-trag .

Kompan (ـ) (مرا.) (Kumpan) .

Komparation (ـ(ـ) tss ـــ امؤ) (49) [لاتینجه] مقایسه ، نسبت،تشبیه ‖ علی الخصوص (غرا) اسم فاعل یاخود صفت مشبهه ایله اسم تفضیل واسم مبالغه بیننده‌کی مناسبت .

Komparatif,,... (...ـــ) —konjunktio'nen (جمع مؤ) (غرا) حروف عاطفهٔ نسبیه .

Kompari(e)ren (ـــ فع متع) a. (21) [لاتینجه] (غرا) —ein Wort برکلمه‌یی اسم تفضیل واسم مبالغه یاپمق .

Kompaß (… ، نادراً … ام) (53) پوصله (كميلرده وسائر محللرده تعيين جهت واستقامت خصوصلرنده مستعملدر) || پركار .

Kompaß.... —nadel (…) (امؤ) مقناطيسلى (پوصله) ايكنه‌سى || —rose (امؤ) پوصله (نك اوزرينه جهات مختلفه اسملرى يازلمش اولان يلدز شكلى) كولى || —strich (ام) كرته ، روزكار درجه‌سى .

Kompendiös (…) (24) [لاتينجه] مجمل ، مختصر ، زبده .

Kompensation (… امؤ) (49) [لاتينجه] تعويض || مقابلهً تلافى مافات .

Kompetent (…) (24) [لاتينجه] (عد) عائديتندن ، تعلقندن طولايى برايشه قاريشمغه حق وصلاحيتى اولان مأمور ، ضابط ، محكمه ، مرجع .

Kompetenz (… امؤ) (49) [لاتينجه] (عد) تعلق ، عائديتى مناسبتيله بر محكمه‌نك بر ايشه قاريشمغه اولان حق وصلاحيتى : وظيفه دائره‌سى ، مرجعيت ، عائديت : بر ايشده اولان وقوف ومعلومات تامه || كاير ، عائدات || برشيئه مالك اولمق اوزره ايديلان مسابقه ، رقابت || استحقاق .

Kompilator (… ام) (43) [لاتينجه] اوته‌دن بريدن يازلمش شيلر جمع ايدركمسه ، ملقط .

Komplement (… الا) (38) (رياضيه وغرا) هندسه‌ده برزاويهٔ حاده‌نك قائمه‌دن اكسيك اولان قسمى ، متمم || برجمله‌نك مفهومنى اكمال ايدن ظرف وحال وتمييز وامثالى كبى اجزاى كلام || (هيئت) برنجمك سمت الرأسدن اولان بعدى || (غرا) كذا جمله‌نك مفهومنى اكمال ايدن متعلقات فعلدن بهرى .

Kompletti(e)ren (… فعلا متعد) (21) a. [لاتينجه] اتمام واكمال ايتمك ، بتورمك .

Komplex (… ام) (38) هيئت مجموعه : اتحاد || (ص) مختلط ، قاريشيق || (غرا) متمماتى اولان جمله ، جملهٔ مركبه || (ريا) اشاراتله تركيب اولنمش حدوددن مركب افادهٔ جبريه ، ذوحدودكثيره || (حسابده برقاچ خانه‌لى عدد) عدد مركب || قاريشيق ، طولاشيق .

Komplexion (… امؤ) (49) [لاتينجه] بدنك تركيبى ، بنيه : طبيعت ، مزاج .

Kompliment (… الا) (38) (فر) سلام وثنا : تشكر : تبريك مدح وتهنيه ، آلقيش ، مدح وثنا : التفات || den Damen —e machen (عمو) وياخود : schneiden, reißen, drechseln قادينلره قارشو تربيه‌لى ، نزاكتلو معامله‌ده بولنمق ، قانوق صاللامق ، خلوص چاقمق ، شاكارلق ايتمك .

Komplimenti(e)ren (… فعلا متعد) (21) a. [فر] Jemand— مدح وثناده بولنمق || (فعلا +) برينه نزاكتله معامله‌ده بولنمق ، التفات ايتمك || شاشنده بولنمق : تشكر ايتمك .

Komplizi(e)ren (… فعلا متعد) (21) a. [لاتينجه] تشويش واشكال ايتمك ، قاريشديرمق ، قارمه قاريشيق ايدوب (حل ، تسويه‌سى مشكل برحاله كتيرمك) براقمق ، مغلق يابمق ، تشويش ايتمك .

Komplot(t) (… الا) (38) [فر] ein—anzetteln وياخود schmieden (كيزلى وخفى) اتفاقده بولنمق .

Komplotti(e)ren (… فعلا +) a, (21) اتفاق خفيده بولنمق .

Komponi(e)ren (… فعلا متعد وفعلا +) a. (21) [لاتينجه] (موسيقى) (موسيقى پارچه‌لرينى نوطه ايله يازمق) بسته‌لمك .

Komponist (… ام) (51) (لاتينجه) (موسيقى) (موسيقى پارچه‌لرينى نوطه‌ليان) بسته‌جى ، بستكار .

Kompositen (… وياخود : … الا جمع) (inv.) [لاتينجه] (نبا) چيچكرى برقبوق ايچروسنه مظروف كوچك ياپراقلردن عبارت نباتات انواعنه دنيلور ، فصيلهٔ مركبه .

Kompositum (… الا) (58) (لاتينجه) (غرا) ايكى ويا زياده كله‌دن مركب كله .

Kompost (… كذا : … ام) (38) [لاتينجه] (زرا) كوبره برينه مستعمل مواد مختلفه تركيبى || [ايتاليانجه] = dicke Schafmilch || سود كبى بياض كهربا || = Kompott .

Kompot(t) (… الا) (56) [فر] (آشجيلقده) ميوه‌نك شكلى بوزمقسزين ياپيلان طاتلى ، رچل ، طاتلى صوتوغى ، (على العموم شكرده پيشورلمش ميوه) مربا ، ميوه طاتليسى ، قومپوستا .

Kompreß (… ص) (38) (لاتينجه) صيقيلمش ، صيقيشديرلمش ، تضييق اولنمش ، باصيلمش .

Kompromiß (… م (الا) (38) [لاتينجه] (برماده‌نك حكم وفصليچون نصب اولنانلره ويريلان) مأذونيت سندى : (برقاچ كشى بيننده عقد اولنه‌رق خلافنده حركت ايدنلر حقنده جزا اجراسنى حاوى) مقاوله نامه : قونپرومسو ، تحكيمنامه .

Kompromitti(e)ren (… فعلا متعد) و —sich (فعلا مطا) a. (21) مخاطره‌يه القا ايتمك ، لكه‌لمك ، اضرار ايتمك || لكه‌لنمك ، مسئوليت آلتنه كيرمك ، بولاشمق .

Kom(p)toir (kõne-tŏ're وياخود: kõme-tŏ're …) كذا : Kontor'Komto(i)r (…)(فر) جمله‌سيده : (الا) (56) ياخود (38) ادارهٔ امور اوطه‌سى ، قلم اوطه‌سى ، يازيخانه ، بورو .

Kom(p)to(i)rist : كذا ، Kontorist جمله (تجا) (… ام) (51) يازيجى ، قلم اوطه‌سنده بولنانلر ، يازيجى ، مقيد مأمورلر .

Komtesse (… امؤ) (53) [فر] برقونتك قيزى ، قونتس ، برقونتك زوجه‌سى ، قونتس .

Komt(h)ur (… ام) (38) (لاتينجه commenda'tor كله‌سندن) قوماندان : والى .

Koncho-ide (… امؤ) (53) (روم) (ريا) هندسه‌ده برخط مستقيمه دفعاتله تقرب ايتديكى حالده آنى قطع ايتميان خط منحنى ، منحنىٔ نيقومد ، منحنىٔ صدفى ، خط صدفى .

Konchyli-en (… جمع مؤ) (53) (تاطبيعه) (قابوقلى حيوانات) طبقهٔ صدفيه ، طبقهٔ قوقعيه .

Kondensation (… امؤ) (49) (لاتينجه) بر غاز وسائره‌نك طوبلانوب كثيف حاله وضعى ، تكثيف || تكاثف .

Kondensator (ـــَـَـَ ام) ⑤ [لاتينجه] بخارلی ماكنه‌لرك آلت مكثفه‌سی (ماكنه‌لرده بخار قوتی غالب ايتدكدنصكره آنی صويه تحويل ايدن آلت).

Kondensi(e)ren (ـــَـَـَ فعـ متعـ) ㉑ a. [لاتينجه] (حكمـ، صنعـ) بخاری صو حالنه قومق، تكثيف ايتمك ‖ صيقلاشديرمق.

Kondition (= (ــ) ss‑ ــَ ا مؤ) ⑲ [لاتينجه] شرط ‖ برشيئك وياشخصك حال وكيفی ‖ (برتجارخانه‌ده) خدمتچيلكده، قپولنمش اولمق.

Konditioni(e)ren (ـــَـ ‑ (ــ) ss‑ ـَ فعـ لا +) ㉑ a. [لاتينجه] خدمتده‌بولنمق، بريره‌قپولنمش‌بولنمق‖(مطبعه‌جيلقده) wo — Sie? هانكی مطبعه‌ده‌چاليشييورسك؟ ‖ (فعـ متعـ) (صنعـ) — die Seide خام ايكی بالصنعه قورومق وتقلتی تعيين ايتمك ‖ علی‌العموم برشرط مخصوصه قيد وربط ايتمك.

Konditor (ـــَـَ ام) ⑤ [لاتينجه] شكرجی، چوركجی، شكرلمه‌جی.(آلافرانغه) دوندرمه‌جی؛ (بوبله شيلر صاتيلان بردكانك صاحبی) اكثريا قهوه‌جی.

Konditorei (ـــَـ ا مؤ) ⑲ شكرلمه‌جی، چوركجی دكانی ‖ اولدقچه‌كبار قهوه خانه.(آلاترقه) محلبيجی‌دكانی.

Kondolenz (ـَـَ ا مؤ) ⑲[لاتينجه]= Bei-leid.

Kondoli(e)ren (ـــَـَ فعـ لا +) ㉑ a. =Bei-leid bezeigen.

Kondor (ــَ ام) ⑤⑥ [اسپا] (تاطبيعه) =Greif.

Konduiten-Liste (ـــَـــَ امؤ) ⑲ (بری حققنده طوتيلان كيزلی) سجل الاخلاق ليسته‌سی، دفتری.

Kondukt (ـَـَ ام) ㊳ [لاتينجه] = Ge-leit ‖ (علی‌الخصوص جنازه‌ده) جنازه آلايی.

Kondukteur (leu"r ـَ ام) ⑤⑥ [فر] پايلرده قافله، انشا آته نظارت ايدن اوسته، تراموای وامثالنده (بيلتجيلری وآرابه‌لری تفتيش‌ايدن) قوندوكتور ‖ بالذات بيلتجی ‖ شمندوفر قطاری قلاغوزی (بوينده آصيلی بوری‌يی چالان مأموركه اكثريا قطارك كيروسنده‌كی واغونده بولنور).

Konduktor (ـــَـ ام)⑤[لاتينجه][حكمـ]ناقل الكتريق.

Konfekt (ــَـ الا) ㊳ [لاتينجه] شكرلمه ‖ رجل.

Konfekt,,... (...ـــَـ) —schachtel(امؤ)—büchse. (امؤ) شكرلمه قوطوسی.

Konfektion (= (ــ) ss‑ ـَ ا مؤ) ⑲ تسويه ‖ انشا ‖ ترتيب ‖ اكمال واتمام ‖ حاضرالبسه اعمالی، حاضرجيلق.

Konferenz (ـَـَـ ا مؤ) ⑲ [لاتينجه] قونفرانس (ديپلوماتلر بيننده مصالح دوليه قرارلشديرلمسی ايچون منعقد مجلس) ‖ مشورت، مذاكره ‖ خواجه‌نك شاكردانله درسه دائر ايتديكی مذاكره ومباحثه ‖ مقابله، تطبيق.

Konferi(e)ren (ـــَـ فعـ لا +) ㉑ a. [لاتينجه] مذاكره، مباحثه ايتمك ‖ mit Jemandem über etwas— برپسيله‌برشيئه دائر مشورت ايتمك، قونوشمق، كوروشمك.

Konferve (ـ v ـَ ا مؤ) ⑤③ (نبا) صو يوصونی.

Konfession (= (ــ) ـَ ا مؤ) ⑲ برديتك قبولی ‖ evange'lische (katholische)— پروتستان، قتولك دينی، مذهبی ‖ قتولكلرك پاپاس اوكنده اعتراف كناه آيينی.

Konfidenziell (ـَـ (ــ) ـَ صـ) ㉑ [لاتينجه] محرمانه سويلنيلان ويا يازيلان.

Konfirmand (ـَـ ام) ⑤① يكی‌رسم تعميدی، وافتيزی اجرا اولنان، اولنه‌جق اولان.

Konfirmation (= (ــ) ss‑ ـَ ا مؤ) ⑲ [لاتينجه] (امور دينيه‌ده) وافتيزك صوكنده پاپاسك اجرا ايتديكی رسم مخصوص ‖ (بر خرستيان چوجغنك خرستيانلغی تقديس وتقويه‌سيچون كليساده اجرا ايديلان تقديس آيينی) اون اوچ فقراتك آياقلرنی يقامق وقارينلرنی طوپورمقدن عبارت‌اولان خرستيان آيننده برنجی دفعه حاضراوليش، بوآيينله تقديس ايديلش.

Konfiszieren (ـــَـَ فعـ متعـ) ㉑ a. [لاتينجه] [لاتينجه] مصادره ايتمك، ممنوع، قاچيرمه‌مالی ضبط وتوقيف ايتمك ‖ konfiszi(e)rt(اسم مفعول وصـ) مصدری‌معناسنده ‖ (مجا) (عمو) konfiszi'rtes Gesicht قاچاقچی صورتلی اولمق.

Konflikt (ـَـ ام) ㊳ [لاتينجه] مثلا : in—gerathen اختلاف، منازعه‌يه‌طوتوشمق، مخاصمه‌يه، مخالفته باشلامق، اوغرامق.

Konföderation (= (ــ) ss ـَـ ا مؤ)⑲[لاتينجه] اتفاق ‖ جماهير متفقه (دول سائره‌يه قارشـو بردولت اولمق اوزره اتفاق وتشكل ايتمش اولان حكومتلر هيئت مجموعه‌سی) جماهير، حكومات مجتمعه.

Konformer (ـَـَ ام) ⑤ a. [انكليز] (امورمذهبيه) انكلتره‌ده مذهب رسمی اولان آنغليقان پروتستانلغنه تابع اولان كمسه.

Konfrater (ـَـَ ام) ④ a. [لاتينجه] جمعی Konfra'tres برصنف وهيئت‌افرادينك بيری، هم‌صنف آرقداشی، هم‌صنعت، مسلكداش ‖ يولداش، آرقداش، رفيق.

Konfus (ـَ صـ) ㉑ (انسانلرحقنده) عقلی پريشان ‖ محجوب، صيقيلغان.

Konfusion (=(ــ)‑ـَ ا مؤ)⑲[لاتينجه]=Verwirrung.

Konfuzius (ـ (ــ) ـَ اخام) ㊱ چينك اك برنجی فيلوسوفی اولوب ميلاددن (٤٧٩‑٥٥١) سنه‌اولنه دكين معمر اولمشدر.

Kongestion (= (ــ) ـ gh ـَ ا مؤ) ⑲ [لاتينجه] =Blut-andrang.

Konglomerat (ـــَـ الا) ㊳ (طبقات ارض) (معد) انواع معادنك تركب وتجمعندن حاصل اولمش برجسم.

Kongo (ـ اخالا) ⑤⑥ (جغرا) آفريقای وسـطيده وكينهٔ زيرده قونغو حكومتی ‖ قونغو شهری ‖ قونغونهری.

Kongregationalist (ـَ‑‑ss(ــ)‑‑ـَ ام)⑤①[لاتينجه] امور ومسائل مذهبيه‌نك تذكر وتسـويه‌سيچون تجمع ايتمش مجلس عمومیٔ روحانی اعضاسندن اولان.

Kongreß (ـَ ام) ⑤③ [لاتينجه] قونغره Berliner— برلين قونغره‌سی.

Kongreve (ـ v ـَ وياخود انكليزجه: grive ... ـَـ اخام) ⑤⑥ [انكليز] انكلتره‌نك: سير ويليام قونغری اسمنده ويونامله مسمی راكتلری (پاتلاديغی وقت بشقه فشنكلر نشر ايدن) ايجاد ايدن طوپچی ضابطی ‖ اشبو راكتلر.

Kongru-ent (ـَـ صـ) ㉑ [لاتينجه] (ريا) بربری اوزرینه قونديغی وقت تماميله مساوی وموافق كله‌جك ايكی سطح وياخطك‌بيری،منطبق‖(حسابده) e Zahlen—اعدادصائب.

Konifere (ـــ ا مؤ) (53) [لاتينجه] (نبا) ميوه ويا چيچكلرى مخروطى الشكل اولان فصيلهٔ صنوبريه .

König (ـ ا م) (38) [قديم آلمانجه‌ده hunni كلمه‌سندن مأخوذ : chuning اولوب بوده بالنسبه Geschlecht معناسنه اولمغله بوحالده بونك رئيسى ديمكدر] قرال ، مثلا : von Portugal — پورتكيز قرالى ‖ (der) — Karl قرال قارل (شارل) ‖ شاه ، حكمدار ‖ (بعض اويونلرده) طاغلى ، بك ، شاه ‖ (كه غل اويونده) تام اورته‌ده بولنان دامه ‖ (كيميا) (معد) ارتكابه استحصال ايديلان خالص وصاف معدن .

Königin (ـــ ام) (50) قراليچه ‖ (نبا) — der Nacht بيوك چيچكلى شجرصبار .

Königlich (ـــ ص) (24) [König] شاهانه ، برحكمداره متعلق ، قرالى ، قراله مخصوص .

König-reich (ـــ ا لا) (38) [König] قراليت ، برقرال حكمدارى اولان دولت ، حكومت ‖ (مجا) nicht um ein — دنيايه بيله دكيشممك .

Königs„ ... (ــ...) — straße (ا مؤ) قرال جاده‌سى ‖ — adler (ام) — Kaiser-adler = ‖ — apfel (ام) (سوقاغى) فريق الماسى نوعندن غايت مقبول الما ‖ — freund (ام) قراليت طرفدارى ‖ — karpfen (ا م) (تا طبيعه) بشكلو سازان باليغى ‖ — kerze (ا مؤ) (نبا) صيغير قويروغى دنيلان نبات ‖ — krone (ا مؤ) تاج قرالى ‖ (نبا) فصيلهٔ زنبقيه‌دن توغ شاهى دينيلان لاله ‖ — li'li-e (ا مؤ) (نبا) — krone = ‖ — tag (ام) (خاچلك صويه آتلديغى كون) عيد تجلى (كانون ثانئ افرنجى آلتنجى كونى) ‖ — tiger (ا م) (تا طبيعه) غايت ايرى وهيبتلى قپلان ‖ — tochter (ا مؤ) (قرال قيزى ، كريمه‌سى) پرنسس ‖ — urlaub (ا م) (ع) تقاعدلك ‖ — wasser (ا لا) (كيميا) ماء زرين ، آسيد نيترو - ئيدرو - قلوريق ‖ — würde (ا مؤ) شان قراليت ، سلطنت ؛ دولت وسلطنت (بعضاً ادبياتده) تاج دولت وسلطنت .

Königthum (ـــ ا لا) (25) حكمدارلق ، پادشاهلق ، سلطنت ‖ قانون دولت ، اصول واركان سلطنت ‖ نادراً : König-reich = .

Konisch (ـ ص) (24) [روم] مخروطى الشكل ، مخروطى .

Konjektur (ـ y ا مؤ) (49) [لاتينجه] ظن وتخمين ؛ كمان ، وهم .

Konjekturi(e)ren (ـــ y ـ) ، **Konjizi(e)ren** (ـــ y ـ) هر ايكيسيده (فع متع وفع لا +) .a (21) ظن وتخمين ايتمك .

Konjugation (ـ(ـ) y--tss ـ ا مؤ) (49) [لاتينجه] (غرا) تصريف افعال ‖ تصريف افعال جدولى ؛ فعل بابى .

Konjugi(e)ren (ـــ y ـ فع متع) .a (21) [لاتينجه] (غرا) فعللرى تصريف ايتمك .

Konjunktion (ـ(ـ) y ـ tss ـ ا مؤ) (49) [لاتينجه] (غرا) و (هيئت) حرف ربط (حروف عطفيه وشرطيه وامثالى) ‖ (هيئت) ايكى سياره‌نك ظاهرده بربرينه قاووشه‌جق كبى برموقعه (يعنى برجلك برنقطه‌سنه) كلملرى ، اقتران .

Konjunktiv (ـ y ـ ا م) (38) [لاتينجه] (غرا) صورت انشائيه ، صيغهٔ التزاميه .

Konjunktur (ـ y ـ ا مؤ) (49) [لاتينجه] فرصت ، تصادف ‖ مقارنت .

Konkav (ـ ص) (24) [لاتينجه] مقعر ، اورته‌سى چقور .

Konklave (ـ v ـ ا لا) (56) (*sans pl.*) [لاتينجه] پاپا انتخابى مجلسى .

Konklusum (ـــ ا لا) (58) [لاتينجه] = Beschluß .

Konkordanz (ـــ ا مؤ) (49) [لاتينجه] موافقت ، مطابقت ‖ (غرا) مطابقت .

Konkordat (ـــ الا) [لاتينجه] (38) (امورمذهبيه) پاپا ايله حكمدارلر آره‌سنده امور دينيه يه متعلق منعقد معاهده .

Konkordia (ـــ ا خا مؤ) و (وافتيزاسمى) (46) (51) پارسده ١٧٤٨ سنهٔ ميلاديسنده اون بشنجى لوئى طرفندن وجوده كتوريلان ميدان مشهور ‖ (كاغداويونده) قورتقورد ، بوستون ايتمك .

Konkret (ـ ص) (24) [لاتينجه] (غرا) و (فلسفه) مادى ، معرف ، جامد (abstra'kt كلمه‌سنك مقابلى) ‖ (غرا) وصفى .

Konkubinat (ـــ ا لا) (38) [لاتينجه] = Kebs-ehe اوطه‌لق طوتمه .

Konkubine (ـــ ا مؤ) (53) [لاتينجه] = Kebs-weib .

Konkurrent (ـــ ا م) (51) مسابقه‌يه قالقيشان ، رقابت ايدن .

Konkurri(e)ren (ـــ فع لا +) .a (21) [لاتينجه] پاره‌سنجه ، فيئاتجه مسابقه‌يه كيريشمك um den Preis — (تنزيل فيئات ايتمك) .

Konkurs (ـ ا م) مفردى (26) جمعى (36) [لاتينجه] (تجا) (بانقه‌نك افلاسى) اعلان افلاس (مرا . Bankerot(t) ‖ مسابقه ، رقابت ‖ يالكز عنوان اوله‌رق : (تجا) sich — erklären اعلان افلاس ايتمك .

Konkurs„ ... (ـ...) — masse (ا مؤ) (عد) افلاسك مقدارى .

Können (ـ فع متع) [قديم آلمانجه kunnan بيلك] ich kann, du kannst, er kann (حالى) اعانه فعللرندن اولوب (اعانه فعللرندن اولوب) الخ ‖ wir — سويلويه‌بيليرز ‖ ich könne سوبزونقتيف ‖ ich konnte انديقاتيف امپارفه ‖ ich könnte سوبزونقتيف امپارفه ‖ اسم مفعول gekonnt ، ياردمجى فعلى اوله‌رق ديكر بر فعل ايله برلكده (können) ‖ Das kann nicht sein بواوله‌مز ، ممكن دكل ، بوقابل اوله‌مز ، بو اولمز برشى ‖ ich weiß, was ihr könnt سزك نه يا په بيله جكزى (الكزدن كلديكنى) بن بيلورم ‖ wir — nicht fort بز (بورادن) كيده‌ميز ، آيريله‌ميز ‖ er schrie was er konnte آوازى چيقديغى قدر ، باغره بيلديكى قدر باغيردى ‖ Das — Sie leicht sagen (اوت) سويلمه‌سى قولاى ‖ wie kann ich ? نصل يا په بيلورم ؟ هيچ اولورمى ؟ ‖ — französisch فرانسزجه بيلك ‖ Das Gekonnte wieder vergessen اكيدن بيلديكى (ينه) اونوتمق ‖ (ا لا) .b (40) (*sans pl.*) بيلك ، مقتدر اولمق ، يا په بيلك ، محفوظى اولمق .

Konnetabel (ـــ ا م) .a (40) [فر] مقدما فرانسه حكمدارلرينك سراينده بولنان اك بيوك ضابط ، مابين مشيرى ‖ باش قوماندان ، سرعسكر ، سردار ، زادكان عنوانى حائز اولان (كذا (ا مؤ) بونك حرمى .

Konnex (ـ ا م) (38) [لاتينجه] مناسبت تامه ؛ تعلق وارتباط .

Konsistenz (‒‒ ‒ امؤ) (49) [لاتينجه] (مايعاتك تصلب ايتمكه باشلادقلرى وقتده‌كى حاللرى) قوام ، تصلب .

Konsistorium (‒)(‒)‒‒ ا لا) (44) [لاتينجه] (امور مذهبيه) پاپا طرفندن طوپلانلمش قارديناللر مجلسى ‖ (پروتستان) امور دينيه مديرلرندن مركب مجلس ‖ (اسرائيليلرك امور دينيه‌سنى تنظيم ايدن) مجلس .

Konskribi(e)ren (‒‒‒ فعمتع) .a (21) [لاتينجه] (ع) —Truppen عسكر طوپلامق ، جمع ايتمك ، آلمق .

Konsole (‒‒ امؤ) (53) [فر] (معما) برواق وامثالى طوتمق اوزره ديواره بتيشيك ديرسك ‖ اوزرينه آيينه وساژه قويمغه مخصوص ديواره طيانمش ماصه ، قونسول .

Konsolidi(e)ren (‒‒‒‒ فعمتع) و— sich (فعمطا) .a (21) صلب وثابت ايتمك : تقويه وتحكيم ايتمك ‖ بردين عموميك فائضى تأديه ايچون واردات تخصيص ايتمك ، تأمينات كوسترمك ‖ فائضى رأس الماله ضم ايتمك ‖ (جرا) برقيريق ويا ياريق ياپيشديرمق ، جبر ايتمك .

Konsols (‒ ss ‒ جمع) (.inv) [انكليز] (تجا) (انكلتره ديون عموميه‌سنك فائضنه كوستريلان قارشـولق) قونسوليد .

Konsonant (‒‒ ام) (51) [لاتينجه] (غرا) (يالكزجه، حركه‌سز اوقونه‌ميان حرف ، حركه يرينه قائم اولان صدالى حرفلرك غيرى ، قونسون) صداسز حرف .

Konsonanz (‒‒ ام) (49) [لاتينجه] آهنك حروف وحركات.

Konsortium (‒(‒) ss ‒‒ ا لا) (44) [لاتينجه] اشتراك ‖ (تجا) شركت، قومپانيه .

Konspiri(e)ren (‒‒‒ فعلا +) .a (21) [لاتينجه] فساد قورمق .

Konstabel (‒‒‒ ا م) .a (40) (بحر) بركمينك طوپلرينى اداره ايدن ضابط ، كمينك طوپچى قوماندانى .

Konstabler (‒‒‒ ا م) .a (40) [انكليز] پوليس ، بلديه چاوشى ‖ =Konsta'bel .

Konstant (‒‒ ص) (24) [لاتينجه] ثابت ، برقرار ، ثابت قدم ، غيرمتحول ! صادق ، حقيقتلى ، وفادار ‖ (ريا) مقدار ثابت .

Konstantinopel (‒‒‒‒‒ ا خا لا) (56) (جغر) (ممالك محروسهٔ شاهانه‌نك پاى تختى) استانبول ، قسطنطنيه، درسعادت ، درعليه .

Konstantinopolitaner (‒‒‒‒‒‒‒‒ ا م) .a (40) in— ا مؤ) (50) استانبوللى اركك ويا قادين .

Konstanz (‒‒ ا خا لا) (.inv) (جغرا) اسويچرده (بوده‌ن زه) دنيلان كول ساحلنده قونسطانس شهرى .

Konstapel (‒‒‒ ا م) .a (40) (بحر) =Konsta'bel .

Konstati(e)ren (‒‒‒‒ فعمتع) .a (21) [لاتينجه] اثبات ايتمك . برشيئك دينلديكى كبى اولوب اولمديغنى ميدانه چيقارمق ، تبين ايتديرمك : تحقيق ايتمك .

Konstellation (‒(‒) ss ‒‒ ا مؤ) (49) [لاتينجه] (هيئة) جملهٔ كوكبيه ، برج ‖ (مجا) طالع .

Konsterni(e)ren (‒‒‒‒ فعمتع) .a (21) [لاتينجه] دهشت وحيرت ويرمك : ضجرت وفتوره دوچار ايتمك .

Konnivenz (‒ v ‒ ا مؤ) (49) [لاتينجه] برتهمت ويا قباحتده ذيمدخل اولمه ‖ مماشات ، اغماض عين، اهمال ، مسامحه .

Konnivi(e)ren (‒‒ v ‒ فعلا +) .a (21) mit (Jemandem بركيمسه ايله، بريله برلكده، zu etwas برشيئه) اغماض عين ايتمك ، مسامحه‌ده بولنمق، تجاهلدن كلمك ؛ برقباحتده ذيمدخل اولمق .

Konnossement (‒‒‒ ا لا) (28) [ايتا] (تجا) (بحر) كمينك درونده اولان اشيانك جنس وصاحبلرينى كوسترور دفتر ‖ قپودان ايله اشيا يوكلتن تجار بيننده‌كى مقاوله ‖ حموله سندى، قونشمنتو .

Könobit (‒‒‒ ا م) (51) (امور مذهبيه) [روم] منزوى ، كوشه نشين كشيش .

Konon (‒‒ ا نا م) (56) (ميلاد عيسادن بشنجى عصرده يونانك مشهور محارب وسركرده‌لرندن اولان) قونون .

Konrad (‒ وياخود : ‒‒ ا م) (28) (وافتيز اسمى) [قديم آلمانجه Chunrât يعنى kühn an Rath] قونراد .

Konrektor (‒‒‒ ا م) (45) برمكتبك مدير ، ديركتور معاونى .

Konrektorat (‒‒‒ الا) (38) [لاتينجه] بر مكتب مدير معاوننك محلى (ويا وظيفه‌سى) .

Konsekri(e)ren (‒‒‒ فعمتع) .a (21) [لاتينجه] (امور مذهبيه) وقف ايتمك ، فى سبيل اﷲ تبرع ايتمك ‖ تقديس ايتمك ، دعاسنى اوقومق .

Konsens (‒‒ ام) مفردى (26) جمعى (36) [لاتينجه] رضا ، موافقت، انضمام رأى .

Konsequent (‒‒ ص) (24) [لاتينجه] =folgerecht رابطه‌لى ، مناسبتلى ، مقتضاسنجه ، موجبنجه اولان : دواملى، مابعدى اولان ‖ (ام) (ريا وفلسفه) تالى .

Konsequenz (‒‒ امؤ) (49) [لاتينجه] =Folgerich„tigkeit عواقب ونتايج طبيعيه ومنطقيه ‖ =Folgerung (امؤ)نتيجه ، عاقبت، عواقب امور ، صوك .

Konservator (‒‒ v ‒‒ ا م) (43) [لاتينجه] محافظه ايدن ‖ سياسياتده حال حاضرك محافظه‌سى طرفدارى اولان ، محافظه كار ‖ كتبخانه ، موزه وساژه مديرى ، ناظرى .

Konservatorium (‒‒‒ v ‒‒)(ا لا) (44) [لاتينجه] (على الخصوص) مجاناً موسيقى تعليم وتحصيلنه مخصوص مكتب .

Konserve (‒ v ‒‒ امؤ) (53) [لاتينجه] (شكرله‌قايناتلمش) رجل ، شكرله ‖ قوطو يمكى، ات، سبزه خلاصه‌سى ‖ (ع) (استحكا) مفرز طابيه، استحكامك ايلروسلمش ويا مفرز برقسمى ‖ (بحر) يدك كمى ، محافظه ،قره غول ، دبوى كميسى .

Konservi(e)ren (‒‒ v ‒‒ فعمتع) [لاتينجه] و— sich (فعمطا) .a (21) محافظه، وقايه ايتمك ، حسن حالده صاقلامق ، طوتمق ‖ طيانمق ، كنديني كوزل محافظه ايتمك ، بوزولمامق .

Konsigni(e)ren (‒‒‒‒ فعمتع) .a (21) [لاتينجه] (ع) (تجا) كوز حبسنه قومق ، قشله بند ايتمك ‖ امانت براقمق ، برتاجره اشيا كوندرمك .

Konsilii(e)ren (‒‒(‒)‒‒ فعمتع) .a (21) برينى مكتبدن قاچيرمغه صواشمق ، مكتبدن قاچمغه تشويق ايتمك .

Konstitui(e)ren (⏑–⏑⏑⏑ فع متع) و —sich (فع مطا) a. ㉑ [لاتينجه] تشكيل وتركيب ايتمك ، برجسمك جزؤ اصلى واساسيسى اولمق ‖ تنظيم وتنسيق ايتمك ‖ تعيين وتخصيص ايتمك ‖ حواله وتوكيل ايتمك ‖ قويمق ، القا ايتمك ‖ قرارويرمك .

Konstitution (–(⏑)–⏑⏑ ا مؤ) ㊾ [لاتينجه] تركب وتشكل ‖ بنيه ؛ جبلت ‖ اصول ونوع حكومت ‖ وكالت ، وكالتنامه ‖ تخصيص مخصصات ، معاش .

Konstitutionell (⏑(⏑) iss–⏑⏑ ص) ㉔ [لاتينجه] مشروطيتله اداره اولنان ، مشروطيته مطابق ‖ (ط) بنيوى .

Konstrui(e)ren (⏑–⏑⏑ فع متع) a. ㉑ [لاتينجه] (غرا ، ريا) تركيب ، ترتيب وانشا ايتمك ، قلمه آلمق ‖ اشكال چيزمك ‖ بنا وانشا واعمال ايتمك .

Konsul (⏑⏑ ا م) b. ㊷ [لاتينجه] اسكى روما حكومتى رئيسلرندن بيرى ‖ فرانسه‌ده بوناپارت دورنده مقام رياستده بولنان اوچ ذاتك بيرى ‖ قونسلوس ، شهبندر ‖ (تجا) تجار وكيلى ‖ وقتيله تجارت محكمه‌سى حاكمى .

Konsulat (–⏑⏑ ا لا) ㊳ [لاتينجه] شهبندرخانه ، قونسولاتو .

Konsulent (⏑⏑⏑ ا م) ㉛ [لاتينجه] يول كوسترن ، مشاورلك ايدن ، آووقات .

Konsumi(e)ren (⏑–⏑ فع متع) a. ㉑ [لاتينجه] صرف واستهلاك ايتمك ، بتورمك .

Konsum (⏑⏑ ا م) ㊳ [لاتينجه] صرف واستهلاك ، بتورمه .

Konsum(p)tion (–(⏑)iss⏑⏑ ا مؤ) ㊾ =Konsum.

Kontakt (⏑⏑ ا م) ㊳ [لاتينجه] دلك تماس ، اتصال ‖ مناسبت ؛ رابطه ، ارتباط .

Kontant (⏑⏑ ص) ㉔ [ايتا] (تجا) (اشخاص حقنده) معتبر ، اداى دينه مقتدر ‖ (پاره حقنده) نقد ‖ پشين .

Konterband (⏑⏑⏑ ص) ㉔ [فر] —e Waare قاچاق اشيا .

Konterfei (–⏑⏑ ونادراً : ⏑⏑⏑ ا لا) ㊳ [فرانسزجه contre-fait دن محرف] =Ab-bild .

Kontext (⏑⏑ ا م) ㊳ صورت عباره ، سياق وسباق .

Kontinent (⏑⏑⏑ ا م) ㊳ [لاتينجه] بر ، قره ، بر .

Kontingent (⏑⏑⏑ ا م وا لا) ㊳ [يكى لاتينجه فر] حصهٔ مصيبه ، پاى (پارەده) ‖ (ع) بر محلدن ويريلان ويا آلنان برسنه‌لك قرعه افرادى .

Konto (–⏑ ا لا) ㊻ [ايتا] (تجا) حساب ، محاسبه ، معاملهٔ حسابيه .

Konto„... (⏑…–) (تجا) —buch (ا لا) حساب دفترى ‖ —forrent (ا م (ا لا) حساب جارى .

Kontor (⏑⏑ ا لا) ㊻ وياخود ㊳ (تجا) مرا . Komptoir .

Kont(o)ur (ام فرانسزجه تلفظ اولنور) a. ㊸ اطراف واكناف ، جوار ، حوالى ، محيط ‖ كنار ؛ چوره .

Kontra (⏑⏑ ا لا) (inv.) [لاتينجه] das Pro und— له وعليه ‖ (حا) عليهنده ، قارشو اولەرق .

Kontra„... (⏑⏑ …) —baß (ا م) (موسيقى) (غايت قالين سسلى وآياقده چالينان كمان) باسو ‖ بوكمانى چالان چالغيجى ، باسوجى ‖ —point (ا م) (موسيقى) برقاچ پارچه‌دن مركب موسيقى ترتيبى ‖ بوصورتله ترتيب اولنمش موسيقه .

Kontradiktorisch (⏑–⏑⏑⏑ ص) ㉔ [لاتينجه] متباين ، متناقض ‖ (عد) طرفينك حضورنده سويلنان ، واقع اولان .

Kontrahi(e)ren (⏑–⏑⏑ فع لا +) a. ㉑ [لاتينجه] برقونطوراتو ياپمق ‖ (فع متع) eine Anleihe— براستقراض ايچون قونطوراتو ياپمق ، مقاوله ايتمك ؛ استقراض ايتمك ‖ (مكتبليلر لساننده) — ein Due'll دوئللويه كيريشمك ، دوئللويه مجبور اولمق .

Kontrakt (⏑⏑ ا م) ㊳ [لاتينجه] قونطوراتو ، معاهده ، مقاوله ‖ مقاوله نامه ، شرطنامه ، مقاوله سندى ، حجت .

Kontrakt„... (⏑⏑ …) —bruch (ا م) قونطوراتو ، مقاوله‌نك طوتلماسى ، نقضى ، بوزولمسى ، نقض عهد ‖ —mäßig (ص) =Kontraktlich .

Kontraktlich (⏑⏑⏑ ص) ㉔ قونطوراتو موجبنجه ؛ بالمقاوله ، با سند ، با حجت .

Kontrasti(e)ren (⏑–⏑⏑ فع لا +) a. ㉑ [لاتينجه] =ab-stechen .

Kontraveni (e) ren (⏑–– v ⏑⏑ فع لا +) a. ㉑ [لاتينجه] (عد) برامر ويا ممنوعيته قارشو كلمك ، خلافنده حركت ايتمك ، مغاير نظام حالده بولنمق .

Kontre„... (فرانسزجه تلفظ اولنور) —garde. (ا مؤ) (ع) (استحكا) قونترغارد ، اوفق استحكام (براستحكامى محافظه ايتمك ايچون ايلروده انشا اولنان كوچك استحكام) ‖ —mine (ا مؤ) (ع) دشمنك لغمنى كشف ايچون قازيلان لغم ‖ دشمنك تعرض وتجاوزى حالنده آتش ويرمك اوزره ايلرى استحكاملرك آلتنه ياپيلان لغم ‖ حيله‌يه قارشو حيله .

Kontreskarpe (⏑⏑⏑ ا مؤ) ㊵ [فر] (ع) (استحكا) آستار مقابلى .

Kontribui(e)ren (⏑–⏑–⏑ فع متع) a. ㉑ [لاتينجه] =bei-steuern .

Kontroll„... (⏑⏑ …) —appara't (ا م) (صنع) قونترول آلتى ‖ —amt (ا م) محاسبه ، معاينه اوطه‌سى ‖ —versammlung (ا مؤ) (ع) اكثريا احتياط ، (رديف) ضابطان (وعساكرينك) مقدار و موجودينى تفتيش ايتمك اوزره سنه‌نك معين وقتلرنده ايديلان (اجتماع) ، يوقلمه .

Kontrolle (⏑⏑⏑ ا مؤ) ㊵ [فر] قونترول ، تفتيش ، تدقيق ، معاينه .

Kontrolleur (lӧ"r ⏑ ا م) ㊻ قونترولور ، مفتش ؛ معاينه مأمورى .

Kontro(l)li(e)ren (⏑–⏑⏑ فع متع) a. ㉑ [Kontro'lle] تفتيش ايتمك ، معاينه وتدقيق ايتمك ، قونترول ايتمك .

Kontroverse (⏑⏑ v –⏑ ا مؤ) ㊵ [لاتينجه] مباحثه ومناظره (على الخصوص مسائل دينيه وفلسفيه‌ده مستعملدر) .

Kontumaz (–⏑ ا مؤ) ㊾ [لاتينجه] (عد) (برجهتله متهم كيمسه‌نك دعوته اجابت ايتميوب حضور محكمه‌يه چيقمقدن امتناع ايتمسى) غياب .

Kontumazi(e)ren (ـــ فعمتع) a. (21) [لاتينجه] (حضور محكمه‌يه چيقمقدن امتناع ايدن برمتهمك عليهنه) غياباً حكم ايتمك .

Kontur (ـ) a. (42) (مرا. Kontour) .

Konveni-enz (ـ(ـ) – v ـ ا مؤ) (49) [لاتينجه] لياقت ‖ مناسبت ، اويغونلق ، موافقت : (تجا) اوعه ، قورتارمه ، ايشنه كله .

Konveni(e)ren (ـــ v ـ فعلا +) a. (21) [لاتينجه] = an-stehen ‖ (تجا) قورتارمق .

Konvent (ـ v ـ ا م) (38) اجتماع فوق العاده ‖ (اكثريا الا) مناستر .

Konventikel (ـــ v ـ الا) a. (40) [لاتينجه] اجتماع خفى : مجلس صغير .

Konvention (ـ(ـ) tss ـ v ـ امؤ) (49) [لاتينجه] اوزلاشمه، قرار ويرمه؛ ائتلاف، مقارنت؛ مقاوله .

Kanventional-Strafe (ـ–ـ– (ـ) tss ـ v ـ امؤ) (51) [لاتينجه „ آلمانجه] اولجه بالاتفاق ، بالقرار تعيين اولنمش مجازات .

Konvergenz (ـ gh ـ v ـ امؤ) (49) (ريا) برمركزه اجتماع ايدن خطوط وشعاعلرك حالى ، تقارب .

Konvergi(e)ren (ـ gh ـ v ـ فعلا +) a. (21) [لاتينجه] (ريا) (خطوط وشعاعات حقنده) برمركزه اجتماع ايتمك ، متقارب اولمق .

Konversation (ـ(ـ) tss –ـ v ـ امؤ) (49) [لاتينجه] مكالمه ، قونوشمه .

Konversations,,... (...ـ(ـ) tss –ـ v ـ) —lexikon (الا) (بالجمله علوم وفنونى مكمل اشكالى ايله برابر مفصلاً بيان وايضاح ايدن قاموس) قاموس العلوم والفنون ، محيط المعارف ، آنسيقلوپدى ‖ —zimmer (الا) (تبا) تنفس اوطه‌سى .

Konverti(e)ren (ـــ v ـ فعمتع) a. (21) [لاتينجه] تبديل وتحويل ايتمك ؛ مبادله ايتمك ‖ فكر ونيتى دكيشديرمك ‖ اعتقاد ومذهبى دكيشديرمك .

Konvex (ـ v ـ ص) (24) [لاتينجه] (هندسه) قبه‌لى ، يوارلاق ، محدب .

Konvikt (ـ v ـ ام (الا)) (38) [لاتينجه] (بيوك مكتبلرده) اجرتسز (مكتب) ، تحصيل ‖ «توبينغن» ده بيوك رهبان مدرسه‌سى ، دارالتحصيل .

Konvolut (ـــ v ـ الا) (38) [لاتينجه] كاغد دمتى ، طومار : اوراق دسته‌سى .

Konzentri(e)ren (ـــــ فعمتع) و —sich (فعمطا) a. (21) [لاتينجه] (حكمه ، كيم) مركزه جمع وتوجيه ايتمك ؛ تكثيف ايتمك ‖ (ع) (قطعات مختلفه‌يى) برنقطه‌يه جمع وتحشيد ايتمك ‖ (كذا مجا) .

Konzentrisch (ـــ ص) (24) [لاتينجه] (ريا) متحدالمركز ، مركزه طوغرى طوپلنمور صورتده .

Konzept (ـــ الا) (38) [لاتينجه] مسوده ‖ مسوده ، نسخهٔ اصليه .

Konzert (ـــ الا) (38) (موسيقى) [لاتينجه] قونسر ‖ (كذا مجا) .

Konzert,,... (...ـــ) —flügel (ا م) (موسيقى) قونسر پيانوسى ‖ —meister (ا م) شفدوركه‌ستر ، موسيقه‌جى باشى (اكثريا كانجى) .

Konzession (ـ(ـ)ـــ امؤ) (49) [لاتينجه] احاله؛ رخصت، امتياز ، مساعده ‖ فراغت ، ترك ايتمه .

Konzil (ـــ الا) (58) و —ium (ـــــ الا) (41) [لاتينجه] (امور مذهبيه) مجلس عمومىٔ روحانى .

Konzipi(e)ren (ـــ فعمتع) a. (21) كبه قالمق ‖ قلمه آلمق ، تسويد ايتمك .

Ko-operi(e)ren (ــــــ فعلا+) a. (21) [لاتينجه] معاونت وياردم ايتمك ‖ برلكده چاليشمق وايش كورمك .

Ko-ordinate (ـــــ امؤ) (51) [لاتينجه] (ريا) كميت وضعيه .

Kopal (ـ– ام) (38) [مكسيقاجه] رالبنيج برازيليا ، سندروس بلورى ، قوپال .

Kopeke (ـــ امؤ) (53) [روسجه : ۱ ۱۰۰ اوزرى زرهلى برسوارى رمحلى] تقريباً سكز پاره قيمتنده روس پاره‌سى ، قوپه‌ك .

Kopenhagen (ـــــ اخالا) (56) (جغر) (دانيمارقه‌نك پاى تختى) قوپنهاغن .

Köper (ـ– ا م) a. (40) (تجا وصنع) [عادى آلمانجه Keper] اينجه وصيق طوقونمش قماش ‖ صوف .

Kopernikus (ـــ– اخالا) (36) قوپرنيق .

Kopf (ـ ا م) (31) [= لاتينجه cuppa] باش ، قفا ، رأس ، سر؛ باش طرف (مرا. eingenomen') brummen ‖ er lernt آنك لاتينجه اوكرنه‌جكم ديه قفاسندن دومان چيقيور Latein, daß ihm der— raucht ‖ Einem der—schwindelt او (شى) انسانك باشنى دونديريور ، انسانك قفاسنى سرسم ايديور ‖ seinem eigenen—e folgen بورنك طوغريسنه ، كندى بيلديكنه كيتمك ، بيلديكى ياپمق ‖ einen Preis auf Jenes—setzen برينك باشنه بر (شوقدر) پاره ويرمك ‖ in bloßem—e آچيق باش اولمرق (باشنه برشى كيمامش اولديغى حالده) ، باشى قباق ‖ bis über den—in Schulden stecken بورج باشى آشمق ، غيرتلاغنه چيقمق ، بوغازينه قدر بورجه باتمش اولمق ‖ um einen—größer sein برباش (يوكسكلكى) قدر (يوكسك) بيوك اولمق ‖ von—zu Fuß باشدن (آياغه قدر) آشاغى، كاملاً ، بسبتون ‖ viel—e viel Sinne (ضر مثل) چوق باشدن چوق فكر چيقار ‖ beschränkter— قالين قفا ، بينسز ، محدود الفكر ‖ er läuft, als brenne ihm der— قيچنه نفت ياغى سورولمش كبى قوشيور ‖ —des Koupon-bogens قوچانلى دفترك ياپراقلرينك كسيله‌جكى محله‌كى يازى ويا چيچك ، قوپون باشى ‖ Jemandem auf den—(zu-)sagen برينك يوزينه قارشو سويلمك ‖ چبوغك ، ناركيله‌نك باشى ، لوله‌سى ، سرى .

Kopf,,... (...ـ) —laus (ا مؤ) (تاطبيه) باش بيتى ‖ —rose (ا مؤ) (علم امراض) باشده چيقان يلانجق، حمره ‖ —schütteln (ا لا) باشى صاللامق ‖ —brecher (ا لا) وحشيلرك سلاح مقامنده قوللاندقلرى اوجى طوپوزلى صوپا ، آغاج ‖ قفا پاطلاتمه ، زياده دوشونمه Jemandem

Kopi(e)ren (ـَـ فعـ متعـ) a. ㉑ [لاتینجه] قوپیه، استنساخ ایتمك (مرا . ab-schreiben).

Kopist (ـَـ ا م) ㉛ [لاتینجه] قوپیه‌جی (مرا . Ab-schreiber).

Koppe (ـَـ امؤ) ㉝ [لاتینجه cuppa] مدور تپه، اوج، شاهقه.

Koppel (ـَـ امؤ)㉝،(ا م)(لا) a.㊻ [فر couple] (یکدیگرینه عائد ومتعلق ایکی شیئی باغلامغه مخصوص باغ)باغ، رابطه ‖ (آوجیلقده) — Hunde بربرینه اشی، چفت اولان کوپکلر ‖ — Pferde (صره ایله برلکده باغلانمش، چفت بارکیرلر) ‖ برچوق کیمسه‌لرك حصه‌سی اولان، حق دخولی بولنان چایر، اورمان، آو (محلی) ‖ (زرا) اطرافی چورلمش ترلا، چایر.

Koppeln (ـَـ فعـ متعـ) a.㉑ [لاتینجه copula're] (آوجیلقده کوپکلری بربرینه) باغلامق، چفت، چفت باغلامق ‖ Pferde— بارکیرلری چفت، قوشمق؛ باغلامق ‖ (زرا) نوبت زرع ایچون اراضی‌یی تقسیم ایتمك.

Koppen (ـَـ فعـ متعـ) a.㉑ = Kappen ‖ (صنعـ)(ذکر متجیلکده) — das Korn ذخیره‌یی حاضرلامق، تمیزلمك (صاوورمق) ‖ (فعـ لا +) (بیطر) (حیوان حقنده) خوپلامق، خوپلی اولمق.

Kopper (ـَـ ا م) ㊻ a. (بیطر) (حیوان حقنده) خوپلامق طبیعتی اولان، خوپلو حیوان.

Koppern (ـَـ فعـ لا +) a. ㉑ (ایالت لسانی) (بیطر) = Koppen.

Kopte (ـَـ ا م) ㉜ (مصرك خرستیان رفضیسی) مصرده‌کی یرلی خرستیان ملتنه منسوب اولان، قبطی ‖ (مصرده شهر).

Koptisch (ـَـ ص) ㉔ مصر قبطی لسانی.

Kopula (ـَـ ا مؤ) ㊾ [لاتینجه] (جمعی s—) (غرا) (ایکی کله آره‌سنده اولان مناسبتی، رابطه‌یی اشعار ایدن ادات) ادات خبر، ادات ربط، مسند به.

Kopulation (ـُ) (ـ) ss ـ ا مؤ) ㊾ [لاتینجه] نکاح دعاسی.

Kopulations-Schein (ـُ) (ـ) ss ـ ا م) ㊳ [لاتینجه ، آلمانجه] اولنمك ایچون ویریلان رخصتنامه، اذننامه.

Kopuli(e)ren (ـَـ فعـ متعـ) a. ㉑ [لاتینجه] چفتلشدیرمك، جماع ایتدیرمك ‖ (علی الخصوص) اصولی وجهله تزویج ایتمك، اولندیرمك ‖ (بغچوانلقده) آشیلامق، آشی اورمق.

Kor (ـُ) kiesen فعلنك صورت ماضیه‌سنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری.

Korah (ـُ ا خا) (.inv) اولاد یعقوبدن لوینك نسلنه منسوب اولوب «داتان وآبیرون» ایله موسی وهارون (عم) لره عصیان ایتدکلرندن طولایی یره کچن «قوره».

Koralle (ـَـ ا مؤ) ㊳ [روم] (تا طبیعه وتجا) مرجان.

Korallen,, ... (ـَـ...) — (امؤ) —fischerei، (ا م) —fang (ام) مرجان صیدی ‖ —adha't (ا م) (معد) مرجان عقیقی ‖ —baum (ا م) (نبا)، مرجان آغاجی ‖ —farbig (ص) مرجان رنکنده، مرجان کبی (قرمزی) ‖ —roth (ا لا) مرجان قرمزیسی، مرجان رنکی.

viel—brechen machen برینك جانی پك صیقه‌جق، چوق دوشوندیره‌جك، اوغراشدیره‌جق برشی یاپمق، سویلمك ‖ —geld (ا لا) —gicht ‖ —steuer = (ا مؤ) (علم امراض) صداع نقریس ‖ —hanf (ا م) (نبا) (تجا) اركك (ویا نمری اولان) کنویر ‖ —haube (ا مؤ) (تشر) چوجقلرك طوغارکن بعض دفعه باشلرینی احاطه ایدن زار، قلنسوه ‖ (تا طبیعه) قوشلرك باشنده دوز ویا رنکلی توکلردن متشکل تپه‌لك ‖ —kissen (ا لا) باش یاصدیغی؛ —pfühl = —länge ‖ (ا مؤ) (رسامل‌قده) باش ‖ —losigkeit (ا مؤ) باشسزلق معدوم الرأسلك ‖ (مجا) غفلت، شاشقینلق ‖ —nadel (ا مؤ) چوراب، اورکی شیشی، ایکنه‌سی ‖ —naht (امؤ) (تشر) قفا کمیکلرینك محل التصاق وارتباطی، درز، خیاطه ‖ —nicken (الا) باش اکمك، (برشیئی تصدیق ویا ترویج ایتمك اوزره باشی اکمك) یکی دیمك ‖ —nuß (ا مؤ) (عمو) باشه اوریلان یومروق ‖ —pfühl (ا م) (ا لا) یوز یاصدیغی ‖ —putz (ا م) باشك طرانوب ویا صاچلرك کسیلوب ویا یاقیلوب تزیین ایدلمسی، صاچ تزییناتی ‖ باشلق ‖ —sala't (ا م) (قیوبرجق) یشیل صالاته ‖ —schmerz (ا م) باش آغریسی، —schmerzen باشی آغریمق ‖ einseitiger —schmerz باشك haben برطرفنده اولان آغری، یارم باش آغریسی، میغرەن ‖ —steuer (ا م) نفوس باشنه آلنان ویرکو، ویرکوی شخصی، جزیه ‖ —stück (الا) بربالغك باش قسمی، طرفی ‖ (اوزری کوکسه قدر رسملی پاره بالخصوص اسکی یکرمی قروشسه‌ر) قوپفشتوك ‖ (موسیق) (آلمان فلوتلرینك) باشلق پارچه‌سی ‖ (صنعـ) باش ‖ —tuch (ا لا) باشه صاریلان ویا اورتیلان بز ‖ —unter (حا) باش آشاغی ‖ —weh (ا لا) =—schmerz ‖ —zahl نفوس (عددی)، مقدار نفوس، (موجود اشخاص) ‖ —zerbrechen (ا لا) = —brechen.

Köpfen (ـَـ فعـ متعـ) a., c. ㉑ = enthaupten ‖ (آغاج وبالخصوص سکود حقنده) تپه‌سنی قیرمق = kappen ‖ (ایکنه‌جیلکده) ایکنه‌نك طوپلوسنی یاپمق ‖ —Jemand برینك قفاسنی کسمك ‖ (فعـ لا +) باش حاصل اولمق، باش کوسترمك ‖ (صالاته وامثالی حقنده) کوبك باغلامق، کوبکلنمك.

Köpfig (ـَـ ص) ㉔ (شوشوشکلده باشی اولان) مثلا: hundert— قوم‌رال باشلی(صاچلی) ‖ —blond یوزباشلی.

Köpflings (ـَـ حا) باش ایلروده، اوکده، یوقاریده اولەرق، اولا باشیله.

Köpf-Maschiene (ـَـ ا مؤ) ㉝ کیلیوتین (آلتی).

Kophta (ـ ا ـَ ا م) ㊻ مصرلیلرك صاحب کرامات، صاحب معجزاتلری.

Kopiali-en (ـَـ جمعـ) (.inv) [لاتینجه] (قوپیه ایتدیرمك ایچون ویریلان آقچه) قوپیه آقچه‌سی، مصرفی، قوپیه‌جیلك اجرتی.

Kopie (ـَـ ا مؤ) ㉝ [لاتینجه] (جمعی : ـَـ وبعضا کذلك : ـَـ) = Ab-schrift.

Kopi(e)r,,... (ـَـ...) —maschi'ne و —presse (امؤ) (صنعـ) قوپیه منکنه‌سی ‖ —tinte (امؤ) قوپیه مرکبی ‖ —buch (ا لا) (تجا) (یازیلان مکتوبلرك برر نسخه‌سنی محافظه ایچون ترتیب اولنمش مستنسخ) قوپیه دفتری.

Korfu (ـ ٮ و ٮ ا خا لا) (56) (*sans pl.*) (جغرا) يونان دكزنده قورفو آطه‌سى .

Koriander (ٮ ٮ ـ ا م) .a (40) [روم] (نبا) كيشنيش اوتى ‖ كيشنيش تخمى ، كزبره ، جلجلان .

Korinth (ٮ ـ ا خا لا) (56) (جغر) يونان شهرلرندن قورينت .

Korinthe (ٮ ٮ ـ ا مؤ) (53) قورينت اوزومى .

Korioli (ـ ٮ ٮ ـ ا حا لا) (56) (تاريخ قديم) (جغر) (ايتالياده اسكى برشهر) قوريولى .

Kork (ٮ ا م) (38) ونادراً (31) [لاتينجه kortex كله‌سندن مأخوذ اسپا] صنايع مختلفه‌ده مستعمل منطار ، منطار آغاجى .

Kork „ ... (ٮ ...) —boje (ا مؤ) (بحر) منطار شمانديره ‖ —sohle (ا مؤ) پوتينه قونيلان منطار ‖ —stöpsel (ا م) منطار طاپه ‖ —holz (ا لا) (صنع) منطار تخته‌سى ، لوحه‌سى (آغاجى) ‖ —maschi'ne (ا مؤ) شيشه‌لرك آغزينه منطارطاپه‌يى صوقمق ايچون مستعمل ماكنه ‖ —pfropf(en) (ا م) (منطار) طاپه ‖ —säure (ا مؤ) (كيميـ) حامض منطار ‖ —zieher (ا م) شيشه‌دن منطار چكمكه مخصوص آلت ، تير بوشون .

Korken (ٮ ٮ ص) (24) [Kork] منطاردن معمول ، منطاردن ‖ (فع متع) .a (21) (شيشه‌لره) طاپه طيقه‌مق .

Korkyra (ٮ ٮ ٮ ا خا لا) (56) (جغر) شمديكى قورفونك تاريخ قديمده اولان اسمى .

Kormoran (ٮ ٮ ٮ ا م) (38) [فر] (تا طبيعـ) قره بتاق جنسندن قورموران ، صو ، دكزقارغه‌سى .

Korn (ٮ ا لا) (25) (كذلك ا م) [اسكى آلمانجه chorn = لاتينجه granum] ذخيره : بغداى : تخم ، حبوبات (دانه‌سى) ‖ das—steht schön محصول ، اكين چوق كوزل (ايو ، محصول‌دار اوله‌جق) ‖ stein-harte Körner (جمع) ميوه‌نك وخصوصيله آرمودك اتنده‌كى قاتى وقومكبى طوپارلاق شيلر ‖ türkisches ‖ Mais = ‖ ‖ wälsches— وياخود (اكثريا : ا م) Kornbranntwein= ‖ (پاره‌نك) عيارى ‖ (ع) (اسلحهٔ ناريه‌ده) آرپه‌جق ‖ Jemand, etwas auf's —nehmen برينى ويا برشيئى تحت نظر ودقتنده طوتمق ‖ (مجا) امل ايدنمك ‖ (تجا) (اوزان حقنده) بغداى ، چكردك ‖ درشك دوكوملى ، يمورجاقلى يرى ‖ (صنع) (ساعتجيلكده) ساعت ميلنك دروننده حركت ايتديكى يووه .

Korn „... (ٮ ...) —ausfuhr (ا مؤ) ذخيره اخراجى ‖ —bau (ذخيره ، اكين اكمه ، يتشديرمه) زراعت ، حراثت ‖ —blüthe (ا مؤ) اكين چيچكى ‖ اكينك يشلنديكى زمان ‖ —brantwein (ا م) راقى (حبوباتدن چيقاريلان) ‖ —feld (ا لا) اكين ترلاسى ‖ —handel (ا م) (تجا) (حبوبات) ذخيره ويا بغداى تجارتى ‖ —jahr (ا لا) ذخيره نك بركتلو اولديغى سنه ‖ —magazi'n (ا لا) ذخيره انبارى (مغازه‌سى) ‖ —maß (ا لا) (تجا) ذخيره اولچكى ‖ —sperre (ا مؤ) خارجه ذخيره اخراجى منع ايتمه ‖ —acker (ا م) ذخيره اكيلش ترلا : ذخيره اكيلكه مخصوص اراضى ‖ —ähnlich (ص) حبوباته ، چكردكه مشابه ‖ —ähre (ا مؤ) (زرا) اكين بشاغى : (هيئت) سنبله Spika= ‖ —blume (ا مؤ) (نبا) اكينلرك ايچنده بيتن مائى چيچكلى سرت برنبات ، مائى

Koralline (ٮ ٮ ـ ا مؤ) (53) (نبا وتا طبيعـ) (دكز سونكرى) دكز پرچمى ، دوه يوصونى ، اشنه .

Koram (ٮ ـ حا) [لاتينجه] (عمو) (مكتبليلر آغزنده) Jemand—nehmen كذا korami(e)ren (ٮ ٮ ـ فع متع) .a (21) (عمو) برينه درسنى ويرمك (تكدير وتوبيخ ايتمك) .

Koran (ٮ ـ عربجه : ـ ـ ا م) (56) [عر] قرآن عظيم الشان .

Koranzen (ٮ ٮ ـ فع متع) .c (21) (عو) Jemand— برينى ايصلاتمق ، برينه طياق آتمق ، پاصديرمه‌سنى چيقارمق .

Korb (ٮ ا م) (31) [لاتينجه corbis] (اولچك اوله‌رق قوللانيلدقده اكثريا .inv) سبت ، سله ، زنبيل ‖ حصير اورمه آرابه ‖ چامه‌شور قفسى ‖ (اولچك اوله‌رق بر) سبت ‖ اشپورته ‖ قلنچ قبضه‌سنك سپرى ‖ (مجا) Jemandem einen—geben برينه جواب رد ويرمك (باخصوص بر قادينك كنديسيله كوروشمك املنده اولان بر اركككه قارشو) ‖ نزاكتله باشدن صاومق ، استثقال ايتمك .

Korb „ ... (ٮ ...) —feige (ا مؤ) (تجا) سبت انجيرى (قورو انجير) ‖ —henkel (ا م) سبتك صاپى ‖ —arbeit (ا م) (صنع) سبتجيلك ‖ —blüth(l)er (ا م) (نبا) چيچكارى برقبوغك ايچروسنده مظروف كوچك ياپراقلردن عبارت نباتات انواعى ، فصيلهٔ مركبه ‖ —flasche (ا مؤ) حصيرلى شيشه ‖ —flechter (ا م) =macher— (ا م) سبتجى (سبت اورن ، ياپان) ‖ —geschäft (ا لا) (تجا) سبتجيلك ‖ سبت ، زنبيل وامثالى صاتيلان دكان ، مغازه ‖ —stuhl (ا م) حصير ، قامشدن معمول صندليه =sessel— (ا م) ‖ —wagen (ا م) حصير اورمه آرابه ‖ —wiege (ا مؤ) حصيردن چوجق بشيكى .

Körbchen (ٮ ا لا) .b (40) (Korb كله‌سنك صورت تصغيريه‌سى) سبتجك ، اوفق سبت ، زنبيل .

Kord (ٮ ا م) (38) [فر corde] (تجا وصنع) (دوقومه‌جيلق) چيزكيلى مانچستور قماشى .

Korde (ٮ ٮ ا مؤ) (53) (صنع ؛ (طوقومه‌جيلق) يوك قماشلرك منسوج بولندقلرى ايپليكار .

Kordel (ٮ ٮ ا مؤ) (53) [فر cordelle] سيجيم .

Kordelia (ٮ ٮ ٮ ٮ ا مؤ) (46) وياخود (51) (واقتيز اسمى) (على الخصوص قرال لئارك اك كوچك قيزى) قورده‌لى .

Kordeli(e)ren (ٮ ٮ ٮ فع متع) .a (21) [لاتينجه] ايپ كبى اورمك وبوكمك ‖ اطرافنه شريت چكمك .

Kordi(e)ren (ٮ ٮ ـ فع متع) .a (21) [فر] —Draht تل اورمك ، بوكمك .

Kordon (ا م فرانسزجه تلفظ اولنور) (56) [فر] قوردون ، قورده‌له ، شريت غيطان ‖ حدود زنجيرى ‖ (معما) جيقينتيلى طاشلر صره‌سى .

Korduan (ٮ ٮ ٮ ا م) (38) وياخود (56) (صنع) [Ko'rdova ا خا لا) ، (جغرا) اسپانياده قوردو ولايتى] دباغلانمش كچى دريسى ؛ كچى دريسى سختيانى ، قوردوان .

Korduanen (ٮ ٮ ٮ ٮ ص) (24) [Kordua'n] اسپانيانك قوردو ولايتنده ياپيلان سختياندن معمول .

Korea (ٮ ـ ـ ا خا لا) (56) (جغرا) بحر اصفر ايله ژاپونيا دكزى آره‌سنده قوره‌آ شبه جزيره‌سى .

Korfiot (ٮ ٮ ٮ ا م) (51) [Korfu] ، —in (ا مؤ) (50) قورفو (قورفه) لى (اركك ، قادين) .

قنطاريون ‖ —jude (ا م) ذخيره تجارتيله مشغول يهودى؛
—wucherer= ‖ —käfer (ا م) (تاطبيه) بغداى بيق ‖
—land (الا) چوق ذخيره يتشديرن مملكت ‖ —markt (ام)
(تبا) ذخيره بازارى ؛ دروننده ذخيره صاتيلان بيوك قپالى
بازار يرى ‖ —messer (ا م) ذخيره اولچكى، كيله ‖ ذخيره اولچن
مأمور ‖ —reinigungs-Maschi'ne (ا مؤ) (صنع)
(زرا) بغداى وامثالى دانه‌لرى صاوورمغه، طرامغه مخصوص
ماكينه ‖ —rose (امؤ) (نبا) خشخاش يرى، كلنجك چيچكى ‖
—speicher (ام) =—kammer (ا م) ذخيره انبارى ‖
—stecher (ام) (تاطبيه) =—käfer (ا م) ذخيره قوردى، سوس
‖ —wicke (ا مؤ) (نبا) بورچاق، جلبان ‖ —wucherer
(ام) ذخيره آلوب تأثيت بهالى صاتان كيمسه، محتكر.

Kornak (⏑– ام) (56) =Elepha'nten-führer.

Kornelius (⏑⏑– اخام) (38) دوسلدورفده تولد ايدن
آلمان رسامله‌رندن مشهور قورنليوس.

Kornel-kirsche (⏑⏑⏑)، **Kornelle** (⏑⏑⏑)
[لاتينجه cornic'ula] هرايكيسيده : (امؤ) (56) (نبا)
آغاجى : (كذا Kornel-baum (⏑⏑ ام) (51) =Hartriegel
(ميوه‌سى) قزيلجق ‖ .

Körnen (⏑– فعلا +) a. (21) [Korn] تخم ويرمك ؛
تخملاشمق ‖ كذا sich— (فعمطا) (طوز، شكر وسائره
حقنده) طوباقلاشمق، طوباق طوباق اولمق ‖ (فعمته) (صنع)
(معد) اوفق اوفق دانه هيئتنه صوقمق، دانه يايمق ‖ Schieß„
—pulver آو وسائره‌ده مستعمل باروتى (اوفق اوفق دانه حالنه
قومق) چاقل يابمق ‖ das Leder— (درى‌يى دباغلايوب
شاغرين يابمق) قوملو مشين يايمق.

Körner (⏑...) —küste (اخامؤ) (جغر) آفريقاى
غربيده حبوبات ساحلى ‖ —fressend (ص)، —fresser
(ام) (تاطبيه) (حبوبات يان بالجمله حيوانات جنسى) آكل
الحبوب ‖ —früchte (جمع مؤ) (بغداى وامثالى حبوبات).

Kornett (⏑– ام) (56) [فر] (ع) اسكيدن سوارى آلايى
سنجاقدارى ‖ (موسيق) كوبليلرك چالدقلرى اوفق بورى.

Körnicht، **körnig** (⏑– ص) : ايكيسيده (21)
=kernig ‖ دانه‌لى، قبارجه قوملو (مشين وسائره).

Koromandel (⏑⏑– اخالا) (56) (جغر) —küste
قوروماندل ساحلى (هندستانك بنغال كورفزى جوارنده‌كى سواحل
شرقيه‌سى).

Korone-a (⏑⏑– اخالا) (56) (جغر) يونانستانده (وقعهٔ
تاريخيه‌سيله مشهور) قورونه شهرى.

Körper (⏑– ام) (40) a. [لاتينجه corpus] وجود،
بدن، اعضا، جسد، جثه.

Körper„... (⏑...) —übung (امؤ) (وجودله‌ ياپيلان
تعليم) ادمان، جمناستيق ‖ —anlage (امؤ) (صحت نقطهٔ
نظرندن) بنا وتشكل وجود : بدنك تركيبى ‖ طبيعت، مزاج،
بنيه ‖ —bau (ام) صورت تركب وتشكل وجود، وجودك
ياپيلشى ‖ —beschaffenheit (امؤ) =—anlage ‖
—haltung (امؤ) طورش، وضعيت : طور وحركت ‖
—kraft (امؤ) (قوهٔ ماديه) وجودك قوتى، قوهٔ بدن ‖
—lehre (امؤ) علم البدن (انسانى) ‖ (ريا) هندسه‌نك
مجسماتدن بحث ايدن قسمى، هندسهٔ مجسمه ‖ اجسامه عائد
نظرى مسئله ودعوى ‖ —wuchs (ام) بوى بوس، قامت،
اندام.

Körperlich (⏑⏑– ص) (21) [Körper] وجودجه،
بنيه‌جه، بدناً ‖ مادى، جسمانى ‖ (ريا) —er Winkel
(مجسم زاويه) كوشه ‖ (عد) —er Eid يمين.

Körperschaft (⏑⏑– امؤ) (49) وجود ‖ جماعت ‖
—der Sachwalter آووقات صنفى.

Korporal (⏑⏑– ام) (38) [ايتا] (ع) [اسكى اولوب
شمديلك (عمو) كوچك ضابط، اونباشى ؛ اولەرق مستعملدر]
(سواريده) سوارى اونباشيسى.

Korporalschaft (⏑⏑–⏑ امؤ) (49) [Korpora'l] (ع)
كوچك ضابط (اونباشى) طاقمى.

Korps (تلفظ kōr, اولنور، جمعى kōrss, الا) (inv.)
[فر] هيئت، جمعيت، طاقم ‖ diploma'tisches— ديپلومات
هيئتى، سياسيون ‖ على الخصوص (ع) قول (اردو)، قول ‖
—fliegendes سيار قول.

Korpulent (⏑–⏑ ص) (21) ايرى جثه‌لى، شيشمان
(مرا. dick-leibig).

Korpus (⏑– الا) (inv.) [لاتينجه] (كذلك ام)
=Körper مثلا : seinen—pflegen وجودينه باقمق، كندى
صحتنه دقت ايتمك ‖ (عد) (مرا. Corpus) ‖ (صنع)
(مطبعه‌جيلقده) (schrift) — (⏑⏑– امؤ) (49) (كوچك
طوغرى وعمودى مطبعه يازيسى، (حرفلرى) غارمون، پتى‌رومن،
طقوز پونتلق.

Korreferent (⏑⏑– ام) (51) [لاتينجه] مخبر ثانى.

Korrekt (⏑– ص) (45) [لاتينجه] صحيح، طوغرى،
خطاسز ؛ لزوم وقاعده‌سنه موافق لازم ولايق وجهله.

Korrektor (⏑⏑– ام) (45) [لاتينجه] اكثريا (صنع)
(مطبعه‌جيلقده) مطبعه‌ده ياكاشلرى تصحيح ايدن ‖ auf—
dem Blei حروفات ترتيبلرنده اولان خطايى تصحيح ايدن.

Korrektur (⏑⏑– امؤ) (49) [لاتينجه] تصحيح ‖
(مطبعه‌جيلقده) ترتيب وطبع سهولرينك تصحيحى.

Korrespondent (⏑⏑⏑– ام) (51) [يكى لاتينجه]
كنديسيله مخابره اولنان آدم ‖ كنديسيله معاملهٔ تجاريه‌ده
بولنيلان كيمسه ‖ برجمعيته غياباً اعضالق ايدن ‖ غزته مخبرى.

Korrespondenz (⏑⏑⏑– امؤ) (49) [يكى لاتينجه] مخابره،
مراسله، مكتوبلاشمه ‖ طرفين بيننده تعاطى اولنان مكاتيب ‖
مناسبات تجاريه ‖ طرق ووسائط مخابره.

Korrespondenz„... (⏑⏑⏑...) —bille't (الا)
(zu einem Omnibus) براومنيبوس ايچون آلنان يولجى بيلت
‖ —karte (امؤ) اسكيدن =Post-karte.

Korrespondi(e)ren (⏑⏑⏑⏑– فعلا +) a. (21)
[يكى لاتينجه] mit Jemandem— بريله مكتوبلاشمه،
مخابره‌ده بولنمق، ايتمك ‖ معامله ومناسبات تجاريه‌ده بولنمق ‖
mit etwas— متناسب ومتناظر اولمق ؛ توافق ايتمك، اويمق.

Korridor (⏑⏑– ام) (38) ياخود (56) [فر] ديوانخانه،
اوزرى قپالى واكثريا ابنيه داخلنده كزنتى يرى، قوريدور.

Korrigenda (⏑⏑– جمع) (inv.) [لاتينجه] خطا
صواب جدولى.

Kosen (ـ⏑ قع لا + وقع متع) b., c. (21) (طاتليلقله، طاتلى دل ايله) سومك ، نوازش ايتمك ، اوخشامق ‖ (قع لا) دوستانه ومحبانه قونوشمق .

Kosenza (⏑⏑ـ اخالا) (56) (جغر) ايتاليا شهرلرندن قوزەنزا .

Ko-sekante (⏑⏑ـ⏑ امؤ) (53) [لاتينجه] (ريا) تمام قاطع (برزاويه‌نك تماميسى قطع ايدن خط) .

Kosinus (⏑ـ⏑ ام) (38) [لاتينجه] تمام جيب (برزاويه‌نك تماميسى جيبى) .

Kosmetisch (⏑⏑ـ⏑ ص) (21) [روم] انسانك دريسنك يومشاقلغى محافظه ايدن بعض ترتيبات (ملطف بشره ، قوزمتيك) (كذلك ا م —es Mittel) قوزمتيك .

Kosmisch (⏑ـ ص) (21) [روم] كائناته منسوب ومتعلق، عالمى : دنيوى ‖ كونشله برابر چيقوب باتان بر يلديزك طلوع وغروبنه اطلاق اولنور .

Kosmogonisch (⏑⏑⏑ـ⏑ ص) (21) [روم] عالمك صورت تكوينله منسوب ومتعلق ، تكوينى .

Kossät(h) ، **Kossat(h)** (⏑ـ ام) (51) (Koth=sasse=) ملكسز كويلى ، املاكى اولميان رنجبر .

Kost (ـ امؤ) (49) (*sans pl.*) [kosten] غدا ، يمك ، طعام ‖ ein Liebhaber guter—sein ايو يمكى (بوغازينى) سومك ، بوغازينه دوشكون اولمق ‖ er hat freie—und Wohnung او يه‌جكيله (بوغازيله) اوطورديغى يره (اوينه) پاره ويرمز ، (بوغازيله اوطه‌سى داخل حساب اولمقسزين) ياتوب قالقمسيله ييوب ايچمسى باد هوادر ، اونه يمك پاره‌سى ويرر ، نه‌ده اوطه كيراسى (يعنى ويرمكه مجبور دكلدر) .

Kost.... (⏑...) —frau (امؤ) پانسيونى اولان قادين ‖ ديكر برى يانده امور بيتيه‌يه باقان، يمك پشوران قادين ‖ —frei (ص) برينك يانده يمك ييان ‖ Jemand—frei halten برينى سفره‌سنده بولنديرمق ، كنديسنه يمك يديرمك : برينى بوغازى طوقلغنه طوتمق ‖ —gänger(in) (ا م ، امؤ) اكل وشرب ايديلان محلى طوتان اركك ويا قادين ‖ —geld (الا) يمك ايچمك پاره‌سى، پانسيون، ‖ —geld der Lehrlinge طلبه ويا شاكرد ، چراغك هفته‌لق جب خرجلغى ‖ (تجا) (عو) —häppchen ‖ Prolongatio'ns=gebühr (الا) وياخود —happen (ام) غايت كوزل، لذيذ بريمك، جيجى‌ماما ‖ —haus (الا) ييوب ايچيلان (وبيتوتت اولنان) محل ، لوقانطه ، پانسيون ‖ —verächter (ا م) يمك بكنمز ، يمك خصوصنده تيتيز آدم ‖ —wurzel (امؤ) (تجا ، اجزا) قسط تعبير اولنان كوك، نبات .

Kostbar (ـ⏑ ص) (21) بهالى ، غالى ‖ فوق العاده ، پك مكمل : عالى ، محتشم : بها بيچلمز ، بهاسز .

Kostbarkeit (ـ⏑ـ امؤ) (41) بها ، قيمت ‖ (جمع ايله) بهالى ، قيمتلى (فوق العاده) برشى .

Kosten (⏑ـ جم) (*inv.*) [Kost] مصرف ‖ يالكز مجازى و (عد) (Gerichts—) خرج ‖ sich in—stürzen مصرفدن ، پاره‌دن چيقمق ، (چوق) پاره صرف ايتمك ‖ seine—herausschlagen كندى مصرفنى استرداد ايتمك ،

Korrigi(e)ren (⏑⏑ـ⏑ فع متع) a (21) [لاتينجه] تصحيح ايتمك ، دوزلتمك .

Korrumpi(e)ren (⏑⏑ـ⏑ فع متع) a. (21) [لاتينجه] بوزمق، افساد ايتمك،چوروتمك ‖ رشوتله قانديرمق ‖ يولدن ، باشدن چيقارمق .

Korruption (⏑)(ـ) (tss ⏑⏑ امؤ) (49) [لاتينجه] بوزولمه ، فساد ‖ تغير ‖ غلط ، تحريف ‖ چوروەمه ، تعفن ‖ رشوت؛ ارتشا ‖ يولدن،باشدن چيقمه .

Korsak (⏑ـ ام) (56) (تاطبيع) (سيبريا اووەلرنده بولنان تلكى) قورساق .

Korsar (ـ⏑ ام) (51) (بحر) | لاتينجه cursus كلمه‌سندن مأخوذ اسپا | قورصان ، دكز حيدودى .

Korse (⏑ـ ام) (52) ، Korsin (⏑ـ امؤ) (50) قورسيقه‌لى (اركك ، قادين) .

Korsett (⏑ـ الا) (38) [فر] قادينلرك كيدكارى قورصه .

Korsika (⏑⏑ـ اخالا) (56) (جغر) قورسيقه آطه‌سى .

Korsikaner (⏑⏑ـ⏑ ام) a. (40) ، —in (ا مؤ) (50) قورسيقه‌لى اركك ، قادين .

Korso (ـ⏑ ام) (56) [ايتا] روما شهرنده (كنكيش واوزون جاده ، ميدان) قورزو جاده‌سى .

Kortes (⏑ـ جم) (*inv.*) [اسپا] اسپانيا وپورتكيز مجلس مبعوثانى .

Kortona (⏑ـ⏑ اخالا) (56) (جغر)(ايتاليا شهرلرندن، قورتونا .

Kortryk (⏑ـ اخالا ،صورت تلفظى trăik...) (56) (جغر) بلجيقاده قورترەق شهرى .

Korund (⏑ـ ام) (38) (معد) (هندجه) (الماسدنصكره اجسامك اك صرتى اولان قوروند طاشيكه زمرد دخى جمله انواعندندر) ياقوت .

Korunna (⏑⏑ـ اخالا) (56) تلفظى (kōrou'ne-yă) اسپانياده قورونيا شهرى .

Korvette (⏑ـ v ـ امؤ) (53) (فر) (بحر) (ايكنجى درجه) زرهلى كمى ، قوروەت، ايكنجى‌اوچنجى‌صنف قرووازور .

Korypha (⏑ f ⏑ـ امؤ) (56) [روم] (نبا) Fächel=palme= .

Koryphäe (⏑⏑ f ـ⏑ ام) (52) [روم] اسكى يونان تياترولرنده رقص هيئتنك رئيسى ‖ (مجا) برطريق ويا زمره‌نك رئيسى ، باشى ، پيرى : برفن وصنعتده اقرانه فائق وممتاز اولان ، اوسته .

Kos (ـ اخالا) (*inv.*) (جغر) يونان آطه‌لرندن كئوس .

Kosa(c)k (⏑ـ ام) (51) (جمى ه—) [روس] قازاق ‖ (مجا) قبا ، نزاكتسز ، تربيه‌سز كيمسه ‖ وحشى ومرحمتسز آدم .

Koscher (⏑ـ ص) (21) (عبرا) يهوديلرجه : عفيف ، معصوم ، پاكدامن ‖ مبرا ، منزه ، پاك : على الخصوص (طاهر ، پاك ، حلال ، طورفه اولميان) قشار .

Koschern (⏑ـ فع متع) a. (21) (يهوديلرجه وعمو) تقدير وتنسيب ايتمك : قبول وتصديق ايتمك ‖ مدح وثنا ايتمك .

Koterie (ثـث ا مؤ) (53) [فر] =Klicke .
Koth (ـ ا م) (38) (*sans pl.*) [اساساً kat ،
das Schlimme | چامور ، طين ، بتاقلق چاموری ، نهر
وسائره چاموری ، صلصال || (على العموم پيسلك) پيسلك ،
چامور (جيويق) سوپروتی ، مزبله لكشی || mit—bespritzen
اوزرينه چامور آتمق ، صيچرامق || (عموميتله) فضلات ، نجس ،
قازورات ، غايط ، ثقل : (انسانك) نجاستی : (حيوانك) ترسی || عادی
آلمانجه اولوب Hütte معناسنه اولان (كات لسانجه) : cot
دن مأخوذدر](ا لا) (38) =Kathe || (كذا : Kothe (ثـ
ا مؤ) (53) (صنع) (طوز اعماله مخصوص محل) طوزله ، مملحه ،
Koth,, ... (ـ...) —blech (ا لا) ، —deckel (ا م)
تكرلكلرك آتديغی چاموردن محافظه ايچون آرابه‌ده بولنان چامورلق ||
—knecht (ا م) طوز اعمال ايدن ايشچی ، طوزله‌ده ايشليان
عمله : طوزجی || —artig (ص) (طب ، علم امراض) بولاشيق ،
قوبو ، ترسب ايده‌جك برماده‌يی حاوی مايع ، نجس مثللو مادهٔ
ثقليه‌كبی || —brechen (ا لا) (علم امراض) مادهٔ ثقليه قوصمق ||
—bürste (ا مؤ) قوندره ، چامور فورچه‌سی || —fressend (ص)
(تاطبيعه) كوبره وامثاليله تغذی ايدن حيوانات || —lache
(ا مؤ) چامورلی چقور ، بتاق ، بتاقلق || بولاشقلق ||
سوپروتيلك || —saß (ا مؤ) —sasse (ا م) ، =Kossath ·
Kothe (ثـ ا مؤ) (53) (صنع) (مرا . Koth) .
Köt(h)e (ثـ ا مؤ) (53) [=قلمشكيه Koot] (بيطر)
=Fessel و : Fessel-gelenk .
Kothig (ثـ ص) (21) چامورلی || پيس ، مردار ، سوپروتيلی ||
بوقلی || (طب) =koth-artig .
Kothurn (ثـ ا م) (38) [روم] يونان قديم تياترولرنده
اويونجيلرك كيدكاری مخصوص آياق قابی ، تياترو چديكی .
Kotillon (ا م ، صورت تلفظی kŏ-tilᵉ-yon) (56) [فر]
قادينلرك فيستانلری آلتنه كيدكاری فوسته || كوبلی قادين فيستانی ||
قوتيليون رقصی وبودانسك موزيقه‌سی (قادريل اويوننك صور
مختلفه‌سی) .
Kotinga (ثـ ا م) (56) [اسپا] (تا طبيعی) آمريقانك
تويلری غايت كوزل قوتينغا قوشی .
Kotz! (ث حرند) (Gott's مقامنده) تقريباً : های اه
(مستحقی ويرسون) !
Kotzen (ثـ فع لا +) .c (21) استفراغ اتمك ، قوصمق ، قی اتمك .
Kouliße (ثـ kou ا مؤ) (53) [فر] بورسه خارجنده
معامله اوطه‌سی || (تيا) تياترو يان پرده‌سی وآرالغی || سورمه
قناد || اوجقور يووه‌سی || مقره .
Koupon (ا م فرانسزجه تلفظ اولنور) (56) [فر] (تجا)
قوپون ، قوچان (كه اسهامك وسائر بعض اوراقك هر تقسيط
تأديه‌سنده كسيلوب براقيلان پارچه‌سی) .
Kour (ـ) (مرا . Cour) .
Kourage (kou-râ'-jᵉ ا مؤ) (53) [فر] جسارت ؛
جرأت || غيرت ؛ يكيتلك ، مردلك .
Kourier (kou-ri'rᵉ ا م) (38) [فر] تاتار ، اولاق ،
پوسته‌جی ، قورير || پوسته مكتوبی || پوسته آرابه‌سی || پوسته ،
Kourier,, Zug (kouri'reᵒ ا م) (31) (شمندوفرده)
سرعت ، پوسته قطاری .

كيرو آلمق ، چيقارمق || (مجا) auf—seiner Ehre كندی
ناموسی حسابنه اولمرق (يعنی كندی ناموسی ... شيدن متأثر
اوله‌جق صورتده) ، ناموسی فدا ايدرك .
Kosten (ثـ فع لا +) .b (21) [لاتينجه consta're]
پاره اتمك ، دكری اولمق ، ... شوقدره كلك (كذا مجا)
|| Das kostet mir (وياخود : mich) viel Geld بوبكا چوق
(خيلی ، ايجه) پاره‌يه مال اوليور ، كليور : بن بوكا چوق پاره
ويريورم ، بوكا بنم چوق پارەم كيتمشدر || es koste was
es wolle! نقدر (پاره) ايدرسه ايتسون ! قاچ پاره‌يه اولورسه
اولسون ! فيئاتی نه اولورسه اولسون ! || برشی صاتون آلوركن
: was kostet dieser Ring ? بو يوزوك قاچ پاره ؟ بو
يوزوكك فيئاتی نه ؟ قاچه بو يوزك ؟ || es sich viel Geld—lassen
چوق پاره‌يه اوتورمق ، مال اولمق || diese Arbeit hat ihm viel
Schweiß gekostet بو ايش آنك چوق ترينی دوكدی ، بو ايش
آنی ايوجه ترلتدی || (فع متع) برای معاينه طاتمق ، طادينه ،
لذتنه باقمق || (مجا) تجربه اتمك ، طادينه ، لذتنه ، چاشنيسنه باقمق .
Kosten,,... (ثـ ...) —fällig (ص) مصرفنی كورملك ،
ويرمك اوزره || —ersatz (ا م) مصرفنی ، خرجی اوده‌مه ،
اعاده اتمه : تضمين ضرر || —ersparniß (ا مؤ) (تجا)
اداره ، اقونومی || —frei (ص) بلا مصرف || —preis (ام)
مثلا zum—preise سرمايه‌سنه ، دكرينه || —punkt (ام)
خرج ، مصرف ، فيئات ، پاره || —rechnung (امؤ) مصرف
و (عد) خرج پوصله‌سی .
Koster (ثـ ام) .a (40) مسكرات چاشنيجيسی (قوميسری) .
Köstlich (ثـ ص) (21) (طاده ، لذته نظراً) طاتلی ،
لذيذ ، قايمق كبی ، شكر كبی ، پك شكر ، مسك ، ايليك كبی
نفيس || (قيمتدار) اعلا ، مكمل ، قيمتدار || پك كوزل ، پك نفيس ،
دلنشين ، پك سوكلی ، تعريف اولنمز درجه‌ده ايو .
Kostnitz (ثـ ا خا لا) =(*irr.*) Ko'nstanz .
Kost-spielig (ثـث ص) (21) [Kost و قديم آلمانجه
spild : aus-geben] مصرفلی ، بهالی ، استحصالی ، اجراسی
چوق پاره صرفنه محتاج اولان .
Kostüm (ث ا لا) (38) [فر] البسه ، قوستوم ، كسوه .
Kostümi(e)ren (ثـثـث فع متع) و —sich (فع مطا)
.a (21) [فر] كيديرمك ، تلبيس اتمك || كيمك || (رسامليقده)
رسمه البسه ياقمق ، رسمك البسه‌سنی ترسيم اتمك .
Kotangente (ثـثـث ا مؤ) (53) [لاتينجه] (ريا)
برزاويه‌نك تمامنك مماسی اولان خط (تمام مماس) .
Köte (ثـ ا مؤ) (53) [=قلمشكيه foot] (بيطر)
=Fessel .
Kötel (ثـ ا م) .a (40) [Koth] جمع اولمرق :
—der Schafe, Ziegen, Mäuse قيون ، كچی ، فاره ترسی .
Kotelett (ثـثـ ا لا) (38) ، —e (ثـثـث ا مؤ) (53)
[فر] (آشجيلقده) in Papier gebackene—en كاغده
صاريلوب پيشورلش (ويا طوغريدن طوغری‌يه پيشورلمش)
قوتلت ، (طاوه كولباصديسی) ، پرزوله .
Koten,, ... (ثـ...) (بيطر) =Köthen .
Köter (ثـ ا م) .a (40) [عادی آلمانجه] بيوك آغيل كوپكی ،
چومار ، چوبان كوپكی ، صامسون كوپكی ، تحقير ايچون
(=Hund جنابت ، مسكين كوپك مقامنده) .

Kours (ـ) (مرا ، Cours) .
Kousin (ا م فرانسزجه تلفظ اولنور) ⑯ [فر] ، e—
(ا مؤ) ، (صورت تلفظی kou-zi'-nè) ⑮ عموجه زاده ،
تیزه زاده ، خاله زاده ، دایی زاده (ارکك ویا قادین) .
Krabbe (ــ ا مؤ) ⑮ [لاتینجه ca'rabus] (تا طبیعه)
قاریدس ،تکه ؛ چغانوس ، ینکج ، سرطان ، (کوچك شیلر
وبالخصوص اوفق چوجق حقنده) (عمو) کوچك اوغلان ، یاورو ||
die süße—(kleine geliebte) سوکیلو (قیز) .
Krabbeln (ــ فعـ لا ±) .a ⑳ [عادی آلمانجه ؛ مرا .
grapsen] (فعـ لا +) قیصه ، چابوق ، اویشاق صورتده
حرکت ایتمك || (فعلا —) بوصورتله حرکت ، یرندن تباعد ایتمك ||
(کذا — sich فعـ مطا) || (فعـ متعـ وفعـ لا + و فعـ یکشخ)
(قاشیندیریجی ، کیدیشدیریجی برتأثیر یاپمق) قاشیندیرمق ،
کیدشدیرمك ، غیجیقلامق || اویشامق ، قیویر قیویر ایتمك ||
es krabbelt mir am Halse بوجده ، بوغازمده برشی اوینایوب
طوریور ، بوینم قاشینیور .
Krach (ـ حرند) چات ! چاتیر(چوتور) ! تارج ! غیر !
پات ! پاتیرکوتور ! غیرج ! || (ام) ㉘ چاتیردامه ، تارج
ایتمه ، کوتور کوتور اوتمه || eines Gewehres— تفنکك
کورلدهمسی(پاطلامسی)||(تجا) (Börsen-krach) بربورسه نك ،
برهیئت مالیه نك بردنبره ثروتی ضایع وغائب ایتمسی ، اعلان
افلاس ، طوپ آتمسی .
Krach„... (ـ...) gebäck— (ا لا) (قتیرداقلی) کورك ||
konfe'kt— (ا لا) کورك قرابیه نك انواعی .
Krachen (ــ فعـ لا ±) .a ⑳ [krach]چاتیردامق ،
غاجیردامق || چاتلامق ، پاطلامق || mit den Fingern—
پارمقلرینی چاتلاتمق ، چیتلاتمق ، کوتلتمك || (فعـ لا —) (برشیئك
قیرلمسی ویا ییقیلمسی آثناسنده) چاتیردیلی کورولتیلی برصدا
چیقارمق ، der Ast krachte entzwei دال (چات ایدرك)
چاتداداق قیرلدی || (تجا) افلاس ایتمك .
Krächzen (ــ فعـ لا +) .c ⑳ [= لاتینجه croci're]
(قارغه وصقصغان حقنده) اوتمك ، (بایقوش) اوتمك ، هوهو
ایتمك || قارغه ، صقصغان وبایقوش کبی سس ویرمك ، چیقارمق ||
(انسان حقنده) er singt nicht,: er krächzt اوتورکی سویلیور
قارغه ، قوربغه کبی باغیریور || اکلمك ، شکایت آمیز صدا
چیقارمق .
Krack ، **Krack** (ـ ا م) ㉘ و (حرند) krach= .
Kracke (ــ ا مؤ) ⑮ [ایتالیانجه carà'cca] (بحر)
Kracke= || (بالاستعاره) هرکله ، زبون ، کوتو بارکیر .
Kraft (ـ ا مؤ) ㉟ قوت ، شدت ، زور ؛ قدرت ، اقتدار ||
das geht über meine Kräfte بو بنم قوت ، قدرت ، طاقت
ووسعتمك فوقنده در ، خارجنه چیقیور (بوبنم المدنکلز ، کاور
شی دکل) || تأثیر || (بر قانونك مرعیتی حقنده) in—sein
مرعی الاجرا اولمق || (wieder) in—setzen تکراراً ، یکیدن
مرعی الاجرا قیلمق ||(حرجر) سایه سنده ، دنطولایی ، واسطه سیله ؛
برکت ویرسون (که) .
Kraft„... (ـ...) äußerung— (ا مؤ) قوت ،
شدت کوسترمك || bedarf— (ا م) (صنع) (ماکنه حقنده)
برماکنه ایچون مطلوب اولان قوتك مقداری ||erfüllt— (ص)
زیاده قوت وشدتلی || ausdruck— (ا م) ابراز واظهار قوت ،
قدرت ، شدت || lehre— (ا مؤ) (ماکنه) مبحث الحرکات
(فن ماکنه ده قوتك حرکات وحسابندن بحث ایدن مبحث) ||
los— (ص) قوت وشدتدن عاری ، بیقدرت ، ضعیف || سوتوك ||
mehl— (ا لا) نشاسته || mensch— (ا م) فوق الحد
قوتلی آدم || (بعضاً کنایه اولهرق :) غایت زیاده عقللی کیمسه ||
شدت ذکا || messer— (ا م) مقیاس القوه || مقیاس الحرکه ||
sprache— (ا مؤ) شدتلی ، زورلی سوز ، کلام || suppe—
(ا مؤ) (آشجیلق) فردای زفافده یاپیلور یورطه لی وسودلی
چوربا ، دوکون ، پاچه چورباسی .
Kräftig (ــ ص) ⑳ قوتلی ، قدرتلی ، شدتلی ، زورلی ||
صاغلام ، متین ، رصین || مقتدر || سیکیرلی || (قوت ویرن یمك
ومشروبات حقنده) مغذی ، مقوی || (عد) —(recht) معتبر ،
نظام وقاعده یه موافق .
Kräftigen (ـــ فعـ متعـ) و — sich (فعـ مطا) .a ⑳
قوت وقدرت ویرمك ، مقتدر قیلمق || (دمیره) صو ویرمك ||
صاغلاشدیرمق || (مقوی شیلر حقنده) قوت ویرمك ،
بسلمك .
Kragen (ــ ا م) .b ㊵ [قدیم آلمانجه Kehle chrago]
یقا ، یقه لق || — (= Weiber) قادین وچوجقلرك تولبندن
اینجه یقالغی || کنار ، پرواز .
Kragen„... (ــ...) mantel— (ام) دویرمه یقالی مانتو ||
ente— (ا مؤ) (تا طبیعه) یشیل باش اوردك || tuch— (الا)
بوینه صاریلان اینجه دولبند .
Kragen-stein (ـ ا م) ㉘ (معما) طاشدن دیرسك ،
چیقینتی .
Krähe (ـ امؤ) ⑮ (تا طبیعه) (قارغه نوعی) قوزغون ||
eine—hackt der anderen die Augen nicht aus (ضرمثل)
قارغه قارغه نك کوزینی اویماز .
Krähen (ـ فعـ لا +) .a ⑳ [قدیم آلمانجه chrâjan]
بعضاً (فعـ متعـ) و — sich (فعـ مطا) (خروسلر حقنده) اوتمك ||
Jemand aus dem Schlafe— (خروس) برینی اوتهرك
اویقودن اویاندیرمق || zu früh— (اشخاص حقنده) وقتندن
اول اوتمك ویا سوزمك || was kräht er da? او اوراده نه
اوتییور ؟ (اوتوپ طوریور؟) نه یومورطلایور ؟ || (مجا)
اینجه وکسکین سسله باغیرمق ، حایقیرمق .
Krähen „... (ــ...) feder— (ا مؤ) قوزغون دینیلان
قارغه نك توکی || auge— (ا لا) قوزغون کوزی || (نبا) جوزیق ،
قارغه بوکن || (علم امراض) fuß— (ا م) = Elster-auge ||
قارغه آیاغی || füße— (جمع) کوتو ، بیچمسز حروفات ؛
قارغه جق بورغه جق (کبی) یازلمش یازو || اختیار کیمسه لرك
کوز پیکار وقویروقلرنده اولان بوروشقلق .
Kra(h)n (ـ ا م) ㉘ ویاخود ⑮ (صنع) =[Kranich]
آغر شیلری قالدیرمغه مخصوص هوا ماکنه سی ، کذا (بحر) :
ماچونه || فوچیلرده (سوزکچلی) موصلق .
Kra(h)n„... (ـ...) (en)arbeiter— (ا م) ماچونه ده
چالیشان عمله ، ماچونه جی || baum— (ا م) ماچونه نك
آغاجی ، دیرکی || schreiber— (ا م) ماچونه یازیجیسی ||
balken— (ا م) (بحر) کمینك آصیلدیغی دیرك .
Krain (ـ ا خالا) ⑯ (جغر) آوستریاده قارنیول قطعه سی .

Kramerei (ـُـ ـ ا مؤ) (49) قاریشدیرمه، آراشدیرمه، آلت اوست ایتمه، آرامه، طرامه، یوقلامه.

Krämerei (ـُـ ـ ا مؤ) (49) خرده فروشجیلق.

Krämerhaft (ـُـ ـ صـ) (21) بقالواری ‖ خرده فروشجیلقجه‌سنه ‖ —e Sparsamkeit (ا مؤ) بیتچه‌سنه، خسیسچه‌سنه اداره وتصرف.

Kramme (ـُـ ا مؤ) (53) [=Krampe] تیورچنکل (مرا. Krampe) ‖ (عو) (ویانه‌تعبیرنجه) =Hure.

Krammen (ـُـ فعمتعه) (21) a. =Krampen ‖ پنچه‌سیله اورمق، پنچه‌لمك ‖ (فعلا +) (عو) (ویانه تعبیری) huren= (نادراً) ‖ استفراش ایتمك ‖ (برقاری‌یی) —sich (فعمطا) (بوجك کبی) اکیلوب بوکولمك.

Krammet(s),... (ـُـ ...) —beere (ا مؤ) (نبا) ثمر عرعر، آردیج تخمی ‖ —vogel (ا م) (تا طبیعه) آردیج قوشی.

Krampe (ـُـ ا مؤ) (53) [فر] (صنعه) دمیر قانجه، کینت، آناجاری‌یکدیکرینه طوتدیرمغه مخصوص پرچین‌چیویسی ‖ برکاید دیلینك ایچروسنه کیردیکی تیور کوپری.

Krämpe (ـُـ ا مؤ) (53) کنار، پرواز.

Krämpel (ـُـ ا م) a. (40) (ایالات لسانی) Trödel ‖ (صنعه) (امؤ. ا م) (53) و a. (40) (یوك طراغیلغنده) =Karda'tsche.

Krämpeln (ـُـ فعمتعه وفعلا +) a. (21) (صنعه) (چوخه‌لق) یوك طرامق.

Krämpen (ـُـ فعمتعه) a. (21) کنار، پرواز یاپمق، کچیرمك، بونکله تجهیز ایتمك.

Krampf (ـُ ا م) (31) [قدیم krimpfen=krümmen کله‌سندن] (علم امراض) عضلاتك پك وجعلی اوله‌رق قورولمسی، معض ‖ عضلات‌واعصابك‌غیراختیاری‌حرکت‌واهتزازندن‌عبارت اولان علت، اسپازموز، تشنج ‖ (epile'ptische) Krämpfe صرعه علتی.

Krampf,... (ـُ ...) (علم امراض) —husten (ا م) غیراختیاری اولان اوکسوروك. سعال احتلاجی ‖ —ader (امؤ) (طب) دوالی تعبیراولنان طامارشیشمه‌سی ‖ —mittel (ام) (طب) صرعه وتشنجه قارشی‌ویریلان‌علاج، دافع‌التشنج.

Krampfen (ـُ فعمتعه) و —sich (فعمطا) a., c. (21) بوزمك، بورمق (یعنی اعصاب وعضلاتی چکمك، کرمك، بورمق) ‖ بوزلمك، بوروملق ‖ (برشیئه) صیق صیقیه صارلمق ‖ (فعلا +) اسپازموز، صرعه علتنه دوشمك، صرعه‌طوتمق.

Krampfhaft (ـُ صـ) (24) (علم امراض) احتلاجی، تشنجی، ارتجاجی ‖ (مجا) (طلبه لساننده) شدتله، فوق‌الحد، پك زیاده؛ صیق صیقیه (=sehr).

Kran (ـُ) (صنعه) (مرا. Krahn).

Kranich (ـُـ ا م) (38) [سلت، کات لساننجه garan، لاتینجه grus] (تا طبیعه) طورنه قوشی ‖ (صنعه) =Krahn ‖ (هیئت) برج کراکی.

Kranich,... (ـُـ ...) —flug (ا م) طورنه اوچیشی ‖ طورنه قطاری ‖ —jagd (امؤ) طورنه آوی ‖ —schnabel (ا م) طورنه آغزی، غاغاسی ‖ (نبا) ابرة‌الراعی، عطر، الف الکران.

Krakau (ـُ ا خالا) (56) (جغر) (غالیچیاده) قراقووی، قراقاو شهری.

Krake (ـُـ ا م) (52) [نوروچیالساننده krakje] کذا: —n (ا م) b. (40) (تا طبیعه) سموکلی نوعندن مکز قوللی برحیوان.

Krakehl, **Krake(e)l** (ـُـ ا م) (38) (عمو) [عادی آلمانجه] غوغا، کورولتی، منازعه، معارضه، چکیشمه.

Krakel-beine (ـُـُـ جع لا) (38) ویاخود „füße (ـُـُـ جع م) (31) (هرایکیسنده: عمو) =Krähen-fuß.

Kraken (ـُـ ا م) b. (40) (مرا. krake).

Krakoviak (ـ (ـ) ٧ ـُ ـ ا م) (56)، **Krakovienne** (ـُ(ـ) ٧ ـ ـ ا مؤ) (53) قراقووی‌دانسلری ‖ تهایتکیسی‌کذلك قراقوویلیلرك ملی شرقیسی.

Krakuse (ـُـ ام) (52) (علی‌الخصوص قراقووی اوراقچیلری، یاطه‌جیلری) قراقوس ‖ کذا =Krakauer.

Kralle (ـُـ ا مؤ) (53) (یرتیجی برحیوانك پنچه‌سنده‌کی چنکل واری‌طیرناغی) طیرناق ‖ (بویله‌طیرناقله مجهزحیوان الی باخصوص کدینك) پنچه ‖ (ع) (تفنکده) طیرناق.

Krallen (ـُـ فعلا +) a. (21) [Kralle] طیرناغی (پنچه‌سنی) اوزاتمق ‖ پنچه‌لمك ‖ (فعمتعه وفعلا) پنچه‌لمك، پنچه‌سیله یقالمق ‖ طوتمق، یقالامق ‖ طیرناغیله یرتمق.

Krallicht (ـُ صـ) (24) حیوان پنچه‌سنه مشابه؛ چنکالی.

Krallig (ـُ صـ) (24) طیرناقلی، طیرناقله‌مجهز ‖ —lang پنچه‌سی اوزون.

Kram (ـُ ا م) (31) (تجا) اوفقدن آلیش ویریش ایله یاپیلان تجارت ‖ بویله تجارته مخصوص دکان، اوفاق مغازه، مزاد مالی صاتان دکان ‖ einen —anfangen بردکان آچمق ‖ (بویله‌بردکانده‌بولنان‌اشیا) مزادمالی، یایمه‌جی‌اشیاسی، خردوات ‖ seinen ganzen —bei sich tragen بتون وارینی یوغنی، نه‌سی وارنه‌سی یوق یاننده، برابرنده طاشیمق ‖ (مجا) خردوات، کوتو شی، کوتو ایش.

Krambambuli (ـُـُـ ا م) (56) یاخود (inv.) [اسلاو] (یاقلمش) راق، قرامبامبولی؛ (دلیقانلولرجه) بیرا؛ کذا: شراب.

Kramen (ـُـ فعلا +) a. (21) —in (ویاخود: unter) etwas (برشیئی بولمق، آرامق اوزره قارمه قاریشیق، آلت اوست ایدرك) آرامق، آراشدیرمق، بولمق اوزره آلت اوست ایتمك ‖ man hatte immer etwas zu— هروقت برایش چیقاردی، یاپیله‌جق برایش بولنوردی، مطلقا برشی قورجالانوردی ‖ (تجا) اوفق تجارت ایتمك ‖ mit etwas— (صاتمق) ایچون صرکی‌یه قومق، سرمك، یایمق، چرچیلك ایتمك.

Krämer (ـُـ ا م) a. (40) [Kram] (تجا) (اوته بری صاتان اصناف (تجار)، اوفق تفك صاتان دکانجی) بقال، عطار، مناو؛ یایمه‌جی، چرچی.

Krämer,... (ـُـ ...) —innung (امؤ) بقال، عطار، مناو ودها امثالی تجاران، اصنافلر (کروهی) جمعیتی ‖ —volk بقال، مناو طاقمی ‖ —haus (ا لا) (ایکنه، ایپلك، قوردله، دوکمه وامثالی شیلرکبی دیکیش وسوسه یرار ادوات صاتیلان دکان، مغازه) عطار.

Krank (ـّ ـ) (21) خسته : (gesund كلمه‌سنك مقابلى) (نامزاج ، راحتسز ، كيفسز) ‖ —an Leib und Seele جسماً ، بدناً وفكراً راحتسز ، خسته ‖ —in der Einbildung (ـ) مراقلى ، قوروتنيلى ‖ am Fieber — ſein صيتمه‌دن خسته‌لنمق ‖ ſich—lachen كولمكدن قيريلمق (باتلمق ، خسته‌لنمق) ‖ (مجا) am Beutel ſein —پاره طوتمامق ‖ (آوجيلقده) ياره‌لى (آو) ‖ عليل المزاج ، مرضلى ‖ (شعر) نحيف ، ضعيف ، قدرت وطاقتـدن دوشمش ‖ (ر) e— ، (ا م) e— (ا مؤ) (21) (برطبيبك تداوى ايتديكى ، باقديغى) خسته (سى) .

Kränke (ـّ ا مؤ) (53) [frank] (علم امراض) بعضاً Jemandem die—an den Hals (عو) ‖ Fall=ſucht= wünſchen برينه خسته اولسون ديه دعا ايتمك .

Kränkelei (ـّ امؤ) (49) [frank] خسته‌لنمه ، خسته‌لق .

Kränkeln (ـّ فعلا +) a. (21) [frank] مرضلى ، عليل المزاج اولمق ‖ ضعيف دوشمك ، زبونلاشمق ‖ آه وزار ايتمك ، درد چكمك ، صولمق ‖ (بغچوانلق) لايق وجهله نشوونما بوله‌مامق ، كليشه‌مامك ‖ (صولمق ، طونمامق) .

Kranken (ـّ فعلا +) a. (21) (دائما) خسته اولمق ، بولنمق ‖ an etwas— برشـيدن متأثر ، مكدر اولمق ‖ برشيئه طوتلمق ‖ (مجا) قصورى بولنمق ، قباحتى اولمق ، (محذورلى بولنمق) .

Kränken (ـّ فعمتم) a. (21) (يعنى krank machen) خسته ايتمك ، زياده متأثر قيلمق ، جكره ايشلمك ‖ تحقير ايتمك ، ناموسنه طوقونمق ‖ es kränkt mich (tief : وياخود ſehr) بو(شى) بنى زياده متأسف ، المناك ، رنجيده ايديور ، انجيديور ، باعث تأسف وتأثرم اولييور ‖ ſich— (فعمطا) متأسف ، مكدر اولمق ، متأثر اولمق ‖ ſich zu Tode— كدر والمدن اولمك .

Kranken,... (ـّ ...) —diät (ا مؤ) (خسته‌لر حقنده اتخاذ اولنان اصول وتدابير اكليه) پرهيز ‖ —pflege (ا مؤ) خسته‌لرك (صورت) تداويسى : خسته‌نك تداويسى امرنده اتخاذ اولنان تدبير ‖ خسته‌يه باقمه ‖ —anſtalt (ا مؤ) خسته خانه ‖ —beſuch (ا م) خسته زيارتى ‖ (حكيم طرفندن ياپيلان) ويزيته ‖ —haus (ا لا) خسته خانه ، دارالتداوى ‖ —kaſſe (ا مؤ) (عمله‌لرله دها سائر بوكبيلرك خسته‌لندقلرى وقتده كندولرينه مجاناً باقلمق ايچون اوقات معينه‌ده دروننه مقنن مقدارده اقچه وضع وتسليم ايتدكلرى) خسته‌لر صنديغى ‖ —koſt (ا مؤ) خسته‌يه ويرلمسى لازمكلان يه‌جك (وايچه‌جك) ‖ —pfleger (in) (ا م ، امؤ) خسته‌يه باقان اركك ، قادين ‖ خسته خانه خدمتجيسى ‖ —ſänfte (امؤ) خسته نقلنه مخصوص آياقلى سديه = —korb (ا م) ‖ (ع) ياره‌لو نقلنه مخصوص سديه ، تسكره ‖ —ſchiff (ا لا) (بحر) دروننه خسته يانيرلمش ، خسته خانه اتخاذ اولنمش كمى ‖ —ſtube (امؤ) خسته اوطه‌سى ، دارالتداوى ‖ —träger (ا م) خسته نقل ايدن ، طاشيان سديه‌جى ‖ (ع) ياره‌لو نقل ايتمك اوزره دها وقت حضرده تربيه ايديلوب يتيشديريلان خسته وياره‌لو طاشيجى (عسكر) ‖ —wagen (ام) (ع) خسته وياره‌لو طاشيجقه مخصوص خسته خانه عربه‌سى ‖ —wärter(in) (ام ، امؤ) خسته خانه خدمه‌سى ‖ —zimmer (لا) = —ſtube .

Krankhaft (ـّ ـ) (21) خسته‌لقلى ، خسته ، مزاج ، مرضلى ‖ خسته‌لغه منسوب ‖ خسته‌جه‌سنه ، خسته كبى .

Krankheit (ـّ امؤ) (45) خسته‌لق ، eine—bekommen برخسته‌لغه دوچار اولمق ، برخسته‌لغه طوتلمق ، (برشيدن) خسته‌لنمق ‖ (علم امراض) (مرا. engliſch) .

Krankheits,... (ـّ ...) —verlauf (ام) خسته‌لغك صورت دوام وجريانى ‖ —erſcheinung (امؤ) برخسته‌لغك نتايج ويا علاماتندن اوله‌رق اونكله برابر ظهور ايدن حال ، مرض ، عرض ، علامت مرض ‖ —lehre (امؤ) علم امراض ‖ —ſtoff (ام) اساس مرض ، هرقنغى برخسته‌لغى توليد ايدن عنصر اصلى ‖ —zeichen (لا) = —erſcheinung .

Kränklich (ـّ ـ) (21) خسته‌لقلى ، ضعيف ، نحيف ، مرضلى .

Kränkung (ـّ امؤ) غالغرن اولمش الارك حالى ، غموت ‖ ديكر معنالرنجه (مرا. kränken) .

Kranz (ـّ ا م) (31) (قديم آلمانجه chranz يعنى das Gekrümmte] تاج افتخار ، (خرستيانلرك قبر اوزرينه قويدقلرى چيچك وياياپراقدن اورمه) چلنك ‖ باشنده اشيا طاشييان (اصنافلر) ايچون باشنده‌كى صميد شكلنده‌كى آنلق ، باشلق ‖ ميخانه وامثالى قپوسى اوزرينه آصيلان يشيللك ‖ دائره ، حلقه ، چنبر ‖ (كه غل اويونتده) اورته‌ده‌كى كوتيغ ويا دامه تعبير اولنان كه غل اطرافنده‌كى سكز كه غل ‖ (معما) تاج ، باشلق ، تپه‌لك ‖ قورنيش ، قورنوون .

Kranz,... (ـّ ...) —jungfer (امؤ) = Braut=jungfer ‖ —los (ـ) (مجا) عفيف ، پاك اولميان ؛ باكر ، باكره اولميان .

Kränzchen (ـّ ا لا) (Kranz كلمه‌سنك صورت تصغيريه‌سى) اوفق تاج افتخار والخ ‖ اوفق (دانس وامثالى ايچون مرتب) جمعيت .

Kränzen (ـّ فعمتم) c. (21) = be-kränzen .

Kränzlein (ـّ ا لا) b. (40) (Kranz كلمه‌سنك صورت تصغيريه‌سى) = Kränzchen اوفق تاج افتخار ‖ اوفق چنبر ، دائره‌جك ‖ ſie hat ihr—verloren او (قيز ، قادين) عفتنى غائب ايتدى ، يوزى كوزى آچلدى ، باكره‌لكى كيتدى .

Krapfen (ـّ ام) b. (40) [قديم آلمانجه chrapho ؛ مرا. فرانسزجه crêpe] (آشجيلقده) ايچى ميوه‌لى بورك .

Krapp (ـّ ام) (38) (نبا ، صنع) [قملنك] كوك بويا .

Krappe (ـّ ا مؤ) (53) (صنع) (معما) چام فيستيغى شكلنده ياپيلان چيچك ‖ (تفنكجيلك) تفنك تتكى .

Kraſis (ـّ ا مؤ) (inv.) (غرا) يان يانه كلان ايكى كلمه حرفلرينك برلشمسيله ديكر برحرفك حصولندن عبارت اولان اعلال .

Kraß (ـّ ـ) (21) [لاتينجه] (زياده كوزه چارپان ، آشكار اولان) ſie Unwiſſenheit— جهالت مركبه ‖ (طلبه لساننده) قبا ، هودوك ، يونتولمامش ، اليفه مرتك ديبانلردن معامله بيليان .

Kraſſulace-en (ـّ ـ-ſs ـّ ـ جمعمؤ) (53) (لاتينجه) (نبا) فصيلهٔ لحميه‌دن اولان نباتات .

Krauen (ـَـ فع متع) a. ㉑ = Kratzen ‖ طاتلی طاتلی قاشیمق ‖ اوخشامق ‖ (مجا) Jemandem die Ohren — برینه مداهنه ایتمك (قاشینان یرینی قاشیمق ، هوس وآرزوسنی اجرا ایتمك ، نبضنه كوره علاج ویرمك).

Kraus (ـَ ص) ㉑ [اورته آلمانجه krûs : یعنی gekrümmt] قیوریجق ، بورمه بورمه ، لوله‌لوله ‖ قاتلی ‖ das Gesicht (ویاخود : die Stirn) — ziehen یوزینی بوروشدیرمق ، صورتنی اکشیتمك ، قاشلرینی چاتمق ‖ (مجا) = bunt مثلا : es zu — machen چوق یاپمق ، چوغه واردیرمق ؛ قاکرلشدیرمك.

Kraus,,... (ـَ...) —kopf (ام) قیوریجق صاچلی (باشی اولان) کیمسه ‖ —blätt(e)rig (ص) (نبا) قیوریجق یاپراقلی ‖ — gebackene(s) (الا) (آشجیلقده) پوف بورکی ؛ کوزله ، لالانغه نوعی ‖ —haarig (ص) ویاخود : —härig (ص) قیوریجق صاچلی ‖ —kohl (ام) (نبا) = Wirsing-kohl ‖ —kuchen (ام) = —gebackene(s) ‖ —sala't (ام) (نبا) = Indi'vi-ensala't.

Krause (ـَـ امؤ) ㊿ [kraus] (Kräusel کذا .sans pl) قیوریجیقلق ، لوله لوله اولمه ‖ قات قات ، بوکمه‌لی اولمه ‖ البسه‌سنك قیرمه‌لی محلی (یقه ، کوکس کبی) ‖ قیرمه ‖ = Kraus ‖ (اخالا) ㊿ آلمان فیلسوفی.

Kräusel (ـَـ ام) a. ㊵ [kraus] = Kreisel ‖ (کذا الا) (Krause کلمه‌سنك صورت تصغیریه‌سی) اوفق قیرمه (یقه ، کوکس) ‖ (امؤ) ㊿ = Ge-kräusel ‖ (علی الخصوص کاکل) بازکیر پرچمی.

Kräusel,,... (ـَـ...) —eisen (الا) کنار اوغمه‌سی یاپمغه مخصوص اوجی کسکین تجور ‖ = Brenn-eisen ‖ سکه کنارینك طیرطیلی یاپمغه مخصوص تجور ‖ —maschi'ne (امؤ) (چوقه فابریقه‌سنده) قیوریجیق توکلی قماش اعمالنه مخصوص ماکنه.

Kräuseln (ـَـ فع متع) و — sich (فع مطا) a. ㉑ قیوریمق ، قیوریجیق یاپمق ‖ قیوریم قیوریم ، قیوریجیق ، قیوریجیق اولمق ‖ (کذا فعلا) = — sich ‖ قات قات قیویرمه‌لی یاپمق ‖ بوپلی اولمق ‖ die Münzen — (پاره‌نك اطرافنی) طیرطیللامق ‖ (چوخه وسائر یوکلی شیلرك حاوینی قیوریجیق یاپمق اوزره) ماکنه‌دن کچیرمك ، قیوریجیق ماکنه‌سنه قومق.

Krause-minze, -münze (ـَـَـ امؤ) : هر ایکیسیده ㊿ (نبا) قیوریجیق نانه (نعنع).

Kräusler (ـَ ام) a. ㊵ ، —in (امؤ) ㊿ توك ، صاچ ، صنعی چیچك وسائره‌یی قیوریجیق یاپان ارکك ، قادین ‖ (صنع) یالکز : (ام) (دیکیش ماکنه‌سی) قیرمه یاپان ماکنه ویا بوکا مخصوص پارچه‌سی.

Kraut (ـَ الا) ㉟ [قدیم آلمانجه chrût] اوت ‖ (ضر مثل) Das ist ein — für den Tod kein — gewachsen ist دنیاده اولومه چاره بولنماز ، دنیاده اولومدن بشقه هر شیئه چاره بولنور ‖ Das ist ein böses — بو (مضر ، کوتو) فنا بوشی ، مضرتلی بر ایشدر ‖ Das liegt wie — und Rüben durch einander بو شی آلت اوست اولمش ، قارمه قاریشیق ایدلمش (طوریبور) ، بونك آلتی اوستنه کلمش ‖ ویاخود : wachsen ins — schießen (نباتات حقنده چوق یاپراق سورمك) زیاده یاپراقلنمق ‖

Krater (ـَ ام) a. ㊵ (جمعی کذلك ـــ ـَـ) متقدمین عندنده شراب ایچمکه مخصوص بیوك وایکی قولپلی برنوع طاسکه آثار متقدمه‌دندر ‖ جامجی فرونی باجه‌سی ‖ یناردطاغ آغزی ، (طاس شکلنده اولان) منفذ برکان.

Kratz (ـَ ام) ㉘ (عمو) (زیاده قاشینه‌رق ، طیرمیقلانه‌رق ، قازیه‌رق وچیزکیه‌رك حاصل اولان اثر) طیرمیق ، چیزیك (بچاق وامثالیله).

Kratz,,... (ـَ...) —maschi'ne (امؤ) (صنع) (چوخه‌جیلقده) یوك ، یپاغی ، کتن طراغی (ماکینه‌سی) ‖ —bürste (امؤ) (صنع) یالدیزی پارلاتمغه مخصوص قیوجی فورچه‌سی ‖ (مجا) قولای قیزان کیمسه ‖ —distel (امؤ) (نبا) شوکه ، دوه دیکنی ، کنکر اوتی ‖ —fuß (ام) (عمو) تقریباً یر ایله برابر تمنا ‖ —wolle (امؤ) (صنع) یوك ، یپاغی قیرپینتیسی.

Krätz,,... (ـَ...) —ausschlag (ام) (علم امراض) اویوز (علتندن حاصل اولان قبارجقلر) ‖ —artig (ص) (علم امراض) اویوزه مشابه ‖ —kranke (امؤ) ، —kranke(r) (ام) اویوز علتنه مبتلا اولمش ارکك ، قادین ‖ —milbe (امؤ) (تا طبیع) (اویوز علتنك تولدینه باعث اولان وات ایله دری آره‌سنده بولنان قورد) اویوز قوردی ، هوام الجرب ‖ —salbe (امؤ) (اجزا) اویوز علتنه قارشو قوللانیلان مرهم ، اویوز مرهمی.

Kratze (ـَـ امؤ) ㊿ [kratzen] (صنع) کاغد قازیمغه مخصوص تجور ویا کمیك بچاق ‖ تجور وامثالی شیلری قازیمغه مخصوص آلت ، کذلك ‖ آتش ، فرون قانجه‌سی ، معدن قاریشدیرمغه مخصوص تجور ‖ (چوخه‌لقده) = Karda'tsche و Kratz-maschi'ne.

Krätze (ـَـ امؤ) ㊿ [kratzen] (علم امراض) اویوز علتی ، جرب.

Kratzen (ـَـ فعمتع وفع لا +) c. ㉑ [قدیم آلمانجه chrazzôn : مرا. انکلیزجه scratch] کذا — sich (فع مطا) قازیمق ، برطرفنی طیرمالیه‌رق ، قاشییه‌رق یرتمق ، قاشیمق ، سیفتیمك ‖ etwas auf's Papi'er — کوتو یازی یازمق ‖ (عمو) auf der Geige — کوتو کمان چالمق ، کانی تاچیردا توب طورمق ‖ der Rauch kratzt mich (یاخود : mir) im Halse دومان بوغازیمی یاقییور ، غیجقلایور ‖ قازیمق ؛ قازیمق ‖ (صنع) mit der Kratz-bürste — یالدیز فورچه‌سیله پارلاتمق ‖ (چوخه‌لقده) یوکی طرامق ‖ (فع لا —) von der Stelle — = aus-kratzen.

Kratzer (ـَ ام) a. ㊵ [kratzen] قازییجی ‖ عجمی کانجی ‖ (قازیمغه مخصوص آلت) رنده ، بیچق ، توریی ‖ طنبوره‌جی قازغیسی.

Krätzer (ـَ ام) a. ㊵ [kratzen] السانك بوغازینی یاقان ، طیرمالیان شراب ‖ (صنع) = Kratzer ‖ (ع) تفنك بورغوسی ، پای‌خنزیر.

Kräuel (ـَ ام) a. ㊵ [قدیم آلمانجه chrowil] (آشجیلقده) (دیشلری بوکوك) چتال ‖ (معد) قانجه‌لی تجور.

(نبا) grünes— =Grün-kohl يشيل لخنه || (دباغتده
مستعمل) سماق اوتى || (عمو) آشاغى برآدم حقنده كنايه
طريقيله مستعملدر .

Kraut,... (‐ ···) —acker (ام) لخنه تارلاسى ||
—feld (الا) سبزه‌وات ويا لخنه تارلاسى || —garten (ام)
بوستان ، سبزه وميوه باغچه‌سى || —händler (ام)
سبزه‌واتجى || —junker (ام) كويلى اصيل || —markt
(ام) سبزه‌وات بازارى ، چارشوسى .

Kräutchen (‐⏑) ، Kräutlein (‐ ‐) هر ايكيسيده :
(الا) b. ㊵ (Kraut كلمه‌سنك صورت تصغيريه‌سى) اوفق
اوت ، اوتجق ، كوچك نبات || (نبا) —Ungeduld اورمان
يلسنكى ، بلسمى || حنا ، قينا چيچكى .

Krauten (⏑‐ فعـ متعـ) b. ㉑ [Kraut] (باغچوانلق ،
زرا) باغچه وياتارلانك مضر اوتلرينى آيقلامق .

Kräuter,... (‐⏑ ···) —brühe (امؤ) سبزه‌لى ات
صويى || —sala't (ام) قابل اكل اوتلردن ياپيلان صلاطه
|| —salbe (امؤ) نباتاتدن احضار ايديلان مرهم ||
—thee (ام) نباتات منقوعى || —fressend (صـ) (حيوانات
حقنده) آكل النبات ، اوتله تعيش ايدن (حيوانات) ||
—kammer (ام) نباتات طبيه محافظه‌سنه مخصوص محل ،
حجره || —kenner (ام) نباتات حقنده معلوماتى ، وقوفى اولان
كيمسه ؛ علم نباتات عالمى ، بوتانيست || —kissen (الا) عطريات
ياصديغى (چاشور آره‌سنه وضع ايچون) || (طب) بعض
اعضايى صيجاق طوته‌رق و يا ايصلاته‌رق تداوى ايچون مستعمل
نباتات طبيه طوربه‌سى || —kur (امؤ) (ط) نباتاتله تداوى
|| —säckchen (الا) =—kissen || —saft (ام) براى تنقيه
استعمال ايديلان نباتات صويى ، عصاره ، عطريات (صويى
ياغى) || —zucker (ام) (اجزا) نانه شكرى كبى طبده
مستعمل وعطرلى نباتاتدن مستحضر شكر .

Kräuterig (⏑⏑‐ صـ) ㉑ [Kraut] اوتلو ، اوتله
مستور .

Kräutern (⏑‐ فعـ لا +) a. ㉑ اوت يولمق || نباتات
(عطريات) طوپلامق .

Kräutlein (‐ ‐ الا) b. ㊵ (Kraut كلمه‌سنك صورت
تصغيريه‌سى) =Kräutchen .

Kravatte (⏑⏑ v ⏑ امؤ) (53) [فر] قراوات ، بويون باغى .

Krawall (⏑⏑ ام) ㊳ [فرانسزجه charivari]
(عمو) شماته ، كورولتى ، يايغاره ؛ قاريشيقلق ، اغتشاش .

Krawaller (⏑⏑⏑ ام) a. ㊵ (عمو) فتنه انگيز ،
فسادجى ، كورولتى چيقارتان .

Kreas (⏑‐ الا) (inv.) —Leinen (⏑‐⏑‐ الا)
b. ㊵ يياض تللى قالين كتن بزى .

Kreatur (‐‐‐ امؤ) ㊾ [لاتينجه] مخلوق (كذا براى
تحقير =Weibs-bild) .

Krebs (‐ ام) مفرد ㉖ ، جمعى ㊱ [قديم آلمانجه
chrēpazo ؛ krabbeln كلمه‌سيله مناسبتى واردر] ينكچ ،
چغانوس ، سرطان || (هيئة) برج سرطان || (تجا) (كتاب
تجارتنده) صاتيله‌ميوب يينه بيوك كتابجى مغازه‌سنه عودت
ايدن كتاب || (علم امراض) اطرافى يييان تهلكه‌لى چيبان ،
سرطان ، شيرپنجه ، اينجيتمه‌بنى .

Krebs,... (‐···) —fang (ام) ينكچ آوى ||
—leuchten (الا) مشعله ايله ينكچ آوى || —schale (امؤ)
ينكچ قبوغى || —artig (صـ) (تاطبيعه) ينكچه بكزه‌يان
حيوانات ؛ (علم امراض) (سرطان خسته‌لغى كبى) سرطانى ||
—gang (ام) ينكچ ، چغانوس ، يوريشى ؛ كيرو كيرو
كيتمه ؛ قباداى يوريشى || —krankheit (امؤ) سرطان خسته‌لغى
|| —roth (صـ) =brand-roth || —schaden (ام) (علم
امراض) علت سرطان ، مرض سرطان || (مجا) بلا ، مصيبت ،
ايشك فناسى ، درد || —suppe (امؤ) ينكچ چورباسى .

Krebsen (⏑‐ فعـ لا +) c. ㉑ (فعـ لا +) ينكچ
آولامق || (عمو) (فعلا +) قوللى يچاغنى (ينكچ كبى) اوينامق .

Kredenz,... (‐⏑···) —teller (ام) فيلجان طباغى ||
سفره طاقملرينك وضعنه مخصوص ماصه || كليساده اثناى آيينده
لازم بعض شيلر وضعنه مخصوص اوفق ماصه ، رحله .

Kredenzen (⏑⏑‐ فعـ متعـ) c. ㉑ [ايتاليانجه crede'nza]
(مقدما سرايلرده) تجربه ايتمك ، برشيئك طادينه ، چاشنيسنه
باقمق ؛ على الخصوص (مشروبات حقنده) طاتمق ، برازايچدكدن ،
طاتدقدنصكره تقديم ايتمك .

Kredenzer (⏑⏑‐ ام) a. ㊵ سرايلرده شربتدار ، ساقى ،
چاشنيجى باشى || مسافرخانه (لوقانطه وامثالى) لرده آشجى ،
كيلارجى باشى .

Kredit (‐‐ الا) ㊳ (sans pl.) (تجا) امنيت ، اعتماد ||
اعتبار مالى || مهل ، مهلت || (⏑‐ الا) (56) (De'bet, Soll
كلمه‌لرينك مقابلى اولان) Haben (مقامنده) قره‌دى ؛ وارلق ، ثروت ،
(اصول دفتريده) آلهجق صحيفه وياخانه‌سى .

Kredit,... (··· ‐‐) —eröffnung (امؤ) (برينه
قره‌دى آچمق) ويره‌سى‌يه ويرمك ، (ويره‌سى ويرمكه باشلامق) ||
—bank (امؤ) ادانه بانقه‌سى || —brief (ام) (قره‌دى
مكتوبى) حواله ، حواله نامه || اعتماد نامه || —los (صـ)
قره‌ديسز ، اعتبارسز || —losigkeit (امؤ) اعتبارسزلق ،
كندوسنه امنيت اولنمامازلق .

Krediti(e)ren (⏑⏑‐⏑ فعـ متعـ و فعـ لا +) a. ㉑
Jemandem etwas— برينه كندى حسابنه اوله‌رق برشى
ويرمك (ودفتره آلهجق قيد ايتمك) .

Kreditiv (⏑⏑‐ الا) ㊳ [لاتينجه] eines Gesandten —
بر (مبعوث) سفيرك اعتماد نامه‌سى .

Kreditor (⏑⏑‐ ام) ㊺ [لاتينجه] داين ، مقرض ،
آلهجقلى ؛ بربانقه‌نك دفترينه اسمى قيد اولنمش كمسه (آلهجقلى ،
حصه‌دار) .

Kredo (‐‐ الا) (56) [لاتينجه] (امورمذهبيه‌ده) شهادت ،
ايمان ، آمنت ركنى ، عقيده || مذهب ، تابعيت دين .

Kreide (⏑‐ امؤ) (53) [يعنى Erde ؛ مرا . Kreta] تباشير
(فعميت كاس) || (مجا) (عمو) mit doppelter—anschreiben
برينك بورجنى ، ويره‌جك حسابنى ضعف اوله‌رق يازمق ،
ايكى دفعه پاره‌سنى آلمق || بورج (اشارتى) mit
14. Mark auf (ويا خود : in)—stehen اون درت مارق بورجلى
اولمق || (معد) (رسمده مستعمل) rothe— قيرمزى تباشير ||
schwarze (Zeichen) — (قره قلم رسملر ايچون) قره قلم
(تباشير) || lithogra'phische— ليطوغرافى قلمى (تباشيرى) .

Kreide,... (··· ⏑ –) ونادراً ...,Kreiden || falz—
(ا لا) تباشير طوزى || ähnlich— (ص) تباشيره مشابه ،
تباشيركبي || artig— (ص) تباشير كبي ، تباشير نوعندن ||
erde— (ا مؤ) اراضئ تباشيريه ، تباشيرلى طوپراق ||
formatio'n— (امؤ) (طبقات الارض) اراضئ تباشيريه ||
haltig— (ص) تباشيرلى || stift— (ا م) (رسم يابمغه مخصوص)
تباشير قلمى || weiß— (ص) تباشيركبي بياض || (مجا) صاقيز
كبي بياض (تميز) || zeichnung— (ا مؤ) تباشير قلميله
يابلمش رسم .

kreiden ، **Kreideln** (⏑ – فع متع) b. (21) [Kreide]
تباشيرقلميله يازمق ويا اشارت ايتمك || اوزرينه تباشير سورمك
(بيلاردو اويوننده) —das Queu بيلاردو دكنكنه تباشير
سورمك .

Kre-iren (⏑ – – قع متع) a. (21) [لاتينجه] ياراتمق ،
خلق ايتمك ، وجوده كتورمك ، يوقدن وار ايتمك || ايجاد
واختراع ايتمك || تأسيس ايتمك .

Kreis (– ا م) مفردى (38) ، جمعى (56) دائره (كذا دائره نك
احاطه ايتمش اولديغى شى ، محل || einen —beschreiben
بردائره چيزمك ||—im — se, in einen دائره شكلنده ، دائره
داخلنده (اوله رق تحديد اولنمش منطقه) || دائره ، منطقه ،
(مدار) —Das liegt außer unserem بو بزم اقتدارمزك
خارجنده (برشى) در || kleiner— (اوفق دائره) ، قضا ||
—von Freunden (يكديكريله مناسبتى اولان اشخاصك هيئتى)
آرقداشلر ، دوستلر جمعيتى || im—se seiner Familie عائله
خلقيله برابر ، عائله سى خلقى يانده || im—se um etwas herum
einen blauen—um || بر شيئك اطرافنده طولاشمق || gehen
die Augen haben كوزلرينك اطرافنده مائى خلقه اولمق ||
(هيئت) مدار ، محرك .

Kreis,... (··· –) —beamter (ا م) قضا ، ناحيه
مأمورى || blatt— (ا لا) قضا ، ناحيه رسمى غزته سى ||
phy'sikus— (ا م) قضا ، دائره ، ناحيه طبيبى ، حكيمى ||
syno'de— (ا مؤ) قضا ، ناحيه ، دائره مجلس روحانيسى ||
tag— (ا م) قضا ، ناحيه ، دائره مجلسى || vier-eck— (الا)
(ريا) بردائره داخلنه رسم اولنه بيلان مربع || amtmann—
(ا م) (بردائره ، قضا ، ناحيه ده امور اداره يه باقان رئيس)
قائممقام ، (بلديه رئيسى) || ausschnitt— (ا م) بردائره نك
ايكى نصف قطرى آره سنده كى پارچه سى ايله اشبو ايكى نصف
قطرى محتوى بولنان قوس || bahn— (ا مؤ) بردائره يى
تعقيب ايدن استقامت ، محيط ؛ (هيئت) محرك || bogen—
(ا م) دائره قوسى || geometri'e— (ا مؤ) مملكتك انقسامات
داخليه نقطهٔ نظرندن تقسيم صنعيسى || gericht— (ا لا)
قضا ، ناحيه ويا دائره محكمه سى || li'ni-e— (امؤ) دوريايان خط :
(ريا) محيط (دائره) || messung— (ا مؤ) (ريا) مساحهٔ
محيط دائره || richter— (ا م) قضا ، ناحيه ويا دائره حاكمى ||
ritt— (ا م) حيوانى دائره اوزرنده يورومك ؛ چرخ حركتى ||
rund— (ص) دائره كبي آكرلك ، مدور || säge— (امؤ)(صنع) دائره
شكلنده دستره || برشيئى دائره وى كسمكه مخصوص اينجه دستره ||
schattig(e Völker)— (ص) كرهٔ ارضك قطبلرنده ساكن
اولوب بعض موسملرده كونش باشلرينك اوزرينه يكرمى درت
ساعتده بردائره تشكيل ايدن وكولكه لرى هرطرفه دونه رك
يرده بردائره چيزن (آدملر) || scheibe— (امؤ) اسكى وقتلرده

جمناستيق تعليمنده آندقلرى آغير ودائره وى شى || كونش وآيك
كورينان دائره وى شكلى ، قرص || schnitt— (ام) دائره وى كسمه ||
دائره وى كسيك ، (ياريق) || sprung— (ا م) (فن فروسيت)
حيوانى برآياق اوزرنده وير دكشديرمدن تام دائره اوزرنده
چرخ ايتديرمه || حيوانك بو صورتله دونمه سى || stände—
(جمع م) مجلس عمومى || آلمانياده : بر قضا ، ناحيه ويا دائره
هيئتى (هيئت مأمورينى) || wendung— (ا مؤ) (قلنج تعليمنده)
(خصمك ضربه سندن كندوينى حافظه ايچون) وجودله ياپيلان
دونمه ، چرخ حركتى .

Kreisch (– ا م) (38) كسكين ، اينجه سسله ، تيز باغيرمه ||
كوپك ياورو سى ايله تيلكينك حاولامسى ، باغيرمسى .

Kreischen (⏑ – فع لا +) a. c. (21) [روجه kri'zo]
اينجه سسله ، تيز ، كسكين باغيرمق || چوق باغيرمق ، چاغيروب ،
باغيروب طورمق ، باغيروب چاغيرمق || (بايقوش وساٸر كيجه قوشلرى
حقنده) اوتمك || (مجا) (رنك حقنده) پك آچيق ويا كوزه
چاربيجى اولمق ، اوينامق ، يافيشماممق || (ا لا) باغيرمه ، چاغيرمه ،
اينجه وتيز سس ، چيقارمه || der Schneide-Instrumente—
آلات قاطعه نك چيقارديغى سس ، خارج ، غير ... ررج ايتمه سى ،
شاقيردىسى .

Kreisel (⏑ – ا م) a. (40) [Kräusel : Kreis كلمه سنه
مطوفاً] (اويونجاق) طوپاچ ، فيرلداق .

Kreisel,... (··· ⏑ –) peitsche— (ا مؤ) طوپاچ
قامچيسى || blumig— (ص) (نبا) طوپاچ شكلنده چيچكى اولان
نبا(تا)ت || rad— (ا لا) صو ايله چوريلان چرخ (طولاب)
schnecke— (ا مؤ) (تا طبيعه) يوارلاق سموكلى بوجكى .

Kreiseln (⏑ – فع لا ±) و —sich (فع مطا) a. (21)
[Kreisel] دونمك ، چوريلك ، دور ايتمك || حلزونى دونه رك
يوقارى صعود ايتمك .

Kreisen (⏑ – فع لا ±) و —sich (فع مطا) c. (21) دائره اوزرنده
ويا كندى اطرافنده دونمك ، دور ايتمك der Mond kreist um
die Erde آى كرهٔ ارضك اطرافنده دور ايدر || (قان حقنده) دوران
ايتمك || دائره تشكيل ايتمك || der Gang— دونر ، طولانباچ يول ||
kreißen= || (قع متع) دائره اوزرنده ويا اطرافنده چويرمك ،
دور ايتديرمك ، دائره اوستنده دونديرمك .

Kreißen (⏑ – فع لا +) c. (21) [kreischen كلمه سنه
منسوب] چوجق آغريسى چكمك ، وضع حمل صانجيسنه
طوتلمش اولمق .

Krema (⏑ – ا خا لا) (56) (جغر) (ايتاليا شهرلرندن)
قرهما || كذا : قره ماسق .

Kreml (⏑) ، Kremlin (⏑ –) (ام) (56) (چار سرايى
وعلى الخصوص موسقوه ده كى) قرهملين .

Kremona (⏑ – ا خا لا) (56) (جغر) (ايتاليا شهرلرندن)
قره مونا .

Kremor Tartari (– ⏑ ⏑ – ا م) (inv.) (sans pl.)
[لاتينجه] (اجزا) قريم (قره م) طارطار .

Krempe(l) (⏑ ⏑) Krämpel= .

Kremser (⏑ ⏑ ا م) بيوك آرابه ، پارس جوارنده يولجى
نقلنه مخصوص آرابه ، قوقو || [آوستريا شهرلرندن Krems]
(ا م) a. (40) ، in— (ا مؤ) (90) قره مسلى اركك ، قادين ||
(ص) (inv.) مثلا : Weiß— (قورشونى ، شكرى بياض ،
كبار بياض) قره مزهر بياضى .

Kreneli(e)ren (‿ـ‿ـ فعمتع) a. ㉑ [فر] (استحكا) مازغال آچمق، مازغال ایله تجهیز ایتمك .

Kreole (‿ـ‿ ا م) (52) [اسپا] اجنبیلرك مستملكاتنده طوغان چوجقلری (مقدما اسپانیا وپورتكیزلیلرك) ملز .

Kreosot (ـ‿ـ ا لا) ㊳ (*sans pl.*) [روم] (كیم) قطران روحی .

Kreosoti(e)ren (‿ـ‿‿ـ فعمتع) a. ㉑ [روم] قطران روحی سورمك، قطران روحیله اوغمق .

Krepi(e)ren (‿ـ‿ فعلا —) a. ㉑ [ایتا] (حیوان حقنده مستعملدر) كذا (برای تحقیر انسان حقنده) (عو) اولمك، گبرمك ‖ (فعمتع) Das krepi'rt mich بوشی بنی (پك زیاده قیزدیرییور) گبرته‌جك .

Krepp (ـ ا م) ㊳ ویاخود (56) [فر] (تجا وصنع) بروجك، (قرپ) .

Kreps (ـ ا م) (*inv.*) (*sans pl.*) [انكلیز] قره‌پس دیلان زار اویونی .

Kresse (‿ـ ا مؤ) (51) (نبا) تره، رشاد ‖ schmal-blätterige— (امؤ) بغچه، صو تره‌سی .

Kreta (‿ـ ا خا لا) (56) (جغر) كرید، قندیه آطه‌سی .

Kretenser (‿ـ ا م) a. ㊵، —in (امؤ) (90) كیریدلی (اركك، قادین) ‖ (ص) ㉑ كریده منسوب، كریده عائد‖ كریددن چیقمه، ویایتیشمه، كرید محصولی ... شی .

Kreter (‿ـ ا م) a. ㊵، —in (امؤ) (90) = Krete'nser(in) .

Krethi und Plethi (‿ـ‿‿ـ ام) (*inv.*) [عبر] (انجیلده) (حضرت داوودك كندویه مخصوص قره‌غوللی) كره تیه‌ن وپه‌له‌تیه‌نلر ‖ (مجا) (عمو) هردرلو هرصنفدن آدم (لر) .

Kretin (ـ‿ ویاخود فرانسزجه تلفظ اولنور ا م) (51) و (56) [فر] آلپ وپیره‌نه طاغلرنده سقط واعضالری غیر متناسب تشكل ایتمش آدم، قره‌تین ‖ كذا (مجا) احمق، ابله، بدلا كیسه .

Kreuch، **kreuchst**، **kreucht** (ـ) (قدیم اولوب بوگون آنجق شعرده مستعملدر) kriechen فعلنك صورت امریه وزمان حالی .

Kre-usa (‿ـ‿ ا خا مؤ) ㊻ و (51) پریسامك قزی وانه‌نك برنجی قاریسی و(آسقانی‌ی)ك والده‌سی .

Kreuz (ـ ا لا) ㊳ [لاتینجه crux كلمه‌سندن مأخوذ: قدیم آلمانجه chrûci] خاچ، صلیب، استاوروز، چلیپا ‖ über's (ویاخود: in's)—legen خاچواری قویمق، چاپراز یاپمق ‖ ein—schlagen استاوروز چیقارمق‖ علی‌الخصوص (ع) محاربه نشانی —eisernes تیمور صلیب (مدالیه‌سی، نشانی)‖ (مجا) جفا، كدر‖ (مجا) das—vor Jemandem machen برندن قورقمق، اوكندن قولرا (وبا) علتندن قاچار كبی قاچمق ‖ etwas über's—nähen برشیئی چاپراز دیكمك (دیكیش حقنده) ‖ (طوقومه‌جیلقده) in's—weben چاپراز اورمك ‖ in die—und Quer (ویاخود حال اوله‌رق) kreuz und quer زیقزاق اوله‌رق، برصاغه برصوله‖ هرطرفه طوغری‖ —Donnerwetter های آناسنی! های اه جزاسنی، بلاسنی ویرسون!‖ (مجا) sein—über etwas machen برشیئی غائب اولدی صایمق، ماتمی طوتمق، اوزرینه بر بارداق صو ایچمك ‖ بل وبلك قویروق صوقومنه قدر اولان محلی ‖ (فروسیت) حیوانك آرقه طرفلری، صاغریسی ‖ (كاغد اویونده وعلی‌الخصوص آلمان كاغدلرنده) سینك، اسپاتی = Treff ‖ (موسیقیده) (b. اشارتیله گوستریلان به‌مبول صداسنك مقابلی اولان وبرصدانك یارم نوطه یوكسك اوقونه‌جغنی گوسترن (♯) دیه‌س اشارتی‖ (بحر) چاپانك: چاپرازلری، قوللری .

Kreuz,... (ـ...) —abnahme (امؤ) خرستیانلرك قونجه حضرت عیسانك چارمیخدن ایندیرلمسی‖ بونی تصویرایدن رسم ‖ —kirche (امؤ) خاچ بیچمنده انشا اولنمش كلیسا ‖ سن قرووا كلیساسی ‖ —zeitung (امؤ) (برلینده چیقان) قرویتس غزته‌سی ‖ —balken (ام) (صنع) چاپرازدیرك، كیریش‖ —band (الا) (پوستده) پاكت وامثالنك چاپراز باغلانه‌رق آچیق گوندرلمسی ‖ (تشر) چاپراز باغ، رباط ‖ (معما) كبینك: پنجره‌نك طیشاری آچیلان قنادی ‖ —bein (الا) (تشر) آرقه كمیكنك ختام بولدیغی یرده اولوب حوصله‌نك آرقه طرفنی قپایان اوچ گوشه‌لی كمیك، عظم عجز، قویروق صوقومی ‖ —berg (ام) حضرت عیسانك صلب اولندیغی مراد اولنان تپه ‖ اوزرنده صلیب بولنان تپه، طاغ ‖ —bild (الا) حضرت عیسانك صلیبده آصیلی رسم مجسمی، رسمی ‖ —blumig (ص) چیچكاری صلیبه بكزه‌یان نباتات، فصیلهٔ صلیبیه‌دن ‖ —bogen (ام) = Grat-bogen یوقاریسی گوشه‌لی كمر ‖ —bohrer (ام) اوجی خاچواری درت گوشه‌لی باروت لغمی میلی ‖ —bram-Segel (الا) كمینك قیچ دیركی تپه‌سنده‌كی اوفق یلكن‖ —brav (ص) پك ناموسلی، اوصلی، تربیه‌لی ‖ —donnerwetter (عو) (الا وحرند) (مرا . Kreuz) ‖ —dorn (ام) (نبا) (عادی) آق دیكن‖ —fahrer (ام) اهل صلیب محاربه‌سنه اشتراك ایدن‖ —fahrt (امؤ) نادراً =—zug ‖ (ایالت‌لسانشده) صلیب وصلیبلی بایراق ایله سوقاقلردن كچه‌رك یاپیلان آیین ‖ (بحر) قره‌غول كمیسنك قول‌گزمسی‖ سفینه‌نك گزدیكی ساحل‖ قره‌غول كمیسی ‖ —feuer (الا) (مقر) مقراص واری آتش ‖ —fide'l (ص) (عمو) پك شن، كیفلو ‖ —gasse (امؤ) درت یول آغزی‖ (اسم‌خاص‌اوله‌رق) صلیب‌سوقاغی‖ —halfter (امؤ) (فروسیت) چاپراز یولار ‖ —kraut (الا) (نبا) قناریه اوتی ‖ —otter (ام) (تا طبیعه) انكرك یلانی، افعی‖ —predigt (امؤ) اهل‌صلیب محاربه‌لرینه، جهاده دائر وعظ ایتمك ‖ —und Quer-züge (جمع م) زیقزاق حركت، سیاحت‖ —ritter (ام) قدیم اهل‌صلیب افرادینك بیری ‖ —schmerzen (جمع م) بل آغریسی: بطن اسفلك یانلرنده اولان صانجی‖ —sprung (امؤ) رقصده صیچرایوب یره دوشمزدن اول آیاقلرینی یكدیكرینه اورمه حركتی‖ —strebe (امؤ) (صنع) (معما) چاپراز دستك‖ —ton-art (امؤ) (موسیق) دیه‌س اصولی‖ —unglücklich (ص) پك مغموم، پك بی‌بخت ‖ —verhör (الا) (عد) بالمواجهه ایدیلان استنطاق، یوزلشدیرمه ‖ —vierung (امؤ) (ربا) برداڭره‌نك درده تقسیمی‖ —weise (حا) خاچواری‖ —weise (sich) legen, setzen stellen, durchschneiden خاچواری، چاپراز اوله‌رق قومق، چاتمق، اوطورتمق، قطع ایتمك‖ بوصورتله قویمق، چاتیشمق، اوطورمق، تقاطع ایتمك، وضعیت آلمق‖ —woche

(ا مؤ) ترلالره برکت نیازیله عروج عیسادن اوچ کون اول ایدیلان دعالر ویاپیلان پروسسیونلرك اجرا ایدلدیکی هفته ‖ —zucht (ا مؤ) مختلف الجنس انسان وحیواناتك یکدیکریله چفتلشدیرلمسی، برلشدیرلمسی؛ تصالب عرق ‖ —zug (ا م) اهل صلیب محاربه‌سی .

Kreuzen (ـ‿ـ فع متع وفعلا +) .c (21) —sich (فع مطا) [Kreuz] خاچواری چیزمك، کسمك، قومق، چاتمق، قطع ایتمك ‖ چاپرازچیزلمك، کسلمك، قونمق، چاتیشمق، تقاطع ایتمك والخ ‖ (جنسلری مختلف اولان حیوانلری) چفتلشدیرمك ملز چیقارمق ‖ چفتلشمك ‖ ملزلشمك، قاریشمق ‖ zwei Li'nien—(sich) ایکی خط یکدیکریله تقاطع ایدر، بربرینی قطع ایدر ‖ (بحر) —an einer Küste برساحلده قره‌غول کزمك (کمی ایله)، دوره‌چیقمق ‖ روزکاره قارشو اولطه اوره‌رق یوریمك، اولطه اورمق (= lavi'ren) ‖ اوزرینه صلیب (زائد) اشارتی قومق ‖ sich—und segnen ‖ be-kreuzen=sich— استاوروز چیقارمق، دعا ایتمك .

Kreuzer (ـ‿ـ ا م) .a (40) [Kreuz] (آوستریانك درت پاره‌قیمتنده باقر پاره‌سی) قرویتسر ‖ Das ist keinen—werth بو، بوشی، بش، (بر) پاره ایتمز، بش پاره‌لق دکری یوق ‖ (بحر) برساحلك محافظه‌سی ایچون قول کزن حرب سفینه‌سی، قرووازور ‖ بویله برکمینك قپودانی، سواریسی .

Kreuzigen (ـ‿‿ فع متع) .a (21) [Kreuz] چارمیخه کرمك، بوصورتله تلف ایتمك .

Kreuziger (ـ‿‿ ا م) .a (40) [Kreuz] چارمیخه کرن، جلاد .

Kreuzung (ـ‿ ا مؤ) (49) قارشولشمه، تقاطع ایتمه ‖ مختلف الجنس انسانلرك (ویاحیوانلرك) یکدیکریله قارشدیرلمسی، ملزچیقارمه .

Kribbeln (ـ‿فعلا +) .a (21) [krabbeln=] (قریخه‌کبی بربری ایچنه کیروب چیقان، قایناپان شی حقنده) قایناشمق، بربری ایچنه کیروب چیقمق ‖ قاشینمق، کیدیشمك ‖ (فع متع) Das kribbelt ihn بوشی آنی (پك زیاده) قیزدیرر، کوپلره بندیرر، او بوکا پك طوتولور .

Krib(b)=krab(b)s (ـ‿ ا م) (inv.) (عمو) خردومرد، ابور جوبور شیلر، لزومسزشیلر یعنی، خردوات .

Krick! (ـ حرند) طیرریق !

Krick„ … (ـ‿…) —ente (ا مؤ) (تا طبیعه) باغیرتلاق دینیلان یابان اوردکی .

Krickelei (ـ‿‿ ا مؤ) (49) اوفوتمزدرجه‌ده یازلمش شی ‖ نشئه‌سزلك، جان صیقینتیسی ‖ مخالفت، ضدیت ‖ غائله .

Krickel-krackel (ـ‿ـ‿ ام والا) .a (40) اکری بوکری، کوتو یازی، قارغه‌جق بورغه‌جق .

Krickeln (ـ‿ فع متع) .a (21) (عمو) کوتو یازی یازمق، قارغه‌جق بورغه‌جق کبی یازمق .

Krickler (ـ‿ ا م) .a (40) (عمو) تیتیز آدم، خویسز کیمسه ‖ طاقتسز آدم .

Kricklich (ـ‿ ص) (24) (عمو) اینجه، نازك، مهم؛ مخاطره‌لو ‖ سریع الانفعال، چابق کوجنیر، قیلدن نم قپان، قیلی قرق یاران، اوصوریغی جینلی، چابوق طوتیلور .

Kriech„ … (ـ‿…) —pflanze (ا مؤ) (نبا) صارماشیق، صاریلەرق ویا یره سورتینه‌رك بیویوب اوزانان نبات ‖ —sucht (ا مؤ) علی‌الخصوص (مجا) (بیوکلر اوکنده) تکاپو ‖ —ente (ا مؤ) (تا طبیعه) =Krick=ente .

Kriechen (ـ‿ فع لا +، تبدیل موقع مراد اولندقده فع لا —) .c (30) [قدیم آلمانجه chriobhan یعنی اساساً: gehen) [sich ducken کلمه‌سنك ضدی) سوروکمك، سورتونه‌رك کیتمك ‖ زورله یوری‌یه بیلمك، کیده‌بیلمك، سوروکلنمك ‖ (تبدیل موقع مراد اولنه‌رق کذا) کیتمك، کیرمك، چیقمق ‖ in alle Winkel— هر یره کیرمك، صوقولمق (کیروب چیقمق)، هرطرفه بورنی صوقمق ‖ (عمو) er möchte vor Angst in ein Mause-loch— اونك الندن کلسه قورقوسندن سیچان دلیکنه کیره‌جك ‖ aus dem Ei— یومورطه‌دن چیقمق .

Kriecher (ـ‿ ا م) .a (40)، —in (ا مؤ) (50) سوروننان، سورونه‌رك یورویان (ارکك، قادین) ‖ آلچق، دنی، تکاپوی کلبانه‌سی اولان .

Kriecherei (ـ‿‿ ا مؤ) (49) [Kriecher] تکاپو، ال آیاق اوپمه ‖ یاغیلق، آشاغیلق .

Kriecherisch (ـ‿‿ ص) (24) =fuchs=schwänzerisch .

Krieg (ـ ا م) (38) (Friede کلمه‌سنك مقابلی) جنك، محاربه، سفر، حرب ‖ —führen حرب ایتمك ‖ in den—ziehen محاربه‌یه، سفره کیتمك .

Krieg„ … (ـ‿…) —fertig (ص) سفر، محاربه ایتمکه حاضرومقتدر ‖ میدان حربه کیرمکه، آتلغه مهیا ‖ —führend (ص) مثلا die—führenden Mächte محارب دولتلر ‖ —führung (ا مؤ) اصول وفن حرب .

Kriegen (ـ‿ فع لا +) .a (21) جنك، حرب، محاربه ایتمك، جنکلشمك، غوغا ایتمك ‖ (فع متع) و —sich (فع مشارکت) صورت تصریفلری: kriegst, kriegt, kriegte, gekriegt ‖ اکثریا (c) حرفی مدی اولیه‌رق و (ـ) اوقونه‌رق =be-kommen ‖ —sich sie آنلر بربرلرینی آله‌جقلر، بربرلرینه واره‌جقلر، اولنه‌جکلر؛ مالك اولمق، ایدنمك، قاووشمق؛ طوتمق، یقالمق، اله کچیرمك .

Krieger (ـ‿ ا م) .a (40)، —in (ا مؤ) (50) محارب ارکك، قادین، جنکاور (مرا، Soldat) .

Krieger„ … (ـ‿…) —kaste (ا مؤ) محاربلرصنفی، کروهی ‖ —stand (ا م) سلك عسکری ‖ —verein (ا م) اسکی عسکرلر جمعیتی .

Kriegerisch (ـ‿‿ ص) (24) محاربه، سفری سون، آرزو ایدن، مشوق حرب ‖ محاربه ایدن، جنکشان ‖ جنك، محاربه، سفر ایتمکه اقتداری اولان ‖ (جهت عسکریه‌یه، سلك عسکری‌یه، اردویه منسوب، متعلق) عسکری .

Kriegs„ … (ـ‿…) —bedarf (ا م) مهمات ویالوازم حربیه ‖ —fuß (ا م) مثلا auf den—fuß setzen سفربر حالنه قومق ‖ —jahr (ا لا) محاربه سنه‌سی (که بونلر داخلنده‌کی خدمت عسکریه ضعف حساب اولنور) ‖ —kosten (جمع) مصارف حربیه ‖ —minister (ا م) حربیه ناظری، سرعسکر ‖ —ministe'rium (ا لا) حربیه نظارتی (سرعسکر قپوسی ویا دائرهٔ عسکریه) ‖ —rath (ا م) مجلس عسکری اعضاسی ‖ مجلس عسکری، دیوان حرب ‖ —schauplatz (ا م) میدان حرب ‖ —stand (ا م) =fuß=stärke—

(امؤ) سفربر حالنده‌كى قوهٔ عسكريه ‖ —adel (ام) اصالت
عسكريه ‖ —akademi'e (امؤ) دارالفنون عسكرى، بيوك
عسكرى آقاده‌مياسى ‖ فرانسه‌ده : اركان حرب مكتبى ‖
—angelegenheit (امؤ) امور وخصوصات حربيه ‖
—arti'kel (جمع م) (قانون عسكرى) جزا قانوننامه‌سى ‖
—bataillo'n (الا) سفربر حالنده بولنان طابور ‖
—baukunst (امؤ) اصول انشا آت عسكريه، معمارئ
عسكرى ؛ فن استحكام ‖ —bereit (ص) محاربه‌يه حاضر وآماده،
سفربر ‖ —denkmünze (امؤ) برمحاربه ايچون ضرب
ايتديريلان مداليه ‖ —dienst (ام) خدمت عسكريه ‖
—erfahren (ص) فن حربه وقوف تامى اولان، اصول حربده
ملكه ومهارتى بولنان ؛ حرب كورمش، ايتمش ‖ —fach (الا)
سلك عسكرى، اهل سيف صنفى ‖ —flotte (امؤ) دونانما،
قوهٔ بحريهٔ عسكريه ‖ —froh (ص) حربى سون، آرزوايدن ‖
—gefährte (ام) سلاح آرقداشى، قارداشى؛ محاربه‌ارقداشى ‖
—gefangenschaft (امؤ) اسارت (حربيه) ‖ —gericht
(الا) ديوان حرب ‖ —geschichte (امؤ) تاريخ حرب،
تاريخ عسكرى ‖ —gott (ام) (اسا) حرب الهه‌سى، مارس ‖
—held (ام) بيوك محارب كمسه، برسفرده قهرمانلق ايدن ذات ‖
—kamera'd (ام) = —gefährte ‖ —kasse (امؤ)
سفربر باراردونك صندوغى ‖ —knecht (ام) (عادى) عسكر، نفر ‖
—kommissaria't (الا) لوازمات وتعيينات عسكريه اداره‌سى؛
لوازم رياسى ‖ —kundig (ص) فن حربده ملكه ومهارتى اولان ‖
—leute (جمع) محارب كمسه‌لر، عسكرلر ‖ —lied (الا) محاربه
تركيسى ‖ —list (امؤ) خدعه، حيلهٔ حربيه ‖ —mann
(ام) ايو محارب كمسه ‖ —schiff (الا) زرهلى، حرب
كميسى ‖ —schuld (امؤ) (محاربه سببيله حصوله كلان بورج)
تضمينات حربيه ‖ —schule (امؤ) مكتب حربيه ‖ —spiel
(الا) حرب اويونى ‖ جيريد اويونى؛ اسير آلمه‌جه ‖ —sprache
(امؤ) عسكرى لسانى ‖ اصطلاحات عسكريه ‖ —that
(امؤ) اجرا آت عسكريه ‖ —tüchtig (ص) حرب وضربه، غوغايه
مقتدر وصالح ‖ —verpflegungs-Amt (الا) لوازمات عسكريه
دائره‌سى ‖ —verständig (ص) = —kundig ‖ —volk
(الا) قطعات عسكريه ‖ محارب اهالى ‖ —wesen (الا) فن واصول
حربيه ؛ امور وخصوصات عسكريه ‖ دائرهٔ عسكريه ‖
—wissenschaft (امؤ) فنون عسكريه ‖ فن حرب ‖
—zucht (امؤ) تربيهٔ عسكريه ‖ —zug (ام) سوقيات
عسكريه ‖ —zwang (ام) خدمت عسكريه ايله مكلف
قيلمه، جبر عسكرى.

Kriminal„... (...) —richter (ام) محكمهٔ
جنايت رئيسى ‖ —gericht (الا) محكمهٔ جنايت.

Kriminalist (ام) (51) [لاتينجه] جنايت وقانون
جزايه دائر معلومات ويا تأليفاتى بولنان كمسه.

Krimm (اخامؤ) (49) (جغر) قريم شبه جزيره‌سى.

Krimm„... (...) —krieg (ام) قريم محاربه‌سى ‖
—stecher (ام) (محاربه) دوربينى، چفته دوربين.

Krimmeln (فعلا +) a. (21) يالكز : —
und wimmeln قيبرقيبر ايتمك، قيبردامق، قارينجه‌كبى ويغير
ويغير قاينامق؛ قارينجه‌لشمق، كيدىشمك جمله‌لرنده مستعملدر.

Krimmer (ام) a. (40)، —in (امؤ) (50) قريملى
(اركك ويا قادين) ‖ (كوركچيلكده) قريمك قيررنكلى قويونلرندن
يكى طوغمش قوزو دريسى ‖ (تجا) بودرى‌يه بكزه‌يان قماش.

Krimm(i)sch (ص) (21) قريمدن، قريملى، قريمه
منسوب، متعلق.

Krimpe (امؤ) (53) (صنع) پيقانمش، ايصلانمش
برچوقه‌نك چكلمسى، بوزولمسى، طوپلانمسى ‖ in die—
gehen چكمك، طوپلانمق، بوزلمك.

Krimpel-Spiel (الا) (38) اسقامبيل اويونى نوعى
(اوچ كاغدله طالع اويونى).

Krimpen (فعلا —) وكذا —sich (فعمطا) a. (21)
(اسم مفعولى كذا gekrumpen) بوزولمك، چكمك، طوپلانمق ‖
بوروشمق ‖ (فعمتعـ) (چوقه‌يى) ايصلانمق، صويه باصمق، اورمق،
قماشك پرداخى كيدرمك ‖ (بحر) (فعلا +) (der Wind) krimpt
روزكار غربدن جنوبه وياخود جنوبدن شرقه دونيور.

Krimper (ام) a. (40) (جمع) (تيلزيت مصالحه‌سندن
صكره) مملكتلرينه صاليويريلان پروسيا عسكرلرينه ويريلان
اسم ‖ (صنع) چوقه‌يى، قماشى صويه اوران، باصان.

Krimper„... (...) (ع) (يوقلمه ايدلمش وكوتوسى
چوروكه چيقارلمش مرا. مثلا Krimper) —pferde (جمع لا)
نومرودن خارج باركير.

Krimp-frei (ص) (24) (صنع) بوزولمز، چكلمز،
(بروشمز).

Kring (ام) (38)، —e (امؤ)، (53) —en (ام)
b. (40) [= Ring] = Kranz (باشنده اشيا طاشيانلرك
سميد شكلنده باشلغى).

Kringel (ام) (الا) a. (40) (فرونلرده) كورك سميد.

Krinoline (امؤ) (53) [فر] چول بزى ‖
ملاقوف (مقدما باركير قيلندن معمول قماشدن احضار ايديلور ايدى).

Krippe (امؤ) (51) يملك، معلف ‖ die — des
Heilandes حضرت عيسانك طوغديغى اصطبل ‖ اوفق چوجقلره
مخصوص خيرالخانه، يتيمخانه ‖ آره‌لرى ديوار طاشيله طولديرلمش
قازيق بند.

Krippen„... (...) —beißer (ام) (بيطر)
(يملك ايصيران) خويلى باركير.

Krips (ام) مفردى (26) و جمعى (36) (عمو) يالكز
Jemand beim —nehmen : بروجه آتى جمله‌ده مستعملدر
برينى يقاسندن يقالامق، طوتمق، يقالامق، اكسه‌لمك.

Krischna (ام) (56) [هند] براهمن مذهبنده اولانلرك
تصور ايتدكلرى اوچ وجودلى الهه‌لرينك تجسم ايتمسى وهندستانده
بو اسمله ياد اولنان نهر.

Krise (امؤ) (51)، مفردنده اكثريا : Krisis (امؤ)
(inv.) [روم] قاريشقلق، بحران.

Krispin (اخام) (56) [لاتينجه] der heilige—
سن قره پين ‖ مضحكه‌لرده اوشاق رولى اجرا ايدن اويونجى.

Kristall (...) (مرا. Krystall).

Kriterium (الا) (44) [روم] (فلسفه) دليل
حقيقت، آيت بينه، نص قاطع، ادلهٔ محققه (برشيئك حقيقتنى اثبات
ايدن ادله‌نك مجموعى).

Krokodil(l) (ـَـ ـُ الا) (38) [روم] (تاطيعه) تمساح، تمساح بالیغی ‖ (كذا مجا) حیله‌كار، سینسی، ایچی‌طیشنه اویغان كیمسه.

Krokodil(l),... (... ـُ ـَ) —eier (جمع لا) تمساح يمورطه‌سی ‖ —ähnlich (ص)، —artig (ص) تمساحه بكزه‌یان، تمساح جنسندن، تمساح كبی ‖ —(s)thränen (جمع مؤ) ساخته كوز یاشی.

Krokos (ـُ ـَ)، Krokus (ـُ ـَ) (ام) (*inv.*) [روم] (نبا) زعفران.

Kroll,... (... ـُ) —haar (ا لا) لوله‌لی، قیوریجیق پرچم (صاچی) ‖ —erbsen (جمع مؤ) قابنادلمش بزلیه (شكلی محافظه ایتمك اوزره) durchgeschlagene Erbsen، ازلمش بزلیه‌نك ضدی) ‖ —hecht (ا م) (آشچیلقده) قوبروغی آغزینه صوقولمش (حلقوی) طورنه بالیغی ‖ —wolle (امؤ) (صنع) (شاپقه‌جیلق، كلاه وآراقیه‌جیلقده) كلاه، شاپقه، آراقیه یوكی.

Krollen (ـُ ـَ فعه متعه) و— sich (فعه مطا) a. (21) قیوریلق، بوروم بوروم اولمق ‖ قیویرمق، لوله لوله یاپمق، قیوریجیق یاپمق.

Kromlech (ـُ ـَ ام) (56) [سلت، كلت لسانیجه] فرانسه‌نك الك اسكی اهالیسنك آثارندن اوله‌رق بربیوك طاشك اطرافنه دیزلمش طاشلردن عبارت دائره.

Kron,... (... ـُ) —erbe (ام) (بر تاجك وارث مطلق ومشروعی) ولی عهد ‖ —anwalt (ام) =Staatsanwalt ‖ —(s)beere (امؤ) (نبا) یبان مرسینی دینیلان آغاجك كندوسی ‖ (وبونك یمشی) ‖ —blume (امؤ) (نبا) =Kaiser-krone ‖ —feldherr (ام) (اسكیدن) باش قوماندان، سردار، سرعسكر ‖ —(en)gehörn (الا) (آوجیلقده) بویشوزلی كیك باشی ‖ —hirsch (ام) بویشوزلی كیك ‖ —glas (الا) خالص كوزلك بلوری ‖ —gut (الا) املاك همایون ‖ —lehen (الا) زعامت میریه، بكلك، تیمار ‖ —leuchter (ام) بیوك (صالون) آویزه‌سی ‖ —papier (الا) (تجا) (٤٦٥ ملیمتره اكنده و٣٦٠ ملیمتره بویننده اولان) قورون كاغدی ‖ —prinz (ام) (اوروپا حكمدارلرینك الك بیوك اوغلی) ولی‌عهد، (ولی‌عهد اولان، یعنی خانداننده الك بیوك) شهزاده، ولی عهد ‖ —prinzessin (امؤ) ولی عهد حرمی ‖ —schnepfe (امؤ) =Brach-schnepfe (تاطبیعه) كورلی قوشی ‖ —werk (الا) (ع) (استحكا) استحكامك تاج شكلنده ایلرویه فیرلامش اولان قسمی.

Krönchen (ـُ ـَ الا) b. (40) (Krone كلمه‌سنك صورت تصغیریه‌سی) (نبا) مركب برچیچكی تشكیل ایدن كوچك چیچكارك بهری.

Krone (ـُ ـَ امؤ) (51) تاج، اكلیل، افسر، دیهیم ‖ مقام تشهیروتعظیمده برینك باشنه قونیلان‌چیچك ویا دفنه‌دن یاپیلان دائره‌وی تاج افتخار ‖ (كندی جنسنك الك ممتازی، سرافرازی) sie ist die—aller Frauen (او) قادینلرك سلطانیدر ‖ einer Sache die—aufsetzen برشیئی (مكمل صورتده) اتمام واكمال ایتمك، كاله كتیرمك ‖ الك بیوك تزیینات ‖ (عمو) es ist mit ihm nicht ganz richtig unter der— (باش)

Kritias (ـُ ـَ اخام) (*inv.*) آتنه‌نك اوتوز تیراننندن الك مشهوری اولوب میلاد عیسادن ٤٦٣ سنه اول وفات ایتمشدر.

Kritik (ـُ امؤ) (49) [روم] مباحثه، مطالعه، برشی حقنده ایدیلان بیان افكار؛ اعتراض، مؤاخذه، مناظره، مناقشه، قیریتیق، تنقید؛ ذم وتقبیح، جرح، لوم وقدح.

Kritikaster (ـُ ـَ ـُ ام) a. (40) (عمو) [Kritik] (كوتو) قیریتیق ‖ (عمو) قیریتیق، مناقشه، مناظره ایدن؛ مؤاخذه مراقنده بولنان، هرشیئه اعتراض ایدن كیمسه.

Kritiker (ـُ ـَ ام) a. (40) [روم] مؤاخذ، معترض، لائم ‖ كروه معترضین.

Kritisch (ـُ ـَ ص) (24) [روم] اعتراض ومؤاخذه‌یه دائر ‖ وخیم، پك مشكل، بحرانلی، صوكی، عاقبتی، انجامی فنا.

Kritisi(e)ren (ـُ ـَ ـَ فعه متعه وفعه لا+) a. (21) [روم] براثری مناظره ایتمك، حقنده بیان افكار ومطالعه ein Werk— ایتمك ‖ ذم وتقبیح، جرح وتنقید ایتمك.

Kritola-us (ـُ ـَ ـَ اخام) (*inv.*) (میلاد عیسادن ١٥٥ سنه اول برحیات بولنان یونان فیلوسوفی) قریتیولائوس.

Kritt(e)ler (ـُ (ـُ) ـَ ام) a. (40) عالملك صاتان، جاهل معترض ‖ منازعه‌جی، اعتراضه بهانه آرایان ‖ مزور.

Kritt(e)lig (ـُ(ـُ)ـَ ص) (24) اعتراضه، مؤاخذه‌یه میال منازعه‌جی، دیدی قودیجی ‖ اوفق تفك شی اوزرینه قیزان، هرشیئه طوتیلان ‖ مزور، شریر.

Kritteln (ـُ فعه لا+) a. (21) برشیئك (الك اوفق نقطه‌سنه وارنجیه‌یه دكین مناقشه ایتمك) هیچ برشی بكنمامك؛ خسته‌لغی مرض اولمق ‖ (عمو) ناحق یره طوتوتمق، چكیشمك.

Kritz (ـُ ام) (38) طیرمیق، طیرناق اثری، طیرناق ایله یاپیلان چیزكی ‖ قلم ایله یاپیلان چیزكی، اشارت.

Kritzelei (ـُ ـَ امؤ) (49) =Ge-kritzel.

Kritz(e)lich(t) (ـُ(ـُ)ـَ ص) (24) (ال یازیسی حقنده) فنا یازی یازمق، قره‌لامق، اوقونمیه‌جق درجه‌ده، قارغه‌جق بورغه‌جق كبی یازی، جیزیقدیرمه.

Kritzeln (ـُ فعه لا+ وفعه متعه) a. (21) (اینجه وخفیف سس چیقاره‌جق صورتده) طیرمالمق ‖ eine zu spitze Feder kritzelt und spritzt beim Schreiben زیاده سیوری برقلم یازاركن چیتردار ومركب صیچراتور ‖ اوقونمز درجه‌ده (یازی) یازمق ‖ (الا) b. (40) (*sans pl.*) قلمك چیتیردامسی ‖ كوتو یازی.

Kroate (ـُ ـَ ام) (52)، Kroatin (امؤ) (50) خروات (اركك، قادین).

Kroatien (ـُ (ـُ) ts ـَ ا خالا) (56) (جغر) خروادستان.

Kroatisch (ـُ ـَ ص) (24) خرواتجه.

Kroch (ـُ)، kröche (ـُ ـَ) (kriechen فعلنك ماضی وسوبژونقتیف صورت تصریفیه‌لری برنجی واوچنجی شخصلری).

Krocket-Spiel (ـُ ـَ الا) (38) [انكلیز آلمان] انكلیزلرك طوقماقله یوارلاقلره اوره‌رق اوینادقلری اویون، قروكت اویونی.

Kroki(e)ren (ـُ ـَ فعه متعه) a. (21) [فر] بررسمك قروكیسی یاپمق، برشیئك مسوده‌سی (رسم حقنده) چیقارمق.

آنك پريشانلغى وار، عقلى باشنده دكل (برازا كسيكلكى وار) ‖ etwas in der—haben برازسرخوش ، كيفلى اولمق ‖ براز تحفلغى ، نشئه سزلكى اولمق ‖ „was ist ihm in die—gefah-ren ? (بونك) آنك كيفنه كيم طوقاندى ؟ بوكايشه كيم نه يايدى؟ بوكا ينه كيم طوقاندى ؟ بونى ينه هانكى قارغه لر قاغه لدى ؟ ‖ Kron=leuchter= ‖ (اورمان) ياپراقلرينك اوجلرى سيورى ديكنلى اولان آغاجلرك (بهرسنه) تازه سوردكارى تپه سى ، يوقارى اوجى ‖ (آوده) بر آو حيواننك بوينوزينك الك يوكسك اوجى ‖ (معما) ديوارك صرتى ‖ (على العموم صنعتده) باشلق ، تپه لك ، تپه لك قسمى ‖ اون مارقلق يارم آلمان ليراسى ، قرونه .

Krönen (ـُ فعمتع) و—sich (فعمطا) a. (21) [Krone] تتويج ايتمك ‖ (والح gekrönter (Dichter (باشنده تاج افتخارى اولان) شاعر مشهور ‖ (الا) a. (40) (sans pl.) تاج كيدرمه ، باشلق ، تپه لك طاقمه .

Kronen„... (ـ...) —bein (الا) (بيطر) حيوانك طرناغنك اوست قسمى وبونك كميكى ‖ —orden (ا م) آلمانيانك (تاج) قورون نشانى ‖ —anemo'ne (امؤ) (نبا) چيچكجى شقايق ، شقايق نعمانيه ‖ —artig (ص) تاج كبى ، تاجه مشابه ‖ (تشر) اكليلى ‖ (نبا) تويجدنيلان ايچ قبوغنه مشابه ، بوكا بكزر ، بوكا منسوب ‖ —blatt= ähnlich,=förmig (ص) (نبا) ، (تشر) نباتات تويجلرينك ياپراقلرينه مشابه ، بونلرك شكلنده ‖ —blattständig (ص) (نبا) ذات آلات تذكير ، فوق تويجى ‖ —fortsatz (ا م) (تشر) نتؤ ، كميك چيقينتيسى ‖ —gehörn (ا لا) =Kron=gehörn ‖ —gold (الا) اون سكز عيارلق آلتون ‖ —los (ص) تاجسز ، تپه لكسز ‖ (آغاجلر حقنده) تپه سى كسيك ‖ (نبا) معدوم تويج ، تويجى اولميان ‖ —papi'er (الا) (تجا) =Kron=papi'er ‖ —steuer (ا م) جلوس (همايون) عطيه سى ، احسانى ‖ —träger (ا م) تاجلى باش .

Kronide (ـُـ ام) (52) [روم] (اسا) (ژوپيتر) قرونيد .

Kronion (ـُـ ام) (56) [روم] (اسا) =Kroni'de.

Kronos (ـُ اخام) (inv.) (اسا) ساتورن .

Krons„... (ـ...) (مرا. ...„Kron) .

Kronstadt (ـُ اخالا) (56) (جغر) (پترسبورغ جوارنده استحكام) قرونشتاد .

Krönungs„... (ـ...) —marsch (ا م) (موسيق) بر پرنس ويا حكمدارك اثناى تتويجنده چالنمق اوزره ترتيب اولنان مارش (سلطنت مارشى) ‖ —feierlichkeit (امؤ) رسم تتويج ‖ —münze (امؤ) اثناى تتوجده ضرب ايديلان مداليه ، (پاره) .

Kropf (ـُ ام) (31) (تاطبيع) (بعض قوشلرك بوغازلرنده يم بورينك طوربه وارى ككشلمسى ، ييومسى) قوش قورساغى ‖ حبوباتله بسلنان حيواناتك ايكنجى معده لرى ، قونسه ‖ بوغاز ‖ (علم امراض) بوغاز اورى ، جدر ، (حيوانلرده خسته لق نتيجه سى اوله رق حاصل اولان شيش) شيش، ورم ‖ —der Pferde (باركيرلرده) سقاغى ‖ قياريق ، شيش ، لحم زائد ، اور ، درد (كذا نباتات حقنده دخى مستعملدر) .

Kropf„... (ـ...) —ente (امؤ) (تاطبيع) كوچوك يبانى اوردكى ‖ —gans (امؤ) (تاطبيع) (يباض) قاشيقجى قوشى ‖ —kranke(r) (ا م) ، —kranke (امؤ) اورلى ، شيش ، ورم علتنه مبتلا اولان اركك ، (قادين) ديشى ‖ —stein (ا م) يوارلاق ، مدور كوشه طاشى ‖ —taube (امؤ) (تاطبيع) ايرى بويونلى كوكرجين .

Kröpfen (ـُ فعلا +) a., c. (21) [Kropf] (آوجيلقده) (يرتيجى حيوانلر حقنده على الخصوص شاهين ايچون) ايوجه يمك ، يملنمك ‖ (فعمتع) (قاز وامثالى حقنده) سميرتمك ‖ einen Baum— برآغاجك تپه سى يوكمق ، كسمك =kappen ‖ Kröpfung (امؤ) (49) (قازوامثالى) سميرتمه ‖ (آغاجك تپه سى) كسمه ‖ يالكز Kröpfung (امؤ) ديرسك بچيمى ‖ (معما) (سيورى طوران وچيقينتى پيدا ايدن قسم) چيقينتى .

Kröpfer (ـُ ام) a. (40) (تاطبيع) =Kropf=taube .

Kropficht ، kröpfig،kropfig جله سى (ـُ ص) (21) [Kropf] (علم امراض) ذوالجدر ، اورلى .

Kropp-zeug (ـُ الا) (38) (sans pl.) (عمو) (مرا. Grob=zeug) .

Kroqui(e)ren (ـُ k ـ فعمتع) a. (21) [فر] (فن مساحة اراضيده) بر آراضينك ، برموقعك قروكيسى ياپمق ، استكشاف خريطه سى چيقارمق .

Kroqui(e)r=Tafel (ـُـ k ـ امؤ) (53) (طپوغرافياى عسكريده مستعمل وقابل نقل) عسكرى پلانچته سى .

Kroquis (ki' ـ الا) (inv.) [فر] مسوده ‖ استكشاف خريطه سى ، قروكى .

Kröschen (ـُ فعمتع) a., c. (21) (آشجيلق) ياغده قيزارتمق ويا قاوورمق .

Kröseln (ـُ فعمتع) a. (21) (صنع) برتخته يه طولاً يارلق ، يوه ، اولوق آچمق ؛ فوچى تخته لرينك يكديكرينه امتزاجى ايچون يوه ، كرتك آچمق .

Krösus (ـُ اخام) (36) قره‌زو ، ليديانك صوك حكمدارى اولوب حضرت عيسادن (٥٤٦ = ٥٦٠) سنه اول معمر اوله رق فوق العاده اولان ثروتيله اشتهار ايتمشدر ‖ (مجا) =steinreicher Mann .

Kröte (ـُ امؤ) (53) قره قوربغا ، ضفدع سامه ، اودلى بغا ‖ (عو) ييلان كبى زهرلى وفنا كيمسه ‖ (عمو) اوفق ياورو خصوصيله چوجق ‖ (عو) (پاره) ein paar—n (جبنده) in der Tasche haben برقاچ پاره سى اولمق ، براز پاره طوتمق .

Kröten„... (ـ...) —gift (ا لا) قره قوربغه زهرى ‖ —fisch (ا م) (تاطبيع) كدى بالغى ‖ —loch (ا لا) رطوبتلى مردار ير ‖ —stecher (ا م) (عو) ميچ (قلنج) ‖ كوتو چاقى ‖ —stein (ا م) (معد) قيرلانغچ طاشى ‖ —weibchen (الا) قره قوربغه نك ديشيسى .

Krötig،krötisch (ـُ ص) (21) [Kröte] : هرايكيسنده (مجا) حيله وخيانت ايله مملو، زياده دساسانه، خائنانه، ييلان كبى ‖ (آنجق كندى فكرينه خدمت ايدن عنادجى) ديكباش، سركش.

Kroton (ـُ ، عمو : ـَ ام) (56) [روم] (نبا)
خشيشة الملوك نباتيكه تخمندن حب الملوك دينيلان ياغ چيقاريلور ||
(مرا. على الخصوص : Purgi(e)r,,...) .
Kroton,,... (... ـُ عمو : ...ـُ) —artig (ص)
خشيشة الملوك نباتى كبى ، بوكا مشابه ، بوجنسدن اولان ||
—öl (الا) زيت حب الملوك || —säure (امؤ) (كيميا)
حامض حب الملوك .
Krotona (ـُ ـ اخالا) (56) (جغر) (اسكى ايتاليا
شهرلرندن) قروتون .
Kroup (ـُ صورت تلفظى : kroupᵉ ام) (56) [انكليز]
(علم امراض) ذبحه، ذبحهٔ خانقه ، خناق (چوجقلرك اوغرادقلرى
بوغاز التهابى ، بوغازخستهلغى) || (بيطر) حيوانلرده خناق ثور .
Krücke (ـُ امؤ) (53) [قديم آلمانجه chruckia ، مرا .
انكليزجه crutch ، لاتينجه crux] قولتوق دكنكى ، مقاق
|| (موسيق) كمان يورغوسى || (بيلاردو اويونده بيلالر اوزاق
اولديغى وقت اوزرينه دكنكك طيانمسى ايچون اله ويريلان
وضعيت || (زرا و صنع) طراق ، چاپه || قارغى كوركى
(كيرچ قازمغه مخصوص) والخ || an der Senke— اوراغك
صاغ اله مخصوص صاپى .
Krug (ـُ ام) (31) (وسطى آلمانجه kruoc = كلت
لساننده crw قوغا : Eimer] دسـتى ، طوپراق ابريق ||
طوپراق، چينى، جام وامثالى معادندن اكثرى يارم ليترهلك بيرا
قدحى || (ضرمثل) der—geht so lange zu Wasser, bis er
bricht دسـتى قيريلنجه يه قدر صويه كيدر || طوپراق تجره
وشيشه || قولتوق ميخانه || كوى لوقانطهسى .
Krug,, ... (...ـُ) —gerechtigkeit (امؤ) اوفق
قولتوق آچمغه صلاحيت، مأذونيت || —wirth (ام)
كوى لوقانطهسى. Krug= (امؤ) —wirtschaft || Krüger=
Krügelchen (ـُـ ـ) **Krüglein** (ـُ ـ) هرايكيسيده :
(الا) b. (40) (Krug كلمهسنك صورت تصغيريهسى) اوفق
دستى ، ابريق || (اوفق) بيرا قدحى .
Krüger (ـُ ام) a. (40) اوفاق لوقانطهجى || قولتوق
ميخانهجى (بيرا وامثالى بولنان محل صاحبى) .
Krufe (ـُ امؤ) (53) [شمالى آلمانجـه = Krug]
قوتلى طوپراقدن ياپيلان شيشه || صاقسى || (مجا) (عو)
eine putzige— برتحـف ، مسخره حريف ؛ مارتوالجى ،
قوفتيجى كيسه .
Krume (ـُ امؤ) (53) —(Brot=) اكمك ايچى
(قبوق معناسنه اولان Rinde كلمهسنك مقابلى) || سفرهده
دوشن اكمك قيرينتيسى .
Krümchen (ـُ الا) b. (40) (Krume كلمهسنك صورت
تصغيريهسى) Brotsame= || (مجا) (برپارچهجق، آزيجق
برشى) قيرينتى ، قرينتى ، برآز ، برآزيجق شى .
Krümel,, ... (...ـُ) (krümeln) —zucker (ام)
اوفاق قيرمه شكر .
Krümeln (ـُ فعـ لا+) a. (21) [Krümel] اوفاقلامق ،
اوفق اوفق قيرمق .
Krumm (ـُ صـ) (24) [قديم آلمانجـه chrump]
صورت نسـبيهسى (—er ، ونادراً : krümmer : مبالغه
صورتى krummst و krümmst) (g(e)rade كلمهسنك مقابلى)
اكرى، چارپوق || (منكسر ، منحنى) || (خطالى) اكرى
بوكرى ، چارپوق ، اكلش ، استقامت اصليهدن دونمش || —e
Beine چارپوق بجاق || —nase اكرى برون || Rücken—er
قنبهلى، قانبور صرت ، آرقه || biegen— اكهرك چارپولتمق ،
اكمك ، بوكمك ؛ زورله بوكمك || gehen— =halten—sich ||
(مجا) es geht—mit ihm آنك ايشى فنا ، اونك ايشلرى
فنا كيديـيور || sich—halten چارپوق ، اكرى طورمق ||
sich—lachen كولمدن قاتيلمق، (چارپولمق)، كولمدن قانبورى
چيقمق || liegen— چارپوق ، اكرى بروضعيتده ياتمق ||
(مجا) مضايقهده اولمق ، كوچ يشامق || (مجا) (عمو)
etwas—nehmen (Jemandem) برينه برشيدن طولايى
كوجنمك ، سوزينى وياطورينى ترس آكليهرق قيرلمق، كوسمك،
كوجنمك ، منفعل اولمق || Jemand—und lahm schlagen
برينك كميكلرينى قيرمق ، باصديرمهسـى چيقارمق ، فنا حالده
دوكمك ، ايلر طوتار يرينى براقمامق || sitzen— اوطوروركن
قنبورينى چيقارمق ، قنبور اوطورمق، چارپيـق اوطورمق ||
wachsen— اكرى ، چارپوق بيومك || werden— اكلك ،
بوكولمك، چارپوق اولمق || استقامتى غائب ايتمك || (انسان حقنده)
(اختيارلقله) بلى بوكولمك || غير مستقيم ، ناصواب مثـلا
das Gerade—und das—e gerade machen طوغرى يى
اكرى واكرى يى طوغرى ياپمق ؛ كتابى كنديته اويديرمق .
Krumm,,... (...ـُ) —äſtig (ص) اكرى، چارپوق داللى ||
—gehörnt (ص) چارپوق بوينوزلى || —beinig (ص) چارپوق
بجاقلى || —biegen (الا) اكمه ، بوكمه ، بورمه || —buckel
(ام) قنبور، قنبورى اولان كيسه || (مجا)= Fuchs=schwänzer ||
—darm (ام) (تشر) دقاق ، شيردن || —flächig (ص)
سطحى غيرمستوى اولان، اكرى چارپوق سطحله ، يوزى دوز
اولميان || —füßig (ص) (تا طبيعه) آياقلرى اكرى، چارپوق
اولان حيـوانات || —hals (ام) (علم امراض) مركزى
بوغازده اولان (روماتيزمه) آغريسـى || —holz (الا)
اكرى چارپوق آغاج، اودون || (نبا)= (امؤ) —holz=Fichte,
—holz Kiefer (امؤ) بودور چام وياخود طاغ چامى ||
—horn (الا) چارپوق، اكرى بوينوز || چارپوق بوينوزلى
حيـوان || (موسيق) قلارينتهنه نوعنـدن آشاغيسى اكرى
آلت موسيقيه || —li'ni-e (امؤ) (ريا) خـط منحنى ||
—mäulig (ص) چارپوق آغزلى || —schnabel (ام) اكرى
غاغهلى || —stab (ام) پسقپوسلرك اوجى اكرى عصاسى ||
—werden (الا) اكرلمه ، بوكولمه ، چارپولمه ، قانبورلشمه.
Krümmbar (ـُ صـ) (24) اكيـلوب بوكولمكه قابليت
وصلاحيتى اولان ؛ قوصلنديريله بيلور .
Krümme (ـُ امؤ) (53) [krumm] اكرى ، چارپوق
اولمه || اكرى، چارپوق برشى || مقوسلك ، منحنيلك، اكريلك،
چارپوقلق || (مجا) عدم استقامت ، طوغرى اولمامه .
Krümmen (ـُ فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا) a. (21)
[krumm] اكمك ، بوكمك ، قيوريمق، مقوس ، منحنى ياپمق ||
اكلك ، بوكولمك ، مقوس ، منحنـى اولمق || ازلمك ، كوچمك ،
چارپولمق || قيوريلمق || (مجـا) —sich vor Jemandem
برينك اوكنده اكلك (براى تعظيم) || Krümmung (امؤ)
(49) اكمه ، بوكولمه ، چارپولمه ، انحنا اتمه || Krümmung

(ا مؤ) اكريلك ، انحنا ‖ اكرى ، بوكوك ، چارپوق ، غير مستوى محل ، قيوريق ير ، —en eines Baches بردره‌نك ، ايرماغنك حاصل ايتديكى انحنا ، ديرسك ‖ (علم امراض) krampfhafte—en وجودك برطرفنده وقوعه‌كلان بورقورله ، (طمار ، سيكرك بورقيلوب آغريمسى) بوروله .

Krümmungs.... (ـ ـ ـ ...) —halbmesser (ا م) (ريا) برقوس ويا منحنينك نصف قطرى .

Krümpe ، **krumpen** ، **krümpen** (ـ ـ) (مرا . (Krimpe ، krimpen) .

Krupp (ـ ا م) (58) [انكليز] (علم امراض) =Kroup ‖ (اخا م) (آلمانياده اسن شهرنده كائن چليك طوپ وسائره دوكومخانه‌سنك مؤسسى) قروپ .

Kruppe (ـ ا مؤ) (55) [فر] باركير صاغريسى ، (حيوانك) آرقه طرفى .

Krüppel (ـ ا م) .a (40) اعضاسى چارپوق اركك ويا قادين ، بالذات خسته‌لقلى (قيريق ازيك وامثالى صورتده) اعضاسى اولان كيمسه ، چيليز ، سقط ‖ mit einem Arme— چولاق ‖ mit einem Stelzfuße— تخته آياق (آياغنك برى تخته اولان كيمسه) ‖ sich zum—machen كندوبى سقطلامق ‖ (مجا) كندوبى سقط كبى كوسترمك (اكثرى ديلنجيلر ايله عسكرقاچاقلرنده واقعدر) .

Krüppel.... (ـ ـ ـ ...) —baum (ا م) اكرى بوكرى (ويودور) آغاج .

Krüppelhaft (ـ ـ ـ) krüpp(e)licht ، krüpp(e)lig كافه‌سيده (ـ)(ـ)(ـ) (ص) (21) [Krüppel] سقط ، عليل ‖ (علم امراض) كميكلرك وخصوصيله آرقه كميكلرينك يومشايوب اكرلسندن عبارت برعلته اوغرامش كيمسه ، مكسح ، حثيل ، ذ.الرخيطى ‖ (حقيله بويويه مامش اولان) چيليز ، بودور .

Krupp(i)sch (ـ)(ـ ص) (21) قروپ نام كيمسه‌يه منسوب ، متعلق ‖ Kano'nen e— قروپ طوپلرى .

Krustace-en (ـ ـ ـ جم) (inv.) [لاتينجه] (تا طبيع) =Krusten=thiere .

Krüstchen (ـ ا لا) .b (40) (Kruste كلمه‌سنك صورت تصغيريه‌سى) (اكمك حقنده) اكمك قبوغى پارچه‌سى .

Krüste (ـ نادراً : ـ ا مؤ) (55) [لاتينجه crusta] اكمك قبوغى ‖ (يمكه قونيلان) ياغده قاو روش اكمك واكمك پارچه‌سى ‖ (علم امراض) (ياره اوستنده باغليان) قبوق ، قشر ‖ مرضى چوجقلرك آغزنده باغليان ياقته .

Krusten.... (ـ ـ ...) —thier (ا لا) (تا طبيع) استريديه ، استاقوس كبى قبوقلى حيوانات ، قشرى .

Krustig (ـ ص) (21) قبوقلى ، قشرى .

Kruzifix (ـ ـ ا لا) (38) [لاتينجه] خاچ ، صليب ، حضرت عيسانك چارميخده‌كى مجسم رسمى ؛ استاوروز .

Krypta (ـ ا مؤ) (54) ، Krypte (ـ ا مؤ) (55) [روم] كليسا آلتنده جنازه دفننه مخصوص مخزن ، ير آلتى مزارى ‖ تحت الارض معبد .

Krypto.... (ـ ـ ...) (=Heimlich....) .

Kryptogam (ـ ـ ا لا) .a (42) (نبا) [روم] آلات تناسليه وتحمّيريه‌سى بللى اولميان نباته اطلاق اولنور ، ذات القاح الخفيه ، نباتات خفيه .

Krystall (ـ ـ ا م) (58) [روم] (نادراً ا لا) (كيميا ، معد) قريستال ، بللور ؛ (براق ، يباض جام) ‖ (مجا) براقلق ، شفافلق .

Krystall.... (ـ ـ ...) —kiesel (ا م) قرستال چاقلى ‖ pala'st— (ا م) (لوندره قربنده زيده‌ن هامده‌كى) قرستال سرايى (اشبو سراى ۱۸۵۱ سنهٔ ميلاديه‌سنده آچيلان سرگئ عموميدن قالمه براثردر) ‖ ähnlich— (ص) قرستاله مشابه ، بللوركبى ‖ bildung— (ا مؤ) (معد) قرستالنمه ، بللورلنمه ‖ fabri'k— (ا مؤ) بللور فابريقه‌سى ‖ feuchtigkeit— (ا مؤ) (تشر) كوزكره‌سنك اساسى اولان مادهٔ زجاجيه ، خلط زجاجى ‖ glas— بللورآينه : صنعى بللور ‖ haltig— (ص) درونده ، تركيباتنده قرستال بولنان ‖ hell— (ص) بللوركبى شفاف ‖ linse— (ا مؤ) (تشر) كوزك اوست طبقه‌سى آلتنده بولنان شفاف جسم ، عدسى ‖ schleifer— (ا م) ، schneider— (ا م) (صنعه) بللوركش ، بللوريونان صنعتكار ‖ waaren— (جمع مؤ) (تجا) بللوراشيا =sachen— (جمع مؤ) ‖ winkel-messer— (ا م) (معد) بللورلرك زاويه‌لرينى اولچمكه مخصوص آلت ، غونيومتره .

Kristallen (ـ ـ ـ ص) (21) [Krysta'll] بللوردن ، بلوره منسوب ‖ بللوركبى شفاف ، براق .

Krystallig (ـ ـ ـ ص) (21) [Krysta'll] بللوركبى ، قرستالدن ياپلشه بكزر .

Krystallisi(e)ren (ـ ـ ـ ـ فع متم ، فع لا +) و— sich (فع مطا) .a (21) [Krysta'll] قيرستاللنديرمك ‖ تبلّر ايتمك .

Kt. (Karton كلمه‌سنك مختصر صورتى) .

Kuba (ـ ـ اخا لا) (58) (جغر) (آنتيل آطه‌لرينك اك بيوكى) قوبا هوانا (اسپانيا آمريقا محاربهٔ اخيره‌سيله مشهوردر) .

Kuba.... (ـ ـ ...) —taback (ا م) هوانا (توتونى) صيغاره‌سى .

Kuban (ـ ـ اخا م) (58) (روسيه نهرلرندن) قوبان نهرى .

Kubatur (ـ ـ ـ ا مؤ) (49) [لاتينجه] (ريا) برشيئك مكعب اولچى ايله اولچلمسى ، تكعيب .

Kubebe (ـ ـ ـ ا مؤ) (51) [لاتينجه] Pfeffer„n— (ـ ـ ـ ـ ا م) (اجزا) ژاوه آطه‌سنك نبات طبيسندن كبابه بيبرى (تورزى) .

Kübel (ـ ـ ا م (ا لا) .a (40) كوچك كردل ، اوفق تكنه . قورنه ؛ قوغه .

Kübel.... (ـ ـ ـ ...) —syste'm (ا لا) آنا لغمى اولميان محلرده لغملرى بخارلى ماكنه ايله فوچى‌يه چكه‌رك نقل اصولى ‖ talg— (ا م) (تجا) روسيه ايچ ياغى .

Kubi(e)ren (ـ ـ ـ فع متم) .a (21) [لاتينجه] (ريا) تكعيب ايتمك ، مكعب ايله اولچمك ‖ eine Zahl— برعددى اوچنجى قوته رفع ايتمك ، كندى مثليله ايكى دفعه ضرب ايتمك ، مكعبنه رفع ايتمك .

Kubik.... (ـ ـ ...) —dekameter (ا م) (تجا) اوزان جديده‌دن اون متره مكعبى (اولچى) ‖ fuß— (ا م) (تجا) قدم مكعبى ‖ meter— (ا م) (تجا) (مختصر صورتى .cbm) متره مكعبى ‖ برمكعب متره‌دن عبارت اودون اولچكى ‖ wurzel— (ا مؤ) (ريا) برمكعبك اصلى اولان عدد ، جذر ، مكعبدن چيقان عدد .

بلاکی ویرسون! || Das weiß der—! یتم بوکا عقلم ایرمیور! بن بونی آکلایه‌میورم بردرلو! کیم بیلور! || (حرنه) —rufen غوغوق! دیه باغیرمق.

Kuckucken (ـــ فه لا +) a. (21) غوغوق دیمك || (قوش حقنده) غوغوق دیه اوتمك.

Kuckucks,,... (ـ... ، نادراً : ـ...ـ) —weibchen (ا لا) غوغوق قوشنك دیشیسی || —blume (ا مؤ) (نبا) فصیلهٔ دفویه‌دن جرسی الشكل چیچك، چایر قرنفیلی || —uhr (ا مؤ) غوغوق (دیه چالان ساعت).

Kufe (ـ ا مؤ) (53) بیوك فوچی؛ کوپ؛ بیوك تکنه || حمام قورنه‌سی؛ دیبك || —n (جمع) بوز قیزاقلرینك اوزرینه اوطوردقلری اوجلری بوکوك آیاقلر.

Küfer (ـ ا م) a. (40) فوچیجی (Böttcher =) || (بیوك شراب کیلارلرینه نظارت ایدن) کیلارجی || صاتیلان شرابلره نظارت ایدن.

Kuffe (ـ ا مؤ) (53) بیوك قدح.

Kuffen (ـ فه متعه) a. (21) آشیرمق (چالمق).

Kufisch (ـ ص) (21) کوفی یازی.

Kugel (ـ ا مؤ) (53) [مرا. Kegel] یوارلاق، کله، طوپارلاق || (تشر) قالچه کمیکنك، قولك فوقانی قسمنك تپه‌سی || (ریا) کره || (برترمومتره‌نك) جیوه یتاغی || (بیلاردوده) قیل‌دیشی ویا آخرصورتله اعمال‌ایدیلان یوارلاقلر || (ع) (آوجیلق) کله، قورشون، (مرمی) || (ضرمثل) eine jede—trifft ja nicht هرقورشون‌هدفه اصابت ایتمز یا || —wechseln طبانجه ایله اوروشمق (دوئللو ایتمك) || (ضیا ایله چالیشیلان ایشلرده مستعمل) بوقال.

Kugel,,... (ـ...ـ) —achse (ا مؤ) محور کره || بر یوارلاق جسمك محوری || —durchmesser (ا م) برکله‌نك چاپی || کره‌نك قطری || —haufen (ام) (ع) کله‌ یغینی || —sucher مرمی، دانه‌آرایجی، عسکری‌انداختلرنده‌نصکره آتیلان‌قورشونلری آرامق اوزره نشان تعلیمخانه‌لرنده براقیلان‌نفرات || —venti'l (ا لا) تپه‌سی یوارلاقلی سوپاپ (ماکنه‌ده) || —ähnlich (ص) کره، یوارلاق، کله شکلنده || —bahn (ا مؤ) Geschoß-bahn= طوپ‌چیچکی || —blume (ا مؤ) (نبا) —dicke (ا مؤ) (کله‌نك قطری) چاپ || —gewölbe (ا لا) (معما) کره‌وی‌قبه || —gleich (ص) کله، یوارلاق، طوپارلاق، کره‌کبی، شکلنده || —körper (ا م) کره || —messer (ا م) (حکمه) سطوح کره‌ویه‌نك درجهٔ کره‌ویتی‌تعیینه مخصوص آلت، مقیاس‌کره‌ویت || —rund (ص) کره، کله، طوپ‌کبی یوارلاق || —schnitt (ا م) (ریا) قطعهٔ کره || —schwamm (ا م) (نبا) —schwämme (جمع) طوپ‌منطار || —spritze (ا مؤ) (ع) میترالیوز || —winkel (ا م) زاویهٔ کره‌ویه.

Kügelchen (ـــ ا لا) b. (40) Kugel کله‌سنك صورت تصغیریه‌سی) اوفق کله، قورشون، کوچك طوپارلاق || (am Rosenkranz) تسبیحی تشکیل ایدن دانه‌لردن بیری || (قوبولشدیرلمش میوه) پاستیل.

Kugelicht, kug(e)licht ایکیسیده : (ـ(ـ)ـ ص) (24) (کله، کره، یوارلاق، طوپارلاق‌کبی، بوشکلده اولان) کره‌مسی.

Kugeln (ـ فه متعه) و —sich (فه مطا) a. (21) [Kugel] یوارلامق، طوپارلامق، کله‌کبی یاپمق || طوپاق‌طوپاق

Kübisch (ـ ص) (24) [لاتینجه] مکعبی.

Kubus (ـ ا م) (36) [روم، لاتینجه] (ریا) مکعب.

Küche (ـ ا مؤ) (53) [لاتینجه coqui'na] صورت تصغیریه‌سی : Küchel (chen) (ـ(ـ) ـــ ا لا) a. (40), b. (40) و Küchlein (ـ ا لا) b. (40) || مطبخ، آشخانه || eine sehr gute—führen (مطبخ) ییکی پك کوزل اولمق || —kalte صوغوق یمك، ات (وانواعی) || des Teufels— جهنم || Jemand in (des) Teufels (ویاخود: Henkers)—bringen برینی (پك) فنا برحاله کتورمك.

Küchel(chen) (ـــ ا لا) (b. (40)) a. (40) (Kuchen کله‌سنك صورت تصغیریه‌سی اوله‌رق) اوفق چورك، بورك، (پاسته) || (Küche کله‌سنك صورت تصغیریه‌سی اوله‌رق) (ـــ) اوفق مطبخ، کوچك آشخانه.

Küch(e)ler (ـ(ـ)ـ ا م) a. (40)، —in (ا مؤ) (50) Kuchen-bäcker (in)= || کذا (مرا. Pfeffer,,...).

Küchelu (ـ فه لا + وفه متعه) a. (21) چورك یاپمق.

Kuchen (ـ ا م) b. (40) [قدیم‌آلمانجه Chuocho] صورت تصغیریه‌سی Küchel (chen) (ـ(ـ) ا لا) a. (40)، b. (40) Küchlein (ـ ا لا) b. (40) چورك، پوغاچه || (کنایه) (عمو) ja—! قیارسك! یغمایوق! قیارده قاچارمیسك؟! || یاغ چیقارتورکن کیری قلان پوصه؛ اتنای تعطیرده ابیقده قلان تورتو.

Küchen (ـ ا لا) Küchlein= بیلیچ (طاووق).

Kuchen,,... (ـ...ـ) —form (ص) چورك شکلی || (دروننده چورك یاپیلمغه مخصوص‌قالب) چورك قالبی || —teig (ا م) چورك خاموری || —bäckerei (ا مؤ) چورکجی‌دکانی || —blech (ا لا) اوزرنده چورك پیشورمکه مخصوص‌صاج، تپسی || —eisen (ا لا) اننجه ویاصی چورك پیشورمکه مخصوص دمیر تاوه || —schieber (ا م) سمیدجی‌کورکی.

Küchen,,... (ـ...ـ) —einrichtung (ا مؤ) مطبخ ترتیباتی || —geräth (ا لا)، —geschirr (ا لا) مطبخ ادواتی، قاب قاچاق || —junge (ا م) آشجی یماغی || —garten (ا م) Gemüse-garten= || —gewächs (ا لا) آشجیلقده مستعمل سبزه وتفرعاتی || —kräuter (جمع لا) سبزه‌وات || Platz zu—kräutern (بیوك‌بربغچه‌ده) سبزه‌وات ترلاسی، بغچه‌نك سبزه دیکیلی محلی || —meister (ا م) آشجی، کیلارجی باشی || —rechnung (ا مؤ) مطبخ‌مصرفی حسابی، پوصله‌سی || —schrank (ا م) (مطبخده) یمك وضعنه ومطبخ ادواتی محافظه‌سنه مخصوص‌دولاب || —stube (ا مؤ) کیلار || —zettel (ا لا) یمك‌لیسته‌سی (لوقانطه‌لرده). (اکثریا قیشالری برلکده یمك لیستاسی) قارت.

Küchlein (ـ ا لا) b. (40) (Kuchen کله‌سنك صورت تصغیریه‌سی) =Küchel(chen) || [آنغلو- ساقسون یعنی‌وقتیله انکلتره‌یه هجرت ایدوب اوراده یرلشمش آلمان ساقسونلری لسانجه خروس معناسنه‌اولان coc کله‌سندن] پلیچ، جیوجیو، جیوجی || (Küche کله‌سنك صورت تصغیریه‌سی اوله‌رق) (ـ) =Küchel(chen).

Kuckuck (ـ، نادرا : ـ ا م) (38) (صدای تقلیداً) غوغوق قوشی || حسن تعبیرله Teufel مقامنده hol' Dich der—! هایدی دفع اول! هایدی شور(ا)دن! || (های) اه

اولمق ، یوارلاقلانمق ، کله شکلنه کیرمك ، یوشکلی آلمق، کره
کی اولمق ‖ (عمو) sich—vor lachen کولمکدن (یوارلانمق)
قاتلمق ‖ (فع لا—) یوارلانمق ، تکرلنمك ‖ (فع لا +)
über Jemand—(mit Kugeln abstimmen) مساوی
رأیلر قزانمش اولان ایکی کشیدن برینی یوارلاق قرعه‌سیله
انتخاب ایتمك ‖ طوپ ، یوارلاق اوینامق .

Kuguar (ـ‿ـ ا م) (38) یاخود (56) [آمریقا لسانیجه]
(تا طیبه) (کدی جنسندن جاریا) آمریقا آرسلانی .

Kuh (ـ ا مؤ) (35) اینك ، دیشی صیغیر ‖ (ضرمثل)
(آلیق آلیق یوزینه باقار ، باقیبور معناسنه اوله‌رق)
(مجا) er sieht mich an, wie die—das neue Thor
(آلیق ، سرسم کیمسه) اوکوز ‖ (بعضاً) دیکر حیوانلرك
دیشیسی ‖ Blinde-kuh=blinde— .

Kuh„... (ـ...) —milch (ا مؤ) اینك سودی ‖
—reigen (ا م) ، —reihen (ا م) چوبانلرك غایده ایله
چالدقلری برهوا ‖ —auge (ا لا) اینك کوزی ‖ (مجا)
—blatter ‖ Glotzauge= پاطلاق وآحمق آحمق باقان کوز
(ا مؤ) = —pocke ‖ —blume (ا مؤ) (نبا) اقحوان
اصفر، عین‌صفا ‖ هندباء بری ‖ —euter (ا لا) اینك ممه‌سی ‖
—fuß (ا م) اینك آیاغی ‖ دیشچی آلتی ‖ —hessig (ص)
(بیطر) اینك کبی آشاغیسی خارجه چارپوق بجاقلی (بارکیر) ‖
—hirt(in) (ا م ، ا مؤ) صغیرتماج ، اینك چوبانی (ارکك ،
قادین) ‖ —käse (ا م) اینك سودندن یاپلمش پینیر ‖
—magd (ا مؤ) صیغیرچوبانی، قاری صیغیرتماج ‖ —melker
(ا م) اینکی صاغان کیمسه ‖ —pocke (امؤ) (بیطر)
(علم امراض) صیغیر، بوزاغی چیچك خسته‌لغی ‖ = —pocken
Impfung بوزاغی آشیسی (عملیاتی) ‖ —schelle (ا مؤ)
صیغیرلرك بوینته آصیلان طونغورداق ، چینغراق ‖ (نبا)
Berg-männchen = شقایق ‖ —schluck (ا م) (عمو)
اوقه‌لی‌جه بیرا یوارلامق ‖ —stall (ا م) صیغیر اینك
آخوری ‖ —weizen (ا م) (نبا) قره بغدای، حنطهٔ سودا.

Küher (‿ـ ام) a. (40) (اسویچره‌لسانده) Küh-hirt .

Kuhl (ـ ا مؤ) (49) Grube= ‖ Kolk= ‖ (بحر) بیوك
دیرکله پرووه دیرکی آره‌سنده‌کی کوکرته .

Kühl (ـ ص) (21) سرین، برازصوغوق ‖ (مجا) قیدسز،
صوغوق ، غیرمتأثر .

Kühl„... (ـ...) —hafen (ا م) (صنع) ادوات
زجاجیه فابریقه‌لرنده صوغوتمغه مخصوص قاب ‖ —pflaster
(ا لا) (اجزا) سرینلك ویریجی یاقی ‖ —salbe (امؤ)
قاطع الحراره مرهم ، ملهم ‖ —appara't (ا م) (صنع)
صوغودیجی، تبریدایدیجی، سرینلدیجی آلت ‖ (مشروبات‌حقنده)
مشروبات صوغودیجی آلت ، قاب ‖ —bottich (ا م) (صنع)
(بیرا خانه‌لرده) بیرا وامثالی صوغوتمغه مخصوص کردل
وسائره ‖ —gefäß (ا لا) (صنع) اوته بری صوغوتمغه ،
طاولامغه مخصوص قاب (فوچی ، کردل ، تکنه وامثالی) ‖
—mittel (ا لا) واسطهٔ تبریدیه ‖ —schiff (ا لا) (صنع)
بیرا خانه‌لرده برای تبرید احضار اولنان تکنه ، حوض ‖
—trank (ا م) سرینلك، تازه‌لك، ویریجی مشروبات ‖ (خسته‌لر
ایچون) قایناتلمش یاپراق ، چیچك ویا کوك صویندن عبارت
اولوب آزار آزار ایچیریلان قاطع الحراره علاج ‖ —trog
(ا م) (صنع) اورس تکنه‌سی، قیزغین تیمورلری طاولامغه
مخصوص درونی صو ایله مملو کردل .

Kühle (‿ـ ا مؤ) (53) [kühl] سرینلك، خفیف‌صوغوق ‖
(مجا) غیرتسزلك ، کوشکلك ‖ عدم تأثر ، صغوق‌طوریش .

Kühlen (‿ـ فع متع) و —sich (فع مطا) a. (21)
Champa'gner in Eis—‖ab-kühlen= شامپانیایی بوزه
قومق ، بوزده صوغوتمق ‖ das Wetter kühlt sich هوا
سرینلکه باشلادی، باشلایور ‖ (مجا) seine Rache, Wuth,
—seinen Zorn کندی کینی ، حرصنی ، اوفکه‌سنی وغضبنی
چمك، تسکین ایتمك ‖ seinen Muth (عمو: seinMütchen)an
—Jemandem اوفکه‌سنی، حرصنی، حدتنی برندن آلمق .

Kühler (‿ـ ا م) a. (40) صوغوتان ، تبرید ایدن ،
سرینلدیجی کیمسه ویا شی ‖ (صنع) درونده اوته بری
صوغوتمغه مخصوص قاب ، (آلت) .

Kühlig (‿ـ ص) (24) براز صوغوق ، سرین .

Kühlte (‿ـ امؤ) (53) [kühl] (بحر) سرین روزکار.

Kühn (ـ ص) (21) [قدیم آلمانجه chuoni] جسور ،
شجیع ، کوزی ییلمز ، قورقماز، یورکلی، عزم وجزمنده‌قطعی ‖
Karl der Kühne (بورغوند خاندانندن) شارل لو تمه‌ره‌ر
(جسور شارل) .

Kühnheit (‿ـ ا مؤ) (49) [kühn] جسارت، شجاعت،
یکیتلك ، کوزی ییلمامق ، پرواسزلق : لوندلك ‖ سربستلك .

Kühnlich (‿ـ حا) جسورانه، یکیتجه‌سنه : لوندانه ‖
(پرواسزجه‌سنه) بلا پروا .

Kujavi-en (‿)(‿) v ـ y - ا خالا) (56) (جغر) (قدیم
پولونیا حکومتی) قویاویه .

Kujon (ـ y - ا م) (38) و (56) [فر] (عو) آلچق ،
رذیل ‖ (پك قبا) طاشاق .

Kujonni(e)ren (‿‿ـ y - فع متع) a. (21) [فر] اذیت
ویرمك ، راحت‌براقمامق، تعجیز ایتمك ‖ (عو) جلوه ایدرك
تحریك ایتمك ‖ بیاغیجه‌سنه شاقه ایتمك .

Kuku(c)k (‿ـ ا م) (38) (مرا . Kuckuck) .

Kukuruß (ـ‿ـ، اکثریا : ‿‿ـ ام) (inv) (sans pl.)
[اسلاو] =Mais .

Kulde-er (‿‿ـ ام) a. (40) [لاتینجه cu'ltor De'i]
(شوتلاند یعنی اسقوچیا) پاپازی .

Kuli (‿ـ ام) (56) مستملکاتده ویا آمریقاده چینلی عمله .

Kulinarisch (‿‿ـ‿ ص) (21) [لاتینجه] مطبخه‌وطباخته
منسوب وعائد اولان ، آشجیلغه دائر .

Kulisse (‿ـ‿) (مرا . Koulisse) .

Kullern (‿ـ) (مرا . kollern) .

Kulm (ـ ا م) (38) کذلك a. (42) [اسلاو : Anhöhe]
برطاغك مدور تپه‌سی .

Kulmination (ـ(‿) tss ‿ -- ا مؤ) (49) [لاتینجه]
(هیئت) غایهٔ ارتفاعه واصل اولمه ‖ غایهٔ ارتفاع ‖ بریلدزك
افقدن یوقاری اك یوکسك نقطه‌دن مرور ایلسی .

Kulminations-Punkt (‿)(‿) tss ‿ -- ام) (38) غایهٔ
(هیئت) ارتفاع نقطه‌سی ‖ (مجا) اوج اعلا، اك یوکسك درجه، مرتبهٔ بالا.

Kult (ـّ ا م) (38) [لاتينجه] (مرا. Kultus).

Kultivi(e)rbar (ـَـ v ـّـ ص) (24) [لاتينجه] اصلاح واعماری قابل اولان ‖ زراعته الویرشلی بولنان.

Kultivi(e)ren (ـّـ v ـّ قه متع) a. (21) [لاتينجه] براراضی‌یی اعمار ایتمك، سورمك، زرع ایتمك. ایشلمك ‖ (مجا) تربیه واصلاح ایتمك، یتشدیرمك.

Kultur (ـّ امؤ) (49) [لاتينجه] طوپراغك سوریلوب ایشلنمسی، زراعت، حراثت، فلاحت ‖ بعض حیواناتك تربیه وتأنیس ایدلمسی ‖ نشرمعارف: تمدن، مدنیته صوقمه.

Kultur„... (ـّ ··· ـّ) —geschichte (امؤ) تاریخ تمدن، مدنیت تاریخی ‖ —fähig (ص) قابل زراعت ‖ قابل تمدن ‖ —pflanzen (جمع مؤ) (نبا) تجارلی، مخصوص اولەرق تربیه ایدلمش ویتشدیرلمش نباتات ‖ —volk (الا) متمدن اهالی، ملت.

Kultus (ـّ ا م) (37) [لاتينجه] دین، مذهب.

Kultus„... (ـّ···) —minister (ا م) (—ministe'rium (الا) معارف عمومیه ومذاهب ناظری (نظارتی).

Kumä (ـّ اخالا) (56) (جغر) (ایتالیاده قامپانیا داخلنده شهر اسمی) کوم.

Kumbrisch (ـّ ص) (24) (طبقات الارض) کومبریەن، قامبریەن.

Kumiß · Kumis (ـّ ا م (الا) (inv.) (sans pl.) [مونغولجه] تاتارلرك سرخوشلق، کیف ویرر ایچکیسی.

Kumme (ـّ امؤ) (53) [لاتينجه cu'cuma] طاس، چناق، کوو ج قاوانوز ‖ (بحر) حوض، لیمان.

Kümmel (ـّ ا م) a. (40) [لاتينجه cumi'num] (نبا) کیمیون، کمون ‖ (مجا) (عمو) —und Salz، کذا —und Dill (سیاه ایله بیاضك قاریشدیرلمسندن حاصل اولان رنك) طوزله بیبر ‖ Kümmel=branntwein.

Kümmel„... (ـّ...) —branntwein (ا م) کیمیوندن چیقاریلان راق ‖ —brezel (امؤ) اوزری کیمیونلی واکثریا اوزون ویا قیوریقجه وانجه کورك اکمك ‖ —blättchen (الا) رومار تزدنده زیاده اویناتیلان کاغد اویونی نوعی ‖ —bruder (عمو) (ا م) شیشه‌یی (ایچکی‌یی) سون، ماستور ‖ —flasche (امؤ) راق شیشه‌سی.

Kümmeln (ـّ قه متع) a. (21) یمکی کیمیونلامق ‖ (عمو) (قه لا +) (کمیون راقیسی ایچمك) راق ایچمك.

Kummer (ـّ ا م) a. (40) [وسط آلمانجه kumber = فرانسزجه décombres] زحمت، مشقت ‖ حزن، کدر، جان صیقندیسی، قساوت، غم، غصه ‖ sich— machen — کدرلنمك، غم یمك، الم واضطراب چکمك ‖ وجدان عذابنه اوغرامق.

Kummer„... (ـّ ···) —frei (ص) دردسز، غمسز، کدرسز، قساوتدن بری ‖ —los (ص) غمسز ‖ —voll (ص) پك کدرلی، حزن وقسات ایله طولو.

Kümmerlich (ـّـ ص) (24) صفیل، مسکین ‖ بیچاره، زواللی، صیقینتی، اذیت چکن ‖ جلیز، مسکین، حقیر، ضعیف، نحیف.

Kümmerling (ـّـ ا م) (38) ضعیف، نحیف، جلیز، مسکین مخلوق ‖ (نبا) [لاتينجه cu'cumis] =Gurke.

Kümmern (ـّ قه لا +) a. (21) [Kummer] تشویشلی بولنمق، بیوه‌مامك، سربه‌مامك ‖ کدر وقسوت انکیز اولمق ‖ Das kümmert mich nicht بکا نه، بنم نه وظیفه‌م، بن اوکا قاریشمام، (بوایشك) بکا عائدیتی یوق؛ نه‌امورم، وظیفه‌بیله ایتمام، وظیفه‌مده‌بیله اولمز، بنی اصلا متأثر ایده‌مز، کدروقساوتمی موجب اولەمز، متأسف اولمام ‖ —sich (قه مطا) مثلا sich über —etwas برشیئه، برشیدنطولایی جانی صیقلمق، کدر ایتمك، ایچنه درد اولمق ‖ برشیئ اوزرینه مال ایتمك، برشیئله (کندی ایشی ایمش کبی) اوغراشمق ‖ man muß sich um das Gerede der Leute nicht— عالمك سویلدیکنه قولاق آصمامالی، براق هرکس ایستدیکنی سویلسون.

Kümmerniß (ـّـ امؤ) (34) [Kummer] کدر، قساوت؛ غائله ‖ (قساوت وغائله تولید ایدن) مصیبت، نکبت.

Küm(me)t (ـّ) (ا م) (الا) (38) [اسلاوجه chomatu] (قوشومك حیوانك بوینته کچن حلقه‌سی، سمیدی) کوکسلك.

Kum(me)t„... (··· (ـّ) (ـّ)) —kessel (ا م)، —leib (ا م) کوکسلکك کندیسی ‖ —eisen (الا) کوکسلکی تشکیل ایدن تیمورك اوفق حلقه‌لری ‖ —feder (امؤ) کوکسلکی تشکیل ایدن تیمور ‖ —macher (ا م) حیوان طاقمی، آرابه قوشومی یاپان، سراج.

Kumm-karre (ـّـّ امؤ) (53)، (جنوبی ایالتلرده) —n (ا م) برتکرلکلی ال آرابه‌سی.

Kump (ـّ ا م) (38) [عادی آلمانجه] =Kumme طاس، چناق، قاوانوز.

Kumpan (ـّ ا م) (38) آرقداش ‖ lustiger — = lustiger Bruder.

Kumuli(e)ren (ـّـــ قه متع) a. (21) [لاتينجه] علی‌الخصوص (عد) برقاچ شیئی بریره جمع ایتمك.

Kunaxa (ـّـ اخالا) (56) (جغر) (جزیرة العربده) کوناقسا شهری.

Kund (ـّ ص) (24) معلوم، مشهور، عمومی، عام ‖ متواتر، علنی ‖ die Sache ist — بو ایش، شی مشهور عالمدر، هرکس بیلور، ناسك معلومی ‖ — ist mir nicht بنم . . . دن خبرم یوق، بنجه معلوم دکل، ایشتمدم ‖ —geben (sich) بیان واعلان ایتمك، اخبار ایتمك (اشاعه ایتمك ‖ شایع، متواتر اولمق ‖ Jemandem etwas—geben, machen, thun (برینه برشیئی اخبارواشعار ایتمك، بیلدیرمك، معلومات ویرمك.

Kundbar (ـّ ص) (24) —e Sache معروف ومتواتر اولان، معلوم، ظاهر.

Kündbar (ـّ ص) (24) حقنده ویرلمش سوزك کیرو آلنه بیلنمسی قابل اوله‌بیلان شی.

Kunde (ـّ ا م) (52) [kund] · Kundin (امؤ) (53) مشتری (ارکك، قادین)، بریردن (دائما) آلیش ویریش ایدن کیمسه ‖ (کنایه اولەرق) حریف؛ چاپقین؛ یرامز، حیلاز، مال وامثالی اوصاف ایله متصف کیمسه ‖ (کذا قادین حقنده) قاری، قحبه، مال ‖ guter— ایو برآدم ‖ schlauer— قورناز تلکی ‖ (امؤ) (51) =Kenntniß ‖ Jemandem

صنعت، حرفت ، معرفت، [können] (25) (ـُ ا مؤ) **Kunst**
علم ، هنر ، فن ‖ die schönen Künste صنايع نفيسه ‖
ملكه، مهارت، هنر، معرفت، فند (فن) ‖ durch—bereitet
صنعی ‖ die— geht nach Brot اولا اكمك صكره معرفت ‖ =
geheime— : كذا ، schwarze— ‖ Kunststück
ارواح خبيثه‌نك جمعيله ياپيلان سحر ‖ اولولردن استمداديله
كشف خفايا واستقبال ادعاسی ‖ حكاكلمك برنوعی ‖ (صنع)
(صويك يوكسكه چيقاريله‌رق آخر محله نقليچون صنعی اوله‌رق
ياپيلان ترتيبات) صو ماكنه‌سی .

Kunst,,... (ـُ···) akademi'e—(امؤ)صنايع‌نفيسه مكتب
عاليسی ‖ arbeit— (امؤ) صنعت ، معرفت (ايله ياپيلان
ايش) ‖ butter— (امؤ) صنعی ياغ ‖ eifer— (ام)
صنايعه اولان آرزو ، غيرت ‖ genosse— (ام) صنعت ،
معرفت آرقداشی ‖ gewerbe— (الا) صنايعله اشتغال ‖
mittel— (الا) واسطهٔ صنعيه ‖ verein— (ام) صنعتكارلر
جمعيتی ، شركتی ، قومپانيه‌سی ‖ welt— (امؤ) صنعتكارلر
عالمی ‖ widrig— (ص) اصول وصنعته مخالف ‖ wolle—
(امؤ) صنعی يوك ، يپاغی ‖ anlage— (امؤ) برصنعت ،
معرفته اولان استعداد ‖ anlagen— (جمع) برای تفرج
ياپلمش فرحفزا بغچه ، (صنعتلی) تفرجگاه ‖ ausdruck— (ام)
تعبير فن ، برصنعت ، معرفت تعبيراتندن، اصطلاحندن بری
befliffen— ‖ صنايع نفيسه سركيسی (امؤ) —ausstellung
(ص) هنرلی ، معرفتلی ، صنعتكار ‖ drechsler— (ام) (صنع)
دامه، طاوله وامثالی ياپان مرانغوز ‖ färberei— (امؤ)
Schön-färberei= ‖ fertig— (ص) برصنعتده زياده
ملكه‌سی اولان ‖ ماهر ، چويك ‖ feuer— (الا) صنعی
آتش ‖ feuerwerker— (ام) فشنكجی ‖ gärtnerei—
(امؤ) اصولی دائره‌سنده چيچك ونباتات وبغچه يتيشديرمك
وطرح ايتمك اصولی ‖ getriebe— (امؤ) (صنع) ماكنه ‖
gewebe— (امؤ) (صنع) ماكنه واسطه‌سيله اورلمش شی ‖
gewerbe-Schule— (امؤ) مكتب صنايع ، (اصلاحخانه)
‖ griff— (ام) طور، حركت ؛ (صنع) برصنعت، معرفتك خفی
نقطه‌سی ؛ ال چابوقلغی ، مهارت ‖ kabine'tt— (الا) وياخود :
kammer— (امؤ) درونده نوادردن وارباب صنعت الندن
چيقمه شيلر بولنان اوطه ، دائره ‖ kenntniß— (ام)
صنايعه اولان وقوف ‖ lehre— (امؤ) برعلم وفن ويا صنايعه
مخصوص تاريخ واصول وقواعددن بحث ايدن علم ، «مبحث الفنون»
‖ los— (ص) صنعت ومعرفتسز ، طبيعی ‖ بابايانی ‖
قبا ، ناخوش، ظرافتسز ، لطافتسز ‖ mäßig— (ص)
فن وصنعته ويا اصولنه توفيقاً ، بوكا تطبيقاً ‖ meister—
(ام) (برصو ماكنه‌سنك) ماكنيستی ‖ pause— (امؤ)
(كنايه اوله‌رق) برصنعتكارك اجرای هنر ومعرفت اثناسنده
غير اختياری اوله‌رق طورمه‌سی ، طوتيلوب قالمسی (اكثريا
تياترواويونجيلری حقنده مستعملدر) ‖ reiter(in)— (ام،امؤ)
آت جانبازلرنده (فن فرسيتی اكمال ايله) عموم مواجهه‌سنده
واصولی دائره‌سنده حيوانه بينان (اركك و يا قادين) جانباز ‖
sammlung— (امؤ) نوادر وارباب صنعت ومعرفت الندن
چيقان شيلرك طوپلانلشلری ‖ spiel— (الا) معرفت اويونی
‖ حيله‌لی اويون ، كوج اويون ‖ sprache— (امؤ)

von etwas geben— برشی برشيدن خبردار ايتمك ، معلومات
ويرمك ‖ (برعلم ويا فن حقنده اولان معلومات وكذا بالذات اشبو
علم ويا فن) معلومات ، علم وفن ‖ (مرا . Erd,,, Heil,,,
Stern,,—) .

Künden (ــُ فعمتم) b. (21) = kundthun .
Kunden,,... (ـُ···) (Kunde) zahl— (امؤ)
مشتريلرك عددی ‖ brot— (الا) (اكمكجيلكده) مشتريلره
مخصوص چيقاريلان اكمك ‖ ciga'rre— (امؤ) بهالجه (ياپراق
صيغاره .

Kundig (ـُ ص) (21) [kund] (مضاف اليه ايله) einer
Sache—sein برشيئه وقوف اولمق، برشيدن معلوماتی اولمق؛
برايشدن خبری اولمق ، برشيده بهره‌سی ، وقوف بولنمق ‖
Kundige(r) (ام) ، Kundige (امؤ) (21) كارآزموده ،
اهل خبره ، ارباب وقوفدن ‖ برشيئی بيلان ، آندن معلوماتی ،
خبری اولان كيمسه .

Kündigen (ــُ فعمتم) a. (21) =aufkündigen
صاليويرمك ، اذن ويرمك ؛ براقمق .

Kündigungs,,... (ـُ···) termin— (ام) ،
frist— (امؤ) خدمتدن اخراج، تقاعدلك وعده‌سی، مدتی ‖ كف
يد ، فراغت مدتی، مهلت ووعده‌سی .

Kundin (ـُ امؤ) (53) (مرا . Kunde) .

Kundschaft (ـُ امؤ) (49) [Kunde] (مشتريلرك
صاتيجی‌يه اولان نسبتی) مشتريلك ‖ (مشتريلرك هيئت
مجموعه‌سی) مشتريلر ‖ (خبر ، معلومات) einziehen—
auf—ausgehen(aus sein)(ع) ‖ خبر ، معلومات آلمغه كيتمك
كشفه چيقمق ، كشفده اولمق .

Kundschaften (ـُ فعمتم و فعلا+) b. (21)
=aus-kundschaften .

Kundschafter (ـُ ام) a. (40) ، in— (امؤ) (50)
كشف وتحری ايدن ‖ جاسوس ، خفيه مأموری ، مخبر ‖ (ع)
كشاف .

Kundschafterei (ـُ امؤ) (49) مخبرلك ؛ جاسوسلق ؛
كشافلق .

Künftig (ـُ ص) (21) [kommen] (مستقبلده وغيرمعين
بر وقتده بولنان) كله‌جكده ، ايلروده ، مستقبلده ‖ كله‌جك ،
ايلروده‌كی ، e— seine ايلروده آله‌جغی قادين (نشانلی) ‖ — ، وكذا :
hin— Künftige in's (حا) بوندنبويله، فيمابعد، بوندنصكره .

Kunigunde (ـُ — امؤ) (45) (واقتيز اسمی) آلمانيا
ايمپراطوريچه‌سی وايكنجی هانرينك زوجه‌سی سنت قونه‌غوند .
(١٠٤٠ سنه‌سنده وفات ايدوب افرنجی مارت اوچنده كونی
واردر) .

Kunkel (ـُ امؤ) (53) نادراً (ام) .c (42) اوره‌كه، اوره‌كه
اوزرنده بولنان يوك ‖ ايپلك اكيرن قاريلرك اوطه‌سی، جمعيتی ‖
(اقشام جمعيتی، كيجه صحبتی) .

Kunkel,,... (ـُ···) stube— (امؤ) كيجه‌لين جمله‌ً برلكده
چاليشيلان برايشه مخصوص اوطه ‖ stuben-Geschnatter—
(الا) كيجه‌لين ايديلان لقلقيات ، كوزه‌لك ، تاندير باشی
مصالی .

Kuno (ـُ ام) (56) (واقتيز اسمی) كونون .

اصطلاحات فنیه‌دن بحث ایدن علم ، مبحث الاصطلاحات ||
—stickerei (ا مؤ) سوزنی ایش ، كركف ایشی ، اینجه
وصنعتلی ایشله || —stück (ا لا) معرفت ، هنر ، حقه‌بازلق ،
ال چابوقلغی ایله یاپیلان شی ؛ (غایت صنعتلی ومهارتلی یاپلمش
برشی) || Das ist (eben) kein—stück بویوك برشی دكل ،
برمعرفت ، فوق العاده برشی دكل || —straße (امؤ) شوسه
|| —tischler (ام) آبانوزالشجیسی، طاوشان ایشی، اینجه‌ایش ،
سیله شی یاپان مرانغوز ، رنكاری مختلف اوفق تخته پارچه‌لرندن
مركب اوته بری یاپان صنعتكار || —trieb (ام) صنعت ومعرفته
اولان سوق طبیعی || —verlag (ا م) =—handlung
(امؤ) صنایع وفنونه عائد شیلرك صاتلدیغی مغازه، دكان ||
—verleger (ا م) (تجا) غراوه رسملر طبع ایدن (وصاتان)
كمسه || —voll (ص) عالم || (كال) صنعت ومهارتله یاپلمش
شی || —wort (ا لا) =—ausdruck .

Künstelei (⏑⏑– ا مؤ) (49) براثرده نهایت درجه كلفت
واینجه‌لكه وارمق ، اوزنمك ، افراطله كیریشمك ، تكلف ||
هنر ، صنعت ، معرفت || ساخته اطوار یاپمه وغیرطبیعیلك .

Künstler (⏑– ا م) a. (40) [Kunst] ، —in (ا مؤ) (50)
صنعتكار ، ابراز هنر ایدن اركك ، قادین || حقه‌باز ، حقه‌باز
قاریسی || ماهر اویونجی .

Künstlerisch (⏑⏑– ص) (21) صنعتكارانه ، ماهرانه ،
اوسته‌جه‌سنه (استادانه) || صنعتله ، هنرله .

Künstlich (⏑– ص) (21) صنعی اوله‌رق ، یاپمه ، طبیعته
تقلیداً یاپلمش اولان || یاپمه ، ساخته || (اشخاص حقنده)
دساس ، حیله‌كار ، قورناز .

Kunter-bunt (⏑⏑– ص) (21) [Kunter = فرانسزجه
contre] غریب برحالده ، رنكارك آلاجه || قارمه قاریشیق .

Kunz (⏑ ا م) (38) (Konrad كلمه‌سنك صورت تصغیریه‌سی)
(واقتیز اسمی) قونراد ، قونتس || (مرا . Hinz) .

Küpe (⏑– ا مؤ) (53) [لاتینجه] (بویاجیلقده) بویاجی
كوپی ، (فوچیسی ، تكنه‌سی) .

Kupelli(e)ren (⏑⏑–⏑ فعـ متعـ) a. (21) [فر] (معدن
جیلكده) كومش ، آلتون كولچه‌لرینی مقلادن كچیرمك ، قال ایتمك .

Küper (⏑–) مرا . Küfer .

Kupfer (⏑– ا لا) a. (40) (sans pl.) باقر ، نحاس ||
(باقر لوحه‌دن یاصیله‌رق چیقاریلان) رسم || (جمعی اوله‌رق)
استامپه ، غراوه ، مطبوع رسم || (مجا) یوزده حاصل اولان
قرمزی سیوجلی ، اركنلك .

Kupfer,,... (⏑⏑ ...) —ader (امؤ) (صنع) (معد)
باقر طماری || —arbeit (ا مؤ) باقردن یاپیلان ادوات ،
ادوات نحاسیه || —händler (ا م) (تجا) باقرجی || ادوات
نحاسیه آلوب صاتان واعمال ایدن || غراوه رسم صاتان ||
—kessel (ا م) باقرقزغان || —blech (ا لا) (صنع) حده‌دن
كچیرلمش باقرلوحه‌سی || —druck (ا م) باقرلوحه اوزرینه حك
اولندقدنصكره طبع اولنان یازی ، شكل ، ویا رسم || —farben
ویاخود —farbig (ص) باقری ، باقر رنكلی || —geräth
(ا لا) و —geschirr (ا لا) باقر ادواتی ؛ قزغان ، تنجره كبی
قابلر || —grün (ص) باقری یشیلی ، باقراوزرنده حاصل اولان
یشیل پاس ، ژنكار ، خلیت نحاس || —haltig (ص) درونده

باقر مخلوط بولنان ، باقرلی || —hütchen (ا لا) (درونده
یانیجی ویاطلایجی ماده ، فولمینیت بولنان) قاپسول || —lasur
(ا م) (ا مؤ) (معد) لاجوردی باقر || —oxyd (ا لا)
(كیمیا) حمض نحاس || —roth (ص) باقری قرمزی ، باقری
قزیل || —säure (ا مؤ) (كیمیا) حامض نحاس || —schmied
(ا م) (صنع) باقرجی || —stecher (ا م) باقره رسم وامثالی
حك ایدن حكاك ، رسام || —stich (ا م) باقره حك اولنمش
رسمك ویا شكلك كاغده چیقارلمشی ، بوصورتله یاپلمش شكل
ویا رسم || —waaren (جمع مؤ) (تجا) باقر ادوات ،
معمولات نحاسیه || باقرجی دكاننده بولنان شیلر .

Kupfern (⏑– ص) (21) باقردن || (فعـ متعـ) باقرله تجهیز
ایتمك ، باقر قاپلامق .

Kupol,,... (⏑– ...) ، Kupola,,... (⏑⏑– ...)
—hoch-ofen (ا م) (معدنجیلكده) قبه‌لی اوجاق .

Kuppe (⏑ ا مؤ) (53) [لاتینجه cuppa] = Koppe ||
بردمیر چیویك باشی كذا ایكنه باشی ، طوپوزی ، طوپی ||
قبه ، (كنبد) .

Kuppel (⏑ امؤ) (53) [ایتالیانجه cu'pola] = Koppel ||
(معما) (یارم كره شكلنده یاپلمش طام) قبه ، دوم .

Kuppel,,... (⏑⏑ ...) = Koppel,,... مثلا : —band
(ا لا) آرابه بارگیرلرینك قیچ آتمامق اوزره حاغریلرندن
كچه‌رك قوشوملره باغلانان قایشلری || —artig (ص) قبه
شكلنده || —bau (ا م) كره‌وی قبه || —dach (ا لا)
قبه || —dienst (ا م) پزه‌ونكلك ؛ میانه‌جی || —pelz
(ا م) (عو) (یالكز آتیده‌كی جمله‌ده مستعملدر) sich einen
—pelz verdienen (بردوكونه ویا بریله كوروشمه‌یه توسط
ایتمك ، بوكا موفق ایده‌بیلمك) قلاغوزلق ایتمك || —stange
(ا مؤ) (صنع) برماكینه برجزء ویا چرخنك حركتنی دیكر پارچه
ویا چرخه نقل ایدن قول ، (آلت) (مثلا لوقوموتیفك سیلندیر
درونده حركت ایدن پیستونه كچمش اولان تیمور قوله ودیكر
طرفندن دخی اورته‌ده‌كی بیوك تكرله تثبیت قلنان قول) .

Kuppelei (⏑⏑– امؤ) (49) [kuppeln] (تأهل ایشلرنده)
قلاغوزلق ، توسط || (عو) پزه‌ونكلك .

Kuppeln (⏑ فعـ متعـ) a. (21) [لاتینجه copula're]
= koppeln || (فه لا +) اكثریا كندی فائده‌سنی كوزه‌ده‌رك
دیكرلرینك بربرلریله تزوج وتأهللرینه خدمت ایدن كمسه‌لر
حقنده) قلاغوزلق ایتمك || Jemandem ein Mädchen—
برینه برقز بولمق || پزه‌ونكلك ایتمك || قبه شكلنده بنا ایتمك ،
تپه‌سنی قبه ایله تجهیز ایتمك ، قبه‌لی یاپمق .

Kuppen,,... (⏑⏑ ...) —berg (ا م) تپه‌سی یوارلاق
طاغ || —nagel (ا م) (كذلك : Kuppnagel) (صنع)
(آرابه‌جیلقده) ایری باشلی ، یوارلاق تپه‌لی چیوی .

Kuppig (⏑– ص) (21) تپه‌لی .

Kuppler (⏑ ا م) a. (40) دوكونلرده قلاغوزلق ایدن ||
(عو) میانه‌جی .

Kupplerhaft ، **kupplerisch** ایكیسیده : (⏑⏑– ص) (21)
قلاغوزجه‌سنه ، میانه‌جیلكیجه‌سنه .

Kur (⏑ ١ مؤ) ⑲ [لاتينجه eu'ra] (ط) باقمه ، تداوى || Jemand in der —haben بريسنه باقمق ، بريني تداوى ايتمك || [فر] Cour= (پولتيقه ، يالتاقلامه ، تملق ، عاشقبازلق) .

Kur,,... (⏑ ⋯) —kosten (جمع) باقمه ، باقمه پاره‌سى ، تداوى اجرتى || —hessen (ا خا لا) (اكثريا) انتخابه حق وصلاحيتى اولان هس (حكومتى) || —hut (ا م) مقدما آلمانياده حكمدار انتخابنده بوحقى حائز اولان پرنس وامثالنك كيديكى شابقه || —fürst(in) (ا م ، ا مؤ) مقدما آلمانياده حكمدارانتخاب ايدن پرنس (ويا بونك حرمى) ، وياخود بوصلاحيتى حائز اولان پرنس || —gast (ا م) براى تداوى برتداوى خانه‌يه ويا صولرى بولنان محله كلان خسته ، مسافر || انتخابانده رأى ويرن خاندان || —hotel (ا لا) صولرى بولنان برمحلده بويولده كلانلره مخصوص اوتل (معناسته كلور) || —ort (ا لا) صولرى ، قابليجه‌لرى اولان (براى تداوى) كيديلان محل || —pfuschen (فعلا +) شارلاتانلق ايتمك ، بيوكلك صاتمق || —saal (ا م) =—haus (ا لا) براى تداوى صولرى اولان ويا طبيبلر طرفندن توصيه اولنان محلك هوتلى وياسائر بربرده بولنان صالون || حكمدار انتخاب ايدنلرك سرايى ، خاندانى معناسنده دخى مستعملدر || —tare (ا مؤ) تخميناً : خسته‌لرك براى استحمام ويا ايچمك واسكانلرى ايچون تعيين وتحديد ايديلان فيئات || —zeit (ا مؤ) قابليجه‌لرى ، صفوق حماملرى اولان برمحلك وقت ، موسم ، زمانى .

Kurare (⏑⏑ ١ لا) ⑯ (*sans pl.*) (آمريقا برليلرنجه) هنديليرك اوقلرنه سوردكلرى نباتى زهر ، كوراره (قوراره) .

Küraß (⏑ ١ م) ⑬ [فر] (ع) وجوده كييلان زره ، جبه ، جوشن || den—anlegen زرهى ، جبه‌يى كيمك .

Kürassao (صورت تلفظى : kü-rä-ssä'-o كذلك : ssô...) (ا خا لا) ⑯ (هندستان غربى آطه‌لرندن) كوراسائو وياخود كوراسو || (ا م) قونياقى آجى پورتقال قبوغى وشكردن ياپيلان نفيس ليكور ، كوراسائو .

Küraffier (ssi'rᵉ ⋯ : ⏑⏑ ١ م) ⑯ [فر] (ع) زرهلى سوارى (عسكر) .

Küraffier,,... (⏑⏑⋯) —regime'nt (ا لا) زرهلى سوارى آلايى || —degen (ا م) ، كذا : —pa'llaſch (ام) ناملوسى طوغرى (زرهلى قليجى) .

Kurat (⏑ ١ م) ⑪ [يكى لاتينجه] كوى ، محله پاپاسى || امام .

Kuratel (⏑⏑ امؤ) ⑲ [لاتينجه] (عد) وكالت وصايت ، ولى‌لك .

Kurator (⏑⏑ ام) ⑬ [لاتينجه] (عد) وكيل ، وصى ، ولى .

Kurbel (⏑ ⏑ امؤ) ⑮ [لاتينجه] (صنع) (صورت عموميه‌ده) قول ، صاپ ، مانوله .

Kurbe(l)n (⏑ ⏑ فعلا +) ⑳ a. [Kurbe(l)] (برماكنه چالغى ودها بوكبى آلاتك) مانيولسندن طوتوب چويرمك ، دوندرمك ، حركت ايتديرمك ، ايشديرمك ، قالديرمق ، والخ .

Kürbiß وياخود : **Kürbis** (⏑ ⏑ ام) ⑪ [لاتينجه cucu'rbita] (نبا) (نبات وميوه) قباق || gemeiner— حلواجى قباغى || — (Flaschen) صو قباغى .

Kürbis,,... (⏑⋯) —flasche (ا مؤ) صو قباغى (شيشه يرينه قوللانيلان) ، چوتره .

Kurde (⏑ ام) ⑫ ، Kurdin (امؤ) ⑩ كرد ، كورت .

Kurdistan (⏑⏑ اخا لا) ⑯ (جغر) كردستان .

Kure (⏑ ⏑ ا م) ⑬ ، Kurin (⏑ ⏑ ا مؤ) ⑩ قورلاندلى اركك ، قادين .

Küren (⏑⏑ فعمته .) ⑳ f. انتخاب ايتمك ، سچمك (wählen=) .

Kuri-e (⏑(⏑)⏑ ا مؤ) ⑬ [لاتينجه] پاپاسلق || اسكى روماليلرك مجلس اعيانى ، Mitglied einer— اسكى روماليلر مجلس اعيانى اعضاسندن برى .

Kuri(e)ren (⏑⏑ فعمته .) a. ㉑ [لاتينجه] (ط) برخسته‌يه باقمق ، تداوى تيمار ايتمك || heilen= .

Kurilen (⏑⏑ اخا جمع) (*inv.*) (جغر) (آطه‌لر) ژاپونيا شمالنده قامچاتقايه قدر اوزانان صره آطه‌لر .

Kurios (⏑(⏑)⏑ ـ) ㉔ (عمو) [لاتينجه] غريب ، تحف ، عجائب .

Kuriosität (⏑⏑(⏑)⏑ ا مؤ) ⑲ [لاتينجه] غرابت ، عجائبلك ، تحفلق || ندرت ، كورلمامش اولمه || der—halber تحفلقدن ، عجيبلكدن ، نادراوليشدنطولايى || آز بولنور برشى .

Kurland (⏑ ⏑ الا) ⑯ (جغر) قورلاند .

Kurre (⏑ ⏑ ا مؤ) ⑮ (تاطيبه) قرلانغيج بالغى .

Kurren (⏑ فعلا + وفعمته) ㉑ a. =knurren .

Kurrende (⏑⏑ ا مؤ) ⑬ [لاتينجه] پاره طوپلامق اوزره قپولرده اوقويان طلبه‌لر ، جرجى .

Kurrent (⏑ ـ) ㉔ [لاتينجه] متداول ، رائج ، يكر (يكان) || هركسك استعمال ايتديكى || —schrift (ا مؤ) اكثريتك قوللانديغى (انكليز حروفاتيله يازيلان) يازى .

Kurrig (⏑ ـ) ㉔ [kurren] حدتلى ، سرت : غوغاجى ، آتاق ، تيتيز ، خرچين ؛ عجائب طبيعتلى ، تحفكسه ، ليبونى مزاج .

Kurs (⏑ ام) مفردى ㉖ ، جمعى ㊱ [لاتينجه] (تجا) رواج ؛ تداول : فيئات ، قيمت ، اعتبار || Papiere,die فيئاتى ، اعتبارى اولميان كاغدلر || die—se keinen—haben بورسه (فيئات) دوشدى ، فيئاتلر تدنى ايتدى || sind gefallen ايندى || يول ، طريق || استقامت .

Kurs... (⏑⋯) —abschlag (ام) (بورسه‌ده فيئاتك تدنيسى ، دوشمه‌سى || —blatt (الا) آقچه فيئاتى ، اسهام وفائضك پياسه‌سنى مشعر پوصله || —buch (ا لا) (شمندوفر حقنده) قطارلرك صورت حركت ، توقف ، استقامت وفيئاتلرينه مواقع بيتنده اولان ابعادى كوسترر) شمندوفر اعلانى (كتاب شكلنده اولهرق) || (پوسته وشمندوفر حقنده) پوسته جدولى || —zettel (ام) = —blatt .

Kürschner (⏑ ام) .a ⑩ (تجا) كوركجى || (آلمانياى شمالينده كذلك) قاسكيجى .

Kursi(e)ren (⏑⏑ فعلا +) ㉑ a. [لاتينجه] (پاره حقنده) تداول ايتمك || (برخبر ، حوادث حقنده) شايع ، منتشر اولمق ، متواتر اولمق ، شيوع بولمق .

Kursiv (⏑ ⏑ امؤ) ⑲ (*sans pl.*) [لاتينجه] —schrift (⏑⏑ امؤ) (صنع) (مطبعه) ايتاليك تعبير اولنان اكرى مطبعه يازيسى .

Kursus (ـُـ ا م) ㊲ [لاتينجه] برصنفده دوام ايدن تحصيل ، تعليم ، تدريس مدتى ‖ بربرى آرقه‌سنه اوقونان درسلر ويا ايديلان تقريرلر .

Kurt (ـُ ياخود ـُ ا خام) ㊱ Ko'nrad كلمه‌سنك صورت تصغيريه‌سى) (واقتيز اسمى) قورت .

Kurve (ـُ v ـ ‌ امؤ) ㊸ (لاتينجه) (ريا) (خط) منحنى .

Kurz (ـُ ـ) ㉑ [لاتينجه curtus] (دها قيصه kürzer) ، قيصه ‖ اك قيصه kürzest ein—es Gedächtniß (مجا) قيصه ‖ haben قوهٔ حافظه‌سى آز اولمق ، خاطرده طوتهمامق ، نسيانى چوق اولمق ‖ ein Pferd (مجازى : Jemand)—halten بر باركيرك ويا برينك ديزكينى قيصه طوتمق ، باشى بوش صاليويرمامك ‖ —und klein schlagen اون اوفق ايتمك ، پارچه پارچه ايتمك ‖ seit Kurzem آز وقتدنبرى ، برقاچ كوندر ، براز اول ‖ über—oder lang اك نهايت ، اك صكره ، نهايت الامر ، توقت‌اولسه ‖ er Hand— بلاتفكر ، دوشونمكسزين ؛ همان ، درحال ، درعقب ‖ (انشا ، كتابت حقنده) in—en ‖ مفيد (و) مختصر (ـ) —und bündig ‖ Worten (آز سوزله) مختصراً ‖ um— وياخود : und— bei etwas zu— ‖ نهايت ، خلاصة الامر ، والحاصل gut كندى حسابنك ، ظننك عكسى چيقمق ، اوده‌كى kommen بازارى چارشى‌يه اويمامق ، اومديغى بولهمامق ‖ schießen— على‌الخصوص (ع) قيصه آتمق ، ويا اورمق (اسلحه حقنده) هدفه واصل اولمدن مرمى‌يى يره دوشورمك ، (نشانجى حقنده نشانى اصولى وجهله آله ماه‌قدنطولايى) مرميسيله هدف بولعمه‌رق بونك اوكنده برمحله اصابت ايتديرمك ‖ (مجا) كفايت ايتمامك ، يتيشمامك ‖ (تجا) e Waaren— اوفق تفك (صاتيله‌جق) اشيا ‖ دمير وپرنج اشيا ‖ (غرا) e Sylbe— قيصه هجا ‖ (ع) treten— خطوه قيصالتمق .

Kurz,,... (ـُـ ...) geschürzt— (ـ) قيصه اتكلى ‖ (ـ) —sylbig ‖ قيصه اولان ‖ stämmig— (ـ) ساق ، بدنى قيصه اولان ‖ (ـ) هجاسى قيصه اولان ؛ قيصه هجادن مركب بولنان ‖ angebunden— (ـ) چابوق‌نهايت ويره‌رك ، قيصه‌كسمك اوزره ، مختصراً ‖ armig— (ـ) قيصه قوللى ‖ athmig— (ـ) چابوق نفس آلان ، صولويان ، طيق نفس ‖ flosser— (جمع م) (تاطبيه) مسجلرى قيصه اولان حيوانات ‖ gefaßt— (ـ) (ـ) مختصراً ، مجملا ، زبدة ‖ gestielt— (ـ) (نبا)=stielig— ‖ haarig— (ـ) قيصه صاچلى ، توكلى ‖ holz— (ا لا) قالب آتاجى ‖ schneiden— (ا لا) قيرپمق ، قيصه‌كسمك ، بودامق ‖ schreiber— (ا م) استه نوغراف (دنيلان‌قيصه وچابوق يازيجى) يازان كسه ‖ sichtig— (ـ) كوزلرى اوزاقدن ايوكوره‌ميان ، ضعف بصرى اولان ‖ stielig— (ـ) (نبا) كوده‌سى ، صاپى‌قيصه اولان ‖ um— (حا) خلاصه ، نهايت ، والحاصل ‖ (حا) weg— ‖ (Kurz=) (تجا) (ا مؤ) waare— درحال ، همان ؛ قيصه‌جه ‖ weilig— (ـ) اكلنجه‌لى ، تحف ، اكلنديريجى ، شن ، خوش ، شقه‌جى ‖ wolle— (ا مؤ) (تجا) شرق - لوانت يوكى .

Kürze (ـُـ ا مؤ) ㊿ [kurz] قيصه‌لق ، قصير (القامه) اوليش ‖ (وقت حقنده) قيصه ، چابوق (كاور) كچر اولان ‖ (الفاظ وعبارات حقنده) قيصه ، مختصر ، مجمل ، كسديرمه اوليش ، قيصه‌لق .

Kürzen (ـُ فه متعه) ㉑ c. [kurz] =abkürzen ‖ قيصالتمق ، كسمك ، آزالتمق .

Kürzer-werden (ـُـ ـ ، لا) ㊵ b. (*sans pl.*) قيصه ، كسديرمه ، مختصر اولمه ، قيصالمه .

Kürzlich (ـُ حا) يقينده (برقاچ كون ، ساعت ، دقيقه اول) براز اول .

Kusch! (ـُ حرند) (امرا) (kuschen .)

Kuschen (ـُ فه لا+) ㉑ a. , c. [فر] و —sich (فه مطا) (كوپك حقنده) ياتمق ‖ kusch(Dich)! (حرف ندا اوله‌رق) يات! ‖ (اشخاص حقنده) اوصلوطورمق ، كورولق ، فيصلدى ايتمامك ‖ (مكتبليلرجه) nach-bleiben= .

Kuß (ـُ ا م) ㉜ قديم آلمانجه [chus =سلت‌لسانده cus] اوپمه ، اوپوجك ، بوسه .

Kuß,, ... (ـُ ...) finger— ، (ا م) hand— ، (امؤ) händchen— (ا لا) الى دوداقلرينه‌كوتوروب بعده‌قارشوسنده كنه اوزاده‌رق وبريلان‌سلام(مرا . Handkuß) ‖ Jemandem بريته اليله بر بوسه‌كوندرمك ‖ (مجا) eine—hand zuwerfen ‖ (مجا) etwas mit—hand thun... (برشيئى) پيوك ممنونيتله ياپمق ‖ mal— (ا لا) اوپيلان يرده ياواره‌رق ، الى اوپه‌رك حاصل اولان نشانه ، چوروك .

Küssen (ـُ فه متعه) ㉑ c. [Kuß] و —sich (فه مطا) اوپمك ، بر بوسه آلمق ‖ Jemandem den Kummer aus dem Herzen (fort)— بريسنك اوپه‌رك (بوسه‌لريله) غم وقساوتى كيدرمك ‖ (ا لا) ㊵ b. (*sans pl.*) (مجا) Das ist zum Küssen (بو) پك شكر برشى ، انسانك (بونى) يه‌جكى‌كليور ، بو پك زياده سويله‌جك برشى ‖ (قومروكوكرجين حقنده) غاغه لشمق ، چفتلشمك .

Küsserei (ـَـ ا مؤ) ㊾ [küssen] (على‌الدوام) اوپمه ، بوسه آلمه ، اوپوشمه .

Kusso (ـَ ا م) ㊱ [حبشيجه] (نبا) مسهل‌حبش ، قوصو .

Küste (ـُـ ا مؤ) ㊺ [لاتينجه costa] ساحل ، قيى ، كنار ، لب دريا ، يالى ، يالى بويى .

Küsten,, ... (ـُـ ...) اكثريا (بحر) aufnahme— (ا مؤ) سواحلك خريطه‌سى آلمق ‖ bewohner— (ا م) سواحل اهاليسى ‖ befestigungen— (جمع مؤ) (استحكا) سواحل استحكاماتى ‖ fahrer— (ا م) (ساحل بويى‌كيدن كميجى ويا كمى) سواحلده آمدشد ايدن كميجى ايله بويله كمى ‖ land— (ا لا) ساحلده كائن مملكت ‖ lotse— (ا م) ياخود : pilo't— (ا م) ساحل‌قلاغوزى ‖ wächter— (ا م) ساحل بكجيسى ‖ wacht-schiff— (ا لا) ساحل قره غول‌كميسى .

Küster (ـُ ا م) ㊵ a. [لاتينجه cu'stos] =Kirchen-diener ؛ كليسا كتخداسى .

Kustos (ـَ ا م) (مفردى *inv.*) (جمعى toden ...) [لاتينجه] كذا : Kustode (ـَ ا م) مبصر ‖ (بركتبخانه‌ده) حافظ كتب ‖ (موزه‌خانه‌ده) بكجى ، كوزجى ‖ (مطبعه) (اسكى كتابلرده) ياكاشلق اولمامق اوزره صحيفه‌سنك آلتنه يازيلان كلمه‌كه آلتنده‌كى صحيفه‌نك برنجى كلمه‌سيدر .

Kutsch,, ... (ـُ ...) pferd— (ا لا) آرابه باركيرى ‖ bock— (ا م) آرابه جينك اوطورمسنه مخصوص محل ‖ kasten— (ا م) آرابه‌نك اصل ايچروسنه بينيلان‌صندیقی .

Kutsche (ـُ ا مؤ) (53) [اسلاو rocz] اسكی والآن شمدیلرده دخی مستعمل مزین ومذهب تشریفات آرابه‌سی ‖ (شمدیلرده) آرابه ‖ — und Pferd آرابه وباركیر ‖ zwei-sitzige— (ایكیلك) قوپه .

Kutschen (ـُ....) —decke (امؤ) آرابه اورتوسی ‖ —geschirr (الا) آرابه قوشوم طاقمی ‖ —leder (الا) آرابه اوكنده مشین اورتو ‖ —macher (ام) (آرابه یاپان) آرابه‌جی ‖ —schlag (ام) آرابه قپوسی ‖ —thor (الا) آرابه قپوسی ، آرابه كچمسنه مخصوص بیوك قپو ‖ —tritt (ام) آرابه بصامغی .

Kutscher (ـُ ام) .a (40) [Kutsche] آرابه‌جی : سائس .

Kutscher„... (ـُ....) —livre'e (امؤ فرانسزجه تلفظ اولنور) آرابه‌جیلره مخصوص اوزون اتكلی سترہ ، البسه ‖ —bock (ام) ، —sitz (ام) آرابه‌جیلرك اوطوردقلری محل = Kutscherbock ‖ —wein (ام) كوتو شراب .

Kutschi(e)ren (ـُـُ فع لا ±) .a (21) آرابه ایله كیتمك ‖ بالذات آرابه‌یی قوللانمق .

Kutte (ـُ امؤ) (53) [قدیم فرانسزجه cote اولوب لاتینجه cottus دن مأخوذدر] ككیش رهبان البسه‌سی ، پاپاس خرقه‌سی ؛ جبه ، بینش ‖ (عو) قادینك عورت محلی .

Kutter (ـُ ام) .a (40) [انكلیز] (بحر) قوطره .

Kux (ـُ ام) (38) [بوهمیاجه] (صنع) (معدنجیلكده) معدن حصه‌سی .

Kuxhaven (ـُـُ ا خا لا) (56) (جغر) هامبورغ جوارنده قوقس هافه‌ن دنیلان لیمان .

Kyaxeres (ـُـُـ ا خا م) (inv.) میلاد عیسادن ٥٩٣ سنه اول میدیالیلرك قرالی اولان كیاقسه‌ره‌س .

Kyffhäuser (ـُـُ ا خا م) .a (40) (جغر) (كیف هاووس) كیف هویزر طاغی .

Kymrisch (ـُ ص) (24) كات (قومی) لسانته مخصوص شعبه‌لردن بری .

Kyrena-ika (ـُـُـُ ا خا مؤ) (inv.) [روم] قدیمده یونان مهاجرلرینك مصرك شرقنده كیره نائیقا نامیله تشكیل ایتمش اولدقلری حكومت .

Kyrene (ـُـُ ا خا لا) (56) [روم] (جغر) اسكی كیرنائیقا حكومتك مقر حكومتی اولان كیره‌نه‌ (خرابه‌سی درنه‌نك غربنده‌در) .

L.

L. (ـُ ا لا) (56) آلمانجه الفبانك اون ایكنجی وحروف غیرصدائیه‌سنك طقوزنجی حرفی .

La (ـُ ویاخود : ـُ حرنك) (موسیقی) (لا) صدامی ، نوطه‌سی ‖ (أشای تغنیده كلمه‌لری تلفظ اولنمیوبده بونلره معادل اوله‌رق چیقاریلان صدا) — —، كذلك : — — tra ترا لا لا ، تره لل لل لا ‖ (بر درجه‌یه قدر) مثلا wie geht es? (كیفكز نصلدر؟) — —so آه‌شویله بویله، آه بر درجه‌یه قدر ایو ، آه حمد اولسون ، نه ایی نه فنا .

Laaland (ـُـُ ، . . . lô تلفظ اولنور ا خا لا) (56) (جغر) دانیمارقه آطه‌لرندن لالاند .

Lab (ـُ ا لا) (38) (sans pl.) [قدیم آلمانجه sich leban verdichten] پینیر ، یغورت مایه‌سی ‖ = Lab=magen ‖ (نبا) = Lab=kraut .

Lab„... (ـُ...) —bereitung (امؤ) مایه اعمالی ‖ —käse (ام) طوزسز پینیر ‖ —kraut (الا) (نبا) یوغورت اوتی ، قالیون ‖ —magen (ام) (تشر) شیردن ، قرق بایر .

Laban (ـُـُ ا خا م) (56) (انجیل) حضرت یعقوبك قاین پدری ‖ (مجا) (عمو) (كذلك —d ـُـُ ، اسم فاعل وصفت) (24) .

Labänder (ـُـُـُ ا م) .a (40) = Latsch .

Labarum (ـُـُـُ ا لا) (56) [كات „لاتینجه] (قسطنطینك صلیب سنجاغی) لاباروم ، لواء قسطنطین .

Labbe (ـُ ا مؤ) (53) (مرا. Lippe و Lefze) بیوك ، ایری دوداق ‖ (عو) كوپك ، میمون وامثالی حیواناتك صارقیق دوداغی ‖ (ناطبیه) مارتی جنسندن اوزون قویروقلی برحیوان .

Lab(b)erdan (ـُـُـُ ا م) (38) (بالقجیلقده) طوزلی مورینه بالغی .

Labb(e)rig (ـُ (ـُ) ـُ ص) (21) یمك (صفره) طاتلیطراق ، یوان : طاتسز ، طوزسز .

Labbern (ـُ فع متع وفع لا +) .a (21) (مایع حقنده) كدی كوپككبی دیلیله چكه‌رك ایچمك ‖ یالامق : حقیقة اوپمك ‖ كوه‌زه‌لك ایتمك ، چكه چالمق .

Laben (ـُ فع متع) .a (21) [Lab] قویولاشدیرمق ، پیختیلاشدیرمق ‖ (فع لا —) و—sich (فع مطا) قویولاشمق ، پیختیلاشمق ‖ [Labe شعرده = Labsal] (فع متع) عقله فكره ، تازه‌لك ، قوت ویرمك ؛ فكری پارلاتمق ، جلالندیرمق ‖ حیات ویرمك ، بولمق : تازه‌لك ویرمك ، تازه‌لتمك ‖ حظ ایتمك ، ممنون اولمق ‖ = er-quicken ‖ —d (اسم مفعول وصفت) (21) حیاتبخشا ، فرحفزا ، تازه‌لك ، سرینلك ویرن .

Labeo (ـُـُ ا خا م) (56) (رومالیلرك فاملیا ، خاندان نامی) لابه‌ئون .

Laberdan (ـُـُـُ ا م) (38) Labberdan .

Laberius (ـُ (ـُ) ـُـُ ا خا م) (36) (میلاددن برعصر اول معمر اولان رومالیلردن شاعر) لابه‌ریوس .

Labial„... (ـُ... (ـُ) ـ) [لاتینجه] = Lippen„... —buchstabe (ام) (غرا) دوداقلرله تلفظ اولنان حرف ، حرف شفوی : مثلا .

Labiale (ـُـُ (ـُ) ـ ا مؤ) (53) [لاتینجه] = Labia'l„ buchstabe .

Labienus (ـُـُ (ـُ) ـ ا خا م) (36) (رومالیلرك عاربلرندن) لابیئه نوس .

Labium (ـ (ـ) ـ ا لا) (44) ياخود (58) [لاتينجه] (نبا)
بعض نباتاتك دوداق شكلنده اولان قبوقلرى ‖ اورغل دودوكاريتك
الثجه يارىقلرى .

Laboratorium (ـ ـ ـ ـ ـ ـ ا لا) (44) [لاتينجه]
(كيميا) آلات، ادوات واجزا ايله اجرا اولنان عمليات وتركيبات
مختلفه يه مخصوص محل، دار الاستحضار ، عملياتخانه (كمياخانه ،
اجزاخانه وكذا فشنكخانه وامثاللرنده بولنانلر كبى) .

Labori(e)ren (ـ ـ ـ فعـ لا +) a. (21) (كيميا)
عمليات خانه لرده ، آلات وادوات لازمه ايله اجزا وسائره
استحضار ايتمك ‖ (عمو) —an etwas برشيدن خسته اولمق،
خسته لنمق ، طوتلمق .

Labrador (ـ ـ ا خا لا) (56) [اسپا] (جغر)
لابورادور ، بريتانياى جديد .

Labsal (ـ ـ ، شمال ايالتلرنده ـ ـ ا لا) (38) ، نادراً
(ا مؤ) (49) [Labe] (ذهنه كشايش، قلبه فرح ويرن)
فرحفزا (كذا مجا) تسلى خاطر ؛ صفاى خاطر .

Labyrinth (ـ ـ ـ ا لا) (38) [روم] زمان قديمده
يوللرى ايچندن چيقلمق مشكل اولەجق صورتده ياپيلان ابنيه ،
بطاقخانه ‖ حل ايدلمسى ، كندوسندن برشى استخراجى كوچ
اولان شى ‖ (تشر) قولاغك طولاشقلى بورمسى ، تيه ،
تجويف اذن .

Lacedemon (ـ ـ ـ tss ـ ا خا لا) (56) [روم] (جغر)
(اسپارطه) لاسه دەمون .

Lach„... (ـ ...) —lied (ا لا) كولنەجك ، كولنمك
ايچون ترتيب اولنمش شرق ، توركى ‖ —baum (ا م)
(اورمانجيلقده) يارىق، شق اولنمش آغاج ‖ حدود آغاجى ‖
—bruder (ا م) (عمو) كولان ، چوق كولجى صيريتقان؛
مستهزى ‖ —krampf (ا م) (علم امراض) كولمه علتى،
سكرلرى بوشانوب (غير اختيارى) كولمه ، كولمه طمارىطوتمه ‖
—guckuck (ا م) (تا طبيعه) كولركبى اوتان غوغوق قوشى ‖
—lust (ا مؤ) كولمكه اولان اشتها ، ابتلا ‖ —muskel
(ا م) (تشر) كولمه طمارى ‖ Zwerchfell= ‖ —steig
(ا م) صيق اورمانده آچيلمش طار يول ‖ —taube (ا مؤ)
كولجى كوكرجين .

Lachbar (ـ ـ) (24) [Lache] (اورمانجيلقده)
رچنه سى آلنور، صاقزى طوبلانور آغاج ‖ كولنج .

Lache (ـ ا مؤ) (53) (وياخود:helle) eine laute
—aufschlagen برقهقهه صاليويرمك ‖ (اكثريا : ـ ـ)
[لاتينجه lacus] طورر صويبغيى، چامورلى صوچقورى، بطاقلق ‖
[قديم آلمانجه lâch Einschnitt] برآغاجه ياپيلان (يارىق)
اشارت .

Lächeln (ـ فعـ لا +) a. (21) [lachen] كولومسەمك ،
بيبق آلتندن كولمك ، صيريتمق ‖ (فعـ متعـ) sein Auge lächelte
Freude كوزلرندن سرور نمايان اوليوردى ‖ كولمكه (بالتأثير)
وجوده كتيرمك ‖ (ا لا) b. (40) (sans pl.) كولومسەمه ،
صيريتمه ، تبسم .

Lachen (ـ فعـ لا +) a. (21) [قديم آلمانجه
lahhan] كولمك ، تبسم ايتمك ‖ —gezwungen زورله
كولمك ‖ da ist Nichts zu lachen بونده كولەجك برشى يوق،
بوكولنەجك برشى دكل ‖ —ich muss كولەجكم كليور ، ...
‖ wer zuletzt lacht, lacht am besten صكره كولن ايو كولر ‖ كولرم
Alles lacht in dieser schönen Gegend (اشيا حقنده)
بوكوزل يرده ،موقعده هرشى انسانك يوزينه كوليور، غايتشن،
خوش ولطيف كورينور، انسانك ايچنه فرح ويريور ‖ das Glück
lacht ihm سعادت آكا توجه ايديور ايمش ‖ (فعـ متعـ) و —sich
(فعـ مطا) er lachte mir Beifal آنك كولمسى بنى
جسارتلنديردى، بكا قوت ، جرأت ويردى ‖ —sich (halb) todt
كولمكدن (اولمك) باييلمق ‖ —Jemand aus dem Schlafe
برينى كولەرك اويقودن اوياندىرمق ‖ (ا لا) b. (40) (sans pl.)
Das ist zum— بنى كولدييورسكز ‖ [Lache] —einen Baum
بر آغاجى يارمق ، اشارتلمك ‖ رچنه لى آغاجلردن رچنه آلمق
ايچون ، آغاجى چيزمك ‖ —einen Steig durch Buchholz
بر اورمانده (انجه يول) چيغير آچمق .

Lacher (ـ ـ ا م) a. (40) [lachen] ، —in (ا مؤ)
كولن اركك ، قادين ، كولجى كيمسه .

Lächerlich (ـ ـ ـ) (24) [lachen] (مستهزيانه بركولمشى
موجب اولەجق اولان) مسخره ‖ sich—machen مسخره
اولمق، كنديى مسخره ايتمك ، رذيل اولمق، عالمى كنديسنه كولدرمك ‖
(انسانك كولمسى مستوجب اولان) كولنەجك اولان ، تحف ،
اكلنجه لى ، كولنج ، صويتارى ، مسخره ، مضحك .

Lächerlichkeit (ـ ـ ـ ـ ا مؤ) (49) مسخره لق، تحفلق .

Lächern (ـ فعـ متعـ) a. (21) [lachen] Das lächert mich
(بوشى، ايش، ماده) بنى كولدييور ، بوكا كولەجكم كليور ‖
(فعـ يكشخ) es lächert mich كولمك استيورم؛ كولەجكم كليور.

Laches (ـ ch ـ ا خا م) (روجه اسم ، على الخصوص
افلاطونك يازيسى) لاخەسى .

Lachig (ـ ـ) (24) [Lache] چامورلق،صولى بطاقلق،
درونده صو بيريكمش ويوصونلانمش چقور .

Lächler (ـ ا م) a. (40) [lächeln] صيريتان،كولومسەيان.

Lachs (ـ ا م صورت تلفظى läkss) مفردى (26) جمعى (36)
[قديم آلمانجه lahs اولوب غوت لسانجه laikan دن مأخوذ
springen] (تا طبيعه) مرسين بالغى .

Lachs„... (ـ ...) —forelle (ا مؤ) (تا طبيعه)
مرسين رنكنده آلا بالق .

Lachter (ـ ا لا) a. (40) كذا (ا مؤ) (53) [عادى آلمانجه]
. Klafter=

Lack (ـ ا م (ا لا) (38) [فارسى lak] (آغاجدن چيقان
اوزلى ماده) لقا چين روغنى ويا چين ورنيكى ‖ صورت مختصره
اولەرق = Siegel-lack ‖ [هندجه] (ا لا) (١٠٠,٠٠٠
عددى) يوز بيك .

Lack„... (ـ ...) —firniss (ا م) لاق ، ورنيك ‖
—leder (ا لا) (صنعـ) روغنى ‖ —stiefel (ا م) روغنى
پوتين ‖ —waaren (جمع مؤ) (تجا) اوزرى لاق ويا روغنلنمش،
تضييق اولنمش كاغد ، معدن ويا اودوندن معمول اشيا ، ادوات
تجاريه .

Lacki(e)ren (ـ ـ ـ فعـ متعـ) a. (21) [Lack] (صنعـ)
لاقلامق ، ورنيكلمك ، اوزرينى جلالمق وپارلاتمق ، لوسترملق ،
اوزرينى بالمومى سورەرك جلالمق، پارلاتمق .

Lacki(e)rer (ـ ـ ـ ا م) a. (40) (صنعـ) روغن سورمه
صنعتكار ، جلاجى .

Lackmus (ـ ـ ١ م) (*inv.*) (تجا) آبی چیچکی تخمندن چیقاریلان مائی بویا (که حامضاتله قاریشنجه قرمزی‌یه دونر).

Ladan (ـ ـ ١ لا) (56) ، Ladan-gummi (ـ ـ ـ لا) (56) ، Ladanum (ـ ـ ـ ١ لا) (41) (*sans pl.*) [فارسیدن مأخوذ روحیه] (کیمیا) لادن ، تعبیر اولنان رچنه‌لی صمغ .

Lade (ـ ـ ١ مؤ) (53) صندیق ، چکمجه ، کوز ‖ (Schub)— چکمه ‖ n— (جمع) حیوانك آغزنده‌کی دیشسز محل ، زوائد ‖ خانه ، چارچوه ؛ قناد .

Lade... (ـ ـ ...) —geschwindigkeit (١ مؤ) (ع) (اسلحهٔ ناریه‌یی طولدیرمه‌ده اولان سرعت) طولدیریش سرعتی ‖ —brief (١ م) دعوتنامه ؛ جلبنامه (بوصورتی محکمه حقنده) ‖ —geld (١ لا) یوکلتمه ، تحمیل پاره‌سی ‖ (عد) مرافعه‌یه دعوت اولنانلردن آلنان اجرت ‖ —stock (١ م) تفنکك حربیسی.

Laden (ـ ـ ١ م) b. (40) یاخود b. (39) [اورته آلمانجه قالین‌تخته] (تجا) دکان، مغازه ‖ Fenster-laden= Lade= چکمجه کوزی ؛ صندیق .

Laden (ـ ـ فعمتعدی) r. (20) ، b. (21) طولدیرمق ‖ blind قوری‌صیق (صاچمه ایله) طولدیرمق ‖ (scharf mit Schrot)— Waaren aus einem Wagen— اشیایی آرابه‌دن ایندیرمك ، Waaren auf ein Schiff— (اشیایی برگمی‌یه) چیقارمق ‖ یوکلتمك) برگمی‌یه اشیا یوکلتمك ‖ (مجا) (عمو) er hat schwer ؛ ویاخود (برسرخوش حقنده) schief geladen اوایوجه یوکی آلمش ‖ Jemand zu Tisch— برینی سفره‌یه دعوت ایتمك ‖ (عد) vor Gericht— محکمه حضورینه دعوت (جلب) ایتمك ‖ (مجا) der See ladet zum Bade کولك کوزللکی انسانی استحمامه دعوت ایدییور ‖ Ladung (١ مؤ) (49) (برآرابه‌نك ، برگمینك) یوکی، حموله‌سی ‖ (برتفنکك) فشنکی ویا باروت حق‌الله صیقیسی ‖ Ladung (١ مؤ) (49) تحمیل ایتمه ، یوکلتمه ‖ بار ایتمه ‖ (اسلحهٔ ناریه‌یی) طولدیرمق .

Laden... (ـ ـ ...) —krankheiten (جمع مؤ) (بیطر) بارکیرك آغزنده کمك طاقلدیغی دیشسز محلده حصوله کلان خسته‌لق ‖ —buch (١ لا) مغازه کتابی ‖ —flügel (١ م) پنجره خارجنده بولنان وطیشاریدن آچیلوب قپانان قنادلرك بری ‖ —fenster (١ لا) پانجور ‖ —preis (١ م) (تجا) دکانده صاتیلان اشیانك (دکانده‌کی اولان) فیئاتی ‖ —schwengel (١ م) ، —schwung (١ م) ایکیسیده (عمو، تجا) —diener (هم مقابل ومقام تحقیرده) دکان خدمتجیسی ، اوشاغی ‖ مانیفوتره‌جی چراغی ، یناشمه .

Lader-Lohn (ـ ـ ـ ١ م) (31) تحمیل، یوکلتمه پاره‌سی ، کیراسی ‖ (بحر) (گمی‌یه اشیا تحمیلنه ویا بالعکس گمیدن اشیا چیقارمغه مخصوص) ماچونه پاره‌سی .

Lädi(e)ren (ـ ـ فعمتعدی) a. (21) [لاتینجه] و sich— بوزمق، تلویث ایتمك ، خراب ایتمك ، افساد ایتمك ، چوروتمك ‖ بوزولمق، برباد وملوث اولمق، یپقلمق، خراب اولمق، چوروملك.

Ladoga-See (ـ ـ ـ ١ م) a. (42) (جغر) (روسیه‌ده) لادوغا کولی .

Ladronen (ـ ـ جمع) (*inv.*) [اسپا] Dieb(e)s-Inseln (اسپانیا آطه‌لرندن) .

Ladung (ـ ـ ١ مؤ) (49) (برآرابه ، حیوان واغون ودها امثالیله نقل اولنان اشیانك هیئت مجموعه‌سی) یوك ، حموله ‖ er hat seine volle— اوتام یوکنی آلمش، حموله‌سی یوکلندی ‖ (مجا) (شراب وطیاق حقنده) اوقدر یوکلیکه (اوقدر طیاق یدیکه) آرتق زیاده‌سی کوتوره‌مز ، فیلیسییت ‖ (برآرابه طولوسی) اشیا ‖ (مجا) eine ganze—Grobheiten بریوك ویاخود برطاقم (برآرابه طولیسی) ادبسزلك ، تحقیر آمیز سوزلر ، نزاکتسزلك ، قباء غلیظ طور وحرکت وسوز ‖ (بحر) (یوك ، حموله) —einnehmen یوك آلمق ‖ (اسلحهٔ ناریه‌ده) باروت حق (ومرمی) ‖ طاشجیلق ، لغمجیلقده) کذا باروت حق ‖ براوجاغه بردفعه‌ده قونیلان کومور ویا معدن .

Lady (ـ صورت تلفظی le'-di ١ مؤ) (49) لدی، مادام، خانم .

Laffe (ـ ـ ١ م) (52) خودبین ، مغرور ‖ ابله ، بدلا ؛ زیزوب ، صاچمه (کسه) .

Laffen-mäßig (ـ ـ ـ ص) (21) ابلهانه ، بدلاجه‌سنه ‖ خود بینانه .

Laffet(t)e (ـ ـ ـ ١ مؤ) (53) (ع) [فرانسزجه l'affût] (طوبجیلقده) طوپ قونداغی .

Lag (ـ) liegen فعلنك صورت ماضیه‌سنك برنجی واوچنجی شخصلری) .

Lage (ـ ـ ١ مؤ) (53) حال ، موقع ، وضعیت ‖ قات ، طبقه ‖ یتاق، یووه ‖ (وجوده ویریلان) وضعیت ، طوریش.

Läge (ـ) liegen فعلنك سوبژونقتیف امپارفه صورتنك برنجی واوچنجی شخصلری) .

Lagel (ـ ـ ١ لا) a. (40) (تجا) اکی بویندن دها زیاده اولان اوفق باریل، فوچی ، واریل .

Lagen... (ـ ـ ...) —fugen (جمع مؤ) (معمار) افقاً وضع اولنان طاشلرك برلشدکاری محل .

Lager (ـ ـ ١ لا) a. (40) [liegen] (برای استراحت آرام اولنان محل) قوناق ، مسکن، مأوی ، اقامتگاه ‖ یتاق ‖ vom—aufkommen (بالطبع مجبوریت کورلمش اولان خسته‌لق)، خسته‌لقدن (یتاقدن) قالقمق ‖ (حیوانات حقنده) یووه ‖ (ع) قوناق ، اردوکاه ‖ im Keller— (بیوك کیلارلرده فوچیلرك اوزرینه تثبت ایدلسی ویا صاغلامجه اوطورولملری ایچون یاپیلان ترتیبات) اسقره ‖ (تجا) (بیوك برمالك یاتدیغی یر) انبار ، دپو ، بیوك مغازه ‖ چوکوتی ، طورتو، رسوب ‖ (برچوق شیلرده) یتاق ، یووه ، طبقه .

Lager... (ـ ـ ...) —buch (١ لا) مغازه ، انبار (کتابی) ، دفتری ‖ —genoß (١ م) یتاق آرقداشی ‖ قوناق آرقداشی ‖ —hof (١ م) (تجا) (آنتریو ، دوق) تعبیر اولنان واکثریا اوکاری رختملی بیوك تجارت مغازه‌لریله بونلری حاوی حوض .

Lagern (ـ ـ فعلا ±) a. (21) [Lager] sich—، (فعمطا) برمحلده یاتمق ‖ بریره قونمق، ایتمك ‖ بویلی بوینه یاتمق ‖ (ع) —(sich) قونمق ، برمحلده اردوکاه قورمق ، بریره قونمق ‖ (فعمتعدی) یره یاتیرمق ، سرمك ‖ اشیای تجاریه‌یی انباره ، مغازه‌یه وضع ایتمك ، یاتیرمق ‖ (ع) (قطعات عسکریه‌یی) برمحله قوندیرمق ، برمحلده یاتیرمق ، اردوکاهه صوقمق ، قونمق .

Lagiden (ـُ gh - جمع م) (52) (لاغوسك احفادی) بیوك علكساندرك جنرالرندن ولاغوسك اوغلی بطولمه‌نك مصرده تشكیل ایلمش اولدیغی خاندان سلطنت اولوب میلاد عیسادن ۳۲۳ الی ۳۰ سنه اولیسنه دكین دوام ایتمشدر ، لاكیدلر .

Lago (ـُ ام) (56) [ایتا] كول .

Lagune (ـُ امؤ) (53) [ایتا] كوچك كول .

Lahm (ـُ ص) (24) (حركته غیرمقتدر) وجودینك برطرفی و یاجمله‌سی طوتمیان ، كوتوروم ، اكتع ، فلجه اوغرامش ، نزول اصابت ایتمش اولان ‖ (یالكز اوله‌رق) طوپال ‖ ein Pferd—reiten برحیوانی طوپال ایتمك (فنا بنه‌رك ویا قضاءً) ‖ (مجا) قوتسز ، قدرتسز ، طاقتی اولمیان ضعیف .

Lahmen (ـُ فعلا + ونادراً فعلا—) a. (21) [lahm] طوپال اولمق ، طوپال طوپال كیتمك ، طوپاللایه‌رق یورمك ، آقصامق ‖ ضعیفلامق ، زبون دوشمك ‖ ناقص ، ناتمام اولمق .

Lähmen (ـُ فعـ متعـ) a. (21) [lahm] (علم امراض) و (مجا) كوتوروم ایتمك ‖ حكم وقوتنی ، ابطال ایتمك ، قوتدن دوشورمك ، حكمسز براقمق .

Lahmheit (ـُ امؤ) (49) [lahm] كوتورومك ‖ طوپالق ‖ (مجا) قوت وقدرتسزلك ‖ متانت وغیرتسزلك .

Lähmung (ـُ ا مؤ) (49) [lähmen] كوتوروم ایتمه (علم امراض) نزول ایتمش اولمه ‖ كسل ، فتور ‖ اویوشقلق ، خدر .

Lahn (ـُ ام) (38) [فرانسزجه lame] (صنعـ) (آلتون ویا كموش) ورق ‖ (اخامؤ) (inv.) (جغر) die— لان (نهری) .

Lahn... (.....) —treffe (ا مؤ) طرطیللی صرمه ویاقلابدان شرید .

Laib (ـُ ام) (38) [قدیم آلمانجه hleip= پولونیاجه chlepa] —Brot (اوقه‌لق اكمك) اكمك یوارلاغی ‖ —Käse پینر تكرلكی ‖ —Zucker كله شكری .

Laibung (ـُ ا مؤ) (49) (معما) (بركرك) مقعرطرق ‖ قپو وپنجره یری ‖ مازغال .

Laich (ـُ ام (الا) (38) (sans pl.) [غوت لساننده springen laikan] بالق ویا قوربغه‌لرك یومورطه‌سی .

Laich... (.....) —zeit (امؤ) بالقلرك چفتلشمه زمانی .

Laiche (ـُ ا مؤ) (53) (sans pl.) [Laich] Laich=zeit= .

Laichen (ـُ فعلا +) a. (21) [Laich] (بالق حقنده) چفتلشمك .

Lai-e (ـُ ام) (52) [لاتینجه la'icus] (روحانیلر طریقنه منسوب اولیان) جسمانی ، دنیوی ‖ اعتقادسز ، عقیده‌سی بوزوق (كذا مجا) ‖ (مجا) غیرمتخصص ، آشنا اولمیان برشیئك عجمیسی ، یابانجیسی ، بر فن ، صنعته انتسابی اولمیان .

Lakai (ـُ ام) (51) [فر] خدمتجی ، آغا ، (وقتیله چوقه‌دار) .

Lake (ـُ امؤ) (53) صلاموره فوچیلرینك دیبنده قالان طوزلی صو ، صلاموره .

Lakediven (ـُ ۷ جمع) (inv.) (جغر) بحرمحیط هندیده كائن لاكدیو آطه‌لری .

Laken (ـُ الا) b. (40) [قدیم آلمانجه lahhan] كتن بز ‖ چوقه .

Lakoni-er (ـُ(ـ)(ـ) ام) a. (40) [روم] ، —in (امؤ) (50) (یونانستانده) لاقونیه‌لی (اركك ، قادین) .

Lakonisch (ـُ ص) (24) [روم] لاكدمونیالیلره مخصوص ، یونانره عائد ومتعلق ‖ (مجا) قیصه ، كسدیرمه ، آز سوزله ، ایجاز صورتیله .

Lakritze (ـُ امؤ) (53) (نبا) میان اوتی : میان كوكی .

Lakrymä Christi (ـُ ام) (inv.) [لاتینجه ، روجه] ایتالیاده وزوو طاغی اتكنده یتیشن اوزومدن چیقاریلان شراب .

La(l)la (ـُ) (مرا.) (la) .

Lallen (ـُ فعلا +) a. (21) [لاتینجه lalla're] و (فعـ متعـ) ككه‌لمك ، پپه‌لمك ‖ (مجا) افادسی غیر قابل حسیاتی سوبلكه چالشمق ‖ (كلمات تلفظ ایتمكسزین لاللالا صورتیله تغنی ایتمك) ‖ ein Kind in Schlaf— برچوجغی نه نه نه ... ، لا لا لا ... نینیسیله اویوتمق .

Lama (ـُ الا) (56) (جمعی كذلك inv.) (آمریقاده پرو لسانجه) (تاطبیعـ) لاما (دینیلان ودوه یاوروسنه بكزه‌یان حیوان) ‖ (هند وچینده منتشر) بودا مذهبی راهبی .

Lama-ist (ـُ الا) (51) [Lama] بودا مذهبنده اولان .

Lamantin (ـُ ام) (38) [آنتیل لسانجه] دكز آییسی دكز اوكوزی تعبیر اولنان ممه‌لی بالیق ، لاماتین .

Lamberts=Nuß (ـُ امؤ) (34) [Lamparten] (نبا) ایری قرمزی فندیق .

Lamenti(e)ren (ـُ - فعلا +) a. (21) [لاتینجه] فریاد وفغان ایتمك ، آه وانین ایتمك ، ایكلمك .

Lamento (ـُ الا) (56) [ایتا] فریاد وفغان ، شكایت ، (عمو) ژرمیاد فغاننامه‌لری كبی شكایتلی واوصاندیریجی ناله وفغان .

Lamia (ـُ اخالا) (56) (جغر) (تساليا تعبیراولنان ترحاله ویكیشهر طرفلرنده برشهر) لامیا ، ارمیه .

Lamm (ـُ الا) (35) [قدیم آلمانجه lamp] قوزو ‖ (بحر) تپه‌سی بیاض دكز طالغه‌سی .

Lamm... (.....) —braten (ام) قوزی قزارتمه‌سی ‖ —fromm (ص) قوزی كبی حلیم ‖ —wolle (امؤ) قوزی یوكی ، یاغیسی ‖ —zeit (امؤ) (قویونلرك طوغوردقلری قوزو وقتی ، (خضرالیاس) .

Lämmchen (ـُ الا) b. (40) (Lamm كلمه‌سنك صورت تصغیریه‌سی) قوزوجق ‖ كذا (محبت اثناسنده) قوزوم ، یاوروم .

Lammen (ـُ فعلا +) a. (21) [Lamm] قوزیلامق .

Lämmer... (.....) —abend (ام) بیوك پاسقالیه‌دن اللی كون اول كلان بیرامك ، عیدخمسینك اقشامیسی ، عرفه‌سی ‖ —geier (ام) (تاطبیعـ) بوینی تویسز قره قوش ، قوزی قاپان ، طوشانجیل .

Lampardosa (ـُ اخالا) (56) (جغر) (سجلیا آطه‌سی جوارنده) لامپاردوسا آطه‌سی .

Lamparten (ـُ اخالا) b. (40) (sans pl.) =Lombardei.

Lämpchen (ـُ الا) b. (40) (Lampe كلمه‌سنك صورت تصغیریه‌سی) لامبه ‖ دونما ، مناره قندیلی .

Lampe (ـ ا مؤ) (53) [لاتينجه روجه lampa's] لامبه ‖ تياترو صحنه‌سنك اوكنده‌كی غازلر ، لامبه‌لر صره‌سی ‖ einen auf die—gießen برداته آتمق ، يوارلامق ، ايچمك ‖ (تا طبيعه) آتش بوجكی .

Lampen„… (ـ ـ ...) —cyli'nder (ا م) لامبه شيشه‌سی ‖ —docht (ا م) لامبه فتيلی ‖ —glocke (ا مؤ) لامبه قاربوزی ‖ —ruß (ا م) =—schwarz ‖ —schirm (ا م) لامبه اوزرينه طاقيلان سپرلی آباژور ‖ —schleier (ا م) لامبه قاربوزی اوزرينه طاقيلان رنكلی دانتالا ‖ —schwarz (ا لا) (صنع) لامبه ايسی ؛ ايس بويا .

Lampert (ـ ـ ا م) (56) چوجق مصاللرنده طوشانك اسميدر ‖ كذلك Lampe كلمه‌سی دخی بومقامده قوللانيلور .

Lambrete (ـ ـ ـ ا مؤ) (53) (تا طبيعه) (اك مقبول واسطوانی الشكل دكزبالغی) بوغا .

Lampsakus (ـ ـ ـ اخالا) (*inv.*) (جغر) (آناطوليده شهر) لاپسكی .

Lancaster (ـ ـ اخالا) صورت تلفظی: li'ne-kés-tér) (56) (جغر) انكلتره شهر وقونتلغی (لانقاستر) لينكيستر .

Land (ـ ا لا) (26) [قديم آلمانجه lant] (دكزك ، صويك عكسی) قره ، طوپراق ‖ zu Wasser und zu—e دكزده وقره‌ده ، بحراً وبراً ‖ an's—steigen قره‌يه چيقمق ‖ das—bebauen, urbar machen اراضی‌يی سورمك ، زرع وحرث ايتمك ‖ آراضی ، ترلا ‖ (عمو) Gottes Wort vom—e كوی پاپاسی ، (خواجه‌سی) ، امامی ‖ مملكت ‖ Das ist des—es nicht der Brauch بوبزم مملكتده عادت دكلدر ، احداث اولنمامشدر ‖ (مجا) =Reich, Gebiet .

Land„… (ـ ...) —arme'e (امؤ) (نظاميه اردوسی) قوهٔ بريه ‖ —aufenthalt (ا م) يازلقده ، چفتلكده اقامت ، صيفيه‌يه كيتمه ‖ —wärts (حا) قره‌يه طوغری ‖ —bau (ا م) اراضی زرع وحرثی ، زراعت ‖ —besitzer (ا م) چفتق چبوغی اولان ، املاك واراضی‌يه مالك اولان ‖ —briefträger (ا م) (شهرخارجی) كوی پوسته موزعی ‖ —besitzer=—eigen(thüm)er (ا م) ‖ —enge (ا مؤ) (جغر) برزخ ، بكيد ، دربند ‖ —frosch (ا م) (تا طبيعه) (اسمر رنكلی) ترلا قورباغه‌سی ‖ —gemeinde (ا مؤ) قصبه ، كوی ، قريه ، مجلس اداره‌سی ، بلديه‌سی ، مديرتی ‖ —gericht (ا لا) برولايتك (ويا ايالتك) محكمه‌سی ؛ بدايت محكمه‌سی ‖ قضا ، قريه محكمه‌سی ‖ —gerichts=rath (ام) بدايت محكمه‌سی اعضاسندن اولان ‖ —graf (ا م) (بعض پرنسلره ويريلان عنوان) لاندغراف ‖ —haus (ا لا) (ايرادينی آلمق اوزره) خارجده ياپيلان خانه ‖ (براى تنزه اسكان اولنان) صيفيه ‖ (هيئت ادارهٔ قضا وقرانك) مجلس قوناغی ، حكومت قوناغی ‖ —herrschaft (امؤ) دره‌بكلك ‖ —karte (امؤ) جغرافيا خريطه‌سی ‖ —kreis (ام) ولايت ؛ سنجاق ، لوا ‖ —krieg (ام) براً ايديلان محاربه ‖ —macht (امؤ) (ع) قوهٔ بريه ‖ —mädchen (ا لا) (بيوك شهرلی اولميوب) كويلی ، قصبه‌لی قز ‖ —marke (ا مؤ) (بحر) قره‌يه تقرب اشارتی ‖ —pfarrer (ام) كوی پاپازی ، كوی امامی ‖ —pflanze (امؤ) (Wasser pflanze نك مقابلی) قره‌ده بيتن اوت ، نبات ، فدان ‖ —plage (امؤ) برمملكتده وقوعه كلان فلاكت عموميه ، آفت ‖ —rath (ا م) (هرقنغی بر پارچه دائره‌ده) حكومت مجلسی ‖ (بركمسه حقنده) قائممقام ‖ —ratte (ا مؤ) (تا طبيعه) (صو فاره‌سنه مقابل) قره ، ترلا فاره‌سی ‖ (بحر) قره‌ده اوطوران اهالی ‖ بريه عسكری ‖ —reiter (ا م) آتلی ژاندارمه ‖ —richter (ا م) ولايت ، سنجاق حاكمی ‖ محكمهٔ بدايت رئيسی ‖ —schule (امؤ) كوی ، قريه مكتبی ، بيوجك شهرلرده اولان مكتب ، ولايت مكتبی ‖ —straße (ا مؤ) (ولايتلرله سنجاقلری وباشليجه كويلری يكديكرينه وصل وربط ايدن بيوك جاده‌لر) طرق عموميه ‖ قره يولی (دكز يولنه مقابل) ‖ —streicher (ا م) سرسری ، خانه بردوش (كيمسه) ‖ —sturm (ا م) قره‌ده وقوعه كلان فورطنه ‖ (ع) (صنف عسكريدن) مستحفظ ‖ —tag (ا م) (آلمانياده) قماره ‖ —weg (ا م) قره يولی ‖ —wehr (ا مؤ) (ع) (آلمانياده) رديف ‖ —wirtschaft (ا مؤ) زراعت ، حراثت ، فلاحت ، چفتچيلك ‖ چفتلك .

Landauer (ـ ـ ا م) .a (40) لانداو قصبه‌سندن اولان ، لانداولی ‖ لاندو آرابه‌سی .

Lande-brücke (ـ ـ ـ ا مؤ) (53) (بحر) كميدن قره‌يه چيقلمق اوزره ثابت وياكميلردن قره‌يه سوريلان اسكله .

Landen (ـ ـ فعلا +) .b (21) [Land] (بحر) (برساحله ، قره‌يه) يناشمق ‖ (كميدن) قره‌يه چيقمق .

Länder (ـ ـ ا م) .a (40) آغر والس ، (تيرولين دخی دنيلان رقص) ‖ (Land) كلمه‌سنك جمع صورتی .

Länderei (ـ ـ ـ ا مؤ) (49) (اكثريا جمع اولورق —en) طوپراق ، اراضی ، املاك وعقار ‖ (املاك ميريه ، املاك همايون) .

Ländern (ـ ـ فعلا +) .a (21) آغر والس اوينامق .

Landes„… (ـ ...) —erzeugnisse (امؤ) ، كذا : —produ'kte (جمع لا) محصولات ارضيه ، داخليه ، برمملكتك كندی محصولی ‖ —art (ا مؤ) برمملكتك عادتی ، مثلا Das ist so—art بوبو مملكتك ، بوراتك (اوراتك ، اومملكتك) عادتيدر ‖ طوپراغك حال وطبيعتی ‖ —aufnahme (امؤ) طپوغرافيا عملياتی ‖ —gericht (ا لا) ولايت محكمه‌سی (برولايتك اك بيوك محكمه‌سی) ‖ —haushalt(ung)s=Eta't (ام) بودجه ‖ —kind (الا) يرلی ، بريرك اهالئ اصليه‌سندن اولان ‖ —schuld (امؤ) ديون عموميه ‖ —sperre (تجا) برمملكتده ادخالات واخراجاتی منع ايتمك ‖ —sprache (ا مؤ) برمملكتك ويا براهالينك تكلم ايتديكی لسان ‖ —verwiesen(er) (ام) سوركون ، منفی .

Ländler (ـ ـ ا م) .a (40) =(دانس Länder) .

Ländlich (ـ ـ ص) (24) قيره ، ترلايه ، كويه ، صيفيه‌لك محلره منسوب ومتعلق ، (شهرلی وشهره عائد ، متعلق ، ياقيشور اولنلرك مقابلی) قبا ، ساده ‖ (معما) ساده اصولده معمارلق وبوصورتله وجوده كلان آثار معماريه ‖ —sittlich (ضرمثل) ، برمملكتده عادت اولورق ، هرمملكتك بر عادتی وار .

Lands„… (ـ ...) =Landes„… ‖ —knecht (ا م) (ع) اسكی آلمان پياده‌سی (كذا برنوع كاغد اويونی ايله بونك اويناديغی محل) لاندس قنه هت ‖ —mann (ا م) ، كذا

(ص) —jährig ‖ اوزون بویونلی (ص) —halsig ‖ صاچلی
چوق سنه‌لك ، چوق سنه سورن ویا سورمش اولان ‖
—jährige Erfahrung (ا مؤ) سنین‌وفیره‌ده حاصل اولان
وقوف تامه ‖ —müthig (ص) تحملی ، صبر وعلوجنابی
اولان ‖ (کنایه) مساعده‌لی ، اویغون : مروتلی ‖ —ohr
(ا لا (ا م) اوزون قولاقلی انسان ویا حیوان ‖ (عمو) اشك ‖
—schnäbler (ام) (تا طیعه) آغزی ، بورنی ، غاغه‌سی
اوزون (حیوانات) ‖ —schwänzig (ص) اوزون قویروقلی ‖
—weilig (ص) جان صیقان ، اوصانج ویرن ، انسانی
بیقدیران ، ثقلت ویرن ‖ —werden (ا م) اوزامق ،
بویلانمق ‖ (شراب حقنده) Schme(e)r= —wierig
(ص) چوق سورن ، طول مدت دوام ایدن ‖ مشقتلی ، کوچ ‖
—wolle (ا مؤ) (تجا) یپاغی .

Lange (ست حا) (مرا . lang) .

Länge (ست ا مؤ) (53) [lang] اوزونلق ، طول ، بوی ‖
der Garten hat 20 Meter in der (ویاخود : die)—
بغچه‌سنك بوی یكرمی متره‌در ، بغچه‌نك یكرمی متره اوزونلغی
وار ‖ der — nach بوینجه ، طولا ، اوزونلامسنه ‖
der —nach beschießen بوینه دوكمك ، آنفلاده آتلق ، یاشدن
(آتشله) اورمق ‖ (جغر ، هیئة) geogra'phische—eines
Ortes برموقعك طول جغرافیسی .

Lange-land (تست : خا لا) (25) (sans pl.) (جغر)
(دانیمارقه آطه‌لرندن) لانغلاند .

Langen (ست فع لا +) a. (21) یتشمك ، اوزانه بیلمك
(برموقعه‌قدر) ‖ كفایت ایتمك ‖ —nach etwas برشیئه اوزانمق ،
اوزانوب ایرمك ، اوزانوب یتشمك ‖ — in die Tasche
الی جبنه صوقمق ‖ (فع متع) ال ایله طوتمق ، یقالامق ‖
اوزاتمق ، اوزاتوب ویرمك ، تقدیم ایتمك .

Längen (ست فع متع) , sich— (فع مطا) a. (21)
اوزاتمق ‖ اوزامق ، بویلانمق ‖ خوری (اوقلاوه ایله) آچمق .

Längen„... (ست ...) —grad (ا م) (جغر) طول
(جغرافی) درجه‌سی ‖ —achse (ا مؤ) محور طولانی ‖
—durchschnitt (ا م) مقطع طولانی ، برشیئك اورته‌سندن
بوینه ، اوزونلامسنه یاریلسی ، كسلسی ‖ —uhr (ا مؤ)
(بحر) قرونومتره ، كمیجی ساعتی .

Langen-See (ست ویاخود : ست ا خام) a. (42)
(جغر) (ایتالیای شمالیده‌لاق ماژور) ینیلان) لانغن‌زه (كولی) ‖
(الساسده) لونغ مركولی .

Langweile (ستست ا مؤ) (53) (sans pl.) جان
صیقیسی ، ایشسزلك ‖ aus Langweile جان صیقیسندن .

Länglich (ست ص) (24) [lang] اوزونجه ، اولدقچه
اوزون ، طولانی ‖ بوی اكندن زیاده اولان ، طولانمسی .

Länglich-rund (تست ص) (24) بیضی .

Langobarde (ست‌ ا م) (52) =Longobarde .

Längs (ت حا) [Länge] (مفعول الیه وكذا مضاف الیه
ایله برلكده مستعملدر) =entlang : مثلا —dem Fluße
نهر بوینجه .

Längs„... (ت ...) —einschnitt (ا م) مقطع طولانی :
برشیئك بوینه آچیلان یاریق ‖ —achse (ا مؤ) محور طولانی .

was ist ‖ —leute : (امؤ) وجمع اولرق : —männin
er für ein—mann بوهانكی مملكتلیدر ، نره‌لیدر ؟ (نه
ملتدندر ؟) ‖ همشهری : وطنداش .

Landschaft (ست ا مؤ) (47) برحكومتك ولایتی ‖
قضا ، ناحیه ‖ شهرك اطراف واكنافی ، حوالیسی وبورادە
بولنان قیرلر ، اووه وامثالی ‖ Diese Stadt hat eine sehr
reiche— بوشهرك اطراف وحوالیسی پك زنكیندر ، پك
كوزلدر ‖ اوزرنده چالشلمش ، زرع وحرث ایدلمش ، بالصنعی
یاپلمش اولان بویله قسم اراضی ، كوزل منظره‌لی محل ‖
بویله برمحلك بررسام طرفندن یاپلمش رسمی ، پیزاژ .

Landschafter (ست ام) a. (40) =Landschaftsmaler
(ا م) پیزاژ ، كوی ، قیر رسملری یاپان رسام .

Landungs„... (ست ...) (بحر) —brücke (ا مؤ)
اسكله (قره‌یه چیقمق ایچون) ‖ —platz (ا م) ویاخود :
—stelle (امؤ) قره‌یه چیقیلان محل ، (اسكله‌نك بولندیغی
موقع ، اسكله .

Lang (ت ص) (21) اوزون ، طویل ‖ länger دها اوزون :
längst اك اوزون ‖ —(eines Fingers) ein Finger
اوقا ihm wird die Zeit— ‖ برپارمق بوینده ، اوزونلغنده
gleich— sein ‖ وقت پك اوزون كلیبور ، جانی صیقیلیور
zehn Fuß — und vier Fuß hoch ‖ بربویده اولمق اون
قدم اوزون ودرت قدم یوكسك ، اون قدم طولنده ودرت قدم
ارتفاعنده ‖ ein langes Gesicht machen صورت آصمق ،
صورت اكشیتمك ‖ مأیوس اولمق ‖ —er Tag (یهودیلرجه)
‖(Langweile. مرا) —e Weile ‖ Ver-söhnungs-fest=
نصل اولسه ، اكنده‌ده صوكنده‌ده ، توقت über kurz oder—
اولسه ‖ —drei Jahre اوچ سنه‌مدت ، تام اوچ سنه ، اوچ
سنه‌دنبرو ‖ (حال اولرق) lange : länger) دها اوزون ،
كچ : am längsten اك اوزون ، اك كچ) ‖ wie—e lernen
Sie Französisch ? توقتدنبرو (نه مدتدر سز) فرانسزجه
اوكره‌نیورسكز ؟ ‖ wie—e soll ich denn warten ? نوقته
قدر بكلیه‌یم ؟ بكلیه‌جكم ؟ : دها نقدر بكلیه‌جكم ؟ بكلیه‌یم ؟ ‖
Das hat nicht—e gedauert چوق سورمدی ، آره‌سی
چوق كچمدی ‖ er ist noch—e nicht fertig اونك بیتمسنه ،
آنك ایشی بتورمسنه دها چوق (وقت) وار ‖ er bleibt
sehr—e او پك كچ كلور : او پك كچكدی ‖ da können
Sie —ewarten.... چوق سورر صانیرم ‖ (آرتق) ایشك
یوقسه بكله ‖ er ist—e nicht so gelehrt اودها اوكره‌نه‌جكنی
(تحصیل ایده‌جكنی اوكره‌نه‌مامش ، دها یوز فرون اكمك ایستر
(.... شیلری اوكرمك ایچون) ‖ ich weiß es längst بن
اونی چوقدن (بری) بیلیورم ‖ كذا : längstens اك چوق ،
اك زیاده ‖ اك كچ ، نهایت .

Lang„... (ت ...) —duode'z (ا لا) (صنع) (مطبعه)
(حرفورمه‌سی) اون ایكی‌یه قاتلانه‌رق یكرمی درت صحیفه‌دن
عبارت مطبوع كتاب ترتیبی ‖ —entbehrt (ص) كندوسندن
چوقدنبرو محروم قالینان ‖ —rock (ا م) اوزون البسه‌لی
كسه ‖ —silbig (ص) اوزون هجالی ‖ —finger (ا م)
(عمو) خرسز ، الی اوزون ، توقه‌جی ‖ —geschwänzt (ص)
(تا طیعه) اوزون قویروقلی ‖ —gestreckt (ص) اوزونلامسنه :
بویلی بوینه یاتمش ، یره سریلمش ‖ —haarig (ص) اوزون

Langsam (ـ ̆ ص) ㉑ (اشخاص واشيا حقنده) (eilig
كلمه‌سنك مقابلى اوله‌رق) يواش، آغير ، بطى‖ اويوشوق قانلى،
تنبل‖ آغير، آغير باشلى (خويبه‌مزاج اولميان) ، عقللى اوصلو ‖
—er gehen (برينه نسبةً) دها آغير يورعك‖ يوريشنك
سرعتى آزالتمق‖ **Langsamer-werden** (ـ ̆ ـ ̆ ـ ا لا)
آغيرلشمه، سرعتى غائب ايمه ، يواشلنه ؛ ياتيشمه .

Langsamkeit (ـ ـ ̆ ا مؤ) ㊾ (Eile) نك ضدى) آغرلق،
يواشلق، اوزامه‖ تنبلك .

Längst (̆) (مرا .lang) .
Längstens (̆ ̆ حا) (مرا .lang)

Languette (̆ ̆ ̆ ا مؤ) (53) [فر] ديلجك ، لسينه ‖
مستره هدفه‌سنده‌كى اينجه آرالق .

Langweilen (̆ ـ ̆ فع متع) و —sich (فع مطا) .a ㉑
—Jemand برينك جاننى صيقمق ‖جانى صيقلمق .

Lantane (̆ ـ ̆ ا مؤ) (53) [ايتا] (نبا) آطه چايى .
Lanze (̆ ̆ ا مؤ) (53) [لاتينجه la'ncea] (ع)
مزراق ‖ (بالينه آونده مستعمل) حربه، مزراق، كوسكو .

Lanzen„... (̆ ̆ ....) —bewaffnet (ص) مزراقلو ،
مزراقله مسلح ‖ —kundig (ص) مزراق استعمالنده ماهر ‖
—schaft (ا م) مزراغك صاپى، قبضه‌سى ‖ —stock (ا م)
—brecher (ا م) مزراق، جريد اويناپان ‖ —schaft=
—knecht (ام) غلط اوله‌رق مستعمل اولوب =Lands-knecht‖
—reiter (ا م) (ع) مزراقلى (اوروپاده وعلى الخصوص
آلمانياده : اولان) سوارى‖ —rennen (ا لا)=—stechen‖
—schuh (ا م) (ع) مزراق چامورلغنك صوقولسنه مخصوص
اولوب اوزنكى‌يه مربوط كوسله يووه ، مزراق يتاغى‖—träger
(ا م) قايشى .

Lanzette (̆ ̆ ̆ ا مؤ) (53) [فر] (جرا) نشتر، مبضع .
Lanzettlich (̆ ̆ ̆ ص) ㉑ (نبا) (اوچلرى مزراق كبى
صيورى اولان صيورى ياپراقلره دينور) رمحى .

Laodamia (̆ (̆) ـ ̆ ـ ا خا مؤ) (54) (اسا)
(پروتزى لائوسك حرمى) لائوداميا .

Laomedon (̆ ̆ ـ ـ ا خام) (56) (اسا) (تروو‌ا قراللرندن)
لائومه‌دون .

Lapidar (ـ ̆ ـ ص) ㉑ [لاتينجه] =bündig .

Lappali-e (̆ (̆) ـ ̆ ا مؤ) (53) اوفق تفك ، خردوات؛
قيمتسز، اهميتسز ، عادى شى، صاچمه صايان شى؛ لاشى .

Läppchen (̆ ̆ ا لا) .b ㊵ [Lappen] بونك صورت
تصغيريه‌سى ‖ اوفق بز ، بز پارچه‌سى ، پچاوره ‖ (نبا)
فصيص ، كوچك ذيل ويا فرع .

Lappe (̆ ̆ ا م) (52) ، Lappin (ا مؤ) (50) لاپونيالى
(اركك ، قادين) .

Lappen (̆ ̆ فع متع وفع لا+) .a ㉑ =labbern ‖
(فع متع) بزله ، بز پارچه‌لريله تجهيز ايتمك .

Lappen (̆ ̆ ا م) .b ㊵ [عادى آلمانجه] قماش پارچه‌سى‖
اسكى بز پارچه‌سى ، پاچاوره ‖ يمالى يرتيق البسه (دن صارقان
پارچه‌لر) ‖ (تشر) بين ، آق جكرك وكذا نباتاتك چيقينتيلى
ويوارلاق قسمى ، نباتاتك ايكى يه آيرلمش كبى كورينن قسمنك

بير پارچه‌سى، فصل‖(كوپكك) صارقيق قولاقلرى‖(قصابلقده)
صغيرك آشاغى قارين (ات) پارچه‌سى .

Lappen„... (̆ ̆ ....) —jacke (ا مؤ) پارچه قماش ،
ويا بزدن ياپلمش چاكت ، مينتان ‖ —land (ا لا) لاپونلرك
مملكتى ، لاپونيا .

Läpper„... (̆ ̆ ....) —schulden (جمع مؤ) (عمو)
اوفق تفك بورج ، بقال، قصاب بورجى ‖ —weise (حا)
آزار آزار ، پارچه پارچه .

Lapperei (̆ ̆ ̆ ا مؤ) ㊾ عامه ‖ (كذا : Läpperei
.Lappa'li-e =

Lappicht (̆ ̆ ص) ㉑ پاچاوره‌يه ، بز پارچه‌سنه بكزه‌يان؛
پاچاوره كبى مسكين ، مسكينجه‌سنه ؛ مردارجه‌سنه .

Lappig (̆ ̆ ص) ㉑ كوشك ، مسكين‖ يمالى، پارچه‌لى.
Lappisch (̆ ̆ ص) ㉑ =Lappländisch .
Läppisch (̆ ̆ ص) ㉑ سومسوك ، ميزميز ؛ چوجقجه ؛
پك نازك وكوشك آلشمش ، خانم آبله ‖ طاتسز .

Lappländisch (̆ ̆ ̆ ص) ㉑ لاپونيالى، لاپونلره مخصوص اولان.
Lärche (̆ ̆ ا مؤ) (53) [لاتينجه la'rix] (نبا)
ونديك ترمنتى آغاجى .

Larifari (ـ ̆ ـ ̆ ـ ̆ حرند) ! — (عمو) صاچمه ! آدم سنده!
Larissa (̆ ̆ ـ ا خالا) (56) يونانستانده‌يكيشهر شهرى اولوب
مسئلهٔ اخيره‌ده برسنه مدت ايادئ مظفرهٔ عثمانيه‌ده قالمشدر .

Lärm (̆ ا م) ㊳ (*sans pl.*) [فرانسزجه alarm]
كورولتى، شماته ‖ غوغا ، منازعه ‖ (مجا) كورولتى‖ آلارم .

Lärmen (̆ ̆ فع لا+) .a ㉑ كورولتى، شماته ايتمك‖
(فع متع) —Jemand wach برينى كورولتى ايدرك اويانديرمق.

Larve (̆ (̆) ̆ ا مؤ) (53) ماسكه ‖ بالذات چهره ، صورت،
سيما ، قحبه .

Laryngoskop (̆ ̆ ̆ ـ ا لا) ㊳ [روم] (ط) (بوغاز)
غيرتلاقده حاصل اولان چيبانه باقمق ايچون طبده مستعمل آلت .

Las (ـ ̆) (lesen فعلنك حال وماضى صورتلرينك برنجى
واوچنجى شخصلرى) .

Lasch (̆ ص) ㉑ [فرانسزجه lash] =schlaff .
Lasche (̆ ̆ ا مؤ) (53) (صنع) (شمندوفرده) رايلرى
التصاق يرلرنده طوتان وبرلشديرن تيمور پارچه‌سى ‖ قماش
پارچه‌سى‖ جب قپاغى‖ قوندره‌نك قولاغى ‖ (بللى اولميه‌جق
درجه اينجه ديكيش،كيزلى ديكيش، اورمه ‖ كرتيك ، ياريق .

Läse (̆ ـ) (lesen فعلنك صيغهٔ انشائيه‌سنك برنجى
واوچنجى شخصلرى) .

Lasen (̆ ـ جمع م) (52) كورجستانده توطن ايدن لازكيلر .
Lasier-Farbe (̆ ̆ ـ ̆ ا مؤ) (53) =Lasu'r .
Läsion (ـ (̆) - ا مؤ) ㊾ [لاتينجه] (علم امراض)
ياره وسائره تأثيريله انساج اعضاجه حاصل اولان خسار ،
آفت .

Laskar (ـ ̆ نادراً : ̆ ̆ ا م) .a ㊷ هندليلرك پارياس
صنفندن اولوب انكليز كميلرنده طائفه‌لك ايدن .

Laß (̆ ص) [فرانسزجه lâche] ㉑ =schlaff‖ (lassen
فعلنك صورت امريه‌سى) .

Laß„... (̆ ....) — holz (لا) (اورمانجيلقده)
اورمان فدانى‖ —reis (ا لا) بيومك ايچون براقيلان فدان .

Lassen (ـّـ فعـ متعـ ومطا) ⑳ v. (اعانه فعللرندن) براقمق (ميـدان ويرمك) ‖ ich habe mir sagen— بن ايشتدم ، (كنديمه بن) سويلتدم ‖ —Sie den Arzt holen (دوقتورى يعنى طبيبى) كتيـرديكز ، چاغيرتيكز ، چاغريكز ‖ die Cigarren—sich rauchen صيغاره‌لر (ياپراق) لكوزل ايچمى وار ، بوصيغاره‌لر ايچيليور ‖ مساعده ايتمك ، مانع اوللمامق ‖ er läßt fragen wie es Ihnen geht كيفكزك نصل اولديغى سؤال ايديور (ايتديريور) ، خاطريكزى استفسار ايديور ‖ sich etwas gefallen— باپديرمق ، طيانمق ، تحمل ايتمك (چكمك) ‖ laß ihn kommen (براق ، طوقونمه) كلسون ‖ ich lasse ihn grüßen برشيئى كوسترمك ‖ etwas sehen— اوكا سلام ايدرم ‖ das läßt sich denken بو (السانى) براز دوشونديرر ‖ طبيعى بو انسانك خاطرينه‌كلور ؛ البته ، شبهه‌سى وار ؛ اوت بيلورم ؛ آكلاشيلور ‖ —Sie Das (sein)! براق (جانم) ! كس شونى آرتق ! براق ! طوقونمه ! بابه شونى! die Thür offen— براقمق (بالفعل) (فعـ متعـ) ‖ ! ايچه قپوبى آچيق براقمق ‖ Das muß ترك ايتمك ، كيرويه براقمق ‖ بونده تمحقم واردر ؛ بكا بونده حق ويرمليدر ‖ man mir— Jemandem Muße, Zeit (zu etwas)— برينه‌وقت براقمق ، مهلت ويرمك ، (برشى ايچـون وقت براقمق) ‖ —Sie diese (بوشقه‌لرى) شـقـه‌يى برطرفه براقكز ، Späße bei Seite شقه‌برطرفى ‖ —Sie mich damit in Ruh بكا اوندن بحث ايتميكز ، آرتق بردوزى به اوقى سويليوب طورمه ‖ —wir Das! اوقى براقه‌لم (آرتق) ! اوندن بحث ايتميه‌لم ! (آدم) بمزه لازم ، بزم ايشمز دكل ، اونك بزه دخلى يوق ! كسه‌لم آرتق (اوندن بحث ايتمكى) ‖ Einen (streichen)— برداته صاليويرمك ich kann von ihm nicht— (فعـ لا +) ‖ (قاواره چكمك) بن اونى براقه‌مام ، ترك ايدمام ، اوندن وازكچه‌مام .

Läßt, läßest (ـّ)(ـ) lassen فعلنك صورت التثنيه‌سى ماضى نقلى صيغه‌سنك ايكنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Laßheit (ـّ ا مؤ) (sans pl.) ⑳ [laß] كوشكلك ، شدتسزلك ؛ اهمال ، رخاوت ، قيدسزلق ، تنبللك ، دقتسزلك .

Lässig (ـّ صـ) ㉑ emsig كلمه‌سنك مقابلى) غيرتسز ، ثباتسز ، كوشك .

Läßlich (ـّ صـ) ㉔ [lassen] (امور دينيه) كوچك كناه ، مكروه اولان شى ؛ قابل ، شايان عفو اولان ، باغشلانه بيلان ؛ جواز ويريلان .

Lasso (ـّ ا م) ㊻ [اسپا] آمريقاى جنوبيده برليلرك وحشى‌حيوان‌طوتمق ايچون قوللاندقلرى اوزون قايش ، كمند .

Last (ـّ ا مؤ) ㊾ يوك ، حموله ، بار ‖ Jemandem برينـه بار اولمق ‖ (موقعه‌كوره تحول ايدن zur—liegen وشراب ، ذخيره‌ومعدن كمورى حقنده استعمال اولنان مقدار) يوك (على‌الخصوص‌ذخيره حقنده) eine—Weizen تقريباً : برطونيلاته بغداى ‖ (بحر) كميلرك قوة تقليه‌لرينى اولچمكده مستعمل و (٢,٠٠٠) كيلوغراملق ثقلت ، اولچو ، لاسته .

Last„ ... (ـّ...) —fuhre (ا مؤ) اشياى‌تجاريه نقلنه مخصوص‌آرابه ، يوك‌آرابه‌سى ‖ —thier (الا) يوك ، مكارى‌حيوانى ‖ —träger (ا م) حمال ‖ —zug (ا م) (شمندوفرده) = Güter-zug .

Lastadie (ـّـ وكذلك : ـ(ـ)ـّ ا مؤ) ㊸ ⑳ (بحر) [Last] برساحل وياريختمك يناشيله‌جق يرى ، اسكله محلى ، يوك ، اشيا آلنوب‌ويريله‌جك‌محل ‖ برشـهرك نهر اوزرنده كنارنده اولان محلى .

Lasten (ـّ فعـ لا +) b. ㉑ [Last] طارتمق (اغيرلغنده اولمق) كلك ‖ (فعـ متعـ) يوكلتمك ، تحميل‌ايتمك .

Laster (ـّ الا) a. ㊵ اخلاق وعادات‌مذمومه ومنفوره ؛ ناموسه طوقانور ، شين‌كتيرير‌شى ‖ آلچق ، بدنام ، رسواى ، رذيل كسه ، مفسد آدم .

Lästern (ـّ فعـ متعـ ، فعـ لا + وفعـ مطا) a. ㉑ [قديم آلمانجه lastarjan وكذا: Jemand— :von Jemandem— برى‌حقنده‌كوتوسويلك ، برينى‌چكشديرمك ، ذم وقدح ايتمك ، عليهنـده سوز سويلك ‖ ناموسـنه انتقال ايده‌جك صورتده (برى حقنده) ادارۀ كلام ايتمك ؛ افترا ايتمك ‖ تحقير وتزذيل ايتمك ‖ كفر ، كفر بازلق ايتمك .

Lästig (ـّ صـ) ㉑ [Last] ثقلت ويرن ، جان‌صيقيجى ، معجز ، اوصانديريجى ‖ كوچ ، بوريجى ، مشكل ‖ مكروه ، منفور .

Lasting (ـّ ا م) ㊻ [انكليز] (تجا) لاستينغ ، كتن ستان بزى ، سياه ستى .

Lasur (ـّ ا م اساساً واكثريا شـعرده : ـّ اولەرق مسـتعمل‌در) ㊻ [فارسى] (معدوشعر) لاجورد وياهوائى رنكلى قيمتدار برنوع‌طاش ، لاجورد طاشى ‖ هوائى وياذكرمائيسى رنك .

Latakia (ـّـ وياخود : ـّـّـ ا نا لا) ㊻ (جغر) سوريه‌ده لاذقيه شهرى .

Latan-Baum (ـّـ ا م) ㉛ Latani-e (ـ)(ـ)ـّ ا مؤ) ㊸ Fächerpalme = خرما آغاجى نوعى .

Lateiner (ـّـ ا م) a. ㊵ [لاتينجه Lati'nus] ‖ (جمع م) قديم لاتيومده متمكن اقوام ‖ اهل صليب محاربانه اشتراك ايدنلر ‖ روما قتوليك مذهبنده بولنان خرستيانلر ‖ لاتينلر ‖ لاتين لساننى بيلان كسه ، لاتينجه تلفظ ايدن آدم .

Lateral (ـّ ـ صـ) ㉑ [لاتينجه] = seitlich .

Lateral„ ... (ـّـ...) —erbe (ا م) طوغريدن طوغرى يه ميراثه مستحق اولميان .

Laterne (ـّـ ا مؤ) ㊸ [لاتينجه] فنار ‖ —(Straßen-) سوقاقلرك تنويرى‌ايچون ركز ايديلان‌فنار ‖ (بحر) —(Schiffs-) كمى فنارى ‖ ليمان وساحل فنارى .

Latiner (ـّـ ا م) a. ㊵ —in (ا مؤ) ㊿ [لاتينجه] = Latei'ner .

Latrine (ـّـ ا مؤ) ㊸ [لاتينجه] = Ab-tritt آياق يولى .

Latsche (ـّ ا مؤ) ㊸ اسكى پابوچ ‖ آيينك آياغى كبى توكلى آياق ‖ كوكرجينك چاقشيرى ‖ (عمو) عدم تقيدله ، دقتسز كيمش قادين ، پاچه‌سز ‖ (مجا) مسكين ، امسز ، بجريكسز كسه ، پاچه‌سى دوشوك .

Latte (ـّ امؤ) ㊸ [قديم آلمانجه latta] (دولكرلكده) لاطه ، پداوره ‖ پرده ، حصيرشيشه‌سى ‖ بوينه سورمش كيتمش آغاج ‖ (مجا) (عمو) (بويه آتمش اوزون بويلى‌كسه) فصوليه صيريغى كبى آدم Hopfen-stange = ‖ (عو) اودون كبى ، آحمق ، اوردم طوبز ، طاش‌قفالى ‖ der Kerl ist wie eine— (بو) حريف اودون كبى .

Lattich (ـّ ـّ ا م) ㊳ [لاتينجـه lactu'ca] (نبا) ماروله، خس .

Lattich,,... (ـّـ...) —bitter (الا) (اجز) ماروله‌دن چیقاریلان آجی مایع، عصارهٔ خس .

Latus (ـّ ـّ ا لا) (*inv.*) [لاتینجه] (تجا) برحساب حاصل جمعنك برستون ویا صحیفه‌دن دیکرینه نقلی، بوصورتله نقل اولنان حاصل جمع .

Latwerge (ـّـّ ا مؤ) (53) (اجزا) معجون، مربا .

Latz (ـّ ا م) ㉛ قادینلرك کوکسنی طوپلوجه طوتمق واورتمك ایچون قوللاندقلری شی، کذا قورصه ‖ جب قپاغی، شابقه کناری ‖ پانطالونك اوکنده‌کی قپاق .

Latz=Schürze (ـّـّ ا مؤ) (53) اوکلك، کوکسلك .

Lau (ـّ ص) ㉑ ایلیق، نه صغوق نه صیجاق ‖ (کذا مجا) مساوی ‖ قیدسز، محبتسز .

Lau,,... (ـّ...) —warm (ص) صیجاقلغی‌صوغوقلغندن زیاده، (صیجاغه دها یقین) ایلیق .

Laub (ـّ الا) ㊳ ونادراً ㉛ آغاج یاپراقلری : یاپراقلری غایت اینجه داللر ‖ (آلمانلرك کاغد اویوننده) قره ماچه .

Laub,,... (ـّ...) —dach (ا لا) یاپراق (قوروولق) ایله یاپیلان چارداق ‖ —fall (ا م) یاپراق‌دوکومی ‖ —frosch (ام) یشیل قوربغه ‖ —gehänge (ا لا) کوچك داللرله یاپراق وچیچك دسته‌سی ‖ —holz (ا لا) (اورمانجیلقده) یاپراقلی آغاج (Nadel=holz ك مقابلی) ‖ —hütten=Fest (الا) یهودیلرك قامش بیرامی ‖ —säge (ا مؤ) (صنع) اویمه‌جی دستره‌سی ‖ —sänger (ا م) (تا طبیعه) دوز واوزون غاغالی آو قوشلرینك انواعی .

Laube (ـّـ ا مؤ) (53) Gartenlaube= ‖ چارداق ‖ (معما) کمرلی، قبه‌لی اولوب اوزری دخی بوش اولمیان محل، حیات، اوزری قپالی کزینتی، دیوار آره‌سی، کمر آلتی، اوزرنده طاق بولنان کچید ‖ (ع) اسکی رومالیلرك قانقالردن یاپدقلری تنته .

Lauben (ـّـ ا م) .b ㊵ (تا طبیعه) بیاض (بالیق) سازان بالغی نوعی .

Lauch (ـّ ا م) ㊳ صارمصاق ‖ gemeiner— (ا م) پراصه .

Lauern (ـّـ فعـ لا +) .a ㉑ auf etwas— برشیئی صبرسزلقله بکلمك : کوزلمك، مترقب اولمق، (کیزلوجه وعلی الخصوص خصمی خفیا بکلمك) بر یره سینوب کیزلنوب بکلمك، کوزتلمك .

Lauf (ـّ ا م) ㉛ [قدیم آلمانجه hlouf تباعد ایتمك اوزره اجرا اولنان چابوق، سریع حرکت] (ذیروح حقنده) قوشمه ‖ (اشیاحقنده) (قوشمه) حرکت، (صوحقنده) جریان ‖ (مجا) einer Sache freien—geben بر ایشی اولوریته باغلمق، براقمق ‖ seinen Thränen freien—lassen سربستجه کوز یاشلرینی دوکمك، آقیتمق، آلایلدیکنه آغلامق ‖ Das ist der—der Welt (ایشته) دنیا بویله حرکت ایدر، دونر، دنیا حالی بو ‖ بعض حیوانلرك قیزمه وقتی ‖ درت آیاقلی آو حیوانلرینك آیاغی، بجاغی ‖ (ع) و (تفنکجیلکده) تفنکك ویا اسلحهٔ ناریه‌نك نامولوسی ‖ (دکرمنجیلکده) دکرمن طاشلرینك اوکوندیکی اوتی آلمق ولازم کلان محله ایصال ایتمك اوزره بونلری احاطه ایدن صندوقجه وبوریسی .

Lauf,,... (ـّ...) —mündung (ا مؤ) (صنعوع) نامولونك آغزی ‖ —bahn (ا مؤ) (یاریشلره مخصوص دوز میدان) قوشی میدانی، یاریش یری ‖ خط حرکت ‖ (ع) محرك مرمی ‖ (مجا) سلك، مسلك، طریق ‖ عمر وحیات (طریق، کیدیشی، صورت مرور وکذرانی) ‖ —brücke (ا مؤ) بالکز پیاده‌لرك کچه‌بیلسنه مخصوص کوپری، ویا اسکله ‖ دولکر، نقاش اسکله‌سی ‖ —bursche (ا م) مغازه خدمتجیسی، اوشاغی ‖ —gang (ام) (بحر) طوپلرك کیروسنده حرکت ایتمك ایچون براقیلان یول ‖ —graben (ام) (ع) (استحکا) دشمنه تقرب ایچون مستعمل موازیلری یکدیکرینه ربط ایتمك اوزره یاپیلان خطوط تقربیه ‖ —junge (ام) =—bursche ‖ —kugel (ا مؤ) (آوجیلقده) اوفق چاپلی قورشون، ایری صاچمه ‖ —schiene (امؤ) (شمندوفرده) رای ‖ —schritt (ا م) قوشار آدیم ‖ (ع) جناستیق خطوه‌سی ‖ —schütze (ا م) (آوجیلقده) قوشاره آتان آوجی ‖ —werk (الا) ساعت زنبرکی ‖ —zettel (ام) تحریرات عومیه، تعمیمنامه .

Laufen (ـّـ اکثریا معناجه صعوبت ومشکلات وبرتبدیل موقع کورلدکجه فعلا +) ‖ .v ㉑ (فعمتم) و—sich (فعمطا) [قدیم آلمانجه hloufan] قوشمق ‖ hin und herlaufen اوته‌یه بری‌یه قوشمق، (قوشوب‌طورمق) ‖ (مجا) دوران ایتمك، شایع اولمق ‖ in sein Verderben— (کندی) اولومنی آرامق، اولومنه‌قوشمق، کندی‌محوینی آرامق ‖ sich die Füße wund— قوشه قوشه آیاقلرینی یارمق، آیاقلری یاریلنجه‌یه قدر قوشمق، قوشار ایکن آیاغی یاره‌لنمق ‖ (فعیکشخ) es läuft sich hier gut بوراده ایو قوشیلیور، قوشمق ایچون بوراسی چوق ایودر ‖ دور ایتمك، قوشمق، دوران، جولان ایتمك ‖ (عمو) oft—müssen آیاق یولنه (کوچك آبدستی ایچون) چوق‌طاشیتمق، طاشنوب طورمق ‖ اسهالی اولمق ‖ (ساعت وامثالی حقنده) کیتمك، ایشلمك ‖ (بحر) auf den Grund— باتمق ‖ mit dem Kopfe gegen die Wand— (قوشه‌رق، قوشارکن) دیواره چارپمق ‖ (بحر) in den Hafen— لیمانه کیرمك، واصل اولمق ‖ vor Jemandem— برندن، برینك اوکندن قاچمق ‖ صیزمق، اقمق das Faß läuft فوچی صیزییور، آقییور ‖ (مجا) ein Schauer lief mir über den Rücken آرقمدن بردتره‌مه‌در قوپدی، کچدی ‖ (وقت‌حقنده) کچمك، مرور ایتمك ‖ (lassen فعلیله برلکده) lassen Sie ihn— براق کیتسون، قوشدیر کیتسون : براق شونی، قوکیتسون : اوغراشمه شونکله، صالیور کیتسون ‖ (بحر) ein Schiff vom Stapel—lassen برکمی‌یی (حوضدن، قیزاقدن) روی دریایه ایندیرمك ‖ —d (اسم‌مفعول وصفت اوله‌رق) ㉑ —de Nummer صره نومروسی (دفترلر وامثالنده) .

Läufer (ـّـ ا م) .a ㊵، —in (ا مؤ) ㊿ (ذیروح حقنده) قوشیجی ‖ (کذا بیوك برکمسه‌نك آرابه‌سی اوکنده قوشان) وارداجی، یساقجی ‖ (سطرنج اویوننده) فیل ‖ طاشدن

معمول اوفق اويون طوپى ، يوارلاق || ديوانخانه ، اوطه ، نردبانلرده يول كچه‌سى ، نردبان اورتوسى كه على العموم بر ونهايت ايكى كشينك يوروبه‌بيله‌جكى اكده بولنور .

Läufer,,... (ـُـ ...) —stein (ام) سطرنجده =Läufer .

Lauferei (ـُـ ا مؤ) (49) قوشمه ، قوشوشمه .

läufig ، läufisch (ـُـ ص) (21) قيزمش ، اكيسيده : (حيوانلرك قيزغينلق موسمنده) .

läufst ، läuft (ـَ) (laufen) فعلنك زمان حال ايكنجى واوچنجى مفرد شخصلرى .

Lauge (ـُـ ا مؤ) (53) كوللى ويا صوده‌لى صو (چاشير يقامق ايچون) .

Laugen (ـُـ فع متع) (21) a. كوللى ، صوده‌لى صو يايمق || das Faß laugt... (+ فع لا) ماء قلوى حصوله كتورمك || فوچى شرابى بوزيور ، بوزمش كبى فنا برطات ويريور .

Läugnen (ـُـ) (مرا) (leugnen .

Laulich (ـُـ ص) (21) =lau .

Laune (ـُـ ا مؤ) (53) مزاج ، مشرب ، طبيعت || (كيف ، نشئه) bei guter—sein كيفلو ، نشئه‌لى اولق ايولكى طوتمق ، اوستنده اولق .

Launenhaft (ـُـ ص) (21) [Laune] تحقلق ، كيفى ، نشئه‌سى قاچيق كبى || خويسز ، تيتيز || هرجائى .

Launig (ـُـ ص) (21) [Laune] شن ، شقراق ، نشئه‌لو ، تحف ، غريب ، عجائب ، مسخره .

Laurerei (ـُـ ا مؤ) (49) [lauern] انتظار ، كوزله ، كوزتله ، (صورت دائمه‌ده) جاسوسلق .

Laurus (ـُـ ا م) (36) (نبا) دفنه .

Laus (ـُـ ا مؤ) (36) (ناطيعه) بيت ، كهله || (مجا)(عمو) die—läuft (وياخود : kriecht) ihm über die Leber بك قيزيور ، حدتدن قپ قرمزى كسيلور ، بك طوتيلور || sich eine Laus in den Pelz setzen وسوسه‌يه دوشمك .

Lausche (ـُـ امؤ) (5) =Lauer || auf der—sein كوز قولاق اولمق ، بكلمك ، كوزتمك || (عمو) كيزلنه‌جك اوفق برمحل ، پر || سكونت وراحت ، (لطافت) ايچروسنه طالمش وانظار عالمدن بركوشه‌يه چكلمش محل .

Lauschen (ـُـ فعلا +) a., c. (21) كوزنى آچه‌رق وعلى الخصوص مراقله قولاغنى ديكه‌رك ديكلمك . دقت ايتمك ، كوزتلمك || كيزلو بريردن باقمق ، كوروتمك .

Lauscher (ـُـ ا م) (40) a. دقتله ديكليان ، كوزتليان || (آوجيلقده) قورد ، تلكى وامثالى حيوانلرك قولاقلرى .

Lauschig (ـُـ ص) (21) كيزلوجه ولطيف‌خوش (برمحل) || كيزلو ، خفى محل .

Lause,,... (ـُـ ... ـُـ) (عو) || —geld (١ لا) عادى ، كوتو معدن || فنا پاره || —kerl= (١ م) —junge || (١ م) انچه طراق —kamm || (١ م) كلفان بكى ، —kerl چاپقين || —wenzel (١ م) =—kerl || فنا وكوتو قوتوقولى توتون .

Läuse,,... (ـُـ ... ـُـ) —pulver (١ لا) (اجز) بيت توزى || —chaussee (١ مؤ فرانسزجه تلفظ اولنور) (عمو) باشك اورته‌سنده صاچك آيرلديغى محل || —kraut (١ لا) (نبا) بيت اوتى || (١ لا) بيت اوتندن ياپيلان توز —pulver .

Lausen (ـُـ فع متع) sich,— (فع مطا) c. (21) برينك بيتنى آيقلامق || بيتلنمك || (مجا) Jemand— برينى صيقيجه طوتمق ، بريرندن صيقيجه يقالمق || كوتكلمك ، ايصلاتمق .

Lauserei (ـُـ امؤ) (49) (عو) ميسكينلك ، پينتيلك (=Filzigkeit) || خردوات || عبث ، صاچمه شى .

Lausig (ـُـ ص) (21) (عو) بيتلى || (مجا) برباد برحالده ، فنا صورتده || فقير ، مسكين || =heiden=mäßig .

Lausitz (ـُـ ا خا لا) (inv.) (جغر) «برلين» و«درسدن» آره‌سنده آشاغى ويوقارى لوصاس .

Laut (ـُـ ص) (21) (leise كله‌سنك مقابلى) (صدا حقنده) يوكسك ، خيزلى ، تيز || ! sprechen Sie—er براز خيزلى سويليكز! براز سسكى چيقار! || mit—er Stimme يوكسك صدا ايله باغيره‌رق || كور ، تيز || كورولتيلى —es Gelächter قهقهه || (آوجيلقده) كوپك حقنده : —sein حاولامق ، باغيرمق || —machen بيلديرمك ، هركسه طويورمق ، عالمه اعلان ايتمك .

Laut (ـُـ ا م) (38) [laut] سس ، صدا ، صوت || keinen—von sich geben هيچ سسنى چيقارمامق ، حيق‌بيله دعمامك ، آغزينى بيله آچمامق || (حرجر) . . . كوره ، . . . دنطولايى ، . . . موجبنجه مثلا (تجا) : —Quittung مقبوض سندى موجبنجه .

Laut,,... (ـُـ ...) —bezeichnung (١ مؤ) علامت ، اشارت صدا || افادهٔ اصوات || —lehre (١ مؤ) مبحث‌صدا || —los (ص) سسز ، صداسز .

Lautbarkeit (ـُـ ا مؤ) (49) [laut] تواتر ، شيوع بولمق ، عمومه اعلان ايدلمه .

Laute (ـُـ ا مؤ) (53) (موسيق) لاوطه ، عود ديليلان چالغى .

Lauten (ـُـ فع لا +) b. (21) [Laut] صدا ويرمك || چالمق ، اوتمك ، سس ويرمك || (برشيئك محتوياتنجه تعبير ايدلمش ، . . . يوللى افاده اولنمش اولمق) die Antwort lautet... جواباً شويله . . . ديمش ، جواب اولرق ديئليوركه . . . ، جوابنده شووجهله . . . افاده اولنيوركه || (عد) das Urtheil lautet auf Tod (ويريلان) حكم اعدامى ايجاب ايتديريور ، حكم اعدام ديور ، حكم اعدامى كوستريور || wie lauteten seine Worte ? نصورتله افاده ايتمش ايدى؟ صورت افاده‌سى نصل ايدى؟ نصل ديمش ايدى؟ نه ديوردى؟ اونك ديدكلرى نه ايدى ، نصل كله‌لر ايدى ؟

Läuten (ـُـ فعلا +) b. (21) [lautmachen] (فع متع وفع يكشنر) die Glocke (es وياخود) چالمق ، چالنمق || مثلا : Jemand zu Grabe— برينك دفن اولنه‌جغنى ويا اولنمقده بولنديغنى اعلان ايچون چاك چالمق || läutet چاك چالينيور || seinem Diener— چنغراق ايله اوشاغنى چاغيرمق .

Lauten,,... (ـُـ ...) —spieler (١ م) (موسيق) لاوطه چالان ، عودجى .

Lautenist (ـُـ ا م) (51) [Laute] (موسيق) لاوطه چالان صنعتكار ، عودجى .

Laxanz (˘ ˘ ا مؤ) ㊾ [لاتينجه] Ab-führ-mittel .

Laxi(e)ren (˘ ˘ ˘ فع لا +) ㉑ a. [لاتينجه] مسهل آلمق ‖ (فع متع) =ab-führen اسهال ويرمك ، طبيعتى ملايملشديرمك .

Lazaret(h) (˘ ˘ ˘ ا لا) ㊳ [ايتا] خسته خانه ‖ (ع) عسكرى خسته خانه‌سى ‖ fliegendes— سيار خسته خانه .

Lazaret(h),,... (˘ ˘ ˘ ...) —gehülfe (ا م) آلقايا اردوسنده دوقتور معاونى خدمتنده استخدام اولنان وخسته خانه‌لرده درس كوروب قطعات عسكريه‌ده حضرى وسفرى زمانلرده برلكده بولنه‌رق خدمت ايدن وعلى الاكثر چاوش رتبه‌لرنده بولنان عسكركه بزده خسته خانه‌ده درس كورمش صلوكجيلره، تيمارجيلره معادل كبيدر ‖ —kranken-wagen (ام) يارەلو ، خسته خانه آرابه‌سى .

Lazarist (˘ ˘ ˘ ام) ㊿ (امورمذهبيه‌جه) برطريق مخصوصه منسوب راهب .

Lazarone (˘ ˘ ˘ ˘ ام) ㊱ [ايتا] ناپولى ديلنجيسى .

Lazarus (˘ ˘ ˘ اخا م) ㊱ و (واقتيز اسمى) مسارت ومريمك برادرى سن لازار .

Lbrb. (Lederband) ك صورت مختصره‌سى .

Lea (˘ ˘ اخا مؤ) ㊻ حضرت يعقوبك برنجى زوجه‌سى .

Leander (˘ ˘ اخا م) ㊱ (على الخصوص «هه‌رو» نك سوكيليسى) لئاندر .

Leb,,... (... ˘) —los (ص) حياتسز ، جانسز ‖ —honig (ام) صيزيرلمش بال ‖ —tag (ا م) Das habe ich mein—tage nicht gesehen بونى بن عمرمده كورمدم ، بن بونى عمرمده (اصلا) بيلمم، ايشيتمدم .

Lebe,,... (˘ ...) —hoch (الا) ياشا ، آلقشلامه ‖ —mann (ا م) يشامه‌سنى بيلير ، صور ، ذوقنه مجبور ، صفا پزه‌ونكى ‖ —wohl اللهه اصمارلدق، ربى‌يه امانت اول، اه عمر ويرسون (هبسيده وداع ايچون) .

Leben (˘ ˘ فع لا +) ㉑ a. يشامق ، برحيات، ذيروح بولنمق ‖ er hat zu— يشايه‌جق قدر ، اوليه‌جك قدر (برمقدار) پاره‌سى ، يه‌جكى وار ‖ er lebt in Paris اوپارسده اوطوريور ، اقامت ايدر ‖ —flott وياخود : auf großem Fuße— چوق پاره صرف ايدرك يشامق ‖ —Sie wohl! اللهه اصمارلدق ! خدايه امانت اوليكز ! ‖ Jemand—lassen برينك صحتنه ايچمك ‖ (جانلى كبى كوروتمك) die Sta'tue lebt... هيكل جانلى كبى كورنيور ‖ ich lebe der Hoffnung... اميدله يشايورم، بن اميد ايديورمكه ... ‖ (عو) so etwas lebt nicht (noch einmal)! هيچ اويله شيى اولورمش ! ‖ es lebt Alles an ihm اونك ايچى اويانيق، جانلى، آتشلى، دهاقوجه‌مامش، اولمامش، سونمامش ‖ اكثريا „weben" فعليله برلكده مستعملدر مثلا was auf der Erde lebt und webt دنياده جانلى اوله‌رق نه وارسه، كافهٔ مخلوقات ‖ (فع مطا) sich satt— حياته طوعق ، حياتدن بيقمق ‖ (فع يكشخ) es lebt sich hier gut بوراده ايو يشانيليور ، بوراده يشانير ، بوراسى يشانه‌جق ير ‖ lebend (اسم فاعل اوله‌رق) ein hier—der Freund بوراده اقامت ايدن، بورالى برآرقداش، دوست ، احباب .

Lauter (˘ ˘ ص) ㉑ [قديم آلمانجه lûtər] صاف، خالص، قاريشديرلمامش ، خليطه‌سز ‖ (مايعات حقنده) براق، طورو، صاف ، شفاف ‖ (مجوهرات حقنده) طالغه‌سز ، دومانسز ، بكسز ، نقطه‌سز ، لكه‌سز ‖ طوغرى ، صحيح ، موثوق ‖ Das ist die—e Wahrheit بومحض حقيقتدر، حقيقت كامله بودر ‖ (هيچ برشى دكل بلكه . . . بو ، آنجق ، الا مقامنده) Das sind—Lügen بونلر هپ يالاندن عبارت ، بونلرك طويده يالان ‖ Haufen Menschen, — junge Leute.... برچوق ، هپسى كنج كسه‌لر (دن مركب انسانلر ، برسورى آدملر) .

Läuter (˘ ˘ ا م) ㊵ a. چاك ، چنغراق چالان .

Läuterer (˘ ˘ ˘ ا م) ㊵ a. [läutern] تصفيه‌جى .

Lauterkeit (˘ ˘ ˘ ا مؤ) ㊾ (sans pl.) [lauter] صافيت ، خالصلك ‖ پارلاقلق، براقلق، شفافلق ‖ لكه‌سزلك ، پاكلك ‖ صحت ، حقيقت .

Läutern (˘ ˘ فع متع) —sich (فع مطا) ㉑ a. [lauter] تصفيه ايتمك ‖ تصفيه اولنمق ، خالص اولمق ‖ (كذا مجازى اوله‌رق veredeln) ‖ (كوتوسنى ، چوروكنى ، يبانجيسنى) آييقلامق ‖ براقلاشديرمق ، تميزلمك ، رنكنى شفافلقلق ‖ آچيقلق، براق ، شفاف اولمق ‖ تقطير ايتمك ‖ برشيئك ايضاح وشرح اولنمسنى استمك ، تميزينى طلب ايتمك .

Laut-heit (˘ ˘ ا مؤ) ㊾ (sans pl.) [laut] ايشيديلوب ، طويلوب آكلاشيله بيلمكلك ؛ سس چيقارمه ، سس ويرمكلك ؛ صدانك يوكسكلكى، طنين، كورلمه ‖ پاتيردى، كورلدى .

Lauti(e)ren (˘ ˘ ˘ فع متع وفع لا +) ㉑ a. [Laut] (حروف غيرصدائيه‌نك حروف صوتيه واسطه‌سيله اوريله‌رق سسنى چيقارتمق اوزره) هجالمك .

Lauti(e)r-Methode (˘ ˘ ˘ ˘ امؤ) ㊼ يكى (اصولده) هجالمه ، يكى اصول هجا .

Lautlich (˘ ˘ ص) ㉔ سسلى ، صدالى .

Lava (˘ ˘ ا مؤ) ㊹ [waschen معناسنه اولان لاتينجه lava're دن مأخوذ ايتاليانجه] يانارطاغلرك طيشارى فيرلاتدقلرى قيزغين وقاينار مادهٔ سياله ، لاو .

Lavater (˘ ˘ ˘ ا خا م) ㊱ اسويچره‌لى علم قيافت معلمى .

Lavendel (˘ ˘ ˘ ا م) ㊵ a. (نبا) لوانده اوتى ، حسامه .

Lavi(e)ren (˘ ˘ ˘) فع لا ±) ㉑ a. (بحر) [فلمنك] (كمى حقنده) روزكاره قارشو اولطه اورمق ، اولطه اوره‌رق يورومك ‖ (مجا) طوغريدن طوغرى‌يه واصل اولنه‌ميان برمقصده موفق اولمق ايچون وسائطه مراجعت ايتمك ، باش اورمق .

Lavoro (˘ ˘ ˘ ا خا مؤ) (inv.) (جغر) ايتاليا ولايتلرندن (لاتردو) لابور قطعه‌سى .

Lawine (˘ ˘ ˘ ا مؤ) ㊼ طاغ وقيا تپه‌لرندن دوشن قار يغنى .

Lax (˘ ص) ㉔ [لاتينجه] آلچق، دنى، مذموم، معيوب ‖ —e Sitten عادات مذمومه .

Leben (ـَـُـ ا لا) b. (40) حيات، جان، يشامه || am—sein برحيات اولمق || um's—kommen اولمك، حياتنى غائب ايتمك، ترك حيات ايتمك || bei Leib und— اعدام جزاسيله، اعدامه محكوماً || auf Tod und— اوله ديريله؛ يا اولمك ويا قالمق اوزره || Keiner blieb am— هيچ برى قورتلمدى، صاغ قالمدى || شدت حركت، جانليلق؛ سرعت || neues—bekommen شنلك يكيدن برحيات اولمق، يكيدن جانلانمق || (عمو) Das war ein—, als er kam اونك كلديكى وقت (آنك وصولنده) نه كورولتى (غلبه‌لق) اولدى ايدى اما || nach dem—zeichnen ذيروح اولان، حياتده بولنان شيلرك رسمنى ياپمق، يعنى طبيعته كوره ياپمق || setzen : وياخود etwas in's—rufen برشيئى وجوده كتيرمك، ايجاد واختراع ايتمك، ميدانه كتيرمك .

Lebendig (ـَـُـ ص) (24) lebend= ديرى || bei—em Leibe ديرى ديرى كوموللك || es wird schon— begraben werden || auf der Straße سوقاق غلبه‌لقلاشمغه باشلدى، سوقاقدن يولجيلر كچمكه، هركس سوقاغه چيقمغه باشلادى || غلبه‌لق وكندوسنده بيوك جانليلق وحركت كوريلان || Zaun Hecke, —er ياش چيت .

Lebendigkeit (ـَـُـ ا مؤ) (49) (*sans pl.*) ديريلك، جانليلق، سرعت حركته مالك اولمه، چابوقلق، زندكيلك؛ بشاشت .

Lebens„... (ـَـُـ...) —mai (ا م) عمرك، حياتك بهارى، عنفوان شبابت || —versicherung(s=Gesellschaft)— (امؤ) تأمين حيات (قومپانياسى) || —abriß (ا م) بركسه‌نك وقايع حياتيه‌سنى كوسترر مجمل، ترجمهٔ حال || —alter (ا لا) سن || —art (ا مؤ) صورت امرار حيات || برجمعيتده تبعيته لزوم كوريلان عادات وآداب || —baum (ا م) (شعرده) (مجا) شجر حيات || (نبا) مازى آغاجى، (سروى آغاجى نوعى) || —beschreibung (ا م) برمسلكه اولان ميل طبيعى || —beruf (ا مؤ) ترجمهٔ حال || —bild (ا لا) ترجمهٔ حالى، خصوصى برينك وقايع احوالنى كوسترر رسم || —erfahren (ص) كورمش كچيرمش، دنيادن خبرى اولان كمسه || —faden (ا م) رشتهٔ حيات || —fähig (ص) ياشايه بيلير || (طب) ياشايه بيله‌جك برحالده طوغمش چوجق، قابل حيات || —frage (ا مؤ) مسئلهٔ حياتيه، اولمك ويا قالمق || غائلهٔ حياتيه || —froh (ص) يشاديغندن طولايى حاصل اولان ممنون، مسرور اولان؛ بختيار، دلشاد || —gefahr (ا مؤ) تهلكهٔ حياتيه، اوله قضاسى، تهلكه‌سى || —geschichte (ا مؤ) = —gewohnheiten (der Thiere) || —beschreibung (جمع مؤ) حيوانلرك عادتى، طبيعتى || —größe (ا مؤ) جسامت طبيعيه || —jahr (ا لا) ياش، سن || —lang (ص) اولنجه‌يه قدر، عمرى اولدقجه، صوك نفسه، كونه‌قدر || —lauf-bahn (ا مؤ) (انسانك مدت حياتنده) عمرينك ايو وياكوتو اوله‌رق قطع ايتمش اولديغى ويا تعقيب ايتمكده بولنديغى طريق، صورت وطرز حيات || —lustig (ص) يشامسنى، كون كچيرمسنى واكلنمسنى سون، يشامقله بختيار اولان || —mittel (ا لا) حوائج ضروريه، ييه‌جك، ايچه‌جك، نفقه || —müde (ص) يشامقدن بيقمش، جاندن اوصانمش،

دنياسندن كچمش، زياده يورولمش كمسه || —müthig (ص)= —froh || —retter (ا م) جان قورتاران (كمسه، ويا نسنه) || باشى قورشونلى صوپا، باستون، قفا قيران ويا جان قورتاران || —wasser (ا لا) آب حيات || راقى || —weise (ا مؤ) =—art || عادات، اصول .

Leber (ـَـُـ ا مؤ) (53) قره جكر، كبد .

Leber„... (ـَـُـ...) —a'lo-e (ا م) (نبا) (فصيلهٔ كبديه‌دن) صارى صبر || —egel (ا م) (بيطر) دود الكبد يعنى قويون وسائر حيوانلرك قره جكرنده حاصل اولان بلغم || —entzündung (ا مؤ) قره‌جكر التهابى || —sucht (ا مؤ) =—entzündung || —wurst (ا مؤ) يبان حيوانى صوجوغى .

Lebhaft (ـَـُـ ص) (24) [leben] كسكين، شدتلى، سرعتلى، قوتلى، جانلى، دينج، آتشلى || جان وكوكلدن ويوركدن، عن صميم || شن، شاطر || زوزك، باشى بوش || پارلاق || die Straße ist sehr— سوقاق پك غلبه‌لق، طيشاريسى پك طولو.

Lech (ـَ ا م (ا لا) (38) (معد) آنجق بردفعه اريدلمش وصاف، تميز اولميان معدن || (طونه‌يه منصب اولان بر قول) له صويى .

Lechzen (ـَـُـ فع لا +) c. (21) قوراقلق سببيله طاقتدن دوشوب كندوينى برشى واسطه‌سيله تازه‌لمك احتياج قويسنى حس ايتمك، صوصامق؛ (صوصامش كمسه‌لر حقنده) صوسزلقدن، حرارتدن (چاير چاير) يانمق || (مجا) nach etwas — برشيئى بيلكه، كورمكه ويا ايدنمكه آش ايرمك، تشنه اولمق || nach Blut— قانه صوصامق .

Leck (ـَ ا م (ا لا) (38) ياريق، چاتلاق، برمايعك آقمسنه، صيزمسنه، كيرمسنه ميدان ويرن دليك؛ (بحر) كمينك صو ايتديكى (آلديغى) ياريق .

Leckage (ـَـُـ ا مؤ فرانسزجه تلفظ اولنور) (53) (*sans pl.*) (تجا) ياريغى، چاتلاغى بولنان برفوچيدن آقارق صيزان مايع .

Lecken (ـَـُـ فع لا +) a. (21) [Leck] كوشك اولمق، صويك (كيرمه ويا چيقمسنه) مرورينه مساعد اولمق || (فع لا —) (مايع حقنده) بر ياريق، دليك وياچاتلاقدن آقمق، صيزمق؛ طيشارى طاملامق || [قديم آلمانجه léchôn = لاتينجه li'ngere] (فع متع، فع لا +) و —sich (فع مطا) و (فع مشاركت) يالامق، يالاتمق || —Jemandes Speichel— برينه پك زياده يالتاقلانمق، تكاپو ايتمك، قيچنى اوپمك || برو سمى ويا ديكر ايشى كمال دقت واعتنا ايله ياپمق || [غوت لسانجه laikan] (فع لا +) صيچرامق، حوپلامق .

Lecker (ـَ ا م) a. (40) [lecken] يالايان || (Teller„—) مداهن، طباق يالايجى || (شتم مقامنده) چاپقين || (عمو) چوق اوپان || على الخصوص (آوجيلقده) دل || (ص) پك طاتلى، لذتلى، دماغه لذت ويرن، شكر كبى لذيذ || (اشخاص حقنده) يالكز طاتلى شيلر يمسى آرزو ايدن، سون كيمسه، لذيذ خوار || هر يمكى بكنميان .

Lecker„... (ـَـُـ...) —essen (ا لا) طاتلى، لذيذ يمك || —bissen (ا م) لذيذ، طعمى خوش برشى (كذا مجازى اوله‌رق كوزل، جاذبه‌لى، حسن وآنى برنده برقز) لقمانك يه ديديكى معجون || —maul (ا م) (عمو) لذيذ خوار .

Leder (ـُـ ا لا) b. (40) [قدیم آلمانجه lëdar] مشین، کاوسله ؛ دری ‖ دریدن بیلاردو دکنکنك تپه‌سنده بولنان کوسله پارچه‌سی ‖ قایش ؛ کودری ؛ سختیان ‖ (انسان دریسی) جلد .

Leder... (ـ ـ ...) —hose (ا مؤ) پتون کودری ، مشین پانطالون ‖ پالکز دیزلریله آغی کودری قابلی پانطالون ‖ —überzug (ا مؤ) مشین‌قاپ ، مشین اورتو ‖ —band (ا م) (صنع) (مجلدلکده) مشین (قابلو) جلد ، مشین‌قاب ‖ قایش مثلا —riemen (ا م) اوستوره بیله‌مکه مخصوص (اوستوره) بربر قایشی ‖ —zeug (ا لا) (ع) نفراتك کاوسله‌دن (مانده دریسی) اولان بالجمله ادواتی .

Ledern (ـ ـ ص) (21) [Leder] کوسله‌دن ، دریدن ، قایشدن ، مشیندن ، کودره‌دن ‖ (مجا) (کوسله کبی سرت) قایش کبی ‖ قالین قفالی کسه ‖ جان صیقیجی طاتسز آدم ‖ (فعـ متعـ) (21) a. =gerben دباغلامق ‖ دری ، کوسله ، مشین ، قایش ایله تمیز ایتمك .

Ledig (ـ ـ ص) (21) —sein von etwas: ویاخود einer Sache برشیدن آزاده اولمق ‖ سربست ، los und—sein آزاده وسربست اولمق ‖ بکار ، دها اولنمامش اولان ‖ بوش ، خالی ، اشغال اولنمامش ؛ محلول ، آچیق ، منحل ‖ es ist—(lich) seine Schuld او آنجق کندیسنك قباحتیدر ، خطاسیدر .

Lediglich (ـ ـ حا) (مرا . ledig) .

Lee (ـ امؤ) (49) (sans pl.) (بحر) روزکار آلتنده اولان طرف ، روزکار طرفی .

Leer (ـ ص) (21) [قدیم آلمانجه lāri] بوش ، خالی ‖ —werden بوشالمق ‖ das Nest ist— قوشلر یووه‌لرینی ترك ایتمشلر ‖ man sieht Nichts als die—en Wände بوش دیوارلردن بشقه هیچ برشی کورلمز ‖ (مجا) بوش ، عبث ، بیهوده ، اساسسز ، فائده‌سز ، دیبسز .

Leere (ـ ـ امؤ) (53) (sans pl.) [leer] خلا ، بوشلق ‖ دیبسزلك ، فائده‌سزلك ‖ غرور .

Leeren (ـ ـ فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا) a. (21) بوشالتمق ، تخلیه ایتمك ‖ بوشالمق ، خالی قالمق ‖ den Brief-kasten— مکتوب قوطیسنی بوشالتمق ، دروننده‌کی مکتوبلری آلمق .

Lefze (ـ ـ ا مؤ) (53) (جنوب طرفلرك اصطلاحی اولوب شعر ، تاریخ طبیعی وصنعتده) =Lippe .

Legal (ـ ـ ص) (21) [لاتینجه] شرعی ، قانونی ، نظامی وجهله ، مشروع .

Legalisi(e)ren (ـ ـ ـ ـ فعـ متعـ) a. (21) [لاتینجه] رسماً تصدیق ایتمك ، صح چکمك .

Legat (ـ ـ ا م) (51) [لاتینجه] پاپانك والی ویا سفیری ‖ (ا لا) هبهٔ ارثیه ، وصیت اولنان میراث .

Legatar (ـ ـ ـ ا م) (38) [لاتینجه] ، —in (ا مؤ) (50) (عد) برموجب وصیت وارث اولان .

Lege... (ـ ـ ...) „ legen “ —zeit (ا مؤ) طاوقلرك یومورطله‌زمانی ‖ —geld (الا) (برجمعیته ، شرکته دخول ایچون ویریلان پاره) حصه اقچه‌سی ‖ —henne (ا مؤ) یومورطلیان طاوق ‖ —röhre (ا مؤ) , —stachel (ا م) (تاطبیعه) بعض بوجکلرك سرت‌شیلری دلمکه مخصوص آلتلری .

Legen (ـ ـ فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا) a. (21) قومق ، وضع ایتمك ‖ قونمق ، وضع اولنمق ؛ موضوع بولنمق ‖ یاتیرمق ؛ یاتمق ‖ —an einander برلشدیرمك ، بربرینك یاننه ، اوزرینه قومق ؛ تطبیق ایتمك ‖ —etwas an's Feuer برشیئی آتشه قومق ‖ —(die) Hand an Jemand, etwas برشیئه ویا بری اوزرینه النی آتمق ، طوتمق ، یقالامق ‖ —sich auf's Bett یتاغك اوزرینه اوزانمق ‖ —auf die Erde یره قومق ‖ sich auf die liederliche Seite— سفاهته مبتلا اولمق ویاطالمق ‖ —bei Seite تصرف ایتمك ، بریکدیرمك ، شویله برطرفه قومق ، آتمق ‖ —in Asche یاقمق ، کول ایتمك ‖ —nach der Reihe ترتیب وتنظیم ایتمك ‖ Jemand (sich) zu Bett— برینی یتاغه یاتیرمق ، (یتاغه) یاتمق ‖ —Eier یومورطلامق ‖ lagern= ein Fundame'nt, den Grund zu etwas— (برشیئك) تملنی قورمق ، وضع اساس ایتمك ‖ —Rasen چیم ایله قپلمق ‖ eine Falle— چیلمك ، برطوزاق قورمق ‖ —sich یاتشمق ، ساکنلشمك ، سکونت پیدا ایتمك ‖ —Karten کاغدآچمق ، کاغدله فاله باقمق ‖ —Erbsen, Bohnen بزلیه ، (نخود) ، فصولیه دیکمك ، اکمك ‖ (زرا) —sich (اکین حقنده) یاتمق ، قیرلمق ‖ —zurecht برشیئی حاضرلمق ‖ etwas bereit, fertig— تنظیم ایتمك ، دوزلتمك ‖ (ع) —Bresche in etwas بریره ، برشیئه کدیك ، بره‌ش آچمق ‖ —sich vor eine Stadt برشهر اوکنه قونمق ‖ —sich vor Anker تیمور ، لنکر آتمق ، تیمورلی طورمق ، یاتمق .

Legendschaft (ـ ـ ـ gh – ص) (24) عزیزلر تراجم احوالی ویا مصال قبیلندن احوال غریبه‌یی حاوی برحکایه یه منسوب ؛ خرافات ، دستان ، افسانه قبیلندن .

Leger (ـ ـ ا م) a. (40) [legen] قومق ، وضع ایتمك ‖ کاغد یاپراقلرینی قاتلامق ‖ (بحر) درونی ایچیله‌جك صو طولی فیچی .

Legi(e)ren (ـ ـ gh – فعـ متعـ) a. (21) [لاتینجه lego're] وصیت ایله ترك وتبرك ایتمك ، وقف وهبه ایتمك ، باغشلامق ، ترك ایتمك ‖ (اسقریم) دشمنك قلنجنی ضربه ایله الندن دوشورمك ‖ [ایتا lega're] (صنع) ایو معدن‌برینه کوتو شی قومق ، قاریشدیرمق ، آشاغی ، پك قاریشق آلتون ‖ stark legi'rtes Gold (مطبخ) (برصالچه‌یی) قویولتمق ، قاتیلاشدیرمق ‖ eine Sauce— .

Legion (ـ ـ gh – امؤ) (49) (ع) اسکی روماليلرك (پیاده وسواریدن مرکب) فرقهٔ عسکریه‌سی ‖ آلای ‖ (مجا) جم غفیر ، غلبه‌لك ، ازدحام .

Legionär (ـ ـ ـ gh – ام) [فر] (38) و (56) (اسکی رومالیلرده) فرقهٔ عسکریه‌یه منسوب عسکر ، ضابط ‖ فرانسه‌نك لژیون دونور نشانی حائز کمسه .

Legislatur (ـ ـ ـ gh – امؤ) (49) [لاتینجه] وضع وترتیب وقوانینه مأمور جمعیت ویا جمعیتلر هیئتی ‖ بویله بر جمعیتك مدت مأموریتی ‖ تنظیمات دائره‌سی هیئتی .

Legist (ـ gh – ام) (51) [لاتینجه] قانون شناس ، ارباب حقوق ، فقیه ‖ واضع قانون .

Legitim (ـ ـ gh – ص) (21) [لاتینجه] مشروع ، احکام قانونه موافق ومطابق ، مصدق ، طوغری طانلمش وقبول اولنمش ؛ مشروع ؛ حقلی .

Leguan (ـُـٰـ ام) ⑯ ياخود ㊳ [ژاوه لسانجه] (تاطبيه) تپه‌لی حيوان .

Lehen (ـٰـُ الا) b. ㊵ ،كذا [Lehn] (ـُ الا) ㊳ مالكانه ‖ زعامت ، تيمار .

Leh(e)n„... (···(ـٰ)ـُ) —weiſe (حا) تيمار اصوليله، زعامةً ‖ —bauer (ام) تيمارلی براراضينك ملتزمی (كويلی، چفتچی) ‖ —eid (الا) ارباب زعامتدن برينه ويا برتيمارلی‌يه قارشو ايديلان يمين ‖ —recht (الا) (تيمار وسپاهيلكه مخصوص حق وصلاحيت) حق زعامت ‖ —zinsherr (ام) برتيمار حاصلاتی، ويركی آلان سپاهی .

Leh(e)nbar (ـ(ـٰ) ـُ ص) ㉑ برتيمار ويا زعامته مالك اولمغه مستعد ‖ زعامةً برينه تابع اولمه : امارةً برينك حكم واداره‌سی آلتنده بولنمه ‖ تيمار ، زعامته مالك اوليش، سپاهيلك .

Lehm (ـُ ام) ㊳ (جمعی نادردر) طوغله‌جی چاموری، اوزلی طوپراق ، بالچق ، صلصال ، طين .

Lehm„... (···ـُ) —boden (ام) كيللی ، اوزلی طوپراق —kleckſer, —klicker ايكيسيده : (ام) (صنع) چامورقاران (عمله) ‖ —kübel (الا) (ام) (صنع) ديوارجی تكنه‌سی ، چامور تكنه‌سی .

Lehmen (ـٰـُ ص) ㉔ =lehmern كيلدن ، اوزلی چاموردن ‖ (فعمتع) a. ㉑ كيللی طوپراقله صيوامق ‖ نادراً (ام) b. ㊵ =Lehm .

lehmig, Lemicht (ـٰـُ ص) ㉔ كيللی (چامورحقنده) اوزلی : كيللی كبی .

Lehn„... (···ـُ) [Lehne] —bank (امؤ) آرقه‌لی صره ، آغاج قناپه ‖ (كذا lehnen كلمه‌سندن) : —ſatz (ام) (ريا ، فلسفه) ديكر مسئله‌نك حلنی تسهيل ايتمكه مخصوص مسئله ، مسئلهٔ معاونه ‖ —ſeſſel (ام) ، كذا : —ſtuhl (ام) آرقه‌لی (قولتوق) صنداليه ‖ —wörter (جمع لا) (غرا) بشقه لساندن آلنمش كلمات . مستعار كلمه‌لر .

Lehne (ـٰـُ امؤ) ㊳ (برشيئك طيانلغه ويا ديكر برشی طيامغه مخصوص محل) —eines Stuhles برصنداليه‌نك آرقه‌سی ‖ —einer Treppe برنردبانك قورقولغی، پارمقلغی ‖ طاتلی ميللی طاغ صرتی ، ميلی آز يقوش ‖ (برطاغك سطح مائلی) ورسان .

Lehnen (ـٰـُ فعلا+) و—ſich (فعمطا) a. ㉑ ‖ (حرف جر ايله) —an etwas (برشيئه طيالی اولمق) طيانمق، استناد ايتمك ‖ —ſich an etwas برشيئه طيانمق ‖ (فعمتع) طيامق ‖ طيانمق، دستك اورمق .

Lehr„... (···ـُ) —fähig (ص) اوكرنه بيلمك قابليتی اولان ‖ —Kandida't (ام) (خواجه وكالتنده بولنان) معاون : خواجه‌لغه نامزد اولان كمسه ، درس وكيلی ‖ —anſtalt (امؤ) محل تدريس ، تحصيل وتعليم ، مكتب، مدرسه ‖ —bataillo'n (الا) (ع) نمونه طابوری ‖ —bogen (ام) (صنع) (معما) كمر قالبی ‖ —buch (الا) برفن ويا علمه مخصوص كتاب ‖ —gehülfe (ام) خواجه معاونی ‖ —junge (ام) شاكرد، چومز: چراق ‖ —reich (ص) معلومات كسب ايتديرن نافع ، مفيد ‖ —ſtunde (امؤ) درس وقتی ، درس ‖ —widrig (ص) مخالف علم وفن ، مخالف حكم مذهب (امور مذهبيه‌ده) ‖ —zeit (امؤ) وقت تعليم ، تدريس ‖ درس وقتی : وقت تحصيل .

Lehre (ـٰـُ امؤ) ㊳ درس: عقائد، تلقينات: تعليمات ‖ درس عبرت ‖ علم، فن، هنر، صنعت ، معرفت ‖ تحصيل ‖ (مساحه دكنكی) اندازه ‖ (صنعتده) مودل، قالب، نمونه ‖ (ع) آغاج فشنك مودلی ‖ (صنع) (دكرمنجيلكده) طاشك موازنی.

Lehren (ـٰـُ فعمتع) a. ㉑ اوكرتمك ، تدريس ايتمك ، تعليم وتلقين ايتمك ‖ (برشيئك اصولنی) كوسترمك .

Lehrer (ـٰـُ ام) a. ㊵ خواجه ، معلم ‖ اوسته : معلم : مربی ‖ —in (امؤ) ㊿ معلمه ، خواجه خانم ‖ ايش اوسته‌سی (قادين) ‖ مربيه .

Lehr-haft (ـٰـُ ص) ㉑ معلومات كسب ايتديريجی ، شايان استفاده ‖ (اشخاص حقنده) اوقوتمسنی ، درس ويرمسنی ، اوكرتمسنی سون كمسه ‖ ايو خواجه ، معلم .

Lehrling (ـٰـُ ام) ㊳ شاكرد ، چيراق ‖ برشيده دها عجمی اولان .

Lei (ـُ امؤ) ㊼ اسكيدن =Art ‖ (بوكون آنجق مضاف اليهی مستعملدركه اوده كلمه نهايتنده مستعمل اولور تقريباً درلو معناسنه كلور) مثلا : viererlei درت درلو ‖ allerlei هردرلو ‖ =Fels (مرا . Lorelei) .

Leib (ـُ ام) ㉗ [قديم آلمانجه lip =Leben] وجود —an— وجود وجوده ، قارين قارينه ، يان يانه ‖ جسد ‖ اولو(وجود) kein Hemd (e) auf dem —e haben صرتنده بركوملكی (بيله) اولمامق ‖ Jemandem auf den—rücken برينه هجوم وتعرض ايتمك ، اوزرينه وارمق ‖ das Herz lacht einem im—e انسانك يوركی فرحلار ، سوينجندن يوركی تيترر ، يوركی آچيليور ، يوركنه صو سرپيلور ، انسانك ايچی، يوزی كولر ‖ ! drei Schritt vom—e صوقولمه ! يناشمه بكا ! ‖ (ضـ مثل) Mann und Frau ſind ein— قاری ايله قوجه يكوجوددرلر ‖ Nichts im—e haben هيچ برشی آغزينه قويمامش ، دها برشی يمامش اولمق ‖ Grimmen im—e haben قارننده آغری، كسكين صانجی، بوروتی اولمق ‖ ſich das Eſſen in den—jagen يمكی بوغازندن آشاغی‌يه يوارلامق ، چكنه‌مدن يوتمق ، عجله عجله يمك ‖ بطن ، قارن ‖ رحم ‖ بل ‖ von Mutter—e an طوغه‌لی ، دنيايه كله‌لی بری ‖ ! bei—e nicht توبه ! برده‌امی ! اصلا ! .

Leib„... (···ـُ) —garde (امؤ) (ع) معيت عسكری ‖ —ſchmerzen (جمع م) قارن آغريسی ، وجع بطن ‖ —wache (امؤ) =—garde ‖ —arzt (ام) طبيب خصوصی ‖ —binde (الا) انسانك زياده صوديكی يمك ‖ —gericht (امؤ) بله صاريلان قوشاق، باغ ‖ (جرا) وجود صارغيسی صيجاق طوتمق اوزره بلك ايچنه صاريلان (يوك) قوشاق ‖ —bürge (ام) شخص رهين ، دشمنه رهين مقامنده براقيلان كمسه ‖ —eigene(r) (ام) (اركك) اسير، كوله ‖ —gürtel (ام) قوشاق : سلاحلق ‖ —rente (امؤ) اولنجه‌يه دكين آلنان تخصيصات، واردات ، معاش ‖ —ſchaden (ام) معلوليت ‖ فتق ، قاصيق يارغی ‖ —ſtück (الا)

(برقستانك) وجود قسمى ‖ (موسيق) بالترجيح چاليـنان
ويا ديكلنيلان موسيقه پارچه‌سى ، انسانك اك زياده سوديكى
هوا ويا شرق والخ ‖ wäsche— (١ مؤ) (ابع) چاشورى .
Leibchen (ـَـ ١ لا) b. ⓸ (Leib كلمه‌سنك صورت
تصغيريه‌سى) اوفق وجود ، وجودجق ‖ قورصه .
Leiben (ـَـ قه لا +) a. ㉑ [Leib] da ist er wie
er leibt und lebt برالمانك ياريسى ، بورتندن دوشمش كبى ،
تا ايشته او ، تاكنديسى .
Leibes,,… (… ـَـ) —dicke (١ مؤ) وجودك قالينلغى ،
چاپى ‖ —beschwerde (١ مؤ) سقطلق ‖ —bürde (١ مؤ)=
—frucht ‖ —fehler (١ م)=—gebrechen ‖ —frucht
(١ مؤ) محصول حيات ؛ جنين ، دول ‖ —gebrechen (١ لا)
وجود قصورى ‖ —gefahr (١ مؤ) = Lebensgefahr
—kraft (١ مؤ) قوهٔ بدنيه ، قوهٔ ذاتيه ‖ —öffnung
(١ مؤ) آياق يولنه كيتمه (مرا. Stuhl=gang) ‖ —strafe
(١ مؤ) مجازات بدنيه ؛ اعدام جزاسى ‖ —umfang (١ م)
جسامت بدنيه ، جثه ؛ وجودك چوره‌سى .
Leibhaft (ـَـ) ، leibhaftig (ـَـ) ايكيسيده [Leib]
(ص) ㉑ بروجوده ، جسده ، ماديه مالك (اولان) ؛ تجسد
وتمثل ايتمش ، وجود بولمش ، قوه‌دن فعله چيقمش ، حقيق ،
تشخص ايتمش ‖ بالذات (بررسم حقنده) wie Jemand
(leibt und lebt جانلى كبى .
Leibig (ـَـ ص) ㉑ drei—es اوچ كوده‌لى .
Leiblich (ـَـ ص) ㉑ وجودى ، مادى ‖ دنيوى ، فانى ‖
حقيق ، (اوكى اولميوب) اوز اولان .
Leich (ـَ ١ م) ㊳ =Laich ‖ (قرون وسطاده) شكايت
آميز قصيده ، شرق .
Leiche (ـَـ ١ مؤ) ㊺ اولو جسدى ، نعش ؛ قاداورا ،
موتا ‖ zur—gehen جنازه‌يه كيتمك ‖ (مطبعه) ترتيبده
بر ويا برقاچ كلمه آتلامه .
Leichen,,… (… ـَـ) —kalt (ص) اولو كبى صغوق ‖
—schau (١ مؤ) معاينهٔ موتا ‖ —bahre (١ مؤ) اولو نقلنه
مخصوص تسكره ‖ —blaß (ص) اولو (رنكى) كبى ، صاپ
صارى كسلمش ، صارارمش صولمش ‖ —frau (١ مؤ)
جنازه‌لرى تكفين ايدن قادين ، اولو يقايجى ‖ —gebühr
(١ مؤ) جنازه مصرفى ، مصارف تدفينيه ‖ —gefolge (١ لا)
=zug— ‖ —hemd (لا) كفن ‖ —öffnung (امؤ) برنعشك
براى معاينه تشريحى ، فتح موتا ‖ —stein (١ م) =
Grab=stein ‖ —wagen (١ م) جنازه نقلنه مخصوص
آرابه ‖ —zug (١ م) جنازه آلايى .
Leichnahm (ـَـ ١ م) ㊳ جسد ‖ نعش ، اولو ، موتا ،
جنازه .
Leicht (ـَ ص) ㉑ [قديم آلمانجه lihti تقلق آز] خفيف ‖
etwas auf die—e Achsel nehmen برشيئى اهميتسز تلق
ايتمك ، پك اهمسه‌مامك ‖ eine—e Hand haben (پروكار ،
پيانو چالان چالغيجى وامثالى حقنده) الى خفيف اولمق ‖ (مجا)
الى چابوق وسريع اولمق ‖ تمكينلى اولمق ‖(شراب حقنده) خفيف ،
قوتسز ، باشه اورمز ‖ (البسه حقنده) (موسمه كوره اولميوب)
اينجه خفيف ‖ (ع) er Trab— قيصه سرعتلى ، خفيف طيريس ‖
يسر (قولاى ، سهيل ، كندوسنده كوچلك بولنميان ، مشكل

وعسير اولميان) ‖ Das ist—gesagt (بونك) سويلسى
قولاى ، (بونى) هركس سويليه بيلور ‖ (تجا) —en Absatz
finden قولايجه ، سهولتله صاتمق ‖ (پالكز حال اولمرق)
es kann—anders kommen بونك بشقه بر رنك كسب
ايتمسيده پك كوچ دكلدر ، صانكه بونك صوكى فنايه منجر
اوله‌بيلورده ، صوكى فنا چيقه بيلورده ‖ Das könnte—sein
اوله‌بيلسى ممكن ، احتمالدن بعيد دكل ، اوله‌بيلور ، بواوله‌بيلور
ظن ايدرسه‌م .
Leicht… (… ـَ) —bedeckt (ص) خفيف اورتولى ‖ —fertig
(ص) خفيف ، غافل ، صاوروق ‖ خوپپا ، خفيف مشرب ،
تك طورمز ‖ سطحى ‖ —geschürzt (ص) قيصه كينمش ،
(مرا. schürzen) ‖ —gläubig (ص) چابوق قانان ، قولاى
اينانان ‖ —hin (حا) قولايجه ، اهميتسزجه ، اهميتسزلكله ‖
—sinn (١ م) عقل ويا طبيعتك خفتى ، دليلك ،
خوپپالق ، خفيف مشربلك ‖ قيدسزلق ‖ —sinnig (ص)
(مرا. fertig -) ‖ دليجه ، دلى مشرب ، خوپپا ، خفيف مشرب ‖
دلى فشنك ، بلا تأنى ، بدلا ، دوتدورو ليلا ، چيلغين ، اوكنى
آردينى دوشونميان .
Leichter (ـَـ ١ م) a. ⓸ (بحر) ، كذا : —fahrzeug
(ـَـ ـَـ) ، —schiff (ـَـ ـَـ) ايكيسيده (١ لا) ㊳ بربيوك
واپور وياكمى معينده‌بولنان وبونك يوكنى بوشالتمغه ويا يوكلتمكه
ياردم ايدن كوچك واپور وياكمى .
Leichtlich (ـَـ حا) قولايجه ، بلامشكلات ، اذيتسزجه .
Leid (ـَ ص) (inv.) [leiden] (ist : وياخود) es thut
mir—, daß… تأسف ايدرمكه … ، آجيرمكه … ، اكر
… سه جانم صيقيلور ‖ Das thut mir— تأسف ايدرم
(فقط المدن بشقه شى كلمز ، المدن كلمز ، قابل اولمز ، ممكن
دكلدر) ‖ (كنايه اولمرق) Sie thun mir—, mein Lieber
دوستم ، بن سكا آجيورم ، يازيق سكا .
Leid (ـَ ١ لا) ㊳ (sans pl.) [leid=] فنالق ، كوتيلك ‖
آجى ، آغرى ‖ طوقنه‌جق صورتده ، سوء تأثيرى اوله‌جق وجهله
ياپيلان حقسزلق مثلا : was haben Sie ihm zu—e gethan?
سز بوكا كوجنديره‌جك ، سوء تأثيرى اوله‌جق نه ياپديكز ؟ ‖
فلاكت ، آجى ، الم ، كدر ، مأيوسيت ‖ شكايت ، اشتكا ‖
(ضرمثل) Freud, —folgt auf جفانك صوكى صفادر ،
هرجفانك برده صفاسى واردر ‖ ,—getheiltes—ist halbes
ايكى كشى آره‌سنده getheilte Freude doppelte Freude
تقسيم اولنمش فلاكت (آجى) ياريم فلاكتدر فقط طرفين
آره‌سنده تقسيم اولنان سعادت (صفا) ايسه ضعف سعادتدر .
Leiden (ـَـ قه لا + وقه متع) n. ⑳ [قديم آلمانجه
lidan يعنى gehen lassen] (زمان حال : leidest و leidet ،
ماضى : litt ، صورت امريه : leide ، اسم مفعول : gelitten)
چكمك ‖ an einer Krankheit— برخسته‌لغه كرفتار اولمش
اولمق ، برخسته‌لقدن خسته اولمق ، برشيئى چكمك ، دوچار ،
كرفتار اولمق ‖ Schiffbruch— كمى قضاسنه اوغرامق ، كمى ايله باتمق ‖
an Schwindel— باش دونمسنه كرفتار اولمق ، هروقت باشى
دونمك ‖ woran—Sie نه‌كز وار ؟ خسته‌لغكز نه‌در ؟ ‖
Das wird hier nicht gelitten بوكا بوراده مساعده اولمز ؛
بو بوراده اولمز ‖ Jemand, etwas—können, mögen

برندن حظ ایتمك ، خوشلانمق ‖ (فعـ یكشخـ) es leidet ihn اونك ایچون اوطه‌ده قالمق غیرقابلدر ‖ nicht in der Stube (فعـ لا +) متأثر اولمق ‖ d— (اسم‌مفعول وصفت اوله‌رق) ㉑ خسته ‖ وكذا بالجمله دیكر معنالره كلور .

Leidens„... (ـ..ـ) —gefärte (ا م) ، …in (ا مؤ) ، —genosse (ا م) ، …ssin (ا مؤ) فلاكت آرقداشی ، رفیق ، رفیقه‌سی .

Leidenschaft (ـ ا مؤ) ㊾ [leiden] شدتلی آرزو ، استك ، بیوك اشتها ، ابتلا ، مفتونیت ، اشتیاق ، حسرت ‖ سودا ‖ هوای نفسانیه ، نفس ، شهوت ‖ edle— سودا ، عشق حقیق .

Leidenschaftlich (ـ ص) ㉑ [Leidenschaft] پك بیوك بر آرزو وهوسه دوشكون ‖ (حا) پك شدتلی برآرزو وهوسله ، عشق وشوقله ، چیلدیره‌سی‌یه ، اشتیاقله ‖ حدت وشدتله ‖ —werden مفتون ومبتلا اولمق ‖ حدت وغضب ایتمك .

Leider (ـ حرند) !— مع‌التأسف ، تأسف اولنوركه ! یازیق ! نه چاره‌كه ! نه دیه‌یمكه ! نه یاپه‌یمكه ! ‖ —Gottes ! ایواهكه ! اسفاكه !

Leidig (ـ ص) ㉔ [Leid] موجب‌تأسف ، مؤلم ، كدرلی ‖ نفسه كوچ كلور ، ناخوش ، غیر مقبول ، مشئوم ، منحوس ، مصیبتلو ، چركین ، پك فنا ، مكروه .

Leidlich (ـ ص) ㉑ [leiden] ضررسز ، اولدقجه ایو ، فنا دكل ، ich bin noch so— weggekommen بن بر درجه‌یه قدر اوجوز قورتولدم .

Leier (ـ ا مؤ) ㊸ [روجه ly'ra] (موسیق) اوچلری طیشاری‌یه طوغری قیوریق آت نعلی شكلنده واورته‌سی تللرله مجهز اولوب قدمانك چالدقلری عود دنیلان چالغی ‖ (مجا) شرق ، تورکی ، بیت ‖ شاعرلك ‖ برمقامده واوصانج كتیرن شرق وامثالی ‖ دائما برطرز واسلوبده بولنان وبناءً‌علیه اوصانج ویرن‌شی ‖ (ضر مثـ) immer die alte— (هركون هروقت براولان) عین شی ، ایصینوب ایصینوب اوكه قونیلان ‖ Dreh=orgel ‖ سوددن یاغی آیرمغه مخصوص اسطوانه‌وی فوچی ، یاییق ‖ كباب شیشلری چویرمكه‌مخصوص آلت ‖ مانوله .

Leier„... (ـ..ـ) —kasten (ا م) (موسیق) —kasten=mann (ا م) (موسیق) آرغنون ‖ Dreh=orgel= چالان چالغیجی (اكثری آرغنون دنیلان اشبو تكرلك اوزرنده كوستریلوب چالینان اوفق چالغی‌یی اوته‌ده بروده چالاراق تسأل ایدن كمسه) ‖ —mädchen (ا لا) عود چالان قیز .

Leiern (ـ فعـ لا + وفعـ متـ) .a ㉑ (موسیق) عود چالمق ‖ immer Dasselbe— بردوزی‌یه عین شیئی حكایه ایتمك ‖ برمانیوله‌یی ویا مانوله ایله دونن برشیئی چویرمك ‖ یاییقده (یاغ چیقارمق ایچون) سوت دوكمك ‖ (مجا) عین شكل وطرزده اوله‌رق آغیر حركت ایتمك ، برایشی آغر واشتهاسز یاپمق ، خاویار كسمك .

Leihen (ـ فعـ متـ) .o ⑳ اودونج وعاریت ویرمك ، كرایه ویرمك ‖ ویرمك ‖ حصوله ، میدانه كتیرمك ؛ تدارك ایتمك ‖ اسناد وعلاوه ایتمك ‖ etwas von Jemandem— برندن برشی اودونج آلمق ، كیرالمق ، طوتمق .

Leik (ـَ الا) ㊳ (بحر) قره چاو ، كمی اسكلق ‖ یلكنك اطرافنه دیكیلان ایپ .

Leim (ـَ ام) ㊳ [قدیم‌آلمانجه lim] طوتقال ؛ چریش ؛ قوله ‖ (Vogel—) اوكسه ، دبق ‖ aus dem—e gehen برندن اوینامق ، ایركیلمك ‖ (صنعـ) طوتقالی كوشه‌مش ، چوزلمش ‖ علی‌الخصوص (مجا) بوزولمق ، چیغرندن چیقمق ‖ (مجا) auf den—gehen آلدانمق ، اغفال اولنمق ، اوكسه‌یه ، طوزاغه دوشمك .

Leim„... (ـ...) —fang (ا م) اوكسه ایله (قوش) طوتمه ‖ —tiegel (ا م) (صنعـ) طوتقال چوملكی ، قابی ‖ —artig (ص) طوتقال ، چیریش نوعندن ، بونلر كبی ‖ —grund (ا م) (صنعـ) (یالدیزجیلقده) طوتقال ، قوله ایله آغاج اوزرینه یالدیزدن اول چكیلان زمین ، قات ‖ —kitt (ام) (صنعـ) دلیك طیقامغه مخصوص معجون ، طوتقال ‖ —stange (ا مؤ) قوش طوتمغه مخصوص اوكسه دالی .

Leimen (ـ فعـ متـ) .a ㉑ [Leim] طوتقاللامق (اوزرینه طوتقال چكمك ، طوتقاللی صو ایله ایصلاتمق) ‖ (مجا) Jemand— دوزاغه دوشورمك ، اغفال ایتمك ، آلداتمق .

Leimig (ـ ص) ㉑ leimartig= .

Lein„... (ـ...) —blüthe (ا مؤ) (نبا) كتن چیچكی ‖ —öl (ا لا) كتن یاغی ‖ —saat (ا مؤ) و : —samen (ا م) (زرا) كتن تخمی ‖ —dotter (ا مؤ) (نبا) كتنجك ‖ —kraut (ا لا) (نبا) آرسلان آغزی ، نوروز اوتی ‖ —pfad (ا م) (بحر) نهرلرده یدك چكمكه مخصوص یول ‖ —tuch (ا لا) كتان بزی كتان ‖ —wand (ا مؤ) (تجا وصنعـ) (كتن) بز ‖ (كذا مجا.) Gemälde= .

Leine (ـ ا مؤ) ㊸ [لاتینجه li'nam] ایپ ‖ (مجا) Jemand an der—haben برینك یولارینی الده طوتمق ، برینك ایپنی اله آلمق ، ایستدیكی كبی قوللانمق ، اداره ایتمك ‖ (بحر) اینجه خلاط .

Leipzig (ـ ا خا لا) ㊻ [اسلاوجه : Lindenstadt] (جغر) آلمانیاده لایپتسیغ شهری (ساقسونیاده) .

Leise (ـ ص) ㉑ (laut كلمه‌سنك مقابلی) آز صدالی (قولاقله لزومندن زیاده حیزلی‌ایشیدلیه‌جك صورتده) خفیف ، آغیر ، آلچق ، آلچق سسله ‖ mit—r Stimme (دیكرمعنالرده) خفیف ، كورلتیسز ‖ یواش ، یواشجه ، سسزجه ‖ etwas nur—berühren برشیئه خفیفجه طوقانمق ، خفیفجه تماس ایتمك ‖ —s Gehör كسكین قولاق ، چابوق ایشیتمه ‖ einen—n Schlaf haben پك خفیف‌اویومق ، اوفق‌برسسله ، ییتیردی ایله اویانمق ، اویقوسی خفیف اولمق .

Leiste (ـ ا مؤ) ㊸ حصیروسائره شیشه‌سی ‖ (مطبعه) برفصلك آخرینه باصیلان چیچك ویا دیكر درلو تزیینات ‖ (طوقومه جیلقده) چوقه ، حاولی كناری Egge= ‖ پرواز ‖ خفیف ترفع ایدن تپه ‖ [قدیم آلمانجه lêsus : Schoß] (تشر) (ممه‌لی حیوانات وبا خصوص انسان حقنده) عورت محلنك اوست طرفی ، قاصیق .

Leisten (⏑ – فعمتعه) b. ㉑ (ایفاسنه مجبور اولنان برشیئی
یاپمق، ایفا واجرا ایتمك، یرینه کتیرمك واستحصال ایتمك، موفق
اولمق، یاپه‌بیلمك، باشه‌چیقارمق، بجرمك || Eid— یمین ایتمك ||
Hülfe— یاردم، اعانه ایتمك || auf etwas Verzicht—
برشیدن صرف نظر ایتمك، واز کچمك؛ آخره ترك ایتمك ||
er hat das Mögliche geleistet اوالندن کلنی یاپدی، یاپلمسی
ممکن اوله‌بیلان شیئی یاپدی || Leistung (ا مؤ) ㊾ ایفا،
اجرا ایتمه؛ استحصال ایتمه؛ الندن کلمه || اقتدار || یاپیلان،
کوریلان برایش || موفقیت .

Leisten (⏑ – ا م) b. ㊵ (صنع) (قوندره جیلقده)
قالب || —schlagen den (یاخود : über) auf قالبه اورمق،
قالبه چکمك || Schuster, bleib' bei Deinem— هرکس
کندی ایشنده کرك .

Leisten,... (⏑ ...) [Leiste ، Leisten] —garn
(ا لا) (صنع) کنار ایپلکی || —holz (ا لا) (صنع) قالب
یاپمغه مخصوص آغاج || —bruch (ا م) (علم امراض) قاصیق
یاریغی، فتق علق .

Leistungs,... (⏑ ...) [leisten] —fähig (ص)
برشی حصوله کتورمکه، برشیئك ایفا واجراسنه مقتدر ||
ایش کورر، فعال، چالیشقان .

Leit,... (...) —achse (ا مؤ) (لوقوموتیفده) اوك
دینکیل || —faden (ا م) (مجا) اثنای تعلیم وتدریسده
اصول اتخاذ اولنان صورت تدریسی کوسترر، جامع کتاب
ویا مخطره || —hammel (ا م) (زرا) کوسمن (قیون) ||
—stern (ا م) قطب یلدزی .

Leite (⏑ – ا مؤ) (53) =Ab-hang .

Leiten (⏑ – فعمتعه) b. ㉑ [قدیم آلمانجه leitan: gehen machen]
سوق واداره ایتمك، رهبرلك، قلاغوزلق ایتمك، مدیری اولمق ||
(حرکتده، کیدیشده برشیئه یاردم ایتمك) کوتورمك ||
Jemand auf den rechten Weg— برینی طوغری یوله سوق
ایتمك || (مجا) das Wasser auf seine Mühle— تعلقی
کسری کبی کندیسنه یونتمق، صوبی کندی دکرمننه چویرمك .

Leiter (⏑ – ا م) a. ㊵ [leiten] (اشخاص حقنده)
سوق واداره ایدن رهبرلك، دلالت — کذا —in (ا مؤ) ㊿
ایدن || قوللانان، اداره ونظارت ایدن || (اشیا حقنده)
(حکم) — des ele'ktrischen Stromes ناقل الکتریق ||
[قدیم آلمانجه leitera] (اکثریا) متحرك نردبان .

Leiter,... (...) —baum (ام) متحرك بر نردبانك آغاجی ||
—ersteigung (ا مؤ) (ع) (جناستیقده) نردبان کبی اعمال
اولنمش آغاج اوزرینه چیقمه، بوراده یاپیلان جناستیق تعلیمی ||
—sprosse (ا مؤ) باصامق، قدمه (متحرك نردبان حقنده) ||
—wagen (ا م) کناری پارمقلقلی یوك آرابه‌سی .

Leitha (⏑ – ا خا مؤ) (*inv.*) (جغر) آوستریا ایله
مجارستان آره‌سنده حدودی تشکیل ایدن نهرك اسمی .

Leitung (⏑ – ا مؤ) ㊾ [leiten] سوق واداره،
نظارت؛ یوروتمه، تمشیت، اداره، رؤیت || تنظیم وتسویه ||
حکومت || die— in die Hand nehmen عنان (حکومت)
اداره‌یی النه آلمق || نقل وایصال || صویولی، مجرا || (پوسته‌ده)
=Speditio'n .

Leitungs,... (...) —draht (ا م) (صنع)
(تلغرافده) ناقلك خدمتنی کورن تل || —rohr (ا لا) مجرالق
ایدن بورو || —vermögen (ا لا) (حکم) قوهٔ ناقلیه ||
—fähig (ا مؤ) نقل اولنه‌بیلور || نقل وایصال ایده‌بیلور ||
سوق واداره‌یه مقتدر || (حکم) الکتریق ویا حرارتی نقل
ایتمك خاصه‌سنی حائز اولان، ناقل الکتریق ویا حرارت .

Lektion (– (⏑) iss – امؤ) ㊾ [لاتینجه] درس ||
اوکره‌تلك ایچون ویریلان شی .

Lektor (⏑ – ا م) ㊸ [لاتینجه] —der neueren
Sprachen (an einer Universität) (بردار الفنونده)
السنهٔ جدیده معلمی .

Lektüre (⏑ – ا مؤ) (53) [فر] اوقومه، قرائت؛
اوقومغه، قرائته مخصوص شی، کتاب (کذا =Belesenheit.)

Lemaner (*inv.*)، lemanisch ایکیسیده (⏑ – ⏑ ص)
㉑ [لاتینجه] (جغر) lemaner ویاخود : lemanischer See
له‌ما ویاخود جنوره کولی .

Lemberg (– ا خالا) (56) (جغر) غالیچیانك مقر اداره‌سی.

Lemmer (⏑ – ا م) a. ㊵ Lemming (⏑ – ا م) ㊳
(تا طبیعه) نوروچیا فاره‌سی .

Lemni-er (⏑)(⏑) – ام) a. ㊵، —in (ا مؤ) ㊿
لیمنی اطه‌سی سکنه‌سندن اولان؛ لیمنیلی .

Lemur (⏑ – ا م) ㊸ [لاتینجه] (اسا) جادی،
قره قونجولوز، خیال || (تا طبیعه) ماکی تعبیر اولنور بیون نوعی .

Lena (⏑ – ا خا مؤ) (56) (جغر) سیبریا نهرلرندن له نا .

Lende (⏑ – ا مؤ) (53) (بوبرکلرك بولندیغی محل) بوکور ||
بل || قالچه؛ اوپلوق .

Lenden,... (...) —knochen (ا م) (تشر)
قالچه کمیکی || —braten (ا م) (آشچیلقده) فیلتو (تعبیر
اولنان صغیرك یان پارچه‌سی) || —schmerz (ا م) بوکور
آغریسی، صانجیسی =—weh (ا لا) .

Lene (⏑ – ا خا مؤ) ㊽ (عمو) Hele'ne ویاخود Magdale'ne
کلمه‌لرینك صورت مختصره‌لری) ماده‌لن، هله‌ن .

Leng (⏑) [فلمنکجه]، Lengfisch (⏑⏑) ایکیسیده :
(ا م) ㊳ (تا طبیعه) ایری یاین بالغی .

Lenkbar (– ⏑ ص) ㉑ [lenken] سوق واداره‌سی قابل،
توجیه اولنه‌بیلور، قوللانیله‌بیلور، ضبط واداره اولنه‌بیلور.

Lenken (⏑ فعمتعه، فعلا +) و sich— (فعمطا)
㉑ a. || اکثریا : sich— تحریك واداره ایتمك، (حرکت
ایتمك، اداره اولنمق) || چویرمك، دوندرمك، دوزمك، صره‌سنه
قومق || سوق ایتمك، توجیه ایتمك، دوندرمك || چویرمك
(برشیئه، بر طرفه طوغری) || اداره ایتمك، تحت حکومت واداره‌سنده
بولندیرمق || قوللانمق || Jemandes Aufmerksamkeit auf
etwas— برینك دقتنی برشی اوزرینه جلب ایتمك .

Lenksam (– ⏑ ص) ㉑ [lenken] سوق واداره‌سی سهیل،
قولای قوللانیلور || (اویغون طبیعتلی) اویصال؛ ملایم،
مطیع؛ سوز آکلار .

Leno-Musselin (⏑⏑⏑ – ام) ㊳ (تجا) پاموق تولبند،
غاز .

Lenore (⏑ – ⏑ امؤ) (53) (والفتیز اسمی) =Leono're .

Lenz (ـُ ا م) (38) ایلك بهار (=Frühling) .

Leo (ـَ ـُ ا م) (56) (وافتیزاسمی) لئون .

Leoben (ـُ ـَ ـ ا خالا) (56) (جغر) (آوستریا شهرلرندن) لئوبه‌ن ، بعضاً كذلك لوبه‌ن .

Leon (ـُ ـ ا خالا) (53) (جغر) اسپانیا ولایتلرندن بری|| (بو اسمده‌كی شهر) لئون .

Leonidas (ـ ـُ ـ ـ اخام) (inv) [روم] لئونیداس .

Leonore (ـ ـُ ـ ـ امؤ) (48) (وافتیز اسمی) لئونور .

Leopard (ـُ ـ ـ ام) (38) یاخود (51) [لاتینجه leopardus] (تا طبیعه) پلنك ، پارس دنیلان یرتیجی حیوان .

Lepanto (ـ ـُ ـ ا لا) (56) (جغر) (یونان شهرلرندن) له پانت بلده‌سی .

Lepidopteren (ـ ـُ ـ ـ ـ جمع لا) (inv.) [روم] (تا طبیعه) اینجه برتوزله قاپلی وردرد قنادلی كلبكلر ایله سائر بوجكلر انواعی خرشفی الجناح .

Leporello (ـ ـُ ـ ـ اخا م) (56) (دون ژوآنك خدمتجیسی) لپورللو .

Lerche (ـُ ـ ا مؤ) (53) (تا طبیعه) تویغار ، چایرقوشی .

Lernen (ـُ ـ فع متع وفع مطا) .a (21) اوكرنمك ، تحصیل ایتمك || —auswendig ازبراوكرنمك || —bei einem Lehrer برخواجه‌دن اوكرنمك ، درس آلمق || gelernt (اسم مفعول وصفت) (24) اوكرنمش ، تحصیل ایتمش ، كورمش .

Les-art (ـُ ـ ا مؤ) (49) [lesen] صورت قرائت || (مجا) —nach der gewöhnlichen عالك ، هركسك روایتنه نظراً .

Lesbar (ـُ ـ ص) (24) اوقوناقلی ، اوقونور صورتده || اوقومغه كلیر، اوقومغه شایان || حل اولنه بیلن، اوقونه بیلان.

Lese (ـُ ـ ا مؤ) (53) [lesen] میوه‌لرك سنوی قوپارلمسی، طوپلانمسی || بو موسم || (اوزوم حققنده) باغ بوزومی || (كاغد اویونده) بردیكر كاغدله آلنان ، قالدیریلان كاغد : بوصورتله كاغد آلمه =Stich || =Aus-lese .

Lese,... (ـُ ـ …) [lesen] —äpfel (جمع م) (تقریباً) طوپلانمش الما || —freund (ا م) قرائتی سوركسه || قرائت آرقداشی || —halle (امؤ) ، —kabine'tt (ا لا) قرائت اوطه‌سی، قرائتخانه || —zimmer (ا لا) =—halle || —zeit (امؤ) میوه طوپلامه زمانی .

Lesen (ـُ ـ فع متع وفع مطا) .l (20) [قدیم آلمانجه lësan sammeln] اوقومق، قرائت ایتمك || (اوقورکن ایدیلان اخطار) : —Sie nur weiter! اوقویكز، دوام ایدیكز || (امور دینیه) : دعا اوقومق || (مجا) (عمو) Jemandem die —Messe— Epi'stel , das Kapi'tel, die Lektio'n , die Leviten , den Psalter, den Text— برشه ایوجه درس ویرمك ، طوناتمق، ایوجه اوقومق || heute wird nicht gelesen بوكون درس ، مكتب یوق || (زرا) (بربرینی متعاقب آلمق) طوپلامق ، قالدیرمق، قوپارمق ودوشیرمك .

Lesens-werth (ـُ ـ ـ ص) (24) اوقومغه لایق، شایسته.

Leserlich (ـُ ـ ـ ص) (24) [lesen] اوقوناقلی، اوقونور .

Lesghi-er (ـ ـ ـ ا م) .a (40) ، —in (ا مؤ) (50) (كورجی نسلندن) لزكیلر .

Lethargie (ـ ـُ ـ ا مؤ) (53) [روم] (علم امراض) (حسیاتی غائب ایدر درجه‌ده بایغینلق) نوم مستغرق ، لیثارغوس || (كذا مجا) عطالت ، اهمال .

Letten (ـُ ا م) .b (40) [قدیم آلمانجه letto=لاتینجه Lehm lutum] بالچیق ، طین ، لوله‌جی چاموری .

Letter (ـُ ا مؤ) (53) (=Buchstabe) || (مطبعه‌ده) مطبعه حروفاتی ، یازیسی || (عو) =Leiter .

Letzen (ـُ فع متع) و —sich (فع مطا) .c (21) سویندیرمك ، تسریر ایتمك || (sich) —(sich) er-quicken= || (عمو) لذت ، حظ ، صفا ویرمك .

Letzt (ـُ ص) (24) صوك ، نهایت ، غایه || in den—en Zügen liegen جان چكشمك درجه‌سنده اولمق ، صوك نفسی تقرب ایتمش اولمق || letztere(r) (م) ، كذا : letztere (مؤ) و(ق) letztere (لا) (24) نهایتكی || (ضرب مثل) die letzten bekommen das Beste تكه‌یی بكلیان چوربایی ایچر|| den letzten beißen die Hunde صوكه قالان طوته‌قالیر || Letzt (ا مؤ) (inv.) (sans pl.) نهایت، صوك .

Letztens (ـُ حا) صوك دفعه‌ده نهایت دفعه ، صوكنده .

Letzt-hin (ـُ ـُ كذا : ـُ ـُ حا) صوك وقته ، نهایته طوغری ، صكره‌لری || یكنده ، بویقینده ، یكنلرده .

Leu (ـُ ا م) (51) =Löwe .

Leucht,... (ـ …) —appara't (ا م) (صنع) آلت تنویریه || —käfer (ا م) (تا طبیعه) آتش بوجكی || —qualle (امؤ) (تاطبیعه) كیجه پارلیان بوجك وقوردلره تعبیر اولنور || —schiff (ا لا) (بحر) فنارلك خدمتنی كورن كمی || —thurm (ام) (بحر) فنار (قله‌سی) || —wurm (ا م) (تا طبیعه) =Joha'nnis-würmchen .

Leuchte (ـُ ا مؤ) (53) [leuchten] ضیالی جسم ، مضی اولان برشی || نیر ، كونشله آی ، نیرین (كتب مقدسه اصطلاحی) مشعله ، موم ، شمع ، شوق || نور، ضیا || بیوك فنار ، فانوس || (بحر) لیمان وساحل فناری || (ع) مخابرات لیلیه وسائره‌ده مستعمل عادی ویا الكتریق فناری .

Leuchten (ـُ ـ فع لا +) .b (21) [قدیم آلمانجه‌ده linhtan : Licht machen] نشر ضیا ایتمك ، پارلامق ، تنویر ایتمك ، پارلدامق ، شعله پاش اولمق || (بحر) (كونش ویا آیك عكس ضیاسیله) پارلدامق ، ایشلدامق || (مجا) Das leuchtet in die Augen بوانسانك كوزینه چارپار ، عیان وآشكاردر ، پك بللی || Jemandem (ویاخود : Jemand nach Hause)— (فع متع) برینی فنارله كوتورمك|| (مجا) (عمو) Jemandem (یاخود : Jemand)heim— (مرا . heimleuchten) .

Leuchter (ـُ ا م) .a (40) [leuchten] شمعدان .

Leugnen (ـُ فع متع) .b (21) انكار ایتمك ، etwas steif und fest— برشیئی قطعیاً ، كلیاً انكار ایتمك ، قبول وتصدیق ایتمامك || es ist nicht zu— قابل انكار دكلدر ، انكار اولنه‌مزكه .

Leukadia (ـ(ـ)ـ ـ ا خا لا) (56) (جغر) یونان دكزنده كائن آطه‌لردن لوقادیا .

Leumund (ـُ ـ ا م) (38) (sans pl.) شهرت || in bösen—bringen آخرك شان وناموسنی اخلال ایتمك ، دله دوشورمك .

Leute (ـُـ جمع م) ㊳ بعضاً: Leut' (*inv.*) آدملر، كمسه لر ‖ unſere— بزم آدملريمز، بزمكيلر ‖ ſeine— (اونك آدملری) آنك اوشاقلری ‖ خلق، عالم، ناس ‖ was werden die—dazu ſagen? بوكا هركس نه ديه‌جك؟ عالم، هركس بوكا نه دير؟ ‖ انسان ‖ es ſind—bei ihm اونك يانده مسافر وار، آدم وار (آدملر) ‖ aus Kindern—werden چوجقلر بيويه‌رك آدم، بيوك اولورلر ‖ (ع) (ضابطانك غيری اولانلر) عسكر، نفرات، سلاح اندازان.

Leut(e)nant (ـ(ـ)ـ ـُ ١ م) (56) (مرا. Lieutenant).

Leut-ſelig (ـُـُـ ص) ㉔ هركس طرفندن سويلان؛ هركسی سون، هركيسه يه اعتبار والتفات ايدن، ملطف، منعم، ملتفت، كولر يوزلی ‖ خير خواه.

Levante (ـُـ ٧ - ١ مؤ) (53) (*sans pl.*) [فر] (جغر) لوانت، آوروپاده داخل شرق ممالكی، اقطار شرقيه.

Leviathan (ـُـ (ـ) ٧ - ١ م) (56) كتب قديمه‌ده مذكور غايت بيوك بر دكز حيوانی.

Levit (ـُ ٧ - ١ م) (51) [عبر] اولاد يعقوبدن لوينك نسلنه منسوب اولوب اسرائيليلرمذهبنجه اجرای آيين امتيازينی حائز اولان كيسه.

Levkoje (ـُـُـ صورت تلفظی - lĕfᵉ-kēō'-ĕ در ١ مؤ) (53) [روم] (نبا) شبوی، منثور دنيلان چيچك (بياض منكشه).

Lexikon (ـُـُ ١ لا) (58) [روم] لغات كتابی، قاموس، ديكسيونر.

Leyer (ـ ـُ ١ مؤ) (51) Leier=.

Liane (ـُـُ ١ مؤ) (نبا) (53) [فرانسزجه lier كلمه‌سندن] آمريقانك بر نوع صارماشيقلی نباتی، نباتات متشبثه.

Libanon (ـُـُـ اخا لا) (56) (جغر) جبل لبنان.

Libell (ـُـ ١ لا) ㊳ [لاتينجه] (رسالهٔ) هجويه.

Libelle (ـُـ - ١ مؤ) (53) [لاتينجه] تسويه آلتی، تسويه روحی ‖ (تاطبيعه) يوسفجق، درت قنادلی قيزبوجكی.

Liberia (ـ(ـ) ـُ - ١ خا لا) (56) [لاتينجه] (جغر) آفريقای غربيده كنه ساحلنده تشكل ايتمش سياهلرحكومتی (حكومت)، ليبريا.

Libretto (ـ ـُ ١ لا) (56) [ايتا] (جمع اوله‌رق كذا etti ..) اوپرا كفته‌سی، ليبرتتو.

Liby-en (ـ(ـ) ـُ ١ خا لا) (56) مصرده ليبی صحراسی.

Licht (ـُ ١ لا) ㉗ آيدينلق، ضيا، نور ‖ Das—der Welt erblicken دنيايه كلمك، طوغمق ‖ پارلاقلق، آچيقلق، براقلق، صافيت ‖ كون ‖ das—fällt von oben herein (ضيا، كون) كونش يوقاريدن كيرييور، كلييور ‖ —des Mondes ضيای قمر، ماهتاب، (=Mond-ſchein) ‖ mattes— كور، خفيف، ضعيف ضيا، ايشيلق ‖ (ضرب مثل) wo—iſt, da iſt auch Schatten (ضيانك، ايشيغك اولديغی يرده كولكه ده واردر) هرشيئك برده ترسی واردر، برده عكسی طرفی واردر؛ كل‌ديكنسز اولمز ‖ an's—kommen عيان اولمق، ميدانه چيقمق، طوبولمق ‖ gehen Sie mir aus dem—e! كولكه، قرانلق ايتمه! ‖ Jemand hinter's—führen بركمسه‌يی آلداتمق، يوتمق ‖ نشر ضيا ايدن اشيا، اجسام ‖ (صفحات قمر حقنده) das neue— يكی آی، هلال ‖ كولكه‌سز محل، آچيق بر (رسم حقنده) ‖ (تنوير خصوصنده معين ومستعمل اولان شيلر) (شمعدان، فنار، قنديل، لامبه، شمعه) آيدينلق، ايشيق ‖ (آوجيلقده) برحيوانك: —er (جمع) كوزلری.

Licht (ـُ ص) ㉔ [Licht] ضيالی، پارلاق؛ (رنك حقنده) آچيق ‖ es wird— آيدينلق اولمغه، اورته‌لق آغيرمغه، شفق آتمغه باشلادی ‖ آره‌لقلی، آره‌سندن اوته‌سی كوريله‌بيلور صورتده اولان ‖ (صيق كلمه‌سنك مقابلی) سيرك، آره‌لری زياده آچيق ‖ —e Stelle in einem Walde براورمانك آغاجسز ويا آغاجلری سيرك، كسيك اولان محلی ‖ (معما) das Lichte آيدينلق، كون، آيدينلق باجه‌سی ‖ آره‌لق، ايكی شيئك آره‌سنده‌كی آچيقلق، بوشلق.

Licht,... (ـُ...) —blau (ص) آچيق، پارلاق مائی ‖ —blick (١ م) قيصه، چابوق پارلتی ‖ قرانلق بركيجه‌ده هواده اولان آچيق، پارلاق برمحل ‖ —bild (١ لا) فطوغرافله رسم آلوب برمعدن صفحه‌سنك اوزرينه كچيرمك صنعتی، داكراصولی ‖ (كاغد اوزرنده) فطوغرافی ‖ —druck (ام) فطوغرافی باصلمغه مستعد قلمرق طبع ايتمه ‖ —halter (ام) شمعدانجی ‖ —hell (ص) پارلاق ‖ —hof (١ م) (معما) آرقه طرفده بولنان اوفق آولی ‖ —holz (١ لا) (Schwarz-, Nadelholz نك مقابلی) ياپراقلی آغاج ‖ —lehre (١ مؤ) مبحث ضيا ‖ —manſche'tte (١ مؤ) مومك اوزرينه طاقيلان متحرك، رنكلی ويا رنكسز جام پارچه‌سی ‖ —meß, —meſſe (١ مؤ) قتولكلرك شباط ايكيسنده‌كی كونلری ‖ —meſſer (١ م) (حكم) ضيانك درجهٔ قوتنی اولچمكه مخصوص آلت، مقياس الضيا ‖ —putze (امؤ)، وياخود: —putz-Schere (١ م) موم مقاصی ‖ —ſchirm (١ م) اوجاق پرده‌سی؛ كوز سپری ‖ —ſchnuppe (امؤ) يانمش قنديل فتيلی اوجی ‖ —ſeite (امؤ) كون، كونش، ضيا، آيدينلق طرفی ‖ (مجا) ايو، مساعد، اوغورلی كون، طرف، موافق وقت ‖ —ſtumpf (ام) يانمش موم، قنديل اوجی ‖ —talg (ام) (موم ايمالنه مخصوص) ايچ ياغی، شحم، طوك ياغی، مراع ‖ —weihe (١ مؤ) =—meß ‖ —weite (١ مؤ) (معما) آياق، ديرك وامثالی آره‌سنده اولان آره‌لق، آچيقلق، مسافه ‖ —welle (امؤ) (حكم) ضيا طالغه‌سی، ضيانك تموج ايتمسی.

Lichten (ـُـ فع متع) و —ſich (فع مطا) b. ㉑ [Licht] تنوير واضائه ايتمك شعله‌لنديرمك، آيدينلاتمق ‖ منور اولمق، شعله‌لنمك، آيدينلانمق ‖ (برآغاجك قورودالرينی) كسمك، سيرلتمك ‖ چوق تلفاتی موجب اولمق ‖ [Leicht] (بحر) يوقاری قالديرمق، چكمك ‖ (بركمينك) يوكنی خفيفلشديرمك، بوشالتمق.

Lichter (ـُ ١ م) a. ㊵ (ع) (طوپجيلقده) آتش ويرمكه مخصوص فيتيل ‖ (بحر) برواپور، كمينك اشياسنی طولديروب بوشالتمق، ايندیروب بيندیرمك خصوصنده مستعمل اوفق كمی، واپور.

Lidern (ـ ـُ فع متع) a. ㉑ (صنع) [Lied] (ماكينه) كوسله وسائره قاپلامق، صارمق، بونلرله تجهيز ايتمك.

Lieb (ـُ ص) ㉔ [قديم آلمانجه liup: herz-gewinnend] سوكيلی، عزيز، معزز؛ سوكلی ‖ das—e (tägliche) Brot (هركونلك مبارك) اكمك ‖ der—e Gott جناب حق ‖ es iſt mir—, daß.... بن ... سه چوق ممنون اولورم.

اولەجغم ‖ Jemand, etwas—haben برینی ، برشیئی سومك؛
(تعشق ایتمك) ‖ lieber دها كوزل ‖ (حا) دها ایو ‖
je länger, je—er تقدر اوزون اولورسه، دوام ایدرسه اوقدر ایو
اولور؛ (نبا) خانم الی ‖ er sterben als leiden—چكمەدن ایسە اولمك
دها ایودر ‖ Das (اك سوكیلی، اك عزیز، اك زیادە خوشلانیلان) liebst
habe ich am—sten بونی اك زیادە سورم ، اك زیادە سودیكم
بودر ‖ Liebe(r) (ام) ، Liebe (امؤ) (24) mein Lieber!
دوستم ، سوكیلم ، عزیزم ، مونشر ! ‖ meine Liebe! دوستم،
سوكیلم ، عزیزەم !

Lieb,,... (‒ ‥‥) —werth (ص) عزیز، سوكیلی ومحترم ‖
—äugeln (فع لا +) معنالی ، عشقلە قاریشیق نظر ایتمك ،
كوز اشاری ایتمك ، غمزەلشمك ‖ —haber(in) (ام ، امؤ)
برینك بلالیسی ، عاشق ، عاشقە ، كوكلی ‖ (برشیئی سون
برشیئە مراق اولان) مراقلی ‖ —kosen (فع متع وفعلا +)
سومك ، سویشەرك قونوشمق ، شوخانە لقردی سویلمك ؛
اوخشامق ، نوازش ایتمك ‖ —stöcke (ا م) (نبا)
یابانی كرەویزی .

Liebchen (‒ ‿ الا) b. (40) (Lieb كلمەسنك صورت
تصغیریەسی) جانم ، جكرم ، شكرم، یاوروم ، سوكیلم ، كوكلم ،
الماسم ، ایكی كوزم ‖ (ضرمثل) Jeder findet sein—
schön قوزغونك بیلە یاوروسی كندینە كوزل كورینورمش .

Liebe (‿ ‒ ا مؤ) (53) سوكی ، محبت ، عشق ‖
mit— (ضرمثل) ‖ محبت وطنیە —zum Vaterlande
erreicht man mehr als mit Gewalt انسان طاتلیلقلە
یلانی دلیكندن چیقارتیر ‖ die —ist blind (عشق كوردر)
عشق وسودا ، محبت هر شیئی كوزل كورر ‖ (ضرمثل)
Lust und—zum Ding macht alle Müh' und Arbeit
gering آرزو وهوسلە یاپیلان شی پك قولای ؛ آسان اولور ،
استك ، محبت اولدقدنصكرە انسان هرشیئی یاپار ‖ نزاكت ‖
لطف ، ایولك — thun Sie mir die لطف ایدیكز ، قوزم
.... بكا یاپیكز ، ویریكز والخ .

Liebe,,... (‒ ‿ ‥‥) —glühend (ص) آتش عشق ایلە مالا
مال، آتشلی، حرصلی ‖ —bang (ص) بلای سودا ، (محبت) دن
قورقان ‖ —diener (ا م) طالقاووق ، مداهنەجی ‖
—voll (ص) محبتلی ، خالص ، شفقتلی .

Liebeln (‿ ‒ فع لا +) .a (21) [lieb] سومك ، عاشقلق
ایتمك ‖ برسووب براونوتمق ‖ mit Jemandem— بریلە
سویشمك ، جلوە ، ناز ایتمك ، كولوب اوینامق .

Lieben (‿ ‒ فع متع ، فع لا +) و—sich (فع معطا) ،
(فع مشاركت) .a (21) سومك، محبت ایتمك ‖ —(sich, einander)
برینی سومك ، سویشمك ‖ یكدیكرینە علاقە، محبت ایتمك ،
عاشق اولمق ، كوكل ویرمك .

Liebens,,... (‒ ‿ ‥‥) —werth (ص) سولمكە ، كوكل
ویرلمكە شایان ‖ —würdig (ص) سویملی ، نازك ، كبار ،
طاتلی ، خوش ، لطیف ، تربیەلی ، انسانیتلی .

Liebes,,... (‒ ‿ ‥‥) —pfand (الا) چوجق ، ثمرۀ
محبت ‖ —apfel (ام) طوماتیز (طوماتە ، طوماتس) ‖
—brief (ام) محبتنامە ‖ —erklärung (امؤ) اعلان
عشق ‖ —göttin (امؤ) عشق ، سودا الهەسی ‖
—mahl (الا) ایلك خرستیانلر زماننده كلیساده یەنیلان

عمومی طعاملر ‖ ایفای اخوت اوزره یەنیلان یمك (رسمی
محللردە شنلك كونلری استقبال ووداع وامثالی زمانلردە ویریلان
ضیافت ، یەنیلان یمك) .

Lieblich (‿ ‒ ص) (24) [lieb] خوش، لطیف، سویملی ‖
كوزل، پاك ، تمیز ‖ (یمك حقندە) لذیذ ، نفیس ‖ (برموقع
حقندە) خوش ، منظرەسی لطیف ، فرحفزا ، اشتها آچان .

Liebling (‿ ‒ ا م) (38) [lieb] سوكیلو ، كوزدە .
مقبل ‖ نازلو، سویملو ‖ نازلی بیودلمش، تربیەسز آلشدیرلمش
چوجق .

Liebschaft (‿ ‒ ا مؤ) (49) [lieb] مناسبت لا ابالیە ،
چابوق كلوب كچن عشق .

Lied (‒ ا لا) (27) شرقی، توركی، شعر ؛ قصیدە ، مرثیە ،
مدحیە ‖ (مجا) davon kann ich auch ein—(chen) singen
بوكا برازدە بنم وقوفم واردر، براز بندە چاقارم ‖ [قدیم آلمانجەدە
Deckel, Fenster-laden ؛ Deckel hlit]= متروك اولەرق
الیوم بعضاً Augenli(e)d مقامندە مستعملدر .

Lieder,,... (‒ ‿ ‥‥) —buch (ا لا) شرقی كتابی ‖
قصیدە نامە ‖ —kranz (ا م) =—tafel ‖ —strophe
(ا مؤ) ایكی مصراعدن عبارت بربیت ، شرقی قطعەسی ‖
—tafel (ا م) شرقی، شعر، تغنی جمعیتی؛ موسیقی مكتبی .

Liederlich (‿ ‿ ‒ ص) (21) [Leicht] دقتسز، اهمالجی ‖
ترتیبسز ، سونەپە ، پاچاسی دوشوك ‖ er Kerl— اخلاقسز،
پیس ، مردار حریف ‖ gekleidet gehen— اوستی باشی پیس
كزمك ، تمیز كیینمامك .

Lief(e) (‿) (‒) (laufen فعلنك زمان حالیلە صورت
انشائیە ماضیلرینك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Lieferant (‿ ‿ ‒ ا م) (51) [liefern] متعهد ، ملتزم،
بر یرە مال ویریلان .

Liefern (‿ ‒ فع متع ، فعلا +) .a (31) و—sich (فع معطا)
[فرانسزجە livrer كلمەسندن] ویرمك ، تسلیم ایتمك ‖
ترك ایتمك ، براقمق ‖ یاپمق ، ایتمك ‖ Jemandem etwas—
برینە برشی بولمق، صاتمق، ویرمك ‖ er liefert uns schlechte
Waare : ویاخود او بزە فنا خدمت ایدییور ، فنا Arbeit
مال ویرییور ، ویردیكی مال ، كوردیكی ایش برشیئە یارامازه ‖
(ع) eine Schlacht— بیوك برمحاربە ایتمك (قدیمدن میدان
محاربەسی تعبیر اولنان بللی باشلی برمحاربە یاپمق) .

Liegen (‿ ‒ فع لا +) .f (20) یاتمق ‖ كائن اولمق، بولنمق ‖
die Stadt liegt nördlich von Berlin ... شهر برلینك
شمالندە كائندر ‖ (مزار طاشی اوزرندە) ... hier liegt
... بورادە مدفوندر ‖ die Ursache liegt am Tage
(ایشك) اصلی ، اساسی بللیدر ، سببی معلوم ‖
er liegt am Fieber krank اوصیتمەدن (خستە) یاتیور ‖
was liegt Ihnen dran? بوندن سزە نە ؟ سزجە نە اهمیتی
اولە بیلور ؟ ‖ ? an wem liegt Das (بوندە) قباحت كیمدە؟
قباحت كیمك ؟ ‖ Das Haus liegt auf einem Hügel او
برتپەنك اوزرینە مبنیدر، یاپلمشدر ‖ die ganze Last liegt
auf mir بتون یوك بكا یوكلندی، هپسی بكا تحمیل اولندی ‖
Das ‖ auf den Tod krank— اولوم حالندە خستە یاتمق
liegt mir schwer auf dem Herzen ایچمە ، یوركمە درد
اولدی ‖ Das liegt außer dem Bereiche der Möglichkeit

قارمه durch einander— ‖ بوشی دائرهٔ امکانك خارجنده در
قاريشيق بولنمق(پرده)‖(نشان وضعيتنده)—im Anschlage
(ياته‌رق) نشان وضعيتنده اولمق ‖ in Garniso'n— برموقع
عسكريده بولنمق ‖ Das liegt mir im Sinne بو بنم ذهنمی،
فكريمی اشغال ايديور ‖ Das liegt in meiner Macht
بو بنم قوهٔ اقتدارم داخلنده در، بن بونی يا پا بيليرم ‖ (ع)
unter Schloß und Riegel—‖ آچيقده قومق im Felde—
كليد آلتنده ياتمق، بولنمق (بحر) vor Anker— تيمور آتمش
اولمق ‖ Jemandem zu Füßen— برينك آياقلرينه قپانمق؛
خاكپای اولمق ‖ wie liegt die Sache ? ايش نه حالده ،
نه‌مرکزده؟ نصل اولدی(او) ايش؟‖(مجا) das Tuch liegt zwei
Ellen breit چوقه‌نك ، قماشك اكی ايكی اندازه‌در ، ... قدر
اكی وار ‖ —bleiben ياتوب قالمق ، دوشديكی يرده قالمق ‖
(برقضايه اوغرامش شمندوفر حقنده) طورمق ، ياتمق ، توقف
ايتمك ‖ etwas—lassen ياتيرمق‖ اونوتمق؛ آرقه‌سی آرامامق‖
(مجا) Jemand links —lassen برينی اهميتسز كيمك ،
آلديرمامق‖ sich den Rücken wund— ياتمقدن صرتی ياره،
بره اولمق ، ياته ياته صرتنی برەلمك .

Liegend-flötz (ـُـَ الا) (38) طبقهٔ افقيه (معدنياتده)
(مقابلی Hangend=flötz) .

Lieh(e) (ـ)(ـُ) (leihen فعلنك زمان حال وصيغهٔ
انشائيه‌سنك ماضی صورتلرينك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Lien (ـُ ا مؤ) (49) (بحر) ايغجه ايپ =Leine .

Lies (ـُ) (lesen فعلنك صورت امريه‌سنك ايكنجی شخصی) .

Liesch-gras (ـُـَ ا لا) (26) (نبا) فصيلهٔ نجيليه‌دن چاير اوتی.

Lieschen (ـُ ـُ ا لا) b. (40) (Liese كلمه‌سنك صورت
تصغيريه‌سی) كوچك الزا ، ليزاجق .

Liese (ـَـُ ا مؤ) (48) (واقتيز اسمی) الزا ، ليزا ‖
(بعضاً كنج برقادين، قيزحقنده) dumm—e دلی قيز ، روقيش‖
(ا مؤ) (جمعی: —n) خنزير ، قاز وامثالی حيوانك دريلرينه
بتيشيك ياغ .

Liesest وياخود: liest ، liesest وياخود: liest (ـ)(ـُ)
(lesen فعلنك زمان حالنك ايكنجی واوچنجی شخصلری) .

Li(e)s-pfund (ـُـَ ا لا) (38) [فلمنكجه lijspond]
ليزپوند دنيلان وتعيين ثقلتده استعمال اولنان واحد قياسی
(= $\frac{1}{٢٠}$ Schiffspfund) .

Ließ(e) (ـ)(ـُ) (lassen فعلنك صورت ماضيه‌سيله
صورت انشائيه‌سنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Liest (ـُ) (lesen فعلنك زمان حالنك اوچنجی مفرد شخصی).

Lieutenant (ـ)(ـ)ـُ ا م) (56) (صورت تلفظی :
léû'tᵉ-năntᵉ) [فر] علی الخصوص(ع) ملازم‖...—Frau
ملازمك حرمی، مادام لوتنانت .

Liga (ـَـُ امؤ)(49)[ايتا](جمعی s—)(von Cambrai)—
قامبره اتفاقی (١٥٠٨ سنهٔ ميلاديه‌سنده پاپا ايكنجی ژول ايله
ايمپراطور ماقسيميليه‌ن ، اون ايكنجی لوئی وفرديناند داراغون
آره‌سنده ونديكليلره قارشو ايديلان اتفاق) .

Ligatur (ـُـــ ا مؤ) (49) [لاتينجه] (موسيقی) ايكی
نوطه‌يی يكديكرينه ربط ايدن قوس‖ (جرا) قان آلمقده وسائر
احوالده مستعمل باغ، خيط عاقد ‖ (مطبعه) برقاچ حرفك كرفت
اوله‌رق برلكده يازلمسی .

Ligue (ـَـُ ا مؤ) (53) صورت تلفظی: li'-ghĕ) [فر]
= Liga .

Liguri-en (ـ)(ـ) ـُ- ا خا لا) b. (40) (جغر) ايتاليانك
شمالنده وجنوه كورفزی قربنده ليغوريا قطعه‌سی .

Liguster (ـَـُ- ام) (56) [لاتينجه] (نبا) قينا آغاجی، قورت
باغری فدانی .

Likör (ـُ- ا م) (56) ياخود (38) [فر] راقی ، عرق ،
قونياق، فرنت ، كوراساو ، بنديكتين كبی قويو مشروبات .

Lila (ـُ-) [روم] (نبا) كذا Lilak (ـَـُ) (ا م)
(56) = Flieder ‖ ليلاق (ا لا) (56) و (ص) (inv.) كذا:
blau„— (ا لا وص) مور (رنك) .

Lili-e (ـ)(ـ) ـُ ا مؤ) (53) [فارسيدن مأخوذ لاتينجه]
(نبا) زنبق چيچكی .

Liman (ـُ- ا م) (56)[روسجه‌دن مأخوذ روسجه](جغر) ليمان.

Limette (ـَـُ- امؤ) (53) [فر] (نبا) طاتلی ليمون .

Limito (ـُــ ا لا، ا م) (56) ، Limitum (ـَـُ- ا لا)
(58) [لاتينجه] تجارتده فيئات مقطوع ، تعيين اولنمش فيئات .

Limonade (ـَـُـ- ا مؤ) (53) [ايتاليانجه „ فرانسزجه]
ليموناطه .

Limone (ـُـ- ا مؤ) (53) [فارسيجه limân دن مأخوذ
ايتاليانجه] (نبا) ليمون ‖ ليمون آغاجی ‖ =Limette .

Linde (ـُـَ امؤ) (53) [قديم آلمانجه lintâ] (نبا) اخلامور.

Lindern (ـَـُ فع متع) و sich— (فع مطا) a. (21)
ملايملشديرمك، يوموشاتمق؛ تخفيف ايتمك، آزالتمق ‖ راحتلشديرمق‖
(طب) —des Mittel (ا لا) لينت علاجی .

Lind-wurm (ـَـُ) (25) (علی الخصوص اژدر دنيلان حيوان
موهوم) دراغون .

Lineal (ـُـَـ ا لا) (38) [لاتينجه li'nea] جدول
تخته‌سی ، مسطر .

Linear (ـُـَـ ص) (21) [لاتينجه] چيزكی‌يه متعلق، چيزكی
ايله حاصل اولان، خطی .

Lini-e (ـ)(ـ) ـُ ا مؤ) (53) [لاتينجه li'nea] خط ،
چيزكی ‖ in einer—aufstellen برصره‌يه (قومق) ديزمك‖
—halten استقامتدن، صره‌دن چيقمامق ، (يازی يازاركن)
سطرلری چارپولتمامق ‖ (ع) استقامتی بوزمامق ، استقامتدن
چيقمامق‖(مجا) sich auf gleiche—mit Jemandem stellen
برينی كنديله ، كنديسنی بريله برابر طوتمق(قطعاتی) .

Lini-en„ ... (ـ...)(ـ)ـُ) —blatt (ا لا) چيزكيلی
آلتلق (يازيده مستعمل) ‖ —syste'm (ا لا) (موسيقی)
نوطه‌لرك يازلمسنه مخصوص وبش خطدن مركب ترتيب ‖
—truppen (جمع مؤ) صف ، نظاميه عسكری (قطعاتی) .

Lin(i)i(e)ren (ـَـُ)(ـ) - فع متع) a. (21) [لاتينجه]
—Papier كاغد چيزمك ، چيزكيلی كاغدك چيزكيلرينی چيزمك.

Link (ـُ ص) (21) صول، يسار ‖ (مجا) Sie sind wohl
heute mit dem—en Beine zuerst aufgestanden سزظن
ايدرسه‌م بوكون صولطرفكزدن قالقديكز ، قالقمش اولمليسكز؟ ‖
—sein (صاغ الی يرينه صولی قوللانمق) صولاق اولمق ‖
—e Seite ‖ ترس، ايچ طرفه كاوب كورنميه‌جك اولان طرف ، ترس ‖
des Tuches, Strumpfes, ... الخ چوقه‌نك، قماشك ،
چورابك ايچ ، ترس طرفی، ايچ يوزی، ترسی.

Link=hand (ـُـ) ، **Link(e)=p(f)ot** (عمو) (ـَ)(ـُ)(ـٓ) هر ایکیسیده : (ا م) (56) صولاق، یساری .

Linkheit (ـُـ ا مؤ) (49) مهارتسزلك ، تپه کوزلك ، عجمیلك ، صولاقلق .

Links (ـُ حا) صولده ، صولطرفده، صوله ، صولطرفه ‖ (ع) ! um— (صوله دون !) صوله یارمصول ! ‖ —um kehrt! صولدن کیری چرخ ! صوله کیری دون ! صوله یارم چرخ ! ‖ (یاکاش) —Sie sind weit چوق یاکاشسکز ، خطاکز وار ، یاکاشکز وار ‖ ترس طرف ، ایچ یوزی .

Linnen (ـُـ ا لا) b. (40) = Leinen .

Linon (ا م فرانسزجه تلفظ اولنور) (56) (تجا) مرمر شاهی؛ دلبند ، غاز ، تول .

Linse (ـُـ ا مؤ) (53) مرجمك ، عدس ‖ (مرجمك شکلنده جام) عدسه .

Lipp„ ... (ـُ ...) —fisch (ا م) لورك بالیغی .

Lippe (ـُـ ا مؤ) (53) دوداق ، لب ، شفه .

Lippen„ ... (ـُـ ...) —blume (ا مؤ) (نبا) ازهار ذوالفم ‖ —buchstabe (ا م) (غرا) دوداقله تلفظ اولنان حرفلر، حروف شفویه .

Lippig (ـُـ ص) (24) دوداقلی، آغزلی (حیوانات ونباتات حقنده) ‖ dünn„— اینجه دوداقلی .

Liqueur (فرانسزجه تلفظ اولنور) (مرا ، Likör) .

Liquidieren (ـُـ-فع متع) a. (21) [لاتینجه] (مختلف فیه اولان) برحسابی تسویه وتعیین ایتمك ؛ تصفیه ، رؤیت ایتمك قطع محاسبه ومعامله ، تصفیهٔ دیون ایتمك .

Lisch ، **lischt** (ـُ löschen فعلنك صورت امریه‌سیله زمان حال ایکنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Lispeln (ـُـ فع لا + وفع متع) a. (21) (روزکار ، یاپراق ، قامش وامثالی حقنده) خفیف اوتمك ، خشیردامق ، ایصلیق چالمق ‖ (صو حقنده) خشیلدامق، خفیف چاغلامق ‖ قولاغه فیصیلدامق ‖ لقردی سویلرکن دیلیله براز بلتکلمك .

Lissabon (ـُـ ا خا لا) (56) (جغر) (پورتکیز ، پورتقال حکومتك پای تختی) لیزبون شهری .

List (ـُ ا مؤ) (49) حیله ، خدعه ، دسیسه ، قورنازلق ، حیله کارلق، طولاب ، دوزن، اویون، مادیك .

Liste (ـُـ ا مؤ) (53) [فر] جدول ، اسامی دفتری ، اجمال ، لیستا .

Listig (ـُـ ص) (24) [List] حیله کار، دساس ، مادیکجی، اویونجی، مادره باز .

Liter (ـُـ ا م (ا لا) a. (40) [روم] —Wein برلیتره (بردسیمتره مکعبی) شراب .

Lit(h)auen (ـُـ ا خا لا) (56) (جغر) (روسیه‌نك زیر اداره‌سنه کچن اسکی پولونیا ، لیتوآنی) لیتاونی.

Lithograph (f ـُـ ا م) (52) [روم] طاش باصمه‌جی ، لیطوغرافیاجی .

Litt (ـُ) ، **litte** (ـُـ) (leiden فعلنك صورت ماضیه وانشائیه‌سنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Li(t)terat (ـُـ ا م) (51) [لاتینجـه] ارباب قلمدن محرر ، مؤلف ، ادیب .

Li(t)teratur (ـُـ ا مؤ) (49) [لاتینجه] ادبیات ، علوم ادبیه ‖ علم احوال الکتب .

Li(t)torale (ـُـ ا لا) (56) یالی ، ساحل، لب‌دریا .

Liturgie (ـَ gh ـُ ا مؤ) (53) (امور دینیـه) نماز ودعانك رسم وآیین وصره‌سی، لیتوریا .

Litze (ـُـ ا مؤ) (53) قوردون ، قیطان ؛ صرمه ، سیم شرید ، البسه زه ویاکنار خرجی ، سوطاش ‖ برخلاطی تشکیل ایدن بورولمش ایپلر ‖ طوقومه دستکاهنك طراق .

Livadi-en (ـُ (ـُ) ـَ v ـ ا خا لا) (56) (جغر) (یونانستانك قسم شمالیسی) لیوادی .

Liven (ـُ v ـَ جمع م) (inv.) فینلانده قومی(لیو) لر .

Livland (ـُ f ـَ ا خا لا) (56) (جغر) (روسیه ولایتلرندن لیوونیا) لیولاند .

Livorno (ـُ v ـَ ا خا لا) (56) (جغر) (ایتالیا شهرلرندن لیوورن) لیوورنو .

Livre (فرانسزجه تلفظ اولنور ا مؤ) (inv.)، جمعی (56) بشیوز درهم جدید (غرام) قدر آغیرلقده بروزن یارم کیلو، لیبره (آلمانیاده فوند دیـور) ‖ فرانقك اسکی اسمی ‖ لیرا .

Livree (ـُـ فرانسزجه تلفظ ا مؤ) (53) ، Livrei (ـَ v ـُ امؤ) (49) [فر] بیوك اولرك خدمتجیلرینه مخصوص البسه ؛ خدمتکاره مخصوص رسمی البسه .

Lizentiat (ـَ (ـُ) tss ـُـ ا م) (51) [لاتینجه] بردارالفنوندن ایکنجی درجه‌دن اجازتنامه ، دیپلوما آلان ‖ —der Rechte حقوق مأذونی .

Lizenz (ـُـ ا مؤ) (49) [لاتینجه] رخصت ، اجازت ، مأذونیت ‖ عدم اطاعت ‖ شعرك نحو قواعدی خارجنه چیقمسی .

Lizitation (ـَ (ـُ) tss ـُـ ا مؤ) (49) [لاتینجه] (عد) تقسیمی ناقابل برملك مشترکك مزایده ایله فروختی .

Lob (ـُ ونادراً : ـَ ا لا) (38) (sans pl.) مدح وثنا ، ستایش ، تحسین ، آفرین ‖ ! Gott— اللهه شکر ! حمد اولسون ! ‖ (av. pl.) مکافاة ، ذکر جمیل ، آفرین .

Lob„... (ـَ ... ، ـُ ...) —gedicht (الا) مدحیه ، ثنا منظومه‌سی ‖ —hudeln (فع متع) مداهنه ایتمك ، برینی اوکمك ، دالقاووقلق ایتمك ‖ —preisen (فع متع) تمجید ، تبجیل ایتمك ، ثنا وتعظیم ایتمك ‖ —redner (ا م) برینك مدح وستایشی حقنده نطق سویلیان .

Lobeli-e (ـُ (ـُ) ـَ ا مؤ) (53) (نبا) فرنکی اوتی ، لوبلیا .

Loben (ـُـ فع متع) و —sich (فع مطا) a. (21) مدح وثنا ایتمك ، تحسین وآفرین ایتمك ‖ ممنون وخشنود اولمق ‖ کندوبی مدح ایتمك ‖ (ضر مثل) gute Waare lobt sich selbst ایومال کندی کندینی مدح ایدر، ایومال کندینی کوسترر.

Lobens=werth (ـُـ) ، würdig„ (ـُـ) (ص) (31) شایان تحسین ، تقدیره شایان ، مدح وستایشه لایق ، شایان آفرین ، اوکولدیکنه دکر ‖ شایان مکافاة .

Löblich (ـُـ ص یاخود ـُـ) (24) [loben] شایان مدح وستایش ، ممدوح (کذا کنایه اولەرق: اودیه‌جك یوق) ، مقبول، معتبر ، شایان توصیه .

Loch (ـُ ا لا) (26) دلیك ‖ sich ein—in den Kopf fallen دوشوب قفاسی دلمك ، باشی دلنمك ‖ چقور ، بوشلق ، قوئوق

اويوق ، يارِيق ، آچيقلق || Jemandem zeigen, wo der Zimmermann das—gemacht (ياخود : gelassen) hat برينى كلديكى يولدن كيرو دوندرمك ، كيرديكى قپودن طيشارى دفع ايتمك ، قوغمق ، چيقارمق || (كمغه‌ل اويوتنده) ein —schieben يوارلاغى ديكيلى آغاجلره تصادف ايتديره‌مامك || قيصه چيقماز سوقاق || حبسخانه ، (عمو) قره غول ياننده‌كى موقت حبسخانه || (قارينك عورت يرى) فرج .

Loch,... (‿‿‿ ᵕ) —billard (ا لا) كنارلرى دليكلى بيلاردو || —beitel (ا م) اوجى كسكين ودوز يوره آچمغه مخصوص آلت .

Lochen (ᵕ فع متع) (21) [Loch] دلمك ، چقورلشديرمق ، اويوق ياپمق .

Lock,... (‿‿‿ ᵕ) —wort (ا لا) (جذب ، جلب ايچون صرف اولنان كلام ، كلمه) يمله || —vogel (ا م) چيغيرتغان قوشى || (مجا) طاتلى ، خوشه كيدر برشيله جلب ايدن ، جذبه چاليشان كيمسه .

Locke (ᵕ ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه loc] (صاچ) لوله‌سى ، قيويرجق .

Locken (ᵕ فع متع) و —sich (فع مطا) a. (21) [—Locke] (صاچ حقنده) —(sich) صاچلرى لوله لوله ، قيويرجق ياپمق || قيويرجقلانمق ، لوله لوله اولمق || [قديم آلمانجه lokôn] (فع متع وفع لا +) تبصبص ، تملق ويا آخر صورتله قانديرمق ، يملك ، اوكنه يم دوكمك ، دوكولمك || (آوجيلقده) چاغيرمق .

Locken,... (‿‿‿ ᵕ) —haar (ا لا) لوله ، (قيويرجيق) صاچ || —kopf (ا م) لوله صاچلى باش || —papi'er (ا لا) صاچى لوله لوله طوتمق ايچون صارمغه مخصوص كاغد .

Locker (ᵕ ا م) a. (40) [locken] —in (ا مؤ) (50) جلب وجذبه چاليشان ، اغفال ايتمك استيان (اركك ، قادين) .

Locker (ᵕ ص) (24) [وسطى آلمانجه lugge اولوب : unfest معناسنه در] ايو ، صيق باغلانمامش ، ربط اولنمامش ، كوشك ، اوينِاق ، صاللانير || (طوپراق ، قوم حقنده) آياق آلتنده ثابت قالميان ، (يموشاق اولوب طاغيلان) متحرك || —es Brot يموشاق اكمك || ein—es Leben führen (اولدقجه) سفاهتله يشامق .

Lockern (ᵕ فع متع وفع لا +) ، —sich (فع مطا) a. (21) [locker] كوشلتمك ، كوشلمك ، صاليويرمك ، براز قويو ويرمك .

Lockicht ، lockig ايكيسيده : (ᵕ ص) (24) لوله لوله ، قيويرجقلى ، لوله‌لى .

Loden (ᵕ ا م (ا لا) b. (40) [قديم آلمانجه lodo] (چوقه اعمالنده) قبا چوقه .

Loder-Asche (‿‿‿ ا مؤ) (53) خفيف (آتشى آز) كول .

Lodern (ᵕ فع لا +) a. (21) (علو حقنده) حركت ايتمك ، اوينامق ، (كنديشه مخصوص برحركت وكورولتى ايله يانمق) علولنمك ، خار خار يانمق || برعلوكبى شوق ويرمك || علو نشر ايتمك || (مجا) يانمق ، طوتوشمق .

Loewen (ᵕ leu'-wĕne ا خا لا) (56) (جغر) (بلچيقا شهرلرندن) لووه‌ن .

Löffel (ᵕ ا م) a. (40) قاشيق ، كفچه || ein—voll برقاشيق ، طولوسى || —n gegessen hätte thun, als ob man die Weisheit mit تكميل علوم وفنونى يمش يوتمش كبى طورانمق ، هرشيدن دم اورمق .

Löffel,... (‿‿‿ ᵕ) —stiel (ا م) قاشيغك صاپى ، قاشيق صاپى || —ente (ا مؤ) (تا طبيع) ياصى غاغالى اوردك || —förmig (ص) قاشيق شكلنده || —jagd (ا مؤ) —jagd = Schüssel .

Löffeln (ᵕ فع متع ، فع لا +) a. (21) قاشيقله‌مق ، قاشيقله يمك .

Log (ᵕ) (lügen فعلنك صورت ماضيه‌سى برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Log (ᵕ ا لا (ا م) (38) [انكليز] (بحر) كمينك سرعتنى اولچمكه مخصوص اوجى آلتلى ايپ ، پاراكته .

Logarithm (ᵕᵕ ا م) (51) ، —us (ᵕᵕᵕ ا م) (45) [روم] (ريا) لغارتمه .

Loge (ᵕ j ا مؤ) (53) [فر] (نبا) لوجه ؛ لونجه .

Löge (ᵕ) (lügen فعلنك صورت التاثيه ماضيسنك برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Logen (ᵕ فع لا +) a. (21) [Log] (بحر) پاراكته آتمق .

Loger (ᵕ ا م) a. (40) (بحر) پراكته آتان كميجى || ايكى ديركلى اوفق كمى .

Logg (ᵕ) (بحر) =Log .

Logi(e)ren (ᵕ j - فع لا +) a. (21) اقامت ايتمك ، ساكن ، مقيم اولمق ، اوطورمق .

Logik (ᵕ gh ا مؤ) (49) [روم] منطق .

Logiker (ᵕᵕ gh ا م) a. (40) منطقجى .

Logis (فرانسزجه تلفظ اولنور ا لا) (inv) مفرد مضاف اليهى : وجمعنده lô-ji'ss^e) [فر] مسكن ، اقامتكاه ، قوناق ، منزل (=Wohnung) .

Logisch (ᵕ gh ص) (24) منطقيه ، منطق قواعدينه تطبيقاً ، معقول .

Loh (ص) (24) پارلاق رنكله (وشدتله) يانان ، شعشعه پاش ، لمعه نثار ، علولى ، پارلار .

Loh,... (‿‿‿) —beet (ا لا) (بغچوانلقده) ميشه ، كستانه آغاجى قبوغى توزيله كوبره‌لنمش ترلا ، يتاق || —kuchen (ا م) ميشه وكستانه آغاجى قبوغى توزندن ياپيلان طوغله شكلنده كمور || —eiche (ا مؤ) (نبا) بودورميشه (آغاجى) || —gare (ا مؤ) دباغت ، دباغله || —gerberei (ا مؤ) دباغخانه .

Lohe (ᵕ ا مؤ) (53) (صنع) قاق ، ميشه ، كستانه قبوغى ، دباغ توزى || [غوت لسانجه luchan : leuchten] علو ، شعله ، زبانه || (مجا) آتش ، آتش عشق || آتش فتنه ، شورش .

Lohme (ᵕ ا مؤ) (53) [دانيمارقه‌جه loom] (تاطبيع) قره باتاق .

Lohn (ᵕ ا م) (31) (sans pl.) (برينه كورديكى خدمته ، ياپديغى ايشه ، ايولكه وياكوتولكه قارشو ياپيلان ويا ويريلان شى) حق || اكثريا (ا لا و av. pl.) كونده‌لك ، معاش || مكافاة ، مجازات .

Lohnen (ـُـ فعـ متعـ ، فعـ لا + ، فعـ يكشخ) و —sich
(فعـ مطا) a. ㉑ [Lohn] Jemandem etwas— برينه
خدمتنه قارشومكافاة ايتمك، پاره ويرمك : Gott lohn's Dir!
آللهدهسكاويرسون!انشاءاللهجناب‌حق‌مكافاتنى‌ويرد، بركت‌ويرسون!
in Ame'rika lohnt man die Arbeit besser als in
Europa آمريقاده ايشجيلر اوروپادن دها چوق پاره آلورلر ،
ايش دها چوق پاره ايدر ، آمريقاده كونده لك اوروپادن
دها چوقدر ‖ wieviel lohnt diese Arbeit ? بو ايش نقدر
ايدر ؟ بو ايشه نه ويررلر ؟ ‖ Das lohnte auch grade
die (وياخـود : sich der) Mühe بوشى ، ايش تام چكيلن
زحمته دكر ، دكدى ‖ den Arbeiter— (عمله‌لره) پاره ،
معاش ويرمك ‖ die Sache lohnt sich (بو ، او) اذيتنه ،
زحمتنه دكر ، صرف اولنان امك بوشنه كيتمز ، كيتمامش ديمك
اولور ، كيتمدى ، يابلديغنه دكر .

Löhnen (ـُـ فعمتعـ) .a ㉑ [Lohn] (اوشاقلرك،خدمتجيلرك)
معاشنى، حقنى ويرمك ، توزيع ايتمك ‖ (ع) توزيع‌معاش ايتمك،
آيلق ويرمك .

Löhnungs„ ... (ـُـ...) —appel (ا م) توزيع
معاش يوقلمه‌سى(عسكره معاش ويرمك ايچون برمحله چيقاروب
ديزمك وبورادن معاش توزيع ايتمك) .

Lokal (ـَـ صـ) ㉑ [لاتينجه] موقعى ، محلى ، موضعى‖
Lokales (برغزته‌ده)شئونات، حوادث‌محليه، وقايع‌داخليه‖(الا)
㊳ (جمعى كذلك : —i-en) ير ، موقع ، محـل ، موضع ‖
(خصوصى برفكره بناءً وجوده كتـيريلان محل ، ابنيـه)
—(Geschäfts„) يازى‌اوطه‌سى، قلم‖ —(Tanz„) دانس ،
رقص صالونى ، اوطه‌سى .

Lokal„ ... (ـَـ...) —behörde (ا مؤ) ادارهٔ
مركزيه ، حكومت محليه .

Lokalisi(e)ren (ـَـ-- فعـ متعـ) .a ㉑ [لاتينجه] حصر
وتحديد ايتمك‖ برشيئى برمحله، موقعه تطبيق وتخصيص ايتمك .

Lokalität (ـُـ-- ا مؤ) ㊾ [لاتينجه] ير، محل، موقع،
موضع ‖ —en eines Hauses برخانه‌نك حال واحوالى ‖
تفصيلاتى .

Lokativ (ـُـ-- ا م) ㊳ (غرا) موقع ومكانى كوسترن .

Loko (ـُـ حا) بوراده ، شهرده ، داخلده .

Lokomobile (ـَـــ ا مؤ) ㊸ [لاتينجـه] (صنعـ)
صنايع وزراعتده مستعمل‌متحرك بخار ماكنه‌سى .

Lomotive (ـَـــ ا مؤ) ㊸ شمندوفر ماكنه‌سى ،
لوقوموتيف :

Lokrer (ـُـ جمعـ م) .a ㊵ ايتاليای‌جنوبيده كائن لوقرى
شهرى سكنه‌سى ، لوقريليلر .

Lokus (ـُـ ا م) (.inv) [ايتا] (عمو) (دليقانلولر
لسانجه) =Ab=tritt .

Lolch (ـُ ا م) ㊳ [لاتينجه] (نبا) اكين آره‌سنده بيتن
وقره‌موق تعبير اولنان مضر اوت .

London (ـُـ ا خا لا) ㊻ (جغر) (انكلتره‌نك پای‌تختى)
لوندره .

Lorbeer (ـُـ ونادراً ـُـ ا م) دفنه آغاجى، شجر الغار‖
(مجا) شان ، نصرت ، غلبه ، مظفريت .

Lorbeere (ـُـ ا مؤ) ㊸ (نبا) دفنه آغاجى حبه‌سى،
يمشى .

Lord (ـُ نادراً فقط دهـا طوغرى اوله‌رق ـُ ا م) ㊻
[انكليزجه] لورد‖ (خطاب اوله‌رق) ميلورد .

Lorelei (ـُـ كذا : ـُـ ا خا مؤ) (.inv) لورلاى
اسمنده‌كى پرى .

Los (ـُ الا) مفردى㊱ جمعى㊱ طالع، بخت،قسمت،قدر،
نصيب‖ قضا، تصادف‖حال‖ قرعه؛ پيانقو، لوتريا ‖ (لوتريا‌ده
قازانيلان، پيانقوده اصابت‌ايدن‌شى) حصه، پاى‖پيانقو بيلتى.

Los (ـُ صـ، حا) ㉑ غيرمربوط، آيرى، ثابت‌اولميان‖die
Kette ist— زنجير چوزولمش، چوزلدى‖ der Gefangene ist—
محبوس قاچدى ، قاچمش ‖ als ob Nichts—wäre صانكه
هيچ برشى اولمامش ، يوقمش كبى ‖ ? —was ist نه وار ؟
نه اولدى ؟ نه او؟ ندر او ؟ نه اوليور ؟ ندر نه ؟ نصل ؟ ‖
es ist mit seinem Wissen nicht viel— پك اوقدر بيلمز ،
(آنك) معلوماتى پك چوق دكل، پك اوقدر برشى بيلمز، او پك
آكلامز،آكلاميور‖sein—(einer Sache): كذلك von etwas
برشيدن قورتلمق ‖ !— هايدى ! باشـلا ! هايدى بقالم ! ‖
كندوسندن اول كلان بركلمه ايله برلشوب منفيلك معناسى
ارائه ايدرمثلا : —„hoffnungs اميدسز‖ بركلمه‌نك ابتداسنه
التحاق ايدوب حركت ، آيرلمه ، اولجه مربوط اولديغى برشيدن
چوزلمه، انفصال ومباعدتى‌ارائه ايدرمثلا: —drehen (فعـ متعـ)
بوكه‌رك قوپارمق؛ بوكرايكن‌قوپارمق‖auf Jemand—stürzen
برى اوزرينه‌آتيلمق‖auf etwas—marschi(e)ren طوغريجه
برشى اوزرينه يورمك ‖ (ادات ابتـدا) فعل ايله برلشدكده
دائما (.sép) .

Los„ ... (ـُ...) —brennen (فعـ متعـ) مثـلا
einen Schuß—brennen برآتش ايتمك ، برقورشون ياقمق،
آتمق، صاللامق‖ (فعـ لا) (قورشون ، آتم حقنده) پاتلامق،
(تفنكدن چيقوب) كيتمك ‖ —bringen (فعـ متعـ) برشيئى
بريردن قورتارمق ، قوپارمق ، آييره بيلمـك ‖ —drücken
(فعـ متعـ) برشى (باصـه‌رق) قوپارمق آيرمق ، قيرمق ‖
(برتفنك حقنـده) تتكى چكوب آتش ايتمك ‖ —kriegen
(عمو) (فعـ متعـ) =—bringen ‖ اوكرنمك ، صوكنه واصل
اولمق، صوكنى بولمق ‖ —lassen (فعـ متعـ) صاليويرمك ،
براقمق‖ ! —lassen Sie nicht صيق طوتكز! صاليويرميكز !
براقمه! ‖Los=papier (الا) (تجا) پيانقو، لوتريا (كاغدى)‖
—platzen (فعـ لا—) قهقهه‌يى قوپارمق، كنديـنى‌طوتامامق‖
—reißen (فعـ متعـ) و sich—reißen زورله قورتارمق ويا
قورتلمق ، زورليوب قورتلمق، قورتارمق‖ (فعلا—) ييرتلمق،
قوپمـق ‖ —schießen (فعـ متعـ ، فعـ لا +) (برتفنـكى)
بوشالتمق ‖ (مجا) (كذا نادراً sich—schießen) (فعـ مطا)
(فكرنى) آپ آشكار وجهراً سويلمك ، شدتله جواب ويرمك‖
—schnallen (فعـ متعـ) (حلقه‌سـنى، توقه‌سـنى چوزوب)
چيقارمق ‖ —schnüren (فعـ متعـ) چوزمك ، باغنى آچمق‖
—schrauben (صنعـ) (فعـ متعـ) ويده‌سنى‌چوزمك ، بوصورتله
چيقارمق، آييرمق‖ —sprechen (فعـ متعـ) (سوزله ، كلامله)
قورتارمق، تخليص ايتمك ‖ قطع رابطه ومناسبت ايتمك ‖ عفو
ايتديرمك‖ —trennen (فعـ متعـ) و sich—trennen (فعمطا)
آييرمق، فصل ايتمك ‖ آيرلمق ، چوزلمك ، حل اولنمق .

Lösbar (-´ ص) (24) [lösen] حل اولنه بيلور ، آيريلور|| ايريلمسى، اذابه‌سى قابل||حل وتسويه‌سى ممكن||(ريا) حل اولنور.

Losch (´ lösche̱n فعلنك صورت ماضيه‌سى برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى).

Lösch,,... (⏑...) —geld (الا) (بحر) يوك ايندېرمه پاره‌سى ، اخراجيه حق || —kalk (ا م) سونمش كيرج || —anstalt (ا مؤ) اطفائيه‌نك اقامت ايتديكى، بولنديغى محل، اطفائيه قشله‌سى || —blatt (الا) (مركب قوروتمغه مخصوص) سونكركاغدى|| —eimer (ا م) يانغين قوغه‌سى|| (دميرجيلكده) قيزغين تيمور سوندرمكه مخصوص كردل || Feuerlösch=Gerätschaften=(الا)اطفائيه ادواتى —geräth|| —papi'er (الا) =—blatt || —platz (ا م) ساحلده كميلرك اشياى تجاريه بوشالتدقلرى محل معين .

Lösche (⏑´) (löschen فعلنك صورت الشائيه ماضيسنك برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Löschen (⏑´ فع متع وفعلا —)(حالى lösche' lischest' lischt؛ صورت امريه‌سى lisch؛ زمان حال ماضيسى losch؛ صورت الشائيه‌سى lösche؛ اسم مفعولى ge-loschen' كذا بعضاً c.(21)) سوندېرمك، اطفا ايتمك|| يانغينده آتشه طلومبه صيقمق|| الغا ، فسخ ايتمك؛ كيدرمك ؛ سيلك، قازيمق(يازى حقنده)||(حرارتى) تسكين ايتمك، باصديرمق|| صولديرمق، سوندېرمك || (فعلا —)=er-löschen سونمك || das Papier löscht.. كاغد (مركبى) چكييور .

Lose (⏑´ ص) (24) [los] =locker كوشك ، اويناياق، قملدايان؛ متحرك|| —s Geld باغلانمامش، صوچوق ياپيلمامش پاره || —s Haar اوروليامش، طوپلانوب باغلانمامش صاچ|| —werden (باغلانمش ، ايپ وغيطان وامثاليله صيقلمش برشى حقنده) كوشمك || فرومايه ، كوتو ، سربست ، باشى بوش، آچيق، پك سربست ، اوشاق|| آشاغى، عادى، چاپقين ، آشفته|| ein—es Maul, einen—en Mund haben ديلى، آغزى پيس اولمق ؛ چكه‌سى دوشوك اولمق .

Löse,,... (⏑...) —geld (الا) فدية نجات|| —mittel (الا) (ط) سوكديريجى علاج || (كيميا) محلل .

Losen (⏑´ فع لا+ فع متع وفع مطا) c. (21) پيانقو ، قرعه چكمك .

Lösen (⏑´ فع متع) و—sich (فع مطا) c. (21) [قديم آلمانجه lôsan : los] ارتباطى كيدرمك ، آييرمق، طاغيتمق، حل ايتمك || طاغيلق ، چوزلك || (مجا) die Bande der Freundschaft— دوستلغى بوزمق ، بوزولمق ، غائب ومحو اولمق || das Fleisch von den Knochen— اتى كميكندن آييرمق|| diese Arznei löst den Schleim von der Brust بوعلاج بلغمى كوكسندن سوكديرر، سوكر|| (برقونطوراتويى، برمناسبتى) قطع وفسخ ورفع ايتمك ، الغا ايتمك، بوزمق || eine Aufgabe— بروظيفه‌يى ايفا ايتمك، برمسئله‌يى حل ايتمك|| ein Räthsel— برمعمايى ، بيلمه‌جه‌يى بولمق ، حل ايتمك ، بيلك || an der Kasse sein Billet— (بيلتجى قاصه‌سندن بيلتنى آلمق) بيلت آلمق || Geld— (اشيايه مقابل) پاره آلمق || eine Kano'ne— برطوپ آتمق، بوشالتمق || (الا) b. (40) (sans pl.) وكذا : Lösung (ا مؤ) (49) مصدرينك بالجمله معناسنه كلور .

Löser (⏑´ ا م) a. (40) (تا طبيعه)=Blätter,,magen (تشر) قرق بابر ، حيوانات مجتره‌نك اوچنجى معده‌سى .

Löser = Dürre (⏑⏑⏑ ا مؤ) (53) (بيطر) وباء بقرى (=Rinder = pest) .

Löslich (⏑´ ص) (24) (كيميا)—(in Wasser, in Säuren) (صوده ، حامضلرده) قابل حل .

Losung (⏑´ ا مؤ) (49) قرعه ، پيانقوچكمك || [lösen كلمه‌سنك همان بالجمله معنالرينه معادل اولوب] (تجا) واردات، تحصيلات مقبوضى|| (آوجيلقده Ge-los) حيوان، آوترسى، كوبره‌سى|| (ع) قرارلشديرلمش اشارت، (پاروله‌ده) كلمهٔ اجتماع|| (مجا)—Geld ist die پاره هرشيئى ياپار، هرشى پاره‌يه متوقف.

Lösung (⏑´) (مرا . lösen) .

Loth (´ ا لا) (38) (قديمده برقوندك اوتوز ايكيده وياخود اوتوزده برى ثقلتنده برثقلت) يارم اونس || (هند) عمود، خطشاقولى||(صنع) (برايپه باغلى قورشون ثقلت) شاقول|| (بحر) سونده ايپى || (معادنى ياپيشديرمغه مخصوص) لحيم .

Löthe (⏑´ ا مؤ) (53) لحيمله‌مه .

Löthen (⏑´ فع متع) b. (21) [Loth] لحيملمك .

Löthig (⏑´ ص) (24) [Loth] اون غراملق || (voll,,) —es Silber خالص كموش .

Lothringen (⏑⏑ وياخود : ⏑⏑´ ا خا لا) (56) (جغر) (فرانسه حدودنده لوترينغن قطعه‌سى) لورن .

Lotos (´⏑) (نبا) (مرا . Lotus) .

Lotse (⏑´ ا م) (52) (بحر) دكز ، ساحل قلاغوزى || =Lotsen=fisch .

Lotsen,,... (⏑...) —fisch (ام) (تاطبيعه) پلاموط باليغى.

Lots=mann (´⏑ ا م) (52) =Lotse || (تا طبيعه) =Lotsen,,fisch .

Lotte (⏑´ ا مؤ) (49) (وافتيز اسمى) شارلوتا || (ا مؤ) (53) (معادن قيوارنده) آرق ، اولوق .

Lotterei (´⏑⏑ ا مؤ) (49) سرسريلك ، آواره لك ؛ دقتسزلك ، اهمال ؛ تنبللك ، مسكينلك ؛ چاپقينلق ؛ پاچه‌سى دوشوكلك .

Lotterie (´⏑⏑ ا مؤ) (53) [فر] لوتريا ، پيانقو .

Lottern (⏑´ فع لا+) a. (21) [قديم آلمانجه lotar يعنى : locker] اهمال ايتمك ، صاللامق|| تنبللك ، مسكينلك ايتمك، آحمق|| ايت‌سوريجيلكى ايتمك، سرسرى كزمك ، چاپقينلق ايتمك ، انسانيجه‌سنه ياشامامق، اوته‌ده بريده سورتمك .

Lotto (-´ ا لا) (56) [ايتا] Lotterie .

Lotus (⏑´ ا م) (inv.) [روم] (نبا) (اساطيرده منقول) غايت لذيذ برميوه || برقاچ مختلف نباتاتك اسمى اولوب على الخصوص: كوزل قوقولى يونجه ، خند قوق .

Loupe (⏑´ ا مؤ) (53) =Lupe .

Löwe (⏑´ ا م) (52) ، Löwin (⏑´ ا مؤ) (50) [لاتينجه le'o] (تا طبيعه) آرسلان (كذا مجا) || amerika'nischer— =Ku'guar .

Löwen (⏑´ ا خا لا) (جغر) (56) =Loewen .

Löwen,,... (⏑...) —bändiger (ا م) آرسلان مربيسى ، آرسلان اويناتان ، آرسلانجى || —herz (ا لا) آرسلان يوركلى ؛ آرسلان يوركى || —jagd (ا مؤ) آرسلان

آوى ‖ —stark (ص) آرسلان كبى قوتلو ‖ —affe (١ لا)
—äffchen (١ م) (تاريخ طبيعه) آرسلان ميمونى ‖ —maul
(١ لا) آرسلان آغزى ‖ (نبا) آرسلان آغزى .

Lowry (ـَـ ١ م صورت تلفظى: lō'-rĭ) (56) [انكليز]
(شمندوفرلرده) آغيراشيا نقلنه مخصوص واوزريله يانلرى
آچيق آرابه .

Lübeck (ـَـ ١ خا لا) (56) (جغر) آلمانيانك شماليده مستقلاً
اداره اولنان لوبك قطعه‌سى .

Luch (ـَـ ١ لا) (38) بتاقلق، چوراق، صولاق ير، مزرعه .

Luchs (ـَـ ksse ١ م)، مفردى (26) جمعى (36) **Luchsin**
(ـَـ ١ مؤ) (50) [قديم آلمانجه luhs = لاتينجه lynx]
(تا طبيعه) كدى جنسندن وشاق دينيلان حيوانكه اسكيلر عندنده
كوزينك كسكينلكيله مشهور ايدى ‖ (مجا) كندى فائده‌سنى
كوزه‌دن قورتاز كمسه، تعليمجى كسرى .

Lücke (ـَـ ١ مؤ) (L) بوشلق، آره‌لق، فاصله، آچيقلق
(جمله‌سيده مجازى اوله‌رق مستعملدر) ‖ (تشر) قطعه، فرجه ‖
(برقاصه موجودنده اولان نقصان) آچيق .

Lud (ـَـ)، lüde (ـَـ) (laden فعلنك زمان حال
وصيغهٔ الشائيه‌سنك ماضى صورتلرينك برنجى واوچنجى مفرد
شخصلرى) .

Ludel (ـَـ ١ مؤ) (L) اسلحهٔ ناريه‌نك قايسولنه قونيلان
باروت .

Luder (ـَـ ١ لا) .a (40) =Aas حيوان نعشى، لش ‖
انسانلرك يديكى ات ‖ انسانه نفرت ويران شى، مردار جنابت ‖
(عو) (شتم وتحقير، سب مقامنده) پيس مردار ‖ (قادين
حقنده) روسپى! قحبه! قالتاق!

Ludern (ـَـ فع متع) .a (21) (آوجيلقده) آوى يملك،
جلب ايتمك .

Ludolfinger (ـَـَـ جمع م) .a (40) (آلمانياده بونامده
اولان پرنس خاندانى) لودول فينكرلر .

Ludolf(i)sch (ـَـ) (ـَـ ص) (24) [اون آلتنجى عصرده
برحيات اولان رياضيوندن Ludolf von Ceulen] (ريا)
—e Zahl (π . رياضيه‌ده پى تعبير اولنور) لودولف عددى .

Ludovika (ـَـ ٧ -- ١ مؤ) (46) و (51) (وافتيز اسمى)
لوئيز .

Luft (ـَـ ١ مؤ) (35) هوا ‖ (frisch:) —schöpfen
(تازه) هوا آلمق ‖ in die—sprengen (برشيئى پاطلاده‌رق)
هوايه آتمق ‖ es weht kein Lüftchen (خفيف روزكار)
ياپراق يبله قميلدامييور ‖ wieder—bekommen تكرار نفس
آله بيلمك ‖ (مجا) متسلى اولمق ‖ keine—haben نفسى
طوتلمق، بوغولمق، نفسى طارلاشمق ‖ —machen متسلى
قيلمق، تخفيف ايتمك، برمانعى برطرف ايتمك ‖ Das hängt
(وياخود: schwebt) in der— بو ايش، بوشى صاغلام
اساسه مستند دكلدر؛ دها بللى دكلدر ‖ Das ist aus der
—gegriffen بونك اصلى اساسى يوق، صحيح دكل ‖ (مجا)
die—ist rein اورته‌لق آغياردن خاليدر، اطرافده كمسه يوق.

Luft... (ـَـ) —art (١ مؤ) هوا، غاز نوعى،
جنس هوا ‖ —druck=Bremse (شمندوفرلرده) تضييق
اولنمش هوا ايله متحرك باصق ‖ —heizung (١ مؤ) اماكنى صيجاق
هوا ايله تسخين اصولى ‖ —pumpe (١ مؤ) (حكمه) محلة
الهوا طلومبه‌سى ‖ —artig (ص) هوا، روزكاركبى، نسيمى ‖
—ballon (١ م) (هوايه صعود ايدن) بالون ‖ —behälter
(١ م) (تا طبيعه) قوشلرك هوا طوربه‌سى ‖ —bläschen
(جمع لا) (تشر) آق جكرده حاصل اولان هوا قبارجغى،
رئه‌ده بولنان قبارجق، درد ‖ —dicht (ص) هوا كچمز، هوا
نفوذ ايتمز اولان ‖ —druck (١ م) (حكمه) تضييق هوا ‖
—druck=Eisenbahn (١ مؤ) تضييق هوا ايله ايشليان
شمندوفر ‖ —erneuerung (١ مؤ) قپو، پنجره آچه‌رق هوايى
دكشديرمه، تجديد هوا ‖ —erscheinungs=Lehre (١ مؤ) (حكمه)
حكمت طبيعيه‌نك علائم جويه‌دن بحث ايدن قسمى، مبحث علائم
جويه ‖ —fahrer (١ م) (اكثريا تدقيقات فنيه اوزرينه
بالونله هوايه صعود ايدن) بالونجى ‖ —geist (١ م) ارواح
لطيفه، جن، پرى ‖ —gleichgewichts=Lehre (١ مؤ)
(حكمه) بالونله هوايه صعود علمنك هوايه، موازنت هوائيه‌يه
متعلق بحثى، مبحث قوانين هوا ‖ —kissen (١ لا) هوا ايله
شيشيريلور ياصدق ‖ —kreis (١ م) كرهٔ ارضى احاطه ايدن
هوا طبقه‌سى، كرهٔ هواى نسيمى ‖ —li'ni-e (برموقعدن
ديكرموقعه دكين اولان وهواده تصور اولنان اك قيصه مسافه)
هوا يولى ‖ —messer (١ م) (حكمه) هوانك ثقلت اضافيه‌سنى
يعنى كثافتنى اولچمكه مخصوص آلت، مقياس الهوا ‖ —röhre
(١ مؤ) (انشا آتده، انسان وحيوانلرده هوا نقلنه مخصوص
قنالر وتجهيزات) هوا بوريسى، تنفس يولى، قنالى،
مجراى هوا ‖ —sack (١ م) =—behälter ‖ —schiff
(١ لا) بالون ‖ —schiffer (١ م) (بالونله هوايه صعود
ايدن) بالونجى ‖ —schiffer=Gondel (١ مؤ) بالونك آلتنه باغلى
وبالونجيلرك درونده اوطورمسنه مخصوص سپت صندالى ‖
—schiff=fahrt (١ مؤ) بالونله هوايه صعود واوراده سياحت ‖
—spiegelung (١ مؤ) (حكمه) چول ودكزده افقك اوزرنده
(يعنى ميدانده اولمقسزين) انعكاس طريقيله كورينن شى،
سراب ‖ —sprung (١ م) هوايه صيچرامه، يوقارى
فيرلامه ‖ (دانس) هوايه صيچرايه‌رق آياقلرينى يكديكرينه
اورمق ‖ —stein (١ م) هوادن دوشن طاش، حجر سماوى ‖
—wage (١ مؤ) (حكمه) مقياس الهوا؛ ‖ —ziegel=
(صنع) غازلرك بخارانك كثافتنى اولچمكه مخصوص وصنايعده
مستعمل آلت، مقياس الغازات ‖ —ziegel (١ م) (صنع)
بيشمامش طوغله ‖ —zieher (١ م) بر اوطه ويا امثالنك
هواسنى دكشديرمكه مخصوص منفذ ويا آلت، مجدد هوا،
مروحه ‖ —zug (١ م) جريان هوا ‖ نفسلك، هوا منفذى.

Lüften (ـَـ فع متع) و sich— (فع مطا) .b (21)
هوالنديرمق ‖ auslüften= einen Baum— برآغاجك
كوكنى آچمق ‖ طارلق ايدن، صيقندى ويرن، برطوتان برشيئى
برطرف ايتمك، طيشارى چيقارمق ‖ sich— هوالنمق، طيشارى
هوا آلمغه چيقمق، هوا آلمق ‖ (فكراً) ايچنى، قلبنى، دردينى
بوشالتمق ‖ برشيئى براز هوايه طوغرى قالديرمق .

Luftig (ـَـ ص) (21) [Luft] هوايه منسوب، هوائى،
هواده بولنان ‖ غازمسى، بخارمسى ‖ هوالى، هوادار ‖ خفيف،
اينجه، هوا آلور اولان ‖ ايجنده، آلتنده اولانى كوستررا اولان ‖
(مجا) خفيف مشرب، اويناق، دالدن داله قونان .

Lug (ـَـ ١ م) (38) (sans pl.) [lügen] Lüge ‖
—und Trug يالان وآلداتمه، كذب ودروغ وحيله ‖ [lugen]
(١ لا) آچيقلق، دليك يارق .

Luganer (ـ ـ ص) (*inv.*) [Luga'no اسویچره شهرلرندن] —See لوغانو کولی .

Lüge (ـ ا مؤ) (55) یالان ، کذب ، دروغ ؛ آلمه .

Lugen (ـ فعلا +) .a (21) باقمق، کوزلمك، کوزتلمك.

Lügen (ـ فعلا + ، فعمتعه ، فع یکشنه ، فع مطا) .f (30) یلان سویلمك ؛ آلداتمق ، قاندیرمق، مصال سویلمك ، آلمق || sich in Jemandes Vertrauen— یالانله برینك حسن ظنی قزانمق، برینی قاندیرمق ، ایناندیرمق .

Lügen„... (ـ...) —fürst (ا م) شیطان ابلیس (یالان باباسی) .

Lügner (ـ ا م) .a (40) ، —in (ا مؤ) (50) یالانجی، یالان سویلیان ، کاذب ، کاذبه .

Lügnerisch (ـ ص) (24) یالانجیجه‌سنه .

Luischen (ـ ا لا) .b (40) (Luise اسمنك صورت تصغیریه‌سی) لوئیزت .

Lukas (ـ ا خا م) (36) و (وافتیز اسمی) (درت انجیل مرتبلرندن بری) لوقاس .

Lukrativ (ا ـ ص) (24) [لاتینجه] کارلی ، فائده‌لی ، تمتعلی .

Lukri(e)ren (ـ فعلا + وفعمتعه) .a (21) [لاتینجه = her-aus-schlagen] پاره قزانمق، تمتع ایتمك .

Lullen (ـ فعمتعه وفعلا +) .a (21) [فلمنکجه lul صدا] (برچوجغی اویوتمق ایچون نه نه دیه ویا دها دیکر صورتله نینی سویلمك || in den Schlaf— بوصورتله اویوتمق .

Lume (ـ ا مؤ) (55) = Pfütze || Wuhne= .

Lumme (ـ ا مؤ) (55) (تا طبیعه) (قره بتاق نوعندن طالغیچ قوشی) اوریا || =Lohme .

Lümmel (ـ ا م) .a (40) تقریبا : اوکوز ، حیوان ، سرسم ، سومسوك || چاپقین .

Lump (ـ ا م) (38) دها ایوسی (51) [Lumpen دن مختصر] اوستی باشی یرتیق‌دیلنجی، پژمرده قیافت ، (بالدیری چبلاق، سرسری، چاپقین، آلچاق، حذله‌مقوله‌سندن، آیاق‌طاقمندن اولانکسه ؛ دنی، ناموسسز || (تاطبیعه) (بالق) دکزطاوشانی .

Lumpen (ـ ا م) .b (40) [اساساً Lumpe] (پیللم پیللم ، لیمه لیمه اولمش ، قیرلمش ، دوکولمش‌شی ، ایلر طوتر یری قالمامش البسه) پارتال ، پچاوره ، یرتیق البسه || پوش، صاچمه ، عبث || پیس ، مردار، جنابت ایش، شی .

Lumpen„... (ـ...) —händler (ا م) اسکیجی ، پاچاوره‌جی || —gesindel (ا لا) چاپقین ، اسافل طاقمندن || —kerl (ا م) چاپقین، کلخان بکی، حریف || —matz (ا م) —sammler (ا م) پاچاوره طوپلیان آدم || —zucker (ا م) [فلمنکجه Lomp : Stück] لومپ ، لومب .

Lumperei (ـ ا مؤ) (49) [Lump] صاچمه، بیهوده، نافله شی ؛ جنابت ، مردار ایش || اوته‌ده برووده سورتمه ، چاپقینلق ایتمه .

Lumpicht ، **lumpig** (ـ ص) (24) [Lumpen] پیللم پیللم ، اسکی، یرتیق، پارچه پارچه || سفیل ، پژمرده || پیس، مردار، جنابت .

Lunch (ـ ا لا صورت تلفظی lœunᵉtchᵉ) (*ine.*) [انکلیزجه] اوکلندن صکره ینن ایکنجی قوشلق یمکی .

Lunge (ـ ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجه lungâ] (تشر) آق جکر ، رئه || (مجا) (عمو) sich die Lunge aus dem Leibe (ویاخود : wund) reden, schreien باغیره باغیره ، سویلیه سویلیه نفسی قالمامق || (سلخ خانه‌لرده،قصاب دکانلرنده) طاله جکری || (مجا) aus voller—schreien آوازی چیقدیغی، سسی اولدیغی قدر باغیرمق .

Lungen„... (ـ...) —mus (ا لا) (آشجیلقده) طاله جکری قیمه‌سی || —entzündung (ا مؤ) (علم امراض) آق جکر التهابی ، ذات الرئه || —faul (ص) (علم امراض) متورم || —(schwind)süchtig (ص) ورملی، ورم خسته‌لغنه اوغرامش، متورم .

Lungern (ـ فعلا +) .a (21) [قدیم آلمانجه lungar : munter] بوش طورمق، آواره کزمك || umher— هایلازلق ایتمك ، سورتمك || (فعلا +) nach etwas — کوزدیکمك ، زیاده آرزو ، غبطه ، امل، طمع ایتمك .

Lünse (ـ ا مؤ) (53) (آرابه‌جیلقده) دینکیل‌چیویسی .

Lünstadt (ـ ا خا لا) (56) (جغر) (فرانسه شهرلرندن) لونویل .

Lunte (ـ ا مؤ) (53) طوپ ویا محاربه مشعله‌سی .

Lunze (ـ ا مؤ) (53) آوجیلقده =Geschlinge, Lunge || =اوطه‌لق (Bei-schläferin) .

Lupe (ـ ا مؤ) (53) [لاتینجه] پرتوسز .

Lupfen ، **lüpfen** (ـ فعمتعه) ایکیسیده .a., c. (21) [قدیم آلمانجه lupphan =Lüften] .

Lupine (ـ ا مؤ) (53) [لاتینجه] (نبا) آجی بقلا ، یهودی باقله‌سی، ترمس .

Luppe (ـ ا مؤ) (53) (معدنجیلکده) تیمور کولچه‌سی.

Lurch (ـ ا م) (38) (تا طبیعه) ضفادعیه قوربغه‌جنسی .

Lust (ـ ا مؤ) (25) (*sans pl.*) آرزو، هوس، استك || کیف، نشئه،نشاط، فرح || تلذذ، حظ || ذوق وصفا ، اکلنجه || شهوت || nach Deines Herzens— بیلدیکك ، استدیکك ، آرزو ایتدیکك کبی ، جانك نصل استرسه اویله ، نصل استر ایسه‌ك اویله || Die Lust zu etwas verlieren برشیدن (برشیئی یاپمقدن) اشتهاسی قاچمق ، اکراه ایتمك || Lust und Liebe zum Ding' macht Müh' und Arbeit gering (مرا . Liebe) .

Lustbarkeit (ـ ا مؤ) (49) اکلنجه،ذوق وصفا ،جنبش، شنلك ، سور ، شهر آیین .

Lüsten (ـ) ، lüstern (ـ) (فع یکشنه ، فعلا +) .b (21) [قدیم آلمانجه lustan] آرزولنمق، هوسلنمك ، استمك، اشتهالنمق، اوزنمك ، ایمرنمك .

Lüster (ـ ا م) .a (40) جلا ، پارلاقلق ، شمعدان || علی‌الخصوص (صنع) آویزه || آصق .

Lüstern (ـ ص) (24) [Lust] هوسکار ، آرزوکش ؛ غبطه ایدن ؛ حریص || شهوانی ؛ شهوتلی ، حرصلی، اویناق || آرزو واشتها ویرمه || —e Erzählungen نقلیات شهوانیه .

Lustig (ـّـ ـ) ㉑ شن، شاطر، كيفلو، نشئه‌لو، شاقلبان، مسخره، تحف || برازسربست طبيعتلی || اكلنجه‌لی، كولنج، مضحك || sich über Jemand—machen بريله آلای ايتمك، استهزا ايتمك، اكلنمك || صويتاری، مسخره، مقلد .

Lustigkeit (ـّـ ا مؤ) ㊾ نشئه‌ليلك، شنلك، شطارت، شاقلبانلق، شقراقلق، كيف، بشاشت، بهجت، حبور، مسرت || فحش .

Lustig-macher (ـّـ ا م) .a ㊵ مسخره، مقلد، صويتاری، ياصقال .

Lüstling (ـّـ ا م) ㊳ ذوق وصفاسنه، شهوت نفسانيه‌سنه مجبور .

Lüstrin (ـّـ ا م) ㊳ (تجا) ايپكلی پارلاق قوماش || قرامندوله (مرا . Glanz=taffet) .

Luther (ـّـ ا خا م) .a ㊵ و ㊶ (—Martin) ١٤٨٣— ١٥٤٦ سنه‌سنه دكين برحيات اولان و پروتستان مذهبنك موجدی بولنان آلمانيالی) مارتين لوتر .

Luti(e)ren (ـّـ فع متع) .a ㉑ [لاتينجه] (كيم) طين ايله صيوامق .

Lutschen (ـّـ فع لا + ، فع متع) .a., c ㉑ (عمو) امك || امزيرمك .

Luttern (ـّـ فع لا +) .a ㉑ (صنع) مسكت اوزومی تقطير ايدرك ، امبيقدن چكه‌رك (شرابنی ياپمق) .

Lüttich (ـّـ ا خا لا) ㊻ (جغر) (بلچيقا شهرلرندن) ليه‌ژ.

Lützelstein (ـّـ ا خا لا) ㊻ (جغر) (الساس قطعه‌سنده كائن قلاعدن) لاپتيت پيه‌ر .

Luv (ـ ا مؤ) ㊾ (sans pl.) [قلمنكيه lœf] (بحر) اورسه، روزركا طرف .

Luxus (ـّـ ا م) ㊻ (sans pl.) [لاتينجه] دبدبه، دارات، شعشعه، زياده سوس || سفاهت، اسراف || بوللق || تجملات .

Luzerne (ـّـ tss - ا مؤ) ㊸ [فر] (زرا) قبا يونجه، قرط .

Lyce-um (ـّـ tss - ا لا) ㊹ [روم] مكتب (اعدادی داخلی) .

Lydi-en (ـ)(ـ) ـ ا خا لا) ㊻ (جغر) آسيای صغراده بولنان قديم ليديا قطعه‌سی (وحكومتی) كه ايرانيلرك تسلطيله منقرض اولمشدر .

Lymphe (ـ ٢ ـ ا مؤ) ㊸ (sans pl.) [لاتينجه] (حفظ الصحه) لنفا (بدنك اوعيه وآوردهٔ مخصوصه‌سنده جولان ايدن بياض، براق مايع) .

Lyra (ـّـ ا مؤ) ㊾ (جمعی —ß) كمانچه، عود || (هيئة) برج شلياق .

Lyrik (ـّـ ا مؤ) ㊾ (sans pl.) [لاتينجه] (اسكيدن عودله چالينان اشعاره و بوكونده‌كی مقام ايله سويلنيلان غزل، قصيده، مرثيه وشرقی كبی اشعاره دنيلور) منظومه .

M.

M. (ـ ا لا) ㊺ آلمانجه القبانك اون اوچنجی حرف و اونجی حرف غيرصدائيسی اولوب مختصراً .M صورتيله يازلديغی وقت سائر شيلرد نبشقه علی‌الخصوص Mark كلمه‌سی اشعار ايدر .

Mä! (ـ حرند) =mäh .

Mäander (ـّـ ا خا م) .a ㊵ [روم] آسيای صغراده بوتام ايله مسمی نهر || (ا م) دونان، طولاشان، قيوريلان شی || (معما) يوشكلده اولان تزيينات || طولامباج يول .

Maas (ـ ا خا مؤ) (.inv) (جغر) فرانسزلرك موز ديدكلری نهر .

Maat (ـ ا م) ㊳ و ㊻ آرقداش، شريك || (بحر) بر بحريه ضابطنك معاونی .

Macedoni-en (ـ (ـ) ـّـ tss ـ ا خا لا) ㊻ (جغر) ماكدونيا .

Mache (ـّـ ا مؤ) ㊸ (sans pl.) [machen] طور، اسلوب، منوال، صورت || ياپيليش || ايشلمه، اعمال || ياپی || (مجا) (عمو) Jemand in die—nehmen بريله استهزا ايتمك || ذم وقدح ايتمك || طياق آتمق، كوتكلمك، ايوجه ايصلاتمق .

Machen (ـّـ فع متع) و —sich (فع مطا) .a ㉑ ياپمق || ich mache mir (ein) Vergnügen daraus بو بنم ايچون بر اكلنجه، لطف در ! بن بونكله اكلنيرم ؛ بن اونكله افتخار ايدرم ، بو بنم ايچون شرفدر . . . الخ || was—Sie? نه ياپيورسكز || (استفسار خاطر مقامنده) كيفكز نصلدر ؟ نه ياپيورسكز ؟ || Jemand zum General— برينی پاشا ياپمق، پاشالغه ترفيع ايتمك، عهده‌سنه پاشالق توجيه ايتمك || Du machst mich glücklich سن بنی مسعود، بختيار ايديورسك ، ايدرسك ، سن بنم باعث سعادتمسك || er macht's mal nicht anders بشقه درلوسی الندن كلمز || er hat die Kinder glauben gemacht اوچوجقلری ايناندیردی || Jemandem —Vorwürfe برينه ستم ايتمك || برينی تكدير ايتمك || er hat ein Gehalt von 4,800 Mark, macht 400 Mark pro Monat اونك سنوی (٤٨٠٠) مارق معاشی وار آيده درتيوز مارق ايدر || Das macht Nichts ضرری يوق ، بأس يوق، نه ايسه || —Licht لامبه‌يی، شمعدانی ياقمق || es ist Nichts dabei zu — نه ديرسك ؟ ! ، نافله خيری يوق ، بوشيدن استفاده ممكن دكل || بوكا قارشو برشی ياپيله‌من || ich mache mir Nichts daraus آنك بنجه پك اهميتی يوق ، پك صومام، حظ ايتمم || بكا آندن فائده يوق : اونی بن دوشونمم،

Made (ـ ـ ا مؤ) ⓝ (55) (تاطبيع) (پيترو وامثالنده) حاصل اولان مكز آياقلى قورد ، باقلا بوجكى .

Madeira (ـ ـ ـ صورت تلفظى mä-dé-rä) (مرا . (Made'ra .

Mädel (ـ ا لا) a. ⓝ (40) (عمو) (Mädchen كلمه‌سنك صورت تصغيريه‌سى) (جمعى كذا s —) قيزجق ، قيزجغز .

Madera (ـ ـ ـ اخالا) ⓝ (56) (جغر) ماده‌را آطه‌سى || (ا م) ⓝ (56) (wein) — (ـ ـ ـ ا م) ⓝ (38) ماده‌را (شرابى) .

Madig (ـ ـ ص) ⓝ (24) [Made] قوردلى ، قوردلانمش || (ميوه حقنده) چوروك .

Madonna (ـ ـ ا مؤ) ⓝ (51) [ايتا] حضرت مريم || بونك صنمى ، رسمى .

Madrepore (ـ ـ ـ ا مؤ) ⓝ (53) [ايتاليانجه روجه] (تاطبيع) بياض مرجان .

Mag (ـ) (mögen فعلنك زمان حالى برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Magazin (ـ ـ ا لا) ⓝ (38) [عر ، فر] مخزن ، مغازه ، ديوى .

Magazin… (… ـ ـ) —renda'nt (ا م) ديوى محاسبه مأمورى || —verwalter (ا م) مغازه مديرى : (شمندوفرده) دپو (ديوى) مديرى .

Magd (ـ ا مؤ) ⓝ (55) خدمتجى قيزى ، بسله ، ايشجى ، قز قادين || قول ، بنده .

Magdeburg (ـ ـ اخالا) ⓝ (56) (جغر) (پروسيا شهر وقلعه‌سى) ماغده بورغ .

Magen (ـ gh ـ ا م) b. ⓝ (39) [قديم آلمانجه mago] معده || (مجا) etwas im— haben برشيدن تيكسنمك ، استكراه ايتمك ، اسمى بيله ايشتمك استمامك .

Magen… (… ـ ـ) —beschwerde (ا مؤ) معده راحتسزلغى || —bittere(r) (ا م)=Bittere(r) || —krebs (ا م) (علم امراض) سرطان معده || —saft (ا م) (حفظ الصحه) معده عصاره‌سى || —kata'rrh (ا م) (علم امراض) التهاب معده || —leiden (ا لا) معده آغريسى ، معده خسته‌لغى || —pförtner (ا م) (تشر) معده‌نك آلت دليكى ، بواب || —säure (ا مؤ) (هضمسزلق نتيجه‌سى) معده اكشيلكى .

Mager (ـ ـ ص) ⓝ (24) ضعيف || قورو ، اينجه ، ضعيف || (مجا) بيچاره ، فقير .

Magern (ـ فعلا ±) a. ⓝ (21) ضعيفلمك .

Magie (ـ gi ـ ا مؤ) ⓝ (53) (sans pl.) [لاتينجه] بويو ، سحر : كوز باغجيلق ، حقه بازلق .

Magi-er (ـ gi ـ ا م) a. ⓝ (40) [لاتينجه] بويوجى ، سحرباز ، كوز باغجى || قديم عجملرك زردشت دينلنك پاپازى ، مجوسى || منجم كاذب .

Magister (ـ gi ـ ا م) a. ⓝ (40) اوسته ، مايسترو .

Magistrat (ـ gi ـ ا م) ⓝ (38) [لاتينجه] بلديه هيئتى ، بلديه مجلسى .

Magnat (ـ gi ـ ا م) ⓝ (51) [لاتينجه] لهستان ، مجارستان آصيلزاده‌سى .

غائله اتمام بيله ؛ اونى كورمك ، ايدمك ... الخ خاطريه بيله كلز || die Centimes zu Franken— سانتيمى فرانغه تحويل ايتمك || Niemand kann es ihm recht — اوكاده هيچ يارانلمازكه ، هيچ برشى بكنمز ، اونى كيمسه خشنود ايده‌مز || mach' flink وكذا mach ! هايدى ، چابوق اول ! (هايدى) ده ! دينديده ! || macht, daß Ihr fort kommt ، هايدى كيت چابوق اول ! هايدى يورويك (كيدك) هايدى ! هايدى يقيلك ! || sich— (اشيا حقنده) (فعل مطاوعت اوله‌رق) واقع اولمق ، حدوث ايتمك || بلامانع ، مشكلات وجوده كلك ، ايلريلك ، ترقى ايتمك || wie geht's! سؤآلنه قارشو : (عمو) es macht sich… اه الحمدلله ، اولدقجه || (خسته حقنده) sich wieder— ايولشمك || (براشمق ، اويمق ، شويله ويا بويله كورنمك) es macht sich gut wenn... اكر .... سه ايو اولييور ، اولور ، كورينور ، براشيور ، شيق قاچييور || sich auf den Weg, auf die Beine— قالقمق ، يوله دوزولمك || (فعلا+) wie macht der Hund! كوپك نصل ياپيور ؟ يابار ؟ (دوشونلديكى وقتده خاطره وارداولان فعل) حاو حاو || links um— (تبديل موقع ومحل) صوله دونمك ، صاپمق ، چوريلمك || gemacht (اسم مفعول وصفت) ⓝ (24) ياپلمش ، اولمش ، بيتمش || ياپمه‌جعلى ، عن قصد ، غير صحيح ، ساخته || Das ist wie für Sie— يوسزك ايچون ياپلمش ، (وياخود برادلمش) كبى || (ا لا) b. ⓝ (40) (sans pl.) ياپمه ، ايشلمه ، قيلمه ، ايفا ايتمه .

Macher (ـ ا م) a. ⓝ (40) ياپان ، اجرا ايدن ، فاعل ، عامل ؛ اعمال وانشا ايدن || Pantoffel„— ترلكجى .

Macher-Lohn (ـ ـ ا م ، نادراً ا لا) ⓝ (36) (sans pl.) اعماليه ، عمله ، ايشجى پاره‌سى ، يوميه .

Macht (ـ ا مؤ) ⓝ (35) [قديم آلمانجه maht ، mögen كلمه‌سنه منسوب] قوت ، قدرت ، شوكت ، سطوت ، اقتدار || es steht nicht mehr in seiner— آرتق بو آنك داخل دائرهٔ اقتدارنده دكلدر ، او اوكا آرتق مقتدر دكلدر || (حكومت ، دولت) England ist eine bedeutende— انكلتره بيوك بردولتدر || (قانوناً) اقتدار ، نفوذ || حكومت ؛ حاكميت || اقتدار ، قابليت || (ضمثا) —geht vor Recht الحكم لمن غلب (مرا . ضرب مثل) || (ع) Ge-walt قوهٔ عسكريه ، قوهٔ مسلحه .

Macht… (… ـ) —bereich (امو الا) دائرهٔ حكومت || دائرهٔ نفوذ واقتدار || —los (ص) اقتدارسز ، قوتسز ، ضعيف .

Mächtig (ـ ـ ص) ⓝ (24) [Macht] قوتلى ، قوى ، ذى قدرت ، مقتدر || بيوك ، پك ايرى ، جسيم ، نهايت درجه‌ده اولان || پك قوتلى ، شدتلى ، سرت || زورلى || einer Sache oder Perso'n — sein برشيئه ويا برشخصه مالك ، صاحب اولمق || امرى ، اداره وارداه‌سى آلتنده بولنديرمق .

Mädchen (ـ ا لا) b. ⓝ (40) [Magd] (Junge, Bube كله‌لرينك مقابلى) قيز || =Ge-liebte .

Mädchen… (… ـ ـ) —schule (ا مؤ) قيزلر مكتبى ، مكتب اناث (=Töchter-schule) .

Mädchenhaft (ـ ـ ـ ص) ⓝ (24) [Mädchen] قيزجه‌سنه ، قيزكبيجه‌سنه ، خانم آبلاجه‌سنه || باكره‌يه مخصوص ، بكرى || (قيز كبى) اوتانغانجه‌سنه ، (قارى كبى) قورقاقجه‌سنه .

Magnentius (ـ)(ـ) tss ـ gh ـ اخام) (56) (میلادك
٣٥٢ سنه‌سنده وفات ایدن وروماليلرك ايمپراطوری پولنان)
مانیانس .
Magnesia (ـ)(ـ)ـ gh ـ ١ مؤ) (49) (*sans pl.*)
[روم] (کیمیا) مغنزیوم جسم بسیطنك حمضندن عبارت اولان
بیاضی وصوده غیر منحل طوپراق ،مغنزیا ‖ — kohlen-saure
قاربونات دوماغنزی .
Magnesium (ـ)(ـ)ـ gh ـ ١ لا) (44) [روم] (کیمیا)
مغنزیوم جسم بسیطی .
Magnet (ـ gh ـ ١ م) (38) ویاخود (51) [روم] مقناطیس.
Magnet„... (ـ gh ـ ...) —elektrisi'(e)r=Maschi'ne
(١ مؤ) مقناطیسلی الکتریق ماکنه‌سی ‖ —nadel (١ مؤ)
(مقناطیسلی ایکنه) پوصله ایکنه‌سی .
Magnetisi(e)ren (ـ ـ ـ gh ـ فع متع) .a (21) [فر]
(تجوری) مقناطیسلندیرمك ‖ (برشخصی) مانیاتیزمالمق .
Magnetismus (ـ ـ gh ـ ١ م) (57) (*sans. pl.*)
[لاتینجه] حکمتده مقناطیسیت ‖ (تا طبیعه) —thierischer
بعض حرکات وعمالرله برکسه‌دن دیکرینه انفاذی ظن وقبول
اولنان مانیاتیزمه ، مقناطیسیت حیوانیه .
Magnifikus (ـ ـ ـ gh ـ ص) (*inv.*) — **Re'ktor**
(آلمانیا دار الفنون رؤساسنه ویریلان عنوان) .
Magnoli-e (ـ)(ـ)ـ gh ـ ١ مؤ) (53) (نبا) [اون
سکزنجی عصرنباتیونندن فرانسه‌لی Magnol] آمریقانك مانیول
نامنده‌کی کوزل آغاجی .
Magst (ـ) (mögen فعلنك زمان حالنك ایکنجی مفرد
شخصی) .
Magus (ـ ـ ١ م) (51) [لاتینجه] =Ma'gi-er قدیم
عجملرك زردشت پاپازی ، مجوسی .
Magyar (صورت تلفظی mă'-d ăre ١ م) (51) [مجار]
مجار .
Mä(h)! (ـ حرند) (قویون ، قوزولرك مله‌سی) کذا
(١ لا) (56) ! — — مه مه !
Mahagoni (ـ ـ ـ ـ ١ لا) (56) (*sans pl.*) ماهون (مائون
آغاجی) .
Maharadscha (ـ ـ ـ ـ ١ م) (56) [هند لسان قدیمندن]
ماها راجا .
Mahd (ـ ١ مؤ) (49) [mähen] (زرا) اوراق بیچمه ‖
اوراق زمانی ، اوت وقتی ‖ بر اوراقده کسلمش اوت ؛ بونك
حاصل ایتدیکی بوشلق ؛ بر اوراقجینك برکونده بیچه بیلدیکی
اوتك مقداری .
Mähen (ـ ـ فع متع وفع لا +) .a (21) اوت بیچمك ،
اوت کسمك .
Mäher-Lohn (ـ ـ ـ ١ م) (31) اوتجی ، اوراقجی اجرتی .
Mahl (ـ ١ لا) (38) و (25) [قدیم آلمانجه =mahal
Versammlung] یمك ، طعام ‖ ضیافت .
Mahl„... (ـ ...) „mahlen„ ‖ —korn (١ لا) چکیله‌جك ،
اوکودیله‌جك بغدای (وامثالی) ‖ —recht (١ لا) اوکوتمه
حق ؛ اوکوتمه پاره‌سی ، اجرتی ‖ —brief (١ م) (بحر)
کمی انشامی قونطوراتوسی ‖ —knecht (١ م) دکرمانجی
اوشاغی، طمان (الشبی) ‖ —strom (١ م) (بحر) درین ،
چقور ، کرداب ‖ —zahn (١ م) (تشر) آزی دیشی
(=Backen-zahn) ‖ —zeit (١ مؤ) (هروقتکی منتظما
یتیلان) یمك ، طعام ‖ ich wünsche Ihnen eine gesegnete:
—zeit! ؛ gesegnete—zeit! ویاخود (عمو) : prosi(i)t
(عمو) —zeit! هرنقدر ترکجه‌ده عافیت اولسون ! دیلورسه‌ده
بوده یالکز یمك اثناسنه مخصوصدر حالبوکه اشبو جمله دها
(یمکدن اول) اشتهاکز آچیق اولسون ! (یمك اثناسنده)
عافیت اولسون ! (یمکدن صکره) وقتکز خیر اولسون کذا
یمکده عافیت اولسون ! معناسنده مستعملدر ‖ (عمو) :
ja, prosi(i)t—zeit! =ja,Kuchen .
Mahlen (ـ ـ فع متع ، فع لا + و فع یکشنغ) .a (21)
(اسم مفعولی gemahlen قباجه اوله‌رق یعنی عوام آغزنده :
gemahlt) چکمك ، اوکوتمك ، طعن ایتمك (ضر مثل)
wer zuerst kommt mahlt zuerst (دکرمنه کیم اول کلورسه
اونی) او اول اوکودر)پاره ایله دکل صره ایله ‖ (فع یکشنغ)
mit zwei harten Steinen mahlt sich schlecht ایکی صرت
طاش ایله ایو اوکودیله‌مز ، کوج اولور ‖ ازمك ، اوفاقلامق ،
دوکمك .
Mahnen (ـ ـ فع متع ، فع لا +) .a (21) [قدیم آلمانجه
manôn ؛ مرا . لاتینجه monere] Jemand an etwas
برینه برشی اخطار ایتمك ، خاطرلاتمق ، خبر ویرمك ‖
Jemand zu etwas —,Jemand—,daß er etwas thue
برینه برشی یاپمغی تکلیف ایتمك(ایولکه ، ایو برشی یاپمغه تشویق
ایتمك) ‖ Jemand um (ویاخود wegen) etwas— برینه
برشیدن توقی واجتناب ایتمك، اوزره تنبیه ایتمك ‖ (١ لا)
.b (40) (*sans pl*) اخطار ؛ ایقاظ ، (توقی واجتنابی التزاماً)
تنبیه .
Mahnung (ـ ـ ١ مؤ) (49) (مرا . (mahnen) .
Mährchen (ـ ـ) (مرا . (Märchen) .
Mähre (ـ ـ ١ مؤ) (53) (برای استخفاف ویا تحقیر) کوتو
بارکیر ‖ قیصراق ‖ =Hure .
Mähren (ـ ـ ١ خا لا) (56) (جغر) (اوستریاده) موراویا
قطعه‌سی .
Mährte (ـ ـ ١ مؤ) (53) صوتوق یاخود بیرا ویا شرابلی
چوربا .
Mai (ـ ١ م) (38) مفردی کذا (*inv.*) [لاتینجه majus]
مایس (آیی) ‖ (مجا) ایلك بهار ‖ لطافت، کنجلك، تازه‌لك
زمانی برشیئك الك کوزل ، الك پارلاق وقتی ، ایلك بهاری .
Mai„... (ـ ...) —blume (١ مؤ) (نبا) اینجوچیچکی ‖
—fisch (١ م) (تا طبیعه) =Alse قره‌کوز بالیغی ‖ —glöckchen
(١ لا) (نبا) =—blume ‖ —käfer (١ م) فالقفالك دینیلان
مایس بوجکی .
Maid (ـ ١ مؤ) (49) (شعرده وکذا ایالت لسانی اوله‌رق)
=Mädchen وکذا : بنده ، قول معناسنه کلان Magd .
Mai-e (ـ ـ ١ م ١ مؤ) (52) ، (53) [Mai] ، mai-en
(١ م) .b (40) =Mai ‖ (اورمانجیلقده) آغاجلرده صو
یوریمسندنصکره حاصل اولان فلیزلر ‖ (مجا) ایلك بهار ‖
برشنلك ایچون قوپاریلان اینجه آغاج دالی ، چیچك دمتی ؛ قاین
آغاجی دالی وکذا رقص محلنه دیکیلان آغاج .
Mai-er (ـ ـ) =Mei-er .

Makadamisi(e)ren (‿–‿–‿ فعمتع) a. (21) [كاشف Mac Adam ك نامنه نسبتله] (قرمه طاشله) شوسه اولان قالديرم ياپمق .

Makaroni (‿‿–‿– جمع م) (*inv.*) [ايتا] مقرنه .

Makel (‿– ام) a. (40) (ونادراً امؤ (51)) [لاتينجه macula] لكه ، لوث (كذا مجازى اولەرق) .

Makeln (‿– فعمتع وفعلا +) a. (21) — (an) etwas [Makel] برشيئه قصور بولمق ، برشيئي مؤاخذه ومناقشه ايتمك ؛ برشيئه اعتراض ايتمك ‖ — an Allem هر شيئه برقصور بولمق ، برقولب طاقمق ‖ (تجا) دلاللق ، سمسارلق ايتمك .

Maki (–‿ ام) (56) (تاطبيع) آسيا وآفريقانك ميمونه زياده مشابه حيوانى) ماقى (تلكى مايمونى دخى دينور) .

Makkabäer (‿–‿–‿ اخام) a. (40) [عبر] ماقابه (ئەر) ‖ يهوديلرك تاريخيله يدى ماقابه قرنداشلرك صورت تلفى محتوى ايكى كتاب .

Makler (–‿ ام) a. (40) (تجا) دلال ، سمسار ‖ (پاره وامثالى حقنده) صراف .

Mäkler (–‿ ام) a. (40) هرشيئه قصور بولان ، هيچ برشى بكنميان ‖ تجارتده Makler = .

Makrele (‿–‿ امؤ) (51) (تاطبيع) اسقومرى بالغى .

Makrone (‿–‿ امؤ) (51) [ايتا] بادم قرابيه‌سى .

Makulatur (‿–––‿ امؤ) (49) (نادراً الا) (56) [لاتينجه] جمعى —en (مطبعه) قره‌لنمش ، لكه‌لنمش ، فنا باصلمش كاغد ‖ (مجا) قيمتسز ، عادى كتاب .

Mal (– الا) (38) و (25) وجودده بولنان نشانه ، اشارت ؛ بن ‖ برشيئه علامت واشارت اولمق اوزره وجوده كتيريلان اثر ، خاطره ‖ حدود طاشى ، حدود ، سرحدلره ديكيلان ديرك ‖ [قديم آلمانجه Theilchen: mâl] (الا) (38) (اكثر دفعه كوچك حرفله باشليه‌رق mal يازيلور) دفعه ، كره ‖ das erste — برنجى دفعه ، ايلك دفعه ، برنجى كره اولەرق ‖ اكثريا برلكده يازيلور مثلا : auf einmal بردنبره ‖ dreimal اوچ دفعه ‖ (ضر مثل) — ein — ist kein بر دفعه هيچ صاييلور ، بر دفعه‌نك ضررى يوقدر ‖ (حسابده) zweimal fünf ist zehn ايكى دفعه بش اون (ايدر) ‖ (ضعف) Das ist noch einmal so groß بو بردفعه دها اوقدر بيوكدر ، بو اونك ايكى مثلى بيوكلكنده در ، بو اونك ايكيسى قدردر ، ايكى مثليدر ‖ (عمو) mal (حا) = ein-mal مثلا : es war mal (ein Kaiser) بردفعه ، وقتيله براعپراطور وار ايدى .

Mal... (– ···) —graben (ام) حدود خندقى ‖ [malen] —geräthschaften (جمع مؤ) آلات وادوات رساميه ‖ —kasten (ام) رساملرك كوزلى بوياقوطوسى ؛ دوسلدورفده‌كى رساملر جمعيتنك اسمى ‖ —stein (ام) حدود ، اشارت طاشى ‖ —zeichen (الا) اشارت مخصوصه ، علامت فارقه ، مارقه .

Malabar (‿‿– اخالا) (56) (جغر) (هندستان شرقيده) مالابار ساحلى .

Malachit (‿‿ ch – ام) (38) [روم] (كيم ، معد) يشيل طمارلى باقر طاشى .

Mailand (‿– اخالا) (56) (جغر) (ايتاليا شهرلرندن) ميلان .

Maimonides (‿–‿– اخام) (36) (١٢٠٤ ده وفات ايدن اسپانيا يهوديلرندن عالم مشهور) مايمونيده‌س .

Main (– اخام) (56) (جغر) آلمانياده ماين نهرى .

Mainz (– اخالا) (*inv.*) (جغر) ماياِنس شهر وقلعه‌سى .

Mais (– ام) (*inv.*) (نادراً (26) *sans pl.*) [هايتى لسانجه] (زرا) مصر .

Maisch (– ام) (38) آريه خميرى ايله قايناتلمش صو ‖ شيره ، دها دوورولمامش شراب .

Maischen (‿– فعمتع) a., c. (21) (صنع) و — (الا) (40) b. (*sans pl.*) = ein-maischen .

Maja (‿– اخامؤ) (56) (مركورك والده‌سى) مايا ‖ (امؤ) (54) (تاطبيع) مايا دينيلان اوروميجك ينكيجى نوعى .

Majestät (‿‿ y – امؤ) (49) يالكز عظمت الهيه معناسنده (*sans pl.*) ‖ (لاتينجه) شوكت ، حشمت ، شهامت ، عظمت ‖ — ! (خطاب اولەرق) پادشاهم ، سلطانم ، شوكتلو ! شوكتلو ، قدرتلو ، مهابتلو افندمز حضرتلرى .

Majestätisch (‿–‿ y – ص) (21) جليل ، شوكتلو ، عظمتلو ، مهابتلو ، قدرتلو ، (بو صورتلرى حائز اولەرق) مهابتفرما ، حيرت افزا ، عظيم ؛ كمال وقار وعظمت ايله ؛ شاهانه .

Majolika (‿–‿ y – امؤ) (مفردى *inv.* جمعى ...ken ياخود ...kas) (جوملكجيلكده) (صنع) ايتاليا واسپانياده چيقان ومايوليقا تعبير اولنان اسكى برچينى .

Major (– y – ام) (56) [لاتينجه] (ع) طابور قوماندانى ، بيكباشى ‖ Frau—in (امؤ) (50) بيكباشى حرمى ، مادام بيكباشى ‖ (‿ y –) (منطقده) قياسك كبرى دينيلان برنجى قضيه‌سى .

Majoran (– y – ، وعموم لسانده – y – ام) (38) [لاتينجه] (نبا) فصيلهٔ شفويه‌دن كوزل قوقولى ساطور ، سعتر اوتى ، مرزنكوش تعبير اولنور نبات .

Majorat (– y – الا) (38) [لاتينجه] قيد وراثت ايله انتقالى مشروط اولان املاك ، اكبريت سن قيدى ايله مشروط اولو وقف ، برعنوانله براز ويريلرب فروختى غير جائز واشبو عنوان ايله براز اولادك الك بيوكنه انتقال ايدر املاك .

Majorats... (... – y –) —erbe (ام) وارث اكبر ‖ —herr (ام) وارث اكبر ، اقدم ‖ كذا اكثريتله : فاميليانك الك بيوكى .

Majordomus (‿‿– y – ام) (36) سراى دائره مديرى .

Majorenn (‿– y – ص) (24) [لاتينجه] الك بيوك ‖ بالغ ، سن رشده واصل اولمش ، رشدينى اثبات ايتمش اولان ، فاعل مختار .

Majorität (‿‿– y – امؤ) (49) [لاتينجه] — (absolu'te) اكثريت مطلقه .

Majorka (‿‿ y – اخالا) (56) (جغر) (اسپانيانك بحر سفيدده كائن آطه‌لرندن الك بيوكى اولان) مايورقه آطه‌سى .

Majuskel (‿‿ y – امؤ) (51) [لاتينجه] Minus'kel ك مقابلى) بيوك حرف (مازوسكول) .

Malaga (ـــ ا خالا) (56) (جغر) (اسپانیا شهرلرندن) مالاغا ‖ (بو شهردن چیقان شراب) مالاغا، مالاغا شرابی .

Malai-e (ـــ ام) (52) آرقه هندستان وياخود مالايه آطه‌لری سكنه‌سندن اولان آدم (اشبو منطقه سوندا، سوماطرا، ژاوه، بورنئو ودها جوار برچوق اطه‌لری شاملدر) .

Malakka (ـــ ا خا لا) (56) (جغر) هندستان شرقيده مالاغا شبه جزيره‌سی .

Malbar (ـ ـ ص) [malen] (21) قابل ترسيم : ترسيمه‌ذكر .

Maleachi (ch- ـــ اخام) (56) [عبر] (موسويلرك اون ايكنجی پيغمبرلری) مالاشی .

Mal(e)diven (ـ ۷ ـ ـ ـ كذا : - ١ ـ ـ اخا جمع مؤ) (53) (جغر) بحر محيط هنديده كائن مالديو آطه‌لری .

Malefiz (ـ ـ ـ الا) (38) [لاتينجه] اعدام جزاسی مستلزم جنايت ‖ (قديمده على الخصوص) بوكو . سحر .

Malen (ـ ـ فعه متعه) a. (21) [قديم آلمانجه ==mā!ōn : ترسيم ايتمك ‖ (كناية) in Zeichen darstellen man wird قيارمی او ! كورر او! كوستره‌جكلر اوكا ! ‖ ihm 'was— sich— (فعه مطا) كندويی ترسيم ايتمك ؛ رسم اولنمق، (برشی درونده اوزرنده عكس ايدرك كورنمك) der Himmel malt ... هوانك رنكی، شكلی صويه عكس ايدر، sich im Wasser ايديور ‖ ge-malt (اسم مفعول وصفت) (21) ترسيم ايدلمش، مرسم، نقش ايدلمش ‖ (ا لا) b. (40) (sans pl.) رسم ايتمه، نقش، تصوير ‖ bild-schön==zum Malen schön رسم، تصوير كبی، پك كوزل ‖ رسمی چيقارمق لازم، رسمی چيقاريله‌جق قدر (تحف) شی ‖ [Mal] (فعه متعه) a. (21) مثلا die Grenzen— اشارتله تحديد حدود ايتمك حدوده نشان طاشی، ديركی وضع وركز ايتمك .

Maler (ـ ـ ا م) a. (40) [malen] رسام ‖ كذا (مجا) برشيئی ياغلنديره باللانديره وصف وتعريف ايدن .

Maler„ ... (ـ ـ ـ ـ) fi'rniß- (ا م) (صنع) رسام ورنيسی ‖ akademie— (امؤ) رساملردار التحصيلی، آقادمياسی ‖ scheibe— (امؤ) (اوزرنده بويا ازمكه مخصوص) رسام پالتی ‖ stock— (ا م) (اثنای ترسيمده الی طيامغه مخصوص دكنك) رسام دكنكی .

Malerei (ـ ـ ـ امؤ) (49) رسم ايتمه، رساملق، فن ترسيم ‖ رسم، تابلو .

Malerisch (ـ ـ ـ ص) (21) شايان تماشا، شايان تصوير برحالده لطيف وغريب منظره ويا موقع ‖ (كذا انشا، كتابت حقنده دخی مستعملدر) .

Malerschaft (ـ ـ ـ امؤ) (49) هيئت رسامان .

... malig (ـ ـ ص) [Mal] ... شوقدر دفعه‌لق مثلا : dreimalig اوچ دفعه‌لق .

Malitiös (ـ(ـ) ـ ـ tss ص) (21) [فر] كوتی، كم، يارامز، خبيث، شرير، قلاش .

Malmen (ـ ـ فعه متعه) a. (21) [غوتجه malma] Sand اوفالمق، توزكبی ايتمك، ازمك (مرا. zermalmen).

Malta (ـ ـ ا تا لا) (56) (جغر) (بحر سفيد آطه‌لرندن) مالطه .

Malter (ـ ـ ا لا (ا م) a. (40) اوكوتمه، طحن حق ‖ (مد دينيلان) ذخيره اولچكی (== اسكيدن پروسياده ٦٥٩,٥ ليتره) ‖ اودون اولچكی .

Malteser (ـ ـ ام) a. (40) [Malta] مالطه‌لی، مالطيز .

Malve (ـ ـ امؤ) (53) [لاتينجه] (نبا) ابه‌كومجی، خباز .

Malz (ـ ا لا) (38) (صنع) آرپه صوبی اعمالی ايچون فليزلنديرلمش آرپه، آرپه صوبی مايه‌سی .

Mama (ـ ـ (امؤ) (49) (چوجق لساننده) آنه .

Ma(m)melu(c)k (ـ ـ ـ ا م) a. (42) [عر] (مقدما مصرده آزاد اولنمش كوله‌لردن ترتيب وتشكيل اولنمش سواری عسكری) مامارك .

Mammuth (ـ ـ ا لا) (56) ياخود (38) [روس] وقتيله موجود اولوب اليوم جنسی منقرض ويالكز طبقات ارضيه‌ده كميكاری بولنان جسيم فيل، ماموت .

Mammuth„ ... (ـ ـ ـ ـ) baum— (ا م) (نبا) قاليفورنياده يتيشان بيوك بر آغاج .

Mamsell (ـ ـ امؤ) (49) (جمعی كذا s—) [فر] (عو) مامزل خانم قيز، مادموازل ‖ (ع) ميترا ليوز (==Kugel-spritze).

Man (ـ ضمير غير معين) [==Mann] جمع غائب معلوم ويا مفرد غائب مجهولی ارائه ايدر ‖ muß es thun— اونی ياپملی. اونی ياپمق اقتضا ايدر بوياپيلی ‖ ...wenn—ihn hört اكر انسان اونی ايشيده‌جك اولورسه، اكر اوايشيديلورسه، اكر اوطوينله‌جق اولورسه، اكر ديكلنورسه : اونك ديديكنه باقيلورسه .

Mänade (ـ ـ ـ امؤ) (53) [روم] (اسا) شراب الهی (باقوس) ه منسوب راهبه ‖ قحبه ‖ عجوزه .

Manasse (ـ ـ ا خا م) (56) (انجيلده) حضرت يوسفك بيوك اوغلی ‖ يهوديلرك اون ايكی نسل، شعبه‌سندن بری .

Manati (ـ ـ ـ ا م) (56) [اسپا] (تا طبيعه) بقر الماء .

Manch (ـ ضمير وصفت) (21) (اكثريا اسمله مركب صفت ويا اسم لازم اوكنده .inv) [قديم آلمانجه manac يعنی : viel == انكليزجه : many] ضمير غير معين اوله‌رق : Mancher (م) ، Manche (مؤ) و Manches (لا) c. (21) ‖ (ص) : بعض es Mal— بعض بعض، بعض كره، بعضاً (كذا ‖ (liebes Mal— (اكثريا : so وياخود sogar كله‌لريله تقويه ايدلبه‌رك) so—es Jahr اوقدر، بوقدر سنه ‖ ich habe Ihnen gar Manches zu erzählen سزه اولدقجه چوق سويليه‌جكم، آكلاته‌جغم، حكايه‌م، حوادثم وار، اثلر حكايه ايده‌جكم بيلسه‌كز .

Mancherlei (ـ ـ ـ ص) (inv.) مختلف، بعض درلو ‖ auf—Art درلو درلو، بشقه بشقه طرزده، شكلده ‖ (ا لا) (inv.) (sans pl.) بعض، هردرلوشی .

Manchester (mè'ne-tches* tēr*) (ا خالا) (56) (جغر) انكلتره منچستر شهری ‖ (تجا) (ا م) a. (40) (ياموقدن معمول وبوشهرده چيقار قطيفه) مانچستر .

Manchestern (ـ ـ teh ـ ص) (21) مانچستر دنيلان ياموقلی قديفه‌دن (معمول) .

Mandant (ـ ـ ا م) (51) [لاتينجه] ، in— (امؤ) (50) (وظائف مأموره‌سی) ويا امور خصوصيهٔ ذاتيه‌سی برينه حواله ايدن، برايشده برينه وكيل طوتان كمسه، موكل (==Auftrag-geber).

Mandarin (ـــا م) (38) یاخود (51) چین وزراسنه اوروپاده ویریلان عنواندر .

Mandatar (ـــ ا م) (38) [لاتینجه] وکیل ، مرخص .

Mandel (ـ ا مؤ) (53) (بادم آغاجنك میوه‌سی) بادم || (صنع) gebrannte— شکرله قاوریلمش بادم ، بادم شکری || (نبا) Mandel=baum= (تشر) || بوغازك طرفیننده اولان بادم کبی بزلر || (اون بش عددندن عبارت اولان صایی، مقدار) eine—Eier اونبش عدددن عبارت اولان یمورطه (پردوزینه دیشلدیکی کبی) .

Mandel„ ... (ـ...) —brot (ا لا) (بادمله قیزاردلمش بیسکوی) بادم بیسکویسی || —öl (ا لا) بادم یاغی || —weiße (حا) اونبشر اونبشر || —artig (ص) بادم کبی، بادم شکلنده|| —baum (ا م) (نبا) بادم آغاجی|| —bräune (ا مؤ) (علم امراض) بوغازده‌کی بزلرك شیشمسی، خناق، التهاب لوزتین|| —förmig (ص) بادم شکلنده ، بادم بیچیمنده || —krähe (ا مؤ) (تا طبیعه) مائی قارغه || —kuchen (ا م) بادم یاسته‌سی || —milch (ا مؤ) بادم سودی) بادم سوییه‌سی || بادم شکلنده بولنان طاش || بویله طاشلردن مرکب قیا .

Mandeln (ـ فع متع) a. (21) اونبشر اونبشر صایمق ، حساب ایتمك .

Mandoline (ـــ ا مؤ) (5) [ایتا] (موسیق) ماندولین (دینلان معدنی تللی تکنه‌سی بیوك وسازه بکزرچالغی).

Mandora (ـــ ا مؤ) (51) [لاتینجه‌دن مأخوذ ایتالیانجه] ماندور تعبیر اولنان درت تللی عود .

Mandril(l) (ـ ا م) (56) [آفریقا لسانجه] (تاطبیعی) ماندریل (دنیلان میمونکه باشلری کوپك باشنه مشابه اولان بیوك مایمونلر صنفندندر) .

Mandschu (ـ ام) (56) (مانجورستان سکنه‌سندن اولان) مانجور .

Manen (ـ جمع) (inv.) [لاتینجه] اسکی یونان وروماليلر عندنده اولولرك ارواحی|| اولولره مؤکل جن وپریلر.

Mang„... (ـ ...) —futter (ا لا) (زرا) قاریشیق ذخیره || —gut (صنع) قیمتی‌دون اولان معادنك قارشدیرلمسیله حصوله کلان خلیطه || —korn (ا لا) بغدایله چاودار مخلوطی.

Mangan (ـ ا لا) (38) (sans pl.) [یکی لاتینجه] (معد) مانغانز (تعبیراولنان سرت معدن) .

Mangan„... (... ـــ) —bromü'r (ا لا) (کیمیا) برومور دومانغانز || —blende (ا مؤ) (معد) مانغانز سولفره || —glanz (ا م) (معد) —blende || —säure (ا مؤ) (کیمیا) حامض مانغانز || —verbindung (ا مؤ) (کیمیا) مانغانزلی ترکیبات (کیمیویه) .

Mange (ـ ا مؤ) (53) کذلك : Mangel (ـ امؤ) (53) (صنع) قماشه جلا ویرمکه مخصوص جلا منکنه‌سی .

Mangel (ـ ا م) a. (39) [mangeln] نقصانیت ، اکسیکلك || قصور ، قباحت ، خطا || لزوم ، احتیاج ، ضرورت || (مرا . Mange) .

Mangelhaft (ـــ ص) (24) [mangeln] قصورلی ، نقصانلی ، اکسیکلی، ناتمام || قصورلی ، خطالی ، قباحتلی || غیرکافی صورتده ، درجه‌ده .

Mangeln (ـ فع لا +) a. (21) بولنمامق ، (موجود) اولمامق|| es mangelt mir an etwas فلان شیئم نقصان، اکسیك، یوق، فلان شی بنده تاتمامدر || an mir soll es nicht— بن المدن کلنی یاپه‌جغم ، یاپارم ، ایش بکا قالسون .

Mängeln (ـ فع لا + و فع متع) (21) a. =mäkeln|| (فع متع) =be-mängeln .

Mangen (ـ فع متع) a. (21) [Mange] یقانمش چاشوری دوزلتمك ایچون سیلندیردن کچیرمك || (صنع) قماشه جلا ویرمك .

Mangold (ـ ا م) (38) (قیاسك یازی صلقیه .

Mangostan„... (... ـــ) —baum (ا م) جزایر بحرمحیطدن بعضلرنده بتشان جوزالجنان آغاجی .

Manichäer (ـــ ch ـــ ا م) a. (40) [Manes] برحسنات ویرده سیئات الهنك وجودینه اعتقاد ایدن آدم || (عمو) (کلفان بکارنجه) معجز ، اوصاندیریجی آله‌جقلی|| چوق فائضله پاره اقراض ایدن ، مرابحه‌جی کمسه .

Manier (ـــ ا مؤ) (49) [فر] طرز ، اصول ، اسلوب ، منوال ، صورت ؛ اطوار وحرکات، اوضاع ؛ عادت || Das ist keine— بوطوغری برطور ، معامله ، ایش دکل .

Manierlich (ـــ ص) (24) [Mani'er] طوروممامله‌سی کوزل وبولنده ؛ نازك تربیه‌لی .

Manifest (ـــ ا لا) (38) [لاتینجه] بیاننامه، اعلاننامه.

Manila (ـــ) ، Manilla (le-yä) . (اخالا) (56) (جغر) آسیاده فلیپین آطه‌لرندن برینه بونك پای تختی ۱۸۹۸ افرنجی سنه‌سنده‌کی اسپانیا وامریقا محاربه‌سیله مشهوردر || (تجا) مانیلیا (یاپراق) صیغاره‌سی .

Maniok (ـــ ا لا) (56) (sans pl.) [آمریقا لسانجه] (نبا) (آمریقانك صیجاق اقالیمنده کوچك آغاج اولوب طبده استعمال اولنور) مانیوقه =Brot=Wurzel .

Manipel (ـــ ا م) a. (40) [لاتینجه] (ع) اسکی روماليلر بلوکی || پاپاسك اثنای آیینده صول قولنه باغلادیغی بازوبند .

Manipuli(e)ren (ـــــ فع متع) a. (21) [لاتینجه] ال ایله قاریشدیرمق ، اویشامق ، تحریك ایتمك || یوغورمق .

Manko (ـ ام (الا) (56) [ایتا] (تجا) قاصه‌ده ظهور ایدن آچیق ، نقصان .

Mann (ـ ا م) (25) بعضاً a. (42) (Weib و Junge کلمه‌لرینك مقابلی) آدم ، ارکك || junger— کنج ، دلیقانلی || (ضرب مثل) ein Wort ein—, ein— ein Wort ار اولان برسویلر سوزنی طوتار || schwarzer— اوماجی || (بحر) mit—und Maus کاملاً غرق اولمق (کمی حقنده) کاملاً (انسان واشیا ایله) غرق اولمق || (ع) (کوچك ضابطك غیری عادی) نفر || زوج ، قوجه || sie ist der—im Hause (زورلی برقادین حقنده) او (قادین) اوك افندیسی، ارککیدر|| uns fehlt (noch) der vierte— (اویونده اویونجیلردن بری) اویون ایچون برکشی دها لازم ، برکشی ، برقول اکسیك .

Mann„... (...ـ) —tollheit (ا مؤ) بعض قادینلرك ارککی کورنجه سکرلرینك بوشانمسندن عبارت قادین خسته‌لغی .

Manna (ـ ا لا (ا مؤ) (56) ، (49) [عبر] قدرت حلواسی .

Mantel (ـُـ ام) a. (39) مانتو ، قاپوت، (ع) یاغمورلق || یکی تفنکارك نامولوسی اوزرینه قاپلوستره .

Mantille (ـ le-y ـُـ امؤ) (53) [اسپا] کوچك مانطو، اوفاق یغموزلق || قالش آرابه‌سی اوکنده مشین اورتو ، باش اوزرینه آتیلوب چکه التندن باغلنان سیاه واوزون قرنك باغی .

Manual (ـُـ الا) (56) (جمی —ien) [لاتینجه] جیب دفتری ، جزؤدان || پیانو دیللری .

Manufaktur (ـُـ امؤ) (49) [لاتینجه] مانیفوطره ، ال ویا فابریقه محصولی ، معمولات صناعیه .

Manuskript (ـُـ الا) (38) [لاتینجه] (صورت مختصره‌سی : Mskr.) (ال یازیسی باخصوص برمحرر ویامؤلفك یازدیغی) ال یازیسی، مسوده || ال یازیسیله مطبوع کتاب .

Mappe (ـُـ امؤ) (53) [لاتینجه] اوراق وامثالی طاشیغه مخصوص جزؤدان || (پویونه آصمغه مخصوص) جزؤ کیسه‌سی || چوجقلرك مکتب چانته‌سی .

Marabu (ـُـ ام) (56) [عر] (تاطبیع) (طورنه قوشی نوعی اولوب هندستانده یتیشور وتویی شاپقه تزییناتنده قوللانیلور) مارابو ، مارابوط .

Maräne (ـُـ امؤ) (53) [لاتینجه] (تاطبیع) اسویچره کوللرنده بولنور مارن بالغی .

Maraskino (ـُـ ام) (56) [ایتا] (تجا) ماراسکینو دنیلان لیکورکه طعمی کوراسویه مشابه اولوب رنکی بیاضجه‌در) .

Marbel (ـُـ ام) a. (40) [فرانسزجه marbre] (مرمر) یوارلاق .

March (ـُـ ch اخامؤ) (inv.) (جغر) آوستریاده کائن برەصبورغ جوارنده طونه‌یه منصب اولان وبوناملە موسوم اولان نهر .

Märchen (ـُـ الا) b. (40) (Märe کله‌سنك صورت تصغیریه‌سی) مصال ، حکایه || تواتر ، هرکسك آغزینه یایلش لقردی || von tausend und einer Nacht— بیك بر کیجه حکایه‌سی .

Marder (ـُـ ام) a. (40) (قدیم آلمانجه marter اولوب لاتینجه martes کله‌سندن مأخوذدر] (تاطبیع) اکثریا شمالده بولنوب زر دوا نامنده‌کی حیوان وبونك کورکی .

Märe (ـُـ امؤ) (53) (ایو) حوادث ، وقعه || تواتر ، اخبار ووقایع حقنده آغزدن آغزه نقل اولنه کلن حوادث وتقلیات || مصال ، حکایه ، قصه .

Marelle (ـُـ امؤ) (53) =Amare'lle || زردالی .

Margarethe (ـُـ امؤ) (48) واقتیز اسمی [لاتینجه] مارغریت .

Margarin,... (ـُـ ...) —fett (الا) قویونك ایچ یاغندن وسائر بعض اجسام شحمیه‌دن چیقان برماده، لؤلؤئیه .

Maria (ـُـ امؤ) (46) و (54) واقتیز اسمی [عبرانیه Mirjam] —die heilige Jungfrau حضرت مریم .

Marine (ـُـ امؤ) (53) [لاتینجه‌دن مأخوذ فرانسزجه] (بحر) بحریه ، بردولتك قوهٔ بحریه‌سی || کمیجیلك ، فن ملاحت .

Marine,... (ـُـ) —artillerie (امؤ) بحریه طوپجیسی || —ministerium (الا) بحریه نظارتی || —bilder (جمع لا) تصاویر بحریه (دن عبارت رسملر) || —solda'ten (جمع م) عساکر بحریه ، بحریه عسکری (نفری) || —wesen (امؤ) فن ، امور بحریه .

Mannbar (ـُـ ص) (24) [Mann] (ارکك حقنده) بالغ ، (قادین حقنده) بالغه ؛ کلینلك ، یتشمش .

Männchen (ـُـ الا) b. (40) (Mann کله‌سنك صورت تصغیریه‌سی) اوفق ، کوچك آدم || (قارینك زوجنه خطاباً) قوجه‌جغم ! || (حیوانات حقنده) (دیشی‌یه مقابل) ارکك || machen— آرقه آیاقلری اوزرینه قالقمق، دیرمك || صیچرامه، اویشامه .

Männerchen (ـُـ جمع لا) b. (40) (Männer جمع کله‌سنك صورت تصغیریه‌سی) اوفق آدملر ، آدمجغزلر || (نبا) قویون کوزی .

Mannes,... (ـُـ ...) —wort (الا) ارکك ، مرد آدم سوزی || —alter (الا) یکیتلك، ارککلك وقتی، سن کهول ؛ سن رشد || —würde (امؤ) وقار انسانیه ، حیثیت بشریه .

Mannhaft (ـُـ ص) (24) [Mann] رجلی ، ارککه مخصوص ، مردانه ، متین || جسور ، عزم قوی (صاحبی) ، ارککجه‌سنه .

Mannheit (ـُـ امؤ) (49) [Mann] رجلیت، ذکورلق || ارککلك .

Männlich (ـُـ ص) (24) مذکر، ارکك جنسندن، ارکك || ارککه مخصوص ، رجلی، ذکوری .

Manns,... (ـُـ ...) —dick (ص) انسان قالینلغنده || —hoch (ص) انسان اوزونلغنده ، بویونده || —name (ا م) ارکك اسمی || —schneider (ا م) ارککلره البسه یاپان ترزی || —bild (ا لا) ارکك ، انسان رسمی || علی الاطلاق: انسان ، ارکك || —hand (امؤ) ارکك الی ؛ (کذا یازی حقنده مستعملدر || —pflicht (امؤ) ارکك انسان وظیفه‌سی || قوجه‌لق وظیفه‌سی || —zucht (ع) تعلیم وتربیه، ضبط وربط (عسکریه) .

Mannschaft (ـُـ امؤ) (49) [Mann] هرقنغی بر برخدمتك ایفاسیچون تعیین اولنمش آدملر || (ع) قطعات عسکریه‌یی تشکیل ایدن عسکرلر || junge— (قرعه نفراتی، یکی کلمش عسکر) افراد جدیده || alte— معلم نفرات || Unteroffiziere und—(en) کوچك ضابطان ونفرات || (بحر) طائفه ||

Manometer (ـُـ ام (الا)) a. (40) (صنع) [روم] غاز وبخارك درجهٔ کثافتنی اولچمکه مخصوص آلت ، مقیاس الغازات .

Manöver (ـُـ الا) a. (40) ال ایشی، الك حرکتی || (مجا) طولاب ، اویون || (ع) تطبیقات حربیه مقصدیله یاپیلان تعلیلر ، مانوره || کمی وشمندوفر مانوره‌سی .

Manövri(e)ren (ـُـ فعلا +) a. (21) [فر] علی الخصوص (ع) مانوره یاپمق ، اچمك ، محاربه تطبیقاتی یاپمق .

Mansarde (ـُـ امؤ) (53) [فر] طوان آره‌سی ، چاتی آلتنه یاپلمش اوفق اوطه .

Mansch (ـُـ ام) (38) [mengen] —e (ـُـ امؤ) (53) (sans pl.) چامور لکه‌سی ، پیسلك .

Manschester (مرا. Manchester) .

Manschette (ـُـ امؤ) (53) [فر] (قوله بیاضی) کنیش قوللق ، مانشت || (مجا) (عمو) —n haben قورقمق .

Manschinelle (ـُـ امؤ) (53) [اسپا] (تبا) آمریقای وسطیده یتیشن مانسیلا آغاجی .

Marini(e)ren (⏑⏑– – – فعومتعه) a. (21) (آشجیلقده) صالاموره‌یه یاتیرمق .

Marino (– – – اخا) (56) (جغر) San— (اوفاق برحکومت) سن مارین .

Marionette (⏑–(⏑)– امؤ) (55) [فر] قوقله .

Mark (⏑ الا) (38) (*sans pl.*) [قدیم آلمانجه marg ، انکلیزجه marrow] ایلیك ، ایلیك قبیلندن اولان مخ ، مغزی جسم ‖ برشیئك اساس وقوتدن عبارت اولان قسمی ‖ [قدیم آلمانجه : حدود معناسنه اولان و لاتینجه margo دن مأخوذ marka] حدود ، ممالك حدودیه ‖ تحدید اولنمش منطقه ‖ [قدیم آلمانجه march] (امؤ) (49) (تجا) معادن مقبوله ایچون یارم فونددن عبارت آغرلق ، وزن ‖ وقت ومحله‌کوره مختلف پاره (آلمانیاده مارق آلتی غروش قیمتنده‌در.) مارق ‖ وستفالنده مارق قونتلغی .

Marke (⏑⏑ امؤ) (55) [قدیم آلمانجه marc] مارقه ، نشانه ، علامت ‖ بعض جمعیت اعضالرینك حاضربولندقلرینه علامت اولمق اوزره ویریلان مارقه ‖ (مکتوب ظرف وسائره اوزرینه یاپشدیریلان) پول ‖ (اویونلرده) پاره مقامنه توزیع اولنان رنکلی مربع ومستطیل الشکل فیل دیشی مارقه ‖ مکتب چوجقلرینه برای مکافات خواجه طرفندن ویریلان مارقه ‖ شاخص ، بیوك قازیق .

Märker ⏑⏑ ام) a. (40) [Mark] مارق دوقه‌لغی اهالیسندن اولان .

Marketender (⏑⏑⏑⏑ ام) a. (40) [ایتالیانجه mercata'nte] (ع) حرکات عسکریه‌ده برابرکزن ایاق بقالی ‖ (قشله‌لرده) بقال .

Markicht (⏑⏑ صـ) (21) [Mark] ایلیکلی ، ایلیکه منسوب ومتعلق .

Marki(e)ren (⏑–⏑ فعومتع) a. (21) [فر] اشارت ایتمك ، علامت قومق ؛ تمغالمق ، پوللامق ‖ مساحهٔ اراضی وتخمین مسافه‌ده قازیق قاقمق ، اشارت قومق ‖ برشیئك عینی تقلیداً حرکت ایتمك ، یاپمق .

Markig (⏑⏑ صـ) (21) [Mark] ایلیکلی (کذا مجا) ‖ (مجا) سکرلی ، کوچلی قوتلی ‖ — drei„ اوچ مارقلق (اون سکز غروشلق) .

Märkisch (⏑⏑ صـ) (21) مقدما فرانسه‌نك وسطو ولایتلرندن اولان مارق (مارش) ولایتندن ‖ آلمانیاده وستفاله‌نده کائن مارق قونتلغندن .

Markomanne (⏑⏑–⏑ ام) (52) (قدیم آلمان اهالیسندن) مارقومان .

Markt (⏑ ام) (31) (تجا) پنایر ییل باشی بازاری ؛ هفته بازاری ؛ هرکون اولان بازار ‖ کذلك بازارده ، پنایرده صاتیلان ، النان اشیا ‖ (مجا) etwas zu—e bringen ویاخود : mit etwas zu —e kommen صاتمق ، نقل ایتمك ‖ تجارت ، آلیش ویریش ، بورسه تجارتی (معاملاتی) ‖ بازار یری .

Markt„... (⏑ ...) —frau (امؤ) =—weib ‖ —halle (امؤ) قپالی چارشو ، بازار یری ‖ —platz (ام) بازار یری =Markt ‖ —preis (ام) فیئات جاری ، پیاسه ، رائج ‖ —schreier (ام) شارلاتان ، (اوته‌ده بروده اوینایان) سوقاق حقه بازی ‖ —weib (الا) بازار یرلرنده اوته بری صاتان قاری ‖ —zettel حبوبات وذخائر فیئات جدولی .

Markten (⏑⏑ فعلا + و فعومتع) b. (21) [Markt] um etwas— برشی ایچون بازارلق ایتمك ‖ آلوب صاتمق ، بیع واشترا ایتمك .

Marmara-Meer (–⏑–⏑ اخالا) (28) (جغر) مرمره دکزی .

Marmor (⏑⏑ و: –⏑ ام) (56) یاخود (38) [لاتینجه] مرمر .

Marmor„... (⏑⏑⏑ و : ⏑⏑⏑–⏑) —ader (امؤ) مرمر طماری ‖ —hart (صـ) مرمرکبی سرت ‖ —falt (صـ) مرمرکبی صغوق ‖ —schleifer (ام) (صنع) مرمر سیلان ، جلالیان طاشجی ، مرمرجی ‖ Marmor-stein .

Marmorn (⏑⏑ و : –⏑ صـ) (21) مرمردن (کذا مجازی) .

Marodi(e)ren (⏑–⏑ فعلا +) a. (21) [فر] (ع) عسکردن آیریلوب یغماکرلکه ، پلاچقه‌جیلغه کیتمك ‖ کریده قالمق ، یورویشلرده دوکولمك .

Marokko (–⏑ اخالا) (56) (جغر) مراکش (ماروق) مغرب حکومتی .

Marokko-Leder (⏑–⏑ الا) a. (40) (صنع) سختیان (مرا. Saffian) .

Marone (⏑–⏑ امؤ) (55) (نبا) [ایتا] (یشیر) کستانه .

Maronit (–⏑– ام) (51) جبل لبنانده بولنان خرستیان .

Maroquin (الا فرانسزجه تلفظ اولنور) (56) [فر] =Marokko-Leder .

Marotte (⏑⏑⏑ امؤ) (55) جنت علامت مخصوصه‌سی ، مجنونانه آرزو ، مراق ‖ (مرا. Stecken-pferd) .

Marqueur (ام فرانسزجه تلفظ اولنور) (56) بیلاردو ، طوپ اویوننده صایان کمسه ‖ قهوه غارسونی .

Marqui(e)ren (⏑ k –⏑) (مرا. markieren) .

Marquis (فرانسزجه تلفظ اولنور) (*inv.*) (زادکانك دوقه‌لق ایله قونتلق آره‌سنده اولان صنفی) مارکی ‖ Marquise (⏑– k ⏑ امؤ) (55) قپووپنجره اوزرینه یاپیلان یغموروکونش سپری ‖ مارکیزه تعبیر اولنان ارمود نوعی ‖ (بیوك راکت) مارکیزه .

Mars (⏑ اخام) (*inv.*) [لاتینجه] (اسا وهیئ) مریخ سیاره‌سی ‖ کذا بو اسمله مسمی حرب الهی ‖ [فلمنکجه] (بحر) (ام) کمی دیرکنده بولنان چناقلق ‖ —feld (الا) شان دو مارس ‖ —laterne (امؤ) چناقلق فناری ‖ —fall (الا) (بحر) سنجاق ویا یلکن آچمغه مخصوص ایپ ‖ —segel (الا) (بحر) چناقلق دیرکنك یلکنی .

Marsch (⏑ ام) (31) [فر] یورییش (ع) ‖ marsch! (حرند) (عسکری قوماندامی) مارش ! ‖ هایدی ! یوری ! دفع اول ! ‖ (امؤ) آلچاق وصولاق محلده اولوب محصولدار بولنان اراضی .

Marsch„... (⏑ ...) —tag (ام) یورییش کونی ‖ —land (الا) بطاقلق اراضی ، صولاق محل ‖ —anzug (ام) (ع) یورییش ، یول البسه‌سی ‖ —bereit (صـ) (ع)

Maskerade (ـَـُـَـ ا مؤ) ⑤ [فر] مسخره‌لق ، ماسکه کیوب مسخره‌لر قیافتنه کیرمه ‖ مسخره آلایی .
Maski(e)ren (ـَـُـ فعمتعه) .a ㉑ وـــ sich (فعمطا) اورتمك ، ستر ایتمك ‖ ماسکه کیمك ‖ (کذا مجازی وعسکری استحکام اصطلاحی) .
Maskulinum (ـَـُـَـ الا) ⑪ یاخود ⑭ [لاتینجه] (غرا) مذکر .
Mas-lieb(chen) (ـ) (ـَ الا) ㊴ .f ㊳n (نبا) قویون کوزی .
Maß (ـَ) messen ㊳ مصدرینك زمان ماضیسنك برنجی واوچنجی شخصلری .
Maß (ـَ الا ، کذا امؤ) ㊳ [messen] اولچی ‖ über die—en حددن افزون ؛ حددن زیاده ، بغایت حد ، وسعت ‖ (امؤ) کذا —Bier (*inv.*) برلیتره بیرا ‖ in dem —e, daß... اوقدرکه ... ، شو صورتله‌که ... ، اونسبتده‌که ... ‖ in vollem—e بلغا مابلغ ‖کذلك : e— (امؤ) ⑤ صورت ، طرز ، حال ، طور ، وجه مثلا اکثریتله برکله ایله مربوط اولەرق : an-erkannter=maßen تسلیم ، تحسین اولندیغی ، (جمله طرفندن) تقدیر وتصدیق اولندیغی وجهله ‖ be-kannter=maßen معلوم اولدیغی ، هرکسك بیلدیکی وجهله ، معلوم اولدیغی اوزره ، معلومدرکه ‖ einiger=maßen برآز ‖ folgender=maßen بروجه آتی درجه‌یه قدر .
Maß,,... (ـَ...) —einheit (امؤ) توحید مقیاسی‖ —gabe (امؤ) حد ، درجه ، مقیاس ، اولچو ، مقدارتناسب، نسبت‖ nach—gabe seiner Arbeit ایشنه‌کوره ، ایشنه باقیلورسه ، ایشی نسبتنده ، درجه‌سنده ‖ —gebend (ص) ㉑ قاعده اولان ، قاعده ، مثال اتخاذ اولنان ، دستور ‖ Das kann nicht—gebend für uns sein بزبونی قاعده اتخاذ ایده‌میز ، بونك بزه شمولی یوقدر ، بز بوکا تابع اوله‌میز، بو بزم ایچون مرعی ، جاری اوله‌ماز ‖ (الا) —lieb(chen) (نبا) =Mas-lieb(chen) ‖ los—(ص) بلاحد ، نامحدود ، عظیم ، بی پایان ، نامتناهی ‖ regel— (امؤ) قاعده ، اصول ‖ چاره ، تدبیر ‖ stab— (ام) مقیاس ، اولچی ‖ متره ‖ کذا (مجا) مقیاس .
Massakri(e)ren (ـَـُـَـ فعمتعه) .a ㉑ [فر] قتل عام ایتمك ، قیرمق .
Masse (ـَ امؤ) ⑤ [لاتینجه massa] ییغین ، کومه ، طوپ ‖ (دوکمه‌جیلکده) قالبلق یاغلی قوم ‖ [ایتا] طوپوز ، صوپا ، چوماق .
Maße (ـَ امؤ) ⑤ (مرا. Maß) .
Mäße (ـَ) messen فعلنك صورت التشائیه‌سنك زمان ماضی برنجی واوچنجی شخصلری .
Massel (ـَ امؤ) ⑤ (صنع) تیمور کولچه‌سی .
Massen,,... (ـَ...) —aufgebot (الا) (ع) طوپدن عسکره آلمه ‖ —weise (حا) طوپدن ، هپ برابر ، هپ بردن ‖ یکباره اوله‌رق .
Maßen (ـَ حرعا) وجهله ، صورتله ، طرزله .
Massenhaft (ـَـ ص) ㉑ [Masse] ییغینله ، طوپدن ‖ طولو ، پك چوق ، کثیر ‖ عظیم ، جسیم الجثه .

—fähig ‖ یوریشه ، یوله چیقمغه حاضر ، حرکته مهیا (ص) (ع) یوریشه ، حرکات عسکریه‌یه مقتدر ، صالح ‖ —quarti'er ‖(امؤ) (ع) یوریش(یول)قوللی —kolo'nne (الا) (ع) یوریش قونلغی .
Marschall (ـَ ام) ⑪ مارشال .
Marschi(e)ren (ـَـُـ فعلا ∓) .a ㉑ [فر] Du kannst—! (عمو) (کذا مجا) ‖ علی‌الخصوص (ع) یورمك هایدی چك آرابه‌کی !
Marstall (ـَـام) ⑪ [قدیم آلمانجه Roß =marah و Stall =stal] اصطبل ، آخور .
Marter (ـَ امؤ) ⑤ شدتلی آغری، وجع ، اضطراب‖ اشکنجه ‖ کذا (مجا) الم ، عذاب وجدان ‖ مظلومیت ، مغدوریت ، جوروجفا ‖ (دین‌اغورنده کوزه النان ویا وقوعه کلان اولوم) شهادت ‖ Folter= .
Martyrer (ـَـ ام) .a ㊵ شهید ، مجتهد ‖ مغدور، مظلوم .
März (ـَ ام) ㊳ بعضا ⑪ [لاتینجه ma'rtius] شهور رومیه‌دن مارت آیی .
März,,... (ـَ...) —ente (امؤ) (تا طبیعه) یابان اوردکی.
Marzellin (ـَـ ام) ㊳ (تجا) غایت اینجه وایپکدن معمول تافته توعندن برقماش .
Marzipan (ـَـُ الا) ㊳ بادملی یوارلاق قرابیه .
Masche (ـَ امؤ) ⑤ [قدیم آلمانجه masca] چوراب، آغ وامثالنك بهردوکومی ؛ بودوکوملرك آره‌سنده‌کی کوزلر ، دلیکلر ، حلقه، الیلك .
Maschine (ـَـ امؤ) ⑤ [روجه‌دن مأخوذ فرانسزجه] ماکنه ‖ فن میخانیکیه ، جر اثقاله متعلق شی ‖ آلت ‖ تیاتروده بعض شیلرك تحریکنه مخصوص آلت .
Maschinen,,... (ـَـ ...) —betrieb (ام) ماکنه ایله اولان تحریك ، ایش‌کورمه ‖ —faal (ام) ماکنه‌لر صالونی، دائره‌سی‖ —arbeiter (ام) ماکنه‌جی ‖ —fabri'k (امؤ) ماکنه انشا واعمالنه مخصوص فابریقه ، ماکنه اعمالخانه‌سی ‖ —wechsel (ام) (شمندوفرده) لوقوموتیف تبدیلی ‖ —wesen (الا) فن میخانیکی ‖ ماکنه‌لر .
Maschinerie (ـَـُـ امؤ) ⑤ [فر] (صنع) الشلمغه ایچون لازم کلان ، موجود بولنان بالجمله ماکنه‌لر ‖ فابریقه اصولیله ماکنه‌لرك صورت اعمال واحضاری .
Maschinist (ـَـُ ام) ⑪ تیاتروده بالجمله آلات وترتیباتك تحریکنه مأمور اولان ‖ شمندوفرده ماکنه‌لی ، لوقوموتیفی سوق واداره ایدن ماکنه‌جی .
Maser (ـَ ام) .a ㊵ لکه ، اشارت ، بنك ‖ (علم امراض) قزاموق .
Mas-holder (ـَـ ام) .a ㊵ (نبا) اسفندان آغاجی .
Maske (ـَ امؤ) ⑤ [فر] ماسکه ‖ قدیم : (اسکیدن) قطیفه‌لی قادین ماسکه‌سی ‖ (Sammet,,) — (بیلاردو) eine —setzen اوینانه‌جق بیله ایله دیکرلرینه اصابت ایتدیرمه‌مه‌جك صورتده براقمق .
Masken,,... (ـَ ...) —anzug (ام) ماسکه‌لی بالولرده مسخره‌لقلرده کییلان البسه ‖ —ball (ام) ماسکه‌لی بالو ‖ —zug (ام) مسخره‌لرك کچیدی .

Massig (ـ ـ ص) (21) =massenhaft جسيم الجثه، بيوك .
Mäßig (ـ ـ ص) (21) معتدل ‖ (يوب ايچمكده معتدل)
بوغازسز ‖ قناعتلی ، هرصورتله افراطدن متوق ، عجلەدن
مجتنب ‖ (قيمتجه پك ايو ، بالاتر اولميان) متوسط ، اورته ‖
ابتداسنه كلان برعددله برلكده : —(ein„) براولچكلك ‖
ابتداسنه كلان بر اسمله برلكده : —„helden آرسلانجەسنه ،
آرسلان كبی ، قهرمانه ، كمال شجاعت وبسالتله .
Mäßigen (ـ ـ فع متع) [mäßig] و—sich (فع مطا)
a. (21) كسب اعتدال ايتمك (ايتديرمك) ، تخفيف ايتمك ،
خفيفلشمك ‖ يواشلاتمق ، يواشلامق تقليل وتحديد ايتمك .
Massilia (ـ(ـ)ـ اخالا) (56) (جغر) (اليوم مارسليا)
ماصيلی .
Massiv (ـ ـ ص) (21) [لاتينجه] قالين، قبا ‖ يكپاره، صوم ‖
مجسم ‖ (آغاجلق حقنده) صيق ، كثيف ‖ (معما) صوم ،
كاركير ديوار .
Maßmünster (ـ ـ اخالا) a. (40) (جغر) (الساس
ايالتنده كائن) ماصسوو .
Mast (ـ ا م) a. (42) [قديماً لمانجه mast] (بحر)
كمی ديركی ‖ كمی ديركنه مشابهوديكيلی آغاچ ‖ [غوتجه speisen
معناسنه اولان : matan كلهسندن مأخوذ قديم آلمانجه
mast] (49) حيوانی سميرتمك ‖ بونك ايچون ويريلان يم .
Mast„... (ـ...) —zeit (ا مؤ) حيواناتك سميرمه ،
سميرديلە وقتی ‖ —darm (ا م) (تشر) كودن دينيلان قالين
باغرصاق ، مستقيم ، سرم ‖ (تاطبيه وقصابلقده) باغرساق ‖
—futter (ا لا) (زرا) حيوانات سميرتمكه مخصوص يم ‖
—los (ص) (بحر) (كمی حقنده) ديركاری ايندرلمش، قيرلمش .
Masten (ـ ـ فع متع) b. (21) [Mast] (بحر)
=be-masten .
Mästen (ـ ـ فع متع) و—sich (فع مطا) b. (21)
[Mast] و (فع لا +) سميزلتمك .
Masten„... (ـ...ـ) (بحر) —flampen (جمع مؤ)
كمی ديركی تاكتەسی .
Master (ـ ا م) a. (40) (بحر) [Mast]—„zwei
ايكی ديركلی كمی .
Mäster (ـ ا م) a. (40) حيوان سميزلتيجی .
Mastig (ـ ص) (21) [Mast] .
Mastig (ـ ص) (21) ايری ، وجودلی ، ملحم ، جثەلی ،
شيشمان ، اكنه بويته ‖ (بحر) ديركلی، ديرك ديكلمش ‖ ايری ،
اوزون ، يوكسك ديركلی .
Mastix (ـ ا م (ا لا) (38) [لاتينجه] ماستيقا ‖ ساقز ‖
(صنع) لكون ، جامجی معجونی .
Mastodon (ـ ـ ا م (ا لا) (56) [روم] (تا طبيع)
محمودی فيل، ماموت .
Masureck (ـ ـ ا م) (56) [پولونياجه : Masurka
(ـ ـ ا مؤ) [روس] مازورقا (دنيلان دانس) .
Mater (ـ ـ ا مؤ) (53) [لاتينجه] (صنع) ديزلمش، مرتب
صحيفەلرك معدندن دوكمه يكپاره قالبی ، ماتريس .
Material (ـ(ـ) -- ا لا) مفردی (38) ، جمعی —ien)
[لاتينجه] مواد لازمه ، ملزمه ، مواد انشائيه ، لوازم ، اشيا .
برشيئك تركب ايتديكی اقسام (Persona'l كلمەسنك مقابلی)
مادی، جسمانی شی ‖ (تجا) —i-en كوك ومعادن كبی
حاصلات ارضيەنك طبيعی حالنده بولنانی، اجزای طبيه ‖ بقاليه،
ذخيره ، مأكولات .
Materialismus (ـ ـ-(ـ)-- ا م) (45) [لاتينجه] (فلسفه)
طبعيون ، ماديون مسلكی .
Materialist (ـ-(ـ)-- ا م) (51) [لاتينجه] (تجا) بقال،
عطار ‖ (فلسفه) ماديوندن اولان .
Materi-e (ـ (ـ) ـ ا مؤ) (53) [لاتينجه] (اجسام
ماديه ، كندولرندن برشی احضار اولنەجق بيلن مواد) هيولا ،
ماده ، جوهر ، جسم ، اجزا .
Materiell (ـ(ـ) -- ص) (24) [لاتينجه] (كذا (ا م)
das Materielle) مادی ، جسمانی ‖ اساس ماده اولان شی .
Mathematik (ـ ـ ـ اكثريا : (ـ ـ ـ ـ ا مؤ) (49)
(sans pl.) [روم] رياضی ، علوم رياضيه .
Matratze (ـ ـ ا مؤ) (53) [عربيدن مأخوذ لاتينجه :
Matra'tium] اوت ، يوك شلته ، مندر .
Matrikel (ـ ـ ا مؤ) (53) [لاتينجه] سجل دفتری .
Matrize (ـ iss ـ ا مؤ) (53) [لاتينجه] دول يتاغی،
رحم ‖ (صنع) قالب .
Matrose (ـ ـ ا م) (52) [فلمنكجه] (بحر) كميجی .
Matsch (ـ ا م) (38) نادراً (31) قايشاتمه ، رچل، مربا ‖
اوزلی چامور ‖ جيوليق ، ازيك شی ‖ es ist ein—, daß
mann nicht durch kann برچامور واركه كچمك ، يورومك
قابل دكل ‖ Jemand zu—schlagen برينی (دوكەرك)
خرد خاش ايتمك ‖ (ص) لاپەكبی، جيوليق ، كچكين .
Matt (ـ ص) (24) [عر] (شطرنج اويوننده) مات ،
مات اولمق ، اولمك ‖ (مجا) (اشخاص حقنده) (نهايت درجه)
يورلمق، مات اولمق، بتمك، طاقتدن، دورماندن دوشمك ‖ طونوق،
جلاسز، پارلاقلغی يوق : طراوتسز ، رنكسز، رنكی اوچوق ‖
—e Augen طونوق: سونوك كوز ‖ حيات وقلب (جان ،
يورك) حقنده : حسسز ، اولمش ؛ قوتدن دوشمش، جانسز ‖
طاتسز ‖ بوغوق (سس) .
Matt„... (ـ...) —äugig (ص) طونوق، سونوك كوزلی ‖
—gelb (ص) طونوق ، اوچوق صاری .
Matte (ـ ا مؤ) (53) چاير، چايرلق، مرعا ‖ [لاتينجەدن
مأخوذ قديم آلمانجه mattâ] حصيرعلی العموم صاپ وساترەدن
اورتو مقامنده مستعمل اورلمش شی، تيشين آغاجلری طوندن
محافظه ايتمك ايچون اورمه حصير .
Mattheit (ـ ا مؤ) (49) [matt] (اشيا حقنده)
شدتسز ‖ رنكك اوچوقلغی؛ نظرك طونوقلغی؛ جام وامثالنك
طونوقلغی ، جلاسزلغی ‖ طاتسزلق ‖ ضعفيت ؛ كوشكلك ‖
صورت افاده وانشانك طاتسزلغی؛ طرز، اصولده اولان طاتسزلق.
Mattigkeit (ـ ـ ا مؤ) (49) قوتدن دوشمه، طاقتسزلك ،
درمانسزلق، يورغونلق ؛ بوزوله .
Matz (ـ ا م) (عمو) (38) ياخود (51) وافتيز اسمی =
Matthi'as ‖ (مجا) (برشيئی آكلامدن سويليان ، كوەزەلك
ايدن شخص) سرسم ، احمق ، بدلا .
Matze (ـ ا مؤ) (53) [عبرانيجه mazäh] ، =Matzen
Kuchen (ـ ـ ا م) مايەسز اكمك .

Mauer (ـُ ۱ مؤ) (51) [لاتينجه mu'rus] ديوار ،
جدار ؛ بيوك اوزون ديوار ، سور .
Mauer„... (ـُ ...) —dick (ص) ديوارقالينلغنده ‖ —fest
(ص) ديوار كبى ، صاغلام (طاش كبى) ‖ —falk(e) (۱ م)
(تا طبيعه) يلقوان ، يؤ يؤقوشى ‖ —felle (۱ مؤ) ديوارجى
ماله‌سى ‖ —fitt (۱ م) ديوارطاشلرنى ياپيشديرمغه مخصوص
قوملى كيرج ، درز ، خرج ‖ —flette (۱ مؤ) (تا طبيعه)
(۱ م) (تا طبيعه) آغاج‌قاقان، طيرماشيق‌قوشى ‖ —läufer=
—ritze (۱ مؤ) ديوار ياريغى ، چاتلاغى ‖ —specht (۱ م)
(تا طبيعه) =läufer— ‖ —stein (۱ م) طوغله ‖ —werk
(۱ لا) (صنع) ديوار؛ ديواركبى طاش ، طوغله ايله ياپلمش شى ‖
—ziegel (۱ م) طوغله .

Mauern (ـُ فعلا + وفعه متعه) .a (21) ديوارچكمك ،
ديوارله تحديد ايتمك .

Mauke (ـُ ۱ مؤ) (51) (بيطر) چبان كبى آياقده حاصل
اولان خسته‌لق .

Maul (ـُ ۱ لا) (25) [قديم آلمانجه mûla] حيوان
آغزى ‖ ein loses—haben چكه‌سى دوشك اولمق ، آغزى ،
ديلى پيس اولمق ‖ (بيوب ايچمك حقنده) آغزينه صوقمق ‖
ein—voll آغز طولوسى ‖ das—halten چكه‌سنى طوتمق،
صوصمق ، سسى كسمك ‖ (ضرمثل) er glaubt, die Tauben
werden ihm gebraten in's—fliegen او (آرمود پيش
آغزيمه دوش) ديور ‖ [لاتينجه mulus]=Maul=thier.

Maul„... (ـُ ...) —affe (عمو) آغزى آچيق ، آغزينى
آچوب هرشيئه آليق آليق ، شاشقين‌شاشقين باقان ‖ —affen
(فعلا +) آغزينى آچوب آليق آليق باقمق ‖ —beer (۱ م)
(نبا) دوت ‖ —esel (۱ م) قاطر ، استر ‖ —freund
(۱ م) (عمو) ساخته دوست ‖ —held (۱ م) (عو) آغزيله
قهرمانلق ايدن ‖ —korb (۱ م) ايصيرمامق‌اوزره حيوانات
آغزينه طاقيلان مشين ويا تل محفظه ، آغزلق ‖ —schellen
(فعه متعه) برينك آغزينه طوقات اورمق ‖ —thier (۱ لا)
(تا طبيعه) (بيوك) قاطر ‖ —voll (۱ لا) لقمه ‖
—werk (۱ لا) (عمو) ein gutes—werk haben چكه
صاحبى اولمق ، چكه‌سنه صاغلام اولمق ‖ —wurf (۱ م)
(تا طبيعه) كوستبك ‖ —wurfs=loch (۱ لا)
كوستبك يووه‌سى .

Maure (ـُ ۱ م) (52) [لاتينجه] مراكشلى اركك ‖ [عبر]
(۱ مؤ) (51) =Furcht .

Maurer (ـُ ۱ م) .a (40) [Mauer] ديوارجى؛ آلچيجى ‖
=Frei=maurer .

Maurer„... (ـُ ...) —gesell(e) (۱ م) ديوارجى
عمله‌سى ‖ —zunft (۱ مؤ) ديوارجى اصناف .

Maurisch (ـُ ص) (24) فاس حكومتنه ، مغربيلره ،
مراكشه منسوب ، مخصوص ‖ —er Bogen (معما) آت نعلى
شكلنده اولان كمر .

Mauritius (ـ)(ـ) iss ـُ ۱ خام) (36) موريس ‖ (جغر)
بحرمحيط هنديده كائن موريس آطه‌سى .

Maus ـُ ۱ مؤ) (55) [=لاتينجه mus] فنديق صيچانى ،
فاره (مجا) (ضرمثل) —mit Mann und (مرا . Mann) .

Mauscheln (ـُ فعلا+) .a (21) [Mausche]=jüdeln ‖
(۱ لا) .b (40) (sans pl.) آلمانجه‌يى يهوديجه سويلر كبى
سويلمك .

Mäuschen (ـُ) Mäuslein (ـُ) ايكيسيده : (۱ لا)
.b (40) (Maus كلمه‌سنك صورت تصغيريه‌سى) صيچانجق ،
اوفق فاره ‖ mein—! (عمو) (قارى قوجه آره‌سنده)
خوشخوشم ! ياوروم ! سوكيلم ! الماسم !

Mause (ـُ ۱ مؤ) (55) =Mauser .

Mause„... (ـُ ...) =Mäuse ‖ —falle (۱ مؤ)
صيچان قپانى ‖ —todt (ص) —سسز ، سود دوكمش كدى كبى .

Mäuse„... (ـُ ...) —dreck (۱ م) فاره ترسى ‖
—grau (ص) فاره رنكنده بوز ، سنجابى ‖ —artig (ص)
فاره ، صيچان كبى ، يوتوعدن ‖ —dorn (۱ م) (نبا) هليون
برى ، ديشى قوش قوكماز ‖ —habicht (۱ م) (تا طبيعه)
بوهميا چاقرقوشى ‖ —öhrchen (۱ لا) (نبا) فاره قولاغى ‖
=Vergißmein-nicht .

Mausen (ـُ فعلا +) .c (21) [Maus] (حيوانات
على‌الخصوص كدى حقنده) فاره طوتمق ، آولامق ‖ (فعلا ±)
كيزلوجه صاقلانه‌رق كزمك ، چكمك ‖ (فعه متعه) (عمو) كال
مهارتله چالمق ، چارپمق ، آشيرمق ، قاپمق ‖ [Mauser]
(فعلا +) ,—sich (فعه مطا) توك دكشديرمك ‖ (مجا) (عمو)
(انسان حقنده) پوستى دكشديرمك ، درى دكشديرمك .

Mauser (ـُ ۱ م) .a (40) [mausen] آشيريجى ،
طوفه‌جى ‖ (۱ مؤ) توك دكشديرمه زمانى ‖ (۱ خام) اوبه
رندورف‌ده تفنك فابريقه‌جيسى وماوزر تفنكنك موجدى .

Mausern (ـُ فعلا +) و —sich (فعه مطا) .a (21)
=mausen توك دكشديرمك ، دريسى دكشديرمك .

Mausig (ـُ ص) (21) [Maus] فاره قوقان ، قوقوسنى
آلان آوجى ‖ sich—machen [mausen] كنديته اهميت
ويرمك ‖ Sie machen sich gar zu—! آرتق‌سزده كنديكزى
پك اعلا ايديورسكز ، طفره فروشلق ايديورسكز ! حديكزى
ﭼيچيورسكز !

Mausole-um (ـُـ ۱ لا) (41) [Mauso'lus] تربه .

Mausolus (ـُـ ۱ خام) (36) ميلاددن ۳۵۳ سنه اول
وفات ايدن وآيدين جوارى حاكمى اولان موسول .

Maut(h) (ـُ ۱ مؤ) (49) اشيانك اخراجات وادخالات
(كمرك) رسمى ‖ كمرك (دائره‌سى) .

Maximal„... (ـُ ...) —preis (۱ م) اك يوكسك
فيئات .

Maximum (ـُ ۱ لا) (58) [لاتينجه] (Mi'nimum
كلمه‌سنك مقابلى) حد اعظمى ؛ درجهٔ نهايه ، غايه .

May (ـُ) (مرا . Mai) .

Mayer (ـُ ۱ م) .a (40) (مرا . Meier) .

Mayor (ـُ ام) صورت تلفظى mé'-ĕre) (56) [انكليز]
شهر امينى ، بلديه رئيسى ‖ قائممقام ، ناحيه مديرى .

Mazedoni-en (ـ)(ـ)ـُـ ۱ خالا) (56) [روم] (جغر)
ماكدونيا قطعه‌سى .

Mechanik (ـُ ch - ۱ مؤ) (24) [روم] فن ماكنه
(ميخانيكى)، علم جر اثقال ‖ (برشيئده حركتى حصوله كتيرن قسم
داخلى) ماكنه .

Mechanisch (ـ˘ـ ch ˘ ص) (24) ماكنه كبی ‖ ماكنه‌یه جراثقاله عائد، مخصوص، متعلق ‖ غیراختیاری جانی استمیه‌رك، الندن كلیه‌رك .

Mechanismus (˘ـ˘ ch - ا م) (45) [روم] .

Meckern (˘ـ˘ فع لا +) .a (21) (كچی حقنده) باغرمق، مثثه‌لك ‖ (انسان حقنده كچی سسی تقلیداً) باغرمق ‖ (موسیق) تیترك صدا ایله تغنی ایتمك .

Medaille (˘ـ˘ مدالیه اوقونور ا مؤ) (53) مدالیه .

Media (˘ (˘) ـ ا مؤ) (49) (جمعی .... diä) (غرا) صداسی خفیف اولان حرف .

Median (ـ(˘)- الا) (38) [لاتینجه] =Median-papier.

Median,,... (···ـ (˘) -) —größe (امؤ) اورته بیوكلك ، جسامت وسطیه ‖ —papier (ا لا) ٥٠٥-٤٠٠ میلمتره جسامتنده اولان كاغد .

Mediante (˘ـ˘(˘)- ا مؤ) (53) [لاتینجه] (موسیق) برصدای اصلینك برثلث یوقاریسنده بولنان صدا، مدیانته .

Mediatisi(e)ren (˘ـ˘-(˘)- فع متع) .a (21) [لاتینجه] برپرنس ویا مملكتی (وقتیله) آلمانیا امپراطورلغی حكمندن چیقارمق .

Medici (-˘ـ مدیچی تلفظ اولنور اخام) (*inv.*) مدیچی.

Medi-en (˘(˘)- اخالا) (56) (جغر) (زمان قدیمده آسیاده بولنان) مدیا حكومتی اراضیسی .

Medikament (ـ˘ـ˘- ا لا) (38) [لاتینجه] علاج، معالجه.

Medikus (˘ـ˘ ا م) (57) ، نادراً (36) [لاتینجه] (نادراً استعمال اولنور) طبیب، حكیم، دوقتور.

Medina (˘ـ- اخام) (56) [عر] مدینهٔ منوره ‖علی الاطلاق مدینه (شهر) .

Medio (-(˘)ـ حا) [لاتینجه] (تجا) =Mitte مثلا : —März مارت اورته‌سی ، اواسطی ؛ اورته‌سنده .

Mediti(e)ren (˘ـ˘- فع متع) .a (21) [لاتینجه] تعمیق ایتمك ، عریض وعمیق مطالعه ایتمك .

Medium (˘ (˘) ـ ا لا) (44) ویاخود (58) [لاتینجه] واسطه ، وعلی الخصوص ارواح لطیفه آره‌سنده توسط ایتدیكی تصور اولنان شخص ؛ قلاغوز ، میانه‌جی .

Medizin (ـ˘ـ ا مؤ) (49) [لاتینجه] طب (بومعناده *sans pl.*) ‖ معالجه، علاج ، دوا .

Medizinisch (˘ـ˘ـ ص) (24) [لاتینجه] طبی ، طباً ، طبه مخصوص ‖ دوائی ، طبده علاج كبی قوللانیله‌بیلان ، شفائی ‖ —e Fakultä't مجلس اطبا ، جمعیت طبیه .

Medusa (˘ـ˘ اخامؤ) (46) و(54) [لاتینجه] (اسا) نظری انسانی طاشه تحویل ایدن پری ‖ (امؤ) (54) كذا : Meduse (امؤ) (53) (تا طبیعه) دكز آمی .

Meer (ـ الا) (38) [قدیم آلمانجه mare] (Land كلمه‌سنك مقابلی) دكز ، بحر .

Meer,,... (··· ـ) —blau (ص) دكز مائیسی ، دكزی ‖ —igel (ا م) (تا طبیعه) دكزكستانه‌سی ‖ —umschlungen (ص) دكزله محاط ‖ —adler (ا م) (تا طبیعه) دكز قارتالی ‖ —amsel (امؤ) (تا طبیعه) بوز قره طاتوق ‖ —bewohner (ا م) سواحل اهالیسی ‖ دكزده یاشایان حیوان ، حیوانات بحریه ‖ —busen (ا م) قوی ، لیمان ، كورفز ‖ —barbe (امؤ) (تا طبیعه) كفال بالیغی ‖ —enge (امؤ) برزخ ، قنال ‖ —frau (امؤ) دكز قیزی ، پریسی ‖ دكز قادینی دنیلان وحیوانات ثدیه دن برماهی ‖ —fräulein (ا لا) —frau= ‖ —göttin (امؤ) دكز آلهه‌سی ‖ —katze (ا مؤ) (تا طبیعه) دیشی میمون ‖ (مجا) چركین كمسه ، صورتمز شخص ‖ —leuchten (الا) فوسفورلنه‌رق پارلمق خاصه‌سی ، تفسفر ‖ —nebel (ا م) سیس ‖ —pferd (الا) (تا طبیعه) اوكسز دینیلان دكز حیوانی ‖ —salz (الا) دكز طوزی ‖ —schaum (ا م) دكز كوپوكی ، كذلك بواسمله مسمی اولوب اكثریا آغزلق یاپیلان معدن ‖ خروسبینا بالغی ‖ —strudel (ا م) كرداب ، دكزده درین محل ‖ —thier (ا لا) دكز حیوانی ‖ —weib(chen (ا لا) —frau= ‖ —wunder (ا لا) علائم غریبهٔ بحریه ‖ (مجا) (حیرت وتعجبی موجب اوله‌جق شی) تحف ، غریب ، فوق العاده شی ، خارقه .

Meeres,,... (···ـ˘ ـ) —spiegel (ا م) سطح بحر ، روی دریا ‖ —ablagerung (امؤ) دكز صولرینك چكلمسندن حاصل اولان اراضی ، محل ‖ —grund (ا م) قعر دریا ، دكزك دیبی ‖ —stille (ا مؤ) (بحر) سكونت دریا ، دكزده فورطنه‌دنصكره حاصل اولان سود لیمانلق ‖ —ufer (ا لا) ساحل دریا ، دكز قییسی ، قره .

Meeting (˘ـ صورت تلفظی : ...mi الا) (56) [انكلیز] جمعیت ، مجلس علنی ، مجمع ‖ جمع اولمق ، طوپلانمق اوزره یوری چالنمسی .

Megäre (˘ـ˘ امؤ) (53) [روم] (اسا) مه‌ژه‌ر نامنده‌كی عفریت ‖ (مجا) آزولی قاری ، جادالوس ، پك تیتیز قادین ‖ (تا طبیعه) بونامده اولان بریلان، بركلبك .

Mehl (ـ الا) (38) اون ، دقیق ‖ (اون كبی بولنان سائر مواد) ازمه ، توز ، چكلمش ، دوولمش ماده .

Mehl,,... (··· ـ) —kloß (ا م) (آشجیلقده) خمور طوپی ‖ —wurm (ا م) (تا طبیعه) اون قوردی ‖ —kleister (ا م) (صنع) =Kleister ‖ —müller (ا م) اون اوكودن اونجی ، دكرمنجی ‖ —sack (ام) اون طوربه‌سی ‖ —speise اون ایله یاپلمش یمك ، چورك ، بورك ، خمور ایشی ‖ (اكثریا ات یمكندن قیزارتمه‌دن صكره سفره‌یه قونیلان) كوزلمه وامثالی طاتلی ‖ —suppe (ا مؤ) اون چورباسی ‖ —t(h)au (ام) (نبا) بغدای خسته‌لغی اولوب باشاغك ایچنده دانه‌لرك چوریوب سیاه توزه تحولندن عبارتدر یرقان، سهك دخی دینور ‖ —zucker (ا م) خام شكر .

Mehr (ـ حا) زیاده ، فضله —als ich sagen kann سویلیه بیله‌جكمدن زیاده ‖ —und— كیده كیده، چوغاله چوغاله ، نهایت ‖ vier Augen sehen— als zwei... درت كوز ایكیدن دها زیاده كورر ‖ je—man ihm giebt, desto—verlangter اوكا ویردكجه استر (نقدر زیاده‌ویرسه‌ك بنه استر) ‖ er lebt nicht— اوآرتق (چوق) یشاماز ؛ اونك اولمسی یقیندر ‖ keine Thränen—! صوس آرتق ! آغلمه بقایم آرتق ! ‖ groß als klein— كچوك اولمقدن زیاده بیوك ‖ (عمو) kann man nicht verlangen— دها نه

استیورسك ? بوندن زیاده‌سی جان صاغلغی ‖ Das thut
wie gern—er nicht جانته منت ‖ was ist denn nun—?
ای دها نه وار ? ای صكره دها نه وار ، ندر ? (الا) (inv.)
فضله اولان ، زیاده‌لك ‖ قصور ، اوصت طرفی .

Mehr,... (…ـ) — genannt (ص) اسمی چوق
سبقت ایدن ، كندیسندن برچوق بحث اولنان ، مشهور ،
معروف ، معهود اولان ‖ —bieter (ام) برشیئه دیكرندن
دها زیاده ویرن ‖ —deutig (ص) معناسی چوق بر ایكی درلو
اولان شبهه‌لی ، مشكوك ‖ جناس ، ایهام ‖ —fach (ص)
برقاچ درلو ‖ مكرر ‖ علی الخصوص (ریا) كسور براقمقسزین
بر عددی برقاچ دفعه حاوی اولان عدد ، مضروب ‖ (حا)
برقاچ كره ، درلو ، برقاچ نوع ، مختلف طرزده ‖ —mals (حا)
چوق ، برقاچ دفعه ، اكثریا ‖ —zahl (امؤ) قسم اعظم ،
(برشیئك) چوغی ، اكثری قسمی .

Mehren (ـ فع متع) و—sich (فع مطا) a. (21)
[mehr] تضاعف ، تزاید ایتمك ‖ تضعیف وتكثیر ایتمك .

Mehrheit (ـ ا مؤ) (49) [mehr] اكثریت ‖ قسم
اعظم ‖ اكثریت آرا .

Meiden (ـ فع متع) و—sich (فع مشا) o. (20)
[قدیم آلمانجه midan] اجتناب ایتمك ، چكنمك ، توقی ایتمك ؛
قاچمق .

Meier (ـ ام) a. (40) [لاتینجه ma'jor] برآراضی‌یی
امانة اداره ایدن مدیر ، مبصر ‖ مقدما خدمتجیلرك باشی، باش
خدمه ، آغا ، خدمتجی اونباشیسی ، باش قالفه ‖ زنكینجه
كویلی ، چفت چوبوق صاحبی ‖ (اخام) (56) مائیر .

Meile (ـ امؤ) (53) [لاتینجه mi'llia] (اكثریا
= ٧٥٠٠ متره) میل ‖ —alte französische قدیم فرانسه
میلی (= ٤٤٥١,٩ متره) .

Meilen,... (…ـ) —breit (ص) برمیل كنیشلكنده ‖
— (صوحا) برمیل اوزاق ، (تعرده ، جهنمك بوجاغی ، چوق
اوزاق) ‖ —zeiger (ام) هر برمیلده دیكیلان طاش ویادیرك ‖
(شمندوفرده) اكثریا: كیلومتره طاشی .

Meiler (ـ ام) a. (40) (صنع) كمور اوجاغی .

Meiler,... (…ـ) —kohle (امؤ) اودون كوری .

Mein (ـ ich كلمه‌سنك مضاف الیهی) [قدیم آلمانجه
min] —gedenke بنی خاطرله (اونوتمه)، خاطردن چیقارمه ‖
nicht—vergiß اونوتمه بنی ، خاطردن چیقارمه ، بنی یاد
ایت ‖ (بكا عائد ، بنم) — (gehört : عمو) das Buch ist
بوكتاب بنمدر ، بو بنم كتابمدر ‖ [mein یعنی ich كلمه‌سنك
مضاف الیهندن] (صفت وضمیر ملكی) a. (24) mein (م) .
meine (مؤ) ، mein (لا) بنم ‖ mein Buch بنم كتابم ‖
haben Sie meinen Brief erhalten ? بنم مكتوبمی
آلدیكزمی ? ‖ —Fuß thut mir weh (بنم) آیاغم آغریور ،
آجیبور ‖ Meiner, Meine, Meines, اكثریا حرف تعریف
معین ایله برلكده اوله‌رق : der (die, das) Meine ویاخود
دها زیاده مستعمل اوله‌رق: Meinige بنكی ‖ (الا) (inv.)
das Mein und Dein بنكی وسنكی ‖ (حرند) (حیرت
وتعجب زمانده) !— , ei du —! آمان یاربی !

Mein,... (…ـ) [وسطی آلمانجه mein : Verletzung]
—eid (الا) یلان یمین ، بوش یره یلان یره ایدیلان قسم ‖
نقض قسم .

Meinen (ـ فع متع وفع لا +) a. (21) فكر وظننده
بولنمق ، ظن ایتمك ، دوشونمك ، تصور ایتمك ‖ ادعا ایتمك ‖
man sollte—er wäre närrisch انسان اونی دلی ، (عقلی
قاچیق ظن ایدر ، انسانك قاچیق دیه‌جكی كلییور ، (هدف نظر
اولمق) damit sind Sie gemeint بوندن ، اوندن مقصد
سزسكز ، بوسزه راجعدر ‖ so ist's nicht gemeint ایش
اویله دكل ، مقصد اودكل ، اویله دیمك استمییور : بن بوكا ایشانمام ‖
er meint es gut mit Ihnen (اونك بونی سزه یاپمسی ،
تكلیف ایتمسی ، سویلمسی والخ) محضا سزه ایولك ایچوندر ،
بو ایشده اونك فكری سزه ایولكدر ، او بونی ، سزك ایولككز
ایچون یاپیور ، استیور ، سویلیور والخ ‖ die Sonne meint
es gut كونش ایو یاقییور ، قوتلی چوق ، شدتلی ‖ —es redlich
خالصانه (اخطار ، اخبار ایتمك) ، بیان افكار ایتمك .

Meiner (ـ ich كلمه‌سنك مضاف الیهی) بندن ، بنم
... دن .

Meiner-seits (ـ حا) بنم طرفمدن ‖ بكا كانجه ، بنجه .

Meinet-halben (ـ) ، wegen„ (ـ—) (حا)
بنم ایچون ، بنم سببمه ، بندنطولایی ، بنم خاطرم ایچون ‖ هایدی
نه ایسه ، هایدی اویله اولسون ، بكی ، هایدی بقالم .

Meinung (ـ امؤ) (49) [meinen] ظن ، فكر ‖
nach—meiner بنم فكریمه كوره ، بكا قالورسه ، بنجه ‖
ich habe ihm derb meine—gesagt اوكا بن استدیكمی
سویلدم ، فكریمی آكلاتدم آغزینك طاشنی ویردم ، سویلیه‌جكمی
سویلدم ‖ استك ، آرزو ، نیت .

Meiran (ـ ام) (38) = Majoran .

Meise (ـ امؤ) (53) [قدیم آلمانجه meisa] باشدن قره .

Meißel (ـ ام) a. (40) (صنع) طاش ، معدن كسمكه
اویغه مخصوص قلم ، منقاش ‖ (جرا) a. (40) ، (امؤ) (53)
یاره‌نك اوزرینه قونیلان تیفتیك ویا قوش توكی باصق ، رفاده .

Meißen (ـ ا خا لا) (56) (جغر) قدیم مارق غرافلق
وشمدیكی حالده ساقسونیا قرالیتی داخلنده بولنان مایسن ، میسنی .

Meißener (ـ (ـ) - ا م) a. (40) میسنی اهالیسندن
اولان ‖ (ص) (24) میسنی یه مخصوص ، منسوب ‖ (تجا)
—er Porzella'n ساقسونیا (پورسلان) .

Meist (ـ ص) (24) mehr كلمه‌سنك مبالغه صورتی) اك
چوق ، اكثری ‖ die—en Schüler اكثری طلبه ؛ مكتبلیلرك
چوغی ، اكثری مكتب چوجقلری ، قسم اعظم .

Meistens (ـ) ، meisten-theils (ـ ویاخود :
ـ) (حا) اكثریا ، اكثر وقت ، چوق وقت ، علی الاكثر ،
اكثریتله ، چوق دفعه .

Meister (ـ ام) a. (40) اوسته ، اوستاد ، قالفه ،
مایسترو ‖ (ضرمثل) kein—fällt vom Himmel اوسته
كوكدن اینمز یا ، هیچ بركمسه آناسندن اوسته اوله‌رق طوغمز .

Meister,... (…ـ) —hand (امؤ) اوسته الی ‖
—gesell الشجی اوسته‌سی ‖ —stück (الا) برصنعتكار
ویا محررك اك كوزل اثری ، اعلا اثری ‖ —werk (الا) اثر
بركزیده ، نادیده شی .

Meisterhaft (ـــُ ص) ㉑ استادانه ، خارق العاده ، كمال مهارت وغيرتله يابلش .

Meistern (ـــُ فعـ متعـ وفعـ لا +) a. ㉑ [Meister] Jemand, etwas— برينه ، برشيئه افنديلك طاسلامق ‖ اوستەلق صاتمق ، طاسلامق ‖ كوسترمك . اوستەلق صاتمق . درس ويرمك ‖ = hofmeistern هركسه عقل اوكرتمكه ، مكتب چوجغى كبى معامله ايتمكه باشلامق ‖ مناقشه ، مؤاخذه ايتمك .

Meisterschaft (ـــُ ا مؤ) ㊾ [Meister] (اوستادانك هيئت مجموعه‌سى) اوستادلر ، اوسته‌لر = Innung .

Mesiko (ــُـ صورت‌تلفظى ...mé-chī)=Meriko.

Mekka (ــُ ا حا لا) ㊻ (جغر) مكهٔ مكرمه .

Melancholisch (ــُ ـ k ـ ص) ㉑ [روم] دائما مكدر ومحزون طوران ، قره سوداية مبتلا اولان ، مراقلو ‖ حزن وكدرى موجب ، حزن انكيز .

Melanesi-en (ـ(ـ) ــُ ا م) b. ㊵ (جغر) سياهيلرك متوطن اولدقلرى ملانزيا قطعه‌سيكه اوستراليا قطعه‌سيله مشتملاتنى حاويدر .

Melange (فرانسزجه تلفظ اولنور ا مؤ) ㊸ [فر] (جوقولاته ، سود ، شكردن مركب اولوب اوروپاده سودلى قهوه‌كبى ايچيلور) ملانژ .

Melasse (ــُ ا مؤ) ㊸ (تجا) [فر] شكرك تبلورندنصكره قالان شروب ملاسى .

Melde (ــُ ا مؤ) ㊸ [قديم آلمانجه melda] (نبا) سرمق ، قره بازى .

Melde„... (ــُ ...) —schiff (ا لا) (بحر) آويزو دنيلان سرعت وايورى .

Melden (ــُ فعـ متعـ وفعـ لا +) b. ㉑ Jemandem etwas— برينه برشى خبر ويرمك ، برشى حقنده اعطاى معلومات ايتمك ‖ تحريرا : افاده وعرض ايتمك ، راپور تقديم ايتمك ، خبر ويرمك ‖ اخطار ايتمك ‖ —mit Respekt zu حاشا حضوردن ‖ —ohne Ruhm zu اوكمك ، اوكمك كبى اولمسون ‖ —sich (فعـ مطا) كندوپى خبرويرمك ، (ع) بيوكنك حضورينه چيقمق وكلديكنى خبر ويرمك ‖ —sich krank خسته خبرى ويرمك ‖ (مجا) das Alter meldet sich bei ihm اختيارلق اونده كورينيور ، كندينى كوسترمكه باشلادى ، باشلامش ‖ —sich zu einem Exa'men براِمتحان ايچون مراجعت ايتمك ، امتحان اولمق اوزره برمحله كندوپى ابراز ايتمك ‖

Meldung (ا مؤ) ㊾ اخبار وافاده ، عرض واشعار ايتمه ؛ راپور تقديم ايتمه ‖ يالكز : Meldung (امؤ) ㊾ راپور ، عريضه .

Meli(e)ren (ــُ فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا) a. ㉑ [فر] كيرمك ، قارشمق ، قاريشديرمق ، مداخله ايتمك ‖ بولاشديرمق ‖ خلط ومزج ايتمك .

Meliori(e)ren (ــُ (ـ) - فعـ متعـ) a. ㉑ اصلاح ايتمك ، ترقى ايتديرمك ، ايولشديرمك .

Melis (ــُ ا م) (*inv.*) [لاتينجه Melite'nse يعنى : Malta-zucker] (تجا) —zucker (ا م) مليس شكرى .

Melisse (ــُ ا مؤ) ㊸ [روم] (نبا) مليسا ، اوغل اوتى (كه كنديسندن روح چيقاريلور) .

Melk (ـُ ص) ㉔ [melken] (حيوانات وعلى الخصوص اينك حقنده) سود ويرن ، سودلى اينك ، سود ويرمكه باشلامش .

Melken (ــُ فعـ متعـ) o. ⑳ die Kühe— اينكلرى صاغمق ، احلاب ايتمك .

Melkerei (ــُ ا مؤ) ㊾ [melken] اينكى صاغمه ‖ سودجى دكانى ، كار خانه‌سى .

Melodie (ـ - ـ امؤ) ㊾ (موسيقى) آهنكلو مقام ، هوا ، لحن ، لطافت صدا ‖ لطافت ، حسن انتظام (كذا Melodei) .

Melodram(a) (-)ــُ ا لا) ㊻ [روم] نغمه‌لو تياترو اويونى ، آجيقلى وفاجعه‌لى تياترو .

Melone (ــُ ا مؤ) ㊸ [رومجه‌دن مأخوذ لاتينجه] (نبا) قاوون .

Melonen„... (... ـُ ـ) —beet (ا م) قاوون ترلاسى ، قاوونلق ‖ —kürbis (ا م) (نبا) حلواجى قباغى .

Memel (ــُ ا خا) a. ㊵ (جغر) (ا م) (كذا ا مؤ) der— نهر نيمه‌ن نهرى ‖ (كذا پروسياده) بواسمله مسمى شهر ‖ (امؤ) طشره‌لرده ㊸ اون قوردى .

Memme (ــُ ا مؤ) ㊸ جبين ‖ آلچاق .

Memorial (ـ(ـ)ـ ا لا) ㊳ [لاتينجه] استدعا ، عريضه ‖ لايحه ‖ ژورنال .

Memori(e)ren (ــُ فعـ متعـ) a. ㉑ [لاتينجه] ازبره المق ، (ازبره) ازبرلمك ، ازبره اوكرتمك .

Menage (ـ ژ ـُ ا مؤ) ㊸ [فر] او اداره‌سى ، ادارهٔ امور بيتيه ‖ هروقت ينيلان يمكلر ‖ هركون قوريلان سفره ‖ سفر طاسى ‖ اوزرينه ياغ سركه (طوز بيبر) قونيلان آياقلى ياغ سركه‌لك .

Menage(n)„... (... ـُ ـ) —buch (الا) طبله .

Menagerie (ـ ژ ـُ ا مؤ) ㊸ [فر] حيوانات نادره ووحشيه ، غريبه‌نك بولنديغى مناژه‌رى .

Menagi(e)ren (ــُ ژ ـ فعـ متعـ) a. ㉑ [فر] اداره‌ايله قوللانمق ، حسن اداره ايتمك ‖ ترتيب وتدارك ايتمك ‖ —sich (فعـ مطا) = sich mäßigen .

Meng„... (... ـ) —schaufel (ا مؤ) (صنعـ) (چوملكجيلكده) قاريشديرمغه مخصوص كورك ، قارغى ‖ —saat (ا مؤ) (قيشلق ايچون) قاريشيق اكيلان بوغداى وچاودار وبولاف وآرپه ، ربيعيه .

Menge (ــُ ا مؤ) ㊸ چوق مقدار ، چوق عدد ‖ وفرت ، چوقلق ‖ كومه ، طاقم ‖ غلبه‌لق ، ازدحام ، جمعيت ، آلاى ، خلق ؛ سورى ، كومه ، ييغين .

Mengen (ــُ فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا) a. ㉑ [قديم آلمانجه mengan] (هردولو شيئى بربرينه) قاريشديرمق ، خلط ايتمك ، مزج وتركيب ايتمك ‖ قاريشمق ‖ بلا انتظام ، قارمه قاريشيق بربرينه قاتمق ، قاريشديرمق ‖ (مجا) sich in etwas— برشيئه قاريشمق ، مداخله ايتمك ، دخل وتعرض ايتمك .

Mengsel (ــُ ا لا) a. ㊵ [mengen] = Gemengsel .

Mennig (ــُ ا م) ㊳ ، e— (ـــُ ا مؤ) ㊸ (معدنيات ورسّاملقده) سولوكن ، زرقون (حمض متوسط رصاص) .

Menorka (ـٓـ ا خالا) (56) (اسپانیانك بالهآر اطه‌لرندن)
مینورقه آطه‌سی .

Mensch (ٓ ا م) (52) انسان ، آدم ‖ eine Menge—en
برچوق کمسه‌لر ، خلق ، عالم ‖ ...kein—würde es wagen
بو کا ، او کا کمسه جسارت ایده‌میه‌جکدی ، ایجزدی ‖
es wohnen 10,000—en in dieser Stadt بوشهرده اون
بیك کشی اسکان ایدیور ، بوشهرك اون بیك سکنه‌سی ،
اهالیسی واردر ‖ —jeder هرکس ، هرشخص ، هر آدم ‖
(یاش وعقله نسبتله) باش ، قفا ‖ (ا لا) (20) (اسافل طاقمندن
قادین مخلوق) پوستال ، قالتاق ، شیللق .

Menschen„... (ـٓـ ...) —blut (ا لا) انسان قانی ‖
—geschlecht, (ا لا) جنس انسانی ، نوع بشر ‖ —recht
(ا لا) انسانك ، بشرك حقوق طبیعیه‌سی ‖ —schlag (ا م)
انسانك ، صوبی ، نسلی ، نوعی ‖ —ähnlich (ص) انسانه
بکزر ، آدمه مشابه ‖ —alter سن (انسانی) ، یاش ‖ نسل ،
بطن ‖ —feind (ا م) انسانلرك اختلاطندن احتراز ایدن
منفرد ومنزوی یاشایان آدم ، مردمکریز ‖ —fresser (ام)
یام یام ، آکل بشر ، مردمخوار ‖ —freund (ام) انسانلری
سون واصلاح احوالرینه چالیشان کمسه ، محب انسان ،
انسانیت پرور ‖ —kind (ا لا) =Mensch ‖ —pocken
(جمه) (علم امراض) چیچك خسته‌لغی ‖ —schen (ا مؤ)
وحشیلك ، انساندن قاچمه ‖ —schinder (ا م) انسانه‌حقارتله
معامله‌ایدن ، اذیت وجفایی طبیعت ایدنمش اولان ‖ —seele
(امؤ) روح انسان ، جان ‖ (عمو) es war keine—seele da
اوراده هیچ برکمسه یوقدی ، جنلر طوپ اوینایورلر ایدی ‖
—verstand (ا م) عقل انسانی ، فراست بشریه ، عقل ،
فکر ، ادراك ، اذعان ‖ —volk (الا) جنس بشر ، نوع انسان .

Menschheit (ـٓـ امؤ) (49) [Mensch] انسانلق ،
انسان اولمق ، بشرلك ، بشریت .

Menschlich (ـٓـ ص) (21) [Mensch] انسانه مخصوص ،
نوع بشره عائد ، متعلق ‖ (حسن‌تعبیرله) ihm ist 'was
Menschliches passi'rt وفات ایتدی ‖ آلداندی ، عقلنه‌بیله
کلیان باشنه‌کلدی ‖ انسانجه‌سنه ، آدم عقللی ، ایو ، مناسب
وجهله ، انسانه یاقیشورجه‌سنه .

Menstrui(e)ren (ـٓـٓـ (فعه لا ±) .a (21) [لاتینجه]
آی باشی ، عادتی کورمك .

Mensur (ٓـٓ امؤ) (49) [لاتینجه] (اسقریم تعلیمنده)
اوروشانلرك آره‌سنده‌کی مسافه ‖ (موسیق) اصول ، وزن ، تمپو .

Mennet(t) (ـٓـ- ام (الا) (38) [ایتا] (امؤ) (49)
منوئت دنیلان رقص ایله بونك ایچون چالینان موسیقه .

Mephisto (ـٓ f - اخام) (56) مفیستو ، شیطان .

Mergel (ـٓ ا م) .a (40) (طبقات الارض وزراعتده)
« کاس » دن محرف اوله‌رق بین‌الزراع « کیس » دنیلان کیرجلی
بیاض بالچیق .

Mergeln (ـٓ فعه متعه) .a (21) (زرا) اراضینك اصلاحی
ایچون تارله‌یه کیرچلی بالچیق قاریشدیرمق .

Meridian (ـٓ(ـ)-- ا م) (38) (هیئة وجغر) کرهٔ ارضی
شمالدن جنوبه ایکی‌یه تقسیم ایدن) نصف النهار دائره‌سی .

Merino (ـٓـ ا م) (56) [اسپا] (تاطبیعه) (schaf=)—
(ـٓـٓـ الا) (38) اسپانیول قویونی .

Merk (ٓ ا م) (38) مارقه ، اشارت ، علامت ‖
(نبا) صوکره‌ویزی .

Merk„... (ٓ...) —pfahl (ام) نشان دیرکی ، برشیئه
علامت مخصوصه اولمق اوزره رکز اولنمش دیرك ‖ —eisen
(الا) (صنع) : تمغا (دمیری) ‖ —mal (الا) نشانه ،
علامت فارقه ؛ اثر ، اماره ؛ علامت ‖ خاصه ، خصلت
(کذا : نبا وتا طبیه) ‖ —würdig (ص) شایان دقت ‖
شایان تعجب ، غریب ‖ خاطرده طوتلمغه شایان ، واجب‌التذکار ‖
—zeichen (الا) (برشی‌اوزرینه قونیلان) مارقه ، علامت ‖
تمغا .

Merken (ـٓ فعه متعه) .a (21) اشارت قومق ، علامت
مخصوصه ایله تفریق ایتمك ‖ —etwas قید وضبط ایتمك ‖
(مفعول‌الیه) —sich etwas خاطرنده طوتمق ، حفظ ایتمك ،
—Das werde ich mir بونی اونوتمیه‌جغم ، خاطرمده طوته‌جغم
‖ —etwas ، وکذلك (فعه لا +) : —auf etwas برشیئه
دقت ایتمك ‖ (طائیمق) —etwas طائیمق ، کورمك ، حس ایتمك ‖
—lassen ‖ ich merkte lange چوقدن طانیدم ، کوردم
آکلاتمق ، سزدیرمك ، طاتمق ‖ !—laß'Dir nichts هیچ سسنی
چیقارمه ! بللی ایتمه ! چاقدیرمه !

Merklich (ـٓ ص) (21) [merken] حس اولنور ، چابوق
کوریلور ، آشکار ، کوزه چارپار (صورتده) .

Merkur (ٓـٓ) (38) ، —ius (ـ(ـ)ـٓـٓ) (اخام) (56)
(اسا) مرکور (تجارت فصاحت وسائره‌الهی) ‖ (کذا هیئة)
عطارد ‖ (ا م) (38) جیوه .

Merle (ـٓ امؤ) (53) (تاطبیعه) =Amsel .

Merovinger (ـٓ v -- ا م) .a (40) فرانسه‌ده اجرای
سلطنت ایدن خاندانك برنجیسی .

Mesopotami-en (ـ(ـ)ـٓـــــ اخالا) (56) [روم] (جغر)
جزیرة العرب .

Meß„... (ٓ...) —priester (ا م) کلیساده (حضرت
عیسانك دم ولحمنه تشبیهاً حاضرلنان شرابلی اکمك ایله) اجرا
اولنان آیین ‖ دعا ‖ —gut (الا) پنایر اشیاسی ‖ —zeit
(الا) پنایروقتی ‖ —kunst (امؤ) فن مساحه ‖ —gewand
(الا) (امورمذهبیه‌ده) پاپاسلرك اثنای آیینده اوکارینی‌وآرقه‌لرینی
اورتن چلیپالی لباسلری ‖ —kette (امؤ) مساحه زنجیری ‖
—kunde (امؤ) هندسهٔ عملیه ‖ —stock (ا م) (فن)
مساحهٔ اراضیده مستعمل فلامه ، وتد ، بویالی اینجه‌صیریق .

Messe (ـٓ امؤ) (53) (امور مذهبیه) قتولکلرك
کلیسالرنده یاپیلان آیین ، دعا (کذا بونك ایچون چالنان موسیقه)
‖ (تجا) بیوك پنایر .

Messen (ـٓ فعه متعه) و— sich (فعه مطا) .m (20)
اولچمك ، مساحه ایتمك ‖ —mit der Hand قاریشلامق ،
ال ایله اولچمك ‖ (مجا) das Geld mit Scheffeln—können
آلتونی کورکله قاریشدیرمق ‖ —sich mit Jemandem nicht
können بونی بریسیله اولچه‌مامك ، کوچی یتمامك .

Messeni-en (ـ(ـ)ـٓـٓ اخالا) .b (40) (جغر) موراشبه
جزیره‌سنده مسه‌نیا قطعه‌سی .

Messer (ـٓ الا) .a (40) بیچاق ‖ (مجا) —das große
aufschneiden = gebrauchen (یلان سویلمك) زیاده آتمق

|| (ا م) [messen] اولچیجی کمسه : اولچن ، مساحه ایدن شی، اولچمکه ، مساحه ایتمکه یارایان آلت مثلا : —Luftdruck,, (تضییق هوایی اولچان آلت) بارومتره .

Messer,,... (⏑ ...) —artig (ص) پچاق کبی ، پچاق نوعندن || —besteck (ا لا) پچاق ، قوطیسی ، محفظه‌سی || —griff (ا م) وکذا : —heft (ا لا) پچاق صاپی || —klinge (ا مؤ) پچاق ناملوسی || —bänkchen (ا لا) سفره اوزرینده پچاق طیامغه مخصوص آیاق ، دستک || —scheide (امؤ) پچاق قینی ، غلاف || —schmied (ا م) (صنع) پچاقچی || مقاصجی .

Messerchen (⏑⏑ ا لا) ㊵ b. (Messer کلمه‌سنك صورت تصغیریه‌سی) اوفاق پچاق ، پچاقجق || (تا طبیعه) کمی دینه وقیلاره یاپیشان اوفق صدف .

Messina (⏑⏑ اخالا) ㊻ (جغر) سیچلیا اطه‌سنده کائن مسینا شهری .

Messing (⏑ الا (ا م) ㊳ (صنع) پرنج (معدنی) صاری باقر .

Messing,,... (⏑ ...) —blech (ا لا) پرنج لوحه‌سی ، لوحه ، تخته حالنده پرنج || —draht (ا م) پرنج تل ، صاری تل .

Messinge(r)n (⏑⏑ ص) ㉑ [Messing] پرنج ، پرنجدن معمول .

Messing(i)sch (⏑) ⏑ ا لا) (inv.) (شمال طرفلری تعبیری) [mischen] کذا (حا) بوزوق، غلط لساناله تلفظ ایتمه ، برلسانی یاکاش سویلیش .

Meßner (⏑ ا م) ㊵ a. کلیسا جامه‌کاهی محافظی || کلیسا آیینی یاپان پاپاس .

Messe (⏑ ا مؤ) ㊿ [messen] اوفاق قوطی، چکمیجه .

Mestize (⏑⏑ ا م) ㊽ Mestizin (ا مؤ) ㊿ [اسپا] بیاضلرله هندیلرك قارشملرندن حاصل اولان ملز صویی .

Met(a)... (⏑)(⏑) ... [روم] (=mitten unter وکذا: hinter drein) .

Metall (⏑ ا لا) ㊳ [روم = لاتینجه] معدن || —edles (gediegenes) خاص‌صاغلام معدن || صدانك عکسی وطنینی ، لحن .

Metall,,... (⏑ ...) —ader (ا مؤ) معدن‌طماری || —arbeiter (ا م) (صنع) معادنده چالیشان عمله || —los (ص) معدنسز || (صدا حقنده) عکس وطنینی اولمیان || —artig (ص) معدنی ، متاللیك || —beschickung (ا مؤ) (صنع) معادنك خلیطه‌سی ، خلیطه یاپمه || —geld (ا لا) نقد اقچه (آلتون ، کموش وامثالی معادندن) || —gemisch (ا لا) (صنع) برقاچ معدندن حصوله کلمش خلیطه|| —käfer (ا م) (تا طبیعه) ستوان دینیلان بوجك|| —kunde (ا مؤ) توصیف معادن || (صنع) (معدن قیولری اصطلاحنجه) فن استخراج معادن || —lehre (ا مؤ) معادنك اخراج واعمالی فن وصنعتی || —reich (ص) حامل معدن || —rost (ا م) پاس، ژنك|| حمض یکینم حدید || —schaum (ا م) (صنع) معدن کوپوکی .

Metallen (⏑⏑ ص) ㉑ [Meta'll] معدندن، معدنی.

Metallisi(e)ren (⏑⏑–⏑⏑ فع متع) a. ㉑ [Meta'll] (صنع) معدنلی طوزده اشباع ایتمك .

Metalloïd (⏑⏑⏑ ا لا) ㊳ [روم] (کیمیا) اجسام بسیطه‌نك معادندن اولمیانلری، شبه معدن .

Metallurg (⏑⏑ ا م) ㉟ [روم] معادنك اخراج واعمالی صنعتی بیلان .

Metamorphose (⏑ ⏑⏑ ا مؤ) ㊿ [روم] تبدیل شکل وصورت ، تناسخ : دکشمه ، کلی تبدل وتغیر || (تاطبیعه) قوردلرك کلبکه تحولی .

Metamorphosen = Theater (⏑⏑⏑ ⏑⏑ ا لا) a. ㊵ قوقله تیاتروسی .

Methapher (⏑ ⏑ ا مؤ) [روم] (علم بیانده) استعاره ، مجاز .

Metaphorisi(e)ren (⏑⏑– ⏑⏑ فع لا+) a. ㉑ [روم] مجاز قوللانمق، استعاره ایتمك .

Metaphysik (– ⏑⏑ ا مؤ) ㊾ [روم] علم حکمت، علم کلام .

Metapontum (⏑⏑⏑ ا خا لا) ㊻ (جغر) (قدیمده ایتالیانك جنوبنده کائن روم شهری) متاپونت .

Metathesis (⏑⏑⏑ ا مؤ) ㊾ [روم] (غرا) تبدل حروف ، کلمه داخلنده اولان حروفاتك تقدیم وتأخیریله اولان تبدیل .

Metaurus (⏑⏑ ا خا م) ㊻ (جغر) (ایتالیانهرلرندن) متور .

Meteor (⏑⏑ ا لا (ا م) ㊳ [روم] (حکم) هواده ظهور ایدن احوال ، علائم جویه .

Meteor,,... (⏑⏑ ...) —stern (ا م) =Stern,, schnuppe .

Meteorologie (– gh⏑⏑–⏑⏑ ا مؤ) ㊿ [روم] حکمت طبعیه‌نك علائم جویه‌دن بحث ایدن قسمی، مبحث علائم‌جویه .

Meter (⏑ ا لا (ا م) a. ㊵ [روجه‌دن مأخوذفرانسزجه] (نصف النهار دائره‌لرینك قرق‌ملیون پارچه‌سندن بریسی‌اولوب مساحهٔ ابعادده واحد قیاسی‌اوله‌رق قبول اولنمشدر) یکی آرشون، متره .

Meth (– ا لا) ㊳ بال ایله صودن مخلوط برنوع‌شربت، ماء العسل .

Methode (⏑⏑ ا مؤ) ㊿ [روم] اصول ، قاعده ، طریق، مسلك ، اسلوب : نظام ، عادت || پرودستان مذاهبندن برمذهب مخصوص .

Methyl (⏑ ا لا) ㊻ (sans pl.) [روم] آغاج اسپرتوسی .

Metöke (⏑⏑ ا م) ㊷ [روم] قدیمده آتنه‌ده اقامت ایتکده اولان اجنبی یه اطلاق اولنور .

Meton (⏑ ا خا م) ㊻ میلاد عیسادن اول بشنجی عصرده برحیات یونان هیئتشناسی .

Metope (⏑⏑ ا مؤ) ㊿ [روم] (صنع) (معما) کتابه وپرواز صچاغی آره‌سنده‌کی مربع آرالق .

Metrik (⏑ ا مؤ) ㊾ [روم] شعر، وزن وبحرینه منسوب ومتعلق.

Metropole (ـــ ا مؤ) (53)، Metropolis (ـــ ا مؤ.) (*inr.*) [روم] برمملكتك مركز ويای تختى ، ام القرا || متره پوليد بولنان شهر .

Metronom (ـــ ا لا) (38) [روم] (موسيقى) استنلديكى وجهله ترتيب اولنوب حركت ايتديريلەرك تميو طوتمغه يارايان آلت موسيقى .

Metrum (ـــ ا لا) (58) [روم] (عروض اصطلاحنجه) اشعارده برمصرعى تركيب ايدن جزؤلرك بررى || وزن، بحر .

Mette (ـــ امؤ) (53) [لاتينجه matuti'na] (قتولكلرك شفقدن اول ياپدقلرى آيين دينيەلرى) .

Metz (metss, ا خا لا) (56) (جغر) مچ قلعەسى (متين مستحكم شهرى) .

Metze (ـــ ا مؤ) (53) [messen] (ميوه اولچيسى=٣٫٤٤) اولچك || Mahl=metze= دكرمنجى حقى|| Hure= .

Metzeln (ـــ فعـ متـ) a. (21) كسمك، بوغازلمق، (كسوب) بره سرمك ، (كسوب) پارچالمق .

Metzer (ـــ ا م) a. (40) —in (ا مؤ) (50) مچ شهرندن اولان اركك ، قادين .

Metzger (ـــ ا م) a. (40) [لاتينجه mazza're] قصاب.

Metzgerei (ـــ ا مؤ) (49) قصاب دكانى .

Metzner (ـــ ا م) a. (40) [Metze] دكرمانجى حق آلان اوشاق (دليقانلى) .

Meucheln (ـــ فعـ متـ وفعـ لا +) a. (21) خيانتلكله ، قانجيقلقله اولديرمك ، تلف ايتمك ، قتل ايتمك ، قاتنه كيرمك .

Meuchlings (ـــ حا) [meucheln] خائنانه، خيانتكارانه.

Meute (ـــ امؤ) (53) [فر] (آوجيلقده) كوپك سوريسى.

Meuterer (ـــ ا م) a. (40) [Meute] فسادجى ، مفسد || فتنه انكيز .

Mewe (ـــ ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه meu] (تاطبيه) Möwe= .

Mexikaner (ـــ ا م) a. (40) مكسيقالى (اركك) .

Mexiko (ـــ صورت تلفظى : ...ksi....، وياخود : ...chi... ، كذا : Me'xiko ا خا لا) (56) (جغر) امريقاى شماليده مكسيقا جمهوريتى|| بونك مقر ادارەسى اولان مكسيقا شهرى .

Meyer (ـــ) (مرا. Meier) .

Mezzo (mè"dzo...) [ايتا] halb= .

Miasma (ـــ ا لا) (56) [روم] (ط) چوروين مواد نباتيه وحيوانيەدن چيقان بخار ، مياسموس .

Miau! (ـــ حرتد) (كدى حقنده) مياو !

Miauen (ـــ فعـ لا +) a. (21) [miau] مياولامق ، (كدى حقنده) باغرمق .

Mich (ـ ضمير شخصى) (ich ضمير شخصيسنك مفعول بهى) بنى || —ich kenne بن كنديمى طانيرم || —führen Sie (nicht) hin بنى اورايه كوتورميكز ، بنى اورايه سوق ايتميكز.

Micha (- ch - ا خام) [عبر] (انجيل) يهوديلرك ميلاد عيسادن سكزنجى وطقوزنجى عصر اولرنده كلان ايكى پيغمبرلرينك اسملرى .

Michel (ـ ch ـ ا م) (56) (واقتيز اسمى) [Mi'cha-el] ميشل || —Angelo (ايتاليا هيكلتراش ورسامى) ميشل آنژ || [قديم آلمانجه mihil : groß] قبا ، سوموسوك ، امسز ، يحركسز آليق كمسه ، آليق رازيه .

Mied، miede (ـ)(ـ) (meiden) فعلنك زمان حال وزمان شرطيەسنك برنجى واوچنجى مفرد صيغەلرى .

Mieder (ـــ ا لا) a. (40) قورسا ؛ قادينلرك قيصه چاكتلرى ، يلكلرى .

Miene (ـــ ا مؤ) (53) [فر] سيما ، چهره ، ناصيه ؛ لون ، صورت || eine gelehrte—annehmen برعالم صورتى طاقنمق ، برعالم فاضل چهرەسى ياپمق ، عالم ، عاقل كورنمك .

Mienen.... (ـــ ...) —kunde (ا مؤ) انسانلرك چهرەلرندن احوال عقليه وطبيعەلرينى آكلامق علمى ، علم القيافة || —spiel (ا لا) وكذا : —sprache (ا مؤ) (لقرديسز) ديلسز اويونى ، پانتوميم .

Mies وكذا : Mieß ايكيسيده : (ـ حرتد) (كديلرى چاغيرمق، يقينده بولنان كدى يى كنديه طوغرى چاغيرمق وياقلاشديرمق اوزره استعمال اولنور) پيسى پيسى .

Mies.... (ـ ...) —katze (ا مؤ) چوجق لساننده Mies= || —muschel (ا مؤ) (تاطبيه) ميديه .

Miete (ـــ ا مؤ) (53) (تاطبيه) پينير وسائرەده اولان غايت كوچك وسكز آياقلى قورد ، بقله قوردى || (كذا : Miethe) (زرا) آچيقده بولنديريلان منتظم اوت ، دمت ييغينى .

Mieten (ـــ فعـ متـ) b. (21) (زرا) اوت ودمت ييغنى ياپمق ، دمق ، اوتى منتظماً ، مخروطى الشكل ييغمق .

Mieth.... (ـ ...) —(s)entschädigung (امؤ) كيرا ضررينى تضمين ايتمه|| بونك ايچون ويريلان پاره || —(s)frau (ا مؤ) او وسائره كيرايه ويرن ، مؤجره ، كراجى قادين كيرا ايله اوطوران قادين ، كيراجى|| —(s)kutsche (ا مؤ) كيرا آرابەسى ؛ كبارجه ونومروسز آرابه || —(s)leute (جمع) كيراجيلر ، (كيرايه ويرن وياخود كيرا ايله طوتان) مؤجر ويا مستأجر || —truppen (جمع مؤ) (ع) اجرتله طوتيلان (عسكردن مركب) قطعات || —wagen (ا م) =kutsche || —weise (حا) كيرا اصوليله ، اجرتله || —zins (ا م) اجرت .

Miethe (ـــ ا مؤ) (53) اجرت ، كيرا پارەسى || —fällige (viertel-jährliche) (برربع سنەلك) تقسيط || (كيرا ويرن ايله كيرا ايله آلان آرەسنده اولان مناسبت ، نسبت) كيرا || in einem Hause zur—wohnen براوده كيرا ايله اوطورمق || نادراً : (زرا و تاطبيه) Miete= .

Miethen (ـــ فعـ متـ) b. (21) eine Wohnung— براوى كيرالمق ، كيرا ايله طوتمق ، استيجار ايتمك ، طوتمق .

Miethling (ـــ ا م) (38) اجرتلى عسكر .

Miez (ـ ا مؤ) (49)، Mieze (ـــ ا مؤ) (53) وصورت تصغيريەسى: Miezchen (ـــ لا) b. (40) [Marie] =Mies.

Migräne (ـــ ا مؤ) (53) [روجەدن مأخوذ فرانسزجه اولوب باشك ياريسنده اولان باش آغريسى ديمكدر] (علم امراض) يارم باش آغريسى ، ميغرن ، شقيقه .

Mikado (ـَـ ام) ⑯ [ژاپونياجه] مقدما ژاپونياليلرك رئيس روحانيسى واليوم ايمپراطورلرى) ميقادو .

Mikro„... (ـَـ ...) [روم] (=... „Klein) .

Mikroskop (ـَـ ا لا) ㊳ [روم] (حكم) كوزلەكورلمسى ممكن اولميان غايت كوچك شيلرى بيوتوب كوسترمكه مخصوص آلت ، خرده بين .

Milan (ـَـ ام) ㊳ [فر] كذا : e— (ـَـ ا مؤ) ⑮ (تاطبيە) يرتيجى حيوانلردن چايلاق ، خطاف .

Milbe (ـَـ ا مؤ) ⑮ (تاطبيە) پينر وسائرەدە ياشايان غايت اوفق وسكز اياقلى قورد ، بقلە قوردى .

Milch (ـَـ ا مؤ) ㊾ (*sans pl.*) سود ، لبن ‖ (مجا) aussehen wie—und Blut مور وپنبە رنكە ، چهرەيە لونە مالك اولمق ‖ اركك بالغك منيسى مقامندە اولان بياض مايع ، حصى السمك .

Milch„... (ـَـ ...) —kanne (ا مؤ) سود چناغى ، چوملكى ‖ —zahn (ا م) چوجقلرك ايلك چيقان ديشلرى ‖ —artig (ص) سودكبى، سود نوعندن ‖ —bart (عمو) (ا م) هنوز چيقان (آيوه توكى كبى) صقال ، (بيق) ‖ (مجا) هنوز يوزى توكلنان دلى قانلى ‖ —brot (ا لا) سودلى فرانجەلە ، اكمك ‖ —bruder (ا م) سود قرداش ‖ (عمو) سودى سون كمسە ‖ —frau (ا مؤ) سودجى قادين ‖ —kuh (ا مؤ) سود ويرن، سودلى اينك ‖ —kaffee (ا م) سودلى قهوه ‖ —kur (ا مؤ) (طب) سودلە تداوى ‖ —faures : (ص) (كيميا) —fauer ‖ (ام) قايماق —rahm Salz حامض لبن ايلە بر اساسدن مركب ملح ، لبنيت ‖ —schwester (ا مؤ) سود (قيز) قرداش ‖ (عمو) سود سون قيز ، قادين ‖ —speise (امؤ) سودلى يمك ، طاتلى ‖ —straße (ا مؤ) (هيئة) حاجيلر يولى ، صمان اوغريسى ، مجسره ، كهكشان ‖ —suppe (امؤ) سود چورباسى ‖ (مجا) wie eine—suppe aussehen رنكى صاپ صارى اولمق، پك اوچوق رنكلى اولمق ، كورمك ‖ —weiß (ص) (ص) سود كبى بياض ‖ —wirthschaft (امؤ) سودجى دكانى ، كارخانەسى ‖ —zucker (ا م) (كيميا) لبنين .

Milchen (ـَـ فع لا +) ㉑ a. [Milch] سودى ايچيلان حيوانات حقندە) سود ويرمك ، سودلى اولمق ‖ —de Kuh سودلى اينك (كذا كنديسندن فائدە كوريلان انسان ويا اشيا) ‖ (نبا) سودلى شكركبى برماده ويرن .

Milcher (ـَـ ام) ㊵ a. [milchen] (باليقلرك ارككى) منى مقامندە بياض بر مايعلرى بولنان باليق .

milchig · **milchicht** · **Milchhaft** (ـَـ ص) : جلەسيدە [Milch] ㉑ سودلى ، سودكبى ‖ سود رنكندە مايعى بولنان نبات ، لبنى .

Milchner (ـَـ ام) ㊵ a. =Milcher .

Mild (ـَـ) ، milde (ـَـ ص) ㉑ [قديم آلمانجە milti [freigebig= (herb , hart كلەلر ينك مقابلى) der Regen hat—es Wetter ‖ لطيف ، طاتلى ‖ ملايم gebracht يغمور هواىى ملايعلشـديردى ، يوموشاتدى ، لطيفلشدردى ‖ مرحمتلى ، عفو ايديجى ، شفقتلى ، انسان ، خيرخواه ‖ e Strafe— خفيف مجازات ‖ feine—e Hand aufthun يد مرحمتى آچمق ، يد شفقتنى اوزاتمق ‖ e Stiftung— (ا مؤ) خيرات ، اوقاف (حسناتە دائر ترك اموال ايلە وجودە كتيريلان شى) ‖ جومرد ، سخى ، كريم .

Milde (ـَـ ا مؤ) ⑮ [mild] هوانك ، طبيعتك لطافتى ، ملايمتى ؛ لطف ، مرحمت ، شفقت ، خير خواهلق ، انسانيت ، ملايمت ، طاتليلق ‖ غفران رحمت .

Mildern (ـَـ فع متع) و—sich (فعمطا) a. ㉑ [mild] ملايملشديرمك ، ملايملشمك ، طاتليلاشديرمق ، يوموشاتمق ‖ تسكين وتخفيف ايتمك ‖ يوموشامق ، انسانلاشمق .

Militär (كذا : Militair ـَـ ام) ㊳ ياخود ⑯ [لاتينجەدن مأخوذ فرانسزجە] عسكر ، حرب آدمى ‖ (الا) ⑯ (*sans pl.*) عسكرلك .

Militär„... (ـَـ...) —arzt (ام) عسكرى دوقتورى ‖ —dienst=frei (ص) خدمت عسكريەدن معاف ‖ —grenze (ا مؤ) حدود عسكرى ‖ —musik (ا مؤ) عسكرى موسيقەسى ‖ —budget (صورت تلفظى حقندە مرا. Budget) (الا) عسكرى بودجەسى ‖ —dienst (ام) خدمت عسكريە ‖ —fromm (ص) (باركير حقندە) آتشە آليشقين ‖ —gericht (الا) ديوان حرب ‖ —intendantu'r (ا مؤ) لوازمات عسكريە (دائرەسى) ‖ —mütze (ا مؤ) سپرلى وچوقەدن معمول اوكى قورقاردلى سرپوش ‖ spitze mütze — اوكى سپرسزچوقە سرپوش (نفراتە مخصوص) ‖ —stand (ا م) سلك عسكرى ، عسكرلك ، اردو ‖ —wesen (الا) عسكرلك ؛ عسكرلكە متعلق اولان بالجملە مواد ‖ (دائرە اولەرق) حربيە نظارتى ‖ —wochen=blatt (الا) (هفتەدە برچيقار وبردرجەيە قدر توجيهات عسكريەيى كوستر) عسكرى غزتەسى ، (هفتەلق) جريدۀ عسكريە .

Militaria (ـَـ(ـَـ)ـَـ جم) ㊳ [لاتينجە] خصوصات عسكريە ، مواد عسكريە ، امور عسكريە ‖ (مكتوب آدرسندە عسكرى‌و) « رسمى » مقامندە يعنى ظرف دروننده اوراق عسكريە اولديغنە دلالت ايدر كلە اولەرق مستعملدر .

Militärisch (ـَـ ص) ㉑ [Militä'r] bürgerlich كلەسنك مقابلى) عسكرى .

Miliz (ـَـ ا مؤ) ㊾ عسكر ، قطعات عسكريە ، اردو ، جنود ، چرى ‖ ملى عسكر ، موكب ‖ (نبا) =Hirse=gras دارى جاورسى .

Miliarde (ـَـ(ـَـ)ـَـ ا مؤ) ⑮ [فر] مليار (بيك دفعە برمليون) .

Miligramm (كذا : ـَـ ا لا) ㊳ [لاتينجە و رومجە] ميلغرام (برغرامك بيكدە برى) .

Millimeter (وكذلك : ـَـ الا (ام) ㊵ a. [لاتينجە و رومجە] ميليمترو (برمترەنك بيكدە برى) .

Millionär (ـَـ(ـَـ)ـَـ ام) ㊳ [فر] مليونلە ثروت ، پارەسى اولان كمسە .

Millionst ، milliont (ـَـ) (ـَـ) صنف اعدادية اصلية [Millio'n] ميلونتجى ، مليونده بر اولان .

Milz (ـَـ ا مؤ) ㊾ بعضا (ام) ياخود ا لا) ㊳ (تشر) طحال ، دالاق .

Milz„... (ـَـ...) —sucht (ا مؤ) (علم امراض) مراق ، قره سودا .

Mime (˘¯ ام) (52) [روم] برنوع قديم فاجعه‌لى اويون شرقيسى ، شعرى ؛ بوكا چيقان اويونجى ‖ (تياترووده) آقتور .

Mimik (˘¯ امؤ) (49) [روم] تقليد ، مقلدلك ، تياترو اويونجيسنك مهارت مقلدانه‌سى ، لقرديسز اوينانيلان تياترو اويونى ، پاندومیما .

Mimosa (˘¯– امؤ) (51) (نبا) طوقونلديغى وقت ياپراقلرى طوپلانان نبات ، نبات حسى .

Minder (˘˘ صورت تلفظيله ‏zu gering ’ wenig وبعضاً ‏zu klein معنالرينه كاور) (‏mehr كلمه‌سنك مقابلى) ‖ (حا) دها آز ‖ (ص) (21) ، بعضاً (*inv.*) اوفاق ، كوچك ، آشاغى ‖ (ام) ‏der Mindere الك اوفاق ، الك آشاغى كمسه .

Minder„... (˘˘ ···) —jährig (ص) (عد) سن رشده واصل اولمامش ، صبى ، فاعل مختاراولمق ايچون قانوناً معين اولان سنه وارمامش ‖ دها كوچك ، اصغر اولان ‖ —zahl (امؤ) مقدار اصغر ، دون عدد ، دون مقدار ‖ (انتخابلرده) اقليت آرا .

Minderheit (–˘˘ امؤ) (49) =Minder=zahl اقليت آرا .

Mindern (˘˘ فعه متعه) و —sich (فعه مطا) .a (21) [minder] آزالتمق ، آزالمق ، تقليل ايتمك ، تخفيف ايتمك ، خفيفلشمك ، ايندیرمك ‖ آغرلشديرمق ‖ دارلاتمق ‖ چكلمك .

Mindest (˘˘ مبالغه صورتى minder) (حا) الك آز ، الك اقل ‖ —ens هيچ اولمزسه ، الك آشاغى ، الك اقلى ‖ (صفت واسم) (21) الك آشاغى ، الك آزاولان شى er bekommt nicht das Mindeste الك آزينى ، الك اشاغيسنى بيله آلمز ، مالك اولمز ، زرنيق قدرينى بيله آلميه‌جق .

Mine (˘¯ امؤ) (53) [فر] (صنعه) =Berg=werk ‖ (ع) لغم .

Minen„... (··· ˘¯) —brunnen (ام) معدن قويوسى ‖ —lampe (امؤ) معدنلرده چاليشمغه مخصوص اعمال اولنمش لامبه ‖ —trichter (ام) پرلغمك آتلمسندن حصوله كلان خونى وارى چقور .

Mineral (¯˘– الا) (38) [لاتينجه] (جمعى كذلك a'li-en ...) معدن (مواد غير عضويه‌دن بيرى) .

Mineral„... (··· ¯˘–) —wasser (الا) معدن صويى ‖ —bad (الا) معدن صويى حمامى ، قاپليجه ‖ —moor (الا و ام) معدنى صويى حاوى بتاقلق ‖ —quelle (امؤ) معدنى صو منبعى ، پيكارى .

Mineralisch (˘¯˘– ص) (21) [لاتينجه] معدنى

Mineralog (¯–˘– ام) (51) [لاتينجه رومجه] علم المعادن عالمى ، بوعلمله توغل‌ايدن وصاحب اقتداراولان كمسه ، معدنيوندن آدم ، معدنجى .

Mineralogie (¯ gh˘–˘– امؤ) (53) و (49) [لاتينجه رومجه] تاريخ طبيعينك معدنلردن بحث‌ايدن قسمى ، علم المعادن ، مبحث المعدن .

Mineralurgie (¯ gh˘–˘– امؤ) (53) و (49) [لاتينجه رومجه] معدنيات اوزرينه ياپلمش آثاره اولان وقوف .

Mingreli-en (˘(˘)¯˘ اخالا) .b (40) (*sans pl.*) (جمعى يوقدر) (جغر) روسيه ولاياتندن : مينغره‌لى .

Miniatur (¯–(˘)– امؤ) (47) [فر] ضمغلى صوده منحل بويه‌لرله كوچك رسملر ترسيم ايتمك فنى ، بوصورتله ياپلمش رسم ‖ (مجا) كوچك ومضع شى ‖ نارين بدنلى وظريف آدم .

Mini-é=Büchse (˘ kss ˘¯(˘)– امؤ) (51) [١٨٤٩ده برحيات‌بولنان فرانسه قاپيته‌نلرندن Minié] مينيه قره‌بناسى ، تفنكى .

Mini(e)ren (˘¯– فعه متعه) .a (21) [فر] (ع وصنعه) لغم آچمق ، لغم ياپمق ، قومق .

Minimal„... (··· ¯˘–) [لاتينجه] —gewicht (الا) ثقلت اصغريه ، الك آشاغى آغرلق .

Minimum (˘¯ الا) (58) (Maximum كلمه‌سنك مقابلى) الك آز ، الك اشاغى (درجه‌ده اولان) اقلى ، لااقل .

Minister (˘¯ ام) .a (40) [لاتينجه] (هيئت وكلايى تشكيل ايدن نظاردن بيرى) ناظر ؛ وزير ‖ سفير .

Minister„... (··· ˘¯–) —kri'sis (امؤ) بحران وكلا ‖ —präside'nt (ام) رئيس النظار .

Ministerium (˘(˘)¯˘– الا) (41) [لاتينجه] نظارت دائره‌سى واقلامى ، قابينه ‖ هيئت وكلا ‖ مملكتده مأموراً بولنديريلان رهبانلرك هيئت مجموعه‌سى .

Minne (˘¯ امؤ) (53) عشق (قديمده شعرده مستعملدر) .

Minnig (˘˘ ص) (21) [Minne] سوكلى ، خوش ، طاتلى ، نازلى ، لطيف ، دلربا ‖ عشق وسودا اويانديرر ، محبت قاپناتديرراولان ‖ سون ، سويجى ‖ (حا) عشق وشوقله ، سودا ايله .

Minorenn (˘¯– ص) (21) [لاتينجه] =Minder=jährig

Minorität (¯–˘– امؤ) (47) [لاتينجه] اقليت آرا .

Minorka (˘¯– اخالا) (56) (جغر) =Menorka .

Minstrel (˘¯ ام) (56) [انكليز] قرون وسطاده تنظيم ايتدكارى شعرلرى چالغى چالەرق سويلك ايچون بيوكارك قوناقلرنى كزن شاعر وچالغيجى .

Minus (˘¯ حا) [لاتينجه] على الخصوص (حسابده) ناقص مثلا : 4—6(4—6) ٦—٤ : آلتيدن درت (چيقدى) ، آلتى ناقص درت .

Minuskel (˘¯– امؤ) (53) [لاتينجه] (Maju'skel ك مقابلى) اوفق يازى حرفى .

Minute (˘¯– امؤ) (53) [لاتينجه] دقيقه ، الثمش درجه‌يه تقسيم اولنمش برداوره‌نك بهر درجه‌سى ‖ (مجا) آن ، لحظه .

Minze (˘¯ امؤ) (53) [لاتينجه] (نبا) نانه ، نعنع .

Mir (¯ ضميرشخصى) اولوب ich ضميرينك مفعول اليهيدر) بكا ‖ ein Freund von— بنم بردوستم (دوستلرمدن برى) ‖ ...nichts, dir nichts—(nur so) اويله طوغريدن طوغرى‌يه ‖ laßt—das bleiben براقك اونى (بكا) قالسون ، طورسون ، يايعيك شونى ‖ wie Du—, so ich Dir ايچه ‖ بولورسك (سن بكا نصل معامله ايدرسه‌ك بنده سكا اويله ايدرم) .

Mirabelle (˘¯–– امؤ) (53) [فر] (نبا) صارى وكوچك قوقولى اريك ، فرنك اريكى .

Mirakel (˘¯– الا) .a (40) [لاتينجه] معجزه ، كرامت ؛ خارق العاده شى (=Wunder) .

Miriditen (ٮـٮَٮـ جمع م) (51) (آرناوودلغك شمالنده متمكن قتولك اهالى) ميريديتلر .
Misanthrop (ٮـٮـ ام) (51) [روم]=Menschen=feind.
Misch„ ... (ٮ…) —farbe (ا مؤ) قاريشيق بويا ‖ —art (ا مؤ) ملز ، بيچ صوبى ‖ —korn (ا لا) (زرا) سميزلتمك اوزره حيواناته يديريلان حبوبات مخلوطى ‖ —metall (ا لا) (صنع) خليطه ‖ —stroh (ا لا) بغداى صمانى ‖ —volk (ا لا) مختلف صويدن ايكى انسانك قارشمسيله حصوله كلان محصول .
Mischen (ٮٮَ فع متع) و—sich (فع مطا) a., c. (21) قاريشديرمق، خلط ايتمك؛ خلط ومزج ايتمك‖ قاريشمق، اختلاط ايتمك‖ مداخله ايتمك،خلط ومزج ايتمك‖—sich in's Gespräch سوزه قاريشمق ‖ (كاغد اويونده) كاغدى قاريشديرمق ‖ gemischt (اسم مفعول وصفت) (21) قاريشيق ، مخلوط ‖ es war eine gemischte Gesellschaft (پك) قاريشيق برجمعيت ايدى ، وار ايدى ، جمعيت متباين صنوفدن ، آشاغى كسه‌لردن مركب ايدى ‖ **Mischung** (ا مؤ) (49) مصدرى معناسنه كلوب مثلا : بر برينه قاتمه ، مزج ايتمه ، خلط ايتمه قاريشديرمه ؛ امتزاج ‖ تصالب عروق ‖ يالكز Mischung (ا مؤ) (معدنيات حقنده) خليطه .
Misère (ٮـٮَـ ا مؤ) (53) (ا م ا لا) (56) =Elend .
Miserere (ٮـٮَـ ا لا) (56) [لاتينجه حضرت داودك مزاميرينك اللنجيسى وبونك كليساده اوقونديغى وموسيقه‌سى ‖ (علم امراض) پك شدتلى قارن آغريسى، ارحم يارب .
Mispel (ٮٮَ ا مؤ) (53) [لاتينجه] (نبا) موشموله (ميوه) موشموله آغاجى .
Miß (ٮ حا) —Das gefällt ihm بو اوكا بكنلميور، اوبونى بكنميور ، بوندن خوشلانمز .
Miß„ ... (ٮ…) فنا ، غيرصحيح ونا مقبول، نامناسب معنالرينه كلورمثلا: **Mißbrauch** (ٮـٮَ ا م) سوء استعمال، معنا ، مادة قدرينى بيلامه ، يرنده قوللانامامه ‖ —fallen ٮٮَ وٮٮَٮ فعلا+) Jemandem —fallen برينه بكنلمامك، نظر رغبت وتقديرينى قزانه‌مامق؛ برينك كوزينه فنا كورنمك، ديكن كبى باتمق‖ **Mißgeburt** ٮـٮَٮ (ا مؤ)=Fehl=geburt‖ شكلا غيرمتناسب وطبيعته غيرمطابق طوغمش چوجق ‖ (مجا) Mißgeburt der Hölle جهنمدن چيقمه جانوار‖ **Mißgeschick** (ٮٮَ ا لا) بدبختلق ، طالعسزلك ، ادبار ، اقبالسزلك ، نكبت ‖ آفت ، مصيبت ، اوغورسزلق، قضا ‖ وقتسزظهور ايدن مانع ‖ **Mißgriff** (ٮَ ا م) بر آلت اوزرنده الك خطالى اولان حركتى، طوتمه‌سى، تحريكى‖ (مجا)=Fehlgriff ‖ **mißglücken** (ٮٮ وٮٮَ فع لا—) اولمامق، استنلديكى كبى تصادف ايتمامك ، فنا واقع ارلمق، قاچمق، طوتمامق، اويمامق ‖ —handeln (ٮٮ وٮٮَ فع متع)Jemand(en)—handeln برينه حقارت ايتمك ، سوء معامله ده بولنمق ؛ تكدير ايتمك ؛ برينه سرت وقبا معامله‌ده بولنمق‖ (فعلا+) حركات مضره‌ده بولنمق‖ **Mißhellig** فنا قوللامق؛ فنا الشلك ، فنا يامق ‖ (— ص) آهنكسز ، تنافر وتضادى موجب اولان ويا بويله بولنان‖ اويغونسز ، توافق ايتميان ‖ **Mißklang** (ٮَ ام) تنافر ، سوء تأثير ‖ (موسيق) تنافر اصوات ، ياكلش سس ‖ **Mißkredit** (ٮـٮَ ا م) عدم رغبت ، نظردن دوشمه ، اعتبارسزلق ‖ Jemand in Mißkredit bringen برينى اعتباردن دوشورمك ، تذليل ايتمك ، شان وناموسنى اخلال وكسر ايتمك ‖ **Mißmuth** (ٮَ ا م) نشئه‌سزلك ، فتور‖ ترسلك ، عكسيلك ‖ mißgestimmt (اسم مفعول وص) آهنكسز ‖ (مجا) نشئه‌سز ، فتورلى ‖ **mißtrauen** (ٮـٮَ وٮٮَ) Jemandem etwas—trauen (برينك برشيده كندوسنى آلداته‌جغندن قورقمق) برينه اعتماد ايتمامك، ايناممامق، امنيت ايتمامك ‖ (صحت حال ويا قابليت ذاتيه‌سنه) شبهه ايتمك‖ **Mißverständniß** (ٮٮَٮ ا لا) ياكلش آكلاشلمه ؛ (آكلامقده خطا ، سهو) ، ياكلش آكلامه‖ اختلاف افكار، برينك ديكرينى آكلامامسى .
Missal (ٮـٮ ا لا) a. (42) [لاتينجه] كذا : Missale (ٮـٮ ا لا) b. (42) (امورمذهبيه) (برنوع) دعا كتابى .
Missen (ٮٮَ فع متع وفع لا) a., c. (21) [قديم آلمانجه missan]—etwas برشيدن محروم قالمق، واز كچمك .
Missest (ٮٮ messen و missen فعللرينك زمان حاللرينك ايكنجى مفرد شخصلرى) .
Misse-that (ٮـٮَ ا مؤ) (49) جرم ، جنحه ‖ جنايت .
Missionär (ٮَـ (ٮ) ٮ ا م) (38) [لاتينجه] واعظ ‖ ميسيونر ، نشر دين ايچون كوندريلان راهب .
Mißlich (ٮٮَ ص) (21) شبهه‌لو، مشكوك ‖ طالعه باغلو ‖ وخيم، قورقونچ، دوشونجه‌يى موجب، چتاللى، نازك ، مشقتلو، فنا .
Mißt (ٮ missen و messen كله‌لرينك صورت حاليه‌لرينك اوچنجى مفرد شخصلرى) .
Missuri (ٮـٮ ا خا لا) (56) (جغر) آمريقاده حكومت‖ كذا بو نامده نهر .
Mist (ٮ ا م) (38) كوبره ، فشق، حيوان ترسى ‖ (بحر) قويوسيس، دومان .
Mist„... (ٮ…) —bauer (ا م) لغمجى ‖ (مجا) er ist ein echter—bauer (عمو) اوتام كوفلونك ، مردارك بريدر ‖ —beet كوبره‌لى ترلا‖ —fink (ا م) (مجا) (عو) پيس، مردار ، پچاسى بوقلى كمسه ‖ —gabel (ا مؤ) كوبره وقورى اوت چتالى، يابه‖ —käfer (ا م) (تا طبيعه) درت قنادلى (اولوب اوستنده كيلرى سرت وآلتده‌كيلرى اورتمكه مخصوص) بوجك ، مغطى الجناح ، بوق بوجكى .
Mistel (ٮٮَ ا مؤ) (53) (نبا) [قديم آلمانجه mistil] كذا (ا م) a. (40) (بعض آغاجلرك قبوغنده بيتن اوت) اوكسه اوتى، خشيشة الدبق .
Misten (ٮٮَ فع لا+) b. (21) [Mist] (حيوان حقنده) ترسلك ‖ (بحر) es mistet اورته‌لق سيسلنمكه باشليور، دومان اطرافى صارمغه باشليور .
Mistig (ٮٮ ص) (21) [Mist] نجاستلو، اوزرنده حيوان ترسى اولان‖ كذا (مجا) پيس، مردار، بوقلو‖ (بحر) سيسلى، دومانلى .
Miszellane-en (ٮٮَـٮ جمع مؤ) (53) Miszellen (ٮ ٮٮ جمع مؤ) [لاتينجه] مواد متنوعه .
Mit (ٮ حرجر مفعول اليه آلور) [قديم آلمانجه miti= روميجه meta'] ايله ، برابر ، مع ، برلكده ‖ —einander يكديكريله ، بربريله برابر ‖ —Jemandem gehen برينك برابر كوتمك ، برلكده كيتمك ‖ —bewaffneter Hand الده سلاح

ارلەرق، سلاح بدست ‖ lauter Stimme — يوكسك سس،
صدا ايله ، باغيرەرق ، حيزلى (حيزلى) ‖ offener Gewalt —
جبراً ، كال شدتله ، زورله ‖ mit einem Worte خلاصه ،
الحاصل، نهايت ‖ der Eisenbahn ankommen — شمندوفرله
كلك،واصل اولمق ‖ Das Kind—den blauen Augen ماڤى
كوزلى چوجق ‖ etwas bedecken -- برشيئله اورتمك ،اوستنى
ستر ايتمك ‖ ? wie geht es — ihm نصلدراو ؟ اونه حالده ؟
اونك كيفى نصل ؟ ‖ ? was ist — ihm نه اولمش اوكا ؟ ندر او
(نيه)؟ ‖ Nichten — هيچ بروجهله ، هيچ برصورتله ، اصلا ‖
— diesen Worten ‖ بردنبره — einem Male بووجهله ،
بوصورتله (بوكلەلر ايله) ‖ (حا) كذلك ‖ — dabei sein
كذلك (برلكده ، برابر) بولنمق ‖ فعل ايله برلشدكده همان
هروقت (sép.) و a. (23) مودلنه كوره تصريف اولنورلر .

Mit-arbeiten (ـ‑تـ فعلا +) b. (21) (sép.) برابر
ايشلمك ، مشتركاً اجراى تجارت ايتمك ‖ برابرچالشمق، برابر
وجوده كتيرمك ‖ برلكده حركت ايتمك .

Mit-bekommen (ـتـتـ فعـ متعـ) c. (20) (sép.) عين
زمانده آلمق ‖ اودن چيقاركن برابر آلمق ؛ كندويه ويرلمك ‖
(بركاين حقنده) اوندن چهيز (جهاز) اولەرق آلمق .

Mit-besitz (ـتـتـ ا م) (38) (sans pl.) تصرف مشترك .

Mit-bringen (ـتـتـ فعـ متعـ) a. (22) (sép.) برابر،
بر آنده ، برلكده كتيرمك ، برابر آلوب كلمك ‖ جهاز اولەرق
(دوكونده برابر آلمق) كتيرمك .

Mit-bruder (ـ‑تـ ا م) a. (39) يولداش ، رفيـق ‖
قرين ، همجنس .

Mit-erbe (ـتـتـ ا م) (52) . Miterbin (ا مؤ) (50)
(عد) وارث مشترك .

Mit-esser (ـتـتـ ا م) a. (40) برصفره ده يمك يپانلرك
بهرى ‖ (علم امراض) بدنك مساماتنده حاصل اولان اوفق
ومورجه چبان ، تن .

Mit-gabe (ـ‑تـ ا مؤ) (51) Mit-gift = .

Mit-gefühl (ـتـتـ ا لا) (38) توجه ‖ شفقت ، برديكرك
درد واميله برابرمتأثر ومتأسف اولمق، آجيه ؛ انصاف .

Mit-gift (ـتـ ا مؤ) (49) جهاز .

Mit-glied (ـتـ ا لا) (27) برجمعيتك ، شركتك اعضاسى.

Mit-halten (ـتـتـ فعـ متعـ) p. (20) (sép.) برديكريله
برشيئه اشتراك ايتمك، برابر ياپمق ‖ eine Stunde — بردرسى
بريله تقسيم ايتمك ‖ - eine Zeitung برغزتەيه برابر آبونه
اولمق ‖ ich halte — بنده برابر (م) .

Mit-hin (ـتـحا) امدى، بناءً عليه، بوحالده، بوصورتده؛
بونكله برابر .

Mit-kämpfer (ـتـتـ ا م) a. (40) محاربه ارقداشى .

Mit-können (ـتـتـ فعلا +) (مرا . können) (sép.)
برابر كيده بيلمك ، رفاقت ايده بيلمك ، يايه بيلمك .

Mit-laut (ـ‑تـ ا م) (38) ، er— (ـتـتـ ا م) a. (40)
(غرا) (Selbst-laut كلەسنك مقابلى) صداسز حرف
= Konsona'nt .

Mit-leid (ـتـ ا لا) (38) (sans pl.) مرحمت، آجيه ،
انصاف ، ترحم ‖ mit Jemandem — haben برينه آجيق ،
مرحمت ، ترحم ايتمك .

Mit-lesen (ـتـتـ فعـ متعـ) l. (20) برديكريله برابر اوقومق ‖
— eine Zeitung = mit-halten .

Mit-mensch (ـتـ ا م) (51) همجنسى ، انسان، يقين ،
قريب ، بنى جنسى .

Mit-nehmen (ـتـتـ فعـ متعـ) b. (20) (مرا . nehmen)
(sép.) كنديله برابر، برلكده آلمق، برابركوتورمك، كتيرمك ‖
(مجا) — auf der Reise einen Ort اثناى سياحتده (برايش
كورمك اوزره) برمحله دخى اوغرامق ، داخل دائرهٔ سياحت
ايتمك ‖ قوتدن دوشورمك ، دوچار ضعف ايتمك ، كسر اقتدار
وقدرت ايتمك ، ضعيفلتمك ، بتيرمك ‖ ein Land im Kriege
hart — محاربەده برمملكتى برباد وپريشان ، خراب ايتمك ،
محو ايتمك .

Mit-pächter (ـتـتـ ا م) a. (40) ديكر بريسيله برابر
برشيئى كيراليان ، برابر التزام ايدن . طوتان .

Mit-schuldig (ـتـتـ ص) (24) هم جرم ، هم جنحه ،
برقباحتى، برصوچى برابر ايشليان .

... „ **Mitt** (...ـتـ حا) اكثريا : نصف ، اورته مثلا :
— fasten (ا لا) پرهيزك اورتەسى ‖ — nacht (ا مؤ)
بعضاً = Mitternacht ‖ — woch (ا م) چهارشنبه .

Mittag (ـتـ وـتـ ا م) (38) [Mitte, Tag] اوكله ،
اوكله وقتى ‖ اكثريا : (ا لا) اولوب Mittags essen مقامنده
مستعملدر . مثلا : — halten ـ وياخود : zu—speisen اوكله
طعامى ايتمك، قوشلق يمكى يمك .

... „ **Mittags** (..ـتـ و ـتـ) — stunde (ا مؤ)
اوكلەنك اولديغى ساعت ، اوكله وقتى، وقت زوال ‖ اوكله يمكى
وقتى ‖ — wärts (حا) اوكلەيه طوغرى ‖ — blume (ا مؤ)
(نبا) اوكلەين آچيلان چيچك ‖ — essen اوكله يمكى ‖ — gesellschaft
(ا مؤ) اوكله يمكنده برلكده بولنان ، طعام ايدنلر (جمعيت) ‖
— kreis (ا م) (هيئت) دائرهٔ نصف النهار ‖ — ruhe
(ا مؤ) اوكله استراحتى، (اوكلەين براى استراحت ياپيلان اوفق
اويقو)، اوكله پايدوسى ‖ — schläfchen (ا لا) اوكله اويقوسى ‖
ein — schläfchen halten بر اوكله اويقوسى چكمك ‖ — tisch
(ا م) اوكله يمكى سفرەسى ؛ اوكله طعامى .

Mit-tanzen (ـتـتـ فعـ لا +) c. (21) (sép.) دانسه
قاريشمق، برابر رقص ايتمك .

Mitte (ـتـ ا مؤ) [قديم آلمانجه mitti = لاتينجه
me'dius] (شعرده كذلك مضاف اليه ومفعول اليه صورتيله
— n) اورته ، نصف ، وسط ، مركز ‖ (gegen) — Januar
كانون ثانى اورتەسنا طوغرى ، كانون ثانى اواسطنده ‖ in
— unserer آرەمزده ، بيننزده ‖ in die — nehmen تقريباً :
ايكى طرفدن هجوم ايتمك .

... „**Mitte** (...ـتـ) — fünfziger(in) (ا م ، ا مؤ)
سنى اللى ايله آلتمش ارەسنده اولان (اركك ، قادين) .

Mittel (ـتـ ص) (24) اورته، اورتەده بولنان، وسطدەكى،
مركزده، وسطى، ايكى شى آرەسنده واقع ‖ (ايو ايله كوتو آرەسى)
وسط درجەده ، اولدقجه (ايو) ‖ mittler ، mittler Weile
Zeit وكذا حال اولەرق: mittlerweile بواثناده ، برده . . .
ايكن .

Mittel (ـتـ ا لا) a. (40) واسطه، چاره ‖ alle ersinnlichen
— anwenden خاطره كله بيلان بالجمله وسائطه تشبث ايتمك،

هر برچاره یه مراجعت ایتمك || علاج ، دوا || اورته ، وسطده بولنان قسم ، وسطی || (ا مؤ) مدار تعیش ، پاره .

Mittel „... (ـ‿) —ame'rika (ا لا) (جغر) آمریقای وسطی || —forte (ا مؤ) (تبا) بر اشیانك اورته صوبی || —stand (ا م) اورته حال || —stück (ا لا) اورته‌ده بولنان پارچه || —alter (ا لا) قرون وسطی || —arrest (ام) (ع) (عادی) کوزحبسی || —finger (ا م) اورته پارمق || —groß (ص) اورته بویلی، بیوکلکده وسط، اورته جسامتده || —ländisch (ص) قره‌لر اورته‌سنده بولنان || Das—ländische Meer آق دکز ، بحر سفید || —los چاره‌سز ، واسطه‌سی اولمیان، بیچاره ؛ بلاواسطه || —mäßig (ص) اورته، عادی، اوسط ، متوسط درجه‌ده ؛ عادی، بیاغی || —mast (ا لا) (بحر) اورته دیرك || —meer = —ländisches Meer || —punkt (ا م) مرکز ، مرکز نقطه‌سی ، اورته یر ، کوبك || —staaten (جمع م) وسط درجه‌ده ، ایکنجی درجه‌ده اولان حکومات || —stadt (ا مؤ) جسامت عادیه‌ده اولان شهر ، اوفقجه شهر .

Mittelbar (ـ‿ ص) ㉑ بالواسطه، طوغریدن طوغری یه اولمیان .

Mittels ، **mittelst** ایکیسیده : (ـ‿ حرف جر اولوب مضاف الیه آلور) واسطه‌سیله ، توسطیله ، یاردم واعانه‌سیله .

Mitten (ـ‿ حا) ... —in اورته‌سنه ، اورته‌ده ، اورته‌سنده ، مرکزنده ، وسطنده || —von etwas schneiden اورته‌سندن کسمك || —durch اورته‌سندن ، آره‌سندن (یاروب ، آقوب) کچه‌رك .

Mitternacht (ـ‿ ا مؤ) ㊻ (جمعی استعمال اولنماز) کیجه یاریسی ، نصف اللیل .

Mit-theilen (ـ‿ فعل متعد) و —sich (فعل مطا) ㉑ a. (sép.) || اکثریا : —sich تبلیغ، اخطار وانها ایتمك || Jemandem etwas— برینه برشی اخبار ایتمك ، معلومات ویرمك ، بیلدیرمك ، آچمق || (sans pl.) ㊵ b. (ا لا) اخبار ایتمه، معلومات ویرمه، آچمه || Mit-theilung (ا مؤ) ㊾ تبلیغ و انها ، اخبار ، اعلام ، اشعار، افاده وبیان || خبر، معلوت .

Mittler „... (ـ‿...) —weile (حا) بو صره‌ده ، بو آرالق ، بو اثناده .

Mit-unter (ـ‿ حا) وقت وقت، آره صره ، بعضا .

Mit-welt (ـ‿ ا مؤ) ㊾ (sans pl.) معاصرین .

Mit-wirken (ـ‿ فعل متعد) ㉑ a. برابر اجرای تأثیر ایتمك ، عین تأثیرده بولنمق || (اشخاص حقنده) برابر، برلکده اوله‌رق چالشمق ، برابر اجرای احکام ونفوذ ایتمك || برلکده جمع وتألیف وتحریر ایتمك .

Mixtur (ـ‿ امؤ) ㊾ = Ge-misch || (اجزا) ترتیب، مخلوطه .

Mk. (Mark کله‌سنك صورت مختصره‌سی) .

Mm. (Millimeter کله‌سنك صورت مختصره‌سی) .

Mnemoniker (ـ‿ـ‿ ا م) a. ㊵ [روم] قوهٔ حافظه‌نك تقویه‌سیچون بعض اسباب واشارات ایجادی فن واصولیله اوغراشان، رموزات مخطره ایله توغل ایدن .

Möbel (ـ‿ ا لا) a. ㊵ [فر] (اوطه دوشه‌مه‌سنی تشکیل ایدن متحرك) دولاب ، ماصه ، صندالیه ، قناپه وامثالی کبی اشیا، اثاث بیتیه .

Mobil (ـ‿ ص) ㉑ [لاتینجه فرانسزجه] متحرك || (ع) سیار ، سفر بر || اویناق ، شاقلابان .

Mobil „... (ـ‿...) (ع) —machung (ا مؤ) سفر برحالنه قومه ، سیارحالنه کچیرمه .

Mobile (ـ‿ـ ا لا) ㊺ (sans pl.) [لاتینجه] perpe-tuum— حرکت دائمه .

Mobiliar (ـ‿(ـ)‿ ا لا) ㊳ [لاتینجه] اموال منقوله .

Mobili-en (‿(‿)ـ جمع مؤ) (inv.) [لاتینجه] (Immobi'li-en) او اشیاسی ، اموال منقوله .

Mobilisi(e)ren (‿ـ‿ فعمتع) ㉑a. (ع) =mobi'l machen سفر بر ، سیارحالنه قومق .

Möbli(e)rer (ـ‿ ا م) a. ㊵ او اشیالی پیان یورغانجی، قولتوقجی ، خالیجی .

möchte ، **Mochte** (ـ‿) mögen فعلنك زمان حال وصورت التنائیه‌سنك برنجی مفرد شخصلری) .

Modalität (ـ‿ـ ا مؤ) ㊾ [لاتینجه] (فلسفه ومنطق) عرض .

Mode (ـ ا مؤ) ㊺ [لاتینجه] موده ، یکی ایجاد .

Model (ـ‿ ا م) a. ㊵ [لاتینجه mo'dulus] (معما وریا) اساس طوتیلان مقیاس بنا ، بردیركك آشاغیدن اولان قطری || اورکو الشلمه اورنکی || کندوسیله برسیستمك لغارتمه‌لری ضرب اولنه‌رق دیکر برسیستمك لغارتمه‌سنه تحویل اولنان عدد ، رقم || (برشیده اساس طوتیلان) اورنك ، قالب ، نمونه ، مودل .

Modell (ـ ا لا) ㊳ [ایتا] ال ایشی اورنکی ، مودل || اهل صنعت ایچون نمونه اتخاذ اولنه‌جق شخص || اورنك قالب

Modelli(e)ren (‿ـ‿ فعمتع) ㉑ a. [Mode'll] (هیکلتراشلقده ، حکاکقده) modeln = قالبنی چیقارمق ، اورنکنی آلمق ، قالبنی یاپمق ، قالبه دوکمك ، یاپیله‌جق برهیکلك اولا طوپراقدن ویا بال مومندن کوچك نمونه‌سنی یاپمق || شکل ویرمك .

Modeln (ـ فعمتع) ㉑ a. [Model] برقماشه‌شکل، چیچك الشلمك ، باصمق ، صیجاق دمیرله باصوب شکل ، چیچك یاپمق || (صنع) تزیین ایتمك ، بزه‌مك || برموده‌له کوره شکل ویرمك ، یاپمق ، قالبه دوکمك .

Modena (ـ‿ اکثریا بوزمانلرده : ـ‿ ا خا لا) ㊻ (جغر) (قدیمده ایتالیادوقه‌لقلرندن) موده‌نادنیلان ایتالیاشهری.

Moder (ـ‿ ا م) a. ㊵ [انکلیزجه mud=] بتاقلق چاموری ، بالچق نهرچاموری ، صلصال || رطوبتلی ، آغر هوا ، بوندن حصوله کلان کوف ، چیل .

Moderateur-Lampe (ـ‿ـ ‿ teure ا مؤ) ㊺ [فرانسزجه „ آلمانجه] ناظملی لامبه .

Modern (ـ‿ فع لا ∓) ㉑ a. چورومك ، قوقمق ، تعفن ایتمك ، بوزولمق، متفسخ اولمق .

Modern (ـ‿ ص) ㉑ [فر] صوك وقتلره، زمانه منسوب وعائد اولان، زمان جدیده مخصوص || موده‌یه مطابق، موافق .

Modernisi(e)ren (ـُـُـْ فعـ متعـ) a. (21) زمانه ، اصول جدیده کوره تعمیر وتجدید ایتمك ، موده‌یه توفیق ایتمك ، یکی اصولده یاپمق .

Modi (ـُـ Modus کله‌سنك جمعی) .

Modifizi(e)ren (ـُـُـُ فعـ متعـ) a. (21) [لاتینجه] دکیشدیرمك ، تبدیل وتحویل ، تغییر وتعدیل ایتمك .

Modist (ـُـ ا م) (51) [فر] (تجا) ، —in (ا مؤ) Mode-händler (in)= موده‌یه متعلق ، یکی اصولده البسه وبوجنسدن مالزمهٔ سائره یاپان ، صاتان ارکك ، ویاقادین ، مودیستره .

Moduli(e)ren (ـُـُـُ فعـ متعـ) a. (21) [لاتینجـه] (موسیق) برقاچ هوادن مرکب برشرقی بسته‌سی ترتیب ایتمك .

Modus (ـُـ ا م) (57) [لاتینجه] مودا .

Mögen (ـُـ یاردمجی فعلی) [قدیم آلمانجه magan Kraft haben :] زمان حالی : ich mag (ـُ یاخود : ـُ) ، du magst ، er mag ، wir (sie) mögen ، ihr mög(e)t ‖ ماضی : ich mochte (ـُـُ) ، صورت الشائیه : ich möchte (ـُـُ) ، اسم مفعول : gemocht (ـُـُ) ، یانـنده „ zu " کله‌سی اولمدیغی حالده برمصدر بولنه‌جق اولورسه : mögen ‖ (قابلیت ، امکان معناسنی کوسترر) er mag krank sein خسته اولملی ، احتمالکه ، بلکه خسته‌در ‖ ich bin überzeugt, daß er es gethan hat, er mag es nun zugestehen oder leugnen بن اونك . . . نی یاپدیغنی بیلیورم ، قائم او استر تصدیق ایتسون استر انکار ایتسون ، یاپدم دیسه‌ده دیمسه‌ده بن اونك...نی یاپدیغنی بیلیورم ‖ es mag daraus entstehen, was da wolle صوکی نه‌یه واررسه وارسون ، نه‌یی منتج اولورسه اولسون ، نه اولورسه اولسون ‖ Das mag der Teufel thun بوانسان ایشی دکل ، اکر بن بونی یاپارسه‌م ... اوله‌یم ‖ sie mochte zwölf Jahre alt sein اون ایکی اولسه‌کرك (اون اوچنده) ‖ wie mag's dem Kranken gehen? عجبا خسته نصلکه ? ‖ ich mag ihn nicht sehen بن اونی کورمك استه‌مام ‖ Das möchte ich doch ein Mal sehen ! هله... بقایم ! بن بردفعه کورمليم‌ده ... ! آه شونی برکورسه‌م ! اکر بکا واقع اولسه ! ‖ —(gern) ، (gern haben, lieben) سومك ، لذتیاب اولمق ، متلذذ ، محظوظ اولمق ، خوشلانمق .

Möglich (ـُـ صـ) (21) [mögen] قابل ، ممکن ، اوله‌بیلور ‖ —er Weise احتمالکه ، بلکه ‖ mit der—sten Eile سرعت ممکنه ایله ‖ wen— اکر ممکن ایسه ، ممکن اولورسه ، قابل ایسه ، ممکن اولدیغی صورتده ‖ قابل الاجرا ، ممکن الظهور ‖ wie ist es aber— ? بونصل اولور ? فقط بو ممکنمی ?

Möglicher-weise (ـُـُـُ حا) بالکه .

Möglichkeit (ـُـُـ ا مؤ) (49) ممکنیت ، قابلیت ‖ قابل الاجرا اولان شی ‖ احتمال ، تصادف ، ظهورات .

Mogul (ـُـ ا م) (51) و (56) مغول .

Mohn (ـُ ا م) (38) (نبا) [قدیم آلمانجه mago = رومجه me'kon] خشخاش .

Mohn„... (ـُ...) —öl (ا لا) خشخاش یاغی .

Mohr (ـُ ام) (51) [قدیم آلمانجه ôr = لاتینجه maurus] . سیاه عرب ، زنجی (ارکك ویاقادین) —in ‖ (مجا) Das heißt einen—en bleichen wollen ویاخود weiß waschen wollen بو بوشنه امك صرف ایتمك دیمکدر ، بوشـنه چالشمقدر ، آقنقی یه کورك چکمکه بکزر (سیاهی آغیرتمق ، بیاضلاتمغه چالشمغه بکزر) ‖ [هندجه Mohacar دن مأخوذ فرانسزجه moir] (38) (ایپك ویا یوکدن متموج یارلاق قماش ، خاره ، کحفا .

Mohr„... (ـُ...) —kleid (ا لا) خاره ، کحفا قماشندن یاپلمش البسه ‖ —rübe (ا مؤ) (نبا) =Möhre .

Möhre (ـُـ ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجه moraha] هاووج ، هاووج کوکی ، جزر .

Mohren (ـُ فعـ متعـ) a. (21) (صنعـ) برقماش ویامعدنی متموج ، مواره یاپمق ، منوشلمك .

Mohren„... (ـُـُ...) —sklave (ا م) عرب (سیاه) کوله ‖ —gesicht (الا) زنجی صورتی ‖ —weib (الا) عرب ، زنجی قاریسی .

Möhren„... (ـُـُ...) —saft (ا م) حاووج صویی ، شروبی .

Mohrenhaft (ـُـُ صـ) (21) برزنجی ، برعرب کبی .

Moiré (فرانسزجـه تلفظ اولنور ا م) [فر] (تجا) ایپك قماشك پارلاقلق وتموجی ، مواره ، منویشلی .

Mokka (ـُ ا خا لا) (56) (جغر) مکهٔ مکرمه ‖ (تجا) (ا م) یمن قطعه‌سنده کائن مخا شهرنده چیقان یمن قهوه‌سی .

Molch (ـُ ا م) (38) (تا طبیعـ) سمندر ، رطوبتلی محللرده یشایان کرتنکله .

Moldau (ـُ ا خا مؤ) (49) (جغر) روماتیا حکومتنك برقسمی مولداوا .

Molk (ـُ melken فعلنـك ماضی صورتـنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) نادر مستعملدر .

Molke (ـُ ا مؤ) (53) [melken] یوغورد سودی .

Molkerei (ـُـُ ا مؤ) (49) =Milch-wirtschaft . (ا مؤ) سودجی دکانی ، یوغورتجی ، قایماقجی کارخانه‌سی .

Moll (ـُ ا م) (38) ویاخود (42) (تا طبیعـ) صیچان نوعندن حیوان [لاتینجه] (موسیقی) یموشاق ، یاتقین صدا ، پس پرده .

Molle (ـُ ا مؤ) (53) =Mulde .

Mollig (ـُ صـ) (21) (عمو) خوش ، لطیف ، طاتلی ‖ (طوتولدقده) یموشاق ، پاموق کبی .

Mollüske (ـُـُ ا مؤ) (53) [لاتینجه] (تاطبیعـ) استریدیه کبی اعضاسز وکمیکسز یموشاق حیوانلر ، حیوانات ناعمه .

Molucken (ـُـُ ا جمع مؤ) (جغر) فلمنکك مالزیاده اطه‌لری ، مولون .

Moment (ـُ ا م) (38) [فر] =Augenblick [لاتینجه] (ا لا) سبب (قطعی) ، موجب ، باعث ‖ (ماکنه) einer— Kraft برقوتك محصولی .

Momentan (ـُـ صـ) (21) = augenblicklich .

Monade (ـُـ ا مؤ) (53) [روم] (فلسـفه) کافهٔ موجوداتده وجودی فرض اولنان فعال وغیر فانی برجوهر بسیط ، مادهٔ اصلیه ‖ خرده بینله کوریلور غایت کوچك وساده برحوین .

Monako (ـُـُ وشمدیلرده ـُـ ا خا لا) (56) (جغر) ایتالیانك غربنده وفرانسه حدودی یقیننده موناقو پرنسلکی .

Monandria (ـُـُـ ا مؤ) (51) (نبا) آحادیة التذکیر .

Monarch (ch ـُـ ا م) (51) [روم] حکمدار ، پادشاه ؛ ایمپراطور ، قرال .

Monat (ـُ ١ م) ⑱ [قديم آلمانجه mânôt=لاتينجه mensis || يعنى Messer der Zeit] شـهر ، آى ، ماه || vor anderthalb—en بر بچـق آى اولیسى ، بوندن بر بچق آى اول .

Monatlich (ـُ ـَ ص) ㉑ [Monat] (آيده برتكرر ايدن) ماهيه || (حا) آى باى || (حفظ الصحه) —e Reinigung, آى باشى، حيض(مرا. Menstruatio'n) . des Monatliche in : مثـلا (١مؤ) —frist (ـُ...) **Monats**„ ...

—frist - برماه ظرفنده ، بر آىمدتده ، بر آىمهلتله ||—weise (حا) آى باى ، ماه بماه || —bericht (١ م) آيلق راپور ، ماهيه تقديم اولنان تقرير ، لايحه || —rose (١مؤ) (نبا) بنغاله‌گلى || —zeiger (ام) ساعت وامثالنده آيى گوستر، مشعر ، (ايكنه) .

Mönch (ـُ ١ م) ⑱ كشيش ، راهب ، تارك دنيا ، منزوى .

Mond (ـُ ١ م) ⑱ [قديم آلمانجه Mo'nat=mânôt] قمر ، آى || der--nimmt ab (zu) آى كوچوليور، بيويور || der—scheint آى بدرحالنده‌در || der—ist voll ماهتاب وار: آى چيقيور || ديكرسياراتك توابعندن برى اولان جسم سماوى || (ع) (استحكا) —Halb آى طابيه || آى شكلنده اولان شى .

Mond„ ... (ـُ...) —finsterniß (١مؤ) (هيئه) خسوف (قمر) || —auge (١لا) (بيطر) (باركيرلرده) آى بچمنده گوز || —karte (١مؤ) (آى حقنده معلومات مختلفه استحصالى ضمننده ياپيـلان خريطه) مهتاب ، قمر خريطه‌سى || —mo'nat (١ م) قمر حسابيـله اولان آى ، شهور قمريه || —schein (١ م) ماهتاب ، آى آيدينلغى || —sichel (١مؤ) آيك ايلك وصوك گونلرنده‌كى شكلى، هلال|| —vio'le (١مؤ) (نبا) آى چيچكى، رمرام || —sucht (١مؤ) (علم امراض) اويقـودن اويانمدن يورومك ، سويلمك وايش گورمك حالى ، سير فى‌المنام || —wechsel (١ م) (هيئه) صفحهٔ (قمر) .

Moneten (ـُ ـَ وياخود ـُ ـَ جمع) ㊼ [لاتينجه] (عو) پاره ، آقچه ، مانكيز .

Mongole (ـُ ـَ ١ م) ㊾ موغول .

Mongolei (ـَ ـُ ١ خا مؤ) ㊾ مغولستان .

Moni(e)ren (ـُ ـَ فعـ متعـ) a. ㉑ [لاتينجه] خـبر ويرمك ، اخبـار واعلان ايتمك ، معلومات ويرمك || مؤاخذه ، مناقشه ايتمك ، ذم وتقبيح ايتمك ، فصل ايتمك .

Monismus (ـُ ـَ ١ م) ⑮ [روم] يالكز بر اساسى قبول ايدن فلسفه ومذهب (Dualismus كلمه‌سنك مقابلى) .

Monitor (ـُ ـَ ١ م) ㊸ [لاتينجه] اخطار ونصيحت ايدن|| (اكثريا رسمى غزته‌لرك اسمى) تقويم وقايع|| (تاطبيعه) ديشى گرتنكله || (برقله‌لى زرهلى) مونيتور .

Monitorium (ـُ(ـ)ـُ ـَ ١ لا) ㊶ [لاتينجه] ادارهٔ روحانيه اعلاننامه‌سى .

Monnitum (ـُ ـَ ١ لا) ㊽ [لاتينجه] تكدير وتوبيخ ؛ نصيحت وتنبيه .

Mono„... (ـُ...)[روم](=...„Allein ,...Ein).

Monokotyledone (ـُ ـَ ـُ ـَ ١ مؤ) ㊺ [روم] (نبا) فلقه دينيلن قالين تخم‌قبوغى تك اولان نباتاته اطلاق اولنور، وحيد الفلقه .

Monolog (ـُ ـَ ١ م) ⑱ ياخود ㊷ [روم] تياترووده صحنه‌ده يالكز قالوب كندى كنديـنه سويلنمه .

Monopol (ـُ ـَ ١ لا) ⑱ [روم] انحصار ، يد واحد اصولى ، مونو پول .

Monotheist (ـَ ـُ ـَ ١ م) ⑤ اللّهك برلكنه ايناتان كيمسه ، موحد .

Monoton (ـُ ـَ ص) ㉑ برمقامدن عبارت اوصاندیریجى، جان صيقيجى شرق وسائره || طرزى دكشميان وبناءً عليه جان صيقوب اوصانج كتيرن .

Monstrum (ـُ ١ لا) ㊽ ياخود ㊶ [لاتينجه] شكل وصورتى طبيعت خلافنده اولان‌مخلوق، مسخ، خارق الطبيعه، عجيب || (مجا) پك جسيم وچركين ووحشى حيوان ، جانوار .

Monsun (ـَ ١ م) ⑯ [عر] بحرمحيط هنديده منتظماً سنه‌نك معيّن بروقتنده اسن روزكار .

Montag (ـُ وياخود: ـَ ١ م) ⑱ بازار ايرتسى (كونى)|| s— بازار ايرتسى(كونى)|| بازار ايرتسى‌كونلرى، بازار ايرتسيلرى .

Montägig (ـُ ـَ ص) ㉑ بازار ايرتسى‌كونى وقوعه گلان ، بازار ايرتسنه مخصوص .

Montäglich (ـُ ـَ ص) ㉑ بازار ايرتسى‌كونلرى واقع اولان هر بازار ايرتسى ، بازار ايرتسندن بازار ايرتسنه .

Montan„ ... (ـَ...) —industri'e (١مؤ) معدن قويولرى حفر واستعمالى صنعتى .

Montenegriner (ـُ ـَ ـُ ١ م) .a ㊵ قره طاغلى ، قره طاغ اهاليسندن اولان .

Moos (ـُ ١ لا) [لاتينجه muscus] مفردى ㉖ جمعى ㊻ (نبا) يوصون|| [عبر] (عو) (١لا) (imn.) مانكيز ، مانغير .

Mops (ـُ ١ م) مفردى㉖ جمعى㊼ [انكليزجه mop اكرى آغز] قارلين دوغـين دينيلان قيصه ، بودور ويامى صورتلى واكرى آغيزلى كوپك .

Moralist (ـُ ـَ ١ م) ⑤ [لاتينجه] اخلاقه دائرتأليفاتده بولنان محرر .

Moräne (ـُ ـَ ١مؤ) ㊺ (طبقات الارضده) بوز طاغلرينك آلتنه بريكن قيا پارچه‌لرى .

Morast (ـُ ـَ ١ م) ⑤ (sans pl.) درين وسياه رنكلى چامور ، بطاقلق ، چامورلى چقور ؛ || چامور || بطاقلق ، بطاقلق اراضى .

Moratorium (ـُ(ـ)ـُ ـَ ١ لا) ㊶ [لاتينجه] (تجا) مهلتنامه .

Morchel (ـُ ١مؤ) ㊺ (نبا) سونكركبى وپك لذتلى منطار .

Mord (ـُ ١ م) ⑱ آدم اولديريش، قتـل، تلف|| (عو) es ist der reine—! پك فنا ! پك جنابت ! امان برباد! || —! جان قورتاران يوقمى!

Mord„... (ـُ...) —anfall (١م) برينك قتل واتلافى مقصديله اوزرينه اولنان تعدى وهجوم || —brenner(in) (١ م ، ١ مؤ) قصداً يانغين القا ايدن ، قونداق قويان اركك، قادين||—geschrei (١لا) قتل واتلاف‌كورلتيسى، باغيرمه‌سى|| (عو) شدتلى باغيرمه ، فناحالده حايقيرمه || —keller (١م) (ع) (استحكا) قازمات || kerl („s) —(١م) (عو)

هرشيئه مستعد اولان شخص ، كنديسندن هردرلو شى ظهور وحدوث ايده بيلان آدم || lärm(„s)— (ا م) (عمو) بيوك كورلق ، عربده .

Morden (ـ ـ فعـ لا +) b. (21) [Mord] اتلاف ايتمك، اولديرمك ، فعل قتلى ارتكاب ايتمك || = (فعـ متعـ) = ermorden .

Mörder (ـ ـ ا م) a. (40) [Mord] ، —in (ا مؤ) قاتل، قاتله|| اتلاف واعدام مقصديله سلاح چكن، استعمال ايدن.

Mörderisch (ـ ـ ـ ص) (21) [Mord] اولديريجى، باعث موت ، موجب تلف ؛ قاتلى .

Mörderlich (ـ ـ ـ ص) (21) قورقونج ، مخوف || ظالم ، غدار || (مجا) (عمو) برشيئك (نهايت درجه‌سنى ، غايه‌سنى كوسترمك مقصديله) فوق الحد بيوك ، چوق ، علامت ، نهايت درجه .

Mordio (-(ـ)ـ حرند) (مرا . Mord) براى قتل اجرا اولنان برتعدى وهجومده مظلوم طرفندن اولنان ندا : جان قورتاران يوقمى ! آمانك اولديريورلر ! آمانك اولبيورم ! آمانك بتيريورلر !

Morea (ـ ـ ـ ا خا لا) (56) [ايتا] (جغر) يونانستانك جنوبنى تشكيل ايدن موره شبه جزيره‌سى .

Morelle (ـ ـ-امؤ) (15) (نبا) [لاتينجه‌دن مأخوذ ايتاليانجه maurus] طاتلى كيراز. || Amare'lle || Apriko'se=

Morgen (ـ ـ حا) بوكونى تعقيب ايدن كونده‌معناسنه) صباح، صباحه، يارين||früh— يارين صباح||über 8 Tage— يارندن برهفته صكره ، برهفته دنصكره ، سكز كون ، برهفته ظرفنده || (كنايه اولەرق) ! —ja, اوت اويله‌در ! بكله ! قيارسك ! كليبور ! || (ضر مثل) —, —,nur nicht heute, sprechen alle trägen Leute تنبل ايشى يارينه سورمكله متسلى اولور || (ا لا) b. (40) يارينكى كون .

Morgen (ـ ـ ا م) [قديم آلمانجه morkan] (كونك ابتداسى اولوب (Abend كلمه‌سنك مقابلى) صباح، صباح وقتى، سحر، صباحلين || um 1 Uhr—s صباحلين ساعت برده || es war schon— صباح اولمق ، شفق سوكمك اوزره ايدى || guten—! (سلام) صباح شريفلر خير اولسون ! || شرق (طرق) || برچفتله سوريله بيلور (تولا)، دونم || (الا) صباحلين وقوعه كلان ، ظهور ايدن .

Morgen„... (ـ ـ...) —ausgabe (ا مؤ) (برغزته‌نك) صباحلين چيقان نسخه‌سى || —frisch (ص) صباح تازه‌لكى كبى، صباحك تازه‌لكنه بكزر ، سرينلكى آنديرر || —wärts (حا) شرقه طوغرى|| —wind (ا م) صباح روزكارى|| شرق روزكارى|| —besuch (ا م) صباح زيارتى||—dämm(e)rung (ا مؤ) صباح وقتى طلوع شمسدن اول حاصل اولان ضعيف ضيا ، شفق|| —gegend (ا مؤ) شرق طرفى، مشرق، ممالك شرقيه ، شرق (جهت) || —haube (ا مؤ) اوايچنده كييلان خفيف تاكيه ، باشلق|| —land (ا لا) ممالك شرقيه||—roth (ا لا) —röthe (ا مؤ) شفقده حاصل اولان قرمزيلق || —stern (ا م) صباح ، سحر ، زهره يلديزى || —stunde (ا مؤ) صباح اولديغى ساعت ، وقت ، صباح وقتى || اركندن مثلا zu früher—stunde صباحلين اركندن|| —zeit (ا مؤ) صباح وقتى ، صباحلين .

Morgend (ـ ـ ص) (21) [morgen] يارينكى|| der—e Tag يارينكى كون || =morgendlich .

Morgendlich ، **morgenhaft** (ـ ـ ـ ص) (21) [Morgen] صباحه متعلق ، صباحى، صباحه مخصوص، صباحك .

Morgens (ـ ـ حا) [Morgen] صباحلين .

Morgig (ـ ـ ص) (21) [Morgen] =morgend .

Morisko (-ـ- ام) (56) [اسپا] جمعى كذلك (Morisken) اسپانياده مغربيلرك احفادى .

Mormone (ـ ـ ا م) (52) (١٨٤٤ سنۀ ميلاديه‌سنده وفات ايدن : Joe Smith نامنده‌كى كمسه‌نك ايجاد ايلديكى مذهبه تابع كمسه) مورمون .

Mornell (ـ ا م) (38) [اسپا] (تا طبيعه) جيرلاييق قوشى .

Morpheus (-ـ ا خا م) (inv.) (اسا) [روم] اساطير قديمه‌ده رؤيا الهى اولوب كيجه ايله نومك اوغلى فرض اولنور ايدى .

Morphin (ـ ـ ا لا) (38) (sans pl.) ، **Morphium** (ـ(ـ)ـ ـ ا لا) (38) (sans pl.) [روم] (كيميا واجزا) مورفين ، اساس آفيون .

Morra-Spiel (ـ ـ ا م) (38) پارمقله اويناير برنوع چوجق اويونى .

Morsch (ـ ص) (21) [Mürbe كلمه‌سنه متعلق] ازلمكه، قيريلوب طاغلمغه مستعد ، كورك || قوراده ، پك خراب ، چوروك ، قوردلانمش ، قورد يمش .

Morsee (ـ ـ ا خا لا) (56) (جغر) (اسويچره شهرلرندن جنوراكولى ساحلنده) مورژ شهرى .

Mörser (ـ ـ ا م) a. (40) [لاتينجه morta'rium] برشى دوكمك ايچون هوان || (ع) طوپجيلقده : هوان طوپ .

Mörser„... (ـ ـ...) —keule (ا مؤ) هوان الى .

Mortalität (ـ ـ ـ ا مؤ) (49) [لاتينجه] وفيات .

Mörtel (ـ ـ ا م) a. (40) خرج || mit -bewerfen خرجله صيوامق؛ سريعه خرج ياپمق .

Mosaik (ـ ـ-كذلك يكيلرده : ـ ـ ا مؤ ، ياخود ا لا) (49) وياخود (56) [فر] مختلف رنكده طاش وسائره پارچه‌لريله قاقمه اوله‌رق ايشلنمش رسم ، تصوير، نقش، موزاييق .

Mosa-isch (ـ ـ ـ ص) (21) نادراً =mus'i'visch || [Mo'ses] موسوى ، حضرت موسى يه مخصوص، متعلق .

Moschee (ـ ـ ا مؤ) (21) [عربيه مسجد كلمه‌سندن مأخوذ ايتاليانجه] جامع شريف .

Moschus (ـ ـ ا م) (36) (sans pl.) مسك (Bi'sam=).

Mosel (ـ ـ ا خا لا) (52) (جغر) رن نهرينه قاريشان قوللردن موزه‌ل نهرى .

Mosel„... (ـ ـ...) —wein (ا م) موزه‌ل(حواليسندن چيقان بياض شراب) شرابى .

Moses (ـ ـ ا خا م) (inv.) حضرت موسى عليه‌السلام .

Moskau (ـ ـ اخا لا) (56) (جغر) روسلرك برنجى پاى تختى اولان موسقوا شهرى .

Moskito (ـ ـ ا م) (56) [اسپا] (تا طبيعه) سيورى سينك .

Moskowade (ـ ـ ـ ا مؤ) ⓝ53 [فر] (تجا) اسمر رنكلى خام شكر .

Moskowit (ـ ـ ا م) ⓝ51 ، Moskowiter (ـ ـ ـ ا م) a. ⓝ40 موسقوالى ‖ موسقوف ، روس .

Moslem (ـ ا م) ⓝ56 [عر] مسلمان، مؤمن .

Most (ـ ام) ⓝ38 [لاتينجه mustum]—(Trauben„) اوزوم شيره‌سى ‖ ungekelterter— قبارمه‌دن قوچيدن چيقارلمش شراب ، اكشى شيره ‖ (جنوب طرفلرنده) ميوه شرابى .

Most„... (ـ...) —kelter (ا م) ، —presse (ا مؤ) (صنع) اوزوم ، زيتين وامثالى ازمكه مخصوص ماكنه ، معصر .

Mosten (ـ فع متع) a. ⓝ21 [Most] Trauben— اوزوم چيكنه‌مك ، ماكنه ايله ازمك .

Mostrich (ـ ا م) ⓝ38 [Most] خردل (ازلمش) .

Mosul (ـ ا خا لا) ⓝ56 (جغر) (اناطولى شاهانه‌ده ودجله نهرى ساحلنده كائن) موصل شهرى .

Motette (ـ ـ ا مؤ) ⓝ53 [ايتاليانجه = فرانسزجه] چالغى ايله اوقونان ايتاليانجه دعا .

Motion (صورت تلفظى فرانسزجه ا مؤ) ⓝ49 حركت (بدنيه) ، تعليم ‖ sich—(eine kleine—)machen اوفق برحركت ياپمق ، براز كزنتى ياپمق ، پياسه ايتمك ‖ برمجلس وجمعيتده بيان اولنان رأى وتكليف .

Motivi(e)ren (ـ ـ v ـ ـ فع متع) a. ⓝ21 [لاتينجه] بررأى وقرارك ، برفكرك اسبابنى بيان ايتمك ، ايراد ادله ايتمك.

Motor (ـ ا م) ⓝ43 [لاتينجه] (برماكنه ، آلتى تحريك ايدن صو ، بخار ، روزكار وامثالى قوت، محرك .

Motte (ـ امؤ) ⓝ53 [= انكليزجه moth] (تاطبيع) كووه ‖ كيجه بوجكى .

Motto (ـ ا لا) ⓝ56 [ايتا] بربنا ، برهيكل وامثالى اوزرينه يازيلان يازى ، تاريخ وسائره ‖ بركتاب ويا فصلك باشنده‌كى مندرجات جدولى .

Möwe, Möve ايكيسيده: (ـ v ـ امؤ) ⓝ53 [فرانسزجه mauvis] (تاطبيع) مارتى ‖ (مارتى يه بكزر بيوجك بردكز قوشى) بيوك مارتى .

Muck (ـ ام) ⓝ38 كذا : s— مفردى ⓝ26 جمعى ⓝ36 ‖ خفيف ، حس اولنور اولنمز ، ايشيديلور ايشيدلمز درجه‌ده اولان خفيف صدا ‖ nicht—sagen حيق بيله ديمامك .

Mucke (ـ ا مؤ) ⓝ53 [mucken] چوجقجه‌سنه فكر وهوس؛ خويسزلق، يرامزلق ‖ n— machen ويا خود : n— ziehen (صورت آصمق) ‖ آغزينى ، يوزينى اكمك .

Mücke (ـ ا مؤ) ⓝ53 [= لاتينجه musca سينك] (تاطبيع) سيورى سينك ‖ ياپمه بن ‖ تفكك آرپه‌جغى =Fliege.

Mucken (ـ فع لا+) a. ⓝ21 [= لاتينجه mugire] خفيف برصدا چيقارمق .(عدم خشنوديت بيان واظهارى ضمننده) سويلنمك ، مرلدانمق ، mucke nicht! صوص ! سويلنمه ! سويلنوب طورمه ! ‖ سويلك استديكى شيئى سويليوب بورنندن صولومق، صوصمق ‖ (عمو) die Sache muckt ، كذا: es muckt mit der Sache ايش فنايه صاردى، فنا كيديور ، ايشك آرقه‌سى چيان اوغلى چيقدى ، ايش چتينلشدى ‖ اوفق برحركت ياپمق ، قيملدانمق ، برطرفنى اوينانمق .

Mucker (ـ ا م) a. ⓝ40 ، —in (ا مؤ) ⓝ50 صورت اكشيدن ‖ صورت آصان ، برشيئه قيزوب مرلدانان ‖ (مجا) =Frömmler(in) .

Muckern (ـ فع لا+) a. ⓝ21 [Mucker] قورو قباصوفى ، متعصب ‖ خفيفدن آغريمق ، زونقلامق .

Muckerthum (ـ ـ ـ ا لا) ⓝ25 (sans pl.) [Mucker] قباصوفيلق، متعصبلق، اعتقادات باطله‌يه خدمتله ياپيلان صوفيلق.

Mucks (ـ ا م) مفردى ⓝ25 جمعى ⓝ36 =Muck .

Mucksen (ـ فع لا+) و —sich (فع مطا) c. ⓝ21 [قديم آلمانجه muccazan] =mucken .

Muck(s)-still (ـ ـ ص) ⓝ21 (عمو) ! —sei صوص ! سسك چيقمسون !

Müde (ـ ـ ص) ⓝ21 يورغون ، بيقمش، des Lebens— sein جانندن بزمش، حياتندن اوصانمش ‖ sich—schreien باغيره باغيره يورولمق .

Müdigkeit (ـ ـ ـ ا مؤ) ⓝ49 [müde] يورغونلق ، رخاوت ، كسل ‖ اوصانج .

Muff (ـ ا م) ⓝ38 [رن نهرى يوقاريلرنده مستعمل الفاظدن اولوب : چارپوق آغز معناسنده‌در] دريندن اولومه خاولار وخويسزكوپك ‖ (مجا) صورتسز، ترش كيمسه ‖ (ا م) [فلمنكجه muf كوفلى] ⓝ38 (sans pl.) كوف ‖ كوتوقوقو ‖ [وسط آلمانجه mouwe ككيش قول] ⓝ31 اكثريا : e— (ـ ا مؤ) ⓝ53 كوركدن معمول اولوب قيشك الرى ايصيتمغه مخصوص اللك ، مانشون .

Müffchen (ـ ا لا) b. ⓝ40 كوچك كوركلى اللك، مانشون ‖ بلر اوزرينه طاقيلان (قيشلق) قوللق .

Muffe (ـ ا مؤ) ⓝ53 =Muff اللك ، مانشون .

Muffel (ـ ا م) a. ⓝ40 [Muff] كوپك وامثالى آغزينك اوك طرفى ‖ (معما) تزيينات مقامنده ياپيلان حيوان وبالخصوص آرسلان قفاسى ‖ (عمو) آغز، حيوان بورننك اوجى ، مرمه ‖ (كيميا) مواد كيمويه‌نك تسخيننه مخصوص طوپراقدن معمول پلانغه دينيلان قاب .

Muffeln (ـ فع متع وفع لا+) a. ⓝ21 [ايالت لسانجه ، =Muffel آغز طولوسى] (آز ويا كاملاً نقصان ديشلرى اولان برآغزله) چيكنه‌مك ‖ آغز طولوسى يمك (چيكنه‌مك) ‖ آكلاشلمز صورتده سويلمك ، سويلركن ديشلرينى صيقمق .

Muffen (ـ فع لا+) a. ⓝ21 [Muff] خيرلدامق ، خيرلامق؛ مرلدانمق ‖ (انسان حقنده) سويلنمك ، خوردانمق.

Mufti (ـ ـ ا م) ⓝ56 ياخود (inv.) [عر] مفتى .

Muham-edaner (ـ ـ ـ ـ ا م) a. ⓝ40 اسلام، مسلمان، دين مبين محمدى ايله مشرف اولان .

Muhamedanismus (ـ ـ ـ ـ ـ ا م) ⓝ45 (sans pl.) اسلاملق، اسلاميت ، مسلمانلق ‖ دين اسلام .

Mühe (ـ ا مؤ) ⓝ53 [قديم آلمانجه muohi] زحمت، مشقت ‖ sich—geben چالشمق، چبالامق، صواشمق، برشيئى ياپمغه اوغراشمق، غيرت ايتمك ‖ die Sache ist wohl der— werth بو ايش (فى الواقع) زحمته‌دكر ‖ يورغونلق، طاقتسزلك، قوتسزلك ‖ زحمتى چوق ايش .

Mühen (ـ فع لا+) a. ⓝ21 (صدالى تقليداً) صيغير حقنده مواوو ديه باغيرمق .

Mühen (ـ ـَ فع متع) و —sich (فع مطا) a. (21) =be-mühen .

Mühl„... (ـَ...) —(en=)berg اوزونده دكرمان بولنان طاغ ، تپه ، دكرمن تپه‌سی‖ —wasser (الا) دكرمن صویی ‖ —bach (ا م) صویی چرخه دوكن اولوق آغزی ‖ —rad (ا لا) دكرمن چرخی‖ —stein دكرمن طاشی‖ —wehr (ا مؤ) صو بندی ‖ —werk (ا لا) دكرمن .

Mühle (ـ ـَ ا مؤ) (53) دكرمن، طاحونك، آسیاب‖ (مجا) Das ist Wasser auf seine— بو اونك جانته منت ، ذاتاً آرادیغی شی ، اوده بونی استیور ، بكلیوردی ، اشته اونك استدیكیده اویا .

Mühlhausen (ـ ـَ- ا خا لا) (56) (جغر) تورینغینده مولهاوزه‌ن شهری‖ =Mülhausen .

Mühmchen (ـ ـَ ا لا) b. (40) Muhme كله‌سنك صورت تصغیریه‌سی) كوچك تیزه ویا تیزه زاده قیز .

Muhme (ـ ـَ ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجه muoma= Mutter=schwester] =Base تیزه ، ینكه .

Mühsal (ـ ـَ ا لا) (38) یاخود (49) (ا مؤ) زحمتلی ، مشقتلی ایش ‖ زحمت ، مشقت ، تعب‖ عذاب وكدرلی حال ‖ غصه ، غم .

Mühsam (ـ ـَ ص) (24) [Mühe] زحمتلی ، مشقتلی ، یوریجی ، طاقتفرسا ، كوچ ‖ چوق چالشمغه متوقف ، چوق ایشی اولان ‖ چالشقان ، مقدم ، یورولماز .

Mulatte (ـ ـَ- ا م) (52) [لاتینجه mulus دن مأخوذ اسپانیولجه] ملز ، حبش .

Mulde (ـ ـَ ا مؤ) (53) یكپاره آغاجدن اویولمش كفچه ، چامچاق ‖ (اوزونلامسنه كسلمش یموزطه شكلنده) اودون ‖ چرپی (تورپ تعبیر اولنان آغاج چوروكی طاشیمغه مخصوص سپت) حصیر ، قامش سپت ‖ غواطه ‖ آغاجدن یوارلاق تكنه ، قاپ ، كردل‖ معادنك كولچه حالنده دوكولمسنه مخصوص قالب .

Muldig (ـ ـَ ص) (24) [Mulde] غواطه شكلنده ‖ (اراضی حقنده) غایت طاتلی برمیل ایله حاصل اولان چقورلق .

Mule„... (ـَ... صورت تلفظی ... myoul) (صنع وتجا) [انكلیز] —garn (الا) دستگاهده اكریلمش یموق ایپلكی .

Mülhausen (ـ ـَ- ا خا لا) (56) (جغر) یوقاری الساسده آلمان شهرلرندن مولهاوزه‌ن ، مولهوز .

Mull (ـَ ا م (ا لا) (38) (sans pl.) [قدیم آلمانجه molta Staub] =Müll ‖ (صنع) توزلی كوك بویا ‖ (تجا) (طوقومه جیلقده) (باصلمامش) دولبند .

Müll (ـَ ا م (ا لا) (38) (sans pl.) [Mull] توز ، سوپروتی ، پیسلك .

Müller (ـ ـَ ا م) a. (40) [لاتینجه mo'litor] دكرمنجی‖ (تا طبیعه) بیاض توز بشكلی مایس بوجكی ‖ Müllerchen (ـ ـَ ا لا) b. (40) برنوع اوت سیوری سینكی .

Mulm (ـَ ا م) (38) توزلی طوپراق‖ قورومش وچورومش آغاجك توزی ‖ قورت ینیكی .

Mulmen (ـ ـَ فع متع) a. (21) [Mulm] توز حالنه قومق‖ (فع لا—) توزه منقلب اولمق توز حالنه یكمك .

Mult(e)rig (ـ(ـ)ـَ ص) (24) كوف قوقان .

Multiplikandus (ـ ـَ ـ ـَ ا م) (45) [لاتینجه] علم حسابده : مضروب فیه .

Multiplikator (ـ ـَ ـ ـَ فع متع) (45) [لاتینجه] (حساب وحكمتده) مضروب .

Multipliʒi(e)ren (ـ ـَ ـ ـَ فعمتع) a. (21) [لاتینجه] (ریا) ضرب ایتمك .

Mumi-e (ـ(ـ)ـَ ا مؤ) (53) [فارسیجه مومیا اولوب مومدن مأخوذدر] مومیا (كذا مجازی اولەرق قورو ، قدید كیمسه حقنده مستعملدر) .

Mumifiʒi(e)ren (ـ ـ ـَ ـ) . mumifi(e)ren (ـ ـَ ـ) (فع متع) a. (21) [Mu'mi-e] مومیالمق ، مومیا حالنه قومق قوروتمق .

Mumme (ـ ـَ ا مؤ) (53) —Braun=schweiger براونشوایغرده چیقان قویو وقوتلی بیرا .

Mummel (ـ ـَ ا م) a. (40) [mummeln] (چوجقلری قورقوتمق ایچون تصور اولنان برشخص موهوم ومخوف) اوماجی ، غول یبانی [Muhme كله‌سنك صورت تصغیریه‌سی] (ا مؤ) (نبا) (كذا : Mümmel (تجا) و Mümmelchen (ـ ـَ ا لا) b. (40) =See=rose .

Mumme(l)n (ـ ـَ فع لا +) a. (21) [اشاغی آلمانجه] مرلدانمق ، خوردانمق‖ غایت یواش سویلمك .

Mummen=Schanʒ (ـ ـَ ـ ا م) (31) مسخره‌لق ، مسخره قیافتنه كیرمه .

Mummerei (ـ ـَ ـ ا مؤ) (49) [mummen] مسخره‌لق ، تبدیل قیافت ایتمه ‖ (مجا) یاپمه وساخته حركت ووضعیت .

München (ـ ch ـَ ا خا لا) (56) [یعنی Mönch-stadt] (جغر) (باویرا قرالیتنك پایتختی اولان مونیخ شهری) مونخن .

Münchhausiade (ـ ـَ (ـ) - li ـَ ا مؤ) (53) تمادح ، تفاخر ، جسارت ادعاسی .

Mund (ـَ ا م) (31) و (25) آغیز ، فم ، دهان ‖ der—wässert ihm danach اونك آكا آغزی صولانیور ، آغزینك صویی آقییور ‖ einen—voll آغزطولوسی‖ den—voll nehmen آغزینی طولتمق ، صوصمق ‖ halten den— Sie nehmen mir Das ‖ بعضاً (عمو) بیوك سوزسویلك ‖ Wort aus dem—e بن دیه‌جكدم .

Mund„... (ـَ...) —öffnung (ا مؤ) آغزدلیكی ‖ —art (ا مؤ) صورت تلفظ ‖ لغه ، شعبهٔ لسان ، مواقعه نظراً تبدل وتخلف ایدن شیوهٔ لسان ‖ —bedarf (ا م) مأكولات ‖ —brot (ا لا) اوفق بیاض اكمك ، فرانچله ‖ —loch (الا) (آغزدلیكی ‖ برشیئك مدخل ویا مخرجنده بولنان دلیك ‖ —recht (ص) آغزه یراشان ، تلفظی قولای اولان‖ —schenk (ا م) شربتدار ، ساق ‖ —schwamm (ا م) (علم امراض) چوجقلرك آغزنده حاصل اولان وصلاق تعبیر اولنان التهاب ‖ —stück (ا لا) برشیئك آغزه كله‌جك اولان قسمی برصیغاره آغزلغنك باشی ، كهربا ری ‖ نفسله چالینان چالغینك آغزلغی ‖ —todt (ص) (عد) اموالنی اداره‌یه غیرمقتدر اعلام ایتمك ، وصی یه محتاج كوسترمك ‖ سویلكه مأذون اولمامق ‖ —voll (ا م) بر آغز طولوسی (مأكولات ویا مشروباتدن) —vorrath (ا م) مأكولات

ومشروبات || —werk (ا لا) آغز، دهان || (مجا) (عمو): طلاقت لسان || چكه : ein gutes—werk haben چكه‌سنه صاغلام اولمق .

Mündel (⏑⏑ ا م) a. ㊵ وصايت آلتنده بولنان .

Munden (⏑⏑ فع لا +) b. ㉑ ذوقه كيتمك ، لذتلى اولمق Das mundet mir بو استديكم كبى اولمش پيشمش ، آغزم بوندن خوشلانيور ، آغزيمه طات ويرييور .

Münden (⏑⏑ فعلا +) b. ㉑ [Mund] in das Meer— دكزه منصب اولمق، دوكولمك ، آقمق || (كذا يول، شوسه حقنده دخى استعمال اولنور) چيقمق .

Mundi(e)ren (⏑⏑⏑ فع متع) a. ㉑ تبييض ايتمك || بر اثرك ، بر اوراقك صورت مصدقه‌سنى چيقارمق

Mündig (⏑⏑ ص) ㉑ (عد) سن رشده واصل اولمش، وصى يه محتاج اولميان ، بالغ .

Mündig=sprechen (⏑⏑⏑ فع متع) b. ⑳ (*sép.*) (اكثريا آيرى آيرى ايكى كله اوله‌رق يازيلور) بريننك سن رشده وصولى، بالغ اولديغنى (رسماً) اعلان ايتمك .

Mündlich (⏑⏑ ص) ㉑ آغزله ، شفاهاً .

Mündung (⏑⏑ ا مؤ) ㊾ [münden] (بر نهر حقنده) بر يره آقديغى ، منصب اولديغى، دوكولديكى محل || (مدخل ويا مخرج اوله‌جق صورتده يوارلاق آچيقلق) آغز، بوغاز (بر بوشلغه، قووغه، برچقوره صوق ايدن طارلق) فتحه ، ثقبه || (ع) اسلحهٔ ناريه‌نك آغزى ، فم .

Munifizenz (tssé(⏑)'n e'tsse ⏑⏑- امؤ) ㊾ [لاتينجه] جومردلك ، سخاوت .

Munition (⏑ (⏑) tss ا مؤ) ㊾ [لاتينجه] مهمات ناريه ، (حربيه) .

Munitions„ ... (⏑⏑⏑⏑ (⏑) tss --) —kolo'nnen (جمع مؤ) مهمات قافله‌سى، مهمات قوللرى || —wagen (ا م) مهمات آرابه‌سى .

Munizipalität (⏑ (⏑) ⏑ tss -- ا م) ㊾ [لاتينجه] دائرهٔ بلديه || بلديه هيئتى .

Munizipium (⏑⏑-- tss -- ا لا) ㊶ [لاتينجه] اسكى روماليلره تابع اولوب روما ممالكندن معدود اولديغى حالده كندى قانونيله اداره اولنان سربست قصبه .

Munkeln (⏑⏑ فع لا + وفع متع) a. ㉑ ميرلدانمق ، (عمو) سويلمسنه جسارت اولنه‌ميان برشيئى فصيلدامق || صاقلامق، كيزلنمك || كيزلمك ، خفى طوتمق || ظهور ايده‌جكى آشكار اولوب الآن واقع اولميان برفورطنه حقنده دخى مستعملدر .

Münster (⏑⏑ ا لا (ا م)) a. ㊵ [لاتينجه = روجه monasterium] بيوك كليسا || مناستر || (جغر) آلمانياده مونستر شهرى .

Munter (⏑⏑ ص) ㉑ اويناق ، شن وشاطر ، جانلى ، زنده ، نظر وفعلى چابوق وسريع اولان چويك || برازسربست، باشى بوش، چاپقين مزاج || صاغلام ، دينج || (حر ند) ! — هايدى ! مارش! هوپ !

Munychia (⏑⏑ h· ⏑- ا خا لا) (56) (جغر) آتنه‌ليمانى: مونيخى .

Münz„ ... (⏑...) —beschickung (ا مؤ) (صنع) سكهٔ متداوله ضربى ايچون معادنى خلط ايتمه || —einheit (ا مؤ) توحيد مسكوكات || —fuß (ا م) (كموش، آلتون) سكه عيارى ، قيمتى || —gehalt (ا م) مسكوكات عيارى || —kunde (ا مؤ) مسكوكات ، مداليه وامثالى طانيمق فنى || —sammlung (ا مؤ) مسكوكات ، مداليه قولكسيونى || —schlagen (ا لا) (صنع) سكه ضربى || —stadt (ا مؤ) سكه ضربى صلاحيت ومأذونيتنه مالك اولان شهر || —wage (ا مؤ) مسكوكات وزننه مخصوص ترازو .

Münze (⏑⏑ ا مؤ) (53) سكه || آقچه || Denk=,Schau=)— (آرتق كيميان ، موقع تداولدن چكلمش اولان آقچه) مداليه || (نبا) =Minze .

Münzen (⏑⏑ فع لا + وفع متع) c. ㉑ سكه ضرب ايتمك ، پاره كسمك || (مجا) Das ist auf mich gemünzt بو بكا راجعدر ، بونك بكا شمولى واردر ، بكا شمولى اولملى .

Münzer (⏑⏑ ا م) a. ㊵ [münzen] سكه زن : ضربخانه مأمورى .

Muräne (⏑⏑- ا مؤ) (53) [روجه‌دن مأخوذ لاتينجه] (تاطبيعه) يلان بالغى ، مورن || =Morä'ne .

Mürbe (⏑⏑ ص) ㉑ يموشاق، كورك || كوزل پيشمش || =morsch (مجا) (عمو) Jemand—machen بريسنك بورنتى قيرمق، يموشاتمق ، يوله كتيرمك .

Mürben (⏑⏑ فع لا —) a. ㉑ [mürbe] يموشامق ، كورك اولمق ، (قيريلوب اريمكه ، توزه منقلب اولمغه مستعد اولان) كورك ، هش .

Murmel„ ... (⏑⏑...) —spiel (ا لا) بيلا اويونى || —thier (ا لا) (تاطبيعه) طاغ فاره‌سى .

Murmeln (⏑⏑ فع لا + وفع متع) a. ㉑ تكدير ايتمك ، مرلدانمق || چاغلامق || صيزلانمق .

Murren (⏑⏑ فع لا + وفع متع) a. ㉑ [لاتينجه murmura're] مرلدانمق، خوردانمق، سويلنمك ، تيتيزلنوب قيزمق || آزارلمق ، تكدير ايتمك .

Mürrisch (⏑⏑ ص) ㉑ [murren] تيتيز طبيعتلى هرشيئه قيزار وسويلنور ، تكديردن ، آزارلمقدن خوشلانور || عبوس، ترشرو ، صورتسز ، عكسى .

Murten (⏑⏑ ا خا لا) (56) (جغر) اسويچره شهرلرندن مورا .

Murt(h)e (⏑⏑ ا خا مؤ) (53) (جغر) (موزه‌ل نهرينه منصب اولان قوللردن برى) مورت (مورته) .

Mus (⏑ ا لا) مفردى (26) ، جمعى (56) [قديم آلمانجه muos پيشمش يمك] —(von Früchten) ميوه ازمه‌سى || (مجا) (عمو) zu—schlagen پستيلى چيقارمق || (اجزا) بلته ، لاپه .

Musa (⏑- ا مؤ) (53) [عر manza] (نبا) موز ، موز آغاجى || (ا خا م) (56) موس .

Muschel (⏑⏑ ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه اولوب لاتينجه mu'sculus كله‌سندن مأخوذدر] (تاطبيعه) مديه || استريديه ، مديه، سموكلى كبى قبوقلى وكنديلرى اعضاسز حيوانات، حيوانات ناعمه || استريديه وسموكلى بوجك شكلنده مستعمله || بونلره مشابه شكلده مشروبات قابى || قولاغك ديش جوفى، صدفة الاذن.

Muschel„ ... (⏑⏑...) —grotte (ا مؤ) سموكلى وامثالى بوجكلرك قبوغى || —bank (ا مؤ) (معد) اصداف حاوى محل ||

اصداف نمونه طاقمی ، جامکانی ، اصدافلی بوجکلی رحله ‖ —papi'er (ا لا) (تجا) اوزرنده صدف رسمی حاوی کاغد ‖

Musch(e)licht (ـ (ـ) ـُ ص) (21) [Muschel] صدف شکنده ؛ اصدافه مشابه .

Musch(e)lig (ـ (ـ) ـُ ص) (21) [Muschel] صدف وبورو شکنده ، قوتقوئید *تحنیسی شکنده .

Muse (ـ ـ ا مؤ) (52) [اسا] ژوپیترك قزی ‖ (نبا) = Muße ‖ نادراً = Musa .

Muselbrück (ـُـ ا خالا) (56) (جغر) فرانسه شهرلرندن پونتا موسون .

Muselman (ـُـ ا م) (51) مسلمان ، مؤمن (مرا . Muhameda'ner) .

Muselmanisch ، muselmännisch (ـُـ ـ ص) (21) مسلمانه متعلق ، اسلامه عائد ، اسلامی ، مسلمانجه‌سنه .

Muse-um (ـ ـ الا) (41) [روم] آنتیقه اشیا وضعنه مخصوص محل ، موزه خانه ‖ کذا موزه نامیله چیقان آثارك اسمی .

Musik (ـُ ، اسکیدن کذلك ـ ـ ا مؤ) (49) [روم] موسیق ، موسیقه ‖ (عمو) da ist (دا liegt : ویاخود) —drin اشته باق نه خوش ، نه اعلا ! نه فرحفزا ! نه شکر !

Musik„ ... (ـ ـ ...) akademi'e (ا مؤ) موسیق تحصیلنه مخصوص دارالفنون ، موسیق آقاده‌میسی ‖ —stunde (ا مؤ) موسیقه درسی ‖ —chor (ا م) (موسیق) اورکستره ‖ (ع) —chor eines Regiments (معما) برآلایك موسیقه‌سی ‖ —chor in einer Kirche بر کلیسانك اورغل چالینان محلی ‖ —dirige'nt (ا م) شف دورکستر ‖ —machen (ا لا) موسیقه چالمق ‖ —verein (ا م) موسیقه جمعیتی .

Musikali-en (ـ (ـ) ـُ ـ ـ جمع) (inv.) موسیقه نوطه‌لری .

Musikalisch (ـ ـُ ـ ـ ص) (21) موسیقه‌یه دائر ، متعلق ، عائد ، موسیق ‖ موسیق شناس ‖ موسیق سون .

Musikant (ـُ ـ ـ ا م) (51) موسیقه‌جی ، موسیقه چالان ، کزیجی موسیقه‌جی ، چالغیجی ، سازنده ، مطرب .

Musiker (ـ ـُ ـ ا م) .a (40) [لاتینجه] .

Musikus (ـ ـُ ـ ا م) (57) برموسیق هیئتی اعضاسندن بری .

Musivisch (ـ v ـُ ـ ص) (21) [روم] رنکا رنك طاش وسائره پارچه‌لریله ایشلنمش نقش وتصویره عائد متعلق .

Musizi(e)ren (ـ ـُ ـ ـ فعه لا +) .a (21) موسیقه چالق ، چالغی چالمق .

Muskat (ـُ ـ ا م) (38) هند جویزی ، جویز بوا .

Muskateller (ـ ـُ ـ ـ ا م) .a (40) [ایتالیانجه moscatello] (نبا) مسکت اوزومی ‖ مسکت اوزومندن یاپیلان شراب .

Muskel (ـُ ـ ا م) .c (42) [لاتینجه musculus] (تشر) اعضای بدنی تحریك ایدن سینیرلی اتلر ، عضله .

Muskel„ ... (ـُ ـ ...) —band (ا لا) (تشر) کمیکاری یکدیکریله مربوط طوتان سکرلر ، رباط ‖ —lehre (ا مؤ) تشریحك عضله‌لردن بحث ایدن قسمی ، مبحث العضلات ‖ —stark (ص) عضلاتی پك قوی .

Musk(e)lig (ـ (ـ) ـُ ص) (21) سکرلی ، عضلاتلی ‖ عضلاتی قوتلی .

Muskete (ـ ـُ ـ امؤ) (53) [فر] فتیللی تفنك ، اسکی موسکت تفنکی .

Musketier (ـ ـ ـُ ا م) (38) [فر] آلمانیاده بلاصقه طاقمی وچانطه آصقیلری بیاض اولان پیاده عسکری ، غره‌نادیه ؛ فوزیلیه‌نك مقابلی اولان قدیم موسکتیه عسکری .

Muskulös (ـ ـ ـُ ص) (21) [لاتینجه] = muskelstark .

Muslim (ـُ ـ ا م) (51) و (38) = Muselman .

Muß (ـُ) (مرا . Mus) .

Muß (ـُ müssen فعلنك زمان حالنك برنجی واوچنجی شخصلری) ‖ **Muß** (ا لا) (inv.) لزوم مطلق ‖ es ist ein— بومطلقا اوللی ، یاپللی ‖ (ضرمثل) Muß ist eine bittere Nuß مجبوریت ، لزوم قطعی آجی برجویزدر ، تیوردن لبلبی در ، چکلمز برشیدر .

Muße (ـُ ـ ا مؤ) (51) بوش ، خالی وقت ؛ وقت مساعد ، حال مساعد ‖ mit— راحتله ، حضور بال ایله ، مساعد وقتده .

Musselin (ـ ـ ـُ ا م (ا لا)) (38) [ایتالیانجه : موصل شهرندن (معناسنه اولان) mussoli'no] یاموقدن معمول غایت اینجه قماش ، موصلین ، دولبند .

Musselinen (ـ ـ ـُ ص) (21) دولبنددن (معمول) .

Müssen (ـُ فعل اعانه) [قدیم آلمانجه muozan یعنی: Freiheit zu etwas haben] زمان حالی: ich muß (ـُ) du mußt ، er muß ، wir müssen ، ihr müßt —sie ‖ ماضی : ich mußte ‖ صورت انشائیه زمان حالی: ich müsse ‖ صورت انشائیه ماضیسی: ich müßte ‖ اسم مفعول: gemußt وعلی الخصوص مصدر اوکنده : müssen ‖ — : weil die Umstände es erfordern بالذات لزوم کوسترن ، ایجاب ایتدیرن (برشیدن بحث اولندقده) : لازمدر ، ایجاب ایدیور ، مجبوریت وار ‖ Das muß sein بواوللی ، یاپللی ، ایجاب ایدر ، اویله اوله‌جق ‖ Sie Das wissen ? — بونی بیللیمیسکز ؟ بیلمکز لازممیدر ؟ ‖ Das ist, als müßte es so sein صانکه بویله اوللسی لازم ایمش کبی ؛ مخصوص یاپلمش کبی ‖ eine Frau, wie sie sein muß تام استنلدیکی کبی (استدیکك کبی) برقادین ، برزوجه ‖ ich muß lachen' wenn ... اکر .... کوله‌جکم طوتار ، .... سه هروقت کولرم ، ich muß Ihnen etwas (عمو : ، was) sagen سزه برسویلیه‌جکم وار ‖ alle Menschen—sterben هرکس ، بالجمله انسانلر اوله‌جکلر ‖ wer muß es ihm gesagt haben ? اوکا بونی (آنی) کیم سویلدی عجبا ؟ بونی اوکا کیم سویلدیکه ؟ ‖ Das werde ich nie glauben, er müßte es mir denn selbst sagen بن بوکا اصلا ایناغمام ، مکرکه اوبونی بکا کندی سویلسون ، اوبونی بکا بالذات کندی سویلمینجه ممکن دکل ایناغمام ، ایناغمام ‖ چوجق لسانده : — (یعنی : ein Bedürfnis —verrichten) طیشاری چیقمق (مجبوریتده بولنمق) .

Mussi(e)ren (ـ ـُ ـ فه لا +) .a (21) [فر] کوپورمك ‖ (حامض قاربونی حاوی) غازلی .

Müßig (ـُ ـ ص) (21) [Muße] ایشسز ، بوش ، خالی ، مشغولیتسز ‖ قوللانلمیان ، معطل ‖ sein Geld—liegen lassen پاره‌سنی بوش بوشنه یاتیرمق .

Muster (ـُ ا لا) .a (40) [لاتینجه monstra're دن مأخوذ ایتالیانجه mostra] موستره ، اورنك ، مودل ، قالیون ، اصل ، نمونه ، صورت ؛ تیپ .

(Mütter) جمی (*inv.*) مفردی (١ مؤ) **Mutter**
[قديم آلمانجه muatar = لاتينجه mater] والده ، آنا ،
مادر || (تشر) G:-bär-mutter || (صنع) (درونشه
صوقيلەجق مخصوصی برشیٔ اولان دليك ، آچيقلق) ديشی
ايليك ، قوپچه ، ويده يووەسی ، ايچی ويدەلی صومون ، تفنكك
قونداغنده حربی كيرمكه مخصوص يوروجق .
Mutter„ ... ( ) —los (ص) والدەسز ||
—lamm || آناسز باباسز يتيم Vater = und—lose Waise
(ا لا) ديشی قويون || —seelenallein (ص) (عمو) ياپ
يالكز ، بسبتون يالكز || —sprache (ا مؤ) آنا لسانی ،
لسان مادر زاد .
Mütterlich (ص) ㉑ [Mutter] مادری ، والدەيه
متعلق || والده طرفندن .
Mütze (١ مؤ) ㊿ اركككلرك باشلرينه كيدكاری سپرلی
سرپوش ، قاسكت || (مجا) die—vor Jemandem abziehen
برينه پس ديمك ، اوسته طاپيق || قادينلرك تپەلكی ، حوتوزی ||
(تا طبيعه) حيوانات مجترەنك ايكنجی معدەسی ، جريه .
Mützen„ ... ( ) —macher (١ م) موتسه ،
قماش سرپوش ياپان ، قاسكتجی .
Myrmidonen (جمع م) ㊷ [روم] يونان قديمك بك
قيصه بويلی برقومی اسمندن مستعاردر .
Myrrhe (١ مؤ) ㊸ [عر = روم] مرصافی .
Myrte (١ مؤ) ㊸ [لاتينجه] (نبا) آس ، مرسين .
Mysterium (١ لا) ㊹ [روم] سر ، بطن ،
اسرار ، كيزلی ، خفی ، عقل ايرميان شی .
Mystifizi(e)ren (فعمتعه) a. ㉑ [روم = لاتينجه]
عبثی اينانديرمقله اكلنك ، يوندن لذت طويان .
Mystik (١ مؤ) ㊾ (*sans pl.*) [روم] مرموز ،
سر || تصوف .
Mystiker (١ م) a. ㊵ [روم] اهل تصوف .
Mythe (١ مؤ) ㊿ [روم] اساطير قديم احوال
واشخاصی || منقبه ، مصال .
Mytholog (١ م) ㊿ [روم] اساطير تاريخنه آشنا
آدم ، اساطير مورخی .

Muster„ ... ( ) —bild (ا لا) نمونه = Muster
مودل || —meierei (١ مؤ) نمونه چفتلكی || —platz (١ م)
(ع) يوقلمه ، معاينه ، تچيد محلی ، ميدانی || —reiter (١ م)
(عمو) (تجا) تجارتخانه (سيار) قومسيونجيسی ، قومی ،
ووايا ژور .
Musterhaft (ص) ㉑ [Must:r] نمونه ، مودل
اتخاذينه شايسته .
Musterig... (ص) [Muster] فلان فلان شكلده ،
رسمده .
Mustern (فعمتع) a. ㉑ [Muster] تدقيق
وتفتيش ايتمك ، معاينەدن كچيرمك ، امتحان ايتمك || (ع ، بحر)
—(ein„) Jemand برينی موجود دفترينه ، كوتوكه قيد ايتمك ،
ژورناله داخل ايتمك ؛ عسكر يازمق || قيريتيق ايتمك ، مناقشه
ايتمك || (صنع) اوزرينه موستره قومق .
Mus-thier (١ لا) ㊳ [انكليزجه moos-deer]
(تا طبيعه) Elen = بيوك كييك .
Mut„ ... (مرا . ... Muth) .
Muta (١ مؤ) ㊾ [لاتينجه] (غرا) (Liquida
نك مقابلی) صداسز حرف .
Mut(h) (١ م) ㊳ (*sans pl.*) جسارت ، غيرت ||
شجاعت ، يورك ، بسالت || fassen— جسارتلنمك ، كندويه جسارت
ويرمك || Jemandem—machen برينه جسارت ويرمك ،
برينی جسارتلنديرمك || (ضرمثل) —Gut giebt پاره انسانه
جسارت ويرر || انسانك فكراً بولنديغی حال || wie ist Ihnen
? zu—e نصل كوزك كسيورمی ؟ كوزيكز طوتيورمی ؟ نه
ديرسكز ؟ || نصلسكز ؟
Mut(h)„... ( ) —maßlich (ص) محتمل ، عقله
قريب || (حا) احتمالكه ، بلكه ، غالبا ، ظن اولنوركه ، ظن
اولنديغنه ، كورنديكنه كوره || —willig (ص) حدتلی ،
غضوب ، ديك باشلی || خرچين ، يراماز چوجق .
Mut(h)ig (ص) [Mut(h)] ㉑ جسور ، شجيع ،
كوزی پك .
Muti(e)ren (فعلا +) a. ㉑ [لاتينجه] (صدا
حقنده) بالغ اولنجه سسی دكشديرمك .

N.

N (الا) ㊵ آلمانجه الفبانك اون دردنجی حرف واونبرنجی حرف غير صدائيسيدر || شمندوفرلرده = اويله دنصكره
وكيجه معنالرينه كاوركه Nach = mittag و Nacht ديكدر || (جغر) = Nord .

—o◇◆◇o—

Nabe (١ مؤ) ㊿ (صنع) —eines Rades
برتكرلكك كوبكی ، اورتەسی .
Nabel (١ م) a. ㊵ ياخود ㊴ كوبك ، سره || (نبا)
= Keim = fleck || (معما) بركمرك آناختار طاشی .
Nabeln (فعمتع) a. ㉑ —ein Kind برچوجغك
كوبكی كسمك || كوبكی قالديرمق ، دوزلتمك .
Nablus (١ خالا) (*inv.*) (جغر) سوريه شهرلرندن
نابلس .
Nabob (١ م) ㊶ [عر = انكليز] مسلمان حاكم ،
والی || (مجا) بك زنكين اولوب زياده راحت وسفاهتله يشاركيسه .

Na (و : - حرند) (عمو) دعوت مقامنده : —,nach!
هايدی ياب بقايم! هايدی چابوق اول بقالم ! || تسلی ويرەرك :
—, werden Sie nicht böse! صاقين طارلميكز ! صاقين بوكا
طاريلەيم ديمه ! وياخود —, nur nicht hitzig —— نا ، نا
يواش ! نا ، نا اويله بردنبره قيزيويرميكز ! || مع الكراهه
برشيئه قرار ويرلدكده: —ich will denn nur weiter gehen
ای بن دها اوتەيه كيتمليم ! ای بز يته يوله دوزەلەلم بقالم! ||
آمان ، نەديدی او بە ! || —(nun) was hat er gesagt?
كنايه مقامنده : —das wäre! ای آرتق(بوده) ... || (عو)
—nu! ای صكره! صكره! نەياپيورسك! —warte! — طورسن بكی!

Nach (ـَ حرجر) مفعول اليه آلور واكثريا حال، قامنده استعمال اولنه‌رق مفعول اليهدن صكره قونيلور ومادةً ومعناً برشيئه طوغرى حركت وتوجيه فكرى كوستريه، ... هه، طوغرى || nach Amerika abreisen آمريقايه حركت ايتمك || die Reise nach dieser Seite بوطرقه طوغرى، بورايه || nach Frankreich فرانسه‌يه اولان سياحت، فرانسه سياحتى || nach Wasser gehen صويه كيرمكه، صو آرامغه كيتمك || nach dem Arzte schicken دوقتور آرامغه، (كتيرمكه) كوندرمك || nach Brot schreien اكمك استمك، اكمك ديه باغرمق || je nach Umständen احواله كوره || nach der Aussage دينيليشه كوره، سويلنديكنه باقيلورسه ... || Das macht nach dem deutschen Gelde بو آلمان پاره‌سيله ... نه يا پار ...، شوقدر، تقدر ايدر .... || Jemand nur dem Namen nach kennen برينى يالكز اسميله بيلمك، كنديسنى كورميوب اسمنى ايشتمش اولمق || (عمو) der Nase nach (تا) بورنى استقامتنده، بورنى طوغريسنه || Das schmeckt nach Zwiebeln بونده صوغان طادى وار || (حا) mir nach! آرقه‌مدن كليك! بنى تعقيب ايت، ايديكز! || nach und nach بر برينى متعاقب، برى ديكرندن صكره || nach wie vor اول آخر، صوكيده ابتدامى كبى.

Nach„... (ـَ...) —dröhnen (فعلا +) تتره‌مك، اهتزاز ايتمك || تقليد ايتمك || فعل ايله برلشدكده دائما (sép.).

Nach-äffen (ـُـَ فعمتعه وفعلا +) (21) (sép.) Jemanden, etwas — برينى، برشيئى تقليد ايتمك، ذوقلنمك.

Nach-ahmen (ـُـَ فعمتعه وفعلا +) a. (21) (sép.) تقليد ايتمك، عينى ياپمق، قوپيه ايتمك، عينى چيقارمق || (برشيئك تقليدينى صاتمق ايچون ياپمق) تقليد ايتمك.

Nachbar (ـَ ا م) a., b. (42) وياخود (51) قومشو، همسايه، مجاور، همجوار.

Nachbarschaft (ـَ ا مؤ) (49) همجوارلق، قومشولق، يقينلق || بالجمله جوارده بولنانلر، بتون قومشولر.

Nach-bekommen (ـُـُـَ فعمتعه) c. (21) (sép.) صكره‌دن آلمق، كنديسنه صكره‌دن كوندرلمك || اوسته، فضله اوله‌رق آلمق.

Nach-bestellen (ـُـُـَ فعمتعه) a. (21) (sép.) etwas— برشيئى صكره‌دن اصمارلمق، ايكنجى برسپارش ياپمق.

Nach-blättern (ـُـَ فعمتعه وفعلا +) a. (21) (sép.) برشى آرامق اوزره بركتابى قاريشديرمق.

Nach-blüt(h)e (ـُـَ ا مؤ) (51) ايكى دفعه اوله‌رق يشيلنمه، چيچك ويرمه || (زرا) محصول وقتى كچيروب صكره‌دن يتشمه.

Nach-dati(e)ren (ـُـُـَ فعمتعه) a. (21) (sép.) برمكتوب وسائره‌نك تاريخنى تاريخ صحيحندن مؤخر اوله‌رق قويمق.

Nach-dem (ـَ حا) نادراً: بعده (nach-her =) || (حرعا) ايجابنه كوره || (زمان حقنده) je— ايجابنه كوره || بعده، صكره‌دن.

Nach-denken (ـُـَ فعلا +) a. (22) (sép.) über etwas— برشيئى تفطره چالشمق، دوشونوب بولمق استمك || دوشونمك || Jemandem— فكرده، دوشونمكده برينه تبعيت ايتمك، اونك كبى دوشونمك.

Nach-druck (ـَ ا م) (31) (sans pl.) زور، جبر، قوت، شدت || ثقلت || ايكنجى برتضييق || (صنع) (كتابلر حقنده) ايكنجى، اوچنجى ... الخ نجى دفعه اوله‌رق اولان طبع || بلا رخصت طبع اولنان كتاب نسخه‌سى.

Nach-drücklich (ـُـَ ص) (24) قوى، شديد، متين || كوستريشلى، ياپمه طورلى، شيوه‌لى، طمطراقلى، طنطنه‌لى.

Nach-einander (ـُـُـَ حا) بر برندن صكره، يكديكرينى متعاقب.

Nachen (ـَ نادراً: ـَ ا م) b. (40) [قديم آلمانجه nacho] كوچك قايق، بالونه ربط وتعليق اولنان سپت تكنه، صندال، قايق.

Nach-exerzi(e)ren (ـُـُـَ فعلا +) a. (21) (sép.) (مجازاً) فضله تعليم ايتمك || (مجا) تقريباً فضله ايش كورمك || (يمكده) هركسدن صكره يمك.

Nach-feuern (ـُـَ فعلا +) a. (21) (sép.) آرقداشندن صكره آتش ايتمك || آرقه‌سندن آتش ايتمك.

Nach-forschen (ـُـَ فعلا +) a., c. (21) (sép.) einem Dinge— برشيئك اثرينى بولمغه چالشمق || برشيئه دائر اخذ معلوماته اوغراشمق.

Nach-frage (ـُـَ ا مؤ) (55) برشيئه معلومات طوپلامق اوزره استخبار ايتمه || (تجا) صورمه، سؤال، استمه || die—nach diesem Arti'kel war wenig belebt بو اشيايى چوق صورن، استيان اولمدى.

Nach-frist (ـَ ا مؤ) (49) تمديد مدت، مهلت.

Nach-gaffen (ـَ فعلا +) a. (21) (sép.) Jemandem— برينك آرقه‌سندن آليق آليق باقمق.

Nach-gebären (ـُـُـَ فعمتعه) g. (31) (sép.) پدرك وفاتندنصكره توليد ايتمك.

Nach-geben (ـُـَ فعمتعه) l. (31) (sép.) صكره، صكره‌دن ويرمك || eine Stunde— بردرسى صكره‌دن اوقوتمق || noch Geld, ...— الخ... دها اوزرينه پاره وسائر برشى ويرمك || (فعلا +) طيانامامق، راضى اولمق، مساعده ايتمك، رخصت ويرمك، يول ه كلمك، يالپشمق || اكلمك، يايلامق || برينك آرزوسنه، موافقت ايتمك || يموشامق.

Nach-geburt (ـُـَ ا مؤ) (49) (حفظ الصحه) ايه‌لك، صوك.

Nach-geschmack (ـُـَ ا م) (21) (sans pl.) برشيئك آغزده، دماغده براقديغى طات، لذت || (مجا) bitterer— كدر، آجى.

Nach-giebig (ـُـَ ص) (24) اكيلوب بوكيلور، يموشاق || رضايه، موافقته حاضر، حليم، اويغون، ملايم سوز، لقردى، مرام آكلار.

Nach-halten (ـُـَ فعمتعه) p. (30) (sép.) صكره‌دن آلمق، ياپمق || eine Stunde— مرا. nach-geben || (فعلا +) تأثيرى دواملى اولمق، قويمق.

Nach-hause-gehen (ـُـُـَ الا) b. (40) (sans pl.) اوه عودت || beim— اوه كيدركن، اوه عودتده.

Nach-helfen (ـُـَ فعلا +) d. (30) (sép.) ايلرولتمك، Jemandem— برينى ايلرولتمك، ايلرو يوروتمك، ايلرو سورمك || ترقى ايتديرمك || ايشنه ياردم واعانه ايتمك.

Nach-machen (ـَـَـ فع متع) a. (21) (*sép.*) etwas— برشیئی صکره‌دن ، بالآخره ، وقت کچدکدنصکره یاپمق ‖ تقلید ایتمك ، قوپیه ایتمك ‖ Das soll mir einer—! بونی(بنم کبی) یاپه‌جغك آلننی‌قاریشلارم ، بونی بویله یاپمق ایچون آدم استرم.

Nach-mahd (ـَـ ا مؤ) (49) (*sans pl.*) (زرا) ایکنجی اوراق بیچیمی .

Nach-marschi(e)ren (ـَـَـ فعلا—) a. (21) (*sép.*) آرقه‌سندن یورمك ، برندن صکره یورمك ، حرکت ایتمك ، تعقیب ایتمك .

Nach-messen (ـَـَـ فع متع) m. (20) (*sép.*) صحتنی تحقیق ضمننده صکره‌دن بردها اولچمك ، مساحه ایتمك .

Nach-mittag (ـَـَـ یاخود: ـَـَـ ام) (38) اویله‌دنصکره ، (ایکندی) ، اقشام .

Nach-nahme (ـَـَـ ا مؤ) (53) (تجا) تأدیه وتسویه ‖ unter—der Spesen مصرفنك تسویه‌سی شرطیله ، اجرتی تسویه اولنمق اوزره .

Nach-pfeifen (ـَـَـ فع متع وفعلا+) n. (20) (*sép.*) etwas— برشیئی اوکرنمك ویا اونوتمامق اوزره ایصلقله چالمق ‖ Jemandem— بریکبی ایصلقله چالمق ‖ (عمو)(کنایه اوله‌رق) ich kann meinem Gelde— ایشته بزم پاره النی آیاغنی چکدی ، طوپی آتدی .

Nach-plappern (ـَـَـ فع متع وفعلا+) a. (21) (*sép.*) etwas— برشیئی لساناً تکرار ایتمك .

Nach-rechnen (ـَـَـ فع متع وفع لا+) b. (21) (*sép.*) حسابی لازم کلورکن اهمالدنطولایی کچکدرمك وصکره دن حساب ایتمك ‖ برحسابی تدقیق ایتمك ‖ بردها حساب ایتمك .

Nach-rede (ـَـَـ ا مؤ) (53) برشیده مؤخراً ، بالآخره یاپیلان‌ملاحظه ‖ —eines Buches خاتمهٔ کتاب ‖ بدخواهانه کلام ‖ in üble — bringen سوزی آیاغه دوشورمك ، نکه‌لمك،مسئولیته ، تهلکه‌یه دوشورمك .

Nach-reifen (ـَـَـ فعلا—) a. (21) (بغچوانلقده میوه حقنده)طوپلاندقدنصکره اولمق .

Nach-reisen (ـَـَـ فعلا—) c. (21) (*sép.*) Jemandem— برینك آرقه‌سندن یوله چیقمق ، سیاحته کیتمك ، چیقمق .

Nach-rennen (ـَـَـ فعلا—) a. (22) (*sép.*) (برینك) آرقه‌سندن قوشمق .

Nach-richt (ـَـ ا مؤ) (49) خبر ، حوادث ‖ اعلان ، اخبار ‖ اخبار نامه ، نوطه ، تقریر ، معلومات ‖ von etwas—einziehen برشی حقنده اخذ معلومات ایتمك . ein—konnte

Nach-ruf (ـَـ ا م) (38) (*sans pl.*) ihn nicht mehr erreichen آرتق آرقه‌سندن نقدر باغیرلسه ایشیده‌مزدی ، آرتق نقدر باغیرلدیسه ده ، چاغرلدیسه ده ایشیده‌مدی ؛ بز ایشتدیره‌مدك ‖ بر آیریلانه ویا وفات ایدنه ایدیلان‌ندا ، یاد ، ذکر ‖ وفات ایدنلرك اسامی‌دفتری ‖ (فوت اولان برکیمسه‌دن ویا برشیدن‌خاطرده قالان شی ، خاطره) یادکار ، یاد داشت ‖ ذکر .

Nach-sagen (ـَـَـ فع متع) a. (21) (*sép.*) تکرار ایتمك ‖ برینك آغزینی قوللانمق ‖ Jemandem etwas— برینه برشی افترا ایتمك ، برینك آرقه‌سندن سویلمك .

Nach-satz (ـَـ ا م) (31) (غرا) برجمله‌نك ایکنجی قسمی ، قسم‌متممی ‖ اویونده : (صکره‌دن) قونیلان پاره .

Nach-her (ـَـ ویاخود: ـَـ حا) صکره ، صکره‌دن ، بعده اونك ، یونك اوزرینه ، براز صکره ‖ (عد) مؤخراً ، متعاقباً .

Nach-holen (ـَـَـ فع متع) a. (21) (*sép.*) etwas— نقصان برشیئی آلمغه کیتمك ، تلافیٔ مافات ایتمك .

Nach-hut (ـَـ ا مؤ) (49) (ع) دمدار .

Nach-jagen (ـَـَـ فعلا—) a. (21) (*sép.*) Jemandem - برینك آرقه‌سندن قوشمق ، برینی (شدتله) قوغالامق ، تعقیب ایتمك ، برینك آرقه‌سندن‌صالیویرمك ‖ (مجا) —dem Ruhme... شان وشهرت وسائره قزانمغه صواشمق ، اوغراشمق ‖ (فع متع) Jemandem eine Kugel— برینك آرقه‌سندن برقورشون صاللامق .

Nach-kommen (ـَـَـ فع لا—) c. (20) (*sép.*) Jemandem— برینی‌تعقیب ایتمك ، آرقه‌سندن‌کلوب یتشمك ، آرقه‌سندن کلمك ، یورمك ‖ einem Befehle — برامره اطاعت ایتمك ، امری اجرا ایتمك ‖ صکره‌دن واصل اولمق ‖ یکدیکرینك عاقبتنه ادارهٔ اقداح ایدن ایکی کشیدن بری (بحسب الایجاب) صکره‌دن ایچمك .

Nach-kommenschaft (ـَـَـَـ امؤ) (49) نسل ، ذریت ، اولاد واحفاد ، ابناء واخلاف .

Nach-laß (ـَـ ا م) (31) کیوشمه ، کسل ، فتور ‖ —einer Strafe برمجازاتك عفوی ‖ آزالتمه ، تقلیل ، تخفیف ؛ کوشتمه ‖ تنزیل (فیئات) ‖ Hinter-lassenschaft= ترکه .

Nach-lassen (ـَـَـ فع متع) p. (20) (*sép.*) (کندندن صکره‌یه) براقمق ‖ براقمق ، وازکچمك ، ترك ایتمك ‖ آرقه‌سندن صالیویرمك ، ارقه‌سندن کوندرمك ‖ ایپی‌کیوشتمك ‖ کیوشتمك ، برویده‌یی (کیوشتمك) آچمق ‖ کذا (فع لا) Jemandem etwas— برینه برشیده موافقت ایتمك ‖ برمجازات وامثالندن وازکچمك ‖ von seinen Forderungen etwas— مطلوباتندن براز برشی ترك ایتمك ، تنزیل ایتمك ‖ (فع لا+) وازکچمك ‖ (اشیا حقنده) کوشمك ، یوروشمق ، یورصومق ‖ خفیفلشمك ، کسب سکونت ایتمك ، طورمق ، طاوصامق ‖ der Regen hat nachgelassen یغمور برازکسلدی .

Nach-lässig (ـَـَـ صـ) (21) اهمالجی ، تنبل ، دقتسز ، مسکین ، استمیه‌رك بر ایشه تقرب ایدن دوامسز .

Nach-laufen (ـَـَـ فعلا—) p. (20) (*sép.*) Jemandem, einer Sache— برینك ، برشیئك آرقه‌سنده ، پشنده قوشمق ، آرقه‌سنی ، پشنی‌قوغالامق ؛ آرقه‌سی ، پشی‌صره قوشمق ، یورمك ‖ mit seinem Balle— کندی‌بیلاسیله قارامبول بیلادوده ‖ بیلایی دفع ایتدکدنصکره ینه برخط مستقیم ویا اکا یقین برخط اوزرنده ایلرویه حرکته دوام ایله مقابل اویونجینك بیلاسی بولمق ، قوله ، ناخلوبقر اویناملق .

Nach-lesen (ـَـَـ فع متع وفع لا+) l. (20) (*sép.*) اکین بیچلدکدنصکره باشاغی طوپلامق ‖ باغ بوزومندن صکره قلان اوزمی‌طوپلامق ‖ Jemandem— برینك اوقومسنی‌تقلید ایتمك ، تقلیدینی یاپمق ‖ بری اوقورکن بالذات انی اوقویه‌رق تعقیب‌ایتمك ‖ اوقونمسی‌لازم کلان برشیئی‌اهمال‌ایدوب صکره‌دن اوقومق ‖ بردها اوقویوب کوزدن کچیرمك .

Nach-liefern (ـَـَـ فع متع) a. (21) (*sép.*) (تجا) مالی صکره‌دن ویرمك ، کچکدیرمك ‖ صکره‌دن ویره‌رك اولکنی اتمام ایتمك .

Nach-sitzen (ىـىَـ فعـ لا +) i. (20) (*sép.*) مكتبلرده مجازاتاً ارقداشلرى چيقدقدنصكره (برقاچ ساعت) اذنسز قالمق، اوطورمق .

Nach-springen (ىـىَـ فعـ لا —) a. (21) (*sép.*) برينك آرقەسندن صيچرامق، آتلمق .

Nächst (ـَ صـ) (21) (nahe كلەسنك مبالغه صورتى) الك يقين، الك قريب؛ مستقبل ‖ der gerade Weg ist der—e طوغرى يول الك قيصه يولدر، يولك قيصەسى طوغريسيدر ‖ schon am—en ‖ برازدن، برازصكره im—en Augenblick همان ايرتسى كونى ‖ Tage bei der—en Gelegenheit كلەجك برفرصتده، كلەجك برمناسب وقتده، مناسبت آلنجه‖ der (die, das) Nächste (اسم) (21) الك يقين، الك قريب اولان ‖ همجنس‖ das Nächste الك يقين اولان شى ‖(حا) am—en الك يقين اولەرق‖ —ens يقينده، قريباً، كلەجك دفعه ‖ (حرف جردتى اولوب مفعول اليه آلور)، (كذا حال اولەرق محل كوسترن حرف جر ايله برلكده كلور) —ihr آندنصكره، آكا الك يقين؛ يانى باشنده، يقيننده ‖ —Gott danke ich Ihnen meine Rettung حياتمك قورتارلمسندن طولايى اولاجناب حقه وبعده سزه تشكر ايدرم، جناب حقدن صكره سزه تشكر ايدرم، جانمى اللهدنصكره سز قورتارديكز، بنى خلاص ايدن سز اولديكز .

Nach-stehen (ىـىَـ فعـ لا +) t. (20) (*sép.*) آرقەسنه وضع اولنمش اولمق، آرقەده بولنمق، طورمق‖ بروجه آتى (تجا) die—d verzeichneten Sorten آشاغيده كوستريلان، ذكر اولنان موستەلر، جنسلر ‖ Jemandem— رتبەجه برندن دون بولنمق؛ آندن قدمسز اولمق .

Nach-stoßen (ىـىَـ فعـ متعـ وفعـ لا +) p. (20) (*sép.*) صكرەدن دورتمك، اورمق؛ بيلاردوده ايكى دفعه دورتمك ويا بردورتشده ايكى بيلايى بردن يوارلامق ‖ ايكنجى بردفعه دها دورتمك‖ etwas (Pfeffer)— بوبرى دها دوكمك، براز دها صعق ايتمك ‖ (قلنج تعليمنده) سپر آلمق وآرقەسندن دورتمك .

Nach-stürzen (ىـىَـ فعـ لا —) c. (21) (*sép.*) einem برشيئك آرقەسندن، برشيدنصكره ييقلمق، دوشمك، Dinge— منهدم، خراب اولمق ‖ Jemandem— برينك آرقەسندن آتلمق ‖ (فعـ متعـ) noch ein Glas Wasser— برقدح صو دها يوارلامق، برقدح دها صو ايچمك .

Nach-suchen (ىـىَـ فعـ متعـ وفعـ لا +) a. (21) (*sép.*) آراشديرمق، in seiner Tasche— جيبى قاريشدرمق، جيبنده برشى آرامق .

Nach-silbe (ىـىَـ ا مؤ) (51) (غرا) نهايت هجاسى ويا اداتى كه كلمەنك نهايتنه قونيلنجه معناسى دكشديرر .

Nacht (ىَ ا مؤ) (55) [قديم آلمانجه nahte=لاتينجه noxe] (حال اولەرق مضاف اليه Nacht) كيجه، شب، ليل ‖ gute—! كيجه اوليور ‖ es wird— كيجه اولدى ‖ es ist— كيجەكز خير اولسون افندم! (اه راحتلق ويرسون! معناسنه دخى كاورسه ده ياتيلەجقى وقت سويلنمك لازمدر) ‖ bei—, zur—essen ‖ كيجه، كيجەوقت، كيجەلين (des)—s, in der— اقشام طعامى ايتمك .

Nach-schauen (ىـىَـ فعـ لا +) a. (21) (*sép.*) Jemandem— برينى كوزيله تعقيب ايتمك، آرقەسندن باقمق‖ برشيئه (معاينه ايدرك) باقمق، اويرمك چويرمك .

Nach-schießen (ىـىَـ فعـ متعـ) c. (20) (*sép.*) Jemandem (eine Kugel)— اوزاقلاشمقده، قاچمقده اولان برينك آرقەسندن، فرار ايتمكده اولان برينك اوزرينه آتش ايتمك‖ صكرەدن آتش ايتمك، صكرەدن آتمق‖ (تجا) Gelder— بريره يكيدن وضع مبلغ ايتمك، پاره ياتيرمق ‖ (فعـ لا —) غايت سرعتله برينك آرقەسندن آتلمق، فيرلامق ‖ (فيرلايان، فيشقيران برشى حقنده) فيرلامق، فيشقرمق .

Nach-schlagen (ىـىَـ فعـ متعـ وفعـ لا +) r. (20) (*sép.*) Jemandem— اوزاقلاشمقده اولان بركيمسه يه برضربه يولشديرمك ‖ in einem Buche— : وياخود ein Buch— بركتابده (برشيئى) آرامق، كتابه باقمق ‖ eine Stelle— برفقره، برعباره يى آرامق (بركتابده) ‖ (فعـ لا —) nach Jemandem arten=Jemandem— برينه بكزەمك، چكمك، چالمق .

Nach-schleichen (ىـىَـ فعـ لا —) n. (20) Jemandem— قورقەرق، احتراز ايدرك برينى تعقيب ايتمك (باخصوص كوزەتەرك، كيزلنەرك، سينەرك) .

Nach-schleppen (ىـىَـ فعـ متعـ وفعـ مطا) a. (21) (*sép.*) آرقەسنه طاقوب سوروكلمك ‖ sich mühsam— كمال مزاحمله آرقەسندن يورمك، آرقەسندن يوارلانوب كيتمك، تعقيب ايتمك‖ (بحر) بركمى يى چكمك ‖ (فعـ لا +) سوركلمك، چكمك .

Nach-schmecken (ىـىَـ فعـ لا +) a. (21) (*sép.*) (آغزه، فكره) برلذت، برطات براقمق .

Nach-schub (ـَـ وىَـ ا م) (31) يكى كلانلر، يكى تعيين اولنانلر، كونديريلانلر ‖ يكى ويريلان اشيا وسائره .

Nach-schuß (ىَ ا م) (32) نادراً : ich habe den— بن سزدن صكره آتەجغم ‖ (تجا) صكرەدن اولان تأديه، يكيدن پاره ويرمه، ياتيرمه، تأديه ايتمه ‖ (فدان، نبات، امثالى حقنده) يكى فليز .

Nach-sehen (ىـىَـ فعـ لا + وفعـ متعـ) l. (20) (*sép.*) Jemandem— برينك آرقەسندن باقمق، برينى كوزله تعقيب ايتمك ‖ (برشيئك نه ونصل اولديغنى آكلامق ايچون) اوكا باقمق، كوزدن كچيرمك ‖ صحتنى تدقيق ايتمك ‖ نظارت ايتمك‖ Jemandem etwas— برينك قصورينه باقمامق، برينه آلديرميويرمك .

Nach-setzen (ىـىَـ فعـ متعـ) c. (21) (*sép.*) برشيئى ديكرينك آرقەسنه، كيروسنه قومق، براقمق ‖ برينى ديكرينه تقديم ايتمك، ترجيح ايتمك ‖ صكرەدن دها برشى علاوه ايتمك‖ (فعـ لا —) Jemandem— برينك آرقەسندن كمال عجله ايله تعقيب ايتمك، قوشمق .

Nach-sicht (ىَ ا مؤ) (49) (*sans pl.*) تسامح، قصوره باقمامه، آلديرمامه، خاطر صايمه، دقت ايتمه، مرحمت، شفقت، عفو .

Nach-sinnen (ىـىَـ فعـ لا +) b. (20) einer Sache, über etwas— برشى دوشونمك، خاطرلمق استمك، تخطر ايتمكه چالشمق، تخيل ايتمك .

Nacht (ـَـ…) —angriff (ا م) (ع) كيجه هجومى،
باصقينى ‖ —dienst (ام) كيجه خدمتى ‖ —zug (ام) كيجه
قطارى ، ترەنى ‖ —arbeit (ا مؤ) كيجه ايشى ‖ —essen
(ا لا) اقشام يمكى ‖ —falter (ا م) (تا طبيعه) كيجه كلبكى،
پروانه ‖ —geschirr (ا لا) يتاق ياننده‌كى طولابلر ايچنده‌كى
كيجه قابى ‖ —gleiche (ا مؤ) سنه‌ده ايكى دفعه واقع اولان
تساوىٔ ليل ونهار ‖ —herberge (ا مؤ) كيجه‌لنه‌جك برمحل ‖
—kerze (ا مؤ) =—licht ‖ (نبا) خشيشة الحمار ‖
—kleid (ا لا) كيجه‌لك ، كيجه‌لك البسه ، اتارى ‖ —lampe
(ا مؤ) ، —licht (ا لا) كيجه قنديلى ، اداره ‖ —mahl
(ا لا) = —essen ‖ —musik (ا مؤ) (موسيقى) برينه
حرمةً كيجه وقتى خانه‌سى اوكنده چالينان چالغى، اجرا اولنان
آهنك، سره‌ناد ‖ —quarti'er (الا) عسكرك يولده كيجه‌لديكى
محل، قوناق، كيجه قوناغى ‖ —schmetterling (ا م) (تا طبيعه)
—falter = ‖ —schwalbe (ا مؤ) (تا طبيعه) مكاه ،
خاطف الرياح، چوبان آلدادان قوش ‖ —schwärmer (ا م)
كيجه قوشان ؛ (تا طبيعه) —falter = ‖ —ständchen
(ا لا) —musi'k = ‖ —stuhl (ا م) دليكلى صنداليه ،
ابدستخانه ‖ —tisch (ا م) قاريوله يانسه قونيلان دولاب ،
توالت ‖ —topf (ا م) توالت دولابنه قونيلان اوطوراق ‖
—vio'le (ا مؤ) (نبا) فرنك بنفشه‌سى ‖ —wache (ا مؤ)
(برخسته ياننده) كيجه خسته بكجيسى ‖ كيجه نوبت بكليان
نوبتجى، قره غول ‖ —wächter (ا م) (كيجه‌لين پوليسلك
وبكجيلك ايدن حكومت آدمى) نوبتجى ؛ (مجا) (عمو) Das
ist unter dem (reitenden)—wächter آرتق بوندن فناسى
اولەمز ، بونك اوته‌سى جان صاغلغى ؛ (عمو) مسكين كسه ؛
فوجى ويا قدح ديبنده قلان بيرا آرتغى ‖ —wandler(in)
كيجه اويقوسندن قالقوب كزن اركك ويا قادين ، سير فى المنام
خسته‌لغى ‖ —zeug (ا لا) كيجه‌لك البسه‌سى .

Nächte-lang (ـَـَـ حا) كيجه‌لرى صباحلره دكين .

Nachten (ـَـ فعـ لا +) .b (21) على الخصوص (فعـ يكشنغ)
[Nacht] es nachtet كيجه اولييور، صولر قرارييور ‖ (مجا)
قرانلقلاشمق، قرارمق .

Nächten (ـَـ فعـ لا +) .b (21) = über-nachten ‖
(فعـ متعـ) —Jemand برينى كيجه‌يى يكسيرمك اوزره بر يره
قونديرمق .

Nach-theil (ـَـ ا م) (38) مضرت ، فائده‌سزلك ، ضرر،
زيان ‖ Jemandem —bringen برينه ايراث مضرت ايتمك ،
Das würde mir zu großem —e ‖ بر ينى خساره اوغراتمق
gereichen بو بنى بر بيوك زيانه ضرره اوغراته‌بيلور (ايدى)،
بو بكا بيوك برحقسزلق اولمش اولور .

Nachtigall (ـَـَـ ا مؤ) (49) (تا طبيعه) بلبل، عندليب .

Nächtigen (ـَـَـ فعـ لا +) .a (21) = über-nachten .

Nach-tisch (ـَـ ا م) (38) يمكك نهايتنده يئيلان ميوه ،
طاتلى وسائره ‖ طعامك صوكى .

Nächtlich (ـَـ صـ) (24) [Nacht] كيجه‌يه مخصوص ،
ليلى ‖ (حا) كيجه‌لين ، كيجه وقتى ‖ (مجا) قرانلق ، مظلم ،
كيجه كبى .

Nach-trab (ـَـ وـَـ ا م) (31) (sans pl.) (ع)
دمدار .

Nach-trag (ـَـ وـَـ ا م) (31) (يازلمش برشى حقنده)
ذيل، علاوه ‖ (تجا) صكره‌دن تأديه ايتمه .

Nach-träglich (ـَـ صـ) (24) صكره‌دن(اولان، ياپيلان)،
علاوةً ، ضميمةً ، ذيلاً ‖ (حا) بالآخره .

Nach-üben (ـَـ فعـ متعـ وفعـ لا +) .a (21) (sép.)
صكره‌دن تعليم ايتمك ‖ چاليشه‌رق ، مشق ايدرك ضايع اولان
وقتى قزانمق .

Nach-urlaub (ـَـ ا م) (38) (اكثريا : ع) تمديد
مأذونيت ؛ صكره‌دن آلنان ، ويريلان اذن .

Nach-wachsen (ـَـ kss فعـ لا—) .r (20) (sép.)
صكره‌دن بيومك ‖ بتكرار بتشمك ، صكره‌دن چيقمق ‖
es wachsen ihm andere (Zähne) nach اونك اسكى ديشلرى
برينه يكيلرى چيقييور ، سوربيور .

Nach-weh (ـَـ الا) .a (42) خسته‌لغك، آغرينك بتكرار
طوللمسى ، حس اولنمسى ‖ (قنا نتائج) نتائج اليمه ‖ توليددن
صكره: —en طوغوردقدنصكره حاصل اولان صانجى وآغريلر.

Nach-weisen (ـَـ فعـ متعـ وفعـ لا +) .d (20) (sép.)
—Jemandem etwas برينه برشيئى اثبات ايتمك ،كوسترمك ‖
برينه سؤال ايتديكى شيئى حل ايتمك، حل شبهه ايتمك، برشى اوزرينه
اعطاى معلومات ايتمك؛ كوسترمك، اثبات وابراز،اظهار ايتمك .

Nach-welt (ـَـ ا مؤ) (49) (sans pl.) اولاد واحفاد،
نسل، كندندن صكره كلانلر .

Nach-werfen (ـَـ فعـ متعـ) .d (20) (sép.) Jemandem
—etwas برينك آرقه‌سندن برشى آتمق ‖ noch Kohlen—
برازدها كومور آتمق، صكره‌دن دها كومور آتمق .

Nach-wirken (ـَـ فعـ لا +) .a (21) (sép.) صكره‌دن
تأثيرينى كوسترمك ‖ (علاج حقنده) صكره‌دن تأثير ايتمك ‖

Nach-wirkung (ا مؤ) (49) تأثير (مؤخر) .

Nach-wort (ـَـ الا) (38) خاتمه، تتمهٔ كلام ‖ صوك اقردى.

Nach-wuchs (ـَـ ا م ksse) مفردى (26) ، جمعى (26)
صوكره‌دن بيويان ‖ (نبا) يكى فليز ‖ (اورمانجيلقده) اورمان
كسلدكدنصكره يتيشان تازه فدانلر ‖ احفاد .

Nach-zahlen (ـَـ فعـ متعـ) .a (21) (sép.) صكره‌دن
تأديه ايتمك، پاره‌سنى صكره‌دن ويرمك ‖ اوزرينه (پاره) ويرمك.

Nach-zählen (ـَـ فعـ متعـ) .a (21) (sép.) تكرار
صايمق، ازالهٔ شبهه ايچون بردها صايمق .

Nach-zeichnen (ـَـ فعـ متعـ) .b (21) (sép.) برموديله
كوره ترسيم ايتمك ، رسمنى آلمق، عينينى ياپمق، قوپيه ايتمك .

Nach-zotteln (ـَـ فعـ لا—) .a (21) (sép.) (عو)
—Jemandem برينك پشى صره قوشوب طورمق، قوشمق،
قويروق كبى آرقه‌سنده طولاشمق .

Nach-zug (ـَـ وـَـ ا م) (31) ترەن ، معيت ، آرقه‌دن
كلانلر ‖ على الخصوص(ع) = Nach-trab ‖ (شطرنج اويوننده)
طاشله مقابله ايتمك .

Nach-zügler (ـَـ ا م) .a (40) (اكثريا : ع) كيرودە
قالانلر، دوكوتجى، پراكنده ‖ يغماكر، پلاچقه‌جى، آقينجى .

Nacken (ـَـ ا م) .b (40) [قديم آلمانجه hnach] انكسه
(كذا —„zopf) ‖ نقرة قفا ‖ Jemandem dem —beugen
برينه بويون اكمك ‖ einen Schelm im—en haben
شيطان اولمق، حايلاز ، يراماز اولمق .

[قديم آلمانجـه (21) a. (+لا فع متع وفع ‑‑ᵕ) **Nagen**
(ديش ايله) ‖ (كذا مجازى) كميرمك ، يمك] nagan
چكنه‌مك ، مضغ ايتمك ، چكنه‌يه چكنه‌يه ، كميره كميره يتورمك ‖
آغزلرينه قويه‌جق sie haben Nichts zu—und zu beißen
برلقمه‌لرى يوق .

يقين ، قريب (24) (‑ وحا) (‑‑ᵕ) nahe ، (‑) **Nah**
‖ (nächst : مبالغه صورتى ، näher : اسم تفضيل)
‖ كليسايه يقين، كليسانك يانده، يانى باشنده —bei der Kirche
... چوق قالدى ، ... ، ... آز قالديكه es war—daran, daß ...
ايدى ‖ mit Jemandem näher bekannt werden برله ايو
طانشمق ‖ wie—sind Sie verwandt? قرابتكز نه درجه‌ده‌در؟
يقيندكى يوقسه اوزاقدكى خصيكز؟ ‖ Näheres تفصيلات؛
das Nähere wollen Sie ersehen aus ... تفصيلات حقنده
... نظر، مراجعت اولنه ‖ (غرا) näheres Obje'kt مفعول
صريح ‖ sein Tod geht mir—(zu Herzen) اونك وفاتى بنى
پك زياده متأثر، دلخون ايديور، بتيريور ‖ —kommen تقرب ايتمك،
ياقلاشمق ‖ kommen Sie doch näher! شويله يناشيكز ،
ياقلاشيكز (افندم) ! شويله يقين يورك ، اوتورك ! ‖ —stehen
treten Sie näher, ‖ پك يقين طورمق، پك زياده تقرب ايتمك
meine Herren! افنديلر (شويله) يقين گليكز! يقينه يوريكز! ‖
Jemandem zu—treten , rücken , kommen, (مجا)
: وياخود thun برينه تجاوز ، تعرض، حقوقنه تعرض ايتمك .

Näh„ ... (‑ᵕ···) —garn (١ لا) (تجا) تيره .
ديكيش ايپلكى ‖ —schule ديكيش مكتبى ‖ —korb (١ م)
ديكيش ادواتى وضعنه مخصوص اوفق سپت ‖ —mädchen
(١ لا) ديكيشجى قزى ‖ —maschi'ne (١ مؤ) ديكيش
ماكنه‌سى ‖ —nadel (١ مؤ) ديكيش ايكنه‌سى ‖ —ring
(١ م) ديكيش يوكسوكى ‖ —zeug (١ م) ديكيش ادواتى ‖ ديكيش
چانطه‌سى ، قوطيسى، سبتى .

Nähe (‑ᵕ ١ مؤ) (53) [قديم آلمانجه nâhi] قربيت ،
يقينلق، مجاور اوليش، جوار بولنيش ‖ es ist ganz in der—
پك يقينده ، يانى باشنده‌در ‖ in der—besehen يقيندن باقمق ‖
جوارده بولنان ، جوار، اطراف .

Nahe „ ... (‑ᵕ···) —bei (حا) يقيننده ، يانده ‖
—zu , —hin (حا) تقريباً .

Nahen (‑ᵕ فع لا—) و —sich (فع مطا) a. (21)
[nah] تقرب ايتمك .

Nähen (‑ᵕ فع متع) a. (21) ديكمك .

Näher (‑ᵕ ١ م) a. (40) [nähen] ديكيشجى، —in
(١ مؤ) (50) ديكيشجى قز ، قادين .

Nähern (‑ᵕ فع متع) و —sich (فع مطا) a. (21)
[nahe] يناشمق ، تقرب ايتمك ‖ sich Jemandem, einer
Sache— برينه، برشيئه يناشمق ‖ (ع) (١—حكا) sich einer
Festung— (بر استحكامه خطوط تقريبيه ايله مستوراً) يناشمق.

Nahm (‑) (nehmen فعلنك ماضى صورتنك برنجى
واوچنجى مفرد صورتى) .

Nähme (‑ᵕ) (nehmen فعلنك صورت التزاميه‌سنك
ماضى برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Nähr„ ... (‑···) —quelle (١ مؤ) منبع تغذى ‖
—mutter (١ مؤ) =Pflege-mutter .

Nacken „ ... (ᵕᵕ···) —zopf (ام)— —wulst (١ مؤ)
انسه‌ده قيويرلمش صاچ .

Nackend (ᵕᵕ) nackendig (عمو) (ᵕᵕᵕ) (‑) (24)
= nackt .

Nackt (ᵕ ‑) (24) [قديم آلمانجه nahhut] چپلاق
Jemand ganz—ausziehen برينى چيرچپلاق، آنادن طوغمه
صويمق ‖ mit—en Worten قورى سوزلرله ، آچيقدن
آچيغه ‖ چپلاق ، توكى دوكمش ‖ دريسز ‖ صاچسز، چپلاق،
قباق كبى ‖ (غرا ، فلسفه) —er Satz تام جمله .

Nackt-heit (‑ᵕ ١ مؤ) (49) چپلاقلق، البسه‌سى آز اولمق.

Nadel (‑ᵕ ١ مؤ) (53) [قديم آلمانجه nâdala] ايكنه
(ديكيش ايكنه‌سى) ‖ —(Steck„) طوپلو ايكنه ‖ (مجا)
Das ist mit der heißen—gemacht تقريباً : ايكى آياغى
بر پاپوچده اولرق ياپلمشدر، بوشى پك عجله ايله اولدى، ياپلدى ‖
sein : ياخود wie auf—n gehen ايكنه اوزرنده يوريمك ،
ديكن اوستنده اوطورمق ‖ قريستالده بولنان صيورى اوچ ،
صيورى قريستال پارچه‌سى .

Nadel„... (‑ᵕ···) Nadel-arbeit ايكنه ايشى ‖
—brief (١ م) طوپلو ايكنه پاكتى ، كاغدى ‖ —kap (١ لا) (جغر)
آفريقاى جنوبيده ايكنه برونى ‖ —büchse (١ مؤ) ايكنه‌دان،
(ايكنه‌دنلك) ‖ —holz (الا) (نبا) (Laub-,Licht-holz ك
مقابلى) ياپراقلرى صيورى آغاج (اورمانى) ‖ —kissen
(١ لا) اوزرينه ايكنه صاپلامغه مخصوص اوفق ياصدق، ايكنه
ياصديغى ‖ —öhr (١ لا) ، —loch (١ لا) ايكنه دليكى، ايكنه
كوزى ‖ —wurm (١ م) (تاطبيه) باغيرصاق قوردى تعبير
اولنان حيوان ، ديدان امعا .

Nadler (‑ᵕ ١ م) a. (40) ايكنه‌جى، طوپلى ايكنه صاتان
ياپه‌جى .

Nadowessi-er (ᵕ(ᵕ)(ᵕ)‑‑‑ ١ م) a. (40) ، —in
(١ مؤ) (50) [هندوجه] ميسيسيپى نهرى اوزرنده ومجتمعهٔ
آمريقادن بو حكومت اهاليسندن اركك ويا قادين .

Nage„ ... (‑ᵕ···) —wurm (١ م) (تاطبيه) كميريجى،
ييجى قورت ‖ كذا مجازى اولرق انسانك ايچى ييان، وجدانى
معذب ايدن قورت .

Nagel (‑ᵕ ١ م) a. (29) [قديم آلمانجه nagal =روجه
o'nyx] (بوينوز نوعندن ستره) طرناق ‖ (مجا)
das Feuer (وياخود : es) brennt mir auf die Nägel
: وياخود den Nägeln آمان پك عجله‌م وار ، آمان بو ايش
پك عجله‌در ‖ (صيورى وقما شكلنده برشيئه ميخلامغه مخصوص
جسم) چيوى، ميخ ‖ (مجا) er ist ein—zu meinem Sarge
او بنم اوجاغمه اينجير ديكه‌جك، ايچمدن قان كوتوريور، اوبنى
كدرمدن اولديره‌جك ‖ etwas an den—hängen برشيئى
ايپه سرمك ، آصمق ‖ (صنع) hölzerner— تخته چيوى .

Nagel„ ... (‑ᵕ···) —bürste (١ مؤ) طيرناق يقامغه،
تميزلكه مخصوص فورچه ‖ —amboß (١ م) چيويجى
(تيمورجى) اورسى ‖ —geschwür (١ لا) (علم امراض)
دولامه ‖ —schmied (١ م) (صنع) چيويجى ‖ —zange
(١ مؤ) (صنع) نعلبند قيصقاجى .

Nageln (‑ᵕ فع متع) a. (21) چيويلك ، ميخلامق .

Näni-e (˘ (˘) ¯ ۱ مؤ) (55) [لاتينجه] رومالیلرك دفن اموات اثناسنده سویلدکاری شکایتلی شعر، تنی .

Nanking(g) (˘˘ ۱ خا لا) (56) [چینجه : Süd-stadt] (جغر) نانکینغ شهری ‖ (۱ م) (تجار) نانکین دنیلان صاری برنوع یموقلی قماش .

Nannte (˘˘) (nennen فعلنك ماضیٔ حالنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Nanu (¯ ˘ حرتد) =na nu (مرا . na) .

Nanzig (˘˘ ۱ خا لا) (56) (جغر) نانسی شهری .

Napf (˘ ۱ م) (31) چناق ، قواطه ، کوکج ‖ صاپسز ، آیاقسز وبارداق شکلنده قاب ، غوده ‖ لکن ‖ (ایچنده یمك یمکه مخصوص) قراوانه ، قواطه ، صحان ‖ (نبا) (بعض نباتاتك میوه ویا چیچکنك ایچنده اوطوردیغی ظرف) (چناق کبی شی) پلاموط یوکسوکی .

Naphtha (۱ لا یاخود ۱ مؤ) (56) (nä'-fta)[عر] نفت .

Napoleon (˘˘¯˘ ۱ م) (56) اون آلتی مارق(۲۰ فرانق) قیمتنده فرانسز آلتونی ‖ (۱ خا م) ناپولئون .

Narbe (˘˘ ۱ مؤ) (53) یاره اثری، ندبه ‖ بره ‖ (نبا) عضوتأنیثك اوست قسمی، استغمات ‖ (زرا) اوتله مستور وتخنی اشبو اوتلرك کوکلرینك واصل اولدیغی درینلکه قدر واران طوپراق طبقه‌سی .

Narde (˘˘ ۱ مؤ) (53) [لاتینجه] کذا (۱ م) (52) (نبا) زرن ، سنبل رومی .

Närgeln (˘˘) (مرا . nergeln) .

Narkotisi(e)ren (˘˘¯˘˘ فعـ متعـ) .a (21) [روم] اویوشدیرمق ‖ (مجا) جان صیقمق .

Narr (˘ ۱ م) (51) ، Närrin (۱ مؤ) (50) دلی، مجنون، دیوانه (ارکك، قادین) Jemand zum—en haben (halten : یاخود machen) برینی دلی یرینه قومق ، برینه دلی ، بدلا معامله‌سی ایتمك .

Narren (˘˘ فعـ لا +) .a (21) کندینی دلی کبی کوسترمك ‖ کذا närren (فعـ متعـ) Jemand—=zum —en halten .

Narren„ ... (˘˘ ·) —geschwätz (۱ لا) دلی صاچه‌سی ‖ —jacke (۱ مؤ) دلی کوملکی .

Narrheit (˘ ۱ مؤ) (49) [Narr] دلیلك ، جنت ‖ دلیجه‌سنه حال وحرکت .

Närrisch (˘˘ صـ) (24) دلیجـه مشرب ، دلی ، چلغین ، غریب ، تحف ، زیر زیبلداق .

Narses (˘˘ ۱ خا م) (36) میلاددن ۵٦۸ سنه صکره وفات ایدن وژوستینیانك مشهورقوماندانی بولنان نارسه‌س .

Narwal (˘˘ ۱ م) (56) [اسوچ لساننده narhval] شمال دکزلرنده بولنان ودکز کرکردانی دینیلان حیوان .

Narzisse (˘˘ Iss ˘ ۱ مؤ) (53) (نبا) [روم] نرکس .

Nas„... (¯···) —führen (فعـ متعـ) .a (21) (insép.) بورندن (طوتوب) سوق ایتمك ‖ —horn (۱ لا) (تا طبیعـ) کرکردان ، زرکردان ‖ —horn=Käfer (۱ م) (تا طبیعـ) بوینوزلی بوق بوجکی .

Nasal (¯ ˘ صـ) (24) [لاتینجه] (غرا) بورودن تلفظ اولنان، غنه‌لی ‖ (موسیق) (۱ لا) (38) لاوطه‌نك ناتا پرده‌سی .

Nähren (˘¯ فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا) .a (21) [قدیم آلمانجه nerjan] —(sich) بسلمك ، غدالندیرمق ‖ بسلنمك ، غدالنمق، تغدی ایتمك ‖ بسلمك ، انفاق ایتمك ‖ سود ویرمك ‖ (فعـ لا +) مغدی اولمق، بسلمك .

Nahrhaft (˘¯ صـ) (24) مغدی ، بسلیجی، قوت ویریجی، یرار .

Nahrung (˘¯ ۱ مؤ) (49) [nahrhaft] (ییه‌جك وایچه‌جك) غدا . طعام، حوایج ضروریه ‖ اکمك ‖Jemandem ...und Kleidung geben— برینه ییه‌جك وکیه‌جك ویرمك.

Nahrungs„ ... (¯˘···) —mangel (۱ م) فقدان غدا ، ییه‌جك ایچه‌جك قحطی ‖ —mittel (۱ لا) =Nahrung و Lebens=mittel ‖ —stoff (۱ م) مادهٔ غدائیه .

Naht (¯ ۱ مؤ) (35) جمع بعضاً (Nahten) [nähen] دیکیش ‖ —aufgetrennte سوکوك (دیکیش) ‖ (تشر) قفا کمیکلرینك محل التصاق .

Na-ide (˘¯˘ ۱ مؤ) (53) [روم] (تاطبیعـ) برکوچك قورت .

Na-iv (ا ¯˘ صـ) (24) [فر] طبیعی ، ذاتی ، یاپمه دکل ، حیله‌سز ‖ ساده دل، صافدرون ، بون .

Najade (˘¯˘ ۱ مؤ) (53) [روم] اساطیر یونانیه‌ده چشمه ونهرلره مؤکل ملك ، پری .

Name (˘¯ ۱ م) (52) ، Namen (˘¯ ۱ م) .b (40) اسم ، نام ، آد ‖ dem—n nach (ich kenne ihn) بن اونك یالکز اسمنی طانیرم ، اسمنی ایشیتمیشمدر ، آدینی ایشتدم ‖ Peter ns—(ein Mensch) پترو اسمنده بریسی ، پیرنامنده بری ‖ in Gottes—n اه عشقنه، هایدی نه ایسه، یکی جانم ‖ nennen wir das Ding beim rechten—n شونك طوغریسنی سویلیه‌لم ‖ Die—n verlesen اسم اوقویه‌رق یوقلمه ایتمك ، اسم یوقلمه‌سی ایتمك ‖ (ریا) أسی .

Namen„... (¯˘···) —wechsel (۱ م) تبدیل، تبدل نام ‖ —liste (۱ مؤ) اسامی دفتری، لیسته‌سی ‖ —los (صـ) بلا اسم، آنونیم ‖ بلاشهرت ‖ ناقابل ذکر وتعریف، اسم بولنماز ‖ (حال اوله‌رق) : فوق الحـد ، تعریفی غیر قابل برصورتده ‖ —verzeichniß (۱ لا) اسامی دفتری ‖ فهرست .

Namens„ ... (¯˘···) —tag (ام) ، —fest (۱ لا) اسم کونی ‖ —vetter آداش . همنام ‖ —zug (۱ م) اسم مارقه‌سی، بر اسمه اشارت اولمق اوزره یازیلان بر ایکی حرف .

Namentlich (˘¯˘ صـ) (24) [Name] اسماً ، اسمله ، معین بر اسمه عائد ، متعلق ، (حا) اسماً، اسمیله ‖ (حا) علی الخصوص، بالخاصه .

Namhaft (˘¯ صـ) (24) [Name] بر اسمه مالك اولان، موسوم ‖ مرقوم ، مذکور ، اسمیله ذکر وتصریح اولنان .

Nämlich (˘¯ صـ) (21) [قدیم آلمانجه namolich] یعنی der (dieser) —e Mensch [mit Namen bestimmt شو، فلان اسمده اولان کمسه، عین کمسه، عین آدم ‖ das Nämliche عین شی ، عین ماده ‖ (حا) (اولجه تعیین اولنمش برشیئی دها یقین تعیین ضمننده استعمال اولنور) یعنی ‖ کذا برفعلدنصکره کله‌رك اولجه مذکور برشیئه سبب کوستره‌رك : ich konnte) ihn nicht sehen) er war—krank اونی بن کوره‌مدم ، زیرا اوخسته ایدی ، ینم اونی کوره مدیکمه سبب خسته ایدیده اونك ایچون .

Naschen (ـٌ فعلا + وفع متع) a., c. ㉑ [قديم آلمانجه nascôn] آچ كوزليلكله يمك ، طيقشديرمق ، آتيشديرمق .

Nase (ـٌ ا مؤ) ㊸ [قديم آلمانجه nasa] بورون ، انف || قوۀ شامه || durch die—sprechen بورندن ، انكزندن سويلك ، خيخيم سويلمك || seine—in Allem haben, in Alles stecken بورنني هر يره صوقمق || Jemandem die Würmer aus der—ziehen قورنازلقله صوروب برينك آغزندن لاف قاپمق ، اقرار ايتديرمك ، بر ايشى آكلامق || er hat mir die Thüre vor der—zugemacht اوقپويى بنم صورتمه چارپارجه‌سنه قاپادى ، بن كيرركن او قاپادى ، بنى طيشاريده براقدى || (مجا) immer der—nachgehen دائما بورننك طوغروسنه ، كندى بيلديكنه كيتمك || er hat eine—bekommen اوتكدير اولندى || Jemandem auf der—tanzen برينك باشنه ، تپه‌سنه چيقمق || er hat sich viel um di:— gehen lassen اوچوق ير ، مملكت كوردى ، اوچوق كزدى كوردى || (Sie suchen Ihr Taschentuch? (منديلكزمى ارايورسكز ؟) es liegt Ihnen vor der— (بورنكزك) كوزيكزك اوكنده طوريور ، اشته اوكنده طوريور || (صنعت وساڑده) مهموز .

Nase,, ... (ـٌ ...) —weis (ص) سر صاقلايه‌ميان ، افشاى سرايدن || خودبين || صايغيسز ، آستاخ ، رعايتسز .

Näseler (ـٌ ا م) a. ㊵ بورندن سويلنان ، خيخيم .

Nasen,, ... (ـٌ ...) —bluten (ا لا) بورون قنامسى || —buchstabe (ا م) بروندن تلفظ اولنان حرف || —laut (ا م) بوروندن چيقان صدا || —loch (ا لا) برون دليكى || —popel (ا م) (عو) برون پيسلكى || —quetscher (عمو) —klemmer= —kneifer (ا م) وياخود : (ا م) برونه تثبيت ايديلان قولسز كوزلك || —rümpfen (الا) صورت اكشيتمه || —stüber (ا م) فيسكه || —wärmer (ا م) ككيش يويون آتغيسى || (عو) (قيصه چبوق ، پيپو) برون ياقان ، ايصيتان .

Naß (ـٌ ص) ㉑ [قديم هند لسانجه nada .Fluß] ايصلاق ، —machen ايصلاتمق ، ترطيب ايتمك || رطوبتلى ، نملى || صيرصيقلام durch und durch - sein || صيرصيقلام اولمق || bis auf die Haut—sein ايليكنه قدر ايصلاتمق .

Naß,, ... (ـٌ ...) —kalt (ص) رطوبتلى صغوق .

Nassau (ـٌ ا خا لا) ㊻ (جغر) (مقدما مستقل دوقه‌لق وبوكون پروسيا ولايتلرندن) ناساو || (بوولايت داخلنده شهر) ناساو شهرى .

Nassauer (ـٌ ا م) a. ㊵ ناساولى كمسه || (مجا) (عمو) چناق يالاييجى ، طالقاووق ، لوپيجى || پاره ويرمسى هيچ سوميان ، جيرى || (بردعوت ، ضيافت ، اكلنجه‌ده) كندى كنديته كلان ، دعوتسز مسافر .

Nässe (ـٌ ا مؤ) ㊸ [naß] ايصلاقلق ، نمليلك || رطوبت .

Nation (nâ-tssĭô'ne ا مؤ) ㊾ [لاتينجه] ملت ، قوم ، اهالى ، امت ، طائفه .

National,, ... (ـٌ (ـ) tss - ص) —farbe (ا مؤ) برملتك (رسمى) آرمه رنكى || —versammlung (ا مؤ) اجتماع امت ، تجمع ملت || —garde موكب ، عساكرمليه || —zeitung (ا مؤ) Berliner—zeitung برلينده چيقان ناسيونال غزته‌سى .

Nationale (ـٌ (ـ) tss - ا لا) ㊻ [لاتينجه] (ع) عسكرك قيد اولنديغى سجل ، يوقلمه دفترى ، كوتوك ؛ كنيه || عسكرك شابقه‌سنده (تابعيتلرينى كوسترر) دوكمه ، اشارت .

Nationalität (ـٌ (ـ) tss - ا مؤ) ㊾ مليت ، قوميت ، تابعيت . جنسيت .

Nativität (ـٌ v -- ا مؤ) ㊾ (هيئة) زايجه ، طالع ولادت .

Natoli-en (ـ(ـ) ـٌ ا خا لا) b. ㊵ (جغر) = Anato'li-en .

Natrium (ـٌ ا لا) ㊻ (sans pl.) [عر] (كيميا) (اجسام بسيطه‌دن بريكه‌سوده‌نك اساسيدر) سوديوم ، ناطريوم .

Natron (ـٌ ا لا) ㊻ (sans pl) [عر] (كيميا) طبيعى متبلر فحميت سوده ، ناطرون —kohlen-saures قاربونات دوسود || —zweifach kohlen-saures ثانى فحميت سوده .

Natter (ـٌ ا مؤ) ㊸ [قديم آلمانجه nâtarâ =[لاتينجه natrix صو يلانى] (تاطبيعه) قره يلان ، افعى || انكرك يلانى (كذا مجازى اولەرق زهرلى كمسه) || (مجا) يلان ، يلان كبى كيمسه .

Natur (ـٌ ا مؤ) ㊾ [لاتينجه] (Kunst ك مقابلى) (das Eis) ist seiner—nach kalt بوزك صوغوقلغى طبيعتنده واردر ، طبيعتده بوزصوغوق بولنور ، بوزك صوغوقلغى طبيعيدر || es liegt in der—der Sache ايشك ايجاباتى ، ايش (طبعاً) بونى ايجاب ايتديريور || zur—werden طبيعت اولمق ، عادت حكمنه كچمك || nach der—zeichnen طبيعته كوره ، مودلسز ترسيم ايتمك ، طبيعته باقاراق رسم چيقارمق ، ياپمق ، آلمق || (لاتينجه‌سى دها زياده مستعمل اولەرق): in natura آلديغى شيئى ياعيناً ويا اوجنسدن تأديه واعاده ايتمك || zurück geben طبيعت ، مزاج ، ناطوره || ياراديليش || مخلوق ، موجود || فلان ، فلان طبيعتده كيمسه .

Natur,, ... (ـٌ ...) —geschichte (ا مؤ) تاريخ طبيعى || —wiese (ا مؤ) (صنعى اولميوب) طبيعى يتشمش چايرلق ؛ چاير || —forscher (ا م) طبيعيوندن يعنى علم حيوانات ، نباتات ومعادن ايله توغل ايدن علمادن بركمسه || —kunde || طبيعى —gemäß (ص) ايجاب طبيعت وجهله ، طبيعى || (ا مؤ) علم حكمت وطبيعت || معلومات طبيعيه وحكميه || —trieb (ا م) سوق طبيعى ، ميل طبيعى ، طبيعى حاصل اولان آرزو ، رغبت || —wissenschaften علوم طبيعيه وحكميه .

Naturali-en (ـ(ـ) ـٌ--- جمع مؤ) (inv.) محصولات ارضيه ، ترابيه || تاريخ طبيعى حقنده اخذ معلومات ايده بيلمكه مساعد برقولكسيونك (باشلوجه) اقسامى .

Naturalisi(e)ren (ـٌ--- فع متع) a. ㉑ [لاتينجه] برينى برقوم وامته ادخال ، قبول ايتمك || برنبات ويا حيوانى اقليم طبيعيسنك غيرى بر اقليمده يتشديرمك || اجنبى بركلمه‌يى برلسانه صوقمق .

Naturell (ـٌ-- ا لا) ㊳ [فر] خصائص طبيعيه ، جبليت ، طبيعت .

Neckisch (ـ ـ ص) (21) [necken] مسخره، صویتاری || آلایجی || لطیفه‌جی، شقه‌جی || خیانتجه‌سنه، بالالتزام استهزا ایدن قیزدیرن، ذوقلنان || کم، شرت || تحف، غریب، عجائب.

Neffe (ـ ـ ا م) (32) [لاتینجه ne'pos] (عموجه، دایی، خاله تیزه زاده) یکن || برادر زاده || حفید.

Neffen-Gunst (ـ ـ ـ ا مؤ) (49) (sans pl.) نادراً مستعملدر: اقربا قایرمه. کندی آدملرینی یتشدیرمه، خویشان پروری.

Negativ (ـ ـ ـ ص) (21) [لاتینجه] (ریا، حکمت، قطو) منفی: (رد ونهی ایله).

Neger (ـ ـ ا م) a. (40) [فر] سیاه عرب، زنجی.

Negieren (ـ ـ ـ فع متع) a. (21) [لاتینجه] انکار ایتمك.

Negligé (ا لا فرانسزجه تلفظ اولنور) (56) [فر] = Haus-kleid.

Negroponte (ـ ـ ـ ا خا لا) (56) (جغر) یونانستانده اکریبوز اطه‌سی.

Nehmen (ـ ـ) زمان حالی: ich nehme, du nimmst, er nimmt, wir nehmen ... الخ || زمان ماضی صورتی: ich nahm || صورت التزامیه‌سی: nähme || صورت امریه‌سی: nimm || اسم مفعول: genommen || (فع متع) آلمق || اولنمك، برقاری آلمق || eine Frau— (حرف جر ایله برلکده) etwas auf sich— برشیئی کندی اوزرینه آلمق، برشیئی تعهد ایتمك || in Besitz— برشیئی آلمق، ید تصرفنه کچیرمك، ضبط ایتمك || in Pacht— کیرالمق، التزام ایتمك || Jemand in Schutz— برینی تحت حمایه‌سنه آلمق || zur Ehe— اولنمك، ازدواج ایتمك || sich etwas zu Herzen— برشیئی فکرینه قومق، برشیئی آرزو ایله یاپمق || etwas zu streng— برشیئی زیاده اهمیتلی تلقی ایتمك || اوزرینه غیجیلمق || wie man es nimmt! نصل تلقی اولنورسه! نصل معنی ویریلورسه! || wir den Fall— فرض ایدملکه، فرض ایدرسه‌ك || sich die Mühe— زحمت ایتمك (کندویه) || Jemand, etwas mit sich— برینی، برشیئی برابر آلمق، برلکده کوتورمك، کتیرمك || etwas über sich— برشیئی اوزرینه آلمق، برشیئه قاریشمق، درعهده ایتمك || den Mund recht voll— پك یوکسك سویلمك، باغیرمق || Das nimmt mich Wunder بونی حیرتده براقدی.

Nehmer (ـ ـ ا م) a. (40) [nehmen] على الخصوص (تجا) مشتری، صاتون آلیجی.

Nehrung (ـ ـ ا مؤ) (49) (جغر) برلیمانی دکزدن آییران اینجه اوزون دیل، قره پارچه‌سی.

Neid (ـ ا م) (38) جمعی نادر. غبطه، آرزو || حسد || erregen— دیکرینك حسدینی تحریك ایتمك؛ غبطه‌سنی موجب اولمق || vor — vergehen حسدندن اولمك، چاتلامق.

Neidisch (ـ ـ ص) (21) [Neid] auf Jemand, etwas— sein برینه، برشیئه غبطه ایتمك، حسد ایتمك.

Neige (ـ ـ ا مؤ) (53) [neigen] تعظیماً اکیلمه || برشیئك اکیلدیکی محل، میل ایتدیکی یر || (مجا) زوال، نهایت || (برشیئك صوکی بالخصوص مایعاتك) صوك، دیب، طورطو، فوچی، شیشه دیبی.

Neigen (ـ ـ فع متع) a. (21) اکمك. آشاغی میل ایتدیرمك || auf ویاخود: ein Ohr Jemandem, zu Jemandem, zu sich— برینه، برشیئه قولاق ویرمك، دیکلمك || etwas—

Natürlich (ـ ـ ـ ص) (21) [Natu'r] طبیعی، بالطبع، البته اوت، اوندن بته استرمیسك؟ willst Du es wieder haben? —طبیعی، البته، استرم یا! || غیرصنعی، جعلی اولمیه‌رق، ساده‌جه صافدرونلقله.

Nautik (ـ ـ ا مؤ) (49) (sans pl.) [روم] (بحر) سیرسفائن فن واصولی.

Nautilus (ـ ـ ـ ا م) (36) [روم] (تاطبیعه) بومصرعلی صدف.

Navarra (ـ ـ ٧ - ا خا لا) (56) (جغر) (قدیم قرالیت) ناوار.

Neapel (ـ ـ ـ ا خا لا) (56) (جغر) ایتالیا شهرلرندن ناپولی شهری، بو اسمله موسوم قدیم ناپولی قرالیغی.

Neapolitaner (ـ ـ ـ ـ ـ ا م) a. (40) ناپولیلی.

Nebel (ـ ـ ا م) a. (40) [قدیم آلمانجه nëbel = لاتینجه ne'bula] سیس، دومان، پوص || توز یاغمور || (مجا) (نظره مانع اولان) سحاب، پرده || شبهه.

Nebelicht, **neb(e)lig** (ـ(ـ)ـ ص) (21) [Nebel] سیسلی، دومانلی || قباتیق، بلوطلی.

Neben (ـ ـ حرجر) یانده، یقیننده، برلکده || (نسبت مقامنده) = gegen || برابر، دنبشقه || (حا) = da-neben.

Neben„ ... (ـ ـ) . (ا مؤ) —bedeutung معنای مترادف || —straße (ا مؤ) یان سوقاق، جوار جاده || —winkel (ا م) (ریا) مجاور زاویه || —absicht (ا م) ایکنجی درجه‌ده اولان فکر، نیت، آرزو، فکر خصوصی، خفی || —an (حا) برلکده، یانی باشنده || —bei (حا) = —an انضماماً || آندن، بوندن بشقه، فضله اوله‌رق || —buhler(in) (ا م، امؤ) رقیب، رقیبه || —einander (حا) بربرینك یانده، یان یانه || —fluß (ا م) بر نهرك قولی || —gasse (ا مؤ) بر سوقاغك، یولك یاننده‌کی سوقاق || یان سوقاغی، اوفق، طار سوقاق || —gedanke (ا م) لدنیات افکار، غرض، فکر خفی || —her (حا) یاننده، یانی باشنده، یان یانه || —kosten (جم) مصارف زائده، متفرعه || —mann (ا م) برینك یاننده بولنان دیکر کمسه || (ع) یان یانه بولنان ایکی دیزنك بر صره‌سنك نفرلرندن بری، (بحری) || —sache (ا مؤ) ایکنجی درجه‌ده بولنان، پك لازم واهمیتلی اولمیانشی، تفرعات نوعندن بولنان، فرع || —sonne کونشك بلوطه انعکاس ایدرك کورنمسی، عکس شمسی || —thür(e) (ا مؤ) ایکنجی برقپو || کیزلی قپو || —titel (ا م) عنوان لاحق، عنوان کاذب (= Schmutztitel) || —unkosten (جم) = —kosten || —vormund (ا م) ولی، وصی وکیلی || —wort (ا لا) کلهٔ لاحقه متفرع، مضاف کلمه || (غرا) حال، ظرف || —zimmer (ا لا) بتیشك اوطه.

Nebst (ـ مضاف الیه آلور: حرجر) برلکده، ایله، برابر، مع || دنبشقه، علاوةً، مظروفاً، ملفوفاً.

Neckar (ـ ـ ا خا م) (56) (جغر) آلمانیاده نقار نهری.

Necken (ـ ـ فع متع وفع مشا) a. (21) sich einander ویاخود: mit Jemandem— بربرینه، بربریله ویاخود بربریله لطیفه ایتمك، شقه‌لشمق، طاقلق || بریله آلای ایتمك، اینجه‌دن استهزا ایتمك، اکلنمك، تعریض ایتمك، ذوقلنمك.

(قه مطا) اكلك، ياتمق ‖(بردوزلك حقنده) ميللنمك ، آشاغى
die Sonne, der Tag neigt sich (zum Abend) ‖ ايمك ، ياتمق
كونش، (كون) باطيور، (صولرقرار يبور) ، اقشام اوليبور ‖
‖ sich vor Jemandem— برينك اوكنده تواضعاً اكلك
—(sich (zum Ende : ويا خود Untergange) مائل انهدام،
‖ sich— —=(قه لا+) ‖ زوال اولمق ، مشرف خراب اولمق
على الخصوص: —zu etwas برشيئه ميل ايتمك ، هوس ايتمك .

Neigung (ـَـ ا مؤ) (49) [neigen] ميل ، اينيش ‖
اكيله ‖ حرمت، تعظيم ‖ برشيئه ميل، هوس، محبت ، برشيئه
ايديلان سعى ‖ شفقت ، محبت ، علاقه ، توجه .

Nein (ـَ حا) [قديم آلمانجه ni ein دن مأخوذ nein]
خير ، لا ‖ mit einem Nein antworten جواب رد ويرمك .

Nekro... (ـَـ...ـَ) [روم] ...nekro= (Todten...).

Nekrolog (ـَـ ـَ gh - ام) (38) ، نادراً (51) [روم] اولمشلرك
اساميسى قيده مخصوص دفتر .

Nekromant (ـَـ - ام) (51) [روم] اموات فالجيسى ،
سحر باز .

Nektar (ـَ ـَ ا م) (38) [روم] =Götter-trank .

Nelke (ـَـ ا مؤ) (53) (نبا) قرنفيل ‖ (تجا) (قورو)
قرنفيل .

Nelken... (...ـَـ) —öl (ا لا) قرنفيل ياغى ‖
—pfeffer (ا م) (نبا) انكليز بوبرى .

Nennen (ـَـ قه متع) و —sich (قه مطا) (زمان حالى:
ich nenne du nennst, er nennt, wir nennen ‖ زمان حال
ماضيسى: ich nannte صورت انشائيه ماضيسى: ich nennete ‖
صورت امريه سى : nenne ‖ (اسم مفعول) (genannt
توسيم وتسميه ايتمك ‖ توصيم وتسميه اولنمق ‖ توصيف اولنمق،
كندويه ... اسمى طاقمق، ... صوصى ويرمك ‖ Karl genannt
so genannt ‖ آرصلان يورك (ديشيلان) شارل der Kühne
شو die sogenannten Dokto'ren (اكثريا بر يازيلور)
كنديلرينه دوقتور ديشيلان ، ديلانلر ، كنديسنه بر دوقتور اسمى
طاقان آدملر .

Nenner (ـَـ ا م) (40) a. [nennen] (ريا) برعددك
قاچه تقسيم اولنه جغنى كوسترن رقم ، مخرج .

Neo... (ـَـ...ـَ) [روم] ...néo=(neu...) .

Neologismus (ـَـ gh ـَـ ـ ا م) (45) [روم] يكى
تعبير استعمالى اصولى ‖ يكى تعبير، اصطلاح جديد .

Neper (ـَـ ا خا م) (56) ١٦١٧ سنهٔ ميلاديه سنده
وفات ايدن ومشهور رياضيوندن بولنان شوتلاندلى نپهر .

Neptun (ـَـ ا خا م) (56) (اسا) [لاتينجه] نپتون ‖
(كذا هيئتده زحل ايله اورانوس آره سنده كى سياره) نپتون .

Nergeln (ـَـ قه لا+) a. (21) (عمو) خرلدامق ،
خوردامق ‖ اولميه جق يره سويلنمك ، خيرلامق، هيچ يوقدن
غوغا چيقارمق، معارضه ايتمك .

Nerv (ا ـَ ا م) (38) [لاتينجه]، e— (ـ ا) ـَ كذا
بعضاً : ـ ٧ ـَ ا م) (52) و (ا مؤ) (53)) (سيكير) سينير ،
عصب ‖ (نبا) ياپراق اوزرنده كى سينير، عصيب .

Nerven... (...ـ ا ـَ) —anfall (ا م) (علم امراض)
سيكير بوشانمسى ، سيكير طوتمه سى ‖ —knoten (ا م)
(تشر) سينيرلرك طولاشمه سندن حاصل اولان بز ، عقده ‖
—krankheit (ا مؤ) سينير خسته لغى ‖ —schwach (ص)
سينير ضعفيتنه دوچار اولان، سينيرى ضعيف ‖ —schwäche
(ا مؤ) سينير ضعفيتى ‖ —stärkend (ص) (اجزا) سينيرلره
قوت ويرن .

Nervi-er (ـ)(ـ) ٧ ـَ جمع) a. (40) البحيقاليلردن تشعب
ايدن برقوم اسمى ، نه رويه ن .

Nervös (ـَ ٧ ـَ ص) (21) [فر] (علم امراض) سينيرلى ،
سينير خسته لقلى .

Nerz (ـَ ا م) (38) (تا طبيه) قنادا زردواسى .

Nessel (ـَـ ا مؤ) (53) (نبا) ايصيرغان ، قراص ، انجره .

Nessing (ـَـ ا م) (38) (تجا) القيه توتوى صاپى .

Nest (ـَ ا لا) (27) [قديم آلمانجه nëst = لاتينجه
ni'dus) يووه ، آشيانه ‖ ein—voll بريووه طولوسى
(مجازى كذلك بريانغين چوجق حقنده مستعملدر) ‖ كوتو،
طار مسكن ، او ، كوچك وپيس شهر) پيس يer ، دليك ،
اوفق وقپالى يرده بولنان او ، كوتو قولبه .

Nest... (...ـَ) —raupe (ا مؤ) (تا طبيه) طوپلو
اوله رق يووه ده ياشايان طرطيل ‖ —feder (ا مؤ) قوش وامثالنك
يووه لرينه قودوقلرى توك ‖ —küchlein (ا لا) ، —hökchen
(ا لا) —küken (ا لا) برقلوچقه نك صوك طوغان ، چيقان
ياوروسى (كذا برفاميلانك الك كوچك والك شيمارمش ، يوز
ويرلمش چوجغى) دانديني .

Nestel (ـَـ ا م (ا لا) a. (40) (ا مؤ) (53) (البسه نك
بعض اقسامنك باغلانمسنه ، تثبيتنه مخصوص) باغ .

Nestling (ـَـ ا م) (38) [Nest] هنوز يووادن چيقمامش
ياورو قوش ‖ Nest=hökchen= (على الخصوص مجازى اوله رق).

Nestorianer (ـَـ(ـ)ـ ـَ ا م) a. (41) [Nesto'rius]
(امور مذهبيه) نسطورى مذهبنه تابع كمسه .

Nett (ـَ ص) (21) [فر] كوزل، لطيف، ظريف ، خوش،
نظر ربا ، دلربا ، نازك ، نازنين؛ نظيف ، پاك ، تميز ‖ كنايه
اوله رق قيپاق ، يمان ، برباد .

Netto (ـَ حا) (تجا) (zwei Mark)— Sie bekommen
zurück سز (تام) ايكى مارق كيرو آله جقسكز ، سزه (تام) ايكى
مارق اعاده اولنه جق، اولينيور ‖ —gewicht (ا لا) ثقلت
صافيه ، طاره سى چيقدقدنصكره (Bru'tto-gewicht ك مقابلى).

Netz (ـَ ا لا) (38) آغ ، اوركه ‖ (آوجيلقده) دوزاق
(على الخصوص مجازى) ‖ (=haube)— قادينلرك صاچلرى
اوزرينه كييدكلرى اينجه صاچ آغى ‖ (يكديكريله تقاطع وكسب
ارتباط ايدرك طوپلو وقپالى برجسم وشكل حصوله كتورن شى)
—von Eisenbahnen, Straßen, (Kanä'len) شمندوفر ،
شوسه (طرق) وقناللرك هيئت مجموعه لريله تشكيل ايتدكلرى
آغ (شكلى) ‖ (تشر، نبا) اوعيهٔ دمويه نك شطرنجلنمسى،
شبكه ‖ (فن مساحهٔ اراضى وقوزموغرافياده) دوربينلرك
اوزرنده بولنان شبكه .

Netz... (...ـَ) —wurf (ا م) آغ آتمه ‖ —bruch
(ا م) (علم امراض) باغرصاقلرى احاطه ايدن ايچ ياغنك
چاتلامسى، فتق ثرب ‖ —förmig (ص) آغ شكلنده —jagen
(ا لا) دوزاق آوى ‖ —magen (ا م) كوپش كتيرن حيوانلرك
ايكنجى معده لرى .

[no'vus لاتينجه =nivi ﴿ قديم آلمانجه] (21) (ـَ ص) **Neu**
(alt كـ مقابلى) يكى ، جديد ، نو ، اسكيسندن بشقه اولان،
يكى اسولده ‖ Jemandem zum—en Jahre gratuli'ren
برينه سال جديدى تبريك ايتمك ، ييل باشى تبريكى يابمق ‖
in neuerer Zeit ‖ يكى لسانلر die neueren Sprachen
بوكونلرده ، يقين وقتلرده ، شوزمانلرده ، صوك كونلرده ‖
ganz— ييپ يكى ‖ (اسم اولهرق) (24) das Neue يكى ،
was giebt's Neues? ‖ جديد، موده ، صوك سيستمده اولان
يكى نه حوادث ، نه خبر وار؟ ‖ Das ist mir etwas Neues
بونى هيچ بيلميوردم ، بوندن هيچ خبرم يوق ايدى ‖ ein Neuer
(ا م) = die Neueren, Neuling يكيلر ، يكى كلانلر، يكى
يتيشانلر ‖ (حا) يكى، يقينده ، اخيراً ، هنوز ، كچنده .

Neu,,... (ـَ...) —angekommen (ص) يكى كلمش، يكى
واصل اولمش ‖ —französische (Sprache) (ص) يكى فرانسز
لسانى ‖ —bau (ا م) يكى بنا ‖ انشاء جديد ‖ —(ge)backen
(ص) (اكمك حقنده) يكى بيشمش، صيجاق، فروندن هنوز چيقمش ‖
(مجا) كنايه اولهرق دها هنوز برمنصبه كچمش اولان ‖ —geboren
(ص) ، —geborene(r) (اسم) يكى طوغمش ، يقينده دنيايه
كلمش ‖ sich wie—geboren fühlen كنديني يكى طوغمش كبى
حس ايتمك ، يكى طوغمش كبى اولمق ‖ —gier(de) (ا مؤ)
مراق ، تجسس ، هرشيئى بيلمك ، آكلامق استمك ‖ aus—gierde
مراق ايدرك ، مراقدن ‖ —gierig (ص) مراقلى ، متجسس ‖
ملاحظه‌سز ، صايغيسز ‖ —jahr (ا لا) سال جديد ‖ سنه
باشى ‖ —jahrs-geschenk (ا لا) ييل باشى ، سنه باشى
هديه‌سى ‖ —mond (ا م) (هيئت) قمرك هلال وقتى، يكى
آى ‖ —silber (ا لا) (صنع) (معد) = Argenta'n ‖
silber galva'nisch versilbertes قريستوفل تعبير اولنان
معدن ‖ —zeit (ا مؤ) ازمنهٔ اخيره ‖ —zoll (ا م) سانتيمتره،
يكى پارمق ‖ —fundland (ا لا) آمريقاده (ارض جديد)
انكليزك نوى فوندلاند آطه‌سى .

Neuer-dings (ـَـَ و ـَـ حا) [Ding و neu]
يكيدن بودفعه ، بوكونلرده ، بو يقينلرده = auf's Neue .

Neuerung (ـَـَ ا مؤ) (49) [neu] بدعت ، اختراع ،
يكى اصول ، تجديد ‖ تجدد ، دكيشديرلمه ‖ يكى شى ، مودا ‖
sprachliche— برلسانده يكى تعبيرات واصطلاح قوللانمقلق ‖
اصطلاح وتعبيرات جديده .

Neu-heit (ـَ ا مؤ) (49) [neu] تازه‌لك ، يكيلك ‖
يكيلك حالى ‖ موده ، موده اشياسى ‖ مجددلك .

Neuigkeit (ـَـَ ا مؤ) (49) حوادث ، خبر ، وقوعات ‖
(بو) كونك وقوعاتى بوندن Das ist die—des Tages
عبارتدر، حوادث يوميه بودر، بوكون بوندن بشقه حوادث يوق ‖
غزته‌لرده : Pariser —en پارس حوادثاتى .

Neulich (ـَـَ ص) (21) [neu] يقيناً ، كچن كونده (حا)
بوكونلرده ، بو يقينلرده ، بودفعه ، بوكره .

Neuling (ـَـَ ا م) (38) [neu] (كذا برقادين حقنده)
عجمى، مبتدى ‖ برصلكه هنوزكيرن ويا بر ايشه يكى دوام ايدن .

Neun (ـَ صفت عدديهٔ اصليه) [قديم آلمانجه niun=
لاتينجه no'vem] طقوز ‖ كه غل اويوننده : alle Neun(e)
schieben طقوز كه غلى بردن دويرمك ‖ (نبا) طقوز اعضاى
تذكيرى اولان نباتات صنفى .

Neun,,... (ـَ...) —jährig (ص) (طقوز ياشنى اكمال
ايتمش اولان) طقوز سنه‌لك ‖ —zehn (ص اعد اص) اون
طقوز ‖ —zehnt (ص اعد رتبيه) اون طقوزنجى ‖ —auge
(ا لا) (تا طبيعه) نهرده چيقان بوفا بالغى ‖ —eckig (ص)
طقوز كوشه‌لى، طقوز زاويه‌لى ‖ —fach (ص) ، —fältig
(ص) طقوزقات ، طقوز قاتلى ‖ —tägig (ص) طقوز كونلك ‖
—tödter (ا م) (تا طبيعه) ديشى طوغان قوشى .

Neuner (ـَ ا م) a. (40) [neun] طقوز آحادك اجتماعى
ايله حاصل ‖ طقوزكشيلك برهيئتك اعضاسندن برى ‖ طقوزنجى
آلايك نفراتندن بريسى ‖ طقوز عددى .

Neunt (ـَ صعد رتبيه) Neunte : وياخود—der(die,das)
طقوزنجى ‖ der—e Ja'nuar كانون ثانينك طقوزنجى كونى ‖
Karl der Neunte طقوزنجى شارل .

Neunte-halb (ـَـَ ص اعد) سكز بچق .

Neuntel (ـَ ا لا) a. (40) طقوزده بر .

Neuntens (ـَ حا) تاسعاً .

Neunzig (ـَ ص اعد اصل) [قديم آلمانجه niunzoc]
طقسان ‖ ein und— طقسان بر ‖ die (Zahl) Neunzig
(ا مؤ) (49) طقسان عددى ‖ Neunziger (ا م) a. (40)
طقسانجى ‖ (ع) طقسانجى آلايك نفرى، عسكرى ‖ (صفت
اولهرق) in den—er Jahren (مثلا ١٨٠٠ ايله ١٩٠٠
سنه‌لرى آره‌سنده اولان) طقسانجى سنه‌لرده؛ طقسان ياشلرنده ‖
der (die, das)—ste وياخود Neunzigste طقسانجى ‖
Neunzigstel (ا لا) طقسانده بر ‖ —stens (حا) طقسانجى
اولهرق .

Neus (ـَ ا خا لا) (*inv.*) (جغر) (اسوبچره شهرلرندن)
نيون .

Neutra (ـَـ) Neu'trum كلمه‌سنك جمع صورتى .

Neutral (ـَـ ص) (21) [لاتينجه] بيطرف؛ معتدل ‖ مخير،
لازم .

Neutralität (ـَـَـ ا مؤ) (49) [لاتينجه] بيطرفلق ،
اعتدال .

Neutrum (ـَ ا لا) (58) (جغر) (غرا) اسم مخير ‖
فعل لازم .

New,,... nyōō,,... تلفظ اولنور) (=... Neu,,)
[انكليز] .

Newa (ـَ ا خا مؤ) (*inv.*) (جغر) (روسيه‌ده كائن
انهاردن) نوا نهرى .

Nibelung (ـَـَـ ا م) (52) [Nebel] (قديم بورغونديا
قهرمانلرى سلاله‌سى) نبلونغ ‖ die—en اسكى آلمان
قهرمانلرى شعرى .

Nicht (ـَ حا) دكل، يوق ‖ دها قوتلى : —(gar) اصلا،
هيچ ‖ —mehr آرتق يتر، اولمز، يوق ‖ (haben Sie) Geld?
پاره‌كز وارمى ؟ —viel چوق دكل ، چوق يوق ‖ er reist
nicht mehr او آرتق سياحته چيقميه‌جق ، دوام ايتميه‌جك ‖
so wird es geschehen und—anders آنجق، بويله اوله‌جق،
بشقه درلو دكل ‖ Nicht (شمدى غيرمستعمل) اوله‌رق =
Nichts ‖ zu Nicht(e)machen يوق، محو ايتمك ، خراب ،
برباد وپريشان ايتمك ‖ zu Nichte werden محو وپريشان ،
هلاك اولمق؛ بوشه چيقمق، برشيئه يارامامق .

Nicht,... (…) —Christ (ا م) خرستيانك غيری، خرستيان اولميان ‖ —achtung (ا مؤ) اعتبار اجمامه ‖ —ab(e)lig (ص) اصالت رسميه‌سی اولميان .

Nichte (… ا مؤ) (55) [قلمنكيه nicht = قديم آلمانجه nift] عموجه ، دايی، خاله ، تيزه زاده ‖ حفيده .

Nichtig (… ص) (21) [nicht] بوش. بيهوده ، عبث ، اصل واساسسز اولان ‖ قيمتسز، دكرسز، اهميتسز ، صاچمه ‖ بقا ودوامی آز ويا هيچ اولميان ، فانی ‖ etwas null und —machen برشيئی محو وبرباد ، افنا اجمك ‖ ابطال وازاله اجمك : هيچ برشيئه يارامامق .

Nichts (ـ ضمير غير معين) (اكثريا بيوك يازيلور) هيچ (برشی) — um—und wieder هيچ، بوش بوشنه، بلاسبب، هيچ برشی ايچون ‖ zu—werden بوشه چيقمق ، هيچ برشی اولمامق ‖ es wird—daraus بونك صوكی چيقمماز، بو برشيئه يكزه‌ميه‌جك ‖ Das ist—für mich بو بكا كلز . بن استمام اونی ، بو بنم ايشيمه كلز ، بكا يارامماز ‖ Da!— اوندن قالدی ! آرتق يوق ! بتدی ! —da ist so viel wie بو هيچ كبی ، هيچ ديمكدر ‖ desto weniger— مع هذا ، مع مافيه ، بونكله برابر ‖ davon— آرتق اوندن بحث ايجيه‌لم ‖ (الا) (inv.) هيچ برشی، بيهوده ، عبث ، بوش ، معناسز، اهميتسز شی ، يالكز بر كورينيش، كوسترشدن عبارت اولان ‖ اوفق تفك شی .

Nichts,... (…) —nutz : (ص) =—nutzig ‖ (ام) يرامز، اوصلو طورمز، دنسز .

Nick (ـ ا م) (38) باشك اكله‌سی .

Nick-haut (… ا مؤ) = Blinz-haut .

Nickel (… ام) .a (40) Nikolaus ك صورت تصغيريه‌سی) قولامی(كذا (ا لا) بر اركك صورت تحقيريه‌ده ذكر ويادی ضمننده مستعملدر) ‖ كذا (ا لا وامؤ) كوتوقاری ‖ الا (ا م) (sans pl.) (معد) نيكل معدنی ‖ (آلمانياده يش، اون فنيكلك پاره) نيكل پاره .

Nicken (… فعلا +) .a (21) [قديم آلمانجه niechan ‖ neigen معناسيله مترادف] (ذيروح حقنده) بالالتزام باشی اكمك ‖ باشله سلاملامق، (اشارت مقامنده) باشی ايله اشارت اجمك ‖ (بلا اختيار، يورغونلقدن) باشی اكمك ، دوشورمك، اويومق ‖ (غير ذيروح حقنده) صاللامق ‖ (فعمتع)—(den Kopf) باشی آشاغی‌يه اكمك ‖ (ا لا) .b (40) (sans pl.) باشی اكمه ، باشيله اشارت اجمه .

Nie (ـ حا) اصلا، هيچ (بر وقتده) ‖ und nimmer— (mehr) اصلا وقطعا ، بردها اه اسيركه‌سون .

Nieder (… ص) (21) [قديم آلمانجه nid·ro] آشاغی ‖ ياغی ، آشاغی، صويسز، عادی ‖ (اسم اوله‌رق) ein Niederer عوام طاقمندن بری ‖ (حا) آشاغی، آشاغی‌يه ‖ mit den— Verräthern! خائنلرجزالرنی كورملی! اعدام اولنملی !

Nieder,... (…) [حا nieder] (فعلا +)—blicken آشاغی‌يه عطف نظر اجمك ، باقمق ‖ (فعمتع) —klopfen اوره اوره آشاغی ايندبرمك ‖ (فعمتع) آلت اجمك ، غلبه چالمق ‖ (فعلا —) —brennen يانمق ، ياقوب كول اولمق ، محو اولمق (اوحقنده) يانغين ايله يانوب صاورولمق ، يانوب بيتمك ، خاك ايله يكسان اولمق ‖ (فعمتع) كول اجمك ، خاك ايله يكسان اجمك ‖ (فعمتع) —drücken تضييق اجمك ، ازمك ‖ (تجا) die Preise— فيئاتی ايندبرمك ، تنزيل اجمك ‖ (مجا) زياده متأثر اجمك ‖ (فعمتع) —hauen بالطه ايله اوروب دوشورمك ‖ (انسان حقنده) قتل اجمك ‖ —knie-en (فعلا —) و sich—knieen (فعمطا) = knieen ‖ —lage (ا مؤ) ديپوزيتو اجمه ‖ ايدلمش اولان شی ‖ (تجا) ده‌پو ، ده‌پوزيتو محلی ‖ قوميسيونخانه ‖ (ع) (مغلوب ايدلمش بر اردونك حالی) مغلوبيت ، هزيمت ‖ —lassen (فعمتع) ايندبرمك ، آشاغی قويو ويرمك ، صاليويرمك ‖ sich— (فعمطا) اجمك ، دوشمك ، آلچالمق ‖ اوتورمق ‖ اسكان اجمك ، تمكن اجمك ‖ —reiten (فعمتع) حيواناتك آياقلری آلتنه آلمق ، حيوانك آياقلری آلتنده تلف اجمك ‖ —schlagen (فعلا —) ياتداداق يره دوشمك ‖ (فعمتع) die Augen—schlagen كوزلرنی يره ديكمك ، يره باقمق ‖ —(Bäume) (آغاجلری) كسوب دويرمك ‖ —(einen Ochsen) (بر اوكوزی) طوپوزله اولديرمك ، تپه‌لمك ‖ (Wallungen des Blutes)—schlagen تسكين اجمك ، حدتك اوكنی آلمق، ياتيشديرمق ‖ برطرف اجمك ، كسمك ‖ —Jemand برينی چوكرتمك، پك متأثر اجمك ، بتورمك ، بوزمق ‖ —schlucken (فعمتع) يوتمق ‖ —setzen (فعمتع) و sich— (فعمطا) يره قومق، آشاغی براقمق، برشيئی بريره اوطورتمق، sich—setzen اوطورمق ‖ (قوش حقنده كذلك) برداله اوطورمق، قونمق ‖ (نبا) (ايلرو صره‌لردن بری آياغه قالقوب كيرووده‌كيلرك اوكنی قپاديغی وقت) —setzen! (آشاغی) اوطورك! ‖ —sinken (فعلا —) آغر آغر آشاغی اجمك . اوطورمق ‖ im Wasser (صودروننده) باتمق ، طالمق ، دينبه اوطورمق ‖ —sitzen (فعلا ±) اوطورمق ‖ (فعمتع) برشيئك اوزرينه اوطوروب قيرمق، ازمك ‖ —stechen (فعمتع) —Jemand برينی قلنج وامثالی ايله اوروب يره سرمك ، دوشورمك ‖ —stoßen (فعمتع) دويرمك ‖ =—stechen ‖ (فعلا —) auf etwas—stoßen برشی اوزرينه ، اوستنه آتيلمق .

Nieder,... (… ص) [ص nieder] —alpe (ا مؤ) آشاغی آلپ (طاغلری) ‖ —land (ا لا) آشاغی بصيق اراضی ‖ (فلمنك) ‖ —stämmig (ص) قيصه صايلی ‖ —trächtig (ص) آلچق ، دنی ، بد نام ، رسوای ، رذيل ، ملعون ‖ Das ist eine—trächtige Geschichte بو ايش جنايت برشيئه بكزه‌يور ‖ —wärts (حا) آشاغی طوغری ، آشاغی طوغری ايلركن ‖ —deutsch (ص) آشاغی، قبا آلمانجه ‖ —Rhein (ا م) رن سفلا .

Niederung (… ا مؤ) (49) آلچق ، چقور اراضی .

Niedrig (… ص) (21) خوش، ظريف ، كوزل ، لطيف ، دلربا ، نظربا .

Niedrig (… ص) (21) [ص nieder] آلچق ، بصيق ‖ mit dem Kopfe—liegen باشی آلچق اوله‌رق ياتمق ‖ —er hängen, stellen دها آشاغی‌يه آصمق ، قومق، وضع اجمك ‖ (تجا) —e Preise دوشكون، آشاغی، اهون، معتدل فيئاتلر ‖ (موسيقی) einen Ton—er singen بر پرده‌يی دها آلچق ، پس برصدا ايله تغنی اجمك ‖ (درجه واعتبار جهتيله) آشاغی، دون، عوامدن اولان ‖ (اسم اوله‌رق) ein Niedriger آشاغی، عادی صنفدن اولان بركيمسه .

Ni-elli(e)ren (… فعمتع) .a (21) [فر] (صنع) آلتون ايشلرنده : صوات ايشلمك ، صواللمق ‖ اويمه‌لی ايش ياپمق.

Ni-ello (ـٓـ ١ لا) ㊻ [ايتا] (صنع) (قيومجيلقده)
اوےەلی ايش ياپمه ‖ اوےەلی ايش .
Niemals (ــٓ حا) = nie .

Niemand (ـٓ ضميرغيرمعين) [قديم آلمانجه nëoman]
(هيچ بر) كمسه ‖ هيچ برآدم .
Niemen (ـٓ صورت تلفظی : nyé-'mëne ا خا م)
b. ㊵ (جغر) نيەمن نهری .
Niere (ـٓ ا مؤ) ㊿ [قديم آلمانجه nioro ا م]
(تشر) بوبرك، كايه ‖ (مجا) Das geht mir an die—n
بو بنم جكركاهمه كچيور، جكرمك باشی صيزلاتيور ‖ (معد)
معدنياتك بوبرك شكلنده چيقان پارچەسی .
Nieren„... (ـٓ...) —braten (ا م) بوبرك
قيزارتمەسی ‖ —kartoffel (ام) قرمزی واوزونجه پاتاتس ‖
—leiden (ا لا) (علم امراض) بوبرك خستەلغی، المالكليه .
Nies„... (ـٓ...) —kraut (ا لا) (نبا) آقصيريق
اوتی ‖ —wurz (ا مؤ) خربق، حويله اوتی (كه طبده
مسهل اولەرق استعمال اولنديغی كبی وقتيله جنته دوا عد
اولنمش ايدی) .
Niesen (ـٓ فع لا +) b. ㉑ (زمان حالك ايكنجی
واوچنجی شخصلری اكثريا : nießt) آقصيرمق .
Nieß„... (ـٓ...) [غيرمستعمل اولان genießen=nießen]
—brauch (ا م) (بشقەسنك تصرفنده بولنان ‖
برملكك حاصلاتنی آلمق حق) تمتع، استنفاع .
Niet (ـٓ ا لا) ㊳ نعل چيويسنك بوكلمش اوجی ‖ ايكی
طرفی باشلی چيوی ‖ پرچين .
Niete (ـٓ ا مؤ) ㊿ [فلمنكجه niet = Nichts]
پيانقوده : بوش بيلت، بوش پيانقونومرو، زيفوس .
Nieten (ـٓ فع متع) b. ㉑ (صنع) [Niet]
(einen Nagel)— برچيويی پرچينلمك .
Nigriti-en (ـٓ(ـ) tss ـٓ ا خا لا) b. ㊵ (جغر)
آفريقادەنيغريسيەن قطعەسی (Sudan =) .
Nike (ــٓ ا مؤ) [روم] ㊿ (اسا) (مظفريت الهەسی)
ويقتوار .
Nikolaus (ـٓـ ا م) (inv.) (واقتيز اسمی) نيقولا(س)
Nikomachus (ـ h، ـٓـ ا خا م) ㊱ (روم اسمی
وعلی الخصوص „ آريستوتەلس „ ك پدری اسمی) نيقوماق،
نيقوماخوس .
Nikotin (ـٓــ ا لا) ㊳ (sans pl) [Nicol ا خا]
(كيميا) توتوندن چيقان برمادۀ سميه، نيقوتين، دخانيه .
Nil (ـٓ ا خا م) ㊻ ياخود ㊳ (جغر) مصرده جاری
نيل نهری، نيل مبارك .
Nil„... (ـٓ...) —pferd (ا لا) (تا طبيعه) نيل آتی،
هيپوپوتام ‖ —strom (ا م) = Nil .
Nilotisch (ـٓـ ص) ㉔ [Nil] نيله مخصوص .
Nimbus (ـٓ ا م) ㊱ [لاتينجه] (رسامليقده) نور
دائرەسی، هاله ‖ (مجا) بركمسەنك عند اه وياعند الناس درجۀ
قدر واعتباری .
Nimm (ـٓ) nehmen فعلنك صورت امريەسی .

Nimmer (ـٓ حا) [قديم آلمانجه niömer =
nicht mehr] nie= ‖ هيچ بروقت، هيچ برصورتله، ابداً ‖
nun und—(mehr) اصلا وقطعاً، ابداً، نه شمدی
ونه ده صكره .
Nimmer„... (ـٓ...) —wiedersehen (ا لا) :
auf—wiedersehen اه بردها (يوزنی) كوسترمەسون !
(يوزنی) شيطانلر كورسون !
Nimmst, nimmt (ـٓ) (nehmen فعلنك زمان حال
ايكنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .
Nimrod (ـٓ ا خا م) ㊻ ياخود ㊳ نمرود .
Nimwegen (ـٓـ ا خا لا) b. ㊵ فلمنك شهرلرندن
نيمەغ .
Ninive(h) (- v -ـٓ اخالا) ㊻ (جغر) قديمده آثوريلرك
پای تختی نينوا شهری .
Niobium (ـ(ـ)ـٓ ا لا) ㊹ (sans pl.) [يكی لاتينجه]
(كيميا) نيوبيوم .
Nipp (ـٓ ا م) ㊳ einen—thun بريودوم ايچمك .
Nippen (ـٓ فع لا + وفع متع) a. ㉑ [Nipp] يودوم
يودوم ايچمك، آزار آزار يوتمق ‖ (مجا) برشيئه سطحيه
طوقونمق، كچمك، برآزجيق ايلیشمك ‖ اوستون كوری كچمك،
ياپمق .
Nirens (ــٓ ا خا م) (inv.) (ترويادن اول اك كوزل
روم) نيره .
Nirgend(s) (ـٓ) [قديم آلمانجه ni iowergin]
wo(=)— (ـٓـ) (حا) هيچ برمحلده، هيچ بريرده .
Nische (ـٓ ا مؤ) ㊿ [فر] (معما) حجره ‖ جنبه ‖
اكثريا مجسم (وياغيرمجسم) رسملرك يرلشديرلمرينه مخصوص
حجره، يووه .
Niß (ـٓ ا مؤ) ㊴ **Nisse** (ـٓ ا مؤ) ㊿ [قديم آلمانجه
niz = روميجه ko'nis] (تا طبيعه) (بيت يمورطەسی)
سركه، ياوشاق .
Nissig (ـٓ ص) ㉔ (كهله يمورطەسی طولو) سركه،
ياوشاق ايچنده .
Nisten (ـٓ فع لا + وفع مطا) b. ㉑ [قديم آلمانجه
ni-tan ein Nest machen] يووه ياپمق، قورمق ‖ صوقولمق .
Nitrat (ـٓ ا لا) ㊳ [روم] (كيميا) حامض آزوت
يعنی كهرچله ايله براساسدن مركب ملح، آزوتيت .
Nitro„... (ـٓـ...) [Salpe'ter=Ni'trum] (كيميا)
كهرچله، آزوتات دوپوتاس ‖ —gen (صورت تلفظی ...ghëne)
(ا لا) = Stick-stoff .
Nivelli(e)r„... (-v li're ...) —instrument (الا)
تسويه آلتی .
Nix (ـٓ ا م) ㊳ [قديم آلمانجه Nihhus] ، —e
(ـٓ ا مؤ) ㊿ صو پريسی .
Nizza (ـٓ ا خا م) ㊻ (جغر) مقدما ساردنيا حكومتنه
تابع اولوب اليوم فرانسەيه تابع نيس شهری .
Nizzarde (ـٓ ا م) ㉜ نيس شهری ساكنلرندن
اولان كمسه .
No (تجارتده : Nu'mero و netto كلمەلرينك اختصار
ايدلمش صورتی .

Noah (ـَـُ ا خا م) (56) [عبرانیجه Nuhe] حضرت نوح علیه السلام .

Nobel (ـُـَ ص) (21) (nobler، noble nobles اسم تفضیلی nobler ومبالغه صورتی: nobelst) کبار، اصیل، نجیب .

Noch (ـُ حا) [قدیم آلمانجه noh] دها || — Sie sind immer krank? دها حالا خستهمیسکز؟ خستهلغکز حالا، دها دوام ایدییورمی؟ || er kommt — اودها کلیر، دها کلیر او، اودها کله بیلیر || — vor Tages-Anbruch دها صباح اولمازدن اورته‌لق آغرمزدن اول، ایرکندن || Das fehlte — (dr)ein اشته بر(ده) بو اکسیك ایدی || — dazu فضله اوله‌رق || wäre er — so reich برده، بوندبشقه، دها بونك یوزمثلی زنکین اولسه‌ده (بیله) || (حرف ربط) نه ... نه‌ده ...) wir sind weder reich — arm بزنه زنکینیز ونه‌ده فقرایز .

Noch,,... (ـَ...) — mal (حا) (بردفعه، کره) دها || — mals (حا) دها برکره، برکره دها .

Nock (ـَ ا لا) (38) (بحر)، — e (ـَـَ ا مؤ) (51) — einer Raa کمی سرنی اوجی .

Nokturno (ـَـَـ ا لا) (56) [ایتا] (موسیقی) حزین وشکایت آمیز مقام .

Nola (ـَـَ ا خا لا) (56) ایتالیاده کائن نول شهری .

Nolens volens (ـَـَ v ـَـ حا) [تام لاتینجه] استر استمز .

Noli me tangere (ـَـَـَـَـ ا لا) [تام لاتینجه] برنوع شیر بنجه، لاتمسنی، طوقونمه بکا || کذا (نبا) (طوقونلدیغی وقت صولان چیچك) کوسمه، اینجتمه بنی .

Nomade (ـَـَـ ا م) (52) [روم] بدوی (نیم مدنی نیم وحشی)، خیمه نشین، کوجبه .

Nomenklatur (ـَـَـ ا مؤ) (49) [لاتینجه] == Namen-verzeichniß فهرست .

Nominalist (ـَـَـ ا م) (51) [لاتینجه] (فلسفه‌ده Realist ك مقابلی) .

Nominalismus تسمیه اولنان فلسفهٔ سفسطیه طریقنه سالك، تابع کمسه .

None (ـَـَ ا مؤ) (53) [لاتینجه] کلیساده اوقونان دعالردن بری || قدیم روماليلر تقویملرنده بعض آیلرك سکزنجی کونلری .

Nonius (ـَ)(ـَ) ـَ ا م) (36) (هیئة وطبو) تعیین درجاته مخصوص آلت .

Nonne (ـَـَ ا مؤ) (53) زاهده || راهبه، قلوغریا، سور، تارکهٔ دنیا || (تا طبیعه) قوردلری چام اورمانلرنده یشایان کابك نوعی || بحری تعبیر اولنان اوردك نوعی .

Non-plus-ultra (ـَـَـَـَ ا لا) مفردی (26)، جمعی (36) [لاتینجه] اوته‌سی یوق، صوك درجه، نهایت درجه، اك بیوك، اك اعلا، اك برنجی .

Noppe (ـَـَ امؤ) (53) [قبا آلمانجه] (طوقومه‌جیلقده) چوقه‌ده حصوله کلان دوکوم .

Nord (ـَ ا م) (38) [قدیم آلمانجه nord : die Gegend شمال، شمال طرفی، یلدز کذا Norden (ا م) [meerwärts b. (40) [قدیم آلمانجه nordan اولوب nord کلمه‌سندن مأخوذدر] .

Nord,,... (ـَ...) — arme'e (ا مؤ) شمال اوردوسی || — wärts (حا) شماله طوغری، شمال طرفنده || — pol (ا م) قطب شمالی || — licht (ا لا) و — schein (ا م) فجر شمالی || — west-wind شمال غربی روزکاری || — Ame'rika (ا لا) شمالی آمریقا، آمریقای شمالی || — Deutschland (ا لا) شمالی آلمانیا || — kap (ا لا) شمال بورنی || — see (ا مؤ) شمال دکزی .

Norden (ـَـَ ا م) (مرا. Nord) .

Nördlich (ـَـَ ص) (24) [Nord] شمالاً، شمالده، شمالنده واقع، کائن .

Nörgelei (ـَـَـَ ا مؤ) (49)، nörgeln (ـَـَ فع لا +) a. (21) [قبا آلمانجه] = Nergelei, nergeln .

Norm (ـَ ا مؤ) (49) [لاتینجه] قاعده، طرز، مودل || دستور (العمل) .

Normal (ـَـَ ص) (21) [لاتینجه] مرتب، منتظم، مقنن، قاعده واصولنه موافق حال وصورتده بولنان .

Normandie (ا خا مؤ nōre-mān-di') (49) (جغر) نورماندیا .

Normann (ـَـَ ا م) (51) یاخود (25) Normanne (ـَـَـ ا م) (52) Normannin (ـَـَـَ ا مؤ) (50) فرانسه‌نك نورماندیا ایالتندن اولان ارکك، قادین، نورماندیالی .

Norwegen (ـَـَ ا خا لا) b. (40) [قدیم نورد لساننجه nord و vegr و Weg Land] نوروچیا .

Nörz (ـَ ا م) (38) (تا طبیعه) = Nerz .

Nößel، **Nösel** ایکیسیده: (ـَـَ)، Nössel (ـَـَ) (ا لا) (ا م) a. (40) مایعاته مخصوص اسکی بر اولچی .

Nota (ـَـَ ا مؤ) (مفردی (inv.) جمعی — s) [لاتینجه] (تیا) قیصه، مختصر حساب پوصله‌سی، نوت || صورت امریه اوله‌رق: nota bene! بوکا ایو دقت ایت! ایدیکز! || نوت .

Notabel (ـَـَـ ا م) (24) [لاتینجه] برجاهت وباهیئتك ایلروکلی، اشراف واعیاندن اولانی || (ا م) e. (42) اهمیت، خاطری صایلیر حالده اولمقلق .

Notabene (ـَـَـَـ ا لا) (56) (صورت مختصره‌سی: N. B. ویاخود N B) (شوراسی‌ده اونوتماملی! شوکاده دقت ایتملی. برینه) تنبیه (!) || حاشیه، درکنار .

Notabilität (ـَـَـَـَـ ا مؤ) (49) (sans pl.) [لاتینجه] کلیت، جسامت؛ اهمیت؛ خاطری صایلان || — en (جمع) ایلرو کلنلر، اعیان واشراف .

Notar (ـَـَ ا م) (38) [لاتینجه] (اوروپاده) مقاولات، سندات وسائره نك تحریر وترتیب وحفظی وظیفه‌سیله موظف وکیل عمومی، مقاولات محرری .

Note (ـَـَ ا مؤ) (53) [لاتینجه] نوطه، اشارت، علامت، خاطرده قالمق اوزره دفتر کتاب وامثالنه قید ایدیلان شی || نوطه‌دفتری || حاشیه، هامش || تقریر، بیاننامه || موسیقی اشارتی، نوطه || (تجا) بانقه قائمه‌سی (== Bank-note) .

Noten,,... (ـَـَ...) — mappe (ا مؤ) موسیقی نوطه‌سی جلبندی، جزودانی || — pult (ا لا) موسیقی نوطه‌سی رحله‌سی || — schlüssel (ا م) موسیقی نوطه‌لرینك باش طرفلرنده اولان آناختار (اشارتی) .

Noti(e)ren (ـُـ فعـ متعـ) a. (21) [لاتینجه] —etwas
برشیئی قید ایتمك ، ضبط ایتمك ، نوطه‌سنی طوتمق ، اشارت ایتمك ||
بلله‌مك ، خاطرنده طوتمق .

Notifizi(e)ren (ـُـ فعـ متعـ) a. (21) [لاتینجه]
Jemandem etwas— برینه برشی اخبار وتبلیغ ایتمك ،
اخطار ایتمك .

Notiz (ـُـ ا مؤ) (49) [لاتینجه] von etwas—nehmen
برشی حقنده اخذ معلومات ایتمك ، برشیئه دقت ایتمك ، قولاغنه
کوپه ایتمك || (قیصه وتحریری) تنبیه واخطارنامه ، تقریر ،
بیاننامه .

Notiz(en),,Buch (ـُـ (ـ) ـ ا لا) (25) [لاتینجه آلمانجه]
نوطه (کتابی) ، جب دفتری .

Notorisch (ـُـ صـ) (24) معروف ، متواتر ، عیان ،
ظاهر ، معلوم .

Novara (ـُـ ۷ - ا خا لا) (56) (جغر) ایتالیا شهرلرندن
ناوارا .

Novelle (ـُـ ۷ - ا مؤ) (53) [لاتینجه ایتالیانجه] قیصه
رومان ، حکایه ، قصه ، اطرافلیجه حوادث || ذیلاً یازیلان قانون ،
نظامنامه ، ویا ماده‌سی || روما قیصرلرندن ایکنجی تئودوزییوس
وژوستینیه‌ن طرفلرندن وضع ایدیلان قانونلر .

November (ـُـ ۷ - ا م) a. (40) [لاتینجه] تشرین ثانی
(آیی) .

Novität (ـُـ ۷ - ا مؤ) (49) [لاتینجه] (تیا) یکی
اوینانه‌جق ، ایلك دفعه اوینانیلان تیاترو اویونلری || یکی
چیقان کتابلر .

Noviz (ـُـ ۷ - ا م) (51) ، —e (ـُـ ۷ ـ ا م) (52)
راهب شاکردی ، چومز || عجمی ، مبتدی ، همیجك .

Nowgorod (ـُـ ا خا لا) (56) (جغر) روسیه شهرلرندن
نووغورود .

Nr(o) (Numero) کلمه‌سنك صورت مختصره‌سی .

Nu (ـُـ حرند) (عو) = nun || **Nu** (ا لا) (ا م)
im Nu (*inv.*) آن واحدده .

Nubi-en (ـ (ـ) ـ ا خا لا) (56) (جغر) آفریقاده نوبه
حکومتی .

Nüchtern (ـُـ صـ) (24) mit—em Magen آچ قارننه ،
بوش معده ایله || آییق (trunken ك مقابلی اوله‌رق) —machen
آییلتمق کذا (مجا) || (مجا) برینك سوینجنی کیدرمك ، فتور
کتیرمك || (یه‌جك وایچه‌جکده امساکلی) ممسك || عقللی ||
عقله موافق || (مجا) هرکونکی کبی ، یکرنك ، یکنطرز ، طاتسز ||
وحشی کسه ، (حدودی دائره‌سنده) صوقولغان اولمیان کسه ||
(عباره حقنده) یوان ؛ (یمك حقنده) طاتسز ، یوان .

Nücke (ـُـ ا مؤ) (53) [قبا آلمانجه] (عمو) Mucke ||
کیزلی حیله وخیانتکارلق ، مرائیلك ؛ صمان آلتندن صو یوروتمه .

Nudel (ـُـ ا مؤ) (53) (آشجیلقده) —n (جمع) شعریه ،
قالبله دوکلش یلدز ، آربه ویا اینجه شعریه || —italienische
(ایتالیا شعریه‌سی) ، مقارنه || Faden,,)—n) اینجه تل
شعریه || بیلیچ ، قوش وامثالی خورله بسلمکه مخصوص خمور .

Nudel,,... (ـُـ ...) —gries (ا لا) ایرمك .

Nudeln (ـُـ فعـ متعـ) a. (21) [Nudel] بیلیچ ، قوش
وامثالی خمورله بسلمك || (مجا) یه‌جك ایچه‌جکله شیشیرمك ،
طیقشدیرمق ، چوق یدیرمك .

Not(h) (ـُـ ا مؤ) (35) (جمعی نادر) احتیاج ، لزوم ،
ضرورت || wenn—am Mann geht(ویاخود : an Mann ist)
ایش باشه دوشنجه ، غیرت دایی‌یه دوشنجه || زحمت ، مشقت ؛
الم وکدر ؛ ضرورت ، یوقسوللق ، یوقسزلق ؛ سفالت ، ضجرت ||
اندیشه ، زیاده صیقینتی ، عذاب ، عقوبت || بیوك تهلکه ||
یه‌جك وایچه‌جك یوقسوزلغی || in—gerathen دوچار سفالت
وضرورت اولمق || ضرمثل) Freunde in der—geh'n hundert(
auf ein Loth انسانك وارلغنده دوستی چوق یوقلغنده (هیچ)
یوقدر ، پك آزدر || —schwere (علم امراض) صرعه خسته‌لغی ||
شتم اوله‌رق : (کذا : schwere—noch einmal!) های اه
بلاسی وبرسون ! || (صفت ویا حال اوله‌رق دنی استعمال
اولنه بیلوب بو حالده اکثریا کوچك یازیلور) mir ist etwas
(nötig)— بکا برشی لازم ، بنم برشیئه احتیاجم وار || ich
habe—(es wird mir schwer) Alles unterzubringen
بونك هپسنی یرلشدیرمك ، اسکان ایتمك ، بکا پك کوچ اوله‌جق ،
کلیور ، یاپه‌میه‌جغم کبی ، زور ایله آنجق یرلشدیره بیلورسه‌م
بلکه || —ihm thut es اوصیقشمش ، طیشاری چیقمق استیور ،
چیقه‌جق ، آیاق یولنه کیده‌جك || —mit Mühe und آنجه
(آنجق) ، کوچ حال ایله ، کوچ بلا .

Not(h),,... (ـُـ ...) —fall (ا م) حال ضرورت ، وقت
احتیاج || —flagge (ا مؤ) (بحر) تهلکه ، قضای بحری
بایراغی ، امداد بایراغی || —jahr (ا لا) قحطلق سنه‌سی ||
—achse (ا مؤ) احتیاط دینکیلی || —brücke (ا مؤ) موقت
کوپری || —drang (ا م) احتیاج مبرم || —durft (ا مؤ)
لازم اولمقلق ولازم اولان شی || احتیاج ، ضرورت ، seine
—durft verrichten طیشاری ، آیاق یولنه چیقمق ، دفع حاجت
ایتمك || —feuer (ا لا) یاصقین ، امداد آتشی || —nagel
(ا م) احتیاط چیویسی ؛ ایجابی حالنده قوللانیلان بلان ،
ایدیلان تدبیر ؛ وقت قزانمق اوزره اورته‌یه سوریلان شی ،
کسه || —schrei (ا م) امداد باغرمسی ، آلارم ، یاردیمه
چاغیرمه || —wendig (صـ) لازم ، الزم ، لزومی کوریلان ،
احتیاج کوستریلان || die nothwendigsten Bedürfnisse
اك زیاده لازم اولان ، احتیاج حس ایدن شیلر ، حوائج ضروریه ؛
ضروری اولان ، یاپلمسی ، آلنمسی ایجاب ایدن ، اجتناب اولنه‌میان ||
—zucht (ا مؤ) زورله ، شدت کوسترمه || —züchtigen
(فعـ متعـ) ein (Frauenzimmer)—züchtigen برقاری‌یه
جبراً فعل شنیع اجرا ایتمك ، هتك عرض ایتمك .

Nöt(h)ig (ـُـ صـ) (24) [Not(h)] لازم || es wird—
sein اقتضا ایده‌جك ، لازم اوله‌جق || es nicht für—
halten zu... لزوم کورمامك ، کوسترمامك ، صرف نظر ایتمك ||
ich habe etwas— بکا برشی لازم || das Nötige (ا لا)
لازم اولان ، ایجاب ایدن .

Nöt(h)igen (ـُـ فعـ متعـ) a. (21) [nöt(h)ig]
Jemand—etwas zu thun برینی برشیئی یاپمغه اجبار ایتمك ،
مجبور ایتمك || (برینه رجا ایله برشیئی قبول ایتدیرمك ، ترویجی
یولنه کیدرمك) دعوت ایتمك ، رجا ایتمك || lassen Sie sich
nicht—, greifen Sie zu بیوروك دیمکه حاجت براقمیکز ||
sich lange—lassen چوق رجا ایتدیرمك ، کندینی نازه چکمك ،
نازلانمق .

Nudität (ـُـ ا مؤ) ㊾ [لاتينجه] چپلاقلق = . Nackt-heit

Null (ـُ ص) (*inv.*) [لاتينجه] هيچ ‖ für—und حكمسز، اعتبارسز، مفسوخ اولديغنى اعلان nichtig erklären ايتمك ؛ بر ايشه يراماز ، اهليتسز ديمك .

Null (ـُ ا مؤ) ㊾ وبعضاً e— (ـُ ا مؤ) [ايتاليانجه nullo] ㊿ (حسابده) صفر ‖ (مجا) er ist eine wahre— ‖ اوصولده صفردر ، هيچدر ، دكرسز بر آدمدر ، صفر كبيدر . Niete =

Numerale (ـُـ ا لا) ㊻ جمع lia ... [لاتينجه] صفت عدديه .

Numeri (ـُـ جم م) ㊼ حضرت موسانك دردنجى كتابى.

Numeri(e)ren (ـُـ فع متع) a. ㉑ [لاتينجه] تعداد ايتمك ‖ برصايله اشارت ايتمك ، نومرولمق ، نومروسنى آلمق ، نومرو آلمق .

Numerisch (ـُـ ص) ㉔ [لاتينجه] عدده ، رقمه متعلق ، عائد ، عدديه ، عددى .

Numero (ـُـ و ـُـ) = Nummer .

Numerus (ـُـ ام) ㊻ ياخود ㊼ [لاتينجه] صاى ، عدد ، مقدار .

Numismatik (ـُـ امؤ) ㊾ [روميجه لاتينجه] . Münz-kunde =

Nummer (ـُ امؤ) ㊿ [لاتينجه nu'merus] نومرو (كذا پيانقو وتجارتده) ، موقع ودرجه يى كوسترر رقم ‖ (ع) die erste— haben برنومرولى نوبتجى اولمق ‖ (مجا) (عمو) Sicher — قپو آلتى، موقت حبسخانه .

Nun (ـُ حال وحرف عاطف) [قديم آلمانجه nû] = روجه nyn [jetzt = jetzt ‖ —erst gestand er شمدى اعترافى ايتدى(آرتق) ‖ von—an فيا بعد ، بوندنبويله ، شمدنصكره ‖ اووقتدنبرو ، اوكون بوكوندر ‖ بوندنصكره ، امدى ، اشته ‖ Das gestehe ich,— اى آرتق بن بونى اعترافى ايدرم، آرتق اقرار ايتدم ، واه بوكا ديه‌جك قالمدى‖ er mag—kommen oder nicht (آرتق) او استركلسون استركلسون ‖ (مراقله سؤال ايدرك) ?— اى نه‌وار؟ نصل اولدى بقالم؟ اى‌نصل ؟ نه يابدك ؟ ‖ und?— اى‌صكره؟‖ (برشيئك وقوعنى تعجيل ايتمك اوزره حرف ندا مقامنده) los!— اى هايدى بقالم! هايدى ! gut!— اى آرتق يتر! يتر آرتق! يكى! ‖ (اخطار ايتمك، وقت قزانمق وتسكين شدت ايتمك اوزره) !— اى يواش! (اى) آرتق ! باق اشته ! شمدى! يواش! عجله يوق! يواش! ‖ (حرعا) —Du mich kennst سن آرتق بنى طانيديغندن اشته سن آرتق بنى طانيدك .

Nun (ـُ ا خا لا) ㊻ (جغر) ماروقده نون برونى .

Nun... (ـُ...) mehr— (حا وحرعا) شمدى، بوندنبويله .

Nuntiatur (ـُ (ـ) tss ـُ امؤ) ㊾ [لاتينجه] پاپا سفارتى ، پاپا سفارتنك صفت ومأموريتى .

Nur (ـُ حا) [قديم آلمانجه newâre =(wenn es)] نم ich habe — Freunde an diesem Orte [nicht wäre يوراده (بوموقعده ، كويده) برچوق دوستم واردر ، نم بوراده ich habe Freunde—an دوستدن بشقه برشيئم يوقدر ‖ diesem Orte نم دوستم يالكز بوراده (بوموقعده ، كويده) noch—eine Tochter? ‖ دهاآنجق — يالكز برقزيمى؟ واردر ‖ nicht—...sondern ‖ يالكز بركريمه‌ى؟ يالكز ... دكل بلكه ‖ mit—wenig Ausnahmen (يالكز) غايت جزئى براستثناايله ‖ wäre ich—an seiner Stelle آه يالكز اونك يرنده اولمسى استردم ، اكر بن جه اونك يرنده اولسه ايدم ، اونك يرنده بن اولمليمده باق ‖ er mag—gehen (رخصت ، مساعده اولهرق) وارسون كيتسون ! zu!— كسمه ! دوام ايت ! طورمه ! ‖ (براص ويا تهديدى قوتلنديرمك ايچون) geh'—! هايدى‌ده! يورو ! هايدندى !

Nürnberg (ـُ ا خا لا) ㊻ (جغر) باويرا شهرلرندن نورنبرغ .

Nuseln (ـُ فع لا +) a. ㉑ (عو) قيچيى قللدالمامق ، ميز ميزلانمق ‖ (ـُ) = näseln .

Nuß (ـُ ا مؤ) (مفردى *inv.*) جمعى ㉓ : غلط اولهرق اوصترياده (Nüssen) جويز ‖ (نبا) = Hasel-nuß ‖(مجا) Das ist nicht eine(taube ياخود : hohle)—werth بو ايكى پاره بيله ايتمز ‖ harte— كوچ شى ، دميردن لبلبى ‖ (معدنجيلكده) بوشاق طوبراقده چيقان قاتى وجويز شكلنده اولان جسم .

Nuß... (ـُ...) baum— (ام) (نبا) جويز آغاجى‖ alter—knacker (ام) جويز قيراجغى ‖(عمو) knacker— (امؤ) جويز قبوغى ‖ schale— (امؤ) جويز قبوغى . Knaster-bart =

Nüster (ـُـ امؤ) ㊿ اكثريا جمع اولهرق ‖ — صورتنده مستعملدر حيوانك بورون دليكلرى ، بالخصوص باركيرك .

Nuthe (ـُـ امؤ) ㊿ [قديم آلمانجه nuot] (صنع) برتخته ويا معدن اوزرينه آچيلان يووه ، اويوق .

Nutschen (ـُ فع لا + وفع متع) =lutschen .

Nutz (ـُ) [قديم آلمانجه nuot] ، كذا nütz (ص) فائده ، منفعت ‖ —Das ist zu Nichts بوهيچ برشيئه يراماز، بونك برشيئه فائده‌سى يوقدر .

Nutz... (ـُ...) bäume— (جم م) انشا آتده وطوغراماجيلقده مستعمل آغاجلر ‖ los— (ص) فائده‌سز ، بيهوده ، عبث ‖ nießen— (فع متع) برشيدن انتفاع ، فائده‌لنمك ، استفاده ايتمك ‖ (سوء استعمال ايله) ايشنه باقمق ، اويدرمق ، چيرپمق .

Nutzen (ـُ ام) b. ㊵ (جمعى نادر) فائده‌ليلك ، فائده ، قزانج ، تمتع ، كار ، محصول ، ثمره ‖ محسنات ‖ —mit 30% (verkaufen) يوزده اوتوز كار ايله تمتع ايله‌صاتمق .

㉑ c. (ـُ فع لا +) ايكيسيده nützen ، Nutzen wozu nützt Das? ‖ برشيئه يرامق ‖ zu etwas— بونه يه يرار؟ Das nützt und schadet Nichts ‖ بونك نه فائده‌سى وار؟ بونه برشيئه يارار ونه‌ده (برشيئه) مضرتى واردر ؛ طاوشان توسى كبى نه يابيشر نه قوقار ‖ Jemandem— برينه فائده‌سى اولمق، محسناتى بولنمق ‖ (فع متع) etwas— برشيدن استفاده ايتمك ، استعمال ايتمك ‖ er nutzt sein Gut jährlich auf 3000 Mark اوچفتلكندن سنوى ٣٠٠٠ مارق قزانور ، آليور .

Nützlich (ـٓـ ص) ㉔ [Nütz(en)] فائده‌لی ، محسناتی
اولان ، قابل استفاده .

Nymphe (ـ | ـٓ ا مؤ) ㊿ [روم] (اساطیر) اساطیر
یونانیه‌ده اورمان، دکز، ومغاره‌لر آلهه‌سی|| کذا مجازی اوله‌رق
شعرده کوزل قادین || آچیق مشرب ، اویناق قاری .

O.

O. (ـ الا) ㊺ آلمانجه الفبانك اون‌بشنجی حرفی ودردنجی صدالی حرفیدر|| مختصراً : O. = Oft || O = Oxyge'n || o !
(حرف ند)–سونچ، حیرت، حسرت، رجا وسائره‌یی کوستررر: او! اوح! ای! آه! آمان! برآرزویی کوستررجمله‌لرده: o daß er bald käme!
آه اوبر کلیویرسه ! آه آرتق او(شمدی) برکلیدی! انشاالله یقینده کلیر، کلیویرر! || o ja! او ت! البته! طبیعی! شبهه‌سز! || o nein !
خیر! آمان افندم هیچ اولورمی ! اصلا! هیچ بروقتده ! یغما یوق! || o weh ! آی! ایواه آمان! اوف ! آمان آمان! اوف آجیور،
صیزلایور ، یانیور ! امان یاندی ! آجیدی ! ایواه ! یازیق ! واه واه ! کوردکمی برکره !

Ob (ـٓ حر عا) [قدیم آلمانجه oba ، uba] عجبا ||
ob er wohl wieder kommt? عجبا ینه کلیرمیکه ؟ || als ob
اوصانکه (صانکه) er that, als ob er mich nicht sähe
بنی کورمامش کبی اولدی ، یاپدی ، بنی کورمامزلکه کلدی ||
(حا) نادراً = oben || [قدیم آلمانجه oba] (حرجر) =
über || (جغر) اوته‌سی، اوته‌سنده، یوقاری (سنده) بالا .

Ob (ـٓ ا خا لا) ㊻ (جغر) صبیریاده جاری انهاردن اوبی .

Ob-acht (ـٓـٓ وـ امؤ) ㊾ (sans pl.) [ob]=Acht
مثلا : auf etwas—geben برشیئه دقت ایتمك ، اوزرینه
حصر نظر دقت ایتمك ، مقید اولمق ، باقیویرمك || etwas
in—nehmen برشیئی تحت نظارت ، دقت وتقیدینه آلمق .

Ob-dach (ـٓـٓ الا) ㉕ اکثر (sans pl.) [ob] ملجأ ،
مسكن ، مأوی ، باشنی صوقه‌جق یر || unter—bringen
اسكان ایتمك ، برمحله یرلشدیرمك .

Ob-dach,, ... (ـٓـٓ...) —los (ص) مسكن ومأواسی
اولمیان ، اوطوره‌جق بریری بولنمیان .

Obduktion (ـ (ـ) ss ـٓـٓ ا مؤ) ㊾ [لاتینجه] (عد،
طب) فتح میت ، سبب موتی آکلامق ایچون موتانك آچلمسی .

Obelisk (ـٓـٓ ا م) ㊿ نادراً ㉘ [روم] دیکیلی، طاش.

Oben (ـٓـ حا) [قدیم آلمانجه o'b na] (unten ك مقابلی)
یوقاریده ، یوکسکده || nach— یوقاری یه || von—herab
یوقاریدن آشاغی یه || von—bis unten besehen یوقاریدن
آشاغی یه قدر سوزمك ، کوزدن کچیرمك || (مجا) Jemand
von—herab ansehen برینه یوقاریدن آشاغی یه (تحقیر ایله)
باقمق || —an auf der Liste لیسته‌نك (تا) یوقاریسنده ،
باشطرفنده || (مجا) mir steht die ganze Wirthschaft
bis hier— (آرتق تابوغازیمه قدرچیقدی) آرتق بن بوندن
بیقدم اوصاندم، بوایشدن ارتق، اوصانج کلدی|| (الا) ㊶ .D
(sans pl.) یوقاریسی ، اوست طرف .

Oben,, ... (ـٓـ...) —erwähnt (ص) بالاده مذکور،
مرقوم || —an (حا) یوقاریده ، بالاده ، باشنده ، تپه‌ده ||
—aus (حا) : —aus wollen کوزی (پك) یوقاریده
اولمق || —d(a)rauf (حا) = —auf || —drein (حا)
(ا لا) —werf || فضله اوله‌رق ، علاوة ً ، ضمیمة ً (بوکا)
(بحر) (eines Schiffes) برکمینك صودن یوقاری اولان قسمی.

Ober (ـٓـ ص) ㉑ [قدیم آلمانجه o'bara] یوکسك ،
عالی یوك ، یوقاری || die—en Klassen یوقاری صنفلر ،
صنوف عالیه || مبالغه صورتیله : —st برشیئك الك یوکسك

das Obere : ㉑ (اسم لازم اوله‌رق) || (اشغال ایدن) درجه‌سی
der : (اسم مذکر اوله‌رق) || اقسام عالیه ، الك یوکسك قسم
Obere رئیس ، الك نفوذلی ، الك بیوك || Oberster (ا م)
برنجی (رئیس) || (آلمان اویون کاغدلرنده طاغلی ایله یجاق
آره‌سنده اولان کاغد) بیوك واله .

Ober,,... (ـ...) —blatt (الا) برشیئك اوستنده‌کی،
اوزرنده‌کی (الك) باشنده‌کی کاغد ، یاپراق || —hofprediger
(ا م) برحکمدارك ، برنجی واعظی، باش واعظ ، باش پاپاس||
امام اول || —präsident (ا م) باش ناظر ، برنجی رئیس ||
—steuermann (ام) (بحر) سردومن || —appellations,,
Gericht (ا لا) (حقوق) برنجی، (باش) تمییز محکمه‌سی ،
الك بیوك محکمهٔ تمییز || —aufseher(in) (ا م ، ا مؤ)
سرمبصر ، سرمبصره || —befelshaber (ا م) (ع) باش
قوماندان || —bürgermeister (ا م) برنجی صنف بلدیه
رئیسی || —feldherr (ا م) (ع) سردار (اکرم) ، عموم
باش قوماندان || —fläche (ا مؤ) سطح بالا || auf der
—fläche des Wassers صویك یوزنده || —flächlich (ص)
سطحی، اوستون کوری|| برشیئك سطح بالاسنجه، اوست یوزینه
متعلق|| —halb (حرجر) [قدیم آلمانجه oberûnhalpa :
obere Helfte] یوقاری ، یوقاریسنده ، قسم علیاسی ، قسم
علیاسنده || —hand (ا لا) الك اوستی ، ترسی : (مجا)
(برموقعك اهمیتلیسی ، تقدم) ال باشیلق ، سرکرده‌لك ||
—haupt (ا لا) رئیس || —haut (ا مؤ) (تشر ، نبا) اوست
دری || —jäger (ا م) سرآوجی : (ع) آوجی ونشانجی طابورینه
منسوب اونباشی|| —kellner (ا م) سرخدمتچی، غارسون باشی||
—körper (ام) وجودك قسم علیاسی|| —landes-Gericht
(الا) برولایتك محکمهٔ عالیسی، ولایت محکمه‌سی|| —lieutenant
(ام صورت تلفظی: leü'te-nänelei) (ع) ملازم اول ||
—stabs-Arzt (ا م) (ع) بیکباشی رتبه‌سنه معادل رتبه‌ده
(وآلای دوقتوری مقامنده) طبیب || —Rhein (ا م)
رن علیا .

Oberst (ـ ا م) (ع) میر آلای .

Oberst,, ... (ـ...) —inhaber (ا م) —eines
Regimentes بر آلایك فخری قوماندانی || —lieutenant
(ا م) (ع) قائممقام .

Ob-gleich (ـٓـ حر تا) هرنقدر ، واقعا ، ... سه‌ده .

Ob-hut (ـٓـ ا مؤ) محافظه ، وقایه ، ستر وحمایه ||
Jemand in seine—nehmen برینی تحت حمایه‌سنه آلمق

میوه قوروتمغه (ا مؤ) —barre (ـ...) Obst,, ...
مخصوص فرون ‖ —markt (ا م) یمش بازاری، چارشوسی‖
—baum (ا م) میوه آغاجی ‖ —essig (ا م) میوه سرکه سی‖
—frau (ا مؤ) یمیشجی قادین ‖ —garten (ا م) میوه
بغچه سی ‖ —handlung (ا مؤ) یمشجی دکانی، مغازه سی ‖
—kahn (ا م) یمشجی قایغی ‖ —wein (ا م) میوه شرابی‖
—zucht (ا مؤ) = —baum-Zucht (امؤ) میوه آغاجی
یتشدیرمه (اصولی) .

حکم (sép.) ⓶ b. (ـ ـ فع لا +) Ob-walten
سورمك ، اجرای نفوذ وحکم ایتمك ، حاکم اولمق، تأثیر ایتمك‖
واقع اولمق bei den—den Umständen احوال حاضره ده
شو زمانلرده (وقوعه کله طورمقده اولان شو حادثه (اثناسنده) ،
شو آرالق .

== (ـ حرفا) ob-zwar ، ونادراً ایکیسیده Ob-wohl
. ob-gleich

[لاتینجه] (sans pl.) ⓷ (ـ ا م kss ـ ـ) Occident
. Abend-land = ‖ Westen =

. Ozean . مرا Ocean

o'chera روجه] ⓸ a. (ـ ا م ch ـ) Ocker
. (نوعندن برنوع بالچیق) صاری بویا (معد) [blaß-gelb

اهالینك [روم] ⓹ (ـ ا مؤ ch ـ ـ) Ochlokratie
آشاغی صنفلرینك امورحکومته قارشمسی .

: آلمانجه ده „ اوزون „ ك „ آ „ قیصه ⑥ (ا م ök ـ ـ) Ochs
⑦ (ـ ا م k ـ ـ) ، Ochse (Ochse) أ „ حرفته تحویلیله
[قدیم آلمانجه olıso] اوکوز ، صغیرك ارککی ‖ (مجا) اوکوز
(حریف) قبا ، اشك (آدم) .

.büffeln= (عو) ⓶ c. (ـ فع لا +kss ـ) Ochsen

اوکوزله (ا م) —bauer (kss ـ...) Ochsen,,...
چالیشان کویلی ‖ —gespann (ا لا) (اوکوز قوشولی آرابه)
اوکوز آرابه سی ‖ —schwanz (ا م) اوکوز قویروغی :
—schwanz-Suppe (امؤ) اوکوزقویروغندن یاپیلان چوربا‖
—auge (ا لا) اوکوز کوزی ؛ کذا (معماریده یوارلاق ویا
یمضی پنجره) اوکوز کوزی ‖ —brech (ا لا) ، —bruch
(ا م) (نبا) کوکلری صیانك ایلرولمسنه مانع اولان نبات ،
قایش قیران ، مجرم ‖ —fleisch (ا لا) (اوکوز) صغیر اتی‖
—kopf (ا م) اوکوز قفاسی (بوغا قفاسنه مشابه باش ،
علی الخصوص بارکیرحقنده) ‖ (مجا) (عو) اوکوز قفالی ، بدلا ،
سرسم ، آلیق ‖ —zunge (امؤ) صغیردیلی ‖ (نبا) صغیردیلی .

. Büffler= ⓸ a. (ـ ا م kss ـ) Ochser

. (Ocher . مرا) (ـ ا م) Ocker

Ode (ـ امؤ) ⓹ [روم] (شعرده) کذا ⑦ قصیده ،
نقراتلی غزل .

[unbewohnt ödi قدیم آلمانجه] ⓶ (ـ ـ ص) Öde
بوش ، خالی .غیرمسکون غیر مزروع ، یالکز ،ایصسز ، تنها ‖
Öde (ا مؤ) ⑧ ایصسزلق ، تنهالق ‖ ایصسز یر ، خالی ،
متروك محل .

یالکز Odem (ـ ا م) b. ⓸ متروك اولوب شمدی
شعرده = Athem .

[aul لاتینجه=roda قدیم آلمانجه] (ـ حرفا) Oder
Oder ‖ یا ، یاخود ، فقط ‖ یوقسه ، ... اولمدیغی حالده

Objekt (ـ ا ـ y ـ لا) [لاتینجه] ماده ، شی ، مقصد ، مبنی
ومبحث علیه ، مرام ‖ (غرا) —direktes مفعول صریح .
Objektiv,, ... (ـ...ـ y ـ) —glas (ا لا) دوربینله
باقیلان شی طرفنده اولان جام ، عدسهٔ مرئیه .

Ob-late (ـ ـ وـ ـ کذا جنوب ایالتلرنده ـ ـ امؤ)
⓹ [لاتینجه] قربان ؛ خمورسز ، خمورسز اکمك ‖ کاغدحلواسی ‖
مکتوب وسائره یاپشدیرمغه مخصوص (کاغد حلواسی رنك
وشکلنده) پول .

Ob-liegen (ـ ـ فع لا +) f. ⓶ اکثریا (sép)
(den Künsten und Wissenschaften) — برشیئه چالشمق
علوم وصنایعه حصر وجود ایتمك ‖ Das liegt mir ob بو
بکا عائددر ، بو بنم وظیفه مدر ، بو بکا دوشر .

Ob-ligatorisch (ـ ـ ـ ص) ⓶ مجبوری ، لازم ،
واجب الاجرا (fakultati'v ك مقابلی) .

Obligo (ـ ـ ا لا) ⑨ [ایتا] (تجا) تعهد ، وعد ‖
کفالت ، تأمینات ‖ مخیر .

Ob-longum (ـ ـ ا لا) ⑨ [لاتینجه] (ریا) مستطیل .

Ob-mann (ـ ا م) ⑩ باش ، رئیس ، سر ‖ حکم اول ،
سرحکم .

. (Hobo'-e . مرا) (ـ ـ) Oboe

(ا م) [روم] (ـ ـ ـ) Obolus ، ⓷ (ـ ا م) Obol
⓷ پول ، اقچه ، منقبر .

Obrigkeit (ـ ـ ا مؤ) ⑪ حکومت ‖ حاکم ، والی
وامثالی کبی مأمورین دولت ، اوزرلرنده اقتدار ونفوذ حکومت
بولنان کمسه لر .

.Oberst= اولوب ⑫ نادراً مستعمل (ـ ا م) Obrist

. ob-gleich =(ـ حرفا) Ob-schon

Obszön (ـ ss ـ ص) ⓶ [لاتینجه] ادبه مغایر ، بی ادبانه ،
عارسزجه سنه .

Obsequi-en (ـ ـ جمع) (inv.) [لاتینجه] جنازه
الایی ؛ آلایله کوتوریلان جنازه .

Observanz (ـ v ـ ـ ا مؤ) ⓸ [لاتینجه] (علی الخصوص
امور دینیه ده) قانون وعادت وعلی الخصوص دینك احکام
واوامرینه رعایت وبوتنکله عمل .

[لاتینجه] ⑬ (ـ ـ v ـ ـ ـ ا لا) Observatorium
(هیئت) رصدخانه ، رصدگاه ، مرصد .

Obsidian (ـ (ـ) ـ ـ ا م) ⓷ [لاتینجه] زمان قدیمده جام
مقامنده مستعمل شفاف طاش ، اوبسیدیان طاشی .

seinen (sép.) ⓶ a. (ـ ـ فع لا +) Ob-siegen
Feinden — دشمنه غلبه چالق ، خصمی آلت ، مغلوب ایتمك ،
(مجا) ‖ —einer Sache برشیئه غلبه چالمق ، باشه چیقمق ،
اوست کلك .

Obskur (ـ ص) ⓶ [لاتینجه] قرانلق ، مظلم ، بالخصوص
(مجازی) نامعلوم ، مجهول ، بللی اولمیان .

Obskurantismus (ـ ـ ـ ا م) ⑭ [لاتینجه] معارفك
نشر وتعمیمی علیهنده بولنانلرك فکر ومسلکی .

Obsolet (ـ ـ ص) ⓶ [لاتینجه] استعمالدن ساقط ،
اسکی ، متروك .

opaz قدیم آلمانجه] (sans pl.) ⓷ (ـ ا لا) Obst
= پولونیاجه owoc] میوه ، ثمر ، یمش .

(صورت تلفظی : ١٥'-dĕre خا مؤ) ⑤③ (جغر) آلمانياده جاری نهرلردن اودر نهری .
Oder,,... (⁼⏑···) —frebse (جمع م) اودر نهری يڭكچی‖ —mennig (ا م) (بنا) قاصيق اوتی، قيزيل ياپراق.
Ode-um (⏑⁻⏑ ا لا) ④④ [روم] تياترو .
Ofen (⏑⁻ ا م) b. ③⑨ [قديم آلمانجه ofan=روسجه ipno's] صوبا ‖ اوجاق ‖ den Hund vom—zu locken wissen هرشيئه مقتدر ، قابليتلی اولمق ، الندن هرشی كلك ، كندندن هرشی بكلنور اولمق ‖ (اكمك وسائره پيشورمكه مخصوص) فرون ‖ ذابريقه وامثالی فرونی ، اوجاغی ‖ (دها هنوز باروت ايله طولديرلممش) لغم كوزی ‖ (ا خا لا) (جغر) مجارستانك پای تختی بودا (اوفهن) شهری .
Ofen,,... (⁼⏑···) —bank (ا مؤ) صوبه تختهسی ، طبلهسی ‖ —ruß (ا م) صوبا ، اوجاق قورومی ، ايس ‖ —heizer آتشجی ‖ —loch (ا لا) اوجاق آغزی ، فرون دليكی ‖ —rohr (ا لا) صوبا اوجاق بورويسی ‖ صوبادرونده يمكلرك صيجاق طورمسی ايچون احضار ايدلمش بوش محل ‖ —schirm (ا م) صوبالرك اوكنه زياده صيجاق اورمامق اوزره قونيلان سپر .
Offen (⏑⏑ صـ) ②④ [قديم آلمانجه ophan اولوب auf كلمهسنه مناسبتی واردر] آچيق ‖ bei offenen Thüren آچيق قپو (لر) ده ، قپو آچيق اولهرق ‖ آچيق ، آشكار ‖ طوغری، صاغلام، صادق، قلبی طوغری، غل وغشدن عاری ‖ —gesagt طوغريسی ‖ frei und—handeln سربست وطوغری ايش كورمك ، حركت ايتمك ، دوبره دوبره ايش كورمك ‖ —heraus بلا احتراز ولاغرض ‖ —er Kredi't آچيق وياناممحدود اعتبار، قرهدی ‖ آچيق، يازلمامش، طولديرلممش، املا اولنمامش ‖ —e See (بحر) آچيق دكز ‖ —e Straße كذركاه عمومی، طريق عام ‖ auf—er Straße كوبه كوندز، سوقاق اورتهسنده ‖ zu Tag liegen— كون كبی آشكار اولمق .
Offenbaren (⏑⏑⏑ فعـ متعـ) و—sich (فعـ مطا) a. ②① ‖ —(sich) اظهار ايتمك ‖ ظهور ايتمك ، ميدانه كلك ، ظاهر اولمق، كورنمك ‖ —sich Jemandem—، Jemandem sein Herz—، برينه افشای سر ايتمك ، قلبنده اولانی بيلديرمك ، سويلك ، دردينی آچمق ‖ offenbart، (امورمذهبيهحقنده) ge-offenbart (اسم مفعول وصـ) ②④ وحی اولنمش، وحی ايله نازل اولمش .
Offenheit (⏑⏑⏑ ا مؤ) ④⑨ (sans pl.) [offen] آچيق يوركليلك ، طوغريلق؛ استقامت ، حيلهسزلك .
Offensiv,,... (⏑··· ⏑⏑⏑) [يكی لاتينجه] —krieg (ا م) تعرضی حرب .
Öffentlich (⏑⏑⏑ صـ) ②④ [قديم آلمانجه offanlih] (geheim لك مقابلی) آشكار اولهرق ، علناً ، عموم ، عوام مواجههسنده، حضورومواجههٔ ناسده، محرمانه اولميهرق، رسماً.
Offerte (⏑⏑⏑ ا مؤ) ⑤③ [لاتينجه] عرض وتقديم ويا تكليف ‖ عرض وتقديم اولنان شی .
Offiziell (⏑⁻-tss(⏑)⁻ صـ) ②④ [لاتينجه] =amtlich.
Offizier (⏑⁻-tssi"re ا م) ③⑧ كذلك ⑤⑥ [لاتينجه officium دن مأخوذ فرانسزجه]ضابط ‖ (شطرنج اويوننده) قرال وكويليدن بشقه ديكر طاشلر .

Offizier(s),,... (... tssi"re ⏑⁻) —aspira'nt—(ا م) =Avantageu'r ‖ —bursche (ا م) ضابط خدمتجيسی، نفری ‖ —kasino— (هر آلايك قشلهسی داخلنده بولنان ولوقانطه قرائتخانه وتفرعاتی شامل اولان) ضابطان غازينوسی .
Offizin (⁼ tss -⏑⁻ ا مؤ) ④⑨ [لاتينجه] دستكاه ، عمليات خانه ‖ اجزا خانه ، عطاريه ادواتنك محافظهسنه مخصوص محل ؛ معمل صيدلانی .
Offiziös (⁼(⏑) tss -⏑⁻ صـ) ②④ [لاتينجه] برخدمت وايلك اولمق اوزره ياپيلان ، خيرخواهانه ، دوستانه .
Öffnen (⏑⏑ فعـ متعـ وفعـ لا +) و —sich (فعـ مطا) b. ②① آچمق، كشاد ايتمك، آچلمق، طابهسنی چيقارمق، مهرينی آچمق ، (دلوب آچمق) دلمك ‖ die Hausthür— اوقپوسی آچمق ‖ (طب) den Leib— برينك قارننی يارمق .
Öffnung (⏑⏑ ا مؤ) ④⑨ [öffnen] يارق، آچيق محل، آرهلق، دليك ، فرجه ‖ يارمه ، آچمه، دلمه .
Oft (⏑ حا بعضاً : صـ) ②④ [قديم آلمانجه ofto] تفضيلی: öfter ، مبالغهسی: öfteſt ، oftest ‖ (حا) اكثريا، علی الاكثر، چوق دفعه، كره ‖ wie—ist 3 in 6 enthalten? آلتی ده اوچ قاچ دفعه وار ? ‖ so—Du kommst سن هر كلدكجه، هركليشكده ‖ so—Sie wollen قاچ دفعه استرسهكز، استه ديككز قدر ‖ öfter : ich sehe ihn öfter als Dich بن اونی سندن زيادهكوريورم، اونی سندن دها چوق كوريورم، سنی كورديكمدن زياده اونی كوريورم .
Ogygia (⏑⏑ gh ⁻ gh - ا خا مؤ) ⑤⑥ (جغر) (اسا) قاليپسو آطهسی) اوكيغيا .
Oh! (⁻ حرند) آه ! اوح ! آی !
Oh(ei)m (-) ⁻ ا م) ③⑧ [قديم آلمانجه öheim فلمنكجه oom] عموجه .
Ohm (⁻ ا م) =O'heim ‖ [قديم آلمانجه ama= لاتينجه hama] (ا م (ا لا) ③⑧ ، —e (⏑⁻ ا مؤ) ⑤③ ، —en (⏑⁻ ا م) .b ④⑩ (ا مؤ) (inv.) مقدملری مايعات وعلی الخصوص شراب اولچيسی اولوب پك زياده مختلف المقداردر پروسياده = ١٣٧,٤٠٤ ليتره .
Ohn,,... (⁼···) قديم اولوب = um,,... ‖ —macht ضعفيت ، قوتسزلك ، طاقتسزلك ؛ (علم امراض) بايلمه، كنديسی غائب ايتمه ، انقطاع حركات قلب ؛ in-macht fallen بايلمق ‖ —mächtig (صـ) بايغين ؛ —werden = in—macht fallen .
Ohne (⏑⁻ حرجر) [قديم آلمانجه ânu=روسجه ane'u] (مفعول به آلور) سز ، بلا ‖ —Geist عقل وملاحظه سز ‖ er ist nicht—Verdienst اونك خدمتی سبقت ايتمشدر (ايتمامش دكلدر) اونی پك آكمه ‖ —mein (Vor,,) Wissen بن بيلمهدن، بنم خبرم اولميجه ‖ Das (وياخود : die Sache) ist nicht (so ganz)— ايش اويله آ كلاديغك كبی (پك بوش، بوشنه) دكل ، بونده برشی وار مطلقا بونك بر اصلی، سببی اولملی ‖ بو ايشدن استفاده بكلنيله بيلور ‖ (حرنا) —Jemand gesehen zu haben (هيچ بر) كسهيی كورمدن ، كورمكسزين .
Oho! (⁻ حرند) اوهو ! او ! هايدی !
Ohr (⁻ ا لا) .a ②② [قديم آلمانجه ôra = لاتينجه auris] قولاق، اذن، كوش ‖ (حرف جرد نصكره) Jemandem (ياخود : beim)—e zupfen am برينك (برای اخطار خفيفه)

Ökonom (ـُـ ـ ا م) (51) [روم] وكيلخرج ، كهيا ،
اداره مأمورى ‖ كذا اداره‌لى كمسه ‖ چفتلك صاحبى ، زراع ‖
معلومات فنيهٔ زراعيه‌يى تحصيل ايتمش (ارباب زراعتدن) اولان .
Okta-eder (ـ ـ ـ ا لا) a. (40) [روم] (ريا) ذو
ثمانية السطوح ، سكز وجهلى .
Oktant (ـ ـ ا م) (51) [لاتينجه] (بحر) دكزده يلديزلرك
ارتفاع ومسافه‌لرينى اولچمكه مخصوص دائره ثمننده عبارت
آلت ، اوقتانت ‖ (هيئت) (جنوبى برجلردن) اوقتانت برجى .
Oktav (f ـ ـ ا لا) (38) [لاتينجه] (صنع) (مطبعه) اون
صحيفه‌دن عبارت ترتيب ، فورمه .
Oktava (ـ ـ ـ v ـ ا مؤ) (54) [لاتينجه] برمكتبك سكزنجى صنفى .
Octave (ـ v ـ ـ ا مؤ) (55) [لاتينجه] (موسيقيده)
ديكر برسسدن سكزدرجه فرقلى صدا .
Oktober (ـ ـ ـ ا م) a. (40) [لاتينجه] تشرين اول آيى .
Oktodez-Band (ـ ـ ـ ا م) (31) ، Format „
(ـ ـ ـ ا لا) (38) (مطبعه) اون سكزه قاتلانه‌رق اوتوز آلتى
صحيفه‌دن عبارت كتاب فورمه‌سى .
Oktogon (ـ ـ ا لا) (56) [لاتينجه روميجه] (ريا واستحكام)
ذوثمانية الاضلاع ، مثمن الاضلاع شكل ويا استحكام .
Okular (ـ ـ ـ ا لا) (38) [لاتينجه] (بردوربينده) كوز
طرفنه كلان جام .
Okuli(e)ren (ـ ـ ـ ـ فعمتعه) a. (21) [لاتينجه] (بغچوانلق)
آغاج آشيلامق .
Okulist (ـ ـ ـ ا م) (51) [لاتينجه] = Augen-Arzt .
Öl (ـ ا لا) (38) [لاتينجه oleum] بعضاً (غلط
اوله‌رق : ا م) زيتون ياغى ‖ (رسامليقده) in—malem
ياغلى بويا رسم ياپمق ‖ (مجا) in's Feuer gießen— آتشه
كوروكله وارمق ، يانغينه كوروكله كيتمك .
Öl„… (ـ …) —gemälde (ا لا) ياغلى بويا رسم ‖
—baum (ا م) (نبا) زيتون آغاجى ‖ —beere (ا مؤ)
كندوسندن ياغ چيقاريلان ، ياغلى حبهٔ نباتيه ‖ زيتون ‖—berg
(ا م) اوزرنده زيتون آغاجلرى بولنان طاغ ، زيتونلى طاغ ،
زيتونلك ‖ (قدس شريف جوارنده) جبل زيتون ‖ —flasche
(ا مؤ) زيتون ياغى شيشه‌سى ‖ —ruß (ا م) ياغ ، بزير ايسى .
Oldenburg (ـ ـ ا خا لا) (56) (جغر) (آلمانياده كائن
بيوك دوقه‌لق وشهر) اولدنبورغ .
Oleander (ـ ـ ـ ا م) a. (40) [وسطى لاتينجه lorandrum
دن مأخوذ ايتاليانجه] (نبا) زقوم آغاجى ، چيچكى .
Oleaster (ـ ـ ـ ا م) a. (40) (نبا) يبانى زيتون آغاجى .
Ölen (ـ فعمتع) a. (21) [Öl] (زيتون ياغيله) ياغلامق .
Ole-um (ـ ـ ا لا) (56) [لاتينجه] (خلق آره‌سنده)
Schwefel-Säuer مقامنده مستعملدر .
Oligarchie (ـ ch ـ ـ ـ ا مؤ) (53) و (49) [روم]
حكومت خواص .
Oligo„… (ـ ـ ـ …) [روم] (= klein, wenig…) .
Olim (ـ ـ حا) = ehemals ‖ (اسم اوله‌رق)
zu Olims Zeiten مقدما ، مقدملرى ، اوللرى ، اسكيدن ،
وقتيله ، اوائلده .
Olive (ـ v ـ ـ ا مؤ) (53) [لاتينجه] (نبا) زيتون ‖
= Öl-baum .

او er hört nicht gut auf diesem—e ‖ قولاغى چكمك
in ‖ بوطرف (قولاغيله) ايله ايو ايشتمز ، اونك بوطرفى طوغز ‖
das—flüstern قولاغه فيصلدامق ، خفيفجه قولاغه برشى
سويلمك ‖ Jemandem einen Floh in das—setzen برينك
قولاغنه برشى قويمق ، (واونكله دائمى صورتده كنديسنى اشغال
وراحتسز ايتمك) برينك قولاغنه برشى صوقمق ؛ برينى
قوشقولنديرمق ‖ etwas mit gespanntem Ohre anhören
برشيئى كال دقتله ، جان وكوكلدن ، ايوجه قولاق ويره‌رك ،
جان قولاغيله ديكلمك ، قولاق قبارته‌رق ديكلمك ‖ bis über
die—en بوغازينه قدر ، بسبتون ‖ es ist mir zu—en
gekommen بنم قولاغمه كيتدى ، بن (اونى) ايشتدم ، اويله
برشى طويدم ، قولاغمه چالندى ‖ بركتابك ياپراقلرينك بر ويا
برقاچنده بوكولمكله حاصل اولان قيوريقى ، قولاق ‖ —en tauben
predigen كندى سويليوب كندى ديكلمك ‖ auf dem—e
liegen اويومق ‖ er ist hinter den—en noch nicht trocken
اونك آغزى دها سود قوقويور ‖ Jemand über's—hauen
برينك قولاغى توزينه (توقات) اورمق ، ياپشديرمق ؛ (مجا)
(آليش ويريشده) برينى آلداتمق ، يوتمق ‖ Jemandem das
Fell über die—en ziehen برينك دريسنى يوزمك ، فنا حالده
اذيت ، مجازات ايتمك ، جانى چيقارمق ‖ bis über die—en
roth werden قولاقلرينه قدر قيزارمق ‖ bis über die—en
in Schulden stecken بوغازينه قدر بورجه باتمق ، بورجى
اولمق ‖ bis über die—en verliebt sein برينى فنا حالده
سومك ، طوتولمق ، صوك درجه‌ده تعشق ايتمك ‖ zu einem—
hinein zum anderen flugs heraus برقولاغندن كيرر
برقولاغندن چيقار ‖ Jemandem etwas zu—en bringen
برشيئى برينه طويورمق ، خبر ويرمك ‖ بالجمله طوتيله‌جق
(وبونكله كتيريلوب كوتوريله‌جك ويا كييوب چيقاريله‌جق ودها
بوصورتله قوللانيله‌جق شيلرك) قولپى ، قولاغى .
Öhr (ـ الا) (38) [قديم آلمانجه ôri ohr-artiges Loch]
(صنع) اوفق دليك ، كوز ، اوفق چنكل ، قانجه يرى ، چكيج وكسر
كبى ال اداواتنده چيوى چيقارمغه مخصوص دليك ، ياريق .
Ohr„… (ـ …) —läppchen (ا لا) قولاق ممه‌سى ‖
—ring (ا م) كوپه ‖ —drüse (ا مؤ) (تشر) غدهٔ
اذنيه ‖ —gehänge (ا لا) كوپه ‖ —löffel (ا م) قولاق
قاريشديرمغه ، تميزلمكه مخصوص هلال ‖ —muschel (ا مؤ)
(تشر) قولاغك خارجده بولنان قسمى ‖ —zerreißend (ص)
انسانك قولاغنك زارينى پاطلتان ، پاطلته‌جق صورتده .
Ohren„… (ـ ـ …) —kitzel (ا م) قولاغك قاشينمسى ،
قيجقلانمسى ‖ (مجا) قولاغه خوش كلان ، اوخشايان موزيقه ،
هوا ‖ —arzt (ا م) قولاق طبيبى ‖ —brausen (ا لا)
قولاق اوغولدامسى ‖ —klingen (ا لا) قولاق چينلامسى ‖
—krankheit (ا مؤ) قولاق خسته‌لغى ‖ —leiden (ا لا)
قولاق علتى ، خسته‌لغى ، آغريسى ‖ —reißen (ا لا) =
—schmerz (ا م) قولاق آغريسى ‖ —zeuge (ا م) برشيئى
قولاغيله ايشيدن .
Öhse (ـ ـ ا مؤ) (53) = Öse .
Okkupi(e)ren (ـ ـ ـ ـ فعمتع) a. (21) اشغال ايتمك ،
مشغول قيلمق ‖ وضع يد ايتمك ، ضبط واشغال ايتمك .

Oliven„... (‒⏑̄v⏑···) —baum (ام) =Öl=baum‖
—holz (الٓ) زیتون، زیتون تختەسی (آغاجی) .
Olm (ـَ ا م) (38) (sans pl.) [قبا آلمانجه] =Mulm
علی‌الخصوص چورومش آغاج، تخته ‖ (تاطبیعه) صوسمندری .
Olymp (ـَ ـ ا م) (38) [روم] (ا خا) ، کذا : —us
(⏑⏑́‒) (inv.) (جغر واسا) تسالیا ایله ماکدونیا آرەسنده
وسلانیك کورفزی قارشوسنده اولیمپوس طاغی (که اساطیره
کوره آلهەلرك مکانی عد اولنور) ‖ (عمو) (ا لا) (تیاترودە
اك یوکسك محل) پارادیز .
Omega (⏑⏑́ ویاخود ⏑⏑́ ـ ا لا) (56) الفبای یونانینك
صوك حرفی ‖ صوك ، نهایت .
Omen (⏑́ ا لا) (56) [لاتینجه] (جمعی کذلك : O'mina
⏑⏑́) (برشیئك اولدن استخراج وتفألنه دلالت ایدن) علامت،
فال، طالع .
Om(m)ajaden (⏑̄ y ـ ⏑́ جمع م) (56) [عر] خلفای امیه.
Omni„... (⏑́ـ···) [لاتینجه] omni... =all„...) .
Omnibus (⏑⏑́ ا م) (inv.) یاخود (38) [لاتینجه =
für Alle] اومنیبوس (تعبیر اولنان عمومی ویوك آرابه)
mit dem—fahren اومنیبوسه بینمك .
Onanie (⏑́ـ⏑ ا مؤ) (53) [Onan یوداتك اوغلی]
استمنا بالید .
Onega=See (⏑⏑̄ـ ا خا م) a. (42) (جغر) روسیەدە
کائن اونەغا کولی .
Onkel (⏑́ ا م) a. (40) ویا (56) [فر] عموجه ، دایی ،
عم ، خال .
Öno„... (⏑⏑́···) [روم] oeno„... =Wein„...) .
Onom„... (⏑⏑́···) [روم] onom„... =Namen„...) .
Onomato=po-etikon (⏑⏑̄ـ ـ⏑ـ⏑⏑ ا لا) (56) [روم]
برشیئك چیقاردیغی صوت وصدا ایله تسمیەسی ، تسمیه
بتقلید الصوت .
Onto„... (⏑⏑́···) [روم] onto„... =Sein„...) .
Onyx (⏑́ ا م) (inv.) یاخود (38) (طمارلی ورنکی
چوق برنوع عقیق) عقیق سلیمانی، مهرەسنك ، جزع .
Opak (⏑́ـ ص) (21) [لاتینجه] غیر شفاف ، کثیف .
Opal (⏑́ـ ا م) (38) [لاتینجه] (معد) سود رنکنده پارلاق
وطمارلی ذی قیمت برطاش، عین شمس .
Oper (⏑́ ا مؤ) (53) [ایتا] (تیا) اوپرا ، منظوم
فاجعه ، درام اویونی (موسیقه ایله اجرا اولنور) ‖ (بودرلو
اویون اوینانان تیاترو ابنیەسی) اوپرا .
Operation (⏑́ (⏑) tss ‒⏑‒ ا مؤ) (49) [لاتینجه] ایش،
عمل ‖ تأثیر ‖ عملیات ‖ برحرب ترتیبنك اجراسی .
Operations„... (⏑̄ (⏑) tss ‒⏑‒) —objekt (ا لا)
(ع) اوزرینه حرکات عسکریه اجرا قلنەجق اولان هدف ،
ترتیبات عسکریەیی ایجاب ایتدیرن ماده ، مقصد ‖ —plan
(ا م) (ع) حرکات ، ترتیبات عسکریه پلانی .
Operette (⏑⏑́ـ ا مؤ) (53) [فر] (اوفق مضحك منظوم
ومنثور کوچك تیاترو اویونی) اوفق اوپرا .
Operi(e)ren (⏑⏑́ـ فعلا + وفع متع) a. (21) [لاتینجه]
(جرا ، ع) عملیات اجرا ایتمك ، ترتیبات وحرکات عسکریه
یاپمق .

Opern„... (⏑̄···) —musik (ا مؤ) (Kammer=,)
Kirchen=musik ك مقابلی) اوپرا موسیقەسی ‖ —glas (لا).
—gucker (ا م) تیاترودوربینی ‖ —haus (ا لا) =Oper
(اوپرا تیاترو ابنیەسی) .
Opfer (⏑́ ا لا) a. (40) [قدیم آلمانجه opfar] قربان ‖
حق تعالی نامنه وقف اولنان شی ‖ (برشی یولنه تلف اولان
حیوان ویا انسان) قربان . مظلوم ‖ شهید ، مجتهد .
Opfern (⏑́ فع متع وفعلا +) و — sich (فع مطا) o. (21)
[لاتینجه offe'rre دن مأخوذ قدیم آلمانجه opfarôn] فدا
ایتمك ، قربان ایتمك ، قربان اولمق، کندینی فدا ایتمك .
Ophit (⏑́ ⏑ ا م) (51) [روم] (معد) قویو یشیل رنکلی
وصاری شطرنجی چیزکیلری بولنان مرمر .
Ophthalm„... (⏑́···⏑) [روم] ophthalm ...
. (Augen„ ... =)
Opiat (⏑́ (⏑) ـ ا لا) (38) [روم] معجون .
Opium (⏑ (⏑) ⏑́ ا لا) (56) (sans pl.) آفیون .
Opodeldok (⏑⏑́ـ ا لا) (56) (sans pl.) (اجزا ، طب)
صابونلی سرت مرهم .
Opossum (⏑⏑́ـ ا لا) (56) [امریقاجه] (تاطبیعه) مانیقو
تعبیر اولنان (صیچان نوعندن) حیوان .
Opponent (⏑́ـ ا م) (51) [لاتینجه] (برمباحثەدە)
معارض اولان .
Opponi(e)ren (⏑⏑̄ـ⏑́ فع متع وفع لا +) و — sich
(فع مطا) a. (21) معارضه ، مقابله ایتمك ، مدافعه ایتمك ،
اعتراض وممانعت ایتمك ‖ قارشی طورمق .
Opportunität (⏑̄⏑ـ⏑́ امؤ) (49) [لاتینجه] مناسبت،
موافقت ، وقت وحاله اویغونلق .
Opposition (⏑̄ (⏑) tss ‒‒⏑́ ا مؤ) (49) [لاتینجه] ممانعت،
مانع ‖ ضد، نقض ‖ (برمجلسده) مخالفت رأیده بولنان، معارض ‖
(هیئة) برسیارەنك تام کونشك قارشیسنده یعنی دائرەسنك
" ۱۸۰ „ نجی درجەسنده بولنمسی .
Optativ (‒‒⏑́ و ‒⏑̄⏑́ ا م) (38) [لاتینجه] (غرا)
افعال یونانیەنك تمنی وترجی بیان ایدن صیغهٔ مخصوصەسی .
Opti(e)ren (⏑⏑̄ فع لا +) a. (21) [لاتینجه] سچمك،
اختیار ایتمك ، بکنمك .
Optik (⏑́ امؤ) (49) [روم] حکمت طبیعیەدە ضیا وبصردن
بحث ایدن قسم ، مبحث البصر، علم البصر، مبحث الضیا .
Optiker (⏑⏑́ ا م) a. (40) ، Optikus (⏑⏑́ ا م)
(56) [روم] علم البصر فننه آشنا اولان ‖ فن بصره دائر آلات
ادوات یاپان ویا صاتان تجار، صنعتکار .
Optimismus (⏑⏑̄ـ⏑́ ا م) (46) (sans pl.) (فلسفه)
دنیادە هرشیئه ایو نظرله باقملق ‖ هرشیئك ایو اولەبیلەجکی
درجەدە ایی اولدیغنه ایناممق فکرومسلکی ، نیکبینلك .
Optisch (⏑́ ص) (21) کورمکه ، بصره مخصوص، متعلق،
بصری ، نظری .
Opuntia (⏑ (⏑) tss ⏑́ ا مؤ) (51) (نبا) هند انجیر
آغاجی (قصیلهٔ حباریەدن) .
Orakel (⏑́ـ ا لا) a. (40) [لاتینجه] معجزه ، کرامت
کذا (مجا) ‖ علم واقتدارلری بیوك اولان ذوات .

Orang„... (ـ ـ ـ) [مالایجه : Mensch] —utan
[Wald=utan] اکثریا غلط اوله‌رق : —utang (ا م)
(تا طبیعه) اورانغ اوتانغ میموی .

Orange (صورت تلفظی ô-ra'n-jĕ ا مؤ) (55) (نبا)
پورتقال‖ (ا خا لا) (56) فرانسه شهرلرندن اورانژ‖ (اخام)
(56) آفریقای جنوبیده اورانژ نهری .

Orangen „ ... (صورت تلفظی : ... ôra"n-jĕne)
—schale (امؤ) پورتقال قبوغی ‖ —blüthe (امؤ)
پورتقال چیچکی .

Orchester (ـ ch ـ) اکثریا : (ـ k ـ ویاخود غلط
اوله‌رق ـ ch ـ ا لا) .a (40) [روم] (موسیق) تیاترو موسیقه
باندوسی ، طاقمی ، اوکستره .

Orchidee(e) (ـ) ـ ch ـ امؤ) (53) [روم] (نبا)
بعض کوزل چیچکلر فصیله‌سی ، فصیلهٔ سحلبیه .

Orchis (ـ ch ـ امؤ) (inv) [روم]=Knaben=fraut.

Ordale (ـ ـ ا لا) (56) (inv)=Gottes=urtheil.

Orden (ـ ـ ا م) .b (40) [لاتینجه ordo دن مأخوذ
ایتالیانجه o'rdine] طریقت ‖ نشان .

Ordens „ ... (ـ ـ ـ) —band (ا لا) برنشانك
شریدی ‖ برجنس کلیسك ‖ —bruder (ام) هم طریقت ،
ایکیسی برطریقته منسوب اولنلر .

Ordentlich (ـ ـ ص) (21) [قدیم آلمانجه o'rdena=
Ordnung دن‌مأخوذ قدیم آلمانجه ordenlich] منتظم ،
مرتب ، مکمل ، تام ‖ اصیل‖(انسان حقنده) —er Mensch
مکمل ، منتظم یاشار کمسه ؛ عاقل آدم ، عقللی ذات ، مقتدر
کمسه ‖ بروجه مطلوب تام استنلدیکی کبی ، مقتدر ، مکمل .

Order (ـ ـ ا مؤ) مفردی (.inv) جمعی (8—) [فر]
=Ordre .

Ordinär (ـ ـ ص) (21) [فر]=gewöhnlich عادی ،
آشاغی ، بیاغی .

Ordinarius (ـ (ـ) ـ ـ ا م) (57) یاخود (56) [لاتینجه]
برمکتب صنفنك باش ، برنجی خواجه‌سی‖ پسقپوس .

Ordinate (ـ ـ ـ ا مؤ) (50) [لاتینجه] برقوسدن
محورینه چکیلان خط عمود ، خط ترتیب ، شعبهٔ عمودی .

Ordnen (ـ فعه متعه ، فعلا +) و—sich (فعه مطا) .b (21)
[قدیم آلمانجه ordinôn اولوب لاتینجه ordina're دن
مأخوذدر] ترتیب وتنظیم ایتمك ، برنظام وقاعده ، اصوله ربط
ایتمك‖ درجه ، اعتبار ، صنف وفیئات... والخ یه‌کوره آییرمق‖
ge-ordnet (اسم مفعول وصفت) (21) منتظم ، مرتب ‖
Ordnung ‖ صره ، صنف ، درجه ، اعتبارینه کوره آیرلش
(49) ترتیب ، تنظیم ، یرلشدیرمه ، یرلی یرینه قومه .

Ordnung (ـ ـ ا مؤ) (49) [ordnen] نظام ، انتظام ،
ترتیب ‖ in—bringen ترتیب وتنظیم ایتمك ، دوزلتمك ؛ آدمه
دوندیرمك ‖ aus der — bringen بوزمق ، برباد ایتمك ‖ aus
der—kommen بوزلمق ، برباد اولمق ، نظام وانتظامنی غائب
ایتمك ، شیرازه‌دن چیقمق .

Ordnungs„... (ـ ـ ـ) —gemäß (ص) =—mäßig
(ص) منتظماً ، مرتباً ، صورت منتظمه‌ده ‖ —widrig (ص)
مخالف ترتیبات ، غیرمنتظم ، مخالف نظام .

Ordonnanz (ـ ـ ـ ا مؤ) (49) [فر] امرنامه ، امر ،
فرمان ‖ (ع) امرچاوشی ، اونباشیسی ، نفری .

Ordre (ـ ـ فرانسزجه تلفظ اولنور) (55) جمعی کذا(8—)
امر ، قوماندا ‖ —bis auf weitere امر اخیره دکین‖(تجا)
Ihrer— (Bestellung) gemäß امریکزه ، سپاریشکزه
توفیقاً ، امریکز وجهله .

Or(e)ographie (ـ f ـ ـ (-) ـ ا مؤ) (53) طاغلردن
بحث ایدن علم ، توصیف الجبال .

Organ (ـ ـ ا لا) (38) [رومجه‌دن‌مأخوذ لاتینجه] عضو ،
آلت ‖ (مجا) واسطه اولان کمسه ، شی .

Organdi (ـ ـ ـ ا م) (56) [فر] (تجا) دلبند .

Organisator (ـ ـ ـ ـ ا م) (43) [لاتینجه] تنظیم وترتیب
ایدن ، ناظم ، مرتب ، تنسیق ساز ، تشکیل ایدن ، وجوده‌کتورن .

Organismus (ـ ـ ـ ا م) (45) [لاتینجه] برجسم
عضوینی ترکیب ایدن اعضانك وبو اجسامی تحریك ایدن
قوتلرك هیئت مجموعه‌سی ، عضویت .

Organist (ـ ـ ا م) (51) [لاتینجه] (موسیق) ارغنون
چالان چالغیجی .

Orgeade (صورت تلفظی ŏre-jā'-dĕ ا مؤ) (53) [فر]
صوبیه .

Orgel (ـ ـ ا مؤ) (53) لاتینجه رومجه o'rganum دن
مأخوذ قدیم آلمانجه o'rgalâ] ارغنون .

Orgi-e (ـ gh ـ ا مؤ) (53) [روم] عیش وعشرت
مجلسی ، جنبش ‖ اسکی یونانیلرك شراب الهی باکوسك نامنه
اجرا ایتدکلری آیین وشنلك .

Orient (ـ(ـ) ویاخود ـ(ـ) - ا م) (38) (sans pl.)
[لاتینجه]=Osten ‖ =Morgen=land‖ رئیس لوجه‌سی .

Orientale (ـ ـ(ـ)- ا م) (52) ، Orientalin(ا مؤ)
(50)=Morgen=länder(in)‖ (عمو)=Jude‖ Ori-entalia
(جمع لا) شرقك لسان وآنتیقه‌لری .

Orienti(e)ren (ـ ـ(ـ)- فعه متعه) و—sich (فعه مطا)
.a (21) برشیئك جهات اربعه‌سنی تعیین ایدوب اوکا کوره
بروضعیت ویرمك ؛ بولندیغی محلك شرق غرب وسائر جهاتنی
تعیین ایتمك ‖ (مجا) نره‌ده بولندیغنی آکلامق ، برشیئك احوالنه
واقف اولمق .

Oriflamme (ـ ـ ـ ا مؤ) (53) [لاتینجه] اسکی فرانسه
حکمدارلرینه مخصوص طار وچتال سنجاق .

Original (ـ gh -- ا لا) (38) [لاتینجه] اصلی ،
اساسی ، ابتدائی ‖ اصل ، عین ‖ صورت ویا تقلید اولمیان ‖
غریب ، تحف ، بام باشقه

Originalität (ـ ـ gh -- ا مؤ) (49) [لاتینجه]
اساسیت ، اصل اولیش ، صورت ویا تقلید اولیش‖ تحفلق ،
غرابت ، بامباشقه اولیش .

Originell (ـ gh -- ص) (21) [لاتینجه] اصلی ، مبدأ
ومنشأدن بری اولان ‖ غریب .

Orinoko (ـ ـ ـ ا خا م) (56) [indiä'nisch] (جغر)
آمریقای جنوبیده‌جاری اورینوقو نهری ، اوره نوق .

Orkan (ـ نادراً ـ ا م) (38) برقاچ مخالف روزکارك
چارپشمسندن حاصل اولان شدتلی فورطنه ، بوره ، عاصف .

Orlean (ـٓـٓـ ام) ⑯ (*sans pl.*) [orella'na لاتينجه] (بوياجيلقده) اورلئان صاريسى .

Orlog (ـٓـ ا م) ㊳ [فلمنكجه] اسكيدن = Krieg ‖ s— مركب اولەرق الآن مستعمل اولوب (على الخصوص بحريه‌ده) = … „Kriegs .

Ornament (ـٓـ ا لا) ㊳ [لاتينجه] (معما) تزيينات معماريه .

Ornat (ـٓـ ا م (ا لا) ㊳ [لاتينجه] كليسا وامثالنك رسمى البسه‌سى .

Ornitholog (ـٓـٓـ ا م) ㊶ [روم] علم الحيواناتك طيوردن بحث ايدن قسمنده عالم وعلم مذكورك بو قسميله متوغل ومشغول كمسه ، مبحث الطيور عالمى .

Oro„... (ـٓـ…) [روم] ...oro (Gebirgs„...=).

Orographie (ـٓ ـٓـٓ ا مؤ) مرا . (Oreographie).

Orpheum (ـٓ ا ـٓ ا لا) ⑯ [روم] موسيقى مكتب وجمعيتى .

Orpheus (-ا ـٓ ا خا م) (*inv.*) [روم] (اسا) تراس قرالى (ئو آغر) ك (بعضلرينه كوره دخى آپوللون وقلييونك) اوغلى دركه اوائلك الك بيوك موسيقى شناسى عد اولنور .

Ort (ـٓ ا م) ㊳ ياخود ㉕ [قديم آلمانجه das ort ‖ Spitze] ير، موقع، محل، جوار ‖ (كوچك شهر، كوى، قصبه) قريه ، ناحيه ‖ an—und Stelle gelangen محل مقصوده كلوب كلمز ‖ Das ist hier sehr am—e بوكا بوراسى پك مناسب ، بوكا بوراسى ، بو بورايه پك ياقيشور ، تام يرنده ‖ der Plan ist höheren—es genehmigt مقامات عاليه پلانى (تصديق) ايتدى ، حكومت پلانى تصويب ايتدى ‖ بر آلتك اوجى ‖ ميل، كولونك ‖ [قبا آلمانجه ord اولوب اورته لاتينجه quarto دن مأخوذ] (پاره ، آغرلق، اولچو وامثالى كبى شيلر ايچون اعتبار اولنان واحد قياسينك دردده برى) چاريك ‖ (صنع) (قوندره‌جيلقده) بيز .

Örtern (ـٓ فه متم) ㉑ a. (صنع) صبورى برلرى، كوشه‌لرى يونتمق، دوزلتمك ، دستره ايله كسمك .

Ortho„... (ـٓ…) [روم] ...ortho (recht„...=).

Orthodox (ـٓـٓـ ص) ㉔ (طوغرى، مستقيم، حقيقى معناسنه) اورتودوقس .

Ortho-epie (ـٓـٓـ ا مؤ) ㊸ و ㊾ [روم] طوغرى وكوزل تكلم ايتمك صنعتى ، اصولى ، بلاغت .

Orthographie (ـٓ ا ـٓـ ا مؤ) ㊸ و ㊾ [روم] طوغرى يازمق اصولى ، املا .

Örtlich (ـٓ ص) ㉔ [Ort] برمحله ، موقعه مخصوص ‖ مختلف محللرك احوال ، صورت ووضعيتلرينه متعلق ، موقعى ‖ (طب ، اجزا) خارجدن قوللانيلان علاجلره اطلاق اولنور موضعى .

Örtlichkeit (ـٓ ا مؤ) ㊾ [Ort] محل، موقع، موضع، دائره ، محله ، ناحيه .

Ortolan (ـٓـٓ ا م) ㊳ [ايتا] =Ammer— (ـٓـٓـٓ ا مؤ) ㊸ (تاطبيه) يلوه قوشى .

Orts„... (ـٓ…) —pfarrer (ا م) كوى ، قصبه ، (محله) پاپاسى، امامى ‖ —behörde (ا مؤ) حكومت محليه ‖ —polizei' (ا مؤ) قريه ، كوى، (محله) پوليسى ‖ —statu't

برمحله (كوى ، قريه ، ناحيه) يه مخصوص نظام واصول (خصوصى) ؛ برمحلك اوته دنبرو رعايت اولنه‌گلان عادى ‖ —vorsteher (ا م) قوجه‌باشى ، قريه ، ناحيه مديرى .

Ortschaft (ـٓ ا مؤ) ㊾ [Ort] (مسكون) محل ، موقع ، كوى ، قريه ، ناحيه .

Öse (ـٓ ا مؤ) ㊸ [لاتينجه ansa دن مأخوذ اورته آلمانجه] =Öhr ‖ —einer Spange برقوپچه‌نك كوزى ‖ معدن حلقه .

Osiris (ـٓ-ا خا م) (*inv.*) (اسا) مصرليلرك معبودى.

Osmanen„... (ـٓـٓـ…) —reich (ا لا) = Türkei .

Ossete (ـٓـٓ ا م) ㊷ قفقاسيا اقوامندن يوناميله موسوم اولان قومه منسوب اركك .

Ost (ـٓ ياخود نادراً ـٓ ا م) ㊳ (هيئت ، جغر، بحر) شرق (مرا · Osten) = Ost-wind .

Ost„... (ـٓ…) —wärts (حا) شرق طرفنه ، شرقه طوغرى ‖ wind— (ا م) كون طوغريسى (روزكارى) ‖ —preuße (ا م) ، —preußin (ا مؤ) پروسيانك شرق طرف اهاليسندن (اركك ، قادين) ‖ —Preußen (ا خا لا) پروسياى شرق ‖ —See (ا مؤ) بحر بالطق .

Osten (ـٓ ا م) b. ㊵ [قديم آلمانجه ôstan =Sonnen-aufgang] شرق طرفى ، ممالك شرقيه (اوروپايه نسبةً اوروپاى شرق وآسيا) ‖ شرق، مشرق، كون طوغيسى، خاور .

Oster „... (ـٓـ…) „Ostern" —abend (ا م) (حضرت عيسانك تكرار ديرلمسى آكديران بيوك پاسقاليه) اقشاميسى ‖ —messe (ا مؤ) (تجا) بيوك پاسقاليه پنايرى ‖ —fest (ا لا) =Ostern ‖ بيوك پاسقاليه آيينى ‖ —woche (ا مؤ) بيوك پاسقاليه هفته‌سى .

Oster-gothland (ـٓـٓ ا خا لا) ⑯ (جغر) اسوج ولايتلرندن استروغوتى .

Oster-luzei (ـٓـٓ ا مؤ) ㊾ (نبا) ادويهٔ طبيه‌ده قوللانيلان نبات ، راوند .

Ostern (ـٓ ا لا (ا م) .c ㊷ كذا (ا مؤ) (*inv.*) [قديم آلمانجه Ostarâ دن مأخوذ ôstarûm اولوب اولكيسى Ostarâ =Göttin des Frühlingslichtes] كذا (ا مؤ) خرستيانلرك (حضرت عيسانك تكرار ديرلديكنى آكديران بيراملرى) بيوك پاسقاليه‌سى ‖ christliche(s)— يهوديلرك (مصردن چيقدقلرى كونى آكديران) بيوك پاسقاليالرى، حضرت موسى ايله بحر احمرى كچدكلرى كون . jüdische(s)‖

Öst(er)reich (-(ـ)ـٓ ا خا لا) ⑯ [قديم آلمانجه östliches Reich (جغر) Ostirrichi] مقدما آلمانيا واسپانياده موجود هابسبورغ خاندانى ‖ شمدى آوستريا حكومت وايالتى .

Öst(er)reich„... (…-(ـ)ـٓ) (جغر) —Ungarn (ا خا لا) اوستريا ومجارستان .

Öst(er)reicher (ـ-(ـ)ـٓ ا م) a. ㊵ ، —in (ا مؤ) ㊿ آوستريالى اركك ، قادين .

Östlich (ـٓ ص) ㉔ [Ost] شرقى، شرقده واقع، شرقاً.

Oszilli(e)ren (ـٓـٓ tss ـٓ فه لا +) a. ㉑ [لاتينجه] صاللانمق، كيدوب كلك ، ارتجاج ايتمك .

Otranto (ـُـ ـ ا خا لا) (56) (جغر) ایتالیا شهرلرندن اوترانت .

Otter (ـَ ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجه ottar] (تا طبیعه) صو سموری ، ذنب الماء ‖ [قدیم آلمانجه natarâ] انکرك یلانی ، افعی ؛ صاغر یلان (Natter =) .

Ottomane (ـَ ـَ ا م) (52) [Othman حکومت عثمانیه‌نك بانیسی سلطان عثمان طاب ثراه حضرتلری نامندن مستعار اولوب (٧٢٦) هجری و ١٣٢٦ سنهٔ میلادیه‌سنده مشار الیه حضرتلری ارتحال دار بقا ایلشلردر] عثمانلی .

Ouverture (ـَ ـَ : ou-vèreᵉ-tû'-rĕ ا مؤ) (53) [فر] (موسیق) تیاترو ، بالو ، قونسر وامثالی ابتداسنده چالنان چالغی ، مقدمه .

Oval (ـَ - v - ص) (24) بیضی .

Ovarium (ـ(ـ)ـَ - v - ا لا) (44) [لاتینجه] (نبا) حبوبات محفظه‌سنك آلت طرفی .

Oxal,,... (...ـَ ـَ) [روجه = Sauer-Klee] —säure (ا مؤ) = Klee-säure حامض حماض.

Oxhoft (ـَ ا لا) (38) (اسکیدن آلمانیاده‌مایع اولچیسی = ½ Ohm) یاریق، اوقسوفت .

Oxy,,... (...ـَ) [روم] oxy... (= spitz ، کیمیاده = sauer) .

Oxydi(e)ren (ـَ ـَ ـَ فعه متع) [روم] (فعه لا —) ده — sich (فعه مطا) .a (21) تحمض ایتدیرمك ، تحمض ایتمك، تحمیض ایتمك .

Oxydul (ـَ ـَ ا لا) (38) [روم] (کیمیا) حمض اول .

Oxygen (ـَ gh - ـَ ا لا) (38) [روم] (مادهٔ حمضیه) مولد الحموضه .

Oxytoni(e)ren (ـَ ـَ ـَ ـَ فعه متع) .a (21) [روم] (روم غرامرنده) صوك هجا اوزرینه اقسانتکو قومق .

Ozean (ـ tss ـَ ا م) (38) [روم] بحر محیط، اوقیانوس.

Ozeani-en (ـ(ـ)ـُ ـ tss - ا خا لا) .b (40) (جغر) = Austra'li-en .

Ozon (tssـَ ویاخود ـَ tss - ا لا) (56) (sans pl.) [روم] سرت قوقولی والکتریقلنمش محمض غاز ، اوزون، بوی.

P.

P. (ـَ ا لا) (55) آلمان الفباسنك اون آلتنجی حرفی واون ایکنجی حرف غیر صدائیسی .

—∘◇◆◇∘—

Pä-an (ـَ ـ ا م) (38) [روم] ممنونیت (جنبش) شرقیسی.

Paar (ـَ ا لا) (38) (جمعی مقیاس اولدقده کذا (inv.) [قدیم آلمانجه bâr = لاتینجه par] جفت؛ اش ‖ die Beiden werden wohl ein—werden بو ایکیسی غالبا یکدیکریله ازدواج ایده‌جکلر، غالبا بونلر اولنه‌جکلر، قاری قوجه اوله‌جقلر ‖ —und— ، bei— ، zu—en جفت جفت، ایکیشر ایکیشر ‖ (ص) (یکدیکرینه اویه‌جق صورتده وجوده کتورلمش، کلش اولان) —diese Handschuhe) sind nicht) بو الدیونلر بربرینه اویغیور ، بو بونك تکی، اشی دکل ‖ (عدد حقنده) کسر قالمیه‌جق صورتده ایکی ایله قابل تقسیم اولان ، عدد زوج ‖ (اویون) — oder unpaar? تکمی چفتمی ؟ ‖ (عدد غیر معین) — برقاچ (چوق دکل، آز) .

Paar,,... (...ـَ) —weise (ص وحا) جفت جفت ، ایکیشر ایکیشر (اولهرق) ‖ zeit —[paaren] قوشلرك جفتلشمه وقتی ، (آوجیلقده) (der Repp-hühner) —zeit ککلکلرك جفت زمانی .

Paaren (ـَ فعه متع) .a (21) [Paar] جفت تشکیل ایتمك (الدیون، کوکرجین، حیوان وسائره‌کبی) ‖ (مجا) برلشدیرمك، توحید ایتمك، مشترك قیلمق ‖ جفتلشدیرمك ‖ —sich (فعه مطا)، بعضاً (فعه لا +) جفتلشمك ‖ برلشمك ، مشترك اولمق .

Pabst (ـَ) (مرا Papst) .

Pacem (tss ـَ ا لا) (56) کذا (sans pl.) [لاتینجه] (امور مذهبیه) صلح ، آسایش، مصالحه ؛ حضور .

Pacht (ـَ ا مؤ) [لاتینجه pactum دن مأخوذ قدیم آلمانجه phahta] جفت ‖ اجاره ، التزام ،مقاطعه؛ امانت، انحصار ‖ in—geben (nehmen) اجاره‌یه ویرمك،مقطوعاً احاله ایتمك؛ التزام ایتمك، آیلقله طوتمق، مقطوعاً اوزرینه آلمق.

Pacht,,... (...ـَ) —meier(in) (ا م، ا مؤ) اورتاقجی.

Pachten (ـَ فعه متع) .b (21) التزام ایتمك ، کیرالمق ، استیجار ایتمك ، طوتمق .

Pächter (ـَ ام) .a (40) چفتلك، اراضی مستأجری،ملتزم.

Pacifizi(e)ren (ـُ ـ ـ (t)ss - فعه متع).a (21) [لاتینجه] اعادهٔ صلح واسایش ایتمك؛ تسکین ایتمك، یاتیشدیرمق .

Paciszent (ـُ ـ ا م) (51) [لاتینجه] die—en (جمع) طرفین متعاهدین .

Paciszi(e)ren (ـُ ـ ـ فعه لا +) .a (21) [لاتینجه] عقد معاهده ومقاوله ایتمك .

Pack (ـَ ا م(ا لا) (38) یاخود (31) [قبا آلمانجه] پاکت؛ پاکت ، باغ (مکتوب ، کاغد وامثالی حقنده) ؛ (تجا) اوفق دنك ، بالیه ‖ mit Sack und— (ع) اسلحه واشیا ایله ‖ (ا لا) (38) (sans pl.) Hack und— حذله مقوله‌سی، آیاق طاقمی، اسافل ناسدن اولان .

Pack,,... (...ـَ) —an (ـَ ا م) (عو) ژاندارمه ، بلدیه چاوشی ‖ ایری کوپك ‖ —pferd (ا لا) یوك بارکیری، حیوانی ‖ (ع) مکاری بیکیری ‖ —sattel (ا م) یوك سمری ‖ —wagen (ا م) یوك ، اشیا آرابه‌سی ‖ —weise (حا) پاکت پاکت ، پاکت ایله .

Packen (ـُ ا م) b. (40) [ایتالیانجه pacco] بیوك پاکت ، بالیه .

Packen (ـُ فع متع) a. (21) پاکت یاپمق ، پاکت حالنه قومق ، ییغمق ویا طبقه تشکیل ایتمك؛ بوغچه یاپمق ، بوغچه‌یه قومق ‖ etwas in seinen Koffer— برشیئی کندی صندوغنه قویمق ، یرلشدیرمك ‖ voll— طبقه‌طبقه ، صیق‌صیق یرلشدیرمك ، باصه باصه قویمق ، طولدیرمق ‖ صیق‌طوتمق ، یقالامق ‖ sich— (فع مطا) (عمو) چکیلوب کیتمك ، صاوشمق ، صیویشمق ، یامیسنی قیرمق ، بوینی قیرمق .

Packet (ـُ ا لا) (38) ، نادراً Pa(c)kt- (ـُ ا لا) (38) [فر] پاکت .

Paket„ ... (.....) —boot (ا لا) (بحر) پوسته واپوری .

Pädagog (ـُ ا م) (51) [روم] (اسکیدن) (مربیه‌لك وظیفه‌سی کورن اسیر) لالا ‖ (شمدی) مربیٔ اطفال ، تربیهٔ اطفال وظیفه‌سیله موظف کمسه ، خواجه .

Pädagogium (gh ـُ ا لا) [روم] تربیهٔ اطفاله مخصوص محل ‖ (یوجك مکتب) مکتب اعدادی .

Padde (ـُ ا مؤ) (52) (عمو) =Kröte .

Paddeln (ـُ فع لا +) a. (21) (عمو) چامورلی صویك ایچنده یورمك ‖ سوزنی ، لقردیسنی شاشیرمق .

Padua (ـُ ا خا لا) (61) (جغر) ایتالیا شهرلرندن پادو.

Paff (ـُ حرند) [قبا آلمانجه] (علی الخصوص برتفنك ، طپانجه وامثالی صداسی تقلیداً) پات ، بوم ‖ (ا م) (38) تفنك ، طپانجه پاطلامسی ، صداسی ‖ توتون ایچرکن دوداقلرك بردن آچیلمسیله (دومان ایچری کیررکن) حاصل اولان صدا ‖ (آوستریاجه) über etwas ganz—sein برشیئه شاشیرمق ، طونوب قالمق ، الی آغزنده قالمق .

Page (ـُ j ـُ ا م) (52) [فر= رومجه paidi'on Kind] حکمدار خدمتنده بولنان اصیلزاده ، قدیم ایچ اوغلانی ‖ =Auf-schürzer .

Pagina (gh ـُ ا مؤ) (49) [لاتینجه] صحیفه ، (مطبعه‌جیلقده) صحیفه رقمی .

Pagode (ـُ ا مؤ) (52) نادراً (ا م) (52) [هندجه erhaben bhagawat] هند وچین معبدلری ‖ اشبو معبدلرده بولنان معبودلری ‖ باشلری متحرك پورسلان شکل ‖ (تا طبیعه) (سموکلی اسمی) پاغود .

Pah! (ـُ و ـُ حرند) باه ! وای !

Pair (فرانسزجه تلفظ اولنور ا م) (58) (جمعی بعضاً —e) [فر] جفت ، اش ، اقران ‖ لوردلر قمارا‌سی اعضاسندن بری .

Pakt (ـُ ا م) (38) [لاتینجه] ، Paktum (ـُ ا لا) (58) عهدلشمه ، عقد معاهده ایتمه ‖ اویوشمه ‖ (مرا. Packe't).

Palankin (ـُ ا م) (58) [هندجه] هندستانده اغنیایه مخصوص تخت روان ، پالانکین .

Palä-o... [روم] palëo...= Alterthums„... .

Palast (ـُ کذا : ـُ ا م) (21) [لاتینجه pala'tium] سرای ‖ حکومت ، محکمه ، بلدیه وامثالی دائره‌سی .

Palästina (ـُ ا خا لا) (61) (جغر) ارض فلسطین .

Palästra (ـُ ا مؤ) (41) (جمعی —s) [روم] (اسکیدن) کورش مکتبی .

Palatin (ـُ ا م) (38) [لاتینجه] مفردنده کذا —us (ـُ ا م) (38) (inv.) =Pfalzgraf ‖ مجارستان ویس قرالی ‖ برنوع کورك یقالق .

Palermo (ـُ ا خا لا) (61) (جغر) ایتالیاده پالرمو .

Pales (ـُ ا خا مؤ) (inv.) قدیمده ایتالیا چوبانلرینك آلهه‌سی ، پالهسی .

Palin „ ... (. . . ـُ) [روم] palin ... (= Wieder von Neuem) .

Pallasch (ـُ ا م) (38) [روس] (ع) اوزون قلنج .

Pallisade (ـُ ا مؤ) (52) (ع) (احتکا) شارامپول (قازیغی) .

Palm „ ... (....) —wein (ا م) خرما شرابی ‖ —sonntag (ا م) بیوك پرهیزك صوك پازاری ‖ —woche (ا مؤ) = Char-woche .

Palme (ـُ ا مؤ) (52) [لاتینجه palma =عبرانیجه tamar] خرما آغاجی ‖ (علامت ظفر ، مسروریت ، نصرت) خرما دالی ‖ بیوك پرهیزك صوك پازارنده تقدیس ایدیلان خرما دالی ‖ [لاتینجه palmus] قدیم یونان وروماییلرك ال آیاسنه مساوی اولان طول اولچیسی .

Palmen„... (.....) (مرا . ... Palm) .

Palmig (ـُ صـ) (21) خرما آغاجلریله مستور .

Palmyra (ـُ ا خا لا) (61) (جغر) سوریه‌ده پالمیر شهری (خرابه‌سی) .

Pampel-muse (ـُ ا مؤ) (52) هندستانك تامول لسانجه] (نبا) قیزمه‌سی دیلیلان قوقولی پورتقال آغاجی ومیوه‌سی .

Pamp(e)lona (ـُ ا خا لا) (58) (جغر) ایتالیا شهرلرندن پامپلون .

Pamphlet(t) (pämᵉ flè'tᵉ ا لا) (38) [فرانسزجه‌دن مأخوذ انکلیزجه] استهزالی وطوقونا‌قلی هجویه رساله‌سی ، هجو دستانی .

Pan (ـُ ا خا م) (61) [روم] (اسا) چوبان الٓهی .

Pan„... (.....) [روم] pan„... (—all„...) .

Panacee (ـُ t-s ـُ ا مؤ) (52) [روم ، فر] هر مرضی ایو ایدن علاج ، دوای کل .

Pandora (ا خا مؤ) (54) مفردی اکثریا (61) [روم] (اسا ، هیئه) پاندور .

Pandora-Büchse (ـُ kss ا مؤ) (51) قدمانك اعتقادنجه بتون بلالرك مصدر ومنبعی اولان برصندوق موهوم ، بلایا منبعی .

Pandur (ـُ ا م) (58) [مجارجه] (ع) قدیم مجار نفری (پیاده) ‖ (مجا) یغماکرلکه حریص ، قبا ، وحشی آدم ‖ die kleinen—en (جمع) یرامز چوجقلر .

Pane(e)l (ـُ ا لا) (38) [فرانسزجه panneau دن مأخوذ فلمنکجه] —e (ـُ ا مؤ) (52) صندالیه طیاغنه مخصوص پرواز ، صندالیه‌لك .

Panik (ـُ نادراً فقط دها ایو اولەرق (ـُ) (مفردی inv. جمعی —s) [غوتجه Pan کلمه‌سندن مأخوذ رومجه] بردنبره وبلاسبب ظهور وکافه‌یی استیلا ایدن خوف ودهشت ، هیجان عمومی ، قارغشه‌لق ، تزلزل .

Panorama (ا لا) (۵۱) جمعی کذلك ...amen [روم] پانوراما .

Panormus (ا خا لا) (inv.) (جغر) شمدیکی پالرمونك اسکی اسمی .

Pansen (ا م) b. (۸۰) [لاتینجه pantex دن مأخوذ فرانسزجه] (تاطبیعه) حیوانات مجترهنك برنجی معدهسی، اشکنبه، کرشی ‖ قارن .

Panter (ا م) a. (۸۰) [لاتینجه] (تاطبیعه) پانتر، یوز، پارس، نمر اسملری ویریلان یرتیجی حیوان .

Pantoffel (ا م) a (۸۰)، اکثر c. (۵۵) [ایتالیانجه] ترلك، شیپیدیق ‖ (مجا) قادینلرك اوده، اوجه اولان نفوذی unter dem—stehen (ارککحقنده) قادینك حکم وقوماندهسی آلتنده اولمق .

Pantoffel„ ... —blume (ا موٴ) (نبا) Kalzeola'ri-e= چانطه چیچکی ‖ —regiment (ا لا) Pantoffel= (مجا) .

Pantomime (ا موٴ) (۵۵) [روم] هرشیئی اشارتله افاده ایتمك اصولی ‖ ال و یوز اشارتلریله اجرا اولنان تیاترو اویونی، پاندومیا، کذلك بوتك ایچون چالینان چالغی .

Panzer (ا م) a. (۸۰) [ایتالیانجه Panciera، فی الاصل : Rüstung für den Unterleib] زره ‖ زرهك اوك طرفی کوکسلکی ‖ زره، جبه، جوشن .

Panzer„ ... —fisch (ا م) (تاطبیعه) صندیق بالغی ‖ —ring (ا م) = —masche (اموٴ) جوشن، (زره) لری تشکیل ایدن حلقه (لر) .

Päoni-e (ا موٴ) (۵۵) (نبا) شقایق .

Papa (ا م) (۵۸) (صورت تصغیریهسی —chen ـلا) بابا، پدر، اب .

Papagei (ا م) (۶۱) پاخود (۳۸) [عربجه babaga دن مأخوذ [قدیم فرانسزجه] (تاطبیعه) پاپاغان (کذا مجازی اولهرق پاپاغان کبی سویلنان کمسه) .

Papchen (ا لا) b. (۸۰) (عمو) سویلورکن پاپاغانه خطاب وتوجیه اولنور کلمه) پاپاغانجق .

Paphos (ا خا لا) (inv.) (جغر) قبریس آطهسی اوزرنده اسکی برشهراولوب سکنهسنه : Paphi-er پافوسلی تسمیه اولنور .

Papier (ا لا) (۳۸) [لاتینجه papy'rus] کاغد، قرطاس ‖ (اویونده) اویونجیلره ویریلان کاغد، قارت .

Papier„ ... —blatt (ا لا) کاغد یپراغی، پاره طبقه کاغد ‖ —bogen (ا م) بتون طبقه (کاغد) ‖ —dünn (صـ) کاغد کبی اینجه ‖ —schere (ا موٴ) کاغد مقاصی ‖ —geld (ا لا) قائمه، بانقنوط، کاغد پاره، قائمهٴ نقدیه ‖ —geschäft (ا لا) کاغدجی دکانی، مغازهسی ‖ —wickel (ا م) صاچی قیویرجیق حالنده طوتمق ایچون صارمغه مخصوص کاغد .

Papi(e)ren (صـ) (۲۱) کاغد، کاغددن معمول ‖ (موجود بولنیوب) یالکز کاغد اوزرنده اسمی اولان .

Papist (ا م) (۵۴) [وسطی لاتینجه] پروتستانلرك قتولکاره ویردکاری اسم .

Papp „ ... —kasten (ا م)، —schachtel (ا موٴ) مقوا قوطو ‖ —band (ا م) (صنع) (کتابجیلقده) مقوا جلد ‖ —dach (ا لا) مقوادن معمول صنعی (طاش تخته، آردواز) طام اورتوسی، مقوا طام کرهمیدی .

Pappe (ا موٴ) (۵۵) [لاتینجه pappa] کاغد امالیچون چاوورهدن یاپلمش خمور ‖ بولاماج ‖ = Kleister ‖ (مجلدلك وقوتدرهجیلقده) چیریش ‖ قتی ‖ مقوا .

Pappel (ا موٴ) (۵۵) [لاتینجه po'pulus] (نبا) قواق آغاجی .

Pappel „ ... —baum (ا م) (نبا) Pappel= —schwärmer (ا م) (تاطبیعه) قواق کلبکی ‖ —weide (ا موٴ) : weiße Weide ییاض، آق قواق ‖ بیاض سوکود، صفصاف ایض .

Pappeln (صـ) (۲۱) قواق، قواق آغاجندن، قواقدن ‖ (قد متعه وقد لا +) a. (۲۱) چوجـق لسانده ماما یمك ‖ = babbeln .

Päppeln (قد متعه) a. (۲۱) [Pappe] ein Kind— برچوجغه بولاماچ ویرمك ‖ پاپچه افزیکله بسلمك .

Pappen (صـ) (۲۱) [Pappe] مقوا، مقوادن (معمول) ‖ (قد متعه وقد لا +) a. (۲۱) (چوجق لسانده) یمك یمك ‖ چیریش، قوله، اون وامثالیله یاپشدیرمق ‖ مقوا ایش یاپمق، مقوادن اوته بری انشا ایتمك .

Pappenheimer (ا م) a. (۴۰) کذلك Pappen= heimischer (ا م) پاپهنهایم شهرینك (ویا بواسمله موسوم جنرالك) عسکری ‖ شیلرك سویلدیکی ضروب امثالدن: ich kenne meinen— بن مالمی طانیرم .

Pappig (صـ) (۲۱) یموشاق، خمورکبی، عجینی .

Papst (ا م) (۵۱) [رومجه pa'pas و Priester و Vater] پاپا ‖ (ایکی) پیشوف :

Papua-Neger (جمع م) a. (۴۰) [مالای لسانجه kraus-haarig papu'a] Papuaner (ا م) a. (۴۰)، —in (ا موٴ) (۵۰) پاپو آکی عرب (ارکك، قادین) .

Papyrus (ا م) (۵۷) (نبات، بوندن یاپیلان کاغد واوزرینه یازیلان یازی، بوندن جمع ایدیلان کتاب) پاپیروس .

Para„.... [رومجه حرجیر = neben] .

Parabel (ا موٴ) (۵۵) [روم] برحقیقی ستر ایدن رمز، اشارت، تمثیل، تشبیه ‖ (هندسهده برسطح متوازی ایله قطع اولنان مخروطدن حاصل اولان قوس، قطع مکافی) .

Parabel„... —kurve (ا موٴ) قطع مکافی منحنیسی .

Parade (ا موٴ) (۵۵) [روم] کوستریش، عرض، ابراز واظهار ایدیش ‖ زینت، طنطنه، دبدبه، داراة ‖ عسکرك کچید (ویا یوقلمه) رسمی ‖ سلاح ضربهسنه قارشو آلنان مدافعه وضعیتی ویا ایدیلان مدافعه حرکتی .

Parade„ ... —bett (ا لا) برای تشهیر اکثر اغنیانك بعد الوفات وقبل الدفن یاتیرلدقلری یتاق ‖ —anzug (ا م) (ع) آلای البسهسی، بیوك اونیفورمه ‖ —aufstellung (ا موٴ) یوقلمهلرده ویریلان قوماندا : یوقلمه اولنجق ! ‖ —marsch (ا م) رسم کچید ‖ —unifo'rm (ا موٴ) (ع) = —anzug .

Paradies (ـُ ـ ـ ا لا) (مفردی (25) جمعی (36)) [فارس، روم] جنت ، فردوس، بهشت‖ (مجا) پك كوزل ومفرح محل، یر ‖ سعادت ، بختیارلق ‖ (تیاترووده) لوجه‌لرك اوستنده‌كی اوجوز محل .

Paradies„… (ـ ـ ـ…) —apfel (ا م) آدم الماسی (feigen=baum— دن مأخوذ) ‖ جنت الماسی ‖ توماتس ‖ feigen=baum— (ا م) (نبا) موز آغاجی‖ spiel— (ا م) (یرده چیزلمش خطلر آره‌سنده قایدیراق آته‌رق اوینانیلان چوجق اویونی) طوغورچون ، آیینه‌لی قباق اویونی‖ vogel— (ا م) (تاطبیع) توكلری غایت كوزل جنت قوشی .

Paradigma (ـ ـ ـ ا لا) (56) (جمعی men…) [روم] (غرا) مثال، امثله .

Parador (ـ ـ ـ ص) (24) غرابت وبدعته متعلق، غریب، غرابتما ‖ كذا غریب شیلری سون كمسه .

Paradoxon (ـ ـ ـ ا لا) (44) یاخود (58) [روم] غریبه، غریب شی، فوق العاده شی .

Paraffin (ـُ ـ ـ ا لا) (38) (*sans pl.*) [لاتینجه pa'rum affi'nis] (كیمیا) بعض اغاج ومعدندن چیقاریلان وتنویراتده قوللانیلان بیاض ماده ، پارافین .

Paragraph (ا ـُ ـ ـ ا م) [روم] بركتابده فصلك سطر باشندن باشلاوفقره‌لرینك جهری، پاراغراف‖ بونك اشارتی .

Parallaxe (ـ ـ ـ ـ ا مؤ) (53) [روم] بری كرهٔ ارضك مركزندن ودیكری ناظرك كوزندن بریلدزه قدرچكیلان ایكی خط مفروضك تشكیل ایتدكلری زاویه .

Parallel (ـُ ـ ـ ص) (24) [روم] هندسه‌ده : استقامت اوزره اخراجلرنده یكدیكرینی قطع ایتمیان یعنی آره‌لرنده‌كی فاصله مسافه‌لری دائما بر اولان خطلره اطلاق اولنور موازی، متوازی .

Paralelle (ـ ـ ـ ـ ا مؤ) (53) [روم] (هندسه) متوازی خط ‖ (ع) (استحكا) موازی (خندق) ‖ (مجا) مقایسه وموازنه .

Parallelepipedum · **Parallelepipedon** (ـ ـ ـ ـ ـ ـ ا لا) (38) [روم] (هندسه) هر ایكیسی یكدیكرینه متوازی اوله‌رق آلتی وجهی اولان جسم صلب، متوازی السطوح .

Parallelismus (ـ ـ ـ ـ ا م) (45) [روم] (هندسه) ایكی خط ویا وجهك موازی اولمسی ، توازی .

Parament (ـُ ـ ـ ا لا) (38) [لاتینجه] كلیسا تزییناتی .

Paraphrasi(e)ren (ـ ـُ ـ ا ـ ـ فع متع) .a (21) [روم] شرح وتفسیر ایتمك‖ (مجا) اوزاتمق، تفصیل وتطویل ایتمك .

Parasit (ـُ ـ ـ ا م) (51) [روم] = Schmarotzer .

Pardauz! (ـُ ـ حرند) (عمو) پات كوت !

Pardel (ـ ـُ ا م) .a (40) [لاتینجه pa'rdalis] (تاطبیع) = Panther .

Parder (ـ ـُ ا م) .a (40) [لاتینجه pardus] (تاطبیع) = Leopard .

Pardon (ـُ ـ بعضاً فرانسزجه تلفظ اولنور ا م) (56) [فر] پاردون ، طلب عفو ، استعفای قصور ، مرحمت (ع) اعدامدن وازكچمه ، جانی باغیشلمه‖ um—bitten عفو وامان دیلك ‖ (مجا) —giebt keinen (diese Krankheit) بوخسته‌لق آمان طانیمز ، انسانی كوتورر، بوخسته‌لقدن انسان قورتولمز

Parenthese (ـ ـ ـ ا مؤ) (53) ایچنده بولندیغی كلامله مناسبتی اولمیان جمله ، جملهٔ معترضه ‖ بویله جمله‌لری آیرمغه مخصوص قوسین اشارتی، معترضه: ( ) .

Parforce „… (فرانسزجه تلفظ اولنوب فرانسزجه par و force كلمه‌لرندن مركبدر) hund— (ا م) قوش كوپكی‖ jagd— (ا مؤ) سورك آوی، قوشولی آو‖ jäger— (ا م) آوكوپكلرینی سوق ایدن آتلی آوجی ‖ ritt— (ا م) (غیرمعین) مانعلی آتلی قوشو ، بویله آت یاریشی .

Parfümi(e)ren (ـ ـُ ـ فع متع) [فر] و sich— (فع مطا) .a (21) لوانطه سورمك ، لوانطه سوروتمك .

Pari (ـ ـُ حا و ا لا) (50) [ایتا] (تجا) جفت ، اش .

Paria (ـ ـُ ـ ا م) (56) هندده پك منفور ومقهور عد اولنان جبل اهالیسی .

Pari(e)ren (ـ ـُ ـ فع متع وفع لا +) .a (21) (عمو) [لاتینجه pare're] اطاعت ایتمك ، صایمق ، انقیاد ایتمك ‖ [فر] ادعا ، بحث ایتمك ‖ (فروسیت) — sein Pferd سرعتلی (سریع بر یوریشله) كیدركن حیوانی یكدن طوردورمق (اوزره بازكیری قوللانیش) ، طارتمق‖ das Pferd) pari'rt) بازكیر اوك آیاقلرینی قالدیره‌رق كوستریشلی، چاقه‌لی یورویور ‖ (اسقریم) einen Stoß— بردورتیشه ، (ضربه‌یه) مقابله ایتمك ، مدافعه ایتمك ، سپر آلمق .

Pari(e)r=Stange (ـ ـ ـ ـ ا مؤ) (53) [فرانسزجه ، آلمانجه] قلنج طاسنده اولان سپر قولی .

Paris (ـ ـُ ا خا م) (*inv.*) [روم] (اسا) پارس .

Paris اكثریا(ـ ـ ونادراً فرانسزجه تلفظ اولنور اخالا) (*inv.*) (جغر) فرانسه‌نك پای تختی پارس شهری .

Parisch (ـ ـُ ص) (24) [Pa'ros] یونانستانك پاروس آطه‌سندن ، پاروس آطه‌سنه منسوب ، پاروسلی .

Parität (ـُ ـ ـ امؤ) (49) [لاتینجه] مشابهت ، مساوات .

Park (ـ ا م) (56) یاخود (38) [فرانسزجه‌دن مأخوذ انكلیزجه] حیوانات باغچه‌سی‖ اورمانلی بغچه ، قورو ‖ (ع) طوپ وجبخانه محافظه‌سنه مخصوص محل، پارق ‖ (استریدیه یتشدیرمكه مخصوص حوض، ترلا) استریدیه پارقی .

Parkett (ـ ـ ا لا) (56) یاخود (38) آوستریاجه .a (42) [روم] پاركه ، (تیا) تیاترووده اكثریا : اوكستره‌نك طوردیغی محل ایله سیرجیلرك اوطوردیغی صره‌لر آره‌سنده‌كی محل .

Parlament (ـ ـ ـ ا لا) (38) [فرانسزجه انكلیزجه] مقدما فرانسه‌ده بر ایالتك اك بیوك محكمه‌سی‖ مجلس مبعوثان ومجلس اعیان، پارلمنتو .

Parlamentär (ـ ـ ـ ـ ام) (56) یاخود (38) [Parla'ment] پارلمنتو اعضاسی‖ علی الخصوص اثنای محاربه‌ده طرفین آره‌سنده واقع تكلیفاتك تبلیغ ویا استماعنه مأمور كمسه ، مكالمه مأموری، نامه‌رس .

Parli(e)ren (ـ ـُ ـ فع لا + وفع متع) .a (21) [فر] چوق سویلك ، كوه‌زه‌لك ایتمك ‖ افشای سر ایتمك .

Parma (ـ ـ ا خا لا) (56) (جغر) (ایتالیا شهرلرندن ومقدما دوقه‌لق اولان) پارم .

Parmesan=Käse (ـ ـ ـ ـ ـ ا م) .a (40) پارم شهرنده وجوارنده یاپیلان پینیر، پارمیزان .

Parodi(e)ren (ـٚـُـٚـ فع متع) .a (21) [روم] آثار ادبيه‌دن بركتاب مفهومنى هزلياته تحويل ايلك ‖ (مجا) تقليد ايتمك .

Parole (ـٚـُـ ا مؤ) (53) [فر] [(ع) كلام امر، پاروله ‖ برغارنزون(دروننده عسكر بولنان‌شهر) ايچون ويريلان يوميه امرى ‖ پاروله ، سرليل .

Paroli (ـٚـُـ ا لا) (56) [ايتا] قمارده قزانيلان مبلغك ايكى‌قاتيله اويناييش .

Paroxysmus (ـٚـٚـُـ ا م) [روم] (علم امراض) اشتداد مرض .

Parse (ـٚـ ا م) (52) كذا : Parsi (ـٚـ ا م) (56) ، Parsin (ا مؤ) (50) زردشت دينه تابع ايرانى، زردشتى ‖ سلالهٔ ساسانيانك اواخرحكومتنده ايرانده سويلنمش‌اولان‌لسان پارس، فارسى .

Part pártᵉ ا م (ا لا) (38) ، ا مؤ (49) [لاتينجه] پاى، حصه، بهره ‖ (موسيقى‌جمعيتنده هركسك حصه‌سنه اصابت ايدن رول ، صدا ، آهنك) پارتى .

Partei (ـُـ ا مؤ) (49) [فر] قسم ، طرف ، فرقه ‖ sich zu Jenes—schlagen بريشك‌طرفنى‌التزام‌ايتمك ، برطرفه، قسمه منسوب‌اولمق ‖ (in diesem Hause wohnen) vier—en بو اوده درت فامليا ، عائله اوطوريور .

Partei„ ... (ـٚـ...) —führer (ا م) قسم ، طرف رئيسى ؛ ال باشى ‖ —gänger (ا م) طرفدار، طرفگير ، برفرقه‌يه منسوب اولان ‖ (ع) مقدما عساكرمنتظمه‌نك اوكنه دوشوب اك اول‌حربه‌كيريشن عساكرمعاونه ‖ قورصان‌باشى، رئيسى ‖ —los (ص) طرفيندن هيچ برينه منسوب اولميان ، بيطرف .

Parteien (ـٚـُـ فع متع) و—sich (فع مطا) .a (21) [Partei'] آييرمق، فرقه‌لره تقسيم ايتمك ، فرقه‌لره منقسم اولمق ‖ آييرلمق ، بولونمك ‖ قاريشديرمق ، تشويش ايتمك ‖ قارمه قاريشيق اولمق .

Parterre (فرانسزجه تلفظ اولنور ا لا) (56) [فر] چيچك ترلاسى، بغچه‌ده چيچكلره مخصوص ترلا محلى ‖ تياترونك نصف دائره شكلنده وزمين‌قاتنده بولنان‌محلى، بورايه اوطوران سيرجيلر ‖ براوك زمين‌قاتى، آلت قاتى .

Partie (ـُـ ا مؤ) (53) [فر] قسم ، طرف ، فرقه ‖ (اويونده) بردور ، اويون ، پارتى ‖ اولنه‌جك اركك وياقيز .

Parti-ell (ـٚ) (ـ) iss ـٚ ص) (21) [لاتينجـه] بركلك اجزاسندن اولان‌جزئى ‖ عموميت اوزره اولميوب‌قسماً واقع‌اولان.

Parti(e)ren (ـٚـُـ فع متع) .a (21) [Part] تقسيم ايتمك ، پاى ايتمك .

Partikel (ـٚـُـ ا مؤ) (53) [لاتينجه] على‌الخصوص (غرا) يالكزجه برشى بيان ايتميوب كلمه ويا هيمالره ادخال اولنان حرف ويا هيما ، ادات .

Partikularismus (ـٚـ---ـ ا م) (45) [لاتينجـه] حضرت‌عيسانك آنجق‌صلحاً كناهلرينك عفوى ايچون‌فداى‌نفس ايتمش اولمسى فكر واعتقادى ‖ آلمانيا حكومات صغيره‌سنك بربيوك آلمان دولتى تشكيل ايتملرله برابر استقلال داخليلرينى دخى محافظه ايتملرى فكر ومسلك سياسيسى .

Partisane (ـٚـٚـ ا مؤ) (53) [ايتاليانجه دن مأخوذ فرانسزجه] (ع) اسكيدن مستعمل وتيمورى اكلى غارغى .

Partitiv (ـُـ ـ ص) (21) [لاتينجه] (غرا) جزؤ ويا قسم بيان ايدن .

Partitur (ـُـ ا مؤ) (49) [اورته لاتينجه] (موسيقى) برآهنك نوطه‌لريـنك طاقمى ، برپرده‌نك تكميل صدالريـنك جمله‌سى كورينه بيلمه‌جك صورتده‌ترتيبى ‖ تقسيم ‖ موسيقى‌پارچه‌سى.

Partizip (ـُ tss ـ ا لا) (38) [لاتينجـه] ، —ium (ـ) (ـ) tss ـ ا لا)(44)ياخود(غرا)(58) —ium Präfentis (Perfekti) اسم فاعل، اسم مفعول .

Partnerschaft (ـٚـ امؤ) (49) =Theilhaberschaft.

Partout (فرانسزجه تلفظ اولنور حا) (عو) [فر] مطلقا ، بهمه حال .

Parzelle (ـٚ iss ـ ا مؤ) (53) [لاتينجـه] كوچك اراضى پارچه‌سى .

Pasch (ـٚ ا م) (38) [فرانسزجه passer] زار ، زار اويونى ‖ زارلرك برنده عين نقطه اصابت ايده‌جك صورتده آتيلان زار ، آتيش ‖ (دومينو اويوننده) einen—setzen هر ايكى‌طرفى يكديكرينه بكزر صورتده طاش قومق ‖ قياتمق .

Pascha (ـٚ ا لا) [فارسى، تركى] (56) پاشا ‖ [عبر] (56) (*sans pl.*) يهوديلرك بيوك بايرامى .

Paschen (ـٚ فلا +) .a. c (21) [فرانسزجه passer] زار اوينامق، زار آتمق ‖ (فع متع) اشيا قاچيرمق، قاچاقچيلق ايتمك ، كومروكدن مال قاچيرمق .

Pascher (ـٚ ا م) .a (40) قاچاقچى .

Paschol(l) (ـٚ حرند) [روس] هايدى بقالم ! يورو ! كيج !

Paspel (ـٚ ا م) .a (40) [فرانسزجـه كلمادن تركيب اولنمش] بعض البسـه‌نك كنارينه ويا ديكيش يرلرينه ديكيلان شريت ، خرج .

Pasquill (ـٚ ا لا) (38)[ايتا] قبا مزاح، ‖ صوبتاريلق ‖ هجويات ؛ دلسزلك .

Paß (ـٚ ا م) (52) (فروسيت) : — كذلك : —gang (دوه‌كبى) رهوان يوريش ‖ يول ، كچيد ، دار بوغاز ‖ مرور تذكره‌سى، پساپورط ، يول تذكره‌سى ‖ اوچلو ‖ (حا) (شمال طرفلرنده) —(der Rock)ist ihm البسه اوكا اولييور ‖(مجا) Das kommt mir zu— بو بكا تام‌وقتده يتشدى، تام وقتده كلدى ، تام ايشمه يرايه‌جق وقتده اولدى ، مناسب .

Passage (ـ j ـُـ ا مؤ) (53) [فر] پاساژ ، واسطه‌سيله برسوقاقدن ديكرينه كچيلور كچيد ، اورتولى سوقاق (فروسيت) حيوانك آتديغى اسپانيول آديمى ‖ غازى ‖ (موسيقى) برهيجاده اجرا اولنان برقاچ سس ، ترنم ، تغنى .

Passagier (ـُ j ـ ا م) (38) ياخود (56) يولجى، برمحله كيتمك اوزره كمى يه بينان يولجى ، مسافر ‖ —als blinder (mitfahren) عربه‌جينك يانده وياخوداجرتسز اولمرق برابر بينمك .

Passah (ـٚ ا لا) (56) (*sans pl.*) [عبر] —Fest = (ـٚـ ا لا) Pascha .

Passat(-wind) (ـٚ) ـٚ ا م) (38) [ايتاليانجه آلمانجه] (بحر) اقاليم حاره‌ده دائما شرقدن اسن موسم روزكارى .

Pathe (ــَـ ١ م) ⑫ ، (١ مؤ) ⑤ [لاتينجه pater] كذلك : **Pathin** (١ مؤ) ⑤ واقتيز پدری، صاغدیج واقتیز آناسی، صاغدیج قادین .

Patholog (gh ـــُـ ١ م) ⑤ ، —e (gh ـــُـ ١ م) ⑫ [روم] علم امراض طبیبی ، متخصص .

Pathos (ــَـ ١ لا (١ م) (inv.) (*sans pl.*) [روم] ساخته پرهیجان کوسترمکدن ایلرو کلان عباره سقطلغی .

Patient (pā-tsse'nee ١ م) ⑤ [لاتينجه] خسته ، دوقتورلرك مشتریسی .

Patriarch (ch ـــُـ ١ م) ⑤ [روم] بطریق .

Patrimonium (ــُـ (ــُـ) ـــ ١ لا) ⑮ [لاتينجه] میراث، مال موروث || مال موجود .

Patriot (ـــُـ ١ م) ⑤ [روم] . —in (١ مؤ) ⑤ حمیتمند ، ارباب حمیتدن اولان .

Patriotismus (ــُـ ـــ ١ م) ⑮ [روم] حمیت، مملکتی سومه ، صلۀ محبتی .

Patrize (ــَـ ١ مؤ) ⑤ [لاتينجه] (صنع) قبارمه قالب؛ چلیك قلم .

Patron (ــَـ ١ م) [لاتينجه] حامی || صاحب || افندی، آغا ، چلبی، چورباجی || (بحر) برکمینك صاحبی، پاترون || (عمو) Perso'n = (lustiger)— || شن، شاطر، شاقلباق کمسه .

Patrone (ــَـ ١ مؤ) ⑤ [لاتينجه] مودل ، النسه بیچمی موستره سی، طوقومه اورنکی؛ دلیکلی بویم کاغدی، قالب || علی الخصوص (ع) فشنك ، (طوپجیلقده) خرطوج .

Patron-tasche (ــَـ ـــ ١ مؤ) ⑤ فشنکلك ، فشنك جانطه سی .

Patronymikon (ــَـ ـــ ١ لا) ⑮ [روم] سلاله ، خاندان اسمی، لقب وکنیه .

Patrouille (ــَـ صورت تلفظی : pā-trou'le-yĕ ١ مؤ) ⑤ [فر] (ع) قول، کشف قولی، دوریه قولی، کشاف .

Patrouillen „ ... (ـــــ مرا (Patrouille — führer (١ م) کشف قولی قلاغوزی (قومانداني) .

Patrouilli(e)ren (ــَـ فعلا + صورت تلفظی : pā-trou'le-yi'-rene a. ⑫ [فر] کشف چیقمق ، کشافلق ایتمك .

Patsch! (ـُ حرند) پات ! جات !

Patsche (ــَـ ١ مؤ) ⑤ [فرانسزجه patte] سس چیقاران ، چالیشان ضربه || ال || چامور ، بطاقلق || (مجا) da فنا حالده اولمق ، مشكل موقعده بولنمق in der—sein sitzen wir nun in der—! بیوروك بقالم! هایدی برنجك طاشی آیقله بقالم! بیدکمز خلطی کوردکمی شمدی ! اولدیغی اولمجقلر ! کوردکمی برکره! شمدی بونك ایچندن چیقا بیلورسه ك چیق بقالم !

Patschen (ــَـ فعلا +) a. c. ⑫ [فرانسزجه batt e] (فعلا + اکر صدا چیقارمه) ، (فعلا — اکر تبدل موقع) مراد اولنورسه و (فعلا یکشمه) چاتلامق، شاق ایتمك || (یرمایع ایچنده چاپول چوپول ایدرك کیتمك ، یوریمك) چامورك ایچنده یوزمك || (فعلا + وقعه متعه) شاقلیه جق صورتده اورمق، سله (ئوقات) عشق ایتمك || (بومایعی چالیه جق، شاقلیه جق صورتده قاریشدیرمق ، تحریك ایتمك) er patschte ihm das Wasser in's Gesicht اوصوبی آنك صورتنه شاپادان

Passen (ــَـ فعلا +) c. ⑫ [فر] کوزلك ، کوزتلك، بکلمك ، انتظار ایتمك || (اویونده اوینامیوب اودوری کچیرمك ویا کندی باشلامامق) || دنك کلك ، اویغن ، طوتمق ، توافق ایتمك ، مزاجه کوره اولمق، یاقیشمق، کلك Das paßt nicht || بو یوراده ، بومحله، موقعه یاقیشمز ، بوراده بو اولمز ، hierher اویله شی بوراده اولمز ؛ بو بوراده دکل er paßt in jede || Gesellschaft اوهر برجمعیته یاقیشور ، هر برده یراشور || Die (Beiden)—nicht zusammen بوایکیسی بر برینه اویمایور ، بربرینه یاقیشمیورلر || اویغن ، ایشته کلك Das paßt mir wie Das paßt! || بونم ایشمه کلور ؛ بوندن ایوشی اسنمام تهده اولیور، یراشیور! || —sich (فعلا مطا) اویغن، یراشمق، یاقیشمق، مناسب اولمق، مناسبت آلمق || (فعلا متعه) اویدیرمق، تطبیق ایتمك || پرووا ایتمك (اوبوب اویمادیغنی تجربه ایچون) .

Passi(e)ren (ــَـ فعلا — وقعه متعه) a. ⑫ [فر] کچمك || اولمق ، —mag اولسون ، کچسون für etwas—|| ظن اولنمق || ظهور ایتمك ، واقع اولمق، اولمق، کچمك .

Passion (ـُ (ــُـ) ــُـ ١ مؤ) ⑮ [لاتينجه] =Leiden و Leidenschaft .

Passions„ ... (ــُـ(ــُـ)ـــ) —blume (١ مؤ) (نبا) آمریقانك ممالك حاره سنده بتدیکی چرخ فلك چیچکی .

Passivum (ــُـ ـــ ٧ ١ لا) ⑮ [لاتينجه] (غرا) (فعل) مجهول .

Passus (ــَـ ١ م) (inv.) [لاتينجه] فقره (عباره) .

Paste (ــَـ ١ مؤ) ⑤ [لاتينجه ، ایتاليانجه] پاسته || آلچی طاشی پاصمه سی .

Pastel(l) (ــَـ ١ لا) a. ⑱ [ایتا] (رسامليقده) بویا تو زلرندن مستعمل (قورشون) قلم ، پاستل .

Pastete (ــَـ ـــ ١ مؤ) ⑤ [لاتينجه pasta] اتلی بورك || (مجا) (عمو) da haben wir die—! هایدی یوروك بقالم ! اشته برنجك طاشی آیقله شمدی !

Pastinake (ــَـ ـــ ١ مؤ) ⑤ [لاتينجه] (نبا) یبان خاووجی ، جزر بری .

Pastor (ــَـ ویاخود ـُـ ١ م) ⑤ [لاتينجه] پروتستان پاپاسی ، راهبی .

Pastorale (ــَـ ـــ ١ لا) ⑮ [لاتينجه] چوبان اویونی موسیقه سی || (پسقیوس ایچون دعا، عبادت کتابی؛ سن غره غورك اوی) پاستورال .

Pastorelle (ــَـ ـــ ١ مؤ) ⑤ [فر] کنج چوبان قیزی، چوبان قیزی || رقص نوعی ، پاستورل .

Patagoni-en (ــُـ (ــُـ) ـــ ١ خا لا) b. ⑱ (جغر) آمریقای جنوبی منتهاسنده کائن پاتاغونیا مملکتی .

Patent (ــَـ ١ لا) ⑱ [لاتينجه] (آچیق حکمدار مکتوبی ، امر نامه سی) فرمان ، برات ، دیپلوما ، امتیاز نامه ! اختراع امتیاز براتی || تذکرۀ صحیه ، پاتنته || ضابط فرمانی ، دیپلوماسی ، بیورلتیسی || (ص) ⑫ (عمو) — شیق ، یمان .

Pater (ــَـ ١ م) a. ⑮ [لاتينجه] رئیس روحانی، پاپاس، اقوالی دیانة قبول واحکام عد اولنان ائمۀ مذهب .

Paternoster (ــَـ ـــ لا) a. ⑱ [لاتينجه][Vaterunser] دعا ، ورد || تسبیحك هراون دانه سنده برطاقیلان بیوجك تسبیح دانه سی || تسبیحك بالذات کندیسی .

(شارباداق) دوكدى ، سرپدى ، چارپدى || ال ايله طوتمق ،
طوقوتمق || — sich auf den Bauch قارنى اوغوشديرمق .
sh... : ياخود Patsch(o)uli (ـ ـ ا لا) (55) [بنغالجه]
(نبا) البسه‌يى كووه‌دن محافظه ايچون آره‌سنه قونيلان تفاريق اوتى .
Patt (ـ ص) (24) (شطرنج اويوننده) sein — كندى شاهيله
اوينايه‌ميه‌جق يره صيقشمق .
Patte (ـ ا مؤ) (55) [روم] (توزيلكده) قپاق ، دويرمه .
Patzig (ـ ص) (24) [قديم باويراجه batzen keck]
(عمو) مغرور ، غرورلى ، متكبر ، متعظم || مجتسر ، كستاخ ،
ادبسز ، حدينى بيلمز .
Pauk... (ـ...) (طلبه آغزنده) ... Fecht... ||
— handschuhe (ا م) اسقريم الديونى .
Paukant (ـ ا م) (51) (طلبه آغزنده) دوئللوجى .
Pauke (ـ ا مؤ) (55) [لاتينجه buc'cina] (موسيقى)
دومبلك ، ترامپته ، طاوول ، داربوقه || (تشر) قولاغك سس
عكس ايتديرمكه مخصوص زارى || (مجا) (عمو) شعشعه‌لى ،
طنطنه‌لى ، (رسمى) نطق || وعظ ونصيحت .
Pauker (ـ ا م) a. (40) [Pauke] (موسيقى) طبل
چالان ، داوولجى || =Pauka'nt .
Paul (ـ ا م) (54) (واقتيز اسمى) پاوول ، پول ||
(ضرمثل) Peter und— (=Hinz und Kunz) احمد محمد ،
شو ، بو ، عمروزيد ، على ولى .
Pauperismus (ـ ـ ا م) (38) [يكى لاتينجه] برمملكت
ويا قصبه اهاليسندن برصنف وقسمك فقر وسفالتى .
Pauschali(e)ren (ـ ـ قم متع) a. (21) اوستريا جه‌دن:
طوپدن تخمين وتقدير ايتمك .
Päuschel (ـ ا م) a. (40) [وسطى آلمانجه büsch
Schlag] (صنع) ايرى چكيچ || كولونك .
Pauschen (ـ قم متع ، قملا +) a. c. (21) =bauschen ||
(صنع) (معد) — (das Zinn) (چينقولى) تميزلك ، تصفيه
ايتمك || اينجلتمك ، صيوريلتمك .
Pause (ـ ا مؤ) (55) [روم pau'sis das Aufhören]
موله ، فاصله ، آره ، توقف ، موسيقيده مختلف امتدادده ايديلان
توقف وسكوت || = Pause .
Pausen (ـ قم لا +) c. (21) [لاتينجه pausa're]
مكث وآرام ايتمك ، موله ويرمك ، براز توقف ايتمك || [فرانسزجه
ébaucher] (قم متع) =bausen .
Pausi(e)ren (ـ ـ قم لا +) a. (21) =pausen
آره ويرمك ، مكث وتوقف ايتمك .
Pavian (ـ (ـ) ٧ ـ ا م) [اورته لاتينجه pa'pio]
(تا طبيعه) (بيوك وغايت وحشى ميمون) باوييان || (مجا)
عارسز ، يرامز ، ميمون ؛ اوكوزتقالى .
Pech (ـ ا لا) (38) [لاتينجه pix] (صنع) زفت || (عمو)
(طلبه آغزنده) فنا حال ، مشكل موقع || مصيبت ، بلا ،
بالخصوص اويونده : اوغورسزلق ، زارى اوپلامق ، كلامك .
Pech... (ـ...) —finster (ص) زفيرى قرانلق ||
—vogel (ا م) (عمو) (Glücks-kind,-pilz كله‌لرينك
مقابلى) هيچ طالعى اولميان ، طالعسز قارغه .
Pedal (ـ ا لا) (38) [لاتينجه] (موسيقى) پيانو وامثالنده
اولان وآياقله باصيلان قول || (عمو) لطيفه يوللى بجاق ، آياق .

Pedant (ـ ـ ا م) (51) [ايتا] كنديني عالم ظن ايدرك
برطور اديبانه‌ده بولنان جاهل ، كنديني بكنمش .
Pedell (ـ ـ ا م) (38) [قديم آلمانجه — pital=Büttel
دن مأخوذ وسطى لاتينجه] محكمه محضرى ؛ ضبطيه چاوشى ||
مكتب قپوجيسى .
Pegel (ـ ا م) a. (40) [آشاغى آلمانجه] نهرصولرينك
تزايد ويا تناقصنى كوسترمكه مخصوص مقياس .
Pegeln (ـ قم متع ، قملا +) a. (21) [Pegel] (صويك
درينلكنى تعيين ايتمك) صوندا ايتمك .
Pehlevi (ـ ٧ ـ ـ) ، Pehlwi (ـ ـ) (ا لا) (قديم
فارس ، ايران لسانى) پهلوى ، پلوى .
Peil (ـ ا م) (38) = Pegel .
Peilen (ـ قم متع) a. (21) [فلمنكجه] (بحر) صوندا
ايتمك ، اولچمك .
Pein (ـ ا مؤ) (49) (جمعى نادر) [لاتينجه pœna دن
وسطى لاتينجه pena] صيقينتى ، عذاب ، دغدغه ؛ الم ، درد ،
كدر ، محنت ، مشقت .
Peinigen (ـ ـ قم متع) a. (21) [Pein] دوچار محن
ومشقت ايتمك ، اذيت چكديرمك ، ويرمك ، معذب قيلمق ، تضييق
ايتمك ، اشكنجه‌يه قومق ، اولديرمك .
Peinlich (ـ ص) (24) [Pein] جنايتلى مجازاته دائر ،
لايق || كوچ ، آجى مشكل ، مشقتلو || باعث الم وكدر ، اجينه‌جق ،
اسف اشتمال || وسوسه‌لى ، وهام ، قورقاق || تيتيز ، پك دقتلو .
Peitsche (ـ ا مؤ) (55) [پولونياجه bicz] آرابه
قامچيسى ، قيرباج || قامچى كبى صريمش ، قيشقرمش قيلاز ، شاخ .
Pekari (ـ ـ ا لا) (56) [آمريقاجه] (تا طبيعه) آمريقا
يبان طوموزى .
Pekesche (ـ ـ ا مؤ) (55) [پولونياجه] (غيطان خرجلى
اركك البسه‌سى) پولوتو .
Peking (ـ وياخود ـ ـ ا خالا) (56) چينجه ؛ Nord-hof]
چين ايمپراطورلغنك پاى تختى پكين شهرى .
Pelerine (ـ ـ ـ ا مؤ) (55) [روم] [فر] (قادينلره
مخصوص قيصه خرمانيه) پلرين .
Pelikan ـ ـ ـ وياخود ـ ـ ـ ا م) (38) ياخود (56) [روم]
(تا طبيعه ، جرا) قاشقجى قوشى ؛ دلشجى كاپتى ، يجغه ||
(طونچيلقده) پليقان طوپى .
Pelle (ـ ا مؤ) (55) [لاتينجه pellis] ميوه وسبزه قبوغى .
Pellen (ـ قم متع وقم لا +) a. (21) [Pelle] ميوه
وسبزه قبوغى صويمق .
Pelz (ـ ا م) (38) حيوان درسى || انسان درسى || كورك ||
mit—besetzen كورك ، پوست ، درى (ايله) قابلامق (مجا) (عو)
Jemandem Läuse in den—setzen برينى قيشقيرتمق ،
قوشقولنديرمق || (عمو) (انسان حقنده لطيفه صورتيله) درى ،
وجود Jemandem den—ausklopfen برينه طياق ، كوتك
آتمق || برمايع اوزرنده تشكل ايدن انجه زار ، قايماق .
Pelz... (ـ...) —stiefel (جمع م) كوركلى (چزمه ،
پوتين) آياق قابى || —mantel (ا م) كوركلى قاپوت ،
مانتو || —raupe (ا م) (تا طبيعه) توكلى طرطيل .
Pelzen (ـ ص) كوركلى ، كوركدن || (جنوب طرفلرده)
بغچوانلق : آشيلامق ، آشلامق .

Pendel (ـّ ا لا(ا م) a. (40) [فر] (ماكنه ، حكمت، ساعتجيلك) رقاص .

Pendeln (ـّ فع لا+) a. (21) [Pendel] صاللامق، اورسه اورمق ‖ (مجا) (عمو) پياسه ايتمك ، گزمك .

Pendschab (ـّ ا خا لا) (56) (*sans pl.*) (جغر) هندستانده پنجاب (پنج آب) قطعه‌سى، مملكتى .

Pennal (ـّ ا لا) (38) ياخود (31) [يكى لاتينجه] قلم محفظه‌سى، دويت (دوات) ‖ (طلبه آغزنده) (اكثريا : ا م، جمى(عمو) كذلك : Pennä'ler) ==Fuchs ‖ برمكتبك برنجى صنفنه يكى قيد اولنان طلبه ‖ استخفاف صورتيله مكتب حقنده دخى مستعملدر .

Pensée (فرانسزجه تلفظ اولنور ا مؤ) (53) (جمى s—) [فر] ==Ge-danke‖(نبا) ==Stief=mütterchen هرجائى.

Pension (صورت تلفظى pan-ziône ا مؤ) (49) [فر] (تقاعدلك معاشى ‖ يمك پاره‌سى ‖ يمك يديلان محل ‖ يمكلى مكتب ، بويله برمكتبك بالجمله طلبه‌سى) پانسيون .

Pensionat (صورت تلفظى pan-ziô-nâ'le ا لا) (38) [فر] = Pensions-anstalt .

Pensions„... (مرا . Pensio'n) —beitrag (ا م) تقاعد صندوغى ايچون معاشدن توقيف اولنان يوزده بش، (اوچ ويا دها زياده ، اكسيك پاره) ‖ —anstalt (ا مؤ) قيز واركك چوجقلرينه مخصوص داخلى مكتب (خصوصى) .

Pensum (ـّ ا لا) (58) [لاتينجه] سعى وغيرت‖ وظيفه‖ كوتورى ايش ‖ مجازاً شاكردانه ويريلان وظيفه .

Penta (ـّ...) [روم] penta ... (==fünf) .

Pentameter (ـّـ ا م) a. (40) [روم] قديم يونان ولاتين لسانلرنده بش جزؤدن عبارت مصراع ، خماسى .

Pepping (ـّ ا م) (38) الما آغاجى نوعى ، پپن .

Pepsin (ـّ ا لا) (56) (*sans pl.*) [روم] (كيميا) مادۀ هضميه ، هضمين .

Per (ـ حرجر) [لاتينجه] ايله ، واسطه‌سيله‖ —Kahn قايقله‖ دفعه zwei Mal—Jahr سنه‌ده ايكى دفعه‖ es geht bei ihnen Alles—Du اونلر بر برلرينه هپ (سز برينه) سن ديورلر ، اونلرهپ سنلى بنلى قونوشيورلر ‖ —Jemand Sie anreden برينه سز ديه خطاب ايتمك .

Pereat (ـّـ حرند) [لاتينجه] —die Traurigkeit محو اولسون مأيوسيت ! ‖ — (ا لا) (56) Jemandem ein Pereat bringen برينى تذليل ايچون يوها چاغيرمق ، تكسخر ايتمك .

Perfekt (ـّ ـ) (24) [لاتينجه] مكمل ، فوق العاده ، غايت گوزل، نقصانسز، قصورسز ‖ — كذا (ـّ ا لا) (38) **Perfektum** (ـّـ ا لا) [غرا] امپارفه ، ماضى غيرمعين .

Pergament (ـّـ ا لا) (38) كودرى، ترشه .

Pergamum (ـّـ ا خا لا) (56) (تروا) وكذا : Pergamus (ا لا) (*inv.*) آسياده قديمدن برغمه قراليتيله (شمديكى) برغمه شهرى .

Peri... (ـّ...) [روم] peri ... (==um) .

Periode (ـّ(ـ) ـ وياخود ـّ(ـ) - ا مؤ) (53) [روم] (هيئة) دور ، انقلاب ‖ دور ، ايام ، مدت‖ دور، نوبت‖ (علم بيانده) برقاچ جمله‌دن مركب كلام ‖ (der Frauen) — = Menstruatio'n .

Peripherie (ـّ ا ـ ـ ا مؤ) (53) و (49) [روم] برشكلى احاطه ايدن خط ، محيطى الشكل .

Perystil (ـّـ ا لا) (38) (معما) بنانك اطرافنده برحيات تشكيل ايدن ستونلر صره‌سى .

Percal (ـّ وياخود فرانسزجه تلفظ اولنور ا م) (56) [فر] پك صيق پاتيسقه نوعى ، پرقال .

Perkussion (ـّ(ـ) ـّ ا مؤ) (49) [لاتينجه] طوقوشمه، مصادمه ‖ (طب) بدنك بعض اجوافى ايچنده‌كى مرضى تشخيص ايچون پارمقله اورماقلق، قرع .

Perkuti(e)ren (ـّـ فع متع) a. (21) (على الخصوص طبده) پارمقله اورمق ودينكلمك ‖ دق ايتمك .

Perl„... (ـّ...) —förmig (ص) اينجى شكلنده ‖ —gerste (ا مؤ) ==graupen— (جمع لا) قبوغى چيقاريلوب يوارلاق شكلنه قونلمش آرپه، نخجه آرپه‌سى‖ —hirse (ا مؤ) (نبا) فصيلۀ سنجاريه‌دن غراميل ديلان نبات ‖ —lauch (ا م) (نبا) پراصه ‖ —muschel (ا مؤ) اينجولى مديه ، اينجومديه‌سى، اينجوصدفى‖ —mutter (اكثريا : (ـّـ امؤ) صدفى حاوى چيزكيلى ومزين دگزحيوانى ؛ (بوندن چيقاريلان) صدف ‖ —zwiebel (ا م) (نبا) نخود جسامتنده صوغان ‖ —zwirn (ا م) (تجا) غايت اينجه ايپلك ، تيره‖—huhn (ا لا) ج طاوقى .

Perle (ـّ ا مؤ) (53) اينجو‖ (مجا) die—unter den Frauen قادينلرك سلطانى، قادينلر آره‌سنده بردانه اولان خانم‖ بيون باغنده يوارلاق ايكنه (تپه‌سى)؛ تسبيح دانه‌سى ‖ (der Wein) hat—n شراب طومورجقلنيور ، قباريور ، كوز پيداه ايديور .

Perlen (ـّ ص) (24) [Perle] اينجولى ، اينجودن ‖ (فع لا+) a. (21) (مشروبات حقنده) اوزرنده اوفق اوفق كوز ، قبارجق پيداه ايتمك ‖ (كوز ياشى حقنده) پارلامق ‖ (خصوصيله اسم مفعول اولەرق) اينجوكبى، پك گوزل پك لطيف .

Perlen„... (ـّ...) —fischer (ا م) اينجو آوجيسى‖ (مجا) —mädchen كنج قيزلرك سلطانى ، سرافرازى .

Perlicht (ـّ ص) (24) ==perlartig .

Permanent (ـّـّ ص) (24) [لاتينجه] دائما برحالده ، برقرارده طوران ؛ دائمى، بردوام، برقرار، بردوزى‌يه (اولان) ، على الدوام .

Permitti(e)ren (ـّـّ فع متع) a. (21) [لاتينجه] مساعده ايتمك (==erlauben) .

Permuti(e)ren (ـّـ فع متع) a. (21) [لاتينجه] يحايش(مأموريت) ايتمك ، تبديل موقع ايتمك .

Perpendikel (ـّـّ الا(ا م) a. (40) [لاتينجه] (هندسه) عمود (خط) ‖ (ساعتده) رقاص .

Perpetuum mobile (ـ ـّـ ـّ ـّ ا لا) (56) [لاتينجه] حركت متماديه .

Perplex (ـّ ص) (24) [لاتينجه] تردد ومشكلات ايچنده بولنان ، تردد ومشكلاتى باعث اولان، دهشت ويرن ، ضجرت وفتوره دوچار اولمش .

Pe(r)rücke (ـّـ ا مؤ)، (53) [روم] طاقمه صاچ (طاقمى)، پروكه.

Perser (ـّ ا م)، a. (40) —in (ا مؤ) (50) ايرانلى ، عجم (اركك ، قادين) .

Persien (ـ(ـ)ـ ا خا لا) b. (40) عجمستان، ایران مملکتی.

Persisch (ــ ص) (21) عجمجه ، ایران لسانی ‖ (alt-)— اسکی عجم لسانی ، فارسی، پارس .

Person (ــ ا مؤ) (49) [لاتینجه] کمسه ، ذات ، شخص ‖ ich für meine— بن کندم ، بن بالذات ، بالنفس، بن کندیعه قالورسه ، قالتجه ‖ groß (klein) von— بیوك (کوچك) بویلی ‖ Jemand von—kennen برینی شخصاً طانیمق .

Personal (ــ ا لا) (38) اوستریاجه کذلك e— (ــ الا) (56) (sans pl.) Material کمقابلی (بر تجارتخانه‌نك، بر شمندوفرك، بر تیاترونك) آدملری ‖ خدمتجیلر ، عمله طاقمی ، (کوچك) مأمورین .

Personal… (ــ…) —abgabe (ا مؤ) نفوس ویرکوسی ‖ —beschreibung (ا مؤ) طانیمسی مراد اولنان برشخصك شکل وسیما واوصافنه دائر ویریلان معلومات .

Personali-en (ـ(ـ) ــ جمع) (inv.) [لاتینجه] ترجمهٔ احوال (ورقه‌سی)‖ بر آدمك ذات وشخصنه طوقونان سوزلر ، اولنان تعرضات ، اعراض شخصیه .

Personen… (ــ…) —regi'ster (ا لا) (اشخاص مختلفه‌نك) اسامی دفتری ، جدولی ‖ —halle (ا مؤ) (شمندوفرلرده) یولجیلرك وصول وحرکتلرینه مخصوص محل، ثار، یولجی قطارلری استاسیونی ‖ —verkehr (ا م) یولجی آمد شدی ، یولجی مواردانی ، کیدوب کلن یولجیلر ‖ —wagen (ا م) یولجی (اشخاص) بینمکه مخصوص آرابه ، قوپه ‖ —zug (ا م) یولجی قطاری ، (mit allen 3 Klassen (اوچ موقعلی) اومینبوس قطاری .

Personifizi(e)ren (ــ فعـ متع) a. (21) [لاتینجه] تجسم ، تشخص ایتدیرمك ، عقلی ومعنوی برشیئك صورت وهیکلی یاپمق .

Persönlich (ــ ص) (24) [Perso'n] هر شخصك کندینه مخصوص اولان ، شخصی ، ذاتی، خصوصی ‖ شخصاً ، بالذات ‖ Sie werden ihm diesen Brief—geben سز بو مکتوبی اونك بالذات کندیسنه ویریکز، ویره‌جکسکز، ویررسکز ‖ —erscheinen بالذات کندیسی کلمك ، کورنمك .

Persönlichkeit (ــ ا مؤ) (49) [Perso'n] شخصیت، ذاتیت ‖ (احوال واطوار ، اخلاق وموقعنه نظراً تفرد ایتمش اولان) ذات .

Perspective (ـ v ــ ا مؤ) (53) [لاتینجه فرانسزجه] (اصول ترسیمده) علم مناظر، مناظرله اصول ترسیم .

Pertinenz (ــ ا مؤ) (49) [لاتینجه] (das Haus) mit den—i-en متعلقات وملازمه‌سیله برابر خانه .

Peru (ــ شیللره کوره کذلك ــ ا خا لا) (56) (جغر) آمریقای جنوبیده کائن پرو حکومتی .

Pessimismus (ــ ام) (45) (sans pl.) [یکی لاتینجه] عالمده هرشیئك فنا اولدیغنه اینانمق وهرشیئه فنا نظرله باقمق فکر ومسلکی .

Pest (ــ ا مؤ) (49) [لاتینجه] وبا ، طاعون، یمورجق ، شرق تیفوسی ‖ (مجا) طاعون علتی کبی مدهش ومهلك ، علت ساریه ‖ wahre— چورومه ، تعفن ‖ کذا :

Pesth (صورت تلفظی : pécht، ا لا) (38) (sans pl.) (جغر) مجارستانك پای تختی پشته شهری .

Pest-Ofen (ــ ا خا لا) b. (40) (sans pl.) (جغر) پشته .

Petarde (ــ ا مؤ) (53) [فر] (ع) کستانه فشنکی وامثالیله ویریلان اشارت ، اشارت فشنکی ‖ لغم آتشی .

Petent (ــ ام) (51) [لاتینجه] عرضحال ویرن، مستدعی، صاحب استدعا .

Peter (ــ ا خا ووافتیز اسمی) (ا م) a. (40) پترو ، پیه‌ر ‖ (اکثریا امسز ، مسکین بر ارککی اشعار ایتمك اوزره برای تحقیر استعمال اولنور) —dummer آلیق ممیش ‖ —langweiliger جان صیقیجی، طاتسز حریف ‖ —schwarzer (کاغد اویونی) فلوراتین .

Petersburg (ــ ا خا ا لا) (56) (جغر) روسیه‌نك پای تختی پترسبورغ شهری .

Petersili-e (ـ(ـ) ــ ا مؤ) (53) [لاتینجه] (نبا) (معده نواز) مایده نوز ‖ (مجا) ihm ist die—verhagelt صیجاق آشنه صو قاتیلدی ؛ مایده نوزینه طولو یاغدی، ایشی کوتولشدی ، کیفی قاچدی .

Petition (ـ(ـ) iss -- ا مؤ) (49) [لاتینجه] = Bitt-schrift .

Petitioni(e)ren (ـ(ـ) iss -- فعـ لا +) a. (21) [لاتینجه] عرضحال ویرمك ، استدعا ایتمك ، عرضحال یازمق ‖ عرضحالجیلك ایتمك .

Petrefact (ــ ا م) a. (42) [لاتینجه] (طبقات الارض) تحجر ایتمش جسم ، متحجر ‖ اوزری باصمه‌لی طاش .

Petri (ــ) (Pe'trus ك مضاف الیهی) .

Petrole-um (ــ ا لا) (56) (sans pl.) [روم] پترول ، صولی غاز ، طاش یاغی .

Petrus (ــ ا خا م) (inv.) (وياخود لاتینجه تصریف اولنوب مضاف الیهنده Petri الخ : مرا (59)) [لاتینجه] پیه‌ر.

Petschaft (ــ ا لا) (38) [اسلاوجه] مهر .

Petschi(e)ren (ــ فعـ متع) a. (21) مهرلمك، تمهیر ایتمك.

Petto (ــ ا م) (inv.) [ایتالیانجه = Brust] etwas in—haben ضمیرنده بولنمق، یورکنده برشی صاقلامق.

Petunia (ـ(ـ) ــ ا مؤ) (54) [برازلیاجه] (نبا) پتونیه .

Petzen (ــ فعـ متع) c. (21) [قدیم فرانسزجه apiter کذا (فعـ لا +) (عمو) berühren] نقل وحوادثجیلك ایدن ناقل ، سخنچین .

Pfad (ــ ا م) (38) [روسجه Weg pa'tos] داریول، پاتقه ، یکی یولی .

Pfaff (ــ ا م) (51) [لاتینجه pa'pa] پاپاس ، راهب ، کذا e— (ــ ا م) (52) .

Pfaffenthum (ــ ا لا) (25) (sans pl.) رهبانلق کشیشلك ، پاپاسلق .

Pfahl (ــ ا م) (31) [لاتینجه palus] قازیق ، وتد ؛ فصولیه وامثالیجون دیکیلان صیریق، آغاج فدانلرینه قونیلان طیاق ‖ (مجا) in (وياخود : zwischen) meinen vier Pfählen (کندی درت دیرکك آره‌سنده) اوجکزمده ‖ einen—im Fleische haben اتك ایچنده برقیمق اولمق .

Pfahl,... (ـ...) —brücke (ا مؤ) قازيق كوپرى ||
—graben (ا م) شرامبول قازيقلريله تجهيز اولنمش خندق ||
—werk (ا لا) (ع) قازيقلى مانع شرامبول .
Pfalz (ـ ا مؤ) ㊾ [اورته لاتينجه palatium]
پفالتس (: پالاتين) قرالتنه ويريلان مملكت .
Pfalzburg (ـ ا خا لا) ㊿ (جغر) لورن ايالتنده
فالتسبورغ شهرى .
Pfand (ـ ا لا) ㉕ [لاتينجه pannus] رهن seine
(Ehre) zum—e setzen (ناموسى رهن قويمق) ناموسنه
يمين ايتمك ، ناموسيله تأمين ايتمك || ich setze meinen Kopf
zum—e بن بونك ايچون ، بو اوغورده ، بوكا باشمى قويارم ||
قارشولق ، وديعه ، رهين || امنيت ، تأمينات || لادس (يادست)
(ich seh' es an) als das—Ihrer Freundschaft بن بونى ،
اونى سزك دوستلغكزك ثمره‌سى ، اثرى اوله‌رق تلقى ايدرم ،
دوستلغكزه اشارت عد ايدرم .
Pfand,... (ـ...) —lösung (ا مؤ) رهينى قورتارمه ||
—objekt (ا لا) رهين ويريلان شى || —vertrag (ا م)
(تكرار اشترا ايده بيلمك شرطنى حاوى) بيع ، رهن مقاوله‌سى .
Pfänden (ـ فه متع) b. ㉑ [Pfand] —etwas
برشيئى رهين اوله‌رق طوتمق ، برشيئى رهين آلمق || Jemandem
die Möbel—(lassen) برينك اشياسى رهين اوله‌رق ضبط
ايتمك ، آلمق .
Pfänder,, Spiel (ـ ـ ا لا) ㊱ لادس (يادست)
اويونى .
Pfann,... (ـ...) تادراً =Pfannen,... —kuchen ||
(ا م) =Eier-kuchen كوزلمه ، كذلك آلمان اوملتى || ايچى
طاتليلى اوملت
Pfanne (ـ ا مؤ) ㊿ [لاتينجه pa'tina] طاوه ||
بيوك لنكر ، سورگچ || (مجا) den Feind in die—hauen
دشمنى قليجدن كچيرمك ، طوغرامق || آزجوق ، طاوه‌يه بكزه‌ين شى .
Pfannen,... (ـ...) —gebackene(s) (ا لا) (طاواده
قزارتيلان شى) قيزارتمه || —stiel (ا م) طاوه صاپى || (تاطبيه)
اوزون قويروقلى آرى قوشى .
Pfarre (ـ ا مؤ) ㊿ [اورته لاتينجه parochia'nus]
پاپاسلق ، امامتلق محلى ، پاپاسلق رتبه‌سى || راهبك محل اقامتگاهى .
Pfarrer (ـ ا م) a. ㊵ [Pfarre] قوتلك پاپاسى ||
پرودستان پاپاسى ، پاستور .
Pfau (ـ ا م) ㊿ ياخود a. ㊵ [لاتينجه pa'vo
اولوب عربيه tâ'wus دن مأخوذدر] (تاطبيه) طاووس .
Pfauen,... (ـ...) —insel (ا مؤ) پوتسدام
جوارنده : طاؤوس آطه‌سى || —auge (ا لا) طاؤوس كوزى ||
طاوس قويروغى كوزى || (كلبك توعندن) كيجه طاؤوسى .
Pfeffer (ـ ا م) a. ㊵ [فارسيجه pilpil دن مأخوذ
لاتينجه piper] بيبر || (نبا) قرمزى بيبر .
Pfeffer,... (ـ...) —brühe (ا مؤ) بوبرله صالچه ||
—büchse (ا مؤ) بوبرلك ، بوبرقوطوسى =—fäßchen (لا) ||
—kraut (ا لا) (نبا) (اكلى پاپراقلى) تره || —minz(e)
(ا مؤ) —münze || نانه شكرى (بوبرلى ، بهارلى) (نبا)
(ا م) —strauch ، (ا مؤ) —staude || —minz(e)=
(نبا) بوبر آغاجى ، فداقى .

Pfeffern (ـ فه متع) a. ㉑ [Pfeffer] بوبرلمك ،
بوبرقومق || (مجا) زياده بهارقومق || (مجا) Jemandem den
Pelz—, برندن وجنى آلمق ، آجيسنى چيقارمق || Jemand—
auf Jemand los—“ (kugeln= برى اوزرينه بوصودن
آتش ايتمك
Pfeife ( ) ㊿ [وسطى لاتينجه pipa] دودوك ،
ايصليق || قورصالى چوجق دودوكى || (مجا) es muß Alles
nach seiner—tanzen هركس اونك كيفنه تابع اولملى ، هركس
اونك ديديكنى يابملى ، يالكز اونك يوريسى اوتملى || چبوق (توتون
ايچون) ، پيپو || (تشر) اوزون كيك || ارغنون دنيلان چالغيده كى
دودوك قامشلرى ، بوريلرى .
Pfeifen (ـ فه لا +) n. ㉛ [Pfeife] (روزكار ايله ،
هوانى ياروب برصدا چيقاران شى ، بعض قوشلرك صداسى ودها
امثالى شيلرحقنده) اوتمك ، ايصليق چالمق || ايصلقله اشارت
ويرمك || تياترودة براى تحقير ايصليق چالمق || دودوك چالمق ||
اوتديرمك || —auf etwas برشيئى تحقير ايتمك ، توديمك ||
(فه متع) —ein Lied برشرقيى ايصلقله سويلمك || (دو)
—Einen بردانه ديكمك ، آتمق (ايچمك) .
Pfeifen,... (ـ...) —beschlag (ا م) چبوق ،
پيپو ادواتى ، تزيناتى || —deckel (ا م) چبوق ، پيپوقپاغى ||
—erde (ا مؤ) پيپو ، لوله‌جى طوپراغى || —kopf (ا م)
(چبوغك باشى) لوله || —stiel (ا م) چبوق بوريسى ||
das ist keinen—stiel werth بو اون پاره بيله ايتمز || (مجا)
(عمو) —stiele (جمع) اتضه ، دكنك ياپاق || (كاغل اويوننده)
—stiel schieben بركاغل دويره بيلمك || —strauch (ا م)
(نبا) يبانى ياسمين .
Pfeil (ـ ا م) ㊿ [لاتينجه pilum] اوق ، سهم ، تير .
Pfeil,... (ـ...) —ente (ا مؤ) (تاطبيه) اوزون
قويروقلى اوردك || —fisch (ا م) (تاطبيه) =Horn-hecht ||
—gift (ا لا) اوقلره سوريلان زهر || —geschwind (ص)
اوق كبى سريع || —natter (ا مؤ) (تاطبيه) اوق ييلانى ||
—schütz(e) (ا م) تيركش (آوجى) || —tragend (ص) (نبا)
اوقشكلنده اولان سهمى || —wurzel (ا مؤ) (نبا) طوپراغك
ايچنده بولنان قالين كوك .
Pfeiler (ـ ا م) a. ㊵ [وسطى لاتينجه pila'rium]
(معما) ديرك ، ستون ، دستك (كذا مجا =Stütze) ||
طياق ، دستك يانده || (پنجره واماثلنده) آشاغيدن يوقارى
وضع اولنان آغاج قونداق ، آياق || كاركيرقوتلى محل || ايكى پنجره
آره‌سنده‌كى ديوار پارچه‌سى .
Pfennig (ـ ا م) ㉘ شمدى برمارقك يوزده برى اولوب
تقريبا ايكى پاره‌يه يقين برقيمتده در || =Geld .
Pfenning (ـ ا م) ㉘ =Pfennig .
Pferch (ـ ا م) ㉘ (زرا) آغل ، يارق ، ماندره ||
حيواناتك آغل ويا ماندره‌ده كيجه‌لنديرلمسى .
Pferchen (ـ فه متع) a. ㉑ [Pferch] قيونلرى
آغلده ياتيرمق || (مجا) طار برمحلده اوست اوسته ، ياصديرمه‌كى
ياتيرمق ، اسكان ايتمك .
Pferd (ـ ا لا) ㊳ [روم] باركير ، آت ، حيوان || (مجا)
(ضرمثل) sich auf's hohe—setzen يوكسكدن آتوب طوتمق ،
vom—auf den Esel kommen || بيوكلك طورى طاقمق
آتدن اينوب اشكه بينمك .

Pferde,... (‑‑‑‑) —decke (ا مؤ) حیوان ، بارکیر اورتوسی ‖ —zucht (امؤ) حیوان تربیه‌سی ویتشدیرلمسی ‖ —ameise (ا مؤ) (تاطبیه) (بیوك) آتلی قریخه ‖ —bahn (ا مؤ) تراموای = —eisen=bahn (ا مؤ) ‖ —huf (ا م) آت ، بارکیر طیرناغی ‖ —jude (ا م) (عو) آت جانبازی، دلالی ، میانجی ‖ —knecht (ا م) بارکیرلره باقان اوشاق ، آخور اوشاغی ، سایس ‖ —mähne (ا مؤ) بارکیریله‌سی ‖ —mäkler (ا م) (تجا) آت جانبازی ، دلالی ‖ —markt (ا م) (تجا) آت بازاری ‖ —minze (ا مؤ) (نبا) یبانی نانه ‖ —stall (ا م) حیوان آخوری ‖ —stein (ا م) بارکیرك مثانه وباغرصاقلرنده حاصل اولان طاش ، حصات حیلی ‖ —striegel (ا مؤ) بارکیر قشاغیسی ‖ —vermiether (ا م) بارکیر کیراجیسی .

Pfiff (ت) pfeifen فعلنك ماضیٔ حال برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Pfiff (ت ا م) (38) [Pfeifen] ایصلیق ‖ قیصه دودوك صسی ‖ (آز واهمیتسز شی) بر پارچه ‖ (وقت حقنده) آن، لحظه ‖ (مشروبات حقنده) یارم بارداق ‖ (مقصدینه وصول ایچون یاپیلان اویون) حیله ، خدعه ، اویون ، شیطانلق ‖ den—verstehen ایشی بیلمك .

Pfiffig (ت ص) (21) شیطان ، قورناز ، حیله کار ، اوروستوپولی، مکار، دساس .

Pfiffikus (ت ا م) (مفردی (inv.) ، جمعی (34)) (عمو) = pfiffig .

Pfingst,... (‑‑‑) —blume (ا مؤ) (نبا) شقایق.

Pfingsten (ت ا لا) [روجه pentecoste' بیوك پاسقالیادن صکره کلان اللنجی کون] عید خمسین .

Pfirsich (ت ا م) (38) ا مؤ (49) [لاتینجه pe'rsicus] شفتالی ‖ شفتالی آغاجی .

Pflanz ,... (‑‑‑) —wetter (ا لا) آغاج ،فدان دیکمکه مناسب وقت وهوا ‖ —zeit (ا مؤ) وقت غرس ‖ —schule (ا مؤ) فیده لك (دیکر برمحله غرس اولمق اوزره یتشدیریلان فدانلرك محلی) ‖ —staat (ا م) مهاجر، قولونی (حکومتی) ‖ —volk (ا لا) مهاجرین .

Pflanze (ت ا مؤ) (53) [لاتینجه planta] فدان ‖ نبات ‖ (کنایه اوله‌رق) کمسه ‖ eine saubere(nette یاخود : rare)— برکبار ، شیق موسیو ، ذات .

Pflanzen (ت فع متع وفع مطا) .c (21) غرس ایتمك ، دیکمك ، رکز ایتمك (کذا مجازی) ‖ (ع) Geschütz الخ ... auf den Wall— سپر اوزرینه طوپ وضع ایتمك ، یرلشدیرمك ‖ (مجا) etwas in Jemandes Herz— برینك قلبنه ، یورکنه برشی قومق ، فکرینه صوقمق .

Pflanzen,... (‑‑‑‑) —beet (ا لا) فدان ، نبات ترلاسی ، یتاغی ‖ —gattung (امؤ) فدان اجناس وصنوف مختلفه‌سی ‖ —gift (ا لا) زهرنباتی ‖ —buch (ا لا) دروننده اجناس مختلفه‌ده نباتات وضع وترتیب اولنمش مجموعه ، دفتر ‖ —erde (ا مؤ) نبات چوروکی، کوبره‌سی ‖ —sammlung (ا مؤ) قوروتیلوب کاغد یاپراقلری آره‌سنده حفظ اولنان نبات وچیچك یاپراقلری مجموعه‌سی ‖ —stein (ا م) اوزرنده چیچك ونبات اشکالنه مشابه اشکال بولنان طاش ‖ —thiere (جمعا) نباتاته بکزر حیوان .

Pflanzer (ت ا م) .a (40) غرس ایدن، نباتات، فدان غرس ایدن ‖ برمحله (مهاجرتله) کیدوب اراضی آچان، ایشلدان کمسه ‖ مستملکات ، چفتلك صاحبی .

Pflänzling (ت ا م) (38) تازه دیکلمش ، دیکیله‌جك آغاج ، فدان ‖ یکی دیکلمش محل ، بونك یکی آغاجلری ، فدانلری مجموعی ‖ یکی دیکلمش باغ .

Pflaster (ت ا لا) .a (40) [لاتینجه empla'strum] (جرا ، اجزا) یاقی ‖ englisches— انکلیز یاقیسی ‖ (ع) برنشان تخته‌سنك مرکزنده اولان سیاه نقطه ‖ قالدیرم ، کذا بونك ایچون مستعمل طاش ‖ (مجا) (عمو) —treten مناسبتسز یره ، ایشی‌کوچی اولمیه‌رق، بوش بوشنه سوقاقلرده طولاشمق ، سورتمك ‖ (مجا) (in Paris : ویاخود) Paris —ist ein theures پارسده یشامق براز طوزلیدر ، طوزلی اوتورر ، پارس بهالی یردر .

Pflästerchen (ت ا لا) .b (40) یوزه یاپشدیریلان سیاه جانفس پارچه ، یاپمه بن .

Pflastern (ت فع متع) .a (21) [Pflaster] (برپارەیه) یاقی یاپیشدیرمق ‖ (eine Straße)— برسوقاغه قالدیرم دوشه‌مك .

Pflaume (ت ا مؤ) (53) (نبا) [لاتینجه pruna دن مأخوذ قدیم آلمانجه phrûmâ] اریك .

Pflaumen,... (‑‑‑‑) —kern (ا م) اریك چکردکی ، ایچی ‖ —stein (ا م) اریك چکردکی ‖ —mus (ا م) اریك ازمه‌سی .

Pflege (ت ا مؤ) (53) [pflegen] برینه ایدیلان دقت ، اعتنا ‖ gute—haben ایو اعتنا ، دقت اولنمش اولمق ‖ نظارت، اداره، ادارهٔ مصلحت، برصنعته اولنان اعتنا ، دقت، اجرای صنعت ‖ برچوجغه باقمق ein Kind in (seine) —nehmen برچوجغی کندی اعتناسنه آلمق ، باقمق ایچون آلمق، بسلمك ، اولادلغه قبول ایتمك ، یانته آلمق .

Pflege,... (‑‑‑‑) —sohn (ا م، —tochter (ا مؤ) اولادلق (قیز ، ارکك) چوجق .

Pflegen (ت فع متع) و —sich (فع مطا) .a (21) [قدیم آلمانجه plegan : eine Strafe auf sich nehmen مرا . [Pflicht :Jemand یاخود :Jemandes, etwas ویاخود einer Sache— برینه ، برشیئه حصر دقت واعتنا ایتمك ، باقمق ، چالیشمق ‖ Jemand, etwas hegen und— (مرا . hegen) ‖ (فع متع) einer Sache— : ویاخود etwas برشیئی یاپمق، اوکا چالشمق، اونکله مشغول اولمق، اکا اعتنا ودقت ایتمك، ایفا واجرا ایتمك ، سوق واداره ونظارت ایتمك ‖ (der) Freundschaft mit Jemandem— بریسیله سویشمك، رابطهٔ اخوت ومودت ایله مربوط اولمق ‖ nach gepflogenem Rathe اجرا اولنان مشاوره ومذاکره‌دنصکره ‖ der Ruhe— استراحت ایتمك ، استراحت ایله مشغول اولمق، بولنمق، استراحته باقمق ‖ Umgang mit Jemandem— بریله ایشی، آلیش ویریشی اولمق، بریله قونوشمق، کوروشمك ‖ (فع لا+) (واقع اولمق ، اولمق هروقت اویله اولمق) مثلا : Das pflegt (gewöhnlich, oft, in der Regel, meistens) zu geschehen بو اکثریتله بویله اولور ، بوعلی‌العاده هروقت اکثریا (بویله) واقع‌اولور، ظهور ایدر، بوهروقت بویله‌در .

Pflegling (ـَ ا م) (38) قبوللجه ، اولادلق، باقلمق ایچون آلنمش چوجق ؛ آخرتلك || سوددن هنوز کسلمامش چوجق || وصایت آلتنده بولنان یتیم، یتیمه .

Pflicht (ـ ا مؤ) (49) [اورته آلمانجه phlicht : pflegen کلمه‌سنه مربوطیتی واردر] وظیفه ، وجیبهٔ ذمت || ویرکو، نفوس واملاك ویرکوسی ||تابعیت||ایفای وظیفه‌ده صداقت ایچون ایدیلان یمین || Jemand in — nehmen (یاخود: in Eid und —) برینه یمین ایتدیرمك وبویله‌جه توظیف وتحلیف ایتمك || auf — und Gewissen وظیفه وناموسم حقنه ، باشیچون .

Pflicht,,... (ـ...) —gefühl (ا لا) وظیفه حسی|| —treu (ص) خدمتنی صداقتله کورن، محب خدمت ، وظیفه شناس || —eifer (ا م) سعی وغیرت ؛ حمیت || —vergessen (ص) وظیفه‌سنی اونوتان ،خدمتنه صداقتی اولمیان|| —widrig (ص) وظیفه ایله متناسب اولمیان ، مخالف وظیفه .

Pflock (ـ ا م) (31) چادرقازیغی، اوفق قازیق || تخته چیوی.

Pflog (ـَ) ، pflöge (ـَـ) pflegen فعلنك زمان حال وصورت انشائیه ماضیلرینك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری).

Pflücken (ـ فع متع) a. (21) (چیچك ، چالی ، میوه وامثالنی) قوپارمق ، طوپلامق || (ضر مثل) mit der Zeit pflückt man Rosen صبرك صوکی سلامتدر، انسان صبر ایله استدیکنه نائل اوله بیلور ، صبر ایله قوروق اوزوم اولور || (صنع) —Wolle یوك آییقلامق || (برقیزاره‌جق قوشی وامثالنی) یولمق، تمیزلمك .

Pflug (ـَ ا م) (31) صبان .

Pflügen (ـ فع متع وفع لا +) a. (21) [Pflug] (زرا) چفت سورمك، بر اراضی‌یی ایشلمك||طرامق، سورومك، سورمك، آتمق|| اکمك|| die Stube auf und ab— اوطه‌نك ایچنده آشاغی یوقاری کزنمك .

Pforte (ـ امؤ) (53) [لاتینجه porta] بیوك قاپو|| die (hohe)— باب عالی (حکومت عثمانیه ، دولت علیه) || (کمینك یانلرنده آچیلوب قپانور قپولر) لومبار قپاغی .

Pfosten (ـ ا م) b. (40) [لاتینجه postis] نادراً :

Pfoste (ـ امؤ) (53) پنجره ، قپو پروازی .

Pfote (ـ امؤ) (53) [فر] (حیوان ایاغی کذا :(عمو، عو) انسان الی، ایاغی) پنچه || (عمو) (کوتو ال یازیسی) قارغه‌جق بورغه‌جق، سموکلی بوجك ایزی .

Pfriem (ـَ ا م) (38) ، —e (ـ امؤ) (53) [وسطی آلمانجه prieme] بیز، اوزون ایکنه || [قدیم آلمانجه primmâ] (تا طبیعه) صدف نوعی .

Pfriemen (ـ فع متع) a. (21) بیز ایله باتیرمق، دلمك، سیوری ایکنه باتیرمق .

Pfropf (ـ ا م) (38) [قبا آلمانجه propp] —en (ـ ا م) b. (40) (علی العاده —en استعمال اولنور) برشیشه‌نك آغزنده‌کی طپاج (مانتار) ، (برفوچی وامثالنك آغزنده‌کی آغاج) طیقاج || تفنك ، طبانجه وامثالی صیقیسی .

Pfrof,,... (ـ...) —meißel (ا م) آشی قلمی (بغچوانلقده)|| —reis (ا لا) (بغچوانلقده) آشی یاریغی .

Pfropfen (ـ فع متع) a. (21) صیق ایله طیقامق ، ایچنه صیق صوقمق || (برشیله) طولدیرمق ، طیقامق || sich —voll den Magen mit Speisen معده‌سنی یمکله طولدیرمق || (der Saal) war gepfropft voll صالون آغز آغزه، آغزینه قدر ، حنجا حینج طولو ایدی || برطاپه ، طیقاج ایله قپامق ، طیقامق، طپالمق||(بغچوانلق:) gepfropftes Obst||impfen= (Kern=obst ك مقابلی اولەرق) آشیلی، آشیلانمش میوه .

Pfropfen (ـ ا م) b. (40) =Pfropf .

Pfröpfling (ـ ا م) (38) (یکی) آشیلانمش آغاج ، تازه آشی .

Pfründe (ـ امؤ) (53) provide're دن مأخوذ اورته لاتینجه provenda] (برروحانی یه ویریلان) عائداتلی رتبه ، عنوان ، رؤس || وقفدن مخصوص ایراد ، وقفیه || (برخسته خانه‌ده) یر ، یتاق .

Pfuhl (ـَ ا م) (38) [لاتینجه palus] بطاقلق، چامورلی چقور، طورور صو یغینی، چامورلق یر .

Pfühl (ـَ ا م (ا لا) (38) [لاتینجه pulvi'nus دن مأخوذ phula'vi] باش یصدیغی ، یوز یاصدیغی ، اوزون طار یوز یاصدیغی، یاصدیق یتاق، کرەوت|| مدوردیرك طبانی .

Pfui! (ـَ حرند) [لاتینجه phui] تو! ، تواه مستحقی ویرسون ! های مردار ! های جنابت ! آمان !

Pfund (ـ ا لا) (38) ، مقیاس اولەرق (inv.) [لاتینجه poudus] (اوزان مقیاسی) یارم کیلو ، فوند || لیرا|| —Sterling (انکلیز) اشترلینغ لیراسی||(مجا) علی الخصوص انجیلده : Tale'nt || (٢٤٠) پارچه‌لق شی، یکرمی دوزینه .

Pfund „... (ـ...) —birne (ا مؤ) ایری (یاز) آرمودی ، بون قرەتین .

Pfünder „... (ـ...) [Pfund] . . . قدر، فوند، لیرەلك ، علی الخصوص طوپجیلقده : —Sechs= آلتی فوندلق.

Pfusch,,... (ـ...) —arbeit (ا مؤ) پیس ، مردار ایش، فنا یاپلمش ، چوروك شی || —mäfferei (ا مؤ) بلا رخصت اجرای صنعت ، کهیاسی طرفندن طانینمدن، تصدیق اولنمدن سمسارلق ، دلاللق ایتمه .

Pfuschen (ـ فع لا +) a. c. (21) فوصوردایەرق ، چیتلایەرق یاپمق || بلا رخصت اجرای صنعت ایتمك || کوتو ، فنا ایش یاپمق، ایشی پیس کورمك || ایشنده تکاسل ایتمك || قاریشدیرمق||(کاغد اویوننده)— کاغدلری حیلەلی قاریشدیرمق، اویون ایتمك .

Pfuscher (ـ ا م) a. (40) فوصوردامه ، چیتلامه || (مجا) خطا ، قصور||کیزلی ایش کورن|| فنا، کوتو ایش یاپان .

Pfütze (ـ امؤ) (53) [لاتینجه pu'teus] پیس صو بیریکینتیسی، چامور، بطاقلق .

Phanerogamen (ـ...ا جمع) (inv.) [روم] (نبا) علامات تذکیر وتأنیثی میدانده اولان نباتاته اطلاق اولنور ، ذوالالقا الظاهره .

Phänomen (ـ ا لا) (38) **Phänomenon** (ـ... ا لا) (58) [روم] طبیعتك غریب وفوق العاده (بر) علامتی.

Phantasie (ـ ا مؤ) (53) و (49) [روم] تصور ، صاییقلامه ؛ خیال باطل ، وهم || (موسیقی) فانتازی .

Phantasmagorie (ـ ا مؤ) (53) و (49) قرانلق اوطه ایچنده خیاللر ارائه‌سی|| آثار ادبیه‌ده خارق العاده شیلرك کثرت ومبالغه‌سی .

Phantom (ـ ا لا) (38) [روم] خیال ، غل یبانی || وهم وخیال|| غایت ضعیف ویا نفوذی آز کمسه .

Pharao (-ـُـ ا خا م) (56) فرعون .

Pharisäer (ـُـ- ا م) .a (40) [عبر] اسکی اسرائیلیلرك متعصب ویا ریا کار طائفه‌سی افرادندن بری ‖ کذا (مجازی) = Schein=heiliger .

Pharmakopöe (ـ) ـَـ ا موٌ) (53) [روم] اجزانك حاضرلنمسی علم وصنعتی، تحضیر الادویه .

Pharmazeut (ـَـ ا م) (51) [روم] اجزاجی، یقین زمانلرده : —in (ا موٌ) (50) اجزاجی قادین .

Pharos (ـَـ ا خا لا) (inv.) (جغر) اسکندریه قارشوسنده‌کی کوچك آطه ، فار .

Phase (ـَـ امؤ) (53) (هیئة) صفحه .

Phenyl (ـُـ ا لا) (56) (sans pl.) [روم] (کیمیا) فحم وصو اختلاطندن حاصل اولان ماده ، فنیل .

Philantrop (ـُـ ا م) (51) = Menschen=freund .

Philharmonisch (ـُـ ـ ص) (21) [روم] محب موسیقی ‖ موسیقی یه مخصوص .

Philister (ـَـ ا م) .a (40) [روم] (ا خا) (قدیمده ارض فلیسطینده اسکان ایدن قومك اسمی) فلیسطین ‖ (طلبه آغزنده) پکین ‖ طلبه‌نك اوصاحبی ‖ لوقنطه‌جی، خانجی، اوتلجی، میخانه‌جی ‖ قبا ، قالین قفالی حریف ، قبا وتربیه‌سز کمسه ‖ قدحده بیرا ، چبوقده توتون آرتیغی .

Philo... (ـُ ـ ...) [روم] philo...=Freund...) .

Philolog (ـُـ ا م) (51) [روم] مؤاخذات وتدقیقات ادبیه ایله مشغول ادیب ، ادبیات معلمی .

Philomele (ـُـ ا خا موٌ) (48) [روم] (اساطیر وشعرده بلبل مقامنده مستعملدر) فیلومه‌ل .

Philosoph (ـُـ ا م) (51) [روم] علم فلسفه‌ده عالم کمسه ، حکیم، فیلسوف ‖ قال وقیلدن اوزاق اوله‌رق راحت عمر سورن حکیم ‖ اعتقادسزکمسه ، فیلسوف مشرب ، دهری .

Philosophie (ـ ا موٌ) (49) حکمت ، فلسفه ‖ اعاظم حکمادن هربرینك کندینه مخصوص اصول وطریق حکیمانه‌سی ‖ هرکسك افکار ومسلك مخصوص ‖ برعلم وفنك اسباب وحقایقندن بحث ایدن علم ‖ منطق وآداب واخلاق وطبیعیات والهیات قسملرینه منقسم برعلم مخصوص، فلسفه .

Phiole (ـُـ ا موٌ) (53) [لاتینجه phi'ala] کوچك شیشه ، کوچك صراحی .

Phlegma (ـَ ا لا) (56) [روم] لنفاوی، مزاج لنفاوی .

Phlogiston (ـَ gh ا لا) (56) (sans pl.) [روم] (کیمیا) اسکی کیمیا کرلرك احتراقه اساس عد ایتدکلری ماده ، التهابی .

Phonetik (ـُـ ا موٌ) (49) [روم] (غرا) صدای لسانه متعلق ، مخصوص .

Phönix (ـُـ ا م) (38) [روم] عنقا (قوشی) ، سیمرغ ‖ (کذا مجازی اوله‌رق کندیسی کبی بردها بولنمیان) یکانه .

Phönizi-en (ـ)(ـ) tss ـُـ ا خا لا) .b (40) (جغر) فنیکه‌لولرك ساکن اولدقلری فنیکه اراضیسی .

Phono... (ـ ...) [روم] phono...=Klang...) .

Phosgen (ـ gh ا لا) (56) (sans pl.) [روم] (کیمیا) فوشره‌ن غازی .

Phosphat (ـ ا لا) (38) [روم] (کیمیا) فوسفوریت (حامض فوسفورك براساسله ترکبندن حاصل اولان ملح) .

Phosphor (ـ) ویاخود ـ ا م) (56) (sans pl.) [روم] اجسام بسیطه‌دن یانمغه غایت مستعد وقرانلقده پارلار صاری محتراق برعنصر ، فوسفور .

Phosphorezzi(e)ren (ـَ tss ـ فع لا +) .a (21) [روم] (حکمه ، کیمیا) حس اولنه‌جق درجه حرارت نشر ایتمکسزین پارلمق ، متفسفر اولمق .

Phosphorisi(e)ren (ـَـ ـ فع متع) .a (21) [روم] (کیمیا) فوسفورلمق فوسفورله امتزاج ایتدیرمك .

Photo... (ـُـ ...) [روم] photo...=Licht...) .

Photo-gen (ـ gh ـ ا لا) (38) (sans pl.) [روم] (معدن کوموردن چیقاریلان یناریاغ) مولد ضیا ، فوتوژه‌ن .

Photo-graph (ـُـ ام) (51) فطوغرافجی، فطوغراف .

Photo-graphie (ـ ا موٌ) (53) [روم ۱۸۳۹ ده کشف اولنمشدر : Licht=schrift] ضیا واسطه‌سیله وعملیات کیمیویه ایله رسم آلمق فن وصنعتی فطوغرافیا ، پرتونویس ‖ بو اصول ایله چیقاریلان رسم ، فطوغراف .

Phrenologie (ـ gh ـ ا موٌ) (53) [روم] قفانك شکل وصورتنه کوره انسانك عقل وذکاسندن بحث ایدن علم، مبحث القحف .

Phylloxera (ـَـ ا موٌ) مفردی (inv.) جمعی —s یاخود ...xeren) [روم] (تا طبیعه) باغلره عارض اولان قورت (بونلردن چیقان باغ خسته‌لغی) فیلوقسرا ‖ Reb=laus .

Physik (اکثریا : ـُـ ، دها طوغریسی: ـُـ ا موٌ) (49) (sans pl.) [روم] اجسامك احوال عارضیه‌سندن وتبدیل جنس ایتمکسزین بر برلرینه اولان تأثیراتندن بحث ایدن علم ، حکمت طبیعیه .

Physikat (ـُـ ا لا) (38) [روم] صحیه خدمتنك رئیس ورتبه‌سی .

Physiker (ـُـ ا م) .a (40) [روم] حکمت (طبیعیه) خواجه‌سی ، معلمی ‖ بوعلمه وقوفی اولان کمسه .

Physikus (ـُـ ا م) (36) [روم] برداژه ، منطقه خدمت صحیه‌سنه تعیین اولنان طبیب ، دائرهٔ بلدیه حکیمی .

Physio... (ـ(ـ)...) [روم] physio...=Natur...) .

Phisiolog(e) (gh ـُـ ا م) (53) [روم] فسیولوجیا دینیلان علم وظائف الاعضایه منسوب اولان عالم .

Phyto... (ـ ...) [روم] phyto...=Pflanzen...) .

Pianino (ـُـ ا لا) (56) [ایتا] (موسیقی) عمودی پیانو کذا پیانینو .

Piano (ـُـ حا) [ایتا] (موسیقی) یواش ، خفیف وطاتلی صدا ایله ، تأنی ایله ‖ (ا لا) (56) خفیف چالینیلان محل ‖ = Piano=fo'rte .

Piano(forte) (ـَ) ـُـ ا لا) [ایتا] پیانو دینیلان چالغی .

Piaster (ـَـ ا م) .a (40) [لاتینجه empla'strum] دن مأخوذ ایتالیانجه] (مصرده = ۰٫۲۰۷ ، وممالك محروسه‌ده ۰٫۱۹ مارق قیمتنده) غروش .

Pichel (ـَ ا م) .a (40) چوجق کوکسلکی، اوکلك .

Picheln (ـّـَ فعـ لا + وفعـ متعـ) a. ㉑ ايچمك ،(عمو) صيق صيق (شراب) ايچمك .

Pichen (ـّـَ فعـ متعـ وفعـ لا +) a. ㉑ (صنع) زيفت ايله طيشاريسى طلا ايتمك ، زيفلتمك ‖ جام ساقزى كبى ياپشمق .

Pick (ـَ حرند) طيق! پيك !

Pick (ـَ ا م) ㊳ [Picken] قوشك غاغاسيله اورمسى، بوتكله حصوله كلان ياره ، بره .

Pick„... (ـُ...) —nick [انكليزجه picknick] (ام) (كذا الا) چايرعالمى، تفرج، عارفانه ضيافت، قيراكانجه سى.

Picke (ـّـَ ا مؤ) ㊿ [picken] (صنع) سيورى قازمه .

Pickel (ـّـَ ا م) a. ㊵ [قديم آلمانجه biccan stechen] اوفق دوكمه ، طمورجق ‖ (علم امراض) درى اوزرنده حاصل اولان كوچك قبارجق. سيولجى ‖ = Picke .

Picken (ـّـَ فعـ متعـ وفعـ لا +) a. ㉑ [لاتينجه beccus Hahnen-schnabel] (قوشلر حقنده) غاغالمق، غاغا ايله اورمق ‖ (die Steine) طاشى قازمه ايله چيقارمق، قازملامق .

Picket (ـَـّـ) (مرا) . (Pike't(t) .

Piedestal (فرانسزجه تلفظ اولنور الا) ㊻ [ايتاليانجه فرانسزجه] (معما) برستون وياهيكلك آلتنده كى اياق، قاعده .

Piek (ـَ ا مؤ) ㊾ (بحر) [Pike=] (des Schiffes)— كمى انبارينك طرفيى ‖ (ا م) ㊳ die—des Giek-baumes رانده يلكننك آلتنده كى بومبه سرنك براصيا ايپى .

Piemont (ـَـّـ بعضاً pi-mo'nele ا خا لا) ㊻ [فرانسزجه : am Fuße der Berge] (جغر) ايتاليا برنسلكلرندن : پيه مون .

Piep (ـَ حرند) !— يوزاغى ياغيرمسى ‖ (ا م) nicht—sagen حيق بيله ديمامك .

Piepe (ـّـَ ا مؤ) ㊿ = Pipe .

Piepen (ـّـَ فعـ لا +) a. ㉑ (ياورو قوش حقنده) چيوچيو ديه اوتمك ، پيپ پيپ ياپمق، ايتمك .

Pieps (ـَ) = piep .

Piepsen (ـّـَ فعـ لا +) c. a. ㉑ = piepen .

Pi-etät (ـُـّـَـ ا مؤ) ㊾ [لاتينجه] محبت طفلانه ، مرحمت طفلانه ‖ ديندارلق، تقوى ، ديانت .

Piff! (ـَ حرند) !paff— دان دون .

Pik (ـَ ا م) ㊳ ياخود ㊻ [فر] سيورى تپه ، طاغ ‖ فرانسز كاغد اويوننك درت رنكندن برى : (قره) ماچه ‖ كين وغرض، نفسانيت ‖ — (حرند) پردنبره صوقمه ، چارت! جيز ! جارق !

Pikant (ـَ ص) ㉔ [فر] (nüchtern ك مقابلى) مؤثر كسكين ، جاذبه لى ، محرك ايشلر ‖ معنالى، نكته لى، طوقوناقلى ‖ آجى، سرت ‖ بهارلى .

Pike (ـَ ا مؤ) ㊿ [قديم آلمانجه picchan] اندازه ‖ حرب ، غارغى، مزراق ‖ ماچه كاغدى .

Pikee · Piké (ـُـّـ ا م) ㊻ [فر] (تجا) پيكه تعبير اولنان يامولى قماش .

Piken (ـّـَ فعـ متعـ) a. ㉑ [فر] باتيرمق ، صوقمق ، دلك، ايصيرمق ‖ ياقمق (آجى وياسرت طات ويرمك) ‖ قيزديرمق، تحريك ايتمك .

Pikenier (nire ـ ا م) ㊳ [Pike] (ع) (اسكى) مزراقلى نفر، مزراقلى، حربه دار .

Pikesche (ـّـَ ا مؤ) ㊿ = Pekesche .

Piket(t) (ـَ ا لا) ㊳ ياخود ㊻ [فر] (سوارى) ايلرى قره غول طاقمى، كوچك قره غول ‖ برشى اشارت ايتمك اوزره يره ديكلمش قازيق ‖ (كاغد اويوننده) پيكه اويونى .

Piki(e)ren (ـّـَ فعمطا) a. ㉑ ...sich—zu برشيئله افتخار ايتمك ، قيوانمق ‖ برشيئه كوجنمك ‖ قيزديرمق، طوقونمق، تحريك ايتمك .

Pikrat (ـَ الا) ㊳ [روم] (كيميا) =pikrin-saures Salz حامض پيقر ايله براساسدن مركب ملح ، پيقريت .

Pilar (ـَ ا م) a. ㊷ [لاتينجه] ديرك ، صيريق ، طياق ؛ آخورده حيوانلرك يرلرنى آيران صيريقلرك بهرى ‖ (مجا) دائما بر يرده طوروب قملدامايان، اورادن آيرلميان كمسه.

Pilaster (ـّـَ ام) a. ㊵ [فر] (معما) مربع الشكل ستون.

Pilger (ـّـَ ام) a. ㊵ [لاتينجه peregri'nus] حاجى.

Pilgrim (ـّـَ ا م) ㊳ = Pilger .

Pille (ـّـَ ا مؤ) ㊿ [لاتينجه pi'l(ul)a] (اجزا) حاب (حب) .

Pillen„... (ـّـَ...) —dreher (ا م) (آلاى صورتيله) اجزاجى .

Pilot (ـَ ا م) ㊿ [فر] (بحر) كميجى ، قلاغوز ‖ (كميلرك آرقه سى صره كيدن كوچك برباليق) .

Pilz (ـَ ا م) ㊳ [لاتينجه bole'tus] (نبا) مانتار ‖ in die—e gehen منطار آرامغه ، طوپلامغه كيتمك (مجا) (عمو) غائب اولمق ، نابديد اولمق ‖ —(Blätter„) آلتى يوفقه لى منطار نوعى .

Piment (ـَ ا لا) ㊳ [لاتينجه pigme'ntum دن مأخوذ پورتكيزجه] ژامايق بوبرى .

Pimpeln (ـّـَ فعـ لا +) a. ㉑ [piepen] (عمو) نازيكلشمك ، نازلنلشمك ‖ خسته لنمق ، ميزين قيزين ايتمك ؛ ايكليه رك ، آه اوف ايدرك ، حزين حزين سويلمك.

Pinakothek (ـُـّـّـ ا مؤ) ㊾ [روم] رسم غالريسى .

Pinguin (ـُـّـ ا م) ㊳ [لاتينجه] (تا طبيعه) شمال دكزى ساحلنده بولنان پك قيصه توكلى قوش .

Pini-e (ـ(ـ)ـَ ا مؤ) ㊿ [لاتينجه pi'nea] چام فيستيق ‖ فستيق ميوه سنك كنديسى .

Pink (ـَ حرند) !— — طين طين !

Pinke (ـّـَ ا مؤ) ㊿ (تا طبيعه) El(l)ritze قيا بالغى ‖ (بحر) كريسى يوارلاق يوك كميسى .

Pinkeln (ـّـَ فعـ لا +) a. ㉑ [فلمنكده كائن فيرسيا ولايتنك شرق طرفلرنده : pink: männliches Glied] (عمو) كوچك آبدستنى بوزمق، (عو) ايشه مك .

Pinken (ـّـَ فعـ لا +) a. ㉑ [Pink] چاقمقله آتش چيقارمق، ياقمق ‖ دميردوكمك .

Pinne (ـّـَ ا مؤ) ㊿ [لاتينجه pinna] قوش قناد وقويروغنك اوزون توكى، ريش ‖ (تا طبيعه) ايرى مديه نوعى، پينز ‖ لوپچه چيويسى ؛ كوچك قارفيچه ؛ كمه چيوى .

Pinsch(er) (ـ(ـ)ـَ ا م) a. ㊵ [انكليز] (تا طبيعه) (بركوپك نوعى) انكليز كوپكى .

Pinsel (ـَ ا م) a. (40) [لاتينجه penici'llus] رسم فورچه‌سی ‖ grober— بوياجی فيرچه‌سی ‖ بعض حيواناتك طوپ صاچی ، پرچمی ‖ (مجا) سرسم ، بدلا ، قاچيق كمسه ، حيوان آدم .

Pins(e)ler (ـ (ـ) ـَ ا م) a. (40) قبا ، چركين رسملر يابان ‖ اشيای تجاريه‌يی رسم ايله تزيين ويا تصحيح وتعمير ايدن .

Pint (ـَ ا م) پك قبا : ذكر ، آلت تناسل رجل .

Pinzette (ـَـَ صورت تلفظی pin-ssè'tě ا مؤ) (53) [فر] جيمبيز ويا بوجنس كرپتن .

Pinzon(e) (ـ) ـَ ـ ا خا م) (56) قولومبونك يول رفيق ، پينزون .

Pio(n)nier (ـَ ـ ـ صورت تلفظی pi-one-ni're ا م) (38) (ع) [فر] استحكام عسكری ، نفری .

Pipe (ـَ ـ ا مؤ) (53) [فر] بيوك فيچی ‖ شمال ولايت لسانی = (Tabacks=)Pfeife ‖ (مجا) (برلين لسانی : عو) Das ist mir ganz— بو بنم هيچ اومورمده (بيله) دكل .

Pipin (ـَ ـ ا خا م) (56) [لاتينجه pe'po] Kleine : وياخود der Kurze— پپن لوبره‌ف .

Pippau (ـَ ـ ا م) (38) (نبا) قره پيد ‖ stinkender— طوموزماروللی .

Pip(p)s (ـَ ا م) (مفردی (26) ، جمعی (36)) [لاتينجه‌دن pitui'ta دن مأخوذ pipi'ta] قوشلرك ديللرنده حاصل اولوب اوكمه‌لرينه‌وصو ايچمه‌لرينه مانع اولان برنوع قبارجق ، عقدة اللسان .

Pirat (ـَ ـ ا م) (51) [روم] دكزحيدودی ، قورصان .

Pirä-us (ـَـَ ـ ا خا م) (inv.) (آتنه‌نك ليمانی) پيره .

Piroge (ـَـَ ـ ا مؤ) (53) [قارائيبی لسانجه] (بحر) وحشيلرك اويولمش آغاج كووده‌سندن عبارت قايغی .

Pirol (ـَ وياخود ـَـَ ا م) (38) [روجه pyrrhu'las] gold-gelb (تا طبيع) آلتون قره طاتوق .

Pisang (ـَـَ ا م) (38) [مالای لسانجه] (نبا) موز آغاجی ، پيسانغ ‖ (بونك يشان ميوه‌سی) موز .

Pisch! (ـَ حرتد) پست ! مست ! (=pst !) .

Pisé-Bau (ـَـَـَ ا م) (38) (sans pl.) (صنع) (ديوارجيلق) طوپراق بناودوومه طوپراق ايله ياپيلان انشاآت ، ديوار .

Pispeln ، **pispern** (ـَـَ فع لا +) a. (21) مرلدامق ، ميرلامق ، فيصيلدامق .

Piss (ـَ ا م) (33) (sans pl.) نادراً مستعمل اولوب =Pisse .

Pisse (ـَـَ ا مؤ) (53) (عو) بول ، (عمو) سيديك .

Pisseln (ـَـَ فع لا +) a. (21) (عو) صيق‌صيق وآزار آزار ايشه‌مك ادرارنی ضبط ايده‌مامك .

Pissen (ـَـَ فع لا +) [فر] تبول اتمك ، ايشه‌مك ، كوچك آبدستنی بوزمق .

Pistazi-e (ـ) (ـ) ـَـَ ا مؤ) (53) [لاتينجه] (نبا) فيستيق ، شام فيستيق .

Pistill (ـَـَ ا لا) (38) [لاتينجه] (نبا) نباتاتك عضو تأنيثی (=Stempel) .

Pistole (ـَـَ ـ امؤ) (53) [فر] طبانجه ‖ (حال اوله‌رق) aus der—geschossen شدتله ، بردنبره ‖ [ايتاليانجه piastruola] (مختلف قيمتده آلتون سكه) پيستول .

Piston (فرانسزجه تلفظ اولنور ا لا (ا م) (56) [فر] (صنع) بخارماكنه‌لريله ، قوای سائره ايله ايشليان ماكنه‌لرك بقراجی ، پيستون ‖ بخار ماكنه‌سنك تحريك ايتديكی اسطوانه (كه بونك واسطه‌سيله چرخلر دور ايتديريلور) پيستون‌قولی ‖ (موسيق) آلات موسيقيه‌دن پيستون .

Pitsch-naß (ـَـَ ص) (21) (عمو) صيرصيقلام .

Pittoresk (ـَـَ ـ ص) (21) [ايتاليانجه] وحشی برحالده بولنمغله برابر شايان‌حيرت وتصوير برصورتده كوزل ويا غريب بولنان شی ويا موقع ‖ مصور .

Pips (ـَـَ ا خا م) (36) پی .

Plack (ـَ ا م) (38) =Plackerei (ا م) (38) ، نادراً (31) ، —en (ـَـَ ا م) لكه ‖ ياما ، اك ‖(دوزسطح) مستوی ‖ معدن صفحه‌سی ، لوحه .

Placken (ـَـَ فع متع) a. (21) (plagen=) Jemand —und plagen برينه‌جوروجفاواذيت اتمك ، چكديرمك ، ازمك ، كوتو معامله اتمك ‖ كذا (فع مطا) sich—(und plagen) اذيت وجفا چكمك ، محنت آلتنده ازلمك ‖ چالشمق ، اوغراشمق ، چبالمق ‖ (صنع) ياپيشديرمق ، ربط اتمك ‖ اوزرينه يكيرمك ‖ عوشامش طوپراغی اوروب صيقيشديرمق ، تمك ، باصمق ، چيكمك .

Plage (ـَـَ ا مؤ) (53) [لاتينجه pla'ga] اذيت ، جور وجفا ‖ زحمت ، مشقت ‖ قايغی ‖ كدر ، اسف ‖ (ضر مثل) Jeder hat seine— هركسك برردردی وار ‖ صيقينتی ويرن بولاتی ، آغری ، وجع ، مرض ‖ —(Land„) آفت ، مصيبت ، بلا .

Plagen (ـَـَ فع متع) و —sich (فع مطا) a. (21) [Plage] اذيت چكمك ، اوغراشمق ‖ جوروجفا اتمك ، ازمك ، اذيت اتمك ‖ ازعاج اتمك ، اذيت ويرمك ، صيقمق ‖ durch Necken— (عمو) لطيفه ايله ، طاقيله‌رق ازعاج اتمك ، صيقينتی ويرمك ، آلای اتمك .

Plagge (ـَـَ ا مؤ) [قبا آلمانجه] (صنع) (زرا) قوندەلق براراضيده بيتمش چاير پارچه‌سی .

Plagiar (ـَ gh- ا م) (38) [لاتينجه] ، —ius (ـ)(ـ)ـَ gh- ا م) (36) بشقه‌لرينك آثارندن چاله‌رق كندی نامنه‌اثر نشرايدن محرر ، منتحل .

Plaidi(e)ren (ـَ plê فع لا +) a. (21) [فر] —(für Jemand) مرافعه‌ده وكالت اتمك ، بری ايچون اقامهٔ دعوی اتمك ، برينامنه دعوی اتمك .

Plakat (ـَـَ ا لا) (38) [placken] يافته ، اعلانات‌مضره .

Plan (ـَ ا م) (31) ، بعضا (38) [لاتينجه pla'nus] (نيت ، مرام ومقصده كوره ياپيلان) ترتيبات ، پلان ، پروژه ‖ نيت ، مقصد ، مرام ‖ اووه ، دوزلك ، ميدان ‖ اورمان درونده بولنان آچيقلق ‖ — (ص) (21) دوز ، يكرنك ‖ (مجا) ساده ، حيله‌سز خرده‌سز .

Plane (ـَـَ ا مؤ) (53) [متروك Blahe=Plahen] آرابه اورتوسی ، تنته ‖ آرابه اوزرينه اورتمكه مخصوص مشمع زيفتلی بز .

Pläne (ـــٓ ا مؤ) (53) [فر] اووه، صحرا، دشت (Plan =).

Planen (ـــٓ فع لا + وفع متع) a. (21) پلانی، پروژه‌سنی یاپمق ‖ ترتیب وتصور، نیت ایتمك، تصمیم ایتمك.

Planet (ـــٓ ا م) (51) [لاتینجه] (هیئت) برنجم ثابت یعنی برکونش اطرافنده دونن نجم سیاره که کرهٔ ارض دخی بوقبیلدندر، سیاره.

Plani(e)ren (ـــٓ فع متع) a. (21) [فر] طوپراق ایشلرنده، تسویه ایتمك، دوزلتمك، چیکنمك ‖ (معدن اشیا حقنده) چکیچله دووه‌رك دوزلتمك ‖ چیریشلمك (کتابجیلقده).

Plani-glob (ـــٓ ا لا) (51) یاخود (38) [لاتینجه] کرهٔ مسطحه.

Plani-metrie (ـــٓ ا مؤ) (53) و (49) [لاتینجه‌رومجه] هندسه‌نك مسطح شیلری اولچمکدن بحث ایدن قسمی، هندسهٔ مسطحه.

Planke (ـــٓ امؤ) (53) [اورته‌لاتینجه planca Brett] قالین تخته.

Plänkeln (ـــٓ فع لا +) a. (21) [اصلندن اکثریا schießen] (ع) آوجی آتشی ایتمك، تك تك آتش ایتمك، محاربه‌یه باشلامق، آوه چیقمق.

Planken (ـــٓ فع لا +) a. (21) تخته ایله تجهیز ایتمك، اورتمك، قاپلامق.

Planschen (ـــٓ فع لا + وفع متع) a. c. (21) (عمو) یوزمك، باتدی باتدی یاپمق ‖ (لطیفه یوللو) in Wonne — بحر مسرته طالمق، ذوق وصفایه طالمق، قویولمق.

Planschett (ـــٓ ا لا) (38) [فر] = Blank-scheit.

Plantage (ـ j ـــٓ ا مؤ) (53) [فر] = Pflanzung (مرا. pflanzen) ‖ (صنع) — (Salpe'ter„) صنعی کهرجله معدنی.

Planum (ـــٓ ا لا) (56) [لاتینجه] (شمندوفرده) دوز وآچیق تیمور یولی واغونی.

Plappern (ـــٓ فع لا + وفع متع) a. (21) ساچمه صپان سویلمك، کوه‌زه‌لك ایتمك.

Plärren (ـــٓ فع لا + وفع متع) a. (21) (حیوانات وانسان حقنده) باغرمق، بوکورمك، باغروب چاغیرمق، یایغاره، شماته ایتمك ‖ حایقیروب باغره‌رق شرق سویلمك.

Pläsir (ـــٓ ا لا) (38) [فر] (عمو) تلذذ، حظ ‖ ذوق وصفا، محظوظیت، ممنونیت.

Plastik (ـــٓ ا مؤ) (49) (sans pl.) [روم] طوپراقجیلق، چوملکجیلك صنعتی، طوپراق اشکال یاپمق فنی، هیکلتراشلق صنعتی.

Plata (ـــٓ ا خا م) (56) (جغر) der Laplata (آمریقای جنوبیده نهر) لاپلاتا.

Platane (ـــٓ ا مؤ) (53) [لاتینجه] (نبا) چنار آغاجی.

Plateau (فرانسزجه تلفظ اولنور ا لا) (56) [فر] طاغ اوزرنده دوز تپه، یایلا.

Platin (ـــٓ یاخود ـــٓ ا لا) (56) [اسپانیولجه Kleines Silber] کذا a — (ـــٓ ا مؤ) (sép.) کذا: (ـــٓ ا لا) (56)، کافه‌سی (sans pl.) (معد) پلاتین معدنی، بیاض آلتون.

Platine (ـــٓ ا مؤ) (53) [فر] (صنع) اوفق معدن لوحه‌سی ‖ اویوقلی تیمور.

Plato (ـــٓ ا خا م) (56) افلاطون (حکیم)

Platonisch (ـــٓ ص) (21) [Plato] افلاطونك مذهب فلسفه‌سنه متعلق، افلاطونی ‖ (مجا) اغراض ومنافع ماديه‌دن عاری، معنوی، حقیق، خالص، پاك.

Platsch (ـــٓ حرند) شراب! شارب!

Platschen (ـــٓ فع لا +) a. (21) [platzen =] شارپدن دوشمك، شراپ ایتمك ‖ ich habe es — hören برشیئك شارپدن صویه دوشدیکنی ایشتدم.

Plätschern (ـــٓ فع لا +) a. (21) [platzen =] (حرکت ایدن برمایع حقنده) شیرلدامق، شاقیردامق، شاقلامق ‖ gegen das Ufer — ساحله خفیفجه چارپمق، چاغلمق، چاغلدامق ‖ (اشخاص حقنده) im Wasser — صویی تحریك ایتمك، صویی شاپردامق، صو ایله اوینامق.

Platt (ـــٓ ص) (21) [رومجه platy's دن مأخوذ فرانسزجه] دوز، یاصی، مستوی ‖ (حال اوله‌رق) sich — auf den Boden legen ویاخود: Bauch بویلی بوینجه (قارنی اوزرینه یره، یوزی قویون) یاتمق ‖ (مجا) — heraus sagen طوغری طوغری طوسطوغری، دوبره دوبره سویلمك، فکرنی صاقلامامق، آچیق سویلمك ‖ یاصیلدلمش، دوز ‖ — schlagen اوروب یاصیلاتمق، یام یاصی ایتمك ‖ (مجا) (قطعی، طوغری، بسبتون، کاملاً) das — e Gegentheil بسبتون عکسی، تماماً ضدی ‖ die — e Wahrheit محض حقیقت.

Platt „... (ـــٓ...) — füßig (ص) دوز طبان، یاصی آیاقلی ‖ — deutsch (ص وا لا) (hoch-deutsch ك مقابلی) قبا آلمانجه، عادی، آشاغی آلمان لسانی ‖ — erbse (ا مؤ) (نبا) مرجمك ‖ — fisch (ا م) پیسی وامثالی کبی یاصی بالق، دیل بالغی ‖ — fuß (ا م) دوز، یاصی طبان ‖ (طپوق ایله پارمق کوکی آره‌سنده اولان آیاق قسمی) طبان ‖ — nase (ا مؤ) یاصی برون ‖ — stich (ا م) دوز دیکیش (دیکیش نوعی) ‖ (بحر) کمیجی دوکومی.

Plättchen (ـــٓ ا لا) (Platte کلمه‌سنك صورت تصغیریه‌سی) اوفق معدن صفحه‌سی، پول ‖ (نبا، تاطبیع) (صنع) (معما) کندندن بیوك برچارچوه‌نك ایچنده بولنان طاش وسائره اویغه‌سی.

Platte (ـــٓ ا مؤ) (53) [رومجه pla'te دن مأخوذ قدیم آلمانجه platta] = Glatze ‖ چیلاق آراضی، یر ‖ اورمانك آغاجسز محلی ‖ (بحر) دکزك قومصال اولان یری ‖ (ص) قالین لوحه، صفحه، یاپراق، اینجه لوحه ‖ (مطبعه) (دیزلمش صحیفه‌دن آلنمش) قالب، قلیشه ‖ تپسی، تابله.

Plätte (ـــٓ ا مؤ) (53) چامه‌شیرك اوتولمه‌سی ‖ = Plätt-eisen اوتو.

Platteis (ـــٓ ا م) (38) Platteise (ـــٓ ا مؤ) (53) [لاتینجه plat'essa] (تاطبیع) دیل بالغی = Platt-fisch.

Platten، **plätten** ایکیسیده (ـــٓ فع متع) b. (21) کذا: (فع مطا) — sich یاصیلتمق، یاصیلامق ‖ یاصیلاشدیرمق، یاصیلاشمق ‖ دوزلتمك، تسویه ایتمك ‖ (یالکز: plätten) Wäsche — چماشور اوتولك ‖ (صنع) Meta'lldraht — معدنی تلی حده‌دن چکمك.

Platter-dings (تـَـ حا) [platt و Ding] مطلقا، بهمه حال ‖ —nicht اصلا، هیچ بروجهله، قطعیاً، ممکن دکل، هیچ برصورتله، اولماز والسلام.

Platti(e)ren (ـَـَـ فع متع) a. (21) [Platte] (باقری آلتون وکموشله) قاپلامق.

Platz (ـَ ا م) (31) [لاتینجه pla'tea] یر، موقع، محل ‖ —nehmen Sie بیوریکز اوطوریکز، اوطوریکز افندم ‖ (ع) auf dem—e bleiben (میدان محاربه‌ده قالمق) شهید اولمق، میدان معرکه‌ده وفات ایتمك ‖ Jemandem—machen برینه‌یول‌ویرمك، یول آچمق ‖ (مجا) hier ist nicht der—davon zu sprechen بو بوراده سویلنه‌جك دکل، بورایه بوشی یاقشمز، بوراسی اونك یری دکل، او بوراده سویلنمز، اوسوزك موقعی، یری بوراسی دکل ‖ —greifen یرلشمك، کوکاشمك، یر طوتمق ‖ immer auf dem—e sein هروقت ایجاب ایدن محلده حاضر بولنمق ‖ (حال اوله‌رق) auf dem—e درحال، درعقب، اول آنده ‖ [پولونیاجه placek] پکسمات، کورك ‖ [platzen] — (حرند) خارج! کوت! ‖ (ا م) (31)، کذا (38) (قیریلان، خاجیردایان، چاتلایان برشیئك ویردیکی سس) پاطلامه، چاتلامه، خارج ایتمه.

Platz,... (ـَ...) —kommandant (ا م) (ع) مرکز قوماندانی ‖ —patro'ne (ا مؤ) قوروصیق فشنك، مانوره فشنکی ‖ —regen [فلمنکجه plas Pfütze] صاغاناق.

Platzen (ـَ فع لا) (21) c. (فع لا +) پاطلامق، چاتلامق، چاتیردامق، کورولتی ایله دوشمك (آتش حقنده) چتلامق، چاتیردامق ‖ (فع لا —) چات پات ایدوب چاتلامق، پاطلامق=bersten ‖ heraus—: یاخود mit etwas hervor (برشیئی درونده طوته‌میوب ضبط ایده‌میوب) صالیویرمك، قوپوویرمك، سویلیویرمك پاطلامق، (آغزندن) قاچیرمق ‖ [لاتینجه blatire] (فع لا +) =Plaudern.

Plätzen (ـَ فع متع وفع لا +) c. (21) چاتیردی ایله آتش ایتمك ‖ (چاتلایه‌جق صورتده، چاتلاته‌رق اورمق) شاقلاتمق ‖ برشیئك اوزرندن برشیئی قالدیرمق، رفع ایتمك ‖ (اورمانجیلقده) einen Baum—=anlaschen.

Plaudern (ـَـ فع لا + وفع متع) a. (21) [لاتینجه blatera're] قونوشمق، لقردی ایتمك ‖ چکه چالمق، کوه‌زه‌لك ایتمك، لقلق ایتمك ‖ بوش بوغازلق ایتمك ‖ (فع متع وفعمطا) Jemandem die Ohren von etwas voll— برینه برشیئی یوزدفعه آکلاتمق، سویلیه سویلیه قولاغنی طولدیرمق، قفاسنی شیشیرمك ‖ sich müde— چکه چالمدن، لاف ایتمکدن یورلمق.

Plausibel (ـَـ ـ ص) (24) [فر] مقبول، معقول ‖ Jemandem etwas—machen (برشیئی برینه) قبول ایتدیرمك، اقناع ایتمك، (برشیئی برینه) آکلاتمق، عقلنی ایردیرمك.

Plau(t)z (ـَ حرند) پاف! پوف!

Plebejer (ـَـَ ا م) a. (40)، —in (ا مؤ) (50) [لاتینجه] نسب وشرافتی اولمیان، آیاق طاقمندن، عوام کروهندن بولنان کمسه (ارکك، قادین).

Pleite (ـَ ا مؤ) (53) (عمو) [یهودیجه] افلاس، اعلان افلاس ایتمه ‖ (ص) بورجنی اوده‌یه‌میان، مفلس.

Plempe (ـَ ا مؤ) (53) (عمو) قلیج، سیف ‖ طاتسز ایچکی، مشروبات.

Plempern (ـَ فع لا + وفع متع) a. (21) (عمو) im Wasser— صوده یوزمك، باتدی باتدی یاپمق ‖ صیق وچوق ایچمك.

Plenum (ـَ ا لا) (56) (sans pl.) برجمعیتك اعضالرینك کلیتی، مجموعی.

Pleonasmus (ـَـَـ ا م) (45) [روم] (یاانده) مجرد جمله‌نك مفهومنی تأکید وتأیید ضمننده ایراد اولنان فضله کلمه ویا تعبیر.

Plinse (ـَ ا مؤ) (53) [لاتینجه place'nta] ایچی طاتلیلی صارمه اوملت.

Plinth (ـَ ا م) (38)، Plinthe (ـَ ا مؤ) (53) [روم] (معما) آیاق، قاعده، بردیرك، ستونك مربعی، آلچق قاعده‌سی؛ بنانك خارج ویا داخلنده دیوارك آلت طرفنده‌کی چیقینتیلی قوشاغی.

Plombe (ـَ ا مؤ) (53) [لاتینجه فرانسزجه] (تجا) قورشون تمغا، مهر ‖ دیشه طولدیریلان قورشون (کموش، آلتون وسائره).

Plombi(e)ren (ـَـَ فع متع) a. (21) [لاتینجه فرانسزجه] قورشون ایله تمغالمق، قورشونلمق ‖ (دیشجیلکده) دیش طولدیرمق.

Plötze (ـَ ا مؤ) (53) نادراً: Plötz (ـَ ا م) (38) [پولونیاجه plotka] (تاطبیعه) بالق نوعندن: دره‌قیاسی.

Plötzlich (ـَ ص) (24) [plantz=plotz] چابوق، سریع، آکسزین، ناکهان، علی الغفله، آپاکسز، بردنبره.

Pluder-hose (ـَـَـ ا مؤ) (53) [وسطی آلمانجه plodern wiederholt rauschen] شالوار، آرقه‌سی صاللانور دیزلك.

Plump (ـَ حرند) [قبا آلمانجه] پوف! چات! پات! ‖

Plump (ا م) (38) پاتداداق دوشوش، کوم ایدرك دوشمه ‖ (جسماً وفکراً) قبا، بیچمسز، سومسوك.

Plump,... (ـَ...) —sack (ا م) (اویون) اکثریا: dreh' Dich nicht um, der—sack' geht rum (اوروسپی بوغچه‌سی) طوره اویونی.

Plumpen (ـَ فع لا —) a. (21) آغیر برصورتله، کورلتی ایله دوشمك، پومپ، کوم ایدرك دوشمك، ایتمك.

Plumpsen (ـَ فع لا ±) a. (21) =plumpen.

Plunder (ـَ ا م) a. (40) [وسطی آلمانجه plunder Bett-zeug] خردوات، پرتی (هردرلو اشیا)، پاچاوره، قوللانلمش اسکی اشیا، (بت پازاری اشیاسی)؛ استعمالدن ساقط قاپ قچاق، ادوات؛ دکرسز اهمیتسز شی.

Plündern (ـَ فع متع فع لا +) a. (21) [Plunder] صویمق ‖ یغما، غارت ایتمك، نهب ایتمك ‖ چالمق، ارتکاب ایتمك.

Plural,... (ـَ...، بعضاً ...) —endung (ا مؤ) جمع اشارتی، برکلمه‌نك جمعنده نهایتنه کلان حرف ویاهجا، ادات جمع.

Plurale tantum (ـَـَـ ا لا) (inv.) [لاتینجه] یالکز جمعی استعمال اولنان.

Pluralismus (ـَـَـ ا م) (45) [لاتینجه] (Moni'smus ك مقابلی) فکر جمعیت، فکر اتحاد.

Plus (ـُحا) [لاتينجه] (ريا) زائد (+) اشارتی(٤+٦)
التی زائد درت ، التی درت دها .

Plüsch (ـُ و ـَ ا م) ㊳ [فر] توكلی قطيفه .

Plusquamperfectum (ـُـُـُـُ ا لا) ㊽ [لاتينجه]
(غرا) پلوسكو پارفه ، حكايهٔ ماضی صيغه‌سی .

Pluvial (ـَ (ـُ) ۷ - ا لا) ㊳ [لاتينجه] Pluviale
(ـُـَ (ـُ) ۷ - ا لا) ㊻ كليساده بخوردان كزديرن راهبلرك
كيدكاری جبه .

Pneumatik (ـُـَ ـ ا مؤ) ㊾ [روم] علم احوال‌هوا .

Po (ـَ ا خا م) (*inv.*) (جغر) ايتاليا‌ده جاری پونهری .

Pöbel (ـُـَ ا م) ㊵ a. [لاتينجه] آياق طاقمی ، عوام
كروهی ، عوام ناس .

Pöbelhaft (ـُـُـَ ص) ㉑ [Pöbel] عوام ناسه
مخصوص‖ بياغی، آشاغيجه‌سنه ، قبا،غليظ صورتده .

Pochen (ـُـُ فع لا + وفع متع) a. ㉑ [اورته آلمانجه
klopfen = [schlagen bochen ‖ اوره‌رق چكيجليه‌رك
چالشمق، ياپمق، دوكمك ‖ (معدنجيلكده) خام معدنی دوكه‌رك،
ازه‌رك اوفالامق دوومك، صحق ايتمك‖باغيروب چاغيرمق، پاتيردی
كورولتی ايتمك ‖ auf etwas— برشيئی اساس اتخاذ ايدرك
آنك اوزرينه كورولتی ، پاتيردی ايتمك ، طوتدرمق ‖ زورله
استمك ‖ برنوع طوپ اويونی (پوكه) اوينامق .

Pocher (ـُـُ ا م) a. ㊵ قپويه اوران ، قاقان‖ عنادجی،
چاچارون ، فانفارون ‖ پوكه اويونجيسی‖ (اوچ ويا درت‌عين
جنسدن كاغد) پوك ‖ (صنع) (معد) معدن دوكمكه مخصوص
بيوك دبيك .

Pocke (ـُـُ ا مؤ) ㊿ =Blatter .

Pocken „ ... (ـُـُ...) —narbe (ا مؤ) (چيچك
خسته‌لغنك براقديغی اثر) چيچك بوزوقلغی ‖ —impfung
(امؤ)=Blattern-impfung‖ چيچك آشيسی —krankheit
(ا مؤ) چيچك خسته‌لغی ‖ —wurz(el) (ا مؤ) (نبا)
=Chi'na-wurzel .

Pock-holz (ـُـُ ا لا) ㉕ (نبا وصنع) پيغمبر آغاجی
=Guaja'k-holz .

Pockicht **pockig** ايكيسيده (ـُـُ ص) ㉑ چيچك بوزوغی‖
چيچق خسته‌لغی كبی، آكا مشابه .

Podagrisch (ـُـَـ ص) ㉑ ، Podagrist (ـُـ ـ ا م)
㊿ [روم] (علم امراض) نقرسلو‖ (عمو) نقرس‌القدم، آياغنده
نقرس علتی بولنان كمسه .

Podest (ـُـ ا م) ㊳ (صنع) (معما) مردیوان‌صحنلغی .

Podestà (ـُـُـ ا م) ㊻ [ايتا] حاكم .

Podex (ـُـُ ا م) ㊳ [لاتينجه] =Gesäß ‖ بعضاً
برشيئك فنا ، عكسی جهتی .

Podoli-en (ـُ (ـُ) ـَـُ ا م) b. ㊵ روسيای غربيده
پودوليا ولايتی .

Po-esie (ـَـ ـ ا مؤ) ㊿ [روم] =Dicht-kunst ‖
=Ge-dicht .

Po-et (ـَ ـ ا م) ㊿ [روجه‌دن مأخوذ لاتينجه] ، —in
(ا مؤ) ㊿ شاعر ، شاعره .

Po-etaster (ـُـ ـ ا م) a. ㊵ (عمو) [Po-e't]
=Dichterling .

Po-etisch (ـُـَ ص) ㉑ [روجه‌دن مأخوذ لاتينجه]
شاعرانه ‖ (حا) شاعرجه‌سنه .

Pointi(e)ren (ـُـَ pöin فع متع) a. ㉑ [فر]
—(einen Gedanken) مؤثر برطرز وصورت ويرمك‖(دوربين،
طوپ وامثالی حقنده) توجيه ايتمك، نشان آلمق، جهتنه قومق.

Pokal (ـَـُ ا م) ㊳ [لاتينجه] آلتون ويا كموش قوپه ،
كاسه .

Pökel (ـُـَ ا م) a. ㊵ إ فلمنكجه [pekel] (آشجيلقده)
صلاموره ، طوزلی صو .

Pökeln (ـُـَ فع متع) a. ㉑ [Pökel]=ein-pökeln .

Pokuli(e)ren (ـُـُـَ ـ فع لا +) a. ㉑ [لاتينجه]چوق
ايچمك ، صيق صيق شراب ايچمك ، زياده عشرت قوللانمق.

Pol (ـَ ا م) ㊳ [لاتينجه p'lus] قطب ‖مقناطيس
ايكنه‌سنك ايكی اوجلرندن بهری ، قطب .

Polack (ـُـَ وـُـُ ا م) ㊿ [پولونياجه] ، كذلك Polacke
(ـُـُـ) ㊾ (Pole كلمه‌سی مقامنده) پولونيالی ، پولونز ،
(عمو) پولاق .

Polar (ـَ ـ ص) ㉑ [Pol] (هيئة ، ريا) قطبيندن
برينه منسوب ، قطبی .

Polar„... (ـَـ...) —stern (ا م) (هيئة) نجم‌قطبی‖
—bär (ا م) (تا طبيعه) =Eis-bär .

Polarisi(e)ren (ـُـَـ ـ فع متع) و —sich (فع مطا)
a. ㉑ [Pol] (حكمه) شعاعاتی بعض شفاف سطحلره انعكاس
ايتديره‌رك برطاقم صور مخصوصه‌يه قومق، تقطيب ايتمك ‖
شعاعاتك‌شفاف‌سطوح‌اوزرينه انعكاسيله صورمخصوصه‌يه‌كيرمك.

Pole (ـُـَ ا م) ㊾ [اسلاوجه Poljanin Bewohner
von Flach-land] —in (امؤ) ㊿ پولونيالی، پولونز .

Polei (ـَ ـ ا م) ㊳ ، (ا مؤ) ㊾ [لاتينجه pule jum]
(نبا)=Flachs-kraut‖ —kretischer كريد قالاماندياسی .

Polemik (ـُـُـَ ا مؤ) ㊾ [روم] منازعهٔ قلميه .

Polen (ـُـَ ا خا لا) b. ㊵ (جغر) قديم پولونيا قراليتی،
حكومتی .

Polesi-en (ـُ(ـُ)ـَ ـ ا خا لا) b. ㊵ (جغر) (پولونيانك)
قديم پولزی ولايتی .

Police (ـُـُـَ pö i-ssĕ ا مؤ) ㊿ [فر] سيغورطه
پوليچه‌سی سندی ‖ (مطبعه‌ده) دوكوم سندی .

Poli(e)ren (ـُـَ ـ فع متع) a. ㉑ جلالمق ، پارلاتمق ،
سيلمك، تميزلمك، پرداخلامق‖ —eine Arbeit mit der Feile
برايشی تورپی ايله دوزلتمك ، پرداخلمق .

Poliklinik (ـُـُـُ ياخود ـُـُـُـُ ا مؤ) ㊾ [روم]
خسته‌لری كندی خانه ، مسكنلرنده تداوی ايتمك ، خسته‌يه
كندی اونده باقمق .

Politik (ـُـُ وـُـ ـ ـ ا مؤ) ㊾ پولتيقه ، مناسبات
سياسيه ، هربردولتك اتخاذ ايتديكی طريق مخصوص (خارجی
وداخلی) طريق سياسی‖ فن سياسی، ادارهٔ حكومت فنی(كذا
مجا . پولتيقه ، قورنازلق،عقل، مهارت، ديپلوماتلق) .

Politikus (ـُـُـُـَ ا م) (مفردی (*inv.*) جمعی ㉞)
(عمو) [Politi'k] شيطان قفالی، جين فكرلی كمسه‖ نادراً
=Poli'tiker (ا م) ديپلومات .

Politur (ـُـ-- ا مؤ) ㊾ [فر] جلا ، پرداخ ‖ (جلا وپرداخه مخصوص بویا) ورنی ‖ (مجا) (dieser Mann) hat —viel بو آدم پك نازكدر ، اخلاقحسنه صاحبیدر ، الفت وانسیت یولنی بیلور .

Polizei (ـُـ‿ ا مؤ) ㊾ پولیس . ضبطیه ؛ (كذا پولیس هیئتیله بونك اقامت ایتدیكی محل) پولیس هیئتی ، پولیس نظارتی .

Polizei... (‿-ـ‿...) —lieutenant (صورت تلفظی lèù'te-nànt) پولیس قومیسری ‖ —widrig (ص) پولیس نظامنامه‌سنه مخالف ‖ —amt (ا لا) پولیس مأموریتی ‖ پولیس اداره‌سی ، نظارتی ‖ —mini'ster (ا م) پولیس ، ضبطیه ناظری ‖ —stunde (ا مؤ) قهوه لوقانطه دكان وامثالی محللرك اقشاملری قپانمه‌لری ایچون تعیین اولنان وقت .

Polizist (ـُـ‿ ا م) (51) [Polizei'] پولیس نفری پولیس .

Polka (‿ـُ امؤ) (مفردی (.inv)، جمعی —s) [بوهمیاجه] پولقا (رقص وموسیقه‌سی) .

Polken (‿ـُ فع لا +) .a ㉑ [Po'lka] پولقا دانس ایتمك .

Poll (ـُ ا م) ㊳ (شمال طرفلرنده) باش ‖ (باشه طاقیلان) توغ ‖ برشیئك تپه‌سی ، اوجی ، تپه‌لكی ‖ [انكلیز] (متحبلر لیسته‌سی) پول ‖ Poll-mehl = (ا لا) كپكدن آلنان ، یكیدن چیقاریلان اون ، قبا اون .

Polnisch (‿ـُ ص) ㉑ [وسطی آلمانجه polânisch] پولونیایه مخصوص ، پولونیاجه ‖ die —e Sprache پولونیا لسانی ‖ Polnisch (ا لا) das Polnische پولونیاجه ، پولونیا لسانی ، پولونه ‖ (مجا) es ist eine —e Wirthschaft اوك ایچنده برجنابتلك ، مردارلق وار ، حكم سوریور ، پیسلك آقییور ، باندی باندی .

Polster (‿ـُ ا لا) .a ㊵ [قدیم آلمانجه pio'an] [sich blähen (ایچی قتیق اوت، یوك ایله طولی) اوطوریله‌جق یر ، مندر ، یاصدیق ، (یوز یاصدیغی) شیلته ، اوزرینه آیاق قونه‌جق شیلته ‖ (بونلرك ایچروسنه قونیلان شی) قتیق ، یوك ، اوت ، یموق .

Polstern (‿ـُ فع متع) .a ㉑ (صنع) یوك ، قتیق ، یموق وامثالیله طولدیرمق ‖ (mit angezogenen Knöpfen)— دوكمه‌لی یورغانجی ایشی یاپمق .

Polter... (‿...‿ـُ) —abend (ا م) قینه كیجه‌سی ‖ —kasten (ا م) = Plunder-kasten (ا م) اوته بری ، خردوات ، قرپینتی صندیغی .

Poltern (‿ـُ فع لا ± وفع متع) .a ㉑ (فع لا +) (دوشن اشیا حقنده) دوشركن كورلتی، یووارلانوركن پاتیردی ایتمك ‖ (انسان حقنده) كورلتی ، یایغاره ، شماته ایتمك ، قیامت قوپارمق، كورلتی ایده‌بیله‌جك صورتده برشیئه اورمق ‖ —an die Thüre قاپویه اورمق، قاپویی قاقمق، قاپویه اوره‌رق كورلتی ایتمك ، ‖ es poltert in (der Kammer) اوطه‌ده ، قماره‌ده كورلتی وار ، برپاتیردی اولییور .

Poly... (‿...‿ـُ) [روم] poly... (=viel...) .

Polyglotte (‿‿ـُ‿ ا مؤ) (53) [روم] برچوق لسان اوزرینه یازلمش اثر .

Polygon (ـُ‿‿ ا لا) ㊳ [روم] (ریا و استحكا) ذوكثیر الاضلاع ‖ (طوپجی) انداخت میدانی ، انداخت تجربه‌لرینه مخصوص محل .

Polyhistor (‿ـُ‿‿‿ ا م) ㊸ و ㊳ [روم] عالم كل ، برچوق علوم وفنونه وقوف اولان .

Polynesi-en (‿(‿)‿ـُ‿‿ ا خا لا) .b ㊵ (جغر) آوسترالیا اطه‌لری پولینزیا .

Polynom (ـُ‿‿ ا لا) ㊳ [روم] (ریا) زائد وناقص اشارتلریله مربوط حدود متعدده‌دن عبارت تناسب، ذوكثیر الحدود .

Polyp (ـُ‿ ام) (51) [روم] (تا طبیعه) آیاغی چوق برنوع دكز حیوان نباتیسی، پولیپ ، اوختاپود ‖ (علم امراض) بورنك ایچنده وسائر بعض اجوافده حاصل اولان لحم زائد ، لحم نابت .

Polytechnikum (‿‿ ch ‿ـُ‿ ا لا) ㊹ یاخود نادراً (58) [روم] (طوپجی مهندسی وامثالی طلبه یتشدیرمكه مخصوص مكتب) مهندسخانه .

Pomade (‿ـُ‿ ا مؤ) (53) [فر] (صاچه وسائره‌یه سورولور یاغلی) پوماته ‖ (عمو) [اسلاوجه] طلبه آغزنده راحت ، سكونت ‖ Das ist mir—! بو بنم اومورمده بیله دكل! بو بنجه ها اولمش ها اولمامش! ها . . . ها . . . !

Pomadig (‿ـُ‿ ص) ㉔ [Poma'de] پوماته‌لی ‖ (عمو) كوشك ، زوراكی، میسكینجه‌سنه .

Pomeranze (‿‿ـُ‿ ا مؤ) (53) [لاتینجه pomum وایتالیانجه ara'ncia] (نبا) پورتقال ‖ Pomera'nzen= =baum (ا م) پورتقال آغاجی .

Pommer (‿ـُ ا م) .a ㊵ ، —in (ا مؤ) ㊿ پومرانیا مكنه‌سندن اولان (اركك ، قادین) ‖ (مجا) قبا ، ظرافتسز ، مهارتسز كمسه ‖ (تا طبیعه) عن اصل پومرانیادن گلان سیوری برون كوچك كوپك نوعی .

Pomerellen (‿‿ـُ‿ ا خا لا) .b ㊵ (قدیمده پومرانیانك برقسمی) پومره‌للی .

Pommern (‿ـُ ا خا لا) (56) [اسلاوجه اولوب beim Meere] (جغر) پروسیا حكومتنك پومرانیا ولایتی .

Pomolog(e) (‿) gh (‿--ـُ ا م) (51) (52) [لاتینجه رومجه] میوه یتشدیرمك علمنه واقف اولان .

Pompeji (‿ـُ‿ ا خا لا) (56) (جغر) وزو ینار طاغنك خراب ایلدیكی پومپه‌ئی شهری .

Pompös (‿ـُ ص) ㉔ [لاتینجه] = prächtig ‖ (مجا) =vor-trefflich علی الخصوص .

Poni(e)ren (‿ـُ-- فع متع) .a ㉑ [لاتینجه] (عمو) (طلبه آغزنده) اكرام ایتمك، تقدیم ایتمك .

Pönitenz (‿‿-ـُ ا مؤ) ㊾ [لاتینجه] =Buße .

Pontifex (‿‿ـُ ام) (مفردی (.inv)، جمعی Pontifices) [لاتینجه] اسكیدن رومالیلرك رئیس روحانیسی، بردینك رئیسی .

Ponton (فرانسزجه تلفظ اولنور ا م) (51) [فر] (اكثریا : ع) طومباز .

Pony (‿ـُ ا م) (56) ، جمعی كذلك انكلیزجه (...nies) [انكلیز] ایرلانده واسقوجیانك اوزون توكلی كوچك بارگیری ، انكلیز مدللوسی .

Popanz (‿ـُ ا م) ㊳ [بوهمیاجه boba'k] اوماجی؛ خیال؛ ‖ Schreck-gestalt یوستان قورقولغی .

Pope (ـُ ام) (52) [لاتينجه pa'pa نك اصلاوجه صورتى] (روس راهبى) پوپ ، پاپاس .

Poplin (ـُ ا لا) (38) [فر] (تجا) دوز ويا داللى ايپكلى قماش، پوپلين .

Popo (ـُ ا م) (عمو) (چوجق لساننده) آرقه، قيچ .

Populär (ـُ-- ص) (21) [لاتينجه] بين الاهالى مشتهر ومقبول اولان|| عوام ناسه مخصوص|| عادى ، بياغى|| هركسك آكلايه بيله جكى صورتده ، استفادۀ عموميه يى مستلزم .

Popularisi(e)ren (ـُـ--- فعه متع) [لاتينجه]و— sich (فعه مطا) a. (21) اهالينك اك آشاغى صنفنه قدر تعميم (تعمم) ايتمك|| هركسك آكلايه بيله جكى حال وصورته قويمق ، هركسك قوللانه بيله جكى طرزه كيرمك|| هركس طرفندن مقبول ومرغوب ايتمك ، اولمق .

Pore (ـُ ا مؤ) (53) (تشر، نباتاتك سونكر فصلى حقنده، حكم ، تاطبيعه) اجسامك ذراتى آره سنده كى مسافه ، مسامات .

Porös (ـُ ص) (21) مساماتى چوق اولان ، مساماتلى .

Porphyr (-ا ـ وياخود ـ ا ـ ام) (38) [روم] (معد) سماق مرمر، پورفير .

Porrey ، **Porre(e)** ايكيسيده (ـ ا م) (56) (نبا) پراصه .

Porst ، **Porsch** (ـ ا م) (38) (نبا) [Borste كلمه سنه منسوب] يبانى بوبريه .

Portal (ـُ ا لا) (38) [لاتينجه] (معما) معبدك بيوك قپوسى؛ سلطنت ، آلاى، تخت قپوسى .

Port(e)chaise (فرانسزجه تلفظ اولنور ا مؤ) (53) تسكره ، سديه .

Port(e=)epée (فرانسزجه تلفظ اولنور ا م) (56) [فر] قليج پوسكولى .

Port(e=)epée=Fähnrich (فرانسزجه تلفظ اولنوب ـُ ء ا م) (38) (ع) (ضابط قليج پوسكولى طاشيان وبراز مدت صكره ضابط بيورلديسى آله جق اولان) ضابط نامزدى .

Portefeuille (فرانسزجه تلفظ اولنور ا لا) (56) [فر] جزودان ، اوراق جزودانى || (مجا = Minister=portefeuille مسند وكالت ، نظارت) .

Portemonnaie (فرانسزجه تلفظ اولنور ا لا) (56) [فر] پاره چانطه سى، آقچه كيسه سى .

Porter (ـُ ا م) a. (40) [انكليز] —bier قويو (وقوتلى) انكليز بيراسى .

Portier (فرانسزجه تلفظ اولنو ا م) (56) قپوجى = Pförtner || —stiller اوتلك ، خانه نك آلوسنده دروننده ساكن اولنلرك اسامى واوطه لرينى كوسترلوحه ، اسامى جدولى .

Portière (فرانسزجه تلفظ اولنور ا مؤ) (53) [فر] قپو پرده سى .

Portikus (ـُـ ام) (مفردى .inv) جمعى (34) [لاتينجه] (معما) قپونك اوكنده ستونلره طيانمش آچيقكر ويا صچاق ، رواق .

Portion (ـ(ـ) ss ~ امؤ) (49) [لاتينجه] (باخصوص Essen— برطباق يمك، بربتون پارچه يمك، پورسيون) ، قسم، پاى، حصه || (ع) تعيين ، مأكولات معيناتى .

Porto (ـُ ا لا) (56) ياخود (.inv) ، جمعى كذلك (Porti) [ايتا] (پوسته ده) نقل اولنه جق اشيا ومكتوب اجرتى، تقليه پاره سى || (ا خا لا) (جغر) پورتكيزشهرلرندن پورتو .

Porträt (فرانسزجه تلفظ اولنور ا لا) (56) ، نادراً (38) [فر] انسان رسمى، تصوير || (مجا) زياده مشابهتى اولان، عينى || تعريف وتوصيف ، تصوير .

Porträti(e)ren (ـُـ فعه متع) a. (21) [Porträt] برينك رسمى يابمق ، تصويرينى چيقارمق .

Portugal (ـُـ ا خا لا) (56) (جغر) پورتقال، پورتكيز|| der König von— پورتكيز قرالى .

Portugiese (ـُـ ا م) (52) ، in ... (ا مؤ) (53) پورتكيزلى (اركك ، قادين) .

Portula(c)k (ـُـ ا م) (56) [لاتينجه] (نبا) سميز اوت ، بقلة الحمقا .

Port-wein (ـُ ام) (38) [Porto] پورتو، پورتوشرابى .

Porzellan (ـ ss ـ الا) (38) [ايتاليانجه porcella'na اولوب لاتينجه porcus دن مأخوذدر] پورسلان|| —un-echtes چينى ، فغفورى .

Porzellanen (ـ-ـ ss ـ ص) (24) [Porzella'n] پورسلان ويا چينى، فغفوريدن .

Posamentier (...ti'r, ـ-- ام) (38) [فر] شريت يابان وصاتان ، شريتجى، خرججى ، غيطانجى .

Posamentierer (ـُـ-- ام) a. (40) =Posamenti'er.

Posaune (ـُ- ا مؤ) (53) [لاتينجه bu'cina دن مأخوذ قديم فرانسزجه buisin] (موسيقى) (آلات موسيقه دن ترومبون دينيلان) بيوك بورو || (ترومپت) بورو || (مجا) stoßen ياخود : in die—blasen (بورو ، طاوول چالمق) باغيره رق اعلان ايتمك .

Pose (ـُ ا مؤ) (53) (اورته سى يارلمامش ويازى يازمغه مخصوص) قاز توكى || [فر] (رساملقده) برمودلك وضعيتى ، طوريشى قونيشى ، اوطورلديليشى .

Poseidon (ـُـ ا خا م) (56) (اسا) دكز الهى فرض اولنان نپتون .

Posen (ـُ ا خا لا) b. (40) (جغر) (اسكيدن بيوك دوقه لق، شمدى پروسيا ولايتلرندن برى) پوزه ن|| پوزه ن شهرى.

Position (ـ(ـ) ss -- ا مؤ) (49) [لاتينجه] (دانس، غرامر، فلسفه ، عسكرى) ير، موقع، موضع، محل|| (اسقريم) وضعيت، طوريش .

Positiv=elektrisch (ـُـ ا -ـُـ ص) (21) [لاتينجه روجه] (حكم) جامك اووملسندن حاصل اولان الكتريق ، الكتريق زجاجى، الكتريق مثبت .

Positur (ـُـ ا مؤ) (49) [لاتينجه] وضع، طوريش ، (وضعيت عسكريه) ، سوارينك اوطوريشى || sich gegen Jemand in—setzen برينه قارشو (برينك عليهنه) اخذ وضعيت ايتمك ، طاورانمق .

Posse (ـُ ا مؤ) (53) [فرانسزجه bossen] شقه ، لطيفه ، زوزكلك ، صويتاريلق ، مسخره لق || —n reißen مسخره لق ، صويتاريلق ايتمك || !n— هايدى سنده ! كيت ايشنه ! ايشك يوقمى سنك ! || (تيا) قبا وآشاغى درجه قوميك طرفندن اوينانيلان درام .

Possekel (ـ ـَ ـُ ا م) (40) a. [قديم آلمانجه pózan schlagen و Stahl ˈecchil] ايكى الله اوريلور بيوك چكيچ.

Possessivum (ـ ـَ ـَ ـَ v ـ ا لا) (58) [لاتينجه] (غرا) (ضمير ويا صفت) ملكيه .

Possessori-en-Klage ـ ـَ ـ(ـ) ـَ ـَ ـَ امؤ) (53) [لاتينجه آلمانجه] (عد) حق تصرف دعواسى .

Post (ـُ امؤ) (49) [لاتينجه po'sita دن مأخوذ ايتاليانجه posta = Stand-ort] پوسته‖ die—nehmen خصوصى پوسته ايله حركت ايتمك ، يوله چيقمق ‖ پوسته (مكتوب آرابه‌سى، پوسته ايله‌كلان ويا كيدن بالجمله مكاتيب)، پوسته‌چانطه‌سى‖ اوزرنده بر يولجى يرى بولنان مكتوب پوسته آرابه‌سى‖ (برينه كلان خبر ، حوادث) پوسته‖ (امؤ، ا م) (49) و (31) Posten= برپوسته ، برقسم اولان شى ‖ (ا م) (نبا) (38) =Porsch و Porst .

Post... (ـُ...) —amt (ا لا) پوسته نظارتى، پوسته اداره خانه‌سى ‖ پوسته خانه ‖ —beamte(r) (ا م) پوسته مأمورى ‖ —dire'ktor (ا م) پوسته ناظرى ، مديرى ‖ —reisender (ا م) پوسته آرابه‌سيله كيدن يولجى ‖ —anweisung (ا مؤ) (پوسته‌لرده برمحله كوندرلك اوزره تسليم اولنان پاره مقابلنده مرسل اليهك بولنديغى محله كوندريلان وآنك واسطه‌سيله اوزرنده مرقوم مبلغى پوسته خانه‌دن آلمغه يارايان پوسته پاره كاغدى) ماندا پوست ، پوسته حواله سندى‖ —karte (ا مؤ) آچيق مخابره ورقه‌سى ، قارت پوستال ‖ پوسته اتصالاتنى مشعر خريطه ‖ مكتوب وامثالى ايچون طوتيلان ليسته، جدول‖ —lagernd (حا) بالذات كيدوب پوسته‌خانه‌دن آلنمق اوزره ، پوست رستانت ‖ —marke (ا مؤ) پوسته، مكتوب پولى‖ —nachnahme (امؤ)(تجا) gegen—nachnahme پوسته‌يه پاره‌سى (كاملاً وياقسماً) تأديه اولنمدقجه آلنه‌ميان اشيانك صورت ورود وتسليمى ‖ —papi'er (ا لا) پوسته كاغدى، اينجه كاغد‖ —straße (ا مؤ) پوسته يولى، مسكون محللر آره‌سنده واسطهٔ مواردات اولان بيوك جاده، شوسه ‖ —tag (ا م) پوسته كونى‖ (مجا) „Das kommt einen— tag zu spät بو براز اول كركدى ‖ —taube (ا مؤ) = Brief-taube ‖ —wagen (ا م) پوسته آرابه‌سى ‖ —kutsche (ا مؤ) ‖ —wesen (ا لا) پوسته نظارتى ‖ پوسته امورى .

Postament (ـَ ـَ ا لا) (38) [يكى لاتينجه] (معما) قاعده ، آياق .

Posten (ـَ ا م) b. (40) [فر] مأموريت ، منصب ، خدمت ؛ مقام‖ (ع) نوبتجى‖ auf—stehen نوبت بكلمك‖ (مجا) immer auf dem—sein دائما اقدده كورنمك ، حاضر، مهيا بولنمق، هروقت كنديني كوسترمك ؛ ايش باشنده اولمق اويانق بولنمق دائما قولاغنى سيورلدوب طورمق ، اطرافنى تجسس ايتمك ، ديكلمك ، تيقظ وانتباه اوزره بولنمق ‖ (كذلك Post امؤ و ا م) يكديكرينه تعلق ومناسبتى اولان اجزادن مركب برقسم كل ، مقدار ، طاقم ‖ (تجا) (بردن صاتيلان ، ويا اعتبار اولنان) برقسم ، پارتى اشياى تجاريه ، برپوسته .

Posten... (ـَ...ـَ) —weise (حا) پوسته پوسته .

Posti(e)ren (ـَ ـَ فعه متعه) و—sich (فعه مطا) a. (21) —(sich) قونمق ، يرلشمك ‖ قاييرلمق ‖ برمحله نصب وركز ايتمك ، يرلشديرمك .

Postille (ـَ ـَ امؤ) (53) [لاتينجه post illa nach den Worten des Verfassers] وعظه متعلق كتاب ، موعظان مجموعه‌سى .

Postill(i)on (صورت تلفظى pö-sti'le-yô'ne ا م) (38) [فر] سوريجى، تاتار .

Postnumerando (ـَ ـَ ـَ ـَ حا) [لاتينجه] —bezahlen ، —postnumeri(e)ren (ـَ ـَ ـَ ـَ فعه متعه) a. (21) (پاره‌سنى) صكره‌دن تأديه ايتمك (prä'numeri(e)ren ك مقابلى) پشيناً ويرمامك .

Posto (ـَ ا لا) [ايتا] يالكز بروجه آتى مستعملدر : —fassen يرلشمك ، قونمق، كيرمك .

Postuli(e)ren (ـَ ـَ ـَ فعه متعه) a. (21) مصرانه طلب وادعا ايتمك (كذا مرا . forbern) .

Potasche (مرا . Pott-asche) .

Potential (ـ(ـ)ـ tss ـَ ـ ص) (21) [لاتينجه] (حكمه ، فلسفه) قوه‌ده اولوب هنوز فعله چيقمامش اولان ‖ (طب) يواش يواش ياقيجى (علاج وياقيلره اطلاق اولنور، كاوىٔ يعنى) .

Potenzi(e)ren (ـَ ـَ ـَ فعه متعه) a. (21) [Pote'n z] (ريا) —(eine Zahl) برعددى برقوته رفع ايتمك .

Pott... (ـُ...) —asche (ا مؤ) (كيميه) پوتاس ‖ —fisch (ا م) (تا طبيعه) بيوك بالينه نوعى، عنبر بالغى .

Potz! (ـُ حرند) (تفكر وتعجب مقامنده) هاى اه جزاسنى ويرسون ! هاى اه مستحقى ويرسون ! هاى آناسنى اما تحف ها ! واى جاننه !

Poule (فرانسزجه تلفظ اولنور امؤ) (53) [فر] (كذا : Boule) —spiel ا لا) بيلاردو اويونى نوعى، (غلط اوله‌رق Boule دخى دينور) .

Poussi(e)ren (ـَ pou فعه متعه) و—sich (فعه مطا) a. (21) [فر] تحريك وتشويق ايتمك ‖ سورمك ، ايلريلتمك ، واردير مق، ياپمق . . . الخ‖(طلبه آغزنده ، كلفان بكى تعبيرى) —ein Mädchen برقيزله قونوشمق، عشوه‌لشمك، زندوستلق ايتمك .

Prä (ـَ ا لا) (inv.) (عمو) [لاتينجه Vor-rang] ‖ das—haben برنجى، كزيده اولمق .

Prä... (ـَ...) [لاتينجه] pré... vor, vor-aus, vor-her=) .

Präbende (ـَ ـَ امؤ) (53) [لاتينجه] =Pfründe .

Pracht (ـُ امؤ) (49) احتشام ، دارات ، دبدبه، عظمت ، طنطنه .

Pracht... (ـُ...) —ausgabe (امؤ) مكمل، (مذهب، مطنطن) طبع (كتابجيلقده مستعمل) ‖ —werk (ا لا) غايت نفيس ، صنعتلى برشى ، خارق العاده بر اثر ، ايش ‖ —voll (ص) = prächtig .

Prächtig (ـَ ص) (21) [Pracht] مكمل ، محتشم ، مزين ، دبدبه‌لو ، فوق العاده ، خارق العاده ‖ پك كوزل ، پك نفيس ولطيف، اعلا، بالا، قيمتدار، موجب حيرت، بايليله‌جق درجه خوش، كوزل ، لطيف .

Prädestini(e)ren (ـ‿ـ‿ـ فع متع) .a (21) [لاتينجه] تقدير ايتمك ، آتيسى قضا وقدرله تعيين ايتمك ‖ قسمت قيلمق ‖ تعيين وتخصيص ايتمك ، قرار ويرمك .

Prädikat (ـ‿ ا لا) (38) [لاتينجه] (غرا) مسند ، خبر ‖ القاب ، عنوان مثلا : das— „Hoheit" فخامتلو القابى ‖ (مكتبلرك اقتدار واحوالنه دائر طوتيلان) نوته .

Prädikats-Adjektiv (ا ـ‿ ‿ـ‿ ا لا) [لاتينجه] (غرا) خبرمقامنده صفت .

Prädisponi(e)ren (‿ـ‿ـ فع متع) .a (21) [لاتينجه] اولجه تهيه ايتمك ، حاضرلمق .

Präfekt (ـ ا م) (51) [لاتينجه] (اسكى وشمديكى فرانسه‌ده) والى ، متصرف ‖ شهر امينى ، بلديه رئيسى .

Präfix (ـ الا) (38) ، —um (‿ـ ا لا) (58) [لاتينجه] (غرا) (Postfix (um) ك مقابلى) (كلمه‌لرك اولنه‌قونيلان اداتلره اطلاق اولنور) ادات ابتدا .

Prägen (‿ـفع متع) .a (21) (صنع) ضرب ايتمك ، باصمق ‖ (معد) تامغا اورمق ، in Stanzen— مثقب ، زعبه ايله دلمك ، زعبه‌لمق ‖ Münzen— پاره ضرب ايتمك ، كسمك . باصمق .

Prager (‿ـ ا م) .a (40) ، —in (ا مؤ) (50) بوهميانك پراغ شهرندن اولان (اركك ، قادين) پراغلى .

Präger (‿ـ ا م) .a (40) (صنع) سكه‌زن .

Pragmatisch (‿ـ‿ ص) (21) [لاتينجه] امور مذهبيه يه دائر حكومت جسمانيه‌نك نشر ايتديكى نظامنامه‌يه متعلق .

Prägnant (ـ ص) (21) [لاتينجه] برشيئك ذات وجوهرينه منسوب ومتعلق اولان اصلى ، اساس ذاتى ، im—en Sinne باشليجه ، اك زياده درجهٔ اولاده .

Prahlen (‿ـ فعلا+ بعضا فع متع) .a (21) [فرانسزجه brailler] كنديى مدح وثنا ايتمك ، كنديى كوسترمك ، بردوزى‌يه‌كنديدن بحث ايتمك ، اوكومك ، افتخار ايتمك ، مباهاتده بولنمق ، تمادح ومبالغه ايتمك ‖ آتمق ، طفره فروشلق ايتمك .

Prahm (ـ ا م) (38) ياخود (31) [فلمنكجه praam] (بحر) آلتى دوز كوچك كمى .

Präjudizi(e)ren (‿ـ tss-- y - فعلا+ وفع متع) .a (21) [لاتينجه] (عد) اولجه حكم ايتمك ، تحقيق محاكمه‌دن اول حكم ويرمك ، غياباً حكم ايتمك ‖ (خصوصيله آوستريا جه) Jemandem— برينه ضررى اولمق ، ضرر ويرمك .

Präkludi(e)ren (‿ـ-- فع متع) .a (21) [لاتينجه] (عد) مهل نظاميسنك مرورى سببيله بردعوى ويا افاده‌يى استماع ايتمامك .

Praktikant (‿‿‿ ا م) (51) [لاتينجه] اجراى صنعت ايدن دوقتور ‖ يكى تعيين اولنمش (واصول اداره‌يى اوكرنمكه مأمور ايدلمش) مأمور ، ملازم ‖ (كذا آوستريا جه) شاكرد ، چيراق .

Praktiker (‿‿‿ ا م) .a (40) [لاتينجه] برفن وصنعتك عمليات جهتنى ايو بيلور وبوكا غيرت ودقت ايدركمسه ، عملى آدم ؛ اهل تجربه (Theore'tiker ك مقابلى) .

Praktikus (‿‿‿ ا م) (57) ، (جمعى ...tici) [لاتينجه] (عمو) Praktiker= .

Praktisch (‿ـ ص) (24) [لاتينجه] عملى ، اجرا واستعمالى قولاى ، سهولتلى ، (Theore'tisch كمقابلى) بالعمل ، بالفعل ‖ اجراى صنعت ايدن .

Praktisi(e)ren ، **praktizi(e)ren** [لاتينجه] (‿‿ـ‿ فع متع وفع لا+) .a (21) (دوقتور حقنده) دوقتورلق ، حكيملك ايتمك ، اجراى صنعت ايتمك ‖ (آووقات ، دعوى وكيلى حقنده) دعوى وكالتى ، آووقاتلق ايتمك ‖ (مهارت وال چابوقلغى ايله برشيئى برمحله قويمق ويا برمحلدن آلمق) Jemandem etwas aus der Tasche— برينك جبندن برشى آشيرمق ، حقه بازلقله آلمق ‖ Jemandem etwas in die Tasche— برينك جبنه برشيئى قورنازلقله ، حقه بازلقله قومق ، آتمق ، اصول ايله قايدرمق .

Prälat (ـ- ا م) (51) [لاتينجه] بيوك رئيس روحانى ، باش پاپاس .

Prälatur (ـ-- امؤ) (49) [لاتينجه] بررئيس روحانينك اقامت ايلديكى ويا تسويهٔ امور ايلديكى محل ، پطريقخانه .

Präliminari-en (‿(‿)ـ‿-- جمع) (inv.) [لاتينجه] مقدمات ، برشيئه ابتدار اولنمزدن اول ياپيلان شى ، ابتدائيات ، اوليات .

Prall (ـ ص) (21) [وسطى آلمانجه sich heftig prelen ايوجه ، صيقيجه كريلمش ، صيق والستيق ، fortbewegen] طولغون ويووارلاق ، طيقناز ‖ (ا م) صيق ، سرت برشى اوزرينه اولان شدتلى برضربه ، چارپمه .

Prall,... (‿...) —schuß (ا م) (ع) (طوپجيلقده) ريقوشت انداختى .

Prallheit (ـ‿ ا مؤ) (49) (sans pl.) كركينلك ، صيقيلق ، الستيقيت ، سرتلك .

Präludi(e)ren (‿ـ-- فع لا +) .a (21) [لاتينجه] (موسيقى) پيشرو ، تقسيم ايتمك .

Präludium (‿(‿)ـ ا لا) (41) [لاتينجه] (موسيقى) پيشرو ، تقسيم ‖ سس ويا چالغينك تجربه وآقوردى ايچون اولجه ياپيلان دوزن .

Prämediti(e)ren (‿ـ‿-- فع متع) .a (21) [لاتينجه] تعمد ، تصميم ايتمك ، برشى ياپمزدن اول دوشونمك ، ملاحظه ايتمك ، تأمل وتصور ايتمك .

Prämi-e (‿(‿)ـ ا مؤ) (53) [لاتينجه] (برشيئه مكافاةً ويريلان آقچه) مكافات نقديه ؛ اكراميه ‖ (تجا) (هرقنغى برسيغورطه‌يه آبونه ايچون ويريلان آقچه) سيغورطه اجرتى .

Prämii(e)ren (‿(‿)ـ- فع متع) .a (21) [لاتينجه] برشيئه مكافات ، اكراميه ويرمك .

Prämisse (‿ـ ا مؤ) (53) [لاتينجه] (منطق) قياسك ايلك ايكى قضيه‌سندن بيرى ، مقدم وتالى .

Prangen (‿ـ فع لا+) .a (21) [اورته آلمانجه brangen sich zieren] (اشيا حقنده) پارلدامق ، پارل پارل يانمق ، پيرل پيرل ايتمك ‖ (اشخاص حقنده) كنديى كوسترمك ، اى البسه واشيا ايله عرض اندام ايتمك ‖ auf etwas— برشيئله تفاخر ايتمك ، غرورلنمق .

Pranger (‿ـ ا م) .a (40) [آشاغى آلمانجه prangen pressen] وقتيله تشهيرى مراد اولنانلرك باغلانملرينه مخصوص ديرك ، برمحكومك بوينه كچيرلك اوزره برديركه باغلى دمير حلقه ، لاله ، پرانغه .

Prasseln (ـ◡فعلا±) .a (21) [قديم آلمانجه praz·lon [Geräusch hören lassen (فعلا+) (آتش حقنده) چاتيردامق، چيتلامق، چتيردامق‖ (كيميا) چاتيردامق، چاتلامق‖ (فع لا+) (بويله برچاتيردى ، چتيردى ايله حركت ايتمك) چيتلامه ، چاتيردى ايله دوشمك، چيترچيتر ايدوب دوكولمك‖قوصوردامق.

Prassen (ـ◡ فع لا+) .c (21) [فلمنكجه brasen] ذوق وصفا وسفاهتله وقت كچيرمك ، بويله يشامق؛ ايى ييوب ايچمك ؛ مسرفلك ايتمك، چوق ييوب ايچمك ‖ پيس بوغازلق ايتمك .

Prästi(e)ren (ـ◡ـ فع متع) [لاتينجه] = leisten .

Präsumi(e)ren (ـ◡ـــ فع متع) .a (21) [لاتينجه] ظن وقياس ايتمك ، احتمال ويرمك .

Prätendi(e)ren (ـ◡ـ◡ـ فع متع) .a (21) [لاتينجه] ادعا ايتمك ، كندى حق كبى طلب ايتمك ، ايستمك ‖ برشيئك كندى ديديكى كبى ، طوغرى اولديغنى ادعا ايتمك .

Prätentiös (ـ(◡) tss ـ◡ـ صـ) (24) [لاتينجه] ادعاسى چوق، ادعالى ‖ ادعاجى .

Präteritum (◡◡ـــ ا لا) (58) [لاتينجه] (غرا) فعل ماضى .

Prätor (◡ـ ا م) (43) [لاتينجه] قديم روماليلر زماننده نفس رومادە اجراى عدالت ايدن وياخود بر ايالتى اداره ايدن بيوك مأمور .

Prätorium (◡(◡)ـ-- ا لا) (44) [لاتينجه] قديم روماليلر زماننده بر پره‌تورك تحت رياستنده بولنان محكمه .

Praxis (◡ـ امؤ) (*inv.*) (*sans pl.*) [روم] عملى اولەرق استعمال ، عمليات (Theori'e نك مقابلى) عمليات ، شيئك عمليات جهتى ‖ ملكه ، ممارسه ، تعليم ‖ بردوقتورك، برآووقاتك خستەلرى ، مشتريلرى مجموعى .

Präzedens (◡ـ tss - الا) (49) [لاتينجه] Präzedenz„ fall (◡= tsse ◡ـ tss - ا م) (31) (امثال، دليل ونمونه اتخاذ اولنەبيلور احوال،وقوعات ، (عد) اولجه رؤيت اولنوب امثالنه نمونه اتخاذ ايديله بيلور دعوى ويا بوصورتله ويرلمش اولان حكم) امثال (سابقه) ، تعامل(سابق) .

Präzedenz (tsse ◡ـ tss ـ امؤ) (49) [لاتينجه] تقدم‖ اولجه وقوعه كلمش ، امثال، سابقه .

Präzeptor (◡ـ tss - ا م) (43) [لاتينجه] معلم، مربى‖ يول كوستريجى، اوكرەديجى، رهبر، قلاغوز .

Präzipitat (◡◡ـ tss - ا لا (ا م) (38) [لاتينجه] (كيميا) برمايعك دیبنه چوكن ماده ، رسوب .

Präzipu-um (◡◡ـ tss- الا) (41) [لاتينجه] برمبلغك مجموعندن بروجه پشين برمقدار افراز واخذى‖ (عد) برميراث ويا وصيته حصه‌منـد اولان آدمك كندى حصەسندن بشقه حسب الوصيه آلمغه مأذون اولديغى پاره ، شى .

Präzis (ـ tss - صـ) (24) [لاتينجه] معين ، مخصوص، مقرر ، قطعى‖ تام ، صحيح ‖ مختصر، موجز .

Präzision (ـ(◡)ـ tss - ا مؤ) (49) [لاتينجه] قطعيت، وضوح ، دقت ، صحت تامه ‖ مميز ‖ ايجاز، اختصار .

Predigen (◡◡ـ فع لا+ وفع متع) .a (21) [لاتينجه prædicare دن‌مأخوذ قديم آلمانجه predigôn] وعظ ايتمك، خطبه اوقومق ‖ (مجا) مناسبتسز يره اوزون اوزادى‌يه

Pranke (◡ـ امؤ) (53) [وسطى آلمانجه branca] پنچه ، حيوان الى .

Pränumerando (ـ◡◡-- حا) [لاتينجه] پشيناً تأديه ايتمك اوزره ، بروجه پشين .

Pränumerant (◡◡-- ا م) (51) [لاتينجه] ابونه‌لى ، بروجه‌پشين پارەسنى ويرن .

Pränumeri(e)ren (◡ـ◡-- فعلا+) وفع متع) .a (21) [لاتينجه] (postnumeri(e)ren ك مقابلى) پارەسنى‌اولجه ، پشين ويرمك ، بروجه پشين تأديه وتسويه ايتمك .

Präparand (◡-- ا م) (51) [لاتينجه] ابتدائى‌معلملكارى وظيفەسيله موظف ملازم ، نامزد .

Präparat (ـ--- ا لا) (38) [لاتينجه] (تشريح ، كيميا ، اجزا) حاضرلمه ، استحصال ، استحضار ‖ حاضرلنمه .

Präpari(e)ren (◡ـ--- فع متع) و —sich (فع مطا) .a (21) [لاتينجه] حاضرلمق ، استحضار ، استحصال ايتمك ‖ حاضرلانمق ، استحصال اولنمق .

Präposition (-(◡)tss ◡-- ا مؤ) (49) [لاتينجه] (غرا) حرف جر ، حرف الصاق .

Prärie (ـ-- ا مؤ) (53) [فر] چاير، مرج، چمنزار .

Prärogativ (ſ ـ--- ا لا) ، (38) e— (◡v ـ---- ا مؤ) (53) [لاتينجه] امتياز مخصوص .

Prasem (◡ـ ام) (56) (*sans pl.*) [لاتينجه]=Praser.

Präsens (◡ـ ا لا) (*inv.*) [لاتينجه] (جمعى كذلك : Präsentia) (غرا) حاضر ، حال صيغەسى .

Präsent (◡- الا) (51) [لاتينجه] هديه، پيشكش،ارمغان.

Präsenti(e)r„... (-◡=...) —brett، —teller (الا) (ا م) قهوه ، شربت وساٸر مشروبات ومأكولات طاغيتمغه مخصوص تپسى ، طباق .

Präsenti(e)ren (◡ـ◡- فع متع) و—sich (فع مطا) .a (21) [لاتينجه] عرض وتقديم ايتمك ‖ حضوره چيقمق ، چيقارمق‖ كوسترمك ، ابرازايتمك‖ظهور ايتمك ، چيقمق‖(ع) präsentirt (das Gewehr)! سلام طور ! .

Präsenz (◡- ا مؤ) (49) (*sans pl.*) [لاتينجه] حاضر وموجود بولنيش ، حضور ، وجود ‖ مقابله،مواجهه .

Präsenz„... (-◡...) (ع) —liste (ا مؤ) موجود دفترى‖—stärke (امؤ) im Frieden (im Kriege) موجود حضرى ، (موجود سفرى) قوهٔ موجودهٔ حضرى (سفرى)‖ —zeit (ا مؤ) زمان ، حال حاضر .

Praser (◡ـ ا م) .a (40) [روم] (معد) چاقمق طاشى‖ ساخته زمرد .

Präservativ (ſ=ـ-v◡ـ الا) (38) [لاتينجه]، Mittel„— (◡ـ ا لا) .a (40) محافظه ووقايه،برايان، واسطه اولان‌شى.

Präses (◡ـ ا م) (*inv.*) [لاتينجه] ، Präsident (◡-- ا م) (51) [لاتينجه] ، Präsidentin (ا مؤ) (50) رياست ايدن كمسه ، رئيس ‖ مجلس، محكمه رئيسى .

Präsidi(e)ren (◡ـ--- فع لا+) .a (21) [لاتينجه] رياست ايتمك ، اجراى رياست ايتمك‖ مركز ومقر اتخاذ ايتمك .

Präsidium (◡(◡)ـ-- ا لا) (44) [لاتينجه] رئيسلك ، رياست‖ حق تقدم .

—lieutenant (فرانسزجه تلفظاولنور) **Premier„ ...** (صورت تلفظی leu'te-nanete ا م) (ع) ملازم اول

Preß (ـّ ص) ㉔ [فر] دار، صيق (البسه حقنده) صيق صيق يه اوتورمق (—anliegen).

Preß„... (ـ...ـّ) bureau— (فرانسزجه تلفظاولنور ا لا) مطبوعات‌قلمی || برمطبعه‌نك يازی اوطه‌سی || مطبعه، طبع اولنان محل، ماكنه اوطه‌سی || gesetz— (ا لا) مطبوعات قانونی، نظامنامه‌سی || wein— (ا م) تعصير ايدلمش‌شراب || torf— ياقمغه‌مخصوص وطوغله شكلنده تضييق اولنمش (كه چورومش نباتات انقاضندن عبارتدر) كمور.

Preßburg (ـّ ا خا لا) ㊻ (جغر) مجارستانده كائن پره‌صبوغ شهری.

Presse (ـّ ا مؤ) [فر] مطبوعات، غزته‌لر || ماكنه، منكنه || ماكنه واسطه‌سيله برقماشه ويريلان پرداخ، جلا، طالعه || (مجا) (عمو) دليقانلولرك امتحان عسكری يه احضار ايدلدكلری محل.

Pressen (ـّ فع متع) ㉑ c. [قديم آلمانجه pressôn اولوب لاتينجه press'are دن مأخوذدر] صيقمق، تعصير ايتمك (صوينی، ياغنی چيقارمق) || صيقيشديرمق، تضييق ايتمك، ماكنه‌يه، منكنه‌يه، جندره‌يه قويمق || دوزلتمك، پرداخ وجلا ويرمك || (مجا) Das preßt ihm (Thränen aus den Augen) بو آنك كوزلرينی صولانديره‌جق، كوزندن ياش چيقارته‌جق، كتيره‌جك || der Saal) war gepreßt voll) صالون‌خنجاخنج، آغزينه قدر، طيقا باصه طولو ايدی || —(Figuren) auf Leder مشين اوزرينه شكل باصمق (محكوك قالبله) || das Tuch— قماشه جلا وپرداخ ويرمك ايچون ماكنه‌دن كچيرمك.

Pretiosen (ـ ـ) (ـ) tss - جمع) (inv.) [لاتينجه] ذی قيمت اشيا.

Preuße (ـ ام) ㊾، **Preußin** (امؤ) ㊿ [ليتاوليلرك لسانده prud كلمه‌سندن آلنمش لاتينجه pruzzi اولوب Sumpf„bewohner] پروسيالی (اركك، قادين).

Preußen (ـ ا خا لا) ㊵ b. (جغر) پروسيا ممالكی، حكومتی.

Preußisch (ـ ص) ㉔ [Preuße] پروسيالی، پروسيايه مخصوص،عائد، پروسيا اصول وعادتنجه.

Pricke (ـّ ا مؤ) ㊸ (تا طبيع) = Bricke.

Prickeln (ـّ فع لا + وفع متع) ㉑ a. [Prickel] باتمق، ايصيرمق،ياقمق، صوقمق، دالامق(كذامجازی=stticheln)، (على الخصوص شامپا حقنده) خفيف صورتده تحريك ايتمك، ايصيرمق، (خردال حقنده) ياقمق، ككيزی تخريش ايتمك || Das prickelt im Halse بو انسانك بوغازينی غيجقلايور، ياقيور.

Priem (ـ ا م) ㊳، **Priemchen** (ـ ا لا) b. ㊵، **Prieme** (ـ ا مؤ) ㊸ [قبا آلمانجه = Pfrim] آغز طولوسی چكنيه‌جك توتون، مضغه.

Pries (ـ) (preisen فعلنك ماضی حالنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری).

Priese (ـ) (preisen فعلنك صورت التشائيه‌سنك ماضی برنجی واوچنجی شخصلری).

Pri(e)se (ـ ا مؤ) ㊸ (مرا. Preis)

سوزسويليوب، نصيحت ايدوب، درس ويروب اوصانج ويرمك || (ضرمثل) —Gelehrten ist gut انسان‌اولانه برلقردی‌يتيشور.

Predigt (ـ ا مؤ) ㊵ [قديم آلمانجه prédiga] وعظ، خطبه (ده اوقونان شی) || كذلك جان صيقيجی، اوصانج كتيريجی نصيحت، سوز.

Prei-en (ـ فع متع) a. ㉔ (بحر) —ein (Schiff) بركمی‌يه سسلنمك، نره‌دن كلوب نره‌يه كيتديكنی آكلامق.

Preis (ـ ا م) (مفردی㉖،جمعی㊱) [فرانسزجه Prix] فيئات، بها، قيمت، دكر، ثمن، سعر || um jeden— نه دكری‌اولورسه اولسون، قاچ پاره‌يه اولورسه (كلورسه‌كلسون) اولسون، هرحالده || einen—auf Jemandes Kopf setzen برينك باشنی، قفاسنی، كله‌سنی كتوره‌جك اولانه (...) قدر پاره وعد ايتمك || zu billigem—se اوجوز فيئاتله || اكمل واقدس شی مثلا: (.....) Du, o—der ای(...لرك) شاهی، اكمل واقدس اولان سن، ای مبارك || [فرانسزجه prise] حرف‌جرسز اوله‌رق Jemandem etwas, Jemand —geben (وياخود preisgeben) برشيئی برينه بالمجبوريه براقمق، ويرمك، ترك ايتمك || sich—geben مبتلا اولمق، اوزرينه چوق‌دوشمك || (قاری‌حقنده) تسليم اولمق، (فاحشه‌لك ايتمك) || [اورته آلمانجه schnüren brisen] (ديكيشده) —كذا صورت‌تصغيريه‌سی‌اوله‌رق: Preischen (ا لا) b. ㊵ بعضاً: Preise (امؤ)، ㊸ و Pri(e)se (امؤ) ㊳كوملك قول ويقاسنده اولان قپاق.

Preis „ ... (ـ...ـ) —aufgabe (امؤ) مسابقه يه قونيلان‌شی || (مكتبلرده) مطلوب وجهله تحرير وحلنده تعيين اولنمش اولان مكافاته نائل اولنه‌جق مسئله، وظيفه، شی || —frage (امؤ) = —aufgabe || —gekrönt (ص) مكافات آلمش، مكافات ويرلمش || باشنه مكافات تاجی كيديرلمش (دفنه داللرندن) || مداليه ويرلمش || —kourant (ا م)، —liste (امؤ) (تجا) فيئات دفتری، تعرفه || —würdig (ص) شايان مدح ومكافات || شانلو، مشهور، باعث افتخار.

Preischen (ـ ا لا) b. ㊵، **Preise** (ـ ا مؤ) ㊸ (مرا. Preis ديكيشجيلك).

Preisen (ـ فع متع) ㉐ o. [فرانسزجه priser] زمان حال صورت امريه‌سی كذا c. ㉑ مدح وستايش ايتمك، تعظيم وتمجيد ايتمك || رسم وآيينی اجرا ايتمك || مبالغه ايله مدح ايتمك، Jemand glücklich— برينی مسعود وبختيار اعلان‌ايتمك || Gott sei gepriesen! الله‌ه‌شكر! حمد وثنااولسون!

Preislich (ـ ص) ㉔ = preis=würdig || عمو = lobesam.

Preißel (ـ ا مؤ) ㊸، —beere (ـ ـ ا مؤ) ㊸ [لاتينجه be'rberis] (نبا) يبان مرسينی، بونك ميوه‌سی، آس بری نوعی.

Prelle (ـّ ا مؤ) ㊸ [prellen] صيچرامه، خوپلامه.

Prellen (ـّ فعلا±) a. ㉑ [وسطی آلمانجه prëllen = prallen || fort=stoßen] (فع متع) صيچراتمق، آتمق || بر بزی بردن كره‌رك اوزرنده بولنانی هوايه يوقاری يه آتمق، صيچراتمق || (مجا) آلداتمق، دك ايتمك || طولانديرمق، حيله‌كارلق ايله اله كچيرمك؛ بوغمق؛ چالمق، چارپمق || Jemand um etwas— برينی‌حقندن‌محروم ايتمك، برينك برشيئی‌الندن آلمق.

Priester (—́ ١ م) a. (40) راهب ، پاپاس ، امام .
Prima (—́ ١ مؤ) (51) [لاتينجه] برمكتب اعدادى
داخلينك برنجى صنفى ‖ (=) = Pri'ma=wechsel .
Prima„... (—́...) —forte (١ مؤ) ، —waare
(١ مؤ) (تجا) برنجى مال ، اك ايو مال ، اشيا ‖ —wechsel
(١ م) (تجا) اك مكمل برتجارتخانه ، بانقه پوليچه‌سى .
Primaner (—́ ١ م) a. (40) [لاتينجه] اعدادى
برنجى صنف طلبه‌سى .
Primär (— —) (21) [لاتينجه] تحصيلك ايلك درجه‌سنه
مخصوص ومنسوب ، ابتدائى .
Primär„... (—́...) —schule (١ مؤ) مكتب ابتدائى .
Primas (—́ ١ م) (مفردى) (*inv.*) ، جمعى ...maten
[لاتينجه] باش پسقپوس ، بيوك رئيس روحانى ‖ برخرستيان
كومى ويا قصبه‌سنك قوجه باشى .
Primel (—́ ١ مؤ) (51) [لاتينجه] (نبا) ايلك بهار
ابتدالرنده چيقان چوقه چيچكى ، زهى الربيع .
Prinz (isse ١ م) (51) پرنس ، شاهزاده ‖ حكمدار ،
حاكم ، ملك ، قرال ، بك ، پرنس ‖ —regent (١ م) وكالةً
اجراى حكومت ايدن پرنس ، نائب سلطنت .
Prinzessin (—́ tss ١ مؤ) (50) پرنسس ، شاهزاده ، سلطان .
Prinzip (— tss ١ لا) (38) (جمعى كذلك ...zi-pien)
[لاتينجه] اصل ، منبع ، مبدأ ، منشأ ‖ ماده ، مسلك ، طريق ،
مذهب ‖ قاعدهٔ كليه ، قانون ، اصول ، نظام .
Prinzipal (— tss ١ م) (38) [لاتينجه] اوسته
تجارتخانه ، دكان صاحبى ، مال صاحبى ، افندى ، ديركتور ، مدير .
Prior (—́ ١ م) (43) [لاتينجه] مناستر رئيسى ومديرى ،
باش راهب ؛ دعاكو .
Prise (—́ ١ مؤ) (53) [فر] آلمه ، آليش ، اخذ ، قبض
وضبط . تسخير ‖ كله‌پير ‖ صاپ ، طوتامق ، قلب ، قبضه ‖
غاوغا . نزاع ، كورولتى ‖ طوتام ، چكيم ‖ ضبط وغصب اولنان
كمى ‖ (مرا . Preis) .
Prisen (—́ فعلا + وفعل متعد) (21) e. [Prise] انفيه
چكمك ‖ برطوتام آلمق .
Prisma (—́ ١ لا) (56) (جمعى ...men ياخود ...mata)
[روم] (ريا ، معد ، حكم) ايكى قاعده سيله برقاچ سطح
مستويسى اولان جسم ، منشور ‖ ضيانك الوانى آيرمق اوزره
بوشكلده ياپيلان بلور ، ويا بياض جام ، منشور ، محلل الضيا .
Pritsch (— حرند) = futsch .
Pritsche (—́ ١ مؤ) (53) [قديم آلمانجه prizan
[hellen Schall hören lassen اويونجيلرك ، پاسقاللرك
قوللاندقلرى شاقشاق ‖ خواجه دكنكى ‖ (صنع) ايصلاق‌شيلرى
دوزلتكه وصيقشديرمغه مخصوص ياصى طوقماق ‖ قره غول
اوطه‌سنده نوبتدن چيقانلرك اويقو كسديرملرينه مخصوص
يوكسك ومائل كرهوت ‖ بوز قراقلرنده كيروده اوطوراجق
كسه‌يه مخصوص اوطوراق (تخته‌سى) .
Pritsch-meister (—́ ١ م) a. (40) صويتارى ، مقلد ،
پاسقال .
Privat (— v —) (21) [لاتينجه] خصوصى ، ذاتى ‖
مخصوصى ‖ آيرى .

Privat„... (—́...-v -) —angelegenheit (١ مؤ)
خصوصى حال ، ماده ، ايش ؛ خصوصات ذاتيه ، امورخصوصيه ‖
—schule (١ مؤ) مكتب خصوصى ‖ —abkommen (١ لا) ،
—abmachung (١ مؤ) ايشى برمأمور رسمى يه ، قيويه
باجايه دوشورمكسزين ، حاجت براقمقسزين ؛ خصوصى اولرق
تسويه ايتمك ‖ —doze'nt (١ م) خصوصى معلم نامزدى ‖
—erziehung (١ مؤ) او ، عامليا تربيه‌سى ، تربيهٔ ذاتيه ‖
—gelehrte(r) (١ م) اديب ‖ —haus (١ لا) خصوصى
خانه ، كندويه مخصوص او ‖ —stunde (١ مؤ) خصوصى
درس ‖ —unterricht (١ م) اوده آلنان خصوصى درس .
Privatim (—́-٢-حا) [لاتينجه] خصوصى اولرق ، كيزليجه ‖
(مكتوب اوزرنده) محرم ‖ (privati'ssime) —ein Kolleg
lesen موجودى (غايت) آز طلبه يه كندى (خواجه‌نك)
اونده درس ويرمك .
Privatisi(e)ren (—́-v-فعلا +) a. (21) خصوصى
اولرق ، خصوصى ، كندى ايشندن بشقه بر ايشه اشتراك
ايتميه‌رك يشامق .
Privatissimum (—́-v-١ لا) (44) [لاتينجه]
غايت كيزلى ، خفى مذاكره .
Privet (—́ v-١ لا) (56) = Abtritt آياق يولى .
Privilegium (—́-gli-v-١ لا) (44) [لاتينجه]
فوق العاده حق وصلاحيت ، امتياز .
Pro (— حرجر) [لاتينجه] ايچون so viel—Kopf
bezahlen آدم باشنه (هر آدم ايچون) شوقدر تأديه ايتمك ‖
(لا) (*inv.*) لهنده بولنه ، اوله ، لهده اولان (مرا . Kontra) .
Probandus (—́ ١ م) (45) = Probekandida't .
Probat (— —) (21) مجرب ، فوق العاده ايو .
Probe (—́ ١ مؤ) (53) pro'ba're دن مأخوذ يكى لاتينجه
[pro'ba دنيمه ، تجربه ، امتحان ، پروا ‖ Jemand auf
die—stellen برينى دنيمك ، امتحان ايتمك ‖ (حسابده) ميزان ‖
(تيا) بر اويونك اويناتمزدن اول ايديلان تجربه‌سى ، پروا ‖
نمونه ، اورنك ‖ اثبات ‖ von Muth geben —n ابراز آثار
شجاعت ايتمك ‖ برشيئك جنس ونوعنى كوسترمكه مخصوص
اشارت ، نمنا .
Probe„... (—́...) —abzug (١ م) (صنع) (مطبعه‌ده)
تجربه طبعى ، (طبع اولنه‌جق برشيئك براى تصحيح چيقاريلان
نسخه‌سى) تصحيح ، پروا ‖ —blatt (١ لا) = —abzug ‖
(برغزته‌نك) نمونه طبعى ، مسوده ‖ —druck (١ م) (صنع)
= —abzug ‖ —schießen (١ لا) (ع) ادوات واسلحهٔ
ناريه‌نك تجربه‌سى‌يون‌ايديلان‌انداخت ؛ تجربه انداخى ‖ —schrift
(١ مؤ) يازى اورنكى .
Proben (—́ فعل متعد) a. (21) = probi(e)ren ‖
آلتون وياكوش اشيانى معاينه محكسيله محكلمق ، صح اورمق ،
(صح چكمك) .
Probi(e)r„... (—́...) —stein (١ م) محك طاشى
(كذا مجازى) .
Probi(e)ren (—́-فعل متعد) a. (21) [لاتينجه proba're]
تجربه ايتمك ، امتحان ايتمك ، دنيمك ، حدة تدقيقدن كچيرمك ‖
(مأكولات ومشروبات حقنده) تجربه ايتمك ، طامق ، طادينه ،
طوزينه باقمق ‖ (عمو) probirt mir Das nicht wieder !

بونی بردهایاپه‌یم دیمیك ها ! بونی بردها كورمیه‌یم، ایشتیمه‌یم!‖ (تیا) پرووا ایتمك .

Problem (ـُ ـ ا لا) (38) [روم] مسئله (قواعدفنیه ایله اثباتی مطلوب اولان) ‖ طوغری ویا یاكلش اولمسی محتمل‌شی‖ آكلاشلماز ، معما .

Produkt (ـ ـُ الا) (38) [لاتینجه] محصول ‖ حاصلات، اثر، ثمره ‖ (حسابده) حاصل ضرب .

Produktion (ـُ(ـ) iss ـ - امؤ) (49) حاصلات، محصول؛ اثر ، تألیف ‖ ابراز وارائه ، اظهار ، ایراد .

Produktiv (f ـُ ـ - ص) (21) [لاتینجه] محصولات ویرن، محصولدار ، منبت .

Produzent (ـ -- ام) (51) [لاتینجه] حاصل ایدن ، طوپلیان ، وجوده كتیرمه ، جمع وادخار ایدن كمسه ‖ (Konsume'nt ك مقابلی) .

Produzi(e)ren (ـُ -- فعمتم) .a (21) [لاتینجه] حصوله كتورمك ‖ میدانه قومق ، ابراز وارائه ایتمك ، ایراد ایتمك ‖ (عد) اثبات ایتمك، میدانه چیقارمق .

Profan (ـُ - ص) (21) [لاتینجه] مواد مقدسه‌یه لازمكلان حرمت ورعایته مخالف اولان .

Profani(e)ren (ـُ -- فعمتم) .a (21) [لاتینجه] مواد مقدسه‌حقنده حرمتسزلك‌ورعایتسزلك‌ایتمك‖ قیمتلی برشیئی نابجعل صرف ایتمك .

Profeß (ـُ ام) (33) [لاتینجه] = Kloster=gelübde‖ —thun (وعدینی ، نذرینی ، آداغنی ایفا ایتمك ، یرینه كتیرمك) ، برطریق روحانی‌یه كیرمك ایچون لازمكلان رسم وقسمی اجرا ایتمك .

Profession (ـ(ـ)ـ - امؤ) (49) [لاتینجه] صنعت ، حرفت، ایش، مشغولیت (Handwerk) ‖ صنف، مأموریت‖ بردین ومذهبه تابعیت ، تدین .

Professionist (ـ-(ـ)ـ - ام) (51) [Professio'n] = Hand=werker .

Professor (ـُ - ام) (43) [لاتینجه]، —in (ـُ ـ امؤ) (50) (Universitä'ts=Lehrer) ویاخود مكاتب عالیه‌ده تدریس ایله مشغول اولان معلم ، عنوان رسمی اوله‌رق فرانسه‌ده طانلمامشدر) . پروفسور ، معلم، مدرس‖ (برعلم وفنده ید طولا صاحبی اولوب دوقتور عنوانی بالامتحان قزاندقدنصكره كندوسنه طرف حكومتدن ویریلان پروفسور عنوان رسمیسی صاحبی) پروفسور .

Professur (ـُ - امؤ) (49) [لاتینجه] پروفسورمقامی ویا صندالیه‌سی ، خواجه یری .

Profil (ـُ - الا) (38) [فر] (رسامق، معما) انسانك یاندن كوریلن چهره‌سی وبوصورتله چیقاریلان رسم ، نیمرخ ، پروفیل ‖ بنا وامثالنك تقسیمات داخلیه‌سی كوسترمك اوزره اورته‌سندن كسلمش اعتباریله چیقاریلان رسمی، مقطع‌عمودی .

Profit (ـُ - ام) (38) كار ، قزانج ، فائده ، تمتع ، استفاده ؛ نما .

Profitchen (ـُ -- الا) .b (40) (Profi't كلمه‌سنك صورت تصغیریه‌سی) اوفق بر قزانج ، استفاده ، تمتع ‖ Leuchter=knecht موملرك قلان پارچه‌لرنی یاقمغه مخصوص شمعدان (باشلغی) .

Profiti(e)ren (ـُ -- فعلا + وفعمتم) .a (21) [فر] استفاده ، تمتع ایتمك ، قزانمق ، فائده وحصه‌مند اولمق ، كندوسنه دخی پای چیقمق .

Profitlich (ـُ - ص) (21) [فر] قابل استفاده وتمتع ، فائده‌لی ، محسناتلی .

Profoß (ـُ - ام) (38) یاخود (51) [قدیم فرانسزجه provost اولوب لاتینجه praepo'situs دن مأخوذدر] (ع) قدیم حاكم حرب ، رئیس دیوان حرب ‖ (حبسخانه‌لرده) كورك ضابطی ، غاردیانی، حبسخانه ناظری .

Prognose (ـُ ـ امؤ) (53) [روم] (طب) برخسته‌لغك تصورتله دوام واجرای احكام ایده‌جكنی اولجه تعیین كیفیتی ، انداز .

Programm (ـ - الا) (38) [روم] (صره ، ترتیب ، صورت حركت جدول ویا بیاننامه‌سی) پروغرام .

Progression (ـ(ـ)ـ - امؤ) (49) [لاتینجه] (ریا) مشابه ومماثل اعداد وارقامك تتابعی ، تناسب علی‌الولاء .

Prohibi(e)ren (ـُ -- فعمتم) .a (21) [لاتینجه] منع ایتمك ، یساق ایتمك .

Projekt (ـ y - الا) (38) [لاتینجه] ترتیب ، نیت ، تصور ، یاپیله‌جق بر شیئك شكل وصورت ترتیبی كوسترر رسم ، پلان ؛ بعده تعدیل واكمال اولنمق اوزره ایلك دوشونیلان ترتیب ، لایحه ، پروژه .

Projekti(e)ren (ـ y - فعمتعد) .a (21) [لاتینجه] نیت وتصور وترتیب ایتمك ؛ رسم ، پلان ، پروژه‌سنی یاپمق ‖ (ریا) برجسمك قواعد هندسیه‌یه تطبیقاً برسطح اوزرینه رسمنی ، مرتسمنی چیزمك ، ارتسام سطحیسنی یاپمق ‖ حاصل ایتمك ، صالمق ، ویرمك .

Projektil (ـ y - الا) (38) (ع) مرمی ، قذیفه .

Projektion (ـ(ـ) ts ـ y - امؤ) (49) [لاتینجه] اجسامك قواعد هندسیه‌یه تطبیقاً برسطح اوزره تصویری ، مرتسمنی چیقارمه ‖ مرتسم .

Projizi(e)ren (ـُ - y - فعمتم) .a (21) [لاتینجه] (علی‌الخصوص فن ترسیمده) برجسمك برسطح اوزرینه مرتسمنی چیقارمق .

Proklami(e)ren (ـُ -- فعمتم) .a (21) رسماً اعلان ایتمك ، علناً نشر وتبلیغ ایتمك ‖ صورت علنیه‌ده ورسم وآیینله نصب وتعیین وتبعیت ایتمك ‖ افشا واشاعه واظهار ایتمك .

Prokonsul (ـ - ام) .e (42) [لاتینجه] اسكی روماليلرده قونسول وكیلی صفتیله بر ایالت اداره ایدن آدم ، والی .

Prokura (ـُ - امؤ) (مفردی .inv جمعی S—) [لاتینجه] (تجا) توكیل ‖ وكالتنامه ‖ وكالت .

Prokurator (ـُ -- ام) (43) [لاتینجه] (تاریخ قدیمده) ایمپراطور وكیلی ‖ وندیك وجنوه حكومتلرنده بربیوك رتبهٔ مخصوصه‌یی حائز حاكم ، مأمور ‖ وكیل (مطلق) ‖ مدعیٔ عمومی ‖ برداثره ویا محله‌نك امور مذهبیه ودنیویه‌سنی كورن پاپاس .

Prokurist (ـ -- ام) (51) [لاتینجه] وكیل، قائممقام .

Proletariat (ـُ(ـ)ـ--- الا) (38) [لاتينجه] اهالينك الك آشاغى واك فقير صنفى .

Prolix (ـُ - ص) (24) [لاتينجه] اوزون ، مطنب (سوز) (weitschweifig =) .

Prolog (ـُ ـ ام) (38) نادراً (51) [روم] كتاب (وعلى الخصوص حكايه وتياترو كتابى) مقدمه‌سى (Epilog ك مقابلى) .

Prolongi(e)ren (ـُ ـgh ـُ فعمته) a. (21) (تجا) تمديد مهلت ايتمك ؛ دكشديرمك ، يكيلمك || einen Wechsel— بر پوليچه‌نك مدتى ، مهلتنى تمديد ايتمك .

Promemoria (ـ (ـ)ـُ --- الا) (56) [لاتينجه] Denkschrift و Ein-gabe =

Promeni(e)ren (ـُـُ فعلا —) a. (21) [فر] كزمك ، پياسه ايتمك .

Promotion (ـُ(ـ) tss -- اموٌ) (49) [لاتينجه] دوقتورلق رتبه‌سنه ترفيع ايتمك .

Promovi(e)ren (ـُ v -- فعمته) a. (21) Jemand— برنى دوقتورلغه ترفيع ايتمك || (فعلا +) دوقتورلق رتبهٔ رسميه‌سنى آلمق ، قزانمق .

Prompt (ـُ ص) (24) [لاتينجه] چابوق ، سريع ، تيز ؛ كندوسى بكلتميان || وقتنى شاشميان || كسكين ، چابوق ايش كورور ، كاركذار (ايشكذار) .

Promulgi(e)ren (ـُـُ فعمته) a. (21) [لاتينجه] نشر واشاعه ايتمك ، رسماً اعلان ايتمك .

Pronomen (ـُ- الا) b. (56) [لاتينجه] (غرا) ضمير (Fürwort =) .

Propädeutik (ـُـُ ـ اموٌ) (49) [روم] تعليمات ابتدائيه .

Propagandist (ـُ-- ام) (51) [لاتينجه] بردين ومذهب ويا طريق ، فكر ومسلك مخصوصك ناشرى .

Propeller (ـُ ام) a. (56) [انكليز] [بحر] ماكنه‌نك حركتنى موجب هلزونى آلت ، آرشيد پوزغوسى .

Prophet (ـُ f ـ ام) (51) [روم] وحى والهام غيبدن خبر ويرن ، نبى رسول ، پيغمبر .

Prophezei-en (ـُـُ f ـ فعمته) a. (21) (اسم مفعولى prophezei't :) وحى ومعجزه ايله غيبدن خبر ويرمك ، اظهار معجزات ونبوت ايتمك || استقبالدن خبر ويرمك ، مستقبلى كشف ايتمك .

Proponi(e)ren (ـُ--- فعمته) a. (21) [لاتينجه] تكليف ودرميان ايتمك || عرض وتقديم ايتمك || ويرمك .

Proportioni(e)ren (ـُ-(ـ) tss ـُ فعمته) a. (21) [لاتينجه] موازنه‌سى طوتمق : متناسب بر حال ودرجه‌ده بولنديرمق ، متناسب قيلمق ، اويديرمق .

Proposition (ـُ(ـ) tss ـُ اموٌ) (49) [لاتينجه] جمله ، قضيه || تكليف ، درميان || تكليف ودرميان اولنان شى ؛ حلى مطلوب مسئلهٔ فنيه || اويوشمق ايستين ايكى طرفك بيرندن درميان اولنان تكليفات ، شرائط (Vorschlag =) .

Proprätur (ـُ-- اموٌ) (49) [لاتينجه] اسكى روماليلرك پره‌تور وكيلى صفتيله بر ايالت اداره ايدن واليلك صفت ومأموريتى .

Propst (ـُ ام) (31) [لاتينجه propo'situs] تيمار وزعامت اداره رئيسى || قتولك مناستر رئيسى ومديرى ، باش راهب ؛ پروتستان باش پاپاسى ، برنجى پاستور .

Prorektor (ـُ ـ وياخود ـُـُ ام) (43) [لاتينجه] دارالفنون رئيس معاونى ؛ مكاتب عاليه مدير معاونى .

Prorogi(e)ren (ـُ gh -- فعمته) a. (21) [لاتينجه] تمديد ويا تأخير وتعطيل ايتمك .

Prosa (ـُ اموٌ) (54) (*sans pl.*) [لاتينجه] (Poesi'e ك مقابلى) نثر ، منثور عباره || غير موزون اولديغى حالده مسجع ومقفا لاتينجه كليسا دعاسى .

Prosa-iker (ـُـُ-ام) a. (40) [لاتينجه] نثر يازان محرر .

Prosa-ist (ـُ -- ام) (51) Prosa-iker = .

Proscenium (ـ(ـ)ـُ الا) (44) [ايتا] تياترولرك صحنه‌لرينك اوك طرفى ، (كذا اسكى تياترولرك) .

Prosektor (ـُ - ام) (43) [لاتينجه] (تشر) تشريح معلمنك عمليانتى تهيه ايدن آدم ، محضر تشريح .

Proselyt (ـُ ام) (51) [روم] ، —in (اموٌ) (50) بردينه يكى كيرمش كمسه (اركك ، قادين) مهتدى ، مهتديه ، دونمه || (مجا) بر فرقه ويا فكر وطريقه يكى التحاق ايتمش كمسه .

Prosit (ـُ حرند) (صورت تصغيريه‌سى prosit) [لاتينجه] = wohl bekomm's (مرا .) (bekommen || كتابه) اوله‌رق) ja—! (اوليه‌جق برشى حقنده) اوت قيارسك ! اويله‌در ! اه مبارك اينسون ! تبريك ايدرم !

Proskribi(e)ren (ـُـُ فعمته) a. (21) [لاتينجه] (قدعده) بلا محاكمه وعرفاً دوچار مجازات ايتمك .

Proskription (ـُ(ـ) tss ـ اموٌ) (49) [لاتينجه] بلا محاكمه وعرفاً مجازات اجراسى .

Prosodisch (ـُـُ ص) (24) تجديد ويا عروضه متعلق .

Prospekt (ـُ ام) (38) [لاتينجه] كوروينش ، منظره || كذا مفرد اوله‌رق (*inv.*) —us ايلروده ظهور ايده‌جك اولانه اشارت ، بونى كوسترمه ، اظهار .

Prosperi(e)ren (ـُـُ فعلا +) a. (21) مراد وامله ايرمك ، مسعود وبختيار ايتمك || دولت واقباله نائل اولمق ، موفق اولمق ، ايشى راست كيتمك .

Prosperität (ـُـُ اموٌ) (49) [لاتينجه] سعادت ، بخت ، دولت واقبال .

Prost (ـُ) (مرا .) prosit .

Prostitui(e)ren (ـُـُ فعمته) و sich— (فعمطا) a. (21) فحشيانه سوق ايتمك || تحقير وتذليل ايتمك ، قدرينى تنزيل ايتمك ، مبتذل قيلمق || فاحشه‌لك ايتمك ، مبتذل اولمق .

Protagonist (ـُ-- ام) (51) تياترووده باش اويونجى || باش آدم ، كمسه .

Prote-in (ـُ- الا) (56) (*sans pl.*) [روم] (كيميا) پروته‌ئين .

Protektion (ـُ(ـ) iss ـ اموٌ) (49) [لاتينجه] حمايه ، صحابت ، التزام || امداد ، معاونت || صنايع داخليه‌نك محليه‌نك ترقيسى مقصديله معمولات وامتعهٔ اجنبيه‌نك منع دخولى ويا آغر كمرك رسمى آلتنه آلنمسى اصولى .

Protektorat (ـ˘˘ـ الا) ㊳ [لاتينجه] .

Protektorschaft (˘˘ـ امؤ) ㊾ (*sans pl.*) بر بيوك دولتك بر امارت حقنده اولان حمايه‌سى ‖ حامى عنوانى حائز بررئيس حكومتك حال وصفتى ومدت حكومتى .

Protest (˘ـ ام) ㊳ [لاتينجه] بر حكم وقرار ويا حركتى طانيمامق ، پروتستو ايتمك ، اقامهٔ حجت ايتمك ‖ (تجا) (بر پوليچه ويا آچيق بونونك قبول وتأديه اولنميه‌جغنى مبين بياننامه) پروتستو نامه .

Protestant (˘ـ˘ ام) (51) ، —in (امؤ) ㊿ پروتستان مذهبنده اولان (اركك ، قادين) .

Protesti(e)ren (˘ـ˘ فعلا +) a. ㉑ [لاتينجه] برشى پروتستو ايتمك ، برشيدن شكايت ايتمك gegen etwas— .

Proto... (ـ˘˘...) [روم] proto... (=niedrigster: (كبير) ، erster) .

Protokoll (˘ـ الا) ㊳ [روم] ضبطنامه ‖ ein— aufnehmen برينك تقريرينى ضبط ايتمك ، ضبطنامه يازمق ، مضبطه‌سنى ترتيب ايتمك ، يازمق ‖ دول مختلفه مرخصلرندن مركب مجلس مختلطك مذاكراتى ضبطنامه‌سى .

Protonotar (ـ˘ـ˘ ام) ㊳ [رومجه لاتينجه] رومادہ اجتماع ايدن مجالس عموميهٔ رهبانيه‌نك مذاكراتنى ضبط ايتمكه مأمور باش كاتب .

Protuberanz (˘ـ˘˘ امؤ) ㊾ [لاتينجه] چيقينتى ، قنبورلق ، حدبه .

Protze (˘ـ امؤ) (53) (ع) (طوپچيلقده) طوپك طوپارلاغى .

Protzen (˘ـ فعمتعه وفعلا +) c. ㉑ [قديم آلمانجه blähen priozan] (مرا. ab-protzen و auf-protzen) ‖ (فعلا +) مبالغه وتفخر ايچون يالان سويلمك ، آتوب طوتمق .

Protzig (˘ـ صـ) ㉔ [Protzen] كبر وعظمتلى ، غروردن يكلمز اولان ‖ عبوس .

Proviant (˘(˘)ـ v - ام) ㊳ (*sans pl.*) [لاتينجه provide'nda] نفقه ، ييه‌جك ملزمه ، حوائج ضروريه ‖ mit — versehen نفقه ، ملزمه ايله تجهيز ايتمك ، ارزاق ومهمات ويرمك .

Provinz (˘v - امؤ) ㊾ [لاتينجه] ولايت ، ايالت ، سنجاق ‖ پاى تختك غيرى ، كذلك بونك سكنه‌سى .

Provinziale(r) (˘ـ(˘) tss ˘v - ام) ㉔ [لاتينجه] كوچك شهرلى ، قصبه‌لى = Klein-städter .

Provinzialismus (˘˘ـ(˘) tss ˘v - ام) ㊺ [لاتينجه] بر ايالته مخصوص تعبير ويا لسان .

Provision (ـ(˘)-v- امؤ) ㊾ [لاتينجه] (تجا) چكيله‌جك پوليچه‌لرك تأديه‌سيچون امانت براقلمش اقچه ، پوليچه بدلى ‖ بروجه محسوب تخصيص قلنان اقچه ‖ قوميسيون پاره‌سى .

Provisor (˘ـ˘ v - ام) ㊸ [لاتينجه] بر اجزاخانه‌نك وكيل مسئولى ، مصلحتكذارى .

Provisorisch (˘ـ˘ - v - صـ) ㉔ [لاتينجه] موقت ، شمديلك .

Provisorium (˘(˘)ـ˘-v- الا) ㊹ [لاتينجه] موقت برشى ، حال موقت .

Provokation (ـ(˘) tss -- v - امؤ) ㊾ [لاتينجه] تحريك ، دعوت ، ميدان اوقومه ‖ سببيت ويريش .

Provozi(e)ren (˘ـ˘-v - فعمتعه) a. ㉑ [لاتينجه] Jemand, etwas— برينى ، برشيئى دعوت ايتمك ‖ تحريك ايتمك ، سببيت ويرمك .

Prozedur (ـ˘ tss - امؤ) ㊾ [لاتينجه] دعاوينك محاكمه دخولى اصول وقاعده‌سى ، اصول محاكمه ، اصول‌فقه .

Prozent (˘tss- الا) ㊳ [لاتينجه] يوزده‌لك zu hohen —en چوق فائضلى ، كارلى اوله‌رق .

Prozeß (˘tss- ام) ㊳ [لاتينجه] (عد) دعوى ، مرافعه ‖ شكايت ، اشتكا ‖ (مجا) kurzen—machen ايشى ، سوزى قيصه كسمك ‖ عمليات ‖ (حكمه ، كيم) عمليات فنيه اصول وقاعده‌سى .

Prozessi(e)ren (˘ـ˘ tss - فعلا +) a. ㉑ دعوى ايتمك ‖ mit Jemandem— بريله دعوالشمق ، مرافعه اولمق .

Prozession (ـ(˘)˘ tss - امؤ) ㊾ [لاتينجه] تكبير وتهليل ايله آغر آغر يورويان آلاى ، جنازه وسائر مذهب آيينى آلايى .

Prudeln (˘ـ فعلا +) a. ㉑ = pfuschen برشيئى بوزمق ، برباد ايتمك ، قارشديرمق ، ملوث ايتمك .

Prüfen (˘ـ فعمتعه) a. ㉑ و —sich (فعمطا) [لاتينجه proba're] اوبروب چويرمك ، دقتلى باقوب اكلامغه طالشمق تدقيق وامتحان ايتمك ، نظر دقت وتفتيشدن كچيرمك ‖ تجربه ايتمك ، دنه‌مك ‖ تحقيق وتفتيش ايتمك ، صورمق ، صورشديرمق ‖ اوزرينه عطف نظر دقت ايتمك ‖ (مجا) — die (Herzen) قلوبى ، يوركلرى ، درونلرينى اسقانديل ايتمك ، يوقلمق .

Prüfung (˘ـ امؤ) [prüfen] ㊾ امتحان ، تجربه ، تدقيق وتفتيش ، معاينه ، يوقلمه ، دنه‌مه ‖ رؤيت محاسبه ، تدقيق حسابات .

Prügel (˘ـ ام) a. ㊵ [اورته آلمانجه brügel] قالين‌صوپا ، اودون ، كوتك ‖ صيق طياق ، ايوصوپا ، كوتك ، ضربه ‖ (جمله‌سى دكنك ، صوپا ، ال ايله اوريله‌رق) .

Prügeln (˘ـ فعمتعه) a. ㉑ [قديم آلمانجه brugilon] صوپا ، كوتك آتمق .

Pru(h)sten (˘ـ فعلا +) b. ㉑ [آشاغى آلمانجه] (كدى حقنده) آقصيرمق ، (كذا انسان حقنده) زياده آقصيرمق ‖ كولرك (قهقهه‌يى) صاليويرمك .

Prunk (˘ ام) ㊳ (*sans pl.*) [آشاغى آلمانجه] حشمت ، دبدبه ، طنطنه ، زينت ‖ آلاى ، كوستريش .

Prunken (˘ـ فعلا +) a. ㉑ [Prunk] پارلامق ، لمعه‌فشان اولمق ، دبدبه وطنطنه‌لى اولمق ، محتشم اولمق ، فوق‌العاده مزين وكوستريشلى اولمق .

Pruntrut (ـ˘ اخالا) (جغر) (56) اسويچره‌ده پورانتروئى شهرى .

Prusten (˘ـ) = pruhsten .

Pruth (ـ ا خا م) (56) (جغر) طونه‌يه منصب اولان پروت نهرى .

Psalm (˘ ام) a. ㊷ [روم] مزامير داوود (عم) .

Psalmist (ـُ ا م) (51) [روم] = Psalmen=dichter صاحب مزامير ‖ حضرت داود (عم) .

Psalter (ـَ ا م) a. (40) [روم] سنطور ‖ زبور ‖ (تاطبيه) = Blätter=magen .

Pseud... (ـُ...)، **Pseudo...** (ـُـ...) [روم] pseud...، pseudo... (= falsch) .

Pseudonym (ـُـ- ص) [روم] نام مستعار ايله ‖ نشر اولنه‌جق كتاب اوزرينه آخرك اسمنى قويش .

Pst! (ـُ حرند) bst .

Psycholog (ـُ ch ـُ ا م) (51) [روم] مبحث الروح عليله اشتغال ايدن آدم، بوعلمك عالمى .

Ptolemä-er (ـُـُ جمع م) a. (40) [روم] (مصر خاندان حكمداريسى) die— بطلميلر .

Publice (- tss ـُ حا) [لاتينجه] عمومك حضورنده، علناً، علا ملأ الناس .

Publikandum (ـُـُ- ا لا) (58) [لاتينجه] يافته، ديواره ياپشديريلان اعلان .

Publikation (ـُ(ـ)tss-ـُ- امؤ) (49) اعلان واشاعه ‖ بركتابك طبعيله ميدان انتشاره وضعى نشر، انتشار .

Publikum (ـُـُ ا لا) (56) [لاتينجه] اهالى، خلق، ناس، عموم، قوم ‖ جماعت، هيئت .

Publizi(e)ren (ـُـُ- فع متع) a. (21) [لاتينجه] اعلان واشاعه، تعميم ايتمك ‖ (كتاب وامثالى حقنده) نشر ايتمك .

Publizist (ـُ tss ـُ- ا م) (51) [لاتينجه] امورسياسيه وتجاريه، حقوق وعلم‌ثروته متعلق بحثلر يازان محرر وياغزته‌جى .

Publizität (ـُ- tss ـُ- ا مؤ) (49) [لاتينجه] عمومك معلومى اولمقلق عموميت، شيوع، علانيت .

Puckel (ـُ ا م) = Buckel .

Puckern (ـُ فع لا+) a. (21) (ايالت لسانى) (عمو) سسسزجه اورمق .

Pud (ـُ ا لا) (56) [روسجه] روسيه اوزان رسميه‌سندن اولوب = ١٦,٣٧٥ كيلوغرامدر، پود .

Puddeln (ـُ فع متع) a. (21) [انكليز] (صنع) معدنجيلكده: معدنياتى زياده تسخينله تصفيه ايتمك .

Pudding (ـُ ا م) (38) [فرانسزجه boudin دن مأخوذ انكليزجه] انكليزلرك اوزوم، پرنج طاتلوسى، پودينغ .

Pudel (ـُ ا م) a. (40) باراق فينو كوپكى، اوزون قيويرجق توكلى فينو كوپكى ‖ آشاغى، عادى ايش كورمكه مجبور اولان، عادى شيلرله اوغراشمق مجبوريتنده بولنان كمسه، اوسق باشى پيس كمسه، خدمات سفليه ده قوللانيلان آدم ‖ هرشيئه تحمل ايتمكه مجبور اولان، چكمك ايچون يارادلمش اولان آدم ‖ = Pudel=kopf ‖ پيس‌قارى ‖ (كه‌غل‌اويوننده) هيچ برشى اوره‌ميان آتيش يوارلييش ‖ خطا، سهو، قصور، ياكلشلق .

Pudel,,... (ـُـُ...) —hündchen (ا لا) كوچك فينو ‖ —kopf قيويرجيق صاچلى باش، قيويرجيق صاچ ‖ —mütze (امؤ) كوركلى تاكيه ‖ —närrisch (ص) (عمو) پك تحف، كولونج، مسخره .

Pudeln (ـُ فع لا—) [Pudel] a. (21) (كه‌غه‌ل اويوننده) آتوب يوارلايوب اوره‌مامق ‖ (مجا) برسهو، خطاده بولنمق، غلط سويلمك .

Puder (ـُ ا م) a. (40) [فر] پودره ،

Puff! (ـُ حرند) پوف! پاف! بوم!

Puff (ـُ ام) (31) و(38) [قديم فرانسزجه buffe Schlag] سسسز دريندن كلان كورولتى، برتفنكك پاطلامسى ‖ = Paff ‖ توتون ايچركن ‖ (شاقليان) شامار، سله، طوقات، يومروق ‖ (مجا) er kann einen derben —vertragen اونك دريسى قاليندر، اوكا طياق پك تأثير ايتمز ‖ قباريق، ششمان شى، پوف ‖ (كلغان بكنجه) = Borde'll ‖ صاچمه، عبث شى، يالاندن طنطنه‌لى شى ‖ طاوله اويونى نوعى ‖ بردن آتيلان ايكى ويا زياده زارك عينى يوزدن دوشمسى، بويله كلان زار .

Puff,,... (ـُ...) —bohne (امؤ) (نبا) = Feld=bohne ياش وقورو باقله، باقله .

Puffe (ـُ ا مؤ) (53) [قديم فرانسزجه buffe] آشاغيسى ويوقاريسى قاتلى ويا قيرمالى خرج .

Puffen (ـُ فع لا+ وفع متع) a. (21) [فرانسزجه bouffer] پوفلامق ‖ (مجا) (ايالت لساننده) daß es —pufft (nur so) شويله ايوجه، صيقيجه ‖ پاطلاته‌رق آتش ايتمك، پاطلاتمق ‖ Jemand— برينى صيقيجه، ايوجه دوكمك، بستيلى چيقارمق، پاصديرمه‌سى چيقارمق ‖ قبارمق، شيشمك بوفوردامق ‖ (طاوله‌ده) پوف اوينامق .

Puffer (ـُ ام) a. (40) [puffen] اوران، طياق آتان ‖ = Puff سله، توقات، شمار ‖ كوچك تفنك ‖ رنده‌لنمش چى پاتاتس اوملتى ‖ (صنع) = Buffer .

Puls (ـُ ا م) [لاتينجه pu'lsus] (26) (36) (حفظ الصحه، علم امراض، طب) نبض (كذا مجازى) ‖ Jemandem den —fühlen برينك نبضنه باقمق (كذا مجازى) .

Puls,,... (ـُ...) —ader (ا مؤ) (تشر) شاه‌طمارى، شريان ‖ —messer (ا م) نبضك عدد ضربات وشدتنى اولچمكه مخصوص آلت، مقياس النبض ‖ —schlag (ا م) نبضك آتمسى ‖ —wärmer (ا م) نبضك اوزرينه طاقيلان يوك وامثالى قوللق .

Pulsi(e)ren (ـُـُ فع لا+) a. (21) (قان حقنده) اورمق، آتمق، قاينامق .

Pulsometer (ـُـُـُ ا م) a. (40) [لاتينجه روجه] (صنع) صوچيقارمغه مخصوص آلت، جهاز .

Pult (ـُ ا لا(ا م)) (38) [لاتينجه pu'lpitum] رحله، پيش تخته ‖ (Schreib=)— يازيخانه، بورو .

Pulver (ـُ f ـُ و ـُـُ ا لا) a. (40) باروت ‖ (مجا) er hat das—nicht erfunden باروتى او ايجاد ايتمدى يا، ارتق بوذكاى مجسم دكل يا، ارتق بواوقدر عقللى برشى دكل ‖ غبار، توز ‖ توز حالنده بولنان اجزا، علاج ‖ (ع) noch kein—gerochen haben دها آتشه كيرمامش اولمق ‖ (مجا) er hat sein—verschossen اوجغانه‌يى توكتمش .

Pulverisi(e)ren (ـُـُـ- و ـُـُ ـُ v فع متع) [Pulver] a. (21) = pulvern .

Pulvern (ـُ f ـُ و ـُ v ـُ فع متع) a. (21) دوكمكلى توز، غبارحالنه قومق تسحيق وتسفيف ايتمك .

Puma (ـَـ ا م) (56) (تاطبیعه) پارس دینیلان برتیپی حیوانك آسیا وآفریقاده بولنان کوچك نوعی یوز ، پوما .

Pump (ـَ ا م) (38) (عمو) کلغان بکنجه : ویره‌سی ، بورج ، اودونج .

Pump„... (ـَ...) —hose (امؤ)=(Pluder=hose .

Pumpe (ـَـ امؤ) (53) طلومبه ، صو طلومبه‌سی ‖ (کدغل اویوننده) تصادف ایتدیریلمه‌میان آتیش .

Pumpen (ـَـ فعمتعـ) [Pumpe] .a (21) طلومبه ایله چکمك ، طلومبه‌یی ایشلتمك ‖ [Pump] (عمو) کلغان بکنجه : اودونج آلمق ، استقراض ایتمك ، اقراض ایتمك ، عاریته ویرمك — Jemandem etwas بریته برشی اودونج ویرمك ‖ —etwas von Jemandem برندن برشی اودونج آلمق ، استقراض ایتمك .

Pumpen„... (...ـَـ) — stange (امؤ) (صنع) طلومبه صیریغی ، (صاپی) ‖ —macher (ام) (صنع) طلومبه یاپان ، انشا ایدن ، طلومبه‌جی ‖ —schwengel (ام) (صنع) طلومبه قولی ، صاپی .

Pumpernickel (ـَـَـ ام) .a (40) المانیانك غربنده کائن وستفالی حوالیسنده چیقان سیاه اکمك ، پومپرنیکل .

Puni-er (ـ)(ـ) ـَ ام) .a (40) — in (50) قارتاژلی (ارکك ، قادین) .

Punisch (ـَـ ص) (21) [لاتینجه] قارتاژجه ، قارتاژدن ، قارتاژه منسوب ، قارتاژلی ، پونیك .

Punkt (ـَ ا م) (38) [لاتینجه] نقطه (کذا اقسام جمله ، عباره‌یی ایران برنقطه ، ایکی نقطه ، نقطه وویرکول وامثالی) ‖ —für— نقطه بنقطه ، تمامیله ، برر برر ‖ —äußerster نقطهٔ خارجیه‌سی برشیئك اك خارجی اوزاق طرفی ، اوته باشی ‖ (مجا) —höchster اك یوکسك نقطه‌سی ، صوك درجه‌سی ، بالاعلی ، اقصی ، غایت ‖ 1Uhr— تام ساعت برده ‖ (عد) —einer Klage (Haupt=Schwer=) برشکایت ودعوانك اك اساسلی ، اهمیتلی نقطه‌سی ، دعوانك اساسنی تشکیل ایدن نقطه .

Punktuation (ـَ(ـ) ss ـ ا امؤ) (49) [لاتینجه] براعلام ، مضبطه ، مقاوله ، قونطوراتو پروژه‌سی

Punkti(e)r„... (...ـَـ) متوالی دلیك دلکه مخصوص تکرلك (مهموز تکرلکنه مشابهدر) .

Punkti(e)ren (ـَـَـ فعمتعـ) [وسطی لاتینجه puncta're] .a (21) نقطه‌لمق ، نقطه ایله اشارت ایتمك جمله وکلاملری ایبران اشارات ونقاط مخصوصه‌یی یرلی یرینه قویمق ، بوصورتله یازمق ، تنقیط ایتمك ‖ رساملقده نقطه‌لر ایله چیزکیسنی چیقارمق ، رسمی یاپمق نقطه‌لی غراوه یاپمق ‖ رمل دوکمك ، نقطه‌جیلق ایتمك ‖ — الخ...den Frieden مصالحه‌نك مقاولات اولیه‌سنی یازمق ، ترتیب ایتمك ‖ (جراحلقده) —Jemand برینی ایکنه‌لمك ، ایکنه ایله دلك عملیاتنی یاپمق .

Pünktlich (ـَـ ص) (21) مقید ، ایشنه وقتی وقتنه ، تامی تمامنه دقت ایدن ، طوغری ، زیاده دقتلی ، وقتنی شاشمیان ‖ (besorgen) auf's Pünktlichste زمانی زماننه یاپمق ، حرفی حرفنه اجرا ایتمك ‖ —er gehorsam اطاعت قطعیه .

Punktum (ـَـ ا لا) (56) [لاتینجه] (غرا) =Punkt نقطه مثلا : ein — machen (برجمله‌یه) نقطه قومق (پوان) کسمك ‖ (مجا) ein — hinter etwas machen برشیئه نهایت ویرمك ، کسمك ‖ Das ist genug,—! ارتق یتر ، کس !

Punktur (ـَـ امؤ) (49) [لاتینجه] (جرا) ایکنه ایله دله عملیاتی ، ایکنه‌لمه ، بز ‖ (صنع) مطبعه ماکنه‌سی ایکنه‌سی بونکله آچیلان دلیك .

Punsch (ـَ ام) (38) [هندجه اولوب اقسام ، اجزای خمسه‌دن مرکبدر : ,Rum, Wasser Thee, Zucker Zitro'ne] پونج .

Pünt (ـَ امؤ) (49) [اشاغی آلمانجه] (بحر) ، e— (ـَـ امؤ) (53) eines Taues— کمی ایپلرینك اوجی .

Punze (ـَـ امؤ) (53) [ایتالیانجه punzo'ne] (مرا . Bunze) .

Punzi(e)ren (ـَـَـ فعمتعـ) [Punze] (صنع) قلم ، میل ایله اویمق ، زمبه‌لمق .

Pup (ـَ ام) (38) (عو) یللنمه ، اوصورمه . (مرا . Furz) .

Pupen (ـَـ فعلا +) .a (21) (عو) یللنمك ، اوصورمق .

Pupi-enus (ـَـ(ـ)- ا خا م) [لاتینجه] (قدیم روما ایمپراطورلرندن) پوپیه‌ن .

Pupille (ـَـ امؤ) (53) [لاتینجه] کوز ببکی ، حدقه .

Pupillen„... (...ـَـ-) (عد) =Mündel„... ‖ —gelder (جمعلا) ایتام اقچه‌سی ‖ (تشر ، علم امراض) —erweiterung (امؤ) کوز بیکنك بیولمسی ، انبساط حدقه .

Püppchen (ـَـ الا) .b (40) (Puppe کلمه‌سنك صورت تصغیریه‌سی) ببکجك ، کوچك بوبك (اویونجاق) (چوجق وقاری حقنده سویلورکن استعمال اولنور) مینی مینم ! یاوروم ! المانسم !

Puppe (ـَـ امؤ) (53) [لاتینجه pu'pa] اویونجاق بیك ‖ قوقلا (کذا مجازی کوچك قادینجق ، مینی مینی قاری ‖ قولای جلب اولنور کمسه) یاپمه بیك (کذا مجازی : اخلاقسز آدم) ‖ شطرنج طاشلری ‖ (انسان حقنده) بیك ، ببکجك ، چوجق ‖ (مجا) (عمو) —n über alle غریب ، عجیب صورتله ، خارق العاده ‖ Das geht bis in die —n بوکا نهایت یوقدر ، بونك صوکی نهایتی یوقدر ، لایعد ولایحصی ‖ alle —n müssen tanzen! هایدی ، قملدانك بقالم ! ‖ (تاطبیعه) تحویل صورت ایدن بوجکلرك قورد حالندن چیقوب بوجك حالنه کیرمزدن اولکی حال وسطیلری ، شفیره ‖ بالقعیلقده اوجی یعلی قامش .

Puppen (ـَـ) .a (21) [Puppe] sich— (فعمطا) (تاطبیعه) (بوجکلرحقنده) قورد حالندن چیقوب کلبك حالنه کیرمك .

Puppen„... (...ـَـ) —thea'ter (الا) قوقله تیاتروسی .

Puppern (ـَـ فعلا +) .a (21) (شمال ایالتلرنده)

Pur (ـَ ص) (21) [لاتینجه] خالص ، صاف ، تمیز ، قاریشق اولمیان ، صاغلام ، حیله‌سز ، غیر مخلوط ‖ پاك پاکدامن .

Purganz (ـّ امؤ) (49) [لاتينجه] (طب) = Ab-fuhr„mittel .

Purgatorium (ـ(ـ)ـ ـ ـ الا) (41) [لاتينجه]
= Fege-feuer .

Purgi(e)ren (ـّ gh ـ فعمتعد) a. (21) و sich—
(فعمطا) [لاتينجه] reinigen = طب || ab-führen ||
(فعلا +) (طب) مسهل آلمق .

Purifizi(e)ren (ـّ ـ ـ ـ فعمتعد) a. (21) تصفيه ايتمك ،
تميزلك ، تطهير ايتمك ، خالص وپاك قيلمق .

Purismus (ـّ ام) (45) [لاتينجه] پك فصيح وتكلفلى
سوز سويلك قيدنده بولنمقلق ، اصطلاح پردازلق .

Purpern (ـّ فعمتعد) و sich— (فعمطا) a. (21)
[Purper] (زمان قديمده صدفدن چيقاريلان قيرمزى بويا)
ارغوان ، ارغوان ايله بويامق ، بورنكه كيرمك ، بورنكله
بويانمش كبى اولمق .

Purpur (ـّ ام) (56) [روميجه لاتينجه] (قديمده صدف
قبرفيردن چيقاريلان قيرمزى بويا) ارغوان ، ارجوان ||
(„gewand) — ارغوانى رنك البسه ، قاردينال البسه‌سى .

Purren (ـّ فعلا +) a. (21) [فلمنكجه porren]
= burren || (فعمتعد) (شمالى ايالت لسانده) سورى
برشى ايله برشى دورتمك قاريشديرمق ، بر شيئك ايچنه
قافيشديرمق || das Feuer — آتشى قاريشديرمق ،
دورتوشديرمك .

Purzeln (ـّ فعلا—) a. (21) (عو) = burzeln .

Puschel (ـّ ام) c. (42) و (53) = Büschel .

Pus(s)eln (ـّ فعلا+) a. (21) (عمو) كوچك شيلره
صبر ومتانتله اهميت ويره‌رك چالشمق ، كمال دقتله آنلرله
اوغراشمق .

Puszta (ـّ امؤ) (inv.) [مجارجه] مملكت ، اووه .

Pust„... (ـ...) (عو) = Blase„... || (عو) =
Paus„... || —rohr (الا) اوفلكه برشى آتمغه يارايان
بورى ، چامجى بورى‌سى .

Puste (ـّ امؤ) (53) (شمال ايالت لسانى) (عو)
[pusten] اوفله ، اوفوروك ، نفخه ، صولوق ، نفس ، دم
(= Athem Hauch) .

Pustel (ـّ امؤ) (53) [لاتينجه pu'stula] (علم
امراض) اوجنده جراحت باغليان سيوجلك اوفق چبان ، بثر .

Pusten (ـّ فعلا+) b. (21) (عمو) صولومق نفس آلمق .

Put (ـ) ، كذا putt (ـ) (حرند) طاوق وامثالنى
چاغيرمق ايچون : !— !— (كه ، كل) بيلى بيلى ! پيت پيت !
قوت ! قوت !

Pute (ـّ امؤ) (53) [انكليزجه Pout Hasel-huhn
دن مأخوذ فلمنكجه] ديشى هندى || (مجا) آحمق زواللى قادين ،
قيز .

Puter (ـّ ام) [Pute] a. (40) اركك هندى .

Putschen (ـّ فعمتعد وفعلا+) a. و c. (21) [Putsch]
اختلاله دعوت ، تشويق ، تحريك ايتمك .

Putz (ـّ ام) (38) (sans pl.) [putzen] توالت ، سوس ،
زينت || سوسليلك || توالت ، البسه طاقمى ، موده اشياسى ||
(معما) ديوارصيوه‌سى .

Putz„... (ـ...) —laden (ام) (تجا) موده اشياسى ،
البسه ، تزيينات مغازه‌سى || مخفيجى دكانى || —trödlerin
(امؤ) (تجا) موده اشياسى صاتان قارى ، بوغچه‌جى || —erde
(امؤ) (صنع) (وقتيله طرابلس شامدن چيقاريلان) جلا
طوپراغى || —kram (ام) = Putz البسه ، تزييناتى
اشياسى || —zeug (الا) (ع) سواريلك حيوان تيمار وسائره‌سنه
مخصوص اشياسى || عسكرك اوته برى سيلكه تميزلكه مخصوص
مالزمه‌سى .

Putze (ـّ امؤ) (53) = Putzschere (امؤ) مومقاصى .

Putzen (ـّ فعمتعد) و sich— (فعمطا) c. (21) [لاتينجه
puta're reinigen] (بيسلمك ، طوزطوپراغك كيدرلمسيله)
تميزلك ، تطهير ايتمك سيلك سوپورمك || sich den Bart—
تراش اولمق ، صقالنى كسديرمك || Geschirr— قاپ ، چناق ،
(طاقم ، قوشوم تميزلك) || Kleider— البسه تميزلك ،
سوپورمك ، سيلك || ein Licht— برمومك فتيلنى آلمق ||
sich die Nase— بورنى (كندى) سيلك || Stiefel— اياق
قابى بويامق ، تميزلك || (بغچوانلق) Bäume— آغاجلرى
قيرپمق || (آشجيلق) پيشه‌جك شيئى آيقلامق ، تميزلك ||
سيلك ، پارلاتمق || (ع) die Knöpfe— الخ . . . دوكمه
وسائره سيلك ، پارلاتمق || فورچه‌لمق || تزيين وتجهيز ايتمك ||
sehr—Diama'nten سيله جيلك ياپمق || كوزه چارپمق ،
مجوهرات الماسلر پك پارلايور كوزه چارپيور || (عمو) Das
Essen vom Teller rein (weg„)— يمكى طباقدن سيلوب
سوپورمك ، يوتمق || (عمو) Jemand— برينى الغتمك ،
خيرپالامق ، برينه انسان معامله‌سى ايتمامك ، اذيت ويرمك ،
ايتمك || ديوارجيلقده صيوامق || (مرالغوزلق) سيلك .

Putzer (ـّ ام) a. (40) ، —in (50) (امؤ) تميزليان ،
سيلان ، سوپوران ، پارلاتان ، موده اشياسى البسه ديكن . .
الخ (اركك ، قادين) || طبق ، صحن وسائره سيلكه مخصوص
بر پچاوره || (عمو) (مرا . putzen ، Ver-weis) تكدير ،
توبيخ ، سرت جواب رد .

Putzig (ـّ صـ) (24) تحف ، غريب ، كولونج .

Puzzolane (ـ ـّ ـ tss ـ امؤ) (53) [Puzzuo'li طوپراغى]
(طبقات الارض ، انشا آت) اراضىٔ بركانيه‌دن برنوع قوم .

Pygmä-e (ـ ـّ ـ ام) (52) [روم] (اسا) جوجه ،
طبيعى بويدن پك قيصه اوله‌رق قدمانك نيل حواليسنده يشادقلرينى
تصور وقبول ايتدكلرى اهالى || (مجا) اوفق تفك كمسه .

Pyramidal (ـ ـ ـ ـ صـ) (24) [Pyrami'de] پيراميد
شكلنده ، اهرامى الشكل (كذا مجازى (عمو) = groß-artig) .

Pyramide (ـ ـّ ـ امؤ) (53) [مصرجه ، روميجه]
اهرام ، پيراميد || (ع) die Gewehre aus den—n
nehmen تفنكى چاتيدن آلمق ، چيقارمق .

Pyrenä-en (ـ ـّ ـ ـ ا خا جمع) [كلت لسانجه
byrin Berg كله‌سندن مأخوذ روميجه Pyre'ne] (جغر)
die—n فرانسه ايله اسپانيا آره‌سنده كائن پيره‌نه طاغلرى .

Pyro... (ـ...) [روم] pyro... (— Feuer„...) .

Pyro-phosphor (ـ f ـ f ـ ام) [روميجه آلمانجه]
(كيميا) هوايه تماس ايتمكله علولنان بر تركيب كيميوى حامل الحراره ،
آتشدار .

Q.

Q. (ـُ ا لا) (55) آلمان الفباسنك اون يدنجی حرفی اولوب اون اوچنجی حرف غير صدائيسيدر ، كنديسندنصكره دائما u حرفی كلور .

Quabbe (ــَـ ا مؤ) (53) [آشاغی آلمانجه] (تا طبيعه) Quappe = || (كذا : Quabbel ا م) اويناق ، متحرك ، بطاقلق اراضی || انسان ويا حيوان وجودنده حاصل اولان ياغلی بز ، شيش .

Quackelei (ـُـــ امؤ) (عمو) (49) [Quackeln قرارسزلق] تردد || قيمتسز، اهميتسز شی ؛ دكرسز ، صاچمه شی .

Quacksalbern (ــَـَـ فعلا+) (21) a. [Quacksalber] شارلاتانلق ايتمك .

Quader (ــُـ ا م) a. (40) [لاتينجه quatuor] (صنع) (انشا آتده) (زاويهٔ قائمه تشكيل ايده جك صورتده كسلمش) كسمه طاش .

Quadragesimä (ـُـــ gh ـــ) (inv.) [لاتينجه] Sonntag— خرستيانلرك بيوك پرهيزلرينك برنجی بازاری .

Quadrant (ـُـ ا م) (51) [لاتينجه] (ريا ، بحر ، هيئة) (ربع دائره ، طقسان بش درجه‌لك قوس) غادران .

Quadrat (ـُـ ا لا) (38) [لاتينجه] مربع || (ريا) verschobenes— متوازی الاضلاع ، معين .

Quadrat„ ... (ـ ـ .٠٠) —fuß (ا م) قدم مربعی || —wurzel (ا م) (ريا) die—wurzel ausziehen جذر مربعی آلمق .

Quadri(e)ren (ـُـ فعـ متعـ) a. (21) [لاتينجه] eine Zahl— برعددی تربيع ايتمك، مربعی آلمق، ايكنجی قوته رفع ايتمك || (فعـ لا+) توافق ايتمك ، اويغون كلمك .

Quadrilli(e)ren (ـُـ y ـُـ فعـ متعـ) a. (21) [فر] (طوقومه‌جيلقده) خانه‌لی طوقومق .

Quadrillion (ـُ (ـ) ـُ ا مؤ) (49) برتريليونك مليون دفعه‌سی (بيك تريليوندن عبارت اولان قاتريليون دكل) .

Quadrupel (ـُـ ا م) a. (40) [لاتينجه] برشيئك درت‌مثلی، درت قات اولان || درت پيستولدن عبارت آلتون سكه .

Quagga (ــَـ ا لا) (56) [هوتانطوجه] (تا طبيعه) قاپ بارگيری قو آغغا .

Quah! (ـُ حرند) (قارغه‌نك باغيرمه‌سی) غاغ !

Quai (56) (فرانسزجه تلفظ اولنور ريختيم (=Kai) .

Quaken ، quäken ايكيسيده (ـُ فعـ لا+) a. (21) [لاتينجه= coxa're] قوربغه حقنده غواق غواق ايتمك، اوتمك .

Quäker (ـُـ ا م) a. (40) [انكليزجه || Zitterer] باشليجه انكلتره ده ، ممالك مجتمعهٔ امريقاده منتشر برمذهب مخصوصه تابع اركك .

Qual (ـُ ا مؤ) (49) [قديم آلمانجه quàla Pein] اذيت ، زحمت ، مشقت ، محنت .

Quälen (ـُـ فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا) a. (21) [قديم آلمانجه queljan um's Leben bringen] اذيت ويرمك، زحمت ومشقت ومحنت آلتنده ازمك، جور وجفا ايتمك|| اذيت چكمك محنت ومشقت آلتنده ازلمك ، راحتسز اولمق ، كندی ، كنديني يمك ، تمك اولمك || راحت ويرمامك ، كون كوسترمامك ، باشه مسلط اولمق ، تعجيز ، تصديع ايتمك || Jemand zu Tode— برينك باشنی يمك، وير وير ايده ايده، مشقت چكديره چكديره اولديرمك || مضطرب ايتمك || sich sehr— چوق چاليشه‌رق اوزلمك ، يورولمق، كنديني يتورمك .

Quälerei (ـُـ ا مؤ) (49) [quälen] زحمت، اذيت، ظلم ، باربارلق، تعدی ، جور واذيت || تعجيز وتصديع .

Qualifikation (ـُ (ـ) ـــ tss ـــ ا مؤ) (49) [لاتينجه] متصف وتوصيف ، اتصاف || اقتدار، اهليت، درايت ، قابليت ، استعداد || قدرت .

Qualität (ـُـ و ـــ ا مؤ) (49) [لاتينجه كيفيت] ، صفت ، حال ، شان ، جنس .

Qualle (ــَـ ا مؤ) (53) [فلمنكجه kwal || مرا . Qualster] (تا طبيعه) دكز آمی ونجم البحر دينيلان حيوان .

Qualm (ـُام) (38) [قديم آلمانجه tualm Betäubung] كثيف دومان ، بر بيغين ، آغز وسائره طولوسی، طوپدن چيقان توتون وسائره دومانی ، ايس || كثيف بخار .

Qualmen (ــَـ فعـ لا+) a. (21) Qualm قالين ، كثيف ، جوق بردومان بخار نشر ايتمك ، چيقارمق|| برمشعله حقنده توتمك بورام بورام دومان‌نشر ايتمك|| (توتون‌حقنده) توتمك دومانی چيقمق || لامبه حقنده توتمك ، ايس چيقمق || دومان شكلنده چيقمق ، يوكسلمك || (فعـ متعـ) den Rauch gegen Himmel— دومانی، بخاری هوايه طوغری‌صاليويرمك، آتمق، چيقارمق .

Qualster (ــَـ ا م) a. (40) [آشاغی آلمانجه] (عو) بلغم، توكوروك ، ستريديه|| (تا طبيعه) = Baum=wanze .

Quandel (ــَـ ا م) a. (40) (صنع) (كمورجيلكده) بركمور اوجاغی باجاسی .

Quantität (ـــ و ـــ ا مؤ) (49) مقدار ، كميت .

Quants=weise (ــَـَـ حا) [آشاغی‌آلمانجه Schein quant] كوستريش اوله‌رق‌عادت يرينی بولسون ديه || تقريباً ، تخميناً .

Quantum (ــَـ ا لا) (38) [لاتينجه] مقدار ، پارچه .

Quappe (ــَـ امؤ) (53) [لاتينجه ca'pito Groß-kopf] (تا طبيعه) ايری يايين بالغی = Aal=quappe || قوربغه ياوروسی ، ضفيدع (= Kaul=kopf) .

Quarantäne (صورت تلفظی kăran-tê'-nĕ ا مؤ) (53) [ايتاليانجه‌دن مأخوذ فرانسزجه] قرانتنه علی الخصوص (بحر) || —halten قرانتنه بكلمك .

.Bitter-holz-baum= (نبا) (54) (ـــَـامؤ) **Quassia**

quësta قديم آلمانجه] (31) (ـَ ا م) **Quast**
Zweig-büscheln :اساسا (die Scham deckende)Schürze
دن] دسته، طوپ، دمت|| صاچ، پرچم، پوسكول|| (براى تحقير
feiner—(Pinsel .بر شخصدن بحث اولندقده مستعملدر|| مرا
اورستوپولى حريف، دساس حيله كار قورناز كمسه || (بروجه
بالا آشاغى صارقان صاچ، پرچم، پوسكول، صچاق وامثالى
كوسترن كلمه اكثريت اوزره Quaste (ا مؤ) (53) اوله رق
مستعملدر) .

Quastig (ـَـ ص) (21) [Quast] صچاقلو، پوسكوللى .

Quästur (ـُـ ا مؤ) (49) [لاتينجه] مجلس مبعوثاندن
امور ماليه وبودجه نك تحقيق ايچون تفريق وتعيين اولنان هيئتك
وظيفه سى، بو هيئتك محل اجتماعى .

Quatsch (ـَ حر ند) (عمو) شاق ! شارپ ! || (ا م)
يوسسى ويرن ضربه، اورس || خمور كبى يوشاق ياپشقان
چامور وامثالى|| صاچه صپان، اكلاشلمز، بوش لاف، لقردى،
سوز .

Quatschen (ـَـ فع لا±) [لاتينجه quassa're]
= klatschen || (فع متع) ازمك، خردخاش ايتمك، خمور كبى
ازمك، يغورمق || = quetschen || (فع لا+) صاچه،
اكلاشلمز سوز سويلمك، مناسبتسز مناسبتسز سويلنمك، بحثدن
بحث ايتمك .

Quatuor (ــَـ الا) (56) [لاتينجه] (موسيق)=Quarte'tt.

Quecke (ـَـ ا مؤ) (53) [Queck] (نبا) آيريق اوتى،
عرق نجيل .

Queck-silber (ــَــ الا) a. (40) [bewegliches Silber]
(كيميـ، معد) جيوه، زيبق|| (مجا) جيوه كبى اويناق وصبرسز
راحتسز اولان شى wie—sein جيوه كبى اولمق، طوروب
ديكنمك بليان، (چوجق حقنده) يراماز .

Quell (ـَ ا م) (38) = Quelle .

Quelle (ـَـ ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه quellen دن
مأخوذ quëlla] (كذا Quell (ـَ ا م) منبع، پكار|| قايناق،
آيازمه، چشمه || (بالكز : Quelle منبع، مبدأ، منشأ، اصل)
aus der—schöpfen منبعندن اصلندن آلمق، اقتباس، استنباط
ايتمك || اصل يرندن آلمق .

Quellen (ـَـ فع لا— ونادراً فعلا+) e. (30) (مايعات
حقنده) چيقمق، نبعان ايتمك، آقمق فيضان ايتمك، فيشقيرمق،
صچرامق، فوران ايتمك، انفجار ايتمك|| (مجا) نشأت، صدور،
ظهور ايتمك چيقمق، تشعب ايتمك || صيزمق، ترشح ايتمك ||
شيشمك، قبارمق|| (فع متع) (صوده وامثالنده) شيشيرمك،
قبارتمق || (صنع) بيرا فابريقه لرنده : —(die Gerste) آرپه يى
(شيشمك اوزره) ايصلاتمق، صويه باصمق .

Quellrich (ـَـ ام) (38) (نبا) فاره قولاغى .

Quendel (ـَـ ا م) a. (40) [لاتينجه cuni'la دن
مأخوذ قديم آلمانجه quënula] = Feld-kümmel
فصيلۀ شفويه دن سعتر اوتى دينيلان نبات .

Quengel,... (ـَــ...) (عمو) —fritze (ا م)،
—haus (ا م)، —jochen (ا م) ؛ —liese (ا مؤ)
—trine (ا مؤ) مناسبتسز سوزلرله جان صيقان اوصاندر
ويرن كمسه، صيقينتى موللا .

Quark (ـَ ا م) (31) [قديم آلمانجه duëran|| مرا .
quer] قويولاشمش سود پارچه سى، بياض پينير || (مجا)
den alten—wieder aufrühren يته اسكى شيئى آچمق،
تازه لمك || براى تحقير: صاچه، مناسبتسز، دكرسز، اهميتسز
شى، زيروه .

Quarre (ـَـ ا مؤ) (53) [quarren] (عمو) اغليان
چوجق بالكز بروجه آتى ضرب مثلده مستعملدر : erst eine
Pfarre und dann eine —(ياخود : Knarre) كندى قارنى
طويوره مز ايكن برده اولمكه قالقيشمليدر .

Quarren (ـَـ فعلا+) a. (21) [قديم آلمانجه quëran
seufzen] (عمو) (چوجق حقنده) آغلامق، حايقروب
طورمق، اولومق، ظيرلامق||—Jemandem die Ohren voll
حايقروب باغيروب، آغلايوب ظيرلايوب برينك قولاقلرينى
طولديرمق قفاسنى آغريتمق، پاطلاتمق .

Quarrig (ـَـ ص) (24) [quarren] (عمو) چوق
آغلايان، بردوزى يه ظيرلايان چوجق .

Quart (ـَ ا لا) (38) [لاتينجه] قديمدن پروسياده مايعات
اولچيسى اولوب برليتره دن $\frac{١}{٨}$ فضله سى بولنمشدر|| (مطبعه)
فورمه سى درت ياپراقدن عبارت اولان جزؤ .

Quarta (ـَـ ا مؤ) 8 .pl (inv.) sg. [لاتينجه]
(برمكتب اعداديئك) دردنجى صنف .

Quartal (ـُـ ا لا) (38) [لاتينجه] ربع سنه، اوچ
آيلق مدت || اوچ آيلق ربع سنه لك برمدت معينه نك ابتدا
ويا نهايت كونى || اصنافلرك اوچ آيده، ربع سنه ده براكنجه،
شنلك ياپمق اوزره اجتماعلرى .

Quartaner (ـُـُـ ا م) a. (40) [لاتينجه] دردنجى
صنف طلبه سى .

Quarte (ـَـ ا مؤ) (53) [لاتينجه] چاريك، ربع،
درتده بر || (موسيق) صداى اساسينك، تام نوطه نك درتده
برى|| (كذا Quart) (ا مؤ) (اويونده) وبالخصوص پيكت
اويوننده عينى رنكدن اولان كاغدك بويوكز تزايد ايتمك اوزره
دردينك يكديكرينى تعاقب ايتمسى|| (كذا Quart) (ا مؤ)
(اسقريم) اسقريم پيانك صاغندن دشمنه اوريلان ضربه) قوارت.

Quarter,... (ـُــ...) (بحر) —deck (ا لا) يارم
كوكرته || —meister (ا م) بحريه اونباشيسى .

Quartett (ـُـ ا لا) (38) [ايتا] (موسيق) درت
قسمدن عبارت موسيق فصلى .

Quartier (صورت تلفظى kouar-ti're ا لا) (38)
[فر] (برشيئك درتده برى، ربع چاريك) || محله || برخاندان
آرمه سنك درتده برى || قوندره نك اوكچه سى، آرقه سى احاطه
ايدن مشين وسائره طبقه سى، ياپراقلرى|| برمدت اقامت اولنان
محل || (ع) اردوكاه —nehmen (برمحله) قونمق|| (بحر)
نفراتك برقسمنك نوبته كيرديكى، نوبتجى اولدقلرى وقت .

Quarz، Quartz (ـَ ا م) (38) (معد) چاقمق طاشى .

Quasi (ـَـ حا) [لاتينجه] همان، تقريباً، تخميناً .

Quasseln (ـَ‍z-z‍ـ فعلا+ وفع متع) a. (21) [مرا .
انكليزجه quoth] (عمو) شمال ايالتلرنده : يقديره جق،
اوصانديره جق صورتده چوق سويلمك، جان صيقمق، مناسبتسز
وناممقول سوزلر سويلمك ؛ صاچه لمق زروه لمق، زروه سويلمك .

Querulі(e)ren (ـُـ ـ فعلا +) a. (21) [لاتينجه] بتكرار ، تأكيداً دعوى ، شكايت ايتمك .

Queſe (ـُـ امؤ) (53) [quetſchen كلمه‌سنه منسوب] اوفق بره ، قباريق ‖ (بيطر) آصمه ، بين قوردى ‖ (Dreh=wurm =) .

Quetſchen (ـُـ فعمتعه) و ſich— a. , c. (21) (فعمطا) [قديم آلمانجه ſchlagen quezzan] ازمك ، قيرمق شدتلى باصوب ازمك ، ياصيلاتمق ‖ (بيلاردوده) einen Ball an (بر) بيلايى اسپونته ياپشديرمق . die Bande —

Quick (ـُـ ص) (21) سريع ، چابوق ، چويك ، چالاك .

Quidam (ـُـ ام) (56) [لاتينجه] فلان فلان ذات ، بركيمسه ، برآدم ، فلان حريف ، فلان شخص .

Qui(e)k! (ـُـ حرند) قيق ! كيك !

Qui(e)ken (ـُـ فعلا +) a. (21) (فاره ، ترلا صيچانى وامثالى حقنده) خفيف وانجه سس چيقارمق ، جيق جيق ايتمك ‖ غيرج غيرج ايتمك .

Qui-etismus (ـُـ ـ ام) (45) (sans pl.) [لاتينجه] برصوفيون طريق مخصوصى .

Quillſt ، quillt (ـُـ) ايكيسيده quellen فعلنك زمان حال ايكنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Quinär (ـُـ ص) (21) [لاتينجه] بش عدديله تقسيم اولنه بيلير (عدد) .

Quinta (ـُـ امؤ) [لاتينجه] برمكتب اعداديك بشنجى صنفى .

Quinterne (ـُـ امؤ) (53) [لاتينجه] پيانغو وقرعه‌ده بردن چكيلان بش نومرو .

Quinteſſenz (ـُـ امؤ) (49) [لاتينجه] برشيئك الك اى منتخب قسمى ، قايمغى ، زبده‌سى ، خلاصه‌سى ‖ (كيميا) كوينتئسانس .

Quintett (ـُـ الا) (38) و (53) [ايتا] (موسيقى) بش پارچه‌دن مركب موسيقى فصلى .

Quiproquo (ـُـ الا) (56) [لاتينجه] ياكيلوب برشخصى ديكر برشخص ظن ايتمكلك .

Quirl (ـُـ ام) (38) [قديم آلمانجه quer duëran] (مطبخلرده مستعمل) چوقلاته‌يى كوپورتمكه مخصوص آغاچدن (وسائره‌دن) آلت ، كوچك چرخ ‖ (اورمانجيلقده) چام وامثالى آغاچلرك برسنه‌ده اوزايان فليزى ، تپه طمورجغى ‖ (نبا) بوكا مشابه اوله‌رق ساقك بر نقطه‌سى اطرافنده حاصل اولان دال ياپراق ويا چيچكلر ، حلقويئه ‖ (محا) راحت طوره‌ميان سكونتله اوطوره‌ميان قورقاق مضطرب كيمسه .

Quitt (ـُـ ص) [لاتينجه] بورجى ويروب بتيرمش بر ايليشكى قالميان برى الذمه ‖ (مجا) خلاص بولمش ، قورتلمش .

Quitte (ـُـ ص) (53) [لاتينجه cydo'nia] (نبا) آيوا ‖ آيوا آغاجى .

Quitti(e)ren (ـُـ فعمتعه) a. (21) [اورته لاتينجه quitta're] (تجا) eine Rechnung— برحساب پوصله‌سنك پاره‌سنك تأديه ايتديكنه دائر امضا ايتمك ، پاره‌يى آلديغنه دائر آلتنى تصديق ايتمك ، ابرا ايتمك ‖ براقمق ، ترك ايتمك ، كف يد ايتمك ، واز كچمك ، چكلمك ، چيقمق .

Quengeln (ـُـ فعلا +) a. (21) [قديم آلمانجه duingan preſſen] ميرلدانمق ، سويلنمك ، خوردانمق ‖ mit Jemandem— بريله مرضه (معارضه) ايتمك ، خيرلق كورلق ايتمك ، آنشمق ‖ (آغلر برصورتده بويله برصدا ايله شكايت ايتمك) فرياد وفغان ايتمك .

Quentchen (ـُـ) ، Quentlein (ـُـ) هر ايكيسيده : [لاتينجه quintus] b. (40) (الا) (قديم كوچك آغرلق اولچيسى = ١,٦٦ غرام) درهم .

Quer (ـُـ ص) (24) [قديم آلمانجه twër اولوب duëran umdrehen دن مأخوذدر] — (hindurchgehend, ſchneidend) اورته‌سندن كچه‌رك ، قطع ايدرك ‖ ياندن ، مائل ، منحرف ، دكرمى ، ورو ‖ (حا) مائلاً ، منحرفاً ، قطراً ‖ über's Feld gehen— ترلانك صحرانك اورته‌سندن كيتمك ، كچمك ، بر ياندن بر يانه كچمك ‖ Kreuz und— (مرا .) über einander legen— مائلاً چاپراز اوله‌رق بربرى اوزرينه قومق ، پرلشديرمك ‖ (مجا) Kreuz —e Wege صاپه ، طولامباجلى ، قاريشيق يول ‖ (die Sache) ....(ſtörend) kommt mir— بو ايش بكا عكسى ، ترس كلييور ، چوق صعوبته دوچار ايديور .

Quer„... (ـُـ...) durchſchnitt — (ام) مقطع عرضانى ، مائلاً قطع اولنيش ، كسيلش ‖ balken— (ام) چاپراز ديرك ‖ baum — (ام) جيمناستيق ادواتندن : (جيمناستيق) آصغى اغاجى ‖ holz— (الا) چاپراز قونيلان ، ديكيلان آغاج ، طبان (كيريشى) ‖ liege-hang— (ام) (جيمناستيقده) آصغى اغاجنده (دميرده) بوكا موازى اولمق اوزره اوزون ياتوب الر ايله بر بجاغى چاپراز آشيره‌رق طوريش وضعيتى ‖ pfeifer— (ام) (موسيقى) دودوكجى ، دودوك چالان موسيقه‌جى ‖ ſchnitt— (ام) مائلا چاپراز اوله‌رق كسمه ، كسيلش ‖ ſchwelle— (امؤ) (شمندوفرده) تراورس ‖ ſäge— (امؤ) (صنع) دولكرلكده : پاس پارتو ، ال دستره‌سى ‖ ſattel— (ام) = Damen=ſattel ‖ ſtraße— (امؤ) عموداً مائلاً واقع يول (ديكرينه نسبتاً) ‖ ſtrich — (ام) اكرى ، مائل ، چاپراز چيزكى ، خط ‖ (مجا) مخالف ومناسبتسز حال ، وقعه ، عكسيلك ، اويون بوزان ماده ، مصيبت ، جان صيقان شى ‖ einen — ſtrich durch etwas machen برشيئى بوزمق ، برباد ايتمك ، برشيئه مانع ، انكل اولمق ‖ über — (حا) بر ياندن او بريانه ، برطرفدن ديكر طرفه ، اوزرندن او برطرفه ، مائلاً ، اوزرندن كچه‌رك ‖ wall — (ام) (استحكا) آرا سپرى ‖ weg— قيصه ، اكرى ، مائل ، كسديرمه ، صاپه يول .

Quere (ـُـ امؤ) (53) (sans pl.) [quer] اكريلك ، مائللك ، انحراف — (der : وياخود die) in die— ، مائلاً ، كسديرمه اوله‌رق ، اكريسنه چاپراز اوله‌رق ، دكرمى اوله‌رق ‖ (مجا) die Sache geht der — nach ايش فنا ، عكسى كيديور ‖ Jemanden in die —kommen برينك ايشنه مانع ، انكل اولمق ‖ es iſt ihm etwas in die — gekommen اونك ايشى ترس كيتدى ، صاريه صاردى ، چاپرازلاشدى ، مانعه ، انكله اوغرادى .

Querel (ـُـ امؤ) (49) [لاتينجه] = Be-ſchwerde .

Querl (ـُـ ام) (38) = Quirl .

Quittung (ـّ ا مؤ) (49) [قديم آلمانجه quiton] دائنك مديوندن بر آلەجغی قالمديغنه دائر ايتديكی اشارت ‖ بونی ناطق ويرديكی مقبوض سندی .

Quoll (ـُ)، quölle (ـّ) quellen مصدرينك ماضی صورتی .

Quote (ـَ امؤ) (53) [لاتينجه] حصه، پای، برمصرف عمومی ويا ويركودن هركسه دوشن حصه، حصهٔ عائد ويا مفرزه .

Quoti-ent (ـُ(ـ) tss - ا م) [لاتينجه] (51) خارج قسمت .

R.

R. (ـُ ا لا) (55) آلمان الفباسنك اون سكزنجی حرفی واون دردنجی حرف غيرصدائيسيدر .

Raa (ـَ امؤ) (49) [اشاغی آلمانجه] (بحر)

'Rab (ـُ) (عمو) (مرا . her-ab بونك صورت مختصرەسی).

Rabatt (ـّ ا م) (38) [ايتاليانجه rabba'tto] (تجا) اكراميه، تنزيل (فيئات)، اسقونطو، صرافيه .

Rabatte (ـّـ امؤ) (53) [فر] (تزيلكده) پالتو وسائرەنك طيشاری قيوريلمش يقەسی، قپاق ‖ (بغچوانلق) يولاکناری .

Rabbine(r) (ـَـّ ا م) (52) و .a (40) [عبر] يهودی پاپاسی، خاخام .

Rabe (ـَ ا م) (52) [قديم آلمانجه hraban = لاتينجه corvus] قرغه ‖ (مجا) —alt wie ein قارغه کبی اختيار، قارت ‖ —weißer (پك نادر، هيچ بولنميان) عنقا قوشی ‖ —stehlen wie ein سورمەيی کوزدن چالمق، چکمك .

Raben„ ... (ـّ...) —mutter (ا مؤ) اوکی والده، سرت، خويسز والده .

Rabulist (ـُ-- ا م) (51) [لاتينجه ra'bere] اذاتجی، معذب اووقات، نا اهل اووقات ‖ مزور، شرير .

Rabiat (ـُـّ- ص) (24) [لاتينجه ra'bies دن مأخوذ ايتاليانجه arrabia'to] غضوب، حدتلی، متهور، پرحدت، پك قيزغين ‖ چلغين، دلی ‖ ترس .

Race (rä-sse، نادراً rä'-sse) (مرا . Rasse) .

Rach„ ... (ـُ...) —gierig (ص) انتقامجو ‖ —lustig (ص)، —süchtig (ص) = —gierig .

Rache (ـّ امؤ) (53) [قديم آلمانجه härba ‖ مرا . rächen] اوج، انتقام ‖ —für etwas nehmen برشی ايچون برشيدن طولايی اخذ ثار، انتقام ايتمك، اوجنی آلمق .

Rachen (ـّ ا م) .b (40) [قديم آلمانجه racho] (تشر) آغزك کيرو طرفی، بوغازه يقين جهق، بلعوم، غيرتلاق ‖ ايوجه آچلش حيوان آغزی علی الخصوص يرتيجی حيواناتك ‖ Jemand aus dem—des Todes erreiten برينی اولومك پنجەسندن قورتارمق، اولومدن خلاص ايتمك .

Rachen„ ... (ـّ...) —putzer (ا م) (عمو) فنا، کوتو عادی شراب .

Rächen (ـّ فع متع) و —sich .a (21) (فع مطا) [قديم آلمانجه röhhan، غوتلسانده vrikan verfolgen] —(sich) انتقام آلمق، اخذ ثار ايتمك، اوجنی آلمق ‖ sich —für etwas برشيئك آجيسی چيقارمق ‖ —sich آجيسی چيقمق، مجازاتی کورملك يانه قالمق ‖ alle Schuld rächt sich auf Erden دنياده هرکس، کشی ايتديکی بولور، يانه قالماز.

Racke (ـّ امؤ) (53) [قديم شمال Rabe krakr] (تا طبيعه) الا قارغه .

Racker (ـّ ا م) .a (40) [آشاغی آلمانجه] (تا طبيعه) = Racke ‖ (عمو) غدار، ظالم، اذيتجی ‖ حيوانلرك دريسی يوزن کمسه ‖ (آزچوق انسان وياحيوان ايچون کفر) جنايت، اوغورسز، مردار .

Rackett (ـّ ا لا) [فر] (56) = Ball-netz .

Rad (ـُ وياخود ـَ جمعی ياالکز: ـّـ الا) (25) [قديم آلمانجه rad = لاتينجه ro'ta] تکرلك، چرخ، چيقريق، —(Spinn„) ايلكجی چيقريغی ‖ (am Sporn) —Rädchen مهموز تکرلکی ‖ (حکمه) —ele'ktrisches الکتريق، تلغراف ماکنه چرخی، الکتريق فيرلداغی .

Rad„... (ـ... ياخود ـ...) —dampfer (ا م) (بحر) ياندن چرخلی واپور ‖ —felge (ا مؤ) (صنع) اسبيت ‖ —förmig (ص) چرخ تکرلك شکلنده، بيچيمی ‖ —nabe (ا مؤ) (صنع) تکرلکك اورتەسندەکی کوبك .

Rade (ـَ امؤ) [قديم آلمانجه rëto] (53) (نبا) اکينلرك ايچنده بيتن قراموق .

Rade„ ... (ـ...) —macher (ا م) (صنع) آرابه يايان آرابەجی .

Rädeln (ـَ فع متع) و —sich .a (21) (فع مطا) [Rad] دائره اوستنده چويرمك دائره وی دونديرمك، دائره اوزرنده چرخ ايتمك، تکرلك، چرخ کبی دونمك .

Rädels-führer (ـَـَ ا م) .a (40) فنا برمقصدله تشکل ايدن برجمعيت خفيه رئيسی، برفساد واتفاقده اوك آياق، ال باشی اولان کمسه .

Räder„... (ـ...) —los (ص) تکرلکلری اولميان تکرلکسز ‖ —gehäuse (ا لا) (صنع) ساعتجيلکده: چرخلری دروتنه آلمش اولان او، حجره، يتاق ‖ —werk (ا لا) (صنع) ماکنه چرخ وتکرلکلرينك بتون وهيئت مجموعەسی (کذا مجازی) .

Rädern (ـَ فع لا +) .a (21) [Rad] چرخ، تکرلك ايله تجهيز ايتمك چرخ، تکرلك طاقمق چرخ وتکرلکله قيرمق، پارچه پارچه ايتمك پارەلمق .

Radi-en (ـ(ـ) ـ جمع) Radi'us کلمەسنك جمعی .

Radi(e)ren (ـَـ- فع متع) .a (21) [لاتينجه] ab-schaben = ‖ —etwas in einer Schrift بريازيسنك بريرنی قازيمق، يازيده برشيئی قازيوب چيقارمق ‖ (صنع) حك ايتمك حك قلميله رسم، تزيينات يايمق، اويمق .

Rajolen (ـٓـٔـ فعمتم) a. ㉑ [فرانسزجه rigoler] (زرا) طوپراغی قازوب کوبره قاریشدیرمق، کریزمه سورمك .

Rakahout (rä-kä-oû ا لا) ㊻ [عربیدن مأخوذ ترکجه] —arabisches نشاسته ویر المامی وساڭرەدن مرکب مغذی (عرب) معجون .

Räkeln (ـٓـ فعمطا) a. ㉑ وبعضاً (فعلا + وفعمتم) (عو) (ایالت لسانی) — seine Glieder —, sich — درت یماغنی اوزاتوب، حیوان کبی یاتمق، اوزانمق .

Rakete (ـٓـٔـ ا مؤ) ㊸ [ایتالیانجه [rocchetta (فشنکیلك وطوپجیلقده) راکت، بیوك هوائی دونما، اشارت فشنکی .

Ralle (ـٓ ا مؤ) ㊸ [فر] (تاطبیعه) صو طاوغی .

Ramme (ـٓ ا مؤ) ㊸ [قدیم آلمانجه ram] (صنع) (انشاآتده) (قازیق قاقمغه مخصوص آلت) شاهمردان ‖ (مجا) قالدیرمجی طوقماغی ‖ (Hand=) — der Pflasterer (عو) —der bei Mann صاغلام آدم .

Rammeln (ـٓ فعمتم) a. ㉑ [قدیم آلمانجه rammalôn] طوپراغه قاقمق، چاقمق، میغلامق، قازیق قاقمق (کذا مجازی) ‖ (فعلا +) (طاوشان، آطه طاوشانی حقنده) قیزمق، چفتلشمك ‖ صبرسزشورایه بورایه قوشمق، راحتسز اولمق، تلاش ایتمك .

Rammen (ـٓ فعمتم) a. ㉑ [Ramme] (صنع)= طوپراغی دوکمك، — ein-rammen ‖ — (Erde) die صیقیشدیرمق ‖ (بحر) —mit dem Sporne واپورك مهموزی (سیوری برونی) ایله بر یره اوغرامق صاپلامق .

Rampe (ـٓ ا مؤ) ㊸ [فر] رامپه ‖ مردیون پارمقلغی .

Ramponi(e)ren (ـٓـٔـٓـ فعمتم) a. ㉑ [Rampon] = be-schädigen .

Ramsch (ـٓ ام) ㉞ [آشاغی آلمانجه] (تجا) اشیای تجاریه طوبی، استیق ‖ im— kaufen طوپدن صاتون آلمق .

Ramschen (ـٓ فعمتم) a. c. ㉑ [Ramsch] (تجا) طوپدن صاتون آلمق، صاتمق .

'Ran (ـٓ) (عو) her-an ك صورت مختصرەسی .

Rand (ـٓ ام) ㉕ [قدیم آلمانجه rand Buckel] کنار، قییی، اطراف ‖ im Schilde کنار ‖ — scharfer کسکین کنار ‖ — eines Waldes بر اورمانك کناری برکتابك یازلمامش، پاصلمامش کناری ‖ (مجا) (عو) Das versteht : sich am —e یونی ایضاحه تعریفه حاجت یوق، کندی کندینه اکلاشیلور ‖ mit etwas zu —e kommen برشیئك صوکنه، نهایتنه ایرمك، بتورمك ‖ den—: کلغان بکنیه ‖ halten چکه‌سی طوتمق .

Rand„... (ـٓ...) — bemerkung (امؤ) درکنار .

Randal (ـٓ ام) ㊳ (عو) کلغان بکنیه : بیوك کورلتی، عربده، شماته .

Randen (ـٓ) b. ㉑ rändern (ـٓ) a. ㉑ (فعمتم) برشیئك کنارینه کنار، زه، پرواز چویرمك .

Ranft (ـٓ ام) ㉛ اکمك کناری، قبوغی .

Rang (ـٓ ام) ㉛ [فر] رتبه، درجه، پایه، طبقه ‖ صنف ‖ einen hohen militärischen —bekleiden رتب

Radies (ـٓ ا لا) ㉖ ر ㊱ [فر] (نبا) دها زیاده مستعمل اولان صورتی : —chen (ـٓـٔـ ا لا) (نبا) اوفق قرمزی طورپ .

Radikal (ـٓـٔـ ص) ㉑ اصلی، اساسی، ذاتی ‖ —e(r) (ا م) امورسیاسیه‌ده اصلاحات وتبدلات اساسیه طرفداری .

Radius (ـٓ)(ـٓ)ـٓ ا م) ㊳ [لاتینجه] (تشر، تاطبیعه) کعبره ‖ (ریا) دائره نصف قطری .

Radizi(e)ren (ـٓـٔـٓـ فعمتم) a. ㉑ (ریا) جذرینی آلمق .

Ra(d)s(ch)pute (ـٓـٔـ ا م)، Ra(d)s(ch)putin ㊼ (ـٓـٔـ ا مؤ) ㊿ (هندستانده قبیله اسمی اولوب بو اسمده اولان ارکك، قادین) راجه پوت .

Raff (ـٓ ا م) ㊳ [raffen] (کذلك : ا لا) (عو) برشیدن چالینیلان، آشیریلان، چیرپیلان شی، علی الخصوص دکرمانده : دکرمانجینك قورنازلقله چالدیغی اون .

Raffel (ـٓ ا مؤ) ㊸ [raffeln] =Klapper‖(صنع) بالقجی آغی نوعی ‖ اختیار وقورو قادین .

Raffen (ـٓ فعمتم) a. ㉑ [قدیم آلمانجه râfon] حیله ایله چابوقلقله چالمق، آشیرمق، سیلوب‌سوپورمك، برشی براقمامق ‖ das Kleid— البسه‌سی یوقاری قیویرمق، صیغامق ‖ (دیکیشده) قیرمق، بوزمك .

Raffinade (ـٓـٔـ ا مؤ) ㊸ [فر] (تجا) —zucker، (ـٓ — ا م) تصفیه اولنمش شکر .

Ragen (ـٓـ فعلا +) a. ㉑ =empor=, her-vor=ragen.

Ragout (فرانسزجه تلفظ اولنور الا) ㊻ (اشتها ویرن وعلی‌الخصوص کوچك ات پارچه‌لریله بهارلی ات‌صویی، صالچه‌دن عبارت یمك) راغو .

Ragusa (ـٓـٔ ا خا لا) ㊻ (جغر) دالماچیاده کائن راغوزه شهری .

Rahm (ـٓ ام) ㊳ (sans pl.) قایماق (Ṡahne) قایمق‌ ‖ geben : یاخود قایمق‌طوتمق، قایمقلنمق ‖ قایمق باغلامق ‖ [مرا] قدیم آلمانجه rämac [schwarz قوروم، ایس، هباب .

Rähm (ـٓ ا م) ㊳ (صنع) باغ کیریشی .

Rahmen (ـٓ ام) b. ㊵ [لاتینجه ramus] چارچوه ‖ درونـده برشی یکمکه مخصوص اوبه‌لی پرواز، علی‌الخصوص (صنع) — (Fenster=) پنجره چارچوه‌سی ‖ کرکف (کارکاه) ‖ جلجه دستکاهی .

Rahmen (ـٓ فعلا +) a. ㉑ [Rahm] قایمق باغلامق، طوتمق ‖ (فعمتم) — (die Milch) سودك قایماغنی آلمق ‖ چارچوه‌یه کچیرمك، طاقمق، اطرافنه چارچوه یاپمق ‖ دستکاهه کچیرمك ‖ کرکفه کرمك .

Rain (ـٓ ام) ㊳ [قدیم آلمانجه rein(i) [Rand آره‌لق، مابین ‖ ایکی شیئك آره‌سی فصل ایدن شی، حدود ‖ اورمان کناری .

Raisonni(e)ren (ـٓـٔـ rä فعلا +) a. ㉑ [فر] ادله واسباب ایله اثبات ایتمك ‖ اعتراض ایتمك .

Raja (ـٓ ا) ㊻ و (inv.) [ترکجه] حکومت عثمانیه‌نك تحت تابعیتنده بولنان غیر مسلم تبعه، خارجدن اجنبی، (بونك قاریسی) رعیه، رعایا ‖ (ا م) [هندجه] ra-dscha تلفظ اولنور) (یرلی هندستان (شرق) پرنسی) راجه .

Rapha-el (ـًـٌ ٰ ا خا م) (56) رافائل .
Rapier (لا ا rä-pi're) [فرانسزجه rapière] (38)
(اسقریم تعلیمنده) اورمغه مخصوص: قلیج ‖ دورتمكه مخصوص:
مج ‖ er führte ein gutes— اوكوزل اسقریم تعلیمی یاپاردی.
Rappe (ـًـٌ ا م) (52) [قدیم آلمانجه rabo ‖
raben-schwarzes Pferd] یاغز بارکیر ‖ (مجا) (عمو)
auf Schusters—n reiten یایا یوریمك ، طبانه قوت .
Rappel (ـًـٌ ا م) .a (40) [فلمنكجه ‖ مرا. rappeln]
(عمو) جنت ، دلیلك نوبتی ‖ غرابت طبیعت ، بام باشقه خلق
وطور ، كیفنه حركت ‖ جلال .
Rappeln (ـًـٌ فع لا +) .a (21) [فلمنكجه rabbeln
irrsinnig sein = فرانسزجه rêver] كورلق، شماته ایتمك،
ولوله ایتمك، حایقیروب چاغیرمق، طاقردامق ‖ (عمو) (فع مطا)
es rappelt ihm (im Ober-stübchen) بوقاچیق، دلی، بونك
عقلنه خفت كلش، بوكا برحال اولمش ‖ [آشاغی آلمانجه rap
schnell] (عمو) —sich (فع مطا) عجله ، تلاش ایتمك ،
چابق كیتمك .
Rappuse (ـًـٌ ا مؤ) (38) (sans pl.) [بوهمیاجه
rabuse Kerb-holz] etwas in die—geben یاخود: werfen
برشیئی سوقاغه آتمق، برباد ایتمك .
Raptus (ـًـٌ ا م) (34) [لاتینجه] = Ra'ppel .
Rapunzchen (ـًـٌ ا لا) .b (40) (نبا) Rapunze(l)
(ـًـٌ ا مؤ) (53) (نبا) [وسطی لاتینجه rapo'ntium]
قوزی قولاغی، قیویرجق صلاطه مساس اوتی وساره كبی صلاطه
یاپلغه مخصوص نباتات ‖ قاز آیاغی كوكی .
Rar (ـً ص) (21) [لاتینجه] نادر ، امثالی آز بولنور ،
نادیده ، نادر الامثال ، بولنمز (selten=) .
Rasch (ـً ص) (21) [قدیم آلمانجه rase geschwind reißend]
چابوق، سریع ‖ تیز(حا) علی العجله ، درعقب ، سرعتله .
Rascheln (ـًـٌ فع لا +) .a (21) [rasseln=] چاتیردامق،
چتیردامق ، چیتلامق ‖ (der Wind) raschelt im Laube
روزكار یاپراقلری خیشیردادیور ‖(فع لا —) خفیف برخشردی
كورلتی ایله حركت ایتمك .
Rasen (ـًـٌ ا م) .b (40) [آشاغی آلمانجه wrase] چمن،
چیم .
Rasen (ـًـٌ فع لا +) .c (21) [فلمنكجه razen]
(آجی ووحشی صورتده) كورلتی ایتمك قیامت قوپارمق ، دلی
دلی تپنمك ، زنجیردن بوشانمش كبی كوورلتی ایتمك ‖ یالكز
(اشخاص حقنده) زیاده حدت وتهورده بولنمق ، قودورمق ‖
(فع لا —) دلی كبی آتلمق ‖ er hatte auf dem Balle gerast
او بالوده چلدیرمشجه‌سنه دانس ایدیوردی، ایندی قوشه‌رق
دانس ایدیوردی ‖ (فع متع) دلیجه‌سنه ، چلدیرمشجه‌سنه ،
قودورمشجه‌سنه سویلمك، دیمك، یاپمق، اجرا ایتمك، كوپكلمك ‖
—d (اسم فاعل وصفت) پرحدت ، چلدیرمش برحالده ، دلی
كبی، آزغین برصورتده، مجنون كبی ‖ ich möchte—d werden!
(آی آمانك) چلدیره‌جغم ! چلدیرمق، دلی اولمق برشی دكل ! ‖
ich habe (einen)—den Hunger: قارنم فنا حالده فنا حالده
آچ فنا حالده آجیقدم .
Rasi(e)ren (ـًـٌ فع متع) .a (21) [فر] تراش ایتمك ،
قازیمق ‖ كذا (فع مطا) —sich كندینی تراش ایتمك .

عسكریه‌نك بر بیوكی حائز اولمق ، عسكرده بیوك بر رتبه‌ده
اولمق ‖ Jemandem den —ablaufen (بورادهكی Rang
كله‌سی Rank یرینه قائمدر) برینی یكمك ، كریده براقمق ،
كولكه‌ده براقمق .
Rang„... (ـً...) —mäß'g (حا) رتبه ، درجه ،
صنفنه كوره ‖ —liste (امؤ) (ع) عسكری سالنامه‌سی ‖
—logen (جمع مؤ) (تیا) برنجی صنف لوجه‌لری .
Range (ـًـٌ ام یاخود امؤ) (52) و (53) ایری بوی
دلیقانلو ، بویی اوزون ، بویه سرپمش كنج ‖ تربیه‌سز كنج ،
كلفان بكی .
Ränge (ـًـٌ ringen فعلنك صورت انشائیه ماضیسنك
برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .
Rangi(e)ren (ran-ji'-rēnᵉ فع متع) .a (21) [فر]
ترتیب وتنظیم ایتمك ‖ nach der Größe rangirt sein بوی
صره‌سی ، بیوكلكنه ، بویونه كوره ترتیب اولمق ، دیزلمك
(كذا فع لا —) بوی صره‌سی دیزلمك اصطیف اولمق .
Rank (ـً ص) (21) [قدیم آلمانجه rinchan sich drehen]
اینجه ، اوزون ، نارین ، بویه آتمش ، سرپمش ‖—
(ام) (31) جنوبی ایالات لسانی : دونیش ، دونمه ، دور ،
چرخ (= Kehre) ‖ دها طوغری فقط نادر
اوله‌رق : Jemandem den Rank ab-laufen , =
Jemandem den Rang ablaufen .
Ranke (ـًـٌ امؤ) (53) [rank] (نبا) اوزون صاپ ،
خیطه ، رشته ‖ آصمه دالی ، فلیز ، سلك .
Ränke (ـًـٌ جمع م) (31) [rank] حیله ، ال چابوقلغی،
كیزلی خدعه ، دسیسه ، اینتریقه ‖ —schmieden, brauchen
: ویاخود spinnen اینتریقه ایتمك ، طولاب چویرمك .
Ranken (ـًـٌ فع لا ±) و —sich .a (21) (فع مطا)
(مرا. Ranke) فلیز صالیویرمك ‖ صاریلوب چیقمق ،
صارماشیق آصمه وساره كبی طولانوب اوزامق .
Rann (ـً rinnen فعلنك زمان حال صورتنك برنجی
واوچنجی مفرد شخصلری) .
Ränne (ـًـٌ rinnen فعلنك صورت انشائیه‌سنك ماضی
برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .
Rannte (ـًـٌ rennen فعلنك زمان حال ماضی صورتنك
برنجی مفرد شخصلری) .
Ranunkel (ـًـٌ امؤ) (53) (نبا) خاصكی كوپه‌سی .
Ränzel (ـًـٌ ا لا (ام) .a (40) (Ranzen كوچك
طوربه كله‌سنك صورت تصغیریه‌سی) .
Ranzen (ـًـٌ ام) .b (40) [وسطی آلمانجه] سیاح
طوربه‌سی ، چانطه‌سی ‖ (عو) قارن ، اشكنبه .
Ranzig (ـًـٌ ص) (21) [لاتینجه ra'ncidus] بوزلمش
یاغ حقنده : زنخ ، آجیلق ‖ schmecken : یاخود —riechen
آجی قوقمق ، آجی طات ویرمك .
Ranzioni(e)ren (ـًـٌ-(ـ) ـ فع متع) .a (21) [فر]
(كذا : فع مطا) —sich فدیهٔ نجاتی ویره‌رك تخلیص ایتمك ‖
فدیهٔ نجات طلب ایتمك ، آلمق .
Ränzlein (ـً ا لا) .b (40) Ranzen) كله‌سنك صورت
تصغیریه‌سی) = Ränzel ‖ (Ranzen قارن، اشكنبه معناسنه
hatte sich ein—angemäst't, als wie der Doktor... (اولان
كندیسنه فلان سوسی ویردی ویردی ایدی .

Raspe (ـّ امؤ) (53) [قديم فرانسزجه râpe=raspe
(صنع) = Raspel || (اخام) (56) —Heinrich هاتری راسپون.
Raspel (ـّ ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه hrëspan
rupfen] رنده ، تورپی ، اكه || (زرا) اوزوم دانه‌لرینی
يولمغه ، قوپارمغه مخصوص آلت .
Raspeln (ـّ فع متع) a. (21) [Raspel] (صنع)
رنده‌لمك || تورپيلك ، اكه‌لمك || (مجا) Süßholz— برقادينه
عاشقلقدن بحث ايتمك ، كسديرمك .
Rasse (ـّ كذلك ـّ ا مؤ) (53) [فر] جنس ، صوی ،
عرق || نوع || نسل || آل ، خاندان ، سلاله ، دودمان .
Rassel (ـّ ا مؤ) (53) [= انكليزجه rattel] جير
جير ، قاين انا زيرلتيسی .
Rasseln (ـّ فع لا ±) a. (21) [Rassel] (فع لا +)
(برسلاح) شاقرديسنی ايشتديرمك ، شاقيردامق || (فع لا —)
بيوك بركورلق ، پاتيردی ايله حركت ايتمك || die Waffen
rasselten || mit der Kette— سلاحلر شاقيرداييوب طوريوردی
زنجيرينی شاقير شوقور ، شانغير شونغور ايتديرمك ، سوروملك ||
(علم امراض) خرلدامق ، خرلامق ، خرلتی ياپمق || جان چكشمك .
Rast (ـّ ا مؤ) (49) [غوت لسانده rasta Meile]
موله ، پايدوس ، استراحت || توقف || ohne Ruh(e) und—
بلا آرام ، بلا انقطاع ، علی الدوام ، يورلمق بيلمكسزين ، (او)
طوروب دينكلنمكسزين || مكث آرام || موقف ، قوناق ، منزل .
Rasten (ـّ فع لا +) b. (21) بعضا (فع متع) و— sich
(فع مطا) [Rast] nach dem Marsche—, die Glieder—
يوريشدنصكره موله ايتمك ، اعضاسنه استراحت sich—
ايتديرمك ، دينكلنمك .
Rata (ـّ ا مؤ) (*inv.*) [لاتينجه] Rate = || pro—
نسبت اوزره ، علی النسبه .
Rate (ـّ ا مؤ) (53) [لاتينجه] حصه ، پای ، حصه ،
مفرزه ، كمتع حصه‌سی ، حصه بدلی .
Rath (ـّ ا م) (31) [قديم آلمانجه rât || مرا . rathen]
نصيحت ، اخطار ، پند ، اوكوت || جمعی Rathe كذلك نصح
وپند ايدن ، ناصح ، دعوی وكيلی || مجلس ، شورا ، ديوان ||
(يكيدن ، بتكرار) برينه Jemand (wieder) um—fragen
استشاره ايتمك ، رأينی ، فكرينی استحصال ايتمك || hoher —
اعيان مجلسی ، سناتو || قرار ، پلان ، رأی ، فكر || استشاره ،
مشاوره ، مشورت ، مذاكره || mit Jemandem—über
etwas halten , — (s) pflegen , —schlagen , zu —e
gehen برينه برشی اوزرينه مذاكره واستشاره ايتمك ، مشاوره‌ده
بولنمق || برشيئه ابتدار ايتمزدن اول ياپيلان تفكر ، مطالعه ،
تأمل || دارشورا وسائر هرقنغی برمجلس مشورت اعضاسی (جمعی:
Rathe) || حكمداران سرای ومعيتلرنده بعضاً يالكز عنوان
رسمی اوله‌رق دخی مستعملدر: مشاور || چاره ، واسطه ، دوا ،
علاج || keinen—wissen نه ياپه‌جغنی ، ديه‌جكنی بيلمامك ||
(ضرمثل) kommt Zeit, kommt--- وقتی كلنجه چاره‌سيده
بولنور || etwas zu—e halten برشيئی اداره ايتمك ، دقت
ايتمك || man muß seine Gesundheit zu—e halten انسان
صحتنه دقت ، اسبابنه تشبث ايتملی || (ضرمثل) besser zu—e
gehalten, als Alles zusammen - gescharrt طوپلاياندن
زياده الده اولانی حسن محافظه ايدن ايودر .

Rath„... (ـّ...) —kammer (ا مؤ) دار شورا ||
—geber (in) ناصح ، ناصحه ، دعوی وكيلی ، مشاور ،
مشاورقادين || los— (ص) نصح وپندسز || متردد ، امسز ،
بجركسز ، ايكی اليله برشيئی ، دوزلده‌ميان || schluß— (ا م)
حكم ، قرار ، (اراده ، بيورلق ، فرمان) .
Räth (ـّ rathen فعلنك زمان حال صورتنك اوچنجی
مفرد شخصی) .
Rathen (ـّ فع لا + وفع متع) p. (20) وبعضاً (فع مطا)
[قديم آلمانجه râtan اولوب fördern معناسنه اولانغوتجه :
rêd:n كلمه‌سندن مأخوذدر] (زمان حالی er räth ، du räthst
zu einer Sache— : وياخود Jemandem etwas برينه
برشيئی نصيحت ايتمك ويا برشيئه دائر نصح وپند واخطار ايتمك ،
نصيحتده اخطارده بولنمق || er läßt sich von Niemandem—
اوهيچ كمسه‌يه دانشمز ، كمسه ايله مشاوره ايتمز || چاره‌سنی ،
علاجنی بولمق || sich nicht zu— (noch zu helfen) wissen
نه ياپه‌جغنی شاشيرمق ، بيلمامك || damit ist mir nicht—
بونك بكا نه فائده‌سی اوله بيلور ! اونك برفائده‌سی يوق ! بو بكا
برچاره ، علاج اولمز ! || Das will ich Ihnen nicht— !
بونی سزه توصيه ايتمم ! ايتمك استمم ! بونی ياپمامقلغكز دها
خيرلودر ! || es ist gerathen , etwas ist zu— توصيه
اولنور ، مناسبدر || ihm ist nicht zu— اوكا سوز نصيحت
كار ايتمز ، اوندن اميد يوق ، اونی اه اصلاح ايلسون || بيلمك ،
دوشونوب بولمق || da können Sie lange— ! سنه‌لرجه
دوشونسه‌كز ينه نافله ! || ich rathe auf ihn بن اوندن
شبهه‌لنيورم ، قوشقولنيورم || — (ا لا) er ist nicht der
Mann zum— اوسوز آكلامز ، اوكا سوز آكلاتمق ، لاف
دينكلتمك كوچدر ، اوكا لقردی تأثير ايتمز ، كار ايتمز || (ضرمثل)
Raten ist wohlfeil نصيحت ايتمك ، سوز سويلمك قولايدر .
Rather (ـّ ا م) a. (40) [rathen] حل ايدن ، بيلان ،
دوشونوب بولان ، بولوب چيقاران ، طوغری تخمين ايدن .
Räthin (ـّ ا مؤ) (50) بردار شورا اعضاسنك حرمی ،
مشاور قاريسی ، مستشار قاريسی .
Räthlich (ـّ ص) (24) [Rath] =rathsam .
Raths„... (ـّ...) —saal (ام) دارشورا ، اعيان مجلسی ،
صالونی ، ديوان ، مشورت صالونی ، اوطه‌سی || —diener (ا م)
دارشورا قواسی ، محضری ، قپوجيسی || —herr (ا م)
حكومت محليه ، بلديه ، شهرامانتی اعضاسی ، (بعض شهرلرده)
هيئت اعياندن اولان ذات || —schreiber (ا م) بكلكجی
قلمی كاتبی || ديوان افنديسی || مجلس اداره كاتبی .
Rathsam (ـّ ص) (24) [Rath] =gerathen || مناسب ،
موافق || تدبير ايله عاقلانه .
Räthsel (ـّ ا لا) a. (40) [قديم آلمانجه rathen دن
rât-isal] معما ، بيلمجه ، مسئله .
Räthselhaft (ـّ ص) (24) [Räthsel] معما كبی ،
بيلمجه كبی .
räthst (ـّ rathen كلمه‌سنك زمان حال ايكنجی مفرد شخصی).
Ratifikation (ـّ (ـ) iss ـ ـ ا مؤ) (49) تصديق ،
تصديقنامه .
Ratifizi(e)ren (ـّ فع متع) a. (21) [لاتينجه]
تصديق ايتمك .

Rational (ـَـ (ـ) iss - ـ صـ) (24) [لاتينجــه] (ريا)
واحدله اولان‌مناسبتی بررقمله‌افاده اولنه‌بیلینان‖=ratione'll.
Rationalist (ـَـ (ـ) iss - ا م) (51) هرشیئك عقل
ایله اولدیغنی التزام ایدن برطریق فلسفه‌یه تابع آدم .
Rationell (ـَـ (ـ) iss - صـ) (24) [لاتینجــه] عقله
موافق، عقلی‌ذهنی .
Ratte (ـَـ ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجــه rato] ایری
صیچان ، فاره ، که صیچانی ‖ wie eine—schlafen یورصوق
کبی اویومق، لش کبی اویومق .
Ratten,,... (ـَـ...) —fahl (صـ) ، —grau (صـ)
فاره رنکی، بوزی ‖ —gift (الا) صیچان اوتی ، صیچانلری
زهرلمکه مخصوص زهر‖ —falle (ا مؤ) صیچان، فاره‌قپانی‖
—fänger (ا م) صیچان، فاره طوتان‖(اوکوبکلری‌جنسندن)
فاره طوتان ‖ بعضا : (فاره قپانی صاتان) قپانجی ‖ —kahl
(صـ) آووج ایچی چیپلاق‖ —pulver (الا) =—gift ‖
—schwanz (ام) صیچان قویروغی ‖ اینجه، صیچان قویروغی
کبی‌صاچ(اورکوسی) ‖ قیلی‌دوکولمش، غایت آز بارکیرقویروغی،
بویله قویروقلی‌حیوان ‖ بارکیر قویروغنك بونامله موسوم قیل
خسته‌لغی‖ (اینجه یاپراق‌صیغاره‌سی) صیچان قویروغی‖ (صنع)
اینجه ، کوچك اسطوانه‌وی توریو .
Ratze (ـَـ ا مؤ) (53) (عو) =Ratte .
Raub (ـَ ا م) (38)[قدیم آلمانجه roup ‖ مرا . آنغلو
ساقسونجه reo'fan zerreißen] صویغه ، قاپمه ، غصب ،
نهب ‖ —gewaltsamer زورله ، سلاح ایله تهدید ایدرك
ضبط ایتمه، غصب‌ایتمه، حیدودلق، خرسزلق‖ اوزرینی باصه‌رق
صویمه ، یغما ، غارت‖ auf—ausgehen حیدودلغه، یغمایه
کیتمك ‖ (حیوانات حقنده) آو آرامغه، شکار بولمغه چیقمق‖
زورله طوتلمش آولنمش آو ، شکار ‖ (آولنان شی ایله بوندن
استحصال‌اولنه‌جق استفاده) آو‖ غنائم، غنیمت‖ Jemandem
zum —e werden برینه قربان ، برینك اسیری ، برینك
بولنه فدا اولمق ، برینه شکار اولمق .
Raub,,... (ـَ...) —anfall (ام) صلاحله برای غارت
وغصب‌ایدیلان هجوم ، باصمه، یول‌کسمه ‖ —gesell (ا م)
خرسز، حیدود، اشقیا ، یغماکر، (بحر) قورصان‖ —gierig
(صـ) یغمایه ، شکاره ، صویغغه، غارت‌ایتمکه حریص، (تاطبیعه)
یرتیجی‖ طمعکار، حریص‖ —gut (ا لا) غنیمت ، چالینان ،
غصب وغارت اولنان شی، چالنمش اشیا ‖ —lust (ا مؤ)
یرتیجی حیواناتك آولمغه ، شکاره اولان حرص وطمعی‖—nest
(ا لا) خرسز یتاغی‖ —schiff (الا) (بحر) قورصان‌کمیسی‖
—süchtig (صـ) =—gierig ‖ —thier (ا لا) (تاطبیعه)
یرتیجی حیوان‖ —vogel (ا م) (تا طبیعه) یرتیجی قوش .
Rauben (ـَـ فعمتعـ) (21) [Raub] Jemandem etwas—
برینك برشیئنی چالمق، الندن آلمق، آشیرمق، قاپمق‖ قورنازلق
وحیله ایله‌چالمق، آلمق، آشیرمق‖ Jemandem seinen guten
Namen— برینك اسمنی، شهرتنی باتیرمق‖ (فعلا+) (آخرك
مالنی ، ماملکنی زور ، شدت وجبر ایله آلمق ، ضبط ایتمك)
صویمق، یغما وغارت ایتمك ‖ حیدودلق ایتمك .
Räuber (ـَـ ا م) (50) [قدیم آلمانجــه roubâri ‖
مرا . Raub] خرسز، حیدود، قورصان، یول‌کسیجی، اشقیا‖
ضبط ایدن، الدن قاپان‖ (مجا) بغچوانلقده : براغاجــك آزمه
دالی‖ (لامبه ، موم وامثالنك) یانان فتیلی اوجی .

Räuber,,... (ـَـ...) —bande (ا مؤ) اشقیا، حیدود
چته‌سی، خرسز جمعیتی، (قورصان‌چته‌سی)‖—hauptmann
اشقیا رئیسی، حیدودچته‌سی باشی، سرکرده‌سی‖—geschichte
(ا مؤ) خرسزمصالی، حکایه‌سی‖ (مجا) (عمو) اصل واساسی
اولمیان حکایه ، روایت ، سوز، مصال .
Rauch (ـَ ا م) (31) ou (38) [قدیم آلمانجه richhan
دن مأخوذ اولوب rouch] riechen دومان ، ایس‖ —in
(Fleisch) in den—hängen یانوب کول اولمق‖ aufgehen
اتی اوجاغك دومانته آصمق، دومانده قوروتمق ‖ voll—sein
ایس دومان ایچنده اولمق، دومان طولو(دومانله طولو اولمق) ‖
ایس ، قوروم ، هباب .
Rauch (ـَ صـ) (24) [قدیم آلمانجه rûch un-eben]
توکلو ، قیللو ، خاولو ، صاچلو .
Rauch,,... (ـَ...) —wolke دومان بیغنی ، بلوط کبی
چیقان دومان ‖ —fuß (صـ) توکلو ، قیللی ، پچالی آیاق ‖
—acha't (ا م) (معد) دومانلی ، بلوطلی عقیق طاشی ‖
—fang (ا م) (انشاآتده) اوجاق باجاسی ، بورروسی ‖
قابریقه باجه‌سی‖ (مجا) etwas in den —fang schreiben
(غائب ایدیلان قزانیله میان) برشی اوزرینه صو ایچمك
(واز کچمك ، امیدینی کسمك) ‖ —fleisch (الا) دومانده
قورودلمش ات ، قورو ات ‖ —glas (الا) (صنع) رنکلی
قدح ، بارداق ‖ —handel (ام) (تجا) =Pelz-handel
‖ —koupé (فرانسزجه تلفظ اولنور الا) یولجیلرك صیغاره
ایچه‌بیله‌جکاری واغون (که بونلره مقابل‌شمندوفرلرده صیغاره
ایچلمکه مساعده‌اولنمیان واغون‌دخی‌واردر)‖—stube (امؤ)
صیغاره اوطه‌سی، صالونی ‖ —topa's (ام) (معد) دومانلی
یاقوت اصفر ، زبرجد ‖ —zimmer (الا) =—stube .
Rauchbar (ـَـ صـ) (24) [Rauch] (صیغاره ، توتون
توتباکی ودها امثالی حقنده) ایچیله‌بیلور .
Rauchen (ـَـ فعلا ±) a. (21) [Rauch] کذا (فعـ
یکشخـ وفعـ متعـ) توتون وامثالنی ایچمك ‖ (مجا) (عمو)
باشـندن دومان lernen, daß Einen der Kopf raucht
چیقیجیه‌یه دکین چالشمق ، چالشه‌جغم دیه قفاسی یاطلاتمق ‖
(فعـ متعـ) —braun (einen Pfeifen-kopf) بر آغزلق،
چبوق باشلغنی ، لوله‌سنی توتون ایچه ایچه صارارتمق ‖ اسمر
بر رنکه کلنجه‌یه دکین ایچمك (دها زیاده مستعمل اولانی :
anrauchen (در) ‖ —voll (die Stube) اوطه‌نك ایچروسنی
توتون دومانی طولدیرمق ‖ (الا) das Rauchen ist hier
verboten! بوراده توتون ایچلمسی ممنوعدر !
Raucher (ـَـ ا م) a. (40) [rauchen] —in (50)
(ا مؤ) توتون (وامثالی) ایچن وقوللانان ارکك ، قادین .
Räucher... (ـَـ...) —büchse (امؤ) عطر ، مسك
قوطوسی ، مسکدان ‖ —kerzchen (الا) قورص ، تتسوخ‖
—pfanne (امؤ) بخوردان .
Räuchern (ـَـ فعـ متعـ) a. (21) [Rauch] دومانه ،
توتسویه قومق ‖ دومانده قوروتمق ‖ توتسولمك ، دومانه
طوتمق ، تبخیر ، تعطیر ایتمك ‖ (فعلا+) قورص وعود
اغاجی وامثالی شی یاقمق ‖ (مجا) — Jemandem برینی
توتسولمك ، برینه توتسو ویرمك .
Rauchig (ـَـ صـ) (24) [Rauch] ایسلی، دومانلی ،
توتن ، ایس ویرن ، دومان چیقاران .

Raum (ـ ام) (31) [قدیم آلمانجه rûm ausgedehnt leer] مسافه . بعد ‖ ساحه ، فضا ‖ زمان آره‌لغی ، مدت ‖ برشی ویا برشخص ایچون اولان یر ، محل ‖ (بربغچه ، او ... الخ انشاسنه مخصوص یر) عرصه ‖ (مجا) einer Sache— geben برشیئك وقوعنه ، اولمسنه ، یاپلمسنه میدان ویرمك ، مساعده ایتمك ‖ einem Gedanken (der Hoffnung) geben — برفكره ، بر امیده قوت ویرمك ، ظن وامیده دوشورمك ، برفكری قبول ایتمك ‖ (قپالی ودرونی بوش اولوب برشیٔ‌احاطه ایتمكه مساعد اولان) یر ، حجم ، وسعت ‖ برفكر مخصوصه بناءً انشا وترتیب قلنان محل ، موقع ، مكان ‖ (حكم) جو ، حلا ، بوشلق ‖ —(Schiffs-) (بحر) گمی سنتنه‌سی ، انباری ‖ (بحر) — (ص) واسع ، گنیش = geräumig ‖ —e See آچیق دكز ، انكین .

Raum,,... (ـ‿...) —inhalt (ام) حجم ، وسعت داخلیه ‖ —lehre (امؤ) هندسه ‖ —meter (ام) = Kubi'k-meter .

Räum,,... (ـ...) (صنع) —eisen (الا) (طوغرامه‌جیلق، مرانغوزلقده) دلیك یووا آچمغه مخصوص دمیر ‖ —nadel خارتوج ایكنه‌سی ، فالیا تلی .

Räumen (ـ‿ فعمتعه وفعلا+) .a (21) [قدیم آلمانجه rûman] قالدیرمق ، آخر محله كوتورمك ، دفع ایتمك ، وجودینی قالدیرمق ‖ etwas an die (یاخود : bei) Seite— برشیئی برطرف ایتمك ‖ Hindernisse aus dem Wege— موانعی برطرف ، رفع وازاله ایتمك ‖ (فعلا+) ترتیب وانتظام مقصدیله اشیایی آخر محله نقل ایتمك قویمق ‖ بوشالتمق، تمیزلمك ‖ سوپروتیجی قالدیرمق، تمیزلمك، آتمق سوپورمك ‖ (einen Ort)— برموقعی بوشالتمق ، تخلیه ایتمك ، ترك ایتمك ، اورادن چیقمق ‖ (ع) das Feld— میدان محاربی ترك ایتمك ، رجعت ایتمك، eine Festung— بر استحكامی تخلیه ، ترك ، تسلیم ایتمك ‖ (بحر) der Wind räumt روزكار ، فورطنه یاتیشیور .

Räumer (ـ‿ ام) .a (40) [räumen] لغمجی .

Räumlich (ـ‿ ص) (24) گنیش، واسع ، فرح ، آچیق.

Räumte (ـ‿ امؤ) (53) [آشاغی آلمانجه rümte] (بحر) آچیق، انكین دكز .

Raunen (ـ‿ فعلا+ وفعمتعه) .a (21) [قدیم آلمانجه rûnên] مرلدانمق، میر میر سویلنمك كیزلیجه ، فیصیلدایه‌رق سویلمك ‖ فیص كچمك .

Raupe (ـ‿ امؤ) (53) [قدیم آلمانجه rûpa] (تاطبیعه) سرفه، طرطیل، یاپراق‌قوردی، عمومیتله بوجكارك كلبك اولمزدن اول بولندقلری حال ‖ (مجا) —n ((Grillen)im Kopfe haben برینك ، قفاسنده اكسیكلك اولمق ، عقلنده قاچیقلق اولمق ‖ ایپك ویا صیرمه‌دن‌معمول وصنایعده تزیینات مقامنده مستعمل طرطیل، صچاق .

Raupig (ـ‿ ص) (24) طرطیل طولو ، طرطیللی .

'Raus (ـ) her-aus ك صورت مختصره‌سی) .

Rausch (ـ ام) (31) [آشاغی آلمانجه rûsk ‖ مرا . rauschen] اكثریا صورت تصغیریه‌سی مستعمل اوله‌رق

Räuschchen (ـ‿ الا) سرمستلك ، سرخوشلق ، einen —haben كیفحالی ‖ im—e كیف‌اولمق ‖ (مجا) —der Liebe .

Raude (ـ‿ امؤ) (53) [قدیم آلمانجه rûdâ] (علم امراض) یانیق ، یاره اوزرنده حاصل اولان قبوق .

Räude (ـ‿ امؤ) (53) [قدیم آلمانجه rindi]=Raude ‖ (بیطر) طرمیق كبی حاصل اولان قباریق ، قبارجیق ، اویوز ‖ آغاجلرده دوكمه یورجاق .

'Rauf (ـ) her-auf ك صورت مختصره‌سی) .

Rauf,,... (ـ...) —süchtig (ص) غوغایی سون ، آتاق (طبیعتلی) ‖ —bold (ام) غوغاجی ، تزاعجی ، یوسكوللی بلا ‖ —degen (ام) اسكی اوزون قلنج ‖ = —bold .

Raufe (ـ‿ امؤ) (53) [قدیم آلمانجه roufa اولوب غوتجه raupjan دن مأخوذدر] آخور یملكی ، یوكسك راف .

Räufeln (ـ‿ فعمتعه) .a (21) ausfasern . ایپلكی یولمق ، برشیئك طوقومه‌سنی چوزمك ، تفتیك یاپمق ، دیتمك .

Raufen (ـ‿ فعمتعه) .a (21) [غوت لساننده raupjan] (فعمطا) ، فعمشاركه ، فعلا+) قوپارمق، چكوب چیقارمق ، یولمق ‖ — sich و Jemand — برینی صاچلرندن یقالیوب چكمك ، سورومك ، خربالامق ، تحقیر ایتمك ، حقارت ایتمك ‖ (sich) mit Jemandem — بریله بوغاز بوغازه كلمك ، بوغوشمق ، غوغا ایتمك .

Raufer (ـ‿ ام) .a (40) = Rauf-bold ‖ = Rauf-degen .

Rauferei (ـ‿ـ امؤ) [raufen] غوغا ، كورلتی ، عربده ، معارضه ، دوكوشمه .

Rauh (ـ ص) (24) [=rauch] (glatt ك مقابلی) سرت ، خشونت‌طبعی اولان، نزاكتسز ، درشت معامله‌لی ، یكمسز ‖ Jemand — anfahren برینه سرت ، درشت ، یاقشمز ، بد معامله ایتمك ، برینه قارشو تربیه‌سز طاورانمق ‖ = rauch ‖ (اراضی حقنده) طاغلو ، طاغلق ، صرب ، ایصسز ، وحشی ، چبلاق ، غیر منبت ‖ یونتولمامش، قبا طاصلاق ‖ aus dem —en arbeiten یونتمق ، ایشلتمك ، ایشلمك .

Rauh,,... (ـ...) —borsten (جمعؤ) (صنع) سرت فیرچه اعمالنه مخصوص (سرت) قیل .

Rauhe (ـ‿ امؤ) (53) [rauh] بعض حیواناتك توك ویا دریسنی چكشدیرمه‌سی ، قرنسه .

Rauheit (ـ‿ امؤ) (49) [rauh] سرتلك ، درشتلك ، خشونت طبع ، نزاكتسزلك ، تربیه‌سزلك .

Rauen (ـ‿ فعمتعه) .a (21) [rauh] سرتلشدیرمك ‖ das Tuch — (چوقه فابریقه‌لرنده) چوقه‌یی طرامق ‖ چنتمك ‖ فعلا+ و —sich (فعمطا) توك ویا دریسی دوكمك ، دكیشدیرمك ، نسول ایتمك ‖ (سس حقنده) قالینلاشمق .

Rauher (ـ‿ ام) .a (40) [rauh] چوخه فابریقه‌سنده چوخه‌یی طرایان عمله ، ایشجی .

Rauigkeit (ـ‿ـ امؤ) (49) [rauh] = Rauheit .

Rauke (ـ‿ امؤ) (53) [لاتینجه eru'ca] (نبا) — (wilde) كذلك : Rauken-kohl (ـ‿ـ ام) روكت صلاطه‌سی ، روقه .

rehho قديم آلمانجه] ⑩ b. (ــَـ ا م) **Rechen**
[اولوب anhäufen معناسنه اولان rehhan دن مأخوذدر
(صنع) باغچوانلق وچفتجیلکده مستعمل طراق .
Rechen„ ... (ـــَـ ...) —stiel (ا م) (صنع) طراق
صاپی || —kammer (امؤ) محاسبه قلمی، اوطه‌سی || —aufgabe
(ا مؤ) حساب مسئله‌سی || —buch (ا لا) حساب کتابی ||
—maschi'ne (ا مؤ) حساب ماکنه‌سی || —tafel (ا مؤ)
طاش تخته || کرات جدولی .

Rechenschaft (ـــَـ ا مؤ) ⑲ (*sans pl.*) [rechnen]
geben von etwas : یاخود —ablegen, برشیدن حساب
ویرمك ، برشیئك حسابنی کوسترمك || برشیدن مسئول اولمق .

Rechnen (ــَـ فع متع وفع لا+) b. ㉑ [قدیم آلمانجه
rehhanôn یعنی: zählend überschlagen] حساب ایتمك،
حسابلق، صایمق —Eins zum Anderen ضم ایتمك || Eins
—ins Andere اوست اوسته ، بر بری اوزرینه صایمق،
وسطی چیقارمق، بولمق، حساب ایتمك، وسطیسی آلمق || Alles
in Allem gerechnet جمعاً یکون ، هپسی بردن ، کافه‌سنك
مجموعی || ... mitgerechnet (den Ertrag seiner Stelle)
داخل اولدیغی حالده ، داخل حساب ایدلدیکی صورتده || ich
rechne es mir zur Ehre, zu.... بن... انکله افتخار ایدرم.

Rechnung (ــَـ ا مؤ) ⑲ [rechnen || قدیم آلمانجه
réchénunga] حساب، حساب ایتمه، حسابله || —ablegen
حساب کورمه، ویرمه || ویاخود: etwas in—stellen' bringen
برشیئی برابر حساب ایتمك ، داخل حساب ایتمك ، حسابه صوقمق،
قویمق || حساب ، فرض، ظن || seine—bei etwas finden
برشیده آرادیغنی، منفعتنی، حساب ایتدیکی شیئی بولمق || den
Umständen—tragen احوال حاضره یی ملاحظه ومطالعه
ایدرك حساب ایتمك ، دوشونه‌رك یاپمق استمك ، حساب ایتمك،
نظر مطالعه‌یه آلمق || (برینك آخره اولان بورجنی کوسترر) حساب
پوصله‌سی || (تجا) laut—zahlen حساب پوصله‌سنه کوره
تأدیه اولنور، ویریله‌جك || auf—kaufen بورجه، ویره‌سی‌یه
صاتون آلمق || Jemandem einen Strich durch seine—
machen برینك پلانتی، حسابنی، تصوراتنی بوزمق، مانع اولمق.

Recht (ــَ ص) [قدیم آلمانجه ㉘ (*sans compr.*)
rëht =لاتینجه re'ctus] (link ك مقابلی) طوغری مستقیم،
امین ، حقلی ، صالح || (ا مؤ) , die Rechte (—e) Hand
(صاغ ال ، صاغ طرف) صاغ طرفده واقع اولان || —e Seite
(حا) rechts صاغ طرفه ، صاغه طوغری ، sich—wenden
صاغه دوکمك || (krumm, schief كلمه‌لرینك مقابلی) طوغری،
قائم، هندسه‌ده: —er Winkel زاویهٔ قائمه || طوغری، صحیح،
ایجاب ایتدیکی وجهله ، موافق مصلحت وحقیقت ، مناسب ||
Das ist nicht mehr als—und billig بوطوغریدن ومناسب
اولاندن بشقه برشی دکلدر، الك مناسب وطوغری اولانی بودر ||
nach—e Weg) ist das der : ویاخود) ?—gehe ich hier
der Friedrichstraße ? بورادن فره‌دریق صوقاغنه کیده
بیلورمی‌یم، چیقه‌بیلورمیم، فره‌دریق جاده‌سنه کیدن یول بومیدر،
چیقان طریق بوراسیمیدر، فره‌دریق جاده‌سنه بورادنمی کیدیلور ||
?.bin ich hier—bei Herrn N... افندینك خانه‌سی بوراسیمیدر؟
kommme ich Ihnen—? || فلان افندی بوراده‌می اقامت ایدییور؟
Das ist nicht der—e Schluß || صاقین راحتسز ایتمیه‌یم؟

Rauschen (ــَـ فع لا ±) a. ㉑ [قدیم آلمانجه rûsken] ||
(فع لا +) کورلده‌مك ، کورلمك ، علی الخصوص (روزکار ،
فورطنه، طالغه حقنده) چاغلامق، ایکلمك، اوتمك ، چاتلامق ||
(ایرمق، چای وسائر اقارصولر حقنده) چاغل چاغل آقمق ،
چاغلامق || (ایپك قماش حقنده) فیشیردامق، فیشیر فیشیر اوتمك ||
(فع لا —) کورولتی ، کورلمه ایله یکچمك || (فع متع) شعرده
ایشتدیرمك ، چیقارتمق || der Wald) hat mir die alte)
Zeit wach gerauscht... اورمانك خاشیلتیسی ، خیشیردیسی
بکا اسکی زمانی، یکچن وقتی خاطرلاتدی، خاطریمه کتیردی || b—
(اسم فاعل وصفت) کورولتی ایدرك ، چاغلیان ایکلیان، درین
وخزین خیشیردامق .

Räuspern (ــَـ فع لا +) و — sich .a ㉑ (فع مطا)
[وسطی آلمانجه rûspern] خفیفجه اوکسورمك ، اوهو
دیه‌رك اوکسورمك ، اوهو .

Raute (ــَـ ا م) ㉟ [اشاغی آلمانجه rute] معین
(درت ضلعی مساوی اولوب زاویه‌لرینك مقابل بولنانلرینك
ایکیسی حاده ودیکر ایکیسی منفرجه اولان متوازی الاضلاع)
بقلوا شکلی، پوصالچ || (شمدی کاغد اویوننده) دینیری، لوقوم ||
(طاشجیلقده مستعمل آلاتدن اوچ ویا درت کوشه‌لی) قاصه‌ته.

Ray-gras (ــَـ الا) ㉖ [انکلیز] (نبا) اینجه یونجه.

Reagi(e)ren (ــَ gi ــَــ فع لا +) .a ㉑ کندینه
تأثیر ایدن برجسمه تأثیر ایتمك، مقابل عملده بولنمق || (ا لا)
. **Reaktion** = ⑩ b.

Reaktion (ــَ (ــَ) iss ــَـ ا مؤ) ⑲ [لاتینجه] (کیمیا
وپولتیقه ده) عکس العمل ، تعامل || افکار ترقی‌یه قارشو
طوره‌قلق، ترقی شکنلك .

Reaktivi(e)ren (ــَـ v ــَـ فع متع) .a ㉑ [فر] خارجدن
الدیغی تأثیره مقابل تأثیر ایتمك، عکس العمل وقوعه کتیرمك .

Real (ــَ ص) ㉔ [یکی لاتینجه] کرچك ، حقیق، صحیح،
فعلاً ، موجود || (ا لا) حقیقت، کرچکلك، وجودی اولمه ||
[اسپانیولجه] — (ا م) اسپانیانك قرق پاره قدر قیمتی اولان
سکه‌سی، ریال.

Real„ ... (ــَ ...) —werth (ا م) قیمت حقیقیه ||
—schule (امؤ) صنایع متنوعه تحصیلنه مبادی اتخاذ اولنه‌جق
علوم ابتدائیه‌نك تحصیلنه مخصوص مکتب .

Realisi(e)ren (ــَـ فع متع) .a ㉑ [لاتینجه]
حقیقیلشدیرمك، قوه‌دن فعله چیقارمق، صحیحلشدیرمك || نقوده
تحویل ایتمك .

Realismus (ــَـ ا م) ㊺ (*sans pl.*) [لاتینجه]
(فلسفه) افکار واحوال معنویه‌یی مواد مستقله وصحیحه‌دن
عد ایتمکدن عبارت اسکی برفلسفه طریقی || احوال طبیعته نظر
حقیق وطبیعیسیله باقان متأخرین حکمانك فکر ومسلکی .

Realität (ــَـ ا مؤ) ⑲ [لاتینجه] حقیقت فعلاً
ومادةً موجود ویا واقع اولمقلق ، بوصورتله واقع اولان شی،
حقایق .

Rebe (ــَ ا مؤ) ㊸ [قدیم آلمانجه rëpa || مرا .
[Rippe —(Wein„) اوزوم کوتوکی || اوزوم کوتوکلرندن
هرسنه سورن شاخ ، دال .

Rebell (ــَ ا م) ㊿ [لاتینجه rebe'llis] حکومت
مشروعه ومتبوعه‌سنه اطاعت ایتمیان عاصی .

بوطوغرى اناختاردكل، بو بورانك اناختارىدكل، بزم استديكمز
اناختار بودكل ‖ zu—er Zeit تام وقتنده ، مناسب ولازم
اولديغى وقتده ، تام زمانشده ‖ آلتنى كوسترەرك : bist Du
es ist—von ‖ ? سن قاچقميسك نه سك nicht - hier ?
... Ihnen daß Sie . . . چوق كوزل ياپديكز ، ايتديكز ،
ايودوشونديكز بولديكزكه . . . . اجمديككزه ياپمديغكزه
چوق ايو ايتديكز ‖ wenn mir—ist اكر الدانميورسەم ، ظن
ايدرسەم ، بكا قالورسه ‖ موافقت وممنونيتى بيان ايله : Das
! —ist—!, so ist es اوح! ، هاشويله . ، كوردكمى! ، بويله
چوق ايو اولدى! ، اوح اولسون! ، كوردكمى باق، نەكوزل ! ،
ich bin—begierig darauf ‖ sehr = (حا) ‖ ! آفرين
اوكا ، (بوكا ، شوكا) چوق مراق ايدييورم شونى آكلامسنى ،
كورمسنى پك آرزو ايدييورم ‖ جرح وعدم قبول مقامنده :
! o bitte—sehr اوعفو ايدرسكز ! ، يو ياقيكز افندم ! ‖
ستەمقامنده: عفو بيوررسكز افندم! ‖ (erst) كلمەسيله برلكده
اولەرق (jetzt) erfahren Sie es erst—nicht (اويله ايسه
شيمدى) هيچ آكلايەمزسكز ، اويله ايسه شمدى هيچ سويلمام ،
كوسترمام ‖ (ايو، مكمل بيوك برشى) es ist nichts Rechtes
بوبيوك برشىدكل، بونك اهميتيى اولور ‖ Du bist mir auch
! der Rechte سنده آز بولنورقماش دكلسك ها ! ، سنده آز
آكلاديغك دكلسك ها !، سكاده نردن چاتدق! ‖ Das ist' 'was
Recht(e)s اشته مكمل، اعلا، ايو برشى، اشتەكوردكمى مالى ‖
(موافقت مقامنده) — mir ist's بكا كوره ، بنجه پك اعلا،
بن راضيم ، راضى اولورم ‖ wenn es Ihnen—ist اكر
موافقت بيوررسەكز، اكر امر، ارزوايدرسەكز، اكر استرسەكز،
راحتسز اولمزسەكز ‖ —ihm ist Alles اونجه هپسى بر ،
اوهرشيئه راضى اولور ‖ —mann kann es nicht Allen
machen انسان هركسك مزاجنەكوره خدمت ايدەمز، انسان
ياپديغى هركسه بكنديرەمز ‖ (اقربالقده .... „Stief كلمەسنك
مقابلى) اوز، اصل mein—er Bruder تماوز، اصل قرنداشم ‖
(e Seite (eines Zeuges— برشيئك يوزطرفى ترسى اوليان
جهتى، طيشه كلەجك جهتى ‖ Alles, was—ist حق هرشيئه
تقدم ايدر ، طوغرى يه كيم نه دير .

Recht (~ ١ لا) ㊳ [recht] حق، صلاحيت ‖ Dein
den Weg—ens ‖ استديكك اولسون — muß Dir werden
ergreifen عدالته دخالت ، مراجعت ايتمك، صيغينمق ‖ (فن)
حقوق (علم) فقه ‖ حق وصلاحيت ‖ von—s wegen
طوغريسنه، حقنه باقلنجه، راچون(رەزون) جەسى، طوغريسى
استر ايسەك ‖ haben— (ياپديغنده وياسويلديكنده) حقلى اولمق.
Recht„... (...) liebend— (ص) حقانيت ، عدالت
سون ‖ eck— (١ لا) (ريا) مربع ‖ fertigen— (فعه متعه
و sich—fertigen (فعه مطا) كندوسنك حقلى قباحتسز اولديغى
اثبات ايتمك، كوسترمك ‖ حقانيتى اثبات اولمق ‖ كنديى قورتارمق،
تبرئهٔ ذمت ايتمك ‖ موافق عدالت اولەرق قبول ايتمك ، حقلو
بولمق ‖ mäßig— (ص) قانوناً مساعده اولنان، حق اوزره ،
شرعى ، نظامى ، نظاماً ‖ schaffen— [recht geschaffen]
(ص) طوغرى ، مستقيم ، صنعتكارانه ‖ يوليله اولان ، لايق
وروا اولان ‖ ناموسكارانه ، حقلى، حقانيت اوزره ‖ ناموسلى ‖
محكم ، متين ‖ خاص ‖ (حا) تام ، ايوجه ، لايق وجهله ،
استديكندن اعلا ‖ wink(e)lig— (ص) (ريا) زاويهٔ

قائمەلى ‖ عموداً ‖ مستطيلى ‖ zeitig— (ص) وقت وحاله
جسبان ، موافق ، تام وقتنده اولان .

Rechte (~ ١ مؤ) ㊾ (مرا . recht) .

Rechten (~ فعه لا +) b. ㉑ [Recht] اقامهٔ دعوى
ايتمك ، شكايت ايتمك، مدافعه ايتمك ‖ (مجا) مجادله ، منازعه،
اعتراض، ادعا ايتمك، برشى اوزرينه چكشمك .

Rechts„ ... (...) beflissene(r)— (١ م) حقوق
تحصيلنده اولان(طلبه) ‖ erfahren— (ص) حقوقه ، فقهه
وقوف اولان ‖ bewegung— (١ مؤ) صاغه اولان ، ياپيلان
حركت ‖ anwalt— (١ م) مدعى ‖ دعوى وكيلى، آووقات ‖
fällig— (ص) : gültig werden— دعوالى قزانەمامق ،
غائب ايتمك ‖ wegen— (ص) نظاماً مقبول ومعتبر ، مرعى
الحكم ، موثوق ، معتبر ، احتجاجه صالح ‖ wegen— (حا)
(مرا . Recht) .

Reci„ ... (...) (مرا ... Rezi ...) .

Reck (~ ١ لا) ㊳ [آشاغى آلمانجه rëk Quer-stange]
(جمناستيقده) آصق اغاجى، جمناستيق تيمورى .

Recke (~ ١ م) ㊷ [قديم آلمانجه recchio Verbannter]
ديو، عفريت ‖ مهيب شى ‖ اژدر ‖ tapferer— مردجسور،
اژدر كبى بهادر .

Recken (~ فعه متعه وفعه لا +) a. ㉑ [قديم آلمانجه
recchan ‖ مرا . Rechen] و sich— (فعه مطا) ياطلق،
بوينه اوزاتمق ‖ die Glieder— كرنمك ، اعضاسنى اوزاتمق ‖
چكمك ، اوزاتمق .

Redakteur (فرانسزجه تلفظ اولنور ١ م) ㊻ [فر]
(Haupt„ : ياخود „Chef) سرمحرر (اكثريا غزتەحقنده) .

Redaktion (~ (~) tss ~ ١ مؤ) ㊾ [لاتينجه] قلمه
آلمه ، محررلك ايتمه ‖ قلمه آلان ، محررلك ايدن ذوات ‖
بونلرك قلم اوطەسى ، ادارهٔ تحريريه ، غزتەنك ادارەاوطەسى.

Rede (~ ١ مؤ) ㊾ [قديم آلمانجه radia = لاتينجه
ratio] كلام ، سوز، لقردى Jemandem in die—fallen
برينك سوزينه قاريشمق، سوزينى، لقرديسنى كسمك ‖ نطق ‖
تقرير، افاده، علم بلاغت ‖ قونوشمه، كوروشمه ‖ : ياخود Das
—davon) ist keine) البته، معلوم، كندوكنديسنه آكلاشيلور،
تكراره، ايضاحەحاجت يوق ‖ ...es kam hernach die—auf
بعده سوز لقردى . . . فلانه ، فلان شيئه انتقال ايتدى ‖
Das ist gar nicht der—werth انسان بونى سويلديكنه
دكز ، بولقردى، شى سويلنديكنه دكز ‖ ? —wovon ist die
ندن بحث اولنيور؟ سوزنەيك اوزرنده؟ نيه دائرقونيشيليور؟ ‖
(غرا) ‖ خطابت ايتمك ، برنطق ايراد ايتمك eine—halten
تنكلم ‖ روايت ‖ مظاهرت، (جواب ، مدافعه) Jemandem
Jemand ‖ برينه مظاهرت ايتمك، برينى مدافعه ايتمك —stehen
über etwas zur—stellen برينى برشيدن طولايى استجواب
ايتمك ، استنطاق ايتمك ، (آغزينى آرامق) .

Reden (~ فعلا + وفعه متعه) b. ㉑ [Rede] سويلمك،
نقل وحكايه ، بحث ايتمك ‖ es wird darüber geredet اوندن
بحث اولنيور، سويلنيليور ‖ —Sie haben gut اوت سويلمسى
قولاى، اوت سزه سويليوويرمك قولاى كلييور غاليا — الخ... über
اديبانه (وساڑه) يه دائر قونوشمق كوروشمك ، آثار اديبەدن

بحث ایتمك ‖ (فع متع) ذکر ایتمك ، سویلمك ، بحث ایتمك ‖
vor Gericht— محکمه حضورنده سویلمك ؛ دعوی ، شکایت
ایتمك ‖ نطق سویلمك ، ایراد ایتمك ‖ (حال ایله برلکده)
jetzt redet er ganz anders شمدی افاده‌سی،لسانی دکشدیردی،
aus ihm redet die Verzweiflung ‖ طرز افاده‌سی دکشدی
امیدسزلکی، اسف وکدری لساندن بللی، آغزندن دوکیلیور،
حالندن کوریلیور ‖ Jemandem in's Gewissen— بریتك
حسی، وجدانی اویاندیرمغه سعی ایتمك Das ist Alles in
den Wind geredet بونك هیچ بریتك اهمیتی اولمز، بوسوزلرك
هپسی هوایه سویلنمش کبیدر ‖ mit sich—lassen لاف آکلامق،
سوز دیکلر اولمق ، کندوسیله قونوشلمق ، لقردی ایتمك ممکن
اولمق، سوز آکلار طاقمندن اولمق ‖ sich heiser— سویلیه
سویلیه ، نطق ایراد ایده ایده سسی قیصلمق ‖ — (ا لا)
—ist Silber Schweigen ist Gold ‖ سویله، سوز — سکوت
دیردیردن خیرلیدر، دیردیردن ایسه سکوت ایتمسی خیرلیدر
(سویلمك کموش، سکوت آلتوندر) .

Redens-art (-ـ‌ـ ا مؤ) (49) صورت ، طرز افاده ‖
Das ist nur so eine— او، بواویله برصورت افاده وتلفظدن
عبارتدر ‖ lange—en machen ایشی ، لقردی‌یی اوزاتمق ،
تطویل ایتمك ، اطناب ایتمك ‖ nur keine—en! ای‌صاچمه‌له
سنی کس ارتق ! ای مناسبتسزلك ایتمه ارتق! دیلکی‌طوت !
ای ارتق یتیشور !

Rederei (-ـ‌ـ ا مؤ) (49) = Gerede .

Redigi(e)ren (-ـ gh -ـ فع متع) .a (21) [لاتینجه]
قلمه آلمق ، تحریر ایتمك .

Redlich (-ـ ـ ص) (24) [قدیم آلمانجه redolih
der Rechenschaft gemäß] معناً rechtschaffen و ehrlich
کلمه‌لرینه‌معادلدر: ناموسلی، عفیف، عصمتلو، مستقیم، طوغری،
عرض اهلی، فکری ونیتی طوغری وسلیم، خیرخواهانه اولان،
یورکی وقلبی تمیز ، صدق بتون .

Redner (-ـ ا م) .a (40) [reden]، —in (ا مؤ)
خطیب، خطابت ایدن قادین، نطوق، نطق ایراد ایدن(ارکك ،
قادین) .

Red-selig (-ـ‌ـ ص) (24) قونوشقان، لقردی ایتمسی،
کوروشمه‌سی سون، لقردیجی ، لقردی جانلی ‖ کوه‌زه ، چکه‌سی
دوشوك .

Reduzi(e)ren (-ـ‌ـ‌ـ فع متع) [لاتینجه] و —sich .a (21)
(فع مطا) آزالتمق ، ایندیرمك ‖ قلب وتحویل ایتمك ‖ تقلیل
وتنزیل ایتمك ‖ (مجا) دوشورمك ، دوشمك er sieht sehr
reduzi'rt aus او پك دوشکون کورینیور، اونك حالی زیاده
بردوشکونلك (فقر) کوستریور ‖ (ریا) اختصار ایتمك .

Re-ell (-ـ ص) (24) [فر] rea'l ‖ افعال وحرکاتنده
مستقیم وطوغری اوله‌رق ناموسکارانه اولان ، حرکت ایدن ‖
(تجا) معتبر .

Reep (ـ لا) (38) [آشاغی آلمانجه = انکلیزجه rope]
(بحر) خلاط .

Refektorium (ـ(ـ) ـ‌ـ ا لا) (44) [لاتینجه] مناستر
مکتب وامثالنده یمك قغوشی، طعامخانه .

Referendar (-ـ‌ـ ا م) ، entār ... [لاتینجه] کذلك :
Referendarius (ـ(ـ) ـ‌ـ ا م) وسط درجه رتبه‌سی
بولنان اداره وعدلیه مأمورلرینه ویریلان عنوان ‖ (پروسیاده
حقوق رتبه‌لرینك اك اشاغی قدمه‌سنده بولنان) حقوق‌مأذونی.

Referenz (ـ‌ـ ا مؤ) (49) [لاتینجه‌دن‌مأخوذ انکلیزجه]
(تجا) برتاجر حقنده طلب اولنان معلومات ، تجارته دائر
معلومات ویرن .

Referi(e)ren (ـ‌ـ‌ـ فع متع) .a (21) [لاتینجه] معلومات
ویرمك ، اخبار ایتمك ، بیلدیرمك .

Reff (ـ ا لا) (38) [قدیم آلمانجه rēf] = Raufe ‖
حمال سمری ، ارقه‌لغی ‖ (بحر) یلکن حلقه‌سی (بغلیه رق
بر یلکنی کوچلتمکه ، قیصالتمغه مخصوص ترتیبات) .

Reflekti(e)ren (ـ‌ـ‌ـ فع متع) .a (21) [لاتینجه]
(حکمة) خطوط‌شعاعیه وامثالی‌حقنده: انعکاس، انتشار ایتمك ‖
(فعلا +) auf etwas— برشی‌اوزرینه نظردقتی‌عطف ایتمك،
کوزینی دیکمك ، کوز قویمق، قورمق، آلمغه ، ایدنمکه ، نائل
اولمغه عزم ایتمك ، استمك ، فکرندن کچیرمك ‖ (ا لا) انعکاس،
عکس ایتمه .

Reflex (ـ ا م) (38) [لاتینجه] (حکمه) ضیانك عکس
ایتمسی ، انعکاس ضیا .

Reflexion (ـ(ـ)ـ ا مؤ) (49) [لاتینجه] = Reflekti(e)ren
انعکاس .

Reflexiv (ـ ـ ص) (24) [لاتینجه] (غرا) مطاوعت
(فعللری حقنده) .

Reform (ـ ا مؤ) (49) [فر] تهذیب ، اصلاح، تنظیم ،
تجدید ‖ اصلاحات، تنظیمات ، تنسیقات .

Reformi(e)ren (ـ‌ـ‌ـ فع متع) .a (21) [لاتینجه]
اصلاحات یاپمق ، تنسیقات اجرا ایتمك ، تنظیم ایتمك ‖ فسخ
ولغو ایتمك ، تنقیحات اجرا ایتمك .

Refraktor (ـ‌ـ ا م) (43) [لاتینجه] (هیئة) انکسار
ضیایی موجب اولان ، مکسر، برنوع دوربین .

Regal (ـ ا لا) (38) [لاتینجه] اسکی وقتلرده (محلول
قالان اوقاف وسائره‌نك حاصلاتی بروقت معین ایچون) حکمداره
عائد اولمق حق وصلاحیتی .

Regatta (ـ‌ـ ا مؤ) sg. inv. pl. —s [ایتا] قایق
یاریشی .

Rege (ـ‌ـ ص) (24) [regen] متحرك، اویناق ، فعال ،
چالشقان، غیور، چابوق، چویك، آتیك، اویانیق ‖ der Wunsch
wurde in ihm— آرزو (سی) اونده اویاندی ، آرزو ایتمکه
باشلادی .

Regel (ـ‌ـ ا مؤ) (53) [لاتینجه re'gula] قاعده ،
اصول نظام ‖ in der— قاعدةً ، اصولاً ، علی العاده ،
علی الاصول ‖ (اکثریا : n— جمع) حیض، آی باشی ، عادت
(=Menstruatio'n) .

Regel... (ـ‌ـ...) —los (ص) قاعده ونظامی اولمیان،
غیر منتظم، اطرادسز، برنظام واصوله مربوط اولمیان، کیفی ‖
—mäßig (ص) منتظم ، منتظماً ، مرتب ، مطرد ‖ اصول
ونظامنه موافق ‖ دواملی ، قصورسز ، اختلافسز ‖ —recht
(ص) قاعده‌یه موافق، اصولنه‌مطابق،منتظم،طوغری، قصورسز ‖
مرتب، مقبول‌طوتیلان اصول وقاعده‌یه، قونیلان‌نظامه مطابق.

Regeln (ـ‌ـ فع متع) و —sich .a (21) (فع مطا)
[Regel] ترتیب وتنظیم ایتمك ، برقاعده واصوله تطبیق ایتمك،

دوزلتمك || اصول ونظام اوله‌رق وضع ایتمك ، تنظیمات یاپمق ،
تنسیق ایتمك .

Regen (ـ‌ـ فع متع) و — sich .a (21) (فع مطا)
[قدیم آلمانجه غوت لساننده rigan vom Orte kommen
كلمه‌سندن مأخوذ rekdjan] حركت ایتمك ، قیلدامق ، یرندن
اویناتمق || تحریك ایتمك ، یرندن اویناتمق ، قیلداتمق || تحریك
ایتمك ، فكرینی اویاندیرمق ، طلوع ایتدیرمك ، ذهنی كشاد ایتمك ،
حس ایتدیرمك ، سنوح ایتمك ، صدور ایتمك .

Regen (ـ‌ـ ا م) .b (40) [قدیم آلمانجه غوتجه rigan
دن مأخوذ rekan] یغمور ، باران ، مطر || (ضرمثل)
aus dem—in die Traufe kommen یغموردن قورتیلوب
آقینتی‌یه (دامله‌یه) طوتلمق ، یغموردن قورتیلوب طولی‌یه طوتلمق .

Regen „ ... (ـ‌ـ...) —bogen (ا م) قوس قزح ،
علائم السما || —deckel (ا م) (ع) (برتفنكك) قپاق اورتوسی ||
—mantel (ا م) یغمورلق اكثریا : مشمع || —schirm
(ا م) یغموره مخصوص شمسیه || —wasser (ا لا) یغمور
صوی || —wetter (ا لا) یغمورلی هوا ، یغمور هواسی ||
—wurm (ا م) (تا طبیعه) صوغوجان .

Regeneri(e)ren (ـ‌ـ‌ـ -gh فع متع) .a (21) [لاتینجه]
تجدید واحیا ایتمك ، یكیدن حیات ویرمك ، جانلاندیرمق ، اویاندیرمق .

Regensburg (ـ‌ـ ا خا لا) (56) (جغر) باویراده كائن
راتیسبون (ركنسبورغ) شهری .

Regent (ـ‌ـ gh - ا م) (51) [لاتینجه] —in (ا مؤ)
حكمدار ، تحت حكمدارده بولنان ، سلطنت سورن || مقام
حكمدارده وكالةً بولنان ، نائب ، نائبهٔ حكومت .

Regentschaft (ـ‌ـ gh- ا مؤ) (49) [Rege'nt] نیابت ،
حكمدار وكالتی ، بویله برذاتك صفت وعنوانی ، وكالت سلطنت ،
زمان ومدت وكالت || هیئت نیابت || امارتاً اداره اولنان
حكومت ، بكلك .

Regie (فرانسزجه تلفظ اولنور ا مؤ) (53) [فر] امانةً
اداره اولنان دائره || رسومات امانتی || انحصار ، رژی || (برتیاترونك)
فنی وصناعی اداره‌سی ، دیركتورلغی .

Regieren (ـ‌ـ gh-فع متع) .a (21) [لاتینجه re'gere]
حكومت سورمك ، تحت سلطنت واداره‌سنده بولندیرمق ، اداره
ایتمك ، حكمران اولمق || سوق ، واداره ایتمك ، تحت نظارت
واداره‌سنده بولندیرمق ، قوللانمق || ein (Pferd)— برباركیری ،
قوللانمق ، سوق واداره ایتمك || (فع لا +) برحكومت ویا
امارتك رئیسی ، حكمداری ، پادشاهی بولنمق ، حكمران اولمق .

Regierung (ـ‌ـ -gh ا مؤ) (49) [regieren] حكومت ،
اداره ، سلطنت || حكومت ، دولت .

Regiment (ـ‌ـ -gh ا لا) (38) [لاتینجه regime'ntum]
آلای ، جماعت || haben : یاخود das—führen قوماندا
ایتمك ، افندیسی اولمق ، امر ایتمك || [فر] (اكثریا برمیرالای
طرفندن سوق واداره اولنان قطعهٔ عسكریه) آلای .

Regiments „ ... (ـ‌ـ... gh -) (ع) —adjuta'nt
(ا م) آلای یاوری || —kommandeur (ا م) آلای قوماندانی ،
میر آلای || —schule (ا مؤ) آلای مكتبی || —schuster (ا م)
آلای قوندره‌جیسی || —unkosten (جمع) بر آلایك متفرقه‌سی ||
(مجا) (عمو) auf—unkosten leben وظیفه ، معاش ،
آرپه‌لق آلمق .

Region (ـ‌ـ gh - ا مؤ) (49) [لاتینجه] اقطار ، اقلیم ||
طرف ، جهت ، محل ، حوالی || هوا طبقه‌سندن بیری || (تشر) ناحیه .

Regisseur (فرانسزجه تلفظ اولنور ا م) (56) [فر]
(تیا) تیاترو اویونلرینی ترتیب ایدن ، صحنه‌یه قویان واویونجیلره
نظارت ایدن مأمور مخصوص .

Register (ـ‌ـ gh - ا لا) .a (40) [اورته آلمانجه
regi'strum اولوب rege'stum دن مأخوذدر] مقاولات
وسائر معاملات قیدینه مخصوص عمومی رسمی دفتر ، سجل || فهرست ||
قاتالوغ ، لیسته جدول || (مجا) (عمو) in's alte—gehören
اسكیلردن اولمق || اسكیمك ، كهنه‌لشمك ، فرسوده‌لشمك || موده‌سی
چكمش اولمق .

Registrator (ـ‌ـ‌ـ gh - ا م) (43) [لاتینجه] اوراق
مدیری || مقید ، قید مأموری .

Reglement (ré-glé-man ا لا) (56) [فر] تعلیمنامه ،
نظامنامه || تعلیمات || اصول متخذه || مقاوله نامه .

Regnen (ـ‌ـ فع لا +) .b (21) (یغمورحقنده) یاغمق ،
یغمور یاغمق .

Regnerisch (ـ‌ـ‌ـ) ، regnicht (24) (ـ‌ـ) (صـ)
[Regen] یغمورلی ، یغموری بول .

Regreß (ـ‌ـ ا م) (33) [لاتینجه] (عد) دعوی ، التجا ،
استمداد || استیناف .

Regsam (ـ‌ـ صـ) (24) [regen] (مرا . rege) متحرك ،
اویانیق ، فعال ، چالشقان ، اویناق .

Regulär (ـ‌ـ‌ـ صـ) (24) [لاتینجه] =regel-mäßig .

Regulator (ـ‌ـ‌ـ ا م) (43) [لاتینجه] برشیئی تنظیم
وتنسیق ایدن ، علی الخصوص موقتاً تعیین اولنمش عدلیه مأموری ||
(صنع) (برماكنه‌نك حركتنی تنظیم ایدن ترتیبات) ناظم .

Reguli(e)ren (ـ‌ـ‌ـ-فعمتع) .a (21) [لاتینجه regula're]
(مرا . regeln) تنظیم وترتیب ایتمك ، دوزلتمك || تنظیم وتنسیق
ایتمك ، برنظام وقانونه تطبیق ایتمك ، باغلامق .

Reh (ـ ا لا) (38) [قدیم آلمانجه rêch] (تا طبیعه)
قره‌جه || —weibliches دیشی قره‌جه .

Rehabiliti(e)ren (ـ‌ـ‌ـ--- فع متع) و — sich .a (21)
(فع مطا) [یكی لاتینجه] حال قدیمنه ارجاع ایتمك || غائب ایتمش
اولدیغی نعمت ویا حقوق اعاده ایتمك ، یكیدن اعتبار قزاندیرمق ||
حقوق اولیه وقدیمه‌سنه موفق اولمق .

Reibe (ـ‌ـ امؤ) (53) [reiben] رنده ، آغاج دیلك ، هوان .

Reiben (ـ‌ـ فع متع وفع لا +) و — sich (فع مطا)
.c (20) [قدیم آلمانجه ripan] سورتمك ، سورتونمك ، دلك
وتماس ایتمك ، سورمك || (مجا) Jemandem etwas unter
die Nase— برینك بورننه برشیئی قوقلاتمق ، برینه برشیئك
طادینی طاتدیرمق || اووملق ، اوفه‌لمق (اوفالمق) ، ازمك ،
رنده‌لمك || sich die Thränen aus den Augen— كوزینك
یاشنی الیله سیلك كوزلرینی اووالمق ، اوغوشدیرمق || gerieben
(اسم فاعل وصفت) durch-trieben || Reibung (ا مؤ)
سورتمه ، اوواله ، اوغوشدیرمه ، رنده‌له ، ازمه || یالكز
Reibung (ا مؤ) مخالفت ، مجادله ، اویغونسزلق ، یكیشه‌مامه ،
خیر كور .

Reich (ـ صـ) [قدیم آلمانجه rîhhi || viel-vermögend
مرا . لاتینجه re'gere] زنكین مثلا : —(an Früchten)

میوه‌سی بول، چوق || —machen زنکینلتمك || چوغالتمق || der Reiche زنکین، اصحاب ثروتدن اولان || Reich und Arm زنکین وفقرا .

Reich (ـ ا لا) [reich] حکومت، دولت، ایمپراطورلق، برحکمدارك تحت حکومت وادارەسندە بولنان مملکت (واهالی).

Reichen (ـ فعلا +) [قدیم آلمانجه rîhhan] اوزامق، اوزانمق، واصل اولمق، بر محل معینه دکین امتداد ایتمك، یتشمك، کیتمك || in die Höhe— یوقاری یتشمك، چیقمق، واصل اولمق || in die Tiefe— آشاغی یه، (دروننه) دیبنه ایرمك، واصل اولمق، طوقنمق || یایلمق، منتشر اولمق || (قوهٔ بصر، صدا طوپ وسائره حقنده) یتشمك، وارمق || so weit die Stimme reicht سسی یتدیکی قدر، صدا یتشدیکی قدر || an etwas— برشیئه بویجه مساوی اولمق، یتشمك || nach etwas— الی برشیئه اوزاتمق || کفایت ایتمك، یتشمك = aus-reichen || (فعمتع) Jemandem etwas— برینه برشی اوزاتمق، الیله ویرمك || ویرمك، تقدیم ایتمك || (مجا) er reicht ihm das Wasser nicht او اونك الینه صو بیله دوکه‌مز || بردیلنجی یه خطاباً : hier wird Nichts gereicht هایدی عنایت اوله || (عمو) Jemandem Eine— برینه برداته (توقات) اورمق، یرلشدیرمك، ایندیرمك .

Reichlich (ـ ـ ص) ㉔ [reich] (karg کلمه‌سنك مقابلی) مع زیادة، یتشوب آرتان، بول، زنکین، مبذول || واسع، بیوك || (حا) آووج طولیسی، بول بول .

Reichs„ ... (ـ ...) —anzeiger (ا م) برحکومتك رسمی غزته‌سی، تقویم وقایع || —kanzler (ا م) باش وکیل، صدر اعظم || —adler (ا م) (آرمه اوله‌رق) ایمپراطورلق قرتالی || —apfel (ا م) سلطان الماسی || —heer (ا لا) (ع) ایمپراطورلق اردوسی (مثلا آلمانیاده متفقه قوهٔ عمومیه‌سی، اردوسی) || —land (ا لا) ایمپراطورلغی تشکیل ایدن حکومات منفردەنك هیچ برینك مالی اولمیه‌رق بالعکس حکومات مذکوره‌نك مجتمعاً تشکیل ایتدکاری مذکور ایمپراطورلغك ملکی اولان مملکت (آلمانیاده الساس ولورن قطعه‌سی کبی) || —rath (ا م) ایمپراطورلق نامنه تشکل ایدن مجلس، دارشورا، پارلمنتو || شورای دولت || (مأمور) ایمپراطورلق سناتوری || —tag (ام) ایمپراطورلق ویا قرالیت مجلس مبعوثانی، آلمانیا پارلمنتوسی.

Reichthum (ـ ام وقدیمده: الا) ㉕ [reich] زنکینلك، ثروت || (ضرمثل) —macht nicht (immer) glücklich ثروت انسانی (هروقت) مسعود ایده‌مز .

Reif (ـ ص) ㉑ [قدیم آلمانجه rîfi] اولغون، اولمش، کاله ایرمش || ایوجه پیومش، کاله ایرمش || دلیقانلولر حقنده =mannbar بالغ، بالغه || —eren : یاخود Mann in—en —werden || اولمش (جبان حقنده) عقلی باشنده آدم || Jahren اولمق، جراحت ایوجه طوپلانوب دلنمکه یقین اولمق، یموشامق.

Reif (ـ ام) ㊳ یاخود (51) [غوت لساننده ra'ip Riemen] || قوغه چنبری —am Eimer || فوچی چنبری (Faß„)— (پارمق حلقه‌سی) یوزك || تاج، دیهم، افسر || [قدیم آلمانجه hrîfo] قیراغی، جلید، ثلج || (اکثری میوه‌لرده وعلی الخصوص اریك اوزرنده بولنان) دومان .

Reife (ـ ا مؤ) (53) [reif] بلوغه ایرمه، بلوغ (کذا مجا) || zur—bringen اولدیرمق، ایردیرمك .

Reifel (ـ ا مؤ) (53) [انکلیزجه] (انکلیزجه Rifle یازیلور ا م (56)) ششخانه‌لی قرابینه، یيولی تفنك .

Reifeln (ـ فعمتع) ㉑ a. [Reifel] (صنع) (معما) aus-kehlen = (تفنکجیلکده) برتفنکه یيو آچمق .

Reifen (ـ ا م) b. ㊵ = Reif فوچی چنبری .

Reifen (ـ فعلا +) ㉑ a. [reif] اولمق، کاله ایرمك، مکمل اولمق || ادراکه وارمق || بلوغه ایرمك، عاقل بالغ اولمق، ارکك اولمق || (فعمتع) کاله ایردیرمك، اولدیرمق (کذا مجا) || [Reif قراغی] (فعلا +) es reift قراغی طوتیور، دوشیور || (فعمتع) [Reif چنبر] فوچیلره چنبر کچیرمك .

Reifig (ـ ص) ㉔ [Reif چنبر] حلقوی، چنبروارى.

Reiflich (ـ ص) ㉔ [reif] اولمش، کاله ایرمش، پیشکین || عاقل، عقلی باشنده || عاقلانه، پیشکینجه‌سنه، وقوفلی اوله‌رق.

Reigen، شعرده : Reihen (ـ ا م) b. ㊵ [وسطی آلمانجه rei(g)e ا م] معیت آلایی، موکب || den—eröffnen آلایك باشنده بولنمق || (مجا) ایشه اویونه، بدأ ایتمك، کشاد ایتمك، ابتدا ایتمك || حلقه شکلنده اوله‌رق ایدیلان رقص، دانس || مناوبه ایله اوقونان شرقی || (شرقیده) نقرات .

Reihe (ـ ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجه rîga Li'ni-e] صره، مرتب ومنتظم اوله‌رق برخط اوزرنده یکدیکرینی تعقیب ایدن اشخاص ویا اشیا دیزیسی، صف، قطار || lange— اوزون دیزی || (ریا) سلسله || صره، نوبت || die—ist an mir صره، نوبت بنده کذلك : —ich bin an der || Sie werden auch an die—kommen صره، نوبت سزه‌ده کلور، نوبته، صره‌یه سزده داخل اولورسکز || رتبه، درجه، صره .

Reihen (ـ ا م) b. ㊵ شعرده = Reigen .

Reihen (ـ فعمتع) a. ㉑، —sich (فعمطا) [Reihe] صره‌یه قومق، دیزمك || درجه، رتبه صره‌سیله ترتیب ایتمك، اولنمق || —an einander : یاخود (Perlen) auf eine Schnur ایپلکه اینجو دیزمك || (فعمتع) (صنع) چاتمق، اکرتی دیکمك، بربرینه طوتدیرمق .

Reihen„ ... (ـ ...) —marsch (ا م) (ع) یانیله یورویش، ایکی (...) صره ایله مرتب ایکن صاغ ویاصوله دونه‌رك یان یوریشه کچوب بوصورتله یوریش || —folge (ا مؤ) صره، سلسله، یکدیکرینی تعقیب ایتمك اوزره یاپیلان ترتیبات، نظام، ترتیب، دوزن || —weise (حا) رتبه رتبه، درجه درجه || یانیله، یان یورویشیله || صره ایله .

Reiher (ـ ا م) a. ㊵ [قدیم آلمانجه hreigir] (تا طبیعیه) بالقجیل قوشی .

Reim (ـ ا م) ㊳ [قدیم آلمانجه rîm Zahl] سجع، قافیه .

Reim„ ... (ـ ...) —chro'nik (امؤ) منظوماً یازیلان وقایع تاریخیه || —wörterbuch (ا لا) قافیه دیکسیونری، لغاتی || —schmied (ا م) (عمو) قافیه مراقلوسی، عادی شاعر.

Reimbar (ـ ص) ㉔ [Reim] —sein قافیه طوتمق، مقفا اولمغه صالح اولمق .

Reimen (ـ فعلا +) و —sich ㉑ a. (فعمطا) و (فعمتع) مقفا اولمق، قافیه‌یه اویغون کلمك || قافیه یاپمق، شعر سویلمك || شعر سویلمك، قافیه‌لی سوز سویلمك || اویمق، توازن وتوافق ایتمك، امتزاج ایتمك || هم‌مشرب اولمق || اوزلاشدیرمق .

Reimer (ـ́ ـ ا م) a. ⑩ مسجع ومقفا سوزسویلیان ، قافیه وسجع یاپان ، قافیه‌لی سوزسویلیکی سون || عادی وقبا شعرسویلیان || اویدیران ، توازن وتوافق ایتدیرن .

Rein (ـ́ ـ ص) ㉑ [قدیم آلمانجه hreini] صاف، پاك، تمیز، طاهر || قصور وکناهدنبری(کذا مجا) ||—er Ertrag|| حاصلات صافیه ||—es Wasser|| تمیز ، براق ، طورو صو ||—er Wein|| قاریشدیرلمامش، حیله‌سز شراب ||Jemandem—en Wein einschenken|| برینه بر ایشك اصل اولدیغی ریا وغرضدن بری‌اولاق‌اوزره سویلمك ||ein—es Gewissen haben|| پاك بروجدانه مالك اولمق|| کیر ویاصدن بری، تمیز || لکه‌سز|| sich das Gesicht—waschen یوزنی (یقایه‌رق) تمیزلمك . یوزنی یقامق ، پاکلمك || خالص ، صاف ، جید || تمامیله ، طوغریدن طوغری‌یه ، بلا تردد ، تمامیه ||—abschlagen طوغریدن طوغری‌یه ، آچیقدن آچیغه ، بلا تردد رد ایتمك ، هیچ باقمامیوب رد ایتمك || جمله‌سی‌سیلوب سوپورمك ، تمیزلمك، هیچ برشی براقمامق ||Alles — auf-essen سیلوب سوپوروب یوتمق، هیچ برشیئی (کیرو) براقمامق || کاملا ، تماما || der Reine— ||etwas in's Reine schreiben|| پاك کسه برشیئی تمیزه چکمك ||mit Jemandem in's—e kommen|| بریله اویوشمق ، اوزلاشمق ، تألیف بین ایتمك ، اکلاشمق .

Reineke (ـ́ ـ ا خام) ㊱ تیلکینك مصالده اولان‌اسمی|| قورناز تلکی .

Reinheit (ـ́ ـ ا مؤ) ㊾ (*sans pl.*) [rein] تمیزلك، پاکلك ، طهارت ، نظافت || صافلق ، خالصلك ، حیله‌سزلك || براقلق || عفت ، عصمت .

Reinigen (ـ́ ـ فع متع) و —sich (فع مطا) a. ㉑ [rein] تمیزلمك ، تطهیر ایتمك || تمیزلنمك ، تطهیر اولنمق || کندینی تمیزلمك||خالص وپاك قیلمق، پاکلمك || سیلوب‌سوپورمك، یقامق || یقانمق||—einem (Kinde) das Gesicht برچوجغك یوزنی سیلمك ، تمیزلمك ، یقامق || (کیمیا) تصفیه ایتمك .

Reinlich (ـ́ ـ ص) ㉔ تمیز ، پاك || (اوسـق باشی) تمیز پاك .

Reinlichkeit (ـ́ ـ ا مؤ) ㊾ (*sans pl.*) [reinlich] تمیزلك ، پاکلك ، طهارت ، نظافت|| (ضرمثل) —ist 's halbe Leben تمیزلك ، طهارت حیاتك یاریسی دیمکدر .

Reis (ـ́ ا م) ㉖ [ایتالیانجه riso] اولوب بوده سانسقری لسانجه vrihi دن مأخوذ : روجه o'riza در [(نبا) پرنج || [قدیم آلمانجه hrisan دن مأخوذ hris] (الا) سورکی، آتمه، بیومه، کابیشمه||leicht bewegt werden (کسلمش ویا قیرلمش اولوب صورمختلفه‌ده استعمال اولنه‌جق اولان) چالی چرپی ، کوچك دال پارچه‌سی ||dünne Reiser|| (zur Feuerung) آتش یاقمغه ، اوجاغی آتشلکه مخصوص چالی، چرپی .

Reise (ـ́ ـ امؤ) ㊿ [قدیم آلمانجه reisa][Auf-bruch] سیاحت || یوله چیقمه، برمحله کیتمه، کیدیش|| دور(خصوصیله تفتیش‌مقصدیله یاپیلان)||wo geht die—hin?|| کزمکه‌چیقمه|| نره‌یه ؟ نه طرفه ؟ نره‌یه بویله ؟||sich auf die—machen|| یوله چیقمق ، یوله قویولمق .

Reise„... (=...) —bedarf (ا م) یولجیلغه، سیاحته لازم مواد ، اثنای راهده برابرجه الفسی لازم بولنان اشیا || —buch (ا لا) سیاحت رهبری (کتاب) ، سیاحتنامه || —gesellschaft (امؤ) یول، سیاحت جمعیتی، یولجیلر|| یول، سیاحت ارقداشی||—koffer (ام) یول‌صندیغی، ال‌چانطه‌سی|| —marschall (ا م) یولده، سیاحتده قلاغوزلق‌ایدن، مالزمه وسائره تدارکیله موظف بولنان‌کمسه ، قوناقجی|| —sack یول طوربه‌سی، چانطه‌سی، داغارجق||—tasche (امؤ) = —sack|| مشیندن معمول وبوشه آصیلور یول پاره چانطه‌سی .

Reisen (ـ́ ـ فع لا —) || حرکات وفعالیت مراد اولندقده بعضاً دخی‌فعلا+) c. ㉑ سیاحت ایتمك ، کیتمك ، طولاشمق|| بر یره سیاحت ایتمك، کیتمك، برمحله سفر ایتمك|| حرکت ایتمك، کیتمك ||wir—morgen|| یارین حرکت ایدیورز کیدیـورز یوله چیقیورز، سیاحته کیدیـورز || —einen Weg، بریولی، عینی یولی‌طوتمق، بر یولدن کیتمك، —eines Weges یولی بر اولمق || —sich arm کزه کزه ، سیاحت ایده ایده پاره‌سی توکتمك .

Reisende(r) (ـ́ ـ ا م) [reisen] Reisende (امؤ) سیاح ، یولجی ، کیجیجی .

Reisig (ـ́ ا لا) (ا م) [Reis] Reis-holz = ، کذا آغاچ بودانتیسی، چالی چیرپی|| توپله کسیلان اورمان .

Reiß„... (=...) —brett (الا) رسم تختـه‌سی ، ماصه‌سی || —aus (ا م) (الا) (عمو) —aus nehmen طبانی‌قالدیرمق، قاچمق|| —kohle (امؤ) کمورقلمی، ایك‌کموری قلمی || —schiene (امؤ) (صنعه) رسم جدولی || —zahn (ا م) (تشر) حیوانات ذات الثدیه‌نك ازی دیشلری، اسنان مخرقه ، اسنان‌نابیه|| —zirkel (ام) اوجلری اویناق پرکار.

Reißen (ـ́ ـ فع متع) و —sich (فع مطا) n. ⑳ [قدیم آلمانجه rizan] شدتله چکمك، چکوب آلمق، قوپارمق، ییرتمق|| Jemand, etwas zu Boden, zur Erde— برینی، برشیئی یره سرمك ، چارپمق||—sich an einer Nadel الی، ایکنه ایله ییرتمق || —ein Loch دلمك ، بردلیك یاپمق|| sich Löcher in die Strümpfe— چورابنی دلمك ، چورابنی‌دلیك دلیك ایتمك || عینی آلمق ، چیقـارمق رسمی چیقـارمق || Zotten—|| جلوه‌کچمك، قیرتمق، ادالر یاپمق|| Grimassen— یوت قیرمق ، موقعه مخالف سوز سویلمك ، صرف ایتمـك || Jemand—|| توك یولمق، قوپارمق|| Federn— (علی‌الخصوص عسکرلکده) تکدیر ایتمك ، شدتله توبیخ ایتمك || (فع لا —) قیرمق ، قیرلمق ، قوپارمق، قوپمق، یارمق، یارلمق ، یاطلاتمق ، یاطلامق ، ییرتمق ، ییرتلمق || (فع یکشخ) es reißt mir in allen Gliedern هرطرفم آغرییور ، قوپیور ، قیریلیـور (صانجی، آغری، روماتیزما وامثالی‌حقنده) || —sich (فع مطا) sich um etwas— برشی‌ایچون ییرتلمق، پاره‌لنمق، اوغراشمق|| —d (صفت واسم مفعول) حیواناتحقنده ییرتیجی، خونخوار die reißenden Thiere حیوانات وحشیه، یرتیجی حیوانات، دیکرحیواناتی آولیه‌رق پاره‌لیوب ییان حیوانات، یبانی‌جنوار || (علم‌امراض) —de Schmerzen اوجاع شدیده، قوپاریجی، قیویریجی آغری ، صانجی || کمال شدت وتهالك ایله ایلرولیان قوشان ، پاره‌لنورجه‌سنه آتیلان، قوشان، غایت سریع|| (تجا) (die Waare) geht reißend : —der Weise ab ویاخود مال پك زیاده سوریلیور ، رواجی، سورومی فوق العاده .

|| غاصب ، تجاوزكار ، مسلط ㊵ a. (ٮ ـ ا م) **Reißer**
(اشيا حقنده) (تيا) اهاليِ ، سيرجيلرى جلب وجذب ايدن.

|| فروسيت مكتبى (ا لا) —institu't (ـ ...) **Reit** „ ...
—sattel (ا م) بنك اكرى || —anzug (ا م) حيوانه
بينيله‌جك زمانه مخصوص البسه || —decke (ا مؤ) بنك
باركيرى غاشيه‌سى || —hose (ا مؤ) باركيره بينيله‌جك زمان
كييلان واكثريا كودرى قابلى ويابوندن معمول پانتالون، فروسيت
پانتالونى || —schule (ا مؤ) فروسيت، بينيجيلك مكتبى || (ع)
سوارى تطبيقات مكتبى || (برحيوانك يورويشلرى انواعنى
اوكره‌در) درس || —stiefel (ا م) چيزمه || —weg (ا م)
اكثر بيوك جاده‌لرده اطرافى آغاج ايله محدود وطوپراغى يموشاق
اولوب يالكز آتلولرك كچمسنه مخصوص يول، باركير يولى .

(حيوان حقنده) [reiten] ㉔ (ـ ص) **Reitbar**
بنيله بيلوردرجه‌ده اولان باركير، حيوان || (يول حقنده) باركيرله،
بنك حيوانيله كچيله بيلور يول .

vridan انغلو ساقسونجه] ㊵ a. (ٮ ـ ا م) **Reitel**
. Pack=stock= [drehen

كندلك، (صنع) [Reitel] ㉑ a. (ٮ ـ فع متع) **Reiteln**
بوقاغملق || صيق صيق يه باغلامق .

|| ritan قديم آلمانجه] ⑳ n. (± فع لا ـ ٮ) **Reiten**
(فعلا +) [sitzend fahren (اگر فعاليت وايش مراد اولنورسه
واگر يالكز حركت تبديل موقع مراد ايديلورسه اولوقت (فعلا —)
اولور) باركير ايله كيتمك، بر يولى مسافه‌يى باركير ايله قطع
ايتمك، حيوانه بنمك || —Schritt (باركيرى عادتا خطوه‌سيله
يوروتمك) عادتا بنمك ، كيتمك || —Trab سرعتلى ، طيريس
بنمك ، يورومك، كيتمك ، يوروتمك || صرته بنمك، آرقه‌يه بنمك ||
(فع متع) —ein Pferd بر باركيره بنمك، بنك اوله‌رق قوللانمق ||
ein Pferd) in's Freie— بر باركيرى قيره ، آچيق يرلره)
چيقارمق ، گزديرمك || —ein Pferd in die Schwemme
بر باركيرى صويه چيقارمق || —Jemand über den Haufen
برينى اوزرينه باركيرله يوريه‌رك يره دويرمك ، سرمك || sich
—wund—, sich einen Wolf حيوانده قيچى ياره اولمق ،
حيواندن اورلمق || (عمو) (مجا) —Jemand in die Tinte
برينى تلاشه صيقينتى يه دوچار ايتمك ، شاشيرتمق ، مشكلاته
اوغراتمق ، اضطرابه دوشورمك || : ياخود der Alp (Mahr
Nacht-mahr)reitet ihn اوكا آغيرلق، كابوس باصدى، كلدى.

(ا مؤ) ㊿ —in ، [reiten] ㊵ a. (ٮ ـ ا م) **Reiter**
آته بينان (اركك ، قادين) ، سوارى، آتلو || (ع) آتلوعسكر ،
سوارى (نفرى) || ايكى قازيغى يكديكرينه ربط ايدن
|| Dach=reiter || كيريش، چاپراز، قوشاق، پرواز ، تراورس
[ritera قديم آلمانجه] (صنع) || Kavali'er= استحكامده (ع)
(ا مؤ) كذلك (ا م) قبا صوزكچ، الك .

سوارى (ع) [Reiter] ㊾ (ا مؤ ـ ٮ ـ) **Reiterei**
(عسكرى) || اصول ، فن فروسيت .

(بالجمله ، [Reiter] ㊾ (ا مؤ ـ ٮٮ) **Reiterschaft**
بتون ، عموم) سواريلر ، سوارى .

reissen || reizan قديم آلمانجه] ㊳ (ا م ـ) **Reiz**
كلمه‌سيله مترادف] اطوار واوصاف محركه || تحريك ، غيجقلمه ،
انتباه ، تيقظ ، قيزديرمه || —angenehmer جاذبهٔ شهوانى،
شهوتى اويانديرر جلوه ، ناز ، ادا ، جلب ، جذب ، جاذبه ،
لذت ، حظوظات ، حسن ، لطافت ، دلبرلك ، شيوه ؛ مفتون
ايديجى ، قانديريجى ، سحار ، باشدن چيقارير ، دلكشلك .

[Reiz ، مرا] ㉑ c. (+ فع متع وفع لا ـ ٮ) **Reizen**
—Jemand zu etwas برينى برشيئه تحريك وتشويق ايتمك،
سوق ايتمك || —zu etwas برشيئه دعوت ايتمك || تحريك
ايتمك ، اويانديرمق ، ايقاظ ايتمك ، دورتيشديرمك ، قانديرمق ||
غيجقلامق || —den (Durst) صوصاتمق ، صوسيزلغى موجب
اولمق ، صو ايچيرمك ، حرارت وعطشى موجب اولمق || جلب
وجذب ايتمك ، مفتون وحيران ايتمك ؛ عقلنى آلمق ، بتيرمك ،
ياقمق || قيزديرمق ، حيرصلانديرمق ، ايچنى غيجقلامق ، شهوتى
تحريك ايتمك ، منبه اولمق .

[لاتينجه] ㉑ a. (فع متع ـ ٮٮٮٮ) **Rekapituli(e)ren**
تكرار ايتمك ، باشدن سويلمك || خلاصه واجمال ايتمك .

غزته ايله يايلان [لاتينجه] (53) (ا مؤ ـ ٮ ـ) **Reklame**
اعلان (اكثريا اصناف وامثالى طرفندن) || غزته ايله نشر
اولنان مدحيه || طلب ، استدعا .

اعلان ㉑ a. (+ فع متع وفع لا ـ ٮ ـ) **Reklami(e)ren**
ايتمك || طلب واستدعا ايتمك، ادعا ايتمك، مصرانه استمك || پروتستو
ايتمك ، طانيمامق، اقامهٔ حجت ايتمك .

[لاتينجه] ㉑ a. (فع متع ـ ٮٮٮ) **Rekognoszi(e)ren**
على الخصوص (ع، بحر) استكشاف ايتمك ، كشف وتحرى ايتمك .

㉑ a. (فع متع ـ ٮٮٮ) **Rekommandi(e)ren**
[فرانسزجه ، لاتينجه] توصيه واخطار ايتمك || سپارش ايتمك،
ıšmarlamaq — اصمارلمق || توصيه والتماس ايتمك || مرا . ein-geschrieben·

[لاتينجه] ㊾ (ا مؤ ـ ٮ v ـ ٮٮ) **Rekonvaleszenz**
بئر ، افاقت ، خسته‌لقدن يكى قالقمه ، كسب عافيت ، نقاهت.

سفرايه ويريلان [لاتينجه] ㊳ (الا ـ ـ ٮ ـ f) **Rekreditiv**
اعتماد نامه .

(ع) [recrue فرانسزجه] (51) (ا م ـ ـ) **Rekrut**
قرعه نفرى، عسكرى (كذا مجازى (عمو)) چيراق، شاكرد،
يماق، ملازم، بر يره يكى كلان، يكى قيد اولنان || همچيك .

[Rekrut] ㉑ a. (+ فع لا ـ ـ ٮ ـ) **Rekruti(e)ren**
sich— و (فع متع) || قرعه چكديرمك ، قرعه طوپلامق (ع)
(فع مطا) || —ein (Regiment بر آلايك نقصاننى قرعه
نفرانى ويره‌رك اكمال ايتمك || —sich قرعه آله‌رق آچيغنى
قپاتمق ، قرعه آلمق .

[لاتينجه] ㉑ a. (فع متع ٮ ـ ٮٮ) **Rektifizi(e)ren**
(ريا) || berichtigen = طوغريلتمق ، تصحيح وتقويم ايتمك
(كيميا) || eine Kurve برمنحنى يى خط مستقيمه تحويل ايتمك
تقطير (ايله تطهير ايدوب خالص) ايتمك .

(غرا) [لاتينجه] ㊾ (ا مؤ ٮ tss (ٮ) ـ) **Rektion**
مفعول تعيين ايتمكلك ، متمم بولقلق .

برمكتبك ناظر ويامديرى، [لاتينجه] ㊸ (ا م ٮ ـ) **Rektor**
رئيسى (كذلك انكليز راهبى) .

[لاتينجه] ㉑ a. (+ فع لا ـ ٮ ـ ٮ) **Rekuri(e)ren**
—auf Jemand برينه مراجعت والتجا ايتمك .

(عد) [لاتينجه] pl. ㊱ sg. ㉖ (ا م ٮ ـ) **Rekurs**
= Regreß || استيناف ، استينافى دعوى .

= [لاتينجه] ㊾ (ا مؤ ـ ـ tss (ٮ) ـ) **Relation**
. Beziehung= || Bericht

Relativ (ا ـَـ -- ص) (24) [لاتينجه] (absolut ك مقابلى)
نسبى، مقيد|| (غرا) es Fürwort— ضمير نسبى، اسم موصول.
Relegi(e)ren (ـ ـَـ ـ -فعمتع) (21) a. einen Studenten,
Schüler— برطلبه‌يى دار الفنوندن كيرويه رد واعاده ايتمك،
برطلبه‌يى برمحل تدريسدن طرد ايتمك .

Religion (ـَـ ـ gh-- امؤ) (49) [لاتينجه] دين، مذهب||
ديانت، تقوى .

Religions„ .... (ـ ـ ـ gh --) angelegenheit—
(امؤ) امورمذهبيه، خصوصات دينيه .

Religios ، religiös ايكيسيده : (ـَـ ـ gh -- ص) (24)
[لاتينجه] دينه، تقوايه متعلق ومنسوب، ديانتكارانه|| متدين
ديندار، متقى، اهل تقويدن اولان، مؤمن .

Reliqui-e (ـ ـ ـَـ - امؤ) (53) [لاتينجه] برعزيزك
وفاتندن صكره يادكار مقامنده صاقلانيلان اشياى مخصوصه‌سى
ويا كميكارى، بقيهٔ شريف، قديد || جنازه .

Remis (فرانسزجه تلفظ اولنور ص) [فر] das
Spiel ist— اويون (دها) بتمدى، دها نه طرفك قزانديغى
بللى دكل .

Remitti(e)ren (ـ ـ ـَـ- فع متع) (21) a. [لاتينجه] (تجا)
(اشياى تجاريه‌يى) كيرو كوندرمك، اعاده ايتمك|| برپاره‌يى،
بورجى نقد ويا كاغد اولەرق پوليچه صورتيله كوندرمك،
تأديه ايتمك .

Remonstri(e)ren (ـ ـ ـَـ- فع لا +) (21) a. [لاتينجه]
تعذير ايتمك، برينك قباحتنى يوزينه اورمق .

Remonte (ـ ـ ـَـ امؤ) (53) [فر] (ع) سواريتك
باركيرجه اولان آچيغى يكى حيوانات مبايعه‌سى ايله قپاتمق ||
بومقصد ايچون آلنان يكى حيوانات، هنوز تربيه ايدلمامش
سوارى عجمى حيواناتى، رمونت .

Remonti(e)ren (ـ ـ ـَـ فع متع وفع لا +) (21) a.
(صنع وع، نبا) يكيدن تجهيز ايتمك، تعمير ايتمك، يكيلمك ||
(ein Regiment)— برآلايك حيوانلرينى دكشديرمك، برآلايه
يكى حيوان ويرمك، آلمق|| نباتات حقنده: يكيدن سورمك،
تكرار چيچك آچمق .

Removi(e)ren (ـ ـَـ v -- فع متع) (21) a. [لاتينجه]
آيرمق، آچمق، قاغيرمق || Jemand vom Amte— برينى
مأموريتندن تبعيد ايتمك (= absetzen) .

Rempeln (ـَـ فع متع) (21) a. (عمو) Jemand—
برينى حيرپالامق، حورلامق، برينه حقارت ايتمك، دوومك .

Rem(p)ter (ـَـ ام) (40) a. [Refekto'rium دن
محرف] مناستر وحصارلرده يمك قغوشى، طعامخانه .

Remuneri(e)ren (ـ ـ ـَـ -- فع متع) (21) a. [لاتينجه]
اجر ومكافات ويرمك .

Ren„ ... (ـ ـ ـ و ـ ـ ـ) thier— (الا) (تاطبيع)
[ايسلاندەجه hreinsdyr] رن دينيلان شمال كييك جنسى||
Lappen=thier— (شمال اقوامندن) رن لاپلرى|| thier=
Flechte (امؤ) (نبا) شيب، حزاز .

Rendant (ـَـ ام) (51) [لاتينجه] خزينه‌دار، قاصه دار،
وزنه‌دار، صنديق امينى .

Renegat (ـ ـَـ - ام) (51) [يكى لاتينجه] خرستيانلغى
ترك ايله ديكر بردين (وخصوصيله دين اسلامى) قبول ايدنلره
تعبير اولنور || دونمه .

Renett-Apfel (ـ ـَـ - ام) (39) a. Renette (ـَـ - امؤ)
[فر] فرنك الماسى .

Renn„ ... (ـَـ ـ ـ ـ) anzug— (ام) قوشو، ياريش
البسه‌سى|| bahn— (امؤ) قوشوميدانى|| pferd— (الا)
قوشو، ياريش باركيرى || platz— (ام) = bahn— ||
schiff— (الا) (بحر) = ياخت، ياريش كميسى|| قوروت||
schlitten— (ام) خفيف، قوشوقيزاغى|| spiel— (الا)
spindel— (امؤ) (صنع) || Kar(o)ussell, Turnier =
Drill-bohrer = || stall— (ام) قوشوحيوانلرينه مخصوص
آخور|| thier— (الا) (تاطبيع) = Ren-thier .

Renne (ـَـ امؤ) (53) = Rinne .

Rennen (ـَـ فع لا —) a. (22) (ماضيسى rannte ||
اسم مفعول gerannt ونادراً gerennt || صورت الشائيه
ماضيسى rennete ونادراً rönne, ränne) (سرعتله، شدتله)
قوشمق، سكرتمك || ايلرو فيرلامق، آتلمق|| —an einander
بربرينه چارپشمق || —mit dem Kopf gegen die Wand
(قوشوب) قفاسى، باشنى ديواره چارپمق || (فع مطا)
—sich außer Athem نفسى طوتولنجيه قدر قوشمق، قوشه
قوشه نفسى كسلمك || —Jemand zu Boden قوشاركن،
قوشوب برينه چارپه‌رق يره دويرمك || Jemandem den
—Degen durch den Leib قلجى برينك قارننه داخ ايتمك،
وجوديته صاپلامق، صاپليوب آرقه‌سندن چيقارمق|| (فع متع)
(صنع) معدنجيلكده : —(das Eisen) تموری ارتمك، اذابه
ايتمك .

Renner (ـَـ ام) a. (40) [rennen] قوشوجى، ياريشجى
كمسه، قوشان آدم || ياريش، قوشو باركيرى، حيوانى .

Renommage (ـ j ـَـ- امؤ) (53) [renommi'(e)ren]
—(blasse) فارفاره‌لق، بوشنه اوكونمه، كندينى بكنمه، كنديكى
مدح ايتمه .

Renommé (ـ ـَـ - امؤ) (56) [فر] شهرت، آكلمه،
نام، صيت .

Renommi(e)ren (ـ ـ ـَـ - فعلا +) a. (21) [فرانسزجه
renommer] كلغان بكنجه: آتمق، —mit etwas برشيئله
تفاخر ايتمك، اوكونمك، كنديكى مدح ايتمك، آتوب طوتمق.

Renommist (ـَـ - ام) (51) [renommi(e)ren] آتوب
طوتان، قبا طاى .

Renovi(e)ren (ـ ـَـ v -- فع متع) a. (21) [لاتينجه]
يكيلمك، تجديد ايتمك || تازه‌لمك (مرا . erneuern) .

Rente (ـَـ امؤ) (53) [فر] ايراد، واردات، كلور،
محصول || فائض || تخصيصات، عوائد || اسهام || تقسيط .

Ren-thier (ـَـ وـَـ الا) (38) (تاطبيع) (مرا . Ren„ ...).

Renti(e)ren (ـ ـَـ فعلا +) و— sich a. (21) (فع مطا)
بدلى ويرمك، مصرفنى چيقارمق، قورتارمق، كتيرمك||دكمك .

Reorganisi(e)ren (ـ ـ ـ ـَـ - فع متع) a. (21) [لاتينجه]
يكيدن تشكيل وتجهيز ايتمك، مجدداً تنظيم وتنسيق .

Reparatur (ـَـ --- امؤ) (49) [لاتينجه] =
Aus-besserung .

Repari(e)ren (ـ ـَـ - فع متع) a. (21) [لاتينجه] =
aus-bessern .

Repertoir(e) (فرانسزجه تلفظ اولنور ا لا) (56) [فر]

Repertorium (ـ (ـ) ـ ـ ا لا) (44) [لاتينجه] فهرستى ‖ جريده ، دفتر ، قيد ‖ مجموعه .

Repetent (ـ ـ ام) (51) [لاتينجه] (مكتبلرده) مذاكره‌جى .

Repeti(e)ren (ـ ـ ـ فع متع وفع لا +) a. (21) تكرار ايتمك ‖ اوقومق ، سويلمك ، تقرير ايتمك ‖ مذاكره ايتمك .

Repetitorium (ـ (ـ) ـ ـ ـ ا لا) (44) [لاتينجه] درس مذاكره‌سى ‖ فن مباحثه‌سى .

Replik (ـ ـ ا مؤ) [فر] (عد) رد جواب ، مدافعه على المدافعه .

Replizi(e)ren (ـ ـ ـ فع متع) a. (21) [لاتينجه] جواب ويرمك ، مدافعه ايتمك ، ردجواب ايتمك ، جوابه جواب ويرمك ‖ قارشولق اوله‌رق سويلمك ، جواب ويرمك .

Reponi(e)ren (ـ ـ ـ فع متع) a. (21) [لاتينجه] برطرفه قومق ، براقمق ‖ يرينه قويمق ، بتكرار يرينه ترك ايتمك ‖ (جرا) دوزلتمك ، برقيريغى ، برچيقيغى يرينه قويمق ، برلشديرمك ، تكرار اوطورتمق .

Repositorium (ـ (ـ) ـ ـ ـ ا لا) (43) [لاتينجه] كتاب قومغه مخصوص راف ، كتبخانه .

Repp-hahn (ـ ـ ا م) (31) [مرا . Repp-huhn] (نا طبيعه) اركك ككليك .

Repp-huhn (ـ ـ الا) (25) [قديم آلمانجه rëpahuon ، die Rebe liebendes Huhn] (نا طبيعه) ككليك .

Repräsentant (ـ ـ ـ ا م) (51) [لاتينجه] وكيل ، مرخص ، مبعوث (كذلك عدليه‌ده دخى مستعملدر) ‖ ايلچى ، سفير .

Repressali-e (ـ (ـ) ـ ـ ا مؤ) (53) [يكى لاتينجه ، فر] برفنالغه قارشو وانتقام مقصديله ياپيلان فنالق ؛ (معامله‌ٔ متقابله‌ٔ انتقاميه) انتقام .

Reproduzi(e)ren (ـ ـ ـ ـ فع متع) a. (21) [لاتينجه] يكيدن ميدانه قومق ، تكرار عرض وابراز ويا نشر ايتمك ‖ يكيدن حاصل ايتمك ، بتكرار ويرمك .

Reptil (ـ ـ ا لا) (38) [لاتينجه] (ناطبيعه) سورونه‌رك يوريان حيوانات ، حيوانات زاحفه .

Repuls (ـ ـ ا م) مفردى (26) ، جمعى (36) [لاتينجه] رد وانكار ‖ (عد) بر بورجك انكارى .

Reputi(e)rlich (ـ ـ ـ ص) (24) [لاتينجه] ناموسلى ، حيثيتلى ، شرفلى .

Requi-em (ـ ـ ا لا) (56) [لاتينجه] اولولرك روحيچون اوقونان دعا ويوكا مخصوص موسيقى هواسى .

Requiri(e)ren (ـ ـ ـ فع متع) a. (21) [لاتينجه] على الخصوص (ع) جمع ذخائر ولوازمهٔ عسكريه ايتمك .

Requisit (ـ ـ ا لا) (38) وياخود a. (42) [لاتينجه] على الخصوص (تيا) تياترونك اشياى اصليه‌سندن اولميان موقتى اشيا ولوازمه .

Requisition (ـ (ـ) ss ـ ـ ـ ا مؤ) (49) [لاتينجه] (ع) ذخيره ولوازمهٔ عسكريه‌يى اهاليدن جمع واحضار ايتمه ‖ تكليفات حربيه ، كذا عسكر طوپلامه ، دوشيرمه .

Reseda (ـ ـ ا مؤ) (دكشماز) [لاتينجه] (53) Resede (ـ ـ ا مؤ) (53) (نبا) فاغيه ديلان چيچك ، محبت چيچكى ، خزام ، وزدا .

Reserve (ـ v ـ ـ ا مؤ) (53) [لاتينجه‌دن مأخوذ فرانسزجه] احتياط ، براى احتياط صاقلانيلان ، ال التنده بولنديريلان شى .

Reservi(e)ren (ـ ـ v ـ ـ فع متع) a. (21) احتياطا صاقلمق ، آيروب قومق ، الده بولنديرمق .

Reservist (ـ v ـ ـ ا م) (51) [لاتينجه] مدت نظاميه‌دن اوچ سنه‌يى اكمال ايتمش وصنف احتياطيه‌يه كچمش اولان عسكر ، احتياط (نفرى) .

Resezi(e)ren (ـ ss ـ ـ فع متع) a. (21) [لاتينجه] (جرا) كسمك ، نشر ايتمك ، يارمق .

Resident (ـ ـ ام) (51) [لاتينجه] مصلحتكذار ، مقيم ايلچى .

Residenz (ـ ـ ا مؤ) (49) [لاتينجه] اقامت ‖ اقامتكاه ، مقر ، مركز ، پاى تخت .

Residium (ـ ـ ـ ا لا) (58) [لاتينجه] (كيميا) تورتى ، پوصه ، رسوب .

Resigni(e)ren (ـ ـ ـ فع لا +) a. (21) [لاتينجه] auf etwas— برشيدن فراغت ايتمك ، آخره ترك ايتمك ‖ (فع مطا) —sich in etwas برشيئه راضى اولمق ، تابع اولمق ، توكل ايتمك .

Reskript (ـ ا لا) (38) [لاتينجه] اسكى روما ايمپراطورلرينك ناظر ووالبلر طرفندن واقع اولان استيذانه جوابا ويردكلرى اراده ‖ پاپانك امورمذهبيه‌ده واقع استفتالره ويرديكى جواب .

Resolut (ـ ـ ص) (24) مقرر ، مصمم ‖ قرارندن دونمز ، ثباتلى ، عزم قوى صاحبى ‖ جسور .

Resolvi(e)ren (ـ ـ v ـ ـ فع متع) a. (21) [لاتينجه] حل وفصل ايتمك ، قرار ويرمك ، نتيجه‌لنديرمك ، دوشونديكى بولمق ، تصميم ايتمك .

Resonnanz (ـ ـ ا مؤ) (49) [لاتينجه] (موسيقى) سسك اوزانوب دوام وعكس ايتمسى ، طنين .

Respekt (ـ ا م) (38) [لاتينجه] احترام ، تعظيم ، حرمت ، رعايت ، صايغى ، صايغى ، طاعه ، قورقه ‖ mit—zu melden, sagen حاشا حضوردن .

Respektiv (ـ ـ ص) (24) [لاتينجه] بر برينه قارشى اولان برهيئت وجماعت افرادى بيننده اوله‌رق ، طرفينجه ‖ —e (ـ v ـ ـ حا) بر برينه قارشو اوله‌رق ، طرفينجه ، وياخود ، تعبير آخرله .

Respirator (ـ ـ ـ ام) (43) [لاتينجه] (طب) جهاز تنفسيه .

Ressorti(e)ren (ـ ـ ـ فع لا +) a. (21) [فر] —zu etwas برشيئه منقلب اولمق ‖ چيقمق ، ظاهر اولمق ، عيان اولمق ، نشئت ايتمك .

Rest (ـ ام) (38) آرتان شى ، مقدار ، باقى ، بقيه ، فضله ، كسر ‖ پارچه ‖ (مجا) seinen—bekommen پايينى آلمق .

Restauration (ـ (ـ) ss ـ ـ ا مؤ) (49) [لاتينجه] تعمير ، ترميم ‖ اصلاح ، تجديد ، احيا ‖ چيقارلمسى ‖ لوقنطه ، آشجى دكانى ‖ (شمندوفرلرده) بوفه ؛ يمك صالونى .

Resti(e)ren (ـ ـ فع لا +) a. (21) قالمق ، آرتمق ، باقى قالمق .

Restitui(e)ren (ـ ـ ـ فع متع) a. (21) [لاتينجه] حال اصليسنه ارجاع ايتمك ‖ تعمير واصلاح وترميم واكمال ايتمك .

Resultat (ـ ـ ا لا) (38) [لاتينجه] نتيجه ‖ عاقبت .

Resümi(e)ren (ـُـ‿ـ فع متع) و — sich (فع مطا) a. ㉑ خلاصه واجمال ايتمك ‖ اجمال اولنمق، مختصراً ... دن عبارت اولمق .

Retirade (ـُـ‿ـ ا مؤ) ㊸ [فر] (ع) رجعت ‖ صاقلايه‌رق = Ab-tritt آياق يولى .

Retiri(e)ren (ـُـ‿ـ فع لا—) و — sich (فع مطا) a. ㉑ چكلمك ‖ (ع) رجعت ايتمك .

Retorte (ـُـ ا مؤ) ㊸ [لاتينجه] (كيميا) تقطيره مخصوص شيشه قرنى، قرعه، معوجه .

Retour (ـُـ فرانسزجه تلفظ اولنورحا) [فر] عودته مخصوص، عودت ايتمك اوزره .

Retour„ ... (...ـُـ فرانسزجه تلفظ اولنور) —billet (ا لا) عزيمت وعودت بيلتى، كيدوب كله بيلتى ‖ —kutsche (ا مؤ) واره كله آرابه‌سى ‖ (مجا) (عمو) عين طرزده اوله‌رق (اوبجه برى طرفندن ياپلمش اولان تحف، اطيفه‌لى سيتى) تكرار ايتمك، مقابلةً طاش آتمه .

Retro„... (...ـُـ) [لاتينجه] retro (=zurück) .

Retten (ـُـ فع متع) و — sich (فع مطا) b. ㉑ [قديم آلمانجه retian befreien] تخليص ايتمك، قورتارمق ‖ قورتولمق، خلاص اولمق، فلاح، نجات بولمق ‖ nicht zu —sein قورتولمز برحالده اولمق، قورتلمسى قابل اولميان .

Retter (ـُـ ا م) a. ㊵ [retten] قورتاران، خلاص ايدن .

Rettig (ـُـ ا م) ㊳ [لاتينجه radix] (نبا) تورپ، ياير تورپى .

Rettung (ـُـ امؤ) ㊾ [retten] قورتارمه، تخليص ايتمه ‖ خلاص، قورتيليش، نجات، فلاح، افلاح اولمه ‖ ياردم، اعانه، امداد ‖ بورطه وتهلكه‌دن، قضادن قورتارمه .

Reu„ ... (...ـُـ) —e-thränen (جمع مؤ) نادم وپشيمان اوله‌رق دوكيلان كوز ياشى ‖ —geld (ا لا) سوزنده طورميانك مقاوله مخصوصه ايله اداسنه مجبور اوله‌جغى جرم ‖ —(e)voll (ص) فوق العاده نادم وپشيمان اولان، كندى كناه وقباحتلرينه نادم اوله‌رق محزون اولان، توبه واستغفار ايدن .

Reue (ـُـ ا مؤ) ㊸ [قديم آلمانجه riva] نادملك، پشيمان اولمه ‖ توبه واستغفار ايتمه ‖ توبه‌نك قبوليچون ايديلان پرهيز، رياضت وعبادت، كفارت، چله .

Reuel (ـُـ ا م) a. ㊵ اسكيدن = Reue .

Reuen (ـُـ فع متع وفعلا+) c. و a. ㉑ و (فع يكشنز) [Reue] نادم وپشيمان اولمق، تأسف ايتمك آجيمق، اسف ايتمك ‖ es reu(e)t mich, Dies gethan zu haben, diese That بو ايشى reuet mich : وبعضا es reuet mich dieser That ياپديغمه نادم وپشيمان اولييورم، جانم صيقيليور، اسف ايديورم، بو ايشى ياپديغمه ايى ياپمدم .

Reuse (ـُـ ا مؤ) ㊸ [قديم آلمانجه reusâ ‖ Rohr كلمه‌سيله مترادف] (بالقجيلقده) بالق طوتمغه مخصوص ايجه قامشدن معمول سپت .

Reuße (ـُـ ا م) ㊷ روس كلمه‌سنك صورت وطرزديكرى.

Reute (ـُـ ا مؤ) ㊸ [reuten] (صنع) (زرا) = reuten = aus'roden .

Reuten (ـُـ فع متع) b. ㉑ [قديم آلمانجه riotan ‖ مرا roden] (زرا) = reuten = aus-roden .

Reuter (ـُـ ا م) a. ㊵ نادراً مستعمل اولوب = Reiter.

Revanchi(e)ren (صورت تلفظى rĕ-van-chi'-rĕne فقط اكثريا غلط اوله‌رق : rĕ-van-ji'-rĕne (فع مطا) — sich a. ㉑ برندن برشيئك آجيسنى چيقارمق، برشيئك قارشولغنى ياپمق .

Reverberi(e)ren (ـُـ‿ـ v ـُـ فع متع) a. ㉑ [فر] (حكمه، كيميا) ضيا ويا حرارتى عكس ايتديرمك .

Reverenz (ـُـ-v-ا مؤ) ㊾ [لاتينجه] = Ehr-erbietung ‖ براى تعظيم اكمه .

Revers (م ا rè-vè'rsse) sg. ㉖ pl. ㊱ [لاتينجه] مسكوكاتك طغرا ويا رسم اولان طرفنك عكسى، مقابل طرفى ‖ برشيئك ترس طرفى، عكسيسى .

Reviedi(e)ren (ـُـ- v - فع متع) a. ㉑ كوزدن كچيرمه، تحقيق ومعاينه ايتمه، دوره چيقمه .

Revier (ـُـ-v-ا لا) ㊳ [لاتينجه] منطقه، قسم دائره، شعبه ‖ (ع) —bekommen عسكرلكده دوقتوردن قغوشده تداوى اولنق اوزره راپور آلمق، راپورلى اولمق .

Revisor (ـُـ v - ا م) ㊸ [لاتينجه] ديكرينك ياپديغى كوزدن كچيرمك خدمتنى كورن معاينه‌جى، تفتيش وتحقيق حسابه مأمور اولان .

Revolte (ـُـ v - ا مؤ) ㊸ [فر] = Auf-ruhr .

Revolution (ـُـ (ـ) tss -- v - ا مؤ) ㊾ [لاتينجه] (هيئت) اجرام سماويه‌نك اجرا ايتدكلرى دور وبونك مدت اجراسى ‖ (مجا) انقلاب كلى، تبدل عظيم ‖ (هندسه‌ده) مولد، جسم دورانى .

Revolver (ـ v ـ v ا م) a. ㊵ [انكليز] رەوولور دينيلان مكرر آتشلى طبانجه) .

Revozi(e)ren (ـُـ- v - فع متع) a. ㉑ [لاتينجه] عزل ايتمك، عزل وجلب ايتمك ‖ فسخ والغا ايتمك .

Revue (فرانسزجه تلفظ اولنور ا مؤ) ㊸ [فر] تفتيش، يوقلمه، كذا (ع) ‖ —passi'ren (عسكرى) يوقلمه وتفتيش ايتمك .

Rezensi(e)ren (ـُـ‿ـ فع متع) a. ㉑ [لاتينجه] —etwas برشى حقنده لايحه، تقرير، اعلام يازمق، بيان فكر ومطالعه ايتمك .

Rezepisse (ـُـ‿ـ ا لا) (inv.) و ㊻ [لاتينجه] = Empfangs-bescheinigung .

Rezept (ـُـ ا لا) ㊳ [لاتينجه] برشيئك اصول ومقدار ترتيبنى كوستر پوصله ‖ (طبده) رچته .

Rezeptor (ـُـ ام) ㊸ [لاتينجه] = Ein-nehmer.

Rezeß (ـُـ tss - ا م) ㊳ [لاتينجه] برقاچ كشى بيننده عقد اولنه‌رق خلاف حركتده بولنانه جزا اجراسنى حاوى مقاوله نامه .

Rezipe (ـ-tss-ا لا) ㊻ [لاتينجه] رچته ‖ (مرا. Rezept).

Rezipi(e)ren (ـُـ--- فع متع) a. ㉑ [لاتينجه] برجمعيته قبول وداخل ايتمك .

Reziprok (ـُـ-tss- ص) ㉔ [لاتينجه] متقابل، مشارك، متناوب، متبادل، قارشولقلى اوله‌رق .

Richt „ … (ـ ـ ـ ـ ت) —tag (ا م) اعدامله محکوم اولان
برشخصك اعدام اولنه‌جغی کون، یوم مخصوص ‖ —blei (ا لا)
(صنع) = Blei=loth ‖ —fest (ا لا) (صنع) =
—schmaus ‖ —marsch (ا م) (ع) یان یورویش ‖
—platz (ا م) محـل اعدام ‖ —scheit (ا لا) (صنع)
جدول تخته‌سی، مسطر ‖ —schmaus (ا م) (صنع) بر اوطه
ویا خانه‌نك چاتیسی آلتدقدنصکره دولکرلره ویریلان ضیافت،
یمك ‖ —schnur (ا م) (صنع) اولچمکه ویا برخط مستقیم
چیزمکه ویا برشیئك عمودینی تحقیقه مخصوص ایپ، شاقول
(ایی) ‖ (مجا) خط حرکت، صورت حرکت، اصول حرکت ‖
—schwert (ا لا) سیف عدالت ‖ —statt (ا مؤ) محل
اعدام ‖ —stuhl (ا م) = Richter=stuhl ‖ —wage
(ا مؤ) روحلی درجـه، تسویه روحی ‖ —zirkel (ا م)
(صنع) ساعتجیلکده : منقله .

Richte (ـ ت ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجـه rihti ا مؤ]
استقامت = Richtung ‖ استقامت ‖ in die—gehen
طوغریسنه، ایلروسنه، استقامتنه، یولی طوغریسنه کیتمك،
طوغری یوریمك ‖ برشیئك طوغری، مناسب محلی وضعیتی ‖
etwas in die—bringen برشیئی طوغریلتمق، قالدیرمق،
دیکمك ‖ = Richt=schnur .

Richten (ـ ت فع متم) (فع لا +) و— sich (فع مطا)
b. (21) —etwas ترتیب وتنظیم ایتمك، برشیئی یرلشدیرمك،
یرلی یرینه قومق ‖ اویدیرمق ‖ طوغریلتمق، دوزلتمك ‖ دومدوز،
طوسطوغری قویمق، یاپمق ‖ شاقولنه قویمق، تسویه ایتمك ‖
etwas (in die Höhe)— برشیئی (یوقاری) دیکمك،
قالدیرمق، طوغریلتمق، دوزلتمك ‖ nach den Himmels=
gegenden— جهات اصلیهٔ سماویه‌یه کوره دوزلتمك، جهتنه
قویمق ‖ die Uhr— ساعتی دوزلتمك ‖ (آوجیلقده) دوزاق
وامثالنی: قورمق، قویمق ‖ (ع) —sich دوزلمك، حذایه کلمك ‖
سوق واداره، ترتیب وتنظیم ایتمك ‖ (auf) gegen etwas—
برشی اوزرینـه چویرمك، توجیه ایتمك ‖ eine Bitte, eine
Frage an Jemand— برینه برشیئی رجا ایتمك برشی سؤال
ایتمك، توجیه خطاب ایتمك ‖ (sich) الخ ... seine Augen
auf etwas— کوزلرینی، کندینی برشیئه توجیه ایتمك برشیئه
طوغری دونمك، چوریلمك ‖ seine Wuth auf Jemand—
اوجنی، اوفکه‌سنی، قیزغینلغنی برندن آلمق ‖ den Blick
gegen den (یاخود : gen) Himmel— کوزلرینی، نظرینی
سمایه قالدیرمق، توجیه ایتمك، باشنی کوکه دیکمك ‖ etwas
Jemand zu ‖ be-werkstelligen = in's Werk—
Grunde, zu Schaden— برینی باتیرمق، ضرروزیانه دوچار
ایتمك، محو ایتمك، افنا ایتمك ‖ nach etwas— برشیئه کوره
ترتیب ایتمك، اویدیرمق ‖ (غرا) das Prädika't richtet
sich nach dem Subje'kte مسند، خبر فاعل ایله مطابقت
ایدر، خـبر فاعله تابعدر ‖ sich auf etwas— برشیئه
حاضرلنمق ‖ محکمه‌ده : —(یاخود : über Jemand) Jemand
برینه حکم کیدیرمك برمحکوم حقنده لازمکلان حکمی ویرمك ‖
= hin=richten .

Richter (ـ ت ا م) a. (40) [richten] حاکم، قاضی ‖
رئیس محکمه ‖ (صنع) برشیئی دوزلدن، تعمیر ایدن ‖ (ع)
des Geschützes— طوپجیلرده طوپی هدفه توجیه ایدن نشانجی
(نفری، عسکری) .

Rezitativ (f-ـ ـ ـ iss - ا لا) (38) (موسیق) [ایتا]
وزنسز شعر .

Rhabarber (ـ ـ ت ا م) a. (40) [وسطی آلمانجه Rhâ
(وولغانك اسمی) و ba'rbarum] (نبا) کذا (ا مؤ) (اجزا)
راوند .

Rhachitis (ـ ـ ـ rh ـ ا مؤ) (inv.) [روم] (علم امراض)
کمیکلرك وخصوصیله ارقه کمیکلرینك یومشایوب اکریلمسندن
عبارت اولان علت، کساحه، حثل، رخیطس .

Rhede (ـ ـ ا مؤ) (53) [فلمنکجه breit reede]
(بحر) لیمان، مرسا .

Rheder (ـ ـ ا م) a. (40) [Rhede] (بحر) کندی
کمیسنده قپودان بولنان آدم، رئیس ‖ قورصان قپودانی،
قورصان کمیسی .

Rhein (ـ ا خا م) (38) و (56) [قدیم آلمانجـه hrîn
اولوب کلتجـه rhe : schnelle Bewegung دن مأخوذدر]
(جغر) آلمانیاده جنوبدن شماله طوغری جاری انهار کبیره‌دن
رن نهری .

Rhein „ … (ـ ـ ـ ـ) —fall (ا م) رن شلاله‌سی ‖
—wein (ا م) رن نهری سواحل وحوالیسنده چیقان (بیاض)
رن شرابی ‖ —länder (ا م) رن سواحلی سکنه‌سندن اولان
کمسه ‖ رانیلندر (دیشلان ودرت کمپوصوله، درت کمبو صاغه
حرکت ایله بعده درت کمبودخی بهر ایاق اوزرنده پولقه‌دن عبارت
اولان دانس نوعی) ‖ —provinz (ا م) رن ایالتی، ولایتی ‖
—strom (ا م) = Rhein .

Rheinsberg (ـ ـ ا خا لا) (56) (جغر) ایکنجی فردریق
قصری وپروسیا شهری .

Rhetorik (ـ ـ ـ امؤ) (49) [روم] علم بیان، فن بلاغت ‖
بو علمدن بحث ایدن کتاب .

Rheuma (ـ ـ الا) (56) [روم] = Rheumati'smus .

Rheumatismus (ـ ـ ـ ـ ام) (45) [روم] (علم امراض)
یل علتی، ریح طیار، رثیه، رومانیزما .

Rhinozeros (ـ ـ iss ـ ـ ا لا) (inv.) یاخـود (33)
[روم] (تا طبیعه) کرکدان، کرکدن .

Rhodan (ـ ـ الا) (56) [روم] (کیمیا) سولفاسیانوژه‌ن .

Rhododendron (ـ ـ ـ ـ ا لا) (56) [روم] (نبا) =
Alpen=rose .

Rhodus (ـ ـ ا خا لا) (inv.) جزائر بحر سـفیددن
ردوس آطه‌سی .

Rhombo-eder (ـ ـ ـ ـ ا لا) a. (40) [روم] (ریا)
وجهلری برر شکل معین صورتنده بولنان جسم صلب .

Rhombus (ـ ـ ا م) (45) یاخود (56) [روم] (ریا)
معین .

Rhone (ـ ـ ا خا مؤ) (53) بعضکره (56) (بعضاً دخی ام)
(جغر) فرانسه‌ده جاری انهاردن رون نهری .

Rhumb (ـ ام) a. (42) [انکلیزجه] (بحر) = Kompaß.

Rhytmiker (ـ ـ ـ ا م) a. (40) [روم] موزون شی
سویلیان، شعرجی .

Rhytmus (ـ ـ ا م) (45) [روم] شعر وزنی ‖ موازنه،
اعتدال، اطراد .

Richter „ ... (···ـَـ) —ſpruch (ا م) حاكمك ويرديكي حكم، محكمه‌نك قراری ‖ —ſtand (ا م) حاكملك ، محكمه رياستی ، حاكملك صفتی ‖ —ſtuhl (ا م) حاكمك ، محكمه رئيسنك اوطورديغی صندالیه، كرسی (كذا مجا) ‖ محكمه.

Richtig (ـَـ ص) (21) [قديم آلمانجه rihtig ‖ مرا . recht] طوغری ، خطاسز ، صواب ‖ —rechnen طوغری حساب ايتمك ‖ مطلوب وجهله، موافق عقل وحكمت ‖ مناسب ، موافق ‖ طوغری، صحيح ، حقيق. —e Überſetzung ترجمهٔ حقيقيه ‖ ? —geht Ihre Uhr ساعتكز طوغريميدر؟ طوغر كيديورمی ؟ وبعضا : (عمو) كيفكز ايومی؟ نصل ايوميسكز؟ das iſt nicht—, die Sache verhält ſich ſo . . . نازكانه برصورتده : خير افندم ، بونك ، ايشك حقيقتی (شو) عرض ايتديكم ، ايده‌جكم وجهله‌در، خير افندم، حقيقت ماده‌شوندن عبارتدر ‖ er iſt ein—er Berliner اوتام بر برلينليدر ، اكرتام بر برلينلی كورمك ايسترسه‌ك اوكا باق ‖ منتظم، مرتب ‖ مقرر ، مصمم ، معين ‖ etwas—machen بر ايشی تنظيم وترتيب ايتمك ، تعيين ايتمك ‖ دوزلتمك ، تسويه ايتمك ، تأديه ايتمك ‖ ! — سويلنيلان شيئی تصديق مقامنده : تمام! طوغری! ها اشته بويله ! آفرين! ‖ (بالذات متكلم طرفندن سويلنيلان شيئك وقوعی ديديكی كبی اولديغی ارائه مقامنده) : ich ſagte : „er kommt gewiß bald“ und—da trat er ein... بن اونی شمدی نره ده ايسه كاورديورردم„ برده حقيقةً" چيقدی كلدی، برده نه باقه‌لم چيقه كلدی ‖ er iſt nicht—im Kopfe اونك عقلی باشنده يرنده دكل ، او براز عقلی بوزمش، اوبراز دلی‌يه بكزه‌يور .

Richtigkeit (ـَـ امؤ) (49) [richtig] طوغريلق ، عدالت، استقامت ‖ اصابت ‖ معين، ومقنن اولمقلق ‖ برترجمه‌ده اولان صحت ‖ etwas in—bringen برشيئی دوزلتمك ، طوغريلتمق ، تصحيح ايتمك ‖ das hat ſeine— بو ايشده طوغريلق، صحت، اصابت وار ، بوشی صحيحدر .

Richtung (ـَـ امؤ) (49) [richten] طوغريلتمق ، دوزلتمك ‖ تمديد ايتمه ‖ (ع) حذايه كتيرمه ‖ توجيه ايتمه ‖ استقامت، يول ‖ طرف، جهت ‖ توجه ، ميل ‖ in grader— استقامت مستقيمه‌ده ، خط مستقيم اوزره ‖ die—verlieren جهتی غائب ايتمك ، (صاغی صولی شاشيرمق) ‖ eine neue (der Poeſie)— شعرك يكی برطرز واصولی ‖ (ع) grade— حذا (وبرابرلك) .

Ricinus (ـِـ iss ـُـ ا م) (inv.) [لاتينجه] (نبا) ضروع تسميه اولنان وكوكندن مسهل بر ياغ چيقاريلان نبات.

Ricke (ـَـ ا مؤ) (53) [Reh يه منسوب] (آوجيلقده) ديشی قرمجه .

Rieb(e) (reiben كلمه‌سنك زمان حال، وصورت انشائيه ماضيسنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Riech „ ... (···ـَـ) —holz (ا لا) قوقولی آغاج ‖ —büchſe (ا مؤ) عطريات قوطوسی .

Riechen (ـَـ فعلا+) e. (20) [قديم آلمانجه richhan] قوقمق ، نشر رايحه ايتمك ، قوقوسی اولمق ، قوقو ويرمك ‖ gut— ايوقوقمق، قوقوسی كوزل اولمق، كوزل قوقوسی اولمق ‖ (فع يكشخ) es riecht nach Talg مومياغی كبی قوقيور ، بونك قوقوسی ايچ ياغنه ، طوك ياغنه بكزه‌يور ‖ wohl—d (ص) قوقوسی غايت كوزل اولان ، انسانك ايچنه بايغينلق ويره‌جك صورتده قوقوسی اولان ‖ (فع متع وفع لا+) etwas— برشيئك قوقوسی برشيئی قوقلمق ‖ etwas nicht—können برشيئك قوقوسندن نفرت ايتمك ، قوقلايه‌مامق ، استكراه ايتمك ‖ das kann man nicht— انسانك كرامتی يوق يابونی بيلسون، بونی بيلمك ، آكلامق كرامته محتاج ‖ fein— بورنی ايوقوقو دويمق، قوقودن آلمق ‖ an einer(Roſe)— بركولی قوقلامق ‖ (عمو) Jemand nicht—können برينی چكه‌مامك ، برندن هيچ خوشلانمامق .

Riecher (ـَـ ا م) a. (40) [riechen] قوقلايان ، قوهٔ شامه‌سی اولان ‖ feiner— بورنی ايوقوقو آلان چابوق طويان كمسه ‖ (عمو) برون ، قوقو آلمغه مخصوص اعضا .

Ried (ـَـ ا لا) (38) = Riet (h) .

Rief (e) (ـِـ) (ـُـ) rufen فعلنك زمان حال وصورت انشائيه‌سنك ماضی برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Riefe (ـَـ امؤ) (53) [قديم شمال لساننده reifa Schlitz] (صنع) چنتيك ، كرتيك، اويوق ، يیو .

Riefeln ، كذا : riefen (ـَـ فع متع) a. (21) [Riefe] (صنع) — (ein Flinten-rohr) برتفنكك ناملوسنه يیو آچمق .

Riege (ـَـ امؤ) (53) همان متروك كبی اوله‌رق = Reihe جناستيق تعبيراتی اولوب اليوم مستعمل اولمق اوزره : مقداری معين جناستيقچی طاقمی .

Riegel (ـَـ ا م) a. (40) [قديم آلمانجه rigil ‖ reiben كلمه‌سنه منسوب] (صنع) چلينكيرلكده : قپو سورمه‌سی ‖ (مجا) Jemandem, einer Sache einen—vorſchieben برشيئه سكته ويرمك ، برينك ايشنه مانع ، انكل اولمق ، كت اورمق ‖ hinter Schloß und— كليد وسورمه آلتنده ‖ (اينجه واوزون منشور قائم شكلنده اولان شی) —Seife صابون (قالبی) ‖ Kleider = Riegel = (خرجلی) دوكه ايليكی نهايتنده ايليكه عموداً ديكيلان ايلكلی ديكيش .

Riegeln (ـَـ فع متع) a. (21) [Riegel] = ver-riegeln.

Riem (ـَـ ام) a. (45) ياخود (38) [قديم آلمانجه riumo] على الخصوص (بحر) = Riemen .

Riemen (ـَـ ا م) b. (40) [قديم آلمانجه riumo] (صنع) قايش ‖ قايش ، باغ ‖ قوردون ‖ —einer Kutſche بر آرابه‌نك آصق، حيوانك قوشوم قايشلری ‖ (بحر) [لاتينجه remus] كورك .

Riemer (ـَـ ام) a. (40) قوشاقچی، كمرجی ‖ على الخصوص حيوان طاقمی يابان سراج .

Ries (ـَـ ا لا) ، (36) pl. (26) sg. قديمده صايی مقياسی اوله‌رق مستعملدر Papier— (يكرمی) طوپ كاغد .

Rieſe (ـَـ ا م) (52) [قديم آلمانجه riso ‖ غوتجه vrisan wachſen هه مراجعت] غايت بيوك وايری كمسه، غايت قوتلی، بيوك انسان، كذا حددندن زياده بيوك اولان شی) ‖ مصالرده : ديو ، عفريت .

Rieſeln (ـَـ فعلا±) a. (21) [قديم آلمانجه risilôn] حبوبات، ضمام، كول حقنده : آقمق، آقه‌رق دوكولمك ‖ مايعات حقنده شيريل ، شيريل آقمق، چاغلامق ‖ (فع يكشخ) es rieſelt اينجه اينجه ياغمور ياغييور، سپليور .

Riesen„... (ـَـ...) —geschlecht (ا لا) دیوجنسی ‖ فوق العاده، بیوك، اهمیتلی arbeit— غایت بیوك وكوچ ایش ‖ ameise— (ا مؤ) (تا طبیعه) بیوك، آتلی قرنجه ‖ gebirge— (اخالا) دیوطاغلری، تپه‌لری، اکثریا: ریزنغبیرکه ‖ groß— (ص) = riesig ‖ kraft— (ا مؤ) فوق العاده قوت ‖ schlange— (ا مؤ) (تاطبیعه) بوآ (یلانی).

Riesig (ـَـ ص) (24) [Riese] غایت ایری، بیوك، قوجامان، دیو، جنوارکبی ‖ بعضاً (مجا) (عمو) خارق‌الطبیعه ‖ dumm— صوك درجه، حیرت ویره‌جك درجه‌ده بدلا، آحمق.

Riesling (ـَـ ا م) (38) (اوزوم نوعی) ریسلینغ.

Rieß (ـَ) (مرا. Ries).

Riester (ـَـ ا م) a. (40) [قدیم آلمانجه rëosta] (زرا) صبان‌قولاغی ‖ کذا قوندیره‌جیلقده‌قوندره‌یه قونیلان یما.

Riet (کذا: Ried، Rieth) (ـَ ا م) (38) جمی دخی (30) [قدیم آلمانجه briot ‖ مرا reuten] بطاقلق (صولو اولوب ساز وچمله مستور اولان) قامش.

Rieth(e) (ـ) (ـَ) (rathen فعلنك زمان‌حال وصورت التشائیه ماضیلرینك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری).

Riff (ـَ ا لا) (38) [فلمنکجه rif Sand-bank] (بحر) دکز ایچنده صوتسویه‌سنه دکین قالقان قیا سلسله‌سی.

Riffel (ـَـ ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجه riffilâ] (صنع) کتان تحمی طراغی ‖ (عمو) (ا م) a. (40) = Rüffel.

Riffeln (ـَـ فع متع) a. (21) [Riffel] کتنك تخمی ایلکندن آییرمق کتانی طرامق ‖ طاشلری اویمغه مخصوص اکری اکه ایله اکملك، دوزلتمك ‖ (عمو) Jemand— = rüffeln.

Rigi (-gh ـَ ا خا م) (56) (جغر) [لاتینجه Regi'na mo'ntium] der— (اسویچره‌ده کائن جبال مشهوره‌دن) ریکی.

Rigorismus (ـَـَـ ا م) (inv.) (sans pl.) [لاتینجه] پك سرت وشدتلی اخلاق.

Rigveda (-- v ـَ ا م) (56) (هندولرك کتب دینیه‌لرندن) ریغ ودا.

Rikoschett (ـَـَـ ا م) (56) [فر] (ع) مرمیانك بریره اوردقدنصکره سکمه‌سی، یاپدیغی صچرامه.

Rille (ـَـ ا مؤ) (53) [شمالی آلمانجه ‖ مرا. rhigol، فرانسزجه rigole] اویوق، کرتیك، چنتیك.

Rimesse (ـَـَ امؤ) (53) [ایتا] (تجا) تنزیل‌قیمات، مطلوباتدن برقسمك مدیونه ترکی.

Rind (ـَ ا لا) (27) [قدیم آلمانجه hrind] (تاطبیعه) صیغر، اوکوز ‖ er— (جمع) (اینك، اوکوز وامثالی حیواناتك تشکیل ایتدیکی هیئت، داوار، سورو) حیوانات ثوریه ‖ (جنس اوله‌رق) (اوکوز اینك دانه بوزاغی وامثالی جنسی) جنس ثور، صیغر نوعی.

Rind„... (ـَ...) —leder (ا لا) صیغر دریسی ‖ —vieh (ا لا) = Rinder (مرا. Rind) ‖ (مجا) (عو) برینك احمقلق وحیوانلغی‌کوسترمك (وکندینه سوکمك) اوزره: اوکوز! حیوان!

Rinde (ـَ امؤ) (53) [قدیم آلمانجه rinta]—(Baum=) آغاج قبوغی (کذا مجا) برشی اوزرنده سرتلشه‌رك تشکل ایدن صتره، قبوق ‖ (Krume ك مقابلی) des Brotes— اککك قبوغی ‖ باغه، قبوق، صدف.

Rinder„... (ـَـ...) —herde (ا مؤ) صیغرسوروسی، داوار ‖ —braten (ا م) صیغرقیزارتمه‌سی.

Rindern (ـَـ فعلا+) a. (21) [Rind] (اینك حققنده) قیزمق.

Rindig (ـَـ ص) (24) [Rinde] قبوقلی ‖ اوزرنده باغه‌سی اولان.

Rinds„... (ـَ...) —leder (ا لا) صیغیر دریسی ‖ —auge (ا لا) (نبا) صاری پاپادیه، بویاجی پاپادیه‌سی.

Ring (ـَ ا م) (38) [قدیم آلمانجه hrinc Kreis] خلقه، یوزوك، پرمغه طاقیلان آلتون کموش وامثالی خلقه ‖ (تزیینات‌مقامنده پارمقدن بشقه قولاق وصائره‌یه طاقیلان‌خلقه) کوپه ‖ (بوینه طاقیلان) طاسمه، کردانلق ‖ معدندن‌قوپچه، خلقه ‖ بیله‌زیك ‖ چنبر ‖ قولپ ‖ دائره، خلقه، تکرلك شی ‖ (تاطبیعه) کوکرجینلرك بوینلرنده رنکلی توکدن حاصل اولان خلقه ‖ اویون ودانس ایچون اویونجیلرك تشکیل ایتدکاری دائره، خلقه ‖ فرقه جمعیت [انکلیزجه].

Ring„... (ـَ...) —maß یوزوك خلقه‌مودلی، اولچیسی ‖ —versteck (ا لا) یوزوك اویونی ‖ —wechsel (ا م) رسم‌ازدواجلری اجرا اولنانلرك یوزوکلرینی یکدیکرینه ویره‌رك دکشدیرملری ‖ —weise (حا) دائره‌وی، خلقه، دائره اوله‌رق، تشکیل ایدرك ‖ —bahn (امؤ) برشهرك اطرافنی قوشاتمق اوزره انشا اولنان، ایشلیان تراموای ویاشمندوفر خطی ‖ —finger (سرچه پارمغك یانتده‌کی) یوزوك طاقمغه‌مخصوص پارمق ‖ —mauer (ا م) برشهر، قلعه وامثالی اطرافنه چوریلان دیوار، سور ‖ —platz (ا م) کورش، (غوغا) یری.

Ringel (ـَـ ا م) a. (40) یاخود b. (42) [Ring] کذا (ا لا) کوچوك خلقه، خلقه‌جق، کوز ‖ (صاچ‌حققنده) اوفق‌قیوریجیق ‖ طوقه، قوپچه.

Ringel„... (ـَـ...) —blume (ا مؤ) (نبا) نرکس، اقحوان اصفر ‖ —gans (ا مؤ) (تاطبیعه) قزل قاز ‖ —gebackenes (ا لا) سمیت ‖ —natter (ا مؤ) (تاطبیعه) خلقه‌لی قره یلان، میلور ‖ —rennen (ا لا) دائره اوزرنده قوشو اویونی.

Ringeln (ـَـ فع متع) a. (21) [Ringel] توقه ایله باغلامق، توقه‌لمق ‖ قیوریمق ‖ خلقه طاقمق ‖ (بغچوانلقده) einen Baum بر اغاجك دائره‌وی اوله‌رق قبوغنی چیقارمق، قالدیرمق ‖ (فع لا+) و —sich (فع مطا) حلزونی‌قیوریلمق، قیوریم قیوریم‌اولمق، خلقه‌لنمق، چورکلمك ‖ صارلمق، طولاشمق.

Ringen (ـَـ فع متع) a. (20) و —sich (فع مطا) الی، قولنی بوکه‌رك برینك الندن طبانجه‌یی آلمق، برینك الندن زور ایله طبانجه‌سنی آلمق Jemandem die Pistole aus der Hand— ‖ (فع لا+، فع متع) و —sich (فع مطا) کورشمك، کورش ایتمك، پهلوانلق ایتمك (کذا مجا) ‖ Jemand zu Boden— برینی کورشده یره آتمق ‖ mit dem Tode— اولومله اوغراشمق، کورشمك ‖ mit Jemandem um etwas— برشیدنطولایی، برشی‌ایچون بریسیله‌اوغراشمق.

Ringer (ـَـ ا م) a. (40) [ringen] کورش‌ایدن، پهلوان،

Rings,,... (ـ... حا) [Ring] —herum, —her —um, —umher هرطرفنده، هرطرفدن، دائراً مادار، چپه چوره ، هرجهتدن ، هر یردن .

Rinn,,... (ـ...) —leiste (ا مؤ) (صنع) (معما) اوستی مقعر آشاغیسی محدب پرواز ‖ طامله اولوغی تختەسی ‖ —stein (ا م) سوقاقلرده لغم آغزی ، مطبخلرده بولاشیق طاشی (چقوری) .

Rinne (ـ ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجه rinnâ اولوب rinnen دن مأخوذدر] اولوق، یورو، مجرا بوریسی، صویولی ‖ طامله‌لق بوریسی ‖ یتاق، اویوق ‖ Mühle= — صویی دکرمان چرخی اوزرینه سوق ایدن اولوق .

Rinnen (ـ فم لا —) .b (21) [قدیم آلمانجه rinnan] آقمق، جریان ایتمك، طاملالغه اقمق، طاملامق ‖ aus etwas— برشیدن صیزمق، طاملامق ‖ = lecken صیزمق، ترشح ایتمك .

Rinnig (ـ ص) (24) [Rinne] (کوزحقنده) چپاقلو، آغریلقلی (آغریلی) .

Rinsal (ـ ا لا (ا م) (38) یاخود (31) [rinnen] اوفق صو آقندیسی ، دکرمان آرق ‖ نهر یتاغی .

Rippe (ـ ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجه ribba ‖ مرا . Rebe] یان ، بوکور ، قبورغەنك یان کمیکلری، طرفلری ‖ Jemandem die Rippen im Leibe entzwei schlagen برینك بوکرنی دلك، قبورغەسی قیرمق .

Rippen (ـ فم متع) .a (21) [Rippe] یان قومق ، یانلرنی صاغلاملاشدیرمق ، برشیئله تجهیز ایتمك ‖ (eine Krause)— یانلره قیرمه یاپمق ، قیرمق ‖ —fell (ا لا) (تشر) صدرك یانلرنی قاپلایان زار ، جنب ‖ gerippt (اسم مفعول وصفت) قبورغەلی ، یانلری اولان ‖ (نبا) طمارلی ‖ (تجا) gerippter Stoff طمارلی قماش .

Rip(p)s (ـ ا م) مفردی (26) جمعی (36) [rippen] (تجا) پاموقدن معمول غایت صاغلام برنوع قماش ، یوقماشك ایپلكدن معمول جنسی .

Risalit (ـــ ا م) (38) [ایتا] (صنع) (معما) چقینتیلی یر ، چیقینتی .

Risiko (ـــ ا لا) (56) [ایتا] تهلکه ، مخاطره ‖ etwas auf sein —unternehmen برشیئی ضرر وزیانی کندونه عائد اولمق اوزره درعهده ایتمك .

Riski(e)ren (ـــ فم متع) .a (21) [فر] تهلکه ومخاطره‌یه قومق ‖ مخاطره‌ده بولنمق ‖ جرأت وجسارت ایتمك ، کوزینه کسدیرمك .

Rispe (ـ امؤ) (53) [قدیم آلمانجه rupfen hrespan] (نبا) سنبلهٔ متفرقه ، چیچك صالقمی .

Riß (ـ) (reißen فعلنك زمان حال ماضیسنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Riß (ـ ا م) (33) [reißen] یرتمه ، یرتیق ، einen —in etwas machen برشیئی یرتمق، دلك ‖ دلیك، طاقیله‌رق حصوله کلان ییرتیق، یاریق، یاره ‖ کسیك ، آچیقلق چاتلامه، چاتلاق ‖ Risse bekommen یرتلمق، یارلمق، چاتلامق، یاطلامق، آییرلمق ‖ (sein Tod) hat einen großen — in diese Fami'li-e gemacht ... اونك وفاتی بوفاملیایی ییوك برضایعاته اوغراتدی ، اونك وفاتیله حاصل اولان ضایعاتی بوفاملیاده کمسه اورته‌مز ، اونوتدیره‌مز ‖ اختلافی آرا ‖ کلیسالرجه : برمذهبك قواعد واصول مؤسسه‌سنه مخالفت، رفضه ، اعتزال ‖ (عمو) (خصوصیله جمع اوله‌رق) Risse طیاق ، کوتك ‖ مرتسم ، پلان ‖ تفرعات رسمی، شکلی .

Risse (ـ) (reißen فعلنك صورت التزامیه ماضیسنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Rissig (ـ ص) (24) [Riß] چاتلاق، ییرتیق، اسکیمش، ییپرانمش .

Rist (ـ ا م (ا لا) (38) الك ترسی، طیش طرف ‖ آیاغك مقوس اولان اوزری ، اوست قسمی .

Ri-tratte (ـ ـ ا مؤ) (53) [ایتا] (تجا) پولیچه اعاده‌سی، رتره‌ت .

Ritt (ـ ا م) (38) [reiten] حیوانه بنوب طیشاری چیقمه ، کزمه ، حیوانه بنمه ‖ (حال اوله‌رق) (مجا) in einem— برچیقشده ، طورمقسزین ‖ (مجا) برچیرپیده ، بر الده .

Ritt(e) (ـ) (ـ) (reiten فعلنك زمان حال وصورت التزامیه‌سنك ماضی برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Ritter (ـ ام) .a (40) [[reiten]] شوالیه ، اصیلزاده ‖ Jemandem zum —schlagen برینی شوالیه‌لکه قبول ایتمك ‖ (مجا) zum—werden غلبه ایتمك ، قزانمق ، غالب کلمك ‖ (آشچیلق) —arme ایچه سورلی خمیرك یاغده قیزاردلمشی .

Ritter,,... (ـ...) —saal (ا م) شوالیه صالونی ‖ —akademi'e (ا مؤ) اصیللره زادکانه مخصوص مکتب ‖ —hauptmann (ا م) شوالیه رئیسی ، ناحیه حاکمی ‖ —schild (ا م) شوالیه آرمه‌سی، اصالت اشارتی ‖ —sporn (ا م) شوالیه مهموزی ‖ (نبا) هزاران چیچکی ‖ —stand (ا م) شوالیه پایه‌سی، شوالیه‌لك .

Ritterlich (ـ ص) (24) [Ritter] شوالیه‌یه منسوب، متعلق، شوالیه‌جه‌سنه ‖ قهرمانجه‌سنه ، قهرمانانه ، دلیرانه .

Ritterschaft (ـ ا مؤ) (49) زادکانلق، شوالیه‌لك ‖ علی‌العموم شوالیه ، زادکان صنفی .

Ritterthum (ـ ا لا) (sans pl.) (25) [Ritter] زادکانلق ، شوالیه‌لك ، صنف زادکان .

Rittlings (ـ ا م) [Ritt] (حا) حیوانه ، بارکیره بینر کبی ، بجاقلرنی آچه‌رق .

Rittmeister (ـ ام) .a (40) (ع) سواری یوزباشیسی .

Ritualismus (ـــ ا م) (45) [لاتینجه] رسوم مذهبیه محررلکی ‖ برکلیسانك مراسم خارجیه‌سی .

Ritus (ـ ا م) مفردی (inv.) جمعی Riten [لاتینجه] هردین ومذهبك عبادت رسم وآیینلرنده‌کی اصول وصره‌سی ، مراسمی ، مناسك .

Ritz (ـ ا م) (38) **Ritze** (ـ ا مؤ) (53) [ritzen] اوفق یاریق ، چیزیك ، چاتلاق، یاریق، ییریق، فرجه ‖ یاره ، بره، چیزیك، طیرمیق، درینك اوزلمسی، یرتلمسی، چاتلامسی، خفیف کسیك .

Ritzen (ـ فم متع) .c (21) و —sich (فم مطا) [قدیم آلمانجه rizzan] (دری حقنده علی الخصوص غیر اختیاری اوله‌رق) یارمق ، طیرمیقلمق ، جیزمك ، کسمك ، برەلمك ‖ چاتلامق ، یرلمق، آییرلمق، صیرلمق .

[فر] (21) a. (+فعلا - v -ـ‿ـ‿) **Rivalisi(e)ren**
رقابت ايتمك ، رقيبى اولمق، ضد كيتمك‖ مسابقت ايتمك .

[انكليزجه] (56) (ا لا) (ا م) rö'stebif(‿ـ) **Roastbeef**
صيغير اتى قيزارتمه‌سى، روسبيف (اكثريتله ديلم ديلم كسيلك
اوله‌رق قزارتيلور) .

[فلمنكجه] (53) (تاطبيعه) (52) (ا مؤ)(ا م ‿ـ) **Robbe**
دكز آييسى ، آرسلانى، آيو بالغى .

[انكليزجه] (56) ياخود (40) a. (ا م ‿ـ)**Robber**
ويست اويوننده اوچ اويونك مجموعنه ديئور .

Robini-e (‿) (‿) ـ‿ ا مؤ) (53) [اون‌التنجى عصرده
فرانسه پهلوانلرندن Robin] (نبا) يلانجى آقاسيا ، يبانى
صالقم ، روبينيه .

Robot(t) (ـ‿ ا مؤ) (49) و (38) [اسلاوجه] آنغاريه ،
آنغاريه نفرى .

Roch (‿) (riechen فعلنك زمان حال ماضيسنك برنجى
واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Roche (ا م ‿ـ) (52) (تاطبيعه) = Rochen ‖ شطرنج
اويوننده : قلعه ، قله .

Röche(‿ـ) (riechen فعلنك صورت التزاميه ماضيسنك
برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Röcheln (+فعلا ‿ـ) a. (21) [لاتينجه = rugi're]
(علم امراض) خرلدامق ، جان چكيشمك .

Rochen (ا م ‿ـ) b. (40) [فلمنكجه] (تاطبيعه)
كدى بالغى .

Rochi(e)ren (ـ‿ ch ‿) ، تادراً : rochen (‿ ch ‿)
a. (21) (+فعلا) [فر] شطرنج اويوننده قلعه‌يى شاهك
ياننه سوردكدنصكره شاهيده قلعه‌نك او برطرفنه كچيرمك .

Rock (ا م ‿) (31) [قديم آلمانجه rocch] اركككار
ايچون: البسه ، ستره ، جاكت (خصوصيله = Leib-rock)
— (= Über) جاكت وياستره‌نك اوزرينه كييلان پاردوسو ،
پالتو ‖ (مجا) den bunten—anziehen عسكر اولمق ‖
قادينلر ايچون : (جاكتك آلت قسمى اولوب بلدن اياغه قدر
اينان) فستان (Taille نك مقابل ومتممى) ‖ يوكدن معمول
اتكلك .

Rock„ ... (‿...) —falte (ا مؤ) البسه قيرمه‌سى ‖
—futter (ا لا) البسه ، ستره استارى‖ —schoß (ا م)
البسه ، ستره اتكى .

Röckchen (ا لا ‿ـ) (Rock كلمه‌سنك صورت تصغيريه‌سى)
اوفق البسه ، ستره ، چوجق البسه‌سى ، جاكت .

Rocken (ا م ‿ـ) b. (40) [قديم آلمانجه roccho]
اوركه ، اوركه اوزرينه اولان يوك ، كتن،ايپك الخ ‖ مكيك
ماصوراسى ‖ = Roggen .

Rocken„ ... (‿...‿) —bolle (ا مؤ) (نبا) يبان
صارمصاغى ‖ —weisheit (ا مؤ) قوجه قارى فلسفه‌سى ،
ايپلكجى قارى مصالى .

Rode„ ... (‿...ـ) (صنعه) ... „Reut ‖ —land
(ا لا) يكيدن ايشلنان ، (آچيلان) آراضى .

Roden (ـ‿ فعله متعه وفعلا +) b. (21) (صنعه) (زرا)
براراضينك اغاج چالى اوت وامثالى شيلرنى سوكوب تميزليه‌رك
زراعته حاضرلمق، ايشلنمامش يره‌ترلا آچمق‖مرا. aus-reuten.

Rogen (ا م ـ‿) b. (40) [قديم آلمانجه rogan]
(Milch كلمه‌سنك مقابلى) بالق يومورطه‌سى .

Rog(e)ner (‿)(‿) ـ ا م) a. (40) [Rogen] (Milcher
ك مقابلى) = Fisch-Rogen .

Roggen (ا م ‿ـ) b. (40) [قديم آلمانجه roggs وياخود
roces] (نبا) (زرا) چاودار .

Roh (ـ صر) (21) [قديم آلمانجه rô] خام ، اولمامش ،
پيشمامش ، چيك ‖ ايشلنمه‌مش ، قبا ، خام ، غير صاف ‖
(مجا) جلدلنمامش ، جلدسز كتاب ‖ es Buch— Jemand
(برينه چيك يومورطه(ايش) behandeln wie ein—es Ei
كبى معامله ايتمك) انجتمامك اوزره غايت دقتله طورانمق ،
خاطرنى ، كوكلنى قيرمامق ، كوجندير مامك، غايت دقت ايتمك ‖
ال اوستنده كزديرمك ‖ (فروسيتده) es Pferd— تربيه
ايدلمامش حيوان‖ (مجا) (اشخاص حقنده) قبا ، نزاكتسز،
تربيه‌سزكسه، يونتولمامش، شنلك كورمامش آدم‖ es Volk—
وحشى ، بار بار قوم ‖ سرت ، قاتى، قبا ، آغير، وحشى ،
چركين .

Roh„ ... (ـ..) —arbeit (ا مؤ) (معد) ايشلنمامش
خام معدنى ايشلمك : ارتمك، دوكمك ، ايشلمك اوزره چاليشمه ،
بوصورتله ياپيلان ايش‖ —einnahme ، —ertrag (ا م)
حاصلات غيرصافيه ‖ —kupfer (ا لا) (معد) خام باقير ‖
—produkte (جمع م) ، (جمع لا) —stoffe (صنعه) خام
اشيا ‖ —zucker (ا م) قبا ، خام شكر .

Ro(h)heit (ـ‿ ا مؤ) (49) [[roh]]خاملق، غيرصافيلك،
ايشلنمامش اولمه ، چيكلك ، اولمامشلق‖ نزاكت وتربيه‌سزلك،
قبالق،عدم نزاكت‖ باربارلق، وحشت‖ قبالق قالينوچركينلك .

Rohr (ـ ا لا) (38) [قديم آلمانجه rôr ايله Reuse
متناسب] (نبا) قامش ، ساز، هزارن (حيزران) ‖ (ايچى
بوش اسطوانه) بورى، اسطوانه، انبوبه‖طوپك ناملوسى‖ ناى.

Rohr„... (ـ...) —dach (ا لا) قامش وسازله مستور
طام‖ —ammer (ا م) (تاطبيعه) صارى آصمه (قوشى) ‖
—artig (ص) قامش كبى، قامش نوعندن‖ —dommel (ا مؤ)
(تاطبيعه) [قديم آلمانجه horotumbel dummes Thier
دن محرف] بطاقلقلرده كزن برنجى بالقچيل قوشى‖—drossel
(ا م) (تا طبيعه) آردج قوشى نوعى‖ —flechten حصير ،
قامش صبت اورمك ‖ —pfeife (ا مؤ) موسيق = Rohr
ناى ‖ —post (ا مؤ) (تحت الارض هوا ، بخار تضييقيله
سوق وتوزيع اولنان مكاتيبى موزع ماكنه‌سى اولان پوسته ،
پوسته‌خانه) تحت الارض پوسته‌سى، (بر آلتى) بورو پوسته‌سى‖
—schilf (ا لا) (نبا) قاطاش ‖ —schnepfe (ا مؤ)
(تاطبيعه) صوچوللغى، اوزقوشى‖ —spatz (ا م)، —sperling
(ا م) (تاطبيعه) = —ammer ‖ يبانى سرچه ‖ (ضرمثل)
frech wie ein —sperling ياصقال، مسخره كبى عارسز، صيقلز‖
—stock (ام) هزارن، قامش‖ —stuhl (امؤ) حصيرصنداليه‖
—weite (ا مؤ) (ع) قطر، چاپ‖ —zucker (ا م) (تجا)
قامش شكرى .

Röhre (ـ‿امؤ) (53) [قديم آلمانجه rôra ‖ Schilf-stengel]
بورو ، انبوبه ‖ صو بوروسى ‖ (جرا) قنال ‖ شرينغه‌نك
اوجنده‌كى ماصوره ، امزيك، انبوبه‖ —ru'ssische طار اوجاق
بجاسى، روس باجاسى‖ = Ofenröhre .

Rohren (ـٓـ ص) a. (21) [Rohr] قامشدن، سازدن ||
(فع متع) —den Teich بر بطاقلغك قامشلرینی سازلرینی
آیقلامق، کسمك || [قدیم آلمانجه rêren] آوده خصوصیله :
röhren کییك حقنده : باغرمق، ملهمك .
Röhren„... (ـٓـ...) —bohr-maschi'ne (ا مؤ)
(صنع) بورو، طوپ نامولوسی وامثالی شیلری آچمغه مخصوص
ماکنه || —bohrer (ا م) (صنع) بورغی، طولانی مثقب ||
—leitung (ا مؤ) بورو (صووساڭره) یولی، بورولی مجرا .
Rojen (ـٓـ فع لا +) a. (21) [شمالی آلمانجه =
rudern] کورك چکمك .
Rokoko (ـــ ا م (ا لا) (56) [فر] ، — (ص) (معمارلق
ورساملقده) اسکی وچرکین تزیینات، اسکی موده، روقوقو ||
اون بشنجی، اون التنجی لوئی فکر وذوقنه کوره اولان .
Roland (ـٓـ ا خا م) [قدیم آلمانجه Hruodland
Ruhm-land] (بیوك شارل، شارلمان، قارلمانك یکنی) رولان.
Roll„... (ـ...) —brücke (ا مؤ) تکرلکلی (سورمه)
کوپری || —frau (ا مؤ) چماشیرلری سیلندیردن کچیروب
دوزلتان قادین، چماشورجی قادین || —(schlitt-)schuh (ا م)
الت تکرلکلی واایاغه طاقیلوب قوشیلان قیزاق، پاتنه .
Röllchen (ـٓـ ا لا) b. (40) (Rolle کلمه‌سنك صورت
تصغیریه‌سی) اوفق کوچك تکرلك || (تیا) رول .
Rolle (ـٓـ امؤ) (51) [ro'tulus دن مأخوذ فرانسزجه]
تکرلك، چرخ، یوارلاق || — (Zeug =) = Mange ||
چیقریق، مقره || جدول، فهرست، لیستا || (تیا) براویونجینك
اویونده اوینایه‌جغی اویون پارچه‌سی، رول .
Rollen (ـٓـ فع لا +) a. (21) وتبدیل موقع مراد اولندقده
(فع لا —) و (فع متع) یوارلامق || چماشوری یوارلاق، جلا
ماکنه‌سی آلتندن کچیرمك || sich— یوارلانمق (lassen) sich—
یوارلانمغه صالح اولمق، یوارلانمق .
Roller (ـٓـ ا م) a. (40) [rollen] یوارلیان || چماشور
جلالیان || (تشر) دور ایدن عضلات .
Rollo (ـٓـ ا خا م) (56) رائول || نورماندیانك برنجی دوقه‌سی.
Rom (ـٓ ا خا لا) (56) (جغر) ایتالیانك پایتختی روماشهری.
Romagna (ne-yâ ـٓـ ا خا مؤ) (inv.) (جغر)
—die قدیم حکومت روحانیه‌نك شمال شرق قسمی .
Roman (ـٓـ ا م) (38) [اساساً رومان لساننده یازلمش
حکایه] [فر] رومان .
Romane (ـــ ا م) (52) [لاتینجه] رومالی، رومان .
Romanisi(e)ren (ـــ فع متع) a. (21) [لاتینجه]
رومالیلشدیرمق || رومان صورتنده حکایه ایتمك، تحریر ایتمك .
Romantisch (ـــ ص) [لاتینجه] (21) اوروپا قدمای ادباسنك
تأسیس ایتدکاری اصول انشا وتحریری ترك ویا تعدیل ایله یکی
برچیغر آچان محررلرك طوتمش اولدقلری رومان اصولی،
رومانتیلق اصولنده اولان، رومانتمسی .
Romanzero (ts- ـٓـ ا م) (56) [اسپا] بعض وقایع
قهرمانیه ویا حکایات مؤثره‌یی حاکی اسپانیول شرقیلری مجموعه‌سی.
Römer (ـٓـ ا م) a. (40) [قدیم آلمانجه römari]
اسکی رومالی || یشیل شراب قدحی (اکثریتله رهن شرابی،
بیاض شراب ایچمکه مخصوصدر) || —der ماین نهری اوزرنده
کائن فرانقفورت شهری دارشوراسی، روم .

Rönne (ـٓـ) (rinnen فعلنك صورت الشائیه ماضیسنك
برنجی واوجنجی مفرد شخصلری) .
Rosa (ـٓـ) تام لاتینجه Rose = || یالکز بروجه آتی
مستعملدر: Sub rosa من غیررسم، اعتماد وامنیتله || (ا مؤ)
(جغر) (ا خا لا) || روز، روزا اسمی وافتیز Monte—
(آلپ طاغنده) روزا تپه‌سی، طاغی || (ا لا) پنبه رنك .
Rose (ـٓـ ا مؤ) (53) کل، ورد || (ضرمثل) ohne—keine
Dornen دیکنسز کل اولمز || mit der zeit pflückt man
n— (die) صبرك صوکی سلامتدر || (معما) کل، یلدز شکلنده
تزیینات معماریه || (علم امراض) دری اوزرنده حاصل اولان،
یلانجق، حمره .
Rosen„... (ـٓـ...) —blatt (ا لا) کل یاپراغی ||
—kriege (جمع م) انکلتره‌ده وقوعبولان ایکی کل محاربه‌لری ||
—essig (ا م) کل سرکه‌سی || —farbe (ا مؤ) کل رنکی ||
—farben (ص) کل رنکی، کل رنکنده اولان || —garten
(ا م) کل بغچه‌سی، کلستان || —holz (ا لا) کل آغاجی ||
—käfer (ا م) (تاطبیعه) آلتون بوجك، ستوان || —kranz
(ا م) کلدن یاپیلان تاج || تسبیح || —lippen (جمع مؤ)
کل رنکلی دوداق، لب || —mehl (ا لا) توز حالنه افراغ
ایدلمش کل یاپراغی، کل توزی || —monat (ا م)، —mond
(ا م) کل آیی || سنهٔ رومیه‌نك دردنجی ویا آلتنجی آیی، حزیران ||
—roth (ص) کل رنکی، کل قرمزیسی، کلکون || —öl (الا)
کل یاغی || —wange (ا مؤ) کل یناق، رخ، رخسار کلکون.
Rosette (ـٓـ ا مؤ) (53) [فر] کل شکلنده باغلی قوردله
وشریت، فیونقه || نشان کلی || ساعتی ایلروکیرو آلمغه مخصوص
اوفق چرخ || قیرمزی وخالص باقیر || (معما) کل شکلنده
تزیینات معماریه || پرده طیاغی، قولی || روزا، المنك طاشی .
Rosig (ـٓـ ص) (24) [Rose] کل کبی، کل رنکلی، کلکون،
کل کبی تازه || (مجا) in der —sten Laune sein پك کیفلی،
زیاده نشئه‌لی اولمق .
Rosine (ـــ ا مؤ) (53) [لاتینجه racemus دن
اسکی فرانسزجه rosin] قوری اوزوم || —kleine رزاق
اوزومی || (مجا) große —n im Sack haben مالی، مالملکی
اوکمك، آندن بحث ایتمك || مستقبلی دوشونه‌رك کندی کندینه
کاذب کوکی اولمق، ایوشیلره وجود وامکان ویرمك، صایقلامق.
Rosmarin (ـــ ا م) (38) [لاتینجه ros mari'nus]
(نبا) فصیلهٔ سفویه‌دن بیریه .
Rosoglio (ro-zö'-lyo ا م) (56) [ایتا] قونیاق، شکر
وعطریاتدن معمول لیکور نوعی، روزولی .
Roß (ـٓ قدیم آلمانجه hros || Lauf-thier || مرا .
لاتینجه cu'rrere] (33) سرت بارکیر، قوشی بارکیری .
Roß„... (ـ...) —apfel (ا م) بارکیر ترسی || —se'sel
(ا م) (نبا) فصیلهٔ صیوانیه‌دن رازیانه || —kasta'ni-e
(ا مؤ) (نبا) هند، آت کستانه‌سی || —schweif (ا م)
آت، بارکیر قویروغی || اوروپا سرپوشلرینك اکثریسنه طاقیلان
آت قیلی .
Rössel-sprung (ـــ ا م) (31) شطرنج اویوننده کی
طاشلردن : آتك صیچرامه‌سی، آتلسی .
Rost (ـٓ ا م) (38) یاخود (31) [قدیم آلمانجه rost]
پاس (کذا مجا)، حمض || (صنع) [قدیم آلمانجه rosta]
(ـٓ) اوجاقده برشی قیزارتمغه مخصوص ایزغره، اوجاق اسقره‌سی.

Röst„... (‿‿‿) —pfanne (ا مؤ) قیزارتمه طاوه‌سی .

Röste (‿ ا مؤ) [rösten] کتوبری صویه باصدیرمه ‖ کتوبرك صویه باصدیرلدیغی حوض ‖ قیزاردلمش باتاتس ێکی .

Rosten (‿ فع لا ±) b. ㉑ [Rost] پاصلانمق ، پاص طوتمق ‖ (ضرمثل) alte Liebe rostet nicht محبت قدیمه پاصلانمز ، سوکمز ، اسکی سوکیلی اونودلمز .

Rösten (‿ فع متع) b. ㉑ [Rost] قیزارتمق ‖ کتان ، کتوبری صوده ایصلاتمق .

Rotang (‿ ا م) ㊳ [مالای لسانیجه] (نبا) هند قامشی ‖ قامش باستون .

Rotation (‿) (tss ‿ -- ا مؤ) ㊾ دونمه ، دور ، حرکت دورانیه .

Roth (‿ ص) ㉑ [قدیم آلمانیجه rôt = روجیه ru'tilus ، لاتینجه erythro's ، السنهٔ آریانیه‌نك اساسی اولان هندجه rudhira ، [Blut ، röther دها قرمزی ، براز دها قیرمزیجه röthest اك قرمزی ‖ قرمزی ، لعل ، آل ‖ —werden قیرمزی اولمق ، قیرمیزیلاشمق ، قیزارمق ‖ (hoch=) — (صاچ حقنده) قرمزی ، قرمزی صاری ، قیزیل ‖ قویو قیرمزی ، لعل رنك ‖ (علم امراض) e Ruhr— دیزانتری ، اسهال .

Roth„ ... (‿‿‿) —bärtig (ص) قیزیل صقاللی ‖ —käppchen (ا لا) قیرمزی کوچك شاپقه ، قیزیل تاکیه ‖ —kohl (ا م) —wein ‖ قیرمزی لخنه (اوفق) (ا م) قیرمزی شراب ‖ —auge (ا لا) قزیل کوز ‖ قیرمزی کوزلی کمه ‖ بالیق دره قیامی ‖ —bart (ا م) قزیل صقال ‖ قزیل صقاللی کمه ‖ Kaiser — bart (برنجی فرهدریق) ایمپراطور باربروس ‖ —blind (ص) غلط رؤیت الوانه ، داء دالتونه مبتلا اولان ‖ —buche (ا مؤ) (نبا) قزل کولکن ‖ —born (ا م) (نبا) قزیل موشموله ‖ —fichte (ا مؤ) (نبا) عادی چام ‖ —fink(e) (تا طبیعه) اسپنوز (قوشی) ‖ (ام) تلکی (=Fuchs) —fuchs (کذا آل بارکیر ‖ —gelb (ص) (ا لا) قرمزی‌یه چالار صاری ، طورونجی ، قزیل صاری ‖ —gerberei (ا مؤ) دباغخانه ‖ —gießer (ا م) باقیردوکه‌جیسی ‖ —glühend (ص) آتش ، قزل درجهٔ حرارتده اولان ، آتشی رنك ‖ —haut (ا مؤ) شمالی امریقانك قزیل دریلی هندو تعبیر اولنان یرلی اهالیسی ‖ —huhn (الا) (تاطبیعه) قزیل ککلیك ‖ —kehlchen (ا لا) (تاطبیعه) صقا قوشی ‖ —lauf (ا م) (علم امراض) Rose = ‖ rothe Ruhr = ‖ —specht (ا م) (تاطبیعه) Bunt=specht ‖ —schwänzchen (ا لا) قزیل قویروق قوشی ، اقبت قوشی ‖ —stift (ا م) —wälsch (ا لا) [اورته آلمانیجه rôt walsch] Röthel= ‖ کلفان بکاری خرسزلر [fremd klingende Trug-sprache وامثالی آره‌سنده مستعمل واویدرمه لسان ، قوش دیلی ‖ —wild (ا لا) (آوجیلقده) کییك ، یبانی کچی ، قره‌جه وامثالی کبی اورکك ووحشی حیوانات .

Röthe (‿ ا مؤ) ㉑ [roth] قزیللق ، قیرمزیلق ‖ آتشی آل رنك ، زیاده پارلاق وقوتلی کل رنکی ، کلکون ‖ — خصوصیله صاچ حقنده قرمزیلق .

Röthel (‿ ا م) a. ㊵ [roth] قرمزی قورشون قلمی ‖ (صنع) دولکرلکده : آشو طاشی ، قرمزی طوپراق .

Röthen (‿ فع متع) b. ㉑ [roth] قرمزی‌یه بویامق ، قرمزی یاپمق ، قرمزی رنك ویرمك ، قرمزیلاشدیرمق ‖ —sich (فع مطا) قیزارمق ، قیزاروب بوزارمق ‖ قرمیزیلاشمق .

Röthlich (‿ ص) ㉑ [roth] قرمزیمسی ، قیزیل ، قرمزعطراق ‖ (صاچ حقنده) قرمزیمسی .

Rotte (‿ ا مؤ) ㊸ [لاتینجه rupta دن مأخوذ قدیم فرانسزجه rote] سوری ، آلای ، جماعت ، کروه ‖ عوام ناس ، آیاق طاقی ، کروهی ‖ جمعیت ، قومیته ، پارتی ، فرقه ، طائفه ‖ (آوجیلقده) Wölfe — قورت سورویسی ‖ قدیمده (ع) طابور ‖ شمدی (یکدیکری آرقه‌سنده طوران وایکیسی بردیزی تشکیل ایدن نفرات) دیزی .

Rotten (‿ فع متع) b. ㉑ و sich— (فع مطا) [Rotte] طوپلامق ، جمع ایتمك ، سورو ، کروه ، آلای تشکیل ایتمك ‖ طوپلانمق ، جمع اولمق ، بریکمك .

Rotunde (‿ ‿ ا مؤ) ㊸ [لاتینجه] مدور بنا ، قبه‌لی چارداق ‖ بعض آرابه‌لرك آرقه یری .

Rotz (‿ ا م) ㊳ (sans pl.) [قدیم آلمانیجه hroz ‖ مرا . آنغلو ساقسونجه hrûtan [schnarchen ‖ سوموك ‖ بارکیر نزله‌سی ، رعام ، سقاوه .

Rouleau (فرانسزجه تلفظ اولنور ا م) ㊻ (جمع : —x صورت تلفظی : rou-lô'sse) یایلی ، یوقاریدن آشاغی‌یه اینان و چیقان (مشمع) پرده .

Roulett (rou-lè'te ا لا) ㊳ فرلداق اویونی .

Routine (rou-ti'nĕ ا مؤ) ㊸ (sans pl.) [فر] عملیات وتجاربله اکتساب اولنمش مهارت وملکه ، پراتیقه ، ملکه ، ممارسه .

Rrrum! (‿ حرند) پرورروم !

Rüb„ ... (‿‿‿) —rettig (ا م) (نبا) طورب ، تجل بری ‖ —saat (ا مؤ) ، —samen (ا م) (نبا) . Rübsen =

Rübe (‿ ا مؤ) ㊸ [قدیم آلمانیجه ruoba = لاتینجه rapa ، روجیه rha'phys] (نبا) (زرا) طورپ ، خصوصیله weiße— شالغم ، لفت ‖ ایری شالغم ‖ gelbe— حاوج ، جزر (— = Mohr =) ‖ rothe— پانجار ‖ (مجا) (بریله لطیفه) Jemandem—n : ویاخود Rübchen schaben ویا استهزا ایتمك اوزره صاغ الك شهادت پرمغیله صول الینك اوزرینه کسر ویا بوتنار کبی حرکت ایتدیره‌رك ، سوره‌رك اکلمك ذوقلنمك) یغما یوق ! نا قپارسك ! اوخ یا ! (بارکیر قویروغنك التی وکیکلی قسمی) قوچان .

Rubel (‿ ا م) a. ㉑ [روسجه] [(Geld=) Stück ‖ تقریباً ۳,۲٤ مارق ، اون طقوز بچق غروش) .

Rüben„... (‿‿‿) —zucker (ا م) پانجار وامثالندن چیقاریلان شکر .

'Rüber (‿) (عمو) herüber ك صورت مختصره‌سی .

Rubicell (tss ‿ ‿ ا م) ㊳ [لاتینجه] (معد) آچیق رنکلی یاقوت .

Rubin (‿ ا م) ㊳ [لاتینجه] (معد) قرمزی یاقوت ، زمردکی صرت وقرمزی مجوهر .

Rubrik (‿ ا مؤ) ㊾ [لاتینجه] سرلوحه ، عنوان ‖ صره نومروسی .

[لاتينجــه] ㉑ b. (ـ‿ـ‿ـ فع متع) **Rubrizi(e)ren**
فيشات قومق، تمغالمق، تمغا اورمق ‖ برخلاصه ، مجمل، اوراق
اوزرينه نومرو وتاريخ قومق .
Rübsen (ـ‿ـ الا) (نبا) (زرا) شالغم .
[Geschrei rucht شمالى آلمانجه] ㉔ (ـ‿ـ ص) **Ruchbar**
نشرواشاعه اولنمه، اعلان واعلام ايله، تعميم ايله ‖ —machen
تعميم ايتمك ، تواتر ايتمك، اعلان ايتمك، نشر ايتمك .
Ruck (‿ ا م) ㊳ [قديم آلمانجه ruech] شـدتله
اويناتمه، سلكمه، ارتجاج، وجودك قسم علياسنك بدن بردنبره
صارصيلوب ، غير اختيارى سيلكينوب حركت ايتمسى ‖ mit
einem— بردنبره ، شدتلى برضربه ، حركتله .
Ruck „ ... (‿...) —sack (ا م) ايكى كوزلى كويلى
طوربه‌سى ‖ —weise (حا) كذا (حا) صارصمق اوزره ،
صارصه‌رق، سيلكمكله ‖ فاصله ايله ‖ غرابت خلق وطورله .
Rück„... (‿...) [اسكيدن Rücken =] ‖ حال اوله‌رق
zu-rück =] —bleibende (r) (ام) كيروقالان، كجيكن ‖
—bleibsel (ا لا) بقيـه ، باق ، كسر ‖ —bewegung
(ا مؤ) كيرويه اجرا اولنان حركت، يورييش، حركت رجعيه ،
رجعت ‖ —blick (ا م) كيرويه باقمه ، آرقه‌يه نظر ايتمه ‖
(مجا) einen—blick werfen (auf ...) ماضى‌يه كچمش برشيئه
عطف نظر ايتمك ‖ —bürge (ا م) اكثريا (تجا) بركفالتى
تصديق ايتمه ، بركفيله كفيل اولمه ‖ —fahrt (ا مؤ) آرابه
ويا واپور وامثاليله كيرويه دونمه ، عودت ‖ —fällig (ص)
(عد) = heim-fällig ‖ —fällig (in einen Fehler)
يكيدن برجرم وقباحته متجاسر اولمق، سابقه‌لى اولمق ‖ —frage
(ا مؤ) كندو يه برسؤال ايراد اولنان كمسه طرفندن اولجه
سؤالى صورانه مقابله ايراد سؤال ايتمه ، بوصورتله ايديلان
سؤال ‖ فكر ورأيه مراجعت، برينك برشيئه دائر فكرومعلومات
ورأى وقياسنه دائر ايديلان استيضاح ‖ —fuhre (ا مؤ)
كيدوب كله‌جك ، دونه‌جك آرابه وامثالى ‖ —gabe (ا مؤ)
اعاده ايتمه، كيروويرمه، bei der—gabe اعاده اولنمق اوزره ‖
—gängig (ص) كيروليان ، كيرو حركت ايدن ، تدنى ايتمه ،
نقض، بوزمه ‖ einen Handel—gängig machen برمقاوله‌يى
بر پازارلغى بوزمق، فسخ ايتمك ، قبول ايتمامك ‖ —gängig
werden وقوعبولمامق، ميدانه كلمامك، بوزلمق ‖ —kauf (ا م)
اكثريا (تجا) مشتريدن بيعى استرداد، يكيدن اشترا ‖ استرداد ‖
—kehr (ا مؤ) عودت ، اوه دونمه ‖ —lehne (ا مؤ)
صنداليه‌نك آرقه‌لغى، طيانمغه مخصوص محل ‖ —marsch (ا م)
(ع) قشله‌يه عودت ، اردوكاهه دونيش ‖ رجعيت ‖ —reise
(Hinreise ك مقابلى) (ا مؤ) عودت سياحتى، يولجيلغى ،
دونيش ‖ —seite (ا مؤ) آرقه طرف، جهت كيروطرف ،
ترس طرف ، ظهر ‖ —sicht (ا مؤ) (صايمه ، صايغى، حرمت،
رعايت ، اعتبار ، ملاحظه) auf etwas , Jemand—sicht
nehmen برشيئى ، برينى صايمه، برشيئك برينك خاطرى ايچون
اولان صايغى ‖ —sichtslos (ص) صايغيسز، شونى بونى بيلمز،
خاطر كوكل طانيمز، چكينمكسزين، صيقلمز ‖ —sprache (ا مؤ)
مشاوره ، استشاره ، مذاكره ‖ —ständig (ص) بورجلو،
متدار ‖ باقى قالان، بقيـه ، قصور، كيرو قالان (اقچه) ‖
(كيمي) تورتو ، پوصه ، رسوب ‖ ✶—tritt (ا م) كيرويه
آتيلان، پاپيلان خطوه ‖ عودت ‖ برمقامدن ، موقعدن چيقمه ،

خروج ‖ انزوا ، چكلمه ‖ —wand (امؤ) برشيئك كيروسنده
واقع ديوار ، پرده ، سطح ‖ —wärts (حا) كيرويه ، كيرو
طرفه ، كيرويه طوغرى ، آرقه جهته ‖ im Wagen—wärts
sitzen آرابه‌ده قارشويه (يوزى حركت اولنان جهتك عكسنه
كله‌جك وجهله) اوطورمق ‖ (مجا) mit ihm geht es
—wärts اونك ايشلرى فنا ، كيرى كيرى كيديور ، چوق
بوزوق ‖ —wirkung (ا مؤ) عكس عمل ، تأثير مقابل ‖
—zahlung (ا مؤ) اودمه ، تأديه ، اداء دين ‖ —zug
(ا م) خصوصيله (ع) رجعت ‖ عودت، كيروحركت ، دونمه .
Rücken (‿ ا م) ㊵ b. [قديم آلمانجـه hrucki]
آرقه، ظهر ‖ —gegen— آرقه آرقه‌يه ، كذلك : —mit dem
Jemandem in den— fallen ‖ gegen einander gekehrt
برينك آرقه‌سى آلمق ، آرقه‌سندن اورمق ‖ Jemandem den
—decken برينك ارقه‌سى اورتمك، ستروممحافظه ايتمك، كيرو
طرفنه امداد ايتمك ‖ sich den—frei halten كيروسى، ارقه‌سى،
خط رجعتنى تأمين ايتمك ‖ auf den—fallen صيرتى اوزره
دوشمك ‖ Jemandem : وياخود , hinter Jemandes—
hinter'm— (in's Gesicht) يوزينه قارشينك مقابلى) برينك
آرقه‌سندن كيزلى اوله‌رق ‖ مطبوع برشيئك ارقه طرفى، ظهرى ‖
(ع) eines Heeres— بر اردونك نهايتى، دمدارى بولنديغى
جهت ، خط رجعت طرفى ، آرقه‌سى .
Rücken (‿ فع متع) ㉑ a. [Ruck] يرندن قالديرمق،
يرينى دكشديرمك، بر يردن قالديروب ديكر برمحله قومق، ايتمك،
اويناتمق، صارصمق ‖ (حال ويا حرف جر واسطه‌سيله تبديل
موقع ايدلديكى كوسترمك اوزره) —(Fenster) den Tisch an's
ماصه‌يى پنجره يه يناشديرمق، پنجره‌نك يانينه قويمق، سورمك،
پنجره‌يه قدرسوروب طيامق ‖ —(den Topf) vom (Feuer)
چوملكى تنجره يى آتشدن چكمك ، آتشك كنارينه چكمك ‖ den
Weiser وياخود: die Uhr vorwärts (وياخود: rückwärts)—
ساعتك يلقوانتى ايلرى ويا كيرو آلمق، سورمك ‖ (فع مطا)
sich nicht—und rühren يرندن (ابرقاريش بيـله بريره)
قمله‌امامق، مخلانمش كبى اوطورمق، هيچ بيله قمله‌امامق، تپرنمامك ‖
(فعلا +) an : وياخود —mit etwas برشيئى يرندن اويناتمق،
تحريك ايتمك ، صاللامق ‖ صارصمق ‖ es ruckt und zuckt
mir (mir) durch den Körper وجودمك هرطرفى آتيـور
اويناـيور ، تشنج ايديـور ، حوپلايور ، پير پير ايديـور ‖
(فع لا—) : ايلرى كيرو كيتمك ، حركت ايتمك ، يورمـك ،
ايلرولمك كيريلمك ‖ dicht an einander— ايوجه بر برينه
يناشمق ‖ an Jemands Stelle— برينك يرينه كچمك ‖
herauf— ترق، ترفيع ايتمك ‖ mit dem Gelde, der
Sprache heraus— (مرا . heraus-rücken) ‖ —näher
يناشمق ، ياقلاشمق، يقين كلمك ‖ (nicht) von der Stelle—
يرندن قمله‌امامق، اوينامق، يرينى ترك ايتمك(يرينى ترك ايتمامك ،
براقمامق، يرندن قمله‌امامق) ‖ (ع)—(den Para'de-Platz)auf
رسم كچيد ، يوقلمه اولنه‌جق موقعه كيتمك ، حركت ايتمك ‖
in ein Land— برمملكتى استيلا ايتمك ‖ (برلين لسانجه)
كمسه‌يه كورنمدن، كيزلوجه ، اوك آيلغى ويرمدن اودن چيقمق.
Rücken „ ... (...‿) —flosse (ا مؤ) (تا طبيعه)
صرتى اوزره يوزان حيوان ‖ —schlag (ا م) آرقه‌يه اوريلان
ضربه ، ارقه‌يه اورمه ‖ —deckung (ا مؤ) (ع) (استحكا)

آرقه صیری ‖ —lehne (ا مؤ) صنداليه ، صره وامثالنده
آرقه‌لق ‖ —mark (ا لا) (تشر) ارقه کمیکنك ایلیکی ‖
—schild (ا م) (تا طبیعه) بوجکلرك : آرقه قبوغی ‖
—schmerz (ا م) (علم امراض) آرقه ، صرت آغریسی ‖
—seite (ا مؤ) آرقه طرف ، ظهر ، ترس طرف ‖ —wirbel
(ا م) (تشر) فقرهٔ ظهریه .

Rücklings (سَحا) ㉔ [قدیم آلمانجه ruchilingûn]
کیرودن کیرویه، ارقه جهته ‖ sich —bewegen کیرویه ،
آرقه جهته حرکت ایتمك ، کیرو کیرو کیتمك ، رجعت ایتمك ‖
—liegen صیرتی ، آرقه‌سی اوزره یاتمق ، صرت اوستی یاتمق ،
اوزانمق .

Rucksen (سَ فع لا +) ㉑ c. [غوت‌لسانیجه hruſis]
das Krähen [(کوکرجین حقنده) اوتمك ، دم چکمك .

Rüde (سَ ا م) ㊾ [قدیم آلمانجه rudo] (بیوك
وقوتلی کوپك نوعی) چومار ، چوبان کوپکی ، صامسون ‖
(آوجیلقده) کوپك ، تلکی ، قوردك ارککی .

Rubel (سَ ا لا) a. ㊵ (هنوز اون‌سکزنجی عصردنبری
مستعمل آوجی تعبیری) کومه، سوری .

Ruder (سَ ا لا) a. ㊵ [قدیم آلمانجه ruodar
اولوب شمالی آلمانجه rojen کله‌سنه مناسبتی واردر] (بحر)
کورك ‖ دومن ، دومنك صاپی ‖ am —sein : fitzen, یاخود
das —führen دومنده اوطورمق دومنی قوللانمق ‖ (مجا)
ادارهٔ امور ایتمك ، رأس ادارهٔ‌ده بولنمق .

Rudera (سَ جم) (inv·) [لاتینجه] دوکونتی، بقیه ،
آرتق .

Rud(e)rer (سَ)(سَ) ا م) a.㊵ [rudern] کورکجی،
کورك چکان ‖ Drei— = اوچ چفته قایق‌صندال (وامثالی).

Rudern (سَ فع متع وفع لا ±) a.㉑ ‖ (بحر) کورك
چکمك ، کورکله حرکت ایتمك ‖ (مجا) صوده یاپیلان حرکت
حقنده : الرینی کورك کبی قوللانه‌رق "یوزمك ‖ mit den
Armen— یوررکن قوللرینی یوزر کبی صاللامق .

Ruf (سَ ا م) ㊿ "چاغرمه ، ندا ، سسلنمه ‖ باغیرمه ،
چاغرمه ‖ er hat einen — als Professor nach Berlin
erhalten اوپروفسور اوله‌رق برلینه‌چاغرلدی، جلب اولندی،
پروفسورلکله برلینه کیتدی ‖ بوری اشارتی ، سس ‖ آو
حیواناتك صداسی تقلید ایدن دودوك وامثالی ‖ es geht der
—, daß... روایت اولنورکه ..." برروایت وارکه ... ‖
صیت ، شهرت ، نام ، معروفیت ‖ in üblen —bringen
نامی شهرتی فنالاشدیرمق لکه دار ایتمك ‖ (etwas) Jemand
in —bringen برینك نام وشهرت قزانمسی موجب اولمق ،
اشتهار ایتدیرمك .

Ruf,... (سَ ··) —name (ا م) برینك فامیلیا اسمی
اولمیوب چاغیرمه اسمی ، آدی .

Rufen (سَ فع لا +) a.㉑ 2 ⑳ [قدیم آلمانجه
hruofan] براسمی برکلمه‌یی یوکسك سسله اوقومق ،
چاغیرمق ، تلفظ ایتمك ‖ حایقرمق، باغیرمق ‖ um Hülfe—
استمداد ایتمك، یاردمه چاغیرمق، استعانه ایتمك ‖ جان قورتاران
یوقمی دیه باغیرمق ‖ Jemandem— برینه سسلنمك ‖
Jemand— برینی‌چاغیرمق ‖ (فع متع) Jemand—
سسلنمك (برینك حاضر اولمسی ، یقین کلمسی یناشمسی ، بریره
کیرمسی ، برپرده بولنمسی ، دقت ایتمسی آرزو وامرمقصدیله)
Jemandem etwas ins Gedächtniß— برینك خاطرینه
برشی کتیرمك ، تخطر ایتدیرمك ، برینه برشی خاطرلاتمق ،
عقلنه کتیرمك ‖ wie gerufen kommen بیلش کبی کلمك
امداده یتشمك، تام‌استنیلان آرزو اولنان بکلنیلان وقتده
(چیقوب) کلمك ، حضرکی یتشمك ‖ Jemand bei Seite—
برینی برکناره چکمك ‖ نتیجه‌نك بیانیله کذلك (فع مطا)
Jemand wach— حایقیره‌رق برینی اویاندیرمق ، برینی
سسلنه‌رك اویاندیرمق ‖ sich heiser— باغیره باغیره حایقیره
حایقیره چاغره باغره سسی قیصیلق ، سسی قیصیلنجه‌یه قدر
باغیرمق، حایقیروب چاغیرمق .

Rüffel (سَ ا م) a. ㊵ (عمو) توبیخ ، تکدیر، تعزیر ‖
تأدیب ‖ مجازات تأدیبه .

Rüge (سَ ا مؤ) ㊿ [rügen] مجازات تکدیریه ،
تکدیر ، تصحیح ، مجازات (مرا . Rüffel) ‖ اخطار ‖
—öffentliche تکدیرعلنی ‖ ذم ، مؤاخذه ‖ برجنایت وقباحتك
اعلان واعلام ایدلمسی ‖ قباحت ، تهمت ، مغایر قانون ونظام
حرکت ‖ بونك ایجاب ایتدیردیکی مجازات .

Ruh (سَ ا مؤ) ㊾ = Ruhe .

Ruhe (سَ ا مؤ) ㊿ [قدیم آلمانجه ruowa] راحت ،
استراحت ، حضور ، سکونت ‖ sich zur — begeben
استراحت ایتمکه کیتمك ، یاتمغه کیتمك ، برای استراحت یاتمق ‖
—seiner Asche ! , —sei mit ihm ! رحمت اولسون ! ،
روحی شاد اولسون ! ‖ Jemandem keine —gönnen برینی
اصلا راحت براقمامق ، برینه هیچ راحت وحضور ویرمامك ‖
Jemandem eine angenehme —wünschen برینه اه
راحتلق ویرسون کیجه‌کز خیر اولسون (افندم) دیمك ‖
er ist nicht aus seiner —zu bringen دنیا یقلسه ینه
اوسکونتی بوزمز ‖ lassen Sie mich in— ! براقکز! براق!
بنی راحتسز ایتمیکز! طوقونمیکز ! چکیل ! چکیلکز اورادن !
بکا مسلط اولمه ! هایدی دفع‌اول! چکیل‌شورادن! هله‌طورسن!
هله سزطورك ! ‖ lassen Sie mich damit in— بکا اوندن
بحث ایتمیکز! ‖ zur —bringen تسکین‌ایتمك ‖ zur —gehen
اویقویه ، یاتمغه کیتمك ‖ اولمك ، وفات ایتمك ، عازم دار بقا
اولمق ‖ sich zur —setzen چکلمك ، استعفا ایتمك چیقمق ‖
—am Schlosse eines Gewehres ‖ Ruhe=stätte =
برتفنکك خروسنده اولان استناد کرتیکی ، قطعه‌سی .

Ruhen (سَ فع لا +) ㉑ [قدیم آلمانجه râwôn]
استراحت ایتمك ، راحت ایتمك ‖ (ضرمثا) nach der Arbeit
ist gut— چالشمه‌دن، ایشدن صکره استراحت ، راحت طاتلی
اولور، کلور ‖ von seiner Arbeit— ایشی بتیروب دیکلنمك،
ایشدن‌صکره یورغونلق آلمق ‖ (موتاحقنده) hier ruht...
بورایه مدفوندر، بوراده ... مدفوندر ‖ ساکن وساکت‌اوله‌رق
طورمق ، سکوتی محافظه ایتمك ‖ lasset die Todten— !
اذکروا موتاکم بالخیر! ‖ ich wünsche Ihnen wohl geruht
zu haben صباح شریفلر خیرلر اولسون (ان شا اه کوزل
اویودیکز) ‖ (فع متع) — الخ ... den Geist باشی‌دیکلمك ،
ذهنی ، فکرینی استراحت ایتدیرمك ‖ (فع مطا) sich—
استراحت ایتمك ، دیکلمك .

Ruhig (ـ ـ ص) (21) [Ruhe] ساكن ، سكونتلى || ساكن ، اوصلو ، حلیم ، سلیم ، تربیه لى ، آسوده ، ملایم || آغر ، تمكینلى، امین|| ! (ihr) Kinder —، چوجقلر، اوصلو طوروك ! اوصلو طوروك چوجقلر ! صوصت ! || bei —em Blute, bei —er Überlegung صبروتأنى ایله، دوشونه‌رك ، عجله وتلاش‌اتمیه‌رك || —schlafen ساكن وسكونتلى‌اویومق، اویوركن راحتسزلق فلانه دوچار اولمامق || (بحر) —e See ساكن ، دورغون ، سود لیمان دكز .

Ruhm (ـ ا م) (38) (*sans pl.*) [قدیم آلمانجه hruom] ظفر، غلبه ، مظفریت|| hoher— شان‌وشوكت، سعادت ، عظمت ، اجلال‌مجد ، نام، شهرت || = Ruf اسم ، شهرت ، صیت : sein —ist nicht fein اونك شهرتى پك اوقدر دكلدر ، پك اساسلى برشى دكلدر .

Rühmen (ـ ـ فعـ متعـ) و —sich a. (21) (فعـ مطا) : mit etwas— یاخود sich wegen , sich einer Sache— كندینى برشیدنطولایى اوكمك، برشیئله تفاخر ایتمك ، برشیدنطولایى اوكونمك ، اوكونوب طورمق|| مدح وثنا ایتمك، اوكمك .

Ruhmes-Halle (ـ ـ ـ ا مؤ) (53) مشاهیرك،وطننه بیوك خدمت ایدنلرك مدفون اولدقلرى ویا هیكل وسائره‌لرینى محتوى مقام ، (كلیسا) .

Rühmlich (ـ ـ ص) (24) [Ruhm] شانلو ، شرفلى || شایان مدح وثنا .

Ruhr (ـ امؤ) (49) [قدیم آلمانجه hruor Bewegung] (علم امراض)—(rothe) دیزانتریا ، قانلى باصور، قانلى بلغم دفعى وباغرصاقلرده صانجى‌یى موجب علت || ترلا ویا اوزوم باغنك صوك دفعه اوله‌رق سورلمسى ، ویا چاپه‌لنمسى || (ا خا مؤ) رن نهركبیرینك قوللرندن اولان رور صویى || كذا ماس نهرینك قوللرندن برى روئر ، رور .

Ruhren (ـ ـ فعـ متعـ) a. (21) (زرا) einen (Acker)— برترلایى صوك دفعه اوله‌رق چاپه‌لمق ، سورمك (اشبو مصدر rühren مصدرینك برصورت دیكریدر) .

Rühren (ـ ـ فعـ لا+) a. (21) [قدیم آلمانجه hruoran bewegen machen] طوقونمق ، تأثیر ایتمك ، اوینامق ، تحریك ایتمك = her-rühren مثلا : davon rührt der Gebrauch her بوعادت اوندن قالمشدر || اوینامق ، حركت ایتدیرمك|| kein Glied —können هیچ بربرینى، اعضاسنك هیچ برینى اوینانه‌مامق|| die Trommel— ترامپته‌یى چالمق|| نادراً = be-rühren و an- || شدتله وبردنبره چارپمق ، اورمق ، طوقونمق ،راست كلمك || —(um-) قاریشدرمق ، چالقامق ، صاللامق || Jemand— برینه طوقونمق ، تحریك ایتمك ، تأثیر ایتمك ، ایچنى اویناتمق|| sich— (فعـ مطا) sich gar nicht— هیچ قمیلدامامق ، اوینامامق ، صاللانمامق || ich kann mich vor Müdigkeit gar nicht mehr — یورغونلقدن (آرتق) هیچ بریرمى قمیلداته‌جق حالم یوق ، اقتدارم یوق|| (ع) rührt euch ! یرنده —راحت !

Rührig (ـ ـ ص) (24) [rühren] صبرسز ، راحت طوره میان ، اویناق || سریع الحركه،جست وچالاك ، خفیف .

Ruin (ـ ـ ا م) (38) [لاتینجه] ضیاع، محو وخراب اولمه، غائب اولمه،بتمه ، پریشان اولمه ، باتمه ، خرابیت ، اضمحلال .

Ruine (ـ ـ ا مؤ) (53) [لاتینجه] خرابه،ویرانه ، خرابه زار ، ویرانه‌لك .

Ruini(e)ren (ـ ـ ـ فعـ متعـ) و —sich a. (21) (فعـ مطا) [Rui'ne] خراب ایتمك، محووپریشان ایتمك ، مضمحل ایتمك،باتیرمق || باتمق ، محو وخراب اولمق ، بتمك ، برباد اولمق .

Rülps (ـ ا م) مفردى (26) جمعى (36) (عو) كگرمه || (مجا) قبا وتزا كتسز ، تربیه‌سز كمسه .

Rülpsen (ـ فعـ لا+) c. (21) [شمالى آلمانجه] (عو) كگرمك .

'Rum (ـ حا) her-um كلمه‌سنك صورت مختصره‌سى .

Rum (ـ ا م) (56) (*sans pl.*) [سانسقریتجه rôma دن مأخوذ انكلیزجه] شكرقامشى اوزینك تخمرى ایله استحصال قلنان مادهٔ مایعه ، روم .

Rumäne (ـ ـ ا م) (52) [لاتینجه roma'nus] ، **Rumänin** (ا مؤ) (50) رومانیالى اركك ، قادین .

Rumäni-en (ـ (ـ) ـ ا خا لا) b. (40) رومانیا .

Rumeli-en (ـ (ـ) ـ ا خا لا) b. (40) (جغر) [تركجه Rumi Römer ، Schrift] ممالك‌شاهانه‌دن‌روم‌ایلى‌قطعه‌سى .

Rumeliot (ـ (ـ) ـ ا م) (51) ، —in (ا مؤ) (50) روم ایلیلى .

Rummel (ـ ا م) a. (40) [فرانسزجه ronfle] قبا قالین وصسز بركورلتى یاپان، سس چیقاران شى || = Ge-rümpel || (مجا) (عمو) den ganzen —kennen تكمیل دالا ویره‌یى ، كیردیسى چیقدیسى بیلمك || خاریلتى ، كورولتى ، طازبردیلى اوغولتیلى كورولتى .

Rumor (ـ ـ ا م) (38) [ایتا] صیزلق، صسزجه ویرآغزدن اولنان اشتكاى عمومى، كورلدى، شماته ، قیل وقال .

Rumpeln (ـ ±) a. (21) [شمالى آلمانجه] = rummeln || بعضاً (فعـ متعـ) Alles durch einander— هپسى بربرینه قاتمق ، آلت اوست ایتمك ، بربرى اوزرینه ییغمق ، بربرینه قاریشدیرمق .

Rumpf (ـ ا م) (31) [شمالى آلمانجه وقدیم آلمانجه rimphan || gerunzelte Umfassung] كووده || طائوق وامثالى حیواناتك كووده‌سى || بركمینك اسكاتى || برماكنه‌نك كووده قسمى .

Rümpfen (ـ فعـ متعـ) a. و c. (21) [قدیم آلمانجه ruph(i)an zu Runzeln zusammen ziehen] (یوزینى) بوروشدیرمق، اكشیتمك ، (قاشنى) چاتمق ، صورتى آصمق || (عمو) das Maul)— یاخود : den Mund) آغزینى، دوداقلرینى بوزمك .

Rund (ـ ص) (24) [فرانسزجه اولوب لاتینجه rotundos دن مأخوذدر] تكرلك ، دائره‌وى ، مقوس، دكرمى|| یوارلاق|| heraus— طوغریدن طوغرى‌یه ، بلا احتراز ، آچیقدن آچیغه || abschlagen— بلا احتراز ، طوغریدن طوغرى‌یه رد ایتمك || eine —e, volle Stunde تمام برساعت || دلیكسز برساعت || um etwas herum— برشیئك دائراً مادار اطرافنده ، چبه چوره‌سنه || (مجا) (تمام، باشلو باشنه، مكمل) etwas —machen برشیئى نتیجه‌لندیرمك، اتمام واكمال ایتمك ، نتیجهٔ مطلوبه وحسنه‌یه ایصال ایتمك ، تماملامق .

Rund,, ... (ـ...) —bäckig (ص) شیشقو صورتلی،
یوارلاق‌یناقلی، یوزلی، طوپ‌چهره‌لی، تاتارچهره‌لی || —brenner
(برلامبه‌نك ایپیکی اوزرینه اوطوردیلان وضیایه دائره‌وی ،
یوارلاق برشکل ویرن) دائره‌وی طابله || —beet (ا لا)
(بر باغچه‌ده دائره‌وی) کوبك || —bogen (ا م) (صنع)
(معما) (Spitz=bogen ك مقابلی) مدور کمر ، تکمیل‌کمر،
تام کمر || —erhaben (ص) محدب || —fahrt سیاحت ،
تفرج دوریه || eine —fahrt um den See machen برکولك
اطرافنی قایق ویا آرابه ایله طولاشوب گزمك ، دور اجمك ||
—gang (ا م) خصوصیله (ع) دوریه (خدمق) || —gemälde
(ا لا) پانوراما || —hohl (ص) مقعر || —holz (ا لا)
یوارلاق آغاج ، تخته || یارلمامش اودون || کسلمامش آغاج ،
اودون || —lauf (ام) =Kreis=bewegung || (جمناستیقده)
دیو آدیمی || —reise (ا مؤ) دوراً یاپیلان سیاحت || (برای
خدمت) دور || —schnur (ا مؤ) (صنع) غیطان ، خرج ||
—um (حا) دائراً مادار ، دوراً .

Runde (ـ ا مؤ) ⑤ [rund] دائره ، قوس دائره ،
حرکت دوریه || دوریه رقصی اجرا ایدنلرك تشکیل ایتدکلری
خلقه || (ع) دوریه (خدمق) .

Ründe (ـ ا مؤ) ⑤ [rund] مقوسلك ، دکرمیلك ،
دائره‌وی اولیش، یوارلاقلق، محدبلك || (صنع) (معما) کمرك
مقعریت ومقوسیتی .

ründen ، **Runden** (ـ فع متع) و —sich ایکیسیده
(فع مطا) b. ㉑ [rund] (صنع) مقوس یاپمق، دائره‌وی
کسمك || یوارلاقلشدیرمق، دائره‌اوزرنده‌چویرمك || یوارلاقلاشمق،
دائره اوزرنده دونمك ، دور اجمك ، طولاشمق .

Runde-stock (ـ ا م) ㉕ قایق مرانغوزلرینك
قبورغه‌لرك قوسیتلرینی اولچمکه وتعیین‌اجمکه مخصوص‌قوسی،
جدولی .

Rundlich (ـ ص) ㉔ مقوس ، دکرمی ، دائره‌وی ||
یوارلاق،طوپارلق||(اشخاص‌حقنده)طیقناز،شیشمانجه، یوارلاقجه.

Rundung (ـ ا مؤ) ㊾ [runden] قوسلندیرمه ،
دکرمی یاپمه ، چویرمه ، یوارلاق ، طوپارلاق اجمه ، دائره مسی
یاپمه || =Ründe || یوارلاق برشی .

Rune (ـ ا مؤ) ⑤ [قدیم شمال لسانیجه rûn
اسقاندیناولرك قوللاندقلری‌اسکی‌حروفات. [Schrift-zeichen

Runge (ـ ا مؤ) ⑤ [غوت‌لساننده Stab hrugga
(صنع) نردبان مقامنده استعمال اولنان برصیریغك قدمه‌سی
اولمرق طرفیندن چیقان آغاجلری .

Runkel (ـ ا مؤ) ⑤ (نبا) دها زیاده مستعمل‌اولمرق:
—rübe = (ـ ا مؤ) پانجار .

Runzel (ـ ا مؤ) ⑤ [قدیم آلمانیجه ru'nzila ||
اسوج‌لساننده rynka [runzeln (دری‌اوزرنده) بوروشقلق،
غضن || —n کوزك طیش پیکارلرنده اولان قات ، بوروشقلق.

Rüpel (ـ ا م) a. ㊵ [قدیم آلمانیجه Rûpilo
[Ruprecht قبا ونزاکتسز آدم .

Rupfen (ـ فع متع) a. و c. ㉑ [غوت لساننده
Riupan || مرا . [raufen] چکمك ، یولمق ، قوپارمق ||
(آوحیواناتندن قاز، اوردك ، قوش طاوق وامثالی) یولمق ،
توکی قوپارمق || (مجا) —Jemand برینی یولمق، پاره‌لرینی
چکمك ، یولمق، یونمق .

Ruppig (ـ ص) ㉑ [شمالی آلمانیجه] یللیم ییللیم ،
یرتیق اسکی البسه || فقیر ، بیچاره ، اوسق باشی خراباتی ،
پژمرده قیافت .

Ruppsack (ـ ا م) ㉛ (عمو) Lump .

Rusch (ـ ام) ㉛ یاخود ㊳ [شمالی آلمانیجه]=Rinse.

Ruscheln (ـ فع لا ±) a. ㉑ (عمو) =huscheln و
huschen || برایشی هویپالقله‌کورمك ، هویپالق اجمك ||
الی ایشده کوزی اویناشده اولمق .

Ruß (ـ ام) ㊳ [قدیم آلمانیجه hruoz [Unreinlichkeit
—im Kamine والخ اوجاق باجا وامثالنده حاصل‌اولان‌ایس ||
(مجا) ظلمت .

Russe (ـ ا م) ㊷ [وسطی لاتینجه ruzzus || قدیم
شمال لسانیجه Lauf rûs] ، —in (ا مؤ) ㊿ روس
(ارکك ، قادینی) .

Rüssel (ـ ا م) a. ㊵ [قدیم آلمانیجه ruozan
wühlen] (تاطبیه) (des Elephanten)— فیلك خرطومی،
کذا بوکا بکزر خرطوملی حیواناتك خرطومی ، بورنی .

Rußen (ـ فع لا +) r. ㉑ [Ruß] ایس ویرمك ،
توکمك ، ایس وقورروم حاصل اجمك || رنکی آمق ، صولمق ،
بویامق، بویاسی چیقمق || ایس وقورروم سورمك ، بونکله
سیاهلاتمق .

Rußig (ـ ص) ㉔ [Ruß] ایس‌وقورروملو‌قرارلش، ایسلی.

Russisch (ـ ص) ㉑ [Russe] روسیه‌یه منسوب ،
روسیه‌دن ، روسیه‌لی ، روسیه‌نك || die —e Sprache, das
Russische روسیه لسانی ، روسجه .

Rußland (ـ ا خا لا) ㊵ [اساساً Russen=land
(جغر) روسیه || روسیه حکومتی .

Rüst,, ... (ـ...) (بحر) —nagel (ا م) (صنع)
جاتقی‌چیویسی || —brett (ا لا) (صنع) یاپی اسکله تخته‌سی ||
—kammer (ا مؤ) سلاحخانه،مهمات وتجهیزات مخزنی ،
دیوبی || اسلحهٔ عتیقه دیوبی || —tag حاضرلق کونی ||
علی‌الخصوص یهودیلرزدنده ایرتسی کونی کله‌جك اولان بایرام
ایچون یاپیلان عرفه‌کونی .

Rüste (ـ ا مؤ) ⑤ [شمالی آلمانیجه rust Ruhe, Rast]
(خصوصیله غروب‌اجمکده‌اولان zu (r) —gehen || Ruhe=
کونش حقنده) باتمق، غروب اجمك || =zu Ende gehen .

Rüsten (ـ فع متع) و —sich (فع مطا) b. ㉑
[قدیم آلمانیجه hrustan] —(sich auf: یاخود : zu etwas)
برشیئه حاضرلانمق || —Jemand mit etwas برینی برشیئله
تجهیز اجمك || (ع) —ein Heer بر اردویی تسلیح وتجهیز
اجمك || تدارکات حربیه‌ده بولنمق || (انشا آتده) اسکله قورمق،

Rüster (ـ ا م) a. ㊵ [rüsten] تسلیح وتجهیز
ایدن || حاضرلایان || (امؤ) [قدیم آلمانیجه ruz و ter : Baum]
⑤ (نبا) قره آغاج .

Rüstern (ـ ص) [Rüster] قره آغاج (دن‌معمول) .

Rüstig (ـ ص) ㉑ [قدیم آلمانیجه brustic || مرا .
rüsten] کنج وتوانا ، قوی‌البنیه، صاغلام، طاغ پارچه‌سی‌کبی،
عتیك ، چویك .

Ruthe (سَ ١ موٌ) (55) [قدیم آلمانجه ruota] قامچی، قیرباج، دکنك || (تا طبیعه) حیواناتك ذکری، فرجی.

Rutsch (سْ ١ م) (38) طوپراق ویا طاش ییغیننك ییقلمسی، دورلمسی|| طوپراق ییغینی|| ییقلمه، چوکمه|| ییقیندی، چوکنتی.

Rutschen (سْ فعلا ±) a. و c. (21) [Rutsch] قایمق، ییقلمق، چوکمك، ایمك آقمق || (اشخاص حقنده) قایمق || (عمو) (مجا) auf's Land— قیره، کزمکه چیقمق، طیشاری تنزهه آلمق، قوشمق.

Rutscher (سْ ١ م) a. (40) [rutschen] (قیچیاوزرنده) قایان کسه || ٢/٤ تا قتنده، وزننده ایدیلان رقص، غالوپاد.

Rütteln (سْ فعـ متعـ وفعـ لا +) a. (21) [rütten] سیلکمك، صاللامق، صارصمق، ایتمك، قاقمق Jemand aus dem Schlafe— برینی صارصه‌رق، قاقه‌رق اویقودن اویاندیرمق، سیلکمك، سیلکوب دوکمك|| (حرکت ایدن آرابه حقنده) صارصمق||(مجا) voll gerütteltes Maß صیقه باصه.

Ryssel (rāi'-ssĕlᵉ ١ خا لا) (56) (جغر) فرانسه شهرلرندن: لیل.

S.

S. (سْ ١ لا) (55) آلمان الفباسنك اون طقوزنجی حرف واون بشنجی حرف غیرصدائیسی|| صورت مختصره‌ده :'s' یازیلور مثلا : in das Haus = in's Haus اوه، اوك ایچریسنه، get's nicht ? اولمازمی؟

—o◇◆◇o—

Sa! (سْ ssă) [فرانسزجه ça] (حرند) هایدی! || —! هایدی، هوپ ساسا!

Saal (سَ z ١ م) (38) [قدیم آلمانجه sal (١ لا) = Söller] (جمعی Säle) صالون.

Saamen (سَ z) (مرا) (Samen.).

Saane (سَ z ١ خا موٌ) (53) (جغر) آر نهریتك قوللرندن: سارین صویی.

Saar (سَ z ١ خا موٌ) (49) (جغر) موزه‌ل نهرینه آقان قوللردن سارصویی (زار).

Saat (سَ z ١ موٌ) (49) [قدیم آلمانجه sâhan دن مأخوذ sât = لاتینجه satum] (زرا) تخم اکمه، زرع ایتمه || اکیلان شی، تخم، اکین، بزر || بوندن چیقان اکین محصولی die —steht schön اکین کوزل سرپدی، چیقدی، اکینلر چوق کوزل، ایو.

Sabäismus (سَ z ١ م) (45) [Sabäer] (سیارات وسائر اجرام سماویه‌یه پرست ایدنلرك مذهبی) صابئه مذهبی.

Sä-bar (سَ z ص) (21) [säen] قابل زرع.

Sabbath (سْ z ١ م) (38) و (27) [عبرانیجه schab'ht ruhen] یهودیلرك یوم تعطیلی اولان جمعه ایرتسی کونی، یوم سبت || (خرستیانلرك) بازارکونی یوم تعطیل.

Sabber (سْ z ١ م) a. (40) سالیا، اغز کوپوکی|| (مجا) زهرناك وآجی سوز، آغزی‌کوپوره‌رك حدتلی وغضبلی برکسه‌نك سویلدیکی سوز.

Säbel (سَ z ١ م) a. (40) [روسجه sabla] (ع) قلنج، سیف.

Säbel „… (z ....) —bajo(n)nett (ع) قساطوره || —gehenk (١ لا) (ع) قلنجی طاشیق اوزره بله ویا اوموزه باغلنان، طاقیلان قلنج قایشی || —koppel (١ موٌ) قلنج بل قایشی || —tasche (١ موٌ) (ع) اوروپا هوسار سواریلرنده قلنجه آصیلان چانطه.

Saccharometer (سَ ch z ١ م) (١ لا) (شکر فابریقه‌لرنده برمایع‌درونده بولنان شکرمقدارینی تعیینه‌مخصوص آلت) میزان، مقیاس السکر.

Sach „… (سْ...) —kenntniß (الا) برشیئه اولان وقوف، اساس‌ماده‌یی بیلمه|| —beweis (١ م) مادةً، فعلاً اولان اشیا، اثبات، دلیل || —gemäß (ص) ایجاب حاله کوره، مناسب صورتده، روش حاله مطابق وموافق صورتده، لایق وجهله || —lage برشیئك، ایشك بولندیغی حال وصورت || کیفیت، وقت وحال || —verständige(r) (١ م) ارباب وقوف، اهلی خبره، کار آزموده، مستقیم کسه || —walter (١ م) (عد) مدعی آووقات.

Sache (سْ z) (53) [قدیم آلمانجه sahlan دن مأخوذ sahha streiten] شی || امر، خصوص، ماده || مال، اشیا || وقوعات، حال|| ایش || so steht die— ایش بوندن عبارت، بویله در || ich höre schöne —n von Ihnen حقکزده پك چوق شیلر (فنا شیلر) ایشیدیورم || ich halte mich an die Sache und nicht an die Worte بن ایشك کندیسنه باقارم لقردی‌یه اهمیت ویرمام || mit ganzer Seele bei der —sein یاپیلان شیئی جان وکوکلدن یاپمق || (مقاصد مخصوصه ایچون خصوصات مختلفه‌ده مستعمل اشیا ومالزمه) meine —n (sind noch nicht angekommen بنم شیلرم اشیام دها کلمدی، واصل اولمدی || (da liegen Briefe, Packete), … die —n müssen zur Post اوراده مکتوب، پاکتلر وار اونلر (او اشیا) پوسته (خانه) یه کیده‌جك، کوتوریله‌جك || —n (جمع) البسه واجزاسی|| es ist nicht meine —, mich in fremde —n zu mischen بن باشقه‌لرینك ایشنه‌قارشمسی سومام، بنم ایشم کلمز|| in —n der Religio'n مواددینیه‌ده، دینه، اعتقاده عائد اولان‌خصوصاتده، خصوصات مذهبیه‌ده|| (مخفیه اوله‌رق) seine —n verrichten (ایشنی کورمك، ایش کورمك) آبدست بوزمق، بجرمك.

Sachlich (سْ z ص) (21) [Sache] شیئه، ماده‌یه، خصوصاته عائد وتعلق اولان، فعلاً مادةً حقیق، محقق، صاغلام|| ایشه یارار، حیات انسانیه ایچون‌فائده ولزومی‌اولان.

Sachse (سْ kss z ١ م) (52) [قدیم آلمانجه Sahso || der das Sahs (Schwert) trägt] Sächsin (١ موٌ) (50) ساقسونیالی (ارکك، قادین).

Sachsen (‿ kss ‿ z ١ خالا) b. (40) [اورته آلمانجه
zu den Sachsen : ze Sahsan] ساقسونیا مملکتی .
Sachsen„... (‿.... kss ‿ z) (جغر) —spiegel
(١ م) (اون اوچنجی عصرده Eike v. Repgow آیقه
فون ره پقووطرفندن جمع وترتیب اولنان) ساقسونیا قانونی .
Sächsisch (‿ kss ‿ z ص) (24) ساقسونیایه مخصوص،
ساقسونیادن، ساقسونیانك ‖ ساقسونیاجه ‖ ساقسون اصولی.
Sacht (‿ z)، —e (‿‿ z) (ص) (42) [آشاغی آلمانجه
sanft = sagt] خصوصیله (حا) خفیف خفیفجه یواشجه،
اصول ایله، یواش یواش، اصولت ایله ‖ !— (آمان)
یواش ! یواش آیول .
Sack (‿ z ١ م) (31) [قدیم آلمانجه sacch اولوب
رومجه sakkos دن مأخوذدر] (پاتاتس ایچون ٢,١٩٨
وحبوبات ایچون ٣,٢٩٨ یکی اولچك) زاق ، طوربه ، چوال
ein —voll برچوال طولوسی ‖ (مجا) برچوق ، برصوری ،
بریغین ‖ جب ‖ پاره کیسه‌سی ‖ (تشر) کیسه ‖ (مجا) die
Katze aus dem —lassen قوشی قفسدن اوچورمق (مالك
اولنان شیء الدن قاچیرمق) ‖ Sack=gasse .
Sack„... (‿... z) —band (١ لا) طوربه آغز اپی ‖
—pistole (١ مؤ)، —puffer (١ م) جب طبانجه‌سی ‖
—artig (ص) طوربه چوال کبی، چواله بکزر ‖ —gasse
(١ مؤ) چیقماز سوقاق ‖ —grob (ص) (عمو) پك قبا ‖
—leinen (١ لا)، —leinwand چوال بزی، قباکتن ‖
—pfeife (١ مؤ) (موسیقی) طلوم چالغیسی(=Dudelsack) ‖
—träger (١ م) =Last=träger حمال ‖ —tuch (١ لا)
مندیل (جنوبی آلمانیاده) ‖ =—leinen .
Säckchen (‿‿ z ١ لا) b. (40) (Sack کلمه‌سنك صورت
تصغیریه‌سی) اوفق طوربه، چوال ‖ کیسه‌جك ‖ (نبا)
حجره، کوز .
Säckel (‿‿ z ١ م) a. (40) (Sack کلمه‌سنك صورت
تصغیریه‌سی)=Säckchen ‖ پاره کیسه‌سی ‖ قاصه .
Sacken (‿‿ z فعـ متعـ) a. (21) حبوبات، یوك وامثالنی
چواله قویمق، باصمق ‖ قدیمده برجانی پی چواله قویوب صویه
آتمق، صوده بوغمق (بو معناده säcken دها زیاده مستعملدر) ‖
(چانطه‌یه طوربه‌یه) یرلشدیرمك ،قویمق ‖ قاپمق، کندویه آلمق،
طوپلامق ‖ — (sich کذا) voll den Bauch, den Wanst
قارنی، اشکنبه‌یی طولدیرمق، چوق یمك، شیشمك ‖ [قدیم آلمانجه
sinken sëhhan] —sich (فعـ مطا) و (فعلا —) چوکمك
(ابنیه حقنده) چوکمك ‖ (تازه دوکولمك آتلمش طوپراق حقنده)
اوطورمق، چوکمك .
Säcken (‿‿ z فعـ متعـ) a. (21) (مرا . sacken) ,
Sade-baum (‿‿ z ١ م) (31) (نبا) قره‌آردج آغاجی.
Sadduzä-ismus (‿‿-iss-‿ z ١ م) (45) [عبرانیجه]
اسرائیلیلرك بقای روح وحشر ونشری منکر برطریق مخصوصی .
Sä-en (‿‿ z فعـ متعـ، فعلا + وفعـ مطا) a. و c. (21)
[[قدیم آلمانجه sâjan = لاتینجه se'rere] اکمك ‖
gesäet (wild wachsend خدایی نابتك مقابلی) تخمدن حاصل
اولان، اکیلوبده یتشدیریلان .
Saffian (‿ (‿) ‿ z ١ م) (38) [فارسیدن مأخوذ
بولونیاجه hart sacht] سختیان .

Saf(f)lor (‿‿ z ١ م) (38) [عربیجه usfur دن مأخوذ
ایتالیانجه asflori] (نبا) قرطم ، اصبور ، یبانی زغفران ‖
[عربیجه zafra gelb دن مأخوذ ایتالیانجه za'ffera]
(صنعـ) حمض قوبالتدن معمول مائی بویا .
Safran (‿ z ١ م) (38) [عربیجه sa'frân] (نبا. صنعـ)
بویاجیلقده : زغفران .
Saft (‿ z ١ م) (31) [قدیم آلمانجه saph] حیوانات،
نباتات صویی، اوز، عصاره ‖ (نباتاتده دوران ایدن) عصارهٔ
نبات ، نسغ ‖ (میوه، نباتات ، ات وامثالندن چیقاریلان) صو ‖
(حفظ الصحه.طب) جسم انسانیده بولنان قان صفرا وسائره کبی مایع
ماده‌لر ، اخلاط ‖ (فکراً وذهناً خوش کلان) لذت ، طات ‖
weder Saft noch Kraft haben, ohne — und Salz sein
طاتسز طوزسز اولمق، ساده صویه ‖ بعضاً صورت تصغیریه‌ده
اوله‌رق Säftchen (‿‿ z ١ لا) (von — eingedickter
Pflanzen) میوه ونباتاتدن چیقاریلان ویلته لشدیریلن طاتلی
شروب ، رب .
Saftig (‿‿ z) (21) [Saft] صولی، مغذی، خاصه‌لی ‖
(میوه حقنده) آغزده اریبان، صولی ‖ (مجا) عارسزجه‌سنه،
پی ادبانه، صیقلمزجه‌سنه ، اوقه‌لی .
Sagbar (‿‿ z ص) (21) [sagen] اکثریا منفی صورتیله:
es ist nicht —wie... غیرقابل تعریف، سویلنیله‌مز صورتده ‖
تکرار وتعریفه نالایق .
Sägbar (‿‿ z ص) (21) دستره ایله کسیله بیلور .
Sage (‿‿ z ١ مؤ) (51) [قدیم آلمانجه saga] سوز،
لاف، روایت ‖ es geht die —, daß ..... روایت اولنورکه
...، برلقردی وارکه ....، دینلیورکه ....، پرسوز دوران
ایدیورکه ....، اورته‌لقده برلقردی دونیورکه .... ‖ روایت،
اساسی معلوم اولمیان، صحتی اثبات اولنه‌میان شی ‖ مصال .
Säge (‿‿ z ١ مؤ) (51) [قدیم آلمانجه sega]
دستره ، بیچق .
Säge„... (‿‿ z) —mehl (١ لا) (صنعـ) بیچق کبکی ‖
—mühle (١ مؤ) بیچق محلی، جسیم بیچق دستره‌لری اولان
بیچق خانه ‖ —späne (جمـ م) (صنعـ) دستره ، بیچق کبکی
(مرا . —mehl) ‖ —werk (١ لا) (ع) (استحکا)
منشاری سپر ، استحکام .
Sagen (‿‿ فعـ متعـ وفعـ لا +) a. (21) [قدیم آلمانجه
sagên] دیمك ‖ ich will Nichts gesagt haben بن برشی
دیمامش اوله‌یم ‖ فرض ایده‌لمکه بن برشی دیمه‌دم ‖ da kann
man wohl— (هائی) انسان دیه بیلورکه . . . Sie können
—was Sie wollen سز ارتق نه دیرسه‌کز دییکز، نه استرسه‌کز
دییکز ‖ Das sagt man nicht بوشی ، بوسویلنمز (عیبدر
بوسوز ، بویله‌شی سویلنمز) ‖ was wird man dazu— ?
بوکا ، بو ایشه نه دیرلر ؟ نه دیه‌جکلر ؟ بوکا هرکس نه دیر؟ ‖
(عباره اره‌سنده تصحیح ویا تفسیر مقامنده) (er ist reich)
wohlhabend, wollte ich— اوزنکین، یعنی اولدقجه وقت وحالی
ایودر دیه‌جکدم ‖ wenn ich so —darf اکرشویله دیه‌بیلورسه‌م،
اکرشویله ، شوجمله افاده‌یه مساعده اولنورسه، پیوریلورسه
‖ so zu— یعنی (gerade heraus : یاخود) er ist-offen
gesagt ein Spitzbube او - یعنی طوغریسی - برکلفان

Sakrament (ـَ -- ا z لا) ③⑧ [لاتينجه] سر، حكمت، قداسى ، رابعهٔ مقدس ، برسر اليهينك علامت ظاهريه‌سى .

Sakristan (ـَ -- ا z م) ③⑧ [وسطى لاتينجه] كليسانك زينتنه متعلق البسهٔ روحانيه‌نك حفظ اولندقلرى محل مخصوص محافظى ، قندلفت .

Sakristei (ـَ ـ ـ ا z مؤ) ④⑨ [وسطى لاتينجه] كليسا جامه كاهى .

Säkularisi(e)ren (ـَ ـ ـ ـ z فعـ متعـ) a. ②① [لاتينجه] روحانيه‌دن دنيويه‌يه (جسمانيه‌يه) تحويل ايتمك ‖ (اراضى وقفيه‌يى) اراضئ ملكيه ويا ميريه‌يه قلب وتحويل ايتمك .

Säkulum (ـَ ـ ا z لا) ⑥⑧ (جمعى بعضاً : Säkeln) عصر ، قرن .

Salamander (ـَ ـ ـ z ا م) a. ④⑩ [فارسيجه samand دن مأخوذ روجه] feuer-roth (تاطبيه) سمندر .

Salamanka (ـَ ـ ـ z ا خا لا) ⑤⑥ اسپانيا شهرلرندن زالامانقا ، كذا بونامده اولان ولايت .

Salami (ـَ ـ ا z م) ⑤⑥ دها آز مستعمل Salame (ـَ ـ ا z م) ⑤⑥ [ايتا] ايتاليانك بهارلى صوچوغى .

Salär (ـَ ا z لا) ③⑧ [فر] اجرت ، حق ، كونده‌لك ، معاش .

Salari(e)ren (ـَ ـ ـ z فعـ متعـ) a. ②① [لاتينجه] اجرت ، كونده‌لك ، معاش ويرمك (مرا . be-solden) .

Salat (ـَ ا z م) ③⑧ [ايتا] صلاطه ‖ (مجا) (عمو) آل بقالم ، da haben wir den—! يورون بقالم صكا (قوجامان) بر ايش ! كوردكمى بركره ! يوروك بقالم ! ‖ = Lattich

Salat„ ... (z ـ ـ ...) —schüssel (ا مؤ) صلاطه طباغى ، چناغى .

Salbader (ـَ ـ ـ z ا م) a. ④⑩ [آلمانيا شهرلرندن ايه‌نا جوارنده جارى زاله صوينده Bader an der Saale جان صيقيجى كوەزه ، چال چكه .

Salbe (ـَ ـ ا z مؤ) ⑤③ [قديم آلمانجه salpa] (اجزا ، طب) مرهم ‖ پومانه ، قوقولى ياغ ‖ (بحر) (كمينك صو ايچروسنه كيرن قسمنه سوريلان) قلفات ياغى .

Salbei (ـَ z نادراً ـَ ا مؤ) ④⑨ [لاتينجه] (نبا) (نبا) آطه چايى .

Salben (ـَ ـ z فعـ متعـ) و sich— (فعـ مطا) a. ②① [Salbe ‖ قديم آلمانجه salpôn] مرهم سورمك ، مرهملمه اوغمق ‖ قوقو سورمك ، تعطير ايتمك ‖ موميالمق ‖ (بحر) Jemandem die Hände— (مجا) ‖ بركيمى‌يه قلفات ياغى سورمك ‖ بريمى آلداتمق ، آغزينه بر پارمق بال سورمك ‖ Salbung (ا مؤ) ④⑨ تقديس ، رسم تقديس .

Sälb-ling (ـَ ـ z ا م) ③⑧ [لاتينجه Salmo] (تا طبيعه) آلا باليق .

Saldo (ـَ ـ ا z م) ⑤⑥ [ايتا] (تجا) معاش ‖ كوريلان حسابدن قالان مطلوب .

Salep(p) (ـَ ـ z ام) ⑤⑥ [فارسى] (اجزا ، ونبا) سعلب

Saline (ـَ ـ ـ z ا مؤ) ⑤③ [لاتينجه] طوزك پايلديغى محل ، مملحه ‖ طوزمعدنى .

بكندن ، حيله كار ، دوباره جيدن بشقه برشى دكلدر ‖ im Vertrauen (وياخود : streng unter uns) gesagt لقردى مابينمزده قالسون ‖ richtiger gesagt دها طوغريسى ، يعنى ‖ was ich —wollte نه ديه جكدم ، نه سويليه‌جكدم (بن) ‖ Das muß man —, Das kann ich nicht anders— اه nun ‖ . . . ايچون ديمه ، طوغريسى سويليمه ، طوغريسى sag' noch Einer ich habe Glück! اه ايچون اولسون ، باقيكز es ist nicht zu —was in mir ‖ ! برده بكا بختيارد ديرلر vorging باشمه كلانى آكلاتمق ، بكا اولانى تعريف ايتمك قابل دكلدر ‖ ? was wollen Sie damit— بوندن نه ديمك استيورسكز ؟ نه ديمك استيورسكز صانكه ؟ ‖ Jemandem auf Alles etwas zu —wissen ‖ برينه‌تشكر ايتمك ‖ Dank— هرشيئه بر بهانه بولمق ‖ هيچ برشيئى جوابسز براقمامق ‖ er sagt nur so او يالكز اويله سويلر (فكرى اويله دكلدر) Sie können von ‖ حاشا حضوردن mit Erlaubniß zu— Glück— سز بختيارلقدن بحث ايده بيلورسكز ، سز سعادتدن Sie haben mir Nichts ‖ طالعدن بحث ايدرسه‌كز حقكز وار zu— سز بكا امر ايده مزسكز ، سزك بكا برشى سويلمكه صلاحيتكز ، حقكز يوق ‖ lassen Sie sich etwas— آزه‌جق لاف ، سوزديكليكز ، بكا اينانكز ‖ für etwas gut— برشيئى تكفل ايتمك ‖ (Das) hat Nichts zu— بونك اونك اهميتى يوق ، هيچ بردكلدر ‖ استغفراه (افندم) ‖ اى واه ، چوق كوزل .

Sägen (ـَ ـ فعـ متعـ) a. ②① [قديم آلمانجه segôn] دستره ايله كسمك ، دسترملك ، بيچق ايله كسمك ‖ (مجا) دستره ايله كسر كبى كسمك ، بربرندن آييرمق .

Sagen„ ... (z ـ ـ ...) [Sage] —kunde (ا مؤ) اساطير ، ميتولوژى .

Sago (ـَ ـ ا z م) ⑤⑥ (sans pl.) [مالاى لسانجه] خورما آغاجى نشاسته‌سى ، ساغو ‖ Deutscher— يباض ساغو ، آلمان ساغوسى ، نشاسته‌سى ، اكثريا : تاپيوقا .

Sagenhaft (ـَ ـ ـ ص) ②④ [Sage] اساطير قديمه‌يه متعلق ، مصال قبيلندن .

Sah (z ـَ) sehen فعلنك زمان حال ماضيسى برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Sahara (ـَ ـ z ياخود z ـَ ـ ا خا مؤ) ⑤⑥ صحراى كبير ‖ صحرا ، چول .

Sähe (z ـَ) (sehen فعلنك صورت الشائيه ماضيسنك برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Sahl„... (z ...) —band (الا) (صنع) [Selb-ende دن محرف] (چوقه فابريقه‌لرنده) چوقه كنارى (تجا) كذلك قوردون ‖ (طاغ ايشلرنده) آره‌لق طبقه‌سى ‖ —weide (نبا) ييوك سكود نوعى = Hohl-weide .

Sahne (ـَ ـ ا z مؤ) ⑤③ [شمالى آلمانجه] قايمق ‖ سوت ، شكر ، يموره‌طه‌نك چالقامه‌سى .

Sahnen (ـَ ـ z فعـ متعـ) a. ②① [Sahne] قايماق ايله ، قرمم ايله طولديرمق ، قايمق ، قرمم قويمق ‖ —(die Milch) (ab„) سودك قايماغنى آلمق ‖ (فعلا +) قايماق ، قرمم ويرمك ، قايماقلامق .

Saite (ـَ ـ ا z مؤ) ⑤③ [قديم آلمانجه seita] (موسيق) موسيقه تلى ، كيريش ‖ seine —n zu hoch spannen پك يوكسكدن سويلمك ، پك يوكسكدن آتمق ، كوزنى پك يوكسكه ديكمك .

Salm (ـُ z ا م) (51) یاخود (38) [لاتینجه] (تا طبیعه) مرصـین بالغی (= Lachs) ‖ [روم] (شمال طرفلرنده) =Psalm ‖ وبناء علیـه (مجا) — langer اوزون دعا ‖ اوزون واوصانج ویرو حکایه .

Salmiak (ـُـُ z ویاخود ـُـُ z ا م) (56) [لاتینجه sal amoni'acus] (کیمی) نشادر روحی،طوزی .

Salomo(n) (ـُـُ z، دهاطوغری‌اوله‌رق: ـُـُ z ا خا م) (56) [عبرانیجه ‖ Freund Gottes] حضرت سلیمان(عم)‖ (کذا مجازی اوله‌رق) = weiser König .

Salonichi (ـ ch ـُـُ z ا خا لا) (56) (جغر) ممالك محروسهٔ‌شاهانه‌دن‌سلانیك‌ولایتنك‌مرکزی‌اولان‌سلانیك‌شهر جسیمی.

Salpe (ـُ z ا مؤ) (53) [روم] (تا طبیعه) (دکزده یولنان فوسفورلی قورد) دکز آتش بوجکی .

Salpeter (ـُـُ z ا م) a. (40) [اورته لاتینجه sal petra] (کیمی) کهرچله ، ازوتیت پوتاس ، سورج .
Salpeter „ ... (ـُـُ z) —säure (ا مؤ) (کیمی) حامض آزوت .

Salto (ـُ z ا م) (56) [ایتا] = Sprung ‖ —morta'le تهلکه‌لی،اولومی منتج آتلایش ، صیچرامه .

Salut (ـُـ z ا م) (38) [لاتینجه] (ع ، بحر) سلام ، سلاملمه (طوپ تفنك ایله) ‖ —schießen طوپله سلاملامق.

Saluti(e)ren (ـُـُـُ) (21) (فه متعه وفه لا+) a. (21) (ع ، بحر) طوپ انداختیله تفنك وقلنجله سلاملامق .

Salve (ـ v ـُ z ا مؤ) (53) (ع ، بحر) اسلحهٔ ناریه‌نك برآنده‌هپ‌بردن انداختیله ایدیلان آتش . یایلم آتش .

Salvi(e)ren (ـُـ v ـ z فه متعه) a. (21) [لاتینجه] و —sich (فه مطا) قورتارمق ، خلاص ایتمـك ‖ قورتلمق ، خلاص اولمق ‖ (تجا) امنیت اولنمق، قزانمق .

Salz (ـُ z ا لا) (38) [قدیم آلمانجه salz اولوب لاتینجه sal دن مأخوذدر] طوز .
Salz„ ... (z ـُ) —gurke (ا مؤ) خیار طورشیشی (صلاموره) ‖ —säule (ا مؤ) طوز ستونی ‖ —abgabe (ا مؤ) = —steuer ‖ —bad (ا لا) طوزلی‌صوحمامی ‖ دکز حمامی ، دکزده استحمام ‖ —bildung (ا مؤ) طوز استحصالی، حصولی ‖ (کیمی) تملیح، تملح ‖ —brühe (ا مؤ) طوز وصودن یاپیله صالچه ، صو ‖ بالیق وسائره صلاموره‌سنك دیبنده قالان طوزلی صو ‖ —butter (ا مؤ) طوزلی یاغ ‖ —büchse (ا مؤ) طوزلق، طوزقوطوسی‖ —grube (ا مؤ) (صنع) مملحه ، طوز اوجاغی‖ —kuchen (ا م) اوفق‌طوزلی چورك ‖ (مجا) (برلین لسانده) بیوك جب ساعتی‖ —lake (ا مؤ) صلاموره ، مارتیانه تربیه‌سی ، صالچه‌سی‖ —messer (ا م) (مأمور) طوزکیله‌جیسی‖ —säure (ا مؤ) (کیمی) حامض قلورماء ‖ —sole (ا مؤ) طوزلی صو، دکز صویی ‖ —werk (ا لا) (صنع) مملحه ، طوز معدنی ‖ —wirker (ا م) طوزجی .

Salzburg (ـُـُ z ا خا لا) (56) (جغر) (آوستریا دوقه‌لغی وشهری) زالتسبورغ‖ (الساس ولورن‌قطعه‌سنده) شاتوسالن.

Salzen (ـُـُ z فه متعه وفه لا+) c. (21) [Salz] (اسم‌مفعولی اکثریا : gesalzen) ‖ طوزلامق ، طوز قومق ‖ صلاموره یه‌یاتیرمق ‖ (die Suppe) ist zu stark gesalzen چوربانك طوزی زیاده قاچمش،چوربایه‌زیاده طوزقونمش‖(مجا) Das ist gesalzen او بو بزه پك طوزلی، طوزلی‌کلور، بو پك زیاده بهالی ، او بزه کلز ‖ Stein-salz salzt besser als Brunnen-salz قیا طوزینك قوتی(طوزلاق طوزینك) عادی طوزك قوتندن دها زیاده در .

Salzig (ـُـُ ص) (44) [Salz] طوزلی ، طوزلانمش ‖ طوزلی‌کبی ‖ صلاموره مسی .

...sam (ـُ z ...) [= انکلیزجه same ‖ مرا . لاتینجه si'milis] (کلماتك اقسام مؤخره‌سی تشکیل ایچون قوللانیلوب وضع اولندیغی کله یی صفت ویا حاله تبدیل ایدر) کذلك ...samkeit (ـُـ z ...) دخی‌اسم‌تشکیلنده مستعمل اولوب معنای‌کله‌نك موجودیتی ویا آکا مالکیتی، کوسترر مثلا: Ehrsam ناموسلی ، حیثیتلی ‖ wachsam اویانیق ، عاقل ، دقت وانتباهی اولان ، تیقظی سون ‖ Wachsamkeit دقت وانتباه ، تیقظ ، اویانیقلق ‖ مشابهتی کوسترمك اوزره : wundersam کرامت ، معجزه‌کبی، بوکا مشابه .

Sä-mann (ـُـُ z ا م) (25) (جمعی Säleute) (مرا. Säe-mann) .

Same (ـُـ z ا م) b. (40) و (52) [قدیم آلمانجه sâmo = لاتینجه sa'men] ، —n (ا م) تخم ‖ (مجا) اساس ومنبع ‖ (نبا) الکمکه ، دیکمکه مخصوص چکردك ‖ بزر ‖ in —n schießen قلیز سورمك ، تخمه قالقمق ‖ نسل وذریت اخفاد ‖ تخم ، یمورطه .

Samen„ ... (ـُـُ ... z) —feld (ا م) نباتات قبوغی‖ —balg (ا م) (نبا) یمورطه (تخم) تخم وامثالنك قبوغی‖ بوجك قوزه‌سی‖ —kanal (ا م) (تشر) منی یولی، منینك مرور وجریان ایتدیکی قنال، ناقلة المنی ‖ —kapsel (ا مؤ) (نبا) تخم محفظه‌سی، قاپسول‖ —korn (ا لا) (نبا) تخم دانه‌سی، حبه‖ —schote (ا مؤ) (نبا) قبوغی ایکی‌مصرعدن عبارت قورو تخم ، تمرخرنوبی .

Samland (ـُـ z ا خا لا) (56) (جغر) (شرق پروسیاده قطعهٔ اراضی) لاسامبی ، لوساملاند .

Sämling (ـُـ z ا م) (38) [Same] تخمدن حاصل اولان نبات ، فدان .

Sammel„... (ـُـُ ... z) —appara't (ا م) (آریلرك) طلومبه‌سی ‖ —gelder (جمع لا) صدقه پاره‌سی ‖ پارسه هرقنغی‌مقصد ایچون‌جمع اولنان اقچه ‖ —punkt (ا م) (ع) نقطهٔ اجتماع ، تجمع‌محلی‖ —wort (ا لا) ، —zahl (ا مؤ) (غرا) اسم، عدد جنسی، جامع .

Sammeln (ـُـُ z فه متعه) a. (21) [قدیم آلمانجه samanôn] طاغلمش شیلری طوپلامق،جمع ایتمك ، بر یره کتیرمك ، توحید ایتمك ‖ ایدمك ، بریکدیرمك ، ارایوب طوپلامق ، دوشیرمك ‖ (ع) —das Ganze برکونکی مانوره‌نك ختامنه دلالت ایدوب برای عودت بوری ایله چالینان اشارت(جمع‌بوریسی)‖(ع) —Truppen (zerstreute) طاغنیق قطعاتی‌جمع‌ایتمك‖ (فعلا+) —(الخ ... für (einen Armen برفقرا وسائره‌ایچون پاره طوپلامق— aus fremden Büchern کتب مختلفه‌دن‌جمع وترتیب وتألیف ایتمك‖ —sich (فه مطا) طوپلانمق، جمع اولمق، برلشمك ، بر یره طوپلانمق، بریکمك .

Sammet (ـُـ z ا م) (38) (مرا . Sammt) .

Sammler (ـٚـ z ۱ م) .a ⓸⓪ [sammeln] طوپلایان،
جمع وتألیف ایدن ‖ بریکدیران ، طوپلایان ، دوشیران ‖
قولکسیونجی ‖ پاره وسائره طوپلایان ‖ (صنع) حزینه .
Sammlung (ـٚـ z ۱ مؤ) ⓸⓽ [sammeln] (۱ مؤ)
طوپلامه ، دوشیرمه جمع وتوحید ایتمه ‖ (مجا) طوپلانمه ‖
پاره، عتیقه و امثالی شیلرك قولکسیونی ‖ دیزی ‖ مجموعهٔ
منتخبات .

Sammt (ـٚ z حا) [قدیم آلمانجه samant ‖ مرا .
sam]= alle-sammt ‖ und sonders — بلا استثنا کافة ‖
— و mit کلمه‌سیله تقویه اولنه‌رق — mit برابر، معاً، برلکده.
Sammt (ـٚ z ۱ م) ⓷⓼ [رومجه hexa'miton
sächsfädiges Zeug] (تجا) قدیفه .
Sammt„ ... (ـٚ...) — besetzt (ص) قدیفه خرجلی‖
— bürste (۱ مؤ) قدیفه فیرچه‌سی‖ — kleid (۱ لا) قدیفه
البسه ‖ — handschuh (۱ م) قدیفه الدیون ‖ (مجا)
Jemand mit— handschuhen anfassen برینه ، پك زیاده
دقت وملایمتله معامله ایتمك ، اوزرینه تیتره‌مك ‖ — spitze
(۱ مؤ) طرطیللی تنتنه ‖ — weich (ص)، — zart (ص)
قدیفه کبی یموشاق ‖ بعضاً = ... Ge-sammt .
Sämmtlich (ـٚـ z ص) ⓶⓵ [sammt] کاملاً ، کافةً
هپسی ، جمله‌سی، بتون .
Sams-tag (ـٚـ z یاخود ـٚـ z ۱ م) ⓷⓼ جنوبی آلمانیاده
مستعملدر [لاتینجه sa'bbati dies] جمعه ایرتسی .
Samum (ـٚـ z یاخود ـٚـ z ۱ م) ⓷⓼ یاخود ⓸⓹ [عر]
افریقاده جنوبدن شماله‌اسن (لدوس) صیجاق روزکار، بادسموم،
سامیه‌ل .
San (ـٚ z) [ایتالیانجه واسپانیولجه] = Sankt .
Sand (ـٚ z ۱ م) ⓷⓼ [قدیم آلمانجه sant = رومجه
a'mathos] قوم ، رمل، ریك ‖ — grober اوفق‌چاقل
طاشلریله مخلوط ایری قوم ‖ (مجا) Jemandem —in die
Augen streuen برینك کوزینی بویامق، باغلامق، آلداتمق ‖
(مجا) Jemand auf den —setzen برینی صیقیشدیرمق ،
زوره کتیرمك .

Sand„... (ـٚ...) — alle'e (۱ مؤ) قوملی یول، اوزرینه
قوم دوکولمش یول ‖ — artig (ص) (قوم جنسندن) قوم
کبی ، قومه بکزر ‖ — bank (۱ مؤ) (طبقات الارض) قوم
طبقه‌سی‖ قوم بیغینی‖ (بحر) صو التنده صیغ یر‖ — grund
(۱ م) قوملی واوفق چاقللی اراضی ، تمل ‖ — hase (۱ م)
قوملی یرلرده تمکن ایدن طاوشان ‖ که‌غل اویونده هیچ
اوره میان آتیش ، یوارلایش ‖ (ع) (سوارینك پیاده یه
ویردیکی اسم) طبان کش ‖ — hügel (۱ م) قوم تپه‌سی ‖
— kuchen (۱ م) کول بورکی ‖ — mann (۱ م) قومجی ،
قوم صاتان‌کسه‖ (عمو) (انسانك کوزقپاقلرنی آچدیره‌میه‌جق
درجه‌ده کلان وزیاده یورغونلقدن متحصل بولنان) اویقو ‖
— sack (۱ م) قوم طوربه‌سی‖ (ع) نشان سپاسی اوزرینه
قونیلان قوم طوربه‌سی ‖ — schicht (۱ مؤ) قوم طبقه‌سی‖
— segge (۱ مؤ) (نبا) کوکی طبده مستعمل وسپارنه تعبیر
اولنور نبات) آلمان‌سپارنه‌سی‖ — stein (۱ م) (معد) (معما)
قوم دانه‌لرندن مرکب اولوب قرمزی وسائر رنکده بولنان
طاش سونکر ، اوت طاشی وسائره بوجنسدندر ‖ — ufer
(۱ لا) قوملی ساحل ، قومصال (ساحل) ‖ — uhr (۱ مؤ)
خصوصیله (بحر) قوم ساعتی ‖ — wüste (قوملی) چول ،
قوملق صحرا .
Sandarak, Sandarach (ـٚـ z ۱ م) ⓷⓼ [روم]
(معد) (تجا) قرمزی‌کبریتله حمض آرسنیق، زرنیخ احمر، سنداراق.
Sandel (ـٚـ z ۱ م) .a ⓸⓪ [رومجه دن مأخوذ
sa'ndalo]، — holz (ـٚـ z ۱ لا) ⓹⓷ صندال آغاجی .
Sandig (ـٚـ z ص) ⓶⓵ [Sand] چوق‌قوملی‖ قوم‌کبی .
Sandte (ـٚـ z) (senden فعلنك زمان حال ماضی
صورتنك برنجی‌واوچنجی مفرد شخصلری) .
Sanft (ـٚ z ص) ⓶⓵ [قدیم‌آلمانجه samfti‖مرا. غوت‌لسانجه
samjan zu gefallen suchen] (scharf ك مقابلی) حلیم ،
رحیم ، مشفق‖ مرحمتلی‌صورتده ، طاتلیلق حالی ‖ (حا) شفقت
ومرحمتله ، طاتلیلق ایله ‖ ملایم ، ساکن .
Sänfte (ـٚـ ۱ مؤ) تخت روان ، تسکره ، سدیه .
Sang (ـٚ z ۱ م) (singen فعلنك زمان ماضی‌صورتنك
برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .
Sang (ـٚ z ۱ م) ⓷⓵ [قدیم آلمانجه sanc] (شرق
سویله وتورکی) تغنی، شرق .
Sänger (ـٚـ z ۱ م) .a ⓸⓪ [Sang] — in (۱ مؤ)
⓹⓪ شرق‌سویلیان‌ارکك مغنیه ، قادین‌مغنیه‖ معبدده مزامیری
اوقویان مؤذن ‖ شاعر .
Sanguiniker (ـٚ ghoui ـٚ z ۱ م) .a ⓸⓪ [لاتینجه]
دموی کمسه ‖ (مجا) قانلی ، اویناق، قانی اویناق کمسه .
Sanikel (ـٚـ z ۱ م) .a ⓸⓪ [لاتینجه] (نبا)فصیلهٔ
حیوانیه‌دن (شمسیه تللری کبی بربردن آیریلان یاپراقلری‌حامل)
طبده مستعمل سانیقل اوتی .
Sanität (ـٚـ z ۱ مؤ) ⓸⓽ (sans pl.) [لاتینجه]
صحت ، عافیت ، صاغلق .
Sanitäts„ ... (... z) — behörde (۱ مؤ) ،
— kolle'gium هیئت ، مجلس صحیه .
Sank (ـٚ z ص) (بحر) صودن‌دها آغر، ثقلت اضافیه‌سی
صودن‌دها چوق‌اولان‖ sinken فعلنك زمان‌حال‌ماضی صورتنك
برنجی واوچنجی مفرد شخصلری .
Sankt (ـٚ z ص) [لاتینجه] سن ، سنت ، عزیز ، ولی‖
مبارك مقدس .
Sanktionni(e)ren (ـٚـ(ـ) ss ـٚ z ـٚ فع متع) .a ⓶⓵
[لاتینجه] برقانون‌لایحه‌سی تصدیق ایدوب دستور العمل‌حالنه
قومق ، اراده‌سی اصدار ایتمك .
Sanskrit (ـٚ z و ـٚـ z ۱ مؤ) ⓹⓺ (sans pl.)
[سانسقریت‌لسانتده sans-krita wohl-geordnet] السنهٔ
آریانیه‌نك اصلی اولان‌هندلسان‌قدیمنه اطلاق‌اولنور،سانسقریت.
Sapan-holz (ـٚـ z ۱ لا) ⓶⓹ [ملایجه آلمانجه]
(صنع) (بویاجیلقده) ژاپونیانك ساپان تعبیر اولنان آغاجی.
Saphir (ـٚ f ـٚ z بعضاً ـٚ f ـٚ z ۱ م) ⓷⓼ [عربجه
safir دن‌مأخوذ لاتینجه sapphi'rus] (معد) مائی رنکده
وصفیر تسمیه اولنان قیمتلی طاش .
Sa(p)pe (ـٚـ z ۱ مؤ) ⓹⓷ [فر] (ع) (استحکامده
حفریات ایشی) استحکام سپتلریله تستر ایدرك یاپیلان صیجان
یوللری، مستور (لغم) یولی ‖ راه مستور .

Satini(e)ren (ـــ z فعه متعه) a. ㉑ [فر] (كاغد فابريقه‌لرنده) كاغده اطلس يومشاقلق وپارلاقلغى ويرمك .

Satire (ــ z ا مؤ) ㊸ [لاتينجه] شاعرك كندى زمانتك فنالقلرنى تعداد يوللى نظم ايتديكى شعر، شكايتنامه‖ هجويه .

Satrap (ــ z ا م) ㊿ [فارسيدن مأخوذ لاتينجه ‖ Beschirmer eines Gaues] ايران قديم ايالاتندن بريشك واليسى‖ مغرور زنكين وغدار كمسه .

Satt (ـ z ص) ㉔ [قديم آلمانجه sat zur Genüge = لاتينجه sa,tur] طويغون ‖ درجهٔ اشباعه كلش ‖ sich — trinken (lachen, spielen) (فعه مطاوعت ايله برلكده) طويونجه يه قدر ايچمك ، كولمك ، اوينامق ‖ ich kann mich daran nicht — sehen (بن اوكا) باقمغه طويه‌ميورم، باقمقله طويامييورم ‖ etwas — haben برشيدن بيقمق ، اوصانمق ، درجهٔ اشباعه كلمك ‖ كافى ، وافى ، يتيشور ، الويرر اولان ‖ بول ، طولغون ‖ (رنك حقنده) قويو .

Satt„ ... (z ...) — blau (ص) قويو مائى .

Satte (ـ z ا مؤ) ㊸ [لاتينجه satum دن مأخوذ شمالى آلمانجه] چناق ، قاوانوز قواطه ، چوملك .

Sattel (ـ z ا م) a. ㊴ [قديم آلمانجه satul] اكر ، سرج، زين ، قالتاق ‖ Jemand aus dem — heben برينى اكرندن قوپاروب ، قاپوب آلمق ‖ (مجا) معارضه ومباحثه‌ده مات ايتمك‖ (مجا) بررقيبى آلت ايتمك واستديكى الندن قاپقلق ‖ fest im — sein اكرده صيق اوطورمق حيوانه كوزل بنمك ، ايو بنيجى، سوارى اولمق ‖ (تشر) برونك هوركوجى، صرتى، اكركبى اولان محلى‖ طاغ صرتى، آرقه‌سى‖ كذا بوبون ، دربند ‖ (موسيق) تللى چالغيلرك كوپريسى ‖ ايكى ديركك تپه‌لرينه وضع وربط اولنان چاپراز ديرك، باشلق.

Sattel„ ... (z ...) — pferd (ا لا) بنك باركيرى‖ — zeug ‖ (ا مؤ) اكر چانطه‌سى ‖ — tasche غلاوز باركيرى‖ اكر طاقمى خصوصيله ، (ع) قوشوم طاقمى .

Satteln (ـ z فعه متعه) a. ㉑ [Sattel] باركيره اكر اورمق ، قالتاق قپامق‖ بر يوك حيوانى يوكلك .

Satt-heit (ـ z ا مؤ) ㊾ (sans pl.) [satt] طوقلق ‖ اوصانچ ، يقينلق .

Sättigen (ـ z فعه متعه وفعه لا+) و — sich a. ㉑ (فعه مطا) طويورمق، كنديني طويورمق، طويمق‖ طوق طوتمق‖ (كيميـ) درجهٔ اشباعه كتيرمك ، كلك .

Sattler (ـ z ا م) a. ㊵ [sattelн ‖ قديم آلمانجه satilari] اكرجى ، سراج، سمرجى .

Sattsam (ـ z ص) ㉔ خصوصيله (حا) كاف ، درجهٔ كفايه‌ده .

Saturei (ــ z ا مؤ) ㊾ [لاتينجه] (نبا) سعتر اوتى.

Saturn (ـ z ا خا م) ㊻ [لاتينجه] ونادراً :

Saturnus (ـــ z) (اسا وهيئة) ساتورن ، زحل سيارهٔ كبيره سى .

Satyr (ـ z ا م) ㊻ [روم] بعضاً (ــ z) ㊳ (اسا) ساتير‖ (تاطبيه) (مايمون، اورمان آدمى، غول يبانى) زايتر .

Satz (ـ z ا م) ㉛ [sitzen] صيچرامه ، آتلامه ، آتلمه ، كريطه ‖ Bodensatz = ‖ — des Kaffee's قهوه

Sappeur (فرانسزجه تلفظ اولنور ا م) ㊳ ياخود ㊻ [فر] (ع) بالطه‌جى .

Sapphir (ـ f ـ z) (مرا . Saphir) .

Saragossa (ـــ z ا خا لا) ㊻ (جغر) اسپانيا شهرلرندن ساراغوس .

Sardachat (ـ ch ـ z ا م) ㊳ [روم] (معد) قرمزى عقيق ، رداخات .

Sardanapal (ـــ z ا خا م) ㊳ ساردانايال .

Sardelle (ـــ z ا مؤ) ㊸ [لاتينجه sardinisch معناسنه اولان sardus دن مأخوذ [ايتاليانجه] (تاطبيه) صارداليا بالغى .

Sardine (ـــ z ا مؤ) ㊸ [لاتينجه] (تاطبيه) بيوك صارداليا بالغى .

Sardini-er (ـ (ـ) ـ z ا م) a. ㊵ [لاتينجه] ، — in (ا مؤ) ㊿ ساردنيالى اركك ، قادين .

Sardonisch (ـــ z ص) ㉔ [روم] — es Lachen استهزالى كولمه ، كولمرك آلاى ايتمه .

Sard-onyx (ـــ z ا م) ㊳ ياخود (inv.) (معد) قيمتدار بياض عقيق، يمن عقيق .

Sarg (ـ z ا م) ㉛ [قديم آلمانجه sarch اولوب رومجه sarkopha'gos مأخوذدر] طابوت .

Sarg„ ... (z ...) — stein (ا م) مزار، قبرطاشى‖ — tuch (ا لا) صندوقه اورتوسى .

Sargasso (ـ z ا مؤ) ㊱ [اسپا] (نبا) ممالك حاره ده بولنان نبات بحرى ، زارغاس .

Sarkasmus (ـــ z ا م) ㊺ [روم] آجى استهزا .

Sarko „ ... (z ...) [روم] sarco ... (Fleisch „ ... =) .

Sarkophag (ـ f ـ z ا م) ㊳ [روم] قديم يونانلى وروماليلرك ياقمق استمدكلرى اولولرى قويدقلرى مزار ، طاشدن معمول صندوقه .

Sa (r) ras (ـ z ا م) ㉝ [پولونياجه za و für raz ‖ Hieb] بيوك قلنج ، اكلى واكرى قلنج ، پاله .

Sarsaparille (ـــــ z ا مؤ) ㊸ (نبا) = Sassaparille .

Sasz (ـ z ا م) ㊿ [شمالى آلمانجه] (مضاف اليهى : Sassen . (Sasse (ـ z ا م) ㊷ Sassin (ا مؤ) ㊿ سكنه (اركك ، قادين) اهالى (برطرفك خلق ، اهاليسى ، يرليسى ، سكنه‌سى) ‖ برملكك صاحبي ‖ = In-sasz .

Sasz (ـ z) (sitzen فعلنك زمان حال ماضى صورتنك برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Sassaparille (ـــــ z ا مؤ) ㊿ [اسپا] (نبا) (كوكى طبده مستعمل) سپارنه .

Säsze (ـ z) (sitzen فعلنك صورت انشائيه ماضيسنك برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Satan (ـ z ا م) ㊳ [عبرانيجه ‖ Feind] ، Satanas (ــ z ا م) ㊻ شيطان، ابليس .

Satellit (ـــ z ا م) ㊿ (هيئة) [لاتينجه] برسياره‌نك اطرافنده دونه‌رك انكله برلكده كونشى دور ايدن سياره) پيك .

تلوه‌سى ‖ هديه ، پيشكش، ضيافت ‖ يغين ، استيف ‖ (تجا)
طاقم ، چشيت (اشيا) ‖ (حكم) پيل ، منبع الكتريق ‖
(برجنسدن برشيده مستعمل ، آلات) اوسطونج ‖ صورت
عموميه‌ده عباره ، سوز ‖ (صرف، نحو، منطق) جمله ‖ (ريا)
دعوى نظرى ‖ شرائط مقرره ‖ مقدار معينه‌ده اولان پاره ‖
(عد) برآووقات طرفندن برحكم موقت ويرلمسى ايچون ايديلان
تكليف استدعا ‖ (موسيق) بسته ‖ (آوجيلقده) طاوشانلرك
طغورمه‌سى ‖ ممه‌لى حيواناتك طغوردقلرى ياورولرك مجموعى ‖
معدن قويولرنده طلومبه اصولى، سيستمى .

Satz„ ... (z ⸗ · ·) —bildung (١ مؤ) تركيب جمله ‖
—lehre (١ مؤ) كلامك صورت ربط وتركيبندن بحث ايدن
علم ، علم نحو ، علم معانى ، (وبونلرك كتابى) ‖ —wage
(١ مؤ) (صنع) آلت استوا ، تسويه آلتى، ديوارجى ترازوسى .

Satzung (⏑´ z) ㊾ [ſatzen] اصول ونظام موضوع،
قواعد اساسيه ‖ نظامنامه ‖ ترتيبات مأخوذه ‖ قانون، نظام،
قاعده ‖ بردينك اساسى مقامنده اولان احكام وعقائد ‖ برمذهب
وياطريقتك ، احكامى، ايجاباتى ، شرائطى .

Sau (⏑´ z ١ مؤ) ㊾ ch ㉟ [قديم آلمانجه sû
Mutter-ſchwein = لاتينجه sus] (آوجيلقده) خنزير ،
طوموز ‖ خصوصيله يومش ديشى طوموز ‖ (آوجيلقده)
(جمى Sauen) يابان طوموزى ‖ (عو) پيس مردار وادبسز
شخص ، كمسه ، اخلاق وآدابى بوزلمش آدم ‖ سهو ، خطا ‖
(كلغان بكارى لساننده) طالع ‖ كاغده طاملامش مركب ‖
(معد) معدن اوجاقلرنده ، قالخانه‌لرده بريكان تمور جروفى ‖
[اسلاوونيا ايالتى لسانجه ‖ Fluß] (١ خا مؤ) (طونه
قوللرندن صاوا نهرى) —die صاوه نهرى، صويى .

Sau„ ... (⸗ ···) —arbeit (١ مؤ) (عمو) غايت
پيس ومردار ايش ‖ —bohne (١ مؤ) (نبا) = Feld„
bohne ‖ —neſt (١ لا) پك پيس ، قنا ، مردار ، محل ،
موقع ، شهر .

Sauber (⏑´ z ص) ㉑ [قديم آلمانجه sûpari
flecken-los] تميز، (وجوده كيلان چاشور حقنده) قاركى،
تميز ‖ تميز ، لطيف ، خوش، كوزل، تميز پاك ، كبار، نازك ‖
دقتله ياپلمش ‖ —e Arbeit تميز ايش ‖ —e Dinge كوزل،
خوش شيلر، اشيا .

Sauberkeit (⏑´ z ١ مؤ) ㊾ (*sans pl.*) [ſauber]
پاكلك ، تميزلك .

Säuberlich (⏑´ z ص) ㊳ تميز پاك —fein = ſauber.

Säubern (⏑´ z فعه متعه) و —ſich (فعه مطا) a. ㉑
[قديم آلمانجه sûparjan] = reinigen ‖ (كوتوشيلرى،
كوتولرى) تميزلمك ، پاكلمك، وجودلرينى قالديرمق ، آييقلامق ،
يوقايتمك ، وجودلرينى اورته‌دن قالديرمق ‖ افواه ناريه حقنده :
خندقلرى سوپورمك ، يالامق ، سيلمك سوپورمك ‖ (جرا)
eine Wunde— بر يارەيى تميزلمك ، سيلمك ، آييقلامق .

Sauce (zô'-ssĕ ١ مؤ) (53) [فر] صالچه، يمك تربيه‌سى.

Saucißchen (zô-ssî'sse-chĕnᵉ وياخود ssô ...)
b. ㊵ [فر] طوموز صوچوغى .

Sauen (⏑´ z فعه لا +) a. ㉑ پيسلمك، مردارلق ايتمك ‖
مردار وبرباد ايتمك ‖ بوزمق، قاريشديرمق .

Sauer (⏑´ z ص) ㉑ [قديم آلمانجه sûr] اكشى ،
بوروق، آجى ‖ (كيميا) حامض ‖ —die Milch wird سود
بوزيله‌جق ، اكشيه‌جك ‖ —e Kirſche ويشنه ‖ —e Milch
يوغورد ، (آيران) ‖ —e Gurken صلاموره خيار ، خيار
طورشوسى ‖ (زرا) —er Boden بطاقلقلى طوپراق، آراضى ‖
(زحمت واذيتى موجب اولان، مشقتلى) آجى ، طاقتفرسا، تحملفرسا ‖
Jemandem das Leben — machen برينى حياتندن واز
كچيرمك ، لذت حياتنى آلمق، حياتى كنديسنه زهر ايتمك ‖ Das
wird mir —werden بونك آجيسى بندن چيقه‌جق، آجيسى
چكه‌جكم، بو بزه اوقه‌لى اوطوره‌جق ‖ خشونتلى، سرت طبيعتلى ‖
ein —es Geſicht machen صورتنى اكشيتمك ، آصمق .

Sauer„ ... (z ⸗⏑···) —e'bſich (١ م) ابوالمسك،
عنبر چيچكى حامضى ‖ —milch آيران، يوغورت ‖ —ſüß
(ص) مايخوش ‖ —ampfer (١ م) (نبا) فصيلهٔ زراونديه‌دن
قوزوقولاغى (دينلان نبات)، حماض ‖ —klee (١ م) (نبا)
اوچ ياپراقلى قوزى قولاغى ، اوقز اليد ‖ —kohl (١ م)،
—kraut (١ لا) الافرانغه‌ده اكثريا صيجاق اوله‌رق سبزه مقامنده
يئيلان واته ترفيق ايديلان اكشيلى لحنه ، شوقروت ‖ —ſtoff
(١ م) (كيميا) (اجسام بسيطه‌دن اولوب هونك تفسه صالح
قسمى تشكيل ايدن عنصر) مولد الحموضه ‖ —teig (١ م)
اكمك فرونلرنده مايه ، مايه‌لى خمور (كذا مجا) .

Säuerlich (⏑⏑´ z ص) ㉑ [ſauer] اكشيمه ،
مايخوشمسى ‖ (كيميا) حامضه ‖ (يالكز شراب حقنده) اكشيمه .

Sauern (⏑´ فعه لا ±) a. ㉑ اكشيمك ، اكشيلشمك ،
بوزلمق .

Säuern (⏑´ z فعه متعه) a. ㉑ اكشيلتمك، اكشيلشديرمك،
تخمير ايتمك، مايه‌لنديرمق ‖ (كيميا) برحامضله امتزاج ايتديرمك،
تحميض ايتمك .

Saufen (⏑´ z فعه متعه وفعه لا +) e. ⑳ وتأثيرى
ارائه ايله (فعه مطا) [قديم آلمانجه sûfan] (حيوانات
حقنده) ايچمك ‖ (عمو وعو) (تحقير ايله اشخاص حقنده)
ايچمك ، يوتمق ، ذيقتلتمك ، ذيقيلامق (ابتلا ايله ايچمك) ‖
—ſich voll ايچوب سرخوش اولمق .

Säufer (⏑´ z ١ م) a. ㊵ [ſaufen] ايچيجى ،
سرخوش، عشرته مبتلا اولان كمسه .

Sauferei (⏑⏑´ z ١ مؤ) ㊾ [ſaufen] سرخوشلق،
ايچكى ايچمه ‖ = Saufgelag چاقيرق جمعيتى، بونك ايچون
طوپلانمه .

Säufſt ، ſäuft (z ´) ſaufen فعلنك زمان حالنك
ايكنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Saug„ ... (z ⸗···) —rohr (١ لا)، —röhre
(١ مؤ) لوقوموتيفلرك : هوا ، نفس بوروسى ‖ —rüſſel
(١ م) (تاطبيعه) بوجكلرك ، هوامك قان وسائره امملرينه
بلع ايتملرينه مخصوص خورطوملرى .

Säug-amme (⏑⏑⸗ z ١ مؤ) (53) سودننه .

Säuge„ ... (z ⸗⏑···) —thier (١ لا) (تاطبيعه)
ممه‌لى حيوانات ‖ —zahn (١ م) (تشر) سود (پيشر) ديشى،
چوچقلرك ايلك چيقان ديشلرى .

Säugeln (⏑´ z فعه متعه) a. ㉑ (بغيوانلق) =
Ab-ſäugeln .

(ا م) —händler (z ـُـُـُـ…) **Saure-gurken„ …**
خيار طورشوجيسى ‖ zeit— (ا مؤ) كسادلق وقتى .

(تا طبيعه) [روم] (40) a. (ـُـُـ z جمع م) **Sauri-er**
كرتنكله صنفى ، حيوانات ضبابيه .

هوانك [sausen] (*sans pl.*) (21) (ا م z ـُ) **Saus**
روزكارك اوغمسى، ايصليق كبى سس چيقارمسى، كورلتى ايتمسى‖
in —und Schmaus,in —und ‖ ذوق وصفا ، اكلنجه
. Braus . مرا Braus leben

[قديم آلمانجه] (21) a. (+فعلا z ـُـ) **Säuseln**
حيشيرداتمق، حيشر حيشير اوتمك ، چاغلامق ، ويزير ويزير
اوتمك ، دزلامق ‖ (فعلا—) بويله برصسله حركت ايتمك ‖
Jemand in ‖ (فعلا متعدى) مرلداتمق ، ويزلايه رق سويلك
—Schlummer شرقيله ، نينى ايله (مرلدانه رق) چاغلدى
ايله برينى اويوتمق ، اويقويه طالديرمق .

[sûsén قديم آلمانجه] (21) c. (+فعلا z ـُـ) **Sausen**
ويزلامق، ويزلدايه رق كچمك ، ايصليق اوتديرركبى سس ويرمك ،
چيقارمق ، دازلامق (خصوصيله قورشون ، روزكارحقنده) ‖
es saust mir in den Ohren ‖ اوتمك،طازيردامق،اوغولدامق
قولاقلرم اوغولدايور (فعلا—) (بويله صدالرله هوايى يارەراق
حركت ايتمك) der Pfeil sauste durch die Luft اوق هوايى
ياراراق واوتديره رك كيتدى ، هوانك ايچنده ديززززز ايدرك
كيتدى ، اوق هـوايى ياراراق كيتديكى وقت عادتا ايصلق كبى
اوتديرييوردى ، عادتا سس چيقارييوردى ‖ (جانليلر حقنده)
كال شدت وسرعتله حركت ايتمك ، يلديرم ، خيشيم كبى كلمك ،
كيتمك ، كچمك ، ايتمك .

[اسپا] قناده ده (53) (ا مؤ ss - ۷ ـُـ) **Savane**
رچينه لى اغاجلر اورمانى ‖ آمريقاى شماليده غايت يوكسك
وخدايى ثابت اوتلرله مستور اووه ‖ آنتيل اطه لرنده عمومى
پياسه محلرى .

[ايتا] ايتاليانك قديم ژاندار (52) (ا م ـُـ) **Sbirre**
نفرى، ضبطيه عسكرى .

[روم] (تيا) تياترودە اويونجيلرك (53) (ا مؤ ـُـ) **Scene**
اوينادقلرى محل ، صحنه ‖ اجرا اولنان اويونك محل وقوعى ‖
تياتروكتابلرينك فن واصولى ‖ تياتروتزييناتى ‖ تماشا ، منظره ،
صورت ، وضعيت ‖ واقعه ، ماجرا ، پاتردى ، كورلتى .

. (zepter . مرا) (ـُـ) **Scepter**

Sch! (حرند) شيشت (صوص) ! ‖ (حيواناتى قوغمق
اوركوتمك ايچون) قيشت !

= : [عبرا] يهوديجه (*inv.*) (ا م ـُـ) **Schabbes**
. Sabbath

(تا طبيعه) البسه يه عارض اولان (53) (ا مؤ ـُـ) **Schabe**
كووه ‖ قره بوجك ‖ قازيمغه مخصوص آلت .

scapan [قديم آلمانجه] (21) a. (فعلا متعدى ـُـ) **Schaben**
= لاتينجه sca'bere] قازيمق ، طرناقله قازيمق ، طرناقله
Jemandem Rüben— (مجا) ‖ يولمق ، طرناقله قالديرمق
(مرا . Rübe) ‖ رنده لمك .

[schaben] قازيان كسه ‖ (40) a. (ا م ـُـ) **Schaber**
رنده .

scapan [قديم آلمانجه] (38) (ا م ـُـُـ) **Schabernack** و
مؤذى ، [Nacken reibender Winter-hut ‖ Nacken

(20) g. (فعلا متعدى وفعلا لازم+ ، فعلا مطاوع z ـُـ) **Saugen**
امك ، مص ايتمك ‖ sich fest— صاريلوب ، صيق صيق يه
امك ، سولوك كبى ياپشمق ‖ (والده سنك ، اناسنك سودينى)
امك ‖ an sich— چكمك ، مص، جذب وبلع ايتمك ‖ in sich—
چكمك ، ايچمك .

متعدى saugen] (21) a. (فعلا متعدى z ـُـ) **Säugen**
صورتى] امزيرمك ، سود ويرمك .

امجى ، [saugen] (40) a. (ا م z ـُـ) **Sauger**
ايچيجى ‖ هنوز ممه دن سوددن كسلميان حيوان، امزيك (چوجقلرك
شيشه دن سودى ايچه بيلملرى ايچون اغزلرينه ويريلان لاستيك
امزيك) .

(50) (ا مؤ) —in [säugen] (40) a. (z ـُـ) **Säuger**
سود ويرن والده ، سود ننه ‖ = Sauger .

سودده اولان [säugen] (38) (ا م z ـُـ) **Säug-ling**
چوجق، هنوز ممه دن كسلميان چوجق ‖ (بغچوانلق) يكى آشى
سوركونى، آشيلنه جق دال، آغاج .

. مرا ‖ sûl قديم آلمانجه] (51) (ا مؤ z ـُـ) **Säule**
Sohle] ستون، ديرك ‖ (معما) اوزرنده برشى بولنان ديرك ،
دستك ‖ volta'-ische وياخود: galva' nische— وولتاپيلى،
پيل وولقانيق .

ستون الشاسى، (ا م) —bau (z ـُـُـ…) **Säulen„ …**
اعمالى ‖ ستونلره بنديرلمش ابنيه ‖ gang— (ا م) ديركلر
آره سى ‖ reihe— (ا مؤ) ديركلر ، ستونلرصره سى ‖ weite—
(ا مؤ) ستونلر آره سى ، ستونلر بيننده كى مسافه .

säulen-förmig= [Säule] (24) (ص z ـُـ) **Säulig**
(ص) ستون شكلنده ‖ ستونلرله ، ديركلرله مزين ‖ —acht (ص)
سكزستونلى، سكزديركلى .

دن siwan قديم آلمانجه] (31) (ا م z ـُ) **Saum**
(ديكيشده) [nähen sew انكليزجه = Saum مأخوذ
كنار باصغيسى ‖ كنار ‖ eines Waldes— بر اورمانك
كنارى ، ديوارى ، چيتى ‖ صچاق ، صيوان هدب ‖ (نبا)
حاشيه ، صيوان ، كنار ‖ (بحر) يلكن ، ياپراق كنارى ‖
[قديم آلمانجه saum روميجه sa'gma Packsattel دن
مأخوذ] بر يوك حيوانك يوكى ‖ (اكثريا ١٥٠ ليتره دن عبارت
اولچى) Wein— drei تقريبا اوچ اسكى اوقه لك، اوچ مد شراب.

[باصق، كنار Saum] (21) a. (فعلا متعدى z ـُـ) **Säumen**
كنارچكمك، كنار باصديرمق ‖ [يوك Saum] يوك حيوانلرى
ايله يوك نقل ايتمك ، طاشيمق ‖ يوك حيوانه سمرينى قاپامق
(فعلا لازم+) و sich— (فعلا مطاوع) برشيئى ياپمقده كجيكمك ،
دوشن فرصتى غائب ايتمك ‖ اهمال ايتمك ‖ طورمق ، احتراز
ايتمك ، چكنمك .

(ص z ـُـ) (24) آغر ، هرشيده كيج قلان ، **Säumig**
مسيب ، تنبل، اويوشوق قانلى، مسكين .

[säumen] (34) (33) (ا لا) (ا مؤ z ـُـ) **Säumniß**
يواشلق، تكاسل، اهمال ‖ (برايشى) بوكونكى ايشى يارينه صورمه.

(ص z ـ z ـُـ) (24) آغير ، اهمالجى ، **Saum-selig**
قيدسز ، كوشك ، تنبل، حسز .

. (sauer . مرا) (z ـُـ…) **Saur„ …**

[sauer] اكشيلك ، اكشى (53) (ا مؤ z ـُـ) **Säure**
اولمه، حامضلق ‖ شراب ويا اولمامش ميوه نك آجيلغى، بوروقلغى.

معذب، لطيفه صورتيله اضرار وانعاب ايتمكى سون آدم‖ شقه‖
شيطانلق‖ معذبلك ‖ عنادينه ياپيلان آجى لطيفه er hat es
mir zum —gethan اويونى بكا عناد ياپدى ، بنى قيزديرمق
ايچون ياپدى .

Schäbig (‿–ـ ص) ㉑ [schaben] =räudig ‚grindig‖
قازيمش، چيلاق‖ كوتو واصكى‖ زيبيدى(قيافتلى) ، قيليقسز
پژمرده ‖ (مجا) مسكين‖ خسيس، كيرلى كيسه .

Schablone (‿–‿ امؤ) ㊸ [فرانسزجه champion]
(صنع) نمونه ، اورنك ، مودل ، قالب ‖ (مجا) nach der
—arbeiten باصمه قالب ياپمق(معلومات نظريه‌سى اوليه‌رق) .

Schabloni(e)ren (‿–‿–‿ فع متع) .a ㉑ [Schablone]
(صنع) قالبدن آلمق ، قالب ايله اورنكى چيقارمق ، قوپيه
ايتمك ‖ قالبله بويامق .

Schabracke (‿‿‿ ا مؤ) ㊸ [تركجه tschâprâk]
مزين حيوان اورتوسى ، چول‖ اكر اورتوسى، حاشه(غاشيه) .

Schabsel (‿– الا) .a ㊵ [schaben] قازينيلان جسمدن
چيقاريلان شى‖ قازندى، قازيوب طرامقله چيقان شى .

Schach (‿ ا م) ㊳ ياخود ㊻ [فارسيجه schâh
König] شاه ، خان‖ (spiel =) — . شطرنج اويونى ‖ =
Schach=brett ‖ شطرنجده شاهك تهلكه‌ده ، مات اولمجغى
زمان بولنديغى وضعيت ‖ matt (und) — شاه مات ‖
مربع ، معين .

Schacher (‿ ا م) (sans pl.) .a ㊵ [عبرانيجه
sacher Erwerb durch Handel] اوفق يهودى آليش
ويريشى، اسكيجى آليش ويريشى .

Schächer (‿ ام) .a ㊵ [قديم آلمانجه scâh Raub]
حيدود ، اشقيا ‖ مسكين ، ودكرسز، بيچاره آدم .

Schachern (‿ فع لا+) .a ㉑ [Schacher] اسكيجى
آليش ويريشى ايتمك .

Schacht (‿ ا م) ㉛ [اورته آلمانجه schaht] درت
كوشه ويا مدوردليك ياريق‖ (معدن قويولرنده) معدن قويوسى‖
كاركير قاپلامه (اكثريا داخلاً) ‖ چوقور، خندق، بوشلق .

Schachtel (‿ ا مؤ) ㊸ [غوتجه skatts Schatz
دن مأخوذ ايتاليانجه sca'tola Büchse] قوطو ‖ (مجا)
(عمو) —alte اختيار قزلر حقنده براى استخفاف .

Schächten (‿فع متع) .b ㉑ [عبرانيجه schacha't
(اسم مفعولى كذا geschochten) يهودى آيينجه اولديرمك،
بوغازلمق .

Schade (‿– ا م) ㊷ دها زياده مستعمل اوله‌رق
Schaden (‿– ا م) .b ㊴ [قديم آلمانجه scado] ضرر،
زيان ، خسار ، مضرت ، تخريب ، خراب وبرباد ايتمه ،
غائب ايتمه ‖ Jemandem —n bringen برينه ايراث
مضرت ايتمك، خسار ويرمك، ضرر ايتديرمك، غائب ايتديرمك،
متضرر ايتمك‖ n erleiden— دوچار مضرت اولمق،ضرروزيانه
اوغرامق‖ Das wird Ihrer Gesundheit —n thun بو
سزك صحتكزه ايراث مضرت ايده‌جك،صحتكزه خلل ويره‌جك ،
ويرر‖ mit —n verkaufen ضررينه صاتمق، زيانه ويرمك‖
es ist —um ihn اوكا يازيق يازيق اوله‌جق ، اولدى اوكا
آجيرم اوكا ‖ وجود انسانى ويا حيوانيده وجودك يارەلنمسى ،
كسلمسى، برەلنمسى ودها امثالى شيلر ايله حاصل اولان قصور،
پاره ، قيريق وسائره ‖ innere— امراض (وقوعه كلان
خسته‌لق ضرر) داخليه، داخلى ياره ، جريحه (مادى ومعنوى) .

Schädel (‿– ا م) .a ㊵ [اورته آلمانجه schedel ‖
مرا . Schale و Scheitel] قفا طاسى، قفا ، قحف، جمجمه.

Schädel,, ... (‿‿‿–) —gestalt (امؤ) شكل قحف،
قفانك بيچيمى ‖ beschreibung— (ا مؤ) توصيف قحف ‖
bohrer— (ا م) (جرا) مثقب القحف‖ lehre— (ا مؤ)
انسانلرك قفالرينى معاينه ايله ذكا واخلاقلرينى آكلامق علم
وادعاسى ، مبحث القحف .

Schaden (‿– فع لا +) .b ㉑ [قديم آلمانجه
مضرتى طوقونمق، مضرت ويرمك ، ضرر وزيانه صوقمق، ايراث
خسار ايتمك‖ seinem Rufe— نامى غائب ايتمك كندى نامنه،
شهرتنه خلل كتيرمك ، شهرتنى غائب ايتمك ‖ Das schadet
Nichts(ياخود schad't) (اونك) ضررى يوق، زيان ايتمز ‖
. . . was schadet es wenn نه اولور اكر . . . ا كر... سه
نه اولور، نه ضررى اوله بيلور ‖ !Das schadet ihm Nichts
اوخ ، پك ايى اولدى ! اوخ اولسون !

Schaden (‿– ا م) .b ㊴ (مرا . Schade) .

Schaden,, ... (‿‿‿–) —ersatz (ا م) تضمين ضرر،
ضرروزيانى تضمين ايدن شى ‖ froh— (ص) آخرك ضرر وزيانى
استيان، بوكا سوينان ، خيانت ، شرير ، غرضكار ، بدخواه .

Schadhaft (‿– ص) ㉑ [Schade] متضرر ، ضرر
وزيان كورمش ، خساره اوغرامش غائب ايتمش ‖ بوزلمش ،
فنالشمش ، خاپى يومش‖ (ديش حقنده) چوريمش ‖ es—
(Gebäude) خراب اولمش ، مائل انهدام ، برباد وتخريب
ايدلمش ابنيه .

Schädigen (‿‿– فع متع) .r ㉑ [Schade] =
be-schädigen ‖ Jemand— برينه ايراث مضرت ايتمك ،
ضرر وزيانى طوقونمق ، برطرفنى ياره‌لمق ، برەلمك ، برطرفنه
برشى ياپمق .

Schädlich (‿– ص) ㉑ [Schade] مضرتلى ، مضر ‖
ضرر وزيانى موجب ، فنا ، كوتو ، ايى برتأثيرى اوليان ‖
der Gesundheit— مضر ، مخل صحت ‖ غيرنافع ‖ وخيم ،
مخاطره لو ، مهلك ، متلف .

Schaf (– ا لا) ㊳ [قديم آلمانجه اسلاوجه‌دن مأخوذ
scâf ‖ اساسا verschnittenes Thier ‖ مرا . Schöps]
قويون، غنم ‖ بيومش ديشى قويون‖ (مجا) (اشخاص حقنده)
er ist ein gutes— او بيچاره صاكن ، سسز (ضعيف وسسى
چيقار(ه) مز بر آدمدر .

Schaf,, ... (‿‿‿–) —bremse (ا مؤ) (تا طبيعه)
قويون بيقى ‖ milch— (امؤ) قويون سودى ‖ wolle—
(ا مؤ) قويون يوكى، يپاغى ‖ bock— (ا م) قوچ ، اركك
قويون ‖ fell— (ا لا) قويون دريسى ‖ fleisch— (ا لا)
قويون اتى‖ garbe— (ا مؤ) (نبا) جوان اوتى، دلكر اوتى،
بيك ياپراق‖ hirt— (ا م) =Schäfer ‖ hürde— (ا مؤ)
قيون آغيلى ‖ husten— (ا م) قورو اوكسوروك ‖
l(e)käme— (ا لا) (تا طبيعه) =Lama ‖ kerbel—
(ا م) (نبا) فرنك مايدانوزينك يبانيسى ، كريزهٔ حضرا ‖
knecht— (ا م) چوبان يماغى،صيرتماج ‖ lamm— (الا)
ديشى قوزى ‖ laus— (ا مؤ) (تا طبيعه) قويون بيقى ‖

Schafott (ـَـ الا) (38) [فر] دار آغاجی = Blut-gerüst.

Schaf„ … (ـَـ…) —kleid یالکزبروجه آتی تعبیرده
مستعملدر (ا لا) : ein Wolf in —kleidern قویون
پوستنده قورد صورتی، ظاهری انسان باطنی جنوار ‖ —auge
(الا) قویون کوزی ‖ (مجا) شاشقین، آلیق آلیق باقان کوز ‖
—kopf (ام) قویون قفاسی ‖ (مجا) آلیق، اوکوز قفالی،
حیوان (قفالی) ‖ کاغد اویونی نوعی .

Schaft (ـَ ا م) (31) [قدیم آلمانجه schaffen دن مأخوذ
scaft] برمزراقک صاپی، آغاجی ‖ —einer Lanze تفنکك
قونداغی ‖ برقازتوکنك، بردیکیش ایکنه‌سنك ، بردیشی انااختارك،
برچزمه‌نك ، اورمانجیلقده : برآغاجك صاپی ، کوکی، قونجی ،
کوده‌سی ، بدنی .

Schäften (ـَـ فع متع) b. (21) [Schaft] صاپ ،
قونداق یکیرمك ‖ قفس ایچنه اوتورتمق ، اکلك یکدیکرینه
ربط ایتمك ، کندلك ‖ —Stiefel چیزمه یه (قوندره‌یه)
قونج یاپمق، یکیرمك ‖ یوزلرینی دکیشدیرمك .

Schakal (ـَـ ا م) (38) یاخود (56) [فارسیدن مأخوذ
فرانسزجه] (تا طبیعه) چقال .

Schake (ـَـ ا مؤ) (53) زنجیرحلقه‌سی ‖ کوز ‖ پول .

Schäcker (ـَـ ام) a. (40) [عبرانیجه Lügner scheker]
شقه‌جی ، لطیفه‌جی ، شیطان ‖ صفا یزونکی، یاسمز ‖ لطیفه
مقامنده : چاپقین ، یراماز ، کوفته‌خور، کلفانی، چوق بیلمش،
فتان .

Schal (ـَ ـه) (21) [شمالی آلمانجه] بوزوق، چوروك ‖
طاتسز، طاتی قاچمش ‖ (مجا) لطافتسز، ظرافتسز، روحسز،
قوتسز .

Schal„ … (ــ…) —obst (ا لا) سرت قبوقلی میوه ‖
—ohr (ا لا) (بیطر) غایت ککیش ، قولاق ‖ —thier
(ا لا) (تا طبیعه) استریدیه استاقوس کبی قبوق ایچریسنده
یاشایان حیوانانه اطلاق اولنور ، قشری .

Schäl„ … (ـ…) —maschi'ne اوته بری صویمغه
مخصوص ماکنه .

Schale (ـَـ ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجه scala] ظرف،
قبوق ، قشر، میوه وحبوبات محفظه‌سی، ظرف ‖ —die grüne
یشیل قبوق ‖ یومورطه قبوغی ‖ (تا طبیعه) بعض حیواناتك
قارنلرینی ستر ومحافظه ایدن قالین وسرت ستره ، قبوق ‖
استریدیه ، مدیه وامثالی حیواناتك قبوغی ‖ چفته طرناقلی
حیواناتك طرناغی ‖ آز چوق نصف کره‌یه مشابه اولان قاب،
طاس، قواطه ‖ ترازونك کوزی ‖ (بحر) —n (جمع) (ویاخود
Wangen) برکمی دیرکنك تقویه‌سیچون یاپیلان چفته آغاج ،
فشقه ‖ (مجا) سطح فوقانی ، یوز، خارج ، ظاهر ، کورنیش .

Schälen (ـَـ فع متع) a. (21) [قدیم آلمانجه sceljan]
صویمق، قبوغنی قیرمق وچیقارمق ‖ دریسنی صویمق، چیقارمق ‖
Sie ist wie aus dem Ei geschält او (مؤنث) کل کبی تر
وتازه کورینیور ، هنوز قویمش کوله بکزه یور ‖ یوزمك ‖
یولمق ‖ —sich (فع مطا) یولنمق ، صویلمق ، یوزلمك ، قبوغی
چیقمق .

Schalk (ـَ ا م) (38) یاخود (31) [قدیم آلمانجه scalh
Knecht] ، Schälkin (امؤ) (91) حیله‌کار، یالانجی، کلفان بکی،
چاپقین، یراماز ‖ قورناز، دوزنباز ، دساس، طولابجی، ماکنه‌جی

کنه ، صقیرغه ‖ —mist (ا م) قویون ترسی ‖ —pocken
(جمع مؤ) (طب) جدری کاذب ، صوچیچکی ‖ (بیطر) جدری
اغنام ‖ —vieh یباغیسی اولان حیوانات بیتیه ‖ —wasser
(ا لا) (تشر) رحمده جنینی احاطه ایدن زار ، رهل ، صوك
دیدیلان سیل .

Schäfchen (ـَـ ا لا) b. (40) (Schaf کلمه‌سنك صورت
تصغیریه‌سی اوفق قویون قویونجق کذا هروقت ومجازی اوله‌رق:
قوزو ‖ (مجا) (Schiffchen دن محرف) in's Trockene —sein
bringen چوق قزانمق ، کار ایتمك ، ایشی بیترمك ‖ دکزده
کوپوك طالغه‌لری ، کوپوکلی طالغه ، قبارتی ‖ قوش توکی شکلنده
سیروس بلوطی تسمیه اولنان بلوط .

Schäfer (ـَـ ا م) a. (40) [Schaf] چوبان ، راعی ‖
(عند الشعرا) عاشق .

Schäfer„ … (ــ…) —hütte (ا مؤ) ، —karren
(ا م) چوبان قولبه‌سی ‖ —stunde (ا مؤ) مناسبات عشقیه‌یه
موافق ومساعد ساعت ‖ —hund (ا م) چوبان کوپکی ،
ایری بکجی کوپکی ‖ —lied (ا لا) جوبان تورکوسی، شرقیسی ‖
—mädchen (ا لا) چوبان قزی (راعیه) ‖ —pfeife (ا مؤ)
چوبان دودوکی ‖ —spiel (ا م) چوبان اویونی، (تیا) چوبان
قومدیاسی ‖ —stab (ا م) چوبان دکنکی .

Schaffen (ـَـ فع متع وفع لا+) r. (20) [قدیم آلمانجه
scaphan ‖ اساساً schöpfen] وجوده کتیرمك ‖ میدانه
چیقارمق، ایجاد واختراع ایتمك ‖ یاپمق ‖ بولمق ‖ اساسنی قویمق ‖
für etwas (wie) geschaffen sein برشی ایچون یاپلمش،
وجودینه، کندینه ایشلمش کبی اولمق، اویمق ‖ یراشمق ‖ (فع متع
وفع لا +) چالشمق، فعالیتده بولنمق، اجرای تأثیر ایتمك، یاپمق ‖ —zu
haben ایشی یاپه‌جغی اولمق ‖ —damit habe ich Nichts zu
اونکله . بوشیئله بنم برایشم ، آلیش ویریشم یوق ‖ Jemandem
zu —machen برینك باشنه ایش چیقارمق، برینی برشیئی
برینك باشنه صارمق ، طولامق ، زحمته قوشمق ‖ er macht
mir viel zu— اونی پك زیاده اوغراشدیریور، باشمه چوق
ایش آچیور ‖ schaff', daß das Essen (zu rechter Zeit)
fertig ist یمکی وقتیله ، تام وقتنده حاضرلامغه ، حاضر
بولندیرمغه دقت غیرت ایت ، یمکی تام وقتنده حاضرلامغه حاضر
بولندیرمغه غیرت ایتملی ها ‖ —Hülfe یاردم معاونت ایتمك ‖
—Linderung تسلی ایتمك ، تسلی بخش اولمق ‖ Das schafft
بونك فائده‌سی اولیور، تأثیری کوریلیور ‖ —etwas fertig
برشیئی بیترمك ، میدانه کتیرمك ، چیقارمق ‖ den Brief
—zur Post مکتوبی پوسته‌یه کوتورمك ، ویرمك ‖ etwas
—Seite (bei یاخود) auf die برشیئی برطرف ایتمك ‖ دولاب
چویرمك ، فرلداق چویرمك ، دوندیرمك ویوق ایتمك ‖ etwas
—aus dem Wege برمانعی ، انکلی دفع وبرطرف ایتمك
وجودینی (اورته‌دن) قالدیرمق ‖ برشیئی تبعید ایتمك .

Schaffhausen (ـَـ ا خا لا) b. (40) (جغر) (اسویچره‌ده
برناحیه وشهر) شافهاوزه‌ن .

Schaffner (ـَ ا م) a. (40) [schaffen] ، —in (ا مؤ)
(90) برچفتلکك ، براوك اداره مأموری، کهیا ، کتخدا ، وکیلخرج
(بووظیفه ایله موظف قادین ویابوموقعده بولنان برینك زوجه‌سی) ‖
کیلارجی ‖ شمندوفر ، پوسته خانه، تیاترو وامثالنده بیلتجی .

Schämel (ـَـَ ا م) a. (40) = Schemel .
Schämen (ـَـ فع مطا) a. (21) [Scham] sich—
(فع مطا) اوتانمق ، محجوب اولمق ، عارلانمق ‖ sich über
etwas , einer Sache wegen (وياخود halber) —
برشيدنطولايى اوتانمق، محجوب اولمق، صيقلمق ‖ ich brauche
mich deshalb nicht zu— بنم بوندن، اوندنطولايى اوتانمقلغم،
محجوب اولمقلغم لازمكلمز، ايجاب ايتمز ‖ sich vor Jemandem—
بوندن حجاب ايتمك ، صيقلمق، بوندن حيا ايتمك ‖ ich würde
mich zu Tode— حجابمدن اولوردم .
Schamhaft (ـَـ ص) (21) [Scham] حيالى ، عفت
وعصمتلو ، اوتانغاج ، صيقلغان .
Schamvielen (ـَـَ فع متع) و sich— (فع مطا)
(بحر) سوروتمه ايله زدهلمك ، زدهلنمك .
Schand„ ... (ـ...) —lied (ا لا) رذيلانه شرق ،
كبازه توركيسى ، شرقيسى ‖ —fleck (ا م) لكه ‖ ناموس
لكهسى ‖ —mal (الا) اثرخباثت، نشانهٔ ملعنت ‖ —maul
(ا لا) پيس آغز ، آغزى پيس اولان، زياده كوتو سويليان ،
افترا ايدن ، كفر بازلق ايدن كمسه ‖ —that (ا مؤ) حركت
رذيلانه ، ملعونانه، آلچقجهسنه، لئيمانه ايديلان فعل وحركت ،
رسوالق .
Schande (ـَ ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه scintan دن
مأخوذ scanta schänden] اوتانيلهجق حال ، رذالت ‖
عيب ، خجالت ، عار ‖ ناموسسزلق ، حياسزلق ، عفتسزلك
عرض وناموس اولمامقلق ‖ تحقير ، تذليل، طوقونمه ‖ (ضرمثل)
Armuth ist keine— فقرالق عيب دكلدر ، فقر وضرورت
ناموسه انتقال ايتمز ‖ zu Schanden بر باد ايدلمش ، خراب
اولمش ، باشدن چيقمش، غائب اولمش، محواولمش ، چقوره ،
كردابه دوشمش ، ايشى بتمش ‖ ein Pferd zu —n reiten
(بينهرك) بر باركيرى بر باد ايتمك ، جاننه توكورمك .
Schänden (ـَ فع متع) b. (21) و sich— (فع مطا)
[قديم آلمانجه scentan] ناموس وحيثيتى لكهدار ايتمك ،
اعتبارينى غائب ايتديرمك ، برباد ايتمك، كندى حيثيتى، ناموسنى
لكهدار ايتمك ‖ تحقير وتذليل ايتمك ‖ ناموسه انتقال ايدهجك حال
وقالده بولنمق ‖ حرمتسزلك ايتمك ‖ (پاره ايله) فحشه سوق
ايتمك، باشدن چيقارمق، (پاره ايچون) يولدن ' باشدن چيقمق،
فحشياته سلوك ايتمك ، فاحشهلك ايتمك ، فاحشه اولمق .
Schänd-lich (ـَ ص) (24) [Schande] عيب شى ،
عارى موجب اولان ‖ حيثيت وناموس لكهليان، ملعون شى ‖
كالدرجه تذليل وتحقيره لايق اولان، ادبسز وناموسسزجهسنه ‖
نالايق ، ناروا ‖ منفور ، مكروه ، مدهش ‖ (مجا) Das
ärgert mich— بنى بوشى فنا حالده حدتلنديريور، موجب
حدتم اولور ، پك زياده نهايت درجهده جانمى صيقيور .
Schank (ـ ا م) (31) [schenken] (پراكنده) شراب
صاتمق حق وصلاحيتى ‖ بونك صاتلمسى وصاتلديغى محل، كدبك .
Schanker (ـَ ا م) a. (40) [فرانسزجه اولوب لاتينجه
cancer دن مأخوذدر] (علم امراض) فرنكى علق، قرحهٔ افرنجيه.
Schanz„ ... (ـ...) —arbeit (ا مؤ) انشا آت ،
اعمالات، عمليات استحكاميه ‖ —geräth آلات وادوات حفريه ،
مالزمهٔ استحكاميه ‖ —korb (ا م) استحكام سپتى ‖ —pfahl
(ا م) شارامبول ‖ —zeug (ا لا) = —geräth .

Schall (ـ ا م) (31) (sans pl.) [قديم آلمانجه scal]
صدا ، صوت، صدا ، آواز ‖ چان سسى، طانلامه، اوتمه ، طنين.
Schall„ ... (ـ...) —lehre (ا مؤ) حكمت طبيعيهنك
صوت وصدادن بحث ايدن قسمى مبحث صدا ‖ —messer (ا م)
صدانك قوت ودرجهسنى تعيينه مخصوص آلت ، مقياس صدا ‖
—welle صدا دالغهسى ‖ سسك طنين انداز اولمسى ، عكس
واهتزاز ايتمسى .
Schallen (ـَ فعلا ±) a. (21) [Schall] (فعل ماضيسى
scholl وصورت انشائيه ماضيسى schölle) سس چيقارمق،
صدا ويرمك ‖ چالنمق ، چالمق ‖ es schallt sehr in diesem
Saale صدا بوصالونده پك زياده عكس ايديور، طالغهلنيور ،
كورلهيور .
Schalmei (ـَـ ا مؤ) (49) [فر] (موسيق) چوبان قوالى.
Schalotte (ـَـَ ا مؤ) (53) [فر] (نبا) صارمساق
نوعى ، عسقلانه .
Schalt (ـ) (schelten فعلنك زمان حال ماضيسنك
برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .
Schalten (ـَ فع لا +) b. (21) [قديم آلمانجه
scaltan fortschieben] سوق واداره ايتمك ، قوللانمق ‖
توجيه ايتمك ‖ , über etwas nach Belieben — : ياخود mit
(und walten — frei برشيئى استديكى كبى قوللانمق ، اداره
واستخدام ايتمك، برشى اوزرينه كندى بيلديكى كبى حكم ايتمك .
Schalter (ـَ ا م) a. (40) [schalten] حكم واداره
وسوق واستخدام ايدن، باش، رئيس، حاكم، آمر ‖ كذا برديوارده
(يانه، آشاغى يوقارى، والخ) سورمه جام، پنجره ، بيلت وامثالى
صاتيلان محل .
Schaluppe (ـَـَ ا مؤ) (53) [فلمنكجه] (بحر) كمى
خدمتلرنده مستعمل اوفق برديركلى كمى ‖ كمى صندالى، فلوقه ،
صلاپوريه .
Scham (ـ ا مؤ) (49) (sans pl.) [قديم آلمانجه
scama Blöße] حيا ، ادب ، اوتانمه ، محجوبيت
‖ قيزارمق محجوبيتندن vor —erröthen aller —bar sein,
keine —im Leibe haben(عمو): alle —abgelegt haben.
عار ناموس ترميز ، اوتانمغى قالديرمش اولمق ، عار وناموسى
پيتر اكمكله يمش اولمق، هيچ صيقلمامق، اوتانوب ، عارلانمامق ‖
ادب يرى ، عورت محلى ‖ männliche— (اركككك عورت
محلى) ذكر (= Glied) ‖ weibliche— (قادينك عورت
محلى) فرج .
Scham„... (ـ...) —erregend (ص) موجب محجوبيت،
اوتانمغى صيقلمغى موجب اولان ‖ —bein (ا لا) (تشر)
بطن اسفل حوصلهسنى تشكيل ايدن لكن شكلندهكى كميك ، عانه ‖
—knochen (ا لا) (تشر) = —bein ‖ —lefzen (جمع
مؤ) (تشر) فرجك دوداقلرى، شقتان فرج ‖ —leiste (ا مؤ)
(تشر) قاسيق ‖ —los (ص) حياسز ، عارسز ، حياسز
ناموسسز ، بى ادب ‖ عفتسز ، عصمتسز ‖ —ritze (ا مؤ)
فرج ‖ —zünglein (ا لا) (تشر) فرجك ديلى ، بظر .
Schamane (ـَـَ ا م) (52) [مونغولجه] ، Schamanin
(50) وياخود Schamanka (ـَ ا مؤ) (54) اقوام شماليه
راهب ويا راهبهسى .

scanci'a ایتالیانجه] ⑤③ (سٓ ا مؤ) **Schanze**
[Gestell (ع) (عملیات ترابیه ایله دشمن نظر ومرمیسندن
مستور محل) استحکام ‖ —geschlossene قپالی استحکام ‖
—kleine کوچوك استحکام ویا طابیه ، مترس ‖ [فرانسزجه
chance] etwas in die — schlagen برشیئی طالعه حواله
ایتمك ، برشیئه فدا ایتمك،طالعی تجربه ایتمك ‖ sein Leben in
die — schlagen حیاتنی تهلکه یه قومق .

Schanzen (سٓ فع متع) .c ②① [Schanze] اصول
وقاعده‌سی وجهله استحکام ، طابیه یاپمق ، انشا ایتمك ، تحکیم
ایتمك ‖ (فعلا +) (ع) استحکام یاپمق، انشا ایتمك ، انشا آت
استحکامیه‌ده چالشمق، بونکله مشغول اولمق ‖ (مجا) (عمو) چوق
چالشمق ، مشقت چکمك ، قازمه چالمق ، چالا قازمه کیتمك ،
غیرت ایتمك .

Schar (ـَ ا مؤ) ④⑨ [قدیم آلمانجه scheren دن مأخوذ
scara اساساً schneiden] اردو اقسامندن عبارت قطعات
عسکریه ، انسان سوریسی ، جم غفیر ، حیوان سوریسی ‖
(ع) feindliche —en دشمن قطعاتی،قوللری، دشمن عسکری،
صبان تجوری ‖ —wache (ا مؤ) کشف قولی ‖ (خصوصیله
کیجه‌لین طولاشان دوریه قولی ، قول ‖ بکجی ‖ دوریه قولنك
اوطوردیغی محل ، قره‌غول ، بکلمه .

Scharben (سٓ فع متع) .a ②① [قدیم آلمانجه scarbôn]
سبزه‌یی : طوغرامق .

Scharbock (ـٓ ا م) ③⑧ [فلمنکجه schorbuyck
اولوب اورته‌لاتینجه scorbu'tus دن مأخوذدر] (علم امراض)
قانه خلل کتیرن علت ساریه ، داء الخضر ، اسقوربوت .

Scharen (سٓ فع متع) .a ②① —sich (فع مطا)
[Schar] طوپلامق، جمع ایتمك ‖ طوپلانوب قطعات عسکریه
تشکیل ایتمك ، طوپلاشمق .

Scharf (ـٓ ص) ②④ [قدیم آلمانجه s(c)arf ‖ schneiden]
(صورت نسبیه وصیغهٔ مبالغه‌سی schärfer ، schärfst) کسکین، کسکین
(stumpf ك مقابلی) بیلنمش، بیله‌کیلی، صارم، قاطع ‖(ضرمثل)
schartig — macht allzu — کسکین سرکه‌نك ضرری قابنه ،
کوپنه‌در ‖ (داروازون اوله‌رق امتداد ایدن) کسکین، سیوری ‖
سرت، کسکین، باروت کبی، آتش کبی(sanft و milde کلمه‌لرینك
مقابلی) ‖ آجی، کسکین، یاقیجی ‖ es Gift— سم قاطع ، سم
مهلك ‖ e Zunge— ادبسز ، آجی، سرت سوییجی، خاطر
وکوکل قیریجی لسان (آغز) ‖ e Zucht— شدت انتظام ‖
طوغری ومکمل صورتده کندینی کوسترن ، کوزه چارپان ‖
اوقوناقلی ، ایریجه ، طوبجه ‖ er Essig— کسکین سرکه ‖
(قوهٔ سامعه حقنده) کسکین ایشیتمك ، (کوز حقنده) کسکین
کوریش ‖ صرپ ، اوچوروم کبی ‖ Jemand —ansehen
برینه دقتله ، دقتلی دقتلی باقمق ‖ برینه سرت سرت باقمق ‖
es Gedächtniß— مکمل وامین قوهٔ حافظه ‖ مکمل ودقتلی ‖
es mit Jemandem —nehmen برینه شدتلی معامله ایتمك ‖
—reiten حیوانی صیق سورمك ‖ قیصه وآچیق هیجا ‖
—er Accent اقسان تکو ‖ (طب) e Säfte— وجودده
قاشینجی قبارجق ‖ (ع) blind) —schießen قورو صیقنك
مقابلی) قورشونلی فشنك، حقیق دانه ، شراپنل وامثالی ایله
انداخت ایتمك ‖ e Patrone— قورشونلی فشنك .

Scharf,, ... (...ـٓ) —eckig (ص) سیوری کوشه‌لی ،
زاویه‌سی حاده اولان ‖ —klantig (ص) پنچه وطیرناقلری کسکین
اولان ‖ —schmeckend (ص) لذتی کسکین اولان ، یاقیجی ‖
—blick (ا م) کسکین باقیش، سرت باقیش ‖ (مجا) کسکین
باقوب کشف اسرار وخفایا ایجه ، آکلامه ‖ درعقب ادراك
ایتمك خاصه‌سی ، قابلیق ‖ —geladen (ص) قورشون، دانه
وامثالیله طولو (قوروصیق اولمیه‌رق) ‖ —kantig کسکین
کنارلی، سیوری کوشه‌لی ‖ —richter (ا م) جلاد ‖ (عد)
جلاد ‖ —sinn (ا م) فراست ، ذکاوت ، فطانت .

Schärfe (سٓ ا مؤ) ⑤③ [scharf] کسکینلك ، کسیجی
اولمق ‖ برقلنج ، بیچاق وامثالنك کسکین طرفی ‖ برشیئك کسکین
طرفی، کناری، زاویه‌سی سیوری اولان جهتی ‖ آجیلق، یاقیجیلق،
برحامضك یاقیجیلغی ‖ برصالچه ، تربیه‌نك بهارلیلغی ، سرتلکی ‖
شدت (کذا مجا) ‖ صحت ، قطعیلك ‖ قاتلك ، طبیعتك ،
مزاجك حدت وشدتی .

Schärfen (ـٓ فع متع) .a ②① و —sich (فع مطا)
[Scharf] (صنع) بر بیچاغی، برناملوبی بیلمك ، کسکینلتمك ،
سیوریلتمك ، آغز یاپمق ‖ برقورشون قلمك : اوجنی یونتمق ،
سیوریلتمك ‖ das Gehör— قولاغی سیوریلتمك، جان قولاغیله
دیکلمك ، دقت ایتمك ، قولاق ویرمك ‖ زیاده‌لشدیرمك ، تزیید
وتقویه ایتمك ‖ eine Strafe— برمجازاتی تشدید ایتمك ‖
اوقوناقلی، طوقوناقلی یاپمق، میدانه چیقارمق، طوبجه‌لشدیرمق،
عیانلاشدیرمق .

Scharlach (سٓ ا م (ا لا) ③⑧ قیرمز رنکی ، آل ، آل
رنك ، اسکرلت ‖ بورنکده قماش ‖ (علم امراض) =
. Scharlach=fieber

Scharlach,, ... (...ـٓ) —baum (ا م) (نبا)
= Kermeseiche ‖ —farbe (ا مؤ) قرمز رنکی ‖ قرمز
دینیلان بویا چیچکی ‖ —fieber (الا) (علم امراض) قیرمزی
بنکلر حاصل ایدن صیتمه ، قزل خسته‌لق، قرمزیه .

Scharlei (ـٓ ا م) [وسطی لاتینجه sclare'gia]
(نبا) اندیز اوتی نوعندن نباتات فصیله‌سی، بوفصیله‌دن عین
عیسی ‖ = Scharlach .

Scharmützel (سٓ ا لا) .a ④⓪ (ع) [ایتالیانجه
scaramu'ccio] اوفق مفرزه ، قراغول محاربه‌سی .

Scharnier (chä r-ni r ا لا) ③⑧ [فر] (صنع)
منتشه ، رزه .

Schärpe (سٓ ا مؤ) ⑤③ [فر] اوجی پوسکوللی وککیش
شریتلی قوشاق، آصق .

Scharpie (ـٓ ا مؤ) ⑤③ [فر] یاره یه قومق اوزره
اسکی بزلردن چیقاریلان تیفتیك ، نساله .

Scharre (سٓ ا مؤ) ⑤③ [قدیم آلمانجه scërra
Striegel] قازیمه ‖ قازینیلان یر ‖ (صنع) قازیمغه مخصوص
آلت ‖ بغچوان طراغی .

Scharren (سٓ فعلا +) .a ②① [قدیم آلمانجه scërran]
قازیمق ‖ die Pferde —in die (یاخود : in der) Erde
بارکیرلر صبرسزلقله طورمق استمیه‌رك یری اشه‌لیورلر ،قازیورلر ‖
جانی صیقیله‌رق سویلنیلان یاپیلان شیئی بکنمیه‌رك ایاقلرینی یره
اورمق، تپمك ‖ —in der Erde یری اشه‌لمك ، اشمك ‖
mit (den Füßen, dem Schnabel) die Erde— (فع متع)

Schätzen (ـٓـٓ فعمتعه فعلا + وفعمطا) حرمت وتعظیم ایتمك ، صایمق اعتبار ایتمك ، اهمیت ویرمك ‖ تقدیر ایتمك ‖ برشیئك بهاسی تقدیر ایتمك ، بها بیچمك ، فیئات قوءق ‖ den Werth — بهاسی تعیین ایتمك ، قیمتی تقدیر ایتمك ، اهمیتی آکلامق ‖ wie alt — Sie ihn? اونك یاشی نقدر تخمین ایدرسکز ؟ اوکا قاچ یاشنده در دیرسکز ؟ ‖ ich schätze .... es für eine Ehre, zu .... بن . . . . کندیمه شرف عد ایدرم ، بن . . . . که افتخار ایدرم ‖ Geschätzter Freund! سوکیلو ، عزیز دوست (م) !

Schätzens-werth (ـٓـٓ ـٓ ص) شایان حرمت وتقدیر ، اعتباره لایق .

Schau (ـٓ ا مؤ) ㊾ [schauen] باقمه ، باقلمه ‖ کوسترمه ، میدانه سرکی یه قومه ، عرض ‖ طنطنه ، دبدبه ، زینت ‖ عسکرك کچید رسمی ‖ nur zur - dienen یالکز سیر اولنمق ، باقلمق اوزره وضع اولنان ، بوکا مخصوص اولان ‖ zur — tragen کوسترمك ، اظهار وابراز ایتمك ‖ (برای امتحان یاپیلان) یوقلمه ، معاینه ، تفتیش ‖ سرکی ‖ سرکی یه وضع ایتمه .

Schau„... (ـٓ...) —begierig (ص) کورمکه ، سیر ایتمکه مراقلو ‖ —bude (امؤ) حقه‌باز ، غرائب و امثالی شیلر سیر ایتدیریلان یر ، بویله برباراقه ، اوطه ‖ —bühne (امؤ) تیاترو ، صحنه ‖ —fenster (الا) (تجا) مغازه‌لرك نمونه‌لك عد اولنان اشیای مختلفه ایله مملو اولان بیوك جاملو محللری ، سوقاغه ناظر جامکانلری ‖ —gerüst (الا) اوزرینه وضع وتشهیر اولنمش (سیر ایتمکه تخصیص قلنمش) اشیایی حامل اسکله ، راف ، کره‌وت وامثالی ‖ (سیرجیلره) مخصوص کره‌وت ، یکدیکرندن یوکسك اوله‌رق موضوع صره‌لر ‖ —münze (امؤ) ، —pfennig (ام) هرقنغی برشیئی تخطر ایتدیرمك اوزره اعمال ایدلمش مدالیه ، معدن لوحه‌سی ‖ —platz (ام) صحنه ، تیاترو ‖ —spiel (الا) منظره ، تماشا ‖ (تیا) فاجعه‌لو اویون ، درام ‖ —spiel-Haus (الا) (تیا) درام اوینانان اویون یری ، تیاترو ‖ —spieler(in) (ام ا مؤ) (تیا) تیاترو اویونجیسی ، آقتور ، آقتریس ‖ درام اوینایان اویونجی ‖ —stellung (امؤ) سرکی یه قویمه ، انظار عامه‌یه عرض ایتمه ، تشهیر ایتمه .

Schaube (ـٓ ـٓ) [ایتالیانجه giubba] مانتو (جبه) جوبه ‖ قادین مانتوسی ، ژوب .

Schauder (ـٓ ـٓ ام) a. ㊵ [شمالی آلمانجه] (وجودینه صغوق برشی دوکولمش کبی اولان حال) تیتره‌مه ، صارصیلمه ، (حدت وغضبله حاصل اولان) تیتره‌مه ، (قورقو ایله حاصل اولان) رعشه ، دهشت ، هول ، توك اورپرمه .

Schauderhaft (ـٓ ـٓ ـٓ ص) ㉔ قورقونج هائل ، مدهش ، منفور ، مخوف ‖ پك چرکین ‖ پك جسیم ، علامت ، مضرت ‖ ungemein= مثلا: ganz ungemeine Ausgabe ایدیلان فوق العاده مصرف ‖ اسراف .

Schaudern (ـٓ ـٓ فعلا ±) a. ㉑ (فعمتعه) [Schauder] تتره‌دیجی ، قورقودیجی ، دهشت انکیز ، هولناك اولمق ‖ es schaudert mich vor ... . . . دن بکا دهشت کلییور ، توکلرم اورپرییور ، دترمه عارض اولییور .

Schauen (ـٓ ـٓ وفعلا + ، فعمتعه وفعمطا) a. ㉑ [قدیم آلمانجه scouwôn] باقمق ، نظر ایتمك ، کوزدن

آیاقلریله ، قاغه‌سیله یری اشه‌لمك ، طوپراغی قازیمق ‖ ein Loch — in die Erde یره بردلیك ، چوقور آچمق ، یری قازیه‌رق چوقور حالنه قومق .

Scharren (ـٓ ـٓ ا م) b. ㊵ (ایالت لسانی) [آشاغی آلمانجه scharn = قدیم آلمانجه scranna ‖ مرا . Schranne = Fleisch-bank .

Scharrer (ـٓ ـٓ ا م) a. ㊵ [scharren] قازییان ، اشه‌لیان ، اشه‌لنان ‖ (تاطبیعه) — (جمع) حیوانات دجاجیه ‖ اشینان حیوانات .

Scharte (ـٓ ـٓ و ـٓ ـٓ ا مؤ) ㊸ [قدیم آلمانجه scëran scheren] کسیجی بر آلتده ، بر آلت قاطعه ده بولنان یاریق ، دیش ‖ (مجا) (مرا ! auswetzen) ‖ مازغال ‖ طاغلرده‌کی: یاریق ، طار بوغاز ‖ [لاتینجه] (نبا) صاری بویا ویرن نبات .

Scharteke (ـٓ ـٓ ـٓ ا مؤ) ㊸ [ایتا] (کتاب حقنده) قیمت واعتباری ، آز اسکی کتاب ، بقال دفتری ‖ پرتی ، صاچمه اشیا ، قیمتسز شی .

Schatten (ـٓ ـٓ ا م) b. ㊵ [قدیم آلمانجه scato] کولکه ، ظل ‖ einen — werfen کولکه . سایه ویرمك ، آتمق ‖ (مجا) صیقینتی ویرمك ، کولکه ایتمك ‖ کیجه ، قراکلق ، ظلمت .

Schatten„... (ـٓ ـٓ...) —pflanze (ا مؤ) (نبا) یالکز کولکه‌ده یتیشان ، سورن نبات ‖ —bild (الا) کولکه واسطه‌سیله تشکل ایدن شکل ، رسم ، خیال ‖ —gang (ام) کولکه (لی) یول ‖ —seite (ا مؤ) کولکه طرفی ‖ شمال جهتی ‖ (مجا) ایشك ترسی ، فنا جهتی ، محذورلی طرفی (مدالیه‌نك ترسی) ‖ —spiel (الا) کولکه واسطه‌سیله اوینادیلان اویون ‖ سحرباز فنری ‖ قرانلق اوطه درونده خیالات ارائه‌سی ‖ —uhr کونش ساعتی ، بسیطهٔ شمس .

Schatti(e)ren (ـٓ ـٓ ـٓ فعمتعه ، فعلا + فعمطا) a. ㉑ [Schatten] رسمده کولکه ویرمك ، الوانی بربرینی طوته‌جق صورتده ترتیب وتألیف ایتمك ‖ (فعلا +) (diese Farben) — gut بورنکلر یکدیکرینی کوزل ، ایو طوتیورلر .

Schattig (ـٓ ـٓ ص) ㉔ [Schatten] کولکه‌سی ، سایه‌سی اولان ، کولکه ویرن ‖ کولکه‌لی دوشمش ، قویو رنك (رسمده) .

Schatulle (ـٓ ـٓ ـٓ امؤ) ㊸ [وسطی لاتینجه sca'tula] صندوقچه ، چکمجه ‖ جیب همایون .

Schatz (ـٓ ا م) ㉛ [قدیم آلمانجه scaz ' Münze اساسا Vieh] خزینه ‖ صندوق ، وزنه ‖ (معلومات ومشاهدات حقنده) دفینه ‖ کنز ‖ مال مدفون ‖ برینی (سوکیلوسی) سورکن : mein —! الماسم ! شکرم ! جکرم ! جانم ! مالکم ! وارم یوغم ! ‖ سوکیلو ، معشوقه .

Schatz„... (ـٓ...) —anweisung (امؤ) خزینه ، مالیه تحویلی ، بونوسی ‖ —frei (ص) ویرکودن معاف ‖ —kammer (ام) خزینهٔ جلیله ، خزینهٔ دولت ، بیت المال ‖ —meister (ام) خزینه مدیر ویا ناظری ‖ صندوق امینی ، وزنه دار .

Schatzen (ـٓ فعمتعه) c. ㉑ [قدیم آلمانجه scazon Gewinn ziehen] ویرکو طرح وتکلیف ایتمك ، رسم آلمق '

يچيرمك ، اوزرينه كوزيني ديكمك ، دقتله باقمق ، معاينه
وتفتيش ايدرك باقمق ‖ ملاحظه ومطالعه ايتمك ‖ تلقي ايتمك ‖
in die Zukunft— مستقبله امالهٔ نظر ايتمك .

Schauer (ـُـ ا م) (40) [schauen] باقان ، دقت
ايدن ‖ معاينه‌جي مأمور ، قولجي ‖ [Scheuer] اكثريا (الا)
تحولات هوائيه‌نك تأثيراتندن مصون اولمق اوزره انشا ايديلان
ويا موجود اولان ير ، سپر ‖ زمينلك ، صونديرمه ‖ [قديم آلمانجه
Schauder = [Hagel = wetter scûr ، معمافيه اكثريا
مخافة‌الله ، جناب حقدن واحكام دينيه‌دن خوف ايتمك ، بونلره
قارشو ايديلان احترام ‖ (طب) خفيف تتره‌مه ، خفيف صيقه
تتره‌مه‌سي ، عرواء ‖ (علم امراض) نوبت ، اشتداد مرض ‖
كذا : (الا) ونادراً : (ا مؤ) (هوا حقنده) بورا ، فورطنه ،
(يغمور حقنده) بردنبره كلان صاغاناق .

Schauer,,... (ـُـ ...) —bad (الا) سوزكچلي دوشده
استحمام ، سوزكچلي دوش .

Schauerlich ' **schauerig** (ا مؤ) (21) انسانه رعشه
دهشت ويرن ، قورقونج ، توكارني اوريردن = schauderhaft .

Schauern (ـُـ فعلا +) .a (21) دتره‌مك ، رعشه‌يه
طوتلمق ‖ (فعل يكشخص) es schauert صغاناق كليور ،
طولو باشلايور .

Schaufel (ـُـ ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه scûva'â]
(صنع) كوره‌ك ‖ eine—voll بركورك طولوسي ‖ (كوره‌كه
بكزه‌يان شي) eines Wasserrades— برصوچرخنك قوغاسي ،
كوزي ‖ صو چرخنك پروانه قنادي ‖ (اوجيلقده) ياصي كييك
بوينوزي ‖ (تا طبيعه) بارگير وكييكلرك اكلي اوك ديشلري .

Schaufeln (ـُـ فعل متعدي وفعل لا +) .a (21) [Schaufel]
كوركله چالشمق ، كوركلك ، كوركله قاريشديرمق ، صاوورمق .

Schaukel (ـُـ... ا مؤ) (53) [شمالي آلمانجه schuckel]
ايپ وآغاج وتخته ايله ياپيلان صالنجاق ‖ تختراوالي .

Schaukel,,... (ـُـ...) —brett (الا) تختروالي
تخته‌سي ، آغاجي ‖ stuhl— (ا م) قاعده‌سي مدور وايلري
كيرو صاللانور قولتوقلي (حصير) صنداليه ‖ reck— (الا)
(جمناستيق) تراپزه .

Schaukeln (ـُـ فعل لا +) .a (21) [schaukel]
auf und nieder— (آشاغي يوقاري) تختروالي اوينامق ،
صاللانمق ‖ (وجود ايله) صاللانمق ، چالقانمق ‖ (بحر)
صاللانمق ، چالقانمق ، يالپا اورمق ‖ —sich (فعل مطا)
تختروالي اوزرنده صاللانمق ، اوينامق ‖ sich auf einem
Stuhle— صنداليه اوزرنده صاللانمق ‖ (فعل متعدي) ein Kind—
برچوجغي صاللامق ، دانديني ياپمق .

Schaum (ـُـ ا م) (31) [قديم آلمانجه scûm] كوپوك
‖ (مجا) هيچ ، هوا ، صفر ‖ zu— werden يوشه چيقمق ،
برهوا اولمق .

Schaum,,... (ـُـ...) —blase كوپوك قبارجغي ، طاثولي ،
بالوني ‖ gold— (الا) = Flitter = gold ‖ schlagen—
(الا) چالقايوب كوپورتمك ‖ wein— (ا م) شامپانيا .

Schäumen (ـُـ فعل لا +) .a (21) [Schaum]
كوپورمك ، قبارمق .

Schebecke (ـُـ ا مؤ) (53) [تركجه sumbeki دن
مأخوذ فرانسزجه] (بحر) سومبكي قايغي (آق دكزده يلكن
وكوركله ايشلر) .

Scheck (ـُـ) ، (51) Schecke (ـُـ) (53) (ا مؤ) [ايتاليانجه
scac·o Schachfeld] اوزري ديكر رنكلردن لكه‌لي قير
حيوان ، بياض ولكه‌لي طون ، آلاجه طونلي حيوان ‖ خصوصيله
بارگير حقنده : آلاجه طون ، آلاجه طونلي بارگير .

Scheckig (ـُـ صـ) (24) [Scheck] آلاجه (بارگير كبي
رنكلي اولان) ‖ (عو) närrisch = sich— lachen
كولمكدن قاتلمق ، باييلمق ، طوتنه ايتمك .

Scheffel (ـُـ ا م) .a (40) [قديم آلمانجه scephil
اولوب لاتينجه sca'phium] (ذخيره اولچيسي خصوصيله
مقدما پروسياده ٥٤,٩٦ ليتره) كيله ‖ einen —voll
بركيله طولوسي .

Scheibe (ـُـ ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه se'pa] قرص ،
دائره ‖ اكمك ، صوجوق وسائره دليمي ‖ (ساعت ، پوصله وامثالنك)
رقم لوحه‌سي ، غادران ‖ نشان تخته‌سي ‖ = Fenster = scheibe ‖
بال كومجي ‖ چيقريق .

Scheiben,,... (ـُـ...) —honig (ا م) كومج بالي ‖
—weise ديلم ديلم ‖ werfen— (الا) قايديراق اويوني ‖
—artig (صـ) قرص شكلنده ‖ schießen— (الا) (نشان
تخته‌سنه) نشان آتمه ‖ stand— (ام) انداخت تعليمخانه‌سي ،
ميداني ‖ weiser— (ا م) ، zeiger (ا م) نقدرمرمينك
هدفك قنغي محلنه اصابت ايتديكني كوسترن كمسه .

Scheide (ـُـ ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه sceidâ ‖
مرا . scheiden] محل ويا نقطهٔ افتراق ، حدود ، سينور ‖
الات جارحه‌نك قليفي (غلاف) (كذا نبا وتا طبيعه) قاپ ،
ظرف ، قليف ‖ (تشر) = Mutter = scheide .

Scheide,,... (ـُـ...) —erz (الا) (معدن قويولرنده)
(طبيعي) زنكين معدن ‖ gruß— (ا م) سلام فرقت ، آيريلق
سلامي ‖ kunst— (ا مؤ) فن تحليل ، فن كيميا ‖ —li'ni-e
(ا مؤ) = Grenzli'ni-e خط فاصل ‖ wand— (ا مؤ)
آره ديواري ، حدود ديواري ‖ wasser— (الا) (حامض
آزوت) كذاب .

Scheiden (ـُـ فعلا—) .o (20) [قديم آلمانجه sceidan]
—sich (فعل مطا) آيرلمق ، مفارقت ايتمك ، ترك ايتمك ‖
das— de Jahr ختام بولمق اوزره اولان ، الوداع ديان سنه ،
يل ‖ die Milch scheidet (sich) سود بوزيليور ، قنالشيور ‖
(فعل متعدي) ترك ايتمك آيرلمق مثلا : sich— lassen بوشانمق ،
كنديني بوشاتمق ‖ اشتراكدن واز كچمك ‖ das Gold vom
Silber— آلتوني كموشدن آيرمق ، تحليل ايتمك ‖ Geschiedene(r)
(ا م ، ا مؤ) آيرلمش ، بوشانمش (اركك ، قادين) ‖ —
(الا) Scheidung (ا مؤ) ‖ آيرلمق ، اولمك ، وفات ايتمك ‖
vor seinem— اونك اولمسندن اول ، او وفات ايتمزدن اول ‖
(ضرب مثل) und Meiden thut weh— آيريلق آجيدر ‖
Scheidung (ا مؤ) آيرلمه ، بوشانمه ‖ (صنع)
von Gold und Silber— آلتونك كموشدن بالكيميا تحليلي ،
تفريق .

Scheik (ـُـ ا م) (56) [عر] رئيس قبيلهٔ عرب ، شيخ .

Schein (ـُـ ام) (38) [قديم آلمانجه scin] ضيا ، ايدينلق ‖
سنوك ضيا ، ايشيق ‖ كورينيش ، منظرهٔ خارجيه ، صورت
ظاهره ، چهره ، سيما ، برشيئك ظاهري ، خارجي ، شكلي ‖ وجه
وطرز ، اصول واسلوب منوال ، يول ، كيديش ‖ unter dem
e der Freundschaft— دوست كبي كورينه‌رك ، دوستلق

Scheitern (ـُ ـَ فع لا +) a. (21) (بحر) (كمى وكمى حمولەسىحقندە) باتمق، غرق وتلف اولمق، قرەيە چارپمق(كذا مجا) ‖ بوزولمق بر باد وپريشان اولمق، محـو اولمق ‖ (مجا) daran scheitert meine ganze Kunst بوراده بنم اوستەلغم، صنعتم بيتر .

Schel (ـُ ـ ص) (24) [قديم آلمانجه، scëhlah schräg] شاشى ، احول ‖ zu etwas sehen— برشيئه يان يان ، اكرى اكرى ، ديك ديك باقمق ‖ etwas mit—en Augen ansehen برشيئەيانيان، خائنخائن باقمق ، حسدايدرك باقمق .

Schelde (ـُ ـَ اخا مؤ) (53) (جغر) بلجيقاده جارى اسقوت نهرى .

Schell,... (ـُ...) —fisch [شمالى آلمانجه schell و fisk] [Schale] (ام) (تا طبيعه) مورينه باليغى نوعندن اغرفن دنيلان بالق ‖ —kraut (الا) (نبا) قرلانغج اوتى .

Schelle (ـُ ـَ امؤ) (53) [قديم آلمانجه scella schellen] طونغراق ، (يوارلاق وهرحركتده چالينان) چينغراق ‖ زيل ، چينغراق ، اوفق چاك ‖ (عو) سله ، طوقات ‖ كاغد اويونده: اوريا ، دينيرى .

Schellen (ـُ ـَ فع لا +) a. (21) [Schelle] زيلى چينغراغى چالەرق برينى چاغيرمق ‖ Jemandem— چينغراغى چكيكز ، چاليكز ! —Sie!

Schellen,... (ـُ...) —halsband (الا) چينغراقلى طاسمه ‖ —schlitten چينغراقلى قيزاق ‖ كاغد اويونده : —bube (امؤ) اوريا يعاغى .

Schelm (ـُ ام) (38) ياخود (51) [قديم آلمانجه scëlmo Vieh-seuche] چاپقين ، اوتانمز ، ناموسسز ، حياسز ، بى ادب ، ولد زنا ، بيچ قوريسى ‖ wie der— ist, so denkt er von Anderen هركسى نفسل بيلورسك كندم كبى ‖ der arme— (برينه آجينديغى وقت) بيچاره حريف ، چوجق ، زواللى اوغلان ، آدم ‖ =Schalk ‖ er hat einen— im Nacken وياخود: hinter den Ohren اوبر دوبارەجيدركه، نه قورناز تيلكيدر او ، نه شيطانحريف .

Schelmisch (ـُ ـَ ص) (25) [Schelm] كولخانى ، قورنازجەسنه ، حيله كارجەسنه ، اويناقجەسنه، چاپقينجەسنه ‖ =schalkhaft ،

Schelte (ـُ ـَ امؤ) (53) [قديم آلمانجه scëlta] تكدير وتعزير ، آزارلمه ، آزار ، سرزنش .

Schelten (ـُ ـَ فع متع ، فع لا + ، فع مطا ، فع مشاركة) b. (30) (ماضى صورتى كذلك schelte) Jemand wegen seines Betragens ياخود : über sein Betragen—, Jemands Betragen— برينك حال واطوارينى تقبيح ايتمك ، فنا حالندن طولايى برينى تكدير وتعزير ايتمك . آزارلمق ‖ Jemand— برينه سويلنمك ، برينى تكدير ايتمك ، آزارلمق، برينه سرزنش ايتمك، طارلمق ‖ برينى تحقير ايتمك ‖ auf Jemand, etwas— برشى اوزرينه برينه سوكوب صايمق ، كفر ايتمك ، برينى توبيخ ايتمك . طعن وشتم ايتمك .

Schema (ـُ ـَ الا) [روم] (56) (جمعى كذلك : Schemata) مودل .

پردەسى آلتنده ‖ sich den —geben, als ob .... كبى كورونمك ، ... طورينى طاقنمق، كنديسنى اويله كوسترمك استمك ‖ Das ist Alles nur— بونك هپسى يالاندر ، ياپمه شيدر ، ياپمەدر، جعلى، بوشدر، جدىدكلدر، كورونسون، سويلنسون، دينسون ديەدر ، دوزمەدر ‖ der —trügt انسان ظاهره ، كورينيشه قاپيلور ، ظاهردن باطنى كشف قابل اولەمز ‖ سند ‖ تصديقنامه .

Schein,... (ـُ...) —angriff (ام) (ع) ساختـه هجوم ‖ —freund (ام) انسانك يوزينه دوست اولان ‖ —bild (الا) آلداديجى تصوير، رسم، خيال ‖ —fromm (ص) قبـا صوفى، ظاهرا اوصلو واديب كورينان ‖ —lehre (امؤ) فن مناظر ‖ —todt (ص) نوم مستغرقه، ليثاغورسه طالمش اولان ‖ —wesen (الا) فانتازيەجى اولمه ، خيال ايله اوغراشمه ‖ عدم جديت ‖ تصنع .

Scheinbar (ـُ ـَ ص) (24) [Schein] كورينور، ظاهر، آشكار، مرئى ‖ معقول، احتمالى غالب كورينان، صحته قريب ‖ صورت حقدن كورينان ، مرائى ‖ كوزل كورينان ، ظاهرى كوزل اولەرق كوزه چارپان ، شيرين .

Scheinen (ـُ ـَ فعلا +) o. (20) [قديم آلمانجه scjnan] كورينمك ، پارلامق ، نشر ضيا ونور ايتمك ، پارلدامق ‖ der Mond scheint آى ايدينلغىوار ، ماهتاب چيقمش، چيقيور ‖ die Sonne scheint كونش طوغمش، كونش چيقمش، كون كورينيور، شمس نشرانوار ايدييور ‖ (die Sonne) scheint uns in's Gesicht كونش كوزيمزه كيرييور، يوزيمزه اورييور، كليور ‖ برديكرينك فكرينه كوره اولمق) مناسب اولمق ، فكرنجه بولنمق .

Scheiße (ـُ ـَ امؤ) (sans pl.) (عو) پك قبا اولەرق: ترس، بوق، نجاست .

Scheißerei (ـُ ـَ ـَ امؤ) (49) (عو) پك قبا : صيچيش ‖ اسهال ‖ (مجا) بوقدن شى، جنابت ايش، جنابتلك .

Scheit (ـُ الا) (27) [قديم آلمانجه scît] (آتش ايچون) كسلمش اودون، تختـه پارچەسى ‖ قيرينتى اودون پارچەسى ‖ zu —er gehen قرەيەچارپوب پارچەلنمق .

Scheitel (ـُ ـَ ام) a. (40) و (53) [scheiden] تپه ، رأس نقطەسى ‖ صاچلرك باش اوزرنده هر ايكى طرفه تقسيم اولنمسى، بوندن حاصل اولان خط چيزكى .

Scheitel,... (ـُ ـَ...) —bein (الا) (تشر) قفا قبەسنك ايكى طرفنى تشكيل ايدن كميكلره اطلاق اولنور، عظم جدارى ‖ —käppchen (الا) كوچوك تاكيه ، تپـەلك ‖ —kreis (ام) (هيئة) دائرهٔ عموديه ‖ —punkt (ام) رأس نقطەسى ‖ (هيئة) قبهٔ سمانك ناظر اولان كمسەنك باشى كلان نقطه ، سمت الرأس ‖ (برشيئك اك يوكسك نقطەسى ، درجەسى) اوج ، بالا ‖ —recht (ص) عمودى ‖ (حا) ديكنه ‖ —g(e)rade= ‖ —winkel (جمع م) (ريا) رأس زاويەسى .

Scheiteln (ـُ ـَ فع متع) و —sich (فع مطا) die Haare— التنك، تپەسنك اوزرنده صاچلرينى ايكى طرفه آييرمق ، طرامق ، آتمق ‖ (صاچ حقنده) —sich آيرلمق .

Scheiter-haufen (ـُ ـَ ـَ ام) b. (40) [Haufen و Scheit] اودون يغينى .

Schemel (ـــ ام) a. (40) [لاتينجه scabe'llum دن
مأخوذ قديم آلمانجه scamal] اسكمله .
Schemen (ـــ ام) b. (40) [قديم آلمانجه seime
Schatten-bild] خيال ، صورت ، وهيه ، طيف .
Schenk (ـــ ام) (38) [schenken] Schenkin (امؤ)
(50) شربتدار، ساق ، ساقيه ، (كديك ، تزكاه صاحبى)
ميخانه‌جى ، قولتوقجى .
Schenke (ـــ امؤ) (53) [schenken] ميكده ،
ميخانه ، قولتوق .
Schenkel (ـــ ام) a. (21) [قديم آلمانجه schenchil]
(بياغك كوده‌دن اياغه قدر اولان قسمى) بجاق || Ober„—
اويلوق || (فروسيت) بجاق ، (بالدير) || (استقامات
مختلفه‌ده آيريلان) لعل ، مهموز ، پركار وسائره پارچه‌سى ،
قول ، بجاق || (ريا) ضلع || (انشاآتده) دستك ، پايده .
Schenkel„... (ـ...) —zirkel (ام) پروكار .
Schenken (ـــ فعمتعوفعمطا) a. (21) [قديم آلمانجه
scenchan zum trinken eingießen] هديه ايتمك ،
بخش ايتمك ، ويرمك . پيشكش چكمك || etwas gschenkt
bekommen, kriegen برشيئى هديه اوله‌رق آلمق ، كندوسنه
هديه ايدلمش اولمق || (ضر مثل) geschenkt ist geschenkt
هديه هديه‌در ، حسن قبول اولنمليدر (مرا. Gaul) ،
etwas zu Weihnachten geschenkt bekommen برشيئى
ييل باشى هديه‌سى اوله‌رق آلمق، كندوسنه ييل باشنده هديه ،
ييل باشى هديه‌سى اوله‌رق ويرلمك || das Haus habe ich
beinahe geschenkt bekommen او بكا عادتا باد هوايه كلدى
|| wenn Gott mir das Leben schenkt اكرجناب حق بكا
صاغلق ويررسه، اكرصاغ قالورسه‌م || باغشلامق، عفوايتمك ||
Das soll Dir geschenkt sein هايدى بو (قبا) سكا جابا ،
هايدى بونى ، بوقباحتى عفو ايتدم || مشروباتى قابنه قويمق ،
طولديرمق، صونمق || ein-schenken = ميخانه‌جى، قولتوقجيلر
طرفندن مشتريلرينه مشروبات ويرمك ، طولديرمق || اوفق
يرلرده ، اوته‌ده بروده آچيقده قلان ـ مشروبات كذا طوز ـ
پراكنده اوله‌رق ، اوفقدن صاتمق .
Schenker (ـــ ام) a. (40) [schenken] ويريجى ،
صونيجى || (عد) اوراق رسميه ايله برينه ، بريره برشيئى بخش
ايدن ، ترك ايدن ، باغشلايان .
Scher„... (ـ...) —zeit (امؤ) (قيونلرى قيرپمق،
قيرپمه وقتى || —maschi'ne (امؤ) قيرپمه ، ماكنه‌سى ||
—messer (الا) اوستوره || چوقه‌جيلرك قيرق مقاصى ،
چوقه‌جى بجاغى .
Scherbet (ـــ ام) (38) (بحر) شربت .
Schere (ـــ امؤ) (53) [قديم آلمانجه scëran دن
مأخوذ scheren scâri] مقراض ، مقاص || (تاطبيعه)
يبنكج ، عقرب وامثالى حيوانلرك قصغاجلرى || مقاصه
مشابه اوله‌رق ايكى قوللى ويا بجاقلى اولان شى || [اسوجچه
skar abgeschnittenes Felsenstück] —n (جمع) (جغر)
(شمال دكزنده قيا اطه‌لرى) دكزده صو تسويه‌سنده بولنان
قياالقلر .
Scheren (ـــ فعمتم) h. (30) [قديم آلمانجه scëran
trennend schneiden] (زمان حالى كذلك schiert 'schierst
ماضى صورتى كذلك schier) قيرپمق ، مقاصله كسمك، بيچمك ||

(مجا) —über einen Kamm (مرا. Kamm) جوروجفا
واذيت ايتمك || Das schiert mich nicht بونك بكا بردخلى،
عائديتى يوقدر، بوندن بكا نه || (صنعه) طوقومق ، نسج ايتمك ||
طوقومق ايچون بوينه كرمك .
Scherer (ـــ ام) a. (49) [scheren] قرپيجى .
Schererei (ـــ ـــ امؤ) (49) [scheren] جور وجفا ،
اذيت || مخالفت ، شديت || اويغونسزلق ، كچمسزلك .
Scherflein (ـــ الا) b. (49) Scherf (ـــ ام) اقچه،
پول ، دينار ، منغر .
Scherge (ـــ y وياخود ـــ gh ـــ ام) (52) [قديم آلمانجه
scario || Ordner] (پوليس ، محكمه خدمه‌سى) چاوش ||
مباشر ، محضر ، قواص، سرهنك || ضابطه ، پوليس مأمورى .
Scherwenzel (ـــ ام) a. (40) [scheren (und)
Wenzel || sich abmühender Knecht] = Kratz-fuß
|| (آلمان كاغد اويونى) شرونجتسل || (بو اويونده اولان)
بجاق || هر ايشه يارار ، هرشى الندن كلور كمسه || هر يرده،
هروقت قوللانيلور شى .
Scherwenzeln (ـــ فعلا +) a. (24) [Scherwenzel]
شرونجتسل اويونى اويشامق || تبصبص ايتمك ، يالتاقلانمق ،
آياقلرينك آلتنده ، آره‌سنده يوارلانمق .
Scherz (ـــ ام) (38) [Scherzen] (Ernst كلمه‌سنك
مقابلى) شقه ، لطيفه ، جدى اولميان ، صحيحدن سويلنميان
ويا مراد اولنميان || (خفيف استهزا ايله قاريشيق) آلاى ،
اكلنجه || —bei Seite, ohne— شقه برطرف ، حقيقة ،
لطيفه دكل ، حقيق ، جدى سويليورم طوغرى سويليورم ||
اويناشمه ، شقه‌لشمه .
Scherz„... (ـ...) —liebend (ص) شقه‌يى، لطيفه‌يى
سون || شقه‌لشمه‌يى ، اويناشمه‌يى سون || —name (ام)
= Spitz-name .
Scherzen (ـــ فعلا +) c. (21) [اورته آلمانجه
schërzen lustig springen] اكلنمك ، آلاى ، لطيفه ،
شقه ايتمك ، اويناشمق || Sie —! يالان سويليوسك ! لطيفه
ايديورسك ! بنمله اكلنييورسك ! || er läßt nicht mit
sich — اونكله شقه اولمز ، هيچ اونكله شقه اولنورمى ،
اونك هيچ شقه‌سى يوقدر (ها) || شقه ، لطيفه ايدرك اويناشمق،
كولوب اكلنمك .
Scherzhaft (ـــ ص) (24) [Scherz] آلايجى ، شقه‌جى ،
لطيفه‌جى ، اكلنجكى سور ، شقراق ، تحف ، مسخره ||
اكلنجه‌يى سون ، آلاى ايدن، استهزاجى || كولوشوب اويناشمغى
سون ، شوخ مشرب .
Scheu (ـــ ص) (24) [اسكيدن Scheuch || اورته آلمانجه
schûwen] قورقاق ، توحش ايدن || قورقاق ، جبين ||
(حيوان حقنده) اوركك ، وحشى (كذا انسان حقنده) ||
خائف ، كندى كولكه‌سندن قورقان || (باركيرلر حقنده —
werden) اوركمك ، اوركوب (كمى آزى‌يه آلوب) آله‌بيلديكنه
قوشمق ، قاچمق ، كيتمك .
Scheuche (ـــ امؤ) (53) بوستان قورقولغى || (مجا)
غايت چركين شخص .
Scheuchen (ـــ فعمتم) a. (21) [قديم آلمانجه
sciuhan Schrecken] قورقوتمق ، اوركودوب قاچيرمق ،
بالاخافه طرد ودفع ايتمك .

Scheuen (ــ ــ فعلا +) a. و b. ㉑ [اورته آلمانجه
schûwen || مرا. scheuchen]= scheu werden || das
Pferd scheuete... حیوان (بارکیر) اورکویوردی || sich—
(فعمطا) قورقمق، خوف ایتمك ، چکنمك ، شبهه ایتمك ||
(فعمتع) —Jemand, etwas برندن برشیدن قورقمق ،
خوف ایتمك ، اورکمك = —sich vor Jemandem, etwas
|| (ضر مثل) thue Recht und scheue Niemand حق
ایشلده خلقدن هیچ قورقمه .

Scheuer (ــ ــ ا مؤ) [قدیم آلمانجه sciura اولوب
اورته‌لاتینجه Hofgebäude scuria دن مأخوذدر] صمانلق،
آرپه وامثالی انباری (Scheune=) || صوندرمه ، آرابه‌لق ،
خصوصیله : طوغله قوروتمغه مخصوص محل .

Scheuern (ــ ــ فعمتع) و — sich (فعمطا) a. ㉑
[قدیم آلمانجه scuer اولوب‌لاتینجه excurare دن‌مأخوذدر]
طالامق ، یاقمق (سرت قماش وساڑه‌نك سوروغسیله) یتمك ،
یالامق || das Hemd scheuert mich auf dem Rücken
ویاخود : mir den Rücken wund کوملك آرقه‌می ، صرتیمی
طالایور || (بحر) — (sich) (کمی ایپلری حقنده) بربرینه
قاریشمق || قازیه‌رق فورچه ایله اوغمق ، — Geschirr
قاپ قجاق ، باقرطاقمی وامثالی اوغمق ، اوغه‌رق سیلك || den
Fußboden— (اوك دوشمه تخته‌سنی اوغمق، اوغه‌رق ییقامق)
تخته اوغمق ، تخته سیلك || (فعلا + سورتوکمك ، طالامق ||
das Hemd scheuert... کوملك طالایور .

Scheuheit (ــ ــ ا مؤ) (sans pl.) ㊾ [scheu]
قورقاقلق ، اورککلك ، چکنمکلك .

Scheune (ــ ــ امؤ) ㊿ [قدیم آلمانجه scugina]
(زرا) صمانلق ، آرپه وامثالی انباری .

Scheurer (ــ ــ ا م) a. ㊵ [scheuern] in—(امؤ)
㊿ تخته وساڑه سیلان، اوغان، ییقایان (ارکك ، قادین) .

Scheusal (ــ ــ الا ، ا م) ㊳ [scheuen] قورقونج ،
مخوف ، مدهش شی ، ظالم ، غدار ، مصیبت ، بلالی ،
تهلکه‌لی ایش ، شی .

Scheußlich (ــ ــ ص) ㉔ [scheuen دن مأخوذ اورته
لاتینجه scheutzlich] مخوف ، مدهش ، پك چرکین .
مهیب ،جنابت ، قودوبد || غیر طبیعی، طبیعته مخالف ومضاد
اولان ،بد ، فنا .

Schicht (ــ ا مؤ) ㊾ [اورته‌آلمانجه schicht]
کذا : Schichte ㊿ (ــ امؤ) طبقه ، قات || (صنع)
Holz— اودون استیق ، ییغینی || (مجا) „die verschiede
nen—en (Kreise) der Gesellschaft قاملیالرك درجات
وطبقات مختلفه‌سی ، درجهٔ ثروت ، تربیه واعتبارده بولنان
قاملیالر || معدن‌قیولرنده وامثالی محلرده موله‌یه‌دکین اولان‌معین
ایش وقتی || —in einer برحمله‌ده،بلا فاصله ، برباشلایشده ،
بلا آرام || ایش اثناسنده یاپیلان موله، پایدوس ، استراحت
وقتی || —machen ایشی پایدوس ایتمك ، موله ویرمك ||
(مجا) mit etwas—machen برایشه نهایت ویرمك .

Schick (ــ ا م) (sans pl.) ㊳ [schicken]=Geschick
اوبان ، یاقیشق آلان، یاقیشان شی، ملکه مهارت وممارسه‌لی،
لایقی مناسبی وجهله حرکت ایدن کمسه ، شیق || —außer
etwas || بیچیی غائب ایتمك ، یاقیشیقسزلاشمق kommen

برشیئی ینه بیچیمنه کتیرمك ، صوقمق، wieder in—bringen
یاقیشغنی آلدیرمق آدمه بکزتمك || er hat keinen rechten
—nicht ناقله او اوله‌جغی استنلدیکی کبی دکل .

Schicken (ــ فعمتع) a. ㉑ [قدیم‌آلمانجه seichan||
مرا . Schicht] کوندرمك ، ارسال ایتمك || (عمو)
Jemand zum Henker (Kuckuck, Teufel)— برینی دفع
ایتمك، صاومق|| Jemandem etwas— برینه برشی‌کوندرمك،
یوللامق || Jemandem, Jemand auf den Hals— برینی
برینك باشنه مسلط ایتمك، بوینه‌صارمق، طولامق|| Jemand
auf Reisen— برینی سیاحته کوندرمك || (ein Buch)
in die Welt— برکتابی نشر ایتمك || مرا . April =||
fügen || sich— (فعمطا) اویمق قاتلانمق ، تحمل ایتمك،
راضی اولوب سسنی چیقارمامق، اوزلاشمق|| واقع اولمق، ظهور
ایتمك ، راست کلمك ، آلستزین ظهوره کلمك || مناسبت آلمق ،
مساعداولمق || wenn es sich gerade so schickt اکر احوال
مساعده ایده‌جك اولورسه|| — sich für,(zu)etwas برشیئه
مناسب‌کلمك ، برشی‌کندیسنه یاقیشمق، اویمق، مزاجی‌وجهله اولمق،
برشی ایچـون ایجابی وجهله اولمق، موافق کلمك، توافق‌ایتمك ،
یاقیشیق آلمق|| (ضرمثل) Eines schickt sich nicht für Alle
هر برشی بیك‌کشینك ،هرکسك خوشنه‌کیده‌مز، برینك بکندیکنی
بیکی بکنه‌مز، هرکسك فکری ، ذوق بر اوله‌مز || (فع یکشع)
es schickt sich nicht (für Sie) zu .... سزه ... یاقشمز ،
سزك شویله ، بویله .... کز اوله‌مز || ایجابی، مطلوب ایدیلان
وجهله طورامق، حرکت ایتمك er schickt sich gut اوحیثیتنی،
وقارینی محافظه‌ایدر، صورت حرکتی‌معقولدر، ایودر، ایوصورتله
حرکت ایدر|| —sich in die Umstände زمانه، احواله‌اویمق،
آنلره کوره حرکت ایتمك .

Schicklich (ــ ص) ㉔ [Schick] موافق ، مناسب ،
اویغون ، معقول ، بروجه مطلوب ، مقبـول ، جائز ، ادب
دائره‌سنده ، ناموسلیجه‌سنه ، ادیبانه ، یاقیشیق آلور صورتده ،
آدم عقللی .

Schicksal (ــ ا لا) ㊳ [schicken] = Geschick
بخت ، طالع ، قدر .

Schickung (ــ ا مؤ) ㊾ [schicken] = Schicksal ||
تصادف ، بخت ایشی || —Gottes قدر اه .

Schieb„... (ـ...) ، اکثریا : ... „Schiebe (ـ...)
brücke (e =)— (ا مؤ) سورمه‌کوپری|| —fenster (ا لا)
سورمه پنجره ، سورمه جام || —karre(n) (ا مؤ ، (ا م)
ال آرابه‌سی|| —kasten (ا م) چکمه (کوز) || —laden
(ا م) چکمه کوز || سورمه قنات ، سورمه جامکان قنادی ||
—venti'l (صنع) سورمه ، چکمه سوپاب .

Schieben (ــ فعمتع ، فعلا ± وفعمطا) f. ⑳
ایتمك ، سورمك، سوره‌رك چکمك ، آچمق، قایدیرمق|| etwas
Jemand, etwas || آغزینه برشی صوقمق in den Mund—
(das Brot, ||برشیئی، برینی یانه‌سورمك،ایتمك bei Seite—
اکمکی ،تنجره وکووه‌جی فرونه die Tiegel) in den Ofen—
قویمق ، سـورمك || die Hose hatte sich in die Höhe
geschoben (طون) پانطالون دیزلر (یعه) ه قدر چیقدی ،
قیصالدی || (مجا) die Schuld auf Jemand— قباحتی
برینك اوزرینـه آتمق، یوکلتمك || برشیدتطولایی قباحتی برندن

بتلك‖ دفع وطرد ایتمك سورمك ‖ etwas von einem Tage
auf den anderen— برشیئی بوکوندن یارینه، بشقه کونلره
تأخیر ایتمك، صاللامق‖ —ſich صاوشمق‖ آغر آغر یوریمك،
چکلمك‖ = drücken ‖ کەغل، ویونده : — Kegel کەغل
اوینامق، یوارلامق‖ —alle Neun کەغەلرك طقوزینی بردن
دویرمك .

Schieber (ـُـ ا م). a. ⓸⓪ [ſchieben] ایتان، سورن‖
بر یمك ماصەسنك چکیلوب آچیلان ، اوزانان پارچەلری ‖
علی العموم سوریلان اقسام ‖ (اوزری مجوهرلی اولەرق بیون
باغی ، کوستك ودها امثالی اوزرنده بولنان) سورکی، کذا قلنج
پوسکولنده بولنان سورکی ، (فروسیتده) کم دیز کیننده بولنان
سورکی ، دوکمه ، نشانکاه سورمەسی ‖ (بخارماکنەلرنده) =
Schieber = venti'l .

Schied (ـُ) (ſcheiden فعلنك حال ماضی صورتنك
برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Schied„ ... (ـُ...) —richter (ا م) حکم .

Schief (ـُ ص) ⓶⓸ [ſchieben] اکری، چارپاز، دکرمی،
ورو ‖ مائل ‖ اکری ، چارپوق ‖ e Ebene— سطح مائل ‖
ſeine Stiefel —laufen قوندرەلرینی، ایاقفابلرینی (اکری
چارپوق باصەرق) اکریلتمك ، چارپولتمق‖ چارپوق، صورتسز‖
ساخته‖ اوغورسز، فنا، مشئوم‖ (عمو) etwas —nehmen
برشیئه کوجنمك ، طارلمق، خاطری قالمق‖ (عمو) —(=)gewickelt
ſein خطاده بولنمق، خطایه ذاهب اولمق .

Schiefe (ـُـ امؤ) ⓹⓷ (sans pl.) [ſchief] اکریلك،
مائللك، چارپوقلق‖ منحنیلك، انحراف ، اعوجاج ‖ عدم صحت
واستقامت ، ساختەلك ، الدادیجیلق ، فنالق ‖ ترسلك .

Schiefer (ـُـ ا م). a. ⓸⓪ [قدیم آلمانجه sci'yero
Stein= ſplitter (معد)(معد ، صنع) یازی یه مخصوص طاش
تختەلق ایدن طاش معدنی (لوحەسی) آردواز ‖ (معد) طبقه
طبقه آیریلان یوفقەلی طاش وامثالی ، شیست .

Schiefer„ ... (ـُ...) —dach (ا لا) آردوازله
اورتولی طام ‖ —platte (ا مؤ) طاش لوحه، تختـه ‖
—geſtein (الا) شیستلی کوفەکەلی، طبقه طبقه ایریلان طاش‖
—ſchwärze (ا مؤ) سیاه تباشیر، طاش قلم‖ —tafel (ا مؤ)
طاش تخته، رقم (طاش) تختەسی = —platte ‖ —zahn
کوفەکەلنمش ، نخره یه اوغرامش دیش .

Schiefern (ـُـ فع لا +) و —ſich (فع مطا) a. ⓶①
یاپراق یاپراق قالقمق ، کوفەکەلنمش اولمق، (کمیك ، شمندوفر
رایلری والخ حقنده) قبوق ، یاپراق حالنده آچیلوب طاغلمق ،
التسأق ایتمك .

Schielen (ـُـ فعلا+). a. ⓶① [قدیم آلمانجه scēlah]
شاشی باقمق، شاشی اولمق ‖ (مجا) برشیئه یان یان ، کوزینك
اوجیله باقمق ، کوزینه کسدیرمك ، صاحب اولمق استیەرك
باقمق ، کوز دیکمك .

Schiemann (ـُـ ا م) ⓶⓹ کمی قاپودانی، رئیسی معاونی .

Schien (ـُ) (ſcheinen فعلنك زمان حال ماضیسنك
برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Schiene (ـُـ ا مؤ) ⓹⓷ [اورته آلمانجـه schine]
اکثریتله برشیئی تجهیز ایتمك اوزره استعمال اولنان ایلجه، اوزون
واکسزشیئه اطلاق اولنور ‖ (جرا) تیریق کمیکاری اویناممغه

مخصوص آغاج ، مقوا وامثالی، جبیره ‖ (شمندوفرده) رای،
دمیر (یول) aus den —n kommen یولدن چیقلمق ‖ (صنع)
دمیر باغ ، چنبر .

Schier (ـُ ص) ⓶⓸ [شمالی آلمانجه schirhell] شمال
آیالتلرنده: صاف، خالص‖ تمام، تام‖ دوز، بلا پروز، یکرنك‖
ظریف، لطیف‖ Das iſt eine —e Unmöglichkeit بوکاملاً
تام اولمیەجق برشیدر، بونك اولمسی غیرقابلدر، خارج ازامکاندر ‖
‖ faſt beinahe, ſchon = (حا) [قدیم آلمانجه seiro
(ſcheren فعلنك ماضی ایکنجی مفرد شخصی) ‖ (ا م) [شمالی
آلمانجه schir] کذا : Schier-tuch (ـُـ ا لا) (برنوع
براق وسیرك (شفاف ، اینجه بز) قانوه‌چه بزی .

Schierling (ـُـ ا م) ⓷⓼ [قدیم آلمانجه scarno
Schilfrohr] (نبا) بالدیران اوتی ، شوکران، کذا بونباتدن
چیقاریلان زهر .

Schierſt . **ſchiert** ایکیسیده(ـُ) (ſcheren فعلنك زمان
حالنك ایکنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Schieß„ ... (ـُ...) —inſtruktion (ا مؤ) (ع)
انداخت نظامنامەسی ، درسی ‖ —baumwolle (امؤ) پاموق
باروتی ‖ —gabel (ا مؤ) (ع) قدیمده چاقماقلی تفنکلری
اوزرینه استناد ایتدیروب انداخت ایتمکه مخصوص چتال، مسند‖
—hund (ا م) (دوشن آوی آپورت ایدوب کتیرمکه الیشدیرلمش)
آوکوپکی‖ aufpaſſen wie ein—hund قولاقلرینی(سیوریلدوب)
کال دقتله دیکلمك، ایوجه دیکلمك ،درت کوزله دقت ایتمك، آو
کوپکی کبی دقت ایتمك ، کوزینی آچمق ‖ —platz (ا م) (ع)
نشان آتیلان محل، نشان تعلیمخانەسی، انداخت عملیاتی، تطبیقاتی
محلی‖ —ſtand (ا م) انداخت محلی‖ = —platz ‖ —übung
(امؤ) انداخت تعلیمی‖ —wolle (ا مؤ) —baumwolle ‖
—zeit (ا مؤ) آوه، مساعده اولنان وقت، آوموسمی .

Schießbar (ـُـ ص) ⓶⓸ اصابت منزلنده .

Schießen (ـُـ فع متع وفع لا +) e. ⓶⓪ [قدیم آلمانجه
sciozan] (اسلحهٔ ناریه ایله) آتش ایتمك ، انداخت ایتمك ،
نشان آتمق، آتمق‖ —den Vogel von der Stange قوشی
دالدن آلمق (اوزرینـه آتش ایدوك آشاغی دوشـورمك)
—Jemandem (یاخود : Jemand) in den Arm برینی
قولندن اورمق‖ —ſich eine Kugel durch den Kopf کندی
بینته برقورشون صیقمق‖ Jemand tod (یاخود : über den
—Haufen) برینی اولدیرمك، کبرتمك ‖ —vorbei آتوب
طوتدیرەمامق ، هدفی اورەمامق ، بوشـه کیتمك ‖ ſich mit
Jemandem —(im Du-ell) (دوئللوده) بربریله اوروشمق،
طبانجه ایله دوئللو ایتمك ‖ —in Grund und Boden آلت
اوست ایتمك، آتشله قارمه قاریشیق ایتمك ، بر باد ایتمك ، محو
وپریشان وخراب ایتمك ‖ (مجا) —einen Blick auf Jemand
برینه برنظر فیرلاتمق ‖ ! fehl geſchoſſen یاکاش ! یاکلدیکز
دوستم ! بولەمدك ، بیلەمدك دوستم ! اویله دکل یاوروم ! ‖
طوتدیرەمدك ! (فع لا—) (اوق کبی سریع حرکت ایتمك) آتلمق،
هجوم کبی ، ییلدیرم کبی وارمق ، ینتشمك ، فیرلامق Das
Blut ſchießt ihm in's Geſicht اونك قان باشنه هجوم
ایتدی ، قان باشنه فیرلایور ، فیرلار ، صچرار ‖ auf etwas
—herab برشیئك اوزرینه طوغری آشاغی یه آتلمق ‖ in die
—Höhe یوقاری ، هوایه فیرلامق، آتلمق (کذا آغاجلر حقنده)

زيفت || —volk (الا) = —mannschaft || —werft
(امؤ) ترسانه، كمى‌واپور انشاآت دستكاهلرى (بولنديغى محل) ||
—winde (امؤ) حلاطلرى دوشيروب صارمغه ويا چكوب
كرمكه مخصوص عمودى وضعيتده ومتعدد قوللر واسطه‌سيله
دونر چيقريق ، ايرغاد .

Schi-it (ـَ ام) (51) schi-it isch (ـَـَ ص) (21)
[عر] شيعى ، رفضى (Sunni't ك مقابلى) .

Schikane (ـَـَ امؤ) (53) حيله ، قورنازلق ، دوبارا ،
دولاب || مزورلك ، شرتلك || حيلهٔ شرعيه .

Schild (ـً ام) (38) و (27) [قديم آلمانجه scilt]قالقان،
سپر || آرمه لوحه‌سى || einen Löwen im Schilde führen
آرمه‌سنده برآرسلان بولنمق || (مجا) etwas im—e führen
(فى الاصل آرمه‌سنده بر فرقه علامتى طاشيمق)كيزلى فكرى ،
نياتى اولمق ، اسرار خفيه‌سى بولنمق || —er (جمع اولوب
مفردى اكثريا : الا) دكان مغازه فابريقه اعمالاتخانه ، كارخانه‌لر
اوزرينه آصيلان لوحه || كمغا اوزرى ويا يازيلى لوحه ،
مأمورين عاديه‌نك اوزرلرنده شاپقه‌لرنده طاشيدقلرى نومرو
ويا خدمتنك جنسنى كوسترر معدنى لوحه .

Schild„... (ـً ...) —bewaffnet (ص) برقالقانله
مسلح ، مجهز || —amsel (امؤ) (تاطبيعه) قلاده‌لى قره
طاتوق || —kröte (امؤ) (تاطبيعه) قپلوبغه || —laus
(امؤ) (تاطبيعه) قيرمز بوجكى || —wache (امؤ) (ع)
(نوبت بكليان) تك نوبتجى ، تك نفردن عبارت قره غول ،
(باركيرده‌اوله‌رق) وتد || قره غول خدمتى || —wache stehen
نوبت بكلمك، قره غول خدمتى كورمك || —zapfen (ام)
(ع) (طوپجيلق) برطوپ ناملوسنك مويلوسى ، مويلو .

Schilda (ـً اخامو) (56) (جغر) پروسيا شهرى اولوب
شمدى : Schildau || (ضرمثل) er ist aus— او بدلاتنك
برى ، آللهك آحمقى .

Schildern (ـَـً فعمتع) (21) a. [Schild] الفاظ
وتعبيرات ايله برشيئى توصيف وتعريف ايتمك || اسكيدن : رنكلى
رسم ياپمق ، رنكله ترسيم ايتمك || (فع لا +) (ع)
= Schild=wache (مرا . stehen ...) .

Schilf (ـً ام (الا) (38) [قديم آلمانجه sc̆luf
اولوب لاتينجه scripus دن مأخوذ] قامش ، ساز .

Schiller (ـَـً ام) (40) a. يشار دونر رنك، پارلاقلق ،
بوقلمون || (اخام) (آلمانيالى شاعر مشهور) شيللر .

Schillern (ـَـً فع لا +) (21) a. [Schiller] يانوب
دونمك ، بويله پارلدامق ، بوقلمون رنكنده اولمق .

Schilling (ـَـً ام) (38) [قديم آلمانجه scillinc||
klingende Münze] زمان وموقعه كوره مختلف القيمة آقچه،
شيللينغ ، شيلين .

Schilt (st) (ـً) (schelten فعلنك زمان حال ايكنجى
واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Schimmel (ـَـً ام) (40) a, [قديم آلمانجه scimbl]
(نبا) (رطوبتلى اشياده حاصل اولان) كوف || قير (طوتلى)
حيوان ، بازكير .

Schimmer (ـَـً ام) (40) a. [قديم آلمانجه sciman
دن مأخوذدر zitternden Schein haben] ضعيف آيدينلق،
خفيف ضيا، ايشيق|| نور ، ضيا ، آيدينلق، پارلاقلق || (حكم)

بويه كيتمك ، چكمك ، سورمك (نباتات حقنده) سرپمك ،
سورمك ، اوزامق || —Samen طمورجيقلنمق ، باشاقلانمق ||
تخمه‌قالقمق || Das schoß mir durch(ياخود : in)den Kopf
بو بردنبره‌خاطريمه كلدى، تبادر ايتدى، بردنبره ذهنمدن كچدى ||
بردنبره ظاهره چيقوب كورونمك || Jemand—lassen برينى
قاپوب قويو ويرمك || etwas—lassen برينك آرقه‌سنى براقمق ،
قاپوب صاليويرمك ، واز كچمك || (فع متع) ,einen Bock
—(مرا. Bock) einen Purzelbaum برتاقلاق قيلمق ،
آتمق || (كلغان بكنجه) (عمو) آشيرمق ، اوچ ايتمك ، توفه‌لق ||
(صنع) —Brot in den Ofen فرونه اكمك صالمق || (بحر)
den Ba'llast in's (aus dem) Schiff— بركمى‌يه صابوره
قومق چيقارمق، صفره قومق ، صفره‌سنى آلمق .

Schießer (ـَـً ام) (40) a. [schießen] فرونه اكمك
صالان فرونجى ، اوجاقجى .

Schiff (ـً الا) (38) [قديم آلمانجه scif || schaffen
و schöpfen كلمه‌لريله مترادف] (بحر) كمى يلكنلى ، سفينه ||
واپور || zu—e versenden دكزدن كوندرمك || zu—e gehen
كمى ايله كيتمك ، كمى‌يه ، واپوره بنمك || (معما) (كليسانك
اورته ده بيوك محلى) سفينه || (تشر) —im Ohre
برصوباده صو ايصيديله‌جق محل، خزينه || Schiffchen=
(صنع) (طوقه‌جيلقده) =Schiffchen .

Schiff„... (ـً...) —bau (ام) كمى ، سفينه ،
واپور انشا واعمالى || —bruch (ام) كمى قضاسى ، باتمسى ،
كمينك قضا زده اولمسى ، قضاء بحرى || brücke (=S)— سابح
كوپرى || —fahrt (امؤ) سفر دريا ، سير سفائن ||
fracht=brief (=S)— (ام) حموله سندى ، قونچمنتو ||
كمى قپودانيله تجار بيننده‌كى مقاوله || —bein (امؤ) خلاط ،
بالامار ، چيما || mann (=S)— (ام) كميجى ، طائفه ،
بحريه‌لى .

Schiffbar (ـً ص) (24) (بحر) سير سفائنه مساعد .

Schiffchen (ـَـً الا) (40) b. (Schiff كلمه‌سنك صورت
تصغيريه‌سى) (بحر) زورق ، كوچوك كمى ، قايق || (تشر)
—im Ohre (قولاقده) عظم زورق || (نبا) زورقلى
ياپراق ، ذو زورق || (ديكيش ماكنه‌لرنده ، طوقومه‌جيلقده)
مكيك .

Schiffen (ـَـً فع لا ±) (21) a. [Schiff] (فع —)
دكزده كزمك ، سفر ايتمك،واپوره بنمك، واپورله برمحله حركت
ايتمك ، كيتمك || (فع لا +) (كلغان بكارنجه) كوچوك
آبدستنى بوزمق ، كوچوكنى ايتمك || (فع متع) كمى ، واپورله
نقل ايتمك .

Schiffer (ـَـً ام) (40) a. [schiffen] كميده سفر ايدن،
دكزده كزن || كميجى، قايقجى || كمى طائفه‌سى ، طائفه‌لر .

Schiffs„... (ـً...) —bauch (ام) كمى تكنه‌سى ||
—befrachtung (امؤ) كمى اجرتى ، ناولون||—flagge (امؤ)
كمى بايراغى ، سنجاغى || —junge (امؤ) كمى موچوسى
(ديركاره چيقمق اوزره استخدام اولنور) || —kapitä'n (ام)
كمى قپودانى ، سواريسى || —laterne (امؤ) كمى فنارى ||
—mannschaft (امؤ) (كمينك طائفه موجودى، هيئتى)
طائفه || —patro'n (ام) كمى رئيسى || —theer (ام)

شعله ، لمعه ‖ (باطنه توافق ایتمیان ظاهری) پارلاقلق، زینت.
رونق کاذب .

[آفریقاجه] (تا طبیعه) (52) (ـٌـٌ ا م) **Schimpanse**
میمون نوعی، شیمپانزه .

[Kurzweil scimph قدیم آلمانجه] (38) (ـٌام) **Schimpf**
شتم ، تحقیر ‖ سوکمه ، سب ایتمه، حقارت ایتمه ‖ تکدیروتعزیر
ایتمه ، آزارلمه، یوقاریدن آشاغی‌یه دوناتمه‖ (یوقاریدن آشاغی‌یه)
دوناتمه ، سویلنمه ‖ = Schande .

Jemand— (21) a. (ـٌ فعلا+ وفع متع) **Schimpfen**
auf Jemand, ‖ برینی تحقیروتذلیل ایتمك، برینه سوکوب صایمق
—etwas برینه، برشیئه سب ایتمك، کفر ایتمك، سوکمك ‖ تکدیر
ایتمك، آزارلامق ، سویلنمك ، دارلمق .

(صنع) [Schindel] (21) a. (ـٌ فع متع) **Schindeln**
—ein Dach برطامی پداوره تخته‌سی ایله اورتمك (اوزرینه
کره‌میت وضعی ایچون) .

(20) a. (21) b. (ـٌ فع متع ، فع لا+) **Schinden**
و—sich (فع مطا) [قدیم آلمانجه scintan von der Haut
entblößen ‖ مرا . Schinn] (زمان حال ماضیسی schund
وصورت التشائیه ماضیسی schünde) (خسیس ونکس حقنده)
schaben = ‖ er schindet und schabt (معیتی، تبعه‌سی)
ازمك ، بونلره جور وجفا ، ظلم وتعدی ایتمك ‖ حقوقنی پایمال
ایتمك ‖ sich— und plagen کندینی ییوب بتیرمك ، کندینی
صوك درجه صیقمق، کندینه اذیت ویرمك .

‖Ab-decker=[schinden] (40) a. (ـٌ ا م) **Schinder**
شتم وکفر = Henker .

scincho قدیم آلمانجه] (40) b. (ـٌ ا م) **Schinken**
طموز (Schwein =) — على الخصوص : [Bein-röhre
یاصدیرمه‌سی، ژامبون‖ آلای صورتیله : =Schenkel ، Bein .

—e ،[skin انکلیزجه =] (38) (ـٌ ا م) **Schinn**
(ـٌ ا مؤ) (53) ، —en (جمع) پك اینجه حیوان دریسی ویا
یومورطه وسائره زاری، جلید ، کپك ‖ (علم امراض) کپککی
جلد خسته‌لغی .

کورهك Schaufel=[Schüppe=] (ـٌ امؤ) **Schippe**
کاغداویونده : (دها زیاده مستعمل اوله‌رق Schüpp) =
Pick قره ماچه .

(قبا) اویمه‌جیلرك (صنع) (40) a. (ـٌ ا م) **Schirbel**
طاسلاق نمونه‌سی، هیکل نمونه‌سی .

[scirm قدیم آلمانجه] (38) (ـٌ ا م) **Schirm**
(کندیسندن ستر اولنمق ارزو اولنان شیئه قارشو مستعمل اولان
بوکا یارایان شی) ملجأ ، محل التجا ، پناه‖ حمایه ، حفظ ، وقایه‖
(ستر ومحافظه ایچون احضار اولنان شی) سپر(مرا . ,Augen=
Bett= , Fall =, Feuer=, Lampen= , Licht= ,Mützen=,
schirm) الخ ... = Sonnen ,=Regen ,= Ofen .

Schirm„... (ـٌ...) —album (ا لا) یلپازه شکلنده
البوم ‖ —lampe (ا مؤ) اوزری سپرلی لامبه ‖ —herr
(ا م) حامی، وقایه ایدن ذات، حامی(اولان حاکم) ‖ —qualle
(ا مؤ) (تا طبیعه) دکز آنی ‖ —ständer (ا م) شمسیه
صاپی ‖ —vogt (ا م) =—herr ‖ —wand (ا مؤ)
صوبا وسائره اوکنه قونیلان سپر ‖ (بحر) کمی سپری .

Schirmen (ـٌ فع متع) a. (21) =be-schirmen .

Schirmer (ـٌ ا م) a. (40) [قدیم آلمانجه scirman
mit dem Schilde schützen] ، —in (امؤ) حامی، حامیه .

Schirren (ـٌفع متع) a. (21) [Schirr]=an-schirren.

Schirting (ـٌ ا م) (56) [انکلیزجه] (تجا) کوملکلك
قالیقوت ، خاصه (پاموقدن بز) ، شیرتینغ .

Schisma (ـٌ الا) (54) [روم](جمعی کذلك Schismata)
رفضه ، اعتزال .

Schiß (ـ ا م) (38) (عمو) [scheißen] پك قبا : بوق،
نجاست ‖ (مجا) قورقو ، طوتنه ایتمه ‖ schiß (scheißen
فعلنك زمان حال ماضی صورتنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Schiwa (ـ ا خا م) (56) (indischer Gott) سیوا .

Schlabbern (ـٌ فع لا+) a. (21) (شمال طرف لسانی)
چکه چالمق ، کوه‌زه‌لك ایتمك ، بوش بوغازلق ایتمك .

Schlacht (ـٌ ا مؤ) (49) [قدیم آلمانجه slahan
schlagen] (ع) قطعات جسیمهٔ عسکریه‌نك اجرا ایتدکلری محاربه
—eine liefern (بر)محاربه ایتمك ‖ —es kam zur محاربه
ایدلدی، حرب اولندی، ایش حربه منجر اولدی ‖ die —bei
Leibzig لایپتسیغ جوارنده اولان محاربه‖ (ع) (tag =)—
برجسیم محاربه‌نك (وقوعی کونی اولوب اکثریا تشهیر ایدیلان
کون) ،یوم وقعه ، یوم محاربه ‖ قاتلی محاربه .

Schlacht„... (ـٌ...) —li'ni-e (ا مؤ) خط حرب ‖
—beil (ا لا) قصاب ، (جلاد) ساطری، پچاغی ‖ —fertig
(ص) حربه ، سفره ، حاضر ومهیا ‖ سفر بر ‖ —gemälde
(ا لا) وقایع حربیه‌یی مصور تابلو، محاربه رسمی ‖ —late'rnen
(جمع مؤ) (بحر) محاربه فنارلری ‖ —plan (ا م) (ع)
حرب پلانی ، ترتیبات حربیه ‖ —schwert (ا لا) (ع)
حرب قلیجی ‖ —steuer (ا مؤ) =Fleischer-steuer ‖
—stück (ا لا) =—gemälde ‖ (صنع) (قصابلق) :
کسیله‌جك ، کسیلوب ییلان حیوان‖ —tag (ا م) (قصابلقده)
ات کسیلان کون ‖ (ع) محاربه اولنان کون ، یوم حرب ‖
—vieh (ا لا) (قصابلقده) کسیلوب ییلان حیوان .

Schlachten (ـٌ فع متع) b. (21) [قدیم آلمانجه
slahtōn] (قصابلقده) کسمك ‖ —ein Hühnchen بر پلیج
کسمك ‖ (قربان اوله‌رق) کسمك ، ذبح ایتمك ‖ اولدیرمك ،
قلنجله کسمك ، قتل ایتمك ‖ (فع لا+) —nach Jemandem
= nach Jemandem arten .

Schlachter ، **Schlächter** (ـٌ ا م) a.(40) [schlachten]
(صنع)قصاب (=Fleischer) ‖ (مجا) جلادکبی ظالم ، قان
قوقوصنی سور انسان ، مرحمتسز، غدار، خونخوار .

Schlächterei (ـٌـٌ امؤ) (49) قصابلق، قصابخانه (سلخ
خانه) صالخانه، قصاب دکانی‖ (مجا) غدارانه کسوب طوغرامه‖
پك چوق آدم تلف ایدلمش ، قتل عام اولمش وقعه ویا محل .

Schlacken (ـٌفعلا+) a. (21) [Schlacke] و(فع یکشنه)
es schlackt ویاخود schlackert یارداقدن بوشانورجه‌سنه
یاغییور ، یغمور هیچده کسلمیور ، اما ، نه‌ده شاریلدایور ‖
(صنع) (معدنجیلك) das Erz) schlackt sehr) معدن
(طبیعی حالنده) پك زیاده جروف براقییور .

Schlackern (ـٌ فعلا+) a. (21) [Schlacke] مسکینجه‌سنه
یورمك ، صاللانه صاللانه کیتمك ‖ قورقاقجه‌سنه حرکت ایتمك ‖
es schlackert = schlacken .

Schlaf (ـَ ا م) (30) [قديم آلمانجه slâf] اويقو، نوم،
خواب || einen sehr leichten —haben اويقوسى پك خفيف
اولمق || راحت ، استراحت || es ist die ganze Nacht kein
—in meine Augen gekommen بتون كيجه كوزومى قيرپمدم،
اصلا ، ابداً اويومدم ، اويويه‌مدم || ein Kind in— wiegen
den— (طب) || برچوجغى صاللايه‌رق، صاللايه صاللايه اويوتمق
befördernd(es Mittel) اويقوكتيرن، منوم علاج، واسطه ||
(مجا) Das wäre mir nicht im Schlafe eingefallen بو
بنم عمرمده بيله خاطريمه كلزدى، دنياده بو بنم خاطرمدن بيله كچمز ||
جمعى Schläfe = Schläfe .

Schlaf„... (ـَ...) —gemach (ا لا) ، —kammer
(امؤ)، —zimmer (الا) يتاق اوطه‌سى، صالونى، يتاقخانه،
يتاق قغوشى || —stube (ا مؤ) = —gemach ||
—= Schläfen„... مثلا : —ader (ا مؤ) =
Schläfen-ader || —apfel (ا م) (نبا) كل آغاجنك
اوزرنده حاصل اولان شيش ، دوكمه ، قبارجق || —bett
(الا) يتاق || —gefährtin (ا مؤ) يتاق رفيقه‌سى ||
—koupé (ا لا) شمندوفرلرده يتاق واغونى ، يتاقلى
واغون || —lied (ا لا) (چوجقلرى اويوتمق ايچون
سويلنان شرقى) بشيك شرقيسى، نينى || —mütze (ا مؤ)
كيجه‌لك تاكيه‌سى || (مجا) يحريكسز مسكين بركمسه حقنده :
ميمنق ، مسكين || —stuhl (ا م) آرقه‌لى، واويومغه مخصوص
صنداليه || —wagen (ا م) = —koupé .

Schläfchen (ـَ ا لا) (40) b. (Schlaf كلمه‌سنك
صورت تصغيريه‌سى) اويقوجق || يمكدن صكره ياپيلان اوفق
قيصه بر اويقو .

Schlafen (ـَ فه لا +) (20) p. [قديم آلمانجه slâfan]
(زمان حال schlafst ، schläfst (ـَ)، اسم مفعول ge-schlafen
(ـَ ـَ) اويومق || اويقويه ، استراحته وارمق ، اويومق ،
راحت ايتمك ، استراحت ايتمك || —gut ايو اويومق، اويقوسى
راحتسز اولمامق || —lang in den Tag hinein اويله‌يه
دكين اويومق، كوندزى كيجه‌يه قاتمق || wünsche Ihnen wohl
(wohl geschlafen zu haben) —zu كيجه‌كز خيرلر اولسون،
اه راحتلق ويرسون، صباح شريفلر خيرلر اولسون ، انشاء اه
ايو استراحت ايلدى، اويوندى || —gehen اويقويه ، ياتمغه
كيتمك كذا sich— legen || der Arm schläft mir قولم
اويوشييور .

Schläfen„... (ـَ...) —ader (امؤ) شقاق طمارى،
وريد صدغى || —bein (ا لا) عظم صدغى ، شقاق كميكى .

Schläf(e)rig (ـَ)(ـَ) ـَ ص) (21) [Schläfer] ،
اويقوسى اولان ، اويقو كوزندن آقان (اركك ، قادين) ||
—machen اويقوبى دعوت ايتمك || (مجا) تنبل ، مسكين ،
امسز، ميمنق. آغر، يواش || اويقوبى محرك، اويقوكتيرن .

Schläfern (ـَ ـَ فه يكشنه) (21) a. [Schlaf]
es schläfert mich جانم اويومق استيور، اويقو كوزمدن آقييور.

Schlaff (ـَ ص) (24) [قديم آلمانجه slaf || schlafen
كلمه‌سنه مناسبتى واردر] (frisch كلمه‌سنك مقابلى) اولمش ،
يموشامش ، تازه‌لك ودیریلیکی كيتمش ، اويوشمش ، بوروشمش
كوشه‌مش، كوشك || (مجا) يموشاق، غيرتسز، تنبل، كوشك،
مسامحه‌جى ، اهمالجى || schläf(e)rig || —e Grundsätze
قوتسز ، حكمسز قواعد اساسيه ، دلائل غيركافيه .

schläft · Schläfst (ـَ) (schlafen فعلنك زمان حال
ايكنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Schlag (ـَ وياخود : ـُ) (31) [قديم آلمانجه slac]
اورمه ، ضربه ، صدمه ، چارپمه || mit einem —e (همان)
بردنبره || (ساعت حقنده) 10 Uhr— ساعت تام اونده ،
تام اونى اوروركن || (قانك بينه هجوم ايتمسيله حاصل اولان
خسته‌لق) ضربه، سكتهٔ دماغ || طوقات، سله || des Herzens—
قلبك ، يوركك اورمه‌سى || برجيب ساعتنك طيق طيق ايتمسى ||
(موسيق) وزن || اورمه ، جيولدى || جنس، نوع || Das ist
ein Mann von meinem —e (يو ، او) تام بنم استديكم
كبى بر آدمدر، تام استديكم كبى برآدم || ein schöner— Pferde
كوزل مكمل جنسدن حيوانلر، باركيرلر || آرابه قپوسى، قپاق،
پرمقلقلى قپو || آياق، بصاماق || اويونده كيمك اولا باشلیه‌جغنى
تعيين ايتمك اوزره ياپيلان شى، آتيلان زار ، اوريلان ضربه
... الخ || (زرا) يكديكرينه مربوط اولوب برجنسدن اكلمش
ترلالر مجموعى || معدن اوجاقلرنده طاغك از چوق افقى اوله‌رق
آچيلان ، دلينان قسمى، دليكى || غالرى || (آتلمش ، صارلمش ،
باغلانمش برشيئك قسمى) صارغى، صارمه ، دولامه .

Schlag„... (ـُ...) —regen (ا م) صاغاناق || —ader
(ا مؤ) (تشر) (Puls-ader =) شريان ، قرمزى قان
طمارى || —anfall (ا م) ايجه ، سكته || —bauer (ا م)
قوش قپانى || —baum (ا م) (چيت، تخته پرده وامثالنده
بولنان) پارمقلقلى قپو || —fertig (ص) (ع) (قطعات حقنده)
حربه كيرمكه حاضر ومهيا بولنان (يعنى ترتيبات وتجهيزاتى
تمام ومكمل اولان) || (مجا) —fertigen Witz haben
حاضرجواب اولمق || —fertig sein, —wald (ا م) نوبتله
كسيلان اورمان .

Schlage-todt (ـَ ـَ ا م) (56) اولديريجى || يكتلك
سوداسنده بولنان حريف، قبا دائى .

Schlägel (ـَ ـَ ا م) (40) a. [قديم آلمانجه slegil]
طوقماق، طاتول، دومبلك ، ترامپته‌دكنكى، چوماغى || (آشجيلق،
قصابلق، آو) = Keule .

Schlagen (ـَ فه متم) (20) r. [قديم آلمانجه slahan]
(برنى دوكمك ، برطرفى آجيتمق اوزره) اورمق ، دوكمك ||
چالمق، قاقمق، ميغلامق، اورمق || چارپمق، چالمق || سلله، توقات،
قامچى وامثاليله اورمق، دوكمك || Jemand braun und
blau (krumm und lahm)— برينك دوكه‌رك وجودينى
موسمور ايتمك ، كميكارينى قيرمق || Jemand zu Boden—
برنى يره چارپمق ، اورمق ، قالديروب يره آتمق ، اورمق ||
Jemand (ياخود : Jemandem) hinter die Ohren —
برينه توقات آتمق، برنى شمارلامق (قولاغى توزينه اورمق) ||
(مجا) ich ließe mich darauf todt— بن بونك ايچون
اليمى كسديريرم . اكرطوغرى دكلسه بن . . . راضى اولورم ،
اكرطوغرى دكلسه قفامى كسونلر || die Zeit todt— وقتنى
بوش، بيهوده يره كچيرمك ، اولديرمك ، تلف ايتمك || etwas
entzwei, in Scherben, in Stücke, Trümmer —, zu
Trümmer— برشيئى پارچه پارچه ايتمك ، خرده وخاش ،
اون اوفاق ايتمك || شطرنج اويوننده مقابلهٔ طاش آلوب ويرمك ||
Holz— || چوربه‌يه يمورطه قيرمق || Eier in die Suppe—
اودون كسمك || einen Nagel in's Brett— تخته‌يه برچيوى

Schlägerei (ـُـ ـَ امؤ) (49) [ſchlagen] = Prügelei .
Schlägſt ، **ſchlägt** (ـُ) (ſchlagen فعلنك زمان حال
ایکنجی واوچنجی مفرد شخصلوی) .
Schlamm (ـُ ا م) (38) [اورته‌آلمانجه slam] چامور،
بالجیق، بطاقلق، صلصال ‖ (مجا) پیسلك ، فرومایه‌لق .
Schlamm„ ... ویاخود **ſchlemm„...** (ـُ...) (صنع)
apparat— (ا م) تطهیر، ییقامه آلتی‖ kreide— (ا مؤ)
آق تباشیر ‖ pfännchen— (ا لا) ال کفکیری، کبچه‌سی .
Schlammen (ـُ فع لا +) a. (21) [Schlamm]
چامور، بالجیق تشکیل‌ایتمك ، براقمق .
Schlämmen ، ویاخود **ſchlemmen** (ـُ فع متع) a. (21)
[Schlamm]—einen See, Teich, Hafen برکولی،دره‌یی،
لیمانی تمیزلمك ، طرامق، چامور وبطاقلغی‌چیقارمق، آییقلامق .
Schlampampen (ـُ فعلا +) a. (21) [Schlampen]
(عمو) ذوق وصفا ایله یشامق، مکمل عمرسورمك ، یکیرمك،
ذوق وسفاهته طالمق .
Schlampe (ـُ ا مؤ) (53) پیس‌قاری ‖ = Schlämpe .
Schlämpe (ـُ امؤ) (53) غایت‌سیاه شراب ‖ بعد التقطیر
قالان شراب تورتوسی .
Schlampen (ـُ فع لا +) a. (21) = ſchlabbern .
Schlamper (ـُ ا م) a. (40) پیس، مردار، کیرلی آدم.
Schlang (ـُ) (ſchlingen فعلنك زمان ماضی برنجی
واوچنجی مفرد شخصلری) .
Schlange (ـُ ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجه slango ‖
ſchlingen] ییلان ، حیه ، افعی، مار ‖ برای شتم : مرا .
ییلان (کافر) ‖ اوزون یانغین بوریسی، خرطومی ‖ (کیمیا)
انبیقك صوتوق صو ایله مملو برقابك ایچندن‌طولاشان بوروسی،
مبرد .
Schlängeln (ـُ فع متع) a. (21) [Schlange]
ییلانقاوی قیوریمق ، بوکمك ، هلزونی چورکلك ‖ (فع لا +)
و ſich— (فع مطا) قیوریلق، چورکلنمك ، هلزونی‌چوریلك ،
سمید کبی بوکولمك ‖ ſich um etwas— برشیئه صارلمق ،
طولانمق ‖ (مجا) قایمق، صیبریلوب کچمك .
Schlangen„ ... (ـُ...) balg— (ا م) ییلان‌کوملکی،
دریسی ‖ glatt— (صـ) ییلان اوزری کبی‌قیاغان، قایجی ‖
flug— (صـ) ییلان‌کبی‌قورتاز ‖ adler— (ا م) (تا طبیعه)
آق بابا (قوشی) ‖ artig— (صـ) ییلان کبی ‖ ییلانقاوی‖
ییلانه بکزر ‖ brut— (ا مؤ) ییلان یومورطه‌سی ‖ (مجا)
ییلان‌صویی ، ییلان‌کبی خائن‖ li'ni-e— (ا مؤ) خط منحنی،
ییلانقاوی خط ‖ papier— (ا لا) (تجا) (اسکیدن‌اوزری
برییلانله مجهز بولنان) اینجه شفاف‌کاغد، ییلانلی‌کاغد‖ſeele—
(ا مؤ) خائن‌غدار، ییلان‌کبی‌اولان‌قلب، یورك ، ییلان وجدانلی
کمسه ‖ ſtab— (ا م) عند المتقدمین‌تجارت الهی زعم‌اولنان
عطاردك علامت مخصوصه‌سی اولوب اوجنده ایکی قناد بولنان
واوزری دخی ایکی ییلان طرفندن‌صارلمش زیتون آغاجی‌که صلح
وتجارته علامتدر ‖ weg— (ا م) اکری بوکری ،
طولانباجلی یول .
Schlank (ـُ صـ) (24) [فلمنکجه slank] اوزون
وطوغری بیومش‌اولان، لوند ، نارین وناژك ‖ (مجا) (عمو)
، weg = — (حال) طوغریجه‌سی، دوزجه‌سی، دوزجه .

میغلامق ، چاقمق، قاقمق ‖ (ساعت حقنده) چالمق ، اورمق ‖
breit— یاصیلاتمق ، اکلیلشدیرمك ‖ einen krummen
Nagel gerade— اکری‌برچیویی‌دوزلتمك‖ klein— اوروب
قیرمق، پارچه‌لمق، اوفق اوفق‌کسمك ‖ Eier zu Schaum —
یومورطه‌یی‌چالقامق، اوروب‌کوپورتمك، دوومك‖ (یلدیرم‌حقنده)
اورمق، ایتمك، اصابت‌ایتمك‖ Falten— قات یاپمق، قاتلامق،
قیرمق‖ قات قات‌اولمق ‖ einen Kreis mit dem Zirkel—
پرکار ایله بردائره چیزمك ، چویرمك ‖ Wurzel— کوك
سورمك،قلیزلنمك‖ (مجا) یرلشمك، کوکلشمك‖ an's Kreuz —
چارمیخه‌کرمك ‖(تجا) seine Unkosten auf die Waare—
مصرفنی اشیا اوزرینه ضم ایتمك ‖ den Feind aus dem
Felde— دشمنی‌میدان‌محاربه‌دن دفع وطرد ایتمك ‖ das Auge
in die Höhe— کوزینی‌سمایه دیکمك‖ etwas in Papier—
برشیئی کاغده صارمق ‖ (مجا) etwas in den Wind—
برشی ایله اکلنمك ، استهزا ایتمك‖ etwas von der Hand—
برشیئی رد ایتمك ‖ (فع لا ±) das Herz, der Buſen, der
Puls ſchlägt mir یورکم‌چارپیور، حوپلایور، نبضم آتییور‖
(مجا) das Gewiſſen ſchlägt ihm اووجدانا راحتسز
اولییور، وجدانی آنی‌معذب‌ایدییور، ازییور ‖ (اوتوجی‌قوشلر
حقنده) اوتمك ، دم‌چکمك، شقلامق‖ ساعت ، چاك حقنده:
چالمق، اورمق ‖ es hat 12, 2 Uhr geſchlagen ساعت
اون ایکی یی ، ایکی یی چالدی ، اوردی ‖ eine geſchlagene
Stunde تمام برساعت ‖ er weiß was die Glocke
geſchlagen hat اونه‌قورتازدر‖ (فع لا—) ساعتله‌بر یره اراثه
ایدرك : (gegen : یاخود) der Regen,Schnee ſchlägt an
die Fenſter یاغمورقار(پنجره‌لره) جاملره چارپیور‖liebliche
Töne ſchlugen an mein Ohr قولاغمه طاتلی طاتلی لطیف
برصدا کلدی ، کلیوردی ‖ die Wellen —an den Fels
طالغه‌لر قیایه اورییور، چارپیورلر ‖ an einander— بربرینه
چارپمق ‖ es ſchlägt Feuer aus dem Boden یردن آتش
چیقییور، فرلایور‖ aus der Art— صورتی،نوعنی، بیچمنی
دکشدیرمك‖der Blitz hat in die Eiche geſchlagen ییلدیرم
میشه اغاجنه اوردی ، اصابت ایتدی‖ der Schnee ſchlägt
gerade in's Geſicht قار انسانك تاصورتنه چارپیور،کوزینه
کیرییور‖ ſie ſchlägt ſehr nach (ihrer Mutter) او(مؤنث)
والده‌سنه پك بکزه‌یور، پك‌آکدیرییور، (چالییور) ‖ (حال‌ایله
برلکده) hinten über— آرقه‌سنه دوریلك‖ kopf-über—
طاقلاق‌قیلق‖ —ſich (فع مشارکه وفع مطا)(دوئللوده) —ſich
دوئللو ایتمك ، اوروشمق‖ ſich mit Jemandem – بریله
دوئللو ایتمك ، اوروشمق ‖ (ع) ſich mit dem Feinde —
دشمنله چارپشمق ، مصادمه ایتمك ، محاربه ایتمك ‖ (مجا)
ſich links (rechts) — صوله (صاغه) دونه‌رك حرکت
ایتمك ، صوله صوله (صاغه صاغه) قاچمق .
Schläger (ـَـ ا م) a. (40) [ſchlagen] ، (50) (ا مؤ)
(اشخاص حقنده) اوران ، ضرب ایدن ‖ غوغاجی ، منازعه
چیقارتان حریف ، قاری‖ ein guter— ایو قلنج‌تعلیمی بیلان
کمسه، ایوقلنج‌قوللانان‖ (صنع) اوریجی، دوکیجی، یاصیلادیجی‖
(بو) بارکیر چفته‌لیدر ‖ (das Pferd) iſt ein— (قوش
حقنده) دم ، دل‌چکن، اوتن، قوش‖ قلنج .

شمال طرفلرده (21) a. (+لا فه ‌ٰٰ‌ٰ) **Schleckern**
مستعملدر = leckern .
(نبا) (‌ـَ‌ ا مؤ) Schlehe ، (38) (ـَ ا م) **Schleh**
[قديم آلمانجه slêha] يبان اريكى،طاغ ، چقال اريكى ‖
بونك آغاجى .
pü-trou'le-yĕ) —patrouille(=…) **Schleich,,...**
تلفظ اولنور) سينه‌رك ، سورينه‌رك حركت ايدن كشف‌قولى.
(تا طبيعه) [schleichen] (53) (‌ـَ ا مؤ) **Schleiche**
سورونه‌رك‌كيدن كرتنكله‖ خصوصيله = Blind = schleiche .
قديم آلمانجه] (20) n. (‌ـَ فه لا وفه مطا) **Schleichen**
slîhhan] قايمق ،كندينى قايديرمق،قايديره‌رق حركت ايتمك ،
سورونه‌رك‌يوريمك ، سورونه سورونه كيتمك ‖ يواش يواش
ياقلاشمق ،سينه‌سينه‌يناشمق،حركت ايتمك ، كيزليجه صوقولمق ‖
der Bach schleicht durch (مجا) ‖ صويشمق sich davon—
die Wiese ايرماق آغر آغرچايرك ايچندن آقيور، آغر، خفيف
جريان ايله كچمك .
(ا مؤ (50) —in (40) a. ، (‌ـَ ا م) **Schleicher**
سينه‌سينه يورويان، كيزلى،صاقلى‌صاقلى‌كزن، صوقولان ،يناشان
كمسه ، سينسى،ايزينى بللى ايتميان آدم .
(تا طبيعه) ((53)) (38) (ا مؤ) ا م ‌ـَ) **Schlei (e)**
. Schlei(h) =
[sloiir اورته آلمانجه] (40) a. (ـَ ا م) **Schleier**
ياشماق، دوواق،نقاب ، يوز، باش اورتوسى ‖ (مجا) —den
der Vergessenheit über etwas werfen بر شى اوزرينه
پردهٔ نسيانى چكمك .
—kappe ، (ا مؤ) —haube (=…) **Schleier,,...**
قرپ حوتوز .
(نادر الاستعمالدر) (21) a. (‌ـَ فه متع) **Schleiern**
[Schleier] پرده، نقاب ايله اورتمك ، ياشماقلامق(كذا مجا)‖
دها زياده مستعمل اوله‌رق ver = schleiern .
‖جلاورنيسى (صنع) (ا م) —lack (=…) **Schleif,,...**
—bahn (امؤ) (بوز اوزرنده) قيزاق يولى، قياق‖ —kanne
(ا مؤ) (جام يونتمق وكسمك ايچون آلت) چرخ ‖ —stein
(ا م) چورلز، دوز بيلكى‌طاشى‖ چوريلور، دوز بيلكى‌طاشى.
قيزاق‌محلى، قيزاق [schleifen] (53) (ـَ ا مؤ) **Schleife**
قايلان ير ‖ اشيا نقلنه مخصوص قيزاغمسى آرابه ‖ دوكوم ،
فرنك باغى دوكومى، (يوارلاق اوله‌رق) قوقارد ، روزه‌ت ‖
قوش آغى ، طوزاق ، كتكليك وسائره آوينه مخصوص غايتان
خلقه‌لرى ‖ قوپچه ‖ زنجيرخلقه‌سى .
slîfan قديم آلمانجه] (20) n. (‌ـَ فه متع) **Schleifen**
[gleiten, glätten بيله‌مك ، كسكينلتمك ، چرخه ، طاشه
طوتمق‖ سيوريلتمك‖ سيلمك ، جلالمق، پرداخ‌ويرمك ‖ سيلمك،
dieser junge) (مجا) ‖ كسمك ،اوعق ‖ سيليجى ايشى ياپمق
Mann) muß noch erst geschliffen werden بوكنج آدم،
دليقانلى‌دها ايو تربيه كورمك‌استر، برازپيشمك استر‖ (فه‌لا±)
خصوصيله بوزاوزرنده : قايمق، دانسده: سورونمك ، اوچاركبى
خفيفجه‌سورونمك ، يويله‌جه دونمك ،رقص ايتمك ‖ [قديم‌آلمانجه
sleifan] (فه متع) ‖ كذا (فه لا+ وفه مطا) a. (21)
سورومك ‖ خاك ايله يكسان ايتمك ، ييقمق، ايندرمك ‖ (ع)
eine Festung— بر استحكامى(دوكه‌رك) هدم وتخريب ايتمك

‖ schlaff = [شمالى آلمانجه] (24) (‌ٰ ص) **Schlapp**
schlipp— ist seine (حرتد) يمك اثناسنده چيقاريلان‌شاپردى
Suppe hin شاپور شوپور ديركن چوربايى يالادى يوتدى .
Schlapp,, ... (…) —hut (ا م) يموشاق شابقه ،
قاووق ‖ —seil (ا لا) جانباز ايپى .
[slappe شمالى آلمانجه] (53) (‌ٰٰ ا مؤ) **Schlappe**
انسانه فنا ، آجى برصورتده تأثير ايدن ضربه ، (برمحاربه‌يى،
ناموسى، وياثروتى‌غائب ايديش‌كبى)بوزغونلق،انهزام،فلاكت .
slür-affe اورته آلمانجه] (52) (‌ٰٰ ا م) **Schlaraffe**
[träger Thor تنبل، آواره،بوش‌كزه‌نك بوش قالفه‌سى .
انكليزجه = slouk شمالى آلمانجه] (21) (ـَ ص) **Schlau**
[sly قورناز ، كوزى آچيق،شيطان ، عقللى .
صولى [slûch اورته آلمانجه] (31) (ـَ ا م) **Schlauch**
شيلرله اون وامثالى محافظه‌يه مخصوص‌صيق‌طوقومه‌لى طوربه‖
يكچى‌طولومى‖ قيربه ‖ (مجا) شيشقو (كمسه) ‖ مشين بورو،
خرطوم‖ بعض‌نباتاتك بوصورت وشكلده اولان‌اقسامى‖ سيفون.
شراب [Schlauch] (21) a. (ـَ فه متع) **Schlauchen**
سركه وامثالى بورو ، سيفون واسطه‌سيله فوچى‌يه چكمك ،
كيلاره آلمق .
[Schlendern=] (21) a. (+لا فه ‌ـَ) **Schlaudern**
صارصلمق، صاللانمق، تزلزل‌ايتمك ‖ ماكنه اقسامى‌حقنده زياده
اوينامق،طاتقيردامق ‖ قارمه قاريشيق يابمق ، قوتمش اولمق ،
سوروتوب طورمق، سوروكلمك .
هر (‌ـَ‌ـ) Schlauigkeit (49) ، (ـَ) **Schlauheit**
ايكيسيده : (ا مؤ) كوزى آچيقليلق،عقلليلق ، شيطانلق ،
قورنازلق .
، glatt slëht قديم آلمانجه] (24) (‌ٰ ص) **Schlecht**
eben ‖ مرا . schlicht] (gut ك مقابلى) فنا ، كوتو،
چركين (حا) فنا ، صورت نسبيه‌سى : —er دها فنا ، دها
چركين، دها كوتو، دها مدهش، دها فنا ‖(اشياحقنده) ايو،
ضررسز اولميان، (اشخاص‌حقنده) فنا ، كوتو كمسه ، خيانت
آدم ‖ —es Gold اشاغى آلتون ‖ (تجا) —e Papi'ere
قيمتلرى دوشوك اولان قوائم ‖ —e Zeiten فنا وقتلر ،
—er Trost كوتو تسلى ، آجى تسلى ‖ —entzückt von
etwas sein برشيدن اصلا ممنون اولمامق ، قالمامق ‖ —sich
angreifen, anfühlen (امتعه حقنده) الله سرت كلمك
—gehen (ساعت حقنده) طوغرى كيتمامك ‖ —leben
مضايقه‌ده بولنمق ، يشامق خصوصنده صيقينتى چكمك ‖
Jemand— machen برى‌عليهنده سوزسويليه‌رك قدروقيمتى،
اعتبارينى آخرعندنده كسر ايتمك،بريني ذم ايتمك ‖ —mir ist
بنم برفنالغم وار ، اوزرمده‌برفنالق وار ، بر خوشسزلغم وار ‖
schlicht = مثلا schlicht und— —und recht, ك
طوغريسى، ايوسى، حقيقه‌سى، عادلانه‖ —nicht فنادكل(يعنى
آزدكل، چوق،اولدقجه ، خيلى) ‖ der, die, das —e كوتو ،
فنا اولان شى ‖ Jemandem alles mögliche —e reden
برى‌حقنده آغزينه‌كلان بهتانى ايتمك،برى‌عليهنده اغزينه‌كلانى
سويلمك ، افتراده بولنمق، پك چوق شى سويلمك .
schlechter اساساً] (‌ٰٰ و ‌ٰٰ) **Schlechter-dings**
Dinge] مطلقا ، بهمه حال ، قطعياً .

یوله بر ایتمك‖ صوت ، صدالی کسمدن دیکرینه کچرکن باغلامق‖ (موسیقی وغرا) مثلا (8 حرفی 3 کبی) اوتدیرمك ، die beiden l— (مثلا Fille. کلمه‌سنده اولدیغی کبی) ایکی (l) حرفلرینی اوتدیرمك، ایکی (l) صداسی چیقارمق .

Schleifer (ـُ ا م) a. (40) برشیئی بیله‌یان کمسه (علی الخصوص آلات قاطعه حقنده) ‖ (رقص نوعی) غالوپاد .

Schlei (h) (ـُ ا م) (38) ، —e (ـُ ا مؤ) [قدیم آلمانجه slîo] (تا طبیعه) چامور بالغی .

Schleim (ـُ ا م) (38) (sans pl.) [اورته آلمانجه slîm zähe Erde] یاپشقان مایع ، لزوجتلی ماده ‖ مخاط زلالی ، سالیا ‖ لعاب حیوانی ‖ بلغم ، نخام ‖ بعض نباتاتدن چیقاریلان مایع .

Schleim„... (ـُ...) —aal (ا م) (تا طبیعه) صالیا ایله مخاط دکز ییلان بالیغی ‖ —fieber (ا لا) حمای مخاطی ، تیفوئیدی ‖ —fisch (ا م) (تاطبیعه) صالیالی ییلان بالغی، سموك بالغی‖ —ruhr (ا مؤ) بیاض اسهال‖ —stoff (ا م) (حفظ الصحه) مادهٔ مخاطی ‖ —thiere (جمع لا) (تاطبیعه) استریدیه وامثالی کبی اعضاسز وکمیکسز یومشاق حیوانات ناعمه .

Schleimen (ـُ فع لا+) a. (21) [Schleim] (اشتای طبخنده) (اجزا) کندینی صالیویرمك ، لعاب صالیویرمك ، چیقارمق‖ آغزده بلغم صالیا چیقارمق، حاصل ایتمك‖ (فع متع) Fische— ‖ اوزرنده سموك (کبی) ماده‌سی اولانلری تمیزلمك بالغی تمیزصویه یاتیرمق ‖ Zucker— شکری کوپوردمك .

Schleiße (ـُ ا مؤ) (53) [Schleißen] بونیه یارلمش تخته ، قاصناق تخته‌سی ‖ توی یولندقدنصکره قلان وبرشیئه برامیان قلم .

Schleißen (ـُ فع متع وفعلا—) n. (20) یاخود a. (21) و sich— (فع مطا) [قدیم آلمانجه slîzan spalten] قوللانمق ، اسکیتمك ، آشندیرمق ‖ (فع لا وفع مطا اوله‌رق) اسکیمك، ییرتمك، آشینمق‖ یولمق Federn— توکاری یولمق .

Schlemm (ـُ ا م) (38) [انکلیز slam] (ویست اویوننده) تکمیل کاغدلرك اویونجیلردن برینك الینه کچمسی، شلم.

Schlemmen (ـُ فعلا+) a. (21) ایوجه ییوب ایچمك ، عیش ونوش ایتمك ، اکلنمك ، یشامق ‖ (فع متع) (مرا) . (schlämmen .

Schlemmerei (ـُ ـُ امؤ) (49) [schlemmen] سفاهت، عیش‌وعشرت، فسق وفجور .

Schlendern (ـُ فع لا ±) a. (21) [شمالی آلمانجه slendern] اوفق اوفق، اوفقدن کزنمك ‖ müßig herum— بوش وهایلاز کزمك ، الی جبنده، ایشسز کوجسز طولاشمق .

Schlendrian (ـُ ا م) (38) [شمالی آلمانجه لاتینجه نهایتلندیرلمش seender] تکرلك ایزی ‖ اصول وعادت ‖ (معلومات نظریه‌سی اولمیان) قبا طاسلاقجی .

Schlenkern (ـُ فع متع) a. (21) [قدیم آلمانجه slengan schwingen] (ال وایاقولك قیصه برحرکتیله) آتمق، دفع ایتمك‖ die Arme, die Füße— صاللایه‌رق حرکت ایتدیرمك ‖ (کذا فع لا+ : mit den Armen, Füßen—) الی قولنی صاللامق، صاللایه‌رق حرکت ایتدیرمك، یوروکن بجاقلرینی صاللامق .

Schlepp„... (ـُ...) —säbel (ا م) قایشی اوزون اولوب سوروکمکه مساعده ایدن قلنج ، سوروکلمسی قابل اولان قلنج ‖ —dampfer (ا م) ، —dampfschiff (ا لا) رموزکور واپوری ‖ —kleid (ا لا) قادینلرك اوزون اتکلی البسه‌سی ‖ —sack (ا م) (بالقجیلق) دریندن بالقلری طوپلامغه، طرامغه مخصوص (آغ) ارغالیا .

Schleppe (ـُ ا مؤ) (53) [شمالی آلمانجه slêpe = Schleife] (بر البسه‌نك سوریتان اوزون) اتکی .

Schleppen (ـُفع متع) a. (21) [شمالی آلمانجه slêpen = schleifen] سوروکلمك ‖ ein Kleidungsstück— بر البسه‌یی چوق کیمك، سورومك ، سوروکلك ، یکی اسکی اولوب اولمدیغنه باقمیه‌رق کیمك ‖ (بحر) چکمك ، یدکه آلمق ، باغلیوب چکمك‖ das Schiff schleppt den Anker کمی تیموری سورویور ، طرایور ، تیمور طوتدیره‌میور ‖ sich— (فع متع) (زحمتله یرندن قیلدامق ، حرکت ایده بیلمك) سوروکلنمك sich mit etwas— برشیئی زورله کوتوره بیلمك ، سوروکلیه بیلمك ‖ (فع لا+) سوروکلك ، جان صیقیستدن ، یرده یووارلانمق، اوزانمق .

Schlesi-er (ـُ ا م) a. (40) ، —in (ا مؤ) (50) پروسیانك شرقنده کائن شلزیا ایالتندن اولان ارکك ، قادین .

Schleswig (ـُ و ـُ ا خالا) (56) (جغر) پروسیانك شمالنده کائن شلزویق ولایتی ‖ شلزویق شهری .

Schleuder (ـُ امؤ) (53) اونبشنجی عصرده [slawder صپان (طاش آتمغه مخصوص) ، کذا (جرا) درت قولاقلی بز‖ (زرا) اوراغی قوله باغلامق ایچون قایش ، اوراقجی قایشی.

Schleudern (ـُ فع متع) a. (21) آتمق ، فرلاتمق ‖ (فع لا+) mit einer Waare— سرمایه‌سندن آشاغی صاتمق .

Schleunig (ـُ ص) (24) [قدیم آلمانجه slûnic] درعقب اولان، وقوعه کلان ، سریع الحرکه ، سریع التأثیر ‖ سریعاً ، بردنبره .

Schleuse (ـُ ا مؤ) (53) (صنع) [لاتینجه exclu'sa دن مأخوذ قدیم فرانسزجه escluse] نهر وجدول صولرینی ایجابنده طوردیرمغه مخصوص (قبولی) سد .

Schleuß (ـُ) (53) (شعر) (schließen فعلنك ماضی صورتنك ایکنجی مفرد شخصی) .

Schlich (ـُ) (schleichen فعلنك زمان حال ماضی صورتنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Schlich (ـُ ا م) (38) [schleichen = ‖Schleich-weg alle —e in einem Hause kennen بر اوك تکمیل کیردیسی چیقدیسی طانیمق، ایچیکی چیغیغنی بیلمك ‖ (مجا) = Kniff ich kenne sein —e بن اونك قورنازلقلرینی بیلورم ، بن اوروستوپوللقلرینی بیلورم ، مانوره‌سی ، طولابی ، طانیرم ‖ Schlick = [Schlamm slick شمالی آلمانجه] ‖ دکز چاموری، بطاقی .

Schlicht (ـُ ص) (24) [قدیم آلمانجه slihtan glätten ساده ، دوز ، دوزکون‖ es Haar— دوز، دوزکون صاچ‖ دوز، یکرنك .

Schlichte (ـُ امؤ) (53) ، Schlicht-heit = ‖ (صنع) صیوا ، قوله ، چیریش (برشیئی دوزکون ، جیلالی ، پارلاق ، کوسترمك ایچون سوریلن) .

Schlichten (ـُ فع متع) و sich— (فع مطا) b. (21) [قدیم آلمانجه slihtan] قاریشمق، دوزنی بوزولمش شیلری

تنظیم ایتمك دوزلتمك ، یرلشدیرمك، نظاملامق، یرلی یرینه قومق،
دیزمك|| (مجا) einen Streit— براختلاق حل وتسویه ایتمك،
آره‌سی بوزوق اولنلرك مابیننی دوزلتمك، بولمق، تألیف بین ایتمك||
دوزلتمك ، تسویه ایتمك ، برقماشك بروشقلغی، پوطنی کیدرمك||
پارلاقلغی کتیرمك ، جلا ویرمك || (طوغرامه جیلقده) رنده‌لمك،
رنده ایله تمیزلمك، دوزلتمك .

Schlicht-heit (ـَ ا مؤ) ㊾ (sans pl.) [schlicht]
دوزلك ، مساویلك، مستویلك ، استوا .

Schlick (ـُ ا م) ㊳ (sans pl.) [شمالی آلمانجه slick]
(صویك دیبنده چامور وچوروك شیلردن حاصل اولان) قویو
بالچیق ، صلصال .

Schlief (ـَ) (schlafen فعلنك حکایهٔ حال فی الماضیسنك
برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Schlief (ـَ ا م) ㊳ [قدیم آلمانجه sliofan دن مأخوذدر
gleiten] (اکمك چوروك کبی خمور ایشلرنده) عجینلی، خمورکبی
اولان یر .

Schliefen (ـَـ) (schlafen فعلنك زمان حالنك ماضی
صورتنك برنجی واوچنجی جمع شخصلری) || نادراً (فع لا —)
c. ㉚ قایمق (= schlüpfen) .

Schliefig (ـَـ ـ) ㉞ [Schlief] = klitschig .

Schließ„ ... (ـَ...) —kette (ا مؤ) برشیئی قپامغه ،
کلیدلمکه مخصوص زنجیر|| —feder (ا مؤ) برشیئك قپانمسنه
یاردم ایدر ، یرار یای ، قپولری قپامغه مخصوص یای ||
—muskel (ا م) (تشر) وجودده بولنان طبیعی فرجه‌لرك
اطرافنده بولنان وبونلرك قپانملرینه خدمت ایدن سکر .

Schließe (ـَـ ا مؤ) ㊿ [schließen] برشیئی قپامغه
مخصوص شی || (صنع) دکرمنلرده صوسدی قپاغی .

Schließen (ـَـ فع متع وفع لا+) c. ㉚ و sich—
(فع مطا) [قدیم آلمانجه sliozan] قپامق|| قپامق، قپانمق||
ein Kleid schließt (بر البسه) وجوده ایو اوتوریور ،
یاپیشیور|| (فروسیت) reitet : یاخود der Reiter schließt
geschlossen بنیعینك بجاقلری حیوانی کوزل قوجاقلایور ،
حیوانك وجودینه اوطوریور|| قپالی قالمق، تعطیل ایدلمك ، اولمق||
einen Kreis— بردائره چویرمك ، خلقه اولمق || (حکمه)
die Vo'lta-ische Säule— ایکی وولتا پیلی تللری واسطه‌سیله
برلشدیرمك ، قطبلرینی تطبیق ایتمك || ein Band (enger)—
برر ابطه‌یی دها زیاده ایلروکوتورمك ، دها صمیمی ، دها جدی،
دها تکلیفسز یاپمق || sich eng an einander— صیقیشمق،
صیقیش صیقیش اوطورمق ، طار برمحله صیقیشمق، طوپلانمق ،
یناشمق || (ع) die Glieder— صره‌لری یناشدیرمق || den
Hund an die Kette— کوپکی زنجیره (زنجیرینه) باغلامق||
Jemand an die Brust— برینی باغرینه باصمق ، دراغوش
ایتمك || wir die Bemerkung hieran— بورایه شونیده
علاوه ایده‌لم ، بوراده شونیده اخطار ایدرزکه ، شوراسیده
معلوم اولسونکه || Jemand in seine Arme— برینی
قوجاقلامق، قوللری آره‌سنه آلمق، دراغوش ایتمك|| Jemand
in sein Herz— برینه محبت ایتمك ، برینی سومك ، برینه کوکل
ویرمك || etwas in sich— برشیئی شامل ومحتوی اولمق،
درونته آلمق، احاطه ایتمك || die Deba'tte— مباحثاته ،
محاکاته نهایت ویرمك || die Sitzung— برمجلسی قپامق،

مذاکره‌یه ختام ویرمك ، مجلسی طاغتمق || ein Bündniß—
بر اتفاق عقد ایتمك || eine Ehe— ازدواج ایتمك ، اولنمك ||
Frieden— عقد مصالحه ایتمك || einen Kontra'kt—
برقونطورات یاپمق، قونطورا(تویه)ته ربط ایتمك|| ge-schlossen
(اسم مفعول وصفت) مصدرینك بالجمله معنالرنده مستعمل
اولوب کذلك آره‌لقسز ، صیق || geschlossene Gesellschaft
(یبانجی دخولنه مساعده ایدلیان جمعیت) جمعیت خصوصیه .

Schließlich (ـَـ ص) ㉔ [schließen] صوك ، نهایت،
تعیین وتحدید ایدیجی || (حا) نهایت ، والحاصل، اك صکره .

Schliff (ـُ ا م) ㊳ [schleifen] (صنع) بوتمه ||
بیلمه ||جلالمه ||جلا، پوتیلیش، کسکینلك || = Politu'r .

Schliff (ـُ) (schleifen فعلنك زمان حال ماضی صورتنك
برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Schlimm (ـُ ص) ㉞ [قدیم آلمانجه slimp] فنا ،
کوتو، ایو اولمیان || صورت نسبیه‌سی : er— دها فنا ، دها
کوتو || مبالغه صورتی : st— الکوتو، اك فنا || (حا ، والا)
das —ste اك فناسی || er—(um so : یاخود) desto دها
(یا) ، بسبتون ، اولقدر دها فنا یا، بسبتون برباد (یا) ||
مشئوم ، قورقونج ، ناخوش || تهلکه لو، قورقولو||—es steht
mit seiner Krankheit اونك خسته‌لغی فنا ، خسته‌لغندن
قورقیلور || das Übel wird täglich —er (بو) محذور ،
(فنا) ایش ، شی کوندن کونه فنالشمقده ، کیتدکجه ، کوندن
کونه برباد اولمقده || یراماز ، خیانت ، خائن|| (خسته) mir
ist— کوکلم بولانیور || راحتسزم ، خسته‌یم، کندمده پك زیاده
ضعفیت کوریورم، حس ایدیورم، کندیمی ایو کورمیورم|| (مجا)
davon kann einem —und übel werden اه اسیرکه سون
اوندن انسانه فنالق کلور ، انسان فنا اولور ، پك زیاده متأثر
اولور || (خسته ، یاره لی، صانجی واغریلی ، التهابلی، شیش
والخ براعضا حقنده) einen —en Arm haben قولنك برنده
صانجی، آغری، شیش، چبان، یاره‌سی الخ اولمق، قولی آغریمق.

Schlinge (ـُـ امؤ) ㊿ [قدیم آلمانجه slinka] (نبا)
اینجه بوکیلوب وصاریله‌رق چیقمه مستعد قلیز، شاخ، سلك ||
فرنك باغلی شرید ، باغ || (آصیلان برکمسه‌نك بوینته یاپیلان
دوکوم) ایلك || آوجی دوکومی، اللکی || (مجا) دوزاق ||
in die—fallen دامه دوشمك، دوزاغه طوتلمق|| den Kopf
aus der— ziehen دوزاقدن قورتلمق .

Schlingel (ـُ ا م) a. ㊵ [اساساً schlingen دن
مأخوذ Schlüngel] چاپقین، یراماز، مسخره ، رذیل .

Schlingen (ـُ فع متع) و sich—- (فع مطا) a. ㉚ ||
(فع لا+) [قدیم آلمانجه slingen || مرا . Schlange]
چکنه‌مدن یوتمق ، یالامادن یوتمق|| صارمق، دولامق، صارلمق ||
اورمك ، اورلمك || بر برینه کچمك || ein Band in eine
Schleife— برقوردلایه دوکوم یاپمق .

Schlingern (ـُ فع لا+ وفع متع) a. ㉑ = schlenkern||
(بحر) کمی حقنده : برطرفدن دیکرطرفه صاللانمق، یالپا اورمق.

Schlipper-milch (ـُـ ا مؤ) (inv.) (sans pl.)
قویولاشمش، قایماقلانمش سود ، قایماق .

Schlips (ـُ ا م) ㉖ sing. ㉖ pl. [انکلیز] قول
قراوات .

Schliß (ـُ) schleißen) فعلنك زمان حال ماضی صورتنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Schlitt„ ... (ـُ...) —schuh [اون سكزنجی عصردنبرو غلط اولەرق Schritt = schuh مقامنده مستعملدر] (ا م) آیاق قیزاغی || —schuh = Laufen بوز اوزرنده آیاق قیزاغیله (قیزاق) قایمق .

Schli(t)tage (ـِ j ـَـ ا مؤ) (51) (sans pl.) [شمالی آلمانجه sleet وفرانسزجه اتهای کلمه Wrack] (بحر) یلکن، خلاط وامثالی کمی مالزمەسنك قوللانیله قوللانیله اشمسی، اسکیمسی .

Schlitten (ـِـَ ا م) b. (40) [قدیم آلمانجه slito اولوب gleiten معناسنه اولان slitan دن مأخوذدر] قیزاق || (بحر) (کمیلری دکزه ایندیرمکه مخصوص) قیزاق .

Schlittern (ـِـَ فعلا ±) a. (21) [قدیم آلمانجه slidan (gleiten) دن مأخوذ شمالی آلمانجه sliddern] بوزده قایمق .

Schlitz (ـِ ا م) (38) [قدیم آلمانجه sliz || مرا . schleißen] (اینجه یاریق، چاتلاق) ییریق، یوزده وسائر محللرده اولان اینجه کسیك، بوندن قلان اثر .

Schloh-weiß (ـَـَ ص) (24) [Schloße و weiß کلمەلرندن محرف] قار کبی بیاض .

Schloß (ـُ ا لا) (26) [قدیم آلمانجه sloz || schließen کلمەسنه منسوب] (اطراف قپالی ومستحکم، الیوم حکمداران اقامتنه مخصوص) سرای، کوشك || (صنع) (بر آناختار واسطەسیله آچیلوب قپانان ترتیبات) کلید || قپامق ایچون یاپیلان سائر درلو ترتیبات (برکتاب، الیوم وسائرەده اولدیغی کبی) || (صنع) (تفنکك فشنکی آتشلمکه مخصوص ترتیباتی) قپاق .

Schloß (ـُ) schließen فعلنك زمان حال ماضیسی صورتنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Schloße (ـَـَ)، نادراً : Schlosse (ـَـَ) (51) ایکیسیده (ا مؤ) [اورته آلمانجه Hagel slôz] طولو .

Schloßen (ـَـَ و ـَـَ فع لا +) c. (21) طولو یاغمق .

Schlosser (ـَـَ ا م) a. (40) [Schloß] (صنع) کلیدجی || (مختلف آلات وادوات حدیدیه ایشچیسی) دمیرجی .

Schlot (ـُ) ودها از مستعمل اولمق اوزره Schlott (ـُ) ایکیسیده (ا م) (38) یاخود (31) [اورته آلمانجه slât] بجا (= Schorn = stein) .

Schlottern (ـَـَ فع لا ±) a. (21) [شمالی آلمانجه] || (فع لا) صاللانمق، صارصلمق، صارصاقلنمق || (اصیلی برشی حقنده) صاللانمق، تترەمك، صارصیلمق || (فعلا—) صاللانمق، چالقانمق .

Schlucht (ـُ ا مؤ) (49) [شمالی آلمانجه اولوب اصلی اولان Schluft یرینه مستعملدر] جبل بوغازی، چقور محل، حفر یولی، اوفق کچید || یاریق، چقور، خندق، یار .

Schluchzen (ـُـَ اکثریا کذلك ـُ kss ـُ فعلا + ومطا) c. (21) [اورته آلمانجه sluch [Schluck]] خیچقیرمق || بعضاً خیچقره خیچقره آغلامق .

Schluck (ـُ ام) (58) یاخود (31) [قدیم آلمانجه slucch] یودوم || بر یودیشده یودیلان، (ایچیلان) مقدار .

Schlucken (ـُـَ فع متع وفع لا +) a. (21) کذا صورت تأثیر کوستریلەرك (فع مطا) یوتمق || (مجا) er wird nicht viel dabei— اونك آندن، بوشیدن استفادەسی چوق اولمیەجق، او بوشیدن چوق استفاده ایدەمیەجك .

Schluft (ـُ ا مؤ) (35) یاخود (49) نادراً مستعمل اولوب = Schlucht .

Schlug (ـُ)، schlüge (ـُـَ) schlagen) فعلنك زمان حال وصورت اخباریەسنك ماضی برنجی واوچنجی مفرد شخصلری).

Schlummer (ـُـَ ا م) a. (40) (sans pl.) [وسطی آلمانجه slummen [schweigen] اویقو || خصوصیله خفیف اویقو، طالمه .

Schlummern (ـُـَ فع لا +) a. (21) (فع یکشنه وبعضاً فع متع) اویومق، استراحت ایتمك .

Schlump (ـُ ا م) (38) ایالت لسانی [شمالی آلمانجه slump] عن قصد اولمیان، راست کله، قضارا || (ا مؤ) کذلك —e (ا مؤ) (49) و (51) پیس قاری .

Schlumpen (ـُـَ فع لا ±) a. (21) [اورته آلمانجه slimben] راست کله نائل وموفق اولمق || برشیئی دقتسز واهمیتسز یاپمق، بر ایشی اهمال ایدرك کورمك .

Schlumpern (ـُـَ فع لا ±) a. (21) [Schlump] سوروتمك، سوروكلنمك .

Schlumpig (ـُـَ ص) (24) [Schlump] اوستی باشی رابطەسز پیس اولان، توالتی ناتمام وبوزوق اولان، سونەپه .

Schlund (ـُ ام) (31) [قدیم آلمانجه slunt || schlingen کلمەسنه منسوب] (تشر) بوغاز، حلقوم، غیرتلاق || درین بر بوشلغك طار آغزی، بوغازی .

Schlup (ـُ ا مؤ) (49) (بحر)، —e (ـُـَ ا مؤ) (51) = Schaluppe .

Schlupf (ـُ ا م) (31) [schlüpfen] = schlüpfen || ملجأ، مأوی || آوجیلقده : طاوشانلرك چیت وچالیلقلرده صاقلاندقلری محل .

Schlüpfen (ـُـَ فع لا —) c. و a. (21) [قدیم آلمانجه slûpfan || schliefen] قایمق، آقمق، سوزلمك، کیرمك .

Schlürfen (ـُـَ فع متع) a. (21) [فلمنکجه slorpen] نفسلەچكوب یوتمق، آزاروچکەرك ایچمك، شاپیردانەرق چکمك .

Schluß (ـُ ا م) (32) [schließen] قپامه || برشیئك صوکی، قپانمسی، قپالی اولدیغی وقت، نهایت || بر برینه کچمه، قپانمه، اورتمه —(Thür und Fenster) haben keinen rechten پنجره وقپولر ایو قپانمیورلر || کچمه، اویمه || (فروسیت) اویلوغك حیوانه یاپشمسی || نهایت، صوك || قرار، مذاکرەنك نهایتی، بر پازارلق، برمقاولەنك صوکی، نتیجەسی || برنطق، برموسیقینك صوك پارچەسی || —zum صوکنده، ختامنده، نهایتنده || نتیجه، نتیجۀ طبیعیه || (منطق) —Logischer قیاسك نتیجەسی .

Schluß„... (ـُ...) —akte (ا مؤ) —akte Wiener ویانه (قونغره قرارنامەسنك بند، مادۀ اخیری، قرارینك صوك قسمی || —bemerkung (ا مؤ) برشیئك نهایتنده یاپیلان، صوکنه علاوه ایدیلان اخطار، تنبیه، خاتمه، خاتمۀ کتاب ویا مقاله || —parti'kel (ا مؤ) (غرا) برکلمەنك نهایتنه علاوه اولنان ادات، ادات مؤخر || —rechnung (ا مؤ) (تجا) موازنه حسابی، برمدت ویا دورك نهایتنده کوریلان حساب || —reife (فوچیعیلقده) دیب جنبری || —satz (ا م) جملۀ اخیره، مادۀ اخیره || —stein (ا م) برکمرك آناختار طاشی || —widrig (ص) نتیجەسی طوغری چیقمیان، منطقه غیرموافق،

مطابق ‖ wort— (۱ لا) كلام الخير ، صوك سوز، لقردى، خاتمه ، نتيجهٔ كلام .

Schlüssel (ـّ ا م) a. ⑩ [قديم آلمانجه sluzil ‖ Schloß كلمه‌سنه منسوب] اناختار .

Schlüssel „ ... (ـّ ..) bund— (۱ لا) (۱ م) اناختار دسته‌سی باغی ‖ bart— (۱ م) (صنع) اناختارك كليد ايچروسنه كيرن قسمی ‖ blume— (۱ مؤ) (نبا) آناختار چيچكی ، زهرالربيع ، چوقه چيچكی ‖ bein— (۱ لا) (تشر) اوموزك اوك طرفنده بولنان كوپريجيك كميكی، ترقوه ‖ loch— (۱ لا) اناختار دليكی ‖ ring— (۱ م) اناختارك نهايتنده بولنان خلقه‌سی ‖ اناختار طاقمه ، طاشيغه مخصوص خلقه .

Schlüssig (ـّ ـ) ㉔ [Schluß] fein— برشيئه قرار ويرمه ، ياپمغه ، اجرايه حاضر اوله ‖ werden— (برشيئى ياپمغه) قرار ويرمك .

Schmach (ـ ا مؤ) ⑩ [قديم آلمانجه smâhî ‖ Kleinheit] الچاقلق ، دنائت ، بياغيلق ، ذل ، رذالت ‖ حقارت ، تحقير ، خور باقمه ، خورطوتمه .

Schmachten (ـّ فع لا+) b. ㉑ [قديم آلمانجه sma'htëôn ‖ an Kraft schwinden] ضعيفلنمك ، بيتك ، زبونلاشمق .

Schmächtig (ـّ ص) ㉔ [اورته آلمانجه smaehtic] نارين، ضعيف ‖ (على‌الخصوص اعضاى وجودحقنده) نحيف ، جليز ، چردن چوبدن ، اينجه .

Schmack (ـّ ا م) ㊳ [Sumach كلمه‌سنك طرز آخرى] (نبا) (صنع) بوياجيلق ودريجيلكده : سماق (آغاجی) ‖ ايالت لسانى (۱ م) ㉛ = Ge-schmack ‖ [شمالى آلمانجه] (بحر) ㊾ كذلك e— (ـّ ا مؤ) ㊸ (برنوع تجارت كيسى) شماق .

Schmackhaft (ـّ ص)㉔[Schmack] لذتلى،طعمى كوزل.

Schmaddern (ـّفع متع وفعلا+) a. ㉑ بولاشديرمق، بيسلمك ‖ چوق فنا يازمق ، رسم ياپمق ‖ يوزينه كوزينه بولاشديرمق (مرا . sudeln) .

Schmähen (ـّ فع متع وفعلا+) a. ㉑ [قديم آلمانجه smâhan — Schmach كلمه‌سنه منسوب] Jemand—, برينى تحقير : ياخود auf (gegen : über) Jemand— وتذليل ايتمك، برينه سوكوب صايمق ، برى عليهنه يوريمك .

Schmählich (ـّ ـ) ㉔ [Schmach] فنا حالده ، جنابت صورتده ‖ دنيئه‌سنه ، الچاقچه‌سنه ‖ (مجا) — es ist heiß فنا حالده ، اما . . . جه‌سنه صيجاق (وار ها) .

Schmal (ـّ ـ) ㉔ [قديم آلمانجه smal] (صورت نسبيه er— وياخود : schmäler ، مبالغه صورتى st— وياخود : schmälst) اكسز ، اينجه اوزون ‖ طار ‖ آز، غيركافى ‖ Bissen e— فقيرانه يه‌جك ، قيط يه‌جك .

Schmal „ ... (ـّ...) spurig— (ص) (شمندوفر وامثالنده) طار يوللى ‖ bier— (۱ لا) = Dünn-bier ‖ bei ihm ist— hans Küchen„ (ضرمثل) (۱ م) hans— meister اونك سفره‌سى براز قوروجه‌در .

Schmälen (ـّ فع لا+ وفع متع) a. ㉑ مرلداتمق ، سويلنمك، باغيرمق، حدلنمك auf Jemand, etwas— برينه، برشيئه قيزمق ، سويلنمك ، حدت ايتمك .

Schmälern (ـّ فع متع) a. ㉑ و — sich (فع مطا) طارلاشديرمق ، طارلمق ، طارلاشمق ، اكسزلنديرمك، اكسزلنمك ‖ ازالتمق ‖ طرح وتعليل ايتمك .

Schmalheit (ـّ ا مؤ) ㊾ (sans pl.) [schmal] اكسزلك ‖ طارلق ‖ (مجا) آزلق ‖ فقيرلك، طارلق، يوقسوللق ‖ كسادلق .

Schmalkalden (ـّ اخالا) b. ㊵ (جغر) (پروسيانك هسه‌ن ناساو ايالتنده بواسمله موسوم شهر) شمال قالدن .

Schmalt-blau (ـّ ا لا) ㊳ (صنع) Schmalte (ـّ امؤ) ㊸ (صنع) [ايتاليانجه sma'lto] (كيم) (رسامليق) مينه مائيسى .

Schmalz (ـّ ا لا) ㊳ [قديم آلمانجه smalz ‖ schmelzen كلمه‌سنه منسوب] اريدلمش ياغ ، خصوصيله : —(Schweine =) طموز ياغى .

schmälzen ، Schmalzen (ـّفع متع) ايكيسيده ㉑ c. [Schmalz] (اسم مفعولى اكثريا (عمو) geschmalzen (آشچيلقده) ياغ قومق ‖ weder gesalzen noch geschmalzen نه طاتى (ياغى) وار نه (ده) طوزى ‖ (صنع) = einfetten .

Schmant ، Schmand ايكيسيده : (ـّ ا م) ㊳ [بوهمياجه smetana] = Rahm ‖ (صنع) (قايماغه مشابه تركيبانده اولان شى) ياغلى ماده .

Schmarotzen (ـّ فع لا+) c. ㉑ اونبشنجى عصرده smorotzen [betteln] طالقاووقلق ايتمك، كاسه‌ليسلك ايتمك.

Schmarre (ـّ امؤ) ㊸ [شمالى آلمانجه] ندبهٔ وجهيه، ياره نشانه‌سى ، كسيك .

Schmarren (ـّ ا م) b. ⑩ [جنوبى آلمانيا تعبيرى] آشچيلقده : غايت اوفق كسلمش اكمك ياغده قاورلمشى .

Schmatz (ـّ ا م) ㉛ و ㊳ (عمو) [schmatzen] شاپيرتيلى اوپمه .

Schmatzen (ـّ فعلا+ وفع متع) c. ㉑ [اورته آلمانجه smazen اولوب smackezen دن مأخوذدر„ mit Wohlge[schmack essen] بر ويا اوپر ايكن (ديلى) شاقيرداتمق، شاپير شاپير يمك، اوپمك ‖ شاپدان اوپمك .

Schmauch (ـّ ام) ㊳ [شمالى آلمانجه smôk] دومان، كثيف ايس .

Schmauchen (ـّ فع لا وفع متع) a. ㉑ [Schmauch] كثيف، قالين دومان چيقارمق، نشراتمك ، توتمك ‖ Tabak— توتون توتديرمك ، ايچمك ‖ schmäuchen دها طوغريسى اولهرق die Bienen (دومانك تأثيرنده معروض طوتمق بولنديرمق) آريلرى قوانلرندن طيشارى توسيلك ، aus den Stock— توسى ايله اريلرى قوغانلرندن (طيشارى) اوغراتمق .

Schmaus (ـّ ا م) ㉖ sing. ㉜ pl. (بيوك، رسمى) ضيافت ، طعام .

Schmauser (ـّ ا م) a. ⑩ [schmausen] ضيافت، يمك سون ، بوغازينه باقان ، مأكولات مشروباتك ايوسى يبان ، آرايان ، شكمپرور .

Schmecken (ـّ فع لا +) a. ㉑ [قديم آلمانجه smecchen في‌الاصل يعنى riechen] لذتنى،طعمى ويرمك، طاتى لذتى، طعمى شويله ، بويله اولمق ‖ bitter— طاتى آجى اولمق ‖ schmeckt Jehnen diese Suppe ? نصل بوچوربايى

بكنديكزمى ؟ بو چوربا نصل ؟ بو چوربايى سـوديكزمى ؟ ||
ein Schluck darauf wird— شمدى بونك اوزرينـه بر
(يودوم) شراب ايو قاچار ، طاتلى اولور || ſchmeckt das
Pfeifchen ? چبوق ايچمنك طاتنى بوليورميسـكز ؟ چبوق
(ايچمك) طاتليى كلييور ؟ چبوغك طاتى نصلدر ؟ || nach
etwas— برشيئك طاتنى، لذتنى ويرمك || es hat mir gut
geſchmeckt ايو ييدم ، بكا (بوشى) طاتلى كلدى ، پك
ايو اولمش || (فعه متعه وفعه لا) طاتمه ، لذتنه ، طعمنه باقمق ،
چاشنيسنه باقمق، طاتمق(= koſten) تجربه ايتمك || آغزينك
طاتنى بيلك || طاتلى بولمق، كندوسنه طاتلى كلك .

Schmeer (ـَ) (مرا) . Schmer) .

Schmeichelei (ـَـَـ ا مؤ) (49) [ſchmeicheln]
يالتاقلانمه، مداهنه ايتمه، تبصبص، تملق ايتمه|| اوخشايجى طبعه،
مزاجه خوش كلهجك سوزسويلمه ، بوكبى حال وطورده بولنمه ،
قولتـوق ويرمك || طاتلى وخوش سوزلرله سومه ، اوقشامه
einem Mädchen —en ſagen برقزهعاشقانهسوزلرسويلك .

Schmeicheln (ـَـ فعه لا +) a. (21) [قديم آلمانجـه
(Jemandem mit etwas)— [ſchön thun smeichen
(برينهبرشيله، برشيدنطولايى) يالتاقلانمق، تبصبص ايتمك، برينى
مدح وثناده بولنمق || Jemandem— برينى اوقشايجى ،
خوش، لطيف، طاتلى سوزلرله يولهكتيرمك ، قانديرمق ، بوكبى
سوزلرله طماريته كيرمك ، قولتوقلرينى قبارتمق || ſich mit
eitlen Hoffnungen— خليالر ، قوروتتيـلرده بولنمق ||
Jemandem etwas aus den Händen— برينك صقالنـه
صوغان طوغرايهرق ، مداهنه ايله الندن برشيئى قاپمق، آلمق.

Schmeidig (ـَـ ص) = ge-ſchmeidig .

Schmeiß (ـَ ا م) (38) [قديم آلمانجه smizan] حيوان
خصوصيله سينك ترسى .

Schmeißen (ـَـفعه متعه) n. (20) [قديم آلمانجه smizan]
آتمق، فيرلاتمق|| اورمق، چارپمق، طپاق آتمق .

Schmelz (ـَ ا م) (38) [قديم آلمانجه smelzi] مينا ،
صوات ، ميناكارى ايش || (صنعه) —ſchwarzer آلتـون
اشجيلرينك صوات ايشى || (مجا) —melo'diſcher لطافت
صدا || (اشلهجيلكده) اينجو تقليـدى اولمق اوزره البسه
وامثالنده قوللانيلان دليكلى جام .

Schmelz„ ... (ـَ...) —gemälde (ا مؤ) مينا رسم||
—grad (ا م) ، —hitze (ا مؤ) اريمه درجهسى درجهٔ ازابه||
—blau (ا لا) = Schmalt = blau || —kammer (ا مؤ)
ازابهخانه، دوكوخانه|| —hütte (ا مؤ) دوكوخانه|| —lampe
(ا مؤ) ميناجى لامبهسى || —ſilber (ا لا) قاپلامه كموش .

Schmelze (ـَ ا مؤ) (53) [Schmelzen] اريمه، ازابه||
دوكمه || بردفعهده ايديلهجك ، دوكيلهجك مقدار || دوكوخانه||
جام فابريقهلرنده : جام تركيبى، جام .

Schmelzen (ـَ فعه لا —) e. (20) [قديم آلمانجـه
smëlzan || مرا . انكليزجه melt] (زمان حالى كذلك :
ſchmelzeſt ، ſchmelzt || صورت امريهسى كذلك : (ſchmelz(e)
اريمك، مزاب اولمق|| مايع اولمق، اريمك، مايعلشمك، صولانمق||
معادن حقنده : اريمك درجهٔ ازابهيه كلك ، يكمك|| (مجا) يموشامق،
كوشهمك ، خوركبى اولمق، طاغلمق، ضايع اولمق، بيتمك ، تلف
اولمق|| (فعه متعه) اريتمك، ازابه ايتمك ، دوكمك، صولانديرمق.

Schmelzerei (ـَـَـ امؤ) (49) (صنعه) = Smelz-hütte.

Schmer (ـَ ا م (ا لا) (38) (sans pl.) [قديم آلمانجه
smëro اولوب غوتيجه smai'ran bestreichen دن مأخوذدر]
شحم خنزير || قنا مردار ياغ ، اسكى طون ياغى، ايچ ياغى .

Schmer„ ... (ـَ...) —bauch (ا م) قوجه ، ايرى
قارين || بويله قارنلى كمسه .

Schmergel (ـَ ا م) a. (40) [ايتاليانجه smeri'glio
= Schmirgel .

Schmerl (ـَ ام) (38) [ايتاليانجه smerle] ، Schmerle
(ـَ ا مؤ) (53) (تاطبيعه) موعول دليجه طوغان || (بحر)
درهقياسى، بطاقلق، كول قيا بالغى (اكثريا : Schmerle) .

Schmerz (ـَ ا م) (47) [قديم آلمانجـه smerzan
weh thun] (مضاف اليهى —es و —ens || مفعول بهى
كذلك —en) عضوى ، مادى ومعنوى : آجى ، اضطراب ،
عذاب ، الم ، كدر || آجى ، آغرى ، صيزى ، وجع ، صانجى ||
mit —en warten صبرسزلقله بكلمك .

Schmerz„ ... (ـَ...) —lindernd (ص) تسكين
ايديجى متسلى قلبجى|| (طب) آغرىيى، آجى يى تسكين ايديجى،
ديندريجى ، كسيجى || —ſtillend (ص) الم واضطرابى تهوين
ايديجى|| (طب) = —lindern || —voll كمال الم واضطرابله .

Schmerzen (ـَ فعه لا +) c. (21) [Schmerz] آجيمق،
وجـع وآغرىيى موجب اولمق || الم واضطراب ويرمك || es
ſchmerzt Einen, Das zu ſagen بونى ، شوشيئى سويلك
انسانك الم واضطرابنى موجب اوليور ، يوركى پارچهلييور ||
mir ſchmerzt der Kopf باشم آغرييور .

Schmetterling (ـَـَ ا م) (38) [ſchmettern]
(تاطبيعه) كلبك .

Schmettern (ـَ فعه متعه) a. (21) حدت وشدتله آتمق||
zu Boden— يره اورمق ، چارپمـق || in Stücke—
پارامپارچه ايتمك ، پارچه پارچه ايتمك ، طوزله بوز ايتمـك ||
(فعه لا —) اورتهلغى صارصيجى برچاتيردى ايله دوشمك ، ايتمك،
ييقلمق || (فعه لا +) چاتيردى كورولتى ايله عكس ايتمك ،
(بوروحقنده) چاير چاير اوتمك || بلبل حقنده : دل چكمك ،
دم چكمك ، شاقيمق .

Schmidt (ـَ ا م) (38) = Schmied .

Schmied (ـَ ا م) (38) [قديم آلمانجه smid] تيمورجى،
نعلبند = Huf-ſchmied || چلينكير|| (مجا) اهل صنعت،
مخترع || اصناف .

Schmiede (ـَـ ا مؤ) (53) [قديم آلمانجـه smida]
(صنعه) تيمـورجى اوجاغى ، دكانى ، تيمورخانه، چلينكر ،
نعلبند دكانى .

Schmiede„ ... (ـَ...) —arbeit (ا مؤ) دميرجى،
چلينكر ايشى|| —geſell (ا م) تيمورجى عملهسى|| —amboß
(ا م) تيمـورجى اورسى || —eiſen (ا لا) معدنجيلكده :
دوومه دمير (Guß-eiſen ك مقابلى) || —eſſe دميرجى
اوجاغى || —kohle (ا مؤ) تيمورجى كمورى .

Schmieden (ـَـفعه متعه) b. (21) [قديم آلمانجه smidôn]
تيمور دوومك || (صنعه) چكيچلمك، چكيچله دوومك ||Jemand
an die Kette— برينى زنجيـره اورمق || خصوصيله (مجا)
بند ايتمك || (مجا) كمال مهارتله ، صنعتلى اولهرق يكديكرينـه

Schmirgel (سٓ ام) a. ⑩ [ایتالیانجه smeriglio] (معد) (صونباره ، سنباذج) زیمپاره .

Schmiß (سٓ ا م) ⑮ [schmeißen] اورمه ، دایاق (دکنك ویا قامچی وامثالی ایله) || هرقنغی برشیئله اوریلان یرك حاصل ایتدیکی یره ، یاره وبونك یری || (schmeißen فعلنك زمان حال ماضی صورتنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری).

Schmitz (سٓ ام) ⑱ [قدیم آلمانجه smiz] [Schmiß=] || برشیئی پیسلدن ، مردار ایدن شی) پیسلك ، کیر .

Schmitze (سٓ ا مؤ) ⑮ [اورته آلمانجه smitze] [Schlag] برقامچی اینده دوکوم .

Schmitzen (سٓ فعه متعه وفعه لا +) c. ㉑ [قدیم آلمانجه smizzan] [schmeißen || کلمه‌سنه منسوب] قامچیلامق || کیرلتمك ، پیسلتمك .

Schmöker (سٓ ام) a. ⑩ [شمالی آلمانجه smöker] (عمو) کوتو ، اسکی کتاب || Schmoll = .

Schmökern (سٓ فعه لا +) a. ㉑ (عمو) اسکی کتابلری آرامق ، بونلری قاریشدیروب اخذمعلوماته چالشمق || herum— هرشیئه بورنی صوقمق .

Schmoll (سٓ ا م) ⑱ (عمو) درجهٔ ذکالرینی تعیین وتقدیر ایچون طلبه‌یه ویریلان ترجمه مسئله‌سی .

Schmollen (سٓ فعه لا +) a. ㉑ [اورته آلمانجه smollen] کوسمك .

Schmolli(e)ren (سٓ فعه لا +) a. ㉑ کلفان بکار لنجه: mit Jemandem— بریسیله قرداشکی یشامق .

Schmollis (سٓ ا م) (inv.) (لا) لاتینجه Sis mihi mollis ویاخود [فلمنکجه smullen دن schlemmen] متشکل mit Jemandem—trinken بریسیله قرداشلغه ایچمك = schmolli(e)ren .

Schmolz (سٓ) schmelzen فعلنك زمان حال ماضیسنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Schmoren (سٓ فعه لا +) a. ㉑ [شمالی آلمانجه smoren] [erstiđen] اتی کولی آتشده قیزارتمق || صیجاقدن بوکلمق || (فعه متعه) آشجیلقده : اتی قاوورمق ، قاورمه یاپمق، پیشورمك .

Schmu (سٓ ا م) ㊻ (sans pl.) [یهودیجه آلمانجه] (عمو) اصول ونظاماً ممنوع اولان استفاده قزانج || —machen چالوب چیرپمق .

Schmuck (سٓ ا م) ⑱ [اورته آلمانجه smuc] [anschmiegen] زینت ، تزیینات || سوس ، توالت || (صـ) کوزل ، ظریف ، تمیز ، سوسلی || کبار ، نادر ، سوسلی .

Schmücken (سٓ فعه متعه) a. ㉑ و —sich (فعه مطا) [قدیم آلمانجه smuggian anschmiegen] زینتلتمك ، سوسلمك ، طاقوب طاقیشدیرمق ، چکی دوزن ویرمك || ساخته وفقط خوشعال اولمق ، برصورت وقالبه کیرمك . فنا ویاکاش برشیئی ایوصورتله تصویر ایتمك .

Schmud(d)elei (سٓت وسٓت ا مؤ) ㊾ (شمال ایالتلرنده مستعمل (عمو) = Schmutzerei .

Schmuggel (سٓ ا م) a. ⑩ ، Schmuggelei (سٓ ا مؤ) ㊾ [شمالی آلمانجه اولوب مرا . آنغلوساقسونجه Schleich=handel = [kriechen smugan .

رابط وصل ایتمك ، تشکیل ایتمك || (مجا) قورمق ، ترتیب ایتمك .

Schmiege (سٓ امؤ) ⑮ (صنع) [schmiegen] اکله ، اکری اولان محل ، اکریلك ، انحنالق || چارپوقلق || میل || کونیه .

Schmiegen (سٓ فعه متعه) a. ㉑ و —sich (فعه مطا) [آنغلوساقسونجه smûgan kriechen] برشیئه تطبیق اولنمق اوزره) اکلك ، یاتمق || sich— und biegen اکیلوب بوکولمك ، یاتمق ، التیقیتلی اولمق || sich an Jemand, sich um einen Baum— برینه ، برشیئه صارلمق || etwas— بر آغاجه صارلمق ، دولاتمق || زاویه جدولیله بر اکری زاویه‌یی اولچمك .

Schmier „... (سٓ...) —bürste (ا مؤ) یاغ سورمکه ، یاغلامغه مخصوص فورچه || —buch (ا لا) مسوده ، قرمله دفتری || —büchse (ا مؤ) (یاغدانلق) یاغدان || —fink(e) (ا م) (عمو) پیس ، مردار کمسه ، سوتیه ، پچاسی دوشوك || —fink(e)= || —lappen (ام) یاغلی پچاوره ، پاچاوره بزی || —salbe (ا مؤ) مرهم || —seife (ا مؤ) یغوشاق صابون ، یشیل صابون .

Schmiere (سٓ ا مؤ) ⑮ [schmieren] (صنع) برشی یاغلمغه ، یموشاتمغه مخصوص یاغ ، مرهم || (عمو) دایاق ، پتاق || رشوت || (برشیئی فنا صورتده کیرلتمك ، بیسلمك ، مردارلق خاصه‌سنه مالك اولان شی) پیس ، مردار شی || (جمعیت) خصوصیله کزیجی تیاتروجی || die ganze— مردارلرك هپسی جمعیق .

Schmieren (سٓ فعه متعه) a. ㉑ [قدیم آلمانجه smëro دن مأخوذ قدیم آلمانجه smiruan Schmer] (یاغلی ویا لزوجتلی برجسمله) یاغلمق ، سورمك ، بولامق صیوامق || den Ofen— صوبانك دلیکلرنی طیقامق || قاطرانله: قاطرانلق، زیفتلمك || (عمو) = salben || (مجا) Jemandem das Maul(mit Honig)— برینك اغزینه (بر پارمق) بال چالمق || (عمو) Jemandem die Hände— برنی رشوتله یاتیشدیرمق راضی ایتمك ، Jemandem den Buckel— || قاندیرمق برینه کوتك آتمق || (ضرمثل) das geht wie geschmiert کندی کندینه اولیور || Wein— شرابه مواد اجنبیه قاته‌رق حیله یاپمق || برشیئی وقتسز وفنا یازمق ، قرمالمق || فنا وکوتو ایش ، یاپمق .

Schmierig (سٓ صـ) ⑭ [schmieren] یاغلی ، یاپشاق یاپشاق || پیس ، مردار || (مرا . کذلك schmutzig) .

Schmilz (سٓ) ، schmilzest (سٓ) ، schmilzt (سٓ) schmelzen فعلنك صورت امریه ایکنجی واوچنجی شخصلری).

Schmink „... (سٓ...) —büchse (ا مؤ) ، —dose (ا مؤ) دوزکون قوطوسی || —fleckchen (لا) ، —läppchen (ا لا) دوزکون سونکری ، بزی || —mittel (لا) قوسمتیك || —pflästerchen (ا لا) ، —weiß (ا لا) لادن || (ا لا) دوزکون .

Schminke (سٓ امؤ) ⑮ [schminken] : یاخود roth قرل ویا بیاض دوزکون || صورت عمومیه‌ده توالت weiße— مرتباتندن : قوزمتیك .

Schminken (سٓ فعه متعه) a. ㉑ و —sich (فعه مطا) [قدیم آلمانجه smicchan reizend machen] یوزینه دوزکون ، پودره سورمك .

Schnackiz (ــ ـٓـ) (21) [Schnack] (عمو) لاقردی ، چکه‌سی دوشوك ، لقردیجی .

Schnader-hüpfe(r)l (ــٓ ــٓ جمع م) a. (40) جنوب طرف لسانی (عمو) سوقاق شرقیسی ، عادی وساده مقاملی عوام شرقیسی .

Schnak (ـ ا م) (51) Schake (ـٓ ا مؤ) [شمالی آلمانجه] تحقلق ، مسخره‌لق ، صویتاریلق ‖ [قدیم آلمانجه kriechen snaran] (تا طبیعه) (Schnaken جمع اوله‌رق) سیوری سینك (Stech = mücken =) ‖ چقته قناد (= Pferde = mücken) ‖ یالکز: Ringel=natter=Schnake .

Schnalle (ـٓ ا مؤ) (51) توقه ‖ قپوماندالی ، سورمه ‖ پارمقله اوریلان فسکه ‖ آوجیلقده خصوصیله کوپك وتلکینك فرجی ‖ (مجا) = Hure ‖ (نبا) = Klatsch = rose کلنبك چیچکی .

Schnallen (ـٓ فع متع) a. (21) [Schnalle] توقه‌لمق ، die Bügel länger(höher)— (فروسیت) ‖ توقه‌سی ایلیکاملك اوزنکیلری اوزالتمق ، قیصالتمق ‖ schnellen کلمه‌سنه منسوب (فع لا +) چاتلامق ، شاقلامق ‖ mit den Fingern— پارمقلرینی چیتلاتمق .

Schnallen „ ... (ــٓ...) —bügel (ا م) توقه‌نك چارچوه‌سی ‖ —dorn (ا م) توقه‌نك دیلی .

Schnalzen (ـٓ فع لا +) c. (21) شاقلامق ، شاقلاتمق ، شاقیردامق ‖ mit der Zunge— دیلی شاقلاتمق ، شاپیرداتمق .

Schnapp (ـٓ حرند) (38) [فلمنکجه] شراق! شاپ! ‖ (ا م) برلقمه ، آغز طولوسی یودوم ‖ mit einem— برلقمه‌ده ، بر یودومده .

Schnappen (ـٓ فع لا + وبعضاً فع متع) a. (21) [فلمنکجه snappen] = schnalzen ‖ (فعلا ±) یایلاتمق ، یوقاری صیچرامق ، آتمق ‖ (das Brett) schnappt in die Höhe آغاج ، تحته یوقاری آتیور ، یایلانیور ‖ (das Taschen „ messer) schnappt چاقی یایی واسطه‌سیله شارپدان قپانیر ، قپانیور ، قپانورکن شارپ ایدیور ‖ nach etwas— حارپدن ، شارپدان قاپمق ، یقالامق ، آغز ایله حارپ ، شارپ ایدوب قاپمق ، یقالمق ‖ nach Luft— چبالنه‌رق ، چیرپنه‌رق هوا آلمغه غیرت ایتمك ، صواشمق .

Schnäpper (ـٓ ا م) a. (40) (تا طبیعه) صینك یبان قوش ‖ کوچوك منـدال ‖ (جرا) (قان آلمغه مخصوص) اوفق نشتر .

Schnäppern (ـٓ فع متع) a. (21) بیلاردوده : den Ball— بیلانك یوقاریسنه اورمق ، افه ویره‌رك اویشامق ‖ (عمو) schnippeln .

Schnaps (ـٓ ا م) (25) sing. (36) pl. [شمالی آلمانجه ‖ mit einem Schnapp getrunken „] بر یودم عرق ، راقی ، امثالی مسکرات .

Schnapps „ ... (ـٓ...) —flasche (ا مؤ) راقی ، قونیاق شیشه‌سی (جبه مخصوص) ‖ —bruder (ا م) بکری ، سرخوش ‖ —bude (ا مؤ) عادی میخانه ‖ —glas (ا لا) راقی ، قونیاق قدحی ‖ —nase (ا مؤ) قرمزی سرخوش بورونی .

Schnapseln (ـٓ ا لا) یکرمی درت کاغدله اوینانور برنوع اویون .

Schmuggler (ـٓ ا م) a. (40) [Schmuggel] ، —in (ا مؤ) (50) قچاقجی ، قچاقچیلق ایدن ‖ (بحر) = Schmugg„ ler = schiff قچاقجی ، قورصان گمیسی .

Schmunzeln (ـٓ فع لا +) a. (21) [اورته آلمانجه smutzen lächeln] صیرتمق ، صویتاریلقله کولمك ، تصدیق ایدرصورتله کولمك .

Schmusen (ـٓ فعلا +) a. (31) خصوصی یهودی لسانده : mit Jemandem— برینه سویلمك ‖ (الا) مذاکره ، قومپاس .

Schmutz (ـٓ ونادراً ـٓ ام) (38) (sans pl.) [انکلیزجه smut =] کیر ، پیسلك ، مردارلق ، عدم نظافت وطهارت ‖ سوقاق چاموری ‖ —auf dem Kopfe الخ باش وسائر محللرده اولان کیر ‖ die Haut vom —e reinigen وجودی ، دریی کیردن عاری قیلمق ، وجودك کیرینی کیدرمك ، یقامق ‖ (مرا . Dreck , Koth الخ) .

Schmutz „ ... (ـٓ... ونادراً ـٓ...) —ärmel (ا م) طاقمه قول ‖ —bürste (ا مؤ) چامورفورچه‌سی ‖ —farbe (ا مؤ) کیرلی رنك ‖ قویو ، کیرکوتورر رنك —fink(e) (ا م) (عمو) پیس ، مردار کمسه ‖ —kittel (ا م) ایش کوملکی ‖ —li (e) se (ا مؤ) (عمو) مردار ، پریسی پیس کمسه ‖ —loch (ا لا) پیس ، مردار ، مسکین ‖ —nickel (ا م) (عمو) = —fink(e) .

Smutzen (ـٓ ونادراً ـٓ) c. (21) [Schmutz] قولایلقله کیرلنمك ، چابوق کیرطوتمق .

Schmutzig (ـٓ ونادراً ـٓ ص) (21) [Schmutz] es ist— auf der Straße سوقاقده چامور وار ، سوقاق پك پیس ‖ ناپاك ، پیس ، مردار ، کیرلی ، یاغلی ، چامورلی ‖ er Abzug— پرووا ، مسوده طبعی ‖ پیس ، مردار ، قناطبیعتلی ، er Geizhals— ناکس ، خسیس ‖ e Geschichten— بی ادبانه حکایات .

Schnabel (ـٓ ا م) (39) [قدیم آلمانجه snabul] غاغا ‖ mit dem— picken غاغه‌سیله اورمق ، ناغه‌لمق ‖ (مجا) er spricht, wie ihm der —gewachsen آغزینـه نصل کلورسه اویله سویلیور ، قلبی نصلسه دیلیده اویله سویلیور ‖ (عمو) (انسان اغزی) er ist noch gelb um den— اونك آغزی دها سود قوقویور ، اودها چوجقدر .

Schnabeli(e)ren (ـٓـ و ـٓـ فع متع وفع لا +) a. (21) [Schnabel] لطیفه صورتیله = schmausen .

Schnäbler (ـٓ ا م) a. (40) [schnäbeln] غاغالیجی ، غاغه‌سیله اوریجی قوش ‖ شویله ویا شویله غاغه‌لی مثـلا : Dick „ — ایری غاغه‌لی .

Schnäbeln (ـٓ فع لا +) a. (31) و —sich (فع مطا) [Schnabel] کوکرجینلر حقنده: غاغه‌لشمق ، سویشمك ‖ (عمو) انسان حقنده: صیق صیق اوپوشمك ، اوپوشوب قوقلاشمق .

Schnack (ـٓ ا م) (38) [شمالی آلمانجه] (عمو)، Schnacke (ـٓ ا م) (52) لقردی ، سوز ، صحبت ‖ Das ist ein ganz anderer— بو بسبتون بشقه برشی (در) ، او بشقه شی .

Schnacken (ـٓ فع لا + وفع متع) a. (21) (عمو) قونوشمق ، صحبت ایتمك ، چکه چالمق ، لاف آتمق .

Schnapsen (ـٓـ فع لا+) ㉑ c. (عمو) [Schnaps]
راق ، ماستیقه چکمك ، آتمق .
Schnarchen (ـٓـفع لا+).a㉑ خورولدامق ،خورلامق.
Schnarre (ـٓـ ا مؤ) ㊸ [schnarren]=Knarre‖
(تا طبیع) = Wachtel-könig .
Schnarren (ـٓـ فع لا+) .a ㉑ [اورته آلمانجه
snarren ‖ مرا . schnurren] غجیردامق ، غارج ایتمك ،
غاجور غوجور اوتمك ‖ جازیردامق ‖ ناقص وخطالی سس
چیقارمق، پس آهنك صداویرمك، بام‌سس ویرمك، ویزلدامق،
اوتمك ‖ R حرفنی کسکین چیقارمق واوتدیرمك ‖ خور
خور اوتمك .
Schnattern (ـٓـ فع لا+) .a ㉑ [شمالی آلمانجه]
(اوردك وقاز حقنده) غاغاسیله صو ویا چاموری قاریشدیرمق
وخورداتمق ‖ (قازك باغیرمسی حقنده) باغیرمق، حایقیرمق ،
اوتمك ‖ (عمو) کوه‌زه‌لك ایتمك ، چکه چالمق .
Schnauben (ـٓـ فعلا+ وفع متم) .g ⑳ و.a ㉑ و.c
[اورته آلمانجه snûben schnarchen] خورولتی،کورلتی ایله
تنفس ایتمك ، صولومق ، صولوق آلمق ، بورنـدن صولومق ‖
اقصیررجه‌سنه بورندن صولومق‖بارکیر حقنده : خورلامق ‖
vor Wuth— قیزغینلغندن حدتندن کوپورمك ، بورندن
صولومق ‖ (فع لا—) (sich —d bewegen) خورلدایه رق
خورلایه رق کیدوب کلك ، حرکت ایتمك ‖ nach Rache—
انتقام تنفس ایتمك ‖ die Nase— ویاخود (فع مطا) اوله‌رق
sich— بورنی سیلك ، سومکورمك .
Schnaufen (ـٓـ فع لا+) .a ㉑ [schnauben =]
اقصیرمق کبی خصوصیله بارکیر حقنده بورنـدن نفس آلمق ،
خورلمق .
Schnäuzchen (ـٓـ ا لا) .b ㊵ (Schnauze کلمه‌سنك
صورت تصغیریه‌سی) اوفق حیوان آغزی‖ (عمو) کوچوك آغز.
Schnauze (ـٓـ ا مؤ) ㊸ [شمالی آلمانجه snute]
حیوان آغزی ‖ ((عو) (اشخاص حقنده) کذلك "Maul„
کبی آغز ‖ die —halten آغزینی طوپلامق، چکه‌سنی طوتمق‖
حیوان آغزینه مشابه ترتیبات : لامبه اغزی، صو جزوه‌سی
وامثالنده اولدیغی کبی ‖ (صنع) صو اولوغی آغزی .
Schnauzen (ـٓـفعلا+ وفع مشارکه) .a ㉑ [Schnauze]
(عمو) کوپك کبی آتیله‌رق (جواب ویرمك) سوپلك ، یوزینه
باغیرمق .
Schnäuzen (ـٓـ فعلا+ وفع متم) و—sich (فع مطا)
سومکورمك ، بورنی سیلك ‖ (عو) .
Schnecke (ـٓـ امؤ) ㊸ [قدیم آلمانجه sne:co اولوب
ینه قدیم آلمانجه snëkan kriechen دن مأخوذدر] (تاطبیع)
سموکلی بوجك ‖ — fett wie eine یوس یوارلاق، تومبول
تومبول ‖ سموکلی قبوغنك قیوریم ودولامباجنه نسبةً :
(تشر) حلزون الاذن ‖ (موسیق) کمانك باشی ‖ (معما)
حلزون شکلی دیرك .
Schnee (ـٓ ا م) ㊳ [قدیم آلمانجه snêo] قار، برف،
ثلج .
Schnee „ … (ـٓ…) —bedeckt (صـ) قارله مستور ،
قار اورتولی ‖ —blind (صـ) قارك بیاضلغی جهتیله کوزینه
ضعف ، اعمالق طاری اولان ‖ —bruch (ا م) قارك دالر
اوزرینه ییغلمسیله حاصل ایلدیکی قیرلمه ‖ —mann (ا م)
قاردن انسان ویا بشقه رسم ، شکل ‖ —treiben (ا لا) قار
کورومه ، قالدیرمه‖ —bahn (امؤ) = Schlitten-bahn‖
—ball (ا م) قارطوپی ‖ (نبا) قارطوپی‖ —huhn (ا لا)
(تا طبیع) بیاض ککلیك ‖ —weiß (صـ) قار کبی بیاض .
Schnee-ig (ـٓـ صـ) ㉔ قارله مستور ، قارلی‖ =
schnee-weiß .
Schneide (ـٓـ ا مؤ) ㊸ [schneiden] بچاق وامثالنك
آغزی ، کسکین طرفی ، قلاغو ‖ (صنع) بورغونك : اوجی ‖
جنوب ایالتلرنده (اکثریا : Schneid) شدت ، کسکینلك ،
یمانلق، جسارت ، غیرت .
Schneide „ … (ـٓ…) —holz (ا لا) (دستره ایله)
کسلمش اودون ‖ —bohnen (جمع مؤ) چالی فصولیه‌سی ‖
—bohrer (ا م) ویده دلیکی آچمغه مخصوص چلیك بورغو .
Schneiden (ـٓـ فع لا+ ، فع متم) .n ⑳ و —sich
(فع مطا) [قدیم آلمانجه snidan] کسمك ، قطع ایتمك ‖
ich habe mich (یاخود : mir) in den Finger geschnitten
پارمغمی کسدم ، پارمغم کسلدی ‖ کسمك ، بیچمك ‖ Brot
in die Suppe— چوربایه اکمك طوغرامق ‖— sich die Nägel
طرناقلرینی کسمك ‖ Jemandem den Stein— (جراحلقده)
برینك مثانه‌سندن طاش چیقارمق، برینه بوعملیاتی یاپمق‖ (مجا)
Geld— پاره قزانمق، کسمك ‖ یارمق ، دستره ایله کسمك ‖
(زرا) —Häcksel صمان کسمك ‖ —in Holz (Stahl)
آغاج ویاچلیکه حك ایتمك، اویمق‖(فع یکشنغ) es schneidet
mir im Leibe قارنم آغرییور ، قویویور، بچاق صاپلانورکبی
آغرییور ‖ (durch's : یاخود) Das schneidet mir in's
Herz, in (یاخود : durch) die Seele بو بنم جکرمی،یورکمی
پارچالیور، پرخون ایدییور، عقلمی پریشان ایدییور‖,Gesichter
Grimassen— صورتنی اکوب بوکمك، بریله ذوقلنمك‖ eine
Kopriole,Kratzfüße — ‖einer Dame Komplime'nte,
die Kour— برای احترام اکلك ، برقادینه سلام ویرمك،
عرض احترامانده بولنمق ، صوقولمق ‖ ge-schnitten (اسم
مفعول وصفت) مصدرینك بالجمله معنالرنده مستعمل ‖ fein
geschnittenes Gesicht شکل وبیچمیه کبار وکوزل اولان
صورت ، وجه‖ griechisch geschnittene Nase رومپروفیلی،
یونانلیلره مخصوص بیچملی برون (زیاده برمشابهتدن بحثله)
er ist seinem Vater wie aus den Augen (یاخود : aus
dem Gesicht) geschnitten یارم آلمانك یاریسی او یاریسی
باباسی، باباسنك بورندن دوشمش کبی بکزه‌یور ‖ —d (اسم
فاعل وصفت) کسیجی، قاطع (آلات وادوات حقنده) ‖(ریا)
قطع ایدیجی، تقاطع ایدن‖ —de Kälte کسکین قوروصغوق.
Schneider (ـٓـ ا م) .a ㊵ [schneiden] ، —in
(ا مؤ) ㊿ ترزی، ترزی قاریسی ‖ کسیجی (ارکك ، قادین)
Holz— (ام) اودون یاریجی، کسیجی ‖ Bock = ‖ قورقاق، یورکی
سلانیك اولان ‖ شقات و پوف دینیلان کاغداویونلرنده: —werden
قاپوت اولمق ‖ کاغد وبلاردو اویونلرنده : — aus dem
heraus sein آلتمشی یابلسی مطلوب عددك ،صاینك نصفنی کچمك.
Schneider „ … (ـٓ…) —meister (ا م) ترزی
اوسته‌سی، باشی‖ —beine (جمع لا) (عمو) ایچری بوکولمش
بچاق ، چاربوق بچاق "x" بچاقلی ‖ —mamse'll (ا م)
دیکشیجی ، البسه‌جی قیزی ، مودیستره .

Schneidig (ـ ص) (21) [schneiden] کسکین ‖ (مجا)
یمان ، جسور ، غیور ، سرت .
Schnei-en (ـ فه لا ±) a. (21) ونادراً (فه متعه)
[قدیم آلمانجه sniwan] قار یاغمق ‖ (فه یکشنه) es
schneit قار یاغیور ، قار دوشیور ‖ (مجا) es hat ihm in
die Bude (یاخود : Hütte) geschneit اوشاپه اوتوردی ‖
(فه لا—) sie ist mir einmal in's Haus geschneit
اوخبرسزجه بردفعه بزه کلدی ، طاملادی ، دوشدی .
Schneise ، غلط اولەرق: Schneiße ، کذا: Schneuse
(ـ ا مؤ) (53) (اورمانجیلق وآوجیلقده) اورمانده آچیلش
(طار) یول، چیغیر ، تفنك هوا مجراسی ‖ = Dohne .
Schneiteln (ـ فه متعه) a. (21) [schneiden] (صنعه)
(Bäume) — آغاجلری بودامق، قیرپمق ، کسمك .
Schnell (ـ ص) (21) [قدیم آلمانجه snello] چابوق،
عجله ، سریع ، یورك ، یولی آچیق ، ایو اولان ‖ so — wie
möglich ممکن اولدیغی قدر سرعتلی ، سرعت ممکنسه ایله ‖
عجله ، وقت ضایع ایتمدن ، بکلتمدن ‖ ! — هایدی ! چابوق
اول ! یورو ! ‖ ! nicht so — اوقدر عجله ایتمه ! قوشمه !
یواش یواش! ‖ er gehen — دها چابوق، سرعتلیجه کیتمك ،
یورعك ، باصمق ‖ — er Puls سریع نبض ‖ mit — en
Schritten چابوق خطوەلرله، چابوق چابوق .
Schnell „ ... (ـ...) — feuer (ا لا) (ع) آتشلرك
انواعندن چابوق آتش (خزینەلی تفنكلرك خزینه آتشنه معادل) ‖
— dampfer (ا م) (بحر) سریع پوسته یاپان کمی، واپور،
سیزسریع (پوسته) واپوری ‖ — zug (ا م) شمندوفرلرده:
پوسته قطاری، سرعت قطاری .
Schnellen (ـ فه متعه وفعلا—) a. (21) [قدیم آلمانجه
snellan] آتمق، فیرلاتمق، صیچراتمق، فیشقیرتمق ‖ = knipsen ‖
(عمو) = prellen بوتمق، پارەسی چکمك ‖ (فه لا— ونادراً
فه مطا) صیچرامق ، آتلمق ، فیشقرمق ، فیرلامق ، یایلانمق ،
یایلانوب آتمق ‖ in die Höhe — هوایه صیچرامق، قالقمق،
هوالانمق .
Schnelligkeit (ـ ا مؤ) (49) ، نادراً : Schnellheit
(ـ ا مؤ) [schnell] سرعت ، چابوقلق ، چابوق اولوب
یتیشن ، تیزلك ‖ اقدام، اهتمام ‖ (eines Stromes) —
برنهرك سرعت جریانی .
Schnepfe (ـ ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجه snepho]
(تا طبیعه) چولق، یاپاس طاووغی، بقاسه ‖ (مجا) (عمو) =
Gimpel قولای الدانور، آحمق کمسه، هبنقه ‖ روسپی، فاحشه ،
شیللق ‖ = Hure .
Schneppe (ـ ا مؤ) (53) [= Schnabel] د
برقوشاق ، برحوتوز — (einer Haube) eines Gürtels
سلاحلق وامثالنك قولاقلری ، اوجی ‖ [schnappen] فوچیلرك
موصلوغی ، آقەجق آغزی .
Schnepper (ـ ا م) a. (40) = Schnäpper .
Schneuse (ـ ا مؤ) (53) (صیق) اورمانلرده هوا یولی
(= Schneise) .
Schneuz „ ... (ـ...) = „ ... Schnauz .
Schnickschnack (ـ ا م) (31) [شمالی آلمانجه] (عمو)
صاچمه سوز ، ترهات ، هرزه ، کوەزلك .

Schniegeln (ـ فه متعه) a. (21) و — sich (فه مطا)
[ایالت لسانی اولەرق Schniegel = Putz] پك زیاده بردقت
ایله کیدیرمك ، کیتمك ، سوسلنمك .
Schniepel (ـ ا م) a. (40) (عمو) = Frack .
Schnipp (ـ) [شمالی آلمانجه] حرف ندا — ، کذلك
schnip (p) s شیرپ ! شیرق !
Schnippchen (ـ ا لا) b. (40) Jemandem ein —
schlagen برینه اویون اوینامق، مادیك ایتمك .
Schnippel (ـ ا لا (ا م) a. (40) [شمالی آلمانجه
snippel] اوفق پارچه ، قیرپنتی .
Schnippen (ـ فه متعه وفعه لا +) a. (21) [اورته
آلمانجه snippen ، فی الاصل hadern] = knipsen .
Schnippisch (ـ ص) (21) [شمالی آلمانجه snepsch
اولوب schnappen دن مأخوذدر] معند ، سرکش ، متکبر ،
عارسز .
Schnitt (ـ) (schneiden) فعلنك زمان حال ماضی صورتنك
برنجی واوچنجی مفرد شخصلری .
Schnitt (ـ ا م) (38) [قدیم آلمانجه snit] کسمه ،
قطع ، بیچمه ‖ بیچمه (محصول طوپلامه) ، کسمه ‖ (مجا)
(عمو) seinen — bei etwas machen برشیدن زیاده قزانمق،
امیدندن، حقندن فضله استفاده ایتمك ، قزانمق ‖ (قصداً اولمیان)
کسیله ، کسیك ‖ (عن قصد) کسمه ، بیچمه ‖ آییرمه ، کسمه ‖
کسیك ، اویوق ‖ بیچم ‖ مودل ‖ کسلمش پارچه ‖ (بیرا
قدحنك اوچده ایکیسی قدر برمقدار) یارم قدح ‖ (ریا)
(Durch-) — مقطع ‖ غزاوه .
Schnitt „ ... (ـ...) — bohnen (جمه مؤ) = Schneide „
bohnen ‖ — brenner (ا م) (صنعه) اورتەسی یاریق هوا
غازی ایبیکی ‖ — linie (ا مؤ) (ریا) خط قاطع ، قاصل ‖
— salat (ا م) (نبا) مارول (صلاطەسی) .
Schnittchen (ـ ا لا) b. (40) (Schnitt کلمەسنك
صورت تصغیریەسی) مثلا اوفق اکمك دیلیمی ، کسلمش اکمك
پارچەسی .
Schnitte (ـ ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجه snita] (اکمك ،
ات) دیلیمی ، اوزر[illegible]ره یاغی سورلمش اکمك .
Schnitt-ling (ـ ا م) (38) = Schnitzel ‖ یکیدن
دیکلمك ایچون ، طالدیرمق ایچون کسلمش کوکسز دال چلیك ‖
(آسمه حقنده) کسیك آسمه دالی .
Schnitz (ـ ا م) (38) [schnitzen] = Schnippel و
Schnitt کسیك پارچه ، دیلیم ‖ قرینتی، قراضه .
Schnitzel (ـ ا لا (ا م) a. (40) (Schnitz کلمەسنك
صورت تصغیریەسی) اوفق دیلم ، پارچەجق ‖ (آشجیلقده)
(Wiener) — طانه اویلوغندن کمیکسز اولەرق یوارلاقجه
پیشوریلان واکثریا اوفق خیار طورشوسیله برلکده یئیلان
(طاوه کولباصدیسی) ات ‖ قرپینتی ، پارچه .
Schnitzeln (ـ فه متعه وفعه لا +) a. (21) دقتلی، اصول
ایله کسمك ، آییرمق، طوغرامق، قیرپمق .
Schnitzen (ـ فه متعه وفعه لا +) a. (21) [قدیم آلمانجه
snizan ‖ schneiden کلمەسنه منسوب] (اشکال وصائره)
اویمق، کسمك ‖ in Holz — آغاجه اویمه جیلق یاپمق، آغاجدن
اشکال وامثالی کسمك ، اویمق .

Schnitzern (ـُ فع لا+) a. (21) (عمو) برخطا یاپمق، عجمیلك ایتمك || (غرا) نحو خطاسی ایتمك ، قواعد نحویه‌جه یاكاشلق یاپمق .

Schnob (ـَ) (schnauben فعلنك زمان حال ماضی صورتنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Schnobbern (ـُ)، schnobern (ـُـَ) a. (21) ایكیسیده (فع لا+) بورنـدن صولومق || بورنی ، سوموكی چكمك مرا . schnüffeln .

Schnöde (ـُـَ ص) (21) [قدیم آلمانجه snôdi schlecht] غرض وكینلی برتحقیر ویا اطاعتسزلك ، مستحقر ، زیاده تحقیر ایدیجی ، طوقونیجی || Jemand — behandeln برینه فنا صورتله معامله ایتمك ، تحقیر ایتمك || كوتو ، فنا ، حقیر || نالایق || انصافسز ، غدار ، ظالم .

Schnoppern (ـُ)، schnopern (ـُـَ) a. (21) (فع لا+) = schnobbern .

Schnörkel (ـُ ا م) a. (40) حلزون شكلنده تزیینات || (حسن خطده) قوصواری، خطوط منحنیه ایله یاپیلان تزیینات || كرفت یازی || امضانك صوكنده یاپیلان قویروق .

Schnörkelei (ـُـُـَ ا مؤ) (49) = Geschnörkel .

Schnörkelhaft (ـُـُ ص) (21) اطرافنی چویرمك، صارمق، طولامق .

Schnorren (ـُ فع لا+) a. (21) [عبرانیه] (عو) = betteln .

Schnüffeln (ـُ فع لا+ وفع متع) a. (21) [snuff كذلك schnuffeln شمالی آلمانجه دن مأخوذ Schnauze] (ـُ) (قیصه قیصه حركتله هوایی بورنـه چكمك) صیق صیق بورنی چكمك || (كوپكلر حقنده) اشتمام ایتمك ، قوقلمق || (مجا) فرقنه وارمق ، قوقوسی طویمق ، دیكلمك ، سزمك ، حس ایتمك || هرشیئه بورنی صوقمق || بورندن سویلمك .

Schnupf „… (ـُ…) —tuch (ا لا) انفیه مندیلی .

Schnupfen (ـُ ام) b. (40) [schnupfen] (علم امراض) (دماغ نزله‌سی) نزله || sich einen — bekommen, (عمو) : نزله اولمق، نزله‌یه طوتلمق، یقالانمق — holen .

Schnupfen (ـُ فعلا+ وفع متع) c. و a. (21) [قدیم آلمانجه snuppen schnäuzen] آقصیرمق || (Taback-) — توتون ، انفیه چكمك || (مجا) (عمو) Das schnupft ihm بوجانی صیقار ، اونك ضدیدر، in (یاخود : vor) die Nase بو اوكا پك طوقانور ، بو اونی شاشیرتور .

Schnuppe (ـُ ا مؤ) (53) [شمالی آلمانجه snup(p)e] = schnupfen || Licht-schnuppe = || Stern-schnuppe = || (ص) (21) (عو) Das ist mir — ! بنجه هوا خوش ، بنم اومورمده (بیله) دكل !

Schnuppern (ـُ فع لا+) a. (21) = schüffeln بورنی چكمك || حس ایتمك ، سزمك ، قوقوسی آلمق .

Schnur (ـَ ا مؤ) (49) نادراً (53) [قدیم آلمانجه snuor] قوردون ، غیطان ، خرج || Geflochtenes — gedrehte بوكه ، قیوریمه ، قوردون ، غیطان || dünne — قورده‌له || شرید ، اینجه ایپ ، سیجیم || mit — einfassen, besetzen اطرافنه غیطان چكمك ، خرج قومق || — zum messen (طوپوغرافیا عملیاتلرنده) مساحه شریدی ، ایپی || über die — hauen حدی ، حدودی تجاوز ایتمك ، كمی آزی‌یه آلمق || [قدیم آلمانجه snur = لاتینجه nurus] (ا مؤ) (49) = Schwieger „ Tochter .

Schnur „… (ـَ…) —besatz (ا م) غیطان خرجی ، قوردون خرج || —feuer (ا لا) (صنع) فتیـل (آتش) — g(e)rade (ص) ایپ چكلمش دومدوز ، برحذاده .

Schnür „… (ـَ…) —schuhe (جمع م) باغلی قوندره || —brust (ا مؤ) قورصه (=leib—) || —leibchen جامدان آرقه‌سی غیطانلی نیمتن ، قورصه || —riemen (ا م) مشین غیطان ، شرید .

Schnüren (ـُـَ فع متع) a. (21) و sich — (فع مطا) برقوردون ، غیطان ، شرید ، باغ ، قورده‌له وامثالیله باغلمق || (مجا) Das schnürt Einem das Herz zusammen بو انسانك جانی، یوركنی صیقار، صیقیور، آفاقانلر بوغیور || eine Dame — برمادامه قورصه كیدیرمك، قورصه‌سنی صیقمق .

Schnurr (ـُ حرند) مرلدامه ، مرناو (دیمه) .

Schnurre (ـُ ا مؤ) (53) [schnurren] تحف حكایه، آلای ، لطائف || —n erzählen تحف شیلر آكلاتمق كوزل حكایه‌لر یچمك || تحفلق ، مسخره‌لق || صاچمه شیلر ، سوزلر ، آتمه ، یوم || (مجا) خردوات ، اسكی واهمیتسز، صاچمه‌شی || حیوانلرك آغزی ، بورنلر اطرافنده اولان سرت ودیك قیللر || دازلدایان (ایچی بوش) طوپاچ، فرلداق || دازلیان شی || چیقریق، ایپلكجی تزكاهی (دستكاه) || قوجه قاری ظیرلدیسی .

Schnurren (ـُ فع لا+) a. (21) (سینكلرك حركتی مراد اولندقده كذلك فع لا—) (قورلمش تل ، ایپلكجی چیقریغی، سینك، بوجك والخ حقنده) اوتمك، طازلمق، طازیردامق، زوم زوم اوتمك ، ویزلامق || كدینك كیفی اولدیغی وقتده : خرلدامق || اوفقدن مرناو دیمك || = betteln .

Schnute (ـُـَ ا مؤ) (53) [شمالی آلمانجه] حیوانك برونی ، كذا آغیز || سوركن : (دیشی كیبك) یاوروم ! جانم ! الماسم !

Schob (ـَ) (schieben فعلنك زمان حال ماضی صورتنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Schober (ـُـَ ا م) a. (40) [قدیم آلمانجه scopar schieben دن] ییغین كومه ، اوپك || (زرا) اوت وسائره ییغینی || آلتمش دمتلك اولچو ، مقیاس .

Schock (ـَ ا لا) (38) [قدیم آلمانجه scoc] (جمع عددلرك واحد قیاسیسی مقامنده) آلتمش قدر || ییغین، برچوق || = viel.

Schock „… (ـَ…) —weise آلتمش قدر || سوری ، كومه ایله .

Schofel (ـُـَ) (21) (عمو) [عبرانیه || niedrig] ، كذا schof(e)lig (ـُ)(ـُ)(ـَ) (ص) (مرا . edel) استنكاف اولنه‌جق ، مشئوم ، ذلیل ، حقیر || — (ا م(ا لا) عادی ، اشاغی اشیا، كوتو شی .

Schoffe (ـُ ا م) (52) [قدیم آلمانجه sca'ffino || schaffen كلمه‌سنه منسوب] (عد) یمینلو، منتخب حاكم ، هیئت عدول اعضاسندن بری .

Scholar (ـَـُ ا م) (51) [لاتینجه] مكتبلی ، طلبه .

Scholastik (ـُـَ امؤ) (49) [لاتینجه] (فلسفه) سفسطه‌لو.

Scholi-e (ˇ(ˇ)ـَ ا مؤ) (55) [روم] كذلك Scholion
(ˇ(ˇ)ـَ ا لا) (38) كتب قديمه اوزرينه يازيلان قواعد صرفيه
وسائره يه دائر حاشيه .

Scholken (ـُـَ فع لا +) a. (21) (بحر) صاللانمق ،
چالقانمق .

Scholle (ـُـَ ا مؤ) (55) [قديم آلمانجه scolla] =
[لاتينجه so'lea] (تاطبيع) Eis = scholle ‖ Erd = scholle
ديل باليغى .

Schollern (ـُـَ فع ±) a. (21) [Scholle] خفيف
وآغير برصدا چيقارمق ، اوغولدامق ، بر اوغولتى ايله
يوارلانمق ، يوارلانوب كيتمك .

Schollig (ـُـَ ص) (21) [Scholle] طوپراق يغينيله
مستور ، طوپراق يغينى شكلنده .

Schölte (ـُـَ) schelten فعلنك صورت انشائيه
ماضيسنك برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Schon (ـَ حا) [قديم آلمانجه scōno اولوب يينه
قديم آلمانجه scōni schön دن مأخوذدر] ايمدى ، هنوز ،
دها ، شمديدن ، دهاشمديدن am Morgen — دهاصباحدن،
دها صباحلين ‖ was ist (ياخود giebt es) — wieder?
يينه نه وار ، نه اولدى ؟ ندر او يينه ؟ نه اولمش يينه ؟ يينه
نه اولمش ‖ wenn er doch nur — käme آه (او) بركلسه !
عجبا كلورميكه ؟ ! ‖ ... — wegen دها ... ايچون ، زيرا
... ، دها ... ‖ er wird — kommen كلور ، دها كلور
جانم ، نرده ايسه كلور ‖ ! gut — اى ارتق يتيشور ! اى
... يتيشور ! يكى ! يكى يكى ! آكلادق ‖ Das ist — wahr,
aber (Du durftest es ihm nicht in's Gesicht sagen)
واقعا طوغرى، حقك وار ، فقط يوزينه قارشو سويلمملى ايدك ‖
ob (ياخود : wenn) es — wahr ist اكر صحيح ايسه .

Schon„... (ـَ...) [schonen] — zeit (ا مؤ) بالق،
سائر آو وامثالنك آولانوب ، طوتيلوب ، كسيلمرى ممنوع
اولديغى وقت .

Schön (ـَ ص) (21) [قديم آلمانجه scōni ‖ glänzend)
(häßlich كلمه سنك مقابلى) كوزل ، ايو ‖ Alles recht —,
...... aber هپسى كوزل اما ... كوزل اما ، فقط
... ، يك اعلا فقط ... ، اى جانم ... يكى، فقط ... ‖
eines — en Morgens صباحك برنده (بكلنمديكى حالده) ،
برده برصباح ‖ er schreibt — او ايو كوزل يازار ‖ Das ist
von Ihnen — (آفرين) پك كوزل ياپديكز ، پك كوزل
ياپمشسكز ، ايو ايتديكز ، ايو ايتمشسكز ‖ كوزل، خوش، شيرين،
لطيف ‖ sehr — پك لطيف، پك كوزل ، پك دلربا ‖ thun —
كوزللك، ايولك ياپمق، كوسترمك ، صاتمق، سوسلنمك ، كندويه
چكى دوزن ويرمك ، بزمك ‖ كنايه اوله رق : Das wäre
gewesen! — ايو اولوردى : پك خوش چيقاردى ! ‖ Das
wäre noch — er! بر او اكسيكدى! اشته بر اوقالدى ايدى! ‖
(عمو) na, der sieht — aus! امان يا ربم، صورت، قيافت،
قيليق ... الخ ها ! اه ارتق ، اشته بونك اوزرينه ...
اولماز ‖ da können Sie — warten! ارتق ايشيك (ايشكز)
يوقسه بكله ! ارتق بكله ! ‖ riechen — كوزل، ايو قوقمق ،
رايحه سى لطيف اولمق ‖ Sie haben — lachen كولرسكز ،
كولوكز بقالم ‖ نه قولايده ، چابوقده كولرسكز ‖ ich danke —

تشكر ايدرم (افندم) ‖ grüßen Sie ihn — von mir اوكا
بندن مخصوص سلام ايديكز ، اوكا مخصوص سلام ايدرم ‖
er wird sich — erschrecken اما قورقاجق ها ، فقط نه
قورقه جق ‖ manch — es Mal برچوق دفعه لر ، چوق كره ‖
يكى ! پك كوزل ! باش اوزرينه ! پك اعلا ! ‖ (ا لا و ا مؤ)
das Schöne ايوسى ، اك اعلاسى، اصل ايشك ايوسى ، ايو
پارچه سى ‖ eine Schöne كوزل برقادين، قيز ، بردلبر .

Schön„... (ـَ...) — beinig (ص) كوزل ، خوش
باجاقلى ‖ gebau(e)t — (ص) كوزل ياپيلى ، خوش اندام ‖
dank! — (ـُـَ حرند) مرسى ! تشكر ايدرم ! ‖ schreiben —
(ا لا) حسن خط .

Schonen (ـُـَ فع متع) a. (21) و sich — (فع مطا)
[قديم آلمانجه scōni schön thun] كوزتمك ، صاقنمق ‖
اداره ايله قوللانمق ، اداره ايتمك ‖ دقت ايله باقمق ، اوزمك
ويورمقدن اجتناب ايتمك ‖ (اورمانجيلقده) بر اورمانه باقمق ،
يتيشديرمك، تحت دقت واعتناده بولنديرمق ‖ مذكور اورماندن
استفاده ايتديرمامك، استفاده يى منع ويساق ايتمك، كسديرمامك ‖
(فع لا +) بازكير حقنده : براز طوپاللامق ، آقصامق .

Schonen (ـُـَ ا خا لا) (55) (جغر) (اسوج ممالكنك
جنوبنده كائن ولايتى) اسقانى .

Schönen (ـُـَ فع متع) a. (21) [schön] (شراب
وسائره يى) تصفيه ايتمك .

Schoner (ـُـَ ا م) a. (40) [schonen] اداره ايدن ،
باقان ‖ [انكليزجه] (بحر) كذلك : Schooner و Schuner
ايكى ديركلى انكليز كميسى نوعى .

Schönheit (ـَ ا مؤ) (49) [schön] كوزللك، دلبرلك ‖
(ضرب مثل) von der — kann man nicht leben كوزللك اكمك
ويرمز ، يالكز كوزللك قارن طويورمز .

Schonung (ـُـَ ا مؤ) (49) [schonen] اداره احتياط
برشى حقنده ايديلان قيد، قايرمه، اعتدال، صاينه ‖ (اورمانجيلقده)
اطراف قپالى ويا اشارتلى اولوب دروننه كيرلمسى ، چيكنه نمسى
منع ايديلان محل .

Schonungs„... (ـُـَ...) — los (ص) بلا اداره ،
احتياط، واعتدال ‖ صاينمسزجه سنه، خاطر وكوكله باقمقسزين ‖
غدارانه ، ظالمانه ، مرحمتسزجه ، امانه فلانه باقميه رق .

Schoote . **Schooß** . **Schooner** (ـُـَ) مرا. Schoner
و Schoß و Schote .

Schopf (ـُ ا م) (39) [غوتجه skuft in Locken
geschobenes Haar] باشك تپه سى وصاچلرك دونديكى محل ‖
بوراده قيوريلق چيقان صاچلرك دمتى ‖ (مجا) Jemand
halten وياخود : beim — e haben برينى يقالامق، الده ايتمك،
يقاسى النده اولمق ‖ (قوشلرك باشلرنده اولان تول) تپه لك ،
تپه ‖ (نبا) نباتاتك ايرو چيقمش طوپ ياپراقلرى ‖ (اورمانجيلقده)
(der Bäume) — آغاجلرك تپه سى .

Schöpf„... (ـَ...) — kanne (ا مؤ) كفچه ‖ brett —
(ا لا) صوچرخلرينك صوچيقاران، آلان قنادى ‖ rad — (ا لا)
(صنع) صوچرخى ‖ ساعتجيلكده : (مرا . Aus-heber) .

Schöpfen (ـُـَ فع متع وفع لا +) c. و a. (31) [قديم
آلمانجه sceephan erschaffen ه منسوب] (صو) چكمك ‖

(ـَـ ا مؤ) (50) Schottin ، (52) (ـَـ ا م) **Schotte**
اسقوچیالی .
scutlan قدیم آلمانجه] (40) a. (ـَـ ا م) **Schotter**
جاده ، یول انشاآتنده : چاقل ، قیرمه طاش . [schütten
اسقوچیایه‌منسوب، [Schotte] (21) (ـَـ ص) **Schottisch**
اسقوچیالی‖(الا) e Sprache — اسقوچیاجه، اسقوچیالسانی.
اسقوچیاقطعه‌سی. (56) (جغر) (ـَـ ا خالا) **Schottland**
ایتالیانجه] (21) a. (فع متع وفع لا+) **Schraffi(e)ren**
کولکه ویرمك . رسم وغراوه صنعتلرنده طرامق ، طرامه ایله [sgraffia're
(کلمه‌سنك مقابلی g (e) rade) (21) (ـَـ ص) **Schräg**
[von der Richtung abweichen serëkan قدیم آلمانجه]
مائل، اکری، چارپوق ، قطری .
Schräg„ ... (ـَـ...) —fenster (ا لا) آبازور، پانجور
Schräge (ـَـ ا مؤ) (53) [schräg] استقامت ، جهت
مائله ، مائللك ، اکریلك‌زاویه‌لی، کوشه‌لی‌اولیش ، بر استقامته
نظراً مائل بولنیش ‖ (دیوارجیلق، دولکرلکده) کسکینلکی
کیدرلمش کوشه .
Schragen (ـَـ فع متع) a. (21) [schräg] دولکرلکده:
Balken— دیرکلرك باشلرینی‌مائل‌کسوب یکدیکرینه برلشدیرمك.
Schrägen (ـَـ فع متع) a. (21) [schräg] برشیئی
اکریلمه‌سنه‌قومق،برشیئه‌مائللك ، انحراف‌ویرمك ‖ شیولندیرمك.
Schral (ـَـ ص) (21) و schralen فع لا+) a. (21)
es ist —er Wind, der Wind schralt (بحر) روزکار
باشدن اوریـور .
Schramme (ـَـ ا مؤ) [قدیم آلمانجـه scrâma
‖ دریده بولنان اینجه کسیك یری ، طیرمیق [Art-wunde
طباق اوزرنده چیزیك .
Schrank (ـَـ ا م) (31) [قدیم آلمانجه scranc ‖ مرا.
انکلیزجه shrink] دولاب ، کوزلی کتبخانه .
Schranke (ـَـ ا مؤ) (53) [اورته آلمانجه schranc
مانع‌اولمق‌اوزره یوله قونیلان اکری اغاج‖ برمحلك [Gitter
اطرافنی چویران چیت ، پارمقلق ، حواله ‖ بولمه، دیکرمحللردن
آیریلان‌یر ‖ (مجا) حد وپایان ، حدود ، دائره einer Sache
—n setzen برشیئه حد تعیین ایتمك ، حد قومق .
Schränken (ـَـ فع لا+) a. (21) [قدیم آلمانجه
screncahn] (آوجیلقده) کییك،قره‌جه وامثالی‌آوحیواناتنك
یورویشلرنده ایاقلرینی برخط اوزرنده کیده‌جك صورتده یعنی
مثلا آرقه ایاغنی اوك‌ایاغی استقامتنده یره باصمیوب صاغه ویا
صوله اکری اوله‌رق یوریمك ‖ (فع متع) چاپراز اوله‌رق‌بربری
اوزرینه قومق ‖ — die zähne (einer Säge) دستره‌نك
دیشلرینی سطح اصلیسنك صاغ وصول طرفنه اکمك .
Schranne (ـَـ ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجه scrannâ ‖
‖ Fleisch = bank = [Scharren ذخیره پازاری .
Schranze (ـَـ ا مؤ) (53) یاخود (52) [اورته آلمانجه
schranz Spalt] ویا (ا م) آلچاق، پك عادی ویوزسز
طالقاووق ، مداهن .
Schrape (ـَـ ا مؤ) (53) (صنع) بر یری قازیمغه .
طرامغه مخصوص آلت .

‖ Wein aus برشیئی منبعندن آلمق ، اخذ واستنباط ایتمك
شرابی برقابدن دیکر قابه einen Gefäß in ein anders—
آلمق، چکمك، بوشالتمق، برقابدن‌دیکرینه‌شراب‌آلمق، بوشالتمق‖
Luft— ‖ (آله بیلمك) یکیدن‌نفس آلمق wieder Athem—
هوا آلمق ‖ —Muth جسارت آلمق، جسارتلنمك .
Schöpfer (ـَـ ا م) a. (40) [قدیم آلمانجه scep'hari
اولوب scepban erschaffen دن‌مأخوذدر] ، —in (ا مؤ)
(50) وجوده کتورن ، خالق ، میدانه کتورن‖ برشیئی برمنبعدن
آلان ، چکن ، دوکن .
Schöpfung (ـَـ ا مؤ) (49) [schöpfen] وجوده میدانه
کتیرمه ‖ برائه ، خلق ایتمه ‖ خلق ایدلمش ، یرادلمش شیلرك
کافه‌سی، موجودات مخلوقات ‖ کائنات ، عالم ، دنیا .
Schoppen (ـَـ ا م) b. (40) [قدیم آلمانجه scupha]
صوندرمه،آرابه‌لق،اوت صمان قونیلان محل(Schuppen=) ‖
[شمالی آلمانجه ‖ Schöpf = gefäß] (مایعات‌اولچکی اولوب
۰,٤٩٦٦۱ لیتره‌لکدر) شوپین ، یارم لیتره‌لك اولچك‖ یالکز
بیرا حقنده : شوپ .
Schöps (ـَـ ا م) (38) یاخود (51) [بوهمیاجه skopec
Kastra't] = Hammel ‖ (مجا) (عمو) بدلا، احمق، سرسم.
Schor (ـَـ) (scheren) ذ لنك زمان حال ماضی‌صورتنك
برنجی واوچنجی‌مفرد شخصلری) .
Schore (ـَـ ا مؤ) (53) [شمالی آلمانجه] پاینده ، طیاق،
اکرتی دستك .
Schorf (ـَـ ا م) (38) (sans pl.) [شمالی آلمانجـه]
(علم امراض) قشر ، قبوق .
Schörl (ـَـ ا م) (38) [اسلاوجه skoryl schwarz]
(معد) شورل .
Schornstein (ـَـ ا م) (38) [Schore] اوجاق باجاسی،
فابریقه باجاسی ‖ (مجا) eine Schuld in den— schreiben
بر آله‌جغنك اوزرینه صغوق‌صو ایچمك .
Schoß (ـَـ ا م (ا لا) (53) (جمعی کذلك Schößer)
نباتاتده : فدان سورکیسی ، فلیز ‖ ویرکو ، رسم ‖ (schießen
فعلنك زمان‌حال‌ماضی‌صورتنك برنجی واوچنجی‌مفرد شخصلری).
Schoß (ـَـ ا م) (31) [قدیم آلمانجه scôz ‖ schießen
دن] (انسانك اوطورمسنده اویلوقلرله قارن ارەسنده حاصل
اولان‌محل) قوجاق، (قوبون) ‖ die Hände in den—legen
ایشسز کوجسز اوطورمق ، الی بوش ، بوکرنده اوطورمق ،
طورمق ‖ (چوجغی داخلنده طاشیان محل) رحم ، کذلك
برشیئك داخلی، برشیئی درونده کیزلیان، درونه آلمش اولان
محل، بوجاق ‖ ارکك البسه‌سنك اتکی، دامن .
Schößling (ـَـ ا م) (38) [Schöß] (نبا) فلیز ،
فدان ، شاه .
Schote (ـَـ ا مؤ) (53) [اونبشنجی عصرده schott]
(نبـا) قشر خضری ، باقله وامثالنك یشیل قبوغی ، سنف ‖
آشجیلقده : —n تازه بزلیه ‖ (بحر) [انکلیزجه sheat ‖
Schoß کله‌سنه منسوب] —eines Segels بر یلکنك آلت
کوشه‌سنه باغلانان ایپ .
Schott (ـَـ ا لا) (38) یاخود (42) [شمالی آلمانجه ‖مرا.
Schote] تختـه پرده ‖ خصوصیله (بحر) بولمـه ‖ [عر]
چولده طوزلی کول .

Schrapen (ـُـ فه متعه وفعلا +) a. (21) [شمالی آلمانجه || schröpfen] . مرا قازیمق، طرایوب چیقارمق || (رندهحقنده) یولمق، پروزلی رندهلمك، برطرفنی ایڭجه برطرفنی قبا، غیرمساوی آلمق.

S(c)hrapnell (ـٌـ ا م) (56) [انکلیزجه] (ع) شراپنل.

Schraube (ـَـ ا مؤ) (53) [schrauben] (صنع) ویده || archime'dische— (بحر) قیچدن چرخلی کمیلردهکی حلزونی پروانه || —(Wasser =) آرشید ویدهسی || (صنع) —n schneiden چلیك ویده بورغوسیله ویده دلیکی آچمق || (مجا) in seinem Kopfe ist eine— los (عمو) (او) برازعقلی قاچیرمش، بوزمش، (بو) برازقاچیرمشه بکزهیور، قاچیقمیدر نهدر || auf —n stehen صیق ولمامق، صاللامق، اویناق || seine Worte auf —n stellen لقردیسنی مبهم سویلمك، چتاللی، مشکوك لقردی صرف ایتمك || قاچیق، چیوغین (چلغین)، عقلی اویناق کمسه .

Schrauben (ـَـ فعمتعه) a. (21) و g. (20) [شمالی آلمانجه schrûwan] ویدهلمق، —(loser) etwas fester— برشیئك ویدهسنی صیقشدیرمق (کوشتمك) || —die Lampe herunter (لامبهنك ویدهسنی اشاغی بوکمك، چویرمك) لامبهیی قیصمق، قیامق، کذا —die Lampe in die Höhe لامبهیی آچمق، || (مجا) seine Hoffnungen ویدهسنی یوقاری چویرمك —niedriger برشیدن امیدینی کسمکه باشلامق، امیدی آزالمغه، قالمامغه یوزطوتمق || رونق ویرمك، اویروب چویروب کوستریشلی یاپمق || (مجا) —Jemand بریلهالای ایتمك، برینی ماهتابه آلمق .

Schrauben„ ... (ـَـ···) —dampfer (ا م) قیچدن چرخلی واپور || —Kopf (ا م) ویده باشی || —förmig (ص) ویده شکلنده || —horn (ا لا) حلزونی الشکل بوینوز || —li'ni-e (ا مؤ) حلزونی خط || —mutter (ا مؤ) ویده یوواسی، دیشی ویده، جیواطه || —schneide = Eisen (ا لا) ویده یوواسی، دیشی ویده آچمغه مخصوص آلت، بورغو || —stahl (ا م) = —schneid = Eisen || —zange (ا مؤ) جیواطه، صومون، طوتوب چویرمکه مخصوص اناختار، کریتی .

Schreck (ـَـ ا م) (38) = Schrecken .

Schreck„ ... (ـَـ···) —bild (ا لا)، —gespenst (ا لا) —gestalt (ا مؤ) قورقونج خیال، اوماجی، بوجو، قورقولق .

Schrecken (ـٌـ ا م) [Schrecken] قورقو، دهشت، اورکمه، خوف || یکیجی وبردنبره اولان قورقو || Jemandem —einflößen, einjagen برینی قورقوتمق، خوف ودهشت ایچنده براقمق، اورکوتمك، عقلنی آلمق .

Schrecken (ـٌـ فعلا—) b. (20) [قدیم آلمانجه screcchan aufspringen] قورقمق، بردنبره اورکمك، اورکوب قورقوب صیچرامق || (فه متعه) قورقوتمق، خوف ودهشت ویرمك، اورکوتمك، بردنبره قورقوتوب صیچراتمق || (صیجاق برشیئه بردنبره صوغوق برشی یناشدیرمق ویاعکسی یاپمق) جاجیلق، معدنجیلك آشجیلق صنعتلرنده : صوغوق صویه طالدیرمق، آتمق || اوزرینه صوغوق صو سرپمك || (آشجیلقده) —Wasser (درونته صیجاق صو دوکهرك) صویی ایلندیرمق، قیرمق، اولدیرمك .

Schreckens„ ... (ـَـ···) —bote (ا م) قره خبرجی || —botschaft (ا مؤ) قره خبر .

Schrecklich (ـٌـ ص) (24) قورقونج، مخوف، دهشت انکیز || قورقونج، فنا حالده اولان، منفور، مستکره، مهیب، پك چرکین، پك بیچمسز، زیاده ثقیل || (مجا) آشوری درجه، پك زیاده، فوق الحد .

Schrecknis (ـٌ ا لا) کذا (ا مؤ) نفرت، کراهت، استکراه، دهشت، هول ویرن شی || = Schrecken .

Schrei (ـُ ا م) (38) [schreien] باغیرمه، حایقرمه .

Schrei„ ... (ـَـ···) —hals (ا م) (عمو) چوق باغیریجی، شماتهجی، یایغرهجی کمسه (اکثریا چوجق حقنده) || —puppe (ا مؤ) ماکنهلی بیك، مس چیقارر یاپمه بیك .

Schreib„ ... اکثریا ... **Schreibe**„ ... (···)(ـَـ)(ـَـ) —buch (e=) (ا لا) یازی دفتری || —lese = Methode اوقویوب یازمه اصولی، اصول تحریر وقرائت || —stunde (ا مؤ) یازی، حسن خط، قرهمله درسی || —feder (ا مؤ) یازی قلمی (توك) || —fehler (ا مؤ) یازی خطاسی || —kale'nder دفترلك خدمتنی دخی کورر جب تقویمی || —kästchen (ا لا) یازی چکمجهسی، دولابی، خصوصیله قلم ایچون : قلمدان || —mappe (ا مؤ) آلتلق، یازی جزودانی || —pult (ا م) یازی ماصهسی، یازیخانه، رحله، پیش تحته || —sekretä'r (ا م) یازیخانه یازی ماصهسی || —stube (ا مؤ) یازی اوطهسی، قلم اوطهسی، بورو || —unterlage (ا مؤ) = —mappe || —utensi'li-en (جمع لا) یازی یازمق ایچون لازم اولان ادوات واشیا، مالزمهٔ قرطاسیه، تحریریه || —weise (ا مؤ) اصول وصورت تحریر || —zeug (ا لا) یازی طاقمی || کذلك مالزمهٔ تحریریه .

Schreiben (ـَـ فه متعه، فه لا + وفه مطا) o. (20) یازمق، تحریر ایتمك || —noch einmal تکرار، بردها یازمق || —(nieder =) یازمق، قیدایتمك || —in's Konze'pt مسوده یاپمق، مسودهسنی یازمق، الدفترینه قیدایتمك || —in's Reine تبییض ایتمك || —nicht gut (diese Federn) بوقلملر ایو یازمیورلر، ایو دکللر || —seinen Namen unter etwas برشیئك آلتنه امضاسنی، اسمنی یازمق، قومق، برشیئی امضالمق || (مجا) —Sie sich Das hinter die Ohren بوقولاغکزه، قولاغکزدهکوپه اولسون || (تجا) —Jemandem etwas gut برینك آلهجغنی مال صاحبی کندی دفترینه مشتری یه ویرهجك اولمق اوزره قید ایتمك || تاریخ حقنده: —den wievielten—wir? (آیك) قاچی؟ تاریخ قاچ؟ || —wir — heut 1878 بوکون ۱۸۷۸ سنهسندهیز || —wie— Sie sich? اسمکز ندر؟ لطفاً اسمکزی هجالرمیسکز، اسمکزك حرفلرینی سویلرمیسکز || wo schreibt sich Dies her? بونك اصلی ندر؟ نرهدنکلهدر؟ نرهدن نشأت وصدور ایتمهدر ؟

Schreiber (ـَـ ا م) a. (40) [schreiben]، —in (امؤ) (50) یازی یازان ارکك، قادین یازیجی || er ist ein guter, —rascher اونك قلمی سریعدر، او ایو بر یازیجیدر، الی چابوقدر || برشیئك یازیجیسی، محرری (بواونك الندن چیقمش، اونك طرفندن یازلمشدر دینلدیکی کبی) || قوپیهجی || آیلقلی یازیجی، کاتب .

Schreiberei (ـَـ ا مؤ) (49) [schreiben] یازی || [Schreiber] قوپیهجیلق، —schlechte کوتو یازی || یازیجیلق، توتر ودعوی وکیلی یازیجیلغی .

Schreien (ـُـ فعلا +، فع متع وفع مطا) [قديم آلمانجه
scrian] باغيرمق، حايقرمق، بايغره، شماته ایتمك (باغره‌رق)||
aus vollem Halse— آوازی چيقديغی قدر باغيرمق ||
Feuer— يانغين وار ديه باغيرمق، يانغينی خبر ويرمك ||
Ach und Weh— آه وانين ایتمك || باغيرمق، بايغره ايتمك ||
Jemandem die Ohren voll— باغره باغره برينك
قولاقلرينی پاطلاتمق .

Schrein (ـُ ام) (38) (ايالت لسانی) [لاتينجه scri'nium
دولاب، چكمجه || صنديق، قوطو .

Schreiner (ـُـ ا م) a. (40) (صنع) طوغرامه‌جی
(= Tischler) .

Schreiten (ـُـ فعلا —) n. (21) [قديم آلمانجه scritan
|| er schreitet : زمان حال صورتنك اوچنجی مفرد شخصی)
زمان حال ماضيسنك اوچنجی مفرد شخصی: schritt || اسم مفعولی:
(ge-schritten) (بر) آديم آتمق || über etwas— برشيئك اوزرندن
(آديمی آته‌رق) يچمك، آتلامق || كيتمك، يورومك، ايلرولمك ||
zu etwas— برشيئه طوغری ايلرولمك، اوزرينه وارمق ||
zur Abstimmung— انتخابه كيتمك، انتخابه باشلامق ||
zu einer zweiten Ehe— ايكنجی دفعه اوله‌رق ازدواج ایتمك،
ايكنجی بر اولنمكه قالقمق، قالقشمق، تشبث ایتمك .

schrickt، **Schrickst** (ـُ) (schrecken فعلنك زمان حال
ماضی صورتنك ايكنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Schrie (ـُ) (schreien فعلنك زمان حال ماضی صورتنك
برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Schrieb (ـُ) (schreiben فعلنك زمان حال ماضی صورتنك
برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Schrift (ا مؤ) (49) [قديم آلمانجه scrit = لاتينجه
scriptum] يازی || يازی‌يی تشكيل ايدن حروفات || in
Lateinischer— لاتين (روماليلر) حروفاتيله || يازلمش، قلمه
آلنمش شی، تحريرات، اوراق، محررات || عمومك اوقومسی
ايچون طبع اولنه‌رق موقع انتشاره چيقاريلان مطبوعات،
آثار .

Schrift„... (ـُ...) —schneider (ا م) حروفات
يازيجيسی، حكاكی || —deutsch (ا لا) آلمان ادبياتی، آلمان
لسانی ادبياتنه عائد اولان اصول || —steller(in) (ا م، امؤ)
مؤلف، مؤلفه || —stück (ا لا) محررات، اوراق، تحريرات ||
تأليفات || حجت || (مطبعه) باغلو حروف ترتيبی .

Schriftlich (ـُـ ص) (21) [Schrift] تحريراً || —abfassen
قلمه آلمق .

Schrill (ـُ ص) (21) [شمالی آلمانجه schrell] صيوری،
اينجه، كسكين، تيز، جين كبی .

Schrillen (ـُـ فع لا +) a. (21) [schrill] صسی
كسكين، تيز يايمق، تيزلشديرمك .

Schrinnen (ـُـ فع لا +) a. (21) (شمال ايالت لسانی)
ياقيجی، محرق، كسكين بر آجی ويا وجعی موجب اولمق .

Schrippe (ـُـ ا مؤ) (53) اوفق بياض اكمك (ياصی
وايكی اوجلری صيوری) .

Schritt (ـُ ا م) (38) [schreiten] خطوه، آديم || (ع)
—halten اياق اويديرمق، بروزنده آديم آتمق || —für—
خطوه بخطوه، قاريش بقاريش || Jemand auf— und
Tritt folgen برينی خطوه بخطوه تعقيب ایتمك، پشندن آيرلمامق،
پشنی، ايزينی براقمامق || (مجا) خطوه، حركت، تشبث، طاورانيش،
بدأ، ابتدار || der erste— ist immer der schwerste
ايلك آديم كوچ اولور || (schreiten فعلنك زمان حال ماضی
صورتنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Schritt„... (ـُ...) —messer (ا م) مقدار خطوه‌يی
اولچر آلت .

Schritt-lings (ـُـ حا) خطوه ايله، آديمله || خطوه
دورتيله، خطوه بخطوه || بجاقلری آيرلمش، آيريق اوله‌رق ||
—über einem Graben stehen بجاغنك بری ديكر طرفده
اولمق اوزره برخندق اوزرنده طورمق .

Schrob (ـُ) (schrauben فعلنك زمان حال ماضی صورتنك
برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Schrobel (ـُـ ا م) a. (40) (صنع) بيوك ويوارلاق
چوقه اوتوسی .

Schroff (ـُ ص) (21) [قديم آلمانجه scruffen spalten||
مرا . لاتينجه scrupus] ديك، صرپ، كسكين، اوچوروم،
ياپچين || (مجا) زياده سرت، صايغيسز، نوبران، نادان ||
باروت كبی || طاش يوركلی .

Schrolle (ـُـ ا مؤ) (53) = Schrulle .

Schröpfen (ـُـ فع متع) a. و c. (21) [قديم آلمانجه
screphan || مرا . schrapen] (جرا) حجامت ایتمك
قورو بوينوز چكمك || (مجا) —Jemand برينی يولمق،
پاره‌سنی آلمق، چكمك || (زرا) اكينك تپه ياپراقلرينی كسمك ||
صپان چاپه‌سيله ترلايی سورمك .

Schröpfer (ـُ ا م) a. (40) [schröpfen] . —in
(ا مؤ) (50) حجامت ايدن اركك، قادين، حجامتجی || مادة :
حجامت بوينوزی || = Schröpf-kopf . [Hemm - schuh]

Schrot (ـُ الا(ام) (38) [قديم آلمانجه scrôt Schnitt]
آوصاچمه‌سی || — kleinstes قوم صاچمه‌سی || (فی الاصل)
اوفاقلنمش بخور پارچه‌لری، (بحر) طوپلره طولديريلان تيمور
پارچه‌لری، صالقم، موسكت || يوارلاق آغاج كوتوكی || ايری
اوكودلش وچواللره قونلمامش ذخيره، بغدای || سميزلتمك ايچون
حيواناته ويريلان كپك (وسائره) .

Schroten (ـُـ فع متع) b. (21) [Schrot] (اسم مفعولی
كذلك geschroten) اورته‌دن بولمك، پارچه‌لره آيرمق، پارچه‌لمق،
كچيرمك || (صنع) —(Getreide) ذخيره‌يی (قبا اوله‌رق)
اوكوتمك || —Holz, Metall (آغاج، معدن حقنده)
يونتمق، تميزلمك، قباسنی آلمق || —Lasten (آرابه‌ده اولديغی
حالده) اشيايی سوره‌رك آخر محله نقل ایتمك، طاشيمق ein
—Faß) in den Keller) برفوچی‌يی كيلاره ايشديرمك .

Schroter (ـُـ ا م) a. (40) [schroten] (تاطبيعی)
— (جمع) جهاز اكليه‌لری قوتلی، ايری اولان بوجكار ||
كسيجی بيچيجی يونتيجی عمله، ايشجی || فوچيجی كسری ||
فوچيلری كيلاره ايشديرن ويا بورادن چيقاران .

Schröt-ling (ـُـ ا م) (38) [schroten] (صنع)
قبارجق || مسكوكاتك ضربنه مخصوص معدن صفحه، قالب .

Schrubbeln (ـُـ فع متع) a. (21) [شمالی آلمانجه]
(صنع) طرانه‌جق يوكی : طرامق .

Schrubben (ـّ فعـ متعـ) a. (21) [شمالی آلمانجه] (سرت) (den Fußboden)— (كذلك : schrubbern)
فورچه ایله اوطه وامثالنك طبانى فورچه‌لمق) تحته اوغمق ||
(صنعـ) طوغرامه‌جیلقده : قباسنی آلمق، یوتمق .
Schrulle (ـّ ا مؤ) (53) [شمالی آلمانجه] میون
اشتهالیلق ، تلون مزاج ، هرجائیلك || یرامزلق، خویسزلق .
Schrumpel (ـّ ا مؤ) (53) [شمالی آلمانجه] (عو)
= Runzel || alte— موشموله ، قوجه قاری ، تیرید .
Schrumpfen (ـّ فعـ لا — وفعـ مطا) .c و .a (21)
= ein = schrumpfen .
Schrund (ـّ ا م) (31) [قدیم آلمانجه berften معناسنه
اولان scrintan دن مأخوذ scrunta] ، زیاده مستعمل
اوله‌رق : e— (ـّ ا مؤ) (53) چاتلاق، یاریق .
Schub (ـُ و ـّ ا م) (31) [schieben] اتمه ، قاقمه ،
سورمه || Jemand einen— geben برینی ایته‌لمك ، قاقمق ،
قاقشدیرمق || —mit einem بر اینشده ، بردورتوشده ،
برقاقمه‌ایله|| ایتیشه قاقیشه‌حرکت ایدن اشخاص|| (die Thür
wurde um elf Uhr geöffnet und) ich kam mit dem
ersten—hinein قپو ساعت اونبرده آچلدی بنده برنجی
اوله‌رق ، ایلك آغزده ایچرو بن كیردم || پولیس : ژاندارمه
ایله ایدیلان سوق ، كوندرمه || (كه‌غه‌ل اویوننده)كه‌غل
اتمه وبونك اویناندیغی محل ، كه‌غل اویونی || چكمه
(= Schub = kasten) || (بردفعه‌ده فرونه آتیلان اكمكك
مجموعی) آغز ، اوكوت .
Schub,, ... (...ـّ ، ...ـَ) —fach (ا لا) چكمه ||
—fenster (ا لا) سورمه پنجره || —karren (ا م) ال
آرابه‌سی || —lade (ا مؤ) چكمه || —sack (ا م) جب ||
—weise (حا) متعاقباً ، تدریجی ، یكدیكرینی متعاقب ،
بردوزی یه || طاقم ، آغز ، اوكوت طرزیله ، صورتنده .
Schubb(e)jack (ـ(ـ)ـّ ا م) (51) یاخود (38) [der
sich vor Ungeziefer mit der Jacke schubbt] سفیل ،
هایلاز ، چاپقین .
Schüchtern (ـّ صـ) (21) اوتانغاچ، صیقلغان، محجوب||
انساندن قاچار || (آوجیلق) اوركك ، وحشی .
Schuf (ـُ) (schaffen فعلنك زمان حال‌ماضی صورتنك
برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .
Schuft (ـّ ا م) (31) و (38) [شمالی آلمانجه schuvüt
Auswurf ویاخودعبرانیجه schophet Richter?] سفیل،
چاپقین، سفیه.ناموسسز، طولاندیریجی،كراته، رذیل||(ضرمثل)
ein—, wer Böses dabei denkt بونده فنالق دوشونه نه
یوف اولسون .
Schuh (ـُ ا م) (38) [قدیم آلمانجه seuoh] قوندره ،
آیاق قابی، پوتین || —(= Tanz) leichter اسقارپن||(مجا)
(ضرمثل) Das habe ich längst an den —en abgelaufen
بز بونی اوكره نه‌لی چوق اولدی ، سز اورایه كیدركن (بونی
اوكرنمكده) بز (اورادن) كلیور ایدك || بارگیرلرك طیرناغی||
(اوزونلق‌مقیاسی) آیاق، قدم||(آیاق‌قابنه بكزر ویا بووظیفه‌یی
كورر شی) : (صنعـ) چامورلق|| بارگیرك نعلی .
Schuh,, ... (...ـَ) —anzieher (ام) قوندره‌چكه‌جكی||
—ahle (امؤ) قوندره‌جی‌بزی|| —schnalle قوندره‌طوقه‌سی||
—bürste (ا مؤ) قوندره فورچه‌سی || —eisen (ا لا)
قوندره‌نك چامورینی آلمغه ، تمیزلمكه مخصوص‌تیمور|| —flicker
(ا م) اسكیجی (قوندره‌جی) || —leisten (ا م) قوندره
قالبی || —macher (ا م) قوندره‌جی || —riemen (ا م)
قوندره (مشین) باغی || (مجا) er ist nicht werth, ihm
die —riemen aufzulösen (او اونك قوندره‌سنك باغنی
بیله چوزمكه لایق دكلدر ، چوزه‌مز) او اونك الینه صو بیله
دوكه‌مز ، او اونك كعبنه بیله واره‌مز ، او نره‌ده او نره‌ده ||
—schmiere (ا مؤ) = —wichse (ا مؤ) قوندره بویاسی||
—zwecke قوندره‌جی چیویسی .
Schuhu (ـُ ـَ ا م) (56) (تا طبیعـ) = Uhu .
Schul,, ... (...ـَ) —a'tlas (ا م) مكتبلره مخصوص‌خریطه
آطلاسی || —bekannt = schaft (ا مؤ) مكتب ارقداشلغی ،
مكتبدن‌طانشمه || —halter (ا م) مكتب صاحبی|| برابتدائیه
مكتبی خواجه‌سی || —schritt (ا م) (فروسیت) مكتب
خطوه‌سی || —bildung (ا مؤ) مكتب تربیه‌سی ، مكتبده
ایدیلان‌تحصیل || —bube مكتب‌چوجغی، مكتبه كیدن طلبه ،
مكتبلی|| ولد|| —fuchs (ا م) (عمو) صبیان‌مكتبی‌خواجه‌سی||
كندینی عالم‌صانان، عالملك صاتان جاهل || —fe'ri-en (جمعـ)
مكتب‌تعطیلی|| —heft (الا) مكتب‌دفتری، قایه||—lehrer(in)
(ا م، ا مؤ) مكتب خواجه‌سی|| —pferd (الا) (فروسیت)
مانژ بارگیری|| فروسیت قواعد اساسیه‌سنه‌كوره تربیه ایدلمش
بارگیر ، تعلیملی بارگیر || —schiff (ا لا) كمیجیلك تحصیلنده
بولنانلره مخصوص گمی (واپور ، زرهلی) || —sprache
(ا مؤ) مكتب لسانی ، آغزی || —stunde (ا مؤ) مكتب
وقتی،درس‌وقتی|| درس|| —übung (ا مؤ) مكتبلرده‌طلبه‌لره
ویریلان وظائف (تحریریه) || —wesen (ا لا) معارف ||
—zeugniß (ا لا) مكتب شهادتنامه‌سی || —zwang (ا م)
تحصیل جبری .
Schuld (ـّ ا مؤ) (49) [قدیم آلمانجه scult اولوب
sollen scuIan دن مأخوذ] بورج ، دین || in —en
gerathen بورج‌ایتمك، بورجه باتمق|| bis über die Ohren
in —en stecken بوغازینه قدر بورجه باتمق || (ضرمثل)
wer seine — en bezahlt, verbessert sein Vermögen
بورجنی ویرن، اوده‌یان زنكینلر || (مجا) die— der Natur
bezahlen اولمك، وفات‌ایتمك || قباحت ، قصور || an wem
liegt die— ? قباحت كیمده ? || wessen —ist es ? قباحت
كیمك ، كیمده ? || es ist (nicht) meine— , die— liegt
(nicht) an mir, ich habe (nicht) —daran قباحت بنده
دكل ، بونده بنم قباحتم یوق ، بنده قباحت یوق|| sich etwas
zu —en kommen lassen برشیدن طولایی قباحتلی اولمق ،
قصور ایتمك || die— auf Jemand schieben قباحتی برینك
اوزرینه آتمق ، سورمك ، برینی قباحتلی چیقارمق || گناه ،
حقسزلق|| (عد) جنحه ، جرم|| سبب مثلا : die schlechten
Zeiten sind— daran وقتلرك مساعده‌سزلكی بوكا سبب
اولیور .
Schuld,, ... (...ـّ) —befleckt (صـ) برجنحه، جنایت
ایله محكوم ، لكه‌لی || گناهكار || —haft (ا مؤ) بورجی ،
تأدیه ، ادا ایتمدیكندن‌طولایی ایدیلان حبس || —los (صـ)
قباحتسز،جرمسز،بیگناه، معصوم||—post(en) (ام ، ا مؤ)
تأدیه اولنه‌جق‌اولان، بورجلی بولنیلان مقدار ، پاره .

Schulden (ــ فه متعه) (21) b. [Schuld] Jemandem etwas— برينه برشى بورجلى اولمق ‖ (مجا) بورجلى اولمق ‖ etwas— قباحت ايشلمك، برجنحه، كناه ياپمق .

Schulden „ … (ـ....) —tilgung (امؤ) ديون عموميه‌يى (ادا وتأديه ايله) بتورمك، اوده‌مك ‖ —frei (ص) بورجسز ، بورجى تأديه ايتمش ‖ —macher (ام) بورج ايتمسى، استقراضى سور كمسه ‖ مسرف .

Schuldig (ــ ص) (21) [Schuld] پاره وسائره بورجلى اولان كمسه، بورجلى، مديون . ? was sind wir— بورجمز نقدر؟ نه ويره‌جكز ؟ قاچ پاره (ايتدى) ؟ نه ايديور ‖ مجبور اولمق ‖ Jemandem großen Dank— sein برينه بيوك برتشكر بورجلى اولمق ‖ Das ist man ihm— بو اونك حقيدر ، اوكا . (اوكا قارشو) بوكا بورجلويز ‖ (مجا) Jemandem die Antwort— bleiben برينه هيچ برجواب ويرمامك ‖ قباحتلى، جنحه‌لى ‖ كناهكار .

‖Schuldner=[schuldig] (40) a. (ــ ص) **Schuldiger** كناهكار .

Schuldigkeit (ـــ امؤ) (49) وظيفه، وجيبه، مجبوريت ‖ er hat nur seine— gethan او انجق، يالكز وظيفه‌سنى ايفا، اجرا ايلدى (زياده برشى ياپمدى) .

Schuldner (ــ ام) (40) a. [Schuld] ، —in (امؤ) (50) (Gläubiger كلمه‌سنك مقابلى) بورجلى، مديون، ويره‌جكلى .

Schule (ــ امؤ) (55) [قديم آلمانجه scuola اولوب لاتينجه schola دن مأخوذدر] مكتب ‖ درس ‖ hohe— مكتب عالى ‖ آقاده‌مى، اونيوه‌رسيته ‖ heute ist keine— بوكون مكتب يوق ‖ (مجا) Jemand in die— nehmen برينك تربيه وتحصيلى، تعليمى درعهده ايتمك ‖ (اوكرنيله‌جك برشيئ محتوى اولان كتاب وامثالى شيلر) —des Klavi'er-spieles پيانو (اصول) كتابى .

Schulen (ــ فه متعه) (21) a. و —sich (فه مطا) Jemand— برينه درس ويرمك، برنى تربيه وتعليم ايتمك ‖ ein Pferd— برحيوانى تربيه ايتمك ‖ [شمالى آلمانجه (فعلا +) كيزلنمك ، صاقلانمق ، يان كوزله باقمق وكوزتلك ، كوزينك قويروغيله باقمق .

Schüler (ــ ام) (40) a. [قديم آلمانجه scu'olari لاتينجه اولوب schola'ris دن مأخوذدر] ، —in (امؤ) (53) مكتب چوجغى ، مكتب ابتدائيه طلبه‌سى ‖ برفلسفه معلمنك ، برفيلسوفك شاكردى، بويله برفيلسوفك اصول فلسفه‌سنى تحصيل وتعقيب ايدن شاكرد .

Schülerhaft (ـــ ص) (21) [Schüler] مكتبلى‌يه عائد مخصوص ، متعلق ‖ (حا) مكتبليجه‌سنه ، طلبه وارى .

Schulter (ــ امؤ) (55) [قديم آلمانجه scultara اوموز، كتف ، منكب ‖ zu eng in den —n (اوموزلرى) كوكسى پك طار ‖ (مجا) Jemand über die— ansehen برنى يوقاريدن آشاغى سوزمك ‖ تپه‌سندن باقمق .

Schulter „ … (ـ....) —weite (امؤ) اوموز ، كوكس كنيشلكى ‖ —binde (امؤ) حمائل ‖ —blatt (ا لا) (تشر) اوموز قياقكيكى، عظم الكتف، كورك كميكى ‖ —gicht (امؤ) (علم امراض) اوموزه كيرن يل ‖ —naht (امؤ) اوموز (باشى) ديكيشى .

Schultern (ــ فه متعه) (21) a. [Schulter] اوموزى اوزرينه قويمق ‖ (ع) —(das Gewehr =) (تفنكه) حاضر طورمق .

Schult-heiß (ــ ام) (51) [قديم آلمانجه scultheizëo ، Verpflichtungen Befehlender] Schulze (ــ ام) (52) كوى كهياسى ، ناحيه مديرى ، بلديه رئيسى .

Schund (ــ) ، schünde schinden فعلنك زمان حال وصورت التزاميه لرينك ماضى صورتى) .

Schund (ــ) (38) (*sans pl.*) [schinden] دباغت اثناسنده چيقان ات ودرى پارچه‌لرى ‖ (مجا) هيچ بر ايشه يرامايان ، خرده ، موز ‖ كوتو ، آشاغى مال، سوپروتى .

Schuppe (ــ امؤ) (55) [قديم آلمانجه scuopa ‖ schaben كلمه‌سنه منسوب] پول (بالق وامثالى حيواناتك) ‖ (علم امراض) باشده حاصل اولان كپك .

Schüppe (ــ امؤ) (55) (شمال ايالت لسانى) كورك (Schaufel =) ‖ كاغد اويوننده : Pik = قره‌ماچه .

Schuppen (ــ فه متعه) (21) a. schup(p)sen (عمو) : كذلك Jemand— برنى ايتمك، قاقمق ‖ (شمال ايالت لسانى) خصوصيله (فه مطا) sich— (قاشنقدن حاصل اوله‌رق) قازيمق، قاشيمق ‖ [Schuppe] einen Fisch— بربالغك پوللرينى يولمق ‖ كذلك فه مطاوعت اوله‌رق : die Haut schuppt sich درى پول پول اوله‌رق دوكيليور .

Schuppen (ــ ام) (40) b. [Schoppen =] آرابه‌لق، صوندرمه ، برطرفى وياكنارلرى يارم آچيق براقه .

Schup(p)s (ــ ام) (56) *pl* (26) *sing.* (عمو) قاقمه، ايتمه ، موشته .

Schup(p)sen (ــ فه متعه) (21) c. (عمو) schuppen= ايتمك ، قاقمق .

Schur (ــ امؤ) (49) [scheren] (زرا) قيرقمه ، توكى كسمه ‖ قيرقلش يوك ‖ چيت، چم واكلش شيلرك قربيلمسى ، كسيلمسى، ايجلمسى .

Schüren (ــ فه متعه) (21) a. [قديم آلمانجه scioran das Feuer— آتش طوتشديرمق، اوياندرمق (كذا مجازى) ‖ لزومى اوليه‌رق محضا وقت كچيرمك اوزره آتشى قاريشديروب طورمق ، اشه‌لمك .

Schurf (ــ ام) (51) [schürfen] يره ياپيلان ، آچيلان قوتوق، چقور، دليك ، اويوق .

Schürfen (ــ فه متعه وفه لا +) (21) a. (معدن اوجاقلرنده) معدنك طمارينى كشف ايتمك اوزره يره دليك ، اويوق، آچمق .

Schuri(e)geln (ـــ فه متعه) (21) a. (عمو) [شمالى آلمانجه ‖ قديم آلمانجه scurkan fort-treiben كلمه‌سنه منسوب] Jemand— برنى راحتسز ايتمك، معذب قيلق ، برينه اذيت ويرمك .

Schurke (ــ ام) (52) [قديم آلمانجه scurkan fort-treiben] چاپقين ، كلفان بكى ، پلاچقه‌جى .

Schurren (ــ فه لا +) (21) a. بر اوغولتى ايله ، صاغير سسله قايمق .

Schurz (ــ ام) (51) [قديم آلمانجه scurz kurz عورت محلى اورتر البسه ، پشتمال ‖ التكلك .

(قع مطا) و (21) a. (+فع لا . فع متع سـَ) **Schütten**
دوكمك ‖ آتمق ، دروتنه قومق ‖ —(voll) leer دوكوب ،
سلكوب بوشالتمق ، (طولديرمق) seinen Kummer in
Jemandes Schoß— برينه دردينى بوشالتمق ، ياتمق ‖
einen Damm— (طوپراق ييغه‌رق) برسد حصوله كتيرمك ‖
ويرمك ، دوكمك ‖ [شمالى آلمانجه] —Vieh (آخرك طوپراغنده
ضرر وزيان ايقاع ايدن حيوانآتى) طوتمق، آليقويمق، ضبط ايتمك،
حبس ايتمك .

دتره‌مك، [schütten] (21) a. (+فع لا سـَ) **Schüttern**
اهتزاز ايتمك ‖ (فع متع) صارصمق ، ايراث تزلزل ايتمك ،
كوكندن صارصمق (مرا . er-schüttern) .

حمايه ، [schützen] (sans pl.) (38) (سـَ ا م) **Schutz**
Jemand in seinen — nehmen ‖ صيانت ، وقايه ، صحابت
برينى حمايه ايتمك ، تحت محافظه‌سنه آلمق، وقايه ايتمك ‖ ملجأ ‖
مسند ‖ Gott nehme Sie in seinen heiligen—! جناب
حق سزى محافظه بيورسون ، ايتسون! سزى اه صاقلاسون! ‖
(بر آغاجك آلتنـه) —suchen (unter einem Baume)
صيغنمق، قاچمق، التجا ايتمك ‖ unter dem —e der (Nacht)
(كيجه) نك ظلمتندن بالاستفاده ، (كيجه دن) استفاده ايله ‖
zu — und Trutz كرك هجوم وكرك مدافعه ايچون (اقبال وحق
ادبارده بيله) ‖ [قديم آلمانجـه scuzzan schießen]
صو بندى قپوسى ، —(=brett, = falle) einer Schleuse
قپاغى ، صواق .

Schutz„ ... (سـَ...) —befohlene(r) (ا مؤ) (ا م)
محمى، محميه ‖ يتيم ‖ اسكيدن : برينك تحت حمايه‌سنده بولنان
ذات ‖ —blattern (جمع) مادهٔ بقريه ، آشى ‖ —geleit
(ا لا) محافظ ‖ —mann (ا م) پوليس (مأمورى) ‖
—marke (ا مؤ) فابريقه اشارتى، مارقه‌سى، علامت فارقه‌سى ‖
—mauer (ا مؤ) حواله ، سپرديوارى ‖ —wache (ا مؤ)
محافظ قره‌غول ‖ محافظ (معيت) ‖ —waffe (ا مؤ) سلاح
مدافعه ‖ (مجا) چارهٔ مدافعه ‖ —wehr (ا مؤ) =
—waffe ‖ مدافعه .

Schütz (سـَ ا م) (51) Schütze .

Schütze (سـَ ا م) (52) [schießen] (آوجيلق وباخصوص
عسكرلكده) آوجى ‖ نشانجى ‖ (هيئة) قوس برجى ‖ كذا
(ا م) (طوقومه‌جيلقده) مكيك .

Schützen (سـَ فع متع) c. (21) و —sich (فع مطا)
محافظه وقايه حمايه ايتمك ، صاقلامق ، صاقنمق ، سپر آلمق ،
صاقلانمق ‖ —sich gegen die Kälte كنديـنى صغوقدن محافظه
ايتمك ‖ (صنع) صويى كسمك ، طورديرمق (دكرمان وامثالنده).

Schützen„ ... (سـَ...) —bataillon صورت تلفظى
l'ă-tălᵉ-yô'nᵉ (ا لا) (ع) آوجى طابورى (نشانجى) ‖
—li'ni-e (ا مؤ) (ع) آوجى خطى ‖ —schleuse (امؤ)
قپاقلى ، صواقلى صد .

Schützer (سـَ ا م) [schützen] ، —in (ا م، ا مؤ)
حامى ، حاميه .

Schützling (سـَ ا م) (38) حمايه اولنان محمى .

Schwabbeln (سـَ فع لا+) a. (21) [شمالى آلمانجه]
(عمو) = quabbeln ‖ كوه‌زه‌لك ايتمك، لاقه‌دالمق .

Schwabber (سـَ ا م) a. (40) (بحر) = Schiffs=besen
كمى فورچه‌سى .

Schürze (سـَ ا مؤ) (53) [Schurz] = Schurz ايش
اوكلكى ، فوطه ‖ (مجا) (عمو) قارى „hinter jeder—her
laufen وكذلك : —verliebt sein in jede كورديكى
قارينك پشنه دوشمك ، آرقه‌سى صره قوشمق .

Schürzen (سـَ فع متع) a. (21) و —sich (فع مطا)
[اورته آلمانجه schurzen kürzen] صيغامق، قيويرمق ،
صيغالمق ، قيويرلمق ‖ (مجا) —sich برشيئه حاضرلنمق ،
پاچالرى صيغامق ‖ دوكوملمك .

Schuß (سـَ ا م) (52) [schießen] فرلامه ، آتلمه ، شدتله
چيقمه ، آتمه ‖ (نباتات حقنـده) بيومه ‖ توپ چيقمه ‖
اسلحهٔ ناريه ايله آتش ايتمـه ، انداخت ايتمه ، آتمه ‖ آتيم ،
آتيش ، انداخت ‖ مرمينك تأثيرى ، ياره، تفنك ضربه‌سى ‖
بر آتيش ايچون تفنك درونـنده قونيلان باروت (مقدارى) :
آتيم ‖ (مجا) er ist keinen —Pulver werth اونك جكرى
اونپاره ايتمز ‖ مرمينك استقامت ومنزلى : außer —sein
قورشون منزلى خارجنده اولمق ‖ in —sein منزل داخلنده
اولمق ‖ (مجا) Jemand in den— kommen برينـه مانع
اولمق، انكل چيقمق. ايشنه كت اورمق ‖ مقياس اوله‌رق(مجا)
مثلا : zwei Büchsen„ —weit ايكى قورشون منزلى ‖ (مجا)
(عمو) einen —haben دلى، قاچيق اولمق ‖ (طوقومه‌جيلق)
اريش ديئيلان طولانى ايپلكارك ايچندن كچن عرضانى ايپلك ،
ارغاج ، پود .

Schuß„ ... (سـَ...) —li'ni-e (ا مؤ) (ع) انداخت
استقامتى ‖ —weite (امؤ) قورشون منزلى، منزل ‖ —wunde
(ا مؤ) اسلحهٔ ناريه ياره‌سى .

Schüssel (سـَ ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه scu'zi'ā
اولوب لاتينجه scu'tula دن مأخوذدر] يمك ‖ طباق، صحن ‖
بونلر طولوسى يمك ‖ طوپراق چناق وتنجره ، كوكج .

Schüssel„ ... (سـَ...) —korb (ا م) سبت ، سله .

Schusser (سـَ ا م) a. (40) [Schuß] = Klicker .

Schuster (سـَ ا م) a. (40) [اورته آلمانجه schuoch
Schuh دن مأخوذ schuoch-sutaere كذا لاتينجه su'tor
دن مأخوذدر] قوندره‌جى ‖ (ا خا لا) (جغر) عجمستانده برشهر.

Schustern (سـَ فع لا+) a. (21) قوندره‌جيلق ايتمك ،
قوندره‌جيلق صنعتيله مشغول اولمق ‖ دامه اويونـنده : التى
دامه‌سى اولمق ، دامه يه چيقمش التى طاشى بولنمق ‖ (مجا)
= knausern .

Schute (سـَ ا مؤ) (53) [شمالى آلمانجه ‖ Schüssel
كلمه‌سنه منسوب] (بحر) آلتى دوزماونه ، صلاپوريه ، اسقوت.

Schutt (سـَ ا م) (38) (sans pl.) [schütten] مولوز،
ياپى يقينتيسى ، قازيلان يردن چيقاريلان فضله طوپراق ‖ هدم
وتخريب بقيه‌سى ‖ (زرا) ذخيره ييغنى .

Schütte (سـَ امؤ) (53) [schütten] (زرا) صاپ دمتى.

Schüttel„ ... (سـَ...) —kopf (ا م) شمال ايالت
لسانى : صاللا باش .

Schütteln (سـَ فع متع وفع لا+) a. (21) و —sich
(فع مطا) [قديم آلمانجه scuti'ōn] صارصمق، صارصلمق،
صاللامق، سيلكمك ‖ =rütteln ‖ Jemandem die Hand—
برينك الني صيقمق(صاللامق) ‖ es schüttelt mich (بوش)
صارصيور ، تتره‌تيور .

Schwabbern (ـَ فع متع) a. (21) (بحر) گمی کوکرتاسنی اوغمق، خلاطدن فورچه ایله یقامق .

Schwabe (ـَ ا م) (52) [= لاتینجه sue'vus] ، Schwäbin (ا مؤ) (50) آلمان اقوامندن بری‖ الساس‌لوره‌نده ومجارستانده آلمانلره (دخی) تسمیه اولنور ‖ (تاطبیع) درت قنادلی، کچبه بوجکی، قره بوجك .

Schwaben (ـَ ا خا لا) b. (40) [اورته آلمانجه zu den Schwaben ze Swäben] (جغر) قدیم آلمانیانك: تورینکه‌ن ، باویرا واسویچره آره‌سنده‌کی قسمی .

Schwach (ـَ ـ) (21) [قدیم آلمانجه suach ohne Kraft] (صورت تسبیه‌سی: schwächer ، مبالغه صورتی: schwächst) ضعیف ، ناتوان ، قوتسز ، درمانسز ، زبون ‖ —e Seite برشیئك ضعیف ، قصورلی طرفی ، یوفقه طرفی ‖ تاب وتوانی کسلمش، مجالسز، پك ضعیف‖ قیریله‌جق قوپه‌جق کبی پك نارین، یوفقه ، اینجه ‖ جانی چیقه‌جق کبی ‖ اینجه ، رقیق، توز کبی، خفیف ، اوفق ‖ (نفس حقنده) پك ضعیف ، کسیك —er Augenblick کوزك قراردیغی، نفسك قباردیغی زمان‖ضعفیت وقتی ‖ —e Bouillon یاغسزات صویی‖ —e Brust ضعیف کوکس‖ auf —en Füßen stehen همان یقیله‌جق کبی اولمق ‖ کملی ضعیف، کوشك اولمق ‖ —es Gedächtniß قاریشیق هرشیئی چابوق اونودیر ذهن، طاغنیق فکر‖ —werden ضعیفلمك قوتدن دوشمك ‖ schwächer werden بسبتون درماندن ، قوتدن دوشمك ، دها فنا اولمق‖ es wurde ihr— او (مؤنث) بایلدی ، دوشدی .

Schwach„ ... (ـَ...) —sichtig (ص) قوة بصریه‌سی ضعیف اولان، کوزلری ایوکورمیان‖ —herzig (ص) یورکی یوفقه اولان ، مرحمتی غالب بولنان ‖ —kopf (ا م) سرسم (قفالی) ، بدلا ‖ —sinn (ا م) = —kopf .

Schwäche (ـَ امؤ) (51) [schwach] ضعفیت ، زبونلق، قوتسزلك ‖ قوتسزلك ، اینجه‌لك ‖ اقتدارسزلق کذا (= Impotenz مقطلق، کوتوروملك) = schwache Seite .

Schwächen (ـَ فع متع) a. (21) و — sich (فع مطا) [schwach] ضعیفلتمك. زبونلاشدیرمق ، قوتدن‌دوشورمك ‖ ضعیفلامق ، قوتدن دوشمك ‖ یوشاتمق ‖ یوشامق ‖ قوت وشدتنی ، سرعتنی آزالتمق، یسلشدیرمك ‖ سوندیرمك ‖ (عد) نقض وابطال وفسخ ایتمك .

Schwachheit (ـَ امؤ) (49) [schwach] = Schwäche‖ (برشیئه اولان غیر اختیاری اولان میل) ‖ bilden Sie sich keine—en ein قوروتی ایتمیکز، ناقله یره قوروتی یه ، امیدلره دوشمیکز .

Schwächlich (ـَ ص) (21) [schwach] طبیعتی،وجودی، تشکلات عضویه‌سی ضعیف ، نحیف، خسته‌لقلی‌اولان ‖ نازك ، نارین ، اینجه .

Schwaden (ـَ ا م) b. (40) [شمالی آلمانجه swad] (زرا) اکین‌دمتی، بر اوراق بیچیمی‖ in —legen [Sense دمت دمت قویمق، یاتیرمق .

Schwadron (ـُ امؤ) (49) [ایتالیانجه squadro'ne‖ فی‌الاصل Reiter-haufe von 4 Kompagnien] سواری بلوکی،

Schwager (ـَ ام) a. (39) [اورته آلمانجه swäger] ، Schwägerin (50) انشته ، قاین ‖ کوروجه ، ینکه ، الق ، بالدیز‖ یالکز (ا م) دوست‖ (عمو) [فرانسزجه chevalier دن محرف اوله‌رق] پوسته تاتاری .

Schwäher (ـَ ا م) a. (40) [قدیم آلمانجه suëhur = لاتینجه so'cerus] ، نادراً —in (ا مؤ) (50) = Schwiegervater, =mutter ‖ (چوجقلری یکدیکریله‌ازدواج ایتمش اولنلر) دونور ‖ wir sind— بز بربریمزله دونور اولیورز ، دوشرز ، او بنم دونورمدر .

Schwalbe (ـَ ا مؤ) (52) [قدیم آلمانجه sualwa‌ schwelen suëlan دن مأخوذدر‖ فی‌الاصل Rauch=schwalbe] (تاطبیع) قیرلانغیچ، خطاف ‖ (ضرمثل) eine— macht noch keinen Sommer ‖ توقات ، سله ، شمار(= Ohr=feige) .

Schwalben„ ... (ـَ...) —adler (ا م) (تاطبیع) بیاض قویروقلی ایری قره قوش ، قرلانغیچ قرتالی ‖ —nest (ا لا) قرلانغیچ یواسی‖ (کذا تشریحده) بینده اولان یوارلاق چقور ایله عسکرلکده بوریزان وموسیقه‌جیلرك اوموزلرنده اولان موسیقه‌جی اشارتی ‖ —schwanz (ا م) قرلانغیچ قویروغی ‖ (مجا) وزون رسمی سترہ ‖ (تاطبیع) = Gabel=weihe ‖ قرلانغیچ قویروغی‌دینلان کابك (قنادلرینك اطراف سیاه خط وبنکارله مرسم اولوب اورته‌سی صاریدر وقویروغنه طوغری دخی ایکی ماوی خط ایله نهایتلرنده ایکی قرمزی نقطه بولنور . اشبوکابکه ماقاهون دخی دینلور ‖ (معما) یوارلاق باجه (دلیکی) ‖ —stein (ا م) (معد) قرلانغیچ طاشی ‖ —wurz (el) (ا م) (نبا) قاهرسموم ، قودوز اوتی .

Schwaich (ـَ ا م) (28) [اورته آلمانجه swalch] (صنع) دوکمه‌جیلکده: آتشك علوینك Wasser=schlund] معدن اوزرینه سرایت ایتمك اوزره کیدیکی دلیك .

Schwälen (ـَ) (مرا . schwelen) .

Schwall (ـَ ا م) (28) (sans pl.) [schwellen] صولرك ، طالغه‌لرك یوه‌سی، قبارمسی ‖ بوصورتله یوپه‌رك قباراراق حاصل اولان مقدار ، یغین ‖ —von Flammen علو یغینی، طوپی ‖ —von Redensarten, Worten الفاظ وتعبیرات ، سوز، لاقردی یغینی، برچوال لاقردی .

Schwamm (ـَ ا م) (31) [schwimmen] سونکر، اسفنج ‖ (نبا) = Pilz ‖ خصوصیله : مانتار ‖ Feuer= schwamm ‖ (علم امراض) انسان وحیوانات وجودنده حاصل اولان ویاره اطرافنده تشکل ایدن منطارکبی‌شیش،کتله‖ (عمو) کلغان بکارنجه: der ganze— تکمیل‌کورولق، هپسی.

Schwamm (ـَ) (schwimmen فعلنك زمان‌حال‌ماضی صورتنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Schwan (ـَ ا م) (31) [قدیم آلمانجه suan ‖ لاتینجه son'are کلمه‌سنه منسوب] (قازه بکزر واوزون بویونلی صو قوشی) قوغو ‖ خصوصیله : شاعر ‖ (هیئة) ارج برجی .

Schwand (ـَ) (schwinden فعلنك زمان حال ماضی صورتنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Schwanen (ـَ فع لا+) a. (21) [Schwan] mir schwant etwas بنم خاطریمه برشی کلیور ، طوغییور، حس ایدییورم .

Schwang (ٌ ا م) (28) (sans pl.) [schwingen]
= Schwingung ، Schwung || in —bringen حرکته
کتیرمك ، جانلاندیرمق، اویاندیرمق، صاللامق || (schwingen
فعلنك زمان‌حال ماضیسنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .
Schwanger (ٌ ص) (21) [قدیم آلمانجه suangar ||
فی‌الاصل heftigbewegt اولوب schwingen دن مأخوذ]
قادینلر حقنده : گبه ، حامله (دها کبارجه‌سی : Hoffnung
و Umstand) .
Schwängern (ٌ فع متع) a. (21) [schwanger]
علی‌العاده بر اتحاد غیرمشروعه ایله برقادینی) حامله براقمق ||
(مجا) محصولدار قیلمق، میوه‌لندیرمك || (کیمیا) اشباع ایتمك .
Schwänin (ٌ امؤ) (50) نادراً مستعمله اولوب Schwan
کلمه‌سنك مؤنثیدر) دیشی قوغو (قوشی) .
Schwank (ٌ ص) (21) [اورته آلمانجه swanc
stark fortbewegend] اینجه وقولایلقله بوکیلان اشیا حقنده :
صاللانور ، اکیلور بوکیلور ، اینجه ، نارین || es Seil—
گوشك ایپ || صاغلام وامنیتلی اولمیان .
Schwank (ٌ ام) (31) [=Schwang] حیله ، دولاب،
دسیسه || هزل ، لطیفه ، شقه || تحف حکایه || er steckt
voller Schwänke اوهروقت ، گولدیره‌جك برشی بولور .
Schwank„... (ت...) —macher (ا م) مسخره ،
مقلد ، پاسقال .
Schwanken (ٌفعلا+) a. (21) [schwank] صاللانمق،
بر برطرفه ، بر اوبرطرفه گیدوب گلمك || دتره‌مك ، اهتزاز ایتمك ،
صارصلمق || (بحر) گمی حقنده : von einer Seite zur
andern— برطرفدن اوبرطرفه صاللانمق ، nach der Länge—
یالپا اوره‌ق || (مجا) برشیئك انتخابنده : قرار ویره‌مامك ،
شاشیروب قالمق || (تجا) diese Preise —täglich اشبو فیئاتلر
یومیه تبدل وتحول ایدرلر .
Schwänling (ٌ ا م) (28) (Schwan کلمه‌سنك صورت
تصغیریه‌سی) یاوری قوغو قوشی .
Schwanz (ٌ ا م) (31) [اورته آلمانجه swanz
Schleppe] قویروق، ذنب، دنباله || (مجا) (عمو) Jemandem
den —streiche(l)n برینه مداهنه ایتمك، یالتاقلانمق || den—
zwischen die Beine nehmen صویشمق ، قاچمق || مقدما
صورت ادیبانه‌ده والآن پك عادی وقبا صورتده : ذکر ، زواللی،
بیچاره (فقط تحقیر ایچیه‌رك) بریسی حقنده : der arme—
او زواللی بیچاره ، یازیق بو آدمجغز || (مجا) (عمو) Geld
auf den —klopfen صورت غیر مشروعه‌ده پاره آلمق ،
ایچ ایتمك .
Schwänzeln (ٌ فع لا+) a. (21) [Schwanz]
(حیوانات حقنده) قویروغی صاللامق اویناتمق ، یالوارمق ،
یالتاقلانمق || (اشخاص حقنده) آرقه‌سنی صاللایه‌رق یورومك ،
صاللانه‌رق ، قیچنی قیره‌رق یورومك || قوروم ایدرك ، ققا
طوته‌رق کیتمك ، یورومك .
Schwärzen (ٌ فعلا+ وفع متع) c. (21) [Schwarz]
قره‌لمق، سیاهه‌بویامق، سیاهلامق || mit (فع مطا) sich— و
Kohle— کمورله قره‌لمق || (صنع) کمورجیلکده : کمور طوزیله
اورتمك ، اوزرینه کمور طوزی دوکمك || (مطبعه‌ده) اوزرنده
حروفاتك تثبت ایدلدیکی اسطوانه‌یی مرکبلمك || مرکب بولنان محله
اسطوانه‌یه مرکب دوکمك ، سورمك || (مجا) قرانلیقلاشدیرمق ||
(الخ . . . Waaren—) قاچاقچیلقله مال وسائره کچیرمك .
Schwärzer (ٌ ا م) a. (40) schwärzen کلمه‌سنه
مشابه اوله‌رق : قره‌لیان بویایان || قاچاقچی .
Schwatz„... ، Schwätz„... ، (ت...) —sucht
(ا مؤ) چکه چالغه ، گوزه‌لك ایتمکه اولان میل || —maul,
(ا لا) ، —michel (ا م) هر ایکیسیده : عمو) گوزه ،
چکه‌سی دوشوك ، چوق سویلیان .
Schwatzen ، schwätzen (ٌ فع لا+ وفع متع) c. (21)
[= لاتینجه suade're] = plaudern و klatschen ||
بوش یره ، بیهوده (سوز) سویلمك || in's Blaue hinein—
صاچمه سویلمك || gut —können دیلنه قوتلی اولمق .
Schwebe (ٌ امؤ) (55) [schweben] آصیلی ، معلق
اولمه || in der— sein آصیلی ، معلق اولمق || (مجا) وقت
آخره تعلیق وتأخیر اولنمش اولمق .
Schweben (ٌفعلا+) a. (21) [قدیم آلمانجه suëpên
اولوب ینه قدیم آلمانجه suëpe Luft دن مأخوذدر] کذا
تبدیل موقع مراد اولندقده (فع لا—) in der Luft—
(قوشلر حقنده) هواده اوچمق، طیران ایتمك || (hin= und her=—)
ایکی طرفنه اوچوب طورمق، صاللانمق || (مجا) [sein Bild
schwebt mir vor Augen خیالی گوزمك اوگنده طوریور،
گوزیمه گورینیور، گوزمك اوگندن گیتمیور || in Gefahr—
تهلکه‌ده بولنمق، تهلکه ایچنده اولمق || zwischen Leben und
Tod— حیات ایله ممات آره‌سنده اولمق، بولنمق || das Wort
schwebt mir auf der Zunge (سوز، کلمه) دیلمك اوجنده
(بولوب سویلیه‌میورم) .
Schwede (ٌ ام) (52) [لاتینجه Si'tones] ، Schwedin
(ا مؤ) (50) اسوجلی (ارکك ، قادین) || (مجا) (عمو) alter—
ناموسلی حریف || خطاب اوله‌رق : (عمو) قوجه حریف ! ||
(اسم مؤنث اوله‌رق) اسوج بارگیری || (عمو) n— (جمع)
مسکوکات ، پاره .
Schwefel (ٌ ا م) a. (40) [قدیم آلمانجه suëwal]
(معد ، کیمیا) گوگورت ، کبریت .
Schwefel„... (ٌ...) —kalium (ا لا) (کیمیا)
سولفور دوپوتاسیوم || —bad (ا لا) گوگورد بانیوسی ||
گوگردلی صولری بولنان قاپلیجه || —blumen (جمع مؤ) ،
—blüt(h)e (ا مؤ) (کیمیا) بعد التسخین تبرید ایدیلان
گوگورد مصعدی || —holz (ا لا) ، —hölzchen (ا لا)
(آلمان) کیبریتی || —pfuhl (ا م) قیا قویوسی ، جهنم
آتشی || —säure (ا مؤ) (کیمیا) حامض کبریت ||
—wasserstoff=Verbindung (ا مؤ) (کیمیا) حامض
کبریت مأ ایله براسادن مرکب ملح ، کبریتیت مائیت .
Schwefeln (ٌ فع متع) a. (21) [Schwefel]
گوگوردلمك || (کیمیا) گوگردله خلط ایتمك امتزاج ایتدیرمك،
ترکیب ایتمك .
Schwei-en (ٌ فع لا+) a. (21) (بحر) گمی حقنده:
آتمش اولدیغی دمیرك اوزرنده ، اطرافنده دونمك .
Schweif (ٌ ا م) (28) [قدیم آلمانجه sweif] „um
Schuh-band [sch'ingendes Schwanz کلمه‌سنك دها

(50) (ا مؤ) —in ، (40) a. (م ا ~-) **Schweizer**
[Schweiz] اسویچره‌لی (ارکك ، قادین) ‖ قپوجی ، بواب ‖
(صنع) =schweizerisch .

Schweizer„... (...~-) —käse (۲ م) غراویه‌ر
(غراویه‌ر) تعبیرایتدکلری اسویچره پینری ‖ rose— (ا مؤ)
(نبا) آلپ (طاغی) گلی .

Schweizerei (-~- ا مؤ) (49) سوت صاغیلان محل ،
ماندیره ، سودجی کارخانه‌سی ، پینر اعمالخانه‌سی .

Schweizerisch (~- ص) (24) [Schweizer] اسویچره‌یه
مخصوص ، اسویچره‌لی ، اسویچره‌نك ، اسویچره‌دن چیقمه ،
اسویچره‌یه منسوب ، اسویچره‌لیجه‌سنه .

Schwelen (~- فع لا +) a. (21) [شمالی آلمانجه]
دومانسز یانمق ، توتمامك .

Schweler (~- ا م) a.(40) (صنع) =Theer-schweler
، Kohlen-brenner

Schwelgen (~- فع لا +) a. (21) [قدیم آلمانجه
suëlkan schlucken] ذوق وصفایه طالمق ، اکلنمك ، ذوق
وصفاسنه باقمق ‖ ییوب ایچمك ، یشامق ‖ —in etwas
برشیئك ذوقنی ، صفاسنی سورمك ، لذتنی چیقارمق ‖
es schwelgt das Herz in der Seligkeit انسانك یورکی
غریق لجهٔ فخر ومسار اولور ، بحر مسرته طالار ، طالیور .

Schwel-holz (~- ا لا) (25) یاغلی ، ساقزلی آغاج ،
اودون .

Schwelle (~- ا مؤ) (صنع) (53) ‖ schwellen]
فی الاصل Balken zum Stauen des Wassers صویی
شیشرمکه مخصوص دیرك آغاج] دولکرلك ، انشا آت ، صو
بندلری انشا آتده : (طیاق وطبان اولمق اوزره افقاً وضع
اولنان آغاج) اشیك ‖ یونتولمامش آغاج ، کوتوك .

Schwellen (~- فع لا —) c. (20) [قدیم آلمانجه
suëllan مرا. Schwall, Schwulst] = anschwellen .
(جرا) geschwollene Beine شیشکیك ‖ شیشمك ، قبارمق ،
یایلمق ، بیومك ‖ (فع متع) = anschwellen قبارتمق ،
شیشرمك .

Schwemme (~- ا مؤ) (53) [schwemmen] بارکیرك
(اوزرینه صوآتیله‌رق) یقانمسی ، بارکیری یقامه ‖ حیوانلرك
صولاندقلری محل ‖ ein Pferd in die—reiten حیوانی ،
بارکیری صویه کوتورمك .

Schwemmen (~- فع متع) a. (21) [قدیم آلمانجه
suëmman اولوب schwimmen کلمه‌سنه منسوبدر] برشیئك
اوزرینه صو آتمق ، آقیتمق دوکمك ‖ (der Regen)
schwemmt die Erde von den Feldern یاغمورترلالردن
طوپراغی آقیتیور ، آلیور ‖ —Holz in's Thal= flößen ‖
ein Pferd— بر بارکیرك اوزرینه صوآته‌رق یقامق =in die
Schwemme reiten ‖ (صنع) (دباغت) —die Häute
دری‌یی صویه باصمق ، ایصلاتمق ‖ =auf-schwemmen .

Schwengel (~- ا م) a. (40) [schwenken] چکمه ،
قالقمه کوپری ‖ طلومبه قولی ‖ (برچاکك) طوقماغی ‖ برچاکك
قولی، صاپی ، ماتوله‌سی .

کبارجه‌سی ، علی‌الخصوص دها بیوك اوله‌رق ‖ قوشلرحقنده:
گوزل توکلی‌قویروق ‖ کذلك تزیینات وکذا تجهیزات رسمیه‌دن
اوله‌رق توك ، توغ .

Schweifen (~- فع لا ±) a.(21) [قدیم آلمانجه suëifan
—[in Kreis-bewegung s. b:n] طولاشمق، (immer umher-)
بر دوزی‌یه طولاشمق ، سرسری کزمك ، کزوب طورمق ‖
in die Weite— دنیایی طولاشمق ‖ (مجا) صددك خارجنه
چیقمق ، مقصدی براقوب بشقه شیئه کیریشمك ، آخردن
بحث ایتمك ‖ (فع متع) برقویروق ایله تزیین ، تجهیز ایتمك ،
قویروق طاقمق ‖ (صنع) برشیئك کنارینی قوس شکلنه قویمق ‖
=aus-schweifen کمر شکلنه قویمق ، کمر شکلی ویرمك ‖
قوسلندیرمك ، یای کبی اکریلتمك ‖ قبارتمق ، قبه‌لندیرمك .

Schweigen (~- فع لا +) c. (20) [قدیم آلمانجه
suikan روجه sig:'n] صوصمق ، سکوت ایتمك ، سسنی
چیقارمامق ، طنمامق ‖ (ضرمثل) wer schweigt, bejaht
سکوت اقراردن گلور ‖ (موسیقه ، طوپ ، کوك کورلمسی
وامثالی حقنده) طورمق ، سسی کسلمك ‖ nicht— können
دیلی طورمامق ‖ Sie mir davon— بکا اندن بحث ایتمیکز .

Schweigsam (~- ص) (24) [schweigen] سکوتی
سون ، چوق سوزدن خوشلانمیان ‖ ساکن ‖ کندوسندن
سوز چیقمیان ، سرصاقلایان .

Schwein (- ا لا) (38) [قدیم آلمانجه sûin اولوب
Sau sû دن مأخوذدر] —gemeines wildes عادی یبانی
طوموزی ‖ طوموز ، خنزیر ‖ =Sau پیس ، مردار کمسه ،
کیرلوز ‖ = (کلغان لساننده) بخت طالع .

Schweinerei (-~- ص) (49) [Schwein] جنابتلك ،
پیسلك ‖ ادبسزلك، جنابتلك .

Schweiß (- ا م) (38) [قدیم آلمانجه sueiz= لاتینجه
sudor] تر ، عرق ‖ (مجا) —Das ist mein saurer
بو بنم آلنمك تریله قزانلمشدر ، بن بونی آلنمك تریله قزاندم ،
بن بونی قزانمق ، یاپمق ، المق ، ایدمك ایچون تر دوکدم ،
امك صرف ایتدم ‖ (بنجره جامندن ایچ طرفنده حاصل اولان)
بوغو ‖ قیالرك ایچندن چیقان صو ، تر ‖ (آوجیلقده) قان.

Schweiß„... (...-) —ausbruch (ام) تربوشانمسی ‖
—triefend (ص) تره باتمش ، قان تر ایچروسنده —bad
(ا لا) Schwitz-bad ‖ —blatt (الا) قادینلرك قولتوق
التلرینه ترك طیشاری چیقمامسیچون قویدقلری (لاستیك)
قولتوق التی ‖ —loch (الا) =grübchen— (الا) (تشر)
ترك چیقدیغی مسامات ‖ —tuch (ا لا) ترسیلکه مخصوص
بز، مندیل ‖ حضرت عیسا (ع م) ك (خرستیانلرك اعتقادنجه
صارلدیغی) کفنی .

Schweißen (~- فع لا ±) c. (21) [Schweiß]
(آوجیلقده) یاره‌لنمش آوحقنده ؛ قانی آقمق ‖ (صنع) معدن
حقنده : مزاب اوله‌رق آقمق ‖ (فع متع) (صنع) — الخ .
—(Eisen) قزل درجهٔ حرارتده چکیچله دوکه‌رك برلشدیرمك ،
قاینانمق .

Schweiz (- ا خا لا) (inv.) [اورته آلمانجه swîz
Schwyz موقعنك اسمی] (جغر) اسویچره ‖ —in der
اسویچره‌ده ‖ کذلك دیکرطاغلق محلر حقنده ده مستعملدر.

Schwenken (ـٌ فع متع فع مطا) a. ㉑ [قديم آلمانجه suuenkhan اولوب schwingen كلمه‌سنه منسوبدر] ،
den Hut, das Taschentuch— شابقه‌سنى، منديلنى صاللامق ||
(فع لا +) جبهه‌سى دكيشديرمك || (ع) تبديل استقامت
ايتمك ، چرخ ايتمك links schwenkt marsch! صوله تبديل
استقامت ـ مارش! || (مجا) ظن وفكرينى دكشديرمك .

Schwer (ـُ ـ) ㉑ [قديم آلمانجه suâri اولوب
schwären كلمه‌سيله مناسبتى واردر] آغير ، ثقيل ، كران ||
چتين ، كوچ ، مشكل ، صعوبتلى || اذيتلى ، يوريجى ، صرپ ||
تهلكه‌لى ، مسئوليتلى ، مخاطره‌لو || es wird —halten, daß
ich (morgen) komme بنم يارين كلمكلكم براز زورجه
اوله‌جق ، بن يارين براز زورجه كله‌بيله‌جكم || (مشروبات
توتون والخ حقنده) آغير، قوتلى، سرت || (قماش حقنده) آغير،
بهالى ، صاغلام ، اوليز || اهميتلى ، نازك ، مهم ، حائز اهميت،
مشكل || (ع) e Artillerie — آغير طوپجى (قلعه ومحاصره
طوپجيسى كبى) || es Geschütz — بيوك آغرلق || es Gepäck —
(ا لا) آغير ، چاپلى بيوك طوپ || mit —em Herzen جكرى
يانه‌رق، يوركى پارچالانه‌رق ، حزن وكدرايله ، تأسف ايدرك ||
e Reiterei — (ع) آغر خسته‌لق || e Krankheit — آغر
سوارى || e Speisen — آغر ، هضمى كوچ يمك ، مأكولات ||
e Zunge — جغه || es Verbrechen — بيوك جنايت ، جغه
آغر ، (قبا) ديل ، لسان || Das wird ihm — eingehen
بو اونك قفاسنه زوركيرر، كيره‌جك || —hören آغر ايشتمك ،
براز صاغر اولمق || —im Magen liegen طاش كبى معده‌يه
اوطورمق || —darnieder liegen پك فنا خسته اولمق ،
اولوم دوشه‌كنده ياتمق || sich — versündigen بيوك كناه
ايشلمك || —wiegen آغر كلمك ، اوقه چكمك، ثقلى چوق اولمق
(خصوصيله مجازى) || صفت ايله برلكده : — betrunken ==
total betrunken (مرا . betrinken) .

Schwer„... (ـ...) —erkrankt (ـ) آغر خسته ||
—verständlich (ـ) اكلاشلمسى كوچ || —fällig (ـ)
آغير ، قالپ ، كوشك ، تنبل ، مسكين ، قبا || —hörig
(ـ) hart=hörig == —muth (امؤ) مأيوسيت ، مكدر
اولمه، مغموميت || درد وكدردن ايلرى كلان كلال، حزن، مالخوليا ||
(علم امراض) مراق ، قره سودا || —punkt (ا م) (ماكنه)
مركز ثقلت .

Schwere (ـُ ا مؤ) ㉝ [schwer] آغرلق ، ثقلت ||
اغرلقلرى اولچمكه مخصوص ثقلت ، اوزان رسميه || (شرابك)
قوتى || (مجا) يحريكسزلك ، قبالق، آغر ايش كورمه || كوچلك،
صعوبت، مشكلات || شدت || die ganze — dieses Wortes
بو كلمه‌نك بتون اهميتى ، تأثيرى .

Schwere„... (ـ...) —messer (ا م) بارومتره ،
مايعات ايچون : ليترامتره || —nöther (ا م) (عمو)
يماقسز ، يراماز ، چاپقين ، كلغانى . kleiner— nöther

Schwerlich (ـُ حا) [schwer] زحمتله ، مشكلاتله،
مشقتلى ، اذيتله ، كوچ ، ممتنع (الاجرا ، الحصول) .

Schwert (ـُ ا لا) ㉗ [قديم آلمانجه suërt] ||
[schmerzende Waffe قلنج || zum —e greifen قلنجه ال
آتمق || Jemand zum —e verurtheilen بريسنك (باشى
كسلمك اوزره) اعدامنه حكم ايتمك ، ويرمك || mit Feuer
und— verheeren كسوب بيچمك ، ياقوب ييقمق .

Schwert„... (ـ...) —hieb (ا م) ضربهٔ شمشير ||
—fisch (ا م) (تاطبيعه) قلنج بالغى || —li'li-e (ا مؤ)
(نبا) ايرسا ، سوسن .

Schwill (ـٌ صورت امريه) ، schwillst ، schwillt (ـٌ)
(schwellen فعلنك زمان حال ماضى صورتنده ايكنجى واوچنجى
مفرد شخصلرى) .

Schwimm„... (ـ...) —schule (ا مؤ) سباحت ،
يوزيجيلك مكتبى || —bad (ا لا) بيوك بانيو، يوزيله‌جك محل ||
—blase (ا مؤ) (تاطبيعه) بالقلرك كيس مسبحى || عجمى
يوزيجيلرك صواوزرنده طوره‌بيلملرينى تسهيل ايچون باغلادقلرى
شيشرلمه درى || —fuß (ا م) قازواوردك وامثالى حيواناتده
كوريلان ويوزمكه مساعد درى ايله مجهز اولان اياق ||
—häutler (جمع م) (تاطبيعه) اياقلرينك پارمقلرى برزارله
مستور اولان طيور ، راص الرجل || —hose (ا مؤ) يوزمه
طونى || —vogel (ام) (تاطبيعه) يوزيجى قوش .

Schwimmbar (ـٌ ـ) ㉑ يوزيله‌بيلور، يوزملك اوزره
دروننه كيريله‌بيلور .

Schwimmen (ـٌ فع لا ±) e. ㉛ قديم آلمانجه
suimman || Schwamm, Schwemme كلمه‌لرينه مقارنتى
واردر] (زمان حال ماضى صورتى schwamm) يوزمك ||
auf dem Rücken— صرتى اوستى ، آرقه اوستى يوزمك ||
unter Wasser— صوالتنده يوزمك ، طالمق || (اشياحقنده)
صواوزرنده طورمق ، يوزمك ، چالقامق || an's Land—
قره‌يه طوغرى يوزمك ، يوزه‌رك قره‌يه چيقمق || das Brett
ist an's Ufer geschwommen تخته پارچه‌سى يوزه يوزه
كناره، ساحله‌قدر واردى، صوتخته‌پارچه‌سنى قييى‌يه، قرايه‌آتدى ||
(مجا) ihr Auge (ياخود sie) schwamm in Thränen
اونك (مؤنث) كوزلرى ياش ايچروسنده ايدى ، اوبيچاره كوز
ياشلرى ايچروسنده يوارلانيور ايدى ، يوارلاندى || چالقامق .

Schwind„... (ـ...) —sucht (ا مؤ) (علم امراض)
خسته‌لقدن وجودك كيت كيده قوتى ضايع ايدرك ضعيفلمسى ،
انسانى بطى وفقط زياده ضعيفلتان وحماى دقس تسميه اولنان
صحته‌يه ابتلا، دقسيت || خصوصيله == Lungen=schwindsucht ||
die (Lungen=) —sucht bekommen كوكس علتنه مبتلا
اولمق || متورم ، مسلول اولمق .

Schwinde (ـٌ امؤ) ㉝ (علم امراض) چابوق يايلان
(درى خسته‌لغى) طوزلى بلغم .

Schwindel (ـٌ ا م) a. ㊵ [schwinden] باش
دونمه‌سى ، (قانك باشه هجوميله حاصل اولان) سرسملك ||
(بر اساسه مستند اولميه‌رق وباخصوص آخر برينى آلداتمق
اوزره يايلان، كوريلان ايش) شارلتانلق، الداتمه ، حيله، دك ،
دوباره || den —kenne ich بو ايشى ، صاچه‌يى بن بيلرم ،
طانيرم || der ganze— بو (...) ك هپسى ، طوپى ،
كافه‌سى ، طوپيده .

Schwinden (ـٌ فع لا —) a. ㉛ [قديم آلمانجه
suintan] (صورت التشائيه‌سنك ماضيسى بعضا : schwünde)
حجمى كوچولك ، كوچولمك ، اينجلمك ، ضعيفلمك ، اوقالق ،
قورومق، صولمق ، قوتدن دوشمك ، اولمك || die Hofnung,

Schwitzen (ـً فعلا +) v. ㉑ بعضاً (فعو متعد)
ترلمك ، تعرق ايتمك ‖ بعضا (فعو يكشخز) es schwitzt mich
چوق صيجاق(حس ايديورم) ‖ (فعلا —) =aus-schwitzen
ترليوب چقمك ‖ ترشح ايتمك (فعو متعد) etwas aus dem
Leibe— = ausschwitzen ترليه‌رك قورتلق، شفاياب اولمق،
دفع ايتمك ‖ اوتوتمق ‖ (آشجيلقده) ياغده خفيفجه قيزارتمق.

Schwöden (ـً فو متعد) b. ㉑ (صنع) (دباغت)
(die Häute)— دريلري كيرچلي صويه آتمق ، باصمق .

Schwoll (ـً) (schwellen فعلنك زمان حال ماضي
صورتنك برنجي واوچنجي مفرد شخصلري) .

Schwor (ـُ) (schwören و schwären فعللرينك
زمان حال ماضي صورتلرينك برنجي واوچنجي مفرد شخصلري) .

Schwören (ـُ فعلا + فو متعد) g. ㉛ وبعضاً (فو مطا)
يمين ، قسم ايتمك ، يمين ايدرك تأمين وتصديق ايتمك ‖ auf
etwas— برشيئك صحت وجودينه قسم ايتمك. (ايمانكبي) اينانمق،
ايوجه بيلمك ، هيچ شبهه ايتمامك ‖ zur Fahne— سنجاغه
قسم ايتمك ، تحليف ايدلمك .

Schwül (ـُ ص) ㉑ [شمالي آلمانجه swûl] صيقينتيلي
(صيجاق) ، آغر ، ثقلتلي(هوا) ‖ (مجا) اكثريا : schwül(قورقو،
اوركه) um's Herz : وياخود mir ist(wird)—zu Muthe
يوركه برخوف دوشيور ، قورقويورم ، اوركيورم .

Schwüle (ـُ ا مؤ) ㊿ [schwül] صيقينتيلي هوا ،
صيجاق ‖ (مجا) جسارتسزلك ، اميدسزلك .

Schwulst (ـً ا مؤ) ㊿ [schwellen] =Geschwulst‖
(ا م) = Auf-geblasenheit ‖ —im Style مغلق
ومصطلح اولان اصول انشا ، كتابت .

Schwund (ـً ا م) ㊳ = schwinden ‖ خصوصيله
(علم امراض) (تدريجا) وجوددن دوشمه .

Schwung (ـً ا م) ㉛ [schwingen] چابوق وشدتلي
حركت ‖ in—bringen تحريك وتسريع ايتمك ، اهميت
قزانديرمق ‖ صيچرامه ، فيرلامه ‖ mit einen —e برصيچرامه
ايله، برصيچرامه‌ده ‖ im —e sein حكمي جاري اولمق،موده‌سي
جاري اولمق ‖ (ترفيع معنويه) تعالي ‖ der Gedanken—
فكرك علوي‌ق‖ übermäßiger —der Rede طمطراق كلام ،
طنطنهٔ الفاظ ‖ (عو) = schwengel = Laden .

Schwünge (ـً) (schwingen فعلنك صورت التشائيه
ماضيسنك برنجي واوچنجي مفرد شخصلري) .

Schwunghaft (ـً ص) ㉑ [Schwung] محترك ،
اويناق ، پرنده طوروب اوطوره‌ماز ‖ علوفكره مالك ‖ صوك
درجه شوق ، كشايش فكر ‖ اعتبارده اولان ، تعاليده
بولنان ، كسب اعتلا ايدن ، شرف وشان ، شهرت
قزانان .

Schwur (ـُ ا م) ㉛ [schwören] يمين ، قسم، يمين
ايتمه ‖ schwören فعلنك زمان حال ماضيسنك برنجي واوچنجي
مفرد شخصلري .

Schwur„... (ـُ...) —gericht (ا لا) محكمهٔ جنايت.

Scilla (ـً ا مؤ) ㊾ [لاتينجه] (نبا) آطه صوغاني،
عنصل .

Sech (ـً z ا لا) ㊳ [قديم آلمانجه sëh Sense ، Säge
كلمه‌لريله مقارنتي واردر كذلك لاتينجه seca're كلمه‌سيله دخي

der Muth) schwindet mehr und mehr اميد ، جسارت
كيت كيده غائب اوليور ‖ (حس اولنمامق ، كورونممك)
زائل اولمق، غائب اولمق، چقمك .

Schwinge (ـً امؤ) ㊿ [schwingen] (قناد كلمه‌سنه
نسبتاً دها كبار اوله‌رق) جناح ‖ (صنع) (زرا) ذخيره‌يي
قابوق وتوزندن آييرمق اوزره صاوران قالبور ‖ كتن يجاغي .

Schwingel (ـً ا م) a. ㊵ [schwingen] جناستيق‌ده:
آتلاج بارگير ‖ [schwanken دن مأخوذ : اورته آلمانجه
swengel] (نبا) فتوك .

Schwingen (ـً فو متعد) a. ㉛ [قديم آلمانجه
swinkan] (صورت التشائيه ماضيسي كذلك schwünge)
etwas— برشيئله دائره چويرمك ، برشيئي ال ايله دائره
اوزرنده دونديرمك ‖ =schwenken ‖ صاللامق (schaukeln) ‖
(عو) —das Tanzbein فرلداق كبي دونمك، دانس ايتمك ‖
die Lanze— مزراغي فريل فريل چويرمك ‖ er schwang
sie auf sein Pferd او آني طوتنجه باركيرينك اوزرينه آلدي ‖
(صنع) (زرا) كتان يجاغيله عميزلمك ‖ ذخيره وامثالني آلت
مخصوصه‌سيله صاورمق ‖ sich— (فو مطا) آتلامق، آتلمق ‖
sich aus dem Sattel— اكردن ، حيواندن صيچرامق ،
آتلامق ‖ sich auf den (Thron)— تخته نائل اولمق،نائل
تاج وتخت وسلطنت اولمق ‖ (فو لا +) (رقاص حقنده)
صاللانمق ‖ (چالغي تلي حقنده) اهتزاز ايتمك ‖ (جمناستيق‌ده)
وجودي ايندريمك ويته چيقارمق،بندريمك .

Schwingungs„... (ـً...) —messer (ا م) (حكم)
مقياس اهتزاز (آلت) .

Schwipp (ـً حرند) ㉑ (عمو) —schwapp! شريب
شراپ! ‖ (ص) اكيلان، بوكيلان ‖ برطرفدن برطرفه صاللانان،
ياپيلانان .

Schwippe (ـً ا مؤ) ㊿ برچبوغك ، برآغاجك ،
بردكنك صاللانان ، ياپيلانان اوجي ‖ (einer Peitsche)—
برقامچينك ، قرباجك اوجي، اپي .

Schwipps (ـً حرند) (عمو) = schwipp ‖ (ا م)
㉖ *pl.* ㉖ *sing.* بردكنك ضربه‌سي ، چرپمه ‖ (عمو)
einen —haben براز كيف اولمق .

Schwirren (ـً فو لا ±) a. ㉑ [هنوزاون يدنجي
عصردنبرو] برصسي اهتزازلي يعني تتره‌ك ايتمك ،تتره‌تمك ،اهتزاز
ايتديرمك ، اويناتمق ، (براوق حقنده)اوتمك ، اوته‌رك كيتمك ‖
(حيوانات حقنده) آغستوس، جرتلاق بوجكي : جيرتلامق(قنادلي
بوجكار حقنده) دازلامق ‖ herum— شورايه بورايه اوچمق ‖
die Gäste) —durch einander) مسافرلر قايناشيور، ايكنه
(مسافردن) يره دوشمز، قرينجه كبي ‖ (فو يكشخص اوله‌رق)
es schwirrt mir um die Ohren (vor den Augen)
قولاقلرم اوغولداپور، قولاقلريمك ايچي اوتيور،كوزلرم قماشيور،
كوزلريمك اوكي قراريور .

Schwitz„... (ـً...) —mittel (ا لا) =Schwe'ß„
mittel ‖ bad— (ا لا) تر اوطه‌سي، حمامي ، ترلمك ايچون
ايديلان استحمام .

Schwitze (ـً امؤ) ㊿ (صنع) دباغتده : Häute in
die —bringen دريلري الصمق .

متناسبدر] (زرا) طوپراغی یارمقایچون صپانك اوچندهبولنان سیوری وکسکین دمیر.

Sechs (˘ zëkße تلفظ اولنور) [قدیم آلمانجه sëhs = لاتینجه sex رومجه hex] (صفت اعدادیهٔ اصلیه) آلتی || آلتی آتلی عربهایله گزمك mit Sechsen (—Pferden) fahren آلتی آتلی آرابهیه بنمك || —und siebzig آلتمش آلتی || um —halb ساعت بش بچقده || (ا مؤ) ایضاً : Sechse (ا مؤ) آلتی رقمی ، آلتی عددی .

Sechs„... (˘...) — läufig (—er Revo'lver) آلتی قورشــونلی رهوولور || —malig (ص) آلتی دفعهلق || —pfünder (ا م) (ع) طوپچیلقده : آلتی فونتلق (طوپ) —spännig (ص) آلتی قوشوملی،آلتی بارگیرلی || —stündig آلتی ساعتلك || —stündlich (ص) آلتیساعتده برتکرار ایدن ، اولان || —undsechzig (ص) آلتمشآلتی || (ا لا) آلتمش آلتی تعبیراولنان کاغد اویونی || —eck (الا) (ریا) مسدس ، ذوستّه الاضلاع || —fach (ص) آلتی قات ، آلتی مثلی || —flach (الا) آلتی وجهی، یوزیاولان جسم ، ذوستّه الوجوه ، مکعب || —löthig (ص) اوچ اونسلق || —viertel-takt (ا م) (موسیقی) آلتی دردلك وزن ، تمپو ، تاقت || —wöchnerin (ا مؤ) Kind = betterin= .

Sechse (˘ kss z ا مؤ) Ⓢ (مرا. sechs) .

Sechser (˘ kss z ا م) Ⓐ a. [sechs مقدما آلمانیای شمالیده یارم غروش قیمتنده اولان آلتی فنیکلك پاره || کذلك شمدیکی بشفنیکلك آقچه || آلتی رقمی || آلتنجیالایه منسوب نفر.

Sechst (zëtsze ص اعد رتبیه) Ⓩ [sechs] der(die,das) —e، واسم اولهرق der (die,das) Sechste آلتنجی ، آلتنجی اولان، سادس || der —e, am —en (یعنیرقمکنهایتندهبرنقطه بولنقلواوزره شو —. 6 : طرزده تحریراولنهرق) Januar. کانونثانینك آلتیسی ، کانونثانی آیینك آلتیسنده || (حا) zum —en(ویاخود sechstens) آلتنجی اولهرق ، آلتنجیسی ، سادساً .

Sechste = halb (˘ kssr z ص) (inv.) بش بچق .

Sechstel (˘ kssr z ا لا) Ⓐ a. [sechs] (کسر) التیده بر (١/٦) .

Sechstens (˘ kssr z حا) [sechs] (مرا. sechst) .

Sechzehn (˘ ‒ z ص اعد اصـلیه) [قدیم آلمانجه sëhszëhan] اون آلتی || (ا مؤ) Ⓢ اون آلتی رقمی .

Sechzehner (˘ ‒ ˘ z ا م) Ⓐ a. [sechzehn] فرانسهنك اوچنجی هانری زماننده‌کیلیغاسی ، اون آلتیلر || اون آلتیلرك اعضاسندن بری .

Sechzehnt (˘ ‒ z ص اعد رتبیه) Ⓩ [sechzehn] der ، (die,das) و اسم اولهرق Sechzehnte اون آلتنجی ، اون آلتنجی اولان Ludwig der Sechzehnte اون آلتنجی لوئی || der —e April نیسانك اون آلتیسی،اون آلتنجی کونی || (حا) zum —en ویاخود —ens اون آلتنجی اولهرق ، اون آلتنجیسی.

Sechzehnte-halb (˘ ‒ ˘ z ص اعدا) (inv.) اون بش بچق .

Sechzehntel (˘ ‒ ˘ z ا لا) Ⓐ a. اون آلتیده بر ١/١٦ کسری، ١,٠٨٦٩ لیترهلك فوچیچق .

Sechzehntens (˘ ‒ ˘ z حا) (مرا. sechzent) .

Sechzig (˘ ˘ z ص) Ⓩ [قدیم آلمانجه sëhszug] آلتمش || (ا مؤ) آلتمش عددی .

Sechziger (˘ ˘ z ا م) Ⓐ a. [sechzig] ، —in (ا مؤ) Ⓢ آلتمش یاشـنده اولان ارکك ، قادین،آلتمشلق پیکه (ت) اویونده : آلتمش || (ص) die —e Jahre آلتمشلق سنی ، زمانی .

Seckel (˘ ˘ z ا م) Ⓐ a. [قدیم آلمانجه secchel اولوب Sack کلهســنك صورت تصغیریهسیدر] = Säckel || [عبرانیجه] (قدیم یهودی کموش آقچهسی ووزن مقیاسی) سیقل.

Sedativ - Salz (˘ z ‒ ‒ z ا لا) Ⓢ (کیم) Bo'rax = säure= .

Sedez (‒ z ا لا) Ⓢ [لاتینجه] —Ausgabe = Sechzehntel= (ا لا z ‒ ˘ ˘)—Format (ا مؤ z ‒ ˘ ˘ ˘) اون آلتی یاپراقلی (اوتوزایکی صحیفهلی) جزؤ،کتاب. forma't

See (‒ z ا مؤ) Ⓢ (sans pl.) [قدیم آلمانجه sêo] قرهیی محیط اولان صوسطحی] (بحر) دکز ، بحر || in—gehen دکزهچیقمق || zur —nach (Holland) gehen دکزدن فلمنکه کیتمك || [هنوز اون درتنجی عصرده اشبو کله مذکر ومؤنث اولهرق تفریق ایدلمشدر] (ا م) Ⓐ a. کول || Genfer— جنوه کولی، کذا : لهمان کولی .

See„... (‒...) —bad (ا لا) دکز حمامی ، (استحمام بحری) || —fest (ص) (کمیلر حقنده) دکزه طیانور || (انسان حقنـده) دکز طوتماز ، دکزده صفرهسی قبارمز || —handel (ا م) (تجا) تجارتبحریه || —krankheit (ا مؤ) دکزطوتمهسی || —warte (ا مؤ) بحریه رصدخانهسی || —zug (ا م) سوقیات بحریه || —ausdruck (ا م) بحریه اصطلاحی ، تعبیری || —fahrer (ا م) (بحر) خدمت بحریهده بولنان || یبوك دکزلره چیقان، کشفیات بحریه ایله اوغراشان کمسه || —hahn (ا م) (تاطبیه) طالغیچ قوشی || Lumme= (بالق) تریغل || —igel (ا م) (تاطبیه) دکز کوپکی || —hund (ا م) آیو بالغی || —kade'tt (ا م) (تاطبیه) دکزکستانهسی || (بحر) بحریه مکتبلیسی ، بحریهلی || —kade'tten=Schule (ا مؤ) (بحر) عسکری بحریه مکتبی || —kuh (تاطبیه) صوآیغیری ، بقرالماء || —land (ا لا) (جغر) (فلمنك حکومتنك براطه وولایتی) زهلاند || (داغیارقه اطهلریـنك اك یـوکی) زهلاند || —leute (جم م) بحریون || کمیطائفهلری، کمیجیلر || —meile (ا مؤ) میل بحری || —offizi'er (ا م) (بحر) بحریه ضابطی || —pferd (ا لا) (اسا) فرس الماء || دکز آیغیری || —räuber (ا م) قورصان || —stück (ا لا) دکز رسمی ، دکز قابلوسی || —wärts (حا) دکز طرفندن || (بحر) یاشـمه ! آلارغه ! آچیق کل ! || —wehr (ا مؤ) (بحر) (ع) قوهٔ بحریه || —zunge (ا مؤ) (تاطبیه) دیل بالیغی .

Seele (˘ ‒ z) Ⓢ [قدیم آلمانجه sêla] (sich) جان، روح || [bewegende Kraft بو، نه یورکمی پارچالیور || mir durch die— etwas in برشیئی یورکنك آلتنده، جانك ایچنده tiefster—bewahren محافظه ایتمك || mit Leib und— جان ویورکدن ، جان وکوکلدن ، ازدل وجان || es war nicht eine —da اوراده

⑳ f. (فعمطا وفعمتع + فعلا z ـ˘ـ) **Sehen**
(sieht ماضيسى نادراً كذلك sahe وصورت امريه‌سى بعضاً)
ich kann nicht باقمق، نظر ايتمك‖ (فعلا) كورمك ، باقمق
ايو ، gut— ‖ آرتق باقه‌مام ، كورمك استمام ‖ mehr—
كسكين كورمك ، ايوفرق ايتمك ‖ weit— اوزاقدن كوره‌بيلمك،
كوزى كسكين اولمق‖ جمله آره‌سنده : er ist, sehe ich : ياخود)
‖ wie ich sehe) nicht hier كوريپورمكه او بوراده دكل
اشته ، باق siehe, da verfinstert sich der Horizont
بركره افق كسب ظلمت ايتمكه باشلادى،كوردكمى بركره اورتالق،
صولر قرارييور اشته ‖ ! ei) — Sie mal (آى باق بركره !
هله باقكز ! ‖ auf etwas— برشيئه باقمق نظر ايتمك ‖
يالكز كندى چيقارينه باقمق، nur auf seinen Vortheil—
auf den Preis sehe ich nicht ‖ يالكز كنديسنى دوشونمك
فيئاتى نه اولورسه اولسون ، فيئاتنه باقمام ، فيئاتك اهميتى
يوق ‖ nicht aus den Augen —können كوزلرينى
آچه‌مامق ‖ aus dem Fenster— پنجره‌دن (طيشارى)
باقمق ‖ daraus (er =) sehe ich بوندن آكلاييورمكه ‖
وشاق كوزلى اولمق، durch ein eichenes Brett —können
غايت كسكين كوزه مالك اولمق ‖ (مجا) جن فكرلى اولمق ‖
برينك يوزينه، صورتنه باقمق‖ Jemandem in's Gesicht—
برينك قلبنده‌كنى بيلمك ، جكرينى Jemandem in's Herz—
كورمك ‖ er sieht nach Nichts او هيچ برشيئه اهميت
ويرمز،زياده اهمال ومسامحه‌جيدر‖ (zum : ياخود) nach dem
ihm sieht der Schelm aus ‖حقائيق آرامق rechten—
شيطانلق اونك كوزلرندن ، يوزندن آقييور ، den Augen
مسخره‌لق اونك اوزرندن آقييور‖ — Jemandem ähnlich
برينه بكزه‌مك‖ (فعمتع وفعمطا) كورمك ، مشاهده ايتمك،
فرق ايتمك ، طانيمق ‖ (den Brief) den Sie hier—
etwas ‖ شوكورمش اولديغكز ، كورمكده اولديغكز مكتوب
برشيئى كورمك استمامك ، كورمزلكه كلمك ، nicht —wollen
بركوزينى قيامق ‖ zu —sein كورينان، كورنمكده اولمق ،
آچلق ‖ für Geld zu —sein پاره ايله سير اولنه بيلان ،
كوريله بيلان ، باقيله‌بيلمك ‖ — man will ihn nirgends
Sie lassen sich ja ‖ اونك يوزينى كمسه كورمك استميور
(مجا) ‖ آرتق هيچ كوروغميورسكز (آيول) nicht mehr—
siehst ‖ الآن برحيات اولمق das Licht der Sonne—
كوريپورسك، ياكوريپورميسك، Du, wie er sich quält?
نصل معذب اوليپور؟ ‖ (اسم مفعول مقامنده مستعمل اوله‌رق)
بن آنلرى (رسام‌لرى) رسم ياپاركن ich habe sie malen—
كوردم‖ بن اونلرك (رسام‌لرك) نصل رسم ياپدقلرينى كوردم‖
. باقه‌باقه كوزلرينى كور ايتمك die Augen aus dem Kopfe—

—würdig .(ص) —werth (z ـ˘...) **Sehens„...**
(ص) شايان تماشا ، كورمكه شايان ، لايق .

كورن ، باقان [sehen] ⑩ a. (ا م z ـ˘ـ) **Seher**
كمسه ‖ غيبدن خبر ويرن ، آشكار ، عيان كورن .

. (ا مؤ) ارزوى شديد —sucht (z ـ...) **Sehn„...**
اوزلمه ، انتظار ‖ —süchtig پك زياده ارزو ايله .

[sënwa قديم آلمانجه] ⑮ (ا مؤ z ـ˘ـ) **Sehne**
(تشر) وتر ، (عو) سيكر ‖ برقوسك وترى، بر بايك كركى ايچى ،
كيريشى .

هيچ بركمسه ، كمسه‌لر يوق ايدى ‖ sie ist ihm an die—
او آنى (مؤنث) جانى كبى سور ، جاندن زياده gewachsen
سور ‖ —Sie sprechen mir aus der تام سزده بنم
فكرمده‌سكز ‖ es ist eine— von Kind تام انسانك استديكى
كبى برچوجق، جاندر او، پك اوصلو، تربيه‌ليدر‖ ريتغا بالغنك
قارشنده بولنان بياضمسى ليف .

(ع) محور (ا مؤ) —achse (z ـ˘...) **Seelen„ ...**
مجف ‖ durchmesser— (ا م) (ع) چاپ ‖ froh (s =)—
يوره‌كى ، روحى فرحلى اولان ، درونى سوينان ، شادمان ،
استراحت قلبه مالك اولان ، كيفندن بايلان ‖ —kunde
(ا مؤ) ، —lehre (ا مؤ) علم احوال روح، مبحث الروح‖
= (ص) —(s =) vergnügt ‖ يوم وفات (ا م) —tag
دولاب ، باش،بويون آتغيسى (ا م) —wärmer ‖ —(s =) froh
دولاق .

. (selig . مرا) (z ـ˘ـ) **Seelig**

. روحى، روحانى [Seele] ㉑ (ص z ـ˘ـ) **Seelisch**

[sëgal قديم آلمانجه] ⑩ a. (ا لا z ـ˘ـ) **Segel**
يلكن (كذا كميى دخى اراءه وايما ايدر) ‖ die— streichen
(خصوصيله بيوجك بركمى يى سلاملامق ايچون) يلكنلرى
ايندريمك ‖ (تشر) اورتو ، پرده ، غشاوه .

يلكن كميسى‖ (ا لا) —schiff (z ـ˘...) **Segel„...**
(ا م) —baum (ا م) كمى ديركى ، سرنى ‖ —schirm
تنته ‖ (ا لا) —tuch يلكن بزى .

(فعمتع وفعمطا) ㉑ a. (± فعلا z ـ˘ـ) **Segeln**
(بحر) كيتمك ، يول آلمق، يلكن آچوب كيتمك .

sëgan قديم آلمانجه] ⑩ b. (ا م ـ˘ـ) **Segen**
Fluch) [feierliches Anwünschen von Beglückendem
كلمه‌سنك مقابلى) رحمت ‖ تقديس‖ لطف حق، بركت ‖ دعا ،
خيردعا ‖ ! Gott gebe seinen —dazu اه مبارك ايتسون!
بركتلى ايتسون ! بركت ويرسون ! ‖ das wird Ihnen—
bringen يوسزه اوغورلى كله‌جك، سعادت كتيره‌جك ‖ مقبل
وقتلرده ايديلان دعا .

(نبا) [شمالى آلمانجه] ⑮ (ا مؤ z ـ˘ـ) **Segge**
آلمانيا صبارنه‌سى .

يلكن آچان، [segeln] ⑩ a. (ا م z ـ˘ـ) **Segler**
يلكنلى قوللانان، يلكنلى ايله كزن كمسه ‖ يلكن كميسى .

(فعمطا) sich— و ㉑ a. (فعمتع z ـ˘ـ) **Segnen**
[قديم آلمانجه sëganôn فعمتع] و —sich (فعمطا)
تقديس ايتمك‖ (خرستيانلر حقنده) استاوروز چيقارمق‖ بر بلا
ويا مصيبتى ويا جنلرى دعالرله ويا سحرله دفع ايتمك ، اوقويوب
اوفلمك‖ ترك ايتمك،برشيئه الوداع ديمك‖ das Zeitliche : وياخود
(ص) ge-segnet ‖ اولمك ، دنيايه الوداع ديمك die Welt—
مقدس ‖ بركتلى ‖ قباليجه سويلك شرطيله : كبه ، حامله .

‖ زاويهٔ مرئيه (ا م) —winkel (ـ...) **Seh„...**
رصد زاويه‌سى ‖ —feld (ا لا) منطقهٔ مرئيه ‖ —kraft
(ا مؤ) قوهٔ مرئيه ، قوهٔ بصريه ‖ —vermögen (ا لا) =
. —kraft

كورونه بيلور، منطقهٔ مرئيه ㉑ (ص z ـ˘ـ) **Sehbar**
داخلنده ، كورينه‌بيله‌جك بر بعد ومسافه ده .

(مجا) || seihen = (21) a. (فع متع z ـُـ) **Seigen**
. (Mücke .مراد)
sikan قديم آلمانجه] (40) a. (ام z ـُـ) **Seiger**
|| ساعت رقاصی Perpendi'kel= [sinken || چالار ساعت
(ص) (معدن قویولرنده) عمودی ، دیکنه .
(معدن) (امؤ) —bahn (z ـ...) **Seiger„...**
قویولرنده) عمودی یول .
[Seiger] || seihen = (21) a. (فع متع z ـُـ) **Seigern**
معدن قویولرنده : — (einen Schacht) عمودی اولهرق
قازمق ، دیکنه ایتمك || (معدنجیلکده) قولای اریان معدنی
تسخینله دیکرندن آییرمق،قال ، استصفا ایتمك ، مرکب بولنان
معادنی عملیات کیمیویه واسطه‌سیله آییرمق || (فع لا —)
. sickern =

Seihe (ـُـ z امؤ) (53) [قدیم آلمانجه siha] مفرغ ،
سوزکچ ، امبیق || سوزیلورکن کیرو قالان ماده،تورتو ،
رسوب .
Seih(e)„... (ـ(ـ)...) —papier (الا)
سوزکچ کاغدی || —brühe (امؤ) (آشجیلقده) ات صبزه،
ازمه‌سی صویی .
Seihen (ـُـ z فع متع) a. (21) [قدیم آلمانجه sihôn]
برشیدن یکچیرمك ، سوزمك .
Seil (ـُـ z الا) (38) [قدیم آلمانجه seil اولوب بوده
binden معناسنه اولان silan دن مأخوذ در] قالین ایپ،
خلاط ، اورغان ، قابلو .
Seil„... (z ـ...) —brücke (امؤ) آصمه کوپری ||
—draht تلدن اورمه خلاط || —tanzen (فعلا+) جانباز
ایپنده ، تلده اوینامق ، اجرای هنر ایتمك || —tänzer(in)
ایپ ، تل جانبازی || —tänzer=Stange (امؤ) جانباز
ترازوسی .
Seiler (ـُـ z ام) a. (40) [Seil] ایپجی،خلاطجی ،
تلجی .
Seim (ـُـ z ام) (38) [قدیم آلمانجه seim]
= Honigseim (کذا مجا) || بال کبی قویو واوزلی مایع ||
نباتاتدن چیقان : لعب ، غروی || (آشجیلقده) قایمق ،
صو (اوزلی) .
Sein (ـُـ z فع لا —) a. (19) [es لاتینجه ، as =]
اولمق || بولنمق || موجود اولمق ، برحیات اولمق || —oder
nicht—, das ist jetzt die Frage یشامقمی یوقسه اولمامقمی
شمدی اصل مسئله بو ، اصل ایش بوراده || (یاردمجی فعلی اولهرق)
es sind viele Fremde || wir sind gegangen بز کیتدك
angekommen بر چوق اجنبیلر کلدیلر || er ist zwanzig
Jahre alt اویکرمی یاشنده در ، اونك سنی ، یاشی یکرمیدر ||
(برمحل کوستررحرف جر ایله برلکده زمان حال صورتیله
مستعمل اولهرق برحرکتی بیان ایدر) مثلا : er ist nach
Paris gegangen پریشه er ist nach Paris || er ist
nicht zu sprechen اوشمدی سزکله کوروشه‌مز ، سزی قبول
ایده‌مز ، اونکله قونوشمق کوج || es ist erst Montag
دها (هنوز) بازارایرتسی || es ist zu erwarten daß...
بکلنیلورکه ...، ظن اولنه بیلورکه ...، امید ایدیلورکه ... ||
hier ist nicht gut— wegen der (Fliegen) بوراسی

Sehnen (ـُـ z فع مطا) [اورته آلمانجه senen
برشیئی کمال sich nach etwas— ['schmerzlich verlangen
اشتیاق وارزو ایله بکلمك ، انتظار ایتمك || ich sehne mich danach
وکذا : فعل یکشخصی اولهرق ihn wieder (es sehnt mich)
zu sehen اوکا (پك) کوره‌جکم کلدی ، اونی کورمکی اوزلیورم ،
اونی اوزلیورم .
Sehr (ـُـ z حا) [قدیم آلمانجه sêro schmerzlich]
پك ، زیاده ، چوق || er wird —bald kommen اوهمان
تزه‌ده ایسه کله‌جك ، چابوق کله‌جك ، شمدی کلور ، چوق
طورمیه‌جق || —viel ، —recht پك چوق ، پك زیاده || —so
اوقدر ... (که) .
Seiche (ـُـ z امؤ) (53) (sans pl.) (عو) =Pisse.
Seichen (ـُـ z (فع لا +) a. (21) (عو) =pissen.
Seicht (ـُـ z ص) (21) [اورته آلمانجه sihte
durchwatbar] آز یوکسك ، آلچق ، منحط ، صویی آز ،
یوریه‌رك یکچیله‌بیلور (صوحقنده) ، صیغ || چوق بر درینلکه
واصل اولمیان || (عقل ، فکر حقنده) محدود ، قیصه ،
سطحی (قوهٔ مفکره) ، درایتسز || er ist— بینسز (قفا).
Seid (ـُـ z) (sein فعلنك زمان حال وصورت امریه‌سنك
ایکنجی جمع شخصلری) .
Seide (ـُـ z امؤ) (53) [لاتینجه seta Thier-haar دن
مأخوذ ایتالیانجه] ایپك ، حریر || (مجا) dabei wird er
keine— spinnen اونك اوندن ، بو ایشده براستفاده‌سی
اولمیه‌جق .
Seidel (ـُـ z الا) a. (40) [لاتینجه situla Gefäß]
مشروبات وعلی الخصوص بیره‌یه مخصوص اولچو .
Seiden (ـُـ z ص) (21) [Seide] ایپك ، ایپکدن
ایپکلی || ایپك کبی .
Seiden„... (z ـُـ...) —damast (ام) (تجا)
شام (ایپکلی) قماشی || —raupe (امؤ) (تا طبیع) ایپك
بوجکی (طرطیلی) || —bau (ام) ایپکجیلك ، ایپك بوجکی
یتشدیرمه || —fabri'k (امؤ) ایپك فابریقه‌سی || —gehäuse
(الا) ایپك بوجکنك قوزه‌سی || —garn (الا) —gespinnst
(الا) (تجا) ابریشم || —haar (الا) ایپك کبی صاچ ||
—haspel (امؤ) (صنع) ایپك چیقریق دولابی ، الکه ||
—papier (الا) (صنع) ایپکلی کاغد || —spule (امؤ)
ابریشم مقره‌سی || —waare (امؤ) اشیای حریریه ، ایپك
ایپکلی قماش ، ایپکلی اشیای تجاریه || —weich (ص) ایپك،
کبی یموشاق || —zucht (امؤ) = —bau || —züchter
(ام) ایپك بوجکجیلکی ایدن ، بوجك طوتان .
Seife (ـُـ z امؤ) (53) [قدیم آلمانجه seifa = لاتینجه
sedum Talg] صابون || —kochen ویاخود sieden
صابون اعمال ایتمك .
Seifen (ـُـ z فع متع) صابونلمق .
Seifen„... (z ـ...) —napf (ام) صابون
قونیله‌جق دلیکلی طباق || —balsam (ام) =Opodeldok ||
—kraut (الا) (نبا) کوکی ودالری ویاپراقلری صویی کوپوردیر
نبات، صابون اوتی ، چوکن || —siederei (امؤ) صابون
اعمال اولنان محل ، صابون فابریقه‌سی ،

سنكاردنطولايى ايودكل || hier ist theuer leben بوراده يشامق
بهاليدر، بوراده چوق پارهايله يشانيلور، بوراده يشامق استيان
چوق پاره صرف ايدر || (حسابده) 5 und 2 sind sieben
بش ايله ايكى يدى ايدر || !—es sei! es mag بلكه!،
احتمال! || ! so sei es! اويله اولسون! اولسون! هايدى بقالم!
كرك ايلك وكرك sei es im Guten sei es im Bösen
كوتولكدهاولسون، كرك ايولك وكركسه كوتولكجه || (مضاف
اليه ايله برلكده) . . . der Ansicht — فكرنده بولنمق ||
er ist ganz des Teufels اونى بسبتون شيطانلرضبط ايتمش،
اوكا شيطان نفوذايتمش || —in Paris پارسده بولنمق، اولمق،
امرار وقت ايتمك، يشامق || bei Kasse— پاره طوتمق ||
? was ist Ihnen نه كز وار؟ خستهميسكز؟ بريريكزمى
آغرييور؟ راحتسزميسكز || mir ist besser (براز) ايوجهيم||
ich weiß nicht wie mir ist جيلام نه يم وار، بكا نه اوليور||
es ist mir so, als ob ich es gehört hätte بن بونى، اونى
ايشتدم كبى كلييور، بن ايشتدم ايدى ظن ايدرسهم ||
Das ist Alles schon da gewesen بونلرك هيچ برى يكى
برشى دكل، بونلرك، بونك هپسى كلور كچر، بز بونلرك هپسى
كوردك كچردك، بوكا كلنجهيه دكين دها نلركوردك || ? wie ist's
was soll نه وار نه يوق؟، نصل؟ ايشلر نه صورده ||
? das— بونه (ديمك) اولهجق؟ || ei, das wäre (noch
schöner) اوت برده بوا كسيك ايدى!، ايشته اوقت! || اى
نه ايعش (بقالم)!

Sein (z ـُ) (اكثريا شعرده) „er" ضميرينك مضاف
اليهى = seiner مثلا : erinnere dich— اونى خاطرله، خاطريكه
كتور || (اوكا عائد) die Häuser sind— اولر اونكدر ||
[قديم آلمانجه siner ، sina ، sinaz] (صـ و ضمر ملكه)
sein (م) ، seine (مؤ) ، sein (لا) a. ㉑ اونك ||
einer seiner Freunde اونلرك دوستلرندن برى، بريسى ||
mein und— Bruder بنم واونك برادرى (برادرلريمز) ||
—e vielen Freunde انك برچوق(اولان) احباسى || [اورته
آلمانجه siner] (ضمر ملكه) Seiner (م) Seine (مؤ)
Seines (لا) Seine (die, das) der وياخود دها زياده
مستعمل اولهرق : Seinige اونككى .

Seiner (ـُـ z ضم شخص) „er" ضمرينك مضاف اليهى)
كندندن، كندينه، („man" كلمسنه مضاف اليه) كنديتك،
كنديته، كندندن مثلا : nicht mehr mächtig sein —
آرتق كنديته صاحب اوله مامق .

Seiner-seits (ـُ z ــ z حا) كندى طرفندن، طرفندن،
كنديسى ايسه، اوكا، كنديسنه كلنجه، اوايسه .

Seines - gleichen (ـُـ z ــ وكذا ـُـ z ١ لا)
(inv) كنديته بكزه يان، كنديتك مشابهلرى، وكذا، هكذا
(اولان) كندى كبيلرى، كندى جنسى وامثالى || Jemand
wie— behandeln برينه اقران وامثالى كبى معامله ايتمك .

Seinet-halben (ـُـ z)، wegen = (ـُ „—)،
willen = (ـُـ „—) جملهسيده (ضمير شخصى ايله برلكده
حرف جر) اونك سببنه، اونك خاطريچون، اونك يوزندن .

Seinige ، **Seinige** (ـُـ z (مرا. sein) كنديككى.

Seit (ـُ z حرف جر مضاف اليه ايله) دنبرى، اعتباراً ||
lange— چوق (وقت) دنبرى، خيلى وقتدر || er ist—
10 Jahren fort او اون سنهدنبرو بوراده يوق، بوراده
بولنميور. اوكيدهلى اون سنه اولدى || (حر عا) seit-dem= .

(Seit„...) (z ...) „Seite" || —grätschen (١لا)
بچاقلرى يانه آييرمق || „seit" —dem (كذا ــ z حا)
دنبرو || (حر عا) ... دنبريكه || —wärts (حا) يانهطوغرى،
يان طرفه .

Seite (ـُـ z ١مؤ) ㉑ [قديم آلمانجه si:t] طرف،
يان، جناح || Jemand von der— ansehen برينه يان
طرفدن، ياندن باقمق، پروفيلندن كورمك (باقمق) || (براى تحقير
ويا شاشيرهرق) يان باقمق || (اويقوده) auf der —liegen
يانى اوزرينه ياتمق، يان ياتمق || die Hände in die —n
stemmen اللرينى يانته قالچهلرينك اوزرينه قومق || Stiche
in der — haben يانى، بوكرى دليك (دشيك) اولمق || sich
vor Lachen die —n halten كولمكدن كيركارينى طوتمق||
etwas bei — legen بر شيئى بر طرفه قويمق، قالديرمق
(شمديلك) برطرفه آتمق || etwas von (ياخود : nach) allen
—n betrachten برشيئى هرجهتندن تماشا ايتمك، برشيئك
هرنقطهسنى، جهتنى، احتمالنى، نظر مطالعهيه آلمق || Jemand
bei seiner schwachen —fassen برينك ضعيف طرفنى كوشك
جهتنى بولمق، ضعيف جهتنى يقالامق || Alles von der
guten— nehmen, ansehen هرشيئك (يالكز) ايو طرفنى
كورمك، هرشيئى (يالكز) ايو طرفندن مطالعه ايتمك، يالكز
ايو جهتنى حساب ايتمك|| (mein Oheim) von mütterlicher
—her وياخود mütterlicher-seits والدهمك برادرى، دائم،
والده طرفندن اولان عموجهم|| طرف || Jemand auf seine—
bringen يرنى كندى طرفنه جلب ايتمك || يوز، جبهه، طرف||
vordere— اوك طرفى، يوزطرفى || (يازى ومطبعه) صحيفه||
(einer Münze) verkehrte— بر سكهنك ترس طرفى، يوزى||
auf der faulen— liegen مسكينلمك، ياتديغى يرده شورايه
بورايه دونمك، اوزانمق || Jemand auf die (كذا : bei)—
nehmen برينى بر كناره، طرفه چكمك || etwas auf
(وياخود : über) die (كذا : bei)— bringen وياخود
schaffen : برشيئى كيزليجه برطرفه آتمق، آشيرمق || bei—
legen (براى تصرف) قالديرمق، صاقلامق || allen Haß
bei —legen بالجمله كين وغرضى، خصومتى اونوتمق، برطرف
ايتمك || nach allen —n هرطرفدن، هرجهتدن هرطرفه،
هرجهته || (قصابلقده) اتك يانى، قبورغه طرفى || (ع وبحر)
جناح، يان = Flanke .

Seiten„... (z ...) —marsch (١م) (ع) يان
يورويش|| —angriff (١م) (ع) يان هجومى || —ansicht
(١مؤ) ياندن كورنش || (معمارى ورساملق) پروفيل ||
—erbe (١م)، —erbin (١مؤ) وارث عن الكلاله،
ايكنجى درجه وارث، وارثه || —gewehr (١لا) (ع)
(آلتجارحه) قلنج، قصاطوره، سونكو || —schmerz (١م)
يان، بوكورآغريسى، صانجيسى|| —weg (١م) = Neben-weg .

Seitig (ـُـ z صـ) ㉑ [Seite] . . يوزلى، ياكلى||
—zwölf اون ايكى وجهلى .

Seitlich (ـُـ z صـ) ㉑ [Seite] يان جهتده، يانده
واقع، كائن، يانه دوشن || مرافق، جانبى .

Sekante (ـَـُـَ z ا مؤ) (٥١) [لاتينجه] (ريا) قاطع .

Sekond (e) = **Lieutenant** z ـَ ـَ léu tᵉ'nanᵉtᵉ (ـَ) ا م) (٥٦) [فر][اسكيدن) ملازم ثانى شمدى بومقامده يالكز Lieutenant كلهسى مستعملدر .

Sekret (ـَ ـَ z ا لا) (٣٥) [لاتينجه] ايالت لساننده (جمع) حفظ الصحه : داخل بدنده قاندن — e ‖ Abtritt= ايريلوب چيقان اخلاطات ، افرازات .

Sekretär (ـَ ـَ ـَ z ، اكثريا : ـَ ـَ ـَ z ا م) (٣٨) [لاتينجهدن مأخوذ فرانسزجه] پردائر ، نظارت ويا برشخصك كاتبى ، مكتوبجى ، منشى ، ديوان افنديسى ‖ يازيجى .

Sekretariat (ـَ) (ـَ) --- z ا لا) (٣٨) [لاتينجه] كاتبلك خدمت ومأموريتى ، كتابت ‖ كتبه اوطهسى ، قلم .

Sekt (ـَ z ا م) (٣٨) [ايتاليانجه vino se'cco] كُكرهك شراب ‖ شمال ايالتلرنده Champa'gner= .

Sekte (ـَـَ z ا مؤ) (٥١) (امور مذهبيه) برصاحب مذهبك فكر ومذهبنه تابع اولان جماعت ‖ مذهب .

Sektion (ـَ) (ـَ) tˢ'ss ـَ z ا مؤ) (٤٩) فصل ، قسم ‖ دائره ، شعبه ‖ يافته (Ab = theilung=) هردين ومذهبك عبادت ورسم آيانرندهكى اصول وصره ، مناسك ‖ برجسدك قصيله اعضاى كاملهنك منتظماً واصوليله معاينه وتشريحى ، تقطيع ، (ع) مانعه .

Sektions „... (ـَ) (ـَ) ss z ـَ) —weise (حا) خصوصيله (ع) مانعه ايله ، مانعه مانعه .

Sektor (ـَـَ z ا م) [لاتينجه] (ريا) قطاع دائره .

Sekundaner (ـَـَـَ z ا م) (٤٠)a. [لاتينجه] ايكنجى صنف طلبهسى ، صنف ثانيدن اولان طلبه .

Sekunde (ـَـَ z ا مؤ) (٥١) [لاتينجه] (دقيقهنك التمشده برى) ثانيه .

Sekundi(e)ren (ـَـَـَ z فه متعه) a. (٢١) [لاتينجه] دوئللوده برينه شاهدلك ايتمك ‖ (موسيقى) رفاقت ايتمك ، اويمق .

Sela (ـَـَ z حرند) [عبر] لقرديارهسنده ! —abgemacht, ارتق اولدى بتدى ! اه ، اولدى بتدى ارتق !

Selb (ـَ z صـ) (٢١) [قديم آلمانجه selp] ‖ das in sich bleibende [اكثريا حرف تعريف معين ايله برلكده zur —en : ‖ der selb(ig) e نادراً حرف تعريفسز اولهرق ‖ عين ساعتده . Stunde

Selb „... (ـَ ... z) (r) —achte او (مؤنث) ويدى ديكرى ، او (مؤنث) سكزنجى اولهرق ‖ —ständig (صـ) باشلى باشنه اولان ، سربست ، يالكز ، غيرتابع .

Selber (ـَـَ z) [selb] ضمير مقامنده مستعمل حال اولهرق : ich— ‖ selber بن كندم ، بن كندى كنديمه ، بالذات بن .

Selbig (ـَـَ z صـ) (٢١) selb= .

Selbst (ـَ z ضميرمقامنده مستعمل حال) بالذات (كندى)، كنديسى ، اكثريا ضميرشخصى برلكده : ich— بن بيله ، بالذات بن ‖ تكدير وتعذير اثناسنده قارشولق ويای ويريلوركن : عارسز ! سنسك عارسز ! ، عارسز سنسك ! ‖ برينك ، برشيئك فوق العاده درجهيه مالك اولديغى كوسترمك مقامنده : sie ist die Güte— او (مؤنث) لطف وكرمك ، ايولكك مثال مشخصيدر ، ايولك اونده تجسم ايتمشدر ‖ —aus ، von— كنديلكندن ، كندى كنديسنه ‖ das geht von— ، بو sich— او كندى كنديسنه اولور ‖ das versteht sich von— ، البته تكراره ، تعريفه حاجت وارمى ، سويلمك استرمى (يا) ‖ (ضـ مثلا) ist der Mann— انسان هيچ بروقتده آخره كوكنمملى ‖ (حا) حتى ، بيله — seine Freunde ، seine Freunde — كندى دوستلرى بيله ، حتى كندى دوستلريده ، بيله ‖ wenn— اكر ... بيله ، حتى .

Selbst „... (ـَ ... z) —quäler (ا م) كندى كنديسنى يبوب بتوران ‖ bewußtsein— (ا لا) حس درونى ‖ كنديده اعتقاد ‖ بعضاً = Dünkel ‖ entleibung— (ا مؤ) كندى كنديسنه قيه ، انتحار ، كندى كنديسنه سوء قصد ايتمه ‖ herrschaft— (ا مؤ) حكومت مطلقه ، سلطنت مستقله ‖ قوهٔ ذاتيه ‖ laut(er)— (غرا) Mit-laut ك مقابلى) صدالى حرف ، ووايل ‖ lob— (ا لا) Eingen =lob= ‖ los— منفعت ذاتيهسى دوشوكميهرك ، فدا ايدرك ، كندى استفادهسنه باقميهرق ‖ mord— (ا م) انتحار ‖ redend— (صـ) : es ist— redend البته ، شبههمى وار ! هاى هاى ‖ verständlich— (صـ) كندى كنديسنه اكلاشيلان ، ايضاحه حاجت اولميان ‖ (حا) طبيعى ، البته ، بالطبع ‖ zünder— (ا م) (كيميا) هوايه تماسله علولنن تركيب كيمیوى ، حامل الحراره ، آتشدار .

Selbstisch (ـَـَ z صـ) (٢١) منفعت پرستانه ، يالكز كندى چيقارينى دوشونان .

Seldschucke (ـَـَـَ z ا م) (٥٢) Seldschukin (امؤ) (٥٠) آل سلجوقدن ، تبعهٔ دولت سلجوقيهدن بولنان اركك ، قادين .

Selekta (ـَـَ z ا مؤ) —s *sg. inv. pl* [لاتينجه] صنف عالى .

Selektaner (ـَـَـَ z ا م) a. (٤٠) برمكتبك ، دارالتحصيلك صنف عالى طلبهسى .

Selen (ـَـَ z ا لا) (٣٨)(*sans pl.*) [روم] (كيميا)(١٨١٧) سنهٔ ميلاديهسنده برتسه ليوسى طرفندن كشف اولنان واجسام بسيطهدن بولنان) سلينوم .

Seleno „... (ـَـَـَ ... z) [روم] (Mond„...=) seleno . —graphie (ا مؤ) آيك تعريفاتى ، خريطهسى ، توصيف القمر ، مهتا .

Selig (ـَـَ z صـ) (٢١) [قديم آلمانجه sâlic] اولوب غوث لساننده gut sêls دن مأخوذ] بختيار ، مسعود ‖ —er ist ganz سوينجندن ، مسعوديت وممنونيتندن اولهجك ، بايلهجق ، پك سوينيور ، آغزى قولاقلرينه واريور ‖ (اشيا حقنده) موجب سعادت وبختيارى ‖ مرحوم ، مغفور ، رحمت اليهيهيه مظهر اولان ‖ Gott habe ihn— جناب حق رحمت ايليه ، رحمةاله عليه ‖ mein—er Vater مرحوم پدرم ، mein Vater—(er) رحمتلى پدرم ‖ (عمو) sein— سرمست ، سرمست ، سكرحال اولمق .

Selim (ـَـَ z ا خاص) (٥٦) (على الخصوص سلاطين عظام عثمانيهدن بعضيلرينك اسم عاليلرى) سليم .

Sellerie (ـَـَ z و ـَـَـَ z ا م (ا مؤ) (*sans pl.*) (نبا) كرهويز (٥٦) .

Selten (ـَـَ z صـ) (٢١) [قديم آلمانجه sëltan] (häufig كلهسنك مقابلى) نادر ‖ das ist nichts Seltenes بونادر ، ناديده برشى دكل ، كوروللمامش برشى دكلدر ، فوق العاده

Senegal (‿‿– z (ا خا م) ⑯ (جغر) نهر اسمی ‖ (ا خا لا) فرانسزلرك سنغامیاده اولان مستملكاتی : der — : سنه غال نهری ‖ سنغال قولونیسی ویا مستملكاتی .

Senegambi-en (‿‿‿– z ا خا لا) b. ⑳ (جغر) آفریقاده كائن سنه غامبیا قطعه‌سی .

Senf (‿ z ا م) ⑱ [قدیم آلمانجه sënaph اولوب لاتینجه sina'pi دن مأخوذ] خردال ‖ (مجا) (عمو) سوز ، لاف einen langen — von etwas machen اوفق برشیدن (سوزی ، شیئی ، لقردی یی اوزاتوب) برچوق لقردی ، سوز یاپمق ، چیقارمق ، اوفق اهمیتسز برشیدن بر طاقم لقردیلر یاپمق ‖ ſeinen — dazu geben بیان فكر وملاحظه ایتمك ، برشی حقنده سوز سویلمك .

Senf„... (z ‿...) — gurke (ا مؤ) خردالّی خیار تورشوسی ‖ — büchſe (ا مؤ) خردال قوطوسی ‖ — pflaſter (ا لا) (طب) خردال یاقیسی ‖ — umſchlag (ا م) = — pflaſter .

Sengen (‿ z فعه متعه) a. ㉑ [قدیم آلمانجه sënkan ؛ ſingen machen] (آتش واسطه‌سیله برشیده بولنان الیاف ، طمار ، توك وامثالی یاقمق) اوتولمك ، داغلامق ، آلازلمق ‖ (بحر) تعمیر اولنه‌جق بركمی یی الك محللرنده بولنان زفتی چوزولوب آقمق ایچون : — یاقمق ، آلازلمق ‖ (كونش حقنده) یاقمق ‖ (فع لا +) یانمق ، قاورولمق ، صارارمق .

Senior ، ſenior (– z ‿ (‿) ص) (inv.) [لاتینجه] (ju'nior كلمه‌سنك مقابلی) (اولاد) اكبر ‖ (ا م) ㊸ برهیئت ، جمعیت ، اركانك الك قدملیسی ، یاشلیسی ، بیوكی .

Senk„... (z ‿...) — zeit (ا مؤ) (بغچوا) طالدیرمه زمانی ‖ — grube (ا مؤ) لغم چوقوری ، چوقور ؛ — loch = — grube (ا لا) (اوزوم باغلرنده) طالدیرمه چوقوری ‖ — reis یكیدن كوكاشمك اوزره طوپراغك آلتندن كچیریلان آصمه دالی ، طالدیرمه .

Senkel (‿ ا م) a. ⑳ [قدیم آلمانجه senchil ‖ ſenken كلمه‌سنه منسوب] سچیم ، غیطان ‖ = Loth اوجی قورشونلی ایپ ، اسقاندیل ایپی .

Senkeln (‿ z فعه متعه) a. ㉑ [Senkel] (das — Mieder) قورسه یی باغلامق .

Senken (‿ z فعه متعه) a. ㉑ [قدیم آلمانجه senchan ‖ ſinken كلمه‌سیله متناسب] ایندیرمك ، اكمك ؛ آلچالتمق ، آشاغی آلمق ‖ ایندیرمك ، چوكرتمك ، كوچرتمك ‖ (بغچوا) = ab-ſenken ‖ — ſich (فعه مطا) اینمك ، آلچالمق ، اكلمك ، یاتمق ‖ سینمك ، اینمك ‖ كوچمك ، چوكمك ‖ der Schlaf ſenkt ſich auf ſeine Augen اویقودن كوزلری قپانیور ‖ — ſich بریوك آلتنده ازلمك ، بلی بوكولمك ، (ابنیه حقنده) یاتمق ، باصمق ، چوكمك .

Senkig (‿ z ص) ㉔ [ſenken] (اراضی حقنده) چقور ، آلچاق .

Senkung (‿ z ا مؤ) ㊾ [ſenken] ایندیرمه ، آلچالتمه ، چوكرتمه ‖ اینمه ، آلچالمه ، چوكمه ؛ میللنمه ، یقوش اولمه ‖ طالدیرمه ‖ اینیش ، یقوش ، میل ، بایر اراضی ‖ برابنیه‌نك كوچمسی .

برشی دكل ‖ آز وقوعه ، وجوده كلور ، مستثنا ، خارق العاده ، تحف ، غریب ‖ — nicht خیلی ، اولدقچه ، اكثریا ‖ ich gehe ſo — als möglich hin بن اورایه ممكن اولدیغی قدر آز كیدرم ، پك نادر كیدرم .

Selter (‿ z ا مؤ) (inv.) سلج ، زه‌لتس معدن صویی .

Selters (‿ z ا خا لا) (جغر) آلمانیاده ناسساو ولایتنده سلج ، زه‌لتس كویی .

Selterſer = Waſſer (‿‿‿ z ا لا) [Selters] دها زیاده مستعمل اوله‌رق Selters = Waſſer (‿‿‿ z ا لا) a. ⑳ زه‌لتس صویی .

Seltſam (– ‿ z ص) ㉔ [قدیم آلمانجه sëltsâni] تحف ، غریب ، عجیب ، خلاف معتاد ، خارق العاده ، مراق آور .

Semele (–‿– z ا خا مؤ) ㊽ (اسا ، هیئت) تب قرالی « قادموس » ك قزی سه‌مه‌له .

Semeſter (–‿ z ا لا) a. ⑳ [لاتینجه] آلتی ای مدتی ، آلتی آیلق .

Semi„... (z –...) [لاتینجه = halo] .

Semikolon (‿‿–‿ z ا لا) ⑯ (جمعی كذا : ...kola) (غرا ، مطبعه) یوآرته ویركول ، برنقطه وبرویركولدن مركب اشارت تنقیطیه .

Seminar (–‿– z ا لا) مدرسه ‖ (مكتب خواجه‌لری ایچون مؤسس) دار المعلمین .

Semiotik (‿‿–‿ z ا مؤ) ㊾ [روم] خسته‌لقلرك علامتلرندن بحث ایدن علم ، مبحث الدلائل ، تعریف الدلائل .

Semit (–– z ا م) ㊿ [Sem ، حضرت نوحك اولادندن] ، — in (ا مؤ) ㊿ سام سلاله‌سندن اولان اركك ، قادین ‖ یهودا = Jude ، Jüdin .

Semmel (‿ z ا مؤ) ㊿ [قدیم آلمانجه sëmala اولوب لاتینجه simila ؛ feinſtes Weizenmehl] اوزون وفقط اوفاق وبیاض اكمك ‖ die Waare geht ab wie warme — n ... مال ، اشیا صیوریا سوریلیور .

Senat (– z ا م) ⑱ [لاتینجه] (قدیمده روماده وشمدی الآن حكومت ، شهر ومكاتب عالیه‌ده) مجلس عالی ، سناتو ، مجلس كبیر .

Send„... (z ‿...) — bote (ا م) بر ایش كوردرمك اوزره (اكثریا اوروپا شهرلرنده بلدیه نظارتنده اوله‌رق) برمحله كوندریلان وسوقاقلرده بو ایش ایچون بولنان آدم ، اقسپرس ، آلمانیاده دینستمان دنی دنیلور ‖ هرقنغی برمأموریتله برمحله كوندریلان مبعوث ، مأمور مخصوص .

Senden (‿ z فعه متعه) a. ㉒ [قدیم آلمانجه sentan اولوب غوتجه Reiſe معناسنه اولان sines كلمه‌سندن مأخوذ ‖ (مرا . Geſinde)] (ماضی صورتی : ſandte و ſendete ‖ صیغهٔ شرطیه‌سنك ماضیسی : ſendete ‖ اسم مفعولی : geſendet و geſandt) اكثریا ſchicken كلمه‌سنه نظراً دها كبارجه اوله رق : ارسال واسرا ایتمك ، اعزام ایتمك .

Sendung (‿ z ا مؤ) ㊾ [ſenden] ارسال واسرا ، كوندرمه ، اعزام ‖ (بردفعه‌ده كوندریلان اشیا) eine — Samen بركره‌ده ارسال قلنان مقدار تخم ، بركوندرملك ‖ مأموریت ، وظیفه ، خدمت .

Sequens (ـُـَ z ا م) (مفردی .inv جمعی ...ntes) [تام لاتینجه] صکره‌دن کلان ، مابعد اولان ، عاقبتنده ، نتیجه‌سنده چیقان ‖ رفیق .

Sequenz (ـُـَ z ا مؤ) (49) [لاتینجه] (کاغد اویوننده) عینی رنکدن اولان کاغد صره‌سی ، سلسله‌سی .

Sequester (ـُـُ z ا م) .a (40) [لاتینجه] (عد) حجز (ایمه) ، سقویسترو ، موقتاً ضبط ایدوب قپامه .

Sequoi-e (-ssé-kouô' - ĕ - ĭ ا مؤ) (53) (41) [قالیفورنیاجه] (نبا) قالیفورنیاده یتیشان بو نامله موسوم جسیم آغاج .

Sera-i (-ـُ- z) [فارسی ‖ Wohnung] ، Serail (فرانسزجه تلفظ اولنور) ایکیسیده (ا م (ا لا) (56) سرای (همایون) .

Serajewo (ـُـ-- z ا خالا) (56) (جغر) بوسنه‌ولایتنك مقرادارہ‌سی اولان سرای بوسنه ، بوسنه سرای شهری .

Serape-um (ـُـ-- z ا لا) (41) اسکی مصریلرك طاپیندقلری سراپیس نام پیلانه مخصوص معبد .

Seraph (f ـُـ z ا م) (38) [عبر] (جمعی اکثریا : im—، کذلك : in— (ـُـ z ـُ f)) ، ایکیسیده کذلك مفرد اوله‌رق استعمال اولنور) ملائکهٔ مکرمه‌نك برصنفی اسرافیلیون.

Seras$k(i)$er ((ـ)(ـ) ـُـ z ا م) .a (40) [فارسیدن مأخوذ ‖ Haupt des Heeres] سرعسکر .

Serbe (ـُـ z ا م) (52) ، Serbin (ا مؤ) (50) صرپ ، صربلی (ارکك ، قادین) .

Serbi-en (ـُـُ z ا خالا) .b (40) (جغر) صربستان .

Serbisch (ـُـ z صـ) (24) صربجه ‖ صربستانه ، صربیه‌یه مخصوص ، متعلق .

Serenade (ـُـ-- z ا مؤ) (53) [فر] برینك شرفنه اوله‌رق کیجه‌لین خانه‌سنك پنجره‌سی اوکنده ویریلان قونسر ، چالینان چالغی .

Serenissimus (ـُـُ-- z) (صـ) ‖ Durchlauchtigkeit (ا م) (.inv) حکمدار ، اجرای سلطنت ایدن ، حکمران اولان پرنس .

Sergeant (...ssèreja'zère : کذا ، nete ا م) (51) [فر] (ع) چاوش .

Seri-e (ـُـُ z ا مؤ) (53) [لاتینجه] صره ، صنف ، ترتیب ‖ طاقم ‖ (ریا) سلسله .

Sermon (ـُـ z ا م) (38) [لاتینجه] =Predigt ، خصوصیله کنایه اوله‌رق (عمو) .

Serös (ـُ-- z صـ) (24) [لاتینجه] (طب) (حفظ الصحه) صولی ، آچیق ، مصلی .

Serpentin (ـُـ z ا م) (38) [لاتینجه] (معد) سرپانتین دنیلان قویو رنکلی وسرت طاش .

Service (فرانسزجه تلفظ اولنور) (.inv) [لاتینجه‌دن مأخوذ فرانسزجه] سفره طاقمی ‖ (ع) مرا . ‖ Services یمك صره‌سی (یکدیکرینی تعقیب صره‌سی) ‖ کذا : (مرا . Bedienung bedienen مصدرندن) .

Servi(e)ren (ـُـ r ـُ ss کذا : ... z فعه لا ± وفعه متعه) .a (24) —(den Tisch, die Tafel) سفره‌نك طاقملرینی قویمق ، ترتیب ایتمك ‖ سفره‌ده یمك ویرمك ، خدمت ایتمك .

Senn (ـُ z ا م) (51) ، کذلك Senne (ـُـ z ا م) (52)

Senner (ـُـ z ا م) .a (40) [Sane کهسیله متناسب] وبوکا علاوةً Senn(er)in (ا مؤ) (50) صغیرتماج (ارکك ، قادین) .

Senn,,... (... z) —hütte (ا مؤ) اسویچره‌ده پینر ، (قایماق) اعمالنه مخصوص ماندره ، قلبه .

Senna (ـُـ z ا مؤ) (مفردی .inv جمعی s—) [عر] (نبا) Sennes=strauch= .

Senne (ـُـ z ا م) (52) =Senn ‖ (ا مؤ) قونده‌لق ، ایشلنمه‌مش وغیرمنبت خالی اراضی (=Heide) .

Sennen (ـُـ z فعه لا +) .a (24) .b (24) [Senn] صغیرتماجلق ایتمك ، صغیرتماجلق حالنده بولنمق .

Sennerei (ـُـُ z ا مؤ) (49) [Senn] (آلپ طاغلرنده) سود کارخانه‌سی .

Sennes,,... (....ـُـ z) —blätter (جمع لا) (نبا) سنامکی یاپراغی ‖ strauch— (ا م) (نبا) سنامکی .

Sennheim (ـُـ z ا خالا) (56) (جغر) (یوقاری‌الساسده کائن زه‌نهایم) سرنه کویی .

Sensal (-zène-z- ا م) (38) یاخود (51) [ایتا] (تجا) دلال ، سمسار ‖ صراف .

Sense (zène'-zĕ ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجه sĕgansa] [das schneidende (زرا) اوراق ‖ mit der— abmähen اوراقله بیچمك .

Sensen,,... (zè"ne-z...) —eisen (ا لا) (صنع) اوراق دمیری ‖ mann— (ا م) (ع) اوراق کبی سلاحله مجهزعسکر ‖ اوراقجی ‖ (مجا) اولوم ‖ schmied— (ا م) چقتجی آلاتی اعمال وفروخت ایدن تیمورجی ‖ stein— (ا م) اوراقجیلرك اوراقلرینی بیله‌دکلری طاش .

Sensitiv (ـُ-z-zène صـ) (24) [لاتینجه] حسی ، حساس .

Sente (ـُـ z ا مؤ) (53) (بحر) اینجه وقولای بوکیلور لاطه .

Sentenz (zène-tè' netsse ا مؤ) (49) [لاتینجه] حکمت ، حدیث ، کلام کبار ‖ قاعدهٔ کلیه ، قضیه ‖ حکم ، اعلام ، قرار ؛ فتوی .

Separat (ـُ-- z صـ) (24) [لاتینجه] آیری ، متفرق ؛ آیریجه ، کیزلیجه اولان .

Sepia (ـُـُ z ا مؤ) (54) [لاتینجه] (تاطبیعه) سوپیه ، مرکب بالیغی ‖ (رسامقده) مرکب بالیغنك سیاهندن چیقاریلان بویا ، سه‌پیا .

Septe (ـُـ z ا مؤ) (53) (پیکه‌ت اویوننده) یدی عدد بربرندن برنومرو فرقلی کاغد ، یدی .

September (ـُـُـ z ا م) .a (40) [لاتینجه] ایلول (آیی) .

Septett (ـُـ z ا لا) (38) [لاتینجه] یدی صدالی موسیق پارچه‌سی .

Septima (ـُـُ z ا مؤ) (مفردی .inv ، جمعی s—) [لاتینجه] یدنجی صنف ، صنف سابع .

Septisch (ـُـ z صـ) (24) [روم] چوریدیجی ، عفنی .

Septuagesimä (-ـُـ gh ـُـُ z) (.inv) [لاتینجه] —Sonntag بیوك پرهیزك برنجی بازار کونندن اوچ هفته اولکی بازار کونی .

(٥٣) (١ مؤ z ··· : كذا ss ˘ v (˘) ˘) **Servi-ette**
(يمك) حاولوسى .
(z··· : كذا ، ˘ ss ˘ v (˘) ˘) **Servi-etten„...**
—band (لا ١) ، —ring (١ م) حاولى خلقه‌سى .
. knechtisch= [لاتينجه] (٢١) (– z ˘ v –) **Servil**
(*inv.*) (لا ١ z··· : كذا ssèie-vi'sse) **Servies**
[service لاتينجه‌دن مأخوذ فرانسزجه] (ع) (*sans pl.*)
اوكيراسى ، كيرا پاره‌سى .
مالنه (عد) [لاتينجه] (٤٩) (١ مؤ z ˘ v ˘–) **Servitut**
اولان حق تملك .
[روم] (*sans pl.*) (٥٦) (لا ١) (١ م z ˘–) **Sesam**
(نبا) صوصام ، سمسم ، شيرلغان .
فصيله (نبا) [لاتينجه] (٤٠) a. (١ م z ˘–) **Sesel**
صيوانيه‌دن انجدان رومى ، خورس كوزى ، كاشم .
: مصر قرالرندن (*inv.*) (لا ١ خالا z ˘–) **Sesostris**
سزوستريس .
اسمله برلكده [لاتينجه] (zė'sse-koui...) **Sesqui„...**
(بريحق نسبتنده) —orn'd (كثير) اكثريا anderthalb=
سكوى اوقريت .
اولوب sëzal [قديم آلمانجه] (٤٠) a. (١ م z ˘) **Sessel**
غوت لساننده sitzen معناسنه اولان sitan دن مأخوذ]
(آرقه‌لى اسكمله) صنداليه ، قولتوق .
[Sitz sez قديم آلمانجه] (٢١) (– z ˘) **Seßhaft**
. an-sässig =
اجتماع ، [لاتينجه] (٤٩) (١ مؤ z ˘ (˘) –) **Session**
انعقاد || برمجلسك مدت مذاكراتى .
sëstere [قديم آلمانجه] (٤٠) a. (١ م z ˘) **Sester**
اولوب لاتينجه sexta'rius دن‌مأخوذ] (اسكى برنوع اولچك
اكثريا = ١٥ آلمان ليتره اولچوسى فقط بعضا دها زياده
سه‌تيه .
ترتيب (مطبعه) (١ م) —fehler (z ˘···) **Setz„...**
خطاسى ، مرتب خطاسى || —hase (١ مؤ) ديشى طاوشان||
—zeit (١ مؤ) (آوجيلق) قولوچقه ، ياورولمه زمانى .
(٢١) c. (فع معطا) sich— و (فع متعد z ˘) **Setzen**
[قديم آلمانجه sezzan اولوب sitzen دن مأخوذ] قويمق ،
وضع ايتمك || قونمق ، اوطورمق ، يرلشمك ، موضوع بولنمق ،
اوزرنده ياتمق || wohin سؤالى اوزرينه برحال ايله برلكده
اوله‌رق ؛ Jemand obenan— برينى يوقارى اوطورتمق ،
باشه كچيرمك ، سفره‌نك باش‌طرفنه اوطورتمق || an den آلمق ،
den Topf an's || آلمق ، آغزينه قويمق ، آمق Mund —
Feuer— تجربه‌ى ، قابى آتشه قويمق ، اوطورتمق||صاغلامجه ،
البسه‌يه Knöpfe (an den Rock)-- : برى اولدرق ربط ايتمك
einen Tisch an den || (ستره ، بالتوواملثالى) دوكمه ديكمك
andern— برسفره‌يى ديكرينه برلشديرمك ، برينك يانه‌ديكر برادانه
Alles daran —um etwas durchzuführen || دها قويمق
برشيئى ياتمق ، باشه چيقارمق ، اجرا ايتمك ، برشيئه موفق اولمق
اوزره هرشيئى فدا ايتمك ؛ وار قوتى بازويه ويرمك ، اولانجه
قوتى ، اقتدارينى صرف ايتمك ، هرشيئه تشبث واجتسار ايتمك ،
وارنى يوغنى صرف ايتمك|| —sich auf's Pferd باركيره بنمك||
—Jemand auf freien Fuß برينى صالىويرمك ، سبيلى

sich auf die (مجا) || تخليه ايتمك ، سربستيتى اعاده ايتمك
Hinterfüße— (آرد آياقلرى اوزرينه) ديرنمك ، عناد ايتمك||
sich auf (einen Zweig)— (قوش ، كلبك وامثالى حقنده)
برداله قونمق ، اوطورمق || etwas auf den Boden— برشيئى
يره قويمق || Frühstück auf den Tisch— قهوه آلتى بى
ماصه ، سفره اوزرينه (قويمق) حاضرلمق|| Geld auf eine
Karte— اويونده بركاغده پاره باصمق Spitzen auf ein
Kleid— برالبسه‌يه تنته ديكمك|| auf's Spiel— تهلكه‌يه ،
مخاطره‌يه قويمق ؛ جرأت ايتمك || etwas aus der Sonne
(in den Schatten)— برشيئى كونشدن قالديرمق (كولكه‌يه
قويمق) || (مجا) etwas aus den Augen— برشيئى اهمال
ايتمك ، برشيدن تكاسل ايتمك || (den Leuchter) aus der
Hand— شمعدانى الدن براقمق ، (بريره) قويمق || außer
Gebrauch, Kraft— استعمالدن ساقط ايتمك ، قوتدن
دوشورمك || etwas gegen Andres— برشيئى ديكريله
مقايسه ايتمك || sich gegn etwas— برشيئه مقاومت ايتمك ،
برشيئى رد ايتمك ، عليهنده بولنمق|| den Fuß in(ein Haus)—
براوه آياغى باصمق ، آتمق ، كيرمك|| (der Staub, Geruch)
setzt sich in die Kleider توز ، قوقو البسه‌لره كيريور ،
سينيور || sich bei Jemandem in Ansehen, Kredit—
برينك نزدنده اعتبارى آرتيرمق ، امنيت قزانمق|| Himmel
und Hölle in Bewegung— دنيايى آياغه قالديرمق || in
Flammen— آتشلره ياقمق ، آتش ويرمك || Jemandem
(sich) etwas in den Kopf— برشيئى برينك قولاغنه
صوقمق ، برشيئى قورمق || Mißtrauen in Jemand—
برينه امنيتسزلك ويرمك ، برينك امنيتى سلب ايتمك || برينه
سوءظنده بولنمق || ein-setzen || (جامجيلق) Scheiben in
einen Punkt über || برپنجره‌يه جام طاقمق ein Fenster—
das „i"— „i" حرفى اوزرينه برنقطه قويمق || seinen
Namen unter eine Schrift— برشيئك آلتنه اسمى (امضاسنى)
قومق ، برشيئى امضالمق || (einen Platz) unter Wasser—
بريرى صويه باصديرمق || sich zu Tisch— سفره‌يه اوطورمق ،
يمكه اوطورمق || sich zur Wehr— قارشو قويمق ، مدافعه
ايتمك ، مدافعه‌يه ، مقابله‌يه حاضرلنمق || (ضرمثل) den Bock
zum Gärtner— كدى‌يه سود ايصمارلامق (مرا . Bock) ||
sich zwischen zwei Stühlen— ايكى اميد آره‌سنده بولنمق||
(فعمته) Jemandem eine Frist, einen Termi'n— برينه
بروعده ، مهلت تعيين ايتمك || Jemandem(ein Denkmal)—
برينك ابقاى نامى ايچون برهيكل ، ستون ركز ايتمك || den
Fall— (برشيئى) فرض ايتمك || gesetzt, daß ... فرض
ايده‌لكه ... || (موسيق) بستمه‌لك ، موسيقه‌يه قويمق ||
höher (niedriger)— يوكسكه (آلچاغه) قويمق ، برشيئك
برينى (آلچامق) يوكسلتمك || (اويونده) Geld— پاره
قويمق|| (آوجيلق) Junge— ياورى چيقارمق ، ياورولامق||
(ريا) man setzt die Einer hin برلك خانه‌سى ، برى
اوراسيدر ، برلر ، آحادلرك يرى شوراسيدر|| (جرا) Jemandem
(Blut-egel)— برينه سولوك ياپشديرمق ، قويمق|| (بغجو)
Jemand(fest)— (فع متعد) || آغاج ديكمك (Bäume)—
برينى حبس ايتمك ، توقيف ايتمك || (فع معطا) اوطورمق ،
اخذ موضع ايتمك|| —Sie sich اوطوريكز ، بيورك اوطورك||

Shakespe(a)re (صورت تلفظی : chê' ke - sspi·e
ا خا م) (56) [انکلیز] انکلیزلرك اك بیوك (درام) شاعری
اولان شکسپیر .

Shawl (ـَ صورت تلفظی : châle ا م) (56) [فارسی،
انکلیز] (تجا) شال، لاهور ‖ (قادین وچوجقلرك بویتلرینه
صاردقلری قالین) یون آتقیسی .

Sherif (ـّ ch ا م) (56) [انکلیز] انکلترهده ناحیه
مدیری .

Shrapnel(e) (ـّ ch ا م) (56) (طوپجیلقده) شراپنل.

Sibiri-en (ـ(ـ)ـ ـَ z ا خالا) b. (40) (جغر) سیبریا .

Sibylle (ـّ ـ z ا مؤ) (53) [روم] ازمنهٔ قدیمه ده
کاهنه‌لك ایدن قادین .

Sich (ـَ z فعللری فعل مطاوعت یاپان ضمیرك مفعول الیه
ومفعول به صورتلری) [قدیم آلمانجه s'h = لاتینجه si'bi]
(فعل ایله برلکده) کندینی کندینه مثلا —schaden کندینه
ضرری طوقنمق، متضرر اولمق ‖ —erheben یوکسلمك، ترفع ایتمك
‖ wie befinden Sie—? کیفکز نصل ؟ نصلسکز
(افندم) ? ‖ (der Magnet) zieht das Eisen an—
مقناطیس تیموری کندینه چکر ‖ —etwas zum Muster
nehmen برشیئی کندینه مودل اتخاذ ایتمك ‖ Das schickt
—nicht بو اولمز ، یاقشمز ، مناسبتسز اولور .

Sichel (ـّ z ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجه sihila =
لاتینجه se'cula] (زرا) طیرپان ‖ (طیرپان شکلنده بوکلمش
اولان) —des Mondes هلال، (تشر) (بینده بولنان)
جدارفاصل .

Sicher (ـّ z ص) (24) [قدیم آلمانجه sihhur = لاتینجه
secu'rus] امین ‖ den —sten Weg gehen اك امین
یولدن کیتمك ، اك امین یولی تعقیب ایتمك ‖ ich kann mich—
auf ihn verlassen بن اوکا تماميله امنیت ایده بیلورم ،
بن اوندن تماماً امینم ‖ einer Sache— sein برشیده شبهه‌سی
اولمامق ، برشیئه امنیت کامله‌سی اولمق ؛ برشیئی ایو بیلمك ‖
er wird— kommen اومطلقا کلور ، اونك کله‌جکنه امینم ،
هیچ شبهه ایتمامکه اوکلور ‖ vor mir bist du— بندن امین
اول، بنم طرفمدن قورقه‌جق برشیئك اولمسون ‖ man ist dort
seines Lebens nicht— انسان اوراده حیاتندن امین دکلدر ‖
Jemand— stellen (vor etwas) برینی (برشیدن طولایی)
تأمین ایتمك ‖ —aber ist sie nicht in England (geboren)
شبهه‌سز برشی وارسه اوده اونك (مؤنث) انکلترهده
طوغمادیغیدر، اونك انکلترهده طوغمادیغی کون کبی آشکار ‖
قورقوسز ، تاصاسز ، بلا پروا .

Sicherheit (ـّـ z ا مؤ) (49) [sicher] صحت؛ امنیت؛
امینلك ‖ (einer Nachricht) — برخبرك صحتی ‖ —im
Auftreten haben حرکتنده امنیتلی اولمق ، یاپدیغندن امین
اولمق، طور وحرکتی سربست اولمق، طوتوق اولمامق ‖ etwas
mit— behaupten برشیئی کمال امنیتله ادعا ایتمك ، برشیده
کمال امنیتله اصرار ایتمك ‖ (تجا) مخیرلك ‖ قارشولق، تأمینات ؛
کفالت ، رهن ‖ امینلك ، قورقوسزلق .

Sicherheits „ ... (ـّـ... z) —behörde (ا مؤ)
پولیس (نظارتی، اداره‌سی) ‖ —maßregeln (جمع مؤ)
امنیت ترتیباتی ، تأمین ایچون یاپیلان ترتیبات ، تشبثات ‖

(مایعات حقنده طورطوسی دیبنه چوکه‌رك) براقلانمق، طورطوسی
دیبنه چوکمك ‖ شیشمکدن قالمق، سونمك ، شیشکینلکی زائل
اولمق ، قباریقلغی کیتمك ‖ (فع یکشخ) = ab-geben ‖
es wird Schläge— یومروق یومروغه ، توقات توقاده
کله‌جك ، کیریشیله‌جك ، غوغا اوله‌جق، بر برینه کیره‌جکلر ‖
über (فع لا ±) آتلامق ، صیچرایوب حوپلایوب کچمك ‖
einen Fluß— برنهری کچمك ‖ (صنع) (معدن قویولرنده)
der Gang setzt durch das Gestein یول طاشلقدن کچییور،
مرور ایدر ‖ ge-setzt (اسم مفعول وصفت) (24) (مرا :
(ge-setzt .

Setzer (ـّ z ا م) a. (40) [setzen] (صنع)
(مطبعه ده) مرتب .

Setzling (ـّ z ا م) (38) [setzen] (زرا) (باغچوانلقده)
یکی دیکیلان فدان وامثالی ‖ (بالقچیلقده) برکولده بالق اورەتمك
اوزره درونه آتیلان بالقلر .

Seuche (ـَ z ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجه siuhhi :
sich کلمه‌سیله متناسب] (علم امراض) علت ساریه ، مرض
مستولی ، وبا .

Seufzen (ـَ z فع لا +) c. (21) [قدیم آلمانجه
sûftôn] ایچی چکمك ، (برای تشکی) آه ایتمك ، ناله
وفغان ایتمك .

Seufzer (ـَ z ا م) a. (40) [قدیم آلمانجه sûftôd]
ایچی چکمه ‖ ایکله‌مه ، فغان . ناله .

Sevennen (ـّ v - z ا خا لا جمع) (inv.) (جغر)
(فرانسه طاغلرندن) سه‌وه‌ن .

Sevilla (sse - vĭ - lyă ا خا لا) (56) (اسپانیه
شهرلرندن) سویل .

Sevres-Porzellan sse' vĕre ـّـ ا لا) (38)
[Sèvres فرانسه‌نك پارس قربنده کائن شهری] سه‌ور
پورسلانی ، سه‌ور .

Sexagesimä (ـّـ gh ـّ z) (inv.) [لاتینجه]
Sonntag— بیوك پرهیزك ایلك پازار کوندن اون بش
کون اول اولان پازار کونی .

Sexta (ـّ z ا مؤ) (54) [لاتینجه] آلتنجی صنف، صنف
سادس .

Sextant (ـّ z ا م) (51) [لاتینجه] (هیئة ، ریا)
سه قستانت آلتی ‖ جنوبی سه قستانت برجی .

Sexte (ـّ z ا مؤ) (53) [لاتینجه] (کاغد اویونده)
بررنکدن التی کاغد صره‌سی ‖ (موسیق) التی نوطه‌دن صکره
اولان فاصله ‖ الافرانغه ساعت التیده اوقونان دعا .

Seyn (ـَ z) متروك اولوب = sein .

Sezession (ـّ (ـ) ـّ ss ا - z ا مؤ) (49) [لاتینجه]
برشخصك داخل اولدیغی جمعیت وهیئتدن آیرلمسی، چیقمسی .

Sezi(e)ren (ـّـَ z فع متع) a. (21) (تشر، جرا)
[لاتینجه] برنعشی معاینه وتشریح ایچون یاروب آچمق ،
فتح ایتمك .

S. g. (so genannt ترکیبنك صورت مختصره‌سی) .

Sgr. (Silber-groschen کلمه‌سنك صورت مختصره‌سی
بوکا مرا .) .

—wache (هيئت) ضابطه مأمورینی (ا مؤ) — polizei
(ا مؤ) = polizei— ‖ wachmann— (ا م) جنوب
لساننده = Schutz = mann ".

Sicherlich (˘˘˘ z حا) [sicher] صحیحاً ، حقیقةً ،
شبهه‌سز ، قطعیاً .

Sichern (˘˘ z فع متع) و —sich (فع مطا) a. ㉑
[sicher] تأمين ايتمك ، صاغلاملاشديرمق ، صحیحلشدیرمك ‖
قارشولق کوسترەرك تأمین ایتمك ؛ ‖ صاغلامه باغلامق ؛ کفالته ،
رهنه ربط ایتمك ‖ (فعلا +) (آوجیلق) (آوحقنده) بولندیغی
محلك امين اولديغنه قناعت حاصل ايتمك اوزره اطرافنى ايوجه
آراشدیرمق ، اطرافنه باقمق .

Sicht (˘ z ا مؤ) [sehen] کورمه ، مشاهده ، رؤیت ،
کوریش .

Sicht „ ... (z ˘...) korn— (ا لا) (ع ، بحر)
(طوپ ، ناملو اوزرنده اولان ونشان آلمغه یرایان) آرپه‌جق ‖
tag— (ا م) یوم مهلت .

Sichtbar (-˘ z ص) ㉔ [Sicht] کورینان ، کورینه
بیلان ، کورلسی ، مشاهده‌سی قابل اولان ‖ werden—
کورنمك ، تظاهر ایتمك ، میدانه چیقمق ، مشاهده اولنمق ؛
فرقنه واریله بیلور ، فرق اولنه بیلور ، سچیله بیلور .

Sichten (˘˘ z فع متع) b. ㉑ [فلمنکیجه zichten
= آنغلو ساقسونجه siftan ‖ مرا . Sieb] قالبوردن ،
الکدن کچیرمك ، قالبورلمق ، الەمك ‖ —(Getreide) ذخیره‌یی :
صاورمق ‖ (دکرمانجیلك) = beuteln ‖ آییرمق ، آییقلامق ‖
(مجا) آییقلامق ، الکدن کچیرمك ، امتحان ایتمك ، کوزدن کچیرمك ،
تدقیق ایتمك .

Sichtlich (˘˘ z ص) ㉔ [Sicht] (مرا . sichtbar)
کورونور ، ظاهر ؛ آشکار ، بدیهی ، بدیدار ، آچیق ، عیان .

Sickern (˘˘ z فع لا ±) a. ㉑ ‖ (فع لا—) رطوبت
حقنده : صیزمق ، طاملامق ، ترشح ایتمك ‖ (فع لا +)
sickert... (das Faß) فوچی صیزییور ، آقیور .

Siderisch (˘-- z ص) ㉑ [لاتینجه] (هیئة) نجمی ، کوکبی .

Sie (- z ضمیر شخص) [قدیم آلمانجه siu] اوچنجی
مؤنث شخصی : او (مفعول به) die Frau) sieht mich)—
او (قادین) بنی کوریور ‖ ich habe— بن اوکا مالکم ‖
اوچنجی جمع شخصی (م) اونلری اونلر ‖ (مؤ) اونلر ، اونلری
reisen ab— (برادرلر) یوله چیقیورلر ، کیدییورلر ، حرکت
ایدییور ، (قز قرنداشلر) حرکت ایدییورلر ‖ (du و Ihr
مقامنده اوله‌رق برای نزاکت : Sie) مجرد ، مفعول به
وصورت مطلقه‌سی ‖ اوچنجی مفرد شخصنك فعلیله
برلکده اوله‌رق دها نزاکتله ! Sie sind am Spiel سز
اوینایه‌جقسکز ، اویون سزده ! ‖ Sie und ich werden zu=
sammen abreisen سز وبن برابر یوله چیقه‌جغز ، برابر
حرکت ایده‌جکز ، برابر سیاحته چیقه‌جغز ‖ اسمی بیلنمیان
بر ذاته قارشو : ! Sie افندی ! خانم ! ‖ براز دها اشاغی
درجه اولانلره : ! Sie da, Mann هی باقسه‌ك آ ‖
باقسه‌کز آ ! آرقداش ! همشهری ! ‖ Sie (ا مؤ) ㊳
حیواناتك وخصوصیله قوشلرك دیشیسی .

Sieb (- z ا لا) ㊳ [قدیم آلمانجه sib] —gröberes
(خصوصیله ذخیره تمیزلکه مخصوص) قالبور ‖ اینجه اوله‌رق

خصوصیله : —Haar=, Zeug= الك (قیل وسائره‌دن معمول) .

Sieb „ ... (z ˘...) bein— (ا لا) (تشر) عظم غربالی ،
مصفات (قفا کمیکنك بورنك التنه کلان دلیکلی قسمی) .

Sieben (˘- z فع متع) a. ㉑ [Sieb] قالبورلمق ،
الکدن کچیرمك ، الەمك .

Sieben (˘- z ص اعد اصل) [قدیم آلمانجه sipun
= لاتینجه septem] یدی ‖ halb— es ist ساعت آلتی
بچق ‖ (مجا) halb— sein (براز سرخوش اولمق) قفا
دومانلی ، چاقر کیف اولمق ‖ (ا مؤ) (inv.) یدی عددی .

Sieben „ ... (z ˘˘...) hügelig— (ص) یدی تپه‌لی ‖
hügelstadt— (ا مؤ) یدی تپه اوزرینه مبنی (روما) شهری ‖
blatt— (ا لا) (نبا) فصیلهٔ وردیه‌دن قورد بنچه‌سی ‖
eck— (ا لا) (ریا) یدی ضلع ویدی زاویه‌سی اولان شکل ،
ذوسبعة الاضلاع ‖ gestirn— (ا لا) (هیئة) برج ثورك
رأسنی تشکیل ایدن ویدی کوکبدن عبارت اولان واولکر ،
ثریا ویا پروین دنیلان طوپ کوکب ‖ jährig— (ص) یدی
یاشنده اولان ، یدی سنه‌لك ، یدی یاشه مخصوص ‖ der—
jährige Krieg محاربهٔ هفتساله ‖ monats = Kind— یدی
آیلق چوجق ؛ (مجا) (کنایه‌اوله‌رق غایت ایری کمسه حقنده)
دیو ، زبللا ‖ sachen— (جمع مؤ) هردرلو تحملات ، خردوات ،
پیلی پرتی ‖ zehn— نادراً مستعمل اولوب = siebzehn .

Siebenbürgen (˘˘˘ z ا خا لا) b. ㊵ (جغر)
[اسلاوجه Sibin دن محرف = Hermannstadt] (آوستریا
حکومتی اقسام ممالکندن) ترانسلوانیا قطعه‌سی .

Siebener (˘(˘)- z ا م) a. ㊵ [sieben] (٧ رقمنك
شکلی) یدی رقمی ‖ یدی کشیدن مرکب برهیئت رسمیه‌نك
اعضاسندن بهری ، بری ‖ اشبو کله یدی رقمی ، نومروسنی
حائز بالجمله اشیا واشخاصی ارائه ایدر مثلا : — یدنجی آلایدن
اولان نفر ، یدنجی آلایلی .

Sieb(e)nerlei (˘- (˘) - z حا) یدی درلو .

Siebent (˘- z ص اعد رتبه) ㉔ der (die, das) —e
اسم اوله‌رق : der (die, das) Siebente یدنجی ، یدنجی
اولان ‖ (7. : بروجه آتی یازیلور) der —e Februar
شباطك یدنجی کونی (٧ شباط) ‖ Karl der Siebente
یدنجی شارل (VII) .... یازیلور ‖ (حا) zum —en, —ens
یدنجی‌اوله‌رق ، یدنجی دفعه اوله‌رق ، یدنجی دفعه‌ده ، صورت
تحریری : (7°) سابعاً ‖ e = halb— آلتی بچق .

Siebentel (˘˘- z ا لا) a. ㊵ [sieben] (کسر)
(1/7) ein— یدیده بر .

Siebentens (˘˘- z حا)(مرا . siebent) .

Siebenzig (˘˘- z ص اعد اصل) = siebzig .

Sieber (-- z ا م) a. ㊵ in— (ا مؤ) ㊿ [sieben
فعل] قالبورجی ، الکجی .

Siebzehn (-- z ص اعد اصل) اون یدی ‖ Siebzehn
(ا مؤ) ㊾ اون یدی عددی .

Siebzehner (˘-- z ا م) a. ㊵ اون یدی رقمی .

Siebzehnt (-- z ص اعد رتبی) ㉔ der (die, das) —e
واسم اوله‌رق : der (die, das) Siebzehnte اون یدنجی ،
اون یدنجی اولان ‖ Ludwig der Siebzehnte (. VXII
یازیلور) اون یدنجی لوئی ‖ (حا) zum —en, —ens اون
یدنجی اوله‌رق اون یدنجی دفعه .

Sieh (z ـَ) ، siehe (z ـَـ) sehen) فعلنك صورت
امريه‌سی (بوكا مرا.) .
Sie(h)l (z ـَ ا م (ا لا) ㊳ [اشاغی آلمانجه] (صو
صدلری انشا آتده) ایجابنده صولری طوتمغه مخصوص قپولی
سد ‖ كاريز ، لغم ، قنال .
Sie(h)len (ـَـ z فع متع و فع لا +) a. ㉑ قنال آچق.
Siehst ، sieht ایكیسیده (z ـَ) sehen فعلنك زمان
حال صورتنك ایكنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .
Siel (z ـَ ا م (ا لا) ㊳ (مرا. Siehl .
Siele (ـَـ z ا مؤ) (55) [Seil كلمه‌سیله متناسب]
قوشـوم كوكسلكی ‖ اوفق وال آرابه‌سی ، تسكره كبی نقلیه
آرابه‌لرینه كیرن كمه‌لرك اوموزوكوكسلرندن آتدقلری قایش،
حمائل ‖ صینه بند .
Siesta (ssyè-sta ا مؤ) (مفردی ،inv. جمعی s—)
[اسپا] =Mittags-schläfchen .
Siezen (ـَـ z فع متع) c. ㉑ [sie] (عمو)—Jemand=
buzen (كلمه‌سنك duzen برینه سز دیه خطاب ایتمك (Sie nennen
مقابلی) .
Signal (zĭng-nâ'le ا لا) ㊳ [لاتینجه] اشارت ،
علامت ، نشانه .
Signal„... (z ـَـ... مرا. Signal) schuß— (ا م)
برشیئی خبرویرمك ، برشیئه اشارت اولمق اوزره ایدیلان آتش ‖
horn— (ا لا) (موسیقی ، ع) بورو .
Signalisi(e)ren (ـَـ z ـ ـ مرا. Signa'l فع متع)
a. ㉑ [لاتینجه] اشارت ویرمك .
Signatur zĭg-nâ-tou're (ا مؤ) ㊾ [لاتینجه]
اشارت مقرره ‖ (پوسته‌ده) مارقه ‖ (تجا) اتیكت ‖ (اجزا)
(اجزا خانه‌لرده شیشه‌لر اوزرینه دروشده‌كی علاجلرك صورت
استعمالرینی مشعر یاپشدیریلان) یافته ، تعریفنامه ‖ (مطبعه)
(ارقام ، حروفات واسطه‌سیله جزؤلری كوسترمه یعنی طبع
اولنان جزؤلرك برنجی صحیفه‌سی ایجابنده سهولتله بوله‌بیلمك
اوزره صحیفهٔ مذكوره‌یه قونیلان حرف ویا رقم) سینیاتور .
Signi(e)ren zĭng-ni'-rĕne فع متع و فع لا +)
a. ㉑ [لاتینجه] امضالمق ، وضع امضا ایتمك ‖ (صنع) « صح »
باصمق (كموش وامثالنه) .
Sigrist (ـَـ z و ـ z ا م) (51) [لاتینجه sacris'ta]
(ایالت لسانی) كلیسا جامه كاهبانی ، قندلفت .
Silbe (z ـَ) (مرا. Sylbe .
Silber (ـَ z ا م) a. ㊵ [قدیم آلمانجه si'lapar
روسجه serebro] كموش ، سیم ، فضه . =
Silber„... (z ـَـ...) blick— (ا م) كموشك
پارلدامسی ‖ ader — (ا مؤ) (معدن قویولرنده) كموش
طماری ‖ arbeit— (ا مؤ) كموش ایشی ‖ كموش طاقمی ‖
groschen— (ا م) آلمانیانك اسكیدن برپاره‌سی اولوب
بوكونكی (۳۰-۱) تالر قیمتنده اولان ویكی غروش تعبیراولنان
سكه‌یه مساویدر ‖ hell— (ص) كموش كبی صاف وبراق ،
بیاض ‖ كموش كبی براق سـلی ، سسی كموشك سسنه ، طننه
مشابه اولان ‖ münze— (ا مؤ) كموش پاره ، سیم سكه ‖
schaum— (ا م) تقلید كموش ورق ‖ scheibe— (ا مؤ)
مثلا (شعرده) scheibe (des Mondes)— قمرك كموش كبی

Siebzehntel (ـَـ z ا لا) a. ㊵ [siebzehn]
(كسر) (1/17) ein— (١/١٧) اون یدیده بر .
Siebzehntes (z ـَـ) = (مرا. siebzehnt) .
Siebzig (ـَـ z ص اعد اصل)[قدیم آلمانجه sibunzug]
یتمش .
Siebziger (ـَـ z ا م) a. ㊵ ، in— (ا مؤ) ㊿
یتمشلك ، یتمش یاشنده اولان ، یتمش صولرنده ، راده‌لرنده .
Siebzigst (ـَـ z ص اعد رتبی) e— der (die, das)
وكذا اسم اولەرق Siebzigste der (die, das) یتمشنجی ،
یتمشنجی اولان ‖ zum —en, —ens یتمشنجی اوله‌رق ،
یتمشنجی دفعه (70° یازیلور) .
Siebzigstel (ـَـ z ا لا) a. ㊵ [siebzig] (1/70)
ein— یتمشده بر (١/٧٠) .
Siech (ـَ z ص) ㉔ [قدیم آلمانجه sioh اولوب غوت
لساننده krank sein معناسنه اولان sinkan دن مأخوذ]
خسته‌لقلی ، خسته مزاج ، نحیف ، خسته‌لق سببیله قوتدن
دوشمش ، مرضی ، علیل المزاج .
Sied„... (z ـَـ...) grad— (ا م) درجهٔ غلیان .
Sieden (ـَـ z فع لا +) c. ㉚ [قدیم آلمانجه siodan]
(زمان حالنك اوچنجی شخصی siedet ‖ اسم مفعولی gesotten
و gesiedet] قایناامق ، غلیان ایتمك ، فوقور فوقور ایتمك
(قایناامق) heiß —d قاینار صیجاق ‖ (فع متع) قایناتمق ،
قایناده‌رق پیشورمك ، خاشلامق ‖ weich (hart) gesottene
Eier رافدان ، آز ، آلاقوق ، (چوق ، قاتیلنجه‌یه ، لوپ
اولنجیه دكین) پیشمش یمورطه ‖ (بویاجیلق) (einen Stoff)
برقماشی شابلی صوده قایناتمق ‖ in Alau'n— Salz—
طوز یاپمق ‖ Seife— صابون یاپمق ‖ (شكر فابریقه‌لرنده)
شكری تصفیه ایتمك .
Sieg (ـَ z ا م) ㊳ [قدیم آلمانجه sinken machen
معناسنه اولان sikan دن مأخوذ siki] خصوصیله (ع)
غلبه ، ظفر ، مظفریت ، دشمنی مغلوب ایتمه ‖ (ا خا مؤ)
(inv.) (جغر) آلمانیاده جاری نهرلردن « زیغ » نهری .
Siegel (ـَ z ا لا) a. ㊵ [غوت لساننده sigliô
اولوب لاتینجه sigi'llum دن مأخوذ] تمغا ؛ مهر ، خاتم ‖
amtliches— مهر رسمی .
Siegel„... (z ـَـ...) bewahrer— (ا م) مهردار ‖
lack— (ا لا) مهر مومی ، بالمومیسی ،
Siegeln (ـَـ z فع متع) a. ㉑ [siegel] مهرلمك ‖
amtlich— رسماً مهرلمك ، تمغالمق .
Siegen (ـَـ z فع لا +) a. ㉑ غلبه ایتمك ، چالمق ،
مظفر اولمق ، مغلوب ایتمك ، غالب كلمك .
Sieges„... (z ـَـ...) trunken— (ص) مظفریت
وغلبه‌سندن مست اولان (زیاده سوینان ومسعود اولان)
وایلروسنی هیچ دوشونمیان ‖ denkmal— (ا لا) ستون
ظفر ‖ preis— (ا م) غنیمت ؛ غلبه ایدنه تخصیص اولنان
مكافات .
Siegs„... (z ـَ...) مركب اوله‌رق استعمالده اكثریا
Sieges„...= .

اولان صفحه‌سی ، قرصی || schrank— (١ م) كموش طاقملری وضع وحفظنه مخصوص دولاب ، بوفه || waaren— (جمع مؤ) كموشدن معمول آوانی ، اشیا ، معمولات سیمیه .

Silbern (ـٓ z ـ) ㉑ [Silber] كموشدن ، كموش || e Hochzeit— (زوج وزوجه‌نك یكرمی بشنجی سنهٔ ازدواجلرنده اجرا قلنان شنلك) كموش دوكونی .

Silentium ! (ـ)(ـ) ss ـٓ - z حرند) [لاتینجه] صوص! صوصكز !

Siler (ـٓ z ١ م) (inv.) [لاتینجه] چاقمق طاشی ، چاقل (طاشی) .

Silge (ـٓ z ١ مؤ) ㊸ [لاتینجه seli'num] (نبا) فصیلهٔ صوانیه‌دن سه‌لین دینیلان نبات .

Silhouette ssï-lou-è-té و ... z ١ مؤ) ㊸ [فر] =Schattenriß .

Silikat (ـ ـٓ z ١ لا) ㊳ [لاتینجه] (كیمیا) حمض سیلیسیومك براساسله تركیبندن حاصل اولان ملحكیوی، سیلیسیت.

Silistria (ـٓ z ١ خا لا) ㊸ سلستره قلعه‌سی .

Silurisch (ـ ـٓ z ـ) ㉑ [لاتینجه] (طبقات) اسكی قیرمزی تباشیر طبقه‌سنك التنده بولنان اراضئ سیلوریه‌یه منسوب ومتعلق .

Silv„ ... (z ...) (مرا. ... Sylv) .

Similor (ـٓ ـ z ١ لا) ㊻ (sans pl.) [فر] باقرله چنقودن مركب اوله‌رق آلتون رنكنده برنوع معدن ، تنباك ، مانهایم آلتونی .

Simpel (ـٓ z ـ) ㉑ [فر] ساده ، عادی ، بسیط || (١ م) =Einfaltspinsel (١ م) بدلا، شاشقین ، سرسم .

Simplon (ـٓ z ١ خا م) ㊻ (جغر) (آلپ كچیدی) der— سه‌مپلون .

Sims (ـٓ z ١ م (١ لا) مفردی ㉖ جمعی ⑯ [قدیم آلمانجه simiz ؛ مرا. لاتینجه sima] =Ge-fims .

Simse (ـٓ z ١ مؤ) ㊸ (نبا) =Binse .

Simuli(e)ren (ـ ـٓ - - z فعه لا + وفعه متعد) ㉑ a. [لاتینجه] كوستریش یاپمق || یالاندن یاپار ، ایدركبی طاورانمق ، جعلی صورتده یاپمق؛ كوستریش سومك || (عو) auf etwas— برشیئ دوشونمك ، ملاحظه ایتمك .

Simultan (ـ ـٓ z ـ) ㉑ [لاتینجه] gemeinschaftlich و gleich=zeitig .

Sina-i (ـ ـٓ z ١ خا م) ㊻ (جغر) der— طورسینا ، جبل سینا .

Sinau (ـ ـٓ z ١ م) ㊳ [فی الاصل Immer=thau sind=u] (نبا) شیربا ، آرسلان پاچه‌سی .

Sind (ـٓ z) (sein فعلنك زمان حال صورتنك برنجی واوچنجی جمع شخصلری) .

Sind-flut(h) (ـٓ - z ١ مؤ) ㊾ [قدیم آلمانجه sin-fluot] starke Fluth] =Sünd=fluth .

Sinekure (ـ ـٓ z ١ مؤ) ㊸ [لاتینجه] برایشه مقابل اولمیه‌رق تخصیص اولنمش معاش || همان هیچ ایشی اولمیان مأمورین .

Sinese (ـ ـٓ z ١ م) ㊷ =Chine-se .

Sing„ ... (... z) fertigkeit— تغنی ایتمكده ، شرق سویلمكده اولان اقتدار || drossel— (١ مؤ) (تا طبیع) آردج قوشی || sang— (١ م) یكطرز ، تك پرده‌لو ، طاتسز شرقی || vogel— (١ م) (تا طبیع) كوزل اوتن ، چالغی وامثالی تقلیدینه مستعد بولنان قوش .

Singalese (ـ ـٓ z ١ م) ㊷ lesin... (١ مؤ) آسیای جنوبیده واقع سیلان آطه‌سنك ساكنلرندن (اركك ، قادین) .

Singbar (ـٓ - z ـ) ㉑ =Sangbar .

Singe„ ... (... z) مركب اوله‌رق (مرا. ... sing„) .

Singen (ـٓ z فعه لا + وفعه متعه) ⑳a. [قدیم آلمانجه sinkan ، فی الاصل vorlesen] (صورت ماضیه‌سی اسكی اوله‌رق كذلك : sung) شرقی سویلمك ، تغنی ایتمك || (موسیق) falsch— برشرقی‌یی ، برمقامی یاكاش سویلمك ، تغنی ایتمك || كذا (فعه مطا) sich heiser— تركی سویلیه سویلیه ، تغنی ایده ایده سسی قیصلمق ، سسی قیصلینجه دكین ، شرقی سویلمك ، باغیرمق || (ein Kind) in (den) Schlaf— برچوجغی تنی سویلیه‌رك اویوتمق || mir (die Ohren)— قولاقلرم اوتویور ، اوغولدایور || (موسیق) (dieser Sänger) kann noch das hohe C— بومغنی دها (do) پرده‌سنه قدر چیقه‌بیلور ، چیقار || (ضرمثل) Davon kann ich auch ein Liedchen — اونجده باشمه كلدی ، بزمده باشمزدن كچدی ، اوندن برازده بز اكلارز ، بیلیرز .

Singer (ـٓ z ١ م) a. ㊵ [اورته آلمانجه singaere] اسكیدن : شرقی خواجه‌سی ، معلمی || (١ خا م) ㊻ (امریقا دیكیش ماكنه‌سی فابریقاتوری) سینكر || وبوندن مشتق اوله‌رق (١ مؤ) (مفردی .inv ، جمعی .a ㊵) اشبو « سینكر » فابریقه‌سنك دیكیش ماكنه‌سی .

Singerei (ـ ـٓ z ١ مؤ) ㊾ [singen] آردی آره‌سی كسیلمكسزین شرقی سویله ، كوروللی ایتمه ، قفا شیشرمه .

Singular (ـ ـٓ z كذلك : ـ ـٓ z ١ م) ㊳ [لاتینجه] (غرا) مفرد (عددی) .

Singularisch (ـ ـٓ z ـ) ㉑ [لاتینجه] مفرد .

Sinken (ـٓ z فعه لا —) a. ⑳ [قدیم آلمانجه sinchan] آغیر آغیر وعمودی اوله‌رق آشاغی اینمك ، باتمق ، (برشیئك ایچنه اینمك) طالمق ، باتمق || (zu : یاخود) auf den Boden— یره دوشمك ، ییقیلمق ، سرلمك || (مجا) er möchte vor Scham in die Erde— او حجابندن یره كچر ، یره كچمك اونك ایچون دها خیرلو ، ایودر || (كمی حقنده) باتمق ، دیبه قاینامق || den Kopf— lassen باشی صالیویرمك ، باشی دوشمك || (der Nebel) sinkt سیس (اورته‌لغه) باصیور ، چوكییور ، اینیور || bis in die —de Nacht كیجه قرانلغنه دكین || (قوت وارتفاع حقنده) دوشمك ، قوتی غائب ایتمك ، اینمك ؛ سینمك ، شیشلكی ، قباریقلغی كیتمك || ازالمق محواولوب ، بتوب كیتمك || den Muth, die Flügel nicht —lassen جسارتی ، جرأتی غائب ایتمامك ، ییون اكمامك || (مجا) (sein Ansehen) sank bald اونك اعتباری درحال غائب اولدی ، اعتباردن دوشدی || in Ohnmacht— (دوشوب) بایلمق || in tiefen Schlaf— درین اویقویه طالمق || (فعه متعه) (معدن قویولرنده) einen Schacht— =ab=teufen .

Sinn (ـ z ام) (38) [قدیم آلمانجه sin جمعی : sinnâ = لاتینجه sensus] (جمعی بعضاً : —en) حس ، طویغو || عقل ، فراست ، فکر ، امعان ، ادراك ؛ خاطر ، معنا || in die —e fallen خاطره تبادر ایتمك ، وارد خاطر اولمق ، عقلنه کلمك || (مجا) seine fünf —haben (حواس خمسه‌یه مالك اولمق) منتظم وهرشیئی تمام ومکمل اولمق || für etwas —haben برشی حقنده حس مخصوص ، طویغوسی اولمق ، اکلایشی اولمق ، ذوقنه واقف اولمق || ذکاوت ، فراست || جان ، یورك || فکر ، ظن || نیت ، ارزو ، امل || طبع || in gutem (üblem) —e ایو (کوتو) فکرایله ، ایو (فنا) مقصده بناءً ، ایولك (کوتولك) فکریله ، ایچون || ihr vergingen die— او (مؤنث) کندینی غائب ایتدی ، شاشیردی || sein —steht nach Höherem اونك کوزی یوکسکده ، اویله یوکسکلرده کزییور ، اونك کوزی قولای قولای طویمز || andern —es werden فکرینی دکشدیرمك ، تبدیل مسلك ایتمك || auf seinem — beharren فکرنده ، املنده ثبات واصرار ایتمك || (ضد مثل) aus dem Augen aus dem— کوزدن ایراق اولان کوکلدنده ایراق اولور || Jemandem etwas aus dem—e bringen برشیئی برینك فکرندن چیقارمق ، برشیئدن عقلی چلمك || sich etwas aus dem —e schlagen برشیئی فکرندن چیقارمق ، تصحیح فکر ایتمك || Das will mir nicht aus dem— بوشی بردرلو فکرمدن چیقمیور ، بردرلو اونوده میورم ، کوزمك اوکندن کیتمیور ، خاطر وخیالمدن کیتمیور || etwas im—e behalten برشیئی خاطرنده طوتمق ، اونوتمامق || برشیئه عزم ایتمك ، فکرنده ثبات ایتمك ، آرزوسندن وازکچمامك || das will mir nicht in den— بونی بردرلو عقلم آلمیور ، آکلایه میورم ، بوکا بردرلو عقل ایردیره میورم || in Jemandes —e handeln برینك فکری موجبنجه حرکت وعمل ایتمك || bist du von —en دلیمی ، دیوانه می اولدك ؟ چلدیردکمی ؟ عقلیکمی بوزدك ؟ دیوانه میسك سن ؟ قاچیردکمی ؟ شاشیردکمی سن ؟ ایشك یوقمی سنك ؟

Sinn„… (ـ z …) —bild (ا لا) تمثیل ، تصویر ، معما || رمز ، کنایه || —gedicht (ا لا) هجویه (شعر) || —grün [قدیم آلمانجه Dauer sin] (نبا) عشبهٔ عاریه ، جزایر بنفشه‌سی || —los (صـ) کندینك صورت حرکتنی بیله‌میان || عقلسز ، بینسز ، دلی ، قاچیق || بایغین || صاچمه ، اهمیتسز ، عادی || —pflanze (ا مؤ) [قدیم آلمانجه Dauer sin] (نبا) کوسکون اوتی || —reich (صـ) معنالی ، محاکمه وتمییز ایله واقع اولان ویا اجرا ایدیلان ، عاقلانه ، ایو دوشونلمش || معرفتلی ، مصنع ، هنرلی ، روحلی || عقللو ، فطین || —verwant (-es Wort) (ا مؤ) معنالری بر اولان کلمه‌لر ، مترادف ، هم‌معنی ، مشترك المعنی ، سینونیم .

Sinnen (ـ z فع لا + وبعضاً فع لا — || فع متع ، وفع مطا) b. (20) وکذا طشره‌لسانتده a. (21) [قدیم آلمانجه sinnan ، gehen nach etwas streben] تفکر وملاحظه ایتمك ، دوشونمك ، تعمیق فکر ایتمك || auf Böses— فنالق دوشونمك || auf Mittel und Wege— چاره ویول آرامق || was sinnt Ihr ? نه دوشونیورسکز ؟ || Gefährliches— فنا برشی دوشونمك ، شیطنت ، ملعنت قورمق || auf Rache— انتقام قورمق ، خاطرندن انتقام آلمق کچمك ، کچیرمك .

Sinnig (ـ z صـ) (21) [Sinn] تفکر وملاحظه‌لی ، خلیالی ، درین تفکرانه طالان ، دوشونان || ایو دوشونلمش ، ملاحظه ایدلمش || صنعتلی ، معرفتلی ، هنرلی || شویله ویا بویله فکرلی ، عقللی مثلا : Leicht=sinnig .

Sinnlich (ـ z صـ) (21) [Sinn] (عقلاً ، فکراً حس اولنان) عقلی ، فکری ، معنوی ، (جسماً طویلان حس اولنان) مادی ، جسمانی ، غیرمعنوی || (اذواق نفسانیه حقنده) ذوق وصفای شهوانی‌یه عائد ، شهوتجه ، ذوق وشهوته متعلق ، نفسی || شهوت انگیز .

Sinolog(e) (ـ) gh ـ z ا م) (49) و (52) [لاتینجه] چینجه لسان وادبیاته واقف کمسه ، چین لسان وادبیاته آشنا اولان .

Sinter (ـ z ا م) a. (40) [قدیم آلمانجه sintar] [Meta'llfunke] (معد) (تجمد) استالاقتیت ، طامله طاشی ، سینته ر || (معدنجیلکده) دمیرجروفی ، معدن بوق .

Sint-flut(h) (ـ z امؤ) (49) [قدیم آلمانجه sin-fluot] [starke Flut(h)] صحیحی Sünd=fluth (بوکا مرا .) .

Sinus (ـ z ا م) (ism.) [لاتینجه] (ریا) جیب .

Sippe (ـ z ا مؤ) (52) [قدیم آلمانجه sibbo] = Sippschaft .

Sippschaft (ـ z ا مؤ) (49) اقربالق ، خصملق || اقربا || (اکثریا کنایه اوله‌رق) جمعیت فسادیه .

Sirokko (ـ z ا م) (56) کشیشله روزکاری (آق دکزده شرق جنوبیدن صیجاق اوله‌رق اسر) .

Sirup . Sirop (ـ z ا م) ایکیسیده (28) [عر scharâb Trank] شروب .

Sisti(e)ren (ـ z فع متع) و sich— (فع مطا) (21) a. einstellen کسمك ، تعطیل ایتمك || Jemand —(vor Gericht stellen) برینی محکمه‌یه جلب ایتمك ، محکمه طرفندن برینه جلب (دعوتنامه) کوندرمك .

Sitte (ـ z امؤ) (51) [قدیم آلمانجه situ Gewohnheit = روجه e'thos] (بیوك ویا کوچك برجمعیت ، خلق طرفندن عادت حکمنه کچن ، مرعی الاجرا اولان) عادت ، اعتیاد ، اصول ، معتاد ، عرف وعادت بلده || صورت معیشت || (بعض حکومت ، اهالی واقوامك ویا افرادك کندولرنجه اصول ودستور العمل اتخاذ ایتدکاری) آداب واخلاق عمومیه || das ist bei uns nicht— بو بزده عادت دکلدر || تربیه ، عادت ، قاعده ، نمونهٔ امتثال : feine— عادت حسنه .

Sitten (ـ z ا خا لا) b. (40) (جغر) (اسویچره‌ده شهر) سیون .

Sitten„… (ـ z …) —lehre (ا مؤ) درس تربیه ، اخلاق درسی ، علم ادب || —los (صـ) اخلاق وتربیه‌دن عاری ، تربیه‌سز || —verfall (ا م) اخلاق وآداب عمومیه‌نك محو وبرباد اولیشی ، اخلاقسزلق .

Sittich (ـ z صـ) (21) [اورته آلمانجه situch اولوب بوده لاتینجه psittacus دن مأخوذ] (تاطییه) = Papagei .

Sittig (ـ صـ) (21) [Sitte] اخلاق حسنه صاحبی ، آداب وعاداتی ایو ، مقبول || عاقل || فضیلتلی || ناموسلی ، ادیب ، نازك ، تربیه‌لی ، عفیف ، اهل حیا .

Sittlich (ـ z ‿‿ـ) ㉑ [Sitte] آداب واخلاقه موافق،
موافق آداب‖ عادت اولدیغی کبی، وجهله‖ (م‌ا . ländlich) .
Sittsam (‿ـ ـ z ـ) ㉔ [Sitte] (طور وحرکتی
نازك، تربیه‌لی ، ادیبانه اولان ، (دائرهٔ ادب وتربیه‌نك خارجنه
چیقمیان) عفیف،مستقیم ، ناموسلی، بابا یانی .
Situi(e)ren (‿ـ‿ـ z فعـ متعـ) .a ㉑ [لاتینجه‌دن
مأخوذ فرانسزجه] یرلشدیرمك ، وضع ایتمك ‖ علی الخصوص
اسم مفعول اولەرق: gut situi'rt sein وقت وحالی ایو اولمق.
Sitz (ـ z ا م) ㊳ [قدیم آلمانجه siz] مقر ، مقام ،
مرکز ‖ kleiner —zum aufklappen آچیلور (قپانور)
اوفق(صندالیه) اوتوراق ‖ Kutsche mit vier —en درت
کشیلك آرابه ‖ اجتماعلرده حاضر بولنمق حــق وصلاحیتی ‖
—und Stimme im Rathe haben مجلسده صاحب رأی
وموقع اولمق‖ (فروسیت) (zu Pferde)— بارکیرده وضع
وطورش (اوطوریش) ‖ = Ge-säß‖ محل اسکان ، مقر ،
اقامتگاه ‖ seinen—(an einem Orte) aufschlagen
بر یرده،محلده اختیار اقامت ایتمك، برای اسکان برمحله یرلشمك .
Sitz„ ... (z ‿‿‿) —klappe (صنعـ) (آرابه‌جیلقده)
اوطوراق (قنادی) ‖ —fleisch (ا لا) (عمو) : er hat
kein —fleisch او بر درلو برنده اوطوره‌مز ‖(بر ایشده صبر
وثباتی اولمق) er hat —fleisch او ایشه طیانور، ایو ایشلر .
Sitzen (‿ـ z فعـ لا + وخصوصیله جنوب ایالتلرنده
فعلا—) .i ㉛ [قدیم آلمانجه sizzan = لاتینجه sede're
ich sitze ‖ اوطورمق (کلەلرینك مقابلی stehen . liegen)
بن بوراده ایو اوطوره‌میورم، راحتسز اولیورم‖ hier schlecht
(فعـ متعـ وفعـ مطا) —(sich)krumm اوطوروركن، اوطوردقدن
صکره اکریلك‖اوطوره‌اوطوره‌چارپولمق،اکرلمك،اوطوره‌اوطوره
قانبوری چیقمق، قانبورینی چیقارمق‖ (اوطورمق فعلی ارزو
اولنمیوب یالکز هرقنغی برموقعده بولنمق حالی تصور اولندقده)
nicht still — ‖ بوراسی‌دها ایو hier werden wir besser—
können بردرلو راحت اوطوره‌مامق ‖ (مجا) auf : (یاخود
wie auf) Nadeln, Kohlen, Dornen— دیکن اوستنده
اوتورمق‖ hoch auf einem Zweige— یوکسکده ، برداله
اوطورمق، تونه‌مك‖(طاوق وامثالی حقنده)—auf den Eiern
یمورطه‌ده،یمورطه‌یه اوطورمق، قولوچقه‌ده یاتمق، چیقارمق ‖
(فروسیت) —gut zu Pferde بارکیرده‌کوزل وضع وطوروشی
اولمق ، حیوانده ایو اوتورمق ، بارکیره کوزل بنمك ‖ lasset
!—uns hierher (هابدی) کلك بورایه (شورایه) اوطوره‌لم! ‖
بن بویبق،an diesen Versen habe ich (drei Tage)gesessen
قطعه‌یی یاپمق ایچون ، یاپنجه‌یه دکین اوچ کون اوطوردم ، اوچ
کون وقت صرف ایتدم ‖ ,Jemandem auf dem Nacken
: (عمو) —dem Dache برینك بر شیئی یاپدیرمق ، بر ایش
کوردیرمك ایچون پشندن آیرلمامق، پشنی براقمامق‖ bis über
die Ohren in Schulden— غرقلاغنه ، بوغازینه قدر
بورج ایچنده اولمق، اوطورمق‖ —im Gefängniß, Kerker
محبسده ، کورکده یاتمق، چورومك ‖ über einem (andern
Schüler)— دیکر برمکتب طلبه‌سنك اوزرینه کیچمك، اوزرینه
اوطورمق‖ (مجلس،هیئت وامثالی حقنده) اجتماع، انعقاد ایتمك‖
محبوس اولمق er sitzt schon lange اوچوقدن(حبسده)یاتیور‖
in Quarta— ‖ اقامت ایتمك ، ساکن اولمق ، بیتوتت ایتمك
bleiben دردنجی‌صنفده قالمق؛ دونمك‖ (قزلر حقنده) (رقص
اثناسنده) قاوالیه بولەمامق ، هیچ بر ارکك راقص طرفندن
کندوسنه رقص تکلیف اولنمامق‖ اوده قالمق، کندوسنه برزوج
بولەمامق، قسمق چیقمامق‖ Jemand —lassen : —lassen
برینی یاری یولده براقمق، برینه اویون ایتمك ، دك ایتمك ، ترك
ایتمك‖ den Hut— lassen شابقه‌سنی چیقارمامق‖ mir sitzt
viel Schleim auf der Brust کوکسمده زیاده طیقانقلق وار‖
hier sitzt mir's ایشته(بنم) زوروم بورادن‖ (البسه حقنده)=
kleiden ‖ d— (اسم فاعل، ص) ㉑ —des Blatt (ا لا)
(نبا) صاپسز یاپراق .
Sitzung (‿ـ z ا مؤ) ㊾ [sitzen] انعقاد ، اجتماع ‖
مشورت ، مجلس‖ مثول، ملاقات .
Sizili-en (‿ (‿) ـ‿ z ا خا لا) .b ㊵ (جغر)
(ایتالیا آطه لرندن) صجلیا .
Skabiose (‿ـ(‿) - ا مؤ) (53) [لاتینجه] (نبا)
طول چیچکی، اویوز اوتی، حشیشة الجرب .
Skala (‿ـ ا مؤ) (51) [لاتینجه] قدمه‌لی نردبان ، ال
نردبانی ‖ (موسیقی) موسیقی نوطه‌لرینك اوزرینه ترتیب وتنظیم
ایدلدکاری صره ‖ کذا مذکور نوطه‌لرك اوزرینه وضع وترتیب
اولندقلری اسقالا خطوطی .
Skald(e) (‿) ـ ا م) (51) (52) [قدیم شمال لساننده
skäld] اسکی اسقاندیناو شاعری .
Skalpi(e)ren (‿ـ‿ فعـ متعـ) .a ㉑ [انکلیز] باش ،
قفا دریسنی صویمق .
Skandal (‿ـ ا م) ㊳ ، نادراً ㉛ یاخود ㉒ [لاتینجه]
= Ärgerniß رذالت ، کورولتی ، خرلتی ‖ حدث ، انفعال .
Skandali(e)ren (‿ـ‿ فعـ لا +) .a ㉑ کورولتی ،
مرضه ایتمك ، بر برینه چیقشمق، سوکوب صایمق .
Skandalisi(e)ren (‿ـ‿‿ فعـ لا +) .a ㉑ =
skandali(e)ren ‖ —sich (فعـ مطا) کناهه ، درده کیرمك‖
انفعال ایتمك .
Skandalös (ـ‿‿ ص) ㉔ [Skandal] حدث وقیل
وقالی موجب ، فتنه آمیز ، باعث رذالت .
Skandi(e)ren (‿ـ‿ فعـ متعـ) .a ㉑ —Verse شعرك
وزنی آکلامق ویا کوسترمك ایچون مصرعك هجالرینی
آییره‌رق وصایارق اوقومق ، تقطیع ایتمك .
Skandinavi-en (‿‿ v ـ‿‿ ا خا لا) .b ㊵ (جغر)
اسقاندیناویا .
Skat (ـ ا م (ا لا) ㊳ [قدیم فرانسزجه eskart
weg-legen] (کاغد اویوننده) بعض اویونلرده آیریلوب
چیقاریلان کاغدلر ‖ (مجا) in—legen برطرفه آتمق‖ (کاغد
اویونی نوعی) اسقات .
Skelet(t) (‿ـ ا لا) ㊳ [فر] = Ge-rippe .
Skeptiker (‿‿ـ ا م) .a ㊵ [روم] (فلسفه) انسانك
کنه وحقیقت اشیایه واقف ونائل اولمسی محال عد ایدن طریق
فلسفه‌یه معتقد اولان ، ریبیوندن آدم ، ریبی .
Skizze (‿ـ امؤ) (53) [ایتالیانجه = لاتینجه sche'dium
(رسامق وامثالی صنعتلرده) رسم ، هیکل ویا آخر برشیئك
شکل ترتیب وتقسیمات (اولیه‌سی) ، تصارلامه ، قروکی .

Sklav(e) (ـَ وـ v ـَ ا م) ⑤١ ⑤٢ [اورته لاتينجه sklavus اولوب يولوتياجه der Redende slowo دن مأخوذ] ، Sklavin (ا مؤ) ⑤٠ اسير (كذا مجازى) .

Skonti(e)ren (ـَـَ فه منه) a. ⑤١ [ايتا] (تجا) دور حساب اتمك ، بردنى آخر واسطه‌سيله تسويه ايتديرمك ، آخره دور اتمك .

Skonto (ـَ ا لا) ⑤٦ [ايتا] (تجا) = Disko'nto .

Skorbut (ـَـَ ا م) ⑤٨ (sans pl.) [فلمنكيجه schore] = Knochen bot ، Riß [Scharbock .

Skorpion (ـَ (ـ) ـَ ا م) ⑤٨ [لاتينجه] (تا طبيه) عقرب (كذا مجازى) ‖ (هيئة) عقرب برجى .

Skribent (ـَ ـَ ا م) ⑤١ [لاتينجه] = Schrift=steller ، اكثريا جناس اولمرق = Skribler .

Skribler (ـَ ـَ ا م) a. ④٠ (عمو) [لاتينجه] ، —in (ا مؤ) ⑤٠ كوتو محرر ، محرره ، محرر نامعقول .

Skripturen (ـَـَ جمع م) ④٩ [لاتينجه] محررات ، اوراق .

Skrophel ، **Skrofel** (ـ ـَ ا مؤ) ⑤٣ اكيسيده [لاتينجه Sau sero'fa] (علم امراض) —n صراجه ، داء الخنازير .

skrophulös ، **Skrofulös** (ـَ ا ـ ص) ②٤ اكيسيده (ـ ـ ـ ص) صراجه‌لو ، خنازيرى .

Skrupel (ـَ ا م) a. ④٠ [لاتينجه scrupulus] spitzes Steinchen [اكيسيدن اون دسيغرام ثقلتنده اولان وزن مقياسى ‖ (مجا) (اكثريا : ـَ) وسوسه ، قوروتى ، كوكل اضطرابى ، شبهه، تردد، تحاشى .

Skrupulös (ـَـَ ص) ②١ موسوس ، قوروتولى ‖ پك دقتلو ، اعتنالو .

Skrutinium (ـ (ـ) ـَ ا لا) ④١ [لاتينجه] قرعه اصولى .

Skulptur (ـَ امؤ) ④٩ [لاتينجه] فن نقر ، هيكلتراشلق .

Skunk (ـَ ا م) ⑤٦ (تا طبيه) = Stink=thier .

Skuptschina (ـَـَ ا مؤ) (inv.) (مفردى) جمعى ـ) [صربجه] صربليلرك اعيان مجلسى ، مبعوثان مجلسى .

Skuril (ـَ ص) ②١ [لاتينجه] صوتاريجه‌سنه ، مسخره وارى ، مضحك ، كولنج = Possen=haft .

Slave (ـ v ـَ ا م) ⑤٢ [اسلاوجه] مرا ، Sklave . Slavin (ا مؤ) ⑤٠ اسلاو .

Slavone (ـَ v ـ ا م) ⑤٢ = Slavo'ni-er .

Slavoni-en (ـ)(ـ) ـَ v ـ ا خا لا) b. ④٠ [اسلاوجه] (جغر) (آوستريا ممالكندن) اسلاوونى .

Sloop (ـَ صورت تلفظى sloup ا م) ⑤٦ تك ديركلى اوفق حرب كميسى ، شلوب .

Slowakei (ـَـَ ا خا مؤ) ④٩ (جغر) مجارستانك شمالنده واقع سلوووقاى قطعه‌سى .

S. M. Seine Majestät تركيبنك صورت مختصره‌سى .

Smaragd (ـَ ا م) ⑤٨ [روم وسانسقريت لسانده maraka'ta دن مأخوذ لاتينجه] (معد) زمرد .

Smirgel (ـَ)(مرا . (Schmirgel) .

Smyrna (ـَ ا خالا) ⑤٦ (جغر) (ممالك شاهانه‌نك اك زياده مشهور، غلبه‌لق وتجارتكاه شهرلرندن) ازمير شهرى .

Smyrna=Teppich (ـَـَ ا م) ⑤٨ ازميرخاليسى .

Smyrneser (ـَـَ ا م) a. ④٠ ، Smyrniot (ـَـَ ا م) ⑤١ ، —in (ا مؤ) ⑤٠ ازميرلى ، ازمير سكنه‌سندن اولان (اركك ، قادين) ازميرك يرليسى .

So (ـَ z ـ حا) [قديم آلمانجه sô اولوب غوتيجه svâ دن مأخوذ] „Wie" سؤالنه جواب اولەرق: بويله، بووجهله ، شويله ، اويله ‖ so bin ich nun einmal (نه‌يايه‌يم) ايشته بن بويله‌يم (بردفعه) ‖ Dem ist nicht so او (اونك حالى ، اوكا واقع اولان) اويله دكل ، اونك (اونككى) بويله دكل ‖ so standen die Dinge ايشلر بوحالده ، بومركزده ايديلر ‖ so seid اويله ، بويله بر آدم، بونككى برى ‖ so ein Mensch اشته سز بويله‌سكز ! سزده بويله‌سكز ! ‖ so ist's ! Ihr! بويله ! اشته بويله ! نه‌چاره بويله اشته! حقيقت‌حال بويله ! ‖ es ist mir so, als wäre ich nicht müde بكا صانكه يورغون دكل ايشم كبى كليور ‖ wenn Sie es so nehmen اكرسز بويله بوصورتله، بوقيافتله آلق، قبول اتمك (wollen) استرسه‌كز ، اكر بويله آلورسه‌كز ‖ er spricht bald so, bald so اوكاه‌بويله كاه‌شويله‌دير ، او بوكون بشقه‌يارين بشقه درلو سويلر ‖ اونك ايپيله قويويه اينلمز ‖ ?— اويله‌مى ؟ صحيحمى ؟ ‖ ach so ! اويله‌مى ! باق هله ! ها اوت ! يا ! ها ها ! اوت اوت ! واى اناسنى ! كوردكى بركره ! ‖ wie so ? نصل؟ ندن؟ نيه ؟ نيچون‌او ؟ ‖ so, so recht ! ها هايكى ! اه اويله ايسه ! ‖ (باغيره‌رق) er ist so(ـَ)reich ! او اوقدر زنكيندركه ! اونده اويله پاره واركه! او اوقدر پاره طوتاركه ‖ ich habe so großen Hunger اويله (بر) قارنم آجكه ، قارنم برآجكه ‖ (تأكيدمقامنده) ich habe so eine Ahnung, daß... wie ich mich so umsehe برده آرقه‌مه باقينجه ، باقه‌يكه آرقه‌مه دونر دونمز ، شويله كرى (يه) باقينجه ‖ Das reicht so ziemlich تام‌ايوكلدى، تمام يتشدى ‖ nur so eben شويله ، اولدقجه ، اه نه ايسه ، براز ‖ Sie sagen das nur so سز بونى يالكزشويله برسويليورسكز، بونى يالكز آغزيكزسويليور ‖ aus dir wird so wie so nichts سن ذاتًا آدم اوليه‌جقسك ، برشيئه يكزەميه‌جكسك (كه) ‖ so so نه ايو نه فنا ، شويله بويله ، اوليه‌جك قدر ‖ so sehr اولقدر ، اوقدركه ، اوقدر چوقكه ‖ so viel ist gewiß, (nämlich) daß... شوقدرى معلوم ، محققكه ... ‖ so weit bin ich noch nicht دها بن اوقدر ايلرولەمدم ، ترقى اتمدم ، دها اوقدر اقتدارم يوق ، ich bin nicht so einfältig اودها بنم الدنكمز، دها يايه‌مام‖ es zu glauben (آرتق) بوكاده ايناناجق قدر بدلا دكلم ‖ die Sache ist so gut wie abgemacht ايش‌اولدى بتدى‌كبى ديكدر ‖ er ist so gut wie ruini'rt آرتق اوباتدى ، ايشى بتدى، طوپى آتدى‌ديكدر ‖ so gut wie gar nichts هيچ‌كبى ‖ so oft Ihr wollt استديككزقدر، نقدر، قاچ‌دفعه استرسه‌كز ‖ so viel ich weiß بنم بيلديكم ، بيله بيلديكم ، بنم بيلديكمه قالورسه ‖ so viel als möglich ممكن‌اوله بيلديكى‌قدر(چوق)‖ so reich er auch ist نقدر زنكين اولسه بيله ، نقدر زنكين اولورسه اولسون‖ ich mag mir noch so viel Mühe geben (دها) نقدرچاليشورچباللارسەم‌بيله، نقدرچاليشور،اوغراشورسه‌م

so sehr Ihr ihn liebt, so sehr haßt er Euch || اوغراشه‌یم
سز اونی سودکجه اوده سزه اوقدر خصم اولییور || wie der
Vater, so der Sohn باباسی نصلسه اوغلیده اویله ، باباسی
نه ایسه اوغلیده اودر || 50 und (so und) so viel Franken
اللی وبوقدر فرانق ، اللی بوقدر فرانق || Frau so und so
مادام فلان فلان، فلان (فلان) خانم || so daß (ـ حر ربط)
(er ist krank), so daß er nicht kommen kann اوکله‌میه‌جك
درجه خسته ، او اودرجه خسته‌که کلکه اقتداری یوق || da
Du Abhaltung hast, so werde ich selbst hingehen
مادامکه سنك مانعك وار ، مادامکه سن کیده‌میه‌جکسك، بو حالده
بن کندم کیده‌یم ، کیدرم || kaum warst du fort, so kam
er zurück سن بورادن چیقار چیقماز، کیدر کیتمز، اوده کیرو کلدی،
عودت ایتدی، سنك چیقمکی، کیتمکی متعاقب اوده عودت ایلدی ||
(حر ربط) = wenn مثلا so Gott will (اکر جناب
حق ارزو ایدرسه) ان شاء اه .

So,, ... (ـ... z) || اصل صدانك قوتی بوندن صکره
کله‌جك اولان کله اوزرنده بولنور) || bald— (حا) درحال،
درعقب، . . . لنجـه || (حرعا) اولنجیه ، اولدیغی زمان ،
اولدیغی حالده ، . . . کبی || dann— (حا) صکره ، بو حالده ||
eben— (حا) شمدی، همان شمدی || er hat soeben gegessen
اودها شمدی یمك یدی ، یمکدن قالقدی ، اودها همان شمدی
یمکدن قالقدی || fern— اکثریا : in sofern شوقدر ، شو
درجه‌یه قدر (که) ، شودرجه || fort— (حا) همان، آنیده ،
درعقب ، درحال، هیچ آره‌سی کچمدن || gar— (حا) حق ،
بیله || gleich— (حا) = fort— || viel— (حا) اوقدر ،
شومقدار ، شودرجه .

Sobbe (ـ z ١ مؤ) ㊿ [انکلیز] (نبا) saure—
آتون ، اوکوز یورکی .

Soc,, ... (ـ... z) (مرا . ...Soz) .

Socke (ـ z ١ مؤ) ㊿ [قدیم آلمانجه soc اولوب لاتینجه
socus دن مأخوذ] = Soccus || عوشاق قماشدن ،
کرامه‌دن طبانی دخی اینجه اوله رق معمول آیاق قابی ، خفیف
قوندره || قیصه قونجلی چوراب .

Sockel (ـ z ١ م) a. ㊵ [فر] (صنع) (معما)
um ein Haus— بر اوك اطراف دیوارلرنده یاپیلان چیقینتیلی
قسمی، بنانك قاعده‌سی حکمنده قالین دیوارلی الت قسمی || برهیکل
وامثالنك قاعده‌سی || einer Mauer— بر دیوارك آیاغی ،
قاعده‌سی .

Sod (ـ z ١ م) ㉛ یاخود ㉕ [sieden] بردفعه‌لق
قاینا‌تمه وبوندن حاصل اولان شی ، (بیرا فابریقه‌لرنده) بر
پیشیرم ایچون لازمکلان صو (مقداری) .

Soda (ـ z ١ مؤ) ㊾ [ایتالیانجه so'lida دن مأخوذ]
(معد) قاربوناتلی سودا ، فعمیته تحویل اولنمش سودا ، (کیمیا)
قاربونیت سوده .

Soda,, ... (ـ... z) —wasser (١ لا) سوده صویی،
سودا ، شمدیلرده اکثریا : سلتس ، سلچ صویی .

Sofa (ـ z و ـ ١ لا (١ م)) ㊻ [عربجه suffa
سنه‌سنده استعمال اولنمغه باشلامشدر ١٧٢٨ || Ruhe-bank
قناپه || مندر ، سدر ، کره‌وت .

Soff (ـ z ١ م) ㉘ (sans pl) [saufen] (عو)
سرخوشلق || بردفعه‌ده ایچیلان ایچکی || اکثریا : کوتو ایچکی ||
(soff) (saufen فعلنك زمان حال ماضی صورتنك برنجی
واوچنجی مفرد شخصلری) .

Söffel (ـ z ١ م) a. ㊵ [Soff] (عو) = Saufer .

Soffi(t)te (ـ z ، ـ z ١ مؤ) ㊿ [ایتالیانجه]
(معما وتیاترو) اویمه‌لی ومزین طاوان .

Sog (ـ z) (saugen فعلنك زمان حال ماضی صورتنك
برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Sogen. (so genannt ترکیبنك صورت مختصره‌سی) .

Sohl,, ... (ـ... z) —leder (١ لا) قوندره‌نك التی،
پنچه‌سی تشکیل ایدن کوسله || —band (١ لا) (انشا آتده)
اشیك .

Sohle (ـ z ١ مؤ) ㊿ [قدیم آلمانجه sola Sanda'le]
آیاغك طبانی || قوندره‌نك آیاغك طبانی آلتنه تصادف (Fuß)—
ایدن قسمی ، طبان (کوسله‌سی) ، پنچه || (صنع) اوطه
وامثالنك طبانی ، دوشمه‌سی || (زرا) = Pflug=haupt ||
طبان ، یتاق .

Sohn (ـ z ١ م) ㉛ [سانسقریت لسانده Geborener
دن مأخوذ قدیم آلمانجه sunu] اوغل، ارکك اولاد .

Söhnchen (ـ z ١ لا) b. ㊵ (Sohn کلمه‌سنك
صورت تصغیریه‌سی) اوغلجق ! mein— اوغلوم ! اولادم !
یاورم || یوزه چیقارلمش، پك نازلی بیومش چوجق .

Sohnes,, ... (ـ... z) —liebe (١ مؤ) اوغل محبتی،
سوکیسی || —frau (١ مؤ) = Schwieger=tochter ||
—kind (١ لا) = Enkel, Enkelin .

Sokrates (ـ z ١ خا م) (inv.) سوقراط حکیم .

Solane-en (ـ z جمع مؤ) (inv.) (نبا) بادنجانیه
فصیله‌سی .

Solar,, ... (ـ... z) —kamera (١ مؤ) (فطو)
بیت مضیٔ || —öl (١ لا) ایکنجی درجه پترول، عادی پترول
(غازی) .

Solch (ـ z صفت مقامنده مستعمل ضمیر) [قدیم آلمانجه
sōlih اولوب so و lich اجزاسندن مرکبدر] شویله (بر) ،
شوکبی، مماثل || ein—er Mensch بویله، شویله، بوکبی برآدم ||
صفت اوکنده اکثریا غیر متحول قالور مثلا (ein— :یاخود) —ein
häßliches Kind بویله برچرکین چوجق || er hat —e اونده،
بوندن آندن، اونك کبیسی وار، بولنور، اونده بودرلوسی واردر.

Sold (ـ z ١ م) ㊳ ، (جمعی نادردر) [فرا] (ع)
معاش ، علوفه || (کوریلان برخدمته مقابل وریلان پاره)
اجرت || (مجا) اجر ، مکافات .

Soldat (ـ z ١ م) ㊿ [فر] (ع) عسکر (باخصوص =
Ge-meiner || مرا . ge-mein) —alter اسکی عسکر ||
—werden عسکر اولمق، قرعه‌سی چیقمق؛ خدمت عسکریه‌یه
کیرمك ، عسکره یازلمق .

Soldaten,, ... (ـ... z) —dienst (١ م) خدمت
عسکریه || —lied (١ لا) عسکر شرقیسی || —aushebung
(امؤ) اخذ عسکر || —geist (ام) فکر عسکری || —handwerk
(١ لا) صنعت عسکریه || —haus (١ لا) قشله || —sprache
(١ مؤ) عسکر لسانی ، قشله آغزی .

[ایتا] (21) a. (+فعه لا z ‿-‾‿) **Solmisi(e)ren**
موسیق = solfeggi(e)ren .

(56) (ا لا) || یالکز،باشلو باشنه [ایتا] (حا z -‾) **Solo**
موسیق ، رقص : یالکز باشنه تغنی ایتمك ، چالمق ، زولو رقص
ایتمك || (« اومبر » تعبیر اولنان کاغد اویونده) Solo !
(آلمه‌دن) اویناپورم ! || آلمان (کاغد) اویونی زولو .

(غرا) [روم] (45) (م ا z ‿-‿‿) **Solözismus**
قواعد صرفیه ونحویه‌جه سهو وغلط .

= [لاتینجه] (44) (لا ا z ‿‾ t-s (‿) ‿) **Solstitium**
Sonnen = wende .

[sumar قدیم آلمانجه] (40) a. (م ا z ‿‿) **Sommer**
= fliegender— || Jahr = (شعرده) || صیف ، یاز
Sommer = fäden .

(ا م) —fahr = plan (z ‿‿ ...) **Sommer„ ...**
(شمندوفرلرده) موسم‌صیف ایچون، یازکونلری ایچون‌قطارلرك
صورت وزمان‌حرکتلرینی‌مشعر اولمق اوزره ترتیب قلنان پلان،
جدول، تعرفه || wohnung— (ا مؤ) صیفیه، (کوشك) ||
fäden— (جمع م) صوك بهارك کوزل‌کونلرنده هواده‌کورینن
اوزون وانجه ایپلکار || gäste— (جمع م) (حمام، ایلیجه ،
قاپلیجه‌لرده) اجنبی، اصل یرلی اولمیوب خارجدن برای استحمام
وتداوی‌کلانلر || laden— (ا م) پنجره پانجوری || theater—
(ا لا) آچیقده اوینانور تیاترو .

اوچیده **sommerlich** , **sommerig** , **Sommerhaft**
(‿‿‿ صـ) (24) [Sommer] یاز کبی ، یازه مشابه ، یازی
آکدیرر، یازده‌اولدیغی‌کبی ، یازین آچان، چیقان نباتات ، یازین
یشایان حیوانات ، صیفی .

(فعه یکشغ ، +فعه لا z ‿‿) **sömmern** , **Sommern**
es sommert یاز کبی،یازده کبی اولمق [Sommer] (21) a.
(der Baum) sommert || (آرتق) یاز کلیور ، یاز باشلایور
آغاج یشیللنیور ، سوریپور || (فعه متعه ، فعه معطا) کونشه
قویمق، سرمك || — einen Baum برآغاجك قورولرینی
کسمك ، آیقلامق ، بودامق (زرا) —(ein Feld) برترلایه
یازلق تخم اکمك || --Vieh بتون یازحیوان‌سوروسنی‌چایرده ،
قیرده براقمق .

[لاتینجه طرزنده‌لاتینجه] (24) (صـ z‿‿‿ ‾) **Somnambül**
سائر فی‌المنام .

خصوصی (امؤ) —ausgabe (z‿‿...) **Sonder„ ...**
طبع (اولنان شی) ، صورت مخصوصه ده طبع ونشر اولنان
نسخه ، کتاب || gleichen— (صـ) امثالسز .

sundirbâre قدیم آلمانجه] (24) (صـ z‿‿-) **Sonderbar**
تحف،غریب،عجیب، یبانی||کولنچ، تحف|| نادر. [abgesondert

||Be-sonderheit = (49) (امؤ ا z ‿‿-) **Sonderheit**
In(=)sonderheit: یالکزهمان آتیده‌کی‌شکلده‌مستعمل اوله‌رق
خصوصیله ، علی‌الخصوص .

suntarlich قدیم آلمانجه] (24) (صـ z‿‿‿) **Sonderlich**
einzeln] فوق العاده ، خارق العاده || فوق‌العاده اعلا ، پك
چوق‌شایان تذکار|| (حا) خصوصیله ، باشلوجه،علی‌الخصوص||
es ist nichts—es daran یونده‌خارق‌العاده برشی یوق: بونده
das ist kein—es Vergnügen||شاشیله‌جق، تحف‌برشی یوق
بو پك‌بیوك‌بر اکلنجه دکل ،بوصانکی‌بر اکلنجه ،اکلنش دکل .

sol اورته آلمانجه] (صنعه) (53) (مؤ ا z ‿‾) **Sole**
Salzwasser] = Soole دها زیاده مستعمل اولانی .

Solenn (‾- z صـ) (24) [لاتینجه] مراسم وادعیهٔ دینیه
ایله اجرا اولنان || آلایلی، دبدبه‌لی، طنطنه‌لی، رسمی .

Solfatara (‿‾‿‿ z ا مؤ) (54) کوکوردك چیقارلدیغی
محل ، کوکورد معدنی .

ssöle-fè'-dji'-rene صورت تلفظی **Solfeggi(e)ren**
فعه لا+) a. (21) [ایتا] برهوایی نوطه‌لرینی سویلیه‌رك
ترنم ایتمك .

کفالت [لاتینجه] (49) (امؤ z ---‿‾) **Solidarität**
مشترکه .

(24) (صـ z ‿‾ (‿) : عمو ، z -‾ (‿)) **Solid (e)**
[لاتینجه] صاغلام وامین، متین،محکم، صاغلام، احتیاطلو .

Soll (z ‿) (sollen فعلنك زمان حال‌صورتنك برنجی
واوچنجی مفرد شخصلری) || (ا لا) (inv.) یاخود (56) امر
(شدید ، قطعی) || (تجا) (Kre'dit کلمه‌سنك مقابلی) =
Debet .

scolan قدیم آلمانجه] (21) a. (+فعلا z‿‿) **Sollen**
|| ich(er)soll : زمان حالی) [کلمه‌سیله متناسب Schuld
(sollen : یرینه gesollt (مصدردن‌صکره‌کلدیکنده) اسم‌مفعولی
Du sollst deinen :ایفا واجراسی بهمه‌حال لازم ولابد اولمق
Vater und deine Mutter ehren پدر ووالده‌که حرمت
ورعایت ایده جکسك ، ایتمکه مجبورسك ، ایتمکلکك‌لابددر ||
(wir thun nicht immer) : مجبوریت وجدانیه وادبیه مثلا
—was wir یاپمقلغمز،ایفا ایتمکلکمز لازم اولانی هروقت
اجرا ایتمیورز || er soll kommen (او) کلسون ، کله‌جکدر،
Sie || (اونك کلسنی بن ایسترم ، امر ایدرم) کلمکه مجبوردر
sollten Sie ihn sehen,||کوره‌جکسکز،کوررسکز— es sehen
so sagen Sie ihm... اکر، شاید اونی‌کوره‌جك اولورسه‌کز،
man sollte || . . . کوررسه‌کزدیکزکه . . : اوکا سویلیکزکه
glauben... صانکه،کویا، یعنی، انسانك ایناناجغی‌کلورکه...||
|| ?sollte er vielleicht gestorben sein عجبا اولدیمی دیرسك؟
sollte ich selbst dabei zu Grunde gehen محو اوله‌جغمی ،
die Königin soll abgereist sein || باته‌جغمی بیلسه‌م بیله
قرالیچه حرکت ایتدی ، یوله ، سیاحته چیقدی دیورلر (اما)
so einer soll erst (کلمه‌لریله برلکده اوله‌رق erst و noch)
geboren sein دها اویله بریسی دنیایه کلمامشدر ، آناسنك
قارنندن‌چیقمامشدر || ? was soll Das (bedeuten) بونه ،
wem soll dieser Strauß || ? بونه در ? نه دیمك اوله‌جق؟
|| ? (gehören) بوچیچك دمتی کیمه ویریله‌جك ؟ کیمکدر ؟
was || کیتملی || او پاریسه کیده جك er soll nach (Paris)
wie soll man || ? (شمدی) بن‌نه یاپه‌جغم؟ نه یاپه‌یم؟ soll ich ?
da nicht lachen شمدی بوکا نصل کولمز ؟ بوکا سن اولده
es || ? کوله ، کلده بوکا کوله ؟ سن بوکا کولمزمیسك شمدی
—hat nicht sein نه یاپه‌لم قسمت دکلش ! جناب حق قسمت
ایتمامش ! قسمتده یوقمش ! .

Söller (‿‾ z ا م) a. (40) = Altan || بر ابنیه‌نك
یوقاریسنده بولنان آره‌لق وامثالی محللری، بوش یری‌طام آلتی،
طوان آره‌سی، ذخیره انبارلغی وظیفه‌سنی کورن محل .

Sonderling (ـُـَـ z ا م) (38) [sondern] تحف ، غريب كمسه ؛ عجائب طبيعتلى آدم .

Sondern (ـَـ z حر عا) [قديم آلمانجه suntar] بلكه ، مكر (كه) ‖ ... nicht nur ...., —auch ... يالكز . . . دكل بلكه ... ‖ [قديم آلمانجه suntarôn] (فع متع) و — sich (فع مطا) a. (21) آيرمق ، تفريق ايتمك ، بشقه ، آيرى يره قويمق ‖ آيرلمق ، آيرى اوطورمق ، آيرى برمحله ، يره چكلمك ، تفريق ايدلمك .

Sondi(e)ren (ـَـَـ z فع متع) a. (21) [فر] اسقانديل ايتمك ‖ صوندالمق .

Sonett (ـَ - z ا لا) (38) [ايتاليانجه sone'tto] (شعر) اون درت مصراعدن عبارت غزل .

Sonn„... (z ـَ...) —abend ، —tag (بونلرك بركله اولەرق آيروجه ترتيب وتحرير اولنانلرينه مراجعت) .

Sonnabend (ـَـَـ ا م) (38) [قديم آلمانجه sunnûn âbend] جمعه ايرتسى .

Sonne (ـَـ z ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه sunnâ ، die am Himmel Reisende] كونش ، شمس die— scheint كونش چيقيور ، طوغيور ‖ كونش وار .

Sonnen (ـَـ z فع متع) و — sich (فع مطا) a. (21) [Sonne] كونشه قويمق ، كونشه چيقارمق ، سرمك ‖ تشميس ، تشمس ايتمك ‖ (مجا) : —etwas (in ياخود an) sich تلذذ ايتمك ، خوشلانمق ، حظ ايتمك ‖ (مجا) ايصنمق ، يكيدن شوق وغيرته كتيرمك ‖ (كونش حقنده) (فع لا +) طلوع ايتمش اولمق ، كونش بولنمق ، هوا كونشلى اولمق .

Sonnen„... (z ـَـ...) —durchmesser (ا م) قطر شمس ‖ —weit (ص) كونش قدر اوزاق ‖ —aufgang (ا م) طلوع شمس ، كون طوغمسى ‖ =Osten ‖ —ball (ا م) كرهٔ شمس ‖ —blume (ا مؤ) (نبا) چيچكارى كونشدن طرفه دونان چيچك ، نبات ‖ —brand (ا م) حرارت شمس ‖ كونشك ياقمسيله تنك ، درينك قرارمسى ، ياقمسى ، اسمرتن ‖ —fernrohr (ا لا) تلسقوب شمسى ‖ —jahr (ا لا) سنهٔ شمسيه ‖ —klar (ص) كون كبي ظاهر ، شبهه‌دن وارسته ، كون كبي آشكار ‖ —messer (ا م) (هيئة) قطر شمسى اولچمكه مخصوص دوربين ، هليومتره ‖ —regen (ام) كونشلى هواده ياغان ياغمور ‖ —röschen (ا لا) چرخ الشمس دينيلان چيچك ‖ —schein (ا م) (ضياى) شمسى ‖ —schein (wir haben : ياخود) es ist كونش وار ، هوا كونشلى ‖ —schirm (ام) شمسيه ‖ همم يغموره وهمده كونشه كلور شمسيه ‖ —stäubchen (ا لا) كونشده كوريله‌بيلور توز پارچه‌سى ‖ جزؤ لايتجزا ، آتوم ‖ —stich (ا م) (علم امراض) كونش اورمه‌سى ، چارپمه‌سى ‖ —syste'm (ا لا) مسلك شمسى ‖ —wende (ا مؤ) (هيئة) كونشك خط استوادن اك زياده تباعد ايتديكى وبناءً عليه كوندز ويا كيجه‌نك اك اوزون اولديغى وقت (ونقطه) كه سنه ده ايكى دفعه واقع اولور ، تحويل شمس ‖ —zeiger (ا م) (هيئة) كولكه‌سيله كونشك ارتفاعنى كوسترن ستون .

Sonnenhaft (ـَـَـ z ص) (24) [Sonne] كونشه بكزر ‖ (مجا) پارلاق ، شعشعه پاش .

Sonnig (ـَـ z ص) (21) [Sonne] زياده كونشلى اولان (ير) ، پك چوق كونش كورن محل ‖ كونش اورمش اولان محل ‖ (مجا) لمعه‌نثار ، پارلاق .

Sonntag (ـَـ z وياخود ـَـ ـَ) (ا م) (38) [اورته آلمانجه suntag لاتينجه di'es solis] پازار (كونى) ، —s پازار كونى ، پازاره ‖ (ضه مثل) es ist nicht alle Tage— هروقت پاپاز پيلاو يمز .

Sonntägig (ـَـَـ z ص) (21) بر پازار كونى واقع اولان ، پازارلق ، پازاره مخصوص .

Sontäglich (ـَـَـ z ص) (21) پازاردن پازاره ، هر پازار ‖ —er Anzug پازارلق ، يبانلق البسه ‖ sich —anziehen يكى ، يابانلق البسه‌سنى كيمك ، سوسلنمك .

Sonntags„... (z ـَـ...) —besuch (ا م) پازار زيارتى ؛ موزه وامثالنده پازار كونى واقع اولان دخول ، زيارت ‖ —buchstabe (ا م) پازاره تصادف ايدن كونى كوستروحرف ‖ (عمو) برشيئى آز پاپديغندن ، تعليم ايتديكندن طولايى بالطبع انده معلوماتى آز ويجركسز اولانى اراته مقصديله : —jäger پازار آوجيسى (يعنى آنديغى بوشه آتان ، كوتو آوجى) ‖ —kind (ا لا) پازار كونى طوغان چوجق ‖ عوام قول وظنتيجه : «دوته‌روسقوبى» لى چوجق ‖ =Glücks-kind .

Sonst (ـَ z) ، (عو) بعضاً sonsten (ـَـ z) (حا) [قديم آلمانجه sus اولوب غوت لسانده sa der دن مأخوذ] تذكر ، تفكر اولنانك غيرى : بشقه بر ، ديكر —Etwas بشقه برشى ‖ —Niemand بشقه هيچ (بر) كمسه ‖ يوقسه ‖ —wie بشقه وقت كبى ، على العاده ، على الاصول ‖ ehe-mals ‖ (ا لا) das Sonst und das Jetzt (*inv.*) زمان ماضى وزمان حاضر .

Sool„... (z ـ...) —ei (ا لا) قاتى بيشمش (طوزلو صوده) يمورطه ‖ —bad (ا لا) طوزلى صو حمامى ، بانيوسى .

Soole (ـَـ z ا مؤ) (53) [اورته آلمانجه sol Salz-wasser] طوزلى صو ، مملحه صوبى ‖ صلاموره .

Sopha ـ s ـ z ا م) (ا لا) (38) (مرا . Sofa) .

Sophistisi(e)ren (ـَـَـَـ s ـ z فع لا +) a. (21) تغشيش ايتمك ، حيله قاتمق ، بوزمق .

Sopra„... (ـَ... ss) [ايتاليانجه اولوب =über] —tara (امؤ) حقيق طاره [das Gewöhnliche .

Sopran (ـَ - z ا م) (38) [ايتاليانجه] موسيق =Diska'nt.

Sorbet(t) (ـَـ z ، ـَـ z ا م) (38) [عربيجه‌دن مأخوذ ايتاليانجه schorbet Trank] شربت .

Sordine (ـَـَـ z ، ـَـَـ ss ا مؤ) (53) [ايتاليانجه] (موسيق) =Dämpfer .

Sorg„... (z ـَ...) —los (ص) غمسز ، قايغيسز ، قصاوتسز ، دنيا امورنده اولميان ، تاصاسز ، قيدسز .

Sorge (ـَـ z ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه so'raga اولوب غوتجه sairgan Kummer, der Jemanden ergriffen hat] غم ، غصه ، غائله ، قساوت ، تاصه ، مراق ، قايغى ، دوشونجه ‖ راحتسزلق ‖ Jemandem— machen برينى تاصه‌لانديرمق ، برينه مراق ويرمك ، مراق ايتديرمك ، راحتسز ايتمك ‖ außer —n sein تاصه‌ده اولمامق ، مراق ايتمامك ، امين اولمق ، (برشى حقنده) دوشونمامك ، دوشونجه‌سى اولمامق ‖

(برشی حقنده ایدیلان) دقت ، اهتمام ، اعتنا ، تقید || Das lassen Sie meine —sein اوندنطولایی (سز) مراق ایتمیکز ، اونی سز بکا براقیکز ، حواله ایدیکز .

Sorgen (ـَـ z فعه لا + ، فعه مطا ، فعه متعه) (21) a. [قدیم آلمانجه so'ragên] راحتسز ، مضطرب اولمق ، مراق واندیشه‌یه دوشمك ، قورقمق || für Jemand, für etwas— بریسی ایچون ، برشی ایچون قید ایتمك || تهیه وتدارك ایتمك || یاردم واعانه ایتمك ، مظاهرتده بولنمق ، دوشونمك || dafür werde ich— بن اونی یاپارم ، اونك ایجابنه باقارم ، تسویه ایدرم ، حاضرلارم ، تدارك ایدرم ، یجبریرم ، یاپار یاقشدیریرم || Sie haben dafür zu— بوسزك وظیفه‌کزدر ، بوکا سز دقت وتقید ایده‌جکسکز ، بونی سز یاپه‌جق ، بوکا سز باقه‌جقسکز || (فعه مطا وعتااولەرق) : sich um etwas— برشیئی ایدنمکه ، برشیئه موفق اولمغه چالشمق ، جهد ایتمك ، چبالامق .

Sorgen„ ... (z ـَـ....) —last (امؤ) بار ، قید ، تاصا مشقق || —frei (ـص) دوشونجه‌سی اولمیان ، غائله‌سز ، دنیا امورنده اولمیان || —stuhl (ام) قولتوق (صندالیه).

Sorgfalt (z ـَـ امؤ) (49) (*sans pl.*) [یکی آلمانجه Einfalt اولوب کلمه‌سنه معادل اولەرق تشکیل ایدلمشدر] دقت ، اهتمام || رقت ، شفقت || تمیزلك ، نظافت || تقید ، مقید اولیش ، ایشنه کوجنه دقت وغیرت .

Sorgfältig (ـَـ z ـص) (21) [Sorgfalt] flüchtig) کلمه‌سنك مقابلی) کال دقت واهتمامله || (پك زیاده) دقتلی اولەرق، غایت صحیح || تمیز || غیرتلی || کال شفقتله .

Sorgho (ـَـ z ام) (56) (نبا) مرزغ ، چوراق طاریسی، جاورس .

Sorgsam (ـَـ z ـص) (21) [Sorge] دقتلی ، اهتمامی || شفقتلی || غیرتلی .

Sorgsamkeit (ـَـ ـ ـ امؤ) (49) (*sans pl.*) دقت واهتمامی سور طبیعت ، دقتلیلك .

Sorren (ـَـ z فعه متعه) (21) a. (بحر) خلاط ، بالامار باغلامق ، ربط سفینه ایتمك .

Sorte (ـَـ z امؤ) (53) [فر] جنس ، نوع .

Sorti(e)ren (ـَـ z فعه متعه) (21) a. [Sorte] جنس جنس‌آییرمق ، بوی بوی دیزمك ، تنظیم ایتمك || سیجوب‌آییرمق، قالبوردن (کیجیروب ایوسنی ، ایریسنی آیرمق) کیجیرمك .

Sortiment (ـَـ z ام لا)(38)[ایتالیانجه sortime'nto] طاقم ، چشیت ، جنس ، بوی ، دیزی .

Sott (z ـَـ) sieden) فعلنك زمان حال ماضی صورتنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Souffleur = Kasten (ـَـ فرانسزجه تلفظ اولنور ام) (40) b. ، یاخود (49) b. (تیا) تیاترولرده سوفلورك (ایجروسنه کیروب صحنه‌یه چیقان اویونجیلرك سویلیه‌جکلری سوزلری کندولرینه فیصلدایان آدمك) صندیغی .

Soupi(e)ren (ـَـ ssou فعه لا+) (21) a. [فر] اقشام طعامی ایتمك .

Soutachi(e)ren (ssou-tă-chi-rēn- فعه متعه) (21) a. [فر] برشیئك اطرافنه (طولاشیق، کرفت) شرید ، غیطان دیکمك .

Souterrain (فرانسزجه تلفظ اولنور ام لا) (56) [فر] سرداب ، یرآلتی ، یودوروم .

Souverän (ssou-vĕ-rēnᵉ ـص) (21) [فر] مطلق ، مستقل || اکبر ، اعظم || شاهانه، تاجداری || عالی، بالا ، پك مکمل || (ام) (56) ، یاخود (38) حکمدار ، پادشاه ، امیر ، حاکم ، ملك .

Sovereign (صورت تلفظی : ssœu'v-er-ĕnᵉ ام) (56) [انکلیزجه] انکلیز لیراسی .

Sozietät ، مرکب . . . . s„— (ـَـ z-tss ، ...) Gesellschaft(s„...)= (z-tss .

Sozius (ـَـ ـ tss ـ z ام) (38) یاخود (56) [لاتینجه] (تجا) اورتاق ، شریك تجارت || رفیق ، شریك ، آرقداش .

S.p. Siede=punkt) ترکیبنك صورت مختصره ومخففه‌سی).

Spaa (ـَـ ا خا لا) (56) (جغ) بلچیقاده شهر وقابلیجه .

Spack (ـَـ ـص) (21) [قدیم آلمانجه spahha dürres] Reisholz (آغاج قاب حقنده) Leck= || (مجا) قوراده ، فرتوت ؛ پك اختیار ، اسکی ، هرم .

Spähen (ـَـ فعه لا +) (21) [قدیم آلمانجه spĕhōn] دقتله کوزلمك ، کوزمك ، کوزتمك || جاسوسلق ایتمك || auf Jemand, etwas— برینك ، برشیئك یولنی بکلمك ؛ کوزلمك || (فعه متعه) کوزتلیه‌رك طانیجغه چالشمق ، بولمغه غیرت ایتمك ، میدانه چیقارمق .

Spahn (ـَـ ام) (51) (مرا. Span) .

Spalier (ـَـ ام لا) (38) [فر] (بغچو) (میوه‌دار) آغاج صیره‌سی ، اسپالیا || محافظه ورسم تعظیم ایفا ایتمك اوزره انسانلردن تشکیل اولنان (ایکی صره‌لی) صف .

Spalieren (ـَـ فعه متعه) (21) o. [Spalier] eine — الخ... Wand بر دیواری‌آغاج (دالری) ایله اورتمك || —(Bäume) بر آغاجك دالرینی دیواره اورتمك || (جنوب ایالتلرنده) tapezieren=eine Stube— .

Spalt (ـَـ ام) (38) Spalte (ـَـ امؤ) (53) [قدیم آلمانجه spalt] یاریق ، چاتلاق ، ییریق ، (خصوصیله براستقامتده‌بولنان) آچیقلق ، یاریق، فرجه ، شق || (اودوندن یاریلوب قوپان پارچه) اودون پارچه‌سی || (مطبعه) ستون .

Spalte (ـَـ امؤ) (53) (مرا. Spalt خصوصیله مطبعه).

Spalten (ـَـ فعه لا—) (21) b. [قدیم آلمانجه spaltan] (اسم مفعولی ge-spalten فعل متعدی‌یه کوره کذلك ge-spaltet) یاریلق ، چاتلامق ، آیرلمق || (فعه متعه) (جغر) یارمق ، آیرمق ، آچمق ، چاتلاتمق ، ییرمق || ایکی نصفه تقسیم ایتمك ، ایکی‌یه آیرمق ، شق ایتمك || (حکم) den Licht-strahl (durch das Prisma in 7 Farben)— خط شعاعی . ضیایی (منشور ، محلل‌الضیا واسطه‌سیله یدی رنکه ، الوان اساسیه‌یه) آییرمق || (Diamanten, einen — Krysta'll) متبلوراجسامی اقسام طبیعیه‌سنه کوره یارمق || sich— (فعه مطا) یارلمق ، چاتلامق ، ایکی‌یه آیرلمق ، (طاش حقنده) چاتلامق ، طبقه طبقه آیرلمق || شق اولمق ، شاهرم شاهرم چاتلامق || (مجا) (یکدیکری میانده اتفاقسزلق‌ایتمك ، آره‌لری مباین اولمق) آیرلمق ، هربری برطرفه کیتمك .

Span (ـَـ ام) (31) [قدیم آلمانجه spân] قیرینتی (اودون پارچه‌سی) ، اینجه اودون پارچه‌سی ، چرپی (خصوصیله

آتش یاقمق ایچون) ‖ (طوغری طورمسی ایچون برشیئك آلتنه
قونیلان آغاج تخته پارچه‌سی) بسله ‖ (صنع) اینجه اوزون
تخته لوحه‌سی ، قاصناق تخته‌سی ‖ مجلدلك ، قوندره جیلقده
مستعمل اینجه قاین آغاجی لوحه‌سی ‖ —(=Dach) یاداوره ‖
(آغاج کسر، اودون یارار، تخته رنده‌لر‌ویونتارایکن صچرایان،
قوپان پارچه ، قیرپینتی) یونغه ، طلاش ‖ قیمیق ‖ (طشره
لسانی) (مجا) کچینه مامه ، خرلق، کورلدی ، نزاع ، تفرقه .

Spange (ــً ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجه spangâ
Klammer] چنکل قانجه ، طوقه‌نك ارکك قسمی (کتاب
وآلبوم وامثالنده اولان) طوقه ، قوپچه ‖ طوقه دیلی .

Spani-en (ــ (ــ) ـَ ا خا لا) b. ㊵ [قدیم آلمانجه
spa'nija اولوب لاتینجه Hispa'nia دن‌مأخوذ] (جغر)
اسپانیا ‖ König von— اسپانیا قرالی .

Spani-er (ــ (ــ) ـَ ا م) a. ㊵ [قدیم آلمانجه spân
اولوب لاتینجه (hi)spa'nus دن مأخوذ]، —in (ا مؤ)
㊿ اسپانیالی .

Spaniol (ـَ (ــ) - ام) ㊳ (تجا) [فر] اسپانیاتوتونی.

Spann (ـً ا م) ㊳ [ſpannen] طوپوق ، کعب ‖
آیاغك اوستی ، آخیم .

Spann (ـً) (ſpinnen فعلنك زمان ماضیسنك برنجی
واوچنجی مفرد شخصلری) .

Spann„ ... (ـ...) —hacken (ا م) برشیئی کرمکه
مخصوص حلقه ، چنکل ‖ —hoch (ص) برقاریش یوکسك ،
بوینده ، بویلی ‖ —ader (ا مؤ) (تشر) عضله‌نك اوجی ،
وتر (=Sehne) ‖ —balken (ا م) چاتی ماهیه‌سنك بابا
کیریشی ، چاتی سرتی ‖ —feder (ا مؤ) برشیئی قورمغه ،
کرمکه مخصوص یای، زنجیر ‖ —ſeil (ا لا) (einer Hänge-
brücke) بر آصمه کوپرینك اورمه تل‌خلاطی، آصغی قابلوسی .

Spanne (ــً ا مؤ) (53) [ſpannen] (تقریباً « ٢١ »
سانتیمتره طولنده واولچومقامنده مستعمل کرلمش ال) قاریش ‖
(مسافه وزمان‌حقنده) آزمسافه، آووج‌ایچی‌قدر یر؛ آز برزمان.

Spannen (ــً فع متع وفع مطا) a. ㉑ [قدیم آلمانجه
spannan : ſpinnen کلمه‌سیله متناسب] اکثریا : —(ſich)
کرمك ، کرلمك، قاصمق ‖ سرتلشدیرمك ‖ (موسیقی) die Seiten
—(höher) hoch تللری تیز ، یوکسك پرده‌یه کوره قورمق ‖
—ſeine Forderungen zu hoch پك زیاده مطالباتده بولنمق ‖
—ein Waſſer برصویی قبارتمق، شیشرمك ‖ —(Dampf)den
بخارك قوت ودرجهٔ انبساطنی زیاده‌لشدیرمك ‖ etwas weit
—(eng) برشیئی کره‌رك ، صیقه‌رق‌دارالتمق، کنیشلتمك ، آچمق،
قپامق ‖ (mich) ſpannt (dieſer Rock) بو البسه بکا طار
کلیور ، بنی صیقیور ، قاصیور ‖ vor den (die Pferde)
—Wagen, an die Deichſel بارکیرلری آرابه‌یه قوشمق ‖
(فعلا+) iſt ſehr : ویاخود ,dieſer Roma'n ſpannt ſehr
ſpannend بورومان پك زیاده مراق آور ، (انسانه) زیاده
صاریور ‖ —auf etwas برشیئه نظر دقتی، کوزینی دیکمك ‖
(جنوب ایالت لسانی) (عو) (اعضای تناسلیه حقنده)
قالقمق، انتعاظ ایتمك .

Spanner ، Spänner ایکیسیده (ــً ا م) a. ㊵
[ſpannen] (اشخاص حقنده) کرن ، قوران (بر یای،تفنك
وامثالنی) ‖ (بر آرابه یی) یوکلدن ؛ بوشالدان ‖ (صفات

اعدادیهٔ اصلیه ایله برلکده) Ein-ſpänner بر، تك قوشوملی ‖
(تا طبیعه) غایت چابوق بورر برنوع طرطیل کلبکی ‖ کرمکه ،
قورلمغه برایان‌شی: (تشر) مکیر ‖ (معما) تمل‌ایچنده‌یاپیلان‌کمر.

Spannung (ــً ا مؤ) ㊾ [ſpannen] کرمه ، کرلمه ،
قورمه ، قورلمه ‖ (کذا مجا) مثلا : —des Geiſtes فکرك
یورلمسی ، اشتغالی ‖ (مجا) in großer—ſein بیوك
برصبرسزلقده، انتظارده بولنمق ‖ die —zwiſchen dieſen
(Familien) بوفامیلیالر آره‌سنده اولان کرکینلك، شکررنکلك ،
آچیقلق ، بوزغونلق ‖ زیاده دقت وصبرسزلقله اولان انتظار،
(فوق العاده) مراق ‖ (معما) برکر ، برقوسك آچیقلغی ،
قطر داخلیسی .

Spant (ـً ا لا) a. ㊷ (بحر) [ſpannen] کمی‌قبورغه‌سی.

Spar„ ... (ـ...) —lampe (ا مؤ) اداره قندیلی ‖
—büchſe (ا مؤ) پاره بریکدیرمکه مخصوص‌قوطی، چکمجه ،
خمبره ‖ —kaſſe (ا مؤ) اداره ، امنیت صندیغی .

Sparen (ــَ فع متع و فع لا—) a. ㉑ [قدیم آلمانجه
sparôn ſchonen] اداره ، تصرف ، امساك ایتمك ،
بریکدیرمك ‖ —Geld پاره بریکدیرمك ، صاقلامق ‖ تعویق،
تأخیر ایتمك ‖ (ا لا) b. ㊵ (sans pl.) Sparen bringt
Haben (ضرمثل) تصرف واداره ایدن زنکین اولور .

Sparer (ــَ ا م) a. ㊵ [ſparen] اداره وتصرف
ایدن ‖ (ضرمثل) dem— gehört ein Zehrer یعنی‌نك مالنی
یعلی (ییویررلر) .

Spargel (ــً ا م) a. ㊵ [لاتینجه sparagos]
(نبا) قوش قونماز ، هلیون .

Spark (ـً ا م) ㊳ [لاتینجه] (نبا) چایر اوتی .

Spärlich (ــَ ص) ㉔ [ſparen] آز، غیرکافی ‖ نادر ‖
سیرك ‖ (یمك حقنده) یاوان ، ساده .

Sparren (ــً ا م) b. ㊵ [قدیم آلمانجه sparro]
(صنع) دولکرلکده: —(=Dach) چاتی کیریشی ‖ (مجا) (عمو)
einen —(zu viel) haben یوزدرهم (عقلی) اکسیك اولمق .

Sparſam (ــَ ص) ㉔ [ſparen] (اشخاص حقنده)
اداره‌لی، تصرف‌سور —mit etwas umgehen برشیئی اداره
ایله قوللانمق، اداره ایله صرف ایتمك ‖ = ſpärlich .

Sparſamkeit (ــَـ ا مؤ) ㊾ [ſparſam] اداره ،
تصرف (rückſichten = S)— aus تصرف مقصدیله ، برای تصرف ‖
—kleinliche امساك ، بخل .

Spaß (ـَ ا م) ㉛ [لاتینجه expandere دن‌مأخوذ
ایتالیانجه spasso] اکلنجه، ذوق، جنبش ‖ ſeinen— haben
اکلنمك ، ذوقنه کیتمك ‖ – Das macht mir ungeheuren
بو بنم پك خوشمه کیدییور ، پك ذوقمه کیدییور ، پك زیاده
سوییورم ‖ ... es wäre ein —,wenn اکر . . . اولسه
ایدی پك خوش، تحف اولوردی، پك اکلنجه‌لی(برشی) اولوردی ‖
—Das war nur ein (آ) اوساده برشقه ایدی، لطیفه دن
عبارت ایدی ‖ —Das iſt kein شقه ، لطیفه دکل ، بورو ،
چوجق‌اویونجاغی‌دکل ‖ —zum لطیفه ، شقه‌اولسون‌دیه، ایچون،
کولهلم، کولونسون‌دیه ‖ !—bei Seite شقه ، لطیفه برطرف! ‖
ſeinen —mit Jemandem treiben بریله اکلنمك ، لطیفه
ایتمك ، شقه‌لشمق ‖ (keinen)— verſtehen شقه‌یه کلامك،
شقه‌دن آکلامامق، شقه‌سی اولمامق .

Spaßen (~ فعلا +) c. ㉑ [Spaß] ذوق ، آلای ،
جنبش، لطیفه ، شقه ایتمك ‖ (عو) مسخره‌لق ایتمك ، یاپمق ‖
Sie — wohl ? شقه‌ایدییورسکزدکلی؟ لطیفه‌می ایدییورسکز،
سویلیورسکز؟ مخصوصمی یاپیورسکز ؟ لطیفه اولسون دیه‌می
سویلیورسکز ؟ ‖ ! damit ist nicht zu — بونده کوله‌جك
برشی یوق !

Spaßig (~ ص) تحف ، اکلنجه‌لی ، مسخره .

Spat (ـ حا) متروك اولوب spät = .

Spat (ـ) (مرا. Spath) .

Spät (ـ ص) ㉑ [قدیم آلمانجه späti] کیج اولان ،
کیجه قالان ، کیج ‖ (حا) — es ist (wird) وقت کیج اولیور
(اوله‌جق) ‖ ? wie — ist es وقت نصل ؟ ، ساعت قاچ ؟ ‖
später (eher کلمه‌سنك مقابلی) بعده ، دها صکره ، دها کیج
اوله‌رق ‖ früher oder — er ارکیج ‖ (ضر مثل) besser
— als nie کیج اولسونده کوج اولمسون (کیج اولمق هیچ اولمامقدن
ایودر) ‖ es ist schon — am Tage, im Jahre وقت ،
موسم کچکدی ‖ Das kommt zu — آرتق بونك موسمی کچدی ‖
(die Uhr) geht (um 5 Minuten) zu — ساعت بش دقیقه
کیری کیدییور ‖ in — eren Zeiten ایلروده ، مستقبلده .

Spät„... (~...) — apfel (ا م) صوك ترفنده المه ‖
— herbst (ا م) صوك بهارك نهایتی ‖ — sommer (ا م)
یازك صوکی ، نهایتی .

Späte (~ ا مؤ) ㊿ [spät] کیج وقت، کیج زمان .

Spatel (~ ا م) a. ㊵ (صنع) [لاتینجه spata
Rühr-löffel] (اجزا) برطرفی طوبلی ودیکر طرفی کورك
کبی اجزاجی آلتی ، ملوق .

Spaten (~ ا م) b. ㊵ طوغری ودرت کوشه‌لی کورك ‖
کذا (زرا) ساقز بلی .

Spat(h) (ـ ا م) ㊳ ونادراً ㉛ [قدیم آلمانجه spât]
(معد) یوفقه‌لی طاش ، اسپات ‖ (بیطر) بارکیرك آیاق طراغنه
یقین صیچرامه مفصلنده حاصل اولان سرت شیش .

Spatium (~)(~) tss (ـ ا لا) ㊹ [لاتینجه] اره‌لق، فاصله.

Spät-ling (~ ا م) ㊳ [spät] (Frühling ك
مقابلی) کیج طوغان قوزی (طانه) ‖ (میوه حقنده) ترفنده ‖
قیش میوه‌سی ‖ (کذا مجازی) ‖ (چوجق حقنده) یاشلی
ابویندن حاصل اولان چوجق

Spatz (~ ا م) ㊶ یاخود ㊳ [اورته آلمانجه spar
Sperling ‖ مرا. Petz von Bär] (تا طبیع) سرچه
(Sperling =) ‖ (مجا) Das pfeifen die — en auf den
Dächern (آیول) بو هرکسك آغزنده ، هرکس بیلیور ،
بوندن هرکس بحث ایدییور، اوکرنمدك ، ایشتمدك کمسه قالمدی.

Spazier„... (~...) — fahrt (ا مؤ) آرابه‌ایله کزمه،
پیاسه ‖ — gang (ا م) کزمه ، پیاسه ، کزمه (کذلك
کزمکه چیقیلان محل) ‖ — ritt (ا م) حیوان ایله یاپیلان
کزمه ، کزمك ایچون حیوانه بنمه ‖ — stock (ا م) باستون .

Spazi(e)ren (~ فعلا —) a. ㉑ [لاتینجه spatia'ri
sich ergehen] پیاسه ایتمك ، کزمك ، کزمکه چیقمق ،
تنزه ایتمك ‖ — fahren آرابه ایله کزمك ، کزمك ایچون آرابه‌یه
بنمك ‖ ein (Kind) — führen برچوجغی کزمکه چیقارمق ،

کوتورمك ‖ — gehen کزمکه چیقمق ، کزمکه کیتمك ‖
— reiten حیوان ایله کزمکه چیقمق ، حیوانله کزمك .

Specht (~ ا م) ㊳ [قدیم آلمانجه spëht : Kluger
Vogel] (تا طبیع) آغاج‌قاقان (قوشی) .

Speck (~ ا م) ونادراً (ا لا) ㊳ (*sans pl.*)
[قدیم آلمانجه spëc : مرا. spicken] طوموز ، بالینه بالغی
والخ ایله (عمو) (وکذا انسانك) دریسی التنده‌کی (ایچ) یاغی ‖
(مجا) — auf den Rippen haben یاره طوتمق ‖ (عمو)
(wie die Made) im — sitzen بوللق، وارلقده یشامق .

Speck„... (~...) — bauch (ا م) Schmer-bauch = ‖
— hals (ا م) تاکیه‌جی قالبی کبی (یاغلی) اکسه .

Spedi(e)ren (~ فعمتع) a. ㉑ [لاتینجه expedi're
دن مأخوذ ایتالیانجه] (تجا) مال، اشیا کوندرمك ، سوق ایتمك.

Spediteur (~ ا م) [فرانسزجه نهایتله نهایتلنان teu'r[e]
یکی لاتینجه] (تجا) اشیای تجاریه طوپلیوب کوندرن
(برتجارتخانه نامنه) قومیسیونجی ، امانتجی .

Speditions„... (~...) tss (~) — bureau
(فرانسزجه تلفظ اولنور) (ا لا) (تجا) مال ، اشیا سوق
اولنان ، دائره ، سوقیات اوطه‌سی ‖ — geschäft (ا مؤ)
(اشیا واموال تجاریه) نقلیات اداره‌سی .

Speer (ـ ا م (ا لا) ㊳ [قدیم آلمانجه spër = لاتینجه
sparus Wurf-spieß] مزراق ، (آتمغه مخصوص) حربه ،
قارغی ‖ کذا مرکب اوله‌رق مثلا : — = Rippen کبی دخی
مستعملدر .

Spei„... (~...) — gewohnheit (ا مؤ) توکورمه
عادتی ‖ — napf (ا مؤ) (موزه ، دوائر ومکاتب وبیوك
ابنیه‌لرده قوریدور وامثالی محللره دروئی قوم وسائره ایله مملو
اوله‌رق قونیلان) توکروك چناغی ، حوقه‌سی .

Speiche (~ ا مؤ) ㊿ [قدیم آلمانجه speicha ، مرا
لاتینجه spi'ca Ähre] (آرابه‌جیلقده) = Rad-speiche ‖
(تشر) بیلکی تشکیل ایدن ایکی کمیکك کوچوکی ، طیش طرفده
بولنانی ، کعبره .

Speichel (~ ا م) a. ㊵ [قدیم آلمانجه spei'chila
دن مأخوذ speien اولوب] توکروك ، سالیه ، لعاب .

Speicheln (~ فعلا +) a. ㉑ [Speichel] توکورمك
(spucken =) چوق توکورمك ، چوق توکروك چیقارمق .

Speichen (~ فعمتع) a. ㉑ [Speiche] (صنع)
— (ein Rad) برتکرلکه یاره‌قلق ، اسپیت طاقمق .

Speicher (~ ا م) a. ㊵ [لاتینجه spicarium
Korn-haus دن مأخوذ قدیم آلمانجه spichari] (تجا)
مغازه ، آنترپو ، انبار ‖ خصوصیله ذخیره انباری .

Speichern (~ فعمتع) a. ㉑ [Speicher]
= auf-speichern .

Speien (~ فعلا + وفعمتع) o. ⑳ وبعضاً a. ㉑
[قدیم آلمانجه spi(w)an = لاتینجه spu'ere] توکورمك ‖
Feuer und Flammen — آتش پوسکورمك ‖ brechen =
Gift und Galle — اطرافنه زهیر صاچمق .

Spei-er (~ ا م) a. ㊵ [speien] ، — in (ا مؤ)
توکوران (ارکك ، قادین) ‖ (رن باویراسنده برشهر) اشپائیر،
صییر .

Speik (ـَ ا م) ㊳ (نبا) چوقه چیچکی ، زهرالربیع .

Speiler (ـٓـَ ا م) .a ㊵ کباب شیشی .

Speis (ـَ ا م) ㊳ (صنع) دیوارجیلقده (مرا . (Speise .

Speise (ـٓـَ امؤ) ㊿ [قدیم آلمانجه spisa ایتالیانجه spesa دن مأخوذ] یمك ، طعام ، ینه‌جك شی، مأکولات Aufwand (اکثریا : Speis) und Trank — ییه‌جك وایچه‌جك، مأکولات ومشروبات‖ (مجا) —geistige مشروبات کئولیه ‖ مواد غدائیه ‖ Mehl=speise = ‖ (مجا) غدا ، حظ ، ذوق‖ (بویاجیلقده) = Kalk=milch ‖ (دیوارجیلقده) (کذا der Speis) = Mörtel ‖ (معد) آرسینق ، صیجان اوتینك معادن ایله اولان ترکیباتی .

Speise... (ـٓـ...) —zimmer (ا لا) یمك اوطه‌سی‖ —fisch (ا م) اکل اولنور بالق ‖ ییوك بالقلری بسلکه مخصوص کوچك بالق‖ —karte (امؤ) یمك‌جدولی، لیستاسی‖ —meister (ا م) کیلارجی، وکیل خرج ‖ —saal (ا م) یمك صالونی؛ مکتب وامثالنده یمکخانه، طعامقغوشی‖—röhre (امؤ) (تشر) اغدیه‌یی آغزدن معده‌یه سوق ایدن مجرا، مری‖ —schrank (ا م) یمك دولابی‖ —tisch (ا م) یمك ماصه‌سی ، سفره ‖ —zettel (ا م) = —karte .

Speisen (ـٓـَ فعه متعه وقعه لا+) .b., c ㉑ [Speise] یمك یمك ، طعام ایتمك ، قارنی طویورمق ‖ خصوصیله : (zu Mittag)— اویله طعامی ایتمك ، zur Nacht— یاخود: zu Abend— اقشام طعامی ایتمك‖ in welchem Gasthofe —Sie ? قنغی لوقانطه‌ده طعام ایدیورسکز ؟ نره‌ده یمك ییورسکز ؟ (wünsche) : وکذا یالکز ich wünsche Ihnen wohl zu speisen ! عافیتلر اولسون ! ‖ Jemand— بریشه ییه‌جك ، یمك ویرمك ‖ (مجا) Jemand mit leeren Hoffnungen— برینی بوش واصلسز مواعید ایله اویالامق، آلداتمق؛ بوش امیده دوشورمك ‖ مالزمه‌سی تدارك ایتمك .

Spektakel (ـٓـَ ا لا(ا م) .a ㊵ [لاتینجه، فرانسزجه] Schau=spiel = (عمو) اکثریا (ا م) گورولتی، پاتردی ، شماته ، پایغره .

Spektrum (ـٓـ ا لا) ㊸ [لاتینجه] خیال، طیف .

Spekulant (ـٓ-- ا م) ㊶ [لاتینجه] (تجا) معاملات تجاریه وصرافیه یاپان‌معامله‌جی .

Spekuli(e)ren (ـٓـَـ-- فعه لا+) .a ㉑ [لاتینجه] آراشدیرمق، تجسس ایتمك ، خصوصیله (تجا) معاملات تجاریه وصرافیه‌یه گیریشمك ؛ معامله‌جیلك ایتمك ، (تجا) کذلك حساب ایتمك ، پك اینجه دوشونمك .

Spelt (ـٓ ا م) ㊳ (sans pl.) [آشاغی آلمانجه] = Spelz .

Spelunke (ـٓـَ- امؤ) ㊿ [لاتینجه] (اسمی، شهرتی کوتومحل) باتاقخانه ، قمارخانه ، آشاغی کمسه‌لرك گیروب چیقدیغی محل .

Spelz (ـٓ ا م) ㊳ [قدیم آلمانجه spëlzo اولوب لاتینجه spelta دن مأخوذ] (نبا) قریلجه بوغدای .

Spelze (ـٓ امؤ) ㊿ [قدیم آلمانجه spelza = لاتینجه spelta] (نبا) قصیلهٔ نجیلیه‌نك چیچکارینی احاطه ایدن قلیف ، حشاله .

Spende (ـٓ امؤ) ㊿ [لاتینجه expe'ndere دن مأخوذ] spënta توزیع ، اعطا (احسان ، عطیه، هدیه ؛ ذخائر ،مالزمه، ییه‌جك ایچه‌جك حقنده) تقسیم ‖ ویریلان‌شی، عطیه ، صدقه ، بخشش ‖ وقف (ویونك ایرادی) .

Spenden (ـٓ فعه متعه) .b ㉑ [Spende] ویرمك ، هدیه ، عطیه ویرمك ؛ تقسیم ایتمك ، طاغتمق ؛ جومردلك، سخاوت ایدرك ویرمك، بخش ایتمك .

Spendi(e)ren (ـٓـَـ فعه متعه وفعه لا+) .a ㉑ [ایتالیانجه spe'ndere] هدیه ایتمك، هبه اوله‌رق ویرمك، هدیه اوله‌رق تقدیم ایتمك .

Spenzer (ـٓ ا م) .a ㊵ [انکلیز] قادین‌نیمتنی‌نوعی.

Sperber (ـٓ ام) .a ㊵ [قدیم آلمانجه spa'rwari ، Raubvogel خصوصیله‌سرچه آولیان] (تاطبیعه) آتمجه(نوعی) .

Sperenzi-en (ـٓـَـ- جمع) (.inv) [لاتینجه تمایتلمش sperren اوله‌رق] (عمو) Gesperr = مقاومت ، مقابله ‖ —machen Sie keine تازلنمه‌یکز! ادا ایتمیکز ! هایدندی! .

Sperling (ـٓ ام) ㊿ [قدیم آلمانجه sparo] (تاطبیعه) سرچه .

Sperlings... (ـٓـ...) —kraut (ا لا) (نبا) قاره قولاغی .

Sperr... (ـٓ...) —kette (امؤ) بر یری قپامغه ، سد ایتمکه مخصوص زنجیر ‖ —angelweit (ص) (عمو) آردینه قدر آچیق، صرتنه قدر آچیق، آیریق‖ —sitz (ا م) (تیا) آیرلمش ونومرولنمش تیاترو یری، صندالیه‌سی .

Sperre (ـٓ امؤ) ㊿ [sperren] قپامه ، سد وبند ایتمه، برنهرك وجاده‌نك سد ایدلمسی، مروروعبوره غیرمساعد حاله‌قونمسی ، باریقادله‖ —des Verkehrs اختلاط وارتباط ایشلمه ، گوروشمه ، مرور وعبورك منع ، قطع وتعطیلی ‖ غلبه‌لقدن قپانوب قالمه‖ یساغ ایتمه ‖ محاصره ‖ (قپامغه، سد وبند ایتمکه یرایان شی) پارمقلق، صره‌واری قازیق ‖ دربند ، صو بندی ‖ (قپو) سورمه‌سی .

Sperren (ـٓ فعه متعه) .a ㉑ آچمق ، آیرمق ‖ die Beine (aus : یاخود) von einander— بجاقلرینی بربرندن آیرمق ، بجاقلرینی‌آچمق‖ (مطبعه) — (Wort) ein برکلمه‌نك حروفاتنی آره‌لی ، فاصله‌لی اوله‌رق‌ترتیب وطبع ایتمك ‖ (سربسیت حرکتی‌میخانیکی برواسطه ایله غیرقابل‌قیلق) قپامق، سد وبند ایتمك ، کلیدلمك ، سورمه‌لمك ، سورگیلمك ، بکتمك ‖ قطع وتعطیل ایتمك ‖ قپاتمق ، طیقامق ‖ منع ویساغ ایتمك ‖ Jemand in's Gefängniß — برینی حبسه طیقمق ‖ Jemand aus dem Hause— برینی طیشاری آتمق (ایچرو گیره‌میه‌جك صورتده) ‖ نادراً (فعه مطا) قوللرینی، بجاقلرینی آییره‌رق مدافعه ومقابله‌یه حاضرلنمق ‖ (مجا) مقابله ایتمك ، دیره‌نمك ، پایمامق اوزره عناد ایتمك ‖ ازیلوب بوزولمك ، صیقیله‌رق پاپمق، تکلیفلی‌طاوراتمق‖ آغیر آغیرو یحرکسزجه‌سنه یاپمق ‖ قورولمق، بتلك ، بته‌لنمك .

Spesen (ـٓـَ جمع) (.inv) [ایتالیانجه] (تجا) مصرف، خرج ‖ unter Zurechnung Ihrer— مصرفکز داخل اولمق اوزره .

Spezerei (ـٓـَ- امؤ) ㊾ [لاتینجه spe'cis دن مأخوذ ایتالیانجه specier'e] (تجا) (یمکه قونیلان)

بهارات|| —en (جمع) بهاراتك انواعيله شكر، قهوه وامثالى كبى شيلر ، (اجزاجى اشياسى) || اجزاى كيميويه || اجزاجى وبوياجى اشياسى ، اجزا .

Spezial (˘ ˊ(˘) tss - ص) (24) خصوصى ، مخصوصى || (ا م) (38) (عمو) تكليفسز دوست ، آرقداش .

Speziali-en (˘(˘) ˊ(˘) tss - جمع لا) (inv.) [لاتينجه] مفردات ، تفرعات || ايضاحات .

Spezialiſt (˘ˊ-(˘) tss - ا م) (51) [لاتينجه] برفن وصنعتك يالكز برشعبه‌سنى مكملاً اوكره‌نوب اونده اجراى صنعت ، هنروتدقيقات ومطالعات ايدن هنرمند وعالم متخصص.

Spezialität (˘˘-(˘) tss - ا مؤ) (49) [لاتينجه] برفن ويا علمده وصنعتده اختصاص ايتمه ، خصوصى فن وصنعت شعبه‌سى .

Speziell (˘(˘) tss - ص) (24) [لاتينجه] ſpezial= خصوصى، مخصوص|| خصوصى، آيروجه|| etwas—angeben برشيئى آيروجه ايضاح وتفسير ايتمك ، جنس ونوع وحالنى ايضاح ايدرك بيان ايتمك ، ديكرلرندن تفريق ايتمك || mein —er Freund بنم خصوصى دوستم ؛ رفيق حقيقم ، اصل ارقداشم ، تكليفسز كوروشديكم ارقداشم .

Spezi-es (˘(˘) tss ˉ ا مؤ) (inv.) [لاتينجه] (بعضا لاتينجه تصريف اولنوب جمعى بعضاً كذلك : Spezi-en) نوع|| (حسابده) die 4— اعمال اربعه (قواعد اصليهٔ اربعه) .

Spezifikum (˘˘ˊ tss - ا لا) (58) [لاتينجه] (طب) برعلته مخصوص اولان دوا ، دواى خصوصى .

Spezifiſch (˘ˊ tss - ص) (24) [لاتينجه] خصوصى ، خاص || (حكمه) —es Gewicht ثقلت اضافيه .

Spezimen (˘˘ tss ˊ ا لا) (56) [لاتينجه] (جمعى كذا لاتين اصولنده اوله‌رق : Spezi'mina) نمونه ، اورنك ، مشق.

Sphäre (˘ˊ sf ا مؤ) (53) [روم] (ريا) كره || (هيئة) كرهٔ سما ، عالم دنيا ، كائنات|| دائرهٔ نفوذ ، دائرهٔ تأثيرواقتدار.

Sphäro-id (ˊ˘- sf ا لا) (38) [روم] (ريا) شكلى كره‌يه قريب ومشابه اولان جسم ، شبه كره .

Sphinx (˘ s f ا مؤ) (مفردى .inv ، جمعى —e) ، (ا م (ا لا) (38) [روم] (اساطير) اساطير قديمه‌نك قيزباشلى وقنادلى ارسلان صورتنده تخيل اولنان برپريسى|| (تا طبيعه) Dämmerungs-falter= .

Spicken (˘ فع متع) a. (21) [اورته آلمانجه ſpicken] ياغله ياغلامق ؛ طوموزياغى صوقمق || (مجا) (den Beutel) —mit Gold كيسه‌يى التون ، پاره ايله طولديرمق || Jemand— برينك پاره‌سنى طولانديرمق ، پاره‌سنى چكمك ، صيزديرمق .

Spie (ˊ) (ſpei-en فعلنك زمان ماضيسنك برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Spiegel (˘ˊ ا م) a. (40) [قديم آلمانجه spiegel لاتينجه spe'culum دن مأخوذ] آينه ، مرآت || glatt wie ein— آينه كبى دوزومجلا|| (نشان تخته‌سنده) مركز،آينه.

Spiegel,, ... (ˉ˘...) —decke (ا مؤ) (معما) آينه طوان || —glatt (ص) آينه كبى دوز ، پارلاق (مجلا) || —rahmen (ا م) آينه چارچوه‌سى || —beleger (ا م) (صنع) قالايجى|| —eier (جمع لا) صحن ، طاواده قيريلوب (پيشر، پاصديرمه وامثاليله) پيشوريلان يمورطه|| —fernrohr (ا لا) (هيئة) تلسقوب ، انعكاس آينه‌سى || —fo'li-e (ا مؤ) (صنع) آينه صيرى || —glas (ا لا) (صنع) آينه جام ، آينه جامى|| برآينه‌نك جامى|| —karpfen (ا م) (تا طبيعه) الاجه سازان (بالق) || —leiſte (ا مؤ) (صنع) اكرى يونتولمش آينه كنارى || —quadra'nt (ا م) (بحر) هادلى قادرانى .

Spiegeln (˘ˊ فع لا +) a. (21) [Spiegel] مجلا ، پارلاق اولمق ، آينه كبى پارلامق ، خاره‌لنمك، يشار دوتراولمق|| (مجوهرات حقنده) پرل پرل يانمق (پارلامق) .

Spiekanard (˘˘ˊ ا م) (38) (نبا) =indiſche Spieke.

Spi(e)ke (˘ ˊ ا مؤ) (53) [لاتينجه spica] (نبا) سنبل هندى .

Spi(e)ker (˘ˊ ا م) a. (40) [Speiche ، كلمه‌سيله متناسب] چيوى .

Spiel (ˊ ا لا) (38) ، جمعى بعضاً (.inv) [قديم آلمانجه ſpil Zeitvertreib] اويون،لعب ، اوينامه || auf dem—e تهلكه‌ومخاطره‌ده اولمق || auf's— ſetzen تهلكه‌يه ، مخاطره‌يه قويمق ، فدا ايتمك ، يازيق ايتمك|| (موسيق) چالمه || (ع) mit klingendem— موسيقه‌چاله‌رق ، بورو، ترنپت باشده اوله‌رق|| (der Teufel)hat ſein— damit... بو ايشه، بوكا شيطان قاريشيور|| die Hand bei etwas im —e haben برايشك ايچنده الى ، پارمغى اولمق ، برشيده مدخلى بولنمق || laſſen Sie mich bei dieſer Sache aus dem—e بو ايشه بنى قاريشديرميكز || ايش ، شى || اويون طوپى ، اويونجاق || (آلات مختلفه‌ده) ديل ، ديلجك .

Spiel,,... (ˉ...) —feind (ا م) اويونى سومز كيمسه|| —parti'e (ا مؤ) —parti'e bei uns iſt heute بوكون بزم اويون كونمز ، بوكون بزم اويونمز وار|| —bruder (ا م) اويونى پك سون ، كيجه كوندوز اويونله مشغول اولان كيمسه|| —leute (جمع) (—mann كلمه‌سنك جمعى) خصوصيله (ع) بورزان وترنپته‌جيلر ؛ (صورت عموميه‌ده) موسيقه‌جيلر || —ſache (ا مؤ) اويونجاق || —uhr (ا مؤ) چالارساعت|| —werk (ا لا) =—ſache چالار ساعتك چالمه ماكنه‌سى ، چالارى || —zeug (ا لا) اويونجاق || اويونجاق قبيلندن اولان شى ، چوجق اويونجاغى كبى شى .

Spielen (˘ˊ فع لا+ ، فع متع ، وبعضا فع مطا) a. (21) [Spiel ؛ قديم آلمانجه ſpilôn] اوينامق || (موسيق) ein Inſtrume'nt— (آلات موسيقيه‌دن برنى ، برچالغى‌يى) چالمق|| ein Lied— برهوا ، شرقى‌يى چالمق|| er läßt nicht mit ſich— اوكنديسيله اويناتمز ، اونك ايله شقه ، لطيفه ايدلمز|| Karten— الخ كاغد وساره اوينامق|| um Geld— پاره‌سنه ، پاره ايله اوينامق|| umſonſt— بادهواسنه ، بوشنه، هيچ برشيسنه اوينامق || Jemandem einen Poſſen, einen Streich— برينه براويون ، ماديك اوينامق ، دك ايتمك || (dieſe Farbe) ſpielt in's Blaue بورنك ماكى‌يه چاليور ، قاچيور، ماكى‌يى آكديريور|| (تيا) das Stück ſpielt lange بواويون پك چوق كره ، چوقدنبرى اويناتيور || das Stück ſpielt in Vene'dig بوماده ، بوشى ونديكده جريان ايديور، بووقعه ونديكده وقوعه كليور || (مجا) etwas— تقليد ايتمك

(برنجی، برشیئی) —Herrn (großen) den افندیلك ، بیوكلك
طاسلامق ، صاتمق ‖ so spielt man nicht یوبویله اوینانمز،
بونك اویونی اویله دكلدر ‖ wir beide — zusammen
اویونده برابركیز برابرز ، برابركیز برابراویناپورز ، اوینایه‌جغز،
ich habe in der Lotterie gespielt, aber(jetzt) ‖ اوینایه‌لم
(صاتون الدم) بن پیانقو اوینادم spiele ich nicht mehr
فقط شمدی آرتق اوینامیورم (آلمیورم) .

Spieler (ـ ـ ١ م) a. ㊵ [spielen] ، —in اوینایان
(اركك ، قادین) ‖ (موسیقی) برنجی‌درجه— ersten Ranges
موسیقی شناس ، چالغی چالان ‖ (تیا) آقتور ، آقتریس ‖
falsche(r) —(in) قمارده حیله ایدن .

Spielerei (ـ ـ ـ ١ مؤ) ㊵ [spielen] اوینانشمه ،
لطیفه ، شقه، چوجقلق ‖ اویونجاق ‖ صاچمه ، عبث، دكرسز
شی ‖ اوینامه .

Spier (ـ ١ لا) ㊳ [=انكلیزجه spire : Spore
كلمه‌سیله متجانس] اینجه ، اوفق چمن ، اوت پارچه‌سی ، تلی ‖
[لاتینجه] (١ م) ㊳ (تیا) فصیله وردیه‌دن اركج صقالی
(كذلك Spier) .

Spiere (ـ ١ مؤ) ㊸ [Spier=] (تیا) Spier=
اركج صقالی ‖ (بحر) — (ویاخود Sparren) قبا ایشلرده
مستعمل ماتوله ، اوزون صیریق ؛ كوندر ، كوسكو .

Spier(l)ing (ـ ١ م) ㊳ [لاتینجه spira] (تیا)
Eber = esche= .

Spieß (ـ ١ م) ㊳ [قدیم آلمانجه spioz ‖ spriessen
و Bugspriet كلمه‌لریله‌متناسب] قدیمده (ع) مزراق، غارغی ،
حربه ، — (Wurf=) اوق ، غارغی ‖ مزراقلی ، غارغیلی
(یوناره صلح كسه ، عسكر) ‖ [قدیم آلمانجه spiz
am —e braten شیشده قیزارتمق ، ‖ Brat = spieß=
پیشورمك (آوجیلق) e — (جمع) كیبك انواعنك وقرهجه‌نك
ایلك یاشنده یعنی یالكز ایكی بویتوزدن عبارت اولدیغی وقتك
بویتوزلری،نوشاخ .

Spieß... (ـ...) —braten (١ م) (آشجیلق) شیش
كبابی ‖ —bürger (١ م) اسكیدن غارغیلی باشی بوزوق ‖
شمدی : احوال عادیه‌ده یشایوب همان هركون بری دیكرینه
بكزرصورتده امرار ایام ایدن كویلی ‖ —glanz (١ م) (معد)
صاف آنتیمون glas — ‖ reiner — glanz (١ لا)
(آوجیلق) (١ م) — hirsch ‖ —glanz=
یاورو كیبك (Spießer=) .

Spießen (ـ قه متعه و قه مطا) c. ㊳ [Spieß]
دلمك ، دلوب كچیرمك، شیشلمك ‖ (مجازات اولەرق) قازیقلامق
(pfählen=) auf die Gabel— چاتاله طاقمق ، كچیرمك،
باتیرمق ‖ مغلایه‌رق ، چاقه‌رق تثبیت ایتمك .

Spießer (ـ ١ م) a. ㊵ [Spieß] (اسكیدن)
غارغیلی ‖ (مجا) (عو) Spieß = bürger= ‖ (آوجیلق)
برپاشنده كیبك .

Spik... (ـ...) (مرا...) Spiek .

Spill (ـ ١ لا) ㊳ [قدیم آلمانجه spillâ] (بحر)
(كذا —Gang=) ایرغاد .

Spille (ـ ١ مؤ) ㊸ [قدیم آلمانجه spi'nala]
Spindel= .

Spilling (ـ ١ م) ㊳ [اورته آلمانجه spinling
Schlehen=baum دیمكاولان prunus spino'sa اولوب
دن مأخوذ] چاقال اریكی ، (كوچوك یبانی) صاری اریك .

Spinat (ـ ١ م) ㊳ [لاتینجه] (نبا) اسپناق ‖ یمك
اوله‌رق اسپناق یمكی .

Spind (ـ ١ لا) (١ م) ㊳ . a. ㊷ [آشاغی آلمانجه
كذا: Spinde (ـ لا) ㊷b. دولاب(=Schrank ، Schrein).

Spindel (ـ ١ مؤ) ㊸ [قدیم آلمانجه spi'nnala
spinnen دن مأخوذ] ایك ، مغزل ‖ زمان قدیمده طائفه
نسایه اشارت اولنق اوزره = مثلا: Kunkel„... —lehen
(١ لا) Kunkel = lehen= ‖ (تشر) كعبره(=Speiche) ‖
(نبا) محورسیله ، سونكو ‖ (صنع) محور ، میل ، عمودی
قازیق، آناج ‖ (معما) einer Treppe— پردومه نردبانك
یوقاریدن‌اشاغی به، اورته‌سنه موضوع‌دیرك ، بابا ‖ (اپیلكجیلكده)
المكه محوری ، مكیك ‖ مقره .

Spindel... (ـ...) dünn(e Taille)— قوپه‌جق‌كبی
غایت اینجه (بل) ‖ dürr— (صـ) اوقلسه‌ك اوچاچاق‌كبی
قورو ، ضعیف .

Spinell (ـ ١ م) ㊳ [لاتینجه] (معد) آل یاقوت .

Spinett (ـ ١ لا) ㊳ [ایتالیانجه spine'tta
(موسیقی) قانون .

Spinn... (ـ...) frau— (١ مؤ) ایپلكجی قاری ‖
hütte— (١ مؤ) كندی اطرافنی اورن ایپك بوجكاری حقنده)
یمورطه ، تخم صندیغی ‖ raupe— (١ مؤ) قوزه یاپان قورد،
ایپك بوجكی ‖ rocken— (١ م) اوركه .

Spinne (ـ ١ مؤ) ㊸ [قدیم آلمانجه spinnen spinna
دن مأخوذ] (تا طبیعه) اوروبجك ‖ (مجا) ich hasse ihn
wie eine— بن اونی كوناهم قدر سومام ، اوندن كوناهم‌قدر
خوشلانمام ‖ (عمو) —! pfui, تو ، مصیبت !

Spinnen (ـ قه متعه و قه لا +) یعضا (قه مطا)
b. ㉚ [قدیم آلمانجه spinnan] اكرمك ، بوكمك ، اورمك‖
der Kreisel spinnt (طوپاچ اولدیغی یرده دونیور) اویپیور.

Spinnerei (ـ ـ ١ مؤ) ㊾ [spinnen] اكرمه ، ایپلك
بوكمه اصولی ‖ ایپلك اكریلان ، ایپك یاپیلان محل ، ایپلكخانه،
ایپك فابریقه‌سی .

Spinös (ـ ـ صـ) ㉑ [لاتینجه] (عمو) پرامز ، خبیث ،
قلاش ، شرت .

Spintisi(e)ren (ـ ـ ـ قه لا +) a. ㉑ [فلمنكجه]
(عمو) برشیئی پك چوق دوشونمك ، برشی اوزرینه ، ایچون
قفاسنی پاتلاتمق .

Spion (ـ ١ م) ㊳ نادراً كذلك ㊷a. [فر] جاسوس‖
(Polizei's)— خفیه .

Spioni(e)ren (ـ ـ ـ قه لا +) ㉑a. [Spio'n]
جاسوسلق ، خفیه‌لك ایتمك .

Spiral (ـ صـ) ㉑ [لاتینجه] حلزونی ، (حا) حلزونی
اوله‌رق .

Spirale (ـ ـ ١ مؤ) ㊸ [لاتینجه] علی‌الخصوص (ریا)
حلزون (منحنیسی) ‖ (in einer Taschenuhr)— برجب
ساعتك یایی .

Spiritismus (ـ ـ ـ ١ م) ㊹ [لاتینجه] ارواح اموانله
اختلاط وارتباطده بولنمق ادعا واعتقادی .

Spirituosa,...sen (‿‿‿– جمع) (*inv.*) [لاتينجه] مشروبات كئوليه ، مسكرات .

Spiritus (‿‿– ا م) (*inv.*) شراب روحى ، اسپرتو ، كئول (آلقول) ‖ (مجا) وسعت قريحه ، فكرك علويتى ، تعاليسى ‖ روح ، جان ‖ جن ، پرى .

Spiritus,,... (‿‿‿...) —hospita'l (ا لا) روح القدس خسته خانه‌سى .

Spital (‿– ا لا) ㉕ [Hospital كلمه‌سنك صورت مختصره‌سى] ، Spittel (‿– ا م) a. ㉔ خسته خانه ، دارالشفا .

Spitz (– ص) [قديم آلمانجه spizi ‖ Spieß كباب شيشى كلمه‌سيله متناسب] سيورى ، اوجلو ، (مجازى) كذا : كسكين ، تيز ‖ (ريا) —er Winkel زاويهٔ حاده ‖ —auslaufen سيوريله‌رك كيتمك ، كيتدكجه سيوريلشمك ‖ ich kann es nicht— kriegen بن بونى بردرلو آكلايه‌ميورم ، بوندن برشى آكلايه‌ميورم ‖ نازك ، نارين ‖ طوقوناقلى ، رموزلى ، اينجيديجى ، كسكين ، سرت ‖ Spitz (ا م) ㉑ سيورى بورون كوچوك كوپك ، اشپيتسى ‖ (عمو) خفيف كيف ‖ einen— haben چاقركيف اولمق .

Spitz,,... (–...) —bohrer (ا م) (صنع) سيورى مثقب ، بورغو ‖ —kopf (ا م) سيورى قفالى (انسان) ‖ ...,,bogen مثلا : —bogen = Fenster (ا لا) اوزرى مختلف المركز ايكى قوسك برزاويهٔ حاده تشكيل ايتمك اوزره يكديكريله تقاطعدن حاصل اولان برشكلى پنجره ‖ —bub (ا م) وياخود —bube (ا م) توفه‌جى ، يان كسيجى ، خرسز ، كلفان بكى ‖ —findig (ص) اورته آلمانجه spi و fein vunt] Fund قورناز ، شيطان فكرلى ‖ سفسطه‌جى ، مغالطه‌جى ‖ سيورى آغيز (حيوان حقنده) ‖ (تا طبيعه) كوپك بالغى توغندن بالق ‖ —name (ا م) لقب ، آلاى واستهزا ، تحقير طريقيله قومش اسم .

Spitze (‿– ا مؤ) ㉝ اوج ، برشيئك سيورى محلى ، نهايت طرف ، تپه‌سى ، ذروه‌سى ‖ (ع) برقطعهٔ عسكريه‌نك اوجى ، پيشدار ، باش ، (پيشداراوجى) ‖ die —der Behörden رؤسا ونظار حكومت ‖ die Dinge auf die— treiben برشيئك صوكنه وارمق ، آشيرى كيتمك ‖ طوقوناقلى سوز ، نطق ‖ (تجا) Kante = —Brabanter ‖ تنته بروكسل دانتله‌سى .

Spitzen (‿– فعـ متعـ وفعـ مطا) e. ㉑ [spitz] سيوريلتمك ، سيوريلشديرمك ، سيوريلمك ، سيوريلتمك ، اينجلتمك ‖ (einen Blei-stift, eine Feder)— برقورشون قلمى ، برقلمى يونتمق ، آچمق ‖ (مجا) طوقونديرمق ، كنايه‌لى جواب ويرمك ، سوز سويلمك ، طاش آتمق ‖ das ist auf mich gespitzt بكا اوله‌جق ‖ das Maul, سيوريلمك ‖ (اعضاى بدن حقنده) اوزاتمق ، den Mund— (اوپمكده اولديغى كبى) آغزينى دوداقلرينى بوزوب سيوريلتمك ‖ (مجا) پك دقتله بكلمك ، انتظار ايتمك ‖ die Ohren— (دقتله ديكلمك اوزره حاضرلامق) قولاق ويرمك ‖ (مجا) (عمو) sich auf etwas— برشيدن اميدلنمك ، اميد وار اولمق ، بكلمك .

Spitzen,,... (–‿...) —kleid (ا لا) تنته‌دن يابيله ، تنته‌لى البسه ‖ —kragen (ا م) تنته ياقه ‖ —klöpplerin (ا مؤ) تنته‌جى قادين ، قيز ، تنته اورن .

Spl. (Suppleme'nt كلمه‌سنك صورت مختصره‌سى) .

Spleen (spline ا م انكليزجه تلفظ اولنور) ㊻ (*sans pl.*) [انكليزجه] فى الاصل = Milz = sucht ‖ (شمدى قاچيقلغى كوسترمك اوزره) انكليز خسته‌لغى .

Spleiße (‿– ا مؤ) ㉝ [اورته آلمانجه splize] Schleiße = بوينه يارلمش تخته ، آغاج .

Splendid (‿– ص) ㉔ [لاتينجه] پك مكمل ، پارلاق ، طنطنه‌لى ، مكلف ، محتشم ، كوسترشلى ، شانلى .

Splint (– ا م) ㉗ و ㊳ [آشاغى آلمانجه] (نبا) و(صنع) آغاجك قبوغيله ايچى آره‌سنده هرسنه نشوونما بولان درى ، حشب كاذب .

Spliß (– ا م) ㉝ [Spleiße =] آغاج پارچه‌سى ، قيرينتيسى .

Spliß (–) (spleißen فعلنك زمان حال ماضى صورتنك برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Splissen (‿– فعـ متعـ) c. ㉑ [Spliß] (بحر) (zwei Taue)— (ايكى خلاطى اوروب) اوجلرندن بر برينه اكلك .

Splitter (‿– ا م) a. ㊵ [قديم آلمانجه spiltan] spalten اودون ، آغاج پارچه‌لرى ، صيچرايوب ، قيرلايوب قوپان پارچه ‖ (درى وسائر محله كيرن) قيميق ، خصوصيله كميك قيميغى ‖ (صنع) —(Stein =) ايشلنمكده اولان طاشدن قوپان پارچه .

Spoli-en ، **Spol-ia** ايكيسيده (‿) (‿) ‿جمع (*inv.*) [لاتينجه] يغما ، يلاچقه ، غارت .

Sponsi(e)ren (‿‿– فعـ لا+) a. ㉑ [لاتينجه sponsa're] sich verloben برقادينه ، قيزه يلتنمك .

Spontan (‿– ص) ㉔ [لاتينجه] (حفظ الصحه) كنديلكندن عارض اولان ، تأثيرات خارجيه اولمقسزين وقوعه كلان .

Sponton (‿– ا م) ㊻ [فر] قديم (ع) والآن (بحر) رامپه چنكلى ، قانجه‌سى .

Spore (‿– ا مؤ) ㉝ [روم] (نبا) ذات الالقاح الخفيه تعبير اولنان نباتاتك آلت تناسلى ، اسپور (=Keim=Korn) .

Sporen (‿– جمع) (*inv.*) Sporn كلمه‌سنك جمعى .

Sporen (‿– فعـ لا+) a. ㉑ قورومق ، كوفلنمك ، كوف باغلامق .

Sporer (‿– ا م) a. ㊵ [Sporn] (صنع) مهمزجى .

Sporn (– ا م) ㊳ [sporô : Speer ايله متجانس] مهموز (كذا حيوانات حقنده ومجازى) (einem (Pferde) die Sporen geben بر باركيرى مهمزلمق ‖ صاغلام يورومك ، قايغامق اوزره آياغه طاقيلان سيورى چيوى ‖ (تا طبيعه) خروس وامثالنك مهموزى ‖ (مجا) كذلك مهموز ، غيرتى آرتيروشى ، تشويق ايدرشى ‖ اوكندره .

Spornen (‿– فعـ متعـ) a. ㉑ [Sporn] (ein Pferd)— بر باركيرى مهموزلمق ‖ (مجا) Jemand— = anspornen كذا (فعـ مطا) (مهموز طاقمق) Jemand— برينه مهموز طاقمق ، برينك مهموزلرينى طاقمق ‖ sich— مهموزلرينى طاقمق ، مهموز طاقمق .

Sport (– ا م) ㊻ [انكليزجه] آوجيلق ، حيوان ، قايق و امثالى ياريش ومكيفاته متعلق ، اكلنجه ، اشبورت .

Sportel (~ ا مؤ) (51) [لاتينجه] استفاده ، تمتع ، قزانج ، چيقار ، آچيقدن كلير .

Spott (~ ا م) (38) (*sans pl.*) [قديم آلمانجه spot Scherz] استهزا ، آلاى ، اكلنجه ، ذوقلنمه ، اوفقدن آلاى ايتمه ‖ مصال ، حكايه ، آلاى ، لطيفه‌لى شى .

Spott„ … (~…) —billig (ص) پك اوجوز ، پاره ايله ديمه‌جك درجه‌ده ‖ —geld (ا لا) دون فيئات ، آز قيمت ، آز آقچه ‖ —vogel (ا م) (تا طبيعه) آمريقانك قاريبولاقوشى ‖ (مجا) آلايجى ، استهزاجى .

Sprach (~) (sprechen فعلنك زمان حال ماضى صورتنك برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Sprach „ … (~…) —genie (فرانسزجه تلفظ اولنور) (ا لا) استعداد السنه ‖ السنه ، لسان اوكرنمكه استعداد فوق العاده‌سى اولان كمسه ‖ —stunde (ا مؤ) لسان درسى ‖ —art (ا مؤ) شيوه ، طرز لسان بر محله بر ايالته مخصوص لسان ، فرع لسان ‖ —fehler تكلم وتلفظ خطاسى ، برلسانده ايديلان خطا ‖ (غرا) قاعده ، غرامر خطاسى ‖ —fertig (ص) فصيح ، بليغ ‖ —forscher (ا م) السنهٔ مختلفه تحصيل وتدقيقاتيله اوغراشان ، بوخصوصده تتبعاته قويلان ، لسان آشنا كمسه ‖ —kundig (ص) برلسانك كنهنه واقف ، برلسانى تماميها تحصيل ايتمش ، بيلور كمسه ‖ برچوق ديلدن آكلايان ، برچوق لسان ايله تكلم ايدن ‖ —lehrer (ا م) (السنهٔ اجنبيه درسى ويرن) لسان خواجه‌سى ‖ قواعد ، غرامر خواجه‌سى ‖ —los (ص) ديلسز ‖ —los werden ديلى طوتولمق ، لقرديسى شاشيرمق ‖ —mengerei (ا مؤ) اثناى تكلمده اجنبى الفاظى قاريشديرمه ‖ —neuerer (ا م) مجدد لسان ‖ —regel (ا مؤ) قواعد نحويه ‖ —richtig (ص) اصول وقواعد نحويه‌يه مطابق ، غرامرجه ‖ —schatz (ا مؤ) برلسانك لغاتى ؛ ديكسيونر ‖ —wissenschaft (ا مؤ) علم لسان ، علوم السنه .

Sprache (~ ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه sprâhha ‖ sprechen كلمه‌سيله متناسب] لسان ، ديل ، صورت افاده ، شيوهٔ لسان ‖ لغت ‖ alte (neuere) —n السنهٔ قديمه (وجديده) ‖ —der Augen كوز ايله ايديلان بيان حال ، حالى كوزيله آكلاتمق اصولى ، كوزاشارتى ‖ die—in seiner Gewalt haben لقرديسى شاشيرمامق ، سربست بيان حال وادارهٔ كلام ايتمك ‖ شيوه ، صورت افاده ، مختلف صنف واهالى طرفندن سويلنيلان آغيز ‖ frei mit der— herausgehen سويليه‌جكنى صيقلمدن سويلمك ، چكنمامك ‖ mit der— nicht recht heraus wollen سويلمك ، آكلاتمق ايسته‌مامك ، سويلمكه نيتى اولمامق ، آغزندن لقردى چيقمامق ‖ etwas zur— bringen برشيئى بريرده سوزه ، خاطره كتيرمك ، برشيدن بحث ايتمك ‖ zur —kommen ديله دوشمك ، لسانه كلمك ؛ بحث اولنمق ، برشيدن سويلنمك ، برشى اوزرينه لقردى دوران ايتمك .

Sprang (~) (springen فعلنك زمان حال ماضيسنك برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Sprech„ … (~…) —stunde (ا مؤ) كبرا ودوقتور (حكيم) وسائر اصحاب مصالحك وقت قبولى ‖ meine —stunde ist von 4 bis 5 بن ساعت دردتدن بشه قدر مسافر ، زيارتجى ، ارباب مصالح ، خسته … الخ قبول ايده‌بيلورم ، بنم وقت قبولم ساعت دردتدن بشه قدردر ‖ —unterricht (ا م) مكالمه درسى ‖ —weise (حا) صورت تكلم ، تلفظ ، قونوشمه ، ادارهٔ كلام ايتمه ‖ —zimmer (ا لا) قبول اوطه‌سى ، مكالمه صالونى ، مكتب ، دوائر وسائره‌ده غير رسمى صورتده كلنلرله كوروشمكه مخصوص اوطه ، تنفس اوطه‌سى ‖ دوقتورلرك خسته‌يه باقديغى ، تداوى ، قونسولتا اوطه‌سى .

Sprechen (~ فع لا + وفع متع) b. (20) (صورت امريه‌سى بعضا كذلك spreche) سويلمك ، بحث ايتمك ‖ von Geschäften— ايشدن ، مشغوليتدن ، آليش ويريش ، تجارتدن بحث ايتمك ‖ es wird gesprochen von … … دن بحث اولنه‌جق ، اولنيور ، … يه دائر مذاكره اولنه‌جق ، قونيشيله‌جق ‖ anmaßend— يوكسك ، باغيره‌رق ، تفاخر ايدرك ، عظمتله سويلمك ‖ deutlich— آچيق ، واضح صورتده ، آكلاشيله‌جق وجهله ، دوبره دوبره سويلمك ‖ vor Gericht— برشيدن (حضور محكمه‌ده) شكايت ايتمك ‖ groß— بيوك سويلمك ، كندوكى مدح ايتمك ، اوكونمك ‖ die Herzens= güte spricht aus seinem Gesichte قلبنك ، يوركنك تميزلكى يوزندن لمعان اوليور ، صفوت وشفقت قلبى جهره‌سندن ، سيماسندن بللى ‖ er läßt nicht mit sich— اونكله لقردى اولمز ، اولاق آكلاماز ، ديكلماز ‖ von etwas Anderem— بشقه شيدن بحث ايتمك ؛ سوزى بشقه شيئه نقل ايتمك ‖ wir werden uns— (تهديد حقنده) صكره كوريشورز ‖ etwas spricht sich herum … شيدن بحث اولنيور ، سويلنيوردمك ، ايتمك ، اوقومق ‖ ein Gebet— بردعا اوقومق ‖ zu—sein (برسيله كوروشمك اوزره انى قبوله وقتى اولمق) كنديسيله كوروشمك ، كندينى كورمك قابل اولمق ، اوده اولمق ‖ sich nicht—lassen كوروشمامك ، كندينى كمسه‌يه كوسترمامك ، كمسه‌يى قبول ايتمامك ‖ der (Vater) ist noch gar nicht gut auf Sie zu— پدرم سزكله حالا دارغين ، سزه حالا قيزغين ‖ بيان واعلان ايتمك ‖ Jemand frei— برينك سبيلى تخليه ايتمك ؛ برينك برى الذمه اولديغنى ، برشيده قصور وقباحت ومدخلى اولمديغنى بيان ايتمك ‖ heilig— برينى عزيزلر برشيئى احكام دينيه ، مذهبيه صره‌سنه كچيرمك ، بونلر عداديته داخل ايتمك ، عزيز ، مكرم ومبارك طانيمق .

Sprecher (~ ا م) a. (40) [sprechen] سويليجى ، ديه‌جى ‖ خطيب .

Spree (~ ا خا مؤ) (*inv.*) (جغر) die— (هاوول نهرينك برقولى اولوب برليندن مرور ايدر) اشپره ‖ (ا مؤ) (49) =Spreh(e) .

Sprehe (~ ا مؤ) (تا طبيعه) صيغيرجق قوشى (=Staar).

Spreiß„ … (~…) —feder (ا مؤ) (ساعتجيلكده) ربط يايى ، زنبركى .

Spreiten (~ فع متع) b. (21) [قديم آلمانجه spreitan] يايمق ، سرمك ، آچمق .

Spreize (~ ا مؤ) (53) [spreizen] (انشا آتده) طياق ، دستك ، پاينده .

Spreizen (~ فع متع) و— sich (فع مطا) c. (21) [قديم آلمانجه spriozan sprießen دن] (زمان حال اوچنجى مفرد شخصى نادراً: spreizt) die Finger— پرمقلرينى آييرمق ‖

Spriet (ـُ ا لا) ㊳ [فلمنكيجه] (آشاغى آلمانجه) چتال بل (Gabel-stange=) ‖ (بحر) Bug-spriet= .

Spring (ـُ ا م) ㊳ (بحر) باشى وقيچى يوكسك واورته‌سى باصيق اوله ، اورته‌سى باصيقلق ‖ تجورلى كمى قاپاق : قاپامه ، فيشقيرمه .

Spring„... (ـُ...) —übungen (جمع مؤ) صچرامه تعليملرى ‖ —brunnen (ا م) فيسقيه ‖ —Matra'ze (ا مؤ) جمناستيقده صچرامه سهيالرى اوكنه قونيلان اوت مندر ‖ —stunde (ا مؤ) بردرسى بلافاصله تعقيب ايديان درس ، برصكره‌كى درس .

Springel (ـُ ا م) [springen] جمناستيقده صچرامه تعليملرينه مخصوص جمناستيق آلتى .

Springen (ـُ فع لا ± وفع متعه ، فع مطا) a. ⑳ [قديم آلمانجه springan] (فقط زمان حالنده ايكنجى مفرد شخصى springst) (gehen فعلنك مقابلى) über einen (Graben)— برخندقى آتلامق ، برخندغك اوزرندن اوته‌يه صچرامق ، ظيبلامق ، آتلايوب كچمك ‖ etwas entzwei— برشيئى اوزرينه آتلايه‌رق ويا اوزرندن آتلاركن قيرمق ‖ sich müde— آتلايه آتلايه يورولمق ، صچرامه‌دن حالى قالمامق ‖ (مجا) das springt (von selbst) in die Augen بو (ذاتاً كندى كنديسنه) السانك كوزينه ، كوزه چارپيور ‖ zu Jemandem قوشوب برينك يانينه كيتمك ‖ auf die Seite— يانه آتلامق ، صچرامق ‖ hin-- in's Wasser— صويه آتلامق ، صويك ايچنه صچرامق ، (مجا) كنديني صويه آتمق ، صوده بوغولمق ‖ über die Klinge—lassen قلنجدن كچيرمك ‖ (كچى قويون وامثالى اركككلريله بوغازو آيغير حقنده) آشمق ، بينمك ‖ بردنبره آچلمق ، چاتلامق ، آتمق ‖ es ist mir, als sollte mir der Kopf— قفام ، باشم چاتلايه‌جق ظن ايديورم ، بكا باشم آيريليويره‌جك كبى كلييور ‖ (مايعات ، قاپنارجه حقنده) فيشقيرمق ، فيشقيره‌رق چيقمق ، فسقيه كبى صچرامق .

Sprit (ـُ . نادراً ـُ ا م) ㊳ [Spi'ritus] (تجا) Spritus= .

Spritz„... (ـُ...) —mittel (ا لا) (طب) شيرينغه ، احتقان (اوله‌رق علاج) ‖ —bad (ا لا) دوش ‖ —fahrt (ا مؤ) اوفق پياسه ، اوزاق اولميان برمحله (آرابه شمندوفر وامثاليله) ياپيلان تفرج ‖ —kanne (ا مؤ) بغچه وامثالى صولامغه مخصوص سوزكيلى تنكه ‖ —leder (ا لا) (برآرابه‌ده تكرلك اوزرينه موضوع) چامورلق ‖ —kuchen (ا م) طلومبه ، شيرينغه طاتليسى ‖ —löcher (جمع لا) عموميتله برشيئك صچرامسنه چيقمسنه مخصوص دليكلر ‖ (تا طبيع) بالينه بالغنك صو آتان منفذلرى ‖ —regen (ا م) اينجه ، توزكبى سپه‌ليه‌رك ياغان يغمور ، احمق ايصلاتان .

Spritze (ـُ امؤ) ㊿ [spritzen] كوچك ال شيرينغه‌سى ‖ (Feuer-)— يانغين طلومبه‌سى .

Spritzen (ـُ فع لا—) c. ㉑ [اورته آلمانجه sprützen] فيشلامق ، فشقيروب چيقمق آقمق ، صچرامق ، (يازى قلمى ، افواه ناريه وامثالى حقنده) صچرامق ، فيشقيرمق ، اغزندن آتمق ‖ (فع متعه وفع لا +) فيشقيرتمق ، آتديرمق : سرپمك ، پوسكورمك ‖ صچراتمق (چامور وامثالى حقنده) ‖ (يانغين طلومبه‌سى) صيقمق ‖ Öl in (das Ohr)— قولاغه ياغ صيقمق ‖ ياغله شيرينغه ايتمك .

sich— die Beine— ، پاچاقلرينى آييرمق ، آچمق ‖ (مجا) sich— پاييلمق ‖ (صنع) طياق ، دستك اورمق ، پاينده‌لمق ‖ sich— (اعضاسى) الى ، قوللى (پاچاقلرينى) آييره‌رق ، آچه‌رق قارشو قويمق ، مدافعه‌يه حاضرلنمق .

Spreng„... (ـُ...) —wagen (ا م) سوقاقلرى صولامغه مخصوص بلديه آرابه‌سى ‖ —arbeit (ا مؤ) (صنع ، لغمجيلق) لغم (آتمه) ايشى ‖ —geschoß (ا لا) (ع) (طوپچيلقده) بريرله مصادمه ايدرك ويا كندى كنديسنه پاطليان مرمى .

Sprengel (ـُ ا م) a. ㊵ [sprengen] كليسا ، آيازمه باقراجى =Kirch-sprengel : صو سرپمكه مخصوص دال ، سوپوركه وامثالى .

Sprengen (ـُ فع متعه ، وفع مطا وفع لا ±) a. ㉑ صچراتمق ، آتمق ، پارچه پارچه ايدوب طاغتمق ، برهوا ايتمك ، پارچلمق ، طارمه طاغين ايتمك ‖ Jemand nach einem Orte sein (Pferd) برينى بريره آتمق ، آشيرمق ، دفع ايتمك ‖ hin— über einen Graben— باركيرينى برخندق اوزرندن آتلاتمق ‖ auf die Feinde(los)— (فع لا—) آلا يبلديكنه قوشمق ، كيتمك ، دشمنك اوزرينه آتلمق ، هجوم ، صولت ايتمك ‖ daher gesprengt kommen درت نعل ، توزى دومانه قاتوب كلمك ، اوكنه راست كلانى ييقوب ، دويروب كلمك ‖ (تخم وسائره) سرپمك ‖ im Garten (den Garten)— (مايعات حقنده) سرپمك ‖ بغچه‌يى صولامق ‖ (فع يكشخ) es hat nur gesprengt (يغمور حقنده) يالكز براز سپه‌له‌دى ، پك آز ياغدى ‖ (معما) Balken— بر ديركى معين برقوس تحتنده دستره ايله كسمك ‖ =sprenkeln .

Sprenger (ـُ ا م) a. ㊵ [sprengen] آتان ، صچراتان ، (مرا . sprengen) (بيلاردو) بيلانك صچرامسى .

Sprengsel (ـُ ا م) a. ㊵ [sprengen] =Sprenkel طوزاق .

Sprenkel (ـُ ا م) a. ㊵ [springen] (قوش آوجيلغنده) كركليك وسائره آونده مستعمل غايطان حلقه‌لردن متشكل طوزاق ‖ برشيئك غيرى رنكده اولان ، بنكى ، لكه‌سى .

Sprenkeln (ـُ فع متعه وفع مطا) a. ㉑ [Sprenkel] بنكلمك ، (صنع) بنك بنك ياپمق ، على الخصوص (كتابجيلقده) كتابك كنارينى مرمر تقليدى ياپمه ، سرپمه بنك ياپمق .

Spreu (ـُ ا مؤ) ㊾ (sans pl.) [قديم آلمانجه spriu] (زرا) حبوبات دانه‌سى زارى ، ذخيره صاوريلوركن چيقان قبوق ‖ (مجا) (ذكرسز شى) دوكونتى ، قيرينتى ‖ (نبا) نباتاتده ميوه‌نك آلتنى احاطه ايدن اينجه پول مثللو ياپراق ، قلسه .

Sprich (ـُ) (sprechen فعلنك صورت امريه‌سنك ايكنجى مفرد شخصى) .

Sprich„... (ـُ...) —wort (ا لا) [اورته آلمانجه sprichwort ، Wort, das oft gesprochen wird] ضرب مثل ، مثل .

Sprichst (ـُ) ، spricht (ـُ) (sprechen فعلنك زمان حالنك ايكنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Spriegel (ـُ ا م) a. ㊵ [قديم آلمانجه sprügel] (صنع) (اينجه) آغاج چنبر ، قوطيجى قاصناق تخته‌سى .

Sprießen (ـُ فع لا ±) e. ⑳ ، c. ㉑ (نباتات حقنده) طمورجقلنمق ، اوپامق ، سورمك ، بيومك (جمله‌سيده كذلك مجازى) ‖ فليزلنمك .

Spritzen,,... (...ـــ) —haus (ا لا) يالغين طلومبه‌لرينك طورديغى محل ، دپوى || —rohr (ا لا)، —röhre (ا مؤ) بريانغين طلومبه‌سنك بورووسى || —korps (ا لا) اطفائيه هيئتى، طلومبه‌جيلر || —stock (ا م) پيستون .

Spröde (ـــ ص) (24) [هنوز اون التنجى عصردنبرى مستعمل || dürftig] (صنع) اينجه ، ضعيف ، قولايلقله قيريلور || (معدنيات حقنده) كيورك ، اينجه ، نارين ، چابوق آتان ، قيريلان . سرت || (مجا) سرت ، ديك باش ، قولاى ضبط اولنميان || (اشخاص حقنده) صغوق قانلى ، غيرمتأثر، سرت || (على‌الخصوص قاريلرحقنده) اثناى محبت وملاعبه‌ده صغوق طوران ، حسسز اولان ، طاش كبى || عفت فروش صيقلغان ، اوتانغاچ ، قورقاق ، محجوب .

Spröd(e),,... (...ـــ) —hufig (ص) (بيطر) (باركير حقنده) سرت طيرناقلى .

Sproß (ـ ا م) (33) [sprießen] Schößling، Schoß || sproß (sprießen فعلنك زمان حال ماضى صورتنك برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Sprößchen (ـــ ا لا) b. (40) (Sproß كلمه‌سنك صورت تصغيريه‌سى) تازه فليز ، شاخ ، طوپراقدن ايلك ظهور ايدن فليز ، صاپ (مرا . Schößling) .

Sprosse (ـــ ا مؤ) (53) [sprießen] (تبا)=Schößling || (صنع) بر نردبانك چاپراز آغاجى ، پاصاماغى ، كذا بر آغاجلى نردبانك پاصاماغى (كه كووده‌سى اورته‌ده اولوب پاصاماقلرك هرايكى طرفنه باصمق قابلدر) .

Sprossen (ـــ فعلا ± ، فعمتع) c. (21) [Sproß] || sprießen= (sprießen فعلنك زمان‌حال ماضيسنك برنجى واوچنجى جمع شخصلرى) .

Sprößling (ـــ ا م) (38) [Sproß] فليز (= Schößling) .

Sprotte (ـــ ا مؤ) (53) [فلمنكجه] (تا طبيعه) ايرى سارداليه بالغى .

Spruch (ـ ا م) (31) [sprechen] حكم، قرار، اعلام؛ فتوى || ضرب‌مثل || قاعدهٔ كليه || كلام‌كبار، كلام‌حكما ، حديث.

Sprüch=wort (ــــ) (مرا Sprich=wort) .

Sprudel (ـــ ا م) a. (40) (هنوز اون‌سكزنجى‌عصرده) قاينامه. فيقيردامق، قاينامه، غليان || قايناق، پيكار، قاينارجه.

Sprudeln (ـــ فعلا—) a. (21) قاينايه‌رق، فوقوردايه‌رق نبعان ايتمك ، فيشقيرمق ، قاينايه‌رق آقمق || (فعلا +) (قاينارجه صولرى‌حقنده) فيشقرمق، كوپورمك || (مشروبات حقنده) كوپورمك || (مجا) der Witz sprudelt von seinen Lippen (وياخود فعمتع اوله‌رق —Witze seine Lippen) آغزندن تحفلق، لطيفه آقيور || (اشخاص حقنده) پك زياده برسلاست، طلاقت‌لسان‌ايله سويلمك، چابوق وآكلاشلمز صورتده سويلمك || (فعمتع) فيشقيرتمق || —Beleidigungen كفر صاچمق ، كوپوره‌رك تحقير آميزسوزلر سويلمك .

Sprühen (ـــ فعلا ± ، فعمتع) a. (21) شدتله آتلمق، صاورلمق، صاچلمق، (قغلجم حقنده) شدتله چيتلايوب چيقمق، صاچلمق، (فعل متعدى اوله‌رق) آتش‌قغلجم چيقارمق || (مجا) آتش كبى صاچلمق || (اينجه ياغمورحقنده) es sprüht ياغمور اينجه اينجه سپه‌لييور ، چيسه‌ليور .

Sprung (ـ ا م) (31) [قديم آلمانجه sprunc : مرا springen] صيچرامه، خوپلامه || mit einem —e برصيچرايشده، برصيچرامه ده || سكمه ، ريقوشت || es ist nur ein —bis dahin بورادن اورايه بر آديم (در) || (مجا) keine großen Sprünge machen können برشيئى ايلرولته‌مامك ، ايلرو كوتوره‌مامك، برشيده ايلروكيده‌مامك ، بيوك برترقى ايده‌مامك || auf dem —e sein : ياخود stehen شمان كيتمك اوزره اولمق || چاتلاق، ييريق، يارق .

Sprung,,... (...ـ) —weise (حا) صيچرامه ايله ، صيچرايه صيچرايه ، صيچرايه‌رق || —bein (ا لا) طوپوق كميكى || —riemen (ا م) (پالطالونده) سوپيه || (سراجلقده) قوشومك كوكس قايشى .

Spucke (ـــ ا مؤ) (53) [spucken] توكوروك .

Spucken (ـــ فعلا + وفعمتع) a. (21) spuwan || (مرا . spei-en) توكورمك ، توكوروكلك (= speien) || (مجا) (عو) —Jemandem auf den Kopf (ياخود : Zopf) برينه ايوجه چيقيشمق ، فنا حالده آزارلمق .

Spuk (ـ جنوب طرفلرده ـ ا م) (38) [اشاغى آلمانجه spök] خيال(كورونمه‌سى) || (برشيئك يالكزصورتااوليشى، حقيق اولمه‌ييشى) خيال ميال اولان شى || صورت وهيه ، غول يبانى، اوماجى، اجنى || بيوك‌كورولتى(اجنيلرك اوماجيلرك يايديغى قرش اولنان) || طبيعى اولميان شى || es ist —dabei بونده بر ايش ، برحكمت وار ، بونده مطلقا شيطانك پارمغى (وار ، بوكا ، بو ايشه شيطان‌قارشمش ، قاريشيور || جنابت ، برباد ، مؤلم ايش ، شى ، وقعه .

Spuken (ـــفعلا+) a. (21) [شاغى آلمانجه spöken] (ارواح جنيه حقنده) كورونمك || شيطانلق، كورولتى، شماته ايتمك || es spukt in diesem Hause بو اوده اجنى، اوماجى وار ، بو او تهى دكلدر ، تهى دكل ديورلر || (مجا) es spukt bei ihm im Oberstübchen (ياخود : in seinem Kopfe) (مرا . es ist nicht ganz richtig mit ihm= richtg) .

Spukerei (ـــ امؤ) (49) [spuken] =Ge-spuk(e).

Spul,,... (...ـ) —förmig (ص) توكاك‌صاپى، ماصوره، مقره شكلنده || —mädchen (ا لا) =Spülerin || —wurm (ا م) (تا طبيعه) باغرساق قوردى، ديدان امعا .

Spül,,... (...ـ) —kasten (ام) (كهرچله‌فابريقه‌لرنده) بانيو، قوچيجى‌قابى، كردلى ،قوانه‌سى || —napf (ا م) دروننده اوته برى چالقامغه ، ييقامغه مخصوص قاب ، چناق (قهوه فنجانلرنى ييقامغه ، چالقامغه ، مخصوص چوملك كبى) .

Spulchen (ـــ ا لا) b. (40) (Spule كلمه‌سنك صورت تصغيريه‌سى) (صنع) اوفق مقره .

Spule (ـــ ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه spuolo] توكاك بوريسى، صاپى (= Kiel) || (صنع) ايپلك صارمغه مخصوص) مقره .

Spulen (ـــ فعمتع) a. (21) [Spule] (صنع) (ايپلك ،ايپك وامثالى) — مقره يه ايپلك ، ايپك صارمق || —(= ab) مقره‌يى صاغمق .

Spülen (ـــ فعلا + وفعمتع) a. (31) [قديم آلمانجه spuolan wie eine Spule drehend naß machen] خفيف طالغه ياپمق اوزره برشيئه چارپمق ، برشيئى بر يرى دوومك ،

(die Wogen) —das Ufer hoh! (فع متع) || اورمق
Geschirr-- (فع متع) || طالغه‌لر ساحلی چارپه چارپه اویویور
sich den || قاب ییقامق ، چالقامق ، صویه وورمق ، چرپمق
،ab-spülen==(صنع)|| آغزینی ییقامق، چالقامق Mund—
. aus-spülen
(اشخاص حقنده) [spulen] ㊵ a. (~ ا م) **Spuler**
(in)— (ا م (ا مؤ) مقاره‌یه ایپلك صاران ارکك (قادین)||
مقاره یاپان کمسه||(اشیا حقنده) (دیکیش ما کنه‌سنده) مکیك .
(ا مؤ) —in ، [spülen] ㊵ a. (~ ا م) **Spüler**
㊿ برشیئی ییقایجی، چالقایان ارکك ، قادین .
اورته] ㊳ (~ ا لا) : ایکیسیده **Spülig** ، **Spülicht**
آلمانجه spulach] بولاشیق صوبی || = Schlämpe .
Spund (~ ا م) ㊳ ، ㉛ (کذا الا) [اورته آلمانجه
(s)punt] فوچی طاپه‌سی (= Spund=zapfen || (صنع)
طاپه ، طیقاچ || بوداق دلیکی قپامغه ، طیقامغه مخصوص تخته
طیقاچ ، چیوی|| جیواطه .
㉑ b. (~ فع متع) ایکیسیده **spünden** ، **Spunden**
[Spund] —ein Faß, den Wein فوچی‌یی شرابی
طیقاجلامق،طاپه‌سی طیقامق || (صنع) (طوغرامه‌جیلقده ،
دولکرلکده) —Bretter (in einander) تخته‌لری بر برینه
جیواطه‌لمق .
Spur (~ ا مؤ) ㊾ [قدیم آلمانجه spor ؛ Sporn
کلمه‌سیله متجانس] ایز ، اثر ، نشان ، نشانه || keine —von
= || برشیئك اثری کولکه‌سی بیله بولنمامق، اولمامق etwas
—halten||Ge-leise برآرابه‌یی دیکر بر تکرلکك ایزندن کچیرمك،
برآرابه‌نك کچدیکی یردن آرابه‌سی کچیرمك ، ایز طوتمق|| (ریا)
(برخط ویا مستوینك برمستوی ایله اولان فصل مشترکی) اثر .
Spur,,... (~...) —breite(ا مؤ)—weite=—ritt||
Spür==(ا م) —schnee || (ا م) بارکیرله آو آراشدیرمه
—weite || schnee (ا مؤ) تکرلك ایزی ککیشلکی ،
(کذلك شمندوفرده) رایلرك یکدیکرندن اولان مسافه‌سی ،
آچیقلغی ، رای ککیشلکی .
Spür,,... (~...) —gang (ا م) برای تفتیش یاپیلان
دور ، طولاشمه || —schnee (ا م) آوك ایزینی کشفه یارار
تازه قار || —hund (ا م) (آوجیلق) آو اراشدیرمق ایچون
یتشدیرلمش ، تربیه اولنمش کوپك|| —nase (ا مؤ) هرقوقودن
آلوربرون ، هرشیئه مراق ایدن ، هرشیئی اراشدیرمغی سون کمسه.
Spuren (~ فع لا +) ㉑ a. [Spur] (آرابه حقنده)
ایز براقمق ، ایز آچمق .
Spüren (~ فع لا + ونادراً فع متع و فع مطا) ㉑ a.
[قدیم آلمانجه spurjan] (آوجیلق ومجازی) ایزینی ارامق ||
(کوپك حقنده) قوقلامق ، قوقو ایله ارامق || (مجا) nach
Jemandem,etwas— برینك برشیئك پشنه دوشمك ،
ایزینی ارامق|| (فع متع) حس ایتمك ، طویمق ، اکلامق، کورمك.
Spürer (~ ا م) ㊵ a. [spüren] ==Spür-hund .
Sputen (~ فع مطا) ㉑ b. [قدیم آلمانجه spouton
= انکلیزجه speed] —sich عجله ایتمك .
St. (~ حرند) [= لاتینجه st] شیت ! پیست !
صوص ! ایجه !

St. (= Sankt کلمه‌سنك صورت مختصره‌سی) St. Peter
سن پیه‌ر || (= Stunde کلمه‌سنك صورت مختصره‌سی) ||
a St. = alten Styls .
Staar (~ ا م) ㊳ یاخود ㉛ [قدیم آلمانجه stara
= لاتینجه sturnus] (تا طبیع) صغیرجیق قوشی ||
[غوت لساننده stai'ran ؛ Starrheit der Augen] (علم
امراض) (کوز بیکنك یا قوهٔ بصری ضعیفلشدیرن ویا بسبتون
نور بصردن محروم ایدن خسته‌لغی اسکیدن : —grauer)
کوز پرده‌سی ، آق صو ، ساد || —schwarzer قره صو ،
کنه دینیلان کوز خسته‌لغی ، باقار کور || —grüner طبقهٔ
زجاجیه‌نك غیر شفاف برحال پیدا ایتمسندن عبارت کوز
خسته‌لغی ، داء زرقه|| den—stechen برینك کوزندن پرده‌سنی
بالتداوی قالدیرمق ، برینك کوزینه بو عملیاتی یاپمق || (مجا)
برینك کوزندن پردهٔ ظلمت وجهالتی قالدیرمق ، کوزینی آچمق ،
دقت وانتباهنی موجب اولمق ، حقیقتی کوسترمك .
Staat (~ ا م) ㊷ a. [لاتینجه sta'tus] (پولتیقه
نقطهٔ نظرندن یکوجود اوله‌رق اهالی ومملکت) دولت ، حکومت||
(خدمتجی ومعیت خلقیله ، بونلرك استخدامیله خارجه) سلطنت،
کوستریش|| زینت ، دبدبه ، طنطنه|| mit etwas—machen
برشیئله کوستریش یاپمق ، برشیئله اوکونمك ، برشیئله قوروم،
چالم صاتمق || سوس ، توالت .
Staats,,... (~...) —amt (ا لا) وظیفه ومأموریت
دولت|| —amt= (ا م) —dienst || —eisenbahn (ا مؤ)
حکومتك مالی اولان شمندوفر|| —gebäude (ا لا) میری(بنا)
(ابنیهٔ میریه) || (عمو) مکمل ، محتشم ابنیه ، ابنیهٔ عالیه ||
—gut (ا لا) مال میری ، املاك واراضی امیریه || استعمالی
مباح وعامه‌یه مخصوص اولان ملك ، اراضی واموال|| —kasse
(ا مؤ) خزینهٔ جلیله ، مالیه || —kutsche (ا مؤ) سلطنت
آرابه‌سی || —sekretär (ا م) ناظر ، وکلای دولتدن اولان
کمسه || —zimmer (ا لا) سلطنت ، قبول ، تشریفات
اوطه‌سی ، دائره‌سی ، صالون || —anwalt (ا م) (حکومت ،
دولت) مدعیٔ عمومیسی || —anzeiger (ا م) (حکومتك
رسمی غزته‌سی) تقویم وقایع || —degen (ا م) آلای قلیجی||
—fach (ا لا) پولتیقه|| —gesetz (ا لا) (قوانین ونظامات
دولت)قانون حکومت || —haushalt (ا م) (امور واحوال)
مالیه || —kleid (ا لا) آلای البسه‌سی ، رسمی البسه ،
سلطنت البسه‌سی || —klug (صـ) سیاسی ، پولتیقه شناس||
—kunde (ا مؤ) ، —kunst (ا مؤ) پولتیقه ، سیاست ||
ادارهٔ دولت ، علم تدبیر ملل ، مسلك سیاسی || —mann
(ا م) سیاسیون ، پولتیقه شناس کمسه ؛ رجال حکومتدن
اولان|| —oberhaupt (ا مؤ) برحکومت ودولتك حکمرانی،
رئیسی|| —prokura'tor (ا م) باش مدعیٔ عمومی (دولت)||
—schatz (ا م) (تجا) خزینهٔ جلیله ، مالیه || —schuld
(ا مؤ) دیون عمومیه || —unifo'rm (ا مؤ) سلطنت ،
آلای البسه‌سی || —wissenschaften (جمع مؤ) (پولتیقه
وسیاسته عائد علوم وفنون) علم ، فن تدبیر ملل .
Stab (~ ا م) [قدیم آلمانجه stap] دکنك ، صوپا ،
عصا ، چوبوق || (اسا) Merku'r's geflügelter—
متقدمینك تجارت الهی طانیدیغی عطاردك علامت مخصوصه‌سی
اولان واوجی قنادلی اوله‌رق ایکی ییلان طرفندن صاریلان زیتون

اغاجندن عصاسی || متره || (صنع) معدن چبوغی || اوزوم وامثالنه قونیلان دستك، صیریق، چبوق || (معما) پرستونك یوقاری‌تپه‌سنده اویمه‌لی، حلقه، زه|| (فوچیجیلق) Daube=|| (ع) قوماندان، مارشال‌عصاسی || (قوماندان معیتی) ارکان حرب‌ویاوران || —weise (verkaufen) (صـ وحا) —weise متره ایله صاتمق || —hobel (ا م) کوشتره|| —holz (ا لا) (صنع) Dauben-holz=.

Stäbeln (ـ ـ فعـ متعـ) a. ㉑ [Stab] اغاج، صیریق ایله دستك، طیاق اورمق، هرك اورمق.

Stail (ـ ـ صـ) ㉑ [لاتینجه] طیانقلی، محکم، متین؛ ثابت، دواملی.

Stabs„... (ـ...) (ع) —schule (ا مؤ) ارکان حرب مکتبی || —arzt (ا م) یوز باشی (قول آغاسی) رتبه‌سنده دوقتور|| —hautbo-i'st (صورت تلفظی hô... ا م) موسیقه دیرکتوری (باش چاوش رتبه‌سنده) || —Offizi'er (ا م) فرمانلی ضابط || —quarti'er (ا لا) قرارگاه عمومی.

Stach (ـ) stechen) فعلنك زمان حال ماضیسنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری).

Stachel (ـ ـ ا م) a. ㊵ [قدیم آلمانجه sta'chila؛ stechen کلمه‌سنه منسوب] سیوری اوج، دیکن کبی سیوری اولان شی || اوکوزلری سورمکه، دورتمکه مخصوص اوکندره (کذا مجازی) || برتوقه‌نك چیویسی، دیشی، دیلی || (تشر) قیلجیق؛ (نبا) دیکن؛ (تاطبیعه) ایکنه، صوقاج، قیصقاج، کیرپینك دیکی.

Stachel„... (ـ...) —beere (ا مؤ) (نبا) بوکوردلن|| —hals اکثریا چوبان کوپکلرینك بوینه طاقیلان معدنی دیکنلی طاسمه|| —mohn (ا م) (نبا) دیکنلی خشخاش|| —roche(n) (ا م) (تاطبیعه) قرق انبار (بالق).

Stacheln (ـ ـ فعـ متعـ) a. ㉑ [Stachel] سیوری برشی ویا ایکنه وامثالی ایله تجهیز ایتمك، اوزرینه بویله برشی طاقمق || اوکندره ایله دورتمك، سورمك || خصوصیله (مجا) دورتمك؛ تحریك وتحریص ایتمك، قیشقیرتمق، آزدیرمق، فیت ویرمك.

Stadel (ـ ـ ا م) a. ㊵ [قدیم آلمانجه stadal؛ stehen کلمه‌سیله متناسب] Stall, Schuppen, Scheune=.

Stadium (ـ ـ ـ الا) ㊹ [روم] یاریش میدانی، قوشو، آت میدانی|| (برشیئك ترقیسنده اولان) دور، درجه، صورت، رنك، مرتبه.

Stadt (ـ امؤ) ㊿ [قدیم آلمانجه stat = Stätte] (جمعی: Städte ـ ـ) شهر، بلده، مدینه، قصبه.

Stadt„... (ـ...) —arzt (ا م) شهر اماتی، بلدیه دوقتوری || —phy'sikus (ا م) شهرك، بلده‌نك خدمات صحیه‌سنه نظارته تعیین ومأمور ایدلمش دوقتور || —polizei' (ا مؤ) بلدیه پولیسی || —bahn (ا مؤ) (شهرك یا اولری اوزرندن ویا آلتندن ویاخود شهرك دروندن‌کچن شمندوفر) شهر شمندوفری|| —bewohner (ا م) Städter= || —bezirk (ا م) (بیوجك شهرلرده بلدیه دائره‌سی) دائره || —brief (ا م) شهر پوسته‌سیله کوندریلان مکتوب || —bürger (ا م) شهرلی || —gericht (الا) Land-gericht کلمه‌سنك مقابلی) دائره سی یالکز برشهردن عبارت اولان محکمه، بلدیه محکمه‌سی || پروسیاده: بدایت محکمه‌سی || —post (ا مؤ) شهر پوسته‌سی|| —richter (ا م) بدایت محکمه‌سی رئیسی|| —viertel (ا لا) محله.

Städtchen (ـ ـ الا) (Stadt کلمه‌سنك صورت تصغیریه‌سی) اوفق شهر، قصبه.

Städter (ـ ـ ا م) —in [Stadt] (ا مؤ) برشهرك سکنه‌سندن، اهالیسندن اولان ارکك، قادین، شهری، اهل بلده.

Städtisch (ـ ـ صـ) ㉔ [Stadt] شهره، بلده یه مخصوص، شهره متعلق وعائد (ländlich کلمه‌سنك مقابلی).

Stafette (ـ ـ ا مؤ) ㊿ [فر] اولاق، منزلدن منزله کیدن تاتار، امر کوتورن یاور.

Staffel (ـ ـ ا مؤ) ㊿ [قدیم آلمانجه stafal اولوب schreiten معناسنه اولان stafan دن مأخوذ] درجه، آیاق، قدمه || (مجا) قدمه، کذا (ع).

Staffel„... (ـ...) —tarif (ام) (تجا) متحول تعرفه.

Staffelei (ـ ـ ـ امؤ) ㊾ [Staffel] (رساملقده) سهپا.

Staffette (ـ ـ ـ امؤ) ㊿ = Stafe'tte.

Sta(f)fi(e)ren (ـ ـ فعـ متعـ) a. ㉑ [قدیم فرانسزجه estoffer] برشیئی اتمام، اکمال ایدیجی شیئله تجهیز ایتمك، تزیین ایتمك || بتورمك || (رساملق) اشکال، استاتو، وامثالی برشیئه علاوه ایتمك، رسمه درج ایتمك، تکمك، تکیرمك، دوناتمق.

Stag (ـ الا) ㊳ [دانیمارقه‌جه] (بحر) استرالیا ایپی.

Stagni(e)ren (ـ ـ gh = n فعلا +) a. ㉑ [لاتینجه] تعفن ایتمك، چورومك، قوقمق.

Stahl (ـ) stehlen) فعلنك زمان حالك ماضی صورتنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری).

Stahl (ـ ـ ا م) ㉑ یاخود ㊳ (*sans pl.*) [قدیم فرانسزجه Bude estal] چلیك (کذا صاغلام سرت برشیئك ارائه ومرادی حالنده مجازی اوله‌رق) چلیك کبی|| چلیك معدنندن یاپلمش شی، چلیکدن اولان نسنه|| خنجر، بچاق، قما، قلیج || چاقماق || قصاب مصاطی.

Stahl„... (ـ...) —bepanzert (صـ) چلیك قابلی|| —blech (ا لا) چلیك صاج || —härtung (ا مؤ) چلیکه صو ویرمه || —feder (ا مؤ) چلیك یای|| چلیك یازی‌قلمی|| —kobalt (ا م) (معد) بوز، قیر رنکلی زرنیق طاشی || —kugel (ا مؤ) چلیك طوب، یوارلاق، کله || (اجزا) چلیك‌حاپی|| —quelle (ا مؤ) صوینده دمیر بولنان‌قاینارجه، دمیرلی‌قاینارجه|| —stich (ا م) چلیك اوزرینه یاپیلان‌حك|| شعاعات شمس واسطه‌سیله ایدیلان حك، حك شمسی.

Stählen (ـ ـ فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا) a. ㉑ [Stahl] (صنع) (معدنجیلکده) چلیکه تحویل ایتمك، دمیره چلیك قاتمق || مایعاته چلیك قاتمق، چلیکلی‌قیلمق|| (مجا) چلیك کبی (سرتلشدیرمك) یاپمق، قوتلندیرمك، دمیر کبی صاغلاملاشدیرمق || —den Muth جسارتی آرتیرمق.

Stählern (ـ ـ صـ) ㉔ [Stahl] چلیکدن(معمول)، چلیك || (مجا) چلیك، دمیر کبی صاغلام، سرت، متین.

Stähr (ـ) (مرا. Stär).

Stak (ـَ) (همان متروك كبى اولوب ſtecken فعلنك زمان حال ماضيسنك برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى ، شمدى دها زياده مستعمل اولمق اوزره : ſteckte) .

Stake (ـَـ ا مؤ) (53) [اشاغى آلمانجه] (صنع) قازيق اسقاره ‖ (بحر) = Staken .

Staken (ـَـ ا م) .b (40) [آشاغى آلمانجه] آغاج ، (بغچوانلق) صيريق (= Stange) ‖ (بحر) كوچوك كمى ديركى مقامنده مستعمل كوشه‌سز آغاج ، ديرك .

Staket (ـَ ا لا) (38) [Staken] ، —e (ـَـَ ا مؤ) (53) قازيق سد .

Stalaktit (ـَـَـ ا م) (51) [روم] (معد) طامله طاشى (= Tropf - ſtein) استالاقتيت .

Stall (ـَ ا م) (31) [قديم آلمانجه ſtal Stand-ort] آخور ، اصطبل، كومس ‖ كيلار ، بودروم، اودون وكمورلك ؛ انبارلق، حمانلق، شروانى ‖ (كوتومسكن حقنده) كومس .

Stall,,... (ـَ...) —knecht (ا م) آخور اوشاغى ، سايس، اسپير ‖ —meiſter (ا م) امير آخور، اصطبل عامره مديرى ‖ سلاحشور ‖ فارس، آت جانبازى ‖ فروسيت خواجه‌سى، درونده فروسيت درسى آلنان محلك صاحبى ، مديرى .

Stallen (ـَ فع متع) .a (21) [Stall] —Vieh حيواناتى آخورلرينه قويمق، كومسلرينه صوقمق ‖ (فع لا +) (باركيرلر حقنده) قاشانمق ‖ آخورده ، كومسده اولمق، بولنمق، ياتمق ‖ (اشخاص حقنده) —ſich وياخود : —mit einander بر بريله يكشمك ، اويوشمق .

Stallung (ـَ ا مؤ) (49) [ſtallen] آخوره ، كومسه قويمه ، آخورده ، كومس وامثالنده بولنمه ‖ آخور ، كومس وامثالى (داخلى) .

Stambul (ـَ ا خا لا) (56) [تركجه اولوب رومجه : in die Stadt eis tan po'lin] (جغر) استانبول، درعليه (= Konſtantinopel) .

Stamin (ـُـ ا م) (56) [لاتينجه stamen] (تجا) ياشمق بزى .

Stamm (ـَ ا م) (31) [قديم آلمانجه stam Stab des] Baumes] كووده ، كوتوك ، بدن ، ساق ‖ (بر آغاج ، فدان مكتبنده يتشديرلمش) آشى فدانى ، آشيله‌نه‌جق آغاج ‖ فامليا ، عائله ، خانه (خلق) ‖ قبيله ‖ برلى (مسافر ، زيارتجى) ‖ رأس المال ، آنا ‖ داغيدلدقدنصكره يرده باق قالان اويون كاغدلرى ‖ (اويونده) قاب درونده بولنان آقچه ‖ —einen Kegel (ſchieben) برپارتى ، براوكون كه‌غه‌ل اوينامق ‖ (غرا) (بر كلمه‌نك اساسى تشكيل ايدن قسمى) كلمهٔ غيرمشتقه ، اصليه، حرف اصلى ، شمدى اكثريا : مصدر ‖ (زرا) بر چفتلكك واردات وموجود دائميسى تشكيل ايدن ودائم الاوقات على السويه محافظه وابقا اولنان حيوانات ‖ (eines Bataillo'ns)— (ع) برطابورك اركان (اصليه‌سى) ، طابور هيئتى .

Stamm,,... (ـَ...) —buchſtabe (ا م) اساس حرفى ‖ —holz (ا لا) كووده‌سى بيوك ، اوزون بدنلى آغاج ‖ —lehen (ا لا) فامليا، قبيله رئيسى ‖ —wappen (ا لا) فامليا ، عائله آرمه‌سى ‖ —buch (ا لا) البوم ‖ =Geſchlechtsregi'ſter ‖ —gaſt (ا م) يرلى مشترى ، مسافر (قهوه ، بيراخانه، لوقانطه وامثالنده) ‖ —halter (ا م) اركك ذريت ‖ —kneipe (ا مؤ) على الاكثر ، على الدوام كيديلان محل ، بيراخانه ‖ —mutter (ا مؤ) برفامليا ، عائله‌يى اولا طوغوران ، تشكيل ايدن قادين، برفاملياتك قبيله‌نك مؤسسه‌سى ‖ —ſitz (ا م) اجدادك اقامت ايتدكلرى محل ، اسكان ايتدكلرى شهر ، مقراسلاف ‖ —ſilbe (ا مؤ) (غر) بركلمه‌نك اساسى، اصلى تشكيل ايدن هجا ‖ —vater (ا م) برفامليا ، برقبيله ، برجنسك مؤسسى اولان اركك ‖ —zeiten (جمع مؤ) (غرا) ازمنهٔ اصليه .

Stammeln (ـَ فع لا + وفع متع) .a (21) [قديم آلمانجه stammalôn ‖ مرا . ſtumm] كـكه‌لمك ، طوتوق سويلمك، تردد وحجاب ايدرك سويلمك ، آغزندن دوكيله‌رك سويلمك .

Stammen (ـَ فع لا —) .a (21) (اشخاص حقنده) نسلندن ، صلبندن ايجمك ، كلمك ، برينك اولاد واحفادندن اولمق ‖ چيقمق ، نشئت ، صدور ايتمك ‖ (غرا) (dies Wort) ſtammt aus dem Griechiſchen بوكلمه رومجه‌دن آلنمش، مصدرى رومجه‌در.

Stämmig (ـَ ـ) (31) [Stamm] (آغاجلر حقنده) يوكسك كووده‌لى آغاج ‖ (مجا) ايرى يارى ، كوجلى قوتلى واوزون ، يوكسك ، قوتلى، سرت ، صاغلام ‖ (وجود حقنده) اته طولغون ، طيقناز ‖ بركلمهٔ معينه ايله برلكده : —„dick ايرى كووده‌لى ، كوكلى ، قالين ساق اولان .

Stampf,,... (ـَ...) —hammer (ا م) باصق ، تمغا چكيچى ‖ بخارله ايترقالقار چكيچ (برشى دوكمك ايچون) —erde (ا مؤ) (انشا آتده) دووه‌مه طوپراق ‖ —wert (ا لا) برشيئى دوومك ، سحق ايتمك ، اوفالامق خصولنده استعمال اولان آلت .

Stampfe (ـَ ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه stamp] (صنع) طوقمق ، ال چكيچى ، هوان الى ، برشى ازمكه ، قيرمغه مخصوص چكيچ ‖ قيصه وقالين اياقلى شراب قدحى .

Stampfen (ـَ فع متع ، فع لا ±) .a. c (21) [قديم آلمانجه stamfôn] (مقابلى طرفده برشيئه اورمق وتصادف ايتمك اوزره (يوقاريدن) آشاغى‌يه طوغرى تحريك ايتمك) mit dem Fuße auf die Erde— اياغى ايله يره اورمق ، تپمك ، اياغى يره اورمق ، كذلك (برباركير حقنـده) تپمك ، اياغيله يرى اشه‌لمك ‖ (فع لا —) آغير اياقله يوريمك ‖ (برشيئى بريره اوروب صاپلامق ‖ (بحر) (كمى حقنده) بويى استقامتنده صاللانمق ، يالپا اورمق ‖ —aus dem Boden تپينه تپينه، يره اوره اوره ، يرى اشه اشه يردن چيقارمق ‖ (die(Erde —feſt طوپراغى دوكمك ، چكنيوب سرتلشديرمك ‖ —klein دووه‌رك اوفالمق، ازمك ‖ دوومك، ديكده دوومك ، سحق ايتمك.

Stand (ـَ) (ſtehen فعلنك زمان حال صورتنك ماضيسى) .

Stand (ـَ ا م) (38) حال ‖ (تجارت اليش ويريش واورته‌لغك احوال حاضره‌سنده) حالى بولنديغى صورت ؛ حال، صورت ‖ ترتيبات ‖ mit Jemandem einen harten—haben بريله كوج برموقعده ، حالده بولنمق ‖ درجه ، رتبه ‖ صنف ، مسلك ‖ حيثيت ‖ die höheren Stände كبار طاقمى، صنوف عاليه ‖ اياقده طورمه ، قائم اوله ، ديكيله ‖ feſten—faſſen يرلشمك ، صاغلام برطوتمق ‖ آوجينك بولنديغى ، نشانجينك آتش ايتديكى محل ‖ (قوشوده) حركت اولنان محل ‖ بازارده برصاتيجينك اوطه‌سى ، دكانى ، سيار تسكره‌سى ، مركيسى ‖ برينك دائما بولنديغى محل ، يرى ‖ ſeinen—an einem Orte haben يرى برمحلده اولمق ، مقرى ، مركزى فلان يرده اولمق ‖

Standhaft (ـٓ ص) ㉔ [Stand] (اشخاص حقنده)
ثابت ، متین، سوزنده ثبات ایدن، اوفق تفك شیئه آلدیرمیان،
جسور ، کوزی پك .
Ständig (ـٓ ص) ㉔ [Stand] = be-ſtändig ‖
—es Amt (ا لا) مأموریت دائمه ، دائمی خدمت ‖
—es Einkommen ایراد دائمی، ثابت واردات .
Stange (ـٓ ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجه stanga ؛ stechen
کلمه‌سنه منسوب] دکنك ، قامش، چبوق، باستون ‖ برسنجاغك
صیریغی ‖ فلامه ، قازیق ؛ اینجه صیریق ، هرك ‖ (مجا) bei
der— bleiben فکرندن ، امیدندن، سعیندن دونمامك ، ثبات
ایتمك ‖ آغاجدن غیری ماده‌دن دکنك ، باستون، صوپا ، چبوق
شکلنده اولان ، پایپلان شی ‖ (دوکولمش معدن) چبوق ‖
(فروسیت) (am Gebiſſe) —n کمك قوللری .

Stangen„... (ـٓ...) —förmig (ص) دکنك ،
چبوق ، صوپا صیریغی شکلنده ، بیچمنده ‖ —bier (ا لا)
اینجه اوزون قدحلرده ایچیلان بیرا ‖ —bohne (ا مؤ) چالی
فصولیه‌سی ‖ —gitter (ا لا) پرمقلق ، قفس ‖ —pferd
(ا لا) (طوپچیلرده) دیپ بارکیری .
Stank (ـٓ) (stinken فعلنك زمان حال ماضی صورتنك
برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .
Stank (ـٓ ا م) نادراً مستعمل اولوب = Ge-ſtank .
Stänker (ـٓ ا م) ㉛ [Stank] پیس قوقولو ،
رایحه‌سی کوتو کمسه، شی ‖ [۱۵۲۰ سنهٔ میلادیه‌سنده کونیغسبرغلی
عالم Sta'ncarus] (مجا) منازعه‌جی، غاوغا ونزاعی سون ‖
هرشیئه بورنی صوقان کمسه .

Stänk(e)rig (ـٓ (ـ) (ـ) ص) ㉔ کوتو، فنا قوقولی ،
لش کبی قوقان .

Stänkern (ـٓ فع لا + وفع متع) a. ㉑ [Stank]
فنا ، لش کبی قوقمق، تعفن ایتمك ، مردار مردار قوقمق ‖ (مجا)
(عمو) غوغا ، نزاع چیقارمق ، فتنه فجورلق ایتمك ‖ هربره،
هرشیئه قاریشمق ، بورنی صوقمق .
Staniol (ـ (ـ) ـٓ ا لا) ㊳ (*sans pl.*) [یکی لاتینجه
stanni'olum] دوولمش قلای ، قلای ورق .
Stanze (ـٓ ا مؤ) (53) [اورته لاتینجه sta'ntia دن
مأخوذ ایتالیانجه] (شعرده) قطعه ، رباعی ‖ رومادہ واتیقان
سرایشده رسام شهیر رافائل طرفندن ترسیم وتزیین ایدیلان
اوطه ‖ (صنع) (معدنجیلك وسکه زنلکده) قالب حکنه مخصوص
آلت ، باصق ‖ (طونج وباقر حکاکلغنده) باصق آلتلغی، قالب .
Stapel (ـٓ ا م) a. ㊵ [آشاغی آلمانجه = Staffel]
(صنع) اسکله ‖ (بحر) قیزاق (اوزرنده کمی انشا وتعمیر
اولنان محل) ‖ (ein Schiff) vom— (laufen) laſſen
برکمی یی (قیزاقدن) صویه ایندیرمك ‖ (تجا) اشیای تجاریه
آنباری ، آنترپو ‖ (دوکلمش برشیئك ییغینی) کومه ، ییغین .
Stapeln (ـٓ فع متع) a. ㉑ [Stapel] = auf-ſtapeln ‖
(فع لا —) (عمو) (باجاقلرینی یوکسکجه قالدیره رق یورمك)
قوجه‌مان آدیم ایله یورمك ، دوه کبی یورمك .
Stapſe (ـٓ ا مؤ) (53) آیاق ایزی .
Stär (ـَ ا م) ㊳ یاخود (51) ارکك قویون ، قوچ
(=Schaf-bock) .

(تجا) des Goldes— آلتونك فیئاتی، پیاسه‌سی ‖ der Preiſe—
اقچه فیئاتی ، پیاسه ‖ هیئت ، صورت عمومیه ، وضعیت ‖ اشیا
حقنده لازمکلان حال وصنعتده بولنمق، مطلوب صورتده اولمق:
im—e ſein ‖ etwas wieder in—ſetzen برشیئی یکیدن
اصلاح وتنظیم ، تعمیر وترمیم ایدرك مکمل برصورته افراغ و
ارجاع ایتمك، دوزه‌لتمك ‖ etwas zu—e bringen, mit etwas
zu—e kommen برشیئی بتورمك ، صوکنه ایردیرمك ، اتمام
ایتمك ، میدانه کتیرمك ، باشه چیقارمق ‖ (الخ ...die Reiſe)
wird zu—e kommen سیاحت ممکن اوله‌بیله‌جك ، قابل اجرا
اوله‌جق ‖ برجعیتی کوسترمك اوزره : er hat einen
bedeutenden Faſanen— اونك اورمان قوریلرنده کلیتلی
سوکولنلری وار ‖ (اعداددنصکره) vier—Betten مکمل
درت یتاق .
Stand„... (ـ...) —bild (ا لا) (ایاقده اولمق اوزره
یاپیلان) هیکل ، استاتو ‖ —geld (ا لا) = Buden-geld ‖
—krämer (ا م) ایاق صاتیجیسی ، النده اشپورطه ایله
طولاشان ویاسرکی قوران صاتیجی ، پازارجی ، پازارلره کلان
صاتیجی ‖ —li'ni-e (ا مؤ) (طپوغرافیا) اساس خطی ‖
—pferd (الا) منزل بارکیری ، یدك آتی ‖ —punkt (ام)
نظر ایدیلان ، باقیلان نقطه : (مجا) = Geſichts-punkt ‖
برشیئك اوزرنده طوردیغی بولندیغی نقطه ، محل ، موقع ‖
—quarti'er (ا لا) (ع) وقت حضرده موقع عسکری ،
عسکرك بولندیغی، آرامساز اولدیغی محل ، شهر ، غارنیزون ‖
سفر برعسکر ایچون اوردوکاه ، قوناق (بری) —recht (ا لا)
دیوان حرب موقتی ‖ —uhr (امؤ) آصمه ساعت ‖ —vogel
(ا م) حیوانات اهلیه‌دن اولان قوش ‖ —wind (ام) دائمی ،
ثابت روزکار .

Standarte (ـٓ ا مؤ) (53) [فر] سنجاق ، بیراق ،
لوا ، علم (سوارپلره مخصوص) ‖ تلکی وقورد قویروغی .
Standarten„... (ـ...) —junker (ا م)
(سواری بایراغی طاشیان) سنجقدار .
Stände„... (ـ...) —tag (ام) ، —verſammlung
(ا مؤ) مجلس عمومی، مجلس مبعوثان .
Ständchen (ـٓ ا لا) [Stand] کیجه موسیقه‌سی ،
سره ناد ‖ —(=Morgen) صباحلین ایرکندن برینك پنجره‌سی،
قپوسی اوکنده چالینان چالغی .
Ständer (ـٓ ا م) a. ㊵ [قدیم آلمانجه stantan
stehen] ثابت دیرك ، عمودی بولنان ، دیکیلی طوران آغاج ،
دیرك ‖ (معما) برستونك آیاغی ‖ (دکرمانده) —
(einer Windmühle) بریل دکرمننك آنا ، اورته دیرکی .
Standes„... (ـ...) —gebühr (ا مؤ) =
—rückſichten ‖ —mäßig (ص) صفت ، صنف ، مسلك ،
درجه ، موقع ورتبه‌سنه کوره ، حالنه کوره ‖ —rückſichten
(جمع مؤ) صفت ، صنف ، مسلك رتبه ، درجه‌سنه ایدلسی
لازمکلان حرمت ، اعتبار ‖ —widrig (ص) صفت ، صنف ،
مسلك، رتبه ، درجه ، موقع ، حیثیته مخالف ، یاقشمز اولان ،
حالیله متناسب اولمیان ‖ —amt (ا لا) بلدیه دائره‌سی ،
شهر اماتی ‖ —gemäß (ص) = —mäßig ‖ —genoſſe
(ا م) همصنف ، مسلکداش ؛ اقران ، هم رتبه ، همحال ‖
—perſon (امؤ) معتبر ، ممتازکمسه ارباب حیثیتدن اولان ذات .

Starb (ٚ) (sterben فعلنك زمان حالنك ماضی صورتنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Stark (ٚ ص) ㉑ [قدیم آلمانجه starah : starren كلەسنه منسوب] (صورت نسبیەسی : stärker ومبالغه صورتی : stärkst) قوتلی ، قوی (كذا حال اولەرق) || (زیاده وجود قوی اولان) قوتلی ، زورلی || (وجودی صاغلام وقوی اولان كسه حقنده) كوجلی قوتلی ، قوی البنیه، صحیح الوجود ، توانا || قوتلی ، شدتلی ، مقتدر || das ist etwas—! بوبراز اوقەلی ! || —er Esser اوبور ، چوق یبان ، بوغازلی || —es Tuch (الا) قوتلی ، قالین چوقه، طوقچوقه ، قماش || es geht ein —er Wind صیق روزكار اسییور || وجودلی (وجوهتلی یعنی طیقناز، شیشمانجه) .

Stark„ ... (ٚ...) —besetzt (ص) بر بولنیەجق ، ایكنه آتسەك یره دوشمیەجك درجەده ، خنجا خینج ، آغز آغزه طولو .

Starke (ـٚـ) ، كذا بعضاً Stärke (ـٚـ) ایكیسیده (ا مؤ) ㉟ كنج ، دها هیچ طوغورمامش اینك .

Stärke (ـٚـ امؤ) (53) [stark] قوت، شدت، زور، توانالق، صاغلاملق || طیقناز ، شیشمانجه || [steif machen = stärken] نشاسته ، علی الخصوص چماشورده مستعمل : قوله .

Stärken (ـٚـ ذو متع)و —sich (فع مطا) a. ㉑ [stark] = kräftigen || (den Muth) — جسارتنی آرتیرمق || (اغدیه حقنده) بسلمك، تقویه ایتمك || —den Magen معدەیه قوت ویرمك || —wieder تكرارجانلاندیرمق، قوت ویرمك || —Wäsche چماشور قولەلمق .

Stärker (ـٚـ ا م) a. ㊵ [stärken] ، —in (امؤ) ㊿ قولەجی اركك ، قادین .

Starr (ٚ ص) ㉑ [قدیم آلمانجه starri غوتجه stau'rran دن مأخوذ] (نظر حقنده) ثابت ، دیكلمش || (كوز حقنده) طالمق ، بر یره دیكیلوب قالمق || —werden غیرمتحرك ، اویوشوق ، اویوشمش || —vor Kälte صغوقدن طوكمش || —werden اویوشمق ، طوتولمق || (مجا) —vor Erstaunen sein حیرتدن، تعجبندن طوكوب قالمق، طاش كبی كسلمك || (اكلز بوكولمز) یوله، املایه كلمز ، لاف آكلاماز، سوز دیكلمز ، دیك باشلی، معند .

Starr„ ... (ٚ...) —todt (ص) اولوب قاسقاتی اولمش ، بر انده دوشوب اولیش || —blind (ص) كاملاً اعمی ، بسبتون كور || —köpfig (ص) دیك باش ، معند ، یهودی طمارلی || —sinnig (ص) = —köpfig || —sucht (ا مؤ) (علم امراض) حس وحركتی ابطال ایدن علت، داء الجمود، داء الثبات دینیلان خستەلق .

Starren (ـٚـ فعلا+) a. ㉑ [قدیم آلمانجه starên] etwas— (nach : یاخود) auf برشیئه ، برشیئك آرقەسندن كوزینی دیكوب باقمق ، برشیئه كوزی طالمق، بلین بلین باقمق || die Finger || er- starren = [قدیم آلمانجه starrên] —mir vor Kälte صغوقدن پارمقلرم طوڭیور || —von etwas برشیئله غایت صیق اولەرق دونادلمق ، بزەنمك || von sein —seine Hände آلتون ایچنه غرق اولمق، كوموملك || Gold— von Schmutz اللری مردارلقدن ، كیردن كورونمیور ، اللری كیر ایچنده .

Starrheit (ـٚ امؤ) ㊾ [starr] كوزك ثابت اولەرق بر یره دیكلمسی ، طالمسی || غیر متحرك ومتحسس اولیش ، اویوشمه ، طوكمه || عنادجیلق ، دیكباشلیلق، طمارسزلق .

Stasis (ـٚـ امؤ) (مفردی)(*inv.*) جمعی اكثریا Stasen) [روم] (علم امراض) قان ویا اخلاطك بدنك بر یرینه طوپلانوب طورمەسی ، ركودت .

Stät (ـٚ ص) ㉑ [قدیم آلمانجه stâti] صاغلام ، صالینتیسی اولمیان .

Statarisch (ـٚـ ص) ㉑ [لاتینجه] شرح وتفسیره متعلق ، عائد .

Stätig (ـٚـ ص) ㉑ [قدیم آلمانجه stâtic] دائمی ، متمادی ، متصل ، فاصلەسز ، (كذا ریاضیەده) : آردی آرەسی كسلمیان ، علی الدوام اولان ، ثابت .

Statik (ـٚـ ا مؤ) ㊾ [روم] (ماكنەده) موازنه .

Station (ـٚ(ٚ)- tss - امؤ) ㊾ [لاتینجه] (شمندوفرده) موقف ، استاسیون ، غار ؛ (پوستەده) منزل || (قتولكلارده) دعا ایدلكه كیدیلان مناستر كلیسا ، كذا بوراده اوقونان دعا || توقف ، قونمه || freie— haben بلا اجرت یوب ایچمك واقامت ایتمك .

Stationär (ـٚ-(ٚ)tss - ص) ㉑ [Statio'n] بر یرده ، برشیده ثبات ودوام ایدن ، مستقر ، حركت ایتمیان .

Stations„ ... (...ٚ (ٚ) tss -) - vorsteher (ا م) (شمندوفرده) استاسیون ، موقف مدیری، (پوستەده) كذلك منزل ، پوسته ، مدیری .

Statiös (ـٚ (ٚ) tss - ص) ㉑ [آلمانجه فرانسزجه] محتشم ، مكلف ، پك مكمل ، اعلا ، بالا .

Stätisch (ـٚـ ص) ㉑ [Statt] دیكباش ، معند ، سركش || (فروسیتده) معند ، سرت بارگیر .

Statist (ـٚ- ا م) (51) [روم] ، —in (ا مؤ) ㊿ (تیا) تیاترولرده یالكز صحنەیه چیقوب سوزه قاریشمیان وغلبەلغی چوغالتان اویونجی .

Statistik (ـٚـ امؤ) ㊿ [یكی لاتینجه‌دن مأخوذ فرانسزجه] استاتستیق .

Stäts (ـٚ حا) = stets .

Stäsch (ـٚ ص) ㉑ = stätisch .

Statt (ٚ ا مؤ) ㊾ (*sans pl.*) [قدیم آلمانجه stat ، فی الاصل = Stadt] ادبیات وضروب امثالده = Stätte || (حا) — da hat das Schweigen bessere بوراده سكوت دها خیرلیدر || die Bitte —finden lassen رجایی اسعاف ایتمك ، قبول واجرا ایتمك || —finden (فعلیله haben) وقوعبولمق || اكثریا كوچك حرف ایله یازیلەرق : statt مضاف الیه وحرف عاطف ایله برلكده (حرجر) = anstatt ، مثلا —meiner بنم یریمه || —dessen آنك یرینه ، اوكا مقابل || —daß er arbeiten sollte چالشەجغی یره ، یرده ، اونك چالشمسی لازمكاوركن || [قدیم آلمانجه stata] انجق مفعول الیه وجمع اولەرق : von—en gehen Statten ایلری كیتمك ، ایلرولمك ، ترقی ایتمك || راست كیتمك ، موفق اولمق || zu —en kommen برینه چوق فائدەسی ، یاردمی اولمق .

Statt„ ... (...ٚ) —halter (ا م) وكیل، قائممقام || والی ، حكمدار وكیلی || قدیمده فلمنكلیلرك رئیس حكومتی .

Stätte (ـُ ا مؤ) (53) [Statt] مقام، موقع، محل|| die heiligen —n مقامات مباركه ، مقدسه .

Statten (ـُ) (مرا . Statt) .

Statthaft (ـُ ص) (21) [Statt] وقوعبوله بيلور ، ظهور ايده بيلور ، وقوعى ملحوظ ، وقوعبولان، محتمل اولان|| وقوع واجراسنده بأس اولميان ؛ شايان قبول، معتبر، مقبول.

Stattlich (ـُ ص) (21) [Statt] ظريف ، پك مكمل ، فوق الحد ، ايو وكوزل اولان ، محتشم ، مكلف ، سوسلى || (وجود انسان حقنده) ياقيشقلى ، شانلى ، خوش قيافت ، قبالى، سيماسى كوزل، كوستريشلى|| هيبتلى ، عظمتلى|| مطنطن، دبدبه لى ، محتشم .

Statu-e (ـُ ا مؤ ، دها مقبول اولەرق : فرانسزجه تلفظ اولنور)(53) [لاتينجه] استاتو، مجسم تصوير ، هيكل.

Statui(e)ren (ـُ-فعـ متعـ) a. (21) =fest=stellen|| مساعده ايتمك ، قبول ايتمك || ياپمق .

Statur (ـُ- امؤ) (49) [لاتينجه] اندام، قد ، قامت ، بوى .

Status (ـُ ا م) (inv.) [لاتينجه] (تجا) دفتروقاصه موجودى (حسابى) || ايشلرك بولنديغى حال ، موقع .

Statut (ـُ - ا لا) a. (42) نظامنامه ، اداره قانونى ، تعليمات .

Stau (ـُ ا م) (·au) [قديم آلمانجه stiwan] آنجق بروجه آتى مستعملدر : (بحر) —das Wasser ist im صولر (مد ايله جزر آره سنده) طورغون || (صنع) das Wasser im— haben ويا خود : halten صويى طورديرمق ، قپامق ، طوتمق .

Staub (ـُ ا م) (38) (sans pl.) [قديم آلمانجه stoub : stieben كلمه سنه منسوب] توز، غبار|| Jemand, etwas in den— ziehen, zerren, treten برينى توزه طوپراغه ، چاموره باتيرمق ، برينى، برشيئى آياقلرينك آلتنه آلوب چيكنه مك ، كميكارينى قيرمق || اون اوفق، كول ايتمك || wieder zu —werden ينه طوپراق اولمق، اصلنه رجوع ايتمك، اولمك|| (مجا) (عمو) sich aus dem—e machen صيويشمق، طبانى قالديروب قاچمق ، صاووشمق .

Staub,,... (···) —hülle (ا مؤ) آياغه قالقان توز، دوماندن حاصل اولان بلوط كبى قبارتى|| —blüt(h)e (ا مؤ) (نبا) اركك چيچك|| —deckel (ا م) (صنع) (ساعتجيلكده) innerer— deckel ساعتك ايچنده (قورمه وعيار دليكارينى حاوى) قپاق || —haar (ا لا) كنجلرك يوزنده چيقان اينجه توى ، ايوا توكى|| —hemd (ا لا) ايش كوملكى|| —kittel (ا م) = —mantel (ا م) ايش كوملكى|| —sand (ا م) اينجه قوم، ريغ .

Stäubchen (ـُ ا لا) b. (40) (Staub كلمه سنك صورت تصغيريه سى) توزجق ، اوفق غبار || غايت كوچك برشيئك كوسترلمسى ايچون مستعمل اولوب : حبه ، آتوم ، جزؤ لايتجزا ، غايت اوفق شى ، زره .

Stauben دها زياده مستعمل اوله رق: stäuben ايكيسيده (فعـ لا ±) a. (21) [Staub] (فعـ يكشخ) staubt : ياخود es stäubt توزيور ، توز قالقيور || توزنى آلمق ، توزنى كيدرمك ، سيلكمك || توز ، زرات كبى اوچمق ، اوچوشمق || (فعـ متعـ) يالكز : stäuben توز كبى شيلرى سرپمك مثلا Sand, Pulver auf etwas— برشيئك اوزرينه قوم، توز اكمك، سرپمك، دوكمك|| stieben: ياخود —aus einander چيل ياوروسى كبى طارمه طاغين ايتمك ، طاغيتمق || توزنى سيلكمك ، تميزلمك = ab=stäuben .

Stäubig (ـُ ص) (21) [Staub] توزلى، توز ايچنده ، توزله ملمع ، توزدن كورلمز درجه ده || es ist— (اورتالقده) توزوار .

Stäubling (ـُ ا م) (38) [Staub] (نبا) = Bovist .

Stauche (ـُ ا مؤ) (53) (زرا) اوفق يغين ، دمت .

Stauchen (ـُ فعـ متعـ) a. (21) [آشاغى آلمانجه stuken] چارپمق، چاقمق، طالديرمق، صوقمق، چاقمق، ميغلامق، صوقمق ايچون اورمق|| دوشه رك —(ver„) sich den Arm دوشوب قولنى بورمق،بورغولتمق|| (زرا) —الخ... den Hanf كنويرى دمت ياپمق، دمتلمك || (چلينكرلكده) —di Niete پرچينلرك تپه سنى ازمك ، پرچينلمك .

Staude (ـُ ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه stûdâ] (نبا) اوفق آغاج ، آغاجله نبات اره سنده فدان .

Stauden (ـُ فعـ لا ±) b. (21) [Staude] و —sich (فعـ مطا) اوفاق چالى حالنه كيرمك ، اوقدر بيومك || (صلاطه حقنده) كوبكلنمك .

Stauen (ـُ فعـ متعـ) a., b. (21) [اورته آلمانجه stōuwen] اشياى تجاريه يى چوق محل استيعاب ايتميه جك ، يرطوتميه جق صورتده يرلشديرمك ، استيف ايتمك || خصوصيله (بحر) — (ein Schiff) بركمينك حموله سنى ايوجه تقسيم ايتمك، يرلشديرمك ، يوكى استيف ايتمك .

Staufen (ـُ ا خا م) b. (40) =Hohen-staufen.

Staunen (ـُ فعلا +) a. (21) [انكليزجه= stun] تعجب ايتمك ، حيرتده قالمق، شاشمق، (عمو) آغزى آچيق قالمق .

Staunens=werth (ـُ ص)، würdig„ (ـُ„— ص) (21) = er=staunlich .

Staub-besen (ـُ ام) b. (40) توزچيقارمغه مخصوص (حصير) طياق، اورمه قامچى .

Stäupe, Staupe ايكيسيده(ـُ امؤ) (53) [اورته آلمانجه stûpe Schandpfahl] قديم دكنك ضربى جزاسى ، فلقه جزاسى || [فلمنكجه stuip] بولاشمه ، سرايت|| خصوصيله حيوانات خسته لغنده مستعمل اولوب مثلا : —Hunde كوپك نزله سى .

Stäupen (ـُ فعـ متعـ) a. (21) [Stäupe] (عموم مواجهه سنده) دكنك جزاسى، ياپمق، دوكمك (كذا مجازى) .

Stearin (ـُ- ا م (ا لا) (38) (sans pl.) [روم] (كيميا) ياغلى موادك عادى درجهٔ حرارتده ارعين قسمى، استعارين، اسپرمچت مومى مايه سى .

Stech,,... (···) —apfel (ا م) (نبا) جوزماثل، طاطوله ، پاطليجان چيچكى آغاجى || بونك ميوه سى || —baum (ا م) (نبا) = —palme || —eiche (امؤ) = —palme (امؤ) (نبا)چوبان پوسكولى|| —vieh (ا لا) = Schlacht=vieh .

Stechen (ـُ فعـ متعـ، اكثريا haben ايله تصريف اولنور فعـ لازم وفعـ مطا) b. (20) [قديم آلمانجه stehhan ؛ مرا .

روجه stigma] بورەرق ویا یارالیەرق برشیئه برشیئی صوقمق،
صاپلامق ، طالدیرمق‖ Jemandem den Degen durch den
auf ‖ برینك قارتسه قلنجی صاپلامق ، داه ایتمك ‖ Leib—
Jemand los— برینه برخنجرله ویر ایتمك، صاپلامق، خنجر،
بچاق ایله بری اوزرینه (اورمق اوزره) آتلق ‖ Jemand
zu Tode— : ویاخود todt برینی بچاق وامثالی ایله اورەرق
اولدیرمك ‖ durch und durch— صاپلایوب ، صوقوب اوته
طرفندن چیقارمق ‖ Löcher in etwas— برشیئه دلیك
Jemandem Löcher in die Ohren—‖ (دلیكلر) آچمق، ثقبه‌لمك
برینك قولاقلرینی دلمك ، قولاقلرینه دلیك آچمق‖ حربه‌لشمك ،
مزراقله اوروشمق ، Jemand (mit der Lanze) vom
Pferde— برینی مزراقله اوروب حیواندن دوشورمك ، كذلك
ein Thier— ‖ aus dem Sattel— برحیوانی شیشلیەرك
اولدیرمك‖ ein Kalb— برطانه اولدیرمك‖ باطمق، صاپلانمق:
es sticht mir (ویاخود : mich) in der Milz یورکمه ،
جكرمه (طالاق) برشی صاپلانیور ظن ایدییورم، جكریمه بچاق
صاپلایورلركبی كلییور ‖ (die Sonne) sticht كونش یاقیور ‖
Jemandem eine Maulschelle, اكثریا : Eine— (عمو)
برینه آغزینه ، برینه ، برسله ویا توقات اورمق ، یرلشدیرمك ‖
Jemandem etwas— ویاخود : stecken كیزلیجه برینه
برشی خبر ویرمك ، یكمك ، قیصلامق ‖ (دروننه صوقیلان
برآلت واسطه‌سیله ایچندن آلمق، چیقارمق ، چكمك) Wein
aus dem Fasse— (موستره ایچون فوچیدن طلومبه
واسطه‌سیله) شراب چكمك ، چیقارمق ‖ (زرا) —Rasen
چمن كسمك ‖ (كاغد اویوننده) (der König) sticht den
Buben طاغلی بچاغی قیرار، آلور ‖ (فع لا—) —in See
انكینه آچلمق .

Stecher (سٓ ام) .a ㊵ [stechen] صاپلایان، طالدیران،
صوقان . . . الخ‌كمسه‖ مزراقلی مبارز‖ — Kupfer = stecher‖
توقیف یایی ، مندالی ‖ (یاغ وامثالی معاینه ایچون مستعمل)
صونده ‖ دوربین ‖ (صنع) —eisen (ا لا) صونده دمیری ،
میل .

Steck„... (سٓ...) —brief (ا م) توقیفنامه ، توقیف
امری ‖ —nadel (ا مؤ) طوپلی ایكنه ‖ —zirkel (ا م)
(صنع) متحرك ، طاقمه باجاقلی پركار .

Stecken (سٓ ا م) .a ㊵ [قدیم آلمانجه steccho :
stechen كلمه‌سنه منسوب] = (Spazier„) Stock) .

Stecken (سٓ فعلا +) .a ㉑ [قدیم آلمانجه stecchan :
stechen فعلنك سبب وعلت بیان ایدن صورتی] (زمان حالنك
ایكنجی واوچنجی شخصلری بعضاً كذلك: sticht ‖ stickst, زمان
حالنك ماضی صورتی متروك اولمق اوزره : stack ویا stak ‖
صورت شرطیه‌سنك ماضیسی كذلك : stäke) بر یرده اولمق ،
بولنمق ‖ den Schlüssel —lassen آناختاری قپوده ، قپونك
اوزرنده براقمق‖ (صاقلنمق، كیزلنمك) مستوراً بولنمق‖ مربوط
وتثبیت ایدلمش اولمق‖ (مجا) Das werde ich nicht—lassen
بو بویله اولمز، بن بونی بویله براقمام‖ (برحال وموقع ناخوشده
بولنمق) —bis über Ohren in Geschäften بوغازینه قدر
ایش ایچنده اولمق ‖ —ich möchte nicht in seiner Haut
بن اونك یرنده اولمق استمام ‖ er schreit, als ob er am
Spieße stäke صانكه اتی قوپاریورلرمش كبی باغرییور ‖
immer zu Haus— اودن چیقمامق، منغال دیبندن آیرلمامق‖
(مرا ، dahinter— ‖ ? (جانم) نرده‌سكز wo — Sie denn?
بوحریف ، چوجق in dem Kerl steckt was ‖(dahinter
(دلیقانلی) بوش دكل ، اقتدار ، قوت ، قدرت ، ذكری وار)
عیان‖ —bleiben (طالوب، باتوب) قالمق، ایچندن چیقه‌مامق‖
(فع یكشخ) es steckt mir in allen Gliedern وجودمك
هرطرفنده برقیریقلق ، راحتسزلق وار ، هرطرفی آغرییور ‖
da (عمو) ‖ اشته راحتسزلغم بورادن hier steckt es mir
(فع متع) ‖ بونده ، فنالق بوراده ، (جنابڭلك) اشته steckt's
قویمق ‖ —ein Haus) in Brand) بر اوی یاقمق، بر اوه
آتش ویرمك ، آتشلمك‖ صوقمق، طالدیرمق، دروننه وضع ایتمك،
دیكمك، غرس ایتمك، دروننه سورمك، طیامق‖ (den Degen)
in die Scheide— قلنجی قیننه ، غلافنه ، یرینه قویمق ،
صوقمق‖ —etwas fest برشیئی (ایكنه وامثالی واسطه‌سیله)
تثبیت وربط ایتمك ‖ —etwas los برشیئی (كندیسنی طوتان
شیلری چیقارەرق) چوزمك ، چیقارمق ‖ Jemandem ein
Ziel— برینه برهدف كوسترمك ، تعیین ایتمك ، ‖ =stechen
صوقمق، چاقمق، صاپلامق؛ توقات اورمق‖ —sich (فع مطا)
sich in Kosten— بورجه كیرمك ، باتمق ‖ sich hinter
—Jemand, etwas برینك برشیئك آرقه‌سنه كیزلنمك ،
صاقلانمق، سیغنمك ؛ التجا ایتمك ، صیغنمق .

Stecken„ ... (سٓ...) —streich (ام) صوپا غوغاسی‖
(stecken فع لا) —bleiben (ا لا) (باطوب طاقیلوب)
طورمه ، قالمه ، طوتولمه ، شاشیرمه ‖ —pferd (ا لا)
(چوجقلرك لساننده وعمو) بارگیر، داهداه (كذا مجازی) ‖
چوجقجغه‌سنه آرزو ومراق ، دائما دوشنیلان وصایقلانان، آرزو
اولنان شی .

Steckling (سٓ ا م) ㊳ [stecken] (بغچوا) كوكسز
دال، چلیك ، طالدیرمه .

Steffen (سٓ ا م) .b ㊵ (والنیز اسمی) (Stephan
كلمه‌سنك صورت تصغیریه‌سی) تیه نو ، اتیه ن .

Steg (ا م) ㊳ [قدیم آلمانجه stëc : steigen
كلمه‌سنه منسوب] طار (ویا صارپ) یول، كچی، چوبان یولی‖
یولجق ، اصولی طانیمق ‖ Wege und —e (kennen) ایلنجه
آغاج كوپری، برخندق اوزرینه آتیلان آغاج (بحر) اسكله ‖
(تل ایله چالینان چالغیلرده) كوپری ‖ (پانتالونده) سوپیه ‖
(معما) خطیل ‖ (مطبعه) سطرلر آره‌سنه قونیلان چیزكی ،
فیلت‖ —lehne (ا مؤ) كوپری، اسكله قورقولغی‖ —reif
aus dem —reife (مجا) ‖ Steig = bügel = (ا م)
تداركسز اوله‌رق ، حاضرلقسز ‖ —reif = Dichter (in)
بالبداهه شعرسویلیان شاعر، شاعره ، ارتجالاً شعرسویلیان .

Steh„... (سٓ...) —platz (ا م) آیاقده طوریلان محل،
دیكیلنان یر ‖ —pult (ا لا) آیاقده یازی یازمغه مخصوص
یازیخانه ‖ —auf (ا م) حاجی یاتماز ‖ —fragen (ا م)
دیك (طوروب اوجلری دخی قیوریق اولمیان) یقالق .

Stehen (سٓ فع لا ± وفع مطا) .t ⑳ [قدیم آلمانجه
stantan ویاخود stân = لاتینجه sta're] زمان حالنك
ماضی صورتی بعضاً stund ‖ صورت شرطیه‌سنك ماضیسی
stände و stünde) ‖ (sitzen و liegen كلمه‌لرینك مقابلی)
آیاقده اولمق ، طورمق، دیكیلمك ‖ —ich kann kaum mehr

|| بر ینه معاونت ومظاهرتده بولنمق Jemandem zur Seite—
(فعـ متعـ وفعـ مطا) طوره طوره یورولمق || sich müde—
bei || (ایدی) قالدق نره ده wo sind wir— geblieben ?
برشیئله اکتفا ایتمك ، قناعت ایتمك ، etwas— bleiben
Geld bei Jemandem —haben || برشیئك ایلروسنه وارمامق
eine Speise— || برنده پاره سی بولنمق، پاره سی برنده طورمق
den Bart — || بر یكی یمامك ، برطعامه الی سورمامك lassen
(seinen Schirm) || صقالی صالیویرمك، صقال براقمق lassen
an einem Orte —lassen شمسیه سنی بر یرده اونوتمق ،
براقمق || Jemand— lassen || برینی آیاقده قومق ، براقمق || برینی
das(Blut)zum Stehen : مثلا still - = || بر یره دیكمك
das Haus steht noch || قانی طوردیرمق، كسمك bringen
so lange die Welt || بو او دها یكی یاپلدی nicht lange
(خدمتده بولنمق) || دنیا طوردقجه || دیك طورمق، دیكلمك steht
derOrt) , wo er gestanden) اونك طوردیغی ، خدمتنده
بولندیغی ، خدمت ایتدیكی یر || d— (اسم فاعل وصفت)
㉑ || d— allein یالكز || (ع) es Heer— اردوی دائمی
قوهٔ دائمه (، عسكریه) .

Stehlen (ســـٓ فعـ متعـ وفعـ لا وفعـ مطا) .d ⑳ [قدیم آلمانجه stëlan] چالمق ، سرقت ایتمك ، آشیرمق ، چارپمق ، توفه لمق، كیزلیجه آلمق || غصب ایتمك آلمق || Das kann mir gestohlen werden بونك ذكری نزدمده بش پاره در ، بش پاره لق ، ذكری اهمیتی یوقدر ، بونی اه باشمدن دفع ایتسون ، قالدیرسون ، كوزم كورمسون || Jemandem das Herz— || برینك كوكلنی چالمك ، جذب ایتمك ، كندینه عاشق ایتمك || sich wohin— (فعـ مطا) كیزلیجه بر یره كیرمك ، sich— بر یره صیویشمق || er stahl sich aus(dem Hause) اواودن طیشاری صیویشدی، قاچدی، فرتیكی ویردی .

Steierland (شـ ا خا لا) ㉕ (جغر) ، Steiermark (شـ ا خا مؤ) ㊾ (جغر) (اوستریا دوقه لغی) استیری (اشتایئرلاند ، = مارق) .

Steif (ـ ص) ㉑ [آشاغی آلمانجه ؛ لاتینجه stipa're كلمه سنه منسوب] سرت ، قاتی ، غیرقابل انحنا || —machen سرتلشدیرمك ، قاتیلاشدیرمق ، اكلز یوكولمز برحاله قویمق || (اعضا حقنده) طونمش ، طوتولمش || (علم امراض) er— Hals اجل دینیلان بویون آغریسی || fühle : ویاخود)ich bin(mich) ganz— in allen Gliedern وجودمك ، اعضامك هرطرف اودون كبی || e Leinewand— قاتی كتن، قناویچه ، ضمقلی بز ، قباكیر پاس || er fragen— قولالی(دیك) یقالق || پك قوتلی، كسكین || غیرمتحرك ، عنادجی، اودون كبی، غیرقابل انحنا || قبا، عتیك ، چویك اولمیان || صیقلغان، رسمی || (عمو) Peter : یاخود er Bock— عنادجی كمسه ، سرت آدم ، دیكباش || (بحر) e Kühlte— : یاخود er Wind— صیق روزكار ، زیاده سرینلك .

Steif„ ... (ـ...) —hals (ا م) بوینی، باشی سرت انسان ویاحیوان || (علم امراض) (مرا. Steif) || leinewand— (ا مؤ) (صنعـ) سرت بز ، قناویچه ، قباكیر پاس .

Steife (ســـٓ امؤ) ⑤ [steif] سرتلك، قاتیلق، غیرقابل انحنالق =Steifheit || (اشیای قاتیلاتمغه مخصوص شی) قاتی، قولا || (دولكرلكده) دستك ، پاینده ، طیاق .

wieviel || ایاقده ارتق طوره جق حالم یوق، آیاقده زورله طوریورم || Betten können in diesem Zimmer—? بو اوطه یه قاچ قاریوله صیغار؟ بوراده قاچ قاریوله طوره بیلور؟ بوراسی قاچ قاریوله آلور؟ || obenan — یوقاریده ، بالاده بولنمق ، طورمق ، اولمق || (مجا) || da steht's (یعنی بوكتابده شوراده) اشته، تاشته، باقكز || ich weiß nicht, wo mir der Kopf steht باشم نره ده بیلمیورم، ذهنم ، باشم پك قاریشیق || es steht mir fern بنم (اوندن ، بوندن) خبرم یوق ، بن اونی طانیمام ، بوندن آكلامام || Das so viel steht fest, daß ... || شوقدر معلوم ، بیلینیوركه (بونده سزمأذونسكز) steht Ihnen frei سز اعلم ، اونی سز بیلورسكز ، بوكا مأذونیت ؛ صلاحیتكز واردر || gerade— طوغری طورمق، دیم دیك طورمق || gut —für Jemand, برینه ، برشیئه یاقشمق، مناسبت آلمق || etwas (die Thüre) قپو آچیق (طوریور) || steht offen (die Sache) steht so || ایش بویله، حال بومركزده || —still غیرمتحرك طورمق، حركت ایتمامك ، قمللدامامق ، اویناممق || (دكرمن ماكنه حقنده) طورمق، ایشلمامك || (meine Uhr)steht(still) ساعتم طورمش، ایشلمیور || er kann nicht still— او بردرلو(راحت) طوره ماز (قوردلی قشار) || Das wird ihm theuer zu— kommen بو اوكا طوزلی ، بهالی اوطوره جق ، كله جك || es steht nun einmal so da نه چاره بردفعه بویله یازلمش، یازیلان بوزلماز ، یازلمش یازلشدر || was steht Neues in der Zeitung ? غزته ده (یكی) نه وار؟ غزته نه یازیور؟ einem Maler بررسامه مودللك ایتمك || (als, zu) Modell— steht es gut نصل (اونه یاپیور) ایشلری (oder) schlecht mit ihm ? ایوی فنامی؟ || wie steht's (mit Ihrer Gesundheit) ? نصلسكز (كیفكز، صحتكز ایومی، یولنده می؛ خسته لغكز نصل اولدی)؟ || ? so steht's also یا بویله می؟ حال بومركزده می؟ || Jemandem gut (schlecht)— برینه یاقشمق، یراشمق(البسه وامثالی حقنده) || wir—uns nicht besonders آره مز پك ایو دكل، پك اوقدرخوش كچنه میورز || er steht sich auf(یاخود : an) das || اونك اوچیوز مارقلكایری وار dreihundert Mark Messer steht ihm an der Kehle اونك بیچاق بوغازنده (طیالی) طوریور ، بیچاق غرتلاغنده || die A'kti-en —auf 300 % حصه لر ، اسهام یوزده اوچیوزده طوریـور ، فیئاتنده || auf Jemandes Seite— برینك طرفداری اولمق، بریله متفق، هم فكر بولنمق || auf dieses Verbrechen steht der Kopf بو ایشی ایشلیانك باشی كسیلور ، كسیله جكدر ، بوقباحتك ، جرمك ، جنایتك جزاسی اعدامدر || ich mußte selbst für Alles— هپسی بكا باقیوردی ، هپسی بوینمده ایدی هپسنه بن باقار ، هر ایشی بن كوروردم || Thränen standen ihm im Auge كوزلری یشارمش ایدی، طولی ایدی || es steht in Ihrer Macht بو سزك اقتداریكز داخلنده در ، ید اقتداریكزده در ، بونی سز یاپه بیلورسكز || über (unter) Jemandem— برینك مافوق، مادونی اولمق، برندن یوقاریده، آشاغیده اولمق ، بولنمق || um Jemand herum— برینك اطرافنه طوپلانمق، اطرافنی آلمق، اطرافنه طوپلانوب طورمق، بیغلمق، بریكمك || er steht mir immer vor Augen او(خیالی) بردرلو كوزمك اوكندن كیتمیور، كیتمز || ich stehe im Augenblicke zu Ihren Diensten شو آنده امریكزه منتظرم ||

Steifen (ـَـ فع متع) و —sich (فع مطا) a. (21)
[steif] سرتلشدیرمك ‖ [Steife] قاتیلاشدیرمق ، قاتی
قویمق ، قوللمق ‖ [Steife] دستك ، پاینده ، طیاق اورمق ،
قویمق ‖ (مجا) —sich auf etwas ثباتله برشیده اصرار ایتمك ،
برشی ایچون عناد ایتمك .

Steig (ـَ ا م) (38) [steigen] (طار ویا صرپ) یول ،
کچی یولی ، پاتقه .

Steig„ ... (ـَـ...) —bügel (ا م) اوزنکی ‖
—bügel=riemen (ا م) اوزنکی قایشی، زخمه ‖ —eisen
(ا لا) = - bügel ‖ —rohr (ا لا) ، —röhre (ا مؤ)
(برطلومبه‌نك) صو چیقاران بوریسی .

Steige (ـَـ ا مؤ) (53) [steigen] (طارویادیك) زیاده ‖
اینیشلی، یوقوشلی یول ‖ (پاپا یورویانلر ایچون چیت وامثالنده
قولایجه کچیله‌جك ، چیقله‌جق محل ‖ پارمقلق ‖ طاوق قفسی .

Steige„ ... (ـَـ...) = Steig„ ... .

Steigen (ـَـ فع لا ±) o. (20) [قدیم آلمانجه stikan
روجه = ste'ichein schreiten] چیقمق ، یوکسلمك ،
ترفیع ایتمك (اشاغی طوغری حرکت ایتمك) ایتمك ‖ طیرمانمق ،
چیقمق ‖ —in's (aus dem) Bett یتاغه کیرمك ، یاتمق ؛
یتاقدن چیقمق ، قالقمق ‖ einen Drachen —lassen بر
اوچورطمه اوچورتمق ، هوالندیرمق ‖ (تجا) بهالنمق ، فیئاتی
یوکسلمك ‖ das Wasser steigt صولر قباریور، یوکسلیور ‖
(عمو) کیتمك wo —Sie hin ? نره یه کیدیورسکز ،
چیقیورسکز ? ‖ (فروسنیده) (بارکیرحقنده) =sich bäumen.

Steigern (ـَـ فع متع) و —sich (فع مطا) a. (21)
[steigen] — (sich) یوکسلتمك (یوکسلمك) ، آرتمق ،
زیاده‌لشمك ، چوغالمق، قنالشمق ‖ قوتلشدیرمك ، قنالشدیرمق ‖
(تجا) — den Preis einer (Waare) برمالك فیئاتنی
یوکسلتمك، زیاده‌لشدیرمك ‖ مزایده‌ده برشیئك فیئاتنی آرتدیره‌رق
صاتون آلمق .

Steil (ـَ ص) (21) [قدیم آلمانجه steigal : steigen
کلمه‌سنه منسوب] صرپ ، یقوش ، دیك ، یالچین .

Steile (ـَـ ا مؤ) (53) [steil] صرپلق، دیکلك ‖ صرپ،
دیك محل ، اوچوروم .

Stein (ـَ ا م) (38) [قدیم آلمانجه stein = روجه
sti'a Kiesel] طاش، حجر، سنك ‖ (علم امراض) (وجود
انسانی وحیوانیده حاصل اولان طاش) مثانه طاشی، حصاة ‖
zu —werden (طبقات الارض ، معد) ‖ قیا ، جسم طاش
تحجر ایتمك ‖ (مجا) einen —auf dem Herzen haben یورکنده
برصیقینتی اولمق ، بردردی اولمق ‖ es fällt mir ein— vom
Herzen (اوخ آمان) یورکم فراحلندی، یورکمدن شوصیقینتی
قالقدی ‖ (ساعتلرده) (n) e— 15 (diese Uhr) geht auf
بوساعت اونبش طاشلیدر ‖ (مثانه‌ده) حصاة ، طاش ‖ (دومینو،
دامه اویوننده) طاش ‖ (اسکیدن وقت وموقعه کوره مختلف
اولچو : ۱۱ الی ۱۲ کیلولق مقیاس) یکرمی، یکرمی ایکی لیتره .

Stein„ ... (ـَـ...) —bank (ا مؤ) طاشدن معمول
صره ، قناپه ‖ (طبقات الارض) طاش طبقه‌سی ‖ —zeit
(ا مؤ) دور حجر ، طاش دوری ‖ —alt (ص) پك اسکی ‖
—bock (ا م) (تا طبیع) طاغ تکه‌سی، یبانی تکه ‖ —butt
(ا م) ، —butte (ا مؤ) (تاطبیع) قالقان بالغی ‖ —druck
(ا م) (صنع) طاش باصمه‌سی، لیطوغرافیا اصولی ‖ بو اصولده
باصلمش شی ‖ —erbarmen (الا) یالکز بووجه آتی مستعملدر:
das ist zum— erbarmen یورکلر آجیسی ، بو انسانك
یورکی پارچه‌لر ، پارچه پارچه ایدر ‖ —frucht (ا مؤ)
(نبا) چکردکلی میوه ‖ —fuchs (ا م) (تا طبیع) ماغی
تلکی ، قیا تلکیسی ‖ —gut (ا لا) (تجا ، صنع) عادی
چینی (دن معمول آوانی) ، فغفوری ‖ —hart (ص) طاش
کبی قاتی، سرت ‖ —hort (ا م) طاشلق یرده بولنان اورمان ‖
—huhn (ا لا) (تا طبیع) قزل ککلیك ‖ —kluft (ا مؤ)
طاشه آچیلمش اویوق، مغاره ‖ —kohle (امؤ) (معد) معدن،
طاش کموری ‖ —krank (ص) طاش خسته‌لغنه مبتلا اولان ‖
—kümmel (ا م) (نبا) = Sesel ‖ —kunde (ا مؤ)
مبحث الحصاة ‖ تاریخ طبیعینك طاشلردن بحث ایدن قسمی ،
مبحث الاحجار ‖ —meßel (ا م) (صنع) طاشجی قلمی ‖
—mergel (ا م) (معد) طاشلی کیل ‖ —moos (ا لا)
(نبا) قیا یوصونی ‖ —mörtel (ا م) (صنع) باداته ‖
—obst (ا لا) = —frucht ‖ —öl (ا لا) پترول، صولی
غاز ، غاز یاغی ‖ —pflaster (ا لا) طاش قالدیرم ‖ —pilze
(ا مؤ) (نبا) یشیر مانطار ‖ —rinne (ا مؤ) طاش اولوق
—roche (ا مؤ) (تا طبیع) قرق انبار (بالغی) ‖ —salz
(الا) قیاطوزی ‖ —same(n) (ا م) (نبا) فصیلهٔ سنجاریه‌دن
غره میل دینیلان نبات ‖ —schaf (ا لا) (تا طبیع) طاغ ،
قیاقویونی، یبانی قویون ‖ —schloß (ا لا) (صنع) چاقماقلی
تفنکك چاقماغی ‖ —schloß=Gewehr (الا) چاقماقلی تفنك ‖
—schwalbe (ا مؤ) (تا طبیع) = Mauer=schwalbe ‖
—weg (ا م) قالدیرم (طاش) دوشه‌لی سوقاق ‖ —wurz
(ا مؤ) (نبا)=Acker=mennig ‖ —zeichner (ا م)طاشه
رسم یاپان ، حك ایدن ، لیطوغراف .

Steinern (ـَـ ص) (21) [Stein] طاشدن ، طاشدن
اعمال واحضار ایدلمش ‖ (مجا) es Herz — طاشدن یورك
(طاش یورك) ، انصافسز ، قاتی یورك .

Steinicht (ـَـ ص) (21) [Stein] = steinartig طاش
کبی، طاش نوعندن ‖ (نبا) (میوه حقنده) قاتی چکردکی اولان.

Steinig (ـَـ ص) (21) [Stein] طاشلی، چاقللی، قیالق ‖
(علم امراض) خصاتی اولان ، طاش خسته‌لغی بولنان ‖ =
steinicht .

Steinigen (ـَـ فع متع) a. (21) [Stein] طاش
آتمق، طاشلامق ‖ (ازمنهٔ قدیمه‌ده طاشه کومه‌رك طاشلایه‌رق)
اعدام ایتمك ، رجم ایتمك .

Steiß (ـَ ا م) (38) [قدیم آلمانجه stiuz اولوب
stoßen معناسنه اولان stôzan دن مأخوذ] =Arsch قیچ ‖
قوشلرك قوروق صوقومی طرفی .

Stele (ـَ ا مؤ) (53) [روم] (معما) ستون شکلنده
هیکل ‖ حکومتك تشهیر ایدلدیکی دار آغاجی .

Stell„ ... (ـَ...) —dich-ein (الا) محل، وقت ملاقات،
راندوو ‖ —macher (ا م) یوك آرابه‌سی یاپان آرابه‌جی ‖
—rad (ا مؤ) (ساعتجیلکده) (آناختارسز) صاپندن قوریلور
ساعتلرك قورمه چرخی ‖ —schraube (ا مؤ) برشیئك یرینی
دکشدیرمکه آچوب قپامغه ، صیقیشدیروب کوشتکه مخصوص

ویده ‖ —vertreter (ا م) وکیل، قائمقام ، معاون ‖
‖ —vertreter eines Lehrers برخواجه‌نك معاونی، قالفه‌سی
—zirkel (ا م) ویده‌لی پرکار .

Stellage (صورت تلفظی : stèle-lâ'jë ا مؤ) (55)
[فرانسزجه نهایتلنمش اوله‌رق stellen دن مأخوذ] =Gestell
رسم ، هیکل آیاغی، کتبخانه آلتنه قونیلان آلتلغی .

Stellbar (ـ ـ ص) (21) [stellen] استنادیکی وجهله
تنظیم وتحریك ایتدیریلان ، متحرك .

Stelle (ـ ـ م مؤ) (55) [stellen] محل، موقع، مقام ،
یر ‖ an Jemandes —treten (یاخود : kommen) برینك
یرینـه کلك ، مقامنه کچمك ، برینه خلف اولمق ، برینه نصب
وتعیین اولنمق ‖ یر ، محل ! rührt Euch nicht von der—
یریکزدن قیپردامیکز ! صاقین یریکزدن اوینامیکزها ! ‖ an—
... von ... برینه ، ... مقابل ‖ auf der— همان ،
درعقب،درحال، همان اوراده (یرنده ، اولدیغی یرده) .

Stelle,,... (ـ ـ...) =Stellen,,...— .

Stellen (ـ ـ فه متعه ، فه لا +) و —sich (فه معطا)
a. (21) (مرا . setzen) (sich)— دیکمك (دیکالمك) عموداً
وضع ایتمك (وضع اولنمق) ‖ —(in Ordnung) ترتیب
وتنظیم ایتمك ، دیزمك ‖ an einander— یرلشدیرمك ‖ eine
Leiter an (die Wand)— برمردیونی دیواره طیامق، قویمق،
یاصلامق ‖ —sich auf die Zehen (آیاغنك) پرمقلری اوزرینه
قالقمق، آیاقلرینك اوجنه قالقمق ‖ (ع) das Geschütz auf
(ein Ziel)— طوپی برهدف اوزرینه توجیه ایتمك ، بریره
چویرمك ‖ —zur Schau سیره چیقارمق، باقلمق، سیر اولنمق
اوزره میدانه قویمق ‖ sich zwischen— آره‌سنه کیرمك ‖
sich gegen Jemand ‖ حاضرلمق ، تهیـه ایتمك bereit—
‖ feindlich— برینه مخاصم چیقمق، برینه دشمنجه‌سنه طاورانمق
‖ fest— تأسیس ایتمك ، تقرر ایتدیرمك ، قرار ویرمك ‖
die Speisen ‖ قویمق (اکری) طوغری gerade (schief)—
Jemand ‖ یمکاری ایصیتمق ، آتشـه قویمق warm—
zufrieden— برینی ممنون ، محظوظ ایتمك ، خشنود وراضی
قیلمق ‖ die Sache stellt sich anders als ich gedacht
ایش بنم ظنم ، ظن ایتدیکم کبی چیقمیور، چیقمدی ‖ —sich
er stellte sich (یاپمه یاپمق ، جعلی افعال وحرکاتده بولنمق
krank اوخسته‌کبی کورینیور ، کندیسنی خسته کبی کوستریور،
کندینی خسته دیه هرکسی قاندیرمق استیور، یالاندن خسته‌لق
طاقنیور ‖ —sich taub کندینه صاغرلق اسناد ایتمك ، صاغرلق
سوسی ویرمك ، صاغر اولمدیغی حالده کندینی صاغرکبی کوسترمك،
دوزمه صاغرلق ایتمك ‖ er stellt sich nur so او یالکز اویله
برکورینیور ، یاپدیغی صحیح دکل ، حرکتی ، طوری جعلی ، اصلی
یوق ‖ (طوردیرمق، حرکتنی تعطیل ایتمك) das Räderwerk
‖ der Mühle— دکرمانك چرخلرینی طوردیرمق ، ایشلتمامك ‖
برینك برشیئك اطرافنی آلمق، چویرمك ‖ (کوسترمك ، قویمق)
einen Bürgen, Bürgschaft— برکفیل کتیرمك،کوسترمك،
کفالت ، شهادت ایتدیرمك ‖ Jemandem etwas zur
Verfügung— برشیئی برینك امر وارادەسنه ترك ایتمك ،
استخدام ایتمك وآندن استفاده ایتمك اوزره کندوسنه ویرمك ‖
sich mit ‖ شاهد کوسترمك ، کتیرمك Zeugen—
Jemandem (یاخود : gegen) Jemand nicht —können

بریسیله یکنه‌مامك، حسن امتزاج ایده‌مامك، ائتلافده بولنه‌مامق،
اویوشه‌مامق ‖ —(sich) mit Jemandem schlecht بریسیله
آره‌سی ایو اولمامق، بوزوق اولمق ‖ den Zeiger einer
Uhr— eine Uhr : یاخود Uhr برساعتی دوزلتمك ، عیار ایتمك ‖
(ع) —das Geschütz طوپی توجیه ایتمك ، هدفه چویرمك،
طوغرولتمق، طوپله نشان آلمق ‖ (آوجیلق) Fallen, Garne
Netz— : یاخود دوزاق، آغ قورمق، قویمق ‖ Jemandem
nach dem Leben— برینك جاننه قصد ، حیاتنه سوءقصد ایتمك ‖
eine Frage— برسؤال ایراد ایتمك ‖ Jemandem eine
Aufgabe— برینه بروظیفه، مسئله ویرمك، ایش کوسترمك ‖
einen Termi'n— وقت ، وعده ، مهلت تعیین ایتمك ‖
Jemandem ein Ziel— برینه برهدف تعیین ایتمك،کوسترمك.

Steller (ـ ـ ا م) .a (40) [stellen] نادراً : وضع ایدن،
قویان ‖ (صنعه) (ساعتجیلکده) عیار ساعتی .

Stellung (ـ ـ ا مؤ) (49) [stellen] قویمه، وضع ایتمه ،
ترتیب وتنظیم ایتمه ؛ عیار ایتمه ؛ طوردیرمه ، ایشلتمامه ‖ (ع)
وضع وطوریش ؛ تشکیلات ؛ (طوپ حقنده) نشانه توجیه
ایتمه ، نشان آلمه ‖ وضع ، وضعیت ‖ (وجود حقنده) وضع
وطوریش، وضعیت ، طور ‖ ! — وضعیت آل، حاضر اول ‖
برجمعیت برهیئت داخلنده موقع، مرتبه ، رتبه ، درجه .

Stelze (ـ ـ ا مؤ) (55) [قدیم آلمانجه stelzâ
Holzbein zum Gehen] یوکسکدن یورمك ایچون آیاقلره
باغلنان صیریق ‖ auf —en gehen آغاج آیاقلر اوزرنده
یورمك ‖ (مجا) پك یوکسکدن اوچمق، آتوب طوتمق، ساخته
وقارلق ایتمك .

Stemm,,... (ـ...) —axt (ا مؤ) اودون بالطه‌سی .

Stemmen (ـ ـ فه متعه) —sich (فه معطا) .a (21)
[قدیم آلمانجه stimman (?) strecken] (فه تام) طیامق،
استناد ایتدیرمك ، دیکمك ‖ —(sich) قالقمق ، دیکیلك ،
دیره‌نمك (دیرنمك) ‖ —die Hände in die Seiten اللرینی
بلنـه ، بوکرینه قویمق ، طیامق ‖ (مجا) sich auf etwas
—Wasser,einen Teich ‖ (steifen .مرا) steifen und
stauen= .

Stempel (ـ ـ ا م) .a (40) [فی الاصل Stempfel
قدیم آلمانجه stamph] (تمغا اورمغه مخصوص آلت)
تمغا ‖ مارقه ، مهر ؛ تمغا ‖ (نبا) عضو تأنیث .

Stempel,,... (ـ ـ...) —abgab: (امؤ) تمغا رسمی ‖
—frei (رسم) تمغادن معاف ‖ —amt (الا) تمغا قلمی ،
اوطه‌سی ، دائره‌سی ‖ —gebühr (ا مؤ) ، —geld (الا)
تمغا رسمی ، پاره‌سی ‖ —hammer (ا م) تمغا چکیچی .

Stempeln (ـ ـ فه متعه) .a (21) [Stempel] مارقه
قویمق ، اشارتلمك ‖ مهرلمك ، تمغالق ‖ برشیئك تقلید اولمدیغنه
اشارت اولمق اوزره تمغا اورمق ، صح چکمك ، اورمق .

Stendel (ـ ـ ا م) .a (40) (نبا) [Stand] =
Knaben=kraut .

Stenge (ـ ـ امؤ) (55) [آشاغی آلمانجه ؛ مرا. Stange]
(بحر) چناقلق ، غابیا دیرکی .

Stengel (ـ ـ ا م) .a (40) [قدیم آلمانجه stengil ؛
Stange کله‌سنه منسوب] (einer Pflanze)— برفدانك
صاپی ، آغاجی ، کوده‌سی ‖ =Blatt=,Blumen=stiel .

Stengeln (ـ ـ فعلا ±) .a (21) کوکلنمك ، صاپ
سورمك .

Stern (ـً ام) ㊳ [قديم آلمانجه stërno = روجه aste'r] كوكب ، نجم ‖ er hat weder Glück noch— اونك هيچ طالعى يوق ‖ der Hoffnung letzte— اميدك صوك ضيالرى ‖ طرناق وچبانك بياض لكه‌سى .

Stern,,... (...ـً) —artig (صـ) كوكب كبى ، كوكبه بكزر ‖ —befä-et (صـ) نجوم له طولو ‖ —bild (الا) (هيئة) برج ، جلهٔ كوكبيه ‖ —blume (امؤ) (نبا) بر نوع چيچك ، خصوصيله = After ‖ —deuter (ام) علم نجوم ايله اوغراشان ، منجم ، رمال ‖ —distel (امؤ) (نبا) فصيلهٔ مركبه‌دن طبده مستعمل حشيشة القنطاريون ‖ —förmig (صـ) كوكب‌شكلنده بيچمنده ‖ —gucker (ام) (عمو) —hagel = besoffen, —hagel = voll ‖ —seher = (صـ) كوس كوتوك سرخوش ، زيل زورنا ، كور قنديل ‖ —hell (صـ) (هوا حقنده) آچيق ، كوكب طولى ‖ —kunde (امؤ) علم نجوم ، هيئت —lehre (امؤ) علم نجوم ‖ —schanze (امؤ) (ع) كوكب شكلنده‌طابيه ‖ —schnuppe, (امؤ) شهاب ثاقب ‖ كذلك —schuß (ام) علم نجوم وهيئته وقوفى اولان عالم ، منجم ‖ —stein (ام) (معد) تحجر ايتمش نجم بحرى ، حجر الكوكب ‖ —uhr (امؤ) يلديزلره كوره ترتيب وتحريك ايديلور ساعت ‖ —warte (امؤ) رصد خانه .

Sterz (ـً ام) ㊳ [آشاغى آلمانجه stert] = Schwanz ‖ Steiß = ‖ كذا —e (ـً امؤ) ㊿ (زرا) صبانك سوق واداره‌سيچون كيروده بولنان قولى .

Stet (ـً صـ) ㉔ [قديم آلمانجه stâti] = stät .

Stets (ـً حا) (stet كلمه‌سنك مضاف اليهى) دائما ، هروقت ، على الدوام .

Steuer (ـً الا) a. ㊵ [اورته آلمانجه stiur] (هر نقدر اصطلاحات بحريه‌دن ايسه‌ده كميجيلر بوكايته : Ruder ديمكده درلر) دومن ، دومنك صاپى ‖ [قديم آلمانجه stiura اولوب stioran ويركو ؛ رسم ‖ = stark sein دن] Steuer-amt ‖ عمومى بر مصرفك هركسه دوشن حصه‌سى ، اعانه (قسمى) ‖ كمرك رسمى .

Steuer,,... (...ـً) —rad (الا) (بحر) دومن چرخى ، تكرلكى ‖ —amt (الا) كمروك دائره‌سى ‖ —bord (الا) (بحر) كمينك صاغ طرفى ، سنجاق طرفى ‖ —frei (صـ) ويركودن ، رسمدن ، كمركدن معاف ‖ —mann (ام) (بحر) دومنجى ‖ —satz (ام) هركسه دوشن ويركى حصه‌سى .

Steuern (ـً فع متع ، فع لا ±) و —sich (فع مطا) a. ㉑ و b. ㉑ [قديم آلمانجه stiuran] (بحر) (ein Schiff) — بركمى‌يى دومنله سوق واداره ايتمك ، دومنى قوللانمق ‖ das Schiff hat (wir sind) nach London gesteuert كمى (بز) لوندره يه متوجهاً يول آلدق ، كيتدك ، (واصل اولدق) ‖ (مفعول اليه اوله‌رق) einer Sache— برشيئك اوكنى آلمق ، برشيئه مانع اولمق ، برشيئك چاره‌سى بولمق ‖ ويركو ويرمك ‖ كمركى ويرمك ‖ (freiwillig)— = beisteuern .

Steven (ـً ٧ ـً ام) b. ㊵ [آشاغى آلمانجه] (بحر) (Vor =)— كمينك باش بودوسلامسى .

Steno,,... (... ـً وياخود ... ـً) [روم] ...sténo (eng... viel,,... =) .

Stenograph (ـً ـً ام) ㊿ [روم] دوائر عاليه‌ده وسائر محللرده آز زمانده سويلنان بر چوق شيلرى حفظه مخصوص (سته نوغرافى) ايله قيد وضبط ايدن كمسه ، اشبو اصول تحريره آشنا ذات ، استنوغراف .

Stepp,,... (... ـً) [steppen] —naht (امؤ) يوزدن ديكيلان ديكيش (يورغان خرقه ديكيشى كبى) ، يوزدن وآلتدن گچن ديكيش .

Steppe (ـً امؤ) ㊿ [روسجه] (خصوصيله ممالك شماليه ده بولنان واسع وخالى وآغاجسز ، غير منبت اووه) صحرا ، دشت .

Steppen (ـً فع متع) a. ㉑ [اورته آلمانجه stëppen] (ديكيشده) (يوزدن ديكيلان ديكيشله) ديكمك .

Ster (ـً ام) ㊻ [روجه فرانسزجه] (متره مكعبى حجمده اودون وسائره اولچمكه مخصوص) اتبار .

Sterbe,,... (. ـً) —bett (الا) برينك دروتنده وفات ايتديكى يتاق ‖ —fall (ام) وفيات ‖ —tag (ام) يوم وفات (كذلك مرا. ...Todes,,) .

Sterben (ـً فع لا—) b. ⑳ [قديم آلمانجه sterpan : sich zu Ende mühen] اولمك ، وفات ايتمك ، دنيادن كوچمك ، رحلت ايتمك ، دار بقايه عازم اولمق ‖ eines natürlichen Todes— اجل موعوديله اولمك ‖ مضاف اليه ايله برلكده : Hungers— آجلقدن تلف اولمق ، اولمك ‖ (حرف جر ايله برلكده) an der Pest— وبادن اولمك ، كيتمك ‖ aus Gram— يأس وكدردن ، تلهفدن اولمك ، وفات ايتمك ، تلف اولمق ‖ (الا) b. ㊵ (sans pl.) am Sterben حالت نزعده ، اولوم دوشكنده ، حالنده ‖ مبالغه وافراطى كوسترمك اوزره : zum Sterben verliebt sein فنا حالده تعشق ايتمك ، صوك درجه‌ده سومك .

Sterblich (ـً صـ) ㉔ [sterben] فانى ، باقى اولميان ، اوليجى .

Stereo,,... (...ـً) [روجه] ...stereo (= Körper...) .

Stereometrie (ـً امؤ) ㊿ و ㊾ [روم] (ريا) هندسهٔ مجسمه .

Stereoskop (ـً الا) ㊳ (حكم ، فطو) مسطح اولان رسم وتصويرلرى مجسم شكل وصورتده كوسترن آلت ، دوربين ، صلبيين ، استره‌ئوسقوپ .

Stereotype (ـً امؤ) [روم] ㊿ مطبعه‌لرده ديزلمش صحيفه‌يى تشكيل ايدن حروفاتك اسكيملرى وديكر صحيفه‌لر ترتيبى ايچون مرتب بر صحيفه‌نك يكپاره اوله‌رق قالبنى دوكمك (وبو صورتله اولكى حروفاتى ديكر صحيفه‌لرك ترتيبنده قوللانمق) اصولى .

Sterlet(t) (ـً ام) ㊳ [روسجه] مرسين بالغى نوعى ، سترلت .

Sterling (ـً صـ) ㉔ [انكليزجه] يالكز بروجه‌آتى مستعملدر : — Pfund (ياخود : Livre) استرلينغ ليراسى .

Sticken (ـٌ فعـ متعـ وفعـ لا—) .a (21) ‖ (فعـ متعـ) (اولديرمك) بوغمق ، تلف ايتمك (مرا . er-ſticken) ‖ (فعـ لا) بوغولمق (مرا . er-ſticken) ‖ (فعـ متعـ) اينجه ايكنه ايله قبارتمه شكل يابمق ‖ —Hitze zum (انسانى بوغاجق كبى اولان صيجاق) بايلديجى صيجاق .

Stickerei (ـٌـٌ ا مؤ) (49) [ſticken] طيقامه، بوغلمه ‖ ايشلمه ، نقش، (قناوچه اوزرينه ايشلمه) قناوه‌چه .

Stieben (ـٌ فعـ لا ±).f (20) و .a (21) [قديم آلمانجه stiopan ، مرا . Staub] ſtäuben= ‖ (قغلجم حقنده) ſprühen = ‖ (فعـ متعـ) ſtäuben .

Stief,, ... (ـ...) (اوز اولميوب بتكرار اولنمكله حصوله كلان اقربالق ، خصملق) —bruder (ا م) اوكى قرنداش ‖ —eltern (جمع) اوكى ابوين ‖ —geſinnt (صـ) بدخواه ، غرضكار ‖ —kind (ا لا) اوكى چوجق، اولاد ‖ —mutter (ا مؤ) اوكى والده ، آنا ‖ —mütterchen (ا لا) (نبا) هرجائى ‖ —ſohn (ا م) اوكى اوغل ‖ —tochter (ا مؤ) اوكى قز ‖ —vater (ا م) اوكى پدر ، بابا .

Stiefel (ـٌ ا م) .a (40) [قديم آلمانجه ايتاليانجه stiva'l ، لاتينجه aestiva دن مأخوذ stiful] چيزمه ‖ in—und Sporen erſcheinen چزمه ومهموزله كلمك ‖ پوتين ‖ (مجا) (عمو) ſeinen (guten)—gehen صيق يوريمك ، آله بيلديكنه كيتمك ‖ [اورته آلمانجه stibil] (صنع) = Pumpen=ſtiefel .

Stiefel,, ... (ـ...) —abſatz (ا م) چزمه، قوندره اوكچه‌سى ‖ —anzieher (ا م) چزمه كيكه مخصوص چنكل ‖ معدن ويا كميك قوندره چكيجه‌كى ‖ —bürſte (ا مؤ) قوندره فورچه‌سى ‖ —putzer (ا م) قوندره بويايجى ‖ —zieher (ا م) قوندره چيقاره‌جغى .

Stiefelette (ـٌـٌ ا مؤ) (53) [فرانسزجه نهايتلنمش stiefel]=Gamaſche توزلق، چامورلق ‖ =Schnür=ſtiefel.

Stiefeln (ـٌ فعـ لا +) .a (21) (عمو) [Stiefel] آديملامق ، ايرى ايرى آديملرله يوريمك ، كيتمك ‖ wo—Sie hin? نره‌يه بويله عجله عجله ؟ نره‌يه؟ ‖ (فعـ متعـ) و—ſich (فعـ مطا) قوندره آياق قابى كيديرمك ، كيمك .

Stieg (ـ) (ſtiegen فعلنك زمان حالنك ماضى برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى).

Stieg (ـ ا م) (38) [Steig =] اينجه وديك يول .

Stiege (ـٌ ا مؤ) (53) [ſteigen] نردبان .

Stieglitz (ـٌ ، اكثريا : ـٌ ا م) (38) ياخـود (51) [بوهمياجه ste lec] (تاطبيه) سقاقوشى(=Dieſtel=fink).

Stiehl . ſtiehlſt . ſtiehlt (ـ) (ſtehlen فعلنك صورت امريه‌سيله زمان حالنك ماضى ايكنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Stiel (ـ ا م) (38) [لاتينجه stilus دن مأخوذ stil] اشيانك صاپى، قولپى ‖ قوپارلمش برچيچك ، ميوه‌نك ، برطاوه‌نك صاپى ‖ (نبا) اسطوانه‌وى واوزن ه چيچك ويا ميوه‌سى بولنان صاپ ، آياق ، كوده ‖ تكميل فدانك كوده‌سى، ساق ‖ (مجا) mit Stumpf und Stiel ausrotten كوكندن چيقارمق ، كوكنى قوروتمق ، تملندن چيقارمق .

Stielen (ـٌ فعـ متعـ) .a (21) [Stiel] صاپ ايله تجهيز ايتمك ‖ (صنع) —eine Art برباطه‌يه صاپ طاقمق .

Steward (صورت تلفظى : st(y)ou'-ŏrdᵉ ا م) (56) [انكليزجه] (بحر) قماروت ، سفره‌جى ، كيلارجى .

Steyer (ـٌ) (مرا . Steier).

Stibitzen (ـٌـٌ فعـ متعـ وفعـ لا +) .c (21) (عمو) (اسم مفعولى ſtibitzt) آشيرمق ، ال چابوقلغيله چارپمق ، توفه‌لمق ، ايچ ايتمك .

Stich (ـٌ ا م) (38) [ſtechen] صوقمه —einer Biene بر آرينك صوقمسى ‖ —einer Wanze ... برتخته قوريسى وامثالنك ايصرمسى ‖ —mit dem Degen قلنجله دورتمه ، صاپلامه ‖ (مجا) Das iſt mir ein— durch die Seele بو بنم يوركمه بر بچاق ، خنجر ضربه‌سى كبيدر ‖ (اسقريمده) دورتمه = Stoß (Hieb ضربه‌نك مقابلى) ‖ —halten طيانمق ‖ im— laſſen برينه اويون ، ماديك ايتمك ، شاپه اوطورتمق ، صيقينتيده براقمق ‖ ترك ايتمك ‖ = Hieb چاقر كيف ‖ (رنك حقنده) چالمق: einen —in's Blaue haben برازماوى يه چالمق ‖ (بيرا شراب حقنده) بوزولمغه باشلامه ، ككرمسيلشمه ‖ (ديكيشده) ايكنه‌نك ديكديكى ديكيش (ايرى اوفق اولمق اوزره): weite (enge)—e machen اينجه، صيق، ايرى، سيرك ديكمك ، باصمق ‖ (تجا) ترامپه =Tauſch=handel ‖ (كاغد اويوننده) دها يوكسك بركاغدله آلمق ، قيرمق ‖ (علم امراض) صاپلانيجى صانجى ‖ —e in der Seite haben بوكرينه بيچاق صاپلانوركبى اولمق ‖ (صنع) (حكاكلقده) حك قلمنك حك اولنه‌جق شيئه كوسترلمسى ، حك ‖ (بحر) (ثابت ويا متحرك) پراكته دوكومى .

Stich,, ... (ـ...) —fehler (ا م) حك خطاسى ‖ —mal (ا لا) برشيئك صوقمسى ، دورتلمسى ايله قالان ياره ، نشانه ‖ —blatt (ا لا) قلنجك قبضه‌سنده بولنان طابله ‖ —bohrer (ا م) مثقب ‖ —entſcheid (ا م): der Präſident giebt bei Stimmengleichheit den —entſcheid رأيلرك مساواتنده رئيس حكم ويرر ، مسئله‌يى حل وفصل ايدر ‖ —waffe (ا مؤ) آلت جارحه ‖ —wahl (ا مؤ) مساوى رأى قزانمش اولان ايكى طرفدن قرعه چكه‌رك برينك ديكرينه تغلبى .

Stichel (ـٌ ا م) [ſtechen] = Grab=ſtichel ‖ =Grab=ſcheid ‖ (نبا) =Igel=klette .

Sticheln (ـٌ فعـ لا + وفعـ متعـ) .a (21) =nähen ‖ طوقوناقلى ، نكته‌لى سوزسويلمك ، صرف ايتمك ، طاش آتمق ، آلاى ايتمك .

Stichſt . ſticht (ـ) (ſtechen فعلنك زمان حالنك ايكنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Stick,, ... (ـ...) —muſter (ا لا) نقش ، سوزنى اورنكى ‖ —arbeit (ا مؤ) كركفله ياپيلان نقش، سوزنى ‖ —gas (ا لا) (كيميـ) = —ſtoff ‖ —gaze (صورت تلفظى ghä'-zĕ ا مؤ) (صنع) قاناوچه ‖ —huſten (ا م) (علم امراض) بوغمجه اوكسوركى ‖ —luft (ا مؤ) كوتو ، بوزولمش هوا ‖ —nadel (ا مؤ) نقش ويا قاناوچه ، خالى ايكنه‌سى ‖ —rahmen (ام) (صنع) كركف، قاصناق، دستكاه ‖ —ſtoff (ا م) (كيميـ) آزوت غازى ، نيتروژەن ‖ —zeug (ا لا) نقش، قاناوه‌چه ايچون لازم اشيا .

Stielig (ـُـ ـ) (21) شویله ویابویله صاپلی، آیاقلی ‖ (مجا) (عمو) بعضاً = langweilig .

Stieper (ـُـ ا م) a. (40) [آشاغی آلمانجه : steif کلمه‌سیله، Stiefel کلمه‌سنك اورته آلمانجه‌سنه منسوب] (بحر) (مثلا چادر، خیمه صیریغی دیرکی کبی) اوفق دیرك ،کوچوك سرن.

Stier (ـُ ـ) (24) [=starr] (نظر حقنده) ثابت ، دیکلمش ، طالمش ، طالغین .

Stier (ـُ ا م) (38) [قدیم آلمانجه stior = روجه tau'ros ، وسانسقریت لساننده sthûra's] (تا طبیعه وزرا) بوغا ، ثور(کذا مجا) ‖ junger— طوسون ‖(هیئة) ثور برجی .

Stieren (ـُـ فعلا+) a. (21) کوزینی ، نظرینی برشی اوزرنده توقیف ایتمك ، برشیئه بلین بلین باقمق ‖ کوزی طالمق.

Stieß (ـُ) (stoßen فعلنك زمان حالنك ماضی صورتنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Stift (ـُ ا م) [قدیم آلمانجه stëft ‖ Nabe ‖ Stab کلمه‌سنه منسوب] معدن چیوی ؛ باشسز اینجه چیوی ؛ طوقه وامثالی چیویسی ، دیلی ‖ طیقاج ، میل ‖ قیرلمش بردیشك باقی قالان کوکی ‖ رسم ویا یازی ایچون مستعمل (قورشون ، بویا) قلم ‖ (عمو) (لطیفه مقامنده) اوفق آدم، مکتب چوجغی ‖ (خیراتخانه وبونك ایچون تخصیص اولنان پاره) خسته‌خانه ، مناستر، مکتب ، عمارت وامثالی وقفی .

Stiften (ـُ فعمتع) b. (21) [stift] تأسیس ایتمك ، میدانه ، وجوده کتیرمك ، میدانه قویمق — eine Ehe بر ازدواج حصوله کتیرمك، اولمك ‖ —Frieden امن وآسایش تأسیس ایتمك ، تأمین آسایش ایتمك ‖ —Gutes ایو برشی یاپمق ‖ (کوتو برشی حقنده) an-stiften ‖ (عمو) da haben Sie etwas Schönes (an) gestiftet هایدی ییورك یقالم ، نه یاپدیکز بیلیورمیسکز، چوق فنا ایتدیکز ‖ ایو برشی، خیراتخانه تأسیس وبنا ایتمك ، خیرات یاپمق ، براقمق ، خیر ایچون وقف وحصر ایتمك ، تخصیص ایتمك .

Stifter (ـُ ا م) a. (40) [stiften] مؤسس، بانی .

Stifts „ ... (ـُ...) —tag (ا م) برکلیسا ، مناستر خیراتخانه ایچون تجمع ایدن مجلس ، تشکل ایدن هیئتك یوم انعقادی ‖ —frau (ا مؤ) ، —dame (ا مؤ) —fräulein باش راهبه ‖ —hütte (ا مؤ) (یهودیلرك) ایام مخصوصه ده قپاندقلری چادیر ، قولبه ‖ —schule (ا مؤ) راهب مکتبی .

Stiftung (ـُ ا مؤ) (49) [stiften] برمؤسس، بانینك ایشی ، اجراسی ‖ تأسیس، بنا ، وجوده ، میدانه کتیرمه ‖ (ارباب خیر طرفندن تأسیس وبنا قلنان) خیراتخانه ‖ —milde خیرات ، مبرات وقف ، امورحسنه .

Stigmatisi(e)ren (ـُـ ـ ـ ـ ـ فعمتع) a. (21) [روم] قزغین تیمورله طمغا اورمق .

Stil (ـُ) (مرا . Styl) .

Stilett (ـُ ا لا) (38) اینجه کوچوك خنجر .

Still ، بعضاً : stille (ـ) (ـُ ـ) (24) [قدیم آلمانجه stilli اولوب stellan — sich niederlegen دن مأخوذدر] ساکن ، قابل رؤیت وحس برحرکتی اولمیان ، طورغون ، غیرمتحرك ، یواشجه (صدا ایله) سکوتله ، (حا) سسزجه ، سکوت وسکونتله ‖ —beten آلچاق سسله دعا ایتمك ، اوقومق ‖ —bleiben ساکن وساکت قالمق، طورمق ‖ — (die Hand) halten الی قیلداتمامق ، اوینا تمامق ‖ er kann den Mund nicht —halten اونك آغزی طورمز ، اوچکه‌سی بردرلو طوتمز ‖ —halten طورمق ، توقف ایتمك ، ایلرولمامك ‖ —liegen طورمق ، ایلرولمامك ، حرکت ایتمامك ‖ —schweigen صوصمق، برشیئه دائرسوز آچمامق ‖ —sitzen راحت طورمق ، اوصلو اوطورمق ، قیلداتمامق ، قیپردا تمامق ، اوطوردیغی یرده قالمق ‖ —werden کسب سکونت ایتمك ، اوطورمق ، یاتیشمق ‖ صوصمق، سسی کسلمك ‖ es wird— اورته‌لق سسزلشیور، کسب سکونت ایدییور، هرکس چکیلیور، اطرافده کمسه قالمدی ، قالمیور ‖ (حرف ندا اوله‌رق) seid —(یاخود: schweigt) صوص ! صوصکز ! سکزی‌کسیکز ! طوریکز ! ‖ ! davon— صوص آرتق اوندن بحث ایتمه ! ‖ —gestanden (کذا ع) حاضر اول! ‖ (سسز، کورولتیسز) —e Gegend سسز، ایصسزمحل، سمت، قوتی یر ‖ (کورولتی وشماته‌سی ، دبدبه ودارائی اولمیان) —e Hochzeit آلایله ، آلایشله اولمیوب ساده‌جه ، سسزجه یاپیلان دوکون ‖ —es Gebet آلچاق سسله ، یواشجه ایدیلان دعا ‖ حلیم ، کندی حالنده ، سسز، کمسه‌یه ضرری اولمیان ‖ —es Wetter ساکن، طورغون هوا ‖ —es Wasser طورغون، راکدصو ‖ (ضرمثل) —e Wasser sind tief طورغون صودرین اولور ، سینسیدن قورقملی ‖ (جغر) der Stille O'zean بحر محیط کبیر.

Still „... (ـُ...) beglückt (ـ) کیزلیجه مسعود وبختیار ‖ —leben (الا) ساکتانه امرار ایدیلان حیات، سوریلان عمر ‖ (رساملقده) اولدیرلمش آو حیواناتی رسمی ‖ —vergnügt (ـ) سسزجه ممنون ومسرور اولان، مسرورتی طیشاری اورمیان .

Stille (ـُ ا مؤ) (53) [still] سکونت ، حضور ، راحت ‖ —tief سکونت کامله .

Stillen (ـُ فعمتع) a. (21) [still] تسکین ایتمك ، سکونت کسب ایتدیرمك ، تخفیف ایتمك ، باصدیرمق ، یاتیشدیرمق ، تسلی ایتمك ‖ —den Durst تسکین عطش ایتمك ، حرارتی آلمق ‖ —den Hunger آچلغی دفع ایتمك، دفع جوع ایتمك ، قارنی طویورمق ‖ —Jemand برینك حدت ویا مأیوسیتنی، کدرینی تسکین وتخفیف ایتمك ، تسلی ویرمك ‖ —ein Kind برچوجغی صوصدیرمق ؛ ممه ویرمك .

Stimm„... (ـُ...) —berechtigt (ـ) اعطای رأیه، انتخابه حق وصلاحیتی اولان ‖ —abgabe (امؤ) انتخاب ‖ —schlüssel (ا م) (موسیق) پیانو آناختاری .

Stimme (ـُ امؤ) (53) [قدیم آلمانجه stimma ؛ Stab و Stam کلمه‌لرینه منسوب fester Laut] صدا ، سس ، صوت ‖ seine—abgeben (انتخاب ایتمك ، انتخابده بری ایچون) رأی ویرمك .

Stimmen (ـُ فعلا+) a. (21) [Stimme] (موسیق) اویمق (صدا ، سس حقنده) توافق ایتمك ، بربرینی طوتمق ‖ (مجا) —zu etwas برشیئه اویمق ، توافق ایتمك ، مناسبت آلمق ، اویوشمق ‖ (انتخاب ایتمك) =ab-stimmen ‖ (فعمتع) (موسیق) چالغی‌یه ، سازه دوزن ویرمك ، آقورد ایتمك ‖ (مجا) —seine Forderungen hoch مطالبی یوکسك اولمق ، چوق شی طلب ایتمك ‖ gut gegen Jemand gestimmt

er ist (heute) ‖ بری حقنده حسن نیت وتوجهده بولنمق
schlecht gestimmt اونك بوكون بر خوشلغی ، بر تحفلغی
(جان صیقیسی ، طورغونلغی ، ترسلكی) وار ، نشئه‌سی
یوق .

Stimmen„... (‿‿ ...) —einheit (امؤ) —
einhelligkeit (امؤ) اتفاق ، اتحاد آرا : mit—e اتفاق،
اتحاد آرا ایله ‖ (für und gegen) —gleichheit برشیئك
له وعلیهنده اولانلرك طرفینجه تساوی آراسی ، برفرقه‌نك
كندیسیله مخالفی اولان طرفك عددجه مساوی كلیشی .

Stimmung (‿‿ امؤ) (49) [stimmen] (موسیق)
آقورد ، دوزه‌ن ‖ (مجا) des Gemüths— رنك ، لون ،
مزاج ، نشئه .

Stimuli(e)ren (‿‿—— فعمتع) a. (21) [لاتینجه]
(طب) ایقاض ، تحریك ایتمك ، تنبیه ایتمك .

Stink„... (... ‿) —bock (ام) قوقار مصر كچیسی ‖
—käfer (ام) (تاطبیعه) = Mist=käfer ‖ —nase
(امؤ) (طب) قرحهٔ خیشوم .

Stinken (‿‿ فعلا+) a. (20) [قدیم آلمانجه stinchan :
فی الاصل aus=dunsten] فنا قوقمق ، لش كبی قوقمق،
تعفن ایتمك ‖ er stinkt vor Faulheit او مسكنلكدن
قوقیور، آرتق قوقه‌جق .

Stint (‿ ام) (38) [آشاغی آلمانجه (تاطبیعه) استرونكیلوس
بالغی .

Stipendiat (‿ (‿) ‿ ام) (51) [لاتینجه] داخلی بر
مكتبده مجاناً تحصیل كورن طلبه .

Stippen (‿‿ فعمتع وفعلا+) a. (21) ایصلاتمق ،
صوینه باتمق ‖ tippen= .

Stirb ، **stirbst** ، **stirbt** (‿) (sterben فعلنك صورت
امریه‌سیله زمان حالنك ایكنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Stirn (‿ امؤ) (49) بعضاً —e (‿‿ امؤ) (53)
[قدیم آلمانجه stirna] آلن ، جبهه ، ناصیه ‖ dem
Feinde die—bieten دشمنه كوكس كرمك ‖ (معما) =
Front

Stirn„... (... ‿) —ader (امؤ) آلن طماری ‖
—blatt (الا) آلنه طاقیلان معدنی تزیینات، آلنلق، تپه‌لك ‖
—haar (الا) آلنده بیتان صاچ ‖ —locke (امؤ) پرچم ،
كاكل ، زلف ‖ —riemen (ام) (صنع) (سراجلقده)
بارگیرك آلین قایشی .

Stob (‿) (stieben فعلنك زمان حال ماضی صورتنك
برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Stoben (‿‿ فعمتع) [مرا. انكلیزجه stobe]
(آشجیلقده) (مرا. dämpfen) ‖ (stieben فعلنك زمان
حال ماضی صورتنك برنجی واوچنجی جمع شخصلری) .

Stöbern (‿‿ فعلا+) [stieben] ، (فعیکشنغ)
es stöbert توزكبی، اینجه‌قار ویایاغمور یاغیور، توزكبی سپه‌لیور
‖ هر كوشه‌یی آلت اوست ایتمك ، آراشدیرمق، آرامدق یر براقمامق .

Stocher (‿‿ ام) a. (40) [stechen] = Zahn=stocher .

Stochern (‿‿ فعمتع وفعلا +) a. (21) =
purren : das Feuer— آتشی قاریشدیرمق ، دورتیشدیرمق ،
اشه‌لك ‖ sich die Zähne— دیشی ، دیشلرینی قاریشدیرمق،
آیقلامق ‖ auf Jemand— = sticheln .

Stock (‿ ام) (31) [قدیم آلمانجه stocch اولوب
stechen معناسنه اولان stëhhan دن مأخوذ] دكنك، چوبوق
(= Stab) ‖ باستون (بیلاردوده) استقا ، بیلاردو دكنكی ‖
(طپوغرافیا) قلامه ‖ میوه ، نباتات وچیچكاره دیكیلان دكنك،
صیریق ‖ اوزوم كوتوكارینك بهری ‖ (مجا) über—und
Stein اوكنه نه كلورسه اوزرندن آتلایوب ، صیچرایوب
كچمك اوزره ،دره تپه ‖ —(des Zahnes) Wurzel, Krone
كله‌لرینك مقابلی) دیشك كوده‌سی ‖ =Stamm ‖ مرتفع
سلسله ، جبال ‖ = Bienen=korb ‖ [انكلیزجه]
=Börsen=effe'kten ‖ كذلك (الا) (جمعی —e) برابنیه‌نك
قاتی ‖ im ersten—e برنجی قاتده ، بنانك برنجی قاتنده ‖
—steif (ص) قازیق كبی ، دیم دیك ، صویاكبی ‖ —böhme
(ام) خالص ، تام بوهمیالی ‖ —adler (تاطبیعه) چاقر
قوشی ‖ —blind (ص) كاملاً كور ، اعمی ‖ —börse (امؤ)
(تجا) بورسه ایشه‌سی ‖ —dumm (ص) پك آلیق، پك عقلسز، پك
حیوان‖ —dunkel (ص) = —finster (ص) زیفیر كبی قرانلق ‖
—fisch (ام) (تاطبیعه) قورو مورینه بالغی ‖ (مجا)
مرسم قفالی، اوكوز قفالی ، آلیق‖ —fleck [stocken] (ص)
رطوبتدن حاصل اولان لكه ، چیل ‖ —fremd (ص) كاملاً ،
بسبتون اجنبی ، یابانجی ‖ —degen (ام) شیشلی باستون ‖
—gelehrt (ص) = —peda'ntisch ‖ —gläubig (ص)
برشیئه كور كورینه عقلی ایرمدن اینانان ، امنیق اولان ‖
—leuchter آیاقلی عادی شمعدان ‖ —rose (امؤ)
= Baum=rose ‖ —schirm (ام) شمسیه‌لی باستون ‖
—schnupfen (ام) (علم امراض) نزله‌دن بورنك طیقانمسی ‖
—still (ص) قازیق ، پوت كبی طورمق ، هیچ قیملدانمامق ‖
—prügel (جمع م) صوپا آتمه .

Stocken (‿‿ فعلا±) a. (21) [Stock] حركتدن قالمق،
طورمق ‖ (مایعات حقنده) آقماقدن قالمق ، طورغونلاشمق ‖
آغیرلاشمق ، طیقانمق ‖ (das Blut) stockt in den Adern
قان طمارلرده حركت ایتمیور ‖ (der Handel) stockt آلیش
وریش طورغونلاشیور، آلیش وریش یوق ‖ طوكمق ‖ رطوبتدن
بوزولمق، چیللنمك (فعمتع وفعمطا) دكنك ، صیریق دیكمك ‖
(صنع) ‖ die Reben— اوزوم كوتوكلرینه صیریق باغلامق
Tücher— آچوب ، قاتلامق .

Stöck(e)rig (‿ (‿) ‿ ص) (24) [Stock] دكنك كبی
اینجه ، قورو ، ضعیف .

Stockig (‿‿ ص) (24) [stocken] رطوبتدن بوزولمش ،
چیللنمش، لكه‌لنمش ‖ (ذخیره حقنده) بوزولمغه ، چورومكه
باشلامش ‖ es ist hier— بوطرفده بوراده پك زیاده رطوبت
وار، بورالری پك مرطوب ‖ قازیق كبی سرت ، قاتی ‖ (مجا)
عنادجی ، دیك باش .

...stöckig (‿‿ ...) صفات اعدادیه ایله برلكده: شوقدر
(عدد) قاتلی مثلا : drei— اوچ قاتلی .

Stockisch (‿‿ ص) (24) = stockig قازیق كبی .

Stolz (ـُ صـ) ㉑ [قديم آلمانجه stelze كلمه‌سنك اصلنه منسوب] (برشيئه) مغرور، برشيئله افتخار ايديجى‖ مغرور، متكبر، كندوسنى بكنمش، كنديسنه كوه‌نان، كنديسنى مدح ايدن، عظمتلو .

Stolz (ـُ ا م) ㊳ [ſtolz] كبر، غرور، عظمت ‖ برشى ايچون ايديلان افتخار، تنزل ايتمامه ‖ افتخار، تفاخر ايديلان شى: er iſt der Stolz ſeines Vaterlands اوكنديى مملكتنك مدار افتخاريدر، مملكتى اونكله افتخار ايدر .

Stolzi(e)ren (ـُـُ فعلا ±) a. ㉑ كبرلنمك، عظمت صاتمق، خروسلانمق، بوبورلنمك .

Stoma,... (ـُـُ...) [روم] ſtoma...(=mund,...) .

Stopf,... (ـُ...) ſarbe— (ا مؤ) ياغلى بويارسملرى طولديرمغه مخصوص بويا ‖ arz(e)nei— (ا مؤ) (طب) يكلك ويرن، پك طوتيجى علاج، قابض‖ naht— (ا مؤ) اوريجى ديكيشى ‖ wachs— (ا لا) Bienen=harz .

Stopfen (ـُ فعمتعه، فعلا + وفعمطا) a., c.㉑ [قديم آلمانجه stoppôn اولوب لاتينجه stuppa، Werg] باصمق، صيقيجه صوقوب برلشديرمك، طيقامق، طيقه باصه صوقمق ‖ eine Pfeife— صوچوق طولديرمق ‖ Wurſt— برچوبوق طولديرمق ‖ Geflügel— قوش قاز وامثالى طولديرمق‖ ein Loch— بردليكى طولديرمق، طيقامق ‖ Strümpfe— (بحر) mit Werg— اوستوپو ايله طيقامق چورابلرى كوزه‌مك ‖ (اشاغى آلمانجه : ſtoppen) برشيئه برطورغونلق ويرمك، تعطيل ايتمك) طوردورمق، توقيف ايتمك؛ طوتمق ‖ ſich— طيقانمق، صيقشمق ‖ يكلك ويرمك، قبض ايتمك .

Stopfer (ـُ ا م) a. ㊵ [ſtopfen] طيقايان، قپايان كمسه ‖ (ديكيشده) اوريجى، كوزه‌يجى ‖ برشيئى طيقامغه مخصوص آلت، شى ‖ —(Pfeifen,,) دودوك طيقاجى ‖ Topf=nudel= حيوانات اهليه‌دن طاووق، قازوامثالى سميرتمك ايچون ويريلان خمور .

Stoppel (ـُ امؤ) ㊸ [=لاتينجه stipula] (زرا) اكين بيچلدكدنصكره ترلاده قالان اكين صاپى ‖ n— (جمع) توكى يولنمش قوش وآو حيواناتنك دريسنده قالان اوفق توك باشلرى ‖ سرت صقال ديبى، ايكى كونلك صقال .

Stoppel (ـُ...ـُ) bart— (ام) ايكى كونلك صقال ‖ feld— (ا لا) اكينى بيچلمش واوزرندن بشاق ديبى قالمش ترلا ‖ rübe— (ا مؤ) (نبا) اغستوس شالغمى .

Stoppeln (ـُ فعمتعه وفعلا +) a. ㉑ [Stoppel] اوراقدن صكره قالان بشاقلرى طوپلامق ‖ (آثار مختلفه‌دن اوته برى طوپلايوب) برمجموعه ياپمق، تلفيط ايتمك .

Stoppen (ـُ فعمتعه فعلا +) v.㉑ [=ſtopfen] (آشاغى آلمانجه) = (ſtopfen آشاغى آلمانجه قسمى) .

Stopper (ـُ ام) a. ㉑ (بحر) رادانسه‌لى قامچى .

Stöpfel (ـُ ام) a.㉑ [ſtopfen] طاپه (=Pfropf) ‖ (مجا) قيصه وشيشمان آدم، طوپاچ كبى كمسه، بودور .

Stär (ـُ ا م) ㊳ [قديم آلمانجه sturo] (تا طيبه) مرسين بالغى .

Stocks (ـُ جمع) (inv.) [انكليزجه‖ مرا. Stock=] =Börſen=effe'kten .

Stoff (ـُ ا م) ㊳ [قديم فرانسزجه estoffe] (البسه‌لك طوقومه شى) قماش ‖ كندوسندن برشى ياپيلان نسنه، عقلاً، ذهناً، موجود اولان شى) ماده، جوهر ‖ (حكمه) einfacher— جسم بسيط ‖ (بر ايش ويامذاكره‌نك اصلى اساسى تشكيل ايدن شى) اساس ماده، فكر اساسى، مبنىٔ عليه ‖ zum Lachen geben— كولمكه، كولديرمكه سبب، بهانه اولمق، محل براقمق .

Stoffel (ـُ) a. ㊵ (واقتيز اسمى ا م) (Chriſtoph اسمنك صورت تصغيريه‌سى) قريستوف ‖ (مجا) قبا، هودوك حريف، داننغالاق، بدلا .

Stoffen (ـُ صـ) ㉔ قماش، قماشدن .

Stöhle (ـُ) (ſtehlen فعلنك صورت التشائيه ماضيسنك برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Stöhnen (ـُ فعلا +) a. ㉑ آه وانين ايتمك، خفيفجه، كيزليجه، دريندن ايكلمك .

Stoizismus (ـُـُ ا م) (inv.) حكم مشهور زنونك اصول وطريق حكميتيكه اخلاقجه پك سرت اولمغله مشهوردر ‖ ثبات ومتانت .

Stola (ـُ ا مؤ) ㊿ [لاتينجه] بعضاً Stole (ـُ ا مؤ) ㊸ قاتولك پاپاسلرينك اوموزلرندن آندقلرى اوزرى اوچ صليب ايشله‌لى اوزون واكلى آتغى .

Stoll,... (ـُ...) Stollen: ort— (صنع) برغالرى آياغى، اوجى ‖ baum— (ا م) (صنع) (معدن قويوسنده) قاپلامه آغاجى، دستك‖ beule— (ا مؤ) (بيطريه) باركيرك بيلكى اوجنده حاصل اولان شيش، چبان .

Stolle (ـُ امؤ) ㊸ [Stollen =] ‖ Stollen= باركير نعلينى قيارلى ياپمق ‖ Stulle= .

Stollen (ـُ فعمتعه) a. ㉑ (الديوتجيلك، دريجيلكده) die Huf,, قوروتمق ايچون سرمك، ياپمق ‖ ein Fell— باركيرك نعلنه قايار ياپمق، قايارلامق eiſen— .

Stollen (ـُ ا م) b. ㊵ [قديم آلمانجه stollo كلمه‌سنك اساسنه منسوب] Stall ; Stütze براشيانك دوشمه اقسامنك آياغى، قاريوله آياغى‖ ميلاد عيسى يورطيسنده هديه مقامنده ويريلان اوزونجه چورك ‖ (معدن قويولرنده) افق لغم يولى، معدن قويوسى، غالريسى .

Stöllner (ـُ ا م) a. ㊵ (صنع) [Stollen] (معدن قويولرنده) لغم يولى صاحبى‖ برلغم يولنده چاليشان عمله .

Stolo (ـُ ا خام) ㊻ [لاتينجه] (روماليلرك اسملرندن) استولون .

Stolper (ـُ ا م) a. ㊵، ei— (ـُـُ ا مؤ) ㊾ [آشاغى آلمانجه stulpen über-ſtürzen] سنده‌له، (باركيرحقنده) قپانمه .

Stolp(e)rig (ـُ(ـُ) صـ) ㉔ =holperig .

Stolpern (ـُ فعلا ±) a. ㉑ [Stolper سندملك، يوروركن ييقلمق‖ (باركيرحقنده) قپانمق‖(مجا) برخطا ايدوب تكرلنمك .

Storch (ٮ ام) ③① وطشره‌لرده ⑤① [قديم آلمانجه
storah] (جنوب لسانى) (تا طبيعه) لكلك (بياضى) ‖
ägy'ptischer— قره لكلك ، ابو الخشى ، بسجع .

Storch„... (...) —bein (الا) لكلك بجاغى ‖ (مجا)
(عمو) —beine (جمع) (اينجه اوزون بجاق) لكلك بجاغى ‖
—schnabel (ام) لكلك غاغاسى ‖ (نبا) =Gera'nium
(اشكالى بيولتوب كوچولتمكه مخصوص آلت) پركارميمونى، ‖
پانتوغراف .

Störch-ling (ام) ③⑧ [Storch] (تا طبيعه)
لكلك ياوروسى .

Stören (فعمتعه) a. ②① [قديم آلمانجه stōran]
Jemand— برينى تجيز ، راحتسز ايتمك : صيقمق ،
راحت ويرمامك ‖ بوزمق ، نظام وانتظامنه خلل كتيرمك :
راحت ، حضور وآسايشى بوزمق ، قطع ايتمك ، مانع اولمق
برشيئك طوغرى كيديشى،جريانى بوزمق ‖ (ايالت لسانى
اوله‌رق) (فع لا+) =stöbern اوته‌يى برويى آراشديرمق ،
ديبى بوجاغى آرامق .

Stören-fried (ام) ③⑧ =Friedens-störer .

Störrig ' störrisch ايكيسيده : (ص) ②①
[storren كلمه‌سنه منسوب] (مرا. hals-starrig) عناد ،
عنادجى ، معند ، ديكباشلى : ترس ، نمرود ، سوز ، لاف
آكلامز ، يوله ياتماز

Störung (ا مؤ) ④⑨ [stören] راحت ويرمامه،
تجيز ايتمه ، صيقينتى ويرمه ، ازعاج ايتمه،بوزمه ، قاريشديرمه،
مانع اولمه ‖ انكل ، مانع ‖ يولسزلق ، عدم انتظام ،
قاريشقلق .

Stoß (ام) ③① [قديم آلمانجه stōz] ايتمه ، قاقمه ،
اورمه ، دورتمه ، ضربه ، دوومه،ايتش ، قاقيش ، اوروش،
دورتوش ‖ in die Trompete— بورو سسى ، بورو
چالمه‌سى ، اوتديرلمسى ‖ ايكى جسمك يكديكريله اوروشمسى،
چارپشمه‌سى ‖ (beim Erdbeben)— زلزله صارصمه‌سى ،
ضربه‌سى ‖ (مجا) Das hat mir einen—gegeben بو بنى
فنا حالده صارصدى ، ضربه‌لدى ‖ (يوكسلديلمش ، قالديرلمش)
ييغين ، اويك،قوجاق ،دمت ‖ (صنع) (ايكى شيئك ، جسمك
بربرلريله التصاق ايتدكلرى، برلشدكلرى محل) اك يرى ، آغز،
آغزه كلان ير ‖ (ديكشجيلك) (بر يرى صاغلاملاشديرمق ،
چاپوق آشينمامق اوزره چكيلان) پرواز ، زه ، شريد ‖ (ع)
(طوپجيلق) der Kan'one— طوپك قويروغى .

Stoß„... (...) —degen (ام) (دوز قلنج) مچ ‖
—fechten ‖ Jagd-falke= (تا طبيعه) (ام) —falk(e)
(الا) مچ تعليمى ‖ —garn (الا) (آوجيلق) = —netz ‖
—gewehr (الا) =—waffe ‖ —kolben (ام) (بيلاردوده)
استقا ، بيلاردو دكنكى ‖ —netz (الا) قوش طوتمغه مخصوص
ايپ دوزاق ، آغ ‖ —seufzer (ام) (شديد وياتق صورتله
چكيلان) آه ، ايچى چكمه ‖ —waffe (ا مؤ) دورتمكه
مخصوص سلاح ‖ —weise (حا) = ruck-weise ‖ —wind
(ام) (بحر) صيق ، ضربه‌لى روزكار ، بورا ، رافال ‖
—zahn (ام) حيواناتك آلت مدافعه‌سى مقامنده اولان ديشى .

Stößel (ام) a. ④⑩ [قديم آلمانجه stôzil]
(هوان ،دييك وامثالنك) الى ، طوقماغى ، بر شيئى دوومكه
يرايان شى .

Stoßen (فعمتعه) p. ②⑩ [قديم آلمانجه stōzan]
(زمان حالى : Du (er) stößt —) قاقمق ، ايتمك ، صارصمق،
چارپمق ‖ (فعل مشاركة) sich mit den Hörnern—
(قويون وامثالى) حيوانات بوينوزلريله اوروشمق ، چارپشمق،
دوكوشمك ‖ Jemand an die Wand— برينى ديواره
چارپمق ‖ Jemand aus dem Hause— برينى اودن طيشارى
قوغمق ، دفع ايتمك ، سوروب چيقارمق ، آتمق : رد ايتمك ‖
er stieß ihm den Degen durch den Leib (اد) قلنجله
اونك قارنتى دشدى ، دشيوردى ‖ einen Pfahl in
(die Erde)— يره برقازيق چاقمق ‖ er stieß ihm den
Dolch in's (Herz) اوخنجرى ، قمايى آنك يوركنه صاپلادى،
دالديردى ‖ Jemand zu Boden— برينى ايتوب ، قاقوب ،
برينه چارپوب يره سرمك ، دوشورمك ، چارپمق ‖ (die Erde)
fest— طوپراغى دوكوب صيقيشديرمق ‖ etwas klein—
برشيئى (اوفاقلق اوزره) دوومك ، سحق ايتمك ، ازمك ‖
sich ein Loch in den Kopf— باشى (طاشه ، ماسه‌يه وامثالى
محله) چارپه‌رق ، اوره‌رق ، دلمك ‖ چاتمق ، ملاقى اولمق ،
التصاق ايتمك ، برلشمك ، چقمق ‖ (بيلاردو اويوننده)
wer stößt ? صره كيمده ؟ كيم اوينايه‌جق؟ ‖ sich-- (فعمطا)
sich an etwas— برشيئه مخالفت ايتمك ، برشى عليهنده صرف
كلام ايتمك ، سويلنمك ‖ چاتمق، كورولتى ايتمك ‖ (فع لا±)
nach Jemandem, etwas— برينه ، برشيئه اورمق ،
چارپمق ، دورتمك استمك ، (برينه) اورمغه چالشمق ‖ (آوجى
قوشلار حقنده) (auf eine Taube)— بركوكرجين اوزرينه
آتلمق ‖ (بحر) (كمى حقنده) vom Lande— (قره‌دن) دكزه
آچيلمق ‖ auf Jemand, etwas— برينه ، برشيئه (تصادفاً)
راست كلك، اميد ايتمديكى حالده بولمق، كورمك ‖ (ع) (فعلا—)
zum Heere— اردويه كلك ، واصل اولمق ، التحاق ايتمك ‖
in die Trompe'te— بورو چالمق ، بورويى اوتديرمك ‖
(die Flinte) stößt تفنك تپيور ‖ (بيرا حقنده) كوپورمك.

Stößt (—) (stoßen فعلنك زمان حالنك ايكنجى
واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Stottern (فع لا+) a. ②① [آشاغى آلمانجه
anstoßend sprechen] ككه‌لمك ، پپه‌لمك .

Stoven (فع متعه) a. ②① (آشجيلق) =dämpfen
بوغلامه پيشرمك .

Strack (ص) ②④ [Strick و strecken كلمه‌لرينه
منسوب] طوغرى، قائم ، ديك ، قالقيق طوران ‖ (صاچ حقنده)
schlicht ‖ قوى وقطعى ، طوغريجه ، طوغريدن طوغرى يه .
طوسطوغرى .

Stracks (حا) [strack] (برمسافه حقنده) طوغريجه،
طوسطوغرى ‖ (زمان حقنده) درحال،درعقب، همان .

Straf„... (...) —befugniß (ا مؤ) جزا ايتمك
صلاحيتى ، اقتدارى —gewalt (ا مؤ) = —befugniß ‖
—arbeit (ا مؤ) (مكتبلرده) براى جزا ويريلان فضله وظيفه ‖
—geld (ا لا) جزاى نقدى ‖ —gericht (ا لا) جزا
محكمه‌سى ‖ —gesetz-buch (ا لا) جزا قانوننامه‌سى ‖
—würdig (ص) جزايه مستحق .

Strafbar (ـَ ـ) ㉑ [strafen] قابل جزا؛ جزايه لايق، شايان مجازات.

Strafe (ـَـ ا مؤ) ㊿ [اورته آلمانجه strâfe؛ straff كلمه‌سنه منسوب] جزا، مجازات || seine —erleiden جزاسنى كورمك، چكمك || ab-büßen —körperliche جزاى جسمانى || — (Geld =) جزاى نقدى، فقط بروجه آتى ساده‌جه: (es ist) bei— verboten جزاى نقدى ايله منع اولنور، اولنمشدركه || seine (Gefängniß) —absitzen حبس جزاسنى كورمك، مدت محكوميتى قدر حبسده اوطورمق || Jemand in—n nehmen برينه مجازات ايتمك.

Strafen (ـَـ فع متع) ㉑ a. [Strafe] مجازات ايتمك، جزالنديرمق، دوچار مجازات ايتمك || Jemand am Leben برينى اعدامله جزالنديرمق (مجازات ايتمك) || —(am Leibe) برينه حبس جزاسى ايتمك، Jemand mit Gefängniß— براى مجازات برينى حبس ايتمك || Gott straf' mich! (wenn ich lüge) اه جزامى ويرسون! (اكر يالان سويليورسه‌م)، اه جزامى ويرسونكه يالان سويليورم! || بعضاً (فع مطا) (solche Fehler) —sich بوكبى خطالرك مجازاتى واردر، بويله خطالردن طولايى، بوكبى قباحتلر ايچون جزا واردر || —d (اسم فاعل وصفت) ㉑ جزا ايديجى، جزالنديريجى || منتقم || —der Blick نظر ستمكار، تكدير آميز باقيش.

Straff (ـَ ص) ㉑ [اورته آلمانجه strat ~ strenge] (تل والخ حقنده) ايوجه كركين، كرلمش، چكلمش schlaff كلمه‌سنك مقابلى || (مجا) سرت، شديد || —anziehen, spannen كرمك، كركين اولمق اوزره چكمك || (البسه حقنده) —anliegen ايوجه ياپشمق.

Sträflich (ـَـ ـ) ㉑ [Strafe] = strafbar || جزا ايديجى، جزالنديريجى || (مجا) (عمو) نهايت درجه، فوق الحد، بغايت، پك چوق.

Sträfling (ـَـ ام) ㊳ [strafen] = Strafgefangene(r) مجازات كورن، اولنان (محبوس)، براى مجازات حبس اولنان كمسه.

Strahl (ـَـ ا م) ㊷ a. [قديم آلمانجه strâla خط] شعاع || برق، شمشك، پرتو، پارلدامه || —plötzlicher, heller طار پردليك، مجرادن فيشقيران، چيقان، آتان مايع || (رسم، هندسه) خط مستقيم || (بيطر) بارگير آياغنك، طرناغنك ايچنده اولان واوق اوجنه مشابه بولنان قبارتى.

Strahlen (ـَـ فع لا +) ㉑ a. [Strahl] نشر شعاع وضيا ايتمك (كذا مجا)، پارلامق، پارلدامق، پرل پرل يانمق || (مجا) —vor Freude سونجندن يوزى پارلدامق || (فع متع) نشر ضيا، اشاعه ايتمك.

Strählen (ـَـ فع متع) و —sich (فع مطا) ㉑ a. = kämmen طرامق و striegeln.

Strahlen„... (ـ...) —auge (ا لا) پارلايان، پارلدايان كوز || —brechung (ا مؤ) (حكم) انكسار ضيا.

Strähne (ـَـ ا مؤ) ㊿ [قديم آلمانجه strëno] صاچ بوروى، دمق، صاچ اوركيسنك برقسمى، برطوتام صاچ || (مجا) الخ —Garn طوره، چيله ايپلك || طوره، چيله ايلكى.

Stramin (ـَـ ام) ㊳ [فلمنك وفرانسزجه estamine] (صنع) (طوقومه‌جيلقده) قناوه‌جه.

Stramm (ـَ ص) ㉑ [آشاغى آلمانجه] = straff || (مجا) (عمو) schlapp كلمه‌سنك مقابلى) كسكين، قوتلى || —er Bursche قوتلى، عياندليقانلى، حريف || —er Soldat كسكين، عيان عسكر، (نفر) بغايت وظيفه شناس، خدمتى سور عسكر.

Strampeln (ـَ فع لا +) ㉑ a. [آشاغى آلمانجه strumpelen straucheln] (صورت دائمه‌ده) mit den Armen (قوللرينى) تحريك ايتمك، اوپشامق، صاللامق.

Strand (ـَ ا م) ㊳ ونادراً ㉕ [اورته آلمانجه strant] دكز قييسى، ساحل بحر، دريا.

Strand„... (ـ...) —batteri'e (ا مؤ) (طوپچيلق) ساحل بطاريه‌سى || —bauer (ا م) = —bewohner (ا م) ساحل (دريا) سكنه‌سى، يالى بوينده اوطوران || —fisch (ا م) ساحلده طوتيلان، يالى بويى كزن باليق || —stein (ا م) چاقل طاشى.

Stranden (ـَ فعلا +) ㉑ b. (بحر) (كمى، كذلك بيوك صو حيوانلرى، كراسته صالى حقنده) قره‌يه دوشمك، (مجا) موفق اوله‌مامق.

Strang (ـَ ا م) ㊳ [قديم آلمانجه strane لاتينجه stri'ngere كلمه‌سنه منسوب؛ مرا. streng] ايپ، خلاط || قوشوم حيوانلرينك قوشوم ايپى، قايشى || (مجا) wenn || alles auf-bieten = alle Stränge anziehen الك صوك درجه‌ده، احتياج قوى مس ايتديكى حالده، ايش باشه دوشونجه، آرتق واسطه قالمازسه || alle Stränge reißen (صنع) تيمور يولى (= Ge-leis) || (تشر) حبل.

Stranguli(e)ren (ـَـ ـ ـ فع متع) ㉖ a. [لاتينجه] = er-drosseln.

Strapaze (ـَـ ـ ـ ا مؤ) ㊿ [ايتاليانجه؛ مرا. strapazi(e)ren] يورغونلق، محن ومشقت، رنج وتعب، زحمت.

Strapazi(e)ren (ـَـ ـ ـ فع متع) و —sich (فع مطا) ㉑ a. [ايتاليانجه strapazza're — verhöhnen (sich)] اتعاب ايتمك، يورمق، محن ومشقته قوشمق || يورلمق، زحمت ومشقته كيرمك.

Staßburg (ـَ اعلا) ㊽ (جغر) (خصوصيله الساس قطعه‌سنك مقرى، مركزى) استرازبورغ شهرى.

Straße (ـَ ا مؤ) ㊿ [قديم آلمانجه strâza اولوب لاتينجه strata دن مأخوذ] سوقاق، جاده || auf der— سوقاقده || يول، طريق عمومى || طريق بحرى || دكز بوغازى || —von Calais پادوقاله بوغازى، قاله بوغازى.

Straßen„... (ـ...) —anlage (ا مؤ) يول يلاپى || —dieb (ا م) قطاع طريق، يول كسن خرسز || —thüre (ا مؤ) سوقاغه جاده‌يه آچيلان قپو || —damm (ا م) شوسه || قالديرم || —(eisen-)bahn (ا مؤ) ترامواى || —kleid (ا لا) پياسه البسه‌سى، پيانلق البسه || —junge (ا م) سوقاق چاپقينى || —sperrung (ا مؤ) سوقاغك، يولك، سد وبند ايدلمسى.

Stratagem (ـَ gh ـ)، دها طوغرى اولمرق: Strategem (ـَ gh ـ الا) [روم] خدعهٔ حربيه || حيله، طولاب، اوسته‌لق.

Strebsam (-ـُ ـ) (21) [streben] ترقی‌ایجکه، ایلرولمکه
—er Fleiß ‖ چالشان ، غیور ؛ حریص شان وشهرت اولان
سعی وغیرت دائمه .

Strecke (ـُ امؤ) (53) [strecken] (محل، مملکت
پارچه‌سی ، قطعه‌سی) قطعهٔ آراضی ، محل ، یر ، مسافه ،
بعد ‖ eine gute— Weges ایو یر (مسافه) یول ‖ (هندسه)
خط مستقیم ‖ (معدن قویولرنده) برمحلده تمدید اولنان غالری
‖ (شمندوفرده) بالذات شمندوفر خطی حقنده مستعملدر ‖
—horizonta'le تردبان صحنلغی (شمندوفرده) پلاتوم .

Strecken (ـُ فع متع) و—sich (فع‌مطا) a. (21)
[قدیم‌آلمانجه strecchan ؛ strack] Jemand zu Boden—
برینی (بوینه) یره یاتیرمق ؛ سرمك ، اولدیرمك (کذا
das Gewehr (ع) ‖ (Jemand hin„ یاخود: nieder„—
ویاخود : —die Waffen تسلیم اولمق ، ترك سلاح ایتمك ‖
—die Hände gegen Himmel الرینی سمایه قالدیرمق ،
برای تضرع ونیاز الرینی آچمق ‖ —die Glieder, sich
اعضاسنی اوزاتمق ، کریمك ‖ (die Zunge) aus dem
im ‖ Munde— (آغزندن) دیلنی اوزاتمق ، چیقارمق ‖
gestreckten Galo'p طولو دیزکین ، حیوانك قارنی یره
سوریلورجه‌سنه بردرت نعل ایله ‖ (ع) —die Arme
(ادمان تعلیمنده) قوللری اوزاتمق ‖ تأثیرات خارجیه ایله
طوغرلمق واوزاتمق، بویلاتمق ‖ یایمق، آچمق؛ یاصیلاتمق؛ چکمك .

Streich (ـُ ا م) (38) [streichen] (ال، دکنك، قامچی
کبی برمجازات آلتی ، سلاح ایله واقع اولان ضربه) کوتك ،
طوقات ، سله ، شمار ‖ Jemandem einen— versetzen
برینه برتوقات اورمق، برشمار آتمق، بر یومروق یرلشدیرمك ،
برینه بردانه ایچیرمك ‖ (مجا) چابوق وشاشیردیجی صورتده
واقع اولان شی ‖ —dummer دلیجه‌سنه ، بدلاجه‌سنه یاپیلان
شی ، ایش ‖ Das ist einer seiner dummen —e بوده
اونك زوزکلك، بدلالق، ایشلرندن بری ‖ er hat noch ganz
andere —e gemacht اونك قیردیغی پوت یالکز بودکل ، او
دها نلر یاپدی ، یاپدیغی ، ایشلدکلری یالکز بو اولسه ایو .
یالکز بونکله قالسه‌ایو، قیردیغی‌جویز پیکی‌یکدی ‖ Jemandem
einen— spielen برینه اویون اویناماق ، طولاب‌چویرمك،
دسیسه ایتمك ، مادیك ایتمك ، اویون ایتمك .

Streich„... (ـُ...) —holz (ا لا) کبریت ‖ چوبان
اولچکارینك،قوطولرینك اوزوندن کچیریلان وفضله‌یی سیلان
آغاج ، تخته ‖ —linie (ا مؤ) (ع) (استحکام) خط
مدافعه ‖ —musik (ا مؤ) (موسیق) نفسله چالنمیوب تللی
ویایك سورتولمسیله چالنان چالغی ، موسیقه .

Streicheln (ـُ فع متع) a. (21) [streichen]
Jemand (ویاخود : Jemandem) über den Rücken—
برینك آرقه‌سنی صیغامق ‖ خصوصیله سوه‌رهك : —Jemand
برینی اوخشامق، اوخشایه‌رق آلداتمق .

Streichen (ـُ فع لا ±) n. (20) [قدیم آلمانجه
strîhhan] (آراضی حقنده) ممتد اولمق، دوام ایتمك (مثلا:
nach Norden شماله طوغری) ‖ کچمك ، کیتمك ، یوریمك ‖
—durch Feld und Wald (دره تپه کچمك ، آشمق، مرور
ایتمك) اووه واورماندن مرور ایتمك ‖ —umher طولاشمق

Strateg(e) (ـ) gh (ـُ ام) (51) (52) سردار ،
قدیم آتنه‌لیلرك منتخب عسکری قومانداسی ‖ سوق الجیشده
ماهر کمسه .

Strategie (ـ gh - ـ ا مؤ) (53) (sans pl.) [روم]
سوق الجیش .

Strategiker (ـ gh ـُ ام) a. (40) [روم] سوق
الجیشده بهره وملکه‌سی اولان ‖ سوق‌الجیش مؤلفی .

Strato (ـُ اخام) (56) (میلاددن ۲۷۰ سنه مقدم
برحیات اولان) استراتون نام فیلسوف .

Sträuben (ـُ فع متع) a. (21) [قدیم آلمانجه
strûpan] (صاچ ، توك) اورپرتمك ، قالدیرمق ، دیم دیك
ایتمك ‖ —sich (فع‌مطا) (صاچ حقنده) اورپرمك ‖ دیرنمك
‖ —sich gegen etwas برشیئه مخالفت ایتمك ، برشیئه
قارشو طیانمق ، قارشو طورمق ‖ (die Feder) sträubt
sich ' zu schreiben قلم (بونی،اونی) یازمقدن امتناع‌ایدییور،
یازمغه قلم وارمیور ، انسانك الی وارمیور .

Straubig ، **sträubig** ایکیسیده (ـ ـُ ـ) (21)
[sträuben]=struppig ‖ عاصی ؛ سرکش

Strauch (اورته آلمانجه strûch جمعی کذلك „Sträu
der) اوفق آغاج ، چالی ، ایچه بالطه‌لق .

Straucheln (ـُ فعلا ±) a. (21) [قدیم آلمانجه
strûhhôn قیامق ، تکرلنمك (یاکلش آیاق آتوب) سندەلمك
(کذا مجا) .

Strauchig (ـُ ـ) (24) [Strauch] چالیلق، چرپیلق ،
چالی چرپی ایله اورتولی ، اورمان کبی .

Strauchler (ـُ ام) a. (40) [straucheln] —in
(امؤ) سندلیان ، قپانان ، خطا ایدن ‖ خطا ، بالطه‌یی طاشه
اورمه .

Strauß (ـُ ام) (38) [اورته لاتینجه struthio]
(تا طبیعه) — ، (عمو) Vogel— دوه قوشی ‖ [قدیم‌نورد
لساننده strûtr [spitze Hut-verzierung —(Blumen„)
چیچك دمتی ‖ =Feder-busch ‖ [اورته آلمانجه struz]
صیق دوکوش ، غوغا .

Strauß„... (ـُ...) ei (en„)— (الا) دوه قوشی
یمورطه‌سی ‖ —gras (الا) آیریق چیمی ، اوزون کوك چیم .

Strazze (ـُ ا مؤ) (53) [ایتالیانجه stracciare
اولوب لاتینجه extra'ctus] (تجا) = Kladde ، کذا
تجار مسوده دفتری .

Strebe (ـُ ا مؤ) (53) [streben] (صنع) انشاآتده
—einer Gewölb-rüstung ‖ Spreize= براخشاب چاتی
کمرینك دستك ، بلمه آغاجی ، کیریشی ‖ —mauer (امؤ)
بردیواره عموداً دستك مقامنده یاپیلان دیوار ، پاینده .

Streben (ـُ فعلا +) a. (21) [قدیم آلمانجه strëpên]
—nach etwas برشیئه جهد ایتمك ، برشیئی ایدنمك ، الده
ایتمك ، برشیئه موفق اولمق اوزره چبالامق ، اوغراشمق ،
چالشمق ، صواشمق .

Streber (ـُ ام) a. (40) [streben] برشیئه چالشان،
صواشان ، برشی ایچون اوغراشان ‖ (حریص شان وشهرت
ومنصب مأمور ، ضابط) غیرتلی ، چالشقان .

بوش ، هايلاز كزمك ، سورتمك || (يالكز haben فعليله)
برشيئك سطح خارجيسنه تماس ايتمك ، سورمك || mit der
Hand über (das Gesicht)— الى يوزينه سورمك ||
برشيئك اوزرينه طوقونمق، الى سورمك، über etwas hin —
اوزرندن كچمك || (بالقلر حقنده) چفتلشمك || (فع متع)
برشيئك اوزرنده حركت ايتديرمك، اوزرينه كچمك ، سورتمك ||
sich die Haare— صاچلرينى دوزلتمك || ein Zünd-holz
an die Wand— بركبريتى ديواره سورمك ، سورتمك ،
چاقمق || in die Höhe— فورچه ، طراق ايله يوقارى قالديرمق،
يوقارى صيغامق، طرامق || die (Geige) mit dem Bogen—
(كمانى) يايله چالمق ، يايى (كمانه) سورمك || (برشيئى ديكر
برشى اوزرينه ياپيشه‌جق، اوزرنده قاله‌جق وجهله) سورمك
= schmieren || Butter auf das Brot— اكمكه ياغ
سورمك || etwas mit Farbe— برشيئه بويا سورمك =
an-streichen || برشيئك اوزرينه كوريشه‌جك وجهله چيزكيلر
ياپمق || aus-streichen = برشيئى بطال ايتمك اوزره چيزمك،
بوزمق || Jemand mit Geißeln, Ruthen— كذلك :
— Jemand برينه اورمق، كوتك آتمق، برينى قامچى، قيرباج
ايله دوكمك || (آوجيلق) Lerchen— آغ ايله تورلا قوشى ،
طويغار اولامق || die Wolle— يوكى طرامق || glatt—
سيلك ، پرداخلامق ، پرداخ ايتمك || (بحر) Flagge—
سنجاق ايندیرمك .

Streicher (ـَ ا م) a. ㊵ (مرا . streichen) ||
(صنع) اكثريا = An-streicher || (صنع) (آلت) =
Streich = eisen برشيئى آچمغه ، اينجلتمكه مخصوص آلت ||
كوتك || (مرا . Land = —) .

Streif (ـَ ا م) ㊳ [streifen] = Streifen .
Streif „ ... (ــ) —band (ا لا) (پوسته‌ده)
unter —band ساده‌جه باغلى اوله‌رق || —jagd (ا مؤ)،
—jagen (ا لا) (آوجيلق) قوغوى آوى ، سوركون آوى ||
—kolo'nne (ا مؤ) (ع) سيارقول || —licht (ا لا) ايكى
جسمك آره سندن يكوب ديكر برجسمى بالواسطه تنوير ايدن
ضيا || —wache (ا مؤ) (ع) كشفه چيقاريلان عسكر ،
كشاف (قول) || —wunde (ا مؤ) خفيف ياره ، صيبرله .

Streifchen (ـ ا لا) b. ㊵ Streif(en) كلمه‌سنك
صورت تصغيريه‌سى) اوفق، اينجه شريد ، اكسز ، اينجه زه ||
اينجه قماش چوبوغى .

Streifen (ـ ا م) b. ㊵ [قديم آلمانجه strîfan]
عموميتله : (اينجه واوزون پارچه ، شى) باغ، شريد ، صارغى||
زه|| (معدندن اينجه باغ) قوشاق|| خط ، زه|| قيرباج وامثالى
برەسى، چوروكى || اوق، درين چيزكى .

Streifen (ـ فع متع) و —sich (فع مطا) a. ㉑
[قديم آلمانجه strûfan] شريد ، اولوق وامثاليله تجهيز
ايتمك ، مجهز اولمق || [اورته آلمانجه stroufen] كذا
(فعلا +) بلا واسطه تماس ايتمك ، طوقونمق فقط نفوذ ايتامك
etwas—, an etwas— خفيفجه طوقانمق ، اوستون كورى
كچمك ، اوزرندن سوروتوب كچمك ، سيلوب كچمك || (مجا)
Das streift an Frechheit بوشى عارسزلغى، يوزسزلكى براز
اوخشار ، بوكا طوغريجه‌سى صيقلمزلق ، يوزسزلك ديرلر ||
(برشى چيقارمق) den Ring vom Finger— يوزوكى
پارمغندن چكمك ، چيقارمق || die Ärmel in die Höhe—
البسه‌نك قوللرينى، ينلرينى (يوقارى) صيغامق|| das Laub
von einem Zweige— برداللك ياپراقلرينى صيبرمق || (فعلا +
وتبديل مكان مراد اولندقده : فع لا —) ايشسز وسرسرى
اوته‌ده برووده كزمك ، خرسزلق ايتمك اوزره اطرافده طولاشمق،
كزمك || (ع) auf Kundschaft— براى كشفيات طولاشمق،
اجراى كشف مقصديله طولاشمق، كشف وتجسس چيقمق .

Streit (ـَ ا م) ㊳ [قديم آلمانجه strit] (جمعى نادراً
استعمال اولنوب، دها زياده مستعمل اولانى: Streitigkeiten)
(اشخاص وطرافدارلر مياننده وقوعه كلوب فعلاً قوهٔ جبريه
وامثالى استعمال اولنميه‌رق حل وفصل اولنان) مباحثه ، معارضه،
عدم موافقت ، اتفاق واتحادسزلق ، اويغونسزلق، يكديكرينى
آكلايه‌مامه، مجادلهٔ كلاميه، نزاع، چكشمه|| mit Jemandem
in— gerathen برايله درده چاتمق، منازعه ايتمك || (جمعى اولميه‌رق)
= Kampf .

Streit„... (ــ) —fertig (ص) اورشمغه ، مجادله‌يه،
محاربه‌يه حاضر || —art (ا مؤ) تبر || —hahn (ا م)
= Kampf = hahn || —hammel (ا م) (دوكوشيجى
قوچ) نزاع ومجادله‌يى سون، غاوغاجى || —Kräfte (جمع مؤ)
(ع) قوهٔ حربيه ، عسكريه || —punkt (ا م) منازع فيه
نقطه ، ماده || —sache مجادله ، مباحثه ، منازعه‌يى موجب
اولان شى ، ماده || —sucht (ا مؤ) غوغا منازعه حرصى ،
مجادله‌جيلك ، چكشمه‌يه اولان ميل واستعداد .

Streitbar (ـَ ص) ㉑ [streiten] جسور، يكيت ،
بهادر ، جنكاور ، مردانه .

Streiten (ـ فع لا +) n. ⑳ (زمان حالى b. ㉑)
[قديم آلمانجه stritan] (mit Waffen) حرب ايتمك ،
سلاحله اوروشمق|| (الفاظ وامثالى ايله) mit Jemandem—
برايله مباحثه، مجادله ايتمك ، ادعايه كيريشمك ، برديكرينك رأى
وفكرينى جرح ايتمك || vor Gericht— اشتكا ايتمك، دعوى
ايتمك || Das streitet gegen die gesunde Vernunft بوكا
هركس كولر (آيول، مكره) || (فع متع) Das will ich
nicht— بوكا برديه‌جكم يوق، خير بن بوكا اينانمامازلق ايتميوردم،
ايتمك ايستمم|| sich— (فع مطا) = mit Jemandem— ||
die —den Mächte محارب دول .

Streitig (ـ ص) ㉑ [Streit] mit Jemandem
über etwas —sein برشى اوزرينه برايله منازعه ، مجادله ،
كورولتى ايتمك ، آتشمق ، چكيشمك || —er Punkt (ا م)
منازع فيه نقطه ، قبول اولنميان ، رد اولنان ماده .

Streng (ـ)، بعضا : —e (ـ) ايكيسيده : (ص)
㉑ [قديم آلمانجه stranki : spannend] (mild كلمه‌سنك
مقابلى) سرت ، شديد، صيق، آجى، مشكل ، كسكين || قطعى ||
—gegen Jemand verfahren برينه قارشو سرت طاورانمق||
—, aber gerecht سرت فقط عادلانه ، آجى اما طوغرى ،
حقلى || —e Kälte صيق ، شدتلى صغوق || im —sten
Winter قيشك اك شدتلى زماننده || بوروق ، قوتلى وآجى ،
سرت || —schmecken سرت ، آجى طادى اولمق .

Strenge (ـ ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه strengi]
سرتلك ، شدت ، صيق ، صقيلق ، كوجلك || قطعيلك || in
aller— كمال شدتله || (علم امراض) = Harn = strenge .

Striegel (؎ ام) a. ⑩ [لاتينجه stri'gil(is)
اكثريا (امؤ) (باركيرى تميزلمكه مخصوص) قشاغو || انسان
ايچون (—Bade) فورچه ، كيسه ، ليف .

Striegeln (؎ فعه متعه) a. ㉑ [Striegel] حيوانات
اهليه‌يى قشاغولمق، تيمار ايتمك ، ال ايله اوغمق ، فورچه‌لمق .

Strieme (؎ ام) ⑤③ [قديم آلمانجه strîmo] ،
Striemen (ام) b. ⑩ اويوق ، زه، باغ ، چيزيك .

Strike (strāik تلفظ اولنور ام) ⑤⑥ [انكليزجه]
عمله ' ايشجى پاطيرديسى ، تعطيل عمليات .

Strikt (؎ ص) ㉑ [لاتينجه] سرت، شديد ؛ قطعى ،
صيق ! تام ؛ جدى .

Strippe (؎ امؤ) ⑤③ [آشاغى آلمانجه = Streif ،
برشيئى باغلامغه مخصوص ايپ يوماغى ، طوره‌سى || سيجيم ||
n— (جمع) آياق قابنك قولاقلرى || (پانطالونده) سوپيه .

Stritt (؎) streiten فعلنك زمان حال ماضى صورتنك
برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Stroh (؎ الا) ⑧③ (*sans pl.*) [قديم آلمانجه strao :
streuen كلمه‌سنه منسوب] صمان ، حبوبات ساپى || mit—
ausstopfen صمانله طولديرمق ، صمان طولديرمق || (بغيو)
(Bäume) mit—umwickeln آغاجلرى صمان صاپيله صارمق ||
(Stühle) mit—überziehen (حصير) صنداليه‌نك اوزرنى
ياپمق ، حصرنى كچيرمك .

Stroh„... (؎...) —arbeit (امؤ) صمان ، اينجه
حصردن ياپيلان شى ، بونكله ياپيلان ايش || —brecher (امو)
(صنعه) صمان كسمكه مخصوص ماكنه || —hut (ام) حصير
شاپقه || —band (الا) حصير باغ ، (اوزوم كوتوكارنى
باغلامغه مخصوص) ساز || (تجا) (حصير صمان كبى پارلاق)
آتلاسى شريد || —flasche (امؤ) حصيرلى (شيشه) ||
—junker (ام) صمان چوبى || —halm (ام) كوى كيبارى ،
كويلى اصيلزاده || —kopf (ام) (عمو) سرسم قفا (لى كمسه)
بدلا || —mann (ام) اوتدن ياپيلان انسان شكلى (كذا
سياسى) ، (باغچه وامثالنه قونيلان) قوش قورقودان ،
قورقولق || (ويست اويونده) مور (=Blinder) || —
witwe (امؤ) ، (witwer— ام) موقت بكار || ich bin
—witwer حرمم اوده يوق ، شمديلك بكارم .

Strohe(r)n (؎ ص) ㉑ [Stroh] اوتدن ، صاپدن
(كذا طايانميان برشى حقنده مجازى اولرق) || (مجا) طاتسز،
جان ، روح صيقيجى .

Strolch (؎ ام) ⑧③ [انكليزجه stroll كلمه‌سنه
منسوب] سرسرى . خرسز ، كوندوز كلاهلى كيبه صلاحلى
سرسرى .

Strom (؎ ام) ③① [قديم آلمانجه strôm straum
(سير سريع ايله [sich fort-bewegende Wasser-masse
آقان) نهر || سيل || —im Meere دكزده اولان آقينتى || (حكم)
—elektrischer جريان الكتريق || (پك كثرتلى وصيق اولان
انسان غلبه‌لغى) غلبه‌لق || Ströme Blutes سيل كبى
آقان قان، قان آقينتيسى ، سيلى .

Strom„... (؎...) —ab (؎) —abwärts
(؎؎) (حا) (بحر) آقينق آشاغى || —auf (؎؎) ،
—aufwärts (؎؎) (حا) (بحر) آقينق يوقارى ، آقينتى‌يه

Streu (؎ امؤ) ⑲ [streuen] (für Vieh) —
حيوانك آلتنه سريلان صمان، كوبره وساره || ياتاقده اويوميان
كمسه ايچون اوت مندر .

Streu„... (؎...) —salz (الا) توز حالنده طوز ||
—stroh (الا) (اوت) ميندر ايچنه طولديريلان اوت ||
—zucker (ام) توز شكرى .

Streuen (؎ فعه متعه وفعه لا +) a. ㉑ [قديم آلمانجه
strewjan = لاتينجه ste'rnere] سرپمك، سرپه‌رك آتمق،
صاچمق ، اكمك ، طاغتمق || Blumen auf den Weg— يوله
چيچك آتمق، صاچمق وياخود : den Weg mit Blumen—
Salz (Pfeffer, Zucker)— || يولى چيچكله (آتوب) طولديرمق
طوز ، بيبر ، شكر اكمك || Mist— (زرا) كوبره آتمق ،
قويمق || den Kühen— اينكلرك (ياتاق ايچون) آلتلرينه
كوبره ، اوت سرمك || (مجا) نشر ايتمك ، طاغتمق ، يايمق .

Strich (؎ ام) ⑧③ [streichen] —mit der Feder
قلمله ياپيلان چيزكى || (مجا) in einem— برچرپده ، بلا
فاصله ، برچكيشده || خط || einen— unter etwas machen
برشيئك آلتنه برچيزكى چكمك || (مجا) كسمك ، بتورمك ||
er hat keinen —gethan اوهيچ بر ايش كورمدى، برچيزكى
بيله چكمدى، برحرف بيله يازمدى || —durch etwas machen
برشيئى بوزمق، چيزمك ، بطال ايتمك || (مجا) Das macht
uns einen —durch die Rechnung بوبزم حسابمزى بوزدى ||
جامده طمارلى ، چيزيكلى محل || چيزكى، كتابه ، زه || طرف ،
دائره || (مجا) (عمو) einen Hieb haben=einen— haben ||
gegen den— bürsten (استقامتى) خاو، يول، الياف ، طمار
خاوك ترسنه سويورمك || —der Luft هوانك كچيشى ||
auf den— gehen (مجا) || كومه (اوچان قوشلر) (طويلى
قارى آوينه چيقمق ، قارى پشنه دوشمك، آرامق ، قارى يه
دوزاق قورمق || بالقلرك يوموطه وقتى || هنوز يوموطه دن
چيقمش بالق || سورمه ، دلك، سيله || —mit der Bürste
فورچه ايله سيورمه || streichen (strich فعلنك زمان حال
ماضى صورتنك برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Strich„... (؎...) —zeit (امؤ) قوش كچيمى زمانى ||
—mani'er (امؤ) (عسكرى خريطه‌لرنده) طرامه (اصولى) ||
—regen (ام) شوراده بوراده ياغان ياغمور || —weise (حا)
چيزكى ايله ، چيزكيلى اوله‌رق || بعض نقاطده اوله‌رق ، منطقه
منطقه، طرق بطرق || es regnet —weise طرف طرف ياغيور ||
(قوشلر حقنده) —weise (ziehen) كومه كومه كچمك .

Stricheln (؎ فعه متعه) a. ㉑ [Strich] اوزرينه
اوفق خط ويا چيزك ياپمق .

Strick (؎ ام) ⑧③ [قديم آلمانجه strich : streichen
كلمه‌سنه منسوب] ايپ ، حبل || Fallstrick= (آوجيلق)
كوپك وامثالنه باغلانيلان ايپ ، قايش (=Fang-Leine) ||
(مجا) (عمو) durchtriebener— ايپسز ، پراماز ، چاپقين ؛
kleiner— كلفاتى .

Strick„... (؎...) —muster (ام) اوركى اورنكى || —
arbeit (چوراپ وامثالى كبى) اوريله‌رك ياپيلقده اولان شى ،
اوركى ايشى || —haken طيغ || —leiter (امؤ) ايپ نردبان .

Stricken (؎ فعه متعه) a. ㉑ [قديم آلمانجه strechan
verknüpfen] الخ (einen Strumpf) چوراپ وساره
schlingen = || اورمك .

آغاج كوتوكى . (53) (ٮـٮ ا مؤ) **Stubbe**

صورت Stube كلمه‌سنك (40) b. (ٮـٮ ا لا) **Stübchen**
تصغيريه‌سى) اوفق اوطه ، اوطه‌جق ، حجره || [اورته‌لاتينجه
stopa] (ايالت لسانى) (اوچ الى درت ليتره‌لك مايعات
اولچيسى) اشتوبهن .

(40) b. (ٮـٮـٮـٮ ا لا) **Stübchen = Vermiethen**
—spielen (*sans pl.*) (چوجق اويونلرندن) كوشه قاپماجه
اويناماق .

Stube (ٮـ امؤ) (53) [ايتاليانجه stufa Badestube :
مرا . انكليزجه stove] اوطه || (معما) ايسقره || =
Brunnen = stube .

Stuben„... (ٮـ...) —ältester (ا م) ، = auf—
(ا م) — arrest || قغوش قدمليسى (ع) اكثريا (ا م) feher
اكثريا (ع) اوطه وقشله بندلك (محبوسيتى) خفيف حبس ،
كوزحبسى ، اذنسزلك || gelehrte(r)— معلومات ومعاملات
عمليه وخارجيه‌يه وقوف اولميان || mädchen— (ا لا) يوقارى
خدمتجيسى ، خصوصى قيز || uhr— (ا مؤ) آصمه ساعت ،
اوطه ساعتى .

Stüber (ٮـ ا م) a. (40) [فلمنكجه stuiver]
(پاره نوعى) ستوور || Nasen = stüber= .

Stuck (ٮ ا م) (56) (*sans pl.*) [ايتاليانجه] (معما)
مرمر صيوا .

Stück (ٮ ا لا) (38) [قديم آلمانجه stucchi : stechen
كلمه‌سنه منسوب] (برشيئك پارچه‌سى، جزئى اوله‌رق) پارچه :
(تمام برشى فرض اولنه‌رق) پارچه ، قطعه ، عدد ، دانه ||
sein : ياخـود aus einem —bestehen يكپاره اولمق ||
ein gut(es)— || پارچه پارچه ، بربر، دانه بدانه || —für—
Arbeit زورلو،كوچ برايش|| پارچه، جزؤ، قسم||Butter—
يارم اوقه‌لق بر اوقه‌لق ويا . . . لق ، برتكرلك تره ياغى ||
wieviel Fische? نقدر بالق، قاچ دانه؟ : —acht سكزدانه||
Feldes— بر پارچه تارلا || (برينه واقع اولان شى) وقعه ،
حكايه || in allen —en هرنقطه‌ده ، هرجهتدن || (همان
متروك) طوپ .

Stück„... (ٮ...) —arbeit (ا مؤ) (صنع) دانه ايله
ياپيلان ايش || weise— (حا) دانه ايله، پارچه پارچه .

Stückeln (ٮـٮ فع متع) a. (21) [Stück] پارچه پارچه
آييرمق ، پارام پارچه ايتمك ، پارچه‌لره افراز ايتمك ، بولمك ||
(صنع) (اقچه‌يى) = aus-stückeln .

Stücken (ٮـٮ فع متع) a. (21) [Stück] پارچه قويمق،
يامه‌لمق = stückeln .

Stuckern (ٮـٮ فعلا +) a. (21) (عمو) صارصمق، صاللامق،
(صاللانتى) صالينتى ياپمق .

Stückig (ٮـٮ ص) (24) پارچه‌لى ، يامه‌لى || —groß
بيوك پارچه‌لى .

Student (ٮ ـ ا م) (49) [لاتينجه]، in— (ا مؤ) (50)
طلبه ، طالبه || der Rechte— حقوق تحصيل ايدن طلبه .

Studenten „... (ـٮـٮ...) —blume (نبا) ثلاثى
الوراق ابوالمسك، اوچ ياپراقلى عنبرچيچكى .

(es regnet) || قارشو || weise— (حال) سيل كبى ، طالغه كبى ||
weise— سيل كبى ياغمور ياغييور || zeit— (ا مؤ) ،
خصوصيله (آشاغى آلمانجه) tid— (ا مؤ) زراعت تحصيلى
سنه‌لرى .

Strömen (ٮـ فعلا ±) a. (21) [Strom] بيوك
بيوك طالغه ايله ، چوق مقدارده آقمق ، سيل كبى آقمق ||
Thränen—aus seinen Augen (اونك) كوزلرندن ياشلر
سيل كبى آقييور ، كوزينك ياشى سيل كبى آقيور || Das
Volk strömt nach (dem Schauspielhause اهالى (درام
اويناتان) تياترويه قوشيورلر ، آقين آقين اورايه كيديورلر .

Stromer (ٮـ ا م) a. (40) [Strom] (عمو) بدوى
ايشجى ، كوجبه‌جى عمله || (آشاغى آلمانجه) زراعت مفتشى
ياغى ، چفتچيلك تحصيل ايدن طلبه .

Strömung (ٮـ امؤ) (49) [strömen] آقينتى، جريان||
reißende— شدتلى آقينتى .

Strotzen (ٮـٮ فعلا +) c. (21) [اورته آلمانجه strotzen
angeschwollen sein] von etwas— برشى ايچـون ،
برشيدن طولايى قبارمق، بوبورلنمك || von Hochmuth—
كبردن قبارمق، عظمتندن كچلمامك|| d voll— چاتلايه‌جق كبى
شيشمش ، قبارمش، پاطلايه‌جق كبى .

Strudel (ٮـ ا م) a. (40) [قديم آلمانجه strëdan
wallen] برصويك كيرداب محلى، كرداب، (بحر) سرت آقينتى،
قيى آنافورى|| der Vergnügungen— امواج ذوق وصفا||
der Geschäfte— ايش،مشغوليت كورولتيسى|| ايچى رجللى،
طاتليلى صارمه كوزله .

Strudeln (ٮـ فعلا ±) a. (21) [Strudel] دونه‌رك
قايناية‌رق حركت ايتمك || كوپورمك ، قايناماق ، فوقوردامق ||
آنافور ياپمق || آلا بيلديكنه ، كوزى قپالى كيتمك .

Strumpf (ٮ ا م) (31) [اورته آلمانجه strumpf=
Stumpf] چوراب|| kurzer— قيصه قونجـلى چوراب ||
(مجا) (عمو) sich rasch auf die Strümpfe machen درحال
يوله چيقمق، سرعتله كيتمك || صاووشمق .

Strumpf„... (ٮ...) stuhl - (ا م) (صنع) چوراپ
دستكاهى|| band— (ا لا) ديز باغى، چوراب باغى|| hose—
(ا مؤ) آياقلرى كندندن پانتالون || waaren— (جمع مؤ)
چورابجى اشـياسى || wirker = Stuhl— (ا م) (صنع)
چورابجى ، چوراب دستكاهى .

Strunk (ٮ ا م) (31) [اورته آلمانجه strunc] (لحنه
وامثالى نباتاتك قالن صاپى) قوچان|| بر آغاجك (كوكى) كوتوكى،
كوده‌سى .

Struppi(e)rt (ـٮ ص) (24) [فرانسزجه estropié]
(فروسيتده) e Beine— بوزلمش، خراب اولمش، سقطلنمش
(حيوان) باجاغى .

Struppig (ٮـٮ ص) (24) [قديم آلمانجه striopan]
(صاچ حقنده) قارمه قاريشيق، دوزنى بوزولمش، بربرينه كيرمش.

Struwwel„ ... (ٮـٮ...) (عمو) =.....Strupp ||
kopf— (ا م) صاچلرى طاراناماش باش .

Strychnin (ـ ch ٮ ا لا) (38) [روم] (كيميا) جوز
مقييدن چيقاريلان قوتلى زهر ، استريكنين .

Stumm (ـُ ص) (21) [قديم آلمانجه stum : an der Stimme ganz stockend : مرا . stammeln] ديلسز ، ابكم ، اخرس ‖ ein Stummer, eine Stumme بر ديلسز (اركك ، قادين) ‖ —es(e) اوقونماز ، صداسز (e) حرف ، —es(h) اوقونماز (h) حرف، (h) موثة .

Stummel (ـُ ا م) a. (40) [مرا. ver-stümmeln] اوج ، كوت محل ‖ كسلمش عضو .

Stummheit (ـُ ا مؤ) (49) (*sans pl.*) [stumm] ديلسزلك ، ابكملك (كذا مجازى : سكوتيلك) .

Stümpern (ـُ فعلا + وفع متع) a. (21) [Stümper بوده اورته آلمانجه stumben verstümmeln دن مأخوذ] كوتو، دقتسز ياپمق، يارم ايش كورمك ، كورديكى ايشى آغزينه ، يوزينه بولاشديرمق ‖ —auf einem Instrume'nt برچالغى يى چالەجغم ديه تاجيرداتمق، داقيرداتمق، فناچالمق، اوتديروب طورمق.

Stumpf (ـُ ص) (21) [قديم آلمانجه stumph] [Stumpf (scharf كلەسنك مقابلى) كور ‖ (spitz كلەسنك مقابلى) كوت ، اوجسز، اوجى سيورى اولميان ‖ —e Nase بورون ‖ —e Stoß=Rapi'ere اوجلرى دوكەلى مچ ‖ —er Winkel زاويهٔ منفرجه ‖ كورلنمش، كورلشمش، آشيندرلمش، آشينمش ‖ (فكر ، ذهن وامثالى حقنده) كورلمش ، قوتى غائب ايتمش ؛ طونوق ، پوت كبى، حسسز، طويغوسز، طاش كبى، اودون كبى .

Stumpf (ـُ ا م) (31) [قديم آلمانجه stumph] = Stummel ‖ (Baum =)— آغاجك كوتوكى، كودەسى، كوك طرقى ‖ (مرا . Stiel) .

Stumpf„ ... (ـُ...) —kegel (ا م) (ريا) مخروط ناقص ‖ —fuß (ا م) كوت ، ياصى آياق ‖ —sinnig (ص) سرسم ، شاشقين ؛ بوناق ‖ —zahn (ا م) كور ، آشنمش ديش ، قيريق ديش .

Stund متروك اولوب بعضاً دها شعرده مستعملدر (stehen فعلنك زمان حالنك ماضى صورتنك برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى اولوب stand اولەرق دها زياده مستعملدر) .

Stunde (ـُ ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه stunta] ساعت ‖ von—zu— ساعت بساعت ؛ ساعتدن ساعته ‖ in der elften— اونبرنجى ساعتده ، ساعتك اونبرنده ؛ (مجا) كچ وقتده ، صوك ساعتده ‖ (مسافه ، يول مقياسى اولەرق ۴/۳ ۳ الى ٤ كيلومتره) فرسخ ‖ (ساعتله اوقونان درس) درس ‖ englische— انكليزجه درسى ‖ —n geben im (außer dem) Hause اونده (خارجده) درس ويرمك ‖ —halten مكتبده درس ويرمك ، درسه دوام ايتمك ، درسى اولمق .

Stunden (ـُ فع متع) b. (21) [Stunde] Jemandem eine Summe— بر پارەنك اعادة تأديەسى ضمننده بريشه وعده ، مهلت ويرمك .

Stunden„ ... (ـُ....) —glocke (ا مؤ) ساعتى اشاعه ايدر ، ساعت باشنده چالار چاك ‖ —lang (ص) ساعتلرجه دوام ايدن ، سورن ، وقوع وياختامنه دكين ساعتلر چكن ‖ —weiser (ا م) ، —zeiger (ا م) ساعت ايرەسى، عقربى .

Stündig (ـُ ص) (21) [Stunde] برساعتلك ‖ برفرسخلق ‖ اعداد ايله برلكده شوقدر ، بوقدر ساعتلك : drei— اوچ ساعتلك .

Studi-e (ـ (ـ) ـ ا مؤ) (53) [لاتينجه] بررسامك مشق ايتديكى رسم پارچەسى ‖ (n— جمعى اولوب Studium دن كلور) .

Studien„ ... (....(ـ)ـ) „Studium" ‖ —kopf (ا م) بررسامك مشق اولەرق چالشديغى ياپديغى (انسان) قفاسى ‖ —rath (ا م) انجمن دانش، مجلس معارف ‖ مجلس معارف ، انجمن دانش اعضاسى .

Studi(e)r„ ... (....) —lampe (ا مؤ) قلم اوطەسى ، مطالعه خانه وامثالنه قونيلان (اوزرى شمسيەلى) لامبه ‖ —stube (ا مؤ) ، —zimmer (ا لا) مطالعه‌خانه، مذاكره خانه .

Studi(e)ren (ـُ فع لا + ، وفع متع) a. (21) برشيئه چالشمق ، برشى اوكرنمك ، تحصيل ايتمك ‖ etwas— برشيئى اوكرنمك ، تحصيل ايتمك ، برشيئه چالشمق ‖ auf etwas— برشيئله مشغول اولمق ، برشيئى بولمق، كشف ايتمك ، عقل ايرديرمك ايچون اوغراشمق ‖ فع مطاوعت اولەرق : sich blaß— چالشمقدن صولوب صرارمق، پك چوق چالشمق ‖ Jura وياخود: die Rechte— حقوق تحصيل ايتمك ، حقوقه چالشمق ‖ was studirt er ? اونه تحصيل ايديور ؟ (قنغى مسلكه سلوك ايدەجك) .

Studio (ـ (ـ) ـ ا م) (56) (عمو) ، Studiosus (ـُ (ـ) ـ ا م) (45) و (57) [لاتينجه] = Stud'ent .

Studium (ـ(ـ) ـ ا لا) (44) [لاتينجه] تحصيل، تتبع، برشيئه چالشمه ، برشيئله اوغراشمه .

Stufe (ـُ ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه stuof : Staffel كلەسنه متعلق] einer Treppe— برنردبانك بصاماغى، قدمەسى، آياغى ‖ درجه، فاصله ‖ (Rang)— سلسلهٔ مراتب ، رتبەلرك برينك ديكرينه نظراً درجەسى ‖ (معدن قويولرنده) مارقه ، چتله .

Stuhl (ـُ ا م) (38) [قديم آلمانجه stuol : stellen كلەسنه عائد ؛ مرا . بوهمياجه Tisch معناسنه اولان stul] صنداليه ، كرسى ، اسكمله ‖ Kirchen=stuhl = ‖ Nacht=stuhl = ‖ zu—e gehen طيشارى ، آياق يولنه چيقمق ‖ Stuhl=gang = ‖ Web=stuhl = .

Stuhl„ ... (....) —bein (ا لا) برصنداليه ، اسكمله‌نك آياغى ‖ —drang (ا م) دفع حاجت احتياجى ، بونك ويرديكى صيقينتى ، صيقيشمه ‖ —flechter (حصير) صنداليه اورن ، اسكمله ياپان، صنداليه‌جى ‖ —gang (ا م) دفع حاجت ايتمه ‖ آياق يولنه كيتمه ، طبيعت ‖ —geld (ا لا) صنداليه كيراسى ، اسكمله پارەسى ‖ —herr (ا م) حاكم ، قاضى ، محكمه رئيسى .

Stulle (ـُ ا مؤ) (53) (شمال لسانى) (عمو) اوزرينه تره ياغى سورلمش اكمك ديلمى .

Stulp، **Stülp** ايكيسيده (ـُ ام) (38) [آشاغى آلمانجه] بوكولمش شى، اكرلمش ير، كنار، پرواز ، شاپقه كنارى .

Stulpe، **Stülpe** ايكيسيده (ـُ امؤ) (51) =Stulp ‖ على الخصوص (چزمه حقنده) چزمه‌نك طيشارى چوريلان پارچەسى ‖ قپاق ، اورتو .

Stülpen (ـُ فع متع) a. (21) [Stulp] چويرمك ، صيغامق، ترسنه چويرمك ، دونديرمك، ايچى طيشنه چيقارمق، اوزرينه دويرمك ‖ einen Topf— [Stülp] برچوملكك، قاوانوزك آغزينى قپامق، اورتمك .

قوجاغنه (آیاقلرینه) آتلق، قپانمق || aus dem (Zimmer)— قپودن طیشاری فیرلامق || (برتیمی برحیوان حقنده) sich auf seine Beute— آوی، شکاری اوزرینه آتیلق || sich blindlings in die Gefahr— کورکورینه کندینی تهلکه‌یه آتمق، بیله بیله تهلکه‌یه آتلق || sich in Kosten— مصارفه دوچار اولمق || (فع متع) آتمق، فیرلاتمق، یووارلامق، یالدیر کولدیر آتمق || (einen Krug)— بر (بیوك) قدحی بوشالتمق، ایچمك || (مجا) die Kasse— قاصه‌یی یوقلمه اتمك، حسابنه باقمق، تفتیش ایتمك || einen Deckel über einen Topf— برقباغی برچوملك، قاوانوز اوزرینه اورتمك، قپامق || (زوا) دیکلمك اوزره برالمش برتولایی، اراضی‌یی، ایشلمك .

Stute (ـ ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجه stuot Gestüt] قیصراق، دیشی بارکیر .

Stuterei (ـ ا مؤ) (49) = Ge-stüt .

Stuttgart (ـ ا خا لا) (56) (جغر) وورتمبه‌رغ قرالیتنك پای تختی اولان اشتوتغارت شهری .

Stutz (ـ ا م) (38) [stoßen] auf den— بردنبره .

Stutz„… (ـ…) —bart (ا م) یوقاری قالقیق بییق || —ärmel (ا م) قیصه قول (البسه‌ده) || —kopf (ا م) صاچلری قیصه کسلمش باش || روما ایمپراطورلرندن تیتوس اصولنده توالت ایدلمش صاچ || (تا طبیعه) یاصی قفالی بالیق || —nase (ا مؤ) قیصه، یاصی بورون || —ohr (ا لا) کسیك قولاق || قولاغی کسلمش کوپك وامثالی حیوان || —uhr (ا مؤ) اوجاق، قونسول ساعتی .

Stütz (ـ ا م) (38) (جمناستیق) الده، قولده استناد وضعیتی.

Stütz„… (ـ…) —punkt (ا م) نقطهٔ استناد .

Stütze (ـ ا مؤ) (53) [stützen] طیانمغه مخصوص شی، محل، مسند، استنادگاه (کذا جمله‌سی مجازی) || (معما) دیاق، دستك .

Stutzen (ـ فع متع) c. (21) [قدیم شمال لساننده stutr kurz] کسه‌رك، قیرپاراق کچمك، کسلمك، قیصالتمق، قیرپمق || einem (Hunde, Pferde) die Ohren— برکوپکك (بارکیرك) قولاقلرینی کسمك || einen Baum— بر آغاجی بودامق، اوجلرینی قیرپمق || کسوب بیچم ویرمك، بربیچم وشکل ویرمك اوزره کسمك || Jemand zu etwas (zurecht)— برینی برشیئه آلشدیرمق، برینه برشی اوکرتمك || (فعلا +) [stoßen] بردنبره طورمق، ایرکیلمك، دیرتمك || برشیئی سویلرکن طوتولوب قالمق، مبهوت اولمق، سویلیه‌مامك || (بارکیر حقنده) قولاقلرینی دیکمك.

Stützen (ـ فع متع) و —sich (فع مطا) [قدیم آلمانجه stuzzan stoßen کلمه‌سنه متعلق] برشیئك آلتنی بسلك || یاشده اورمق، دستکلمك، مسند قومق، اتکا ایتمك || (sich)— den (کذلك : sich mit dem) Ellenbogen auf طایامق || den Tisch— قوللرینی، دیرسکلرینی ماصه‌یه طیامق || (مجا) sich auf etwas— برشیئه استناد ایتمك، برشیئه کووتمك || gestützt auf sein Recht کندی حقوقنه، حقنه استناداً .

Stutzer (ـ ا م) a. (40)، —in (ا مؤ) (50) [stutzen] سوسی، موده‌یی سور ارکك، قادین، شیق، سوس بدلامی .

Stutzig (ـ ص) (24) [Stutz] شاشقین، مبهوت || —werden بردنبره طورمق || (بارکیر حقنده) قولاقلرینی دیکمك واورکمك .

Stündlich (ـ ص) (24) [Stunde] هرساعت واقع اولان، (حا) ساعت بساعت، ساعتدن ساعته، ساعتده بر.

Sturm (ـ ا م) (31) [قدیم آلمانجه sturm : stören کلمه‌سنه منسوب] (Stille کلمه‌سنك مقابلی) خصوصیله (بحر) فورطنه || heftiger— اورقان، اوراغان || —(Gewitter=) بورا || یالکز (بحر) فورطنه‌لی هوا || (مجا) —der Leidenschaften حدت، شدت وهوسات، تلاطم افکار وهوسات || غلبه‌لغك ایلرویه اولان هجومی || موفقیتی، فوق‌العاده تهور || —im sein, einen —haben کورقندیل سرخوش اولمق، بلوط کبی اولمق || غلبه‌لق || (ع) هجوم eine Festung mit— nehmen برقلعه‌یی هجومله ضبط ایتمك .

Sturm„… (ـ…) —signal (ا لا) هجوم بوروسی، اشارتی || —schritt (ا م) (ع) هجوم آدیمی .

Stürmen (ـ فعلا ±) a. (21) [قدیم آلمانجه sturman] (فع لا +) der Wind stürmt روزکار شدتلی اسیور || das Wetter (یاخود : es) stürmt هواده بورا، فورطنه وار، فورطنه چیقدی || (فع لا +) (مجا) in Jemand mit Bitten— برینه پك زیاده رجا ایتمك || (فع لا +) هجوم ایتمك، آتیلمق || auf seine Gesundheit los— صحتنی سوء استعمال ایتمك، صحتنه مضرت ایراث ایده‌جك صورتده حرکت ایتمك || (فعلا —) هجوم ایتمك، اوزرینه آتلمق، صولت ایتمك || کورولتی ایتمك، قیامت قوپارمق، اورته‌لغی بربرینه قاتمق || (فع متع) خصوصیله (ع) eine Festung— بر استحکامه هجوم ایتمك، هجوم ایدرك اوزرینه وارمق؛ هجوم ایله آلمق || (eine Thür)— برقپویی زورلامق، آرقه‌سنه دویرمك || —d (اسم فاعل وصفت) (24) (ع) die Stürmenden مهاجمین.

Stürmisch (ـ ص) (24) [Sturm] فورطنه‌لی، بورالی، شدید روزکارلی || das Meer ist— دکز فورطنه‌لی || es— Wetter فورطنه‌لی هوا || (مجا) فورطنه‌لی، بلالی، کورولتیلی، تلاشلو || متهور، قیزغین، قودورمش || کورلتیلی، شماته‌ویایغره‌جی.

Sturz (ـ ا م) (31) [قدیم آلمانجه sturz Fall] دورلمه، ییقلمه، دوشمه، نزول || کوچه || طاقلاق قیلمه، طاقلاق آتمه (کذا مجازی) || (مجا) نکبت، انفصال، کوزدن دوشمه، ادبار، مصیبته، فلاکته دوچار اولمه، انقراض || چاغلیان، صو دوشمه‌سی || (ein Glas) auf einen —austrinken برقدحی بردن بوشالتمق، برنفسده، بریودومده یوارلامق || (معما) قپو ویا پنجره اوزرینه قونیلان باشلق سوکه .

Sturz„… (ـ…) —stange (ا مؤ) (صنع) باشلق دیرکی، سوکه آغاجی || —bad (ا لا) دوش || —karren (ا م) (صنع) طوپراق، قوم، مولوز آرابه‌سی || —weg (ا م) غایت صرب دیك یول .

Stürze (ـ ا م) (53) [اورته آلمانجه stürze Deckel] قپاق؛ منقال، طاوه قپاغی .

Stürzen (ـ فعلا —) c. (21) [قدیم آلمانجه sturzan] شدتله دوشمك، یووارلانمق، طاقلاق قیلمق، پالاس پاندراس کیتمك || کوچمك، ییقلمق || (Das Pferd) ist (mit ihm) gestürzt حیوان آنکله قپاندی، دوشدی || (فعلا — وفع مطا) (آراضی حقنده) دیك، صرپ اولمق، یوقاریدن آشاغی‌یه پك زیاده میل ایله ایتمك || (فع مطا) (sich) in Jmandes Arme (Jemandem zu Füßen)— برینك قوللری آره‌سنه،

Styl (ـ ا م) ㊳ [روم] اصول،طرز،اسلوب ، انشا ‖
(تاریخ حقنده) alten (neuen) Styls تاریخ رومی(افرنجی)‖
im großen —e .

Sub (ـ z حرجر) = unter .

Sub-altern (ـ z ص) ㉑ [لاتینجه] مادون،کوچوك
رتبه‌ده بولنان ‖ Subalterne(r) کوچوك رتبه‌لی‌مأمور ‖
Subaltern = offizier کوچوك رتبه‌ده‌ضابط (اکثریاملازملر
وبعضاً یوز باشی دخی‌داخل اوله‌رق) .

Subhasti(e)ren (ـ z فع متع) .a ㉑
Subhastation] باغره‌رق‌صاتمق، ترکه ایتمك، مزاده چیقارمق.

Subjekt (ـ y ـ z ا لا) ㊳ [لاتینجه] سبب‖ مبتدا ،
فاعل‖ مبعوث عنه شخص ویا ماده ، صدد .

Subjektiv (ـ y ـ z ص) ㉑ [لاتینجه] (فلسفه)
تصوری، تخیلی، معنوی‖ (غرا) es Verbum— فعل‌لازم .

Subjektes = Kasus (ـ y ـ z ا م) (inv.) (غرا)
مجرد، مرفوع .

Sublimat (ـ z ا لا) ㊳ [لاتینجه] (کیمیا) تسخین
واسطه‌سیله تبخردنصکره بتکرار تصلیب ایدلمش جسم ، مصور.

Submiß (ـ z ص) ㉑ [لاتینجه] تابع ، برینك حکم
ونفوذی آلتنده بولنان ؛ منقاد .

Sub-rektor (ـ z ا م) ㊸ [لاتینجه] دیرکتورثانی،
مدیر معاونی .

Subsellium (ـ z ـ z ا لا) ㊹ [لاتینجه] مکتب
صره ورحله‌سی، صره وماصه ، قدمه‌لی‌مکتب صره‌سی .

Subsistenz (ـ z ـ z ا مؤ) ㊾ [لاتینجه] اعاشه ،
انفاق ‖ mittel = — (جمع لا) واسطهٔ تعیش، نفقه ‖ (ع)
ارزاق ، ذخائر .

Subskribi(e)ren (ـ z فع متع) .a ㉑ [لاتینجه]
auf etwas— برشیئه وضع امضا ایتمك ، تصدیق ایتمك .

Substantiv (ـ z و ـ z ا لا) ㊳ ، —um
(ـ v ـ z ا لا) (غرا) اسم ، اسم موصوف .

Substanz (ـ ا مؤ) ㊾ [لاتینجه] (فلسفه) جوهر،
ماده ، ذات .

Substrat (ـ z ا لا) ㊳ [لاتینجه] زمین ، اساس،
محل ، کراسته .

Subtil (ـ z ص) ㉑ [لاتینجه] اینجه ، دقیق‖ mit
Jemandem sehr —umgehen müssen برینه پك زیاده
دقتله معامله ایتمك ، بریله قونوشور ، کوروشورکن پك زیاده
دقت ایتمك .

Subtrahend(us) (ـ) ـ z ا م) ㊿ [لاتینجه]
(حسابده) (Minu-end'(us) کلمه‌سنك مقابلی) مطروح .

Subtrahi(e)ren (ـ z فع متع) .a ㉑ [لاتینجه]
(ریا) طرح وتنزیل ایتمك ، دوشمك ، چیقارمق .

Subv(e)nieren (ـ v ـ z فعلا+) .a ㉑ [لاتینجه]
Jemandem— برینه یاردم ، معاونت ، مظاهرت ایتمك .

Subventioni(e)ren (ـ) tss ـ v ـ z ـ فع متع)
.a ㉑ [لاتینجه] اعانهٔ‌نقدیه ویرمك، اعانهٔ مخصصات باغلامق.

Succedi(e)ren (ـ z فعلا+) .a ㉑ —Jemandem
برینه خلف اولمق ، برندنصکره کلمك ، برینك یرینه کچمك .

Succurs (ـ z ا م) ㉖ (sans pl.) [لاتینجه]
خصوصیله (ع) امداده کوندریلن ، کلان عسکر ، امداد .

Such,... (z ...) —eisen (ا لا) جراحلرك صونده‌سی‖
—hund (ا م) (تا طبیه) (آوده) قوپوی .

Suche (ـ z ا مؤ) ㊿ [suchen] آرامه، آراشدیرمه،
تجسس ایتمه ‖ auf der— sein آرامقده اولمق، آراشدیرمق،
تجسس ایتمك .

Suchen (ـ فع متع ، فعلا+ ، فع مطا) .a ㉑ آرامق‖
etwas nach— برشیئی آراشدیرمق ‖ wen— Sie? کیمی
آرایورسکز ‖ آرامق، استمك ؟ was hast Du hier zu— نه
آرایورسك بوراده؟ نه استیورسك؟ بوراده نه ایشك وارسنك؟
بوراده نه یاپیورسك سن؟ ich habe da nichts zu -- اوراده
نه ایشم یوق‖ Das hätte ich hinter(یاخود : in)Ihnen
nicht gesucht بونی‌سزدن‌مأمول ایتمزدم، بونی‌سزدن بکلممزدم ،
اومامزدم ، سزك بومعرفتکزی بیلمزدم ‖ آرامق طرامق .

Sucher (ـ z ا م) .a ㊵ [suchen] آرایان ،
آراشدیران ‖ (جرا) سونده آلتی .

Sucht (ـ z ا مؤ) ㊾ [قدیم آلمانجه suht اولوب
siech کلمه‌سنه‌منسوب] (جمع بعضاً Süchte) مرض، خسته‌لق،
داء ، سودا ‖ Fall = sucht = fallende— صرعه ‖ علل
مزمنه‌دن‌حاصل‌اولان مرض، ضعفیت بدن، سوْقنیه ، قشکسیا ‖
مانیا ، جنت ، سودا ، مراق !

Sud (ـ z ا م) ㊳ یاخود ㉛ [sieden] = Sod ‖
(صنع) Bier— (ا لا) بردفعه‌لق یاپیله‌جق ، قاینادیله‌جق
مقدار بیرا .

Süd (ـ z ا م) ㊳ صرف برلکده دها زیاده Süden
صورتی مستعملدر (ـ z) (ا م) .b ㊵ [قدیم آلمانجه
sund = انکلیزجه south] (هر ایکی صورتی دخی
(sans pl.) (صورت‌مخففه‌سی : .S)جنوب ، جهت‌جنوبیه.

Süd,... (z ...) —amerika (ا خا لا) (جغر)
آمریقای جنوبی ‖ wärts— (حا) جنوبه طوغری ، جنوب
طرفنه ، جنوباً ‖ wind— (ا م) (جنوب روزکاری)
لدوس ، قبله روزکاری .

Sudan (ـ z ا خا لا) ㊺ (جغر) (صحرای کبیرك
جنوبنده بولنان قطعه) سودان .

Sudel (ـ z ا م) .a ㊵ [اورته آلمانجه sudel
اولوب Sud دن مأخوذ] چامور ، بطاقلق، طورغون، صولی
چامور ‖ مردارلق، سوپروتی یغنی، بیریکنتیسی(کذا مجازی)

Sudeln (ـ z فعلا+ وفع متع) .a ㉑ چاموردہ ،
چرکابده یوارلانمق، باتدی باتدی یاپمق، باتوب‌چیقمق،کیرلتمك ،
پیسلمك، باتیروب‌چیقارمق‖ (کوتو رسم یاپمق ویازی یازمق)
آغزینه بورتنه بولاشدیرمق .

Süden (ـ z ا م) .b ㊵ (sans pl.) (مرا . Süd).

Süder,... (z ...)اکثریا بحریه‌اصطلاحی —breite
(ا مؤ) عرض جنوبی .

Sudeten (ـ z) die— (جمع) (inv.) (جغر)
(بوهمیا ، موراویا ، وشلزیا ایالتلری آره‌سنده‌کی سلسلهٔ
جبال) سوده‌تن ، سوده‌ت .

Südlich (ـ z ص) ㉑ [Süd] جنوبی، جنوب‌طرفنده ،
جنوباً ، قبله طرفنده واقع ، کائن .

Suez (tsse ـ z کذلك ze ـ z ا خا لا) (inv.)
(جغر) (مصرده) سویش شهری .

Sund (ـُ z ا م) (38) [آنغلو ساقسونجه sund schwimmen] بوغاز، كچيد ‖ على الخصوص (جغر) —zwischen See-land und Schweden آطه‌سى (زه‌لاند) ايله اسوج آره‌سنده‌كى زوند، سوندا بوغازى .

Sünd„... (z ـُ...) —fluth (ا مؤ) "Sünd„ =fluth دن محرف) طوفان ‖ —los (صـ) (امور دينيه‌ده) خطادن منزه، منزه عن الذنوب، لايخطى .

Sünde (ـُـ z ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه sunta : مرا . قديم نورد لساننده synja verfagen] كناه، ذنب، قباحت، معصيت ‖ ich hasse ihn wie die— اونى كناهم قدر سومام .

Sünden„ ... (z ـُـ...) —geld (ا لا) حلاللندن كليان، حرام يولنده قزانيلان پاره ‖ —lust (ا مؤ) هوسات شهوانيه، نفسانيه، كناه ايشلمكه اولان ميل .

Sündigen (ـُـ z فعلا +) (21) a. [sündig] was habe ich gesündigt? بن نه كناه ايشلدم؟ نه قباحت ياپدم؟ نم نه قباحتم، نه كناهم وار؟ بن نه ياپدم؟

Sündlich (ـُـ z صـ) (24) (افعال وحركات حقنده) جرم وتهمتلى، قباحتلى، جنايتلى، ممنوع، غيرجائز، حرام، منهى ‖ دينسز، كناهكار .

Sung (ـُ z) (متروك اولوب singen فعلنك زمان حالنك ماضى صورتى برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Sunnit (ـُـ z ا م) (51) (Schi-it كلمه‌سنك مقابلى) سنى .

Super„... (z ـُـ...) [لاتينجه] (ober„... و über„...) .

Superkargo (ـُـ z ا م) (56) [اسپا] (تجا) اوزاق برمحله كوندريله‌جك اموال تجاريه‌نك كمى‌يه تحميل وايجاب ايدن محللرده صورت بيع واخراجنه نظارت ايتمك اوزره مال صاحبى طرفندن تعيين اولنان وكيل .

Superlativ (ـُـ z و ـُـ ا م) (38) كذلك

Superlativus (ـُـ z ـُـ ا لا) (57) [لاتينجه] (غرا) مبالغه صورتى، صيغهٔ مبالغه .

Super=Oxyd (ـُـ z ا لا) (38) [لاتينجه رومجه] (كيميا) الك زياده مولدالحموضه‌يى حاوى حمض، حمض اخير .

Suppe (ـُـ z ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه supphan saufen ‖ schlürfen كلمه‌سنه منسوب] چوربا ‖ Jemand auf einen Löffel —einladen برينى (برقاشيق چوربايه) يمكه دعوت ايتمك (عمو) (مجا) Jemand schlagen, daß die rothe —herausspritzt برينى بكمزينى آقيدنجه‌يه (برطرفى قانادنجيه) قدر دوكمك ‖ Jemandem die —versalzen برينك آغزينك طادينى، كيفنى قاچيرمق، بوزمق .

Suppediti(e)ren (ـُـ z فعـ متعـ) (21) a. [لاتينجه] Jemandem etwas— برينه اعانةً برشى ويرمك، بولمق، تدارك ايتمك .

Suppen„ ... (z ـُـ...) —löffel (ا م) يمك، چوربا قاشيغى ‖ چوربا طاغيتمغه مخصوص قاشيق، چوربا، سفره كفچه‌سى ‖ —schüssel (ا مؤ) چوربا كاسه‌سى، قابى ‖ —teller (ا م) درين طباق ‖ —topf (ا م) چوربا كاسه‌سى، كذلك دروتده چوربا اولديغى حالده : (بر) كاسه چوربا .

Suppicht ، **suppig** ايكيسيده (ـُـ z صـ) (24) چوربايه بكزر، صولى .

Suez„ ... (z ـُـ tsse...) —kana'l (ا م) سويش قنالى .

Sühne (ـُـ z ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه suona] اصلاح بين، تأليف بين : بارشمه، اوزلاشمه .

Sühnen (ـُـ فعـ متعـ) (21) v. [قديم آلمانجه suonan] etwas— برشيئك عذابنى چكه‌رك ايو ياپمق، ايولشديرمكه، اوزلاشديرمغه چالشمق .

Suite (sui'te ا مؤ) (53) [فر] معيت، اركان معيت، حشم، خدم .

Sulphat (ـُ z ا لا) (38) (جغر) (كيميا) حامض كبريت ايله بر اساسدن مركب ملح، كبريتيت، سولفاتو .

Sultan (ـُـ z ا م) (38) وبعضاً a. (42) [عر] سلطان، حكمدار ‖ —(Groß=) سلطان اعظم، عثمانلى پادشاهى، ذات اقدس حضرت شهرياري، شهنشاه .

Sultanat (ـُـ z ا لا) (38) [Sultan] سلطانلق، بر پادشاهك حكومتى ‖ سلطنت شاهانه، حشمت حكمدارانه ‖ برسلطان، حكمدار طرفندن اداره اولنان حكومت، مملكت .

Sulze ، **Sülze** ايكيسيده (ـُـ z امؤ) (53) [قديم آلمانجه sulza] صلاموره، طوزلى صو ‖ (يمكده) يملك تربيه‌سى، صالچه ‖ پلته، پاچه، بريمكك طوكديره‌سى، يونكله صارلمش ات ‖ خنزير ژله‌سى ‖ صلاموره .

Sumach (ـُـ z ا م) (56) [عر] سماق آغاجى (=Schmack) .

Summa (ـُـ z ا مؤ) (54) [لاتينجه] =Summe ‖ اكثريا بالكز (حا) اولرق مستعمللر : in— جمعاً (يكون) .

Summand (ـُـ z ا م) (51) [لاتينجه] (ريا) برمقدار، بريكونك اجزاسى .

Summarisch (ـُـ z صـ) (24) [لاتينجه] قيصه، مختصر، مجمل، زبده .

Summe (ـُـ z ا مؤ) (53) آقچه، مبلغ ‖ يكون، حاصل جمع .

Summen (ـُـ z فعلا + وفعـ متعـ) (21) a. (آرى حقنده) طازلامق، زوم زوم ايتمك (كذا مجا) ‖ (چاك حقنده) طنين انداز اولمق، اوتمك ‖ ein Liedchen— مرلدانه‌رق برشرق سويلمك ‖ [Summe] (فعـ متعـ) (اكثريا : summi(e)ren) جمع، يكون ايتمك، طوپلامق .

Summi(e)ren (ـُـ z فعـ متعـ) (21) a. (مرا . summen) .

Sumpf (ـُ z ا م) (31) [قديم آلمانجه sumft schwimmen كلمه‌سى اساسندن مأخوذ] بطاقلق، بطاقلق اراضى .

Sumpf„... (z ـُ...) —boden (ا م) بطاقلق ير، طوپراق .

Sümpfer (ـُـ z ا م) a. (40) (صنعـ) [Sumpf] (طوغله‌جيلقده) چامور يوغوران عمله .

Sumpfig (ـُـ z صـ) (24) [Sumpf] بطاقلق حالنده، بطاقلقلى، بطاقلق اولان .

Sumsen (ـُـ z فعـ لا +) c. (21) =summen زوم زوم اوتمك، ويزلامق .

Sylbe (˘ ˘ z ا مؤ) (53) [روم] (غرا) هیجا || ich verstehe keine — davon بن بوندن برحرف (بیله) آكلامیورم .

Syllabi(e)ren (˘¯˘ ˘ z فعه متعه وفعلا +) (21) هیجالمك .

Sylphe (z ˘ ſ˘) ، **Sylphide** (z ˘ ſ¯˘) ایكیسیده: (ا مؤ) (53) [روجه Motte silphe دن مأخوذ لاتینجه] قرون وسطی مصالرنده هواده بولندقلرینه ایناتیلان پریلر .

Sylvester „... (z ˘ v ¯˘...) —abend (ا م) (آلافرانغه ۳۱ كانون اول) سن زیلوستر .

Sym„... (z ˘...) [روم] sym„... (mit...=) .

Symbol (¯˘ z ا لا) (38) [روم] علامت ، اشارت ، مثال مجسم ، تمثال .

Symmetrie (¯˘˘ z ا مؤ) (53) (sans pl.) [روم] تناسب ، موازنه ، تناظر .

Sympatie (¯˘˘ z ا مؤ) (53) (طب) (قوۀ خفیه) طبیعت اویغونلغی || توجه ، میل ، خوشلانمه ، یلدیزباریشقلغی .

Sympatisi(e)ren (˘¯˘ ˘ z فعه لا +) .a (21) [روم] mit Jemandem— برندن خوشلانمق ، قلبا سومك ، یلدیزی باریشیق اولمق ، قان قاینامق .

Symptom (¯˘ z ا لا) (38) [روم] (علم امراض ، طب) عرض ، علامت مرض .

Syn„... (z ˘...) [روم] (mit =) .

Synagoge (˘¯˘˘ z ا مؤ) (53) [روم] خاورا .

Synalöphe (˘ ſ¯˘˘ z ا مؤ) (53) [روم] (غرا) ایكی حرف صدانك با تركیب برهیجا تشكیل ایتمه‌لری .

Synchronismus (˘¯˘ k ˘ z ا م) (inv.) [روم] وقایع مختلفه‌نك عینی وقتده جریانی ، تصادف تاریخی .

Syndikat (¯˘˘ z ا لا) (38) [روم] برهیئت شركت ویا جماعتك كندی افراد واعضاسندن برینه ویردیكی وكالت ومرخصیت || برمفلس آله‌جقلرینك تعین ایتدكاری وكیلك صفت وكالتی .

Synkope (ـ˘˘ z ا مؤ) (53) [روم] (غرا ، موسیقی ، علم امراض) بركلمه‌نك اورته‌سندن برحرف حذفی || یواش برسله باشلانیلان لحنك یوكسك سله تمدیدی وبونك اشارت مخصوصه‌سی || بایله ، غشیان ، غشی .

Synod (¯˘ z ام) (38) [روم] der heilige— روسیه‌ده مجلس كبیر روحانی .

Synonym (¯˘˘ z ـ) (21) و **Synonym** (ا لا) .a (42) معنالری بر اولان كلمه‌لر ، مترادف ، هممعنی ، مشترك المعنی .

Syntax (¯˘ z یاخود ˘˘ z ا مؤ) (49) [روم] نحو ، علم معانی ، كذلك: نحو ، علم‌معانی كتابی .

Synthese (˘¯˘ z امؤ) (53) [روم] (منطق ، كیمیا ، ریا) تركیب وتألیف || برجسمك حل اولنمش اجزاسنك تكرارجمعی ، تركیب || اولجه اثبات اولنمش مسئله‌لر واسطه‌سیله دیكرینك اثباتی .

Syphilis (˘˘ ſ ˘ z ا مؤ) (sans pl.) (inv.) [روم] (علم امراض) داء الافرنج ، فرنكی .

Syri-en (˘(˘) ˘ z ا خا لا) (53) (جغر) آسیاده سوریه قطعه‌سی .

Syrup (˘˘ z ا م) (38) = Sirup .

Supplement „... (z ˘ـ˘...) —winkel (ا م) (ریا) زاویۀ متممه .

Supplik (˘ـ z ا مؤ) (49) [لاتینجه] = Bitt=schrift.

Supplikant (˘ـ˘ z ا م) (51) [لاتینجه] —in (ا مؤ) (50) = Bitt=steller(in) .

Supplizi(e)ren (˘ـ˘ـ˘ z فعه لا +) .a (21) [لاتینجه] Jemand um etwas— ansuchen = رجا والتماس ایتمك .

Supponi(e)ren (˘ـ˘ـ˘ z فعه متعه) .a (21) فرض ایتمك ، قیاس ایتمك ، طوتمق .

Supra (ـ˘ـ z حا) [لاتینجه] = oben یوقاری ، یوقاری‌یه ، یوقاریدن .

Surren (˘˘ z فعلا +) .a (21) [لاتینجه susurra're] ویزیلدامق ، ویزلدی ایتمك ، پسدن ترنم ایتمك .

Surrogat (ـ˘ـ˘ z ا لا) (38) معادل ، مقابل ، مماثل ، بدل ، دكری بر اولان اشیا ، اجزا .

Suse (˘ـ z ا مؤ) (53) (واقتیز اسمی) = Susa'nne سوزه‌ت ، سوزون || (آلیق رازیه ، كذا اركك حققنده) ، ژانت ، روقیش .

Suspendi(e)ren (˘¯˘˘ z فعه متعه) .a (21) آصمق ، صاللامق ، وقت آخره تعلیق ایتمك || تعطیل ایتمك .

Suspensorium (˘˘¯˘˘ z ا لا) (44) [لاتینجه] (جرا) خایه آصغیسی ، قاصیق باغی .

Süß (ـ z ـ) (21) [قدیم آلمانجه suoçi = لاتینجه sua'vis] (sauer و herbe كلمه‌لرینك مقابلی) حلوا ، طاتلی ، لذیذ || —schmecken لذتی ، طعمی طاتلی اولمق ، طاتلی كلمك || (zucker=)— شكركبی (طاتلی) || —widerlich پك زیاده ، كوكل بولاندیره‌جق درجه‌ده طاتلی || (مجا) سویملی ، طاتلی ، خوش ، شكر ، الماس ، جان كبی عزیز .

Süß„... (z ¯...) —bitter (ـ) میخوش ، آجتراق طاتلی ، طاتلمساق آجی || —brötchen (ا لا) بیسكوی || —kirschen=baum || میان كوكی || —holz (ا لا) میان اوتی ، میان كوكی || (ا م) یبانی كراز آغاجی .

Süße (˘ـ z ا مؤ) (53) [süß] طاتلیلق ، لذت || حلاوت || (مرا . Süßigkeit) .

Süßeln (˘ـ z فعلا +) .a (21) (عمو) (نادراً مستعمل) [süß] طاتلیلاتمق ، طاتلیلق كوسترمك ، جلوه ایتمك .

Süßen (˘ـ z فعه متعه وفعلا +) .c (21) [süß] etwas— برشیئی طاتلیلاشدیرمق ، شكرلمك ، برشیئه طاتلی قوتمق || (اجزا ، كیمیا) تخلیه ایتمك .

Süßigkeit (ـ˘ـ z امؤ) (49) [süß] طاتلیلق ، طاتلی اولمه ، حلویت (كذا مجازی) || (طاتلی برشی) شكرلمه ، طاتلی ، طاتلیجی ، شكرلمه‌جی ایشی .

Süßlich (˘ـ z ـ) (21) [süß] طاتلمساق ، طاتلی || (مجا) طاتلی .

Sutane (˘ـ˘ z ، كذلك ˘ـ˘ ss ا مؤ) (53) [ایتا] راهب جبه‌سی .

Sykomore (˘ـ˘ـ z ا مؤ) (51) [روم] (نبا) فرعون انجیری ، جمیز ، یابان انجیری .

Sykophant (˘ ſ ˘ـ z ا م) (51) [روم] مفتری ، غماز .

System (ـَ ا z ا لا) (38) [روم] سيستم، اصول، طريق، مودل .

Systematisch (ـَ ـ z ـ ص) (21) [روم] بر اصول وترتيب منتظمه متعلق وتابع، اصولداخلنده، برمسلكه تابع .

Szegedin (ـَ ss ا خا لا) (56) (جغر) مجارستان شهرلرندن : سكه دين .

Szene (ـَ ss ا مؤ) (53) = Scene .

T.

T حرفيله بولنه‌ميان كلمه‌لر ايچون D حرفنه مراجعت اولنسه .

T. (ـَ ا لا) (55) (آلمان الفباسنك يكرمنجى حرف وحروف غيرصوتيه‌سنك دخى اون آلتنجيسيدر) صورت مختصره‌سى اولان T. F. ‖ Taschenausgabe = T. A. ‖ Tonne = t ‖ Taschen-forma't = .

T„... (ـ...ـ) —eisen (ا لا) (صنع) T " t " حرف شكلنده اولان تيمور ‖ —vogel (ا م) (تا طبيعه) كيجه كلبكى (دنيلان قوش) .

Taba(c)k (ـَ، كذلك ـَ ا م) (38) [هندجه] (نبا) توتون، دخان .

Taba(c)k„... اكثريا : **Taba(c)ks„...** (ـ...ـ) —bau (ا م) توتون زراعتى ‖ —monopol (ا لا) (تجا) انحصار دخان ‖ —bruder (ا م) (عمو) پك چوق توتون ايچان كمسه، توتونترياكيسى ‖ —dose (ا مؤ) (انفيه ايچون) انفيه قوطوسى ‖ —pfeife (ا مؤ) توتون چوبوغى ‖ —regie (فرانسزجه تلفظ اولنور ا مؤ) توتون رژيسى، توتون اعمال وصرفنى يد انحصارنده بولنديريلان شركت .

Tabagie (فرانسزجه تلفظ اولنور ا مؤ) (53) [فر] توتون ايچمكه مخصوص محل، قهوه خانه .

Tabak (ـَ ياخود ـَ) (مرا . Taba(c)k) .

Tabelle (ـَ ا مؤ) (53) [لاتينجه] جدول، تابله .

Tabernakel (ـَ ا لا) a. (40) [لاتينجه] اسرائيليلرك يوم مخصوصده كيردكارى چادير، كوشك ‖ حضرت موسايه تبليغ اولنان وصاى عشره‌يى حاوى صنديغك وضع اولنديغى كرسى ‖ خرستيانلرده خبز مقدسى حاوى اولوب معبدك محرابنه موضوع صنديق .

Tabulat (ـَ ا لا) (38) [لاتينجه] اوفق تخته‌لردن ياپيلان دوشمه، پاركه .

Tabulett (ـَ ا لا) (38) [ايتا] آياق صاتيجيلرينك آرقه، بويون ويا اللرنده گزديردكارى اشيا قوطوسى، صنديغى .

Tadel (ـَ ا م) a. (40) [اورته آلمانجه tadel] (Lob كلمه‌سنك مقابلى) ذم، قدح، تقبيح، تكدير؛ عيبله؛ ستم؛ طعن ‖ مجازات تكديريه، تكديرلى اخبار .

Tadel„... (ـ...ـ) —los (ص) خطاسز، شايان تقبيح وذم هيچ برحالى، صفتى اولميان، مكمل، فوق العاده، قصورسز .

Tadeln (ـَ فه متعه) a. (21) [Tadel] تعييب وطعن ايتمه ‖ Jemand wegen etwas— بريني برشيدنطولايى تعييب ايتمك، بريته برشيدنطولايى قباحت بولمق، طعن ايتمك، تكدير، توبيخ ايتمك ‖ an Allem etwas zu—finden هر شيئه برقصور بولمق، هرشيئك برعيبنى، قصورينى كورمك .

Tafel (ـَ ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه tavalâ اولوب لاتينجه ta'bula دن مأخوذ] ماصه، تابله ‖ —(Wand„) مكتبلرده يازى يازمغه، خريطه چيزمكه وامثالى خصوصاتده استعمال ايدلكه مخصوص تخته ‖ لوحه، طبقه، تخته، —Chokola'de چوقولاته (لوحه‌سى) ‖ (معما) ديرك تابله‌سى، باشلق ‖ — ausge-hängte (اوزرى اعلانلى) اصيلى لوحه، اعلان تخته‌سى ‖ سفره .bei N. es ist heute große— بوكون N. نك كوشكنده، شاتوسنده، اونده بيوك ضيافت وار .

Tafel„... (ـ...ـ) —decken (ا لا) سفره احضارى، ترتيباتى ‖ —arbeit (ا مؤ) (صنع) طوغرامه‌جى ايشى ‖ —brot (ا لا) سفره اكمكى، عادى اكمك ‖ —beste'ck چتال قاشيق بچاق كبى ملزمه‌يى شامل سفره طاقمى ‖ —diener (ا م) سفره‌ده يمك ويرن خدمتجى، لاكه ‖ —land (ا لا) (جغر) طاغ اوزرنده دوز اووه، يايلا ‖ —tuch (ا لا) سفره اورتوسى .

Tafeln (ـَ فه لا+) a. (21) [Tafel] يوب ايچمكى، بوغازينى سومك، سفره‌يى سومك ‖ gern— سفره‌دن آيريله‌مامق، ايى يمكى سومك، بوغازندن وازكچه‌مامك ‖ (فه متعه) سفره، ماصه اوزرينه قويمق .

Täfeln (ـَ فه متعه) a. (21) [Tafel] —einen Fußboden بر اوطه‌نك دوشمه‌سنى پاركه‌لمك، پاركه دوشه‌مك ‖ قاپلامق .

Taff(e)t (ـ) (ـَ)، **Taft** (ـ) ايكيسيده (ا م) (38) [ايتاليانجه taffetas اولوب فارسيجه tâfteh „glänzend„ دن مأخوذ] (تجا) جانفس .

Taff(e)t„... (...(ـ)ـَ) —band (ا لا) (تجا) جانفس شريد ‖ —kleid (ا لا) جانفس البسه .

Taff(e)ten (ـ (ـ) ـَ ص) (21) [Taff(e)t] جانفس، جانفسدن .

Tag (ـَ وـَ ام) (31) [قديم آلمانجه tac = لاتينجه dies] كون، يوم، روز ‖ es ist— كوندز، كوندز اولمش، ايدى، اورتالق آغرمش ‖ —(e)s (heutiges : ياخود heutigen

Takelage (˘ j ˘¯˘ - ١ مؤ) (53) = Tafel-werk .

Takt (˘ ١ م) ㊳ [لاتينجه ta'ctus] (موسيق) وزن، مزور، تاقت ‖ aus dem —e kommen وزنی بوزمق، تاقتی غائب ایتمك ‖ (مجا) آهنك ، آغزینك طاتنی بوزمق . ‖ den —angeben آغزینك طاتی قاچمق برهوانك وزننی ویرمك ‖ —haben ادیب اولمق، ادب وارکانی بیلمك ، یولسز داورانمامق .

Takt„ … (˘…) —los (ص) ملاحظه‌سز، تأملسز، دنسز ، تربیه‌سز ، لازمکلان حرمت ودقتده قصوری اولان ، صایغیسز ‖ —messer (١ م) موسقینك درجهٔ سرعتنی اولچر آلت ‖ —voll (ص) تربیه‌لی، نازك ، خاطرشناس، صایغیلی، طبیعت صاحبی .

Takti(e)ren (˘¯˘ فع لا +) a. ㉑ (موسیق) وزنی محافظه ایتمك .

Taktik (˘¯ ١ مؤ) ㊾ (sans pl.) [روم] (ع) فن تعبیه ، تعبیة الجیش (کذا مجازی) ، (بحر) تعبیهٔ بحریه .

Taktisch (˘¯ ص) ㉔ [روم] فن‌تعبیه‌جه، تعبیة الجیش نقطهٔ نظرندن .

Talent (˘¯ ١ لا) ㊳ [روم] اسکی اقچه‌لردن : تالنت ‖ مهارت ، ممارسه ‖ استعداد، اهلیت، درایت ‖ هنر ومعرفت .

Talg (˘ ١ م)(١ لا) ㊳ (sans pl.) [آشاغی آلمانجه] ایچ یاغی، شحم ، طوك یاغی، مراع .

Talg„ … (˘…) —licht (١ لا) یاغ مومی .

Talgen (˘¯ فع لا +) a. ㉑ [Talg] dieser (geschlachtete) Ochse talgt gut بو اوکوزك ایو یاغی چیقیور ‖ (صوغومقده اولان یمك حقنده) یاغی طوکمق ‖ (فع متع) ایچ یاغی سورمك ، طوك یاغیله یاغلامق ‖ (ص) ㉑ ایچ یاغندن .

Talje (˘¯ امؤ) (53) [آشاغی آلمانجه] (ماکنه وبحریه‌ده) = Flaschen-zug ‖ (بحر) پالانغه .

Talk (˘ ١ م) ㊳ [عر] (معد) دوزکون امالنه یارار یوفقه‌لی معدن، طلق .

Talmi-Gold (˘-˘ ١ لا) ㊳ (sans pl.) اوزری خفیفجه آلتون یالدیزلی باقیروتوتیا خلیطه‌سی .

Tamarinde (˘˘˘- ١ مؤ) (53) [یکی لاتینجه] (نبا) تمرهندی ، هند خرماسی .

Tamariske (˘˘˘- ١ مؤ) (53) [لاتینجه] (نبا) ایلغین آغاجی، طرفاء ، قاطر چیچکی فدانی .

Tambour (اکثریا : tă'me-boure نادراً دخی فرانسزجه تلفظ اولنور ١ م) (56) [فر] (ع) ترامپته ، ترامپته‌جی ‖ بیوك ابنیه قپولرینك ایچنده ایکنجی قپو مقامنده اوله‌رق یاپیلان قپولی بولمه (که ابنیه دروننه صغوق وروزکار کیرمامك ایچون یاپیلور) ‖ سوزنی ایشنه مخصوص قاصناق .

Tambouri(e)ren (¯˘ tă'me-bou فع متع) a. ㉑ [فر] قاصناق ایشلمك .

Tambourin (tăme-bou-ri'ne ١ لا) ㊳ [فر] (موسیق) (اطراف ذیللی) دف ‖ دومبلك ‖ قاصناق .

Tamponi(e)ren (˘˘¯˘ فع متع) a. ㉑ [فر] (حرا) تفتیك وامثالی ایله بر یاره وامثالنی طیقامق .

کونك eines schönen —es ‖ فی یوما هذا ، بوکونکی کونده ‖ den ganzen —über تکمیل کون؛ صباحدن اقشامه قدر ‖ —für— هرکون، یومیه ‖ von —e zu —e کوندن کونه، کیت کیده، کون بکون ‖ —e (zu : یاخود) am موجود اولمق، بولنمق ‖ an den— kommen میدانه چیقمق، آشکار اولمق. بللی اولمق؛ ظهور ایتمك ، وقوعبولمق ‖ es ist noch früh am —e دها پك ایرکن، دها صباح اولمدی کبی ‖ —e meine = Leb-tag (e) ‖ بالکز مجازی اوله‌رق : in den— hinein = in 's Gelag hinein .

Tag„ … (…¯˘) اکثریا … Tage„ (…˘ و …¯) (…˘¯) —täglich (ص) تکررینك (هر) کونی، هرکون (بلا انقطاع) ‖ —arbeiter(in) بتون‌کون، کونك تکمیل امتدادنجه ‖ —über (١ م، ١ مؤ) کونده‌لکجی ارکك ، قادین ‖ —(e-) blatt (١ لا) (حوادث یومیه‌یی ناشر) غزته ، یومی غزته ‖ —blind (ص) کیجه‌لین کوندزدن دها ایوکورمکی موجب کوز خسته‌لغی چکن آدم، اخفش ‖ —dieb(in) (١ م، ١ مؤ) تکمیل کوننی بوش ، ایشسز کچوران ، تلف ایدن کمسه ‖ —(e-) lohn اجرت یومیه ، کونده‌لك einem Arbeiter seinen —lohn auszahlen بر عمله‌نك کونده‌لکنی تأدیه ایتمك ‖ —marsch (ام) (ع) برکونلك یوریش، برکونلك یوریشده قطع اولنان مسافه ‖ —(e-)werk (١ لا) یومیه یاپیلان، کوریلان ایش، سعی یومی، حاصلات یومیه ، برکونلك ایش ‖ اراضی اولچیسی اوله‌رق : (٤/١ هکتار) .

Tagen (˘¯ فع لا + وفع متع) a. ㉑ [Tag] es (یاخود : der Morgen) tagt کوندز اولیور ‖ (مجا) es wird schrecklich —! پك فنا اوله‌جق، صوکی فناچیقه‌جق ‖ انعقاد ، اجتماع ایتمك .

Tages„ … (…˘¯) —befehl (١ م) اوامر یومیه ‖ —hell (ص) کوندز کبی آیدینلق ‖ —fragen (جمع مؤ) مسائل یومیه ، مسئلهٔ حالیه ‖ —grauen (١ لا) شفق آغمه ‖ —anbruch = اکثریا —neuigkeiten (جمع مؤ) حوادث، وقایع یومیه .

Tagig . . . (¯˘ … ص) [Tag] اعداد ایله برلکده : شوقدر وشوقدرکونلك مثلا : —-drei اوچ کونلك .

Täglich (¯˘ ص) ㉔ [Tag] هرکونلك ، هرکون وقوعبولان، هرکونه مخصوص، یومیه ‖ (حا) دائما ، هرکون ‖ seine —e Kleidung هرکونه مخصوص اولان کونده‌لك البسه‌سی .

Tagus (¯˘ ١ خا م) (inv.) اکثریا Tajo مقامنده مستعملدر .

Ta(h)iti (˘¯˘ ١ خا لا) (56) (جغر) = Otahai'ti .

Taille (tă'le-yŏ ١ مؤ) (53) [فر] قادین وارکك البسه‌سنك بل‌قسمی ‖ بدن، قامت، اندام ‖ اوموزدن بله قدر اولان قسم ‖ چاکتك ایچنه کییلان ودرونی قورسه‌لی کبی بیچمده اولان قادین یلکی ، ایچلکی .

Tailli(e)ren (tă!e-yi-rĕne فع لا +) a. ㉑ [فر] کاغدلری قاریشدیرمق .

Tajo (¯- جغر) آوده آوك کورلدیکی وقتده چاغیریلور .

Takel (˘¯ ١ لا) a. ㊵ [فلمنکجه] (بحر) پالانغه .

Takel„ … (…˘¯) —werk (١ لا) برکمینك تجهیزی ایچون لازم اولان دیرك یلکن ایپ مقره وامثالی شیلر، آرمه .

Tand (ـ ا م) ㊳ (جمعی نادر) [اورته آلمانجه tant
Possen مرا . tändeln] دکرسز ، اهمیتسز ، اویونجاق
نوعندن اولان شی ‖ چوجوق اویونجاغی ‖ هرزه وکیلك ،
کوەزەلك ، هذیان .
Tändeln (ـ فعلا+) .a ㉑ [قدیم آلمانجه tantarôn
faseln دن؛ مرا . Tand] اویناموق، زوزکلمك، صاچمەشیلرله
اشتغال ایتمك ، چوجوقکبی اویناموق ‖ اویناشموق، جلوه ایتمك،
جلوەلشمك ، فندق قیرمق، قیرتمق ، قیقردامق، فینك آتمق ‖
اضاعهٔ وقت ایتمك .
Tang (ـ ا م) ㊳ [داناپارقەجه] (نبا) قورسیقه
آشنەسی ، خریق دینیلان نبات .
Tangent (ـ gh ـ ا م) (51) [لاتینجه] (موسیق)
(پیانو وچالغیلی ساعتلرده) اوفق طوقماق .
Tangente (ـ gh ـ ا مؤ) (53) [لاتینجه] (ریا)
دائره ویا قوسه یالکز تماس ایدن خط ، خط مماس .
Tangi(e)ren (ـ وقع متع) .a ㉑ [لاتینجه] تماس
ایتمك ، طوقونوب کچمك ، مماس اولمق .
Tann (ـ ا م) ㊳ [قدیم آلمانجه tan (ا لا) Wald]
بیوك اورمان .
Tanne (ـ ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجه tanna] (نبا)
کذلك — (Weiß=, Edel=) چام ، چیرا آغاجی ، تنوب .
Tännel (ـ ا لا (ا م) .a ㊵ (نبا) الاتین .
Tannen (ـ ص) ㉑ [Tanne] چام آغاجندن .
Tannicht (ـ ا لا) ㊳ [Tanne] چاملق .
Tannin (ـ ا لا) (56) (*sans pl.*) [Tanne]
(کیم) دباغتده مستعمل مادهٔ کمیویه تانن ، آسیدتانیك .
Tantal (ـ ا لا) (56) [روم] جلالندیغی وقت دمیره
بکزر تانتال معدنی .
Täntchen (ـ ا لا) .b ㊵ (Tante کلمەسنك صورت
تصغیریەسی) خالەجق ، تیزەجك .
Tante (tä'nᵉ-tě ا مؤ) (53) [فر] (شمدی Muhme
دن دها زیاده مستعمل) (والدەنك همشیرەسی) تیزه .
Tantieme (tan-tiè-mě ا مؤ) (53) [فر] برمنفعتده
اولان حصه ، تمتع حصەسی ‖ (تیا) (برمحررك یازدیغی اثرك
اویناتمسنده کندوسنه ویریلان حصه) حق تحریر .
Tanz (ـ ا م) ㉛ [ایتالیانجه da'nza ، قدیم آلمانجه
dansôn دن مأخوذ] رقص ، دانس ‖ —im Freien
قیربالوسی ‖ (مجا) غوغا ، نزاع ، مجادله، کورولتی ‖ —einen
(ein Tänzchen :یاخود) mit Jemandem wagen بریله
مجادله‌یه ، غوغایه طوتوشمق، باشلامق .
Tanz ... (ـ...) —schüler(in) (ا م ، ا مؤ)
رقص درسی آلان طلبه ، طالبه ‖ —bär (ا م) تربیەلی
آیو ‖ —boden (ا م) دانس صالونی ‖ —fest (ا لا) بالو ،
رقصلی اکلنجه ‖ —gesellschaft (امؤ) بالوضیافتی، اکلنجەسی .
Tänzeln (ـ فعلا+) .a ㉑ [Tanz] هوپ هوپ
صیچرامق ، ظیپلامق .
Tanzen (ـ فعلا±) .c ㉑ [قدیم آلمانجه dansôn]
خوره تپمك ، دانس ، رقص ایتمك (کذلك تربیه اولنمش کوپك
وآیولر وامثالی حقنده اویناموق) ‖ —nach der Violi'ne
کمانله دانس ایتمك ‖ (مجا) —nach Jemandes Pfeife برینك
کیفنه کوره ، برینك سوزیله حرکت ایتمك ، چالدیغنه کوره
اویناموق ‖ (das Schiff)tanzt auf den Wellen کمی طالغەلر
اوزرنده یوارلانیور ‖ (فع متع وفعمطا) — (einen Tanz)
بردانس ایتمك ‖ —Jemand zu Boden اثنای رقصده یرینی
یره دوشورمك ‖ —(feine Schuhe) entzwei دانسدن
پوتینلرینی پاتلاتمق ‖ —sich müde دانس ایده ایده یورولمق،
یورولنجه یه قدر رقص ایتمك ، اویناموق ‖ es tanzt sich gut
(in (diesem Saale بوصالونده کوزل دانس ایدیلییور ‖
(dieser Polka) tanzt sich gut بو پولقا ایله ایو اویناتیور،
رقص ایدیلییور .
Tänzer (ـ ام) .a ㊵ [tanzen] ، —in (ا مؤ)
㊿ رقص ایدن ، دانس ایدن، اویناپان ارکك قادین ، رقاص،
رقاصه (کذا تیاترودە) .
Tänzerschaft (ـ ا مؤ) ㊼ [Tänzer] دانس ایتمك
هیئتی، حالی ‖ دانس ایدنلر ‖ بالقجیلرهیئتی، جمعیتی .
Tapet (ـ ا لا) ㊳ [لاتینجه tape'tum] متروك
اولەرق=Teppich ‖ آنجق بروجه آتی استعمال اولنقدەدر:
etwas auf's— bringen برشیئی میدانه کتیرمك ، قومق ،
آشکاره چیقارمق .
Tapete (ـ ا مؤ) (53) [اورته آلمانجه tape'ta]
(صنع) دیوارلره یاپشدیرمغه مخصوص اوطه ، دیوارکاغدی ،
بویالی کاغد ‖ یوك ویا ایپکله ایشلنلمش خالی، کلیم .
Tapezi(e)ren (ـ(ـ)ـ فع متع) .a ㉑ [ایتالیانجه
tapezza're] کاغد وامثالی ایله قاپلامق ، صیوامق ‖ خالی
وکیه اورتمك ، بونلرله تفریش ایتمك .
Tapfer (ـص) ㉑ [قدیم آلمانجه taphar gewichtig]
جسور ، شجیع ، بهادر ، یکیت ، کوزی پك ‖ tüchtig = ‖
(حا) ایوجه ، مکملاً ، پك اعلا ، صیقیجه .
Tapferkeit (ـ ا مؤ) ㊾ [tapfer] جسارت ،
بهادرلق ، پك کوزلیلك ، شجاعت .
Tapioka (ـ(ـ)ـ - ا مؤ) (مفردی (*inv.*) جمعی —s)
[آمریقاجه typyo'ca دن مأخوذ پورتکیزجه] (آمریقانك
مانیوق دنیلان کوچك بر آغاجك کوکندن چیقاریلان) نشاسته،
تاپیوقه ‖ aus— bereitete Suppe تاپیوقه چورباسی .
Tapir (ـ ا م) ㊳ (تا طبیعه) آمریقانك تاپیر تعبیر
اولنان بیوك ودرت آیاقلی برحیوانی .
Tapisserie (فرانسزجه تلفظ اولنور ا مؤ) (53) [فر]
قاناوچه اوزرینه ایشلمه .
Taponni(e)ren (ـ فع متع) .a ㉑ [فر] die
Haare— صاچی قبارتمق .
Tapp! (ـ حرند) صدایی تقلیداً : پات ! تاپ !
Tapp (ـ ا م) ㊳ اکثریا : s— = Klap(p)s ‖
(عمو) ، کذا : —zu ، —in's Mus ‖ Fuß=stapfe =
قبا ، سومسوك کمسه ، بجریکسز .
Tappe (ـ ا مؤ) (53) [اورته آلمانجه tape] حیوان
آیاغی ، پنچه ‖ = Fuß=stapfe .
Tappeln (ـ فع لا+) .c ㉑ (عمو) = trippeln ‖
یورومك .
Tappen (ـ فعلا±) .a ㉑ قبا وبچمسز یوریمك ‖
باقمقسزین یوقلیەرق طوتمق، اللەمك .

Täppisch (ـ ـ ص) (21) [Tappe] بجريكسز، صولاق .
Tap(p)s (ـ ١ م) مفردى (26) ، جمعى (36) = Tapp .
Tara (ـ ١ مؤ) (inv.) (sans pl.) [ايتا] (تجا) طاره .
Tarantel (ـ ـ ١ مؤ) (53) [ايتاليانجه tara'ntola Tara'nto دن] (تا طبيعه) ايرى اورمجك ، رتيلاء .
Tarantella ـ ـ ١ مؤ yä (مفردى .inv) جمعى s— (— ايتاليانك تارنته شهرى يقينلرنده اويناتيلان رقص نوعى .
Tarent (ـ ـ ١ خا لا) (56) (جغر) (ايتاليا شهرلرندن) تارنت .
Tari(e)ren (ـ ـ فع متع) .a (21) (تجا) —(ein Faß) برفوچينك طاره‌سنى آلمق .
Tarif (ـ ـ ١ م) (38) [عر ، فر] تعرفه ، اجرت ، فيئات جدولى .
Taro(c)k (ـ ١ م (١ لا) (56) [ايتاليانجه | تاروق دينيلان كاغد اويونى .
Tartar (ـ ـ) هرنقدر غلط ايسه‌ده اكثريا : = Tatar.
Tartsche (ـ ١ مؤ) (53) [آنغلوساقسونجه] قديمده (ع) يوارلاق قالقان . Schild =
Tasche (ـ ١ مؤ) (53) [قديم آلمانجه taska] جب ؛ كيسه ‖ etwas in die —stecken برشيئى جبنه قويمق ، صوقمق ، درجب ايتمك ‖ — (Uhr =) ساعتجى (پانطالونده) ‖ Jemand ‖ aus Jemandes —leben برينك كيسه‌سندن يشامق ‖ in die— stecken (برينى جبنه صوقمق ، برينه غلبه چالمق ، ايتمك اقتدارينى حائز اولمق) برينى جبندن چيقارمق ‖ چانطه .
Taschen„... (ـ ـ ....) —ausgabe (١ مؤ) برشيئك كوچوك وجبه كيره‌جك صورتده اوفق اوله‌رق طبع ونشر اولنان نسخه‌سى ‖ —dieb (١ م) يانكسيجى ‖ —geld (١ لا) جب خرجلغى ‖ —spiel (١ م) حقه بازلق ‖ —spieler (١ م) حقه باز ‖ —tuch (١ لا) منديل، ياغلق ‖ —uhr (١ مؤ) جب ، قويون ساعتى ‖ —wörterbuch (١ لا) جب لغتى .
Täschner (ـ ١ م) .a (40) [Tasche] (جنوب ولايتلر لسانى) (صنع) اوفق الصنديغى، يول‌چانطه‌سى ياپان‌صنعتكار.
Täßchen (ـ ١ لا) .b (40) Tasse) كلمه‌سنك صورت تصغيريه‌سى) (اوفق‌كاسه) فنجان .
Tasse (ـ ١ مؤ) (53) [عربجه tassah دن Napf مأخوذ فرانسزجه] فنجان .
Tasten (ـ فع لا +) .b (21) [ايتاليانجه tasta're] پارمقلرينك اوجيله ، الله ، يوقلامق، طوقونمق ‖ nach etwas— يوقلامق اوزره الى برشيئه اوزاتمق ‖ = tappen ‖ (مجا) سوندملق ‖ الله‌يه‌رك ، يوقلايه‌رق‌نه اولديغى بيلمك .
Taster (ـ ١ م) .a (40) [tasten] الله‌يان ، يوقلايان ‖ (تاطبيعه) بعض بوجكلرك آلتچكه‌لرنده بولنان آلت‌لامسه‌لرى.
Tatar (ـ ـ ١ م) تاتار ‖ كذلك پوسته تاتارى ‖ تاتار باركيرى .
Tatarei (ـ ـ ـ ١ خا مؤ) (49) (جغر) —die تاتارستان.
Tä(t)towi(e)ren (ـ ـ ـ ، ـ ـ ـ فع متع) و —sich (فع مطا) تاهيتى‌لسانده tatu] تنك اوزرينه اشكال ويازيلر نقش ايتمك ، دوومك ، دووديرمك .

Tatze (ـ ١ مؤ) (53) [اورته آلمانجه tatze] الخ ... —des Bären آيو وامثالنك پنچه‌سى (كذلك انسان الى حقنده دخى استعمال اولنه بيلور) .
Tau (ـ ١ لا) (38) [آشاغى آلمانجه] (بحر) خلاط ، (بحر) ايپ ، پلامار .
Taub (ـ ص) [قديم آلمانجه toup] صاغر ، اصم ‖ auf einem Ohre— sein برقولاغى، برطرفى صاغر اولمق ، —sein bei (für, gegen, zu) (مجا) ‖ برطرفندن ايشتمامك Jemandes Bitten برينك رجالرينه ، يالوارملرينه ، تمنيات ونيازلرينه احالهٔ سمع‌اعتبار ايتمامك، قولاق، اهميت ويرمامك ‖ (ضرمثل) —en Ohren ist schlecht predigen صاغر لاقى آكلاماز، سوز آكلامق، ايشتمك ايسته‌ميانه لاقى تأثير ايتمز ‖ die Hand —machen اويوشديرمق، صاغر، حسسز ايتمك ‖ —es Ei تخمسز يمورطه . ist mir— الم اويوشمش ، اويوشدى ‖
Taub„... (ـ ....) —feld (١ لا) محصول ويرمزتارلا، غيرمنبت آراضى ‖ —stumm (ص) اصم وابكم ، هم صاغر هم ديلسز .
Täubchen (ـ ١ لا) .b (40) Taube) كلمه‌سنك صورت تصغيريه‌سى) كوچوك كوكرجين، كوكرجينجك (كذا مجازى) ‖ (سويشه‌رك) —mein بنم قومروم ! جانم !
Taube (ـ امؤ) (53) [قديم آلمانجه tûpa ، = انكليزجه dove] كوكرجين ، حمامه ، كبوتر ‖ (ضرمثل) er meint, die —n werden ihm gebraten in's Maul fliegen او آرمود اولوب آغزينه دوشه‌جك ظن ايديور ، او ارمود اول آغزيمه دوش ديور .
Tauben„... (ـ ـ ....) —ausstellung (امؤ) كوكرجين سرگيسى ‖ —post (امؤ) كوكرجين پوسته‌سى ‖ —haus (١ لا) كوكرجينلك ، كوكرجين قفسى ‖ —mist (١ م) (زرا) كوكرجين ترسى ‖ —stößer (١ م)) (تا طبيعه) = Habicht .
Tauber ، Täuber (ـ ـ ١ م) ، ايكيسيده Täuberich (ـ ـ ام) (38) [Taube] اركك كوكرجين .
Taubheit (ـ ـ ١ مؤ) (49) (علم امراض) صاغرلق ، اصملك ‖ اويوشقلق ‖ عقم ، عقر ، عدم انبات .
Täubin (ـ ـ ١ مؤ) (50) [Taube] ديشى كوكرجين، كوكرجينك ديشيسى .
Täubling (ـ ـ ١ م) (38) [Taube] (نبا) (Pilz) = Bitterling .
Tauch - ente (ـ ـ ١ مؤ) (53) (تا طبيعه) طالغيج اوردكى .
Tauchen (ـ ـ فع متع) —sich (فع مطا) .a (21) [قديم آلمانجه tûhhan = آشاغى آلمانجه duken] طالديرمق، طالمق ، صويه طالديرمق ، باتيرمق ، صويه باتمق ، تغطيس ايتمك .
Tauen (ـ ـ فع متع) .a (21) [Tau] (صنع) (دباغتده) die Häute— درى‌يى صوقمق ، تميزلمك ‖ (بحر) بر كمى‌يى زنجير ، خلاط ايله چكمك .
Tauerei (ـ ـ ١ مؤ) (49) (بحر) = Drath„ seil = Schiff-fahrt .

Tauf„ ... (···) —becken (ا لا) وافتيز صوينك قونديغى قورنه ‖ —name (ا م) وافتيز اسمى ، فامليا اسمنك غيرى اولان اسم ، اسمذاتى ، (برنجى) چاغيرمغه مخصوص اولان اسم ‖ —zeuge (ا م) ، —zeugin (ا مؤ) = Pathe.

Taufe (ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه toufa] وافتيز ، واڤتيز آيينى ، تعميد ، ‖ = Tauf-schmaus (ا م) وافتيز يمكى .

Taufen (فع متع) a. (21) [قديم آلمانجه toufan] وافتيز ايتمك ، اسم قويمق ‖ —(den Wein) شرابه صوقاتمق .

Taugen (فع لا +) a. (21) [قديم آلمانجه tougan] ايشه يرامق ، برشيئه يرامق ، كلك ‖ —(nicht ، Nichts ياخود : zu Nichts) هيچ برشيئه يرامامق ، بش پاره ايتمامك نافله اولمق .

Taugenichts ( ) يراماز ‖ حايلاز ، چاپقين .

Tauglich (ص) (24) [taugen] يرايان ‖ zu etwas— برشيئه يرايان (يراشان ، قابليق اولان) .

Taumel (ا م) a. (40) [قديم آلمانجه tûmôn kreisen] صاللانمه ، باش دونمه‌سى ، سندمله ؛ سرخوشلق ، مستلك ، كيف .

Taumeln (فع لا ±) a. (21) [قديم آلمانجه tûmôn kreisen] صاللانمق ، يقلمق ‖ er ist in (das Zimmer getaumelt) او اوطه‌يه صاللانه‌رق كيردى ، يقيله‌رق كلدى ‖ zu Boden— صاللانوب يره دوشمك ‖ (مجا) er taumelt von diesem unverhofften Glück او اومماديغى بوسعادتدن بايلور ، اومأمول ايتمديكى بوسعادته نائليتندنطولايى نه‌يا‌په‌جغنى بيلميور .

Tauri-en (اخالا) b. (40) (جغر) (شمديكى قريم) توريد .

Tausch (ا م) (38) ، نادراً (31) [يكى كبار آلمانجه] دكشديرمه ، تبديل ، مبادله ، تراميه .

Tauschen (فع متع و فع لا +) a. c. (21) [= آشاغى آلمانجه tûsken] دكشديرمك ، تبديل ايتمك ، دكشمك ، مبادله ، تراميه ايتمك ‖ ich möchte nicht mit ihm— بن اونك يرنده اولمق استه‌مام ‖ (برخدمت ، مقام ، مأموريت حقنده) يجايش ايتمك .

Täuschen (فع متع و فع لا +) و sich— (فع مطا) a. c. (21) [اورته آلمانجه tûschen] آلداتمق ، دولايه دوشيرمك ، برينك امنيتنى سوءاستعمال ايتمك ، دوزاغه دوشيرمك ، اغفال ايتمك ، آلدانمق ، يوكمق ، بوغلمق ‖ in seinen Hoffnungen getäuscht werden اميدلرى بوشه چيقمق ، آلدانمق .

Tauschi(e)ren (فع متع) a. (21) [ايتاليانجه tausi'a damaszi'rte Arbeit] قاپلامق ، قاقمق ، صواتلامق .

Täuschung (ا مؤ) (49) [täuschen] آلداتمه ، اغفال ايتمه ‖ آلدانمه ، حيله ، دوباره‌يه دوشمه ‖ خيال ، وهم ، قوروتى (اميد وانتظار حقنده) بوشه چيقمه .

Tausend (ص اعدا اصلا) بيك ، الف ، اون عصرلق زمان ‖ —und aber— بيكلرجه ‖ —schwerenoth! بيك بلاسى ويرسون ! ‖ ei der der Tausend (nocheinmal)! ‖ potz Tausend!— واى آناسى! هاى‌اه مستحقنى ويرسون! (تعجب مقامنده) ‖ (ا لا) (38) بيك عددى ، رقمى ‖ zu Tausenden بيكر بيكر .

Tausend„... ( ) —fältig (ص) بيك درلو ، بيك قات ، بيك نوع ، چشيد ‖ —fuß (ا م) (تا طبيعه) قرق اياق ، ابو اربعين ‖ —jährig (ص) بيك سنه‌لك ، بيك ياشنده ، اون عصرلق ‖ —schön(chen) (ا لا) (نبا) قويون كوزى ، ربعيه ، بودوريات ‖ قطيفه چچكى ‖ خروس ايبيكى .

Tausender (ا م) a. (40) [tausend] (ريا) بيكار ، بيكار خانه‌سى رقملرى .

Tausendst (ص اعد اصلا) (عمر) das weiß der Tausendste nicht بونى بيكده بركشى ، بيكده برى بيله بيلمز .

Tausendstel (ا لا) a. (40) بيكده برنجى ، بيكده بر اولان .

Tauto„ ... ( ) [روم] = (der, die, das Nämliche).

Tax„ ... ( ) —ordnung (ا مؤ) تعرفه ، فيئات جدولى (نرخ ، رسم ، ويركو حقنده) .

Taxator (ا م) (43) [لاتينجه] استيماتور ، مخمن .

Taxe (ا مؤ) (53) [لاتينجه] تخمين فيئات ، تقدير قيمت ، نرخ ‖ رسمى تعرفه ، فيئات جدولى .

Taxi(e)ren (فع متع) a. (21) [لاتينجه] (Brot, Fleisch الخ —) اكمك ، ات وامثالنه فيئات قويمق ، نرخ اورمق ، قويمق ، تخمين وتقدير ايتمك ، برشيئك پاره‌سى فيئاتنى قيمتنى بولمق ، تخمين وتعيين ايتمك ، ظن ايتمك .

Tazette (ا مؤ) (53) فوليا ‖ رزن .

Technik (ch ا م) (*sans pl.*) (49) [روم] فنون وصنايع مختلفه‌نك تاريخ واصولندن بحث ايدن فن ، مبحث الفنون ، فن وصنعت .

Technikum (ch ا لا) (58) [روم] مكتب صنايع ، مهندسخانه .

Techno„ ... (ch) [روم] techno„ ... = (Gewerbe„... ، Kunst„...).

Tecke (ا مؤ) (53) [آشاغى آلمانجه اولوب لاتينجه teca دن مأخوذ] (تا طبيعه) كنه .

Teckel (ا م) a. (40) قيصه‌باجاق ، ياصى بورون كوپك (= Dachs-hund).

Tegel (ا م) a. (40) (طبقات الارض) لوله‌جى چامورى ، اوزلو طوپراق (= Letten).

Teheran (ا خا لا) (56) (جغر) عجمستانك پاى تختى اولان طهران شهرى .

Tei„... ( ) (بحر) —anker چاپراز تيور .

Teich (ا م) (38) [قديم آلمانجه dîch] كول ، كونان ‖ حوض .

Teifun (ا م) (56) [چينجه] (بحر هنديده وقوعه كلور وشدتلى فورطنه) طيفون .

Teig (ا م) (38) [قديم آلمانجه teic اولوب غوت لسانده deigan aus Thon kneten] اكمك خمورى ، يوغورلمش خمور .

Teig„... (⏑…) —affe (ا م) (عمو) خمور یوغوریجی، اکمکجی || —birne (ا مؤ) چورومدیکی حالده ایچی قرارمش آرمود || —klöpfel (ا م) خمور یوغوره‌جغی || —mulde (ا م) اکمك خمورینك یغورلدیغی تکنه، خمور تکنه‌سی، اکمکجی تکنه‌سی .

Tek„... (⏑…) (نبا) —baum (ا م) هندستانده سفائن انماله یارار تقا تعبیر اولنور آغاچ .

Telegramm (⏑⏑– ا لا) (38) [روم] برمحله چکیلان تل، تلغرام ، تلغرافنامه .

Telegraph (– ⏑⏑– ا م) (51) [روم] تلغراف، واسطهٔ الکتریقه ایله اوزاقدن مخابره ایتمك اصولی ، دورنویس .

Telegraphen„... (⏑… – ⏑⏑–) —kabel (ا لا) تلغراف تلی، قابلوسی || —bote (ا م) اوراق تلغرافیه‌موزعی، تلغراف پوسته‌جیسی || —wesen (ا لا) امور تلغرافیه، تلغراف (هیئتی ، نظارتی) .

Telegraphie (– ⏑⏑– ا مؤ) (51) [روم] تلغرافجیلق، تلغرافلرك اصول انشا واداره‌سی صنعتی .

Telegraphi(e)ren (⏑– ⏑⏑– قعمتع) a. (21) [روم] تلغراف ، (تل) چکمك ، تل ایله مخابره ایتمك، تلغراف‌واسطه‌سیله خبر ویرمك .

Telegraphisch (⏑ ⏑⏑– ص) (21) [روم] تلغراف واسطه‌سیله ، باتلغراف || تلغرافه عائد ، متعلق .

Telegraphist (⏑ ⏑⏑– ا م) (51) [روم] تلغرافجی .

Telemach (⏑⏑– ا خا م) (56) تلماق .

Teleologie (– ⏑⏑⏑– gh ا مؤ) (53) [روم] اوزاقدن قونوشمق ، سویلك صنعتی ، فنی، اصولی (= Fern=sprach=lehre) .

Telephon (– ⏑– ا لا (ا م)) (56) [روم] اوزاقدن قونوشمغه یارار وبرطرفدن براوجی آغزه آلنوب سویلنورکن دیکر طرفدن قولاغه طوته‌رق دیکلنان وبو صورتله بالمناوبه استعمال اولنان آلت) تلفون .

Teleskop (⏑⏑– ا لا (ا م)) (38) [روم] (حکمهٔ هیئة) اوزاقدن کورمکه مخصوص آلت، دوربین، بیوك دوربین،مرصد|| = Spiegel=fernrohr.

Teller (⏑⏑ ا م) a. (40) [ایتالیانجه tagliére] Küchen-hackbrett] طباق || =Präsenti'(e)r=teller || Spiel=teller (تشر) الك آیه‌سی ، راحله ، کف .

Teller„... (⏑⏑…) —korb (ا م) سبت ، سله .

Tellur (⏑⏑ ا لا) (sans pl.) (56) [لاتینجه] (معدکیمیا) اجسام بسیطه‌دن تلور تعبیر اولنور مائیتراق بیاض ویوفقه‌لی معدن .

Tempe (–⏑ ا خا لا) (56) (جغر) تسالیاده بواسمله مسمی وغایت کوزل بر وادی (کذلك مجازی اوله‌رق = reizende Gegend).

Tempel (⏑⏑ ا م) a. (40) [لاتینجه templum] معبد، پرودستان کلیساسی || قمار اویونی نوعی .

Temperament (⏑⏑–⏑ ا لا) (38) [لاتینجه] برجسمك صورت تشکل وترکبی || طبیعت ، مزاج .

Temperatur (⏑⏑–⏑ ا مؤ) (49) برشیده ، برجسمده بولنان درجهٔ حرارت || هوانك درجهٔ حرارتی .

Tempo (⏑– ا لا) (56) [ایتالیانجه] تمپو، وزن (اسقریم رقص وفروستیده کذلك موسیقیده) .

Temporali-en (⏑ (⏑) ⏑⏑– (جمع) (inv.) [لاتینجه] مواد جسمانیه ، امور دنیویه || فانی‌شیلر ، بقاسز اولانلر .

Temporair (⏑⏑– ص) (21) [لاتینجه‌دن‌مأخوذفرانسزجه] بروقت معین ایچون اولان ، موقت .

Temporisi (e) ren (⏑–⏑⏑ قع لا +) a. (21) [لاتینجه] دهامناسب بروقت انتظاریله برشیئی‌تعویق وتأخیرایتمك، وقت قزانمق ، فرصت قووالامق .

Tempus (⏑⏑ لا) (غرا) (مفردی .inv. جمعی Tempora) برفعلك زمانی .

Tendenz (⏑⏑ ا مؤ) (49) [لاتینجه] توجه،میل ، تمایل نیت ، قصد || برشیئه اولان جهد ، صواشمه .

Tender (⏑⏑ ا م) a. (41) [انکلیزجه] (شمندوفرده) کمور آرابه‌سی || (بحر) انکلیزلرك بیوك برحرب سفینه‌سی معیتنده اوله‌رق طولاشان آویزو واپوری ، ساعت، مخابره واپوری ، کشاف کمیسی .

Tenne (⏑⏑ ا مؤ) (53) [von Tannen-dielen] (زرا) خرمان .

Tenor (⏑– ا م) (38) یاخود (31) [انبا] (موسیقی) آلتو ایله باسو آره‌سنده اولان صدا، تنور || = Tenori'st (⏑– ا م) (sans pl.) (56) تنور صداسیله تغنی ایدن مغنی || (عد) براوراقك متنی .

Tentamen (⏑⏑⏑ ا لا) (56) [لاتینجه] موقت، خصوصی امتحان ، تجربه (امتحانی) .

Tenzone (⏑⏑⏑ ا مؤ) (53) [لاتینجه] سؤاللی جوابلی ومجادله صورتده منظومه ، تشاعر .

Teppich (⏑⏑ ا م) (38) [قدیم آلمانجه tepih اولوب لاتینجه tape'tum] خالی، کچه، کلیم، قالیچه|| دیواراورتوسی.

Teppich„... (⏑⏑ ا م) —wirker (صنع) خالی‌طوقویان خالیجی .

Termin (⏑⏑ ا م) (38) [لاتینجه] وعده، مهلت، وقت، میعاد، ختام مدتی || (بروقت معیننده) حضور محکمه‌یه دعوت جلب .

Termite (⏑⏑⏑ ا مؤ) (53) [لاتینجه] (تاطبیعه) بیاض قرنجه ، آغاچ کمیرن .

Terne (⏑– ا مؤ) (53) [لاتینجه] (صایلی پیانقو وپیانقو اویونی) پیانقوسنك چکلدیکی وقت یالکز ترتیب‌ایدیلان اوچ نومروسنك قزانمسی || زارده : دوسه .

Terpent(h)in (⏑⏑⏑ ا م) (38) [روم] بطم دینیلان آغاچدن آقان وتره‌منتین دینیلان صمغ .

Terrain (فرانسزجه تلفظ اولنور ا لا) (56) [فر] (ع) آراضی ، میدان .

Terrasse (⏑⏑⏑ ا مؤ) (53) طوپراق قدمه‌سی؛ دوزطام، تراسه || رسمده : بر پیزاژ ، برکوی ، قیرعالمی کوسترن رسمك [اوك طرفی ، زمینی .

Territorium (⏑ (⏑) ⏑⏑⏑ ا لا) (41) ممالك ، اولکا ، کشور ، دولت طوپراغی .

Thal (ـَ ا لا) (25) [قديم آلمانجه tal = انكليزجه dale] وادى، دره (كذا مجازى) ‖ zu—fahren آقندى يوقارى چيقمق .

Thaler (ـَـ ا م) .a (40) اوچ مارقلق (اون سكز غروش قيمتنده) كموش سكه، تالر ‖ پاره، پول، مانغر .

Thasos (ـَـ ا خا لا) (inv.) (جغر) آطه‌لر دكزنده طاشوز آطه‌سى .

That (ـَ ا مؤ) (49) [قديم آلمانجه tât ، thun كله‌سنه منسوب] فعل، عمل، ايش، اجرا ‖ Jemandem mit Rath und —beistehen بريشه هردرلومعاونتده بولنمق ‖ اجرا آت، فعليات ‖ (حا) in der - حقيقةً، فى‌الحقيقه، واقعا .

That (thun فعلنك ماضى صورتنك برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

That„ ... (ـَ...) —sache (ا مؤ) ماجرا، حقيقت حال ‖ —sächlich (ص) حقيقت حاله‌كوره، حقيقةً ‖ (حا) فى‌الحقيقه، فى‌الواقع .

Thäte (ـَـ) (thun فعلنك صورت الشائيه ماضيسنك برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Thaten„ ... (ـَـ...) —reich اجراآت فعلياتى چوق اولان، بونلرله مشتهر بولنان ‖ —los معطل، اجراآتسز .

Thäter (ـَـ ا م) .a (40) [That]، —in (ا مؤ) (50) برشيئى يابان اجرا ايدن (اركك، قادين) فاعل ‖ (خصوصيله برقباحتك، جرمك صاحبى) مجرم، جانى .

Thätig (ـَـ ص) (21) [That] فعال، حركتده اولان، ايشليان ‖ فعال، ايشكذار، اجراآتلى .

Thätigkeit (ـَـ ا مؤ) (49) [thätig] فعاليت، حركتده بولنمه، ايش‌كورمه ‖ ايش، اجراآت ‖ außer—setzen (برمأمورحقنده) ايشدن ال چكديرمك ‖ معطل ايتمك، ايش كورديرمامك ‖ كورلتمك، قولنى قنادينى قيرمق .

Thau (ـَ ا م) (38) [قديم آلمانجه tou = انكليزجه dew] شبنم، چيك .

Thauen (ـَـ فع لا±) .a (21) es thaut بوزلر، قارلر چوزيليور، اريبور ‖ (فع لا+ وفع متع) es thaut چيك وار، چيك ياغيور، چيك، شبنم ايله ايصلاتمق ‖ (مجا) چيك دانه‌سى كبى پارلامق .

Thaumaturg (ـَـ ا م) (51) [روم] صاحب كرامت، اهل كرامت، معجزه كوسترن .

Theater (ـَـ ا لا) .a (40) [روم] تياترو ‖ صحنه ‖ تياترو (اويونى كتابى) ‖ تياتروده اوينانان اويونلر ‖ anato'= —misches تشريحخانه، تشريح درسخانه‌سى .

Theater„ ... (ـَـ...) —besuch (ا م) تياترويه كيتمه، تياترو زيارتى ‖ —bille't (ا لا) تياترو بيلتى ‖ —kasse (ا مؤ) تياترو بيلتى صاتيلان محل ‖ —stück (ا لا) تياترو اويونى ‖ —zettel (ا لا) تياترو اعلانى، پروغرام .

Thee (ـَ ا م) (38) [جنوبى چينجه‌دن مأخوذ فلمنكجه] چاى ‖ —trinken چاى ايچمك ‖ باباتيه، اخلاموركبى چيچكلرك منقوعى .

Terrorisi(e)ren (ـَـ فع متع) .a (21) دهشتلو برحكم آلتنده طوتمق .

Tertia (ـ (ـ) ss ا مؤ) (51) (جمعى كذلك —s) [لاتينجه] برمكتب اعدادى وياعاليه‌نك اوچنجى صنفى ‖ (مطبعه‌ده) اون آلتى پونتولق يازى (غرو رومن) .

Tertius (ـ (ـ) ss ا م) (57) [لاتينجه] اوچنجى صنف باش خواجه‌سى، برنجى، باشلوجه اولان معلمى ‖ برصنفك اوچنجيسى .

Terz (ـَ ا مؤ) (49) [لاتينجه te'rtius] اوچنجى، ثالث اولان ‖ (تجا) اسپانيول يوكنك ياپاغيسنك اوچنجيسى (اك آشاغى جنسى) ‖ (موسيق) صداى اساسيدن اعتباراً اوچنجى صدا ‖ (كاغد اويونده) بر رنكدن اولان وبر برندن برر درجه (صايى ويا نقطه‌سى) آشاغى ويا يوقارى اولان كاغد ‖ (اسقريم) اوچنجى اوريش، دورتيش وضعيتى .

Teschine (ـَـ ا مؤ) (15) (صنع)، **Tesching** (ـَـ ا مؤ) (38) [Teschen] غايت كوچوك چاپلى تفنك (وياطبانجه) .

Test (ـَ ا م) (38) [لاتينجه = Scherbe] صيرچه ‖ (معد) آلتون، كومش كولچه‌لرينى مخلوط اولدقلرى ديكر معادندن تفريق ايچون مستعمل قال پوطه‌سى، مقلا ‖ اسكيدن انكلتره‌ده مأمورينك قتوليك اولمدقلرينه دائر اجراسنه يوروجلى اولدقلرى تجربه يمينى (١٦٧٣ الى ١٨٢٩) .

Testament (ـَـ ا لا) (38) [لاتينجه] وصيتنامه ‖ اولكده اولان بركسه‌نك صوك آرزوسى، وصيت ‖ Altes —(Neues) عهد عتيق، تورات (عهد جديد، انجيل) .

Testi(e)ren (ـَـ فع متع وفع لا+) .a (21) [لاتينجه] وصيت ايتمك، وصيتنامه ياپمق، باوصيت ترك ايتمك، ميراث كبى ترك ايتمك .

Testikel (ـَـ ا م) .a (40) [لاتينجه] خصيه (=Hode) .

Testimonium (ـ (ـ) ـَـ ا لا) .a (40) [لاتينجه] شهادت، تصديقنامه (=Zeugniß) .

Tetra„ ... (ـَ...) [روم] tetra (=vier...) .

Tetra-eder (ـَـ ا لا (ا م)) .a (40) [روم] (ريا) ذو اربعة الوجوه، رباعى الوجوه، درت سطحلى جسم .

Teufe (ـَ ا مؤ) (55) متروكدر [قديم آلمانجه tiufi] آنجق معدن قويولرنجه مستعمل اولوب: درينلك، عمق .

Teufel (ـَ ا م) .a (40) [قديم آلمانجه tiufal اولوب لاتينجه dia'bolus] شيطان، ابليس ‖ !—schert Euch zum دفع اولوك شورادن! يقل شورادن!

Teufels„ ... (ـَ...) —brücke (ا مؤ) (غوتارد جاده‌سى، طريق اوزرنده مبنى) شيطان كوپريسى ‖ —kirsche (ا مؤ) (نبا) = Bellado'nna ‖ —wurz (ا مؤ) (نبا) قورد بوغان ديتيلان زهرلى اوت، خانق النمر .

Teufen (ـَ فع متع) .a (21) متروك اولوب الآن معدن قويولرنده: = tiefen .

Teutsch (ـَ) (مرا . Deutsch) .

Text (ـَ ا م) (38) [لاتينجه] متن، نص .

Textil (ـَـ) [لاتينجه = ... Spinn] ايلك ايلك آيرلمسى ممكن اولان .

(T. F. = forma'l) Taschen كله‌سنك صورت مخففه‌سى .

Theolog(e) (˘) gh (˘˘ـ -١ م) (51) (52) علم عقائده وقوف اولان كمسه ، علم عقائد مؤلفى ‖ بو علمك شاكردى ، بو علمه چاليشان طلبه .

Theologie (ـ gh ˘˘ - ١ مؤ) (53) علم عقائد ؛ علم كلام ‖ —studiren عقائده چالشمق ، عقائد اوقومق ، تحصيل ايتمك .

Theorbe (˘ـ - ١ مؤ) (53) (موسيقى) لاوته نوعى .

Theorem (ـــ ١ لا) (38) [روم] (ريا) حلى مطلوب (مسئله) .

Theoretiker (˘˘ـ -- ام) .a (40) [روم] (=Praktiker ك مقابلى) نظرياتجى ، نظريات ايله توغل ايدن ، برفن وصنعتك يالكز نظريات جهتنى بيلن ، نظرى .

Theosoph (f ˘˘ـ ١ م) (51) [روم] كندينى ملهم اولمق اوزره تلقى ايدن فيلسوف ، صوفى .

Therapie (ـ˘ - ١ مؤ) (53) [روم] (طب) طبك خسته‌لقلرك تداويسندن بحث ايدن قسمى ، مبحث تداوى ، فن تداوى .

Theriak (˘) (˘) ـ ١ م) (38) [روم] (اجزا) ترياق .

Therme (˘˘ ١ مؤ) (53) [روم] = Therma'l=quelle صيجاق صو قاينارجه‌سى ، صيجاق قابليجه (منبعى) .

Thermo„... (˘˘...) [روم] thermo... (= Wärme„... f.)

Thermometer (˘ـ˘˘ ١ لا (١ م) .a (40) (حكمه) مقياس الحراره ، ترمومتره ‖ das— steht 3 Grad unter Null ترمومتره اوچ درجه ناقص كوستريور ، اوچ درجه صغوقوار ، صفر اوچه اينمش .

Thesaurus (˘ـ - ١ م) (27) [روم] خصوصيله (پك بيوك لغت كتابلرى حقنده) قاموس .

These (˘ـ ١ مؤ) (53) [روم] Thesis (˘ـ ١ مؤ) (مفردى .inv' جمعى —ses) موقع بحث ومذاكره‌يه قونيلان ماده ، موضوع بحث ‖ حلى شاكردانه تكليف اولنان مسئله ، تز (امتحانى) .

Thessalonich (˘ـ˘˘ ١ خا لا) (56) (جغر) سلانيك شهرينك اسكى اسمى .

Theuer (˘ـ ص) (21) [قديم آلمانجه tiuri] بهالى ، قيمتلى ، فيئاتى چوق ‖ عزيز ، قيمتدار ، جان ويوركدن (كوكلدن) سويلان ، مكرم ‖ (ich schwöre es) bei Allem, was mir —ist عندمده الك زياده عزيز اولان شيئه ، طاتلى جانمه يمين ايدرمكه ‖ —bezahlen چوق پاره ويرمك ، بهالى آلمق ‖ (مجا) Das wird Ihnen —zu stehen kommen بو سزه (چوق طوزلى ، آغر اوطوره‌جق ‖ ihm ist Nichts zu — اونك عندنده هيچ برشيئك دكرى ، قيمتى يوق ‖ (تجا) der Kaffee ist— قهوه فيئاتى زياده ، يوكسكده ‖ wie— ist Das? بونك فيئاتى قاچه ؟ بونى قاچه ويريورسكز ، ويريورلر ؟ ‖ wie — ist dies Zimmer? بو اوطه‌نك كيراسى ، آيلغى قاچ ؟ آيده بو اوطه‌يه نه استيورسكز ، استيورلر ؟ ‖ es war im Lande— : ياخود theure Zeit طشره‌لرده قعطلق ، بركتسزلك وار ايدى ، محصولده بركت يوقدى ‖ آز ، نادر ‖ da war guter Rath— حال ، موقع پك مشكل ايدى .

Thier (ـ ١ لا) (38) [قديم آلمانجه tior ، روجه thier] حيوان ، جانوار ، ذى روح ‖ حيوان ، آو ، Jagd - thier

Thee„... (ـ...) —gesellschaft (١ مؤ) چاى ضيافتى ، بو ضيافته چاغريلان مسافرلر ‖ —kessel (١ م) (چاى قايناتمغه مخصوص قاب) چايدان ‖ —kräuter (جملا) (نبا) قايناديلوب صوينى ايچيلان چيچك ونباتات ‖ —maschi'ne (١ مؤ) چايدان ‖ —topf (١ م) (طوپراق) چايدان = —kanne .

Theer (ـ ١ م (١ لا) (38) [آشاغى آلمانجه = انكليزجه tar قطران ، (بحر) كذلك زفت .

Theil (ـ ١ م (١ لا) (33)) [قديم آلمانجه teil = انكليزجه deal] قسم ، پارچه ‖ der größte—der Menschen انسانلرك قسم اعظمى ‖ الك چوغى ‖ drei —e von etwas برشيئك اوچ ربعى ، دردده اوچى ‖ ein Dritt = — (3/4) وياخود Drittel اوچده برى ، برثلث ‖ حصه ‖ (عمو) ich habe ihm sein—gegeben بن اوكا پاينى ويردم ، بن اونك برابوجه يواسى ياپدم ‖ an etwas haben, nehmen — بر شيده مشترك اولمق ، اشتراك ايتمك ‖ Jemand an etwas— Jemandem nehmen lassen برينى برشيئه اشتراك ايتديرمك ‖ zu — werden برينه توجه واصابت ايتمك ، حصه‌سنه چيقمق ، نصيب قسمت اولمق ، ميسر اولمق ، ارزان اولمق ، حصه پاى اوله‌رق دوشمك ، حقنده واقع اولمق ‖ zum — قسماً ‖ um ein gut—reicher نسبتاً چوق زنكين اوله‌رق ، خيلى مقدار دها زنكين ،

Theil„... (ـ...) —haber(in) (١ م ، امؤ) مشترك اولان ، برشيده حصه‌سى ، پايى اولان ، اورتاق ‖ —nahme (١ مؤ) اشتراك (هر خصوصده) ‖ —weise (حا) قسماً ‖ پارچه پارچه اوله‌رق ، قسم قسم ،

Theilbar (ـ˘ ص) (21) [theilen] تقسيم ايدلسى ممكن اولان ، قابل انقسام ‖ مختلف حصه‌لره ، پايلره آيريله‌بيلان .

Theilen (˘ـ فع متع) و — sich (فع مطا) .a (21) آييرمق ، تفريق وتقسيم ايتمك ، بولمك .

Theiler (˘ـ ١ م) .a (40) [Theil] تقسيم ايدن ، بولن (ريا) مقسوم عليه .

Theilhaft (˘ـ ص) (21) [theilen] Jemand einer Sache— machen برينى برشيئه اشتراك ايتديرمك ،

Theils (ـ حا) [Theil] قسماً ‖ —in baarem Gelde —in Wechseln قسماً نقد وقسماً كاغد آقچه ايله .

Theilung (˘ـ ١ م) (49) [theilen] تقسيم ايتمه ‖ تفريق اولنمه ؛ بولنمه ، پارچه‌لنمه .

The-ismus (˘ـ - ام) (inv.) (sans pl.) [روم] الوهيتك وجودينى قبول ايدن فلسفه ، فلسفهٔ الهيه ، ايمان بالله .

Thema (˘ـ ١ لا) [روم] (56) مبنى عليه ، موضوع اليه ، مادهٔ اساسيه ، صدد ، دعوا ، مدعا ؛ فصل ، بحث ‖ درس ، وظيفه ، تمرين ، مكتب چوجقلرينك اوكرندكلرى لسانه كندى لسانلرندن ياپدقلرى ترجمه .

Themse (˘ـ ١ خا مؤ) (53) انكلتره‌ده جارى تايمس نهرى .

Theo„... (ـ˘...) [روم] ... theo (= Gott„...) .

Theokratie (ـ ا -˘- ١ مؤ) (53) ياخود (49) [روم] قانون الهى وصفت روحانيتله اجرا اولنان حكومت ، من طرف الله وكيل عد اولنان حاكمك حكومتى ، حكومت روحانيه .

Thuja (ںـَ ا مؤ) (56) [يكى لاتينجـه] (نبا) =
Lebens=baum سروى آغاجى نوعى .

... thum (ـَ....) [قديم آلمانجـه Macht tuom]
(جمى ... thümer) صفت ، فعل ، اسم ايله برلشـه رك :
موقع ، مقام ، حيثيت ، رتبـه ومالكيتى اراثه ايدر مثـلا :
Kaiser كلمه‌سنك نهايتنه كلكله Kaiserthum ايمپراطورلق ،
reich زنكين ، Reithum (ا م) زنكينلك .

Thummim (ـَ) (مرا . U'rim).

Thun (ـَ نه متم وقع لا+) ، نادراً (فع مطا) b. (22)
ياپمق ، ايشلمك ، قيلق ، حركت ايتمك ‖ ich habe es gethan
بونى بن ايشـلدم ، بونى ياپان بنم ‖ ich werde es nicht—
بن بونى ياپمام ، ياپميه‌جغم ، اصلا ياپمام ‖ ? —was soll ich
نه ياپه‌يم (نه ياپمقلغمى اسـتيورسكز) ? ‖ ich kann nichts
—Besseres بوندن ايوسى المدن كلمز ، بوندن ايوسنى ياپه‌مام‖
Das ist so gut wie gethan بواولدى‌بتدى، ياپلدى، ايشلنيلدى
صاپيلور، بوشى ياپلش، ايشلنمش ديمكدر ‖ —das Seinige
كندى بورجنى ايفا ايتمك ، وظيفه‌سنى كورمك ، ايشلمك ، الندن
كلنى ياپمق ‖ —des Guten zuviel پك اوزاغه وارمق، پك
ايلرو(يه) كيتمك ، زياده قاچيرمق‖ —Jemandem Schaden
برينـه ايراث مضرت ايتمك ، برينـه زيان ويرمك ‖ ich habe
Ihnen Unrecht gethan بن‌سزه حقسزلق‌ايتدم‖ (چالشمق)
‖ اوهيچ برشى ياپمز ، ياپميور، اوهيچ چالشمز er thut Nichts
Sie haben recht gethan (daß Sie ...) . . . ياپديغكز
ايو اولدى، ايوكه . . . . ياپديكز، . . . ياپديغكزه ايو ايتديكز‖
werr soll mich beruhigen, wenn Du es nicht thust!
نى سن تأمين، تسكين وتسلى ايتمز ايسـه ك كيم‌ايده‌جك ! ‖
er thut so, als ob er uns nicht sieht او بزى كورمزلكه
واريور ، بزى كورميور كبى طاورانيـور ، بزى كورمزلكدن
كليور‖ —Sie, als wen Sie zu Hause wären رجاايدرم
اويكزده كبى طاورانيكز (ييكز، ايچكز، اوطوريكز ... الخ) ‖
—Sie doch nicht so! رجا ايدرم، اه عشقنه شويله ياپميك
ياپميكز ! شويله ايتمـه ، ديمه قوزوم ! نازلنمه اه عشـقنه ! ‖
—groß صورت ايتمك ، طارغنلق كوسـترمك ‖ —böse
—spröde بيوكلك طاسلامق ، كوستريش ياپمق ، چالم صاتمق
عفت فروشلق ايتمك ‖ Das thut Einem wohl بو انسانه
فرح ويريور ، انشراح قلبى موجب اوليور ، انسان بوندن
ممنون اوليور، خوشلنيور‖ Das thut mir leid, weh بوكا
(پك زياده) تأسـف ايدرم ، تأسـف ايدرم ، بونى مضطرب
ايديور، بكا آجى صيزى ويريور ‖ thu' es dort hin شونى
اورايه قوى‖ —etwas hinzu (برشئ برشيئه ، يره) علاوه
ايتمك ‖ Das thut's nicht بونكله بو اولمز ، بوكافى دكلدر ،
بوكفايت ايتمز‖(...Das) thut Nichts(wenn) (اكر...سه)
ضررى يوق ، اهميتى يوق ، زيان ايتمز ، بأس يوق ‖ was
(Dir) thut Das بونك سكا نه زيانى وار ? بوندن‌سكا نه ?‖
—ich kann Nichts dazu بن بوكا (قارشو) برشى ياپه‌مام،
بوكا قارشو بنم المدن برشى كلمز ‖ Das hat mit Dem, was
—ich gesagt habe Nichts zu بنم سويلديكم شيئك بوكاهيچ
بر دخلى يوقدر ، بنم سويلديكمله بونك هيچ برمناسـبتى يوق ‖
—es ist mir sehr darum zu اونك بنجه چوق‌اهميتى وار‖
(فع مطا) Das thut sich auch so بو اويله‌ده اوله بيلور ،

آخور ، بينك حيوانى ‖ —(=Maul) قاطر ‖ (عمو) (انسان
حقنده) تربيه‌سز ، يوتتولمامش كمسه، حيوان كبى آدم ، حيوان
آحمق ، بدلا كمسـه، اوكوز ‖ حيوان كبى وحشى .

Thier„... (ـَ....) — quäler (ا م) حيواناته اذيت
ايدن ، بونى اعتياد ايدينان كمسـه ‖ —arzt (ا م) بيطر ،
حيوان هكيمى ‖ —garten (ا م) حيوانات بغچه‌سى .

Thierisch (ںـَـص) (41) [Thier] حيوانى،ذيروحه‌مخصوص
(انسان حقنده) حيوانجه‌سنه ، حيوان كبى .

Thl. (Theil كلمه‌سنك صورت مختصره‌سى) .

Thlr. (Thaler كلمه‌سنك صورت مختصره‌سى) .

Thon (ـَ ا م) (38) [قديم آلمانجه dâhâ] كيللى‌طوپراق،
كيل : لوله‌جى چامورى ، اوزلى طوپراق .

Thon„ ... (ـَ....) —geschirr (ا لا) طوپراق قاب ‖
—pfeife (امؤ) طوپراق‌لوله‖ —arbeiter (ا م) چوملكجى
(بويله ادوات‌بيتيه يايان عمله ، ايشجى،اصناف) ‖ —waaren
(جمع مؤ) چوملكجى ادواتى، لوله‌جى چاموردن معمول بالجمله
آوانى .

Thönern (ںـَ ص) (24) اوزلى‌طوپراقدن، لوله‌جى‌چاموردن
معمول .

Thor (ـَ الا) (38) [قديم آلمانجه tor = روجه thyra]
بيوك قپـو ‖ vor das— gehen شهرك خارجنه چيقمق ‖
Thörin [اورته آلمانجه tôre ، Dusel كلمه‌سنه منسوب]
(ا مؤ) (50) دلى ، بدلا ، چيلغين، قاچيق .

Thor„ ... (ـَ...) —angel (ا م) قپو رزه‌سى ‖
—flügel (ا م) قپو قنادى ‖ —nagel (ا م) (صنم)
ايكى اوجلى چيوى ‖ —weg (ا م) آرابه قپوسى .

Thores„ ... (ـَںـ....) (مرا . ... Thor„) .

Thorheit (ـَـ ا مؤ) (49) [Thor] دليلك ، قاچيقلق،
چيلغينلق .

Thöricht (ںـَ ص) (24) [Thor] دلى ، قاچيق ، عقلى
باشنده اولميان ، قيزغين .

Thran (ـَ ا م (ا لا) (38) (sans pl.) [آشاغى آلمانجه
trân] بالق ياغى، بالينه ياغى‖ (مجا) شمال طرفلرنده (عو)
im— sein سرخوش اولمق ، يوكنى آلمش اولمق .

Thräne (ںـَ ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه trahan ا م]
كوز ياشى ، دمع ، اشك ‖ leicht zu —n gerührt werden
كوزى صولى اولمق، همان آغلار اولمق .

Thränen (ںـَ فع لا +) a. (21) [Thräne]
—ihm die Augen اونك كوزلرى طوليور ، ياشاريور ،
نرده ايسه آغليه‌جق، كوزلرى صولانيور .

Thranicht ، **thranig** (ںـَ ص) ايكيسيده (24) [Thran]
بالق ياغى لذتى ويرن، طادى بالق ياغى كبى اولان‖ بالق ياغلى،
بالق ياغى بولاشق ، قاريشق .

Thron (ـَ ا م) (38) كذلك a. (42) [روم] تخت ، سرير
سلطنت ، اريكه ، اورنك ‖ den— besteigen تخته جلوس
ايتمك ، چيقمق .

Thron„ ... (ـَ...) —besteigung (ا مؤ) تختـه
چيقمه ، جالس سرير سلطنت اولمه ، جلوس .

Thronen (ںـَ فع لا+) a. (21) [Thron] تختـه
چيقمق ، جلوس ايتمك ، جالس سريرسلطنت اولمق .

Tief (ـَـ ص) ㉑ [قديم آلمانجه tiuf كلمه‌سنك Taufe اساسنه منسوب] درين ، عميق ‖ —graben درين قازمق ‖ —seufzen غايت درين ايچى چكمك ‖ —trauern زياده ياس ، ماتم طوتمق ، كاملاً سياهلره غرق اولمق ‖ كنارى آلچاق اولميان ، ديلى ، چقور ‖ die Augen liegen ihm —im Kopfe كوزلرى چقوره قاچمش ‖ —er Schnee (ايچنه كومولنه‌جك درجه‌ده) چوق قار ‖ in tiefen Gedanken stehen پك درين دوشونمك ‖ einen Ton —er singen بر پرده اشاغى تغنى ايتمك ‖ im--sten Winter قيشك اك شدتلى ، اك جيوجيولى زمانده ، اك شدتلى صغوقلرده ، قيشك تام اورته‌سنده ‖ (بحر) —er Grund غايت درين محل ‖ (das Schiff) geht 3 Me'ter— كمينك صوكسيمى اوچ متره‌در ، اوچ متره صو كسيمى وار .

Tief„... (ـ...) —bewegt (ص) صوك درجه متهيج ، متأثر ‖ —blick (ا م) يوقاريدن آشاغى ، درينجه ايديلان نظر ‖ كسكين ، انسانك ، برشيئك درونى كشف ايدرجه‌سنه ، كوررجه‌سنه باقيش ‖ —land تسويه‌سى آلچاق اولان ، چقور ممالك ويا اراضى ‖ —loth (ا لا) (بحر) دكزك درين محللرينى اسقانديله يارار قورشون ‖ —messer (ا م) اسقانديل (آلتى) .

Tiefe (ـَـ ا مؤ) ㊿ [tief] درينلك ، عمق ، چقورلق چقور ‖ (موسيق) صدانك اشاغيلغى ، قالينلاشمسى ‖ (ع) برقطعه‌نك عمق ، درينلكى ‖ بوغاز ، يار ، اوچوروم .

Tiefen (فع متع و فع لا +) ㉑ a. درينلتمك ، چقورلشديرمق ، درينلشمك ‖ (بحر) دكزك درينلكى آلت واسطه‌سيله اولچمك ، اسقانديل ايتمك .

Tiegel (ـَـ ا م) a. ㊵ [قديم آلمانجه tëgel لاتينجه te'gula] تجره ‖ (كيميا صنع) درونده اوته برى ارتمكه مخصوص ازابه قابى ، بوطه .

Ti(e)ne (ـَـ ا مؤ) ㊿ [لاتينجه tina] صوفوجيسى .

Tiger (ـَـ ا م) a. ㊵ —in (ا مؤ) ㊿ قاپلان (اركك ، ديشى) ؛ پلنك .

Tiger„... (ـ...) —decke (ا مؤ) ، —fell (ا لا) ، —haut (ا مؤ) قاپلان پوستى ، دريسى .

Tigern (ـَـ فع متع) a. ㉑ [Tiger] قاپلان دريسى كبى بنكلمك ،

Tigris (ـَـ ا خا م) (inv.) (جغر) آسياى صغريده جارى دجله نهرى .

Tilde (ـَـ ا مؤ) ㊿ (غرا) برحرفك اوزرينه قونيلان تخفيف صدا اشارتى ‖ تكرار اشارتى .

Tilgen (ـَـ فع متع) a. ㉑ [قديم آلمانجه tiligôn كلمه‌سنه منسوب] آزالتمق ، بتورمك ‖ محو و هلاك ايتمك ، امحا ايتمك ‖ سيلمك ‖ eine Schuld— (تأديه ويا آخر صورتيله) امحاى دين ايتمك ، اوده‌يوب بتورمك ‖ ترقين ايتمك ‖ حك وابطال ايتمك .

Timokratie (ـَـ ـَـ ـَـ ا مؤ) ㊿ [روم] تيموقراتى .

Timur (ـَـ ا خا لا) ㊻ der lahme— تيمورلنك .

Tingi(e)ren (ـَـ فع متع) a. ㉑ [لاتينجه] بويامق صبغ ايتمك (= färben) ‖ (كيميا حكمه) برجسمك اقسام مؤثره‌سنى چيقارمق .

بويله‌ده ياپيله بيلور ‖ (ا لا) b. ㊵ (sans pl.) (ضرمثل) سويلمك بشقه ياپمق Sagen und Thun ist zweierlei بشقه ، وعد بشقه اجرا بشقه .

Thun„... (ـ...) —fisch (ا م) (تاطبيعه) اوركينوس ، استاوريد بالغنك آزمه‌سى .

Thunlich (ـَـ ص) ㉑ [thun] قابل اجرا ، ياپيله بيلور ، ممكن ، شايان توصيه .

Thunn (ـَـ ا م) ㊳ (تا طبيه) = Thun-fisch .

Thu-nicht-gut (ـَـ ا م) ㊻ حايلاز ، يراماز ، خيرسز (مرا . Taugenichts) .

Thür (ـَـ ا مؤ) ㊾ (مرا . Thüre) .

Thür„... (ـ...) قپو رزه‌سى ‖ —angel (ا مؤ) قپو رزه‌سى ‖ —flügel (ا م) قپو قناتى ‖ —hüter (ا م) قپوجى ، قواص ‖ —klinke (ا مؤ) قپو مندالى ‖ —riegel (ا م) قپو سورمه‌سى ‖ —schwelle (ا مؤ) قپو اشيكى .

Thürchen (ـَـ ا لا) b. ㊵ (Thür كلمه‌سنك صورت تصغيريه‌سى) قپوجق ، كوچوك قپو ‖ سورمه قپاق ‖ (ماكنه‌ده) سوپاپ .

Thür(e) (ـ) ـَـ ا مؤ) ㊿ [قديم آلمانجه Thor:turi ! كلمه‌سنه منسوب] او ، اوطه ، آخور ، دولاب وامثالنك قپوسى ‖ Jemandem die —weisen ‖ Haus-thür = اكثريتله ياخود : برينه سوقاق قپوسى كوسترمك ، برينى قوغمق ، قپو طيشارى ايتمك ‖ پيوك برقپوده بولنان كوچوك قپو .

Thüringen (ـَـ ا خا لا gh ـ) b. ㊵ (جغر) آلمانيه‌نك تورينكه‌ن قطعه‌سى ،

Thurm (ـَـ ا م) ㉛ [قديم آلمانجه turri = لاتينجه turris] قله (كذلك مجازى اولەرق : مناره كبى يوكسك ، بوجه اولان) ‖ حصار قله‌سى ، قلعه ، برج ‖ حبسخانه ، كورك محلى

Thurm„... (ـ...) —Falk (e) (ا م) (تا طبيعه) موعول ، يؤيؤ دنيلان قوش .

Thürmen (ـَـ فع متع) a. ㉑ [Thurm] مناره كبى يوكسلتمك ، ييغمق ، چيقمق ‖ (طشره لسانى اوله‌رق) (مرا. einkerkern) برينى حبسه آتمق ‖ (فع لا+) Jemand— قله كبى چيقمق ، يوكسلمك ، طاغ كبى ييغلمق ، تپه‌سى sich— بتوطلره قاريشمق .

thut , Thust (ـ) (thun فعلنك زمان حال صيغه‌سنك ايكنجى واوچنجى مفرد شخصلارى)

Thymian (- (ـ) ـَـ ا م) ㊳ [لاتينجه] (نبا) يبانى ككيك .

Tiara (ـَـ ا مؤ) (مفردى . 'inv جمعى —s) [روم] پاپانك اوچ قاتلى تاجى .

Tiber (ـَـ ا خا م) a. ㊵ ، اكثريا (ا مؤ) (inv.) (جغر) ايتالياده جارى وساحلنده روماشهرى بولنان تيبرنهرى .

Tibet (ـَـ ا خا لا) ㊻ (جغر) آسياده واقع تيبت قطعه‌سى ‖ بوراده چيقان يوك .

Tick (ـَ حر ند) تيق ‖ ! tack— طيق طاق ! ، طيق طيق ! ‖ ! — طاتوق وامثالى ايچون چاغيرمق خصوصنده (تيق تيق !) بيلى بيلى ! ‖ (ا م) einen —haben كنديني بكنمك .

Tinkel (ـّ ا م) a. ⑩ [هندجه] (تبا) (معد) تنكار، بوريت سود ،

Tinktur (ـّ ا مؤ) ⑭ [لاتينجه] بويا ، رنك ، لون.

Tinte (ـّ ا مؤ) ⑮ [قديم آلمانجه tincta اولوب لاتينجه färben دن] (كذلك Dinte) مركب || (مجا ، ضرب مثل) Jemand in die—bringen, führen برينى صيقنتى يه صوقمق ، برينه اويون اتمك || (يالكز : Tinte) (رساملقده) بويا بونك رنك ودرجه‌سى .

Tinten„ ... (ـّ....) —flasche (امؤ) بوياشيشه‌سى || —schwarz (ص) (مركب) اوجاق قورومى ، كمور كبى قاره || —fass (ا لا) مركب حقه‌سى ، يازى طاقمى || —flecks (ا م) مركب لكه‌سى ، صيچرامه‌سى .

tintig . Tinticht (ـّ ص) ㉑ [Tinte] مركبه بكزه‌يان ، مركب كبى || — dieser Wein schmeckt بوشرابك مركب كبى برلذتى وار ، بوشرابك طادى مركبه بكزييور .

Tippel (ـّ ا م) (ا لا) a. ⑩ نقطه || etwas bis auf's —chen wissen برشيئى اك اوفاق تفرعاتنه ، جزئياتنه واريجه‌يه دكين بيلمك ، برشيئك كنهنه ، غوامضنه واقف اولمق.

Tippen (ـّ فه متعه وفعه لا+) a. ㉑ پارمق اوجيله خفيفجه طوقونمق .

Tirade (ـّ ـّ ا مؤ) ⑮ [فر] چكيش || قطعه ، فقره || (ايتا) بر اويونجينك اوزون سوزى ، سويلديكى ، آكلاتديغى اوزون فقره .

㉑ a. (فعه لا+ ti-râle-yi-rĕne) **Tirailli(e)ren** [فر] (ع) اوفق آوجى محاربه‌سى اتمك .

Tirol (ـّ ـ ا خا لا) ㊻ (جغر) (مه‌ران قربنده مبنى كوشك ، حصار) تيرول || (آوستريا ولايتلرندن) تيرول .

Tisch (ـّ ا م) ㊳ [قديم آلمانجه tisc اولوب لاتينجه discus دن] ماصه ، يمك ماصه‌سى || einen guten —führen ايو يمك ايچمك ، سفره‌سى مميز اولمق || von— und Bett اوندن بارقندن ، مالندن ملكندن اولمق ، آيراق || Jemand zu – e laden برينى يمكه كيتمك zu —e gehen يمكه دعوت اتمك || vor (nach) —e يمكدن اول (صكره) .

Tisch„ ... (ـّ....) —geräth (ا لا) سفره طاقمى || —besteck (ا لا) سفره‌يه قونيلان چتال قاشيق طاباق وحولى || —gänger (ا م) (بر يرده) يمكه آبونه لى اولان كمسه || —gast (ا م) (يمكه) دعوت اولنان مسافر ، دعوتلى || —geld (ا لا) يمك ، پانسيون پاره‌سى .

Tischen (ـّ فه لا+ وفعه متعه) a. c. ㉑ [Tisch] نادراً مستعمل اولوب : سفره چيقارمق ، ترتيب وتنظيم اتمك || سفره‌يه اوطورمق ، سفره‌ده بولنمق ، يمك يمك .

Tischler (ـّ ام) a. ⑩ [Tisch] مرانغوز ، طوغرامه‌جى ، —(Kunst =) طوشانجى ، سيلمه‌جى .

Titel (ـّ ا م) a. ⑩ [لاتينجه ti'tulus] عنوان ، لقب || der— Graf (ياخود : eines Grafen) برقونت (وياقونتك) عنوانى ، قونتلق (لقبى ، رتبه‌سى) Jemandem den— Fürst geben برينه پرنسلك عنوانى توجيه اتمك ؛ برينه پرنس ديه خطاب اتمك .

Titel„ ... (ـّ....) —kopf (ام) (بر بند و امثالى حقنده) سرلوحه || القاب .

Tituli(e)ren (ـّ ـّ ـّ فه متعه) a. ㉑ [لاتينجه] = be-titeln : مثلا — „Herzog" Jemand برينى دوقه يازمق ، برينه دوقه‌لق توجيه اتمك ، دوقه‌لق صفتى ، پايه‌سى ويرمك .

Toast (tôste) تلفظ اولنورسه‌ده فقط غلط اولەرق اكثريا : tô-ă'st'e تلفظ اولنور ا م) ㊳ و ㊻ [فى الاصل geröstete] [انكليز] Brot-schnitte (برى ، برشى حقنده نطق ايراديله) ادارهٔ اقداح اتمه .

Toben (ـّ فه لا+) a. ㉑ [قديم آلمانجه topôn ؛ Taub كلمه‌سنه منسوب] كورولتى ، پاتيردى اتمك ، تلاش ، ولوله ، شماته اتمك ، قيامت قوپارمق ، پايغاره اتمك ، حدتله حايقيرمق .

Tochter (ـّ امؤ) مفردى (inv.) جمعى ㉕ [قديم آلمانجه tohtar = روجه thyga'ter] قيز اولاد ، كريمه (كذلك كنج برقادينه قارشو ايديلان خطاب مشفقانه) || die Töchter des (Hauses) اوك ، خانه‌نك قزلرى .

Tochter„ ... (ـّ....) —anstalt (امؤ) شعبه || —staat (ا م) ، Schwieger = sohn= (ا م) —mann —stadt (امؤ) (برمحلدن مهاجرتله آيريلان كسه‌لرك واردقلرى يرلرده تشكيل ايتدكارى) حكومت ، شهر ، مستعمرات .

Töchter„ ... (ـّ....) —schule (امؤ) قز مكتبى || höhere— schule اناثه مخصوص مكتب عالى ، قيزمكتبنك يوكى .

Tocki(e)ren (ـّ ـّ فعه لا+) a. ㉑ [ايتاليانجه tocca're] (ايچركن قدحلرى) توقه اتمك || (رسامالقده) قالين ، قبا چيزكيلرله ترسيم اتمك .

Tod (ـّ ام) ㊳ [قديم آلمانجه tôd ؛ روجه thanei'n] sterben كلمه‌سنه متقارن] اولوم ، ميت (جمعى نادراً مستعمل اولوب آنك يرينه اكثريا : Todes-fälle) || auf den— : ياخود (zum —e) verwundet اولوم حالنده يارەلى ، يارەسى اولومى انتاج ايده‌جك صورتده تهلكه‌لى ، مهلك صورتده مجروح || zum —e betrübt صوك درجه‌ده ، فنا حالده محزون ، متألم || (عد) وفات اتمه ، فوت اولمه || Geld oder—! يامالى ياجانى! || ich will des —es sein! اه جانمى آلسه! ich will den— an dem Bissen essen, wenn...! آلسون! || Jemand vom —e اكر . . . سه‌م صوك لقمه‌م اولسون || sich zu —e lachen برينى اولومدن قورتارمق || erretten كولمكدن قيريلمق ، كولمكدن اولمك .

Tod„ ... (ـّ....) —krank (ص) اولوم حالنده خسته || —müde (ص) فنا حالده يورغون ، قيلداتمغه مجالى اولميه‌جق درجه‌ده يورولمش .

Todes„ ... (ـّ....) —bleich ، —blass (ص) موميا كبى ، اولوكبى صاپ صارى ، بالمومى كبى صارارمش || —angst (امؤ) اولوم قورقوسى || پك فنا حالده قورقو || —anzeige (امؤ) برينك وفاتنى مشعر يازيلان كاغد ، كوندريلان ، ويريلان خبر || —fall (ا م) وفيات || —strafe (امؤ) اعدام جزاسى || —urtheil (ا لا) اعدام حكمى || —wunde (امؤ) تداويسى مشكل ، غيرقابل يارە ، افلاح اولمز ، صاحبنى كوتوران جريحه .

Todt (ـّ ص) ㉑ [قديم آلمانجه tôd اولوب sterben معناسنه اولان tottwan دن] اولمش ، وفات اتمش ، فوت اولمش || جانسز ، بيروح ، اولو || —es Kapita'l برقازانج

كثيرميان ، فائضه ويرلميان ويا آخر صورتله استعمال اولنميان آقچه || سوكمش ، اولمش || خالى || (معدن قويولرنده) es — sich — schießen معدنى بولنميان طاغ ، قيالق || Gebirge انفجار ايتمك (تفنك طبانجه وامثاليله) .

Todt„... (ـَ...) —geboren (ص) اولوطوغان ، طوغمش || —schlag (ام) اوروب اولديرمه ، قتل || —schläger (ا م) قاتل ، قاتلى || باشى قورشونلى صوپا ، باستون (= Lebens=retter) .

Todten„... (ـَـُ...) —gebe't (ا لا) موتالر ايچون ايديلان ، اوقونان دعا || —kalt (ص) اولو كبى صوغوق || —bett (الا) = Sterbe=bett || —fleck (ا م) مورارمش ير ، چوروك || —gräber (ا م) مزارجى || (تا طبيعه) مزارجى بوجكى || —hand (ا مؤ) اولونك الى || اولو الى كبى صغوق اولان ال || —hemd (ا لا) كفن || —marsch (ا م) (موسيق) جنازه آلايلرنده چالينان هوا || —stadt (ا مؤ) مقبره ، مزارستان ، مشالق || —uhr (ا مؤ) تحته دروننده يشايان آغاج قوردى .

Tödten (ـُـَ فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا) b. ㉑ [قديم آلمانجه tôtan todt machen] اولديرمك ، اتلاف ، اعدام ايتمك ، قتل ايتمك || Du sollst nicht— (قتلدن قطعياً اجتناب ايت) قتل حرامدر || اولديرمك ، سينديرمك ، ياقمق ، ازمك ، يوشاتمق ، قيرمق .

Tödter (ـُـَ ام) a. ㊵ (نادراً مستعملدر) = Mörder.

Tödtlich (ـُـَ ص) ㉔ [Tod] اولديريجى ، موتى موجب اولان ، مهلك || خونريزانه || Jemanden —hassen برندن فناحالده ، صوك درجه‌ده نفرت ايتمك .

Töffel (ـَـُ ا م) a. ㊵ (واقتيز اسمى) ، كذلك مجازى اوله‌رق = Stoffel .

Toilette (tŏa-lè'-tĕ ا مؤ) [فر] توالت ماصه‌سى ، طاقمى || توالت || (ein wenig) — machen برتوالت ياپمق ، براز سوسلنمك .

Toleranz (ـُـَ ا مؤ) ㊾ [لاتينجه] مساعده ، مسامحه ، ايتمك ، خوش كورمه ، تحمل ، اغماض عين؛ عدم تعصب .

Toleri(e)ren (ـُـَـَ فعـ متعـ) a. ㉑ [لاتينجه] مساعده مسامحه ايتمك ، خوش كورمك .

Toll (ـُ ص) ㉔ [قديم آلمانجه tol töricht] ديوانه ، دلى ، مجنون ، مختل الشعور ، قاچيق ، قودورمش ، پك زياده دليرمش || er Hund — قودورمش كوپك || Jemandem den Kopf ganz —machen برينك (كورولتى وامثاليله) قفاسنى سرسم ايتمك || (تخف) das Tollste dabei بونده ، (بونك) الك تحف اولان ، الك تحفى ، الك زياده كوله‌جكم كلان ، كولديكم شى || es ging sehr—her پك آلاويره ايدى || —und voll كوركوتوك سرخوش || wie— چلديرمش كبى .

Toll„... (ـُ...) —keere (ا مؤ) (نبـا) = Bellado'nna || —haus (ا لا) = Irren=heil-an= || —kraut (ا لا) (نبا) = Bellado'nna || —kühn || stalt (ص) دليجه‌سنه جسور ، صوك درجه كوزو پك اولان || —wuth (ا مؤ) قودورمه .

Tolle (ـُ ا مؤ) ㊸ (sans pl.) [Dolde] قوشلرك تپه‌لك توكى || انسانلرك آلننده بولنان پرچم .

Tollen ـُ فعـ لا ±) a. ㉑ دلى كبى كورولتى ، پاتيردى ايتمك || [Tolle] (فعـ متعـ) قيرمه ياپمق ؛ لوله لوله ياپمق || das Haar— صاچلرى قيوريجق ياپمق .

Tollheit (ـُ ا مؤ) (sans pl.) ㊾ [toll] دليلك ، جنت ، چيلغينلق || قودورمه .

Tölpeln (ـُ فعـ متعـ ±) قبا قبا ، سومسوك سومسوك يوريمك .

Tomba(c)k (ـُ ا م (آ لا) (sans pl.) ㊳ [مالايجه] (صنعـ) (معد) باقيرله چينقودن مخلوط معدن ، تومباق || weißer— بياض باقير .

Ton (ـُ ا م) ㉛ [اورته آلمانجه dôn لاتينجه to'nus] صدانك پرده‌سى ، نغمه || مقام ، آواز || in einem hohen —e يوكسك پرده‌دن ، يوكسك سسله سويلمك || in spöttischem —e reden استهزا ايدر برسسله || ياخود :) es ist jetzt feiner— gehört zum feinen Tone) , zu... شمدى ... مقبول ، موده اولان ، شمدى ... مقبولدر ، مستحسندر ... پكيور ، عادت || (موسيق) ايكى پرده آره‌سنه || Klang=farbe= || سس ، صدا .

Ton„... (ـُ...) —angeber (ا م) برجمعيتده ال باشيلق ايدن || —druck (ا م) رنكلى باصمه || —halle (ا مؤ) قونسر صالونى || — leiter (ا مؤ) موسيقيده اساس سسلرى پرده‌لرينك صره‌سنى كوسترن خط قدمه‌سى ، مقياس اصوات .

Tönen (ـُـَ فعـ لا + وفعـ متعـ) a. ㉑ اوتمك ، سس ويرمك ، صدا چيقارمق ، قولاغه عكس ايتمك .

Tonisch (ـُـَ ص) ㉔ (حفظ الصحه واجزاجيلقده) مقوى .

Tonka„... (ـُـَ...) —baum (ا م) (نبـا) قومارو ، طونقا آغاجى .

Tonne (ـُـَ ا مؤ) ㊸) [اورته لاتينجه tunna] طون ، طونيلاته ، بيك كيلو غراملق اولچى || بيوك فوچى ، واريل (باريل) .

Tonnen„... (ـُـَ...) —butter (ا مؤ) باريل ، فوچى ياغى || —pech (الا) سياه زفت || —reifen (ا م) (صنعـ) فوچى چنبرى .

Tonsur (ـُـَ ا مؤ) ㊾ [لاتينجه] قتولك پاپاسلرينك باشلرينك تپه‌سنده‌كى تراشلرى || بوتراشك اجراسى آيينى .

Topas (ـُـَ ا م) (مفردى ㉖ جمعى ، ㊱) [روم] (معد) ياقوت اصفر دنيلان صارى قيمتلى طاش.

Topf (ـُ ا م) ㉛ [قديم آلمانجه toph : taufen كلمه‌سنك اساسنه منسوب] قاب ، چناق ، چوملك ، پوطه || صاقسى || —(Fleisch) كووج ، طوپراق تنجره .

Topf„ ... (ـُ...) —blume (ا مؤ) ، —gewächs (ا لا) = —pflanze (ا مؤ) صاقسيده يتشديريلور ، صاقسى‌يه ديكيلور فدان وياچيچك || —lecker (ا م) (عمو) چناق يالايجى ، آچ كوزلى || —gucker (ا م) الئاوفاق شيشه‌يله قاريشان .

Töpfchen (ـُـَ ا لا) b. ㊵ (Topf كلمه‌سنك صورت تصغيريه‌سى) اوفق چناق ، چوملك || (ضر مثل) — Jedes findet sein Deckelchen تنجره يوارلنور قپاغنى بولور .

Töpfer (ـُـَ ا م) a. ㊵ [Topf] (صنعـ) چناق ، چوملك ، صاقسى ياپان ، صاتان كمسه .

Topograph (ـُـَـَ ا م) ㉛ [روم] اراضينك خريطه‌سنى آلان ، ياپان .

Trab (ـُ وـَ ا م) ⑲ سرعتلى، لينك، طيريس —reiten
طيريس كيتمك (حيوانلر) ‖ in — setzen طيريسه قالديرمق ،
قالقمق ‖ warte! Dich werde ich auf den— bringen
طور ! بن سنى شمدى جانلانديريرم .

Trabant (ـَ ـَ ا م) ⑤① [ايتاليانجه traba'nte]
قديم مزراقلى سوارى ‖ معيت، اشقيا وامثالى عونه‌سى ‖ (هيئة)
بر سياره‌نك اطرافنده كنديسيله برلكده دونن سياره ، پيك .

Traben (ـَ فع لا ±) a. ㉑ [Trab] (حيوانات
بارگير ، انسان حقنده) طيريس ، لينك كيتمك .

Traber (ـَ ـَ ا م) a. ④⓪ [traben] (فروسيت)
لينك ، طيريس كيدن حيوان

Träber (ـَ جمع مؤ) (*inv.*) شراب تورتوسى ، بيرا
اعمالنه مخصوص قايناديلمش آرپه وامثالى .

Tracht (ـُ ا مؤ) ⑲ [tragen] كيغه ، اصول وطرز
تلبس ‖ قوستوم ، البسه ‖ يوك (Holz)— اودون يوكى، بر
يوكلك اودون ‖ (Last) eines Esels— (برمركبك كوتوره
بيله‌جكى يوك، برمركبك يوكى) برمركب يوكى ‖ Schläge — طياق،
كوتك ‖ كدى، كوپك وامثالنك بردن طاشيه بيلدكلرى وطوغوره
بيلدكلرى ياورو مقدارى ‖ (معما) برديرك وامثالنك چكه
بيله‌جكى ثقلت مقدارى .

Trachten (ـَ فع لا +) [قديم آلمانجه trahtôn
لاتينجه tractus دن مأخوذ] —nach etwas برشيئه ايچون
دوشونمك ، فرصت كوزلمك؛ چالشمق ، اوغراشمق، صواشمق،
برشيئى استمك ؛ ايجابنه باقمق ‖ nach Geld— پاره قزانمغه،
ايدنمكه باقمق .

Trächtig (ـَ ص) ㉑ [Tracht] (عملى ديشى حيوانات
حقنده) گبه .

Traci(e)ren (ـَ ss ـَ فع متعه) (انشاآت ، شمندوفر
(ع) استحكاماتده) بنا وانشا اولنه‌جق شيئك خطوط اصليه
واساسى چيزمك ، برده كوسترمك .

Traf (ـَ) (treffen فعلنك زمان حال ماضى‌سنك برنجى
واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Träfe (ـَ) (treffen فعلنك صيغهٔ التزاميه‌سنك ماضى
صورتنك برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Trag ,, ... (ـُ...) ، **Trage** (ـَ...) —lohn (ا م)
تقليه ، حماليه پاره‌سى ‖ —bahre (ا مؤ) ال دتسكيره‌سى،
تقليه دتسكيره‌سى ‖ —band (ا لا) = Hosen = träger
‖ — butte (ا مؤ) آرقه‌ده طاشينور (حمال) كوفه‌سى ،
فوجيسى ‖ —himmel (ا م) قاريوله قبه‌سى ، طوانى ‖
—riemen (ا م) چانطه ، كوفه و امثالنك قايشلرى ‖
—sessel (ا م) ايچنده اوتورلديغى حالده ساترلرى طرفندن
طاشينه بيلور صنداليه ، سديه ‖ —stuhl — (ا م) =,,—
‖ sessel — weite برسلاحك صوك ، نهايت مترلى .

Tragbar (ـَ ص) ㉑ [tragen] كوتوريله بيلور ،
قابل نقل، طاشنمسى ممكن ‖ in der Tasche— جيبده طاشينور
طاشينه بيلور ‖ Apotheke (Feld =) e — (الده طاشينه
بيلور) يول اجزا طاقمى ‖ كييلير بيلور، قابل تلبس ‖ ميوه‌لى،
اوزرنده ميوه‌سى بولنان ، محصوللى .

Trage (ـَ ا مؤ) ⑤③ [tragen] سديه ، دتسكيره.

Trage ,, ... (ـُ...) (مرا) . Trag ,, ...) .

Topp (ـُ ا م) ③⑧ [آشاغى آلمانجه ؛ Gipfel] (بحر)
هر ديكيلى آغاجك تپه‌سى .

Toppenant (ـَ ـَ ا مؤ) ⑲ [Topp] (بحر) گمينك
ديركاريله آرتمه‌لرى آره‌سنه اوزانمش ايپ ، ياقه چليكى ايپى .

Torf (ـُ ا م) ③⑧ ياخود ③① [آشاغى آلمانجه torf
Rasen] چوروموش وياڭغه صالح ، نبات انقاضى ، تورب .

Torkeln (ـُ فع لا ±) a. ㉑ (سرخوشلر حقنده)
ييقلمق، اورسه‌بوجا يورمك، اوديوارسنك بوديوار بنم‌يورمك.

Tornister (ـَ ـَ ا م) a. ④⓪ [مجارجه tarisznya
Vorraths=sack] چانطه ، عسكر چانطه‌سى .

Torpeder (ـَ ـَ ا م) a. ④⓪ [Torpe'do] (بحر)
توربيل كميسى، طوربيل استيبوتى .

Torpedi(e)ren (ـَ ـَ ـَ فع متعه) a. ㉑ توربيل قويمق.
دكز لغمى ياتمق.

Torpedo (ـَ ـَ ا م) ⑤⑥ (بحر) [اسپانيوليجه] (تا طبيعه)
Zitter=rochen = ‖ دكز لغمى ، توربيل .

Torso (ـَ ـُ ا م) ⑤⑥ [ايتا] (مجسم بر رسمك، برهيكلك)
بدنى .

Tort (ـُ ، torte ا م) ③⑧ (جمع نادر) [فر] درد ،
غدر، اذيت، بلا، راحتسزلق ‖ Jemandem einen—anthun
برينك باشنه برشيئ مسلط ايتمك ، باشى درده صوقمق ‖
Jemandem etwas zum— thun برشيئى برينك بورنندن
كتيرمك ، درد ايتمك .

Torte (ـُ ا مؤ) ⑤③ [لاتينجه gewundenes torta
Gebäck] تورتا، ايچنه ميوه قاتيلان طاتلى، خموراپشى.

Tortur (ـَ ـُ ا م) ⑲ [لاتينجه] اشكنجه ، عقوبت ،
عذاب ، زحمت ، اذيت .

Tory (ـَ ـُ ا م) ⑤⑥ (جمع Tories) [انكليزجه
Whig كلمه‌سنك مقابلى) انكلتره‌ده محافظه‌كاران فرقه‌سى
اعضاسندن اولان كمسه .

Tosen (ـَ فع لا ±) c. ㉑ [قديم آلمانجه dôsôn
على الخصوص (روزكار ، طالغه حقنده) كورولتى ، پاتيردى
ايله قوپوب گلمك ، ايكليه‌رك حركت ايتمك ، اورته‌لغى ، ييقمق،
قيامت قوپارمق .

Total (ـُ ـَ ص) ㉑ [لاتينجه] عمومى ، كافه ، بتون ،
كلى ، مجموع ، يكون .

Touchi(e)ren (ـَ touch فع متعه) a. ㉑ [فر]
طوقونمق ، اللمك ‖ كلفان بكلرنجه = be-leidigen .

Tour (فرانسزجه تلفظ اولنور ا مؤ) بربره كيديش ،
كزينتى ، اوفق سياحت ، يوله چيقمه ، دور ، طولاشمه ‖ كلامده
پاپيلان اداره ‖ رقص ، اويونده ايديلان، اولان دونيش، دونمه؛
اكرق،طاقه‌صاچ ‖ (einen Wagen) auf (die) — nehmen
بر آرابه‌يى بر دولاشمغه ، كزمكه كيرالمق ، طوتمق ‖ (ع)
außer der (nach der)—avanciren صره‌دن خارج اوله‌رق
(قدمى گله‌رك ، قدمله) ترفيع ايتمك ، ايلرولمك .

Tour,,... (ـَ...) —bille't (bi'lle-yê'le ... لا)
—(und) Retour = Beförderung ‖ كيتمه بيلق (ا مؤ)
كيدوب گله .

Tower (تلفظ اولنور ا م tâu-ĕr') a.④⓪ [انكليزجه
Thurm =] لوندره قله‌سى .

شرق[Trakeh nen (40) a. (ــَـ ا م) **Trakehner**
پروسیاده برکوی و حارای قرالی] تراکه‌نەر ، تراکەن(بارکیر).
Trakt (ـُ ا م) (38) [لاتینجه] برطاغ و الخ‌نك جهت
جریانی ، ورسان .
Traktament (ـَـ ا لا) (38) ضیافت ‖ هدیه،پیشکش
(ع) معاش .
Traktat (ـَـ ا م) (38) [لاتینجه] معاهده، قونطورات
مقاوله ، پازارلق .
(21) a. (± فعـ متعـ و فعـ لا ـــَـ) **Trakti(e)ren**
be-handeln= معامله ایتمك ، قوللانمق ‖ ضیافت ویرمك،
پیشکش چکمك .
Tralje ، **Tralge** (ـَـ ا مؤ) (53) (صنعـ) برپارمقلغك
(تیمور) چبوقلری ، برمردیونك پارمقلقلرندن بهری .
سسی [trala] (21) a. (± فعـ لا ـَـ) **Trällern**
تتره‌ده‌رك شرق سویلك ، مرلدانه‌رق تغنی ایتمك .
Outram انکلیزجه] (trè-mᵉ „ ...) **Tram„...**
نامنده‌کی ۱۷۹۰ سنه‌سنده‌کی موجدانکلیز مهندسنك „-tᵉ-ou'ä
-rèmᵉ تلفظ اولنور“ اسمندن محرف] —bahn (ا مؤ)
ترامواى ‖ —wagen (ا م) ترامواى عربه‌سی ‖ —way
(صورت تلفظی . oué ا م) —bahn= .
[آشاغی آلمانجه] trampfen (21) a. (ـَـ) **Trempeln**
(فعـ لا +) ایکیسیده (عمو) آیاقلریله تپمك ‖ آیاقلرینی
سورویه‌رك ، صاللایه‌رق یوریمك ‖ auf etwas— برشیئی
آیاقلرینك آلتنه آلمق ، چکنمك ، اوزرنده تپنمك .
Trampolin (ـَـ ا م) (38) [ایتالیانجه] جانبازلرك
صیچرامالریچون قوللاندقلری تخته .
Tranchee (فرانسزجه تلفظ اولنور ا مؤ) [فر] (ع)
= Lauf = graben .
(21) a. (فعـ متعـ tran-chi-’ĕrᵉ) **Tranchi(e)ren**
—(الخ) einen Braten) (بر ات والخ قزارتمه‌سی) دیلم‌دیلم
طوغرامق، کسمك ، دیلمك .
Trank (ـُ) (trinken فعلنك زمان حال صیغه‌سنك
ماضی صورتنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .
Trank (ـُ ا م) (31) [trinken] ایچکی ، ایچیله‌جك ،
شرب اولنه‌جق شی، مشروبات ‖ Speise und— (مأکولات
ومشروبات) ییه‌جك ایچه‌جك ‖ (طب) اکثریا : Tränkchen
(ـُ ا لا) b. (40) (داخلاً آلنه‌جق صولی وچوقجه ایچیلور
علاج) ایچیله‌جك علاج، جرعه ، مطبوخ، شربت ، خسته‌لره
ایچریلور قایناتلمش برشی مغلی‖ حیوانلره صومقامنده ویریلان
وایچه‌جك ، آرپه اونی وامثالی شیلر قاریشدیریلان صو .
Tränk„... (ـُ....) —eimer (ا م) ، —faß (ا لا)
Trank = faß (ا لا) (حیواناتی صولامغه مخصوص قوغه ،
کردل) صولوق .
Tränke (ـَـ ا مؤ) (53) حیوانلرك صو ایچدکاری محل ‖
حیوانلره ویریلان (کپك وامثالی) صو .
(21) a. (فعـ مطا) sich— و (ـَـ فعـ متعـ) **Tränken**
[قدیم آلمانجه trenchan] Jemand— برینه ایچه‌جك
برشی ویرمك ، برینه برشی ایچورمك ، حرارتنی دفع ایتمك ،
برشی ایتمك ، دفع حرارت ایتمك ‖ (ein Kind)— برچوجغه
مه ویرمك ، سود ویرمك ‖ der Regen hat die Felder

Träge (ـَـ صـ) (24) [قدیم آلمانجه träki] آغیر ،
یواش، مسامحه‌جی، اهمالجی، اویقوده کبی طوران، اویوشوق،
تنبل ، مسکین ، جانسز ، میزمیز ، میمینتی .
Tragen (ـَـ فعـ متعـ) 2. (20) [قدیم آلمانجه trakan
= لاتینجه tra'here] کوتورمك، طاشیمق ‖ (مجا) Jemand
auf den Händen— برینی اللرینك (باشی) اوزرنده‌طاشیمق،
فوق العاده اعتبار ایتمك ‖ Zinsen— فائض کتیرمك ‖
der Rock läßt leicht zu— ‖ طاشنمسی قولای ، سهل النقل
ich trage ‖ (بو) البسه دها کییله بیلور ‖ sich noch—
(بوتین) بن اکثریت اوزره چزمه ، gewöhnlich Stiefel
کیه‌رم ‖ die (Stiefel) schief— چزمه‌لرینی ، قوندره‌لرینی
چارپولتمق ‖ nach etwas Verlangen— برشیئی آرزو ایتمك
(die Bäume) ‖ مصرفی چکمك، پاره‌سنی ویرمك ‖ die Kosten—
آغاجلرك میوه‌سی پك چوق، پك چوق ویریورلر . —sehr reichlich
ein Korn trägt sechzigfältig برحبه‌دن آلتمش دانه حاصل
اولور، اولیور ، ... بره آلتمش (محصول) ویریور ‖ (dieser
Baum) fängt an zu— بوآغاج ویرمکه باشلایور ‖ (فعـ لا +)
چکمك ‖ an etwas schwer zu —haben برشیده چکه‌جکی
اولمق ‖ (فعـ مطا) (عمو) sich nach Hause— اوینه کیتمك، کیرمك
sich mit etwas (herum)— برشیئله مشغول اولمق، اوینامق،
اشتغال ایتمك ‖ man trägt sich mit dem Gerücht اورته
لقده برلقردی دوران ایدیورکه ، هرکسك آغزنده سویلنوب
طورییور ‖ sich müde— برشیئی کوتوره کوتوره ، طاشیه
طاشیه یورولمق ‖ sich sauber— تمیز کزمك ‖ (dies Tuch)
trägt sich leicht fadenscheinig بو چوقه نك حاوی چابوق
دوکیلیور .
Träger (ـَـ ا م) a. (40) (sans pl·) [tragen]
کوتوریجی، طاشیجی، =Dienst = mann حمال ‖ =(e)-Hausi
rer ‖ (تشر) بویون کمیکلرینك برنجیسی اولان حلقه کبی
کمیك ، فقرهٔ عنقیهٔ اولی ، اطلاس ‖ (نبا) =Staub = faden
‖ =Last = thier ‖ آنادیرکی ، طبان ،
Trägheit (ـَـ ا مؤ) (49) [träge] تنبللك، مسکینلك
کوشکلك ‖ (حفظ الصحه) natürliche— صوتوق قانلیلق،
طبیعی اولان آغیرلق .
Tragiker (ـــ gh ـَـ ا م) a. (40) [روم] هائله، درام
یازان شاعر ‖ =Tragö'de .
Tragi-komödi-e (ـ (ـ) ـَـ ـــ gh ـَـ ا مؤ) (53)
هائلهٔ مضحکه .
Tragöde (ـَـ ا م) (52) هائله، درام اوینایان اویونجی،
آقتور .
Tragödi-e (ـ (ـ) ـَـ ا مؤ) (53) [روم] اشخاص
مشهوره مابیننده واقع اولان اهمیتلی ماجرایی کوسترن
هولناك وآجیقلی شعر ، منظومه ؛ تیاترو کفته‌سی .
Train (فرانسزجه تلفظ اولنور ا م) (56) [فر] ترەن،
نقلیه .
Traini(e)ren (ـَـ trè فعـ متعـ) [فر] (چناستیقجی،
قوشو حیوانلری حقنده) تربیه وتعلیم ایتمك ، مسابقه‌یه ،
قوشویه حاضرلامق ، حاضرلمق .
Trajekt (ـُ y - ا م) (38) [لاتینجه] (کچید ، معبر)
کچمه ، عبور .

—schein (١ م) تزوجك وقوعبولديغى، عقد نكاح ايدلديكى
مشعر تنظيم قلنان تصديقنامه ‖ تأهل ايچون رخصت تذكرەسى،
رخصتنامه .

Traube (ـَ ١ مؤ) (55) [قديم آلمانجه trûpo]
— (Wein =) اوزوم، عنب، انكور، اوزوم صلقيمى ‖
(ضرمثل) bie —n sind sauer, (sagt der Fuchs, wenn
er sie nicht bekommen kann كدى يتيشەمديكى جكره پيس
دير (مش) .

Trauben„... (ـ...) —apfel (١ م) مسكت الماسى ‖
—geländer (١ لا) آصمه چارداغى ‖ —kamm (١ م)
دانه لرى قوپارلمش اوزوم صالقمى ‖ —lese (١ مؤ) =
Wein-lese ‖ —pilz (١ م) كوللمه ديئيلان اوزوم خستەلغى ‖
—zeit (١ مؤ) اوزوم كسيمى، باغ بوزومى زمانى .

Traubig (ـَ ص) (21) [Traube] طولو صالقم، اوزومى
چوق ‖ = trauben-artig .

Trau-en (ـَ فع لا + فع متع) و —sich (فع مطا)
a. (21) [قديم آلمانجه trûwên ‖ treu كلمەسنه منسوب]
—auf Jemand etwas برينه، برشيئه امنيت ايتمك، امنيق
اولمق، اعتمادى اولمق، اعتماد ايتمك ‖ dem Glück ist nicht
—zu انسان سعادتنه ، بختيارلغنه كوونەمامليدر ، سعادته
كوونمك اولمز ‖ فعل مطاوعت اولەرق = ge-trauen ‖
(فع متع) = kopuli(e)ren ‖ نكاح ايتمك، تزويج ايتمك ‖
sich — lassen اولنمك ، ازدواج، تزوج ايتمك .

Trau-er (ـَ ١ مؤ) (53) (sans pl.) [trauen]
يأس ، ماتم ، غائب ايديلان شى ايچون ايديلان تأثر وتأسف ،
كدر ‖ اولن برلسيچون طوتيلان ماتم ، يأس ‖ —haben يأس،
ماتم طوتمق ، ماتمده اولمق .

Trau-er„... (ـ...) —anzeige (١ مؤ) برينك
وفاتنى مشعر اعلان ، كوندريلان كاغد ‖ —binde (١ مؤ)
علامت ماتم اولمق اوزره قول وشاپقەيه صاريلان سياه تول ‖
—botschaft (١ مؤ) برينك وفاتى خبرى ‖ خبر كدورت اشتمال،
قره خبر ‖ —kleid (١ لا) ماتم البسەسى ‖ —kutsche جنازه
آرابەسى ‖ —marsch (١ م) (موسيق) جنازه آلايىنده
چالنان موسيق ، مارش .

Trau-ern (ـَ فعلا+) a. (21) [قديم آلمانجه trûrên
= آنغلو ساقسونجه dres'san] مأيوس ، مكدر ، مغموم
اولمق ‖ —um Jemand برينك ياسنى طوتمق، برى ايچون ماتم
طوتمق ، اولن برلسيچون آغلامق ، كوز ياشى دوكمك ‖ ماتم
البسەسى كيمك ، طاشيمق .

Traufe (ـَ ١ مؤ) (53) [قديم آلمانجه trouf : triefen
كلمەسنه منسوب] طامدن اينن ، طامليان صو ، طامله ‖ طام
يغمور اولوغى ‖ ايلروچيقمش طام (كنارى) اوزون صچاق .

Träufeln (ـَ فع لا ±) a. (21) [träufen] طاملامق،
تقطر ايتمك، طاملا طاملا دوشمك ، اينجه اينجه آقمق ‖ (فع متع)
طامله طامله آقيتمق ، تقطير ايتمك .

Träufen (ـَ فعلا ±) a. (21) [قديم آلمانجه troufan :
triefen كلمەسنه منسوب] كذا (فع متع) = träufeln فقط
ترى er träufte von Schweiß : ايرى طامله ايله ، بيوجك
ياغمور كبى آقيور ، يوزندن يغمور كبى ترطاملايور ايدى .

getränkt يغمور ترلالرى صولادى ‖ (اجسام غيرذيروح حقنده)
ايصلاتمق، صويه باصمق ‖ حيوانات حقنده) صولامق .

Trans„... (صورت دائمەده غنەسز اولەرق يعنى بروندن
اوقونميەرق تلفظ ايديلوب بونكله تشكل ايدن اسم وصفتلرده
الك قوتلى تلفظ هجاسى، هروقت حرف جر اوزرنده بولنور)
[لاتينجه] trans„... (= jenseit ...Cis„ حرف جرينك
مقابلى) .

Trans-atlantisch (ـَـَـ ص) (21) بحر محيط اطلاسك
اوتەسنده اولان ، ماوراى اطلاسده بولنان، آتلانتيك دكزينك
امريقايه طوغريسنده اولان ‖ —e Dampfer (آوروپادن
امريقايه) بحر محيط آطلاسى اوزرنده ايشليان ، پوسته ياپان
واپور ، بودكزه مخصوص پوسته كميسى .

Transch (ـَ ١ م) (38) (sans pl.) (عو) einen
—bekommen آزار ايشتمك ، پاينى آلمق .

Transchée ، transchi(e)ren (مرا . و Tranchée
. (tranchi(e)ren

Transit (trä'ne-zĭte ١ م)(56)(sans pl.)[لاتينجه]
(تجا) مواد تجاريەنك برمحلدن كومروك ويرمدن كچمسى
حق ، اصولى .

Transitiv (f ـَـ z trän ـ) (21) (غرا) —es
Zeitwort كذلك : Transitivum (ـَـ trane z ١ لا)
فعل متعدى .

Translozi(e)ren (ـَـ فع متع) a. (21) تبديل
موضع وموقع ايتمك، يرينى دكشديرمك، برياندن اوبريانه قالديرمق
كچيرمك .

Transparent (ـ ـ tranesse paré'nete ـ) (21)
شفاف، برطرفندن اوبر طرف كورينان ، براق .

Transpiri(e)ren (ـَـ فع لا +) a. (21) schwitzen
بوغولانمق ‖ كوروتمكه ، آكلاشلقه باعلامق .

Transponi(e)ren (ـَـ فع متع) a. (21) [لاتينجه]
(موسيق) برشرقيى مقام مخصوصنك غيرى بر مقامله
اوقومق، چاغرمق .

Transport (tranesse-pŏ'rte ١ م) (38) [لاتينجه]
(اشيانك) نقلى، آرابه وامثاليله كوتورلمسى ‖ برحساب حاصل
جمعنك ، يكوننك ديكرستون ويا صحيفەيه نقلى .

Trapez (isse ـَ ١ لا) (38) [روم] (ريا وجنا) يالكز
ايكى ضلعى موازى اولان شكل هندسى ، شبه منحرف ‖ جناستيق
ترابزى .

Trappe (ـَ ١ مؤ ونادراً : ١ م) (52) (تا طبيعه) طوى
قوشى ، حبارى .

Trappeln (ـَ فع لا +) a. (21) آياقلرى ايله تپمك ،
ديرتمك .

Trappen (ـَ فع لا ±) a. (21) [آشاغى آلمانجه] آغر،
آقصاق يوريمك .

Trassi(e)ren (ـَـ فع متع وفعلا +) a. (21) —auf...
حواله ايتمك ، حواله نامه ، پوليچه ويرمك .

Tratschen ، **trätschen** (ـَ فعلا + فع متع) a. c. (21)
باغرمق ‖ كوەزەلك ايتمك ، چان چان ايتمك .

Trau„... (ـ...) —ring (١ م) تأهله ، نكاحه
اشارت اولمق اوزره پارمغه طاقيلان دوز يوزوك ، حلقه ‖

Traulich (ـّ ص) (21) [trauen] شايان اعتماد وامنيت،
امين ، معتمد ‖ ييانجى اوليان ‖ اعتمادكارانه ، تكليفسزجه ،
صميمى ‖ كذلك (مرا . ge-müthlich و heimlich) .
Traum (ـ ا م) (31) [قديم آلمانجه troum = آنغلو
ساقسونجه dream] رؤيا ، معنا ، دوش ، عالم نوم ‖ ich
habe einen —gehabt بررؤيا كوردم ‖ اويقو ايله اوياتقلق
آره‌سنده‌كى نعاس، سنه ديثيلان‌حال، بين‌النوم واليقظه اوليش.
Traum„ ... (ـ…) —ausleger (ا م)=—deuter ‖
(ا لا) تعبيرنامه ‖ —deuter (in) (ا م ، ا مؤ) —buch
رؤيا تعبير ايدن كمسه ، معبر ، معبره .
Träumen (ـّ فع لا +) (فع متع وفع مطا) a. (21)
رؤيا كورمك ؛ صايقلامق ‖ er träumte (von) Nichts als
Schlachten اومحاربه دنبشقه رؤياسنده برشى كورمز ايدى ،
اونك محاربه كوندزخيالنده كيجه رؤياسنده ايدى .
Träumerei (ـّـ ا مؤ) (49) [Traum] رؤيا كورمه ‖
صايقلامه ، خليا ، خيال ‖ اوهام وخيالات ، قورونتى .
Traun (ـحرند)[اورته‌آلمانجه triuwen [in Wahrheit
حقيقةً ! قسم ايدرمكه ! امين اوليكزكه !
Traurig (ـّ ص) (21) [Trauer] حزن آميز، صيقينتلو؛
مأيوس ، مكدر ، مغمـوم ، محزون ‖ مراقلو ، قره سـودالو ‖
اوغورسز ، منحوس، مشئوم .
Traut (ـ ص) (21) [قديم آلمانجه trût] عزيز، جاندن
طاتلى، سوكيلو ‖ صميمى، درونى ‖ تكليفسز .
Trau-ung (ـّ ا مؤ) (49) [trauen] نكاح دعاسى ‖
نكاح قيه ‖ دوكون .
Travesti(e)ren (ـّـّ v - فع متع) a. (21) [لاتينجه
transvesti're دن مأخوذ ايتاليانجه verkleiden] قيافتى
دكشديرمك ، آخر قالبه افراغ ايتمـك ‖ ياكلش معنا ويرمك ،
استهزا ايتمك .
Trecken (ـّ فع متع) a. (21) [آشاغى آلمانجه =ziehen]
(بحر) —(ein Fahrzeug) (مراكب بحريه‌دن برينى) ايپله
چكمك ، يدك چكمك .
Treff (ـّ ا م) (38) [treffen] ضربهٔ (شديده) ، صدمه ‖
(مجا) طاش ، طوقوناقلى سـوز ‖ [فر] (كاغد اويوننـده)
اسپاتى ، سينك .
Treff„ ... (ـ…) —könig (ا م) اسپاتى طاغليسى ‖
—sicherheit (ا مؤ) (نشانجيلقده) اصابت ايتديرمكده ،
ايتمكده اولان امنيت .
Treffen (ـّ فع متع وفع لا + وفع مطا) b. (20)
[قديم آلمانجـه treſan stoßen] (خصوصيله انداختده)
برهدفه اصابت ايتديرمك ‖ هدفنه ، مرصـدينه ، مقصدينـه
واصل ، نائل ، اولمق . استحصال مطلب ايتمك ‖ vom Blitze
getroffen werden صاعقه‌اصابت ايتمك، صاعقه ايله‌اورولمق
Jemand mit den Pfeilen des Spottes— برينه استهزا
ايدرك‌طاش آتمق ‖ Das trifft Sie بوسزه راجعدر ‖ wen
trifft die Schuld? قباحت كيمه راجع؟ قباحت كيمده ؟ ‖
das Loos traf ihn پياتقو اوكا چيقدى ، اصـابت ايتدى ‖
bin ich getroffen? (رسم فوطوغراف حقنده) (رسمم ،
فوطوغرافم بكا) بكزه‌مشمى ؟ ايو چيقمشمى ؟ ‖ (موسيق)
آهنكيه تطـابق ، توافق ايتمك ‖ —Jemand برينـه
تصادف ايتمك ‖ ich habe ihn (in seiner Wohnung) nicht
getroffen بن اونى اونده بولمدم، اواوده دكلدى، اوده‌يوقدى
da trifft er ja Bekannte اونك اوراده بيلدكلرى واردر، اواوراده
احبابه تصادف ايدر ، ايده‌جكدر ‖ Das trifft پك كوزل ،
پك مناسب ، پك موافق (دوشدى) ‖ ! wie sich Das trifft
نه‌غريب تصادف ! ‖ —Vorbereitungen حاضرلق كورمك،
تداركاتده بولنمق ‖ راست‌كلك ، اوزرينه دوشمك، تصادف ايتمك ‖
—Vorsichts-maßregeln تقيداتده بولنمق ‖ d — (اسم
فاعل وصفت) (21) موافق مصلحت ‖ طوغرى ، مصـيب ‖
das —e Wort قول صحيح ، موافق حال‌ومصلحت اولان‌سوز،
سوزك طوغريسى ‖ Treffen .b (40) (sans pl.) تطابق،
توافق ‖ تصادف ، راست‌كله ؛ قارشولشمه ‖ (ع) دشمنـله
چارپشمه، چاتمه ‖ ein Treffen liefern اوفق‌برمحاربه ايتمك.
Treffer (ـّ ا م) .a (ا لا) [treffen] كوزل‌اصابت
ايتديرن ‖ (نشانجى حقنده) ايونشانجى، آتديغنى راست‌كتيرن،
ايو اصابت ايتديرن ، اوران ‖ آلديغى ، ياپديغى رسمى اصلنه،
حقيقته‌بكزه‌دان ‖ هدفه اصابت ايدن مرمى (Treff = schuß).
Trefflich (ـّ ص) (21) [treffen] فوق‌العـاده ، مكمل،
پك كوزل .
Treib„... (ـ…)—eis (ا لا) سياربوز ‖ —haus (ا لا)
(بغچوانلق) وقتسزميوه يتشديرمكه وقيشين صوغوقدن‌بوزيلان
نبـاتاتى محافظه ايتمكه مخصوص اوزرى‌جاملى ودرونى صوبالى
محل ، ليمونلق ‖ —jagd (ا مؤ) ، —jagen (ا لا) قوپوى
آوى ، سورك آوى ‖ —kraft (ا مؤ) قوهٔ محركه —reis
(ا لا) كنج برآغاجك ايلك بهارده‌كى سوركونى .
Treiben (ـّ فع متع) .b (20) [قديم آلمانجه tripan]
سوروب چيقارمق ، دفع ايتمك ، آتمق ‖ سورمك ‖ Jemand
—aus (dem Hause) برينى اودن سوروب چيقارمق،آتمق،
دفع ايتمـك ‖ —einen Nagel برچيوى صوقمق ، ميخلامق ،
—(Kühe) auf die Weide صغيرلرى ، اينكلرى قيره‌سورمك،
چيقـارمق ، اوتلاغه كوتورمك —Jemand in die Enge
برينى‌صيقشديرمق، طاره كتيرمك، قيصديرمق ‖ (den Feind)
—die Leute ‖ قاچيرمق ، دشمنى طرد ايتمك in die Flucht
—so weit möchte ich ‖ عمله‌يى ايشه‌سورمك zur Arbeit
—es doch nicht (بنـده) آرتق ايشى اوراده‌يه كتيرمك
ايسته‌مام ‖ —vorwärts ايلرو سورمك ، تعجيـل ايتمك ،
تسريع ايتمك ‖ (das Pulver) treibt die Kugel باروت
(غازى) قورشونى ، مرمى‌يى ايلرو سورر ، قورشونى ايلرويه
طوغرى حركت ايتديرر ، مرمى‌يه ايلرويه طوغرى حركت‌ويرر ‖
(diese Arzenei) treibt den Schweiß بوعلاج تركتيرر ،
دوكديرر ‖ (فدان ونباتات حقنده) —(Blüthen, Früchte)
چيچك ، ميوه ويرمك ‖ —(Knospen, Zweige) غنچه‌ويرمك
دال سـورمك ، فليزلنمك ‖ اشـتغال ايتمك ، مشغول اولمق ‖
(نه‌ايشله) ، نه‌صنعتله —was Sie für ein Handwerk?
مشغولسكز ؟ ‖ —Latein لاتينجه ايله، لاتين لسانيله‌اشتغال
ايتمك ‖ —Kindereien چوجقلق ايتمك ‖ —Unsinn دليلك
ايتمك، صاچمه ايشلر كورمك، مناسبتسز شيلر ياپمق ‖ (آشجيلق)
—den Teig (فع لا ±) خمور آچمق ‖ طالعه، آقينتى،روزكار
وامثـالى طرفندن سـوريله‌رك حركت ايتمـك ‖ (بحر) vor
—Anker تمور طرامق ، سـورومك ‖ —auf den Sand

قومه اوطورتمق ‖ der Schnee treibt قار صاووریلیور ،
روزکار قاری صاوریریور ‖ der Saft treibt im Holze
اوز ، صو آغاجه سوریبور ، یوریبور .
Treiber (سـَ ا م) a. ㊵ [treiben] ایتان ، سورن،
سوروب آتان، چیقاران ‖ (حیواناتی سورن) سوریجی‖(آوده)
سورك آوی ایچون حیوانلری‌سورن، اورکودانلر‖ ظالم، جبار
کمسه ‖ برشیئه تشویق ایدن، مشوق ، (عمو) چیغرتان ‖
فوچی چنبرینی طاقمغه مخصوص آلت .
Treidel (سـَ ا م) a. ㊵ [treideln] (انهاروسواحلده)
یدکده چکیلان قایقلرك یدك ایپی .
Tremolo (تَـسَ ا م (ا لا) ㊺ [ایتالیانجه] (موسیقی)
برپرده‌نك تتره‌ك وسریع اوله‌رق اوزادلمسی .
Tremuli(e)ren (سـَــ فعـ لا+) [ایتالیانجه][موسیقی)
تتره‌مك ، تتره‌ك اوله‌رق چالمق =Tre'molo .
Trenn„... (...ـَ) —punkte (جمع م) =Tre'ma
(ا لا) ㊾ (غرا) تره‌ما .
Trennen (سَـ فعـ متعـ) — sich (فعـ مطا) a. ㉑
[قدیماً لمانجه trennan] آییرمق، آیرلمق ، چوزمك،طاغتمق،
طاغلمق ‖ اتفاق واتحاد ایده‌مامك ، قیرلمق ‖ (اولیلر حقنده)
آیرلمق (بربرنی) ترك اتمك ، بوشامق ، بوشانمق ‖ (حیوانات
حقنده) اشندن آیرمق .
Trense (سـَ ا مؤ) ㊾ [اسپانیولجه trenza Flechte
دن مأخوذ آشاغی آلمانجه] (Kanda're کلمه‌سنك مقابلی)
قنطارمه .
Trepan (سَـ ا م) ㊻ [رومجه try'panon] (جرا)
=Schädel-bohrer مثقب منشاری .
Trepang (سـَ ا م) ㊻ [ملایجه] (تاطبیعه) تره‌پان
دینیلان واکل اولنمغه صالح حیوان .
Trepp„... (...ـَ) ab—,auf — (حا) مردیوانی اینوب
چیقه‌رق ، اینه چیقه ، برآشاغی بریوقاری ‖ luke— (ا م)
(بحر) آنبار آغزی .
Treppe (سـَ ا مؤ) یرلی نردبان eine—,zwei—n hoch
(wohnen) برنجی ، ایکنجی قاتده اوطورمق ‖ eine—höher
ziehen برقات یوقارو چیقمق ، طاشینمق ‖ باصاماق ‖ (مجا)
(صاچ کسمنده) n schneiden— صاچی مردیونلی کسمك .
Treppen„... (سَـ ...) —bau (ام) نردبان‌انشاسی،
—haus (ا لا) مردیوان ایچون ترك اولنان محل ، مردیونك
بولندیغی یر‖ —geländer (ا لا) نردبان طرابزونی،پارمقلغی
—stufe (ا مؤ) نردبان قدمه‌سی ، باصاماغی ‖ —wange
(ا مؤ) نردبان باصاماقلرینك طایاندقلری کرتیکلی دیرك ویا
دیوار .
Tresor (سَـ ا م) ㊻ یاخود ㊳ [فر] = Schatz ،
Schatz-kammer ‖ پاره طولابنده کلیدلی کوز ، چکمه .
Tresse (سـَ ا مؤ) [فرانسزجه ‖ فی‌الاصل drei-faches
Geflecht] (صرمه) شرید (کذلك : ع) رتبه‌لری یکدیکرندن
فرق ایچون دیکیلان صرمه شرید .
Trester (سَـ جمع م، لا) a. ㊵ [قدیم آلمانجه trestir]
اوزوم ، زیتون جیره‌سی ، صوفی‖ (=Träber) .
Tret„... (...ـَ) "treten" —butte — ا مؤ، —faß)
(ا لا) ، —kufe (ا مؤ) اوزم ازیلان ، جیره چیقاریلان
فوچی ، شراب تکنه‌سی .

Treten (سـَ فعـ لا±) b. ⑳ ، اسم مفعولی l. ⑳
(صورت امریه‌سی بعضاً کذلك : trete) ‖ (فعـ لا+) آیاغی
باصمق، قویمق ، وضع اتمك ‖ — (fehl : یاخود) daneben
یا کلش باصمق ‖ —leise خفیف باصمق ، آیاقلرینك سسنی
چیقارمامق، (مجا) ایزینی بللی اتمامك ، قورناز اولمق، صمان
آلتندن صو یوروتمك ‖ (ع) —auf der Stelle یرنده
صایمق ‖ (فعـ لا —) آدیملمه ، خطوه ایله ایلرولمك ، یوریمك ،
ایلرولمك ، اوته‌یه ، ایلرویه کچمك‖ حال‌ایله برلکده : —Sie
dorthin ! شورایه کچ ! شویله کچیکز ! ‖ ! —Sie herauf
بورایه ، یوقاری چیقك ، بیورون ‖ ! —Sie näher یقین
کلیکز! یناشیکز،شویله‌صوقولوك!‖ wenn Nichts dazwischen
tritt اکر آره‌یه برمانع‌کیرمز، آره(لق)ده برمانع‌ظهور ایتمزسه،
اکر برمانع ظهور ایتمیه جك اولورسه ‖ حرف جر ایله برلکده
اوله‌رق : —(Fenster) an das پنجره یه طوغری کیتمك ،
پنجره‌یه یناشمق ‖ —an's Licht (اشخاص حقنده) ضیایه
یناشمق ‖ (اشیا حقنده :) ضیایه ، آیدینلغه چیقمق ، ضیادار
اولمق ، میدانه چیقمق ‖ —an die Spitze باشنه ، باشطرفه
کچمك‖ —auf die Zehen برمقلرینك اوجنه باصمق، قالقمق‖
—(Haus) in ein براوه کیرمك ‖ der Schweiß trat
ihm in's Gesicht تر یوزندن آقیوردی ، آقدی ، آقمغه
باشلادی ‖—mit Jemandem (wieder) in Verbindung
بریله(یکیدن) عقد رابطه‌اتمك‖ —Jemandem in den Weg
برینك یولنی کسمك ، قارشوسنه کچمك ، مانع وحائل اولمق ،
یولنی کسمك ‖ (ع) —in's Gewehr سلاح باشنه کلمك ،
سلاح آلمق‖ ein Wölkchen trat vor den (Mond) براوفق
بلوط آیی‌قپادی، آیك‌اوکنه، اوزرینه کلدی‖—zu Jemandem
برینه یناشمق ، برینك یاننه تقرب اتمك ، کیتمك ، کچمك ‖
(فعـ متعـ وفعـ مطا) —etwas برشیئك اوزرنده یوریمك ،
برشیئه باصمق، آیاغنك آلتنه آلمق (کذا مجازی) ‖ (ارکك قوشلر
حقنده) دیشی‌یه : آشمق ، بنمك ‖ —einen Weg بر یولی
تعقیب اتمك ‖ (زرا) —die Trauben اوزومی ازمك ؛
آیاقله قاریشدیرمق ، یوغورمق ‖ —etwas entzwei برشیئی
باصه‌رق قیرمق‖ —sich einen Dorn in den Fuß آیاغنه
دیکن باتمق(برشیئك اوزرینه باصه‌رق آیاغنه دیکن باطرمق)‖
—feine Schuhe schief قوندره لرینی اکریلتمك ‖ (eine
—Schlange) todt برییلانی باصوب اولدیرمك ، ازمك .
Treter (سـَ ا م) a. ㊵ [treten] آیاغیله ، باصان ،
چیکنیان ، ازن ، یوغوران الشیعی .
Treu (ـَ ص) ㉑ [قدیم آلمانجه triwi : trau-en
کلمه‌سنه منسوب] صادق، صداقتلی ؛ امین ، معتمد ؛ ناموسلی ‖
عالیجناب ‖ ثبات ومتانتلی ‖ مطیع ‖ طوغری یی سور، صحیح ؛
طوغری مستقیم .
Treu„ ... (...ـَ) —bruch (ا م) نقض‌عهد ، عهد
شکنلك ؛ نقض‌قسم‖ خیانت، حائنلك ، نمازلق، عدم‌صداقت‖
—herzig (ص) امین، معتمد ، صادق یورکلی، حیله‌سی‌خرده‌سی
اولمیان ، طوغری ‖ صاف ، صافدل ، ساده دل ؛ صفوت درونه
مالك .
Treue (سـَ ا مؤ) ㊾ [قدیم آلمانجه triuwa]
صداقت ، صادقلق ، امنیق سوء استعمال اتمامه ‖ طوغریلق ،
صحت ‖ عالیجنابلق .

Trgf. (Trag=fähigkeit ترکیبنك صورت مختصره‌سی).

Triagonal„ ... (⏑⏑‾⋯‾) [روم] (ریا) ... مثلثی.

Triangel (⏑⏑‾ ١ م) a. (40) [لاتینجه] مثلث شکلنده آلت موسیقه.

Triangler (⏑⏑‾ ١ م) a. (40) تیرییانغل دیلیلان آلت موسیقه‌یی چالان چالغیجی.

Triangulär (‾⏑⏑‾ ص) (21) [لاتینجه] =drei=eckig.

Trianguli(e)ren (⏑‾⏑⏑‾ فع متع) a. (21) [لاتینجه] (طپو) تیرنکی تشکیلیله برمحلك خریطه‌سی آلمق.

Trias (⏑‾ ١ مؤ) (inv.) (sans pl.) [رومجه] اوچ شخص ویا شیئك مجموعی، ثلثه، تثلیث (=Dreiheit) ‖ (طبقات الارض) طبقات ارضیه‌دن: اراضیٔ ثالثه.

Tribuli(e)ren (⏑‾‾‾ فع متع) a. (21) جور وجفا، اذیت ایتمك.

Tribun (‾‾ ١ م) (51) و(38) [لاتینجه] قدیم رومالیلرده منافع عمومیه‌یی مدافعه‌یه مأمور حاکم ‖ عمومی محللرده نطقلر ایراد ایدن کمسه.

Tribunal (‾‾‾ ١ لا) (38) [لاتینجه] محکمه ‖ هیئت حکام ‖ محکمهٔ عالیه.

Tribüne (⏑‾‾ ١ مؤ) (53) [لاتینجه] نطق ایرادینه، وعظ ویرمکه مخصوص کرسی ‖ تیاترو وامثالنده‌یوکسلدلمش واهالینك اوزرندن ایلروسی‌سیر ایتمسنه‌مخصوص‌صره‌لر، محل.

Tribut (‾‾ ١ م) (38) [لاتینجه] برحکومت تابعه نك حکومت متبوعه‌سنه ویردیکی ویرکی، جزیه.

Trichine (⏑‾ ch – ١ مؤ) (53) [روم] (تا طبیعه) طوموز اتنده بولنان غایت اینجه قورد، دود شعر.

Tricho„ ... (⏑⋯ ch ‾) [روم] ... tricho„ ... (=Haar„ ...).

Trichter (⏑‾ ١ م) a. (40) [قدیم آلمانجه trahtaere اولوب لاتینجه tractus دن مأخوذ] Heber خونی شکلنده اولان مثلا: بوشکلده معدن قویوسی ‖ خونی.

Trichtern (⏑‾ فع متع) a. (21) [Trichter] خونی واسطه‌سیله دوکمك، بوشالتمق.

Tri(c)ktra(c)k (⏑‾ ١ لا) (38) طاوله (اویونی).

Trieb (‾) (treiben فعلنك زمان حال صیغه‌سنك ماضی صورتنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری).

Trieb (‾ ١ م) (38) [treiben] (نبا) نباتاتده بولنان نشو ونما قوتی ‖ نشو ونما بولان فیلز، سوردکون ‖ برشیئك حرکتنی بادی اولان قوت، قوهٔ محرکه، قوهٔ دافعه ‖ تشویق وتحریك ایدن قوت ‖ سوق ‖ تشویق وتحریك، جانلاندیرمه ‖ natürlicher— سوق طبیعی ‖ die sinnlichen—e هوسات نفسانیه؛ سوق درونی ‖ er hat keinen —zum Studi'ren اونك تحصیلده هیچ کوزی یوق، تحصیله هیچ میلی، هوسی یوق =Trift.

Trieb„... (‾⋯) —kraft (١ مؤ) قوهٔ محرکه، ایشلدیجی قوت ‖ (نبا) نشوونمایی موجب ماده، عنصر —werk (١ لا) ماکنه، آلت.

Triebel (⏑‾ ام) a. (40) [treiben] (صنع)(فوچیچیلقده) فوچیلرك چنبرنی طاقمغه کچیرمکه مخصوص آلت ‖ (ماکنه‌ده) مانوه‌له.

Triefen (⏑‾ فع لا +) e. (40) [قدیم آلمانجه triofan کذا [Tropfen .مرا] (فع متع) (زمان حالی شعرده کذلك: =träufe(l)n یاخود (er treuft، du treufst) a. (21) (علم امراض) برمایع، اخلاطی چیقارمق، دفع ایتمك ‖ die Augen —ihm اونك کوزلری آقار، صولانور.

Triegen (⏑‾) [قدیم آلمانجه triokan] (مرا. trügen).

Tri-ennium (⏑(⏑)⏑‾ ١ لا) (44) [لاتینجه] اوچ سنه‌لك برمدت، دارلفنونده ایدیلان اوچ سنه‌لك تحصیل.

Tri-ere (⏑‾‾ ١ مؤ) (53) [روم] =Drei-ruderer.

Triff، trifft، triffst (⏑) (treffen فعلنك صورت امریه‌سیله زمان حال صیغه‌سنك ایکنجی واوچنجی مفرد شخصلری).

Trifolium (⏑(⏑) ‾‾ آ لا) (44) [لاتینجه] =Drei=blatt.

Trift (⏑ ١ مؤ) (49) =Trift=gerechtigt [treiben] مرعی، اوتلاق یولی ‖ اوتلاق، مرعی ‖ سوریده بولنان، سوریلان رعی اولنان حیواناتك هیئت مجموعه‌سی، سوری: —Ochsen صغر سوریسی ‖ کذلك (١ لا) (38) (بحر) (اکثریا: Drift) دکز اوزرنده یوزان اجسام، غرق وشکست اولمش کمی اشیاسی.

Trift„... (⏑⋯) —gerechtigkeit (١ مؤ) حق رعی.

Triftig (⏑‾ ص) (24) [treiben] اساسلی، مقنع، قطعی، معین (شایان اعتماد) ‖ =inhaltschwer ‖ فعال، چالشقان ‖ صوده یوزان اجسام ‖ (بحر) —fein (تیمور حقنده) دیبه وارمق ‖ (کمی حقنده) روزکارك تأثیریله تبدیل استقامت ایتمك.

Trigonometrie (‾⏑⏑⏑‾ ١ مؤ) (sans pl.) (53) [روم] (ریا) هندسه‌نك مثلثاتك اولچلسندن بحث ایدن قسمی، مثلثات.

Trikolore (⏑‾⏑‾ ١ مؤ) (53) [فر] اوچ رنکلی بایراق، سنجاق.

Trikot (فرانسزجه تلفظ اولنور ١ م ١ لا) (56) [فر] اورمه کوملك، طون، تریقو.

Triller (⏑‾ ١ م) a. (40) [ایتالیانجه trillo] (موسیق) تتره‌دیله‌رك چالنان پرده.

Trillion (‾(⏑)⏑ ١ مؤ) (49) [اورته لاتینجه] ملیارك بیك مثلی، تریلیون.

Trilogie (‾ gh ⏑‾ ١ مؤ) (53) [روم] اوچ قسمدن عبارت تیاترو اویونی ویا منظومه.

Trimester (⏑⏑‾ ١ م) a. (40) [روم] اوچ آیلق زمان، مدت ‖ اوچ آیلق تقسیط.

Trine (⏑‾ ١ مؤ) (49) (واقتیزاسمی اولوب Kathari'na دن مخففدر) قاترین ‖ (قادینلر حقنده) برای استخفاف: —dumme آلیق رازیه، روقیش.

Trink„... (⏑⋯) —geschirr (١ لا) صو ایچمکه مخصوص قاب، صو قابی ‖ —becher (١ م) صو بارداغی ‖ —geld (١ لا) بخشش، قهوه پاره‌سی ‖ —glas (١ لا) قدح، بارداق ‖ —napf (١ م) قفس وکومسده: مولوق —spruch (١ م) =Toast ‖ —wasser (الا) ایچیله‌جك صو، قابل شرب صو.

Trinkbar (‾⏑ ص) (21) [trinken] قابل شرب، ایچیلور، ایچلمکه صالح.

Trinken (ـٓ فه متع ، فه لا + وقه مطا) .a ⑳فقط (زمان حالی : trinkst,trinkt) (حرارتی تسکین ایچون) ایچمك ، برای تغدی ایچمك ، آلمق ، شرب ایتمك ، قوللانمق ‖ sich voll — ‖ آووجیله ایچمك aus der hohlen Hand— سرخوش اولمق .

Trinom (ـٓ ١ لا) ㊳ [روم](ریا) ذوحدود ثلثه .

Trio (ـٓ ١ لا) ㊻ [ایتالیانجه] (موسیق) اوچ آلت ویاصدا ایچون ترتیب اولنمش فصل .

Triole (ـٓ ١ مؤ) ㊸ [ایتالیانجه] (موسیق) سکز مصراعدن عبارت قطعه ، مثمن .

Trigel (ـٓ ١ م) .a ㊵ [فرانسزجه triple = dreifach] (ویست اویونده)پارتی تریپل‖(صنع) [Tri'polis] جلا طوپراغی .

Tripel„... (...ـٓ) — allia'nz (فرانسزجه تلفظ اولنور ١ مؤ) اتفاق مثلث ‖ —erde (١ مؤ) طرابلس شامده چیقان جلا طوپراغی .

Tripeln (ـٓ فه متع) .a ㉑ [Tripel] طرابلس جلا طوپراغیله پارلاتمق ، سیلمك .

Trippeln (ـٓ فه لا ±) .a ㉑ [traben] تیپیمك ، آیاغنی یره اورمق ، تیپیش تیپیش یوریمك ‖ da kommt sie heran getrippelt ایشته طیپیش طیپیش کلیور .

Tripper (ـٓ ١ م) .a㊵ [آشاغی آلمانجه trippen triefen] (علم امراض) بل صوغوقلغی ، حرقت بول .

Tritt (ـٓ) (treten فعلنك صورت امریه‌سیله زمان حالنك اوچنجی مفرد شخصی) .

Tritt (ـٓ ١ م) ㊳ [treten] (خطوه) آیاق آتمه ‖ einen sicheren —haben صاغلام یوریمك ، سنده لنمامك ، صیق باصمق ‖ (ع) halten — خطوه‌سنك وزنی بوزمامق ، خطوهٔ موزونه‌ایله ، موزون یوریمك ‖ ! —ohne مانوره‌آدیم ! وزنسزوبوزوق آیاق‖! gefasst— آیاق اویدورا‖!wechseln— آیاق دکشدیر ! ‖ آیاغك باصدیغی یرده حاصل اولان ایز ، آیاق ایزی ‖ تپه ، تکمه ، آیاقله اوریش ‖ برماکنه‌یی ، برشیئی یوروتمك حرکت ایتدیرمك ایچون اوزرینه باصیله‌جق شی ، یر ، باصاماق ‖ (اوزرینه باصیله‌رق بریره کیریلان ، چیقیلان شی) آرابه باصاماغی وامثالی ‖ اوزرینه چیچك قومغه مخصوص قدمه‌لی سهپا ، چیچکلك ‖ Fußbank= ‖ اوطه‌ده پنجره اوکنه قونیلان یوکسك کره‌وت ، پیکه .

Triumpf (ا ـٓ ١ م) ㊳ [لاتینجه] غلبه ، مظفریت ، آلت ایتمه (کذا مجازی =Sieg) .

Trivial (ـٓ (ـ) ٧ - ص) ㉑ چوق قوللانلمش ، مبتذل ، بیاغی ، عادی ، قبا .

Trivium (ـ(ـ) ٧ ١ لا) ㊹ [لاتینجه] قرون وسطیده صرف نحو ، بیان ومنطقدن عبارت علوم ثلثه .

Trocken (ـٓ ص) ㉑ [قدیم آلمانجه truckan = انکلیزجه dry] قورو ، یابس ، خشك ‖ (قورو قورویه) قورو ، ساده‌جه ‖ legen— قوروتمق ، بریره قویوب ، سروب قوروتمق ‖ (einen Gast) mit —em Munde sitzen lassen برمسافره تازه لیه‌جك برشی ویرمامك ، تقدیم ایتمامك (صنع) pressen— باصقیده صوینی چیقارمق ، باصق ایله قوروتمق ‖ قورو ، یابس ، رطوبتسز ‖ سرت ، نزاکتسز ؛ صوغوق ؛ مرحمتسز .

Trocken„... (...ـٓ) — gewicht (١ لا) (تجا) برشیئك یالکز کندی ثقلتی ‖ leine— (١ مؤ) چاشور قوروتمغه ، آصمغه مخصوص ایپ ‖ stube— (١ مؤ) (برشیئی) قوروتمغه مخصوص اوطه ، فرون ، تنور .

Trocknе (ـٓ ١ مؤ) ㊸ [(sans pl.)] قورولق یر ، قره ، یر .

Trocknen (ـٓ فعلا—) .b ㉑ [trocken] قورومق ، (فه متع وفه مطا) قوروتمق ، قورولامق ، قورولاتمق ، سیلوب قوروتمق ، کونش وروزکار واسطه‌سیله قوروتمق ‖ getrocknete Feigen قورو انجیر ، قاوورولمش انجیر .

Troddel (ـٓ ١ مؤ) ㊸ [قدیم آلمانجه trâdo Gewand-saum] پوسکول (Quast =) ‖ قلنج پوسکولی .

Trödel (ـٓ ١ م) .a ㊵ [فی الاصل Trudel ، abgenutzte Gegenstände] اسکی البسه ، چاپیت ، اسکی اشیا ، پیرتی ؛ قوراده‌شی ‖ استعماله غیرصالح ، فضله اشیا ‖ آلت اوست اولمش اشیای بیتیه ، بات پازاری(کبی) ، پاله‌چالله .

Trödeln (ـٓ فعلا+) .a ㉑ [Trödel] صاوصاقلاتمق ، سومسوك سومسوك ایش کورمك ، حاویارکسمك ‖ اسکی اشیا ، چاپیت ، قیریق دوکوك اشیا ایله اوغراشمق ، آلوب صاتمق ‖ مسخره‌لق ایتمك .

Tro-er (ـٓ ١ م) .a ㊵ = Troja'ner .

Troff (ـٓ) ، tröffe (ـٓ) (triefen فعلنك زمان حال صیغه‌سنك ماضی صورتیله صیغهٔ انشائیه‌سنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Trog (ـٓ) (trügen فعلنك زمان حال صیغه‌سنك ماضی صورتنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Trog (ـٓ یاخود ـٓ ١ م) ㉛ [قدیم آلمانجه troc] کردل ، تکنه .

Tröge (trügen فعلنك صورت انشائیه‌سی ماضی صورتنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Troja (ـٓ ١ خا لا) ㊻ ترو آد قطعه‌سنك مرکزی تروآ شهری .

Trollen (ـٓ فه لا—) [فر] قیصه طیریس کیتمك ، قیصه قیصه خطوه‌لرله قوشمق ‖ —sich = sich packen .

Trommel (ـٓ ١ مؤ) ㊸ [اورته آلمانجه trumbe اولوب ایتالیانجه trumba دن] (ع، موسیق) طاثول ، طبل ‖ طاثول قاصناغی ‖ (صنع) صنایع مختلفه ایچون لزومی اولان آچیق قاصناق ‖ (زرا) حبوبات ایچون ال الکی ، قالبوری .

Trommel„... (...ـٓ) — rührend (ص) ترامپته طاثول چاله‌رق ، طبلزن اوله‌رق ‖ fell— (١ لا) (ع) طاثول دریسی ‖ (تشر) قولاق زاری ، پرده‌سی ‖ klöppel— (١ م) (ع) = stock— (١ م) طاولطوقماغی چوماغی ، ترانپته دکنکی .

Trommeln (ـٓ فه لا+) خصوصیله (ع) طاثول ، ترامپته چالمق ‖ (فه یکشخ) es trommelt طاثول ، ترامپت چالینیور ‖ mit den Füßen— آیاقلریله تپنمك ، آیاغیله یره اوروب طاثول کبی سس چیقارمق (برشیئی تقبیح ونادراً تقدیر مقامنده آیاغنی یره اورمق) ‖ (فه متع) einen Marsch— برمارش (طاثول ، دومبلك ، ترانپت ایله) چالمق .

Trommete (ـٓ ١ مؤ) ㊸ = Trompete .

|| (موسيق) بورو [فر] ⑤③ (ـ ـ ـ ا مؤ) **Trompete**
خصوصيله in die-- stoßen || بوروچالمق auf der— blasen
مجازی اولەرق عالمه طویورمق، اعلان ایتمك : طاثول چالمق) ||
(تشر) — eusta'chische نفير استاكی .
es || بوروچالمق ②① b. (ـ ـ ـ فع لا +) **Trompeten**
(einen (فع متع) || بوروچالندی ، چالدی hat trompe'tet
Jemand aus dem || بورو ایله برمارش‌چالمق Marsch)—
برینی بورو ایله اویقودن اویاندیرمق، قالدیرمق. Schlafe —
، (ع) (ا لا) —signa'l (ـ ـ ـ...) **Trompeten„ ...**
بحر) بورو اشارتی .
بوریزن [trompeten] ④⓪ a. (ـ ـ ـ ا م) **Trompeter**
. Hornist =
Kapuzi'„= [لاتینجه] ⑤⑧ (ـ ـ ـ الا) **Tropäolum**
. ner = kresse
(هیئت ، || مجاز ، کنایه [روم] ⑤③ (ـ ـ ا مؤ) **Trope**
جغر) n— (جمع) منطقه واقالیم حاره .
[ein vom Schlag- ③⑧ ویاخود ⑤① (ـ ا م) **Tropf**
armseliger— || آحمق ، بدلا ، ابله [fluß Gelähmter
بیچاره حریف، زواللی|| قولای آلدانور، هرشیئه قانار، هبنقه.
، طاملەچامی، رچنەسی (ا لا) —harz (...) **Tropf„...**
طامله ساقزی || bad — (ا لا) دوش || stein — (ا م)
(معد) کیرجلی‌صولرك‌طامله‌مسندن‌حاصل‌اولان‌طاش، استالاقتیت.
طامله [Tropfen] ②① a. (ـ ـ فع لا ±) **Tröpfeln**
طامله دوشمك ، طاملامق ، طاملاتمق ، طاملا تشكيل ايتمك ،
طامله اولەرق‌صیزمق ، آقمق|| (فع متع) طامله طامله آقیتمق .
(eine Arzenei) auf || تقطير ايتمك ، طامله طامله چكمك
etwas (in || برعلاجی شکراوزرینه طاملاتمق Zucker—
برشیئی بر یاره دروننه آقیتمق ، طاملاتمق . eine Wunde)—
|| tropho قدیم آلمانجه] ④⓪ b. (ـ ا م) **Tropfen**
es regnet in || کلمەسنه منسوب] طامله ، قطره triefen
یغمور ایری ایری دوکیلیور . großen—
= [Tropfen] ②① a., e. (ـ ـ فع لا ±) **Tropfen**
(فع متع) یاغمور دوشیور ، طاملایور es tropft || träufen
. tröpfeln =
تاراج، ، غنیمت [روم] ⑤③ (ـ ـ f ـ ا مؤ) **Trophä-e**
شعر الغزا || اسلحه آرمەسی|| غلبه، مظفریت، فتوح|| تفاخر .
. علم مجاز [روم] (*sans pl.*) ④⑨ (ـ ـ ا مؤ) **Tropik**
(روم) جمعی ، (*inv.*) (مفردی) (ـ ـ ـ ا م) **Tropikus**
.(Trope . ا مر) || Wende = kreis = (هیئت) (Tropen
. مجاز Trope= [روم] ④⑤ (ـ ـ ا م) **Tropus**
Gepäck trossa اورته آلمانجه] ③③ (ـ ا م) **Troß**
لاتینجه torque'er دن] (ع) بیوك قافله ؛ (بونلرك افرادی
وطوپجی آغیرلقلری دخی داخل اولدیغی حالده) ترەن|| (مجا)
صیقینق ویرن اشیا غلبەلغی || آرقەدن کلان کورولتی،غلبەلق
(بحر) n— قالین خلاط ، ایغریب خلاطی .
trôst قدیم آلمانجه] (*sans pl.*) ③⑧ (ـ ا م) **Trost**
ich finde in dem || تسلی [کلمەسنه منسوب trauen
es gereicht mir zum : یاخود Gedanken — , daß...,
Jemandem || دوشونەرك متسلی اولیورمکه —e, daß...
nicht recht یاخود (عمو) || برینی‌تسلی‌ایتمك — zusprechen
. عقلی باشنده اولمامق nicht wohl) bei —e sein

، شایان تسلی (ص) — bedürftig (...) **Trost„...**
— los || تسلیتنامه (ا م) — brief || تسلی‌یه محتاج
(ص) تسلی قبول ایتمز ، امیدسز ، مکدر ، مأیوس ، مغموم ||
موجب حزن ، کدر آمیز .
(فع مطا) sich—, و (ـ ـ فع متع و فع لا +) **Trösten**
Jemand(sich) über (wegen :یاخود um) [Trost] ②① b.
برینی ، کندینی برشی ایچون، برشیدنطولایی تسلی etwas—
ایتمك ، ویرمك ، متسلی اولمق || برشیئه سوینمك|| sich einer
(مضاف الیه ایله) برشیئه راضی اولمق ، قناعت Sache—
ایتمك ، متسلی اولمق ، برشیدن ممنون اولمق ، برشیئله
اکتفا ایتمك .
(ا مؤ) — in [trösten] ④⓪ a. (ـ ـ ا م) **Tröster**
⑤⓪ تسلی ویرن، متسلی قیلان (ارکك، قادین) کنایه‌اولەرق
(طاباق آتمغه مخصوص دکنك) صوبا .
|| trapp = [trotto ایتالیانجه] (حر ند) **Trott**
(ا م) ③⑧ طیریس ، بارکیرك لینك کیدیشی **Trott**
. (Trab =)
(فرانسزجه تلفظ اولنور ا لا) [فر] پیادەلرك **Trottoir**
یوریمسنه مخصوص کنار قالدیرمی، پیاده قالدیرمی، یایاقالدیرمی
. (Bürger = steig =)
(ـ مضاف الیه ومفعول الیهه‌آلور حر جر) خلافنه، **Trotz**
ضدینه اولەرق ، بالعکس|| dem, — alledem — مع مافیه،
معذلك ، ینه ، بالعکس ینه || (حر عا) دها زیاده مستعمل
اولەرق : ...dem, daß — هرنقدر، کرچه .
[truz یاخود traz اورته آلمانجه] ③③ (ـ ا م) **Trotz**
عدم تبعیت فکری ، قارشی قویمه ، عناد، دیکباشلیلق ||
|| bieten— قارشو قویمق ، سرکشلك ، عناد ایتمك
، برینه عناد اولەرق Jemandes , Jemandem zum —e
برینه رغماً .
قارشو ⑤⓪ (ا مؤ) — in ④⓪ a. (ـ ـ ا م) **Trotzer**
قویان ، عناد ایدن (ارکك قادین) || مغرور ، کندینی بکنمش ،
عظمتلی .
، متعظم ، مغرور، متکبر [Trotz] ②① (ـ ـ ص) **Trotzig**
عنیف || کستاخ || معند Jemand — ansehen برینه
عظمتله باقمق ، برینه بیوکك طاسلامق ، قفا طوتمق .
[فر] ⑤⑥ (فرانسزجه تلفظ اولنور ا م) **Troubadour**
قرون وسطاده (فرانسەنك شمال طرفلرنده قوناقدن قوناغه
کیدرك شعر اوقویان) عاشق|| موسیقی شناس مشهور وردینك
اوپراسی : — der لوتروقادور .
(ص) [troupi قدیم المانجه] (ـ ـ) —e (ـ) **Trüb**
②① (مایعات ، هوا ، تنفس اولنان هوا ، برقدح ، کوزحقنده
(klar, heiter, hell کلەلرینك مقابلی) اولەرق : بولانیق ،
— machen (— werden) || طونوق ، سونوك . غیر شفاف
بولاندرمق ، بولاتمق || e Stelle — (بجوهراتده) دومانلی ،
بولانیق محل، لکه || (هوا حقنده) es Wetter — بولانیق
der Himmel || هوا ، قپالی ، قسوتلی ، آچیق اولمیان هوا
wird— هوا قپانمغه ، بولانمغه باشلایور ، کوك یوزی
اورتیلیور ، قراریور || (طب) تورتیلی ، رسوب پیدا ایدن ||
(کیف ، مزاج حقنده) لیمونی ، محزون ، مکدر ، مغموم ،
قساوتلی ؛ مراقلی .

Trüb„ ... (‑ ̄ . .) —äugig (ص) کوزلری بولانیق اولان، دومانلی کوریشان، صولانان‖ —ſelig (ص) [Trübſal] مأیوس، مکدر، مغموم، محزون، آجیقلی‖ الم، کدر وجفادیده‖ حزن ، کدر آمیز ، کوتو ومغموم منظره لی ‖ شایان مرحمت ، آجینه‌جق حالده .

Trübe (‑ ̄ ص) (21) = trüb ‖ [قدیم آلمانجه trôpi Trübe] (ا مؤ) مغموم، یأس وفتور ویریجی، کوتومنظره‖ پارلاقلغی اولمامقلق ، رونقسزلك ، عدم شفافیت ‖ بولانیق ، قپالی هوا .

Trubel (‑ ̄ ا م) .a (40) [فر] قاریشقلق، هرج ومرج، آلت اولمه ؛ شورش .

Trüben (فع متع) و —ſich (فع مطا) ، نادراً دخی (فع لا +) .a (21) [قدیم آلمانجه truopan] بولاندیرمق، براقلغی، شوق وشطارتی کیدرمك، زائل ایتمك‖(der Himmel) trübt ſich هوا قپانیور ، قپانمغه باشلادی ، بوزیلیور ، قراریور‖ (بول حقنده) طورتولنمق، ترسب ایتمك‖(پارلاقلق، رونق حقنده) —(ſich) پارلاقلغی، رونقنی کیدرمك ، صولمق، طونوق اولمق ، جلاسی غائب ایتمك ‖ بولانمق .

Trübſal (‑ ̄ ا مؤ) (49) وبعضاً کذا (ا لا) (38) [trüb] کدرعظیم ‖ اضطراب ، صیقینتی ، ضرورت ‖ بلا ، محنت .

Truchſeß (‑ ̄ ا م) (53) [قدیم آلمانجه truht Schar Anſitzender sâzo] (اسکیدن حکمداران سرایشده) چاشنیجی باشی‖ (ایمپراطورك سرایشده) کیلارجی باشی .

Truck„ ... (‑ . . .) —ſyſte'm (ا لا) مبادله ، ترامپه، عمله‌یه پاره یرینه اشیا ویرمك ، اشیا ایله ایشجی قوللانمق .

Trudel (‑ ̄ ا م) .a (40) Tröbel ‖ قحبه ، روسپی ، اخلاقسزقاری ‖ (عمو) (ا مؤ) (53) کوچوك وطیقنازقادین .

Trudeln (‑ ̄ فع متع فع لا—) .a (21) (عمو) یوارلامق، طولامق، چویرمك ، طوپ ایتمك (= rollen) .

Trüffel (‑ ̄ ا مؤ) (53) [ایتالیانجه tartu'folo اولوب لاتینجه terrae tuber Erdknolle دن مأخوذ] echte : یاخود eßbare— یرمانطاری، کمئه، دومالان .

Trug (‑ ا م) (31) (جمعی نادر) [triegen] آلداتمه ، اغوا ، اغفال ، قاندیرمه ، زعم باطله صاپدیرمه ، عقلنی چلمه .

Trug (‑) (tragen فعلنك زمان حال صیغه‌سی ماضی صورتنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Trug„ ... (‑ . . .) —bild (ا لا) شکل کاذب ، خیال، رؤیا (خاطره‌سی) .

Trugen فی الاصل: triegen ایکیسیده (‑ ̄ فع متع ، فع لا +) و —ſich (فع مطا) .f (20) [قدیم آلمانجه triokan] آلداتمق ، اغفال ایتمك ، اغوا ایتمك ، قاندیرمق ؛ آلدانمق ، اغفال اولنمق ، قاپلمق‖ شاشیرمق ‖ (ضرمثل) der Schein trügt ظاهره اینان اولماز .

Trügeriſch (‑ ̄ ‑) [Trüger] trüglich (‑ ‑) [Trug] ایکیسیده (ص) (24) آلداتیجی، قاندیریجی، اغفال واغوا ایدیجی‖ قاپان، جلب وجذب ایدن ‖ یالان، کاذب ، سفسطه‌لی .

Truhe (‑ ̄ ا مؤ) (53) [اورته لاتینجه trucca لاتینجه tru'ncus Stamm دن مأخوذ] صندیق، سپت صندیق .

Trumm (‑ ا لا (ا م) (25) [قدیم آلمانجه drum] پارچه ، قرینتی ، قیریلوب ، قوپوب دوشن ، آیریلان پارچه ‖ پارچه ، بلوك ، قسم ‖ برصاب تیره ‖ اورکی‌یی (منسوجاتده) تشکیل ایدن ایپلك .

Trümmer (‑ فی الحقیقه Trumm کلمه‌سنك جمعی ایسه‌ده یکیلرده (ا مؤ) (53) اولەرق استعمال اولنمغه باشلامشدر) (ا م (ا لا) .a (40) انقاض، هدم وتخریب ایدیلان، قیریلان، دوکولان شیئك بقیه‌سی ، یقینتی ‖ zu —n ſchlagen پارچه پارچه ایتمك ؛ اون اوفق ایتمك .

Trumpf (‑ ا م) (31) [لاتینجه triumphus] (کاغد اویوننده) قوز ‖ ? —was iſt قوزندر ؟ ‖ —Pique iſt (قره) ماچه قوز ‖ اك معتبر اولان ، اك زیاده حکمی جاری اولان شی‖ ſeine Trümpfe ſpielen کندی چیقارینه باقمق، ایشی کندی منفعتنه کوره ترتیب ایتمك ‖ der letzte— صوك چاره .

Trumpfen (‑ فع لا+ ، فع متع) .a., c (21) (کاغد اویوننده) قارشوسنده‌کنك کاغدینی قوز ایله آلمق، قارشوسنده‌کنك آتدیغی کاغددن بیوکنی آتەرق آلمق (=ab-trumpfen) .

Trunk (‑ ا م) (31) [Trinken] بردفعه‌لق ایچم ، یودوم ‖ einen— thun بر یودوم ایچمك ‖ (das Glas) auf einen— (Zug) leeren : دها زیاده مستعمل اولەرق قدحی ، بارداغی بر یودمده ، برنفسده بوشالتمق ، بر دیکیشده ایچمك ‖ Trink-gelage عشرت عالمی ، مجلسی ، جنبشی ، اکلنجه‌سی ‖ ایچکی ایله اولان اعتیاد ، ایچمه ، سرخوشلق ‖ ایچیلان شی ، ایچکی ، مشروبات ‖ بردفعه‌ده ایچیلان شی .

Trunk„ ... (‑ . . .) —ſucht (ا مؤ) ایچکی‌یه ابتلا ، سرخوشلق، ماستورلق، ایچکی‌یه اولان انهماك .

Trunkenbold (‑ ‑ ا م) (38) [trunken] سرخوش ، بکری .

Trunkenheit (‑ ‑ ا مؤ) (49) [trunken] سرخوشلق، سرمستلك (کذا مجازی) مستلك .

Trupp (‑ ام) (56) نادراً (38)(فر) قطعه، سوری ، کروه، جماعت ‖ عسکرقطعه‌سی ، مفرزه ، اردو، فرقه ‖ (آوجیلق) حیوان ، آوسوریسی، قطاری .

Truppe (‑ ا مؤ) (53) = Trupp کروه، جماعت ، قطعه ، خصوصیله بر اویونجی قومپانیه‌سی وامثالی هیئتی ‖ (ع) اردو اقسامندن برقطعهٔ عسکریه .

Truppen „ ... (‑ . . . .) —einſchiffung (ا مؤ) قطعهٔ عسکریه نك کمی یه (شمندوفر ویوکی وسائط نقلیه یه) ارکابی‖ —aushebung (ا مؤ) اخذعسکر‖ —bewegungen (جمع مؤ) مانوره .

Trupp-weiſe (‑ ‑ حا) سوری، کومه ، بیغین ، بلوك ایله ، سورو سورو .

Trüſche ، Truſche ایکیسیده (‑ ̄ ا مؤ) (53) [لاتینجه tru'cta] (تا طبیعه) مورینه بالیغی نوعی ، لوت .

Trut„ ... (‑ . .) —hahn (ا م) هندطاوغی، هندی‖ (مجا) (عمو) er iſt roth wie ein —hahn اوهندی کبی قیزارر‖ —henne (ا مؤ) ، —huhn (ا لا) دیشی هندی.

Trutſchel (‑ ̄ ا مؤ) (53) [اورته آلمانجه truts hel] (ا م) شیللق ، قحبه ، اویناق قاری .

Tüchtig (ـــَـ ـــَـ صـ) (24) [قديم آلمانجه tuhtic] اوصاف
مطلوبه ومستحسنه‌يى حائز، مكمل ‖ (عمو) ايوجه، صاغلامجه،
صيقيجه (برابى) ‖ ماهر، مستعد، قابليتلى، ايو، مكمل، فوق
العاده ‖ sein in etwas — برشيده ملكه ومهارتى اولمق،
برشيئى ايو ياپمق، بيلمك، برشيئه مقتدر اولمق zu etwas—
برشيئه قابليتلى اولمق ‖ صاغلام، مكمل، محكم، قوى.

Tuck (ـَحرند) [اورته‌آلمانجه tuc schnelle Bewegung]
(طاوُوق جيوجيولرينى چاغرمغه مخصوص)! — ! — بيلى!
بيلى! اكه! اكه! تيق! تيق! ‖ Tuck كذلك: Tück (ا م)
(38)، (31) Tücke= .

Tucke (ـَـ ـَـ ا مؤ) (53) (Tuck كلمه‌سنك جمعى) كملك،
كوتولك، خيانتلك، كيزليجه‌ايديلان‌فنالق، حيله‌كارلق، كيزليدن
كيزلى‌يه برشه دولاب ايچمك.

Tucken (ـَـ ـَـ فعـ لا +) a. (21) [tuck] tuckt (das Huhn)
طاوُوق غوت‌غوت‌ايديور، غوت غوت ديه (اشى،ياورولرينى
چاغريور ‖ زونغولدامق.

Tuf (f) (ـَـ ا م) (38) [لاتينجه tophus ايتاليانجه
tuffo] (معد) آياق طاشى (بياض ويومشاق اولور).

Tüftelei (ـَـ ـَـ ـَـ) =Düftelei .

Tugend (ـَـ ـَـ ا مؤ) (49) [قديم‌آلمانجه tugan taugen
دن مأخوذ tugundi] (قوۀ مؤثره ‖ تربيه‌جه اولان
مكمليت؛ عفت، اهل‌عرضلق خصوصيله قادينلر حقنده: كذلك
كنايةً عكسى معناده اوله‌رق ‖ تربيه‌لى، ناموسلى قادين)
فضيلت، عفت، اهل عرضلق، حسن تربيه، ناموسليلق.

Tüll (ـَـ ا م) (تجا) [Tulle فابريقه‌نك بولنديغى شهر]
تول، تولبند.

Tülle (ـَـ ـَـ ا مؤ) (53) (صنع) صاپ كچيريله‌جك محل،
قووان، بورو (Dille=).

Tulpe (ـَـ ـَـ ا مؤ) (53) [تركجه tulbent Turban]
(نبا) لاله ‖ بوكا بكزه‌مسندنطولايى اينجه اوزون وآياقسز بيرا
قدحى ‖ (تاطبيع) مموكلى بوجك ومديه كبى قبوقلى حيوانات
اسمى.

Tummel (ـَـ ـَـ ا م) a. (40) [اورته آلمانجه tumel
Lärm] باش دونمه‌سى، دوار ‖ خصوصيله =Rausch .

Tummel,,... (ـَـ ...) —becher (ا م) دومبلك ‖ معدنى
طاس ‖ platz — (ا م) بارگيرلر ايچون: مانژ ‖ (قوشمق،
دوكوشمك، كورشمك ايچون اولان) سير محلى، تياترو ‖ رانده‌وو
محلى، موقع ملاقات ‖ taube — (ا مؤ) (تاطبيع) اوچاركن
طاقلاق قيلان كوكرجين.

Tummeln (ـَـ ـَـ فعـ متعـ) a. (21) [Tummel] دائره،
قوس اوزرنده چويرمك، دونديرمك ‖ Jemand — درت
دونديرمك، آمان ويرمكسزين قوشديرمق وازمك ‖ ein(Roß)
—برهارين، سرت، عجمى، باركيرى مانژده تربيه‌ايچمك، چابوق
صاغه، صوله چرخ ايتديرمك، ناقلامق ‖ sich — (فعـ مطا)
زپلامق، صيچرامق، سرعتله صاغه صوله صيچرامق، خصوصيله
رقص اثناسنده، كيفندن خوپلامق ‖ عجله ايچمك، چابوق‌اولمق.

Tummler (ـَـ ـَـ ا م) a. (40) [tummeln] (اشخاص
حقنده) برحيوانى مانژده تربيه ايدن ‖ =Tänzer ‖ (تاطبيع)
كذلك: Tümmler = Tummel-taube ‖ دكز خنزيرى
(= دكز طوزى Delphi'n).

Trutz (ـَـ ام) (38) (sans pl.)=Trotz ‖ zu Schutz
und— تعرض ومدافعه ايچون، تدافعى وتعرضى، هم سعادت
وهم فلاكتده، اقبال وادبارده.

Trutzen (ـَـ فعـ لا +) c. (21) trutzig (ـَـ صـ) (21)
=trotzen, trotzig .

Tscha (c) ko (ـَـ ا م (ا لا) (56) [اسلاو] آشاغيسى
يوقاريسندن كنكيش (اوكى شمس سپرلى چوقه ويا مشيندن
معمول ومخروط ناقص شكلنه قريب) عسكر باش كسوه‌سى،
سرپوش.

Tscheche (ـ ch ـَـ ا م) (52) چه، جهلو =Cze'che .

Tscherkesse (ـَـ ـَـ ا م) (52) چركس.

Tschibuk (ـَـ ـَـ ا م) (56) [تركجه] چبوق (توتون ايچمكه
مخصوص).

Tuba (ـَـ ـَـ ا مؤ) (54) (موسيقى) =Trompe'te .

Tuben (ـَـ ـَـ) (Tuba Tubus كلمه‌لرينك جمعى).

Tuberkel (ـَـ ـَـ ا مؤ) (53) [لاتينجه] على‌الخصوص (علم
امراض) نباتات وخصوصيله آق جكرده حاصل اولان دوكوم،
حدبه، قبارجق، درن، ورم.

Tuberkulös (ـَـ ـَـ ـَـ صـ) (21) [لاتينجه] متورملرك آق
جكرنده حاصل اولان قبارجق قبيلندن، درنى.

Tuberkulose (ـَـ ـَـ ـَـ ا مؤ) (53) [لاتينجه] ورم
خسته‌لغى، تدرن (آق جكرده) قبارجق حاصل اولمه، نباتاتك
دوكوم ويومرولنمسى، حدبه‌لنمسى، دردلنمسى.

Tuberose (ـَـ ـَـ ا مؤ) (53) [لاتينجه] (نبا) ياسمين
نوعى، تبر.

Tübet (ـَـ ا خا لا) (56) (جغر) =Ti'bet .

Tubus (ـَـ ـَـ ا م) (45) و (56) [لاتينجه] بورو (=
Röhre)، خصوصيله =Fernrohr .

Tuch (ـَـ ا لا) (25) و(38) [قديم آلمانجه tuoh] (جمعى
Tuche ونادراً Tücher) (اوزرى حاوسز دوز يوك قماش)
چوخه ‖ e— (جمع) يوكلى قماش (لر) ‖ (جمع) Tücher
اقمشۀمنسوجه پارچه‌سى، اكثريا درت‌كوشه اوله‌رق ‖ (Hals-
Kopf-)— (بوينه، باشه صاريلان) منديل، بز، صارغى،
شال آتغى ‖ Hand-,Taschen-,tuch حاولى، منديل ‖
(zum Abwischen)— پاچاوره، اوته برى سيلكه تميزلكه
مخصوص بز ‖ (بحر) =Segel ‖ (عمو) — zweierlei
عسكر، اهل سيف.

Tuch,, ... (ـَـ ...) motte— (ا مؤ) (تاطبيع) چوقه‌يه
عارض اولان‌كوكه ‖ geschäft— (ا لا) چوقه‌جى مغازه‌سى،
دكانى، چوقه تجارتى ‖ nadel— (ا مؤ) بوينه صاريلان‌بزى
طوتمغه مخصوص (تزيينات مقامنده مستعمل) ايكنه ‖ قورومق
ايچون آصيلان بز وحولى كبى شيلرك دوشمامسيچون اوزرينه
طاقيلان ايكنه ‖ reisender — (ا م) چوقه (آلوپ) صاتمه
ايچون طولاشان قوميسيونجى، سيار چوقه تجارى ‖ (بيلاردوده
تعبير استهزا اوله‌رق) بيلاردونك طولنجه برقاچ دفعه كيدوب
كلان بيلا، بيلانك بوصورتله برقاچ كره كيدوب كلسى ‖ scherer—
— (ا م) چوقه قيريجى، قيرقيجى ‖ waaren— (جمع مؤ)
(تجا) چوقه اشيا، قيرقمه‌سى، چوقه مفروشاتى.

Tuchen (ـَـ صـ) (21) [Tuch] چوقه، چوقه‌دن(معمول)

Tümpel (ـ ا م) a. (40) [قدیم آلمانجه tumphilo] بطاقلقلی صو ‖ برکولك درین محلی .

Tumult (ـ ا م) (38) [لاتینجه] غلبه‌لك ، کورولتی ، ولوله ؛ قاریشقلق ، هرج ومرج ‖ دغدغه .

Tumultui(e)ren (ـ فعمتع) a. (21) [Tumu'lt] کورولتی، ولوله ایتمك ‖ قاریشقلق، شورش، دغدغه‌چیقارمق .

Tünche (ـ ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجه tunicha لاتینجه tuni'ca Unter-kleid] (صنع) بردیوارك کیرچ ویاطوپراق بویا ایله بادانه ایدلمسی ، بادانه ، بردیوارك یوزینه سوریله‌جك بویا ، بادانه ایچون صرف اولنان خرج ‖ (مجا) (برشیئك) اوزرینه سوریلان خفیف بویا کبی ساخته ایش یاپمق ، سوس ویرمه) کوستریش ، یاپمه ، ساخته ایش ، شی .

Tung-stein (ـ ا م) Tung - sten (ـ ا م)(38) (معد) طونغ اشتاین ، طونکستن .

Tunise (ـ ا م)(52) —r (ا م) (52) Tunis(er)in (ا مؤ) (50) طونسلی (ارکك ، قادین) .

Tunke (ـ ا مؤ) (53) [tunken] (آشجیلق) صالچه، یمك صوبی ‖ (صنع) صو ویرمه ، طاولامه .

Tunken (ـ فعمتع) a. (21) [قدیم آلمانجه dunchôn لاتینجه ti'ngere=] stippen و tauchen ‖ (قهوه،شروب لیمونانه کبی ایچروسنه برشی باتیریله‌رق ییندیلان ، ایچیلان مشروباتی ایچمك) باتمق ، باتیره‌رق ایچمك .

Tunnel (ـ ا م) a. (40) برطاغ ویاصو آلتندن کچن یول، تونل ‖ ‖ برتنفس محلنك کیلار قاتی ، سرداب .

Tunneli(e)ren (ـ) tunnelisi(e)ren (ـ) (فعلا + و فعمتع) a. (21) [Tunnel] برتونل ، بریرآلتی آچمق .

Tupf,... (ـ...) —bällchen (ا لا) —ball (ام) (صنع) (مطبعه) باقیر اوزرینه حك اولنمش رسم و ساوه باصانك مرکب کیلندروسی (یوك) سیلندر .

Tüpfel (ـ الا (ام) a. (40) [tupfen] حیوانات وقوشلرك دری وتوکاری اوزرنده بولنان اوفق بنك ، لکه ؛ نقطه ‖ صورت مختصره سیله : das Tüpfelchen auf dem (das) (i) „i" (یاخود) حرف اوزرنده بولنان نقطه .

Tüpfeln (ـ فعمتع) a. (21) [tupfen] نقطه‌لنمق، نقطه نقطه یاپمق ‖ نقطه‌سنی قویمق ، تنقیط ایتمك ، اوفق اوفق بنکار قویمق ، بنك بنك یاپمق .

Tupfen (ـ فعمتع) a., c. (21) [قدیم آلمانجه tupfan] (کذلك tüpfen) [be-netzen] پارمق اوجیله خفیف طوقونمق، پارمق اوجی خفیفجه تماس ایتدیرمك . طوقوندیرمق ‖ eine Wunde mit einem Läppchen— بریاره‌یی بر بزپاره‌یله تمیزلمك، خفیفجه سیلك ‖ (طاشجیلق) —(einen Stein) طاشی قباجه یونمق، یونتمق ‖ (برشیئی) رنکلی بنکارله بنکلمك .

Turan (ـ ا خا لا) (56) [Mensch tur توران لساننده :] (جغر) آسیای کبراده : توران ، ترکستان .

Turban (ـ ا م) (38) یاخود (56) [ترکجه turbent دن مأخوذ ایتالیانجه turba'nte] صاریق ، عمامه .

Turbine (ـ ا مؤ) (53) [لاتینجه] (ماکنه ده) توربین ، افقی صو چرخی .

Türke (ـ ا م) (52) Türkin (ا مؤ) (50) [ترکجه turk دن مأخوذ ایتالیانجه turco] ترك ، عثمانلی قاریسی ‖ اسلام ، مسلمان .

Türkei (ـ ا خا مؤ) (49) [ایتالیانجه Turchi'a] (جغر) —die ممالك محروسهٔ شاهانه ، ترکیه .

Türken (ـ ا م) b. (40) (نبا) (زرا) ممالك عثمانیه‌ده یتیشان مصر (=Mais) .

Turkestan (ـ ا خا لا) (56) (جغر) =Turan .

Türkis (ـ ا م) مفردی (26) ، جمعی (56) [ایتالیانجه turche'se türkisch] (معد) فیروزه .

Türkisch (ـ ص) (24) [Türke] ترکجه ، عثمانلیجه ، ترکاره ، عثمانلیلره مخصوص ‖ ترکجه ، عثمانلی لسانی .

Turkmane ، **Turkmene** (ـ ا م) (52) = Turkoma'ne .

Turko (ـ ا م) (56) (ع) جزایر آوجیسی، عسکری .

Turkomane (ـ ام) (52) ، Turkomanin (ا مؤ) (50) ترکمن .

Turmalin (ـ ا م) (38) (معد) تورمالین دینیلان ودلك وتسخین ایله الکتریقلنان طاش .

Turn,... (ـ...) —verein (ا لا) جناستیق جمعیتی، جناستیقجیلرهیئتی ‖ —anstalt (ا مؤ) جناستیق مکتبی .

Turnier (ـ ا لا) (38) [فر] جیرید اویونی ، مزراق دوکوشی .

Turnip (ـ ا م) (56) ، —se (ـ ا مؤ) (53) (نبا) (زرا) انکلیز شلغمی .

Turnus (ـ ا م) (36) [لاتینجه] اصول مناوبه .

Turtel-taube (ـ امؤ) (53) (تاطیبه) [قدیم آلمانجه turtulatûba اولوب لاتینجه turtur] قومرو .

Tusch (ـ ام) (38) [جنوب طرفلرنده stoßen=tuschen] (موسیق) بورو ایله برشی چالمه ‖ [فرانسزجه toucher] (طلبه آغزنده) دوئللویی موجب تحقیر ، حقارت ‖ (حرند) tusch! سکوتی آمر اولەرق : سست ! صوص ! شیت !

Tusche (ـ امؤ) (53) [فرانسزجه toucher] (صولی) چینی مرکبی ‖ —Stück قورو چینی مرکبی ، چینی .

Tuscheln (ـ فعلا + وفعمتع) a. (21) [tuschen] پك یواش لقردی سویلمك ، فیصیلدامق .

Tuschen (ـ فعمتع) c., a. (21) [Tusche] چینی (مرکبی) ایله ترسیم ایتمك ‖ [قدیم آلمانجه tuzzan] کذلك : tüschen باصدیرمق، سوندیرمك ، تبس ایتمك، تسکین ایتمك ‖ (فعلا + وفعمتع) صوصدیرمق .

Tuschi(e)ren (ـ فعمتع) طوقونمق (=rühren) ‖ [Tusch] تجاوز ، تحقیر ایتمك .

Tute ، **Tüte** (ـ امؤ) (53) [آشاغی آلمانجه=Düte] .

Tutel (ـ امؤ) (49) [لاتینجه] (عد) وصیلق، وصایت.

Tuten (فعلا + وفعمتع) b. (21) [آشاغی آلمانجه] (موسیق) بوروچالمق .

Twist (ـ ا م) (38) [انکلیز] پاموق ایپلك .

Type (ـ ا مؤ) (53) [روم] (صنع) (مطبعه ده) مطبعه حروفاتی .

Typhus (۲ - ۱ م) ㉖ [روم] (جمعی کذلك : Typhen)
(علم امراض) تیفو، حما ‖ Nerven=fieber .
Typisch (ـ ص) ㉔ [روم] رمز وتمثیله متعلق ‖ طور
وحالی تحف وکندینه مخصوص .
Typograph (۱ - ۱ م) ㉛ [روم] (صنعه) =
Schrift=setzer .

Typographie (۱ - ۱ مؤ) ㉝ (sans pl.) [روم]
(صنعه) باصمه‌جیلق، فن‌طبع ‖ (مرا . Buchdrucker=kunst) .
Tyrol (ـ) = Tirol .
Tza(c)ko (ـ) (مرا . Tscha(c)ko) .

U.

U. (ـ ۱ لا) ㉟ آلمان الفباسنك یکرمی برنجی صداسز وبشنجی‌صدالی حرفی ‖ Jemandem ein x für ein u machen
(رومن حرفلریله برینه X برینه V = 5 یازمق) آلداتمق ، اون برینه بش یازمق ‖ مختصراً : u. = und ‖ u. a. =
(anderem : یاخود) unter anderen دیکرلری‌میاننده ، بونلرمیاننده ، بوندنبشقه ‖ u. s. w. = und so weiter وکذلك ،
وقس علی هذه البواق ‖ u. A. w. g. = um Antwort wird gebeten جوابنـه انتظار اولنور ، جوابی مسترحادر .

Übel (ـ ص) ㉔ [قدیم آلمانجه upil = انکلیزجه
evil] (r) übles ، übles ‖ صورت نسبیه‌سی : übler)
(۱ لا) ‖ صورت‌نسبیه ایله دها فنا ، بدتر ‖ فنا ، کوتو، بر باد
a. ㊵ Jemandem Übles gönnen, wollen برینه کملك،
فنالق کلدیکنی ، برینك فنالغنی ایستمك ، آرزو ایتمك ‖ bei
Jemandem —angeschrieben stehen برینك‌یاننده‌تزکیه‌سی
بوزوق ، فنا اولمق ‖ etwas— aufnehmen برشی حقنده
سوء ظنده بولنمق؛ برشیدن‌طولایی ایجرلمك ، برشیئه طوتولمق ‖
فنا قبول ایتمك ‖ es sieht mit ihm —aus اونك ایشی‌فنا
(کبی) کورینور ‖ —von Jemandem denken بری‌حقنده
سوء ظنده بولنمق، (برینك) بردیکری حقنده ظنی ایو اولمامق ‖
etwas— nehmen برشیدن طولایی منفعل اولمق ، قیراق ،
کوجنمك ، جانی صیقلمق ‖ —nehmen Sie es mir nicht
عفویکزی رجا ایدرم، کستاخلغمه حمل ایتمیکز، تربیه‌سزلکمه
حمل‌ببورلمسون، طارلمیکز اما، خاطریکز قالمسون ‖ —riechen
فنا قوقمق ‖ —wohl oder استر ایستمز، طوعاً وکرهاً ‖
— nicht فنا دکل ، خوش ، ضررسز ، زیانسز ‖
Das wäre nicht — ‖ (بو) فنا دکل Das ist nicht —
فنااولمزصانکه ‖ —Das klingt nicht بونك سسی، صداسی
فنادکل ‖ ich habe nicht — Lust dazu بوکاپك اشتهاالنیورم
بوکا پك آرزوم وار ، پك استیورم ‖ —daran sein برشیده
صیقینتیده ، راحتسزلقده‌بولنمق ‖ —wird : یاخود mir ist
فنایم ، راحتسزلق حس ایدیورم ، فنا اولیورم ، (استفراغ
ایتمك راحتسزلغنده بولنان برکمسه طرفندن) کوکلم بولانیور،
صفرام قباریور .

Übel „ ... (ـ...) — gelaunt (ص) خوش مزاج ،
اوزرنده برخوشلغی اولیش ، تحقلق ، خویسزلق کبی اوزرنده
برحال اولان ، نشئه‌سز ، طبیعتی لیمونی ‖ —stand (۱ م)
اویغونسز ، محذورلی ، فنا حال ‖ —that (۱ مؤ) کوتولك
ایتمه ، فنالق ، کملك ، (عد) جنحه .

Üben (ـ فه متعه) و — sich (فه مطا) [قدیم آلمانجه
uopan [Land-bau treiben] تعلیم ایتمك، اوکرتمك، آلشدیرمق ‖
اجرا ایتمك، یاپمق چالیشمق، اوکرتمك ‖ —Barmherzigkeit
ابراز شفقت ومرحمت ایتمك ، — Gastlichkeit مسافر پرور
لك ایتمك ‖ —(Geduld) صبرکوسترمك ‖ —(das Gesetz)
احکام قانونیه‌یی تطبیق ایتمك ، قانونك ایجابنی اجرا ایتمك،جزا
ایتمك ‖ — Gewalt زور ، وشدت کوسترمك ، جبر ایتمك ‖
— (ein) (ein Musikstück) برموسیقه‌پارچه‌سنی تعلیم‌ایتمك ‖
— Jemandes Hand zum schreiben برینك النی یازی‌یه
آلشدیرمق ، یاتیرمق ، قیرمق ‖ — Rache an Jemandem
برندن اخذ انتقام ایتمك ، برندن اوج آلمق ‖ ge-übt (اسم
مفعول وصفت) ㉔ ماهر ، معلم ، اوکرنمش ‖ ge-übt in
etwas sein برشیده ملکه‌سی اولمق .

Über (ـ مفعول الیه ومفعول‌به آلور حرجر)(مستعمل
اشکال مختلفه‌سی : m— یاخود : m'— = dem — n—
یاخود : n'— = den— s— یاخود : s'— = das —)
(آلچاقده، آشاغیده بولنان برشیئك یوکسك، یوقاریده‌بولنیشنی
ارائه ایدر ومفعول الیه ایله مستعمل اولدیغی وقت wo ایله
و مفعول به ایله مستعمل اولدقده wohin سؤالنه جواب
ویرر) اوستنه ، اوزرینه، فوقنه، یوقاریسنه، اوستنده،فوقنده
—etwas hinweg برشیئك اوزرندن، یوقاریسندن (کچه‌رك
مرور ایله) ‖ über etwas (مفعول‌به) gesetzt sein بر
شیئه نظارت ایتمك ، برشی اوزرینه نظارته مأمور اولمق ‖
die (Loire) — der Übergang لوار کچیدی ، لوار اوزرندن
مرور ایدن کچید ‖ — Berlin nach Hamburg reisen
برلین اوزرندن ، برلیندن کچه‌رك هامبورغه کیتمك ، سیاحت
ایتمك ‖ Das geht über die Grenze des Erlaubten بو
(آرتق) حدودك ، دائره تربیه‌سنك خارجنه چیقیور ‖ Das
geht mir— alles Andere بونی سائرلرینك کافه‌سنه،هپسنه
ترجیح ایدرم ، بونی هپسندن‌زیاده سورم ، استرم، آرزوایدرم،
بنجه بوهپسندن مقبول، لازم ‖ (ضـ مثلا) Zufriedenheit
geht — (den) Reichthum قناعت ثروته تقدم ایدر ‖
— alles Erwarten (glücklich) امید، ظن اولندیغندن
زیاده مسعود ‖ alle Maßen schön — صوك درجه‌ده ،
خارق‌العاده کوزل ، خوش ، لطیف ‖ 100 (mehr als) —
(Mark) یوز مارقدن زیاده ‖ es ist noch — ein (Kilo)
davon da اوندن (بوراده ، بزده) دها برکیلودن زیاده وار،

بوراده اوندن دها بر كيلودن زياده وار ‖ sich — etwas
freuen برشيئه سونمك ‖ etwas sprechen — برشيئه دائر
سويلمك ، برشيدن بحث ايتمك ‖ كتاب اوزرنده عنوان اولهرق :
... — فلان فلانه دائر ‖ ! Weh— die (Thäter) ! واى
كلدى بونى ياپانك باشنه ! ‖ Fehler— Fehler خطا خطا
اوزرينه ‖ —dies بوندن فضله ، بشقه (اولهرق) ‖
heute— 8 Tage (بوكوندن) سكز كون صكره ‖ 10
Minuten— 11 اونبرى اون كچييور ‖ —dem Essen
يمك وقتى ، يمك اثناسنده ‖ —Tags : وياخود den Tag
اوكون ، تكميل اقشامه قدر ، تكميل كون ‖ —den Leib
وجودينى ايلرويه اكمش اولديغى حالده ‖ (حا) über und
über كاملاً ، صير صيقلام ‖ —naß —und كاملاً
ايصلاق ، ياش ‖ sie ist —und —roth geworden او
(مؤنث) قيپقيرمزى كسلدى، قس كبى اولدى ‖ =gegen-über ‖
(عمو) = vor=über مثلا : —ist (das Fieber) صيتمه
بكدى ، صاوشدى ‖ Jemandem in etwas— sein برشيده
برينه تفوق ايتمك ‖ — = Berg طاغلرك اوتهسنه، اوتهسنده ‖
فعل ايله برلشدكده (⏑...) صورتنده دائما (sép.) و a. ㉓
مودلنه كوره تصريف اولنوب بالعكس صدا اساس كله اوزرنده
اولهرق (⏑...) صورتنده دائما (insép.) و b. ㉓ مودلنه
كوره تصريف اولنور .

Über„ ... (⏑... ياخود ...⏑) —schwimmen — يوزهرك
اوتهيه كچمك ‖ —ziehen بر البسهيى ديكرينك اوزرينه كيمك ‖
Jemand —listen ‖ حيوانلره چوق يم ويرمك ‖ —füttern
برينى آلت ايتمك ، حيله ، خدعهسنه غلبه ايتمك ‖ —sehen
فرقنه وارمامق ، كورمامك ‖ تساهل ايتمك ‖ —groß فوق الحد
بيوك ، پك عظيم ، فوق العاده جسامته مالك .

Über-ackern (⏑⏑ فع متع) a. ㉑ (insép.) (زرا)
خفيفجه ، اوستون كورى سورمك ‖ —sich (فع متع)
چفت سوره سوره يورولمق ، بيتمك .

Über-all (⏑ حا) [قديم آلمانجه upar al] هر
يرده ، هرمحلده ‖ Das findet man— بونى هر يرده بوله
بيلورسكز ، بوهر يرده بولنور ، بوكا هر يرده تصادف ايديلور ‖
—hin هرجهته ، هرطرفه ‖ schlechter=dings ‖ —nicht
= über-haupt nicht ، durch-aus nicht .

Über-anstrengen (⏑⏑ فع متع) و —sich (فع مطا)
a. ㉑ (insép.) پك زياده ، حدندن زياده يورمق ، ازمك ؛
يورلمق ، اقتدارندن زياده چالشمق ، چالشديرمق .

Über-antworten (⏑⏑ فع متع) b. ㉑ (insép.)
تسليم ايتمك ، ويرمك .

Über-arbeiten (⏑⏑ فع متع) و —sich (فع مطا)
b. ㉑ (insép.) = über-anstrengen ‖ (⏑⏑ و ⏑⏑)
فع متع) b. ㉑ (sép.) و (insép.) يايلش ، چاليشلش ،
برشيئى يكيدن ياپمق ، چالشمق ، تكميللمك ، بتورمك ، رتوش
ايتمك ، اوزرندن كچمك ‖ (رساملقده) über-arbeitete Stelle
رتوش ايدلمش ، اولمش محل ‖ چالشهرق خسته اولمق ؛ خسته
دوشهجك قدر چالشمق .

Über-ärmel (⏑⏑ ا م) a. ㊵ طاقمه قول ، يكمه
ين .

Über-aus (⏑ حا) نهايتسز ، فوق العاده .

Über-bau (⏑ ا م) ㊳ بنانك چيقينتيلى محلى ‖ آلتنده
كينك اوزرينه بنا ايديلان ابنيه قسمى ، صكرهدن علاوه اولنان
ابنيه قسمى .

Über-behalten (⏑⏑⏑ فع متع) p. ⑳ (sép.)
—seinen (Mantel) پالطوسنى ، ياغمورلغنى ، قاپوتنى چيقارمامق .

Über-bein (⏑ ا لا) ㊳ (علم امراض) كميك اوزرنده
حاصل اولان كميكدن شيش ، ورم عظم ‖ سيكير اوزرنده حاصل
اولان بز ، عقده .

Über-bett (⏑ الا) a. ㊷ ، نادراً ㉗ =Deck=bett.

Über-beugen a. ㉑ über-biegen (⏑⏑ فع متع)
f. ⑳ و —sich (فع مطا) (sép.) اوزرينه اكمك ، قاتلامق
— sich اوزرينه اكلك ، آپانمق .

Über-bieten (⏑⏑ فع متع و فع لا +) f. ⑳
(sép.) er bot noch (zwei Mark) über اودها اوزرينه
ايكى ماركده فضله ويردى ، ايكى ماركده اوسته ويردى ‖ (⏑
⏑ فع متع) و — sich (فع مطا) (insép.) (فعلى حرف
جرندن آيريلهماز) — etwas برشيئى بهالنديرمك ، پى سورمك
(مجا) — etwas برشيئه تفوق ايتمك ، يچمك ‖ sie über„
boten sich in Höflichkeiten نزاكتده بربرينه ، يكديكرينه
تفوقه چالشيورلردى ، ايتديلر .

Über-bilden (⏑⏑ فع متع) (insép.) Jemand—
برينى زياده تعليم وتدريس ايتمك ، پك زياده تربيه كوسترمك ،
برينك فكرينى ، تربيهسنى بوزمق .

Über-binde (⏑⏑ ا مؤ) (51) (جرا) الك اوزره
صاريلان صارغى ، اوست صارغيسى .

Über-binden (⏑⏑ فع متع) a. ⑳ (sép.) اوزرينه
باغلامق ‖ (⏑⏑) (insép.) die Wunde mit einem
Lappen — برياره يى بربز ايله صارمق .

Über-bleiben (⏑⏑ فع لا —) o. ⑳ (sép.) باقى ،
قصور قالمق ‖ (⏑⏑) (insép.) يالكز اسم مفعولنده
مستعملدر : über-blieben بروفات ايدنه نظراً كيرو ، آرقه يه
قالمق .

Über-bleibsel (⏑⏑ الا (ا م) a. ㊵ بقيه ، قصور ،
آرتق ‖ برعزيزك وفاتندن صكره صاقلانيلان اشيا وياكميكلرى .

Über-blick (⏑ ا م) ㊳ عطف نظر ، نظر ‖ kurzer—
برشيئك خلاصهٔ تعريفى ‖ برشيئك عمومى ، كافهٔ اقسامنى كورمكله
حاصل اولان فكر .

Über-blicken (⏑⏑ فع متع) a. ㉑ (insép.) يكنظرده ،
برباقشله كورمك ، احاطه ايتمك .

Über-breiten (⏑⏑ فع متع) b. ㉑ (sép.) man
hatte eine Decke übergebreitet اوزرينه برياپغى ، اورتو
ياپلمش ، اورتولمش ايدى ‖ نادراً مستعمل اولهرق : (⏑⏑)
(insép.) (den Tisch) mit einer Decke— ماصه يى بر
اورتو ايله اورتمك .

Über-bringen (⏑⏑ فع متع) ([insép]) a. ㉒
Jemandem etwas— برينه برشى كوتورمك ، برى طرفندن
كتيروب تسليم ايتمك ، تقديم ايتمك .

Über-brücken (⏑⏑ فع متع) a. ㉑ (insép.)
—(einen Fluß) برنهرى اوزرينه كوپرى قورهرق آشمق ،
يچمك .

(die Tafel) mit dem Schwamme— || (کورفز اوزرندن) سونکر ایله (طاش) تحته‌یی سیلك || es überfuhr eiskalt بردنبره آرقه‌سی بوزکبی کسلدی (برتترمه کلدی) || seinen Rücken (der Kutscher) hat die Pferde — || آرابه‌جی بارکیرلری پك زیاده یوردی، لزومندن زیاده سوره‌رك ازدی .

Über-fahrt (ـ ـ ا مؤ) ⑲ کچید، کوپری کبی محللردن مرور ایتمه، کچمه، کچید || بوکی محللرك ویردیکی کچید .

Über-fall (ـ ـ ا م) ㉛ هجوم ناکهانی، باصقین؛ استیلا، باصمه || صندیق وامثالنده کلیدکوپریسی، رزه || (صنع) (برصو یولنده) صواق .

Über-fallen (ـ ـ ـ فع متعد) ⑳ p. (*insép.*) Jemand— برینی یقه‌لمق، باصمق، بری اوزرینه آکسزین چوللامق، هجوم ایتمك || (ـ ـ ـ فع لا —) (*sép.*) اوته طرفه دوشمك، یوارلامق .

Über-fein (ـ ـ ص) ㉔ پك اینجه پك دقیق، پك رقیق، پك نازك، پك مکمل، پك اهمیتلی .

Über-flechten (ـ ـ ـ فع متعد) ⑳ e. (*sép.*) و (ـ ـ ـ) (*insép.*) Stroh —über die Flasche || die Flasche mit Stroh— شیشه اوزرینه حصیر، اوت صارمق، شیشه‌یی حصیرله اورتمك (اوزرینه‌حصیر اوره‌رك) .

Über-fliegen (ـ ـ ـ فعلا —) ⑳ f. (*sép.*) اوچه‌رق اوبرطرفه، یقه‌یه کچمك، قارشویه اوچمق، اوزرندن اوچه‌رق اوته‌یه کچمك || (ـ ـ ـ فع متعد) (*insép.*) (ein Papier) mit den Augen— برکاغده یوقاریدن آشاغی‌یه برکوزکزدیرمك، برکاغد وامثالنی پك چابوق اوقومق، برکوزدن کچیرمك || ihr Antlitz über-flog ein rother Schein یوزی بردنبره قیزاردی، یوزینی برقیرمیزیلق قاپلادی، برحمرت استیلا ایتدی.

Über-floren (ـ ـ ـ فع متعد) ㉑ a. (*insép.*) اوزرینه برقیره‌پ اورتمك .

Über-flügeln (ـ ـ ـ فع متعد) ㉑ a. (*insép.*) (ع) den Feind— || دشمنك یانی‌چویرمك Jemand— || برینی‌کچمك .

Über-fluß (ـ ـ ام) ㉜ (*sans pl.*) کثرت، زیاده‌لك، فضله‌لق، بوللق || —an etwas haben برشیده بوللغه مالك اولمق، فضله شیئی بولنمق || مبذولیت، زنکینلك طولولق، طاشغینلق؛ لزومندن فضله اولیش || Geld ist im —da پاره چوق (وار)، استدیکك قدر پاره وار، پاره نقدر استر ایسه‌ك اوقدر (وار) .

Über-flüssig (ـ ـ ـ ص) ㉑ لزومسز، فضله، فائده‌سز، بیهوده || Das ist— بوکا هیچ لزوم یوق || کثرتلی مبذول (حا) کثرتله، مبذولیتله .

Über-fracht (ـ ـ ا مؤ) ⑲ (پوسته وشمندوفرده) فضله یوك، حدمعروفدن زیاده آغیرلق، اشیا || حددن زیاده آلنان، تحمیل اولنان یوك، اشیا .

Über-frieren (ـ ـ ـ فع لا —) ⑳ f. (*insép.*) بوزله ستر اولنمق .

Über-füllen (ـ ـ ـ فع متعد) ㉑ a. (*sép.*) (Wein) in ein anderes Gefäß— شرابی دیکر برقوجی‌یه نقل ایتمك، دولدیرمق || (ـ ـ ـ فع متعد) و —sich (فع مطا) (*insép.*) زیاده طولدیرمق، قوعمق، طاشیرمق، آغزینه قدر ییغمق، قوعمق .

Über-chlor-sauer (ـ ـ k ـ ـ ص) ㉔ (کیمیا) —es Salz حامض فوق قلوری ایله براساسدن مرکب ملح، فوق قلوریت .

Über-dach (ـ ـ ا لا) ㉕ = Schutz-dach، Ob-dach.

Über-decken (ـ ـ ـ فع متعد) ㉑ a. (*sép.*) etwas— (برشیئك) اوزرینه برشی سرمك، اورتمك، یایمق || (ـ ـ ـ) (*insép.*) etwas mit etwas— برشیئك اوزرینی اورتمك، قپامق || mit einem Gewölbe— (معما) برقبه ایله اورتمك، اوزرینه برقبه بنا ایتمك .

Über-dem (ـ ـ حا) نادراً مستعمل اولوب über- = dies.

Über-denken (ـ ـ ـ فع متعد) ㉒ a. (مرا. denken) (*insép.*) etwas— برشی تفکر ایتمك، ملاحظه ایتمك .

Über-dies (ـ ـ حا) بوندنبشقه، بوندنفضله، بونك اوزرینه .

Über-druß (ـ ـ ا م) ㉓ (*s. pl.*) (مرا. ver-drießen) طاقتسزلق، جان صیقیلیسی؛ بیقینلق، اوصانج، ثقلت، ملال .

Über-eck(s) (ـ ـ حا) = über Eck (مرا. Eck).

Über-eile (ـ ـ ـ ا مؤ) ㊳ (*sans pl.*) (جمی یوقدر) عجله، پیوك تلاش .

Über-eilen (ـ ـ ـ فع متعد) و — sich (فع مطا) Jemand — ㉑ a. (*insép.*) برینی صیقیشدیرمق || etwas— برشیده زیاده عجله‌کوسترمك، پك عجله ایله یاپمق || Sie Nichts — هیچ برشیده تلاش ایتمیکز! هیچ برشیده‌تلاش ایو دکلدر؛ العجلة من الشیطان .

Über-ein (ـ ـ حا) توافق ایدرك، توفیقاً، امتثالا، بکزه‌یه‌جك، برشکلده اوله‌جق‌صورتده (مرا. gleich-förmig).

Über-ein „... (ـ ـ ـ ..) —kleiden (فع متعد) برشکلده، برفورمه‌ده، برسیاقده اکسا ایتمك، کیدیرمك || —kommen (فع لا —) اویمق، توافق ایتمك || über etwas —kommen برشیده اویوشمق || —stimmen (فع لا +) mit Jemandem —stimmen بریسیله‌برشی‌حقنده‌اویوشمق، توافق ایتمك . هم افکار اولمق || (مادة) اویمق || (غرا) das a. muß mit seinem s. im Geschlechte und in der Zahl— stimmen صفت راجع اولدیغی اسمله جنس و عددجه تطابق وتوافق ایتملیدر، ایدر .

Über-ein-ander (ـ ـ ـ ـ حا) بری‌دیکری اوزرنده، بربری‌اوستنده، اوستنه || —legen بربری اوزرینه قویمق، ییغمق || die Beine —schlagen باجاقلرنی بربری اوزرینه قویمق، باجاغی باجاغی اوستنه آتمق || —greifen، —stehen بربری اوزرینه بینمك، بربری اوزرینه بنوب بری دیکرینی طوتمق، بربرینه کچمك .

Über-fahren (ـ ـ ـ فع لا —) ⑳ 2. (*sép.*) کمی وواپور ایله اوبریقه‌یه، طرفه کچمك || (فع متعد) آرابه ویا واپور ایله قارشویه کچیرمك، نقل ایتمك || Jemand— برینی آرابه، واپور، قایق وامثالیله قارشو یقه‌یه کچیرمك || (ـ ـ ـ فع متعد) و (*sép.*) و (*insép.*) Jemand (mit dem Wagen) — برینی (آرابه ایله) چیکنمك، ازمك || (ـ ـ ـ فع متعد) (*insép.*) کچمك، مرور ایتمك (دکز،

Über-hängen (ـ ـ ـ فع لا +) s. ⑳ (*sép.*) = über-hangen برشيئك اوزرينه آصلمش، اكلمش اولمق، اكرى طورمق، شاقولندن چيقمق، صارقمق ‖ (فع متع) اوزرينه آصمق، آصيلهجق وجهله كچيرمك ‖ eine Flinte, (einen Mantel)— برتفنكى (اوموزينه) آصمق، طاقمق (بر پالتوى اوموزينه، آرقه سنه، صرتنه آلمق آتمق).

Über-häufen (ـ ـ ـ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) Jemand mit etwas— برينىلطف واحسانه، ممنون ومسرور اولديغى شيلره غرق ونائل اتمك، نعمت ولطفنه مستغرق اتمك، ويرمك ‖ اوستنه ييغمق، طولديرمق وعين زمانده ازمك.

Über-haupt (ـ ـ حا) صورت عموميهده، عموميتله ‖ اصلا، هيچ بروقت Du hattest es— nicht thun sollen, سن بونى (بوشيئى) هيچ ياپمامليدك، besonders nicht jetzt بالخصوص شمدى، بونى سن بالخصوص شمدى اپامليدك.

Über-heben (ـ ـ ـ فع متع) h. ⑳ (*sép.*) قالديرمق واوزرندن كچيرمك، اوزرينه قويمق ‖ (ـ ـ ـ فع متع) و (فع مطا) (*insép.*) Jemand (sich) einer Sache— برينى،كندينى برشيدنمعاف طوتمق، مستثنا قيلمق ‖ sich einer Sache— برشيئىقالديرمغلهكنديسنه ضرر ايراث اتمك ‖ sich— برشيدنطولايى پك زياده تفاخر اتمك، اوكونمك، مغرور اولمق، كندينى هوايه اوچورمق.

Über-holen (ـ ـ ـ فع متع) a. ㉑ (*sép.*) Jemand— برينى آرامق واو برطرفهكچيرمك، آلمق،كتيرمك ‖ die (Segel) — (بحر) يلكنلرى چويرمك ‖ (ـ ـ ـ) (*insép.*) Jemand— برينه يتشمك وكچمك، برينى آرقهسنده براقمق، كچمك.

Über-hören (ـ ـ ـفعمتع) a. ㉑ (*insép.*) etwas— برشيئى اشتماك، طويماق ‖ (بعضاً) قصداً اشتمزلكه كلمك، طويمازكبى طورامق ‖ Jemand, Jemandem seine Aufgabe— برينكدرسنى وظيفهسنى (ازبره اوقودوب) ديكلمك.

Über-irdisch (ـ ـ ـ ـ) ㉔ موجودات ارضيه اوزرنده، فوقنده اولان، دنيايه متعلقاولميان ‖ جناب حقه عائد ومنسوب اولان، الهى، ربانى.

Über-jährig (ـ ـ ـ ـ) ㉔ بر ياشندن زياده مسن، برياشى كچكين، ييللامش.

Über-kippen (ـ ـ ـ فعلا—) a. ㉑ (*sép.*) دوريلك، موازنتنى غائب ايدوب دوريلك وطاقلاق قيلمق.

Über-kitten (ـ ـ ـ فع متع) b. ㉑ (*insép.*) چتتو ايله صيوامق، اوزرينه چتتو كچمك ‖ معجونله اورتمك.

Über-kochen (ـ ـ ـ فعلا—) a. ㉑ (*sép.*) قاينايوب دوكولمك، طاشمق، اوچمق ‖ die Milch kocht über سود طاشييور ‖ (مجا) قيزمق، كسب حدت اتمك.

Über-krusten (ـ ـ ـ فع متع) و — sich (فع مطا) b. ㉑ (*insép.*) اوزرينىقبوقله قاپلامق ‖ قابوقله اورتمك ‖ قابوق باغلامق (= befrusten).

Über-laden (ـ ـ ـ فع متع) 2. ⑳ ياخود ㉑ b. (*sép.*) (مرا. laden) برطرفدن ديكرطرفه طاشيمق، آكوب بوشالتمق، (برساحلدن) ديكرساحلهكچيرمك ‖ (ـ ـ ـفع متع) و—sich (فع مطا) (*insép.*) پك زياده يوكلمك، حددن زياده يوك قويمق، آلمق.

Über-füttern (ـ ـ ـ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) چوق يم، يمهجك ويرمك.

Über-gabe (ـ ـ ـ امؤ) ㊵ ويرمك، تسليم اتمه ‖ دور اتمه ‖ (ع) eine— (einer Stadt) برشهر تسليمى ‖ eine Stadt zur— auffordern برشهره تسليم اولمسى تكليف اتمك، برشهرى تسليمه اجبار اتمك.

Über-gang (ـ ـ ام) ㉛ كچيد، معبر ‖ hier ist kein—! بورادن كچمك ممنوعدر ‖ كچيش، كچمه، مرور ‖ نقل ‖ انقلاب، تغير؛ تلون.

Über-gar (ـ ـ ص) ㉔ پك قورو، پك زياده پيشكين، قوامنى كچمش.

Über-geben (ـ ـ ـفع متع) I. ⑳ (*sép.*) Jemandem برينه برشى ويرمك، (اورتمك، قپامق ايچون) ‖ etwas— (ـ ـ ـ فع متع وفع مطا) Jemandem etwas— برشيك يدينه برشى اعطا اتمك، ويرمك، تسليم اتمك؛ يد اداره واقتدارينه توديع اتمك، حواله اتمك ‖ (ع) eine Festung— برقلعهيى تسليم، ترك اتمك؛ تسليم اولمق.

Über-gehen (ـ ـ ـ فعلا—) s. ⑳ (*sép.*) قارشويه، او برطرفه كچمك، كيتمك ‖ (مجا) zu etwas— برشيئه نقل (كلام، مقال، حال اتمك) منقلب اولمق، رجوع اتمك، تحول اتمك ‖ in Fäulniß— چوروميه باشلامق، چوروملك؛ كچمك ‖ (مجا) die Augen gingen ihm über كوزلرى طولدى، يشاردى ‖ (ـ ـ ـ فع متع) (*insép.*) etwas— برشيئى (اوقودوب) كچمك، اونوتمق، ترك واهمال اتمك ‖ ein Wort (beim Lesen)— اوقوركن بركله آتلامق، بركلهيى اوقوركن كچمك ‖ mit Stillschweigen— صوصه رق، سكوتله كچيشديرمك ‖ das Feld— معاينه مقصديلهبرتارلايى، اراضيى كزمك، برتارلادن، اراضيدن كچمك ‖ برشى اوزرينه كوزكزديرمك، برشيئى كوزدن كچيرمك ‖ sich— (فع مطا) چوق يورويهرك كندينى يورمق، حالى قالمامق.

Über-gewicht (ـ ـ ـ ا لا) ㊳ آغيرلق، ثقلتك فضلهلغى ‖ قوت، قدرتك فضلهلغى، قوت وقدرتك اولديغى بولنديغى محل، جهت، نقطه ‖ قوت، نفوذ، اقتدار ‖ تفوق، تقدم.

Über-gießen (ـ ـ ـ فع متع) c. ⑳ (مرا. gießen) in ein anderes Gefäß— دوكهرك يابمق، اوزرينه دوكمك (*sép.*) (*insép.*) (ـ ـ ـفع متع) ‖ بشقه برقابه بوشالتمق ‖ von Schweiß wie übergossen sein ايصلاتمق، صولامق ‖ تردن صيرصيقلام اولمق ‖ (بغچوانلق) پك چوق صولامق، پك زياده صو ويرمك.

Über-glücklich (ـ ـ ـ ص) ㉔ پك مسعود، پك بختيار ‖ Sie machen mich— سز بنى بحرمسرته غرق ايديورسكز، بنى (پك) بختيار ايديورسكز؛ بنى پك مسعود ايتديكز.

Über-golden (ـ ـ ـ فع متع) b. ㉑ (*insép.*) (آلتون) يالديزلق، قاپلامق.

Über-haben (ـ ـ ـ فع متع) b. ⑲ (*sép.*) einen Rock— اوزرنده بر پالطومى اولمق، اوزرينه پالطوكيمك، پارده سو بولنديرمق، پارده سوبى كيمك ‖ فضله بولنديرمق؛ لزومندن فضلهسنه مالك اولمق ‖ (مجا) (عو) بيقمش، اوصانمش اولمق = etwas dick sein.

Über-malen (⏑⏑–⏑ – فه متعه) a. ㉑ (*sép.*) اوزرینه رسم ایتمك ‖ (⏑⏑–⏑) (*insép.*) آلتنده قالانی کوسترمیه‌جك وجهله ایکیسنك اوزرینه ترسیم ایتمك ؛ بویامق ؛ نقش یاپمق ‖ بیتمش وفقط تصحیحاته محتاج اولان بررسمی دوزلتمك ، رتوش ایتمك .

Über-mannen (⏑⏑⏑– فه متعه) a. ㉑ (*insép.*) غلبه ایتمك ، آلت ایتمك ، یتمك .

Über-maß (–⏑– الا) ㊳ اولچونك فضله‌لغی ، طاشغینلغی ، اولچه‌كك اوستی ، جابه ‖ لزومندن فضله اولیش ، طاشغینلق ‖ —von Freude مسرتك صوك درجه‌سی ‖ —im Essen und Trinken ییوب ایچمکده اولان افراط .

Über-menschlich (⏑⏑⏑– ص) ㉔ قوهٔ بشریه‌نك ، طاقت بشرك خارجنده اولان ؛ خارق العاده ، فوق البشر .

Über-messen (⏑⏑⏑– فه متعه) m. ⑳ (*sép.*) بول طوته‌رق اولچمك ‖ aus einem Sack in den anderen— برچوالدن اولچه‌رك دیکرینه بوشالتمق ‖ (⏑⏑⏑– فه متعه) (*insép.*) (کذلك : (⏑⏑⏑–) سطحیاً ، اوستون کوری ، همان شویله بر اولچمك ‖ تکمیل امتدادنجه شویله برکوزدن کچیرمك ، باقمق ‖ sich— (فه مطا) اولچرکن برسهوده بولنمق ، خطا ایتمك .

Über-morgen (⏑⏑⏑– حا) یاریندن صکره ، یارین دکل او برکون ‖ Über-morgen (ا لا) b. ㊵ یاریندن صکره کلان کون ، او برکون .

Über-morgend (⏑⏑⏑– ص) ㉔ (کون حقنده) یاریندن صکره‌کی اولان ‖ der —e Tag یاریندن صکره‌کی کون .

Über-müden (⏑–⏑– فه متعه وفه مطا) b. ㉑ (*insép.*) —(sich) زیاده یورمق ، یورولمق .

Über-muth (–⏑– ا م) ㊳ (*sans pl.*) تیزمزاجلق ، حدت ، شدت ‖ حدندن زیاده اولان شطارت خوبه‌لق ، دلیلك ؛ کستاخلق ، عارسزلق ‖ کبروغرور ‖ (بوطبیعتده اولان کمسه) بدلا ، ادبسز .

Über-nachten (⏑⏑–⏑ فه لا +) b. ㉑ (*insép.*) کیجه‌لمك ، کیجه‌یی کچیرمك ، کیجه‌لین قالمق ‖ (فه متعه) Jemanden— برینی کیجه مسافر اوله‌رق نزدنده آلیقویمق ، قبول ایتمك .

Über-nächtig (⏑⏑⏑– ص) ㉔ بتون کیجه امتداد ایدن ‖ بتون کیجه اویومیان ، صباحی صباحلیان وبونك نتیجه‌سی اوله‌رق یوریلان ، یورولمش اولان ‖ —aussehen اویومامش ، اویقوسز قالمش ، یورغون کورونمك .

Über-nähen (⏑⏑–⏑ فه متعه) a. ㉑ (*sép.*) اوزرینه ، اوستنه دیکمك ‖ (⏑⏑–⏑) (*insép.*) دیکه‌رك ، دیکیشله طوتدیره‌رق برشیئی اورتمك ، اوزرینه برشی دیکه‌رك آلتی کورونمیه‌جك وجهله قپاتمق ‖ دیکیشله قپاتمق .

Über-nahme (⏑⏑⏑– ا مؤ) (55) اوزرینه آلمه ، درعهده ایتمه ، دور ایتمه ‖ ... bei der —habe ich اثنای تسلیمده دورده (آلدم ، کوردم) که ... ‖ —eines Amtes برمأموریتی قبول ایتمك ، درعهده ایتمك ؛ برمأموریته کیریش .

Über-natürlich (⏑⏑–⏑– ص) ㉔ خارق الطبیعه ، طبیعتدن خارج .

Über-nehmen (⏑⏑–⏑ فه متعه) b. ⑳ (*sép.*) (مرا . nehmen) دیکرطرفه کچیرمك ، قویمق ایچون آلمق ، قالدیرمق ، اوبرطرفه قویمق ، کچیرمك ‖ (کندینی اورته‌جك ، ستر ایده‌جك

Über-lassen (⏑⏑⏑– فه متعه) p. ⑳ (*sép.*) (مرا . lassen) Jemand— برینك (دیکرطرفه) کچمسنه مساعده ایتمك ‖ (عمو) آرتیرمق ، صاقلامق ‖ (⏑⏑⏑– فه متعه) (*insép.*) دیکر برینه ترك وحواله ایتمك ، امانت ایتمك ، صالمق ‖ sich selbst —sein کندینه امنیت واعتمادی اولمق ‖ es ist ihm—, was er thun will اوکندی یاپه‌جغنده ، افعالنده مستقل ، مختاردر ، اوکندی استدیکی ، بکندیکی کبی یاپه‌جق ، ایش اوکا حواله اولندی ؛ دیله‌دیکنی یاپه بیلور ‖ sich— (فه مطا) کندینی تسلیم ایتمك ، ظهوراته تابع اولمق .

Über-last (–⏑– ا مؤ) ㊾ یوکك ، آغرلغك فضله‌سی ‖ بیوك صیقینق ، تعجیزلك .

Über-laufen (⏑–⏑– فه متعه) p. ⑳ (*sép.*) Jemand— برینی قوشارکن ، اوزرینه قوشاراق ، چارپه‌رق دویرمك ، چکنه‌یوب کچمك ‖ (فه لا —) (مایعات حقنده) طاشمق ، قبارمق ‖ die Augen laufen ihm über کوزلرندن یاش آقییور ‖ (مرا . Galle) ‖ بشقه برطرفه کچمك ، قاچمق ‖ (⏑⏑⏑– فه متعه) etwas— برسطح ، ساحه اوزرندن کچه‌رك آنی ستر واستیعاب ایتمك ، استیلا ایتمك ، باصمق ‖ Jemand— برینی صیقیجه ویزیته ایله تصدیع ایتمك ، باش آغریتمق ‖ قوشوب کچمك ‖ sich— (فه مطا) قوشه قوشه کندینی یورمق ، قوشمقدن حالی قالمامق ، بیتمك .

Über-läufer (⏑⏑⏑– ا م) a. ⑳ (ع) فراری ، قاچاق (دشمن طرفندن) .

Über-leben (⏑–⏑– فه متعه) و sich— (فه مطا) a. ㉑ (*insép.*) برندن ، برشیدن زیاده یشامق ‖ der wird uns noch Alle— اودها هپمزی مزاره کوتوره‌جك ، اودها هپمزی کومر ‖ das überlebe ich nicht بونی ، اونی آرتق بن کوره‌مم ، بونی کورمیه آرتق بنم عمرم وفا ایتمز ، آرتق بونی بز کوره‌میز ‖ وقتی ، موده‌سی کچیرمش اولمق .

Über-legen (⏑⏑⏑– ص) ㉔ فائق ، رجحان وتفوق اولان ، غالب .

Über-legen (⏑⏑⏑– فه متعه) a. ㉑ (*sép.*) اوزرینه ، اوستنه قویمق ‖ Jemand— برینی دوکمك ایچون چویرمك ، (یاتیرمق) دوکمك ‖ (⏑–⏑– فه متعه) —etwas mit . . . برشیئی بر . . . ایله اورتمك ، قپامق ‖ etwas— برشیئی دوشونمك ، تفکر ، وملاحظه ایتمك ‖ mit Jemandem etwas— برشیئی برینیله برابر دوشونمك ، برشی اوزرینه برینه مذاکره ایتمك ، برابردوشونمك ‖ ich werde es mir— اونی بردوشونه‌جکم ، هله بن بردوشونه‌یم ‖ Das verdient wohl überlegt zu werden بونی بردوشونملی ، بونی دوشونمك لازم ، دوشونه‌جك ، دوشونیله‌جك شی .

Über-legenheit (–⏑⏑⏑– ا مؤ) ㊾ تفوق ، تقدم ، رجحان ، غلبه .

Über-liefern (⏑–⏑– فه متعه) a. ㉑ (*insép.*) Jemandem (einen Brief, ein Packe't)— برینه برمکتوب ، پاکت کتیروب تسلیم ایتمك ‖ Waaren— مالی تسلیم ایتمك ‖ der Nachwelt— اخلافه دور وتسلیم ایتمك ؛ اخلفاده انتقال ایتدیرمك .

Über-macht (–⏑ ا مؤ) ㊾ (ع) قوهٔ عسکریه‌ده اولان تفوق ، غلبه ‖ نفوذ .

Über-schäumen (⏑⏑́⏑ فعه لا —) a. (21) (sép.)
كوپوروب طاشمق .
Über-schießen (⏑⏑́⏑ فعمتعه وفعلا +) e. (20) (sép.)
اوزرندن اورمق (تفنك وطبانجه حقنده) ، اوزرندن آتمق ‖
(فعه لا —) ايلرويه، اوزرينه‌طوغرى اكايمكله اوچق، دوشمك،
فيرلامق ، طاقلاق قيلق ، دورلمك ‖ — nach hinten صرتى
اوزرى دورلمك ، يوارلانمق، كيتمك‖ (⏑⏑́⏑ فعه متعه) (آيرلماز)
(غايت سرعتله برشى اوزرينه كيتمك ، قوشمق وآنى برطرفه
براقه‌رق كچمك) برشيئك اوزرندن فيرلامق ، كچمك، صيچرامق ‖
das Ziel— هدفك اوزرندن كچمك ‖ آتلامق ‖ قبا ، تقريبى
برحساب ايتمك، كشف اول يابمق ‖ —sich (فعه مطا) طاقلاق قيلق .
Über-schiffen (⏑⏑́⏑ فعه لا —) a. (21) (sép.) كمى،
واپور واسطه‌سيله قارشو يقه‌يه كچمك ، آتلامق ‖ nach
—(England) انكلتره‌يه كچمك (فعه متعه) (كذلك: ⏑⏑́⏑)
(insép.) كمى وا پورواسطه‌سيله قارشو يقه‌يه ساحله كچيرمك، نقل
ايتمك (فعه متعه كذا ⏑⏑́⏑) (insép.) — eine (Meer-enge)
برقنالى ، بوغازى كچمك .
Über-schlag (⏑́⏑ و ⏑⏑́ ا م) (31) der Wage —
ترازونك برطرفه ميل ايتمسى ‖ دوريلمه : قاكرلمه ‖ (برشيئك
شوپله‌جه برحسابى) تخمين ، خصوصيله انشاآتده: كشف، صرف
اولنه‌جق پاره‌جه ايديلان تخمين ، قونيلان قيئات ‖ (برشيئك
قيوريلوب دوريلوب اوزرينه كلان قسمى) دوريم (خصوصيله
يقالق ويقاده) .
Über-schlagen (⏑⏑́⏑ فعه لا —) 2. (20) (sép.)
شدتلى اوزرندن كچمك ، صاچلمق ‖ اوره‌رق دورلمك ، طاقلاق
قيلق ‖ ترازو حقنده) برطرفنه‌يامق ‖ —in etwas Anderes
بشقه برشكله كيرمك ، بشقه برشكل آلمق، تحول ايتمك، دكشمك،
جنسى اصلى دكيشديرمك ، بوزولمق ‖ (فعه متعه) صارمق ،
اورتمك ، اوزرينه آتمق (براى تستر ومحافظه) —ein Tuch
برآتقى ، اورتى اورتمك، اورتوتمك، برآتقى‌يه صارلمق، بوروتمك
—(die Beine) بجاقلرينى بربرى اوزرينه‌آتمق‖ (⏑⏑́⏑ فعه
لا —) (insép.) be-schlagen= اوزرى توز، پاص باغلار
كبى اولمق ، بوغولاتمق ‖ ايلمق ، ايليق اولمق ، قيريلمق ‖
—etwas برشيئى آتلامق، كچمك، اوقومامق‖ برشيئله اورتمك
—sich صرتى اوزرينه، آرقه‌سى اوستى دوريلمك ، كيتمك تكرلنمك
قصداً : دونمك ، تاقلاق ، پرنده آتمق .
Über-schleiern (⏑⏑́⏑ فعه متعه) a. (16) (insép.)
اوزرينى تول، غاز ايله اورتمك‖ (مجا) كذلك: اورتمك،قپاتمق،
اورت پاص ايتمك ، اوستنه ، اوكنه پرده چكمك .
Über-schreiten (⏑⏑́⏑ فعه لا —) n. (30) (sép.)
(مرا . schreiten) اوزرندن كچمك ، مرور ايتمك ، اوستندن
يوريمك ‖ (⏑⏑́⏑ فعه متعه) (insép.) (كچمك، مرور ايتمك،
آتلامق) —(einen Bach) بردره‌يى آشمق ، كچمك ‖ Das
überschreitet alles Maß بوهرحدى تجاوز ايديور، ايشدى،
پك آغير ، چوق اولدى .
Über-schrift (⏑́⏑ ا مؤ) (49) =Auf-schrift .
Über-schuh (⏑́⏑ ا م) پوتين ، مست اوزرينه كييلان
قوندره ، قالوش .
Über-schuß (⏑́⏑ ا م) (32) فضله، آرتق، باقى ‖ (تجا)
قزانج ، تمتع ‖ —(Kassen-) فضلهٔ واردات .

برشيئى آرقه‌سنه آلمق) —einen Mantel آرقه‌سنه برمانتو،
يغمورلق آلمق، برقاپوطه ، مانتويه صارلمق ‖ (كاغد اويونده)
(يوكسك) بركاغدى وياقوزى كندندن دها بيوكيله آلمق، دها
بيوكنى قيرمق ‖ (⏑⏑́⏑ فعه متعه) (insép.) اوزرينه آلمق ،
درعهده ايتمك ، تحت تملك ، وتصرفنه آلمق ، قبول ايتمك ‖
—die Verantwortlichkeit für etwas برشيئك مسئوليتى
اوزرينه آلمق، برشيدن طولايى كله‌جك ، وارد اوله‌جق مسئوليته
جواب ويرمكه حاضر اولمق ‖ —lassen sich vom Zorne
حدتلنمك ‖ (فعه مطا) —sich im Essen und Trinken پك
زياده يمك ايچمك، ييوب ايچمكه، بوغازينه پك زياده مبتلا اولمق.
Über-nehmer (⏑⏑́⏑ ا م) a. (40) اوزرينه آلان ،
درعهده ايدن كمسنه، قبول ايدن آدم ؛ متعهد ، ملتزم ؛ طالب.
Über-oxyd (⏑⏑́⏑ الا) (38) [آلمانجه روجه] (كيم)
اك زياده مولد الحموضه‌يى حاوى حمض ، حمض اخير .
Über-pichen (⏑⏑́⏑ فعه متعه) a. (21) (insép.) اوزرينى
زيفتلمك ، اوزرينه زيفت يكمك ، زيفتله قپاتمق .
Über-ragen (⏑⏑́⏑ فعه متعه) a. (21) (insép.)
—etwas برشيئك اوزرينه چيقمق، بوينى كچمك ، تپه‌سندن
باقمق ، خصوصيله (ع) (استحكامات حقنده) حاكم اولمق ‖
ايلرويه طوغرى صارقمق .
Über-ranken (⏑⏑́⏑ فعه متعه) a. (21) (insép.)
اينجه وصاريلور داللريله اورتمك ، صارلمق .
Über-raschen (⏑⏑́⏑ فعه متعه) a., c. (21) [rasch]
(insép.) شاشيرتمق، آلداتمق، تعجبده براقمق ‖ غفلةً باصمق،
ياقالامق ‖ —Jemand auf frischer That برينى برايشى ،
قباحق كوروركن يقه‌لمق، باصمق، طوتمق .
Über-reden (⏑⏑́⏑ فعه متعه) و —sich (فعه مطا)
(21) b. (insép.) قاتمق ، قانديرمق ، اقناع ايتمك ، قانع
اولمق ، ارضا ايتمك مثلا : Jemand— , etwas zu thun ،
—Jemand zu etwas برينى برشيئى ياپمغه راضى ايتمك ،
اقناع ايتمك ‖ سوزله ايناندرمق ، لافه ، بوغمق .
Über-reichen (⏑⏑́⏑ فعه متعه) (sép.) اوزرندن ،
اوستندن، اوزاتمق، ويرمك ‖ (فعه لا +) اوزرندن اوزاتمق ‖
(⏑⏑́⏑ فعه متعه) (insép.) —Jemandem etwas برينه
برشيئى اوزاتمق، ويرمك ، تقديم ايتمك .
Über-reif (⏑́⏑ صـ) (21) پك اولغون ، كچمش .
Über-reiten (⏑⏑́⏑ فعه متعه) n. (30) (sép.) (مرا .
reiten) —Jemand (كذلك : ⏑⏑́⏑) بر باركيرله دويرمك،
برينك اوزرينه باركيرى سوروب چيكنمك ‖ (فعه لا —)
حيوانله كچمك ‖ (⏑⏑́⏑ فعه متعه) (insép.) يوقارودەكى
معناره كاور ‖ —Jemand برينى (حيوانله) كچمك ‖
—ein (Pferd) برحيوانى زياده بينه‌رك يورمق، ازمك .
Über-rock (⏑́⏑ ام) (31) اركككلرك ستره‌سى، ردنغوت ‖
(ع) ايكى اوكلى ستره ‖ —im كوچوك اونيفورمه ايله ‖
—weiter پالتو ‖ —der Frauen قادينلرك مانتوسى .
Über-schätzen (⏑⏑́⏑ فعه متعه) و —sich (فعه مطا)
(21) c. (insép.) —etwas برشيئه دكرندن زياده قيمت تقدير
ايتمك ، قدر واعتبارينى زياده تخمين ايتمك ، دكرندن زياده
سويلك ، برشى حقنده حسن ظنه مالك اولمق ، ظن وتخمينده
آلدانمق .

آمریقایه کیچمك ، مهاجرت ایتمك ، آمریقاده یرلشمك ، کیدوب
اوراده توطن ایتمك ‖ (فع متع) لاجل الاسکان بریشـقه محله
نقل ایتمك .

Über-spannen (ᵕ ᵕ ᵕ = فع متع) a. (21) (*sép.*)
اوستنه ، یوقاریسنه کرمك ‖ (ᵕ ᵕ ᵕ − مع متع) (*insép.*)
— (Teppich) mit einem اوزرینی برخالی ایله اورتمـك ،
اوزرینه برخالی کرمك ‖ قاریشله اولچمك ‖ پك زیاده کرمك ‖
پك زیاده قورمق، کرمك ‖ —(den Geist) فکرینی، ذهنینی
زیاده یورمق .

Über-springen (ᵕ ᵕ ᵕ = فعلا —) a. (20) (*sép.*)
(مرا . springen) اوزرینه، اوستنه صیچرامق ، یوقاریسنه
چیقمق ‖ (مجا) — von einem Gegenstande zum andern
(برشـیدن اوبرینه آتلامق) دالدن داله قوغمق ‖ (ᵕ ᵕ ᵕ −
فع متع) (*insép.*) —(Graben) einen برخندغی آتلامق،
برخندغك اوزرندن صیچرامق ‖ (مجا) — Jemand برینی
کیچمك ، رتبـهده برینك اوزرینه ، چیقمق ، اوستنه کیچمك .
مادونی ایکن مافوق اولمق ‖ (Das Fieber) überspringt
صیتمه کون آشیری کلییور ، طوتییور ‖ —sich einen Tag
(فع مطا) صیچرامق ، آتلامقدن یورولمق، قنالشمق .

Über-ständig (ᵕ ᵕ ᵕ ᵕ ص) (21) وقت معینی کیچمش ،
قوجهمش .

Über-stechen (ᵕ−ᵕ= فعلا + وفع متع) a. (20) (*sép.*)
(کاغد اویونـده) کوچوك برکاغدی طوتان ، آلان ، برکاغد
ویاقوز اوزرینه دها بیوکی قیرمق .

Über-stehen (ᵕ−ᵕ= فعلا+) t. (20) (*sép.*) برشیئك ،
برمحلك اوستنده، یوقاریسنده طورمق، بولنمق ‖ چیقینتیلی اولمق،
ایلروسنده بولنمق ‖ یاتمق (die Wäsche) steht über چماشور
یاتییور ‖ (ᵕ−ᵕ− فع متع) (*insép.*) = be-stehen طورمق؛
طیانمق ، تحمل ایتمك ‖ —seine Dienstzeit مدت خدمتنی
ایفا واکمال ایتمك ‖ —eine (Krankheit) glücklich برخستهلغی
صاووشدیرمق ، برمضرت کورمکسزین کچیشدیرمك .

Über-steigen (ᵕ−ᵕ= فعلا —) o. (20) (*sép.*) اوستنه،
یوقاری یه چیقمق، یوقاریسنه بینمك ‖ (صولر حقنده) یوکسلمك،
طغیان ایتمك ‖ (ᵕ−ᵕ− فع متع) (*insép.*) — (Berge)
طاغلری آشمق ، کیچمك ‖ (مجا) — eine Schwierigkeit
برکوچلکی برطرف ایتمك ‖ برشیئه نظراً دها یوکسکه چیقمق،
کیچمك ‖ (مجا) تجاوز ایتمك ‖ —sich (فع مطا) پك یوکسکه
چیقمق .

Über-sticken (ᵕᵕᵕ− فع متع) a. (20) (*insép.*) اوزرینی
ایشلمه ایله اورتمك ، اوزرینه ایشلمه یاپمق .

Über-stimmen (ᵕ−ᵕ− فع متع) a. (21) (*insép.*)
(موسیق) پك یوکسکه چیقمق، پك یوکسکدن چالمق ‖ رأیلرك
چوقلغیله مخالفینك رأی وتکلیفنی جرح ایتمك .

Über-streichen (ᵕ−ᵕ= فع متع) n. (20) (*sép.*) اوستنه،
یوقاریسنه سورمك ، سورتمك ، اوستندن اوتمق ‖ (ᵕ−ᵕ−)
(*insép.*) —mit etwas برشیئله اوزرینی سیلك (جلالمق)؛
اوزرینه برشی سورمك ‖ —(Pech) mit Firniß ورنی
سورمك (زیفلتمك) .

Über-strömen (ᵕ − ᵕ = فع لا −) a. (21) (*sép.*)
طاشمق، طغیان ایتمك ‖ (مجا) ihr Herz strömt über (vor

Über-schütten (ᵕ−ᵕ= فع متع) b. (21) (*sép.*)
اوزرینه، اوستنه، یوقاری یه دوکمك ‖ (ᵕ−ᵕ− فع متع) (*insép.*)
— mit etwas اوزرینه برشی دوکهرك ، آتهرق اورتمك ‖
(صنع) (eine Straße) mit Stein-schlag— برجادهیه
قالدیرمه قیرمه طاش دوکمك، برقالدیرمی قیرمه طاشله دوشهمك،
اورتمك ‖ (مجا) — Jemand mit etwas برینی برشیئه غرق
ایتمك ، (اوزرینه یاغدیرمق) .

Über-schwanken (ᵕᵕ= فع لا +) a. (21) (*sép.*)
(تقریباً) موازنهیی غائب ایتمك ، (مایعات حقنده) دوکولمك .

Über-schwemmen (ᵕᵕ− فع متع) a. (21) (*insép.*)
باصمق ، استیلا ایتمك (صو حقنده) .

Über-schwimmen (ᵕᵕ= فع لا —) e. (20) (*sép.*)
(مرا . schwimmen) یوزهرك کیچمك .

Über-sehen (ᵕ− z ᵕ= فع لا +) l. (20) (*sép.*)
(مرا . sehen) اوستنه، یوقاریسنه، تپهسنه باقمق، اوستندن
باقمق ‖ (ᵕ= z ᵕ− فع متع) (*insép.*) برباقیشده احاطه ایتمك،
قاورامق، کوره بیلمك (کذا مجازی) ‖ (مجا) — Jemand
برشیده برینه پك زیاده تفوق ایتمك ‖ بتون امتدادینه اوزرینه
کوز کزدیرمك ‖ —etwas برشیئه سطحی برکوز کزدیرمك
(کذلك: ᵕᵕ z ᵕ=) —sich seine (Lektio'n) noch einmaal
درسنی بردها اوقومق کوزدن کچیرمك، بردفعه دها کوز کزدیرمك
—etwas برشیئی کورهمامك ، کوزینه ایلیشمامك ، (نظردن)
قاچرمق ‖ قصداً : کورمزلکه کلمك ، باقمامق ‖ Jemandes
—Fehler برینك قصورینی، خطاسنی کورمزلکه کلمك، آلدیرمامق.

Über-sein (− z ᵕ= فع لا) a. (19) (*sép.*) فضله اولمق،
آرتق ، قصور قالمش اولمق ‖ (ع) (die Festung) ist über
قلعه ، استحکام الدن چیقدی ، تسلیم اولدی ، دشمنك النه کچدی
(عمو) Das ist mir über آرتق یتر ، بیقدم (بوندن آرتق)
بزدم ، اوصاندم (عمو) er ist Dir über اوسندن قوتلیدر ،
اوسکا غلبه ایدر، سندن زورلیدر، سن اونکله اوغراشهمازسك،
باشه چیقهمازسك .

Über-senden (ᵕᵕ z ᵕ= مع متع) a. (22) (*sép.*)
(مرا . senden) اوتهیه قارشویه کوندرمك (ᵕ− z ᵕᵕ)
(*insép.*) — Jemandem etwas برینه برشی کوندرمك ،
ارسال ایتمك ، یوللامق .

Über-setzen (ᵕᵕ z ᵕ= فع لا —) c. (21) (*sép.*)
اوستنه، یوقاری یه آتلامق، صیچرایوب چیقمق، آشمق ‖ (برصویك
اوتهسنه کیچمك) کمی ؛ قایقله قارشویه کیچمك ‖ (ᵕᵕ z ᵕ− فع
متع) (*ensép.*) برلساندن برشی ترجمه ایتمك ‖ buchstäblich
— حرفیاً ترجمه وبرلسانه نقل ایتمك ‖ ترجمانلق ایتمك ، نقل
وحکایه ایتمك، تصور ایتمك ‖ حدندن زیاده اشغال ایتمك، یوکلمك،
طولدیرمق .

Über-sicht (ᵕ z ᵕ= ا مؤ) (49) منظره ، کورونیش ‖
(مشاهدات حقنده) اوفق برفکر ، سوز ، زبدة برشیئه اولان
وقوف ‖ خلاصه ، زبده .

Über-sichtlich (ᵕᵕ z ᵕ= ص) (21) آشکار، ایوجه کوریلور
واکلاشیلور صورتده ، اجمال ، خلاصه صورتیله یاپیلان میدانه
قونان شی .

Über-siedeln (ᵕ− z ᵕ=) ، (*sép.*) (ᵕ= z ᵕ−)
nach (Ame'rika) — (21) a. (— فع لا) (*insép.*)

(*insép.*) ㉑ a. (فعه متعه ⏑⏑⏑⏑́) **Über-wältigen**
der Schlaf ‖ غلبه ایتمك ، حاكم اولمق، باشه چیقمق، باصمق
überwältigt ihn اویقو اوكا كوز آچدیرمیور، اویقو یقالدی.
(*insép.*) ⑳ o. (فعه متعه ⏑́⏑⏑̄⏑) **Über-weisen**
Jemandem etwas— برینه برشی تعیین، تخصیص ، حواله
Jemand eines) ‖ ایتمك ، عهده‌سنه ویرمك ، ترك ایتمك
(Irrthums, einer Schuld) - برینه خطاسی، قصورینی
ارائه‌ایتمك ، تصدیق ایتدیرمك، بونلری ارائه ایله اقناع‌ایتمك .
㉑ c. (فعه متعه ⏑̄⏑⏑́ و ⏑⏑́⏑) **Über-weißen**
(*sép.* و *insép.*) اوزرینه بیاض بویا سورمك ، بیاض
رنك كیچمك ، بادانه ایتمك .
(دیكیشده) (صنعه) ㉔ (⏑⏑⏑́ ـ) **Über-wendlich**
تیللی ، تیل دیكیشلی .
(*insép.*) ㉑ f . (فعه متعه ⏑́⏑⏑̄) **Über-wiegen**
(*sép.*) (⏑́⏑⏑̄) ‖ دیكر برشیدن دها آغیر اولمق etwas —
ایشی میدانه چیقارمق ، غلبه ایتمك ، آغیر ، اوست كلمك .
برآلت (*sép.*) ㉑ r. (فعه متعه ⏑⏑̄) **Über-winden**
واسطه‌سیله اوزرینه ، یوقاریسنه كچیرمك ‖ برشیئك اطرافنه
(*insép.*) (فعه متعه و فعه مطا ⏑⏑́) ‖ صارارق باغلامق
اوغراشه‌رق، جبالیه‌رق برشیئه‌غلبه ایتمك، موفق اولمق،اوست
Liebe überwindet ‖ كلمك ، باشه چیقارمق ، صاووشدیرمق
be- = ‖ صارمق Alles سودایه برشی قارشو طوره‌ماز
. wickeln
an (*insép.*) ㉑ a. (⏑⏑⏑́) **Über-wintern**
(einem Orte) — برمحلده‌قیشلامق ، قیشی كچیرمك‖تكمیل
برقیش مدتنجه دوام ایتمك، اوزرندن برقیش كچمك .
㉑ a. (فعه لا — و فعه متعه ⏑⏑̄) **Über - wölben**
(فعه متعه ⏑⏑⏑́) ‖ قنبورلاشمق ، میل ایتمك، بورتلمك (*sép.*)
(*insép.*) (معما) اوزرینی برقبه ایله اورتمك ، اوزرینه قبه
یاپمق .
(فعه مطا) sich — ر (فعه متعه ⏑⏑́) **Über-wölken**
. (اورتولمك) ، بلوط ایله ستر ایتمك (*insép.*) ㉑ a.
فضله ‖ فضله عدد ، صایی ㊼ (امؤ ⏑́⏑̄) **Über-zahl**
مقدار ، عددجه زیاده‌لك .
(فعه مطا) sich — و (فعه فتعه ⏑⏑́) **Über-zeugen**
Jemand von etwas — (*insép.*) ㉑ a. بربرینی برشی
دنطولایی اقناع ایتمك، برینه‌برشی حقنده‌قناعت حاصل‌ایتدیرمك
sich mit eignen Augen— كندی كوزیله كورمك،رأی‌العین
مشاهده ایتمك ،
قارشویه (*sép.*) ㉑ f. (فعمتعه ⏑⏑̄) **Über-ziehen**
Jemand zu sich — ‖ اوبر طرفه چكمك ، آلمق برینی كندی
Jemandem Eins, ‖ طرفنه چكمك ، كندی فرقه‌سنه آلمق
einen Hieb (mit dem Stock) — یاخود: برینه بردانه، بر
صوپایرلشدیرمك، اورمق ‖ چكه‌رك‌طوغرو استقامتدن،استقامت
اصلیه‌سندن انحراف ایتدیرمك ، چكه‌رك انحراف ایتدیرمك ‖
(فعه لا —) قارشو طرفه ، اوته‌یه كچمك ‖ بشقه برمحله‌هجرت
er ist nach (Leipzig) über- ایتمك، كوچمك، طاشینمق، كیتمك
gezogen او لایپسیغه كیتدی ، اورایه طاشیندی ، اوراده
sich— و (فعه متعه ⏑⏑̄) ‖ یرلشدی، لایپسیغده اوطوره‌جق
(اوزرینی) اورتمك ، (اوزرینه) etwas— (فعه مطا)

(Freude) او (مؤنث) سونجندن چیلدیره‌جق، سونجندن ایچی
sein Mund strömte über von ihrem ‖ ایچنه صیغمایور
Lobe او آنی پك زیاده مدح وثنا ایتدی ، آنك ثناسی بر درلو
بتیره‌مدی ، اونی پك باللاندیرییوردی .
پك زیاده ، پك طاتلی ㉔ (ـ ⏑̄⏑ź) **Über-süß**
شكرلی‖ (مجا) بال ، قایماق كبی .
(*sép.*) ⑳ r. (فعه متعه ⏑⏑́⏑̄) **Über-tragen**
(ein Kleid)— بر البسه‌یی الك اوسته كیمك ‖ دیكرطرفه
(فعه متعه ⏑⏑̄⏑́) ‖ كوتورمك ، قویمق ، قارشویه قویمق
etwas auf ‖ بشقه برمحله ، طرفه نقل ایتمك (*insép.*)
Jemand— برشیئی برینك اوزرینه‌چویرمك، انتقال‌ایتدیرمك؛
in ein anderes Buch— ‖ عهده‌سنه ویرمك ، توجیه ایتمك
etwas auf Jemandes Namen— ‖ بشقه بركتابه نقل‌ایتمك
برشیئی برینك نامنه كچیرمك ، فیما بعد اونك نامنه طاقمق ‖
etwas aus einer Sprache in die andere — برشیئی
‖ über-setzen = برلساندن دیكرینه نقل ایتمك ، ترجمه ایتمك
‖ e Bedeutung (eines Wortes) — بركله‌نك‌معنای‌مجازیه‌سی
نقل وفراغ ، دور واحاله ایتمك ‖ آخر بری اوزرنده اولان بار
ومحنتی ، مشققی ، یوكی ، زحمتی كندی اوزرینه آلوب آنی تسلی
ایتمك ، قورتارمق ، خفیفلشدیرمك .
(فعه مطا) sich— و (فعه متعه ⏑⏑́) **Über-treffen**
‖ Jemand, etwas— (*insép.*) ⑳ d. برینی، برشیئی كچمك
Jemand— برینی كچمك، برینه تفوق ایتمك .
دیكر (*sép.*) ⑳ o. (فعه متعه ⏑⏑̄) **Über-treiben**
طرفه ، قارشویه سورمك ، كچیرمك ‖ (فعه لا —) سوروب
(فعه مطا) sich— و (فعه متعه ⏑⏑́) ‖ طاشمق، طغیان ایتمك
(das Vieh) — سوری‌حیوانی زیاده سوروب طولاشدیروب
یورمق ‖ (تعیین ایدلمش حدی ، حدودی) تجاوز ایتمك ، حد
معینی كچمك ‖ نقل وحكایه ده مبالغه ایتمك ، حقیقت حالدن
زیاده تصویر ایتمك ، آشمق .
(ایله — : ایله sein فعلا اكثریا ⏑⏑̄) **Über-treten**
d. ⑳ اسم مفعولی I. ⑳ (*sép.*) او برجهته كچمك ، آیاق
باصمق ‖ (نهرلر حقنده) باصمق ، طاشمق ‖ (فروسیت) اوك
Zu Jemandes Partei— ‖ وآرقه آیاقلرینی بربرینه چارپمق
برینك طرفنه . فرقه‌سنه كچمك ، التحاق ایتمك ‖ (⏑̄⏑⏑́
فعه متعه) و — sich (فعه مطا) — den Fuß (مفعول‌الیه
ایله) — sich و (مفعول به ایله) — sich ترس باصه‌رق
آیاغنی ایغجتمك ، بورقمق ‖ حد معین ومعروفی تجاوز ایتمك ،
خلاف تعلیمات حركت ایتمك .
㉔ (اسم مفعول وصفت) (⏑̄⏑́) **Über-trieben**
. (فعلندن über treiben)
(*insép.*) ㉑ a. (فعه متعه ⏑⏑⏑́) **Über-wachen**
Jemand, etwas— برینی، برشیئی تحت نظارت ودقتده
بولندیرمق ، برینه ، برشیئه دقت ومحافظلق ایتمك .
(*sép.*) ㉑ r. (— فعلا ⏑⏑̄ kss ⏑) **Über-wachsen**
⏑⏑⏑ kss ⏑) ‖ اوستنه چیقمق ، اوزرنده بیومك ، بیتمك
(فعه متعه) ‖ be-wachsen = (*insép.*) (— فعه متعه فعه لا
sich— ‖ etwas— بیویه‌رك دیكرینی كچمك ، بوینی آشمق
(فعه مطا) پك چابوق بیومك ، آزمق، سرپمك .

Uhle (ـَـ ا مؤ) (53) Eule = یموشاق باشلی سوپورکه .

Uhr (ـَ ا مؤ) (49) [لاتینجه hora] وقتی ارائه ایدن ساعت || اقسام یومیه‌دن یکرمی‌درتده بر وقت || was (یاخود : wieviel) ist die —? ساعت قاچ، نصل? wieviel — ist es? ساعت قاچ ? es ist ein (vier) — ساعت بر (درت) || es ist 12 — (ساعت اون ایکی) وقت اویلن ، زوال || halb drei— (ساعت) ایکی بچق || (اوقات کوسترر آلت، اوقاتنما) ساعت : — (Thurm =) ساعت قله‌لرینه طاقیلان چالارساعت ، — (Pendel) اوطه‌لرده دیواره آصیلان رقاصلی ساعت || — (Taschen =) جب ، قویون ساعتی || (مجا) Mann nach der— ساعت کبی، هر ایشنه وقتیله باقان کمسه، وقتنی بیلور آدم .

Uhr „ ... (ـَ...) —band (ا لا) ساعت قوردونی || —zeiger (ا م) ساعتك مشعری ، ساعتك عقربی || —macher(in) (ا م ، ا مؤ) ساعتجی (ارکك ، قادین) || —kette (امؤ) ساعت کوستکی .

Uhu (ـَـ ا م) (56) [قدیم آلمانجه hûwo] (تاطبیع) غران دوق (دینیلان بایقوش نوعی) ، پوهو .

U(h)zen (ـَـ فعمتع) (21) c. (طشره‌لسانی) Jemand— بریله اکلنمك ، آلای ایتمك ؛ شقه ایتمك .

U-istiti (ـ ـَ ـ ا م) (56) (تاطبیع) حیوانك باغریشی تقلیداً : (میمون نوعی) اوئیستیتی .

Ukas (ـَ ـ ا م) مفردی (26) ، جمعی (36) [روسجه : Befehl] اراده ، اوقاز .

Uk(e)lei , Ukelei (ـَ (ـ) ـ ا م) (56) یاخـود (inv.) [پولونیاجه] (تاطبیع) طاتلی‌صوکفالی، آق کفال .

Ulan (ـَ) (مرا . Uhlan) .

Ulema (ـ ـَ ا م) (56) ، جمعی • کذا (inv.) [ع] علمادن آدم ، طریق علمیه‌یه منسوب کمسه ؛ صاریقلی .

Ulk (ـَ ا م) (38) (عمو) [آشاغی آلمانجه = Unglück] (طلبه آغزنده) آلای .

Ulme (ـ ـَ ا مؤ) (53) [لاتینجه] (نبا) قره آغاج || junge— قره آغاج فدانی .

Ultimatum (ـ ـ ـَ ا لا) (56) و (58) [یکی‌لاتینجه] اولتیماتوم ، (رسماً ایدیلان) تکالیف اخیره (که عدم قبولی حربی انتاج ایدر) .

Ultimo (ـ ـَ ا م) (inv.) [لاتینجه] (تجا) آیك صوکی || August— آغستوس نهایتی .

Ultra (ـَ ا م) (56) [لاتینجه] امور سیاسیه‌ده افراط طرفداری .

Ultra „ ... (ـَ...) —mari'n (ا لا) (رسامله‌ده) آچیق ما٘ی ، کوك رنك .

Um (ـَ مفعول به آلور حرف جر) [قدیم آلمانجه umpi = روجه amphi'] (um das=um's) um ein Haus (herum) بر اوك اطرافنده ، درت برطرفنده || er ist immer um sie اوحالا اونك اطرافنده طولاشیور ، دونیور || (Sie wissen nicht), wie mir —'s Herz ist سز بنم یورکمك نصل ، نه حالده اولدیغنی بیلمزسکز || um die sechste Stunde آلتنجی ساعته طوغری ، آلتنجی ساعتده || —11 Uhr ساعت اونبرده || sich— Jemand ängstigen بریسیچون قورقمق ؛

der Himmel überzieht sich (mit Wolken) قپانمق || کوك یوزینی بلوطلر قاپلایور ، هوا قپانمغه ، (بلوطلرله) اورتولمکه باشلادی || ستر ایتمك ، کیدیرمك ، تلبیس ایتمك ، تزیین ایتمك ، صیوامق ، کاغد وامثالیله اورتمك || ein Bett— بریتاغه‌چارشوربنی اورتمك || ein (Land) mit Heeresmacht, mit Krieg— برملکتی بر اردو ومحاربه ایله استیلا ایتمك ، حرب ایتمك اوزره برملکته داخل اولمق ودروننده یورومك ، ایچنه یایلمق || (معما) قاپلامق ، کچمك .

Über-zieher (ـ ـَ ـ ا م) (40) a. (اکثریا) پاردسو ؛ کذلك : پالتو .

Über-zinken (ـ ـ ـ ـَ فعمتع) a. (21) (insép.) —(das Eisen) تیموراوزرینه چینقو کچمك ، توتیا ایله قاپلامق .

Über-zinnen (ـ ـ ـ ـَ فعمتع) a. (21) (insép.) برقایی قالایلامق .

Über-zug (ـَ ـ ـ و ـ ـَ ا م) (31) [überziehen] دیکر بر اوه ، خانه‌یه طاشینمه ، نقل مسکن ایتمه ، اقامتکاهی دکشدیرمه || برشی اوزرینه کچیلان بویا ، صیوا ، بادانه || قلیف (غلاف) یتاق طاقملرندن یورغان یاصدیق وامثالنه کچیریلان یوز ؛ اورتو .

Üblich (ـَ ـ ص) (21) [اورته آلمانجه uop || üben کلمه‌سنه منسوب] عادت ، اصول ، معتاد || (الفاظ وکلمات حقنده) قوللانیلور ، مستعمل .

Übrig (ـَ ـ ص) (21) [قدیم آلمانجه upari über دن] فضله ، قصور ، بقیه ، کسر ، آرتق || یاخود : bleiben —sein فضله اولمق ، آرتمق || behalten — آلیقویمق ، (فضله) صاقلامق || mein —es Geld پاره‌مك قصوری ، باقیسی ، اوته‌سی ، اوستی || فضله ، لزومسز ، مناسبتسز || (اسم اوله‌رق) das Übrige اوته‌کیلر ، باقیلر ، دیکرلری || die Übrigen باقی ، اوته‌کی ، دیکرشی || ein Übriges thun فضله ، لزومسز برشی یاپمق .

Übrigens (ـَ ـ حا) [übrig] (مساوات ومشابهاتده) بناءً علیه (= zu-dem) || (اولکی شیئه مخالف اوله‌رق) یوقسه ، بوحالده .

Übung (ـَ ـ ا مؤ) (49) [üben] برشیئی تعلیم ایتمه ، عملی کوریلان ایش ؛ اجرا || (ضرمثل) —macht den Meister اوسته‌یی تعلیم یتیشدیرر (مرا . Meister) || in — sein اونوتمامق ، یاپمقده ، استعمال ایتمکده ، قوللانمقده دوام ایتمك || in der — bleiben ملکه ومهارتنی غائب ایتمامك ، الدن چیقارمامق || aus der — gekommen sein ملکه ومهارتنی غائب ایتمك ، اونوتمق || (diese Sitte) ist schon lange in (außer) — بوعادت چوقدنبرو وار (ترك ایدلدی) اوکرنمك ایچون چالیشیلان شی ، تعلیم || (ع) = Manö'ver.

Uf (ـَ حرند) اوف !

Ufer (ـَ ـ ا لا) a. (40) [اورته آلمانجه uover] (ثابت ویا جاری برصویك کناری) ساحل ، یالی بویی ، دکز ، نهرقییسی .

Uh ! (ـَ حرند) (تعجب اثناسنده) اوه ! وای اناسنی ! نفرت واستکراه ایچون آه ! هوه !

U(h)lan (ـَ ـ ا م) (51) [تاتار پولونیاجه] (ع) اولان ، مزراقلی‌سواری عسکری (آوروپاده بو اسمله یاد اولنان ایکنجی درجه‌ده آغر واساساً مزراقله مجهزسواری) .

ich habe um die Sache geschrieben ‖ قساوت چكمك ‖ بن.
اوشيئك كوندرلمسيچون يازدم ، بن اوشى ايچون يازدم ‖ um
— Gottes : مضاف اليه ايله تركيب اولنەرق ... willen
(— des Himmels) willen erbarmt Euch! اه عشقنه
اولسون (بكا) مرحمت ايدك ! ‖ = wegen, halber ‖ (فرق
ومقياس مقامنده) er ist — zwei Jahre älter als Du
اوسندن ايكى سنه ياشليدر ‖ um die Hälfte vergrößern
نصفقدر، نصف نسبتنده بويولتمك ‖ er war — einen Kopf
größer als ... او بر باشقدر ... دن بيوك، اوزون (بويلى)
ايدى ‖ — so besser اوقدر، اونسبتده ايو ، دها اعلا، ايو ‖
um ein Haar قيلقدر ، قيل قاليلغنده ‖ um die 100
(Thaler) bist Du (gekommen) يوز تالر غائب ايتدك ‖ einen
Boten — den andern aussenden برپوستەجى تاتارى ،
برخبرجى‌يى او برينك آرقەسندن ، بر برى اوزرينه كوندرمك ،
je mehr er hat, — desto mehr (حرعا) ‖ يوله چيقارمق
will er haben اومالك اولدقجه اولمق، آلدقجه آلمق، زنكينلدكجه
زنكينلك استر ‖ — Ihnen zu beweisen (سزه كوسترمك،
سزى اقناع ايتمك) سزه اثبات ايتمك ايچون ‖ „er hat nicht ge
— zu leben nug يشايەجق قدر ثروتى، وقت وحالى يوق ‖
(حا) um und um بسبتون، كاملاً ، ايوجه ، هرطرفدن ‖
(حذف اولنان برفعلى كوسترمك اوزره) — mit diesem
Baum! شو آغاجى دويريكز ، كسيكز ، كس شوآغاجى ! ‖
— links! صوله يارمصول ! صوله دون ! ‖ über Berlin
— zu reisen ist برلين اوزرندن كيتمك ، يكمك طولاشق ،
اوزون اولور .

Um „ ... (...ـ , ...ـ) فعل اوكنـه قونيلور ادات ‖
(...ـ) وجهله صدا اساس كلمه اوزرنده بولندقده (insép)
دائما b. ㉑ مودلنه كوره تصريف اولنور مثلا : (die Soldaten)
umstanden (ـ ـ ـ) den Feldherrn (عسكرلر) قوماندانك
اطرافنده ايديلر ، اطرافنى محافظه ايديورلر ايدى ، اطرافنى
آلمش ايديلر ، طوريورلر ، اطرافنه طوپلانمشلردى ‖ eine
Insel um-fahren (ـ ـ ـ) بر آطەنك اطرافنى طولاشمق ،
آطەده برجولان ايتمك ‖ (...ـ) وجهله صدا ادات اوزرنده
اولدقده دائما (sép.) مثلا : um-behalten (ـ ـ ـ ـ)
آرقه سندن ، اوموزندن چيقارمامق ، چوزوب چيقارمامق ‖
شورايه كيتمه ، بورايه كيتمه ، برمنطقه داخلنده حركتك شورايه
بورايه اوليشى مثلا : um-irren يولى شاشيروب (شورايه
بورايه) كيدوب كلك ، كيروب چيقمق (شوراده بوراده)
طولاشوب طورمق ‖ اك قيصه يولى تعقيب ايدەمامك مثلا :
sich um eine Meile um-fahren (ـ ـ ـ) برميل فضله
طولاشمق (آرابه واپوريله) ، برميل قدر فضله يول ياپمق ‖
um-laufen : بروقت معينك مرور ايتمسى ، بيتمسى مثلا
(ـ ـ ـ) مرور ايتمك ، بيتمك ‖ بر دائره اوزره آرچوق ياپيلان
دور مثلا : um-drehen (ـ ـ ـ) (باشنى) چويرمك ،
دونديرمك ‖ يوقاريسى آشاغى يه دوشەجك ، كلەجك وجهله
اولان حركت مثلا : um-fallen (ـ ـ ـ) ييقلمق، دورلمك ،
تپەسى آشاغى دوشمك ‖ Jemand um-rennen (ـ ـ ـ)
برينى حيوان ايله ويا قوشەرق چارپوب دويرمك دوشورمك ،
يوارلامق ‖ شكل وصورت وقيافتيه تبديل ايتمك
مثلا : um-formen دكشديرمك ، شكلى وقيافتى بوزمق

وقالب آخره افراغ ايتمك ‖ برمحلدن آخرمحله نقل ايتمك ، قويمق،
بوشالتمق مثلا: um-sacken (ـ ـ z ـ) برچوالدن، برطوربەدن
ديكرينه بوشالتمق ‖ ... „ um und um (... ـ ـ ـ) =
durch einander مثلا : — und — wühlen قارمه قاريش
ايتمك ، آلت اوست ايتمك ، بر برينه قاتمق .

Um-ändern (ـ ـ ـ فعـ متعـ) a. ㉑ (sép.) (كاملاً)
دكشديرمك ، شكل آخره افراغ ايتمك .

Um-arbeiten (ـ ـ ـ ـ فعـ متعـ) b. ㉑ (sép.)
etwas — برشيئى يكيدن ياپمق ، چالشوب باشقه ياپمق ،
دكيشديرمك ‖ تارلا ، خندق وامثالنى يكيدن سورمك ، آچمق .

Um-armen (ـ ـ ـ فعـ متعـ) و — sich (فعـ مطا) a. ㉑
(insép.) قوجاقلامق، صارلمق، دولاشمق، قوجاقلاشمق، بربرينه
صارلمق ، صارماش دولاش اولمق .

Um-bau (ـ ـ ا م) ㊳ (آخر شكل وصورتده اولمق
اوزره) انشا وتعمير ايتمك ‖ بوصورتله انشا ايديلان تعمير
وترميم قلنان ابنيه .

Um-bauen (ـ ـ ـ فعـ متعـ) a. ㉑ (insép.) اطرافنى
ابنيه ايله چويرمك ، قپامق ، چپه جورەسنه بنا ياپمق ‖ (ـ ـ ـ
فعـ متعـ) (sép.) برابنيەيى باشقه درلو قالبه صوقمق، دكشديرەرك
تعمير ايتمك .

Um-behalten (ـ ـ ـ ـ فعـ متعـ) p. ⑳ (sép.) آرقەسنده،
اوموزنده طوتمق ، چيقارمامق ‖ — (seinen Mantel)
يغمورلغنى، پالتوسنى اوموزينه آلمش، آرقەسنه آلمش اولديغى
حالده محافظه ايتمك ، چيقارمامق .

Umber (ـ ـ ا م) a. ㊵ [لاتينجه Umbria terra
كذلك : — erde (ـ ـ ـ ا مؤ) (51) = Umbra
(تاطبيعه) [لاتينجه umbra] كذلك : — fisch (ـ ـ ـ ام)
㊳ لورك بالغى نوعى .

Um-bessern (ـ ـ ـ فعـ متعـ) a. ㉑ (sép.) — etwas
برشيئى دكشديرەرك تصحيح ايتمك ، دوزلتمك .

Um-biegen (ـ ـ ـ فعـ متعـ) و — sich (فعـ مطا) f. ⑳
(sép.) بوكمك ، اكمك ، (قيوريمق) ، بوكولمك ، اكريلمك ،
(قيوريلمق) .

Um-bilden (ـ ـ ـ فعـ متعـ) b. ㉑ (sép.) دكيشديرمك،
باشقه برشكل ورسم ويرمك ، قالب آخره افراغ ايتمك ، ديكر بر
صورتده تشكيل ايتمك ؛ اصلاح وتنسيق ايله يكيدن تشكيل
وايجاد ايتمك .

Um-binden (ـ ـ ـ فعـ متعـ) a. ⑳ (sép.) صارمق ،
اطرافنه باغلامق ، — ein Tuch برشال، باغ باغلامق، برشى
صارمق، (بوينه) بربز باغلامق ‖ — (sich) eine (Schürze)
اوكنه ، براتكلك باغلامق ، اتكلك ، اوكلك طوتونمق ‖ يكيدن
باغلامق ‖ (صنعـ) — ein (Buch) بركتابى يكيدن جلدلمك .

Um-blasen (فعـ متعـ) p. ⑳ (مرا.) (blasen (ـ ـ ـ)
(sép.) اوفليوب دويرمك ، دوشورمك ‖ (ـ ـ ـ) (insép)
— von den Winden بسبتون روزكاره معروض اولمق .

Um-blättern (ـ ـ ـ فعـ لا +) a. ㉑ (sép.) بركتابك
ياپراقلرنى چويرمك ‖ بركتابك ايچروسنى آراشديرمق، تتبع ايتمك
(= durch-blättern) .

Um-blick (ـ ـ ا م) ㊳ اطرافه عطف ايديلان نظر ،
نكاه ‖ آرقەسنه باقمه ‖ — ohne آرقەسنه باقمەدن .

Um-blicken (ـــّ فع لا +) و — sich (فع مطا) a. ㉑ (sép.) اطرافنه باقمق ، عطف نظر ايتمك ‖ (sich) nach etwas— برشيئه‌دونوب‌باقمق،دونوب‌برشيئى(كوزلريله) آرامق .

Umbra (ـــّ ا مؤ) (sin) [لاتينجه] (معد) اومبرا طوپراغى ، آچيلو طوپراق .

Um-brachen (ـــّ فع متع) a. ㉑ (sép.) (زرا) (خالى وبوش) طوپراغى سورمك ، آچمق .

Um-brechen (ـــّ فع متع) b. ⑳ (sép.) قيرمق وپارچه‌لمق ، يوكوب ، اكوب قيرمق ‖ (زرا) ein Feld — بوتارلايى آچمق ، سورمك ، يكيدن ايشلمك ‖ (صنع) (اكثريا ـــّ) (insép.) (مطبعه) جمله‌يى ، صحيفه تشكيل ايده‌جك وجهله بوزمق ، ديزمك ‖ صحيفه يوروتمك‖ (فع لا—) (ثقلت وشدتى آلتنده) ازلمك ، چوكمك ، قيرلمق .

Um-bringen (ـــّ فع متع) (فع مطا) sich — a. ㉒ (sép.) اولديرمك، تلف ايتمك ، قتل ايتمك ، ايشنى بتورمك ، durch Ersticken — بوغازلامق ، بوغمق .

Um-decken (ـــّ فع متع) a. ㉑ (sép.) اطرافنه براورتواورتمك ‖ den Tisch — (باشقه درلو ويا يكيدن اولەرق) سفره‌يى يكيدن حاضرلمق ، ترتيب ايتمك ، طاقملرينى دكشديرمك (صنع) ein Dach — برطامى آقطارمق ، يكيدن اورتمك ، وكيره ميدلك .

Um - deutschen (ـــّ فع متع) a., c. ㉑ (sép.) آلمانجه‌لشديرمق .

Um-drehen (ـــّ فع متع) و — sich (فع مطا) a. ㉑ (sép.) چويرمك ، دوندرمك (مثلا برآرابه تكرلكنى محورى اطرافنده دوندرمك ‖ sich (مثلا كرهٔ ارض حقنده) دور ايتمك‖ ترسى، مقابل‌جهتى ديكرجهته‌كتيرمك‖ Jemandem den Hals — برينك بوينى قوپارمق .

Um-enden (ـــّ فع متع) (غرا) b. ㉑ (sép) =(غرا) ab-wandeln و flecti (e) ren .

Um-fahen (ـــّ فع متع) r. ⑳ (متروك اولوب‌انجق شعرده مستعملدر) (insép.) =um-fangen .

Um-fahren (ـــّ فع لا ±) r. ⑳ (sép.) ،كذلك sich — (فع مطا) آرابه ايله برياكلش يول ياپمق، شاشيروب يولى غائب ايدوب بيهوده طولاشمق ‖ (فع متع) آرابه ايله چارپوب دويرمك ، ييقمق ‖ (ـــّ فع متع) (insép) die Stadt— شهرى آرابه ايله طولاشمق ، اطرافنى طولاشمق ،اطرافنى دونمك ، طولاشمق .

Um-fahrt (ـــّ ا مؤ) ㊾ eine — halten ، بردور جولان ، كزينتى ، طولاشمه ياپمق (آرابه وامثالى ايله) .

Um-fall (ـــّ ا م) ㉛ Umfallen= دوشمه، دوريله، ييقلمه ، موقع اقتداردن دوشمه .

Um-fallen (ـــّ فع لا —) p. ⑳ (sép.) دوشمك، دورلمك ، ييقلمق ‖ (برآرابه حقنده) دوريلمك ، يانى اوزرينه دوشمك (um-werfen=) ‖ (حيوان‌حقنده) دوشوب اولمك ، ييقلمق (ا لا) b. ㊵ (sans pl.) يان دوشمه ، دوريله ، ييقلمه .

Um-falzen (ـــّ فع متع) c. ㉑ (sép.) (صنع) مجلدلكده: (die Bogen)— طبقه‌لرى يكيدن بوكمك،قاتلامق.

Um-fang (ـــّ ا م) ㉛ (برشيئى احاطه‌ايدن) دائره، محيط، دوره ، چوره ‖ (اشبو حدود داخلنده اولان) وسعت، امتداد körperlicher — جرم ، جسم ، تخن ، قالينلق .

Um-fangen (ـــّ فع متع) p. ⑳ (ماضيسى: umfing) (insép.) چويرمك ، احاطه ايتمك ، قوجاقلامق، درونه آلمق .

Um-fänglich (ـــّ صـ) ㉔ دها زياده مستعمل‌اوله‌رق um-fangreich (ـــّ صـ) ㉔ (غايت) واسع ،كنيش ‖ (körperlich)— وجودجه‌ايرى، قالين، تخنلى(جرملى،جثه‌لى).

Um-fassen (ـــّ فع‌متع) c., a. ㉑ (insép.) احاطه ايتمك ‖ der Blick — sein Alles اونك هرشيئى كورن، فهم ايدن نظرى(كوزى)‖ استيعاب ايتمك، محتوى‌اولمق، قوشاتمق، داخل بولنديرمق ، شامل اولمق ‖ صارلمق ‖ (ـــّ فع متع) (sép.) (صنع) — (Ring) einen بريوزوكك طاشلرينى دكشديرمك ، باشقه درلو بزه‌مك .

Um-flechten (فع متع) ⑳ c. (ـــّ) (sép.) اطرافنه اورمك ‖ اوركيسى باشقه درلو ياپمق ، دكيشديرمك ‖ (ـــّ) (insép.) um-flochtene Flasche حصيرلى شيشه .

Um-gang (ـــّ ا م) ㉛ دور ، طولاشمه ، آلاى (ايله كچمه) ‖ دونه‌رك كيتمه ‖ von etwas — nehmen برشيدن اجتناب ايتمك ، توق ايتمك ، صحتنه اوغرامامق ‖ ايكى شخص آره‌سنده اولان مناسبت ‖ mit Jemandem — haben (ياخود : pflegen) بريسيله قونوشمق ،كوروشمك ، مناسبتى اولمق ‖ fleischlicher, geschlechtlicher — مناسبت‌شهوانيه ‖ مناسبت وكوروشمه نقطهٔ نظردن :كوريشيلان، قونيشيلان اشخاصك هيئت مجموعه‌سى ‖ (معما) (طولاشه‌رق يوريكه ، كزمكه مخصوص محل) غالرى ، دهليز .

Um-gänglich (ـــّ صـ) ㉔ [Um-gang] سائرلريله الفت ايتكى، قونوشمغى ، سون ، مونس، قابل‌الفت وانسيت .

Um-geben (ـــّ فع متع) و — sich (فع مطا) l. ⑳ (insép.) اكثريا : — (sich) اطرافنى چويرمك ، احاطه‌ايتمك، چوريلك، محاط اولمق ‖ (ـــّ فع متع) Jemandem (sép.) seinen (Mantel) — برينك پالطوسنى ، قاپوتنى اوموزينه ويرمك ، آتمق .

Um-gebung (ـــّ ا مؤ) ㊾ برينك اطرافنده،قربنده جوارنده بولنانلر ، مقربين ، قرنا ، برينك انسيت ايتديكى، كندولريله امور واداره‌يه باقديغى اشخاص ‖ برينك قونوشديغى كوروشديكى ، دوشوب قالقديغى آدملر ‖ Um-gegend= .

Um-gegend (ـــّ ا مؤ) ㊾ اطراف، جوار ، حوالى .

Um-gehen (ـــّ فع لا—) s. ⑳ (sép.) دونمك ، دور ايتمك ، تكرلنمك ‖ herumgehen= um etwas gehen برشيئك اطرافى، اطرافنده طولاشمق ‖ d— وياخود : mit — درحال، درعقب،همان،ايلك‌پوسته‌ايله ‖ um= der Post (خيال‌اوله‌رق‌كزمك، طولاشمق) كزمك،كوروونمك -her-gehen (كذا فعلكشغز اوله‌رق) es geht in diesem (Schlosse)um بوكوشكده اجنى وار، خيالات كورونيور، چيقيور ‖ دونمك ، دوران ايتمك ، پياسه‌ده بولنمق ، الدن كچمك ، تداول ايتمك ‖ (ياكلش طولاشمق، بريول ياپمق) كذا (فع مطا) wir sind (ياخود : haben uns)eine Meile umgegangen برميل نافله‌طولاشدق، بزبرميللك‌فضله‌يول‌ياپدق‖ —mit Jemandem بريسيله كوروشمك، الفت ايتمك ‖ er weiß mit Menschen umzugehen او انسانه معامله ايتمكى بيلير ، اصول تربيه

Um-hauen (فعه متعه) (مرا . a. (hauen ㉑ (ـَـّـ) (ـَـّـ) (*sép.*) بالطه ايله کسوب دويرمك || (ـَـّـ) (*insép.*) اطرافنی کسمك ، دائراً مادار کسوب اطرافنی آچمق .

Um-her (ـَـّـ حا) اطرافه، اطرافنه ، درت طرفه، چپه چوره ، هرطرفنه || استقامات مختلفه‌ده ، برشورايه بربورايه ، نصل کلورسه .

Um-her... (ـَـّـ...) —blicken (فعلا +) اطرافنه ، درت برطرفنه کوز کزديرمك ، آهسته آهسته اطرافنه باقمق || —fahren (فعه لا —) آرابه ايله طولاشمق، پياسه ايتمك || (دوقتورحقنده) خسته‌لرینی طولاشمق (طولاشه‌رق ويزيته‌سنی ياپمق) || mit der Hand— (سوزسويلر ، برشی آکلاتور ايکن) اليله آشاغی يوقاری اعانه ايتمك ، الی صاللامق ، الی صاوورمق || (فعه متعه) آرابه ايله گزديرمك ، طولاشديرمق || (اشياحقنده) برشيئی شورادن آلوب بورايه قويمق || —gehen (فعه لا —) شوراده بوراده کزمك ، طولاشمق || müßig— اکثريا : بوش ، هايلاز کزمك ، آواره طولاشمق || gehen —irren (فعه لا —) سرسری، باشی بوش اوله‌رق شوراده بوراده کزمك، جابقینلق ايتمك || —liegen = herum = liegen || —reisen (فعه لا —) سياحت ايتمك ، طولاشمق، اورايه کزمك دنيانی طولاشمق، کزمك ، دور عالم in der Welt —reisen ياپمق || Um-her = reisen (ا لا) برملکتده دور ياپمق || —sitzen (فعه لا +) شوراده بوراده اوطورمق ، شورايه بورايه ياتمق || —werfen (فعه متعه) شورايه بورايی آتمق، طاغتمق ، صاچمق || sich im Bette— ياتاغك ايچنده کنديني اورادن اورايه آتمق ، بر ياندن بر يانه آتلمق .

Um-hin (ـَـّـ حا) ...zu ,können —nicht کنديني... دن آلهمامق ، طوته‌مامق ، ضبط ايده‌مامك .

Um-hüllen (فعه متعه ـَـّـ) a. ㉑ (*sép.*) —ein Tuch (مفعول اليه ايله) (برآتقی‌يه صارغی‌يه ، طولامق) —sich || (ـَـّـ فعه متعه) (*insép.*) صارمق، برشيئله بر بزه صارلمق || اورتمك ، ستر ايتمك ، کيديرمك ، اوزرينی اورته‌رك آلتنده صاقلامق .

Um-kehren (ـَـّـ فعه لا —) a. ㉑ (*sép.*) کيرو دونمك، کيروچوريلمك || —plötzlich بردنبره دونمك ، يولدن کيرودونمك || (فعه متعه) و— sich (فعه مطا) تماماً عکسی مقابلی اولان طرفه چويرمك ، چوريلمك ، دونمك ، دونديرمك || کذلك يوقاريسی آشاغی‌يه کله‌جك صورتده چويرمك ، دونديرمك || قزارتمه‌يی چويرمك ، آلت اوست ايتمك || —den Braten الی چويرمك || —die Hand ich habe das ganze Haus بر تکميل اوی آلت اوست ايتدم، آلتنی اوستنه umgekehrt کتيردم ، چويردم || um-gekehrt (اسم مفعول وصفت) ㉔ مصدرينك بالجمله معنالرينه کلور || mit umgekehrter Hand ترسنه چورلمش ال ايله ، الی ترسنه چويره‌رك ، الك ترسيله || برسکه‌نك ترسی ، umgekehrte Seite (einer) Münze طغرا طرفی || um-gekehrt (!)بالعکس || das Umgekehrte عکسی ، مقابلی ، ضدی ، مخالفی اولان .

Um-kippen (ـَـّـ فعه لا —) a. ㉑ (*sép.*) موازنتی غائب ايتمك || (کمی وآرابه حقنده) دوريلمك .

Um-klaftern (ـَـّـفعه‌متعه) a. ㉑ (*insép.*) (بر آغاجی) قوجاقلامق .

وتشريفاته آشنادر || (ضر مثل) sage mir, mit wem Du umgehst, und ich will Dir sagen, wer Du bist کيم ايله دوشوب‌قالقديغنی سويله بکا ، سنك نه‌آدم وکيم اولديغنی (بيله‌يم) سويليه‌يم سکا || — mit etwas برشيئله اوغراشمق ، اشتغال ايتمك || — mit Jemandem gut بريسيله ايو کچينمك، برينه ايو معامله ايتمك || (ـَـّـ فعه متعه) (*insép.*) einen (die || برباغچه‌يی طولاشمق ، اطرافنده کزمك (Garten — حدودی دور ايتمك ،کوزدن کچيرمك ، حدود (Grenzen) — بوينده تفتيشه چيقمق || (ع) den Feind— دشمنك جناحنی چويره‌رك آرقه‌سنه‌دوشمك ، چويرمه حرکتی ياپمق || —etwas تصادف ايتمامك ، اوزرينه کلامك اوزره برشيئك اوته‌سندن کچمك، طولاشمق || (مجا) — eine Schwierigkeit برمانعی برطرف ايتمك (ايديلان‌تدبيرسايه‌سنده)|| (مجا) —das Gesetz قانونه ، نظامه رعايت ايتمامك ، تأويل ايتمك .

Um-gekehrt (ـَـّـ) ㉑ (ص) (مرا . um-kehren) .

Um-gestalten (ـَـّـ فعه متعه) و — sich (فعه مطا) b. ㉑ (*sép.*) —etwas برشيئك‌شکل و‌هيئتنی، دکشديرمك، منظره‌سنی بشقه درلو ياپمق ، تبديل ايتمك || (دوزه‌لده‌رك) اصلاح ايتمك ، دوزلتمك .

Um-gießen (ـَـّـ فعه متعه) c. ⑳ (*sép.*) قابدن‌قابه اقطارمه ايتمك ، بوشالتمق || (اريدوب دوکه‌رك) شکلنی، هيئتنی دکشديرمك || صو دوکرکن دويرمك ، صولارکن ييقمق .

Um-gittern (ـَـّـ فعه متعه) a. ㉑ (*insp*) اطرافه پارمقلق چکمك .

Um-graben (ـَـّـ فعه متعه) r. ⑳ (*sép.*) بل ايله قازمق || (زرا) —(einen Acker) برتارلانی بل ايله ايشلمك|| (بر آغاجك اطرافنی آچمق، اطرافنه‌چقور —(einen (Baum ياپمق وبوصورتله ييقمق|| بشقه درلو ، ديکرصورتله قازمق|| (ـَـّـ فعه متعه) (*insép.*) اطرافنه خندق، چقورقازمق .

Um-greifen (ـَـّـ فعه متعه) r. ⑳ (*insép.*) آووجلامق ، صاريله‌رق طوتمق، صارلمق .

Um-grenzen (ـَـّـ فعه متعه) c. ㉑ (*insép.*) اطرافنی تحديد ايتمك ، احاطه‌ايتمك قپامق، حدود چکمك .

Um-gürten (ـَـّـ فعه متعه) b. ㉑ (*sép.*) ein —Schwert برقليجی‌قوشانمق، بشقه‌درلو باغلامق، قوشانمق|| (ـَـّـ فعه متعه) (*insép.*) —seine Lenden بلنی صارمق، باغلامق .

Um-haben (ـَـّـ فعه متعه) b. ⑲ (*sép.*) (عمو) اطرافنده بولنديرمق، اوزرنده طوتمق(صاريلی، آتلمش اولديغی حالده) er hatte einen Mantel um آرقه‌سنده ياغمورلغی ، قاپوطی وار ايدی .

Um-halsen (ـَـّـ فعه متعه) c. ㉑ (*insép.*) —Jemanden بريتك‌بوينته آتلمق، صارلمق، قوجاغنه آتلمق.

Um-hang (ـَـّـ ا م) ㉛ پرده، حجاب|| (Damen=)— قادين چارشافی .

Um-hängen (فعه متعه ـَـّـ) s. ⑳ (*insép.*) (ـَـّـ)(*sép.*) —einen(Mantel) اطرافنه آصمق، اورتمك|| بر پالتوی، يغمورلغی اوموزينه‌آتلمق، آتمق|| برشيئی بشقه درلو آصمق ، آصمق (برشی اوزرينه) .

Truppen— (ع) ‖ بشقه درلو قويمق، دوشه‌مك ‖ ياتيرمق
‖ die Segel— يلكنلرى چويرمك ‖ um-quartieren =
die Kosten ‖ (das Schiff)— كمى‌يى چويرمك، آلابانده ايتمك‖
auf (die einzelnen Theilnehmer)— مصرفى حصه دارلره
تقسيم ايتمك .

Um-lenken (ـــَـ فع متع ، فع لا ±) a. ㉑ (*sép.*)
چويرمك ، دونديرمك ‖ (مجا) — عقلى چلمك ، جايديرمق ،
فكرينى دكيشديرمك ، تبديل فكر ايتمك .

Um-liegen (ـــَـ فع لا +) f. ⑳ (*sép*) اطرافنده
كائن، موضوع، واقع اولمق، بولنمق ‖ يالكز اسم فاعلنده مستعمل
اوله‌رق: d— مجاور، جوار اولان، يقيننده بولنان .

Um-nähen (ـــَـ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) اطرافنى
ديكمك ، اطرافنه ديكيشله صو، يول ياپمق‖ (ـــَـ) (*sép.*)
بشقه درلو ديكمك ، اولكى سوكوب بشقه درلو ديكمك، ديكيشنى
دكيشديرمك .

Um-nehmen (ـــَـ فع متع) d. ⑳ (مرا. nehmen)
(*sép.*) برشيئى اوزرينه ، آرقه‌سنه ، اطرافنه آلمق ‖ einen
(Mantel)— آرقه‌سنه ، اوموزينه برمانتو، يغمورلق آلمق .

Um-packen (ـــَـ فع متع) a. ㉑ (*sép.*) يرلشديرلمش
اشيائى چيقارمق (وايجابنه كوره دكيشديره‌رك) بشقه برمحله
يرلشديرمك ، بشقه درلو يوكلمك ، يرلشديرمك .

Um-pfählen (ـــَـ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) اطرافنه
آغاج، پاليساد، شارامبول قازيقلرى ديكمك، بونلرله چويرمك .

Um-pflastern (ـــَـ فع متع) a. ㉑ (*sép.*) قالديريمى،
برقالديريمى دكيشديرمك ، يكيدن ياپمق ، تعمير ايتمك ‖ (ـــَـ
فع متع) (*insép.*) —(ein Haus) براوك اطرافنه قالديريم
دوشه‌مك ، ياپمق، چويرمك .

Um-quarti (e) ren (ـــَـ فع متع) a. ㉑ (*sép.*)
Jemand — برينك اوينى ، اوطه‌سنى دكشديرمك ، بشقه يره
ياتيرمق ‖ (ع) — die Truppen عسكرك اقامتكاهنى تبديل
ايتمك ، قوناغنى دكيشديرمك .

Um-reisen (ـــَـ فع متع) n. ⑳ (*insép.*) (...
اطرافنده طولاشمق ، سياحت ايتمك ، كزمك ‖ (ـــَـ فع متع)
(*sép.*) سياحتده ياكلش يول ياپه‌رق طولاشمق .

Um-reißen (ـــَـ فع متع) (*sép.*) ييقمق ، دويرمك
(روزكار حقنده) آغاجلرى : ييقمق ، سوكمك ، يره ياتيرمق‖
— (ein Haus) براوى ييقمق ، هدم ايتمك ، ايندرمك ‖ الك
آشاغيسنى يوقارى دونديرمك ، آلت اوست ايتمك .

Um-reiten (ـــَـ فع متع) a. ⑳ (مرا. reiten)
(*insép.*) — etwas حيوانله برشيئك اطرافنى طولاشمق ،
طولانمق ‖ — einen Bezirk (visitirend) بردائره‌يى (براى
تفتيش) حيوانله دور ايتمك، طولاشمق، كزمك (ـــَـ فعلا—)
(*sép.*) حيوانله ياكلش يول ياپمق ، صاپه كيتمك ‖ (فع متع)
— ein Kind برچوجغى حيوانله چيكنمك .

Um-ringeln (ـــَـ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) صارمق،
قوشاتمق ، قوجاقلامق .

Um-ringen (ـــَـ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) صيقيجه
صارمق ، قوشاتمق ، حلقه‌ايله باغلامق‖ احاطه ايتمك، قوشاتمق،
اطرافنى آلمق .

Um-klammern (ـــَـ فع متع) a. ㉑ (*insép.*)
صاريلوب طوتمق ، صيم صيق (يه) طوتمق ، صارلمق .

Um-kleiden (ـــَـ فع متع) و—sich (فع مطا) b. ㉑
(*sép.*)—Jemand برينك البسه‌سنى چيقارمق ودكيشديرمك،
ديكر بر البسه كيديرمك ‖ —sich البسه‌سنى دكشديرمك ،
بشقه برشى كيمك .

Um-knicken (ـــَـ فع لا —) a. ㉑ (*sép.*) بوكولوب
قيرلمق ‖ (فع متع) اكه‌رك قيرمق .

Um-kommen (ـــَـ فع لا —) c. ⑳ (*sép.*) تلف
اولمق ، اولمك ، كيتمك ، هلاك اولمق ، بيتمك ‖ (مجا) vor
Hitze— صيجاقدن اولمك‖ (اشيا حقنده) بوزلمق، غائب اولمق،
بيتمك .

Um-krämpe(l)n (ـــَـ فع لا +) a. ㉑ (*sép.*)
صيغامق .

Um-kreis (ـــَـ ا م) مفردى ㉖ ، جمعى ㊱ دائره ‖
Um-fang= (ريا) محيط دائره ‖ im— se von 10 Meilen
اون ميل مسافه دورنده ، اون ميل محيطنده .

Um-laden (ـــَـ فع متع) r. ⑳ ياخود b. ㉑ (مرا.
(laden (*sép.*) بشقه درلو تحميل ايتمك، يوكلتمك‖ der ganze
Wagen mußte umgeladen werden آرابه‌نك تكميل يوكى
ايندرلمك ايجاب ايتدى ايدى ، آرابه‌نك يوكى يكيدن ايندرلدى
وبنديرلدى ‖ ديكر برمحله طاشيمق .

Um-lagern (ـــَـ ا مؤ) a. ㉑ (*insép.*) برمحلك
اطرافنى طوتمق ، اشغال ايتمك ، احاطه ايتمك ، محاصره ايتمك ‖
(ـــَـ فع متع وفع مطا) (*sép.*) بشقه درلو ياتيرمق، ياتمق.

Um-lauf (ـــَـ ا م) (*sans pl.*) ㉛
(*sans pl.*) = Kreis= bewegung ‖ —(des Blutes)
دوران دم ‖ (هيئت) سياره‌لرك تابع بولندقلرى ثابتك اطرافنده‌كى
دورلرى‖ برندن ديكرينه يچمه ، كيتمه ، تداول‖ (برقسم زمان
حقنده) ايام، دور‖ (پاره‌يى) setzen : وياخود .in— bringen
ايادى تداوله تسليم ايتمك ، ميدان تداوله چيقارمق .

Um-laufen (ـــَـ فع متع) p. ⑳ (*sép.*) ,Jemand
—etwas برينى، برشيئى قوشاركن چارپوب دويرمك، دوشورمك،
ييقمق‖ (فع لا—) دائره اوزرنده حركت ايتمك‖ دوروحركت
ايتمك ‖ تداول ايتمك ، جريان ايتمك ، دوران ايتمك ‖
(زمان حقنده) مرور ايتمك ‖ haben : ياخود) wir sind
uns)eine Meile umgelaufen برميل ياكلش يول ياپدق،
طولاشدق .

Um-laut (ـــَـ ام) ㊳ (غرامرده ä, ö, ü كبى حروف
صوتيه وهجائيه‌نك صداسنى تخفيف ايتمه (حركه‌نك تعديلى) .

Um-lauten (ـــَـ فع لا +) b. ㉑ (*sép.*) (غرا)
„er“ .(die Plura'le auf „er“) lauten gewöhnlich um
ايله تشكل ايدن جمعلرك حركه‌سى، حروف صدائيه‌لرى على الاكثر
تخفيف قلنور(مثلا : Land ، جمعى: Länder) ‖ (فع متع)
den Voka'l— صدائى ، حركه‌يى تخفيف ايتمك .

Um-legen (ـــَـ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) اطرافنى
(برشى‌ايله) تجهيز ايتمك ، طوناتمق، اطرافنه ديزلمش، قونلمش
اولمق‖(ـــَـ فع متع) و —sich (فع مطا) (*sép.*) صارمق ،
اطرافنه قويمق ‖ — einen Verband برصارغى صارمق‖
(ديكر بروضعيته كتيرمك : مثلا آياقده طوران برشيئى) : —

(اطراف) برشيئك (رسمده) (31) (ا م ~) **Um-riß**
چيزكيسى ‖ fließende, leicht hingeworfene — ſſe
قروكى ‖ ſſe des Gesichtes — سيمايى چويرن خط، سيما .
تحريك (sép.) (21) a. (فع متع ~) **Um-rühren**
ايتمك، اويناتمق، قاريشديرمق .
: مثلا um des = بعضاً um das =(~) **Um's**
اولسون) ! Himmels willen — اه عشقنه (اه رضاسى ايچون
—(sép.) (21) a. (فع متع z ~) **Um-satteln**
ein Pferd بربارگيرك اكرينى دكشديرمك، بشقه‌برا كراورمق.
(فع لا +) اكردن ويا بولنديغى محلدن صيچرامق ‖ (مجا) (عمو)
صفت ومأموريتنى دكشديرمك، چولى، قيليق وقيافتى، دكشديرمك.
(روزكار) (insép.) (21) e. (فع متع ~) **Um-sausen**
وياسائر برشى حقنده) ... اطرافنده اوتمك، ايكلده‌ليه‌رك سس
ويرمك، بوصورتله طولاشمق، كچمك .

(فع مطا) sich — و (فع متع ~) **Um-schaffen**
شكل وقيافتنى دكشديرمك، بشقه (sich) — (sép.) (20) r.
(bessernd) — درلو وجوده كتيرمك، شكل وقيافتجه دكشمك،
بالاكمال، بالتصحيح تبديل وتعديل ايتمك .
(insép.) (ع) (21) e. (فع متع ~) **Um-schanzen**
يكيدن استحكام انشا ايتمك، اسكى استحكامى بشقه برحاله‌قويمق.
كوركله (sép.) (21) a. (فع متع ~) **Um-schaufeln**
قاريشديرمق، كوركله صاوورمق .
هر (insép.) (20) e. (فع متع ~) **Um-schießen**
(sép.) (فع متع) (~) ‖ طرفدن طوپله، تفنكله دوكمك
(بحر) (— فع لا) ‖ اسلحهٔ ناريه‌دن بريله اوروب دويرمك
der Wind) schießt um) روزكارپك‌چابوق دكيشيور، دونيور.
كمى‌ايله (insép.) (21) a. (فع متع ~) **Um-schiffen**
اطرافنده طولاشمق، كزمك ‖ — ein (Vorgebirge) برپرونى
طولاشمق ‖ (فع لا — ~) (sép.) كمى ايله ياكاش بريول
يايمق ‖ (فع متع) — (Waaren) اشيايى بركميدن ديكرينه‌ويا
برمحله اقطارمه ايتمك .
Um-schlag (~ طشره‌لرده ~ ا م) (31) بردنبره‌اولان
دكشمه، تحول ‖ (فنا برحاله تحول) بوزولمه ‖ (البسه‌اوزرنده)
= Aufschlag ‖ (برشى اوزرينه صاريلان اثنجه، يوشاق
ماده) ظرف ‖ Deckel) eines Buches =) — بركتابك‌قابى ‖
einer Zeitung — غزته صارغيسى، باغى ‖ (طب) صارغى،
باغ (بونلر درونده خسته محله، ياره، چبانه صاريلان‌قونيلان)
لاپه ‖ قات، قيرمه قپاق .
—(e=) fragen (... ~ و ... ~) **Um-schlag„...**
(ا م) قيرمه، دويرمه يقالق .

ترسنه (sép.) (20) r. (— فع لا ~) **Um-schlagen**
دوشمك ‖ (برآرابه حقنده) دوريلمك ‖ (بردنبره، كاملاً بشقه
درلو اولمق، بربشقه رنك وصورت كسب ايتمك) (روزكارحقنده)
die Krankheit schlägt um ‖ دونمك، (هوا حقنده) دكشمك
خسته‌لق بشقه‌بررنك آليور، بشقه‌لشيور ‖ بوزولمق، فنالاشمق،
قوقمق، اكشيمك، كسلمك ‖ (فع متع) براوريش، ضربه ايله
ein ‖ ييقمق، دويرمك، ياتيرمق ‖ برشيئى صارمق، باغلامق
— Tuch بربزصارمق ‖ دويرمك، ياتيرمق، قاتلامق، چويرمك
die ‖ قولرينى، يكنى صيغامق، قيويرمق (die Ärmel) —

— Seite eines Buches بركتابك ياپراقلرينى چويرمك ،
صحيفه‌يى چويرمك ‖ (صنع) (ضرب ايديلرك ميدانه‌كتيرلمش
= Münzen — (برشيئى يكيدن باصمق، ضرب ايتمك
umprägen پاره‌يى، سكه‌يى يكيدن ضرب ايتمك، كسمك .
اناختارى (sép.) (20) e. (فع لا + ~) **Um-schließen**
كليد داخلنده چويرمك ‖ (فع متع ~) (insép.) اطرافنى
Jemand mit seinen Armen — ‖ چويرمك، احاطه ايتمك
(eine Festung) — (ع) ‖ برينى قوللرى آره‌سنه آلمق، صارلمق
برقلعه‌يى محاصره ايتمك، اطرافنى چويرمك .

(فع مشاركه) sich — و (فع متع ~) **Um-schlingen**
. (20) (sép.) كندى قاتلرينه صارلمق . قاتلريله اورتولمك،
قيوريتى آره‌سنده قالمق، قاتلرى، قيورغلرى ايله اورتمك ‖ صيق
صيق صارمق، صارلمق .
(عمو) (21) a. (— فع متع و فع لا ~) **Um-schmeißen**
. um-werfen = (sép.)
den (sép.) (~) (21) a. (فع متع) **Um-schnallen**
— Degen قلنجنى قوشانمق، باغلامق، ديكر درلو طوقه‌لمق ‖
(~) (insép.) تكميل اطرافنه صارمق، باغلامق، طوقه‌لمق.
اطرافنى (sép.) (~) (21) a. (فع متع) **Um-schnüren**
تكميل شريد ايله صارمق، بشقه درلو صارمق، باغلامق ‖
(~) (insép.) غيطان وسيجيم ايله باغلامق .
بشقه (sép.) (20) o. (فع متع ~) **Um-schreiben**
(ein ‖ درلو، ديكر برطرزده يازمق، قلمه آلمق ‖ تعديل ايتمك
— Recht) auf Jemand برحقى آخره انتقال ايتديرمك، يا
(insép.) (فع متع ~) ‖ تحريرات عهده‌سنه ترك وتوجيه ايتمك
برتحريرات عموميه، بياننامه ايله تجهيز ايتمك بر صورتله ميدانه
چيقارمق، تعميم ايتمك، بياننامه حالنه قويمق ‖ تعبيرات ويا
سرمايه‌نك مقدارندنطولايى اوزون اوزادى‌يه تعريف ايتمك،
چوق يازمق ‖ (ريا) = be-schreiben چيزمك، اشكال وخطوط
هندسيه ايله كوسترمك .
(sép.) (~) (21) b. (فع متع) **Um-schütten**
(ein (Glas — برقدحى دويرمك، بارداغى دوشورمك ‖ بشقه بر
بر etwas mit etwas — (insp.) (~) ‖ قابه دوكمك
شيئك تكميل اطرافنه برشى دوكمك، يايمق .
(insép.) (21) a. (فع متع ~) **Um-schwärmen**
(ع) (feindlich)— ‖ برشيئك اطرافنده (اوچه‌رق) دونمك
دشمنى تعجيز ايتمك .
Um-schwung (~ ا م) (49) دونمه، حركت دورانيه،
چرخ ايتمه ‖ (مجا) بردنبره ظهوره‌كلان تحول وتبدل، سريعاً
وقوعه كلان سعادت ‖ دوشمه، تزلزل ‖ انقلاب؛ تجدد ‖
آلت اوست اولمه .

(فعلا +) نادراً، (فع مطا) sich — (~) **Um-sehen**
(مجا) ‖ آرقه‌سنه باقمق، باشنى آرقه‌يه چويرمك (sép.) (20) l.
(باشنى eh'man sich umsieht ياخود : im Umsehen
اطرافنه im Nu = چويرنجه‌يه) كوزينى آچوب قاپاينجه‌يه قدر
sich an einem ‖ كوز كزديرمك، نظر تجسس ايله باقمق
—(Orte) برمحلى طانيمق، آكلامق اوزره استكشاف ايتمك،
اونك er hat sich viel in der Welt— ‖ كوزدن كچيرمك
كوركوسى پك چوقدر، دنيايى ايوطانور، اوچوق شى‌كورمش
sich nach ‖ (كچيرمش) در، او بودنياده نلر كورمشدر

برشیده پك چوق تكلفه حاجت براقامق، تكلیفسزطاورانمق.

Um-ständlich (ـ ـ ـ ص) ㉑ تفرعاتلی، تفصیلاتلی ‖ اوزون، راحتسز، اضاعهٔ وقتی موجب، كوچ er wäre ... zu—, zu ... شمدی پك زور، كوچ اولور، اولوردی ... (مصدركلور) ‖ (نادراً) پك زیاده تكلفات یاپان، جان‌صیقیجی (كمسه).

Um-stehen (ـ ـ فع متع) ㉚ t. احاطه (*insép.*) ایتمك، اطرافنی آلمق، چویرمك ‖ (ـ ـ فع لا +) (*sép.*) نادراً اطرافنده طورمق، دیكلمك ‖ اكثریا اسم‌مفعولنده‌مستعمل اولەرق، die— den Personen, die Umstehenden : قرنا، متقربین ‖ حاضرون ‖ d— (حال‌مقامنده اولەرق) یازلمش، باصلمش شیلر حقنده: (كلەجك صحیفەیه، یاپراق چوردلیكی وقت كلەجك اولان‌صحیفەیه یازلمش‌اولان) ظهرنده، مراجعت ‖ بوزیلیور؛ دها هنوز اوطورمامش. (der Wein) steht um

Um-steigen (ـ ـ فع لا—) ㉚ o. (*sép.*) آرابه ویا حیوانی دكشدیرمك.

Um-stellen (ـ ـ فع متع) ㉑ a. (*sép.*) بشقه درلو وضع ایتمك، برشیئك صره وترتیبنی دكشدیرمك ‖ مبادله ایتمك ‖ (ـ ـ فع متع) (*insép.*) اوالجه قونلمش، دیزلمش برشیئی اطرافنه قویمق، دیزمك ‖ etwas mit etwas— برشیئك اطرافنه برشی دیزمك، اطرافنی برشیئله دونانمق ‖ (آوجیلقده) (Wild)— اطرافنی آلمق، چویرمك، قوشاتمق.

Um-stoßen (ـ ـ فع متع) ㉚ p. (مرا. stoßen) (*sép.*) (einen Stuhl)— برصندالیەیی دویرمك، دوشرمك (كذا مجازی) ‖ (مجا) بتورمك، محو ایتمك، هیچ برشیئه یرامایه‌جق، طوتار یری قالمیەجق برحاله كتیرمك؛ وجودینی اورتادن قالدیرمق ‖ بوزمق، برباد ایتمك ‖ استیناف ایتمك، نقض ایتمك.

Um-stürzen (ـ ـ فع لا—) ㉑ c. (*sép.*) (stehen كلەسنك مقابلی) ییقلمق، دورلمك، ایتمك، كوچك ‖ (برآرابه حقنده) دوریلك ‖ (فعمتع) ییقمق، دویرمك، یردنبره چویروب آلتنی اوستنه كتیرمك.

Um-tanzen (فع متع) (ـ ـ) ㉑ c. (*insép.*) اطرافنده رقص، دانس ایدرك دونمك، طولاشمق ‖ (ـ ـ) (*sép.*) رقص دانس ایدركن، ییقمق، دویرمك، دوشورمك.

Um-tauschen (ـ ـ فع متع) ㉑ a., c. (*sép.*) —sich (فع مطا) دكشدیرمك، ترامبه ایتمك ‖ (اشخاص حقنده) —sich كندینی دكشدیرمك، دكشمك.

Um-thun (ـ ـ فع متع) ㉒ b. (*sép.*) بشقه درلو یاپمق، دكشدیرمك ‖ (einen Mantel)— بریالتویی آرقەسنه، اوموزینه آلمق ‖ um-nehmen = — sich (فع مطا) sich برشیئه چالشمق، برشیئه اوغراشمق، جهد nach etwas— ایتمك sich bei Leuten — دیكرلرندن خبر آلمق.

Um-treten (ـ ـ فع لا +) ㉚ l. (*sép.*) (ع) آیاق دكیشدیرمك ‖ (فع متع) تكمیلوب، آیاق ایله اورەرق دویرمك، قیرمق، چیكنمك، آیاق آلتنده ازمك.

Um-trieb (ـ ـ ا م) ㊳ حركت، فعالیت ‖ (جمع اولەرق) e— برفكر خصوصیەیه خدمت وبویله ایشلر كوریش ‖ heimliche— كیزلی ایش، حیله، فساد، خدعه، اینتریقه ‖ (اورمانجیلقده) براورمانك (صورت منتظمەده) آچیلسی، ایشلدلسی.

Jemandem— برینی آرامق اوزره دوتوب (آرقەسنه باقمق) برینه باقمق، برینی كورمك ایچون آرقەسنه دونمك ‖ (مجو) da kann er sich lange— ایشی یوقسه بكلسون.

Um-setzen (ـ ـ z فع متع) و—sich (فع مطا) ㉑ c. (*sép.*) تكمیل اطرافنه قویمق، اوطورتمق، فیردولایه دیكمك، دونانمق ‖ بشقه‌درلو وضع ایتمك، برینی دكشدیرمك ‖ —(Bäume) آغاجلری بر یردن دیكر برمحله دیكمك ‖ (برشیدن دیكرینه) كچمك ‖ تبدیل ایتمك، مبادله وبحایش ایتمك ‖ بر بشقه شیئه تبدیل وتحویل ایتمك، دكشمك ‖ das Wetter, der Wind setzt um (مرا. um schlagen).

Um-sich-greifen (ـ ـ z ا لا) ㊵ b. (*sans pl.*) توسع، انتشار، سرایت، یاییلمه، استیلا، تهاجم، تجاوز، (آتش حقنده) صارمه.

Um-sicht (ـ z ا مؤ) ㊾ پانوراما ‖ (مجا) نظرمطالعەیه آلنەجق، دوشونیلەجك برشیئك، ایشك ذكر وملاحظەسی، احتیاط، بصیرت، تمكین، صایغی، انتباه.

Um-sinken (ـ ـ z فع لا—) ㉚ a. (*sép.*) یواشجه دوریلك، ییقلمق، ایتمك ‖ vor Schwäche— ضعفیتدن، حالسزلكدن ییقلمق، ییغیلوب قالمق.

Um-sonst (ـ z ـ ح) [اورته آلمانجه umbe sus] بوشنه، بیهوده، بادهوا، بوش یره، ناقله ‖ ganz ‖ um so—arbeiten — پك بوشنه، بسبتون‌ناقله چالشمق، اوغراشمق ‖ Das soll er nicht umsonst gethan haben : (برای‌تهدید) (اوبونی پك بوشنه یاپمشه بكزەمیور، اوبونی بوش یره یاپمدی یا) بو اونك یانته قالز، بونك آجیسی بن آندن چیقاریرم.

Um-spannen (ـ ـ فع متع) ㉑ a. (*sép.*) اطرافنه كرمك، چكمك ‖ (die Saiten)— چالغی كیریشلرینی یكیدن قورمق، دكشدیرمك ‖ die Pferde—, den Wagen— باركیرلری، آرابەنك (قوشوم) حیوانلرینی دكشدیرمك ‖ (ـ ـ فع متع) (*insép.*) قاریش ایله (قاریشلەیەرق) قاورامق، چویرمك ‖ (كریلمش برشی ایله اطرافنی احاطه ایتمك) einen Ort mit Netzen— برمحلك اطرافنه آغ كرمك.

Um-spinnen (ـ ـ فع متع) ㉚ b. (*insép.*) اطرافنه ایپلك كرمك، ایپلكله اورتمك، ایشلمك، صارمق ‖ (مجا) بر اینتریقه آغی قورمق، باغلامق.

Um-springen (ـ ـ ـ) (فع متع) ㉚ a. (*sép.*) صیچرایەرق‌دویرمك ‖ (فع لا—) جمك، آلت ایتمك ‖ damit بوچوق‌سورمك، سورمیەجك، نەده ایسه werde ich bald— اونی برطرفی ایدرم، باشمزدن آتەجغز ‖ (ـ ـ فع متع) (*insép.*) برینك اطرافنده صیچرامق، خوپلامق. Jemand—

Um-spülen (ـ ـ فع متع) ㉚ a. (*insép.*) (طالغه حقنده) دوكمك.

Um-stand (ـ ـ ا م) ㉛ احوال، قضیه، ماده، حال ‖ تفرعات ‖ unter diesen Um-ständen بوكبی احوالده، حالكرده، بویله زمانلرده، بوكبی خصوصاتده ‖ بوحال ایله ‖ unter allen Umständen هرحالده، بهمه حال، مطلقا ‖ Das kommt auf die Umstände an بو احواله تابعدر ‖ in andern (جمع) Umstände : in (قادینلر حقنده) یاخود (كذا) gesegneten) Umständen sein حامل، كبه اولمق ‖ جمع اولەرق) Umstände تشریفات، تكلفات، سرەمونی، راحتسزلق nicht viel Umstände mit etwas machen

Um-ziehen (ـُـَـ فع لا—) f. ⑳ (*sép.*) اقامتکاهنی،
اوطورديغى يرى ، اوينى دکشديرمك ، اوطورديغى محلدن چيقمق ،
بشقه يره طاشينمق ‖ (فع متع) — sich (فع معطا) چکه‌رك
دويرمك، چکرکن دوشورمك ، ييقمق ‖ die Schuhe— آياق
قابنى دکشديرمك ‖ — (ein Kind) برچوجغك البسه‌سى ،
چاشورينى دکشديرمك ‖ (ـُـَـ فع متع) (*insép.*) (اشخاص
حقنده) برشيئك اطرافنده طولاشمق، دونوب طورمق ‖ برشيئك
اطرافنى اورتمك ، ستر ايتمك ، قپاتمق ، حائل اولمق ‖ mit
etwas — برشيئله اورتمك ، اطرافنى چويرمك ، احاطه ايتمك،
بزه‌مك ، بوينجه چکمك ، ديزمك .

Um-zingeln (ـُـَـ فعمتع) ㉑ a. (*insép.*) اطرافنى
آلمق ، قوشاتمق ، احاطه ايتمك (کذا جمله‌سى : ع) .

Um-zug (ـُـ و ـُـ ا م) ㉛ نقل خانه ، کوچ، طاشينمه،
اوطورديغى يردن چيقمه ، او دکشديرمه (خدمتجى حقنده)
اوطورديغى يردن چيقمه ، قپو دکشديرمه ‖ آلاى ايله کچمه .

Um-zugs„... (... ـُـ و ... ـُـ) "Um-zug„ مثلا
— kosten (جمع) نقليه ، طاشينمه پاره‌سى .

Um„... (... ـُـ وبعضاً ... ـُـ) (مختلف صفتلر ايله حال،
اسم مفعول واسم ايله برلکده) [= لاتينجه ...in ، روجه
...a وياخود ...an] نقصان ، نفى وفعلده بولنان معنانك
قوه‌دن فعله چيقمديغنى ، چيقه‌ميه‌جغنى ارائه ايدر ‖ „un
befriedigend غير کافى ، ادنا ‖ un-ähnlich غير مشابه ،
بکزه‌مز ‖ Un-fall (ا م) وقعهٔ مؤلمه، قضا ‖ un-förmlich
(ص) بيچمسز ، شکلى خوش اولميان ‖ un-menge (ا مؤ)
پك چوق مقدار ‖ un-zählich (ص) غيرقابل تعداد، صاييسز
Un-mensch (ـُـ) معناً انسان اولميان کمسه .

Un-ab-änderlich (ـُـُـُـ وـُـُـُـُـ ص) ㉔ دکشمز،
لايتغير ، ممتنع‌التغير، ثابت، برقرار اوزره بولنان ، ممتنع‌الفسخ ،
غير قابل تصحيح .

Un - ab-büßlich (ـُـُـ ص) ㉔ عفوى غير ممکن ،
ممتنع‌الکفارة .

Un -abgelöscht (ـُـُـ ص) (صنع) (کيرچ حقنده)
سوندرلمامش ، طوز ، طاش کيرچ ، قنطار کيرجى .

Un-abhängig (ـُـُـُـ ص) ㉔ غيرتابع ، مستقل، مطلق،
مختار .

Un-ablässig ، un-ablässlich ايکيسيده : (ـُـُـُـ ص)
㉔ دائمى ، متمادى ‖ (حا) بلا فاصله ، بلا انقطاع، على‌الدوام.

Un-ablöslich (ـُـُـ ص) ㉔ آيرلمسى ، افراز ايدلمسى
قابل اولميان، (مرا. ab-lösen) ‖ يکيدن (صاتون) آلنه‌ميان،
غير قابل‌اشترا ‖ e Anleihe — (ديون منتظمه‌جمع اوله‌رق)
قونسوليد .

Un-absehbar (ـُـُـ-) و un-absehlich (ـُـُـ)
(صنع) ㉔ کوز ايله (نهايتى) کوريله‌ميان ، پك جسيم، واسع،
نامتناهى ، حدسز .

Un-absichtlich (ـُـُـ ص) ㉔ من‌غير تعمد ، بلاقصد،
قضارا ، راست کله ، بيلميه‌رك .

Un-abweisbar (ـُـُـ-) و un-abweislich (ـُـُـ)
ايکيسيده : (ص) ㉔ ردى غيرقابل، مبرم ، مجبر، لازم‌الاجرا.

Un-abwendbar (ـُـُـ- ص) ㉔ ممتنع الدفع والرفع ،
مقدر ، چاره‌سز .

Um-wachsen (ـ kss ـُ فع متع) r. ⑳ (مرا.
wachsen) (*insép.*) بيويه‌رك برشيئى قوشاتمق ، اطرافنى
اورتمك .

Um-wallen (ـُـَـ فع متع) a. ⑳ (*insép.*) اطرافنى
استحکام ايله اورتمك ، ستر ايتمك ‖ اطرافنه طالغه‌لنمق، تموج
ايدرك ، بووجهله سير ايدرك طولاشمق ، دونمك .

Um-wälzen (ـُـَـ فع متع) و — sich (فع معطا) ㉑
c. (*sép.*) تکرلمك ، يوارلامق ، تکر مکر کتمك .

Um -wandeln (ـُـَـ فع متع) و — sich (فع معطا)
a. ㉑ (*sép.*) دکشديرمك ، تحويل ايتمك ، دکشمك ، تحول
ايتمك ، بربشقه شيئه قلب ايتمك ، منقلب اولمق ،

Um-wechseln (ـ kss ـُـ فع لا +) (*sép.*) -ab
wechseln دکشديرمك ، ترامپه ايتمك ‖ (پاره‌يى) بوزمق ‖ مبادله
ايتمك ‖ يرينه بشقه قويمق ، آلمق .

Um-weg (ـُـ ا م) ㊳ صاپه يول ، طولامباج طريق ‖
(مجا) auf —en بالواسطه ، طوغريدن طوغرى يه اولميه‌رق ،
آرقه‌دن آرقه‌يه .

Um-wenden (ـُـَـ فع متع) a. ㉒ (مرا. wenden)
(*sép.*) چويرمك ، دوندرمك ‖ — (die Hand) النك ترسنى
wie man eine Hand ‖ آلتنه کتيرمك، ايچى‌يوقارى کتيرمك
im Nu = umwendet ‖ — sich (فعمطا) دونمك، چوريلمك
(فع لا ±) = um-kehren .

Um-werfen (ـُـَـ فع متع) b. ⑳ (*sép.*) دويرمك
das Erd„ (زرا) über-werfen = (einen Mantel) —
reich mit dem Pfluge — طوپراغى صپان ايله سورمك ،
کورومك ‖ (فع لا ±) — (mit dem Wagen) آرابه ايله
دورلمك ‖ (برتجار وامثالى حقنده) طوپ آتمق، باتقروت‌ياپمق.
her„ =

Um-wickeln (ـُـَـ فع متع) a. ㉑ (*sép.*)
um-wickeln بشقه درلو صارمق، طولامق ‖ (ـُـَـ فع متع)
(*insép.*) mit etwas — برشيئله صارمق ، اورتمك ‖
mit Stroh— صمان ، صاپ ، حصر ايله صارمق .

Um-winden (فع متع) a. ⑳ (ـُـَـ) (*insép.*)
صارمق، قوشاتمق ‖ die Stirn mit (Lorbeer) — باشنه،
آلننه دفنه باغلامق ‖ (ـُـَـ) (*sép.*) اطرافنه صارمق ، بشقه،
درلوصارمق ، بورمق ، دونديرمك ، چويرمك .

Um-wühlen (ـُـَـ فع متع) a. ㉑ (*sép.*) قاريشديرمق،
آلت اوست ايتمك ‖ حار اوروب خرمن صاوورمق ‖ (ein
Bett —) برپتاغى بوزمق ‖ — (ein Feld) (يبان‌حيوانلرى
حقنده) برترلايى بوزمق ، خراب ايتمك ، آلت اوست ايتمك ،
چيکنمك ‖ (ـُـَـ فع متع) (*insép.*) اطرافنى، اطرافنده‌بوزمق،
ايراث خسار ايتمك ، اشه‌لمك .

Um-zäunen (ـُـَـ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) اطرافنه
برچيت چويرمك ، چالى چيرپى ايله اورتمك ‖ (بغچوانلق)
— mit Dornen اطرافنه ديکن ديزمك ، قويمق ، بويله بر
چيت ياپمق .

Um - zeichnen (فع متع) (ـُـَـ) b. ㉑ (*sép.*)
— (Waaren) اشيايه بشقه مارقه قويمق ، مالك مارقه‌سنى
دکشديرمك ‖ — ein Bild بررسمى دکشديرمك ، بشقه درلو
ترسيم ايتمك ‖ (ـُـَـ) (*insép.*) اطرافنى رسمله طوناتمق .

Un-ächt (˘˘ ص) ㉑ (مرا . un-echt) .

Un-achtsam (ـ˘˘ ص) ㉑ دقتسز ، مسيب ، تنبل ، چالشمز، آواره ، طالغين، خفيف؛ شاشقين، غافل، صاوروق .

Un-ad(e)lig (˘(˘) ـ˘ ص) ㉑ اصالتى اولميان، عنوان اصالته مالك اولميان ‖ عوامدن اولان ، پسپايه .

Un-ähnlich (˘ـ˘ ص) ㉑ برشيئه بكزه ميان ، آز بكزه‌يان ، عينى اولميان .

Un-angenehm (ـ˘˘˘ ص) ㉑ ناخوش ، نامقبول ، فنا ، بد ، جان صيقيجى ، چركين ، قبيح ؛ مردار ، ملوث ، مكروه ‖ ترس ، مصيبت ، عكسى .

Un-annehmlichkeit (ـ˘ـ˘˘ ا مؤ) ㊾ فنالق ، اويغونسزلق، مناسبتسزلك ، راحتسزلق، اوفق طارغينلق ‖ ترسلك ، مصيبت ‖ (sans pl.) كوتو ، چركين ، قبيح ، بد طبيعت .

Un-anwendbar (ـ˘˘˘ ص) ㉑ غير قابل تطبيق واستعمال .

Un-appetitlich (˘ـ˘˘˘ ص) ㉑ پك اشتها ويريجى اولميان ‖ پيس ، كيرلى ، مردار ، كريه .

Un-art (ـ˘ ا مؤ) ㊾ فناعادت ، كوتو اخلاق، چركين طبيعت، برچوجغك خيانتلكى، آفاجانلغى، يارامازلق؛ تربيه‌سزلك، يولسزلق، حرمتسزلك ‖ (ا م) ㊳ يراماز (چوجق) كمسه .

Un-artig (˘ـ˘ ص) ㉑ (چوجقلر حقنده) اوصلو طورماز ، سوزدڭلكماز ، يارامار ، عارسز، اطاعتسز، عاصى ‖ قبا ، ظريف اولميان، چركين، بد ، كستاخ ، عارسز، نزاكتسز، صايغيسز . ظرافتسز، خاطر شناس وسوزديكلر اولميان .

Un-artikuli(e)rt (ـ˘ـ˘˘ ص) ㉑ [لاتينجه] (غرا) تلفظ اولنميان ، مخرج مخصوصى اولميان صدا .

Un-aufgelöst (ـ˘ـ˘ ص) ㉑ (مايعات حقنده) اريمامش ، اريدلمامش ، حل اولنمامش .

Un-aufhaltsam ، **Un-aufhaltbar** ايكيسيده (ـ˘ـ˘ ص) ㉑ غيرقابل تسكين، اوكنه طورلمز، طوتلمز، مقاومتى محال، قارشو قونلمز .

Un-aufhörlich (˘ـ˘ـ˘ ص) ㉑ بلا انقطاع ، بلافاصله، بردوزى يه ، حدسز ، نهايتسز ، آردى آره‌سى كسلمز ، بيتمز توكنمز اولان .

Un-auflösbar (˘ـ˘ـ˘) ، **un-auflöslich** (˘ـ˘ـ˘) ايكيسيده : (ص) ㉑ اريمسى ، حلى غير قابل ، چوزيلمسى ممكن اولميان ، حل اولنه‌ميان ، مساويسى چيقاريله‌ميان .

Un-aufmerksam (ـ˘ـ˘ ص) ㉑ دقتسز، صايغيسز ، طالغين .

Un-ausbleiblich (˘ـ˘ـ˘ ص) ㉑ تركى، اجرا ايدلمامسى غير قابل ، ممتنع الاجتناب ، ياپلمامسى تركى غيرجائز ‖ محقق ، شبهه‌سز ، مطلق .

Un-ausdehnbar (ـ ـ˘ ـ˘ ص) ㉑ (حكمه) (مرا . **dehnbar**) (غازلر حقنده) غيرقابل انبساط (اجسام صلبه حقنده) توسع ايتمز ، آچيلماز ، كنديڭى صاليويرماز ، اسنه‌ماز ، قوبوويرميان .

Un-ausgebildet (˘˘˘ـ˘ ص) ㉑ درس، تعليم، تربيه كورمامش ، عجمى ، ابتدائى ، يابانى .

Un-aussprechlich (˘ـ˘ـ˘ ص) ㉑ توصيف وتعريفى غير قابل، خارق‌العاده، ديل ايله تعريف اولنماز اولان، سويلنلمسندن اجتناب اولنان ‖ (جمع اولەرق) **die Unaussprechlichen** مقام تأدبده طون ، پانطالون ايچون استعمال اولنور .

Un-band (˘˘ ا م) ㊳ (جمعى نادراً قوللانيلور) (عمو) سركش چوجق(اركك) اطاعتسز، آفاجان .

Un-bändig (˘˘˘ ص) ㉑ ضبط اولنماز ، اله آوجه صيغماز ، چيچك ‖ (عمو) صوك درجه ، نهايت درجه‌ده .

Un-barmherzig (˘˘˘˘ ص) ㉑ مرحمتسز ، غدار ، ظالم ، انصافسز ، طاش يوركلى ، باربار .

Un-bärtig (˘ـ˘ ص) ㉑ صقالسز، توكسز .

Un-beachtet (˘˘˘˘ ص) ㉑ كورلمامش ، نظر دقته چارپمامش ، اوزرينه عطف نظر دقت اولنمامش ، دقتدن دور طوتلمش ، قالمش ؛ اهميت ويرلمامش .

Un-bearbeitet (˘ـ˘˘˘ ص) ㉑ (معناً) تربيه كورمامش ، كوركيسز ، وقوفسز ، خام ‖ (صنع) (خام اشيا حقنده) ايشلنلمامش، خام ، ال سورولمامش .

Un-bedacht (˘˘˘) ، **un-bedächtig** (˘˘˘˘) ، **un-bedachtsam** (ـ˘˘˘) جمله‌سيده : [denken] (ص) ㉑ دوشونلمكسزين ، دليجه‌سنه ، خفيف مشربانه ، بلا ملاحظه ، بلاتأمل، آغزندن چيقيويره‌رك ‖ **—er Weise** بلاتأمل، عقلنه كله‌نى ياپمق ، ديلينه كلانى سويلك اوزره .

Un-bedeutend (˘ـ˘˘ ص) ㉑ اهميتسز ، آز، اوفق، هيچ برشى ، صاچمه ، مالايعنى .

Un-bedingt (˘˘ ياخود ˘˘˘ ص) ㉑ (بلا شرط ، بلا قيد وعذر اولان) مطلق، البت ، چاره‌سز، بهمه حال .

Un-befangen (˘˘˘˘ ص) ㉑ بالجمله ظن وشبهه‌دن آزاده، قارشمامش، مشاركتى اولميان، بيطرف ‖ ساكن، تحمللى ‖ انا طبيعى ‖ معصوم ‖ **—kindlich** چوجقجه‌سنه ، صاف دل ، معصومانه ، امنيت ايدر ، ايناڼور .

Un-befestigt (˘˘˘˘ ص) ㉑ (ع) غير مستحكم ، اطرافنده استحكامى بولنميان ، بيوك ، كوچك استحكام ايله تحكيم وترصين قلنميان ، آچيق .

Un-befleckt (˘ـ˘˘ ص) ㉑ لكه‌سز ‖ (مجا) باكر ، باكره ، اتكنك اوجى كورلمامش ، قيز اوغلان قيز، الله‌نلمامش.

Un-befördert (˘˘˘ ص) ㉑ كوندرلمامش ، ارسال اولنمامش ‖ (اشخاص حقنده) ترفيع ايدلمامش .

Un-befrachtet (˘˘˘ ص) ㉑ يوكسز ، صابوره‌سز .

Un-befriedigend (˘˘ـ˘˘ ص) ㉑ ممنون ايده‌ميان ، غيركافى .

Un-befugt (ـ˘˘ ص) ㉑ مأذون اولميان ، مأذونيتى جائزبولنميان ‖(عد) **—er Weise** (وكذلك: **un-befugterweise**) مأذون اولمديغى حالده ، مأذونيتى، صلاحيتى دائره‌سنده اولميه‌رق.

Un-begabt (ـ˘˘ ص) ㉑ مهارتسز، درايتسز .

Un-begleitet (˘ـ˘˘ ص) ㉑ معيتى اولمقسزين، يالكز، تك باشنه .

Un-begreiflich (˘ـ˘˘ ص) ㉑ آكلاشلماز، عقل ايرماز، ادراكى مشكل، لايفهم .

Un-begrenzt (˘˘˘ ص) ㉑ = **grenzen-los** .

Un-begriffen (˘˘˘ ص) ㉑ آكلاشلمامش .

Un-begründet (ـُـُـُ ص) ㉔ اصلی واساسی اولمیان، دیبسز ، یالان ، صاچمه ، اویدیرمه .

Un-behaart (ـُـُ ص) ㉔ توکسز ، (انسانك باشی حقنده) صاچی دوکولمش ، قباق ، توکسز .

Un-behaglich (ـُـُـُ ص) ㉔ راحتسز ، بیحضور ، صیقنتیلی ، صوثوق .

Un - behelligt (ـُـُـُ ص) ㉔ راحتسز ، مضطرب اولمدن ، اولمقسزین .

Un-behindert (ـُـُـُ ص) ㉔ بلامشکلات، هیچ برمانعه تصادف اولنمیه‌رق، ایچمکسزین .

Un-beholfen (ـُـُـُ ص) بجریکسز، سونپه ، مسکین، صیقیلغان .

Un-behülflich (ـُـُـُ ص) ㉔ کندینه یاردمی اولمیان، یاردم ایده‌میان ، بطیءالحرکه ‖ = un-beholfen .

Un-bekannt (ـُـُ ص) ㉔ نامعلوم، مجهول، طانلمیان، Das ist mir— بن بونی بلمیوردم ، بنم بوندن خبرم یوق ، بونجه مجهول ‖ (اشخاص حقنده) (طانلمیان، شهرتی اولمیان، اسمی معلوم اولمیان) ‖ es wird Dir nicht — sein سنك معلوماتك اولملیدر ، سن بیلورسك ظن‌ایدرم ، معلوماتك اولسه کرك ‖ (برشیئی بیلمامه ، طانیامه) mit etwas — sein بر شیئه وقوفی‌اولمامه ‖ ich bin hier— بن‌بورانك یبانجیسی‌یم.

Un-bekümmert (ـُـُـُ ص) ㉔ قیدسز ، غائله‌سز ، اهمالجی ، غمسز، قساوتسز .

Un-beladen (ـُـُـُ ص) ㉔ یوکسز ، طولدیرلمامش ، یوکلدلمامش ، (آرابه وامثالی حقنده) بوش (بحر) صابوره‌سز.

Un-belaubt (ـُـُ ص) ㉔ یاپراقسز ، (نبا) معدوم الاوراق .

Un-beleckt (ـُـُـُ ص) ㉔ —von der Kultu'r مدنیت، شنلك کورمامش .

Un-beliebt (ـُـُ ص) ㉔ سویلمیان، سویلمامش،توجه عامه‌یه مظهر اولمامش ، منفور .

Un-bemannt (ـُـُـُ) ㉔ (بحر) مرتباتی ، طائفه‌سی اولمیان (کمی) .

Un-bemerkbar (ـُـُـُ ص) ㉔ کورلمز، فرق اولنماز.

Um-bemerkt (ـُـُـُ ص) ㉔ کورلمکسزین ،کورلمدن، کمسه فرقنه وارمه‌دن ،کمسه کورمدن ، سسزجه، اصول ایله.

Un-bemittelt (ـُـُـُ ص) ㉔ صیقینتیده اولان،ثروتی اولمیان ، فقیر ، یوقسزلك چکن ، محتاج .

Un-benutzt (ـُـُ ص) ㉔ فائده‌سز، ثمره‌دار، محصولدار اولمیان ‖ (سرمایه حقنده) قوللانلمیان ، فائضی ایشلدلمیان ‖ Das wird er nicht — lassen .

Un-bequem (ـُـُ ص) ㉔ راحتسز‖(ص) راحتسز، صیقینتیلی ، جان صیقیجی ‖ قولای وقولانیشلی اولمیان .

Un-beritten (ـُـُـُ ص) ㉔ (سواری‌حقنده) حیوانسز، حیوانه بنمامش، یایا ‖ Jemand — machen برینی حیوانندن ایندیرمك، آلتندن ویاالندن حیوانی آلمق ‖ es (Pferd) — هنوز بنلمامش ، تربیه ایدلمامش حیوان .

Un - berücksichtigt (ـُـُـُـُ ص) ㉔ نظر مطالعه‌یه آلنمیان ، اولجه اهمیت ویرلمیان ‖ etwas — lassen برشیئه اهمیت ویرمامك ، آلدیرمامق .

Un-berufen (ـُـُـُ ص) ㉔ چاغیرلمقسزین کندی‌کندینه (کلان، اولان)، بلاحق وصلاحیت‖ دعوتسز مسافر‖ !, — und unbeschrieen! (هنوزسویلنیلان ، ذکر اولنان بر شیدن برضرر کلمامسی ، ظهور ایتمامسی تمنی مقامنده) اه اسیرکه‌سون ! اه محافظه ایتسون ! اه خیره تبدیل ایلیه ! اه حفظ ایلیه ! اه ویرمسون ! خدانکرده !

Un - berührt (ـُـُ ص) ㉔ طوقونلمامش ، هیچ ال سورولمامش ‖ etwas — lassen برشیئه ال سورمامك ، بر شیدن بحث ایتمامك .

Un-bescheiden (ـُـُـُ ص) ㉔ ازعانسز، متکبر، مغرور، کندینی بکنمش ، تربیه‌سز ، تربیه وعادات عمومیه‌یه مخالف (حرکت ایدن) ‖ حدینی تجاوز ایدن ‖ فوق‌الحد ، پك چوق طلب ایدن، مشکلپسند، آزله قناعت‌ایتمیان، آچ‌کوزلی .

Un-bescheinigt (ـُـُـُ ص) ㉔ تصدیقسز ، تصدیقنامه‌سز ، شهادتنامه‌سز .

Un - beschlagen (ـُـُـُ ص) ㉔ دمیرسز ‖ (بارکیر حقنده) نعلسز ، نعللانمامش ‖ (مجا) (عمو) in (einer Wissenschaft) — برعلمده ، فنده بهره‌سی اولمیان .

Un-beschnitten (ـُـُـُ ص) ㉔ کسلمامش ، سنتسز .

Un-beschränkt (ـُـُ و ـُـُ ص) ㉔ نامحدود، تحدید ایدلمیان ، بلا شرط ، مطلق .

Un-beschreiblich (ـُـُـُ ص) ㉔ غیر قابل توصیف، تعریق ممکن اولمیان،کندیسی ایچون تعبیر بولنه‌میان‖برشیئك غایه‌سی کوسترمك اوزره : (حال اوله‌رق) نهایتسز ، صوك درجه‌ده .

Un-beschuht (ـُـُ ص) ㉔ آیاق قابسز‖ چامورلقسز.

Un-beseelt (ـُـُ ص) ㉔ جانسز، روحسز، طورغون، طونوق .

Un-besetzt (ـُـُ ص) ㉔ بوش، خالی، اشغال اولنمامش (بر مأموریت حقنده) منحل ‖ (die Droschke, der Platz) — ist آرابه ، یر طوتلمامش، بوش ‖ دوشه‌مه‌سز، طوناتلمامش، طوناتمسی ، تجهیزاتی نقصان .

Un-besiegbar (ـُـُـُ) ، un - besieglich (ـُـُـُ) ایکیسیده: (ص) ㉔ کندوسنه غلبه ایدلمسی غیر قابل،ضبطی ممکن اولمیان .

Un-besoldet (ـُـُـُ ص) ㉔ بلامعاش ، آیلقسز ، بلا مخصصات، پاره‌سز .

Un-besonnen (ـُـُـُ ص) ㉔ بلاتأمل، دوشونمکسزین، ملاحظه‌سز ، دلیجه‌سنه ، اوکی آرقه‌سی دوشونمه‌دن .

Un-besorgt (ـُـُ ص) ㉔ قایغیسز، قساوتسز،طاسا سز، امور ایتمیان‖ !— sei(e)n Sie مراق ایتمیکز! قساوت ایتمیکز ! سز مراق ایتمیك .

Un-beständig (ـُـُـُ ص) ㉔ ثباتسز ، غیر ثابت ؛ دوامسز،متحول، متبدل، برشوییله‌بربوییله، شبهه‌ده‌اولان، قرارسز، برحالی برحالنه اویمیان ، برساعتی برساعتنه بکزه‌میان .

Un-bestechbar (ـُـُـُ) ، un-bestechlich (ـُـُـُ) ایکیسیده : (ص) ㉔ مستقیم، حیله حورده، رشوت‌قبول‌ایتمز.

Un-bestellt (ـُـُ ص) امروسپارش اولنمیان،اصمارلانمیان (مکتوبلرحقنده) صاحبنه، مرسل‌الیهه‌تسلیم‌اولنمیان، ویریله‌میان، تودیع اولنمیان ‖ (زرا) سورلمامش، چالیشلمامش، ایشلنلمامش.

Un-bestimmt (ـ ـ ـ ص) (21) غير معين (رياضيه‌ده) تعيين ايدلمامش، مبهم (كذا غرامرده) ‖ هنوز تعيين اولنميان (حقنده برقراروير لميان) ، تقرر ايتميان، مجهول، مبهم، قاريشيق، شبهه‌لى، مشكوك .

Un-bestritten (ـ ـ ـ ص) (21) قابل اعتراض اولميان، قيد واعتراضدن وارسته ‖ (حا) قابل اعتراض اوليه‌جق صورتده .

Un-besucht (ـ ـ ـ ص) (21) زيارت ايدلميان، كليرى كيدرى اولميان وياپك آز اولان .

Un-betheiligt (ـ ـ ـ ص) (21) اشتراكى اولميان ، ييانجى، بيطرف .

Un-betitelt (ـ ـ ـ ص) (21) بلا عنوان، بلا القاب .

Un-betont (ـ ـ ـ ص) (21) (سسسز) كچيلان ، تأثير واهميتله بحث ايدلميان ، ذكر اولنميان .

Un-beugsam (ـ ـ ـ ص) (21) اكلمز ، بوكولمز؛ ديكباش، سركش ، معند ، سوزندن فكرندن دونمز ، انصافسز، نوح دير پيغمبر ديمز .

Un-bewacht (ـ ـ ـ ص) (21) دقت ونظارت ، قره غول آلتنده اولميان ‖ بلامدافعه ومحافظه ترك اولنمش اولان، صاحبسز ‖ (مجا) er Augenblick — ضعفيت وقتى، وقت تغافل، بوش بولنمه، كوشكلك، غفلت زمانى .

Un-bewaffnet (ـ ـ ـ ص) (21) سلاحسز .

Un-bewährt (ـ ـ ـ ص) (21) موثوق ومحقق اولميان ، شبهه لى ، مشكوك ‖ (اشخاص حقنده) تجربه اولنمامش ، دنه‌نمامش كمسه .

Un-bewandert (ـ ـ ـ ص) (21) برشيئه چوق وقوف اولميان ، يكى ، عجمى ، تجربه‌سز .

Un-beweglich (ـ ـ ـ ص) (21) غيرمتحرك ، ثابت، يرلى اولميان ‖ ساكن، طورغون ‖ es Gut — اشيا واموال غير منقوله ، املاك ، عقار ‖ (مجا) حسسز ، اولو ‖ ديديكندن ، سويلديكندن دونمز ، طاش يوركلى .

Un-bewehrt (ـ ـ ـ ص) (21) مدافعه‌سز ، سلاحسز ، آغزى ديلى اولميان .

Un-beweibt (ـ ـ ـ ص) (21) (قاريسز) بكار ، اركن ، اولنمامش .

Un-bewiesen (ـ ـ ـ ص) (21) اثبات واظهار اولنه‌مامش، ميدانه قونلمامش ، تبين ايتمامش .

Un-bewohnt (ـ ـ ـ ص) (21) غير مسكون ‖ بوش ، طوتلمامش ‖ خالى ، ايصسز .

Un-bewußt (ـ ـ ـ ص) (21) نامعلوم، مجهول، بيلنميان ‖ Das ist mir— بنم بوندن خبرم يوق، بنم بوكا دائر معلوماتم يوق ‖ es wird Ihnen nicht— sein... (سزك) معلوماتكز واردر ظن ايدرم، البته طانور، بيلورسكز ‖ sich (مفعول اليه ايله) einer Sache— sein برشيئى بيلمامك ‖ استميه‌رك ، بيلميه‌رك ، كنديلكندن .

Un-bezahlbar (ـ ـ ـ ص) (21) اوده‌نه‌مز ‖ بهاسى چوق، بها بتشمز ، دكرى يوق .

Un-bezogen (ـ ـ ـ ص) (21) يوزى كچيرلمامش ، اپى طاقلمامش ‖ es (Kopfkissen) — يوزسز ، يوزى كچيرلمامش ياصدق ‖ (موسيق) e (Violi'ne) — كيريشلرى طاقلمامش كمان .

Un-biegsam (ـ ـ ـ ص) (21) بوكولمز ، قيوريلماز، قاتى ‖ (مجا) = un-beugsam .

Un-bilde (ـ ـ ـ امؤ) (55) [Bild] راحتسزلق ، اضطراب ، حقسزلق، انصافسزلق، جور؛ حقارت، تحقير .

Un-bill (ـ ـ امؤ) (49) ،كذلك (ا م وا لا) (56) كافه‌سى (sans pl.) = Un-bilde .

Un-billig (ـ ـ ـ ص) (21) پك عادلانه اولميان، حقسز ، انصافسزجه‌سنه ، مناسبتسز ، ناخوش ، ياقشماز اولان .

Un-bot-mäßigkeit (ـ ـ ـ ـ امؤ) (49) عدم اطاعت، سركشلك ، عدم انقياد .

Un-brauchbar (ـ ـ ـ ص) (21) استعماله الويريشلى اولميان، غيرقابل استخدام ، قوللانلمز ، فنا حالده ، برشيئه يارامز ، كوتو ، فنا ، چوروك ، بوزوق .

Und (ـ حرعا) عباره آره‌سنده آشاغى‌يى يوقارى‌يه ربط مقامنده : و ‖ kein Brot und kein Geld haben نه‌پاره‌سى ونه ده اكمكى اولمق ، پاره‌سيده يه‌جكى ده اولمامق ‖ immer größer und größer بيودكجه بيومكده ، كيتدكجه بيومكده ‖ zwei und zwei ايكيشر ايكيشر ‖ durch und durch كاملاً (برطرفدن اوبرطرفه كچمك اوزره) تماميله ، تام ‖ كنايه صورتيله ، يكديكريله برلشملرى محال اولان ايكى كلمه‌يى برلشديرمك اوزره : ! er und Furcht haben كيم او قورقسون ها ! ‖ sei so gut und schreibe ihm رجا ايدرم، قوزوم اوكا ياز ‖ laufe hin und sage es ihm هايدى قوش اورايه كيت وبونى ، شونى اوكا سويله ، هايدى كيتده شونى اوكا سويليوير .

Un-dank (ـ ـ ا م) (38) (sans pl.) نانكورلك، (كوريلان ايولكه قارشو تشكر ايتمامه، ايديلان ايولكى بيلمامه) كملك .

Un-denkbar (ـ ـ ـ ص) (21) خاطر وخياله كلمز ، تصور اولنمز ، دوشونلمز ، ممكن دكل .

Un-deutlich (ـ ـ ـ ص) (21) واضح ، آچيق اولميان ، قاريشيق ، غيرمعين ، قطعى اولميان ‖ (رساملق) قراكاق ، لوش، پك بللى اولميان، اكلاشلماز، آكلاشلمسى كوچ ، اوقونماز، اوقونلمسى كوچ .

Un-dicht (ـ ـ ـ ص) (21) ايو يرلشميان ، امتزاجسز ، برشيئك نفوذينه مساعد .

Un-dienlich (ـ ـ ـ ص) (21) غير موافق ، اويغاميان ، مناسب كلميان .

Un-ding (ـ ـ ا لا) (38) موجود اولميان ، بولنميان شى ‖ مناسبتسز شى ، مناسبتسزلك .

Un-disziplini(e)rt (ـ ـ ـ ـ ص) (21) خصوصيله (ع) ضبط وربطى، نظام وانتظامى بوزولمش، قالمامش اولان، اولميان .

Un-eben (ـ ـ ـ ص) (24) تسويه‌سى بوزوق، دوزاولميان، برطرفى برطرفنه بكزه‌ميان، آشاغيلى يوقاريلى، عارضه‌لى طالغه‌لى ، (يول، قالديرم حقنده) بوزوق ، دوم دوز اولميان ، اينيشلى چيقيشلى ‖ (مجا) مناسب اولميان ، مناسبتسز ‖ nicht— پك فنا دكل ، ضررسز .

Un-ebenbürtig (ـ ـ ـ ـ ص) (21) پس پايه ، اصيل اولميان ‖ هم عيارى ، دنكى اولميان .

Un-echt (ـ ـ ص) (21) ياپمه ، تقليد ، صحيح اولميان ‖ (حقيق اولميوب طبيعى تقليداً صنعت قوتيله ياپيلان) صنعى، ياپمه ‖ (الوان حقنده) صولمجى ‖ حلال اوليه‌رق ، حق صريح اوليه‌رق ، غيرمشروع .

Un-edel (ـ ـَ ص) (٢١) اصيل، نجيب اولميان ؛ بياغى ، عادى، بيانى ‖ e Metalle —ـه بذوليت اوزره بولنان عادى معدن.

Un-ehelich (ـ ـ ـَ ص) (٢١) نا مشروع صورتده اولان ازدواج، نامشروع اولان تولدات. (پيچ، ولد زنا es Kind —).

Un-ehre (ـ ـَ ص) (٥٣) ناموسسزلق .

Un-ehrlich (ـ ـَ ا مؤ) (٢١) ناموسسز ، ادبسز ؛ عادلانه ، حقشناسانه اولميان ، ملعونانه ، ادبسزجهسنه ، ناموسسزجهسنه .

Un-eingeladen (ـ ـ ـَ ص) (٢١) دعوت اولنمامش ، (حا) بلادعوت ، دعوت اولنمدن ، چاغرلمقسزين .

Un-einig (ـ ـَ ص) (٢١) اوبوشهمامش، موافقت حاصل ايدهميان، نفاق وشقاقله werden — اوبوشهمامق، يكديكرينك فكرينه موافقت ايده مامك ، بربرينك مرامنى آكلامامق قبول ايتمامك .

Un-einigkeit (ـ ـ ـَ ا مؤ) (٤٩) اتفاقسزلق ، نفاق ، شقاق ، تفرقه ، عدم اتفاق واتحاد ، تخالف افكار .

Un-eins (ـَ حا) = un-einig .

Un-elastisch (ـ ـ ـَ ص) (٢١) الستيقيتسز ، الستيقيق اولميان .

Un-empfindlich (ـ ـ ـَ ص) (٢١) برشيدن حس ايتميان، حسسز ، برشيئه قارشو طويغوسز ، اوردم طوعماز ‖ für Liebe — sein عشق ومحبتدن آكلامامق؛ صوئوق طورمق ‖ gegen Schläge — طياقدن، صويادن آكلاماز، آلمز، حسسز، طويغوسز، شفقت ومحبتسز طوروش، بويله طورانيش،صوئوق قاتى طاش يوركلى ، اومورنده اولميان ، آلديرماز ‖ اويوشوق ، حسى غائب ايتمش، طوعماز (اعضا واجزاى بدن حقنده) .

Un-endlich (ـ ـَ ص) (٢١) صوكى اولميان، نهايتسز، بى نهايه ، (رياضيهده : ∞ ايله ارائه اولنان نامتناهى) ، عظيم، واسع ‖ پك زياده klein — پك كوچوك، صوك درجهده صغير.

Un-entbehrlich (ـ ـ ـَ ص) (٢١) تركى غير جائز، بولنديرلمسى ايديلمسى واجب ، مطلقا لازم ولابد، آلنسز اولمز .

Un-entdeckt (ـ ـَ ص) (٢١) غير مكشوف،كشف اولنوب ميدانه چيقارلمامش .

Un-entgeltlich (شيلرهكوره) un-entgeldlich ايكيسده (ـ ـ ـَ ص) (٢١) باد هوا ، (حا) مجاناً ، پارهسزجه .

Un-ent-hüllt (ـ ـَ ص) (٢١) پردهٔ ظلمت ومجهوليت آلتنده ، غير مكشوف ، قپالى .

Un-entschieden (ـ ـ ـَ ص) (٢١) تقرر ايتمامش، مشكوك، مبهم ، شبههلى .

Un-entschlossen (ـ ـ ـَ ص) (٢١) هنوز قرار ويرهمامش ‖ ich bin noch — دها (هنوز) برقرار ويرهمدم ‖ برشيئه قولاى قولاى قرار ويرهميان، بوخصوصده پك دوشونان اشخاصك توصيفى (اثناسنده) قرارسز ، بردرلو كسوب آتهمز .

Un-entmuthigt (ـ ـ ـَ ص) (٢١) جسارتنى غائب ايتمامش، جسارتى زائل، منكسر اولمامش .

Un-entwickelt (ـ ـ ـَ ص) (٢١) انتشار ايتمامش،هنوز سريلمامش .

Un-erfahren (ـ ـ ـَ ص) (٢١) تجربهسز ، عجمى .

Un-erfreulich (ـ ـ ـَ ص) (٢١) موجب ممنونيت اولميان، فنا ، بيچمسز ، موجب كدر ومحزونيت ، اسف اشتمال،طاتسز .

Un-erfüllbar (ـ ـَ ـ ص) (٢١) غير قابل الاجرا،ايفاسى مشكل ، غير ممكن .

Un-erfüllt (ـ ـَ ص) (٢١) ايفا واجرا اولنمامش،يابلمامش.

Un-erhört (ـ ـَ و ـَ ـ ص) (٢١) ايشيدلمامش، تحف، پك فاحش ‖ e Preise — پك غالى ، پك فاحش فيئات .

Un-erkannt (ـ ـَ ص) (٢١) طانلمقسزين ، طانلمدن .

Un-erklärbar (ـ ـَ ـ) un-erklärlich (ـ ـ ـَ) ايكيسيده : (ص) (٢١) غير قابل ايضاح ، تعريفى ممكن دكل ، تعريف اولنمز .

Un-erläßlich (ـ ـ ـَ ص) (٢١) لازم ، لازم غير مفارق، مهم ، لازم ، اساس تشكيل ايدن .

Un-erlaubt (ـ ـَ ص) (٢١) ممنوع ، غير جائز ، منهى ، حرام ‖ كيزلو ، مخفى .

Un-ermeßlich (ـ ـ ـَ ص) (٢١) حدسز بيوك ، واسع ، بى پايان ، پك جسيم ، اولچلمز ، حد تعيين اولنمز درجهده ، حد وپايانى اولميان .

Un-erprobt (ـ ـَ ص) (٢١) تجربه اولنمامش، دنهنمامش، تجربهسز .

Un-erreichbar (ـ ـَ ـ ـ ص) (٢١) ممتنع الوصول ، الده ايدلمسى ، ايرلمسى پك مشكل ، يتيشلمز .

Un-erschöpflich (ـ ـ ـَ ص) (٢١) بيتمز ، توكنمز ، بى غايه، يورولمز .

Un-erschrockenheit (ـ ـ ـ ـَ ا مؤ) (٤٦) (*sanspl.*) قورقمامه ، بيلمامه ، زياده جسارت .

Un-erschütterlich (ـ ـ ـ ـَ ص) (٢١) صارصيلماز، (هيچ برشيئى) طوعماز ، تزلزل ايتمز، برقرار، ثابت ‖ عزم قوى صاحبى، تمكينلى ، متأثر اولمز .

Un - ersetzbar (ـ ـَ ـ) un - ersetzlich (ـ ـ ـَ) ايكيسيده : (ص) (٢١) يرينه (معادلى) قونلمسى غير قابل ، امثالى بولنمز .

Un-erträglich (ـ ـ ـَ ص) (٢١) چكلمز ، طاقتفرسا ، يتيلوب يورلماز .

Un-erwachsen (kss ـ ـ ـَ ص) (٢١) männlich) كلهسنك مقابلى) يتشمامش، بيومامش، بلوغه ايرمامش،كوچك، صبى .

Un-erwähnt (ـ ـَ ص) (٢١) ذكر اولنميان ، هنوز بحث اولنميان ،سويلنلميان .

Un-erwartet (ـ ـ ـَ ص) (٢١) بكلنميان، غير مأمول، بردنبره ، ناكهظهور ، (حا) تصادفاً ، راست كله .

Un-erweichbar (ـ ـَ ـ) un-erweichlich (ـ ـ ـَ) ايكيسيده (ص) (٢١) يموشادلمسى غير قابل ، يموشامز ‖ (مجا) = un-beugsam .

Un-erzählbar (ـ ـَ ـ ص) (٢١) نقل وحكايه ايديلهماز اولان ، سويلنماز ، تعريف اولنماز .

Un-erzeugt (ـ ـَ ص) (٢١) وجوده ، حصوله كلمامش ، يارادلمامش .

Un-eßbar (ـ ـَ ص) (٢١) ينلماز ، اكلى غير قابل ، ينلمسى ايو اولميان .

Un-fähig (ـ ـَ ـ ص) (٢١) اقتدارسز ، نا اهل ، قابليتسز .

Un-gar (⏑⏑ ص) ㉑ ایوجه بیشمامش، اولمامش، ہچ، قزارمامش ، طاطارسی ‖ (صنع) دباغتـده : —e Stelle دباغلانمش دریده چیك قلان محل .

Ungar (⏑⏑ ا م) ㊷ c. [روجـه Ungros اولوب اسلاوجه Ugr دن]، —in ㊿ مجار، مجارلی(ارککقادین) .

Ungarisch (⏑⏑⏑ ص) ㉑ [Ungar] مجاره منسوب ، مجار ‖ die —e Sprache مجارجه ، مجارلسانی .

Ungarn (⏑⏑ ا خا لا) (56) (جغر) مجارستان .

Un-gastlich (⏑⏑⏑ ص) ㉑ مسافر پرور اولمیان، مسافری سومیان ‖ مسافره ، مشتری‌یه باقمقدن آکلامیان .

Un-geachtet (⏑⏑⏑⏑ ص) ㉑ اعتبار اولنان، صایلان، پك اوقدرصااللانیلیان‖ ابتدا ویا نهایتنه کلك اوزره مضاف‌الیه ویامفعول الیه آلەرق : (حرجر) خلافنه ، ... مقسزین ... ضدی‌اولەرق، اهمیت ویرلمکسزین‖(حرحا) هرنقدر، ایسەده.

Un-geahndet (⏑⏑⏑⏑ ص) ㉑ مجازاتسز براقلمش ، جزاسز قالمش ، مجازات ایدلمامش .

Un-geahnt (⏑⏑⏑ ص) ㉑ خاطره بیله کلیان ، عقلدن خیالدن (بیله) کچمیان ‖ —es Glück هیچ امید وانتظار ایدلمیان برسعادت .

Un-geb. (un-gebunden) ترکیبنك صورت مختصرەسی .

Un-gebaut (⏑⏑⏑ ص) ㉑ بنا وانشا ایدلمامش‖ (زرا) سورولمامش، اکیلمامش .

Un-geberde (⏑⏑⏑⏑ ا مؤ) (51) اطوارغیرنازکانه ‖ یاپمه طورلر، ادالر، یاپشلر، قیرتمەلر .

Un-gebeten (⏑⏑⏑⏑ ص) ㉑ دعوت اولنمامش ، چاغیرلمامش ‖ —er Gast دعوت اولنمقسزین کندیلکندن کلان مسافر؛ طباق یلایجی‖ برشی‌ایچون دعوت ورجایه حاجت براقمدن ، کندیلکندن .

Un-gebrannt (⏑⏑⏑ ص) ㉑ (طوغله‌کرەمیت وامثالی حقنده) ایو بیشمامش ، پیشکن اولمیان ، کوشك ‖ لطیفه ، استهزا طریقیله : —e Asche (کوتك آتمغه مخصوص) ایری صوپا .

Un-gebräuchlich (⏑⏑⏑⏑ ص) ㉑ غیرمستعمل، عادت اولمامش .

Un-gebühr (⏑⏑⏑ ا مؤ) ㊾ لایق ومستحق اولمامه ، عدم استحقاق ‖ حقسزلق ، سوء استعمال ، حدینی تجاوز ، اقتدار وصلاحیت خارجنه چیقمه ‖ —zur حق وصلاحیتی ، استحقاق اولمقسزین ، نالایق اولەرق .

Un-gebunden (⏑⏑⏑⏑ ص) ㉑ باغلی، مربوط اولمیان‖ (مختصراً : .un-geb) (کتاب حقنده) قابسز ، جلدسز = = —e Rede, —e Schreibart ‖ un-eingebunden ‖ (مجا) سربست ، کندی کندینك افندیسی اولان، مختـار ‖ باشی بوش ، خوارده ‖ صیقلماز ، چاپقـین ، آچیق ، سربست .

Un-gedeckt (⏑⏑⏑ ص) ㉑ غیرمستور، آچیق، چبلاق، سپرسز ، سترەسز ‖ (تجا) قابسز .

Un-gedeihlich (⏑⏑⏑⏑ ص) ㉑ آز استفاده اولنور ، فائدەسز ‖ مغدی اولمیان ، آز بسلر اولان .

Un-gedruckt (⏑⏑⏑ ص) ㉑ طبع‌اولنمامش، باصیلمامش

Un-erzogen (⏑⏑⏑⏑ ص) ㉑ تربیەسز ، عارسز ، تربیه کورمامش .

Un-fahrbar (–⏑⏑ ص) ㉑ (یول حقنده) آرابه ایله کچلمز ، (بحر) کمی ایله کچلمز .

Un-fall (⏑⏑ ام) ㉛ قضا (ی) مدهش، فجیع، فلاکت، مصیبت ، آفت .

Un-faßbar (–⏑⏑) un-faßlich (⏑⏑⏑) ایکیسیده: (ص) ㉑ طوتلمز ، اله آووجه کلمز ‖ un-begreiflich = .

Un-fehlbar (–⏑⏑ ص) ㉑ یاکلمز ، شبهەسز ، محقق ، مطلق، لایخطی، شاشمز ، اختلاف ایتمز ، آلدانمز ‖ er wird — kommen او مطلقا، بهمه حال کلور .

Un-fein (⏑⏑ص) ㉑ نازك، نازکانه اولمیان، کباردوشمیان، کبارجەسنه اولمیان ، ایو اولمیـان (حا) عدم نزاکتله ، غیر نازکانه .

Un-fern (⏑⏑ حا ، کذلك مضاف الیه ومفعول‌الیه‌آلەرق von ایله استعمال اولنور) اوزاق دکل (یقین) قربنده .

Un-flath (⏑⏑ ا م) ㉘ (sanspl.) [اورته آلمانیجه unvlât : flauen : کلمەسنه منسوب] پیسلك، مردارلق،عدم نظافت وطهارت ‖ Un-fläther = پیس ، مردار کمسه .

Un-fleißig (⏑⏑⏑ ص) ㉑ چالشقان، غیور اولمیان، تنبل، مسکین .

Un-folgsam (–⏑⏑ ص) ㉑ مطیع ومنقاد اولمیان،سوز دیکلماز ، یاراماز ، دیکباش .

Un-franki (e) rt (⏑⏑⏑ ص) ㉑ سربست وآزادەقلنمامش ‖ (مکتوب حقنده) پوسته اجرتی ، پارەسی ویرلمامش مکتوب ، پولسز کوندریلان مکتوب .

Un-frei (⏑⏑ ص) ㉑ سربست وآزاده اولمیان، اسیر ‖ Unfreie (r) اسیر ، خلایق ،کوله ، قول .

Un-freundlich (⏑⏑⏑ ص) ㉑ خیرخواه ، دوستانه اولمیان ، عبوس ، ترس ، عکسی ، نزاکتسز ، خوش مزاج ، مرحمتسز، عنیف، کولر یوزی اولمیـان (هوا حقنده) سرت ، آجی ‖ بولانیق .

Un-friede (⏑⏑⏑ ا م) ㊽ ، —n (ا م) b. ㊵ (ایکیسنك دخی جمعی یوقدر) صلح وآسایش، راحت وحضورك مفقودیتی ، خیرکور ، امتزاجسزلق؛ تفرقه ، اتفاقسزلق .

Un-fruchtbar (–⏑⏑ ص) ㉑ ثمرەسی ، میوەسی آز اولان ، محصولدار اولمیـان ؛ غیر محصولدار (کذا فکر وذهن حقنده) ‖ (قادین حقنده) قیصیر (کذا حیوانات حقنده) ‖ ثمرەسز ، فائدەسز ، بیهوده ، بوش .

Un-fug (⏑⏑ ا م) ㊳ (sans pl.) = Un-recht ‖ یولسزلق، حقسزلق؛ چاپقینلق، ادبسزلك، کورولتی، رذالت.

Un-fühlbar (–⏑⏑ ص) ㉑ حس اولنمیان ، طویلماز .

ung ... (⏑⏑...) کلماتك نهایتلرینه علاوه اولنور اداتکه اسم ومصدر وفعلی اسم‌مؤنثه تحویل ایدر : das Entdecken کشف ایتمك و gähren تخمر ایتمك ، die Entdeckung ‖ قایناشمق و Gährung تخمر .

Un-gangbar (–⏑⏑ ص) ㉑ (یول حقنـده) اوزرنده حرکت اولنماز ، یورولمز ، اوزرندن کچلمز ‖ آز کچیلور ، کلور کچری ، کچیجیسی آز اولان‖ مستعمل‌اولمیان‖ (مسکوکات حقنده) کچمز ، (مجا) پیاسه ده اولمیان ، سورومی اولمیان .

Un-geduld (ا مؤ) ㊾ (*sans pl.*) صبرسزلق ‖ (اشخاص حقنده) صبرسز انسان، تیز جانلی .

Un-ge-eignet (ص) ㉑ برشیئه لایق ، مناسب اولمیان، برشیئك آدمی ، اری اولمیان، نا اهل ‖ وقتسز ، وقت مناسبنده اولمیان .

Un-gefähr (حا) تقریباً ، تخمیناً ‖ Das war es—, was er (mir sagte) اونك بكا سویلدیکی تقریباً بوندن عبارت ایدی ، او بكا بوكا یقین برشی سویلدی (ص) تصادفی، (حا) تصادفاً ‖ (ا لا) (56) (*sans pl.*) تصادف ‖ von Ungefähr راست کله .

Un-gefährdet (ص) ㉑ بلا تهلکه ، مخاطره‌سز، مخاطره‌یه دوشمامش، دوچار اولمامش .

Un-gefährlich (ص) ㉑ ضرری طوقونماز ، قورقولی اولمیان .

Un-gefällig (ص) ㉑ خوشه کیتمز , بکنیلماز ، شایان تحسین وتقدیر اولمیان ‖ رعایتسز ، خاطرشکن :

Un-gefärbt (ص) ㉑ بویاسز، بویانمامش ‖ رنك اصلیسنده اولان .

Un-geheizt (ص) ㉑ ایصیدلمامش ، صوغوق .

Un-geheuchelt (ص) ㉑ ریاکارانه اولمیان ، طوغری ، صمیمی .

Un-geheuer (ص) ㉑ بیوك ، عظیم، قوجامان، فوق الحد ، پك چوق ، شایان تعجب درجه ده ، فنا حالده ، قورقونج ، مدهش .

Un-gehindert (ص) ㉑ برمانع، مشکلاته تصادف ایتمکسزین ، کمسه ، برشی طرفندن توقیف اولنمقسزین .

Un-gehobelt (ص) ㉑ (یونتولمامش) رنده‌لنمامش ‖ (مجا) یونتولمامش ، میشه اودونی ، قبا .

Un-gehofft (ص) ㉑ مأمول وامید ایدلمکسزین.

Un-gehörig (ص) ㉑ یاقشمز ، مناسب اولمز ، مناسبتسز، اویماز، نا بمحل ، یاقیشیق آلمز ؛ یرنده اولمایان .

Un-gehorsam (ص) ㉑ اطاعتسز ، انقیادسز، سرکش ، معند .

Un-geistlich (ص) ㉑ روحانی اولمیان، غیرمعنوی، امور دینیه ومذهبیه‌یه، آخرته متعلق اولمیان دنیوی، جسمانی

Un-gekocht (ص) ㉑ پیشمامش ، غیر مطبوخ ، پیشرمکسزین ، طبخ ایتمدن .

Un-gelockt (ص) ㉑ یالانمامش ‖ (مجا) er — Bär یونتولمامش انسان.

Un-gelogen (ص) ㉑ دقتسز ، اویغونسز ، مناسبتسز ، نابمحل ، بیچمسز .

Un-gelegt (ص) ㉑ قونولمامش ، غیر موضوع (یومورطه حقنده) یومورطلانمش ‖ (مجا) e Eier — (اورته‌ده قول یومورطه یوق ایکن برشیدن، امکاندن بحث ایتمك) قول یوق یومورطه یوق .

Un-gelehrig (ص) کوچ اوکره‌نان. قولای تحصیل ایده‌میان ، غباوت ذهنیه‌سی اولان ‖ زور اوکره‌دیلور ، تربیه قبول ایتمز .

Un-gelehrt (ص) ㉑ عالم ، دانش اولمیان ، غیر متفنن .

Un-gelenk (ص) ㉑ قازیق کبی، اکیلوب بوکولمز، اودون کبی ‖ صولاق، بجریکسز .

Un-gemach (ا لا) ㊳ (*sans pl.*) راحتسزلق، اویغونسزلق ، درونی راحتسزلق ، فکراً یورغونلق ، ذهن پریشانلغی، مصیبت ، فلاکت .

Un-gemästet (ص) ㉑ سمیزلمامش، سمیرمامش، ضعیف .

Un-gemein (ص) ㉑ عادی اولمیان ، پك عادی دکل ( ) عادت اوزره اولان برشیئك خارجنده ، اوندن بشقه شایان حیرت ، غریب، حیرت انکیز ، خارق العاده ، نهایتسز ، صوکی یوق (حا) اوله‌رق برشیئك صوك درجه‌سنی کوستر : فوق العاده پك زیاده .

Un-gemengt (ص) ㉑ = un-gemischt .

Un-gemischt (ص) ㉑ قاریشدیرلمامش ‖ ایچنه بشقه ، یبانجی برجسم قاتلمامش ، غیر مخلوط ، خالص صاف .

Un-gemüthlich (ص) ㉑ راحتسز ، صیقینتیلی (محل) ؛ انسانی صیقان ، روحه ثقلت ویرن ، صقوق کمسه .

Un-genannt (ص) ㉑ (اسمی) ذکر اولنمامش ، کندیسندن بحث اولنمامش ، اسمسزقالمش، هنوز اسم ویرلمامش اسمی قونمامش .

Un-genau (ص) ㉑ طوغری ، صحیح اولمیان ، یاکلش .

Un-geneigt (ص) ㉑ Jemandem — برینه‌پك خیرخواه اولمیان ، برینه توجهی آزاولان ‖ برشیئه (پك) میال اولمیان ، خوشلانمیان .

Un-geni (e) rt (j ص) ㉑ صقیلماز ، سربست، بلا تکلفات، صیقلمقسزین ، راحتجه، سربستجه .

Un-genießbar (ص) ㉑ غیرقابل اکل وشرب ، یناز یودلماز ‖ طاتسز ‖ (اشخاص حقنده) (عمو) اکثریا : = un-ausstehlich .

Un - genossen (ص) ㉑ طادلمامش ، ینمامش ‖ die Speisen — lassen یمکه ال سورمامك ، یمدن براقمق .

Un - genügend (ص) ㉑ غیر کافی ، یتشمز ، الویرماز .

Un-genügsam (ص) ㉑ قناعتسز ، قناعتکار اولمیان ، آچ کوزلی ، کوزی طویمق بیلمز .

Un - genützt (ص) ㉑ استفاده ایدلمامش (den Augenblick) — vorüber gehen lassen فرصتدن استفاده ایتمامك ، فرصتی الدن قاچیرمق .

Un-geordnet (ص) ㉑ ترتیب وتنظیم قلنمامش، قاریشیق .

Un-gepaart (ص) ㉑ چفت چفت قونلمامش ، چفتلشدیرلمامش ، برلشدیرلمامش .

Un-geprüft (ص) ㉑ امتحان ، تجربه اولنمامش ‖ تجربه‌سز ، بلا امتحان .

Un-gerächt (ص) ㉑ مجازاتسز، جزاسی‌کورمامش، جزاسی چکمامش؛ آجیسز، اوجی آلنمامش ‖ Das soll nicht — bleiben بونك آجیسنی البته چیقاریرم ، بونی مطلقا یانده براقمام .

Un-g(e)rade (ص) (24) طوغری ومستقیم اولمیان ، اکری ، غیر مستقیم ‖ (اعداد حقنده) تك اولان اعداد ، ارقام (ایکی ایله قابل تقسیم اولمیان) .

Un-gerathen (ص) ایوجه موفقیت حاصل اولمیان (اشخاص حقنده) فاسد ، فاسق ‖ حل اولنمامش ، —es Räthsel حل اولنمامش معما ، بیلمجه .

Un-gerechnet (ص) حساب ایدلمامش ‖ داخل حساب اولمامش ، حسابه قاتلمامش .

Un -gerecht (ص) (24) حقسز ‖ —es Verfahren حرکت نامشروعه ، غیر لایقه ، حقسز حرکت ، معامله ، یولسز ایش .

Un-geregelt (ص) (24) قاعده وانتظام تحتنه آلنمامش ، ترتیب اولنمامش ، غیر منتظم .

Un-geritten (ص) (24) —es (Pferd) — هنوز بینلمامش ، یکی ، کنج حیوان .

Un-gern (حا) (مرا . gern) مع الکراهه ، استمیه استمیه ، زور ایله ‖ — gern oder استر استه‌مز ، طوعاً وکرهاً .

Un-gerochen (ص) (24) = un-gerächt .

Un-gerügt (ص) (24) ذم وتقبیح اولنمامش ‖ ich kann nicht— lassen ذم وتقبیح ایتمه‌دن کچه‌مام ، براقامام .

Un-gerührt (ص) (24) الـ سورولمامش ، طوقانلمامش ، یرندن اوینامقسزین ، قملدانمقسزین ؛ یرندن اوینادلمامش .

Un-gerupft (ص) (24) یولونمامش ، توکاری یولونمدن (مجا) davon kommen — برشیدن صاغ سلامت ، پوسق قایدیرمدن ، پوسق الدن ویرمدن قورتلمق .

Un-gesagt (ص) (24) ذکر اولنمامش ، بحث اولنمامش ، سویلنمیان ، دینلمامش ، ذکر اولنمدن ، دیمکسزین ، سویلمدن .

Un-gesalzen (ص) (24) طوزسز ، طوزلانمامش ، تازه ‖ (مجا) (طاتسز) طوزسز .

Un-gesattelt (ص) (24) اکرسز ، اکری اوروالمامش ‖ auf —em Pferde reiten چیبلاق بارکیره بنمك .

Un-gesättigt (ص) (24) طویورلمامش ، طویمقسزین ، قانمامش ، اشتهاسی آلمدن ، طویمامش .

Un-gesäuert (ص) (24) (اکمك حقنده) مایه‌سز ، یوودیلرك : —es Brot خمورسزی .

Un-gesäumt (ص) (24) کناری باصغیسز ، باصدیرلمامش ‖ بلا افاتهٔ وقت ، وقت وفرصت غائب ایتمکسزین ، همان ، اوساعت ، درحال .

Un-geschält (ص) (24) قبوغی صویلمقسزین ، قبوغنی صویمدن ، قبوقلی .

Un-gescheut (حا) قورقمدن ، بلافتور ، اورکمکسزین .

Un-geschick (ا لا) (38) بجریکسزلك ، امسزلك ‖ (ا م) بجریکسز ، امسز کمسه ، دقتسز آدم .

Un-geschickt (ص) (24) بجریکسز ، امسز ، الندن برشی ، بر ایش کلمز (الیله ویا بدننك هرقنغی برقسمیله ایش کوردکن وقوعه کلان بجریکسزلك حالی) مسکین ، دقتسز ‖ (ضرمثل) !lässt grüßen— امادہ بجریکسز ، میسکینسك ها ! فقط نقدر دقتسزلك ایدییورسك !

Un-geschlacht (ص) (24) [Ge-schleckt] سرت ، قبا ، اودون کبی ، تربیه‌سز ، شنلك کورمه‌مش ، یونتولمامش ، وحشی ، آلیق ، حیوان .

Un-geschliffen (ص) (24) (بچاق وامثالی حقنده) بیلنمامش ، کور ، کسکین دکل ‖ جلالی دکل ‖ (جواهر حقنده) ایشلانمامش ، یونتولمامش ‖ (مجا) قبا ، یونتولمامش ، نزاکتسز اذعانسز .

Un-geschmack نادراً مستعمل اولوب (ا م) (31) (صویك) کوتو ، فنا طعمی ، ناخوش طعم ، فنا ، تحف برلذت ‖ =Geschmacklosigkeit .

Un-geschmeidig (ص) (24) آز یوشاق ، سرت ، قاتی ، آزقوللانیلیشلی ، قبا ، اله کلمز ، باتماز .

Un-geschmückt (ص) (24) تزیین ایدلمامش ، بزه‌نمامش ، دوناتلمامش ، چبلاق .

Un-geschoren (ص) (24) قیرپیلمامش ، (مقاصله) کسلمامش ‖ ( ) (مجا) lassen Sie mich—! بکا صاتاشمایکز ، ایلیشمیك بکا ! بنی کندی حالمه براقیك !

Un-geschwänzt (ص) (24) (تا طبیع) قویروقسز ، عدیم الذنب .

Un-gesellig (ص) (24) جمعیتی سومز ، انساندن قاچار ، جمعیتندن خوشلانماز ‖ جمعیتی ایو اولمیان کمسه .

Un-gesetzlich (ص) (24) قانون ونظامه مغایر ‖ (قانون ونظامدن خارج اوله‌رق اجرا آته مقتدر اولانلر طرفندن اولان) دائرهٔ قانونك خارجی ، نظامدن خارج .

Un-gesittet (ص) (24) اخلاقسز ، تربیه‌سز ‖ آداب وارکانه وقوفی اولمیان ، قبا ، یونتولمامش .

Un-gesotten (ص) (24) قاینامامش ، پیشمامش ، قایناتلمامش .

Un-gestalt ( ) ، کذلك —et ( ) ایکیسیده : (ص) (24) بیچمسز ، شکلسز ، قودوبت .

Un-gestärkt (ص) (24) تحکیم وترصین وتقویه ایدلمامش ‖ (چاشور حقنده) قوله‌لانمامش ، قولاسز .

Un-gestielt (ص) (24) صاپسز ، ساقسز .

Un-gestillt (ص) (24) تسکین ایدلمامش ، ساکن اولمیان ، دینمیان ، (حرارت ، صوسزلق حقنده) کسلمیان ، تسکین اولمیان ، (سودا ومحبت وامثالی حقنده) سونمز ، غیرمنطفی .

Un-gestört (ص) (24) راحتسز ایدلمکسزین ، آسوده ، آسوده حال ، آسایش اوزره ‖ علی الدوام ، بلافاصله .

Un-gestüm (ص) (24) [قدیم آلمانجه ungistuomi [nicht still آتشلی ، شدید ، سرت ، حدید ؛ خویسز ؛ شماته‌جی ، عارسز ، دوروب دیکلمز ‖ —es Wetter فورطنه‌لو هوا .

Un-gesund (ص) (24) (اشخاص حقنده) خسته ، نامزاج ، مریض ، خسته‌لقلی ‖ صحته مضر ، صحته غیر نافع (علی الخصوص) هوا ، (موقع واماکن حقنده) مضر صحت ، وخیم .

Un-getheert (ص) (24) قطرانسز ، قطرانلانمامش ‖ —es Tau-werk زفتسز خلاط .

Un-gewiß (ص) (24) شبهه‌لی ، مشکوك ، قطعی اولمیان ، غیرحقیق .

Un-gewöhnlich (⏑⏑⏑ ص) (21) (پك) عادی اولمیان، فوق العاده : عادت اولمیان ، غیرمستعمل ، نادر .

Un-gewohnt (⏑⏑⏑ ص) (21) آلیشمامش ، یبانجی ، آلیشقین اولمیان ‖ آلیشلمامش .

Un-geziefer (⏑⏑⏑ ص) (21) [قدیم آلمانجه zëpar] Opfer = thier] (كهله ، تخته قوروسی ، بیره‌كبی‌حیوانات) حشرات .

Un-geziemend (⏑⏑⏑ ص) (21) یاقیشمز ، یاقیشق آلمز .

Un-gezogen (⏑⏑⏑ ص) (21) ایو تربیه كورمامش ، ایدلمامش ، تربیه‌سز ، عارسز es Kind — تربیه‌سز چوجق ‖ غیر نازكانه ، تربیه‌سزجه‌سنه ، كپازه ، ادبسزجه‌سنه ، رذیل ، ناموسسز .

Un-gezügelt (⏑⏑⏑⏑ ص) (21) دیزكینسز ، كمسز ‖ (مجا) باشی بوش .

Un-gezwungen (⏑⏑⏑⏑ ص) (21) جبر ایدلمامش ، زورلنمیان ، سربست ، برشیئه مجبور ایدلمیان ، بلامجبوریت ‖ etwas thun — برشیئی كندیلكندن مجبور اولمقسزین یاپمق ‖ یاپمه اولمیان ، طبیعی ‖ (وضعیت بدنیه حقنده) كندینی صیقمقسزین ، زورلامدن ، طبیعی .

Un-glaube (⏑–⏑ ا م) (48) اینانمامزلق ‖ ایمان‌ایتمامه ، ایمانسزلق ، غیرمؤمنلك .

Un-glaublich (⏑⏑⏑ ص) (21) شایان حیرت ، اینانلمسی كوچ ، غریب ‖ Das ist — ممكن دكل ، ایناننمیه‌جغم كلییور ، نه غریب ، بوكا اینانلماز .

Un-gleich (⏑⏑ ص) (21) غیر مساوی ‖ غیر مشابه ، بر برینه بكزه‌میان مختلف ، بر برینه اویمایان ؛ غیرمتناسب ‖ (تركیبات نسبیه ایله برلكده) پك زیاده ، نهایت درجه : schöner — نسبت اولنمز درجه‌ده دها كوزل ، اوندن پك بالاتر (لطیف) .

Un-gleich„... (⏑⏑ ...) armig — (ص) قوللری بربرینه بكزه‌میان ، بری اوزون بری قیصه قوللی ، ویا آخر صورتله متخالف ‖ artig — (ص) بشقه بشقه ، غیرمشابه ، مختلف ‖ mäßig — (ص) غیرمساوی ، غیرمتناسب .

Un-glimpf (⏑⏑ ا م) (38) (sans pl.) صایغیسزلق ، خوپراتلق ، حقسزلق ، تحقیر ، ظلم وتعدی .

Un-glück (⏑⏑ ا م) (38) (جمعی نادراً مستعمل اولوب بونك مقامنه : Unglücks = fälle) فلاكت ، مصیبت ، آفت ، بلا ‖ zum — عكسی اوله‌جق ، عكسی‌كبی ‖ عكسیلك ، درد ، الم ، كدر ، طالعسزلك ، بدبختلق ؛ آتش وقورطنه وامثالی كبی آفاتك موجب اولدقلری حال .

Un-glücklich (⏑⏑⏑ ص) (21) فلاكتزده ، مصیبتدیده ، مسعود وبختیار اولمامش اولان بیچاره ، كون كورمامش .

Un-glücks„... (⏑⏑⏑ ...) bote — (ا م) خبر فلاكت ، فلاكت مصیبت خبری ویرن ، مشئوم آغز ‖ fall — (ا م) (وقعه) فلاكت ‖ vogel — (ا م) بیچاره ، فلاكتزده ‖ بشقه‌لرینه فلاكت ، مصیبت كتیرن كمسه .

Un-gnade (⏑⏑⏑ ا مؤ) (53) غضب ، نفرت ، عفو و مرحمت ایتمامه ‖ sich Jemands — zuziehen برینك غضبنه اوغرامق ، برینك سوءتوجه ونفرتنی قزانمق ، كوزندن دوشمك .

Un-grammatisch (⏑⏑⏑⏑ ص) (21) نحو وغرامرجه طوغری اولمیان ، قواعد نحویه‌یه مغایر .

Un-grisch (نادراً مستعمل اولوب ⏑⏑) (21) = Ungarisch.

Un-gültig (⏑⏑⏑ ص) (21) دكری ، اهمیتی اولمیان ، وقتی اهمیتی كچمش ، قیمتسز ، پاره ایتمز اولان ‖ غیرمقبول ، مجروح ، صایلماز ‖ für — erklären فسخ وابطال ایتمه ، نقض وفسخ ایتمه ، صایمامه .

Un-gunst (⏑⏑ ا مؤ) (49) (sans pl.) عدم توجه ، كوزدن دوشمه ، رغبتسزلك ، اعتبارسزلق .

Un-haltbar (–⏑⏑ ص) (21) طیانماز ، چوروك ، طیانقلی اولمیان ‖ طوتلسی ، مدافعه‌سی ، الدن چیقارلمامسی غیرقابل .

Un-heil (⏑–١ لا) (38) (sans pl.) بلا ، فلاكت ، نحوست ، اوغورسزلق ‖ anrichten, stiften — اوغورسزلق كتیرمك ، فلاكته بادی اولمق ، باعث مصیبت وفلاكت اولمق .

Un-heilsam (–⏑⏑ ص) (21) آز ویا هیچ باعث فلاح وسلامت اولان ‖ (صحت حقنده) ایو اولمز ویاایو اولمق امكانی پك آز ، دورلمز ، ایشی بتمش .

Un-heimlich (⏑⏑⏑ ص) (21) آرامنیتبخش ، باعث اضطراب ، مشئوم ، منحوس ، مصیبتلو ‖ مدهش ، مخوف ، قورقونج .

Un-höflich (⏑⏑⏑ ص) (21) نزاكتسز ، ازعانسز ، اركانسز تربیه‌سز ، ترس ، عكسی ، صورتسز .

Un-hold (⏑⏑ ص) (21) مرحمتسز ، یوز ویرمز ، ایولك استمز ، دشمن ، ظالم ، غدار ‖ Unhold (ا م) (38) یاخود (51) Unholdin (ا مؤ) (50) صورتسز ، قودوبت كمسه ‖ خائن ، جادی ، خائنه ، جفاكار قادین ؛ شیطان ، عفریت ، جادولوز .

Uniform ، **uniform** (⏑–– كذلك ⏑–⏑) [لاتینجه] (ا مؤ) (49) خصوصیله (ع) اونیفورمه ، عسكرك كیدیكی یكسیاق ، بربیچم البسه ‖ بعضاً عسكری البسه ، عسكرالبسه‌سی in großer (kleiner : Interims =) Uniform ویاخود آلای البسه‌سی ، بیوك اونیفورمه‌سی (كوچوك ویایومیه‌لك البسه) ایله ‖ (ص) یكطرز ، یكشكل ، متشابه .

Unikum (⏑–⏑ الا) (58) [لاتینجه] بردفعه‌لق ، بردفعه بولنان شی ؛ بردانه‌جك ، یكتا .

Universität (⏑⏑ z ⏑ v –– ا مؤ) (49) [لاتینجه] بالجمله علوم وفنونی تحصیله مخصوص دوائر عالیه‌یی محتوی دارالفنون ، مدرسهٔ عالیه ‖ بورایه دوام ایدنلره درس ویرن هیئت معلمینك مجموعی .

Universum (⏑ z ⏑ v –– ا لا) (58) (sans pl.) دنیا ، جهان ، عالم ، كائنات .

Unke (⏑⏑ ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجه unc Schlange] (تا طبیعه) چینغراقلی ییلان ‖ = Ringel-natter .

Un-kennbar (21) = un-kenntlich .

Un-kenntlich (⏑⏑⏑ ص) (21) طانلماز ‖ (seine Hand-schrift, Stimme) — machen (ال) یازوسنی ، سسنی دكشدیرمك ، طانلماز برحاله قویمق ، كتیرمك ‖ بلیرسز .

Un-kenntniß (⏑⏑⏑ ا مؤ) (21) معلوماتسزلق ، بیلمامه ، طانیمامه ‖ جهالت .

Un-klar (⏑⏑ ص) (21) آچیق وبراق وشفاف اولمیان ، پارلاق دكل ، قپالی ، بولانیق ، سیسلی ‖ آكلاشلماز ، غیرواضح ، قاریشیق ، كیواكلق ، قپالی ، عقل ایرمز .

Un-möglich (⏑⏑– و ⏑–⏑ ص) (21) غیرقابل ، ممکن اولمیان ‖ ich kann es — thun بن اونی ممکن دکل یاپه‌مام ، ممکن دکل بن بونی اجرا ایده‌مام ، بو بنم الدن قابل دکل کلمز .

Un-moralisch (⏑–⏑– ص) (21) اخلاق وآدابه مغایر ، مغایر ادب وتربیه ؛ فاسد ، فاسق .

Un-mündig (⏑⏑⏑ ص) (21) هنوز رشدینی اثبات ایتمامش ، فاعل مختار اولمیان ، صبی ، غیر بالغ ‖ هنوزلقردی ایتمیان ، سویلیان چوجق .

Un-musikalisch (⏑–––– ص) (21) قواعد موسیقیه یه مخالف ‖ (اشخاص حقنده) — sein موسیقی یه واقف وآشنا اولمیان .

Un-nach-ahmbar (–⏑–⏑ ص) (21) تقلیدی غیرممکن ، عینی یاپمق مشکل .

Un-nahbar (–⏑⏑ ص) (21) کندوسنه یناشلمسی غیرممکن .

Un-natur (⏑–⏑ ا مؤ) (49) بوزوقلق ، فساد حالی ، شناعت .

Un-natürlich (⏑⏑⏑⏑ ص) (21) طبیعته مخالف ، غیر طبیعی ‖ عجیب ، خارج ازطبیعت ، اجیش بوجوش ‖ غیرطبیعی ، جعلی صنعی ، یاپمه ‖ تحف یبانجی ، خوش .

Un-nennbar (–⏑⏑ ص) (21) ذکر اولنماز ، اسمی سویلنمز .

Un-nötig (⏑–⏑ و ⏑⏑⏑ ص) (21) فائده‌سز ؛ فضله ، بیهوده ، بوش یره ، لزومسز ، فضله .

Un-nütz (⏑⏑ ص) (21) هیچ برشیئه یارامیان ، صاچمه ، عبث ‖ es Zeug — صاچمه ، لزومسز ، برشیئه یارامازشی ‖ sich — machen عظمت طاسلامق .

Un-ordentlich (⏑⏑⏑⏑ ص) (21) (اشخاص حقنده) دوکونتی‌یی‌سون ، سونپه ، انتظامسز ، داغنیق ‖ (اشیا حقنده) غیرمنتظم ، قارمه قاریشیق ‖ (یشایش حقنده) غیرمنتظم یاشامه .

Un-ordnung (⏑⏑⏑ ا مؤ) (49) قاریشیقلق ، طاغینیقلق ، انتظامسزلق ، غیرمنتظم ومرتب اولیش ‖ in — bringen قارمه قاریشیق ایتمك ، طاغیتمق ، آلت اوست ایتمك ، بر برینه قاتمق ، انتظام وترتیبی بوزمق ؛ صارصمق ، رخنه‌دار ایتمك .

Un-paar (–⏑ ص) (21) (عدد حقنده) (چفت اولمیان) تك ، ایکی ایله غیرقابل تقسیم ‖ کذلك un-paarig (⏑–⏑) چفت ، اش اولمیان ‖ بر برینه اویمیان ، تك مثلا (الدیون حقنده) بر برینك تکی اولمیان .

Un-partei-isch ، un-parteilich ایکیسیده (⏑–⏑⏑) (ص) (21) بیطرفانه ، طرفیندن هیچ برینی (آیروجه) التزام ایتمکسزین ‖ اسم اولەرق : Un-partei-ische (r) = Schieds = richter .

Un-paß (⏑⏑ حال وصفت مقامنده) = un-päßlich .

Un-passend (⏑⏑⏑ ص) (21) ایو انتخاب اولنمامش ، (برکلمه حقنده) اویمایان مناسبت ، یاقیشیق آلمیان ، یاکلش استعمال اولنان ‖ مناسبتسز ، مناسبت آلمز ، وقتسز ، کبارجه اولمیان ، ناخوش ، یاقیشماز .

Un-passi(e)rbar (–=⏑⏑ ص) (21) کچلمز ، آشلماز ، غیرقابل مرور ، یول ؛ کچید ویرماز .

Un-päßlich (⏑⏑⏑ ص) (21) راحتسز ، نامزاج ؛ دردلی ، خسته‌لقلی ، مریض .

Un-kosten (⏑⏑⏑ جمع) (*inv.*) مصرف ‖ Jemanden in — stürzen برینی مصرفه صوقمق ، برچوق پاره‌دن چیقارمق .

Un-kräftig (⏑⏑⏑ ص) (21) قوتسز ‖ فائده‌سز ، تأثیرسز ، قوتسز .

Un-kraut (–⏑ ا لا) (25) [قدیم آلمانجه unchrût] (نبا) (کوتو ، یبانی ، فائده‌سز اوت) دلیجه اوتی ‖ (ضرب مثل) — vergeht nicht آجی باطلیجانی (نه) قراغی چالماز .

Un-kündbar (–⏑⏑ ص) (21) (تجا) دیون منتظمه ، قونسولید ؛ لازم‌الادا واجب التأدیه اولمیان .

Un-kunde (⏑⏑⏑ ا مؤ) (53) معلوماتسزلق . برشیدن خبری اولمامه ، ایشیتمامش اولمه ‖ بیلمایش .

Un-landbar (–⏑⏑ ص) (21) (بحر) یناشیلماز (قره حقنده) .

Un-längst (⏑⏑ حا) براز اولیسی ، دمیندن ، شمدی ، یقیناً .

Un-lenkbar (–⏑⏑ ص) (21) سوق واداره‌سی ، قوللانلمسی کوچ ‖ اطاعتسز ، عاصی ، کندیسیله کچینلمسی مشکل ، لاف آکلاماز ، سوز دیکلماز ، کم آلماز .

Un-lesbar (–=⏑ ص) (21) اوقونماز ، اوقونورکبی اولمیان ‖ قاریشیق ، فنا یازلمش .

Un-leugbar (–=⏑ ص) (21) غیر قابل انکار ، میدانده .

Un-lieb (–⏑ ص) (21) ناخوش ، سویمسز ، صوغوق ‖ es ist mir — Dieses zu hören بونی ایشیتدیکمدن طولایی تأسف ایدرم ، بن بونی ایشیتمك استه‌مام ، خوشمه کیتماز .

Un-löblich (⏑⏑⏑ و ⏑–⏑ ص) (21) مدح وثنایه لایق اولمیان .

Un-logisch (⏑ gh –⏑ ص) (21) [روم] منطقه مستند وموافق اولمیان ، غیرصحیح .

Un-lösbar (–=⏑) un-löslich (⏑=⏑) ایکیسیده : (ص) (21) غیر قابل حل ، اریمز ‖ چوزولمز ، آچیلمز ، سوکولمز .

Un-lust (⏑⏑ امؤ) آرزوسزلق ، خوشسزلق ، قیرغینلق ، جان صیقینتیسی ‖ برشیدن صوغومه ، عدم رغبت وتمایل ، نفرت ، اوصانج .

Un-mannbar (–⏑⏑ ص) (21) (هر ایکی جنس حقنده) بلوغه ایرمامش ، هنوز صبی ‖ (قادین حقنده) هنوز ارککه غیرصالح ، قوجه‌یه وارەماز ، کوچوك .

Un-masse (⏑⏑⏑ ا مؤ) (53) پك چوق ، پك زیاده ، فوق الحد ، بریغین (اولان شی) .

Un-menge (⏑⏑⏑ ا مؤ) (53) = Unmasse .

Un-mensch (⏑⏑ ص) (21) یورکسز ، حسسز ، مرحمتسز انسان ، باربار .

Un-meßbar (–⏑⏑ ص) (21) غیرقابل مساحه ، اولچولمز ، اولچولمسی ممکن دکل .

Un-mittelbar (–⏑⏑⏑ ص) (21) طوغریدن طوغری‌یه ، بلا واسطه .

Un-möbli(e)rt (–⏑–⏑ ص) (21) دوشنمامش ، دوشه‌لی دکل ، دوشنمدن ، دوشه‌مه‌سز .

Un-modern (⏑–⏑) ; un-modisch (⏑–⏑) ایکیسیده (ص) (21) یکی برشی دکل ، موده‌سی کچمش ، اسکی ، بارد .

Un-praktisch (ـــ ـ صـ) (21) قوللانيلشلى اوليان،اجرا سنده سهولت اوليان ، عملى دكل ‖ اجراسى غير قابل .

Un-rasi(e)rt (ـــ ـ صـ) (21) تراش اولمامش (صاچى صقالى كسديرمامش ، تراش ايتمامش) تراشسز ، صقاللى .

Un-rath (ـــ ا م) (38) *(sans pl.)* دوكونتى قيرينتى شى، چورچوب، سوپروتى، پيسلك ، آياق يولى سوپروتيسى، انسان ترسى ‖ (مجا) wittern : ياخود merken — برشيده فنالق، عكسيلك ، جنايتلك اولديغنى حس ايتمك .

Un-rationell (ـ (ـ) ـ ts ـ ـ صـ) (21) [لاتينجه] عقله غير موافق، مغاير عقل‖ عبث، ديسز .

Un-recht (ـــ صـ) (21) طوغرى، مناسب، حقلى اوليان، حقسز ، مناسبتسز ، عكسى ، ترس ، مغاير عدالت‖ komme (das Packe't) ist in —e ? وقتسزمى كلدم؟ ich jetzt —? باكت ياكلش كيتمش ، صاحبنك يدينه Hände gekommen واصل اولمامش ‖ Das ist der Unrechte بن آراديغم بو (آدم)دكل‖ es ist mir etwas in die—e Kehle gekommen بوغازيمه ، ككزيمه برشى‌قاچـدى (برشى بر ايكن)‖ Das ist —e Seite ‖ بونكيرى بوراسى دكل hier am — ten Orte وقتسز zur —en Zeit ‖ برقماشك‌ترس‌طرفى (eines Stoffes) ‖ (ا لا) (38) *(sans pl.)* حقسزلق، مغايرحقانيت وعدالت اولان شى، ضرر ‖ (ضر مثل) besser Unrecht leiden, als Unrecht thun حقسزلق ياپمدن ايسه حقسزلغه اوغرامق اولادر. آلدانمق آلداتمقدن اولادر‖ —haben حقسز اولمق، برينه حقسزلق اسناد ايتمك ، برنى Jemandem — geben حقسز چيقارمق .

Un-redlich (ـــ صـ) (21) = un-ehrlich .

Un-regel-mäßig (ـ ـ ـ ـ ـ صـ) (21) غير منتظم ، منتظماً دوام وجريان‌ايتميان ووافع‌اولميان، وقتى زمانى بلورسز، غير منتظم ، برقاعده‌يه مستند اوليان ، غير قياسى .

Un-reif (ـــ صـ) (21) هنوز اولمامش ، كاله ايرمامش ، چيك ، خام، پيشمامش، كوركو وتجربه‌سز ‖ (اشخاص حقنده) هنوز كنج ، بالغ ، بالغه اولميان چوجق .

Un-reife (ـــ ا مؤ) (53) *(sans pl.)* Un-reifheit (ـــ ا مؤ) (49) "un-reif„ خاملق، يشيلك، هنوز اولمامه، كاله ايرمامشلك، چيكلك ، اولغون اولمايش‖ بلوغه ايرمايش ، چوجقلق .

Un-rein (ـــ صـ) (21) پيس، مردار، كيرلى (كذامجازى اوله‌رق : — (sittlich) ‖ خالص وصافى اوليان ‖ (مايعـات حقنده) بولانيق ، طورطولى ، قاريشيق ‖ غير صحيح ‖ مسوده حالنده ، تبييض وتصحيح اولنمامش يازى .

Un-rettbar (ـــ صـ) (21) غير قابل تخليص، خلاص ممكن اوليان ، قورتارلمسى مشكل .

Un-richtig (ـــ صـ) (21) طوغرى اوليان، غيرصحيح، غير موثوق ، ياكلش ، خطالى .

Un-ruhe (ـــ ا مؤ) (53) حركت ، برنده طورامامه ، فيقيرداقلق ، راحت طوره‌مامه ‖ اضطراب ، خلجان ، تلاش ، تاصه ، قايغى، صيقينتى، جان صيقيسى ‖ برنده طوره‌ماز كمسه (صنع) ساعتك حركتنى، الشلمسنى تنظيم‌ايدن رقاص تكرلكى، چرخى‖ قاريشيقلق، شورش .

Un-ruhig (ـــ صـ) مضطرب، راحتسز، موجب انديشه، برنده‌طوره‌ماز، جيوه كبى اويناق ‖ متحرك، كوپورمش، قيزمش‖ خلجان ، وتلاش ايچنده ‖كورولتى ايتمك استيان ، قاريشيقلق چيقارتان ، ولوله‌جى ‖ (بحر) طالغه‌لى، صاللانتيلى .

Un-rühmlich (ـــ صـ) (21) شايان‌مدح‌وستايش‌اوليان، شانسز .

Uns (ـ ضميرشخص) (مفعول‌اليه ومفعول به آلوب ich ضميرينك جمعيدر) [قديم آلمانجه uns] بز ‖ ضمير مطلقك مفعول اليهى اوله‌رق: بزه‖ —ein Freund von احبابمزدن دوستلريمزدن برى ‖ —er gehört zu اوبزدندر ، بزه‌عائددر، ‖— grüßen Sie ihn von اوكا بزدن‌سلام سويليبك ؛ بزدن سلام كوتورك ، اوكا بزم سلام ايدرز .

Un-saftig (ـ ـ z ـ صـ) (21) آز صولى، خاصه‌سى آز، صوسز ، قورى ، خاصه‌سز .

Un - säglich (ـ z ـ) un-sagbar (ـ z ـ) ايكيسبده: (صـ) (21) سويلنماز، غيرقابل‌تعريف، توصيفى‌مشكل.

Un-sanft (ـ z ـ صـ) (21) حليم وملايم‌اوليان، سرت، آتش مشرب ، چفته‌لى .

Un-sauber (ـ ـ z ـ صـ) (21) =un-rein .

Un-säuberlich (ـ ـ ـ z ـ صـ) (21) پيس ، مردار .

Un-schadhaft (ـــ صـ) (21) ضررسز ، بربرينه برشى اولماز، بوزوق دكل .

Un-schädlich (ـــ صـ) (21) ضررسز ، مضر اوليان ، زيانى طوقونماز ، كندى حالنده ، مضرتسز ، زواللى .

Un-schätzbar (ـــ صـ) (21) قيمتى تقدير اولنماز، اهميت ويرلمز‖ بهاسز ، دكرى تخمين ايديله‌مز .

Un - scheinbar (ـــ صـ) (21) آز كورونور ، آز كوزه چارپار ، اهميتسز ‖ (رنك حقنده) پك آلاجه وكوزه چارپار اوليان ، طونوق (مجا) قراكلق ، مظلم .

Un-schicklich (ـــ صـ) (21) = un-anständig ‖ مناسبتسز ، اويغونسز .

Un-schiffbar (ـــ صـ) (21) (بحر) كمى ايله اوزرنده، دروننده سياحت غير قابل ، كچلمز .

Un-schlitt (ـــ ا م) (38) *(sans pl.)* [قديم آلمانجه unsli(h)t] ايچ ياغى ، طون ياغى (=Talg) .

Un-schlüssig (ـــ صـ) (21) قرارسز ، برشيئه بردرلو قرار ويره‌ميان، كسوب آته‌ميان، برشويله‌بربويله ياپان،سويليان شاشيرمش ، متردد .

Un-schmackhaft (ـــ صـ) (21) طاتسز، لذتسز،طعمى آز ويا هيچ يوق ‖ طاتسز طوزسز . صوغوق .

Un-schön (ـــ صـ) (21) ناخوش، لطيف وظريف اوليان، كوزل وكبار اوليان ، ايو دكل .

Un-schuld (ـــ امؤ) (49) معصوميت،جرم وقباحتسزلك، بيكناهلق ، صوچسزلق ، برائت . صافدل وپاكدل ‖ كبارلق‖ طاهرلك‖ (تشخص ايتديريله‌رك) معصوم،كبار، طاهر،پاكدل بيكناه كمسه .

Un-schuldig (ـــ صـ) (21) معصوم ، بيكناه،قباحتسز صوچسز، جرم وجنايت وجنحه صاحبى اوليان ، برى‌الذمه ‖ غيرمضر ، قباحت وكناهى موجب عفت وصفوت‌وپاكدامنلكى بوزارشيدن بيخبر وبونلرى ايشلماز اولان ‖ بيچاره ، زواللى ، معصوم، بيكناه ، غريب .

Unter (◡◡ مضاف اليه ومفعول به ايله برلكده كاور
حرجر) (بروجه آتى : m— ‖ وياخود 'm— وجهله تركب
ايدر = dem— . n— وياخود : 'n— = den— ، s—
وياخود 's— = das—) دها يوكسك وعالى برشيئه نسبتله
آشاغى بردرجه‌يى كوسترر، مفعول اليه ايله : wo ? ومفعول به
ايله كلدكده wohin ? سؤالنه جواب ويرر (über كلمه‌سنك
مقابليدر) آلتندن مثلا : der Hand— ال التندن ، كيزليجه ،
خفيا ‖ ? was verstehst Du —(diesem Ausdrucke)
بوتعبيردن ، بوندن نه آكلايورسك ، بوندن مقصدك ندر ?
بونكله نه ديمك استيورسك ? ‖ etwas—den Händen
haben برشى النك آلتنده اولمق ‖ —freiem Himmel
آچيقده ، قيرده ، صحراده (اوزرى قپالى اوليان برمحلده) ‖
كيجه‌لين آچيق هواده ‖ —dem Wasser schwimmen
صويك ايچندن، آلتندن يوزمك ‖ (جغر) —dem dreißigsten
Breitengrade اوتوزنجى عرض درجه‌سنده ‖ —dieser
Bedingung بوشرط تحتنده ، بوشرط ايله ‖ —diesen
Umständen بويله ، بوكبى احوالده ، زمانلرده ، بويله شيلرله ‖
بونى سزه ich kann es Ihnen nicht — 50 (Mark) geben
اللى ماركدن آشاغى ويره‌مم ‖ —die Soldaten kommen
عسكره قاريشمق (عسكر آره‌سنه كيرمك) عسكر اولمق ‖ (◡◡◡)
وجهله يازيلوب فعل ايله برلشدكده دائما (sép.) و a. (23)
مودلنه كوره تصريف اولنوب بالعكس صدا اساس كلمه اوزرنده
واقع اولدقده دائما (insép.) و b. (23) مودلنه كوره تصريف
اولنور .

Unter-arm (◡◡◡ ا م) (38) (تشر) (قولك آشاغى
قسمى ، بيلك ايله ديرسك آره‌سى) اكثريا : بيلك .

Unter-ärmel (◡◡◡◡ ام) a. (40) البسه‌نك يكى، قولنك
آشاغى قسمى .

Unter-arzt (–◡◡ ا مؤ) (31) طبيب معاونى، رتبه‌سى
كوچوك دوقتور .

Unter-bau (–◡◡ ا م) (38) (صنع) (معما) برابنيه‌نك
قسم تحتانيسى، تحمل ديوارلرى .

Unter-bauen (◡–◡◡ فع متع) a. (21) (sép.) (صنع)
آشاغى يه ، آشاغيدن انشا ايتمك ‖ (معما) (◡◡◡◡ فع متع)
(insép.) (برابنيه‌يى) آلتندن اكرتى يه آله‌رق آلتنى ياپمق،
عملى تعمير ايتمك ؛ (برابنيه‌يه ، بريره) دستك باشده اورمق.

Unter-beamte(r) (◡◡◡◡◡ ا م) (24) كوچوك رتبه‌لى
مأمور .

Unter-befehlshaber (◡–◡◡◡◡ ا م) a. (40) قوماندان
وكيلى ، ايكنجى قوماندان .

Unter-beinkleid (–◡–◡◡ ا لا) (37) اچ طونى .

Unter-bilanz (◡◡◡◡ ا مؤ) (49) (تجا) آچيق .

Unter-binden (◡◡◡◡ فع متع) a. (30) (sép.) آلتندن
باغلامق ، ربط ايتمك ، آشاغى يه صارمق ، آلت طرفندن
طوتديرمق ‖ (◡◡◡◡ فع متع) (insép.) (جرا) (انسجهٔ
عضويه وحجره‌لرى درونده بسليجى اولان صويك ، اوزون دوران
ايچنسنه مانع اوله‌جق صورتده) باغلامق، صارمق ، بوغمق .

Unter-bleiben (◡=◡◡ فع متع) v. (30) (insép.)
وقوعبولمامق ، يكيدن حصولبولمامق، كسيلك، بيتمك، منقطع اولمق،
ختام بولمق ‖ ich hoffe, Das wird in Zukunft— اميد
ايدرمكه بو بردها واقع اولماز ، ياپيلماز .

Un-selig (◡–z◡ ص) (24) مشئوم، منحوس، صوكى فنا ،
اوغورسز ، مصيبت .

Unser (◡◡ ضم شخص) (wir ضميرينك مضاف اليهى)
(بزدن) بزه مثلا : erbarme Dich— بزه مرحمت (رحمت)
ايت ، آجى ‖ (vier) waren — (es : ياخود) wir بزدرت
كشى ايدك ، Einer— بز، بزلر بزمكبى آدملر ‖ (صفت وضمير
ملكى) unser (م) ، unſ(e)re (مؤ) (24) unser بزم .

Unsert-halben (◡◡◡) ، wegen- (◡–◡◡) ،
-willen (◡◡◡) (ضمير شخصى ايله برلكده ضمير ملكى)
بزم ايچون ، بزم يوزيمزدن ، بزم سببيزه .

Un-sicher (◡◡ z◡ ص) (21) امين اوليان، شبهه‌لى، قوى
اوليان ‖ es Gedächtniß – قوتلى اوليان، چابوق اونودان
ذهن ‖ قورقولى، امين دكل ، تهلكه‌لى .

Un-sichtbar (–◡ z◡ ص) (24) غيرمرئى ، كورونمز ،
فرق اولنمز .

Un-sinn (◡z◡ ام) (38) صاچمه، مناسبتسزلك، بدلالق،
دليلك ، مناسبتسز شى ‖ Das ist— بوشى صاچمه ، بونك
اصلى يوق، بويله شى اولماز ‖ دليلك ، جنت .

Un-sitte (◡◡z◡ ا م) (53) فنا عادت ، اخلاقسزلق .

Un-sittlich (◡◡z◡ ص) (24) آداب واخلاقه مغاير ،
مغاير ادب وتربيه .

Un-sorgsam (–◡ z◡ ص) (24) = sorg-los ‖ =
sorgen-frei غمسز ، طاسه‌سز ، قايغيسز .

Unsrer-seits (–◡z◡◡ حا) بزدن، بزم طرفدن، بزم طرفمزدن.

Un-stät (◡◡ ص) (24) غيرثابت؛ يرنده طورماز، متحرك،
اويناق ، راحتسز، سرسرى ، يرسز يوردسز ‖ صيق وصاغلام
اوليان ‖ فاصله‌لى، دوامسز، متماديا على الدوام اوليان .

Un-statthaft (◡◡◡ ص) (24) مساعده اولنماز، قبول
ايدلمز ، ممنوع ‖ كفايتسز ، اولماز ، غير مقبول ، مناسبتسز ،
ياقيشيق آلماز ، نا بجا .

Un-sterblich (◡◡◡ ص) (24) دائم وباقى، لم يزل .

Un-stern (◡◡ ا م) (38) فلاكت (مصيبت) .

Un-stet (ig) (◡) (–◡) (مرا . un-stät) .

Un-stillbar (–◡◡ ص) (24) " stillen „ طورماز ،
ديكيمز ، غيرقابل تسكين ، طورماز ديكلنماز .

Un-streitig (◡–◡ ص) (21) قابل اعتراض اوليان ،
قيد واعتراضدن وارسته .

Un-studi(e)rt (–◡◡ ص) (24) تحصيل ايتمامش ،
كورمامش ، چالشمامش ‖ طوغريدن طوغرى يه ، بلا تفكر ،
ارتجالا ، غيرصنعى ، طبيعى ، اويديرمه ومصنوع دكل .

Un-summe (◡◡ z◡ ا مؤ) (53) مبلغ عظيم .

Un-tauglich (◡–◡ ص) (24) (برشيئه ، ايشه) يارامار،
كلز ، قابليتلى اوليان، الويريان ‖ كوتو، هيچ برشيئه يارامار .

Unten (◡◡ حا) [قديم آلمانجه undenân] (oben
كلمه‌سنك مقابلى) آشاغيده ‖ nach— آشاغى يه ، آشاغى طرفه
طوغرى ‖ von oben bis— يوقاريدن آشاغى ‖ von —auf
(آشاغى دن يوقارى يه) آشاغيدن بدأ ايله ‖ siehe— آشاغى يه
نظر ، مراجعت اولنه ، آتيده بيان اولنور ، بروجه آتى ... ‖
weiter— دها آشاغيده ‖ im Lande— آشاغيده اووه ده
im Gebirge) تركيبنك مقابلى) ‖ er hat von —auf gedient
اوهررتبه‌يى آله‌رق يتيشدى ، چكردكدن يتيشدى .

Unter-geben (فعـ متعـ) I. ⑳ (*sép.*) آلتنه قويمق اوزره ويرمك ، تحتنه وضع ايتمك ‖ (فعـ متعـ) Jemandem etwas— (*insép.*) برشيئى بريتك تحت اداره، نظارت وقوماندهسنه توديع ايتمك، امر وقوماندهسى آلتنه قويمق، ادارهسى عهدهسنه ويرمك ‖ — اسم مفعول ، صفت واسم اولهرق: Unter-gebene(r) (اسم) ㉑ مادون، معيتده بولنان، كوچوك رتبهلى مأمور (Vor - gesetzter كلمهسنك مقابلى) .

Unter-gehen (فعلا—) s. ⑳ (*sép.*) طالمق وغائب اولمق، باتمق ‖ (اجرام حقنده) باتمق ، غروب ايتمك ، افقك آلتنه كيتمك ‖ (بحر) باطمق ، (صويك ديبنه ، دكزك ايچنه) قاينامق ‖ حركت ارضده باتمق ، يرك ديبنه كيتمك ‖ (بورجه) باتمق ‖ غائب اولمق ، بيتمك ، محو اولمق ، صفرى توكتمك ، خانمانى ، اوجاغى سونمك ‖ برشيئك آلتنه كيرمك ، صيغمق ، قويمق ، der Heuwagen ging nicht unter اوت آرابهسى (طامك آلتنه) صيغمدى ، كيرمدى ‖ (ا لا) b. ㊵ Unter-gang = (*sans pl.*) .

Unter-gehölz (ا لا) ㊳ = Unter-holz .

Unter-geordnet (ص) ㉑ ، unter-ordnen مصدرينك اسم مفعولى) ‖ معيت ، تابع ‖ ايكنجى درجهده ، ايكنجى برتبهده بولنان : ايكنجى ‖ (اشخاص حقنده) مادون .

Unter-geschoben (ص) ㉑ ساخته، سوروشلمش .

Unter-geschoß (ا لا) ㉝ (معما) زمين قاتى ، آلت قات .

Unter-gestell (ا لا) ㊳ (صنعـ) بر اسكلهنك قسم تحتانيسى، بركروهنك آلت باصامانى .

Unter-gewand (ا لا) ㉕ ايچ چاشورى .

Unter-gewehr (ا لا) ㊳ (ع) اسلحهٔ جارحه .

Unter-gewicht (ا لا) ㊳ (تجا) نقصان كلان آغرلق، برشيئك ثقلت مطلوبندن اولان اكسيكلكى .

Unter-glied (ا لا) ㉗ قسم تحتانى، عضو مؤخر ، سفلى .

Unter-graben (فعـ متعـ) r. ⑳ (*sép.*) كوركله اورتمك ‖ (زرا) Dung— كوبره صاقلامق، سائر شيلرك آلتنه دوشهمك ‖ (فعـ متعـ) (*insép.*) آلتنك قازلمسيله اوزرنى ييقمغه حاضرلمق، بونك ايچون آلتنه لغم قازمق، آلتنى اويمق ‖ آلتنى اويمق، على الخصوص (صو حقنده) يمك ‖ (مجا) (ايچنى) ييوب بتورمك ، خراب ايتمك .

Unter-haben (فعـ متعـ) b. ⑲ (*sép.*) (عمو) ein Kleiderstück— ديكر بر البيسهنك آلتنه كيش اولمق ، ايچنده ديكر برشى بولنمق ، ايچنه كيمك ‖ الى آلتنده اولمق ‖ كندى آلتنده بولنديرمق ‖ Jemand— برينى آلت ايتمك .

Unter-halb (مضاف اليه آلور حرف جر) (ober-halb تركيبنك مقابلى) آشاغيسنده ، آشاغيده ، اوتهسنده (Brücke) der— كوپرينك آلت باشنده آقينتى مقابلنده ، روزكار جهتنده .

Unter-halt (ا م) ㊳ (*sans pl.*) بسلمه ، انفاق واعاشه ‖ نفقه ، مصارف بيتيه ‖ seinen —haben اكمكى اولمق ، بولنمق ، ييهجكى اولمق .

Unter-brechen (فعـ متعـ) و sich— (فعـ مطا) ⑳ d. (*insép.*) منقطع اولمق ، كسلمك ‖ بر وقت ايچون تعطيل ايتمك ، منقطع اولمق ، تعليق ايتمك ، ايدلمك ‖ بوزمق، كسمك ، كيرو براقمق، تعجيز ايتمك .

Unter-breiten (فعـ متعـ) b. ㉑ (*sép.*) etwas— برشيئى اشاغيدن ياىمق ‖ آلتنه سرمك ، ياىمق ‖ (فعـ متعـ) عرض وتقديم ايتمك ، ويرمك ، انها ايتمك ‖ اساس، سبب اولهرق كوسترمك، طوتمق ‖ einem Gegenstande etwas— برشيئه برشيئى اساس اتخاذ ايتمك .

Unter-bringen (فعـ متعـ) a. ㉒ (*sép.*) تحت تأمينه ، امنيته آلمق، امين ومستور برمحله قويمق، قوندرمق ‖ Jemand— برينى اسكان ايتمك، براى اقامت بر يره اوتل وامثالنه ايندرمك ‖ برينه بر يره ، مأموريت، محل بولمق برينى بر يره، مأموريته يرلشديرمك .

Unter-chlorig (ص) ㉑ (كيميا) —e Säure حامض تحت قلورى .

Unter-deck (ا لا) ㊳ (بحر) برنجى (كوپرى) كوكرته .

Unter-decke (ا مؤ) ㊸ آلت طرفه كلهجك ، اورتيلهجك قپاق ، اورتو .

Unter-deß ( ) Unter-dessen (ايكيسيده ص وحر عا) ㉑ = in-dessen و in-deß .

Unter-drücken (فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) اشاغى يه باصمق، اشاغى طرفه طوغرى ايتمك ‖ (فعـ متعـ) (*insép.*) برشيئى باصديرمق ، ياتيشديرمق ، اورت باص ايتمك ، تسكين وتنكيل ايتمك (حسابات حقنده) كيزلمك ، بللى ايتمامك ‖ بوكالتمق، ازمك ‖ غلبه ايتمك ، تحت ضبطنده طوتمق .

Unter-einander (حا) اونلرك كندى آرهلرنده، (بزم آرهمزده) مابينلرنده ، كندى كنديلرينه ، بالمقابله ‖ —mengen بربرينه قاتمق، قاريشديرمق ‖ durch-einander Alles— werfen هپسنى، جملهسنى بربرينه قاتمق، قارمه قاريش، آلت اوست ايتمك ‖ ( ) بربرينك آلتنده، بربرينك تحتنده.

Unter-fahren (فعـ متعـ وفعـ لا—) r. ⑳ den Wagen— (*sép.*) آرابهيى، آرابهسنى اورتولى محله چكمك، آرابهلغه قويمق ‖ (فعـ متعـ) etwas— (*insép.*) برشيئك آلتندن كچمك ، (واپور ، آرابه وامثاليله) ‖ (معدن قويولرنده) die Erze— معدن فليز ، طمارلرينك آلتنه دكين لغم ، يول آچمق ، كيرمك .

Unter-faktor (ا م) ㊸ (مطبعهده) مرتب ثانى ، مرتب معاوى .

Unter-fangen (فعـ مطا) p. ⑳ (*insép.*) sich einer Sache— (مضاف اليه آلور) برشيئه تشبث (ايتمكه جسارت) ايتمك ، قالقيشمق .

Unter-fassen (فعـ متعـ) و sich— (فعـ مطا) c. ㉑ (*sép.*) (مرا .) (fassen Jemand, etwas— برينى، برشيئى آلتندن طوتمق ، دوشمسنى منع ايتمك ، آلتندن قاورامق ، Jemand— برينى قولنك آلتندن قاورامق، طوتمق، دوشمامسى ايچون قولنه كيرمك .

Unter-gang (ا م) ㊳ = Niedergang ‖ سقوط ؛ زوال ، انحطاط ، انقراض، محو اولمه .

Unter-lage (ـٓـٓـٓ ا مؤ) ⑬ برشیئك آلتنه قونیلان، اوزادیلان‌شی، آلتلق‖ اساس، تمل(كذلك ایكیسیده: مجازی)، الك آلت طبقه ‖ چوجق یتاقلرنده یتاق‌اوزرینه قونیلان اوفق مندر ‖ آلتنه‌كلان آستار .

Unter-laß (ـٓـٓ ام) ⑱ آنجق بوجه‌آتی‌مستعملدر : ohne— بلا انقطاع ، بلا فاصله ، طوروب دینكمكسزین .

Unter-lassen (ـٓـٓـٓ فع متع) ⑳ p. (*insép.*) اهمال ایدرك برشیئی ترك ایتمك ، اونوتمق ، یاپمامق ، واز كچمك ‖ كندینی طوتمق .

Unter-last (ـٓـٓ ا مؤ) ⑲ (بحر) صابوره .

Unter-lauf (ـ ـٓ ـ ام) ⑳ —(eines Flusses) برصویك یتاغنه یقین‌اولان جریانی ، جریان تحتانیسی‖ (بحر) برنجی كوكرته .

Unter-laufen (ـ ـٓ ـ ـٓ فع لا —) ⑳ p. (*sép.*) برسیره ، اوزری اورتولی برمحله قوشمق، مصون وقپالی بر یره التجا ودخالت ایتمك ، كندینی آتمق ، آلتنه كیرمك ‖ mit— برابر اولمق ، آره‌یه كیرمك ، آره‌لرینه قاتیشمق ‖ (فع متع) اوفق آرابه ایله آلتنه طاشیمق ‖ (ـٓـٓـٓ فع متع) (*insép.*) Jemand— برینك التندن قوشوب كچمك ‖ (فع لا —) (سطح فوقانیسنده وعلی الخصوص دری حقنده) آلتنده كوروتمك ، (علم امراض) اوعیهٔ مخصوصه‌سندن چیقوب یایلمق ‖ (sein) mit Blut قان اوطورمق ، برەلنمك .

Unter-legen (ـٓـٓ ونادراً ـٓـٓـٓ فع متع) ㉑ a. (*sép.*) ونادراً (*insép.*) آلتنه، آلت‌طرفنه قویمق، دوشه‌مك‖ (einem Huhne) Eier zum Brüten— بر طاوغك آلتنه یموطه قویمق، قلوچقه‌یه یاتیرمق، قلوچقه ایتمك‖ Pferde— آرابه استاسیونلرنده قوشوم ایچون حیوان حاضر بولندیرمق ، طوتمق ‖ (ـٓـٓـٓ فع متع) (*insép.*) برشیئك آلتنه برشی قویمق ، آنكله تجهیز ایتمك ‖ (ـٓـٓ) unter-liegen) (مصدردن اسم مفعول) .

Unter-lehrer (ـٓـٓ ا م) ⑩ a. خواجه معاونی .

Unter-leib (ـ ـٓ ا م) ⑳ (*sans pl.*) قارین ، خصوصیله قارنك آشاغی قاصیق طرفی ، بطن اسفل .

Unter-liegen (ـ ـٓ ـ ـٓ فع لا —) ⑳ f. (*insép.*) مغلوب ، آلت اولمق ، مقاومت ایده‌مامك ، ازلمك ‖ Das unter-liegt keinem Zweifel آرتق بوكا هیچ‌شبهه لازم‌دكل. آرتق بوكا هیچ برشبهه ایسته‌مز . بوكا آرتق شبهه لازم دكل ‖ (ـ ـٓ ـ فع لا +) (*sép.*) آلتنده بولنمق اساسی ، تملی تشكیل ایتمك .

Unter-lieutenant (ـ)(ـ) ـٓـٓ ا م ، صورت تلفظی : lëü'-tᵉnanᵉtᵉ (آوستریا ایله اسویچره‌ده وآلمانیا بحریه‌سنده یالكز Seconde = Lieutenant مقامنده مستعملدر) ملازم ثانی .

Unter-lippe (ـٓـٓـٓ ا مؤ) ⑬ آلت دوداق ‖ dicke— صارقیق دوداق .

Unterm ویاخود unter'm (ـٓـٓ) (عمو) = unter dem .

Unter-malen (ـ ـٓ ـ ـٓ فع متع) ㉑ a. (*sép.*) آلتنه اسمی قویمق، امضاسی آتمق ‖ (seinen Namen)— (ـٓـٓـٓ فع متع) (*inssp.*) (رساملق) die Leinwand—

Unter-halten (ـ ـٓ ـ ـٓ فع متع) ⑳ p. (*sép.*) آلتندن طوتمق ، آلت طرفنده طوتمق ‖ (ـٓـٓـٓ فع متع) و (فع مطا) sich— (*insép.*) انفاق واعاشه ایتمك ، بسلمك ‖ قوللامق ، اداره ایتمك ، محافظه ایتمك ‖ بریله قونوشمق، برینی صورت‌نازكانه ، ملتفتانه ولطیفه‌ده اشغال ایتمك ، اكلندیرمك‖ sich mit Jemandem— بریله قونوشمق .

Unter-handeln (ـٓـٓـٓ فع لا +) (فع متع) ㉑ a. (*insép.*) مذاكره ایتمك ویاخود den Frieden) über den : مصالحه‌ایچون، عقدمصالحه ایچون‌مذاكره ایتمك Frieden— über : یاخود mit Jemandem wegen einer Sache etwas— بریله برشیئه دائر كوروشمك ، قونوشمق ، مذاكره ایتمك ، ایلچی ایله مذاكره ایتمك ، ایلچیلشمك .

Unter-handlung (ـٓـٓـٓ ا مؤ) ⑲ مذاكره ‖ sich in —en einlassen, in —treten مذاكراته ، مذاكره‌یه كیریشمك باشلامق .

Unter-hauen (فع متع) (ـ ـٓ) (hauen . مرا) (ـٓـٓـٓ) (*sép.*) ⑳ q. (بالطه ایله) اوره‌رق برشیئك آلتنه برشی صوقمق ، اوره‌اوره‌یرلشدیرمك ‖ (ـٓـٓـٓ) (*insép.*) (معدن قویولرنده) معدنی آلتندن قالدیرمق ، آلمق .

Unter-hefe (ـٓـٓ امؤ) ⑬ (صنع) = Boden-Hefe .

Unter-hemd (ـٓـٓ ا لا) ㊷ a. ایچ‌كوملكی .

Unter-holz (ـٓ ـٓ ا لا) ㉕ كسلمش قالین آغاج ، كسیلان آغاجلككوده طرفی ‖ (معما) انشا آتده كملك، طبانلق ایچون قوللانیلان آغاج دیرك .

Unter-hose (ـٓـٓـٓ ا م) ⑬ ایچ طونی .

Unter-irdisch (ـ ـٓ ـ ـٓ ص) ㉑ تحت الارض ، تحت زمینده اولان .

Unter-jacke (ـٓـٓـٓ ا مؤ) ⑬ ایچ‌كوملكی‖ نیمتن .

Unter-jochen (ـ ـٓ ـ ـٓ فع متع) ㉑ a. (*insép.*) تحت تابعیت وضبطنه آلمق؛ بویوندروق آلتنه آلمق .

Unter-kiefer (ـٓـٓـٓ ا م) ⑩ a. (تشر) آلت چكه، فك سفلی .

Unter-kinn (ـٓ ـٓ ا لا) ㊳ (بعضاً : Doppel-kinn مقامنده) چكه‌نك آلتنده تشكل ایدن كردان .

Unter-klasse (ـٓـٓـٓ ا مؤ) ⑬ آشاغی صنف ‖ (درس كتابلری حقنده) ابتدائی درسلری (ایچون یازلمش كتابلر) .

Unter-kommen (ـ ـٓ ـ ـٓ فع لا —) ⑳ c. (*sép.*) برمسكن ، ملجأ ، مأوی بولمق ، بر یره صیغینمق ، بر یرده باشی صوقمق ‖ برخدمت ، بر بولمق، بر یره یرلشمك ، قبولنمق .

Unter-körper (ـٓـٓـٓ ام) ⑩ a. وجودك قسم سفلیسی.

Unter-kriechen (ـ ـٓ ـ ـٓ فع لا —) ⑳ e. (*sép.*) سوروونه‌رك آلتنه كیرمك ‖ (مجا) er sucht ein Plätzchen, wo er— kann او باشی صوقه‌جق بر یر آرایور .

Unter-kriegen (ـٓـٓـٓ فع متع) ㉑ a. (عمو) (*sép.*) Jemand— برینی آلت ایتمك ، برینه غلبه ایتمك . (kriegen . مرا)

Unter-kunft (ـٓ ـٓ ا مؤ) ㉟ = Unter-Kommen ملجأ ، مسكن ، مأوی ، قوناق ، اقامتگاه .

Unter-sagen (فع متع) a. ㉑ (*insép.*) Jemandem etwas— برینه برشیئی یساق ایتمك، ممنوعقیلق، مساعده ویرمامك ، منع ونهی ایتمك .

Unter-satz (ام) ㉛ اساس ، تمل ، طباق ، مسند ‖ تپسی، تابلە ؛ آلتلق ‖ هرقنغی برشیئی یوکسلتمك اوزره آلتنه قونیلانشی، آیاق ‖ (منطق) (Ober-satz کلەسنك مقابلی) قیاسك ایکنجی قضیەسی ، صغری .

Unter-schale (امؤ) ㊸ (einer Tasse) برفنجانك آلتنه قونیلان طباق .

Unter-schätzen (فع متع) c. ㉑ (*insép.*) قدروقیمتی تنزیل ایتمك ، دکرینی آزالتمق ‖ قدروقیمتنی ودکرینی بیلەمامك، اعتبارینك نەدرجه اولدیغنی بیلەمامك، آکلایەمامق.

Unter-scheiden (فع متع) و (فع مطا) sich— ⑳ v. (مرا . scheiden) (*insép.*) آییرمق، تفریق ایتمك، آیرلمق ، تفریق اولنمق ، فرقنی بولمق ، کورمك ، فرقلی اولمق ، آییرمق ، بللی اولمق .

Unter-schenkel (ام) a. ㊵ کذا (تشر) بجاغك آشاغی قسمی ، دیز .

Unter-schieben (فع متع) f. ⑳ (*sép.*) آلتنه، آلت طرفنه سورمك ‖ (einen Wagen)— بر آرابەیی آرابەلغه سورمك ، صوقمق ‖ (*sép.*) ، بعضاً (*insép.*) (فع متع) بردنبره دکشدیرمك اوزره برشیئی برشیئك برینه سورمك ، قویمق .

Unter-schied (ام) ㊳ فرق، zum —e von... شیدن فرقلی اولەرق ، فرق اولمق اوزره ‖ فرق ایتمه ، تفریق ایتمه ، فرق وتمییز ایتمه ‖ فرق، عدم مساوات .

Unter-schied (unter-scheiden فعلنك زمان حال صورتنك ماضی برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Unter-schlagen (فع متع) r. ⑳ (*sép.*) Jemandem ein Bein— ‖ قوللرینی چاپرازلمق die Arme— برینه چلمه اورمق ‖ (فع متع) (*insép.*) Gelder— پاره آشیرمق، ایچ ایتمك، کتم واخفا ایتمك وویرمامك ، صاقلامق، (einen Brief)— برمکتوبی ضبط وکتم ایتمك .

Unter-schleif (ام) ㊳ آلداتمه، بوغمه، دوباره ، خدعه ، یوتدیرمه ‖ قاچاقچیلق ، آشیرمه ، مال قاچیرمه ؛ اختلاس ، سرقت .

Unter-schreiben (فع متع) o. ⑳ (*sép.*) آلتنه، آلت طرفنه یازمق (فع متع) و sich— (فع مطا) (*insép.*) امضا ایتمك ، امضا ایله تجهیز ایتمك ، آلتنه امضا قویمق ، آنمق ، امضالمق .

Unter-schrift (امؤ) ㊾ امضا ، امضالمه ‖ برشیئك آلتنه یازیلان یازی .

Unter-setzen (فع متع) c. ㉑ (*sép.*) آلتنه قیامق، وضع ایتمك seinen Namen— آلتنه اسمی، امضاسی وضع ایتمك ‖ (فع متع) (*insép.*) آلتنه قونیلان برشیئله تجهیز وتزیین ایتمك ، آشاغیسنه قویمق، یاپیشدیرمق، علاوه ایتمك ، ذیل ایتمك ‖ آلتنه مسند ، آیاق اورمق ‖ unter-setzt (ص) ㉑ (بوی بوس حقنده) قیصه وطیقناز ، طوپوزکی، طوپاج ‖ کذا (مرا . Ge-drungenheit) .

Unter-mann ein ‖ اوزرینه رسم یاپیلەجق مشمعه زمین کچمك ، حاضرلمق — Bild— بررسمك زمینی، اساس بویالرینی یاپمق، اورمق .

Unter-mann (ام) ㉕ (ع) (ع) برنفرك آلتنده بولنان نفر ، صولندەکی نفر .

Unter-maß = Einmaß .

Unter-mauern (فع متع) a. ㉑ (*sép.*) کارکیر دیوارلی برشیئك آلتنه etwas einem Gegenstande— برشی وضع وتثبیت وعلاوه ایتمك ‖ (فع متع) (*insép.*) etwas— برشیئك آلتنه کارکیر دیوار ، تمل یاپمق ، دیوار تمل اوستنه آلمق .

Unter-mengen (فع متع) a. ㉑ (*sép.*) etwas— برشیئی برشیئك درونته قاریشدیرمق، برشیئه قاتمق ‖ (فع متع) (*insép.*) etwas mit etwas— برشیئی برشیئله خلط ایتمك ، قاریشدیرمق .

Unter-mischen (فع متع) a., c. ㉑ *sép.* و *insép.* = unter-mengen .

Untern یاخود : unter'n (عمو) = unter den .

Unter-nehmen (فع متع) b. ⑳ (مرا . nehmen) (*insép.*) تشبث ایتمك ‖ تجربه ایتمك ‖ zu Vielerlei auf einmal— برچوق ایشه بردن باشلامق .

Unter-nehmer (ام) a. ㊵ بر ایشه باشلایان، بر ایشی اوزرینه آلان ‖ متعهد ، ملتزم .

Unter-offizier (tsîre - ام) ㊳ (پیاده ویا سواری وطوبچی باش چاوشلرینه قدر اولان کوچوك ضابطان) اوروپا اردولرنده حقیقةً کوچوك ضابط اولان ، و بزده اونباشیدن بیوك وچاوشدن کوچوك اولان رتبەوبونك اصحابی ‖ فرانسزجه : قوربورال وآتلی اولان قطعاتده بریغادیه .

Unter-offiziers„ ... (ع) —dienst„ کوچوك ضابط خدمتی کورن اونباشی ، نفر ‖ thuer (ام) —schule (امؤ) کوچوك ضابط مکتبی .

Unter-ordnen (فع متع) و (فع مطا) sich— ㉑ b. (*sép.*) تابع قیلمق ، ایتمك ‖ تابع اولمق ، تبعیت ، مطابقت ایتمك .

Unter-reden (فع مطا) b. ㉑ (*insép.*) sich mit Jemandem— بریسیله قونوشمق ، کوروشمك ، لقردی ایتمك .

Unterricht (ام) ㊳ (ویریلان، تدریس ایدیلان) درس ، تعلیم (النان ، اوکره نیلان ، کوریلان) درس .

Unterrichten (فع متع وفع لا +) b. ㉑ (*insép.*) Jemand in etwas— برینه برشیدن درس ویرمك، برینه برشی تعلیم ایتمك، کوسترمك، اوکرتمك ‖ Jemand von etwas— برینه برشیدن معلومات ویرمك ، برشی خبر ویرمك ، سویلمك ‖ اخبار واخطار ایتمك .

Unterrichts„ ... —anstalt (امؤ) مدرسه ، درسخانه ، محل تعلیم وتدریس ‖ —ministe'rium (الا) معارف عمومیه نظارتی .

Unter-rinde (امؤ) ㊿ (نبا) آغاجلرك قبوغنی تشکیل ایدن قبوغك آلتنده بولنانی ، کتابیه .

Unter-rock (ام) ㉛ (Ober-rock کلەسنك مقابلی) (der Frauen)— قادینلرك ایچ انتاریسی، اتکلك، میسو .

(*sép.*) ㉑ a. (فع متع) **Unter-suchen**
etwas— برشيئى معاينه و تفتيش ايتمك ‖ تحقيق وتدقيق ايتمك، طوغرى اولوب اولمديغنه باقمق ‖ ايوجه كوزدن كچيرمك ‖ معاينه (عد) استنطاق ايتمك ، اجراى تحقيقات ايتمك .

Unter-than ㉑ (صـ) [unter-thun مصدرينك اسم مفعولى] تابع متبوع ، محكوم ‖ (ا م) ㊿ تبعه .

Unter-thänig ㉑ (صـ) =unter-than (صـ) ‖ مقام احترام وتواضعده : —ster Diener بندهٔ خاكپايلرى، كمترلرى .

Unter-theil (ا م (ا لا)) ㊳ قسم تحتانى، آشاغى پارچه ، آشاغيسى .

Unter-treten (فع لا —) ⑳ l. (*sép.*) آشاغى يه ايتمك ‖ (فع متع) باصه رق چوكرتمك ، كوچرتمك ، ييقمق ‖ (فع متع) (*insép.*) آياق آلتنه آلمق، آياغنك آلتنده چيكنمك ، ازمك ‖ ظلم ايتمك ، ازمك .

Unter-verdeck (ا لا) ㊳ (بحر) برنجى كوكرته .

Unter-wachsen (kss) (صـ) ㉑ (نادراً مستعملدر) برشيئك آلتنده بويومش، تشكل ايتمش ‖ mit Fett— آره سنه ياغ صوقمق .

Unter-wald (ا م) ㉕ (مرا . Unter-holz) .

Unter-wall (ا م) ㉛ (ع) سپر تحتانى .

Unter-wärts (حا) آشاغى يه طوغرى، آشاغى طرفه .

Unter-waschen (فع متع) ⑳ r. بر ابنيه نك عملى اويمق، آچمق .

Unter-weg(e)s (ـ) (حا) —sein يولده ، كلك اوزره اولمق ‖ —bleiben يولده ، يارم قالمق، واقع اولمامق .

Unter-weisen (فع متع) ⑳ o. (*insép.*)
Jemand— برينى تعليم ايتمك ، اوكرتمك ، برشيئه دائر معلومات درس ويرمك .

Unter-werfen (فع متع) ⑳ b. (*sép.*) آشاغى يه آتمق ، آلت طرفه دوشورمك ‖ (فع متع وفع مطا) آلت ايتمك ، (sich)— (*insép.*) تحت تبعيته وضبطنه كچيرمك ، تسخير ايتمك ، تسليم وتابع اولمق ، مغلوب ايتمك ، محكوم ايتمك .

Unter-winden (فع مطا) ⑳ b. (*insép.*) sich einer Sache— (مضاف اليه ايله) = sich einer Sache unter-fangen .

Unter-wölben (فع متع) ㉑ a. (*insép.*) آلتنه طونوز ، كمر اورمك .

Unter-zeichnen (فع متع) ㉑ b. (*sép.*) etwas— برشيئك آلت طرفنه (برشى) رسم ايتمك (فع متع) و sich— (فع مطا) (*insép.*) امضا ، امضاسنى آتمق، يازمق، ياپمق ‖ ich Unter-zeichnete(r) صاحب امضا (اولان بن) .

Unter-zeug (ا لا) ㊳ = Unter-kleider .

Unter-ziehen (فع متع) ⑳ f. (*sép.*) آشاغى يه، آلتنه چكمك ، سپر آلتنه ، اوسق اورتولى بر يره چكمك ، آلمق ‖ (چاشور والبسه حقنده) آلتنه كيك ، ايچنه كيك ‖ Leinwand— كاغد اوزرينه ترسيم اولنمش برسم وامثالى آلتنه بز ياپشديرمق، بويله برشيئى بزه چكمك ‖ (فع ...)

Unter-siegeln (فع متع) ㉑ a. (*insép.*)
etwas— برشيئى مهرلمك ، تمهير وتختيم ايتمك .

Unter-sinken (فع لا —) ⑳ a. (*sép.*) = unter-gehen باتمق؛ غروب ايتمك؛ طالمق، ييقيلوب دوشمك .

Unter-spülen (فع متع) ㉑ a. (*insép.*) صو ايله آلتنى دلك ، آچمق ‖ كذا (مرا. unter-waschen) .

Untersi (ـ) unter حرف جرينك مبالغه صورتى .

Unter-staats-sekretär (ا م) ㊳ ياخود ㊽ مستشار .

Unter-stadt (ا مؤ) ㉟ آشاغى شهر، آشاغى محله .

Unter-stecken (فع متع) ㉑ a. (*sép.*) آلت طرفه ، آشاغى يه صوقمق، قويمق، ادخال ايتمك ‖ برجسم مكملك جزؤ متممى مقامنده ادخال واجمال ايتمك ، علاوه ايتمك ‖ (ع) Soldaten— ديكر آلايلره توزيع وادخال ايتمك ‖ (فع متع) (*insép.*) mit etwas— آلت طرفه ، آلتنه قونيلان، ربط ايديلان ، صوقيلان برشيئله تزيين ايتمك ‖ ربط وعلاوه ايتمك .

Unter-stehen (فع لا —) ⑳ l. (*sép.*) آلت طرفده ، آلتده ، آشاغيده اولمق، بولنمق ‖ (فع مطا) sich —etwas zu thun (*insép.*) برشيئى ياپمق ، جرأت ايتمك ، ياپمغه قالقمق .

Unter-stellen (فع متع) ㉑ a. (*sép.*) (sich)— آلتنه (sich)— (وفع مطا) آشاغى طرفه قويمق، كنديني وضع ايتمك ، كيرمك، آلت طرفه اوطورتمق، قپالى بر يره قويمق، كيرمك ‖ einen Wagen— بر آرابه يى آرابه لغه چكمك ، قويمق ‖ (*sép.* و *insép.*) (فع متع) Jemandem ياخود : einer Sache etwas — برينك ويا برشيئك آلتنه برشى قويمق، وضع ايتمك ‖ (مجا) Jemandem برينك معيتنه ويرمك ، برينك معيتنده ، امرى تحتنده اولمق ، بولنمق ‖ unterstellt sein = (ا مؤ) Unter-stellung ‖ Hypothe'se .

Unter-streichen (فع متع) ㉑ (*insép.*) ein بركلمه نك آلتى چيزمك ، آلتنه (بر) چيزكى چكمك ‖ (Wort)— .

Unter-streuen (فع متع) ㉑ a. (*sép.*) آلتنه سرمك ، ياپمق ‖ (den Pferden) Stroh— بارگيرلرك آلتنه اوت سرمك ، ياپمق ، آتمق ‖ (*insép.*) سريمك ، صاچمق .

Unter-stützen (فع متع) ㉑ c. (*sép.*) ‖ etwas— برشيئك آلتندن دستك ، طياق ، پايند اورمق ‖ (فع متع) (*insép.*) مسند قويمق ، برشيئه استناد ايتديرمك ‖ Jemand— برينه مظاهرت ايتمك ، اعانه ايتمك ، ياردم ايتمك ‖ برشيئك ترقيسى ايچون اعانهٔ نقديه ده بولنمق ، نقد ايله حمايه ايتمك ‖ Jemand mit Rath und That— برينه هردرلو معاونتى دريغ ايتمامك ، برينه فعلا ولسانا ياردم ايتمك .

Unter-stützungs ... —trupp (ا م) (ع) استناد (طاقمى ، قطعه سى) .

(*insép.*) (فعـ متـ) آلتنه چكلمش ، كريلش برشيئله تجهيز وتزيين ايتمك ، بزمك ، آلتنه يايشدرمق ، تطبيق وتثبيت ايتمك ‖ (فعـ مطا) sich einer Sache— (مفعول اليـه) اوزرينه آلمق ، درعهده ايتمك ، برشيئك ، ايشك آلتنه ايچنـه كيرمك ‖ sich einer (Operatio'n)— كنديسنه برعمليات ياپديرمق ‖ چكمك .

Un-that (ـ ـ امؤ) (49) وحشت ، جنايت ‖ كوتو ايش ، شناعت ، تجاوز .

Un-thätig (ـ ـ صـ) (21) غير فعال ، عمل مانده ‖ ايشسز ، بوش ، مشغوليتسز ‖ جانسز ، بيروح .

Un-theilbar (ـ ـ صـ) (21) غيرقابل تقسيم ؛ آيرلماز ، بولونمز ، عديم الانقسام .

Un-theilnehmend (ـ ـ ـ صـ) (21) برشيئه اشتراك ايتميان ، اشتراكى اولميان .

Un-thier (ـ ا لا) (38) جسيم حيوان ، جنوار .

Un-thunlich (ـ ـ صـ) (21) ياپلماز ، ايشلنلماز ، غير قابل اجرا وايفا ، غيرممكن .

Un-tief (ـ صـ) (21) آزدرين ؛ كنارى آلچاق ، كنارسز .

Un-tiefe (ـ ـ ا مؤ) (53) (*sans pl.*) آز اولان درينلك ‖ (*avec pl.*) (بحر) صيغ محل ؛ قومصال ‖ (*av. pl.*) (ديبى بوجاغى اولميان درينلك) قعرناياب ، اوچوروم (كذا مجازى) .

Un-tilgbar (ـ ـ صـ) (21) سيلنماز ، چيقماز ‖ ممتنع التسكين ، اطفاسى غيرقابل ‖ هدم وتخريبى غيرقابل ‖ (بورج ، ديونات حقنده) غيرقابل تأديه ، اودنمسى مشكل .

Un-tödlich (ـ ـ صـ) (21) اولومى منتج اولميان ، اولميه‌جك صورتده ، اولمامك اوزره ، موجب تلف اولميان .

Un-tragbar (ـ ـ صـ) (21) كوتورلماز ، ثقلى ، طاشينمسى مشكل ‖ (البسه حقنده) كيلمز ، اكساسى ، تلبسى ممكن دكل ، اسكى .

Un-trennbar (ـ ـ صـ) (21) آيرلمسى مشكل ، آيرلماز ، سوكولماز .

Un-treu (ـ صـ) (21) غيرصادق ‖ (سوزنى ، يمينى) طوتميان ، كاذب .

Un-treue (ـ ـ ا مؤ) (51) عدم صداقت ‖ in der Liebe— محبتده صادق اولمامه ، ثبات ايتمامه ؛ محافظهٔ عفت ايتمامه ‖ خيانت ‖ (ضرمثل) —schlägt ihren eigenen Herrn خيانتلك صاحبنك باشنه اوغرار .

Un-trinkbar (ـ ـ صـ) (21) غيرقابل شرب ، ايچلماز ‖ ايچلمسى ممكن اولميان ، كوچ اولان ‖ شربه صالح اولميان .

Un-tröstbar (ـ ـ صـ) (21) تسلى قبول ايتميان ، متسلى اولميان ‖ تسليسى مشكل = un-tröstlich .

Un-tröstlich (ـ ـ صـ) (21) غيرقابل تسلى ، پك زياده مأيوس ، مغموم ومكدر ‖ انسانى آزمتسلى قيلان ، تسليتبخش اولميان .

Un-trüglich (ـ ـ صـ) (21) آلداتماز ‖ قطعى ، صحيح ، امنيتلى .

Un-tüchtig (صـ) (21) قابليتسز ، قادر اولميان ، اهميز ، بجريكسز ، كوشك ، نافله ايشه يارامز .

Un-tugend (ـ ـ ا مؤ) (49) لكه‌ليك ، ناموسسزلق ، نقيصه ، عفت واستقامتسزلك ، طوغرى اولمامه ، فضائل اخلاقه مغاير اولان شى ، حال .

Un-überdacht (ـ ـ ـ صـ) ، un-überlegt = (ـ ـ ـ صـ) ايكيسيده : (صـ) (21) un-bedacht .

Un-übersetzt (ـ ـ z ـ صـ) (21) ترجمه اولنمامش .

Un-überwindlich (ـ ـ ـ صـ) (21) (اشخاص حقنده) غلبه اولنماز ، آلت ايدلماز ، قارشوسنه چيقلماز ؛ يوله كتورلماز كسه ‖ (مشكلات حقنده) رفعى ، برطرف ايدلمسى مشكل ويا ناقابل ‖ (ع) (استحكامات وقلاع حقنده) ضبطى غيرقابل ، ممتنع التسخير .

Un-überwunden (ـ ـ ـ صـ) (21) مغلوب وتسخير ايدلمامش ، ضبط اولنه‌مامش ، برطرف ايديله‌مامش ، ينيله‌مامش ، كم آلماز (صورتده) .

Un-unterbrochen (ـ ـ ـ صـ) (21) (على الدوام) بلا فاصله ، بلا انقطاع ، بردوزيه ، آردى آره‌سى كسلمكسزين ؛ تمز توكنمز .

Un-ver-änderlich (ـ ـ ـ صـ) (21) دكشمز ‖ غيرقابل تغيير وتعديل ‖ بوزولماز ، صاغلام ، غير متحول .

Un-ver-antwortlich (ـ ـ ـ صـ) (21) (اشخاص حقنده) غير مسئول ، كنديسندن صوروب سؤال ايده‌جك اولميان ‖ (اشيا حقنده) عفو وصفحى غير ممكن ، عفو اولنماز .

Un-verbesserlich (ـ ـ ـ صـ) (21) (اشخاص حقنده) اصلاحى غيرقابل ، اصلاح اولماز ، يوله كلمازكسه ‖ ايشى بتمش آدم ‖ (اشيا حقنده) اصلاح واكمالى غيرقابل ‖ خصوصيله : غيرقابل اصلاح اراضى ‖ (دها مكمل اولمسى ممكن اولميان ، آرتق اصلاح واكماله حاجت براقميان) فوق العاده مكمل ، اكمل .

Un-verbindlich (ـ ـ صـ) (21) مجبورى اولميان ، باغليان ‖ ظرافتسز ، نزاكتسز ، اركانسز ، قبا .

Un-verbürgt (ـ ـ صـ) (21) تأمين ايدلمامش ؛ كفالتسز ‖ (حوادث وخبرلر حقنده) (die Nachricht) ist noch— بوخبر هنوز تأييد ايدلمامشدر .

Un-verdaulich (ـ ـ صـ) (21) هضمى سهيل اولميان ، هضم اولنماز ، بطئ الهضم .

Un-verdaut (ـ ـ صـ) (38) هضم ايدلمامش ، اولمامش ، ايچدن (كذا مجا) خام .

Un-verdient (ـ ـ صـ) (21) مستحق اولميان ، حقسز ، استحقاقسز ‖ —er Weise حقسز اوله‌رق ، بلا استحقاق ، لايق اولمدن .

Un-verdrossen (ـ ـ صـ) (21) بلا فتور ، يورلماز ، بيقماز ، ثباتلى ، صبر ومتانتله .

Un-vereinbar (ـ ـ صـ) (21) (برشيئله) جمع وتأليفى قابل اولميان ، بربره كتورلمسى مشكل ، ممتنع الامتزاج ‖ (اشيا حقنده) بربرنه اويميان .

Un-vergeßlich (ـ ـ صـ) (21) اونودلماز ، اونودلمسى مشكل ، غيرقابل ، خاطردن چيقماز ‖ Das wird mir —bleiben بونى بن اصلا خاطرمدن چيقارميه‌جغم ، بونى بن هيچ اونوتميه‌جغم ، اصلا اونوده‌ميه‌جغم .

Un-verheiratet (ـ ـ ـ ص) (٢١) un-ver-ehelicht = بکار ، اولنمامش ، (نسا حقنده) باکر ، قیز ، دها قوجه یه وارمامش ، باشندن نکاح کچمه‌مش .

Un-vergleichbar (ـ ـ ـ) ، un-vergleichlich (ـ ـ ـ) ایکیسیده (ص) (٢١) آخرله مقایسه اولنه‌ماز ، اشسز ، مانندی یوق ، حددن افزون ، برداته .

Un-verhofft (ـ ـ ـ ص) (٢١) مأمول وامید ایدلیان ، بکلنلیان ، انتظار اولنمیان ، اومولمقسزین ، امیـد وانتظار ایدلمکسزین .

Un-verholen (ـ ـ ـ ص) (٢١) کیزلنمیان ، آچیقدن آچیغه ، طوغریدن طوغری یه ، طوغریجه ، دوبره دوبره .

Un-verjährbar (ـ ـ ـ ص) (٢١) (عد) مرور زمانله اسقاطی ممکن اولمیان .

Un-verkennbar (ـ ـ ـ ص) (٢١) طانیماق غیر ممکن ، انکاری غیرقابل ، آشکار .

Un-vermählt (ـ ـ ص) (٢١) = un-ver-ehelicht .

Un-vermeidlich (ـ ـ ـ ص) (٢١) غیر قابل اجتنـاب ، چاره‌سز ، مقدر ، نصیب .

Un-vermuthet (ـ ـ ـ ص) (٢١) ظن اولنمـاز ، ظن ایدلیان ، بکلنلیان .

Un-verschämt (ـ ـ ـ ص) (٢١) اوتانماز ، حیاسز ، عارسز ، یوزسز ، کستاخ ، صیقلماز .

Un-versehen (ـ ـ z ـ ص) (٢١) (صفت اوله‌رق نادر الاستعمالدر) بکلنلمکسـزین ، آنسزین ، نا کهانی ‖ = un-absichtlich ‖ s — (حا) ارتجالاً ، بلاتدارك ، حاضرلنمدن ‖ بلا نیت وقصد .

Un-versehrbar (ـ ـ z ـ ص) (٢١) ضرره اوغراماز ، زیان کورمز .

Un-versehrt (ـ ـ z ـ ص) (٢١) الـسورلمامش ، طوقانلمامش ، قیزکبی ، یکی ، بوزلمامش ، لکه‌سز ، تمام .

Un-versichert (ـ ـ z ـ ص) (٢١) تأمین‌ایدلمامش ، تحت امنیته آلنمامش .

Un-versiegelt (ـ ـ z ـ ص) (٢١) مهرله قپادلمامش ، آچیق ‖ مهرسز .

Un-versöhnt (ـ ـ z ـ ص) (٢١) بارشمامش ، بارشمقسزین ، طارغین .

Un-versorgt (ـ ـ z ـ ص) (٢١) واسطه ومدارتعیشی اولمیان ، استقبالی تأمین ایدلمامش .

Un-verstand (ـ ـ ص) (٢١) عقلسزلق ، کج اندیشلك ، بدلالق ، دلیلك ، دوشنمامزلك .

Un-verständig (ـ ـ ـ ص) (٢١) غیرمدرك ، فرق وتمییزه مقتدر اولمیان ‖ آکلاشلماز ، غیر عاقلانه ، نا معقول ، عقله موافق اولمیان .

Un-verständlich (ـ ـ ـ ص) (٢١) آکلاشلماز ، عقل ، سر ایرماز ، نه اولدیغی بیلنماز ‖ آچیق وواضح اولمیان .

Un-versucht (ـ ـ z ـ ص) (٢١) نیت ومرام ایدلیان ، ایدلمکسیزین ، تشبث ایتمدیکم ، ich habe Nichts — gelassen ‖ باش اورمادیغم شی قالمدی ، هر برواسـطه یه مراجعت ایتدم ؛ هپسنی یاپدم ، تجربه ایتدم .

Un-vertheidigt (ـ ـ ـ ص) (٤٢) حمایه ایدلمامش ، محافظه ومدافعه‌سز ، متروك .

Un-vertheilt (ـ ـ ص) (٢١) تقسیم وتوزیع ایدلمامش ، آیرلمامش ، تمام .

Un-verwahrt (ـ ـ ص) (٢١) باقلمامش ، باشی بوش .

Un-verwandt (ـ ـ ص) (٢١) ثابت ، (حا) ثبات ایله ، دونمکسیزین ، چورلمکسیزین ، غیر متغیر ، بلا تبدل ‖ feine Blicke — auf etwas richten کوزنی برشی‌اوزرینه دیکوب آییرمامق ، برشیئه دقتله باقمق .

Un-verwehrt (ـ ـ ـ ص) (٢١) ممنوع اولمیان ، مساغ اولان ‖ es ist Ihnen — zu . . . . . . ده سربستسکز ، مساغ وار .

Un-verweigerlich (ـ ـ ـ ص) ردی ممکن اولمیان .

Un-verweilt (ـ ـ ـ حا) کجکمدن ، بلا اضاعهٔ وقت ، درحال .

Un-verwelk-lich (ـ ـ ـ ص) (٢١) صولمز ‖ دائماکوزل ، هردم تازه ، اولمز .

Un-verweslich (ـ ـ ـ ص) (٢١) بوزلماز ، ناقابل‌فساد ، چورومز ، غیرقابل‌تفسیخ ، تعفن ایتمز .

Un-verzagt (ـ ـ ـ ص) (٢١) قورقماز ، کوزی ییلماز ، جسارتی قیرلماز .

Un-verzollt (ـ ـ ـ ص) (٢١) (تجا) کمرکی الـنمامش ‖ کمرك معامله‌سی بیتمامش ، بلاکمرك .

Un-verzüglich (ـ ـ ـ ص) (٢١) درحال ، درعقب اولان ، (حا) = un-verweilt .

Un-vollbracht (ـ ـ ص) (٢١) ناتمام ، ناقص ، بیتمامش ، اجرا ایدلمامش ، میدانه کلمامش .

Un-vollendet (ـ ـ ـ ص) (٢١) صوکنه ایرمامش ، ناتمام ، اکسیك ، غایه‌یه وارمامش .

Un-vollständig (ـ ـ ـ ص) (٢١) تکمیل‌دکل ، بیتمامش ‖ مکمل دکل ، قصورلی ‖ (غرا) ناقص ‖ (متعددجلددن مرکب کتاب حقنده) ناتمام .

Un-vollstreckt (ـ ـ ص) (٢١) موقع اجرایه قونلمامش ، اجرا ایدلمه‌مامش .

Un-vollzählich (ـ ـ ـ ص) (٢١) تمام اولمیان ، ناقص العدد ، اکسیك .

Un-vollziehbar (ـ ـ ـ ص) (٢١) اجراسی ، یاپلمسی ممکن اولمیان .

Un-vor-aussehbar (ـ ـ ـ ـ ص) (٢١) اولجه کشف وتخمین ممکن اولمیان .

Un-vorbereitet (ـ ـ ـ ـ ص) (٢١) حاضر اولمیان ، حاضرلنمیان ‖ حال اوله‌رق : حاضرلنمقسیزین ، بلا تدارکات .

Un-vorsichtig (ـ ـ ـ ص) (٢١) کوزی‌قپالی ، کورکورینه ، بلا تقید ، دقتسز ، غیرعاقلانه ، غیرمدبرانه .

Un-vortheilhaft (ـ ـ ـ ص) (٢١) فائده‌سز ، محسناتی اولمیان .

Un-wägbar (ـ ـ ص) (٢١) (حکمه) غیرقابل الوزن .

Un-wahr (ـ ص) (٢١) غیرصحیح ، دوزمه ، اویدیرمه ‖ (اشخاص حقنده) طوری جعلی ، مرائی ، ریا کار .

Un-wahrheit (ـُـَ ا مؤ) ㊾ (*sans pl.*) برروایت وحکایه‌نك عدم صحتی ‖ (*av. pl.*) یالان، طولاب، دوزمه، خیال، وهم .

Un-wahrnehmbar (ـــُـَ ص) ㉑ غیر محسوس .

Un-wahrscheinlich (ـُـَـَ ص) ㉔ طوغری‌یه بکزه‌میان، غیرمحتمل، کندوسنه پك احتمال ویریله‌میان .

Un-wandelbar (ـــُـَ ص) ㉑ غیرمتحرك، برقرار، ثابت، دائمی، باقی، فانی اولمیان، خلل پذیر اولمیان، زوال بولمیان ‖ بعضاً (غرا) تصریف اولنمیان، غیرمنصرف .

Un-wehrhaft (ـُـَ ص) ㉔ مدافعه‌سز، آغیزسز، دلسز .

Un-weib (ـُـَ ا لا) ㉗ مکروه، منفورقاری، قادینه بکزه‌میان قاری، جانوارکبی شی، ارککه بکزرقادین .

Un-weigerlich (ـُـَـَ ص) ㉑ مخالفتسز، منقاد‖ —er Gehorsam اطاعت کامله .

Un-weise (ـُـَ)، un-weislich (ـُـَ) ایکیسیده: (ص) ㉑ غیر عاقلانه، جاهلانه، حکیمانه اولمیان، (حا) جاهلجه‌سنه .

Un-weit (ـَ حا)، کذلك مضاف ومفعول الیه آلور (حرجر) = un-fern .

Un-werth (ـَ ص) ㉑ نالایق، ناروا، ناسزا، مناسب اولمیان، نامستحق‖ نادراً: قیمتسز، اعتبارسز، دکرسز‖ (ا م) ㊳ قیمتسزلك، دکرسزلك، اهمیتسزلك .

Un-wesen (ـُـَ ا لا) b. ㊵ (*sans pl.*) = Un-fug ‖ قوجه‌مان، ایری، دیو کبی انسان، حیوان، علی العجائب .

Un-wesentlich (ـُـَـَ ص) ㉑ اساسی اولمیان، تفرعات صره‌سنده، قبیلندن اولان .

Un-wetter (ـُـَ ا لا) a. ㊵ فنا هوا ‖ فورطنه، بورا .

Un-wichtig (ـُـَ ص) ㉑ مهم اولمیان، اهمیتسز .

Un-widerruflich (ـُـَـَـ ص) ㉑ کری آلنه‌ماز، فسخ اولنه‌ماز، بوزیله‌ماز ‖ (مأموریت حقنده) صاحبی عزل اولنه‌ماز، لاینعزل اولان .

Un-widersetzlich (ـُـَـَـ ص) ㉑ = un-widerstehlich .

Un-widerstehlich (ـُـَـَـ ص) ㉑ مقابله، مقاومت اولنه‌ماز، ایدیله‌ماز .

Un-wille(n) (ـُـَ ا م) b. ㊵، ㊽ (*sans pl.*) اغبرار، انفعال، حدت، غضب .

Un-willfährig (ـُـَـَ ص) ㉑ خاطرنواز اولمیان .

Un-willig (ـُـَ ص) ㉑ مغبر‖ Jemand— machen برینی مغبر ایتمك، حدتلندیرمك، کوجندیرمك‖ über etwas, Jemand— werden برشیئه، برینه مغبر اولمق، قیریلمق ‖ استه‌مایش، مخالفت .

Un-willkürlich (ـُـَـَ ص) ㉑ استه‌میه‌رك، غیر اختیاری .

Un-wirsch (ـُـَ ص) ㉔ صورتسز، عکسی، ترس، عبوس، لعنت .

Un-wirtschaftlich (ـُـَـَ ص) ㉑ اداره‌سنی بیلمیان‖ اوینی اداره ایده‌میان .

Un-wissend (ـُـَ ص) ㉑ جاهل‖ وقوعبولان برشیدن خبری اولمیان، معلوماتی اولمیان .

Un-wohl (ـَ ص) ㉔ راحتسز, mir ist—, ich bin— راحتسزم، برخوشلغم وار، کیفم یوق . ich fühle mich—

Un-wohl-sein (ـُـَ ض) ㉔ راحتسزلق، کیفسزلك، نامزاجلق .

Un-würdig (ـُـَ ص) ㉑ (مضاف الیه) —(einer Sache)— برشیئه نالایق، نامستحق .

Un-zahl (ـَ ا مؤ) (68) eine— نهایتسز برمقدار، بر آلای، سوری .

Un-zahlbar (ـَـَ ص) ㉑ پاره‌سی‌ویرلماز، تأدیه اولنماز، هنوز وقت تأدیه‌سی کلمامش .

Un-zählbar (ـَـَ)، un-zählig (ـُـَ) ایکیسیده: (ص) ㉑ لایعد ولایحصی، صاییسز، حسابسز .

Un-zähmbar (ـَـَ ص) ㉔ موانست ایتدیریله‌میان، آلشدیریله‌میان، وحشی ‖ یاتیریله‌میان، ضبط اولنه‌میان .

Un-zart (ـَ ص) ㉑ نازك، نازین، تربیه‌سی اولمیان، قبا .

Unze (ـَ ا مؤ) ㉑ لاتینجه u'ncia] اوفق ثقلت میزانی، سکز درهم وزنی ‖ [روجه lynx دن مأخوذ فر] (تا طبیعیه) (برتیجی حیواناتدن پارس دینیلانك کوچوکی) یوز.

Un-zeit (ـَ ا مؤ) مخالف، مناسبتسز، کوتووقت .

Un-zeitig (ـُـَ ص) ㉔ وقتسز اولان، مناسبتسز برزمانه تصادف ایدن، عکسی بروقته راست کلان ‖ خام، اولمامش، ایرمامش، e Früchte— خام، وقتسز میوه ‖ وقتندن اول طوغان، دنیایه کلان‖ (میوه حقنده) کماله ایرمامش، خام قالمش میوه .

Un-zerbrechlich (ـُـَـَ ص) ㉑ قیرلماز، غیرقابل انکسار، طاغلماز .

Un-zerlegbar (ـَـَـَ ص) ㉑ خصوصیله (کیمیا) ترکیبی بوزلمیان، حل اولنه‌میان .

Un-zersetzbar (ـَـَـَ ص) ㉑ (کیمیا) = un-zerlegbar.

Unzial„ ... (ـَ...)(ـُ)(ـَ) —buchstabe (ا م) زمان قدیمك مزار طاشلریله ابنیه وآثار سائره‌سنده قوللانیلان ایری قالین یازی حرفی .

Un-ziemend، un-ziemlich ایکیسیده (ـُـَ) (ص) ㉑ یاقیشمیان، مناسب، لایق اولمیان .

Un-zier (ـُـَ ا مؤ)، ㊾ (*sans pl.*) Un-zierde (ـُـَ امؤ) ㉑ برشیئك زینتی، یاقیشیغی، طادینی قاچیران کمسه.

Un-zierlich (ـُـَ ص) ㉑ غیرظریف، خوش اولمیان، زینتسز، لطافت وظرافتدن بری .

Un-zinsbar (ـُـَ ص) ㉑ جزیه کذار اولمیان، ویرکی ویرمیان، ویرکوسز؛ فائض ویرمیان، کتیرمیان .

Un-zivilisi(e)rt (ـُـَـvـَ ص) ㊳ تمدن ایتمامش، مدنی دکل، باربار .

Un-zucht (ـَ ا مؤ) ㊾ (جمعی نادردر) عفتسزلك، ناموسسزلق، فحش ‖ تربیه‌سزلك، عارسزلق .

Un-zufrieden (ـُـَـَ ص) ㉑ خشنود وراضی، ممنون اولمیان‖ (ضرمثل) der Unzufriedene hat nie genug کوکل خوشلغی قناعتله اولور .

Un-zufriedenheit (ـ‿ـ‿ ا مؤ) (49) عدم ممنونیت، عدم خشنودیت ، قناعتسزلك .
Un-zugänglich (‿‿ـ‿ ص) (21) (اشخاص واشیاحقنده) یاننه واریله‌ماز ، تقربی محال ، کندیسیله کوریشیله‌ماز ، کمسه ایله کچنماز ، امتزاجسز .
Un-zulänglich (‿‿ـ‿ ص) (21) غیرکافی .
Un-zulässig (‿‿ـ‿ ص) (21) قبول ایدلماز، اولنه‌ماز .
Un-zünftig (‿‿‿ ص) (21) اصناف طاقمندن بریشـه منسوب اولمیان .
Un-zureichend (‿ـ‿ـ‿ ص) (21) غیرکافی .
Un-zuträglich (‿ـ‿ـ‿ ص) (21) نفعی ، فائده‌سی آز ‖ مضرصحت .
Un-zuverlässig (‿‿‿ـ‿ ص) (21) امین دکل، ایشان اولماز ، شبهه‌لی ، غیرصادق ‖ (اشخاص حقنده) غیر معتمد ‖ دقتسز ، مقید اولمیان .
Un-zweckmäßig (‿ـ‿‿ ص) (38) مقصده ، مصلحته ، احتیاجه موافق اولمیان .
Un-zweideutig (‿ـ‿ـ‿ ص) (21) (شبهه‌لی ، نکته‌لی ، مبهم ، ایکی طرفه چکیلور اولمیان) آچیق ، واضح ، عیان ، طوغری طوغری .
Un-zweifelhaft (‿‿ـ‿ ص) (21) شبهه‌سز ، داعیٔ شبهه اولمیه‌جق صورتده ، محقق ، صاغلام .
Upas (‿ـ ا لا) (*inv.*) [مالایجه = Gift] اوپاس دینیلان زهر نباتی .
Üppig (‿‿ ص) (21) [قدیم آلمانجـه uppic leer] (نباتات‌حقنده) برکتلی، مبذول، بول (کذا مجازی) ‖ زنکین، بول ، چوق، مبذول ، کور ، کمراه ‖ ihr —er Wuchs آنك (مؤنث) قامت لوندانه‌سی‖ شهوت انکیز، حظوظات‌نفسانیه‌یی تحریك‌ایدر، طومبول‖ ذوق وصفاده پویان‌اولان‖ —es Mahl برکتلوطعام‖ طنطنه‌یی‌سور ‖ متکبر، متعظم .
Ur (ـ ا م) a. (42) ، —e (‿ـ ا م) (52) (تاطبیه) = Auer .
Ur „ ... (ـ ...) کلمه اوکنه وضع اولنان اداتدن اولوب (*insép.*) فعل ، صفت ویا اسمله برلکده کلور ‖ —begriff (ا م) فکر ابتدائی، اصلی، اولی‖ —alt پك اسکی، پك‌قدیم.
Ur-ahn (ـ ـ ا م) (51) ، —e (‿ ـ ـ ا مؤ) (53) —herr (‿ ـ — ام) (51) ، —frau (ـ ـ — امؤ) (49) دده‌نك ویابیوك والده‌نك پدری، والده‌سی، جداکبر، جدهٔ کبری.
Ural (ـ‿ ا خا م) (56) (جغر) der— اورال‌طاغلری.
Ur-alt (‿ ـ ص) (21) پك قدیم، پك اسـکی برزمانه مخصوص ، منسوب ، پك یاشـلی .
Uran (ـ‿ ا لا) (38) (*sans pl.*) (کیمیا) (اورانیوم دینیلان معدنك حمضی) اوران .
Urania (‿(‿) ـ‿ ا خا مؤ) (51) (مفردی کذلك (49)) (اسا) (اساطیرده معارفك حامیه‌لری اولان پریلردن علم‌نجوم وفلکیات حامیه‌سی) اورانیا .
Uranus (‿‿ـ ا خا م) (*inv.*) (اسا وهیئة) اورانوس.
Urä-us-Schlange (‿‿‿ـ ا مؤ) (53) (تا طبیه) (مصرك زهرلی یـیلانی ، اکثریت اوزره قدیم مصر قرالیتی علامتی) اوره .
Urban (ـ‿ ا م) (56) [لاتینجه] خصوصیله پاپالرك اسمی، اوربن .
Urban (ـ‿ ص) (21) [لاتینجه] نازك ، ظریف، نزاکتلی، تربیه‌لی ، چلبی ، جنتلمن :
Ur-bar (ـ‿ ص) (21) [ادات ابتدائی er ایله bären = tragen] (زرا) (ترلا حقنـده) ایشلنمش ، سورلمش ، اعمار ایدلمش ، قابل زراعت ‖ —machen بوش، خالی‌ترلایی آچمق .
Ur-bewohner (‿ـ‿ـ ا م) a. (40) اصل اهالیسی ، سکنهٔ قدیمه‌سی، برنجی‌سکنه‌سی(برمحلك، مملکتك، اراضینك) .
Ur-bild (‿ـ ا لا) (27) شکل وقیافت اصلی، اصل .
Ur-bino (‿ـ‿ ا خا لا) (56) (ایتالیاده) اوربینو ، اوربین شهری .
Ur-deutsch (ـ‿ ص) (21) = Kern-deutsch .
Ur-einwohner (‿ـ‿ـ ام) a. (40) = Ur-bewohner.
Ur-eltern (‿‿ـ جمع) (*inv.*) unsere— . اك برنجی اجدادمز (حضرت آدم وحواع م) .
Ur-fehde (‿‿ـ ا مؤ) (53) قرون وسطاده اخذ انتقام ایتمامك ایچون ایدیلان یمین ، ویریلان یسا .
Ur-gebirge (‿‿‿ـ ا لا) a. (40) (طبقات الارضده) اراضیٔ ابتدائیه .
Urgi(e)ren (‿ـ gh ‿ فعه متع) a. (21) [لاتینجـه] etwas— برشی اوزرینه اصرار ایتمك ، ابرام والحاح ایتمك .
Ur-heber (‿‿ـ ا م) a. (40) [قدیم آلمانجه urharp ، Ur-sache] —in (ا مؤ) (50) برشیئك فاعلی ، مسببی ، برشیئی میدانه ، وجوده کتیرن (ارکك قادین) .
Urin (ـ‿ ام) (21) (*sans pl.*) [لاتینجه] ادرار ، بول، چیش ، سیدیك .
Ur-komisch (‿‿ـ ص) (21) پك تحف ؛ نهایتـدرجه صویتاری .
Ur-kraft (‿‿ ا مؤ) (49) قوهٔ ابتدائیه ، اصلیه .
Ur-kunde (‿‿ـ ا مؤ) (53) (عد) حجت ، سـند ، اوراق (رسمیه) ، اوراق مثبته ، برات ‖ علامت ، نشانه ‖ اثبات ، شهادت .
Ur-laub (ـ ـ ا م) (38) [قدیم آلمانجـه ur-loup Erlaubniß zum Weggehen] اذن ، رخصت ‖ auf— sein اذنلی اولمق ؛ —nehmen (برمحله کیتمك اوزره) اذن آلمق .
Ur-lauber (‿‿ـ ام) a. (40) (ع) = Beurlaubte(r).
Ur-mutter (‿‿ـ امؤ) (مفردی *inv.*، جمعی ...mütter) برنجی، ایلك ، (اصل) والده .
Urne (‿‿ ا مؤ) (53) [لاتینجه] اسکیدن صو دستیسی وصوالهه‌لری‌ویرکوسی‖ کول‌قابی، مزارطاشلرنده اولوم‌اشارتی‖ پیانقو، قرعه‌لرده دروتـه تومرو ، یوارلاق، انتخاب پوصله‌سی وضع اولنان قاوانوز ، قواطه ‖ صاقسی‖ (کذا =Tod) .
Ur-ochs (kss ‿ ـ ا م) (50) (مرا. Ochs) (تاطبیه) = Auer .
Ur-sache (‿‿ z ـ ا مؤ) (53) سبب ‖ سـبب علت ، موجب ، باعث .
Ur-sage (‿ـ z ـ ا مؤ) (53) روایت ، قول قدیم .

Uruguay (- gouâ'i -- ا حا لا) (50) (جغر) (آمریقای جنوبیده) اوروغوآی حکومتی .

Ur-ur„ ... (‥‥-‥) —alt (صـ) پك اسكی .

Ur-volk (ـ ا لا) (25) بر یرك (اسكی ، قدیم ملتی) ‖ الك اولكی ملت .

Ur-wald (ـ ا م) (25) اسكی اورمان .

Ur-wesen (ـ ا لا) b. (40) موجودات اولیه ، مادهٔ ابتدائیه ، عنصر اصلی .

Ur-zustand (ـ ا م) (31) حال ابتدائی .

Ur-zweck (ـ ا م) (38) اصلی ، مرام وفكر ابتدائی .

Uso (ـ ا م) (مفردی (*inv.*) ، جمعی Usi) (تجا) [ایتا] پولیچه وعدهسی .

Usukapi(e)ren (ـــــ فعـ متعـ) a. (21) [لاتینجه] (عد) مرور زمان ایله (حق) قزانمق .

Usurpator (ـ ا م) (43) غاصب ، زوربا ، فضولی .

Usurpi(e)ren (ـ فعـ متعـ) a. (21) [لاتینجه] جبراً ، زوربالقله غصب ایتمك ، زورله آلمق ، فضولاً ضبط ایتمك .

Usus (ـ ا م) (*inv.*) (*sans pl.*) [لاتینجه] = Gebrauch .

Utan(g) (ـ ا م) (31) = Orang-utan(g) .

Utensili-en (ـ(ـ) ـ جمع) (*inv.*) [لاتینجه] آلات ، وادوات .

Uterus (ـ ا م) (57) [لاتینجه] (تشر) = Gebär-mutter .

Utika (ـ ا خا لا) (56) (جغر) قدیمده آفریقاشهرلرندن اوتیقا ، اوتیق ‖ (ـ you' تلفظ اولنورسه) آمریقای شمالیده اوتیقا شهری .

Utilitari-er (ـ(ـ) ـ ا م) a. (40) هرشیدن اول كندی منفعتنی كوزهدن ، منفعتپرست .

Utopie (ـ ا مؤ) (53) [روم] اوهام ، خیال باطل (مرا . Hirn-gespinst) .

Uzbeken (ـ جمع م) (*inv.*) (تاتار اقوامندن) اوز بكلر .

Ur-schrift (ـ ا مؤ) (49) خط قدیم ، اصلی ‖ (عدلیهده الیوم Original كلمهسندن دها زیاده مستعملدر) نسخهٔ اصل ، بر یازینك مسودهسی ، اصلی ‖ برمؤلفك كندی خط دستی (ایله یازلمش اولان نسخهٔ اصلیه) .

Ur-sitz (ـ ا م) (38) = Stamm-sitz .

Ur-sprung (ـ ا م) (31) (بر آقار صوپك باشلدیغی ، چیقدیغی محل) منبع ، باشی ‖ (مجا) برشیئك اساسی ، صدور ایتدیکی یر ، اصل ، منبع ‖ بدایت ‖ میدانه ، وجوده كلیش .

Ur-sprünglich (ـ و ـ صـ) (24) اساسی ، اصلی ، قدیم ‖ (حا) اساساً ، فی الاصل ‖ —aus Deutsch-land herstammen فی الاصل آلمانیادن چیقمق ، خروج وصدور ، ظهور ، نشئت ایتمك ‖ منبعی آلمانیا اولمق .

Ur-stracks (ـ حا) = ur-plötzlich بردنبره .

Urtel ، كذا **Urthel** ایكیسیده : (ـ ا لا) a. (40) = Ur-theil .

Ur-theil (ـ ا لا) (38) [قدیم آلمانجه urteil] حكم ، قرار ‖ ein —fällen برحكم ویرمك ‖ meinem —nach بنم محاكمهمه ، قرارمهكوره ، بنم حكممجه ، فكرمجه ‖ برمحكمهنك ویردیكی قرار ، حكم ‖ sich selbst sein—sprechen (بالذات اقرار جرم ایتمكله) حكم كیمك ‖ Jemandem das— sprechen بری حقنده حكم ویرمك (خصوصیله اعدام ایچون) ‖ nach dem —der Sach-verständigen ارباب وقوف ، اهل خبرهنك حكم وقرار وفكرلرینه كوره ، نظراً .

Ur-theilen (ـ ـ فعـ لا +) a. (21) [Ur-theil] حكم ایتمك ، قرارینی ویرمك ‖ nach seinen Reden— سوزندن استخراج ایتمك ، سوزینه نظراً حكم ایتمك ‖ nach seiner Sprache zu— سوزینه ، دیشنه باقیلورسه ، باقیلنجه .

Ur-theils„... (‥‥-ـ) —fähig (صـ) اهل وقوفدن ‖ قوهٔ محاكمهسی ، قوهٔ ممیزهسی اولان ‖ —vermögen (ا لا) = —Kraft (ا مؤ) قوهٔ محاكمه ، قوهٔ ممیزه .

Ur-typus (ـ ا م) (45) = Ur-bild .

V.

V. (ـ ا لا) (53) آلمان الفباسنك یكرمی ایكنجی حرفی واون یدنجی صداسزحرفی اولوب : " فاو „ تلفظ اولنور ‖ صورت مختصرهسی v. = von ‖ = Vers ‖ (شمندوفر حركت اعلانلرنده) V اولهرق (آلافرانغه كیجه ساعت اون ایكیدن اولهین اون ایكی‌یه دكین اولان‌وقت اولوب‌اویلهدن اول وقتی ارائه ایدر) ‖ v. M. = vorigen Monats ‖ v. J. = voriges Jahr كچن سنه .

Vagabund (ـ - - v ا م) (51) ، نادراً (38) [لاتینجه] آواره ، سرسری ، در بدر ، چاپقین .

Vagabundi(e)ren (ـ ـ - - v فعـ لا ±) a. (21) آواره ، سرسری ، باشی بوش كزمك ، چاپقینلق ایتمك .

Vakant (ـ v صـ) (24) [لاتینجه] (برموقع حقنده) منحل ، بوش ، آچیق .

Vaccini(e)ren (kss ـ v ـ ـ فعـ متعـ) a. (21) [یكی لاتینجه] = impfen .

Vademekum (ـ ـ v ا لا) (56) جیبده طاشینان شی ‖ رساله .

Vag (ـ v صـ) (24) مبهم ، غیر معین ، شبههلی ، بوش ، معناسز .

Vakanz (ـَ v ـ ١ مؤ) ㊾ [لاتينجه] منحليت ؛ محلوليت ‖ Fe'ri-en .

Vakat (ـَـ v ـ ص) ㉔ بوش، آچيق ‖ (مأموريت حقنده) منحل، كسه طرفندن اشغال ايدلميان ‖ ناموجود .

Vakuum (ـَـ v ـ ١ لا) ㊳ [لاتينجه] (حكمه) خلا ، بوشلق.

Vale (ـَ v ـ حرند) [لاتينجه] اللهه اصمارلدق ! آديو !

Valerian (ـ(ـ) v ـ ـ ١ خا م) ㊻ ، —us (*inv.*) روما ايمپراطورلرندن : والعريان .

Valet (ـَ v ـ كذلك ـَ v ـ ١ لا) ㊻ [لاتينجه vale'te ‖ اللهه ، ربى يه امانت اولوك !] اللهه اصمارلدق ، آديو .

Validi(e)ren (ـَـ v ـ ـ فعه متعه) a. ㉑ [لاتينجه] قيتدار قيلق ، تأمين ، رسمآ ابقا ايتمك ، تصديق ايتمك .

Valuta (ـَـ v ـ ١ مؤ) ㊹ [لاتينجه] (تجا) قيمت ، دكر ، اعتبار اقچه ، پياسه (فيئاتى) .

Valuti(e)ren (ـَ ـ ـ v) ، valvi(e)ren (ـَ v ـ v) (فعه متعه) a. ㉑ [لاتينجه] تخمين وتقريرفيئات ايتمك ، دكر بها قويمق ، ويرمك .

Vampyr ، **Vampir** ايكيسيده (ـَ v يعضاً : ـَ v ١ م) ㊳ ياخود ㊿ [صربجه قان امن جادى معناسنه اولان wampir كلمهسندن مأخوذ ايتاليانجه] جادى ، اوماجى ‖ (تا طبيعه) ترلا فارهسى نوعى، وامپير ‖ (مجا) قان ايچيجى ‖ خيال .

Vandale (ـَـ v ١ م) ㊾ ترق وصنعت دشمنى .

Vanille (ـ ly ـ v ١ مؤ) ㊿ [لاتينجه vagi'na ‖ Scheide دن مأخوذ اسپانيولجه vainilla] (نبا) آمريقا محصولندن وانيليا .

Varek (ـَ ـ v ١ م) ㊻ (نبا) دكز اوتى ، خريق (= See-tang) .

Varia (ـ(ـ) ـ v جمع) (*inv.*) [لاتينجه] (اكثريا حرفى تعريفسز) اشياى متنوعه ، مواد مختلفه .

Variabel (ـ (ـ) ـ v ـ ص) ㉑ [لاتينجه] = veränderlich .

Variation (ـ ـ v ـ (ـ) tss ١ مؤ) ㊾ [لاتينجه] تبدل ، تحول ، انحراف ، (هيئه) قمرك حركتنده كوريلان عدم مساوات .

Vari-i(e)ren (ـ ـ ـ v فعه لا + وفعه متعه) a. ㉑ [لاتينجه] تبديل وتحويل ايتمك ، بشقه صورته كچمك ، كچيرمك ، دكشديرمك .

Varus-schlacht (ـَـ v ١ مؤ) ㊾ =Hermanns-schlacht .

Vasall (ـَـ v ١ م) ㊿ [كاتبجه gwas ‖ Diener] Freier كلمهسنك مقابلى) برحكمداره تابع اولان (امارت پرنسى) ، بر بيوك حكومته تابع كوچك حكومت ، برده بكنك خرجكذارى اولان .

Vase (ـَ v ١ مؤ) ㊿ [فر] كاسه ، قاب ، اناء ، اكثر صالون واوطهلره قونور آياقلى يوكسك صاقسى .

Vater (ـَ ١ م) a. ㊴ [قديم آلمانجه fatar = روجه Nährer ؛ pate'r] بعضا (عمو) اولهرق حرف تعريفسز مفعول اليه ويى —u (صورت تصغيريهسى : .

Väterchen (ـَـ ١ ا لا) b. ㊵ پدر ، بابا ، اب (كذا مجازى) .

Vater ... —bruder (ـ ـ ـ) (١ م) عموجه ‖ —haus (١ لا) بابا بوجاغى ، خانهٔ پدر ‖ —land (١ لا) وطن، محل ولادت ‖ —lands-Liebe (١ مؤ) محبت وطنيه ، وطنداشلق ‖ —(s-)name (١ م) بابا اسمى ‖ فامليا اسمى ، لقب .

Väterlich (ـَـ ـ ص) ㉑ [Vater] پدرانه .

Vegetarianer (ـ gh ـ v ـ ـ (ـ) ١ م) a. ㊵ بسبتون وياخود عمان سبزه ايله تغذى ايدن ، نباتيوندن اولان كسه .

Vegetativ (ـَـ gh ـ v ـ ص) ㉔ [لاتينجه] نباتى (animal'isch كلمهسنك مقابلى) .

Vegghia (ـَـ v ١ مؤ) (مفردى .*inv* ، جمعى —s) [ايتاليانجه] اقشام جمعيتى ، سواره .

Vehemenz (ـَـ v ـ ١ مؤ) ㊾ [لاتينجه]=Heftigkeit.

Vehikel (ـَ v ـ ١ لا) a. ㊵ [لاتينجه] واسطهٔ نقليه ، سائق، ناقل ‖ (اجزا) (صولى اجزانك حل اولنمسنه يارارماده) سواغ .

Vehm (ـَ) (مرا) . (Fehm) .

Vei(e)l ((ـ) ـَ ١ م) ㊳ [لاتينجه vi'ola] (نبا) منكشه .

Veilchen (ـَ ١ لا) b. ㊵ (Veiel كلمهسنك صورت تصغيريهسى) بنفشه (منكشه) .

Vektor (ـَـ ١ م) ㊸ [لاتينجه] هندسه: —(Radius) قطع ناقص وقطع مكافئهنك خطوط شعاعيهسى .

Velin (فرانسزجه وكذلك: vẽ-li'nᵉ دخى تلفظ اولنور ١ لا) ㊻ [فر] انجه ايكلى كاغد .

Veliten (ـَـ v جمع) (*inv.*) [لاتينجه ve'lites] اسكى روماليلرك چرخهچى خفيف پياده عسكرى .

Velle-ität (ـَـ ـ v ١ مؤ) ㊾ [لاتينجه دن مأخوذ فرانسزجه] كوشك ، دوامسز آرزو ، مايمون اشتهاليلق .

Veloziped (يكى تعبير) (ـَـ ـ ـ v ـ ١ م (١ لا) ㊳ ياخود ㊿ [لاتينجه] وهلوسيپد (دينيلان ايكى ويا دها زياده تكرلكلى واوزرينه بينلدكدنصكره آياقله تحريك اولنان) آرابه .

Vene (ـ ـ v ١ مؤ) ㊿ [لاتينجه] (تشر) = Blut-ader .

Venedig (ـَـ v ـ ١ خا لا) ㊿ (جغر) ونديك .

Venen„ ... (ـ ـ ـ ـ v) —entzündung (١ مؤ) (علم امراض) التهاب وريد .

Venerie (ـَـ v ـ ١ مؤ) ㊿ (*sans pl.*) [لاتينجهدن مأخوذ فرانسزجه] (علم امراض) = Lust-seuche .

Venerisch (ـَـ v ـ ص) ㉔ [لاتينجه]=syphili'tisch .

Venös (ـَ ـ v ـ ص) ㉔ [لاتينجه] چوق طمارلى، وريدى.

Ventil (ـَـ v ١ لا) ㊳ [اورته لاتينجه ventus] (تشر ، نبا ، صنع) ‖ Klappe = (صنع) ماكنهده كذلك سوپاپ .

Ventilation (ـ(ـ) tss ـ ـ v ١ مؤ) ㊾ [لاتينجه] تجديد هوا ، هواىى دكشديرمه ، هوالنديرمه .

Ventilator (ـَـ ـَـ v ا م) ⑬ [لاتينجه] تجديد هوا آلتى ، ماكنه‌سى ‖ مخلية الهوا .

Ventili(e)ren (ـَـ ـَـ v فه متع) ⑳ a. [لاتينجه] —(einen Raum) بر يرك هواسنى تجديد ايتمك ، هوالنديرمق ‖ (مجا) —eine Frage برمسئله‌يى دور ودراز مذاكره ايتمك .

Ventimiglia (mi' ـَـ v ya-°e ا خا لا) ⑯ ايتاليا شهرى وپرنس خاندانى .

Venus (ـَـ v ا خا مؤ) (*inv.*) (اسا) حسن وجمال آلهه‌سى ، وه‌نوس (كذا مجازى اوله‌رق فوق العاده كوزللك) ‖ (نبا) كوسدم (صبنك قپان) .

Ver„... (ـ... f) افعال وبونلردن تشكل ايده جك اسم وصفتله برلكده دائما (*insép.*) وبرشيئك صرف واستهلاكنى ارائه ايدرمثلا: ver-backen (das Mehl) اكمك ياپمق اوزره ، ياپه‌رق اونك كافه‌سنى بتورمك ، صرف ايتمك ‖ (viel Tinte) ver-schreiben چوق مركب صرف ايتمك ‖ كذلك ياكلشلق وضررى كوستر مثلا: ver-geben (die Karten) قارتلرى ويروكن ياكلش ويرمك ، ياكلشلقله دكشديرمك ‖ ستر واخفا ومحافظه يى ايما وارائه ايدر مثلا : (einen' Spiegel) ver-hängen بر آيينه‌نك اوزرينى تول ، پرده ايله اورتمك ‖ امرار وقت ارائه ايدر مثلا : ver-plaudern (die Zeit) وقتى لاف ايله قونوشه‌رق كچيرمك ‖ برشيئك بيتديكى مثلا : ver-brausen كورولتى‌يى كسمك ‖ برشيئك عكسنى ، خلافنى ، ضدينى ارائه ايدرمثلا: achten تعظيم واحترام ايتمك ver-achten تحقير ايتمك ، صايماق ، اهميت ويرمامك ‖ اولمكى كوستررمثلا: ver-hungern آچلقدن اولمك ، تلف اولمق ‖ اكثريا صفتك صورت نسبيه‌سيله برلشه‌رك برشيئك ايولشمسى ، جنسلشمسنى كوسترن فعلى تشكيل ايدرمثلا: edel جنس ، اصيل ver-edeln جنسلشديرمك آشيلايوب اصيل قيلمق ‖ größer دها بيوك ver-größern بيولتمك ، توسيع ايتمك .

Ver-abfolgen (ـ ـ ـ ـ f فه متع وفه لا +) ⑳ a. (*insép.*) =ab-folgen مثلا: —(eine Kiste) an Jemand برصنديغى بريسنه تسليم ايتمك .

Ver-ab-reden (ـَـ ـَـ f ـ فه متع) و—sich (فه مطا) ⑳ a. (*insép.*) برشيئه دائر قونوشمق وبونك اوزرينه قرار ويرمك ، سوزلشمك ؛ (عد) مقاوله ايتمك ، قونطوراتلاشمق .

Ver-ab-reichen (ـَـ ـَـ f ـ فه متع) ⑳ a. (*insép.*) —Jemandem etwas برينه برشيئى ويرمك ، تسليم ايتمك ‖ —Jemandem eine Ohrfeige برينه برطوقات ، شمار آتمق ، اورمق ، برينه بوصله برلشديرمك ، عشق ايتمك ، وير ايتمك .

Ver-abschieden (ـ ـَـ ـ f فه متع) ⑳ b. (*insép.*) —Jemand برينه يول ، اذن ، رخصت ويرمك ، اخراج ايتمك ، خدمتدن چيقارمق ‖ برشيئه قرار ويرمك ، حكم ايتمك ‖ (فه مطا) —sich von (: ياخود bei) Jemandem (برندن رخصت آلمق) بريله وداعلاشمق .

Ver-accisen (kss ـ f ـَـ فه متع) ⑳ c. (*insép.*) —etwas برينك حقى ويرمك ، تأديه ايتمك ، اوده‌مك .

Ver-achten (ـَـ ـ f فه متع) ⑳ b. (*insép.*) تحقير ، استحقار ايتمك ، نظر حقارتله كورمك ، خور كورمك ، باقمق ، اهميت ويرمامك ، تنزل ايتمامك ‖ —(den Tod) اولومه اهميت ويرمامك ، اولومدن قورقمامق .

Ver-achtfachen (ـَـ ـَـ f فه متع) ⑳ a. (*insép.*) سكز مثلى ياپمق .

Ver-ächtlich (ـَـ ـ f ص) ⑳ تحقير ايدرك ، نظر استخفاف واستحقار ايله ‖ شايان تحقير واستخفاف .

Ver-ächzen (ـ ـ ـ f فه متع) ⑳ c. (*insép.*) —(sein Leben) حياتنى ، عمرينى آه واه ، آه وانين ايله كچيرمك ، بويله يشامق ، كون كورمامك .

Ver-allgemeinern (ـَـ f ـَـ ـَـ فه متع) ⑳ a. (*insép.*) تعميم ايتمك ، عمومى قيلمق .

Ver-alten (ـَـ ـ f فه لا—) ⑳ b. (*insép.*) اسكيمك ، كچمك ، حكمدن ساقط اولمق ‖ ver-altet (اسم مفعول وصفت) ⑳ اسكى ، اختيار ، كچمش ، قوجه‌مش ، حكمدن دوشمش ، موده‌سى كچمش ، حكمى قالمامش خارج از استعمال .

Veranda (ـ ـَـ - v امؤ) ⑸ (جمى كذلك s—) [اسپا] (معما) اوستى قپالى واطرافى پارمقلقلى ، يشيللكلى بالقون .

Ver-änderlich (ـَـ ـَـ ـ f ص) ⑳ متحول ، متبدل ، غير ثابت ، متلون ، برشويله بربويله ، طبيعتى ليمونى .

Ver-ändern (ـَـ ـ f فه متع) ⑳ a. (*insp.*) =ändern ‖ شكل وصورتنى دكشديرمك ، تحويل ، تعديل ، تبديل ايتمك ‖ تغيير وافساد ايتمك ، بوزمق ‖ —sich (فه مطا) دكشمك .

Ver-ankern (ـَـ ـ f فه متع) ⑳ a. (*insép.*) ديوارى حطيل ايله تقويه ايتمك .

Ver-anlagen (ـ ـَـ ـ f فه متع) ⑳ a. (*insép.*) ترتيب وتنظيم ايتمك ‖ —die Steuern ويركو طرح ايتمك ‖ gut veranlagter Mann حال ووقتى (پك) ايو اولان كمسه .

Ver-anlassen (ـَـ ـَـ ـ f فه متع) ⑳ c. (*insép.*) سبب اولمق ، فرصت ويرمامك ، تصميم اولنمش برشيئى ميدانه قويمق ، دعوت ايتمك ، سببيت ويرمك ، توليد ايتمك ‖ —Jemand zu etwas برينى برشيئه سوق ايتمك ، برشيئى ياپمسنه سبب واسطه اولمق ، تشويق ايتمك ‖ Das hat mich zu dem Glauben veranlaßt بو بكا ايناندير ردى ‖ ظن ايتديردى ، بنم ذهابمه سبب اولدى ، ... فكره صاپديردى .

Ver-anlassung (ـَـ ـَـ ـ f امؤ) ⑲ سبب ، موجب ، وسيله ، بهانه ، تشويق ، الجاء ، توليد .

Ver-anschaulichen (ـ ـ ـَـ ـ ـ f فه متع) ⑳ a. (*insép.*) —etwas (برشيئى كوستره‌رك) افهام ايتمك ، ادراك ايتديرمك ، اكلاتمق ، قناعت كتورمك ، فكر ويرمك .

Ver-anschlagen (ـ ـَـ ـ f فه متع) ⑳ a. (*insép.*) تخمين وتقدير ايتمك ‖ (انشا آتده) كشفنى ياپمق ، كشف دفترينى ياپمق ، فيئات قومق ، صرف اولنه‌جق ، كيده‌جك پاره‌نى حساب ايتمك .

Ver-anstalten (ـ ـَـ ـ f فه متع) ⑳ b. (*insép.*) ترتيب وتنظيم ايتمك ، ياپمق ، برشيئى ياپمق ايچون حاضرلق كورمك ‖ كوزل ترتيب ايتمك .

Ver-antworten (ـ ـَـ ـ f فه متع) ⑳ b. (*insép.*) —etwas برشيئه جواب ويرمك ، برشيئك مسئوليتنى درعهده ايتمك ‖ —Das will ich schon بونك مسئوليتى بكا عائد ،

نم اوزرینه اولسون ‖ —sich (فعمطا) كندینی (اسناد ایدیلان برقباحت وتهمتدن طولایی) مدافعه ایتمك .

Ver-antwortlich (ـُـُـ ا ص) ㉑ مسئول ، بر شیئك مسئولیتنی درعهده ایدن ، بوخصوصده كندیسنه مراجعت ایدیله‌جك مسئول طوتیله‌جق اولان ‖ —gegenseitig بربرینه كفیل ، (كفالت متسلسله ایله) .

Ver-antwortung (ـُـُـ ا مؤ) ㊾ مسئولیت ‖ —thun Sie es auf meine سز اونی مسئولیتم ایله یاپیكز ، سز یاپیكز مسئولیتی بن درعهده ایدرم .

Ver-arbeiten (ـُـُـ ا فعمتع) b. ㉑ (insép.) (صنع) بر ایشده قوللانلمق ، برایشه صرف ایتمك ، Eisen, —(Ma'rmor...) دمیر (مرمر والخ) ایشلمك ‖ ایشلیه‌رك برقالبه صوقمق ، برشكله ارجاع ایتمك ، اعمال ایتمك ، ایشلیه‌رك بتورمك ، صرف ایتمك ‖ (مجا) —seine Sorgen دوشونه‌رك مشكلی ، صیقینتیسنی ، تاصه‌سنی ، غصه‌سنی ، حل ودفع ایتمك ‖ تانه‌سنی یاپمق .

Ver-argen (ـُـُـ ا فعمتع) a. ㉑ (insép.) —Jemandem etwas برینی ایشلدیكی برشیدن طولایی تعییب ایتمك ، حقسیز بولمق ، دارلمق ‖ —Das kann mir Niemand بی بوندن طولایی كیسه تعییب ایده‌ماز ، بكاكیسه قباحت بوله‌ماز .

Ver-armen (ـُـُـ ا فعلا—) a. ㉑ (insép.) فقیر دوشمك ، یوقسوزلغه ، ضروره دوشمك .

Ver-äste(l)n (ـُـُـ ا فعمتع) و —sich (فعمطا) (insép.) ㉑ a. ㉑ b. دال بوداق صالمق .

Veratrin (ـُـُـ v ا لا) ㊹ (sans pl.) [لاتینجه] (كیمیا) وراترین .

Ver-auktioni(e)ren (ـُـ ا ـُـُـ (ـ) tss فعمتع) (insép.) ㉑ a. مزایده‌یه قویمق ، بالمزایده صاتمق .

Ver-ausgaben (ـُـُـ ا فعمتع) a. ㉑ (insép.) صرف وخرج ایتمك .

Ver-äußern (ـُـُـ ا فعمتع) a. ㉑ (insép.) —etwas بیع وفراغ ایتمك ، صاتمق .

Verb (ـُـ v ا لا) (مفردی) c. ㊷ ، جمعی a. ㊷ [لاتینجه] =Verbum .

Ver-backen (ـُـُـ ا فعمتع) a. ㉑ و r. ⑳ (insép.) —einen Scheffel Mehl täglich یومیه براولچك خمور پیشورمك ‖ —das Mehl zu Brot خموری اكمك یاپمق ، پیشورمك ‖ (فعمتع وفعلا—) فنا پیشورمك ، (اكمك وامثالی) خمور ایتمك ، ایو پیشوره‌مامك ، پشكین یاپه‌مامق ‖ —das Brot ist اكمك خمور اولمش ، پیشكین دكل ، ایو پیشمامش .

Verbal,,... (ـُـُـ v ...) (غرا) فعلی ، فعله منسوب ‖ —adjekti'v (الا) صفت فعلیه ‖ —inju'ri-e (ا مؤ) سب وشتم ایله ایدیلان تحقیر .

Ver-ballasten (ـُـُـ ا فعمتع) a. ㉑ (insép.) (بحر) صابوره قویمق .

Ver-band (ـُـُ ا م) ㉛ ارتباط ، اشتراك ، شركت ، جمعیت ‖ (جرا) صارمه ، باغلامه ‖ (یاره‌نك اوزرینه‌صاریلان باغ ، صارغی) ‖ (صنع) (الشاآتده) برديوارك طاش وياطوغله‌سنی بربرینی طوته‌جق یعنی آلتده‌كیلرك كنارلری اوزرینه قونیله‌جق اولانك اورته‌سنه كله‌جك وجهله قونمغله حاصل اولان ارتباط ، باغ .

Ver-band,,... (ـُـ... ا) —platz (ا م) (ع) میدان محاربه‌ده تشكیل ایدیلان صارغی محلی .

Ver-bannen (ـُـُـ ا فعمتع) b. ㉑ (insép.) سورمك ، نفی وتبعید ایتمك ‖ سوروب چیقارمق ، دفع ایتمك ، قوغمق .

Ver-barrikadi(e)ren (ـُـُـُـُـ ا فعمتع) و —sich (فعمطا) a. ㉑ (insép.) كول ، كچید وامثالی محللری كچلمیه‌جك صورتده سد ایتمك ، بارقاد یاپمق .

Ver-bauen (ـُـُـ ا فعمتع) a. ㉑ (insép.) —einen Durchgang بركچیدی ، كذركاهی ، قپویی (اعمالات ایله) قپامق ، اورمك ، (انشاآت ایله) سد ایتمك ‖ einem —Hause das Licht, die Aussicht براوك اوكنه برابنیه انشا ایدرك آیدینلغی ویا نظارتنی قپامق ، اوكنی قپامق ‖ (یاپی‌یه ، انشاآته صرف ایتمك) —(1000 Mark) بیك مارق یاپی‌یه صرف ایتمك ‖ —(viel Holz) یاپی‌یه چوق كراسته صرف ایتمك ‖ انشا ایدرك بوزمق ، انشاآتی قصورلی یاپمق ، بچمسز ایتمك ‖ —sich (فعمطا) (معمار حقنده) یاپیده پاكشلق ایتمك ، بریری پاكش یاپمق ‖ (صنع) (معدن‌قویولرنده) die Zeche —verbaut sich چیقان معدن مصرفنی قورتارمیور .

Ver-bauern (ـُـُـ ا فعلا—) a. ㉑ (insép.) كویلولشمك ، كویلی اولمق ، (عمو) كوبده طشره‌ده پاصلانمق .

Ver-beißen (ـُـُـ ا فعمتع) n. ㉚ (insép.) برشیئك اوجنی كیرمك ، ایصیرمق ‖ (der Redner) verbeißt —die Wörter ناطق ، سوز سویلیان ذات لقردینك ، كله‌لرك یاریسنی یوطیور ‖ دیشنی صیقوب برآجی‌یی ویادردی آخره حس ایتدیرمامك ، بللی ایتمامك ‖ —seinen Ärger حدتنی بللی ایتمامك ، كوسترمامك ‖ —sich das Lachen كولمامك ایچون دوداقلرینی ایصیرمق ‖ —sich (فعمطا) (فعلا) اكثریا (آو كوپكلری حقنده) ایصیردیغنی تكرار براقه‌میه‌جق قدرصیق ایصیرمق ‖ (اشخاص حقنده) (مجا) برشیئه مصرانه دوام ایتمك .

Verbene (ـُـُـ v ا مؤ) ㊿ [لاتینجه] (نبا) = Eisen=kraut .

Ver-bergen (ـُـُـ ا فعمتع) و —sich (فعمطا) b. ⑳ (صورت شرطیه‌سنك ماضیسی : verbärge ، بعضا یكشخصی : verberge) (insép.) صاقلامق ، صاقلانمق ، كیزلمك ، كوزنه كورنمامك ، كوزه كورونمامك ، پنهان اولمق ، مستور ومخفی اولمق ، طوتمق .

Ver-bessern (ـُـُـ ا فعمتع) و —sich (فعمطا) a. ㉑ (insép.) دوزلتمك ، اصلاح ایتمك ، ایولشدیرمك ؛ دوزلمك ، ایولشمك ، اصلاح اولمق ، تصحیح خطا وحال ایتمك ؛ بالاصلاح تعدیل ایتمك ‖ —das Gehalt معاشی یوكسلتمك ، معاشه ضم ایتمك .

Ver-beugen (ـُـُـ ا) —sich (فعمطا) a. ㉑ (insép.) —sich برای تعظیم اكلمك ، سلاملامق ، سلام ویرمك .

(فعـ مطا) sich— و (فعـ متعـ ⌐ ◡–◡) **Ver-biegen**
f. ⑳ (*insép.*) بوكولمك ، اكريلمك ؛ چارپولتمق ، اكمك ،
بوكمك ‖ sich— آكمق .

(مرا.) (*insép.*) ⑳ f. (فعـ متعـ ⌐◡–◡) **Ver-bieten**
bieten) منع ونهى ايتمك ، يساق قيلمق ، تعطيل ايتمك .

كذلك (*insep.*) ㉑ b. (فعـ متعـ ⌐◡–◡) **Ver-bilden**
sich— (فعـ مطا) فنا شكل ويرمك ، چارپولتمق ، چارپولمق ،
سوٓ تشكل ايتمك ، بوزولمق ‖ ياكلش يوله ، فكره صاپديرمق .

(*insép.*) ㉑ a. (فعـ متعـ ◡◡ ⌐◡–) **Ver-bild-lichen**
برشكل ورسم ايله ارائه ايتمك ، تصوير ايتمك .

(فعـ مطا) sich— و (فعـ متعـ ⌐ ◡◡◡) **Ver-binden**
a. ⑳ (*insép.*) باغلامق ، باغلاتمق ، ربط والصاق ايتمك ،
sich geschäftlich mit ‖ برلشديرمك ، برلشمك ، اشتراك ايتمك
Jemandem— بريله عقدشركت ايتمك ، براى تجارت برلشمك ،
مشترك ايش كورمك ‖ جمع وتلفيق وتوحيـد ايتمك ‖ (صنعـ)
كتابك اثناى تجليدنده كاغدلرى ، ياپراقلرى ياكلش جلدلمك .

Ver-bindlich (◡◡◡⌐ صـ) ㉑ مربوط ومجبور طوتان ،
موظف قيلان . مكلف قيـلان ‖ برحس ايله مربوط ، مجلوب ،
ممتدار ‖ خاطرنواز ؛ ممتدارقيلان .

Ver-bindung (◡◡◡ ⌐ ا موٓ) ㊾ باغـلامه ، ربط
eheliche— ‖ والصاق ايتمه ، برلشديرمه ، جمع وتوحيد ايتمه ، اتفاق
ازدواج ‖ (كيميـ) che'mische— امتزاج ، تركيب كيميـوى ‖
nach mehreren (پوسته) ‖ التصاق ‖ ارتباط (قلبى) ، مجلوبيت ‖
Orten die— vermitteln نقاط مختلفه بيننده مواصله ومخابره يى
ايفا ايتمك ؛ نقاط مختلفه يى ربط والصاق ايتمك ‖ يكديكره قارشو
mit Jemandem in— stehen ‖ اولان مناسـبت ، ارتباط
بريله ارتبـاط ومناسبتى اولمق ، متفق بولنمق ، بريله ال برلكى
اولمق ‖ شركت ، اشتراك ، مشاركه ‖ تركب .

Ver-bindungs„ ... (...◡◡◡⌐) —li'ni-e (ا موٓ) ،
(شمندوفرده) (ا موٓ) —bahn ‖ خطمواصله (ا م) —weg
التصاق خطى ، مختلف استاسيونلرى يكديكرينه برلشديرن مواصله
خطى ‖ —mittel (ا لا) واسطهٔ ارتباط ‖ قويو يمك تريه‌سى ‖
—stück (ا لا) (انشا آتده) بنـد ، كند ، باغ پارچه‌سى ‖
—wort (الا) (غرا) Ko'pula= ‖ ادات ربط ، حرف عاطف .

Ver-bissen (◡◡◡⌐ صـ) ㉑ [ver-beißen] قيزمش ،
برشيئه فنا حالده طوتلمش ، (ايچندن) كوپورمش .

(*insép.*) ⑳ i. (فعـ متعـ ⌐ ◡◡◡) **Ver-bitten**
برشـيئى sich (مضاف اليه) etwas von Jemandem—
solche Bemerkungen ياپلامسى ايچون رجا ايتمك ‖ منع ونهى ايتمك
verbitte ich mir بوكبى مطالعاتى ، اخطاراتى ، فكرى ردايدرم
قبول ايتمام ، بوكبى اخطاراتكزى بردها ايشتميه‌يم ، بوكبى
Das verbitte ich mir (für ‖ سـوزلرى بردها طويميه‌يم
in Zukunft) ! : يانود die بونك بردها تكررينى كورميه‌يم !
بو بردها وقوعبولمسون !

(*insép.*) ㉑ a. (فعـ متعـ ⌐ ◡◡◡) **Ver-bittern**
Jemandem ‖ اكثريا (مجا) طاتسزلشديرمق ، آجيلاشديرمق
das Leben— برينك باشـنه دنيايى طار ايتمك ، حياتندن
لذتياب ايتمامك ، آغزينك طادينى قاچيرمق ‖ (فعـ لا—)
sich— و (فعـ مطا) نشئه‌سز اولمق ، آغزينك طادى اولمامق ‖
حدتلنمك ‖ طاتسزلشمق ، آجيلاشمق .

(*insép.*) ⑳ p. (فعـ متعـ ⌐ ◡–◡) **Ver-blasen**
(مرا. blasen) بورى وامثالى چالەرق قوغمق ، قوغه‌لمق ؛
دفع وطرد ايتمك ، سـوروب چيقارمق ‖ (رسامليق) die
Farben— رنكلرى غايت خفيف كچمك ‖ ياكلش چالەرق ،
(اوفليه‌رك) اوتديره‌رك بوزمق .

(*inssp.*) ㉑ c. (—وفعـ لا ⌐ ◡◡◡) **Ver-blassen**
صارارمق ، صاراروب صولمق ، رنكى اوچمق ، رنكى آتمق .

(*insép.*) ㉑ a. (فعـ متعـ ⌐ ◡◡◡) **Ver-blättern**
eine Stelle (im Buche)— بركتابك ياپراقلرينى چويروب
طوردكن بر يرى غائب ايتمك ، بر يرى ياپراقلرى چويره‌رك
غائب ايتمك .

برشيئك (*sans pl.*) ㉘ a. (ا م ⌐ –◡) **Ver-bleib**
ich weiß Nichts über den— dieser ‖ قالديغى محل ، ير
Papiere بوكاغدلرك نره ده قالدقلرينى بيلمام ، بوكاغدلرك
قالديغى ير نره‌سيدر بيليورم .

(*insép.*) ㉑ a., b. (—فعلا ⌐ ◡–◡) **Ver-bleiben**
فكرنده ثبات bei (seiner Meinung)— ‖ برحالده قالق
على الخصوص ‖ بونده قالەلم lassen wir es dabei— ايتمك
ich verbleibe hochacht„ : مكتوب نهايتنده خاتمه اوله‌رق
ungsvoll... كمال تعظيم وتوقيرات ايله (· · · قاليرم) .

㉑ a., ⑳ n. (—فعلا ⌐ ◡–◡) **Ver-bleichen**
(*insép.*) طوروب طوردكن ، بردنبره رنكى اوچمق ، آتمق ،
des Todes— : صارارمق ، صاب صارى كسلمك ‖ بعضا شاعرانه
der (die) Verblichene : تكميل انفاس ايتمك ‖ اكثريا
مرحوم ، مرحومه ، متوفى ، متوفيه .

(*insép.*) ㉑ a., b. (فعـ متعـ ⌐ ◡–◡) **Ver-bleien**
قورشونلامق .

(*insép.*) ㉑ b. (فعـ متعـ ⌐ ◡◡◡) **Ver-blenden**
كوزى قرارتمق ، قماشـديرمق ، حائل رؤيت اولمق ‖
Jemand über etwas— برينى برشيده آلداتمق ، اغفال
durch sein Glück ‖ ايتمك ، بوغمق ، برينه برشيئى يوتديرمق
verblendet مسعوديتنه آلدانه‌رق ، سـعادتنه قاپيله‌رق ،
بختيارلغيله مست اولمش ‖ قاپمق ، آلداتمق ‖ رؤيته مانع
اولمق ، نظرى قپاتمق ، قاپلامق .

زمان حال فعلنك ver-bleichen) (⌐ ◡◡) **Ver-blich**
صيغه‌سنك ماضى صورتى برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

اسم فعلنك ver-bleichen) (⌐ ◡◡◡) **Ver-blichen**
مفعولى) .

(*insép.*) ㉑ a. (فعـ متعـ f ◡◡◡) **Ver-blüffen**
آهنكى بوزمق ؛ شاشـيرتمق ، تشـويش ايتمك ؛ طادينى
verblüfft dastehen ‖ قاچيرمق ‖ شاشيرتمق ، متحير براقمق
: (عمو) قاس قاتى ، طونوب قالمق ، پرمغى آغزنده قالمق .

(*insép.*) ㉑ a. (±فعلا ⌐ ◡–◡) **Ver-blühen**
‖ (فعـ لا+) چيچك دوكمك ‖ (فعـ لا—) صولمق (كذا مجا) ‖
(مجا) (dies Mädchen) verblüht schon بو قيز آرتق
صوليور ، وقتى كچييور .

(*insép.*) ㉑ a. (فعـ متعـ ⌐ ◡–◡) **Ver-blümen**
چيچكله طوناتمق ‖ اكثريا : etwas— (برسوز حقنده)
برشيئى جناس اوله‌رق ، قپالى سويلك ، ايما ايتمك .

Ver-breiten (ٮ ـَ ٮ ſ فعـ متعـ) و —ſich (فعـ مطا) b. ㉑ (*insép.*) یایمق ، نشر ایتمك ، تعمیم وتوسیع ایتمك اكمك ، یایلمق ، منتشر اولمق، تعمیم ایتمك ، عوام ناس بیننده دوران، جریان ایتمك ‖ —ſich über etwas صورت مفصلهده بیان افكار ایتمك ، برشیحقنده اوزون اوزادییه سوزسویلمك .

Ver-brennen (ٮ ـُ ٮ ſ فعـ لا—) a. ㉒ (*insép.*) (مرا. brennen) یاقمق ، یانوب بیتمك ، احتراق ایتمك ، طوتوشمق، اشتعال ایتمك ‖ (فعـ متعـ وفعـ مطا) اكثریا : (ſich) یانمق ، یاقمق ، احراق ایتمك (كذا صنعـ ومجا) ‖ یاقهرق صرف واستهلاك ایتمك، یاقوب توكتمك ‖ —zu Aſche یاقوب كول ایتمك ، قیزارتمق، (یانمق، طوتوشمق خصوصیله مجازی) .

Ver-brieſen (ٮ ـُ ٮ ſ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) بریازی، یازیلی بر اوراق ایله تأمین ایتمك، طاتیمق، سند ویرمك، باتحریرات تصدیق ایتمك .

Ver-bringen (ٮ ـُ ٮ ſ فعـ متعـ) a. ㉒ (*insép.*) وقت وامثالی حقندهكچیرمك (پاره وامثالی حقنده) صرف ایتمك.

Ver-bröckeln (ٮ ـُ ٮ ſ فعـ متعـ وفعـ لا—) و — ſich (فعـ مطا) a. ㉑ (*insép.*) = zer-bröckeln .

Ver-brüdern (ٮ ـُ ٮ ſ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) (فعـ مطا) ‖ —ſich mit Jemandem قرداش كبی ایتمك، یاشامق برایله قرداش اولمق، قرداش كبی یاشامق ، پیدای اخوت ایتمك ، برایله قرداش كبی قونوشمق ، كچینمك .

Ver-brühen (ٮ ـُ ٮ ſ فعـ متعـ) و —ſich (فعـ مطا) a. ㉑ (*insép.*) قایناتمق ، خاشلامق .

Ver-buhlen (ٮ ـُ ٮ ſ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) سفاهت، عیش وعشرتله صرف ایتمك ، اسراف ایتمك .

Verbum (ٮ ـُ v ١ لا) ㊳ [لاتینجه] (غرا) فعل ‖ —fini'tum برصیغهٔ شخصیهسی اولان فعل .

Ver-bummeln (ٮ ـُ ٮ ſ فعـ متعـ) a. ㉑ (عمو) (*insép.*) —(ſeine Zeit) ‖ پاره اسراف ایتمك ، صرف ایتمك (Geld)— وقتنی اسراف ایله كچیرمك ، بیهوده اضاعهٔ وقت ایتمك ‖ اونوتمق، اهمال ایتمك ‖ (فعـ لا—) تنبلك ، آواره لكه طالمق ، بوبله طولاشمق .

Ver-bunden (ٮ ـُ ٮ ſ) ver-binden فعلنك اسم مفعولی).

Ver-bünden (ٮ ـُ ٮ ſ فعـ متعـ) و —ſich (فعـ مطا) b. ㉑ (*insép.*) اتفاق، اتحاد ایتمك، ایتدیرمك، متفق قیلمق.

Ver-bürgen (ٮ ـُ ٮ ſ فعـ متعـ وفعـ مطا) a. ㉑ (*insép.*) —ſich für etwas ، etwas برشیئه كفیل اولمق ، برشیئه تكفل ایتمك ، ضامن اولمق .

Ver-büßen (ٮ ـُ ٮ ſ فعـ متعـ) c. ㉑ (*insép.*) —etwas برشیئك اذیتنی چكمك ، جزاسنی كورمك ‖ ſeine Strafzeit— وقت جزاسنی كچیرمك ، چكمك = ab-ſitzen .

Ver-dacht (ٮ ـُ ١ م) ㊳ (*sans pl.*) [ver-denken] شبهه ، سوء ظن ‖ Jemand in— bringen بری حقنده شبههیی دعوت ایتمك ، برینی سوء ظنه دوشورمك ‖ اشكیل ‖ Jemand wegen einer Sache in— haben برشیدن طولایی برینه سوء ظنده بولنمق ، برندن شبههلنمك .

Ver-dächtig (ٮ ـُ ٮ ſ صـ) ㉑ شبههلی ، داعی شبهه ؛ سوء ظنی موجب ، مظنون (كذلك ١ م) verdächtige(r) مظنون .

Ver-bluten (ٮ ـُ ٮ ſ فعـ متعـ) b. ㉑ (*insép.*) قانی بری ایچون دوكمك ، فدا ایتمك ‖ ſein Blut für Jemand— (فعلا—) و —ſich (فعـ مطا) قنامق ، قان آقمق ‖ die Sache hat ſich verblutet ایش بیتدی ، اولدی ، اونودلدی كیتدی .

Ver-bohlen (ٮ ـُ ٮ ſ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) (صنعـ) قالین دوشمه تختهسی ایله دوشمك .

Ver-bohren (ٮ ـُ ٮ ſ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) بورغو ایله دلك و(تخته) چیوی ایله باغلامق (چیویلمك) ‖ باكاش دلك ‖ (اشخاص حقنده) بیجمسز ، قیلقسز ، غریب الشكل .

Ver-bollwerken (ٮ ـُ ٮ ſ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) (ع) باستیون ایله ستر ایتمك ، برج ایله اورتمك .

Ver-borgen (ٮ ـُ ٮ ſ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) = borgen ‖ (اسم مفعول وصف (مرا. ver-bergen) .

Ver-bot (ٮ ـُ ſ الا) ㊳ (Ge-bot كلمهسنك مقابلی) یساغ ایتمك ، منع ایتمه ، ممنوع قیلمه ، نهی . „ver-bieten"

Ver-boten (ٮ ـُ ſ) ver-bieten) فعلندن اسم مفعول وصفت) ㉑ یساق ، ممنوع ، منهی .

Ver-brand (ٮ ـُ ſ ١ م) ㉛ (*sans pl.*) مواد ناریه ومشتعلهنك صرف واحراق ، محروقات صرفیاتی .

Ver-brannt (ٮ ـُ ſ صـ) ㉑ (ver-brennen فعلنك اسم مفعولی) .

Ver-braten (ٮ ـُ ٮ ſ فعـ متعـ) p. ㉚ (*insép.*) (مرا. braten)— (zu viel Butter) چوق یاغ یاقمق ، صرف ایتمك ‖ قیزارتیركن بوزمق ، فنا ایتمك ، یاقمق ، ایو قیزارتمامق ‖ (فعـ لا—) قیزاروكن ، قیزارهرق پیشیركن بوزلمق .

Ver-brauch (ٮ ـُ ſ ١ م) ㉛ (*sans. pl.*) صرف واستهلاك ‖ —übermäßiger اسراف .

Ver-brauchen (ٮ ـُ ٮ ſ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) صرف واستهلاك ایتمك ، قوللانمق ، خرجهمق ‖ صرف وخرج ایدوب بتورمك ، دیینه داری اكمك ‖ قوللانمق ، استعمال ایتمك .

Ver-brauchs„... (ٮ ـُ ... ſ) —ſteuer (١ مؤ) صرفیات ویركوسی .

Ver-brauen (ٮ ـُ ٮ ſ فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) (Malz, Hopfen)— (قلیز لمش آرپه، شربتجی اوتی) بیرا اعمالیچون استعمال ایتمك ‖ (alles Malz) iſt verbraunt مالت دینیلان چیلمش آرپهنك هپسی قوللانلدی (بیرا یاپلدی) .

Ver-brauſen (ٮ ـُ ٮ ſ فعـ لا ±) c. ㉑ (*insép.*) كوورولق ایتكدن فارغ اولمق ، كورولتیسی كسلمك ، كسب سكونت ایتمك ، (مرا. brauſen) ‖ (مجا) كسب سكونت ایتمك ، ایچی بوشالمق ، اوفكهسی كچمك .

Ver-brechen (ٮ ـُ ٮ ſ فعـ متعـ) b. ㉚ (*insép.*) —etwas برجنایت، جرم ایشلمك ‖ was habe ich ver-brochen? بن نهكناه ایشلدم ، نه یاپدم ، نه جرمم ، قباحتم نه ؟ نه تقصیراتم وار ؟ ‖ (١ لا) b. ㊵ جرم ، جنحه ، جنایت ، مخالف قانون حركت ، سوء قصد .

Ver-brecher (ٮ ـُ ٮ ſ ١ م) a. ㊵ . —in (١ مؤ) ㊿ مجرم ، مجرمه ، جانی ، جانیه ، متهم .

Ver-dächtigen (⏑⏑⏑ ˈ فعـ متعـ) a. (21) (*insép.*)
= verdächtig machen.

Ver-dammen (⏑⏑ ˈ فعـ متعـ) a. (21) (*insép.*) حكم
ايتمك ، حكم ويرمك ، محكوم ايتمك ‖ لعنت ايتمك ، عذاب جهنمه
محكوم ايتمك .

Ver-dampfen (⏑⏑ ˈ فعلاً —) a., c. (21) (*insép.*)
تبخر ايتمك ‖ ab-kühlen = ‖ (عمو) — (viel Tabak)
چوق توتون توتوتمك ، ايچمك .

Ver-danken (⏑⏑ ˈ فعـ متعـ) a. (21) (*insép.*) =
danken: (verdanken).

Ver-darb (⏑ ˈ) (verderben فعلنك زمان حال ماضى
صيغه‌سنك برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Ver-dau-en (⏑⏑ ˈ فعـ متعـ وفعـ مطا) a. (21) (*insép.*)
هضم ايتمك (كذا مجا) sich leicht — (diese Speisen) بو يمكلر
قولاى هضم اولنورلر ، سهل الهضمدرلر .

Ver-daulich (⏑ ⏑ ˈ ⏑ صـ) (24) قولاى هضم اولنور ،
سهل الهضم ‖ چكيلور .

Ver-deck (⏑ ˈ ا لا) (38) (صنعـ) (آرابه جيلقده) —
بر آرابه‌نك اوزرى طاوانى ‖ (بحر) = Deck .

Ver-decken (⏑⏑ ˈ فعـ متعـ) a. (21) (*insép.*) اورتمك ،
قپامق (كذا مجا) صاقلامق ، كوزدن نهان ايتمك ، ستر ايتمك ،
كولكه‌ده براقمق ، ستر واخفا ايتمك ، كيزلى طوتمق .

Ver-denken (⏑ ⏑ ˈ ⏑ فعـ متعـ) a. (22) (*insép.*)
(مرا. denken) = ver-argen .

Ver-derben (⏑⏑ ˈ فعلاً —) b. (23) (كذا فعـ متعـ)
(*insép.*) (21) a. بوزلمق ‖ فنالاشمق ، فساده اوغرامق ،
چورومك ، قوقمق ، طاغلمق ، خسارديده اولمق ‖ باتمق ،
محو اولمق ‖ (بحر) خسارات بحريه‌يه اوغرامق ، اوغرامق ‖ an ihm
ist ein Schauspieler verdorben اوايو برآقتور اوله‌جقمش ‖
(اشخاص حقنده) باتمق ، محو اولمق (بعضاً اولمك) ‖ (فعـ متعـ)
بوزمق ، افساد ايتمك ، برباد ايتمك ، باليرمق ، رخنه‌دار ايتمك ،
زيان وضرره اوغراتمق ، خسار ديده ايتمك ‖ Jemandem
die Freude, die Lust— برينك مسرتنى ، سوينجنى ،
آرزوسنى قاچيرمق ، كسر ايتمك ‖ sich den Geschmack
بوزمق ‖ sich den آغزينك طادينى nicht verderben
‖ Magen— كندى معده‌سنى بوزمق ، هضمسزلغه اوغرامق ‖
Jemand (sittlich) — ‖ برينى برباد ايتمك Jemand—
برينك اخلاقنى بوزمق ، افساد ايتمك ، تربيه‌سز ، عارسز ايتمك ‖
(ضر مثل) böse Beispiele — gute Sitten افعال مذمومه
اخلاق مقبوله‌يى افساد ايدر ‖ es mit Jemandem —
بريسيله فنا ايتمك ، بوزمق ، برينك كوزندن دوشمك ،
توجهنى غائب ايتمك ‖ (اسم مفعول وصفت) (24) verdorben
(مصدرينك بالجمله معنالرنده مستعملدر) ‖ خصوصيله : غنغرنه
اوغرامش ، طاغلمق اوزره ‖ قوقمش ، چوروك ، بوزلمش ‖
ver-derbt على الاكثر (آداب واركان واخلاق حقنده)
باشدن ، يولدن چيقمش ، افساداولنمش ، بتمش ، يوله املايه
كلمز حاله كيرمش ، فاسق .

Ver-derblich (⏑⏑ ˈ صـ) (24) منحوس ، مشئوم ،
مصيبتلى ، مخوف ، قورقولى ، مدهش ، دوچار فلاكت ايديجى ،
مهلك ‖ نادراً : قولاى بوزيلان ، فنالشان ، چوريان ،
قابل فساد .

Ver-derbniß (⏑⏑ ˈ امؤ) (34) (الا) (33) بوزوله ،
يولدن ، باشدن چيقمه ، فساد ، تعفن ، چوروميه ‖ فلاكت ،
مصيبت — sittliche اخلاق وآداب بوزوقلغى ، فساد اخلاق ،
عادات مرغوبه ومستحسنه‌يه عدم رعايت .

Ver-derbt (⏑ ˈ صـ) (24) (مرا. ver-derben) .

Ver-deutlichen (⏑⏑⏑ ˈ فعـ متعـ) a. (21) (*insép.*)
ايضاح ايتمك ، عيان وآشكار قيلمق . آچيقلاشديرمق .

Ver-deutschen (⏑⏑ ˈ فعـ متعـ) a., c. (21) (*insép.*)
آلمانجه‌يه ترجمه ونقل ايتمك ، آلمانلاشديرمق .

Ver-dichten (⏑⏑ ˈ فعـ متعـ) و — sich (فعـ مطا)
(*insép.*) (21) b. [dicht] (حكمه ، كيمياده والخ ده) — (sich)
تكاثف ايتمك ، ايتديرمك ، صيقيلاشديرمق ، صيقلاشمق ،
قاتيلاشديرمق ، قاتيلاشمق ‖ (هواكبى برجسمى) تضييق ايتمك ‖
[dichten] — die Zeit وقتنى بيت ، شعر ياپمقله امرار ايتمك .

Ver-dicken (⏑⏑ ˈ فعـ متعـ) و — sich (فعـ مطا) a. (21)
(*insép.*) قالينلاشديرمق . قالينلاشمق ‖ (طبده) برمايعى :
قويو ولزوجتلى برحاله كتيرمك ، تلزيج ايتمك ، قويو ، قاتى
ولزوجتلى حاله كيرمك ، قويولاشمق ، پيختيلاشمق .

Ver-dienen (⏑⏑ ˈ فعـ متعـ) a. (21) (*insép.*)
قزانمق — Geld پاره قزانمق ‖ man verdient dabei nicht
das Salz zur Suppe بونده ، بوايشده انسان چورباسنه
طوز بيله قزانه‌ماز ، بش پاره استفاده يوق ‖ قزانمق ، حق
ايتمك ، مستحق اولمق ، لايق وسزا اولمق ، دكمك ‖ (افعاليله
برينك مكافاتنه ، تحسيننه مستحق ولايق اولمق ، اجرينى قزانمق)
er hat sich um das (Vaterland) sehr (فعـ مطا) بعضاً
verdient gemacht مملكتى اوكا پك متشكردر .

Ver-dienst (⏑ ˈ ام ا لا) (38) اكثريا : (ام) ،
نادراً : (الا) قزانج ، كار ، كسب ، تمتع ، فائده ‖
Das ist mein ganzer — dabei بونده بتم تكميل قزانجم ،
كارم بوندن عبارتدر ‖ اكثريا : (الا) ، ونادراً : (ام)
die — e dieses Mannes um ‖ خدمت ‖ ظفر ، موفقيت
die Stadt بو آدمك ، ذاتك شهره اولان خدماتى ، سبقت ايدن
خدمتلرى ، ايولكلرى ‖ (كرك ايولك وكرك كوتولكله
قزانيلان شى) حق ، استحقاق ، جزا .

Ver-dienst... (⏑ ˈ ...) — orden (نادراً مستعمل
اولوب دهازياده : Orden pour le mérite اوله‌رق استعمال
اولنور) لياقت نشانى ‖ — medaille (امؤ) لياقت مداليه‌سى .

Verdikt (⏑ ˈ ، بعضاً دخى انكليزجه تلفظ اولنور الا)
(38) [انكليز] (عد) — der Geschworenen (انتخابلى
وتحليف ايدلمش هيئت حكامك قرارى ، حكمى) حكم ، قرار .

Ver-ding (⏑ ˈ الا) (38) احاله ، تفويض ‖ (برقيئات
معينه ايله ، مقطوعاً) كوتورى اوله‌رق برشيئى ياپمق ايچون
ايديلان حواله ‖ بونك مقاوله نامه‌سى ، قونطوراتوسى .

Ver-dingen (⏑⏑ ˈ فعـ متعـ) و — sich (فعـ مطا) a. (20)
(*insép.*) (ver-dingt كذلك اسم مفعول ‖ dingen مرا.)
بر ايش ويا خدمت ايچون قونطورات ياپمق ، مقاوله ايتمك ‖

اوغلنی (seinen Sohn) als Diener bei Jemandem— برینك یاننه خدمتجیلكه قویمق ، ویرمك ‖ sich als Diener bei Jemandem— برینك یاننه خدمتجیلكه كیرمك ، قاپیلانمق ‖ Jemandem sein Fuhrwerk— آرابه‌سنی عاریةً برینه ویرمك ، كیرالمق .

ver-dirbt ، Ver-dirbst (f ˘˘) (ver-derben فعلنك زمان حال صیغه‌سنك ماضی صورتی ایكنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Ver-dolmetscher (˘˘˘ f ام) a. ⑩ = Dolmetscher .

Ver-donnern (˘˘ f فعه متعه) a. ㉑ (insép.) an-donnern= ‖ (عمو) verdonnert (حا) (بر شیئك یوكسك درجه‌سی ، زیاده‌لكی ارائه مقامنده) پك زیاده ، پك چوق ، نهایت درجه‌ده ، بغایت .

Ver-doppeln (˘˘ f فعه متعه) و sich— (فعه مطا) a. ㉑ (insép.) den Eifer— سعی وغیرتنی ، اقدامنی تضعیف ایتمك ، ایكی قات قیلمق ‖ (ع) den Sold— معاشی تضعیف ایتمك .

Ver-dorben (f ˘˘˘) (ver-derben فعلنك اسم مفعولی) .

Ver-dorren (˘˘ f فعه لا —) a. ㉑ (insép.) قوروتمق ، قورومق ؛ قاورمق ، قاورولمق ، قیزارتمق ، قیزارمق .

Ver-drängen (˘˘ f فعه متعه) a. ㉑ (اسم مفعولی بعضاً : ver-drungen) (insép.) ایته‌رك ، دورته‌رك ، قاقه‌رق ، یرندن آتمق ، دفع ایتمك ، كیری باصمق ، یرندن اویناتمق ، قالدیرمق ، رفع ایتمك .

Ver-drehen (˘˘ f فعه متعه) و sich— (فعه مطا) a. ㉑ (insép) دوكمك ، چوریلتمك ، چویرمك ، دوندیرمك ، بورمق ، بوكمك ، بورولمق ، بوكولمك ‖ sich den Arm— قولنی بورغولمق ، قولنی بوكمك ‖ die Augen— كوزلرینی دوندیرمك ، چویرمك ‖ das Gesicht— صورتنی آصمق ، اكشیتمك ، یوزینی اكوب بوكمك ‖ (مجا) ترس ، یا كلش قویمق ، ایتمك ‖ ver-dreht (اسم مفعول وصفت) ㉔ ترس یاكلش ‖ بوكولمش ، بورولمش ، چوریلمش ‖ verdrehter Kopf دلی ، بدلا ، قاچیق ‖ er ist halb verdreht اوعادتا دلی ، قاچیق .

Ver-dreifachen (˘˘˘ f فعه متعه) و sich— (فعه مطا) a. ㉑ (insép.) اوچ قات ایتمك ، اوچ دفعه زیاده ایتمك ، اوچ مثلنه ابلاغ ایتمك ، طولدیرمق ، اوچ مثلی اولمق ، اوچ مثلنه بالغ اولمق ، تثلیث ایتمك .

Ver-drießen (˘˘ f فعه متعه) c. ⑳ [اورته آلمانجه driezen] (insép.) (اسكیدن زمان حالنك اوچنجی مفرد شخصی verdreußt ایدی) Jemand— برینه پك فنا ، طاتسزگلمك ، ضدینه كیتمك ، جاننی صیقمق ، قاننه طوقانمق ، خوشنه كیتمامك ، كوجنه كیتمك ‖ ich lasse mich etwas nicht— هیچ برشی بنم كیفمی قاچیرهماز ، بن هیچ برشیئه طوتولمام ، هیچ برشیئه اسف ایتمام ، جانم صیقلماز ، آلدیرمام .

Ver-drießlich (˘˘ f صـ) ㉔ مكدر ، محزون ، مغموم ، متأسف ، ناراضی ، خشنود دكل ، قیزغین ، دارغین ، حدتلی ، صورتی آصمش ، چهره‌سی اكریلمش ‖ جان صیقیجی .

Ver-droß (f ˘˘) (verdrießen فعلنك زمان حال صیغه‌سنك ماضی صورتی برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Ver-drossen (f˘˘˘) (ver-drießen فعلنك اسم مفعولی اسم مفعول اوله‌رق مصدرینك بالجمله معناسنده مستعملدر ‖ = ver-drießlich جانی صیقلمش ، مكدر ، قیزغین ، حدتلی ، متأسف ، مغموم ‖ نشئه‌سز ، محزون ‖ بیقید ‖ ver-drießen فعلنك زمان حال صیغه‌سنك ماضی صورتنك برنجی واوچنجی جمع شخصلری .

Ver-drucken (˘˘ f فعه متعه) a. ㉑ (صنعه) (insép.) (مطبعه) كوتو ، فنا طبع ایتمك ، ایو باصمامق ‖ یاكلش بر یره باصه‌رق ، طبع ایدرك بتورمك ، صرف ایتمك .

Ver-drücken (˘˘ f فعه متعه) a. ㉑ (inép.) = zer-drücken .

Ver-druß (˘˘ f ا م) ㊳ (sans pl.) نشئه‌سزلك ، كیفلی اولمامه ، حدت ، جان صیقینتیسی ؛ اسف ، كدر ، غم ، غصه ، عدم خشنودیت ، آغز طاتسزلغی ، طاتسزلق ‖ Jemandem etwas zum —machen برینه برشیئی عنادینه یاپه‌رق قیزدیرمق ‖ Jemandem—machen برینه كدر ویرمك ، برینی متأسف مكدر ، مغموم قیلمق ، برینی قیزدیرمق ‖ طاتسزلق ، غم ، غصه ، كدر ، اسف ویریجی اولان شی ‖ (عمو) einen— haben قابور اولمق ، آرقه‌سنده چكمجه‌سی اولمق .

Ver-duften (˘˘ f فعه لا —) و sich— (فعه مطا) b. ㉑ (insép.) تبخر ایتمك ، اوچمق ‖ (مجا) (عمو) (اشخاص حقنده) غائب اولمق ، صیویشمق .

Ver-dummen (˘˘ f فعه لا —) a. ㉑ (insép.) بدلا اولمق ، سرسملشمك ، آلیقلاشمق ‖ (فعه متعه) سرسملتمك ، آلیقلاشدیرمق ، آبدال ایتمك .

Ver-dumpfen (˘˘ f فعه لا —) a., c. ㉑ (مرا) . (dumpf (insép.) (صدا حقنده) شدت وقوتنی ، غائب ایتمك ، خفیفلشمك ، هوایه‌طاغیلوب غائب اولمق ، یواش یواش كسلمك ، ایشیدلمزحاله كلمك ‖ (كوك كورلمسی حقنده) خفیفلشمك ، شدتله اوتمامك ، اوقدر كورولتی ایتمامك ‖ كورلتمك ، كسب خفت ایتمك ، یاتیشمق ، اویوشمق ، باصلمق ، تسكین اولمق .

Ver-dung (˘˘ f ا م) ㊳ (sans pl.) (جمعی یوقدر) = Ver-ding .

Ver-dunkeln (˘˘ f فعه متعه) و sich — (فعه مطا) a. ㉑ (insép.) قراكلق ایتمك ، قاراكلیقلاشدیرمق ، قارارتمق ، قارانلیقلاشمق ، سیاهلانمق ، قرارمق (كذا مجازی) ‖ (رنك حقنده) قویولاشدیرمق ، قویولاتمق ‖ قرانلغه دوشورمك ، مظلم قیلمق ‖ (مجا) پك چوق كیریده براقمق ، كچمك ، كولكه‌ده براقمق ، صولده صفر براقمق .

Ver-dünnen (˘˘ f فعه متعه) و sich— (فعه مطا) a. ㉑ (insép.) اینجلتمك ، اینجه‌لشدیرمك ، دقیقلشدیرمك ‖ (صنعه) كوچولتمك ، اینجلتمك ‖ هرقنغی برمایعی صولاندیرمق ، خفیفلشدیرمك ، كسمك ‖ (كیمیا) برمایعی تسخین ایله بخاره قلب ایتمك ، تدقیق ایتمك .

Ver-dunsten (˘˘˘ f فعه لا —) b. ㉑ (insép.) تبخر ایتمك ، بخاره منقلب اولمق ، اوچمق ، هوایه قاریشمق ‖ (فعه متعه) (اكثریا : ver-dünsten) خصوصیله (كیمیا) تبخیر ایتمك ، (بالتسخین) بخاره قلب ایتمك ، اوچورمق .

(ا م) —punkt (f⏑–⏑⏑…) **Ver-einigungs „ …**
نقطهٔ اتفاق ، اتحاد ‖ نقطهٔ ملاقات ، راندەوو (محلی) ‖
نقطهٔ تلاقی .

(insép.) ㉑ a. (فع متع ⏑f⏑–⏑–) **Ver-ein-nahmen**
—Geld پاره آلمق، اخذ وقبض ایتمك، درصندیق ایتمك .

(ا مؤ) برجمعیتك —kasse (f⏑–…) **Ver-eins„ …**
—länder ‖ —länder = (ا لا) —gebiet ‖ صندیغی
(جمع لا) : die deutschen —länder آلمانیا گمرك معاهده
واتفاقنه داخل اولان ممالك .

(insép.) ㉑ a. (فع متع f⏑–⏑–) **Ver-einsamen**
آییرمق ، یالکز باشنه براقمق ، منفرد قیلمق ، تجرید ایتمك ،
انزواده براقمق .

(فع مطا) sich— و (فع متع f⏑–⏑) **Ver-einzeln**
(insép.) ㉑ a. تك ، یالکز اولەرق براقمق، آییرمق ، تكر
تكر آییرمق، تكر تكر طاغیتمق، برشورایه بر بورایه قویمق ،
بویله آیرلمق ، برشورایه بر بورایه طاغلمق ‖ آیرلمق ، طاغلمق ،
آییرمق، طاغتمق ‖ بر اشی، چفتی بوزمق، اشیندن آییرمق ‖
ver-einzelt auftreten (خصوصیله خستەلق حقنده) نادر
اولەرق ظهوره گلمك ، برشوراده بربوراده اولمق، وقوعه گلمك .

(insép.) [Eis] ㉑ c. (فع لا + f⏑–⏑) **Ver-eisen**
بوزه تحول ایتمك ، بوز کسیلمك، طوکمق .

(insép.) ㉑ a. (فع متع f⏑–⏑) **Ver-eiteln** بوشه ،
هیچه چیقارمق ، نافله ، بر ایشه یاراماز ایتمك ، مانع اولمق ‖
فنا برشیئك اوکنی آلمق، ظهورینه ، باشه چیقمسنه مانع اولمق،
بوزمق، اوکنه سد چکمك، آلت اوست، قارمه قاریشیق ایتمك‖
Jemands Hoffnung— برینك امیدینی محو ایتمك .

(فع مطا) sich— و (فع لا — f⏑–⏑) **Ver-eitern**
(insép.) ㉑ a. (جرا) جراحتلنمك ، جراحت پیدا ایتمك .

(فع مطا) sich— و (فع متع f⏑–⏑) **Ver-ekeln**
(insép.) ㉑ a. Jemandem etwas— برشیدن برینی
صوغوتمق ، استکراه ایتدیرمك ، تیکسیندیرمك .

(insép.) ㉑ b. (فع لا ± f⏑⏑⏑) **Ver-enden**
(خصوصیله آوحقنده) اولمك ، تلف اولمق .

(فع مطا) sich— و (فع متع f⏑⏑⏑) **Ver-enge(r)n**
(insép.) ㉑ a. طارلاشدیرمق، تنك ایتمك ، طارلمق، صیق
اولمق ، صیقمق ، چکمك .

(insép.) ㉑ a. (فع متع f⏑⏑⏑) **Ver-erben**
Jemandem (یاخود : auf Jemand) etwas— اولورکن
برینه برشی براقمق، اوصتنه ایتمك ، (برینی کندینه وارث ایتمك)
کذلك مجازی اولەرق : برینه انتقال ایتدیرمك، سرایت ایتدیرمك‖
(sich) auf Jemand— (فع مطا) sich— و (فع لا —)
وراثت صورتیله برینه انتقال ایتمك ، قالمق .

(insép.) ㉑ b. (فع لا — f⏑–⏑) **Ver-erden**
طوپراغه منقلب اولمق ، طوپراق اولمق ، کسلمك ‖ خصوصیله
= oxydi(e)ren .

(insép.) (f⏑–⏑ : کذلك f⏑⏑) **Ver-erzen** (معد،
طبق) (فع لا —) و —sich (فع مطا) ㉑ c. معدنلاشمك ،
معدن حالنه کیچمك ‖ (فع متع) برجسمی دیکر برجسمك تأثیریله
معدن حالنه قویمق ، معدنلشدیرمك .

ver-derben فعلنك صیغهٔ (f⏑⏑⏑) **Ver-dürbe**
الشائیەسنك ماضی صورتی برنجی واوچنجی مفرد شخصلاری) .

(insép.) ㉑ b. (فع لا — f⏑⏑⏑) **Ver-dursten**
صوسزلقدن اولمك ، تلف اولمق .

(insép.) ㉑ a. (فع متع f⏑–⏑) **Ver-düstern**
مظلملشدیرمق، قراکلقلاشدیرمق، (کذا ایکیسیده : مجازی) ‖
sich— ‖ بلوطه صارمق، صوقمق، سیس ایچنده غائب ایتمك
(فع مطا) و — (فع لا —) قرارمق، کسب ظلمت ایتمك .

= (insép.) ㉑ c. (فع متع f⏑⏑) **Ver-dutzen**
ver-dutzt : خصوصیله اسم مفعول صورتیله ver-blüffen
machen شاشیرتمق ، سرسم ایتمك ، عقلنی باشندن آلمق ،
آلیندیرمق ، آلیقلاشدیرمق .

(فع مطا) sich— و (فع متع f⏑–⏑) **Ver-edeln**
(insép.) ㉑ a. کبار واصیل قیلمق، نجابت ویرمك ‖ شرفنی
آرتیرمق، ایولشدیرمك، اصلاح ایتمك ، مواد اجنبیەدن آییرمق،
تطهیر وتصفیه ایتمك ‖ خاصلاشدیرمق، آشیلامق .

(فع مطا) sich— و (فع متع f⏑–⏑⏑) **Ver-ehelichen**
(insép.) ㉑ a. تزویج ایتمك، ازدواج، تزوج ایتمك، اولندیرمك،
اولنمك (مرا . ver-heirathen) .

(insép.) ㉛ a. (فع متع f⏑–⏑) **Ver-ehren** حرمت
واعتبار ایتمك ، احترام ورعایت ایتمك ، تعظیم ایتمك‖ طاپمق‖
سجده ایتمك ‖ تعشق ایتمك ‖ Jemandem etwas— برینه
برشی تقدیم ، هدیه ایتمك .

(ا مؤ) —in ،(ا م f⏑–⏑) **Ver-ehrer** تعظیم
وحرمت ایدن ‖ عاشق ، عاشقه ، سوکیلی ‖ طرفکیر .

㉑ a. ، ㉑ b. (فع متع f⏑–(⏑)⏑) **Ver-eid(ig)en**
(insép.) Jemand— برینه یمین ویرمك ، عهد ایتدیرمك،
برینی تحلیف ایتمك .

(ا م f⏑–) **Ver-ein** ㊳ اشتراك، اتفاق، اتحاد، تعاون،
یاردیم ‖ جمعیت ، شرکت .

㉑ a. (فع متع وفع مطا f⏑–⏑–) **Ver-einbaren**
(insép.) etwas—, sich über etwas— اتفاق ایتدیرمك ،
برلشدیرمك ، (توحید ایتمك) ، برشی اوزرینه اتفاق واتحاد
ایتمك ، برشیئه موافقت ایتمك ، برشی حقنده اویوشمق، برشیئی
بینلرنده قرارلشدیرمق ، برشیده اتفاق آرا حاصل ایتمك .

= (insép.) ㉑ a. (فع متع f⏑–⏑) **Ver-einen**
ver-einigen .

(insép.) ㉑ a. (فع متع f⏑–⏑⏑) **Ver-einfachen**
سادەلشدیرمك ، بسیط قیلمق .

(فع مطا) sich— و (فع متع ⏑f⏑–(⏑)) **Ver-ein(ig)en**
(insép.) ㉑ a. (کذا مرا . ver-binden) برلشدیرمك،
برلشمك ، اتفاق ایتمك‖ (جغر) die Vereinigten Staaten
حکومات متفقهٔ آمریقا ‖ ارتباط حاصل ایتدیرمك ، ربط
وتلفیق ایتمك ‖ جمع وتوحید ایتمك ، یکدیکرینه یاقلاشدیرمق ،
(sich) auf einen Punkt— ‖ بر برینه اویدیرمق ، اویمق
بر نقطه ده اجتماع ایتمك ، طوپلانمق، اجتماع ایتدیرمك‖ اشتراك
ایتمك، مشترك قیلمق، اورتاق اولمق‖ =(sich) ver-bünden ‖
sich verein-baren = ‖ (کیمیا) ترکیب ، حل ایتمك ‖
(جغر) (انهار حقنده) : sich— بری دیکرینه برلشمك ،
جریان ایتمك ، قاریشمق ، آقمق .

Ver-fänglich (˘˘˘ f ا ص) ㉔ یاکاش ، تہلکه لی ،
قورقولی ، مغفل، اضلاله یارار .

Ver-färben (˘˘˘ f فع متع) a. ㉑ (*insép.*)
بویامقده قوللانمق ، بویامق ایچون استعمال ایتمك ‖ بویاركن ،
بویایەرق بوزمق، بر باد ایتمك‖ (فع مطا وفع لا +) —(sich)
بویاسی دکشدیرمك ، رنکی آتمق، صولمق .

Ver-fassen (˘˘˘ f فع متع) c. ㉑ (*insép.*) (مرا .
fassen) ترتیب وتشکیل ایتمك ، میدانه کتیرمك ، برکتابی جمع
وترتیب ایتمك ، تألیف ایتمك ، یازمق ، برشیئی قلمه آلمق ‖ ذی
قیمت برطاشی ، مجوهری یاکاش طاقمق، اوطورتمق .

Ver-fasser (˘˘˘ f ا م) a. ㊵ ، —in (ا مؤ) ㊿
(eines Buches) — برکتابك مؤلفی ، مؤلفەسی .

Ver-fassung (˘˘˘ f ا مؤ) ㊾ حال‖ حال، طبیعت،
مشرب ، مزاج ‖ قانون اساسی ، مشروطیت اداره قانونی .

Ver-faullen (˘˘˘ f فع لا —) a. ㉑ (*insép.*)
= faulen .

Ver-faulenzen (˘˘˘ f فع متع) c. ㉑ (*insép.*)
—(die Zeit) هیچ برشیئله مشغول اولمیەرق وقتی کچیرمك،
وقتی تنبللکله کچیرمك .

Ver-fechten (˘˘˘ f فع متع) e. ⑳ (*insép.*) (مرا .
fechten) — etwas— برشی ایچون مجادله ایتمك ، اوروشمق ،
حرب وجـدال ایله قزانمق ‖ sein Recht— حقی مدافعه ،
استحصال ومحافظه ایتمك .

Ver-fehlen (˘˘˘ f فع متع) a. ㉑ (*insép.*) قصور
ایتمك ‖ (diese Nachricht) wird nicht—, Auf-sehen
zu machen بوخبر، حوادثمطلقا نظردقتیجلب ایدەجك، ایدر.

Ver-feinden (˘˘˘ f فع متع) و —sich (فع مطا)
(*insép.*) ㉑ b. بوزیشدیرمق ، بر برینه دشمن ایتمك ،
بوزوشمق، بر برینه دشمن اولمق .

Ver-feinern (˘˘˘ f فع متع) و —sich (فع مطا)
(*insép.*) ㉑ a. خالص وصافیلشدیرمك، خالص وصافیلشمك
(کذا مجازی) ‖ پرداخ ایتمك ، پارلاتمق ، جلالمق ، جلالتمق ،
پارلامق، سیلمك (خصوصیله مجازی) : تمیزلمك، تطهیر ایتمك ،
اینجلتمك ، دقیقلشدیرمك ، اینجلمك ‖ اصلاح ایتمك ، ایولشمك‖
—sich اینجلمك ، مدنیلشمك ، نازکلشمك .

Ver-fertigen (˘˘˘ f فع متع) a. ㉑ (*insép.*)
یاپمق، اعمال ایتمك ، (خصوصیله ماکنه واسطەسیله) معمولات
صناعیەیی اعمال ایتمك، چیقارمق، علیالخصوص: حاضر البسه
یاپمق .

Ver-feuern (˘˘˘ f فع متع) a. ㉑ (*insép.*)
—(viel Holz) چوق اودون یاقمق ، صرف ایتمك ‖ alles
Pulver— باروتك ، جبخانەسنك کافەسنی توکتمك ، آتمق .

Ver-fing (f ˘˘) ver-fangen) فعلنك ماضیصورتنك
برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Ver-finstern (˘˘˘ f فع متع) و —sich (فع مطا)
(*insép.*) ㉑ a. قراکلیقلاشدیرمق، قرالتمق، قاراکلیقلاشمق،
لوش اولمق ‖ (هیئة) سیارآتدن بری دیکرینك اوکنه کلەرك :
قرارتمق ، طوتمق ، قرارمق ، طوتولمق ، کسوف ، خسوفه
اوغراتمق ، اوغرامق .

Ver-ewigen (˘˘˘ f فع متع) و —sich (فع مطا)
(*insép.*) ㉑ a. —(sich) تأیید ایتمك ، دائم وباقی قیلمق ،
اولمق، اولمز حاله قویمق ‖ (اسم مفعول وصفت اولەرق) ㉔
ver-ewigt مرحوم ، متوفی .

Ver-fahren (˘˘˘ f فع لا ±) r. ⑳ (*insép.*)
حرکت، معامله ایتمك، طورانمق‖ —mit Nachsicht متیقظانه
حرکت ایتمك ، بصیرتله حرکت ایتمك ‖ (فع متع) آرابه ده ،
آرابه (امثالی) ایله کزەرك صرف ایتمك ‖ (اشیا والخ حقنده)
بشقه برطرفه کوندرمك ، کوتورمك ، نقل ایتمك ، اخراج ایتمك‖
den Zoll— کمرکه اوغرامیەرق مالی کمرکسز قاچیرمق، کچیرمك،
کومروکدن مال قاچیرمق‖ —(die Wege) یوللری آرابه وامثالیله
کچه کچه بوزمق ‖ eine Sache— بر ایشی بوزمق ، بر باد ،
قارمه قاریشیق ایتمك‖ (معدن قویولرنده) — (seine Schichte)
ایشلدیکی یری بتورمك ، ایشلدیکی یرك معدنینی چیقارمق ‖
—sich (فع مطا) آرابه وامثالیله یاکاش کیتمك، یولی شاشیرمق‖
(مجا) —sich قاریشیق بر ایشه دوشمك .

Ver-fall (˘˘ f ا م) ㉛ (*sans pl.*) دوشمه ، دورلمه ،
ییقلمه ‖ انهدام ، انقراض ، زوال ، تدنی ‖ in— gerathen
دوچار انقراض وزوال اولمق، تدنی یه یوزطوتمق‖ مشرف خراب
اولمق ‖ بوزولمق ، چیغرندن چیقمق ‖ طاغلمق ‖ —eines
Rechtes, Pfandes اسقاط حق، حقدن اسقاط ، بررهنك ،
تأمیناتك ضبطی ، ضیاعی‖ (تجا) وعده ، مهلتك ختامی .

Ver-fallen (˘˘˘ f فع لا —) p. ⑳ (*insép.*) =
in Ver-fall gerathen ‖ in eine Krankheit— برخستەلغه
دوچار اولمق ، طوتلمق ، دوشمك ‖ — in eine Geldstrafe
برجزای نقدی یه اوغرامق، محکوم اولمق ، —in eine Strafe
برمجازاته دوچار اولمق ‖ —auf etwas خاطرینه برشی وارد
اولمق‖ —auf Den wäre ich nicht بو بنم خاطریمه کلزدی،
بن بونی قرق ییل قالسەم دوشونمزدم، بولەمزدم ، او بنم عقلمه
کلزدی‖ قالمق ، دوشمك : wenn kein Erbe da ist, verfällt
die Erbschaft dem Staate هیچ بروارث بولنمدیغی تقدیرده
وراثت حکومته دوشر ، میراث حکومته قالیر ‖ —e Güter
مصادره اولنمش اموال ‖ —das Pfand ist رهن مدتی ختام
بولدی ، بتـدی ، منقضی اولدی ‖ (عد) —die Klage ist
دعوانك حکمی قالمدی ، مرور زمانله حکمدن ساقط اولدی ،
مهلت معینەسی مرور ایتمکله حکم دعوا ساقط اولدی‖ (تجا)
(مهلت، وعده، مدت حقنده) منقضی اولمق، بیتمك، وقتی کچمك .

Ver-fälschen (˘˘˘ f فع متع) a., c. ㉑ (*insép.*)
(اشیای تجاریەنك) ساخته وقالپنی یاپمق، چیقارمق، سورمك ؛
بوزمق؛ ساخته شی یاپمق، تقلید ایتمك؛ بر یازینك بعض یرلرینی
سیلمك وبشقه درلو یازمق ، ساخته کارلق ایتمك ، علاوه ایتمك ؛
قاریشدیرمق، شراب وامثالی شیلره تجارتده صوقمق .

Ver-fangen (˘˘˘ f) (ماضی صـورتی : verfing)
(*insép.*)—sich (فع مطا) p. ⑳ کیرمك، قاچمق، طوتلمق‖
—der Wind) hat sich im Schornstein) روزکار بجانك
ایچنه کیردی ‖ (اشخاص وحیوانات حقنـده) بردنبره نفسی
کسلمك ، طوتلمق ، طیقانمق ‖ —die Hunde) haben sich)
کوپکلرك چکەلری آچلیور، آوی براقەمیور، کیتلندی‖ (فع لا +)
اجرای تأثیر ایتمك ، تأثیری طوقونمق ، اولمق .

Ver-folgen (◡◡́ f فعـ متعـ) (*insép.*) تعقيب ايتمك، آرقه‌سنه، پيشنه دوشمك، قوغالمق ‖ das Unglück verfolgt ihn überall بدبختلق، قره طالع اونى نره‌ده اولسه بولور‖ تعقيب ايتمك، برشيده دوام ايتمك ‖ عليهنده بولنمق، جور واذيت ايتمك، مسلط اولمق .

Ver-fressen (◡◡́◡ f فعـ متعـ) p. ⑳ (*insép.*) (عمو وعو) sein Ver-mögen— اولانجه واريغى ييوب بتورمك، حاراوروب خرمان صاوورمق، آلتندن كيروب اوستندن چيقمق .

Ver-frieren (◡◡́ f فعـ لا —) f. ㉖ (*insép.*)= er-frieren .

Ver-frühen (◡–́◡ f فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) برشيئى وقتندن اول ياپمق، برشيده عجله ايتمك، وقتى بكله‌مامك .

Ver-fügbar (◡–́◡ f صـ) ㉔ (لزومنده) قوللانلمق اوزره الده بولنان، موجود، يدك، ممكن الاستعمال .

Ver-fügen (◡–́◡ f فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) etwas— برشيئى ترتيب احضار ايتمك، حاضرلمق ‖ امر ايتمك، قوللانمق، تحت تصرف وامرنده بولنديرمق، حكم ايتمك ‖ das Gesetzt verfügt, daß... قانون، نظام، امر حكم ايدركه ... ، ديوركه ... ‖ (فعـ لا +) über etwas, Jemand— برشى، بركمسه اوزرنده حكمى بولنمق، امر ايتمك، بيورمق، آلتنده بولنمق، برشيئى، بر آدمى اولمق، بولنمق ‖ (فعـ مطا) sich— sich wohin— بر يره كيتمك .

Ver-füglich (◡–́◡ f صـ) ㉔ = ver-fügbar .

Ver-fügung (◡–́◡ f ا مؤ) ㊾ مصدرى معنالرنده ‖ كذلك (فعـ لا +) كوره : zur — stellen امر وارادەسنه ترك ايتمك، ادارەسنه ويرمك، امر وارادەسنده بولنديرمق، (كذا ع) معيتنه ويرمك .

Ver-führen (◡–́◡ f فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) (اشيا واموال حقنده) (كمى، ديكيل اوزرنده) نقل ايتمك، außer Landes— مملكتدن خارجه يوللامق، اخراج ايتمك، خارجه صاتمق ‖ ياكلش بر يوله صاپديرمق، ياكلش، چيقماز يوله سوق ايتمك (كذا مجا) ‖ (مجا) ياكلش برفكره ذاهب ايتمك، يولدن چيقارمق، افساد ايتمك ‖ آيارتمق، قانديرمق، اغفال واغوا، اضلال ايتمك‖ Jemand zu etwas— برينى برشيئه تشويق ايتمك، تحريك ايتمك، سوق ايتمك‖ Jemand— برينى وظيفه‌سى خلافنه حركته سوق ايتمك، آيارتمق‖ Jemand zur Liederlichkeit— برينى آيارتمق، باشدن چيقارمق، كوتولكه سوق ايتمك، آزديرمق‖ بعضا : = voll-führen .

Ver-führer (◡–́◡ f ا م) a. ㊵، —in (ا مؤ) ㊿ "ver-führen„ مصدرى معنالرنده مستعملدر مثلا : باشدن چيقاران، آيارتان، مغفل، كوتولكه آليشديران، آزديران ‖ دلكش، فتان .

Ver-führerisch (◡◡–́◡ f صـ) ㉔ مغفلانه، جاذبه‌لى، دلربا، محرك، كنديسنه ميل ايتدبريجى .

Ver-füllen (◡◡́◡ f فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) (den Wein —) شرابى برقابدن ديكرينه بوشالتمق ‖ ياكلش برفوچى‌يه، قابه بوشالمق، طولديرمق‖ طولديرركن بوزمق .

Ver-fünffachen (◡◡◡́◡ f فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) بش مثلى ياپمق، تزييد ايتمك، تخميس ايتمك .

Ver-firsten (◡◡́◡ f فعـ متعـ) b. ㉑ (*insép.*) ein Dach— برچاتينك تپه‌سى، كرەميد، قورشون وامثاليله اورتمك .

Ver-flachen (◡◡́◡ f فعـ لا —) و sich— (فعـ مطا) a. ㉑ (*insép.*) دوزلتمك، ياصيلاتمق ‖ (فعـ متعـ كذلك : ver-flächen) دوزلتمك، ياصيلاتمق .

Ver-flackern (◡◡́◡ f فعـ لا —) a. ㉑ (*insép.*) يانه يانه، طوتوشه‌رق غائب، ضايع اولمق، بيتمك .

Ver-flechten (◡◡́◡ f فعـ متعـ) و sich— (فعـ مطا) c. ⑳ (مرا . flechten) (*insép.*) بر برينه كيرمك، صوقمق، كرفت اولمق. طولاشمق، اورلمك، صارمق، دولاشديرمق (كذا مجازى) ‖ اوركو ايچون صرف وخرج ايتمك‖ فنا اورمك.

Ver-fleischen (◡–́◡ f فعـ مطا) a., c. ㉑ sich— (*insép.*) اته تحول ايتمك، ات شكل وصورتنى آلمق، تلحم ايتمك.

Ver-flicken (◡◡◡ f فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) يامه‌يه صرف ايتمك، يامه ايچون قوللانوب توكتمك .

Ver-fliegen (◡–́◡ f فعـ لا —) f. ⑳ (*insép.*) اوچاركن غائب اولمق، (زمان حقنده) چابوجاق مرور، كذران ايتمك، كچمك ‖ اوچمق، بخاره منقلب اولمق، طيران ايتمك ‖ (كيميـ) بخاره قلب ايتمك، تطيير ايتمك ‖ sich— (فعـ مطا) اوچاركن يولى غائب ايتمك، يولندن شاشمق، صاپمق .

Ver-fließen (◡–́◡ f فعـ لا —) c. ⑳ (*insép.*) آقمق، جريان ايتمك ‖ der Termi'n ist (heute) verflossen مهلت، مدت، وعده بوكون ختام بولدى، منقضى اولدى ‖ verflossenes Jahr سنهٔ سالفه، ماضيه، سابقه‖ حس اولنمز صورتده غائب اولمق، (كوزدن) نهان اولمق، آقوب كيتمك، بيتمك.

Ver-flochten (◡◡́◡ f) ver-flechten فعلنك زمان حال صيغه‌سى ماضى صورتنك برنجى واوچنجى جمع شخصلرى واسم مفعولى) .

Ver-flossen (◡◡◡ f) ver-fließen) فعلنك زمان حال صيغه‌سنك ماضى صورتنك برنجى واوچنجى جمع شخصلريله اسم مفعولى) .

Ver-flößen (◡–́◡ f فعـ متعـ) c. ㉑ (*insép.*) كذلك (فعـ مطا) = ver-schmelzen ‖ die Farben — بويا ازمك، ارتمك ‖ Holz— آغاج يوزديرمك، صال ياپوب سورمك، كزديرمك .

Ver-fluchen (◡–́◡ f فعـ متعـ) a. ㉑ (*insép.*) Jemand, etwas— برينه، برشيئه لعنت، بد دعا ايتمك ‖ لعنتلمك، آفوروز ايتمك‖ استكراه، نفرت ايتمك‖ ver-flucht (اسم مفعول وصفت) ㉔ ملعون، منفور ‖ (عمو) (اثناى حدتده) ملعون ! هاى خبيث ! ‖ اكثريت اوزره برشيئك صوك درجه‌سنى كوسترر : verflucht witzig پك غريب، صوك درجه تحف .

Ver-flüchtigen (◡◡◡◡ f فعـ متعـ) و sich— (فعـ مطا) a. ㉑ (*insép.*) خصوصيله (كيميـ) بخاره قلب ايتمك، تطيير ايتمك‖ sich— = ver-fliegen وعلى الخصوص بخاره منقلب اولمق‖ (عمو) sich— صيويشمق، توكمك .

Ver-flüssigen (◡◡◡◡ f فعـ متعـ) و sich— (فعـ مطا) a. ㉑ (*insép.*) (حكمـ): (sich)— (مايعات وغازلر حقنده) آقيجى، سيال حاله كيرمك .

Ver-füttern ، **Ver-futtern** ایکیسیده (⏑⏑⏑ f فع متعه) a. ㉑ (*insép.*) آمبار اولەرق صرف اتمك ، قابلیه خرج اتمك || das Vieh— حیوانی قنا بسلمك ، حیوانه ایو باقمق || ein Kind ver-füttern برچوجغه چوق یدیروب ایچرمك .

Ver-gaben (⏑⏑⏑ f فع متعه) a. ㉑ (*insép.*) etwas— برشیئی هدیه اتمك ، ویرمك ، بخش اتمك (باغشلامق) .

Ver-gaffen (⏑⏑⏑ f فع مطا) a. ㉑ (*insép.*) sich in Jemand, etwas— برینه ، برشیئه همان اوروملق ، کوکل ویرمك ، مائل اولمق ، طوتولمق ، مفتون اولمق .

Ver-gähnen (⏑–⏑ f فع متعه) a. ㉑ (*insép.*) die Zeit— وقتنی اسنه ایله کچیرمك .

Ver-gällen (⏑⏑⏑ f فع متعه) a. ㉑ (*insép.*) (مجا) Jemandem etwas— برینك آشنه اودقاتمق ، ایشنی بوزمق ، sich das Leben— کندی عمرینی برباد اتمك ، زهرلمك .

Ver-galo(p)pi(e)ren (⏑⏑ f ⏑–⏑ فع مطا) a. ㉑ (عمو) (*insép.*) sich— یاکلق ، آلدانمق ، الدن قاچیرمق ، فوت فرصت اتمك .

Ver-gangen (⏑–⏑ f اسم مفعول وصفت) ㉑ ver-gehen فعلنك باجمله معنالرنده مستعملدر || (خصوصیله وقت حقنده) ماضی ، کچمش ، سابق ، مرور اتمش ؛ یقینده ، کچنلرده .

Ver-gänglich (⏑⏑⏑ f ص) ㉑ کچیجی ، کذران ایدیجی ، غیر دائم ، چابوق مرور ایدن ، عارضی ، فانی ، چابوق خراب اولان ، فنا بولان .

Ver-ganten (⏑–⏑ f فع متعه) b. ㉑ (*insép.*) (جنوب لسانی) = ver-auktioni(e)ren .

Ver-gasen (⏑–⏑ f فع متعه) و (فع مطا) sich — c. ㉑ (*insép.*) (sich) — برجسمی غاز حالنه قویمق ، غاز حالنه کچمك .

Ver-gaß (– ⏑ f) ver-gessen فعلنك زمان حال صورتنك ماضی صیغه‌سی برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Ver-gattern (⏑⏑⏑ f فع متعه) a. ㉑ [شمالی آلمانجه ؛ مرا . انکلیزجه to gather] (*insép.*) etwas— برشیئی اسقره ، تیمورقفس ایچنه آلمق ، بونك آرقه‌سنه قویمق ، ایچنه کلیدلمك ، قپامق || (ع) قدیمده die Solda'ten— عسکره جمع بوریسی چالمق ، جمع بوریسی چالەرق عسکری طوپلامق .

Ver-gaukeln (⏑–⏑ f فع متعه) a. ㉑ (*insép.*) die Zeit— صویتاریلق و مسخره لقله ، آلای ایدرك وقتی کچیرمك ، بویله اضاعهٔ وقت اتمك .

Ver-geben (⏑⏑⏑ f فع متعه وفع مطا) I. ⑳ (*insép.*) etwas— برشیئی براقمق ، ویرمك ، آخره ترك اتمك || ein Amt, eine Stelle— برمأموریتی ، برموقعی ترك اتمك ، اورادن چیقمق || (die Stelle) ist noch nicht— (او ، یور ، موقع) هنوز بوشدر ، معطلدر ، کیمسه‌یه ویرلمامشدر ، کیمسه آلمامشدر || die Hand seiner Tochter—, seine Tochter— قزینی (برینه) ویرمك || ihre Hand ist schon— او (قز) چوقدن صالیلمشدر ، چوقدن نشانلانلدی ، اولندی || sein Recht— حقوقندن وازکچمك ، حقی دیکرینه ترك اتمك || Jemandem etwas— برینه برشیئی باغشلامق ، عفو اتمك ، ... دفعه‌لق قصورینه باقمامق || (اویونده : یاکلش طاغیتمق ، ویرمك) die Karten— کاغدلری یاکلش طاغیتمق || (اسم مفعول وصفت اولەرق) ㉑ مصدرینك ایلك معنالرنده مستعملدر || —er Wunsch: ver-geblich = حقیقی صفت اولەرق : مثلا بوش ، بیهوده آرزو ، نافله ، فائده‌سز شی .

Ver-gebens (⏑–⏑ f حا) بوش یره ، نافله یره ، بیهوده ، فائده‌سز اولەرق .

Ver-geber (⏑–⏑ f ا م) a. ㊵ برونقیه ویرن ، توجیهنده بولنان .

Ver-geblich (⏑–⏑ f ص) ㉑ [فی الاصل ver-geben(d)lich] فائده‌سز ، بوش ، نافله ، فضله ، لزومسز || (حال اولەرق) sich —e Mühe machen || ver-gebens = نافله یره ، بوشنه ، بیهوده اوغراشمق .

Ver-gegenwärtigen (⏑ f ⏑⏑⏑ ⏑⏑ فع متعه) a. ㉑ (*insép.*) حاضرلمق ، حال حاضره کتیرمك ، تطبیق اتمك ، وجوده کتیرمك || sich etwas— (مضاف الیه ایله) برشیئی تصور وتخیل اتمك ، کچمش برشیئی خاطرلمق ، خاطرندن کچیرمك .

Ver-gehen (⏑–⏑ f فع لا —) s. ⑳ (*insép.*) (وقت حقنده) کچمك ، مرور ، کذران اتمك || کچوب کیتمك ، غائب اولمق ، محو اولمق ، بیتمك ، فنا بولمق ، تلف اولمق ، سیلنمك ، کچمك ، کوشمك ، کیتدکجه آزالمق ، فنالشمق ، اولمك ، اریوب کیتدکجه آزالمق ، فنالشمق ، اریوب کیتمك || vor Ungeduld— صبرسزلقدن چاتلامق ، تلف اولمق || die Lust ist mir dazu vergangen نم اوندن اشتهام قاچدی ، (بن اوندن هوسمی آلدم) || ihm verging Hören und Sehen او آرتق نه ایشیدیور نه ده کوریوردی || (فع مطا) خطا ، قصور اتمك ، کناه اشلمك ، کناهه کیرمك ، برشیدر یاپمق || sich gegen das (Gesetzt)— مخالف قانون حرکتده بولنمق ، نظامه قارشو قویمق ، نظامسز حرکت اتمك || sich gegen : یاخود wider Jemand— برینه قارشو یولسز طاورانمق ، احترامسزلق اتمك ، قارشوکلمك .

Ver-geistigen (⏑⏑⏑ f فع مطا) a. ㉑ (*insép.*) روحی وخلاصه‌سنی چیقارمق ، مادی اولان شیلره معنویت ویرمك ، معنویاته قاریشدیرمق || (کیمیا) (eine Flüssigkeit)— برمایعی اسپرتولندیرمق ، اسپرتوحالنه قویمق ، تکمیل اتمك .

Ver-gelten (⏑⏑⏑ f فع متعه) b. ⑳ (*insép.*) (مرا . gelten) Jemandem etwas— برینه برشیئی (مقابلة) ویرمك ، اعاده اتمك || Gott vergelte es Ihnen! (ویریلان بصدقه یه ، ایدیلان بر ایولکه قارشو) : اه راضی اولسون ! اجرینی ویرسون ! برینه بیك ویرسون ، برکت ویرسون ! قبول ایلسون (ومکافاتی ویرسون) ! || Gleiches mit Gleichem— (عینیله ، عین شیئله مقابله اتمك) مقابلهٔ بالمثل اتمك (ایولکه قارشو ایولك ، کوتولکه قارشو کوتولك اتمك) || Gutes mit Bösem— ایولکه قارشو کوتولك ، کملك اتمك .

Ver-gelter (⏑⏑⏑ f ا م) ، a. ㊵ —in (ا مؤ) ㊿ اجر ومکافات ویرن ، ویریجی || منتقم .

Ver-gessen (⏑⏑⏑ f فع متعه) m. ⑳ [غوتیه gitan ، انکلیزجه = get erhalten] (*insép.*) (صورت امریه‌سی بعضا کذلك vergesse) اونوتمق ، فراموش اتمك ، خاطردن چیقمق || ja, daß ich nicht vergesse آمان اونوتمیه‌یم ،

er vergißt darüber Essen ‖ صاقين خاطرمدن چيقمسون
und Trinken او بونك اوزرينه نه ييه‌جك ييور نه‌ده برشى
ايچيور ، او بونك ايچون ييه‌جكى ايچه‌جكى اونوتدى، ييه‌جك
ايچه‌جكدن اولدى، كسلدى ‖ (فع مطا) —sich كنديني اونوتمق،
كنديني دوشونمامك ؛ اونودلق ، دوشونمامك ‖ ياكلق .

Ver-gessenheit (- ˘ ˘ ˘ f ١ مؤ) (49) (*sans pl.*)
اونودلش اولمه ، اونوتمه ، نسيان، فراموش ‖ —Jemand in
bringen برينى اونوتديرمق، عالم نسيانه آتمق ‖ =
Vergeßlichkeit .

Ver-geßlich (˘ ˘ f ص) (24) اونوتقان ‖ كنديني اونودان،
فائده‌سى دوشونمز ‖ اونوده‌رق خطاده ، قصورده بولنان .

Ver-geuden (˘ ˘ f فع متع) b. (21) [اورته آلمانجه
giu‌ton grosthun] (*insép.*) طاغيتمق، اسراف واتلاف
ايتمك . خار اوروب خارمان صاوورمق ، آلت اوست ايتمك .

Ver-gewaltigen (˘ ˘ ˘ ˘ f فع متع) a. (21) (*insép.*)
—Jemand برينه زور ايتمك ، جبر وشدت كوسترمك .

Ver-gewissern (˘ ˘ ˘ f فع متع) و —sich (فع مطا)
(21) a. (*insép.*) —etwas برشيئى تصديق ايتمك ؛ اثبات
واقناع ايتمك، تحقق ايتمك ‖ Jemand einer Sache (مضاف اليه)
—etwas über Jemand , — برينى برشى حقنده ،
برشيدن طولايى تأمين ايتمك، برينه قناعت كتيرمك، حاصل ايتديرمك ‖
—sich einer Sache برشى حقنده كسب قناعت ايتمك، قناعت
وامنيت حاصل ايتمك، برشيئه قناعت كتيرمك، يقين حاصل ايتمك،
مطمئن اولق، ايوجه عقلى ايرمك ، اكلامق .

Ver-gießen (˘ ´ ˘ f فع متع) e. (20) (*insép.*), Blut
—Thränen قان، كوز ياشى دوكمك ‖ —heiße Thränen
پك فراقلى، دردلى دردلى آغلامق ‖ قضاءً بريره برشيئى دوكمك،
دوريمك ، آقيتمق ‖ دوكه‌رك ، دوكركن بوزمق ، ياكلش ، فنا
دوكمك ‖ دوكمك ايچون ، اوزره صرف ايتمك ‖ (دوكه‌رك
ضيقيشديرمق) —die Klammern mit Blei پرچينلرى ،
كنتلرى قورشون آقيده‌رق يكيشديرمك ‖ —sich (فع مطا)
دوكه‌رك، آقيده‌رق يورولق، بيتمك ‖ ياكلش، فنا دوكمك، ياكلق .

Ver-giften (˘ ˘ ˘ f فع متع) و —sich (فع مطا)
(21) b. (*insép.*) —(sich) زهرلمك ، تسميم ، زهرلنمك ،
كنديني زهرلمك، تسميم ايتمك ‖ زهرحاصل ايتمك ، زهرلى ايتمك ،
زهرقاتمق (كذا مجا) .

Vergil (˘ ´ v ١ خا م) (38) اصول جديده اوزره :
Virgi'l مقامنده مستعملدر .

Ver-giß (˘ ˘ f) (ver-gessen فعلنك صورت
امريه‌سنك ايكنجى شخصى ؛ ver-gissest (˘ ˘ f) فعل
مذكورك ماضى صورتنك ايكنجى ver-gißt (˘ f) كذلك
فعل مذكورك عينى زماننك ايكنجى واوچنجى مفرد شخصلرى).

Ver-gißmeinnicht (˘ ˘ - ˘ f ١ لا) (*inv.*) كذا (38)
ياخود (56) (نبا) (صيچان قولاغى دينيلان واوفاجق آچيق
ماوى چيچكلى نبات) اونوتمه بنى .

Ver-gittern (˘ ˘ ˘ f فع متع) a. (21) (*insép.*)
اطرافنه ، اوكنه پارمقلق چويرمك ، چكمك ، پارمقلق، تل ايله
بزمك ، پرمقلق، تل كرمك ، قويمق ، چكمك ، طاقمق .

Ver-glasen (˘ ´ ˘ f فع لا—) c. (21) (*insép.*)
جامه تحول ايتمك ، زجاجلنمق ‖ (جامجيلقده) —ein Fenster
برپنجره‌يه جام طاقمق، يكيرمك .

Ver-gleich (˘ ˘ f ١ م) (38) (برنزاع وكورولتينك حسن
نيته بناءً صورت حسنه‌ده برطرف ايدلمسى) بارشديرمه ، تأليف
بين ، اوزلاشديرمه، اويوشمه ، صلح ومقاوله ؛ قرار ‖ مقايسه،
موازنه، نسبت ‖ ...zu : ياخود Das ist Nichts im —mit
بو . . . هه نسبتا ، . . . نك يانده هيچ برشى دكل، هيچ قالور.

Ver-gleichen (˘ ´ ˘ f فع متع) u. (20) و —sich
(فع مطا) (*insép.*) (صورت امريه‌سى ver=gleiche)
مساوى قيلق، دوزلمك، تسويه ايتمك ؛ دوزه‌لتمك، طوغريلتمق،
تسويه ايتمك ، اويديرمق ‖ (مجا) تسويه ايتمك ، توازن حاصل
ايتمك ؛ تأليف بين ايتمك ، مشكلاتى برطرف ايتمك ‖ sich mit
—Jemandem بريله اويوشمق، فكراً متفق اولمق، متفق الرأى
اولمق، آكلاشمق ‖ —etwas mit etwas Anderem برشيئى
(براى امتحان) ديكريله مقايسه ايتمك ، برشيئى ديكرينه نسبت
ايتمك، قارشولشديرمق، براى مقايسه برينى ديكرينك يانينه قويمق.

Ver-gleichungs„... (˘ ˘ ˘ ... f) —parti'kel (امؤ)
(غرا) ادات نسبيه .

Ver-gletschen (˘ ˘ f فع لا—) a. (21) (*insép.*)
بوز ييغيننه تحول ايتمك ‖ (فع متع) بوز ييغيننه تحويل ايتمك .

Ver-glich (˘ ˘ ١) (ver-gleichen فعلنك زمان حال
صورتنك ماضى صيغه‌سى برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى ،
ver-glichen (˘ ˘ f (˘)) كذلك فعل مذكورك اسم مفعولى).

Ver-glimmen (˘ ˘ f فع لا—) و —sich (فع مطا)
(20) e. (*insép.*) يواش يواش سونمك ، يير يير ايدوب
سونمك .

Ver-glühen (˘ ´ ˘ f فع لا—) a. (21) (*insép.*)
قرارمقدن قالمق ‖ (مجازى) يواش يواش سونمك وياصغومق ،
آتشده قزاره‌رق يانه‌رق بيتمك، اريمك، محو اولمق ‖ (فع متع)
وكذلك (فع مطا) (sich) حرارتله، قزل درجه حرارتده يوزولمق،
فنالشمق ‖ (پورصلان فابريقه‌لرنده) —das Porzella'n
پورصلانى برنجى ياقيشده پيشورمك .

Ver-gnügen (˘ ´ ˘ f فع متع) و —sich (فع مطا)
(21) a. [ge-nügen] (*insép.*) —(sich) اكلنمك ،
اكلنديرمك، غم طاغتمق، كيدرمك ، فرح، ذوق ويرمك ، ايتمك ‖
ver-gnügt (صفت اوله‌رق مستعمل اولدقده) (24) = froh .

Ver-gnügen (˘ ´ ˘ f ١لا) b. (40) ذوق وصفا ، اكلنجه،
تلذذ، حظ ، خوشلق، خشنودلق، ممنونيت، محظوظيت، اكلنجه،
تنزه، دفع غم؛ استراحت، تنفس ‖ wenn es Ihnen —macht
اكر آرزو بيوريلورسه ، اكر موجب ممنونيت ، محظوظيت
اولورسه ، اوليورسه ، اكرخوشكزه كيديورسه .

Ver-gnüglich (˘ ´ ˘ f ص) (24) ممنون، راضى، خشنود ،
قانع ، قائل ‖ اكلنجه‌لى، اكلنديريجى ، خوش ، لطيف ، خوشه
كيدر، ممنونيتبخش ‖ (حا) مع الممنونيه .

Ver-gnügt (˘ ´ f) (24) (ver-gnügen فعلنك اسم
مفعولى وصفت = froh) .

Ver-gnügung (˘ ´ ˘ f ١ مؤ) (49) اكلنجه ، ذوق، دفع
غم ‖ اكلنجه ، جنبش ايتمه .

Ver-gnügungs„... (˘ ˘ ˘ ... f) —loka'l (١لا)
دانس صالونى ، رقصخانه ، عمومى بغچه .

Ver-golden (˘ ˘ ˘ f فع متع) b. (21) (*insép.*)
(آلتون) يالديزلمق (كذا مجازى) ، تذهيب ايتمك .

Ver-grübeln (⏑ ⏑́ ⏑ ا فع متع) a. ㉑ (insép.) — (die Zeit) وقتى ايغلملك ؛ كسب تزاكت ايتمكله ، ايغه الديوب صيق طوقومقله كچيرمك .

Ver-grünen (⏑ ⏑́ ⏑ ا فع لا —) a. ㉑ (insép.) يشيل رنكنى غائب ايتمك ، اوزرنده بولنان يشيللك زائل اولمق ، (مجا) صولمق ، صارارمق ، تروتازه‌لكى كيتمك || (چيچك ياپراقلرى حقنده) يشيل رنك آلمق ، يشيللنمكه باشلامق .

Ver-gucken (⏑ ⏑́ ⏑ ا) sich— (فع مطا) a. ㉑ (insép.) = sich ver-sehen .

Ver-gulden (⏑ ⏑ ⏑́ ا فع متع) b. ㉑ (insép.) اسكى لسان اوله‌رق = ver-golden .

Ver-gunnt (⏑ ⏑́ ا) (متروك اولوب ver-gönnen مصدرينك اسم مفعوليدر) .

Ver-gunst (⏑ ⏑́ ا مؤ) (inv.) (sans pl.) مساعده .

Ver-günstigung (⏑ ⏑́ ⏑ ا ا مؤ) ㊾ مساعده ايتمه ، مساعده‌لى طاورانمه .

Ver-güt(ig)en (⏑ (⏑) ⏑́ ⏑ ا فع متع) (insép.) Jemandem etwas— برينه برشيئى تضمين ايتمك ، برينك اوغراديغى ضرر وزيانى اودهمك || اعاده ايتمك || Jemandem die Auslagen, die Kosten — برينك مصرفنى ، ايتديكى صرفياتى ، برشى ايچون خرجه‌ديغى پاره‌يى اعاده ايتمك ، ويرمك .

Ver-hacken (⏑ ⏑́ ⏑ ا فع متع) a. ㉑ (insép.) يارمق ، كسمك || (ع) (اسحكا) das (Lager)— اردوكاهى ، قوناق محلى آغاج يغنى ايله اورتمك ، چويرمك .

Ver-haften (⏑ ⏑́ ⏑ ا فع متع) b. ㉑ [Haft] (insép.) Jemand— برينى توقيف ايتمك ، طوتمق ، ياقالامق ، دردست ايتمك .

Ver-hageln (⏑ ⏑́ ⏑ ا فع لا —) a. ㉑ (insép.) طولو يه‌رك خراب اولمق ، طولودن ازلمك || (مجا) ihm ist die Peterſi'lie verhagelt اونك داريسنى صرچه يدى ، قرغينلغى وار .

Ver-häkeln (⏑ ⏑́ ⏑ ا فع متع) و sich— (فع مطا) a. ㉑ (insép.) اوفق چنكل ، قروشه ، (قانچه‌لى) ايكنه ايله طوتديرمق ، بويله ايكنه ايله ايكنه‌لمك || (viel Seide)— (طيغ ايكنه ايله) اوركويه چوق ابريشم صرف ايتمك .

Ver-half (⏑ ⏑́ ا) (ver-helfen فعلنك زمان حال صورتنك ماضى صيغه‌سى برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Ver-halftern (⏑ ⏑ ⏑́ ا) sich— (فع مطا) a. ㉑ (insép.) يولاره طولاشمق || مشكلاته اوغرامق ، شاشيرمق .

Ver-hallen (⏑ ⏑́ ⏑ ا فع لا —) a. ㉑ (insép.) (صدا حقنده) يواش يواش غائب اولمق ، اوزاقلاشه‌رق ، قوتنى ضايع ايدرك ايشدلمامك .

Ver-halten (⏑ ⏑́ ⏑ ا فع متع) p. ⑳ (insép.) den A'them, den Uri'n— نفسنى ، (ادرارينى) آيدستنى طوتمق || بللى ايتمامك ، صاقلامق ، ديشى صيقوب ميدانه ويرمامك ، سزديرمامك || حقندن كلمك ، ضبط ايتمك || (فع لا — وفع مطا) (اشيا حقنده) اولمق ، بولنمق wissen Sie, wie sich die Sache (ياخود : wie es sich damit) verhält ? ايشك نه اولديغنى بيلورميسكز ؟ نه رنك كسب ايتديكندن معلوماتكز وارمى ؟ || wenn es sich so verhält (...) اكر بويله دوام ايدرسه ، بويله قالورسه || برشيئه قارشو برنسبتى

Ver-golder (⏑ ⏑́ ا ا م) a. ㊵ (صنع) يالديزجى .

Ver-gönnen (⏑ ⏑ ⏑́ ا فع متع) a. ㉑ (insép.) لطفاً ، مع الممنونيه مساعده ايتمك ، (برينك برشيئى ياپمسنى برشيئه مالك اوله بيلمسنى) جان كوكلدن آرزو ايتمك .

Ver-goß (⏑ ⏑́ ا) (ver-gießen فعلنك زمان حال صيغه‌سنك ماضى صورتنك برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى ، ver-gossen فعل مذكورك اسم مفعولى) .

Ver-göttern (⏑ ⏑ ⏑́ ا فع متع) a. ㉑ (insép.) آلهه صره‌سنه كچيرمك ، تأليه ايتمك || (مجا) Jemand— برينى مدح وثناده كوكاره چيقارمق ، طاپمق .

Ver-graben (⏑ ⏑́ ⏑ ا فع متع وفع مطا) r. ⑳ (insép.) = be-graben || كيزلمك اوزره كومك ، اورت باص ايتمك ، صاقلامق ، خفى طوتمق || (حيوانات خصوصيله آطه طاوشانى حقنده) يره صوقولمق .

Ver-grämen (⏑ ⏑́ ⏑ ا فع متع) a. ㉑ (insép.) (sein Leben)— عمرينى حياتنى درد وكدر ، الم وجفا ايله كچيرمك || Jemand— برينه كدر ويرمك ، جفا ايتمك || sich— (فع مطا) درد ومحنت ايله تلف اولمق .

Ver-grasen (⏑ ⏑́ ⏑ ا فع متع) c. ㉑ (insép.) (زرا) = grasen پك زياده اوت صالان اكينلرى قيرپمق || (فع لا —) اوتله اورتلمك ، قپانمق .

Ver-greifen (⏑ ⏑́ ⏑ ا فع متع) n. ⑳ (insép.) (مرا . greifen) ياكاش طوتمق ويا طوتاميوب قاچيرمق ، يقاليه‌مامق || (موسيق) die Saite— چالغى چالاركن ياكاش يره باصمق ، آشاغى ويا يوقارى‌يه باصه‌رق ياكاش صدا چيقارمق || (تجا) die Auflage, بومالى قاپيشيرجه‌سنه (صاتون) آلمق . das Buch ist (كذلك : hat sich) vergriffen بوكتاب ، او طبع كاملاً صاتلدى ، قالمدى || sich— (فع مطا) ياكيله‌رق ياكاش طوتمق || sich an etwas— برشيئه دستراز اولمق ، دست تسلط وتغلبى اوزاتمق || sich an den (Gesetzen)— قانونى سوء استعمال ايتمك || sich an Jemandem— برينه ال آتمق ، برينى يقالمق || sich mit Worten an Jemandem— برينه اطالهٔ لسان ايتمك ، لساناً تجاوزاتده بولنمق .

Ver-griff (⏑ ⏑́ ا) (ver-greifen فعلنك زمان حال صيغه‌سنك ماضى صورتى برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى ver-griffen فعل مذكورك اسم مفعولى) .

Ver-gröbern (⏑ ⏑́ ⏑ ا فع متع) a. ㉑ (insép.) قالينلاشديرمق ، قبالاشديرمق || sich— (فع مطا) قالينلاشمق ، قبالاشمق ، يونتولمامشه دوكمك .

Ver-größern (⏑ ⏑́ ⏑ ا فع متع) و sich— (فع مطا) a. ㉑ (insép.) (sich)— بيولتمك ، جسامتلنديرمك ، ايريلشديرمك || توسيع وتزييد واعظام ايتمك ، مبالغه‌لى ياپمق ، مبالغه ايتمك ، بيولتمك ، تهلكه‌لى كوسترمك ، اعظام ايتمك ، اهميت ويرمك in vergrößertem Maßſtabe darſtellen بيوك مقياسده كوسترمك || بيره‌يى دوه ، حبه‌يى قبه ياپمق .

Ver-größerungs „ ... (⏑ ⏑́ ا ... ⏑ ⏑) —linſe (امؤ) باقيله‌جق اشيايى بيوتمكه يارارجام ، عدسه || —late'rne (ا مؤ) حقه بازفنارى || —ſpiegel (ا م) ديو آيينه‌سى .

Ver-härten (‿ ‿́ ‿ f فه لا —) b. ㉑ كذلك : ver-harten و (فه مطا) قاتيلاشمق ، سرتلشمك ، تقبض اتمك (خصوصيله اشبونهايتكي صورتی مجازی اولەرق ‎= ver- stocken) ‖ (فه متە) قاتيلاشديرمق، (مجا) سرتلشديرمك ، پيشورمك ، پكاشديرمك ، پكاك ويرمك ‖ Ver-härtung (ا مؤ) ㉛ قاتيلاشمه ، پكاشديرمه ، سرتلشديرمه ، سرتلشمه (كذا مجازی وعلم امراض) ‖ يالكز : Ver-härtung (علم امراض) قاتيلق پيداه ايدن محل، قالين دری ؛ اوقوناصور .

Ver-harzen (‿ ‿́ f فه لا —) و —sich (فه مطا) c. ㉑ (insép.) ساقزلشمق ، رچنه لشمك ‖ (فه متە) ساقزلشديرمق ، چام ساقزی كبی ياپمق ، چام ساقزی ، رچنه تشكيل اتمك .

Ver-haspeln (‿ ‿́ f فه متە) و —sich (فه مطا) a. ㉑ (insép.) ايبلك وامثالنی چوزركن ، صاغاركن طولاشديرمق ‖ (مجا) —sich (beim Reden) ايراد نطق ايدركن شاشيرمق، طوتيلوب ، طاقيلوب قالمق .

Ver-haßt (‿ ‿́ f صـ) ㉑ منفور ، كنديسی سوليان ، كنديدن حظ اولنميان .

Ver-hätscheln (‿ ‿́ ‿ f فه متە) و—sich (فه مطا) a. ㉑ (insép.) ein Kind— برچوجغی (يوز ويروب) شيمارتمق، عارسز اتمك .

Ver-hau (‿́ f ا لا) ㉘ = Ver-hack .

Ver-hauen (‿ ‿́ ‿ f فه متە) و —sich (فه مطا) q. ⑳ (مرا . hauen) (insép.) اورەرق متضرر اتمك ، بوصورتلەايراث خسار اتمك ‖ (عمو) كوتك آتمق ، دوكمك ، پتاقلمق (Jemand—) برينی ايصلاتمق ‖ = zer-hauen ‖ sein Holz— اودوننی ، آغاجنی كسوب بتورمك ، كسه كسه برشی براقمامق ، — و —sich فنا ، ياكلش كچمك ‖ (مجا) —sich im Reden پوت قيرمق ، مناسبتسز برشی صرف اتمك ‖ (ع) كسلش آغاجلرلە برپولی ، برمحلی ستر اتمك ، يولە وياسترى مطلوب اولان برمحلە آغاج دويرمك .

Ver-heben (‿ ‿́ ‿ f فه متە) و —sich (فه مطا) h. ⑳ (مرا . heben) (insép.) den (مفعول اليه) sich Arm— بر يوك قالديرركن قولنی انجتمك ، چيقارمق ‖ (كاغد اويونده) ياكلش كسمك .

Ver-heeren (‿ ‿́ ‿ f فه متە) a. ㉑ (insép.) ein (Land), eine (Stadt) — برمملكتی، برشهری (جبراً) تخريب اتمك، ياقوب ييقوب، يغما ايدوب خرابه زاره دوندرمك ‖ mit Feuer und Schwert— آتش وقلنجدن كچيرمك .

Ver-heften (‿ ‿́ ‿ f فه متە) b. ㉑ (insép.) (جرا) (viel Garn) — برپاره بی ديكمك ‖ eine Wunde— (ديكيشله) چوق ايپليك قوللانمق ، صرف اتمك ‖ (صنع) ein (Buch) — بركتابی ياكلش جلدلك ، ياپراقلرينك ، صحيفەلرينك يرينی دكشديرمك .

Ver-hehlen (‿ ‿́ ‿ f فه متە) و —sich (فه مطا) a. ㉑ (insép.) = hehlen صاقلامق ، كيزلمك ، كيزلی ، خفی طوتمق .

Ver-heimlichen (‿ ‿́ ‿ ‿ f فه متە) a. ㉑ (insép.) Jemandem etwas— برشيئی برندن كيزلمك ، صاقلامق ، سويلمامك ، كوسترمامك ‖ صوصمق ، سزديرمامك .

sich ruhig— بولنمق ‖ طورامق ، حركت اتمك ، سكوتی محافظه اتمك ، سكوتی بوزمامق ‖ كورولتی اتمامك ، سسی چيقارمامق ‖ Sie sich passi'v— بيطرف قالكز، قاريشميكز، مداخلەاتميكز ‖ ich weiß nicht, wie ich mich dabei— soll بن بو ايشده نصل طاورانەجغمی بيليورم ، شاشيردم ، نصل حركت ايدەجكم بيلمم ، نصل ايدەجكم ، نە ياپەجغم بيلمم ، شمدی بن نصل طاورانەيم .

Ver-hältniß (‿ ‿́ ‿ f ا لا) ㉘ ، نادراً (ا مؤ) ㉞ مناسبت ، ارتباط ‖ in freundschaftlichen —ssen mit — برييله حسن مناسبتده بولنمق، آرەسی ايو، دوستانه اولمق ‖ in umgekehrtem— (ريا) نسبت ، (ريا) نسبت معكوسه ايله، معكوساً متناسب اولەرق ‖ حال، احوال ‖ حال ووقت (قوة ماليه) er lebt in angenehmen —ssen ايو وقت كچيريور ، يشايور ، موقعی ، حال ووقتی ايودر ‖ unter solchen—ssen بويله ، بوكبی احوالده، وقتده، زمانده، ايشلرك بويله كيتديكی، اولديغی زمانده ‖ مناسبت عاشقانه ، سويشمه .

Verhältniß.... (‿ ‿́ ‿ .... f) —mäßig (صـ) متناسب ، نسبی ‖ (حا) نسبتاً ، نسبت اولندقده ‖ —wort (ا لا) (غرا) ادات التصاق، حرف جر .

Ver-handeln (‿ ‿́ ‿ f فه لا + وفه متە) a. ㉑ (insép.) über etwas— برشی حقنده مذاكره ومباحثه اتمك ، برشی اوزرينه قونوشمق، مشورت اتمك ‖ über (den Frieden)— مصالحەيه دائر مذاكره اتمك ، مصالحه ايچون مذاكرەيه كيريشمك ، مشورت اتمك ‖ (عد) gerichtlich— حقنده معاملهٔ قانونيه اجراسنه قالقشمق ، كيريشمك ‖ mündlich— افادەسنی ضبط اتمك، تقريرنی آلمق، مضبطەسنی ياپمق ‖ (فه متە) صاتمق ‖ (تجارتده ، معاملەجيلكده) غائب اتمك er hat (sein ganzes Vermögen) verhandelt اوماملكنك كافەسنی ، اولانجه ثروتی معاملەجيلكده ، معاملات تجاريەده غائب ايتدی ، باتيردی .

Ver-hängen (‿ ‿́ ‿ f فه متە) a. ㉑ و. s. ⑳ (insép.) برپرده ايله اورتمك ، ستر اتمك ‖ (einem Pferde) die Zügel— برباركيرك ديزكينلرينی صاليويرمك ‖ eine Strafe— برينه برجزا تعيين اتمك، برنی برجزا ايله جزالنديرمق ‖ die Todesstrafe über Jemand— برنی اعدام جزاسيله محكوم اتمك ، برينك قتلنه حكم ويرمك .

Ver-hängniß (‿ ‿́ ‿ f ا لا) ㉘ [ver-hängen] برينك طالعی، بختی، قدر، قسمت، نصيب، مقدر، يازو، قضا، تقدير .

Ver-hängniß.... (‿ ‿́ ‿ .... f) —voll (صـ) مصيبت، منحوس، مردار ، برباد .

Ver-härmen (‿ ‿́ ‿ f فه متە) و —sich (فه مطا) a. ㉑ (insp.) (sein Leben)— عمرينی غم وقساوت ايچنده كچيرمك ، دنياسنی كورمامك .

Ver-harren (‿ ‿́ ‿ f فه لا ±) a. ㉑ (insép.) (ثبات واصرار ايله) بكلمك ، برحالده قالمق ‖ auf seinen Ansichten— ديديكنی ديمك ، ديديكندن وازكچمامك ، سوزنده اصرار اتمك ، فكرنده ثبات اتمك .

(*insép.*) ㉑ a. (فعـ متعـ f ⏑–́–⏑) **Ver-heirat(h)en**
‖برقزى،كريمه‌يى اولندیرمك،تأهل ايتديرمك (eine Tochter)—
—sich (فعـ مطا) اولنمك ، تأهل ايتمك ، تزوج ايتمك ، برينى
آلمق ، بريشه وارمق ‖ —sich glücklich بختيارانه اولنمك ،
اولتوب مسعود اولمق(استديكنى آلمق، استديكنه وارمق) .

اسم) (*insép.*) ⑳ o. (فعـ متعـ f ⏑–́⏑) **Ver-heißen**
das —e ‖ وعد ايتمك ، سوز ويرمك) ver-heißen مفعولى
Land ارض موعود ، ارض كنعان .

(*insép.*) ⑳ b. (+فعـ لا f ⏑⏑́⏑) **Ver-helfen**
(برشيئه موفق اولمق، نائل اولمق، Jemandem zu etwas—
برشيئى ايدنمك خصوصنده) بريشه ياردم واعانه ايتمك ، بريشه
برشيئى ياپى ويرمك .

. Ver-dammt = (عمو) ㉑ (صـ f⏑⏑́⏑) **Ver-henkert**

(*insép.*) ㉑ a. (فعـ متعـ f⏑⏑⏑́) **Ver-herrlichen**
تعظيم وتبجيل وثنا ايتمك ، مشهور ونامدار قيلمق .

= (*insép*) ㉑ c. (فعـ متعـ f ⏑⏑́) **Ver-hetzen**
. auf-wiegeln و auf-hetzen

سحر، (*insép.*) ㉑ c. (فعـ متعـ f ⏑⏑́) **Ver-hexen**
بويو ايله باغلامق، سحر ايتمك ، باغلامق .

(*insép.*) ㉑ a. (فعـ متعـ f ⏑⏑́⏑) **Ver-himmeln**
برشيئى جناب حقه منسوب عد ايتمك ‖ الوهيت اسناد ايتمك ‖
(فعـ لا—) ver-himmelt sein, — پك زياده مسعود ،
بختيار اولمق ، مسعوديتندن ، بختيارلغندن كوكاره چيقمش كبى
اولمق ، چيقمش قدر سوينمك .

(*insép.*) ㉑ a. (فعـ متعـ f ⏑⏑́⏑) **Ver-hindern**
. hindern =

(نادراً) (*insép.*) ㉑ a. (+فعلا f⏑⏑́) **Ver-hoffen**
wider alles هنوزعموميتله مستعمل اوله‌رق: ‖ hoffen =
(بتون) اميدوانتظارخلافنده اوله‌رق، بسبتون Ver=hoffen
اميدك عكسى، كاملاً عكسنه .

قعلنك اسم ver-hehlen) (f ⏑–́) **Ver-hohlen**
مفعولى) .

(*insép.*) ㉑ a. (فعـ متعـ f ⏑–́⏑) **Ver-höhnen**
Jemand— بريله استهزا ايتمك ‖ بريى ذوقلنمك ، استخفاف ،
آجى اجى آلاى ايتمك .

قعلنك اسم ver-helfen) (f ⏑⏑́⏑) **Ver-holfen**
مفعولى) .

(عد) استنطاق، استجواب ㊳ (لا ا f ⏑–́) **Ver-hör**
بريى استنطاق ايتمك ، استنطاقه Jemand in's — nehmen
چكمك .

(*insép.*) ㉑ a. (فعـ متعـ f ⏑–́⏑) **Ver-hören**
خصوصيله (عد) استنطاق ، استجواب ايتمك ، بريئك برشيئه
die (Schüler)—, ‖ دائر افاده‌سنى ديكلمك، ضبط ايتمك، آلمق
den (Schülern) ihre Lektion— طلبه‌يه درسلرينى تقرير
ايتديرمك ، قرائتلرينى ديكلمك ‖ (فعـ مطا) —sich ياكلش
ايشتمك ، (آكلامق) .

(*insép.*) ㉑ a. (فعـ متعـ f ⏑–́⏑) **Ver-hudeln**
دقتسزلكله (برشيئى) خراب ايتمك ، بر باد ايتمك ‖ (فعـ لا—)
خراب اولمق .

(فعـ مطا) sich— و (فعـ متعـ f ⏑⏑́⏑) **Ver-hüllen**
، بر اورتو ، صارغى دروننده صاقلامق (*insép.*) ㉑ a.
اوزريشه بر اورتو، صارغى آته‌رق كيزلمك ، —(sich) اورتولمك،
in —den ‖ قپانمق ، مستور اولمق ‖ اوزريشه تول اورتمك
Worten الفاظ نازكانه ايله، قپاليجه اوله‌رق، رموزات ايله .

sich— (فعـ متعـ f — = ⏑⏑⏑) **Ver-hundert=fachen**
‖ يوزمثلى قيلمق، يوزمثلنه ابلاغ ايتمك (*insép.*) ㉑ a.
يوز مثلى اولمق ، يوز مثلنه بالغ اولمق ، يوزكره زياده اولمق ،
يوزكره زياده‌لنمك .

(*insép.*) ㉑ a. (فعـ لا— f ⏑⏑́⏑) **Ver-hungern**
ganz verhungert ‖ آجلقدن اولمك ، آجلقدن تلف اولمق
aussehen آجلقدن بتى بكزى قالمامق ، اولويه دونمك .

[غوتيجه ㉑ c. (فعـ متعـ f ⏑⏑́⏑) **Ver-hunzen**
شكلى، (*insép.*) [honni . فرا . مرا : gahannjan
بيچمى ، قيافتنى بوزمق ، دكشديرمك ، قيليغنى دكشديرمك ،
بيچمسز ايتمك ، بيچمسز ، قيلقسز برشيئه دوندرمك ، ايچمق
كيدرمك ، ياقيشغنى قاچيرمق .

(*insép.*) ㉑ b. (فعـ متعـ f ⏑–́⏑) **Ver-hüten**
—(ein Unglück) برقضايى دفع ايتمك ، بر بلايه ، مصيبته
قارشو طورمق . كلك ¶ وقايه ، محافظه ايتمك ، صاقلامق ‖
Das ver=hüte Gott! اه امركه سون ! اه ويرمسون !
جناب حق كوسترمسون !

(*insép.*) ㉑ a. (فعـ متعـ f ⏑⏑⏑́) **Ver-innigen**
صميمى، تكليفسزقيلمق، ارتباط قويه ايله ربط ايتمك .

sich— و (فعـ متعـ ⏑⏑⏑́ f ⏑⏑) **Ver-interessi(e)ren**
. ver-zinsen = (فعـ مطا) (*insép.*) ㉑ a.

(فعـ مطا) sich— و (فعـ لا— f ⏑⏑́⏑) **Ver-irren**
طوغرى يولى غائب ايتمك ، يولى شاشيرمق، (*insép.*) ㉑ a.
يولدن چيقمق(كذا مجا) ، غائب اولمق، شاشيرمق(كذا مجا)‖
كيده‌جكى استقامتى غائب ايتمك ، شاشيرمق .

سوروب (*insép.*) ㉑ a. (فعـ متعـ f ⏑–́⏑) **Ver-jagen**
چيقارمق ، دفع وتبعيد ايتمك ، طرد ايتمك .

(*insép.*) ㉑ a. (فعـ لا— f ⏑–́⏑) **Ver-jähren**
اسكيمك ، كوكلشمك ، يرلشمك ‖ (حقوق‌حقنده) مرور زمان
ايله غائب ، منفسخ اولمق ، حكمدن دوشمك ، حكمى قالمامق ،
مرعى اولمامق .

(*insép.*) ㉑ a. (فعـ متعـ f ⏑⏑́⏑) **Ver-jammern**
—(sein Leben) عمرينى آه واه ، فلاكت‌ايله كچيرمك‖ عمرى
اولدقجه نالان اولمق ، آغلامق ، كوز ياشى دوكمك .

(*insép.*) ㉑ a. (فعـ متعـ f ⏑–́⏑) **Ver-jauchen**
چوروتمك ، منفسخ ايتمك .

(فعـ مطا) sich— و (فعـ متعـ f ⏑⏑́⏑) **Ver-jüngen**
كنجلشديرمك ، كنجلمك ، كنجلشمك ، (*insép.*) ㉑ a.
تازه‌لنمك‖ كوچولتمك ، اينجلتمك ، كوچوك مقياسده ترسيم ايتمك‖
im verjüngertem Maßstabe كوچوك مقياسده ،
كوچولتلمش اوله‌رق .

(فعـ مطا) sich— و (فعـ لا— f ⏑⏑́⏑) **Verkalken**
(كيره) تكلس ايتمك ، كيره‌جه تحول ايتمك ، (*insép.*) ㉑ a.
كيرج اولمق‖ (فعـ متعـ) تكليس ايتمك ، كيره‌جه تحويل ايتمك.

Ver-kennen (⏑⏑́ f فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا)
a. ㉓ (insép.) (مرا . kennen)—(sich) كنديني طانيامق ||
نفسنى اونوتمق ، كنديني دوشونمامك ، اونوتمق ، طانيامامق ||
طانيلمامش ، آكلاشيلمامش ، كوزه چارپمامش اولمق ، طانيه‌مامق .

Ver-ketteln (⏑⏑́⏑ f فعـ متعـ) a. ㉑ (insép.)
اوفق برزنجير ، كوستك ايله باغلامق ، ربط ايتمك ، زنجيره ،
كوستكه طاقمق .

Ver-ketten (⏑⏑́ f فعـ متعـ) b. ㉑ (insép) زنجيرله
بند ايتمك (كذا مجازى : اسير ، مفتون ايتمك) .

Ver-ketzern (⏑⏑́⏑ f فعـ متعـ) a. ㉑ (insép.)
Jemand— برينه رافضيلك اسناد ايتمك ، رافضى معامله‌سى
ايتمك || قيافتنى بيچمنى دكشديرمك .

Ver-kitten (⏑⏑́⏑ f فعـ متعـ) b. ㉑ (insép.)
(مرا . Kitt) معجونله ياپيشديرمق ، معجونلامق ، خراسانلامق .

Ver-klagen (⏑⏑́⏑ f فعـ متعـ) a. ㉑ (insép.)
(عد) —Jemand برى عليهنه اقامهٔ دعوا ايتمك ، برندن
دعوا ، شكايت ايتمك || Jemand wegen einer Schuld—
بورجندنطولايى برندن دعوا ايتمك .

Ver-kläger (⏑⏑́ f ا م) a. ㊵ (عد) =Kläger .

Ver-klammern (⏑⏑́ f فعـ متعـ) a. ㉑ (insép.)
چنكل آتمق ، طاقمق ؛ صيق صيقيه طوتمق ، صارلمق .

Ver-klären (⏑⏑́ f فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا)
a. ㉑ (insép.) ضيالنمق ، آيدينلانمق ، ضيادار اولمق ، اضائه ،
تنوير ايتمك ، شعشعه پاش اولمق || ein verklärtes Aus=
sehen haben مسعود ، بختيار كوروتمك .

Ver-klatschen (⏑⏑́⏑ f فعـ متعـ) c. ㉑ (insép)
Jemand— برينك حيثيتنى ، ناموسنى اخلال ايتمك ، ترذيل ايتمك ،
بوها چاغيرمق || —(die Zeit) كوه‌زه‌لك ايله ، چكه چالقله
وقتى اضاعه ايتمك ، كچيرمك .

Ver-klausen (⏑⏑́⏑ f) دها زياده مستعمل اوله‌رق :
ver-klausuli(e)ren (⏑⏑́⏑-⏑ f) (فعـ متعـ) a. ㉑
(insép.) (برمعاهده ، مقاوله بندى ، ماده‌سيله) حصر
وتحديد ايتمك .

Ver-kleben (⏑⏑́⏑ f فعـ متعـ) a. ㉑ (insép.)
eine Wunde (mit Pflaster) — (جرا) ياپيشديرمق
بر يارەيى ياقى ايله قپامق ، يارەيه ياقى ياپيشديرمق .

Ver-kleiben (⏑⏑́⏑ f فعـ متعـ) (insép.) =ver-kleben .

Ver-kleiden (⏑⏑́⏑ f فعـ متعـ) —sich (فعـ مطا)
b. ㉑ (insép.) البسه‌سنى دكيشديرمك ، تبديل جامه ،
تبديل قيافت ايتمك ، طانيمامق اوزره قيلغنى قيافتنى ، البسه‌سنى
دكيشديرمك || اورتمك ، قاپلامق || — mit Täfelwerk
قاپلامه‌لقله قاپلامق || اورتمك ، ستر ايتمك .

Ver-kleinern (⏑⏑́⏑ f فعـ متعـ) a. ㉑ (insép.)
كوچولتمك : آزالتمق ، تقليل ايتمك ، آزه ايندرمك ، اختصار
ايتمك || (غرا) —b تصغيرى ، تصغيريه || رسمده =
ver-jüngern || (مجا) —etwas برشيئك قيمتى تنزيل
ايتمك ، كوچوك دوشورمك ، اهميتدن اسقاط ايتمك ، افترايه
اوغراته‌رق اعتبارينى آزالتمق .

Ver-kleistern (⏑⏑́⏑ f فعـ متعـ) a. ㉑ (insép.) =
ver-kleben || (مجا) اورت باص ايتمك ، اورتمك ، قپامق .

Ver-kalkuli(e)ren (⏑⏑́⏑⏑⏑ f فعـ مطا) a. ㉑
(insép.) (عمو) —sich (حسابده) ياكلمق .

Ver-kannt (⏑⏑́ f صـ) ㉔ و (ver-kennen فعلنك
اسم مفعولى) .

Ver-kappen (⏑⏑́⏑ f فعـ متعـ) a. ㉑ (insép.)
(صنعـ) — (eine Mauer) برديوارى سچاق ايله اورتمك ،
ديوارك اوزرينه شابقه ، باشلق ياپمق || (فعـ متعـ) و —sich
(فعـ مطا) برشيئه صاريله‌رق ، بورينه‌رك كنديني طانيمه‌جق
برقيافته صوقمق ، تبديل قيافت ، جامه ايتمك ، ماسكه طاقمق .

Ver-karsten (⏑⏑́⏑ f فعـ لا —) b. ㉑ (insép.)
غير منبت ، بيابان اولمق ، برحاله كيرمك .

Ver-kauf (⏑́⏑ f ا م) ㉛ صاتش ، صاتم ، بيع ، صاتمه ،
فروخت .

Ver-kaufen (⏑⏑́⏑ f فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا)
a. ㉑ (insép.) صاتمق ، بيع وفروخت ايتمك ، صاتلمق ،
صاتمى اولمق || Das verkauft || zu —sein صاتيلق اولمق ||
sich schwer بونك صاتيمى ، صاتيلمشى آزدر ، بوندن هركس
آلماز ، بو آز سورولور || كوتو برمبايعه‌ده بولنمق (فعـ مطا)
(ضرمثل) an guter Waare verkauft man sich nie بهالى
مال ، ايومال هروقت اوجوزدر ، ايومال آلان آلدانماز .

Ver-käufer (⏑⏑́⏑ f ا م) ، a. ㊵ —in (ا مؤ)
㊿ صاتيجى ، بيع ايديجى ؛ تجارت خانه‌لرك قوميسونجيسى .

Ver-käuflich (⏑⏑́⏑ f صـ) ㉔ صاتيلق ، صاتيله بيلور ،
صاتيله‌جق || (مجا) پاره ايله الده ايديلور ، قانديريلور اولان ،
مرتشى || (حا) بيعاً ، بيع ، صاتمق صورتيله .

Ver-kehr (⏑́⏑ f ا م) ㉔ (sans pl.) (برمحلده)
اشخاصك كيدوب كلمسى ، كلوب كيتمسى ، جولان ، ذهاب واياب ،
آمد شد || مقابلهً اولان ارتباط ، مناسبت || آليش وريش ،
ايش ، تجارت || (شمندوفر ، پوسته حقنده) ايشلمه ، (اشخاص
واشيايى ، مكاتيب وامثالنى) نقل ايتمه ، مواردە || ايشلتمه ، ايشلمه
(شمندوفرى) ، برطريق eine Bahn dem— übergeben
كشاد ايتمك ، ايشلتمه‌يه باشلامق ، آچمق .

Ver-kehren (⏑⏑́⏑ f فعـ لا +) a. ㉑ (insép.)
كيدوب كلمك || —Lokal, im dem viele (Schiffer) اكثريتله
كميجيلرك كيتديكى قهوه ، غازينو || —mit Jemandem بريسيله
كوروشمك ، مناسبتى اولمق ، قونوشمق || —bei Jemandem
برينك اوينه كيدوب كلمك ، اوى خلق ، عائله‌سيله مناسبت
ورابطه‌سى اولمق ، كوروشمك ، بر او ، عائله‌جه طانيشمق ، اختلاط
ايتمك ، براوه مداومت ايتمك || (فعـ متعـ وفعـ مطا) استقامت
اوليه ، اصليه‌سندن چويرمك ، دونديرمك ، صاپتمق ، چيقارمق ||
تبديل وتحويل ايتمك ، چويرمك ، تبدل وتحول ايتمك ، دونمك .

Ver-kehrs„ ... (⏑⏑́... f) —straße (ا مؤ) طريق
مواصله ، اوزرنده مواصلات وموارادات اجرا ايديلان كبير طريق
عام || —wesen (ا لا) شمندوفر حركاتى (وكذا امثالى حقنده)
امور موارادات ، خصوصات نقليه .

Ver-kehrt (⏑́⏑ f صـ) ㉔ و (ver-kehren فعلنك
اسم مفعولى) ترس ، عكسى ، ياكلش ، (حا) ترسنه ، عكسنه ||
—e Seite ترس طرف ، برشيئك ترسى || (مجا) ياكلش .

Ver-kramen (⏑–́⏑ f فه متعه) a. ㉑ (*insép.*)
بر اوطه یی تزیین وترتیب ایدرکن فضله ومناسبتسز شیلری
یرلرندن قالدیرمق ، دفع ایتمک وبوصورتله یر آچمق ، خردواتی
دفع ایتمک .

Ver-kriechen (⏑–́⏑ f فه مطا) c. ⑳ (*insép.*)
sich— سوروته‌رک بر یره کیزلنمک ، سینمک ‖ sich in das
Bett— یتاغه صوقولمق ، اصول ایله کیرمک ‖ sich in ein
Loch— یواش یواش ، اصول ایله بردلیکه کیرمک ‖ (مجا)
müssen sich vor (gegen) etwas, Jemand— برشیئه ،
برشیئه بیون اکمکه ، سرفرو ایتمکه مجبور اولمق (کندیسنی
دیکرندن پك اوفق ، آشاغی کوردیکیچون) اوکندن صیویشمق .

Ver-krümmeln (⏑⏑́⏑ f فه متعه وفه لا—) و —sich
(فه مطا) a. ㉑ (*insép.*) اوفالتمق ، آزالتمق، طاغیتمق ‖
(مجا) —(sein Geld) پاره‌سنی صرف ایتمک ، ارتمك ‖ —sich
اریمك ، یواش یواش بیتمك ، تلف اولمق، قالمامق، صاوورولمق.

Ver-krümmen (⏑⏑́⏑ f فه متعه) و —sich (فه مطا)
a. ㉑ (*insép.*) اکمك ، اکلمك ، چارپولتمق، چارپولمق،اکه‌رك
بیچمندن چیقارمق، ینکج یونکج یاپمق، اکری بوکری اولمق ،
قانبوری چیقمق .

Ver-krüppeln (⏑⏑́⏑ f فه لا—) a. ㉑ (*insép.*)
نشو ونما بوله‌مامق، سرپه‌مامك ، قاوورولمق، یانمق، بیچ قالمق‖
(ضیا وتازه هوانك فقدانیله) صولمق‖ (فه متعه) سقطلامق،
تجزیم ایتمك .

Ver-kümmern (⏑⏑́⏑ f فه لا—) a. ㉑ (*insép.*)
(آغاج ، فدان، نباتات حقنده) یانمق، سرپه‌مامك ، بیومامك ،
بیچ قالمق‖ جان صیقینتیسندن ، اوزونتیدن هلاك اولمق، تلف
اولمق ‖ in Traurigkeit— اسف وکدرله هلاك اولمق ‖
(فه متعه) یاقمق ، بیچ براقمق ، بیولتمامك ‖ Jemands
Freude— برینك نشئه‌سنی بوزمق، قاچیرمق، مسروریتنی ،
ممنونیتنی کسر ایتمك (مرا . schmälern) ‖ (عد) توقیف
ایتمك ، حجز ایتمك ، ضبط ومصادره ایتمك .

Ver-künden (⏑⏑́⏑ f) ، ver-kündigen (⏑⏑́⏑⏑ f)
ایکیسیده : (فه متعه) a. ㉑ (*insép.*) اعلان واعلام ایتمك،
بیان، اشعار واخبار ایتمك ، نشر ایتمك ، بیلدیرمك ، معلومات
ویرمك ‖ رسما بیلدیرمك ‖ im voraus— برشیئی قبل الوقوع
خبر ویرمك ، (تفأل ، کرامت ویاحساب وملاحظه ایله) کشف
ایدوب سویلمك .

Ver-künd(ig)er (⏑́⏑ f ⏑ (⏑) ا م) a. ㊵ ، —in
(ا مؤ) ㊿ برشیئی نشر واعلان ایدن، خبر ویرن، بیلدیرن،
ارکك، قادین ‖ خبرجی ، مژده‌جی ، ساعی، مخبر ، تاتار ‖ رسماً
اعلان ایدن .

Ver-künsteln (⏑–́⏑ f فه متعه) a. ㉑ (*insép.*)
برطاقم صنیعه‌لرله ، یاپمه‌لرله بوزمق ، بر باد ایتمك ، افراط ایله
بوزمق .

Ver-kupfern (⏑⏑́⏑ f فه متعه) a. ㉑ (*insép.*)
باقرقاپلامق، باقرلامق .

Ver-kuppeln (⏑⏑́⏑ f فه متعه) a. ㉑ (*insép.*)
= koppeln و kuppeln .

Ver-kürzen (⏑⏑⏑ f فه متعه) و —sich (فه مطا)
c. ㉑ (*insép.*) قیصالتمق، قیصالمق، یونی،طولنی اکسیلتمك ،

Ver-klingen (⏑⏑́⏑ f فه لا—) a. ⑳ (*insép.*)
(صدا وصوت حقنده) غائب اولمق ، ایشیدلمامك ‖ (مجـا)
کذلك : سونمك .

Ver-kneifen (⏑–́⏑ f فه متعه) n. ⑳ (*insép.*)
چیمچیکلیه‌رك کیزلمك ، صاقلامق ‖ بعضاً : (عمو) sich
etwas— (مفعول الیه ایله) جبر نفس ایله بر آرزو
وهوسدن واز کچمك .

Ver-kneipen (⏑–́⏑ f فه متعه) a. ㉑ (عمو) (*insép.*)
sein Geld— پاره‌سنی ایچکی یه ویرمك، ثروتنی ایچکیده باتیرمق.

Ver-knöchern (⏑⏑́⏑ f فه لا—) a. ㉑ (*insép.*)
کمیکه تحول ایتمك ، تعظم ایتمك ‖ (مجا) کورلنمك ، قورومق‖
سرسملنمك ‖ (فه متعه) کمیکه تحویل ایتمك ، کمیکلاشدیرمك ‖
(مجا) قوروتمق، قدیدلشدیرمك .

Ver-knorpeln (⏑⏑́⏑ f فه لا—) a. ㉑ و —sich
(فه مطا) a. ㉑ (*insép.*) (علم امراض) تغضرف ایتمك ،
قیقیرداقلاشمق .

Ver-knüpfen (⏑⏑́⏑ f فه متعه) و —sich (فه مطا)
a., c. ㉑ (*insép.*) = ver-binden ‖ mit etwas
verknüpft sein (mit Übelständen) برشی ایله (برطاقم
اویغونسزلقلرله ، مشکلاتله، محاذیرله) ارتباطی اولمق، مناسبتی
بولنمق، باغلی اولمق، مربوط ومنسوب ، ملحق اولمق .

Ver-knurren (⏑⏑́⏑ f) —sich (فه مطا) a. ㉑
(*insép.*) آلت اوست اولمق، قاینامق .

Ver-kochen (⏑⏑́⏑ f فه لا —) a. ㉑ (*insép.*)
پیشه‌رك بوزولمق، پیشه پیشه قنالاشمق، پیشه‌رك ، قاینایه‌رق
اوچمق ‖ (مجا) verkocht bald (sein Zorn) اونك حـدتی
چابوق، شمدی‌یجر، کین‌طوتمز‖ (فه متعه) طبخده ، پیشورمکده
قوللانمق، صرف ایتمك ‖ چوق پیشورمك .

Ver-kohlen (⏑–́⏑ f فه لا—) a. ㉑ (*insép.*)
کموره تحول ایتمك ، کمور اولمق ، قاربونلاشمق ‖ (فه متعه) و
—sich (فه مطا) کموره تحویل ایتمك ، مادهٔ قاربونیـه ایله
امتزاج ایتدیرمك ، برلشدیرمك ، برلشمك .

Ver-koken (⏑–́⏑ f فه متعه) a. ㉑ [Koke] (صنع)
(*insép.*) die Steinkohle— معدن ، طاش کمورینی قوق
کموری حالنه قویمق .

Ver-kommen (⏑⏑́⏑ f فه لا —) c. ⑳ (مرا) .
kommen) (*insép.*) کوزدن، اعتباردن دوشمك ، دوشمك،
منکوب اولمق ، دوچار ادبار اولمق ‖ (انسان حقنـده) برباد
وپریشان اولمق، فساد اخلاقه اوغرامق، بیتمك‖ —(اسم مفعول)
بیتمش ، فنالشمش، اخلاق وتربیه ، حیثیت ، وقارقالمامش .

Ver-koppeln (⏑⏑́⏑ f فه متعه) a. ㉑ (*insép.*)
بر اراضی یی، ترلایی تعاقب مزروعات صره‌سنجه ایشلمك ، نوبت
زرعه کوره اراضی یی تقسیم ایتمك .

Ver-körpern (⏑⏑́⏑ f فه متعه) و —sich (فه مطا)
a. ㉑ (*insép.*) تجسم ایتدیرمك ، جسم ویرمك ، برشخصك
شکل وقیافتنده اوله‌رق تجسم ایتدیرمك ، کوسترمك ؛
تجسد ایتدیرمك .

Ver-kosen (⏑–́⏑ f فه متعه) c. ㉑ (*insép.*) (die
Zeit)— لاف آته‌رق، طاتلی‌طاتلی قونوشه‌رق وقت کچیرمك،
صحبتله وقتی کچیرمك .

اكسيلك ‖ اختصار ايتمك ، قيصالتمق ، قيصه ، مختصر اولمق ،
Jemandem (sich) die ‖ تقليـل وتخفيف ايتمك ، قيرپمق
Zeit— (مرا. kürzen) ‖ چكلمك ، بوزولمك ‖ حذف ايتمك .
(insép.) ⑳ a. (فع متع f ⏑⏑́⏑) **Ver-lachen**
برينـه برشيئه كوليويرمك ، اكلنمك ، Jemand (etwas)—
كولمك ‖ —(die Zeit) وقتى كولمكله كچيرمك ، اضاعه ايتمك .
(مرا .) (insép.) ⑳ r. (فع متع f ⏑⏑́) **Ver-laden**
(laden) (تجا) — الخ Waaren اشـياى (تجاريه والخ)
يوكلتمك ، تحميل ايتمك ، بيندير مك ‖ —(ein Gewehr) برتفنكى
فنا طولديرمق ‖ طولديره‌رق بوزمق .
(sans pl.) ㊳ (⏑́ ⏑ f و ⏑́ ⏑ f ا م) **Ver-lag**
(برتجارتخانه‌نك اجراى تجارتنـه خادم اولان شى ، واسطه)
مال ، سرمايه ‖ (كتابجيلقده) : بركتابك طبع ونشرى ، صاتلمسى ‖
den — eines (Buches) übernehmen بركتابك طبع
ونشرينى درعهده ايتمك ‖ (dies Buch) erscheint im —e
von Langenscheidt بوكتاب لانغنشايدت كتابخانه‌سنده ،
مطبعه‌سنده صاتيلور ، چيقيور .
—bücher (f ⏑ ⏑́ … و f ⏑́ ⏑ …) **Ver-lags „ …**
—lager ‖ (جمع لا) كتبخانه‌نك سرمايه‌سنى تشكيل ايدن كتابلر
. —bücher = (ا لا)
(insép.) ㉑ (+ فعلا وفع يكشفغ ⏑⏑́ f) **Ver-langen**
nach etwas— برشيئى ارزو ايتمك ، امل ايدنمك ، شـدتله
طلب ايتمك ، زياده آرزو ايتمك ‖ nach etwas—, (das man
verloren hat) غائب ، ضايع ايديلان برشيئه آجيمق ، حيفلنمق ،
آرامق ‖ (فع متع) = fordern ، طلب ايتمك ، مطلوب ايتمك ‖
Das ist zu viel verlangt ‖ حقنى طلب ايتمك ، مصراً استمك
بوچوق اولور (بونى ياپمق ، ايفا ايتمك كوچدر) قولاى برايش دكلدر .
(فع مطا) sich— و (فع متع f ⏑⏑́) **Ver-längern**
a. ㉑ (insép.) اوزاتمق ، اوزاتمق ، تمديد ايتمك ، امتداد
ايتمك ‖ بويتجـه ، امتدادنجه ، استقامتنجه اوزاتمق ، اوزاتمق ،
دوام ايتمـك ، اوزانوب كيتمك ‖ زمان ومهلت حقيقيه‌سـندن
زياده دوام ايتمك ، ايتديرمك ، تمديد مدت ايتمك .
(insép.) ㉑ a. (فع متع f ⏑⏑́⏑) **Ver-langsamen**
آغيرلاشديرمق ، يواشلاتمق ‖ كيوشتمك .
(insép.) (عمو) ㉑ a. (فع متع f ⏑⏑́) **Ver-läppern**
يواش يواش ، آزار آزار ، بلا لزوم صرف واستهلاك ايتمك .
چيرت چيرت صرف ايتمك .
(فع مطا) sich— و (فع متع f ⏑́ ⏑ f ⏑) **Ver-larven**
a. ㉑ (insép.) ماسكه كيديرمك ، كيمك ، مسخره البسه‌سى ،
ماسكه‌سى كيمك .
‖Zu-verlässigkeit=(sans pl.) ㉝ (ا م f ⏑́) **Ver-laß**
es ist kein— auf diesen Menschen بو آدمه ، بوكا ايشان
اولمز ، بونك ايبيله قويويه اينلمز .
(lassen . مرا) ⑳ p. (فع متع f ⏑⏑́) **Ver-lassen**
(inésp) برندن ، برشيدن يوز چويرمك ، برينى ، برشيئى ترك
ايتمك ، وازكچمك ، صرف نظر ايتمك ‖ ترك ايتمك ، شاپه اوتورتمق ‖
sich (فع مطا) ‖ چاره ووسطه‌سز براقمق ، حاليله ترك ايتمك
auf Jemand, etwas— برينه ، برشيئه اعتماد ايتمك ، بل
sich wegen etwas auf Jemand— ‖ باغلامق ، اعتمادى اولمق ‖
برشيدن طولايى برينه كوومك ، ايشنى برينه حواله ايتمك .

Ver-lassenschaft (⏑⏑́⏑⏑ f ا مؤ) ㊾ (عد) =
Erbschaft .
Ver-laub (⏑́ f ا م) (inv.) آنجـق براى نزاكت :
mit— مساعده‌كزله ، عفوكزه مغروراً ، حاشا حضوركزدن ،
حاشا حضوردن : مقاملرنده مستعملدر .
Ver-lauf (⏑́ f ا م) ㉛ ㉛ (sans pl.) (زمان
حقنده) مرور ، دوران ، كچمه ‖ nach —von drei Tagen
اوچ كون مرورنده ، اوچ كون صكره ، اوچ كون نهايتنـده ‖
برشيئك صورت دوام وجريانى ، كيديشى ، روشى ‖ حل اولنيش ،
عاقبت ، انجام .
Ver-laufen (⏑⏑́ f فع مطا وبعضاً فع لا—) p. ⑳
(insép.) ‖ —sich يولنى شاشـيرمق ، غائب ايتمك ، غائب
اولمق ‖ (بيلاردوده) بيلانك ياكلش حركتى mein Ball hat
—(ich habe mich) (ويا خود sich (دليكلى بيلاردولرده)
بيلامى (دليكه) قاچيردم ، ايچرى دوشوردم ‖ (اكثريا فع لا)
(برغلبه‌لق يغين حقنـده) قوشوب طاغلمق ، غائب اولمق ‖
(كذلك فع لا) (صولر ، زمان والخ حقنـده) جريان ايتمك ،
مرور ايتمك ، كچمك ‖ (اراضى حقنده) يواش يواش ، طاتلى
برميل ايله ايتمك ‖ (رساملقده) (die Farben)— (sich) in
einander بويالر ، رنكلر على التدريج قاريشيور ، قاينايور ،
كچيورلر ، طوتيورلر ، درجـه بدرجه يكديكريله كسب آهنك
ايديورلر ‖ (اكثريا فعلا) —(sich) so und so شووشورنكى
آلمق ، منجر اولمق ، ? —(wie ist (die Sache ايش نصل اولدى ؟
نصل اولدى ، نه رنك كسب ايتدى ، نيه منجر اولدى ؟ ‖ (فعلا—)
قوشوب طاغلمق ، جريان ايتمك ، (رنك حقنده) طوتمق ‖ منجر
اولمق ، رنك ، روش كسب ايتمك ‖ (فع متع) —(eine Zeit)
وقتى قوشه‌رق كچيرمك ‖ —Jemandem den Weg برينك
يولنى كسمك ، قارشوسنه چيقمق .
Ver-läugnen (⏑⏑́ f) (مرا . ver-leugnen) .
Ver-lautbaren (⏑–⏑́⏑ f فع متع) b. ㉑ (insép.)
افشا ، اشاعه ايتمك ، عالمه ، اورتالغه ياعمق ، شـايع ايتمك ‖
(فع لا ±) = ver-lauten .
Ver-lauten (⏑⏑́ f فع لا ±) b. ㉑ (insép.)
شيوع بولمق ، متواتر اولمق ، سويلنمك ، ذكر اولنمق ، كچمك ‖
wie verlautet ديتلديكى وجهله ، سويلنديكنه نظراً ، بروجه
بيان .
Ver-leben (⏑⏑́ f فع متع) a. ㉑ (insép.) بروقتى
كچيرمك —(auf dem Lande) الخ den Sommer يازى
شهرك خارجنده ، صيفيه‌ده كچيرمك ‖ عدم دقت وتقيدله ، ايجابى
وجهله يشاميه‌رق وجودينى چوروتمك ، افنا ايتمك ، بتورمك ‖
ver-lebt (اسم مفعول وصفت) ㉔ كچمش ، ماضى ، اولمش
بيتمش ‖ بيتمش ، صفرى توكتمش .
Ver-leckern (⏑⏑́⏑ f فع متع) a. ㉑ (insép.)
طاتليلاشديرمق ، لذتلنديرمك ، باللانديرمق ، طاتلى ، كوزل شيله
آلداتمق ، جلب ايتمك ‖ = ver-naschen .
Ver-legen (⏑⏑́ f فع متع) a. ㉑ (insép.) (زمان
وموقعاً) بشقه درلو وضع ايتمك ، وقتنى ، يرينى دكشديرمك ‖
sein Geschäft nach Leipzig— تجارتخانه‌سنى لايپتسغه نقل
ايتمك ‖ —auf einen andern Tag الخ ein Fest برشنلك

Ver-lesen (f ⏑-⏑ فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا) I. ⑳
(insép.)—(الخ den Tag) كونى كونى اوقويه‌رق كچيرمك ،
تكميل كون اوقومق || بالقرائه اعلان ايتمك ، رسماً بيان وتبليغ
ايتمك || die Namen— اسامى اوقومق ، اسامى اوقويه‌رق
يوقله ايتمك || (كذا فعـ مطا) ياكلش ، فنا اوقومق || sich—
اوقوركن ياكلق ، ياكلش اوقومق || sich— اوقومغه پك زياده
طالمق ، قويولمق ، مصرانه دوام ايتمك || سچمك ، قالبوردن
كچيرمك ، سوزمك ، آييردلامق .

Ver-letzen (f ⏑ ⏑ ⏑ فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا)
c. ⑳ (sans pl.) يارەلمق ، جرح ايتمك ، سقطلمق ، سقطلنمق ،
خسار ديده اولمق ، اينجتمك ، اضرار ايتمك ، طوقونمق ،
تأثير ايتمك .

Ver-leugnen (f ⏑-⏑ فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا)
b. ㉑ (insép.) انكار ايتمك ، ارتداد ايتمك ، طانيمامق ، رد
ايتمك || Jemand (als Freund)—, seine Unterschrift—
بردوستى ، امضاسنى انكار ايتمك ، طانيمامق || مخالف اولەرق
حركت ايتمك .

Ver-leumden (f ⏑-⏑ فعـ متعـ) b. ㉑ [اورته آلمانجه
verliumden || مرا . Leumund] Jemand—(insép.)
برينه افترا ايتمك ، افتراده بولنمق ، عزو واسناداتده بولنمق ||
برينى ناموسنه ، كندوسنه طوقانير سوزلرله رسوا ، بدنام ،
رذيل ، كيازه ايتمك ، ديله دوشورمك ، لكه سورمك ، غيبت
ايتمك ، شهرتنى بوزمق || Ver-leumdung (ا مؤ) ㊾
افترا ، قاره (سورمه) ، عزو اسناد ، غيبت .

Ver-lieben (f ⏑-⏑ فعـ مطا) a. ㉑ sich (insép.)
in Jemand— برينه عاشق ، مفتون اولمق ، برينى سومك ،
برينه طوتلمق ، مفتون ، مبتلا اولمق ، ووريلمق || ver-liebt
(اسم مفعول وصفت) ㉔ عاشق ، مفتون ، طوتشمش ، وورولمش ||
fein— närrisch in Jemand برينى دلى ديوانه اولورجەسنه
سومك ، چيلديرەسيه سومك ، برايچون ياتوب طوتوشمق ||
verliebte Augen machen كوزلرينى (عاشقانه) سوزمك ،
طاتلى طاتلى باقمق ، مفتونانه نكه‌انداز اولمق || (sich leicht —d)
هركورديكنه طوتيلان ، مفتون اولان .

Ver-liegen (f ⏑-⏑ فعـ متعـ) f. ⑳ (insép.)
(eine Zeit)— بروقتى ياته‌رق كچيرمك || etwas— برشيئى
چوق ياتديغندن ، ياتوب قالديغندن طولايى قاچيرمق ، فرصتى
فوت ايتمك || (فعـ لا —) برچوق مدت مغازەده ياتوب چورومك ،
بوزولمق .

Ver-lieren (f ⏑-⏑ فعـ متعـ) f. ⑳ (insép.)
[قديم آلمانجه firliosan : مرا . los] غائب ، ضايع ايتمك ||
etwas— برشيئى غائب ايتمك || etwas verloren haben
برشى ، برشيئى غائب ايتمش اولمق || die (Äste, Blätter (الخ —
دال ، يابراق وامثالنى غائب ايتمك ، دوشورمك ، دوكمك || sich—
(فعـ مطا) غائب اولمق (in etwas) || كوزدن غائب اولمق ،
فرقنه وارلمقسزين كوزدن نهان اولمق ، سرقدم اولمق ، اوچمق ،
سيلنمك ، دوشمك ، درونده غائب اولمق ، يازيق اولمق || آقوب
كيمك ، طاغلمق (غلبه‌لق حقنده) || (رساملق) (بويا ، رنك
حقنده) بربرينه قاريشمق || ver-loren (اسم مفعول وصفت)
㉔ مصدرينك هر برمعناسنده مستعملدر || غائب اولمش ، يولدن
باشدن چيقمش ، فلاح بولمز حاله كيرمش || بيتمش ، كچمش ،

ويا امثالنى آخر بركونه تحويل ، تعليق ايتمك || die Sitzung
auf einen späteren Tag— مجلسى آخر بركونه تعليق ايتمك ،
قوميسيون كونى تبديل ايتمك ، دكشديرمك || (بومكان ، محل
تصوريله) برينى دكشديرمك ، تبديل موقع ومحل ايتمك ||
(انشا آتده) — (Steine) طاش قويمق ، برلشديرمك ||
ياكلش قويمق ، ياكلش اوطورتمق ، برينه قويه‌مامق ، غير
اختيارى ياكلش يره ، كيزلى برمحله قويمق || قصداً كيزلمك ،
برينى دكشديرمك || غائب ايتمك ، بريره آتمق || Jemandem
den Weg, die Straße— برينك يولنى قپامق ، كسمك ،
اوكنه ، يولنه سد چكمك || لازم اولان اشيا ، پاره وامثالنى
ويرمك || (تجا) (كتابجيلقده) —(ein Buch) بركتابى نشر
ايتمك ، چيقارمق ، ميدان انتشاره قويمق ، صاتيلغه چيقارمق ||
(فعـ مطا) —sich auf etwas اورمق .

Ver-legen (f ⏑-⏑) [ver-liegen فعلنك اسم مفعول
وصفتى] (تجا) چوق وقت مغازەده ، دپوده ياتمش قالمش ،
بيات ، اسكى ، كچمش ، بوزولمش ، فنالشمش ، چوروك ||
شاشيرمش ، شاشقين ، صيقيلمش ، صيقيلغان || —um etwas
sein نصل ايدەجكنده ، تصورلله الده ايدەجكنده شاشيروب
قالمق ، نه ياپەجغنى بيلمامك || um Geld sehr— sein پك زياده
پارەسز قالمق ، پارەسزلقدن پك زياده صيقنتى يه اوغرامق ،
پارەدن يكا پك زياده صيقينتيده اولمق || er ist nie— هيچ
صيقينتى يه دوشمز او ايشنى اويدرر ، ايشنى بيلير ، هيچ صيقينتى
چكمز ، هيچ آلت اولماز .

Ver-legenheit (f ⏑-⏑-) (ا مؤ) ㊾ صيقينتى ، مجبوريت ،
طاره كليش || شاشيرمه ، صيقله ، اوتانمه ، شاشقينلق ،
مجبوريت ، صيقينتى .

Ver-leger (f ⏑-⏑ ا م) a. ⑳ (تجا) (كتابجيلقده)
(eines Buches) — بركتابك ناشرى ، طابعى || (شمال
مملكتلرىلسانتده) صاتيجى ، ياپيجى || سرمايه صاحبى ، مؤجر .

Ver-leiden (f ⏑ ⏑ ⏑ فعـ متعـ) b. ㉑ (insép.)
Jemandem etwas— برينك برشيدن آلديغى لذتى بوزمق ،
آغزينك طادينى قاچيرمق ، ذوقنى بوزمق ، خوشانه طوزقاتمق ||
Jemandem seine Freude— برينك سوينجنى قاچيرمق ،
نشئه‌سنى كيدرمك ، بوزمق .

Ver-leihbar (f ⏑-⏑ ص) ㉔ اودونج ويريله‌بيلور ،
ادانه ايديلور؛ عاريتاً ، اماناً اعطا اولنه‌بيلور ، قابل توجيه .

Ver-leihen (f ⏑-⏑ فعـ متعـ) o. ⑳ (insép.) اودونج
ويرمك ، كيرا ايله آلمق || (الخ Bücher, Möbel, Pferde) —
(پاره ايله) كتاب ، اشيا ، باركير والخ كيرالمق ، طوتمق || توجيه
ايتمك ، زعامته ويرمك ، تيمار تعيين ايتمك || (حكمدارطرفندن
تعيين ونصب ايتمك ، توجيه ايتمك || (امتياز وحقوق خصوصيه
حقنده) اعطا ايتمك ، رخصت ويرمك || (جناب حق طرفندن)
عنايت واحسان ايتمك ، بخش ايتمك ، ويرمك .

Ver-leiten (f ⏑-⏑ فعـ متعـ) b. ㉑ (insép.)=
ver-führen || Jemand— برينى اغوا ايتمك ، يولدن
باشدن چيقارمق ، كوتو ، اكرى يوله صاپديرمق ، آيارتمق ،
آزديرمق .

Ver-lernen (f ⏑ ⏑ ⏑ فعـ متعـ) a. ㉑ (insép.)
etwas— برشيئى (اوكره‌نوب ، اوكرندكدنصكره) اونوتمق .

Ver-lumpen (f ⏑⏑̄⏑ فعه لا — وفعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) (فعه لا) || : (البسه حقنده) يپلم يپلم اولمق ، پارچه پارچه اولمق، زياده اسكيمك ||(فعه متعه) —(feine Kleider) البسه سى پارچه پارچه ايتمك ، پك زياده اسكيتمك ، محاوره يه دونديرمك || (فعه لا) چابقين، سفيل، سفيه اولمق .

Ver-lust (f⏑̄⏑ ام) ㊳ و㉛ [قديم آلمانجه forlust Verderben] (Ge-winn كلمه سنك مقابلى) زيان، ضياع ، غائب ايتمه ، چكيلان زيان ، كوريلان خسار || ضايع اولمه || بوزوله || عدم موفقيت ؛ محروميت .

Ver-lusti(e)ren (f ⏑⏑̄⏑⏑ فعه مطا) a. ㉑ (عمو) (*insép.*) —sich اكلنمك ، ذوق ايتمك .

Ver-lustig (f⏑̄⏑ صـ) ㉔ einer Sache (مفعول اليه ايله) werden ,gehen— برشيئى ضايع، غائب ايتمك ، (حقوق وجميت عموميه جه اولان صلاحيت وموقعى) غائب ايتمك ، ساقط اولمق einer Sache —sein برشيئى غائب ايتمك ، غائب ايتمش اولمق .

Ver-machen (f ⏑⏑̄⏑ فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) Jemandem etwas— برينه با وصيت برشى ترك ايتمك ، با سند باغشلامق، ترك وتبرع ايتمك ، وقف ايتمك .

Ver-mächtniß (f ⏑̄⏑ ا لا) ㉝ وصيتنامه|| با وصيت ترك وتبرع اولنان شى، هبهٔ ارثيه .

Ver-mahlen (f ⏑̄⏑ فعه متعه) a. ㉑ (اسم مفعولى—) (*insép.*) —(den Weizen) بغداى اوكوتمك||كوتوچكمك، ايو اوكوته مامك .

Ver-mählen (f ⏑̄⏑ فعه متعه) و —sich (فعه مطا) ver-heirat(h)en = (*insép.*) ㉑ a. (مجا) || برلشديرمك، برلشمك، كسب ارتباط ايتديرمك ، جمع وتوحيد ايتمك ، اجتماع ايتمك || چفتلشديرمك ، چفتلشمك ، جماع ايتمك .

Ver-mählungs„... (f ⏑̄⏑ ...) —tag (ا م) وليمه جميتى كونى ، دوكون كونى || —feier (ا مؤ) ، —fest (ا لا) = Hochzeit .

Ver-mahnen (f ⏑̄⏑ فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) ايولكه تشويق ايتمك ، ايولك ايچون اخطاراتده بولنمق .

Ver-maledei-en (f⏑⏑̄⏑ فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) لعنت ، بد دعا ايتمك ، لعنت اوقومق .

Ver-malen (f⏑̄⏑ فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) براى ترسيم قوللانمق، صرف ايتمك || ein Bild— بررسمى بوزمق، فنا ياپمق .

Ver-mannich-fachen (f ⏑⏑̄⏑⏑) ، (⏑⏑̄⏑ —fältigen =) ايكيسيده : (فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) متنوع ، مختلف قيلمق ، دكشديرمك .

Ver-marken (f ⏑⏑̄⏑ فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) die Grenzen eines Feldes— برتارلانك حدودينى آييرمق، اشارت ايتمك .

Ver-mauern (f ⏑̄⏑ فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) ديوارمالزمه سى اوله رق صرف ايتمك ، ديوار انشاسنده قوللانمق|| اطرافنى ديوار چويرمك ، اطرافنه ديوار چكمك || قپاتمق (einmauern =) اورمك || Jemand lebendig— برينى طاشه كومك ، طار بر يره حبس ايتمك || ديوار ايله اورمك ، ديوارچكوب قپامق، طيقامق .

بوش، نافله ، اولمش بيتمش || etwas für verloren achten, الدن چيقمش نظريله باقمق . etwas verloren geben برشيئه غائب اولمش ، بيتمش،

Ver-ließ (f ⏑̄ ا لا) ㊳ [كوزه كورونميان، چاريميان محل] ير آلتى، مغاره ، سرداب|| (قديمده حبسخانه مقامنده) زندان ، طومروق .

Ver-loben (f ⏑̄⏑ فعه متعه) و —sich (فعه مطا) a. ㉑ (*insép.*) —(Tochter) Jemandem seine قيزينى برينه نشانلامق ، كريمه سنى براى ازدواج برينه وعد ايتمك || : وياخود verlobter Bräutigam (verlobte Braut) der (die) Verlobte نشانلانمش اركك ، قيز ، نشانلى .

Verlöbniß (f ⏑̄⏑ وf ⏑̄⏑ ا لا) ㉝ ونادراً (ا مؤ) ㉞ = verloben (ا لا) نشانلامه ، نشانلانمه .

Ver-lobte(r) (f ⏑̄⏑ ا) (مرا) ، ver-loben) .

Ver-lobungs„... (f ⏑̄⏑ ...) fest— (ا لا) ring— (ا م) || نشان رسمى ، جميتى || نشان يوزوكى ، نشانليلرك ، ياووقليلرك پارمقلرينه (صول الك اورته وصرچه پارمقلرى آره سنده كى يوزوك پارمغنه) طاقدقلرى يوزوك ، آلتون نشان حلقه سى .

Ver-locken (f ⏑⏑̄⏑ فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) = ver-führen على الخصوص : آيارتمق ، جلب وجذب ايتمك ، قانديرمق، چكمك .

Ver-logen (f ⏑̄⏑ صـ) ㉔ [ver-lügen فعلنك اسم مفعولندن مأخوذ] (اشخاص حقنده) پك يالانجى ، هيچ برلقرديسى طوغرى اوليان ، بوجى، غيرجى، آلتيجى كمسه .

Ver-lohnen (f ⏑̄⏑ فعه يكشغ) a. ㉑ (*insép.*) es verlohnt sich der Mühe : ياخود es verlohnt زحمته دكر .

Ver-lor (f⏑̄) ver-lieren) فعلنك زمان حال صورتنك ماضى صيغه سى برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Ver-loren (f⏑̄⏑) ver-lieren فعلنك اسم مفعولى) .

Ver-loren„... (f ⏑̄⏑ ...) —gehen-lassen دقتسزلكدنطولايى غائب ، ضايع ايتمك || heften— (ا لا) چاتقى ، ايلينق، اكرى ديكيش ؛ بويله ديكمه .

Ver-löschen (f ⏑⏑̄⏑ فعه لا —) e. ㉚ (مرا) . (آتش، ايشيق حقنده ومجازى اوله رق) (*insép.*) (löschen سونمك || er-löschen = (فعه متعه) يازلمش اولان برشيئى بوزوله جق وجهله سيلك ، بوزمق .

Ver-losen (f ⏑̄⏑ فعه متعه) c. ㉑ (*insép.*) etwas— (برشى ايچون) قرعه چكمك ؛ (برشيئى) لوتريايه قويمق || پاى ايتمك .

Ver-löthen (f ⏑̄⏑ فعه متعه) b. ㉑ (*insép.*) (صنعه) لحيملك ، لحم ايله قپامق، قپاتمق .

Ver-lottern (f ⏑⏑̄⏑) ver-ludern (f ⏑̄⏑) = (*insép.*) ㉑ a. (فعه متعه وفعه لا —) ايكيسيده . ver-liederlichen

Ver-lügen (f ⏑̄⏑ فعه متعه) f. ㉚ (*insép.*) (نادراً مستعملدر) = be-lügen .

(فع مطا) sich— و (فع متع f ⏑⏑́⏑) **Ver-mischen**
‖ قاريشديرمق، يوغورمق، mengen=(*insép.*) ㉑ a., c.
حل ايتمك ‖ —(Milch) mit Wasser سوده صو قاتمق ،
سودى صو ايله كسمك ‖ مختلف جنسلرى حيوانلرى قاتمق ،
sich mit einem ‖ برجنسى ديكرينه قاريشديرمق ، چكمك
‖ Weibe (fleischlich)— برقاديله مناسبت شهوانيه‌ده بولنمق
خلط Metalle mit einander— (صنع) معادنى يكديكريله
‖ (legi(e)ren . مرا) ايتمك ، بو برينه قاتمق ، قاريشديرمق
vermischte Nachrichten, (اسم مفعول وصفت) ver-mischt
. حوادث مختلفه ، متنوعه (غزته‌لرده) Vermischtes
(*insép.*) ㉑ c. (فع متع f ⏑⏑́⏑) **Ver-missen**
etwas— برشيئى كوره‌مامك ، يوقلغى حس ايتمك ، آرامق ،
. بولمامق، برشيئك ضياعنى آجيسنى حس ايتمك ، آجيمق
(*insép.*) ㉑ a. (فع متع f ⏑⏑́⏑) **Ver-mitteln**
‖ etwas— برشيئه توسط ايتمك ، الده ايتمك ، ياردم ايتمك
ايكى كشينك eine Differenz (zwischen zwei Personen)—
den Frieden (تجا : eine Anleihe) — ‖ آره‌سنى بوزمق
‖ برمصالحه يه ، استقراضه توسط ايتمك ، عقدينه توسط ايتمك
برملت وقوم ايله تجارتده den Handel mit einem (Volke)—
(widerstreiten= ‖ بولنمق، بوخصوصده واسطه، آلت اولمق
. de Ideen)— افكار متباينه‌يى تأليف ايتمك ، اويوشديرمق
(f ⏑⏑́⏑) ايكيسيده **ver-mittelst** ، **Ver-mittels**
. mittels = (حرجر) مضاف اليه آلور
(ا مؤ) —in ㊵ a. ، (ا م f ⏑⏑́⏑) **Ver-mittler**
. Mittel=mann = ㊿
=(*insép.*) ㉑ a. (فع متع f ⏑⏑́⏑) **Ver-möbeln**
etwas— (عمو) (مجا) ‖ möbli(e)ren برشيدن قورتلمق،
خلاص اولمق ، برشيئى باشندن صاومق ‖ (مجا) (عمو)
Jemand— برينى ايوجه بوزمق ، نانه‌سنى ياپمق ، رد ودفع
. ايتمك ‖ كوتكلمك
(⏑⏑́⏑) ver-mochte و (اسم مفعول f⏑́) **Ver-mocht**
(ver-mögen فعلنك زمان حال صيغه‌سنك ماضى صورتى برنجى
. واوچنجى مفرد شخصلرى)
(⏑ ⏑́ ⏑ f مضاف اليه ايله تصريف اولنور) **Ver-möge**
. حرف جر) ايجابنجه ، . . دنطولايى، سايه‌سنده
. مرا) (*insép.*) (فع متع f ⏑ ⏑́ ⏑) **Ver-mögen**
mögen : اسم مفعولى آنجق : ver-mocht) مقتدر اولمق ،
wenn er es über sich ‖ الندن كلك ، اقتدارينى حائز بولنمق
vermag اكر اوكا راضى اولورسه، اكر بوكا قراروير‌ه‌بيلورسه ‖
Jemand zu etwas— برينى برشيئله موظف قيلمق، برينه
برشيئى ياپديرمغه مقتدر اولمق ، ياپديرمق ‖ d— (اسم فاعل
وصفت) ㉑ برشيئه قابليت كوستريجى، حالنده قابليتلى، الندن
كلور ‖ حال ووقتى ايو، زنكين ‖ Vermögen (ا لا) b. ㊵
(*sans pl.*) مقتدر اولمه ، ياپه بيلك ، الندن كله ، مقتدر ،
. قابليت عقليه ، فكريه ، قوت ، اقتدار ، واسطه
(*insép.*) (عمو) ㉑ a. (—فعلا f⏑⏑́⏑) **Ver-muckern**
احكام انجيليه‌يه حرفيا تطبيق احوال ايتمك ، پك صوفى اولمق.
(فع مطا) sich— و (فع متع f⏑⏑́⏑) **Ver-mummen**
(*insép.*) ㉑ a. اورتمك (خصوصيله ماسكه ، مسخره
البسه‌سى طاقه‌رق وكيه‌رك) ،مسخره البسه‌سى كيمك ، كولونج
. قيليغه ، حاله قويمق

(فع مطا) sich— و (فع متع f ⏑⏑́⏑) **Ver-mehren**
چوغالتمق، چوغالمق، تزييد ايتمك، (sich)—(*insép.*) ㉑ a.
تزايد ايتمك، آرتمق، آرتيرمق، يبولتمك ‖ نشر وتعميم ايتمك، ياپمق.
(meiden . مرا) ⑳ o. (فع متع f⏑⏑́⏑) **Ver-meiden**
etwas— (*insép.*) برشيدن توقى واجتناب ايتمك، چكنمك ،
احتراز ايتمك ، قاچينمق ‖ يوليله برشيدن قورتلمق، اجرا وايفا
. واجابت ايتمكسزين برشيئى برطرف ايتمك
. an-geblich = ㉑ (ص f ⏑⏑́⏑) **Ver-meintlich**
(*insép.*) ㉑ b. (فع متع f ⏑⏑́⏑) **Ver-melden**
Jemandem etwas— برينه برشيئى اخبار ايتمك ، معلومات
ويرمك ‖ mit Respekt zu— عفو ايدرسكز، حاشا حضوردن،
. عفو بيوررسكز اما
(فع مطا) sich— و (فع متع f ⏑⏑⏑) **Ver-mengen**
، قارمه قاريش ايتمك ‖ mengen = (*insép.*) ㉑ a.
.be-fassen = كذلك sich mit etwas— ‖ بر برينه قاتمق
و ㉑ a., c. (فع متع f ⏑⏑́⏑) **Ver-menschen**
(*insép.*) ㉑ a. (فع متع f ⏑⏑́⏑⏑) Ver-menschlichen
انسان شكل وقيافتنده تصور وتخيل ايتمك، بويله تجسم ايتديرمك،
ظن وقبول ايتمك ‖ —Barbaren باربارلرى آدم ايتمك ،
. مدنيلشديرمك
‖ اخطار ، اشارت ، تنبيه ㊳ (ا م f ⏑⏑́) **Ver-merk**
. حاشيه
= (*insép.*) ㉑ a. (فع متع f ⏑⏑́⏑) **Ver-merken**
‖ be-merken اخطار واشارت وتنبيه ايتمك، ارائه وايما ايتمك
etwas gut— برشيئى ايو اوله‌رق قبول ايتمك ، ايو طرفندن
. مطالعه ايتمك
= (*insép.*) ⑳ m. (فع متع f ⏑⏑́⏑) **Ver-messen**
(فع مطا) اولچركن ياكلمق ، ياكاش sich— ‖ messen
اولچمك ‖ بوينك اولچوسنى آلمق، اجتسار ايتمك، تشبث ايتمك ،
sich einer Sache (مفعول اليه) ‖ دنه‌مك، تجربه ايتمك، صينامق
—, sich —, etwas zu thun ياخود : daß man etwas
thun will برشيئه طورامق ، اجتسار ايتمك ، برشيئى ياپمق
استه‌مك ، تجربه ايتمك ، ياپه‌يم ديمك ‖ sich zu viel— كندويه
پك زياده اهميت ويرمك ، كندوسنه پك كوومك ‖ تأمين ايتمك
(برشيئك اولمجغنى، ياپيله‌جغنى) ‖ (اسم مفعول وصفت) ㉑
مصدرينك بالجمله معنالرنده ‖ (جرأت وجسارتى، قوة تشبثيه‌نك
. زياده‌لكنى ارائه ايدرك) ييلماز، اوركمز، صيقلمز ، اوتانماز
(ا مؤ) —arbeit (f ⏑⏑́⏑...) **Ver-messungs,,...**
—bureau ‖ اصول مساحة آراضى ، اراضى‌يى اولچمك ايشى
‖ (ا لا) فرانسزجه تلفظ اولنور (ا لا) طپوغرافيا دائره‌سى
. —revi'sor (ا م) عرصه واراضى اولچيجيسى
(*insép.*) ㉑ b. (فع متع f ⏑ ⏑́ ⏑) **Ver-miethen**
كيرايه ويرمك ، ايجار ايتمك ‖ كيرا ايله طوتمق ، كيرالامق ،
. استيجار ايتمك
(فع مطا) sich— و (فع متع f ⏑⏑́⏑) **Ver-mindern**
، طارالتمق، طارلاشمق ‖ mindern= (*insép.*) ㉑ a.
ايندريمك ، ضعيفلتمك ، تعديل وتخفيف ايتمك ، معتدللشمك ،
. كسب اعتدال ايتمك ، ياتمق ، كسديرمك ، ياتيشديرمق
(ا لا) —wort (f⏑⏑́⏑⏑...) **Ver-minderungs,, ...**
. (غرا) كلمهٔ تصغيريه ، اسم تصغير

براقمامق ، كوكنى قوروتمق ، محو وتلف اتمك ، بتورمك || durch Feuer— آتش ايله، آتشده محو اتمك ، كول اتمك || خاك ايله يكسان اتمك ، هدم اتمك، كوكندن ييقمق، دوبرمك || يوتمق .

Ver-nieten (⏑ ⏑́ ⏑ f فعه متعه) b. ㉑ (*insép.*) برچينلك ، پرچين اتمك ، پرچين ايله طوتديرمق .

Ver-nunft (⏑́ ⏑ f مؤ ١) (*inv.*) (*sans pl.*) [قديم آلمانجه farnufst از farnoman دن ver-nehmen ادراك] ازعان ، عقل ، فراست ، درايت || فرق وتميز ، قوهٔ مدركه ، مميزه، حكم || بعضاً بلامحاكمه طوغرى برشيئى ادراك، التزام اتمه .

Ver-nunft„ ... (f ⏑́ ⏑ ...) —lehre (مؤ ١) منطق، معقوليت || —widrig (ص) عقله ، منطقه يقين و موافق اولميان ، صاچمه .

Ver-nünfteln (⏑́ ⏑ ⏑ f فعه لا +) a. ㉑ (*insép.*) بك زياده تدقيق اتمك ، مراق كوسترمك ، اينجه اله يوب صيق طوقومق .

Ver-nünftig (⏑́ ⏑ ⏑ f ص) ㉕ معقول، صواب ، حقلو، طوغرى ، مقبول || صبرلى، عقللو ، (چوجقلر حقنده) اوصلو، تربيه لى، عقللى ، ساكن || منطقه موافق، معقول .

Ver-öden (⏑ ⏑́ ⏑ f فعه لا—) b. ㉑ (*insép.*) خالى، يابانى اولمق، ايصسزلشمق، بومبوش، اهاليسز، سكنه سزقالمق || (فعه متعه) خالى، يابانى قيلمق، ايصسزلشديرمق، بومبوش اتمك.

Ver-öffentlichen (f⏑⏑⏑⏑ فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) نشر واعلان اتمك || (ein Buch)— بركتابى نشر اتمك ، چيقارمق || ein Gesetz— برقانون، نظامنامه اعلان اتمك .

Veronika (⏑ ⏑́ ⏑ V مؤ ١) ㉞ مفردى كذلك ㊻ (نبا) Ehren = Preis = .

Ver-ordnen (⏑ ⏑́ ⏑ f فعه متعه) b. ㉑ (*insép.*) بيورمق ، امر واراده وفرمان اتمك ، امر وتعيين اتمك || (دوقتور حقنده) Jemandem etwas— برينه برشى يازمق، رچته ، علاج ويرمك ، ترتيب يازمق || توجيه ونصب اتمك .

Ver-ordnung (⏑ ⏑́ ⏑ f مؤ ١) ㊾ امر، اراده || رچته، ترتيب || نصب وتعيين || منصب ، پايه .

Ver-ordnungs„ ... (f ⏑ ⏑́ ⏑ ...) —blatt (لا ١) رسمى غزته، جريدهٔ عسكريه (اكثريت اوزره اوامر، نظامنامه لر له ترفيعلرى اعلان ايدر) .

Ver-pachten (⏑ ⏑́ ⏑ f فعه متعه) b. ㉑ (*insép.*) برچفتلكى ايجاره ويرمك ، الزام اتمك ؛ استيجار اتمك ، طوتمق، التزامه آلمق .

Ver-packen (⏑ ⏑́ ⏑ f فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) einpacken || پاكته قوركن ، باغلار، صاراركن غائب اتمك ، ضايع اتمك .

Ver-panzern (⏑ ⏑́ ⏑ f فعه متعه) و (sich)— (فعه مطا) a. ㉑ (*insép.*)— (sich) زرهلامق ، زره ايله قاپلامق ، اورتمك ، كندوسنى، اوزرينى زره ايله اورتمك (كذا مجازى)، محافظه سپرى زره ايله اورتمك .

Ver-päppeln (⏑ ⏑́ ⏑ f فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) (ein Kind)— برچوجغه چوق يديرمك ، چوق طيقشديرمق، چوق يديروب ايچيرمك .

Ver-muthen (⏑ ⏑́ ⏑ f فعه متعه) b. ㉑ (*insép.*) etwas— برشيئه احتمال ويرمك ، ظن وتخمين اتمك ، فرض اتمك ، استدلال اتمك ، حس اتمك ، برشيدن شبهه لنمك || برشيئى اولجه كشف ايله حاضر بولنمق، بكلمك .

Ver-muthlich (⏑ ⏑́ ⏑ f ص) ㉔ ممكن ومحتمل ، اغلب احتمال ، ملحوظ ، غالبا .

Ver-nachlässigen (⏑ ⏑́ ⏑ ⏑ ⏑ f فعه متعه) و sich— (فعه مطا) a. ㉑ (*insép.*) اهمال اتمك ، قيد اتمامك ، تساهل اتمك ، آلديرمامق || دقتسزلك اتمك ، اهميت ويرمامك .

Ver-nageln (⏑ ⏑́ ⏑ f فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) لازمكلان آغاج چيوى ايله چيويلك || چيويليه رك، ميخليه رق بوزمق ، برباد اتمك ، (خصوصيله حيوان نعلى حقنده) (ein Pferd, ع : eine Kanone)— فنا نعللامق، چيويلك || قپامق اوزره ميخلامق ، چيويليوب قپامق ، كورلتمك || (مجا) (عمو) vernagelt sein (im Kopfe) سرسام بينسز اولمق .

Ver-nähen (⏑ ⏑́ ⏑ f فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) (viel Zwirn الخ)— ديكيشده صرف اتمك ، ديكيشده (چوق تيره الخ) قوللانمق || ديكوب قپامق ، قپامق .

Ver-narben (⏑́ ⏑ f فعه لا—) و sich— (فعه مطا) a. ㉑ (*insép.*) قابوق باغلامق ، قپامق ، التيامپذير اولمق (كذا مجازى) || (فعه متعه) قپامق، التيامپذير اتمك (كذا مجازى) .

Ver-narren (⏑ ⏑́ ⏑ f فعه مطا) a. ㉑ (*insép.*) sich ver-gaffen = in Jemand, etwas— .

Ver-naschen (⏑́ ⏑ f فعه متعه) a., c. ㉑ (*insép.*) (sein Geld)— پاره سنى بوغازينه (خار ووروب خرمان صاووره رق) صرف اتمك ، آلتندن كيروب اوستندن چيقمق ، پاره سنك هپسنى بوغازينه ويرمك .

Ver-nehmen (⏑ ⏑́ ⏑ f فعه متعه) b. ⑳ (*insép.*) (nehmen . (مرا) ver-nehme بعضاً صورت امريه سى. (*insép.*) المشتمك ، قولاغنه چالنمق || نادراً : مشاهده اتمك ، كورمك || (فعه مطا) sich— || ver-hören = (عد) ich kann || برشيئى آكلامق، ادراك اتمك sich aus etwas— بن بونى هيچ آكلايه ميورم ، بوندن mich nicht daraus— برشى آكلاميورم || sich mit Jemandem— برسيله اتفاق آرا حاصل اتمك || Ver-nehmen (لا ١) b. ㊵ (*s. pl.*) ايشيديلديشه باقيلورسه ، ديكلرشه باقيلنجه ، dem—nach على رواية ، ايشيدلديكنه كوره || Gutem—nach (ist er schon fort) صورت موثوقه ده ايشيدلديكنه كوره اوكيتش، حركت اتمشدر .

Ver-neigen (⏑ ⏑́ ⏑ f) sich— (فعه مطا) a. ㉑ (*insép.*) اكلك ، كنديني بوكمك ، سرفرو اتمك ، باش كسمك، ميل اتمك .

Ver-neinen (⏑ ⏑́ ⏑ f فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) etwas— برشيئى رد اتمك، برشيئه جواب رد ويرمك ، خير، اولماز ديمك ؛ برشيئى انكار اتمك ، صاقلامق || —d (اسم فاعل وصفت) ㉘ غير مثبت ، منفى || —de Parti'kel ادات نفى .

Ver-nichten (⏑ ⏑́ ⏑ f فعه متعه) b. ㉑ (*insép.*) محو اتمك، يوق اتمك، تلف اتمك، وجودينى قالديرمق، بتورمك، حكمدن اسقاط اتمك ، اورته دن قالديرمق، اسمى جسمى، اثرينى

(*insép.*) ㉑ c. (فعه متعه f ⏑⏑́⏑) **Ver-passen**
—etwas دقتسزلك ویا آخر شیدنطولایی قاچیرمق ، ضایع ،
غائب ایتمك ‖ بكلیه‌رك برشیئی كچیرمك ، كچمه‌سنی ، دیكمه‌سنی
بكلمك—(den Regen (unter einem Baume برآغاج آلتنده
طوره‌رق، بكلیه‌رك یغمورك دیكمه‌سنی بكلمك‖ —ein Spiel
(اویونده) اویشامامق، یكمك ، (بر ال) بكلمك .
وبایی (*insép.*) ㉑ b. (فعه متعه f ⏑⏑́⏑) **Ver-pesten**
نشر ایتمك ، سرایت ایتدیرمك ‖ قوقوتمق وهوایی افساد ایله
زهیرلمك، اخلال، تسمیم ایتمك(كذلك بالجمله معنالرنده مجازی).
(فعه مطا) sich— و (فعه متعه f ⏑–́⏑) **Ver-pfählen**
(*insép.*) ㉑ a. اطرافنی قازیقلرله تحدید ایتمك ، قپامق
(كذا ع استحكا) ‖ (انشا آتده) قازیق قاقمق ، قازیقله تحكیم
(اكثریا چوروك آراضی ، طوپراق درونـده) ‖ یالكز :
. Pfahl=werk = ㊾ (ا مؤ) **Ver-pfählung**
(*insép.*) ㉑ b. (فعه متعه f ⏑⏑⏑) **Ver-pfänden**
رهن قویمق ، ترهین ایتمك ، تأمینات مقامنده برشیئی بریره
قویمق ، ویرمك ‖ (عد) فراغ بالوفایه ، استعلاله ترك ایتمك .
چوق (*insép.*) ㉑ a. (فعه متعه f ⏑⏑́⏑) **Ver-pfeffern**
بوبرقویمق ، ببرلمك (كذا مجا) .
(*insép.*) ㉑ c. (فعه متعه f ⏑⏑́⏑) **Ver-pflanzen**
(زرا) برفدانی، چیچكی بریردن آله‌رق دیكر محله دیكمك ، غرس
ایتمك ، بشقه یرده یتشدیرمك (كذا مجازی اوله‌رق) نقل ایتمك‖
فدانلرك ، فیده لرك یرینی دكشدیرمك ، چیقاروب آخر برمحله
دیكمك .
(*insép.*) ㉑ a. (فعه متعه f ⏑–́⏑) **Ver-pflegen**
‖بولمق ، یاردم ایتمك ‖ برخسته‌یه باقمق (einen Kranken)—
㊵ b. (ا لا) Ver-pflegen ‖ بسلمك ، باقمق (یمك یدیرمك)
(*sans pl.*) و Ver-pflegung (ا مؤ) ㊾ باقمه، یاردمده
بولنمـه ، فقرایه باقمه ، بسلمه ‖ —Einquartirung mit
یتاق ویمك (یمكله اسكان ایتمه) ‖ (ع) ییـه جك ، یمك ‖
. (Natura'l =)—
(ا لا) —mittel (f ⏑–́⏑…) **Ver-pflegungs„...**
ارزاق ، ذخیره .
(فعه مطا) sich— و (فعه متعه f ⏑⏑́⏑) **Ver-pflichten**
برینی Jemand zu etwas—(*insép.*) [Pflicht] ㉑ b.
برشیئه مجبور ایتمك ، برشیئله توظیف ایتمك ، وظیفه ویرمك ‖
برینه قارشو بر ایشی، شیئی وظیفه sich gegen Jemand—
درعهده ایتمك، موظف، مجبور اولمق‖—(Jemand (zu Dank
برینی تشكره مجبور ایتمك ‖ —Jemand eidlich برینی تحلیف
ایتمك ، برینی یمین ایله توظیف ایتمك ، برشیئه یمین ایتدیرمك .
(*insép.*) (صنعه) ㉑ a. (فعه متعه f ⏑⏑́⏑) **Ver-pflöcken**
جیواطه‌لمق ، قازیقلامق .
(*insép.*) ㉑ a., c. (فعه متعه f ⏑⏑́⏑) **Ver-pfuschen**
بجریكسزلكله ، دقتسزلكله برباد ایتمك ، بوزمق ، فنا ،
دقتسز یاپمق .
(*insép.*) (صنعه) ㉑ a. (فعه متعه f ⏑⏑́⏑) **Ver-pichen**
زیفتلمك ، زیفت سورمك .
(f ⏑–́⏑) ver-plaudern ،(f ⏑⏑́⏑) **Ver-plappern**
وقتی die Zeit— (*insép.*) ㉑ a. (فعه متعه) ایكیسیده
كوه‌زه‌لك ، چكه چالمق ایله كچیرمك ، قونوشمقله امرار زمان
ایتمك ‖ كوه‌زه‌لكله برشیئی اهمال ایتمك ، قونوشوركن برشیئی
یاپه‌مامق، اونوتمق، لافه دالوب اونوتمق‖ —sich (فعه مطا)
آغزندن قاچیرمق، دقتسزلكله برشیئی افشا ایتمك ، سویلمك ،
so verplaudert ‖ چكه‌سی طورمدیغندن برشیئی میدانه اورمق
انسان قونوشوركن وقتك نصل كچدیكنی بیلیور، sich die Zeit
وقت نصل كچیور ! اشته انسان وقتی كوه‌زه‌لكله بویله كچیرر.
(*insép.*) ㉑ a. (فعه متعه f ⏑⏑́⏑) **Ver-plempern**
دلیجه‌سنه صرف وخرج ایتمك ، خارووروب خارمان صاووُرمق،
اسراف واهلاك ایتمك ‖ —sich = sich ver-lieben .
poena لاتینجه] ㉑ a. (فعه متعه f ⏑–́⏑) **Ver-pönen**
Strafe] (*insép*) مشاق عظیمه ایله مدافعه ومحافظه ایتمك،
طیاتمق ، اوغراشمق .
(*insép.*) ㉑ c. (فعه متعه f ⏑⏑́⏑) **Ver-prassen**
ثروتنی مالملكنی ییوب ایچمك ، بتورمك، sein Vermögen—
آلتندن كیروب اوستندن چیقمق ، سفاهتده صرف ایتمك .
و (فعه متعه f ⏑ - v (⏑) ⏑–́⏑) **Ver-provianti(e)ren**
. provianti(e)ren=(*insép.*) ㉑ a. (فعه مطا) sich—
(*insép.*) ㉑ a. (— فعه لا f ⏑⏑́⏑) **Ver-puffen**
(كیمیـ) صدا ایله پاطلامق، پوف ایتمك، شدتلی علو ایله پاطلامق‖
(مجا) غائب اولمق ، اوچمق ‖ (فعه متعه) پاطلاتمق ‖ —sich
(فعه مطا) بتـون باروتنی قوللانمق ، صرف ایتمك ‖ (مجـا)
بتون پاره‌سنی صرف ایتمك ، خرج ایدوب توكتمك .
(*insép.*) ㉑ a. (فعه مطا f ⏑⏑́⏑) **Ver-puppen**
(تاطبیعه) بر یموركه ایچروسنه كیرمك، یمورطه درونده بولنمق،
محفوظ اولمق، قبوق، قوزه درونده اوطورمق‖ كلبك اولمزدن
اول قوزه‌سنه صارلمق، تحدث ایتمك (كذا مجازی) .
= (*sans pl.*) (صنعه) ㊳ (ا م f ⏑́⏑) **Ver-putz**
. Putz صیوا .
، سوسه (*insép.*) ㉑ c. (فعه متعه f ⏑⏑́⏑) **Ver-putzen**
—(sein (Geld چكی دوزه‌نه ، ترتیبه صرف ایتمك ‖ (عمو)
پاره‌سنی بر باد ایتمك ، سفاهت ایله یمك ، اسراف ایتمك‖ (عو)
(یمك حقنده) یوتمق ، سیلوب سوپورمك .
(*insép.*) ㉑ a. (— فعه لا f ⏑⏑́⏑) **Ver-qualmen**
تبخر ایتمك ، اوچمق، توتمك ، بورام بورام چیقمق‖ (فعه متعه)
تبخیر ایتمك ، بورام بورام دومانی بخارینی چیقارمق ،
توتدیرمك ‖ (عمو) توتونه صرف ایتمك ، پاره ویروب توتون
ایچمك وپاره‌یی بو یولده بتورمك .
(*insép.*) ⑳ c. (— فعه لا f ⏑⏑́⏑) **Ver-quellen**
فیشـقیره‌رق آقمق ، چیقمق ، نبعان ایتمك ‖ رطوبتدنطولایی
قصورلی اوله‌رق یاپلمق، شیشمك ، قبارمق ‖ (برچاتلاق،یاریق
حقنده) شیشه‌رك ، قباره‌رق، اوفروله‌رك قپانمق .
(فعه مطا) sich— و (فعه متعه f ⏑⏑́⏑) **Ver-quicken**
، قاریشمق ، برلشمك (sich)— (كیمیـ) (*insép.*) ㉑ a.
خلیطه صورتیله قاریشمق وتركب ایتمك (كذا مجا) .
(*insép.*) ㉑ a. (فعه متعه f ⏑⏑́⏑) **Ver-ramme(l)n**
باریقاد ایله ستر وسد ایتمك .
.(فعلنك اسم مفعولی ver-rennen) (f ⏑́⏑) **Ver-rannt**
، اله ویرمك (*sans pl.*) ㊳ (ا م f ⏑–́) **Ver-rath**
میدانه اورمه، خیانت ، غمازلق‖ einen— an Jemandem
برینه خائنلك ایتمك ، برینی اله ویرمك . begehen

Ver-rathen (⏑ ⏑́ ⏑ f فع متع) و —sich (فع مطا)
p. ⑳ (مرا . rathen) (insép.) —(sich) (كنديني)
اله ويرمك ، ميدانه قويمق ، خائنلك ايتمك .

Ver-räther (⏑ ⏑́ ⏑ f ا م) a. ㊵ ، —in (ا مؤ)
㊿ خائن ، خائنه ، غماز ، مهين ، غيرصادق ، منافق .

Ver-rauchen (⏑ ⏑́ ⏑ f فع لا —) a. ㉑ (insép.)
توتمك ، ياتمق ‖ (die heiße Suppe) —lassen صيجاق
چوربه‌يي صوغومق اوزره براقمق (دومانى چيقمق وكندى كنديته
صوغومق اوزره ترك ايتمك) ‖ اوچمق ، بخار ، دومان اوله‌رق
چيقمق ، هوالنمق ، بوزولمق ‖ (مجا) seinen Zorn —lassen
حدتنى كچيرمك ، ياتيشديرمق ‖ (ياقوب) كول ايتمك ، كوللى
صاوورمق ‖ صوغوتمق ، دومانني ، بوغوسنى كيدرمك ‖ (Tabak
—(الخ پاره‌يى توتون وامثالنه ويرمك ، ايچمك ، توتونه
صيغاره‌يه ويرمك ‖ —(eine Stunde) توتون ، چوبوقله
برساعت وقت كچيرمك ، برساعت توتون ، چوبوق امثالنى ايچمك .

Ver-räuchern (⏑ ⏑́ ⏑ f فع متع) a. ㉑ (insép.)
اوقات عاديه‌ده (كذا ايام رسميه‌ده) عود آغاجى ، كوئلككبى
شيلرى چوق ياقمق ‖ قوقوتمق ، توتوتمك ‖ (فع لا —)
قوقمق ، توتسولنمك ، دومانده قوريمق .

Ver-rauschen (⏑ ⏑́ ⏑ f فع لا —) a. ㉑ (insép.)
ايكليه‌رك ، اوته‌رك ، خيشيردايه‌رق كچمك ، خيشيردايه‌رق ،
اوته‌رك ، كورولتى ايله كچمك وغائب اولمق ‖ (برقسم زمان
حقنده) روزكاركبى كلوب كچمك .

Ver-rechnen (⏑ ⏑́ ⏑ f فع متع) b. ㉑ (insép.)
حساب صره‌سنه قويمق ، داخل حساب ايتمك ‖ —sich (فع مطا)
برحسابده ياكلشلق ياپمق ، ياكلمق ‖ (مجا) برشيده مأمولك
غيرى‌يى بولمق ، كورمك .

Ver-recken (⏑ ⏑́ ⏑ f فع لا —) a. ㉑ (insép.)
كبرمك ، اولمك ، قويروغنى تيتره‌تمك .

Ver-reden (⏑ ⏑́ ⏑ f فع متع) b. ㉑ (insép.)
etwas— برشيئى ياپمامغه ، برشيدن فراغت ايتمكه عهد
ايتمك ، وعد ايتمك ‖ (فع لا +) اكثريا : —sich (فع مطا)
سويلركن ياكلمق ، سويلمك ، استديكى شيئك غيرى برشيئى
سويلمك ، آغزندن غير اختيارى برشى قاچيرمق ، صرف ايتمك .

Ver-regnen (⏑ ⏑́ ⏑ f فع متع) b. ㉑ (insép.)
(فع متع) ياغمورله بوزمق .

Ver-reiben (⏑ ⏑́ ⏑ f فع متع) o. ⑳ (insép.)
ايوجه صحق ايتمك ، ازمك ‖ اوغه‌رق طاغيتمق ، كچيرمك .

Ver-reisen (⏑ ⏑́ ⏑ f فع لا —) c. ㉑ (insép.)
براى سياحت حركت ايتمك ، سياحته ، يوله چيقمق ‖ —oft
اكثريا سياحتده بولنمق ، كزمك ‖ (فع متع) —(Zeit) die
وقتنى سياحتله ، كزه‌رك كچيرمك ‖ —(viel Geld) سياحته
چوق پاره صرف ايتمك .

Ver-reiten (⏑ ⏑́ ⏑ f فع متع) n. ⑳ (مرا . reiten)
(insép.) —(Zeit) die وقتى حيوانه بنمكله ، حيوانده
كچيرمك ‖ —(viel Geld) حيوانه بنمك ، حيوانله كزمك
ايچون چوق پاره صرف ايتمك .

Ver-renken (⏑ ⏑́ ⏑ f فع متع) a. ㉑ (insép.)
(جرا ، علم امراض ، بيطر) كميكى يرندن اويناتمق ، بورقمق ،
چيقارمق .

Ver-rennen (⏑ ⏑́ ⏑ f فع متع) a. ㉒ (مرا .
rennen) (insép.) Jemandem etwas— يرندن
اول قوشه‌رق بر يرى قپامق ، سدچكمك ، مانع اولمق ‖ (فع متع)
و —sich (فع مطا) —Jemand برينى كوستكلمك ، اولديغى
يرده ميخلامق ، على الخصوص (مجا) —sich چيقمازينه طالمق ،
كنديني قعرنايابه آتمق ‖ —den ganzen Tag تكميل كونى
قوشه‌رق كچيرمك .

Ver-richten (⏑ ⏑́ ⏑ f فع متع) b. ㉑ (insép.)
قيلمق ، ايشلمك ، ياپمق ‖ (مرا . Noth-durft) ‖ اجرا وايفا
ايتمك ، وظيفه‌سنى كورمك ، بورجنى ادا ايتمك .

Ver-richtung (⏑ ⏑́ ⏑ f ا مؤ) ㊾ قيلمه ، ايشلمه ،
ياپمه ، اجرا وايفا ايتمه ، اجرا وايفا ، ادا ‖ mit der—
Hand اجرا باليد (باخصوص برچابوقلق ومهارت نظر مطالعه‌يه
آلنه‌رق) ‖ — على الخصوص اعضاى بدنيه‌دن بدنك ايشلسى ،
اويناماسى ، مقصد ولزومنه كوره حركت وايفاى وظيفه ايتمسى .

Ver-riechen (⏑ ⏑́ ⏑ f فع لا —) و —sich (فع مطا)
c. ⑳ (insép.) قوقوسنى ، قوتنى غائب ايتمك ، (قوقو
حقنده) اوچمق ، قاچمق ، قالمامق .

Ver-riegeln (⏑ ⏑́ ⏑ f فع متع) a. ㉑ (insép.)
سوركولمك ; (مجا) قپامق ، سد ايتمك .

Verrinen (⏑ ⏑́ ⏑ v جمع مؤ) (inv.) روماليلرك اك
مشهور خطيبى سيسه‌رونك وه‌رره‌س عليهنده سويلديكى نطقلرى .

Ver-ringern (⏑ ⏑́ ⏑ f فع متع) و —sich (فع مطا)
a. ㉑ (insép.) آزالتمق ، آزالمق ، تقليل وتخفيف ايتمك
(كذلك فعلا اوله‌رق = —sich) ‖ (سكه حقنده) محتوياتنى
آزالتمق ، عيارينى آشاغيلاتمق .

Ver-rinnen (⏑ ⏑́ ⏑ f فع لا —) b. ⑳ (insép.)
آقمق ، صيزمق ‖ على الخصوص (مجا) (زمان حقنده) كچمك ،
مرور ايتمك ، كچوب كيتمك .

Ver-rochen (⏑ ⏑́ ⏑ f) (ver-riechen مصدرينك
اسم مفعولى) .

Ver-rosten (⏑ ⏑́ ⏑ f فع لا —) b. ㉑ (insép.)
پاصلانمق (كذا مجا) .

Ver-rotten (⏑ ⏑́ ⏑ f فع لا —) b. ㉑ (insép.)
چوروملك ، اسكيمك (كذا مجا) ‖ (مجا) ver-rottete
Ansichten چوروك ، باطل افكار .

Ver-rucht (⏑ ⏑́ f صـ) ○ ملعون ، لعين ، كافر ، آلچاق ،
ناموسسز ، رذيل .

Ver-rücken (⏑ ⏑́ ⏑ f فع متع) و —sich (فع مطا)
a. ㉑ (insép.) —(sich) تبديل موقع ايتمك ، يرندن
اويناتمق ، يرينى دكشديرمك ، يرندن اويناتمق ‖ نظامنى ،
ترتيبنى بوزمق ، دكشديرمك ، قارمه قاريشيق ايتمك ، اولمق ‖
ver-rückt (اسم مفعول وصفت) ㉔ verrückte Uhr
بوزوق ، طوغرى كيتمز ساعت ‖ دلى ، ديوانه ، عقلى بوزمش ،
قاچيق ، چيلغين ‖ (مجا) صاچمه .

Ver-ruf (⏑ ⏑́ f ا م) ㊳ (sans pl.) سقوط ،
اعتباردن دوشمه ، تنزل ، نكبت ، ادبار ، آدى فنايه چيقمه ،
شهرتنى غائب ايتمه ‖ in— bringen اعتباردن دوشورمك ،
رسواى ، بدنام ايتمك .

= (*insép.*) ⑳ a. (فعه متع f ⏑´⏑) **Ver-rufen**
پاره ، آقچه‌یی اعتباردن‌دوشورمك ، (Geld)— ‖ be-rufen
تنزیل قیئاته اوغراتمق ، قیمتدن دوشـورمك (کذا مجا) ‖
(اسم مفعول وصفت) ㉑ اعتبارسز ، دوشـوك ، بدنام ،
رسوای .

Vers (f ⏑ ایالت لساننده‌کذلك f ´ ۱ م) (مفردی ㉖ ،
جمی (56)) [لاتینجه] (صورت مختصره‌سی : .V) شـعر ،
er kann sich keinen —daraus (مجا) بیت ، منظومه
machen اوبونی بردرلو آ کلایه‌ماز ، بوکا بردرلومعنا ویره‌مز ‖
ایکی مصرعدن عبارت بر بیت ، قطعـه ‖ آیت کریمه ؛
سورهٔ شریف .

Ver-sagen (فعه متع f ⏑´⏑) sich— (فعه مطا)
(die Beine) —mir den Dienst ‖ رد ایتمك (*insép.*) a.
باجاقلرم‌طوتمیور، باجاقلریمه صاحب‌دکلم، آرتق یورویه‌میه‌جکم ‖
anderwärts (Z. B. zum ‖ وعد وترك ایتمك ، باغشلامق
Essen) versagt sein یمك ایچون بشقه یره سوز ویرمش
اولمق ‖ (فعه لا +) = den Dienst— قاچیرمق ، ایفای
وظیفه ایده‌مامك ، مقصدی ایفا ایده‌مامك ‖ (فشنك وامثالی
حقنده) پاطلاماق ، آتش آلمامق .

Versal-Buchstabe (⏑⏑⏑⏑ v ⏑ z ۱ م) (52) (جمی :
(*inv.*) (v ⏑ z ⏑ (⏑) ⏑) (Versali-en : کذلك ، —n
(مطبعه) ماژوسکول ، باشلانغیچ حرفی ، بیوك حرف .

Ver-salzen (فعه متع f ⏑⏑⏑) c. ㉑ (اسم مفعولی : —)
Jemandem eine Freude— (مجا) ‖ چوق‌طوزلمق (*insép.*)
برینـك ذوقنی ، کیفنی قاچیرمق ، سونجنی بوشه چیقارمق ،
یرندیرمك ، آغزینك دادینی‌قاچیرمق، خوشابنه طوزقاتمق .

Ver-sammeln (فعه متع f ⏑ z ⏑⏑) و— sich (فعه مطا)
طوپلامق، جمع ایتمك ، طوپلاتمق، sich— (*insép.*) ㉑ a.
تجمع‌ایتمك ، (مکرراً) اجتماع ایتمك ، برکل، هیئت‌تشکیلیچون
طوپلامق، برلشدیرمك ، جمع وتوحید وتلفیق ایتمك ، بر آره‌یه
کتیرمك ، کلمك ‖ — (۱ لا) b. ㊵ (*sans pl.*) و
Ver-sammlung (۱ مؤ) ㊾ طوپلانمه ، برلشمه ، تجمع ،
اجتماع، طوپلامه ، جلب ایتمه ، چاغیرمه ‖ جمعیت ، هیئت ،
شرکت ‖ طوپلانمش بیوك غلبه‌لق، اهالی ‖ ازدحام، یریکمش
یغینتی، غلبه‌لق .

Ver-sand (f ⏑ z ⏑ ۱ م) ㊳ (تجا) [ver-senden]
یوللامه ، اسرا ، کوندرمه .

Ver-sand„... (f ⏑ z ⏑...) (تجا) —bier (۱ لا)
داخلده صرف اولنمیوب‌خارجه کوندرلمك اوزره اعمال واحضار
ایدیلان بیره ، طیشاریسی ایچون یاپیلان بیرا .

Ver-sanden (فعه لا— f ⏑ z ⏑⏑) و—sich (فعه مطا)
قوملامق ، قوملاتمق، قومه اوطورتمق ، (*insép.*) ㉑ b.
قوم ایله اورتمك .

Ver-satilität (⏑⏑⏑⏑ v ۱ مؤ) [لاتینجه‌دن‌مأخوذ فر]
ثباتسزلق، قرارسزلق .

Ver-satz (f ⏑ z ⏑ ۱ م) (برشیئك رهنی ، امانت‌اوله‌رق
بر یره وضعی ، برشیئله تبـدیلی) ترهین ، (بوصورتله رهنه
قونیلان شی) امانت ، رهن ‖ etwas in— geben برشیئی
رهنـه قویمق ‖ (معدن قویولرنده) املا ، طولـه ‖ =
. Ver-satz-mauer

Ver-satz„... (f ⏑ z ⏑...) —amt (۱ لا) امانت
صندوغی ‖ —mauer (۱ مؤ) (صنع) (معدن قویولرنده)
طولمه ایله یاپیلان دیوار .

Ver-sauern (فعه لا— f ⏑ z ´⏑) a. ㉑ (*insép.*)
اکشیمك ، اکشیلشمك ، سرکه کبی اولمق ‖ (مجا) طراوت
فکریه‌سی، قوهٔ مفکره‌یی‌غائب ایتمك ‖ (فعه متع) دها طوغری
اوله‌رق ! ver-säuern زیاده اکشی ایتمك ، آجیتمق ‖ (مجا)
. ver-leiden و ver-bittern =

Ver-saufen (فعه متع f ⏑ z ´⏑) e. ⑳ (عو) (*insép.*)
پاره‌سـنی ایچکیده توکتمك ، ایچـکی یه صرف ایتمك ‖ (مجا)
. seinen Verstand—

Ver-säumen (فعه متع f z ´⏑) a. ㉑ (*insép.*)
etwas— برشیئی اهمال ویا سائر قصورله الدن قاچیرمق،
دوشن فرصتدن اسـتفاده ایده مامك ، غائب ایتمك ، موجود
بولنمامق (بولنیلمق‌لازمکلان برمحلده) بولنه‌مامق ، (یتیشلمك
لازمکلان برشیئی) قاچیرمق، یتیشه‌مامك ‖ — sich (فعه مطا)
کندینه باقمامق ، کندی حقنده اهمالجیلك ایتمك ، کجکمك .

Ver-säumniß (f ⏑ z ´⏑ ۱ مؤ) ㉞ (۱ لا) ㉝ =
Ver-säumen (۱ لا) b. ㊵ (*sans pl.*) اونوتمـه ،
تکاسل، اهمال ، قاچیرمه ، غائب ایتمه ، استفاده ایده‌مامه ،
یتیشه‌مامه ‖ اهمال ، تکاسـلدن طولایی وقوعه کلان وقت
ضیاعی .

Ver-schachern (فعه متع f ⏑⏑⏑) a. ㉑ (*insép.*)
etwas— برشی صاتمق ‖ (صنعت اوله‌رق) اخذ واعطا ،
تجارت ایتمك .

Ver-schaffen (فعه متع f ⏑⏑⏑) a. ㉑ (*insép.*)
Jemandem etwas— برینه برشی بولمق ، تدارك ایتمك ‖
برینه برشـیئی کتیرتمك ، تدارك ایتمك ، الده ایتدیرمك ،
صاحب قیلمق، مالك ایتمك .

Ver-schalen (فعه متع f ⏑´⏑) a. ㉑ (*insép.*) =
die Decke eines Zimmers— (انشا آتده) ‖ be-schalen
بر اوطه‌نك طوانتی قاپلامق ‖ (معدن قویولرنده ، ع استحکا)
برغالری‌یی ، یولی‌قاپلامق .

Ver-schallen (فعه لا — f ⏑⏑⏑) a. ㉑ (مرا .
(schallen (*insép.*) = ver-klingen ‖ خاطرهٔ انساندہ
غائب اولمق ، اونودلمق ، خاطردن چیقمق ‖ ver-schollen
(اسم مفعول وصفت) ㉔ چوق وقت کندوسـندن برشی
ایشیدلمیان ، اونودلمش er ist verschollen (چوقدنبرو
اوندن برسـس‌چیقمیور، (کندندن) برشی ایشیدلمیور، نره‌ده
اولدیغی بللی دکل، اولدیغی‌قالدیغی کمسه بیلمیور ، اونودلدی .

Ver-schämt (ص f ⏑´) ㉔ محجوب ، پك صیقیلغان ،
قورقاق، (حال اوله‌رق) قورقارجه‌سنه، قورقار ، صیقیلورکبی.

Ver-schanzen (فعه متع f ⏑⏑⏑) و — sich (فعه مطا)
ein (Lager)‌الخ — (استحکا) (*insép.*) ㉑ c. براردوکاهی،
موقع عسـکری‌یی استحکاملہ تحکیم وترصـین ایتمك ، بر یره
استحکام یاپمق ‖ — sich کندینی استحکامله قپامق ، استحکامه
یرلشمك .

Ver-schärfen (فعه متع f ⏑⏑⏑) a. ㉑ (*insép.*)
. schärfen = (علی‌الخصوص) تزید وتقویه ایتمك

(*insép.*) ⑳ e. (فعـ متعـ f ⏑ ⏑́ ⏑) **Ver-schießen**
(انداختـه مخصوص آلات ايله) آتمق ‖ خصوصيله بلا مقصد
ولزوم : —sein Pulver unnütz باروتی بوش يره آتمق،
صرف ايتمـك ، ياقمق ، بتورمك (كذا مجا) (كذلك مرا .
(Pulver ‖ آتش‌ايتمك ، نشان آتمق، انداخت ايچون‌مالزمه‌سنی
بتورمك ، توكتمك، جبخانه‌سنی‌توكتمك ، صرف ايتمك ، اكثريا :
Licht und (رسامليقـده) ‖ اوله‌رق (فعـ مطا) sich—
sich— ‖ درجه درجه كوسترمك Schatten, Farben—
(فعـ مطا) انداخت حقنـده بروجه سابق ‖ (مجـا) (عمو)
sich in Jemand— برينه مفتون اولمق، طوتلمق، اورولمق ،
in Jemand ‖ sich ver-lieben = عبالی ياقمق ، ياتمق
verschossen sein برينه اورولمق، طوتولمق‖ (فعـ لا—) عجله
ايله كيچمك ، جريان ، مرور ايتمك ‖ (الوان حقنده) صولمق ،
طونوقلاشمق، پارلاقلغی، رونقنی، قوتنی غائب ايتمك .

(بحر) (*insép.*) ㉑ a. (فعـ متعـ f ⏑ ⏑́ ⏑) **Ver-schiffen**
(دكز،صوواسطه‌سيله) بحراً نقل‌ايتمك .(مملكتدن) اخراج‌ايتمك‖
كمی‌يه يوكلتمك .

(*insép.*) ㉑ a. (— فعـ لا f ⏑ ⏑́ ⏑) **Ver-schimmeln**
كوفلنمك ، كوف باغلامق، چيللنمك .

(*insép.*) ㉑ a., c. (فعـ متعـ f ⏑ ⏑́ ⏑) **Ver-schimpfen**
بوزمق ، دكشديرمك ، بر باد ايدوب براقمق .

= (كلغان بكارنجه) (عمو) ㉝ (م ا f ⏑ ⏑́) **Ver-schiß**
بريی thun : وياخود Jemand in— erklären ‖(Verruf
توقيف ايتمك .

(فعـ مطا) sich— و (— فعـ لا f ⏑ ⏑́ ⏑) **Ver-schlacken**
(*insép.*) ㉑ a. تجريف ايتمك ، اريمش معدنك اوزرينـه
چيقان كوپوكنی آييرمق .

. (مرا) ⑳ p. (فعـ متعـ f ⏑ ⏑́ ⏑) **Ver-schlafen**
اويله‌دن (den Vormittag) الخ — (*insép.*) (schlafen
ich habe die Zeit ‖ اوليسنی اويقو ايله ، اويقوده كچيرمك
—(mich : وياخود فعل مطاوعت اوله‌رق) زياده اويويه‌رق
برشيئی قاچيرمق ، برشيئك وقتنی كچيرمك ، اويويوب قالمق ‖
(اويقو ايله كچيشديرمك) —(seinen Hunger) آچليغنی
اويقو ايله دفع‌ايتمك ، آچلغنی‌اونوتمق، طويمامق‌ايچون اويومق‖
(اسم مفعول وصفت اوله‌رق) ㉑ اويقودن اويانمه‌يه‌رق كيج
. schläf(e)rig = ‖schlaf-trunken = ‖قالمق

تحته بولمه، ㉛ (م ا f ⏑ ⏑́ : ونادراً f ⏑ ⏑́) **Ver-schlag**
تحتـه پرده ‖ بوصورتله آيريلان محل ، (بر اوطه دروننـده)
بولمه اوفق اوطه ، قماره، يتاق‌اوطه‌سی، صنديق اوطه‌سی .

(*insép.*) ⑳ r. (فعـ متعـ f ⏑ ⏑́ ⏑) **Ver-schlagen**
mit Brettern— تحته ايله قاپلامق‖ برمحلی، بر يرك برقسمنی
تحته ايله بولمك، تحته پرده ايله (آييرمق، چويرمك ، قپاتمق)‖
viel Nägel— ‖چيوی‌ايله ميخلايوب قپاتمق‖ mit Nägeln—
چوق چيوی صرف ايتمك ، ميخلامق ‖ اوروركن ، اوره رق
eine aufgeschlagene Stelle im Buche, ‖ بوزمق، قيرمق
ver-blättern = das Buch— ‖ اوره‌رق(كيتمسی‌مطلوب
اولميان) برمحله سورمك ، يوارلامق، ياكلش آتمق‖ (روزكار،
(ein Schiff) von der Fahrt— (فورطنه والخ حقنـده)
بركمی‌يی يولندن آليقومق، استقامت اصليه‌سندن، مطلوبه‌سندن
آيرمق‖ etwas— (مفعول اليه ايله) sich— برشيئی‌تمك ،

(*insép.*) ㉑ b. (فعـ متعـ f ⏑ ⏑ ⏑́) **Ver-schatten**
كولكه ايله اورتمك ، كولكه ايتمك ، سايه‌سيله قپاتمق‖ =
. schatti(e)ren

(*insép.*) ㉑ a. (فعـ متعـ f ⏑ ⏑́ ⏑) **Ver-schäumen**
پيشان برشيئی كوپورته‌رك قايناتمق ‖ (فعـ لا—) كوپوك
كوپوك قاينامق .

. (مرا) ⑳ o. (— فعـ لا f ⏑ ⏑́ ⏑) **Ver-scheiden**
‖اولمك ، وفات ايتمك ، ترك حيات ايتمك (*insép.*) (scheiden
(ا لا) ㊵ b. (*sans pl.*) اولمش ، ترك حيات ايتمش ،
متوفی ‖ im— liegen اولوم دوشه كنده ياتمق ، حال
احتضارده بولنمق .

(*inssp.*) ㉑ a. (فعـ متعـ f ⏑ ⏑́ ⏑) **Ver-schenken**
هديه ، هبه ، بهيه اوله‌رق ويرمك ، بخش‌ايتمك ، (باغشلامق)‖
. aus-schenken = Getränke—

(*insép.*) ㉑ c. (فعـ متعـ f ⏑ ⏑́ ⏑) **Ver-scherzen**
— الخ (den Tag) كونی شـقه ، ملاطفه ايله كچيرمك ‖
دقت وتمكينسزلكله برشيئی غائب ايتمك ، الدن چيقارمق ،
قاچيرمق ، فوت ايتمك sein Glück— دليلكله ، خفيف
مشربلكله سعادتدن اولمق، سعادتنی، بختيارلغنی‌غائب ايتمك .

(*insép.*) ㉑ a. (فعـ متعـ f ⏑ ⏑́ ⏑) **Ver-scheuchen**
die Sorgen— دفع شبهه (مجا) ‖ fort-scheuchen =
وتلاش ايتمك ، مراق وقورقونی ، تسالئمه‌يی دفع وتعديل ،
تخفيف ايتمك .

(*insép.*) ㉑ a. (فعـ متعـ f ⏑ ⏑́ ⏑) **Ver-schicken**
. fort-schicken =

(فعـ مطا) sich— و (فعـ متعـ f ⏑ ⏑́ ⏑) **Ver-schieben**
(*insép.*) ⑳ f. ايتمك ، قاقمقله يرندن اويناتمق ، يرندن
verschobenes (ريا) ‖ اكرلمك ، ايتيلوب سورولمك ، اوينامق
. auf-schieben = ‖ معين ، يقلوا شكلی Vier-eck

مختلف، متباين؛ بربرينك ㉔ (صـ f ⏑ ⏑́ ⏑) **Ver-schieden**
غيری ، بر برندن فرقلی، بر برينه بكزه‌ميان، اويمايان؛ متحول،
متبدل ‖ himmel-weit —sein آره‌لرنده يردن كوكه قدر
da hört doch ‖ فرق اولمق ، بينـلرنده فرق عظيم بولنمق
ver-schieden‖Das ist doch zu toll=Verschiedenes auf
فعلنك اسم مفعولی .

(صـ) —artig (f ⏑ ⏑́ ⏑ · · ·) **Ver-schieden„ ...**
متخلف الصورة، بشقه بشقه، متباين، بربرينه اويماز، مختلف،
ضد ، بربرينـه بكزه ماز ‖ —farbig (صـ) متخلف اللون ،
بشقه بشقه رنكده .

بشقه (*inv.*) (صـ ⏑ ⏑ ⏑́ f ⏑ ⏑́) **Ver-schiedenerlei**
بشقه شيلر ، مختلف شيلر ، هردرلو ، هرنوع مواد .

اختلاف ، ㊾ (مؤ ا f ⏑ ⏑́ ⏑ -) **Ver-schiedenheit**
مباينت ، تباين، تضاد ، اويمامه ، بكزه‌مامه ؛ تبدل، تحول‖
تباين‌افكار، اختلاف آرا ، —der Ansichten, Meinungen
افكارك بر برينه اويمامسی ، مباينت افكار .

مختلف ، ㉔ (صـ f ⏑ ⏑́ (⏑) ⏑) **Ver-schied(ent)lich**
بشقه‌بشقه ، بشقه‌جه، آيروآيرو‖ (حا) برچوق، برقاچ‌دفعه ،
مختلف طرز واصولده .

مناسبتسزلکی ، دقتسزلکی ایله غائب ایتمك ، خطاسندنطولایی برشی الدن قاچیرمق ‖ (فع لا—) ‖ (فع لا ±) heiße (—kalte (وعلی الخصوص: (Getränke— lassen (ایلیغنی اوزره ترك ایتمك ، بر یره قویمق ، صوغوتمق ‖ das (kalte) Wasser —lassen صوغوق صویی قیرمق ، براز الصیغنق اوزره بر یره ترك ایتمك ‖ durch den Sturm verschlugen wir nach (Norwegen) فورطنه بزی (نوروچیا) یه طوغری آتدی ، سوروکلدی ‖ (فعلا+) Das verschlägt Nichts بونك اهمیتی یوق ، فرق ایتماز ‖ was verschlägt Ihnen Das? بونك سنجه نه اهمیتی وار ؟ بوندن سکا نه ؟ بوسنك نه‌کی اکسیلدیر ؟ ‖ —sich (فع مطا) (اوجیلق) (قورشون حقنده) ایستنلیان ، مطلوب ایدلیان برمحله اورمق ‖ (اسم مفعول وصفت) ㉑ مصدرینك بالجمله معنالرنده مستعملدر ‖ شیطان ، دوزنباز ، حیله‌کار ، صمان آلتندن صو یوریتن .

Ver-schlammen (ــ ‿ ‿ f فع لا—) a. ㉑ (*insép.*) صولرك ایندیردیکی چاموره باتمق .

Ver-schlämmen (ــ ‿ ‿ f فع متع) و —sich (فع مطا) a. ㉑ (*insép.*) چامور ایندیرمك ، بیغمق ‖ ایشان چامورله طولمق ‖ = ver-schlemmen .

Ver-schlang (‿ f) (ver-schlingen فعلنك زمان حالنك صورت ماضیه‌سی برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Ver-schlechtern (ــ ‿ ‿ f فع متع) و —sich (فع مطا) a. ㉑ (*insép.*) بوزمق ، فنالاشدیرمق ، رخنه دار ایتمك ، ایراث خسار ایتمك ، کوتولشدیرمك ؛ بوزولمق ، فنالاشمق ، کوتولشمك .

Ver-schleichen (‿ ــ ‿ f فع لا—) n. ⑳ (*insép.*) (وقت حقنده) یواش یواش مرور ایتمك ، کذران ایتمك ‖ —sich (فع مطا) یواش یواش، آغیر آغیر غائب وزائل اولمق .

Ver-schleiern (ــ ‿ ‿ f فع متع) و —sich (فع مطا) a. ㉑ (*insép.*) یاشمق ، تول وامثالیله اورتمك ، قپامق ، پرده چکمك ، ستر ایتمك (کذا مجا) ‖ (مجا) eine Erzählung— برحکایه ، روایت ، نقلی ایو برقالبه دوکه‌رك سویلمك ، حسن تأویل ایتمك .

Ver-schleifen (‿ ــ ‿ f فع متع) n. ⑳ (*insép.*) ‖ ab-schleifen= یاکاش بیله‌یه‌رك ، چرقه ، بیله‌کویه‌طوته‌رق بوزمق ، آغزینی دوندیرمك ‖ (موسیق) —Töne) صدالری یکدیکرینه باغلامق ، برصدایی کسیك کسیك چیقارمیوب متصلاً دوام ایتدیرمك .

Ver-schleimen (‿ ــ ‿ f فع متع) a. ㉑ (*insép.*) (علم امراض) طبیعت لعابیه‌سیله صیقمق ، راحتسز ایتمك ، (اوز وطاتلی مواد ایله) طولدیرمق ، طیقامق (کذا نبا) ‖ —die Zunge) دیلی چامورلی کبی ایتمك ، یاپیشدیرمق ‖ (ع) —ein Gewehr) کیرلتمك ، درونی چامور باغلاتمق ‖ (فعلا—) و —sich (فع مطا) (فعل متعدی صورتنه مشابه معنالرده مستعملدر) راحتسز اولمق ، طیقانمق ، مادهٔ مخاطیه (سوموك وبلغم وامثالی شیلرله) طولمق ‖ verschleimt sein کوکسی طیقه‌لی اولمق ‖ verschleimte Zunge خسته‌لقدن چامورلی کبی ، یاپیشیق اولان دل ‖ (ع) (تفنك حقنده) چامور باغلامق ، کیرلنمك .

Ver-schleiß (‿ ــ f ا م) ㊳ (جنوب طرفی لسانی) (تجا) سوروم ، صاتیش ، صرفیات .

Ver-schleißen (ــ ‿ ‿ f فع لا—) و —sich (فع مطا) n. ⑳ یاخود c. ㉑ (*insép.*) [اورته آلمانجه verslizen] [sich ab-nutzen] یتمك ، بیتمك ، صرف واستهلاك اولنمق ، آشینمق ‖ (فع متع)] [اسلاوجه dienen sluzyc] (جنوب طرفی اسانی) (تجا) — (Waaren) مال صاتمق ، سورمك .

Ver-schlemmen (ــ ‿ ‿ f فع متع) a. ㉑ (*insép.*) —(sein Vermögen) ثروتنی محو واسراف ایتمك ، ییوب ایچوب بیتورمك ‖ — (Zeit) die وقتی یوش بوشنه امرار ایتمك ، تلف ایتمك .

Ver-schlendern (‿ ‿ ‿ f فع متع) a. ㉑ (*insép.*) —(Zeit) die وقتی بوش بوشنه ، هیچ بر ایش کورمکسزین کچیرمك ، اضاعهٔ وقت ایتمك .

Ver-schleppen (‿ ‿ ‿ f فع مطا) a. ㉑ (*insép.*) —etwas سورویه‌رك برشیئی کوتورمك ، سورویوب چکمك ، خصوصیله مطلوب اولمیان بر استقامته چکوب سورومك ‖ — (eine Krankheit irgendwohin) برخسته‌لغی برطرفه یایمق ، کوتورمك ‖ ایشدن آلیقویمق ، صاوندیرمق ، اوزاتمق ، سوردیرمك ‖ —(ein Kleid) بر البسه‌یی کیه کیه ، سورویه سورویه اسکیتمك ‖ —etwas برشیئی اوزاتمق ‖ —sich (فع مطا) بردرلو بیتوب میدانه کله مامك ، چوق سورمك ، اوزامق .

Ver-schleudern (‿ ــ ‿ f فع متع) a. ㉑ (*insép.*) —einen Stein برطاشی آتمق ، فیرلاتمق ، (صپان ایله) ‖ (مجا) قیمت واعتبارینه باقمقسزین ، صرف وخرج ایتمك ، اسراف ایتمك ، خار اوروب خارمان صاوورمق ، (خصوصیله بیوك ثروت حقنده) آلتندن‌کیروب اوستندن چیقمق ، ارتمك ‖ (تجا) — (die Waare) مالی اشاغی‌فیئاتله ، آزکارله صاتمق .

Ver-schließen (ــ ‿ ‿ f فع متع) و —sich (فع مطا) a. ⑳ (*insép.*) قپامق ، قیاتمق ‖ نهایت ویرمك ، خاتمه چکمك ‖ (مجا) —sich einer Sache برشیئی رد ایتمك ‖ (طب) einen verschlossenen Leib haben منقبض اولمق ، قبض چکمك ‖ (بحر) —(einen Hafen) برلیمانی سد ایتمك ، قیامق ‖ ver-schlossen ‖ ein-schließen = (اسم مفعول وصفت) ㉑ (مصدرینك هر برمعناسنده استعمال اولنور)‖ (اشخاص حقنده) پك مجتنب ، احتیاطلی ، چکینکان ، آغزندن‌لاف چیقماز ، سکوتی ، طیناز ‖ Ver-schließung (ا مؤ) ㊾ قپامه ، سد ایتمه ‖ (طب) قبض ، طیقامه ‖ (بحر) برلیمانك سدی ، معاملات عمومیه‌یه قپالی اولمسی .

Ver-schlimmern (ــ ‿ ‿ f فع متع ، فع لا—) و —sich (فع مطا) a. ㉑ (*insép.*) فنالاشدیرمق ، بدتر ایتمك ، اولمق (فع متع ، فع لا) ‖ کوچلشدیرمك ، آغیرلاشدیرمق ‖ معناً بوزمق ، بوزولمق ، آشاغیلامق ‖ (غرا) d— بر ایکی حرف علاوه‌سیله معنایی‌دکیشدیرن وتحقیر واستهزا معناسی‌چیقاران .

Ver-schlingen (‿ ‿ ‿ f فع متع) a. ⑳ (*insép.*) یوتمق ، یبه‌جکنه (آچ کوزلولك ایله ، تهالکله) یوتمق ‖ Das verschlingt viel Geld بوچوق پاره یوتار ‖ ich wollte, die Erde verschlänge ihn ‖ آه یره باتسون او ‖ er sieht aus als wolle er Einen— او النانی ، برینی

يوته‌جق كبي كورينيور ، باقييور ‖ (فع متع وفع مطا) بر برني
يوتمش كبي ، بر برى ايچنه كيچمك ، طولاشمق ، كريفت اولمق ،
ايتمك ، طولاشمق ، صارماش طولاش اولمق .

Ver-schloß (f ‿) ver-schließen فعلنك زمان حالنك ماضی صورتی برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Ver-schlossen (f ‿ ‿) ver-schließen) فعلنك اسم مفعولی) .

Ver-schlucken (f ‿ ‿ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) (كذا مجا) يوتمق ‖ die Erde verschluckt das Wasser طوپراق صويى ايچر ، چكر ‖ بلع ايتمك ‖ die Wörter— كلمه‌لری يوتمق، آكلاشلمازصورتده تلفظ ايتمك ‖ sich— (عجله ، ياكاش يوته‌رق) ككزه قاچيرمق .

Ver-schlummern (f ‿ ‿ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) —(die Zeit) وقتى اويقو ايله كچيرمك .

Ver-schlungen (f ‿ ‿) ver-schlingen) فعلنك اسم مفعولی) .

Ver-schluß (f ‿ ا م) ㉒ قيامه ، سد وبند ايچه ‖ قپاق ‖ كليد ‖ (بركتابده) طوقه ‖ etwas unter —haben برشيئی كليد آلتنده صاقلامق، بولنديرمق ‖ (پوسته اداره‌سنجه) مهر ، تمغا ‖ برشيئك قپاندیغی محل، قپالى ير .

Ver-schluß… (f ‿‿‿) —kopf (ا م) اسلحۀ نارية جديده‌نك بعضيلرنده وبالخصوص آلمانيانك مانليهه‌ر(۸۸موديلی) تفنكنده بولنان (متحرك) قپاق باشى .

Ver-schmachten (f ‿ ‿ فع لا —) b. ㉑ (*insép.*) تلف اولمق ، زبون دوشمك (vor etwas) ، بيتمك ، اولمك ، بايلمق ‖ —(vor Ärger) (حرصدن، حدتدن) تلف اولمق، بيتمك ‖ —vor Durst صوسزلقدن اولمك ، هلاك اولمق ‖ (فع متع) —sein Leben فنا ، دوشكون، كدر والملى ، دردلى برحيات كچيرمك ، آه وزاردن قورتلمامق .

Ver-schmähen (f ‿ – ‿ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) استحقار ، استخفاف ايتمك ، خور باقمق ، حقير كورمك ، تنزل ايتمامك : ارتكاب ايتمامك ‖ er verschmäht die Arbeit او چالشمغه ، ايش كورمكه تنزل ايتماز ‖ Ver-schmähte متروكه .

Ver-schmelzen (f ‿ ‿ فع متع) c. ㉑ (*insép.*) اريتمكده صرف ايتمك، اريتمكه قوللانمق، ازابه ايله خرج ايتمك ‖ كذلك (فع مطا) —in etwas : ياخود برشيئی etwas mit ديكرى درونته قاتشمق ، قاتمق ‖ (فع لا —) كاملاً ، ايوجه اريمك ، طاغلمق ، مايعلشمك ‖ (مجا) برشيئله قاتمق، قاتشمق (mit etwas) قلب ايتمك .

Ver-schmerzen (f ‿ ‿ فع متع) c. ㉑ (*insép.*) متسلى اولمق، برشيئك آجيسنى اونوتمق، اونوتمغه غيرت ايتمك، صبر ايتمك .

Ver-schmieden (f ‿ – ‿ فع متع) b. ㉑ (*insép.*) —(viel Eisen) دميرجيلكده چوق دمير صرف ايتمك ، قوللانمق ‖ دميرى دوكركن، اهمال ايدركن بوزمق، فنا ياپمق .

Ver-schmieren (f ‿ – ‿ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) —(eine Öffnung) بردلیکی صیواپوب طیقامق (mit Lehm) كيل، كيللى طوپراق ايله ، (كچيد) طين ايله صيوامق ‖ باغلامغه صرف ايتمك ، باغلامقده قوللانمق ‖ —(Papier) كاغد اسراف ايتمك ، پيسلتوب ، كيرلتوب (آتمق) برباد ايتمك ‖ (مجا) —(viel Geld) چوق پاره صرف ايتمك ، صوقاغه آتمق ‖ (dies Metall) verschmiert die Feile بومعدن اكه‌يى طوتيور ، اكه‌نك ديشلرينى طولديرييور .

Ver-schmitzt (f ‿ –) ⑳ = durch-trieben .

Ver-schmoren (f ‿ – ‿ فع لا —) a. ㉑ (*insép.*) (آشجيلق) (das Gemüse) war verschmort سبزه زياده پيشمش ايدى، ازيك اولمش ‖ (مجا) صيجاقدن بيتمك ، اولمك ، هلاك اولمق ‖ (فع متع) (آشجيلقده) الخ —(viel Butter) چوق ياغ الخ صرف ايتمك ، قوللانمق .

Ver-schnappen (f ‿ ‿ فع مطا) c. ㉑ (*insép.*) —sich عجله ايله آغزندن(سوز) قاچيرمق، تلاش ودقتسزلكله كيزلى طوتلسى لازمكلان برسوزى سويلييويرمك .

⑳ b. **Ver-schnaufen** ، ⑳ g. **Ver-schnauben** ايكيسيده : (f ‿ ‿ فعلا—) و—(sich) (فع مطا) (*insép.*) نفس آلمق، صولومق ‖ ديكلنمك .

Ver-schneiden (f ‿ – ‿ فع متع) n. ⑳ (مرا) . (schneiden (*insép.*) كسمك ، بيچمك ، طوغرامق، كسه‌رك ، طوغرايه‌رق بوزمق، ياكاش كسمك ، فنا طوغرامق، بيچمك ‖ بيچمكده صرف ايتمك ، قوللانمق zu (2 Meter Tuch) einem Rocke— بر البسه‌يه ايكى متره چوقه ، قماش صرف ايتمك ‖ kastri(e)ren = ‖ (Wein)— آخر برشى علاوه‌سيله بوزمق ، كسمك ‖ Ver-schnittene (١) (ا م) ㉑ = Kastrat و Eunuch .

Ver-schneien (f ‿ – ‿ فع متع وفع لا —) a. ㉑ (*insép.*) (فع لا اوله‌رق) قارله اورتولمك .

Ver-schnitten (f ‿ ‿) ver-schneiden فعلنك اسم مفعولی) .

Ver-schnupfen (‿ ‿ فع متع) a., c. ㉑ (*insép.*) —(viel Tabacк) چوق انفيه چكمك، قوللانمق، صرف ايتمك، —(viel Geld) انفيه‌يه چوق پاره خرج، صرف ايتمك ‖ (der schnelle Temperatu'r-Wechsel) verschnupft leicht هوانك بردنبره تبدلى نزله‌يى دعوت ايدر، هوانك بردنبره صيق صيق دكشمسندن انسان نزله اولور ‖ خصوصيله اسم مفعول اوله‌رق مستعملدر : verschnupft sein نزله اولمق ‖ (مجا) Das verschnupft mich بونى معذب ايدر .

Ver-schnüren (f ‿ – ‿ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) قوردون ، شريد ، غيطان ايله تزيين ايتمك ، بزه‌مك ‖ ايپ ، غيطان ايله باغلامق ‖ قورسه‌نك صيقمسيله بوزمق، ضررويرمك.

Ver-schob (f –) ver-schieben) فعلنك زمان حالنك صورت ماضيه‌سى برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى، ver-schoben كذلك فعل مذكورك اسم مفعولى) .

Ver-schollen (f ‿ ‿) ver-schallen فعلنك اسم مفعولى) .

Ver-schonen (f ‿ – ‿ فع متع) a. ㉑ (*insép.*) Jemand— برى حقنده مسامحه كوسترمك ، برينى وقايه وحمايه ايتمك ، صيانت ايتمك ‖ Jemand mit etwas— برينى برشيدن معاف ، مصون، برى طوتمق، ايليشمامك ، طوقونمامق، زيان ويرمامك ، مستثنا طوتمق ، آزاده قيلمق ‖ verschonen Sie mich mit... مرحمت ايديكز ، ... دنطولايى لطف ايديكز ، بنده‌كزى معاف طوتكز ، بنده‌كزه ايليشميكز ، اونى بكا ديميكز، سويلميكز، آندن بكا بحث ايتميكز، بن اونى، ...نى استمام.

(insép.) ⑳ b. (فعـ متعـ ſ ⏑⏑́⏑) **Ver-ſchütten**
er hat es (مجا) ‖ صو وسائره دوكمك (Waſſer) الخ —
(mit ihm verſchüttet : ياخود) bei اواونكله ايشیٔفنا ،
ايشی برباد ايتدی، او اونككوزندندوشدی‖ اوزرينه، ايچنه،
اوكنه دوكمكله اورتمك ، قپاتمق ، طولديرمق ، ستر ايتمك .
(فعـ مطا) ſich— و (فعـ متعـ ſ ⏑́⏑) **Ver-ſchwägern**
. اولنمكله كسب مناسبت ايتديرمك ، ايتمك (insép.) ㉑ a.
فعلنك زمان ver-ſchwinden) (ſ ⏑́) **Ver-ſchwand**
حال صيغه‌سنك ماضیصورتی برنجی واوچنجیمفرد شخصلری) .
. (مرا) ⑳ g. (— فعـ لا ſ ⏑́⏑) **Ver-ſchwären**
اولمق ، تقرح ايتمك ، ياره آچلمق . (علم امراض) ياره پيداه ، حاصل (insép.) (ſchwären
(insép.) ㉑ a. (+ فعـ لا ſ ⏑́⏑) **Ver-ſchwärmen**
(آريلر حقنده) ياوريلرينك يوه لرينی ترك ايدوب چيقمق ‖
(آريلرحقنده) اوچوب طاغلمق ، غائب اولمق‖ اوچه اوچه ،
die (Nacht)— (فعـ متعـ) ‖ اوچوشه اوچوشه يورولمق، قالمق
كيجه‌يی دليجه‌سنه اكلنجه ايله كچيرمك ، كورولدی ايله اكلنمك ،
اور پاتلاسون چال اويناسون كيتمك .
(insép.) ㉑ c. (فعـ متعـ ſ ⏑⏑́⏑) **Ver-ſchwärzen**
قرالمق ، سياهلمق ، سياهه بويامق ‖ (مطبعه) بولاشديرمق ،
. (an-ſchwärzen . مرا) Jemand— (مجا) ‖ قرالمق
ſ ⏑́⏑) : ايكيسيده ver-ſchwätzen ، **Ver-ſchwatzen**
برساعتجك (ein Stündchen)—(insép.) ㉑ c. (فعـ متعـ
‖aus-plaudern=etwas—‖ چكه‌چالمق، قونوشمق،لاف آتمق
برى حقنده ، عليهنده لاف ، لقردی سويلك ، Jemand—
چكشديرمك، غيبت ايتمك، ذم وقدح، افترا واسنادانده بولنمق‖
(سويلنميه‌جك ، كيزلنه‌جك برشيیٔ سويلمك) آغزندن ſich—
قاچيرمق، صرف ايتمك‖ چكه چالاركن كچيكمك ، يتيشه‌مامك .
(insép.) ⑳ o. (فعـ متعـ ſ ⏑́⏑) **Ver-ſchweigen**
(برينه برشيیٔ) سويلمامك ، (برشیحقنده) سكوت etwas—
ايتمك ، آچمامق ‖ صوصمق، سسی چيقارمامق، مسامحه ايتمك ،
(برينه سويلنديكی وقتضرری اوله بيله‌جك) برشيیٔسويلمامك،
كيزلمك .
=(insép.) ㉑ a. (فعـ متعـ ſ ⏑́⏑) **Ver-ſchwelgen**
. ver-praſſen
(insép.) ㉑ a. (فعـ متعـ ſ ⏑́⏑) **Ver-ſchwemmen**
(جوشان، طغيانايدن برصوحقنده) سوروب، آلوبكوتورمك .
(insép.) ㉑ b. (فعـ متعـ ſ ⏑́⏑) **Ver-ſchwenden**
(geizen كلمه‌سنك مقابلی) اسراف ايتمك ، دليجه‌سنه ولزومسز
يره صرف ايتمك ؛ پك بول ومبذول قوللانمق، طوتمق .
مسرف ، ㉔ (صـ ſ ⏑⏑́⏑⏑) **Ver-ſchwenderiſch**
دوشونمدن صرف ايدن ‖ —mit etwas umgehen برشيیٔ
مسرفانه قوللانمق، صرف ايتمك‖ ديدبه ودارانیسون‖ مسرفانه،
مسرفجه‌سنه،مبذولانه .
فعلنك زمان ver-ſchweigen) (ſ ⏑́) **Ver-ſchwieg**
حال صيغه‌سنك ماضیصورتی برنجی واوچنجیمفرد شخصلری) .
. (مرا) (اسم مفعول وصفت ſ ⏑́⏑) **Ver-ſchwiegen**
. (ver-ſchweigen
(sans pl.) ㊾ (مؤ ا ſ ⏑́⏑-) **Ver-ſchwiegenheit**
كتوملق ، آغيز پكلكی ، سكوتيلك .

(insép.) ㉑ a. (— فعـ متعـ وفعلا ſ ⏑́⏑) **Ver-ſchönen**
كوزل ياپمق، كوزللشديرمك ، خوش قيلمق، (فعللازماولهرق)
كوزللنمك ، خوش اولمق .
(فعـ مطا) ſich— و (فعـ متعـ ſ ⏑́⏑) **Ver-ſchönern**
(insép.) دهازياده كوزل ياپمق، كوزللكنی، لطافتنی آرتيرمق،
دها زياده لطافت ، حسن بخش اولمق .
(insép.) ㉑ c. (+ فعـ لا ſ ⏑⏑́⏑) **Ver-ſchoſſen**
(نبـا) آرتق سورمامك ، سورمكدن قالمق ، بويه‌مامك ، دال
بوداق صالمامق .
(insép.) ㉑ a. (فعـ متعـ ſ ⏑́⏑) **Ver-ſchränken**
، قوللرينی (die Arme, Beine)— : مثلا ſchränken =
بجاقلرينی چاپرازلمق ، بر برينی اوزرينه آتمق .
(insép.) ⑳ g. (فعـ متعـ ſ ⏑́⏑) **Ver-ſchrauben**
ويده‌لمق ‖ —eine Schraube بر ويده‌يی ياكاش چويرمك ،
. (ver-ſchroben . مرا) ‖ ترس ويده‌لمق
(فعـ مطا) ſich— و (فعـ متعـ ſ ⏑́⏑) **Ver-ſchreiben**
(Zwei ‖ يازی يه مركب صرف ايتمك (insép.) ⑳ o.
—(Stunden ايكی ساعت يازی يازمق، ايكیساعتلك مدتی
يازی ايله كچيرمك ‖ سهواً ، ياكاش يازمق —(ein Wort)
ich habe mich verſchrieben (فعـ مطا) ‖ بركلمه‌يی ياكاش يازمق
(Bücher, Arbeiter) — ‖ ياكاش يازدم ، يازاركن ياكلدم
كتاب ، عمله وسائره كتيرتمك ايچون (آخر) برمحله يازمق ،
einem Pati-e'nten (طب) ‖ اسمارلامق ، سپارش ايتمك
برخسته يه eine Arzenei' (ياخود : ein Reze'pt) —
برعلاج ، رچته يازمق ‖ Jemandem etwas— باسند ،
حجت برينه برشی يازمق، توجيه ايتمك ، وعد ايتمك ، ويرمك .
(insép.) ⑳ o. (فعـ متعـ ſ ⏑́⏑) **Ver-ſchreien**
برينی برشيیٔ رسوای ايتمك ، عليهنده Jemand, etwas—
سوزسويلمك ، عالمه افشا ايتمك .
فعلنك اسم ver-ſchrauben) (ſ ⏑́⏑) **Ver-ſchroben**
مفعولی) ‖ علی الخصوص بوزوق ، قاريشيق ، انتظامنه خلل
كلش، شاشمش، دوزندن چيقمش، ترتيبی بوزولمش، ‖(مجا)
شاشقين ، قاچيق، برازعقلی اويناتمش ، بوزوق، زيوانه‌سندن
چيقمش .
㉑ a., c. (— فعـ لا ſ ⏑⏑́⏑) **Ver-ſchrumpfen**
= ein-ſchrumpfen ‖ (زرا) (حبوبات حقنده) ياتمق ،
بوزولمق ‖ (غنچه حقنـده) صولمق ، قاورولمق ‖ (فعـ متعـ)
بوروشديرمق، بوروش بوروش ايتمك .
(insép.) ㉑ a. (فعـ متعـ ſ ⏑⏑́⏑) **Ver-ſchüchtern**
قورقوتمق ، اخافه ايتمك ، كوز داغی ويرمك ؛ يلديرمق .
(insép.) ㉑ b. (فعـ متعـ ſ ⏑⏑́⏑) **Ver-ſchulden**
Jemandem ‖ بورجـه ، ديونه باتيرمق ، صوقمق ، قويمق
برينه قارشو بورجلی اولمق ، برشيیٔ ايفا verſchuldet ſein
واجرايه مجبور ومجلوب اولمق‖ —etwas برقباحت ايشلمك ‖
بن نه قباحت ايشلدم ؟ بنم نه was habe ich verſchuldet ?
جرمم ، قباحتم وار ؟ بنم كناهم نه ؟ ‖ —etwas برشيئك
وقوعنه ، آرزو ايدلميان برشيئك ظهور وحدوثنه سبب اولمق،
سببيت ويرمك ‖ (ياپديغنك ، ايشلديكنك جزاسی اولمق اوزره
ſich =(فعـ مطا) ſich— ‖ فنا برشيئه) مستحق اولمق
. ver-ſündigen

ایتمك ، سوسلمك ‖ mit Hausgeräth— او اشیاسیله تجهیز
ایتمك ، او اشیاسی، مالزمهٔ بیتیه آلمق، ویرمك‖ den Wechsel
(تحویل‌سندینك ، بونك ظهرینه) جیروچکمك، mit Giro—
حواله ایتمك‖ —etwas برشیئی ایفا واجرا ایتمك‖ Jemands
Dienst— : یاخود Amt برینك مأموریتنی ، وظیفه‌سنی ،
خدمتنی ایفا ایتمك ، برینك یرینه کچمك ، ایشنه باقمق ‖ (die
Küche, den Stall)— مطبخه ، آخوره باقمق‖ برشیده سهو
ایتمك ، برشیئی خطا ایتمك ، بیلمیه‌رك، کورمیه‌رك یاپمق‖ er hat
es bei ihm— او اونك نظرندن دوشدی‖ —sich (فع مطا)
دقتسزلکله خطاده بولنمق ، سهو ایتمك ‖ (ضر مثل) —ist
auch verspielt خطا ایتمك غائب ایتمك دیمکدر ، خطا ایدن
غائب ایدر، آلدانور‖ —sich eines Dinges zu Jemandem
قویاً امید ومأمول ایتمك ، بکلمك‖ ehe man sich's versieht
لمحهٔ بصرده (کوزینی آچوب قاپاینجه‌یه قدر) .
(*insép.*) (21) a. (فع متع f ˘ z ˉ ˘) **Ver-sehren**
یاره‌لمق، بره‌لمك ، زده‌لمك ، ایراث خسار ایتمك .
(*insép.*) (21) a. (فع متع f ˘ z ˘ ˘) **Ver-sellen**
شمال طرفلرده = ver-kaufen .
(*insép.*) (22) a. (فع متع f ˘ z ˘ ˘) **Ver-senden**
(مرا . senden) کوندرمك ، ارسال ایتمك ، سوق ایتمك ‖
in's Ausland— خارجه ، خارج مملکته ، اخراج ، سوق
ایتمك ، یوللامق، چیقارمق ‖ Ver-sendung (ا مؤ) (49)
یوللامه ، اخراج وارسال ایتمه ، سوق واسرا ایتمه .
(فع مطا) sich— و (فع متع f ˘ z ˘ ˘) **Ver-sengen**
و (فع لا—) a. (21) (*insép.*) = sengen .
(فع مطا) sich— و (فع متع f ˘ z ˘ ˘) **Ver-senken**
(einen Sarg)— ‖طالدیرمق، باطرمق، طالمق (*insép.*) (21) a.
برطابوتی مزاره ایندیرمك‖ —(ein Schiff) برکمی‌یی باتیرمق،
قصداً غرق ایتمك ‖ چیوی وسائره صاپلامق، میخلامق، قاقمق .
فعلنك اسم ver-sitzen) (f ˘ z ˘ ˘) **Ver-sessen**
مفعولی) ‖ (ص) (24) auf etwas— sein برشیده اصرار ،
عناد ، ثبات ایتمك .
(21) c. (فع متع وفع مطا f ˘ z ˘ ˘) **Ver-setzen**
(*insép.*) یاکلش اوطورتمق، قویمق‖(خصوصیله مطبعه‌جیلقده)
Wörter— کذلك (فع مطا) —sich حروفلی یاکلش ترتیب
ایتمك ‖ (فع متع) —etwas برشیئك یرینی دکشدیرمك ،
بر یردن قالدیروب آخر برمحله قویمق، نقل ایتمك‖ —(Bäume)
آغاجلرك یرینی دکشدیرمك، بر یردن چیقاروب آخر برمحله دیکمك‖
einen Beamten— برمأموری دیکر برمحله تعیین ایتمك ،
نقل ایتمك ‖ ترفیع ایتمك ، ایلرولمك‖ versetzt werden ‖ wir
sind zusammen versetzt بزم تاریخ ترفیعمز بردر، بز برتاریخده،
برابر ترفیع ایتدك ‖ Sie sich in meine Lage— بنم یرمده
اولیکز ، بنم یرمده اولدیغمزی تصور ایدیکز ، بردفعه بنم یرمده
اولدیغمزی تصور ایدیکز‖ برحاله قویمق، دوشورمك‖ Jemand
in große Ängsten— برینی بیوك بر قورقویه دوشورمك ،
زیاده قورقوتمق ‖ برشیئك صره‌سنی نوم‌روسنی دکیشدیرمك ،
یکیدن ، بشقه درلو ترتیب ایتمك ‖ مبادله ایتمك ، تعایش
ایتدیرمك ‖ —etwas برشیئی رهین اوله‌رق بر یره قویمق ،
ویرمك ، یاتیرمق ‖ ترکیب ایتمك ، قاتمق ، خلط ایتمك ‖ den
Eingang mit (Steinen)— مدخلی، بر یره کیریله‌جك یولی

(*insép.*) (21) a. (فع لا— f ˘ ˘ ˉ) **Ver-schwielen**
ناصورلی اولمق .
(*insép.*) (21) a. (فع لا— f ˘ ˘ ˉ) **Ver-schwimmen**
طاغلمق، حس اولنمیه‌جق صورتده غائب اولمق‖ in einander—
بر برینه قاریشمق‖ (رساملق) (بویا حقنده) بر برینی طوتمق؛
امتزاج ایتمك ‖ (مجا) in Glückseligkeit— بحر سعادت ،
دریای مسرتده پویان اولمق ‖ ver-schwommen (اسم مفعول
وصفت) (24) ایی فرق اولنه‌ماز ، صچیله‌ماز ، مبهم .
(ع) (ا مؤ) —scheibe (f ˘ ˘ ...) **Ver-schwind,...**
برازطوروب غائب اولان وبتکرار چیقان نشان تخته‌سی (اکثریت
اوزره ابتدائی انداختلرك ختامنده تقرآته محاربه اصولی
انداختلری اوکرتمك اوزره مختلف اصولده ترتیب اولنورلر) .
(*insép.*) (21) a. (فع لا— f ˘ ˘ ˉ) **Ver-schwinden**
کوزدن غائب اولمق ، نهان اولمق ، ناپدید اولمق ‖ محو اولمق ،
بیتمك ، توکنمك ‖ (مجا) اوچمق ، یره باتمق ، سرقدم اولمق
(سره قدم باصمق) .
(*insép.*) (فع متع وفع مطا f ˘ ˘ ˉ) **Ver-schwistern**
—(sich) رابطهٔ اخوت ایله ربط ایتمك ، مربوط اولمق‖ (مجا)
قرداش، همشیره اولمق، قرداش کبی تکلیفسز ایتمك ، اولمق .
(21) c. (فع لا— وفع مطا) (f ˘ ˘ ˉ) **Ver-schwitzen**
(*insép.*) —sich ترلمك ، دومانی چیقمق‖ (فع متع) ترلته‌رك
دومانینی چیقارمق ، توتدیرمك ‖ —(eine Stunde) برساعت
ترلمك ، ترلمك اوزره برساعت اوطورمق ‖ ترلیه‌رك کیدرلتمك ،
بوزمق، چوروتمك‖ (عو) (آلای ولطیفه صورتیله) اونوتمق.
ver-schwimmen) (f ˘ ˘ ˘) **Ver-schwommen**
فعلنك اسم مفعولی) .
فعلنك ver-schwören) (f ˘ ˉ ˘) **Ver-schworen**
اسم مفعولی وکذلك ver-schwören فعلنكدخی اسم مفعولی)‖
(ver-schwören فعلنك زمان حال صیغه‌سنك ماضی صورتنك
برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .
sich— (*insép.*) (20) g. (f ˘ ˉ ˘) **Ver-schwören**
(فع مطا) سوءقصده قاریشمق، برمقصد خفی‌یه اشتراك ایتمك ،
فسادقورمق‖ —sich برشیئه رسماً وعلناً واصولاً یمین وقسم
ایتمك ، عهد ایتمك ، سویلدیکنی قلباً ووجداناً دخی تصدیق ایدرك
یمین ایتمك‖ ...sich hoch und theuer—, zu صدق قلب ایله ،
جان کوکلدن (برشیئی یاپمغه) یمین ایتمك ، عهد ایتمك ‖
(فع متع) لعنت ، بد دعا ایتمك ‖ برشیئی ایشلمیه جکنه توبه
ایتمك‖ Ver-schworene(r) (ام) (24) سوءقصدجی، برمقصد
خفی‌یه خدمت واشتراك ایدن .
Ver-schwörer (˘ ˉ ˘ f ا م) a. (40) فسادجی ، اهل
فساددن اولان = Ver-schworene(r) .
فعلنك ver-schwinden) (f ˘ ˘ ˉ) **Ver-schwunden**
اسم مفعولی) .
(21) a. (فع متع f ˘ z ˘ kss ˘ ˘) **Ver-sechs-fachen**
(*insép.*) آلتی مثلی یاپمق ، آلتی مثلنه ابلاغ ایتمك ، آلتی مثلی
بویولتمك .
(*insép.*) (20) l. (فع متع f ˘ z ˉ ˘) **Ver-sehen**
(کذلك فع مطا) Jemand (sich) mit etwas— برینی ،
کندینی برشیئله تجهیز ایتمك ، دوناتمق، (یانته) آلمق، (یانته)
ویرمك ‖ mit etwas— برشیئله دوناتمق ، بزمك ، تجهیز

(*insép.*) ㉑ a. (—فعلا f ˘ z ˘˘) **Ver-simpeln**
احمق اولمق، آبداللاشمق، حیوانلاشمق .
(فع متع) (*insép.*) ⑳ a. (f ˘ z ˘˘) **Ver-singen**
—(seine Zeit) وقتنی‌شرق، ترکی‌سویلکله، تغنی‌ایله کچیرمك ‖
(فع لا + وفع مطا) —sich یاکلش تغنی ایتمك .
(*insép.*) ⑳ a. (—فع لا f ˘ z ˘˘) **Ver-sinken**
طالمق، باطمق، کوموملك ‖ دیبه کیتمك، قایناتمق، یودولمق ‖
(مجا) —in etwas برشیئه باتمق، محو اولمق، قویولمق، طالمق.
㉑ b. (فع متع z ˘˘ ˘ f ˘) **Ver-sinn-bilden**
(*insép.*) احوال‌معنویه‌یی برومثال ایله تصویر وتجسیم‌ایتمك .
(*insép.*) ㉑ a. (فع متع f ˘ z ˘˘˘) **Ver-sinnlichen**
‖ (ver-anschaulichen .مرا) ‖ حس‌ایتدیرمك، طویدیرمق
ذوق وصفای جسمانی‌یی حس ایتدیرمك، طویدیرمق .
(*insép.*) ㉑ a. (فع متع ˘˘ f ˘ z ˘) **Versittlichen**
اخلاق وآدابجه حسن مثال اولمق، حسن مثال ویرمك .
(*insép.*) (⑳ i. (فع متع f ˘ z ˘˘˘) **Ver-sitzen**
—die Zeit وقتنی‌اوطورمقله‌کچیرمك، معین‌مقدار اوطورمق‖
—sich ‖ صـسز اوطوروركن قاچیرمق، فرصتی فوت ایتمك
(فع مطا) چوق وقت(اوده) اوطورمقله صحتنه ایراث‌مضرت
ایتمك ‖ (عمو) اوطوره اوطوره یاصلاتمق، قوتمق .
V° : اکثریا [ایتا] (حا v ˘ ss - و v ˘ z -) **Versa**
یازیلوب برکاغدك، یاپراغك آرقه طرفی، دیکر یوزی دیمکدر .
(مرا. ㉔ (اسم مفعول وصفت f ˘ z ˘˘) **Ver-soffen**
. (ver-saufen
(*insép.*) ㉑ a. (فع متع f ˘ z - ˘) **Ver-sohlen**
‖(wieder)besohlen = Stiefel— (قوندره‌جیلقده) (صنع)
(مجا) (عمو) ,(das Fell : یاخود) Jemandem die Haut
وکذلك : —Jemand برینه کوتك آتمق، اکسه‌سنده بوزا
پیشورمك، ایوجه ایصلاتمق .
(فع مطا) sich— و (فع متع f ˘ z - ˘) **Ver-söhnen**
= (*insép.*) [farsônan قدیم آلمانجه] (*insép.*)
. sühnen = بعضاً ‖ aus-söhnen
قابل‌عفو؛ باریشدیریله ㉔ (صـ f ˘ z - ˘) **Ver-söhnlich**
بیلور، تألیف ومصالحه‌سی قابل .
(فع مطا) sich— و (فع متع f ˘ z ˘˘) **Ver-sorgen**
= Jemand (sich) mit etwas— (*insép.*) ㉑ a.
(کندیسیچون آرتق‌دوشونلمیه‌جك Jemand— ‖ ver-sehen
صورتده بر یره) یرلشدیرمك، قویمق، ویرمك، استقبالنی‌تأمین
ایتمك ‖ er hat alle (seine Kinder) versorgt اوچوجقلرینك
هپسنی یرلشدیردی، آرتق چوجقلرندن یانه قایغیسی یوق ‖
ارزاق ومدارتعیش، نفقه‌تدارکی؛ ㊵ (ا مؤ) **Ver-sorgung**
بسلمه ‖ (ع) Versorgung mit Lebensmittel ارزاق
وذخیره تدارکیله تجهیز ایتمك ‖ یرلشدیرمه، بر یره قویمه،
ویرمه، استقبالنی تأمین ایتمه .
(فرانسزجه)—bureau (f ˘ z ˘ ˘ ···) **Ver-sorgungs,,...**
تلفظ اولنور ا لا) خدمتکاران اداره‌سی، خدمتجیلره‌قپو بولمغه،
—anstallt ‖ استینلره‌خدمتجی‌تدارك ایتمکه مخصوص‌اداره خانه
(ا مؤ) = haus— (ا لا) یتیم، بیکس، ضعفایه مخصوص
محل، (دار العجزه)، اصلاحخانه .

طاشله اورمك، قپامق ‖ Das versetzt mir den Athem,
Jemandem ‖ بو بنم نفسمی طوتیور، طیقایور die Luft
برینه einen Hieb, Schlag, Stoß, Jemandem Eins—
بردانه اورمق، یرلشدیرمك، توقات، سله، شمار آتمق، عشق
ایتمك، ایچیرمك ‖ (برمکالمه اثناسنده) جواباً ایراد ایتمك؛
قارشولغنی سویلمك، یاپیشدرمق .
(*insép.*) ㉑ c. (فع متع f ˘ z - ˘) **Ver-seufzen**
— الخ (die Nacht) بتون‌کیجه‌یی ایچی چکمکله، آه ایتمکله
کچیرمك .
(تجا، بحر) ㊵ a. (ا م f ˘ z ˘˘˘) **Ver-sicherer**
سیغورطه‌جی .
(فع مطا) sich— و (فع متع f ˘ z ˘˘) **Ver-sichern**
تأمین ایتمك، تحت امنیته آلمق، کندینی (*insép.*) ㉑ a.
seien Sie meines ‖ تحت امنیته آلدیرمق، تأمین ایتدیرمك
بنم غیرتمدن امین اولیکز، چالشه جغمه Eifers versichert
شبهه ایتمیکز ‖ —(مضاف الیه ایله) Jemand einer Sache
برینی برشیدنطولایی، برشی‌ایچون‌تأمین ایتمك، قویاوعد وتعهد
ایتمك، تکفل ایتمك‖ —(an Eides Statt : یاخود) eidlich
یمین ایله (ویا یمین مقامنده) تأمیناتده بولنمق، قسم ایتمك .
—age'nt (f ˘ z ˘ ˘ ˘ ···) **Ver-sicherungs „ ...**
(ا م) سیغورطه اجنته‌سی، مأموری‖ gesellschaft— (ا مؤ)
سیغورطه شرکتی .
(*insép.*) ㉑ a. (فع متع -˘ f ˘ z ˘) **Ver-sichtbaren**
کوسترمك، رؤیتی قابل‌قیلمق، (کوزه چارپه‌جق، کوریسه‌جك
وجهله وضع ایتمك، یرلشدیرمك) کوزه چارپدیرمق .
(*insép.*) ㉑ a. (—فع لا f ˘ z ˘˘) **Ver-sickern**
صیزه‌رق، ترشح ایدرك آقمق .
(*insép.*) ㉑ a. (—فع لا f ˘ z - ˘) **Ver-siechen**
بردرد دروندن صاراروب صولمق، قورومق، اریمك، درد
والمله بیتمك .
⑳ b. و ㉑ c. (—فع لا f ˘ z - ˘) **Ver-sieden**
(*insép.*) (مرا. sieden) قاینایه‌رق اوچمق، اوچمق، تبخر
ایتمك ‖ پك شدتلی پیشه‌رك . قاینایه‌رق بوزولمق، فنالاشمق ‖
(فع متع) پك زیاده قایناتمق ‖ پیشورمکده، قایناتمغه قوللانمق،
صرف ایتمك .
(*insép.*) ㉑ a. (فع متع f ˘ z - ˘) **Ver-siegeln**
—(einen Brief) برمهرك اوزرینی‌مهرلمك، مهر ایله قپامق‖
—gerichtlich حکومت معرفتیله، محکمه طرفندن مهر آلتنه
آلمق، مهرلمك .
(*insép.*) ㉑ a. (—فع لا f ˘ z - ˘) **Ver-siegen**
(برمنبع، قایناق، کوز یاشی حقنده) (آقه آقه) قورومق،
صونی چکمك .
[لاتینجه] ㉑ a. (فع متع ˘-˘V˘-) **Ver-sifizi(e)ren**
(*insép.*) بیت سویلمك، نظم ایله اوغراشمق .
کموش‌قاپلایان، ㊵ a. (ا م f ˘ z ˘˘˘) **Ver-silberer**
یالدیزلیان، یالدیزجی .
(*insép.*) ㉑ a. (فع متع f ˘ z ˘˘) **Ver-silbern**
کموش‌قاپلامق، کموشله یالدیزلمق‖ —etwas برشیئی پاره یاپمق،
برشیئی پاره‌یه، آقچه‌یه، نقده تحویل ایتمك‖ (تجا) —A'kti-en
کاغدلری، اسهامی نقده تحویل ایتمك .

(⏑⏑ f فعه متعه)؛ ایکیسیده ver-spünden ، Ver-spunden
. spunden = (*insép.*) ㉑ b.
= (*insép.*) ㉑ a. (فعه متعه f ⏑–⏑) **Ver-spüren**
spüren طویمق ، حس ایتمك .
㉑ c. (فعه مطا) sich— (f ⏑–‑⏑) **Ver-spurlosen**
(*insép.*) (عمو) صیویلشمق، سره قدم باصمق ، کوزدن نهان
اولمق .
(*insép.*) ㉑ a. (فعه متعه f ⏑–⏑⏑) **Ver-staatlichen**
حکومته مال ایتمك ، حکومت مالی عدادینه کچیرمك ، حکومت
طرفندن صاتون آلمق ، اموال حکومتدن ایتمك .
(*insép.*) (صنعه) ㉑ a. (فعه متعه f ⏑–⏑) **Ver-stählen**
. stählen =
(انسانك) (*sans pl.*) ㊳ (ا م f ⏑⏑) **Ver-stand**
دوشونان وآکلایان قوۀ عقلیه‌سی) عقل ، فراست ، ادراك ،
فرق وتمییز، قوۀ ممیزه وادراکیه ، عقل ، شعور ‖ برشیئی
چابوجاق فرق ، ادراك ایتمك ، آکلامق ، ضبط وفهم ایتمه ،
سرعت انتقال، ذکاوت ، فطانت‖ er ist nicht bei— اونك
عقلی باشنده دکل ‖ (der Kranke) blieb bei—e (خسته) عقلی
غائب ایتمدی‖ zu—e kommen عقلی باشنه کلمك ، عقلی باشنه
طوپلامق، طوپلایه بیلمك ‖ einen klaren —haben فرط
ذکا وفراسته مالك اولمق‖ Das geht über meinen— بو، بنم
قوۀ ادراکیه‌م فوقنده ، بن بونی آکلایه‌مام ، بو، بنم آکلایه‌جغم
شی ، ایش دکل ‖ (ضرمثل) —ist besser als Reichthum
عقل ثروته تقدم ایدر ، عقلی باشنده اولمق زنکین اولمقدن
اولادر ‖ صورت تلق ‖ معنا .
(ا م) (عمو) —kasten (f ⏑⏑…) **Ver-stand,, …**
(Kopf) (برای‌لطیفه : قفا ، باش‌مقامنده) عقل قوطوسی ،
چکمجه‌سی ، مقرشعور ‖ —schwäche قوۀ ادراکیه‌نك ،
عقلك ضعیفلکی .
Ver-ständig (ص f ⏑⏑) ㉔ معقول، مقبول، عاقلانه،
مدبرانه ، طوغری ، دور اندیشانه ‖ —es Alter برشیئك
ایولکی کوتولکی ، عاقبتنی دوشنه‌جك سن ، زمان .
(فعه مطا) sich— و(فعه متعه f ⏑⏑⏑) **Ver-ständigen**
Jemand von etwas— (*insép.*) ㉑ a. برینه برشیئی
آکلاتمق، طانیتمق ‖ (خصوصیله) —Jemand über etwas
برینه برشیئی آکلاتمق ، شبهه‌سنی ازاله ایتمك ، ایضاح وافهام
ایتمك‖ —sich mit Jemandem بریسیله اویوشمق، آکلاشمق،
بر برینك فکرینی آکلامق ، توافق حصوله کلمك ، اتفاق آرا
حاصل اولمق، متفق الرأی اولمق‖ اولجه سوزلشمك .
Ver-ständlich (ص f ⏑⏑) ㉔ قولای آکلاشیلیر ،
سهل‌الفهم، آچیق ، کوچ وزور وقپالیق دکل‖ —allgemein
هرکس‌طرفندن‌قولایجه آکلاشیلور، آکلاشیله بیله‌جك‌صورتده‖
آچیق‌سویلمك ، آچیقجه بیان وادارۀ کلام sich—ausdrücken
ایتمك‖ sich— machen کندینی آکلاتمق، افادۀ مرام ایتمك ‖
Jemandem etwas— machen برینه برشیئی آکلاتمق ،
عقلنی ایردیرمك ، افهام ایتمك ، فکرینی یاتیرمق ، قاندیرمق ؛
(مجا) کوزینه صوقمق .
Ver-ständniß (لا ا f ⏑⏑) ㉝ ، (ا مؤ) ㉞ عقل،
اذعان ؛ ادراك، فراست‖ —für etwas haben برشیئه عقلی
ایرمك، برشی‌ایچون قابلیت وذکاسی اولمق، برشیده مهارتی بولنمق.

= (*insép.*) ㉑ a. (فعه متعه f ⏑–⏑) **Ver-sparen**
. aufschieben و aus-sparen
(فعه مطا) sich— و (فعه متعه f ⏑–⏑) **Ver-späten**
‖کچیکدیرمك ، کچ براقمق، کچیکمك ، کچ قالمق (*insép.*) ㉑ a.
برشیئله ، برشیده sich verspätet haben (mit etwas)
کچیکمك ، کچ قالمق ‖ **Ver-spätung** (ا مؤ) ㊾ کچیکمه ،
کچ قالمه ‖ (کچیکدیرمه ، کچ براقمه) .
(*insép.*) ㉑ c. (فعه متعه f ⏑–⏑) **Ver-speisen**
یمکله ، یه‌رك صرف ایتمك ، بتورمك .
㉑ a. (فعه مطا f ⏑–––⏑) **Ver-spekuli(e)ren**
معامله جیلکده آلداتمق ، یاکاش sich— (*insép.*)
برمعامله‌جیلك‌یاپمق، یاکاش‌برمعاملۀ تجاریه‌ده‌بولنمق، آلداتمق .
㉑ a. (فعه متعه وفعه مطا f ⏑⏑⏑) **Ver-sperren**
سربست‌منظره‌یه، die Aussicht— ‖ sperren = (*insép.*)
اوك طرفی کورمکه مانع وحائل اولمق، اوك طرفی ، منظره‌یی
اورتمك .
(*insép.*) ㉑ a. (فعه متعه f ⏑–⏑) **Ver-spickern**
(بحر) چویلمك .
(*insép*) ㉑ a. (فعه متعه f ⏑–⏑) **Ver-spielen**
— الخ (den Abend) اقشامی (کیجه‌یی) اویونله کچیرمك ،
بتون اقشام اویون اوینامق ‖ اویونده غائب ایتمك ‖ (مجا)
ihr habt (es) verspielt (اویونی) غائب ایتدیکز .
(*insép.*) ⑳ b. (فعه متعه f ⏑⏑⏑) **Ver-spinnen**
sich— ‖ کتنك هپسنی اکیرمك ، بوکمك allen Flachs—
کندی اطرافنی نسج ایتمك ، طوقومق .
(*insép.*) ㉑ a. (فعه متعه f ⏑⏑) **Ver-splittern**
— الخ (Zeit und Geld) وقت ونقدینی اسراف ایتمك ،
بوشنه صرف ایتمك ، آبور جوبور ایتمك .
(*insép.*) ㉑ b. (فعه متعه f ⏑⏑⏑) **Ver-spotten**
. spotten = Jemand, etwas—
(*insép.*) ⑳ b. (فعه متعه f ⏑⏑⏑) **Ver-sprechen**
وعد ایتمك ، آدامق‖ ich verspreche mir nicht viel davon
بن بوندن برشی امید ایتمم، بوندن ایو برشی‌چیقمازظن‌ایدرم،
بونك ایو برشی‌اوله‌جغی استدلال اولنه‌ماز ، بوندن ایش، خیر
اوممام ، بونك صوکی چیقه‌جغنی ظن ایتمم ‖ bei Treu und
Glaube— عهدوپیمان‌ایتمك ، دینه یمین‌ایتمك‖ —sich (فعه مطا)
تعهد، وعد ودرعهده ایتمك ‖ علی‌الخصوص= ver-loben‖
قونوشورکن خطا ایتمك ، یاکلمق، یاکاش سویلمك .
(*insép.*) ㉑ a. (فعه متعه f ⏑⏑) **Ver-sprengen**
(einen Menschenhaufen)— بر انسان ییغینی ، غلبه‌لغی
دارمه طاغین ، تارومار ایتمك ، چیل یاوروسی‌کبی طاغیتمق .
(*insép.*) ⑳ a. (فعه متعه f ⏑⏑⏑) **Ver-springen**
sich— (مفعول‌الیه ایله) den Fuß— ‖ (springen . م‍ا)
آتلارکن، صیچرایه‌رق آیاغنی ایخمك ، بورقمق ‖ وقتنی‌خوپلامه،
صیچرامه، آتلامه ایله‌کچیرمك‖ —sich (فعه مطا) یاکاش آتلامق.
اوزاغه (*insép.*) ㉑ c. (فعه متعه f ⏑⏑) **Ver-spritzen**
فیشقیرتمق‖ —sein Blut für (das Vaterland) مملکتی
اوغورنده فدای جان ایتمك ‖ (فعه مطا) (مثلاطالغه‌لر حقنده)
قیالره چارپه‌رق طاغلمق ، پارچه‌لنمق sich am (Felsen)—
صیچرامق ، سرپلمك .

(*insép.*) ⑳ t. (فع متع f ⏑–⏑) **Ver-stehen**
(ماضیسی شمان متروك وشعرده : ver-stund) آكلامق ،
فهم وادراك ، اذعان ایتمك ‖ Zu—geben آكلاتمق ، ایما
ایتمك ‖ Deutsch— آلمانجه بیلمك ‖ Sie —mich falsch
سز بنی آكلایه‌میورسكز ؛ بنی طوغری، ایو آكلایه‌میورسكز ‖
nicht— wollen آكلامق استه‌مامك ، آكلامازلغه گلمك ،
اورمق ‖ etwas aus dem Grunde— برشیئی كنهندن بیلمك،
برشیئك اساسنه ، كنهنه واقف اولمق ‖ Sie Das— بونی
آكلارمیسكز؟ بوكا عقلكز اریشیورمی، اردمی؟ ‖ Das—Sie nicht
سز بونی آكلامازسكز، بوكا عقلكز ایرماز ‖ sich— (فع مطا)
مثلا —sich mit Jemandem بریسیله آكلاشمق، اویوشمق ‖
البته ، اوكا شبهه‌می وار ‖ Das versteht sich von selbst
. طبیعی، ظاهر (Das) versteht sich

= (*insép.*) ㉑ a. (فع مطا f ⏑–⏑) **Ver-steigen**
so hoch habe ich mich nie (مجا) ‖ über-steigen
. بوقدر هیچ یوكسلمدیدم verstiegen

= (*insép.*) ㉑ a. (فع متع f ⏑–⏑) **Ver-steigern**
(تركیبی) مزایده‌یه چیقارمق، (عد) ‖ ver-auktioni(e)ren
. مزایده ایله صاتمق

(*insép.*) ㉑ a. (فع متع f ⏑–⏑) **Ver-steinern**
طاش ایتمك ، طاشه تحویل ایتمك ، تحجیر ایتمك ‖ حیرتندن
طونوب قالمق ‖ طاشلامق؛ خصوصیله طاشه طوتوب اولدیرمك ‖
(فع لا—) و —sich (فع مطا) طاش اولمق ، طاشه تحول
. ایتمك ، تحجر ایتمك ، طاش كسلمك ، طاش كبی اولمق

اشیای (*insép.*) ㉑ a. (فع متع f ⏑–⏑) **Ver-stellen**
مختلفه‌نك یرلرینی دكشدیرمك ، بر یردن قالدیروب دیكر محله
قویمق، تبدیل محل ایتمك ‖ یاكلش یره ، موقعه قویمق ‖ man
hat mir alle(Bücher)verstellt تكمیل كتابلرم آلت اوست
ایدلمش ، هر بری برطرفه آتلمش ، یرلری دكشدیرلمش ، قارمه
قاریشیق ایدلمش ‖ یرندن اوینامق ، قالدیرمق ‖ اوته بری
قویه‌رق قپامق، سد وبند ایتمك ‖ —(den Weg) یولی ستر
ایتمك ، اورتمك ، قپامق ‖ =entstellen ‖ دكشدیرمك ، برحاله،
قالبه، قیلیغه ، قیافته صوقمق ، طانیلماز حاله قویمق ‖ كیزلمك ،
صاقلامق، بللی ایتمامك ‖ —sich (فع مطا) دكشمك ، تبدیل
حال وقیافت ایتمك ‖ —sich gegen Jemand برینه قارشو
مرائیلك ایتمك ؛ طوغری سویلمامك ، برشیئی برینه قارشو آچیق
سویلیوب كیزلمك ، جعلی ، یاپمه حال وطور طاقینمق (حقیقتی
كتم ایتمك اوزره) ‖ قیافتی، البسه‌سنی دكشدیرمك ‖ —sich gut
. اویونی ، رولی ایو اوینامق

(*insép.*) ⑳ d. (فع لا— f ⏑⏑⏑) **Ver-sterben**
(مرا . werfen) = sterben ‖ verstorben (اسم مفعول
وصفت) ㉑ اولمش، مرحوم، متوفی، ارتحال ایتمش، كوچمش،
. دار بقایه كیتمش اولمق

(*insép.*) ㉑ a. (فع متع f ⏑–⏑) **Ver-steuern**
—etwas برشیئك معین ، مقنن ، موضوع اولان ویركوسنی
تأدیه ایتمك ، ویرمك ‖ (verzollen) (مقنامنده اوله‌رق)
—an der Grenze (Waaren) حدودده دخولیه كمركی
ویره‌رك اشیا (پی) كچیرمك ؛ اشیانك دخولیه كمركی حدودده
. ویرمك

(فع مطا) sich— و (فع متع f ⏑⏑⏑) **Ver-stärken**
(*insép.*) ㉑ a. قوتلشدیرمك ، تقویه ایتمك، تحكیم وترصین
ایتمك ، قوت ویرمك ، پكیشدیرمك قوتلنمك ، ‖ تقویه ایتمك ،
عدد ومقدارجه چوغالتمق، تزیید ایتمك؛ چوغالمق، تزاید ایتمك ‖
تضعیف ایتمك، قالینلاشدیرمق، آغرلاشدیرمق ‖ (die Stimme)—
eine (كیمیـ) ‖ سسی ، صدایی یوكسلتمك ، تیزدن چیقمق
(غرا) ‖ برحامضی قویولاشدیرمق، تكثیف ایتمك Säure—
. —d (اسم فاعل) بركلمه‌نك معناسنی تشدید ومبالغه ایدن

(امو) —parti'kel (f ⏑⏑⏑...) **Ver-stärkungs„ ...**
(غرا) ادات مبالغه ‖ —truppen (جمع) (ع) تقویه قطعاتی،
برقطعه‌یی تزییده ، یابرموقعی تقویه‌یه مأمور عسكر ‖ —wort
. (ا لا) (غرا) كلمهٔ مبالغه

= (*insép.*) ㉑ b. (فع متع f ⏑⏑⏑) **Ver-statten**
. ver-gönnen ، gestatten

(فع مطا) sich— و (—فع لا f ⏑–⏑) **Ver-stauben**
‖ (*insép.*) ㉑ a. كاملا توزله اورتولمك ، زیاده توزلنمق (كاملاً)
توزكبی اوچمق ، توزكبی اولمق، اون اوفاق اولمق ‖ (فع متع)
. ver-stäuben = (غلط اوله‌رق)

(*insép.*) ㉑ a. (فع متع f ⏑–⏑) **Ver-stäuben**
توزله اورتمك ، توز ایتمك ‖ توزحالنه قویمق، غبارکبی یاپمق ‖
. توزوتمق

Ver-staubungs = ㊵ a. (ام f ⏑–⏑) **Ver-stäuber**
(f —⏑⏑–⏑ ام) ㊳ اجزا، دوومكه مخصوص آلت، Apparat
. مسعق ، اجزاجی هوائی

(*insép.*) ㉑ a. (فع متع f ⏑–⏑) **Ver-stauchen**
. (جرا) —sich den Fuß آیاغنی بورقمق

(*insép.*) ⑳ b. (فع متع f ⏑⏑⏑) **Ver-stechen**
(مزراق) ‖ stopfen = ein Loch الخ — (دیكیشجیلكده)
seine Trümpfe— (اویونده) ‖ دورتوب قیرمق (وامثالی)
. قوزینی قیرمق ‖ —(Weine) شرابه صوقامق، كسمك
‖ صاقلامه (*sans pl.*) ㊳ (ا لا) م ا f ⏑⏑) **Ver-steck**
(اویون اوله‌رق) —spielen صاقلامباج (صاقلامبه‌جه اویونی)
اوینامق ‖ (*av. pl.*) صاقلانیلان ، كیزلنیلان محل ، مخفی ،
(آوجیلق) آوك قاچوب كیزلندیكی محل، دلیك ‖ (ع) پوصی ،
. كمین

صاقلامباج (ا لا) —spiel(en) (f ⏑⏑...) **Ver-steck„...**
. اویونی

㉑ a. (فع مطا) sich— و (فع متع f ⏑⏑⏑) **Ver-stecken**
‖ صاقلامق، كیزلمك ، صاقلانمق، كیزلنمك (sich)— (*insép.*)
sich vor Jemandem— müssen (مجا) ‖ ver-bergen =
‖ بریسندن پك كیرو بولنمق ، برینك كعبنه بیله واره مامق
ver-steckt (اسم مفعول وصفت) ㉔ كیزلی، صاقلو، مكتوم ،
خفی ‖ versteckte Anspielungen كیزلی الفاظ ، جناس ‖
(اشخاص حقنده) ‖ كیزلی كنایه ، ستم verstekter Vorwurf
سینسی، صمان آلتندن صو یورودور ، حیله كار ، یوزه كولر،
قورناز تلكی ، یره باقار یورك یاقار ، ایزینی بللی ایتماز ، حالی
. بشقه قالی بشقه اولان ؛ مرائی

㊵ b. (ا لا f ⏑–⏑⏑⏑) **Ver-steckens = spielen**
. Ver-steck = spiel = (*sans pl.*)

ايتمامك ‖ (فعه متعه) —Jemand برينى ايتمك ، دفع ايتمك ‖
برينى برجمعيتـدن Jemand aus einer (Gesellschaft)—
طرد ايتمك ، قوغمق ‖ رد ايتمك ، طرد ايتمك ، قوغمق .

Ver-streichen (◡ ـ ◡ f فعه لا—) .n ⑳ (insep.)
(زمان حقنده) كچمك ، مرور ايتمك ، كذران ايتمك ، روزكار
كبى كلوب كچمك ‖ (der Termi'n) ist ver-strichen وقت ،
وعده ، مهلت ، ميعاد مرور ايتدى ، ايتمش ، كلمش ‖ (فعه متعه)
= ver-schmieren ‖ (انشاآتده) —die Fugen دليكارى ،
طاش وتحته كبى موادك برلشدكارى محللرى صيوامق ، اورتمك ،
قپامق ، طيقامق ‖ —(den Längen-Einschnitt) mit Gips
طولانى يارىق ، فصل مشترك محللرى آلچى ايله قپامق ، صيوامق ‖
قلم وقورشـون قلمى ايله بوزمق ، چيزمك ، قاپ قاره ايتمك ‖
(ein ganz verstrichenes (Exempla'r كاملاً چيزلمش ،
قاره لنمش نسخه ، تصحيحاتله بر باد ايدلمش نسخه ، مسوده .

Ver-streiten (◡ـ◡ f فعه متعه) .n ⑳ زمان حالى .b ㉑
(insép.) —(die Zeit) وقتى غوغا ايله كچيرمك ‖ (sein
—(Vermögen ثروتنى دعوالرده بتورمك ، صرف ايتمك .

Ver-streuen (◡ ـ ◡ f فعه متعه) .a ㉑ (insép.)
شورايه بورايه صاچمق ، سرپمك ‖ طويلى وبر يرده اولان شيلرى
طاغتمق ، قارمه قاريشيق ، طارمه طاغنيق ايتمك ، وبو صورتله
ضايع وتلف ايتمك ، حار اورمق خرمن صاوورمق .

Ver-stricken (◡ ◡ ◡ f فعه متعه) و —sich (فعه مطا)
.a ㉑ (insép.) اوركى يه صرف ايتمك ، اوركيده خرج ايتمك ،
اوركى يه قوللانمق ‖ = bestricken ‖ —sich اوروركن اوركى يى
طولاشديرمق ‖ in etwas verstrickt sein برشيئه طولاشمق ،
بولاشمق ، بر ايشه قوبولمق ، كيرمك ، باشلامش بولنمق .

Ver-strömen (◡ ـ ◡ f فعه لا—) .a ㉑ (insép.)
شدتلى آقمق ، حارل حارل ، كورول كورول آقمق .

Ver-studi(e)ren (◡ f ◡ـ فعه متعه) .a ㉑ (insép.)
— (seine Gesundheit) چالشه چالشه صحتنه خلل طارى
ايتمك ، چالشه جغم ديه كندينى خسته ايتمك .

Ver-stümmeln (◡◡ f فعه متعه) و —sich (فعه مطا)
.a ㉑ (insép.) برجسمك ، برشيئك برقاچ يرينى فنا صورتده
كسمك ، قيرمق ، طوغرامق ، عادتا سقط ايتمك ، خرده وخاش
ايتمك ؛ برطرفنى قيرمق ، قوپارمق ، آلوب كوتورمك ، چيقارمق .

Ver-stummen (◡ ◡ ◡ f فعه لا—) .a ㉑ (insép.)
دلسز اولمق ، دلى كسمك ، صوصمق ، طورمق ، صسى كسلمك ‖
—vor Erstaunen شاشرديغندن ، شاشره رق دلى طوتولمق ، بهت
وحيرت ايچنده قالەرق سوز سويليه مامك ، طوتولوب قالمق .

Ver-stund همان متروك كبى اولوب (◡◡ f) (ver-stehen
فعلنك ماضى صيغه سى) .

Ver-such (ـ z ◡ f ا م) ㊳ تجربه ، دنەمه ، يوقلمـه ،
طارتمه ، امتحان ، تشبث ، جهد ، اوغراشمه .

Ver-suchen (◡ ـ ◡ f فعه متعه) و —sich (فعه مطا)
.a ㉑ (insép.) تجربه ايتمك ، دنەمك ، كوجبه برشـيئى
دنەمك ، طارتمق ، يوقلمق ، جهد ايتمك ، اوغراشمق ؛ امتحان ايتمك
—sein Glück, sein Heil بختنى ، طالعنى ، فلاح ونجاتنى
دنەمك ، طالعنى تجربه ايتمك ‖ (viel : ياخود) er hat sich Etwas
verſucht, er hat sich in der Welt versucht اودنيايى بيلور ،
چوق طولاشمشدر ، تجربه سى پك زياده در ‖ —Jemand برينى
تجربه ايتمك ، پروا ايتمك ‖ برينى برشيئه جلب ايتمكه چالشمق .

Ver-stieben (◡ـ◡ f فعه لا—) .f ⑳ (insép.) توز
اولوب طاغيلمق ، اون اوفاق اولمق ، توزكبى اوچمق ، طاغيلمق ،
اوچمق ، بتمك .

Ver-stiegen (◡ ـ ◡ f) (ver-steigen فعلنك اسم
مفعولى) .

Ver-stielen (◡ـ◡ f فعه متعه) .a ㉑ (insép.) =
helmen .

Ver-stimmen (◡◡ f فعه متعه) و —sich (فعه مطا)
(insép.) (موسيق) —ein Instrument آلات موسيقيه دن
برينك) آقوردينى ، آهنكنى ، صسنى بوزمق ‖ —sich آقوردى
بوزولمق ، آهنكى غائب ايتمك ، صسى بوزولمق ‖ verstimmtes
Klavier آقوردى بوزوق پيانو ‖ (مجا) — Jemand
برينك كيفنى قاچيرمق ، نشئه سنى قيرمق ، كيدرمك ، قاچيرمق ،
طاريلتمق ‖ verstimmt sein نشـئه سز اولمق ، طورمق ،
برتحفلغى ، خوشلغى اولمق ، خوش طورمق .

Ver-stimmung ، **Ver-stimmtheit** ايكيسيده : (◡◡◡ f
امؤ) ㊾ (موسيق) آقورد ، آهنك بوزوقلغى ‖ (مجا) خوشلق ،
تحفلق (خصوصى مزاج ، كيف) ، نشئه سزلك .

Ver-stocken (◡ ◡ ◡ f فعه لا—) .a ㉑ (insép.)
= stocken ‖ (فعه لا —) و —sich (فعه مطا) حس
وطويغوسز قالمق ، قاتى يوركلى اولمق ، طاش كبى مرحمتسز اولمق ،
هيچ طويمامق ‖ (فعه متعه) قاتيلتمق ، سرتلشديرمك ، غيرمتأثر
قيلمق .

Ver-stohlen (◡ ـ ◡ f ص) ㉑ [stehlen = همان
متروك كبى ver-stehlen] كيزليجه ، خفياً ، قورقه رق ، كيزلى
وناصواب ونامأذون اوله رق ، احترازله ، غيرمشروع صورتده .

Verstollen (◡◡ f فعه متعه) .a ㉑ (insép.) (معدن
قويولرنده) يول ، لغم ، غالرى آچمق .

Ver-stopfen (◡ ◡ ◡ f فعه متعه) و —sich (فعه مطا)
.a., c ㉑ (insép.) طيقامق ، طيقانمق ، قپانمق ، قپاتمق ‖
طاپه لمق ‖ —die Ritzen يارمق ، دليكارى طيقامق ، قالافات
ايتمك ؛ —mit Werg قتيق ، لوكون ايله طيقامق ‖
— الخ (einen Kanal) برقنالى ، يولى ، مجرايى طيقامق ،
وامثالى دروننه كيروساڭره طولەرق طولديرمق ، قپاتمق ، (بورى
بر عارضه حاصل اولەرق قپانمق) ‖ (طب) قبض ايتمك ، اولمق .

Ver-storben (◡◡ f) (ver-sterben فعلنك اسم
مفعولى وصفت) ㉔

Ver-stören (◡ـ◡ f فعه متعه) .a ㉑ (insép.) =
stören ‖ —Jemand برينى شاشيرتمق ، دوچاردهشت ايتمك ‖
ein ganz verstörtes Gesicht haben , ganz verstört
aussehen مأيوس ، قورقمش ، متهيج كوروتمك ‖ راحتسز
ايدوب قوغمق ، قاچيرمق ، اوركوتمك .

Ver-stoß (ـ ◡ f ا م) ㉛ خطا ، قصور ، قباحت ‖
einen— begehen برقصور ايشلمك ، قباحت ايتمك ، قصورده
بولنمق .

Ver-stoßen (◡ـ◡ f فعلا +) .p ⑳ (مرا . stoßen)
(insép.) —gegen etwas برشـيئه قارشو جرم وقباحتده
بولنمق ، قصور ايتمك ، كناه ايشلمك ، برشيئه تجاوز ايتمك ،
برشـيئك حقوقنى كوزتمامك ، جرح ايتمك ، احكامنه رعايت

. (فعلنك اسم‌مفعولى ver-thun) (ſ ˘ ¯) **Ver-than**
(21) a.(فعمطا) ſich—و (فعمتع ſ ˘˘¯˘˘)**Ver-theidigen**
[gerichtlich verhandeln t=gedingen اورته‌آلمانجه]
‖ مدافعه ، مقابله اتمك ، التزام اتمك (*insép.*)
ſich— ‖ برينى حمايه ومدافعه ، صيانت اتمك Jemand—
كندى حقنى اثبات اتمك ، حقوقنى مدافعه ومحافظه اتمك ‖
Jemands —über= ‖ مدافعه (49) (امؤ) Ver-theidigung
. برينك مدافعه‌سنى درعهده اتمك nehmen
(امؤ) —in ، (40) a. (ا م ſ ˘˘¯˘˘) **Ver-theidiger**
(50) مدافعه ايدن، مدافع ؛ (عد) برينك مدافعه‌سنى درعهده
ايدن دعوى وكيلى ، آووقات .
—bündniß (ſ ˘¯˘˘...) **Ver-theidigungs„ ...**
(ا لا) اتفاق تدافعى ‖ —waffe (ا مؤ) آلت مدافعه ‖
. حال تدافعى (ع) (ا م) —ſtand
(فعمطا) ſich— و (فعمتع ſ ˘¯˘) **Ver-theilen**
(*insép.*) تقسيم اتمك ، اقسامه آييرمق ، بولمك ، طاغيتمق ،
توزيع اتمك ‖ —etwas هركسه (ويرلمسى لازم كلديكى ،
ويريله‌جكى قدر) ويرمك ، طاغيتمق ‖ طاغيتمق ، هديه ، عطيه ،
صدقه اوله‌رق ويرمك ‖ (علم امراض) (eine Geſchwulſt)
. (طوپلانمه ، اوله‌نك‌مقابلى) برچبان‌طاغيلور ver-theilt ſich
(*insép.*) (21) a. (فعمتع ſ ˘¯˘) **Ver-theuern**
دها بهالى قيلمق، بهالنديرمق، قيمتنى آرتيرمق، قدرينى يوكسلتمك .
(*insép.*) (21) a. (—فعلا ſ ˘¯˘) **Ver-thieren**
حيوانلاشمق، حيوان كبى اولمق، حيوانه دونمك .
وظيفه‌سنى، (*insép.*) (22) b. (+ فعلا ſ ˘¯) **Ver-thun**
بورجنى ايفا اتمك ، ادا اتمك ، قيلمق ‖ (فعمتع) مسرفانه
صرف اتمك ، صاچمق ، شوراپه بوراپه آتمق، طاغيتمق .
(*insép.*) (21) a. (فعمتع ſ ˘¯˘) **Ver-tiefen**
درينلشديرمك، تعميق اتمك ‖ برشيئك ايچنى اويمق، چقورلشديرمق ‖
درينلشمك، چقورلشمق، اتمك ‖ ſich— (مفعول اليه ايله :
ſich in ſeine ‖ برشيئه قويولمق ،طالمق in etwas— (ومفعول به)
. افكارينه طالمق، درين درين دوشونمك (Gedanken)—
. ſenk = recht == [لاتينجه] (ص ٧ ˘˘¯) **Vertikal**
، افنا (*insép.*) (21) a. (فعمتع ſ ˘˘¯) **Ver-tilgen**
امحا اتمك ، بتورمك ، توكتمك ‖ محو اتمك ؛ كوكنه كبريت
صويى دوكمك، اوجاغنه انجير ديكمك ، خراب اتمك ‖ اونوتديرمق ‖
(عمو) (لطيفه اوله‌رق باخصوص طلبه آغزنده) ,Speiſen)
، مأكولات ، مشروباتك دبينه دارى اكمك (Getränke)—
سيلوب سوپورمك ، برلقمه، برطامله قالمينجه‌يه قدر ييوب ايچمك .
= (*insép.*) (21) a. (—فعلا ſ ˘¯˘) **Ver-tönen**
. ver-klingen
vertrekken اورته آلمانجه] (21) (ص ſ ˘˘) **Ver-tracht**
[zerren وجودجه : پاپيلشجه، پرادبلشجه، قصورلى، بيچمسز،
چارپوق ‖ (فنا ، مشئوم برشيئك كرهاً ارائه وذكرى حالنده)
فنا ، بر باد ، جنابت ، منحوس .
‖آقورد ،توافق (*sans pl.*) (31) (ا م ſ ˘˘) **Ver-trag**
. (*avec pl.*) اتحاد ، اتفاق ، معاهده ، مقاوله ، قونطورات
(*inép.*) (20) r. (فعمتع ſ ˘¯˘) **Ver-tragen**
(ياكلش) برطرفه قالديرمق ، كوتورمك ، صاقلامغه كوتورمك ،
صاقلامق، قالديرمق ‖ —(Kleider) البسه‌يى كيه‌رك اسكيتمك ‖

(ا مؤ) —ſtatio'n (ſ ˘˘ z ¯...) **Ver-ſuchs„ ...**
تجربه محلى، ميدانى ‖ —weiſe (حا) تجربه صورتيله ، تجربه
ايدرك .
، برباد (*insép.*) (21) a. (فعمتع ſ ˘¯˘) **Ver-ſudeln**
تلويث اتمك ، آغزينه يوزينه بولاشديرمق ، قبا وفنا ياپمق .
(*insép.*) (21) a. (—فعلا ſ ˘ z ˘˘) **Ver-ſumpfen**
بسبتون بطاقلق اولمق ، بطاقلق حالنى كسب اتمك ‖ (مجا)
. ver-liederlichen =
(21) a. (فعمطا) ſich— (ſ ˘ z ˘˘˘) **Ver-ſündigen**
(*insép.*) برينه ، برشيئه قارشو كناه ايشلمك ، كناهه كيرمك
ſich an Jemandem— ‖ (an Jemandem, etwas—)
برينه قارشو قباحتلى اولمق، برينه برجرمده بولنمق، تعرض اتمك .
فعلندن ver-ſinken) (24) (ſ z ˘˘) **Ver-ſunken**
اسم مفعول وصفت)
(*sans pl.*) (49) (ا مؤ - ſ ˘ z ˘˘) **Ver-ſunkenheit**
تنزل، فنالاشمه ، تدنى؛ اخلاقك بوزولمسى، فساد اخلاق .
(*insép.*) (21) c. (فعمتع ſ ˘ z ¯˘) **Ver-ſüßen**
طاتليلاشديرمق ، طات ويرمك ؛ طاتليلاشمق (كذا مجا) ‖
(كيميه ، حكمه) خلط طريقيله حامضك قوتنى آزالتمق، احلا اتمك.
(فعمطا) ſich— و (فعمتع ſ ˘¯˘) **Ver-tagen**
برمجلسك die (Kammern)— ‖ تأخير، تعويق اتمك (21) a.
يوم انعقاد ، اجتماعنى آخر بركونه تعليق اتمك .
(*insép.*) (21) a. (فعمتع ſ ˘˘˘) **Ver-tändeln**
—(Zeit) die وقتنى دليلكله كچيرمك ، دلجه‌سنه ، زياده
(ſein اسراف اتمك ‖ سربست يشايه‌رق وقتنى اضاعه اتمك
—(Geld) پاره‌سنى اسراف اتمك ، دوكوب صاچمق .
(die Nacht)— (21) c. (فعمتع ſ ˘˘˘) **Ver-tanzen**
كيجه‌يى دانس، رقص ايله كچيرمك ، كيجه‌صباحه قدر رقص اتمك .
(فعمطا) ſich— و (فعمتع ſ ˘¯˘) **Ver-taumeln**
عالم ذوق وصفا وسفاهته طالمق، عالم صفاده (*insép.*) (21) a.
ايام كذار اولمق .
(*insép.*) (21) a., c. (فعمتع ſ ˘¯˘) **Ver-tauſchen**
برشيئى برشيئله etwas gegen (für, mit, um) etwas—
(ein Amt, eine ‖ دكشمك ، ترامپه اتمك ، مبادله اتمك
—(Pfründe برمأموريت ، بروقفيه‌يى بجايش اتمك ‖ معادله
. ver-wechſeln = ‖ صورتيله دكشديرمك ، مبادله اتمك
(˘˘˘) =fältigen (ſ ˘¯˘˘˘) **Ver-tauſend = fachen**
= —) ايكيسيده : (فعمتع) (21) a. (*insép.*) بيك مثلى
اتمك ، قيلمق، بيك ايله بيكارله ضرب اتمك ، بيكارجه ياپمق .
[ſchlage um : لاتينجه صورت امريه] (٧ ˘-) **Verte**
صحيفه‌يى ، ياپراغى چويريكز ، چوير ، ظهرينه مراجعت .
(˘¯˘ : ايكيسيده ver-teuen كذا ، (بحر) **Ver-teien**
ſ فعمتع) (21) a. (*insép.*) —(ein Schiff) بركمى يى
اورغانله ، خلاطله يالى يه باغلامق .
، ver-dammt = (24) (ص ſ ˘¯˘) **Ver-teufelt**
ver-flucht ، كذلك (عمو) خصوصيله (برشيئك درجهٔ غايه‌سنى،
زياده‌لكنى ايما اتمك) فنا حالده ، پك فنا ، صوك درجه ده ،
پك جنابت اولان ‖ (حا) پك فنا ، صوك درجه‌ده ، پك برباد ،
پك غريب حالده ‖ was für ein —es Geſchäft نه تحف ،
نه غريب ايش، صنعت .

تحمل ایتمك ، چكمك ، صبر ایتمك ، اعتدال كوسترمك ، طیانمق ، طیانه بیلمك || (محارب ، مخاصم ایکی طرف بیننده ویا ایکی کشی آره‌سنده) تألیف بین حاصل ایتمك ، آره‌لرینی بولمق ، بارشدیرمق ، اوزلاشدیرمق || متارکه ومصالحه یه دائر مذاکراتده بولنمق ، مذاکره‌یه کیرشمك || معاهده ، مقاوله ایتمك || (فعـ مطا) sich || sich mit Jemandem (wieder) — برینه ینه بارشمق || so und so (mit einander) — (بر بریله) شویله بویله کچنمك || (ایو ویا کوتو) || (اشیا حقنده) اویمق ، (مناسب) دوشمك ، یاراشمق ، بر برینی طوتمق ، Grün und Blau — sich nicht بشیل ایله مائی بر برینه اویماز . بر برینی طوتماز .

Ver-träglich (⏑⏑́⏑ ص) ㉑ (اشخاص حقنده) ایجابنده آره‌سی بولنور ، اویار ، کندیله قونوشیلور ، لاف آکلار ، اخلاق کوزل ، حلیم ، سلیم کسه || (اشیا حقنده) اویغون ، موافق ، طوتار اولان .

Ver-trags„ ... (f ⏑⏑ ...) — widrig (ص) مخالف ، مناقض معاهده ومقاوله || (ص) — mäßig معاهده ، مقاوله موجبنجه ، بموجب معاهده .

Ver-trauen (⏑⏑́⏑ f فعـ لا +) ㉑ a. (*insép.*) Jemandem, auf Jemand, etwas — برینه ، برشیئه امنیت ایتمك ، اینانمق ، اعتماد ایتمك || (فعـ متعـ) و — sich (فعـ مطا) . an-vertrauen = Jemandem etwas, sich —.

Ver-trauen (⏑⏑́ f ا لا) ㊵ b. (*sans pl.*) اعتماد ، اینان ، امنیت || auf یاخود : in Jemand, zu Jemand — haben برینه اعتمادی اولمق ، اعتماد ایتمك ، اینانمق || Jemandem sein — schenken برینه اعتماد ایتمك || im — auf Deine (Güte) لطفکرمکه استناداً ، عفویکه مغروراً || Jemandem etwas im — sagen برینه برشیئی خفیاً ، خصوصی اوله‌رق آچمق ، محرمانه سویلمك .

Ver-trauern (⏑⏑́⏑ f فعـ متعـ) ㉑ a. (*insép.*) (sein Leben) — عمرینی یأس ، ماتم ایله کچیرمك || sich — ماتم کشلکله ، کدرله کندینی تلف ایتمك .

Ver-traulich (⏑⏑́⏑ ص) ㉑ = ver-trauens-voll || محرم ، تکلیفسز ، بلاتکلیف || mit Jemandem, mit einer Sache — werden برینه ، برشیئه کسب انسیت ایتمك ، برینه ، برشیئه ایوجه آلشمق . ایوجه اوکرنمك || — e Mittheilung محرمانه خبر ، حوادث ، معلومات ، بوصورتله سویلنان شی .

Ver-traulichkeit (⏑⏑́⏑⏑ f ا مؤ) ㊾ (*sans pl.*) (ver-traulich کلمه‌سنه مشابه جمعسز اوله‌رق) تکلیفسزلك ، لاابالیلك || (*avec pl.*) تکلیفسزجه اولان معاملات sich gewisse — en herausnehmen بعض لاابالیلکده ، تکلیفسزلکده بولنمق ، لاابالی وسربست طورانمق ، صیقلمامق .

Ver-träumen (⏑⏑́⏑ f فعـ متعـ) ㉑ a. (*insép.*) (eine Stunde) — الخ برساعتی خیال ، قوروتق ، رؤیا ایله کچیرمك || sein Glück — رؤیا ، خیال ایله اوغراشورکن سعادتدن اولمق .

Ver-traut (⏑́ f ص) ㉑ تکلیفسز وایوطانیشور اوله || mit Jemandem -- sein, auf — em Fuße mit Jemandem stehen برینه ایله ایوکوروشمك ، تکلیفسزقونوشمق ، جان جکر اولمق || ایو بیلیر ، آکلار اوله || mit etwas — برشیئی ایو بیلمك ، آکلامق || sich mit etwas — machen برشیئی ایو اوکرنمك ، برشیئه ایو آلیشمق ، برشیئك کنهنه ، اساسنه واقف اولمق || Vertraute (r) = ver-trauens-voll || (ام) بریله تکلیفسز ، ایوکوروشان || برینك اعتمادینی قزانان ، معتمد ، امین ، علی الخصوص (فرانسزفاجعه اویونلرنده) محرم اسرار شخص || برشیئی ایو بیلان .

Ver-treiben (⏑⏑́⏑ f فعـ متعـ) ㉑ o. (*insép.*) دفع ایتمك ، طاغیتمق ، سوروب کیدرمك ، چیقارمق ، سوروب کوتورمك || Jemand aus einem (Orte) — برینی بر یردن سوروب چیقارمق ، دفع وطرد ایتمك || (ع) den Feind aus einer Stellung — دشمنی برموقعدن طرد ایتمك || Gewalt mit Gewalt — زوره قارشو زور کوسترمك ، چیوی چیوی ایله سوکمك || (sich) die Zeit — وقت کچیرمك ، کذلك وقتی اولدیرمك || (طب) — (eine Krankheit) برخسته‌لغی دفع ایتمك ، شفایاب ایتمك : das (Fieber) — صیتمه‌یی کسمك || (تجا) ab-setzen = || Vertriebene(r) (ام) ㉑ برمحلدن سورولمش ، چیقارلمش ، مطرود ، منفی ، قاچغین .

Ver-treten (⏑⏑́⏑ f فعـ متعـ) و — sich (فعـ مطا) ㉚ b. (*insép.*) (مرا) den (treten . (مفعول الیه) sich — (مفعول به) sich , Fuß — آیاغی بورقمق ، انجلتمك || sich (مفعول الیه) — die Beine زیاده اوطورمقله اویوشان بجاقلرینی اوزونجه مدت یورویه‌رك آچمق || آیاغیله باصوب ازمك ، چیکنمك ، تخریب ایتمك || Jemandem den Weg — برینك اوکنه کچوب یولنی کسمك ، سد ایتمك || die Stelle Jemands, Jemand — برینك وکالتنده بولنمق ، وکالةً برینك مأمورینی کورمك ، ایفا ایتمك ، کچمك || (مرا) Vater = stelle || (تجا) auf dem Markte nicht — sein آلیش ویریشده بولنامق ، پاسه‌ده کورونامك || Jemandes Sache vor dem Richter — برینك ایشنه محکمه‌ده وکالت ایتمك ، حضور حاکمده برینك مدافعه‌سنی وکالةً درعهده ایتمك || برینك ، برشیئك برینه قائم اولمق || eine Ansicht — ... فکرده اولمق ، هرقنغی برفکری ترویج ایتمك || Vertretung (امؤ) ㊾ بورقوله ، انجیلمه ، یولی کسمه ، قیامه ، سد ایتمه || وکالت ، برینه قائم اوله || die Vertretung des be-urlaubten N. übernimmt Herr P. مأذون بولنان N. ك برینه P. افندی وکالت ایده جکدر . N. افندینك مأذونیتی مدتنجه P. افندی وکالةً ایفای وظیفه ایده جکدر || in Vertretung des ... ...نه وکالةً .

Ver-treter (⏑⏑́⏑ f ا م) ㊵ a. = Stell-vertreter || برینك ، برشیئك حقوقنی وکالةً محافظه ومدافعه ایدن ، وکیل || مرخص || (تجا) تجاروکیلی ، مؤکل ، اجنته .

Ver-trieb (⏑́ f ا م) ㊳ (*sans pl.*) (تجا) = Ab-satz .

Ver-trinken (⏑⏑́⏑ f فعـ متعـ) ㉑ a. (*insép.*) (sein Geld) — پاره‌سنی ایچکی یه ویرمك ، صرف ایتمك || (seine Zeit) — وقتنی عشرتله ، ایچکیله کچیرمك .

Ver-trocknen (⏑⏑́⏑ f فعـ لا —) ㉑ b. (*insép.*) قوروتمق .

Ver-trödeln (⏑⏑́⏑ f فعـ متعـ) ㉑ a. (*insép.*) die Zeit — ایشسز کوجسز اوطورارق ، کزه‌رك وقتی ضایع ایتمك || etwas — بات بازاری اصولی اوته بری صاتمق ، آیاق صاتیجیلغی ایتمك .

Ver-urtheilen (ᵕᵕ-ᵕ f فع متع) a. ㉑ (insép.) حكم ایتمك || gerichtlich ver-urtheilter Mensch محكمه‌جه حكم گیمش، حكمی ویرلمش‌كسه ، ارباب وقوعاتدن اولان آدم || J. zum Tode— برینك اعدامنه حكم ویرمك .

Ver-viel=fachen (ᵕ-ᵕ f ᵕ f فع متع) ، (= fältigen ᵕᵕᵕ) = ‿ —) ایكیسیده : (فع متع) و —sich (فع مطا) a. ㉑ (insép.) تزیید ایتمك ، تزاید ایتمك ، ضرب ایتمك ، توفیر وتكثیر ایتمك ، چوغالتمق .

Ver-vierfachen (ᵕᵕ-f ᵕ f فع متع) a. ㉑ (insép.) درت‌مثلی ایتمك ، درت مثلی آرتیرمق، درت مثلنه ابلاغ ایتمك ، تربیع ایتمك .

Ver-vollkommnen (ᵕᵕ-ᵕf ᵕ f فع متع) و —sich (فع مطا) b. ㉑ (insép.) اكمال ایتمك ، مكمل قیلمق ، كماله ایرمك ، تكمیل ایتمك ، مكمل اولمق، حدكماله واصل اولمق .

Ver-vollständigen (ᵕᵕᵕ f ᵕ f فع متع) و —sich (فع مطا) a. ㉑ (insép.) اتمام ایتمك ، تمام ایتمك ، تمام اولمق، بتمك، بتورمك ، تمامه ایرمك .

Ver-wachen (ᵕᵕ-ᵕ f فع متع) a. ㉑ (insép.) (die Nächte) — كیجه‌لری باقمقله ، برشیئه نظارت ایتمك ، بكلمك ، ومحافظه ایتمك || اویومامق .

Ver-wachsen (ᵕkssᵕᵕ f فع متع) r. ⑳ (insép.) (wachsen . مرا) ||auswachsen= ein Kleidungsstück—اولجه كوریلان برشیئی بویوته‌رك اورتمك || er hat seine Narbe ganz— یاره‌سی كاملاً غائب اولدی، بیودكجه اونك یاره یری بلورسز اولدی || sich— (فع مطا) = über- wachsen یك چابوق بیومك، چابوق بیومكه باشلامق || sich zu etwas— صورت دائمه‌ده بیویه‌رك شكل وبیچمی غائب ایتمك ، بیچیمسز ، ثقیل اولمق ، طاتسزلاشمق || (فع لا —) die Wunde صورت دائمه‌ده قباره‌رق بیویه‌رك قپانمق ، یاره قپانیور|| verwächst طیشاریدن‌بیویان برشیئله اورتولمك|| بیویه‌رك بر بریله برلشمك ، بربرینه اولانمق،طولانمق، قاپانمق|| چارپوق چورپوق بیومك ، دردلی ، قصورلی اولمق ، (انسان حقنده) قانبورجونبور اولمق، بویله بیومك .

Ver-wägen (ᵕ-ᵕ f فع متع) g. ⑳ (insép.) طارتمق ، یوقلامق، دنه‌مك || sich einer Sache— برشیئه اجتسار ، جرأت ایتمك .

Ver-wahr (ᵕ-f ا م) (inv.) (sans pl.) = Ver-wahrung ——.

Ver-wahren (ᵕ-ᵕ f فع متع) و —sich (فع مطا) a. ㉑ (insép.) — etwas برشیئی(ایو ، حسن صورتله ، حالده) محافظه ایتمك ، صاقلامق، قالدیرمق، قالدیروب كیدلك، امین اولمق اوزره بر یره قویمق || Jemandem Geld zu— برینه پاره صاقلاتمق || geben gegen (یاخود: vor) etwas— برشیئه قارشو‌تأمین ایتمك ، برشیدن وقایه ایتمك || sich gegen etwas— كندینی برشیدن وقایه ایتمك، برشیئه قارشو احتیاطلی طاورانمق ، برشیدن صاقینمق، علی الخصوص (عد) برشیئی پروتستو ایتمك ، قبول ایتمامك .

Ver-wahrlosen (ᵕ-ᵕᵕ f فع متع) c. ㉑ (insép.) باقمیه باقیه خراب ایتمك ، صاحبسز براقمق، خراب وویران‌ایتمك .

Ver-trösten (ᵕ-ᵕ f فع متع) و —sich (فع مطا) a. ㉑ (insép.) Jemand— برینی متسلی ایتمك ، تسلی ویرمك ، تحمل ایتدیرمك ، اویالامق ، اكلندیرمك || Jemand auf etwas — برینی برشیئه امید لندیرمك || seine (Gläubiger) von einem Tage auf den andern — آلاجقلیلرینی بركوندن دیكرینه صاللامق ، بوكون یارین دی یه آووتمق .

Ver-trumpfen (ᵕᵕ-f فع متع) a., c. ㉑ (insép.) alle seine Trümpfe— بتون قوزلرینی قیرمق، اوینامق .

Ver-tuschen (ᵕᵕ-f فع متع) a., c. ㉑ (insép.) (ver-tuscheln ᵕᵕᵕ f) : كذلك etwas— محاقلامق ، كیزلمك ، اورتمك ، قپاتمق ، ستر ایتمك .

Ver-übeln (ᵕ-ᵕ f فع متع) a. ㉑ (insép.) = Jemandem etwas — ver-argen .

Ver-üben (ᵕ-ᵕ f فع متع) a. ㉑ (insép.) (ein Verbrechen) — برجرم ، جنحه ، جنایت ایشلمك ، ارتكاب ایتمك ، اجرا ایتمك .

Ver-ähnlichen (ᵕᵕᵕ f فع متع) a. ㉑ (insép.) غیرمساوی ، غیرمشابه قیلمق ، (اسكیسنه) بكزتمامك .

Ver-un-edeln (ᵕᵕᵕ f فع متع) و —sich (فع مط) a. ㉑ (insép.) یباغیلاشدیرمق ، صونی، جنسنی بوزمق ، فرومایه قیلمق ، یباغیلاشمق ، عادیلشمك ، اصالتنی ، جنسلكی غائب ایتمك .

Ver-un-ehren (ᵕᵕᵕ f فع متع) a. ㉑ (insép.) = ent-ehren .

Ver-un-einigen (ᵕᵕᵕᵕ f فع متع) و —sich (فع مطا) a. ㉑ (insép.) = entzweien .

Ver-un-glimpfen (ᵕᵕᵕ f فع متع) a., c. ㉑ (insép.) برینك ناموسنه ، حیثیتنه لكه سورمك ، برینی قاره‌لمق ، اسمنی فنایه چیقارمق .

Ver-un-glücken (ᵕᵕᵕ f فعلا —) a. ㉑ (insép.) یاره‌لنمق ، قضایه اوغرامق ونتیجه‌سی اولمه‌رق اولمك || (بحر) (das Schiff) ist ver-unglückt گمی‌قضایه اوغرادی، باتدی، غرق اولدی || = miß-glücken .

Ver-un-reinigen (ᵕᵕᵕ f ᵕᵕ فع متع) و —sich (فع مطا) (insép.) بیسلمك،كیرلتمك، مردارلمق، بیسلنمك، كیرلنمك || (die Luft)— هوانی بوزمق، افساد ایتمك ، تعفن ایتدیرمك || (پولیس طرفندن) dieser Ort darf nicht ver-un-reinigt werden بومحلی كیرلتمك ممنوعدر .

Ver-un-stalten (ᵕᵕᵕ f فع متع) b. ㉑ (insép.) شكل وقیافتنی دكشدیرمك ، بیچیمندن چیقارمق ، بیچیمسز ، چیركین ، قیلیقسز ، قیافتسز ایتمك ، بویله برحاله قویمق .

Ver-un-treuen (ᵕᵕᵕ f فع متع) a. ㉑ (insép.) (امور بیتیه وامثالی حقنده) das Hauswesen حسن اداره ایتمامك ، سوء اداره ایتمك ، باقمامق؛ آشیرمق، ایچ ایتمك .

Ver-ursachen (ᵕᵕᵕ f فع متع) a. ㉑ (insép.) سبب ، باعث ، موجب اولمق، ایجاب ایتدیرمك ، تولید ایتمك، میدان ویرمك ، حاصل ایتمك .

Ver-waschen (◡◡́◡ f فع متع) r. ⑳ (*insép.*) —(viel Seife) چوق صابون صرف ایتمك (ییقامق، ییقانمق خصوصنده) ‖ —(Flecke) (لکه‌یی) ییقایوب چیقارمق، ییقایه‌رق سیلمك (چیقارمق) ‖ ییقیه‌رق اسکیتمك، آشیندیرمق ‖ (اسم مفعول وصفت) ㉔ مصدرینك بالجمله معنالرنده مستعملدر ‖ (طبیعت حقنده) قرارسز، متردد، برشیئه چابوق ووقتیله حکم ویره ماز اولان ‖ رنکی اوچوق، بوزوق، صولوق، صارارمش .

Ver-wässern (◡◡́◡ f فع متع) a. ㉑ (*insép.*) —etwas برشیئی ایصلاتمق ‖ (مجا) طاتسز طوزسز یاپمق، ایتمك ‖ صولاندیرمق ‖ (فع لا—) چوق وقت ایصلاتمق ‖ (مجا) طاتسزلاتمق، طادی طوزی قالمامق .

Ver-weben (◡◡́◡ f فع متع) h. ⑳ (*insép.*) —(Baumwolle, Garn الخ) پاموق، ایپلك وامثالنی طوقومقده صرف ایتمك، نسج ایدرك خرجامق ‖ نسج ایدرك اعمال ایتمك، چالشمق ‖ (اوروبجك حقنده) آغیله اورتمك، اوروبجك باغلامق ‖ (کذا فع مطا) اوره‌رك، طوقویه‌رق ربط والصاق ایتمك (in etwas) sich برشیئه طولاتمق، درونته صوقولمق، کیرمك ‖ یك صیق فیق کسب ارتباط والتصاق ایتمك : اصولیله، یولنی بوله‌رق صوقولمق، کیرمك .

Ver-wechseln (◡ kss ◡◡́ f فع متع) a. ㉑ (*insép.*) —etwas mit etwas Anderem برشیئی دیکر برشیئله بیلیه‌رك، سهواً، آکلامیه‌رق قاریشدیرمق، ظن ایتمك ‖ wir haben unsere Hüte verwechselt بزسر پوشلرمزی دکشدیردك، پاکلش آلدق ‖ Ver-wechselt = das = Bäumchen : اویون کوشه قاپماجه اوینامق ‖ —Geld spielen برجنس پاره‌یی دیکر برجنس ایله دکشدیرمك، تحویل ایتمك ‖ Ver-wechselung (ا مؤ) ㊾ قاریشدیرمه، یاکلشلق ‖ دکشدیرمه، تبدیل، ترامپه ‖ سهو، خطا، یاکلشلق، یاکله، شاشیرمه، غلط ‖ sie sehen sich zum Ver-wechseln ähnlich اونلر انسانی شاشیرته‌جق قدر بر برینه بکزرلر، انسان اکثریا اونلرك برینی او بری، او ته‌کی ظن ایدر، اونلر اوقدر بر برینه بکزرکه انسان کوردیکی وقتده شاشیرر .

Ver-wegen (◡◡́◡ f ص) ㉑ [Ver-wägen] قورقماز، ییلماز ؛ صورتی صاغلام، یوزی‌پك، صقیلماز، پرواسز، کستاخ، جرأتلی .

Ver-wehen (◡◡́◡ f فع متع) a. ㉑ (*insép.*) (اسه‌رك) — (vom Wege ab) یولدن سوروب آلوب کوتورمك ‖ (روزکار حقنده) اسه‌رك طاغیتمق ‖ اسه‌رك چیقارمق، آتمق ‖ (der Wind) hat die Spur, طولدیرمق، قپاتمق، اورتمك den Weg mit Schnee verweht روزکارقاری آته آته ایزی، یولی قپاتمش، روزکاردن ایز، یول قار ایله اورتولمش، اسن روزکار ایزی، یولی قارله طولدرمش ‖ (فع لا—) طاغیلمق، اوچمق، طارمه طاغین اولمق .

Ver-wehren (◡◡́◡ f فع متع) a. ㉑ (*insép.*) Jemandem etwas— برینی برشیدن منع ایتمك، برینك برشیئی یاپسنه مانع اولمق، منع ویساق ایتمك، مدافعه ومقابله ایتمك، یاپدیرمامق .

Ver-wahrung (◡◡́◡ f ا مؤ) ㊾ محافظه، وقایه، صاقلامه، صاقلامق ایچون قالدیرمه ‖ اوته بری محافظه‌سنه، قالدیرلمسنه مخصوص محل، دبوی ‖ Jemand in— nehmen برینی توقیف ایتمك، تحت توقیفه آلمق، حبس ایتمك ‖ —gegen etwas einlegen برشیئی پروتستو ایتمك، قبول ایتمامك .

Ver-waisen (◡◡́◡ f فع لا—) c. ㉑ (*insép.*) یتیم اولمق، یتیم قالمق، اوکسز اولمق ‖ verwaist اوکسز، بیکس؛ (مجا) متروك ‖ (فع متع) اوکسز، یتیم براقمق، قالمق .

Ver-wälschen (◡◡́◡ f فع متع) a., c. ㉑ (*insép.*) رومنلشدیرمك، ایتالیالاشدیرمق .

Ver-walten (◡◡́◡ f فع متع) b. ㉑ (*insép.*) اداره، نظارت ایتمك، باقمق، تحت امر واداره‌سنده اولمق‌قوللانمق، اجرای حکومت ایتمك ‖ بالذات قوللانمق، چویرمك، اداره ایتمك، ایشلتمك ‖ النده بولنمق ‖ ein Amt— برمأموریتی اداره ایتمك، ایفا ایتمك .

Ver-walter (◡◡́◡ f ا م) a. ㊵، —in (ا مؤ) ㊿ اداره ونظارت ایدن، برشیئی، برداره‌یی تحت اداره وامرنده، قوماندسنده بولندیران ‖ بر اداره خانه‌نك، تجارت اوینك، چفتلك وامثالنك مدیری، دیرکتوری، اداره مأموری.

Ver-waltung (◡◡́◡ f ا مؤ) ㊾ اداره، نظارت، ایشلتمه ‖ هیئت اداره، نظارت، حکومت ‖ دیرکتورلق، مدیریت.

Ver-wandeln (◡◡́◡ f فع متع) a. ㉑ (*insép.*) (فع مطا) — sich و (in etwas) برشیئه قلب وتحویل ایتمك، افراغ ایتمك ‖ شکل وصورتنی تبدیل ایتمك، تناسخ ایتدیرمك، تبدیل وتغییر ایتمك، تبدل وتغیر ایتمك ‖ in einen —Aschenhaufen بر ییغین کوله، کول ییغینته تحویل ایتمك، —eine Strafe in eine andere ‖ یاقوب کول ایتمك ‖ برمجازاتی، جزایی آخر برمجازاته، جزایه تحویل ایتمك .

Ver-wandlung (◡◡́ ا مؤ) ㊾ „ver-wandeln" دکیشدیرمه، تبدیل، تحویل، افراغ، تبدل وتحول منظره وهیئت، علی الخصوص (اسا، طب) ‖ قلب وتحویل .

Ver-wandt (◡́ ص f) f [اورته آلمانجه verwant اولوب ver-wenden کلمه‌سنه منسوب] خصم، اقربا، قریب ‖ —er ist mit mir او بنم خصیمدر، او بجه خصیمدر، اقربامدندر، wir sind nahe, weitläuf(t)ig— ‖ اونك بکا قرابتی واردر، بز یقین (اوزاق) یقیندن (اوزاقدن) اقرباییز، یقیندن (اوزاقدن) اقرباالغمز، خصیلغمز وار ‖ ? —wie sind Sie mit ihm قرابتکز، خصیلغکز نطرفدن ‖ (مجا) مشابه، متناظر، مطابق، همجنس، مطابق ‖ مشترك، مربوط، بورجلو، لطیفه صورتیله (عمو) : —er ist mir mit 10 (Mark) اونك بکا اون مارق ویره‌جکی، بورجی وار .

Ver-wandtschaft (◡́ f ا مؤ) ㊾ قرابت، خصیلق، صهریت، اقربالق ‖ (مجا) مشابهت، مقارنت، مطابقت؛ مناسبت ‖ (عد) —von väterlicher (mütterlicher) Seite پدر (والده) طرفندن خصیلق، قرابت ‖ مناسبت، ارتباط ‖ (اقربالرك هیئت مجموعه‌سی) بتون اقربا، خصیلرك جمله‌سی .

Ver-warnen (◡◡́◡ f فع متع) a. ㉑ (*insép.*) اخبار، اخطار ایتمك، اولجه خبر ویرمك، ایقاظ ایتمك، آکاه ایتمك .

Ver-weichen (⏑ ⏑́ ⏑ f فع لا —) a. ㉑ (*insép.*) زیاده یموشامق ، پك یموشاق اولمق ، اریمك ، صوده یاته رق : یموشامق، ایوجه کوشه‌مك ‖ (فع متع) پك زیاده یموشاتمق ، صویه باصه‌رق ، قویه‌رق یموشاتمق، اریتمك ، صویه یاتیرمق ‖ (فع لا) آنجق اسم‌مفعولنده مستعملدر(مرا . ver-wichen).

Ver-weichlichen (⏑⏑́⏑⏑ f فع متع) و — sich (فع مطا) ㉑ a. (*insép.*) یموشاتمق ، تلیین ایتمك ، ملایملشدیرمك، ملایملاشمق، نازك ونارینلشدیرمك ، نازك ونارین اولمق .

Ver-weigern (⏑ ⏑́ ⏑ f فع متع) ㉑ a. (*insép.*) رد ایتمك ، امتناع ایتمك ، قبول ایتمامك ، مخالفت ایتمك ، موافقت ایتمامك .

Ver-weilen (⏑⏑́⏑ f فع لا +) و — sich (فع مطا) ㉑ a. (*insép.*) طورمق، توقف ایتمك ، مكث وآرام ایتمك ، eine (längere Zeit)— برخیلی وقت مكث وتوقف ایتمك ، اوطورمق ، اكلنمك ، اقامت ایتمك ‖ (فع متع) Jemand— برینی آلیقویمق ، اكلندیرمك ، توقف ایتدیرمك ، طوتمق .

Ver-weinen (⏑ ⏑́ ⏑ f فع متع) ㉑ a. (*insép.*) (Thränen)— کوز یاشی دوکمك ‖ (eine Zeit)— (بروقتی) آغلامقله یچیرمك ، امرار ایتمك ‖ (کوز یاشی دوکه‌رك ، آغلایه‌رق غمنی ، قساوتنی ، کدرنی تخفیف ایتمك ، کیدرمك) (seinen Kummer) آغلایه‌رق غمنی ، قساوتنی طاغیتمق ، تخفیف ایتمك ‖ (آغلایه آغلایه بر باد ایتمك) seine Augen— آغلایه آغلایه کوزلرنی کور ایتمك ، بر باد ایتمك ، بتورمك ‖ verweinte Augen haben کوزی شیش اولمق ، آغلایه آغلایه کوزلرنی یومروغه دوندیرمك .

Ver-weis (⏑́ f ١ م) مفردی ㉔ ، جمعی ㊴ تكدیر (کذلك مجازات تأدیبیه دن اوله‌رق) توبیخ ، تكدیر ، تعزیر ، تكدیرلی اخطار وتنبیه ‖ Jemandem wegen etwas einen— geben برشیدن طولایی برینی تكدیر وتعزیر ایتمك ‖ einen derben— geben فنا حالده آزارلامق، تكدیر ایتمك .

Ver-weisen (⏑ ⏑́ ⏑ f فع متع) ⑳ o. (*insép.*) Jemand an Jemand, etwas برینی برینه صاغلق ویرمك ، کوندرمك ، برینی برشیئه کوندرمك ‖ Jemand aus dem Lande (یاخود : des Landes)— برینی مملکتدن چیقارمق، نفی وطرد واخراج ایتمك ، سورمك ‖ مكتب طلبه‌سی حقنده : er ist verwiesen worden اومكتبدن مطروددر، طرد اولندی، چیقارلدی ایدی ‖ Jemandem etwas— برینه ایتمش اولدیغی خطایی کوستره‌رك آكلاته‌رق ، تعزیر وتكدیرده بولنمق، کوردکمی دیمك ، ستم ایتمك .

Ver-welken (⏑ ⏑́ ⏑ f فع لا —) ㉑ a. (*insép.*) صولمق، سولمك .

Ver-weltlichen (⏑⏑́⏑⏑ f فع متع) ㉑ a. (*insép.*) فانی ، غیر باق ، دنیالق قیلمق ‖ روحانیتدن دنیویتـه تحویل ایتمك ، (اراضیٔ وقفیه یی) اراضیٔ ملكیه یه تبدیل ، تحویل ایتمك ‖ (فع لا —) فانی ، غیر باق،عمرسز،وفاسز اولمق .

Ver-wendbar (⏑́⏑ f ص) ㉔ قابل استخدام واستعمال ‖ zu etwas— برشیئه یارار .

Ver-wenden (⏑⏑́ f) (مرا . wenden) (*insép.*) (فع متع) a. ㉒ یاخود b. ㉒ چویرمك ، جهت واستقامتنی دكشدیرمك اوزره دوندیرمك ، خصوصیله صورت نفی ایله er verwandte kein Auge von ihr اوكوزینی اوندن بردرلو . هیچ ، اصلا آییرمیوردی، آیرمدی، (او) کوزینی اوکا دیكمش اویله باقیوردی ، کوزینی قیرپمدن اوکا باقیوردی ‖ ترسنی، اوبر یوزینی چویرمك ، دوندیرمك mit der verwendeten یاخود : verwandten Hand النك ترسیله ، آرقه‌سیله ‖ (برفكرمعین ایله برشیئی، برینی، برشیده استخدام ایتمك etwas :یاخود Jemand zu etwas— برینی ویا برشیئی برشیده استخدام ایتمك، قوللانمق، برشیئه ، بر یره قوللانمق ‖ nützlich— فائده‌لی صورتده استعمال ایتمك ، استحصال فائده ایده بیله‌جك صورتده قوللانمق، اداره ایتمك ‖ Sorgfalt auf etwas— برشیئه حصر دقت ایتمك، تحت تقید واهتمامده بولندیرمق ‖ seine (Zeit) zu etwas— وقتنی برشیئه صرف ایتمك ، حصر ایتمك، وقتنی برشیئله کچیرمك ‖ die nöthige (Zeit) auf etwas— برشیئ ایچون لازمكلان وقتی کندیسیچون تعیین وتخصیص ایتمك ، ویرمك ‖ sich (فع مطا) für Jemand— کندی آرزو ورجاسیله نفوذ واقتدارینی برایچون صرف واستعمال ایتمك (bei Jemandem بردیكری نزدنده) ‖ **Ver-wendung** (ا مؤ) ㊾ استعمال، استخدام، تطبیق ، قوللانمه .

Ver-werfen (⏑⏑́ f فع متع) و — sich (فع مطا) ⑳ b. (*insép.*) شورایه بورایه آتمق، طارمه طاغین ایتمك، طاغیتمق ، صاچمق ‖ یاكلشلقله بشقه بر یره کتیرمك ، آتمق ، قویمق ‖ (اویونده) یاكلش اوینامق، آتمق ‖ (آغاج، تخته حقنده) اكریلمك ، چارپیلمق (آتمق) ‖ آته‌رق بتیرمك ، آته آته صرف ایتمك ‖ قالدیروب آتمق ، ایشه یارامز برشیئی آتمق ‖ آتمق ، دفع ایتمك ، قبول ایتمامك ، رد ایتمك ، برشیئك کندینه نسبتنی قبول ایتمامك ، انكار ایتمك ، طانیمامق ، لعنت ایتمك .

Ver-werthen (⏑ ⏑́ ⏑ f فع متع) ㉑ b. (*insép.*) etwas— برشیئی دكرلی یاپمق ، ایتمك ، قیمتدار قیلمق ‖ (تجا) Papi'ere— اسهامی ، کاغدی نقده تحویل ایتمك .

Ver-wesen (⏑ ⏑́ ⏑ f فع لا —) ㉑ c. (*insép.*) (موجودیتدن ساقط اولمق) اولمك ، بیتمك ، زائل وغائب اولمق، تفسخ ایتمك ، طاغلمق ‖ (مجا) یواش یواش تلف اولمق ‖ (فعمتع) etwas— برشیئه حكم سورمك ، حاكم اولمق ، ضبط ایتمك ، سوق واداره ایتمك، تحت نظارت، اداره وقومانداسنده بولندیرمق ‖ خصوصیله وكالةً Jemands Amt— برینك وظیفه‌سنی بالوكاله ایفا ایتمك ، وكالةً برینك ایشنی کورمك ، وكالةً برینك ایشنه (ده) باقمق .

Ver-wetten (⏑ ⏑́ ⏑ f فع متع) ㉑ b. (*insép.*) (ادعا ، بحثده غائب ایتمك) ، ادعا ایتمك ، بحث طوتوشمق .

Ver-wettern (⏑ ⏑́ ⏑ f فع متع) ㉑ a. (*insép.*) = ver-fluchen ، خصوصیله اسم مفعول اوله‌رق مستعملدر: verwettert (اسم مفعول وصفت) ㉔ = ver-dammt ، ver-flucht ‖ هوانك بوزولمسی، غیرمساعد اوله‌رق حكمفرما اولمسیله بوزولمش ، خراب اولمش .

Ver-wichen (⏑⏑́ f ص) ㉔ [ver-weichen] کچمش، ماضی،زائل ، سابق es Jahr— سنهٔ سابق .

Ver-wittern (‿́‿‿ f فع لا —) a. ㉑ (insép.)
روزكار، هوانك تأثيريله طاغيلق، بوزولمق، دوكولمكه باشلامق، تجزأ ايتمك، توز كبي اوفه‌لنمغه باشلامق، كفكه‌لنمك؛ مرور زمانله خراب حاله كيرمك، دوكولمكه باشلامق ‖ (فع متع) طاغيتمق، دوكمك، اريتمك .

Ver-wittwen (‿‿́‿ f فع لا — وفع متع) b. ㉑
(insép.) طول قالمق ويا براقمق، قوجه ويا قاريسيني غائب ايتمك، اكثريا آنجق اسم مفعول صورتيله مستعملدر: ver-wittwet طول، ارمل، ارمله، بيوه .

Ver-wogen (‿́‿ f) (ver-wägen مصدرينك اسم مفعولي وخصوصيله = ver-messen قوت وقدرتنك فوقنده ايش كورمكه قالقان، كندندن بيوك ايش يابمق استيان) ‖ (ver-wegen و (فع لا —) a. ㉑ (insép.) (طالغه، امواج حقنده) آقمق، چالقنه‌رق حركت ايتمك، (صدا حقنده) = ver-hallen .

Ver-wohnen (‿́‿ f فع متع) a. ㉑ (insép.)
— (ein Zimmer) بر اوطه‌يي (درونده اوطوره اوطوره) ويرانه‌يه دوندرمك، خراب ايتمك .

Ver-wöhnen (‿́‿ f فع متع) و — sich (فع مطا)
a. ㉑ (insép.) — Jemand برينى خويسز ايتمك، خويسز آليشديرمق، فنا، كوتو آليشديرمق، خصوصيله برچوجغى تربيه‌سز آليشديرمق، ايتمك ‖ — sich (فع مطا) فنا آليشمق .

Ver-worfen (‿‿́ f) (ver-werfen فعلنك اسم مفعولي وصفت) ㉑ مصدرينك معنالرنده مستعملدر ‖ صوك درجه فنا ومذموم وناخوش، منفور، جنابت، برباد، نامقبول .

Ver-worren (‿́‿ f) ㉑ (ver-wirren فعلندن اسم مفعول وصفت) .

Ver-wunden (‿́‿ f فع متع) و — sich (فع مطا)
b. ㉑ كذا نادراً a. ㉑ (insép.) — (sich) يارەلمق، يارەلنمق (كذا آوجيلق ومجا) .

Ver-wundern (‿́‿ f فع متع) a. ㉑ (insép.)
— Jemand برينى شاشيرتمق، تعجبنى، حيرتنى موجب اولمق، حيرت ايچنده براقمق ‖ — sich (فع مطا) تعجب ايتمك، بهت وحيرت ايچنده قالمق، شاشيرمق .

Ver-wünschen (‿́‿‿ f فع متع) a., c. ㉑ (اسم مفعولي كذلك ver-wunschen) (insép.) سحر ايتمك، پك زياده ممنون وشادان ايتمك ‖ = ver-fluchen برشيئك صوك درجه‌سنى كوسترمك اوزره اسم مفعول اوله‌رق ver-wünscht فنا حالده، صوك درجه .

Ver-würzen (‿́‿‿ f فع متع) c. ㉑ (insép.)
— (eine Speise) بريمكى زياده بهارلمق .

Ver-wüsten (‿́‿ f فع متع) b. ㉑ = ver-heeren .

Ver-zagen (‿́‿ f فعلا +) a. ㉑ (insép.) جسارتنى غائب ايتمك، يلمق، اوركمك، كوزى قورقمق، كنديني ازديرمك، نوميد اولمق، جسارت ايده‌مامك ‖ ver-zagt (اسم مفعول وصفت) ㉑ جسارتى منكسر، يلغين، اوركمش، كوزى قورقمش، قورقاق، جسارتسز، جبين، يوركسز .

Ver-zählen (‿́‿ f) — sich (فع مطا) a. ㉑
ياكلش صايمق، صاياركن ياكلق .

Ver-wichsen (‿‿ kss‿ f فع متع) a., c. ㉑ (insép.)
مومالامقده قوللانمق، مومالامغه صرف ايتمك ‖ = (عمو) = ver-jubeln ‖ (عمو) = durch-prügeln .

Ver-wickeln (‿́‿‿ f فع متع) و — sich (فع مطا)
a. ㉑ (insép.) (ايپلك وامثالى حقنده) طولاشمق، بربرينه يكملك ‖ (حرف جر ايله برلكده) sich mit den Füßen — in etwas آياقلرينه برشى طولاشمق، صارلمق، طاقيلمق ‖ (مجا) — Jemand mit etwas برينك باشنه برشى صالمق، بوينته طولامق ‖ — sich in etwas برشيئه بولاشمق، باشلامش بولنمق، باشلامق، قويولمق ‖ قاريشمق، قارمه قاريشيق، عرب صاچى كبي اولمق .

Ver-wiegen (‿́‿ f فع متع) f. ⑳ (insép.) طارتمق.

Ver-wiesen (‿́‿ f) (ver-weisen فعلنك اسم مفعولي) .

Ver-wildern (‿́‿‿ f فع لا —) و — sich (فع مطا)
a. ㉑ (insép.) وحشيلشمك، وحشى اولمق، يبانيلشمك ‖ بوزولمق، فاسد اولمق، حيوانلاشمق ‖ (ترلا حقنده) اكيلوب بيچلمامك، وباقلمامق اوزره بوزولمق، اورمان حالنه كيرمك .

Ver-winden (‿́‿‿ f فع متع) a. ⑳ (insép.)
— etwas چكيرمك، صاومق، اوجوز قورتولمق، برطرف ايده‌بيلمك .

Ver-wirken (‿́‿‿ f فع متع) a. ㉑ (insép.) جزا اوله‌رق چكمك، غائب ايتمك ‖ مستحق جزا اولمق، استمك، دعوت ايتمك ‖ — eine Strafe برجزايه مستحق اولمق، برجزايى حق ايتمك، داعىٔ مجازات برجرم وقباحتى ارتكاب ايتمك ‖ طوقومغه، نسبه صرف ايتمك .

Ver-wirklichen (‿‿́‿‿ f فع متع) و — sich (فع مطا)
a. ㉑ (insép.) حقيقت قيلمق؛ حقيت اولمق، صحيحلشديرمك، تحقق ايتمك، قوه‌دن فعله كلمك، چيقمق .

Ver-wirren (‿́‿ f فع متع) و — sich (فع مطا)
(insép.) (اسم مفعولي كذلك : ver-worren) (ايپلك، صاپ وامثالى حقنده) = ver-wickeln على الخصوص : طولاشمق (sich) ‖ قارمه قاريشيق ايتمك، انتظامنى غائب ايتمك، انتظامدن چيقارمق، بوزمق، چوربه كبي ايتمك ‖ — (sich) بوزولمق، قارمه قاريشيق، چوربه كبي اولمق ‖ Jemandem — die Frisur برينك باش، صاچ توالتنى بوزمق ‖ Jemand — , verwirrt machen برينى شاشيرتمق، شاشقينلاشديرمق، محجوب ايتمك، ذهننى پريشان ايتمك، صيقمق، آليقلاشديرمق ‖ ver-worren و ver-wirrt (اسم مفعول وصفت) ㉑ شاشقين، پريشان، عقلى وفكرى قارمه‌قاريشيق، قارمه قاريشيق حال، بوزوق، برباد ايش، احوال .

Ver-wirthschaften (‿‿́‿‿ f فع متع) b. ㉑ (insép.)
دوكوب صاچمق، محوواسراف ايتمك، پك فنا اداره واتلاف ايتمك.

Ver-wischen (‿́‿‿ f فع متع) و — sich (فع مطا)، (فع لا —) a., c. ㉑ (insép.) سيلمك، سيلنمك، بوزمق، بوزولمق، چيزمك (سيلوب چيقارمق)، (رساملقده) مختلف چيزكيلرى استامپه ايله بر برينه قاينامق، استامپه‌لمق ‖ برشيئك اوزرينه الني ويا آخر برشيئى قصدى اولميه‌رق سوره‌رك بوزمق، بوزلمق .

(*insép.*) ㉑ a. (فع متع وفع مطا f ˘–˘) **Ver-zahnen**
(صنع) برشیئی قاورامق، برشی دروننه کیروب طوتمق اوزره
دیش یاپمق ، آچمق : —(ein Rad) برچرخه دیش آچمق ،
(دولکرلك) || بر برینه کچمك sich in einander— || کسمك
. بردیرکه دیش ، قامه ، چیوی یاپمق (einen Balken)—
(*insép.*) ㉑ a., c. (فع متع f ˘˘˘) **Ver-zapfen**
(عمو) (مجا) || aus-schenken = (Getränke) —
||!سکا برشی یوق! سکا یاغمه یوق es wird Nichts verzapft
(صنع) کچمه بردیل، دیش واسطه‌سیله طوتدیرمق، ربط ایتمك.
(فع مطا) sich— و (فع متع f ˘–˘) **Ver-zärteln**
یموشاتمق ، نازکلشدیرمك ، کسب نزاکت (*insép.*) ㉑ a.
(ein Kind)— || ایشتدیرمك ؛ نازکلشمك ، قیریتمق، اینجلمك
برچوجغی نازلی آلشدیرمق ، حویبا بیوتمك ، فنا آلشدیرمق ،
خویسز ایتمك .
(*insép.*) ㉑ a. (فع متع f ˘–˘) **Ver-zaubern**
سحر ایله دکشدیرمك ، || ver-wünschen و be-hexen =
مسحور قیلمق .
اطرافنی (*insép.*) ㉑ a. (فع متع f˘–˘) **Ver-zäunen**
چیت ایله چویرمك ، اطرافنه چیت چکمك .
ایچمکه، (*insép.*) ㉑ a. (فع متع f˘˘˘) **Ver-zechen**
عشرته صرف ایتمك || وقتی،وقتنی ایچکی ایله ، عمرینی عشرتله
کچیرمك .
(*insép.*) ㉑ a. (فع متع f˘–(˘)˘) **Ver-zeh(e)nten**
عشرینی ویرمك .
㉑ a. (فع متع وفع مطا f ˘–˘˘) **Ver-zehnfachen**
اون مثلی یاپمق ، ایتمك ، اون مثلنه ابلاغ sich— (*insép.*)
ایتمك ، اون مثلی اولمق، اون مثلنه بالغ اولمق .
(*insép.*) ㉑ a. (فع متع f ˘–˘) **Ver-zehren**
(توکه‌تمرك)|| یه‌رك صرف ایتمك، یمك، اکل ایتمك (essend)—
یمك ، اسراف ایله یمکه صرف ایتمك ، بتورمك ، یوتمق، آلتندن
کیروب اوستندن چیقمق ، حار اوروب خارمان صاووروق ||
. auf-zehren = (فع لا) و (فع مطا) sich—
(*insép.*) ㉑ b. (فع متع f ˘–˘) **Ver-zeichnen**
—(ein Bild) بورسمی فنا ، یاکلش ترسیم ایتمك ، یاپمق ،
بوزمق، یاپه‌مامق|| کذا (فع مطا) اوله‌رق—sich رسم یاپارکن
(برشیئك) رسمنی چیقاردکن یاکلمق، یاکلش رسم ایتمك || =
یازو ایله ضبط وقید ایتمك ، نوطه ایتمك ، || auf-zeichnen
برشیئك جدولنی ، لیسته‌سنی یاپمق || auf einer Liste—
||(مقید بولنمق) برلیسته‌یه قید ایتمك ، (verzeichnet sein)
خصوصی اوله‌رق قید واشارت ایتمك ، بر یره کچیرمك .
اجمال، خلاصه، صورت ㉝ (˘–˘ f ا لا) **Ver-zeichniß**
مخصوصنه‌ده یاپیلان لیسته ، دفتر ، جدول ؛ اسامی جدولی ؛
—von Druckfehlern ||سجل، فهرست، بورج، دین پوصله‌سی
مطبوع بر اثرك خطا صواب جدولی || des Inhalts— فهرست،
مندرجات جدولی .
عفو (*insép.*) ⑳ o. (فع متع f ˘–˘) **Ver-zeihen**
ایتمك ، باغشلامق (Jemandem etwas) برینه برشیئی ||
(اکثر نزاکت اوله‌رق) !Sie — وکذلك : !— (w.) Sie
عفو ایدیکز ! عفو ایدرسکز ! || —etwas برشیئی معذور
کورمك ، قصورینه باقمامق؛ آلدیرمامق، باغشلامق .

Ver-zeihlich (˘–˘ f صـ) ㉔ قابل عفو|| e Sünde—
قابل صفح ، خفیف کناه .
عفو، صفح، باغیشلامه، ㊾ (˘–˘ f امؤ) **Ver-zeihung**
|| برندن عفودیلك Jemand um— bitten || عفو ایتمه
!—(um) عفو ایدرسکز ! پاردون !
(فع مطا) sich— و (فع متع f ˘˘˘) **Ver-zerren**
بورمرق، بوکه‌رك شکلنی، بیچمنی دکشدیرمك، (*insép.*) ㉑ a.
بوریله‌رق ، بوکیله‌رك شکلندن ، بیچمندن چیقمق ، فنالاشمق ،
بوزولمك، بوروشمق|| den Mund— آغزینی اکمك، چارپولتمق.
طاغیتمق، (*insép.*) ㉑ a. (فع متع f˘˘˘) **Ver-zetteln**
صاچمق، صرف واسراف ایتمك ؛ اوفاق اوفاق طوغرامق، پارچه
پارچه ایتمك ، دقتسزلك ، صاوروقلق نتیجه‌سی اوله‌رق غائب
ایتمك ، بر یره آتمق، آبورجوبور ایتمك .
Ver-zicht (˘˘ f ا م) ㊳ ونادراً (ا مؤ) ㊾ کف ید
ایتمه ، فراغت ، واز کچمه ,auf etwas — leisten یاخود :
. ver-zichten = thun
(*insép.*) ㉑ b. (فع لا + f ˘˘˘) **Ver-zichten**
برشیدن واز کچمك ، برشیدن ، برحقدن صرف auf etwas—
نظر ، فراغت ایتمك ؛ برشیئی آخره ترك وفراغ ایتمك .
Ver-zieh (˘– f) (ver-zeihen فعلنك زمان حالنك
ماضی صورتی برنجی واوچنجی مفرد شخصلری || ver-ziehen
فعلنك صورت امریه‌سنك ایکنجی شخصی) .
⑳ f. (فع متع ، فع مطا وفع لا— f˘–˘) **Ver-ziehen**
(*insép.*) خصوصیله : —ein Kind برچوجغی تربیه‌سز ،
عارسز آلیشدیرمق || (آغاج ، چلیك حقنده) —sich آتمق،
اکریلمك|| بعضا (فع متع) ein zuckendes Lächeln verzog
er wagt||اکمك، بوکمك|| احتلاجله برصیرتدی sein Gesicht
او اونك اوکنده ، حضورنده، keine Miene vor ihm zu—
یاننده‌صورت ایده‌مز، آصاماز، اکه‌مز، یوزینی بیله اکشیده‌ماز||
den Mund || آغزینی اکمك ، چارپولتمق den Mund—
تبسم ایتمك، آغزینك اوجیله‌کولمك، صیریتمق|| zum Lachen—
کولمکدن قاتیلمق، sich (مفعول الیه ایله) eine Sehne—
برطرف طوتولمق || (دامه وامثالنده) یاکلش طاش چکمك ،
اوینامق || (فع لا) بر یردن چیقمق ، تبدیل مسکن ایتمك ،
طاشینمق || in die Stadt— شهره طاشینمق ، اقامت ایتمك
اوزره شهره کیتمك || (عمو) sich— = ver-duften ||
چکیلوب غائب اولمق، طاغیلمق، آغیر آغیر کچه‌رك غائب اولمق||
(چیبان حقنده) طاغیلمق || چکه‌رك طولاتمق ، صاویلمق ||
sich in die (فع مطا ، فع لا) (تأخر ایتمك ، کچکمك)
Länge— اوزامق ، چوق سورمك ، قالمق .
(فائده‌لی) (*insép.*) ㉑ a. (فع متع f ˘–˘) **Ver-zieren**
اولمق اوزره) : تزیین ایتمك || دونامق ، سوسلمك ، بزه‌مك ،
تجهیز ایتمك .
Ver-zierung (˘–˘ f ا مؤ) ㊾ تزیین ایتمك ، دونامه،
سوسله ، بزه مه ؛ تجهیز ایتمه ، دونامه || تزیینات ، سوس ،
اورغان ؛ طاقم ، دونامه ، خرج .
(*insép.*) ㉑ a. (فع متع f ˘˘˘) **Ver-zimmern**
(صنع) کراسته ایله قاپلامق || (بحر) —(ein Schiff)
برکمی یی تعمیر ایتمك ، کراسته‌سنی یکیلمك .

Ver-zinken (⏑⏑̆⏑ f فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) (معدنجیلك) توتیا ایله قاپلامق ، چینقولمق .

Ver-zinnen (⏑⏑̆⏑ f فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) قالایلامق ، قالای سورمك ‖ verzintes Eisen = blech (اوزری قلایلی تیمور لوحه) تنکه .

Ver-zinsen (⏑⏑̆⏑ f فعه متعه) e. ㉑ (*insép.*) etwas— برشیئك فائضی ویرمك ، تأدیه ایتمك ‖ sich— (فعه مطا) فائض کتیرمك ، قزانج ویرمك ، کتیرمك .

Ver-zogen (⏑⏑́⏑ f) (ver-ziehen فعلنك اسم مفعولی) .

Ver-zögern (⏑⏑́⏑ f فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) کجیکدیرمك ، تأخیر ایتمك ، بکلتمك ، آخروقتـه تعلیق ایتمك ، بشقه کونه ، وقتـه براقمق ، اوزاتمق ‖ sich— (فعه مطا) اوزامق (اوزون) سورمك ، بکلتمك .

Ver-zollen (⏑⏑̆⏑ f فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) (تجا) کمرکنی ویرمك .

Ver-zotteln (⏑⏑̆⏑ f فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) قارمه قاریشیق ایتمك ، عرب صاچنه دوندیرمك .

Ver-zucken (⏑⏑̆⏑ f فعه متعه) a. ㉑ (*insp.*) بورقمق ، بورمق ؛ غیر اختیـاری چارپولتمق ، احتلاجی صورتده تحریك ایتمك ‖ (فعه لا—) قویروغنی تترتمك .

Ver-zücken (⏑⏑̆⏑ f فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) حیران ایتمك ، شاشیرتمق ، مبهوت ایتمك .

Ver-zug (⏑̆⏑ f ونادراً ⏑́⏑ ا م) ㉛ کجکدیرمه ، کیرو براقمه ، تأخیر ، تعویق ‖ (حسن تربیـه ایدلمامش ، کورمامش چوجق) شیمارغان ، عارسز ؛ چیچك .

Ver-zweifeln (⏑⏑́⏑ f فعه لا +) a. ㉑ (*insép.*) قطع امید ایدرك شاشیرمق ، مأیوس اولمق ، چیلدیرمق ‖ برشیدن امیدنی کسمك (an etwas) اولهجغنی ظن ایتمامك ، شبهه ایتمك ‖ Ver-zweif(e)lung (ا مؤ) ㊾ امیدنی کسمك ، شـبهه ایتمك ‖ قطع امید ایله مأیوس اولمه ‖ Jemand in Verzweif(e)lung bringen (یاخود : zur) برینك برشیده امیـدنی براقمامق ، کسمك ، قطع امیـد ایله مأیوس ایتمك ، شاشیرتمق ، فوق العاده مأیوس ومکدر ایتمك ، چیلدیرتمق .

Ver-zwicken (⏑⏑̆⏑ f فعه متعه) a. ㉑ (*insép.*) (زرا) —(die Weinstöcke) = geizen ‖ (صنعه) (دیوارجیلقده) آره‌لقلرنی طولدیرمق ، بسلمك ‖ (مجا) (قولایلقله ، بر برندن آیرلیه‌جق وجهله) بر برینـه قاتمق ، قارمه قاریشـیق ، آلت اوست ایتمك .

Vesier (v⏑́⏑) (مرا . Vezier) .

Vesikatorium (⏑(⏑)⏑́––– v ا لا) ㊶ [لاتینجه] (طب) پهلوان یاقیسی ، لقص منفط (Blasen-pflaster =) .

Vespasian (⏑̄(⏑)–⏑ v ا خا م) ㊻ روما قیصرلرندن وسپازیـه ن .

Vesper (⏑⏑ v دها زیاده مستعمل اوله‌رق : ⏑̆⏑ f ا مؤ) ㊸ [لاتینجه] (امور دینیه) آیین خرسـتیانیه‌ده ایکندی اوسق اوقونان دعا ، اقشام دعاسی ، ایدیلان نیاز وعبادت ‖ بعضا (مجا) = Abend .

Vespern (⏑̆⏑ v دها زیاده مستعمل اوله‌رق : ⏑̆⏑ f فعه لا—) a. ㉑ [Vesper] (ایکندی یکی یمك ، عصرانه (یکی) یمك .

Vest (⏑̆ f صـ) ㉔ متروك اولوب = fest .

Vesta (⏑̆⏑ v ا خا مؤ) ㊺ مفردی کذا ㊻ (اسا ، هیئت) آتش آلهه‌سی ‖ سیارات صغیره‌دن وستا دینیلان نجم .

Veste (⏑̆⏑ f ا مؤ) ㊸ متروك اولوب = Festung .

Vesuv (f ⏑́– v ا خا م) ㊻ (جغر) der— وزوو (ینار طاغی) .

Veteran (⏑́⏑– v ا م) ㊿ [لاتینجه] (مضاف الیهی کذلك : s—) چوق وقت خدمت عسکریه‌ده بولنمش کمسـه ، اختیار عسکر ، قودومان ، اسکی پالا .

Veterinär (⏑́––– v ا م) ㊻ (جمعی کذلك : e—) ... veterinär„ (⏑̄⋯ ––– v) اسم ایله برلکده = Thier-arzt, -arznei .

Veto (⏑́– v ا لا) ㊻ یاخود .*inv* [لاتینجـه] رد ، عدم قبول وتصدیق ، تأخیر .

Vettel (⏑̆⏑ f ا مؤ) ㊸ [لاتینجه ve'tula] پیس ، پاصاقلی قاری ، شیللق .

Vetter (⏑̆⏑ f ا م) ㊶ [قدیم آلمانجـه fatur'ëo : Vater هه منسوب] عموجه ودایی زاده ، کذلك خاله وتیزه زاده .

Vetter„ ... (⏑̆⏑⋯ f) —(n)gunst— (عمو) اکثریا : خصم واقرباسنی قاییرمه ، کندی آدملرنی یتشدیرمه ، خویشان پروری .

Vetturin (⏑̄–⏑̆ v ا م) ㊳ [ایتالیانجـه] (کذلك بسبتون ایتالیانجه اوله‌رق o— ، جمعی i—) سیاحته مخصوص کیرا عربه‌سی ، کذلك بو آرابه‌نك آرابه‌جیسی .

Vetver-Wurzel (⏑̆⏑ v ⏑̆ v ا مؤ) (نبا) اشیایی کووه‌دن محافظه ضمننده قوللانیلان نبات ، وتوه ر .

Vexi(e)r (⏑̆⏑ v ، اکثریا : ⏑̆⏑ f ا لا) ㊳ [لاتینجه] آلداتمه ، خدعه ‖ ماهتاب ، اکلنمه ‖ حیرتده براقمه .

Vexi(e)ren (⏑̆⏑ v ، اکثریا : ⏑̆⏑ f فعه متعه) a. ㉑ [لاتینجه] ‖ foppen خصوصیله : آلدانه‌رق اکلنمك ، شاشیرتمق .

Vezi(e)r (⏑́ ss – v ا م) ㊳ [عر] وزیر .

Vezi(e)rat (⏑́ ss – v ا لا) ㊳ [عر] وزارت ، وزیرلك رتبه‌سی .

Vgl . (ver-gleiche کلمه‌سنك صورت مختصره‌سی) .

Via (⏑́– v ا مؤ) (*inv.*) [لاتینجه] = Straße ‖ via حال اوله‌رق شهر اسملرینك اوکنه وضع اولنور و über معناسنه استعمال اولنور مثلا : via Hamburg هامبورغ اوزرندن ، هامبورغ طریقیله .

Viadukt (⏑̆–– v ا م) ㊳ [لاتینجه] (شمندوفرده) شمندوفرك (کارکیر) کمرلر اوزرندن مرور ایدن قسمی (که آیاقلری زمینه متصلدر) .

Vice„ ... (⏑̄⏑⋯ f) —König (ا م) حکومت تابعه حاکمی ، خدیو ، پرنس ‖ —graf (ا م) قدیمدن بارون وقونت آره‌سـنده اولان ویقونتلق پایه‌سی ، عنوانی ‖ —feldwebel (ا م) (ع) آلمانیاده کذلك باشچاوش کبی قلنج طاقان کوچك ضابطکه اولکیسی یقاسنده‌کی دوکمه ایله اشبو «فیسه فلدوه بل» دن فرق ایدیلور ، باش چاوش معاونی .

Vidi (⏑́– v حال اوله‌رق) [لاتینجـه] کورولمشدر ، تصدیق ایدلمشدر .

Vidimi(e)ren (ـ ـ ـ v فعـ متعـ) a. ㉑ [لاتينجـه vidimus] رسماً تصديق ايتمك ‖ (عد) افراد اهالی بيننده عقد اولنمش اولان مقاولەلری محكمەجه قبول ايتمك .

Vieh (ـ f ۱ لا) ㊳ اوستريالیلرجه ㉗ [قديم آلمانجه fihu = Ver-mögen لاتينجه pecu] صورت مجتمعەده (درت آياقلی واحتياجات زرعيه وبيتيەنك تسويەسيچون استخدام ايديلورخصوصيله بوينوز وطيرناقلی حيوانات) حيوانات اهليه ، مواشی، طوار‖ عموميلشديريلەرك: غيرمونس، خويسزحيوان، (انسانی تحقيرضمننده) حيوان، اوكوزقفالی .

Vieh„ ... (f ‗ ...) —ausſtellung (امؤ) صغير ، طوارسرگيسی‖ —markt طوار ، مواشی بازاری ‖ —arzt (ا م) = Thier-arzt ‖ —bremſe (ا مؤ) (تا طبيعه) صيغيرسينكی ‖ —dumm (ص) اوكوز قفالی ، پك آلیق ‖ —knecht (ا مؤ) (حيوان ، طوار) سوروسی ‖ —herde (ا م) چوبان، طوار اوشاغی، صيغيرتماج ‖ —ſeuche (ا مؤ) (بيطر) حيوانات علت ساريەسی ، سؤاف ، مرض مستولیٔ حيوانات ، قيرچين .

Viel (ـ f ص) ㉑ [قديم آلمانجه filu = روبجه poyl's ، لاتينجه plus] و (حا) صورت نسبيەسی mehr ومبالغه صورتی : meiſt (ein و wenig كلەلرينك مقابلی) چوق، كثير، وافر (e) Freunde — چوق دوست (لر)، چوق احبا ، احبابلرك دوستلرك، آرقداشلرك (بر) چوغی ‖ er iſt — (ياخود : um Vieles) größer als ich اوبندن چوق اوزوندر، بيوكدر ‖ ...es fehlt Viel (daran) , daß... دها... (اوكا) چوق ايستر‖ es kamen ihrer Viele اونلردن چوق كلدی ، اونلرك چوغنی كوردك ، اونلردن بورايه چوق كلدی‖ —e andere (Perſonen) دها پك چوق كمسەلر ، دها بر چوقلری، دها برطاقم(بشقەلری، ديكر) لری‖(en)— durch Fleiß برخيلی چالشمه ايله ، برچوق چالشمه ، غيرتدن صكره‖ trotz ſeines vielen ‖ (او) چوق پاره das —e Geld die —en ‖ دخی ، چوق پارەسی اولديغی حالده بيله Geldes چوق كمسەلر ، چوق انسانلر، كه... ، Menſchen, welche ein bischen, etwas— , ein wenig—‖ برچوق كمسەلر براز زياده ، آشوری ؛ براز دها ، براز ، خيلی زيادەجه ، اولدقجه ، خاطری صاييلور مقدارده ‖ eben ſo— اول قدر ، ديكری قدر، عين مقدارده ‖ gleich— اونك قدر، ديكری قدر، اوتەكی ، ديكری نقدرسه (اوندنده ، اوده) اوقدر ، مساوی اولەرق ‖ recht—, ‖ براز، جزئی ، آز ، چوق دكل nicht— ‖ (ſehr. مرا) ‖ چوقجه ، بولجه ، زيادەجه ، چوق، ſehr— ‖ ſo— اوقدر‖ ich gehört habe ſo— بنم ايشتديكمه نظراً ، آكلاديغمه كوره ‖ ich weiß ſo— ,nein بنم بيلديكمه نظراً خير ، اويله دكل ، اولمسه كرك ؛ خير ، بنم بيلديكمه نظراً ‖ ...der ſo und ſo— ſte Theil (شو) قدرنجی قسم ، قسمی‖ wie— سؤال ايدرك : نقدر، نمقدار، قاچ‖ نقدر...‖ wie viel er auch gelernt haben mag نقدر اوكرنسه بيله، wie —Kinder er auch haben ‖ نقدر اوكرنمش اولسه بيله‖ mag نقدر چوق چوجغی اولسەده ، اولسه بيله ، قاچ چوجغی (نقدرچوق) اولورسه اولسون ‖ ziemlich— اولدقجه ، خيلی ، ايجه (چوق) ‖ zu— پك چوق ، حدندن ، لزومندن زياده، فضله ‖ zu— (ein Dutzend) بردوزينەفضله —zu—

پك زياده ، (آمان) پك چوق ‖ des Guten zu— thun پك ايلری‌يه وارمق، اوتەسنه كيتمك ، آشوری كيتمك ‖ عدد اوكندە استعمال اولندقده: (e) hundert — يوزلرجه ، برقاچ يوز ‖ كنايه صورتيله : — ich weiß بن چوق بيليرم (يعنی بن بونی هيچ بيلمام ، بن نه بيلەيم، نصل بيلەيم ؟) ‖ ich frage—nach (Eurem Gelde) بن سزك پاره كزدن شبهه ايدييورم ، شبهەلنيورم، پارەكزدن بكا شبهه عارض اوليور ، مراقمی جلب ايدييور ‖ (ضرمثل) wo Viel iſt, wird Viel verbraucht چوق اولان يرده چوق صرف اولنور ‖ beſſer zu— als zu wenig آز اولمدنسه چوق اولمق، اكسيك كلەدنسه فضله اولمق ايودر ، اولادر ‖ mit Vielem hält man Haus, mit wenigem kommt man aus (پارەسی) چوق اولان صرف ايدر ، آز اولانده اداره ايدر .

Viel„ ... (f ‗ ...) —armig (ص) چوق قوللی ، دالی بوداغی ، قولی چوق اولان ‖ —gereiſt (ص) چوق كزمش، طولاشمش، كورمش ‖ —beinig(t) (ص) چوق باجاق، آياقلی‖ —beſchäftigt (ص) ايشی چوق، مشغول؛ پك زياده اشغال ايديلان ‖ —blätt(e)rig (ص) چوق ياپراقلی ، كثيرة الاوراق ‖ —deutig (ص) چوق معنالی ، چوق ، متعدد معناسی اولان ‖ ايكی معنالی ، چتال معنالی، جناس ‖ —eck (ا لا) (ريا) ذوكثيرة الاضلاع ، پوليغون ، سلاح تجربه محلی‖ —ehig (ص) (نبا ، تا طبيعه) آلات تذكير وتأنيثی برلكده اولان‖ —eſſer (ا م) چوق ييان(عو) اوبور، پيس بوغاز‖ —fach (ص) متنوع ، متعدد ، (حال اولەرق) مكرراً ، متعدد اولمق اوزره ، دفعاتله ، اكثريا ‖ —fältig (ص) = —fach ‖ چوق، بول، مبذول‖ —fraß (ا م) چوق ير، اوبورحيوان، (انسان حقتده) اوبور‖ —freſſer (ا م) (مرا . —eſſer ‖ —glied(e)rig (ص) چوق اعضالی خصوصيله (تا طبيعه) ذوكثيرة الاعضا (ريا) زائد ناقص ... اشارتلريله مربوط ، حدود متعددەدن عبارت تناسب ذوكثير الحدود ‖ —jährig (ص) چوق سنەلك ، قديم، اسكی‖ —leicht (حا) بلكه ، احتمالكه‖ Sie haben — leicht Recht احتمالكه حقكز واردر ‖ —liebchen (ا لا) پك زياده سويلان ، دلبر ، معشوق ، معشوقه ‖ لادس(طوتوشمه) ‖ —mehr (حا) بالعكس ، بلكه ‖ —mal(s) (حا) برچوق كرەلر، قاچ دفعه (لر) ، بيكلرجه دفعه، كراتله، دفعاتله ‖ ich danke Ihnen —mal (سزه) چوق تشكر ايدرم(افندم) ‖ —ſagend (ص) چوق ديان ، سويليان ، معنالی ، چوق معناسی اولان ‖ —ſaitig (ص) (موسيق) چوق تللی، كيريشلی ‖ —ſylbig (ص) چوق هجالی ‖ —thuer (الم) چوق ايش واركبی كوسترن ، يايان كمسه ‖ —weibig (ص) (نبا) آلات تأنيثی متعدد اولان نبات ، كثير التأنيث ‖ —züngig (ص) چوق ديلی اولان ، كثير اللسان ‖ (مجا) = —ſprachig (ص) چوق لسانلی؛ چوق لسان اوزره ‖ —ſprachiges Wörterbuch السنهٔ مختلفه اوزرينه يازلمش لغت كتابی، متعدد لسان اوزرينه جمع وتأليف اولنمش قاموس .

Vielerlei (ـ ـ f ص) ㉑ هرجنس ونوع (دن) ... ‖ Vielerlei چوق شی، هردرلو نسنه .

Vielheit (ـ ـ f ا مؤ) ㊾ (sans pl.) چوقلق، كثرت، تعدد ‖ غلبەلك .

Vier (ـَ f ص ا عد) [قديم آلمانجه fior، غوتجه fidôr = لاتينجه quatuor] درت، اربع، جهار، چار || je — und — دردر، دردرله || zu —en دردر دردر || unter — Augen ایکی کشی مابیننده آره‌سنده، باش باشه اوله‌رق، آره‌ده یبانجی بشقه‌سی اولمدیغی حالده || mit — Pferden درت آتلی، درت قوشوملی اوله‌رق یاخود: Vieren fahren آرابه‌یه بنمك، کذلك (عمو) Viere lang fahren || auf allen Vieren gehen درت آیاغی (آیاق) اوزرنده کیتمك، یورومك || um halb — اوچ بچقده || — und neunzig طقسان درت || — Wochen بر آی مقامنده (درت هفته) || zu je —en vorhanden (تبا) دردرلی، دردزلی || Vier (ا مؤ) (49) درت عددی؛ درت رقمی.

Vier„... (f ···) —armig (ص) درت قوللی || —gestrichen (ص) موسیق (نوطه‌لرك آلتی‌درت چیزکیلیسی) درت چیزکیلی || —hundert — (صا عد نسبیه) درت یوزنجی || —pfünder (ا م) (ع) درت فوندلق طوپ || —beinig (ص) درت بجاقلی، آیاقلی || —blatt (ا لا) (کاغد اویوننده) یکدیکرینی بلا فاصله تعقیب ایدن نقطه‌لی درت کاغد || —eck (ا لا) (درت کوشه‌لی شکل) مربع || —fach (ص) درت قاتلی، درت قات، درت مثلی، رباعی || —füßig (ص) درت آیاقلی، (تا طبیعه) چارپا || —gespann (ا لا) درت قوشوملی آرابه || —händig (ص) درت اللی || (موسیق) درت الله، ایکی کشی طرفندن چالینان هوا، پارچه || —mal (حا) درت دفعه، —mal so viel درت دفعه بوقدر، اوقدر، بونك، اونك درت مثلی || —seitig (ص) درت طرفلی، ذو اربعة الوجوه || —sitzig (ص) درت کشیلك، درت اوطوراقلی (آرابه) || —spännig (ص) درت آتلی || —tägig (ص) درت کونلك || —theil (ا م) = Viertel (ا لا) || —undsechzigstel (ا لا) کسر اوله‌رق آلتمش درتده بری.

Viere (ـَ f ا مؤ) (55) = Vier (اسم اوله‌رق).

Vierer (ـَ f ا م) [vier] درت رقمی || درتلردن بری || دردنجی آلایك نفری، عسکرلرندن بری، دردنجی آلایدن || درت سنه‌لك شراب || بوکله «٤» رقمی حاوی بالجمله موادی ارائه ایده بیلور || دردتلك.

Viert (ـَ f ص ا عد نسبیه) [vier] der (die, das) vierte دردنجی || (مرا. fünfte) || Heinrich (der Vierte) دردنجی هانری || der 4. (—e) Januar کانون ثانینك دردنجی کونی، دردی || Viert (ا لا) (38) اعداددن‌صکره قدیم بر اولچك ربعی.

Viertel (ـَ f ا لا) a. (40) [قديم آلمانجه fiorteil] ربع، چاریك، دردتده بر || es ist ein — auf 2 (Uhr) ساعت بری چاریك کچیور || (ص) ربع، دردتلك اوله‌رق کسر.

Viertel„... (f ···) —bogen (ا م) چاریك طبقه (کاغد) || —stunde (ا مؤ) چاریك ساعت || —jahr (ا لا) (سنه‌نك دردتده بری اولان) اوچ آیلق مدت || —jährig (ص) اوچ آیلق (یاشی، عمری اوقدر اولان) || —jährlich (ص) اوچ آیلق، اوچ آیلق مدت ایچون، بومدته مخصوص || —jährliche Miethe اوچ آیلق کرا || —note (ا مؤ) موسیق اشاراتندن بر سیاه نقطه وعمودی بر چیزکیدن عبارت اولان بر دردتلك نوطه || —pfund (ا لا) لیرا چاریکی.

Vierteln (ـَ f فعـ متعـ) (21) a. [Viertel] دردده تقسیم ایتمك، بولمك، درت قسمه، پارچه‌یه آییرمق || (فعـ لا +) (diese Uhr) viertelt بوساعت چاریکلرده چالار.

Viertens (ـَ f حا) رابعاً، دردنجیسی.

Vier-theilen (ـَ f کذلك ـَ فعـ متعـ) (21) a. (*insép.*) — (einen Verbrecher) بر جانی‌یی دردده بولمك، درت پارکیره باغلیوب (دردده) بولمك، پارچالمق.

Vierung (ـَ f ا مؤ) (49) [vier] (ریا) — des Zirkels دائره‌نك مساوی مربعه تحویلی (هنوز حل اولنمامشدر)، تربیع الدائره.

Vierzehn (ـَ f نادراً ـَ ص ا عد اصلیه) [قديم آلمانجه fiorzëhan] اوندرت، اربع عشر || — Tage ایکی هفته‌لق مدتی ارائه ایتمك اوزره: اون درت (اوانبش) کون || die (Zahl) Vierzehn اون درت عددی || der (die, das) —te (ص ا عد نسبیه) اوندردنجی || فقط تاریخلرده: der —te des Monats آیك اوندردی || Ludwig XIV (der Vierzehnte) اون دردنجی لوئی || Vierzehntel (ا لا) (40) a. اون دردده بری (کسر).

Vier-zehn„... (ـَ ··· f و نادراً ···) —ender (ا م) (آوجیلق) اون درت چتاللی (بوینوزی اولان کییك وامثالی حیوان).

Vier-zehner (ـَ f ا م) a. (40) اون دردنجی آلایه منسوب عسکر، ۱۸۱٤ سنه‌سنك شرابی || "١٤" رقمی حائز بالجمله مواد.

Vierzig (ـَ f ص ا عد اصلیه) [قديم آلمانجه fiozug] قرق || Alter von — Jahren قرقلق، قرق سنه‌لك عمر || er ist bald — Jahre alt یقینده اوقرقنی بیتیریبور، ترده ایسه قرق یاشنده اوله‌جق (قرقنی بیتره جك) || die Zahl Vierzig (ا مؤ) قرق عددی || Vierziger (ا م)، Vierzigerin (ا مؤ) قرقلق، قرق یاشنده اولان ارکك، قادین || in den Vierzigern, in den vierziger Jahren قرقنی کچکین، متجاوز، قرق بو قدر یاشنده، قرق ایله اللی آره‌سنده || قرقنجی آلایدن اولان عسکر، بوکله‌نك «٤٠» رقمی حائز اولان بالجمله مواده شمولی واردر || der (die, das) —ste قرقنجی || —stens (حا) قرقنجی اوله‌رق، قرقنجیسی || Vierzigstel (ا لا) a. (40) قرقده بر، قرقده بری.

Vierzig„... (f ···) —jährig (ص) قرق سنه‌لك، قرقنده، قرق یاشنده || —tägig (ص) قرق کونلك || —tägige Fastenzeit vor Ostern خرستیانلرك پاسقالیه‌لرندن اولکی قرق کونلك پرهیزلری مدتی.

Vigilanz (ـَ v-gh امؤ) (49) [لاتينجه] بیوك دقت، انتباه، تیقظ.

Vigili(e)ren (ـَ v-gh فعـ لا +) a. (21) [لاتينجه] دقت ایتمك، انتباه وتیقظ اوزره اولمق، کوزینی آچمق.

Vignette (vîn°-yè'-tĕ تلفظ اولنور ا مؤ) (53) [لاتینجه‌دن مأخوذ فرانسزجه] (مطبعه‌جیلقده) کتابلرك باب ویا فصللرینك نهایت ویا ابتدالرینه باصیلان چیچك وامثالی تزیینات.

Vigogne (فرانسزجه تلفظ اولنور امؤ) (53) [اسپانیاجه‌دن مأخوذ فرانسزجه] (تا طبیعه) = Vikuna .

Vikar (ˊ– v ۱ م) (38) [لاتینجه] ، کذلك بسبتون لاتینجه اوله‌رق: —ius (˘(˘) ˊ– v ۱ م) (57) یاخود (45) کوی ویا محله پاپاسنك وکیل ویا معاونی ، مختار .

Vikari(e)ren (˘ˊ–– v فع لا+) .a (21) [لاتینجه] Jemandes Stelle : ویاخود Jemand= für Jemand— vertreten .

Viktoria (˘(˘) ˊ˘˘ v ۱ مؤ) (54) مظفریت ، ظفر ، غلبه ، نصرت ‖ (نبا) —re'gia لاره‌ن ویقتوریا ‖ (۱ خا ووافتیز اسمی) ویقتوار ‖ فقط : Königin —von England انکلتره قرالیچه‌سی ویقتوریا .

Viktoria„ ... (˘···(˘)˘ˊ v) —schießen قرائیلان برمظفریتی اعلان ایتمك وبونك شرفنه اولمق اوزره آتیلان طوپ .

Viktuali-en (˘(˘) ˊ˘˘ v جم) (inv.) [لاتینجه] کذلك Lebens=mittel = مأکولات ، ییه‌جك .

Vikuna (˘ˊ– v vî-kou'nᵉ-ya تلفظ اولنور ۱ لا) (53) (تا طبیعه) [اسپا] قویون نوعی .

Villa (˘ˊ v ۱ مؤ) (54) [ایتا] (جمعی کذلك : —s) کوشك ، صیفیه (لك خانه) .

Vindizi(e)ren (˘ˊ˘˘ v فع متع) .a (21) [لاتینجه] طلب ایتمك ، کندی مالی اولدیغنی ادعا ایله استمك ، استدعای حقوق ایتمك .

Viola (˘ˊ– v ۱ مؤ) (56) [ایتا] (موسیق) ویولا دینیلان ایری کمان، دهازیاده : آلتوتعبیر اولنور .

Viole (˘ˊ– v ۱ مؤ) (53) [لاتینجه] (موسیق) = Vio'la ‖ (نبا) = Veilchen .

Violet(t) (˘˘ˊ v ص) (24) [ایتا] منکشه رنکنده ، منکشه رنکنه چالار مور (مسی) .

Violin„ ... (··· ˘ˊ˘ – v) —futtera'l (۱ لا) کمان قوطیسی ، محفظه‌سی ، —schule (۱ مؤ) کمان چالمغی مشق وتعلیم ایچون ترتیب اولنمش نوطه کتابی ، اصول تعلیم ‖ —schlüssel (۱ م) صول آناختاری، مفتاحی‖ —virtuo'se (۱ م) کمان استادی ، موسیق شناسانلدن کمانه مراق اولان .

Violine (˘ˊ–– v ۱ مؤ) (53) [ایتا] (موسیق) کمان‖ die erste— spielen کمانك برنجی درسنی چالمق ، یکی اوله‌رق کمان درسی آلمق‖ (مجا) بوریسی اوتمك ، سوزی یکچمك .

Violinist (˘˘˘ˊ v ۱ م) ، (51) —in (۱ مؤ) (50) کمانجی ، کمان چالان ارکك ، قادین ، کمان اوستاسی .

Violoncell (˘ lönteh ˘ˊ v ۱ لا) (56) [ایتا] (موسیق) بطال ، بیوك کمان، ویولونسل .

Viper (˘ˊ v ۱ مؤ) (53) [لاتینجه] (تاطبیعه) —gemeine اوفق انکرك ، عادی انکرك ‖ —schwarze انکلیز انکرك یلانی یاخود قره انکرك ؛ قوم انکرکی .

Virginia (˘(˘) ˊ gh ˘ v ۱ خا مؤ) (54) مفردی کذا (46) ویرژنی‖ (۱ لا) = Virgi'ni-en .

Virginien (˘(˘) ˊ gh ˘ v کذلك ˘ (˘) ˊ dj ˘ v ۱ خا لا) .b (40) (جغر) متفقهٔ آمریقادن بریسی اولان ویرژنیا جمهوریتی .

Virtuos (˘˘˘ˊ v ص) (24) [ایتا] صنایعك هرقنغی برشعبه‌سنده زیاده مراق وملکه‌سی اولان ، استاد .

Visa (˘ˊ v ۱ لا) (56) [لاتینجه] برشیئك دائره وجهت عائده‌سنجه کورلمسی وتصدیق، ویزه ، تصدیق امضا ویااشارتی، صح .

Visi(e)r (ˊ– v ۱ لا) (38) [فر] مغفرده کوزك کورمه‌سی ایچون اولان یاریق، (طوپ) تفنکده نشان آلورکن نشانکاه دینیلوب ناملو اوزرینه تثبیت قلنان ونشان اثناسنده کوزه الك یقین بولنان پارچه = Dio'pter ‖ (۱ م) (38) = Vezi(e)r .

Visi(e)r„ ... (···ˊ– v) —einrichtung (۱ مؤ) نشان ترتیباتی ‖ —kosten (جمع) برشیئك ویزه ایدلمسی ، تصدیق خرجی‖ —kappe (۱ مؤ) (ع) نشانکاه اورتوسی ‖ —li'ni-e (۱ مؤ) خط نشان ‖ —korn (۱ لا) آرپه‌جق ‖ —schuß (۱ م) (ع) مسافه‌نك نشانکاه ایله منطبق اولدیغی یعنی نشان نقطه‌سنك هدف نقطه‌سنه منطبق اولدیغی زمان ایدیلان انداختده‌کی اصابت .

Visi(e)ren (˘ˊ– v فتع مع) .a (21) [فر] (einen Paß) — بر یول ، مرورتذکره‌سنی ویزه ، تصدیق ایتمك ، اوزرینه کورلمشدر دیمك‖ برشیئك حجمی، محتویاتنی اولچمك، درجهٔ استیعابنی تعیین ایتمك ‖ (فع لا+) —nach etwas برشیئه کوزنی دیکمك ، برشیئی هدف اتخاذ ایتمك ، برشیئی کندیسیچون مقصد تعیین ایتمك .

Vision (ˊ(˘) – v ۱ مؤ) (49) = Ge-sicht خیال ، کورونیش ، کشف ، کورمه .

Visitator (˘ˊ˘– v ۱ م) (45) کمرکارده آرایجی، قولجی مأموری .

Visite (˘ˊ– v ۱ مؤ) [لاتینجه‌دن مأخوذ فرانسزجه] زیارت ، ویزیته (= Be-such) .

Visiten„... (···˘ˊ– v) —tag (۱ م) ویزیته‌کونی‖ —karte (۱ مؤ) قارت دوویزیت ، ویزیته‌لرده تعاطی ایدیلان (مطبوع) کاغد‖ —karten=Papier قارت دوویزیت ایچون قوللانیلان کاغد‖ —karten=Tasche (۱ مؤ) : یاخود (۱ لا) =Täschchen قارت دوویزیت جزودانی .

Visiti(e)ren (˘ˊ˘– v فع متع) .a (21) [لاتینجه] (einen Koffer)— برصندیغی آرامق، یوقلمق، معاینه ایتمك ، باقمق ، کوزدن کچیرمك ‖ ویزیته ایتمك .

Viskache (˘ tch ˘ˊ v ۱ لا) (56) [اسپا] (تا طبیعه) شینشیللا (کدیسی) .

Visum (˘ˊ v ۱ لا) (58) [لاتینجه] = Visa .

Vitriol (ˊ˘– v ۱ م ۱ لا) (38) [لاتینجه اولوب vitrium Glas دن مأخوذ Vitre'olus] (کیمیا) زاج .

Vivat (˘ v ˊ v) = er (sie) lebe hoch (مرا. hoch) یشاسون !‖ Vivat (۱ لا) (56) = Lebe-hoch .

Vivisektion (–v–v ˊ(˘) tss ˘ z ۱ مؤ) (49) [لاتینجه] علم وظائف الاعضا تجاربیچون حیوانك دیری اوله‌رق تشریحی، تشریح ذیروح .

Vizier (ˊ– v ۱ م) (38) [ترکجه] وزیر .

Vogel (˘ˊ f ۱ م) .a (39) [قدیم آلمانجه foral geflügeltes Thier] قوش، طیر، مرغ‖(مرا. Vögelchen)‖ اسماء مغنیهٔ طیور اوکنده ترجمه اولنه‌مازمثلا: —Strauß دوه قوشی(جنابلری) دوه‌قوشی‖(مجا) —arger, durchtriebener

قورنازلقى || —lustiger كلغان بكى || —loser صفا پزه‌ونكى ||
es ist ihm so wohl, wie dem—im Hanf-samen (ضرمثل)
اونك شمدى مال بولمش مغربى كبى كيفى يرنده ، آرپه آنبارينه
كيرمش آچ طاووق قدرسونجى وار || die Vögel, welche zu
früh singen ، frißt die Katze ايركن كولن چابوق آغلار ||
(عو) einen —haben (مرا . Sparren مجا) .

Vogel,,... (f ...⏑⏑) —art (١ مؤ) قوش نوعى || —ei
(١ لا) قوش يومورطه‌سى || —leicht (ص) قوش كبى خفيف ||
—bauer (١ لا (١ م) قوش قفسى || —bauer großes
قوشخانه || —beere (١ مؤ) (نبا) اووز، غبيرا || —deuterei
(١ مؤ) = —schau, —wahrsagerei || —fuß (١ م)
قوش آياغى ، || (نبا) قوش آياغى || —futter (١ لا) قوش
يمى، يمه‌جكى || —haus (١ لا) قوشخانه || —kirsche (١ مؤ)
(نبا) ياباڭى كراز، قوش كيرازى || —laus (١ مؤ) (تا طبيعه)
قوش كنه‌سى، بيتى || —milch (١ مؤ) (نبا) توكروك اوتى
دينيلان كوزل بياض چيچكلى نبات، خشيشة البزق || —netz (الا)
(آوجيلق) قوش آغى (=Garn) || —perspekti've (١ مؤ)
قوش باقيشى، aus der—perspktive(entworfener Plan)
قوش باقيشى چيقاريلان پلان، خريطه، رسم || —schau (امؤ) اسكى
يونانلى و روماليلرك قوشلرك اوچمه و اوتمه‌لرندن ايتدكلرى
تفأل || —schauer (ام) فالجى || —steller (ام)= —fänger
(١ م) قوشباز || —wahrsagerei' (١ مؤ) =—schau ||
—wild-pret(t) (١ لا) قوش تويلى آو، طيور جنسندن شكار ||
—zucht (١ مؤ) قوشجيلق، قوش بسلمك ، يتشديرمك ، تربيه
ايتمك اصولى، قوش تربيه‌سى ، قوشبازلق .

Vögelchen (⏑⏑ f ١ لا) b. ⓸⓪ (Vogel كلمه‌سنك
صورت تصغيريه‌سى) قوشجق، قوشجغز، مينى مينى قوش .

Vogesen (⏑ gh - v ١ خا جمع) (inv.) (جغر)
[قديم آلمانجه wasgau دن مأخوذ لاتينجه Vo'gesus]
(غربى رن عليا جبالنك جنوب قسملرى) لهووغ، فوغه‌زه‌ن .

Vogt (f ١ م) ㉑ [لاتينجه advoca'tus] محافظه،
كوزه‌تيجى ، حامى ، مافوق ، اوسته || والى، متصرف || ناظر ،
مدير، كتخدا ، حاكم، كهيا ، اداره مأمورى، وكيلخرج || پوليس،
ضابطه مأمورى ، كوى، ترلا بكجيسى .

Vogtei (f ١ مؤ) ㊾ "Vogt,, بر والى ، متصرف ،
حاكم ، ناظر ، كتخدا وامثالنك اقامت ايتديكى مقام ، حكومت ،
نظارت ، مديريت قوناغى || بعض يرلرده : حبسخانه .

Vokabel (⏑ v ١ مؤ) [لاتينجه] (اجنبى لساندن اولوب
ازبرلنمك اوزره قيد اولنان) كلمه ، لفظ .

Vokabularium (⏑ (⏑) ---- v ١ لا) ㊹ [لاتينجه]
مختصر لغات كتابى .

Vokal (v ١ م) ㊳ [لاتينجه] (غرا) (Konsona'nt
كلمه‌سنك مقابلى) صدالى حرف ، حركه مقامنده مستعمل حرف،
ووايل

Vokation ((⏑) tss -- v ١ مؤ) ㊾ [لاتينجه]
برخدمته ، مأموريته تعيين .

Volk (f ١ لا) ㉕ [قديم آلمانجه folc = پولونياجه
pulk Haufen] خلق، اهالى || das gemeine— عوام ناس ||
viel— چوق خلق ، غلبه‌لق || ملت ، قوم ، امت || جنس ،
صنف اهالى || (ع و بحر) = Mannschaft (هرقنغى برقطعه
ويا كمى ترتيبى اولان افراد) || جمعيتلى ، طوپلى اوله‌رق كزن قوشلر،
سورى || (آوجيلق) Völker Repphüner : ياخود zwei—
ايكى كومه ، سورى ككليك ، ايكى ككليك آلايى .

Völker,, ... (f ⏑⏑ ...) —eigenthümlichkeiten
(جمع مؤ) اخلاق وعادات ملل || —beschreibung (١ مؤ)
امم واقوام مختلفه‌نك تقسيماتى وهر برينك ساكن اولدقلرى
محلردن بحث ايدن علم، علم تعريف الامم ، علم تعريف طوائف
بشر || —kunde (١ مؤ) و —lehre (امؤ) نوع بشرك امم
واقوام مختلفه‌يه صورت انقسامنى و بونلرك بهرينك احوالنى بيان
ايدر علم، مبحث الامم || —recht (١ لا) حقوق ملل || —stamm
(١ م) اوفق برقوم، قبيله .

Völkerschaft (⏑⏑ f ١ مؤ) ㊾ [Volk] اهالى، قوم ،
ناس ، ملت || (اهالى وناسك اوفق مقياسده اوله‌رق هيئت
مجموعه‌سى) خلق، اوفق برجمعيت ، قبيله .

Volks,,... (f ...) "Volk,, اهالينك ، اهالى‌يه راجع،
اهالى‌يه مخصوص، اهالى، ملت حقنده ، ناسجه ، اقوامه كوره ،
اقوام واهالى ميانده ، آره‌سنده || —ausdrücke (جمع م)
الفاظ ناس، خلق، عوام آره‌سنده مستعمل الفاظ وتعبيرات ،
عادى الفاظ || —dichter (١ م) عوام ناس، خلق آره‌سندن
يتيشان ويا بونلره مخصوص اشعار يازان شاعر (Kunstdichter
كلمه‌سنك مقابلى) || —fest (١ لا) ملى شنلك ، بايرام، يورطى،
سور ، شهر آيين ملى || —beliebt (ص) عموم خلقك سوديكى،
حرمت واعتبار ايتديكى، اهالينك توجه ، حرمت ورعايتنه مظهر ||
—lied (١ لا) ملى شرقى || خلق طرفندن سويلنان شرق ||
—schule (١ مؤ) عمله ، عوامه مخصوص مكتب ، فرانسه‌ده:
مكتب ابتدائى || —zählung (١ مؤ) تحرير (تعداد) نفوس .

Volksthümlich (⏑⏑ f ص) ㉔ [Volksthum] اهالى،
خلق آره‌سنده تأسس ايتمش، عادت صره‌سنه كيرمش ، اهالى،
خلقه كوره ، ملى .

Voll (f ص) ㉔ [قديم آلمانجه fol = رومجه pleos،
لاتينجه plenus] طولو، مملو || —sein von etwas برشيئله
طولو اولمق || طولديرلمش، ييغلمش، آغزينه برابر || (der Mond)
—ist آى بدر حالنده، آيك اون‌بشى || طولى، پك چوق، مالامال
ييغيلى || —ein Löffel برقول(قوجاق) طولوسى || —ein Arm
برقاشيق طولوسى || in —er Arbeit پك زياده چاليشه‌رق ،
چالشمق اوزره ، صورتيله ، حالنده || aus —er Brust سس،
نفس يتديكى، آوازى چيقديغى قدر || aus—em Herzen جان
يوركدن ، جان كوكلدن || —e und weiche Stimme كور
ولطيف صدا || in —em Trabe صيق طيريس ايله || war
es —im Theater? تياتروده چوق سيرجى ، غلبه‌لق
وارميدى؟ || der Saal war ganz— صالون پك غلبه‌لق ،
طولو ايدى ، صالونده پك چوق كمسه وار ايدى، هيچ يرقالمامش
ايدى || Der Wagen ist— ! بيلتجى طرفندن آرابه طولى ،
آرابه‌ده (تراموای وامثالى حقنده) يريوق || يوارلاق، يوس
يوارلق، طوپارلاق، سميز ، ملحم ، ايرى كوده‌لى || كال بولمش،

die —e ganze Wahrheit ‖ تقصانسز ، تمام ‖ ایركن
‖ ایشك حقیقتنی سویلك ،طوغری،طوسطوغری سویلك fagen
ich kann die Goldstücke nicht für —annehmen (تجا)
‖ بن بو آلتونلری تام دیه قبول ایده مام، بونلر قیمتلرندن آشاغیدرلر
sich den Leib— ärgern (انفعال ایله برلكده اوله رق)
‖ اوفكه سی بورنــه چیقمق ، فنا حالده حدتلنمك ، طوتولمق
—füllen ، كذلك —gießen, —schenken (آغزینه قدر،
ایوجه) طولدیرمق ‖ Jemandem den Hinteren —geben
‖ بریته كوتك آتمق die Summe— machen پاره نی مقدار
‖ معلومه ، مطلوبه طولدیرمق ، ابلاغ ایتمك ، تكمیللك
بریـنك Jemandem die Ohren — schreien (schwatzen)
قولاقلرینی لافله طولدیرمق ، باغره باغره یاطلاتمق ‖ —von
sich— ‖ برشیئله طولمق ، برشیئه طویمق etwas werden
trinken شرابی بورنــه دوكه جك قدر ایچمك ، زیل زورنا
اولمق ‖ für— nehmen برشیئی تمام ، تكمیل اوله رق قبول
ایتمك ، اصل قیمتنده اوله رق آلمق ‖ aus dem —len wirth=
schaften مالی ، مصرفی اسیركه میه رك .

Voll „ ... (f ...) —mond (ا م) بدر ، اون درت
كوننلك آی ‖ —monds=Gesicht (ا لا) آی كبی یوارلاق
یوزلی، تاتار یوزی ‖ —ährig (ص) (زرا) طولغون دانه لی،
بشاقلی ‖ —auf (حا) كثرتلی، بول، طولو، پك چوق،
مبذول ، بول بول ، طولو طولو ‖ —bart (ا م) اورته سی
وپایاناقلری آلتمقسزین صالیویریلان صقال (طولو صقال) ‖
—blut (ا لا) (Halb=blut تركیبنك مقابلی) (فروسیت)
جنسی قاریشیق اولمیان، صاف قانلی، جنس حیوان ‖ —brüstig
(ص) كوكسی طولی، طولغون كوكوسلی، ممه لری قوپمش طولمش ‖
—bürger (ا م) (Halb=bürger تركیبنك مقابلی) بالجمله
حقوق مدنیــه وپولتیقیه یه مالك شهری ‖ —bürtig (ص)
عین پدر ووالده دن طوغمش دنیایه كلمش، اوزواحد ‖ —dampf
(ا م) (صنع) تام قوت ، تام بخار ‖ —gehalt (einer
Münze) (ا م) تام عیار، تام العیار (آقچه)، كذا (مجا) ‖
—gewalt (ا مؤ) قوت وقدرت مطلقه ‖ —jährig (ص)
(عد) فاعل مختار ‖ —förnig (ص) طولغون دانه لی ‖
—leibig (ص) اتــه طولغون ، ملحم ، شیشمان قارنلی ‖
—ständig (ص) تمام، تكمیل، نقصانسز ، كاملاً ، كافةً ،
قاریشمامش ‖ —ständig besetzt sein (آرابه حقنده) كاملاً
طولو، دروننده اوتوریله جق واصولی دائره سنده آیاقده طوریله جق
یری بولنمیه جق صورتده طولو بولنمق ‖ —zählig (ص) تمام .

Voll-bringen (f فع متع) a. ㉒ (insép.)
بتورمك، اتمام واكمال ایتمك ، صوكنه ایردیرمك ، باشه چیقارمق،
اجرا ایتمك ، —(eine Pflicht) بر وظیفه یی ایفا ایتمك ‖
—(ein Verbrechen) برجرمی، جنایتی ارتكاب واجرا ایتمك،
(صوكنه قدر) ایشلمك .

Voll-enden (f فع متع وفع لا +) و —sich
(فع مطا) b. ㉑ (insép.) اتمام ایتمك ، نهایته ایردیرمك ،
ایرمك ، كاله واصل ایتمك ، اولمق ، بتورمك ، بیتمك، غایه سنه
واردیرمق ، وارمق ، ایصال ایتمك ، واصل اولمق ‖ (ا لا)
Voll-endung و (sans pl.) ㊵ b. (ا مؤ) ㊾ بتورمه،
بیتمه ، صوكنه ، غایه سنه وارمه ، ایصال ایتمه ، اكمال واتمام
ایتمه ‖ Vollendung (ا مؤ) ㊾ كال ، مكملیت .

Vollends (حا f) [قدیم آلمانجه gänzlich follon]
كاملاً ، بسبتون ، كافةً ‖ Das wird ihn— zu Grunde
richten بو اونی بسبتون كاملاً محو وپریشان، خراب ایده جك،
بتوره جك ‖ دها بوتدبیشـقه ، فضله اوله رق صـانكه . . .
یتمیورمش كبی ، برده .

Voller (f) = (bolle بوكا مراجعت) ‖ voll
كلمه سنك صورت نسبیه سی .

Böller (ا م f) a. ㊵ آچ كوزلی ، اوبور ، بكری
مصطفی .

Voll-führen (f فع متع) a. ㉑ (insép.)
= aus-führen .

Völlig (ص f) ㉑ [voll] تكمیل، بتون ‖ (حا)
كاملاً ، بسبتون، تماماً ‖ (البسه حقنده) =voll-kommen .

Voll-kommen (ص f) ㉑ [قدیم آلمانجه folla
queman zum Ziele kommen] مكمل، تام ، قصورسز،
فوق العاده ، غایه یه وارمش ‖ تكمیل ، بتـون ‖ (عمو)
(البسه حقنده) ككیش، راحت ، بول ، فراخ .

Voll-kommenheit (ا مؤ f) ㊾ كال، مكملیت،
(هر بر اقسامنده) قصورسزلق .

Voll-strecken (f فع متع) a. ㉑ (insép.)
علی الخصوص (عد) اجرا ایتمك ، موقع اجرا ایه وضع ایتمك .

Voll-ziehen (f فع متع) و —sich (فع مطا)
f. ⑳ (insép.) = voll-strecken ، aus-führen ،
voll-bringen ‖ —de Gewalt قوهٔ اجرائیــه ‖ ihre
vollzogene eheliche Verbindung zeigen an... اجرا قلنان
رسم ازدواجلرینی... كال تعظیمات و ... ایله محترم ... لرینه
بیان ایدرلر ‖ —(الخ . . einen Vertrag) برمعاهده وامثالنی
تصدیق ایتمك .

Voll-zieher (ا م f) ، a. ㊵ —in (ا مؤ)
㊿ اجرا ایدن اجرا مأموری ‖ جلاد .

Voll-zug (ا م) ㉛ (sans pl.) اجرا ، موقع
اجرایه وضع ایتمه ‖ تصدیق .

Volontär (فرانسزجه تلفظ اولنور ا م) (56) یاخود ㊳
(ع) = Frei=williger غیرموظف مأمور، ملازم .

Voltaire (فرانسزجه تلفظ اولنور ا خا م) (56) وولتر ‖
برنوع قولتوق صندالیه ، وولتر صندالیه سی .

Volte (v ا مؤ) ㊸ [فر] (اسقریم وفروسیت)
حیوانك چرخ ایتدیرلمسی، بوحركتله خصمك ضربه سندن محافظه
اولنمه حركتی ‖ (حقه بازلق، كاغد اویوننده) ال چابوقلغی .

Voltigeur (فرانسزجه تلفظ اولنـور ا م) (56) [فر]
بارکیر اوزرنده وولتیژ تعلیمی یاپان بینیجی ، كذلك : (ع) قدیم
خفیف صف پیاده سی .

Voltigi(e)r „ ... (j v) —kunst (ا مؤ)
وولتیژ صنعتی ‖ (الا) وولتیژ باركیری (كذلك تحته باركیر) .

Voltigi(e)ren (j v فع لا +) a. ㉑ شورایه
بورایه ، اوته یه برییه اوچمق ، اوچوشمق ‖ ثبات ووفاسزلق ،
هرجائیلك ایتمك ‖ (ایپده) جانبازلق ایتمك ‖ (حیوانده) وولتیژ
تعلیمی یاپمق .

Volubilität (ـُـــــ v ا مؤ) (49) [لاتینجه‌دن مأخوذ فرانسزجه] چابیقلق ، چویکلك ، سرعت حرکت ودور || طلاقت لسان ، سلاست .

Volumen (ـُـ ـ v ا لا) b. (40) [لاتینجه] (جمعی volu'mina) حجم ؛ جرم (= Raum = inhalt) .

Vom (f ـُ) = von dem .

Vomi(e)ren (ـُـ ـ v فع لا +) a. (21) [لاتینجه] = sich (er) brechen || (مرا . brechen) .

Vomitiv (ـُـ ـ v ا لا) (38) [لاتینجه] = Brech=mittel .

Von (f ـُ حرجر) [قدیم آلمانجه fana] (صورت مختصره‌سی .v) مفعول‌الیه اولوب: (اکثریا vom صورتنده مستعمل اولان von dem ترکیبنده اولدیغی کبی) دن مثلا : nehmen Sie das vom Tische weg شونی سفره‌دن ، ماصه‌دن قالدیریکز ، آلیکز || (مضاف الیه مقامنده) der Herr vom Hause اوك افندیسی || König von Preußen پروسیا قرالی || Von Gottes Gnaden || بزدن بری einer von uns بعونه ، بلطفه تعالی ، بعنایة اه تعالی ، عون وعنایت الّهیه ایله اولان ، کرم وعنایت صمدانیه‌دن || (برمؤلفك اسم وشهرتنی ارائه ضمننده) Der ewige Jude) von Sue) "سو" طرفندن تألیف قلنان "اویکه یوده" || برشیئك جنس ونوعنی ارائه ایچون : von Holz bauen اخشابدن انشا ایتمك || موضوع مقال اولانی ارائه ایچون von wem sprechen Sie ? کیمدن بحث ایدییورسکز ، کیمدن بحث اولنیور ؟ (ein Kind) von drei Jahren اوج یاشنده ، اوج سنه‌لك برچوجق || klein von Gestalt اوفق تفك ، بویسز ، قیصه بویلی || (اصالق ارائه مقامند) Herr von Brandenstein موسیو فون براندنشتاین ، موسیو دو براندنشتاین || etwas vom Original abschreiben برشیئی اصلندن ترجمه ایتمك || von Jemandem gehen برینی ترك ایتمك || von Sinnen kommen عقلی قاچیرمق ، غائب ایتمك ، بوزمق || von der Arbeit ruhen براز راحت ایتمك || ich behalte 5 (Mark) von dieser Summe zurück بن بو پاره‌دن بش مارق آلیقوییورم ، بن بو پاره‌نك بش مارقنی آلیجغم || von Alters بوکوندن اعتباراً || von heute an اسکیدنبرو ، اوته‌دنبرو || von Westen nach Osten her غربدن شرقه طوغری || ein Freund von mir احبابمدن ، دوستلرمدنبری .

Von-ein-ander (ـُـ ـُـ f حا) = aus-ein = ander .

Vor (ـُ f حرجر) [قدیم آلمانجه fora اسکیدن für ایله مناسبتی وار] (hinter حرف جرینك مقابلی) مفعول‌الیه آلور و wo ? سؤالنه جواب ویروب مفعول به آلدیغی وقت wohin ? سؤالنه جواب ویرر (بعضاً حرف تعریف تخفیف اولنه‌رق : vor das = vor's ، vor dem = Vor'm || (زمان حقنده) (برشیئه نسبتاً دها اول ، nach کلمه‌سنك مقابلی) اول ، مقدم مثلا : (غرا) das Subje'kt steht vor dem (stellt man vor das) Zeitwort فاعل فعلك اوکنه وضع اولنور || vor acht Tagen سکز کون ، برهفته اول || (مرا . der Tag vor || (Hand .مرا) vor der Hand || (Alter شنلك ، شهر آیین کوننده برکون اولکی ، بایرامدن dem (Feste) برکون اولکی کون ، عرفه کونی || vor allen Augen verborgen هرکوزدن نهان || vor Gott حضور ربانیده ، حضورحقده ، جناب حقه قارشو || vor der Thüre sein قپوده ، قپونك اوکنده اولمق || Jemand vor die Thüre werfen برینی قپو طیشاری ایتمك ، برینی قپودن طیشاری آتمق || Jemandem die Thüre vor der Nase zuschlagen قپویی برینك یوزینه قپامق || (بحر) vor Anker liegen (مرا . Anker) vor Allem هرشیدن اول ، علی‌الخصوص ، کذلك vor allen Dingen || den Vorrang vor Jemandem haben رتبه‌جه برینه تقدم ایتمك || sich vor etwas in Acht nehmen برشیدن کندینی صاقنمق کذلك : sich vor etwas hüten || Furcht, Scheu vor etwas haben, sich vor Jemandem,etwas fürchten برندن ، برشیدن قورقمق ، احتراز ایتمك || (ich habe keine Geheimnisse) vor Ihnen بنم سزدن برصاقلایه‌جغم ، کیزلی برشیئم یوق || den Hut vor Jemandem abnehmen برینه حرمةً شابقه‌سنی چیقارمق (مرا . ab-nehmen) || ich habe keine Ruhe vor ihm او بنی بر دقیقه راحت براقماز ؛ او بکا هیچ راحت ویرماز ، بن اونك النده‌ن یاندم || Schutz vor dem Wind روزکاردن محافظه ، روزکاره قارشو محافظه ، سپر ، سپرلی یر || سبب ، علت ، موجب ، طولایی معنالرنده دخی مستعملدر مثلا: vor Freude weinen سوینجندن ، سوینجندن طولایی آغلامق ، سوینجله آغلامق || برازمتروك اوله‌رق für = مثلا: Schritt vor Schritt خطوه بخطوه || Vor das Vor und Nach (ا لا) (inv.) اول وآخر || (حا) vor-her = اکثریا متروك کبی اولوب || هنوز مستعمل اوله‌رق: nach wie vor اولکی ، اولیسی نصلسه ینه اویله ، اسکیسی کبی ، کما فی‌السابق || vor! ایلری ! ایلروچیقك ! ایلرولیك ! .

Vor,,... (f ـــ...) — (ادات ابتدائیه‌لری آیریلان) فعللرله برلکده قوللانیلور die Hände —halten اللرینی اوکنه ، ایلریسنه طوتمق || — bedenken اولجه دوشونمك ، دوشونوب طاشینمق ، اولچوپ بیچمك || بردیکرینك حضورنده مواجهه‌سنده برشیئی یاپمق معناسنی چیقاریر: —erzählen برشیئی بردیکرینك حضورنده ، مواجهه‌سنده نقل وحکایه ، تعریف ایتمك ، برینك یاننده سویلمك || اولجه درس مقامنده کوسترمك ، مشق ایتمك : Jemandem etwas—zeichnen برینه برشیئی اولجه (ایلروده کندیسنه مودل مشق اولمق ایچون) کوسترمك ، مودل ، مشق اوله‌رق کوسترمك ، ویرمك ، بومقصدله ترسیم ایتمك ، اوکرتمك اوزره رسمی یاپمق || برابر بولندیغی دیکر شیلردن دها قوتلی اولدیغی ، دهازیاده بللی اولدیغی ، کندیسنی کوستردیکنی ایما ایدر: der Pfeffer schmeckt in dieser Brühe vor بوات صوینده ، بوچورباده ، صالچه‌ده بیبرك طادی زیاده ، چوق بیبر وار ، بیبری چوق || Vor-garten برخانه‌نك اوك طرفنده بولنان بغچه .

Vor-ab (ـُـ f حا) (ولایت لسانی) (اسویچره‌ده) علی‌الخصوص ، هرشیدن اول .

Vor-abend (ـُ ـ ـ f ا م) (38) عرفه کونی ، بر بایرام کوننك اقشامیسی .

Vor-ahnen (ـُـ ـ f فع متع).a (21) (sép.) etwas— برشیئی اولدن حس ایتمك .

Vor-Alpen (ـُـ ـ f جم مؤ) (53) (جغر) آلپ طاغلرینك کندندن آیریله‌رق عموداً تشکل ایدن قسمی .

(sép.) (21) b. (فعه متعه f ˘ ˘ ˘) **Vor-bedeuten**
برشیئك اولدن استخراج وتفألنه دلالت وتفأل ایتمك ، كوسترمك ،
بللی ایتمك ، ایما ایتمك .

Vor-bedeutung (˘˘˘ f ا مؤ) (49) برشیئك اولجه
استخراج وتفألنه یاردم ایدن علامت ، اشارت ، فال ‖ gute—
فال خیر .

(sép.) (20) a. (فعه متعه f ˘ ˘ ˘) **Vor-bedingen**
اولجه تعیین ایتمك ، شرط (اوله‌رق) قوشمق .

Vor-begriff (˘˘ f ا م) (38) وقوف ومعلومات اولیه ‖
سطحی معلومات .

(sép.) (20) p. (فعه متعه f ˘ ˘ ˘) **Vor-behalten**
الخ — feine Schürze (اوكلك وامثالنی اوكنده طوتمق ، طوتمق)
—Jemandem etwas برینك برشیئنی ، برحقنی محافظه وقایه
ایتمك ، طوقونمامق ، تجاوز ایتمامك ، كوزتمك ، رعایت ایتمك ؛
استثنا ایتمك ، احتیاط اوزره بولندیرمق .

Vor-bei (˘ f حا) یكچه‌رك ، كچركن ، یاننده ، اوكنده ‖
فعل ایله برلكده: etwas —gehen برشیئك یانندن كچمك ‖
(زمان حقنده) مرور ایتمش ، كچمش ، كذران ایتمش ، ماضی ‖
—ist— (ضرمثلا) ‖ es ist mit ihm— اونك ایشی بیتمش
كچمشه ماضی (یمشه قوزی) دیرلر ‖ (صورت مختصره ده)
مثلا انداخت اثناسنده : drei Schüsse— اوچ قورشون
بوش! (یعنی انداخت ایدیلان اوچ مرمینك دخی نشان تخته‌سنه
اورمدیغی) .

Vor-bei„... (... f) افعال ایله برلشدكده همان
داءما (sép.) ‖ (an etwas) —eilen (فعه لا—) —eilen
سرعتله برشیئك یانندن كچمك ، سرعتله اوكندن كچمك ‖
—fahren (فعلا—) آرابه ایله برشیئك ، برینك یانندن كچمك ‖
دیوارك an der Mauer —fließen (فعلا—) —fließen
دیبندن ، اوكنـدن آقمق ، كچمك ‖ —kommen (فعه لا—)
اوكندن ، یانندن كچمك ‖ —können (فعه لا+) اوكندن ،
یانندن كچه بیلمك ‖ —lassen (فعه متعه) كچمسنه ، مرورینه
مساعده ایتمك ، كچیرمك ، صالیویرمك ‖ —marsch (ا م)(ع)
اوكندن (خطوهٔ منتظمه ایله) كچمه (رسم كچید) ‖ —marschi(e)ren
(فعه لا—) یورویه‌رك اوكندن ، یانندن كچمك ، علی الخصوص
رسم (im Para'de- marsch) —marschi(e)ren (ع)
كچید یوریشیله كچمك ‖ —schießen (فعه لا—) یلدیرم كبی
یانندن ، اوكندن كچمك ، قیل قدر یقیندن كچمك ، اوق ، خشم
كبی یانندن كچمك ، اتكاری طوتوشمش كبی كچمك ‖ (فعه لا+)
—ziehen اوزرینه آتش ایتدیكی هدفی اورمامق ، بوشنه آتمق ‖
(فعلا—) برشیئك یانندن كچمك ، = (ع) —marschi(e)ren .

(sép.) (20) c. (فعه متعه f ˘˘˘) **Vor-bekommen**
اونك اوكنه بر اوكلك ویردی ، sie bekam eine Schürze vor
اوكا اوكنـه برفوطه طوتدیردی ‖ طیشاری ایلری آله بیلمك ،
چیقاره بیلمك ‖ اویونده: ich habe 10 (Points) von ihm—
او بكا اون آوانس ویردی .

Vor-bemeldet (˘˘˘ f ص) (21) = vor-benannt .

Vor-bemerkung (˘˘˘ f ا مؤ) (49) اخبار ، اولجه
خبر ویرمه ‖ (بركتاب وامثالنده) اخطار ، مقدمه .

Vor-an (˘ f فعه متعه) ایلروده ، باشـده ، دیكرلرینك
اوكنده ‖ —nur ! (آنجق) داءما ایلری ! ‖ —eilen, —laufen
ایكیسیده (فعلا—) ایلری قوشمق ، ایلری چاپالامق ‖ Jemandem
—gehen برندن ایلری كیتمك ‖ برینی یكچمك ، تفوق ایتمك ‖
‖ حسن مثال اولمق mit gutem Beispiele —gehen
—schicken (فعه متعه) ایلری كوندرمك ، اوك طرفه یوللامق .

Vor-anschlag (˘˘ f كذا ˘˘ f ا م) (31) اولجه
یاپیلان حساب ، اولجه ایدیلن تخمین ‖ انشا آتده : كشف اول .

Vor-anstalt (˘˘ f ا مؤ) (49) تدارك ، حاضرلق ‖
ابتدائی مكتب وامثالی .

Vor-arbeit (˘˘ f امؤ) (49) عملیات اولیـه ، اولجه
كوریلان ، احضار ایدیلان ایش ، یاپیلان شی .

(sép.) (21) b. (فعه لا+ f ˘ ˘ ˘) **Vor-arbeiten**
—Jemandem چالیشه‌رق برینك اوزرینه ، اوكنه یكچمك ، برینه
تقدم ایتمك ‖ (فعه متعه) —Jemandem etwas برینه برشیئی
حاضرلمق ، كوچ طرفلرینی چالیشـه‌رق یاپدقدن ، برطرف
ایتدكدنصكره قولایینی آخره براقمق ‖ برینه برشـیئی موده‌ل
اوله‌جق صورتده یاپمق ، چالشمق ، كوسترمك ، مشـق ایتمك ،
ویرمك ‖ —etwas اصل ایش ایچون تشبثات وعملیات ابتداءیه ده
بولنه‌رق حاضرلمق .

Vor-arm (˘ f ا م) (38) (تشر) بیلك ، (كذا
حیوانلرده بجاغك آشاغی قسمی ، بیلك) .

Vor-auf (˘ f حا) = vor-an .

Vor-aus (˘ f حا) (مكان حقنـده) اولجه ، مقصده
وارمزدن اول اولان ، ایلرو ، ایلروده ، اوكده ‖ تفوق: یكچمش ‖
(زمان حقنده) اولجه ، مقدمجه ، اوكجه اولان ‖ Vor-aus
(˘ f یاخود ˘ f ا لا) (inv.) (sans. pl.) وارثلردن
الك چوق میراث یـه‌جك اولانك آلدیغی میراث ، دیكرلرینـه
نسبتاً فضله آلدیغی شی .

Vor-aus„ ... (... f) —bedingen (فعه متعه)
اولجه شرط قوشمق ، وضع وتعیـین ایتمك ‖ —bezahlen
(فعه متعه) پاره‌سنی اولجه ویرمك ، تأدیه ایتمك ، پشین ویرمك ‖
—fahren (فعه متعه) آرابه وامثالیله اولجه یوللامق ، یوله
چیقارمق ، كوندرمك ‖ (فعلا—) آرابه وامثالیله اوكنه یكچمك ،
ایلرولمك ، اوكدن كیتمك ‖ —reiten (فعه لا—) باركیرله
دیكرینك اوكندن كیتمك ، قلاغوز كبی ایلرودن كیتمك ‖ —sagen
(فعه متعه) اولجه دیمك ، سویلمك ، كشف ایتمك ‖ —sehen
(فعه متعه) اولجه كشف ومشاهده ایتمك ، حس ایتمك ، بیلمك ‖
—sichtlich (ص) غالباً ، اغلب احتماله نظراً ، كوردیكنه كوره .

(sép.) (21) a. (فعه متعه f ˘˘) **Vor-bauen** اوكنـه
بنا ایتمك ‖ برقسمی ایلرویه چیقه‌جق وجهله ، چیقینتیلی اولمق
اوزره انشا ایتمك ‖ (مجا) —(مفعول الیه) einer Sache
اتخاذ ایدیلان تدابیر ایله اوكنی آلمق ، میدان ویرمامك ، مندفع
قیلمق .

Vor-bedacht (˘ ˘ f ا م) (38) (sans pl.) تفكر ،
ملاحظه ، مطالعه ، اولچوب بیچمه ، —mit (gutem) ایوجه
ملاحظه دنصكره ، دوشوندكدنصكره .

(sép.) (22) a. (فعه متعه f ˘ ˘ ˘) **Vor-bedenken**
—etwas برشی حقنده تفكرده بولنمق ، مطالعه ایتمك ، اولچوب
بیچمك .

= (*sép.*) ㉒ a. (فعـ متعـ f =⏑⏑) **Vor-bringen**
بر شيئى لازمكلان برمحلده سويلمك ، ‖ her-vor=bringen
لازمكلان برمحله اخبار ايتمك ، ذكر ايتمك ، اورته يه ، ميـدانه
قويمق،مباحثه يه، مذاكره يه وضع ايتمك، تكليف ودرميان ايتمك‖
er konnte kein Wort— برچفت لقردی بيله سويليه مدی ،
برسوزسويلكه بيله اقتداری يوقدی .

(*sép.*)㉑a.(فعـ متعـ f =-–⏑) **Vor-buchstabi(e)ren**
Jemandem etwas— برينك اوكنده برشيئى هجالملك، برشيئى
برينه هجاليه رك اوقومق .

Vor-burg (⏑– f ا مؤ) ㊾ برج، حصار، قلعه ديوارى
خارجنده بولنان ابنيه، قلعه طيشى ، واروش ‖ برديكرينك
اوكنده بولنمق وآنى محافظه ايتمك اوزره بولنان محل ويا برج.

Vor-christlich (⏑– k = f صـ) ㉔ قبل الميلاد .

Vor-dach (⏑– f ا لا) ㉕ صچاق؛ طامك ايلروچيقمش
اوك قسمى .

Vor-dem (–⏑ f حا) = ehe-dem .

Border (⏑⏑ f صـ) ㉔ [قديم آلمانجه fordaro ؛
fort كلمه سنه منسوب] صورت مبالغه سى ‑st— (hinter كلمه سنك
مقابلى) ايلرودن ، ايلروده اولان ، اوكده بولنان ‖ مقدم .

Vorder„ ... (f ⏑⏑– ...) —front (ا مؤ) اوك طرفده كى
يوز ‖ arm— (ا م) صيغير، قويونك ‖ bug— (ا م) بيلك
اوموزطرقى، (باركيرده) اوموزكوركى ‖ eck— (ا لا) (كه غل
اويونده) اك اوكده بولنان كه غل ‖ glied— (ا لا) (تاطبيه)
قسم مقدم ‖ (ريا) glied eines Verhältnisses— برتناسبك
قسم مقدمى ‖ (منطقده) glied (eines Schlusses)— بر
قياسك برنجى قضيه سى ، كبرى ‖ grund— (ا م) اوك طرف
اوك قسم، برشيئك ايلروسى ‖ (مجا) in den —grund stellen
ميدانه چيقارمق،اورته يه قويمق،آشكاره چيقارمق، ايضاح ايتمك ‖
hand— (ا مؤ) (تشر) اوك آياق، حيوانلرك اوك قسمى،
باركيرك اوك آياق واوك قسمى ‖ Indien— (اخالا) (جغر)
هند انكليزى ‖ kopf— (ا م) = haupt— (ا لا) (تشر)
باشك اوك، آلين قسمى ‖ lader— (ا م) (ع) (Hinter-lader
كلمه سنك مقابلى) اوكدن، آغزدن طولمه (تفنك ، طوپ) ‖
lauf— (ا م) (اوجيلق) läufe— (جمع) آو حيواناتنك
اوك باجاقلرى ‖ (صنعـ) ناملونك اوك قسمى ‖ leute— (جمع م)
(مرا . كذلك : mann—) (ع) برنجى صره نفراتى ، ديزى
باشى ‖ ich habe noch zehn— leute دها بنم اون(كشى)
قدملم وار ‖ mauer— (ا مؤ) (معما) بر بنا وامثالنك اوك
طرف ، يوز ديوارى ‖ mann— (ام) (ع) برديزينك برنجى
صره نفرى، ديزى باشى ‖ قدملى ‖ (تجا) جراتنه، حواله صاحبى ‖
satz— (ا م) (غرا) برجمله نك قسم مقدمى ؛ (منطق) =
glied— ‖ seite— (ا مؤ) اوك طرف ، يوز ، جبهه ، ايلرى
طرف ‖ sitz— (ا م) آرابه ده: اوك طرف، آرابه جينك آرقه سنه
تصادف ايدن اوطوراق ‖ steven— (ا م) (بحر) كمينك
باش بودوسلامسى ‖ theil— (ا م ا لا) قسم مقدم ، اوك
طرف، اوك قسم ‖ treffen— (ا لا) (ع) برنظام حربى تشكيل
ايدن قدمه لرك اوك خطده بولنان قطعاتى ، برنجى خـط ‖
(طوپجيلقده) آرابه نك اوك تكرلك ايله اوقدن متشكل اولان اوك
قسمى ‖ برنجى قدمه .

Vor-benannt (⏑⏑– f صـ) ㉑ بروجه بالا، بالاده ذكر
وتعداد اولنديغى كبى، يوقاروده ذكر اولنان، مذكور، مسرود .

Vor-bereiten (⏑–⏑– f فعـ متعـ) و —sich (فعـ معطا)
b. ㉑ (*sép.*) sich—(auf etwas) (برشيئه حاضرلنمق) ،
حاضر ايتمك ، تداركلى طورانمق ‖ d— حاضرلايجى، ابتدائى ،
اوليـه ، استعدادلى قيليجى ، مستعد قيـلان ‖ auf etwas
Vorbeeiten ‖ برشيئه حاضرلنمش اولمق vorbereitet sein
㊾ (ا مؤ) Vor-bereitung؛(*sans pl.*) ㊵ b. (ا لا)
حاضرلق،حاضرلنمه، تدارك ، حاضر ايتمه، تهيه، احضار ‖ en—
zu einer Reise treffen (جمع) بريولجيلغه ، سياحته
حاضرلنمق، يولجيلق، سياحت ايچون حاضرلق، تداركاتده بولنمق.

Vor-bereitungs„ ... (f –⏑–⏑ ...) —klasse (ا مؤ)
مخرج ، اعدادى صنف ‖ schule— (ا مؤ) مخرج ، اعدادى
مكتبى ‖ zimmer — (ا لا) شامبرنووار .

Vor-bestraft (⏑– f =⏑– صـ) ㉑ اولجـه محكوم اولان
ومجازات كورمش بولنان .

(*sép.*) ㉑ b. (وفعـ متعـ + فعلا f =–⏑) **Vor-beten**
Jemandem ein Gebet— ازبردن برينـك اوكنـده بردعا
اوقومق .

ايلرويه (*sép.*) ㉑ a. (فعـ متعـ f =–⏑) **Vor-beugen**
اكمك ، بوكمك ‖ (فعـ لا +) — الخ einem Übel =
برفنالق وتهلكه نك اوكنى آلمغه مخصوص، d— ‖ vor-bauen
(*sans pl.*) ، ㊵ b. (ا لا) Vorbeugen ‖ اوكنى آليجى
(ا مؤ) ㊾ وجودك اوكه اكلسى ، ميلى ، Vorbeugung
بوكولمسى، ايلرويه اولان ميـل ‖ (طب) خسته لقلاردن تحافظ
ووقايه ايتمك ، اسبابندن بحث ايدن قسم ، وقايه .

Vor-bild (⏑– f ا لا) ㉗ موده ل، اساسى شكل ونسخه،
نسخهٔ اصليه ، اصل نمونه ، اورنك ‖ نشانه ، مثال مجسم .

Vor-bildungs„ ... (f ⏑⏑– ...) —anstalt (ا مؤ)
و schule— (ا مؤ) مكتب اعدادى .

اوكنه (*sép.*) ⑳ a. (فعـ متعـ f ⏑⏑–) **Vor-binden** ،
اوكندن برشى باغلامق، طوتونمق —(eine Schürze) برفوطه ،
اوكالك طوتونمق ، اوكـنه بر اوكالك باغلامق ‖ (كتابجيلق)
dem Buche das Inhalts-Verzeichniß— فهرست جدولنى
كتابك اوك طرفنه ربط ايتمك، جلدلمك ‖ ابتدا جلدلمك، باغلامق،
اوكرتمك ايچون برينك اوكنـده جلدلمك ، جلدلمك ، باغلامقده
ديكرينه تقدم وتفوق ايتمك ‖ ايالت لسانى اوله رق : (عمو)
sich etwas ‖ برينى تكدير وتوبيخ ايتمك ‖ sich Einen—
(eine Arbeit)— بر ايشه جدى اوله رق، كمال شـدت وآرزو
ايله بدأ ومباشرت ايتمك .

Vor-bitte (⏑⏑– f ا مؤ) ㊾ برشيئه موفق اولمق اوزره
اولجه ايديلان رجا ‖ Für-bitte = (مرا . Für) .

Vor-bote (⏑–⏑ f ا م) ㊷ [قديم آلمانجه foraboto ؛
انكليزجه vorbedeuten bode] مژده جى ، مبشر (برينك
برشيئك وصولنى ، وقوعنى بيلديرن) ‖ (برشـيئك وقوعنى ،
ظهورينى اولجه استخراجه واسطه اوله بيلان) اشارت، نشانه،
علامت ، فال ‖ (علم امراض) برخسته لغك علامات وثنايعندن
اوله رق ظهور ايدن حال ويا مرض، عرض، علامت مرض .

Vor-bram„ ... (f –– ...) —brasse (بحر) اوك
دركك اوزونده كى ديركك قولى .

Vor-fallen (◡◡́ f فعلا—) p. ⑳ (*sép.*) وقوعبولمق، صادر اولمق ، حدوث وظهور ایتمك ، کچمك ، آنسزین ظهوره کلك ‖ thun Sie, als wenn (gar) Nichts vorgefallen wäre هیچ برشی اولمامش، وقوعه کلمامش کبی طاورانیکز، برشی حس ایتدیرمیکز ، برشی اولمامش کبی کوستریکز ، بللی ایتمه .

Vor-fechten (◡◡́ f فع لا) p. ⑳ (مرا . fechten) (*sép.*) Jemandem برینه درس ویرمك اوزره اسلحه استعمالی یاپمق ‖ برینی مدافعه ایتمك اوزره آنك اوکنده ، ایلروسنده حرب ایتمك ، اوروشمق .

Vor-finden (◡◡́ f فع متع) و —sich (فع مطا) a. ⑳ (*sép.*) (کندی ورودنده) بولمق ، اویله بویله ، شو ویا بوحالده بولمق، هرقنغی برحال اوزره بولمق، کورمك .

Vor-frage (◡́— f امؤ) ㊸ استجوابات اولیه، ابتدائیه‖ (پارلمنتولرده) die —stellen (رئیس طرفندن) موقع بحثه، مذاکره‌یه قویمق، (مبعوثان طرفندن) مسائل اولیه حقنده استیضاحاتده بولنمق .

Vor-freude (◡́— f ا مؤ) ㊸ برشیدن اول حس اولنان سونج .

Vor-führen (◡́— f فع متع) a. ㉑ (*sép.*) ایلری سورمك ، چیقارمق ، سوق ایتمك ، ایلرولتمك ‖ برای تفتیش ومعاینه اوکه سورمك ، میدانه چیقارمق ‖ هرکسه کوسترمك، تقدیم ایتمك ‖ dem Richter (einen Verbrecher)— برجانیی، اصحاب قباحتدن برینی حضور حاکمه چیقارمق .

Vor-gang (◡́ f ا م) ㉛ سائرلرینه نظراً ایلروده بولنمه، ایلروچیقمه، تقدم Jemandem den —lassen برینی ایلروکچیرمك، تقدیم، ترجیح ایتمه ‖ اولجه‌وقوعبولوب حال‌حاضر ایچون نمونه ، اصول اتخاذ اولنه‌بیلورحال، موده‌ل، مثال‖وقعه، حادثه ‖ صورت جریان .

Vor-gänger (◡́ f ا م) a. ㊵ و —in (ا مؤ) ㊿ سلف ، متقدم .

Vor-garten (◡́ f ا م) b. ㊳ اوی‌سوقاقدن آییران، اوك اوکنده اولان بغچه .

Vor-gaukeln (◡́— f فع متع) a. ㉑ (*sép.*) Jemandem etwas— برینی برطاقم مواعید کاذبه ایله آلداتمق ، برینه برطاقم قورد ماصاللری، مارتاوال اوقومق، برطاقم امیدلره دوشورمك .

Vor-geben (◡́— f فع متع) l. ⑳ (*sép.*) Jemandem etwas— برینه بر اویون وامثالنده آکا فائده‌سی اوله‌جق صورتده‌فضله برنومرو، صابی ویرمك‖ برینه اوکنده طوره‌جق، بولنه‌جق وجهله برشی ویرمك— (dem Kinde) eine Schürze چوجغك اوکنه اونلك ، کوکسلك ویرمك ، طاقمق ‖ آخرك شبهه‌لنمسنه‌سبب اولان برشیئك ایناندیرلمسی‌ایچون الفاظ مقنعه ایراد ایتمك ، مقام‌اعتذارده‌صرف ایتمك ‖ etwas Erdichtetes, Unwahres— دوزمه برشی اویدیرمق، سویلك .

Vor-gebirge (◡́ f ا لا) a. ㊵ = Kap ‖ = Vor-berge .

Vor-geb-lich (◡́— f صـ و حا) ㉔ سویلدیکی ، ادعا اولندیغی، ظن اولندیغی اوزره .

Vor-drängen (◡́ f فع متع) و —sich (فع مطا) a. ㉑ (*sép.*) ایلرو باصمق وسورمك ‖ —sich ، (عمو) vordrängeln (◡́ f) ازدحامی یارمق ، یاروب کچمك ، (مجا) اوك آیاق اولمق، اوکه دوشمك ، اوکه کچمك .

Vor-dringen (◡́ f فع لا—) a. ⑳ (*sép.*) زورله ایلرولمك ، ایلروکچمك ، (ع) ایلرودن یرقزانمق، ضبط ایتمك .

Vor-druck (◡́ f ا م) ㊳ (صنع) شرابك برنجی صیقلیشندنصکره حاصل اولان شیرا (Nach-lauf کلمه‌سنك مقابلی) (مطبعه‌جیلقده) برنجی باصقی .

Vor-drücken (◡́ f فع متع) a. ㉑ (*sép.*) صیقه‌رق ایلروسورمك، ایلرولتمك .

Vor-eilen (◡́— f فع لا—) a. ㉑ (*sép.*) سرعتله ایلرو قوشمق ، ایلرولمك ، ایلرویه عجله ایتمك ‖ اوکه کچمك ، ایلرویه، اوکه قوشمق‖ —Jemandem برینی‌کیروده براقه‌جق وجهله ایلرویه عجله ایتمك ، برینی کچمك ، کیروده براقمق .

Vor-eilig (◡́— f صـ) ㉔ پك سریع ، پك چابوق ، وقتندن اول، زماننددن ، موسمندن اول ، بلا تفکر ‖ (حا) کال تهالکله .

Vor-empfinden (◡◡◡́ f فع لا +) a. ⑳ (*sép.*) اولجه حس ایتمك ، قلبنه طوغمق .

Vor-enthalten (◡◡◡́ f فع متع) p. ⑳ (*sép.*) (*insép.*) بعضاً Jemandem etwas— بلا سبب وحق برینی برشیدن ، برحقدن منع ایتمك .

Vor-erinnerung (◡◡◡◡́ f ا مؤ) ㊾ اولجه ، وقتیله ایدیلان، ویریلان خبر ، اخطار .

Vor-ernte (◡́ f ا مؤ) ㊾ برنجی محصول .

Vor-erst (—́ f حا) اولجه ، مقدما ، هرشیدن اول ، شمدیلك .

Vor-erwähnt (◡́— f صـ) ㉔ بالاده مذکور، مسرود، علی‌الخصوص سالف الذکر .

Vor-erzählen (◡́◡ f فع متع) a. ㉑ (*sép.*) Jemandem etwas— برینه برشیئی حکایه ایتمك ، آکلاتمق .

Vor-fahr (—́ f ا م) ㉛ اکثریا جمع اولرق قوللانیلور: mein— (اجدادمدن بری) ‖ die—en (جمع) = Vor-eltern اجداد .

Vor-fahren (◡́— f فع لا—) r. ⑳ (*sép.*) bei Jemandem— (برینی زیارت ایچون) آرابه‌یی برینك اوینك اوکنده طوردیرمق ، آرابه‌یی برینك اوی اوکنه سوق ایتمك ، چویرمك ، برینك اوی اوکنه چکمك ؛ اوکندن کچمك ‖ den Wagen — lassen آرابه‌یی اوك، قپونك اوکنه چکدیرمك ، یناشدیرمق‖ — Jemandem آرابه ایله برینی قارشولمق، برینه قارشو، (ایلرو) کیتمك ، برای استقبال آرابه ایله قارشوکیتمك‖ (چالیشمق) der Wagen fuhr uns vor آرابه بولمزی کچدی ، اوکمزه چیقدی ، اوکمزدن کچدی .

Vor-fall (◡́ f ا م) ㉛ ظهور ، حدوث ، تصادف ، حادثه ، وقعه ، ظهورات‖ seltsamer— غریب وقعه ، تحف شی، حال‖ un-angenehmer— قضا ، ناخوش آجیقلی برحال، وقعهٔ مؤلمه ، حال اسف اشتمال‖ (علم امراض) برعضوك حال طبیعیسندن ووضعیت اصلیه‌سندن انحراف ایدیشی، چیقیشی ، صارقمسی .

—(eines Hauses) (معما) (53) (ـــ f ا مؤ) **Vor-halle**
براوك آوليسى، طاشلق، اوك اوكنده بولنان چاتى ،على الخصوص
جامع وكليسا كبى مبانينك اوكنده بولنان ميدان .
اوكه (*sép.*) (20) p. (ـــ f فع متع) **Vor-halten**
طوتمق، ايلروقويمق‖ Jemandem etwas— (برينك اوكنه
برشى قويمق، طوتمق) تقديم ايتمك ‖ ستم وسرزنشده بولنمق ‖
(فعلا+) =gegen-halten قارشوقويمق، طيانمق‖سورمك،
دوام ايتمك .
(كاغد) و (تشر تاطبيه) (35) (ـــ f ا مؤ) **Vor-hand**
wer hat di:— ? ‖ Vorder-hand = (اويونى ، فروسيت)
ال كيمده ، كيم باشليه‌جق ، اويناية‌جق ؟
‖موجود ، حاضر اولان (21) (ـــ f ص) **Vor-handen**
es ist Nichts mehr davon—‖ موجوداولمق، بولنمق‖ —sein
آرتق اوندن اثر قالمدى .
(تياترولرده) ‖ پرده، حجاب (31) (ـــ f ا م) **Vor-hang**
تياترو پرده‌سى .
= (ا لا) —blatt (f ـــ ...) **Vor-hänge**„ ...
آصمه كليد . (ا لا) —schloß ‖ Vor-lege-blatt
(hangen . مرا) (20) s. (فعلا— f ـــ) **Vor-hangen**
(*sép.*) اوك طرفده، اوكده آصيلى اولمق؛ چيقينتى تشكيل ايده‌جك
صورتده ايلروچيقمش اوكده آصلمق، صاللانمق .
ايلرويه، (*sép.*) (21) a. (فع متع f ـــ) **Vor-hängen**
اوكه آصمق .
آلين، Vorder-haupt (25) (ا لا f ـــ) **Vor-haupt**
اوك قفا .
Vor-hemd(e) (40) b. ، (ا لا f ـــ) **Vor-hemdchen**
(ـــ f ا لا) a. (42) اركك كوكسلك ويقالغى .
(-- f و -- f حا) اوڭجه ، اولا ، مقدمجه، **Vor-her**
مقدما ‖ —am Abend اقشاميسى ‖ = vor-aus .
(ـــ f ا م) (38) صوك بهار ابتداسى ، **Vor-herbst**
باشلانغجى‖ وقتدن اول اولان، كلان صوك بهار .
(ـــ f ص) (24) اوكيجه‌كى، اولكى، ابتداكى، **Vor-herig**
مقدمكى، ايلك دفعه‌كى ، برنجى.
(*sép.*) (21) a., c. (فع لا+ f ـــ) **Vor-herrschen**
ديكرينه، سائرينه نسبتاً دها زياده حكم سورمك ، نافذ اولمق،
تقدم ، تفوق ايتمك ، اهميت واعتبارلى اولمق، كچمك .
(ـــ f بعضاً ـــ f حا) براز اول، هنوزشمدى، **Vor-hin**
دەينجك .
.vor-geschichtlich= (24) (ص f ـــ) **Vor-historisch**
(ـــ f و ـــ f ا م) (31) بر ابنيه‌نك طيش **Vor-hof**
حوليسى، خصوصيله معابدك اوكنده بولنان ميدان ‖ (تشر)
(des Herzens)— يوركك طرفينده بولنان قولاقلرندن اوكده‌كى
(Vor-kammer=)‖(des Ohres)—دهليز(قولاقده) .
(ـــ f ا مؤ) (53) اعراف ؛ قاتوليكلرجه **Vor-hölle**
هنوز واقتيز ايدلدن وفات ايدن چوجقلر ارواحنك مقرى ،
برزخ .
man (*sép.*) (21) a. (فع متع f ـــ) **Vor-hören**
اونك (مؤنث) سسى hört (ihre Stimme) unter allen vor
هپسندن قوتلى ، يوكسك چيقيور ، اوته‌كيلرك آره‌سنده اونك

. Vor-erwähnt= (24) (ص f ـــ) **Vor-gedacht**
(ـــ f ا لا) (38) حس مقدم ، برشيئك **Vor-gefühl**
وقوع وحدوثندن اول حس اولنمسى ، طويلمسى ، قلبه طوغمسى .
(die (*sép.*) (20) s. (فع لا— f ـــ) **Vor-gehen**
ساعت ايلرى كيديور، كيدر‖ ايلرى يورومك، Uhr) geht vor
ايلريلك ، (ع) —auf den Feind دشمن اوزرينه يورومك ،
ايلرولمك‖ —mit etwas برشيئله اوغراشمق، حركت ومعامله
ايتمك ‖ ديكرندن اول وارمق، كچمك‖ —Jemandem برينه
رهبر ، دليل، مرشد ، موده‌ل ، نمونه اولمق ‖ وقوعبولمق ،
ظهور يافته اولمق .
(ماكنه‌ده) موصل، (40) a. (ا لا f ـــ) **Vor-gelege**
آره پارچه‌سى، ناقل‖ ايالت لساننده=Feu(e)rungs-anlage.
(ـــ f ا لا) (25) مابين اوطه‌سى، آنتيشامبر . **Vor-gemach**
اصل Vor-essen = (38) (ا لا f ـــ) **Vor-gericht**
يمكدن ، باش يمكدن اول ويريلان ، يننيلان شى .
(ـــ f ا مؤ) (53) تاريخى مضبوط **Vor-geschichte**
اولميان زمانلر، قبل التاريخ ازمنه واعصار ‖ هرقنغى برزمان ،
برعصرى تقدم ايدن زمان .
مصدرينك vor-schieben) (f ـــ) **Vor-geschoben**
اسم مفعولى) .
(فعلنك اسم مفعولى). vor-sehen (f ـــ) **Vor-gesehen**
Unter-gebener) (24) (ا م f ـــ) **Vor-gesetzte(r)**
كلمه‌سنك مقابلى) مافوق ، باش ، رئيس.
(ـــ f حا) دون دكل اولكيسى كون ، **Vor-gestern**
اولكى كون .
(ـــ f ص) (24) اولكى كونكى ، دوندن **Vor-gestrig**
اول اولان .
اسم مصدرينك vor-thun) (f ـــ) **Vor-gethan**
مفعولى) . (ضرمثلا مقامنده مرا . nach-bedenken) .
(greifen . مرا) (20) n. (فعلا+ f ـــ) **Vor-greifen**
(*sép.*) ‖ (زمان حقنده) —mit etwas اوڭجه طاورانمق ‖
einer Frage— ‖ برندن اول طاورانمق Jemandem—
برسؤاله اوڭجه آكلايه‌رق جواب ويرمك ، حكم ويرمك ،
برمسئله‌نك قبل التحقيق فصل وحسمنه مباشرت ايتمك ‖ برينك
حقوقنه ، دائرهٔ صلاحيتنه تجاوز ايتمك ، ايشنه قاريشمق ‖
(موقعاً) برموقعه، برمحله طوغرى ايلرولمك ، اوزامق، يايلمق،
mit dem rechten Fuße— ‖ دال وقول بوداق صاليويرمك
صاغ آياغنى ايلرو اوزاتمق، آتمق .
etwas—(*sép.*) (19) b. (فع متع f ـــ) **Vor-haben**
etwas—, ‖ برشيئى اوكنده بولنديرمق ، اوكنده برشى اولمق
Jemand— برشيئله ، بريله اشتغال ايتمك ، برشيئله ، بريله
ich habe ihn schon vor gehabt ‖ اوغراشمق ‖ بن اونى
استجواب ايتدم ، بن اونى (چوقدن) استنطاق ايتدم ‖ بن
اوكا درسنى ويردم ‖ تصور ايتمك ، فكرنده بولنمق ، تصارلمق،
قورمق ‖ —Böses نيتى، فكرى فنا اولمق، فنا شيلر ياپمغى
تصور ايتمك ‖ ich habe es gut mit Ihnen vor بن سزك
ايولككزى ارزوايديورم ، استيورم .

معلومات (فع لا +) سىدها چوق ايشيديلور، دها قوتلى|| معلومات
آلمق (اوزره واروب باقمق، كورمك، آكلامق، ديكلمك) .

Vor-hut (⏑ ‒ f ا مؤ) (49) (زرا) برنجى، ايلك
اوتلاقيه حق، ايلك دفعه اوتلاتمق صلاحيتى|| (ع) پيشدار .

Vorig (⏑ ‒ f صـ) (24) اولكى، مقدمكى، اولجه‌كى، ايلك،
ايلك دفعه‌كى، برنجى .

Vor-jagen (⏑ ‒ ‒ f فع متع) a. (21) (*sép.*) ايلرى
سورمك، قوغمق || (فع لا —) ايلرى سورمك، قوشمق ||
Jemandem— سرعتله برينك اوكنه كچمك، اوكنده قوشمق ||
قوشه‌رق ايلرولمك، كچمك .

Vor-jährig (⏑ ‒ ‒ f صـ) (24) سنهٔ سابقه‌دن، كچن سنه‌نك،
بلديركى .

Vor-kammer (⏑ ‒ ‒ f ا مؤ) (53) برمحله كيرلزدن، كيرلزدن
اول اولان آره‌لق، اوك قسم اوطه، توقف صالونى، مابين ||
(تشر) —n des Herzens يوركك اذيناتى (صاغ وصولنده‌كى
بهر قولاغى) .

Vor-kauen (⏑ ‒ ‒ f فع متع) a. (21) (*sép.*)
etwas— (einem Kinde الخ) برچوجق الخ‌يه برشى چكنه‌مك،
چكنم يابمق|| (مجا) man muß ihm Alles— بوكاده آرتق
هرشيئى اوكرتملى، كوسترملى، سويلملى، بونك ده هرشيئى آغزينه
صوقملى .

Vor-kaufen (⏑ ‒ ‒ f فع متع) a. (21) (*sép.*) (مرا .
kaufen) (تجا) مالى چارشو پياسه‌سى زمانندن اول آلوب طوپلامق
وصكره‌ده صاتمق، مقصد احتكارله اشيايى اولجه طوپليوب بعده
بهالى صاته‌رق استفاده ايتمك .

Vor-kehr (⏑ ‒ f ا مؤ) (49) (*sans pl.*) = Vor-kehrung
مثلا: —treffen حاضرلق كورمك، تداركاتده بولنمق، ترتيبات
لازمه‌يى اتخاذ ايتمك .

Vor-kehren (⏑ ‒ ‒ f فع متع) a. (21) (*sép.*) =
her-aus-kehren طيش طرفه، طيشارى‌يه چويرمك|| كله‌جك،
اوله‌جق برشى ايچون تداركاتده، حاضرلقده بولنمق|| —das Nöthige
لازم اولانى حاضرلمق، ترتيبات لازمه‌ده بولنمق .

Vor-kehrung (⏑ ‒ ‒ f ا مؤ) (49) ترتيبات، اسباب،
وسائط || —en treffen = das Nöthige vor-kehren .

Vor-kenntniß (⏑ ‒ ‒ f ا مؤ) (34) معلومات اوليه،
معلومات ابتدائيه .

Vor-klingen (⏑ ‒ ‒ f فع لا +) a. (20) (*sép.*) اولجه
اوتمك، ابتدا طنين انداز اولمق || قولاغه چالنمق، قولاغنك
اوكنده، دينده اوتمك، چالنمق|| سسى زياده چيقمق وديكرلرندن
زياده ايشيدلمك .

Vor-kommen (⏑ ‒ ‒ f فع لا —) c. (20) (مرا .
kommen) (*sép.*) = her-vor-kommen || bei
Jemandem— تصل اولسه بريننك اوينك اوكندن كچمك،
يولى اورادن اولديغى ايچون اوكندن كچمك || بريننك يانته،
حضورينه چيقه بيلمك || (اشيا حقنده) وقوعبولمق، وقوعه
كلمك، اولمق || حقنده مذاكره ايتمك، موقع بحث ومذاكره‌يه
قويمق|| ظن اولنمق، بكزمك، كوروتمك || ich weiß nicht
wie Sie mir (heute)— بيلمم سز بوكون بكا كوزيمه تصل

كورينيورسكز، بوكون بن سزى برخوش، تحف كوريورم،
بولييورم|| (مرا . spanisch) || Jemandem— بريسى
كچمك، برندن اول كلك، يابمق|| (نباتات، فدان وامثالى حقنده)
طبيعى اوله‌رق يتيشمك، بولنمق، چيقمق .

Vor-kommniß (⏑ ‒ ‒ f ا مؤ) (33) = Vor-fall .

Vor-kost (⏑ ‒ f ا مؤ) (49) (*sans pl.*) سفره‌ده اتدن
صكره ويمشدن اول قونيلان يمك .

Vor-kratze (⏑ ‒ ‒ f ا مؤ) (53) (صنع) يوك، پاغى
وامثالى قبا طراقدن كچيرمك .

Vor-lade-Gewehr (‒ ⏑ ‒ ‒ f ا لا) (38) آغزدن طولمه
تفنك = Vor-lader .

Vor-laden (⏑ ‒ ‒ f فع متع) r. (20) (مرا . laden)
(*sép.*) اوكنه طولديرمق، يوكلتمك، بينديرمك (عد) —gerichtlich
حضور محكمه‌يه دعوت ايتمك، جلب ايتمك .

Vor-lader (⏑ ‒ ‒ f ا م) a. (40) محكمه‌ده بريني حضور
محكمه‌يه دعوت، جلب ايدن || —gewehr (ا لا) =
Vor-lader .

Vor-ladung (⏑ ‒ ‒ f ا مؤ) (49) (عد) محكمه‌يه دعوت،
جلب || (ع ، بحر) طوپك مرميسى اوزرينه قونيلان طيقاج .

Vor-ladungs... (⏑ ‒ ‒ ... f) —schreiben (ا لا)
جلبنامه .

Vor-lage (⏑ ‒ ‒ f ا مؤ) (53) اوزاتمق اوزره برشيئه
اكلنان، علاوه ايديلان پارچه || بيوك قوچى وامثالنك
يوارلانمسى منع ايچون اوكنه قونيلان توقيف پارچه‌سى، طوقاز ||
موقع بحث ومذاكره‌يه قونيلان شى|| —(Schreibe-, Zeichen-)
Vor-lege-blatt = (كيميا) = Rezipi-e'nt .

Vor-land (⏑ ‒ f ا لا) (25) ياخود (24) ارضك، طوپراغك،
قره‌نك ايلرو چيقينتيلى اولان يرى، اوك طرف اراضيسى|| بند،
سدلرك اوكنده بولنان آراضى|| (قديمده) die österreichischen
—e آوستريانك شمديكى بادن بيوك دوقه‌لغنده اولان آراضيسى .

Vor-längst (⏑ ‒ f حا) چوقدن .

Vor-laß (⏑ ‒ f ا م) (33) ايلرى‌يه، اوكه براقمه،
صاليويرمه|| (صنع) تقطير ايتمه وصوغوتمه = Vor-lauf .

Vor-lassen (⏑ ‒ ‒ f فع متع) p. (20) (مرا . lassen)
(*sép.*) كيروده بولنان برشيئى اوك طرفه آلمق، اوكه كتيرمك،
ايلرولتمك || بريننك اوكنه چيقارمق، حضورينه كتيرمك ||
Jemand— بريني حضورينه چيقارمق، قبول ايتمك .

Vor-lauf (⏑ ‒ ا م) (31) قوشيده، ياريشده ايلريده
بولنمه || اثناى تقطيرده الك اول چيقان مايع، ايلك آغز ||
قبارمه‌دن فوچيدن چيقاريلان شراب، اككشى شيره .

Vor-läufer (⏑ ‒ ‒ f ا م)، a. (40) —in (ا مؤ)
(50) = Vor-bote ساعى، قاصد|| واردايجى || (علم امراض)
برخسته‌لغك ظهورندن اول كوريلان علائم، رصيس .

Vor-läufig (⏑ ‒ ‒ f صـ) (21) الك اول، ابتداى امرده،
اول باول اولان، شمديلك، موقت || الك اول، ابتداى امرده،
موقة" || شو آرالق .

Vor-laut (‒ ‒ f صـ) (24) كنديني پك چابوق ايشيتديرر||
سرصاقلاماز، آغزنده باقله ايصلاتماز، كندى كفايتنه، كندى
كنديسنه كوه‌نير، بورنى قاف طاغنده اولان، پك متعظم، كيسه‌يى
بكنمز، سوزكش، كسديرمه، ترس جواب ويرن .

Vor-mittag (ـــ f ا م و ـ ـ f ا م) (38) صباح ، اوكله‌دن اول وقت (صباحدن اوكله‌یه دكین اولان وقتك كافه‌سی).

Vor-mund (ـ f ا م) (25) ونادراً (38) یاخود (31) ، **Vor-münderin** (ـــ f ا مؤ) (50) [قدیم آلمانجه foramundo Schutz معناسنه اولان munt دن ؛ der zum Schutze Vor-gesetzte] وصی ، وصیه ، ولی ، ولیه .

Vor-mundschaft (ـــ f ا مؤ) (49) (عد) وصیلق ، وصایت ‖ unter—stehen وصی ، ولی اداره سنده بولنمق ، وصی یه ولی یه مربوط اولمق .

Vor-müssen (ـــ f فع لا+) (مرا . müssen) (sép.) ایلرولكه مجبور اولمق ، ایلرولمك ، ایلرویه كیتمك ، چیقمق مجبوریتنده بولنمق .

Vorn (f ـ) ، كذلك —e ، ونادراً —en ایكیسیده (f ـ) (حا) (hinten كلمه‌سنك مقابلی) اوك ، ایلرو ، پیش ، ایلرو طوغری ‖ heraus— اوك طرفده ، (جاده‌یه ، سوقاغه) ایلرویه ناظر اقامت ایتمك ، اوطورمق ‖ حرف جره تابع اولیه‌رق : im Buche— كتابك باشنده‖ an sitzen— اوكده ، تا ایلروده ، باش‌سدرده اوطورمق ، تایوقاریده اوطورمق‖ von —anfangen‖ Von— اوكدن ، جبهه‌دن ؛ باشدن ، یكیدن‖ یكیدن ، باشــدن باشلامق‖ von— herein اول امرده ، اك اوكجه ؛ باشدن ، تا بدایتدن .

Vor-nahme (ـــ f ا مؤ) (53) [vor-nehmen] تشبث ، عزم ، تصدی ، نیت .

Vor-name (ـــ f ا م) (52) ، n— (ا م) b. (40) عائله اسمنك غیری اولان اسم ذاتی (كوبك آدی ومخلصك غیری اسم) چاغیرمه اسمی ، وافتیز اسمی .

Vor-nehm (ــ f ص) (24) [اورته آلمانجه vornaeme aus-gezeichnet „ nehmen " دن ‖ مرا . genehm] باشدن باش ، اك اعلا ، برنجی (= vor-züglich) (بیوك ، كبار صنفه عائد اولان) (اشخاص حقنده) كبار ، اصیل ، كشیزاده ‖ die —en Leute كبارلر ، كبار عالمی كذلك : die —e Welt كبار عالمی (اك كبار ، زنكین اولنلر) ‖ Vornehmen —thun كبارلق ، بیوكلك صاتمق ، طوری طاقنمق (اشیا حقنده) مقبول ، كبار ، معتبر ، نادر .

Vor-nehmen (ـــ f فع متع) b. (20) (sép.) اوكنه آلمق‖ eine (Schürze)— اوكنه اوكلك طاقمق ‖ Jemand, etwas— بریله ، برشیله اوغراشمق ، اشتغال ایتمك ‖ Ver- Änderungen— تبدیلات وتغییراتده بولنمق ، دكشدیرمك ‖ (عمو) Jemand— برینی یقالمق ، یووه‌سنی ، تانه‌سنی یاپمق ، كوسترمك ‖ یاپیله‌جق برشیئه باشلامق ‖ sich (مفعول الیه) etwas— برشیئه عزم ونیت ایتمك ، برشیئی یاپمغه قرارویرمك .

Vor-neigen (ـــ f فع متع) و sich— (فع مطا) (sép.) (21) a. (sich) — اوكه اكمك ، اكلك ، اوكه میل ایتدیرمك ، ایتمك ، اوكه ییقمق ، ییقلق ‖ میــل ایتمك ، آرزو كوسترمك .

Vor-ort (ـ f ا م) (38) اسویچره ده حكومتك اجراییه مأمور هیئت مدیرانی .

Vor-pfeifen (ـــ f فع متع) n. (20) (sép.) Jemandem etwas— برینه ایصلقله برشی چالمق .

Vor-legen (ـــ f فع متع) و sich— (فع مطا) (sép.) (21) a. اوكه ، اوك ، ایلری طرفه ، قویمق ، وضع ایتمك‖ Jemandem etwas— برینك اوكنه برشی وضع وتقدیم ایتمك ، عرض ایتمك ، عرض وتكلیف ایتمك ‖ Jemandem bei (Tische) Braten— برینه سفره‌ده اتقیزارتمه‌سی تقدیم ایتمك‖ etwas (برشیئی یرندن قالدیروب ، سوروب ایلرو قویمق) weiter— برشیئی ایلری ، دها اوته‌یه سورمك .

Vor-lesen (ـــ f فع متع) l. (20) (sép.) یوكسك سسله برینك اوكنده اوقومق ‖ دیكرلری اوكندن ، دیكرلرندن اول باغلرده اوزوم طوپلامق ؛ اولمش ، برنجی اوزوم محصولی طوپلامق .

Vor-lesung (ـــ f ا مؤ) (49) öffentliche— علناً برشیئك (برای مشورت ، مذاكره) قرائتی ‖ دار الفنونلرده درس‖ تقریر ‖ —en halten über Logik منطقــه دائر ، منطقدن درس ویرمك .

Vor-letzt (ـ f ص) (24) صوكنجیدن اولكی ، نهایتدن ایكنجی .

Vor-leuchten (ـــ f فع لا) b. (21) (sép.) Jemandem— برینه ایشیق كوسترمك ، آیدینلق طوتمق ‖ (مجا) برینك كوزلرنده پارلامق ، كوزلرینی ضیادار ایتمك ، منور ایتمك وحسن مثال اولمق .

Vor-lieb (ــ f حا) =für-lieb (مرا . ...„Für.)

Vor-liebe (ـــ f ا مؤ) (53) (sans pl.) (محبتده) ترجیح ، تقدیم ، تفوق ایتدیرمه ، دها زیاده خوشلانمه .

Vor-liegen (ـــ f فع لا+) f. (20) (sép.) اوكنده كائن اولمق ‖ Jemandem— برینك كوزی اوكنده بولنمق ‖ es liegt (heute) Nichts vor بوكون وضع موقع بحث ایدیله‌جك برشی یوق‖ موجود اولمق ، بولنمق .

Vor-lügen (ـــ f فع متع) f. (20) (sép.) Jemandem etwas— برینه برقیتیر آتمق ، یلان اویدیرمق .

Vor'm (f ـ) = vor dem .

Vor-machen (ـــ f فع متع) a. (21) (sép.) اوكنه قویمق ‖ Jemandem etwas— برینــه برشی اوكرتمك ، كوسترمك اوزره (قارشوسنده) برشی یاپمق ، نصل اوله‌جغنی ، یاپیله‌جغنی كوسترمك‖ برینی آلداتمق اوزره برشی یاپمق ، دوه یاپمق .

Vor-magen (ـــ f ا م) a. (40) (تا طبیه) = Blätter-magen .

Vor-malig (ـــ f ص) ، (24) **Vor-mals** (ــ f حا) = eh(e)-malig ، ehe-mals .

Vor-mann (ـ f ا م) (25) (تجا ونادراً ع) = Vorder-mann ‖ (اویونده) برندن اول اوینایان كمسه ‖ (صنع) ایش باشی .

Vor-marsch (ـ f ا م) (31) (ع) ایلرو یورویش ، ایلرویه طوغری اجرا ایدیلان حركت .

Vor-mast (ـ f ا م) a. (24) (بحر) = Fock .

Vor-mauer (ـــ f ا مؤ) (53) اوك طرف دیواری ‖ (ع استحكا) باستیون ، استحكام برجی ‖ (مجا) استناداكاه ، واسطهٔ مدافعه ، سپر .

Vor-reißen (ـُ ـ ـ f فعـ متعـ) n. ⑳ (*sép.*) شدتله اوكه، ايلرى‌يه چكمك|| ايلك محيطى، اطراف چزكيلرنى چيزمك، چكمك || Jemandem Witze— كوتو، فنا لطيفه، شقه سويلك، ايتمك .

Vor-reiten (ـُ ـ ـ f فعـ لا—) n. ⑳ (مرا . reiten) (*sép.*) حيوانله ايلرودن كيتمك، ايلرويه كچمك، اوكدن كيتمك|| Jemandem (einen Wagen)— برينك، برآرابه‌نك اوكندن (حيوانله) كيتمك|| باركيرنى ايلرى سورمك، باركيريله ايلرويه، اوكه چيقمق|| Jemandem— برينى كچمك || Jemandem— برينه درس ويرمك، بينيجيلك كوسترمك اوزره اونك اوكنده حيوانه بنمك؛ اوندن اول بنوب كوسترمك || (فعـ متعـ) (ein Pferd)— بر باركيره بنوب آخره كوسترمك، حيوانى كوسترمك || (مجا) (عمو) Jemandem etwas— برينه برشيئى نقل واراته ايتمك|| (بيلاردوده) einen Ball— بيلايى اويونى قولايجه يابه‌جق يايديره‌جق وجهله قويمق، براقمق .

Vor-reiter (ـُ ـ f ا م) a. ㊵ بيوك برذاتك آرابه‌سى اوكنده حيوانه بينان وارداجى || (مختلف قوشوم حيوانلرى اولان بر آرابه‌نك اوك حيوانلرندن برينه بينان) قلاغوز .

Vor-richten (ـُ ـ f فعـ متعـ) b. ㉑ (*sép.*) = vor-rücken ايلك معنالرنده|| استعمال، استخدام اولنه‌بيله‌جك صورتده ترتيب وتكميل ايتمك .

Vor-richtung (ـُ ـ f ا مؤ) ㊾ حاضرلمه، تدارك، احضار || —en (einer Reise) برسياحت ايچون كوريلان حاضرلق، تداركات || (هرقنغى برفكر خصوصى يه مبنى اولرق ياپيلان ترتيبات) آلت، جهاز، ماكنه (طاقمى) .

Vor-rücken (ـُ ـ f فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) (einen الخ) —(Stuhl, eine Uhr برصنداليه‌يى ايلرو چكمك، برساعتى ايلرو آلمق|| Jemandem etwas— برينه برشيدن طولايى سِتَم ايتمك، برسقده بولنمق || (فعـ لا—) ايلرولمك (Truppen) —lassen قطعاتى ايلرولتمك، ايلرويه قطعات سورمك|| ترقى، ترفيع ايتمك، ايلرولمك|| ايلرولتمك، سورمك؛ ايلرولمك، يناشمق .

Vor-saal (ـُ z ـ f ا م) مفردى ㉚ (جمى säle ...) (معما) (برصالون، اوطه‌دن اول اولان بر) صوفه، آره‌لق، مابين اوطه‌سى || توقف اوطه‌سى، بكلمه صالونى .

Vor-sagen (ـُ ـ z ـ f فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) = vor-aus-sagen || Jemandem etwas— ايشيتسون، بيلسون ديه برشيئى برينه اولجه، اولدن سويلك || چيتلاتمق، ايشيتديرمك، برشيئى اولجه آكلاتمق، حكايه ايتمك || ديكرينك عينى صورتله سويلسى، تلفظى تكرارى ايچون سويلك، كندى سويلديكى كبى سويلتمك اوزره تلفظ ايتمك، سويلك، ديمسى، سويلسى لازمكلان شيئى اولجه اوكرتمك، صوفلورلك ايتمك .

Vor-sager (ـُ ـ z ـ f ا م) a. ㊵ سوفلور .

Vor-satz (ـُ z ـ f ا م) ㉛ رسم، شكل، پلان، پروژه، بونك ايچون ويريلان قرار، تصميم || mit— عن قصد، قصداً، اولجه ويريلان قرار، ايديلان تصميم اوزرينه، بعد التأمل، ثم التدارك .

Vor-schein (ـُ ـ f ا م) ㊳ (*sans pl.*) zum— kommen كورونمك، ميدانه چيقمق، ظاهر اولمق، اورته‌يه چيقمق|| zum— bringen اورته‌يه، ميدانه، ظاهره، آشكاره چيقارمق، كوسترمك .

Vor-platz (ـُ ـ f ا م) ㉛ برشيئك اوكنده بولنان آچيقلق، ميدان، خصوصيله بر ابنيه‌ـه برباغچه وامثالى اوكنده بولنان بوش محل؛ آولى .

Vor-posten (ـُ ـ f ا م) b. ㊵ (ع) ايلرى قره‌غول.

Vor-prahlen (ـُ ـ f فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) Jemandem etwas— برينه برشيدن طولايى كنديسنى مدح ايتمك، آتوب طوتمق .

Vor-predigen (ـُ ـ ـ ـ f فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) Jemandem etwas— برينه وعظ ونصيحتده بولنمق، برينه اوقومق، تلقين ويرمك، صايمق، صالمق .

Vor-ragen (ـُ ـ f فعـ لا +) a. ㉑ (*sép.*) = her-vor-ragen .

Vor-rang (ـُ ـ f ا م) ㉛ تفوق، تقدم (رتبه، موقع وحيثيتجه) || den —vor Jemandem haben رتبه‌جه برينه تقدم ايتمك .

Vor-rath (ـُ ـ f ا م) ㉛ مالزمه، ذخيره، مهمات|| etwas im—(ياخود: sich einen—von etwas) anschaffen كنديسنه برشى تدارك ايتمك، مالزمه اولرق طوپلامق|| كثرت، بوللق زمانده احتياط اولرق قالديريلان، طوپلانوب حاضر بولنديريلان شى || بر برنى طوتار، بر برينه منسوب ومربوط اولان شيلرك تمام ومكمل مجموعه‌سى، ديرنكى، طاقم .

Vor-räthig (ـُ ـ f ص) ㉑ تدارك اولنوب حفظ اولنمش، حاضر، بولنور، موجود، حاضرده‌وار || —bei (allen Buch-händlern) هركتابجيده بولنور، صاتيلور|| (برشيئك تبديلى ايچون احتياط اولرق الده بولنديريلان) يدك .

Vor-raths „ ... (f ـ ...) —achse (ا مؤ) (ع) (طوپجيلقده) احتياط، يدك ديكنكلى|| —haus (ا لا) مغازه، ديپو، آنترپو || —spind (ا لا) بوفه، يمك دولابى، قفسلى دولاب || —verzeichniß اموال واشيا مفردات دفترى .

Vor-rechnen (ـُ ـ f فعـ متعـ) b. ㉑ (*sép.*) (برشيئى برينك) حضورنده، اوكنده حساب ايتمك || ich kann Ihnen leicht— was ich dabei verdiene بوندن نه كارم اولديغى، بوندن نه قزانديغمى سزه قولايجه كوستره بيلورم، حساب ايده بيلورم، برر برر حساب ايتمك، صايمق .

Vor-recht (ـُ ـ f ا لا) ㊳ برينه ديكرينه نظراً ويريلان حق تقدم، امتياز، صلاحيت || خصوصيله تولد اثناسنده، تولددن طولايى قزانيلان امتياز مخصوص .

Vor-recken (ـُ ـ f فعـ متعـ) a. ㉑ (*sép.*) ايلرى اوزاتمق، كرمك .

Vor-rede (ـُ ـ f ا مؤ) ㊸ ملاحظات، مطالعات اوليه|| اصل نطق، سوزدن اول سويلنيلان، ايديلان سوز|| (eines—) (Buches بركتابك مقدمه‌سى، ديباجه‌سى، مدخلى .

Vor-reden (ـُ ـ f فعـ متعـ) b. ㉑ (*sép.*) Jemandem etwas— برينه برشى ديكلتمك، صايمق || sich etwas— lassen يوتمق، قاتمق، ديكلتمك .

Vor-redner (ـُ ـ f ا م) a. ㊵ برندن اول سويليان، خطابت ايدن|| پارلمنتولرده برندن اول بيان فكر ورأى ايدن كمسه.

Vor-reihen . **Vor-reigen** (ـُ ـ ـ f ا م) ايكيسيده b. ㊵ برپالونك كشادى، بردانس، رقصك ايلك صره‌سى، اويونى|| den— haben پالويى، رقصى كشاد ايتمك، دانسه باشلامق .

(*sép.*) ⑳ u. (فعه متعد f ⏑ ⏑ ⏑) **Vor-schneiden** (مرا . leiden) — (Braten, Geflügel) قیزارمه، طاوق، قوش وامثالی کبی شیلری کسمك، پارچه‌لمق ‖ برینك اوکنده، حضورنده کسمك ‖ — Jemandem Gesichter برینه (یوزیله) اشارتلر ایتمك، یوزینی غریب صورتده اکلمك، مقلدلك ایتمك اوزره اکوب بوکمك .

. vor-eilig = ㉔ (ص f ⏑ ⏑) **Vor-schnell**

(*sép.*) ⑳ g. (فعه متعد f ⏑ ⏑ ⏑) **Vor-schrauben** ایلرو ویده‌لمق .

(*sép.*) ⑳ o. (فعه متعد f ⏑ ⏑ ⏑) **Vor-schreiben** — etwas vor etwas برشیئی برشیئك اوکنه، ایلروسنه یازمق؛ ال یازیسی ایچون مشق، موده‌ل اولمق اوزره یازمق، اورنك یازمق ‖ امر وتعیین وتحدید ایتمك (یوصورتله قانون اولمق اوزره تحریر واصدار ایتمك) ‖ — ich lasse mir Nichts بن کیمسه‌دن عقل ایسته‌مام، بکا کیمسه‌نك امر ایده‌جکی، عقل خواجه‌لغی ایده‌جکی یوق .

. (مرا) ⑳ u. (فعه لا — f ⏑ ⏑ ⏑) **Vor-schreiten** Jemandem— ‖ fort-schreiten = (*sép.*) (schreiten برینك یورویه‌رك اوکنه کچمك، کچمك .

(مؤ ا f ⏑ ⏑) ㊾ یازی موده‌لی، مشق، **Vor-schrift** حسن خط اورنکی ‖ قاعده، نظام، اصول، امر، (صورت حرکت حقنده) تعلیمات، بونلرك کافه‌سنی جامع اوله‌رق تعلیمنامه، قانوننامه، دستور ‖ درس، یول، طریق ‖ — ärztliche طبیبك، طبیبك علاج آلمق وسائر خصوصاتده نه‌کبی ونصورتله طوراتمق لازمکلدیکنی بیان ضمننده ویردیکی امر، یاپدیغی ترتیب، یازدیغی رچته .

Vorschrifts„ ... (f ⏑ ⏑ ...) —mäßig (ص) اصول ونظامنه توفیقاً، اصول وقاعده‌سنجه، نظامی وجهله ‖ (ع) (البسه حقنده) (امرخدمتنده کیلسی لازمکلان) رسمی البسه (پلاصقه‌لی) ‖ —widrig (ص) اصول ونظامه مخالف، مغایر نظام وقانون .

. (م ا f ⏑ ⏑) ㊳ ایلرویه آتیلان خطوه **Vor-schritt**

(م ا f ⏑ ⏑ و f ⏑ ⏑) ㉛ که غ‍ال اویونده **Vor-schub** ایلك یوارلامه، آتمه ‖ den— haben اویونه، یوارلامغه باشلامق (حقی حائز اولمق) ‖ یاردم، اعانه — Jemandem (thun : یاخود) leisten برینه یاردم، معاونتده بولنمق .

(*sép.*) ㉑ a. (فعه متعد f ⏑ ⏑ ⏑) **Vor-schuhen** (قوندره‌جیلقده) — (Stiefel) قوندره‌نك یوزینی یکیدن یامق، باشلامق .

(مؤ ا f ⏑ ⏑ ⏑) ㊿ (مکاتب عالیه‌نك) اعدادی **Vor-schule** قسمی، اعدادی مکتبی ‖ (مجا) مقدمه، دیباجه ‖ برفنك، علمك دیباجه‌سنی تشکیل ایدن، محتوی اولان قسمی، خلاصه .

(مؤ ا f ⏑ ⏑ ⏑) ㊿ البسه‌نك اوك طرفی **Vor-schürze** محافظه ایچون قوشانیلان اوکلك .

(م ا f ⏑ ⏑) ㉜ پشین ویریلان، اوکدن **Vor-schuß** تأدیه اولان آقچه ‖ ویریلان، صرف اولنان آقچه ‖ um 100 (Mark) im— sein ادانه ایتمش، پشیناً، اولجه ویرمش اولوب آلاجقلی اولمق ‖ ... قدر آلمش اوله‌رق ایلروده بولنمق ‖ —Sie haben den سز آته‌جقسکز، سز انداخت، آتش ایده‌جکسکز .

= (*sép.*) ㉑ a. (فعه متعد f ⏑ ⏑ ⏑) **Vor-schicken** Truppen— ‖ (مرا . vor-an) vor-aus-schicken ایلری قطعات سورمك، کوندرمك، عسکر کوندرمك، ایلرولتمك .

قایدیروق (*sép.*) ⑳ f. (فعه متعد f ⏑ ⏑ ⏑) **Vor-schieben** ایلروسورمك ‖ (ع) (استحکامده) vorgeschobene Forts (ایلرو سورلمش) مفرزطابیه‌لر ‖ zu weit vorgeschoben چوق ایلروسورلمش، چیقارلمش، چیقمش ‖ (مجا) — Jemand برینی ایلرو سورمك، وکندیسنی صاقلامق ‖ — etwas برشی بهانه ایتمك، برمعنا بولمق، اورته‌یه، ایلرویه برشی سورمك .

برتفنکله، (*sép.*) ⑳ e. (فعلا + f ⏑ ⏑ ⏑) **Vor-schießen** سلاحله : Jemandem— برینك اوکنده آتش ایتمك، آتمق (خصوصیله اصولی کوسترمك، اوکرتمك اوزره) ‖ برندن اول انداخت ایتمك، آتش ایتمك ‖ (فعلا —) Her-vor schießen = شدتله چیقمق، صیچرامق، فیشقرمق ‖ (فعه متعد) Jemandem — eine Summe Geld برینه برمقدار پاره (پشیناً) علی الحساب ویرمك ‖ ich werde das Geld— پاره‌یی بن ویره‌جکم ‖ (فعلا —) (برطام، جنبه، شاهنیشین وامثالی حقنده) چیقمق، ایلرو طوغری چیقینتی تشکیل ایتمك ‖ سورمك .

(م ا f ⏑ ⏑ و f ⏑ ⏑) ㉛ تکلیف ودرمیان ‖ **Vor-schlag** بر ایش حقنده ایدیلان الك اولکی تکلیف، بیان فکر ورأی ‖ برلکده (بر) ممبو ایله چالشانلر ایچون اوریلان برنجی ضربه، ویریلان ممبو اشارتی ‖ تجارت (مالی صاتمق اوزره) مشتریدن استدیکی (ایلك) فیئات ‖ (غرا) ایکیسی بردن اوقونوبده برصدا تشکیل ایدن ووایه‌ل حرفلردن برنجیسی ‖ برشیئی دیکر برشیدن محافظه ایچون اوکنه قونیلان سپر، یاپیلان دستك .

(*sép.*) ⑳ r. (فعه متعد f ⏑ ⏑ ⏑) **Vor-schlagen** Jemand ‖ برینه برشیئی تکلیف ایتمك — Jemandem etwas — zu einem Amte برینی برمأموریته یرلشدیرمك، قویمق، نصب و تعیین ایتدیرمك ایچون مقام عائدنه تکلیف، وانها ایتمك ‖ اوره‌رق برشیئی ایلریلتمك ‖ (تجا) بعده برمقداری پازارلقله تنزیل اولنمق اوزره ایلك برفیئات سویلمك ‖ (موسیق) برینه ممبو ویرمك ‖ (فعه لا —) — Jemandem den Takt طامدن دوشرکبی برینك اوکنه دوشمك ‖ (ترازو حقنده) die ترازونك دیلی دوشیور، برطرفه یاتیور ‖ Zunge schlägt vor نوطه‌نك (eine Note) schlägt vor (موسیق) ‖ vor-walten برپسنك ممبوسی یوق، قالسولی .

Vor-schlag (s) „... (f ⏑ ⏑ ... و f ⏑ ⏑ ...) —liste (مؤ ا) (ع) (ضابطانك تلطیف، ترفیعی حقنده) انها، عرض دفتری .

(م ا f ⏑ ⏑) ㉛ ایلك طات، اولکی لذت، **Vor-schmack** اسکی طات، لذت، اولجه، یمزدن، طاتمزدن، یاغزدن، ایچمزدن اول حس اولنان ذوق ولذت .

(*sép.*) ㉑ a. (فعه لا + f ⏑ ⏑ ⏑) **Vor-schmecken** (بربهار وامثالی حقنده) (von einem Gewürze الخ) — چوق، دیکرلرندن، عمومی لذتدن زیاده اوله‌رق طادیرمق، حس اولنمق ‖ (فعه متعد) — den Pfeffer الخ بوبری زیاده بولمق، دیکرلرندن زیاده بوبر آجیسی طویمق ‖ طاتمازدن، یمزدن اول برشیئك طادینی حس وتخمین ایتمك .

اوزره) ؟ —darf ich Ihnen etwas برشی تقدیم ایده
بیلورمیم؟ سزه براز برشی حاضرلمقلغمه مساعده ایدرمیسکز؟
براز برشی تقدیم ایده‌یمی ؟ ‖ (مفعول الیه ایله) sich einen
Zweck— برشیئی مقصد ایدنمك ، برشیئه قصد ونیت اتمك‖
Jemand einer Sache, einem Amte — برینی بر ایشه ،
برمأموریته رئیس اتمك ، برینك الینه بر ایشی ، برمأموریتی
تسلیم اتمك ‖ vor-gesetzte Behörde دائرهٔ عائده ، مرجع ،
مقام عائد ، رسمًا مراجعت ایده بیله‌جکی ، مربوط اولدیغی ، تحت
حکم وقوماندا سنده بولندیغی مقام ، کذلك : مافوق ، اولوالامر .

Vor-sich-hin„ ... (f ‐ z ...) —lächeln (ا لا)
مسزجه کولمه ، دوداقلرینی ایصیره‌رق ، اوکونه باقوب کولمه ‖
—sprechen (ا لا) کندی کندینه سویلنیلان سوز ، تیاترو
وامثالی محللرده بالکز قالان برکمسه‌نك کندی کندینه سویلنمسی .

Vor-sicht (f ‐ z ا مؤ) ㊾ (جمعی نادراً مستعمل اولوب
بونك یرینه : Vor-sichts = maßregeln اوله‌رق استعمال
اولنور) اولجه آکلایش ، اولدن کوروش ، ادراك وتیقن اتمه ،
ضررلی برشیدن اجتناب واحتراز اتمه ، احتیاط اوزره بولنمه ‖
(ضرمثل) —ist die Mutter der Weisheit دقت واحتیاط
امنیتی تولید ایدر .

Vor-sichtig (f ‐ z ص) ㉔ احتیاطلی ، متنبه ،
متبصر ‖ (حا) دقت واحتیاطلی اوله‌رق ، متبصرانه ‖ حکیمانه ،
عاقلانه ، مدبرانه .

Vor-sichts„ ... (f ‐ z ...) —maßregeln (جمع
مؤ) (Vor-sicht کلمه‌سنك جمعی مقامنده) تدابیر احتیاطیه .

Vor-silbe (f ‐ z ا مؤ) (53) (مرا . Vor-sylbe) .

Vor-sitz (f ‐ z ا م) ㊳ (sans pl.) رئیسلك ،
ریاست ‖ den — führen ریاست اتمك .

Vor-sommer (f ‐ ا م) ㊵ a. یاز ابتدالری ،
باشلانغیجی .

Vor-sorge (f ‐ ا مؤ) (53) تقید ، برشیده ایدیلان
احتیاط ، برشیئك وقوع وظهورندن ، وجوده کلمسندن ، اولمسندن
اول ایدیلان دقت ، قید ‖ ...tragen (یاخود : treffen)daß—
... ایچون قید اتمك ، اوغراشمق ، تاصه چکمك ‖ کرامت ،
عنایت ورحمت (ربانیه) .

Vor-spann (f ‐ ا م) یدك ، منزل آتی ‖ چیوغار
حیوانی (حیوانلری) .

Vor-spannen (f ‐ فعه متعه) a. ㉑ (sép.) (ein
Seil, ein Tuch الخ) —بر بز ، تنته وامثالی اوکنه کرمك ‖
Pferde— بارکیرلری آرابه‌یه قوشمق .

Vor-spiegeln (f ‐ فعه متعه) a. ㉑ (sép.)
Jemandem etwas— برشیئی برینك کوزلری اوکنده پارلاتمق ،
لمعه پاش ، شعشعه‌دار اتمك ‖ کوزلرینی بویامق ، آلداتمق .

Vor-spielen (f ‐ فعه متعه) (sép.) Jemandem
etwas— برینك الشیته‌سی ، دیکله‌مه‌سی ویا اوکرنمه‌سی ایچون
اوکنده حضورنده برشیئی اوینامق ، (چالمق) .

Vor-springen (f ‐ فعه لا ±) a. ㉛ (مرا .
springen) (sép.) ‖ (فعه لا —) ایلرو صیچرامق ، آتلامق ،
خوپلامق ‖ Jemandem— (فعه لا +) برینك اوکنه آتلامق ،
صیچرامق ‖ (فعلا—) آتلایه‌رق ، صیچرایه‌رق ، خوپلایه‌رق برینی
کچمك ، آرقه‌ده براقمق ‖ (اقسام واجزا حقنده) قبارمق ،

Vor-schütten (f ‐ فعه متعه) k. ㉑ (sép.)
dem Vieh Futter— حیوانه (صغیر ، داوارکبی) یم دوکمك ،
ویرمك ‖ —(Dämme) صو باصمسندن محافظه ایچون اوکنه
طوپراق سد دوکمك ، طولدیرمق ، انشا اتمك .

Vor-schwarm (f ‐ ا م) ㉛ (آریجیلقده) آریلرك
ایلك تخم ، یعورطه دوری .

Vor-schwatzen (f ‐ فعه متعه) c. ㉑ (sép.) =
vor-plaudern .

Vor-schweben (f ‐ فعه لا + ونادراً : فعه لا —)
Jemandem (sép.) ㉑ a. برینك کوزلری اوکنده طیران
اتمك ، کوزینه کورونمك ، خیالنه ، خاطرینه تبادر اتمك ، کلمك ،
طوغمق ‖ Das schwebt mir deutlich (dunkel) — آنك
خیالی حالا کوزومدن کیتمیور ، عیان بیان کوریورم ، حالا صانکه
شمدی کورمش کبییم ‖ (خیال میال) خاطرلایورم .

Vor-schwindeln (f ‐ فعه متعه) a. ㉑ (sép.)
Jemandem etwas— برینی قاندیرمغه ، برشیئه ایناندیرمغه ،
بوغمغه چالشمق ، برینه قورنازلق اتمك .

Vor-sehen (f ‐ z فعه متعه) l. ⑳ (sép.) (مرا .
sehen)=vor-aus-sehen ‖ دور اندیشلکله ملاحظه اتمك ،
تفکرده بولنمق ، برشی حقنده اولجه عریض وعمیق دوشونمك ،
ایوجه اولچوب بیچمك ‖ der Fall ist im Gesetze nicht vor
gesehen قانونده بوحاله ، بونقطه‌یه دائر صراحت یوق ، ویرلمامش ،
یوراسی اولجه دوشونلمامش ‖ sich— (فعه مطا) ضرردن
کندینی وقایه اتمك ، احتیاطلی طاورانمق ، دقت اتمك ، (ایقاظ
واخبار مقامنده) ! vorgesehen دقت ایت ! اوکنه باق !
دستور ! (آرابه‌جیلر طرفندن) واردا ! دستور ! ‖ (صندوق
وامثالی اوزرنده) دروننده اشیانك دورلمك ، قیرلمق ، دوکولمکدن
محافظه‌سیچون : دقت (ایت) !

Vor-sehung (f ‐ z ا مؤ) ㊾ کشف ورؤیت
وحکمت وقوت وقدرت الیهیه .

Vor-sein (f ‐ z فعلا) a. ⑲ (sép.) —Jemandem
برندن ایلریده بولنمق ، برینی کچمش اولمق ، برینك ایلروسنده ،
اوکنده اولمق ‖ موقع بحث ومذاکره‌ده اولمق ‖ تصور ونیتده
اولمق ‖ was ist (jetzt) vor ? نه وار یقالم ؟ نه ایش وار ؟
شمدی ندن بحث اولنیور ؟ نه‌یه قرار ویرلجك ؟ ‖ da sei
Gott vor ! اه محافظه ایتسون ! اه صاقلاسون !

Vor-setz„ ... (f ...) —fenster (ا لا) چفته جام ،
پنجره ‖ —gitter (ا لا) ژالوزی ، پنجره قفسی ‖ —sylbe
(ا مؤ) (غرا) ادات ابتدا

Vor-setzen (f ‐ z فعه متعه) c. ㉑ (sép.) ایلرویه ،
اوك طرفه قویمق ‖ den Stuhl— صندالیه‌یی ایلرو قویمق ،
سورمك ‖ برشیئی برشیئك اوکنه قویمق ، ایلروسنه ، اوکنه
وضع اتمك ‖ (موسیقی) —einer Note ein Kreuz (ein b)
برنوطه‌نك اوکنه بر " دیه‌س„ ویا " بمول„ اشارتی قویمق ‖
(سطرنج اویوننده) —einen Stein دیکر برینی ستر اتمك
اوزره برطاشی ایلروسورمك ، برطاشی دیکریله اورتمك ‖ بعضاً :
einem Gegenstande etwas— برشیئه برشیئی ترجیح اتمك ،
دها زیاده سومك ، خوشلانمق ، دها ایو بولمق ، تقدم ایتدیرمك ‖
Jemandem etwas— برینه برشیئی تقدیم اتمك (یمك ایچمك

دیکرلرینك تسویه وحذاسندن آیرلمق، خصوصیله (فن معماریده) ایلری چیقمق، چقینتیلی اولمق، برون تشکیل ایتمك، دیرسك، کوشه یاپمق .

Vor-sprung (⏑ ‗ f ا م) (49) چقینتیلی اولان قسم، چقینتیلی اولمق، چیقینق، vor-springen = einen —bilden برون تشکیل ایتمك ‖ کنار، دیرسك، کوشه ‖ (قوشو ویاریشلرده) ایلروده بولنیش (کذا مجا) تفوق، غلبه، کچمه .

Vor-spuken (⏑ ‗ ⏑ f فعلا +) a. (21) (*sép.*) فوق الطبیعه اولهرق، برقال اولهرق کوروکمك، فوق الطبیعه، خارق العاده برعلامت اولهرق ظاهر اولمق .

Vor-stadt (⏑ ‗ f ا م) (35) (مرا . Stadt) شهرك خارج محله‌سی، واروش .

Vor-stand (⏑ ‗ f ا م) (31) بر اداره‌نك نظارتی، مدیریتی، (هیئت عمومیه‌سیله) مجلس اداره ‖ بونك ایچندن یالکز براعضاسی، بریسی ‖ مدیر، ناظر .

Vor-steck... (⏑ ⏑ ... ‗ f) —blume (ا مؤ) یلك، قورسه‌نك اوکنه طاقیلان اوفق چیچك دمتی، چیچك ‖ —ärmel (ا م) قوللق ‖ —nadel (ا مؤ) بروش، کوکس، کردان ایکنه‌سی ‖ —pflock (ا م) (صنع) ساعتك ایکی ماکنه‌سی یکدیکرینه ربط ایدن معدن چیوی، ساعت جیواطه‌سی، اوفق قامه‌سی .

Vor-stecken (⏑ ⏑ ‗ f فع متع وفع لا +) (*sép.*) اوکه، اوك طرفه، ایلرویه طاقمق، صوقه‌رق ربط ایتمك ‖ den Kopf— باشی ایلرو اوزاتمق، صوقمق ‖ (مجا) = vor-setzen .

Vor-stecker (⏑ ⏑ ‗ f ا م) a. (40) = Vor-steck-nagel, -pflock ‖ قامه، چیوی .

Vor-stehen (⏑ ⏑ ‗ f فعلا +) t. (20) (*sép.*) = her-vor-stehen, -ragen ‖ (آوجیلقده) (der Hund) steht vor (den Hühnern) کوپك ... بکلیور، یاتیور، کوزلیور ‖ (nach-stehen کلمه‌سنك مقابلی) (صره حقنده، باخصوص برنطقك اقسامی حقنده) تقدم ایتمك ‖ رتبه‌جه : Jemandem, einer Sache— برینه، برشیئه تقدم، تفوق ایتمك، دها بیوك رتبه‌ده اولمق، حیثیت واعتبارجه تقدم ایتمك، اوزرنده اولمق ‖ نظارت، واداره ایتمك، — dem (Hause) برتجارتخانه‌یی اداره ایتمك ‖ —einem Amte برمأموریتی ایفا ایتمك، برمأموریتك خدمتنی کورمك، وظیفه‌سنی ادا واجرا ایتمك .

Vor-steher (⏑ ⏑ ‗ f ا م) a. (40)، —in (ا مؤ) (50) مدیر، مدیره، دیرکتور، رئیس، اوسته، مبصر، اداره مأموری، کهیا، کتخدا، ناظر، باش؛ خصوصیله بانقه دیرکتوری ‖ مکتب مدیری ‖ ایش باشی .

Vor-steh-Hund (⏑ ⏑ ‗ f ا م) (38) (آوجیلقده) = Hühner-hund .

Vor-stellen (⏑ ⏑ ‗ f فع متع) و —sich (فع مطا) a. (21) (*sép.*) —(sich) تقدیم، (کندینی تقدیم) ایتمك، طانیتمق، کندینی طانیتمق ‖ برشیئی شمدی یه دکین بولنمقده، طورمقده اولدیغی محلك اوك طرفنه کله‌جك وجهله ایلروقویمق، بوندن قالدیروب ایلرو وضع ایتمك؛ ایلرویه کچیرمك، وضع ایتمك، ایلرو سورمك ‖ Jemandem (sich) etwas— برینه (کندینه) برشیئی تصور ایتمك، اولدیغی کبی نقل وحکایه ایتمك، وصف وتعریف، تصویر ایتمك ‖ (برشیئه قرار ویره‌جك اولان کمسه‌یه قرارینی تسهیل وترویج ایتدیرمك ایچون) تکلیف، ارائهٔ طریق ایتمك ‖ برشیئه دائر فکر ایدنمك، تصور ایتمك، فکرنده تجسم ایتدیرمك، دوشونوب عقل ایردیرمك ‖ —etwas (مفعول الیه) (sich) (تیاتروده) —Rolle : یاخود eine Person برشخصی ویا بررولی تصویر ایتمك ‖ —etwas, was man nicht ist کندینك اولمدیغی برشیئی تقلید ایتمك، طورینی طاقینمق ‖ —was soll Das بونه اوله‌جق، بوندن نه چیقاجق، نه آکلاشیله‌جق؟ بونه‌یی ایما، ارائه ایده‌جك؟ کوستره‌جك، تصویر ایده‌جك؟

Vor-stellung (⏑ ⏑ ‗ f ا مؤ) (49) عرض وتقدیم ایتمه، طانیتمه ‖ ایدیلان برحقسزلق، یاپیلان بر یولسزلقدن طولایی شکایت ایتمه ‖ فکر، تصور، تجسم ایتدیرمه، تصویر ایتمه ‖ تصویر، شکل ‖ —Das geht über alle بونی انسانك فکری آلماز، آرتق بوتصورك خارجنده ‖ (تیا) بر اویونی اوینامه واهالی یه، سیرجیلره کوسترمه، اویون ‖ (ع) —einer Truppe) (برقطعهٔ عسکریه‌نك امتحانی، تفتیشی) قوماندانی طرفندن عسکرك مافوقنه تقدیمی، حضورنده تعلیم ایتدیرمسی .

Vor-stopfen (⏑ ⏑ ‗ f فع متع) a., c. (21) (*insép.*) طیقامق ایچون اوکندن دلك .

Vor-stoß (⏑ ‗ f ا م) (31) ایلرویه ایدیلان هجوم، آتیلمه ‖ (ع) ایلری سورلمش نقطه، عسکرك ایلرولمش قسمی ‖ (صنع) چیقینتی، دیرسك ‖ (توزیلك) زیه، آشیرمه آستار .

Vor-stoßen ((⏑ ⏑ ‗ f) (مرا . stoßen) p. (20) (*sép.*) (فع متع) ایلرو سورمك، دورتمك، ایتمك، چاریتمق ‖ ایلرو اوزاتمق، طیامق، تمدید ایتمك ‖ —einen Saum کنار، شرید چویرمك، چکمك ‖ (فع لا—) (ع) (بر استقامت معینه ده قطعات عسکریه طرفندن هجوم عمومی اجراسی مقصدیله) دشمن اوزرینه آتیلق، هجوم ایتمك، بعض نقاطدن منفرد اوله‌رق غایت شدتلی اولمق اوزره اجرا ایدیلان هجوم .

Vor-strecken (⏑ ⏑ ‗ f فع متع) a. (21) (*sép.*) ایلرو اوزاتمق ‖ اوك طرفه اوزاتمق، اوکنه کرمك ‖ Jemandem Geld— = vor-schießen .

Vor-streuen (⏑ ⏑ ‗ f فع متع) a. (21) (*sép.*) اوکنه سرمك، ایلرویه سرپمك ‖ —den (Hühnern) Korn طاوقلره یم سرپمك، دوکمك، ویرمك .

Vor-stürzen (⏑ ⏑ ‗ f فع لا—) c. (21) (*sép.*) بریردن ایلرویه آتیلق، فیرلامق .

Vor-suchen (⏑ ⏑ ‗ f فع متع) a. (21) (*sép.*) -her vor-suchen ‖ (آوجیلقده) آو آراشدیرمق .

Vor-sylbe (⏑ ⏑ z ‗ f ا مؤ) (53) (غرا) ادات ویا هیجای ابتدا .

Vor-tanzen (⏑ ⏑ ‗ f فع متع) c. (21) (*sép.*) Jemandem einen Walzer— برینه، برینك اوکنده بروالس رقصی اوینامق ‖ (فع لا +) دانسه باشلامق .

Vor-theil (⏑ -f : Vor- und Nach-theil صورتنده: ـ ـ ـ ـ تلفظ اولنور ا م) (38) محسنات، فائده ‖ استفاده، قزانج، تمتع .

Vor-theilhaft (⏑ - f ص) (24) فائده بخش، محسناتلی، نافع؛ قابل استفاده، استفاده‌لی، کارلی، قزانجلی .

Vor-trupp (ـَ = f ١ م) ㊱ (ع) پیشدارك اوجی
کیروسنده یوریان قسمی ، پیشدار پیشداری .

Vor-turner (ـَـَ = f ١ م) a. ㊵ جناستیق معلمی
(وکیلی) .

Vor-üben (ـَـَ = f فع متع) a. ㉑ (sép.) اولجه
تعلیم ایتمك ‖ Vor-übung (١ مؤ) ㊾ اولجه یاپیلان تعلیم،
حاضرلق، ابتدائی تعلیم .

Vor-über (ـَـَ f حا) = vor-bei ‖ schießen—
= vor-bei-schießen اوق کبی یاتندن کچمك ، خشم، یلدیرم
کبی یاتندن ، اوستندن کچمك ‖ (زمان حقنده) (der Regen)
ist— یغمور کچدی ‖ —war schnell (sein Ruhm) اونك
صیت وشهرتی چابوق زائل اولدی، اونام وشهرتی چابوق غائب
ایتدی ‖ (hinten über کلمه‌سنك مقابلی اوله‌رق) den
Kopf— beugen, neigen .

Vor-über „ ... (... ـَـ = - f) افعال ایله برلشه رك
با خصوص فعل متعدی تشکیل ایدر وداٸما (sép.) ‖ fliegen—
(فع لا—) اوچه‌رق کچمك ‖ kutschi(e)ren— آرابه ایله
کچمك ‖ gang— (١ م) کچمه ؛ مرور، کذران ‖ Vor-über=
gehen کچیش، کچمه ، مرور im Vorübergehen کچرکن،
اثنای مرورده ، یاتندن کچرکن ‖ gehend— (ص) موقتاً ؛
کچن ، die Vorübergehenden کچنلر ، یولجیلر ، کچمکده
اولان خلق ‖ (زمان وامثالی حقنده) کچیجی ، موقت، غیردائم ،
آز زمانده بیتان ، غائب وزائل اولان ، فانی ، بردن کلوب کچن.

Vor-urtheil (ـَـَ = f ١ لا) ㊳ حکم واعتقاد باطل ،
کوتوظن ‖ Vor-gefaßte Meinung= (مرا . vor=fassen)
حکم اول ، برشیئك ابتداسنده ویریلان قرار ، ذهنه قونیلان
شی ، فکر .

Vor-vater (ـَـ f = f ١ م) a. ㊵ = Vor-fahr ‖
Vor-väter جمع = Vor-eltern .

Vor-verhör (ـَـ f = f ١ لا) ㊳ استنطاق واستجوابات
اولیه ، تحقیقات ابتدائیه .

Vor-vordern (ـَـ f = f جمع م) = Vor-eltern .

Vor-vor-gestern (= f ـَـَ f حا) (دون دکل، اولیسی
کون دکل) دها اولکی، اولیسی کون ، اوچ کون اولیسی .

Vor-vorig (ـَـ f = f ص) ㉔ صوکدن اول اولان ،
نهایتکندن اولکی .

Vor-vor-letze (= f ـَ ـَ f ص) ㉔ نهایتدن اوچنجی ،
علی الخصوص (غرا) نهایتدن اوچنجی هجا .

Vor-wagen (ـَـَ = f فع مطا) a. ㉑ (sép.) sich—
ایلرولمکه اجتسار، جرأت ایتمك ، کوزینه آلدیرمق .

Vor-walten (ـَـَ = f فع لا +) b. ㉑ (sép.) غلبه
ایتمك ، غالب کلمك ، دها زیاده جاری ونافذ اولمق ، کچمك، پاره
ایتمك ، بوروسی اوتمك ، حکمی جاری اولمق ، دیکلنمك ‖ =
ob-walten .

Vor-wand (ـَ = f ١ م) ㉛ [vor-wenden] بهانه ،
وسیله ‖ قاچامق یولی ، بهانه ، صورت ظاهره .

Vor-wärts (ـَـَ f حا) ایلرویه ، ایلرو طوغری ‖
سسلنه رك : ایلری ! هایدی ! ‖ بر یردن حرکت اثناسنده :
هایدی بقالم! هایدی قالقك ! قالق! آرش! ‖ آرابه‌جی‌یه : سور!

Vor-thun (ـَ = f فع متع) b. ㉒ (sép.) اوکه، ایلرویه
قویمق، کتیرمك ‖ برشیده عجله ایتمك ، (وقتندن) اول یاپمق ‖
(مرا . nach-bedenken) ‖ = her-vor = thun ‖ es
— (zu -) Jemandem برشیئی برندن اول یاپمق ، برشیده
برندن اول طاوراتمق .

Vor-trab (ـَ = f و ـَ = f ١ م) ㊳ (ع) (جمعی نادردر)
پیشدار ‖ کشاف ، چرخه‌جی .

Vor-traben (ـَـَ = f فعلا—) a. ㉔ (sép.) طیریس
یورویشله ایلرولمك ، ایلرو کچمك .

Vor-trag (ـَ = f و ـَ = f ١ م) ㉛ عرض وبیان ،
نقل وحکایه ‖ عرض وانها ‖ beim Könige haben— حکمداره،
قراله راپورینی عرض وتقدیم ایتمك ؛ شفاهاً معروضاتده بولنمق ‖
خطابت، ایراد نطق ‖ einen schönen —haben کوزل خطابت
ایتمك ، مکمل قوهٔ نطقیه‌یه مالك اولمق، صاحب بلاغت وفصاحت
اولمق ‖ راپور، تقریر ‖ ایضاحات ‖ مذاکره ‖ خطبه ‖ حکایه،
روایت ‖ (تجا) حساب کورلدکدنصکره قالان بورج مقدارینك
یکی حساب پوصله‌سنك بالاسنه نقل وتحریری، auf neue—
Rechnung قلان حسابی یکی حساب پوصله‌سی بالاسنه نقل.

Vor-tragen (ـَـَ = f فع متع) r. ⑳ (sép.)
Jemandem etwas— برشیئی برینك اوکنه ، حضورینه
کوتورمك ، چیقارمق، عرض وتقدیم ایتمك ‖ انها وتقریر ایتمك ‖
سامعین وبعضاً قارئینه بیان وانها ایتمك ، مخبرلك ایتمك ‖ نقل
وحکایه ، افاده، روایت، تقریر ایتمك ‖ (موسیق) —eine A'rie
برهوا تغنی ایتمك ، برمقام کچمك ، اوقومق ‖ (تجا) den
Saldo auf neue Rechnung — قلان بورجی یکی حساب
پوصله‌سنه، دفتره، سنده، کچیرمك .

Vor-trefflich (ـَـ f کذلك ـَـَ f ص) ㉔ فوق العاده،
بالا ، اعلا ، انفس ‖ شایان حیرت ، حیرت افزا ، مکمل، حال
مکملیتده ، بلند مرتبه ، برنجی درجه‌دن .

Vor-treiben (ـَـَ = f فع متع) b. ⑳ (sép.) ایلرو
سورمك ‖ (ع) (لغملرده ، استحکاملرده) — (eine Galerie)
برلغمی ایلروطوغری سورمك ، آچمق .

Vor-treppe (ـَـَ = f ١ مؤ) ㊸ = Frei=treppe .

Vor-treten (ـَـَ = f فعلا—) b. ⑳ (مرا . treten)
(sép.) ایلری بر آدیم، خطوه آتمق، پای‌انداز اولمق، ایلرولمك،
ایلروچیقمق، صره‌دن طیشاری چیقمق ‖ (مجا) mit etwas
nicht— wollen برشیئی یاپمق ، ویرمك ، سوبلك استمامك ‖
her-vor = treten = چیقمق، قبارمق، چیقینتی تشکیل ایتمك ‖
Jemandem— ‖ برینك اوکندن کیتمك، برشیئك اوکنه کچمك
یوریمك .

Vor-trinken (ـَـَ = f فع متع) a. ⑳ (مرا . trinken)
(sép.) Jemandem— برندن اول ایچمك ، علی الخصوص
برینك عافیتنه، شرفنه‌نوش ایتمك ، صحتنه ایچمك ‖ برندن دها
چابوق ایچمك .

Vor-tritt (ـَ = f ١ م) ㊳ ایلری آتیلان خطوه ، ایلری
طوغری یاپیلان آدیم ، رتبه وقدم وتشریفاتجه تقدم ایتمك ،
den— vor Jemandem haben قدم ، تشریفاتجه برینه
تقدم ایتمك .

Vor-wort (⏑ – f ا لا) (38) مقدمه،دیباجه ، افاده ‖ (غرا) (25) (جمی : Vor-wörter) حرف جر .

Vor-wurf (⏑ – f ا م) (31) ستم‖ ذم وتعییب وتقبیح، طعن ایتمه ‖ تکدیر ایتمه . آزار ‖ (برشیئه اساس اولان شی) زمین ، موضوع ، فکر ، مبنیٔ علیه .

Vor-zählen (⏑ – – f فع متع) a. (21) (*sép.*) Jemandem etwas— برشیئی برینك اوکنده ، حضورنده صایمق‖ تعداد ایتمك .

Vor-zahn (– – f ا م) (31) فضله دیش، سن زائد .

Vor-zeichen (⏑ – – f ا لا) b. (40) = O'men ‖ (ریا ، موسیق) رمز ، اشارتی .

Vor-zeichnen (⏑ – – f فع متع) b. (21) (*sép.*) (einem Schüler) etwas— اوکرتمك ، مشق ویرمك‌اوزره برطلبه‌نك اوکنده برشی ترسیم‌ایتمك ، کوسترمك ، موده‌ل اولمق اوزره رسم‌ایتمك‖ بالترسیم نظره عرض‌ایتمك ، کوز اوکنه‌قویمق‖ دستور العمل اولمق اوزره برشیئی تعیین وارائه ایتمك ، امر ایتمك ، قروکیسی ، مسوده‌سی چیزمك ، پروزه‌سی یاپمق ‖ (موسیق) برصدانك اوکنه اشارتی ، اناختارنی قویمق .

Vor-zeigen (⏑ – – f فع متع) a. (21) (*sép.*) ارائه ایتمك ، کوسترمك ، کوسترەرك یاپمق، نصل یاپدیغنی کوسترمك.

Vor-zeiger (⏑ – – f ا م) a. (40) Dieses— اشبو سند ، ورق ، کاغدك حاملی .

Vor-zeit (– – f ا مؤ) (49) اسکی زمان .

Vor-zeiten (⏑ – – f حا) وقتیله .

Vor-zeitig (⏑ – – f ص) (24) = früh-reif ‖ (حا) وقتدن اول، عجله ، زمانندن اول ، درحال ، همان .

Vor-ziehen (⏑ – – f فع متع) f. (20) (*sép.*) = her-vor-ziehen ‖ برشیئك اوکنه چکمك ‖ ترجیح ایتمك ، etwas دها زیاده سومك ، بکنمك ، خوشلانمق ، حظ ایتمك ، einem Gegenstande— برشیئه برشیئی ترجیح ایتمك ، تقدم ایتدیرمك ‖ (فع لا —) اوکه ، ایلرویه طوغری یوریمك ، ایلرولمك ‖ اوك طرفه طاشیمق .

Vor-zimmer (⏑ – – f ا لا) a. (40) مابین اوطه‌سنه .

Vor-zug (⏑ – ا م) (31) تقدیم ، ترجیح ، تقدم ، تفوق‖ den— vor Jemandem haben برینه تفوق ایتمك ، بری اوزرینه استحصال رجحانیت ایتمك ‖ مکملیت ، رجحانیت ، فائقیت ، رجحان ، مزیت ، لیاقت ، استحقاق تفوق .

Vor-züglich (⏑ – – f ص) (24) مکمل، بالا، اعلا، فائق‖ ganz— پك بالا، فوق‌العاده ‖ das —ste Stück اك‌مکمل، مرجح قسمی، اك‌معتبر، مقبول‌پارچه‌سی‖(حا)=vor-nehmlich.

Vor-zugs,... (f – ⏑ ...) —weise (حا) بالترجیح .

Vota (⏑ – v) Vo'tum کلمه‌سنك جمعی(بوکامراجعت) .

Votum (⏑ – v ا لا) (58) = Stimme رأی ، حق انتخاب وبیان فکر ورأی ‖ آداق، نذر ، عهد ، اهدا .

Voti(e)ren (⏑ – – v فع لا +) a. (21) انتخاب ایچون رأی‌ویرمك ، انتخاب ایتمك ‖ die Voti(e)renden منتخبین .

Votiv,... (... f – v) —kirche برعهد ونذر اوزرینه تأسیس‌ایدیلان‌کلیسا ‖ —bild (ا لا) ، —gemälde (ا لا)، —tafel (ا مؤ) بروعد ونذر اوزرینه برکلیسایه آصیلان رسم ، لوحه .

هایدی ! ‖ sich— bewegen ایلرو طوغری حرکت ایتمك ، ایلرو حرکتده بولنمق ‖ —gehen ایلرو یورومك ، حرکت ایتمك‖ es will nicht (mit ihm) —gehen اونك ایلرولیه‌جکی یوق ، بونك نافله برشی اوله‌جغی یوق ، اولمیه‌جق ، نافله ‖ —kommen ایلرولمك ، قطع مسافه ایتمك ‖ (ضرمثل) langsam kommt man auch— طاملیه طاملیه کول اولور.

Vor-weg (⏑ – f حا) اوکدن ، اوك طرفدن ، ایلروده‖ = von-vorn herein (مرا . vorn) ‖ (برشیئك نهایت بوله‌جغی ، منقضی اوله‌جغی ، ایشلنمش بولنه‌جغی زماندن ، آندن اول) اولجه ، وقت مرهوننده اول، کذا پشیناً .

Vor-weg-nahme (⏑ – – f ا مؤ) (51) اولجه عائد ولازم اولانی آلمه ، آییرمه ، پشیناً آلمه .

Vor-weisen (⏑ – – f فع متع) o. (20) (مرا . weisen) (*sép.*) کوسترمك ، عرض وابراز ایتمك ؛ حصوله کتیرمك، حاصل ایتمك .

Vor-welt (⏑ – f ا مؤ) (49) (Nach-welt ترکیبنك مقابلی اوله‌رق) زمان ماضی ، ازمنهٔ متقدمه ، وقت سابق ‖ اجداد ‖ عالمك ، دنیانك حال ابتدائیسی ، خلقت اولیه .

Vor-werfen (⏑ – – f فع متع وفع مطا) d. (20) (*sép.*) (die Hand)— الی اوزاتمق ‖ برشیئك اوکنه آتمق ، آتوب اوکنه کتیرمك ‖ Jemandem etwas— برینك اوکنه برشی آتمق ، آتیویرمك ‖ (مجا) Jemandem etwas— برینه برشیدنطولایی‌ستم، عتاب ایتمك، برینی برشیدنطولایی‌تکدیر ایتمك، حقسز اولدیغنی‌کوسترمك‖ sie haben sich einander Nichts vorzuwerfen ایکیسنکده ، هبسینکده بر برینه ، بر برلرینه برشی دیه‌جکاری یوق، هبسی بر برینه اویغون ، هبسیده بر فابریقه‌مالی، هبسینکده قباحتی وار(ویاخودهیچ برینك قباحتی، کناهی یوق) .

Vor-werk (⏑ – f ا لا) (38) کوچوك چفتلك ‖ (ع) مفرز طابیه ویا سپر .

Vor-wiegen (⏑ – – f فع لا +) f. (20) (*sép.*) دها زیاده اهمیت ودکرلی ، اعتبارلی اولمق، کچمك ، چوق اولمق، بولنمق، حاکم اولمق‖ (فع متع) Jemandem etwas— برشیئی برینك کوزی اوکنده طارتمق، وزن ایتمك .

Vor-wimmern ، **vor-winseln** ایکیسیده : (⏑ – – f فع متع) a. (21) (*sép.*) = vor-jammern .

Vor-wind (⏑ – f ام) (38) (بحر) پویا هواسی، روزکاری.

Vor-winter (⏑ ⏑ – f ا م) a. (40) قیشك ابتداسی ، باشلانغیجی ‖ وقتندن اول ، ایرکن کلان ، باشلایان قیش .

Vor-wissen (⏑ – – f ا لا) b. (40) (*sans pl.*) برشی حقنده اولان معلومات ، وقوف ، برشیئی بیلمه ، خبری اولمه ‖ es geschah mit meinem — بنم معلوماتم وار ایدی ، بکا معلومات ویردیلرده یاپدیلر ، استیذان، اخبار ایتدیلر ‖ ohne mein (sein)— اولجه بنم(اونك) خبرم، معلوماتم‌اولمقسزین، بکا (اوکا) خبرمعلومات ویرمدن .

Vor-witz (⏑ – f ا م) (38) هرشیئه مراق‌ایدر، مناسبتسز، متجسس ، آغزنده لاف طورمازکسه‌نك حالی‖ (ضرمثل) was Deines Amtes nicht ist, da lasse Deinen— وظیفه‌ك اولمیان ، اوزرینه الزم اولمیان شیئه بورنی صوقمه ‖ هرشیئه مراق ایدن، بورنی‌صوقان کمسه ، مناسبتسز ، زوربه آدم .

Vulgo (-ˇ ٧ حا) [لاتينجه] على العاده ، برمعتاد .

Vulkan (ـُ ˇ ١٧ خا م) (56) [لاتينجه] (اسا) ژوپيتر وژونونك اوغلى وآتش الهى وولكه ن ‖ آتش پوسكوران طاغ، وولقان (كذا مجازى) .

Vulkanisi(e)ren (ـُـُ ـ ˇ ـ ˇ ٧ فع متع) a. (21) [لاتينجه] لاستيكى كوكورتلمك ، لاستيكى كوكورت واسطه‌سيله حرارت وبرودتدن غيرمتأثر حاله قويمق .

W.

W. (ـُ ١ لا) آلمان الفباسنك يكرمى ايكنجى وحروف غيرصوتيه‌نك اون‌سكزنجى حرفى . W. S. G. U. = wenden Sie gefälligst um لطفاً چويريكز .

Waal (ـُ ١ حا م) (inv.) (جغر) der— (راين نهركبيرينك فلمنكده جارى برقولى) وال .

Waare (ـُ ـ ١ مؤ) (53) [هنوز يكى‌كبار آلمانجه] (تجا) مال، متاع ، مواد تجاريه‖ grüne— يشيللك، اوت ، سبزه‖ irdene— چناق چوملك ‖ kurze— (مرا . kurz) ‖ seidene, wollene —n يوكلى وايپكلىماللر ‖ (مجا) شى، نسنه ، ماده —Das ist theure بو بهالى برمتاع ، بهالى‌شى ، طوزلى .

Waaren„ ... (..."ـُ) (تجا) اشيا دلالى ، سمسارى ‖ —adre'ß=zettel (ا م) اشيا واموال تجاريه اوزرينه جنس مقدار وفيئاتنى‌مبين ياپشديريلان يافته ايكت، مارقه، فاتورا‖ —verzeichniß (الا) (اشياى تجاريه) ليسته‌سى، فاتوره .

Wabe (ـُ ـ ١ مؤ) (53) [قديم آلمانجه weben : waba كلمه‌سنه منسوب] —n (ا لا ا م) بال‌كومجى ، پتكى .

Wach (ˇ ص) (24) [wachen هنوز ارن سكزنجى عصردنبرى] اويانيق ، بيدار ، (كوزى آچيق ، متيقظ) ‖ —werden اويانمق، بيدار اولمق، اويقودن قالقمق .

Wach„... (..."ˇ) —frei (ص) قره‌غول‌نوبتندن‌معاف‖ —aufzug (ا م) قره غول نوبتنه كيره‌جك اولان قطعه‌نك اجرا ايلديكى رسم (وكچيدى) ‖ —habend (ص) قره غول نوبتنده اولان‖ —loch (الا) قره‌غول‌حبسخانه‌سى(قره‌غوللرده بولنان موقت حبسخانه ، دليك) عسكرلك نقطهٔ نظرندن دها زياده مستعمل اولان ... „Wacht كلمه‌سنه مراجعت اولنه .

Wache (ـُ ˇ ١ مؤ) (53) [قديم آلمانجه wache munter-sein] اكثريا (ع) (Wacht كلمه‌سى معناسيله) قره‌غول، محافظلق‌خدمتى، نوبتى‖ —haben وياخود : —thun قره‌غول نوبتنده ، خدمتنده اولمق ‖ auf— ziehen, die— beziehen قره‌غول خدمتنه كيرمك ‖ von der— abziehen قره غول خدمتندن ، نوبتندن چيقمق‖ ! 'raus— قره‌غول سلاح باشنه! ‖ بالذات‌قره‌غول‌دائره‌سى، قره‌غولخانه‖ —halten كوزلمك ، كوزتلمك ‖ (بحر) (طائفه‌نك برقسمنك كوكرته ده خدمتده بولنديغى اثناده‌كى درت ساعتلك مدت ، درت‌ساعتلك كوكرته خدمتى ، نوبتى زمانى) نوبت ، خدمت وقتى .

Wachen (ـُ ˇ فعلا +) a. (21) [قديم آلمانجه wahhên [sich des Schlafes enthalten : vakan دن غوتيجه اويومامق، بكلمك .

Wach(h)older (ـُ ˇ ـُ ١ م) a. (40) [قديم آلمانجه wëhhal يعنى : immergrün و Baum terâ] (نبا) آردج ، ارس ، عمر، عرعر، آردج‌تخمى‖ = ءWach(h)older branntwein آردج راقيسى .

Wachs (kssᵉ ˇ ١ لا) مفردى (24) جمعى(36) [قديم آلمانجه wahs] آرى مومى، صارى موم ، بال مومى .

Wachs„ ... (... kssᵉ ˇ) —bild (١ لا) ، —figu'r (ا مؤ) بالمومى رسم، مجسم شكل‖ —blume (ا مؤ) (نبا) ملينه ‖ —haut (ا مؤ) (تا طبيع) قوشلرك غاغاسنده‌كى بالمومى‌كبى‌صارى‖ —licht (الا) شمعه،موم‖ —leinwand (ا مؤ) مشمع بز ‖ —scheibe (ا مؤ) = Honig=wabe‖ —stock (ا م) قالين شمعه،موم .

Wachsam (-ch ˇ ص) (24) [wachen] چوق‌متيقظ ، متنبه ، زياده‌دقتلى،كوزى آچيق‖ (ع) سلاح بدست (اوله‌رق حاضر ودقت اوزره بولنمه) .

Wachsen (ـُ kss ˇ) r. (20) (فع مطا) [قديم آلمانجه wahsen] (زمان‌حالى: Du, er wächst ؛ زمان‌حالك ماضى صورتى: wuchs (ـُ) ‖ (فع لا—) بويومك‖ (كنج انسانلر حقنده) بويومك ، يواش يواش‌كاله ايرمك ، (صقال بيق‌حقنده) اوزامق،بويومك ، (عمو) (چوجقلر حقنده) بويه صورمك ، سربلك‖(نباتات‌حقنده) اولمق، يتشمك؛ —sehr in's Kraut آزمق، بويه كيتمك ، دال بوداق صاليويرمك ، آزمق ‖ in die —Breite اكنه كيتمك ، بويومك ‖ —in die Höhe بويه كيتمك ، اوزامق ‖ —in's Fleisch اته باتمق ، اتك ايچنه كومملك ، اتك ايچنده بويومك ‖ —schief (grade) اكرى ، طوغرى‌بويومك‖چوغالمق،das Wasser wächst صولر چوغاليور، قباريور ، يوكسلييور ‖ (برايش ، محصول ، عمل حقنده) ايلرولمك‖ er (Das) ist ihm an's Herz gewachsen اواونى (بونى) پك زياده سور ، اونك اوكا (بوكا) پك زياده محبت وميلانى وار ، جانى‌كبى سور ؛ استر ، او اونى (بونى) ايوجه فكرينه قويمش، يرلشديرمش، واز كچمسى محال‖ (فع مطا) —sich fest بويويه رك پكشمك ‖ اوستنه بويومك ، قپانمق ‖ ge-wachsen (اسم مفعول وصفت) (21) مصدرينك بالجمله معنالرنده‌مستعملدر‖ (تشكلات بدنيه‌حقنده) gut gewachsen متناسب الاعضا ، اندامى كوزل ، اعضاسى بربرينه اويغون ‖ seiner Stelle mehr als gewachsen (nicht gewachsen) sein ايشنك اهلى (نا اهلى) اولمق .

‖بالديرا [wado قديم آلمانجه] ⑤③ (ـ ا مؤ) **Wade**
(صنه) (باليقجيلقده) = Wate .

سلاح، [wâfan قديم آلمانجه] ⑤③ (ـ ا مؤ) **Waffe**
آلت حرب ‖ das Volk in —n ملت مسلحه ‖Jemandem
die— abnehmen بريتك سلاحنى الندن آلمق .

Wabe : gafrum اورته آلمانجه] ⑤③ (ـ امؤ) **Waffel**
كلمه‌سنه منسوب] بال كومجى‖ كاغد حلواسى‖ يامى چورك ‖
(ايالت لسانتده) آغز ، چكه (Maul =) .

Waffen (ـ ا لا) b. ④⓪ تعبيرقديم اولوب Waffe = .

Waffen„ ... (ـ...) —bruder (ا م) سلاح آرقداشى‖
—arbeit (ا مؤ) حرب ، سفر ‖ —dienst (ا م) خدمت
عسكريه ‖ —gattung (ا مؤ) جنس ، صنف ، نوع سلاح
فقط : bei welcher —gattung dient er ? قنغى صنف
سلاحده‌خدمت ايديور ؟ سواريميدر ، طوپجيميدر، پياده‌ميدر
ندر ؟ ‖ —haus (ا لا) سلاح دبوبى ، سلاحخانه‖ —rock
(ا م) (ع) وقتيله كيبلان زره كوملكى ؛ اليوم بردوكمه‌لى
وآرقه‌سى يېرتماجلى قيصه سـتره ‖ —ruhe متاركه ، ترك
مخاصمات ‖ —schmied سلاحجى، تفنكجى ‖ —schmiede
(صنه) سلاحجى ، تفنكجى ، طبانجه‌جى دكانى ، مغازه‌سى ‖
—stillstand (ا م) متاركه‖ = —ruhe ‖ —stück (ا لا)
سلاح ‖ بريكيتك كورديكى ايش ، ايتديكى مجادله ، حرب ‖
—that (ا مؤ) اجرا آت عسكريه ، مجاهده ، اوروشمه ،
محاربه ، مجادله .

Waffnen (ـ فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا) —(sich)
سلاح ايله تجهيز ايتمك ، سلاح ويرمك ، قوشاتمق، سلاحلانمق
(mit einem Schwerte) برقلنجله‖ (فعـ لا +) = rüsten .

Wag„ ... (... ـ) —spiel (ا لا) قمار اويونى .

Wägbar (ـ ـ صـ) ②④ [wägen] (حكمـ) قابل وزن ،
كذا (كميـ) مقدار وتركيبنك بولنمسى، تعيينى ممكن اولان .

Wage (ـ ـ امؤ) ⑤③ [قديم آلمانجه wâga wēgan
دن] ترازو، ميزان‖ Jemandem, einer Sache —halten
بريشه ، برشيئه قارشو موازنه‌لى ، اعتداللى ، حقلى ، عادلانه
طورانمق، برطوتمق، دنك ايتمك ‖ Blei-wage ‖ وضعيت
افقيه ‖ = Kippe .

Wag(e)„ ... (...(ـ)ـ) —zünglein (ا لا) ترازو
ديلى‖ —balken (ام) ترازوقولى‖geld(كذلك Wäge-geld)—
قنطاريه ، ترازو پاره‌سى، وزن رسمى ‖ —hals (ا م) ،
كوزى ييلماز ، متهور ، متجاسر، پرواسز ، كستاخ ، هرشيئه
آتيلور ، حدندن زياده ايشه قالقان ‖ —schale (ا مؤ)
ترازو كوزى ، كفهٔ ميزان ‖ (مجا) seine Worte auf die
—schale legen لقرديسـنى دوشونوبده اويله سويلك ،
سويليه‌جكى شيئى اولجه وضع كفهٔ ميزان مطالعه ايتمك ‖
—recht (صـ) افق، مستوى، دوم دوز ‖ متساوياً .

Wägelchen (ـ ـ ـ) ، **Wäglein** (ـ ـ ـ) ايكيسـيده
(ا لا) b. ④⓪ (Wagen كلمه‌سنك صورت تصغيريه‌سى) .

Wagen (ـ ـ فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا) a. ②①
برشيئى تصادفه براقمق، برشيئه هرچه باد آباد ، بختنه ديوب
تشبث ايتمك ، اجتسار ايتمك ، قالقشمق، جرأت ايتمك ، كوزه
آلمق ‖ —sich unter die Leute هركسك ، انسانلرك عالمك
آره‌سـنه كيرمكه ، آنلرله الفت ايتمكه جرأت ايتمك ، كوزه

Wächsen (ـ kss ـ فعـ متعـ) c. ②① [Wachs] بالموميلامق،
بالمومى ايله صيوامق ، بالمومى سورمك .

Wächsern (ـ kss ـ صـ) ②④ بالمومى ، بالموميدن .

Wächsest (ـ kss ـ) (wachsen فعلنك زمان حالنك)
ايكنجى و wächst (ـ kssle) اوچنجى شخصى.

Wachsthum (ـ kss ـ ا لا (ا م) ②⑤ [wachsen]
(sans pl.) ‖ بويومه ، بويوميش ‖ (der Pflanzen)—
بيتمه ، يتيشمه ، نشوونما بولمه‖ بويومه ، تزايد ايتمه ، آرتمه‖
يتيشديرمه—(mein eigenes) (eine Flasche Wein) كندى
باغ محصولم برشيشه شراب .

Wacht (ـ ا مؤ) ④⑨ [قديم آلمانجـه wahta] =
Wache قره غول خدمتى ونوبتى وقره‌غولخانه .

Wacht„ ... (...ـ) (ع) —dienst (ا م) قره غول
خدمتى‖ —dienst üben قره‌غول نوبتى اثناسنده ايفا ايديله‌جك
خدماتك تعليمى يابمق‖ —offizier (ام) قره‌غول(نوبتجى)
ضابطى ‖ —feuer (ا لا) بيواق ، آچيق اردوكاه آتشى ‖
—habend (صـ) قره غول نوبتنده بولنان‖ —mantel—(ا م)
قره غول نوبتجيلرينك كيديكى واكثريا قره غول اشياسـندن
معدود قاپوت ، يغموراق ‖ Para'de — (ا مؤ) قره‌غوللرك
دكشديرلمسى وبونلرطرفندن ياپيلان رسم‌كچيد‖ —schiff (ا لا)
(بحر) قره‌غول كميسى‖ —stube (ا مؤ) قره‌غول افراديتك
اوطورديغى اوطه ، محل = Wache .

Wachtel (ـ ا مؤ) ⑤③ [قديم آلمانجـه wa'htala
ياخود : quattala] (تا طبيعه) بيلديرجين (قوشى) ‖ die
—schlägt بيلديرجين اوتيور، چاغيريور ، كچيبور ‖ (عمو)
= Ohr-feige .

Wachtel„ ... (... ـ) —schlag (ا م) بيلديرجين
اوتمه‌سى ‖ —strich (ا م) بيلديرجين كچمه‌سى ‖ بيلديرجين
آغيله بيلديرجين آولامق‖ —könig (ا م) (تاطبيعه) بيلديرجين
بكى، قزل صوطاؤغى .

Wächter (ـ ا م) a. ④⓪ [Wacht] بكجى، قولجى،
محافظ ، غارديان .

Wackelig (ـ ـ صـ) ②① [wackeln] تيتره‌يان ، صاللانان،
اوينايان ، es Huf-eisen— كيوشه‌مش نعل ‖ (مجا) die
Sache steht auf —en Füßen بو ايش صاغلام بر ايش
دكل ، صوكى چيقه‌جغه بكزه‌ميور ، بوكون يارين دوشـه‌جك ،
طوپى آته‌جق كبى .

Wackeln (ـ فعلا +) a. ②① [قديم آلمانجه wagôn
كلمه‌سنه منسوب] صاللانمق، اوينامق‖ schwanken ‖ mit dem
Kopfe— باشنى صاللامق ‖ (فعـ يكشه) es wackelt mit
seiner Gesundheit اونك صحتى صارصلدى، صحتى يرنده دكل،
بوكون ايو ايسه يارين فنا ‖ (فعـ لا —) er ist die Straße
hinauf gewackelt اوصاللانا صاللانا سوقاغك يوقارى باشنه ،
يولك اوستنه چيقدى .

Wacker (ـ صـ) ②④ [قديم المانجه wachar rührig]
= brav ‖ (عمو) (حا) = ge-hörig ايوجه ، ايستديكى
كبى ، بر اعلا .

Wad (ـ ا لا) ⑤⑥ [انكليز] (معـد) (sans pl.)
مانغانز اوقزيده هيد راته .

آلمق || (ضرمثل) بريله بوتنى اوليحمك es mit Jemandem — || wer nicht wagt, der nicht gewinnt اوشه‌تانك نه اوغلى اولش نه قيزى || بخته حواله ايتمك ، يا هاررو ، يا ماررو ، هرچه باد آباد ديمك ، يا باتمق يا چيقمق اوزره طوراتمق || (ضرمثل) frisch gewagt ist halb gewonnen بر ايشه ايو باشلامق اونى قزانمق ديمكدر .

Wagen (~ ا م) b. ⑩ [قديم آلمانجه wagan لاتينجه vehere führen = wĕkan كذلك قديم آلمانجه دن مأخوذ] آرابه || — (Last = ,Leiter =) يوك ، كنارى يارمقلقلى اشيا آرابه‌سى || (شمندوفرده) واغون ، دمير يولى آرابه‌سى || (هيئة) Bär = .

Wagen„ ... (~···) — kasten (ام) آرابه‌نك كوده‌سى || — achse (ا مؤ) ديشكل || — bauer (ا م) آرابه يايان آرابه‌جى || — klasse (ا مؤ) آرابه صنفى ، ein Billet zweiter — (شمندوفرده) ايكنجى موقع بيلتى || — macher (ا م) klasse || — schuppen = — remi'se || — bauer = آرابه‌لق (ام) || — zug (ا م) (شمندوفرده) ترەن ، قطار .

Wägen (~ فع متع وفع مطا) ⑳ g. ونادراً ㉑ a. [wiegen =] طارتمق ، يوقلامق (wiegen صورتيله دها زياده مستعملدر) || ge-wogen اسم مفعول وصفت ㉑ (مرا . ge-wogen) .

Wager (~ ا م) ⑩ a. تهلكه ومخاطره‌يه باتمقسزين برشيئه جرأت واجتسار ايدن ، گوز آلديران .

Wa(g)gon (اكثريا فرانسزجه تلفظ اولنور ا م) 56 واغون ، شمندوفر آرابه‌سى .

Wagner (~ ا م) ⑩ a. [Wagen] آرابه‌جى عمله‌سى || (ا خا م) على الخصوص ١٨١٣ سنهٔ ميلاديه تولد ايدن : Richard — آلمانيانك اك مشهور موسيقى شناسى وقومپوتيسى ريشار واغنه‌ر .

Wagniß (~ ا لا) ㊴ و (ا مؤ) ㉞ [wagen] جرأت ، اجتسار ، تهلكه لو مخاطره‌لى برشيئى ياپمغه ، الشلكه قالقشمه ، جرأت .

Wahl (~ ا مؤ) ㊾ [قديم آلمانجه wala : wollen] انتخاب || (هركس طرفندن ايديلان) freie — seine — treffen || انتخاب ايتمك || ايكى مختلف شيدن برينى قبول ، انتخاب ، اختيار ايتمك || انتخاب auf — begründet || انتخاب اصوليله اولان . انتخابه تابع || متروك اولوب [قديم آلمانجه wal Niederlage] ميدان حرب ، محاربه ميدانى .

Wahl„ ... (~···) — bezirk (ا م) ، — kreis (ا م) دائرهٔ انتخاب || — fürst (ا م) منتخب پرنس : Kur-fürst = || — kind (ا لا) اولادلق ، آخرت اولادى ، قبولمه چوجق || — kugel (ا مؤ) انتخابلرده برقاب درونه ، صنديغه آتيلان يوارلاق ، قرعه طوپى || — recht (ا لا) حق رأى || — stimme (ا مؤ) رأى .

Wählen (~ فع متع) ㉑ a. [Wahl] انتخاب ايتمك || اختيار ايتمك || einen bleibenden Wohnsitz — برلشمك ، اختيار اقامت ايتمك ، قالمق || رأى ويره‌رك انتخاب ايتمك .

Wählerisch (~~ صـ) ㉔ مشكل پسند ، قولاى قولاى برشيئى بكنمز .

Wahn (~ ا م) ㊳ (جمعى نادر) [قديم آلمانجه wân Hoffnung] بوش بيهوده اميد ، ياكاش ظن ، خيال خام ، قوروتى ، وهم ، امل باطل ، افكار واهيه || دليلك ، جنت ، چيلغينلق ، عقلسزلق ، دوشونمامه || على الخصوص (حكمه چولده ودكزده افقك اوزرنده اولمقسزين انعكاس طريقيله كورينن شى ، سراب .

Wahn„ ... (~···) — ehre (ا مؤ) اونور ووقار كاذب || — bild (ا لا) خيال ، اوهام || — sinn (ا م) (علم امراض) عقله عارض اولان مرض ، جنت ، دليلك ، چيلغينلق ، بوزمه || عقل وفكرنى برشى ايله اشتغال ايتديرمك اوزره حاصل اولان مراق ، بوزغونلق || (مجا) es wäre — sinn so zu handeln بويله حركت دليلكدر ، بو بردليجه‌سنه حركت اولمش اولور ، اويله دليجه‌سنه حركت اولماز || — sinnig (صـ) — دلى ، قاچيق ، چيلغين ، عقلى بوزمش || (اسم) sinnige(r) (مجا) es ist zum — sinnig werden انسانك چيلديره‌جغى كليبور ، چيلديرمق برشى دكل .

Wähnen (~ فع متع ، فع مطا ، فع لا +) ㉑ a. فى الاصل اصول ادبيات وانشادن اولوب اليوم دخى بوصورتله مستعملدر : ظن ايتمك ، اويله ظن وقبول ايتمك ، فكرده اولمق || ياكاش فكرده اولمق (بيلكسزين) ظن ايتمك ، قوروتى ايتمك ، كندى كندينى آلداتمق .

Wahr (~ صـ) ㉑ [قديم آلمانجه wâr = لاتينجه ve'rus] صحيح ، طوغرى ، حيله‌سز ، صادق ، صميمى ، حقيق || — er Freund دوست حقيق ، صادق دوست ، آرقداش || (اشخاص حقنده) طوغرى ، حالى وقالى حيله ودوزه‌ندن عارى ، طوغرى (طوغرى طوسطوغرى) غل وغشدن عارى || سؤال اولندقده : ? — nicht اويله دكلى ؟ دكلى ، صحيح دكلى (برجواب تصديق بكليه‌رك) || برشيئى تصديق ، تأكيد ، تأمين مقامنده so — ich lebe ! سزى تأمين ايدرمكه ! شو بن نصل (شمدى) حياتده ايسه م ! شورادن سلامت كيتيه‌يمكه ! || so — mir Gott || مثلا ! Das muß — sein بعون اه تعالى ! بعناية اه ! || helfe ! — werden حقيقت اولمق ، كاوب چيقمق ، ايفا واجرا اولنمق || er hat das اوضرب مثلك حكمنى اثبات (Sprüchwort) — gemacht ايتدى ، طوغرى اولديغنى ميدانه قويدى .

Wahr„ ... (~···) — nehmbar (صـ) قابل ادراك ، آكلاشيله بيلور ، فرق اولنه بيلور ، حس اولنور ، طويلور ، قابل مشاهده ، كوريلور || — nehmen (فع متع) (مرا . (sép.) nehmen einen Gegenstand — nehmen) برشيئى برنسنه‌يى فرق ايتمك ، برشيئك فرقنه وارمق ، كورمك ، طويمق ، نظر دقتنه چارپمق || طويمق ، برشيئى دستور العمل والحركه اتخاذ ايتمك ! فائده‌لى برشيئه درت اليله صارلمق ، اولجه فهم وادراك ايله الدن قاچيرمامق || — sagen (فع متع وفعلا +) (insép.) اكثريا (حقيقى ، برشيئك طوغريسنى سويلمك معناسنه اولان : wahr sagen تركيبيله قاريشديرماملدر) (كشف خفايا ايله) برشيئى اولجه خبر ويرمك ، فالجيلق ايتمك ، تفأل وياكرامت وياخود حساب ملاحظه ايله كشف ايتمك ، سويلمك || aus den Karten — sagen كاغدله فاله باقمق || — scheinlich (صـ) اغلب احتمال اوله‌رق ، قرين احتمال ، محتمل ، ملحوظ ، غالبا || — spruch (der Geschworenen) معقول ، عقله يقين اولان ||

(ا م) اهالیـدن انتخاب اولنان یمینلی هیئت حکامك حکم
وقراری|| zeichen— (ا لا) علامت ، اشارت فارقه ومميزه||
استفاده غرائبی، کوریله‌جك شیلری . zeichen (جمع) eines Ortes — برشهرك جالب مراق وموجب

Währ„ ... (‥‥ ـ) (مرا . ... „ Wehr).

Wahren (ـ فعه متعه وفعه لا + وفعه مطا) a., b. (40)
[قديم آلمانجه warôn اولوب بنه قديم آلمانجه wara
Aufmerk=samkeit دن مأخوذ] = be-wahren :
Jemand, (sich) vor etwas— برینی (کندینی) برشیدن
محافظه ، وقایه ایتمك ، صاقلامق .

Währen (ـ فعلا +) a. (21) [قديم آلمانجه weren]
دوام ایتمك ، امتداد ایتمك ، اوزامق، سورمك ، دائمی موجود
بولنمق، غائب اولمامق، طیانمق|| die Erinnerung an ihn
wird ewig— آنك خاطره‌سی اصلا ضایع اولمیه‌جق، اونودلمیه‌جق،
خاطر وخیالده باق قاله‌جق || es kann noch lange—, ehe
(یاخود ... bis) ... جه یه قدر دها چوق وقت کچر ، دها
چوق سورر || es währte nicht lange , so brach der
Sturm aus آره‌سی چوق کچمدی ، چوق سورمدی، فورطنه
قوپدی|| d— (اسم مفعول وصفت) (21) دوام ایدن، حکمفرما
اولان ، موجود اولان || in— der Arbeit چالشلقده ایکن،
چالشلق اثناسنده || d— ewig ازلی ، دائمی، باق، لایموت ،
لایزال|| حرف جر وحرف ربط اوله‌رق آتیده‌کی لغته نظر اولنه .

Während (ـ حرجر ، مضاف الیـه آلوب بعضا دخی
مفعول الیـه آلور) [währen] اثناسنده ، ایکن ، دوامی
اثناسنده ، دوامنجه، دوام ایتدکجه || ich habe ihn— des
ganzen Tages nicht gesehen بن اونی بتون کونده ،
تکمیل کون ، اقشامه قدر کورمدم || (حرف عاطف اوله‌رق
doch یاخود : hingegen (حالبوکه معناسنه کلور) هرنقدر ، حالبوکه ،
حالبوکه ، وقتاکه، حالبوکه بالعکس|| هرنقدر معناسنه کلدکده :
er noch weinte, brach er in ein Gelächter aus — هر
نقدر دها آغلایور ایدیسه ده ، آغلایوب طوررکن بردنبره
کولمکه باشلادی .

Wahrhaft (ـ ص) (21) [wahr] =wahr صادق،
طوغری، حقیق ، صمیمی الخ || er Mensch— طوغری آدم ،
طوغری ایش کورن ، کورمك ایستیان || sein— قلبی پاك
اولمق .

Wahrheit (ـ ا مؤ) (49) [wahr] صحت، طوغریلق،
صحیح وطوغری اولیش (Fabel, Erdichtung کلمه‌لرینك
مقابلی) || Jemandem derb die— sagen برینه دوبره
دوبره طوغری‌یی سویلمك || man hat ihm rund die—
gesagt اوکا ایشك طوسطوغریسی آکلاتلدی، سویلنلدی .

Wahrlich (ـ اکثریا : ـ حرتد) [wahr] ! —
واه ! حقیقة ! ای طوغریسی !

Währung (ـ ا مؤ) (49) [währen] تعیین وتقدیر
ایدیلان اقچه‌فیئاتی،دکر، قیمت || (100 Gulden) Wiener—
یوزفلودن ویانه پاره‌سی، یکری ایله .

Waid (ـ ا م) (38) [قديم آلمانجه weit = لاتینجه
vitrum] (نبا) پاستل دینیلان چیوید اوتی نوعی .

Weid„ ... (‥‥ ـ) —bau (ا م) (زرا) چیوید اوتی
زرعی ویتشدیرلمسی .

Waise (ـ امؤ) (53) [قديم آلمانجه be-raubt weisi]
بر ارکك چوجق حقنده : کذلك بعضا (ا م) (52) اوکسز ||
vater=und mutter=lose— آنادن بابادن اوکسز ، آناسز
باباسز اوکسز .

Waisen„ ... (‥‥ ـ) —mutter (ا مؤ) اوکسزلر
آناسی || —gelder (جمع لا) = Pupillen=gelder ||
—kind (ا لا) = Waise || —knabe (ا م) اوکسز
(ارکك) چوجق || —mädchen (ا لا) اوکسز قیز .

Waizen (ـ ا م) b. (40) = Weizen .

Wake (ـ ا مؤ) (53) [شمالی آلمانجـه] بوزه آچیلان
دلیك .

Wal (ـ ا م) (38) [قديم آلمانجه wal آنغلوساقسونجه
hwal : مرا . آنغلوساقسونجه hwělan] [tosen] (تاطبیعه)
دکز جانواری || خصوصیله = —fisch || —e (جمع) بالیق
شکلنده اولان ممه‌لی حیوانات ، فصیلهٔ قیطسیه|| بالینه جنسی||
غیرمستعمل اوله‌رق (ا لا) (inv.) = Wahl میدان حرب .

Wal„ ... (‥‥ ـ)(علی الاکثر ... „Wall صورتنده یازیلور)
[Wal] —fisch (ا م) (تاطبیعه) بالینه بالغی|| =
—nuß (ا م) (بحر) بالینه بالغی آوینـه مخصوص کمی || —
(مرا . Wall-nuß) .

Walache (ـ ch ـ ا م) (52) Walachin (ا مؤ) (50)
اولاح ، ولاح ارکك ، قادین) افلاقلی|| (مرا . کذلك Wallach
و Wlache) .

Walachei (ـ ch ـ ا خا مؤ) (49) (جغر) (الیـوم
رومانیانك برقسمی) افلاق .

Wald (ـ ام) (25) [قديم آلمانجه wald ; آنغلوساقسونجه
veald ; wild کلمه‌سنه منسوب] (Feld کلمه‌سنك مقابلی)
اورمان(کذلك مجازی اوله‌رق اورمان آغاجلری کبی صیق بیوك
غلبه‌لق) —kleinerer کوچك اورمان ، قوریلق || (نبا)
تاطبیعه) in Wäldern lebend (wachsend) اورمانده
یشایان بیوبان حیوانات ، نباتات،اسکی رومالیلرك اورمانلرده
وجودلرینی تخیل ایتدکاری پریلر || (ضرمثلا) wie man in
den - ruft, so schallt's heraus نصل صورارسه‌ك اویله
جواب آلورسك || (مجا) Wälder (جمع) اشعار مجموعه‌سی
(اسم وعنوانی) .

Wald„ ... (‥‥ ـ) —bewohner(in) (ا م ، ا مؤ)
اورمان سکنه‌سی ، (خصوصیله اشعارده) اورمانده یشایان
حیوانات|| —wärts (حا) اورمانه طوغری، اورمان طرفنده||
—baum=schule (ا مؤ) اورمان مکتبی || نمونه اورمانی ||
—beere (ا مؤ) (نبا) = schwarze Besing || —biene
(امؤ) یبان آریسی|| —esel (تاطبیعه) یبان اشکی||—geier
= Bussard || —geist (ا م) اورمان پریلری ، جنلری ،
(اسا) زیلوه‌سته‌ر|| —geschrei (الا) آوجیلرك آوباغیرمه‌سی||
—glöckchen (ا لا) . —glöcklein (ا لا) (نبا) قامپانل
(کوپه چیچکی جنسی) || —haar (ا لا) (نبا) آلمانیاصپارته‌سی
(یاپراقلری کسکین مائی نبات) || —huhn (ا لا) (تاطبیعه)
چالی خروسی ، بدتوس || —land (ا لا) اورمانلی آراضی ||
—mann (ا م) اورمان سکنه‌سندن اولان کمسه || —geist||

قیصه آیاقلی اوكوبكى ، داقس ‖ mensch— (ا م) اورمان
آدمی‖ (تاطبیه) خصوصیله میمون اسمی اوله‌رق ==Orang=utan
و Schimpanse ‖ rebe— (ا مؤ) (نبا) فل بهار ‖
reich— (ا لا) اورمانلقلی ، اورمانی چوق ‖ schnepfe—
(ا مؤ) (تاطبیه) عادی ، بیاغی چوللق ، بیابی یابان طاووغی ،
بقاسه‌سی‖ teufel— (ا م) = geist— ‖ (تاطبیه) (میمون
اسمی اوله‌رق) اورمان شیطانی‖ weg— (ا م) اورمان درونتدن
كچن یول ، اورمانك آچیق محلی ، كچید ‖ wolle — (ا مؤ)
اورمان دیكنتدن قاتیله .

Waldai = Plateau ('pla-'ö'=ــ ـ ـ ا لا) ⑯ (جغر)
das— والدای طاغلری (آراضیسی) .

Wäldchen (ــ ـ ا لا) ⑩ b. (Wald كله‌سنك صورت
تصغیریه‌سی) اورمانجق، اوفق اورمان ، قوری .

Waldig (ــ ـ ص) ㉑ [Wald] اورمانلقلی، اورمانلی،
اورمانلق .

Wal-drappe (ــ ـ امؤ)⑤[ایتالیانجه gualdrappe
اولوب val-drappa دن مأخوذ] Pferde=decke =
. Schabra'cke

Waldung (ــ امؤ) ⑲ [Wald] اورمانلق، اورمان،
قوری .

Walen (ــ ـ فع لا +) ㉑ a. (بحر) (روزكار كمی
ومانیتیزمه‌سی غائب ایتمش مقناطیس حقنده) صاللانوب
طورمق، چالقانمق .

Wales (vuélsse ا خالا) (inv.) (جغر) انكلتره‌نك
غربنده كائن غال قطعه‌سی .

Walfisch (ــ ـ ا م) ㊳ (مرا . . . Wal,,) .

Walk,,... (ــ ....) echt— (ص) ازلمكه، چیكنمكه،
باصلمغه صالح ‖ trog— (ا م) ازمكه، چیكنمكه مخصوص
بوتن‖ haare— (جمعا) = Flock=wolle ‖ meister—
(ا م) قازییجی ، چیرپیجی ، ازیجی اوسته‌سی ‖ müller—
(ا م) = Walker .

Walke (ــ امؤ) ⑤ [walken] (صنع) (چوقه‌جیلق،
كلاهجیلق، عراقیه‌جیلك كبی صنعتلرده) دوومه ، تپه ، چكمه ‖
(دباغتده) die letzte—geben درپلرك صوك دباغتنی یاپمق،
صوك دفعه دباغلق ‖ Walk=mühle== (امؤ) ، hammer—
. (ا م)

Walken (ــ فع متع) ㉑ a. [قدیم آلمانجه walchan،
welle كله‌سنك اصلنه منسوب] چوقه‌جیلق وامثالی صنعتلرده:
هوانده دوكمك ، چیكنمك ، سرتلشدیرمك ‖ (مجا) (عو) =
. durch=prügeln

Wall (ــ ا م) ㉛ (ع) (استحكامده) سپر ‖ دیوار، چیت
خدمتی كورمك اوزره بر یرك اطرافنه چوریلان طوپراق ییغنی،
سد ‖ املا یولی ‖ برمزارك اوزرنده تشكل ایدن طوپراق ییغنی ‖
(بحر) قره ، ساحل، طوپراق‖[wallen] (ا م) ㊳ برمایعك
علی الخصوص بیشمسی، قاینامسی زماننده اولان فیقیردامه‌سی،
قاینامه (سی) تلاطم ‖ (وینغا بالغی تجارتنده) مقیاس اوله‌رق
٨٠ — ٨٤ بالق عددی‖ (ا م) ㊳ = Wal .

Wall,, ... (ــ ....) graben— (ا م) سپر خندكی ‖
(تاطبیه) ,roß— ,rath— ,fisch— (مرا . . . Wal,,) ‖
bruch— (ا مؤ) (ع) برصپره آچیلان كدیك ، رخنه ‖

fahrer(in)— (ا م ، ا مؤ) حجه ، مقام مقدسی زیارته كیدن
اركك ، قادین‖ fahrt— (ا مؤ) حجه كیتمه . حج‖ fahrten—
(فع لا —) حجه كیتمك‖ meister— (ا م) (ع) كوچك ضابط
رتبه‌سنده استحكام انشائیه مأموری ‖ nuß— (ا مؤ) (نبا)
(كذلك Walnuß وكذلك wälsche Nuß) [قدیم آلمانجه
. جوز [fremd walah

Wallach (ــ ـ ا م) ㊳ [یعنی aus der Wallachei]
بورمه، انمه‌مه آت، مجار باركیری، ایكدیش ‖ — (ــ) ㉛
. Walach = ㊷ (ا م) (ــ ـ ـ) e—

Wallachen (ــ ـ فع متع) a. ㉑ [Wallach] (بیطر)
einen Hengst— بر آتی ایكدیش، مجار (باركیری) یاپمق .

Wallen (ــ فع لا ±) a. ㉑ [قدیم آلمانجه wallon
zur Ferne gehen] یورومك ، (برهدفی اتخاذ ایتمكسزین
ایلرولمك) اواره ، سرسری كزمك ، خصوصیله سیاح چیقمق‖
حجه چیقمق ، زیارته كیتمك ‖ [قدیم آلمانجه wallan :
Welle كله‌سنه منسوب] طالغه‌لنمق، (ویا طالغه درونتده كبی
حركت ایتمك) چالقانمق؛ موجه‌لنمك؛ (متحرك صوحقنده) متموج
اولمق ، قاینامق ، كوپورمك ، فیقیردامق ‖ (مجا) كوپورمك ،
قیزمق ، هیجانه كلك .

Wällen (ــ فع متع) a. ㉑ (آشجیلق) قایناتمق ،
خفیف پشورمك ، آهسته آهسته قایناتمق .

Waller (ــ ـ ا م) a. ⑩ ، in— (ا مؤ) ㊿ =
. Wall=fahrer(in)

Wallone (ــ ـ ـ ا م) ㊷ [قدیم آلمانجه walah
Fremder ، علی الخصوص Romane ، مرا . Walache ،
Wallis] (ا م) ㊷ ، Wallonin (ا مؤ) ㊿ بلچیقاده
رومانجه تلفظ ایدن قسم خلق، والون .

Walm (ــ ا م) ㊳ (معما) چاتینك ، قبه‌نك قروب
دینیلان بیجیمی‖ (زرا) = Heuhaufen ‖ (بالقجیلق)=
. Wasser=wirbel

Wälsch (ــ ص) ㉑ [قدیم آلمانجه walahise لاتینجه
ga'llicus دن] (اجنبی وعلی الخصوص رومانجه سویلین
اجنبی حقنده) اجنبی‖ رومانخلق ‖ die —en ، er Hahn— ،
es Korn—‖Trut=henne ،Trut=hahn== es Huhn—
. Wall=nuß = e Nuß— ‖ Mais ==

Walten (ــ فع لا+ وفع متع) b. ㉑ [قدیم آلمانجه
waltan = لاتینجه vale're] حكمفرما اولمق، حكم سورمك،
ایشلمك ، حركت ایتمك ، اجرای حكم وتأثیر ایتمك ، موجود
وحاضر اولمق‖ (der Vater) waltet im Hause اوی پدر
اداره ایدر، ایدیور، اداره ایدن پدردر‖ lassen— Jemand
برنی حركتنده سربست براقمق ، ‖ Gott— lassen ایشلمك
جناب حقه حواله ایتمك ، اه یاپسون دیمك ، جناب حقه توكل
ایتمك‖ —mit etwas schalten und برشیئی تحت ارادتنده ،
حكمنده بولندیرمق ، برشیئی بیلدیكی ، استدیكی ، دیلدیكی كبی
قوللانمق‖ اكثریا مضاف الیه ایله : walte deines Amtes !
وظیفه‌كی ایفا ایله! موقعنك ، رتبه‌كك ایجاب ایتدردیكی ایشی
كور! ‖ ! Das walte Gott : یاخود Deß انشا اه (بویله
اولسون) ! اه ویره (اه ویرسونده بویله اوله) ! آمین !

Walter (ــ ا م) a. ⑩ پایان، اجرا ایدن، حكم واداره
واراده‌ایدن، پیوران(حاكم ومدیر)‖[قدیم آلمانجه wa'lthari:

walten كلمه‌سنه منسوب (والفتيز اسمى) (ا م) غوتيـه :
(مرا . Habe = nichts) اكثريا خصوصيله انكليز اسملرنده
كذلك والته‌ر .

Walz„ ... (‥‥) —blech (ا لا) حده‌دن چكلمه معدن
لوحه‌سى‖ —eisen (ا لا) معدن لوحه‌لرى تصفيح ايدن ماكنه ،
حده ، بوماكنه‌نك اولديغى محل .

Walze (ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه walza Schlinge]
اسطوانه‌وى دمير ، سلندير ‖ اوغلاغى .

Walzen (فع لا + بعضاً فع متع وفع مطا) c. (21)
[قديم آلمانجه walzan اولوب sich um seine Axe drehen
محورى اطرافنده دونمك ، دور ايتمك معناسنه‌در] والس اويونى
اوينامق ، والتسه‌ر رقص ايتمك ، والس اصولى خوره تپمك ‖
[Walze] (فع متع) برصيلندير ايله ايشلمك ‖ (اكمكجيلكده)
den Teig — خمورى (صيلندير ماكنه ايله) يوغورمق ‖
(حده خانه‌ده) —(das Eisen) تيمورى حده‌دن چكمك .

Walzen„ ... (‥‥) —förmig (ص) صيلندير شكلنده ‖
—reiniger (ا م) (مطبعه) دوقتور (صيلندير صيلان) ‖
—stein (ا م) (طبقات) آنتروق .

Wälzen (فع متع وفع مطا) c. (21) [قديم آلمانجه
wëlzan] —(sich) يوارلانمق ، تكرلنمك ، دونمك ‖ sich im
Kothe— چامورده يوارلانمق ، چاموره باتوب چيقمق ‖ etwas
von sich— برشيئى كنديندن چويرمك ‖ die Verantwortlichkeit
für etwas auf Jemand— برشيدن طولايى كله‌جك مسئوليتى
برينك اوزرينه آتمق ، يوكلتمك ‖ er wälzt sich vor Lachen
كوله‌جكم ديه يرلرده يوارلانيور ؛ كوله‌دن بايليور ‖ (ا لا)
Das ist zum Wälzen (sans pl.) (40) b. كولمكدن
بايلينه‌جق ، قاتيلينه‌جق شى .

Walzer (ا م) a. (40) والس ، والتسه‌ر دينيلان
رقص وبونوع دانس ايچون چالنيلان موسيقه (هواسى) .

Wälzer (ا م) a. (40) [wälzen] تكرليان ، يوارليان ،
دونديران ‖ (عمو) غايت قالين كتاب ، كوتوك .

Wamme (ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه wampa ،
اورته آلمانجه Bauch wambe] كورك اوله‌رق قوللانمق
اوزره حيوانلرك قارنى ، قارن طرفندن چيقان كورك ‖ يمك ايله
طولديريلان ، طولان قارين ‖ يان ، بوكور ، جنب .

Wamms (ا لا (ا م) (25) ، بعضا (31) = Wams .

Wams (ا لا (ا م) (26) ، بعضا (31) يلك ، ميلتان ،
نيمتن .

Wamsen (فع متع) c. (21) نيمتن ، يلك كيديرمك ‖
Jemand— برينى ايوجه ايصلاتمق (مرا . durch-prügeln).

Wand (ا مؤ) (35) [قديم آلمانجه want : winden
كلمه‌سنه منسوب] —(eines bewohnten Raumes) اسكان
اولنان برمحلك ، مكانك ديوارى ‖ (مجا) mit dem Kopfe
durch die —rennen باشى ديواره چارپمق ، اورمق ‖ ساڭر بويوك ،
قالين يوكسك ديوارلر ‖ —(= Scheide) hölzerne تخته (بولمه)
پرده ‖ spanische— روزكارلك (اكثريت اوزره قپو ، صوبا
وساڭر اورتلمسى مطلوب محللرك اوكنه وضع اولنور) پاراوانه ‖
برقابك ايچ يانلرى ، جدار ، كذلك بر تفنك ، چادر ، معده ،

قفا طاسى وامثالنك جدارى ‖ man soll den Teufel nicht
an die —malen انسان بلايى ، قضايى كندى دعوت ايتمملى ‖
Wände hoch vor Freude springen سونجندن طاوان يوكى
صيچرامق ‖ ديواركبى دوز ، عمودى ياپلمش قيا .

Wandel (ا م) c. (42) (sans pl.) [قديم آلمانجه
wantal Geschäft] كيديش ، رفتار ‖ (تربيه داخلنده)
صورت حركت ، اخلاق واطوار ، كيديش ، مشوار ‖ =Ver-kehr ‖
Handel und— آليش ويريش ، تجارت ‖ تبدل ، تحول .

Wandel„ ... (‥‥) —bahn اوزرى اورتولى ،
قبالى گزينتى محلى ، يول ‖ —stern (ا م) (هيئة) سياره .

Wandelbar (ص) (21) [wandeln] =
ver-änderlich ‖ اوزرنده گيدلور ، يوريتور صورتده اولان ،
قابل مرور ، ايشلك حركته مساعد ‖ كورك ، قيريلور ، كوشك ،
نارين ، ويران ، مشرف خراب ، هممان ييقلمق ، كوچك اوزره
اولان .

Wandeln (فع لا ± ، فع متع وفع مطا) a. (21)
آغير آغير ، يواش يواش يوريمك ، پياسه ايتمك ، گزينمك ‖
handeln und— تجارت ، آليش ويريش ايتمك ‖ يشايوب
كيتمك ، يكنمك ‖ (فع متع وفع مطا) =(sich)ver-wandeln .

Wander„ ... (‥‥) [wandern] ‖ —blöcke
(جمع م) (طبقات) برقوة خارجيه ايله محل اصليسندن تبعيد
(ايدلمش طاش پيغينى ، سيار ‖ —buch (ا لا) عمله وساڭره‌يه
ويريلان (ضبطيه طرفندن) مرور ، يول تذكره‌سى ‖ —jahre
(جمع لا) سياحت سنه‌لرى ييللرى ، er hat seine —jahre
vollendet اودورنى ، سياحت مدتنى بتوردى ‖ —leben
(ا لا) كوچبه‌لك ، دائمى صورتده برمحلده اقامت ايتميوب
شوراده بوراده يشامق ‖ —stab (ا م) يولجى ، سياح دكنكى ،
عصاسى ، den —stab ergreifen وياخود : zum —stabe
greifen يوله چيقمق ‖ —vögel (جمع م) مواسم مختلفه‌يه
كوره تبديل موقع ايدن قوشلر .

Wanderer (ا م) a. (40) [wandern] ،
Wand(r)erin (ا مؤ) (50) ياپا يولجيقان ، سياح (اركك
قادين) ، برشهردن ، بر يردن كچان ‖ بر يره ، حجه ويا زيارته كيدن .

Wandern (فع لا—) a. (21) [قديم آلمانجه wantarôn]
ياپا اوله‌رق سياحت ايتمك ، گزمك ، طولاشمق ‖ ياپا يوريمك ‖
mit Jemandem durch's Leben— بريله برابر ايام گذار
اولمق ، گزوب توزمق ، عمرينى كچيرمك ‖ (عمو)—in's Gefängniß
حبسه كيرمك ، حبسى بويلامق ‖ —seines Weges يوله
چيقمق ، دوزلمك ‖ seine Uhr ist auf's Leih-haus
gewandert اونك ساعتى امانت صنديغنى بويلدى ، امانت
صنديغنه كيتدى ، او ساعتى امانت صنديغنه قويدى ‖ برمحل
وموقعده ثابت اولميان ، متحرك اولمق ، يرينى دكشديرمك ‖
Wandern (ا لا) b. (40) (sans pl.) و Wanderung
(ا مؤ) (49) يورومه ، حركت ، سير ، (ناطبيعه وساڭره) كوچ ،
رحلت ، نقل مكان ، هجرت ، برمحلدن برمحله كيتمه ‖ گزمه ، دولاشمه ،
سياحت مثلا : beim Wandern lernt man viel (انسان
گزركن چوق شى اوگره‌نور) چوق گزن چوق بيلور ‖ ياللكز
ياللكز Wanderung (ا مؤ) (49) سياحت ، دور ، (تفتيش
ايچون) طولاشمه ‖ اوزاق مملكتلره سياحت ، ممالك اجنبيه‌يى
زيارت .

Wandersmann (ـُـَـ ١م) ㉕ (جمعی Wandersleute) سیاح (= Wanderer) .

Wandler (ـَـ ١م) .a ㊵ [Wandeln] (شعرده) (کزن ، یورویان، یولی غائب ایدوب ، شاشیروب ، کیده‌جکی یری بیلمیوب طولاشان) سرسری، خانه بردوش، سیاح .

Wandlung (ـَـ ١مؤ) ㊾ تبدل ، تحول ، انقلاب ؛ تبدیل قیافت ، استحالهٔ جوهر .

Wandte (ـَـ) (Wenden فعلنك زمان حال صورتنك ماضی صیغه‌سی برنجی واوچنجی شخصلری) .

Wandung (ـَـ ١مؤ) ㊾ [Wand] بولمه ، دیوار ، تخته پرده ‖ جدار .

Wange (ـَـ ١مؤ) ㊸ [قدیم آلمانجه wang (Bache . مرا) یناق ، رخ ، خـد [Boden-fläche] die Scham röthete ihre —n حجابندن قیزاردی، اوتاندیغی یوزینك قیزاردیغندن بللی ایدی ‖ (معما) مردیوان باصامقلرینك یناغی ‖ (بحر) —n —= Schale کمی دیرکلرینك تقویه‌سنه مخصوص دستکاری .

Wangen„ ... (ـَـ...) —grübchen (جمع لا) یناق چقوری .

Wankel„ ... (ـَـ...) —rede (١مؤ) قطعی اولمیان، مبهم ، مشکوك ، قوتسز نطق ‖ —muth (١م) ثبات وقرارسزلق ، تلون .

Wanken (ـَـ فعـ لا ±) .a ㉑ [قدیم آلمانجه wanchôn = schwanken] (ع) vor dem Feinde— دشمنه مغلوب ، سرفرو اولمق ‖ (den Feind) —machen, zum Wanken bringen دشمنی صارصمق ، مغلوب ایتمك ‖ —d (اسم مفعول وصفت) ㉑ = schwankend .

Wann (ـَ حا) [قدیم آلمانجه huanne ؛ wer کلمه‌سنه منسوب] نوقت، نه زمان ‖ irgend— es sei, —es wolle, نوقت . نه زمان اولورسه اولسون ، هرنه زمان اولورسه اولسه ‖ dann und— بعض بعض، آره صره ، وقت وقت .

Wännchen (ـَـ ١لا) .b ㊵ [Wanne کلمه‌سنك صورت تصغیریه‌سی] کوچوك تکنه ، فوچی، اوفق بانیه، قورنه‌جق .

Wanne (ـَـ ١مؤ) ㊸ [قدیم آلمانجه wanna لاتینجه vannus دن] (زرا) بغدای وسائره صاورمغه مخصوص قپاق شکلنده سپت، ذخیره قالبوری (= Getreide-schwinge) اورته‌سی چقورجه اطرافی خفیف میل ایله یوکسکجه قاب ، بانیه، فوچی، قورنه ‖ (یقانمغه مخصوص) بانیه (چینقو ویا طاشدن)، مغطس .

Wannen (ـَـ حا) (مکان حقنده) تأکید مفهوم صورتیله : von— نره‌دن، قنغی محلدن ، طرفدن .

Wannen„ ... (ـَـ...) —bad (١لا) اکثریت اوزره بر اوطه درونشده تك چینقو بانیولی حمام ‖ بوصورتله بانیو درونشده ایدیلان استحمام .

Wanst (ـَ ١م) ㉛ [قدیم آلمانجه wanest ؛ لاتینجه venter کلمه‌سنه منسوب] (تاطبیعه) = Pansen .

Want (ـَ ١مؤ) ㊾ [شمالی آلمانجه] (بحر) دیرك خلاطی ‖ —(= Matro'sen) یاریم الدیون .

Wanze (ـَـ ١مؤ) ㊸ [اورته آلمانجه wance] (تاطبیعه) تخته قوریسی، تخته بیتی ، تخته کهله‌سی ، بق .

Wanzen„ ... (ـَـ...) —brut (١مؤ) تخته قوریسی یاوشاغی ‖ —kraut (١لا) (نبا) تخته قوریسی اوتی (بونلری دفعه مخصوص) ‖ —tod (١م) (تخته قوریسی اولدیرن) تخته قوریسی علاجی .

Wanzig (ـَـ صـ) ㉔ [Wanze] تخته قوروسی طولو، تخته قورولی ‖ —er Geruch تخته قوررسنه مشابه قوقو ، پیس ، فنا قوقو .

Wapiti (ـَـ-ام) ㊻ [قناواجه] —Hirsch (ـَـ-) (ام) ㊳ واپیتی کیکی، آمریقا ظبی = Kana'discher Hirsch.

Wappen (ـَـ ١لا) .b ㊵ [اورته آلمانجه wâpen ؛ Waffe کلمه‌سنه منسوب] اصیللرك ومشهور خاندانلرك علامت مخصوصه‌سی ، اصالت آرمه‌سی .

Wappen„ ... (ـَـ...) —maler (١م) آرمه یاپان رسام ، آرمه‌جی ‖ —schneider (١م) آرمه اویوجیسی ، حکاکی ‖ —schild (١م) (١لا) آرمه لوحه‌سی، قالقان شکلنده خاندان آرمه‌سی .

Wappnen (ـَـ فعـ متعـ) .b ㉑ [Wappen] = waffnen .

War (ـَ) (sein فعلنك زمان حال صورتنك ماضی صیغه‌سی برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Warb (ـَ) (werben فعلنك زمان حالنك ماضی صیغه‌سی برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Ward (ـَ) (werden فعلنك زمان حال صورتنك ماضی صیغه‌سی برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Wardein (ـَـ ١م) ㊳ [اورته لاتینجه wardi'nus قدیم آلمانجه warten wartên دن] مسکوکاتك عیارینی تعیین ایدن ، عیارجی ‖ (جغر) مجارشهرلرندن واردین .

Wardi(e)ren (ـَـ فعـ متعـ) .a ㉑ [Wardein] مسکوکاتك فیئات وعیارینی تعیین وتخمین ایتمك .

Wäre (ـَـ) (sein فعلنك صیغهٔ شرطیه‌سنك ماضی صورتی برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Warf (ـَ) (werfen فعلنك زمان حال صورتنك ماضی صیغه‌سی برنجی واوچنجی مفرد شخصلری .

Warm (ـَ صـ) ㉑ [قدیم آلمانجه waram = رومجه thermo's] (صورت نسبیه‌سی wärmer وصورت مبالغه‌سی wärmst) (kalt کلمه‌سنك مقابلی) صیجاق ‖ es ist— هوا صیجاق، صیجاق وار ‖ mir ist— حرارتم وار ، آتشم وار ، صیجاق طورییور ، اوف یانییورم ، ترلیورم ، اوف صیجاق ‖ —auftragen صیجاق اولەرق احضار واکرام ایتمك ، قویمق ‖ —baden صیجاق صو ایله ، صیجاق حمامده استحمام ایتمك ، بانیو ایتمك ‖ (فعلا) —halten صیجاق طوتمق (البسه حقنده) ‖ (فعـ متعـ) و sich— halten وجودینی صیجاق طوته‌جق صورتده کیمك ‖ (die Sonne) scheint— کونش یاقییور، کونشك صیجاغی طوپیلیور ‖ (مجا) —sitzen دنیا امورنده اولامق ، کیفی یرنده، پاره‌سی جیبنده اولمق ‖ sich (مفعول به) —arbeiten چالیشه چالیشه قیزیشمق، الصیقمق، ترلمك ‖ —machen الصیتمق، الصیتمق اوزره آتشه قویمق ‖ (مجا) —stellen nicht—, nicht kalt نه صوغوق نه صیجاق، نه ات نه بالیق، نه شاپ نه‌ده شکر ‖ Jemandem den Kopf— machen برینك قفاسنی قیزدیرمق ، حدتلندیرمك .

er läßt immer auf sich— ‖ برينك ورودينه انتظار ايتمك
worauf ‖ اوكنديني دائما بكله دير ، او بويله بكلتمه‌سي سور
‖pflegen = ‖ ? بز نه يي بكليورز؟ نه طوريورز ? —wir
باقمق ، دقت ايتمك ، كوزه‌تمك .

Wärter (ـَـ ا م) a. (40) [warten]، in— (ا مؤ)
(50) قره غول ، بكجي، غارديان ‖ (خسته‌لر نزدنده) خسته‌يه
باقان ، خسته خدمتجيسي .

Wärter „ ... (ـَـ ـ ...) haus— (ا لا) شمندوفر
بكجيلرينك قلبه‌سي ، باراقه‌سي .

....wärts (ـَـ... حا) [قديم آلمانجه gewendet wert]
(آنجق برمحل ومكان كوسترن كلمات ايله برلكده مستعملدر)
طرفندن،جهتندن ، طرفدن، يردن، طرفه ، جهته ، محله‌طوغري
مثلا : himmel=— سمايه طوغري، كوكدن طرفه ، —=see
دكزه طوغري؛ دكز طرفندن .

Warum (ـَـ حا) [قديم آلمانجه war umbre] نيچون،
ندن ، نه سببله ندن ، نه سببدن طولايي ‖ ? nicht— نيچون
اولميور ، اوليه‌جق ، اويله دكل ? ‖ منفي سؤالرده خصوصيله
بر آرزويي اظهار ايدرك : ? bin ich nicht 20 Jahre alt—
(آه نه اولور يكرمي ياشمده اوله ايدم) ندن بن يكرمي ياشمده
دكلم ? ‖ (ich gebe nichts aus,) und ich weiß wohl—
برشي خرج ايتميورم، صرف ايده‌ميورم اونك سببي، ندن اولديغنيده
بن بيلوردم‖ (ضمير استفهامي) : um حرف جري ايله برلكده
دها صحيح اوله‌رق : ? worum = ? um was : مثلا
? worum handelt es sich ندر ? نه وار ? ايش نه‌يه دائر?
نه اولمش ?

Währ-wolf (ـَـ ا م) (31) = Wehr=wolf .

Warze (ـَـ ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه warza = لاتينجه
verru'ca] (علم امراض) (درينك قباره‌رق يومه‌سيله
باشلوجه يارمقلرده حاصل اولان) سكل . ‖ (بوقبارجغه
مشابه يوكسكلك ، قبارتي) تشريحده : خصوصيله —Brust
ممه‌نك تپه‌سي ، دوكمه‌سي ، حلمه ‖ (نبا) نباتاتده وخصوصيله
كوكارنده حاصل اولان قبارجق، دوكوم، اوفق يومرو، حدبه .

Warzen„ ... (ـَـ ... ـَـ) mittel— (ا لا) الده اولان
قبارجقلري، سكللري كچيرمك ايچون علاج ‖ förmig— (ص)
قبارجق ، دوكمه شكلنده .

Was (ـَـ ضمير استفهامي) [غوتجه hwa = سانسقريتجه
kas] نه ? denn— نه وار؟ نه اوليور؟ نه وار يه ?ندر?‖
متكلمي اكلامينجه : ?— نه ? نه ديدك ? نصل ? ها ? ‖
كبارجه بيور? افندم? نه ديديكز?‖ (giebt es)Schöneres—
... als daß ... ايو دهانه اوله بيلور ، نه واركه ‖ استفهام
صورتيله : ! schon wieder,— يته نه وار ! نصل، يته‌مي!‖
? mit was ، ? von was دها زياده مستعمل اولاني
(wovon ، womit) نه ايله ? ندن ? ‖ ! Sie sagen—
آمان نه ديورسكز ! ‖ ? soll aus mir werden— بنم حالم
نه اوله‌جق? بنم حالم نه‌يه واره‌جق? بن نه اوله‌جغم? بنم صوكم نصل،
نه اوله‌جق? نه اوله‌جغم بن?‖ ?ist(ياخود : fehlt) Ihnen—
نه‌كز وار ? نه‌دن راحتسزسكز ? راختسزلغكز نره‌كزدن ?
—ist Das anders als... ‖ ?كيفسزميسكز? خسته‌ميسكز
بو ... دنيشقه ندر ، نه اوله بيلور ? ‖ ? war es doch— نه
ديوردق ? نه ايدي او ? نصل ديدي ايدك ? ‖ ist Dein—

Warm „ ... (ـَـ ...) bad— (ا لا) صيجاق حمام ،
صيجاق صو ‖ blüter— (ا م)(kalt=blütige Thiere
توكيبنك مقابلي) ، blütig— (ص) (تاطبيعه) قاني صيجاق ،
قاينار، قاني حيوان‖ haus— (ا لا) = Treib=haus ‖
herzig— (ص) قاينار يوركلي، حرارتلي‖ قيزغين .

Wärm„ ... (ـَـ ...) appara't— (ا م) تسخين آلتي‖
korb— (ا م) چاشور ايصيتمغه، قوروتمغه مخصوص سپت .

Wärme (ـَـ ا مؤ) (53) [قديم آلمانجه warmi]
حرارت ، صيجاق، صيجاقلق .

Wärme„ ... (ـَـ ... ـَـ) erzeugend— (ص) حرارت
حاصل ايدن ، حرارتبخش ، مسخن ‖ grad— (ا م) درجهٔ
حرارت ، شدت حرارت ‖ lehre— (ا مؤ) (حكمه) مبحث
حرارت‖ messer— (ا م) (حكمه) مقياس الحراره ، ترمومتره.

Wärmen (ـَـ فع متع) و sich— (فع مطا) a. (21)
[قديم آلمانجه warmân] —(sich) ايصيتمق، تسخين ايتمك ،
صيجاقلاشديرمق ، ايصينمق ، صيجاق اولمق ‖ داخلاً قاينامق ،
غليانه كتيرمك .

Wärmer (ـَـ ا م) a. (40) [wärmen] برشيئي ايصيتمغه
يارايان قاب ، خصوصيله = Wärm=pfanne مسخن .

Warn„ ... (ـَـ ...) ruf— (ا م) اخبار(باغيرمه‌سي) .

Warnen (ـَـ فع متع) a. (21) [قديم آلمانجه warnôn ؛
wahren كلمه‌سنه منسوب] —Jemand vor einer Gefahr
برينه برفلاكتي ، بروورطه يي اولدن خبر ويرمك ، برفلاكت ،
بر وورطه‌دن اولجه خبردار ايتمك وآندن احتراز ايتمكي توصيه
واخطار ايتمك ‖ اعتماداولنمسي جائز اوليان برشيدن توقي يي ،
اثبات اوليان برشيدن اجتنابي توصيه ايتمك ‖ Warnung
(ا مؤ) (49) خبر ، اخبار ، اشارت —Das soll mir eine
sein بوندن عبرت آلمليم، بوندن متنبه اوللمليم ، بو بكا بردرس
اوللي ، بو بنم قولاغمه كوپه اوللي ، بو بكا برنصيحت اوللي .

Warpen (ـَـ فع متع) (بحر) —ein Schiff بركمي يي
خلاطله ، قالوما چكمك .

Warschau (ـَـ ا خا لا) (56) (جغر) (روس پولونياسنك
مركزي) وارشاو .

Wart (ـَـ ا م) (38) [قديم آلمانجه wart ؛ wehren
كلمه‌سنه منسوب] = Hüter (مرا . —Turn=, Schrift=).

Warte (ـَـ ا مؤ) (53) هرقنغي برمقصده بناءً يوكسك
برمحله انشا ايديلان ، قوريلان رصد محلي ، رصدگاه ، بكلمه ‖
(هيئة) رصد خانه ، مرصد ‖ يوكسك قوله ، حصار ، بكجي
قوله‌سي،اخباريه ، چان، يانغين، اشارت قوله‌سي .

Warte„ ... (ـَـ ... ـَـ) saal— (ا م) توقف ، بكلمه
صالوني(شمندوفرلرده) ‖ تنفس اوطه‌سي ‖ geld— (ا لا)
معزوليت معاشي ، آچيق معاشي ، نصف معاش ‖ zimmer—
(ا لا) بردوقتورك : مشتري بكلمه اوطه‌سي؛ دها كبارجه :
استراحت ، توقف صالوني .

Warten (ـَـ فع لا + وفع متع) b. (21) [قديم آلمانجه
warten Wacht halten] بكلمك‖ (كنايه اوله‌رق) da
ايشك يوقسه بكله ! دها چوق können Sie lange—
بكلرسك ! ‖ (تكدير واخافه مقامنده) warte , wenn' ich
Dich erwische ! طور ، سني بن بر يقالارسه‌م ! طور بن سني
البت الده ايدرم! ‖ auf Jemand— بريني، بريسني بكلمك،

؟ پدرك ندر؟ نجیدر ؟ نه ایشده‌در؟ نه‌مأموریتده‌در؟ Vater ?
نه ایش طوتار ‖ (was für اولەرق اسم اوكنه كلەركده غیرقابل
was für ein Mann, glauben Sie, ist es ? (تصریفدر
اوفی‌نه، نصل آدم ظن ایدرسكز ؟ ‖ بالواسطه سؤاللرده ضمیرنسبی =
مثلا: ich weiß— Sie in Erstaunen setzt بن سزی تعجبده،
حیرتده براقان شیئك نه اولدیغنی بیلورم ، سزك ندن ، نه یه
متحیر اولدیغكزی بیلورم ، بیلیوردم ‖ نقدرمعناسنه اوله‌رق =
? بوشاله نه استیورسكز — kostet dieser Shawl? :مثلا wie viel
بوشال نه ایدر، ایدییور؟ بوشال قاچ غروش؟ قاچه بوشال ؟ ‖
—er nicht Alles verlangt ‖ ساعت قاچ — ist die Uhr ?
نه‌لر استیور؟ دها نه‌لر استیه‌جك ؟ استمدیكی نه قالدی ؟ ‖
! das für ein lästiger Mensch ist — اما جان صقیجی انسان
ها ! نه جان صیقیجی حریف بویه ! ‖ ! haben wir gelacht—
امان نه‌كولدك ! نه كولدك نه‌كولدك ! ‖ ! —ach امان! امان! اوف
امان ! هایدی سنده ! باه ! آدم سنده ! یا ! عجایب ! اویله‌می !
هیچ اویله شیی اولور ! اما یایدك ها ! ‖ (ضمیرنسبی) ich—
‖ پشیمان اولدیغم برشی وارسه ، پشیمان اولدیغم شی bereue
—noch mehr (noch‖بكلدیكم، اومدیغم شی — ich erwarte
فیئاتی، es koste —es wolle ‖ دها فناسی schlimmer) ist
پاره‌سی نه اولورسه اولسون ‖ mich betrifft— بن ایسه ،
بكاكلنجه ، بن‖ (عمو) (كذلك اكثریا : was' یازیلوب) =
etwas مثلا : Anders —Das ist او بشقه (بر) شی؛
اویله ایسه او بشقه ، ها اوكا دیه‌جك یوق ، ها او بشقه ‖
‖ بویله برشی هیچ كورلمامش so— hat man nie gesehen
(inv.) (ا لا) ‖كذلك بویله برشی اولماز so— lebt nicht
. بر بیلمام نه ein unbekanntes Was :

‖ Wasch„ ... (...) —anstalt (ا مؤ) چاشورخانه ‖
—becken ‖ كهربا (صاری‌عنبر) (معد) (ا م) —amber
—bläuel ‖ چیوید (ا لا) —blau ‖ چاشورتكنه‌سی (ا لا)
‖ Wäscherin = (ا مؤ) —frau ‖ چاشور طوقماغی (ا م)
—kessel— (ا م) چاشورقزغانی‖ —haus— (ا لا) چاشورخانه،
چاشورلق = —küche ‖ —korb (ا م) چاشور سپتی ‖
(عمو) (مجا) ‖ پاچاوره، مطبخ بزی، بولاشیق (ا م) —lappen
پاچاوره كبی كوشك ، مسكین، برشی‌یاپمغه اوشنر، برشیئی آغزینه ،
بورنه بولاشدیررکسه. قاری کبی بجریكسز، میمنق‖ —lauge
(ا مؤ) چاشور یقامق ایچون كوللی ویا سوده‌لی صو، بوغاده
صوبی‖ —markt (ا م) كوه‌زه‌لرك طوپلاندقلری یر،كوه‌زه‌لر
مجلسی‖ —maschi'ne (ا مؤ) چاشورماكنه‌سی ‖ —maul
(عمو) (ا لا) = —weib (مجا) ‖ —pritsche (ا مؤ)
چاشور تكنه‌سی ‖ —seife (ا مؤ) چاشور صابونی ، عادی
صابون ‖ —trog (ا م) (صنع) دروننده اوته بری معادن
یقامغه ویا برشی محافظه ایتمكه مخصوص بیوك ویا كوچوك
قواطه‖ —wanne (ا مؤ) بانیو،چاشورتكنه‌سی‖ —wasser
(ا لا) چاشورصوبی ؛ یقامغه ، یقامغه مخصوص صو‖ (مجا)
(عمو) (صو وقوتسزمشروبات حقنده) ‑ = Das ist reines—
wasser (آیول) بوعادتا بولاشیق ، قویوصوبی‖ صولی، مایع
علاج ، بعض‌خسته‌لرك بعض‌عضولرینی یقامغه مخصوص صو،
غسل‖ —weib (ا لا) = —frau (مجا) (عمو) (هر ایكی
جنس انسانلرحقنده :) چاشورجی قاری، ایبلكیجی قاری كبی
كوه‌زه ، بوش بوغاز ، چكه‌سی دوشوك ‖ —zettel (ا م)

چاشور پوصله‌سی ‖ (مجا) (عمو) برغزته‌یه حكومت طرفندن
ویریلان تكذیب ویا اخطار وتنبیه ‖ —zuber (ا م) =
. —faß

Wäsch„ ... (...) kiste (= e) — (ا مؤ) چاشور
صندیغی‖ —schrank (ا م) چاشورطولابی‖ —zeichnerin
(ا مؤ) چاشورلره مارقه یاپان قاری، قیز ‖ —fabrik(= e)—
(ا مؤ) —geschäft (ا لا) چاشورفابریقه‌سی، چاشوره‌عائد
مالزمه، اشیا صاتان حاضرجی ، تحفجی دكانی ، مغازه‌سی ‖
. —rolle (= e) — (ا مؤ) چاشورجلامنكنه‌سی

Wäsche (ـــ ا مؤ) (53) [waschen] چاشور ‖
freie—und freien Tisch haben چاشور وییه‌جك داخل
اولمامق ، بونلره پاره ویرمامك ، چاشوری وبوغازی اورادن
اولمق ‖ یقامه ‖ یقنان اشیا ، چاشور (كیلەجك ویا یتاق
وتزیینات چاشوری) —reine تمیز چاشور (schmutzige ،
ویاخود : —schwarze كیرلو چاشورك مقابلی) .

Wäsche„ ... (...) (مرا . Wäsch„ ...) .

Waschen (ـــ فعه متعه) و —sich (فعه مطا وفعه لا)
a. (20) [قدیم آلمانجه wascan —(sich) یقامق‖ (ضرمثل)
eine Hand wäscht die andere الك بری دیكرینی یقار‖
wir— (heute) ، das Leinen-zeug— چاشور یقامق
بوكون (بزم) چاشیریمز وار، بوكون بز چاشور یقایه‌جغز‖
sich— lassen ‖ صابون ایله یقامق mit Seife— قولای
Das hat sich gewaschen ‖(مجا) (عمو) یقانمق، صابونه‌كلك
بو یمان ، پك قیپاق (قاچدی) ، اشته‌بوپك كوزل، پك اعلا‖
Waschung (ا مؤ) (49) چاشیروصائره یقامه، صابونلامه‖
آبدست ؛ غسل .

Wäscher (ـــ ا م) a (40) ، —in (امؤ) (50) چاشورجی
(اركك ، قادین) .

Wasen (ـــ ا م) b. (40) (ایالت لسانی) [قدیم آلمانجه
waso] چیم ، چمن (Rasen =) ‖ Faschi'ne = ‖
[قلمتكیه wasem] = Dunst .

Wasgau (ـــ اخا) (56) (جغر) —(كذلك : das) der
غربی، یوقاری‌رن طاغلرینك جنوب قسمی ، فوغ .

Was-maßen (ـــ حرعا) همان متروك اولوب :
مادامكه ، چونكه .

Wasselnheim (ـــ اخا لا) (56) (جغر) الساس
قطعه‌سنده : واسسه‌لون شهری .

Wasser (ـــ ا لا) a. (40) [قدیم آلمانجه wazar =
رومجه hu'dor] صو،ماء ، آب ‖ bei— und Brot sitzen
یمكده، سفره‌ده اولمق‖ —fahren صوطاشیمق، كتیرمك (آرابه
وامثالی ایله) ، (كذلك auf dem— fahren مقامنده) دكزده،
صوده كزمك ، سیاحت ، پیاسه ایتمك‖ (مجا) zu— werden
هیچه چیقمق، نتیجه‌سز، فنا،بوزوق ، بوش چیقمق ‖ (مرا .
still) ‖ abschlagen : یاخود sein— lassen (صوینی آقیتمق،
چیقارمق ، دفع ایتمك) ایشه‌مك ‖ (ضر مثل) der Mund
steht یاخود : läuft ihm voll —, das— läuft ihm im
Munde zusammen آغزینك صوبی آقییور ، آقار ، آغزی
صولانیور ، صولانیر ‖ —(Kölnisches : یاخود) Kölner
قولونیا صوبی ‖ (الجو والماسده پراقلقلرینك درجه‌سنی ارائه
صورتیله) ein schönes— haben پراق، لكه‌سز، تمیزاولمق‖

بحراً وبراً ، قره‌ده ودكزده ، برى zu — und zu Lande
wie—‖برشيئى برباداتمك etwas zu — machen (مجا)‖ وبحرى
(er spricht Französisch) wie — ‖ صوكبى بول ، طولو
اوصوكبى، غايت كوزل فرانسزجه سويلر، بيلير، فرانسزجه‌سى
ein ، طالغه (صوكبى اعوجاج) — (صنع) ‖ پك مكملدر
(بحر) ‖ كوزل طالغه‌لى ، متموج اولمق schönes — haben
دكز ، صو ، بحر .

Wasser „ ... (···ـُـُـ) (Land كلمه‌سنك مقابلى)
—farbig (ص) صورنكنده ‖ —haus (ا لا) شمندوفرده:
صودپومى، قله‌سى ‖ heizung — (امؤ) صيجاق صو ايله تسخين
اصولى ‖ jagd — (امؤ) ، jagen — (ا لا) صو، دكز آوى ‖
—mühle (ا مؤ) صودكرمنى ‖ reich — (ص) صوبى، (دكزى)
بول ‖ spiegel — (ا م) صو آينه‌سى ‖ سطح بحر ‖
—ablauf-rinne (ا مؤ) (معما) طامله‌لق، اولوق ‖ arm—
(ص) صوسز ، صوبى قيط ‖ auge — (ا لا) (علم امراض)
استسقاء العين ‖ becken — (ا لا) صوقورنه‌سى ، حوض ‖
—blase (امؤ) صوقبارجغى، حباب ‖ (علم امراض) خصوصيله
آياقده والده حصوله كلان صو قبارجغى ‖ damm — (ا م)
صوصدى ‖ dicht — (ص) صوكچمز ‖ eimer — (ا م) قوغه ،
قووا ‖ faden — (ا م) اينجه آقان صو ‖ (نبا) صويوصونى ‖
—fahrt (امؤ) كمى، قايق ايله صوده ، دكزده ايديلان سياحت،
كزينتى ‖ fall — (امؤ) چاغليان، سلسبيل، شلاله ‖ flasche—
(ا مؤ) صراحى ‖ frei — (ص) صوسز، دروننده صو بولنميان،
بوش ‖ (كيميـ) بلا ماً ‖ gang — (ا م) صو يولى، قانال ‖
(تشر) قنات ‖ gefäß — (ا لا) صو قابى ‖ = irdenes—
gefäß (zum häuslichen Gebrauche) اودرونده استعمال
اولنمق ايچون طوپراق صوقابى، چوملك ، باتيه ‖ geflügel—
(ا لا) صوده كزر قوش نوعى ‖ geist — (ا م) (اسا) صو
پريسى، صومالكه‌سى ‖ glas — (ا لا) صوقدحى، بارداق ‖
(كيميـ) قابل مزاب شيشه ، زجاج ‖ سيليقات دو پوتاس ،
سيليسيت پوتاس ‖ heil-kunde — (ا مؤ) صو واسطه‌سيله
اولنان تداوى، تداوى بالماء ، راهب قنايپ اصول تداويسى ‖
—hose (ا مؤ) (بحر) صو قاصيرغه‌سى، طلومبه ، تيفون ‖
—huhn (ا لا) (تاطبيعه) صوطاوغى، آنكيت ‖ hund—
(ا م) = Pudel ‖ jungfer — (ا مؤ) = Libe'lle ‖
—kanne (ا مؤ) ابريق ‖ karte — (ا مؤ) (جغر) بحريه
خريطه‌سى ، دكزلرك ، جزائر وسواحلك احوالندن باحث
خريطه ‖ kitt — (ا م) (صنع) صوچنتوسى ‖ klee — (ا م)
(نبا) = Biber = klee ‖ kopf — (ا م) استسقاء الرأس
خسته‌لغى ‖ بوخسته‌لغه اوغرامش كمسه ، بويله قفالى آدم ‖
—krug (ا م) صودستيسى ، (كوكومى ، ابريكى) großer
—krug صوكوپى ‖ kur — (ا مؤ) (طب) تداوىٔ بالماء ،
برخسته‌يى صويه دوام ايتديرمه ، صويه دوام ايتمه ‖ kürbis—
(ا م) (نبا) حلواجى قباغى ‖ leitung — (ا مؤ) صويولى،
تقسيم ، مطبخده : چشمه ؛ صو بندى ‖ mann — (ا م)
صوجى ، سقا ‖ (هيئة) دلو برجى ‖ melo'ne — (ا مؤ)
(نبا) قاربوز ‖ messer — (ا م) جريان ايتمكده اولان
صولرك ، يوريمكده اولان بركمينك ساعتنى اولچمكه مخصوص
آلت، پاراكته : كذلك مايعاتك كثافتنى اولچمكه مخصوص آلت،
مقياس المايعات ، مقياس الكثافه ‖ molch — (ا م) صو
كرتنكله‌سى، سمندر بحرى ‖ nix — (ا م) ، nixe — (ا مؤ)

(اسا) دكز انسانى ، دكز قيزى ‖ partie — (ا مؤ) دكز
كزينتيسى ، دكز عالمى ‖ perle — (ا مؤ) يالانجى اينجى ‖
—pocken (جمع مؤ) صوچيچكى ‖ pumpe — (ا مؤ) صو
طلومبه‌سى ‖ rinne — (ا مؤ) صو يولى، صو اولوغى ، كذا
طاملرده : صوطامله‌لغى ‖ rose — (ا مؤ) = See = rose ‖
—schnepfe (ا مؤ) (تاطبيعه) = Bekassi'ne ‖ sprudel—
(ام) صوقبارمه‌سى؛ قبارجق، قاينـاق؛ قباره‌رق صويك فيشقيرمه‌سى ‖
—straße (ا مؤ) طريق بحرى، نهر يولى ‖ sucht — (ا مؤ)
(علم امراض) وجودده صو بولنمسى لازم اوليان بر محله صو
بريكمسى، استسقا ‖ trense — (ا لا) صولق يولارى .

Wässerig (ـُـُـَ ص) ㉑ [Wasser] صولى ، صولاق،
صولى بول ، چوق صولى حاوى ‖ كذا مجازى : Jemandem
den Mund (nach etwas) — machen (برشيئله) برينك
آغزينى صولانديرمق ، آغزينك صوينى آقيتمق ‖ es Blut—
صولى قان ‖ (مجا) صولى، طاتسز، صوكبى .

Wässerlen (ـُـُـُ فع لا +) ‎a. ㉑ جنوب ايالتلرنده
مستعمل اولوب صودوكمك (آبدست بوزمق) .

Wässern (ـُـُ فع لا +) ‎a. ㉑ [Wasser] صوآقيتمق،
صولامق ‖ ihm — die Augen اونك كوزلرى صولانيور ،
آقار ‖ mir wässert der Mund danach بو بنم آغزيمك
صوينى آقيدر ، بوكا بنم آغزيمك صولى آقار، اوكا بنم آغزيمك
صولى آقيور ، آقار ، اوكا بن پك ايمره‌نييورم ‖ (فع متع) =
be-wässern ‖ = ein-wässern خصوصيله: ايصلاتمق، صويه
باصمق ‖ Häringe — طوزينى چيقارمق، اوزره رنفعه بالغى
صويه باصمق ‖ den Wein — شرابه صوقاتمق ‖ (صنع) صو
طالغه‌سى كبى موجه‌لى اوله‌جق صورتده ياپمق، موجه ويرمك .

Wassers„... (···ـُـُ) noth — (ا مؤ) صوباصمه‌سيله
حصوله كلان فلاكت ، يوقسوللق (بونكچون اشبوتركيبك صو
فقدانى معناسنه اولان Wasser = noth تركيبيله قاريشديرلماسى
لازمدر) .

Wate (ـُـَ ا مؤ) ㊸ [waten] صورومه بالق آغى ،
مانياط .

Waten (ـُـَ فع لا ±) ‎a. ㉑ [قديم آلمانجه watan
im (Wasser, im Kothe الخ) — [im Wasser gehen
صويك ، چامورك ايچنده يوريمك ، ايچندن اوروب كچمك
durch einen Bach — بردره‌دن كچمك ، كچيدينى بولوب قارشو
يقايه يوريمك .

Water„... (···ـُـَ اكثريا تلفظى اوزره : ouà'-tèrᵉ
اوقونور) [انكليز = Wasser] klose'tt — (ا لا) انكليز
اصولى اياق يولى، ممشا ‖ proof — (ouà'-tèrᵉ-proufᵉ
تلفظ اولنور ا م) صوكچمز البسه ، يغمورلق .

Watscheln (ـُـُ و ـُـَ فع لا ±) ‎a. ㉑ اوردك كبى
اطرافنه صاللانه‌رق يوريمك .

Watt (ـُ ا لا (ام) ‎a. ㊷ (بحر) دكزك مد وجزرينه
دكين آچيق وصوسز قالان چقورلر، صيغ محللر ‖ (اكثريا جمع
اوله‌رق) قوم وباطاش يغينى، بانق ‖ (ا خا م) ㊻ — James
بخارماكنه‌سنى اكمال ايدن مشهور واط .

Watte (ـُـَ ا مؤ) ㊸ [انكليزجه Büschel wad]
(تجا) پاموق ‖ mit — füttern پاموق قومق، پاموقله قاپلامق ‖
[قلمنكيجه] (بحر ونبا) = Watt .

Watten„ ... (ـَـ ...) —artig (ص) پاموق کبی، پاموق جنسندن ‖ —macher (ا م) پاموقجی، پاموق یاپان ‖ —fahrer (ا م) آلچاق صولرده، صیغ یرلرده کزمك ایچون آلتی دوز، صوکسیمی از کمی .

Watti(e)ren (ـَـ فع متع) a. (21) [Watt] پاموق قاپلامق .

Wau (ـَ حرند) کوپکك حولامسی تقلیداً : هاوا! ‖ (نبا) (ا م) (38) فاغیه، خصوصیله (صنایعده Färb-kraut اولەرق بویا اوتی) صاری بویه اوتی .

Wealden„ ... (ouë'le-dëne تلفظ اولنور) (ا م) طبقاتده ... = Wälder„ .

Web„ ... (ـ...) (مرا . ...Webe„) .

Web-bar (ـَـ ص) (24) قابل انتساج، لیق .

Webe (ـَ ا مؤ) (53) [Weben] = Ge-webe ‖ کتان بزی پارچەسی ‖ = Spinnen-webe .

Webe„ ... (ـ...) —art (ا مؤ) صورت، طرز، اصول نسج ‖ —faser (ا مؤ) خیط، لیف، نسج، رشته، طوقومه ایپلکی، لیق، ایپلك، برطوقومه بز، قماشك الیافی ‖ —stuhl (ا م) (اکثریا : Web-stuhl) طوقومه دستکاهی، دستکاه .

Weben (ـَ فع متع وفع مطا) b. (21) h., (20) [قدیم آلمانجه wëpan] (صنع) طوقومق، نسج ایتمك ‖ (مجا) ایشلمك ‖ قاریشدیرمق، مزج ایتمك ‖ (صنع) einen (Stoff) dichter— برقماشی دها صیق، طوق طوقومق ‖ یوکمك، اکرمك ‖ (مجا) = an-zetteln ‖ flechten ‖ her-vor-bringen ‖ (فعلا+) حرکت ایتمك، قملدانمق، اوینامق ‖ (مرا. leben) ‖ (فع متع) تحریك ایتمك، اوینامق .

Weber (ـَ ا م) a. (40) [weben]، —in (ا مؤ) (50) طوقوجی، اوریجی، نساج، بزاز .

Weber„ ... (ـ...) —gesell(e) (ا م) طوقوجی اصناقندن، بزاز، اوریجی (چراغی) ‖ —baum (ا م) قماش دستکاهلرنده قماشك صارلمسنه مخصوص اسطوانەوی آغاج ‖ —einschlag (ا م)، —eintrag (ا م) مکیك ایپلکی ‖ —kamm (ا م) طوقومه دستکاهنك طراغی ‖ —knecht (ام) = —gesell(e) ‖ (تاطبیعه) چایر اوروجکی ‖ —schiffchen (ا لا) مکیك ‖ —schütze (ا مؤ) = —schiffchen ‖ —vogel (ا م) بزاز قوشی .

Weberei (ـَـ ا مؤ) (46) [weben] (صنع) بزازخانه، طوقومەجی فابریقەسی ‖ طوقومەجیلر ‖ طوقومه (صورت نسج) ‖ طوقومه، طوقویش ‖ (طوقونەرق چیقاریلان مال) طوقومه، طوقونمش شی، منسوجات (کذلك مجازی) .

Wechsel (ـَKss ا م) a. (40) [قدیم آلمانجه wëhsal] = Um-tausch] دکشمه، تبدل، تحول، تعاقب صورتیله اولان دور، انقلاب؛ درجه بدرجه تبدل؛ دیکر برشیئه کچمه، انقلاب؛ صورت منتظمەدە یکیدن وقوعه کلیش، عودت ‖ دکشمه، دکشدیرمه der— der Ringe یکی متأهللرك یوزوکلرینی، پارمقلرندەکی حلقەلرینی دکشدیرمەسی ‖ (تجا) (برپارەنك دیکر نوع برپاره ایله تبدیلی، دیکر برآقچه یه تحویلی) بوزدیرمه، تحویل ‖ (برپاره مقابلنده کوندریلان، آلنان ومقابلنده بدلی قدر پاره ایله تسویه وتأدیه ایدیلان کاغد) پولیچه —gezogener پولیچه ‖ —(trockener : یاخود eigener) امرینه بونو، سپارشلی تحویل؛ عادی تحویل، عادی پروەس ‖ برطلبەنك آلتی آیلق ایچون آلدیغی پاره ‖ (آوجیلقده) ییوك آوحیواناتنك طوتدقلری یول ‖ ایکی شیئك یکدیکریله کسب ارتباط واتصال ایتدیکی محل، مفصل، محل تلاقی، نقطهٔ اتصال .

Wechsel„ ... (ـَkss) —inhaber (ا م) برتحویل، پولیچه کاغدی صاحبی ‖ —bewegung (ا مؤ) حرکت مشترکه، متقابله ‖ —frist (ا مؤ) (برپولیچەنك تأدیەسیچون تعیین اولنان مدت) وعده ‖ —gespräch (ا لا) مکالمه، محاوره، قارشولقلی قونوشمه ‖ —brief (ا م) = Wechsel پولیچه ‖ —haus (ا لا) بانقه ‖ —mäkler صراف، بانقه سمساری ‖ —satz (ا م) (منطق) ایکی مادەیی حاوی اولوب هربرینك تصدیق خصمی الزامه کافی اولان برهان، تخییر ‖ —seitig (ص) = gegen-seitig ‖ —strom (ا م) الکتریقده : جریان متعاقب ‖ —winkel (ا م) (ایکی موازی خطك اوزرندن یکن برخط عمودینك تشکیل ایتدیکی) زاویهٔ خارجەلر .

Wechselbar (ـَkss ص) (24) [Wechseln] قابل تبدیل، دکشدیریله بیلور، تحویل اولنه بیلور ‖ نادراً : متبدل، متحول .

Wechselei (ـَkss ا مؤ) (49) [wechseln] انقلاب دائمی ‖ = Wechsel-geschäft صرافلق، بانقه .

Wechseln (ـَkss فع لا ± وفع متع وفع مطا) a. (21) [قدیم آلمانجه wëhselon] تبدیل ایتمك، etwas mit etwas— برشیئی برشیئله تبدیل ایتمك، برشیئی برشیئه تحویل ایتمك، ترامپه ایتمك ‖ etwas— برشیئی دکشدیرمك، بوزوب بشقه برحاله، شیئه تحویل ایتمك ‖ یکیلمك، یکیسنی، تازەسنی قویمق، یرینه بشقەسنی قویمق ‖ die Zähne— دیشلرینی دکشدیرمك؛ یکی دیشلری چیقمق، کلمك ‖ (فع لا وفع مطا) (sich) mit etwas— یرینه قائم اولمق، خلف اولمق ‖ دکشمك، ترامپه ایتمك ‖ (تجا) نادراً : صرافلق ایتمك، تحویلاتله اوغراشمق ‖ (ییوك آوحیواناتی حقنده) یردکشدیرمك، (تعقیب اولنان آو حقنده) برصاغه برصوله صاپمق، دولامباج یول تعقیب ایله آوجی یی شاشیرتمق .

Wechsler (ـَkss ا م) a. (40) [wechseln] پاره وسائره بوزمق، تحویل ایتمك .

Weck (ـَ ا م) (38)، —e (ا مؤ) (53) —n (ـَ ا م) b. (40) [قدیم آلمانجه wekki Keil] (بغدای اونندن اکمك، چورك) فرانجله .

Weck„ ... (ـ...) „wecken" —glocke (ا مؤ) اویاندیرمه، قالق جانی، مخبر ‖ —uhr (ا مؤ) اویاندیریجی ساعت، منبه .

Wecken (ـَ فع متع) a. (21) [قدیم آلمانجه wecchan = wach machen] اویاندیرمق، اویقودن قالدیرمق ‖ (مجا) ایقاظ ومتنبه ایتمك، کوزینی آچمق .

Wecker (ـَ ا م) a. (40) [wecken]، —in (ا مؤ) (50) اویاندیریجی، اویقودن قالدیریجی کیمسه ‖ ساعتك اویقودن اویاندیرمغه مخصوص اولان قسمی، منبه ‖ = Weck-uhr ‖ ساعتدن بشقه سائرماکنەلرده هرقنغی برشیئی خبر ویرن ماکنه پارچەسی، مخبر، مشعر .

Wecker„ ... (ـ...) —uhr = Weck-uhr .

wadal قدیم آلمانجـه] ⑯ a. (~ ـَ ا م) **Wedel**
Reisbüschel] (صاللایه‌رق یللـه‌مکه ، روزکارلغه مخصوص
آلت) یلپازه ‖ Spreng = wedel = ‖ کبیك ، سیفیر وامثالی
کبی حیوانلرك قویروقلری ‖ (نبا) آلات تناسلیه وتثمیریه‌لری
اولمیان نباتاتك (ذات الالقاح الخفیه) یاپراغه بکزه‌یان قوللری
. Tannen = wedel =

قدیم آلمانجه] ㉑ a. (~ ـَ فع لا + وفع متع) **Wedeln**
یالپازه‌یی صاللامق ، den Fächer— [schweifen wadlôn
صاوورمق (کذلك —Jemandem ‖ (mit dem Fächer
یلپازه‌لیه‌رك برینك سینکلرینی die Fliegen vom Leibe—
برینك اوزرندن سینکلری قوغمق ‖ (علی‌الخصوص کلب حقنده)
قویروغنی صاللایوب طورمق ، قویروغنی صاللایه‌رق تکاپو ایتمك
. (mit dem Schwanze)—

—...noch... [huëdac قدیم آلمانجه] (~ ـَ حرعا) **Weder**
نه ... ونه ... مثلا : Du noch ich — نه سن ونه‌ده بن .

[via لاتینجه = wëc قدیم آلمانجه] ㊳ (ـَ ا م) **Weg**
یول ، طریق (کذا مجا) ، جاده ‖ zu Wasser — طریق بحری ،
نهر یولی ، صوطریق ‖ eine Anhöhe hinaufführender—
بر یوقوشه ، تپه‌یه چیقان یول ، یقوش یولی ‖ (مجا) auf
gütlichem —e طاتلیلقله ‖ (کیمیـ) auf nassem —e بطریق
ماء ، صوواسطه‌سیله ، بحراً ‖ hier geht kein— بوراده‌(دن)
یول یوق ، بوراسی قپالی ، بوراده صوقاق یوق ، بورادن کچلمز ‖
(مجا) ‖ یولنه دوام ایتمك seinen ruhigen — fort gehen
Das hat gute —e ایو ، کیدیش فنا دکل ، ایشك کیدیشنه
دیه‌جك یوق ‖ geht Eures —es! هایدی ایشنه ! هایدی‌سن
یولنه کیت ، نه‌که لازم ! woher des —es? نره‌دن یوبله ? ‖
یوله چیقمق ، sich auf den— begeben (یاخود : machen)
دوزلمك ‖ die Sache ist auf gutem —e ایش ایو ایلرولیور ،
ایشك کیدیشی ایو ، ایش یولنده ‖ Glück auf den—! اه
سلامت ویرسون ! یولك آچیق اولسون ! اوغورلر اولسون ! ‖
von —en ‖ برینه مانع اولمق Jemandem im —e stehen
mit etwas zu —e kommen ‖ بری طرفندن Jemands
برشیئی یولنه قویمق ، ایشی دوزلتمك ، بر ایشی تسویه ایتمك ،
بیتورمك .

(کذا —weiser ‖ Wege„ ... = (ـَ ...) **Weg** „ ...
مجا) قلاغوز ، رهبر ، دلیل ، یول کوسترن ، یول اوکره‌دن ،
آیارتیجی ‖ (مملکت یوللرنده بغچه وامثالی محلّرده) مشعر
صیریغی ، قلاغوز آغاجی .

مثلا : fort = [in wëc قدیم آلمانجه] (ـٌ حا) **Weg**
ist er— اوچ کیتدی ، دفع اولدی ‖ غائب اولدی ، چکلدی ،
بتدی هایدی ، اشـته کیتدی ‖ (das Buch) ist— کتاب
غائب اولدی ، کیتدی اشته ، اوچدی ‖ (das Haus) liegt
اوجاده‌دن ، سوقاقدن (چوق ، خیلی) weit von der Straße
اوزاقده ‖ ganz —sein چیلدیرمق ، زیاده حدتلنمك ‖ über
darunter— sein ‖ برشیئی آشمق ، آتلامق ‖ etwas— sein
اعتبارنی ، قیمتنی غائب ایتمش اولمق ، هیچ اهمیتی اولمامق ‖
in Einem— بردوزی‌یه ، علی التوالی ، لاینقطع ‖ ابتداسنه
کلان حال ایله برلکده اکثریا برکلمه تشکیل ایدرك : kurz = weg ,
dreist = , flott = — : کذلك ‖ rund = weg , schlecht = weg

بلا پروا ، عادتا ، قیصه‌جه ، یك اعلا ، برمیز ‖ کذا (مرا .
(durch = weg) ‖ ! — = frei (ع) خطوه‌سنی قیصالتمش ،
(برنده صایان) برعسکره تام خطوه آتدیرمق اوزره ایدیلان
اخبار ، ویریلان قوماندا (اوزون آدیم !) ‖ ! da— چکل
اورادن ! یقیل شورادن ! ‖ دستور ! واردا ! ! —Kopf
چك باشنی ! ‖ mit den Komplime'nten! — آرتق تکلیف
وتکلفلی سوزلر یتیشور ! آرتق شونزاکتلری براق ! آرتق شو
بوش لقردیلردن وازکچ ! خلوص چاقمه ، چکه استماز .

... **Weg**„ (ـَ ...) —beten (فع متع) دعا ایدرك دفعنی
استرحام ایتمك ‖ —dürfen (فع لا +) کیتمك مأذونیتنی حائز
اولمق ‖ —beißen (فع متع) ایصیروب آلمق ، قوپارمق ‖ (مجا)
—Jemand برینك آیاغنی قایدیروب مأموریتنی ، یرینی ، ایشنی
الندن قاپمق ، آلمق ‖ —bringen (فعمتع) = fort-bringen ‖
—essen (فع متع) —(einen scheidenden Kamera'den)
آیریلان بر آرقداشك شرفنه برضیافت چکمك ، یمك یمك ، برینك
وداع یمکنی یمك ‖ —fahren (فع لا —) آرابه وامثالیله
بر یردن کیتمك ، حرکت ایتمك ، قالقمق ‖ آرابه وامثالیله
قاچیرمق ، آشیرمق ‖ —fangen (فع متع) قاپمق ، المق ، زورله
غصب ایتمك ‖ (فع متع) (بالق حقنده) آولامق ، طوتمق ‖
(مجا) Jemandem etwas— fischen برینك برشیئنی آشیرمق ،
چیرپمق ‖ —gabeln (فع متع) = (مجا) —fischen ‖
—gehen (فعلا —) = fort = gehen ‖ Jemand—gehen
heißen برینه اون پول ویرمك ، صاليويرمك : استثقال ایتمك ‖
über etwas— gehen برشیئی کچمك (مجا برشیئك اوصتنه
اوزرینه اوطورمق) ‖ gewöhnen (فع متع وفع مطا)
Jemand von einem (Orte) —gewöhnen برینی بریردن
صوغوتمق ، داداندیغی بر یردن واز کچیرمك ، آلیشدیغی بر یره
(فیما بعد) کوندرمامك ، بر یردن آیاغنی کسمك ‖ —kapern
= (فع متع) —leihen ‖ آشیرمق ، آیارتمق (فع متع)
aus-leihen ‖ —nehmen (فع متع) آلمق ، قالدیرمق ،
اورته‌دن قالدیرمق ، غائب ایتمك ‖ آشیرمق ، یوق ایتمك ‖ einen
Leichnam (gerichtlich)— nehmen بر اولویی قالدیرمق ‖
—räumen (فع متع) = fort-räumen و räumen ‖
= räumen ‖ (مجا) —ein Hindernis برمانعی ، برمشکلی
برطرف ایتمك ‖ —rufen (فع متع) = fort-rufen ‖
—scheren (فع متع) قیرقوب ، مقاصله کسوب قالدیرمق ،
دفع ایتمك ‖ (عمو) sich— scheren = sich fort-scheren ‖
—scherzen (فع متع) شقه ، لطیفه ، مسخره‌لق ایله اونوتدیرمق ‖
—schlüpfen (فع لا —) = fort = huschen, = schleichen ‖
—schmeißen (عمو) (فع متع) = — fort = ‖
—schneiden (فع متع) کسمك ، کسوب آلمق ، چیقارمق ، کذا
(جرا) قطع ایتمك ، —ein Glied برعضوی قطع ایتمك ‖
—sehen (فع لا +) برشیدن نظرینی ، کوزلرینی چویرمك ،
آرتق باقمامق ‖ über etwas —sehen = hin-weg = sehen
خصوصیله (مجا) برشیئی کورمامکه کلك ، اغماض عین ایتمك ‖
—setzen (فع متع) برشیئی قالدیرمق ، بر یانه قویمق ‖ (فعلا —)
— über einen (Graben) برخندقی آتلامق ‖ sich über
etwas— setzen = hin-weg-setzen ‖ —sterben (فعلا —)
(فع متع) —werfen ‖ بردنبره ، چابوق اولمك ، اولوب کیتمك
اوزاغه آتمق ، آرزو اولنمدیغندن ، خوشلانلمدیغندن ، ایشـه

يرامديغندن ، قالديروب ، فيرلادوب آتمق ‖ (كاغد اويونده)
كاغدى آتمق ، اويتامق ‖ das Geld ist so gut wie
weggeworfen (بو) پاره عادتا سوقاغه آتلمش كبيدر، ديمكدر ‖
(غرا) einen Buchstaben —werfen برحرفى حذف ايتمك ‖
sich— werfen (فع مطا) كندى حيثيتى بش پاره‌لق ايتمك ،
پايمال ايتمك، آياغى آلتنه آلمق، قدروقيمت براقمامق ‖ —wischen
(فع متع) سيلوب ، (ييقايوب) چيقارمق .

Wege„... (‒◡◡...) —bau (ام) يول،طريق،سوقاق
انشاسى ‖ —amt (الا) طرق ومعابر اداره‌سى ‖ —meister
(ام) طرق ومعابر مهندسى ‖ —distel (امؤ) (نبا) =
Frauen = distel ‖ —geld (الا) يول پاره‌سى ، كوپرى
وامثالنده ويريلان مروريه ‖ —lerche (امو) =Hauben=
lerche ‖ —messer (ام) قطع اولنان مسافه‌يى اولچمكه
مخصوص آلت ‖ —säule (امؤ) = Weg=weiser ‖ =
Meilen = zeiger ‖ —stunde (امؤ) درت يكى ميللك يعنى
برساعتلك مسافه ‖ —tritt (ام) (نبا) = Wegerich ‖
—wart(e) (امؤ) (نبا) = Cichori-e .

Wegen (◡‒ حرجر) [Weg] (ابتدا ونهايتنه وضع
اولنان مضاف اليه ايله و بعضا دخى مفعول اليه ايله برلكده مستعملدر)
ايچون، دنطولايى، دن، مقتضاسنجه ، كوره ، نتيجه‌سى اوله‌رق ‖
von— (مرا.) Weg ‖ — von Polizei = پوليس(نظارتى)
امريله ، پوليس طرفندن .

Wegerich (◡◡‒ ام) (38) [قديم آلمانجه wëgarich :
Herrscher auf dem Wege] (نبا) سيكرلى ياپراق اوتى ،
لسان الحمل .

Wegsam (‒‒ ص) (21) [Weg] قابل مرور .

Weh (‒ حرند) [قديم آلمانجه wê = لاتينجه vae]
! — آمان ! au—! آى آمان ! اوف ! آى آى آى ! هاى
هاى هاى! ‖ ach und— آه وواه ‖ مقام اخافه‌ده : —ihm
واى اوكا ! واى كلدى باشنه ! ‖ (ص) e— آجيدان، آغريدان،
آغرى ، صانجى حاصل ايدن ‖ es ist mir — zu Muth ,
um's Herz ؛ ياخود zu Sinn ايچمده برخوف ، برهيجان ،
برصيقينتى وار ، يوركم صيقليور ، پك مكدرم، ايچم برتحف ‖
Jemandem—thun برينك جانى آجيتمق ، ياقمق ، برطرفنى
آجيتمق، انجيتمك ، برينك خاطرينى كوكلنى قيرمق ، قلبنى ييقمق ‖
Das thut mir im Innersten(ياخود: in der Seele)—:
بو بنم يوركمى ، قلبمى پارچه‌ليور ، بنى اولدوريور ، هلاك ايديور،
بنى برباد ايديور ، بيتيريور .

Weh (‒ الا) (38) ياخود (*inv.*) [Weh=] صداى شكايت ،
آه وانين ، آغلامه صيزلامه ، فرياد وفغان ، ناله وكريان ‖ mit
Ach und — فريادوفغان ايله ‖ Dein Wohl und — liegt
mir am Herzen سكا كله‌جك سعادت وفلاكت بكا ديمكدر ،
سعادت وفلاكتنه مشتركم ‖ (وجودده حس اولنه‌جق مادى
برآغرى ، صانجى‌يى ارائه ايچون) — =Kopf=, Zahn باش ،
ديش آغريسى ‖ — واكثريا جمع اوله‌رق: en — كذلك Wehe
(امؤ) (53) (علم امراض) (طوغورمق اثناسنده چكيلان
آغرى) آغرى ، چوجق آغريسى .

Weh„... (‒...) — gefühl (الا) آجيلى ، آجيقلى
حس ‖ — Klage (امؤ) آه وانين (ايله ايديلان شكايت)،
فرياد وفغان ‖ — muth (امؤ) دائما دوشونور ، محزون
ومكدر اوليش ، قره‌سودا ، داء حزن ‖ — mutter (امؤ)
= Hebe=mutter .

Wehe (◡‒ حرندا ص وحا) = weh ‖ Wege (امؤ)
(53) = Weh چوجق آغريسى ‖ = Schnee=Wächte .

Wehen (◡‒ فع لا +) (21) a., b. [قديم آلمانجه
wâjan] اسمك،هبوب ، وزان ايتمك ‖ (ثابت برشى حقنده)
روزكارده صاللانمق ، (ياپراق حقنده) اوچمق ، تموج ايتمك ‖
(فع متعد) اسديره‌رك ، اوچوره‌رق كتيرمك .

Wehr (‒ امؤ) (49) [قديم آلمانجه wari] كذلك (الا)
مقابله ، مدافعه ، قارشى قويمه ، بتمله ، طيانمه ، ديرنمه ‖
sich zur — setzen مدافعه ايتمك ،مقابله ايتمك ، قارشى قويمق،
طيانمق ‖ بعضا (الا) (فى الاصل : Schutz=Waffe سلاح
مدافعه) سلاح مدافعه ‖ (على العموم سلاح) خصوصيله
اكثريا : — und Waffen سلاح ‖ مدافعه ، صيانت،حمايه،
استناد ‖ (براى مدافعه ومحافظه استخدام اولنان خلق ،عسكر)
قطعه ، قول ، عسكر ‖ (صنع) اكثريا (الا) صولرى طوتمغه
مخصوص سد ‖ فضله صويك آقديغى محل ‖ بالق ايكنه‌سنده
قيل يرينه طاقيلان معدنى تل .

Wehr„... (‒...) — anstalten (جمع مؤ) تشبثات
تدافعيه،تحفظيه ‖ — bezirk (ام) حدود، دائرهٔ عسكريه ‖
— fähig (ص) قابل مدافعه ، مدافعه‌يه ومحافظه‌يه مقتدر ‖
خدمت عسكريه مقتدر، صالح ‖ — hänge (الا) —gehenk
(الا) حمائل ‖ (بله صاريلان) كمر ‖ — gesetz (الا)
(خدمت عسكريه‌يى تعيين وتحديد ايدن قانونتامه) قرعه ،
اخذ عسكر ، خدمت عسكريه قانونتامه‌سى ‖ — los (ص)
سلاحسز، سلاحى آلنمش ‖ (حيوانات حقنده) آلت تدافعيه‌سى
اوليان ‖ مدافعه ومقابله‌يه غيرمقتدر، بيچاره، كنديسنى مدافعه‌دن،
برشيئه مقابله‌دن عاجز ‖ — mann (ام) محارب ، عسكر،
جنكجى ‖ ميليس عسكرى نفرى ‖ —pflicht (امؤ) (ع)
خدمت عسكريه (ايله مكلف اوليش) allgemeine — pflicht
خدمت (مكلفهٔ) عسكريه ‖ — stand (ام) , =Lehr
(Nähr=stand كلمه‌لرينك مقابلى) عسكرلك ، اردو ،سلك
عسكرى ، صنف عسكرى ، صنعت عسكريه .

Wehren (◡‒) a. (21) [قديم آلمانجه warjan :
wahren كلمه‌سنه منسوب] —sich كنديسنى مدافعه ايتمك،
قارشو قويمق ، كندى كنديسنى محافظه ايتمك ، طيانمق ، مقابله
ايتمك ، sich mit aller Macht, aus Leibeskräften, mit
— Hand und Fuß اولانجه قوتيله ، هرشيئه مراجعتله
كنديسنى مدافعه ايتمك ، هرشيئه مراجعتله مقابله ايتمك ، قارشو-
قويمق، كمال شدتله طيانمق ‖ مضاف اليه ايله : sich seines
— Lebens, Leibes, seiner Haut حياتنى ، وجودينى
مدافعه ايتمك ايچون شدتله طورانمق ، قارشو قويمق ‖ (فع متع
فع لا +) مدافعه ، مقابله ايله دفع وبرطرف ، ازاله ايتمك ،
خصوصيله : — Jemandem etwas برينه برشيئى ياپديرمامق ،
مانع اولمق ، اوكنه طورمق ، كچمك — einer Sache برشيئك
اوكنى آلمق — dem Feuer آتشى صونديرمك ، اوكنه كچمك؛
آتشه طيانمق — etwas = ver-wehren مثلا : ? wer
— will es بونى كيم منع ايده‌جك ؟ بوكا كيم مانع اوله‌جق ؟
قارشو قويه‌جق ، طوره‌جق ؟ كيم اولماز ديه‌جك ، ديه‌بيلور ؟
كيم نه ديه‌جك ؟

Wehrhaft (˘ ـ ص) ㉔ [Wehr] مدافعه حالنده،
برتجاوز وتعرضه قارشو مدافعه‌یه حاضر حالده (ارككجه‌سنه
حربده، غوغاده‌طاوراتان) جسور، یكیت، بهادر ‖ Jemand —
machen برینی صلاحلەمق، آلت تدافعیه وحربیه ویرمك .

Weib (ـ ا لا) ㉗ [قدیم آلمانجه wip؛ مرا. Weibel]
قادین، قاری، نسا طائفه‌سندن اولان، دیشی (اهلی) ‖
Jemandem seine Tochter zum —e geben قیزینی برینه
قاری، زوجه ایتمك، قیزینی بریله اولندیرمك، برینه ویرمك .

Weibchen (˘ ـ ا لا) b. ㊵ (Weib كلمه‌سنك صورت
تصغیریه‌سی) قاریجق، قادنجق، قادین، قادنجغز ‖ خطاباً :
قاریجغم ‖ (تاطبیعه) (كوچوكلكنه باقمقسزین، یاشك اهمیتی
اولمقسزین) حیواناتك دیشیسی .

Weibel (˘ ـ ا م) a. ㊵ [قدیم‌آلمانجه weibil اولوب
weipôn schwanken دن مأخوذ] خصوصیله (اسویچره‌ده)
محضر، مباشر، محكمه خدمه‌سی (Gerichts=bote) .

Weiber„... (˘ ......) — art (امؤ) قادین عادتی،
قادین اصولی، قادنجه ‖ قادین جنسی، نسا طائفه‌سی، نسا،
قادینلر ‖ Krankheit — (امؤ) قادین‌خسته‌لغی ‖ —liebe
(امؤ) (قادینلر طرفندن) قاری محبتی، قادین سوداسی ‖
(ارككلر طرفندن) قاری محبتی، قاری‌سوكیسی ‖ —geklatsch
(الا) ایكی قادینك بربره كلسیله باشلادقلری كوەزه‌لك، چكه
چالمه، چان چان، دیدی قودی ‖ gelüst — (الا) قادین
آرزوسی، هوسی، برشیئه اولان اشتیاق؛ (خسته‌لق آثارندن)
gelüst — گبه قادینك آش‌ایرمه‌سی، آش‌ایرمه ‖ —gewäsch
(الا) (عمو) = —geklatsch ‖ —gunst — (امؤ) قادینك
حسن‌نظر وتوجهی ‖ (ضرب‌مثل) —gunst ist wie April=
wetter قادین مزاجی (نیسان) مارت هواسنه بكزر، قادینلرك
توجهنه اعتماد اولنماز ‖ narr — (ام) قاری، قادین
بدلاسی ‖ volk — (الا) (عمو) قادینلر، طائفهٔ نسا .

....weibig (˘ ـ ...) (نبا) [Weib] یالكز اولنده
برعدد بولنان تركیبده مستعملدر مثلا : drei— اوچ عضو
تأنیثی بولنان .

Weibisch (˘ ـ ص) ㉑ [Weib] قاری كبی، كوشك ‖
sich — benehmen قاری كبی طاورانمق .

Weiblich (˘ ـ ص) ㉔ [Weib] (männlich كلمه‌سنك
مقابلی) مؤنث، اناثه، طائفهٔ نسایه مخصوص ‖ (نبا وتاطبیعه)
دیشی .

Weibling (˘ ـ ا م) ㊳ [Weib] قاری كبی اركك،
خانم آبله .

Weich (ـ ص) ㉔ [قدیم آلمانجه weih : weichen
كلمه‌سنه منسوب] (hart و fest كلمه‌لرینك مقابلی) یموشاق،
(حا) یموشاق ‖ gesottene Eier : یاخود —gekochte —e,
یموشاق پیشیرلمش یمورطه، رفدان ‖ Eier — kochen رفدان
یمورطه پیشیرمك، یمورطه‌یی خفیف، یموشاق پیشورمك،
آلا قوق یاپمق ‖ Fleisch — kochen اتی ایوجه پیشیروب
یموشاتمق، اتی یموشاق پیشیرمك ‖ — werden یموشامق ‖
كوشك، صیق اولمیان، سرت دكل، ضعیف ‖ حلیم، یموشاق،
عبوس وترشرو اولمیان ‖ sich — anfühlend طوقوندیغی،
طوتیلدیغی وقتده یموشاق اولان، یموشاجیق، یموق كبی اولان؛
یموشاق، نارین، كورك، قرایه كبی ‖ خفیف‌واینجه ‖ اللی ‖
(مجا) حساس، طاش كبی سرت اولمیان، مرحمتلی، شفقتلی
(یورك) ‖ mir wird ganz weich um's Herz یوركم برشیلر
اولییور، ایچم برتحف اولیور؛ ایچمه برغریبلك، مرحمت
چوكدی، كلدی ‖ خوش، لطیف، طاتلی (اكثریتله صس، صدا
حقنده) ‖ es Wasser — خفیف صو (ایچیلان‌صولر حقنده) ‖
غلیظ‌اولمیوب خفیف ویموشاق اولان مثلا (غرا) —er Buchstabe
خفیف ویموشاق تلفظ اولنور حرف ‖ (صنع) es Eisen —
یموشاق دمیر ‖ machen — (Stahl) چلیكی یموشاتمق،
صوینی آلمق .

Weich„... (ـ ...) hufig — (ص) (بیطر) طیرناغی یموشاق
اولان، یموشاق طیرناقلی ‖ bild — [قدیم آلمانجه wih
Flecken = لاتینجه vicus و Bilde: Zeichen eines Ortes]
(الا) بلده حدودی، دائره داخلی، قلعه، سور ایچی، شهر
جواری ‖ erz — (الا) آرژان سولفوره ‖ herzig — (ص)
یوفقه یوركلی ‖ kübel — (ام (الا) (صنع) = —faß ‖
(كاغد فابریقه‌لرنده) صوكردلی، كاغدایمالنه مخصوص موادی
ایصلاتمغه مخصوص تكنه ‖ mäulig — (ص) (فروسیت)
آغزی خفیف، یموشاق، حساس، طویغولی اولان (حیوان) ‖
müthig — (ص) = herzig — ‖ schalig — (ص) قابوغی،
دروننده بولندیغی ظرفی اینجه ویموشاق اولان ‖ (en=)schiene —
(امؤ) (صنع) (شمندوفرده) تیمورلی یول التصاق مقامی ‖
wasser — (الا) برشیئی ایصلاتمغه، ایچروسنه برشی باصمغه
مخصوص صو .

Weiche (˘ ـ امؤ) (53) [weich] (sans pl) „weich"
یموشاقلق، طاتلیلق، نزاكت لطافت، نارینلك، اینجه‌لك ‖
(تشر) اكثریا n — (av. pl.) (وجودك كمیكسز اولان
قارنك اوك یان طرفلری) بوكور، یان ‖ (شمندوفرده) =
Aus-weiche ‖ مقاص (= Weich=schiene) .

Weichen (˘ ـ فعلا ±) a. ㉑ [weich] = er-weichen
یموشامق ‖ (فع متع) = er-weichen یموشاتمق ‖ (مجا)
انسانلاشدیرمق، یوله كتیرمك ‖ [قدیم آلمانجه wihhan]
(فع لا — ونادراً فع لا +) برتضییقه مقاومت ایتمیوب تابع
اولمق، استمك، اكیلمك، بوكولمك، ازلمك ‖ بیلمق، قاچمق، (ع)
بوزولمق؛ برینی موقعنی ترك ایتمك، صیویشمق، چكلمك ‖
keinen Schritt vom (Pfade der Tugend) — عفت
واستقامتدن برخطوه‌سیله نكول ایتمامك، ذره قدر آیرلمامق .

Weichen„... (˘ ......) — قارین، قاصیق طرفلری ‖
scheibe — (امؤ) (شمندوفرده) مقاص یرینه قائم وخط
دكشدیرمكه مخصوص دوز دائره ‖ wärter — (ام) مقاصجی.

Weichheit (ـ ـ امؤ) ㊾ [weich]=Weiche یموشاقلق ‖
الخ مثلا : des Fleisches, des Obstes — اتك، میوه‌نك
یموشاقلغی ‖ (حكمه، طب) كوشكلك، یموشاقلق ‖ یوفقه،
متأثر اولان متحسس (مجا) des Gemüthes — رقت طبع،
زیاده‌متأثر اولیش ‖ (برلسان وامثالی حقنده) حلاوت، طاتلیلق،
یموشاقلق .

Weichlich (˘ ـ ص) ㉑ [weich] ناخوش صورتده
یموشاق، چورومش، طاغلمق اوزره كبی ‖ كوشك، لاپه كبی،
برشیئه تحملی اولمیان، محلبیجی، خانم آبله، نحیف، ضعیف،
لاپه‌جی، قادین كبی ‖ (یمك حقنده) طاتسز، طوزسز، یوان ‖
ein —es Leben führen شهوتپرستانه یشامق، ذوق ایتمك.

Weichling (ـُ ـَ ا م) ㊳ [weich] قاری کبی کمسه ، خانم آبله ‖ شهوتپرست ، ذوقنه مجبور .

Weichsel (ـُ kss ـَ ا مؤ) ㊳ [= پولونیاجه wi'snia] (نبا) = Weichsel-holz و Weichsel-Kirsche ‖ (ا خا) (جغر) die — آلمانیاده جاری وشرق دکزینه دوکیلور ویستول نهری .

Weichsel „ … (ـُ kss ـُ…) —gegend (ا مؤ) ویستول نهری جواری ‖ —geist (ا لا) ویشنه راقیسی ‖ —holz ماهالب کیرازی آغاجی ‖ —kirschbaum (ا م) (نبا) ویشنه آغاجی ‖ —kirsche (ا مؤ) (میوه) کیراز خصوصیله : ویشنه ‖ —rohr (ا لا) ویشنه آغاجندن یاپیلان صیغاره آغیزلغی ‖ —zopf (ا م) [پولونیاجه Nacht-weib wieszczyca] (علم امراض) لهستانده واقع اولان وصاچلك قاریشمسی وصاچلی درینك وجعنی موجب خستهلق ، داء الشعر .

Weid (ـَ ا م) ㊳ (نبا) = Waid ‖ نادراً (ا مؤ) ㊳ آو (= Jagd) .

Weid „ … (ـَ …) Weid (= Jagd) ‖ —gesell (ا م) آو رفیق ‖ —mann (ا لا) آو بیچاغی ‖ —messer (ا م) آوجی ‖ —sprosse (ا مؤ) (کیك بوینوزنده) بوینوز سورکونی ، بوداغی ‖ —tasche (ا مؤ) = Jagdtasche ‖ —wund (آوجیلق) قارن یارهسی .

Weidbar (ـُ ـَ ص) ㉔ قابل رعی ، اوتلانه بیلور ، اوتلاغی ، مرعیسی بولنه بیلور .

Weide (ـُ ـَ ا مؤ) ㊳ (نبا) [قدیم آلمانجه wida = لاتینجه vi'lex] سکود ‖ [قدیم آلمانجه weida] (اوزرنده چایر ، چمن ، اوت بیویمش وحیوان وخصوصیله طوار رعینه مخصوص مرعی ، اوتلاق ، چایر ، قیر ‖ auf die —treiben مرعی یه سورمك ، اوتلاغه چیقارمق ، اوتلامغه کوتورمك ‖ (تکمیل یاز ایچون) مرعی یه چیقارمق ، یایلاغه چیقمق ‖ مرعی اوزرنده وئوکه اوت ، چمن اولمدیغی حالده بیله بولنان یم ، غدا (کذا مجا) ‖ —(= Korb) اینجه قامش .

Weide „ … (ـُ…) —berechtigt (ص) اوتلاغه کیرمکه ، مرعیدن استفاده ایتمکه حق وصلاحیتی اولان ‖ —land (الا) (زرا) مرعی ، اوتلاق ، چایر ایچون آیرلمش ویا بوکا اویار محل ‖ مرعی ، یایلا (لق بیوك آراضی) ‖ —platz (ا م) اوتلاق ، اوتلق محل ، قیر ، اوتلامه یری .

Weiden (ـُ ـَ فعل اولهرق) (فعلا + فعه متعه . فعل مطا) ㊳ [قدیم آلمانجه weida weidon دن مأخوذ : مرا . Weide مرعی ، اوتلاق][حیوان حقنده) (فعلا و —(sich) اوتلامق ، یایلق ‖ (فعه متعه) (چوبان اولهرق) حیوانلری سوری یی مرعی یه چیقارمق ، کوتورمك ، سورمك ، اوتلاتمق ‖ (مجا) —seine Augen, Blicke an etwas حرص وطمعله دقتله ، ییهجککبی برشیئه نظر ایتمك ، نصب انظار دقت ایتمك ، کوزینی آییرمامق ‖ —sich in Hoffnungen بیهوده امیدلره ، طول امله دوشمك .

Weiden „ … (ـُ…) —asche (ا مؤ) سکود کولی ‖ —bach (ا م) اطرافی سکود آغاجلریله محدود ومستور دره ، سکودلی دره ‖ —korb (ا م) اینجه قامش ، ساز سپت ، زنبیل ‖ —bitter (ا لا) (کچید) سکوددن چیقاریلان ماده کیمیویه ، صفصالین ‖ —gebüsch (ا لا) و —gehölz (ا لا) سکودلك ‖ —röschen (ا لا) (نبا) یاقی اوتی .

Weiderich (ـُ ـُ ـَ ا م) ㊳ [Weide] (نبا) یاقی اوتی .

Weidicht (ـُ ـَ ا لا) ㊳ [Weide] سکودلك ، سکود آغاجلری اولان محل ، سازلق .

Weidlich (ـُ ـَ ص) ㉔ [قدیم آلمانجه weidalich ؛ Weide کلمه‌سنه منسوب] جسور ، یکیت ، شجیع ، کوجلی قوتلی ، کوربوز ، ایری یاری ، قوتلی ‖ خصوصیله حال اولهرق مستعمل اولوب : بهادرانه ، جسورانه ، یمان .

Weidling (ـُ ـَ ا م) ㊳ [Weide] قابل اکل منتظار .

Weife (ـُ ـَ امؤ) ㊳ (صنعه) = Garn-haspel .

Weigern (ـُ ـَ فعه متعه) a. ㉑ [قدیم آلمانجه weigerôn] Jemandem etwas — برینه برشیئی ویرمکه ، برشیدن طولایی موافقت ایتمکه ، اسعاف ایتمکه ممانعت ایتمك ، راضی اولمامق ، دیدیکنی دیلدیکنی یاپمامق ، قبول ایتمامك ، رد ایتمك ‖ مرا . ver-weigern ‖ —sich (فعه مطا) sich—etwas zu thun برشیئی یاپمقدن امتناع ایتمك ، برشیئی یاپمامق ، قبول ایتمامك ، رد ایتمك .

Weih نادراً مستعمل اولوب (ـَ ا م) ㊳ یاخود ㊿ (مرا . Weihe) .

Weih (ـَ حر ندا) (عمو وعو) ! — (٥ : یاخود au = weh) .

Weih „ … (ـَ…) —altar (ا م) محراب مقدس ، (محل تقدیس) ‖ —becken (ا م) خرستیانلرك ماء مقدس حوضی ، قورنه‌سی ‖ —bild (ا لا) تصویر مقدس ‖ —gelübde (ا لا) نذر ، آداق ‖ نذر اولنان شی ‖ —nacht (ا مؤ) [اورته آلمانجه ze wihen nâht zur heiligen Nacht] لیلهٔ مقدسهٔ مبارکه ‖ —nachten (e) = nacht — (ا مؤ) (ام ، ا لا) ولادت عیسی علیه السلامك تصادف ایتدیکی ٢٥ کانون اول کونی کیجه‌سی) ولادت عیسی (ع . م کیجه‌سی) ‖ —nachts-Abend ولادت عیسی یورطیسی عرفه کیجه‌سی ‖ —nachts-Baum (ا م) ولادت عیسی یورطیسنده ایدیله‌جك ، ویریله‌جك هدیه‌لر اکثریت . اوزره اوزرینه تعلیق ویا آلتنه وضع اولنان واوزرینه متعدد موم وقندیل آصیله‌رق اوطه وصالونلره وضع وتشهیر قلنان چام آغاجی (بورسم سائر محللردن زیاده آلمانیاده اجرا اولنور) ‖ —rauch (ا م) [قدیم آلمانجه wihrouh یعنی heiliger Rauch] کونلك ، لبان ‖ (مجا) opfern : یاخود Jemandem —rauch streuen (برینه ، برینك شرفنه تقدیساً کونلك یاقمق) برینی مدح وثنا ایتمك ‖ برینه مداهنه ایتمك ‖ —rauch-Büchse (ا مؤ) بخوردان ، کونلك قوطوسی ‖ —rauch-Faß (ا لا) بخوردان ، کونلکلك ‖ —räuchern (فعلا +) (insép.) (مرا . Jemandem —räuchern = —rauch streuen) قانوق صاللامق ‖ —wedel (ا م) پاپاسلرك اجرای آیینلرنده صو سرپمك ایچون قوللاندقلری آلت .

Weihe (ـُ ـَ امؤ) ㊳ [weihen] تقدیس (آیین دینی) ‖ مراسم رهبانیه‌ده علی الخصوص قتولکلر : مراتب رهبانیه توجیهنده برینه ایشلدکلری دعا ، برینك رسم تقدیسی ‖ Jemandem die —(n) ertheilen برینی تقدیس ایتمك ، بری ایچون رسمی دعا ایتمك ، اجرای آیین ایتمك ‖ محترم معزز ،

مبارك اوليش ، ماء مقدس سرپمه ‖ برينك برسره ، برمكتوم
شيئه محرم قلمسى ‖ (الخ) (eines Denkmals) برهيكل وامثالنك
كشادى رسمى ، آيينى ‖ (امؤ) كذلك (ام) ㊾ بعضاً :
Weih (ام) ㊳ ياخود ㊶ و Weiher (ام) a. ㊵
(تاطيه) (يرتجى قوشلرك اسمى) چايلاق .
Weihen (ـ‿ فعه متعه) a. ㉑ [قديم آلمانجه whan]
— sich (فعل مطا) تقديس ايجك ‖ خرستيانلرك وعلى الخصوص
قتولكلرك اعتقادنجه هرقنغى برماده يى عزيز ومبارك قيلق اوزره
تقديس ايجك ‖ — Jemand zum Bischof برينى پسقپوس
اولق اوزه تقديس ايجك ، پسقپوسلغه تعيين وترفيع (وبومناسبتله
آيين روحانى اجرا) ايجك ‖ روحانيت ، قدسيت ، قوه روحانيه
ويرمك .
Weiher (‿ ـ ام) a. ㊵ [لاتينجه viva'rium]
اوفاق كول .
Weil (ـ حر عا) [قديم آلمانجه dia wila] مخاطب
ايچون برسبب غير معلوم ذكرنده : چونكه ، زيرا ‖ سبب
معلوم ايرادنده : مادامكه ، بوحالده ‖ er — (er ist krank)
zu viel getanzt hat چوق رقص ايتديكندن ، ايتديكيچون
خسته لندى ، اونك خسته لغى چوق دانس ايتمدن اولدى ‖ دن
ايچون ..دنطولايى اولمغله ‖ = während مثلا : das Eisen
schmieden, — es warm ist دميرى طاويده ايكن دوكلى ،
دمير طاويده دوكيلور .
Weiland (ـ‿ حا) [weilen] مقدما ، وقتيله ‖ مرحوم ،
متوفى .
Weile (‿ ـ امؤ) ㊸ [قديم آلمانجه Zeit huila]
برمدت وقت ، برزمان — eine ganze (geraume ياخود lange)
برخيلى مدت ، خيليدن خيلى ، ايجه برزمان ‖ —eine kleine, kurze,
ein Weilchen براز ، بش دقيقه جق ‖ — über eine kleine
براز ، برمدت صكره ‖ — damit hat es gute بونك عجله سى
يوق ، دها وقتى وار ، اونك ايچون دها وقت وار ‖ —Zeit und
mit etwas verlieren برشيئله وقت ضايع ايجك ، وقتى
برشيئه غائب ايجك ‖ (ضر مثل) — eile mit تلاش ايجه
چابوق اول ، متأنى اول ‖ بوش ، خالى وقت ، ايشسز زمان ‖
(حا) — (bei) nächtlicher كيجه لين ، كيجه وقتى ، كيجه
اثناسنده .
Weilen (ـ ‿ فعه لا +) a. ㉑ [Weile] برمده
طورمق ، ساكن اولمق ، اقامت ايجك ، اكلنمك ، اوطورمق ‖
— ? wo mag er (jetzt) عجبا شمدى او نره ده كه ؟ نره ده
(كيمك ياننده) اوطوريوركه ؟ كيم بيلير او شمدى هانكى
دلكده ؟ عجبا شمدى اونى نره ده آراملى ، بولمليكه ؟ .
Weiler (‿ ـ ام) a. ㊵ [قديم آلمانجه wilari :
لاتينجه villa're] اوفق شهر ، قصبه ، شهرك بركنار
محله سى ، ويا برقاچ محله دن مركب واروش .
Weimar (ـ‿ ا خالا) ㊻ (جغر) آلمانياده ساقس وايمارك
مقر اداره سى .
Wein (ـ ام) ㉘ [قديم آلمانجه win = لاتينجه
vinum روحجه oi' nos] شراب ، خمر ‖ باده ، سائر
مسكرات ‖ (= rebe) — آصمه ، اوزوم چبوغى ‖ —bauen
باغ بتشديرمك ‖ den — lesen اوزوم (باغ بوزمق) ، اوزوم
طوپلامق .

Wein„... (ـ‿‿‿) — bekränzt (ص) اوزرى اوزوم
طولى ‖ — essig (ام) اوزوم سركه سى ‖ — hügel
(ام) اوزرى باغلق تپه ‖ — kauf (ام) شراب اشتراسى ‖
(برآليش ويريشك ، تجارتك صوكنده ويريلان پاره) قهوه پاره سى ،
بخشيش ‖ — zoll (ام) شراب ويركوسى . رسمى ، كركى ‖
— bau (ام) باغ يتشديرمه ، باغ انشاسى ‖ — beere
(امؤ) اوزوم دانه سى ‖ — berg (ام) اوزرى اوزوملك
تپه : صورت عموميه ده كذلك : دوز آراضيده دخى اوزوملك
باغ ، باغلق ‖ — blume (امؤ) شرابك رايحه سى ‖ — drossel
(امؤ) (تاطيه) قزل قناد آردج قوشى ، تپه لى ترلاقوشى ‖
— gegend (امؤ) باغلرى چوق ، بول ، مشهور اولان
مملكت ، جوارى باغلق اولان يرلر ‖ — gehalt (ام) جوهر
خمريه ‖ — geist (ام) شراب روحى ، اسپرتو ، كئول خمر ‖
— händler (ام) (تجا) شراب تجارى ، شرابجى ‖
— hefe (امؤ) شراب تورتوسى ، رسوبى ‖ — kirsche
(امؤ) شراب طعملى كراز ، خصوصيله = Weichsel = Kirsche
— krankheit (امؤ) باغلره عارض اولان خسته لق ‖
— land (الا) باغلق اراضى ، مملكت ، اوزوم يتشديرمكه
صالح طوپراق ، محل ‖ — laub (الا) آصمه اوزوم ياپراغى ‖
— laube (امؤ) آصمه چارداغى ‖ — lese (امؤ) اوزوم
طوپلامه ، باغ بوزمه ‖ — lese halten باغ بوزمق ‖ — presse
(امؤ) (صنع) اوزوم باصقيسى ، چندره سى ‖ — ranke
(امؤ) آصمه دالى ، اوزوم هوكى ‖ — rebe (امؤ) (نبا)
اوزوم كوتوكى ، اوزوم ‖ — roth (ص) و (الا) شراب كبى .
حكيك (طاشى) كبى قرمزى ، شراب قيرمزيسى ‖ — säure
(امؤ) شراب اكشيلكى ، حامضيت شراب ‖ (كيم) حامض
تارتيريك ‖ — schenke (امؤ) قولتوق ‖ — stein (ام)
(كيم) ترتير ‖ — stein (Zahn) (ام) ديش كيرى ‖
— stock (ام) اوزوم كوتوكى ، آغاجى ‖ — traube (امؤ)
اوزوم (صالقيمى) ‖ — trester(n) (جمع) اوزوم جبره سى .
Weinen (ـ‿ فعه لا + ، فعه متعه) و — sich (فعه مطا)
a. ㉑ [قديم آلمانجه weinôn winseln كه سندن منشعب]
آغلامق ، كوز ياشى دوكمك ‖ — um Jemand برينچون ،
برينى ايچون آغلامق ، برينه كوز ياشى دوكمك (شاعتدن ،
طولايى) ‖ — vor Freude سوينجدن آغلامق ‖ sich (مضاف
اليه ايله) — die Augen roth آغلايه آغلايه كوزلرى قپ
قيرمزى كسلمك ‖ — zu Tode ياخود todt (مفعول به ايله) sich
آغلايه آغلايه هلاك اولمق ، كنديى هلاك ايجك ‖ (چوجقلر
حقنده) آغلامق ، يارامازلق ، خويسزلق ايجك ‖ — heftig
هيجقره رق آغلامق .
Weinerei (ـ‿ ـ امؤ) ㊾ = Geweine .
Weinerlich (‿‿ ـ ص) ㉑ [weinen] آغلامغه حاضر ،
آغلايه جق كبى ، ايصلاق كوزلى ‖ ihm ist— zu Muthe
اوهمان آغلايه جق ، كوزلرى طولو ‖ in einem —en Tone
آغلار كبى برصدا ايله ‖ ادبياتده : Lustspiel —es .
Weines„... (ـ‿‿‿) اكثريا : = Wein„... .
Weinhaft ، **weinicht** ، **weinig** كافه سيده (ـ ص) ㉑
[Wein] شراب كبى ، شراب قوقولى ، شراب طاونده ،
رنكنده .
Weis (ـ ص) ㉑ [قديم آلمانجه kundig wis] شمدى

Jemandem etwas— machen : آنجق بروجه آتی مستعملدر
بریشـه برشیئی ایناندیرمق ، یوتدرمق ، قاندیرمق، دیکاتمك :
Das machen Sie Andern — اونی سز باشـقه‌لریشـه ،
بشقه‌سنه آکلاتك ، دیکاتك ، بن اونی یوتمام ، اکا ایناتمام ،
قاتمام .

Weis„... (···ـ) — (اسم ، صفت وفعل ایله برلکده
مستعملدر) sagen — (فعه متعه) [قدیم آلمانجه wizagôn
اولوب wizago دن مأخوذ : Voraussagender شمدیکی
املانك ارائه‌سی وجهله weis و sagen کله‌لرندن مرکب‌دکلدر]
wahrsagen = خصوصیله برشیئی وقتندن اول خبرویرمك ،
بیلك ، سویلك || برشیئی اعلان واشاعه ایتمك ، اولجه
بیلدیرمك .

Weise (ـ ـ ـ ص) ㉑ [قدیم آلمانجه wis kundig]
عاقل ، دانا ، حکیم ، ادیب : مدبر ، احتیاطلی || Weise (r)
(ا م) ㉑ ، ein Weiser ، (der Weise) برحکیم ،عاقل :
ادیب || die sieben Weisen Griechenlands یونانستانك
(Tha'les , So'lon, Bi'as, Chi'lon , Kleob'ulos ,
Peria'nder, Pi'ttakus) نامارنده‌کی حکمای سبعه‌سی ||
عالم ، حاذق .

Weise (ـ ـ امؤ)㊿[قدیم آلمانجه wisa kundiges Thun]
(مرا . Art) صورت، طرز ، اصول ، اسلوب ، عادت، معتاد،
موده|| حال اوله‌رق:؟ —(یاخود: was für eine) auf welche
نه‌صورتله ؟ نه‌طرزده ؟ نه‌وجهله ؟ || — auf keine هیچ بر-
صورتله ، هیچ بر وجهله ، ابلا || — Jeder nach seiner
هرکسك عادتی وار ، هرکسك براصولی ، برصورت حرکتی وار||
glücklicher = || بروجه معتاد، علی الاصول gewohnter = weise
weise برکت ویرسونکه || versteckter=weise کیزلیجه ،
خفیاً ، آرقه‌دن آرقه‌یه || zufälliger = weise راست کله ،
تصادفاً ، تصلسه || (اسمله برلشه‌رك حال تشکیل ایدر)
haufen = weise یغین ایله || kreuz=weise چاپراز ،
خاچواری||(موسیق)=Melodi'e || — Wort (Text) und
الفاظ واسلوب || کله ومقام ، بسته وکفته ، برشرق ویاهوانك
باشلیجه فکر واساسی .

Weisel (ـ ام) .a ㊵ [قدیم آلمانجه wiso Führer]
(تا طبیعه) آری آناسی، بکی (= Bienen = Königin) .

Weisen (ـ فعه متعه ، فعه لا + وفعه مطا) .o ⑳ اسکیدن
وخصوصیله علوم دینیه‌ده b· ㉑ [قدیم آلمانجه wisân
kund thun] Jemandem etwas— برینه برشی ارائه ایتمك ،
کوسترمك ، اوکرتمك (= zeigen) || کنایه صورتیله :
Jemandem die Thür, Wege — برینه قاپویی ، یولی
کوسترمك ، عدم تزاکتله قوغمق ، چیق طیشاری دیمك، قاپو
طیشاری ایتمك || mit dem Finger, mit Fingern auf
Jemand — برینی ال ایله، الیله کوسترمك (مرا. Finger) ||
ویرلمش استقامتی ارائه ایتمك،هرقنغی برجهته توجیه ایدلمش اولمق،
کوسترمك : ... die Magne't-nadel, weist nach Norden
ابرهٔ مقناطیس شمالی کوستریور ، کوستررر ، شمالی
ویرر || die Uhr zeigt auf 12 ساعت (ك عقربی) اون
ایکی یی کوستریور (اون ایکی اوزرنده) || (حرف جر ایله
برلکده تعقیب اولنه‌جق ، کیدیله‌جك یری ، استقامتی، مراجعتی
لازمکلان محلی کوسترر) — Jemand an Jemand, etwas

برینی برینه ، برشیئه کوندرمك ، برینه برینی ، برشیئی (برای
مراجعت) کوسترمك ، صاغلق ویرمك || der) Jemand aus
Schule, Stadt)— برینی مکتبدن قوغمق، برشهردن چیقارمق،
طردوتبعید ایتمك، اخراج ایتمك || etwas von der Hand, von
sich — برشیئی رد ایتمك، قبول ایتمامك، دفع ایتمك || Jemand zu
zurecht— یاخود : Recht (مرا. zu-recht)||=ver-weisen:
lassen— er will sich nicht او یته دیدیکنی دیبور، طوغری یی
سویلنیلان سوزی دیکلمیور، برقولاغندن کیروب اوبرقولاغندن
چیقیور، صاللامیور .

Weiser (ـ ا م) .a ㊵ [weisen] کوسترن ، ارائه
ایدن مثلا : — = Wege || (صنع) ساعت وامثالی قادرانده
بولنان ایکنه، ابره (عقرب) .

Weisheit (ـ ا مؤ) ㊾ [weise] عقل، فراست، علم
ومعرفت ، حکمت || معرفة اه || کتب مقدسهٔ عتیقه حقنده
دخی مستعملدر || — die Bücher der کتب مقدسه‌نك حکمت
وحکمیاته متعلق اولنلری|| (ضرمثل) ist besser als Stärke—
عقل وحکمت جبر وشدته غلبه ایدر || علم ، معلومات mit
seiner —zu Ende sein معلوماتی توکتمك|| (مرا. fressen) .

Weisheits„... (···ـ) nimbus—(ا م) قوهٔ مخیره،
خارقه ، معرفت ، حکمت || dünkel— (ا م) احوال ظاهره‌یه
مبنی فکر ومطالعه، کشف وتخمین ، ظن || lehre— (امؤ)
فلسفه ، حکمت|| zahn— (ا م) سن الحلم، عقل دیشی .

Weislich (ـ حا) [weise] عاقلانه ، مدبرانه ، حکیمانه،
حاذقانه .

Weiß (ـ ص) ㉑ [قدیم آلمانجه huiz] بیاض، آق، صفید||
(صنع) sieden : ویاخود brennen —das Silber کموشی
آغیرتمق، آغارتمق || nähen— (بیاض) چاشور دیکمك ||
(مجا) Jemand—waschen برینی بیرویاك ایتمك، آنادن طوغمه کبی
کناهسز، قباحتسز چیقارمق || ,ein Weißer, eine Weiße
der (die) Weiße انسانلرك قفقاس جنسنه منسوب اولنلرندن
بری، بربیاض (ارکك ، قادین) (Farbiger کله‌سنك مقابلی) ||
(برلین لسانده) (عمو) eine Weiße بربیوك (بارداق ویاپرشیشه)
بیاض بیره || das Weiße im Auge کوزك آق ، im Ei
یمورطه‌نك آق || —Schwarz auf (مرا . schwarz) .

Weiß„... (···ـ) armig— (ص) بیاض قوللی ||
bart— (ا م) آق صقاللی انسان ویاحیوان || bier— (ا لا)
اکثریت اوزره آلمانیاده اعمال وصرف اولنور بیاض بیرا ||
brod— (ا لا) بیاض اکمك ، فرانجله || pappel— (ا مؤ)
(نبا) آق قواق (Silber=pappel) || wein— (ا م) بیاض
شراب || (جغرافیا اسملرنده weiß کله‌سی اکثریا ترجمه اولنماز
مثلا Weißhorn وایس هورن طاغی کبی) || anstreichen—
(ا لا) بیاض بویامه، بیاض بادانه || bäckerei— (ا مؤ)
بیاض، خاص اکمك چیقاران فرون || blech— (الا) (صنع)
تنکه|| brennen— (ا لا) (کیمیا) یاقه‌رق آغارتمق، تکلیس
ایتمك || (مجا) تمیز وپاك ایتمك، آنادن دوغمه کبی صوچسز
وقباحتسز چیقارمق، تبریهٔ ذمت ایتدیرمك|| buche— (ا مؤ)
(نبا) = Hage=buche || buchen— و büchen— ایکیسیده:
(ص) قاین ، کورکن آغاجندن || fichte— (ا مؤ) (نبا)
(=Pech=tanne) || fuchs— (ا م) آق تلکی: (بارکیر حقنده)
آچیق، قیر آل، آلاجه قیر|| gerberei— (ا مؤ) الچه‌وبیاض

دری دباغخانه‌سی، دباغت وتجارتی || grau— (ص) آچیق کول
رنکنده ، قیر بوز || gold— (ا لا) پلاتین || kirsche—
(ا مؤ) طراغانی کراز، آلاجه ، بیاض کراز || kohl— (ا م)
(نبا) بیاض لخنه || kram— (ا م) بیاض چماشور اشیاسی.
بیاض کتن طاقمی || kupfer— (ا لا) (صنع) =Neu-silber ||
nüh(t)erin— (ا مؤ) چماشور وبیاض اوطاقمی دیکن، یابان،
صاتان قادین || pinsel— (ا م) [weißen] بادانه فورچه‌سی ||
schnabel— (ا م) (تاطبیعه) کندی سیاه وغاغاسی بیاض ایری
آغاچ قاقان ؛ (مجا) = Gelbschnabel || specht— (ا م)
(تا طبیعه) = Bunt-specht || tanne— (ا مؤ) ایری،
یتشمش چام (=Pechtanne) || waare— (ا مؤ) (تجا)
کتن ، چماشور ، پموق وامثالی اشیای بیتیه ولوازمهٔ انسانیه ،
بزازیه .

Weiße (ا مؤ) (53) [weiß] (*sans pl.*) (بیاضلق ،
آقلق ویرن، بونك ایچون قوللانیلان ماده، دوزکون بیاض بادانه
کیرجی کبی) ، بیاض رنك ، آقلق || آق ، بیاض نقطه ، محل ||
(شعر) قار || کذلك (مرا . weiß قفقاس نسلنه، جنسنه منسوب
انسان) عرق ابیض .

Weißen (سـَ فع متع وفعلا —) c. (21) [weiß] آغارتمق،
بیاضلاتمق ، تبییض ایتمك ، بیاض ایله بویامق ، بادانه ایتمك ||
(معدنجیلك) —(das Roh-eisen) خام دمیری تصفیه ایتمك ||
(دباغتده) —die Felle دریلری بیاضلاتمق ، آغارتمق .

Weißenburg (شـَ ا خالا) (56) (جغر) الساس ولایتنده
وایسه‌نبورغ شهری ، ویسامبورغ —griechisch بلغراد .

Weißer (سـَ ا م) a. (40) "weiß„ عرق ابیضدن
اولان ، بیاض || [weißen] آغارتان ، بادانه‌جی، صیواجی
علی الخصوص = Weißtüncher .

Weißlich (سـَ ص) (24) [weiß] آقیمسی، بیاضمسی ،
آقچیل .

Weißling (سـَ ا م) (38) [weiß] (تا طبیعه) بالق
خصوصیله = Weiß-fisch || (نبا) ساری قوزی منطاری ،
قطران کوپوکی .

Weisung (سـَ ا مؤ) (49) [weisen] تعلیمات ، اوامر ،
درس ، اوامر قطعیه، تعلیمات (عسکریه) || حواله ، حواله‌نامه.

Weit (ـَ ص و حا) (24) [قدیم آلمانجه wit] هرطرفه
طوغری بیوك بر وسعتده اوله‌رق (eng کلمه‌سنك مقابلی) واسع،
کنکیش ، بیوك ، فرح ، غیر قابل مساحه ، حدوپایانی ، اکنه
بوینه ، پهنا ، انکین || (البسه وامثالی حقنده) کنکیش ،
بول، فرح : zu — sein بك کنکیش، بول اولمق || in die — e
Welt gehen یاخود ziehen دنیایی طولاشمق ، پك اوزاقلره
کیتمك ، چیقمق || die Augen — aufmachen کوزلرینی
آییرمق، زیاده آچمق، اقیقی کوسترمك || die Thüre stand —
offen قپو آردینه قدر آچیلمش، آیرلمش دورلمش ایدی || (مجا)
— wurden (alle Herzen) هرکسك یورکی انبساط ایتدی،
فرحلندی ، آچیلدی ، || هرکس بیوك برنفس آلدی ،
بعد ومسافه جهتیله : nah (مرا . ent-fernt) کلمه‌سنك
مقابلی ، اوزاق ، بعید || ممتد ، اوزون || (حا) — wie
wollen Sie uns begleiten بزی نره‌یه قدر تشییع ایده‌جکسکز؛
بزه نره‌یه قدر رفاقت ایده‌جکسکز، ایدرسکز || und breit—
اکنه بوینه || mit Fragen kommt man — انسان صورا
صورا کعبه‌یی بولور || (مجا) (vorgerückt)— ایلرولمش اولمق،
wie weit sind Sie mit (Ihrer Arbeit ?) ایشکز ایله
نصلسکز ؟ دها نقدر وار ، نقدر یاپدیکز ، کوردیکز ، یازدیکز،
ایشلدیکز؟ ایشکز نه عالمده || wenn sie so—ist,(ruf' mich)
اوقدر اولنجه ، بوقدر یاپنجه ، اولنجه ، ایشلینجه (بنی چاغیر) ،
شورایه قدر کلدکمی ، یاپدکمی ، ایشلدکمی ، بیتردکمی ، اولدیغی،
بیتدیکی (بنی چاغیر) || Das geht zu — بوپك چوغه
واریور، پك چوق اولیور ، اولور، آرتق بوحدینی طاشیور ،
طاشار || es zu— treiben حدینی کچمك ، پك آشیری کیتمك،
ایلرو سنه وارمق || Jemand—über treffen, Jemandem—
überlegen sein برینه زیاده‌سیله تفوق ایتمك، غالب کلمك، برندن
پك زیاده ایو ، ایلروده بولنمق ، فائق اولمق ، فرقلی اولمق ،
آره‌لرنده برایله کوك قدر فرق اولمق || gefehlt — سزحقیقتدن
پك اوزاقسکز || in so fern = in so — || so — ist es mir
er hat so — gelungen شوقدر موفق اوله‌بیلدمکه، یاپه‌بیلدمکه
recht, aber واقعا (اوقدر ، شونجه ، بونده) حق وار ،
فقط . . . || das Weite (ا لا) (24) بعدیت اوزاقلق ،
مسافه ، کنکیشلك، وسعت || das Weite suchen, gewinnen
اوزاقلاشمغه ، قاچمغه ، صاووشمغه باقمق || حال اوله‌رق :
die Liste ist bei Weitem nicht vollständig لیسته‌نك
دها پك چوق نقصانی وار ، مکمل اولمسی دها پك اوزاق ||
weiter (صورت نسبیه) دها کنکیش ، دها بول ، دها واسع ||
am — esten دها اوزاق ، دها اوته‌ده || er entfernt —
اك اوزاق ، اك ایلروده || برشیئك اوتوتمسی ویا یاپلمسی اثناده
دوامی امر ایتمك اوزره : er lesen — اوقومغه دوام ایتمك ||
er! — دوام ایت ! کسمه ! ای ! || nur — er! هاطورمه
(دوام ایت) ! یکی یکی ! || nicht —! یتر ! طور ! آرتق
یتر || hören Sie — er! صوکنی دیکله ! دیکله باق ! هله
دیکله ! دیکله دیکله ! || er Nichts — بشقه هیچ بر شی
یوقمی ؟ بوقدرمی ؟ هپسی بومی ؟ || wenn's —er
was || Nichts ist اکر ایش یالکز بوندن عبارت ایسه
ist denn da — er? دها نه اوله‌جق ، نه اولسون ! ||
und so — er (صورت مختصره‌سی: u. s. w. الخ) الی آخره،
وکذا وکذا ، وقس علی هذه البواق || habe ich Nichts —
zu sagen بشقه برسویلیه‌جکم ، دیه‌جکم یوق || er —
—er bringen (einen Schüler)|| ferner-hin=(-hin)
برمکتبلی‌یی ، برطلبه‌یی ایلرولتمك ، صنفلرینی کچیرمك ، کچه‌جك
صورتده چالیشدیرمق || Jemandem — er helfen برینك
ترقی‌سی ، ایلرولیه‌بیلمسی، اوته‌یه کچه‌بیلمسی ایچون یاردم ایتمك،
ایلرولتمك ، اوته‌یه کچیرمك || nicht — er können آرتق
ایلرویه کیده مامك || صفت اوله‌رق = fern || in —eren Kreisen
عمومیتله ، همان هریرده || ohne — ere Umstände بشقه
برمشکلاته، برمانعه دوچار اولمقسزین، بشقه برکلفته‌دوشمکسزین،
آرتق هیچ بربهانه اولمقسزین || (ا لا) (38) bis auf Weiteres
شمدیلك ، بشقه بر امر وتعلیماته دکین || ohne Weiteres
طوغریدن طوغری‌یه ، بشقه هیچ بر شیئه باقمقسزین ، همان ،
بلا تکلیف ولا تکلف || das Weitere باقیسی ، مابقی ،
قصوری ، قالانی ، اوته‌سی ، مابعدی .

Weit,,... (ـَ...) —äftig (ص) دالی بوداغی کنکیش،
قوللری بیوك || aus — (کذلك ـَ ـَ) (حا) اوزاقدن ،

اوزاقده ‖ = (پك زياده، صوك درجه) ‖ (weit — gehend
(ص) اوزاغه كيدن ، اوزونه واران ، واسع ، پك ككيش ‖
اكثريا : = weitausſehend ‖ —läuf(t)ig (ص)
يايغين ، ككيش ، اكنه بوينه كيتمش، اوزاتمش ، طاغنيق ‖
(حا) بربرندن اوزاق ‖ ſie ſind —läufig verwandt اونلر
يكديكريشه اوزاق اقربادرلر ، اوزاقدن خصمدرلر ‖ واسع ،
ككيش ، ممتد ‖ (تفصيلاتلى ، اوزون اوزادى يه ge-drängt
كلهسنك مقابلى) ؛ اك اوفاق پارچهسنه وارنجه يه دكين پك
مفصل ‖ maſchig — (ص) ايرى، سيرك اوركولى ، دليكلى ،
كوزلى ‖ ſchweifig — (ص) = läufig — ككيش ،
واسع، ممتـد ، عظيم ‖ (kurz gefaßt ، präzi's) كلهلرينـك
مقابلى اولهرق) اوزون ، اوزون اوزادى يه اولان ، پك مفصل ‖
ſichtig — (ص) آنجق اوزاقدن ايو كورن (kurz=ſichtig
كلهسنك مقابلى) ‖ كوزلرى ايو كورن ، (مجا) دوربين ،
دور انديش ، كاشف ، حقيقتبين، سريع الانتقال ‖ ſprung—
(امؤ) اكنه اولان صيچرامه ‖ ſpurig — (ص) = (ص) =
breit=ſpurig ‖ vorſtehend — (ص) زياده ايلرو چيقان،
چيقنتيلى .

Weite (ـ ـ امؤ) (23) [weit] برماده نك امتدادينى ارائه
اتمك اوزره ككيشلك ، واسع اوليش ، وسعت ، بوللق ،
(برقابك) حجمى، ككيشلكى ، (بربورينك) قطرى ،(بوسلاحك)
قطرى ‖ (مجا) eines Begriffes — وسعت ادراك ‖
ككيش ، واسع محل ، ساحهٔ وسيعه ‖ اوزاق ، بعيد (اولان
محل) in die — ziehen طيشارى دنيايه چيقمق ، دنيايى
طولاشمق ، سياحته چيقمق ، سياحت اتمك .

Weiten (ـ ـ فعمتع) (كذا فعمطا ſich) b. (21)
ككيشلتمك، ككيشلتمك ‖ (فعلا ـ) اوزاقلاشمق، صاووشمق،
تباعد اتمك .

Weiter (ـ ـ) (مرا . weit) .

Weiter,... (ـ ـ ...) marſch — (ام) يورويشه
دوام ‖ beförderung — (امؤ) يكيدن ودها اوته يه كوندرمك .

Weitern (ـ ـ فعمتع) و — ſich (فعمطا) a. (21)
= er-weitern .

Weiterung (ـ ـ امؤ) (49) [weitern] خصوصيله:
en — مشكلات ، برايشك اوكنه قونيلان، چيقاريلان موانع،
حائل ، تصعيبات .

Weitung (ـ ـ امؤ) (49) [weiten] ككيشلتمه ، توسيع
‖ صحنلق (مرديونده) .

Weizen (ـ ـ ام) b. (40) [غوتجه hvaiteis ؛
weißes Korn] (زرا) بغداى، حنطه ‖(مجا) blüht — mein
اميدم وار، (برايش، انتظار اولنان برشى حقنده) ايوكيتمك ‖
(نبا) بغداى ‖ — türkiſcher = Mais .

Weizen,... (ـ ـ ...) acker — (ام) بغداى ، حنطه
ترلاسى ‖ brand — (ام) شاريون ديتيلان حبوبات خستهلغى ‖
mehl — (الا) بغداى اونى .

Welch (ـ ضمي) [قديم آلمانجه hwelih غوتجه hve wer
و leiks دن مأخوذ ؛ wie beſchaffen] (ضمير استفهامى)
قنغى er Mann — هانكى آدم ، قنغى كسه ، نصل آدم؟
welches iſt Dein Name ?‖ e Frau — هانكى، نصل قادين؟‖
اسمك نه، نصل ؟ سنك آدك نه ؟ سكا كيم ديرلر ؟ ‖ (نه اولهرق)
‖ ! Erfolg (ein — : ياخود) er — نه (بيوك) موفقيت ! ‖
بو مادام — e dieſer (ياخود : von dieſen) Damen
(خانملردن)...سى ، قنغيسى ‖ (ضمير نسبى) die Bibliothe'k
فوق العاده ، پرنسك مكمل des Fürſten), —e prächtig iſt
اولان كتبخانهسى، پرنسك مكمل، فوق العاده اولان اوكتبخانهسى ‖
مضاف اليهى ، مثلا : deſſen der Mann, deſſen Tochter
كريمهسى (بم كورديكم) (abgereiſt iſt (ich geſehen habe)
ـسياحت ايدن آدم ‖ die Dame — er wir geſchrieben
haben كندوسنه يازديغمز خانم، مادام ‖ مفعول به اولهرق
قوللانوب تبديل محل ايدلدكده die Sachſen, —es Volk
‖ (ſtark war) وقتيله قوى الشوكة اولان ساقسونياليلر ‖
نقـدر عفيف —e Tugenden er auch haben mag ‖
وناموسلى اولورسه اولسون، نقدر اوصاف واخلاق جميله صاحبى
بولنورسه بولنسون ‖ (اكنجى بر دفعه ذكر اولنميان اسم
مقامنده) برازشكريكز وارمى؟ haben Sie Zucker? بولنور
(اوندن،شكردن بنده) :ich habe —en ‖ —irgend =
. (بوكا مراجعت) irgend ein

Welcher,... (ـ ...) —geſtalt (حال مقامنده)
نه بچيم ، نه قيلق ونه قيافتده ؛ نه صورتده ، توجهله ؛ نهدن
طولايى ، نهيه بناءً ‖ lei— (ص) نصل، نصورتله —lei auch
نهكبى ، نصل اسباب سرد ſeine Gründe ſein mögen
ايدرسه ايتسون ، مطالعهسى نه اولورسه اولسون .

Welf (ـ ام) (51) [قديم آلمانجه hwelf Junges
von Hunden] كذلك **Welfe** (ام) (52) **Welfin** (امؤ) (50)
(Waiblinger ك مقابلى) وهلفلرك اركان واعضاى عائلهسى
آوستريا جهكهلف ‖ اسكيدن پاپا طرفدارى ‖ كوپك وسائر او
حيواناتنك ياوروسى .

Welfen (ـ فعلا + وفعمتع) a. (21) طوغورمق ،
ياورولامق ؛ (ديشى برقورد حقنده) ياورولامق .

Welk (ـ ص) (24) [قديم آلمانجه welh feucht] friſch)
كلهسنك مقابلى اولهرق) (نباتات ونباتات اقسامى حقنده)
صولمش ، بوسبتون صارارمش ، صاومش ، يكمش (كذا
جملهسى مجازى) ، كوشك ، بورصوموش ، جانسز ، اولمش ‖
قصداً ، مخصوص قورودلش ، قورو ، (صوبى سيلى چكلمش).

Welken (ـ فعلا -) a. (21) [welk] صولمق ،
صارارمق (كذ مجا) ‖ (فعمتع) صولديرمق ، صارالتمق ،
كچيرمك، صوبى سيلى قالميهجق صورتده قوروتمق، بورصوقلاتمق.

Well,... (ـ ...) baum — (ام) (ماكنهده)
خصوصيله كندى قطرى اطرافندهدور ايدن آغاج (اسطوانه) .

Welle (ـ امؤ) (53) [قديم آلمانجه wëlla : لاتينجه
volvere و wälzen كلهلرينه منسوب] (صو اوزرنده)
خفيف طالغه ، صويك اوينامهسى، موج ‖ (ſanfte)—
ايرى قورطنه طالغهسى ‖ hohe— (wild bewogte)—
يوكسك قالقان وبولديغى، اوزرندهكى برابر آلت اوست ايدن
طالغه —n das Meer ſchlägt دكز طالغهلنيور،موجهلنيور،
تموج ايديور ‖ شعرده = Waſſer ‖ (مجا) (السنيق
مايعات، هوا وامثالى حقنده) طالغه، موجه ‖ (جيمناستيق)
وجودك ثابت دمير ويا آغاج اطرافنده متماديا دونمهسى ،
حركتى ‖ (ماكنهده) كندى محورى اطرافنده دور وحركت
ايدن آغاج ، سيلندير ‖ چالى دمق —n machen چالى دمتلك ‖
اوت باغى .

تشکلی || geschichte — (امؤ) تاریخ عالم || handel — (ام) (تجا) بتون دنیا ایله ایدیلان تجارت ، جهان تجارتی، بتون اقطار جهانده اولان تجارت || händel — (جمع م) امور عالم، (دنیا، جهان) علی الخصوص پولتیقه || karte — (امؤ) (جغر) کرهٔ مسطحه || kind — (الا) دنیوی، انسان || mann — (ام) بتون دنیاده ، هر یرده یشایه بیلور ، یشامسنی بیلور ؛ کندیسنی طانتمش، معروف عالم کمسه، دنیانك طانیدیغی آدم ؛ هر یرده کورینه بیلور ، هر یره کیره بیلور کمسه ، هر یره یاقیشور انسان || meer — بحر محیط کبیر || Post-Karte — (امؤ) اتحاد پوسته سی آچیق مخابره ورقه سی، قارتی || Post-Verein — (ام) اتحاد پوسته سی (جمعیت متفقه سی، اتفاق) || scheu — (ص) هرکسله کوروشمك ، دوشوب قالقمقدن چکینان ، خوشلانمیان کمسه ؛ آدمجیل، وحشی || schöpfer — (ام) خالق کائنات ، جناب خالق موجودات (کل) || sprache — (امؤ) بتون دنیانك متفقاً ، رسماً قوللاندقلری، دنیانك پك چوق قسمنده سویلنیلان لسان ، لسان رسمی || stadt — (امؤ) عددلری محدود اولوب غایت جسیم ودنیاده صایله بیلور بیوك ومنتظم شهر مثلا : پای تختلرك بعضیلری وبونلره مماثل بلاد مشهوره (وجسیمه) || strich — (ام) = Erd-strich || theil — (ام) دنیانك برقسمی || یر، قره ، بر || weise(r) — فیلسوف، حکیم || weisheit — (امؤ) فلسفه ، حکمت .

Weltlich (˘ ص) ㉑ [Welt] دنیوی، دنیایه متعلق، ارضی، ترابی || حظوظات دنیویه || اصلسز ، دیبسز ، واهی ، عبث، جعلی، باطل || am Weltlichen hangen دنیایه رغبت ایتمك (آخرتی اونوتمق) || (روحانی اولمیان) جسمانی || (عزیز ومبارك اولمیان) دنیوی، غیرمقدس، نفسانی || (اراضی حقنده) وقف اولمیوب ملکی وامیری اولمه .

Weltling (˘ ام) ㊳ [Welt] دنیوی، انسان || = Welt-mann .

Wem (ـ) (wer : کیم معناسنه اولان کلمه نك مفعول الیه صورتی) کیمه ؟ کیمدن؟

Wen (ـ) (wer : کیم معناسنه اولان کلمه نك مفعول به صورتی) ؟ sehen Sie — کیمی کوریورسکز؟ کوردیکز کیم؟ || حرف جر ایله برلکده ؟ für — کیمك ایچون ؟

Wende (˘ ام) (52) ، Wendin (امؤ) ㊿ اسلاو اقوامندن برینك اسمی وند ، وه نه د || [قدیم آلمانجه wenti] (امؤ) ㊿ دونمه حرکتی، دونیش || برشیئك دوندیکی، چورلدیکی، بوکولدیکی محل، دونم ، بوکوك (یر) || اکله || تبدیل وتغییر، چویرمه || یکی برعصرك ، دورك ابتداسی ، باشلامه سی، بدأ ایدیشی .

Wende... (... ˘) kreis — (ام) (هیئة) (جغر) (کرهٔ ارض اوزرنده خط استوایه موازی وکونشك اوزاندیغی دائره لری تحدید ایدر ایکی دائره) مدار (des Krebses شمالده مدار سرطان) (جنوبده des Steinbocks مدار جدی) || zwischen den — kreisen liegen مدارین آره سنده کائن، واقع اولمق || punkt — (ام) بر بخت وطالع (وادبارك) تبدل ایتدیکی، دوندیکی زمان، وقت انقلاب || بعضاً : بحرانلی زمان || (هیئة) کونشك خط استوادن اك زیاده اوزاق بولندیغی نقطه، تحویل شمس نقطه سی .

Wellen (˘ فعلا + ، فعمطا و فعمتع) a. ㉑ [Welle] (فعلا) = wallen || (das Terrain) wellt sich in Hügel und Thal آراضی طالغه لنه رق دره وتپه تشکیل ایدیور ، طالغه سی، طالغه طالغه || (فعمتع) خصوصیله (اسم مفعول) اوله رق ge-wellt = wellenförmig || (فعمتع) = wällen || = walgen (معدنجیلك) das Eisen — تیموری سرتلشدیرمك .

Wellen... (... ˘) bad — (الا) طالغه لی دکزده ایدیلان استحمام || binder — (ام) چالی ، اوت دمتی یاپان، باغلایان || brecher — (ام) (بحر) برلیمان اوکنده طالغه نك شدتنی کسمك اوزره یاپیلان ریختم ، طالغه قیران || holz — (الا) چالی اودونی || schlag — (ام) طالغه نك اورمسی ، دوومه سی ، اوروشی .

Wellern (˘ فعمتع) a. ㉑ [Welle اوت دمتی] صمان وچامورله صیوامق ، خرج اوله رق یونی قوللانمق ، قره چامور قوللانمق ، .

Welling (˘ ˘ ص) ㉔ [Welle] طالغه لی ، اینشلی، چقیشلی .

Wels (˘ ام) مفردی ㉖ ، جمعی (56) [هنوز اونبشنجی عصردنبرو مستعمل] (تا طبعیه) طاتلی صو بیلان بالغی .

Welsch (˘) (مرا . wälsch) .

Welt (˘ امؤ) ㊴ [قدیم آلمانجه Mann weralt معناسنه اولان wër وغوتجه alds Alter ، یعنی : Mannes-alter دن مأخوذ] دنیا ، عالم ، جهان ، کائنات، ارض وسما ، کیتی || die ganze — بتون عالم ، دنیانك کافه سی || هرکس || eine Reise um die — machen بردور عالم سیاحتی یاپمق، بتون ارضی طولاشمق || das Licht der — erblicken, auf die — kommen دنیایه کلمك ، پانهادهٔ شهود اولمق، ضیای دنیایی مشاهده ایتمك ، طوغمق || zur — bringen دنیایه کتیرمك، طوغورمق || Jemand aus der — bringen (یاخود schaffen, räumen) برینك وجودینی دنیادن قالدیرمق || die junge — کنجلر || فلك .

Welt... (... ˘) achse — (امؤ) محور عالم || anschauung — (امؤ) (دنیاده موجود) افکار || blatt — دنیانك هر یر طرفنده اوقونور ، طانینیر غزته || herrschaft — (امؤ) دنیانك حکمدارلغی، جهانفرمااولیش، جهان ایمپراطورلغی، جهاندارلق || kundig — (ص) دنیادن خبری اولان || müde — (ص) دنیادن ، جانندن بیقمش ، دنیاسندن بیقمش || wunder — (الا) : die sieben — wunder بابلك آصیلی بغچه لریله دیوارلری ، اهراملر ، اسکندریه نك فناری ، ردوسك قولوسی ، اولیمپیاده ژوپیته ر ، دیانا معبدی ، موسول نام قرالك مزاری) عجائب سبعهٔ عالم || all — (الا) کائنات، کافهٔ کائنات ومافیها || ausstellung — (امؤ) جهان سرکیسی ، معرض عمومی || ball — (ام) کرهٔ ارض || begebenheit — وقعهٔ عظمیه ، بتون دنیایه، عالمه شمولی اولان ، هرکس طرفندن و یریلان مسئله || bekannt — هرکس ، بتون عالم ، دنیا طرفندن طانیلان ، دنیانك معلومی اولان || berühmt — (ص) مشهور عالم || bezwinger — (ام) دنیایی ضبط ایدن ، جهانکیر || entstehung — (امؤ) خلقت عالم ، دنیانك یارادیلیشی ،

Wenigkeit (-ـ‌ ١ مؤ) ㊺ [wenig] (*sans pl.*) آزلق ، قلت، آز مقدارده اولیش ‖ (جمع ایله) هیچ برشی ، اهمیتسز ، اوفق تفـك ‖ — (eigene) meine (بالذات) بنده کز ، بنده‌لری برای نزاکت „ ich „ مقامنده مستعملدر .

Wenn (ـٌ حرعا) [= wann] اکر ، وقتاکه wenn man reich ist hat man nur zu viel Freunde ‖ (اکر) انسان زنکین اولورسه دوستی چوق اولور ‖ اکر او اوکادیکی وقت sagen Sie es ihm, —er kommt کلورسه) بونی اوکا سویلیکز ‖ — ich es wüßte, würde اکر اونی بیلسه‌م ، بیله ایدم سزه سویلر ich es Ihnen sagen ایدم ‖ — man ihn hört, sollte man glauben انسان اونی ایشتسه ایناتور ، ایناتنه‌جغی کلور ‖ es ist nicht gut — man zu viel schläft چوق اویومق ایو دکلدر ، چوق اویونورسه مضرتی موجب‌اولور (یاخود: sie jammert, als (wie) کویا آرتق هیچ‌امکان قالمامش، — Alles vorbei wäre هرشی محو اولمش‌کبی بولنییور، آغلایوب‌صیزلایور، دوویتیور ‖ selbst—, ‖ برده هرنقدر، واقعا (und)— auch,— gleich حق‌المدن‌کاسه‌بیله، حق selbst —ich es könnte‖ حق und— بن اونی‌یاپه‌بیلسه‌م‌بیله ‖ —man doch einmal sterben soll مادامکه‌بردفعه‌اوله‌جکز، اولوم وار (فقط doch کلمه‌سی اولمدیغی حالده : — man einmal sterben soll مادامکه‌اولمك‌لازم، ایجاب ایدییور .

Wenzel (ـٌ ـٌ وانتیز اسمی ام) a. ㊵[اسلاوجه‌دن : روسجه ‌wjenez یعنی Kranz و sla'wa Ruhm] .

Wenzeslaus (ـ ـٌ ـ) (*inv.*) وتتسه سلاس ‖ کاغد اویوننده (ام) (آلمان‌کاغدلرنده) واله ، اوغلان (= Bube).

Wer (ـٌ ضمیر (استفهامی) [قدیم آلمانجه huër] مضاف الیهی wessen ، بعضاً weß ، مفعول الیهی wem ، مفعول بهی wen) سؤال استفهامی ? ist da— کیم او ? کیم وار اوراده ? عدم امنیتله ، شبهه‌ایله : کیمدر او ? — ist größer, Cä'sar oder Pompe'jus ? سزارله پومپه‌ئوسدن قنغیسی دها بیوکدر ? ‖ (ع) ? da— کیمدر او ?‖ (صفت صورتیله ضمیر استفهامی یالکز مضاف الیه صورتیله مستعملدر) ? weß Geistes Kind ist er بوکیم ? بولصل، نه چشید آدم ? نصل آدم‌بو ? ‖ (ضمیر نسبی) = welcher و مثلا : derjenige —mich lieb hat, hol'mich weg! بنی سون آرقه‌مدن کلسون ! ‖ nur immer — هپ ‖ ist— der's leugnen : مثلا Jemand = (ضمیرغیرمعین) ich höre wen rufen ‖ بونی انکار ایده‌جك کیمسه‌وارمی will برینك سسلندیکنی ایشیدییورم ، بری سسلنیور ، چاغیرییور، بری باغیرییور ‖ es auch sei — کیم اولورسه اولسون ‖ برآرزویی افهام مقامنده Das lassen könnte — آه شونی، بونی برترك ایده‌بیلسه‌م ‖ ein Narr wäre.... — آرتق بونی یاپان ، ایدن دلی اولملی .

Wer„... (ـٌـ...) ‖ . مثلا : Wehr„... Wehr=geld

Werbe„... (ـٌـ...) — büreau پاره‌ایله (الا) اخذ عسکر، جمع عسکر دائره‌سی، قلمی ‖ —offizi'er (ام) اخذ عسکره، عسکر طوپلامغه مأمور ضابط .

Wendel„... (ـٌـ...) —steig (ام) دونه دونه چیقیلور داریول ‖ —treppe (ا مؤ) دونر، دونکه‌مردیوان ‖ شیطان مناره‌سی .

Wenden (ـٌ فع متع) و —sich (فع مطا) ونادراً (فع لا +) .a ㉒ (زمان حالنك ماضی‌صورتی : wandte ، wendete صورت شرطیه‌سنك ماضی صورتی : wendete ، اسم مفعولی gewendet و gewandt) اکثریا : —(sich) دوندیرمك (دونمك) ‖ (زرا) —(einen Acker) برترلایی آلت اوست ایتمك ، چویرمك ، چاپه‌لیوب قبارتمق ‖ (مجا) —Sinn : یاخود Jemands Herz برینك‌قلبنی،ذهننی،فکرینی دکشدیرمك ، چلمك ، چویرمك (برشیدن) ‖ =ab-wenden مثلا : —ein Übel, etwas Schlimmes منع‌ایتمك ، اوکنی آلمق، دفع ایتمك ، برطرف ایتمك ‖ (حرف جر ایله) sich an برینه‌مراجعت ایتمك (برشیئه‌مالك اولمق‌ایچون) : —Jemand دخالت ایتمك ، التجا ایتمك ، صیغینمق ‖ —viel Geld an etwas برشی‌ایچون‌چوق پاره صرف ایتمك ‖ —seine Zeit auf etwas وقتنی برشیئه حصر ایتمك ، صرف ایتمك ، فدا ایتمك ‖ die —Augen auf etwas کوزلرینی برشی اوزرینه دیکمك ، عطف‌ایتمك، عطف واماله نظر ایتمك ‖ —sich gegen Jemand بری‌علیهنه قالقمق، برینه تعرض وتجاوز ایتمك ‖ برینه‌طوغری کیتمك ‖ —sich von etwas ‖ برشیدن یوزچویرمك ‖ sich zum —Guten دوزلمك ، ایولکه یوزطوتمق، ایولشمك ‖ ایو یوله سلوك ایتمك ‖ (بحر) — das Schiff آلابانده ایتمك ‖ ge-wandt (اسم مفعول وصفت) .

Wendung (ـٌ ١ مؤ) ㊾ [wenden] دوندیرمه ، چویرمه، دور ایتدیرمه ، تدویر ‖ —zur Besserung ایولکه دوکمه ، یوز طوتمه (خسته‌لق‌حقنده) ‖(ع) دونیش (صاغه ، صوله ، کیرویه) ‖ —einer Sache eine andere —geben برشیئك شکل وقیافتنی دکشدیرمك ، برشیئه باشقه رنك ومعنا ویرمك ، بشقه برقیلغه ، شکله صوقمق، بشقه برشیئه تحویل ایتمك ، دکشدیرمك‖ شیوه، طرز،صورت‌افاده وکلام‖ اکریلك، بوکوك اوله ، چورله،بوکوله

Wenig (ـٌ ص) ㉑ [قدیم آلمانجه elend wênae] آز، قلیل (صورت تفضیلیه‌سی ‌am wenigsten اك آز) ‖ Das — e Geld (بو) براز پاره ، آزیجق آقچه‖ — die en einige — e برقاچ‌کره‌جك، دفعه‌جقلر‖ Male برقاچ، براز ‖ Das براز امیدم ‖ meine —e Hoffnung :مثلا ge-ring بواك Da ist das Wenigste ‖ (اولان) براز Wenige اهونی، اك آزی ، اك‌آشاغیسی ‖ —ein Bischen = ein براز صو، بربودوم‌صو‖ein— ein —schneller مثلا:Wasser(s)— es fehlte —, so hätte... ‖ برازچابوق،آچیق(آزیجق) چابوق آزقالدی، آزقالدیکه او...‖ nichts desto —er هیچ‌اولمازسه، بونکله برابر، مع‌مافیه . حالی بویله ایکن ‖ —stens (حا) ‖ es ist nur e Schritte von hier (براز ، پك‌چوق دکل) بورادان برقاچ‌خطوه اوته‌ده،همان برقاچ آدیم ایلروده ، همان شوراده ‖ in —en Worten برقاچ کلمه ، سوز ایله (برقاچ سطرله) ‖ in nicht — anderen Ländern بر ایکی‌لاف ایله همان برچوق ممالکده ‖ —er werden آزالمق ، کسب قلت ایتمك ، نادرلشمك‖ —desto (یاخود um so) er اوتسبتده ، اوقدرده .

، بوشه‌چیقمق zu Nichts— ‖ نه‌اولدی‌بکا wie ward mir
(der Schnee) wird zu ‖ صو اولمق ، هیچ‌بر شیئه یارامامق
Wasser قار اریه‌جك ، اریبوب صو اوله‌جق ‖ (اعانه فعلی
ich werde es : (اوله‌رق صیغهٔ مستقبل وشرطیه تشکیلنده
er würde ‖ بن اونی اوکاسویلیه‌جکم ، سویلرم ihm sagen
es mir gesagt haben او بکا بونی سویلردی ، سویلیه‌جك
ایدی ، سویلملی ایدی، بکا سویلسی لازمکلیردی او بکا بوندن
بحث ایتملی ایدی ، ایدردی ، ایتمسی لازمکلوردی ‖ (عمو)
wo werde ich nur den Schlüssel : مستقبل = حال مثلا
? عجبا آناختاری نره‌ده بولورمکه ، نره‌یه قویدمکه haben ?
Werder (ـ ـ ا م) a. ㊵ [قدیم آلمانجه warid ؛
wehren کلمه‌سنه منسوب ؛ مرا . Börde] اکثریتله زیاده
منبت واطراف صو ایله محاط یوکسك آراضی ‖ آطه‌جق ‖
(ا خا م) آلمان ارکك اسمی ‖ (الا) (خبر) آلمان شهری
وه رده‌ر .

Werfen (ـ ـ فع متع وفع معطا و فع لا +) b. ⑳
اکثریا : (sich) آتمق (کندینی) آتمق، آتیلمق ‖ حال ایله
برلکده = — etwas fort, weg, hin بر شیئی آتمق ‖
die Augen, den Blick auf etwas — برشیئه عطف نظر
ایتمك ، توجیه نظر ایتمك ، باقمق ‖ einen Verdacht auf
Jemand— برینی ظن آلتنه قومق ، برشیئدن شبهه‌لندیرمك،
برینی مظنون ، شبهه‌لی ایتمك ‖ etwas bei Seite— برشیئی
برطرفه، یانه آتیویرمك (حصیر آلق ایتمك) ‖ das Loos—
قرعه آتمق ‖ آتمق، فیرلاتمق ‖ (mit einer Schleuder)—
صپان ایله آتمق ، (کذامعترضانه طاش آتمق) ‖ Schatten—
کولکه‌سی دوشمك ، کولکه دوشورمك ‖ دوشورمك ، شبهه‌یی
(die Sorge) warf ihn auf's Krankenlager : دعوت ایتمك
شبهه ، مراق اونی یتاغه سردی ‖ sich auf's Pferd —
بارکیره آتلامق ، صیچرامق ‖ sich auf ein Stu'dium —
بردرسه چالیشمق اوزره‌حصروجود ایتمك ، قویولمق ، دالمق ‖
برینی قاپی طیشاری ایتمك ‖ Jemand aus dem Hause —
(مجا) قوجاقلاشمق، (Brun . مرا) sich in die Brust —
صارماش طولاش اولمق ، قوجاغنه آتلمق ‖ die Flinte in's
Korn— تهلکه‌لی برشیدن وازکچوب سلامته ایرمك ،سلامتی
بولمق ‖ über einen Kamm = Alles in einen Topf—
(بوکا مراجعت) هپسنی برطراقدن کچیرمك، کافه‌سنه scheren
برمعامله‌ایتمك،هپسنی‌برطوتمق ‖ Steine nach Jemandem—
برینه طاش آتمق ‖ über den Haufen — دویرمك ، یره
سرمك ، یره‌چارپمق ، اورمق ‖ (ع) دشمنی دفع وطرد ایتمك ،
بر موقعدن آتمق ، یقالیوب تپه‌سی اوزرینه یره اورمق ‖
(einen Mantel über یاخود : um) die Schultern —
پالطوی یغمورلغی اوموزلرینه آلمق ، آتمق، آرقه‌سنه آلمق ‖
طاغیتمق، صاچمق، یاغدیرمق ‖ (حیوانات حقنده) طوغورمق ،
یاوورولامق — vier Junge درت دانه یاورو طوغورمق ،
یاوورولامق، چیقارمق ‖ (او یونده) — Kegel که غه‌لی
اویناممق ‖ کاغد اویوننده : — das Spiel اویونی بتورمك،
کسمك ‖ (زار وامثالی) آتمق ‖ (صنع) اودون حقنده :
اکریلمك ، چارپولمق، آتمق .

Werft (ـ ا لا) ㊳ [فلمنکجه verpte ؛ werben
کلمه‌سنه منسوب] (بحر) قیزاق ، دستکاه ‖ ساحللرده کمی
تعمیرینه مناسب برمحل ، قلفات یری .

Werben (ـ فع لا + وفع متع) b. ⑳ [قدیم آلمانجه
= um Jemand, etwas— [sich um thum hueřfan
nach etwas (Lob, hohem Preise) — ‖ be-werben
ایستمك،طالب اولمق، برشیئه‌صواشمق، برشی ایچون اوغراشمق،
چبالامق ‖ — Jemand zu etwas برینی ، برشی ایچون
طوتمق ، کیرالمق، علی‌الخصوص (ع) zum Kriegsdienste ,
‖ عسکر طوپلامق (پاره ایله) Solda'tenstande —
Werben (الا) b. ㊵ ‖ قرعه آلمق Rekruten —
Werbung (امؤ) ㊾ ‖ مصدری معناسنده (sans pl.)
استمه ، آرزوی ازدواج ، برینی آلمغه اوغراشمق ، بوکا
یلتنمك ‖ برشیئه چبالمه،اوغراشمه ، آرزو ، هوس ‖طوتمه،
تکلیف ایتمه ، طوپلامه،اخذ عسکر ، خفیاً عسکر اخذی .

Wer-da! (ـ حر ندا) (ع) کیمدر او ! (مرا. wer.)
‖ کذلك اسم اوله‌رق das Wer-da .

Werde (ـ ـ الا) (inv.) [werden فعلنك صورت
امریه‌سی] (کلام خلقت) کن .

Werden (ـ فع لا -) c. ⑲ [قدیم آلمانجه wërdan]
(اسم مفعولی اکثریا worden) اولمق ، وقوعه کلمك ،وجود
بولمق ، یارادلمق ، خلق اولنمق ‖ alle Tage, die Gott—
läßt جناب حقك خلق ایتدیکی کافهٔ ایامده ، تکرینك‌هرکونی ‖
man weiß nicht, was noch— دها نه اوله‌جغی معلوم
دکل ، (کون‌طوغمدن نلر طوغار) ‖ es wird (ja) schon — mag
اشته اوله‌جق (یا) ، صبر ایت اوله‌جق ‖ صبرسزلقله
باغیریله‌رق : ? nun, wird's (bald) ای دها بتیه‌جکمی ?
اولمدیمی ؟ اولیه‌جقمی؟ ‖ — aus etwas etwas برشیدن
برشی اولمق ‖ aus Kindern — Leute چوجقلردن انسانلر
اولور ، چوجقلر بیویوب (بیوك) آدم اولورلر ‖ aus
Dir wird Nichts سن آدم اولمازسك ، سنك برشی
اوله‌جغك یوق ‖ ? — was soll aus ihm بونك عاقبتی ،
صوکی نه اوله‌جق ؟ ، بو نه ایش طوته‌جق ؟ ‖ Jemandem
wird etwas برینه برشی اوله‌جق (برای مکافاة وکذلك برای
مجازات) ? was wird mir dafür بکا نه وار ؟ ‖ Recht
soll Euch — حقکز کتم اولنمیه‌جق ‖ so gut ist es (solch
Glück ist) mir nicht geworden بویله بر سعادته بن نائل
اوله‌مادم ‖ — Jemandem zu Theil پای اوله‌رق تصادف
ایتمك ، حق ، (استحقاق اوله‌رق) دوشمك ، اولمق ‖ aus
— etwas klug برشیدن عقللنمق ، حصه قاپمق ‖ آکلامق
(مسلك ، مذهب ، صنعت حقنده) — Arzt دوقتور ،
حکیم اولمق ، فن طبه انتساب ایتمك ‖ — alt اختیارلمق ‖
ärger — فناشمق ، دها کوتو اولمق ، بدتر اولمق ‖— böse
قیزمق ، دارلمق ‖ — gelinde یموشامق ، ملایملاشمق ،
قیرلمق ، حدتی ، سرتلکی کچمك ، انصافه کلمك (مرا.
ge-recht) ‖ es wird hell اورتالق آیدینلاشیور ، صباح
اولیور ‖ ? — wie wird die Ernte محصول نصل ?
نصل اوله‌جق ? ‖ „es„ ایله برلکده : ? wie wird es?
نصل اوله‌جق ? نه یاپه‌جغکز ? نصل ایده‌جکز ?
‖ wie wird es mit Dir ? سنك ایشك ، حالك نصل اوله‌جق،
نه یه واره‌جق ? ‖ es wird Tag کوندوز اولیور ‖
‖ morgen wird es jährig یارین بریل ، سنه اوله‌جق

Werg (ـَ الا) (ا م) (38) [اورته ره‌ن لساننده =
getheertes — (بحر)|| Hede = (*sans pl.*) [Werk
زيفتلى اوستوپو .

Werk (ـَ الا) (38) [قديم آلمانجه werah, =
روبجه e'rzon] ميدانه كتيريلن ، كوريلان ايش ، وجوده
كتيريلان ، اورته‌يه چيقاريلان آثار ، كار ، عمل || اثر ،
ايجاد ، تأليف || in's — setzen (ايشه) باشلاتمق ،
جانلانديرمق، اوياندیرمق ، حركت ايتديرمك ، ميدانه كتيرمك
قوه‌دن فعله چيقارمق ، وجود بولديرمق || ايش ، كار ،
اجرا آت ، تشبثات || die Sache ist schon im — e ايش
(اجرا اولنمقده، ميدانه كلمكده) بولنده ، اوليور || so und
so zu— صورت حركتجه شويله وشويله طورامق ||
thut nach meinen Worten und nicht nach (ضرمثل)
meinen—en بنم ديديكمى ياپده ايشلديكمه باقمه || (عادت،
معتاد ، خوشلانه‌رق ياپيلان شى Komplimente sind
mein — nicht بن مدح وثنا وتبصبص‌دن خوشلانمام ،
عادتم دكلدر ، المدن كلمز || (كمال صنعت ومهارتله طاقلمش
ماكنه) ماكنه ، آلت || (برشيئك ايشلنمسى ، اعمالى ايچون
ايشلديلان اعمالاتخانه‌لرك هيئت عموميه‌سى) اعمالاتخانه، كارخانه،
اوجاق فابريقه || (صنع) (معد) سيلى قورشون || (پاره)
خليطه || (ساعتده) ساعتك زمبركى .

Werk,,... (ـَ . . .) holz — (الا) (دولكرلكده)
— bank || دستكاه (امؤ) — brett || يابى كراسته‌سى
(الا) بيچق ، سيلكى دستكاهى|| führer — (ا م) فابريقه
— heilige(r) || وامثالى محللرده ايش باشى ، عمله باشى
(ا م) قباصوق || leute— (غير مستعمل اولان mann—
كله‌سنك جمعى) عمله ، ايشجى || meister— (ا م) قالفه ||
فابريقه‌لرده : = führer— || setzer— (ا م) (مطبعه)
مرتب || statt — (امؤ) ، stätte — (امؤ) stelle—
(امؤ) كارخانه ، فابريقه ، دكان ، ايش محلى ، اعمالاتخانه ||
— stuhl (ا م) ايش دستكاهى || (طوقومه‌جيلقده)
دستكاه || tag (= el—) (ا م) ايش كونى ، پايدوس كونى
اوليان كون (بوش ، تعطيل ، يورطى ، بايرام كوننك
مقابلى) || zeug — (الا) (صنع) آلت (sich) mit den
— zeugen versehen nötigen آلات وادوات لازمه ايله
(كنديني) تجهيز ايتمك || عضو ، آلت .

Werkel,,... (ـَ ...) = Werk,,... مثلا : —tag
. Werk=tag =

Wermuth (ـَ و ـَ ا م)(38) ، نادراً (49) (*sans pl.*)
[قديم آلمانجه wërmuota || Erwärmendes] آپسنت ،
پلين ايچكيسى .

Werndel=Gewehr (ـَ ـَ الا) (38) [Werndl
اوستريالى تفنك فابريقاجيسى] ورندل تفنكى .

Werner (ـَ ا م) a. (40) (واقتيز اسمى) وه‌رنه‌ر،
بعضاً كه‌رنار (د) .

Werpen (ـَ فعلا +) b. (40) (*sans pl.*) [شمالى
آلمانجه] (بحر) خلاطله چكمك ، يدك چكمك ، قالوما چكمك.

Werre (ـَ امؤ) (53) [قديم آلمانجه wërran
Schaden machen] (تاطبيعه) = Maul-wurfs=
. Grille

Werrig (ـَ ام) (38) (*sans pl.*) = Werg , Hede .

Werst (ـَ امو) (49) [روسيجه wersta] (١٠٦٦٨
كيلومتره مقدارنده طول مقياسى) وه‌رست .

Werth (ـَ ص) (24) [قديم آلمانجه wërd geltend]
(بلا تكلف ومداهنه) عزيز ، مكرم مبارك ، عالى ، شايان
حرمت، اعتبارلى، لايق، مستحق، شايستهٔ تعظيم || Jemand;
etwas — achten, — schätzen, — halten برينى ، برشئ
تقدير ايتمك ، حقنده ابراز حرمت ورعايت ايتمك، بيوك طوتمق||
wie ist Ihr — er Name? اسم عاليكز ؟ اسم عاليلرى
(نصلدر افندم) ؟ || moralischer — einer Perso'n
بركسه‌نك قدر وقيمت معنويه‌سى ، دكرى || اشيانك اوصاف
جميله‌سى ، دكرى || größter (kleinster) — (einer ver=
änderlichen Größe) بركميت متحوله‌نك حد اعظمى ، اصغريسى
|| innerer — des gemünzten Goldes بر سكه‌نك عيارى||
(تجا) — gleicher چفت اش همعيار .

Werth,,... (ـَ ...) fachen — (جمع مؤ) قيمتدار اشيا
|| brief — (ا م) (پوسته‌ده) درونده آقچه بولنان مكتوب
|| los — (ص) قيمتسز ، دكرسز ، اهميتسز ، بش پاره ايتمز
شى ، پك جزئى اهميتى ، دكرى اولان شى || papi'er — (الا)
(تجا) اوراق نقديه ، بانقنوط || voll — (ص) پك زياده
قيمتدار، پك چوق دكرى اولان ، بغايت اهميتلى || zeichen—
(الا) (تجا) بانقنوط .

Wertherisi(e)ren (ـَ ـَ ـَ ـَ ـَ فعلا +) a. (21)
« وورته‌ر » نام رومان قهرمانى وجهله حركت ايتمك .

werthig . . . (ـَ ـَ . . .) صفت وكلمات كميه ايله برلكده
مستعملدر (مرا . gleich=werthig) .

Wesen (ـَ الا) .b (40) اوليش ، بولنيش ، موجوديت ||
حال || موجوديت حقيقيه ، وجود حقيق (Bild , Schein
كلمه‌لرينك مقابلى اوله‌رق)حقيقت ، صحت ، جوهر ، اصل ||
(فلسفه) جوهر ذاتى ، اصلى || Das gehört zum — der
Sache بوشى ايشك ، ماده‌نك روحيدر، اصلى تشكيل ايدر ||
صورت موجوديت وحال ، طبيعت ، حال وطور ، قيافت ،
طور ، اخلاق ، خصوصيت حال — gesetztes (حال وطور
وقيافت صنعيه، اطوار جعليه مقابلى اوله‌رق) آغير ، تمكينلى،
كامل || sein — treiben جبليتنى اجرا ايتمك (ايو وكوتو
اوليشنه كوره) || (Etwas ، Dinge) كبى كلمه‌لرك صورت
عموميه‌ده مقاملرنده مستعمل اوله‌رق) : شى ، فلان|| تشكلات
روحانيه وجسمانيه || (جانلى مخلوقات حقنده) مخلوق ||
= Haus= , Heim=wesen || برشيئك هيئت عموميه‌سى
(بالجمله تشملات وتفرعاتيله برلكده) || اداره شعباتنده :
(مرا . — =Provia'nt) , =Lazare'th خدمت ... اكثريا
جمع اوله‌رق كلمهٔ معنيه ايله برلكده : — das Fina'nz امور
ماليه|| = Thum (مرا. thun و treiben) خصوصيله:
طور وحركت || كذلك : s — كورولتى ، شماتا ، پاطيردى ||
nicht viel —s mit Jemandem machen بريله پك تكلفده
بولنمامق ، پك تكلفلى اولمامق || wese متروك (فعلا +)
. sein =

Wesen,,... (ـَ ـَ ...) gleich (s) — (ص) ديكرينك
عينى ، مشابه ، همجنسى || lehre — (امؤ) (فلسفه)
موجوداتدن بحث ايدن علم ، مبحث المكونات ، اونتولوژى ||

los — (ص) بوش، واهی ، حقیقتسز ، دیینسز ، غیرصحیح ، موهوم ، باطل ‖ reich — هیئت مخلوقات ومکونات ، دنیا ومافیها .

Wesenhaft (ص) (21) .[Wesen] بالذات، فی الحقیقه موجود ، جدی ، حقیق ، صحیح ، اصلی حقیق اولان .

Wesens,,... (......) (مرا . ...,,Wesen) .

Wesentlich (ص) (21) [قدیم آلمانجه -wesant lih اولوب wēsan دن Wesen] صورت نسبیه‌سنز = wesenhaft ‖ اساسلی ، اهمیتلی ، مهم اولان ، باشلوجه، برشیئك سبب واصلنی تشکیل ایدن ، هیئت عمومیه‌سنده برقسم مهمی تشیل ایدن ، پك زیاده شایان دقت وذکر اولان ‖ = haupt=sächlich .

Weser (اخامؤ) (inv.) (حیز) — die آلمانیاده جاری وه‌زه‌ر نهری .

Wespe (امؤ) (53) [لاتینجه] (تا طبیعه) اشك آریسی ، یابان آریسی ، کذا (مجا) .

Weß (ں) ، wessen (ں) wer (بوكا مراجعت) ك مضاف الیهی کذلك was ك دخی مضاف الیه صورتی —Schwert (hat ihn erschlagen ?) کیمك ضربهٔ سیفنه اوغرادی ? کیمك قلنجی اونی (اوردی) اولدیردی ? ‖ —klagt man Dich an ? سندن ندنطولایی شکایت ایدیورلر ، اولنیور ? سندن نیچون شکایت ایدیور? سندن شکایتلرینك سببی نه ? ‖ — Schuld ist es? ‖?بوپالتو کیمك— ist dieser Mantel ? قباحت کیمك ، کیمده ? — er mich anklagt — بندن شکایتنه سبب اولان ، اولدیغی ، سبب شکایتی بولنان (شی) .

Weßhalb (ں) ، weß-wegen (ں) (حا) سؤال مقامنده : نیچون ? ندن ? سبب ? ندنطولایی ‖ زیرا ، چونکه، مثلا : ich traf Sie nicht, — ich weiter reis'te سزی بولمدیغم ، سزه تصادف ایده مدیکم ایچون یوله ، سیاحته دوامه مجبور اولدم .

West (ام) (38) [قدیم آلمانجه wēst ؛ غوتجه vis Himmelsgegend der eintretenden کلمه‌سنه منسوب Ruhe Ruhe صورت مختصره‌سی (.W) غرب ، باطی ، مغرب جمعی یوقدر) ‖ (مرا . Westen) ‖ (avec pl.) = West=wind .

West,,... (...) — Afrika (اخالا) آفریقای غربی ‖ wärts — غربه طوغری ، باطی طرفنه ‖ wind — (ام) باطی روزکاری (کذا مرا . ...,,Ost) .

Weste (امؤ) (53) [فر] یلك .

Westen (ام) [قدیم آلمانجه Bēstan اولوب wēst دن کلمه West) (مضاف الیهی کذلك = s = سز دخی اولور) غرب ، کون باطی طرفی ، مغرب (مرا . West) کرهٔ ارضك غرب طرفنده کائن قسمی .

Westen,,... (...) — futter (الا) یلك استاری .

Westfale (ام) (52) [قدیم آلمانجه wēstfālo Westfalin [westlicher Feldbewohner (امؤ) (50) وستفالن ولایتندن ، طرفندن اولان وستفالیلی (ارکك قادین) .

Westfalen (اخالا) .b (40) [مفعول الیهك جمعی اوله‌رق wēstfālo ؛ (مرا . Westfale] (جغر) پروسیا ولایتلرندن وستفالی .

Westlich (ص) (21) [West] غربی ، غرب طرفنده کائن ‖ ...von — . . . ك غربنده ، . . . نظراً غرب طرفده .

Wett — (ص) (21) = [Wette] آنجق : (یاطا، نه آله‌جق نه‌ویره‌جك مقامنده) برابرز ، اوده‌شدك صورتیله مستعملدر .

Wett,,... (...) (بو تکله برلکده فعل قوللانلدقده افعال مذکوره بعضاً (.sép) بوحالده wett لفظی Wette یه تحویل ایدر) fliegen — (فعلا -) (مرا . fliegen) (insép.) یاریش ایتمك، عناد، نسبت ، بحث ایدرك قوشمق ‖ eifern — (فعلا +) (insép.) — mit Jemandem eifern بریله عناد وادعا ایتمك، نسبتلشمك ، یکدیکرینه رقابت ایتمك ، یاریشه چیقمق ‖ streit — (ام) برمکافاة ویا امثالی ایچون بربریله ایدیلان مصادمه ، مضاربه، مبارزه ، کورشمه ، چارپشمه، اوغراشمه، مسابقه ‖ بعضاً = eifer — ‖ sich mit Jemandem in einen— streit einlassen بریله عناده ، ادعایه دوشمك .

Wette (امؤ) (53) [قدیم آلمانجه Pfand wetti] بحث (طوتوشمه) عناد ، ادعا ‖ eine —eingehen بربحثه کیریشمك ، برشی حقنده بحث طوتوشمق ‖ was gilt die— ? نه سنه ? (بحثی) قزانانه نه وار? ‖ (حال صورتیله) um die — (in die : یاخود) عنادیه ، نسبتنه ، برای رقابت .

Wetten (فعلا + وقعه متعه) .b (21) [غوتجه vadjan ؛ قدیم آلمانجه wetjan auf Pfand setzen] ‖ایتمك ، برفرانغنه بحث طوتوشمق (um) einen Franken— ‖ es läßt sich Hundert gegen Eins—, daß... بتون عالم تصدیق ایدر، بیلورکه ... ، آپ آشکارکه ... ‖ ich wette, daß Sie es nicht können بن نه‌سنه ایسترسه‌ك بحث ایدرمکه سن بونی یاپه‌مازسك ، بوکا مقتدر دکلسك ، بوسنك الندن کلماز ‖ ich wette auf Kopf بن قفامی کسرم (اکر ...) .

Wetter (الا) .a (40) [قدیم آلمانجه wētar] هوا ‖ ? was ist (heute) für— بوتصل هوا بوکون ? بوکون هوا نصل ? ‖ es ist schönes— هوا کوزل ‖ = (مجا) ‖ Blitz = ‖ Ge-witter wenn der Alte kommt, so ist das — los اکر پدریکز کلورسه ایشیکز وار ، قیامت قوپارر ، قوپاره‌جق ‖ noch—, !— Donner und—!, al—! eins های جاننه! وای آناسی! های اه مستحقی ویرسون! ‖ böses— ‖ (معدن اوجاقلرنده) تحت التراب بولنان هوا ‖ فناهوا ، غازلی، مضر هوا ‖ Gruben=gas=schlagende— ‖ [wetten] ، in— (امؤ) (50) بحث طوتوشان ادعایه کیریشان (ارکك ، قادین) .

Wetter ,,... (...) — läuten (الا) برفورطنه ظهورنده چالدرك اورمسی، چالنمسی ‖ bube — (ام) آفاجان، آتش کبی یاراماز چوجق ‖ blume — (امؤ) (نبا) هوانك قرارمسیله قپانان چیچکلر ‖ هوانك تبدلیله رنکی دکیشان صنعی چیچك، بارومتره چیچکی ‖ bach — (الا) ملجأ، صیر، صچاق، دیرکلر اوزرنده طوران سربست صوندیرمه‌طامی ‖ —fahne (امؤ) یلقوان ، (مجا) پك زیاده متلون الافکار ‖ (حکمه) روزکار ، هوا مشعری، باد نما ‖ glas — (الا) بارومتره ‖ hahn — (ام) چلك خروسی ‖ ist ein (dieser Mensch)

hahn— بوآدم پك متحول الافكاردر، هيچ برشيده ثباتى يوقدر،
همان دونيويرر || kunde— (ا مؤ) حكمتك علائم جويه‌دن
بحث ايدن قسمى ، مبحث علائم جويه || launisch— (ص)
= wendisch|| — leuchten— (فعلاخصوصيله فع يكشخ +)
[فى الاصل springen] يعنى شمشك چاقمق، برق || los— (ص)
برقيانك تحت التراب هوايى نشرايتديكى دليكى، ياريغى || هوانك
اسديكى، كيرديكى دليك || männchen— (ا لا) بوواسندن ،
دليكندن چيقاراق ويا بورايه كيره‌رك تبدل هوايى كوسترن
ياپمه انسان . بوبك || prophe't— (ا م) ايلروده هوانك
نصل اوله‌جغنى خبرويرر، برفورطنه وامثالى اولجه سويلركيمسه،
(عمو) باروماتره || seite— (امؤ) (Sonnen=seit: ك مقابلى
شمال طرفى، جهتى، شمال || stange— (امؤ) =Blitz=ableiter||
stein— (ا م) (طبقات) حجر النشاب دينيلان صدف مستحاثه‌سى||
(ص) wendisch— || Blitz=strahl = (ا م) strahl—
غيرثابت ، متلون، هيچ برحالده طورميان، برشيده قرار وثباتى
اولميان || wolke— (ا مؤ) = Gewitter=wolke .

Wettern (~ فع لا ±) a. (21) [Wetter] خصوصيله
(فع يكشخ) es wettert فورطنه وار ، كوك كورليور ،
طيشاريده بورا وار || صوكوب صايمق ، اورطه‌لغى بر برينه
قاتمق || Wettern b. (40) (*sans pl.*) فورطنه || es war ein
fortwährendes — بردوزى يه فورطنه واردى بورانك
آرقه‌سى كسلميوردى ، بردوزى يه شمشك چاقييوردى .

Wetter(n)=See (~ z ~ ا خا م) a. (42) (جغر)
der— اسوج قطعه‌سنده وته‌ر (زه) كولى .

Wetz „ ... (~ ...) spule— (ا مؤ) (ايكنه‌جيلك)
ايكنه فابريقه‌لرنده ايكنه‌لرى سيوريلتوب بيله‌مكه مخصوص
مقره || stahl— (ا م) اوته‌برى بيله‌مكه مخصوص چليك مساط،
قصاب مصادى || stein— (ا م) بيله‌كى طاشى .

Wetzen (~ فع متع) c. (21) [قديم آلمانجه hwezzan
schärfen] كذا (مرا . schleifen) بيله‌مك ، زاغلامق || (فعلا +)
بيله‌مكده اولديغى كبى اوته‌يه برويه سورمك، صاللامق، صاوورمق.

Weymouths=Kiefer (~ - mœusse - o~è' ا مؤ)
(83) [Weymouth انكليزلوردى] (نبا) وه‌يموت چامى .

Whiskey (oui'sse-kĕ ا م) (56) [انكليزجه اولوب
ايرلانده‌جه‌دن محرف ؛ Lebenswasser] (حبوباتدن چيقاريلور
ايچكى) ويسكى || ايكى تكرلكلى وتك قوشوملى آرابه .

Whist ouisste وياخود : vĭsste ا لا (ا م) (56)
[انكليزجه] ويست دينيلان كاغد اويونى .

Wich (~) (weichen فعلنك زمان حال ماضى صورتنك
برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Wichs (kssteᵉ ~ ا م) مفردى (26) جمعى (56) (عمو)
[wichsen] كلغان بكارنجه : پيوك توالت، غايت شيق وسوسلى
كيمه || كذا طلبه‌لرجه : عادات قديمه اوزره كيمه ، طاقوب
طاقيشديرمه .

Wichs„ ... (~ kssᵉ ...) bürste— (ا مؤ) قوندره
بويا فورچه‌سى .

Wichse (kss ~ امؤ) ، (53) [wichsen] قوندره بوياسى ||
(صنع) موملامه ، بويامه || = Bart=wichse || جلا، پرداخ ||
(مجا) (عمو) داياق ، ماريز ، كوتك .

Wichsen (~ k-s ~ فع متع) c. (21) [Wachs كلمه‌سى
اصلنه منسوب] قوندره وامثالى بويامق ، لوستره‌لمق || =
wächsen || einen Faden— بر ايپلكى ، سيچيمى موملامق ||
پرداخلامق، جلالمق || [Wichs] خصوصيله اسم مفعول اوله‌رق
ge-wichst مكمل چكى دوزن ويرلمش، پك مزين ، سوسلى ||
(عمو) [Wichse] = prügeln .

Wichsier (vĭ-kss-ïé ا م) (56) (عمووعو) [wichsen]
= Stiefel=putzer .

Wicht (~ ا م) (38) و (:) | قديم آلمانجه wiht Geschöpf]
مخلوق، كشى، كس، آدم || erbärmlicher— سفيل مخلوق ،
آشاغى، يباغى ، حيله‌كار، طولاندريجى كمسه، رذيل ، مسخره ،
يارامار، چاپقين ، كلغانى : آحمق ، قوجه قفا || = Bursch
حريف مثلا : (يمان) آدم ، (قياق) حريف ، (بيچاره)آدم ||
armer— زواللى ، بيچاره حريف ، چوجق || اوغلانجغز
ياوروجاق ، چوجغز .

Wichtel (~ ~ ا لا (ا م) a. (40) , männchen—
(~ ~ ا لا) يحاقسز ، آقاجان .

Wichtig (~ ~ ص)(24)[شمالى آلمانجه wichte Wagschale]
(اهميتلى ، مهم) مقامنده : آغير || = ge-wichtig ||
(مجا) اهميتلى || höchst— پك مهم ، پك زياده اهميت
ونفوذ وتأثيرى اولان ، اساسلى ، نتيجه‌سى ، صوكى پك بيوك ||
thun— اهميت ويرمك ، اعظام ايتمك ، وياخود :
(es — haben) .

Wichtigkeit (- ~ ~ امؤ) (53) [wichtig]وزن مشروع||
(مجا) اهميت ، تأثير ونفوذ عظيم .

Wicke (~ ~ امؤ) (53) [لاتينجه] (نبا) جلبان دينيلان
نبات ، بورجاق || (ضـ مثلـ) in die = in die —n gehen
= Pilze gehen .

Wickel (~ ~ ا م) a. (40) [قديم آلمانجه wicch li]
طومار ، صارلمش شى ، دو رولمش نسنه ، اوره‌كه ، صارلمش
يوك || برشمعدانك مومى دينه صاريلان كاغد || كذلك (امؤ)
(جمعى: —n) = Wickel=zeug|| —= Haar=, Locken=||
= Pe(r)rücke، Haar || خصوصيله (مجا) (عمو) Jemand
beim— kriegen برينى صاچندن يقالمق ، انكسه‌سندن طوتمق،
يقاسنى طوتمق .

Wickel„... (~ ... ~) band— (ا لا) صارغى ، باغ ،
طولاق ، قونداق || tisch— (ا م) يكى طوغان برچوجغك
طولاغنى ، قونداغنى باغلامق ايچون اوزرينه ياتيرلديغى ماصه ||
zeug— (ا لا) اوفق چوجقلرك كيديرلمسى وصارلمسى ايچون
لازم مواد ، قونداق وتماقى .

Wickeln (~ ~ فع متع وفع مطا) a. (21) [Wickel]
sich um etwas (herum)— برشيئه . برشيئك اطرافنده
طولانمق ، صارلمق ، بوريله بوريله صارلمق || etwas auf
eine Rolle— برشيئى برمقره وامثالنه صارمق ، چيله ،
طوره ، يوماق ياپمق || صارلمش برشيئى — aus einander
چوزمك ، صاغمق ، بوشالتمق || (مجا) sich aus dem
Handel— مشكلات ، دغدغه پاتيرديدن چكلمك ، قورتلمق
|| in Locken— : ياخود Haare zu صاچلرى طوپوزياپوب ،
لوله‌ليوب قالديرمق || Cigarren)— (سيغاره صارمق ،
ياپمق || ein Kind— برچوجغى قونداقلامق ، كيديرمك ||

ein K'näuel, ein Packe't — بريوماق ياپيق ، صارمق ، پاكت ياپيق ‖ (صنع) — die Seide ايپكى يوماغه صارمق ‖ (مجا) (عمو) — schief (مرا . schief) .

Wicken„ ... (˘˘...) —brot (الا) جلبان اكمكى .

Wickler (˘˘ ام) a. (40) [wickeln] —in (امؤ) (50) صاران ، طولايان ، مقره‌جى ، چيقريقجى ، طوره‌جى ، دسته‌جى ‖ (تا طبيعه) = Blatt-wickler .

Widder (˘˘ ام) a. (40) [قديم آلمانجه widar ؛ فى الاصل verschnittener Schafbock بورمه قوچ] قوچ (Schaft ك مقابلى) قديماً محاصره آلترندنبرى اولوب ديوار دلكه مخصوص ايدى ‖ بوندن محرف اوله‌رق صفائن حربيه‌دن ديكرى اوزرينه دوشمك ايچون مستعمل اولان كمى ‖ (هيئة) برج حمل .

Widder„... (˘˘...) — schwärmer (ام) (تا طبيعه) كلبك نوعى .

Widderchen (˘˘˘) ، Widderlein (˘˘–) ايكيسيده (الا) b. (40) (تا طبيعه) = Widder-schwärmer.

Wider (˘– مفعول به آلور حرف جر = gegen) [قديم آلمانجه widar] —willen كرهاً ، استميه‌رك ، آرزو ومطلوبه مخالف ‖ das Für und Wider (آرزو ايدرك واستميه‌رك ، استيه‌رك استميه‌رك) استه‌مك واستمه‌مامك طوع وكراهت ، له وعليه ‖ (حال اوله‌رق) —hin und (اكثريا : wieder) بعض بعض آره صره (مرا . hin) ‖ (اكثريا wieder) طرفندن، ايچون، يوزندن، سببيله، (meiner-seits) بنم طرفمدن.

Wider-bellen (˘˘˘ فعلا +) ‖ فعل ايله برلشدكده اكثريا (insép.) (عمو) (sép.) قارشو قوييق ، قارشولق ويرمك .

Wider-christ (˘k–˘ ام) (51) [لاتينجه a'nti-chri'stus دن مترجم] = Anti-christ .

Wider-druck (˘–˘ ام) (38) = Gegen-druck ‖ (مطبعه) (باقرحكاكلغنده) = Gegen-abdruck ‖ (صنع) ايكنجى فورمه .

Wider-fahren (˘–˘˘ فعلا —) r. (20) (insép.) واصل اولمق ‖ mir ist viel Ehre— بك بيوك شرفه نائل اولدم ، بك زياده اكرام واعزاز ايدلدم، كوردم ‖ Jemandem Gerechtigkeit—lassen برينه حقانيت اوزره معامله ايتمك ، عدالت ايتمك .

Wider-haarig (˘–˘–ص) (21) عنادجى ، عنود ، ديكباش، حشين مزاج (مرا . störrig) .

Wider-häckchen (˘–˘˘ الا) b. (40) (صنع) (Wider-haken ك صورت تصغيريه‌سى) خصوصيله بالقجيلقده : باليق ايكنه‌سنك ديلى، مقابل چنكلى .

Wider-hall (˘–˘ ام) (38) عكس ايتمه ، صدانك طنين انداز اولمسى ؛ عكس صدا ‖ einen —im (Herzen) finden يوركنده حس مقابلى طوغمق، عينى حس ايله متحسس اولمق .

Wider-haltig (˘˘–˘ ص) (21) مقاومت ايدن، طيانمق خاصه‌سنه مالك ، بوزولميان .

Wider- (كذلك : wieder-)**kehren** (˘–˘˘ فعلا —) a. (21) (sép.) ينه كلمك، دونمك، متكلمه قارشو كلمك، كيتمك ‖ (اشيا حقنده) تكرر ايتمك .

Wider-lager (˘–˘– ام) a. (40) طياق ، پاينده ، دستك ، مسند .

Wider-legen (˘˘˘ فعلا متعد) a. (21) (insép.) رد وجرح ايتمك ‖ seine Worte— seine Handlungen حالى قالنه اويماز ، ايشلديكى سويلديكى طوتميور، ايتديكى ديديكى جرح ايديور .

Widerlich (˘˘– ص) (21) [wider] مكروه ، خشين ، ناخوش ونامقبول، كريه، منفور ، مردار ، نامرغوب .

Widern (˘– فعلا +) a. (21) [wider] etwas widert mir, es widert mir vor etwas بكا ... دن نفرت كليور ، اكراه ، نفرت ايديورم .

Wider-natürlich (˘–˘˘–ص) (21) = un-natürlich .

Wider-part (˘˘–˘ ام) (38) = Gegen-part .

Wider-rathen (˘–˘˘ فعلا متعد) p. (20) (insép.) Jemandem etwas— برينه برشى توصيه ايتمك ، ايشلكدن توق واجتناب ايتمسى توصيه ايتمك = ab-rathen .

Wider-rechtlich (˘˘–˘ ص) (21) حق وحقانيته مخالف ، عدالته صيغميان ، مخالف قانون ، مغاير نظام واصول (حال اوله‌رق) حقسزلقله ، ناحق اوله‌رق ، ناحق يره .

Wider-reden (˘–˘˘ insép. و ˘–˘– sép.) (فعلا +) = wider-sprechen .

Wider-rist (˘–˘˘ ام (الا) (38) (بيطر) جداغو .

Wider-rufen (˘–˘– فعلا متعد) q. (20) (insép.) كيرو آلمق ، سهو ، ياكلش اوله‌جغنى اعلان ايتمك ، تصحيح ايتمك، دوزلتمك ‖ — (einen Befehl) برامرى فسخ ايتمك ، كيرو آلمق ‖ — eine Nachricht برخبرى تكذيب ايتمك، بر حوادثك ، روايتك اصلى اولمديغنى اعلان ايتمك ‖ (ein Versprechen) — سوزينى ، وعدينى كيرو آلمق ؛ سوزندن وعدندن نكول ايتمك .

Wider-ruflich (˘–˘–ص) (21) قابل فسخ ، كيرو آلنه‌بيلور ، فسخ ولغوى ممكن ‖ صاغلام وقطعى اولميان .

Wider-sacher (˘˘–˘ الا) a. (40) —in (امؤ) (50) مخالف ، ضد ، معارض اولان طرف ، دشمن (عد) دعواجى‌يه كوره دعوالى ودعوالى‌يه كوره دعواجى اولان طرف، خصم .

Wider-schein (˘–˘– ام) (38) عكس ضيا ولون ، اثر ، كولكه .

Wider-setzen (˘˘–˘ فعلا متعد) c. (21) (insép.) sich Jemandem —, sich einer Sache — (مفعول اليه) برشيئه ، برينه قارشى قويمق ، قارشى كلمك ، مخالفت ايتمك ، راضى اولمامق ؛ تپيمك ‖ sich einer (Meinung) (einem Vorschlage) — برفكره، برتكليفه ممانعت ايتمك ، قبول ايتمامك، اعتراض ايتمك ‖ sich dem Gesetze — قانونه اطاعت ايتمامك ‖ (فروسيتده) كمه آصيلمق .

Wider-sinn (˘–˘˘ ام) (38) (sans pl.) معناى مقابل، بركلمه ويا تعبيرك معناى اصلى وطبيعيسنه مخالف اولان معنا (مرا . Gegen-sinn) ‖ معناسزلق ، مناسبتسزلك ، عبث (مرا. Unsinn) ‖ قارشوكله ، عناد (=Eigensinn).

Wider-wärtig (ـ ـ ـ ـ ص) ㉔ [قديم آلمانجـه
wider-wartig] منفور ، مكروه ، ناخوش ، سـويمسز ،
حظ اولنمیان ، صفوق ، مصيبت ، طاتسز ‖ عكسى ، ترس ،
مصيبت ، لعنت .

Wider-wille (ـ ـ ـ ام) ㊽ كذلك Wider = willen
(ام) .b ㊵ (*sans pl.*) نفرت ، استكراه ، خوشلانمامه ،
سومامه ، اصتمامه ، اكراهاتمه —(gegen etwas) برشیدن‖
n — mit اكراه ایله ، كرهاً استمیه استمیه ، زوراكی ‖ =
. Un-lust

Wider-wind (ـ ـ ام) ㊳ (بحر) =Gegen-wind.

Widmen (ـ ـ فعمتعد) ,—sich (فعمط) .b ㉑
[قديم آلمانجه widimjan ausstatten] Jemandem ein
Buch — برينه بركتاب هديه وتخصيص ايتمك ، بخش ايتمك ،
ويرمك ، ‖ = weihen ‖ — sich كنـديـنى وقف وحصر
ايتمك ‖ — seine Zeit Jemandem, einer Sache وقتنى ،
(عمرنى) برينه ، برشيئه حصر ايتمك ‖ Widmung .(ام)
㊾ حصر ،وقف وتخصيص ‖ (بركتابك باشنه یاز یلان)
اتحافنامه ، تخصيصنامه .

Widrig (ـ ـ ص) ㉔ [wider] مخالف ، مانع ، خصم ‖
(حال صورتیله) im Widrigen,— en Falls ,— عكس
حالنده ، اولمدیغی تقدیرده ، یا اولمازسه (نهایتكیسی اكثریا :
widrigenfalls اوله‌رق یازیلور) ‖ (ge-mäß وجهله كلمه‌سنك
مقابلی مخالف اوله‌رق) — = bundes اتفاق معاهده‌سنه مخالف
اوله‌رق ،معاهدهٔ اتفاق خلاف ‖=wider-wärtig, widerlich.

Wie (ـ حرف ربط مقامنده مستعمل حال) [قديم
آلمانجه hniëo] نصل ، نه ، نیچه؟ ...wie kommt es, daß
نصل اولیورده ... ، ندن ایجاب ایدیورده ... ‖ wie denn
anders ? بشقه نصل اولور ، اولورمش ؟ یا نصل ؟ بوتك
بشقه درلوسى ممكنمى ! ؟ ‖ ? wie alt sind Sie قاچ یاشنده
سكز؟ سنكز نقدر ؟ یاشیكز قاچ؟ ‖ ? wie weit ist er نره‌یه
كلدى ؟ نقدر یاپدى ؟ بتوردى ؟ ‖ ? wie spät ist es وقت
نصل ؟ ساعت قاچ ؟ ? wie breit ist dieses Zimmer بو
اوطه‌نك اكى نقدر ؟ ككیشلكى قاچ آرشون ، (متره) ؟ ‖
wie wenig نه آز ، نقدر آز ؟ wie beliebt نه بیوردیكز ؟
wie ? بیور ؟ افندم ؟ نصل ؟ نه ؟ ‖ ? wie sagten Sie
نصل دیدیكز؟ نه بیوردیكز ؟ اكلایه‌مدم (افندم) ؟ افندم؟ ‖
wie so denn ? نه دیمك ؟ نیچون ؟ ندن ؟ عجائب ؟ ‖ wie
? gefällt es Ihnen (in Berlin) برلینی نصـل بولدیكز؟
برلیندن خوشلاندیكزمى؟ نصل برلین؟ ‖ wie liebenswürdig
sind Sie ? آه نقدر شایان حرمت واحترامسكز ،لطف ونزاكتكزه
تشكر ایدرم ‖ ! ! o' wie oft او ، قاچ كره ! قاچ بیـك
دفعه‌لر ! ‖ اى آرتق الویرمازمى ! اى دها قاچ دفعه اوله‌جق
بو ! اى اما آرتق یتیشر ! ! wie sieht er aus اوته! هله شوكا
(شونك حالنه ، قیلیغنه ، بیچمنه ، قیافتنه) باق ! ‖
(liest er schön?) (عمو) ! (schön) und wie یاخود :
aber wie! او ، كوزل دیمكده برشیمى ! او ، فوق العاده !
او ، همده نصل! ‖ schön wie ein Engel ملك ، حورى كبى
كوزل ‖ ...wie so ...gleich ... كبى ، ... قدر ، ... بچم
وشكلده ، ... بكزر (مرا . (gleich ‖ (so wie) er ist so gut
wie taub اوعادتا صاغیركبى ، عادتا ، ایودن ایى‌یه صاغیردر ‖

Wider-spenstig (ـ ـ ـ ـ ص) ㉔ عنف وشدتله
وسرته‌لرك قارشى طوران ، قویان ، عنادجى ، عكسى ، معند ،
دیكباشلى ، نوح دیوب پیغمبر دیمیان ، كندیله یكنمك پك
كوچ ، غیر ممكن اولان ‖ (چوجق حقنده) عنادجى ، غیر
مطیع ، سركش ، پك خرچین ‖ sein — آیاقلرینى دیره‌مك .

Wider-spiel (ـ ـ ـ الا) ㊳ = Gegen = spiel و
. Gegentheil

Wider-sprechen (ـ ـ ـ ـ فعلا + و فعمتع) .b ㉚
(*insép.*) —Jemandem قارشیلق ویرمك،قارشو قویمق ‖
نقض ایتمك ، یالان ویا یاكلش اولدیغنى سویلمك ، اثبات ایتمك ،
اثباته قالقیشمق ، ادعا ایتمك ‖ خصمك ادعاسنى رد وجرح ایتمك ‖
بر برینه اویمامق ، توافق ایتمامك ، نقض ایتمك ، مخالف
چیقمق ‖ Das widerspricht meinem Gefühl بوكا بنم
وجدانم قائل وراضى اولماز ، بن بوكا قائل اوله‌مام ، بن بونى
قبول ایتمام ‖ — sich — diese Sätze بو جمله‌لر بر برینى طوتمیورلر ،
منافى ، مغایر چیقیورلر .

Wider-sprecher (ـ ـ ـ ـ ام) .a ㊵ قارشولق ،
جواب ، ویرن ، قارشـو طوران ؛ رد وجرح ایدن ، مخالفت
ایدن ، قبول ایتمیان ؛ عقلالق ، اعتراض ایدن .

Wider-spruch (ـ ـ ـ ام) ㉛ قارشولق ، جواب
ویرمه ؛ رد وجرح ؛ قبول ایتمامه ؛ مخالفت ، ضدیت ، عدم
توافق واتفاق ، بوزغونلق ، نقض ، تناقض ، ممانعت .

Wider-stand (ـ ـ ام) ㉛ (*sans pl.*) مقاومت ،
مقابله (كذا حكمه ، ماكنه وع) مدافعه مقاومت ‖ leisten—
(اشخاص حقنده) مقابله ومدافعه ایتمك ، مقاومت كوسترمك ،
قارشو قویمق ‖ (اشیا حقنده) طیانمق مقاومت ایتمك .

Wider-stands„... (... ـ ـ ـ) — los (ص) الى
آیاغى باغلى ، بلا مقاومت ومدافعه ، مقابله ومدافعه‌یه غیر
مقتدر .

Wider-stehen (ـ ـ ـ فعلا +) .t ㉚ (*insép.*)=
Widerstand leisten ‖ der Versuchung nicht—(können)
نفسنه مغلوب اولمق ، یاپمامق ، استدیكى بر شیده ثباتسزلق
ایدرك نفسنه مغلوب اوله‌رق یاپمق ‖ diese Speise wider=
steht mir بن بویمكى یمه‌مام ، خوشلانمام ، معده‌م قالدیرماز ،
كوتورماز ، ایچم قبول ایتمیور .

Wider-stoßen (ـ ـ ـ) كذلك wieder-stoßen (فعمتع) .p ㉚ (مرا . stoßen (*sép.*) — Jemand برینى
ایتمك ، قاقمق ، برینك برایتیش قاقیشنه مقابله ایتمك ، طیانمق .

Wider-strahlen (ـ ـ ـ (*insép.*) و ـ ـ ـ ـ)
(*sép.*) (فعمتع و فعلا +) = ab-strahlen .

Wider-streben (ـ ـ ـ ـ فعلا +) .a ㉑ (*insép.*)
برشیئك اولمامسى ایچون چالشمق ، اولمامسنه غیرت ایتمك ،
Jemandem, dem Willen Jemands— ‖ بوكا اوغراشمق
برینه ، برینك آرزوسنى نتیجه‌سز ، ثمره‌سز ، عقیم براقه‌جق
صورتده حركت ایتمك ‖ etwas widerstrebt mir بكا مخالفت
ایدیور ، مانع اولییور ، خوشلانمام .

Wider-strom (ـ ـ ـ ام) ㉛ (بحر) بر قارشـو
اولان آقینتى .

بربوندن كوزل، بربرينه Eins ist so gut wie das Andere
بكزر ، هبسيده اويله، طوپيده بربرينه بكزر ‖ بعضا برصورت
(ich will es geben) ,wie : مثلا als = نسبيه‌دن صكره
Ihr es heischet كوكلكز نصـل استيورسـه سزه اوكاه ،
اوكاه‌سنى ويره‌جكم ‖ wie sich's gehört لازمى، لايق وجهله،
نصل مناسب ايسه ، نصل ايجاب واقتضا ايدر ، ايديبورسه ،
جسبان اوله‌رق ‖ ich weiß schon, wie Das ist بونى بن
آكلادم ، بن بونك نصـل اولديغنى آرتق ، شمدى آكلادم ،
schlau wie er ist, ‖ اوكرندم، نصل اوله‌جغنى بيليورم
wird er sich schon durchhelfen اونك كبى قورناز ايشنى
يجرير ، اوقورنازلغى ، كوزينك آچيقلغى سايه‌سنده آچ قالماز،
Carlos, wie : ايشنى كورير ، اكمك بولور ‖ براى ايضاح
er sich nannte كنديـنه قارلوس نامى ويريلان ، ديـنيلان ‖
wie schlau مثلا wie... auch... ‖ als = (زمان حقنده)
Sie auch waren او قدر كوز آچيقليغى ، قورنازلق،عقليلق
wie schlau sie auch sein mochten ‖ ايتديكز حالده بيله نقدر
(inv.) (ا لا) ‖ قورناز ، عقللى، جين فكرلى اولسه‌لر بيله
تصل auf das Wie kommt es an (ضـ مثلا) ‖ نصل
صورارسه‌ك اويله جواب آليرسك ، ايش صوروشده ، سؤالده؛
(سويلنيشه كوره فتوا ويريلور) .

Wie„ ... (···ــ) fern ، — fern (مرا.) in— fern)
‖ so — نه ديمك ، نصل صانكه ، نه‌كبى صانكه ‖ — viel
نقدر، مقدار ، قاچ ‖ — viel unnütze Mühe geben Sie
sich ! نقدر بوشنه چاليشيورسكز !، فقط نه بوشنه، بيهوده
امك سزككى ! ‖ ? viel Uhr — ساعت قاچ ، نصل ? ‖
der— vielste وياخود : vielte — نقدرنجى ، قاچنجى ،
هانكى (برنجى) ‖ wohl — (صرعا) = ob-gleich .

Wiede (ــ ا مؤ) ⑬ [قديم آلمانجه wid ‖ Weide
كلمه‌سنه منسوب] .

Wiede - hopf (ــ ام) [قديم آلمانجه :witihopha
Holzhüpfer] (تا طبيه) gemeiner — hopf هد هد ،
چاوش قوشى .

Wieder (ــ حا) [wider =] يكيدن ، يكى باشدن ،
بتكرار ‖ — schon, wie نه ، ينه‌مى ! — da bin ich اشته
ينه كلدم .

Wieder„... (···ــ) = فعللرله برلكده دائما (sép.)
اولوب يالكز (wieder = holen) تركيبنده (insép.) در ‖
— bitten ايكنجى بر دفعه (دها) رجا ايتمك ‖ anfangen —
— a'nschaffen ‖ بتكرار باشلامق ، يكيدن (فع متع)
(فع متع) يكيدن ، بتكرار تدارك ايتمك ، برينه قويمق ‖
a'nstellen — يكيدن برينه قويمق ، كتيرمك ، برلشديرمك ،
ايشه باشلاتمق ‖ au'fblühen — (فع لا -) يكيدن اوياغق،
جانلانمق ‖ au'ferstehen — (فع لا) = auf-erstehen ‖
— au'fnehmen (فع متع) — (eine Arbeit) برايشه
يكيدن باشلامق، برايشى يكيدن ، بتكرار اله آلمق ، ابتدار ايتمك‖
— beleben (فع متع) يكيدن، بتكرار جانلانديرمق ، احيا ايتمك
اويانديرمق (كذا مجا) — einen gelähmten Körpertheil
منزول برقسم اعضانى يكيدن اويانديرمق،ايى ايتمك، جانلانديرمق،
ايجه‌يى دفع ايتمك ‖ besetzen — (فع متع) (مرا. be-setzen)
— ein Land برمملكتى يكيدن طوتمق، استيلا ايتمك ، برمملكته

بتكرار كيرمك ، ضبط ايتمك،اشغال ايتمك ‖ mit Kolonisten,
— mit Fischen مهاجرينله ، بالقله اسكان ايتمك ، طولديرمق
— الخ einen Lehrstuhl بردرس كرسيسنى ، صنداليه‌سنى
اشغال ايتمك ، برمقامه، بركرسى‌يه يكى مأمور، خواجه تعيين
ووازع ايتمك ‖ eintreten — يكيدن كيرمك ، داخل اولمق،
(برضابط حقنده) يكيدن خدمته داخل اولمق ‖ يكيدن واقع اولمق ،
ظهور يافته اولمق،تكرر ايتمك ‖ erkennen — (فع متع) طانيمق
كذا (فع مشاركة) (einander وياخود: sich) طانشمق، بربرينى
طانيمق ، بيلمك ‖ erobern — يكيدن بتكرار فتح وضبط ايتمك،
بتكرار تسخير ايتمك ‖ erscheinen — (فعلا-) يكيدن كورونمك،
ظاهر اولمق (خيالات اوهام حقنده) كوزه كورونمك ‖ erwecken —
اويقودن اويانديرمق — (vom Tode) اولومدن قالديرمق ،
ديرلتمك ‖ finden — (فع متع) غائب اولمش ، اونودلمش
برشيئى يكيدن بولمق ، تكرار يكيدن بولمق ‖ geben —
(فع متع) ايكنجى دفعه اوله‌رق ويرمك ‖ كيرو ويرمك ، اعاده
ايتمك ‖ (تياترو ورسمده) شرح وبيان ، توصيف وتصوير
ايتمك ، كوسترمك ‖ grüßen, — (فع متع) — Jemand
grüßen برينك سلامنى آلمق ، سلامه مقابل سلام ويرمك ‖
— haben (فع متع) بتكرار تملك ايتمك ، يكيدن اله كچيرمك،
مالك اولمق ، صاحب اولمق ‖ ich habe es wieder بن اونى
ينه بولدم، ينه مالك اولدم ، بتكرار اله كچيردم، بولدم ، الده
ايتدم ، يقالادم ‖ he'rstellen — (فع متع) اسكى حالنه وضع
وافراغ ايتمك (her-stellen =) ‖ holen — (ــ فع متع
وفع مطا) (insép.) شفاهاً وياتحريراً : تكرار ايتمك، تأكيد
ايتمك (اكثريا : sich) تكرار ايتمك، يكيدن اوقومق،سويلمك
ويا يازلمق ؛ بردها يايمق، تكرار ايتمك ، يكيلك ؛ برچوق دفعه‌لر
ويا مكرراً سويلمك ‖ seine Beweisgründe kurz— اسباب
مثبته‌سنى خلاصة تكرار وبيان ايتمك ‖ Das läßt sich
nicht — holen آرتق بو بردها اولماز ، يابلماز ، تكرارى
مناسبت آلماز ، ممكن اولماز ‖ kauen, käuen — (فع لا +
وفع متع) بعضاً (insép.) (تا طبيه) كويش كتيرمك ‖(مجا)
(عمو) برشيئى ، بركلامى نقل وحكايه ايدر ايكن كـكه‌ليوب
طورمق، بردوزى‌يه يكيدن باشلامق ، آرقه‌سنى كتيره‌مامك ؛
برسويلديكنى بردها تكراره مجبور اولمق ، برسويلديكنى بردها
سويلمك ‖ schießen — (فع متع) ايكنجى دفعه آتش ايتمك ،
آتمق ‖ (آتش) آتشله جواب ويرمك، مقابلهٔ بالمثل (آتشله)
ايتمك .

Wie-fern (ــ) (مرا. ... wie„) .

Wiege (ــ ا مؤ) ⑬ [قديم آلمانجه œ'gà اولوب
wëkan دن مأخوذ sich bewegen, wägen دن مأخوذ]
بشيك = Wiege-messer .

Wiege„... (···ــ) — messer (ا م) قيمه بيچاغى ،
صطر .

Wiegen (ــ فع متع) .f ⑳ [قديم آلمانجه wëkan
sich bewegen, wägen =] طارتمق (= wägen) ‖ (فع لا +)
طارتمق ، ... قدر آغيرلكك ، ثقلته مالك اولمق ‖ (Wiegen)
(ا لا) .b ㊵ (sans pl.) طارتمه، قنطاره، ترازى‌يه چكمه ‖
[Wiege] (فع متع وفع مطا) بشيك صاللامق ‖ (ein Kind)
— in (den) Schlaf برچوجغى بشيكده (صاللايه‌رق) اويوتمق ‖

خفيف صاللامق) : —(sich) خفيفجه صاللانمق den —einen
Gang haben خفيف ، بللى بلورسز صاللانه‌رق يوريمك ||
(مطبخ اصطلاحنجه) قييق || ge-wiegt (اسم مفعول وصفت)
(21) .

Wiegen „ ... (ـــ ...) band— (الا) بشيك قوردلاسى ،
ايپى ، باغى (بشيكى صاللامق ، چكمك ايچون) || (بشيكك
اوزرينه اورتيلان شيلرى باغلامغه مخصوص) باغ || angebinde—
(١ لا) = Geburts-tags-Geschenk || fest—(١ لا) =
Geburts-tag || kind— (١ لا) بشيك چوجغى ، بيه‌جك ،
يكى طوغمش چوجق ، آغوجق || lied— (١ لا) ننى .

Wiehern (ـــ فعلا + وفعل متعد) .a (21) [قديم آلمانجه
hueiôn] كيشنمك || كيشنركبى كولمك ؛ يوكسك سسله باغيرمق ،
حايقيرمق .

Wien (ـ ١ خالا) (56) (جغر) آوستريا دولتنك پاى تختى .
Wiener (ـــ ١ م) .a (40) [Wien] ، in— (١ مؤ)
(50) ويانه‌لى ، ويانه ساكنلرندن (اركك ، قادين) || wiener, =
wienerisch مثلا : Haus— ويانه اوى ، ويانه كارى ، ويانه
ترتيبى خانه ، لوقانطه ، بيراخانه ، تجارتخانه || tränkchen—
(١ لا) (اجزا) سنامكى منقوعى (عمل ايچون مسهل) .

Wienerisch (ـــ ص) (21) ويانه‌لى ، ويانه‌يه مخصوص ،
ويانه‌جه .

Wie's (ـ) = wie es .

Wies (ـ) (weisen فعلنك زمان حال صورتنك ماضى
صيغه‌سى برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Wiesbaden (ـــ اكثريا : ـــ ١ حالا) (56) (جغر)
پروسيانك (هسه‌ن ناساوو) قطعه‌سنده كائن (ويسباده‌ن)
شهرى وبورانك قاپليجه‌سى .

Wiese (ـ ١ مؤ) (53) [قديم آلمانجه wisa ؛ مرا .
كلت لساننده Wasser wis] (زرا) چاير ، چمنلك .

Wiesel (ـ ١ م (١ لا) .a (40) ، نادراً (١ مؤ) (53)
[قديم آلمانجه wi'sala das auf Wiesen lebende Thier]
(تا طبيعه) كلينجك ، (كذلك كورك ايچون) سمور .

Wiesen „ ... (ـــ ...) bach— (١ م) برچايرلغى اسقا
ايدن دره || bau— (١ م) چاير يتشديرمه || pieper— (١ م)
(تا طبيعه) (چايرده طولاشير اينجه سسلى) چاير قوشى || thal—
(١ لا) چايرلق وادى || gras— (١ لا) (زرا) چاير اوتى ||
grund— (١ م) چمنلك ، چاير برواديك دينده ، ايچنده
واقع چايرلق || klee— (١ م) (نبا) چاير يونجه‌سى خصوصيله
gelber —klee صارى يونجه || knarre— (١ مؤ) =
Wachtel-könig || kresse— (١ مؤ) (نبا) يبانى تره‌اوتى ||
ralle— (١ مؤ) = Wachtel-könig || scharrer— (١ م)
(تا طبيعه) = Wachtel-könig || teppich— (١ م)
چاير ، چمن (خاليسى) || weizen— (١ م) (نبا) صارى
جاروس ، صارى دارى ، چاير داريسى .

Wild (ـ ص) (21) [قديم آلمانجه wi'di Wald اساسنه
منسوب] يبانى ، wachsend— خدايى نابت (ge-säet كلمه‌سنك
مقابلى) وحشى ، يبانى ، كندى كنديسنه ، يتشديرلمكسزين ، اكلمكسزين
بتشان ، چيقان || Volk —es (ge-sittetes تركيبنك مقابلى
اوله‌رق) وحشى ، مدنيت كورمامش ، مدنيلاشمامش ، اهالى ،
خلق ، قوم وحشى || تربيه ايدلمامش ، وحشى ، آلشمامش ||
(انسان وحيوان حقنده) راحتنه طوقونانه قييان وحشى ،
بيرتيجى ، خونخوار || جمعيت ، مدنيت دشمنى ، تربيه كورمامش ،
يونتولمامش ، وحشى || (نبا) wachsen— يبانى ، طبيعى يتشمك ،
بيتمك || (ساكن ، حليم ، سليم ، عقللى ، تمكينلى معنالرينه
كلان ruhig و gesetzt كلمه‌لرينك مقابلى) يارامز ، اله
آوجه صيغماز ، آقاجان ، طوروب دكلمك بيلمز ، خرچين ،
خويسز ، تيتيز ، دلى ، اورته‌لغى آلت اوست ايدن ، قيامت
قوپاران ، كم آلماز || machen — (ein Thier) برحيوانى
خويسز ايتمك ، خويسز آليشديرمق || اوركوتمك || seid nicht
so—! اى كورولتى ايتميك ! هى اوصلو طوروك ! دليرميكز
بقالم ! هاى طوروندى ، اوطوروندى آرتق ! || اى حدتك
لزومى يوق ! || werden — قيزمق ، حدتلنمك ، كوزى دونمك ،
خشينلنمك || Bäder — صولرى معتدل حمام ، قاپليجه‌لر ||
er Boden — قابل زرع اولان طوپراغك آلتنده بولنان عادى
طوپراق طبقه‌سى || es Fleisch (in Wunden) — يارەلرده
اولمش ، جانسز ات || er Mann — غوليبانى ، اوماجى ||
Wilde (r) (١ م) (21) وحشى || مكتبك آرد قپوسندن
چيقان ، مكتبه دوام ايتمدن امتحان ويروب چيقان || Wild
(١ لا) (38) (جمعى پك نادر استعمال اولنور) آوجيلقده :
آولانيلان حيوان ، آو || —(kleines) hohes ايرى ، اوفق آو ||
— (= Roth : اكثريا) rothes قزل آو ، كييك ، قراجه
امثالى حيوانات || (آشجيلقده) آو اتى ، آو اتندن ياپيلان
يمكلر .

Wild „ ... (ـ ...) braten — (١ م) آو (اتى)
قيزارتمه‌سى || gefälle — (جمع) آو ، آتينك صاتلمسندن چيقان
حاصلات ، اولان قزانج || geruch — (١ م) آو (اتى)
قوقوسى || obst — (١ لا) يبانى ميوه || bad — (١ لا)
طبيعى صيجاق معدن صولرى اولان قاپليجه || وورتمبرغده بونامله
مسمى حمام ، ويلدباد || bret (t) — (١ لا) كذلك : (t)
brät (t) —و pret (t) — [اورته آلمانجه wiltpraete zum
Braten bestimmtes Wild] آو اتى || fleisch — (١ لا)
آو اتى || fremd — (ص) كاملاً يبانجيسى ، يبانجى ||
garten — (١ م) ، gehege — (١ لا) پارق ، درونده
آو بولنان اورمان ، قورى || hafer — (١ م) (نبا)
Flug-hafer = || kalb — (١ لا) (تا طبيعه) كييك ،
قره‌جه ياوروسى ، صيپاسى ، يعفور ، قرار ، يغمورجه ||
ruf — (١ م) (آوجيلقده) آوى چيقارمغه ، چاغيرمغه
مخصوص صدا || schwein — (١ لا) (آوجيلق وتا طبيعه)
يبان طوموزى || wasser — (١ لا) = Sturz-bach .

Wildenzen (ـــ فعلا +) .c (21) [wild] آو اتى
طاتى آلمق ، طعمى ويرمك .

Wildern (ـ ـ فعلا +) .a (21) [wild] وحشى
طبيعت صاحبى اولمق ، پيدا ايتمك ، وحشيلشمك || (نباتات
حقنده) يبانيلشمك || بشقه‌سنك طوپراغنده آولنمق ، آو آرامق ،
آو خيرسزلغى ايتمك (= wild-dieben) .

Wildheit (ـ ١ مؤ) (49) [wild] (sans pl.) وحشت ،
وحشيلك ، طبيعت ، منظره واخلاق وحشيه ، بار بارلق ،
عادات مردوده ووحشيه ، غدارلق ، خيانتلك ، ظالملك ||
(av. pl.) معاملات وافعال وحشيه .

Wildling (ــ ام) (38) [wild] (بغچوانلقده)
آشیسز فدان ‖ ein zames Reis auf einen — pfropfen
برآشی فدانی ، دالی یبانی برفدان ، دال اوزرینه آشیلامق ‖
(اشخاص حقنده) وحشی (= (Wilde (r) مدنی اولمیان،
اخلاق بار بار اولان ، وحشی .
Wildniß (ــ اموْ) (33) نادراً (ا لا) (34) [wild]
غیر منبت اولان حوالی، اراضی ، محصول ویرماز محل ، چول ‖
قارما قاریشیق ، بربرینه کچمش، کیرمش اولمقلق ‖ پیغینق،
قاریشیقلق،دارمه داغنیقلق‖ عالم وحشت ‖ (مجا) قاریشیقلق،
هرج ومرج . انا باباکونی .
Wildzen (ــ فعلا +) (21)c. [wid]= wildenzen .
Wilhelm (ــ ام) (56) (واقتیز اسمی) [قدیم آلمانجه
Jemand, dessen Wille nach dem Helm : Willahëlm
steht] ویلهلم ، کیلیوم .
Will (ـ) (wollen فعلنك زمان حال صورتنك برنجی
واوچنجی مفرد شخصلری) .
Wille (ــ ام) (48) كذلك : **Willen** (ام) b. (40)
دیلك ، آرزو، استك، مراد : برشی یاپمق ایچون موجود اولان
نیت ‖ Dein — geschehe! آرزوك ، مرادك نه ایسه اولسون!
یاپلسون ! مطلوبك اسعاف اولنه ! ان شاالله مرادكه نائل
اولورسون . الله مرادیکی ویرسون ! ‖ Jemandem seinen
— n thun برینك مطلوباتنی ، آرزوسنی اسعاف ایتمك، برینه
استدیکی شیلرك یاپلسی ایچون اذن،رخصت ویرمك ، مرام
ومرادینی ، مقصودینی قبول ایتمك ‖ — letzter صوك آرزو،
وصیتنامه ‖ — böser مقصد نامشروع ، نیت غیرخالصانه،
مقصد وفکرخائنانه ، سوء نیت ‖ — freier آرزوی ذاتی ،
وجدانی ‖ برینك کندی آرزوسی اوزره یاپدیغی شیدن متضرر
اولدیغی اشاده : — es war ja Dein eigener آیول بونی
سن کندك استدك ، دیلدك ، یاپدك ، بوكا سن سبب اولدك ،
سن بویله استدك ، استیوردك ‖ مضاف الیه صورتیله :
— ns sein zu — نیت وفکرنده بولنمق ‖ aus freiem — n
آرزوی ذاتی ووجدانیسیله، کندی کندینه، کیمسه نك برتشویق
ویا جبری اولمقسزین ‖ mit — n مخصوص ، قصداً mit
freiem) — n) کندی آرزوسیله، ارادەسیله ، کندیلکندن ‖
nach seinem — n اونك آرزوسنه توفیقاً ، آرزوسنجه ‖
آنك آرزوسی ، استدیکی .
Willen,,... (ــ...) — los (ـ) آرزو ومطلوبی
اولمیان ، استکسز ‖ ضعیف ، سسز ، دیلسز ، آغزی دیلی
یوق ، قناعتکار ‖ محترز ، چکینور ، قورقار اولان ، برشیئه
بردرلو قرار ویرەمیان .
Willens,,... (ــ...) — änderung (اموْ) تبدیل
نیت ومرام ‖ — kraft (آموْ) استك ، مرام ومراد ایچه ،
همت ، غیرت،جهد واقدام .
Willentlich (ــ) (21) [Wille] = absichtlich .
Willfahren (ـ ـ و ــ فعلا +) a (21) [برینك
آرزوسنه کوره حرکت ایتمك ، برینك آرزو ومرامنه تبعیت
ایتمك] (اسم مفعولی: willfahrt وgewillfahrt) Jemandem
— in etwas برشیده برینه موافقت ایتمك ، برینك برآرزو
ومقصدینه کوره حرکت ایتمك ؛ برشیده برینه تابع اولمق ‖
— Jemands (مضاف الیه ایله) der Bitte اسعاف ایتمك
(رجا واسترحامی) روی رضا کوسترمك ، موافقت ایتمك ،
قائل وقانع اولمق، قبول ایتمك ‖ (برای احترام ، خاطر ایچون)
قبول وتسلیم ایتمك ، موافقت ایتمك .
Willfährig (ـ ـ ـ ، ـ ـ ـ) (21) [willfahren]
برینك آرزو ومطلوبنی قبول واسعافه حاضر وآماده اولان ‖
حسن نیت صاحبی ، اویغون ، خدمته ، ایولکه مهیا ‖ خاطر
نواز ، خاطر شناس ، سوز آکلار ، دیکلار ؛ نازك .
Willig (ـ ـ) (21) [Wille] برشیئك اولمسنی ،
یاپلمسنی آرزو ایدر ، موافقت ایدر ، حسن نیت صاحبی ،
حلیم ، ساکن ، نازك ‖ etwas — thun برشیئی مع المنونیه
یاپمق‖(ضمثا) der Geist ist — aber das Fleisch ist faul
اطاعت ، آرزو وار اما اقتدار ، طاقت یوق .
Willigen (ــ فعلا +) a. (21) [wellig] — in etwas
برشیئه موافقت ایتمك ، رضا کوسترمك ، قبول واسعاف ایتمك.
Willkommen (ـ ـ ـ) (21) [Wille, kommen]
خوش ، صفا کلمش ! — (mir) seien Sie افندم صفا ،
(خوش) کلدیکز ‖ممنونیت ومحظوظیت ایله بکلنیلان،کوریلان،
کندوسندن خوشلانیلان ، موجب ممنونیت ، ایستنیلان (شی)
تام وقتنده تصادف ایدن، ایوراست کلان‖ Jemand — heißen
برینه صفا کلدیکز دیمك ، رسم خوش آمدی یی ایفا ایتمك .
Willkomm(s) ,,... (ــ...) — mahl (ا لا) خوش
کلدك یمکی ، ضیافتی .
Willkür (ـ ـ اموْ) (49) (sans pl.) [Wille, Kür]
کیف ، اراده ،اختیار ‖ ,ich lasse Das in Ihre — gestellt
کندی بیلدیکك کبی یاپ،کیفکز — handeln Sie nach Ihrer
نصل استرسه اویله یاپیکز (بن قارشمام) ، دیلدیکك کبی حرکت
ایت .
Willst ، متروك اولەرق **willt** (ـ) (wollen فعلنك
زمان حال صورتنك ماضی صیغەسی ایکنجی مفرد شخصی) .
Wilze (ــ ام) (52) **Wilzin** (اموْ) (50) اسلاو
جنسندن ویلتس .
Wimmeln (ــ فعلا ±) a. (21) [قدیم شمال لساننده
hwim rasche Bewegung] قرنجه کبی چوق اولمق واویله
حرکت ایتمك ، اوینامق ، قاینامق ؛ ویغیر ویغیر قاینامق ،
پك چوق اولمق ‖ طولو اولمق ، پك چوق بولنمق .
Wimmern (ــ فعلا +) a. (21) ایکلمك ، آه وانین
ایتمك (über etwas) برشی ایچون، برشیئه ‖ برشیئه آغلامق،
برشی ایچون ویرلامق .
Wimpel (ــ ام (ا لا) a. (40) ، بعضا (ا موْ) (53)
(بحر) [قدیم آلمانجه wimpal] اوزون واکسز بایراق ،
قوردله بایراغی ، باندرول .
Wimper (ــ ا موْ) (53) [قدیم آلمانجه wintpräwa
Augenschirm] (تشر) هدب ، کیرپیك ، مژکان ‖ نباتاتك
بعضیلرنده بولنان برصره توکاری ، قیلجقلری ، هدب .
Wimpern (ــ فعلا +) o. (21) [Wimper] کوزلرینی
(اکثریا غیر اختیاری) قیپمق ‖ کوز قیرپمق (قیپمق) .
Wind (ـ ام) (38) [قدیم آلمانجه wint = لاتینجه
ventus] روزکار، ریح ، یل، باد (,Nord=, Süd=, Ost=
West=) — پویراز شمال ، لدوس جنوب ، کون طوغیسی ،
باطی) روزکاری ‖ — es geht ein starker صیق روزکار

= (بحر) (حا) — wärts ‖ شیشکینلك ، انتفاخ بطن
. ! (یه) اورسه — wärts ! ‖ luv = wärts
Winde (٢ ~ امؤ) ⑮ [winden] (نبا) صارماشیق
‖Garn = winde = برآلت (صنع) ‖ جنسندن قهقه ، علیق
بوك قالدیرمق ایچون آلت ، بوجورغاد .
Windel (امؤ ~ ٢) ⑮ [Winden] طولاق، قونداق
بزی، آلتلق ، بز .
Windel„... (~...) —bohrer (ام) دوز بورغی ،
كاغد ، مقوا ایلجه‌تخته وامثالنی مدور صورتده کسمکه مخصوص
زغبه، مثقب ‖ — kind (الا) قونداقده چوجق ، بیك ،
Jemand (عمو) (ص) — weich ‖ آغزی سودقوقار چوجق
-- weich schlagen برینك باصدیرمه‌سی ، پوسته‌کیسی
چیقارمق ، ایوجه ایصلاتمق .
Wildeln (~ فعه متعه) ⑳ a. [Windel] قونداقلامق ،
چوجغی صارغی یه ، طولاغه صارمق ، صارمق طولامق .
Winden (~ فعه لا +) ⑳ b. [Wind] اکثریا
‖ es windet (فعه یکشخ) روزکار وار ، روزکار اسییور
(آوجیلقده) آو کوبکاری ، آو حقنده : قوقوبی آلمق ،
سزمك ‖ قدیم آلمانجه [wintan] (فعه متعه) بوکمك ،
اکرمك ‖ — Garn auf die Winde المکه‌یه ، چیقریغه
ایپلك صارمق ‖ — Kränze چیچك ، دمتی باغلامق ‖
er wand ihm den Stock aus den Händen او بوکرك ،
برچویرمکله دکنکی، صوپایی، باستونی الندن (قوپاردی) ، چکدی
آلدی ‖ بربوجورغاد واسطه‌سیله قالدیرمق ‖ etwas in die
Höhe — برشیئی بوجورغاد ، مقره واسطه‌سیله یوقاری‌یه
قالدیرمق ، چیقریقله یوقاری چکمك ، قالدیرمق ‖ —sich
(فعه مطا) بوکرلك . صارلمق ، طولاتمق ‖ der Epheu
windet sich um die (Bäume) صارماشیق آغاجلره صاریلور
‖ — sich um seine Achse محوری اطرافنده دونمك ، دور
ایتمك ، قیوریله قیوریله چیقمق ‖ (ein Bach) windet
(schlängelt) sich durch das Thal بردره‌دونه دونه وادی‌یی
طولاشیور ، طولاشـه طولاشه جریان ایدییور ، ایدر ‖ sich
durch etwas — برشیئك آره‌سندن ، ایچندن زورله چکمك ،
کچه‌بیلمك ‖ ge-wunden (اسم مفعول‌وصفت) ⑳ صارلمش،
بورولمش ، بوکولمش، اکرلمش ‖ (Winden) (ا لا) ⑯ b.
(*sans pl.*) بوکمه ، چویرمه ، طولامه ، صارمه : چیقریقله
یوقاری چکمه ،قالدیرمه ‖ (کذلك) mit allem Krümmen
und Winden نقدر اوغراشدیسه بیله، بوقدرغیرت‌وامکانینك
خلافنه اولهرق .
Winden (٢ ~ جمع) ⑫ [اسـلاوجه : Weisse]
اسلاو اقواممندن « وند » لر .
Winden„... (~...) — schwärmer (ام) (تاطبیه)
قهقهه کلبکی .
Windes„... (~ ...) — eile, — schnelligkeit (امؤ)
سرعت روزکار ‖ brant (= Winds : اکثریا) — بورا ،
(بحر) قره‌دن اسن روزکار ، آز مدت سورن قیصه وشدتلی
روزکار ، قصیرغه ، سیقلون .
Windig (~ ص) ⑳ [Wind] روزکارلی ، روزکاره
معروض ‖ — es ist روزکار وار ، روزکار اسییور ‖ (مجا)
= luftig خفیف‌مشرب ، خوبیا ؛ عقلی باشنده دکل ، زوبه .
Windung (~ ١ مؤ) ⑲ [winden] = Winden‖

اسییور ، وار ‖ bei — und Wetter بوراده، فورطنه‌ده ،
den — im Rücken haben ‖ یغموره فورطنه‌یه باقیـه‌رق
روزکاری آرقه‌دن یمك (کذا vor dem Winde segeln ‖
(آوجیلق) قوقو،روزکار ‖ (مجا) — von etwas bekommen
برشیئی طویمق ، حس ایتمك ‖ (مجا) in den — reden
روزکاره سویلمك ، هوایه دیکلتمك ، برقولاغندن کیروب اوته‌کی
قولاغندن چیقان آدمه لاف آکلاتمغه چالشمق ، بیهوده چکه
چالمق ، بوشنه نفس توکتمك ‖ etwas in den — schlagen
برشیئه اهمیت ویرمامك ، قولاق آصماق ، حصیر آلتی ایتمك،
دیکلمامك ‖ بریله آلای ایتمك ‖ machen — پك زیاده ممادحده
بولنمق ، سویلدیکی‌شیده پك زیاده مبالغه ایتمك، آتوب طوتمق ،
دیکلتمك .
Wind„... (~ ...) beschädigung — (امؤ)
روزکارك ، برفورطنه‌نك ایراث ایتدیکی‌خسار ‖ frei — (ص)
روزکاردن محفوظ ، یل طوتماز ‖ schnell — (ص) روزکار ،
یل کبی سریع ‖ ball — (ام) دروتی روزکار ایله طولوطوپ،
اوفق بالون ‖ beutel — (ام) ایچی هوا طولو طوربه ،
(بحر) هوا ، طلومبه‌سی ، تیفون ‖ چوق سویلیان آز یاپان
کمسه ، آتیجی ، منطارجی ، بیوك سوز سویلیان ، شارلتان ‖
(طالتلیجیلقده) ایچی بوش خمور طاتلیسی ‖ blatter —
= (نبا) (امؤ) blume — ‖ — pocke = (امؤ)
= Anemo'ne ‖ büchse — (امؤ) هوا ایله آتیلور تفنك
dürr — (ص) هواده قورودلمش ‖ (مجا) (عمو) پك‌قورو،
پك ضعیف ei — (الا) ایچی تخمسز، جیلق ، قوتی‌یمورطه ‖
طیش قبوقسز، قبوغی ایوتشکل ایتمامش یمورطه ‖ fahne —
(ام) — fang ‖ (کذا مجا) Wetterfahne = (امؤ)
براوطه ویا محلك هواسنی تجدیده مخصوص منفذ وآلت ، مجدد
هوا ، مروحه ‖ lotte = — ‖ قپو اوکنده روزکاری کسمکه
مخصوص‌چیقیتی ‖ hafer — (ا م) (نبا) = Flug = hafer ‖
hetze — (امؤ) ، hetzen — (آوجیلق) تازی ایله ایدیلان
(طاوشان ، تلکی آوی) آو ‖ hund — (ام) (آوجیلقده)
تازی ‖ karte — (امؤ) کمیجی خریطه‌سی ‖ kessel —
(ام) ناظم هوا ‖ licht — (الا) روزکارده سوکماز ، یانار
فنار ، موم، یوارلاق جام، فنار ایچنده‌یانار موم ‖ lotte —
(امؤ) (صنع) هوا باجاسی ، مجراسی ‖ macher — (ام)
براوطه‌ده هوا فناری ، مجدد هوا ‖ (مجا) (عمو) شارلتان،
قوفقیجی ، آتوب طوتان ‖ maschi'ne — (امؤ) روزکارایله
ایشلر ماکنه ‖ (معدنجیلکده) هوا چقوری ‖ messer —
(ام) برروزکارك نطرفدن اسدیکنی تعیین وقوتی اولچان
آلت ، مقیاس‌الریح ‖ Manome'ter = ‖ mühle — (امؤ)
یل دکرمانی ‖ pocke — (امؤ) (علم امراض) صو چیچکی ،
جدری کاذب ، تهلکه‌سز خفیف‌صو چیچکی ‖ rose — (امؤ)
(جغر ، بحر) مختلف روزکارلرك جهت وزاتنی کوستـرر
واسملرنی تعیین ایدر شکل ، روزکار کای ‖ schief — (ص)
اکثری موازنتی غائب ایتمش ، چارپوق ‖ schirm — (ام)
روزکارلق ، پاراوانه ، (آچیقده چالشمق ایچون روزکاری
کسمکه مخصوص چکیلان) تنته ، ویا تخته پرده ‖ spiel —
(الا) اوفق یاوری تازی ‖ still — (ص) ساکن ، طورغون ‖
(ام) — sucht ‖ ساکن ، هوا طورغون es ist — still
(علم امراض) غازلرك طوپلانمسیله قارنده حاصل اولان

(چوریلان ، دور ایدن خط) دائره، محیط ، قوس ، چوره، ‖ برنهر ویا یولك دیوسك محلی ، قیوریلدیغی، دوندیکی یر ‖ بریلانك چوركلنسی،چورك ، حلقه .

Wink (ـّ ا م) ㊳ [winken] ال ، باش وامثالیله ویریلان ، ایدیلان اشارت (خبر مقصدیله) Jemandem mit den Augen einen — geben برینه كوزیله اشارت ایتمك ، كوز قیرپمق ‖ (عمو) Jemandem einen — mit einem Zaun= (یاخود Laternen= pfahl geben برینی قاقیشدیرمق ، دورتوشلمك ‖ (مجا) نصیحت ، اخطار ‖ آن برآنده ، برلحظه‌ده ، كوزنی آچوب‌قپایانه‌دك. einem — en

Winkel (ـّ ا م) a. ㊵ [قدیم آلمانجه winchil : winken كلمه‌سنه منسوب] (ریا ، صنعه ، ع اسحكا) زاویه ‖ خصوصیله (معما) كوتیه‌سنه‌كتیرمك، in den — bringen كوتیه‌یه‌كوره زاویه‌سنی ویرمك ‖ (صنعه) = Winkel= alle— und کیزلی محل‖كوشه ، زاویه ‖ haken, = maß im entlegensten — Deutsch= ‖یتون دیب‌بوجاقده lands آلمانیانك اك هجیری محللرنده ، برنده .

Winkel,... (ـّ ـ ...) — bogen (ا م) برزاویه‌نك قوسی ‖ — ehe (امؤ) ازدواج خفی ‖ (ام)— advokat (كیزلی‌ایش‌كورن) دیپلوماسز ، رخصتنامه‌سز دعوی‌وكیلی، بیانجی آووقات ‖ — börse (امؤ) (تجا) اوفق بورصه ‖ — makler (ا م) (تجا) كیزلی دلال ، خفی سمسار ‖ — messer (ا م) (ریا) زاویه‌لرك درجه‌لرینی اولچمكه مخصوص آلت ، غرافومتره ، غونیو متره ‖ (حكمه) اوفق ارتفاعات فرقی‌كوستر آلت ، قانه‌تومتره ‖ — münze (امؤ) قالپ پاره اعمالنه مخصوص محل ، فابریقه ‖ قالپ پاره ‖ —scheibe ‖ rechtwink(e)lig = (صه) — recht (امؤ) یوارلاق بلانجته‖ مقیاس ارتفاع كواكب ، اسطرلاب، استرولاب ‖ —treppe (الا)كوشه قاپماجه ‖ —spiel (امؤ) كیزلو نردبان ‖ — werk (الا) (ع اسحكا) زاویه‌لی، چیقینتیلی كوشه‌لی استحكام ، رودوت ‖ züge — (جمع م) اكری بوكری یوریمه ؛ ایكی طرفه دونمه ، هم قبلچی كبی ایكی یوزلیلك ، حیله كارلق — حیله كارلق ‖ züge machen — ایكی یوزلیلك ایتمك ، دوزنبازلق .

Wink(e)lig (ـّـ ـ) ㉑ [Winkel] زاویه‌لی، كوشه‌لی كوشه ، زاویه تشكیل ایدن، كیرینتیلی ، پك چوق زاویه‌سی ، كوشه‌لری اولان ، دیرسك تشكیل ایدن ‖ — spitz زاویهٔ حاده‌لی،سیوری كوشه‌لی .

Winken (ـّ فه لا + وفه متعه) a. ㉑ [قدیم آلمانجه Jemandem [zunickend ein Zeichen geben winchan برینه‌كوزلریله اشارت ایتمك ، چاغیرمق، mit den Augen— er winkt mir, ich sollte ‖ ویاموافقت وقبول‌اشارتی ویرمك heranzukommen : یاخود) herankommen) بكا كل دیه Jemandem (فه متعه) ‖ یناش دیدی ، اشارت ایتدی Stillschweigen winken برینه:صوص! دیه اشارت ایتمك ، صوص دیمك ‖ — mit den Augen كوزلرینی قیرپمق ، كوزیله اشارت ایتمك ؛ غمزه ایتمك .

Winsel,... (ـّ ...) — affe (ا م) (تاطبیعه) ساقی دینیلان وآغلارکبی یابان میمون .

Winseln (ـّ فه لا+) a. ㉑ [قدیم آلمانجه winisôn

weinen كلمه‌سنه منسوب] آغلامق ، ویزلامق ، زیرلامق، ویراق ویراق آغلامق .

Winter (ـّ ا م) a. ㊵ [قدیم آلمانجه wintar] قیش،شتا (كذا مجا) mitten im — قیشك اورته‌سنده ، قیش اورته‌سی ، قیش ایچنده ، قیش وقتی .

Winter,... (ـّ ...) — abend (ا م) قیش‌كیجه‌سی (اقشامی) ‖ — apfel (ا م) (نبا) قیش الماسی ‖ — bestellung (امؤ) قیش اكیمی ، قیشین اجرا اولنان زراعت ایشی ؛ قاریشیق اكیلان بغدای ، چاودار ، یولاف آرپه ، ربیعیه ‖ — gerste (امؤ) صوك بهار ، كوزه‌وسمنده اكیلان آرپه ‖ — hafen (ا م) (بحر) كمیلرك قیشك بارنجه‌لرینه مخصوص محفوظ لیمان ‖ — haus (الا) قیشلق او ، شتائیه ‖ (بغچوانلق) صوتوغه طایانمیان نباتاتی‌محافظه‌یه مخصوص محل ، لیونلق ‖ — könig (ا م) (تاطبیعه) = — levkoje (امؤ lef^e-keu'-e) (نبا) ‖ Zaunkönig = winterhaft = (صه) — mäßig ‖ قیش شبوی — schein (ا م) (هیئه) تشرین ثانیده‌كوریلان یكی آی ‖ — schlaf (ا م) (تاطبیعه) قیش اویقوسی .

Winterhaft (ـّـ) اكثریا winterlich (ـّ ـ ـ) ایكیده (صه) ㉑ [Winter] قیش كبی ، قیشه مخصوص، قیشیه‌سنه ‖ (جغر) صورت دائمه‌ده قاراپله مستور ‖ (حا) قیشین اولدیغی كبی .

Wintern (ـّ فه لا + وفه یكشخ) a. ㉑ es wintert قیشه‌كیریورز ، اورتالق قیشلایور، قیش باشلایور ،كلیور‖ (فه متعه) = durch-wintern .

Winzer (ـّ ا م) b. ㊵ [قدیم آلمانجه winzuril لاتینجه vi'nitor دن] —in ، (امؤ) ㊿ اوزوم‌یتشدیران، باغ صاحبی (اركك ، قادین) شرابجی ‖ اوزوم طوپلیان ، باغ بوزیجی .

Winzig (ـّ صه) ㉑ [wenig كلمه‌سنه منسوب] — klein پك اوفق، قوقله قدر ، مسخره ، شمامه ، میتی‌میتی، اوفاجق ‖ (اشیا حقنده) پك ضعیف ، جلیز ، صیسقا ، پك كوتو ، پك ایجه،قیرپلیوریه‌جك كبی ‖ — es Männchen برآووچ آدم ، برقاریش انسان ، باجاق قدر (حریف) .

Wipfel (ـّ ا م) a. ㊵ [قدیم آلمانجه wiphil اولوب، winden دن wîfan] — eines Baumes برآغاجك تپه‌سی، اوجی ‖ (نبا) پوسكول ، بشاق .

Wipfeln (ـّ فه لا + وفه مطا) a. ㉑ [Wipfel] — (sich) باشی هوایه قالدیرمق، دیكلمك ، (تپه‌سی) افلاكه سرچكمك ‖ (فه متعه) — Bäume = kappen .

Wipps,... (ـّ ...) — leine (امؤ) ، — seil (الا) (قدیم ایپ جزاسنده) برینك آصلمسنه مخصوص ایپ .

Wippchen (ـّ جه لا) b. ㊵ [Wippe] حقه‌بازلق ، یالان ، تزویر ، شیطانلق ، قورنازلق ، دوزنبازلق ؛ قیتیر ماریتاوال .

Wippe (ـّ ا مؤ) ㊿ [شمالی آلمانجه = Kippe مثلا : auf der — stehen دوشمك ، یوارلانمق ، طوپی‌آتمق اوزره اولمق ‖ تعتروالی ‖ Wippgalgen = دارآغاجی ‖ (جنا) Kipperei = Kippe und — ‖ Peitsche = (وجودك ویا برقسمنك موازنه‌سنده طورمسی ویا صالانمسی

حركتى) موازنت ، صاللانمه حركتى|| برچكمه كوپرينك مانوله ، باصيق ديركى ، اوق|| (فراغوتار) اصولى پاره عيار ترازوسى .

Wippeln (ـٓـٓ فعلا + وفعمتعد) a.. ㉑ = wippen .

Wippen (ـٓ ـٓ فعلا + وفعمطا) a. ㉑ صاللانمق ، تحتراواللى اويناممق ، اوطوروب قالقمق || كذا (فعمطا) اولهرق: der Storch wippt (sich) erst mit den Flügeln ليلك اوچمازدن اول (اولا) قنادلريله چرپينور وكنديسنى طار طار قالديرر || (فعمتعد وفعمشاركة) — Jemand برينى تحتراواللى ، صالنجاق اوزرنده صاللامق || دوبرمك ، ييقمق ، دوشورمك ، تپه‌سى آشاغى ايتمك || برينى دار آغاجنه چكمك ، (بحر) متهمى ايپله صويه صاللامق .

Wipper (ـٓـٓ ا م) a. ㊵ [wippen] = Kipper .

Wir (ـٌ ضمير شخص) [قديم آلمانجه wir ، غوتجه weis] برنجى شخصك جمعى، بز مثلا : — finden es اوتلر بزز ، بززاوتلر || — Dichter بز شاعرلر ، بز شعرا .

Wirb (ـٓ) (werben فعلنك صورت امريه‌سى) .

Wirbel (ـٓـٓ ا م) a. ㊵ [قديم آلمانجه wirvil] دائره اوزرنده دونيش ، دور ، دونان ، دور ايدن ، (مجا) كرداب، ورطه || — (= Wasser) صو طلومبه‌سى ، آنافور (لى آقندى) || باش دونمه‌سى وجودده صاچ وتويلرك عكسى طرفه دورايتديكى ، دونديكى محل || باشك اك يوكسك نقطه‌سى، تپه ، (تشر) قمةالرأس || vom — bis zur Zeh تپه‌دن طيرناغه || (بربرينه قاريشمش ، مزج ايدلمش صدا) برهجاده ترنم اولنان برقاچ صدا ، سس || داوول ، ترامپته اوزرنده ياپيلان طيرر رر رر رر رر . || (تشر) بل كميكنى طوتان ، ربط ايدن كميك ، بونى تشكيل ايدن فقرات || هرقنغى برفكر ومقصد اوزرينه چوريلان ، دونديريلان شى ، پنجره وقپوينى آچيق طوتمغه مخصوص دونر ماندال ، موصلقلرده موصلغك اناختارى مقامنده اولان تپه‌سى || (كمان وامثالى سازلرده تللرك قورولمسنه مخصوص) ماندال ، اناختارى .

Wirbel... (ـٓ...) — säule (امؤ) (تشر) عمود فقارى || — los (ص) (تاطبيعه) بل كميكلرى اوليان (حيوانات) ، معدوم الفقرات || — sturm (ا م) قصيرغه، دونه‌رك وقوعه كلان شدتلى قصيرغه .

Wirbeln (ـٓ فعلا + ، تبديل موقع مراد اولندقده فعلا -) (فع) مطا ، فعمتعد) a. ㉑ || (فعلا وفعمطا اوله‌رق) دونمك ، چويريلمك، دور ايتمك ، (فعمتعد)دونديرمك، چويرمك، دور ايتديرمك|| (die Lerche) wirbelt (ihr Lied) طويغار ، تورلاقوشى دم چكييور ، اوريبور .

Wirbst, wirbt (ـٓ) (werben فعلنك زمان حال صورتنك ايكنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Wirf (ـٓ werfen فعلنك صورت امريه‌سى) .

Wirfst (ـٓ) (werfen فعلنك زمان حال صورتنك ايكنجى مفرد شخصى) .

Wirk... (ـٓ...) (صنعـ) — bank (ا مؤ) ، — brett (ا لا) خور تخته‌سى ، تكنه‌سى || — eisen (ا لا) نعلبند بچاغى || — meister (ا م) بزاز، نساج اوسته‌سى || — tafel (ا مؤ) ، — tisch (ا م) — brett || — waare (ا مؤ) كوزلى طوقومه ، منسوجات .

Wirken (ـٓـٓ فعلا — ، فعمتعد) a. ㉑ [قديم آلمانجه wirchan] حركت ايتمك ، طاورانمق ، ياپمق ، معامله ايتمك (فعلا) نتيجه استحصال ايتمك ، حاصل اولمق ، تأثير حاصل ايتمك ، تأثيرى كورولمك ، فائده ويرمك ، هدف مقصوده واصل اولمق ، مقصدى الده ايتمك ، استديكنه نائل اولمق || die Arzenei hat gewirkt علاجك تأثيرى اولدى ، كورلدى ، فائده‌سى اولدى ، فعلى اجرا ايتدى ، ايو كلدى || — Gutes ايولك ياپمق ، ايولك ايتمك || — beruhigend تسكين ايتمك ، شدت وحدتنى كيدرمك (صورتيله تأثير ايتمك) || an einer — Schule (als Lehrer) برمكتبده (خواجه اوله‌رق) خدمت كورمك || — nachtheilig auf etwas برشيئه ، برشى اوزرينه سوء تأثير ايتمك || — für Jemand برينك لهنده ، برى ايچون چالشمق ، بريسيچون غيرت ايتمك ، ايشنى كوريويرمك ، تسهيل ايتمك|| — gegen einander متقابلاً اجراى تأثير ايتمك|| بر برينه قارشو اوغراشمق، بر برينك آياغنى چلمكه باقمق || دستكاهده طوقومق ، نسج ايتمك (دوزكون اولميوب ، كوزلى اولمق اوزره) ايشلمك ، اورمك|| (فرونجيلق) يوغورمق|| (نعلبندلق) — den Huf (مرا . aus-wirken) || — Salz طوز ياپمق || — d (اسم فاعل وصفت) ㉑ مؤثر ، تأثيرى كوريلان ، شافى .

Wirkerei (ـٓـٓ امؤ) ㊾ [wirken] نساج، طوقومه‌جى، اوريجى دستكاهى|| (مرا . Borten = Strumpf=wirkerei) .

Wirklich (ـٓ ص) ㉑ [wirken] حقيق، صحيح، كرچك، قطعى|| خالص|| صحيح، موجود، حقيق — vorhanden حقيقةً موجوداولان|| — صحيحمى، طوغريمى؟ صحيحمى سويليورسك؟ || ich weiß ... ? عجائب ? يا ? اه عشقنه قوزوم طوغرى سويله — nicht... حقيقةً بيلميورم، معلومانم يوق..|| — er geheimer Rath انجمن، مجلس خاص(وكلا)اعضاسندن اولان|| „Staats— rath شوراى دولت اعضاى دائميسندن اولان ذات (ورتبه‌سى) .

Wirklichkeit (ـٓ ا مؤ) ㊾ (sans pl.) حقيقت، طوغريلق، كرچكلك ، بالذات موجوديت || — in فى الحقيقه ، حقيقت حالده (dem Namen nach تركيبنك مقابلى) || (ar·pl.) حقيق، صحيح اولان ، بالذات موجود وواقع اولان شى ، اصل ايش، مادهٔ حقيقيه ، اسمى اولوبده جسمى اوليان دكل .

Wirksam (ـٓ ص) ㉑ [wirken] (فعلاً) تأثيرى كوريلان ، مؤثر ، شافى || — gegen etwas — sein برشيئك عليهنده چالشمق، برشيئى تأثيرسز براقمغه چالشمق، اوغراشمق، براقمق|| برشى ايچون ايو اولمق، برشيئه تأثيرى، فائده‌سى اولمق، برشيئه ايو كلمك .

Wirksamkeit (ـٓ امؤ) ㊾ [wirksam] مؤثرلك، تأثير ايديش، مؤثر اوليش، فائده ويريش|| قوهٔ مؤثره، تأثير|| — in — sein فعاليتده بولنمق ، تأثير ونفوذينى اجرا ايتمك ، ايش كورمك || (مأمورين حقنده) الآن خدمت كورمك ، موظف اولمق|| (قوانين ونظامات حقنده) اليوم حكمى جارى، مرعى الاجرا اولمق، حكمى اولمق، موجبنجه عمل اولنمق|| — in treten حكمى اجرا اولنمغه باشلامق .

Wirkung (ـٓ امؤ) ㊾ [wirken] = Wirken (ا لا) مثلا : auf Jemand eine — ausüben برينه برتأثيرونفوذ اجرا ايتمك ، برينه برتأثيرونفوذده بولنمق، تأثيرونفوذى اولمق||

(کیمیا) مجموع خواص، قوهٔ مؤثره، قوت|| تأثیر، نتیجه، فائده
(ویا مضرت)، تأثیر وحس || seine —thun تأثیر ایتمك ||
(ضرمثل) keine— ohne Ursache سببسز برشی اولماز،
آتشسز دومان چیقماز .

Wirkungs„ ... (ـ ـ ـ ـ ت) voll — (صـ) پك زیاده تأثیری
اولان،کوریلان، پك مؤثر|| kreis— (۱ مؤ) دائرهٔ تأثیر ونفوذ||
los— (صـ) تأثیر ونفوذسز .

Wirr (صـ) (21) [wirren] قارمه قاریشیق، طارمه
طاغنیق، آلت اوست اولمش، قاریشیق،مشوش، ملوث|| e—
Haare haben صاچلری قارمه قاریشیق، چهارشنبه قاریسی
کبی اولمق || im Kopf— عقلی باشنده اولمامق،ذهنی پریشان اولمق
es Durch-einander— قارمه قاریشیقلق،آلت اوست اولمه .

Wirr „ ... (ـ ـ ـ ت) garn— (۱ لا) طولاشیق ایپلك،
آچلمامش چیله || kopf— (۱ م) ذهنی پریشان، عقلی باشنده
اولمیان کمسه، عقلسز باش، پریشان ذهن || عقلی براز اویناق
اولان کمسه || seide— (۱ مؤ) ایپك قیرینتیسی .

Wirre (ـ ت امؤ) (53) [wirren] قاریشیقلق،هرج ومرج||
n— (جمع) خیرکور، نفاق، آغیزطاتسزلغی،کورولتی پاطیردی،
یکمسزلك، اویوشهمامق|| فتنه، فساد؛ قاریشیقلق، تشوش .

Wirren (ـ ت فع متع وفع مطا) .a (21) [قدیم آلمانجه
wërran] (اسم مفعولی بعضاً ge-worren) etwas durch
einander— (unter : یاخود in) برشیئی آلت اوست ایتمك،
بر برینه قاتمق، هرج ومرج طارمه طاغنیق ایتمك، اودی(آتشی)
صویه قاتمق .

Wirrniß (ـ ت امؤ) (34) (الا) (33) **Wirrsal** (ـ ت الا) (38)
[wirr] قارمه قاریشیقلق، آلت اوست اولمه، هرج ومرج،
تشوش، آشوب .

Wirrung (ـ ـ ت امؤ) (49) [wirren] قاریشیقلق،
تشویش، تشوش، هرج ومرج، فساد، شورش .

Wirsing (ـ ت)[ایتالیانجه verza لاتینجه viri'dia دن]
kohl— (ـ ـ ت ـ) (نبا) ایکیسیده : (۱ م) (38) (.sanspl)
(آشجیلقده) کوچك یوارلاق وقیویرجیق لحنه .

Wirtel (ـ ت ا م) .a (40) [قدیم آلمانجه wirt ge-dreht
مرا. لاتینجه ve'rtere] an der Hand-spindel— ایك
وامثالی آغیرشاغی || (نبا) ساقك برطرفنده حاصل اولان دال
یاپراق ویا چیچکلر، حلقویه .

Wirtemberg (ـ ـ ت ا حا لا) (56) (جغر) (قرال
فرهدریق زماننده دکین مستعمل اولان طوغری املا) ==
Württemberg .

Wirten (ـ ت ا خا لا) (56) (جغر) فرانسه شهرلرندن
وردون .

Wirth (ت ا م) (38) [قدیم آلمانجه wirt Ehe-herr]
in— (۱ مؤ) (50) فاملیا،عائله پدری، اوك افندیسی ||
in— اوك، عائلهنك خانمی || برخانهنك صاحب وصاحبهسی||
هوتل، مسافرخانه، لوقانطه،قهوه خانه صاحب ویا صاحبهسی،
کیراجی || نزدینه مسافر قبول ایدن کمسه || — (Gast-)
zweiten Ranges خانجی ؛ برقهوه خانه ده : قهوهجی،
لوقانطهجی || — (Schänk-) میخانهجی || (ع) (des) —
(Soldaten) نزدنده عسکر اقامت ایتدیریلان کمسه، قوناق صاحبی||
او ادارهسندن ایو آکلار ادارهیی بیلور کمسه، او ایشنه باقان،
کهیا .

Wirtbar (ـ ت صـ) (21) [wirthen] مسافر، یولجی
اسکانته الویرشلی، مسافر قبول ایدر ؛ قابل سکنا .

Wirths„... (ـ ـ ـ ت) tafel— (۱ مؤ)، tisch—
(۱ م) تابل دوت (معین برعك چیقاریلان وکلان مسافرلرك
کافهسنه بلا فرق بویعکدن ویریلان مقطوع فیأتلی) سفره ||
haus— (۱ لا) مسافر خانه، خان، لوقانطه .

Wirthschaft (ـ ت ا مؤ) (49) [Wirth] (لوقانطهجی،
هوتلجی، خانجی، او افندیسی کبی اداره ایتمك، قوللانمق،
چویرمك، دوندرمك صنعتی) اداره، قاعدهٔ تصرفیه، اصول
اداره، ایشلتمه، دوندرمه، چویرمه || die — lernen
ادارهٔ تجاریه وزراعیهیی اوکرنمك || die— besorgen
(بر او حقنده) براوك ادارهسنه باقمق، اداره ایتمك، چویرمك
|| هر او، خانه، چفتلك، اوتل والخ صاحبنك کندوسنجه
اولان ادارهسی : او ادارهسی || = Gast-wirthschaft
|| = Land-wirthschaft || (عمو) کورولتوسی، پاطیرتیسی
چوق، آلایلدیکنه یاپیلان، کوریلان ایدیلان برایش،
برخارلتی برکورولتی، شماتهلی ایش، قارمه قاریشیقلق،
بوزوق، نه آلتی نه اوستی بللی اداره، ایش .

Wirthschaften (ـ ـ ت فعلا +) .a (21) [Wirthschaft]
براداره ده بولنمق، براوی اداره ایتمك، بسلمك،چویرمك ||
— auf einem Gute برچفتلکی اداره ایتمك، ایشلتمك،
چفتلکه باقمق || — mit eigenem Vermögen gut پارهسی،
ثروتنی، وارینی کوزل اداره ایتمك، چویرمك، قوللانمق ||
اوتلجیلك، خانجیلق، لوقانطه وقهوهجیلك ایتمك، براوتل،
قهوه، لوقانطهیی طوتمق || قارمه قاریشیق، کورولتیلی ایش
کورمك، قیامت قوپارمق، آلت اوست، برباد ایتمك، آلتنی
اوستنه کتیرمك، آلتندن کیروب اوستندن چیقمق، برباد
وملوث ایتمك .

Wirthschafts„ ... (ـ ـ ـ ت) (r) beamte— (۱ م)
اداره مأموری || betrieb — (۱ م) زراعت وحراثت،
اکوب بیچمه، برطوپراغی، آراضیی قاعده واصولی دائرهسنده
ایشلمه || jahr — (۱ لا) سنهٔ مالیه || wesen — (الا)
علم ثروت (ملل) .

Wisch (ت ا م) (38) [قدیم آلمانجه wisc] مطبوع وامثالی
بزی، پاچاوره، بز، چاپید || مقام، استخفافده : (یازیلی ویا
باصلمش کاغد) کاغد پارچهسی || ! wisch (حر ندا) ایصلیغی،
فصیلدییی تقلیداً : شیش !

Wisch„... (ـ ـ ت) papier — (۱ لا) سلکی، پرداخ،
زیمپاره کاغدی || lappen — (۱ م) برشی سیلکه، تمیزلمکه،
قورولمغه مخصوص بز، سلکی پاچاوره || .wasch— کذلك :
Wischiwaschi (۱ م) (۱ لا) صاچمه، ترهات، هرزه .

Wischen (ـ ت فع متع) .a., e (21) [قدیم آلمانجه
wisken ؛ waschen اصلنه منسوب] بربز ایله سیلمك،
خفیفجه اوغمق، اوغوشدیرمق، تمیزلمك، قورولمق (اوزره
سیلمك)، سیلهرك تمیزلمك — sich den Mund آغزینی سیلمك||
(رسمده) قبا کاغددن یاپیلان قلم ایله رنك، بویالری بربرینه
قاریشدیرمق، امتزاج ایتدیرمك، بربرینه یدیرمك، استامپالمق
|| (فع لا -) قاپوب کیتمك، سیلوب کچمك، سورتوب کچمك .

Wischer (ـ ت ا م) .a (40) [wischen] سیلان، تمیزلیان،
اوغالیان ؛ قورولیان|| رسمده قوللانیلان کاغد قلم، استامپا||

برشيئى ، سيلكه ، تميزلكه مخصوص آلت ‖ (دوكه‌جيلرده)
استوپو ‖ (ع) (طوپجيلقده) آتش ايديلان طوپك ئاه‌لوسى
تميزلكه مخصوص طومار ‖ (مجا) (عمو) قطعى ، شدتلى
جواب ، ترسلمه .

Wisent (ـَ ـَ ا م) (38) [قديم آلمانجه wisunt =
روجه bi'son] (تا طبيعه) آمريقاى جنوبينك هور كوچلى
وصاچلى يبانى اوكوزى .

Wismut(h) (- ـَ ا لا) (38) (*sans pl.*) (معدنيه)
بيسموت ديئيلان معدن (براز صارى يه مائل بياض وقولايجه
توزه تحول ايدر، اجسام بسيطه‌دندر) .

Wispel (ـ ـ ا م) a. (40) اسكيدن : (١٠٠٠ كيلودن
عبارت واسكى ٢٤ شه‌ففل مقدارنده اولچك ، كيله)ويسپه‌ل.

Wispeln ، **wispern** ايكيسيده(ـ فع لا +) a. (21)
[قديم آلمانجه huspalôn = انكليزجه whisper]
(روزكار حقنده) ايكلمك ، اوتمك ‖ سويلركن : قولاغه
فيصلدامق ؛ فيصقوص يكمك .

Wiß,,... (ـ...) —bedürfniß (ا لا) بيلك احتياجى،
لزومى ‖ —begierig (ص) هرشيئى بيلكه اوكرنمكه ،
طوعمغه ، اشيئكه مراق ايدن ، هوسلنان .

Wißbar (- ـ ص) (21) [wissen] بيلنه بيلور .

Wissen (ـ فع متع) (زمان حالى: ich weiß ، Du weißt
wir wissen ‖ صورت شرطيه‌سنك زمان حالى : ich wisse ‖
ماضى صورتى: ich wußte ‖ صورت شرطيه‌سنك ماضى صيغه‌سى:
ich wüßte ‖ اسم مفعولى : Ge-wußt ‖ صورت امريه‌سى:
wisse) بيلك ‖ ich weiß viel بن چوق بيليورم ، بيلرم ‖
was weiß ich? نه بيليورم ، بيلرم ? بن نه بيله‌يم ? ‖
wer weiß ? كيم بيلور ? ‖ ? — wer kann es بونى كيم
بيلور ، بيسله بيلور ? ‖ Das mag Gott — بونى آنجق
جناب حق بيلور ، اونى الله بيلسون ، اونى جناب حق بيلور ‖
und Gott weiß wie viel sonst noch... الله بيلور (دها
كيم بيلور) نقدر بشقه . . . ، كيم بيلور دها نقدر سائر
. . . ‖ Nichts, so viel ich weiß هيچ، هيچ برشى بكاقالورسه،
بكا قالورسه هيچ برشى ‖ كاملاً قناعت حاصل ايدليان برمعنى
صورتنده : ich wüßte nicht پك بيلمه‌مم ، بيلمه‌ميورم ،
ايو بيله‌ميورم ‖ عباره آره‌سنده : wie Du weißt, wie Sie—
= be-kanntlich معلوم ، معلومكز اولديغى وجهله ‖ غير
منتظر بولنيلان برشيئى بيان ضمننده : weißt Du, was ?
بكا باق ? بيليرميسك? ؛ بيليورميسك ? ، باق نه ديه‌جكم?
باق خاطريمه نه كلدى ، كلييور ? ، باق نه ديه‌جكم ? ، بن سكا
برشى سويليه‌يممى ? ‖ er ist reich, weiß Gott الله
بيلور اما اونده پاره وار ‖ Jemandem etwas zu— thun
برينه برشيئى بيلديرمك ، برشى حقنده برينه معلومات ويرمك،
برشيئى برينه اخطار واخبار ايتمك : ich weiß, Du thust es
gern بن بيلورم سن بونى (بوايشى) استيه‌رك ياپيورسك ،
سوييورسك، سنك خوشنه كيديبور، بيلورم سن بونى (بوايشى)
سورسك ‖ Sie — doch wohl' daß... پك ايو بيلورسكزكه
. . . ‖ dann wäre ich jetzt wer weiß wie weit شمدى
كيم بيلور نقدر ايلرولمه‌مش اوله‌جقدم ، شمدى كيم بيلور نره‌يه
وارمش ايدم ، كلوردم ‖ (مفعول اليه ايله) Jemandem
Dank (für etwas)— برينه بر شيدنطولايى ايفاى تشكر
ايتمك ، تشكرى اونوتمامق ‖ —sich keinen Rath نه‌ياپه‌جغنى
بيلمامك ، شاشيرمق ‖ (مصدر ايله برلكده برشى بيلمك ،
آكلامق معناسنده) — zu leben يشامنك يولنى ، اصولنى
بيلمك ‖ —Bescheid (بوكامراجعت) ‖ ? Das — Sie nicht
بوندن خبريكز يوقمى ، يوق ها ? ، بونى بيليورسكز اويله‌مى ?
فقط شونى براكلاسه ، بيلسه Das möchte ich wohl — ‖
ايدم ، جمده بوكا بردرلو عقلم ايرميور ، اماده تحف شى‌ها ‖
هركس... ، ادعا ايديليوركه ، دينيوركه man will — , daß ...
ديبوركه ‖ —etwas (auf : ياخود) sich viel mit برشيئه
پك مغرور اولمق ، برشيدنطولايى پك قورولمق ‖ (um : ياخود) von
—etwas برشيئى بيلمك ، آكلامق ، عقلى ايرمك er weiß von
keiner Sorge اونك هيچ برشى اوموورنده ، تاصه‌سنده دكل ، دنيا
امورنده دكلدر ، او هيچ برشيدن مكدرومتأثر اولماز ، قايغيسزدر
اوراده قيش ندر dort weiß man vom Winter Nichts
بيلمازلر ، هيچ قيش كورلمامش ‖ —ich will von ihm Nichts
امان براق شونى (شونك لقرديسنى) آه عشنه براق شونك
لافنى ، لقرديسنى ، شونك سوزينى اجمه ‖ davon will er
—Nichts اوندن بحث ايتمك ايشنه كليور ، اونك لافندن هيچ
خوشلانماز ، اونى هيچ بيلمك ايستميور ‖ —etwas gethan
wollen برشيئك ياپلديغنى كورمك استمك ‖ —d (اسم فاعل
وصفت) بيلان ‖ برشيئه واقف ، آكلار ، آكاه ، بيلور ،
سرداش .

Wissens,,... (ـ...ـ) (21) —drang (ام) —durst
(ام) بيلك ، اوكرنمك ، آكلامق ، استمك ، مراق وهوسى ‖
—werth, —würdig (ص) بيلنمكه ، اوكرنلمكه سزا ،
لايق .

Wissenschaft (ـ ـ امؤ) (49) [wissen] علم ، فن ‖
die schönen —en صرف ونحو ، معانى ، شعرفنلرى ، علوم
ادبيه ، ادبيات ‖ schöne —en und klassische Sprachen
مكاتبده صرف ونحودنصكره اوقوديلان منطق ومعانى وسائر
علوم عاليه والسنهٔ اجنبيه‌دن بالخصوص اولسانه مناسبت
وارتباطى اولانلرى (*sans pl.*) بر علم وفنه اولان درين
وقوف ، معلومات تامه ، تفنن ‖ وقوعه كلان برشيئه دائر اولان
معلومات ، وقوف ، اوندن اولان خبر ‖ ich habe keine—davon
بوكا دائر بنم هيچ بر معلوماتم ، خبرم يوق .

Wissenschafter (ـ ـ ـ ام) a. (40) [Wissenschaft]
علوم وفنونه وادبياته وقوفى اولان متفنن كمسه ، علامه ،
اديب ، نحرير ، چوق اوقومش كمسه .

Wissenschaftler (ـ ـ ـ ام) a. (40) [Wissenschaft]
(براى استغفاق : Wissenschafter مقامنده مستعملدر)
عالملك . اوقومشلق ، ادبلك طاسلايان كمسه ، عقلا .

Wissenschaftlich (ـ ـ ـ ص) (21) [Wissenschaft]
فنى ، علمى ، علوم وفنونه تعلق وعائديتى اولان ، علوم وفنونه
مخصوص ، اصول وقاعده دائره‌سنده ، مرتب ، ايوجه مطالعه
وملاحظه ايدلمش ، مكمل ، موافق عقل وحكمت ، اصول وفن
دائره‌سنده ‖ eine —e Bildung haben مكمل تحصيل كورمش
يتشمش اولمق ، بالجمله علوم وفنونه اختصاصى بولنمق .

Wissenschafts,,... (ـ...) —durst (ام) علوم
وفنونه اولان فرط هوس ‖ —lehre (امؤ) مبحث علوم
وفنون ، علوم وفنون نظريه‌سى ، نظرياتى .

Wissentlich (ـــ ص) ㉑ [wissen] سبب واصلی بیلەرك ‖ (حا) بیلە بیلە ، مخصوص ، قصداً ، تعمداً .

Wisser (ـــ ام) ㊵ a. [wissen] بیلیجی ‖ بعضاً : (بیلورم ظن ایدر) جاهل ‖ (مرا .) „Halb „ ,Mit„ . (Viel„— .

Wist! (ـ جر ند) = hott صوله !

Witt„... (ـ ...) frau— (امؤ) = Wit(t)we ‖ mann— (ام) = Wittwer .

Wittenberg (ـــ ا خا لا) ㊻ (جغر) پروسیانك ساقسونیا ولایتی داخلنده ویتەنبرغ شهری .

Wittern (ـــ فع لا + ، فع متع وفع مطا) ㉑ a. es هوا شویلەویابویلە=wettern‖(اوجیلق) wittert so und so ایزینی آرامق ، ایزینه دوشمك ، قوقوسندن nach etwas— نەدە اولدیغنی آراشدیرمق ‖ etwas— برشیئك قوقوسنی آلمق ، سزمك ، اشکیللنمك ، چاقمق .

Witterung (ـــ امؤ) ㊾ [Wittern] هوانك حالی ، طبیعت ، اقلیم ‖ die rauhe— سرت هوا ‖ تحت الارض معادن قویولرنده اولان هوالرك حالی ‖ [wittern] خصوصیله (آوجیلقده) قوقو آلمه ، قوقو ایلە آرامه ‖ براوك کیرو براقدیغی قوقو .

Witterungs„... (ـــ ...) einwirkung— تأثیر (تأثیرات هوائیه) هوا ‖ lehre— (امؤ) kunde— (امؤ) علم علائم جویه ، هوائیه ، مبحث هوا .

Witt(h)um (ـ ام (ا لا) [قدیم آلمانجه wi'dumo] طولره ویریلان مهر مؤجل . [Brautschatz

Wittib (ـــ امؤ) ㊻ متروك اولوب هنوز قیلاردەكتاب بیننده مستعلدر = Wit(t)we .

Wit(t)we (ـــ امؤ) ㊸ [قدیم آلمانجه wi'tuwâ= لاتنجه vi'dua] طول ، ارملە ، بیوه ‖ مهر مؤجلنه مالکه طول قادین ‖ (تا طبعیه) gelbflügelige— قرەبابا دینیلان اوزون قویروقلی قوش ‖ کیچه کلبکی .

Wit(t)wer (ـــ ام) ㊵ a. [Wit(t)we] طول اركك ، ارمل .

Witz (ـ ام) ㊳ نادراً (امؤ) ㊾ [قدیم آلمانجه wizzan] دن مأخوذ (sans pl.) ذکا ، فراست ، عقل ‖ نکته ، طاش ، آتیلان سوز ‖ scharfer— اوقەلی ، قبا لطیفه ، سرت سوز ‖ schlagfertigen — besitzen حاضر جواب اولمق ، لاف آلتنده قالمامق ‖ لطیفه ، شقه ، تحف سوز ، پردنبره خاطره تبادر ایدن تحف سوز ، شی ‖ e machen— تحفلق ایتمك ، تحف سوز سویلمك ‖ جناس ‖ :یاخود) Das ist اصل تحق ، ایشك darin liegt) ja eben der (ganze)— تحف یری بوراسی ، اصل ایش ، تحفلق بونده ‖ اصل ایشك کوچلکی ، اهمیتی بورادە ‖ آلای ، اکانجه ، شنلك ، اکلنتی ‖ = Tanz=vergnügen .

Witz„... (ـ ...) blatt— (الا) اکانجه غزتەسی ، اوراق لطائف ‖ bold— (ام) شقەجی ، لطیفەجی کسه ، پك تحف آدم،مقلد ، صویتاری ، شیطان کبی عقللی .

Witzeln (ـــ فع لا +) ㉑ a. [Witz] مسخرەلق ، تحفلق ایتمك ، لطیفه ، شقەیاپمق ، جناس ، نکته سویلمك über برینه ، برشیئله آلای ایتمك . Jemand, etwas—

Witzig (ـــ ص) ㉑ [Witz] (اشخاص حقنده) عاقل ، فطین،زکی ، احسن فکرلی ، شیطان sein wollen — عقللیلق طاسلامق ، صاتمق ، تحفلق ایتمك استمك ‖ (اشیا حقنده) تحف ، نکتەلی ، معنالی ، یمان شی ، طوقوناقلی ، جناسلی ‖ er Einfall— تحف فکر ، شی .

Witzigen (ـــ فع متع) ㉑ a. [witzig] عقللاندیرمق ، ذکیلشدیرمك ، کوزنی آچمق ، آلیقلغی کیدرمك .

Wlache (ـ ام) ㊷ . Wlachin (ـ امؤ) ㊻ = Walache .

Wo (ـ حا) [قدیم آلمانجه hwâr] نەدە ؟ wo ist er? نەدە او ؟ او نەدەدر ؟ ‖ (das Haus) wo ich wohne نەدە es kommt auf das wo an‖ نم اوطوردیغم او اولەجغی، نەدەسنك اولدیغی معلوم اولملی ، نەدە اصل اونی بیلملی ، حل اتملی ‖ in einer Zeit, wo man (an dergleichen nicht dachte) بویلەشیلرك دوشونلدیکی برزمانده ‖ im Februar, wie= ‖ دیغی نیسان آینده . . . wo der Hirsch کیبکك .... مثلا: wo werd'ich so dumm sein ? بن هیچ دلیمی؟ بدلامی بن؟ دلیمیسك سن؟ سن بنی دلیمیظن ایتدك ؟ ‖ ! ach wo = wo ich : مثلا wenn = (حر عا) ‖ denk'nicht dran اکر یانلیابورسەم، خطا ایتمیورسەم، ظن ایدرسەم، nicht irre غالبا ‖ wo nicht اکر دکلسه ، اولمدیغی حالده ، یوقسه .

Wo„... ، هیجا اوکنده : ... wor„ (ـ صدای اصلی اکثریا تعقیب ایدن کلمه اوزرنده بولنور) حرف جر ویا حال ایلە ترکب وامتزاج ایدرك حال ویا حرف عاطف استفهامی تشکیل ایدرك " Was „ و was ویاخود welche(r) ، welches ویاخود غیرمعین اولان "irgend etwas„ ترکیبلرینه معادل اولور ‖ gegen— مقام استفهامده : نەیه مقابل؟ نەیه قارشی ؟ نه مقابلنده ؟ ‖ صورت نسبیەده : ... مقابل ، ... قارشو ، ... اوزرینه ‖ تبدیل صورتیله : (نه)یه قارشولق ، ... ایلە مبادله اولنمق اوزره ، ... مقابلنده ‖ ran— سؤال مقامنده : ran (denkst Du) ? — نەدوشینورسکز؟ نەاوزرینه ملاحظەایدییورسك ؟ ‖ (ضمیرغیرمعین مقامنده) Du mußt doch —ran gedacht haben برشی دوشونمش اولملیسك . البته خاطرکه برشی کلشدر ، البته برشی فکرینی اشغال اتمش ، برشیئه صرف ذهن اولملیسکدر(نسی اولەرق) —(das Buch) کتاب ‖ (مجا) ran ich arbeite جالشمقده ، یازمقده ، تألیف اتمکده اولدیغم ran bin ich ? — نرەده قالدم؟ نرەیه براقدی ایدم ؟ ‖ rauf— نه اوزرینه ؟ نیه دائر ‖ rauf sinnst— Du ? نه دوشنیورسك ؟ نەیه تفکر وملاحظه ایدییورسك؟ ‖ rauf Alle fortgingen— بونك اوزرینه هرکس کیتدیلر ، طاغلدیلر ‖ raus— ندن ؟ نرەدن ؟ ‖ اوندن ، بوندن ‖ bei— نرەده ؟ نره جوارنده ؟ ‖ قنغی اثناده ؟ نه یاپار ، اولورکن ؟ ‖ durch— نه ایلە ؟ نصل ؟ نه واسطه ایلە ؟ ‖ اونك بونك ایلە ‖ für— نه ایچون ؟ نیه ایی؟ — für ist Das gut ? بونیه ایی ، یارار ؟ بونکله نه اولەجق ؟ بوندر بو ؟ ‖ für halten Sie mich ? ‖ —بنی نەظن ایدیورسکز؟ ‖ آنك ، بونك ایچون‖ her— نرەدن؟ نەطرفدن؟ قنغی جانبدن؟ نصل ؟ نصورتله ؟ ‖ اوطرفدن ‖ hin— نه طرفه ؟ نرەیه ؟ قنغی جانبه ؟ ‖ hin ich gehe— نم کیتدیکم محل ، یر ، جانب‖ rin— نده ؟ ندن ؟ ‖ اونده ، اوندن ‖ mit— نه ایلە ؟

Wocke(n) (⏑⏑ ا م) (52) ، b. (40) [آشاغى آلمانجه] = Rocken .

Wog (⏑́) (wägen و wiegen فعللرينك زمان حال ماضيلرينك برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Woge (⏑́⏑ امؤ) (53) [قديم آلمانجه wâc tiefes Wasser] مرا . Welle) بيوك طالغه ، موجه (كذا مجا) || (بحر) بيوك دكز طالغه‌سى .

Wogen (⏑́⏑ فع لا ±) a. (21) [Woge] طالغه‌يوارلامق، تحريك امواج ايتمك ، طالغه‌لنمق ، تموج ايتمك ، طالغه ايتمك ، ياپمق || es wogt das Meer دكز طالغه‌لنيور || خصوصيله (اكين حقنده) طالغه‌لنمق ||(مجا) چارپمق، ديترەمك ، شيشمك طالغه اوزرنده چالقانمق .

Wogig (⏑́⏑ ص) (25) [Woge] طالغه‌لى ، متموج ، قباريق ، = wogend طالغه يوارلايان .

Wogule (⏑́⏑ - ام) (52) (فينوواليلره منسوب اولان اوغريلر قومندن) ووغول .

Wohl (⏑́ ص) (24) [قديم آلمانجه wola ؛ wollen كلمه‌سنه منسوب] خصوصيله (حا) ايو || صورت نسبيه‌سى : er — دها ايو ، دها كوزل || صورت مبالغه‌سى ، تفضيله‌سى : am —sten اك ايو ، اعلا ، پك كوزل || (يالكز (حا) اوله‌رق صورت نسبيه : besser) ! (Ihnen) —bekomm's عافيت اولسون! شفالر اولسون ! || ! —leben Sie آللهه اصمارلدق! عافيت اوزره قاليكز! ربى‌يه‌امانت اولوك!|| اكثريا اسم مفعول ايله‌برلكده مستعمل‌اولوب ديكر صورتلرنده : „gut" اوله‌رق مستعملدر|| —berechnet ايوجه حساب اولنمش، دوشونلمش|| (Dein Bruder) wie —er so [او و (كذا سنك) برادرك ، كرك اوكرك قرنداشك ، اوده قرانداشكده || ! —ja اوت افندم! البته! شبهه‌مى‌وار! ...es sind —drei Jahre, daß اوت (تمام) اوچ سنه (قدر) اوليور، اوليوركه || wieder —werden يكيدن ايولشمك ، كسب عافيت ايتمك ، افاقت بولمق || —oder übel طوعاً وكرهاً ، استراستمز || es thut mir—, wenn... اكر ... اولورسه پك زياده خوشلانيرم ، پك زياده مسعود وبختيار اولورم ، (صوك درجه‌ده) لذتياب اوليورم ، ممنون اوليورم || Sie wissen sehr— پك كوزل، اعلا ، رعنا بيليورسكزكه || — (Ihnen) ich wünsche Das ist—|| gesegnete Mahlzeit = gespeist zu haben nicht möglich بو (اصلا) قابل ، ممكن دكل ، نصل اولور، ممكنمى || اشخاص مفعول اليهى ايله برلكده (حرف ندا اوله‌رق = Heil (weh كلمه‌سنك مقابلى اوله‌رق) ,Dem— ...der يشاسون ، اعلا اولسون اوكه ... || —ihm, daß er Das nicht erlebte بوكا يتشمديكندن ممنون ، بختيار اولسون، كورمديكى پك اعلا اولمش ، بونى يشايوبده‌كورمديكى دها اعلا اولمش ، نه‌مودلى (اميدلى) كه بونى كورمدى || (بحر) كميجيلرك قپودن، سواريسنك‌ويرديكى برقوماندا، امرينه قارشو ! — باش اوستنه !، آلسته ! || ob اداتى صكره كله‌رك واكثريا بوندن برضمير شخصى ايله آيريله‌رق مستعملدر: ob er (frank) ist— هر نقدر خسته‌ كيفسز ايسه‌ده || (ا لا) (sans pl.) ايولك ، عافيت (=ergehen)— عافيت اوزره اولمق ، كيفى يرنده اولمق ، صاغ وسالم اولمق ، جانى صاغ‌اولمق، سعادت ، صلامت || auf Ihr Wohl! عافيت ، سعادت وسلامتكزه !

—mit beschäftigt Ihr Euch? نه ايله مشغول اوليورسكز؟ اشتغال ايديورسكز ؟ || —mit kann ich Ihnen dienen? نه امر بيوريورسكز ؟ نه آرزو ايدرسكز ؟ سزه نصورتله ابراز خدمت ايده‌بيلورم|| Das ist's, —mit ich nicht zufrieden bin بنم ممنون اولمديغم ، خشنود اولمديغم شيده اشته بودر ، اشته بنم استمديكم شى بودر|| —nach نه‌دن‌صكره ؟ نه‌يه‌كوره؟ نه ايجابنجه ؟ نه ؟ ؟ —nach fragt er نه ، نه‌يى صوريور؟ نه‌يه دائر سؤال ايديور؟ || —ran ، —rauf ، —raus ، —rin (يوقارى يه مراجعت) || —rüber نه‌اوزرينه|| نه‌يك اوستنه ؟ نه‌يه دائر؟ نه‌حقنده؟ || —über lachst Du? نه‌يه، نه‌نك اوزرينه كوليورسك؟ نه‌يه‌كولدك ؟ نيچون‌كولدك ؟ ندن كولدك ؟ نيچون كولدك ، كوليبورسك ؟ || —über er sehr ärgerlich war بوكا . . . اوكا چوق قيزمش ايدم ، چوق قيزديغم شى|| —runter نه آلتنده ؟ نه‌يك آلتنه|| —runter hatte er sich versteckt? نه‌يك آلتنده قالمش ؟ نره‌يه ، نه‌يك آلتنه صاقلانمش|| تختنده، بينلرنده. آره‌لرنده|| —von نه‌دن؟|| آنك ، آندن || —vor نه اوكنده ؟ قارشوسنده ؟ ندن؟ || —vor fürchtest Du dich? ندن خوف ايديورسك ؟ ندن قورقيورسك ؟ سنى‌اوركودن، يلدرن ندر؟|| —zu نه‌ايچون؟ نه‌يه ؟ نيچون ؟ نه مقصده بناء ؟ || —zu Das? بونه‌يه ايو؟ بونه اوله‌جق ؟ || اكا ، بوكا ، آنكچون ||wir müssen —zu entschließen uns بز برشيئه قرار ويرمليز .

Wob (⏑́) ، wöbe (⏑́⏑) (weben فعلنك زمان حال وصورت انشائيه‌سنك ماضى صورتى برنجى واوچنجى مفرد شخصلرى) .

Woche (⏑́⏑ امؤ) (53) [قديم آلمانجه wëhhâ || weichen كلمه‌سنه منسوب ولاتينجه vicis] هفته ، اسبوع|| هفته بهفته تبديل اولنان خدمت ، هفته خدمتى ، نوبتى ، خدمت ، مشغوليت اسبوعيه || die— haben هفته نوبتنده اولمق||(چوجق‌قونداغى) —n(den)in (n—=Sechs :فى‌الاصل) in die —n قونداقده اولمق || sein, die —n halten برچوجق طوغورمق ، توليد ايتمك || aus den —n kommen لخوسه‌لقدن قالقمق . kommen mit einem Sohne

Wochen... (⏑́...⏑) —lang (حا) هفته مدتنجه ، هفته (لر)جه|| —weise (حا) هفته بهفته، هفته‌دن‌هفته‌يه|| —schrift (ا مؤ) هفته‌ده برچيقار غزته ، جريدهٔ اسبوعيه|| —besuch (ا م) لخوسه زيارتى || —bett (ا لا) لخوسه يتاغى || —blatt (ا لا) هفته‌لق غزته || اعلانامه : اعلان كتابى || —geld (ا لا) هفته‌لق (معاش) هفته‌دن هفته‌يه ويريلان، آلنان پاره|| —kleid (ا لا) هفته‌نك ايام‌عاديه‌سنده كييلان البسه ، كونده‌لك البسه || —stube (ا مؤ) لخوسه اوطه‌سى || —tag (ا م) هفته‌نك ايش كونلرندن اولان بهر كون ، ايام رسميه‌نك غيرى كون .

Wöchentlich (⏑́⏑ ص) (20) [Woche] هفته‌لق، هفته‌ده بر || (erscheinend)— هفته‌ده برچيقان، نشر اولنان||(حا) هرهفته ؛ هفته بهفته || (كذلك wöchig . . .) مثلا : —= letzt صوك هفته‌نك، صوك هفته ، كچن هفته‌دن .

Wöchner (⏑́ ا م) a. (40) هفته‌لقلى، هفته‌لقجى‌ايشجى.

Wöchnerin (⏑́⏑ ا مؤ) (51) [Woche] لخوسه .

Wohl,,... (=...) —beschaffen (ص) استدیككبی،
استدیكندن اعلا —genährt (ص) ایو باقلمش، بسلنمش،
سمیز ‖ —an (ـ حا) كال جسارتله، بلا پروا ‖ (حرف
ندا مقامنده) هایدی بقالم، هایدی، هایدا، یاللاه !‖ —auf
(ـ حا) er ist—auf (اوصاغ سالم، برشیئی یوق، تورب
كبی، آرسلان كبی،) صحتده‌در ‖ (حر ندا) —an= ‖ —bedacht ‖ —
(ام) مثلا (mit) —bedacht (e) ایو تفكر وملاحظه‌دن ؛
ایوجه دوشوندكدنصكره ‖ —befinden (الا) صحت وعافیت
تامه ‖ —befugt (ص) مأذونیت تامه وكامله صاحبی (حا)
مأذونیت فوق العاده، تام ایله، فوق العاده رخصتله —behagen
(الا) فوق العاده كوكل خوشلغی، راحت وحضور قلب ‖
—behalten (ص) صاغ سالم (اشیا حقنده) صاغلام هیچ برشی
اولمامش —beleibt (ص) =be-leibt ‖ —erfahren (ص)
صاحب وقوف، وقوف تامه‌سی اولان ‖ —ergehen (الا)
سعادت حال، اقبال، دولت مسعودیت، بختیارلق ‖ —fahrt
(امؤ) =Wohl ‖ —feil (ص) اوجوز، اهون، (عادتا)
بادهوا —feiler werden اوجوزلق، دوشمك، اینمك ‖
(مجا) ‖ بوراده اوجوز یشانور hier ist — feil leben
—feilen Kauf's davon kommen اوجوزقورتلمق ‖ —ferlei
(الا) (نبا) [Wohl für allerlei] اوكوز كوزی،
آرتیقا ‖ —geartet (ص) اصیل، نجیب، عائله‌سنك شرف
واعتبارینی اعلا ایدن، قاملیاسنه شرف وسعادتبخش اولان،
مدار افتخاری اولان ‖ —gefallen (الا) ذوق، خوشلانمه،
ممنونیت ‖ —gefallen an etwas haben بر شیدن
خوشلانمه، پك سومه، كوكللیسی اولمه ‖ —gemuth (ص)
شاد وخندان، كیفلو، ممنون، دلشاد، مسرور، شن —recht
—gemuth aussehen پك نشئه‌لی، كیفلی كورونمك ‖ —gemeint
(ص) حسن نیتله، ایولك فكریله ‖ —geruch (ص)
خوشبو، كوزل قوقولی ‖ —geschmack (ام) ذوق ولذت
(كامله)، حسن طبیعت، آغز طادی، ظرافت طبع، ذوق
سلیم ‖ —gesinnt = gut-gesinnt ‖ —gesittet (ص) ادبلی،
تربیه‌لی، آداب واركانه رعایتی اولان، بویله تربیه كورن
كمسه، كبار ذات ‖ —getroffen (ص) پك كوزل بكزه‌مش
(رسم حقنده) پك كوزل اولمش، یاپلمش ‖ —gewogen (ص)
خیرخواه، ایولك فكر ونیتیله (یاپلمش اولان) ‖ —habend
(ص) وقت وحالی یرنده (زنكین) ‖ —klingend (ص) سمعه
خوش كلان، ایشیدیلنجه ممنون اولنان (صداویا سوز، كوزل
سس، طاتلی، آهنكلی صدا) ‖ —leben (الا) ذوق وصفا
وراحت وسعادت ایله كچیریلان عمر؛ بویله یشامه ‖ طاتلی عمر
كچیرمه، یشامه، ذوق، عمر سورمه ‖ —löblich (ص)
(ص) = löblich ‖ —meinend (ص) حسن نیتله، ایولك
نیتیله، خیرخواهلقله، شفقت ومحبت ومرحمت فكریله ‖
—riechend (ص) كوزل قوقولی، رایحهٔ طیبه‌لی، قوقولی ‖
—sein (الا) ایولك، صاغلق، عافیت، صحت ‖ —stand
(ام) ایولك، حال وقتك ایولكی، سعادتحال، بختیارلق؛
زنكینلك، راحتلق ‖ —that (امؤ) خیر، ایولك ایتمه،
حسنات، كرم ولطف Jemandem —thaten erzeigen
برینه ایولك، لطف، افندیلك ایتمك ‖ bei solcher Hitze ein
Bad ist eine—that بویله صیجاقده بر استحمام حیاتبخشادر،
پك ایو اولور، پك كوزل قاچار، پك خوش اولور ‖ ایوایش ‖

—thuend (ص) ایوكلان، خوش ولطیف صورتده تأثیر
ایدن، فائده بخش، یارلی انسانی متسلی قیلان، كوكلنه
فرح ویرن. یوركنه صو سرپان ‖ —verdient (ص) مستحق،
لایق، حق ایدلمش ‖ —weise (امؤ) = hoch-weise ‖
—weislich (حا) عاقلانه، مدبرانه ‖ —wollen
(فع لا +) (*sép.*) Jemandem —wollen برینك
ایولكنی، سعادتحالنی آرزو ایتمك ‖ Wohlwollen
(الا) توصیه، حسن نظر، شفقت، همت ‖ —ziemend
(ص) كوزل یاقیشان، ایو اوطوران، آغیر؛ ادیبانه.

Wohlig (ـ ص) (21) [Wohl] كندوسنی راحت،
مسعود، كیفلی حس ایدن، راحت ‖ ایو حس ویرن، خوش،
لطیف، فرحفزا، سعادتبخشا، روحفزا.

Wohn,,... (=...) —gebäude (الا) اقامت اولنان
ابنیه، محل، سكنا، اقامتخانه، مسكن ‖ —haus (الا)
اقامت اولنه‌جق او، خانه، (طشره‌ده) افندی، اغا قوجه
باشینك اوی، قوناق ‖ —ort (ام) محل اقامت ‖ خان،
او، مكان ‖ —sitz (ام) مسكن، اقامت اولنان محل،
(دائمی صورتده) اوطوریلان، بولنیلان یر ‖ —stätte
(امؤ) = —ort ‖ —stube (امؤ) —zimmer
(الا) اقامت اوطه‌سی، صالون، (یمك، یتاق وامثالی اوطه‌لرك
غیری اولان) اوطورمغه مخصوص اوطه ‖ —zins (ام)
او، اوطه كیراسی، بدل اجاره.

Wohnbar (ص) (21) [wohnen] قابل سكنا، ایچنده
اوطوریله بیلور، اقامت اولنور، اوطورمغه، اسكان ایتمكه
صالح، لایق.

Wohnen (ـ فع لا +) a. (21) [قدیم آلمانجه wônen]
ساكن اولمق، بریرده اوطورمق ‖ es wohnt sich dort sehr
angenehm (فع مطا) اوراده اقامت پك ایودر، اوراده پك
كوزل اوطوریلور، اوراده اوطورمق انسانك پك خوشنه
كیدر، اورانك اولری، اوطه‌لری پك كوزلدر ‖ die Hoffnung
wohnt in seinem Herzen امید اونك قلبنده، یوركنده
یاتیور، او قلبا امید واردر.

Wohnhaft (ـ ص) (21) [wohnen] ساكن، مقیم،
برمحله یرلشمش ‖ sich an (einem Orte) —niederlassen
برمحله یرلشمك، برمحلده اختیار اقامت ایتمك.

Wohnlich (ـ ص) (21) [wohnen] (بر او وامثالی
حقنده) قابل اقامت، كوزل دوشنمش دایانمش واسكانه الویرشلی
قلنمش، راحت، ترتیبلی، قوللانیلیشلی.

Wohnung (ـ امؤ) (49) [wohnen] (*sans pl.*)
مأوی، مسكن، اقامتكاه ‖ او، خانه، قوناق، اوتل ‖
اكثریا: (اشیاسی تكمیل وقابل سكنا) اوطه، kleinere —
آپارتمان، دائره. (größere) —

Wohnungs,,... (=...) —(ver)änderung (امؤ)
تبدیل مكان ومسكن، اوینی، اقامتكاهنی دكشدیرمك، چیقمق،
كوچ ایتمك ‖ —anzeiger (ام) شهر، بلدیه (اقامتكاه)
تقویمی ‖ —kosten (جمع) كیرا، بدل اقامت.

Wo-ilach یاخود: **Wo-iloch** ایكیسده: ـ ـ اكثریا:
véu'-läch (ام) (56) [روسجه woïlok] (ع) سكزه
بوكیلور كتن اورتو.

Woiwod -vëû سازیاده کذلك (- ـَ ا م [اسلاوجه :
Kriegs=führer [کذلك Woiwode (ـُ ـَ ا م)
وویووده ، والی ، مجارستان بکی .
Woiwodat (ـَ - - ا لا) ⑬ ، Woiwodschaft (ـُ
ـَ - ا مؤ) ⑲ [اسلاوجه] وویووده‌لق ، بکلك ، امارت .
Wol (ـُ یاخود ـَ حا) = wohl .
Wölb„... (ـَ...) (صنع) (e=)dach — (ا لا) کمرلی
طام ‖ stein — (ا م) قبه کمرینك تپه‌سی تشکیل ایدن طاش،
آناختار طاشی .
Wölben (ـُ ـَ فعمتعو فعمطا) .a ⑳ [قدیم آلمانجه
[hohl-rund gestalten heulpan (معجا) — (sich)
قبه‌لنمك ، قبه کمرکبی قبارمق ، مقعرلنمق ‖ یوارلاق ومحدب
اوله‌رق تشکیل ایتمك ، املا ایتمك ، طولدیرمق ، اوطه‌سنی
قبه‌لندیرمك ، قبارتمق ‖ gewölbt (اسم مفعول وصفت)
⑳ ‖ بعضاً دخی b— (اسم فاعل) قبه‌لی ، محدب ، (داخلنه
طوغری) مقعر ، قنبور ، قبارمق .
Wölbung (ـُ ـَ ا مؤ) ⑲ [wölben] = Ge=wölbe
‖ قبه‌لی، محدب‌شکل ، قبارتیلق، محدبلك ، بریولك اورطه‌سنك
قباریق ، بالق صرتی اولیشی ‖ قبه، قنبور ، قباریق .
Wolf (ـَ ا م) ⑬[قدیم آلمانجه wolf=لاتینجه vu'lpes]
قورد ، ذئب ،کرك ، Wölfin (ا مؤ) ⑳ دیشی قورد ‖
junger— قورد یاوروسی ‖ (علم امراض) چوق یورغنك
ویا حیوانه بنمك صورتیله وجودك برمحلنده دریناك یاره اولمسی،
اوروله ، یالامه ، ‖ sich einen— reiten ویاخود: (gehen)
—in Schafskleidern(مجا) ‖ حیواندن ویا یوروموه‌دن اورولمق
قویون دریسنده قورد ، یوزندن حلیم سلیم ایچریسندن شیطان
Ramm=bär (صنع) = ‖ Dieb= ‖ رجیم اولان، سینسی
‖ (مع) آقینتیدن کیری قالان بقیه،جروف‖ (طوقومه‌جیلقده)
wenn der—alt wird, (ضمثل) ‖ Kletten=wolf =
ist er des Hundes Spott قورد قوجالنجه کوپکلرك
مسخره‌سی اولور .
Wolfen (ـُ ـَ فعمتعه) (صنع) یوکی طارامق ‖ .a ⑳
(دیشی قورد حقنده) یاورولامق .
Wolfram (ـُ ـَ ا لا (ا م) ⑯ [Wolf=rahm ویا
Wolfsschaum [(sans pl.) (مع) (کیم) تونغستن .
Wolfs„... (ـَ...) art — (امؤ) قورد جنسی ‖
قوردلرك طبیعتی ‖ balg — (ام) قورد دریسی ، پوستی ‖
(امؤ) — bohne ‖ Lupi'ne= (نبا) (امؤ) — falle
(آوجیلق) قورد قپانی ‖ grube — (امؤ) (آوجیلق)
قورد قویوسی (ع) (استعکا) قورد قویوسی ‖ hund —
(ام) = Spitz ‖ قورد ایله کوپکك چفتلشمسندن حصوله
‖ hunger— (ام) Heiß=hunger= ‖ kirsche— کلان ماز
(امؤ) Bellado'nna= ‖ magen— (ام) قورد معده‌سی ‖
(مجا) طویماق بیلماز (اوبور) معده‌سی ‖ milch— (امؤ) قورد
سودی ‖ (نبا) فصیلهٔ فریبونیه‌نك اساسی اولان یاقیجی سودلی
نبات ، فریبون ‖ schwanz— (ام) قورد قویروغی ‖ (نبا)
قلاقا ، قورد قویروغی ‖ sucht— (امؤ) (علم امراض) قورد
خسته‌لغی ، جنت ، ذئب دینیلان خسته‌لقکه مبتلا اولان کندینی
قورد ظن ایدر .
Wolga (ـَ (خا مؤ) (inv.) [روسیه ‖ die Heilige]
(جغر) —die وولغا نهری .

Wölkchen (ـَ ـَ ا لا) .b ⑩ [Wolke کلمه‌سنك صورت
تصغیریه‌سی] اوفق بلوط ، بلوطجق ‖ weiße— (جمع) بیاض
ویوارلاق بلوط ، یاموق کبی آکلش طوپ طوپ بلوط .
Wolke (ـَ ا مؤ) ⑮ [قدیم آلمانجه wolchan=Welle
کلمه‌سنه منسوب] بلوط ، سحاب ‖ wie aus den—n gefallen
طامدن دوشمرکبی ، صالالاپاتا ‖ قادینلرك خفیف وظریف باش
اورتولری ، فیونغه‌لری، باش‌آتغیسی (توالت یرینه توالت
مقامنده مستعملدر) ‖ کوزل ورایحهٔ طیبه نشر ایدن بالو
البسه‌سی حقنده) — eine wahre کلدسته .
Wolken (یالکز فعلا اوله‌رق) یوقسه : wölken
ایکیسیده : (ـَ فعمتعه وفعلا وفعمطا) .a ⑳ [Wolke]
— (sich) بلوطله اورتمك قپانمق ، اورتولمك ، قپانمق ‖
gewölkt بلوطلی .
Wolken„... (ـَ...) —an (ـَ حا) بلوطاره
طوغری ، بلوطاره ،کوکه قدر ‖ hoch— (ص) (ص) افلاکه سر
چکمش ‖ acha't— (ام) (معد) دومانلی عقیق طاشی ‖
bruch— (ام) صاغناقلی یغمور، سیل کبی یاغان یغمور ‖
schieber— (ام) (عمو) = Kouli'ssen=schieber ‖
اوج کوشه‌لی یاپاس شاپقه‌سی .
Wolkenhaft (ـَ ـَ) ، wolkig (t) (ـَ) ایکیسیده
(ص) ⑳ [Wolke] بلوطلی، بلوطله اورتولی ‖ بلوطمثالی ،
بلوطه بکزر، اوطبیعت وصورتده بلوطلی، (مجا) مغموم، حزنلی.
Woll„... (ـَ...) vieh— (ا لا) یوك ویرن حیوانات‖
wäsche— (امؤ) (صنع) یوك چاشور ، یوکلی شیلری
ییقامق ‖ baum— (ام) (نبا) یاغی کبی ایچنده حاولی
نباتاته اطلاق اولنور ، خصوصیله پینیر آغاجی ‖ garn—
(ا لا) (صنع) یوك ایپلیکی‖ kamm— (ام) (صنع) یوك
طراغی‖ sack— (ام) یوك چوالی، طوربه‌سی ‖ (مجا) آلتون
باباسی ‖ schere— (امؤ) ، schur— (امؤ) =
Schafschere,=schur ‖ spinner— یوك ایپلك اکیران ‖
(تا طبیعه) لیپار دینیلان کلبك ، (توتنه دخی دنیلور) .
Wolle (ـَ ا مؤ) ⑮ [قدیم آلمانجه wolla Welle
کلمه‌سنه منسوب] یوك ، یاپاغی، صوف ‖ (قماشلروامثالی حقنده)
auf werfen— قبارمق، حاوی قالقمق ‖ (السانلرحقنده)
کذلك = Flaum ‖ (آوجیلق) طوشانك توکی (مجا وضرمثلا)
(weich und warm) in der Wolle sitzen توزی قوری
اولمق، جانی‌جتنده اولمق، راحتجه‌اوطورمق‖(مرا. Ge-schrei)
Wollen (ـَ ص) ⑳ [Wolle] یوك، یوکدن، یپاغی،
تیفتیکدن، صوف .
Wollen (ـَ فعمتعه وفعلا+) [قدیم آلمانجه wëllan،
غوتیجه viljan ‖ Wahl کلمه‌سنه منسوب] (زمان حالی :
ich will, Du willst, (متروك‌اوله‌رق : willt), er will,
wir (sie)—, ihr wollt ‖ صورت الشائیه‌سنك زمان حالی:
ich wolle ‖ زمان حال وصورت الشائیه‌سنك ماضیسی : ich
wollte ‖ صورت امریه wolle ‖ اسم مفعول : gewollt ویر
مصدردن صکره اکثریا : — ‖ استمك ، طلب وآرزو ، مراد
ومرام ایتمك؛ عزم ونیت ایتمك‖ich will, daß Dies geschehe
بن بونك اولمسنی، موقع حصوله کلمسنی استرم،طلب ایدرم ، بو
اوللیدر ، یاپلیدر ‖ etwas gethan wissen— برشیئك
یاپلدیغنی کورمکی استمك ‖ Das will ich' mal sehen ! بکا

Wooß (ouou'tssᵉ تلفظ اولنور ا م) [انكليز Stahl — = (ـَـ ا م) (*sans pl.*) بڭغاله‌نڭ برنوع دوكمه چليكى، ووتس چليكى، هند چليكى .

Wor„... (...ـَـ)حرف‌جرايله تركب ايدرك (مرا.....wo) .

Worden (ـَـ werden فعلنك اسم مفعولى) اكثريا ماضى مجهول ايله استعمال اولنه‌رق (ge-worden=) .

Worfel (ـَـ ا مؤ) ⑤ (صنع) خصوصيله (زراعتده) مدور كورك .

Worfeln (ـَـ فعمتعه) ㉑ a. [Wurf] (صنع) — (das Getreide) صاوورمق .

Wort (ـَـ ا لا) ㊳ ㉕ ديكر كله‌لره تعلق اولمديغى حالده) [قديم آلمانجه wort || لاتينجه verbum كلمه‌سنه منسوب] كله ، سوز ، كلام ، لقردى || يكديكرينه مربوطيق اوليان كله‌لرك جمعى : Wörter || سائر احوالك كافه‌سنده جمعى : Worte كلام ، لقردى ، اوفق برنطق ، سوز das—führen سوزى اداره ايتمك ، سوزى بللى باشلى اوله‌رق سويليان اولمق || auf Ihre Worte hin سوزيكز ، ديديككز اوزرينه || auf's—gehorchen برنجى سوزه ، امره اطاعت ايتمك || —für— كله بكلمه ، حرفيا ، تماميا ، ايوجه ، عنعنه‌سيله || mit einem—(e) خلاصهٔ كلام ، والحاصل || die—e (zu einem Liede) برشرقينك متنى ، كفته سى (Melodie و Weise كله‌لرينك مقابلى اوله‌رق) || das— des Räthsels بيلجه ، معمانك مفتاحى || كلام ، ضرب‌مثل، قصه || وعد ، سوز sein—brechen ويرديكى سوزى طوتمامق ، عهدينى بوزمق || ein Mann von—sein سوزى صاغلام ، معتمد كسه اولمق || (پارلمنتو وامثالنده) ich bitte um's— سوزلكلكمه مساعده بيورك || Gottes— كلام‌الله (عمو) لطيفه يوللى =Pastor || (ع) اشارت (پاروله‌اقسامندن) تعبير || es ist ein Lärm, das man sein eigenes—nicht hört اويله كورولتى واركه انسان كندى سويلديكى بيله ايشيده‌ميور || (ضرمثلا) ein gutes—findet einen guten Ort ايو ، طاتلى سوز ديلى آشندرماز ، طاتلى ، ايو سوز ييلانى دليكندن چيقارر || ein —giebt daß andere سوز سوزى ، لاف لافى ، لقردى لقردى‌يى طوغيرر || genug der—e ايوچكه چالدق! چوق سويلدك ! etwas nicht—haben wollen بر شيئى قبول واعتراف ، تصديق ايتمامك || Jemandem, einer Sache das—reden ياخود : برى ويا برشى لهنده ادارهٔ كلام ايتمك ، برينى ويا برشيئى تصاحب ايتمك ، برندن ويا برشيدن طرفه چيقمق || —e machen ايش كورميوب ساده كوزه‌لك ايتمك || er brach in die—e aus باغيردى ، باغيرمغه باشلادى .

Wort„... (ـَـ ...) —bau (ا م) ترتيب كلمات والفاظ|| انشاء جمل || tari'f — (ا م) (تلفراقده) بهر كله‌نڭ چكلمسيچون آلنان اجرت ، كله باشنه آلنان پاره || —arm (برلسان‌حقنده) لغتى آز لسان || —habend (ص) سوز صاحبى ، رئيسى || spiel — (الا) جناس، نكته || —wechsel (ام) مذاكره ، تذكر ، مباحثه ؛ مؤاخذه ، مناظره، مجادله .

Wörtchen (ـَـ الا) ㊵ b. (Wort كله‌سنك صورت تصغيريه‌سى) اوفق ، كوچوك كله ، سوز || (غرا) = um abänderliches — ادات ، حرف .

كورەلم ! هايدى بقالم ! يكى كوريرز ! || müssen = ، متى جمله‌لرده = dürfen مثلا : die Sache will mit Klugheit ausgeführt werden بو ايشده عقللى طاورانمق لازم ، بو ايشده عقلليلق ، درايت لازم || was— Sie von mir ? بندن نه استيورسكز ؟ || Jemandem wohl— برينك ايولكى استمك ، برينه رحم وشفقت ايله معامله ايتمك ، ايولك ، لطف، عنايت كوسترمك، اثر توجه ومحبت ابراز ايتمك || ich will mich geirrt haben بلكه ياكلدم || dieser Baum will fetten Boden بو اغاج ياغلى ، بسيلى طوپراق ايستر || Das wolle Gott! انشاء الله ! اه ويرسونده ! مراد الهى اوله اولسون || so Gott will! انشاء الله الرحمن ! || nähere Erkundigungen wolle man einholen bei... تفصيلات وايضاحات، دهازياده معلومات آلمق ايستيان فلان يره مراجعت ايتسون، بيورسون || صاتنكه ، (يواش Das wollte mir gar wohl gefallen يواش) بو نم خوشمه كيده‌جك ، كيديور ، خوشمه كيده‌جك كبى كليور || wir— sehen كوره‌لم ، بقالم ، آزقالدى ، كوريرز || wie wollte es Euch zu Ohren kommen مثلا : sollen?= بونى سزنصل ايشتديكز ؟ ايشيده بيلديكز ؟ نصل اولديده بو سزك قولاغكزه چالندى ؟ نصل ايشيده بيلورسكز ؟ نصل اولورده خبر آله بيلورسكز ؟ ممكنى ؟ || können = مثلا : Das will Etwas (Nichts) , sagen, bedeuten بونك اونك اهميتى يوق ، برمعناسى ، تأثيرى يوق || ich will es nicht gehört haben بن بونى ايشتمامش اوله‌يم ، نم بونى ايشتديكمى كيمسه‌يه سويله ، كيمسه طويمسون ، استه‌مام || Das will mir nicht (recht) in den Sinn بوكا نم بردرلو عقلم ايرميور ، بونى نم حوصله‌م ، ذهنم بردرلو آلميور || hoch hinaus wollen باشى ، كوزى يوكسكده اولمق ، يوكسكدن اوچمق .

Wollen„... (ـَـ ...) —atlas (ا م) (تجا) يوك ساتن || —waaren (ا م) (تجا) يوك اشيا .

Wollig (ـَـ ص) ㉔ [Wolle] (كذلك wollicht) يوكلى || يپاغى يه مشابه ، يوكلى مثالى ، يوكلى ، قبا ، توكلى ، قباريق اوزرى حاولى ، قيوير قيوير .

Wollust (ـَـ ا مؤ) ㉟ [Wohllust] شهوت ، هوس نفس ، حظوظات شهوانيه‌يه تبعيت ، ذوق وصفا .

Wollüstig (ـَـ ص) ㉔ [Wollust] شهوت انكيز ، نفس اوياندريجى || شهوتلو ، نفسنه تابع ، باشى‌دومانلى ، يللى .

Wombat (ـَـ ا م) ㊻ [آوستراليا‌جه] (تا طبيعه) تورپالى حيواناتدن وومبا .

Wonne (ـَـ ا مؤ) ⑤ [قديم آلمانجه wunna ؛ wohnen و Wunsch كله‌لريله متجانس ومتقارب] فوق‌العاده ممنونيت ومحظوظيت ، سرور ، شادمانى ، سونج || مفتونيت ، بهت وحيرت ، برشيئه بايلمه .

Wonne„... (ـَـ ...) —bebend (ص) سونجندن ، سروردن رعشه‌يه‌دوشان || —trunken=(ص)—berauscht (ص) مست شادمانى || —voll (ص) = —trunken . wonnesam

Wonnesam (ـَـ) دها زياده مستعمل‌اولان wonnig (ـَـ) [Wonne] كذلك wonniglich كافه‌سى (ص) ㉔ غايت‌لذيذلطيف واكلنجه‌لى، دلشاد ايدن، دلربا ، انسانى‌مسرور، مفتون وحيران ايدن .

Wörter,... (ـُ...) —bildung (امۆ) تشکیل وتشکل کلمات ‖ —buch (الا) لغات کتابی ، قاموس ، دیکسیونر ‖ اسکی ویا آکلاشلمسی کوج کلماتی تفسیر ایچون یازیلان لغات کتابی .

Wörtlich (ـُ ص ، حا) [Wort] کلمه ، بکلمه ، حرفیاً ، حرفی ‖ سویلنیلان صرف ایدیلان سوز ، الفاظ ایله ، آغزایله ، شفاهاً — e Beleidigung تجاوزات لسانیه .

Worüber (ـُ) ، worunter (ـُ) (مرا. wo,...) .

Wozu (ـُ) (مرا. wo,...) .

Wrack (ـُ ص) ㉑ [آشاغی آلمانجه] آییلەجق ، ایشه یارامز شی ، فضله ، لزومسز دوکونتی ، خرده (بحر) —holz دوکونتی ، چرپی ، کراسته دوکونتیسی ، انقاض ‖ (الا ونادراً ام) ㊳ یاخود ㊻ انقاض ، بیقینق (بحر) اسکی خرده ، فوراده کمی ‖ (بحر) کذلك wrack (ـُ) ، wraking (ـُ) ایکیسیده : (امۆ) ㊾ آیاق یولی .

Wricken (ـُ فعمتع) a. ㉑ [آشاغی آلمانجه] (بحر) ein Boot— برصندالی ، فلکه‌یی برکورکله یورتمك (آرقه‌سندن صاغه صوله اویناتەرق) .

Wringen (ـُ فعمتع) a. ⑳ — Wäsche چماشوری صیقمق ، صوینی چیقارمق .

Wruke (ـُ امۆ) ㊸ [لاتینجه eru'ca] =Kohl=rübe.

Wucher (ـُ بعضاً ـُ ام) ㊵ a. [قدیم آلمانجه vuohhar Zuwachs] فاحش فائض آلمق صورتیله ایدیلان مرابحه‌جیلق ، صویجی ‖ —treiben مرابحه‌جیلق ایتمك ، زیاده قازانج ، زیاده کار .

Wucher,... (ـُ.... بعضاً ـُ....) —gerste (امۆ) (نبا) =Bart=gerste ‖ —pflanze (امۆ) سرعتله‌بیویان ، اوزانان ، یاییلان‌نبات ، فدان ‖ Schmaro'tzer=pflanze .

Wuch(e)rer (ـُ) (ـُ) وبعضاً (ـُ) (ـُ ام) ㊵ a. [wuchern] مرابحه‌جی ، آلا ویره‌جی ، انصافسز فائضجی ، معامله‌جی ، محتکر .

Wuchern (ـُ بعضاً ـُ فعلا +) ㉑ a. [Wucher] خصوصیله (نشو ونما ، حقنده) سرعتله بویومك ، اوره‌مك ، سریعك ، چابوق اولمق ، ینشمك ، بورومك (کذا مجا) ، آزوب بویومك ‖ (علم امراض) (یاره‌ده اولان ات حقنده) صارمق ، قباتمق ، بورتلیوب چیقمق ‖ (مجا) پك زیاده تکثر وانتشار ایتمك ‖ ایو یاره ، ایرادکتیرمك ‖ sein Geld— (یوکسك فائضله) پاره‌سی ایشلتمك ؛ معامله‌جیلك ایتمك ؛ محتکرلك ایتمك . lassen

Wuchs (kss ـُ وـُ kssᵉ ام) مفردی ㉑ جمعی نادر اولوب ㊻ نباتات ، فدان و امثالی حقنده Wachs=thum علی‌الخصوص نشو ونما ، بویومه ، تزاید ، تکثر ، چوغالمه ، بویه‌سریمه ، اوزامه ، بویومه ؛ قیافت ، قد وقامت ، قبال ، بوی .

Wuchs (ـُ kssₑ و ـُ kssₑ) wachsen فعلنك زمان حال صورتنك ماضی‌صیغه‌سی برنجی‌واوچنجی مفرد شخصلری) .

Wucht (ـُ امۆ) ㊾ [آشاغی آلمانجه] بعضاً دخی(ام) ㊳ آغرلق ، ثقلت ‖ قوی وقالین ماتوله ، مشعط .

Wuchten (ـُ فعلا +) a. ㉑ [Wucht] آغیر کلك ، تارتمق ، آغیر باصمق ، ثقلتده اولمق ؛ (مجا) آغیر باصمق ‖ (فعمتع) آغیر برشی‌ٔ خصوصیله ماتوله ایله تحریك ایتمك .

Wühl,... (ـُ...) —huber (ام) (عمو)= Wühler ‖ —maus (امۆ) (تاطبیه) طوپراغی قازان وایچنه کیرن برفاره‌سی .

Wühlen (فعلا +) a. ㉑ [اورته آلمانجه wulen] graben] تأثیرك بیانی ایله کذلك (فعمتع وفعمطا) قاریشدیرمق ، آراشدیرمق ‖ قازمق ، اشمك ‖ —sich in die Erde طوپراغی قازمق وایچنه کیرمك ، طوپراغك ایچنه صاقلامق ‖ اشه‌لمك ، طوپراغی بوجك ، قورد آرامق ایچون —nach Würmern اشه‌لمك ، طوپراقده قورد وامثالی ایله یملمك ایچون اشه‌لمك ، آرامق ‖ (صو حقنده) اویمق ، یمك ، دلك ، کندونه یول ، مجرا آچمق ‖ —in etwas برشیئك آلتنی اوستنه کتیرمك ، آلت اوست ، قارمه قاریشیق ایتمك ‖ (مجا) تهییج ایتمك ، آلت اوست ایتمك ، قاریشدیرمق ، ولوله‌یه ویرمك ‖ in einer Wunde — آلت‌جارحه‌یی‌پاره دروتنده چویرمك ، دوندیرمك ‖ کسیلورکبی‌، یاره‌کبی آجی‌یاپمق (der Schmerz) wühlt mir in den Eingeweiden بوصانجیدن صانکه‌ایچریمه‌بچاقلرصاپلنیور کبی اولییور ، آماتك جکرم قوپیور ، باغرصاقلریمی‌قوپاریورلر .

Wühler (ـُ ام) ㊵ a. [wühlen] قازیجی ، قازوب ایچنه صوقولان ، کیزلنان ‖ (تاطبیه) — (جمع) قازیجی ، طوپراغه صوقولان حیوانات ‖ محرك ، فسادجی ، فتنه‌کار ، اورته‌لغی برپرینه قاتان .

Wühlerisch (ـُ ص) ㉑ [Wühler] =rüh(re)risch.

Wuhne (ـُ امۆ) ㊸ بوزه آچیلان دلیك .

Wulst (ـُ ام ، امۆ) ㊾ [قدیم آلمانجه wulsta] Welle: کله‌سنه منسوب] شیشمه ، قبارمه ، اوفوردیلوب قالقمه ، اوفورورك ، یومرو ، دوکه ‖ —von zusammen geschlun= genen Haaren اورلمش ، طوپلانمش صاچدن یاپیلان‌طوپوز ‖ (معما) یوارلاق ، طوپارلاق ، تزیینات .

Wulsten (ـُ فعلا - وفعمطا) b. ㉑ —sich شیشمك ، یومرولنمق ، چیبان کبی باش کوسترمك ‖ (فعمتع) قبارتمق ، شیشیرمك ، یومرولتمق .

Wund (ـُ ص) ㉔ [قدیم‌آلمانجه wunt] یاره‌سی‌اولان ، یاره‌لی ، برەلو ، یاره‌لنمش ‖ sich die Füße—gehen, laufen یوروبه یورویه آیاقلرینی پاطلامق ، یورومدن آیاقلرینی یاره ایتمك ، آیاقلرینی یاره ایدنجه‌یه‌قدر ، آیاقلری اورولنجه‌یه قدر قوشمق ‖ Jemand—schlagen برینی وجودی یاره‌لنجه‌یه ، یاره اولنجه‌یه دکین دوکمك ، بره ایچنده براقمق .

Wund,... (ـُ...) —balsam (ام) یاره‌مرهمی ‖ —arzt (امۆ) جراح مکتبی ‖ —arz(e)nei=Schule (ام) جراح ‖ —gedrückt (ص) یاره‌لی ، برەلی ، اورولمش ‖ —gelaufen (ص) اوزون بر یورویش ایله اورولمش ، یاره‌لنمش ‖ —kraut (الا) (نبا) یاره اوتی ، heidnisch—kraut قضیب ذهب ‖ —mal (الا) =Wunden=mahl .

Wunde (ـُ امۆ) ㊸ [قدیم آلمانجه wunta] یاره ، جرحه ، سحج ؛ وجودك ، اتك هرقنغی برسبب‌خارجی‌ایله‌یاره‌لنمسی وکذلك تأثیرات خارجیه ویا داخلیه ایله درونی اولان یاره ، جرحه کذا (مجا) .

Wunden,... (ـُ...) —frei (ص) یاره‌سز ، برەسز ،

صاغ ‖ mal — (الا) پاره‌پری ، نشانی ، تدبه .
Wunder (ٮٮ ١ لا) a. (40) [قدیم آلمانجه wuntar]
(عقل بشرك ایره‌مدیکی صورتده خارق العاده وحیرتبخش اوله‌رق
وقوعه کلان احوال وآثار فوق الطبیعه) معجزه ، کرامت ‖
خارق العاده ، فوق الطبیعه‌شی ، غریبه ، اعجوبه ، نادراً وصورت
غریبه‌ده‌وقوعه کلان آثار طبیعیه ‖ er hat Wunder gethan
فوق العاده شیلر ارائه ایتدی ، فوق العاده ایش کوردی ، شی
یاپدی ، هرکسی حیرتده براقدی ، یاپدیغی شیلر خارقه نوعندن ،
تعجبه شایان ، موجب حیرت‌ایدی — Das ist kein بونك
شاشیله‌جق ، تعجب اولنه‌جق بریری یوق ، بونده شاشیله‌جق
نه‌وار ، بوبرشیی صانکه ، آدم اوهیچ برشی دکل ‖ es nimmt
mich wunder, daß... شاشیورم ، تعجب ایدیورم ، حیرتده
قالیورمکه . . . ‖ er bildet sich — was darauf ein او
بوندن‌طولایی ، بوایش ایچون فوق العاده مغرور اولیور ، ایش
کوردم ، برشی‌یاپدم‌ظن‌ایدیور ‖ mach' mir nicht so viel—!
امان باش آغریتمه !

Wunder,,... (ٮٮ....) — erklärung — (امؤ) تفسیر
وبیان معجزات ، شرح کرامت ‖ gleich— (ص) معجزه ،
کرامت نوعندن ، معجزه وکرامته بکزر ‖ alt— (ص)
شاشیله‌جق ، حیرتده قالنه‌جق درجه‌ده اختیار ، اسکی ‖ bau—
حیرتبخش بنا ، فوق العاده انشاآت ‖ mähre — (امؤ) حوادث
غریبه ، شایان تعجب وقعه ‖ doktor— (ا م) یالاندن علاج
ترتیبیله هکیملك صاتان حریف ‖ Balsam=apfel=—apfel
(ا م) (نبا) ‖ baum — (ا م) (نبا) غریب ، عجیب
آغاج ‖ = Ri'cinus ‖ = un=echte Aka'zi-e ‖ ding—
(الا) حیرتفزا ، شایان تعجب ، غریب شی ، عجیبه ‖ hübsch—
(ص) پك کوزل ، پك لطیف ، فوق العاده کوزل ، ملکسیا ، حوری
کبی ‖ schön— (ص) حیرتبخش درجه‌ده خوش ، لطیف ،
نهایت درجه‌ده کوزل ‖ selten — (ص) پك زیاده ، صوك ،
نهایت درجه‌ده نادر ، اندر ‖ spiegel— (ا م) آیینهٔ خیال ‖
thäter— (ا م) صاحب معجزه ، کرامت صاحبی ‖ voll—
(ص) حیرت افزا ، باعث حیرت وتعجب ، شایان تحسین ،
فوق العاده ، اعلا ، پك مکمل ‖ معجزات وکرامات ایله مملو ‖
werk— (الا) خارقه نوعندن اولان ایش ، اثر ، شی ‖
معجزه ، کرامت ، عقل سر ایرماز شی .

Wunderbar (- ٮٮ ص) (24) [Wunder] معجزه ، کرامت
نوعندن ، عجیب ، عقل ایرماز ، عقله صیغماز ، حیرتفزا ،
شایان تعجب ، عجیبه ، غریبه ، فوق الطبیعه ، خارقه ؛ تحف ،
غریب ، عجایب .

Wunderlich (ٮ ٮ ٮ ص) (24) غریب ، تحف ، عجایب ،
هیچ کورلمامش ، واقع اولمامش ، ایشیدلمامش ، مشکل ‖
es ist ihm — ergangen اونك باشنه تحف برایش کلدی
اونك باشندن تحف برشی ، وقعه کچدی .

Wundern (ٮٮ فعلا + وفعمتع وفعمطا) a. (21) [قدیم
آلمانجه wuntarôn] sich — تعجب ایتمك ، حیرتده قالمق ،
شاشیرمق ، شاشمق ، متعجب اولمق ‖ (über etwas)
Das (diese Sache) wundert mich بوایش بنم تحفمه
کیدیور ، بکا غریب کلیور ، بن بوکا تعجب ایدیورم ، بن بوکا
شاشدم ، بوشیدن برشی آکلامیورم ، بوشیئه بنم عقلم
ارمیور ‖ es soll mich doch — ob . . . شوکا پك

مراق ایدیورم عجبا ... ، بقالم شو شی نصل اوله‌جق ، بنده
بوکا مراق ایدیورم ،

Wundersam (- ٮٮ ص) (24) = wunderbar .

Wunniglich (ٮٮٮ ص) (متروك وشعر اصطلاحی) (24)
= wonnig .

Wunsch (ٮ ام) (31) [قدیم آلمانجه wunsc ‖ Wonne
کلمه‌سنه منسوب] آرزو ، استك ، اوزنمه ، هوس ، جانی‌چکمه ‖
دیلك ، دلخواه ، مقصود ‖ mir geht Alles nach— هیسی
استدیکم ، دیلدیکم ، آرزوایتدیکم وجهله اولیور ‖ (غرا) einen—
ausdrückend برتمنی‌یی ارائه ایدر کلمه ، لفظ ، ادات ، صیغه ‖
آرزو ایدیلان ، استنیلان ، بکلنیلان ، آرانیلان شی .

Wunsch,,... (ٮ...) partikel— (امؤ) (غرا)
ادات تمنی .

Wünschel,,... (ٮٮ ...) hut— (ام) hütlein—
(الا) سحرباز ، کوز باغیجی شاپقه‌سی ، کلاهی .

Wünschen a. c. (21) (ٮٮ فعمتع) [قدیم آلمانجه
wunscan] آرزو ایتمك ، استمك ، طلب وتمنی ایتمك ‖ Ich
wünsche es (Ihnen) von Herzen بونی بن سزك ایچون
جان وکوکلدن طلب ایدرم ‖ Jemandem Glück — برینی
تبریك ایتمك ، مبارك اولسون دیمك ، برشیده سعادت وبختیارلغنی
دیلمك ‖ ich wünsche Ihnen gute Besserung اه شفالر
ویرسون ، جناب حق شفایاب ایتسون ، انشاالله یقینده کسب
عافیت ایدرسکز ، — eine gute Reise, wohl zu schlafen
ich wünsche. اه سلامت ویرسون ، اه راحتلق ویرسون دیمك ،
wohl geruht zu haben! انشاالله کوزل اویودیکز ، استراحت
ایتدیکز ، بیوردیکز !

Wünschens,,... (ٮٮ . . .) werth— ، würdig—
(ص) شایان تمنی ، آرزو اولنور ‖ es wäre mir—werth
zu wissen بیلمسی ، اوکرنمسی آرزو ایدردم .

Wupp (s) (ٮ حر ند) هوب ! ، جوب !

Würbe (ٮٮ) (werben فعلنك صورت التشائیه‌سنك
ماضی صیغه‌سنك برنجی‌واوچنجی مفرد شخصلری) .

Wurde ، **würde** (ٮٮ) (werden فعلنك زمان حالیله
صورت التشائیه‌سنك ماضی صیغه‌لر ینك برنجی واوچنجی مفرد
شخصلری) .

Würde (ٮٮ امؤ) (53) [قدیم آلمانجه wirdi ؛ werth
کلمه‌سنه منسوب] رتبه ، منصب ، پایه ، مسند ، مقام ‖
شوکت ، سلطنت ، عظمت ، حکمت ، شهامت ، اصالت ،
رتبت ‖ وقار ، حیثیت ‖ ich halte es unter meiner—
ihn zu bitten اوکا منت ایتمك بنم حیثیتمه طوقانور ، بوکا
تنزل ایتمام ‖ (قیمت اصلیه وداخلیه) دکر ، لیاقت ، قیمت .

Würden=träger (ٮٮٮ ام) a. (40) (بیوك) رتبه
صاحبی ، اصحاب رتبه‌دن اولان ، مرتبه وموقعی بیوك اولان ،
بیوکدن آدم ، رجالدن کمسه .

Würdig (ٮ ٮ ص) (21) [Würde] لایق ، مستحق ،
سزا ‖ er ist Dessen nicht — او اوکا لایق دکل ، اوکا او
یاقشماز ، او اوشیئك آدمی دکل ‖ شایان حرمت ورعایت ،
تعظیمه مستحق ، محترم ، مبارك .

Würdigen (ٮٮٮ فعمتع) a. (21) [würdig] Jemand
einer Sache— برینه برشیئ لایق کورمك ، برینی برشیئه

لايق ومستحق کورمك ‖ تنزل ايتمك ، لطفاً يامق ؛ (مجا) (بريئك ، برشيئك قيمتی) تقدير ايتمك ، اعتبار ايتمك ، صايمق .

Würdiglich (⏑⏑ حا) = würdig .

Wurf (⏑ ام) (31) [قديم آلمانجه vurf ؛ werfen كلمه‌سنه منسوب] آتمه ، رمی ، فيرلاتمه ‖ Jemandem in den — kommen, laufen, rennen بريئك مرميسنه راست كلمه ، قارشو كيتمك ، (مجا) بريئك الينه دوشمك ‖ (طاوله ، كمغل وامثالی اويونلرده) آتمه ، صاللامه den ersten — haben ايلك آتمق صلاحيتنی حائز اولمق ‖ حيوانانك طوغورمسی ، ياورولامسی ‖ طوغوريلان ، ياورولنان ياورو .

Wurf „ ... (⏑ ...) — kraft (امؤ) قوهٔ رمی ‖ — erde يردن قازيلوب آخر محله طولديريلان ، آتيلان طوپراق ‖ — geschoß (ا لا) (ع) (طوپجيلق) ال وسائر شيله آتيلان مرمی .

Würfe (⏑⏑) werfen فعلنك صورت انشائيه‌سنك ماضی صيغه‌سی برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Würfel (⏑⏑ ام) (40) a. [قديم آلمانجه wortil ؛ Wurf كلمه‌سنه منسوب] زار — spielen زارا ويوبی اوينامق ، زار آتمق ‖ او يون زاری شكلنده اولان اجسام Brot in — form schneiden اكمكی زار كبی كسمك ‖ (رياضيه وسائره‌ده) مكعب ، مكعب شكلنده ‖ — einer Zahl برعددك اوچنجی درجه قوتی ، مكعبی .

Würfel (⏑ ...) — spiel (ا لا) زار اويونی ‖ — bein (ا لا) (تشر) آياغك آرقه طرف طراغنی ، رسغ القدم جهتنی تشكيل ايدن كميك ‖ — förmig (ص) مكعب شكلنده ‖ — pasch (ا م) بردن آتيلان زارلرك عينی يوزدن دوشمسی ، كلسی .

Würfeln (⏑⏑ فعلا +) (21) a. [Würfel] زار اويونی اوينامق ‖ — um etwas برشيئه زار آتمق ‖ (فعمتعه) اوفق مكعب شكلنده كسمك ، آيرمق ‖ etwas durch (برشيئی) آلت اوست ايتمك ، بربرينه قاتمق . einander —

Würg „ ... (⏑ ...) — leine (امؤ) ، li'ni-e — (امؤ) — schnur (امؤ) (صنعه) (باروتخانه‌ايشلرنده) خارتوچ ، فشنك وامثالی بوغمغه ، باغلامغه مخصوص ايپ ‖ — apfel (ا م) بوغاز آلان كوتو الما .

Würgen (⏑ فعلا +) و — sich (فعمطا) (21) a. [قديم آلمانجه warkan er-sticken] بوغمق ، بوكالنمق ، (بوغازنده برشی قالمرق ، بوغازينه‌برشی طيقانه‌رق) بوغمق ‖ er würgt (sich) an diesem Bissen, dieser Bissen würgt ihm (ياخود ihn) im Halse بولقمه اونك بوغازنده قالوب اونی بوغار ، بوغاجق ، طيقايه‌جق ‖ يوتمق ويا استفراغ ايتمك ايچون جبالامق ‖ (كذا فعمتعه) برشيئی يوتمق ايچون اوغراشمق ، زورلامق ، زورله يوتمق ‖ (مجا) an einer Arbeit — برشيئه پك زياده غيرت وصرف مقدرت ايله چالشمق ‖ (فعمتعه وفعمطا) — Jemand بوغازندن يقالمق ‖ بوغمق ، بوغازلمق ، قتل ايتمك ، كوكی قالديرمق ‖ برايپ ايله اعدام ايتمك ، آصمق .

Würger (⏑⏑ ا م) (40) a. [würgen] بوغان ، بوغازليان ، جلاد ‖ (تاطبيعه) آری قوشی .

Würken (⏑) (مرا . wirken) .

Wurm (⏑ ا م) (25) كذلك (31) [قديم آلمانجه wurm ؛ لاتينجه we'rmis = Schlange] (عو) (ا لا) قورد ، دود ، كرم ‖ بعضاً يلان ‖ (مجا) Das war der Kopf des — es (اصل) يلانك باشی بو ، بوراسی ايدی ايشك اك قورقولی ، تهلكه‌لی يری بوراسی ايدی ‖ مثلا : = Grille einen — haben, Würmer (Schrullen) im Kopfe haben باشنك ايچنده برشيلر اولمق ، باشنك ايچی آلت اوست اولمق ‖ (مجا) كوچوك ، ضعيف ، بيچاره مخلوق ، ياوروجق ، بيچاره‌چوجق ، اكثريا (ا لا) اولرق : — Du armes واه ياوروجاق ‖ (اهالينك ظن واعتقادی اوزرينه برقوردك وجوديله واقع اولان خسته‌لقلره اطلاق اولنور) — am Finger = Nagel = geschwür .

Wurm „ ... (⏑ ...) — geschwür (ا لا) باركير ، استر وامثالنك اوغراديغی چبان خسته‌لغی ‖ — krankheit (امؤ) قوردوصولوجاندن حاصل اولان خسته‌لقلر ، امراض دوديه ‖ — kraut (ا لا) (نبا) ، — kuchen (ا م) قورد ، صولوجان دوشوران اوت ، پيسكوی ، طارد ديدان ‖ — mittel (ا لا) قورد ، صولوجان علاجی .

Wurmen (⏑ فعلا +) (21) a. [Wurm] = wurm = stichig werden قوردلنمق ، فاعل شخصی ايله : (عمو كذلك wurmisi (e) ren : (⏑⏑) = grübeln ‖ Das wurmt in meinem Inneren : ياخود in mir بو نم ايچمی قورد كبی ييور ‖ Das wurmt mich بوشی ، بو نم جانمی پك صيقيور ، ايچمی ييور ‖ (عمو كذلك wurmisi (e) ren) etwas wurmt im Magen بوركده قويارر كبی صانجی ، آغری يامق .

Wurmia (⏑⏑ ا خا م) (56) (جغر) ايرانده روميه‌كولی .

Wurmig (⏑ ص) (24) [Wurm] قورد يتيكی ، قوردلی ‖ = ver-drießlich .

Wurmisi(e)ren (⏑⏑⏑ فعلا +) (21) a. (عمو) = wurmen

Würm-see (⏑ z ⏑ ا م) (42) a. (جغر) باويراده « شتارنبرغ » كولی .

Wurst (⏑ امؤ) (35) [اورته آلمانجه worst ؛ würken كلمه‌سنه منسوب] (خصوصيله — (Mett=) صوجوق ؛ بومبار ‖ (مجا) Wurscht : ياخود — Das ist mir بنجه هوا خوش ، بكا كوره هيچسی بر . نم امورمده بيله دكل ، بن اونی طانيام .

Wurst „ ... (⏑ ...) — suppe (امؤ) صوجوق چورباسی ‖ — darm (ا م) بومبار ‖ — kraut (ا لا) (نبا) صوجوقلری بهارلمغه قونيلان بهارلی اوت ‖ — maul (ا لا) (عمو) ايری دوداقلی آغز .

Wür(t)temberg (⏑⏑ ا خا لا) (56) (جغر) [Wirtenberg ، قانشتاد جوارنده‌كی بورج ، حصار] (١٨٠٢ سنه سندنبرو (tt) ايله يازلقده در) (جغر) وورتمبرغ قراليق .

Wurz (⏑ امؤ) (35) [قديم آلمانجه wurz ؛ Kraut =] Wurzel .

Würz „ ... (⏑ ...) اسم وصفت ايله برلكده استعمال اولندقده = Ge-würz ‖ — branntwein (ا م) راتافيا دينيلوب قونياق شكر وبعض بهاراتدن معمولدر ‖ — garten (ا م) نباتات بغچه‌سی ‖ — brühe (امؤ) (آشچيلق) بهارلی يمك تربيه‌سی ، صالچه‌سی .

Würzburg (ـ ا خا لا) (56) (جغر) باویرا دارالفنونی
بولنان وورتسبورغ شهری .

Würze (ـ ا مؤ) (53) [اورته آلمانجه würze
Pflanze] = Ge-würz بهارله ، بویرله ، (مجازی اوله‌رق)
برشیئی قیزیشدیران، بهارلشدیرن، کرمیت ویردیرن || چیقان قوقو
(مجا) کسکینلك ، سرتلك || بیرا مایه‌سی .

Wurzel (ـ ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجه wurzalâ ||
مرا . Wurz] کوك ، بیخ (کذا مجازی) || —schlagen
وکذا —treiben کوك صالمق ، کوکلشمك ، اساسلاشمق ، کذا
کذا (مجا) || kleine— نباتاتك هنوز صالمغه باشلادیغی کوچوك
کوك ، جذیر || (gelbe) —n (Möhren =) || —des
Fußes آیاغك آرقه طرفی ، رسغ القدم .

Wurzel,, ... (ـ . . . .) —exponent (ا م) (ریا)
اس || —förmig (صه) کوك شکلنده || —knollen (نبا)
نباتاتك علی الخصوص کوکارنده حاصل اولان یومرو دوکوم، حدبه ||
—reis (ا لا) ، —schoß (ا م) ، —schößling (ا م)
کوك سورکونی، تازه فلیز ، آغاجلرده دیبندن چیقان سورکون،
فرح || —sprosse (ا مؤ) (نبا) فلیز || —zeichen (ا لا)
(ریا وصنایعدن مطبعه‌جیلقده) جذر اشارتی .

Wurzeln (ـ فعلا ± ، فعمتع وفعمطا) a. (21)
[Wurzel] = Wurzel schlagen الخ کوکلنمك ، کوکاشمك ،
کوك صالمق ، کوکلشدیرمك (مجا) in etwas— برشیئه کوك
صالمق ، ال ، قول آتمق || sich— ایوجه کوکلشمك .

Würzen (ـ فعمتع) c. (21) [Würze] (آشجیلقده)
بهارلمق ، بهار قاتمق (کذا مجا) || (قوقو حقنده) قوقو
قاتمق ، رایحه‌لندیرمق ، عطیر قویمق .

Würzhaft würzig ایکیسیده (ـ صه) (21) [Würze]
عطرلی ، قوقولی ، بهارلی .

Wusch (ـ حر تد) = husch (–) || waschen (–) فعلنك
زمان حال صورتنك ماضی صیغه‌سی برنجی واوچنجی مفرد شخصلری).

Wußte . wüßte (ـ) (wissen فعلنك زمان وصورت
انشائیه‌سنك ماضی صیغه‌سی برنجی واوچنجی مفرد شخصلری).

Wust (ـ ا م) (38) [wüsten] (*sans pl.*) قاریشیقلق،
غلبه‌لق ، ازدحام، هرج ومرج || موجب کره ونفرت اولان،
مردارلق ، پیسلك ، کیر .

Wüst (ـ صه) (21) [قدیم آلمانجه wuosti = لاتینجه
va'stus] (چول ، صحرا) ، غیر مزروع ، ایشلنلمامش ،
بوش ، خالی (اراضی) ، (بر) بیابان ، غیر معمور (اراضی)،
خراب || der Kopf ist mir— قارمه قاریشیق، هرج ومرج
(c) vom vielen Schreiben چوق یازی یازمقدن قفام
شیشدی، باشم سرسم اولدی || شریر، فنا ، یاراماز ، نزاکتسز،
خویراد ، بار بار || تربیه‌سز ، یوزسز || چاپقین ، سفیه
ein—es Leben führen سفاهتله امرار اوقات ایتمك .

Wüste (ـ ا مؤ) (53) [قدیم آلمانجه vuosti] چول،
صحرا، بر بیابان ؛ غیر معمور ومزروع اراضی، خالی اووه، بوش یر،
خرابه .

Wüsten (ـ فعلا +) b. (38) [قدیم آلمانجه wuostan]
دلیجه‌سنه هوا وهوسه ، نفسه تابع اولمق ؛ آلت اوست
ایتمك ، یاقوب ییقمق ، سفاهت ایتمك mit dem Gelde—
پاره‌نك آلتندن کیروب اوستندن چیقمق ، پك برباد صورتده
صرف ایتمك ، سوقاغه آتارجه سنه خرج ایتمك .

Wüsten,,... (...ـ) —bewohner (ام) چول سکنه‌سی .

Wüstenei (ـ ا مؤ) (49) [wüst] چول، بیابان، بریه .

Wüstheit (ـ ا مؤ) (49) [wüst] خالی، بوش، خراب، غیر
معمور حال ویا منظره، خرابیلك || اخلاقسزلق ، خوارده‌لق،
نزاکتسزلك، قبالق ، خویرادلق ، ترصلك، حیوان کبی اولیش
واویله معامله ایدیش || دنسزلك || قفانك شیشکینلکی، سرسملکی .

Wüstling (ـ ا م) (38) [wüsten] هوا وهوسنه تابع،
حشری .

Wut(h) (ـ امؤ) (35) [قدیم آلمانجه wuoti] (جمعی
نادراً مستعملدر) حدت ، غضب ، اوفکه ، کوپورمه ،
قودورمه، تهور ، حرصلنمه، شدت seine— an Jemandem
auslassen حدتنی ، اوفکه‌سنی بریسندن آلمق || Jemand
in—bringen بریسنی حدتلندیرمك ، قیزدیرمق ، کوپورتمك،
کوپه بندیرمك .

Wut(h),, ... (ـ . . .) —anfall (ا م) er hat
manchmal —anfälle اونك بعضاً حدتی طوتار، اوکا بعضاً
حدتندن ، اوفکه‌سندن اویله برحال کلور || —schnaubend
(صه) اوفکه‌سندن ، غضبندن کوپورمش .

Wüt(h)en (ـ فعلا +) b. (21) [Wut(h)] غضب،
حدت، تهور ایتمك، قیزمق، اوفکه‌لنمك، حرصلنمق، قودورمق،
یاقوب ییقمق، اوکنه کلانه صالدیرمق، اوکنه کلانی ایصیرمق،
جاشلامق || (خسته‌لق حقنده) پك شدتله حکم سورمك ، پك
صالغین اولمق، استیلا ایتمك ، مستولی اولمق || —d (اسم فاعل
وصفت) (24) حدتلی ، اوفکه‌لی ، کوپورمش ، قودورمش ،
کوپلره بینمش || in Wuth gerathen = —d werden .

Wüt(h)erich (ـ (ـ) ا م) (38) [wüt(h)en]
زوربا ، دره بکی، جبار، وحشی .

Wüt(h)ig (ـ صه) (24) اکثریا (عمو) (آیالت لسانی
اوله‌رق) [wüt(h)en] = wüt(h)end (مرا. wüt(h)en) .

X.

X. (ـ ا لا) (55) (آلمان الفباسنك یکرمی دردنجی حرفی اولوب اونطقوزنجی صداسز حرفیدر ویالکز اجنبی کلماتده مستعملدر) (ا م (ا مؤ) (ضرمثل) Jemandem ein X für ein U machen بریشه بر (ایقس) بریته (او) یاپمق یعنی برینی آلداتمق، کشته بوتمق || (ریا) نامعلوم بیوکلك ، حد نامعلوم || X (کذلك مجازی اوله‌رق: سر) ich habe es ihm x-mal gesagt بن اوکا (اونی) یوزدفعه ، بیك کره سویلدم || فلان وفلان .

X,,... (ـ . . .) —beine (جمع لا) دیزقپاقلرنده یکدیکرینه یقین وآشاغی طرفلری کیتدکجه یکدیکرندن متباعد چارپوق بجاق ، X بجاق .

Xant(h)ippe (ـ ا خا مؤ) (48) (سوقراطك زوجه‌سی

قسانتب) (مجا) عجوزه ، ترس زوجه ؛ مبرت قاری .
Xaver (ـَ v ـ وافتیز اسمی ا م) (56) قساویه .
Xenophon (ـٌ f ـٌ ـَ ا خا م) (56) کذلك (38) قسه‌نوفون.
Xerxes (ـٌ ـٌ ا خا م) (*inv.*) سرخس .
Xr. Kreuzer کله‌سنك صورت مختصره‌سی .

Xt (iksst^e تلفظ اولنور ـ) (ریا) die xte Potenz
x درجه‌سی .
Xylograph (f-ـُ-ـُ ام) (51) [روبجه]=Holzschneider.
Xylol (ـُ ـ ا لا) (38) [روبجه] (*sans pl.*) (کیم)
خصوصیله چیچك علق ایچون مستعمل برنوع بنزین .

Y.

Y. (y حرفیله باشلیوبده بوراده بولنمیان کلمات .J J ایله باشلیان کلمه‌لرمیانده آرانمليدر) (کذلك اشکال خارجیه‌لریله معنالری مشابه اولان اجنبی کلمه‌لری درج اولنمامشدر) (اشبو حرف u'p^e-ssi-lön_e ودها طوغری اوله‌رق ـٌ ـٌ تلفظ اولنور ا لا) (56) آلمان الفباسنك یکرمی بشنجی حرفی اولوب یالکز اجنبی کلمه‌لرنده مستعملدر ‖ (ریا) ایکنجی نامعلوم بیوکلك ، حد ‖ (تا طبیعه) کذلك Ypsilon-eule (ا مؤ) اوپسیلون (کابك) ‖ (فلمنکجه) (ا خا لا) (56) het Y (hèt_e-äï' تلفظ اولنور) (Zuy'der دکزینك قولی) Y کورفزی ، لیمانی .

Yacht (yächt_e ویاخود انکلیزجه yô't_e ا مؤ) (49) (مرا . Jacht) .
Yams-Wurzel (ـٌ ـٌ y ا مؤ) (53) (نبا) هندستان یر الماسی ، ایغنام، ژاپونیا پاتاتسی .

York (ـٌ y ا خا لا و م) (56) (جغر) انکلیز شهری وفامليا اسمی یورق .
Yukka (ـٌ ـٌ y ا مؤ) (56) (نبا) آمریقانك اود آغاجی ، یوقا .

Z.

Z. (ـٌ ا لا) (55) آلمان الفباسنك یکرمی التنجی وصوکنجی حرفی ویکرمنجی صداسز حرفی (تسه‌ت) : von A bis Z من اوله الی آخره ، ابتداسندن تا نهایتنه قدر ، ابتداسندن صوکنه‌قدر، من‌الباب الی‌المحراب ‖ تشکلات بدنیه‌سی منتظم اولمیان انسان ‖ صورت مختصره‌لرندن : .zum Beispiel = Z. B. ‖ zur Dispositi'on = Z. D .

Zabern (ـُ ـ ا خا لا) (56) (جغر) الساس شهرلرندن: ساوه‌رن ؛ خصوصیله : —Berg= ساوه‌رن طاغلری .
Zacke (ـٌ ـ ا مؤ) (53) [آشاغی آلمانجه Zweig tack]
Zacken (ا م) .b (40) بر البسه‌نك اتکنك چنتیك اوله‌رق کسلمسی ایله حاصل‌اولان اویمه ، دیش، زیمبه ، دیل، چنتیك ‖ سیوری اوله‌رق‌چیقینتیلی جسم ، اوج، سیوری‌تپه ‖ einer— Gabel برچتالك دیشلری .
Zacken (ـ ـٌ فع متع) .a (21) چنتیك ، دیش ، دیل ، سیوری اوجلرله تزیین ایتمك ، چنتیك‌کرتمك ‖ sich— زیقزاق تشکیل‌ایتمك،دستره آغزی کبی کیرینتیلی چیقینتیلی اولمق .
Zacken,, ... (ـٌ ـٌ ...) blatt— (ا لا) (نبا) کسیك کسیك اولان ، تیرفیللی یاپراق ‖ holz— (ا لا) چتاناقلی آغاج،اودون ‖ li'ni-e— (ا مؤ) (ع) (استحکا) (زیقزاق، منشاری خط ‖ werk— (ا لا) (ع) (استحکا) منشاری استحکام، زاویه خارجه وداخله‌لی استحکام .
Zackeri(e)ren (ـٌ ـُ ـ ـ فعلا +) .a (21)(عمو) غوغا، نزاع ، معارضه ، منازعه ایتمك ،

Zackig (ـ ـُ ـ) (21) [Zacke] دیشلی ، چنتیکلی ، کیرنتیلی چیقینتیلی ، منشاری ، زیقزاق ، دیلم دیلم ، تیرفیللی چتناقلی،چوتاناقلی .
Zag (ـُ بعضاً کذلك : ـٌ ـ) (21) [قدیم آلمانجه zagi zaudernd= zaghaft] .
Zagel (ـ ـٌ ام) .a (40) [قدیم آلمانجه =zakal انکلیزجه tail] قویروق (=Zopf ، Schwanz) .
Zagen (ـ ـُ فعلا) .a (21) [قدیم آلمانجه zagèn] قورقمق، یورکسزلك ایتمك؛ احتراز ایتمك، جسارت ایده‌مامك ‖ mit Zittern und Zagen دیتره‌یه دیتره‌یه ، قورقه قورقه.
Zaghaft (ـ ـُ ـ) (21) [zag] (herzhaft کله‌سنك مقابلی اوله‌رق) یورکسز ، جسارتسز ، طبانسز ، قورقاق ؛ اورکك ، محترز ، چکینکان ، عزم وتشبث اولمیان .
Zäh (ـُ)بعضاً : zähe (ـٌ ـُ)(ـ) (21) [قدیم آلمانجه zâhi] معند ، طیانقلی ، قوتلی ‖ سیکیر کبی ، دمیر ، چلیك کبی ، اوزلی ، صیریم کبی ؛ سرت ‖ یاپیشقان ‖ werden—

قويولشمق ، اوزلشمك ‖ جانى پك،اولمز اوغلى ، ايت جانلى ‖
(معد) (صنع) ‖ جانى پك اولمق ein—es Leben haben
اينجه ، ايشلنمش،تصفيه اولنمش معدن .

Zähe (ـَـ ص) ㉑ (مرا. zäh) .

Zähe (ـَـ امؤ) (53) ، Zäh (h) eit (ـَـ) ، اكثريا

Zähigkeit (ـَـ) ايكيسيده (امؤ) ㊾ [zäh] كافەسى
(sans pl.) پكلك ، سرتلك ، طياتقليلق .

Zahl (ـَـ امؤ) ㊾] قديم آلمانجه zala : Zeile و Ziel
كلەلرينه منسوب] عدد ، صايى،مقدار ‖ (=zeichen)— رقم.

Zahl„... (... ـ) —tag (ام) خزينەلرك پارەتوزيع
ايتدكلرى،قاصەلرك‌پارە ويردكلرى كون، پارەكونى ‖ figu'r —
(امؤ) رقم ‖ los— (ص) صاييسز، حسابسز،لايعدولايحصى،
بى‌شمار ‖ meister— (آلمانياده اسكى Rechnungs=führer)
كيسەدار . خزينەدار (آلمانياده بهر طابورده بولنوب مذكور
طابورك امور حسابيه وتقديەسنه باقان وضابط اولمديغى حالده
كندولرينه مخصوص البسەيى لابس اولان مأمور عسكرى) ‖
(ص) —reich (ص) چوق ، متعدد ، برچوق ‖ wort— (ص)
اسم عدد .

Zähl„... (... ـ) —brett (الا) صراف پيش‌تختەسى.

Zahlbar (ـَـ ص) ㉔ [zahlen] (تجا) in drei—
Monaten اوچ آيده تأديەاولنەجق.اودەنەجك، اوچ‌ماەوعدەلى
(bei Sicht حاملنه «كوريلنجه» ويرلك اوزره) .

Zählbar (ـَـ ص) ㉔ [zählen] قابل تعداد،حساب
اولنەبيلور ‖ محدود .

Zahlen (ـَـ فعمتعـ ، فعلا +) a. ㉑ [قديم آلمانجه
zalôn]كذا (فعمطا) (پارە) ويرمك، (برشيئك‌پارەسنى)
تأديه ايتمك ، اودەمك ، قيمتنى ويرمك ، (آلديغى شيئه مقابل)
پارەسنى ويرمك ‖ im Stande sein zu— پارە ويرەجك‌حال
واقتدارده اولمق ، تأديەيه مقتدر اولمق ‖ اودەمك ، ادا وايفا
ايتمك (پارە) ، (تجا) تسليم ايتمك —(ein-) ياتيرمق ‖
پارە ويرمك، چيقمق ‖ لوقانطـه بيراخانه وقهوەخانەلرده :
!— (Sie : ياخود) Kellner كل غارسون ! (بورجمز
نقدر) ، نەويرەجكز، نەايديور بقالم ! شو بزم حسابى‌كور !

Zahlen„... (... ـَـ) —werth (ام) قيمت مقادير،
ارقام ‖ verhältniß— (الا) نسبت ارقام .

Zählen (ـَـ فعوفعلا + وفعمطا) a. ㉑ حساب
ايتمك ، صايمق ‖ die— Bevölkerung مثلا تحرير، تعداد
نفوس‌ايتمك‖ wenn ich mich zu Ihren Freunden zählte
اكر بن سزك دوستلريكزدن ايديسەم ، اولەايدم ‖ .

Zählen (الا) b. ㊵ (sans pl.) و Zählung
(امؤ) ㊾ تعداد ، حساب صايمه ‖ تحرير وتعداد .

Zahler (ـَـ ام) a. ㊵ [zahlen] ، —in (امؤ) ㊿
er ist ein säumiger— او بورجنى براز اونودور ، پارەيى
براز زورجه ويرر ، اونك الندن پارە براز زور چيقار .

Zähler (ـَـ ام) a. ㊵ [zählen] ، —in (امؤ) ㊿
صايىجى ، حساب ايديجى، تعداد ايديجى؛ (بلاردو ، طوپ
اويوننده صايىجى (يازيجى) ‖ محاسب آلت ‖ (ريا) حسابده:
(Nenner كلمەسنك مقابلى اولەرق) كسر عادينك صورتى ‖
(مجا) كندى مقامنده خاطرى صايلور اولان ، مقامنك اهلى
(Null كلمەسنك مقابلى) جانى واراولان .

Zahlung (ـَـ امؤ) ㊾ [zahlen] پارەويرمه ، اودەمه ،
تأديه،بربورجى بتورمه ، تسويه، اودەمه .

Zahlungs„... (... ـ =) —einstellung (امؤ) پارە
ويرمەيى قطع، تسويهٔ دينى تعطيل ايتمه ، باتقروت ، طوپ
آتمه ‖ termin— (ام) مدت،مهلت، وعدهٔ (تأديه) .

Zählungs„... (... ـ =) —kommissio'n (امؤ)
تعداد وتحرير نفوس قوميسيونى .

Zahm (ـ ص) ㉔ [قديم آلمانجه zam : ziemen
كلمەسنه منسوب] حيوانات حقنده : اهلى ، وحشى اوليان ،
آليشقين ، تربيه اولنمش، انسانه ياناشان ، مأنوس ، مونس ،
اولجه حال وحشتده ايكن كورديكى تربيه اوزرينه اهلى‌اولان‖
machen— = zähmen ‖ (انسان حقنده) اويار ، حليم ،
ديكباش وياحشين اوليان ، ملايم ، سوز اكلار .

Zähmen (ـَـ فعمتعـ) a. ㉑ [zahm] ein Thier—
برحيوانى تربيه ايتمك ، انسانه،اوه آليشديرمق ، مونس‌ياپمق‖
ein Pferd— برباركيرى‌تربيەايتمك،بينمك‖(مجا)جبرايتمك،ضبط
ايتمك : seine Leidenschaften— نفسنى‌قيرمق ‖(الا) b. ㊵
Zähmung(sans pl.) (امؤ) ㊾ آليشديرمق، تربيەايتمك،
ياتيشديرمق ، قيرمق ، تأنيس ايتمه .

Zahn (ـ ام) ㉛ [قديم آلمانجه zan = لاتينجه
dens] ديش، سن، دندان : Zähne bekommen ديشلرى
چيقمق ، سورمك ‖ gute Zähne haben ديشلرى صاغلام
اولمق ‖ Jemandem etwas aus den Zähnen reißen
برينك الندن برشى آلمق (زورله) ، آغزندن لقمەسنى آلمق ‖
(صنع) ماكنه ، چرخ وامثالنده ديش .

Zahn„... (... ـ) —arm (ص) ديشسز ، ديشلرى
آز اولان ‖ bürste— (امؤ) ديش فورچەسى ، مسواك ‖
fäule— (امؤ) (علم امراض) ديش چورومەسى ، رم
اسنان ‖ arzt— (ام) ديشجى، ديش حكيمى‖ buchstabe—
(ام) (غرا) ديشلرك آرەسندن، ديشلرله تلفظ اولنان
حرف سنى ‖ hobel — (ام) (صنع) ديشلى رنده ‖
kitt — (ام) ساقز mittel — (الا) چوروك ديشلره
قونيلان علاج‖ rad—(الا) ديشلى چرخ ‖ Bahn—(امؤ)
ديشلى چرخ ايله متحرك شمندوفر (اكثريا طرفينده بولنان‌ايكى
عادى راى ايله يوللرك وسطنده بولنەرق لوقوموتيف آلتنده
وكذا وسطنده بولنان ديشلى چرخه يتاقلق ايدن بريووەلى
يولدن‌عبارت شمندوفر يولى‖ schmerz— (ام) (علم‌امراض)
ديش آغريسى ، ديش صانجيسى stocher — (ام) ديش
قاريشديرەجقى، كوردان‖ wechsel — (ام) ديش‌دكشديرمه،
يكيدن‌ديشلرى‌چيقمه‖weh—(الا) =schmerz—‖zange—
(امؤ) (جرا) ديش ، ديشجى كرپدنى ‖ wasser — (الا)
ديش يقامغه مخصوص صو .

Zahnen (ـَـ فعلا +) a. ㉑ (چوجقلر حقنده)
ديشلرى كلك ، چيقمق ، سورمك ‖ **Zähnen** (ـَـ فعمتعـ)
a. ㉑ (صنع) برشيئه ديش آچمق ، ديش ديش كسمك ،
كرتمك .

Zahnig (ـَـ ص) ㉔ [Zahn] ديشلى، ديشله مجهز ‖
كذلك Zähnig كلمهٔ معينه ايله برلكده : شو قدر ديشلى ؛
zwei„ — ايكى ديشلى .

Zahnung (ـَـ امؤ)㊾[zahnen](صنع) von Rädern—
چرخلرك ديشلرى .

Zähre (ـ ـ امؤ) ⑬ [قديم آلمانجه zahar = انكليزجه tear] كوزياشى ، دمع ، اشك ؛ n — كوزياشى (آغلامقله دوكيلان).

Zähringen (ـ ـ اخالا) ⑯ (جغر) باد ييوك دوقه‌لغنده (تسه‌ريتكن) خرابه‌سى.

Zain (ـ ام) ㊳ [قديم آلمانجه zein] (معدنجيلكده) (دوكولمش ، حده‌دن چكلمش ، دوولمش) معدن لوحه‌سى ، چبوغى.

Zampel (ـ ام) ㊵ a. [انكليزجه sample] (طوقومه‌جيلقده) سه‌مپل.

Zander (ـ ام) ㊵ a. (تاطبيه) ساندا ، ساندر ديتيلان بالق.

Zange (ـ امؤ) ⑬ [قديم آلمانجه zanka] كريدن ، جيمبز ‖ (تاطبيه) بعض حيوانلرك وجودنده اولوب برشيئى ويابر يرى طوتمغه ، صيقمغه مخصوص محللرى ، قيصقاج ؛ كذا بوجكلرك لمسيه‌لرى ؛ بوجكلرك چيكنيه‌جك جهاز دهنيه‌لرى.

Zangen,... (ـ ...) — blätter (جمع لا) برقيصقاج ، كلپتنك ، جيمبزك قوللرى ‖ — schanze (امؤ) (ع) استحكامده مقاص طابيه.

Zank (ـ ام) [هنوز اون‌بشنجى عصرده كله‌سندن zanken تشكيل ايدلشدر] ㉛ غوغا ، نزاع ، منازعه ، معارضه ، چكيشمه ، خيركور mit Jemandem—suchen برينه‌بولاشمق استمك ، برينه صاتاشمغه جبالامق ، برينه چاتمق استمك.

Zank,... (ـ ...) —süchtig (ص) غوغا ، معارضه آرايان ، هيچ يوقدن كورولتى چيقارتان ، تيتيز ، شرت ، بولاشيق.

Zanken (ـ فعلا +) و — sich (فعمطا) ㉑ a. ابتدا اون‌بشنجى عصر ابتداسنده zangken = آنغلو ساقسونيجه tengan ياخود: mit Jemandem—drängen sie— ‖ برايله غوغا اتمك ، غوغا ، نزاع اتمك sich — هيچ يوقدن كورولتى über Kleinigkeiten معارضه ايدرلر ، غوغا چيقاريرلر.

Zänkerei (ـ ـ امؤ) ㊾ = Ge-zänk.

Zänkisch (ـ ص) ㉑ [Zank] نزاعجى ، غوغاجى ، تيتيز ، خرچين ، اوصورونغى جينلى.

Zäpfchen (ـ الا) ㊵ b. كلمه‌سنك صورت Zapfen تصغيريه‌سى) خصوصيله (تشر) (دماغدن صارقان‌بز) كوچوك ديل ، لهات.

Zapfen (ـ ام) ㊵ b. [قديم آلمانجه zapho ; كلمه‌لرينه منسوب zupfen ، Zopf ، Zipfel] آغاج طابه ، طيقاج ؛ موصلغك آچيلوب قپانمسى ايچون اله آلينلان تپه‌سى ، موصلوق آناختارى ‖ براوجى انجلمكده اولان مخروطى جسم ، مخروط (مرا . Eis-zapfen) : vom Tropfstein — طاملمه طاش ، كيرجلى صولرك طاملمسيله اكثرى رطوبتلى محللرده حاصل اولان بوز آصقيسنه مشابه آصقى ، استالاقتيت ‖ (تشر) Zäpfchen = ؛ (نبا) جام ، سروى وامثالى ديكن آغاجلرى ايله قاين آغاجى والخ‌نك ميوه‌سى ، طوپى ‖ (صنع) چيوى ، ميل ؛ اوزرنده برشى دور ايدن ميل ، ديل ، اياق ، قازيق.

Zapfen (ـ فعمتعه) ㉑ a. c. [فلمنكجه tappen] Bier — بيرا فوچيسى آچمق ، فوچيدن بيرا طولديرمق ، چكمك ‖ (جرا) صونى ، جراحتى آقيتمق ، دلمك.

Zapfen,... (ـ ...) — geld (الا) پراكنده ، آياقده مشروبات صاتيجيلرينك ويركارى رسم ، ويركو ‖ — streich (ام) يات بوروسى ، كيجه اذنى اوليان نفراتك قشله‌يه عودتلرينى امر واخبار اتمك اوزره چاليتان بورو ويا ترمپته اشارتى (كه بوندن برچاريك اول دخى بونك ايچون براخبار اشارتى ويريلور).

اشبو اشارت يازين آلافرانغه اخشام ساعت اونده وقيشين دخى على العاده ساعت طقوزده چالينور.

Zäpflein (ـ ـ لا) ㊵ b. = Zäpfchen.

Zappel,... (ـ ...) — fritze (ام) (عمو) — mann (ام) قره‌كوز حاجى عيواض رسمى ؛ بونلره بكزر صورتده صاللانور ، صارصاق آدم ، قوقله.

Zappeln (ـ فعلا +) ㉑ a. [قديم آلمانجه zapalon] اليله آياغيله دووكمك ، تپمك ؛ mit den Beinen — آياغيله تپمك ؛ (مجا) چبالمق ، اوغراشمق Jemand — lassen برينى اوغراشديروب طورمق ، يورمق ، اوزمك ، برچوق وقت بكلتمك ‖ (فروسيت) برنده صايقق ، اوغراشوب اوغراشوب ينه برنده قالمق ، اوينامق.

Zar (ـ) [تاتارجه ؛ صحرا حكمدارى] (مرا . Czar).

Zarge (ـ امؤ) ⑬ [قديم آلمانجه zarga = آنغلو ساقسونيجه kurzer Schild farga] كنار ، اطراف ، جارچوه ، برمجوهرك اطرافى قفسى ، يووه‌سى ، اوى.

Zart (ـ ص) ㉑ [قديم آلمانجه lieblich zart] صورت نسبيه‌سى بعضاً zärter (دقتلى قوللانلسى لازمكلان و grob كله‌سنك مقابلى اولان) نازك ، نارين ، حساس ، انجه ، ضعيف ، نحيف ، خوش ، لطيف ، شيرين ، روحنواز (هيكلتراشلقده) يومشاقلق وطراوت ولطافت (كذا رساملق).

Zart,... (ـ ...) — glied(e)rig (ص) نازك ، نارين اعضالى ‖ — rosa (ص) توز پنبه ‖ — gefühl ‖ يك‌دقيق ، رقيق حس ، نزاكت حس وطبع ‖ — sinnigkeit (امؤ) = — gefühl.

Zärtelei (ـ ـ امؤ) ㊾ ازيلوب بوزولمه ، قيرلمه ، ابراز نزاكت اتمه ، ساخته تأثركوسترمه ، چيت قيرلدملق اتمه.

Zart-heit (ـ ـ امؤ) ㊾ [zart] نزاكت ، نازكلك ، نارينلك ، انجه‌لك ، دقيقلك ، رقيقلك ، ضعيفلك ، نحيفلك ، انجه وقيريلور اولوش ، چابوق اوزر طاغيلور ، جلدك ، درينك ، حسك نزاكتى ، طويغوسنك زياده اولوشى ؛ مشروبات وميوه‌نك تازه وكوريه‌لكى ، تر وتازه اولوش ، طراوت.

Zärtling (ـ ام) ㊳ [zart] قارى كبى (نازك ، نارين ، جانسز اولان) اركك ، خانم آيله.

Zaser (ـ ـ امؤ) ⑬ نادراً (ام) ㊴ a. = Faser.

Zaspel (ـ امؤ) ⑬ [Spille و Zahl] سيجملردن چوريه ايپ.

Zauber (ـ ـ ام) ㊵ a. [قديم آلمانجه zoupar] (—formel, -mittel, -werk) — جاذبه ، افسون ، سحر ، سحر اتمه تأثير سحرى ، بوكو (كذا كافه‌سى مجازى).

Zauber,... (ـ ...) — blick (ام) انسانى تأثيريله مفتون ومسحور ايدن نظر ‖ — late'rne (امؤ) خيال فنار ‖ — appara't ‖ — stab = (امؤ) — ruthe ‖ (ام) حقه‌باز آلتى ، طاقى ‖ — bild (الا) (خارق عاده قوتمالك

اولديغنه زعم اولنان نجوم وبروج وسمايه استناداً ياپيلان ،
يازيلان نسخه ، شكل ، مداليه وامثالى) طلسم ، (مجا) پك
لطيف ودلربا ، انسانى مبهوت ايدن رسم ‖ —formel (امؤ)
ترتيب ودواء سحرى ، بوكو، سحر ‖ —kraft (امؤ) قوهٔ
سحريه ‖ —land (الا) سحرلى مملكت ، (مجا) جنت كبى
كوزل فرحفزا مملكت ‖ —posse (امؤ)(تياترودە) حقەباز ،
سحرباز قومدياسى ‖ —mittel (الا) بوكو ، سحر ‖ —stock
(الا) سحرباز اويونى ، سحربازلق ، كوز بوياجيلق ، حقەبازلق .

Zauberei (ـــ امؤ) (49) سحر ايتمه، سحر ، بوكولمه ،
بوكوجيلك ‖ natürliche— ارواح لطيفه ايله ايديلان سحر ،
(schwarze Kunst) ارواح خبيثه‌نك جعيله ايديلان سحر .

Zauberer (ـــ ام) (40) a. [zaubern] = Zau
b(r)erin (امؤ) (50) سحرباز ، ساحر، ساحره ؛ حقەباز ؛ بوكوجى
(اركك ، قادين) ‖ كرامت كوسترن صاحب اقتدار .

Zauberhaft (ـــ ص) . zaub(e)risch (ـ)(ـ)
(ص ـ) (24) [Zauber] سحر كبى ، سحره بكزر ، سحر آسا ،
خارق الطبيعه ‖ كرامت نوعندن ‖ (مجا) سحر كبى تأثير
ايدن، انسانى مبهوت وحيران ومفتون ايدن .

Zaubern (ـ فعلا +) (21) a. [قديم آلمانجه zouparôn]
سحر ايتمك ، حقەبازلق ايتمك ، بوكو ياپمق ‖ (فعمتع)
Jemand jung— بر ينى اختيار ايكن سحر بوكو ويا
خارق العاده بر اقتدار ايله) كنج ياپمق ، كنجلشديرمك ‖ das
Geld aus dem Beutel des Einen in den des
Anderen— پاره‌يى برينك جيبندن اوته‌كنه كچيرمك
(حقەبازلقله) .

Zaudern (ـ فعلا) + a. (21) [مرا . فلمنكجه
mit etwas—,—etwas [langsam sprechen : taueln
zu thun برشى ياپمقده تردد ايتمك ، قرارسزلق ايتمك ، بردرلو
قرار ويره‌مامك ، جسارت ايده‌مامك ، آغر طاورانمق ، وقت
مناسبنى ، فرصتى غائب ايتمك ‖ دها مناسب بر وقتى، فرصتى
قوغالامق .

Zaum (ـ ام) (31) [قديم آلمانجه zaum] (فروسيت)
يولار ، ديزكين ؛ (مجا) كم : ein Pferd gut im—e halten
اوزرنده برباركيره ايوجه صاحب اولمق ، ضبط ايتمك ‖ (مجا)
seine Begierden, Leidenschaften الخ im—e halten
هوا وهوسنى ، آرزو ومراقنى تسكين ايتمك ، ضبط وغلبه
ايتمك ، يتمك ‖ seine Zunge im—e halten ديلنى طوتمق ؛
حديثى بيلمك .

Zaum,... (ـ ...) —recht (ص) (فروسيت) باشلغه
آليشمش ، آلشديرلمش (حيوان) ‖ —los (ص) يولارسز ؛
(مجازى) باشى بوش ، كمسز ‖ —zeug (الا) (برباركيرك)
باشلق طاقمى .

Zäumen (ـ فعمتع) a. (21) [Zaum] —(ein Pferd)
برباركيره باشلق ، يولار، كم اورمق ‖ (انجيل شريف احكامنجه)
= zähmen .

Zaun (ـ ام) (31) [قديم آلمانجه zûn ؛ انكليزجه
town كلمه‌سنه منسوب] آغاج تخته چيت ، پرده ، چالى ،
چرپى ديوار ‖ —geflochtener اورمه چيت ديوار —lebendiger
تازه ، ياش، چيت ديوار (اكثريا بستان كنارلرى وترلالرك
شمندوفر ويول بويلرنده بولنور) ؛ (باليقجيلقده) =
Fisch-zaun ‖ (مجا) بولمه ديوار ‖ (مجا) (ضرب مثل)
etwas vom—e brechen اوفاق برشيدن ، هيچ يوقدن منازعه
ومعارضه چيقارمق ، استفاده‌يه قالقيشمق .

Zaun,... (... ـ) —dürr (ص) پك قورو، چيروز
كبى ‖ —könig (ام) چالى قوشى ‖ —rebe (امؤ) (نبا)
فرنك آصمه‌سى ، چالى آصمه‌سى .

Zäunen (ـ فعمتع) a. (21) [Zaun] = ein-zäunen .

Zausen (ـ فعمتع) c. (21) , sich— (فعمشاركه)
آليشمق ، بربرينه قارشو سرت ، طوقوناقلى سوزلر سويلمك ،
آغز قاوغاسى ايتمك ، چكيشمك ‖ تعزير وتكدير ايتمك ،
خرپالمق .

Zebra (ـ الا) (56) [اسپانيولجه] (تاطبيعه) زرد
دينيلان يابان اشكى .

Zebu (ـ ام (الا) (56) [هندجه] (تاطبيعه) هندبوغاسى
ثور هند ، زبو .

Zech,... (... ـ) —bruder (ام) ايچيجى ، چاقيجى ،
عياش ‖ —stein (ام) (معد) مواد عضويه قيرينتيسندن
عارى كيرجلى طوپراق ، شمدى اكثريا تسه‌هشتاين .

Zeche (ـ امؤ) (53) [قديم آلمانجه zëcke Ordnung
einer Gesellschaft] (هر قنغى برينق ويا ايچكى‌يه اشتراك
ايده‌نك حصه‌سنه اصابت ايدن پاره) ايرفانه (عارفانه) ‖
(لوقانطه وامثالنده حساب كوريله‌رك ويريلان، ويريله‌جك پاره)
مصرف ؛ (مجا) (على العموم) مصرف die — bezahlen
مصرفى چكمك ، ويرمك (لوقانطه وبيره‌خانه وامثالنده) ،
(مجا) كذلك جزمه‌يى چكمك ‖ عارفانه ، يمك جمعيتى ، ضيافت ،
عالم ‖ دكيشان برشيده اشخاص بيننده دور ايدن نوبت ، صره ‖
اصناف جمعيتى ، اصناف طاقمى ‖ (صنع) = Berg-werk .

Zechen,... (... ـ) —haus (الا) معدنجى عمله‌لرك
طوپلاندقلرى قهوه ، بيره‌خانه ، لوقانطه وسائره .

Zechen (ـ فعمتع وفعلا +) a. (21) [قديم آلمانجه
zëhôn zusammenfügen اورته لاتينجه dica're
aufzeichnen] چكمك ، ايچمك ، آتمق ، افراط درجه‌ده
ايچمك ، عياشلق ايتمك ، چاقمق ‖ برجمعيت ترتيب ايدوب يمك ،
ايچمك ، عالم ياپمق ، اكلنجه ياپمق ‖ بر لوقانطه بيره‌خانه‌ده
... قدرلق برحسابى اولمق ، مصرفى ايتمك .

Zecherei (ـ امؤ) (49) [Zecher] = Ge-zeche .

Zechine (ـ امؤ) (53) [ايتاليانجه zecca دن
zecchi'no ، ونديكده ضربخانه اولوب ١٢٨٠ سنه ميلاديه‌سنده
آقچه اك اول بوراده ضرب اولنمشدر] تقريباً ٤٨ غروش قيمتنده
اولان ايتاليانلرك قديم آلتون سكه‌سى .

Zecke (ـ امؤ) (53) (تاطبيعه) كوپك صقيرغه‌سى ،
كنه‌سى .

Zeder (ـ امؤ) (53) (نبا) [لاتينجه] ارزه ، شربين
آغاجى ‖ europä'ische— اوروپا ملزى .

Zedern (ـ ص) (24) [Zeder] تسه‌در دينيلان ارزه
آغاجندن .

Zedrach (ـ ام) (38) [عر] تسبيح آغاجى .

Zeh (ـ ام) (38) ، **Zehe** (ـ امؤ) (53) [قديم آلمانجه
zeha = لاتينجه di'gitus] آياق پارمغى ؛ große —e
آياق باش پارمغى ‖ auf den —en gehen آياقلرينك اوجنده ،
پارمقلرينك اوجنده يوريمك .

Zehen (ـ ص عد) (مرا) zehn .
Zehen„... (ـ ـ ـ ـ) —gang (ا م) آياغك پرمقلرى
اوجنده، اوزرنده يورمك .
Zeh(e)nt (ـ) ـ ص عد رتبيه) (مرا zehnt ||
Zeh(e)nt ، ⑤① Zeh(e)nte (ا م) ⑤② (قديم عشر
ويركوسى) اعشار .
Zeh(e)nten (ـ)(ـ) ـ فع متع) b. ②① [Zeh(e)nt]
اعشار طوپلامق، اعشار رسمى آلمق .
Zehn (ـ) [قديم آلمانجه zëhan =لاتينجه de'cem]
بعضاً zehne و zehen (ـ ـ) (ص ا عد اصل) اون || es ist
halb —(e) ساعت طقوز بچق؛ —Anzahl von وياخود
(عمو) —ein Stücker اون دانه، اون قدر؛ (نبا) اون
عدد اعضاى تذكيرى اولان نبات || Zehn (ا مؤ) ④⑨ اون
عدد ويا رقمى || Zehn (ا لا) ③⑧ اونلق، اون‌دانه‌دن مركب،
عشره .
Zehn„... (ـ ـ ـ ـ) —jährig (ص) اون ييللق، اون
ياشنده، اون‌سنه‌لك || —mal (حا) اون دفعه || —ender
(ا م) بوينوزى‌اون‌چتال (كييك)، اون‌چتاللى || —Gebote
(جم لا) من طرف اللّه حضرت موسايه طورسيناده نازل اولان
وصاياى‌عشره || —männ(er)ig (ص) (نبا) اون‌اعضاى
تذكيرلى نبات || —weib(er)ig (ص) (نبا) اون عدد
اعضاى تأنيثى اولان نبات .
Zehner (ـ ـ ا م) a. ④⓪ [zehn] اون دانه، اون
دن مركب، اونلق || (حسابده) عشرات || (اون پاره‌لق،
اون سانتيملك) اون‌فنيكلك اون قروشه‌لك، اونلق پاره ||
(كاغد اويوننده) اونلى || اونلردن اولان || in den—n stehen
اون ايله يكرمى ياش آره‌سنده اولمق، اونى‌كچكين اولمق || اون
رقمى || اونجى آلايه منسوب عسكر، اونجيدن، اونجى آلايلى،
اشبوكلمه على‌الاطلاق اون‌شيدن ويا كمسه‌دن عبارت اولان اشيا
ويا اشخاصدن برينى ارائه ايدر .
Zehnerlei (ـ ـ حا) اون‌درلو، اون‌چشيد، اون مختلف
صورتده .
Zehnt (ـ ص اعد رتبيه) ②① [قديم آلمانجه zëhanto
der—e (10) October || اونجى، عاشر || der (die, das) —e
تشرين‌اولك‌اونى، اونجى‌كونى؛ —es Kapitel اونجى‌فصل ||
Zehnt (ا لا) ③⑧ =Jahrzeh(e)nt .
Zehntel (ـ ـ ا لا) a. ④⓪ [zehnt] (كسر اوله‌رق
(1/10) —ein اونده بر ١/١٠ .
Zehntel„... (ـ ـ ـ ـ) —meter (ا م) دسيمتره،
مترەنك اونده برى، عشر متره .
Zehntens (ـ ـ حا) [zehnt] اونجى اوله‌رق، عاشراً
على العاده: 10° اوله‌رق يازيلور .
Zehr„... (ـ ـ ـ ـ) —fieber (ا لا) (علم امراض)
انسانى پك زياده قوروتوب ضعيفلتان مقنن صتمه، حماى دق ||
—geld (ا لا)، —pfennig (ا م) نفقه، مدار تعيش
(پاره)؛ على الخصوص يولده: مصارف راهيه، خرجراه؛
ديش كيراسى .
Zehren (ـ فع لا+) a. ②① [قديم آلمانجه zerjan؛
zerren كلمه‌سنه منسوب] كنديى بسلمك، انفاق ايتمك، يمك

ايچمك || bei einem Wirthe— بر هوتلده يمك يمك || von
seinen Zinsen— حاضر يمك، پاره‌سنك فائضندن يشامق ||
an etwas— برشيدن يمك، برشيئله يشامق، برشيئله اداره
اولمق؛ (مجا) كميرمك، ييوب بتورمك، برشى براقمامق، تلف
ايتمك، دينه، كوكنه‌دارى اكمك || (der Wein, der Thee,
die See-luft, || بىلمپور؛ ضعيفلتور das Wasser) zehrt...
das Baden zehrt... دكزهواسى، حمامى (على العموم استحمام)
اشتهايى آچار، يمك يديرير، يارار || (فعلا ±) ضعيف‌دوشمك،
زبونلاشمق، قوتدن دوشمك، اريمك || (مشروبات حقنده)
اوچمق، صيزمق، فوچى شرابى، بيرانى ايچيور || (فع مطا)
der Kummer zehrte (fraß) sich immer tiefer (مجا)
in ihr Herz درد والم كوڭلن كوڭنه اونى يدى بتيردى || —d
اسم‌فاعل وصفت ②④ صرف واستهلاك ايديجى، ييوب ايچيجى ||
محو وتلف ايديجى، ييوب بتيريجى؛ (علم امراض) قورودوب
ضعيفلاديجى، اريديجى .
Zehrung (ـ ـ ا مؤ) ④⑨ [zehren] صرف وخرج،
ييوب ايچمه، مصرف، او اداره‌سنه، ييوب ايچه‌جكه صرف
اولنان پاره، اوتل ومسافرخانه‌ده يمك ويتاق اجرتى || die
— (Weg-) letzte خرستيانلره حالت نزعده يديريلن شرابلى
اكمك || اريوب اوچوب بيتمه || (علم امراض) بعضاً =
Ab-, Aus-zehrung .
Zehrungs„... (ـ ـ ـ ـ) —kosten (جم) ييوب
ايچمه مصرفى || —steuer (ا مؤ) مأكولات ومشروباتدن
آلنان ويركى .
Zeichen (ـ ـ ا لا) b. ④⑨ [قديم آلمانجه zeihhan
= انكليزجه token] اشارت، علامت (فارقه) || اوزاقدن
فرق‌ايديلان وكوريله‌بيلان‌اشارت، علامت؛ (اولجه قونيلمش)
اشارت، اوته برى اوزرينه قونيلان ياپيلان مارقه، علامت،
—(Ab-, Ehren-) رتبه وافتخارعلامتى، اشارتى، نشانى؛
يانيق، پاره اشارتى، يرى، برشيئه دلالت‌ايدن، برشيئى‌ارائه ايدن
اشارت؛ (تمغا) مارقه؛ آلتون وكومش كبى قيمتلى معادندن
معمول آوانى به باصيلان تمغا، صح اشارتى؛ unter einem
glücklichen —geboren sein (نجوم) نجمى ايو اولمق ||
(ع) بورو، ترامپته اشارتى || welches —s sind Sie?
هانكى صنعتله مشغولسكز؟ صنعتكز، مسلككز ندر؟
Zeichen„... (ـ ـ ـ ـ) —brett (ا لا) رسم تخته‌سى ||
—feder (ا مؤ) رسم‌قلمى || —garn (تجا) مارقه ايپلكى ||
—buch (ا لا) رسم‌دفترى، كتابى || —lehrer (ا م) رسم
خواجه‌سى || —deuter (ا م) مفسر اشارات، رموزات
آناختارى؛ فالجى || —papi'er (ا لا) رسم كاغدى ||
—sprache (ا مؤ) اشارتله ايديلان افادهٔ مرام وحال،
پانتوميم || —vorlage (ا مؤ) رسم مودلى .
Zeichnen (ـ ـ فع متع، فع لا + وقع مطا) a. ②① [قديم
آلمانجه zeihhanjan] ترسيم‌ايتمك، تصويرايتمك || —(auf„)
عينى چيقارمق، رسمى، قروكيسى چيزمك، يابمق || mit
—Bleistift قورشون قلمله‌ترسيم ايتمك، قره‌لامق || برشيئى
براشارتله اشارتلمك، مارقه، علامت، نومرو قويمق || eine
Schrift —, seinen Namen unter eine Schrift —
برياذويى امضالمق، برياذونك آلتنه امضاسى قويمق؛ (مرا .
zu einem Denkmal 100 Mark —|| unter-zeichnen)

برهیکل ایچون یوز مارق ویرمک، یازلق ‖ (امؤ)Zeichnung
⑲ اشارت ، علامت ، مارقه قویمه ، توحروله ، اوزرینه
برشکل،رسم یاپمه ، چیزمه ، قرمله ؛ امضا اتمه .
Zeichnung (ـــ امؤ) ⑲ [zeichnen] اشارت ،علامت،
رسم ، شکل قویمه ، امضا اتمه ‖ رسم، امضا ‖ برشی ایچون
ویریلان آقچه .

Zeidel,... (ـ...) — messer (الا) آری قوواننرینی،
بال پتکلرینی کسمکه مخصوص بیچاق ‖ bär — (ام) =
Honig=bär ؛ heide — (امؤ) آری بسلمکه مخصوص
قوری ، اورمان .

Zeige,... (... ـ) — finger (ام) شهادت ،
اشارت پرمغی .

Zeigen (ـ فعمته ، فعمطاوفعلا +) a. ㉑ [قدیم
آلمانجه zeikön]کوسترمک —(sich)کورونمک ،کندینی
کوسترمک ‖ ارائه اتمک ،کوزینه کوسترمک ، کوروتمک ،
کوز اوکنه کتیرمک ، ابراز واظهار واثبات اتمک ،کوزاوکنه
قویمق ،کورونسون ، سیر اولنسون ایچون سرمک ، یایمق ،
عرض اتمک ، صورت حرکت ومشوار ایله ارائهٔ حال وخاصه
اتمک ؛ (فعمطا)کورونمک ، کندینی کوسترمک ، تظاهر ،
تبین اتمک،میدانه چیقمق ، آشکار اولمق ،کیزلی قپالی یری
قالمامق ، حل اولنمق ، —Das wird sich bald چوق‌سورمز
کورەجکز، نه اولدیغی میدانه‌چیقار ‖—er kann sich überall
اوهریره کوکسنی کره‌کره کیده بیلور ‖ یالکز (فعلا) اولەرق:
die Magne't-nadel zeigt nach Norden مقناطیس ایکنەسی
شمالی کوستر ،کوستریور ؛ (das Thermometer) zeigt
20 Grad ترمومتره یکرمی درجه کوستریور .

Zeiger (ـ ام) a. ⑳ [zeigen]کوسترن ، ارائه‌ایدن،
مشعر ‖ einer Uhr — برساعتك مشعری ، ایکنەسی ،
ابرەسی، عقربی ‖ eines Telegra'phen — تلغراف مشعری ‖
Zeigefinger= .

Zeihen (ـ فعمته) a. ⑳ [قدیم آلمانجه zihan =
لاتینجه dice're] — Jemand einer Lüge بریی یالانجیلق
ایله اتهام اتمک ، برینه یالانجیلق اسناد اتمک .

Zeiland (ـ ام) ㊳ [اورته آلمانجه zil [Strauch
Seidel=bast = .

Zeile (ـ امؤ) ㊿ [قدیم آلمانجه zila ؛ Ziel کلمه‌سنه
منسوب] یازیلی ویا باصلمش سطر ، n — zwischen zwei
ایکی سطر آرەسنده ؛ (مطبعه) neue — سطرباشی ‖ صره ،
صف ، ترتیب ، دیزی ‖ او ، ابنیه صرەسی ‖ (صنع)
(کورکجیلك)برپرنه‌اکلنان کووك،دری‌دیزیسی .

Zeisig (ـ ام) ㊳ [اورته آلمانجه ciseck بوهمیاجه
cizek] (تاطبیعه) قناریه قوشی ‖ (اشخاص حقنده) =
Vogel ‖ —locterer شن آدم .

Zeit (ـ امؤ) ⑲ [قدیم آلمانجه zit]وقت ، زمان ‖
(Abschnitt=) — عصر ، دور ، قرن ‖ حرف جر ایله :
zu...(es wäre— : یاخود) — es ist an der تام وقتی،
وقتیدر ، پك مناسبدر ‖ — Dies ist nicht mehr an der
آرتق بونك موسمی ، مودەسی ، زمانی ، وقتی کچدی ، بوآرتق
شمدی‌اولماز ، عادت دکل، اوقدر مستعمل دکل‖ —auf einige
برمدت ، موقتاً ‖ bei—en وقتیله ، وقتنده ، وقتی کلنجه ،
زمانده،اوائلده ‖ —bei guter وقت مناسبده ‖ —für alle
هرزمان ، هروقت ایچون ، قیامته قدر ‖ — in kurzer آز
وقتده ‖ —mit der وقت ایله ، مرور زمان ایله ،کیت کیده،
کیتدکجه ‖ —nach einiger برزمان، مدت صکره ‖ um die
وقتی ‖ —der Ernte وقت حصادده ، اوراق ، خرمان وقتی ‖
—von — zu وقت‌وقت، آرەصره ‖ —vor kurzer براز وقت
مقدم ؛ دمندن، یقینده ،شمدی ‖ —zu gleicher عین زمانده،
بروقتده ‖ —zu meiner بنم وقتمده ، بن اورادە ایکن ‖
ich werde Dir Das seiner — mittheilen وقتی کلنجه بن
سکا اونی اخبار ایدرم ، خبر ویرەجکم ؛ مناسب بروقتده سکا
بونی سویلرم ، سویلیەجکم ‖ (مقام حیرت وتعجبده) :
—du ewige !— du meine یاخود : liebe آمان یاربی !
—Das hat ‖ هایدی بقالم ، وقت کلدی es ist hohe —‖
اونك (اوقدر) عجلەسی یوق ‖ eine — festsetzen بروقت
تعیین ، تثبیت اتمك ؛ (غرا) برفعلك کوستردیکی، واقع‌اولدیغی
زمان، ازمنهٔ مختلفه ‖ —harte, schwere مشکل عصر ،
مشکلاتلی وقت ، :ist Geld— وقت نقد (در) ‖ Alles zu
seiner— کل شیئ مرهونه لوقته ، هرشیئك برزمانی ، وقتی
وار ، هرشی وقت مرهونته باقار‖ spare in der—, so hast
Du in der Noth, وقتنده اداره ایدن یوقسوللق چکمز ‖
(موسیقی)کذا (شعر ووزن) = Zeit=maß .

Zeit,... (...) — einigeit (امؤ) توحید‌زمان ‖
gewinn — (ام) ادارهٔ وقت ، تصرف زمان ‖ raubend—
(ص) پك چوق وقتنده میدانه کلور ، اضاعهٔ وقتی موجب
اولور ‖ —verschwendung (امؤ) اضاعهٔ وقت،زمان
اسرافی ‖ —alter (الا) قرن ، عصر تاریخ ، زمان ‖
—angabe (امؤ) تعیین زمان ، ohne—angabe بلاتاریخ‖
—buch (الا) برعصر ویا دوری حاکی تاریخ ، اثر ،تاریخ
وقایع ‖ —forscher (ام) زمان وقوعلری اعتباریله وقایع
تاریخیه‌ضبط وتحریر ایدن ویا بونی‌تدریس ایدن مورخ ویامعلم‖
—gemäß (ص) احوال وایجابات زمانه‌کوره ، موافق‌اولەرق
حال حاضره عائد ، شمدیکی زمانه دائر ‖ —genoß (ام)،
—genossin (امؤ) همعصر ، معاصر ‖ —her (ـ حا)،
—herig (ـ) = (ig) seit=dem ، bisher ؛ —kürzend
(ص) وقتی السانه قیصه ، آزکتیرن اکلنجه‌لر ، خوش کچیرن ؛
—lebens (کذلك ـ حا) عمرم اولدقچه ، عمرمده ، یشادیغم
قدر؛کندیمی ،کندیسی بیلدم ، بیلدی بیلەلی، آنامدن ، آناسندن
طوغدم ، طوغدی طوغەلی ، عمری اولدقچه ‖ Pensio'n
—lose ‖ قید حیات شرطیله باغلنان معاش auf—lebens
(ام) —messer ‖ Herbst=zeit=lose = (نبا) (امؤ)
(هیئت ، موسیقی) (هیئتده) قرونومتره ؛ (موسیقیده)
مشعر وزن ؛ (آرابه‌لرده) تکرلکلرك حرکت دوریەسیله
ایشلر وقطع اولنان مسافه‌یی کوستررالت،کیلومتره‌ساعتی‖
—punkt (ام) آن ، لحظه،دقیقه ، زمان ‖ —rente (امؤ)
تقسیط ‖ —schrift (امؤ) رساله‌موقوته، غزته، جریده ‖
—verderb (ام) وقتی‌بیهوده کچیرن ، جانصیقان اکلنجه ‖
—vertreib (ام) وقت کچیرەجك شیئ، اوفق اکلنجه
ومشغولیت ‖ —wort (الا) (غرا) فعل ‖ —zünder
(ام) (ع) ثانیەلی طاپه .

Zeitig (ـ ـَ ـ) ⓶① [Zeit] =der-malig ‖ وقت وحاله مناسب وجسبان ، موافق وقت وحال ؛ تام وقتنده اولان ، كلان ، ظهور ايدن ‖ früh = ايركن ‖ اولغون، اولمش ، يتشمش .

Zeitlich (ـ ـ ـ) ⓶① [Zeit] زمان وحاله منسوب ومتعلق ، شمديكى آنه مخصوص ؛ دنيوى ، فانى ،باقى اولميان‖ das Zeitliche segnen عالم فانيدن كوچمك ، دارعقبايه كيتمك، ارتحال ايتمك (روحانى نك مقابلى) جسمانى،دنيوى .

Zeitlichkeit (ـ ـ امؤ) ④⑨ [Zeit] حيات، عالم فانى‖ aus dieser (irdischen) —abscheiden بوعالم فانى يه الوداع ديمك، عازم داربقا اولمق ‖ —en (جمع) =Tempora'li-en.

Zeitung (ـ ـ امؤ) ④⑨ [Zeit] غزته، ژورنال ، (حوادث يوميه دن باحث) اوراق حوادث ؛ اليوم بعض غزته لرك هنوز اسملرنده برلكده استعمال اولنور Augs-burger Allgemeine— آوغسبورغ عمومى غزته سى ‖ خبر، حوادث eine angenehme — bekommen ايو برخبر آلمق .

Zeitungs,... (ـ ـ ...) —anzeige (امؤ) غزته اعلانى ‖ —korrespondent (ام) غزته مخابرى ‖ —amt (الا) غزته اداره سى؛ (پوسته ده) غزته شعبه سى ‖ —junge (ام) غزته موزعى ، علاوه جى ‖ —redakteur (ام) غزته محررى .

Zell,... (ـ ...) —gewebe (الا) انسجهٔ حجره ويه ‖ —bruder (ام) منزوى ، حجره نشين ‖ محبوس .

Zelle (ـ ـ امؤ) ⑤③ [لاتينجه ce'lla] (منزوى ، درويش ، حجره نشين كمسه لرك اقامت ايتدكلرى محل) خلوتخانه، زاويه ، حجره ، چله خانه ‖ آريلرك قوانى دروننده بولنان بوش كوزلر ‖ (بنا وتشر) عضو انسانى وياحيوانى ونباتيده بولنان كوزلر، حجره ؛ كذا دانه ، تخم يتاغى ‖ (حماملرده) آيرى آيرى كيريلور كوزلر ، قابينه ، حجره ؛ آرى پتكى،كوميجى كوزى ، عساله ‖ بعض فدان اقسامنده بولنان چوقور ، كوز ‖ ديش كوكى يوواسى ‖ حبس ، قودس ، دليك .

Zellen,... (ـ ـ ...) —gefängniß (الا) قودس ، حجره،حبس‖ —fäule (امؤ) = Kartoffel-pest .

Zelot (ـ ـ ام) ⑤⓪ [رومجه] غيرتلى آدم ، غيور ، حميتمند ؛ متعصب .

Zelt (ـ الا) ③⑧ [قديم آلمانجه zëlt : bedeckt] كذلك خصوصيله (عو) .a ④② چادر ‖ ein — aufschlagen بر چادر قورمق ‖ قايق اوزرنده يغمورلق ، تنته ‖ قولبه ‖ قبهٔ سما ‖ [هسپانيولجه - لاتينجه thieldo] (ام) ③⑧ (sans pl.) (فروسيتده) رهوان (=Paß) ‖ [قديم آلمانجه zelto] (ام) ③⑧ ويفور ②⑦ (جنوب ايالتلرنده) ياصى بورك ، چورك .

Zelt,... (ـ...) —lager (الا) (ع) چادرلى اردوكاه ‖ —bude (امؤ) صاتيجى چادرى ‖ —decke (امؤ) چادر اورتوسى، ماركيز ‖ —stuhl (ام) صحرا ، قير يتاغى ‖ —wagen (ام) اشيا ، آغيرلق آرابه سى ‖ اوزرى تنته لى آرابه .

Zelter (ـ ـ ام) .a ④⓪ [Zelt] (فروسيت) = Paß-gänger ‖ اسكيدن قادينلرك بينمسنه مخصوص راحت حيوان ، آلاى آتى ، يموشاق خويلى حيوان .

Zend (ـ الا) ⑤⑥ (sans pl.) —sprache (ـ ـ ـ امؤ) (sans pl.) زند ، اسكى فارسى .

Zenith (ـ - ام (الا) ③⑧ [عر] (هيئت) سمايه ناظر اولان كمسه نك باشى اوزرينه كلان نقطهٔ عموديه ، سمت الرأس.

Zensi(e)ren (ـ ـ ـ فعمته) .a ②① [لاتينجه cense're] حكم ايتمك : مؤاخذه ، مناقشه ، تنقيد ايتمك‖ طبع ونشر اولنه جق بر اثرك طبع اولنوب اولنمامسى حقنده حكم وقرار ويرمك .

Zensor (ـ ـ ام) ④③ [لاتينجه] قديمدن وشمدى : معاينهٔ مطبوعات مأمورى ، مطبوعات مفتشى .

Zensur (ـ ـ امؤ) ④⑨ [لاتينجه] مطبوعات مفتشلكى؛ مطبوعاتك رسماً تفتيش ونظر معاينه دن كيچيرلمسى ‖ وقتيله رؤساى روحانيه طرفندن اولنان تهديدات وايديلات مجازات‖ برينك اقتدارى حقنده ترتيب واعطا قلنان شهادتنامه، حسن حال شهادتنامه سى ؛ على الخصوص مكتب طلبه سى ايچون اخلاق ورقه سى .

Zensus (ـ ـ ام) ③⑥ [لاتينجه] (بعضاً (جمعى —sse) تحرير نفوس (كذلك بعضاً املاك ويركوسى Grund-zins) .

Zent (ـ الا) ⑤⑥ [لاتينجه centum] اكثريا —pro كلمه سيله برلكده : —pro (صورت مختصره سى : pro C., ‰) يوزده ، يوزده سى ، پروتسه نت ، پروسان ‖ [اورته لاتينجه centa centena'] (امؤ) ④⑨ جنايت محاكمه سى ؛ جنايت محكمه سى ‖ ⑤⑥ (ام) يوز دانه سى بر بتون تشكيل ايدن اقچه .

Zentesimal (ـ ـ - ـ ـ) ②① [لاتينجه] = hunderttheilig, -gradig .

Zenti,... (ـ ـ ...) —li'ter (ام) برليتره (رطلك) نك يوزده برى ، ظرف .

Zentifoli-e (ـ)(ـ) ـ ـ ـ امؤ) ⑤③ [لاتينجه ؛ يوز ياپراقلى] يوز ياپراقلى كل .

Zentner (ـ ـ ام) .a ④⓪ [لاتينجه centum hundert] (اللى كيلوغراملق آغرلق اولچيسى) يكى قنطار ، اللى كيلو .

Zentral,... (ـ ـ ...) —Asien (الا) آسياقطعه سنك مركزى ، اسيانك ايچى ‖ —blatt (الا) مركزده چيقان، مركزلرده اوقونان غزته ، روو .

Zentralisi(e)ren (ـ ـ ـ ـ ـ فعمته) .a ②①[لاتينجه] بر نقطه يه، بر مركزه طوپلامق ، جمع ايتمك .

Zentri(e)ren (ـ ـ ـ فعمته) .a ②① [لاتينجه] — eine Linse, ein zu bohrendes Stück برعدسه نك ، دلينه جك برشيئك مركزنى بولمق ، تعيين ايتمك،تثبيت ايتمك .

Zentrifugal (ـ - - ـ ـ) ②① [لاتينجه] (حكمه) مركزدن تبعيد ايدن ويا ايتمكه چباليان ، مبعد عن المركز (كذا نبا) .

Zentri-Winkel (ـ ـ - ـ ـ ام).a ④⓪ = Radi-en-Winkel.

Zentrum (ـ ـ الا) ⑤⑧ [لاتينجه] مركز ، اورته ، وسط نقطه سى = Mittel-punkt ؛ = Mittel-partei (نشان تخته لرنده) قره ، مركز ، اورته نك بياضى .

Zentum,... (ـ ـ ...) [لاتينجه] centum مثلا : —vir (ام) اسكى روماليلرك يوز اعضادن مركب محكمه لرينك اعضالرندن بهرى .

Zer-brochen (ـَـُ فعمتعـ) a. ㉑ (*insép.*) باصوب ازمك ، قيرمق ، ياصيلاتمق ، ياصيلتمق ، يام ياصي ايتمك ، يستيلي چيقارمق .

Zer-fahren (ـَـُ ـ فعمتعـ) r. ⑳ (*insép.*) آرابه ايله اوزرندن كچوب قيرمق ، چكنمك ، پارچه‌لمق ، ازمك ‖ (فعلا -) (بربرندن آيريلوب ايلاو طوتاربری‌قالمامق)طاغيلمق ، پاره‌لنمق ‖ — (صواسم مفعول) ㉑ مصدرينك معناسنده ‖ (مجا) قارمه قاريشيق ، پريشان ، خراباتی ، سفاهت‌وضلالته مبتلا ، مسرف .

Zer-fallen (ـَـُ فعلا -) p. ⑳ (*insép.*) دوشوب قيرلمق ، پارچه‌لنمق ، پاره‌لنمق ‖ خرابه دونمك ، منهدم‌اولمق ، ييقلمق ، دوكولمك ، طاغيلمق ، برباد اولمق ، (مجا)زوال‌بولمق ، مشرف‌خراب‌وزوال‌اولمق ، منقرض‌اولمق ‖— mit Jemandem برينه بوزوشمق ‖ —in mehrere Theile برچوق اقسامه منقسم اولمق ، برچوق شعباته آيرلمق .

Zer-fällen (ـَـُ فعمتعـ) a. ㉑ (*insép.*) اقسامه آييرمق ، تقسيم ايتمك ، بولمك .

Zer-fetzen (ـَـُ فعمتعـ) c. ㉑ (*insép.*) پارچه پارچه ايتمك ، پارامپارچه ايتمك ، ييرتمق ، پارچه پارچه‌قيرمق ، طوزله بوز ايتمك ، خرده خاش ايتمك ، اوفق اوفق كسمك ، طوغرامق ، ليمه ليمه ، اون اوفاق ايتمك ‖ Jemandem das — Gesicht (قيلنچ‌ايله اوروشوركن) برينك يوزيني‌طوغرامق ، پاره‌لمق .

Zer-flattern (ـ ـَ ـ فعلا -) a. ㉑ (*insép.*) اوچاراق هواده طاغلمق ، غائب اولمق .

Zer-fleischen (ـ ـَ ـ فعمتعـ) a., c. ㉑ (*insép.*) اتنی قوپارمق ، اتلرینی دیشمك ، كسمك ، ييرتمق .

Zer-fliegen (ـَـُ فعلا -) f. ⑳ (مرا . fliegen) (*insép.*) اوچوب طاغيلمق ، پاره‌لنمق .

Zer-fließen (ـَـُ فعلا -) e. ⑳ (*insép.*) ارمك ، صولانمق ، مايعلشمك ، مذاب اولمق ؛ (مجا) — in Thränen كوزياشيله ارمك ، آغلايه آغلايه اريبوب صولمق .

Zer-flößen (ـَـُ فعمتعـ) c. ㉑ (*insép.*) ارتمك ، ازابه ايتمك .

Zer-flossen (ـَـُ) (zer-fließen. فعلنك اسم‌مفعولی).

Zer-fressen (ـَـُ فعمتعـ) m. ⑳ (*insép.*) يوب ، كميروب پارچه‌لمق ، فاره قورد وامثالی حقنده يمك ، كميرمك ، ديديك ديدك ايتمك(علم امراض كيبی) يمك . آشيندرمق ، چوريتمك .

Zer-gehen (ـَـُ فعلا -) ⑳ (*insép.*) ارمك ، طاغيلمق ، صولانمق .

Zer-gliedern (ـ ـَ ـ فعمتعـ) a. ㉑ (*insép.*) (تشر) فتح اموات ، اجساد ايتمك ، برای تشريح ياروب آچمق (كذا مجا) ‖ وجودی يولمق ، قوپارمق ، قوی قناديني قيرمق ، پاره‌لمق ‖ (غرا ، فلسفه) اقسام اصليه واساسيه‌يه آييرمق ، آناليز ايتمك .

Zer-hauen (ـ ـَ ـ فعمتعـ) q. ⑳ (مرا . hauen) (*insép.*) كسمك ، پارچه‌لره بولمك . ايرمق ‖ (مجا) den — Knoten ايی كسمك . حل مشكل شيئی حل ايتمك .

Zer-kleine(r)n : اوّيسيده (ـَـُ فعمتعـ) a. ㉑ (*insép.*) اوفاق اوفاق پارچه‌لره آييرمق ، اون اوفاق ايتمك ، اوفالمق ، طوزله بوز ايتمك ، توزكبی ايتمك .

Zenturio (- (ـ) ـَ ام) ⑯ [لاتينجه] مضاف اليه وجمعی كذلك : —nen : (ـَ (ـ) - ـَ) (اسكی روماليلرك يوز نفردن عبارت بربلوكنه قوماندا ايدن ضابط) يوزباشی .

Zeolith (ـَ ـ ـ - ام) ㉛ ياخود ㊳ [روم] (معد) حامضاتك دروننده ژلاتين قوامی آلان وآتشده اريبان طاش .

Zephyrus كذلك ،[روم] ⑯ (خام - اـَ f -) **Zephyr** (ـ - f ـَ) اساطيرده : آلهه مقامنده طانيلان غرب ، باطی روزكاری ‖ (ام) ㊳ باطی روزكاری .

Zepter (ـَ الا (ام) a. ㊵ [لاتينجه sce'ptrum] برحكمدارك اعضای حكومتی .

Zer„... (ـ ...) ادات ابتدا اولوب افعال ايله برلشور ، وبونلردن مشتق اسما وصفتلر تشكيل اولنوب دائما (*insép.*) وبرماده‌نك كاملاً آيرلمسی تفسخ وطاغلمسی وياخود اقسام متممه‌سندن برينك آيرلمسی‌ويا ضرر وخسار ديده اولمسی‌معنالرينی افاده وارائه ايدر وفعل مطاوعت ايله مستعمل اولدقده‌كاملاً تلف‌وضايع‌اولمغی‌ويا درجهٔ افراطی‌كوستر ، مثلا : zer-ätzen, zer-lesen ‖ (فعمتعـ) ياقوب‌طاغيتمق ، پارچه‌لمق zer-beizen (فعمتعـ) بركتابی اوقويه‌اوقويه پاچاوره كبی ايتمك ، وپارچه‌لمق ، طاغيتمق .

Zer-arbeiten (ـ - ـَ ـ فعمتعـ) a. ㉑ (*insép.*) Jemand derb — ‖ چاليشه‌چاليشه‌پارچه‌لمق ، پارچه‌پارچه‌ايتمك برينی فنا حالده دوكمك ، پارچه پارچه ايتمك ‖ خرد وخاش ‖ (فعمطا) — sich فنا حالده يورولمق ، چاليشه چاليشه كنديني برباد ايتمك ، بيتيرمك .

Zer-barst (ـَ ـ) zer-bersten فعلنك زمان حالنك ماضی صورتی برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Zer-beißen (ـَـُ فعمتعـ) n. ⑳ (*insép.*) ايصيروب قوپارمق ، قيرمق .

Zer-bersten (ـَـُ فعلا -) b. ⑳ (مرا . bersten) (*insép.*) چاتلامق ، پاطلامق ، پارتلمق ، ييرتلمق ، ييرتلق .

Zer-blättern (ـ ـَ ـ فعمتعـ ومطا) a. ㉑ (*insép.*) ياپراقلرينی آچه آچه ، چوره چوره ييرتمق .

Zer-brechen (ـ ـَ ـ فعمتعـ) b. ⑳ (*insép.*) برقنبانی قيرمق ، پارام پارچه ايتمك ، — (eine Tasse) پاره‌لمق ‖ — sich den Kopf كندی قفاسی پاطلاتمق ، برشيئی دوشونه‌جكم ، بوله‌جغم ، آكلايه‌جغم ديه فكرينی ، ذهنی زياده يورمق ، كنديني سرسام‌ايتمك ‖ — sich das Kreuz بلی‌قيرمق ، (صنعـ) پاره‌لنمق ، طاغيلمق ، آيرلمق ‖ (فعلا -) قيرلمق ، طاغيلمق ، پارامپارچه اولمق ، طوزله بوز اولمق .

Zer-brechlich (ـَ ـ ـ صـ) ㉑ قولايجه قيريلور ، پك اينجه ، نازك ، طياناماز ، خصوصيله صنديقلر اوزرينه يازيلوب دروننده قيريلور اشيا اولديغی وبناءً عليه ايتلوب دورلميوب اصول ايله ايندريلوب بيندرلمسی لازمكلديكی اخطار وارائه اولنور ؛ قابل كسر ، قابل انكسار .

Zer-brochen (ـَـُ اسم مفعول) ㉔ zer-brechen فعلنك اسم مفعولی) .

Zer-bröckeln (ـَـُ فعمتعـ) a. ㉑ (*insép.*) اوفاق پارچه‌لمق ؛ اكمكی ، شكری اوفالمق .

Zer-dreschen (ـَـُ فعمتعـ) b., c. ⑳ (*insép.*) دوكنله ازمك ؛ (مجـا) (عمو) = پاسديرمه‌سی چيقارمق . zer-bläuen=

Zer-knirschen (فعمتد ـ ـُ ـ) a. c. ㉑ (*insép.*) ازمك؛ (مجا) ندامت وپشمانلق آلتنده ازلمك ، نادم وپشمان، توبه‌كار اولمق .

Zer-knittern (ـ ـُ ـ فعمتد) a. ㉑ (*insép.*) بروشديرمق ، پاچاوره كبى ايتمك ، اورسه‌لمك .

Zer-kratzen (ـُ فعمتد) c.㉑ (*insép.*) طرمالمق، طيرمالي‌وب كسمك ، قوپارمق .

Zer-laufen (ـ ـُ ـ فعلا -) p. ⑳ (*insép.*) = ‖ ver-laufen ‖ zer-fließen = (فعمتد) sich die Stiefel— آياق قابلرينى پاطلاتمق،اسكيتمك .

Zer-legen (ـ ـُ ـ فعمتد) a. ㉑ (*insép.*) (einen Körper)— برجسمى اقسامه آييرمق . طاغيتمق ، سوكمك (كذا ريا) — in Theile ايكى قسمه آييرمق ‖ سفرده : Speisen— يمك تقسيم ايتمك ، آييرمق ، بولمك ؛ (كيم) einen Stoff— برجسمى تحليل ، آناليز ايتمك .

Zer-lumpt (ـُ ـ) ㉑ ييرتيق ، پارچه پارچه ، اوسق باشى ليه ليه .

Zer-mahlen (ـُ فعمتد) a. ㉑ (مرا . mahlen) (*insép.*) اوكوتمك .

Zer-malmen (ـُ فعمتد) a. ㉑ (*insép.*) ازمك، اون اوفاق ايتمك ، طاغيتمق ، توزكبى ايتمك (مجا) پارامپارچه ايتمك .

Zer-pflücken (ـُ فعمتد) a. ㉑ (*insép.*) (eine Blume)— چيچك ياپراقلرينى يولمق؛ دريتمك، يولمق ، قوپارمق .

Zer-platzen (ـُ فعلا-) c. ㉑ (*insép.*) پاطلامق، چاتلامق ، يارلمق ، طارمه طاغين اولمق ، اوچمق .

Zer-pressen (ـُ فعمتد) c. ㉑ (*insép.*) = zer-drücken .

Zer-quetschen (ـُ فعمتد) c.㉑ (*insép.*) ازمك، ازوب قيرمق ، اروب برملك .

Zerr... (...ك) اسم وصفتله برابر مستعمل (بيجمسز، غير طبيعى) معنالرينى افاده ايدر ، (الا) —bild كولنج رسم ، استهزا وآلاى ايچون ياپيلان‌رسم، شكل .

Zer-raufen (ـُ فعمتد) a. ㉑ (*insép.*) چكوب ييرمق . قوپارمق : Jemandem das Haar — برينك صاچلرينى يولمق .

Zer-reiben (ـ ـُ ـ فعمتد) v. ⑳ سورته سورته اسكيتمك ، آشيندرمق ، ازمك،اوفالمق ؛ توز ايتمك ، پايمق .

Zer-reißen (ـُ فعمتد و فعمطا) u. ⑳ (*insép.*) ييرتمق ، پارلمق ‖ in Stücke— پارچه پارچه ايتمك ، ليه ليه ييرتمق ؛ (einen Faden)— برايپلكى قوپارمق (كذا مجا) قطع رشته ايتمك ؛ ييرتمق ، پارملق ، مزق ايتمك ؛ seine viel Stiefel, Kleider— زنجيرينى قوپارمق ؛ Ketten— چوق‌قوندره، البسه‌اسكيتمك ؛ (مجا) ich würde mich für بن اونك ايچون فداى جان ايدرم ، يولنه‌قربان ihn— lassen اولورم ‖ (فعلا -) (فعل متعدى صورتنه مشابه) ييرتلق، پارچه‌لنق ، قوپمق ، ييرتلمق ، پارامپارچه‌اولمق .

Zerren (ـُ فعمتد ، فعلا + ، فعمشاركه وفعمطا) a.㉑ چكمك،سوروكلك، سورومك؛ etwas in den Koth— برشيئى چاموره سورومك ‖ Jemandem die Kleider vom

sich — Leibe برينك البسه‌سنى صرتندن چكوب چيقارمق ، mit einander— برينك صاچنى باشنى يولمق .

Zer-rennen (ـُ ـ فعمتد) a. ㉑ (*insép.*) خام تيورى : ارتمك ، تمزلمك .

Zer-rinnen (ـُ فعلا-) b. ⑳ (*insép.*) اريبوب آقمق ، اريمك ؛ (مجا) اريبوب محو اولمق ، تمك ؛ in ein Nichts— هيچ اولمق .

Zer-rissen (ـُ) (zer=reißen فعلنك اسم‌مفعولى).

Zer-rissenheit (ـُ ـ امو) ㊾ ييرتيقلق، پارامپارچه اوليش ، پريشانيت ، طاغينقلق ، ايلرطوتار يرى اولمامق ؛ تفرقه،اتفاقسزلق ، شقاق ، نفاق .

Zer-rupfen (ـُ فعمتد) a., c. ㉑ (*insép.*) = zer-pflücken.

Zer-rütten (ـُ فعمتد) a ㉑ (*insép.*) طاغيتمق، بربرينه قاتمق ، آلت اوست ايتمك ‖ (مجا) صارصمق ، فنا ايتمك ، بوزمق ، ييقمق ، دوپرمك خراب ايتمك،هدم ايتمك ؛ seine Gesundheit — صحتنى برباد ايتمك .

Zer-sägen (ـ ـُ ـ فعمتد) a. ㉑ (*insép*) دستره ايله كسمك ، دسترملك .

Zer-schaben (ـُ فعمتد) a. ㉑(*insép.*) قازيه‌رق، طرماليه‌رق بوزمق ، برباد ايتمك .

Zer-schellen (ـُ فعمتد) a. ㉑ (*insép.*) قيرمق‖ (فعلا -) قيرلمق ، طاغيلق (كذا بحر) .

Zer-schießen (ـ ـُ ـ فعمتد) c. ⑳ (*insép.*) اوزرينه برسلاح آته‌رق دلمك ، قيرمق ، ييرتمق ، پارملق ، طاغيتمق،طوپ ايله خاك ايله يكسان ايتمك ‖ (فعلا -) برقوتله طاغيلق ، پارەلنمق ، دارمه‌طاغين اولمق؛ — zu Trümmern خاك ايله يكسان اولمق .

Zer-schlagen (ـُ فعمتد وفعمطا) r. ⑳ (*insép.*) — (sich) اوروب قيرمق ، طاغيتمق ، قيرلمق ، طاغلمق ، پارچه‌لمق ، پارەلنمق ، اون اوفاق ايتمك ، اون اوفاق اولمق ؛ ich bin an allen Gliedern — هر طرفم قيرلمش‌كبى ، كيكلرم قيرلمش كبى آغريور، وجودم طياق يمش كبى ، كذلك : zer- = Jemand— ‖ alle Glieder sind mir wie— blänen برينك پاصديره‌سنى چيقارمق، طياقدن وجودينى سيسياه چوروك ايچنده براقمق ، پوستەكيسنى چيقارمق ، كيكلرنى‌قيرمق ‖ خردەخاش ايتمك ‖ (مجا) موفق اولەمامق، بتيشه‌مامك،قاچيرمق ، فوت فرصت ايتمك (برايش حقنده) نائل اولەمامق ، بوشه چيقمق .

Zer-schmeißen (ـُ فعمتد) (ع) n. ⑳ (*insép.*) برطاشله برشيئى طوزله بوز ايتمك ، قيرمق .

Zer-schmelzen (ـُ فعلا -) e. ⑳ (*insép.*) = schmelzen ‖ (فعمتد) = schmelzen وصورت تصريفى : a. ㉑ وبعضا ، e. ⑳ (*insép.*) .

Zer-schmettern (ـ ـُ ـ فعمتد) a. ㉑ (*insép.*) يلديرم كبى چارپوب پارامپارچه ايتمك ، دارمه طاغين ايتمك ، طوز ايله بوز ايتمك ، طاغيتمق ‖ (فعلا—) پارامپارچه ، دارمه طاغين اولمق، طاغيلق ، طوزايله بوز اولمق .

Zer-schneiden (ـُ فعمتد) n. ⑳ (leiden كلەسى

کبی) (insép.) پارچه‌لمق ، پارچه پارچه ایتمك ، بولمك ، اورته‌سندن آییرمق ، کسوب آییرمق ، چیقارمق ، بیجوب چیقارمق ؛ کسمك، آییرمق ، طوغرامق ؛ Jemandem das Herz— برینك قلبنی، یورکنی، کوکلنی جریحه‌دار ایتمك .

Zer-schnipp(s)eln ایکیسیده (◡◡́◡ فعـ متعـ) a. ㉑ (insép.) = schnippeln .

Zer-setzen (◡◡́◡ فعـ متعـ وفعـ مطا) c. ㉑ (insép.) (کیمیـ) —(sich) آییرمق ، طاغیتمق ، تحلیل ایتمك ، مرکب اولدیغی اجسامه آییرمق، آیرلمق ، تجزا ایتمك .

Zer-splittern (◡◡́◡ فعـ متعـ) a. ㉑ (insép.) etwas — طاغیتمق ، پارچه‌لرینی برهوا ایتمك ، آتمق ، پارامپارچه ایتمك ، (تشر) (کمیك وامثالی حقنده) قیرمق ، دارمه طاغین ایتمك ، اون اوفق ایتمك ؛ (ع) seine Truppen— الندەکی عسکرینی شورایه بورایه طاغیتمق ، الندن چیقارمق ؛ (مجا) آبورجوبور ایتمك ، اسراف ایتمك ، حار اوروب حرمن صاوورمق ‖ (فعـ لا—) و —sich (فعـ مطا) طاغیلمق ، هر پارچه‌سی برطرفه اوچمق ، کیتمك ؛ (ع) (مرمیات حقنده) پاطلامق، طاغلمق .

Zer-sprengen (◡◡́◡ فعـ متعـ) a. ㉑ (insép.) پاطلاتمق ، طاغیتمق ، آتمق ، طاغیتوب برهوا ایتمك ‖ eine Menschenmenge— برغلبه‌لغی، ازدحامی طاغتمق = aus= einander-sprengen ، (ع) بوزمق،منهزم، پریشان ایتمك .

Zer-springen (◡◡́◡ فعـ لا —) a. ⑳ (مرا . springen) قیرلمق ، آتمق ، طاغلمق ، پاطلامق ، چاتلامق ، (آغاج ، تخته حقنده) چاتلامق، آچیلمق ؛ (مجا) der Kopf will mir— باشم چاتلایور ، چاتلایه‌جق .

Zer-stampfen (◡◡́◡ فعـ متعـ) a. c. ㉔ (insép.) طاغیله‌جق، پارچه‌لنه‌جق صورتده دوومك ، ازمك ، سحق ایتمك؛ zu Pulver— سحق ایتمك،دوومك توز (کبی) ایتمك ‖ ein Feld— آیاغنك آلتنده ازمك .

Zer-stäuben (◡◡́◡ فعـ متعـ) a. ㉑ (insép.) توز ایتمك ، توزحالنه قویمق، (مجا) طاغتمق دارمه داغین ایتمك ، چیل یاوروسی کبی طاغیتمق ‖ (فعـ لا—) توزکبی طاغلمق .

Zer-stäuber (◡◡́◡ ا م) a. ㊵ ، Zer-staäubungs= Apparat (◡́–◡◡–◡◡ ا م) ㊳ علاج دوومکه مخصوص اجزاجی آلتی ، مسحق، پولوریزاتور .

Zer-stieben (◡◡́◡ فعلا—) f. ⑳ و a. ㉑ (insép.) = zer-stäuben ؛ (مجا) (اشخاص حقنده) طاغلمق ؛ محو ونابدید اولمق .

Zer-stören (◡◡́◡ فعـ متعـ) a. ㉑ (insép.) بوزمق، ییقمق ، تخریب ایتمك ، هدم ایتمك ، آشاغی آلمق ، ایندیرمك ، خاك ایله یکسان ایتمك ، آلت اوست ایتمك، پارامپارچه ایتمك، یوق ایتمك ، فسخ ولغو ایتمك .

Zer-störung (◡◡́◡ ا مو) v. ㉟ (مرا . zer=stören).

Zer-stoßen (◡◡́◡ فعـ متعـ) p. ⑳ (مرا . stoßen) Salz, Pfeffer— طوز، بوبر دوکمك ، سحق ایتمك ‖ برشیشه اوره‌رق ، چارپه‌رق قیرمق .

Zer-streuen (◡◡́◡ فعـ متعـ وفعـ مطا) a. ㉑ (insép.) —(sich) طاغیتمق ، طاغیلمق ، هر برینی برطرفه آتمق ، دارمه داغین ایتمك ، سوکمك ، آیرمق ‖ Jemandes Gedanken— برینك ذهننی طاغیتمق ، فکرینی برشیدن چویرمك ، واز کچیرمك ؛ — Jemand کذلك : اکلندیرمك،تسلی ایتمك ، اویالامق ، اکلنمك ، وقت کچیرمك ، اویالاتمق .

Zer-streut (◡́◡ صـ) ㉔ طاغنیق ، هر بری برطرفه آتلمش، طاغیدلمش ، شوراده بوراده اولان ، بولنان ، سیرك؛ —e Gedanken طاغنیق ، پریشان ذهن ‖ —sein فکری پریشان ، ذهنی یورغون اولمق !

Zer-streut-heit (–◡́◡ ا مؤ) ㊾ طاغنیقلق ، مشغولیت فکر ، ذهن پریشانلغی ، طالغینلق .

Zer-streu-ung (◡◡́◡ ا مؤ) ㊾ طاغیلمه ، طاغیلوب یکدیکرندن تباعد ایتمه ؛ طاغنیقلق ، پریشانیت ، شورایه بورایه دوکولمه ؛ طاغلمه ، افتراق ؛ برشیدن وازکچیرمه ، صاپدرمه ؛ اکلنمه ، اکلنجه .

Zer-stücke(l)n (◡◡́◡ فعـ متعـ) ، ایکیسیده a. ㉑ (insép.) اوفق اوفق پارچه‌لره آییرمق ، پارچه پارچه کسمك، ایتمك، بیك پارچه‌یاپمق،پارچه‌لمق، پارچه پارچه ییرتمق ؛ تقسیم ایتمك پارچه‌لره ، اقسامه آیرمق ، بولمك .

Zerte-partie (◡◡◡́ ا مؤ) [فر] (بحر) ㊾ = Certe=partie .

Zer-theilen (◡◡́◡ فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا) a. ㉑ (insép.) —(sich) آیرلمق ، منقسم اولمق، اقسامه تفریق اولنمق ، آیرمق ، بولمك ، اقسامه تقسیم ایتمك ، پارچه‌لره آیرمق، پارچه‌لمق ، یارمق ، اقسام مختلفه‌یه تقسیم وتفریق ایتمك ؛ in Brüche— اقسامه ، کسره آیرمق ‖ یوارلاق ، طوپلو برشی چوزمك ، بولمك ، آچمق وطاغیتمق .

Zer-trennen (◡◡́◡ فعـ متعـ) و —sich (فعـ مطا) a. ㉑ (insép.) =trennen .

Zer-treten (◡◡́◡ فعـ متعـ) d. ⑳ (مرا . treten) (insép.) آیاغیله باصمق ، ازمك ، قیرمق ، قوپارمق ؛ (مجا) — چیکنیوب کچمك .

Zer-trümmern (◡◡́◡ فعـ متعـ) a. ㉑ (insép.) ییقمق ، خراب ایتمك، هدم وتخریب ایتمك ، قیرمق ، اوروب کوچورمك ، آرقه‌سنه دویرمك ‖ (فعـ لا—) قیرلمق ، طوزله بوز اولمق ، ییقلمق ، خراب اولمق ، دوکولمك .

Zer-würfniß (◡◡́◡ الا) ㉝ غوغا،نزاع ، معارضه ، نفاق .

Zer-zausen (◡́◡◡ فعـ متعـ) c. ㉑ (insép.) =zausen ؛ بروشدیرمق،ازوب بوزوب آتمق ؛ Jemand tüchtig— برینك صاچنی باشنی یولمق ، اوستنی باشنی قوپارمق .

Zeter (◡́ ا م (ا لا) a. ㊵ وحرف ندا : صیقینتی ، طارلق باغیرمه‌سی .

Zettel (◡́◡ ا م) [اورته لاتینجه ce'dula لاتینجه sche'dula دن] a. ㊵ کاغد (پارچه‌سی) ، چتله ، (یازیلی) پوصله، تذکره ؛ Thea'ter=zettel= (تیا) شیشه ، قوطو وامثالی اوزرنده : اتیکت ، یافته ‖ An-schlag= ‖ (طوقومه‌جیلقده) زنجیر .

Zettel,,... (◡́◡ ···) —baum (ا م) (طوقومه‌جیلقده) طوقومه دستکاهنك آرقه‌سنده قماش صارلمسنه مخصوص اسطوانی آغاج .

طوقومه‌جیلقده (صنع) ㉑a. (~ فعمتعـ) **Zetteln**
. an=zetteln. = ومجازی
فعلنك zeihen) (ـ) شمان متروك كبی اولوب **Zeuch (t)**
صورت امریه‌سنك ایكنجی وزمان حالنك اوچنجی مفرد شخصی).
ziehen : ziuch قدیم آلمانجه] ㊳(ام) (ـ ١لا) **Zeug**
كلمه‌سنه منسوب] كندوسندن برشیء اعمال ویا احضار اولنان شیء،
نسنه ، ماده ، آلت ، ادوات ، طاقم ؛ (فابریقـه ده ایشلنمش
فابریقه‌لنمش) شی ‖ طوقومه ، قماش ، بز ‖ بوكه‌دن احضار
ایدیلان ، پاپیلان البسه ‖ چاپیت ‖ آرایه وبینك حیواناتیچون
قوش‌آغی ‖اداره‌ٔ بیتیه ده=Geſchirr قاپ قاجاق ؛—irdenes ، بالیق ، Jagd=geräth = (آوجیلق) ‖ Ge-ſchirr =
طوپراق قاپ ، چناق چوملك ‖ (اكمكجیلكده) یوغورولمش
خمور ؛ مایه ‖ (كاغد فابریقـه‌لرنده) كاغد اعمالنه مخصوص
یغورلمش ، حاضرلنمش‌خمور؛ (مطبعه‌جیلق) حروفات دوكمكه
مخصوص‌معدن‖ مایه ، استعداد ، قابلیت مثلا : —er hat das
zu einem (Künſtler) اونك برهنرور ، صنعتكار اولمغـه
قابلیق استعدادی وار ؛ gut auf dem—e ſein كیفی یرنده
اولمق ؛ ایشی یولنـده اولمق ‖ ویاخود s— مقام تحقیر
واستخفافده : صاچمه ، دكرمز ، اهمیتسز ، مناسبتسز ،
شیء(s) — allerhand هردرلو شی (خردوات) برطاقم تجملات
‖ — albernes صاچمه ، زروه شی ، بدلاجه‌سنه اولان شیء،
مناسبتسزلك — dummes (مرا. dumm) ؛كنایه‌اوله‌رق:
— Das iſt ſchönes قنا دكل ، اشته هایدی بقالم، بیوروك
بقالم ، ایشته بربو اكسیك ایدی .

‖ برقماش باصمه‌سی (ام) —druck (ـ...) **Zeug,,...**
—amt ‖ كتان ، ساتن ، پوتین ، قوندره (ام) —ſtiefel
(ام) (ع) طوپچی‌لوازم (اداره‌سی)هیئتی ‖ —bütte (امؤ)
(كاغد فابریقه‌لرنده) خمور تكنه‌سی ‖ —drucker (ام)
قماش بز اوزرینه باصمه باصان باصمه‌جی ‖ —haus (الا)
اسلحه ومهمات حربیه وتجهیزات عسكریه دیوی .
ziehen : ziuge اورته آلمانجه] ㊾(ام ـ ~) **Zeuge**
كلمه‌سنه منسوب] Zeugin㊿ شاهد ، گواه؛ برشیئی رأی‌العین
مشاهده ایدن ، كورن .

[ziugôn قدیم آلمانجه] ㉑a. (+ لا ~ فعـ) **Zeugen**
شاهد اولمق ، شهادت ایتمك ، (عد) ادای شهادت ایتمك ؛
افاده وتقریر ایتمك ‖ (فعمتع) وجوده ، دنیـایه كتیرمك ،
(پدر وابوین حقنده) — (ein Kind) چوجق طوغورمق
چوجقی اولمق ، دنیـایه كتیرمك ، چوجقی طوغمق ، چوجقی
دنیایه كلك .

ایتدیكی ، شاهده ایتـدیریلان یمین ‖ —ausſage (امؤ)
شاهدك افاده‌سی، روایتی‖ —verhör (الا) شاهدك استماعی.
von etwas—ablegen ‖ شهادت ㊿ (ـ ١لا) **Zeugniß**
برشیئه شهادت ایتمك ، برشیئه دائر ، برشی حقنده شهادتده
بولنمق ‖ شهادتنامه ، تصدیقنامه ؛ برات ؛ تحصیل‌شهادتنامه‌سی ،
دیپلوما (= Zenſu'r) .
Zeugen,,... (ـ...) —eid (ام) شاهد یمینی ، شاهدك

طوغورمه ، حفظ‌الصحه : ㊾ (امؤ ١ ـ ~) **Zeugung**
تولید ، دنیایه كتیرمه ؛ نسل ، جیل ، بطن ، ذریت .
تولید (ص) —fähig (ـ ~ . . .) **Zeugungs,,...**
وتناسله صالح .

Zeus (ـ ١خام) (*inv.*) (اساطیر) دها زیاده مستعمل
اوله‌رق : ژوپیتر .
zibib ایتالیانجه : عربجه] ㊿ (امؤ ـ ~) **Zibebe**
قورو اوزوم] شام رزاقیسی .
zabâd ، عربجـه] ㊳ (ام ـ ١لا) **Zibeth** ، یكی
لاتینجه [cive'tta (*sans pl.*) مسك كدیسنك مسكی .
(تا طبیعه) (امؤ) — katze (ـ ...) **Zibeth,,...**
مسك كدیسی؛ —thier (الا) (تا طبیعه) (amerika'niſches)
آمریقانك غریزون دینیلان حیوانی . graues—thier
Ziege = [zikkin قدیم آلمانجه] ㊿ (امؤ ~) **Zicke**
صورت تصغیریه **Zickel** (لا ~ ~) ㊵a. **Zickelchen**
(~ ~) ، **Zicklein** (ـ ~) صوك ایكیسی (الا) ㊵b.
كچی ، اوغلاق .
(كچی‌حقنده) ㉑a. [Zicke] (+ لا فعـ ~) **Zickeln**
یاوررولامق ؛ كچی كبی باغیرمق ، ملهمك .
زیقزاق ، پیلانقاوی ، [zacken] (ـ ~ ~) **Zickzack**
برصاغه برصوله دونه‌رك ، قیوریله‌رق ، قیوریله‌رق ‖ (ام)
㊳ و ㊻ زیقزاق یول وساره .
(تا طبیعه) [ziegâ قدیم آلمانجه] ㊿ (امؤ ـ ~) **Ziege**
كچی .
: ziegal قدیم آلمانجـه] ㊵a. (ام ـ ~) **Ziegel**
(Mauer=) — : یاپیده ㊵ a. [دن te'gula لاتینجه
طوغله ؛ (طوغله اوجاقلرنده) brennen — طوغله پیشورمك
‖ طام كره میدی ، كره‌مید (=Dach=ziegel) .
Ziegel,,... (ـ...) —bau (ام) طوغله ایله‌یاپیلان
بنا ، انشا(آت) —dach (الا) كره‌میدله اورتولی طام ‖
—arbeiter ‖ —erde (امؤ) طوغله ، كره‌مید طوپراغی
طوغله‌جی ، (ام) — brenner ‖ Ziegler = (ام)
كره‌میدجی ‖ —ſtein (ام) طوغله .
Ziegelei (ـ ~ ١امؤ) ㊾ (صنع) طوغله اوجاغی ،
خرمانی . Ziegel=brennerei =
‖كچی‌تفتیكندن (ص) —hären (ـ~...) **Ziegen,,...**
‖ كچی‌یه بكزر ، كچی كبی ، كچی توعنـدن (ص) — artig
— melker ‖ كچی‌اركیكی، اوغلاق ، اركچ (ام) —bock
(ام) كچی صاغان ؛ (تا طبیعه) چوبان آلداتان (قوشی) ‖
(ام) كچیلی پترو ، كچیجی پیه‌ر ؛ (تشر) كردان —peter
بزلرینك الك بیوكی .
پینیر [ziger قدیم آلمانجه] ㊵a. (ام ١ ~) **Zieger**
صویندن آیریلان قویو طورتو ‖ غلارینك یشیل پینری ،شیغر.
(صنع)طوغله‌جی، [Ziegel] ㊵a. (ام ~) **Ziegler**
كره‌میدجی اوسته‌سی .

Zieh (ـ) ziehen فعلنك زمان حال صورتـك ماضی
صیغه‌سی برنجی واوچنجی مفرد شخصلریله صورت امریه‌سـنك
مفرد شخصی) .
Zieh,,... (ـ...) —tag (ام) طاشینه‌كونی ، مدتی‖
—band (الا) طوتیلوب برشیئك چكلمسنه مخصوص
شرید؛ ویدولر واسطه‌سیله كریلان تیمور باغ ‖ —bank
(امؤ) یبو آچغه مخصوص تفنكجی دستكاهی ‖ (تل
اعمالاتخانه‌لرنده) حده دستكاهی ‖ —topf (ام) ایچنده
چاشیر قاینادیلور قاب ، پوطه .

براوطه‌يه‌طاشينمق، كيچمك ‖ (خدمتجى حقنده) قپودكشديرمك ‖
ge-zogen (اسم مفعول وصـ) ㉔ (مصدرينك باجمله معنالرنده
مستعملدر) gezogenes Rohr يـولى ناملو .
Zieher (~ـ ا م) .a ㊵ [ziehen] مؤنثله اشخاص
حقنده in— (ا مؤ) ㊿ چكن؛ (بحر) يدكجى؛ (تجا) =
Kork=, . (مرا .), چكمكه، چيقارمغه يارار آلت، ‖ Trassa'nt
.(Schrauben=, Stiefel=zieher
Ziehung (~ـ ا مؤ) ㊾ [ziehen] ,der Lose—
قرعه ، پيانقوچكلمسى،كشيده‌سى . der Lotterie
Ziehungs„,,, (~…) liste-- (امؤ) پيانقو ، قرعه
جدولى، اكراميه قزانان،اصابت ايدن نومرولرى كوستررليسته .
Ziel (ـ ا لا) ㊳ [قديم آلمانجه cil] غايه . صوك ،
مطلب ، اقصى ‖ عاقبت ، ختـام ، انجام ‖ حد ، درجـه ‖
das— überschreiten حدينى ، حدودينى ، حدودى تجاوز
ايتمك ، ايلروسنه وارمق ‖ (بروقتك ، عمرك نهايتى) عاقبت ،
صوك : am —e seines Lebens sein عمرك صوكنده‌اولمق،
صوك‌كونلرنده بولنمق ‖ auf 3 Monate— اوچ آى‌وعده،
مهلت (ايله) ‖ مقصد ، هدف ، مطلب ، آرزومثلا : einer—
Reise برسياحتك هدف الحركتى،وارلمسى‌كيدلمسى‌مطلوب‌نقطه ‖
ohne— umhergehen سرسرى‌كزمك،باشى‌بوش(نره‌كيده‌جكنى
نه يابه‌جغنى بيلميه‌رك، تعيين‌ايده‌ميه‌رك) طولاشمق ‖ برآوجينك:
هدف ، نشان تخته‌سى، اوره‌جغى شى ؛ نتيجه ، مرام، مقصد .
Ziel„ ... (‎…‎) los— (صـ) بلامقصد،هدف ومرامى
اولميان ‖ tag—(ا م) مهلت، وعده ، مدت‌كونى ‖ punkt—
(ا م) هدف ، نشان نقطه‌سى نشانك مركزى .
Zielen (~ـ فعلا+، بعضا فع متع) .a ㉑ [قديم آلمانجه
zilôn sich be-eifern] نشان آلمق ، توجيه ايتمك ، هدفه
چويرمك ، نشـانلامق ؛كوز قويمق ، تصارلامق،غايهٔ مقصد
اتخاذ ايتمك ، مرام‌ايديمك ، آرزو ، طلب ايتمك ؛ نيت ايديمك .
Ziemen (~ـ فع لا+ وفع مطا) .a ㉑ [قديم آلمانجه
zeman : zahm كلمه‌سنه منسوب] = ge-ziemen .
Ziemer (~ـ ا م) .a ㊵ [فرانسزجه cimier]
آوحيواناتيله حيوانات اهليه‌نك آيرلمسى پارچه‌لنمسى اثناسنده :
بل طرفى ، بوكور ، دوش ‖ حيوانك هوركوچ طرفى ، سرج ‖
بيوجك اركك حيواناتك ذكرى ، آلتى .
Ziemlich (~ـ صـ) ㉔ [ziemen] فى الاصل (صـ)
اولدقجه ، خيلى ، همان همان ، اب ايو ، ايجه (اكثريا حال
اولمرق مستعملدر) gut— اولدقجه ايو، فنادكل ، ضررسز ‖
es waren— viel Fremde da اولدقجه اجنبى ، يبانجى ،
غلبه‌لق واردى (اوراده) ‖ (ياش‌حقنده) er ist so— von
meinem Alter او بحله همان ياشيدكبيدر، بن ياشده اولسه
كرك ‖ eine —e Anzahl Leute اولدقجه (بر، چوق) خلق،
غلبه‌لق ، اهالى .
Ziepen (~ـ فع متع) .a ㉑ (ايالت‌لسانى) Jemand
an den Haaren— برينى صاچندن چكمك .
Zier (ـ امؤ) ㊾ [قديم آلمانجه zieri]= Zierde .
Zier„... (‎…‎) blume— (امؤ) صالون وامثالى
محلرى وياسائر اشيايى تزيينه مخصوص چيچك ، زينت ايچون
طاقيـلان چيچك ‖ affe— (ام) صورت تصغيريه‌سى :
äffchen— (الا) زوزك ، چيت قيرلدم ، (قارى) ايكى

Ziehbar (ـ ـ صـ) ㉔ [ziehen] (صنعو حكم) (معادن
دوكولمكه صالح ، قابل انطراق (معدن) .
Ziehen (~ـ فع متع وفع مطا) .f ㉚ [قديم آلمانجه
ziohan = لاتينجه du'cere] همان غيرمتروك برحالده
زمان حال : du zeuchst, er zeucht ؛ ماضى‌صورتى : (zeuch)
چكمك ، چيقارمق : Jemand am Arme— برينى قولندن
چكمك ‖ an sich— كنديـنه (طوغرى) ، ياننه چكمك ‖
Jemand an den Haaren— برينى‌صاچندن يقالمق وچكمك؛
einen Nagel aus der Wand— ديواردن‌برچيوى‌چيقارمق ‖
Schlüsse aus etwas— برشيدن نتايج چيقا مق ، استخراج
ايتمك ‖ in die Höhe— يوقارى چكمك ، چكوب يوقارى
چيقارمق ، آلمق ، چكمك ‖ Perlen, auf einen Faden—
اينلكه اينجو ديزمك ‖ Seiten auf die Geige— كمانه تل ،
كيريش‌كچيرمك ‖ Jemand auf seine Seite ياخود Partei—:
برينى كندى طرفنه چكمك ، كندى طرفدارلرى‌ميانـه آلمق ‖
ich werde mir eine Lehre daraus— بن بوندن عبرت
آليرم ، بوبكا بردرس اولەجق ‖ etwas aus einander—
برشيئى چكه‌رك آچمق ، يايمق ، سرمك ، آييرمق ‖ etwas
in sich— برشيئى ايچمك ، بلع ايتمك،ايچنه چكمك ، صورمق
امك ، مص ايتمك ‖ Folgen nach sich— صوكى ، نتايجى
(وخيم اولمق) چيقمق ‖ vor Gericht— حضور محكمه‌يه
جلب ايتمك ‖ Jemand zu Rathe— بريله استشاره ايتمك ‖
Jemand zur Rechenschaft— برينه برشى‌طانيشمق ، برشى
حقنده استشاره‌ايتمك ، فكرينى، رأينى صورمق ‖ die Stricke
fest— ايپلرى ، غيطانلرى صيقمق ، چكوب صيقيلق ‖
eine Senk-rechte—(ريا) ‖ برديوارچكمك eine Mauer—
برعمود تنزيل ايتمك ، ايتمك ، چكمك ‖ بيومكده اولان برشيئه
باقمق Kinder (groß)— چوجغه‌باقمق،بيوتمك ‖ Vieh—
حيوان بيوتمك ، بسلمك ‖ جذب ايتمك ، چكمك ‖ (دامه
وامثالى اويونلرده) einen Stein— برطاش اوينامق ،
سورمك ، چكمك ، كذا (اوينامق) ‖ Den Draht—
حده‌دن تل چكمك ‖ (اسلحه فابريقه‌سنده) ein Geschütz=
rohr— برطوپك ناملوسـنه ييو آچمق ‖ sich— (فع مطا)
چكلمك ‖ sich wohin— بر يره طوغرى كيتمك ، برطرفه
چكلمك ‖ اوزاتمق،ممتد اولمق ، بوينه كيتمك ، das Gebirge
zieht sich bis an die Grenze (بو) طاغلر حدوده قدر
وارر ، اوزانير،ممتد اولور ، طيانور ، كيدر ‖ كيرمك ، نفوذ
ايتمك ، چكمك ‖ (قماش حقنده) قويو ويرمك،صاليويرمك ‖
(فع لا+)تبديل‌موقع‌مراداولندقده(فع لا—) =برطرفه كيتمك،
چكلمك ‖ der Thee muß(noch) einige Zeit— چاى بر
مدت دها دملنملى ‖ es zieht hier بوراده جريان هوا ، قوران
دەر وار ؛ es zieht durch diese Thür بوقپودن روزكار
كليبور ، چارپيور ، طوقانيور ‖ der Ofen zieht gut—
صوبا كوزل چكيور ، (يانيور) ؛ طلبه آغزنده : — آتمق،
چالمق ، چكمك ، يوارلامق ‖ (فعلا—) (على التوالى حركتله
ايلرولمك) ايلرولمك ، يوريمك ؛ gezogen kommen (صاللانوب)
كلمك ، واصل اولمق ؛ laß mich—! براق كيده‌يم ! ‖
(خصوصيله مهاجرقوشلرحقنده) كچمك ، كوچمك ‖ (مسكن،
خانه حقنده) دكشديرمك ، طاشنمق ‖ in die Stadt— شهره
طاشينمق، كوچ‌ايتمك ‖ auf ein anderes Zimmer— بشقه

چنكانەجه یشامق ، قبطی عالمنده یشامق ، بوهمیالی واری عمر سورمك ؛ كذا = vagabondi(e)ren .

Zigeunerthum (‒ ‒ ⏑ ‒ ‒ ‒) [Zigeuner] ㉕ (sans pl.) قبطی عالمی ، چنكانەلك ، بوهمیالیلق .

...zigst(el) (⏑) (⏑ ...) zig ... دن متشكل صوك هجاسی .

Zikade (⏑ ‒ ‒ امؤ) ㊿ [لاتینجه] (تاطیبه) اغستوس بوجکی ، جیرجیر ، اوراق بوجکی ، جارجار .

Zille (⏑ ‒ امؤ) ㊿ (بحر) آلتی دوزاوفق کمی ، صندال، چکدیرمه .

Zimbel (⏑ ‒ امؤ) ㊿ [لاتینجه] (موسیقی)زیل .

Zimmer (⏑ ‒ الا) a. ㊵ [قدیم آلمانجه zimpar] ؛ لاتینجه do'mus كلمەسنه منسوب] اوطه ، Baumholz بوله،حجره ‖ —(Arbeits=) ایش اوطەسی ‖ —größeres صالون ‖ (كورنجیلكده) قرق دری پاكق،تیسمەر ‖ كراستە آغاجی .

Zimmer„... (... ⏑ ‒) —flöße (امؤ) كراستە صالی ‖ —fontä'ne (امؤ) صالون فیسقیەسی ‖ —arbeit (امؤ) دولكرلك ‖ —beil (الا) دولكر كسری ‖ —holz (الا) یاپی كراستەسی ‖ —jungfer (امؤ) یوقاری خدمتجیسی (Stubenmädchen =) ‖ —mann (ام) دولكر ‖ —meister (الا) دولكر قالفەسی ‖ —werk (الا) = —arbeit .

Zimmerchen (⏑ ‒ ‒ الا) b. ㊵ (Zimmer كلمەسنك صورت تصغیریەسی) اوطەجق ، قابینە ، تماره .

Zimmern (⏑ ‒ فعمتعه و فعلا +) a. ㉑ [قدیم آلمانجه zimparjan] (صنعه) — (das Holz) كراستەیی ایشلمك ، كراستە آغاجی ایشلیوب كراستە حالنه قویمق ، یونتمق (كذا مجا) .

Zimm(e)t (⏑) (⏑ ‒ ام) ㊻ [لاتینجه ci'nnamun] رومجه ki'nnamon دن كاوب فنیكەلولرك لسانی واسطەسیله مالایجه : kāju mānis دن كاور] [süßes Holz (sans pl.) دارچین (=Kanne(e)'l) .

Zimm(e)t„... (... ⏑) (⏑) —branntwein (ام) دارچین راقیسی ‖ —braun (صـ) = —farben (صـ) دارچین رنكنده ، دارچین صاریسی ‖ —mandeln (جمع مؤ) دارچین شكری .

Zimperlich (⏑ ‒ ‒ صـ) ㊻ [اورته آلمانجه zimpher] (عمو) نازلی ، چیت قیرلدم ، عشوەلی ‖ پك زیاده تریەلی ‖ —thun قیرتمق .

Zimpern (⏑ ‒ فعلا +) a. ㉑ (مرا . zimperlich) zimperlich thun .

Zindel (⏑ ‒ ام) a. ㊵ [لاتینجه ce'ndalum رومجه si'ndon یعنی Zeug aus J'ndien دن] —، كذلك taf(fe)t = —(فلورانسەده اعمال اولنان اینجه ایپكلی قماشك اینجەسی) یارم فلورانس .

Zingulum (⏑ ‒ الا) ㊿ [لاتینجه] پاپاس قوشاغی ، ذونار .

Zink (ام) (الا) ㊳ [لاتینجه zincum] (sans pl.) (معدن ، لیپز) اجسام بسیطەدن چینقو دینیلان توتیا .

درهم پرچكردك،عشوەباز ، جلوەجی ، فندقجی ‖ —bengel (ام) چیت قیرلدم ، شیق بكی ، قاری كبی سوسلی كزن كنج ‖ —garten (ام) تنزه باغچەسی ، مزین خصوصی باغچه ، چیچك باغچەسی ‖ —puppe (ام) بیك كبی كینمش وسوسلی قاری = —affe ؛ —rath (ام) ㊳ نادراً ㊾ Zierat كلمەسنك فنا املاسی .

Zierat (‒ ‒ ام) ㊳ [Zier ، Rath كلمەسیله متشكل اولمیوب اكثریا ath صورتیله یازیلان at نهایت اداتیله برلشور (h) Heirat(h), Heimat(h) الخ كبی] اورنومان، تزیینات دوزن ، سوس ، ده قوراسیون .

Zierde (⏑ ‒ امؤ) ㊿ [zierida] زینت ،سوس ، تزیینات ، سوسه تزیینه یرار شی (كذا جلەسی مجازی) .

Zieren (⏑ فعمتعه) و —sich (فعمطا) a. ㉑ [قدیم آلمانجه zieran] تزیین ایتمك، زینتبخش اولمق، سوس ویرمك، تزیینات خدمتنی كورمك ‖ برشیئی تزیین ایتمك ، سوسلمك ، بزەمك ، دوناتمق ‖ (فعمطا) قیرتمق ، ادا ، جلوه ایتمك ، عشوەبازلق ایتمك ، ازیلوب بوزلمك ، علی الخصوص قاریلر حقنده : (استدیكی برشیئه طوغریدن میل كوسترمیوب، اظهار آرزو ایتمكسزین ، جبر نفس ایله) نازلانمق ، یان جیبنه قویدیرمق استمك .

Ziererei (⏑ ‒ ⏑ ‒ امؤ) ㊾ [zieren] = Ge-ziere ‖ نازلنمه ، ادا ، جلوه ، پایه ناز ، كندینی صاتمه ، قیرتمه .

Zierlich (⏑ ‒ صـ) ㉑ [Zier] ظریف ، لطیف ، ادالی ، نازلی؛ عشوەباز،نازك، پك كوزل ، كبار ، كوزل ، ظریف ؛ (حا) نزاكتله، ناز وادا ایله، قیرتەرق ، ازیلەرك بوزیلەرك.

Ziffer (⏑ ‒ امؤ) ㊿ [عربیجه Null zifron] رقم ، بر رقمك كوستردیكی عدد ، كیزلی یازی،شفره ‖ صره ، صحیفه نومروسی ؛ (جمع اولەرق) n— ساعتك رقملری ، اشاراتی .

Ziffer„... (⏑) —brief (ام) شفرەلی مكتوب ‖ —schlüssel (ام) شفره آناختاری ، مفتاحی .

Ziffern (⏑ فعلا + وفعمتعه) a. ㉑ رقم یازمق ، نومرو آتمق ، قیئات قویمق ، شفرەلی اولەرق یازمق ؛ حساب ایتمك .

...zig (⏑ ...) صوك هجاسی vierzig قرق ، achtzig سكسان كبی ‖ in den zwanzigen sein یكرمی ایله اوتوز آرەسنده یكرمیسی كچكین ؛ zu zwanzig(en) یكیرمیشر ، sie ist eine Zwei = und zwanzigerin (مؤنث) او یكرمی ایكیلك (دو) ، یكرمی ایكیسنده وار ‖ Zwanziger یكرمیلك (یكرمی پارەلق ، یكرمی سانتیلك ، فنیكلك الخ) ‖ ...zigst صفت عددیهٔ نسبیه تشكیلیچون مثلا : vierzigst(er) قرقنجی ‖ ...zigstel كسر بیان وتشكیلی ایچون مثلا : zwanzigstel یكرمیده بری ، یكرمیده بر .

Zigarre (مرا . Cigarre) .

Zigeuner (⏑ ‒ ‒ ام) a. ㊵ [فارسیجه cengi ویاخود Zangeubar ؛ ایتالیانجه zi'ngano] Musikant چنكانه، قبطی.قاریسی، بوهمیالی . —in (امؤ) ㊿

Zigeuner„... (... ⏑ ‒ ‒) —mädchen (الا) چنكانه قیزی،بوهمیالی قیز ‖ —leben (الا) چرکه نشینلك ، كوچبەلك .

Zigeunern (⏑ ‒ ‒ فعلا +) [Zigeuner] a. ㉑

Zink„... (...ـَ) —butter (امؤ) (كيميا) قلورور
دوزلق || —asche (امؤ) (كيميا) شودوزلق اوقسيده ||
—ätzung (امؤ) چينقوغراف ،چينقو حكى || —blech (الا)
چينقو (تنكه‌سى، تخته‌سى) —kalk (ام) (كيميا) =asche —
—vitrio'l (ام) (الا) سولفات دوزلق ، كبريتيت توتيا .
Zinke (ــَـ امؤ) (53) [اسكى آلمانجه cinko] Zinken
(ــَـ ام) b. (40) = Zacke كذا آوجيلق || (طراقجيلقده)
بوينوز كسمى ، ديكلى || بورو ، (بوينوزدن معمول بورو)
قورنت || ارغنون بوريسى .
Zinken (ــَـ ص) (21) [Zink] چينقودن ، توتيا ||
[Zinke] (فعـ متعـ) a. (21) بوينوز بورى چالمق || ديش ،
چتال ياپمق، طراق كبى كسمك مثلا drei-gezinkte Gabel اوج
ديشلى ، اوج پارمقلى چتال || برشيئى قيرلانغيچ قويروغى
بيچمنه قويمق وبونكله ربط ايتمك .
Zinkenist (ـَـَـ ام) [Zinke] (51) (موسيقى) =
Zinken-bläser (ام) بوينوز بورو ، قورنت چالان ||
Musika'nt= .
Zinkig (ــَـ ص) (21) [Zinke] ديشلى،چتاللى ، ديش
ديش ، خصوصيله تركيبده : zwei— ايكى ديشلى ، ايكى اوجلى،
ايكى چتال .
Zinkographie (ـ ـ ـ ا مؤ) (53) [لاتينجه روجه]
چينقوغرافيه،توتيا حكى فنى .
Zinn (ـَ الا) (38) [قديم آلمانجه] (*sans pl.*) (معد،
كيميا) قلاى ، رصاص ابيض .
Zinn„... (...ـَ) —geschirr قالاى قاپ || —säure
(امؤ) (كيميا) حامض استانيك ، حامض رصاص .
Zinne (ـَـ امؤ) (53) [قديم آلمانجه zinna] (معما)
طام ، چاتى،سيورى محلده دوز چاتى || (ع) (استحكا) قلعه ،
بورج ، ديوارلره آچيلان مازغاللردن متحصل ديش .
Zinnern (ـَـ ص) (21) [Zinn] قلاى ، قلايدن .
Zinnober (ـَـ ام) a. (40) [لاتينجه ci'nna'baris]
(معد) كبريتيت ايله جيوه‌دن مركب قرمزى ، صاف (طبيعى)
حالده بولنور ماده‌كه بين‌العوام زنجفره دينيلور ، (كيميا)
كبريتيت احمر زيبق .
Zins (ـَ ام) مفردى (21) ، جمعى (36) [لاتينجه ce'nsus]
قديمده : خراج ، جزيه ؛ رسم ، ويركو ، تكليف ، نفوس،
املاك ويركوسى ؛ كيرا || — ، جمعى Zinsen (Kapital
كلمه‌سنك مقابلى) فائض ، ربح || Geld auf — sen geben
فائضه پاره ويرمك ، ياتيرمق ، فائضله پاره ايشلتمك .
Zins„... (...ـَ) —fällig (ص) = —pflichtig ؛
—los (ص) بلا فائض ، بلا تمتع ؛ —pflichtig (ص)
خرجكذار || —tag (ام) فائض (ويريله‌جك) كون ، ويركو
كونى —bauer (ام) سپاهى‌يه ، مال صاحبنه،افنديه
ويركو ويرن تابع ، كويلى || —frau (مرا. —mann —)
—frei بلا فائض ، ويركوسز اوليش || ويركودن معافيت ؛
—groschen (ام) حكومته ويريلان ويركو ، پاره،ساليانه،
خراج || —herr (ام) صاحب ملك ، طوپراق ، ملك
افنديسى ، صاحبى ، مال صاحبى ، چفتلك مؤجرى || —lehn
(الا) برسپاهى‌يه توجيه وتوديع قلنان تيمار ، زعامت ||
—mann (ام) ، —frau (امؤ) ؛ —leute (جمع)

برسپاهى‌يه ، تيمار صاحبنه ، ملك افنديسنه خرجكذار اولان،
ويركو ويرمكله مكلف اولان‌اركك، آدم ، قادين ، خلق،مكلفين.
Zinsbar (ـ ـَ ص) (21) [Zins] =zins-pflichtig .
Zinsen (ـَـ فعـ متعـ وفعـ لا +) [قديم آلمانجه zinsam]
c. (21) فائض،ويركو ، خراج ، رسم اوله‌رق ويرمك ادا ايتمك ||
فائض،ايراد كتيرمك ، ويرمك .
Zinses-zins (ـَـَـ ا م) مفردى (26) ، جمعى — sen
فائضك فائضى ، فائض مركب .
Zion (ـَ ا خا مؤ) (56) [عبر] قدسده برج سيون .
Zipfel (ـَـ ام) a. (40) [اورته آلمانجه zipfel Spitze]
تپه ، اوج ، سيورى محل ، باش طرفى .
Zipfel„... (...ـَـ) —mütze (امؤ) سيورى كيجه‌لك
تاكيه‌سى || —tuch (الا) قادينلرك بوينلرينه صاردقلرى منديل.
Zipfelig (ـَـ ص) (21) [Zipfel] بر ويا برقاچ اوجلى.
Zipolle (ـ ـَ ـ امؤ) (53) [لاتينجه kleine Zwiebel
معناسنه اولان ce'pula دن مأخوذ] صوغان (=Zwiebel).
Zipp„... (...ـَ) —ammer (ام) (تاطبيعه) دلى
(صارى) قوش || —lerche (امؤ) چاير قوشى .
Zipperlein (ـ ـَ الا) (ام) b. (40) (علم امراض)
مفاصل خسته‌لغى، نقريس، خصوصيله =Fuß-,Hand-gicht .
Zirbel (ـَـ ام) a. (40) [اورته آلمانجه zirben wirbeln]
Zirbe كذلك (53) (ـَـ امؤ) (53) تسجير چامى (=Arbe).
Zirbel (...ـَـ) —nuß (امؤ) (نبا) چام فيستيغى.
Zirkel (ـَـ ام) a. (40) [لاتينجه ci'rculus] دائره ،
محيط دائره؛ تكرلك،جنبر،دائره شكلى ، خلقه ؛ اشخاص دائره‌سى،
خلقه‌سى، جمعيت ، مجلسى ، محفل مثلا (مرا. —Lese-) ||
(صنع) (دائره چيزمكه مخصوص آلت) پركار .
Zirkel (...ـَـ) —spitze (امؤ) پركارك اوجى ||
—bogen (ام) = Kreis-bogen || —säge (امؤ)
(صنع) = Schweif-säge .
Zirkeln (ـَـ فعـ متعـ) a. (21) [Zirkel] =ab-zirkeln .
Zirkon (ـَـ ام) (38) [سيلانجه cerkon] (معد)
ذلقيت طاشلردن (تسيرقون) دينيلان طاش .
Zirkular (ـَـَ الا) (38) [لاتينجه] (اكثرياعين مألده
اولمق وعين زمانده برقاچ محله كوندرلمك وياخود عين تحريراتك
برقاچ محلى طولاشمسى صورتيله يازيلان وكوندريلان تحريرات)
تعميمنامه ، بياننامۀ عمومى ، تحريرات عموميه .
Zirkuli(e)ren (ـَـَـ فعـ لا +) a. (21) [لاتينجه]
دونمك ، دوران ايتمك ، طولاشمق ، (روايات حوادث حقنده)
آغزده ، اورتالقده طولاشمق .
Zirkum„... (...ـَـ) [لاتينجه =um...herum...]
دوراً ، دور صورتيله .
Zirkumflex (ـَـَـ ام) (38) [لاتينجه] (غرا) (^)
اشارتى حاوى صدا ، آقسان سير قونفلقس || آقسان سير
قونفلقس ايچينده قيليج پاره‌سى .
Zirkus (ـَـ ام) (36) [لاتينجه] (٢٦) (جمعى —sse)
آت جانبازخانه‌سى ، تسيرقوس ، سيرق .
Zirpe (ـَـ امؤ) (53) [zirpen] (تاطبيعه) جير جير،
اغستوس بوجكى (=Zika'de) .
Zirpen (ـَـ فعـ لا + و فعـ متعـ) a. (21) [=انكليزجه

chirp] (بوجكلر ، چكركه ، اغستوس بوجكى، جيرتلاق،
ياورى قوش وامثالى حقنده) جير جير ، جيويل جيويل
اوتمك .

Zisch (ـُ ام) (38) ايصليق ، فصيلدى ، فيصلامه .

Zischeln (ـُـُ فعلا و فعمته) .a (21) فيصلامق ،
فيصلدايه‌رق سويلمك . (غرا) die Laute j, ch — d
ausſprechen، j و ch صدالرينى آغزنده‌اوتديره‌رك سويلمك ،
تلفظ ايتمك .

Zischen (ـُـُ فعلا + تبدل محل مراد وذكر اولندقده
فعلا-) .a c (21) [ابتدالرى لوته‌ر طرفندن استعمال‌اولنمشدر]
(قيزغين برشيئك صوتوق برشيئله تماسنده حاصل اولان‌صدايى
تقليداً) جيز ايتمك ، جيزير جيزير ايتمك ، جيزيردامق ||
(قورشون وامثالى شيلرك هوادن يكركن صداسى حقنده)
ويزلامق ، اوتمك ، ويزلدايه‌رق يكمك || بعض حيوانات ايله
كذا انسانلر طرفندن ايصلغه مشابه صدا ايله اوتمك ، بويله
سس چيقارمق ويا تلفظ ايتمك || براى استخفاف وتحقير ايصلق
چالمق (كذا مجا) || ,(das Waſſer kocht noch nicht)
aber es fängt ſchon an zu— صو دها قاينامدى فقط
جيزلدامغه باشلادى || صيصت‌ديوب‌صوصمغى، سكوتى‌امر ايتمك
(كذا تياتروده صسى كسديرمك ، هركسى‌صوصديرمق‌ايچون) .

Ziſeli(e)ren (ـُـُـ- فعمته) .a (21) [فر] (صنع)
(دمير قلمله) دلمك، قازمق؛ حك ايتمك ؛ اويمق .

Ziſterne (ـُـُ امؤ) (53) [لاتينجه] صهريج ، سارنيج .

Zitadelle (ـُـُـ- امؤ) (53) [لاتينجه] (ع) بر قصبه
ويا امثالنه حاكم قلعه .

Zitat (ـُ- الا) (38) نقل روايت، بركتابدن چيقارلمش
فقره .

Zitation (ـُ(ـُ) tss -- امؤ) (49) [لاتينجه] محكمه‌يه
دعوت تذكره‌سى ، احضار پوصله‌سى ، جلبنامه .

Zither (ـُـُ امؤ) (53) [رومجه] (موسيقى) كيتاره .

Ziti(e)ren (ـُ - فعمته) .a (21) [لاتينجه] بر
مدعانك اثباتيچون افكار واقوال مشهوره نقل وايراد ايتمك ||
(عد) حضور محكمه‌يه جلب‌ودعوت ايتمك || ارواح لطيفه‌يى
طوپلامق ، باشنه جمع ايتمك .

Zitrone (ـُـُ- امؤ) (53) [لاتينجه] ليمون ميوه‌سى ؛
(نبا) ليمون آغاجى .

Zitronen... (ـُـُ...) —ſcheibe (امؤ) تكرلك
كسلمش ليمون دلكى || —falter (ام) (تاطبيعه) صارى
كلبك ؛ —ſäure (امؤ) (كيميا) حامض‌سيتريك، حامض‌ليمون.

Zitter... (ـُـُ ...) —nadel (امؤ) باشه زينت
ايچون‌طاقيلان‌تيترك ايكنه || —fiſch (ام) (تاطبيعه) الكتريق
بالغى || —gold (الا) = Flitter=gold || —pappel (امؤ)
= —eſche (امؤ) آقجه قواق .

Zittern (ـُـُ فعلا +) .a (21) [قديم آلمانجه zitterôn]
ديتره‌مك ، مثلا : —Furcht (vor ياخود) aus قورقودن
ديتره‌مك || —und beben vor Kälte صغوقدن ديتره‌مك ،
زانقيردامق ، حدت ، شدت مسرت وامثالى احوالده وجودك
ديتره‌مسى، صارصيلمسى، زانقيردامسى ، صاللانمق .

Zit(t)wer (ـُـُ ام) .a (40) [اورته آلمانجه zedoa'rium
عربيه‌دن‌مأخوذ dschadwâr] جدوار، زروار (اجزا) .

Zitz (ـُ ام) (38) [ينغالجه chits] (تجا) قالنقاس
دينيلان هند باصمه‌سى ، قماشى .

Zitze (ـُـُ امؤ) (53) [آشاغى آلمانجه titte = رومجه
titthé] = Bruſt=warze (مرا . Warze) خصوصيله
(تاطبيعه) اينك وكچى كبى حيوانلرك ممه‌سنك اوجى، ممه باشى .

Zitz=weber (ـُـُ ام) .a (40) (صنع) ، —in (امؤ)
(56) قالنقاس دينيلان هند باصمه‌سى طوقويان قماشجى (اركك،
قادين) .

Zivil (ـُ - v - ص) (24) [لاتينجه] سيويل، باشى بوزوق ،
ملكى || مدنى سيويل || اوجوز ، معتدل um ſehr — en
Preis اوجوز؛ معتدل فيأتله || Zivil (الا) (56) (sans pl.)
(عسكرك مقابلى) باشى بوزوق ، ملكى .

Zivil... (...ـُ v -) —amt (الا) ملكيه مأموريتى||
—anwärter (ام) عسكرده خدمت ايتميان ملكيه
ملازمى || —kabine't (الا) (ملكى انتخاب مأمورين
قوميسيونى) ملكيه ، سيويل قابينه‌سى || —tracht (امؤ)
باشى بوزوق، سيويل البسه‌سى .

Ziviliſation (ـُ(ـُ) tss -ـُ- ٢ - ١امؤ) (49) [لاتينجه]
مدنيلشديرمه ، تمدين || مدنيت .

Ziviliſi(e)ren (ـُـُـُ- .v - فعمته) .a (21) [لاتينجه]
تمدين ايتمك ، مدنيلشديرمك ، قوانين ونظامات بلده ايله
اهلشديرمك ، شهريلشديرمك آدم ايتمك ، تربيه ايتمك .

Ziviliſt (ـُ - v - - ١ام) (51) [لاتينجه] باشى بوزوق،
ملكيه‌لى ، سيويل || (Kriminaliſt كلمه‌سنك مقابلى اوله‌رق)
حقوق مدنيه معلمى .

Zobel (ـُـُ١ام) .a (40) [رومجه so'bol] (تاطبيعه)
روس سمورى || سمور كوركى ، طلومى .

Zober (ـُـُ١ام) .a (40) = Zuber .

Zockeln (ـُـُ فعلا -) .a (21) (ايالت لسانى) صاللانه
صاللانه يوريمك ، كيتمك .

Zodiakus (ـُـُـُ - ١ام) (inv.) [رومجه] (sans pl.)
= Thier=kreis .

Zofe (ـُـُ١امؤ) (51) [اورته آلمانجه zâfen ſchücken]
= Kammer=jungfer .

Zog (ـُ) ، zöge (ـُـُ) (ziehen فعلنك زمان حال
ماضيسنك وصورت التشائيه‌سى ماضيسنك برنجى واوچنجى
مفرد شخصلرى) .

Zögern (ـُـُ فع لا +) .a (21) [قديم آلمانجه
zögôn : ſchwanken Zug كلمه‌سنه عائد] = ſäumen
و zaudern || رجعت، چكلمك ، پرشيده‌قالمق ، اجتناب‌ايتمك،
آغير آلمق .

Zögling (ـُـُام) (38) [اورته‌آلمانجه zo : Schar ziehen
كلمه‌سنه منسوب] طلبه ، شاكرد ، چيراق || —ſie iſt mein
او (مؤنث) بنم طالبه‌مدر ، طلبه‌مدر .

Zölibat (ـُـُ - ١الا (١ام) (56) بكارلق، غرويت،غربه.

Zoll (ـُ١ام) (38) [اول امرده اون‌بشنجى عصرده idezol
صورتيله استعمال اولنمغه باشلانمشدر] واحد قياسى اوله‌رق
(مقدما ١/١٢ ياخود ١/١٦ قدم) پارمق، پوس||(هيئة) (كونشك
ويا آى قطرينك اون ايكيده برى) پارمق || (مجا) auf—und
Linie خطوه بخطوه ، قاريش قاريش ، تماميله || [قديم

آلمانجه zol اورته آلمانجه telonium] (31) اكثریا (تجا)
كچه‌جك ، كچیریله‌جك برشی ایچون ویریلان رسم ، كمرك
ویركوسی، كمرك (مجا) ویركو، رسم ‖ Zoll=amt =haus= .
Zoll,... (...) —gesetz (الا) كمرك نظامنامه‌سی‖
—maß (الا) پارمق ، پوس اولچیسی ‖ —amt (الا)
كمرك نظارتی ، دائره‌سی ، اوطه‌سی ؛ كمرك ‖ anschlag —
(ام) كمرك تعرفه‌سی ‖ beamte (r) — (ام) كمركجی ،
كمرك مأموری ‖ frei — (ص) كمركسز ، كمرك رسمنه تابع
اولمیان ، اولمقسزین ، كمركدن معاف ‖ (مجا) Gedanken
sind—frei عقله كلان شیدن كمرك آلنماز ‖ pfund— اتحاد
كمرك ، تسولفرآین لیتره‌سی‖ General=dire'ktor—(ام)
كمرك ناظری،رسومات امینی‖ speicher— (ام) كمرك دپوسی،
آنترپو .

Zollbar (ص) (24) = zoll=pflichtig .

Zollen (فعلا + وفعه متعه) .a (21) كمرك رسمی
ویرمك‖ ، (اعتراف وتسلیم ایتمك اوزره) طانیمق ، لایق كورمك،
حرمت ، رعایت ایتمك ، صایمق — Jemandem Achtung
برینه (عرض) احترام ایتمك ، برینی ، برینك خاطرینی صایمق ،
رعایت ایتمك .

Zöllig (ص) (21) [Zoll] —(ein) برپارمقلق،برپوسلق.

Zöllner (ام) .a (40) [Zoll] مرابحه‌جی ، مدخر .

Zone (امؤ) (53) [روم] (هیئة ، جغر ، ریا ،
تلغراف ومجا) (زیاده وسعت وامتدادی اولان محل) منطقه .

Zo-o... (...) [روم] zoo... (= Thier..) .

Zo-ologisch (gh ص) (21) [روم] تاریخ
طبیعیه، علم حیواناته عائد، مخصوص ومتعلق ‖ er Garten —
حیوانات بغچه‌سی .

Zo-ophyt (f الا) (51) [روم] نباتاته بكزر حیوان،
حیوان نباتی .

Zopf (ام) (31) [قدیم شمال لساننده Zapfen , Zipfel
toppr اساسنه متعلق] اسكیدن ارككلرده وشمدی ایسه
چینده وروم پاپاسلرنده اوزون صاچ (طوراسی ، اوركوسی)
(مجا) ‖ صاچی اورمك das Haar in Zöpfe flechten
Jemandem einen — anstecken, drehen, machen برینی
رذیل، مسخره ایتمك ‖ كندینی بكنمش‖ پروكه ‖ —(=ende)
برآغاجك تپه‌سی ، اوجی .

Zopf,... (...) — lerche (امؤ) (تا طبیه) =
Hauben lerche : — mensch (ام) (عمو) اسكی قفالی،
كندی بیلدیكندن واز كچماز ، اوزون صاچلی ‖ styl — (ام)
اسكی اصول ؛ اسكی موده .

Zöpfen (فعه متعه) .a. c (21) [Zopf]—(die Haare)
صاچلری ، صاچ اورمك ، طوره یاپمق ‖ — einen Baum
برآغاجك تپه‌سی كسمك ، چیرپمق . بودامق .

Zopfig, zöpfig ایكیسیده (ص) (24) [Zopf] اوزون
صاچلی ، قادین حقنده آرقه‌سنده اوریلی طوره یاپلمش ‖ (مجا)
موده‌سی كچمش ، اسكی ‖ (رومانجیلرده) اسكی اصولدن
واز كچمیان ، اسكی اصولده یازان .

Zopfenthum (الا) (25) (*sans pl.*) برصنعتك
یالكز عملیاتی جهتنده یتشمش، نظریاتدن بی بهره ، فن كورمامش
اولیش ، بویله یتشمش اولنلر .

Zorn (ام) (38) [قدیم آلمانجه : zerren كلمه‌سنه
منسوب] (جمعی نادر اولوب آنك یرینه : ausbrüche —
صورتی استعمال اولنور) حدت ، غضب ، تهور ، اوفكه ،
قیزغینلق، اوج، طارغینلق،خشم‖ seinen—an Jemandem
auslassen حدتی ، اوفكه‌سنی برندن آلمق ، برینه بوشالتمق‖
Jemand in--bringen برینی حدتلندیرمك ، اغضاب ایتمك،
قیزدیرمق ‖ جان صیققینلغی، طوتلمه .

Zorn,... (...) كذلك اكثریا : ...Zornes, (...)
—entbrannt (ص) حدت غضبدن كوپورمش ، قنا حالده
حدتلنمش اولمرق ، صوك درجه غضب وتهورله ‖ —mütig
(ص) حدید ، عكسی .

Zornig (ص) (24) [Zorn] حدتلی ، غضوب ،
قیزغین ، دارغین ‖ نادراً = zornmüthig ‖ حدت
وقیزغینلغی كوسترر ، بونی ایما ایدر .

Zote (امؤ) (38) ایكی معنالی مبهم سوز ، جناس ،
ایهام ‖ مغایر ادب وناموس سوز، ادبسزلك ، یاقشماز، چركین
حال ، پك سربست سوز ، صیقینتیسزحال .

Zotte (امؤ) (53) [قدیم آلمانجه zata] صاچ ،
یوك طوره‌سی، طوپی .

Zottel,... (...) —kopf (ام) باشنده صاچی
پك چوق، صیق (وقاریشیق اولان) شخص .

Zottelei (امؤ) (41) (عمو) مسكینلك ، تنبللك ،
فوق العاده بطائت .

Zu (حرجر) (مفعول الیه اكور وحرف تعریف ایله
تركب ایدر) [قدیم آلمانجه zuo] مثلا : zu dem=zum
zur = zu der] (موقعاً تقرب حالنده) هه ، یره ، یه
معنالرینی افاده ایدر ‖ (براستقامتده) طوغری مثلا : zu
Bett gehen یاتمغه كیتمك ، اویومق ، er geht zu seinem
Bruder برادرینه كیدیور ، كیدر ‖ zum (aus dem) مثلا:
zum (Thore) hinaus gehen قپودن چیقمق ‖ Brot
zum Fleisch essen اته اكمكی قاتیق ایتمك ، اتله اكمك یمك ‖
(بر محلده اقامت حالنده) ده zu Berlin برلینده ‖ zu
Hause اوده ‖zu Mittag اویله‌ین ، اوكله وقتی ‖ zu Fuß
یایا اولمرق، یوریمك اوزره، قولیله، پیاده،ماشیاً ‖ zu Wagen
آرابه ایله ! zur See دكزدن ، دكز ایله،بحراً Jemandem
zum Ärger, zum Trotz برینه‌رغماً، برینه عناد ‖ zum
Glück بركت ویرسونكه ، تشكر اولنور ، جناب حقه چوق
شكر اولسونكه ‖zum Theil قسماً ‖aus Liebe zu Euch
سزلری سودیكمدن ، سزك خاطریكز ایچون ‖ zu Zweien
ایكیشر ‖zu Dritt اوچر (اوچر) ؛ اوچ ال، اوچ كشی ‖
zum ersten برنجی دفعه اولمرق ؛ برنجی كره‌ده ، دفعه‌ده ‖
: نسبتی ارائه ایچون drei verhält sich zu sechs wie fünf
zu zehn اوچك آلتی‌یه نسبتی بشك اونه نسبتی كبیدر ‖ er
hat es Ihnen zu Liebe gethan او اونی سزك خاطریكز
ایچون ، سزی سودیكی ایچون یاپدی ‖ mir zum Schaden
بنم زیانمه ، بكا زیان ، ضرر اولمق ایچون،بكا خیانتلك اولسون
دیه ‖ er hat sie zum Weibe او اونی آلدی ، اولندی ‖
Wasser zum Trinken : صو ایچون ایچمك ، ایچمكه
ایچیلكه مخصوص ، ایچمه صوی es ist zum Sterben
انسانك اوله‌جكی كلیور، اولورمیسك اولدیررمیسك ، بایله‌جغم ‖

Zuber (ـُـ ام) a. (40) [قديم آلمانجـه zwipar
Ge-fäß mit zwei Griffen] اوفق قوپى ، تكنه، كردل ،
ماستله .
Zu-bereiten (ـ ـ ـ فعمتع) b. (21) = (*sép.*)
bereiten خصوصيله حاضرلمق ، حاضر ايتمك ، (يمك وامثالى
حقنده) پيشيروب حاضرلمق ، پيشيرمك .
Zu-bette-gehen (ـ ـ الا) b. (40) (*sans pl.*)
beim— || ياتمق ياتاركن .
Zu-binden (ـ ـ فعمتع) a. (21) (*sép.*) باغليوب
قپامق ، قپاتمق ايچون باغلامق ، صارمق || Jemandem
die Augen— برينك كوزلرينى باغلامق .
Zu-biß (ـ ام) (33) ein Glas Wein mit einem—
قاتيق ايله برلكده برقدح شراب .
Zu-blasen (ـ + فعلا) p. (20) (مرا .) (blasen
der Wind) bläst immer zu || روزكار طورميوب اسيور
(فعمتع) اوفليوب، اوفوروب قپامق || برشيئك آرقه‌سندن
Jemandem etwas—(مجا) || اوفوروب كيتمك، چالەرق قوشمق
ein-blasen = .
Zu-bleiben (ـ - فعلا) o. (20) (*sép.*) قپالى
قالمق ، اورتولى طورمق .
Zu-blinze(l)n (ـ + فعلا) c. (21) (a. (21))
(*sép.*) — Jemandem برينه كوزينك قويروغيله اشارت
ايتمك .
Zu-brennen (ـ فعمتع) a. (22) (*sép.*) (مرا .)
brennen) ياقوب قپامق ، ياق ، جهنم طاشى وامثاليله ياقمق
وقپامق || (معد) قيزديرمق .
Zu-bringen (ـ فعمتع) a. (22) Jemandem (*sép.*)
etwas — برينه برشيئى كتيرمك ، برنى برشى صاحبى ايتمك ؛
(كاين حقنده) جهاز اولەرق كتيرمك ، دراخومه اولەرق
die zugebrachten Kinder || ويرمك ايلك زوجويازوجه‌سندن
اولان چوجقلر die Zeit mit etwas — || وقتى برشى ايله
etwas — || كچيرمك ، امرار ايتمك برشيئى قپامغه موفق
Zu-bringer || اولمق ، قپايه بيلمك (ـ ام) a. (40)
(ع) مكرر آتشلى شتاره قشنك موصلى .
Zu-brot (ـ الا) (38) (جمعسز) = Zu-kost .
Zu-buße (ـ امؤ) (53) (صنع) (معدن اوجاقلرنده)
حصه‌دارانك سرمايه اوزرينه آقچه وضعى || (كذا سائرتجارتلرده
ومجا) اوستنه قويمق ، جرمه چكمك .
Zu-büßen (ـ فعمتع) c. (21) (*sép.*) (صنع)
معدن اوجاقلرنده اوسته قويمق .
Zucht (ـ امؤ) (35) [قديم آلمانجه zuht (جمعى نادراً
استعمال اولنور) يتيشديرمه، بيوتمه، تربيه، حيوان يتشديروب
— von Obstbäumen || حيوان جنسى ، بسلمه چوغالتمه
ميوه آغاجلرينك يتشديرلمسى || تربيه ايتمك (اشخاص حقنده)
Schul-, Mann-, Kriegs- (— مكتب ، اركككك ،حرب
تربيه‌سى ، تربيهٔ تدريسيه ، انسانيه، رجليه وحربيه، تعليم
وتربيه ، ديسيپلين ، ادب ، اركان ، يول ، ضبط وربط ||
sich an—und Ordnung gewöhnen كنديسنى ضبط وربطه
وانتظامه آلشديرمق ، آليشمق || تربيه، ناموس ، شرف وحيثيتى
طابيه ، اخلاق صاحبى اوله ، ناموسكارلق ، عفت وعصمت ||

zu Staub werden || توز ، اون اوفاق ، كول كبى اولمق ||
er wurde || چيلديرمق برشى دكل zum Narren werden
zum General ernannt جنرال نصب وتعيين اولندى ؛
باشالغه ترفيع قلندى || حركت، دوشوشمك ، سوقلك وتصور
ich) : ايتمك بيان ايدن افعالدن صكره اكثريا ترجمه اولماز
komme Sie abzuholen سزى آلمغه كلييورم || حرف جردن
صكره : um mich zu täuschen بنى آلداتمق ايچون || (حا)
zu groß پك بيوك ، zu sehr' zu viel پك زياده، آشورى
درجه ، ab und zu || in hohem Grade = gar zu آره
صره || nach Norden zu شماله طوغرى ، gegen (gen)
Süden zu جنوبه طوغرى ، جنوب طرفه || auf etwas zu
gehen برشيئه طوغرى كيتمك || zu! immer zu! nur zu!
هايدى ! ها ! هاى بقايم ! ها غيرت ! طورمه || (فعل ايله
برلكده اجرا آتنده افعالنده بلاانقطاع دوام ايتمك معناسنى افاده
ايدر) دائما ، على الدوام ، بردوزيه، همان‌هيچ طورمدن .
Zu„... (... ـ) ادات ابتدا افعال ايله برلشور ودائما
(*sép.*) a. (21) و يه كوره تعريف ايديلور. قپامق ، طيقامق،
اورتمك معنالرينى ايما ايدر. مثلا zu-klinken مانداللامق ،
قپوبى سورمه‌لمك || برشيئه، محله‌طوغرى چبالامق ، صواشمق
dem Gipfel zu-arbeiten تپه‌يه‌طيرمانمق، تپه‌يه، يوقارى‌يه
چيقمغه چبالامق ، اوغراشوب طورمق || (ضم وعلاوه ايتمك،
زياده‌لشديرمك (zu-arbeiten چالشەرق چوغالتمق ، علاوه
ايتمك || بر ايشده تزييد قوت وصرف مقدرت ايدرك دوام
ايتمك معناسنى ايما ايدرك اكثريا : immer كلمه‌سيله برلكده
قوللانيلور مثلا : دوام ايتمك، آردينى آره‌سى كسمامك، طوروب
ديكلنمامك، بردوزيه‌يايمق وعجله‌ايتمك || zu-arbeiten ايشنه
متماديا دوام ايتمك، تعقيب ايتمك || (حكم وتعيين ايتمك، ويرمك)
مثلا: Jemandem eine Strafe zu-dikti(e)ren برينه بر
جزا تعيين وامر ايتمك ، حكم ايتمك .
Zu-und Ab-strömen (ـ الا) b. (40) (*sans pl.*)
مد وجزر .
Zuave (ـ - ام) (52) [عر] جزايرده فرانسزلرك
يرليدن تشكيل ايتدكلرى فرقه عسكر ، زواف .
Zu-bauen (ـ - فعمتع) a. (21) (صنع) (*sép.*)
انشا ايدرك ، بنا ايدرك قپامق ، اورتمك || بر قسم بنا علاوه
ايتمك .
Zu-behalten (ـ فعمتعد) p (20) (*sép.*) قپالى
طوتمق .
Zu-behör (ـ ام) (الا) (38) (امؤ) (49) اساسى برشيئه
عائد اولان بالجمله تفرعات اشيا، مالزمه، ادوات، طاقم،اقسامندن
عبارتدن اولان شى || (Wohnung von 6 Zimmern)
—mit (اوطوره‌جق) اوطه ايله اشيا (ى لازمه) سى،
بالجمله مالزمه‌سى، ادواتى || (آشجيلقده) —zu den Speisen
اصل يمكك ياننده يئيلان سائر قاتيق .
Zu-beißen (ـ فعلا + وفعمتع) n. (20) (*sép.*)
هاپ ايدوب آغزيله قاپمق ، ايصيرمق ، طوتمق || (عمو)
wacker— ايوجه كوده‌يه آتمق ، ويرلشديرمك || اشتهالى
Brot— || اشتهالى يمك (ات ايله) اتمك يمك ، اتمك
قاتيق ايتمك .
Zu-benam(s)en (ـ فعمتع) a. c. (21) (*sép.*)
لقب قويمق ، تلقيب ايتمك .

شكر كلاهى (كاغد) harnruhr— (اموٌ) (علم امراض)
=krankheit— (اموٌ) (علم امراض) ادرارك صيق وچوق
وقاتلى برمايه‌يى حاوى اولەرق كلمسى موجب علت ، شكر علتى ،
دياپيطس ‖ mehl— (الا) اينجه توز شكرى ‖ melo'ne—
(اموٌ) شكر قاونى ، (شكرله يپلان) قاوون ‖ rübe— (ا موٌ)
(نبا) =Runkel=rübe ‖ säure— (اموٌ) (كيميا) حامض
سكر ‖ süß— (ص) شكر كبى طاتلى ‖ (مجا) شكركبى ، شكر،
بال ، قيماق كبى .

Zuck(e)rig (ـ ـ (ـ) ـ ص) ㉔ = zuckerhaltig, ‖
zuckern شكردن ‖ شكرلنان ، شكرلى .

Zuckern (ـ ـ فعـ متعـ) a. ㉑ [Zucker] شكرلك]
gezuckert شكرلى ، (مجا) = zucker=süß (مجا) ‖ (ص)
㉔ شكردن .

Zu-dämmen (ـ ـ ـ فعـ متعـ) a. ㉑ (sép.)
— (ein Loch im Pflaster) قالديرمك بردليكى ، آچيغى ،
چقورنى قپامق ، تعمير ايتمك ، اطرافنه سد چكوب قپامق .

Zu-decken (ـ ـ ـ فعـ متعـ) a. ㉑ (sép.) اورتمك
(mit etwas) ‖ — mit einem Deckel برقپاقله قپامق ‖
برشيئك اوزرينه برقپاق قپامق ‖ —mit Stroh,Dünger
اوت ، صمان، كوبره ايله اورتمك ‖ (مجا) (عمو) Jemand
—derb برپاتاقلامق ، صوپا آتمق ‖ —Jemand ماصه آلتنده
ياتمق ، كوفه‌لك اولمق .

Zu-deichen (ـ ـ ـ فعـ متعـ) a. ㉑ (sép.) =
zu-dämmen اطرافنه سد چكمك وقپامق .

Zu-dem (ـ ـ حا) بوندنبشقه ، بعده ، بوندماعدا .

Zu-denken (ـ ـ ـ فعـ متعـ) a. ㉒ (مرا . denken)
(sép.) —Jemandem etwas برشيئى برندن صاقلامق ،
برندن كيزلى طوتمق ، فكرندن ، خاطرندن كچانى برينه
سويلمامك .

Zu-drang (ـ ـ ا م) ㊳ (sans pl.) برشيئه، بريره
طوغرى ايتيشه قاقيشه صوقيلان غلبه‌لق ، ازدحام .

Zu-drängen (ـ ـ ـ فعـ ، طا) a. ㉑ (sép.) —sich
يتيشمك ، وارمق ايچون عجله، تلاش ايتمك؛ (مجا) باش آغريته‌جق
وجهله صوقولمق، تصديع ايتمك ، ازعاج ايتمك .

Zu-drehen (ـ ـ ـ فعـ متعـ) a. ㉑ (sép.) برشيئه ،
بر يره طوغرى چويرمك ، دوندرمك ‖ Jemandem den
—Rücken برينه آرقه‌سنى دونمك ، چويرمك ‖ چويره‌رك،
دونديره‌رك قپامق .

Zu-dringlich (ـ ـ ـ ص) ㉔ مزعج ، تصديع ايديجى ،
باش آغريديجى ‖ پك زياده صوقولقان، صيقلمز، اوصانديريجى ‖
بصيرتسز ؛ كوه‌زه ، بوش بوغاز .

Zu-drücken (ـ ـ ـ فعـ متعـ) a. ㉑ (sép.) بصه‌رق،
صيقيشديره‌رق قپامق ؛ (مجا) — ein Auge bei etwas
برشيئى كورمامزلكه كله‌رك كوزينك برينى قپامق، باشنى چويرمك ‖
تضييقه دوام ايتمك .

Zu-eignen (ـ ـ ـ فعـ متعـ) b. ㉑ (sép.) Jemandem
‖ —etwas برينه برشيئى اسناد وتخصيص ايتمك، اوندن بيلمك ‖
حصر وتخصيص ايتمك ، وقف وتبرك ايتمك ‖ — etwas
(مفعول اليه) sich برشيئى نفسنه حصر وتخصيص ايتمك ، كنديسنه
مال ايتمك ، تملك .

—Das ist ja eine wilde دم‌وقدحى بيان ايدر بركلمه ايله برلكده
(زرا) ‖ بونه قاريشيقلق ، بونه كيپازه‌لك ، بونه ايشدر بو
صپان ايله تكرلكلرى طوتان زنجير .

Zucht„... (ـ...) schule — (اموٌ) تعليم وتربيه ،
آداب واركان ، ضبط وربط وانتظام مكتبى ‖ (زرا) زراعت
مكتبى ، حيوانانك بسى وجنس يتيشديرمك ايچون آيريلانلرى،
داميزلق ‖ bulle— (ا م)داميزلق طانه ‖ haus — (الا)
كورك جزاسنه مخصوص حبسخانه ‖ hengst— (ا م)داميزلق
آيغير ‖ los— (ص) تربيه‌سز ، تربيه واطاعتدن محروم ،
سركش ‖ pferd — (الا) حارا باركيرى ، داميزلق ‖
ruthe— (اموٌ) جنتدن چيقمه دكنك ، قامچى .

Züchten (ـ ـ فعـ متعـ) b. ㉑ [قديم آلمانجه zuhtan]
حيوانات بيتيه‌يى ، ايپك بوجكى بسلمك، يتشديرمك ،طوتمق ‖
— Zier,=Nutz=pflanzen سوصلى ويا نافع فدان بسلمك
يتشديرمك ‖ (چوجقلر حقنده) تربيه ايتمك ، اداب واركان
اوكرتمك ‖ Züchtung (اموٌ) ㊾ تربيه ، يتشديرمه .

Züchter (ـ ـ ا م) a. ㊵ [züchten] حيوانات بسله‌يجيسى ‖
فدانجى ، نباتات يتشديران .

Züchtig (ـ ـ ص) ㉔ [Zucht] اديب ، ناموسكار ،
تربيه‌لى ، عفيف (قادين حقنده) ناموسلى ، عفيفه .

Züchtigen (ـ ـ ـ فعـ متعـ) a. ㉑ [Zucht] مجازات
ايتمك ، جزالنديره‌رق تربيه، تأديب ايتمك ، تكدير وتوبيخ
واخطار ايتمك ‖ Züchtigung (اموٌ) ㊾ جزالنديرمه ،
مجازات، تربيه‌تكدير وتوبيخ ، تعذير ، تأديب

Zuck (ـ ا م) ㊳ وجودك بردنبره وشدتله ديتره‌مسى
وآتلسى ، رعشه ‖ !zuck (حر ندا) (—im) چوپ !

Zuckeln (ـ ـ فعـ لا -) a. ㉑ (عمو) پيت پيت يورمك.

Zucken (ـ ـ فعـ لا +) a. ㉑ [قديم آلمانجه zucchan]
بردنبره وشدتله قيصه برحركت ايتمك ، صارصيلق ، ديتره‌مك ،
رعشه‌يه اوغرامق ، لرزه‌ناك اولمق ‖ چيرپنمق ، اورمق ،
دوكونمك ‖ Das zuckt ihm durch alle Glieder او اونك
بالجمله اعضاسى دتره‌تدى ، بتون اعصابندن كچدى ، بتون
وجودينى صارصدى ‖ (فعـ متعـ وفعـ لا) — in die Höhe
شدتله هوايه‌فيرلاتمق ‖ er hat nicht gezuckt قملدامدى‌بيله،
اومورنده بيله اولمدى ‖ Zuckung (اموٌ) ㊾ (علم امراض)
آتمه، اختلاج .

Zücken (ـ ـ فعـ متعـ) a. ㉑ [Zuck] اكثريا =zucken
خصوصيله : —den Degen, den Dolch قلنجى ، قمالى
(خنجرى) چكمك . قالديرمق ، اوزرينه حواله ايتمك .

Zucker (ـ ـ ا م) a. ㊵ [عربيجه sokkar بوده فارسيجه
schakar وسانسقريتجه Körner-zucker معناسنه اولان
çarkarà دن مأخوذدر] شكر ، سكر ‖ in—verwandeln
(zu— werden) شكرلنمك .

Zucker„... (ـ...) handel— (ا م) شكر تجارتى ‖
hut— (ام) شكر كله‌سى ‖ rohr—(الا) (نبا) شكرقامشى ‖
‖ zange— (اموٌ) قهوه وچاى ايچون آلنغه مخصوص شكر
قيصقاجى ‖ apfel— (ام) (نبا) شكريه الماسى ‖ backwerk—
(الا) شكرلى خمور ايشى ، طاتلى شكرله ‖düte— (ا موٌ)

،طوغرى ··· (*sép.*) ⑳ e. (—فعلا ـُـِـ) **Zu-fließen**
··· يره آقمق ، آقه‌رق ايتمك ‖ (مجا) آقوب بر يره طوپلانمق،
تراكم ايتمك .

،التجا ، صيغينه (*sans pl.*) ㊾ (امؤ ـُـ) **Zu-flucht**
مراجعت (كذا جمله‌سيده مجا) ملجأ ، مأوى ، صيغينه‌جق ير .
‖ (خانه) ملجأ —haus (··· ـُـ) **Zu-fluchts„...**
،(ا م) —platz ، (ا م) —ort، (ا م) —hafen
—(امؤ) بورا، فورطنه‌اثناسنده بارينه‌جق ليمان، —stätte
محل التجا ، صيغينه‌جق ، بارينه‌جق محل ، ملجأ .

آقوب بربره طوپلانمه ، تراكم‌ايتمه ㉜ (ام ـُـ) **Zu-fluß**
(كذا طب ومجا) : (طب) (des Blutes)— قانك هجومى ،
تهاجم دم ‖ (برنهره آقان) قوللر ، آقينتى .
بولاشيق (ام) —kana'l (... ـُـ) **Zu-fluß„...**
چقورى ، يولى .

Jemandem (*sép.*) ㉑ a. (فعمته ـُـ) **Zu-flüstern**
—etwas برينك قولاغنه برشى فيصلدامق ، فيص كچمك .
(صكره‌دن كلورسه مفعول اليه (حرجر ـُـ) **Zu-folge**
واول كلدكده مضاف اليه آلور) = gemäß .

حال) [zu Frieden] ㉔ (ـُـ - - ص) **Zu-frieden**
مقامنه) سكون حالنده : sich—geben مستريح اولمق ‖
‖ برينى خشنود ايتمك ، مستريح قيلمق Jemand—stellen
برشيئه قناعت ايتمك ، خشنود sich mit etwas—geben
mit Jemandem, etwas خشنود ، راضى ممنون اولمق ‖
—sein برندن، برشيدن خشنود وراضى‌اولمق ‖ (ضرمثل)
قناعتى اولان، حالندن der Zufriedene hat immer genug
ich bin ‖ خشنود اولان قدر زنكين ومسعود كمسه اولماز
—es پك اعلا ، پكى .

(*sans pl.*) ㊾ (امؤ - ـُـ - -) **Zu-friedenheit**
خشنوديت ، ممنونيت ، مستريح البال اوليش ، قناعت ،
خشنودلق ، استراحت قلبيه ووجدانيه .

،كاملا طوكمق (*sép.*) ⑳ f. (-فعلا ـُـ) **Zu-frieren**
انجماد ايتمك .

hin=zu= = (*sép.*) ㉑ a. (فعمته ـُـ) **Zu-fügen**
. an=thun = ‖ fügen

ارزاق امتعه ورودى ‖ طريق ㊾ (امؤ ـُـ) **Zu-fuhr**
موارده‖ مواردات ‖ (ع) —von Lebensmitteln ارزاق
ومهمات نقل وايصالى ‖ ارزاق، وذخيره .

نقل وايصال (*sép.*) ㉑ a. (فعمته ـُـ) **Zu-führen**
ايتمك ؛ يانته ، يره كوتورمك ‖ (صنع) (معدن اوجاقلرنده)
برمحلى ككيشلتمك ، برغارى‌يى ، اوجاق‌يولى آچمق ككيشلتمك .

اوزرينه قويوب ㉑ a. (فعمته ـُـ) **Zu-füllen**
(einen Graben)—‖ طولديرمق، اوزرينى اتمام ايتمك، تماملامق
برخندكى طولديرمق ، قپامق .

قديم‌آلمانجه] ㉛ (ام ـُـ : Züge جمعى ، ـُـ و ـَـ) **Zug**
ziehen : zuc كلمه‌سنه منسوب] (يوريمك ، چكوب ،
چكيلوب كيتمك حركتى) برادونك ، برآلايك والخ نك‌يورومسى‖
بريردن، برشى اوزرندن كچمه، مرور ‖(سورو ايله كچن حيوانات
حقنده) (سورو ، سورو كچيشى ، قوش ، بالق وامثالى
حيواناتك موسمه كوره‌تبديل محل ايديشى) كچيش ، كوچ ،

auf Jemand—(*sép.*) ㉑ a. (—فعلا ـُـ) **Zu-eilen**
برينه طوغرى ، برينك اوزرينه طوغرى قوشمق ، يوريمك ،
seinem Verderben— (مجا) ؛ كيتمك ، برندن طرفه قوشمق
اولومى ، فلاكتنى ، برباتى آرامق ، اجلنه صوصامق ، بلاسنى
آرامق ، كندى كنديسنه (ايده‌جك صورتده حركت) ايتمك .

(kennen .مرا) ㉒ a. (فعمته ـُـ) **Zu-erkennen**
(*sép.*) (عد) Jemandem etwas— برينه برشيدن طولايى
حق ويرمك ، برشيئه مستحق بيلمك ، تصديق ايتمك ، تسليم
Jemandem (eine Würde, Ehre)— ‖ ايتمك ، تقدير ايتمك
برينه برزتبه، برشرف توجيه ايتمك ‖ لهنه حكم ايتمك .

[ze êrest قديم آلمانجه] (حا - ـُـ) **Zu-erst**
(der erste : ياخود die مقامنده) برنجى ؛ (ضرمثل)
(mahlen .مرا) = erste اولاً باخصوص ، هرشيدن اول ‖
—erholen Sie sich هله براستراحت ايديكز ، هرشيدن اول
ابتدا استراحت ايتمكز لازم .

(*sép.*) ⑳ m. (+ فعمته وفعلا ـُـ) **Zu-essen**
zu-beißen= قاتيق ايتمك ، براوندە يمك‖ ! iß zu ! يه يه،
چابوق اول (يه) ! براز چابوق يه !

dem (*sép.*) ⑳ r. (± فعلا ـُـ) **Zu-fahren**
‖(آرابه وامثاليله) شهره طوغرى چكمك، كيتمك Dorfe—
auf ‖ قره‌يه چيقمق ، يناشمق auf das Land— (بحر)
—Jemand برينك اوزرينه آتلمق ، وارمق .

بخت ‖ تصادق ، راست كليش ㉛ (ام ـُـ) **Zu-fall**
den Launen des —s ‖ ايشى ، طالع ، قدر ، قسمت
‖ بخت وطالعه باغلى ، قسمته باقار، شبهه‌لى unterworfen
بخته ، طالعه ، قسمته حواله etwas dem— überlassen
ايتمك ، قدره براقمق ‖ قضا ؛ (علم امراض) =Anfall .

(دوشركن) (*sép.*) ㉑ p. (—فعلا ـُـ) **Zu-fallen**
‖ كوزلرى قپانييور die Augen fallen ihm zu : قپانمق
برشيئه، برشيئك‌يانته دوشمك، اصابت ، تصادف ايتمك ، يانته
Jemandem— (پاينه ، حسابنه) دوشمك ‖ دوشمك
برينه دوشمك .

راست كله ، تصادف [Zufall] ㉔ (ص ـُـ) **Zu-fällig**
اولان ، ناكهان ، بكلنمديكى ، انتظار اولنمديغى حالده (حال
اوله‌رق) —er Weise راست كله ، تصادفاً ، تصلسه ؛ اويارسه
وقت ، فرصت‌دوشرسه ‖ (علم امراض) وسيله ، سبب(مرض) .

Jeman„ (*sép.*) ㉑ a. (فعمته ـُـ) **Zu-fertigen**
—dem etwas برينه برشى ارسال ايتمك ؛ سرعتله ياپوب
يتيرمك .

(einen (*sép.*) ㉑ b. (فعمته ـُـ) **Zu-falten**
die Hände— ‖ قپامق ، برمكتوبى قاتلامق Brief) —
اللرينى يومق .

،تعمير ايتمك (*sép.*) ㉑ a. (فعمته ـُـ) **Zu-flicken**
برالبسه‌نك دليكارينى يمامق Löcher in einem Kleide .

einem (*sép.*) ⑳ f. (—فعلا ـُـ) **Zu-fliegen**
—(Orte) بريره طوغرى اوچمق ، اوچار كبى كيتمك ‖
(die ‖ دائما اوچمق ، طوروب دينكلنميوب اوچمق immer—
قاپى بردنبره ، شدتلى قپاندى ، چارپدى Thür) flog zu .

مهاجرت ، هجرت ‖ صو، روزكار وامثالنك جريانى ، آقيشى ،
چكيشى ‖ —der Ofen hat keinen guten (بو) صو با ايو
چكميور ، ياڭمايور ‖ چكنلرك هيئت عموميه‌سى (اشخاص حقنده)
قول، آلاى ، ديزى ، صره ‖ (ع) طاقم ؛ حيوان سوروسى،
كومه ‖ برابر، برلكده قوشولو حيوانات ؛ herrlicher—Thiere
قيزكبى حيوانلر ‖ (عين زمانده چكيلان، يوريان آرابه، كمى
وامثالى) قطار ، تره‌ن ‖ يازى ، ترسيم زمانلرنده كشيده
قلنان ، خط ‖ in kurzen Zügen برقاچ كلمه ايله، صورت
مختصره‌ده die Züge (eines Porträ'ts eines Gesichtes)
(بررسمك، برچهره، سيمانك خطوطى) چهره ، سيما ‖ برشيئك
خصوصيت حال وكنديشه مخصوص صورتى، نقاط اساسيه
وخصوصيه‌سى ‖ چكلمكده برشيئه ويريلان حركت mit—
einen—an der ‖ Pferden باركيرله چكيش ، ياپيلان جر
Glocke thun چاكى براورمق ، چالمق ‖ (خصوصيله كوكلى،
جانى جذب ايدن حال ، حركت) ميل ، توجه ، محبت ‖ (بر
دفعه‌لق اوله‌رق دوام ايده‌جك صورتده ويريلان غيرت)
فعاليت، غيرت دائمه ، چالشمه ، ايشه دوام ‖ in Zug
bringen جانلانديرمق ، اويانديرمق ‖ in einem—e بردن؛
بردفعه‌ده ‖ حال احتضارده جان چكيشمه ، حالت نزع، شمدى
آنجق : in den letzten Zügen liegen صوك نفسده ياتمق ،
حالت نزعده اولمق ‖ قپالى براوقپوسنى آچمغه مخصوص ايپ ‖
برشيئى يوقارى چكمكه قالديرمغه مخصوص ترتيب =
Flaschen=zug ؛ برطلومبه‌نك پيستونى ‖ (موسيقى) =
Zug, Orgel=stimme الخ =Forte ‖ تفنكجيلك وسلاح
فابريقه‌لرنده : تفنكك دروننه آچيلان وصرميه حركت دوريه
ويرن) يو (اكثريا جمع اوله‌رق قوللانيلور : Züge) ‖
(تزئينكده) بوزمه، لاستيق .

Zug (ـ اخالا) ⑯ (جغر) اسويچره قانتون وشهرى،
تسوغ ، زوغ ‖ —aus تسوغلى ، زوغلى .

Zug,,... (... ـ و ... ـ) —breite (امؤ) (ع) طاقم
جبهه‌سى ‖ —heuschrecke (امؤ) (تاطبيه) = Wander=
heuschrecke ‖ —persona'l ترن مأمورلرى ‖ —weise (حا)
آلاى آلاى ، طاقم طاقم ، پارچه پارچه ، بلوك بلوك ‖
—angel (امؤ) = Grund angel ‖ —arti'kel (ام)
(تجا) مشترى جذب ايدن مال، سوروملى چوق اشيا، امتعه ‖
—brücke اكرتى كوپرى ‖ —führer (ام) شمندوفرده :
شه‌ف دوتره‌ن ، قطار قلاغوزى ‖ —geschirr (الا) آرابه
قوشومى ، قوشوم ‖ —leine (امؤ) ارتباط ايپى ، خصوصيله
كميلرى چكمكه مخصوص يدك خلاطى ‖ —li'ni-e (ام)
(ريا) (هرقنغى برقوۀ محركه‌يه تابع برجسمك چيزديكى) خط ،
اثر ، كيدوب كلديكى يول ، محرك ‖ —loch (الا) جريان
(هوا) دليكى ‖ —mittel (الا) خلق جذب وجلبه واسطه
اولان شى ؛ (اجزا) قبارتيجى ، منفط ‖ —ochse (ام)
(زرا) چفت اوكوزى ‖ —pferd چكى ، آرابه باركيرى ‖
—vogel (ام) (تاطبيه) كيچيجى مهاجر قوش، يرلى اولميوب
موسمه كوره تبديل موقع ايدن طيور ‖ —wind (الا)
جريان .

Zu-gabe (ـ ـ امؤ) ⑬ [zu-geben] بازارلقدن
خارج اوله‌رق ويريلان شى، جابه ‖ فضله ، علاوه .

Zu-gang (ـ ام) ㉛ [قديم آلمانجه zuocanc]
(zu Jemandem)— تقرب، قبول، دخول ، يانه، حضورينه
چيقه‌بيلمه ‖ يول ، طريق ، ‖ —einer Brücke بركوپرينك
مدخلى ، آغزى .

Zu-gänglich (ـ ـ ص) ㉔ [Zu-gang] قابل تقرب
يناشيلور ، يانه كيديلور ، حضورينه چيقيله‌بيلور ؛ (مجا)
(für etwas)— برشيئه مستعد ، قابل ؛ —machen قابل
تقرب ياپمق ، مونس حاله كتيرمك ، يانه واريله‌بيلور قيلمق .

Zu-geben (ـ ـ فعمتم) I. ⑳ (*sép.*) علاوه ايتمك،
علاوةً ، ضميمةً ، ضم وعلاوه ايتمك ، اوزرينه قويمق ،
آرتوقله اولچركن فضله‌سنى ويرمك ‖ كاغد اويوننده
‖ klein bei-geben = klein—(مجا) كذا ؛ bei-geben=
ein-räumen= .

Zu-gegen (ـ ـ) —sein موجود اولمق، حاضر بولنمق .

Zu-gehen (ـ ـ فعلا—) I. ⑳ (*sép.*) قپانمق ‖
—auf Jemand, etwas برينك برشيئك اوزرينه ، برينه،
برشيئه طوغرى يوريمك ، كيتمك ، ايلرولمك ، برندن ، برشيدن
طرفه كيتمك ؛ (diese Arbeit) geht dem Ende zu بو ايش
بتييور ، قولايلندى ، ختامه رسيده اوليور ‖ —spitzig
اوجنه طوغرى سيوريلشمك ‖ —Jemandem (اشيا حقنده)
zu-kommen= ‖ wie geht es zu, daß... نصل اولور ،
اوليوركه ... ؛ es geht sonderbar zu in dieser Welt
بودنيا تحفدر ‖ im Kriege geht es nicht anders zu اى
بوكا محاربه ديرلر ، محاربه‌ده بوقدر اولور ‖ —gut ايشى ايو
آيينه اولمق ، تيقيرنده اولمق .

Zu-gehör (ـ ام الا) ㊳ (*sans pl.*) =Zu-behör.
Zu-gehören (ـ ـ فعلا +) a. ㉑ (*sép.*)
Jemandem—=gehören ‖ (iß nicht Fleisch allein),
es gehört Brot zu ساده ات يمه اكمك ده لازم ، اكمكده
يه ، قاتيق ايت ،

Zügel (ـ ام) a. ㊵ [قديم آلمانجه zugil : ziehen
كلمه‌سنه منسوب] ديزكين ، عنان ، تربيه ‖ (مجا) حد ،
حدود ‖ (مجا) den—der Regierung in Händen haben
عنان حكومت يد اقتدارنده اولمق ‖ —Jemandem den
schießen lassen برينك يولارينى صالويرمك، قاپوب قويويرمك.

Zügel,,... (... ـ) —hand (امؤ) سواريك صول
الى، ديزكين طوتان الى ‖ —los (ص) ديزكينسز ‖ (مجا)
باشى بوش ، كمسز ، باصقيسز، دنسز ؛ آواره ، سرسرى .

Zügeln (ـ فعمتم) a. ㉑ [Zügel]—(ein Pferd)
برباركيره كم، باشلق اورمق ؛ خصوصيله (مجا) باشنه يولار
طاقمق ، كچيرمك ، ضبط ايتمك ، باشه چيقمق .

Zu-gemüse (ـ ـ الا) a. ㊵ ات ايله برلكده
ييلان ، اته قاتيق ايديلان سبزه .

Zu-genannt (ـ ـ ص) ㉔ تلقيب ايدلمش ، لقب ،
آد طاقلمش .

Zu-geordnete(r) (ـ ـ ـ ـ ام) معاون ㉔ (مرا.
(Bei-geordneter .

Zu-geständniß (ـ ـ الا) ㉝ رخصت، مساعده،
موافقت ؛ امتياز ، احاله .

= (*sép.*) ㉑ a. (˘ ˘ ¯ فعمتع) **Zu-hefteln**
. zu-häkeln
، قپامق (*sép.*) ㉑ b. (˘ ˘ ¯ فعمتع) **Zu-heften**
اورتمك ، قاتلامق ، برلشدیرمك .
(پارەحقنده) (*sép.*) ㉑ a. (– فعلا ¯ ˘ ˘) **Zu-heilen**
قپانمق ، ایو اولمق ، قبوق باغلامق ، التیامپذیر اولمق .
(*sép.*) ㉑ a. c. (˘ ˘ ¯ فعمتع) **Zu-herrschen**
Jemandem etwas— برینه (برشیٔ) آمرانه صورتده، امر
ایدرك سویلك ، امر ، حکم ایتمك .
Zu-hinterst (˘ ˘ – حا) اك صکره ، نهایت الامر .
دقتلی (*sép.*) ㉑ a. (+ فعلا ¯ ˘ ˘) **Zu-horchen**
دیکلمك ، جان کوکلدن دیکلمك وقولاق ویرمك ‖ کیزلیجه
دیکلمك ، قولاق ویرمك .
Jemandem (*sép.*) ㉑ a. (+ فعلا ¯ ˘ ˘) **Zu-hören**
(einer Erzählung)— برحکایه‌یی ، آکلادیلان ، تقریرایدیلان
برشیئی استماع ایتمك ، دیکلمك .
dieser ‖ سامع ، مستمع ㊵ a. (˘ ˘ ¯ ام) **Zu-hörer**
Prediger hat viele— بوواعظك سامعینی ، جماعتی چوقدر
Zu-hörerschaft (˘ ˘ ˘ ¯ امؤ) ㊾ سامعین ، دیکلیانلر .
(*sans pl.*) ㊿ (– امؤ ˘ ˘ ˘ ˘) **Zu-hülfe-nahme**
mit (ohne)—von... ... نك یاردمیله ، یاردمی اولمقسزین
... قوللانەرق ، قوللانمقسزین .
Zu-innerst (˘ ˘ – حا) جاندن ، یورکدن ، جان وکوکلدن ،
کمال صدقله .
بریرەطوغری (*sép.*) ㉑ a. (– فعلا ¯ ˘ ˘) **Zu-jagen**
jag, zu! (+ فعلا) ‖ کمال سرعت وتهالکله ایلرولمك ، قوشمق
Jemandem (فعمتع) ‖ ! سور ! ، قوش قوش ! باص
ein Wild— برآوی برینه طوغری سورمك ، قوغالامق .
Zu-jauchzen ، zu-jubeln ایکیسنده (˘ ˘ ¯ فعلا + و
فعمتع) ㉑ a. (*sép.*) Jemandem— برینی صدای
مسروریت وشادمانیله قارشولمق ، برینه قارشو سوینەرك ابراز
شادمانی ایدرك باغیرمق ، حایقیرمق بویلەجه قارشو کیتمك ‖
Jemandem Beifall— برینی آلقیشلامق .
(*sép.*) ㉑ a. (˘ ˘ ¯ فعمتع و فعمطا) **Zu-kehren**
(sich)— برینه دوندیرمك ، توجیه ایتمك ، دونمك ، توجه
ایتمك ، یوزینی چویرمك ‖ Jemandem das Gesicht—
برینه یوزینی کوسترمك ، چویرمك ، برینه طوغری دونمك .
خراسانله (*sép.*) ㉑ a. (˘ ˘ ¯ فعمتع) **Zu-kitten**
قپامق ؛ معجونلامق .
(برقپاق ، (*sép.*) ㉑ a. (– فعلا ¯ ˘ ˘) **Zu-klappen**
قناد حقنده) قپامق ، اورتولمك .
Zu-kleben ، zu-kleistern ایکیسنده (˘ ˘ ¯ فعمتع)
㉑ a. (*sép.*) قوله ، چیریش ایله یاپشدیرمق ، قپامق .
(*sép.*) ㉑ a. c. (˘ ˘ ¯ فعمتع و فعمطا) **Zu-knöpfen**
(sich)— ایلیکلمك ، دوکمه‌لمك ، قپامق ، ایلیکلنمك ، دوکمه‌لنمك .
auf (*sép.*) ㉑ c. (– فعلا – ¯ ˘ ˘) **Zu-kommen**
Jemand— برینه طوغری یوریمك کلمك ، ایلرولمك ‖
Jemandem— برینك یانینه وارمق ، ایریشمك ، کیده‌بیلمك ‖
فائده ، حصه‌منداولمق ‖ ایصال ایتمك ، ویرمك ، کوندرمك ‖
Das kommt mir مثلا gebühren = Jemandem—

= (*sép.*) ⑳ t. (˘ ¯ ˘ ¯ فعمتع) **Zu-gestehen**
. ein-räumen = Jemandem etwas— ‖ ge-stehen
Jemandem—[zu-thun] ㉔ (ص ¯ ˘ ¯) **Zu-gethan**
Jemandem —sein ! برینه فدا ، مفتون ، مجلوب ، قربان
برینه محبت ایتمك ، بنده ، قول اولمق ، مفتونی ، قربانی اولمق ،
جاندن سومك .
Zu-gewandt (˘ ˘ ¯ ص) ㉔ (zu-wenden فعلنك
اسم مفعولی) ‖ تابع .
دوکه‌رك (*sép.*) ⑳ e. (˘ ˘ ¯ فعمتع) **Zu-gießen**
ضم وعلاوه ایتمك ‖ —(das Loch) mit Blei قورشون آقیده‌رق
(دلیکی) قپامق ‖ —(immer) دها دوکمك ؛ دوکمکه دوام ایتمك .
Zugig (˘ ¯ ص) ㉔ [Zug] جریان هوایه معروض .
تیمور پارمقلقله (*sép.*) ㉑ a. (˘ ˘ ¯ فعمتع) **Zu-gittern**
قپامق ، اطرافنی چویرمك ، درت برطرفنه (تیمور) پارمقلق چکمك .
Zu-gleich (¯ – حا) عین زمانده ؛ برلکده ، بردن .
بل ایله قپامق . (*sép.*) ⑳ r. (˘ ˘ ¯ فعمتع) **Zu-graben**
. (مرا) (*sép.*) ⑳ n. (+ فعلا ¯ ˘ ˘) **Zu-greifen**
mit allen fünf ‖ ال آتمق ، یقالامق ، طوتمق (greifen
Fingern— صیق صیقیه طوتمق ، ایوجه یقالامق ، صارلمق ‖
der Anker greift zu (بحر) ‖ طاوراتمق ، (ع) سلاحه صارلمق
دمیرطوتدی ، طوتیور .
Zu-grunde... (˘ ˘ ... –) —gehen (ا لا) بیتمك ،
محو ومضمحل وبرباد اولمق ‖ bohren --(فعمتع) دلوب (مرمی
وسائره ایله) باتیرمق .
= (عمو) (*sép.*) ㉑ a. (+ فعلا ¯ ˘ ˘) **Zu-gucken**
. zu-sehen
Zu-guß (˘ ¯ ام) ② دوکه‌رك علاوه ایتمه ، آقیده‌رق
اوزرینه ضم ایتمه ؛ اوزرینه طاملاتمه . آقیتمه ‖ علاوه اولنان ،
اوزرینه دوکیلان ، قوتیلان مایع .
Zu-guter-letzt (˘ ˘ ¯ – حا) (عمو) نهایة النهایه ،
والحاصل ، خلاصهٔ کلام ، اك صوك .
قپالی طوتمق ‖ (*sép.*) ⑲ b. (˘ ˘ ¯ فعمتع) **Zu-haben**
er will (beim Tausch): یالکز مصدرصورتنده مستعمل اوله‌رق
noch Geld— اوده‌ها (مبادله‌ده) اوزرینه ، اوسته پاره استیور .
㉑ a. (¯ ˘ ˘) ایکیسنده zu-häkeln ، **Zu-haken**
(*sép.*) قوپچه‌لمق ، طوقه ایله قپامق .
قپالی طوتمق ‖ (*sép.*) ⑳ p. (˘ ˘ ¯ فعمتع) **Zu-halten**
(+ فعلا) auf etwas— برشیئك اوزرینه طوغرولمق ،
وایلرولمك ‖ mit Jemandem— بریله مناسبتده بولنمق ،
علی الخصوص غیرمشروع صورتده کوروشمك ، یاشامق .
Zu-hälterin (˘ ˘ ¯ امؤ) ㊿ غیرمنکوح قاری ، قاپاتمه .
چکیچله (*sép.*) ㉑ a. (˘ ˘ ¯ فعمتع) **Zu-hämmern**
دوکه‌رك ، اوره‌رق قپاتمق .
وبعضاً (*sép.*) ㉑ a. (˘ ˘ ¯ فعمتع) **Zu-hängen**
i. ㉑ برپرده ویا آصق ایله اورتمك ، اوکنه پرده چکمك .
(hauen ، مرا) ⑳ q. (+ فعلا ¯ ˘ ˘) **Zu-hauen**
auf Jemand— (*sép.*) برینه ، برینه طوغری اورمق ‖
(فعمتع) اوره‌رق قپاتمق ، اورتمك ، طیقامق ، بالطه ایله
اوروب ، کسوب اورتمك ، قپاتمق ‖ (قصابلقده) برحیوانی
آییرمق ‖ آغاج ، بوینوز ، طاش کسمك ، یونتمق .

، (حقکی آرارسه‌ك)|| ترك واحاله‌ايتمك (von Rechtswegen), zu
طوغريسنی آرارسه‌ك) بو، نم حقم||(ضرمثل) Jedem, was ihm
zukommt هركس حقنه راضی اولسون ، اوملی .

Zu-können (ــ فعلا +) (مرا. können) (sép.)
zu etwas — برشيئه يناشه‌بيلمك ، تقرب ايده‌بيلمك .

Zu-korken (ــ فعمتع) a. (21) (sép.) — (Flaschen)
شيشه‌يی طاپه‌لمق ، آغزينی قپامق || — wieder آچيق شيشه‌يی
تكرار قپامق .

Zu-kost (ــ اموٓ) (49) (sans pl.) قاتيق ، ات ويا اكمك
ايله برلكده يني‌لان شی ، خصوصيله = Zuge-müse,
Kompo't (t) .

Zu-kriegen (ــ فعمتع) a. (21) (sép.) (عمو) =
zu-bekommen || قپايه‌بيلمك، قپامق ، اورتمك .

Zu-kunft (ــ اموٓ) (49) [zu كله‌سيله kommen
كله‌سندن مشتق ويالكز مركب اولەرق مستعمل : Kunft
(مرا .)

Aus-kunft] (sans pl.) كله‌جك (زمان) مستقبل ،
استقبال — in بوندنبويله ، مستقبلاً ، فيما بعد|| (غرا) زمان
مستقبل .

Zu-künftig (ــ ـص) (24) = künftig .

Zu-lächeln (ــ فعلا + و فعمتع) a. (21) (sép.)
Jemandem — برينه تبسم ايتمك || Jemandem Beifall —
برينه يابديغی تقديراً تبسم ايله التفات ايتمك ، آلقيشلامق ،
ابراز واظهار ممنونيت ايتمك ، يابديغی خوشنه كيدرك كولمك .

Zu-lage (ــ اموٓ) (53) (معاشك ضمی ، علاوه‌سی)
ضم معاش ، (متفرقه) || تأديه اولنان اقچه‌نك غيری فضله
اجرت، عطيه ، مكافاة || = Bei-lage .

Zu-langen (ــ فعلا +) a. (21) برشيئه ال اوزاتمق||
Jemandem etwas — (فعمتع) || aus-reichen =
برينه برشی اوزاتمق ، صونمق .

Zu-länglich (ــ ـص) (24) = hin-länglich .

Zu-lassen (ــ فعمتع) (20) p. (مرا. lassen)
(sép.) — die Thür قپويی قاپالی براقمق : دخولی قبول
ايتمك ، دخوله مساعده ايتمك ، قبول ايتمك ، (بعد الامتحان)
بريره قبول ايتمك ، آلمق || etwas — (برشيئك اولمسنه)
مساعده ايتمك ، منع ايتمامك ، براقمق، ياپديرمق ، ايتديرمك ||
etwas nicht — برشيئه مساعده ايتمامك ، منع ايتمك .

Zu-lässig (ــ ـص) (21) = statthaft .

Zu-lassungs... (ــ ...) — schein (ام) بريره
دخولنه مخالفت اولنمامق اوزره برينك النه‌ويريلان پاسو،
رخصتيه ، اذننامه ، مروريه .

Zu-laufen (ــ فعلا -) (20) p. (sép.) حيزلی
قوشمق || ! lauf zu قوش ! چابوق ! || — auf Jemand
برينه، برينه طوغری، برينك اوزرينه ، (برينك آرقه‌سندن)
قوشمق || = aus -laufen مثلا — spitz كيتدكجه، اوجنه
طوغری سيوريلمك || (الا) b. (40) (sans pl.) =Zu-lauf
كلانی ، زيارتجيسی ، سيرجيسی ، آليجيسی چوق اولمه ||Ab-und
Zu-laufen كيديش كليش .

Zu-legen (ــ فعمتع) a. (21) (sép.) — ein Loch
(تخته وامثالی ايله) بردليكی ويا امثالی قپاتمق ، اورتمك

— (ei Messer) برچاقی قپاتمق || قويوب علاوه ايتمك ،
اوزرينه، اوستنه قويمق || — sich etwas (مفعول اليه ايله)
كندينه برشی ايدنمك ، كندی كندينه بخش ايتمك || (فعلا +)
(عمو) بخشيش آلمق ، استفاده ايتمك ، چيقاری اولمق .

Zu-leimen (ــ فعمتع) a. (21) (sép.) (طوتقال،
قوله ايله) ياپيشديرمق ، طيقامق .

Zu-leiten (ــ فعمتع) b. (21) (sép.) بريره
طوغری صوق واداره ايتمك، ايصال ايتمك ، — (Wasser) صو
تقسيم ايتمك .

Zu-lernen (ــ فعمتع) a. (21) (sép.) (اوكره‌نه‌رك)
معلوماتنی تزييد ايتمك .

Zu-letzt (ــ حا) نهايت، صكره ، صوكنده ، نهايتنده،
صكره‌دن، نهايت دفعه‌اوله‌رق، اك نهايت ، عاقبت|| — kommen
اك صكره ، نهايت كلمك || doch etwas thun — اك صكره،
صوكنده اولسون برشی ياپه بيلمك .

Zu-lispeln (ــ فعمتع) a. (21) (sép.) = zu-flüstern.

Zu-löten (ــ فعمتع) b. (21) (sép.) لحيملمك ،
لحيمله دليكی ، چاتلاغی قپاتمق .

Zülpich (ــ اخالا) (56) (جغر) رەن ولايتنده
تسوليخ شهری ، كذا : توليياق .

Zulu (ــ ام) (56) (جمی كذا .inv) (مملكت لساننده:
سماوی] ياخود : frau — (اموٓ) (49) ، weib — (الا)
(37) تسولو .

Zum (ــ) = zu dem .

Zu-machen (ــ فعمتع) a. (21) (sép.) قپامق ||
zu-gemacht قپالی، مظروف|| — (einen Brief) برمكتوبك
ظرفنی قپامق: مكتوبی ظرفه قويمق || — (den Rock) البسه‌يی
دوكمه‌لمك، ايليكلمك ، — (Flaschen) شيشه‌يی طيقامق ،
آغزينی قپامق|| (فعلا +) mach zu! چابوق اول ، هايدی،
يورو !

Zu-mal (ــ حا) علی الخصوص، بالخصوص ، خصوصيله،
هله برده || = zu-gleich .

Zu-mauern (ــ فعمتع) a. (21) (sép.) ديوار
چكمك ، ديوارله اورتمك ، قپامق .

Zu-meist (ــ حا) = meist .

Zu-messen (ــ فعمتع) m. (31) (sép.) Jemandem
etwas — (مثلا حبوبات) برينه برشی اولچمك، اولچيويرمك ||
حصه‌سنی آييروب ويرمك|| der zugemessene Theil حصه‌سنه
دوشن شيئی، پای || (مجا) اسناد ايتمك .

Zu-muthen (ــ فعمتع) b. (21) (sép.) = an-muthen.

Zu-muthung (ــ اموٓ) (49) طلب وادعای غريب ||
عزو واسناد .

Zum-Vorschein-kommen (ــ ــ) b. (40)
(sans pl.) كورونيش، تظاهر ايديش، كوزه چارپيش ،
ميدانه چيقيش .

Zu-nächst (ــ حا) برمحل ومكان حقنده) كذلك
(حرجر) des Eingangs — وياخود : dem Eingange
قپونك، مدخلك يانی باشنده ، بيتيشيك، همان مدخلك يانده ||
(حا) اك اول ، اول امرده .

Zu-nageln (ــ فعمتع) a. (21) (sép.) (چيويله)
قپاتمق ، چيويلمك ، ميخلامق .

حروف اللسان ‖ — drescher (ام) چكه‌باز، لافه‌زان،
لقردی دكرمنی = Rabuli'st ‖ — fertig (صـ) فصيح
اللسان، بليغ، ديلی دوزكون ؛ چكه‌باز، لقرديجی، لاف آلتنده
قالماز ‖ — laut (ام) (غرا) ديلك بوزولمسی ويا تماس ايله
چيقان صدا، صوت اللسان .

züngig, Zungig (ـ ـ صـ) ايكيسيده ㉔ [Zunge]
مركب اوله‌رق استعمال اولنور مثلا : breit = — كنكيش،
اكلی، پایوان ديللی .

Zu-nicht(e) (ـ ـ حا) (مرا. nicht) ‖ Jemand —
machen برشی يوق، محو، برباد ايتمك، بيترمك، يوق ايتمك،
نافله ايتمك .

Zu-nicken (فعلا + و فعمتعد) ㉑a. (sép.)
Jemandem — برينه برای سلام التفات وبالتصديق باش
اكمك، كردان قيرمق، بر شی سويلك ايچون برينه طوغری،
برينك قولاغنه اكمك .

Zupfen (فعمتعد) ㉑c. [فی الاصل zapfen
اساسنه متعلق] چكمك، چيقارمق (مجا) (مرا. Nase) ‖
(مرا. auszupfen) تيفتيكلمك، تيفتيك، فتيل چكمك ‖
Leinwand zu Charpi'e — وياخود : Charpi'e — بزدن
فيتيل چكمك، فيتيل ياپمق .

Zu-pflöcken (فعمتعد) ㉑a. (sép.) اطرافنه
قازيق ديكوب قپامق، اطرافنی قازيقله چويرمك .

Zu-pflügen (فعمتعد) ㉑a. (sép.) =
zu-ackern .

Zu-pfropfen (فعمتعد) ㉑a. (sép.) طاپه‌لق،
آغزينی طاپه، طيقاج ايله اورتمك، قپامق .

Zu-pichen (فعمتعد) ㉑a. زفتله طيقامق،
زفتلتمك .

Zur (ـ ـ) = zu der .

Zu-rathe,... (...) — halten (الا) اوقونومی،
اداره ‖ — ziehung (امؤ) مشاوره، قونسولتا .

Zu-rathen (فعمتعد) ㉑p. (sép.) (مرا
rathen) Jemanden etwas — برينه برشی توصيه ايتمك ‖
(بونی) بن‌سكا ich will Dir weder zu= noch ab=rathen
نه ياپ ديرم نه‌ده ياپمه، نه توصيه ايدرم ونه‌ده بوندن وازكچ
ديرم ؛ نصيحت ويرمك ؛ اوكودلمك .

Zu-raunen (فعمتعد) ㉑a. (sép.) Zu=
raunung (امؤ) ㊾ = zu-flüstern، Zu-flüsterung .

Zürch (he) اكثريا = Zürich .

Zur-Dispositions=Stellung (ـ ـ) tss---
امؤ) ㊾ استنلديكی وقت استخدام، استعمال ايدلمك اوزره
آچيقده بولنديرمه، آچيغه چيقارمه ‖ برينك امر وارادهسنه
ترك ووضع ايتمه، تابع قيلمه .

Zu-rechnen (فعمتعد) ㉑b. (sép.) برحسابه
داخل ايتمك ‖ Jemandem etwas — برشيئی برينك حسابنه
داخل ايتمك ‖ برينه عطف واسناد ايتمك، آندن بيلمك، مسببی
اوله‌رق طانيمق (كذلك فنا برشی حقنده) برينه يوكلتمك،
آندن بيلمك .

Zu-recht (ـ حا) [قديم آلمانجه zi ëhte] افعال ايله
برلشه‌رك بركلمه تشكيل ايدرسه‌ده اثنای تصريفلرنده دائما
(sép.) بولنده، اويغون، موافق مصلحت ومطلوب، قوامنجه ‖

Zu-nähen (فعمتعد) ㉑a. (sép.) ديكوب قپامق،
ديكمك .

Zu=nahme (امؤ) ㊾ توافر، تزايد، چوغالمه،
تكثر، ترقی، ازدياد، دائمی آرتمه .

Zu-name (ام) ㊾ (مع مافيه مضاف اليهی :
— us) فاميليا اسمی ‖ = Bei-name .

Zünd,... (...) — körper (ام) (كيميـ) موجب
احتراق جسم، (جسم) محرق ‖ — feld (الا) (ع)
بر آلت ناريه‌نك دائرهٔ اشتعالی، ‖ — holz (الا)،
— hölzchen (الا) كبريت ‖ — hütchen (الا) اسكی
تفنكلرك قاپسولی ‖ — kraut (الا) (ع) اسلحه وامثالنك
آغزينه قونيلان باروت، آغز اوتی ‖ — kugel (امؤ)
خمبره، بومبه ‖ — nadel (امؤ) ايكنه‌لی تفنكلرك ايكنه‌سی
‖ — ruthe (امؤ) (ع) فتيل قونداغی، طوپلره آتش
ويرمكه مخصوص اوجی آتشلی دكنك ‖ — schnur (امؤ)
معدنلرده فتيل ‖ — schwamm (ام) قاو ‖ — strick
(ام) (ع) فتيل .

Zündbar (ـ صـ) ㉔ = ent=zündbar .

Zünden (فعمتعد) ويا (فعلا + b. ㉑ آتشلمك،
فيتيللمك ‖ آتش ويرمك، آتشه ويرمك ‖ (مجا) كوپه بيندیرمك،
فنا حالده قيزديرمق، حدتلنديرمك، پارلاتمق .

Zunder (ام) ㊵a. [قديم آلمانجه zuntrâ]
قاو، فتيل، قايتان ؛ (مجا) كول آلتنده بولنان آتش .

Zünder (ام) ㊵a. [zünden] ياقيجی، آتش
ويريجی، محرق ‖ برشيئه آتش ويرمكه، برشيئی آتشلمكه يارار
شی = Fidibus ‖ (ع) خمبره طاپه‌سی ‖ (معدنلرده) فيتيل.

Zu-nehmen (فعلا +) ㉚b. (مرا. nehmen)
(sép.) (ab-nehmen كلمه‌سنك مقابلی) آرتمق، تزايد ايتمك،
چوغالمق، بيومك، ترقی، توسع ايتمك، ايلرولمك ؛ (مضر،
قورقولی برشی حقنده) چوغالمق، فنالشمق، كسب وخامت
ايتمك ‖ چيقمق، يوكسلمك، شيشمك، قبارمق ‖ (اشخاص
حقنده) شيشمانلامق ‖ bei — den Jahren ياش، سن
ايلرولدكجه ‖ (اوروكن، طوقوركن) آرتديرمق (كوزلری)
‖ (فعمتعد) — (hin=) nach etwas دها برشی آلمق علاوه
ايتمك .

Zu-neigung (امؤ) ㊾ رغبت، اعتبار ؛ ميل
ومحبت، سومه، اسنمه، خوشلانمه .

Zunft (امؤ) ㉟ [قديم آلمانجه zumft Versammlung]
(der Handwerker) — اصناف طاقمی، اصنافلر ‖ (برلكده
ياشار) رهبان جمعيتی، جمعيت ؛ (هرقنغی برطريقه، مذهبه،
فكره تابع) طاقم ‖ قديمده : خلق، عشيرت، سبط .

Zunft,... (...) — meister (ام) اصناف كهياسی.

Zunge (امؤ) ㊿ [قديم آلمانجه zungâ = قديم
لاتينجه li'ngua، di'ngu مقامنده] دل، لسان، زبان ‖
eine feine — haben آغزی، ديلی پك طويغولی اولمق ‖
بر جزءدانك ديلی، (عموميتله برچوق اشيانك ديل كبی اولان
يری) قولاق ‖ (تا طبعيـ) ديل باليغی = Scholle .

Züngeln (فعـ +) ㉑a. ديليله اوينامق، (ييلان
حقنده) ايصيلق چالمق ‖ (آلو حقنده) بورام بورام ياغمق .

Zungen,... (...) — buchstabe (ام) (غرا)

Zu-rück„... (...ـ) — افعال ايله برلكده استعمال
اولندقده دائما (*sép.*) ㉓ مودلنه كوره تصريف اولنور .
—arbeiten (حركت) (ماكنه حقنده) (فعه لا +) كيرو
يورمك ، كيرو كيرو ايشلمك ‖ —verwandeln (فعه متع)
تبديل شكل وصورت ايتمك ، وحال اصليسنه ارجاع ايتمك ‖
—behalten (فعه متع) كيرو آليقويمق ؛ ضبط ايتمك ، ويرمامك ،
صاحب چيقمق ‖ —berufen (فعه متع) كيرو چاغيرمق ،
عزل ايتمك ‖ —beugen (فعه متع) = —biegen ‖ —bleiben
(فعه لا —) كيرو قالمق ‖ hinter den Anderen — bleiben
سائرلرندن ، ديكرلرندن كيرو قالمق ‖ دوكولمك ، پراكنده قالمق ‖
meine Uhr bleibt zurück (gegen die Bahnhofs = Uhr)
بنم ساعت(م) كيرو قالور ، قالييور (استاسيون ، شمندوفر ساعتنه
نظراً) ؛ كيرو قالمق ، باقى قالمق ، آره‌ده قالمق ‖ —blicken
(فعه لا +) كيرو باقمق ، ماضى يه عطف ايتمك ‖ —bringen
(فعه متع) كيرو كتيرمك ؛ (مجا) Jemand zur Pflicht
—bringen برينى حدى دائره‌سنه چويرمك ، حدينى بيلديرمك ‖
Jemand in's Leben —bringen برينك حياتنى اعاده ايتمك ،
يكيدن جانلانديرمق ، احيا ايتمك ‖ (مجا) صيقينتى يه ، مضايقه يه
دوچار ايتمك ، كيرولتمك ، ايشنه كت اورمق diese Verluste
haben ihn sehr — gebracht (بو) ضايعات اونى پك
صارصدى ، ايشلرينى طارالتدى ، بوزدى ، بلنى بوكدى ‖
—denken (فعه لا +) ماضى يى درخاطر ايتمك ، كچمش برشيئى
خاطرلمق an seine (Jugend) —denken كنجلكنى درخاطر
ايتمك ، چوجقلغنى خاطرلمق ، خاطرينه كتيرمك ‖ —drängen
(فعه متع) den (Feind) — drängen دشمنى طرد ايتمك ،
كيرو پوسكورتمك ، يرندن قوپاروب كيرو آتمق ‖ —erobern
(فعه متع) استرداد ، كيرو ضبط ايتمك ‖ —fahren (فعه لا —)
(واپور ، كمى ، آرابه وامثاليله) كيرو كيتمك عودت ايتمك ، كيرو
دونمك ، بردنبره آرقه‌سنه ايركيلمك ، آكلمق ‖ (فعه متع) كمى ،
آرابه وشمندوفر كبى وسائط نقليه ايله كيرو نقل ايتمك ‖
—fallen (فعه لا —) كيرو دوشمك ‖ (مجا) in denselben
Fehler —fallen عين خطايه دوچار اولمق ، عين ياكلشلغى
ينه ياپمق ‖ كيرو عكس ايتمك ، دوشمك (ضيا ، كولكه وامثالى
حقنده) ؛ (مجا) die Schande davon ist auf uns—gefallen
بوندن بز محجوب اولدق ، قالدق ، عارى بزه دوشدى ، بز عارلندق ،
بونك زيانى بزه طوقاندى ، محجوبيتنى بز چكدك ‖ —finden
(فعه لا ±) (فعه مطا) sich— finden دونه‌جك يولنى بولمق ‖
—führen (فعه متع) كيرو كوتورمك ، ايصال ايتمك ‖ (مجا)
auf etwas— führen برشيئه ارجاع ايتمك ، برشيئه قلب
وافراغ ايتمك ، برشيئى انتاج ايتمك ‖ —gehen (فعه لا —)
كيرو دونمك ؛ كيرويه كيتمك ، قاچمق (تجا) (اشيا حقنده)
اعاده ايتمك ، قبول ايتمامك ‖ كيرو كيتمك ، كيرو كيرو كيتمك ، يوريمك
auf den Grund, die Quelle, den Ursprung — gehen
برشيئك اصلنى ، كنهنى ، اساسنى ، اولياتنى آراشديرمق ‖ (تجارت
حقنده) باتمق ، كيتدكجه فنالاشمق ‖ (تجا) (اسهام وامثالى حقنده)
ايتمك ، آشاغيلامق ، دوشمك ‖ —greifen (فعه و +) برشيئى
طوتمق ، يقالمق اوزره النى آرقه‌يه كوتورمك ، آتمق ‖ weiter
—greifen برشيئك باشندن ، دها ابتداسندن آلمق ، باشلامق ،
تكرارلمق ، اورايه عطف كلام ونظر ايتمك ‖ —halten (فعه متع
وفعه مطا) اكثريا : — (sich) كيرو طوتمق ، كيرو طورمق ،

—finden ‖ قارمق ، قوامنجه يوغورمق ، ايوجه — kneten
برمحلده برشيده ، شاشيرمامق ، يولنى بيلمك ، بولمق ، عجميلك
ايتمامك ‖ —setzen, stellen — طوغريلتمق ، طوغرى قويمق ،
اوطورتمق ، قورمق den Tisch — setzen ماصه‌يى قويمق ،
سفره‌يى قورمق ، دوزمك ‖ Jemand — weisen برينه يولنى
كوسترمك ، ارائه طريق ايتمك يول ، اصول كوسترمك ؛ (مجا)
برشيئك نصل ياپيله‌جغنى ارائه واخطار ايتمك ‖ برخطاسنى
تصحيح ايتمك ، خطادن قورتارمق ‖ خطاسنى يوزينه چارپمق ،
تكدير وتعذير ايتمك .

Zu-reden (ـ فعه لا +) b. ㉑ (*sép.*)—Jemandem
برينه سويلمك ، خطاب ايتمك ، برينه توجيه كلام ايتمك ؛
براى تسلى وتشجيع برينه سوز سويلمك ، تسلى ويرمك ،
تشجيع ايتمك ، جسارتلنديرمك ‖ — er läßt sich nicht اولاف
ديكلمماز (كه) ، سوز اكلاماز (كه) ، اونكله لاف اولماز ؛
رجا ايتمك .

Zu-reichen (ـ فعه متع و فعه لا +) a. ㉑ (*sép.*)
كفايت ايتمك ، يتمك ‖ reichen= ويرمك ، صونمق ، اوزاتمق .

Zu-reiten (ـ فعه لا -) n. ⑳ (مرا . reiten)
(*sép.*) — einem (Orte), (auf Jemand) حيوانله برمحله
ويا برينه طوغرى يوريمك ، ايلرولمك ، حيوانى بريره ، برى
اوزرينه سورمك ‖ — tüchtig حيوانى صيق سورمك ،
ايو يورمق ‖ (فعه متع) (فروسيتده) —ein Pferd برحيوانى
تربيه ايتمك ، آليشديرمق ، تربيه ايچون بينمك .

Zu-reiter (ـ ام) a. ㊵ برمازى بينيجيسى ، حيوان
تربيه‌جيسى .

Zürich (ch ـ اخالا) (جغر) ㊻ (وبعضاً) (امؤ)
غير متحول) اسويچره قانتون وشهرى .

Zu-richt(e)„... (... (ـ) ـ) —span (ام)
(طباعتده) قيلت دينيلان تخته .

Zu-richten (ـ فعه متع و فعه مطا) b. ㉑ (*sép.*)
—(sich) برشيئه يوزنى ، بوينى چويرمك ، توجيه ، توجه
ايتمك ، دونديرمك ، دونمك ‖ برشيئى استعماله صالح حاله
قويمق ، قوللانيله‌جق درجه‌يه دكين اعمال واكمال ايتمك ؛
حاضر ايتمك ، حاضرلمق ؛ يمكى پيشورمك ، حاضرلمق ،
قورتارمق ؛ آغاج اودون طاش بويتوز وامثالنى يونتمق ، يونمق ،
ايشلمك ‖ اكرى شيلرى قالديرمق ، دوزلتمك ؛ — das Leder
درى يى دباغلمق ‖ تدارك ايتمك ‖ طاقمق ، قورمق .

Zu-riegeln (ـ فعه متع) a. ㉑ (*sép*) سورمه‌لمك ،
سوركوليوب قپامق .

Zürnen (ـ فعه لا +) [Zorn] a. ㉑ (*sép.*)
قيزمق ، حدتلنمك ، حرصلنمق ، اوفكه‌لنمك ، طارلمق (über, um,
—wegen etwas) .

Zu-rollen (ـ فعه لا -) a. ㉑ (*sép.*) بريره ، طرفه ،
برينه طوغرى يووارلامق ‖ (فعه متع) يووارلايه‌رق ، دوره‌رك
قپامق ، بوكمك ، بورمك ، طومارلمق .

Zur-schau-stellung (ـ امؤ) ㊾ عرض ، ابراز ‖
سرمه ، ياپمه ، دوكمه ؛ —falsche كوستريش ، نمايش ، ياپمه .

Zu-rück (ـ) ، بعضاً zu-rücke (ـ حا) [قديم المانجه
ze-rücke nach dem Rücken hin] كيرويه ، آرقه‌يه ،
كيروطرفه ، كيرى ‖ كيرو قالمش ، ترقى ايده‌مامش ‖ er ist noch
—nicht دها كيرو دونمدى ، (اوهنوز) عودت ايتمدى .

in das Priva't-leben — treten || اسکی محلنه کیتمك
مأموریت ومشغولیت رسمیه‌دن ال چکوب کندی عالمنده یشامق،
بردیکر ایش طوتمق ، مشغولیت بولمق von seinem Amte
— treten — مأموریتندن استعفا ایتمك ، چیقمق ؛ عفو اولنمق،
چیقارلمق || Jemandem — (+ فعلا) — weisen
weisen بریتك کیرو کیتمسنی ، چکلمسنی (الیله) امرواشارت
ایتمك || auf etwas — weisen برشیئه ، برمحله اعاده ایتمك||
برینك ، برینی Jemand, Jemands Bitte — weisen
رجاسنی رد ایتمك ، قبول ایتمامك || einen Zeugen : ویاخود
برشاهد ویا حاکمی استینافی ایتمك، einen Richter — weisen
رد ایتمك || (فعمتع) کیرویه آتمق — werfen || den Ball
— طوپی کیرو آتمق ، کلدیکی یره آتمق ؛ (ضیاوامثالی werfen
حقنده) عکس ایتمك ، دوشمك ؛ den Kopf — werfen
باشنی آرقه‌یه آتمق ، صالیویرمك || den Feind — w. دشمنی
کیرو آتمق ، پوسکورتمك || zieben — (فعمتع وفعمطا)
کیرو چکلمك .z — sich vonder Bühne — z. تیاترویی
ترك ایتمك ، صحنه‌دن چکلمك || (ع) .einen (Posten) — z
an einen (Ort) (- فعلا) || برنوبتجی‌یی کیرو آلمق، قالدیرمق
(in seine frühere Wohnung)—z. برمحله (اسکی اقامتکاهنه)
چکلمك ، دوتمك .

Zu-rufen (فعلا وفعمتع) .q ⑳ ونادراً .a ㉑
(sép.) — auf Jemand برینك آرقه‌سندن باغیرمق ،
حایقرمق ، صسلنمك ؛ — Jemandem etwas برینه برشی
سویلمك (باغیره‌رق ، صسلنه‌رك) .

Zu-runden (فعمتع) .b ㉑ (sép.) بریره
کوره ، برمحله اویاجق وجهله یوارلاتمق ، دور ایتدیرمك ،
کوشه‌سنی آلمق .

Zu-sage (امؤ) ⑸ وعد ایتمه ، سوز ویرمه ،
درعهده ایتمه ؛ وعد ، سوز .

Zu-sagen (فعمتع) .a ㉑ (sép.) وعد ایتمك،
سوز ویرمك || اقرار واعتراف ، تصدیق ایتمك || (فعلا +)
Jemandem — || طبعنه اویمق، ایستدیکی entsprechen=
کبی اولمق ، آرزوسنه توافق ایتمك .

Zu-sammen (حا) [قدیم آلمانجه za sa'mana
sammeln: کلمه‌سنه منسوب] (مرا. bei-sammen)
Das || برلکده ، برابر ؛ — mit Jemandem بریله برابر ||
macht 100 Mark — اوتکله برابر یوزمارق ایدر .

Zu-sammen„... (....) افعال ایله برلشور
حرف ابتدا اولوب دائما (sép.) و .a ㉓ مودلنه کوره
تصریف اولنور || (- فعلا) — bleiben برابر قالمق ،
آیرلمامق || (- فعلا) — fliegen برابر، برلکده اوچمق ||
اوچارق هپسی بریره کلمك || (عمو) (کنایه) بیوك واطرافلی
وفقط ابتداسندنبری لزوم ومقصدسز اولانی ارائه ایدر مثلا :
was der Mann Alles — schreibt بوآدم نقدر یازی
یازیور ، نه‌لر یازیور ، ندر بوآدمك یازدیغی بوقدر یازی ،
اما اوزه‌نیورها || (فعلا + وفعمتع) — arbeiten برابر ،
برلکده چالشمق || چالشه‌رق ، یاپه‌رق ، ایشلیه‌رك بریره
طوبلامق ، کتیرمك ؛ (مجا) (عمو) .Jemand — a برینی
یاتاقلامق || (فعمتع) و (فعمطا) .b — (sich) — ballen
بریره طوپ ایتمك، طوپارلامق ، طوپ‌طوپ اولمق || binden —

Jemand— halten, تیقظ وانتباه اوزره بولندیرمق، بولنمق،
etwas zu thun برینی برشی یاپمقدن منع ایتمك ، آلیقویمق ،
وازکچیرمك || (فعلا +) احتراز اوزره بولنمق، مجانبت ایتمك،
احتیاطلی طورانمق || — kehren (فعلا —) کیرو دونمك ،
کیرو کلمك ، کیرو کیتمك || — legen (فعمتع) کیرویه قویمق،
آرقه‌یه وضع ایتمك || (فعمطا) sich — legen آرقه‌یه یاتمق،
یاصلانمق، کیرو قاغیرلمق || آخرطرفندن آلنه بیلمامك اوزره
برطرفه قویمق، قالدیرمق || (پاره) صاقلامق ، بریکدیرمك ||
(einen Weg) — legen قطع مسافه ایتمك ، بریولی یوریمك،
یکمك || die Schule — gelegt haben مکتبه کیتمش، مکتبدن
چیقمش ، تحصیلی بتورمش اولمق || — melden (فعمتع)
و (فعمطا) کیروخبر ویرمك، جواب ویرمك ، کتیرمك || (ع)
sich vom Urlaube — melden اذندن، مأذونیتندن عودتنی
(رسماً) خبر ویرمك ، بیلدیرمك || — mögen (+ فعلا)
عودت ایتمکی، کیروکیتمکی آرزو ایتمك || — müssen (+ فعلا)
(اشخاص حقنده) کیرودونمکه ، عودته مجبور اولمق ؛
(اشیا حقنده) — (das Buch) muß کتابی اعاده ایتملی ،
بوکتاب کیرو ویرلملی؛ ویریله‌جك || — (der Tisch) muß ماصه
(آزیجق) کیری چکیله‌جك ، چکلملی || — nehmen (فعمتع)
کیرو آلمق ، (مجا) sein Wort — nehmen سوزنی کیرو
آلمق || — schaudern (فعلا —) قورقوب آرقه‌سنه دوشمك،
دوشه‌جك کبی اولمق، اورکوب آرقه‌سنه ایرکلمك || — schlagen
(فعمتع) کیرویه ایتمك ، آرقه اورمق ، دورتمك ، اوروب
اورتوب کیرویه، آرقه‌یه دفع ایتمك ، دوشورمك ؛ die Haare
zurückge= || صاچلرنی آرقه‌یه ، آرقه‌سنه آتمق — schlagen
schlagener Wagen کوروکلی، آچیق آرابه، فایطون، قالش ||
— schreiben || (فعلا —) شدتله کیرو دوشمك ، آتیلمق
— sehnen || (فعمتع) یازیله جواب ویرمك ، جواب یازمق
(فعمطا) sich — sehnen کیرو کیتمك ، کیرویه دونمك ،
عودت ایتمك استمك ، اوزلمك || er sehnt sich — عودت ایتمکی،
کیرو دونمکی درت کوزله کوزلیور ، اپله چکییور ، اوطورمق
استمیور، کوره‌جکی کلش || — setzen (فعمتع) کیرو قویمق ،
کیرو چکمك . || —dati(e)ren = das Datum — s.
an die vorige Stelle — setzen یننه اسکی یرینه قویمق ،
اوطورتمق ، وضع ایتمك کذا (فعمطا) sich einige 100
Jahre — setzen برقاچیوز سنه ، برقاچ عصر کیرویه
ماضی‌یه رجوع ، احالهٔ نظر ایتمك ، برقاچ عصر اولیسنی
دوشونمك || — spiegeln (فعمتع) (آیینه، صوکبی شیلر حقنده)
عکس ایتمك ، ضیاسنی اورمق || — stellen (فعمتع) کیرویه
قویمق ، آرقه‌یه سورمك || (eine Uhr) — stellen
einen Militär- (ع) || — setzen= || برساعتی کیرو آلمق
pflichtigen — stellen خدمت عسکریه‌یه کیره‌جك اولان
برینك برقصور ویا معذرتندنطولایی قرعه‌یه ویا عسکره دخولنی
تأخیرایتمك || — stoßen (فعمتع) اسکی یرینه (کیرویه، آرقه‌یه)
دورتمك (مجا) کندندن اوته ایتمك ، قاقمق ، دفع ایتمك ؛ (مجا)
رد ایتمك ، آیاغیله تپمك || — treiben (فعمتع) کیرویه
سورمك ؛ (ع) den Feind — treiben دشمنی دفع وطرد
ایتمك ، کیرویه پوسکورتمك : das Vieh — treiben طواری
کیرو کتیرمك ، سورمك ؛ (طب) den Schweiß — treiben
تری کسمك || — treten (- فعلا) کیرو چکلمك ، چیقمق،

(فعمتع) آيرى آيرى شيلرى بربره باغلامق ، صارمق ؛
fest — b. ايوجه ، صيقيجه باغلامق || — blasen (فعمتع)
بورو چالوب طوپلامق ، بربره جمع ايتمك ؛ اوفورەرك بربره
طوپلامق (كذا شيشەجيلكده) ؛ اوزرينه اوفليەرك دويرمك ||
— brechen (فعلا -) دورلمك ، ييقيلوب ، دوشمك ، ايتمك ،
كوچلمك seine Kniee brechen unter ihm — ديزلرى
بوكيليور ، قيوريليوريور ، طوتميور || — bringen (فعـ
متع) طوپلايه بيلمك ، جمعه موفق اولمق ؛ (ع) جمع ايتمك ؛
(پاره حقنده) بريكديرمك ، طوپلامق || — drücken (فعـ
متع) صيقوب قيرمق ، كوچرمك ، باصوب ازمك (ال ايله) ،
بربرينه كچيرمك || — fahren (فعلا -) آرابەده ، آرابەايله
برلكده كيتمك ، آرابەيه برابر ، برلكده بنمك ، (آرابه ، واپور ،
شمندوفر وامثالى ايله) يول آرقداشلغى ايتمك || (zwei Züge)
sind —gefahren ايكى قطار بربريله چارپشديلر ، ايكى قطار
آرەسنده مصادمه وقوعبولدى ؛ vor Schreck — f. قورقمق ،
قورقوسندن ، خوف ودهشتندن تيترەمك || آرابه واپور وامثاليله
كچركن طوپلامق || — fallen (فعلا -) كوچمك ، خراب
ومهندم اولمق ، ييقلمق ، دوكولمك ؛ (اشخاص حقنده) ارعك ،
قورومق ، بيتمك || يتمك ، سنمك ، شيشلكى كيتمك || بوزولمك ،
اوفالمق || عينى محله تصادف ايتمك || (ريا) بربرى اوزرينه
قونولدقده ، تصادف ايتدكده منطبق اولمق || دوشەرك ، عكس
ايدرك برلشمك ، || — falten (فعمتع) قاتلامق ويا دوشيرمك ||
— fügen (فعمتع وفعمطا) (sich) — f. برلشديرمك ،
برلشمك ، يكديكرينه تطبيق ايتمك ، منطبق قيلمق ، منطبق
اولمق ، بربرينه قايناتمق ، قايناشمق || — gehen (فعلا -)
برلكده ، برابر كيتمك ؛ (مجا) برابر ، برلكده حركت ايتمك ،
توفيق معامله ايتمك ؛ هم افكار اولمق ، بربرينه معاونت ايتمك ||
طار بر محله صيغمق ، كيرمك ، طوپلانمق || (مجا) ارعك ،
اوفالمق || — gehören (فعلا +) يكديكرينه منسوب اولمق ،
بربرينك لازم ومتممى اولمق ، چفت ، اش اولمق || — halten
(فعمتع) بربرده طوتمق ، طوپلو بولنديرمق ؛ متفق ، هم افكار
اولمق ؛ sein Geld — h. پارەسنى قوللانمق ، طاغيتمامق ،
ايو اداره ايتمك ؛ (ع) das Heer — h. اردويى طوپلو
بولنديرمق || براى مقايسه يان يانه كتيرمك || wir halten
— die Zeitung غزتەيه برابر آبونه اولدق || (فعلا +)
بربرنى طوتمق ، بربرينه مربوط اولمق || — hang (ام)
ارتباط ، مناسبت ، تعلق ؛ keinen — hang haben mit...
... ايله هيچ بر جهت تعلق ومناسبتى اولمامق ؛ خلاصه ،
مفاد || سياق وسباق : — hangen (فعلا +)
برشى ايله باغلى ، مربوط اولمق ، مناسبت وتعلق اولمق ؛
sagen Sie mir doch, wie die Geschichte — hing
بكا بوكا دائر براز معلومات ويريكز ، اوعشقنه بوايش نصل
ايدى || باغلو اولمق ؛ (حكمت) برجسمى تركيب ايدن
اقسام واجزانك بربرنى طوتمسى ، تماسك ، قوة ماسكه ||
— hängen (فعمتع) بربرنى ديكرينك يانته آصمق || =
in — hang setzen (فعلا +) = — hangen || — kaufen
(فعمتع) برابر ، برلكده اشترا ايتمك || aus allen Gegenden
— k. هر طرفدن طوپلايوب اشترا ايتمك ؛ alles Korn — k.
ذخيرەنك كافەسنى ، نقدر ذخيره وارسه صاتون آلمق ||
— kommen (فعلا -) برابر بولوشمق ، بربره طوپلانمق ||
تصادف ايتمك ، بربره كلمك || scharf mit Jemandem — k.

بوسيله آليشمق || — kunft (برقاچ كمسه حقنده) طوپلانمق ،
تجمع ايتمك ؛ (ايكى كمسه آرەسنده) برابر بولوشمه ، كوروشمه ؛
(verabredete) — k. ملاقات ، راندەوو ؛ — k. (zur
Beratung) استشاره ، قونفرانس || (هيئت) ايكى
سيارەنك بربريله قاووشەجق كبى بر موضعه يعنى برجك بر نقطەسنه
تصادفلرى ، اقتران || — lauf (ام) = — fluß || — laufen
(فعلا -) برابر قوشمق || قوشەرق برلشمك ، طوپلانمق ، بريكمك ،
ييغلمق ، غلبەلك تشكيل ايتمك ؛ (رنك الوان حقنده) بربرينه قاريشمق
— l. bei der Wäsche يقانوركن ، چاشورده چكمك ، بوزولمك ،
طارالمق || — leben (فعلا +) برلكده ، برابر يشامق ،
امرار اوقات وايام ايتمك ، برلكده ، عمر سورمك || — legen
(فعمتع وفعمطا) برابر ، برلكده ، يان يانه قويمق ؛ Alles auf
— l. einen Haufen هپسنى ، طوپنى بربره ييغمق ؛ (Geld) —
پاره طوپلامق ، عارقانه ويرمك ؛ قاتلامق ، دورمك ؛ (ein
— l. (Taschen=messer) چاقيى قپامق || — liegen (فعـ
لا +) برابر ياتمق ؛ (اشيا حقنده) بربره قونمش اولمق ،
بربرده ياتمق ، برابر بولنمق || — nehmen (فعمتع) ein Loos
— n. mit Jemandem بريله برلكده بريانغو بيلى آلمق ،
بربر بيلى مشترك آلمق ؛ = — fassen النه آلمق وصيقمق ،
(مجا) طوپلامق ، جامع وشامل اولمق ؛ (فروسيت) ein
— n. Pferd بر باركيرى طوپارلمق ، طوپلامق ؛ (مجا) Jemand
— n. gehörig بربرنى ايو ازمك ، فنا حالده بوزمق ؛ (مجا)
— n. seine Kräfte ديشنى صيقوب غيرتنى طيرناغنه آلمق :
— n. seine Gedanken عقلنى باشنه طوپلامق ؛ — Alles
genommen خلاصهٔ كلام || — packen (فعمتع) Alles
— p. in einen Ballen هپسنى بر باليه ، پاكت ياپمق ،
طوپنى بربره باغلامق || — passen (فعلا +) بربرينه
اويمق ، منطبق اولمق ، مطابقت ايتمك ، موافق ، مناسب كلمك ،
بربرنى ايو طوتمق ، هم آهنك اولمق || — raffen (فعمتع)
هپسنى طوپلامق ، بربره ييغمق ، طيقمق ، قالديرمق || — rechnen
(فعمتع) جمع ايتمك ، طوپلامق ، برابر حساب ايتمك ، Alles
— gerechnet هپسنى برابر ، هپسى بردن ؛ (فعلا +) mit
— r. Jemandem بريله حساب كورمك ، حسابلاشمق ||
— reimen (فعمتع ، فعلاوفعمطا) = reimen ؛ reimen
Sie Das —, wenn Sie können بيورك بقالم ، آيقلا برنجك
طاشى ، شمدى بونى دوزلته بيلورسەك دوزلت || — rücken
(فعمتع) بربرينه ياناشديرمق ، صيقيشديرمق || (فعلا -)
ياناشمق ، صيقيشمق ؛ (ع) nach rechts — r. صاغه ياناشمق ||
— rufen (فعمتع) چاغروب طوپلامق ، جمع ايتمك ،
ييغمق || — schau(d)ern (فعلا -) قورقودن ، دهشتدن
ديترەمك || — schieben (فعمتع) سوروب بربره طوپلامق ||
— schießen (فعمتع) تفنك طوپ وامثاليله آتوب دويرمك ،
بر ايله يكسان ايتمك ، طارمه طاغين ايتمك ، هدم وتخريب ايتمك ،
طاغيتمق ؛ (eine Summe) — schießen (برپارەيى اعانه
طوپلايەرق) جمع ايتمك || — schlagen (فعلا -) بربرينه
اورمق ، چارپمق ؛ (die Wellen) schlugen über ihm —
طالغەلر اونك اوزرندن كاوب كچديلر ، اوزرندن آشيورلردى ||
(فعمتع) بربرنى اوتەكنه اورمق ، چارپمق ؛ (einen Brief)
— s. برمكتوبى قاتلامق || اورەرق برلشديرمك ؛ دوكوب
طوپ طوپاچ ياپمق ، دوومك ؛ Geld aus etwas — schlagen
برشيدن پاره چيقارمق ، || — schließen (فعمتع) Verbrecher

Zu-schärfen (ـَـ = فعمتع) ㉑ a. (*sép.*) سیوریلتمك، اینجلتمك ؛ قوتلشدیرمك .

Zu-schauen (ـَـ = فعلا +) ㉑ a. (*sép.*) (مفعول الیه) — einer Sache sch. برشیئه باقمق ، برشیئی سیر ایتمك، نظر ایتمك .

Zu-schauer (ـَـ = ام) ㊵ a. — in (ا مؤ) ㊿ سیرجی ؛ شاهد (برشیئی رأی العین مشاهده ایدن) .

Zu-schicken (ـَـ = فعمتع) ㉑ a. (*sép.*) کوندرمك، ارسال ایتمك .

Zu-schieben (ـَـ = فعمتع) ⑳ f. (*sép.*) (ایتەرك، قاقەرق) قپامق ‖ — t Jemandem etwas برینه برشی اوزاتمق ، سورمك ؛ (مجا) الینه صیقیشدیرمق ، سورمك ؛ — Jemandem den Eid برینه یمین تکلیف ایتمك ، تحلیف ایتمك .

Zu-schießen (ـَـ = فعلا +) ⑳ e. (*sép.*) برسلاحی بوشالتمق ، آتمق ‖ (los = schießen =) (فعمتع) (مجا) — (dem Feinde Kugeln, Jemandem Blicke) برینه کسکین، خشمله باقمق ، نظر فیرلاتمق ‖ — Geld فضله پاره بولمق ، تدارك ایتمك ؛ ویرمك .

Zu-schlagen (ـَـ = فعلا +) ⑳ r. (*sép.*) اورمق، توجیه وتمدید ضربات ایتمك ‖ — auf Jemand برینه صیق اورمق ، ایچیرمك ، یاپیشدیرمق ‖ (تعلیند چراغی حقنده) اورمق ، یاردم ایتمك ‖ (فعلا -) اوریلەرق ، چارپەرق قپامق ‖ (فعمتع) — die Thür قپوبی چارپوب، شدتله قپامق ‖ = zu-hauen ‖ — Jemandem den Ball برینه طوبی آتمق ، اوروب کوندرمك ‖ مزایدەده آرتیرمق .

Zu-schließen (ـَـ = فعمتع) ⑳ e. (*sép.*) کلیدلمك.

Zu-schnallen (ـَـ = فعمتع) ㉑ a. (*sép.*) طوقەلمق، قوپچەلمق .

Zu-schnappen (ـَـ = فعلا -) ㉑ a. (*sép.*) قاپوب (دروتنه آلوب ، چکوب) بردنبره قپانمق ، حابەدن قاپمق .

Zu-schneider (ـَـ = ام) ㊵ a. — in (امؤ) ㊿ مقاصدار ، تورزیلرك بیچکیجیسی .

Zu-schrauben (ـَـ = فعمتع) ⑳ g. و ㉑ a. (*sép.*) ویده ایله قپامق ، ویدەلمق .

Zu-schnitt (ـَـ = ام) ㊳ — eines [zu-schneiden] — Kleides برالبسەنك بیچکیسی ، کسیمی ، بیچیمی ، (کذامجا) فاسون ؛ (مجا) صورت ، شکل ، قیلیق ، قیافت بیچیم .

Zu-schreiben (ـَـ = فعمتع) ⑳ o. (*sép.*) einige Zeilen— علاوةً برقاچ سطر یازمق (علاوه ایتمك) ‖ — Jemandem etwas برینه باتحریرات برشی توجیه ایتمك، ویرمك ؛ — Jemandem (eine Summe) برینه برپاره ویرمك، حسابنه کچیرمك ‖ = bei-legen ‖ (مجا) عزو ، اسناد ایتمك، بردن، اوندن بیلمك .

Zu-schreien (ـَـ = فعمتع وفعلا +) ⑳ o. (*sép.*) — Jemandem etwas برینه برشی سسلنمك ؛ (باغیرەرق)، حایقیرەرق برشی سویلمك ‖ er schreit immer noch zu (او) حالا باغیریور ، باغیریر ، حالا حایقیروب طوریور ، یردوزی‌یه باغیریر .

Zu-schreiten (ـَـ = فعلا -) ⑳ u. (*sép.*) (مراد).

— sch. الخ جانی وامثالی بربرینه باغلامق ؛ — die Reihen sch. صرەلری یناشدیرمق ‖ (فعلا +) sch. — gut ایو قپامق ، امتزاجلی اورتولمك ‖ — schmelzen (فعلا -) اریمك ؛ (مجا) اریمك ، اریوب بیتمك ، غائب اولمق ؛ صوکی کیتمك ؛ برورده ، برابر ارتمك ‖ — schnüren (فعمتع) برابپ ، صیمی ایله صیقمق، باغلامق ؛ (مجا) Das schnürt mir das Herz — یو بنم یورکمی ازیور ، جانمی فنا حالده صیقیور ، قوپاریبور ، ایچمه طارلق ، صیقینق ویریور ‖ — setzen (فعمتع) و ا. — sich (فعمطا) بریره قویمق ، وضع ایتمك، برابر ، برلکده قویمق، طاقمق ا. — sich برابر ، برلکده، یان یانه، هپ بر یره اوطورمق ، طاقلق ؛ (ع) die ا. — Gewehre تفنکلری چاتمق ، بربرینه اویار پارچەلری بریره طاقمق ، قورمق ؛ (ریاکیمیر) ترتیب وترکیب وتشکیل ایتمك ؛ ترتیب وجمع ایتمك ؛ طاقمق ؛ — stellen (فعمتع) بریره برلکده قویمق، برآرایه وضع ایتمك ، برلشدیرمك جمع وتوحید ایتمك ترتیب وترکیب وتشکیل ایتمك ؛ nach Klassen — st. صنف صنف ترتیب ایتمك ؛ passend — st. (الخ Farben) رنكوساٸرەیی اویدیرەرق ترتیب ایتمك، قاریشدیرمق، رنك دوزمك، اویدیرمق ‖ — stimmen (فعلا +)(موسیق) اویمق ، آهنکنه توافق ایتمك ، طوتمق ، آقورد ایتمك : mit nicht etwas — stim. برشیله توافق ایتمك، برشیئەاویمق ؛ — stim. (رنك حقنده) اویمق، طوتمامق ‖ — stoßen (فعمتع) برینی دیکرینه چاتمق ، دورتمك ، قاقمق ، ایتمك ‖ ایتەرك برلشدیرمك ؛ (تورزیلکده) برالبسەنك پارچەلرینی چاتمق ‖ stoß. — (im Mörser) هوانده برابر دوومك ‖ دویرمك ‖ (فعلا ±) (شمندوفر حقنده) بربری اوزرینه یورویەرك مصادمه ایتمك ، بربرینه چارپمق ‖ — grenzen ‖ (ع) (قطعات حقنده) بربرینه تصادف ایتمك ، ملاق اولمق ، راست کلمك ‖ — stürzen (فعلا -) دوشمك ، (ابنیه حقنده) ییقلمق ، ایتمك ، کوچمك ؛ — treffen (فعلا -) دوشمك ، (اشخاص حقنده) — t. mit einander بر برینه راست کلمك ، تصادف ایتمك ‖ عین زمانده واقع اولمق ، ظهوره کلمك؛ برابر ، برلکده چالشمق ، اجرای تأثیر ایتمك ‖ mit etwas — t. برشیله توافق ایتمك، برلشمك ‖ بولوشمق ، اویمق ‖ بولوشمق ، کوروشمك ‖ — wickeln (فعمتع) صارمق ، — wirken ‖ برمندیله صارمق in ein Taschentuch — w. (فعلا +) (اشخاص حقنده) برابرایش کورمك، چالشمق، اجرای تأثیر ونفوذ ایتمك ‖ برشیئه یاردم ایتمك ‖ — zählen (فعمتع) جمع ایتمك ، طوپلامق ، ضم ایتمك ، برابر حساب ایتمك ‖ — ziehen (فعمتع وفعمطا) z. — (sich) چکەرك طارالتمق ، طارالمق ، چکلمك ، چکمك. طوپلامق ؛ es zieht sich ein Gewitter — برفورطنه ، بورا قوپەجق (بلوطلر طوپلانیور) ‖ zwängen — (فعمتع) صیق صیقی‌یه ، زورله ، توتلیجه صیقوب طارالتمق ، زورله قپاتمق ، یتیشدیرمك ، یناشدیرمق .

Zu-satz (ـُـ z = ام) ㊶ [zu setzen] ضم وعلاوه ایتمه؛ ضم اولنان وعلاوه ایدیلان شی ‖ توصیع ، تکثیر ؛ علاوه ، حاشیه .

Zu-schanzen (ـَـ = فعمتع) ㉑ v. (*sép.*) [آشاغی آلانجه دن محرف toschranzen — Jemandem etwas] = zu-schieben .

ویرمه ‖ برای تسلی ، باشك صاغ اولسونه کلانلرك زیارتی ؛
(بر تجارتخانه وامثالی حقنده) großen— haben مشتریسی
چوق اولمق، چوق رغبتلی اولمق، اعتبارقزانمق .

طیقاجی (*sép.*) (21) b. (فعمتعـ) **Zu-spunden**
برشیئك آغزینه ، ایچنه ، صوقمق، طیقامق، طیقاجلامق .

Zu-stand (ام) (31) حال وکیفیت؛ صفت، صورت‖
وضعیت ، موقع ؛ احوال حاضره ، حال .

مثلا: (ا لا) —bringen (-...) **Zu-stande,, ...**
بو ایشی das— b. dieser Sache wird schwer halten
باشه‌چیقارمق، میدانه‌کتیرمك (پك) کوچ اوله‌جق‖—kommen
(ا لا) موفق اولیش ‖ قسمت ونصیب میسر اوله مثلا :
قونغره اجتماع ، das— k. des Kongre'sses ist gesichert
انعقاد ایده‌جك ، قونغره‌نك انعقادی آرتق تحقق، تبین ایتدی،
تمکن اوله‌جق .

برینه Jemandem— (31) (ص) **Zu-ständig**
مخصوص، عائد ، متعلق ، برینك حق اولان ‖ —er Richter
بردعوانك حل وفصلی کندیسنه عائد اولان حاکم ، قاضی ، کف
ید اقتدارنده بولنان حاکم .

auf (*sép.*) (20) d. (فعمتعـ) **Zu-stechen**
Jemand— بری اوزرینه برینه طوغری‌دورتمك ، صاپلامق .

Jemandem (*sép.*) (21) a. (فعمتعـ) **Zu-stecken**
etwas— برینك برشیئی آشیرمق، جبه آتمق، آلمق، صاقلامق‖
بر ایکنه ایله قپامق، ایکنه‌لمك .

(stehen . (مرا) (20) t. (فعلا +) **Zu-stehen**
قپالیدر‖ die Thür steht zu (*sép.*) قاپو قپالی طوریور ،
برینك حق، Jemandem— (Jemandem zu-kommen)
استحقاق اولمق ، برینه مخصوص ، عائد ، راجع اولمق ، برینه
متعلق بولنمق .

Zu-stellen (فعمتعـ) a. (21) برشیئی برینك اوکنه
قور ایکن قپامق، اورتمك ؛ eine Thüre— برقپویی سد
وبند ایتمك ، قپاتمق ‖ Jemandem etwas (einhändigend
(übergeben برینه ، برینك یدینه برشیئی تسلیم ایتمك ویرمك.

(کذا (*sép.*) (21) a. (فعمتعـ) **Zu-steuern**
der Küste— (—فعلا) (بحر) ‖ bei-steuern = (+ فعلا
ساحله طوغری یوریمك،حرکت ایتمك، ایلرولمك(کمی وامثالیله)‖
immer— لاینقطع یولنه دوام ایتمك ، یولنی تعقیب ایتمك .

= (*sép.*) (21) a. (فعلا +) **Zu-stimmen**
. bei-stimmen

قپامق ، (*sép.*) (21) a. (فعمتعـ) **Zu-stopfen**
mit ‖ (بردلیکی‌قولاقلرینی ein Loch, die Ohren الخ)طیقامق
(mit ‖ اوستوپو، لوکونلی کتن ایله طیقامق، قپاتمق Werg)—
der Nadel)— ایکنه ایله کوزه‌مك .

etwas— (*sép.*) (21) a. (فعمتعـ) **Zu-stöpseln**
برشیئی طیقامق، قپامق (برشی صوقه‌رق) .

(stoßen . (مرا) (20) p. (فعمتعـ) **Zu-stoßen**
Jemandem etwas— (*sép.*) برینه برشی دورتمك،برشیئی
برینه طوغری ایتمك ؛ ایته‌رك قپامق‖ (فعلا +) شدتله ایتمك ؛
قاقمق‖ (فعلا—) Jemandem— خوشلانلماز، آرزو ایدلماز
(برشی حقنده) برینه کلوب چاتمق، بولمق .

برینه طوغری ایلرولمك یرندن auf Jemand — (schreiten
(tüchtig یاخود : wacker) — ‖ طرفه، بری اوزرینه یوریمك
ایو ، صیق ، طبانه قوت یوریمك .

Zu-schuß (ام) (32) [zu-schießen] فضله(پاره)
ضم، احتیاطا ویریلان (آقچه).

Zu-sehen (z فعلا +) (20) l. (*sép.*) باقمق ،
سیر ایتمك ، کوز مسافری اولمق ، نظر ایتمك ، برشیئی مشاهده
ایتمش اولمق ، شاهد اولمق ‖ = hin-sehen =nach-sehen
‖ برشیئه دقت واهتمام ایتمك، نظارت ایتمك، کوزتمك ،اسیرکمك‖
دقت ایتمك ، صاقنمق، احتیاط ایتمك .

Zu-sein (z فعلا -) (19) a. (*sép.*) قپالی اولمق ،
مستور اولمق،بولنمق .

.zu-schicken=(*sép.*) (22) a. (z فعمتعـ) **Zu-senden**

Zu-setzen (z فعمتعـ) (21) c. (*sép.*) علاوه ایتمك‖
اوزرینه ، اوستنه ویرمك ، اکلمك ‖ (اوطوروب) قپامق ؛
(دومینو اویونده) اویونی قپامق ، باغلامق ‖ (فعلا +)
— (scharf : یاخود Jemandem hart) برینی ایوجه
صیقیشدیرمق ، اوزرینه وارمق ، صیقمق ، راحتسز ایتمك ‖
— Jemandem mit Bitten برینی برطاقم رجالرله تصدیع و
ازعاج ایتمك؛ Jemandem so— , daß er nicht mehr aus
noch ein weiß برینی بردها ویق دییه‌میه‌جك ، بر دها برشی
ویره‌میه‌جك ، یاپه‌میه‌جق صورتده صیقیشدیرمق ، بوحاله
تیرمك ، بویله یاپمق .

(*sép.*) (21) a. (z فعمتعـ) **Zu-sichern**
Jemandem etwas — برینه برشیئی قویا وعد وتأمین ایتمك.

(*sép.*) (21) a. (z فعمتعـ) **Zu-siegeln**
. ver-siegeln =

. Zu-kost = (53) (امؤ) **Zu-speise**

قپامق ، (*sép.*) (21) a. (فعمتعـ) **Zu-sperren**
سد وبند ایتمك ، اورتمك .

Zu-spitzen (فعمتعـ وفعمطا) c. (21) سیوریلتمك،
— (sich) اوجنه طوغری سیوریلمك ، سیوریلتمك ‖ تپه‌سنه
طوغری مخروطیلشمك ؛ اینجه‌لشمك ، سیوریلشمك ؛ برچورابی
epigramma'tisch — (مجا) ‖ قپاتمق، اوجنی یاپوب بتورمك
هجویه‌یی شدتلندیرمك .

Jemandem (*sép.*) (20) d. (فعمتعـ) **Zu-sprechen**
Trost — برینی تسلی ایتمك ؛ مدار تسلی اولمق ، تسلی
ویرمك‖ zu-erkennen=Jemandem etwas— ‖(فعلا+
Jemandem— برینه سویلمك ، توجیه کلام ایتمك ، خطاب
ایتمك ‖ (مجا) — dem Glase fleißig لاینقطع ایچمك ،
شرب ایتمك ؛ einer Speise gehörig— بریکدن ایوجه یمك،
ایوجه قاشیق آتمق .

. (مرا) (*sép.*) (20) a. (—فعلا) **Zu-springen**
auf Jemand— (springen بری ، برینك اوزرینه آتلمق ،
اوستنه طوغری صیچرامق، قوشه‌رق، حوپلایه‌رق برینك یاننه ،
اوزرینه وارمق ‖ آتلایه‌رق ، صیچرایه‌رق قوشمق ، ایلرولمك
Jemandem— ‖zu-schnappen = ‖ (قطع مسافه ایتمك)
برینه یاردم ایتمك .

Zu-spruch (ام) (31) برینه توجیه ایدیلان، خطاب
اولنان، سویلنیلان سوز، کلام؛ تسلی، اویالامه، اکله، جسارت

Zu-trägerei (–⏑–⏑ امؤ) (49) جاسوسلق، چاشیدلق ، لقردی آلوب کوتورمه ، اکثریا افترا صورتیله فتنه‌لك ایتمه ، دیدی قودی یاپمه .

Zu-träglich (⏑–⏑ ص) (21) (مرا. zu-tragen) منبت ، محصولدار ، حاصلاتلی ؛ فائده‌لی ، منفعتبخش ؛ باعث فوز وسعادت وفلاح ونجات ؛ شایان توصیه ، مناسب موافق؛ der Gesundheit — صحته نافع ؛ (هوا حقنده) انسانه یارایان ، صحته نافع ، صاف ، تمیز .

Zu-trauen (⏑⏑– فعمتع) a. (21) (sép.) Jemandem etwas — (برینك برشیده اولان قابلیت واستعدادینه ایناعمق) ایناعمق ، امنیت ایتمك ، ظن وتخمین ایتمك : ich traue ihm nicht viel Gutes zu بن بوکا پك امنیتم یوقدر ، بنجه پك مقبول آدم ؛ شی دکلدر ؛ او بنجه برشیئه یاراماز .

Zu-traulich (⏑–⏑ ص) (24) = ver-traulich .

Zu-treffen (⏑⏑– فعلا +) d. (20) (sép.) اویمق ، مطابق ، موافق کلمك ، دیندیکی ، بیلندیکی ، سویلندیکی ، ظن وتخمین اولندیغی کبی چیقمق، اصابت ایتمك، طوغری چیقمق .

Zu-treiben (⏑⏑– فعمتع) o. (20) (sép.) ..طوغری سورمك : eine Herde (der Weide) — برسوری‌یی چایره ، قیره ، مرعایه سورمك، اوتلاغه چیقارمق || die Pferde — (فعلا –) بارکیرلری شدتله سورمك || (Klippen) — (کمی حقنده) قایایه اوطورمق ، چارپمق .

Zu-treten (⏑⏑– فعلا –) l. (20) (sép.) یناشمق ، یاننه وارمق ، یاقلاشمق || آره‌یه کیرمك ، توسط ایتمك || موجود برشیئه التحاق ایتمك ، برشیئله برلشمك ؛ (امراض حقنده) دیکر خسته‌لقله قاریشمق ، برلشمك || (فعمتع) (ein Loch) in der Erde — یوردکن یرده بولنان برچقوری، دلیکی اوزرینه یاصوب قپامق .

Zu-trinken (⏑⏑– فعلا +) a. (20) (مرا. trinken) (sép.) Jemandem — برینك صحتنه ، شرفنه ایچمك ، مقابلةً ادارهٔ اقداح ایتمك || (immer) — علی الدوام ایچمك، ایچمکه دوام ایتمك .

Zu-tritt (⏑– ام) (38) تقرب ، مقارنت ، یناشمه ؛ علی الخصوص حکمداران نزدینه ، حضورینه ، مجالس کبرایه : دخول ، قبول ؛ (تیاترولرده) freien — اجرتسز ، مجاناً دخول || مدخل || h. — bei Jemandem (freien) (بلا رخصت) برینك یاننه کیره‌بیلك، حضورینه چیقمق صلاحیتنی، امتیازنی حائز اولمق .

Zu-unterst (⏑⏑ – حا) اك آشاغیده ، اك آلتده ، تا دیبده .

Zu-verlässig (⏑⏑⏑– ص) (24) امین ، امنیتلی ، قطعی، (حوادث وروایات حقنده) صحیح ، مجرب ، معتمد ، صادق ، صادق الکلام ، طوغری سوزلی .

Zu-verlässigkeit (–⏑⏑– امؤ) (49) امنیت، امینلك، اعتماد || قطعیت، حقیقیلك، موثوقیت ، صدق .

Zu-versicht (⏑⏑– امؤ) (49) (sans pl.) [بوکا مرا. sich versehen.] اعتماد (تام) ، امنیت کامله ، اعتقاد ، امید قطعی.

Zu-versichtlich (⏑⏑⏑– ص) (24) اعتماد ، امنیت واعتقاد تام ایله، ایوجه امید، انتظار ایله || = zu-verlässig .

Zu-streben (⏑⏑– فعلا +) a. (21) (sép.) einem Ziele — = nach etwas streben .

Zu-streichen (⏑⏑– فعلا –) n. (20) (sép.) auf ein Ziel, dem Ziele — برهدفه، مقصوده طوغری دونمك ، توجه ایتمك ، اورایه طوغری ایلرولمك ، یورمك || (فعمتع) (Ritzen) mit Lehm — کیللی، اوزلی طوپراق ایله صیوامق، طین ایله صیوامق .

Zu-stricken (⏑⏑– فعمتع) a. (21) (sép.) (einen Strumpf) — = (einen Strumpf) zuspitzen .

Zu-strömen (فعلا —) a. (21) (sép.) سل اوله‌رق ، سل کبی آقوب کلمك ، آقین آقین کلمك || (فعمتع) سل کبی آقیتمق .

Zu-stürmen (⏑⏑– فعلا —) a. (21) (sép.) auf Jemand — بری اوزرینه آتیلمق ، قوشمق .

Zu-stürzen (⏑⏑– فعلا —) a. (21) (sép.) auf Jemand — بری اوزرینه آتیلمق .

Zu-stutzen (⏑⏑– فعمتع) c. (21) (sép.) چکی دوزن ویرمك ، دوزلتمك || (einen Baum) — بر آغاجی مطلوب وجهله کسمك ، یونمق || einen Rock — بر البسه‌یی تعمیر ایتمك، ترتیب ایتمك || (عمو) Jemand zu etwas — برینی برشیده تربیه ایتمك ، یتیشدیرمك ، تعلیم وتربیه ایتمك .

Zu-tappen (⏑⏑– فعلا +) a. (21) (sép.) بر یره ، برینه ، برشیئه طوغری پات پات ، صالاق صالاق یورمك || قبا قبا، الی یاقشمز صورتده برشیئی طوتمق || قبا قبا، یونتولمامشجه‌سنه، شنلك کورمامشجه‌سنه حرکت ایتمك .

Zu-that (–– امؤ) (49) بر البسه‌یه اساس قوماشدن بشقه برای ترتیبات قونیلان خرج ؛ بر یمکه تفرعات اوله‌رق قونیلان خرج ؛ اجزاده اولان ، جزؤدوا || خام اشیا .

Zu-theilen (⏑⏑– فعمتع) a. (21) (sép.) Jemandem etwas — برینه پای اوله‌رق برشی ویرمك، حصه چیقارمق ؛ Jemandem etwas in reichem Maße — برینه برشیئی بول بول ویرمك ، اسرکه میوب استدیکی قدر ویرمك || تقسیم وتوزیع ایتمك. حصه. پای ایتمك؛ gerichtlich — محکمه قراریله، قانوناً نظاماً ویرمك، تسلیم ایتمك، شرعاً ویرمك، توجیه ایتمك .

Zu-thulich (⏑–– ص) (24) وظیفه شناس ، مقدم ، مداوم ؛ ایشکذار ، چالشقان || مونس ، صوقولغان .

Zu-thun (–– فعمتع وفعمطا) b. (22) (sép.) die Augen — کوزلرینی یومق ، قپامق || hin-zu-fügen = برآن ایچون قیرپمق || (مجا) اولمك ، کوزینی یومق = sterben || sich Jemandem — برینه صوقولمق.

Zu-traben (⏑–– فعلا +) a. (21) (sép.) auf (einen Ort) — بریره طیریس کیتمك ، قوشمق ، طباقی قالدیرمق || kräftig — عجله ، همان ، اله بیلدیکنه کیتمك ، سیرتمك .

Zu-tragen (⏑⏑– فعمتع) r. (20) (sép.) Jemandem etwas — برینه برشی کتیرمك ، صاحب ایتمك ، ایصال ایتمك، علی الخصوص کیزلی ، خفی شیلری بیلدیرمك ، خبر کتیرمك ، ویرمك ، مخبرلك ، جاشیدلق ایتمك || (فعلا +) (آغاج ، تارلا حقنده) ویرمك ، محصولدار ، منبت اولمق || sich — (فعمطا) = sich er-eignen .

Zu-wenden (ـَـُـ فعمتعدی وفعمطا) ⑳ a. (مرا.) den Schritt (یاخود sich) (nach) (*sép.*) (wenden einem Orte— خطوه‌سنی برطرفه توجیه ایتمك ،بریره متوجه اولمق، دونمك ‖ J-m das Gesicht— برینه یوزینی دونمك ‖ seine Freundlichkeit wandte ihm alle Herzen zu اوڭك نزاکتی ، لطفکارلغی ،کوللر یوزلیلکی هرکسك محبتنی جلب ایتدی ‖ J-m et.— برینه برشی‌ایدیندیرمك، برشی‌صاحبی‌ایتمك.

Zu-werfen (ـَـُـ فعمتعـ) ⑳ b. (*sép.*) J-m Blicke — برینـه عطف نظر ایتمك ،کوز آتمق ، باقمق ‖ die Thür — (کاغد اویونده) اوینامق ، آتمق ‖ قپویی چارپمق (چارپوب قپامق) ، حیزله قپامق .

Zu-wider (ـُـ ـَـ - حا) (sein) ایله برلکده : das Glück war uns — بزه فلك ، طالع مساعده ایتمدی،بزه طالعمز یار اولمدی ‖ مخالف، ضد ، مانع ‖ einem Befehle — handeln برامره مخالف حرکت ایتمك ، برامری اجرا ایتمامك ‖ خصوصیله (sein) ایله : J-m—sein برینظرنده مکروه ومنفوراولمق، برینی (برشیدن،برندن) نفرت، اکراه ایتمك ، خوشلانمامق .

Zu-winken (ـُـُـ فعلا+) ㉑ a. (*sép.*) J-m— برینه باش وامثالیله اشارت ایتمك .

Zu-wölben (ـَـُـ فعمتعـ) ㉑ a. (*sép.*) (معما) قبه ایله قپامق،اوزرینه قبه چکمك ، بنا ایتمك .

Zuyder=see (zeü"-dĕrᵉ z ـُ اخاموٴ) (دکشمز) (جغر) (فلمنکیه لیمان) زوویدرزه .

Zu-zählen (ـُـُـ فعمتعـ) ㉑ a. (*sép.*) صایه‌رق علاوه‌ایتمك ، برابر داخل‌حساب ایتمك ، حسابه قاتمق ‖ J-m et. — برینه برشیئی برر برر صایه‌رق تسلیم ایتمك،ویرمك.

Zu-ziehen (ـُـُـ فعمتعـ) ⑳ f. (*sép.*) einen Knoten — بردوکومی صیقیشدیرمق؛ (فعمطا) sich fest— ایوجه چکلمك ، قپانمق ؛ (پرده‌لری) قپامق (چکه‌رك) ‖ J. dem Abgrunde— برینی‌کرداب(فلاکته) طوغری‌چکمك، دوشورمك ‖ (اشتراك ایتمك اوزره) — J-zu etwas برینی برشیئه اشتراك ایتدیرمك ، برشیئه برینی دخی داخل ایتمك ‖ اکثریا کندی‌خطاسیله برشیئه دوچار اولمق sich eine Krankheit— برخسته‌لغه دوچار ،کرفتار اولمق ، خسته‌لق قازانمق ، درد صاحبی اولمق ‖ (فعمطا) die — sich باغ ، دوکوم صیقیشیور ‖ (فعلا+) Schleife zieht sich zu صیقیه ، صیق صیقیه چکمك ‖ (فعلا-) برطرفه kräftig— طوغری ، کیتمك، یوریمك ‖ (خدمتچی‌حقنده) — بریره،بر قپویه کیرمك .

Zu-zug (ـُـ ام) ㉛ براکنده (اوله‌رق دیکرلرینه التحاق ایتمك اوزره کلانلر) ‖ (ع) تقویه .

Zu-zügler (ـُـ ـُـ ام) ㊵ a. [Zu-zug] کوکللی ‖ — (جمع) = Zu-zug تقویه ‖ یکی‌کلنلر. برلشان‌،کیرن، قبولنان .

Zwacken (ـُـ فعمتعـ) ㉑ a. (*sép.*) قیصغاچ ایله صیقمق ؛ (مجا) J. zwicken und — برینی (فنا حالده) خیرپالمق ، پك زیاده خور طوتمق .

Zwang (ـُـ) (zwingen فعلنك زمان‌حال‌ماضی‌صورتنك برنجی واوچنجی مفرد شخصلری) .

Zu-viel (ـُـ - حا) Zu-viel= (viel ‖ (مرا. zu-viel) (الا) (*inv.*) صوك درجه ، غایه ، لزوم وحدودندن فضله اولان ، آشوری شی .

Zu-vor (ـُـ - حا) = vor-her .

Zu-vor,... (ـُـ ...) — (ـُـ) — برلشدکده دائما (*sép.*) bedenken — (فعلا + و(فعمتعـ) برشیئی یاپمزدن اول دوشونمك ، اولجه عقلی باشنه آلمق ‖ (فعلا-) — kommen — (Jemandem) برندن اول طاورانمق ، یاپمق ، ایتمك ، کلمك ‖ kommend — (اسم مفعول وصفت) ㉑ نازك ، ملتفت، مکرم،اکرامی (مسافر) آغیرلغی سور .

Zu-vörderst (ـُـُـ - حا) اولا ، اول امرده ، اك اول ، اول باول ، هرشیدن اول .

Zu-wachs (ksse ـُـ ام) مفردی ㉖ ونادراً استعمال اولنان جمعی‌تحویل صدا ایله㊱ بیومه ، تزاید ، آرتمه ، ازدیاد ، چوغالمه ، نشو ونما .

Zu-wachsen (ksse فعلا+ ـُـ) r. ⑳ (مرا. wachsen) (*sép.*) مجاور طرفلرك بیومسیله قپانمق ‖ J-m — : dem Landmanne wachsen die Früchte zu چفتچی میوه آلور ، طوپراق اکا میوه ویرر ؛ برینك حصه‌سنه دوشمك ، تصادف ایتمك .

Zu-wage (ـُـُـ اموٴ) ㊿ ازدیاد ، توافر ؛ قصابلرده: اتله برابر ویریلان کمیك وساٸره ، جونتا .

Zu-wägen (ـُـُـ فعمتعـ) ⑳ g. (*sép.*) J-m et.— برینه برشی طارتمق ؛ (مجا) (Lob und Tadel) — تلطیف وتکدیر ایتمك .

Zu-wälzen (ـُـُـ فعمتعـ) ㉑ c. (*sép.*) der Strom wälzt seine Gewässer dem Meere zu نهر،ایرماق‌صولرینی دکزه دوکر ‖ zu-schieben= J-m et.— برشیئی یوارلیوب بردلیکی قپامق .

Zu-wandern (ـُـ فعلا -) ㉑ a. (*sép.*) بریره طوغری یوله چیقمق ، دوزلمك ، قویولمق ‖ — ، کذا : zu-gewandert kommen چیقه کلمك ، قومق .

Zu-warten (ـُـ فعلا +) ㉛ b. (*sép.*) کال سکوتله، سسزجه برینی بکلمك ، بکلیوب طورمق ‖ (طب) de Methode — برخسته‌لغی تداوی‌یه باشلامازدن اول تأثیرات طبیعیه‌یی بکلمکدن عبارت اصول ، طب مترقب.

Zu-wege (ـُـ-حا) = bei Wege یاخود zu (مرا. (Weg مثلا etwas — bringen برشیئی بتورمك ، صوکنه کلمك ، یوزوب یوزوب صوکنه کتیرمك ، یوله یاترمق .

Zu-wehen (ـُـُـ فعمتعـ) ㉑ a. (*sép.*) (روزکار) اسـه‌رك برشیئی بریره ، طرفه آتمق ، روزکارلیه‌رق برطرفه اوچورمق،آتمق ‖ (der Wind) hat die Wege mit Schnee zugeweht روزکار یوللری بتون قارله طولدیرمش ، اورتمش، قپامش .

Zu-weilen (ـُـ-)حابعضاً، بعض بعض (=bis-weilen).

Zu-weisen (ـُـ فعلا+) ⑳ o. (*sép.*) (ماضیسی) (فعمتعـ) ‖ auf etwas hin-weisen= — (ich wies zu J-m et.— برینه برشیئی تعیین ، تخصیص ، حواله ایتمك ‖ J-m Kunden — برینه مشتری یوللامق .

Zwang (ّ ام) (38) [قديم آلمانجه Zaum thuang]
(*sans pl.*) (freier Wille تك مقابلى) زور، جبر، تضييق،
شدت؛ اسارت ‖ اسكيدن = Bann ;Ge-richtsbarkeit‖
dem — e unterworfen رعيه‌لكله چفتلك وسائره‌ده
ايشله ، تيمارجيلق ايتمه ‖ اقسام عضويه داخلنده آجيه‌رق
وقوعه كلان قوپارمه ، نصير ، تضييق ‖ تركيباتده (مرا .
Stuhl = zwang).

Zwangs„... (‒ ...) s=jacke — (امو) دلى‌كوملكى‖
(s=) weiſe — (حا) جبراً ، زور ايله ‖ (s=)arbeit —
(امؤ) : zu lebenslänglicher — a. verurtheilen مؤبداً
پرانغه بند ايتمك (خدمات شاقه‌ده قوللانمق) ‖ los — (ص)
جبر وتضييق اولمقسزين ، ‖ (اشخاص حقنده) بلا تكليف،
تكلفاته حاجت قالمقسزين ، طبيعى ، هركس آرزو ايتديكى
كبى ‖ (كتابجيلق) in — en Heften غير معين ، اولجه
تعيين وتحديد اولنميان زمانلرده نشر اولنان ، چيقان .

Zwängen (ّّ فعمتعوفعمطا) .a (21) [قديم آلمانجه
duengan]صيقمق، صيقيشديرمق ، صيق صيقيه طوتمق ‖
(دار قوندره وامثالى حقنده) صيقمق ‖ زورله بوكمك ،
اكمك ‖ ازمق (مجا) ‖ تأثيرك بيانيله : den Kopf (ſich)
durch ein Loch — بردليكدن زورله باشنى صوقمق .

Zwanzig (ّّصد ا عد اصل) [قديم آلمانجه zweinzuc]
يكرمى ؛ etwa — Bäume (تقريباً) يكرمى قدر آغاج ‖
Zwanzig (امؤ) (49) يكرمى عـددى in den Z — en
ſein يكرميسى كچمش ، يكرمى ايله اوتوز آراسنده اولمق ‖
zu Zwanzigen يكرميشر يكرميشر .

Zwanzig„... (ّّ ...) ender — (ام) (آوجيلق)
(بوينوزى يكرمى چتاللى كييك) يكرمى چتال ‖ fach — ،
fältig — (ص) يكرمى اوقدر بيوك ‖ markſtück — (الا)
يكرمى مارقلق ، بر آلمان ليراسى ‖ eck — (الا) (هنـ)
يكرمى زاويه‌لى شكل، جسم ‖ flächig — (ص)، flächner —
(ام) (هنـ) سطحى يكرمى مثلث وجهلى جسم ، ذوعشرين
الوجوه .

Zwanziger (ّّّ ا م) .a (40) قرق رقمى‖ (ا مؤ ايله)
(in) — (50) كنج آدم ، يكرميلك شخص ‖ (آلمانياده يكرمى
فنيكلك وآوستريادە قروتيسه‌رلك پاره) يكرميلك ‖ اشبو كله
يكرمى رقمنى حاوى ، حائز بولنان بالجمله اشيا ويا اشخاص ارائه
ايدر مثلا : يكرمنجى آلايدن بولنان برنفر ، يكرمنجى آلايلى .

Zwanzigſtel (ّّّ ا لا) .a (40) يكرميده برى، يكرمنجى
پارچه (سى) .

Zwar (ّ حا) [قديم آلمانجه in Wahrheit zi wâru]
und— (اولجه بيان اولنان برفكرك تقويه‌سى وبونكدهايقين
اوله‌رق تعيينى‌مقامنده) حتى ، وهله ، بالخصوص، يعنى، وهم،
همده ‖ فى‌الواقع ، فى‌الحقيقه ، واقعاً .

Zweck (ّ ا م) (38) [قديم آلمانجـه Nagel zwëc)
Pflock = : نشان‌تخته‌سنك اورته‌سنده‌كى‌چيوى، آوجى‌هدفى‖
(مجا) مقصد ، هدف ، مطلوب، مقصود ، مرام، فكر ، نتيجه‖
zu welchem —e ? نه ايچون ؟ نه فكره بناء ؟ نه‌مقصدله ‖
(عمو) — ſonſt hat es (weiter) keinen يوقسه بشقه
برشيئه يارامامز ، يوقسه بشقه برشى ايچون دكل .

Zweck„... (ّ ...) entſprechend— (ص) مطلوب
ومقصده موافق، موافق مصلحت ، مناسب ، موافق ‖ los—
(ص) بوش، بوشنه، بيهوده، نافله، فائده‌سز، مناسبتسز، هيچ
برهدف ومقصده مبتى اولميان ، ديبسز ‖ mäßig— (ص)
موافق‌حال ومصلحت، مناسب، مطلوب وجهله، مطلوبه موافق،
عملى، قولايلقى اولان، قوللانشلى ، فائده‌لى .

Zwecke (ّّ ا مؤ) (53) تخته جيواطه، قوندره چيويسى،
كچه ، حالى چيويسى .

Zwecken (ّّ فعمتع) .a (21) [Zweck] =zwacken ،
zwicken ‖ نادراً = be-zwecken ‖ (صنع) اوفق چيوى ،
طابله‌لى ايكنه ويا چيوى ايله تثبيت‌ايتمك، ربطيه ايله باغلامق،
چيويلمك‖ نادراً (فع لا +) فكريته مبتى‌اولمق‖ فكرومقصده
موافق كلمك ، اويمق .

Zwecks (ّ مضاف اليـه آلور حرجر) مثلا : — einer
Unterredung برمذاكره ، مكالمه‌دنطولايى .

Zween (ّ ص ا عد اصل) اكثريا دكشمز ، معمافيه كذلك
نادراً (21) = zwei .

Zwei (ّ ص اعد، اصل) (*inv.*) (متروك وايالتلسانده)
اجناس مختلفه يه كوره : zween (ا م) ، zwo (ا مؤ) و
zwei (ا لا) ايكى ‖ — und ſiebzig يتمش ايكى ‖ es iſt
halb— ساعت بر بچق‖ — um drei Viertel auf ايكى يى
اوچ‌چاريك‌كچه، ساعت اوچه‌چاريك‌قاله ‖ in— Exempla'ren
ausgefertigte Verhandlung ايكى نسخه اوله‌رق ترتيب
ايديلان مذاكره اوراق، مذكره ‖ (كيم) aus Elementen
(عنصرحقنده) ايكى‌عنصردن‌مركب ، مثنائى‖ Zwei (ا مؤ)
(49) ايكى عددى ، كذا (كاغد ودومينو اويوننده) ايكى‌نقطه‌لى
كاغد ويا طاش ، ايكيلى ‖ = Zweiheit ‖ Zwei (ا لا)
(*inv.*) چفت .

Zwei„... (‒ . . .) armig — (ص) ايكى قوللى ‖
geſtrichen — (ص) (موسيق) (e Note) geſtrichen —
آلتى ايكى چيزكيلى نوطه ، اون آلتيلق ‖ ,ſchläf(e)rig —
(ص) ſchläf(e)riges Bett — ايكى كشيلك يتاق ‖
ſpännig — (ص) برچفت باركير قوشولى (آرابه وامثالى)
چفت قوشوملى ‖ baſiſch — (ص) (كيميـ) اساسى ايكى‌قاتلى
اولان ملحلره دينور ، اساس مثنى ‖ deuteln— (فع لا +)
مبهم ، آكلاشلماز اولمق ، دائمـا مبهم آكلاشلماز ايكى طرفه
چكيله بيلور وجهله ادارۀ كلام ايتمك ، بويله تعبيرات والفاظى
آرامق ‖ تأويله قالقمق ‖ deutig — (ص) ايكى معنـالى ،
برچوق شى آكلاشيله‌بيلور، برچون شيئه دلالت ايدر ، معناى
حقيقى‌ى قصداً ستر ايدن، مبهم براقان ، جناس ، شبهه‌لى ،
مشكوك ، آكلاشلماز ‖ تأويل كوتورر ‖ fach — (ص)
ايكى قات ، ايكى مثلى ‖ falter — (ا م) (تا طبيه) نادراً
مستعمل اولوب = Schmetterling ‖ füß(l)er — (ا م)
(تا طبيه) ايكى آياق ويا بنچـه‌لى حيوان ‖ geſchlechtig —
(ص) ايكى آلتى اولان هم‌آلت تذكيرو همده آلت تأنيثى‌بولنان،
خنثى ‖ geſpräch — (نادراً مستعمل) (ا لا) = Zwie=
geſpräch ‖ gliedrig — (ص) ايكى عضوى بولنان ، آلتى‌چفت
اولان (ريا) gliedrige Größe — آره‌لرنده (+) ويا(-)
اشارتى بولنان ، ايكى حدلى ، ذوحدين مقادير ‖ (ع) ايكى
صره‌لى‖ händer — (ام) (تا طبيه) ايكى اللى‖ händig—

(ص) ایکی ال ایله ؛ ایکی ال ایله قوللانیلور، یاپیلور ، چالینور ‖
höcker — (ام) (تا طبیعه) ایکی هورگوجلی دوه ، هجین
دوه‌سی ‖ hundert — (ص اعد اصل) ایکییوز ‖ jährig —
(ص) ایکی سنه‌لك ، ایکی ییللق ، ایکی یاشنده ، مدتی ، زمانی
ایکی سنه‌دن عبارت اولان ؛ kampf — (ام) دوئللو ‖
lebig — (ص) (نادراً مستعملدر) صوده وقره ده یاشایان
ویا یتیشان حیوان ویا نبات،ذوالمعاشیر ‖ mal — (حا)
ایکی دفعه ‖ mal im Jahre (im Monat) — ییلده (آیده)
ایکی دفعه ، کره ‖ master — (ام) (بحر) ایکی دیرکلی ‖
reihig — (ص) ایکی صره‌لی ، ایکی کچه‌لی ‖ ruderig —
(ص) ایکی کورکلی، برچفته ‖ schneidig — (ص) ایکی طرف
کسر ، (کذا مجا) ؛ (نبا) قیلیج کبی ، ایکی طرفی کسکین
شکلنده اولان، سیفی الشکل ‖ schürig — (ص) سنه‌ده ایکی
دفعه قیرپیلان ، بیچیلان ‖ sitzig — (ص) ایکی کشی
اوطوره‌جق ، ایکی کشیلك یری اولان، ایکی اوطوراقلی ‖
sitziger Wagen — ایکی اوطوراقلی آرابه، قوپه ‖ sylbig —
(ص) ایکی هجالی ‖ spänner — (ام) = gespann — ‖
theilung — (امؤ) ایکی‌یه آیرلمه ، بولنمه ؛ چتاللاشمه ‖
Forma't = und-dreißigstel — (الا) (صنع) (مطبعه ـ
جیلقده) بهر فورمه‌سی اوتوز ایکی‌یه قاتلانوب آلتمش درت
صحیفه‌سی اولان کتاب ‖ weibig — (ص) ایکی زوجه‌سی
اولان ، ایکی قاریلی ‖ zahl — (امؤ) ایکی عددی ؛ (غرا)
تثنیه (= Dua'lis) ‖ zeilig — (ص) ایکی سطرلی ،صره‌لی؛
ایکی صره اوزرینه .

Zweier (ام) a. (40) ایکینك شکلی ، ایکی رقمی ‖
بوکلمه‌لردن ایکی رقمیله مرقم بالجمله اشخاص واشیایی ارائه ایدر
(مثلا) برعسکر حقنده : ایکنجی آلایدن ، ایکنجی آلایلی نفر،
عسکر .

Zweierlei (ص) (*inv.*) ایکی درلو ، ایکی نوع ،
ایکی جنس ، ایکی چشید — Das ist بونك ایکیسیده بشقه
بشقه شی ، بونلر بشقه بشقه شیلر ، اوبشقه بوبشقه شی ،
آیری آیری ‖ (عمو) — Tuch (die Herren vom) عسکر .

Zweifel (ام) a. (40) [قدیم آلمانجه zuifal ؛
zwei کلمه‌سنه منسوب] ؛ (Glaube کلمه‌سنك مقابلی اوله‌رق)
شك وشبهه، ظن ، اشتباه، قرارسزلق،تردد ، تحاشی، احتراز.

Zweifel„... (...) frei (=s) — شك وشبهه‌دن بری،
عاری ‖ los — (ص) بلا اشتباه، شبهه وترددہ محل قالدیرمیان،
قطعی ‖ (حا) = s-ohne — ؛ müthig — (ص) بردرلو
برشیئه قرار ویره‌میان ، محترز ‖ s-ohne — (حا)
کذلك (عمو) : (ص) شبهه‌سز ، بلا شك ، محققاً .

Zweifelhaft (ص) (21) [Zweifel] شبهه‌لی ،
مشکوك ، مترده ، غیر قطعی ‖ هنوز حل اولنمامش ‖ مظنون،
شبهه‌لی ، داعیٔ شبهه .

Zweifeln (فعـ لا +) a. (21) [قدیم آلمانجه zuifalôn]
شبهه ایتمك ، شبهه‌لنمك (an et., J-m برشیدن ، برندن)
‖ دوشونمك ، احتراز ایتمك ، قرار ویره‌مامك ، تردد ایتمك .

Zweig (ام) (38) [قدیم آلمانجه zuic = انکلیزجه
twig ؛ zwei کلمه‌سنه منسوب] قولك آشاغیسی ؛ دال (کذا
مجا) برسلسلهٔ جبالك، شمندوفر وامثالنك قولی ، شعبه ‖
(مجا) er wird nie auf einen grünen — kommen اونك

قیچی برکورمیه‌جك ؛ راحت بولمیه‌جق ، مسعود وبختیار
اولمیه‌جق ، ایشی راست کیتمیه‌جك .

Zweit (ص اعد نسبی) (21) e— (der die, das) اسم
اوله‌رق : Zweite(r) (ام) ، Zweite (امؤ) ایکنجی ،
ثانی ؛ حال اوله‌رق : ens — ، zum —ſen ثانیا ، ایکنجیسی
‖ der — e des Monats آیك ایکیسی ، ایکنجی کونی ‖
‖ er Artikel — ایکنجی ماده ، فقرهٔ ثانیه ‖ Hein =
e — der Z rich ایکنجی هانری ، هانریٔ ثانی ‖ . — zu
دیکر بر ‖ er Alexa'nder — ایکنجی برعلکساندر .

Zweit„... (...) das — edelste Meta'll آلتوندن
صکره الك قیمتلی معدن ‖ altaste(r) — (ام) برعائله، جمعیت
وامثالنده ایکنجی درجه‌ده الك باشلی ، الك قدملی اولان ‖
nächst — (ص) برنجیدن صکره اولان، برنجی‌یی تعقیب ایدن ‖
der — nächste Tag یارینکی صکره‌کی کون ، اوبرکون .

Zwerch (ص و حا) (ایالت لسانی) [قدیم آلمانجه
duërah] = quer خصوصیله ترکیبلرده .

Zwerch„... (...) دائما اسم وبر فعل ایله برلشه‌رك
Quer-... = ‖ fell — (الا) (تشریح) قارن ایله کوکسی
داخلاً بربرندن آییران زار ، پردهٔ قلب،حجاب حاجز .

Zwerg (ام) (38) [قدیم آلمانجه twërc = انکلیزجه
dwarf ؛ مرا. روجه theurgo's übernatürliches
thuend] ، in — (50) جوجه ، بوجور،بودور؛ دکرسز آدم؛
زمان قدیمده اوفاجق اوله‌رق تصور اولنان آدم، برقاریش بویلیلر.

Zwerg„... (...) apfel — (ام) (نبا) =
Paradi'es-apfel ‖ apfelsi'ne — (امؤ) ماندارین ،
ماندارینه ‖ baum — (ام) بودور آغاج، چالی ‖ bock —
(ام) (تا طبیعی) آفریقا تکه سی ، کچیسی ، بودور کچی ‖
mensch — (ام) (اسا) اسکی زمانده اکثریا مغاره وامثالی
محللرده اقامت ایدر ودفینه وبوکا مماثل شیلرك محافظی عد اولنور
اوفق بویلی اوزون صقاللی انسانلر ‖ seele — (امؤ) (مجا)
تقریبا ینسز، بوش قفالی انسان .

Zwetsch(g)e ، **Zwetschke** ایکیسیده (امؤ) [لاتینجه
prunus seba'stica] (53) اریك (= Pflaume) .

Zwick (ام) (38) [zwicken] = Zwecke ‖= kneifen
(الا) ‖ = Schmitze ‖ بونکله (قامچی) ایله اوروش .

Zwickel (ام) a. (40) (صنع) [zwecken] آغاج
قامه ، اودونجی قامه‌سی (= Keil) (ترزیلك ودیکیشجیلکده)
پارچه، آتك آره‌سی وسائر محللره صوقیلان ویش دیکیلان (آشاغیسی
ککیش ویوقاریسی طار) پارچه ‖ اکثریا بشقه رنکده اوریلور
وچورابك طبوغی یوقاریسنه یاپیلور چوراب قامه‌سی، کوشه‌سی .

Zwickeln (فعـ متع) a. (21) — Strümpfe چورابك
طبوغنه قامه یاپمق، (رنکلی) کوشه قویمق .

Zwicken (فعـ متع) a. (21) [قدیم آلمانجه zuicchan]
چیمدیکلمك ، چیمدیك باصمق، قوپارمق ‖ چیمدیکلر ، قوپارر کبی
آغری، صانجی یاپمق، es zwickt mich im Leibe آمان صانجم
وار، قارنم پك صانجیور ‖ — Jemand برینی راحت براقمامق،
بوکالتمق، راحت ویرمامك ‖ قیرمق .

Zwicker (ام) a. (40) [zwicken] =Kneifer‖
= kneifen (الا) ‖ تك کوزلك، مونوقل ‖ = Zwick-zange ‖
داغنش برقوجی یه صوقیلان طیقاج .

Zwie,, ... (…) [zwei =] اسم صفت وافعال ایله
برلکده ‖ = ... ,,zwei مثلا : fach— (صـ) ایکی قاتلی ،
ایکی مثلی= zwei=fach ‖ back— (ا م) بیسکوی، پکسماد‖
brache— (امؤ) (زرا) تارله وباغلرك مضر اوت وامثالندن
تطهیری ایچون یاپیلان ایکنجی قازمه ویا چاپه‌له ‖ licht—
(ا لا) لوشلق، شفقدن اولکی کبی ضعیف آیدینلق‖ spalt—
(ام) اویوشامامه ، اختلاف ، نفاق ، بوزغونلق، ائتلافسزلق،
اتفاقسزلق. آره‌لری آچیق اولمه ‖ (امورمذهبیه‌ده) برمذهبك
قواعد وعقائد اصلیه‌سنه مخالفت، رفضه‖ tracht— (امؤ)
[اورته آلمانجه zwei-tragen zwitracht] تفرقه، اختلاف.
Zwiebel (ـ ـ امؤ) (53) [قدیم آلمانجه zwibollo لاتینجه
ce'pula دن zwi(e) zwei هه استناداً] (نبا) صوغان‖
چیچك وسائره صوغانی ، صوغان کبی کوك ‖ (مجا) قبا ،
قالین ساعت ، انفیه قوطوسی .

Zwiebel,,... (…) —geruch (ا لا) صوغان
قوقوسی ‖ artig— (صـ) صوغان کبی ، صوغانه بکزر ،
صوغان نوعندن ‖ beet— (ا لا) (زرا) صوغانلق ،
صوغان یتاغی ، تراسی ‖ blume— (ا مؤ) (نبا) چیچك
صوغانی (بصله‌سندن چیقان کوچك بصله ، صوغان بیچی ،
قوزیسی) ‖ brut— (ا مؤ) (بغچوانلق) ‖ gras—
(ا لا) (نبا) = Glatt-hafer ‖ knollen— (ا م)
چیچك صوغانی ، بصله‌بلبوسی‖ sauce— (ا مؤ) (zô'-ssĕ
تلفظ اولنور) صوغان صالچه‌سی ، صوغانلی صالچه ، روبرت
صالچه‌سی .
Zwiebeln (ـ ـ فع لا +) .a (21) [Zwiebel] صوغان
(صوغان) قوتمق ‖ (فع متع) صوغانلق ، صوغان صیقمق،
صوغان سورمك ‖ (مجا) (عمو) —.J برینه جور وجفا ،
واذیت ایتمك .
Zwiesel (ـ ـ ا م) .a (40) [zwie = zwei] ، (ا مؤ)
(53) چتال ، چتاللامه ؛ (بغچو) چتال ، بل ‖ اکرقاشی.
Zwilch (ـ) ، Zwillich ایکیسیده (ا م) (38) [اورته
آلمانجه zwilich لاتینجه bilix نه نظراً aus zwei Faden)
(تجا وصنع) کتندن معمول صیق وپارلاق بز ، قوتیل .
Zwilling (ـ ـ ا م) (38) [قدیم آلمانجه zwinilinch]
اکثریا : (s=knabe) — ایکیز .
Zwing,,... (…) —burg (ا مؤ) (برمحل ویا
مملکتك ضبط وتضییقیچون انشا ایدیلان ، وجوده کتیریلان)
بورج ، حصار ، قلعه ، باستیلیون ‖ schraube— (ا مؤ)
(صنع) (طوغرامه‌جیلقده) یاپیشدیریلان تخته‌لری صیقمغه
وبویله قوروتمغه مخصوص مرانغوز منکنه‌سی .
Zwinge (ـ ـ امؤ) (53) [zwingen] برشیئك آشاغی
طرفنك چاتلامامسی، آیریلمامسی، طاغیلمامسی ایچون قونیلان
دمیر قوشاق ، چنبر ، چامورلق ، منکنه ‖ (قیلنج قیننده)
چامورلق .
Zwingen (ـ ـ فع متع وفع مطا) .a (20) [قدیم آلمانجه
duikan] (فعل ماضیسی بعضاً : zwung) —(sich) (کندینی)
جبر وتضییق ایتمك ، زورلامق ، مجبور طوتمق ، زور ایله
یاپدیرمق، الشلتمکه چالیشمق ، اجبار ایتمك ، صیقیشدیرمق ‖
mit Gewalt— زور ایله جبر ایتمك ‖ sich zum Lachen,
zur Lustigkeit— کولمکه ، شن کوروتمکه ، کولر یوز

کوسترمکه چالشمق ‖ غلبه ایتمك ؛ زورله یاپه بیلك ‖
Das läßt sich nicht— بوکا زور اولماز ، بو ایش ،
شی، زور کوتورمز ، زورله اولماز ‖ d— (اسم فاعل وصفت)
(24) مجبر، اشد لزوم کوسترن، پك زیاده احتیاج مس ایتدیران ‖
e Umstände— احوال مجبره ، اسباب مبرمه ومجبره ،
مانع قوی، ضرورت ‖ gezwungen (اسم مفعول وصفت)
(21) gezwungen lachen زوراکی کولمك .
Zwinger (ـ ـ ا م) .a (40) [zwingen] (ا مؤ) ایله
(in)— (50) جبر وتضییق ایدن، زورلیان ‖ (اطراف قپالی
ودروننه محبوس، مجرم کبیلرك قپادلدیغی محل) حبس ،چله‌خانه
آو کوپکلرینك یاتیرلدیغی آغیل ‖ اسکیدن برشهرك اطرافنده
بولنان سور اوزرنده بورج ، قله ، باستییون .
Zwinken دها زیاده مستعمل اولان صورتی zwinkern
ایکیسیده (ـ ـ فع لا +) .a (21) [قدیم آلمانجه zuinchan]
= blinzeln ‖ (کذلك کوزدن ماعدا دیکر اعضا حقنده)
قیصه وکسکین حرکت ایتمك .
Zwirn (ـ ا م) (38) [قدیم آلمانجه zwei Mal zuir
ایکی دفعه چورلمش ، صارلمش ، اکرلمش ایپلك] (صنع ،تجا)
ایپلك ، تیره ، رشته ، (طوقومه جیلقده) تل ‖ (عمو)
ذهنده قورولان شی ، فکر ‖ .im Kopfe h— ذهننده برشی
دوشونمك ، دوشوندیکی برشی اولمق .
Zwirn,,... (…) —haspel (ا م) ایپلك چیقریغی‖
spitze— (ا مؤ) تیره تنتنه .
Zwirnen (ـ ـ صـ) (24) [Zwirn] تیره ایپلکدن ‖
فعـل اوله‌رق .a (21) (فع متع) (ایپلکجیکده) اکرمك ‖
ایپکی کندینه مخصوص دکرمندن کچیره‌رك ایشلمك ‖ doppelt—
ایپکی چفته تل بوکوب ابریشم یاپمق ‖ (فع لا + (کدی
حقنده) کیفی کلوب خیرلدامق (= spinnen) ‖ (die Wolle)
zwirnt یوك یاپیشوب ایپلك ایپلك اولییور .
Zwischen (ـ ـ مفعول الیـه) آلور و wo ایله ایدیلان
سؤاله ومفعول به آلدیغی وقتده wohin ایله ایدیلان سؤاله
جواب ویرر (حرف جر) ‖ آره‌سنده ، مابیننده ، اورته‌سنده‖
Frau — 50 und 60 Jahren صی اللی ایله آلتمش آره‌سنده
(قادین) ‖ (حا) = da-zwischen .

Zwischen,,... (…) —mittel (ا لا) (کیمیـ)
اجزا ، واسطهٔ متوسطه ‖ akt— (ا م) (نبا) پرده، فصل
آره‌سی ‖ balken— (ا م) آره کیریشی ‖ deck— (ا لا)
(بحر) ایکی کوورته آره‌سی ، کوورته‌نك ایکی اوجندن آلچاق
اولان جهتی ، پالاوره انباری ‖ durch— (اکثریا : ـ ـ ـ
حا) اورته‌سندن ، آره‌سندن (کچمك اوزره ، کچه‌رك) ‖
(زمان حقنده) بعضاً ، آره‌صره ‖ fall— (ا م) وقعه ،
حادثه ‖ gericht— (ا لا) ایکی باشلی یمك آره‌سنده‌ویریلان
طعام ؛ برطعامه قاتیق اولمق اوزره قونیلان ، ینیلان ،ویریلان
یمك ‖ glied— (ا لا) عضو متوسط ، مابینجی ، واسطه‖
(=zeit) mahl— (ا لا) (ا مؤ) عصرانه ، ایکیندی یمکی
‖ mauer— (ا مؤ) آره دیواری ؛ raum— (ا م)
(محل وزمان حقنده) فاصله، آره‌لق یر ؛ کذا ، کی شی آره‌سنده
اولان مسافه ، اوزاقلق (مثلا ایکی اوموز آره‌سنده اولان
ککیشلك کبی) ؛ ایکی شی آره‌سنده اولان بعد ومسافه ‖
Aufstellen in—räumen آره‌لقله ، فاصله‌لی اوله‌رق وضع

الحه ، رکز ایمه || —station (امؤ) آره موقفی ، برمحلدن حدوددن منطقه‌دن دیکرینه کچیلان، استاسیون، نقطه، دربند.

Zwist (ۨ ام) (58) [اشاغی آلمانجه ؛ zwie کلمه‌سنه منسوب]، اختلاف، عدم ائتلاف، اتفاقسزلق ، آره بوزوقلغی، نفاق ، شقاق ، شکرونکلك، اویغونسزلق ، بوزغونلق ، غوغا ، نزاع .

Zwistig (ۨۨ ص) ㉔ [Zwist] غوغالی ، منازعه‌لی ، بوزغون ؛ نفاقجی ؛ (اشیا حقنده) غوغالی ، منازع فیه = streitig.

Zwitschern (ۨ ۨ فعه لا + وفعه متعه) .a ㉑ [قدیم آلمانجه zuizerôn] (قوشلر حقنده) جیو جیو ایتمك ، اوتمك ، جیویل جیویل اوتوشمك ؛ (فعه متعه) —ein Lied برشرق صویلك ، اوته‌رك برشرق چالمق .

Zwitter (ۨ ۨ ام) .a ㊵ [قدیم آلمانجه zuitann ؛ Kebskind] (کندیسنده مختلف ایکی طبیعت برلشمش اولان مخلوق) بیچ ، ملز ، آشلامه؛ (نبا) مخلوط جنسین ، آشلامه|| آلت تذکیر وتأنیثی اولان انسان حتی ، (کذا نبات) || (مجا) هر ایکی طرفه چکیلور ، مبهم معنالی لفظ ، جناس .

Zwo (ۨ ص اعد ا حا) (همان متروك) [مرا. zwei] = zwei (مع مافیه یالکز اسم مؤنث ایله برلکده) .

Zwölf (ۨ ص اعد اصا) [قدیم آلمانجه zuelif : zehn und zwei ، مرا. elf] اون ایکی || (e)— die Uhr ist ساعت اون ایکی (کیجه‌لین نصف اللیل آلافرانغه) || (e)— um ³/₄ auf ساعت اون ایکی‌یه چاریك قاله، اوکله‌دن بر چاریك اول || —etwa تقریبا اون ایکی دانه ، بردوزینه قدر || اون ایکی عددی —Z (امؤ) ㊾ اون ایکی (عددی ویا رقمی).

Zwölf,,... (٥...) —malig (ص) اون ایکی دفعه‌لق || —pfünder (ام) (ع) طوپجیلرك اسکی تعبیری اوله‌رق اون ایکیلك، اون ایکی فوندلق (طوپ) || —stündig (ص) اون ایکی ساعتلك ؛ اون ایکی ورسلك || —stündlich (ص) هر اون ایکی ساعتده بر (تکرر ایدن) ، دکیشان ، اون ایکی ساعت امتدادی اولان || —finger-darm (ام) (تشر) معده‌نك آلتنده بولنان باغرصاق ، اون ایکی پارمق باغرصاغی ، معا اثنا عشر || —flächner (ام) (ریا) اون ایکی سطحلی جسم || —jährig (ص) اون ایکی سنه‌لك؛ اون ایکی یاشنده اولان || —seitig (ص) اون ایکی طرفلی ، یوزلی، جهتلی؛ (ریا) اون ایکی وجهلی، ذو وجوه اثنا عشر || —theilig (ص) اون ایکی پارچه‌لی ، اون ایکی قسمدن مرکب؛ (ریا) اون ایکی ایله تقسیم اولنان ، عدد صحیحی اون ایکی جزؤ ایله تقسیم ایدرك یاپیلان تعداد وترقیم .

Zwölfer (ۨ ۨ ام) .a ㊵ [zwölf] اون ایکی رقمی || اون ایکی ماده مقداری || اون ایکیلردن بری ؛ اشبو کلمه اون ایکی رقمی حائز بالجمله اشیا واشخاصی ارائه ایدر مثلا : اون ایکنجی آلایلی برعسکر کبی .

Zwölferlei (- ۨ ۨ حا) اون ایکی درلو، اون ایکی نوع ، اون ایکی مختلف جنسدن، اون ایکی مختلف طرز وصورتده .

Zwölft (ۨصا عدنسـ) ㉔ [zwölf] der (die, das) —e اون ایکنجی ، اثنا عشر || der Z—e des Monats آیك اون ایکیسی ، اون ایکنجی کونی || die Zwölften (جمع) میلادعیسی ایله خاچلك صویه آتلمسی آره‌سنده اولان اون ایکی کون.

Zwölftel (ۨ ۨ ا لا) .a ㊵ [zwölf] اون ایکیده بر (پارچه ، کسر ، قسم) || —ein بر اون ایکیده بری .

Zwölften (ۨ ۨ حا) [zwölf] اون ایکنجی اوله‌رق اون ایکنجی‌ده ، اثنا عشر .

Zy... (مرا . ...Cy).

آلمانجه فعللرك اصول تصریفنی کوسترر جدول .

١

Hülfsverben. یاردمجی فعللری .... (19)

a) ſein.

Einfache Zeiten. ازمنهٔ بسیطه .

INDICATIF		SUBJONCTIF. صیغهٔ التزامیه (انشائیه)	
زمان حال	حال فی الماضی	زمان حال	حال فی الماضی
مفرد ich bin	مفرد ich war	مفرد ich ſei	مفرد ich wäre
du biſt	du — (e) ſt	du — (e) ſt	du — ſt
er (ſie, es) iſt	er —	er —	er —
جمع wir ſind	جمع wir—en	جمع wir—en	جمع wir— en
ihr ſeid	ihr —(e) t	ihr—et	ihr — t
ſie ſind.	ſie —en.	ſie —en.	ſie — en.

صورت امریه	مصدر	اسم فاعل	اسم مفعول
ſei, ſeid.	ſein.	ſeiend.	geweſen.

Zusammengesetzte Zeiten. ازمنهٔ مرکبه .

ماضی	ماضی فی الماضی	ماضی	ماضی فی الماضی
ich bin geweſen.	ich war geweſen.	ich ſei geweſen.	ich wäre geweſen.
مستقبل	استقبال ماضی	صیغهٔ شرطیه	صیغهٔ شرطیه ماضیسی
ich werde ſein.	ich werde geweſen ſein.	ich würde ſein.	ich würde geweſen ſein.

مصدر ماضی	مصدر مستقبل	اسم مفعول	صیغهٔ مشترکهٔ مستقبله
geweſen ſein.	ſein werden.	(نادرآمستعمل)geweſen ſeiend.	(نادرآمستعمل) ſein werdend.

b) haben.

ازمنهٔ بسیطه . **Einfache Zeiten.**

INDICATIF.		SUBJONCTIF.	
زمان حال	حال فی الماضی	زمان حال	حال فی الماضی
مفرد ich habe	مفرد ich hatte	مفرد ich habe	مفرد ich hätte
du hast	du —st	du —st	du —st
er (sie, es) hat	er —	er —	er —
جمع wir haben	جمع wir —n	جمع wir —n	جمع wir —n
ihr hab(e)t	ihr —t	ihr —t	ihr —t
sie haben.	sie —n.	sie —n.	sie —n.
صورت امریه	مصدر	اسم فاعل	اسم مفعول
habe, habet.	haben.	habend.	gehabt.

ازمنهٔ مرکبه . **Zusammengesetzte Zeiten.**

ماضی	ماضی فی الماضی	ماضی	ماضی فی الماضی
ich habe gehabt.	ich hatte gehabt.	ich habe gehabt.	ich hätte gehabt.
مستقبل	استقبال ماضی	صیغهٔ شرطیه	صیغهٔ شرطیه ماضیسی
ich werde haben.	ich werde gehabt haben.	ich würde haben.	ich würde gehabt haben.
مصدر مستقبل			اسم مفعول
gehabt haben.			(نادر مستعمل) gehabt habend.

c) werden.

ازمنهٔ بسیطه . **Einfache Zeiten.**

INDICATIF.		SUBJONCTIF.	
زمان حال	حال فی الماضی	زمان حال	حال فی الماضی
مفرد ich werde	مفرد ich wurde (ich ward)	مفرد ich werde	مفرد ich würde
du wirst	du — st (du—st)	du — st	du — st
er (sie, es) wird	er — (er—)	er —	er —
جمع wir werden	جمع wir — n	جمع wir — n	جمع wir— n
ihr werdet	ihr — t	ihr — t	ihr — t
sie werden.	sie — n.	sie — n.	sie — n.
صورت امریه	مصدر	اسم فاعل	اسم مفعول
werde, werdet.	werden.	werdend.	geworden.

ازمنهٔ مرکبه **Zusammengesetzte Zeiten.**

ماضی	ماضی فی الماضی	ماضی	ماضی فی الماضی
ich bin geworden.	ich war geworden.	ich sei geworden.	ich wäre geworden.
مستقبل	ماضی مستقبل	صیغهٔ شرطیه حالی	صیغهٔ شرطیه ماضیسی
ich werde werden.	ich werde geworden sein.	ich würde werden.	ich würde geworden sein.
مصدر ماضی	مصدر مستقبل	اسم مفعول	صیغهٔ مشترکهٔ مستقبله
geworden sein.	werden werden. (نادر مستعمل)	geworden seiend. (نادر مستعمل)	werden werdend. (نادر مستعمل)

٢

قديم (قوتلى) اصول تصريف . Konjugation alter (starker) Form.

اسکی اصول تصریفه کوره افعال اساسیه‌ده صدای اصلینك تبدلی حکایة‌الحال فی‌الماضی صیغه‌سنده و en . . . ایله نهایتلنان اسم مفعوللرده واقع اولور (مثلا : binden — band - gebunden کبی ؛ صیغهٔ‌شرطیه ماضیسنده‌صدا ساده جه(bände-band) کبی تحول ایدوب زمان حال ماضیسنك برنجی واوچنجی شخصلرنده دخی فعلك نهایتنجه شخصه کوره هیچ بر تحولات واقع اولماز (ich band ، er band) کبی . فقط افعال مشتقه‌نك یکی اصول تصریفه کوره زمان حال ماضیسیله اسم مفعوللری اساس کلمه ثابت قالمق اوزره نهایتلرنه: te (e) . . . و et . . . آلورلر مثلا : betete gebetet کبی . (تنبیه) معنالر دیکسیونرك کندوسنده ذکر اولنمشدر .

=برنجی صنف (امبارفه‌لرنده a (u) ویاخود o واسم‌فاعل ومفعوللرنده u ، o و e صدای‌اصلیلری بولنانلر .) =

⑳ a. **binden.**

متعدى .

ازمنهٔ بسیطه . Einfache Zeiten.

INDICATIF.		SUBJONCTIF.	
زمان حال	حكاية الحال فى الماضى	زمان حال	حال فى الماضى
مفرد ich binde	مفرد ich **band**	مفرد ich binde	مفرد ich bände
du — ſt	du — (e) ſt	du — ſt	du — ſt
er — t	er —	er —	er —
جمع wir — n	جمع wir — en	جمع wir — n	جمع wir — n
ihr — t	ihr — et	ihr — t	ihr — t
ſie — n.	ſie — en.	ſie — n.	ſie — n.
صورت امريه	مصدر	اسم فاعل	اسم مفعول
binde, bindet.	binden.	bindend.	gebunden

ازمنهٔ مركبه Zusammengesetzte Zeiten

INDICATIF.		SUBJONCTIF.	
ماضى	ماضى فى الماضى	ماضى	ماضى فى الماضى
ich habe gebunden.	ich hatte gebunden.	ich habe gebunden.	ich hätte gebunden.
مستقبل	ماضى مستقبل	صيغهٔ شرطيه	صيغهٔ شرطيه ماضيسى
ich werde binden.	ich werde gebunden haben.	ich würde binden.	ich würde gebunden haben.

مصدر ماضى	مصدر مستقبل	اسم مفعول
gebunden haben.	binden werden.	gebunden habend

فعل مجهول PASSIF.

INDICATIF PRÉSENT.		SUBJONCTIF.	
زمان حال	حكاية الحال فى الماضى	زمان حال	حكاية الحال فى الماضى
ich werde gebunden.	ich wurde gebunden.	ich werde gebunden.	ich würde gebunden.
ماضى	ماضى فى الماضى	ماضى	ماضى فى الماضى
ich bin gebunden(worden).	ich war gebunden(worden).	ich ſei gebunden(worden).	ich wäre gebunden worden
مستقبل	مستقبل ماضى	صيغهٔ شرطيه	صيغهٔ شرطيه ماضيسى
ich werde gebunden werden.	ich werde gebunden (worden) ſein.	ich würde gebunden werden.	ich würde gebunden (worden) ſein.
صورت امريه	مصدر	مصدر ماضى	مصدر مستقبل
werde (t) gebunden.	gebunden werden.	(gebunden worden) ſein.	(نادراً مستعمل) werden gebunden werden.

اسم فاعل	اسم مفعول	صيغهٔ مشتركهٔ مستقبله
gebunden werdend.	gebunden (worden) ſeiend.	zu binden (ياخودطوپلجه : bindend).

	مصدر.		صورت اخباریه‌نك زمان‌حالی.	حال فی الماضی. صورت اخباریه.	حال فی الماضی. صورت انشائیه.	صورت امریه.	اسم مفعول.
⑳ b.	spinnen	مفرد	ich spinne, du spinnst, er spinnt	ich spann (⏑́)	ich spönne (⏑́⏑)	spinne (⏑́⏑)	gesponnen (⏑⏑́⏑)
		جمع	wir spinnen, ihr spinn (e) t, sie spinnen				
⑳ c.	kommen	مفرد	ich komme, du kommst, er kommt	ich kam (–́)	ich käme (–́⏑)	komm (e) (⏑́⏑)	gekommen (⏑⏑́⏑)
		جمع	wir kommen, ihr komm (e) t, sie kommen				
⑳ d.	brechen	مفرد	ich breche, du brichst, er bricht	ich brach (–́)	ich bräche (–́⏑)	brich (⏑́)	gebrochen (⏑⏑́⏑)
		جمع	wir brechen, ihr brech (e) t, sie brechen			brecht (⏑́)	
	werfen	مفرد	ich werfe, du wirfst, er wirft	ich warf (⏑́)	ich würfe (⏑́⏑)	wirf (⏑́)	geworfen (⏑⏑́⏑)
		جمع	wir werfen, ihr werf (e) t, sie werfen			werft (⏑́)	
	befehlen	مفرد	ich befehle, du befiehlst, er befiehlt	ich befahl (⏑–́)	ich beföhle (⏑–́⏑)	befiehl (⏑–́)	befohlen (⏑–́⏑)
		جمع	wir befehlen, ihr befehl (e) t sie befehlen			befehl (e) t (⏑–́ (⏑)	
⑳ e.	klimmen	مفرد	ich klimme, du klimmst, er klimmt	ich klomm (⏑́)	ich klömme (⏑́⏑)	klimm(e) (⏑́⏑)	geklommen (⏑⏑́⏑)
		جمع	wir klimmen, ihr klimm (e) t, sie klimmen				
	kriechen	مفرد	ich krieche, du kriech (e) st, er kriecht	ich kroch (⏑́)	ich kröche (⏑́⏑)	krieche (–́⏑)	gekrochen (⏑⏑́⏑)
		جمع	wir kriechen, ihr kriech (e) t, sie kriechen				
	saufen	مفرد	ich saufe, du säufst, er säuft	ich soff (⏑́)	ich söffe (⏑́⏑)	saufe (–́⏑)	gesoffen
		جمع	wir saufen, ihr sauf (e) t, sie saufen				
	flechten	مفرد	ich flechte, du flichtst, er flicht	ich flocht (⏑́)	ich flöchte (⏑́⏑)	flechte (⏑́⏑)	geflochten
		جمع	wir flechten, ihr flechtet, sie flechten				
⑳ f.	biegen	مفرد	ich biege, du biegst, er biegt	ich bog (–́)	ich böge (–́⏑)	biege (–́⏑)	gebogen (⏑–́⏑)
		جمع	wir biegen, ihr bieg (e) t, sie biegen				
	lügen	مفرد	ich lüge, du lügst, er lügt	ich log (–́)	ich löge (–́⏑)	lüge (–́⏑)	gelogen (⏑–́⏑)
		جمع	wir lügen, ihr lüg (e) t, sie lügen				

	مصدر .	صورت اخباريه نك زمان حالى .		حال فى الماضى . صورت اخباريه .	صورت انشائيه .	صورت امريه .	اسم مفعول .
(20) g.	gähren schwören schnauben	ich gähre, du gähr(e)st, er gährt wir gähren, ihr gähr(e)t, sie gähren ich schwöre, du schwörst, er schwört wir schwören, ihr schwör(e)t, sie schwören ich schnaube, du schnaubst, er schnaubt wir schnauben, ihr schnaub(e)t, sie schnauben	مفرد جمع مفرد جمع مفرد جمع	ich gohr (–́) ich schwor (–́) ياخود : schwur (–́) ich schnob (–́)	ich göhre (–́⏑) ich schwöre (–́⏑) ياخود : schwüre (–́⏑) ich schnöbe (–́⏑)	gähre (–́⏑) schwöre (–́⏑) schnaube (–́⏑)	gegohren (⏑–́⏑) geschworen (⏑–́⏑) geschnoben (⏑–́⏑)
(20) h.	weben	ich webe, du webst, er webt wir weben, ihr web(e)t, sie weben	مفرد جمع	ich wob (–́)	ich wöbe (–́⏑)	webe (–́⏑)	gewoben (⏑–́⏑)
(20) i.	bitten sitzen	ich bitte, du bittest, er bittet wir bitten, ihr bittet, sie bitten ich sitze, du sitz(e)st, er sitzt wir sitzen, ihr sitz(e)t, sie sitzen	مفرد جمع مفرد جمع	ich bat (–́) ich saß (–́)	ich bäte (–́⏑) ich säße (–́⏑)	bitte (⏑́⏑) sitze (⏑́⏑)	gebeten (⏑–́⏑) gesessen (⏑⏑́⏑)
(20) k.	liegen	ich liege, du liegst, er liegt wir liegen, ihr lieg(e)t sie liegen	مفرد جمع	ich lag (–́)	ich läge (–́⏑)	liege (–́⏑)	gelegen (⏑–́⏑)
(20) l.	lesen geben	ih lese, du liest (liesest), er liest (lieset) wir lesen, ihr les(e)t, sie lesen ich gebe, du giebst, er giebt wir geben, ihr geb(e)t sie geben	مفرد جمع مفرد جمع	ich las (–́) ich gab (–́)	ich läse (–́⏑) ich gäbe (–́⏑)	lies (–́) lies(e)t (–́(⏑) gieb (–́) geb(e)t (–́(⏑)	gelesen (⏑–́⏑) gegeben (⏑–́⏑)
(20) m.	essen	ich esse, du isst (issest) er isst wir essen, ihr eßt (esset), sie essen	مفرد جمع	ich aß (–́)	ich äße (–́⏑)	iß (–́) esset (⏑́⏑)	gegessen (⏑⏑́⏑)
= ايكنجى صنف (مصدرلرنده ei وصورت اخباريه ماضيلريله اسم مفعوللرنده i صداى اصليلرى بولنانلر) =							
(20) n.	beißen	ich beiße, du beiß(e)st, er beißt wir beißen, ihr beiß(e)t, sie beißen	مفرد جمع	ich biß (⏑́)	ich bisse (⏑́⏑)	beiß (–́)	gebissen (⏑⏑́⏑)
(20) o.	bleiben	ich bleibe du bleibst, er bleibt wir bleiben, ihr bleib(e)t, sie bleiben	مفرد جمع	ich blieb (–́)	ich bliebe (–́⏑)	bleib (–́) bleibe (–́⏑) و	geblieben (⏑⏑́⏑)
= اوچنجى صنف . (امپارفه لرنده ie ، i وياخود u صداى اصليسى بولنانلرايله اسم مفعول ومصدرينك صداى اصليسنى محافظه ايدنلر.							
(20) p.	fallen	ich falle, du fällst, er fällt wir fallen, ihr fall(e)t, sie fallen	مفرد جمع	ich fiel (–́)	ich fiele (–́⏑)	falle (⏑́⏑)	gefallen (⏑⏑́⏑)
(20) q.	rufen	ich rufe, du rufst, er ruft wir rufen, ihr ruf(e)t, sie rufen	مفرد جمع	ich rief (–́)	ich riefe (–́⏑)	rufe (–́⏑)	gerufen (⏑–́⏑)

	مصدر.	صورت اخباریه‌نك زمان حالی.		حال فی الماضی. صورت اخباریه.	صورت انشائیه.	صورت امریه.	اسم مفعول.
⑳ r.	schlagen	مفرد	ich schlage, du schlägst, er schlägt	ich schlug (´)	ich schlüge (´⏑)	schlage (´⏑)	geschlagen (⏑´⏑)
		جمع	wir schlagen, ihr schlaget, sie schlagen				
	schaffen	مفرد	ich schaffe, du schaffst, er schafft	ich schuf (´)	ich schüfe (´⏑)	schaffe (´⏑)	geschaffen (⏑´⏑)
		جمع	wir schaffen, ihr schaffet, sie schaffen				

دردنجی صنف (مصدرلرنده e صدای اصلیی بولنانلر — .s ⑳ : امپارفه‌لرنده ...ing اسم مفعوللرنده ...ang صدای اصلیلری بولنانلر. — .t ⑳ امپارفه واسم مفعوللرنده ...and صدای اصلیی بولنانلر.)

⑳ s.	gehen	مفرد	ich gehe, du gehst, er geht	ich ging (´)	ich ginge (´⏑)	geh (´)	gegangen (⏑´⏑)
		جمع	wir gehen, ihr geh (e) t, sie gehen				
⑳ t.	stehen	مفرد	ich stehe, du stehst, er steht	ich stand (´)	ich stünde (´⏑)	steh (´)	gestanden (⏑´⏑)
		جمع	wir stehen, ihr steh (e) t, sie stehen				

٣

Konjugation neuer (schwacher) Form.

یکی ویا (ضعیف) اصول تصریف .

(۱) بلا صدای متوسط.

㉑ a.	leben	مفرد	ich lebe, du lebst, er lebt	ich lebte (´⏑)	ich lebte (´⏑)	lebe (´⏑)	gelebt (⏑´)
		جمع	wir leben, ihr leb(e)t, sie leben				

(تنبیه) i (e) ren . . . ایله نهایتلنان (مثلا: (rafi (e) ren) وافعال اسم‌مفعوللرنده ...ge هجای اولیه‌سی آلمازلر .

(۲) صدای متوسط ایله

㉑ b.	beten	مفرد	ich bete, du betest, er betet	ich betete (´⏑⏑)	ich betete (´⏑⏑)	bete (´⏑)	gebetet (⏑´⏑)
		جمع	wir beten, ihr betet, sie beten				
㉑ c.	reizen	مفرد	ich reize, dn reizest, er reizt	ich reizte (´⏑)	ich reizte (´⏑)	reize (´⏑)	gereizt (⏑´)
		جمع	wir reizen, ihr reiz(e)t, sie reizen				

٤

افعال غیر قیاسیه.

㉒ a.	bringen	مفرد	ich bringe, du bringst, er bringt	ich brachte (´⏑)	ich brächte (´⏑)	bringe (´⏑)	gebracht (⏑´)
		جمع	wir bringen, ihr bring (e) t, sie bringen				
㉒ b.	thun	مفرد	ich thue, du thust, er thut	ich that (´) كذا thät (´)	ich thäte (´⏑)	thu (e) (´⏑)	gethan (⏑´)
		جمع	wir thu (e) n, ihr thu (e) t, sie thu (e) n				
㉒ c.	dürfen	مفرد	ich darf, du darfst, er darf	ich durfte (´⏑)	ich dürfte (´⏑)	dürfe (´⏑)	gedurft (⏑´) فقط : ich habe . . . dürfen
		جمع	wir dürfen, ihr dürf (e) t, sie dürfen				

٥

افعال مركبه‌نك صورت تصريفى.

ده حرف جرنهايته كاور (ich fange an، ich fing an، fange an كبى؛ فقط جملهٔ آتيه ده: als er zu weinen anfing
مصدره ... zu ... ضم وادخال قلنور (anzufangen) كبى؛ بوكا مقابل... be، ... emp، ... ent، ... er، ... ge،
... unter، ... um، ... wider و... wieder ايله مركب اولان افعاله ... ge و ... zu ... علاوه وادخال اولنه‌ماز .

	مصدر.		زمان حال.
㉓ a.	**ü'berlegen**	مفرد	ich lege über, du legst über, er legt über
		جمع	wir legen über, ihr leg(e)t über, sie legen über
㉓ b.	**überle'gen**	مفرد	ich überle'ge, du überle'gst, er überle'gt
		جمع	wir überle'gen, ihr überle'g(e)t, sie überle'gen

Konjugation der zusammengesetzten Verben.

اكر صدا ايلك هجاده بولنور وفعل‌دخى بر وصف معناسنى ارائه ايدرسه بو حالده (زمان حال)، (ماضى) و (صورت امريه)
ويالكز (عو) وبعضاً (شعر) ده an zu weinen fing اولور)؛ اسم مفعول ايسه ... ge ... اداتنى آلور (an ge-fangen)
... ver، ... zer ايله مركب اولان افعال مركبه ايله (مثلا begreifen) صداسى كلمه‌نك اساس قسمى اوزرنده بولنان و ... über،

ماضى.	اسم مفعول.
ich legte über (´⌣´⌣)	übergelegt (˝⌣⌣´)
ich überlegte (´⌣˝⌣)	überlegt (´⌣˝)

Deklinations-Tabelle.

Artikel

حرف جمع : هر اوچ جنس ایچون	حرف تعریف غیرمعین . مذکر	مؤنث	لازم
die	ein	eine	ein
der	eines	einer	eines
den	einem	einer	einem
die	einen	eine	ein

Adjektiva.*)

I. Schwache Deklination.

Mit bestimmten Artikel (oder) Demonstrativ = (oder) Relativ-Pronomen.

جمع :

مذکر	مؤنث	لازم
die guten Männer	die guten Frauen	die guten Kinder
der — —	der — —	der guten —
den — —n	den — —	den — —n
die — —	die — —	die — —

welcher gute Mann.

II. Starke Deklination.

Ohne bestimmten Artikel (oder) mit einem Zahlworte:
Zwei gute Männer.

gute Männner	gute Frauen	gute Kinder
—r —	—r —	—r —
—n —n	—n —	—n —n
— —	— —	— —

III. Gemischte Deklination.

Mit dem unbestimmten Artikel (oder) einem wie dieser deklinirten Fürworte, z. B.
mein (unser) guter Mann.

جمع :

meine guten Männer	meine guten Frauen	meine guten Kinder
—r — —	—r — —	—r — —
—n — —n	—n — —	—n — —n
— — —	— — —	— — —

اسملرك اصول تصریفی (اعراب ، احوال اسم) .

حرف تعریف . ㉔ a.

	تعریف معین . مفرد : مذکر	مؤنث	لازم
مجرد *Nominatif* (فاعل)	der	die	das
مضاف الیه *Génitif* (مفعول غیرصریح)	des	der	des
مفعول الیه *Datif* (مفعول غیرصریح)	dem	der	dem
مفعول به *Accusatif* مفعول صریح	den	die	das

صفت .

۱ . ضعیف (خفیف) تصریف .

حرف تعریف معین ویا ضمیر اشارتیه ویاخود ضمیرنسبیه ایله .

مفرد :

㉔ b.*)	مذکر	مؤنث	لازم
Nom. (فاعل)	der gute Mann	die gute Frau	das gute Kind
Gén. (مفعول غیرصریح)	des — n — es	der — n —	des — n —des
Dat. (مفعول غیرصریح)	dem — n — e	der — n —	dem — n —e
Acc. (مفعول صریح)	den — n —	die — —	das —

dieser gute Mann

۲ . ثقیل تصریف ،

معین حرف تعریفسز ویا برصفت عددیه‌سز اوله‌رق :
Zwei gute Männer.

㉔ c.*)			
Nom. (فاعل)	guter Mann	gute Frau	gutes Kind
Gén. (مفعول غیرصریح)	— s — es	— r —	— — es
Dat. (مفعول غیرصریح)	— m — e	— r —	— m — e
Acc. (مفعول صریح)	— n —	— —	— s —

۳ . تصریف مشترك .

حرف تعریف غیر معین ویاخود بونك مودلی اوزرینه تصریف اولنان برضمیر ایله برلکده
مثلا : mein (unser) guter Mann کبی .

مفرد :

㉔ d.*)			
Nom.	mein guter Mann	meine gute Frau	mein gutes Kind
Gén.	— es — n — es	— r — n —	— es — n — es
Dat.	— em — n — e	— r — n —	— em — n — e
Acc.	— en — n —	— — —	— — s —

*) اسم مقامنده مستعمل صفت واسم مفعوللرك صورت تصریفی .

		حرف تعريف معين ايله Mit dem bestimmten Artikel مفرد	جمع
مذکر	Nom. (فاعل)	der Kleine	die Kleinen
	Gén. (مفعولغير	des — n	der —
	Dat. صريح)	dem — n	den —
	Acc. (مفعولصريح)	den — n	die —
مؤنث	Nom. (فاعل)	die Kleine	die Kleinen
	Gén. (مفعولغير	der — n	der —
	Dat. صريح)	der — n	den —
	Acc. (مفعولصريح)	die —	die —
لازم	Nom. (فاعل)	das Kleine	die Kleinen
	Gén. (مفعولغير	des — n	der —
	Dat. صريح)	dem — n	den —
	Acc. (مفعولصريح)	das —	die —

Deklination der substantivirten Adjektiva und Participes passés.

حرف تعريف غير معين ايله Mit dem unbestimmten Artikel مفرد	جمع	حرف تعريفسز Ohne Artikel مفرد	جمع
ein Kleiner	mehrere Kleine	Kleiner	Kleine
eines — n	mehrerer — n	(استعمال اولنماز)	— r
einem — n	mehreren — n	— m	— n
einen — n	mehrere —	— n	—
eine Kleine	mehrere Kleine	Kleine	Kleine
einer — n	mehrerer — n	(يوقدر)	— r
einer — n	mehreren — n	— r	— n
eine —	mehrere —	—	—
ein Kleines	mehrere Kleine	Kleines	Kleine
eines — n	mehrerer — n	(يوقدر)	— r
einem — n	mehreren — n	— m	— n
ein — s	mehrere —	— s	—

Substantiva. اسم

(تنبيه) بو صنف اسملردن مستثنا اولنلر بالذات ديكسونرده ذكر وارائه اولنمشلردر .

I. Starke Deklination. ۱. قوتلی تصریف

(A. Plural auf ... er). (ا . جمعی ... er ... اولانلر)

جمع : مفرد :

(Umlaut im Pl.) (جمعلرنده صدالری تبدل ایدرك)

(25)	*Nom.* (فاعل)	der Rand	die Ränder
	Gén. (مفعول غير)	des — (es)	der —
	Dat. (صريح)	dem — (e)	den — n
	Acc. (مفعول صريح)	den —	die —
	Nom (فاعل)	der Wurm	die Würmer
	Gén. (مفعول غير)	des — es	der —
	Dat. (صريح)	dem — (e)	den — n
	Acc. (مفعول صريح)	den —	die —

(e) صدالی حرف اوکنده (ß) آلمانجه ضعف حرفك شده‌لی (ſſ) هه و (s) قیصه حرفك (ä) اوزون حرفه تحولی و صدای اصلینك جمعده تبدلی

(26)	*Nom.* (فاعل)	das Faß	die Fässer
	Gén. (مفعول غير)	des — sses	der —
	Dat. (صريح)	dem — ياخود — sse	den — n
	Acc. (مفعول صريح)	das — ß	die —
	Nom (فاعل)	das Glas (Reis)	die Gläser (Reiser)
	Gén. (مفعول غير)	des — ses	der —
	Dat. (صريح)	dem — se	den — n
	Acc. (مفعول صريح)	das —	die —

صدای اصلینك عدم تحولی

(27)	*Nom.* (فاعل)	das Geld	die Gelder
	Gén. (مفعول غير)	des — es	der —
	Dat. (صريح)	dem — (e)	den — n
	Acc. (مفعول صريح)	das —	die —

(B. Mit doppeltem Plural). ب . ایکی درلو جمعی اولان اسملر

جمعی (25) و (36) نومرولره کوره تصریف اولنوب معنالری دخی دکشانلر

(28)	*Nom.*	das Band	die Bänder یاخود Bande
	Gén.	des — es	der — —
	Dat.	dem — (e)	den — n — n
	Acc.	das —	die — —

جمعی (31) و (49) نومرولره کوره تصریف اولنان ومعنالری دخی دکشانلر .

(29)	*Nom.*	die Bank	die Bänke یاخود Banken
	Gén.	der —	der — —
	Dat.	der —	den — n —
	Acc.	die —	die — —

(C. Plural auf ... e.) ث . جمعلری e ... ایله اولانلر

ایکی درلو اولوب برنوعنده صدای اصلی تحول ایتمز دیکرنوعنده تحول ایدرکه اشبو نهایت حال نادراً واقع اولور

(30)	*Nom.*	der Aal	die Aale نادراً : Äle
	Gén.	des — (e) s	der — —
	Dat.	dem — (e)	den — n — n
	Acc.	den —	die — —

جمعنده صدای اصلیسی تحول ایدنلر .

(31)	*Nom.*	der Gang	die Gänge
	Gén.	des — (e) s	der —
	Dat.	dem — (e)	den — n
	Acc.	den —	die —

جمعنده صدای اصلیلری تحول و e اوکنده ß لری ss صورتنده شدهلی حرفه تبدل ایدنلر

(32)	*Nom.*	der Baß	die Bässe
	Gén.	des — sses	der —
	Dat.	dem — یاخود : — sse	den — n
	Acc.	den — ß	die —

اسم مذکر واسم لازمده صدای اصلیلری تحول ایتمکسزین اوزون ß لر شدهلی ss لره
تحول ایدن اسملر

(33)	*Nom.*	der Firniß	die Firnisse
	Gén.	des — sses	der —
	Dat.	dem — یاخود — sse	den — n
	Acc.	den — ß	die —

ß ی ss هه تبدل ایدن وصدای اصلیلری اسم مؤنثده تحول ایتمیان اسملر

(34)	*Nom.*	die Kenntniß	die Kenntnisse
	Gén.	der —	der —
	Dat.	der —	den — n
	Acc.	die —	die —

مفردنده صدای اصلیلری تحول ایتمیوب جمعلرنده تبدل ایدن اسملر

(35)	*Nom.*	die Hand (Maus)	die Hände (Mäuse)
	Gén.	der —	der —
	Dat.	der —	den — n
	Acc.	die —	die —

مفردلرنده غیر متحول قالوب جمعلرنده نهایتلرینه e ... ویا se ... آلان اسملر

(36)	*Nom.*	der Kalmus	die Kalmuse
	Gén.	des —	der —
	Dat.	dem —	den — n
	Acc.	den —	die —
	Nom.	der Demosthenes	die Demosthenesse
	Gén.	des —	der —
	Dat.	dem —	den — n
	Acc.	den —	die —

مفردلرنده دکشمیوب جمعلرنده نهایتلری دکشان لاتینجه کلهلر .

(37)	*Nom.*	der Kultus	die Kulte
	Gén.	des —	der —
	Dat.	dem —	den — n
	Acc.	den —	die —

جمعلرنده صدای اصلیلری تحول ایتمیان کلهلر .

(38)	*Nom.*	der Aar	die Aare
	Gén.	des — (e) s	der —
	Dat.	dem — (e)	den — n
	Acc.	den —	die —

(D . Ohne besondere Plural = Endung) د . جمعلرنده نهایتلرینه بر ادات خصوصی آلمیانلر .

جمعلرنده صدای اصلیلری تحول ایدنلر

(39) a.	*Nom.*	der Vater	die Väter
	Gén.	des — s	der —
	Dat.	dem —	den — n
	Acc.	den —	die —

جمعلرنده صدای اصلیلری تحول ایدوبده یالکز جمعلرینك مفعول الیهلرنده
نهایتلرینه n ... آلمیانلر .

(39) b.	*Nom.*	der Graben	die Gräben
	Gén.	des — s	der —
	Dat.	dem —	den —
	Acc.	den —	die —

جمعلرنده صدای اصلیلری تحول ایتمیانلر .

(40) a.	*Nom.*	der Maler	die Maler
	Gén.	des — s	der —
	Dat.	dem —	den — n
	Acc.	den —	die —

جمعلرنده صدالی حرف دکشمیان ومفعول الیهنه n . . . آلیان کلەلر .

(40) b.	*Nom.*	das Häuschen	die Häuschen
	Gén.	des — s	der —
	Dat.	dem —	den —
	Acc.	das —	die —

II. Gemischte Deklination. ۲ . مختلط تصریفلر .

جمع : (مفردی خفیف وثقیل) مفرد:

(41)	*Nom.*	der Bauer	die Bauern
	Gén.	des — s یاخود — n	der —
	Dat.	dem — (n)	den —
	Acc.	den —	die —

(مفردی ثقیل اولەرق)

(42) a.	*Nom.*	der Mast	die Masten
	Gén.	des — (e) s	der —
	Dat.	dem — (e)	den —
	Acc.	den —	die —
(42) b.	*Nom.*	das Auge	die Augen
	Gén.	des — s	der —
	Dat.	dem —	den —
	Acc.	das —	die —
(42) c.	*Nom.*	der Stachel	die Stacheln (بعضا Stachel)
	Gén.	des — s	der —
	Dat.	dem —	den —
	Acc.	den —	die —

جمعلرنده صدا محلی تبدل ایدنلر .

(43)	*Nom.*	der Alliga'tor	die Alligato'ren
	Gén.	des — s	der —
	Dat.	dem —	den —
	Acc.	den —	die —

مفردینك مضاف الیهلری ثقیل تصریف اولنان لاتینجه اسملر.

(44)	*Nom.*	das Studium	die Studien
	Gén.	des — s	der —
	Dat.	dem —	den —
	Acc.	das —	die —

مفردلرنده تحول اجمیان لاتینجه اسملر .

(45)	*Nom.*	der Ge'nius	die Ge'nien
	Gén.	des —	der —
	Dat.	dem —	den —
	Acc.	den —	die —

اوكارنده بركلهٔ معينه بولنديغى حالده مفردلرينك مضاف اليهلرنده s . . . آلان اسملر .

(46)	*Nom.*	Adelheid	die Adelheiden
	Gén.	— s	der —
	Dat.	— (en)	den —
	Acc.	—	die —

مفردينك مضاف اليهى ens ... ايله نهايتلنان اسملر.

(47)	*Nom.*	der Fels ياخود Felsen	die Felsen
	Gén	des — sen (s)	der —.
	Dat	dem — ياخود —	den —
	Acc.	den — ياخود —	die —

اوكارنده بركلهٔ معينه اولمديغى حالده مضاف اليهلرى مفردنده ns . . . ايله نهايتلنان ثقيل تصريفلى اسملر.

(48)	*Nom.*	Charlotte	die Charlotten
	Gén.	— ns	der —
	Dat	— n	den —
	Acc.	— n	die —

III. Schwache Deklination. ۳ . ضعيف ويا خفيف تصريفلر .

جمعلرى . . . (e)n . . . ايله نهايتلنانلر .
مفردلرى دكشميان اسملر .

(49)	*Nom.*	die Frau	die Frauen
	Gén. {	der —	der —
	Dat. {	der —	den —
	Acc.	die —	die —

مفردلرى دكشميوب جمعلرنده صوك صداسز حرفلرى
تضاعف ايدن اسملر .

(50)	*Nom.*	die Königin	die Königinnen
	Gén. {	der —	der —
	Dat. {	der —	den —
	Acc.	die —	die —

هر برصورتنده en ... آلان اسملر .

(51)	*Nom.*	der Bär	die Bären
	Gén. {	des — en	der —
	Dat. {	dem — en	den —
	Acc.	den — en	die —

هر برصورتنده n ... آلان اسملر .

(52)	*Nom.*	der Bote *)	die Boten
	Gén. {	des — n	der —
	Dat. {	dem — n	den —
	Acc.	den — n	die —

(* اسم مذكر. بو صنف كلمه‌لر اكثريا كنديلرندن اول بر حرف تعريف معين ويا بونك يرينه قائم اولورلر بر كلمه كلديكى حالده مجرد صورتلرنده
r... ايله نهايتلنورلر مثلا : ein Beamter كبى و اسم لازملرنده، عين صورتلرنده s... ايله نهايتلنورلر مثلا: Eingemachtes كبى.

مفردى e ... ايله نهايتلنوب باقى صورتلرى دكشميان اسملر .

(53)	*Nom.*	die Wunde	die Wunden
	Gén.	der —	der —
	Dat.	der —	den —
	Acc.	die —	die —

مفردينك نهايتى دكشه‌رك جمعلرى تشكل ايدن اسملر .

(54)	*Nom.*	die Donna	die Donnen
	Gén.	der —	der —
	Dat.	der —	den —
	Acc.	die —	die —

٤ . شمدى يه قدر بيان اولنان قواعددن كلياً انحراف ايدن كلمه‌لر .

IV. Wörter mit ganz abweichender Deklination.

مفردى ثقيل تصريفلرده اولديغى كبى وجمعى ... s ... علاوه سيله ويا خفيف تصريفلرده اولديغى كبى تصريف اولنانلر وياخود اصلا تصريف اولنميانلر .

(55)	*Nom.*	das A	die A (s) ياخود Aen
	Gén.	des — s	der — ياخود —
	Dat.	dem —	den — ياخود —
	Acc.	das —	die — ياخود —

جمعلرى ... s ... علاوه سيله اولوب مفرد مؤنثلرى اصلا تصريف اولنميانلر .

(56)	*Nom.*	das Genie	die Genies
	Gén.	des — s	der —
	Dat.	dem —	den —
	Acc.	das —	die —

جمعلرى لاتينجه ده اولديغى كبى نهايتلرنده‌كى ... us .. . ك ... i ... يه تحويليله تشكل ايدنلر

(57)	*Nom.*	der Modus	die Modi
	Gén.	des —	der —
	Dat.	dem —	den — s
	Acc.	den —	die —

جمعى لاتينجه‌ده اولديغى كبى ... um ... نهايتنك ... a ... يه تحويليله تشكل ايدنلر .

(58)	*Nom.*	das Faktum	die Fakta
	Gén.	des — s	der —
	Dat.	dem —	den — is ياخود Fakten
	Acc.	das —	die —

بسبتون لاتينجه تصريف اولنانلر .

(59)	*Nom.*	das Kollegium	die Kollegia
	Gén.	des — i	der ياخود :
	Dat.	dem — o	den Kollegien
	Acc.	das — um	die

مركب اولان ويا بر ابتدائى هيجا ايله برلشان اسملرده اساس كلمه‌نك يالكز نهايتى تصريف اولنور مثلا : (51) der Eisbär, des Eisbären, dem Eisbären, den Eisbären, die Eisbären, der Eisbären, den Eisbären die Eisbären كبى .

١. آلمانجه الفبانك حرکه مقامنه قائم صدالی حرفلری .

I. VOCALE.

A. Einfache Vokale. ا . صدالی حرفلرك بسیطلری .

	قیمت							
	ب	ت	-	ـَ				
	قیصه		اوزون					
	صدا							
	قوتسز	قوتلی	قوتسز	قوتلی		اسامیء اصوات	آلمانجه کلمات (مثال اوله‌رق)	صورت تلفظ فرانسزجه حروفاتله اشعار قلنمشدر
a	ă	ă	..	..	a	قیصه وقوتسز	Al=ma=nach (◡◡◡)	ă'le-mă-năche
	..	ă	..	..	a	قیصه قوتلی وآچیق	Satz (◡́)	zătsse
	..	..	ā	..	a	اوزون قوتسزوقپالی	rath=sam (–́ –)	râ'te-zâme
	..	..	..	ā́	a	اوزون قوتلی وقپالی	rath=sam (–́ –)	râ'te-zâme
e	ĕ	..	..	..	e	قیصه وقوتسز	vor=de=re (◡◡◡)	fŏ're-dĕ-rĕ
	..	ĕ	..	..	e	قیصه قوتلی آچیق	echt (◡́)	èchte
	..	..	..	ē	e	اوزون قوتلی قپالی	wen (–́)	véne
i	ĭ	..	..	..	i	قیصه وقوتسز	Für=stin (◡́◡)	fü're-stĭne
	..	ĭ	..	..	i	قیصه وقوتلی	Schirm (◡́)	chĭrme
y	..	..	ī	..	i	اوزون وقوتسز	mâ=ri=ni=ren (– – –́ ◡)	mâ-ri-ni'-rĕne
	..	..	..	ī	i	اوزون وقوتلی	I=gel (–́ ◡)	i'-ghĕle
o	..	ŏ	..	..	o	قیصه قوتلی وآچیق	Ton=ne (◡́◡)	tŏ ne-nĕ
	..	..	ō	..	o	اوزون قوتسزوقپالی	Klei=nod (–́ –)	klăĭ'-node
	..	..	..	ō	o	اوزون قوتلی وقپالی	Ro=se (–́ ◡)	rô'-zĕ
u	ŭ	..	..	..	u	قیصه قوتسز	Schei=dung (–́ ◡)	chăĭ-dôunge
	..	ŭ	..	..	u	قیصه قوتلی	Bucht (◡́)	bouchte
	..	..	..	ū	u	اوزون قوتلی	Buch	boūch

B. Umlaute. ب . صدالری تعدیل اولنمشلری .

	قیمت					
	ت	ـَ				
	صدا					
	قیصه	اوزون		»	»	»
ä	ä̆	..	ä	قیصه قوتلی آچیق	Lärm (◡́)	lèrme
	..	ǟ	ä	اوزون قوتلی	Äh-re (–́ ◡)	ê'-rĕ
ö	ö̆	..	ö	قیصه قوتلی آچیق	Öff=nen (◡́◡)	oeu'ffe-nĕne
	..	ȫ	ö	اوزون قوتلی قپالی	Tö-ne (–́ ◡)	teu'-né
ü	ü̆	..	ü	قیصه قوتلی	Müt=ter (◡́◡)	müt'e-tĕre
	..	ǖ	ü	اوزون قوتلی	Mü=he (–́ ◡)	mû'-hĕ

C. gedehnte Vokale . ث . مدلی صدالی حرفلر

آلمانجه اصول املاده برصدالی حرفك اوزاه‌رق اوقونمسی بروجه آتی اولور :
(١) بر(h) علاوه‌سیله (ah ، eh الخ کبی) ؛ (٢) تضعیف صورتیله (aa ، ee ، oo کبی) ؛ (٣) یالکز i اوکنده : ie کبی (e) علاوه‌سیله اولور . اشبو هجالر دائما اوزون وقوتلی تلفظ اولنورلر . مثلا :

ah, aa	ā́	Bah-re (-⏑), Saal (-)	bâ'-rĕ ; zâlᵉ
eh, ee	ḗ	Mehl (-), Thee (-)	mélᵉ ; té
ih, ie	ī́	ihn (-), viel (-)	înᵉ ; fîlᵉ
oh, oo	ṓ	Sohn (-), Moos (-)	zônᵉ ; môssᵉ
uh	ū́	Huhn (-)	hounᵉ

äh = ǟ , öh = ȫ , üh = ǖ .

D. Diphthongen . د . جفته صدالی حرفلر

آلمانجه‌ده اولان جفته صدالی حرفلر ترکیبی فرانسزجه‌ده موجود دکلدر. بونلر یکدیکریله اوقدر قطعی صورتده متحد بولنورلرکه حقیقت حالده ایکیسندن یالکز برصدا ایشیدیلور . اکر آلمانجه جفته (صدالی حرفلر) برازمد ایله اوقونور یعنی اثنای تلفظده براز چکیلورسه بوحالده صوك حرف i-ei کبی ایشیدیلور .

ai, ay, ei, ey	ai (ăī)	Mai (-), Bay-ern (-⏑) nein (-) Mey-er (-⏑)	măī, băī-ĕrnᵉ, năīnᵉ, măī-ĕrᵉ
au	au (ă-ou)	Maus (-)	măoussᵉ
äu, eu	äu (eû)	Mäuse (-⏑), Leute (-⏑)	meû'-zĕ, leû'-tᵉ

II. KONSONANTEN. ٢ . صداسز حرفلر .

A. Einfache Konsonanten.

ا. صداسز بسیط حرفلر .

c tsé	e ، i ، y ، ä (ö) اوکلرنده ts اوله‌رق اوقونور احوال سائره‌نك کافه‌سنده k کبی اوقنور .	Ce-ment (-⏑) Cou-vert (-⏑)	tse-mè'n-tᵉ kou-vè'r-tᵉ
g ghé	(١) ترکجه غ وفرانسزجه ثقیل صدالی حرف اوکنده اوقونان g کبی تلفظ اولنور .	Ga-be (-⏑)	ghâ-bè
	(٢) ich ، dich نهایتلرنده اولان ch کبی اوله‌رق تلفظ اولنورکه بوده کلمه‌نك نهایت هجاسی اولدیغی وقت واقع اولور .	Kö-nig (-⏑)	keu'-nĭch
	... ng ... اوله‌رق برصداسز حرفدنصکره کلورسه همان هیچ فرق اولنمازکبی تلفظ اولنور .	sau-gen	zăougènᵉ

اصلی آلمانجه اولان کلماتده اشبو g حرف هیچ بروقت فرانسزجه j و g کبی تلفظ اولنمیوب دائما ترکجه غ وایجابنده یعنی خفیف برصدالی حرف اوکنده فارسیجه ك کبی تلفظ اولنور .

h hâ	(١) برکلمه‌نك ابتداسنده فرانسزجه‌صدالی h حرفندن‌دها زیاده قوتلی اوله‌رق تلفظ اولنور .	Holz	(⏑)	höltsᵉ
	(٢) بر صدالی حرفدنصکره ویا (ا) حرفندن صکره ویا اول کلورسه صداسز اولوب یالکز مده یارار .	Kahn	(-)	kânᵉ
j yôt	فرانسزجه y وترکجه ی حرفی کبی تلفظ اولنور .	Je-der	(-⏑)	yé'-dérᵉ
m èmmᵉ n ènnᵉ	(١) فرانسزجه‌ده اولدیغی کبی (٢) m ، n حرفلرینك محل وموضعی‌نه اولورسه اولسون دائما قیمت وصدای اصلیلرینی محافظه ایدر واصلا کنزدن تلفظ اولنمازسه ده کندوسندنصکره g ، ویا k حرفی کلورسه بوحالده کلمات عادیه‌ده‌بو ایکی حرفدن برکنزصداسی چیقاریلور .	Ma-ma den-ken sin-gen	(⏑-)	mă-mâ dè'ngkĕnᵉ zĭ'ngĕnᵉ

q kou	n حرفندن اولکلورسه = kw .	Qua=drat (–́–)	kwâ-drâ'te
s ſ èsse	فرانسزجه z حرفی کبی تلفظ اولنور	See=ſand (⏑́–)	zé'zăne de
...s Schlu-s=S	نهایت s حرفی اولوب ترکجه (س) کبی ss اوله‌رق تلفظ اولنور .	los (–́) Bos=heit (–́–)	lôsse bô'sse-hăïte
t té	فرانسزجه (t) کبی تلفظ اولنوب اصلی لاتینجه اولان کله‌لرده i حرفندن اول کلور ts کبی اوقونور .	Te=ſta=ment (⏑⏑́–) Na-tion (–́–)	tèsse-tâ-mé'nnete nâ-tssio'ne
v fau	(١) اساساً آلمانجه اولان کله‌لرده f کبی تلفظ اولنور (٢) اساسا اجنبی اولان کله‌لرده فرانسز v کبی اوقونور	Va=ter (–́⏑) Vi=a=dukt (––⏑́)	fâ-tère. vi-â-dou kte
w vé	ترکجه (و) فرانسزجه (v) حرفی کبی تلفظ اولنور	Walze (⏑́⏑)	vă'l-tssĕ
x ikse	دائما : Axe ، Saxe کله‌لرینك x حرفی کبی تلفظ اولنور .	Xy=lo=graph	ks-î-lŏ-gâ fe
z tsètte	دائما ... ts ... کبی اوقونور.	Zahn (–́)	tsâne

بوجه آتی دیکر عادی صداسز حرفلر فرانسزجه‌لری کبی تلفظ اولنور :

b ، d ، f ، k ، l ، p ، r حرفلریله
bé dé èffe ka èlle pé èrre

ضعف صداسز حرفلر : bb (bé) و dd (dé) عمامیله فرانسزجه ده اولدیغی وجهله تلفظ اولنورلر .

ب . مرکب صداسز حرفلر .

B. Zusammengesetzte Konsonanten.

ch ché یاخود tsé-hâ	(١) کله‌لرك ابتدالرنده ، ادات تصغیر اولان ..chen.. ده‌وه ä ، äu ، e ، i ، ö ، ü ، l ، n ، r حرفلرندنصکره بو وجهله اوقونور — اشبو ch صداسز حرفلر ترکیبی بر آلمان طرفندن تلفظ اولندقده غایت کسکین وفرق اولنورصورتده دماغدن تلفظ اولنور . (٢) a ، o ، u ، au حرفلرندنصکره ch بوغازدن وشدتلی تلفظ اولنور . (٣) سائر احوالك کافه‌سنده ch ، k مقامنه قائم اولور .	Che=mi=ker (–́⏑⏑) Chi=na (–́⏑) Frau=chen (–́⏑) ach ⏑́, Buch (–́) rau-chen (–́⏑) Cha=mä=le=on (⏑⏑–́⏑) Fuchs (⏑́)	che-mĭ-kere chi'nă frăou-chĕne ăch, bouch răou'-chèn kâ-mé'-lé-ŏne foukssé
ck tsé-kâ	k وبعضا ترکجه‌ده شده‌لی ق کبی تلفظ اولنور .		
ph pé-hâ	رومجه دن مأخوذ کله‌ده f کبی اوقونور .	Phi=lo=ſoph (–⏑–́)	fi-lŏ- ô'fe
ſch esse-t-sé-hâ	فرانسزجه ch ترکجه ش کبی اوقونور.	ſchön (–́)	cheune
ſſ ß è-sse-ésse èsse-tsètte	قوتلیجه اوله‌رق s کبی اوقونور.	wiſſen (⏑́⏑) büßen (–́⏑)	vĭ'sse-ssĕne bû'ssĕne
ſp èsse-pé ſt èsse-té	فرانسزجه sp ، st کبی اوقونور. کله‌لرك ابتداسنده کلدکده آلمانلرك اکثریسی فرانسزجه ch کبی تلفظ ایدرلر .	Spei=ſe (–́⏑) Stadt (⏑́) ta=ſten (⏑́⏑)	chpăï'-zĕ chtăte tă'-sstĕne
th té-hâ	اوزون ومده‌لی اوقونور ترکجه تا کبی .	That (–́)	tâte
tz tè-tssette	ts ترکجه (تسه ت) کبی تلفظ اولنور .	Katze (⏑́⏑)	kă'tssĕ

آلمان الفباسی

برنجی سطر آلمان لسانی الفباسنك ال یازیسنی، ایكنجی سطر هر بر حرفك غوتیك حروفاتیله صورت طبعی، اوچنجی سطر تلفظجه قیمتنی، دردنجی سطردخی اوچنجی‌یی متمم ومفسر اوله‌رق ترکجه حروفاتیله (وفرانسزجه تلفظ اولنمق اوزره بشنجی سطردخی ایجاب ایدن محلده دردنجی‌یه یاردم ایدرك) صورت تلفظی کوستر.

Aa	Ää	Bb	Cc	Dd	Ee	Ff
A a	Ä ä	B b	C c	D d	E e	F f
آ	آ (فتحهٔ ثقیله)	به	تسه	ده	ئه	اف
Gg	Hh	Ii	Jj	Kk	Ll	Mm
G g	H h	I i	J j	K k	L l	M m
كه	حا	ئی	یوت	قا	ال	ام

Nn	Oo	Öö	Pp	Qq	Rr
N n	O o	Ö ö	P p	Q q	R r
ان	او	ئو (ضمهٔ ثقیله)	په	قو kou	ار

S ſ (s ſſ ß)	Sch ſch	St ſt	T t	U u
S ſ (s ſſ ß)	Sch ſch	St ſt	T t	U u
اس اس	اس تسه حا	اس ته	ته	او ou

Üü	Vv	Ww	Xx	Yy	Zz (tz)
Ü ü	V v	W w	X x	Y y	Z z tz
ئو	فاو	وه	ایقس	ایپسلون	تسه‌ت

(تنبیه) مد ایله اوقونه‌جق حروفاتك خصوصیله خفیف صدالیلری اینجه واوزون تلفظ اولنور.

03
9
7

[illegible]

T.B.M.M.
MİLLİ ...
No. K / 03 / 9